BIBLIOTECA NAZIONALE VITT. EMANUELE
69
4 F
47

69-4-F-47

69 4.F 47

ANT.FAN. OVIDIVS PAV.MAR.

P.Ouidii Naſonis Faſtorum libri diligenti emendatione
typis impreſſi aptiſſimiſq; figuris ornati cõmenta
toribus Antonio Conſtãtino Fanenſi : Paulo
Marſo piſcinate uiris clariſſimis additis qui
buſdam uerſibus qui deerant in aliis co-
dicibus : inſuper græcis characteri
bus ubi deerant in aliis impreſſio
nibus: appoſitis rebus notabili
bus quibuſdam in margine
una cũ tabula in ordine
alphabeti: que nullo
ĩ alio codice ĩpreſ
ſa reperies.

¶BARTHOLOMEVS MERVLA·ALEXANDRO FRATRI FOELICITATEM.

LITTERAS Tuas alexander chariſſime & fraterni amoris & eruditiõis plenas proxime accepi:ex quibus intellexi te in euoluẽdis faſtorũ uoluminibus nonmodo carmẽ illud elegãtiſſimũ:ſed etiam cõmentaria inemendata:& inuerſa librariorũ noſtri temporis culpa & incuria perſpexiſſe:rogaſq́ me:ut hoc tã præclarũ opus a tot deprauationibus uendicẽ: quemadmodum ſuperiori ẽt anno.Q.curtiũ emẽdauimus:q̃ antea corruptus ferme totus uulgo circũferebatᷣ:ego(ut uerũ fatear)ſi p fraternã beniuolẽtiam licuiſſet:laborẽ quẽ mihi iniungis recuſaſſem:nõ ꝙ materia eſſet uilis & abiecta:emendatio.n.grammaticæ peculiaris eſt pars.Nã.M.Varro ſcripſit eã cõſtare in partibus quattuor lectiõe.ſ.narratione:emendatione & iudicio:&.M.Valerius ꝓbus ſoli huic nec ulli præterea grãmatices parti deditus multa exẽplaria cõtracta emẽdare ac diſtinguere curauit.Reliq́ꝗ non mediocre ſiluã ſermonis antiq́:Sed ꝙ ĩ præſentia aliis maiorib⁹ diſtrictus negociis:uoluntati tuæ haud facile poterã morẽ gerere.Oui.n.de Triſtibus ac Ply.de aĩalibus opus ſane arduũ ac ꝑdifficile interꝑtamur cuius ꝓuinciæ magnam partẽ abſoluimus:multa inibi corrigim⁹:quæ ab aliis aut ꝑtermiſſa aut illis ĩcognita fuere. Huc ẽt accedit erudiẽdorũ adoleſcẽtium meorũ ſtudiũ:q̃bus rebus impeditus Faſtos quorũ lectione te plurimũ oblectas:aliis relinquere decreuerã corrigẽdos Sed ut & tibi quẽ ob ingenii elegantiã & uitæ itegritatẽ ac excellẽtẽ añ ãnos eruditionẽ amo frñaq́ ꝓſequor pietate:& cõi quoq́ oĩum utilitati cõſulerẽ ex Platonis ſñia:q̃ ad Architã Tarentinũ ſcribẽs cũ admonet illud cõſiderandũ.Nullũ nr̃m ſibi ſoli natũ eſſe.Sed ortus nr̃i partẽ ſibi patriã uendicare.partẽ parẽtes:partẽ amicos:haud inuitus & carmen correxi & enarratione:curauiq́ ut Antoni Fanenſis.& Marſi interꝑtatiões una ĩprimerentᷣ a diligẽtiſſimo ac ſolertiſſimo bibliopola Ioanne Tacuino nr̃o:ne q̃d ad carminis intelligẽtiã deeſſet.Quicq̃d uero latius cõtinebatᷣ paucis in margĩe aſſignabimus:quo facili⁹ poſſis ad id qđ diu quærendũ eẽt digitũ intẽdere.Accipies igiᷣ frᷣ optime opus q̃ emẽdatiſſimũ:itelligeſq́ nihil eſſe tã arduũ:aut difficile:qđ tua cã nõ ſim ſuſcepturus q̃ libẽtiſſime.¶Nũc reliquũ eſt ut ad id ĩnde am:qđ ſcire te uelle oñdis Scribis ut ſñiam meã tibi exponã ſup eo Catulli uerſu.Patro a uirgo plus uno maneat penne ſæclo:rẽ paucis accipe.catullus optat.ut ab eo liber editus diu duret & ꝑmaneat: Nã quum dixerit cornelio ſe illi libellũ dicare ſtatim ſubiungit Patroa uirgo plus una maneat penne ſæclo:ubi uirginem ponit pro charta quæ nunquã antea edita fuit:quemadmodũ dicimus uirginẽ eam:quæ nunquam partũ edidit.Martialis.Scrinioq́ ſignatas cuſtodiat ipſe uirginis pater chartæ:patroã autem pro patria: & Veronẽſi accipies Hic eſt uerus catulli ſenſus quẽ nos primi(qđ citra arrogãtiam dictũ ſit)excogitauim⁹.

¶Secũdo loco ſcribis te legiſſe apđ Liuiũ li.viii.bona Vitruuii cõſecrata fuiſſe ſenioniſangui deo.Quis aũt fuerit deus ſenionũ ſanguis a me quæris:ego(ut tibi ẽt locũ hũc ſcitu digniſſimũ exponã)nõ ſenionũſãgui:ſed ſabinoſangi legendũ eſſe affirmo.Nam cato(autore Dionyſio Halicarnaſeo)nomẽ ſabinorũ gẽti impoſitũ fuiſſe ait ex ſabinoſangi diui gentilis:Hunc aũt ſangum a q̃buſdã piſtiũ uocatũ fuiſſe refert.& qu a Tatius in bello cũ romanis geſto uouerat multa tẽpla neceſſariis diis:uerisſile eſt illũ ſabinoſangi gentis autori ædẽ quoq́ erexiſſe:Nã & Dionyſius ſcribit eum ſoli & lunæ.Saturno.& Rheæ ueſtæq́ ꝑterea.& Vulcano:& Dianæ:& quirino.Et diis aliis:quorũ noĩa difficile eſſet lingua græca enunciare ædificaſſe.

¶In poſtrema parte tuæ epl̃æ declarari a me cupiebas locũ Ply.ex.vii.lib.naᷣalis hyſto.ubi ille ſcribit raros eſſe patribus ꝓceriores cõſumente uberratẽ ſeminũ exuſtione:in cuius uices nũc uergat æuũ. Senſum facile ꝑcipies.ſi q̃d hoc in loco ſit exuſtio intellexeris:a qua ubertatẽ ſeminũ cõſumi Ply:refert:& inde filios raro pr̃ibus ꝓceriores fieri:ſcribit Ariſto.(autore Ceſorino)annũ eſſe maximũ:quẽ ſolis & lunæ uagarũq́.v.ſtellarũ orbes cõficiunt:cuius anni hiems eſt Cathaclyſmos.i.Diluuio:æſtas aũt Cepyroſis.i.exuſtio qđ eſt mũdi incẽdiũ.De anno magno Ci.li.ii.de natura deorũ ita ſcribit.Magnũ Annũ Mathematici noĩarunt:q̃ tũ efficitᷣ quũ ſolis & lunæ:&.v.errantiũ ad eandẽ inter ſe cõparationẽ cõfectis oĩm ſpatiis eſt facta cõuerſio:quæ q̃ lõga ſit:magna qõ eſt:eẽ uero certã & definitã neceſſe eſt de ãno magno multa Ser.& Macr.Exuſtionis uero & diluuii meminit Plato in timæo.ſcribit enĩ ægyptiũ quendã ſacerdotẽ grãdẽ natu Soloni hæc dixiſſe.O ſolon ſolon græci pueri ſemp eſtis:nec q̃ſquã e græcia ſenex:Cur iſtud diceret percunctãte Solone rñdiſſe ſacerdotẽ.Quia iuuenis ſemp uobis aĩus eſt:in quo nulla eſt ex uetuſtatis commemoratione priſca opinio.Quod ideo uobis cõtigit:q̃a & multa & uaria hoium exitia fuerũt erũtq́. Maxima q̃dẽ aut ignis cõflagratiõe:aut aquæ inũdationibus ꝓuenire neceſſe eſt:minora uero aliis q̃buſlibet calamitatibus fieri.Nã ꝙ apud uos fertur phoetontẽ quõdã ſolis filiũ currus aſcẽdiſſe pr̃nos:nec patris aurigatione ſeruata exuſſiſſe terras:ipſumq́ flãmis cæleſtibus cõflagraſſe:q̃uis fabuloſum uideatᷣ: uerũ quodã modo eſſe putãdũ eſt.Fit cum lõgo tẽporũ interuallo cœleſtis circuitus ꝑmutatio quædã:quã inflãmationis uaſtitas neceſſario ſequitᷣ.Tunc hi qui edita & ardua incolunt loca magis ꝑeunt q̃ mari fluuiiſq́ uicini:nobis porro Nilus quũ in pleriſq́ rebus ſalutaris eſt:tum hmõi a nobis arcet exitiũ qñ uero dii aquarũ colluuione terræ ſordes diluunt.paſtores outũ atq́ bubulci q̃ iuga montiũ habitãt:ꝑiculum illud euadunt. Veſtræ aũt ciuitates in planitie ſitæ ĩpetu fluminũ ad maria rapiuntᷣ.Sed in hac nr̃a regiõe neq́ nũc neq́ alias unq̃ ĩ agros ſupne deſcẽdit.Cõtra uero ſurſum e terræ uiſcerib⁹ ſcaturit : q̃obrẽ ãtiq̃ſſimarũ rerũ apđ nos monumẽta ſeruantᷣ:ꝑinde ubicũq́ nec imbriũ tẽpeſtas nimia: nec icẽdiũ ingens cõtingit:ſꝫ alias pauciores:alias plures hoĩes tñ ſunt:idẽ refert ẽt Mac.de diluuiõe & exuſtiõe.Quõ aũt exuſtio cõſumat ubertatẽ ſeminũ docet Ci.li.ii.de natura deorũ:cuius uerba hæc ſunt:Sunt aũt ſtellæ natura flãmeæ. quo circa terræ maris aquarũ uaporib⁹ aluntᷣ his q̃ a ſole ex agris tepefactis & ex aq̃s excitantᷣ.q̃bus altæ rẽouatæq́ ſtellæ atq́ oĩs æther effũdat eadẽ:& rurſuꝫ trahũt ĩ idẽ.nihil ut fere ĩtereat:aut admodũ paulũ: qđ aſtrorũ ignis:& ætheris flãma cõſumat.ex quo euẽturũ nr̃i putant id de quo Panetium addubitare dicebant:ut ad

extremum omnis mundus igneſceret polum humore cōſumpto neq; terra ali poſſet remearet aer.cuius
ortus aqua omni exhauſta eſſe non poſſet:ita relinqui nihil præter ignem:a quo rurſum amante ac deo re
nouatio mundi fieret atq; idem ornatus oriretur.q; autem Plynius ſcribit in exuſtionis uices æuum uer=
gere deſignat exacta antea diluuione:nunc incēdium quo exuritur ubertas ſeminum inſtare : idem docet
carmen illud Sibylle erithreæ Exurit terras ignis pontumq; polumq;: idem ſenſit Ouidius qui in met. ita
cecinit.Eſſe quoq; in fatis reminiſcitur affore tempus:Quo mare quo tellus correptaq; regia coeli Arde=
at & mundi proles operoſa laboret.Seneca etiam in libro de conſolatione ad Martiam idem ita refert : &
quum tempus aduenerit quo ſe mundus renouaturus extinguat:uiribus iſta ſe ſuis cedent:& ſydera ſyde=
ribus incurrent & omni flagrante materia uno igne quicquid nunc ex diſpoſito lucet ardebit. & Lucanus
libro ſeptimo inquit.Cōmunis mundo ſupereſt rogus oſſibus aſtra Miſturus: & Auguſtinus libro.xx.de
ciuitate dei ſcribit figuram huius mundi conflagratione perituram: ſicuti factum eſt aquarum inundatio=
ne diluuii.Nunc poſtea q̄ litteris tuis reſpondi:& tibi morem geſſi:ne in imenſum creſcat epiſtola:dicedi
finem faciam:ſi te prius monuero:ut Magnifico patrono tuo Victori Minoto homini nobiliſſimo: & per
pulchre docto me cōmendare non deſinas. Vale Venetiis.Anno.Mcccexcvi.Calendis Aprilibus.

Domicii Palladii Sorani tetraſtichon ad Antonium Conſtantium poetam illuſtrem.

Sulmo tumet naſone ſuo uerona catullo.;
Gloria romani magna tibulle laris.
Vmbria callimacho gaudet:eos ipſa philetha.
Lætentur patriæ mœnia clara tuæ:

¶AD Illuſtriſſimum principem Federicum ducem Vrbini montis Feretri & Durantis Comitem impe=
ratorem inuictiſſimum:ac Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Vexilliferum Antonii Conſtantii Fanenſis præfa
tio in commentarios Faſtorum Naſonis.

VERAM religionem quam licet diuini cultus ſcientiā diffinire Federice dux & imperator cla
riſſime tuentur quidem maiorem in modum theologi inter quos domi belliq; non ſine ſum=
ma tua laude & oium admiratione uerſaris:nō nihil tum ad eam rem mihi afferre uidentur
qui maioꝝ noſtroꝝ pietatem & obſeruantiam in deos poſteris tradiderunt:quorum ex rori
bus contemplandis & religionis noſtræ ueritas illuſtratur & eoꝝ animi:qui de rebus diui=
nis recte ſentiunt concitatius feruntur ad ueꝝ atq; ad omnipotētis dei cultum uehementius
accenduntur cum intelligunt quanta ueneratione quibus hoſtiis quanta tēploꝝ maieſtate infœlix illa gen=
tilis deoꝝ imagines fuerit proſecuta.Neq; enim audiendi ſunt agreſtes quidam ac nimium auſteræ religio
nis homines qui eminentiorem locum ut uulgo aiunt:beatoꝝ ſedibus aucupantes ab humanitatis ſtudiis
abhorrendum exiſtimant & dum pro uera religione ſtare cupiunt.non intelligunt ſe non ſine impietate
quadam diuo Auguſtino Lanctantio Euſebio : atq; aliis præterea uiris ſanctiſſimis aduerſari:qui a maiori
bus noſtris & cerimonias & dicendi copiam mutuati religioni noſtræ ſplendorem quendam ac pulchritu
dinem adiecerunt . Quæ cum ita ſint placuit Ouidii Faſtos quantum meum mihi ſuppeditauit ingenium
explicare opus omni antiquitatis ſuauitate perfuſum:ubi præter deoꝝ gentilium feſta priſcos ritus & ple
raq; alia memoratu digna ortus occaſuſq; ſiderum hoc nonnullæ hiſtoriæ continentur:quibus rebus lector
non delectari ſolū ſed recte inſtitui atq; ad optimā frugem pduci poteſt.Si quidē hiſtoriæ cognitionē uerā
diſciplinā exercitationēq; eſſe ad res ciuiles nemo dubitat.Aſtronomia uero ut cæteras eius laudes præte
ream diſtantia ſidera nobis admonet & quaſi admonet ut æquabilitate uitæ atq; conſtantia cæleſtiū mo=
tū atq; ordinē imitemur.Accedit ad hæc quod pleraq; urbis templa magnificētiſſima & ædificia olim Ro
manā oſtentātia maieſtatē : e quibus hac ætate fundamentoꝝ tm̄ reliquiæ manēt aut certe nulla ueſtigia
uel diligenter explorantibus ſeſe offerunt in eodem ope pene integra & inuiolata monſtrantē:ut eiuſmodi
reꝝ ſtudioſis quæ cernere minime poſſunt ea facile & uidere & contēplari liceat.Quare nō incōſulto fa=
ctum eſt ut ſtatuerimus tibi Sanctæ Romanæ eccleſiæ Vexillifer inuictiſſime nō minus optimaꝝ artium
ſtudiis quam reꝝ bellicaꝝ gloria & ſingulari moꝝ dexteritate præſtanti nr̄m hoc opuſculū qualecūq; fue
rit elargiri rem nulli nō poetaꝝ interpreti(quod equidē miror)tot ſæculis detractam.Quis.n. te dignior
hoꝝ cōmentarioꝝ titulo ubi magna ex parte de rebus romanis agit.Nam ut taceam id qd apud Fanēſes
nulla tpis longitudo nulla unq̄ delebit obliuio.Redactū abs te Fanū fortunæ patriam meā nō incelebrem
coloniā Romanoꝝ in Pii Secundi Sūmi Pontificis ditionē . Vnde nemo eſt Fanenſiū:qui uti quondā te
hoſtē formidauit atq; in mediis belloꝝ incēdiis exhorruit fulminātē ita & poſt ſpecioſam illā uictoriā tuā
placidiſſimū ac benificētiſſimū expertus nō ſingulari quodā amore obſeruātia pſequatur.Vt omittam cæ
teraꝝ reꝝ a te geſtaꝝ magnitudinē multitudinē ac fœlicitatē tuo uigore animi tuis uiribus.tua pruden=
tia comparatā:ita ut merito cum præſtantiſſimis Romanorū exercituum ducibus uidearis poſſe conferri.
Vt prætercam inuiolatam illam & integerrimā fidem:qua tibi tm̄ auctoritatis & gratiæ apud Sūmum Pō
tificē:apud reges atq; alios principes apud eminētiſſimas reſp.cōparaſti : ut nemo eat inficias tuo conſilio
tuiſq; auſpiciis omnem Italiam gubernari & tibi acceptū referri quod hoc tēpore in ſumma pace ac trāquil
litate præter ſolitum cōquieſcit.Vt tranſeam manſuetudinē & clæmentiam tuam cum in omne hominum
genus tum in eos qui te uel grauiſſimis iniuriis affecerūt cæſarianæ cuiuſdam ac uere Romanæ magnani
mitatis indicium:tibi quidē a natura tributæ ſed philoſophiæ ac theologiæ familiarium tibi ſcientiaꝝ ſtu
dio cumulatæ.Religionem præterea & obſeruantiam in deum:quam in tanta curaꝝ mole in tot ac tantis

occupationibus omnibus nõmõ feſtis uerũetiã ꝑfeſtis diebus præ te ferre nõ deſinis. Quid ædes illæ tuæ urbinates tot excitoꝶ a te colliũ duriſſimis lapidib⁹ cameratæ qb⁹ nihil pene cõparãdũ hẽt Italia nihil fere ut ita dixerim uniuerſus orbis: qd illa inquã uenuſtiſſima & magnificẽtiſſima regia non minus cænatio nũ cæterorũq; locoꝶ multitudine ꝗ aptiſſima diſtinctiõe ſpectãdã: itẽ ampliſſima bibliothæca pẽſilib⁹ ſcalis & admirabili quadã rõne ſuffultis: pauimẽtis: tectorio: auro nimio: ſignis picturis: tãta demũ ipẽſa: tãta ſolertia & artificio cõdita: ut nemo ab eius ſpectaculo niſi inuitus abſcedat: nõ ne oñdit idignã te principe hãc ætatẽ oib⁹ auaritiæ ſordib⁹ inquinatã: te autẽ digniſſimũ quẽ ois antiqtas quẽ Roma illa terraꝶ dña ſi fieri poſſit iter Lucullos Põpeios: Mecenates: Agrippas ac Cæſares uenerareẽ. tibi aſſurgat tui cãdorẽ animi & excellentiã ãplexeẽ. Qd cũ fata negauerint: nihil tñ ipediet qn & in his cõmẽtariis ac lucubrationibus noſtris quocũq; modo tibi aſſurgit antiqtas: & te principẽ excellẽtiſſimũ multoꝶ ætatis noſtræ ſcriptoꝶ monumẽtis imortalitati cõmendatum cum præſenti ſeculo ipſa quoq; poſteritas admiretur.

INFASTOS ARGVMENTVM.

LVCVLENTVM opus Nasonis: quod explicandũ aſſumpſimus faſtoꝶ titulum ac nomen accæpit non a faſtis dieb⁹. i. feſtis ut multi ætatis noſtræ homines. & quidem eruditiſſimi falſo arbitrantur: quos Feſti Pompeii traditio non intellecta decæpit: ſed a faſtis hoc eſt libris annalib⁹ unde magnam partem huius operis exceptã eſſe autor oñdit: ut Sacra recognoſces annalib⁹ eruta priſcis: & Idẽ. Sacra cano ſignataq; tpa faſtis. Nã Iſidorus nullã fidẽ mereẽ q a faſtib⁹. i. prĩcib⁹ (ut idẽ ait) Ouidii faſtis nomẽ inditũ putat. Sunt aũt faſti autore Seruio libri dieꝶ cõputationẽ hñtes: ubi teſte Porphyrione per conſules annorũ numerũ colligebant. Erit autẽ plenior diffinitio ſi ſm Acronem dixerimus Faſtos eſſe annales in qbus memoria tporũ cõtineẽ: quiq; ad cõmemorationẽ honorũ rerũq; geſtarũ inuẽti dicuntur uirtutes indices. Horatius in quarto carminũ: Tuas Auguſte uirtutes in æuum per titulos memoreſq; faſtos æternet: Idẽ in eodẽ: Nã coæ referunt iã tibi purpuræ: nec clari lapides tpa quæ ſemel notis cõdita faſtis incluſit uolucris dies. Proprie igitur faſti ſunt annales ſm Sempronii Aſelliõis opinionẽ accepti ab. A. Gel. traditã lib. v. noctium atticaꝶ addita dierũ cõputatione: ii cũ per annos ſingulos ſcriberenẽ ex quo ianum parentẽ dixere faſtorũ tm̃modo quod factũ quoq; anno geſtũ eſſet. aliqd demonſtrabant: quoꝶ nonnulli ueluti funeſti nihil præter noia cõſulũ ſuggeſſerunt ut Liuius ſcribit. Differunt autẽ a diurnis urbis actis: quæ uel humilia recipiebãt eũ Faſtis tm̃ illuſtria mandarẽtur. Vnde illud legimus apud corneliũ Tacitum Niſi cui libeat laudandis fundamẽtis & trabibus quis molem amphiteatri apud campũ Martis cæſar extruxerat uolumina iplere cũ ex dignitate popl̃i Romani repertũ ſit res illuſtres annalibus talia diurnis urbis actis mandare. Iidem autore Priſciano faſti faſtis diebus noiati ſunt nõ quia feſti hoc eſt diis dicati ſint cũ conſtet teſte Macr. faſtos dies pro feſtis ſiue negocioſis ineſſe: qui feſtis ac ſacris aduerſantur: ſed quia eius modi annales cũ dies faſtos nefaſtoſq; cõtineant decuit a diebus cãdidioribus ac meliorib⁹ noiari. Faſtos autẽ dies nefaſtis præſtare nemini dubiũ eſt. Vnde a Feſto Põpeio feſti dicuntur nefaſtorũ comparatione. Faſtis enim diebus eodẽ autore iocunda fari licebat nefaſtis quædam nõ licebat. Quam ob cauſam Euſebius eos triſtes appellare nõ dubitat: ii enim dies quãuis proprie atri nõ ſint ut. A. Gel. docet pro abominãdis tamen interdum accipiuntur teſte Porphyrione. Horatius. Ille nefaſto te poſuit die. Statius in ſexto thebaidos. Proſpectu uiſus intercluſere nefaſto. Sane Faſtoꝶ inuentionẽ nõnulli: Eudoxo Gnidio aſtrologo tribuunt Socratis auditori ſodaliq; Platonis: quod uerum ne ſit aliorum ſit iudicium. Hunc certe Seruius ſcribit primum annum deprehendiſſe. quem tamen dubitandum non eſt eum hauſiſſe ab ægiptiis diſciplinis. Scriptorem autem Faſtorum fuiſſe Lucanus teſtatur: ut Nec meus Eudoxi uincetur faſtibus Annus. Eum Laertius refert in ægypto annum unum & menſes quatuor moratum mento atonſo atq; ſupcilio. yiii annoꝶ hiſtoriam ſcripſiſſe qui ut. A. Gel. meminit non multo poſt Romam a Gallis captam obſeſſumq; capitolium in Græcia nobilitatus eſt. Illud planum eſt priſcis temporibus ad curiam Calabram ubi tm̃ ſacrorum ratio gerebatur Senatum uocari ſolitum & populum a rege Sacrificulo: ut (qm̃ adhuc faſti non erant) ſacrificiorum prenoſcerent dies ac ludorum Primus autem Faſtos in uolumẽ redactos publicauit Gn. Flauius [A]ppii cæci ſcriba inuitis patribus ut Macrobius refert tantam plebis gratiam adept⁹ que antea cogebatur rationem dierum petere a principibus ciuitatis ut natos ipſe libertio patre: ſicut Ply. ſcribit creatus ſit ædilis curulis præteritis. C. Petilio & Domitio: quoꝶ patres conſules fuerant. quo tpe ob dolorẽ omnis nobilitas dicitur annulos abieciſſe. Nec nos lateat faſtum cum pro annali libro accipitur frequentius ſecundæ declinatiõis eſſe: ut Inſtabatq; dies qui dat noua nomina faſtis. Et tempora ſi faſtoſq; uelis e uoluere mundi. Inueniẽ tamen & quartæ apud Lucanũ: ut Eudoxi uincetur faſtibus annus. Quod eius errore prolatũ Seruius putat qui a Priſciano merito reprehẽditur cum antiquiores quoq; inueniantur idem ſimiliter protuliſſe. Varro: Virtutũ cauſa Iulii cæſaris qui faſtus correxit menſis Iulius appellatus eſt. Columella: Verum in hac ruris diſciplina ſequor nunc Eudoxi & Metonis antiquorumq; Faſtus aſtrologorum. Sciendum Sane Ouidium ſcripſiſſe duodecim faſtorum libros: quorum hodie ſex tantum extant non poſteaꝗ eſt relegatus in põtum ut quidã aſſerunt adducti in eam opinionem his uerſibus qui leguntur in quarto huius opis libro. Sulmonis gelidi patriæ germanice noſtræ Me miſerum ſcythico ꝗ procul ille ſolo eſt. ſed ante relegationẽ ſuam: inſcripſerat enim hoc opus Auguſto: cuius editionem illa indigniſſima relegationis calamitas impediuit quod planũ eſt horũ carminũ argumento: quæ legimus in ſecũdo triſtium Ne tamen omne meum credas opus eſſe remiſſum Sæpe dedi noſtræ grandia uela rati: Sex ego faſtorum ſcripſi totidemq; libellos Cumque ſuo finem menſe libellus habet Idq; tuo ſcriptum nuper ſub noĩe cæſar Et tibi ſacratum ſors mea rupit opus. Ea ſcripſiſſe Ouidium conſtat anno primo ſui exilii nondum im

pleto.ut facillime quiuis diligens lector inueniet:quo tpe nihil niſi flebile a ſe ſcriptū fatetur ut carmina ſcripta mihi ſunt nulla aut qualia cernis Digna ſui dñi tpe digna loco.Ceterꝝ Naſo relegatus in Pōtū plериſq̧ additis ac mutatis inſcripſit hoc opus nō Tyberiu ut docebimus:ſed Germanico Druſi priuigni Auguſti filio ut eius itercesſiōe aliqñ cōſequeretꝰ ueniā uel reditus ut exilii mitioris:quæ ſpes eū ſefellit. Nā ut Auguſtū iexorabilē hūit & poſtq̄ is hūanis rebus exceſſit nō diſſimilē Tyberiū nactus eſt.Fuit āt Germanicus ut ait Suet.ingenio in utroq̧ eloquētiæ doctrinæq̧ genere precellenti & adeo lenis atq̧ inoxius ut eius uirtutibus motus Auguſtus diu conctatus fuerit an eum ſibi faceret ſucceſſorē.quē demū adoptandum Tyberio dedit.Autoris uita.librorꝝ numerus & alia quædam in exponendis autoribus cōſiderari ſolita ita manifeſta ſunt ut conſulto a nobis pretereantur ſtudentibus breuitati.quos tñ in modum & priuata impediunt negocia & Fanenſis reſp.ubi uendicat ut nihil ocii fere ad hæc ſtudia relinquatur.

PRAEFATIO IN FASTOS

Paulus Marſus Piſcinas Poeta Cla.generoſo iuueni Georgio Cornelio.M.Cornelii equitis.F.ſalutem.

POSTQVAM mihi ex lōga pegrinatiōe redire tādē tua quoq̧ pace e Venetiis Romā:uñ decēnio añ ceſſerā.uelut in portū & optatā qetē licuit Retuli me.G.Corneli ad ea ſtudia:q̄ tā lōgo tpe itermiſerā quā lōgo a prius ſedibꝰ abfuerā:traditaq̧ publice nec optāti nec peteti mihi pſitēdi puincia fuit Quā ut arduā:ac pdifficilē i tāto doctiſſimorꝝ hoiū cœtu libētiſſime repudiaſſem:niſi me uetus amicitia ab iuſtituto repuliſſet.cuius quottidiano quodam cōuicio cōpulſus eā tādē aggreſſus.lyricos primo qdē anno horatianos.ac Oui.triſtia diligētiſſime iterptatus ſū.Proximo uero diuinū illd faſtorꝝ opus:i quo tot ueterꝝ myſteria:tot mythice:phyſiceq̧ obſcurius recōdita ſunt:magna cura:ac uigilātia auditorūq̧ frequentia pfeſſi ſumus.In quo nobis eo magis elaborādū fuit.Quo ne uerbū qdē unū efferri pōt:qd nō his qbꝰ id pſtatꝰ:exceptūq̧ temerario quodā ipetu uulgetꝰ.Dedimꝰ igitꝰ opā:ut fideliter iterptaremus:& quāquā i cæteris dilucida breuitas ſp placuit:In eo tñ ope nolui me cōtinere terminis ut multi ſolēt anguſtis:q rē plerūq̧ cōfundunt:& qd ad dilucidi tatē redigēdū eſt minus pſpicuū reddūt.Ego āt ita rē oēm apui.ut rudibꝰ quoq̧ pueris facilis cognitu putaretꝰ.nulliſq̧ obſcurioribꝰ locis abeſſet lumē.Inuigilaui plurimū hyſtiriis.& fabulis.i qbꝰ totiꝰ fere opis rō uerſatꝰ.Siderꝝ āt obſuationē neq̧ poſt hñdā cēſui.neq̧ de ea ſupra quā locus exigebat diſſerui.Eteni ſi ex his ipſis:q aſtrorꝝ ſcietiā pſitent:pauci admodū ſunt:q eā ipſā recte teneāt pp mutatas.aut potiꝰ amiſſas:ut aiūt ueras tabulas:quo pacto nos hūanitatis pfeſſores eā tenebimus.quā ne unquā quidē delibauimus Satis erit nobis i pſentia poetæ mētē p ſingulos locos apire:& qd ad rē faciat ab antiqs ſcriptoribus mutari hoc unū auſim dicere me i hoc ope militiæ meæ morē geſſiſſe:& æquū lectorē nihil eē i eo qd ulterius deſiderari qat iudicaturꝝ:lauda utrūq̧ qua celeritate fuerit a nobis hoc opus abſolutū:fuere.n.alii ō eū plurimū autorꝝ i hoc ipſo operā exhibuiſſēt.nō tñ pluribꝰ ānis abſoluerūt.Nos uero paucis menſibꝰ ad finē deduximus:qd tñ admiratiōi debet eē nemini.Sumus.n.i ea urbe:i q hūanitatis ſtudia ſemp floruerunt.Vbi & maior librorꝝ copia:quā i cætera auſonia:imo i toto orbe poſſet cōpiri.Adde & doctiſſimorꝝ hoiū frequētiā:q in urbē tāquā in cōmunē patriā cōfluūt:ita ut in oībus aliqua oriretꝰ dubitatio ſtatim quē cōſulas occurrit:qd in cæteris locis minime erit:in boni magis Romæ cōtigit:quā ubi uiſgentiū. ¶ Quo qdē fretis celerius & fidelius oia a nobis cōficiūtur.Scripſerat in faſtos pluribꝰ añ me annis.Pauca tñ fideliſſimus antiqtatis:& totiꝰ latinitatis iterpres Pōponius nr̄.Poſtea nos ſecuti puinciā oēm pcurrimus:nihil itactū nihilq̧ indiſcuſſum reliquētes Deide puſiæ Anaclyterius meus uir:tū græcis:tū latinis lr̄is ornatiſſimꝰ:& utroq̧ dicēdi genere illuſtris faſtos & ipſe interptatus eſt. Idē pauloañ fecit doctiſſimus & eruditiſſimus iuuenis:interpreſq̧ diligentiſſimus Ant.Volſcus cū quo eſt mihi tanta neceſſitudo & mutua beniuolentia.ut cōmuni utriuſq̧ titulo lucubrationes nr̄as eſſemus edituri.qd occupato illo in pptianis monumentis:& me ab urbe digreſſo:nō eſt in pſentia factū.Sed ne quēquā defraudemus plurimū liguæ latinæ cōferens:magnā ille laudē in oī ſtudiorꝝ genere meretꝰ.Antonius pterea fanenſis uir & ingenio & doctrina ſingularis:& i utraq̧ eloquētia in idagāda rōne faſtorꝝ pluribꝰ iā annis occupatꝰ:neſcio ſi illi ad finē puētum eſt:nō.n.oēꝫ quæ nobis eſt Romæ:eā domi librorꝝ:ſupellectilē hñt:itaq̧ q̄ nobis facillima ſunt:reddūtꝰ aliis difficiliora.Accedit locorꝝ rō:romanorꝝ pſertim q̄ eū cæteris icognita ſit:& apta nobis:q in ipſis ſumus educati facit:ut oia ſint noƀ quā aliis prōptiora.Taceo de igenio.qd mihi nō mediocre natura ſugeſſit & de ea quā ego induſtriā adhibuerim in quo & cōſilio ualere:& iudicio ſimul me poſſe exiſtimo: qd aliorūꝫ quoq̧ teſtimonio cōprobatꝰ.q iudiciū meū in multis expetiuere:& expetitū ſunt oīno ſecuti.Liceat ita ſine arrogātia loq:ne:cuiq̄ bñmerēti uera laus detrahatꝰ eū primus ego p totū hoc ingens pelagus audenti Ciba cucurrerim:que prius icognita erāt cæteris apueri & ita apuerim:ut ulterius ingredi laborem oibus ademerim:qd ſi illi q mō uiuunt:laborioſi huic laudi nr̄æ eēnt ingrati. Spo equidē mihi poſteritatem ingentis gr̄as habiturā. Tibi uero in primis.G.Corneli laborē hunc nr̄um pro tua in me hūanitate:& oī officiorꝝ genere dicamus:ut ſi qñ mea uox corā tibi domi pderat audienti proſit & in poſterꝝ quoq̧ abſenti:& tecū habeas uñ pullulātē iā ubi ſobolē queas:& doctibꝰ erudire:& bonis quoq̧ moribꝰ iſtituere:nō.n.ſola faſtorꝝ & gloria tete manet:ſed q̄ ad iſtitutionē uitæ hūanæ ptinent:Tuo etiā nōi dedicantꝰ officialia ipſa præcepta.tāto a nobis labore & diligētia lucubrata:ut pdire ex ipſis ueræ academiæ fontibus uideantꝰ Quin & ingēs ipſa pharſalia:& artis rhetoricæ pcepta ſūma cū uigilātia:& fide a nobis iterpretata:tuoq̧ itidē nomini dedicata fore qdem exiſtimo imortalē tibi gloriā paritura:Que ſi tibi grata eſſe cognouero labores oīs meos protinus expectato.Fac igitꝰ ſi tuæ laudis eris ſtudioſus:ut leto munuſculū hoc meū aīo te ſuſcepiſſe:& gratū fuiſſe cognoſcam.Sed iam nimis euagatus ſum.ad poetā ipſum tandē ueniamus.

Ouidii uita per Paulum Marſum Piſcinatem poetam clariſſimum.

PVBLIVS Ouidius Naſo pelignus ſulmone ex eq̄ſtri natus eſt ordie: eo tp̄e quo Hircius & Pan
ſa cōſul.mutinēſi bello p̄iere:Secūdo q̄nquatrioꝝ die.xiii.calē.apri. Sub Plotio Grippo lr̄is opam
dedit.M.Var.& Cor.gallo acceptiſſim⁹:iſtimulāte p̄re foro aliquādiu icubuit:Reos pleruq̄ de-
fendit iudicium:inter centūuiros dixit. Declamauit accuratiſſime unde & merito inter declamatores cum
Seneca cōmemorat.Defūcto p̄re ad poeticē rediit.Militauit ſub.M.Var.& cū eo Aſiam petiuit:nec pri⁹i
urbē reuerſus:quā græcū ſmonē ibibiſſet.Vxores breui duas hūit:tertia tn̄ diuti⁹ ſecū māſit:ex q̄ Perillā
genuit.Demū ab Auguſto in exiliū miſſus ē:āno ætatis ſuæ q̄nq̄geſimo.Exulauitq̄ ānis nouē:piit ī ea in
felicitate āno Tyberii q̄ito.S; hui⁹ exilii cā uaria referē de q̄ alias late diſſeruim⁹ refellētes uarias & eoꝝ
imprimis opiones.q̄ Sydōii teſtimōio Liuiā:ſeu Iuliā Auguſti:aut Tyberii filiā amaſſe referūt:& ea cā in
exiliū miſſū:eāq̄ ſub corynne noīe celebratā:qd̄ facile refelli pōt ſi diligēti⁹ ſydōii uerba trutinabim⁹ q̄ cū
ue lit endecaſyllabis:Narbonēſem quēdā poetā ſup cæteros extollere:quos aut aperte noīat: aut p̄iphraſi
oñdit.De Oui.ſic īq̄t.Et te carmīa p libidinoſa Notū:naſo tener:tomoſq̄ miſſum. Quōdā cæſarie nimis
puellæ.falſo noīe ſubditū Corynne:hoc ē qd̄ mltos decipit.Sed ordie ipſo iterpretemur uerſus: & res ipſa
lucidior fiet.Supat inq̄t:te naſo tener laſciue notū.iſamē i carmīa libidinoſa ꝑ: ppea qd̄ artē amatoriā ſcri-
pſiſti:& miſſu; tomos uidē:quēadmodū hoc loco cōiūgit:& miſſum tomos per carmia quoq̄ libidinoſa &
ſine cōiunctiōe ſubditi:Quōdā nimis ſubditū puellæ cæſareæ falſo Corynne noie p hæc uerba nō oñdit
ea cā miſſu; eē ī exiliū:qd̄ cæſaris puellā amarit:ſed qd̄ artē ſcripſerit:Sed quæ fuerit hæc cæſarea puella ī
dubio eſt:nā ſi recte pſpicimus puellā nō tā p filia:aut nepte:quā p ancilla accipe poſſum⁹:uti & pueꝝ:cū
pueros nōinō filios:& quæ ſunt ætate puerili:ſed ēt ſuus uocam⁹:ut ſæpe nūero apd̄ poetas : & oratores
inuēies:qd̄ ēt oñdit Paulus iuris.cōſul.de uerboꝝ ſig.potuit igr̄ cæſaris ancillā amare & eā ſub Corynne
noīe celebrare.In lib.n.ad Corynnā nihil ē dignū pricipe mliere nā ad eādē cœnā cum:certe cū pricipib⁹
nō iſſet mlta iprecaē i uirū:i Cæſarē nō ita feciſſet accedit illa ad illū nō iſſet priceps laniat capillos:n̄ ita
demēs fuiſſe ut pricipis laniaſſet.Præterea i oib⁹ q̄relis:& q̄ i lib.triſtiū:& q̄ i his de pōto ſcriptæ ſt̄:nihil
de amore q̄rit:niſi qd̄ artē ſcripſerit:nihil ī amorē iprecaē:errorēq̄:de quo dānatus ſit nō culpā:nō ſcelus.
nō crimē uocat:ac ſi demōſtrare uelit errorē alienū crimē incidiſſe:uel ut alii dicūt q̄ Iuliā nudam uiderit:
uel q̄ Cæ.Augu.i re turpi dephēderit.Idq̄ facile ex eo loco pcipi pōt.cur aliq̄d uidi:cur noxia lumia feci.
cur i prudēti cognita culpa mihi:quoꝝ uerſuū ſniam mlti puerterūt.dixit.n.cognita culpa:nō hic d ſua ſ;
de alteri⁹ culpa dixit.Et i hoc ſubdit Actheōis fcūm:q̄ iſcius ī dianā nudā icidit:ſic & eū iſciū i aliq̄d ſilē ī
cidiſſe cōiiciēdū eſt:qd̄ oino negari nō pōt:cū in tertio triſtū lib.dicat.Inſcia.qd̄ crimē uiderūt lumīa ple
ctor.Peccatūq̄ ocl̄os ē hūiſſe meos:& pluries i eādē ſnia; redeat.Eteni quāuis cæſareā puellā amaſſet:cer
te nō hoc errore:nō iſcie deliq̄re dixiſſet:nā & cōſcie & ſūmo ſceler̄ i auguſtā maieſtatē deliq̄ſſet.Reliq̄ē
ergo qd̄ aliq̄d uiderit:ex quo Aug.ī odiū puocarit:& exilio ſub artis amatoriæ culpa mulctat⁹ ſit:Scripta
elego heroicoq̄ carmīe reliq̄t mlta q̄ maxīe:& uſui ornamēto līguæ romāe ſūt heroidū eplas plures.Ar-
tis amatoriæ libros tres.Amori remedii libros duos.De amorib⁹ ad Corinā libros tres.Trāſmutationū li
bros q̄ndeci;.Scripſit & tragœdias quaꝝ maxime & a Quit.& Cornelio tacito Medea pbabaē ī q̄ q̄tū ua
leret igenio oñdit Librū i malos poetas cōpoſuit:ut Fabius Quit.refert.Eplam ſcripſit ad Liuiā augu.de
morte Druſi.bellū actiacū īchoauit.ad Tyb.lib.duos.In exilio triſtiū li.v.De pōto q̄ttuor. Faſtoꝝ lib.xii.
Scripſitq̄ ī ibin impcationē.uaticiniaq̄ uno libro cōplexus ē:Scripſit & triūphū Cæſaris.Poſtremo de pi
ſcib⁹ opus ichoauit:quē poſtea imitat⁹ ē Oppianus Ligua getica libellū de geſtis ipatoris apud getas edi
dit:q̄n ē: & alia pleraq̄ ſcripſiſſe cōſtat.Interiere tn̄ mlta:ſeu librarioꝝ icuria:ſeu poſteritatis iertia.Faſto
rū āt ſex tm̄mō ī nr̄a ſæcula puenere:cū & ipſe duodeci; ſcripſiſſe dicat.Sex ego faſtoꝝ ſcripſi:totidēq̄ li
bellos.Cū ſuo finē mēſe libellus hēt.Hos āt mlti putāt Romæ ichoaſſe.Sed in ponto abſoluit:ut p; ex eo
loco ī q̄rto libro cū īq̄t Sulmōis gelidi:p̄riæ germanice nr̄æ:Me miſeꝝ ſcythico quā pcul illa ſolo nam in
de ſcripſiſſe oñdit.Ego āt puto eū ī pōto integꝝ opus abſoluiſſe:ſed tm̄ ſex libros emēdatos edidiſſe reli
quos nec emēdatos nec editos icuria poſt eius iteritū periiſſe.Dicauitq̄ hoc opus nō tyberio Aug.ut mul
ti aſſerūt ſed germāico Druſi fr̄is Tyb.filio illi⁹ druſi.q̄ i germāia oppetiit.Nā ſi tyberio dicaſſet:cū aug.
fili⁹ eēt:adoptiuus tn̄ nō i hoc primo lib.dixiſſet.Et tuus auguſto noie dictus auus:Auus.n.Tyb.fuit Cæ
ſar & aug.p̄r:ex adoptiōe tn̄.Ergo de auguſti nepote itelligendū eſt nō de filio & id ea fortaſſe rōne:quod
germāicus plurimū a militib⁹ amabaē.Si q̄n īparet:quē iā ſibi poeta cōciliaſſet ab eo reſtitueret ī p̄ria:ut
qd̄ p eū i Cæ.gr̄a; rediret.Hic.n.germāicus ut autor ē Trāq̄llus miſſus ad exercitū i germaniā:exceſſu au
guſti nūciato:legiōes uniuerſas ipatorem Tyb.ptinaciſſime recuſantes:& ſi ſūmā reipublicæ deferētes in
certū cōſtātia:an pietate maiore cōpeſcuit:atq̄ hoſte mox deuicto triūphauit.Huic igr̄ dicati ſūt faſtoꝝ li
bri:i q̄b⁹ ſacra toti⁹ āni deſeribūē.& ut de uerbi definitiōe diſſeram⁹.Pōpe.lib.vi.de ſignificatiōe uerboꝝ
ita īq̄t.Faſtoꝝ libri appellabāē in q̄b⁹ toti⁹ āni fit deſcriptio.Et ſubdit:faſti ſūt:ea rōne uolebāt e nr̄is mlti
poſſe ānales dici.In hoc rn̄ differūt.ī ānalib⁹ pluriū annoꝝ res geſtæ cōtinebāē ſuato cuiuſq̄ anni ordi-
ne.In faſtis uero nō reꝝ geſtaꝝ aut multorū tpōrū ſeries:ſed deoꝝ cultus:& oīa ad religionē īſtituta qua
cūq̄ cā p ſtata totius anni tpa ſuis q̄buſq̄ mēſib⁹ cū ortu & occaſu ſignoꝝ referūē.Eratq̄ illd̄ pōtificū.ut
quæcūq̄ p̄res ſua religiōe iſtituiſſent ſacra & cerimōias oēs in faſtos redigerēt.Pluresq̄ lōge ante Ouid.e
noſtris faſtoꝝ poetas ſcriptores accepimus.Primūq̄ Liuiū andronicum.deide Enniū. Poſtea alios quoq̄
multos.Ouid.uero longe poſt euolutis priſcoꝝ faſtorū libris:& pontificū monumentis:& annalibus uete-
rum oīa:quæ ad rem ſacram pertinere uiſa ſunt reformato in certiorem ordinē anno:ſignorūq̄ obſerua-
tionem in faſtos ſuos ſeriosius redegit.Sed iam ad prefationis interpretationem ueniendum.

Feſtũ Iunonis & æſculapii.
4 nonas
3 nonas Cancer occidit
Pridie nonas
Nonis lyra oritur
8 idus 7 idus
6 idus
5 id⁹agõalia Ian delphĩ orit̃
4 idus media hyems
3 idus feſtum carmẽtis & iu
turnæ Pridie idus
Idibus feſtũ iouis Octaui⁹
dictus Auguſtus
19 calendas februarii
18 cal. feſtũ carmentis por
rimæ & poſtuertæ.
17 cal. feſtum concordiæ
16 cal. Sol in aquarium tran
ſit relicto capricorno
15 cal. 14 cal.
13 cal. 12 cal.
11 cal.
10 cal. lyre pars occulitur
9 pect⁹ leõis occidit feſtũ fe
8 cal. mẽtis
7 calen.
6 cal. feſtũ Caſtoris & pol.
5 calen.
4 calen.
3 calen.
Pridie cal. feſtum pacis
¶ Calen. Februariis.
4 nonas feſtũ Iunõis: & ſo
ſpitæ ſacrificiũ Iouis capi
tol. lucus aſyli celebratur.
3 no. lyra penit⁹ occidit: ter
ga leonis occidunt.
Pridie nonas delphin occi
dere incipit
Nonis Auguſt⁹: dict⁹. P.P.
ganymedes oritur
8 idus
7 idus
6 idus
5 idus initium ueris
4 idus
3 idus Bootes oritur
Pridie idus
Idibus feſtum iouis & fauni
nephaſtus dies fabiorum
16 cal. martias Coru⁹ & an
guis & crater oriuntur
15 cal. lupercalia.
14 calen. aura mutatur: ſol
tranſit in piſces 13 calen.
12 ca. feſtũ ſtultoꝝ fornaca
lia: feralia Feſtũ deæ mute
11 calen. cariſtia ſacra
10 cal. feſtum termini
9 cal. 8 calen.
7 calen.
6 cal. Tarquini ſupbi fuga.

5 cal. 4 cal.
3 cal. equiria ĩ cãpo martio
Pridie calen.
¶ Cal. martiis feſtũ iouis &
martis ancilia ferunt̃ ueti
tæ nuptiæ 6 nonas
5 nonas alter piſciũ occulit̃
4 nonas bootes occidit: ui
demitor apparet
Pridie no. feſtũ ueſtæ cathẽ
dra Iulii Cæſaris
Nonis feſtum ueiouis Pega
ſus oritur 6 idus
8 idus oritur corona
6 idus 5 idus
4 idus altera equiria iuxta
tyberim
3 idus
Pridie idus
Idibus feſtũ anne perenne:
cædes Cæſaris
17 cal. apri. Scorpi⁹ occidit
16 calẽ. feſtũ Bachi Pompa
Caſtoris & Polluc is: & ori
tur miluius:
15 cal.
14 cal. quinquatria Mineruæ
13 cal. 12 cal.
11 cal. Sol in ariete
10 cal.
9 cal. 8 cal.
7 calẽ. æquinoctiũ uernum
6 cal.
5 cal. 4 cal.
3 calen. feſtum Iani concor
diæ: ſalutis. & pacis
Pridie calen. feſtum lunæ in
auentino
¶ Calendis aprilis feſtũ Iu
nonis & uirilis fortũæ ue
neris: Scorpius occidit.
4 nonas pleiades humeros
paternos releuant
3 nonas Pridie nonas
Nonis feſtum Cybelis
8 idus feſtum publicæ for
tunæ in colle quirinali
7 idus
6 idus ludi in honorem Iulii
Cæſaris ꝓpter cedẽ iube
regis: Libra occidit & oriõ
5 idus ludi ĩ honorẽ cereris
& deoꝝ imagĩes efferunt̃
4 idus 3 idus
Pridie idus
Idib⁹ feſtum iouis uictoris
& libertatis
18 cal. maias grando augu
ſtus uictor mutiuæ
17 calen. ſacrũ fordæ bouis
15 ca. uictoria auguſti & de
Antonio hyades occidũt

14 calen. egria in circo uul
pium combuſtio
13 calen. Sol in Tauꝝ trãſit
12 calẽ. natalis urbis palilia.
11 calen.
10 cal. uinalia. trãſfert̃ uen⁹:
9 cal. 8 cal. 7 cal.
4 calen. mediũ uer. aries oc
cidit. feſtũ rubiginis. canis
oritur. 3 calen.
Pridie ca. feſtũ floræ Veſtæ
& phœbi. & auguſti in pa
latio
¶ Calen. maiis oritur capra
amalthea. ara larum
6 nonas ſacrificia ariſtarum.
hiades. oriuntur ludi Floræ
5 nonas oritur chiron:
4 nonas
3 nonas libra apparet.
Pridie nonas Nonis.
8 idus 7 idus lemuria
fiunt oriõ occidit. malũ nu
bere. 6 idus 5 idus
4 idus feſtũ martis ultoris
Pridie idus pleiades oriunt̃
æſtatis initiũ. Idibus Taur⁹
appet: ſcyrpea ſimulachra
ĩ Tyberim. feſtũ Martis
17 cal. iunias
16 cal. 15 cal.
14 calen.
13 calen. ſol in geminos trã
ſit agonalia
12 cal. canis erigonius orit̃
11 cal. luſtria Vulcani.
10 cal. 9 cal.
8 calen.
7 calen. ſacrificium pro fu
ga Tarquinii
6 cal.
5 cal. feſtũ publicæ fortũæ.
4 cal. aqla incipit apparere

3 calen. Bootes occulitur
Pridie cal. Hias oritur.
¶ Calẽdis iuniis feſtũ car
næ. Iunõis mõnetæ. martis
tempeſtatis aquila oritur
4 nonas hyades oriuntur.
3 nonas
Pridiæ no. feſtũ Bellonæ:
tẽplum factum herculi.
Nonis feſtum ſancti Fidii
ſemiparis 8 idus
7 idus urſa minor occidit fe
ſtum Mentis
Ludi ad honorem Tyberis
6 idus feſtum Veſtæ. Aſini
coronãt̃. ara iouis piſtoris
5 idus oritur delphin.
4 idus matralia fiunt. feſtũ
fortunæ. & Concordiæ
3 idus Pridie idus.
Idibus feſtum iouis inuicti
quinquatria mineruæ.
18 cal. Iulii
17 calẽ. Thyene apparet.
templum ueſtæ purgatur
16 cal. zephirus mitigatur
bonum nauigare.
15 cal. orion oritur delphin
apparet. ſol ingreditur cã
crum
14 cal. templum palladis in
auentino
13 calen. feſtum Sumani.
12 cal. Aeſculapius oritur.
11 calen. 10 calen.
9 calen: Flaminius uictus ẽ.
7 calẽ. feſtum fortis fortũæ
7 calen, orionis zona aſpici
tur: ſolſticium æſtium:
6 calen. 5 calẽ. feſtum
Laris & Statoris.
4 calen. templum Quirini
3 calen Pridie calẽ.

¶ ROBERTI urſi ariminenſis iuris cõſulti Epigrãma ad Paulum Marſum piſcinatem Poetam clarum: Et oratorem illuſtrem.

Faſtorum quiſquis latii monumenta tenere:
Signa que cum cauſis: lapſa: uel orta cupit.
Te legat: hic celebri naſonem interprete marſo
Doctus erit: marſi lingua diſerta mei eſt:
Euganeis fuerat: latiiſque incognitus oris.
Naſo uelut geticus: ſarmaticuſque foret.
Tu nihil inuidiam ueritus: nihil inde labores:
Nil hos: qui naſus rhinocerontis habent.
Grande opus aggrederis: deles mendoſa: recludis:
Abdita: te propter queque repoſta patent.
Naſo tibi: tibi nos multum debere fatemur.
Omnia ſunt ſcriptis facta ſerena tuis.
Marſe diu felix merito tibi parta perennis
Gloria: & æternum nomen ad aſtra: Vale.

¶De A ante B
Abadir lapis a Saturno pro ioue deuoratus a car. 121
¶De a ante c
Acteonē uerſū ī ceruū 23
Acer lampſerus 26
Actiū epyrii pmōtoriū 40
Achelous naupactus 43
Accalia laurentalia acca laurentia 77
Acates eſt præcioſi lapidis nomen 99
Acetyon thebanus rex 125
Acis ff. 132
Aceruos fœni accēſos trāſiliebant paſtores 14
Acera ſarcula thuraria 147
Acera quid ſit 148
Achelo⁹ ī aeſiola fluui⁹ 159
Accia fuit ſoror martiæ 197
Accia filia Iuliæ mater fuit auguſti cæſaris 197
¶De a ante d.
Addice uñ adicti ul' ānexi 5
Ad calendas græcas 6
Adolere 17
Adorate 21
Adoreum 21
Adorea liba 21
Adorea adoria 21
Adamantis duritia 107
Adamas lapis duritia īenarrabili 107
Adonis myrrhe filius 156
¶De a ante e.
Aegei unde argiui 166
Aeſculapii tēplū a romanis cōd. tēpli cōſecratio quo ſiebat nota 18
Aeſculapiū auguriis & diuinatiōib⁹ præeſſe nota 19
Aeſtatis in tauro 88
Aeneas uoluit ſuos troiāos dici latinos 99
Aeneas cōd. urbem quā lauiniam appellant 99
Aeetæ filiæ tres angitia 43
Aeeta rex colcoꝝ ſithialio
Aeſculapius oritur. iii. calē. iulias 145
Aeſculapius ſerpēte percuſſo ab altero didicit herbā qua uiuos homines faceret 145
Aere ſicce 183
Aera ī ſacris adhibebāt 121
Aetnā p catā poſitam 150
Aega & helice filiæ olēi filii uulcāi nutrices iouis fuer: alii aiūt arthemidē & amaltheā niphas aiūt alii ægā filiā ſolis & pāos uxorē 152
Adiles fabam & cicer iaciebāt in floralib⁹ ludis 155
Adiles plæbei ſacras & priuatas ædes curabāt ēt anōnæ præerant 158
Aeſtatis initium 166
Aedes carmēti dicata a matribus Rom. 36
Aedes concordiæ & uulcano dicata 37
¶A ante g.
Agonus deus qui præeſt rebus agendis 12
Agōnalia. v. idus Ianu. 20
Agonens uictimatores 20
Agonia 20
Agonius dies 20
Agonius ludus 20
Agoni dei feſta 20
Agoni unde agonia 20
Agonalia 21
Aγὼν certū uñ agonū 21
Agryppa 36
Agei ad radices mōtis palatini 106
Agamemnonis filii ac filiæ pharifei hyrpiæ iphigēyā chryſothemin laodieen & electrā horeſtes aleſum elitūnus & anthenor 116
Agrigentum 132
Agragas 132
Agamēnon & menelaus fili pliſtheni non atrei 158
Agramen 173
¶A ante i
Aio deo conſtituta eſt 183
¶A ante l
Alemeonis fabula 43
Alueus quid ſignificat 58
Almo fluuius 66
Alexāder cū exercitu hedra coronato ex īdia rediit 105
Alaleomeniani 108
Albula 116
Alcione 120
Alcione tragœdia 120
Alma dr̄ prole ēra dea 120
Almo fluuius 127
Aliud fuit nomē urbi rome ꝙ noiare erat nephas 143
Albæ ueſtes adhibēt ab ariſtarum colore 160
Alba ſpina a iāo eranæ donata 175
Algidū a poſthumi dictatoris uictoria de latinis 194
Algidus mons non longe a thuſculo 194
Ali⁹ fuit aſdrubal frater hānibalis uictus a chaudio nerone 196
¶A ante m
Amburbiales 21
Ambaruales 21
Ambegni bos ſeidææ 21
Amantis audaciam 26
Amphiaraides 43
Amphibia olor græce cygnus 46
Amulius munitoriū phorū ᵘpeleus 66
Ampelos. fuit puer trax 82
Ampelos xilāpelos 93
Amaranthus 131
Amaranthus eſt ſpica purpurea uerius ꝙ flos 131
Amaltheæ fabula 152
Amaltheā ab amone ad ceraunios mōtes dilectā 152
Amalthea habuit capellam quæ habuit duos ædos ſed fregit in arbore cornu 152
Amicle ſacræ apollini hyacinthina ueſtis 156
Amphitrite 170
Amantes creduli 174
Amatha capi uerbū 179
Ameſtris uxor xerſis 179
¶A ante n
Annus triplex 1
Annus unde dictus 1
Annus 3
An obſtiterint 20
An inſtiterit legēdū ſit 20
Anſer bacho mactatur 27
Anſeris iecur 27
Anſeris lingua in cibo 27
Annus ciuilis 41
Annus eudoxi 41
Annus caldaicus 41
Annus methonicus 41
Angitia: medea: circes 43
Angenora 64
Anio fluuius 65
Anni uarietas 78
Annus romuli 80
Annus p nūmā īſtitut⁹ 82
Annus inſtitutus a Cæſ. ꝙ non ſeruatur 82
Ann⁹ īſtitutus a iulio Cæ. i dies. 365. & ſex horas 83
Ancilia martis ferūt Sal. calendis mart. 186
Ancile unde dictum 91
Ancile pelta appellatū thracium 91
Ancilia. ii. a mamurio facta iuſſu numæ 91
Anne perēnæ ſexto idus martii 97
Anna perenna 97
Anna perēna rap. fuit a flu. numico in uxorē 97
Anna eſſe phœniſſa dr̄ 99
Annæ ſermo ex fluuio numico cum eſſet dea facta
Annā quā alii dixerūt themin alii Iſim 100
Annæ ſtatua erecta a pplō rom. poſt cōciliatos cū plebe ſenatores 101
Anguis extinctus auxilio alterius reuixit 145
Anthenodon oppidū in balenam conuerſum. 1
Anthendon idem
Ann⁹ dicit ſolaris ad differentiā anni lunaris 11
Antepenultima in proprio producitur 11
Anthiphates rex leſtrigonū formiæ 116
Anthandrum 125
Animus honeſti cōſcius eſt etiam mali 125
Anna calypſitræ nīphæ 130
Annien fluuius 131
Anien ab aliis aniſes dr̄ 132
Ante portam colinam ē tēplum ueneris 146
Anterior āte iterior ſit melius 151
Anubis ab ægyptiis dicitur mercurius deus 168
Ante portam capenam fuit ædes mercurii 168
Annus iuniores & ei ſeniores ſenatu diui 173
Antiphera phrix⁹ & helles nephelei filii 188
Anthiphera in cherōnea in æde matuta 188
Antarctic⁹ & pol⁹ arti. 194
¶A ante p.
Apollo de cultu & ſacris deorum 27
Apoſtrophe ad tyb. cæ. 37
Apoſtrophe 46
Apoſtrophe digna ad deū terminum 68
apes gaudēt tīnitu æris 104
Apollo artis medicæ inuentor 108
Aprilis menſis 111
Appia uia tecta 176
Aphron a phrodite 111
Aprilis eſt menſis gentis iuliæ 112
Apollinis templum in palatio 148
Apotheeas triclinares melicas calenas 163
Apud aceium promōtoriū hō imolabat apollini 167
Appius oculis captus 176

Apollo ſminiheus 184
Appius claudius & appius paluctius tibicines expulerunt tribuni 192
Apamen in marſie flu. ciuitas ſita 193
Aphricanus collis 196
A ante q.
Aqua uirgo unde nomē accępit iuturna 28
Aquarius ſole in aquario Quid capricornus 37
Aquarius 842
Aquilo 43
Aquilonius auſtrinus bootes occidit. iii. no. mart. 92
Aqua & ignis interdicebatur exulibus 142
Agla in cœlū trāſlata 170
Aquila quę rapuit ganymedē oritur die. xxviii. nu. 170
A ante r
Argēti moneta cū bigis aut quadrigis: in altera parte erat caput conſulis 14
Archades ante lunares 23
Archadia 23
Archades fugaſſe oēm gręciam uetuſtate 29
Ara maxima a magnitudie fabrice dicta 35
Aratrū emeritū ſemētis 38
Arionis fabula 47
Arthophilax bootes arcturus 49
Arthophilax idem eſt quod bootes 49
Arthos nunq̄ occidit 50
Archades antiquiſſimos fuiſſe legimus 53
Ardea 70
Armati 80
Ara conſi 84
Artemiſium 87
Arthophilax idem bootes dicitur 92
Ariadne dia ī iſula relicta a theſeo fuit 95
Armiſona minerua ſicuti mars dicitur armiſro 101
Arthos 105
Arēna pro theatro 107
Armiluſtrū herc̄ſol in oriētē xii. cal. aprilis 109
Arietis ſignum 109
Aries ſignorū princeps 109
Aries marti aſſignatus 111
Araoia india lybia 135
Arhoda unde rhodanus fluuius 135
Areuſii templa 123
Arethuſa 130

Aries occidit. xvii. calendas maii 147
Arcula churiata 148
Ara laribus uetuſtate collapſa eſt 153
Agreſtis flare īcipit. vi. no. ma. 154
Argei ſirpeę effigies 163
Argei uñ dei ſūt argiui 166
Argea pons ſublicius 165
Argos ciuitas a perſeo condita 172
Archimedes 179
Artheoptotos 171
Ara iouis piſtoris 131
Aruns ui tulliæ primus ueneno eſt necatus 169
A ante s.
Aſtrologię laus 19
Aſinus mactatꝰ priapo 24
Aſtrū lūne ſtelle dñr 47
Aſbitia ſexti 70
Aſylum ubi duo luci 93
Aſcanius dictus eſt iulus & heuryleon 97
Aſtrum cęſaris dionei 102
Aſcra ciuitas iuncta helyconē ex qua fuit heſyo. 171
Aſini coronabantur 130
Aſini idicatio aduecta 131
Aſdrubal uictꝰ metaurꝰ neronis laus 170
A ante t
Atra ueſtis in luctu 4
Atri dies 6
Attalicę opes cypriæ & corinthiæ 14
αγριος agreſtis 62
Atlantes tres 102
Atys & eius fabula 123
Atrium ueſtibulum 180
Atyſcreoſi filius 123
Attali duo 124
Attagen ionicus 175
Attalica 124
Attalus rex pgamēſiū 124
Attalus ſimulauit de matre deorum 125
Athenīēſiū inuenta 134
Atriū libertatis in auentino libertatis alterū tēplū 136
Atys 156
Athenīēſes primi oleū in gīnaſiis exercuerunt 157
Atrides 158
Atrium ueſtæ 178
A ante u
Auerſaril 2
Auari ærūſcare æris oberarii dicuntur auari 14
Auricotia 5
Aula p o olla 5
Auguſtus cæſar 185
Auſpitia peſtifera dicebātꝰ 5

Aureus nūmus qñ percuſſus fuit 14
Auguria ex auibus 27
Auguſta loca apellata 34
Auguſtus unde dicitur 35
Auguſtus templorum conditor reſtitutorq; 43
Auguſtus patrię cognomē accepit nonis febr. 47
Autumari in leone 43
Auleus pro cunis 58
Auentinus fulmine ictꝰ 115
Aulus gelius de leſtrigonibus populis 116
Auguſtus titulum cepit imperii. 158
Auguſti ædes 148
Auguſtus tribuit maieſtatem 165
Auguriū urbis romæ. 145
Auctor uīdictæ pro qui manumiſit dicitur 192
A ante x
Axaxis urſe duæ nautis obſeruantur. 79
B ante a
Baſinius parmenſis 20
Bartholellus pbs illuſtris 39
Bacchus donauit uitem ampello 93
Bacchꝰ in indiam profectus ad militiam 95
Bacchi ſacra. xv. cal. apriles quę liberalia dicuntur a patre libero 103
Bacchus infuſus fœmori iouis 105
Bacchus priuauit ligurgum oculis & thraciā traropitradidit. 103
Bacchi inuenta 103
Bacchus maxime fuit impiꝰ contra pentheum & ligurgum 103
Bacchus mel reperit 104
Bacchi ſimulachrum cū cornibus 105
Bacchus poeta 120
Bacchꝰ dictus ignigena 186
B ante e
Bellorophōtis fabula ac hiſtoria ſumpta 94
Beneficiū annæ propter q̄ ipſi erecta eſt ſtatua a populo romano 101
Bellona dicitur pallas: quæ bellis preeſt 107
Bellona dicitur eē martis ſoror 176
Bellonæ feſtum 176
Bellonæ templum 176
Bella dicitur a duello 176

Bellū cū pyrrho ſuſp. 175
B ante i
Bidentes 44
Bidental 44
B ante o
Boues egregii 22
Bouis uſus 23
Bouem occidere capitale erat 23
Bouis redendi eſt mes ariſtheus 23
Boues ab hercl'e abducti 92
Bootes oritur tertio idus ſebruarias 49
Bootes in cœlū trāſlatꝰ 49
Bootes piger 49
Bootes & oriꝰ & occidit 50
Borealis ē auſtrealꝰ regio 61
Bootes tardus 92
Bonæ deæ feſtum 174
Bōa dea dcā ē dea pub. 174
Bonæ deæ ædes in auentino 174
Boetus orion 163
Bootes occidit hyas oritur 170
B ante r
Bruma 12
Brutus unde dicitur 73
Broti oratio ad populum de morte lucretiæ 73
Britomartem col. 78
Briareus 103
Brutus callidius 185
B ante u
Bulla aurea cum toga 105
Buſtum uſtrina 141
Burrhum 141
Buxum pro pectine 177
C ante a
Calende iunoni 6
Calendæ unde dictæ 6
Calare 6
Calabria curia 6
Carica ficigenus 13
Caput iani & nauis ſaturni in ære ſignabantur 17
Cācer occidit vii. nonas ianuarias 20
Cancer inter ſydera 20
Capbaccho ſacrificabatꝰ 22
Caper 22
Capra dicitꝰ a crepitu uñ currum unde crepere dicte 23
Cauſa cur cerua dianæ ſacrificabatur 24
Canis triuię imolatꝰ 24
Caras a quo caria 27
Carmentaria & dedicatio iuturne templi 23
Carmentis 28
Carmētis nois origo 28

Carmētis filia mercurii 23
Cadmus 29
Cachi ſpelunca auentinus remori 32
Carmenta ſybilla 33
Carmentalia feſta porrimæ & poſtuertæ 35
Carpēta pilenta ſcortheus ſcorta ſcortes 36
Capricorni effigies 38
Capitoliū iouis ædes 44
Capitolinus iuppiter 44
Cāpo auguſti cū rōulo 48
Cāpo augu. cōtra rōu. 48
Caliſti fabula 49
Caliſto lycaōis filia in urſā conuerſa 49
Carmentalis porta 51
Calamiſtrum 64
Cal. iu. orit̄ agla ꝑceps 176
Capitolium 63
Cathaphracti equites ferē tarii haſtati ſcutati cūtati 80
Calabria curia 84
Caput uelari ex ātiquo more in ſacris 91
Caius flaccus in libro de iure papyriano 96
Cadmus in draconem uerſus 110
Cæſar pōtifex maximus 31
Cæſtus qui ſint 56
Cæſar ī curia pōpeiana trib. & uiginti uulnerib⁹ confoſſus fuſt a bruto & caſſio 101
Cæſar ī qnto ei⁹ triūpho geſto cum eſſet dictator trib⁹ & uiginti uulnerib⁹ eſt confoſſus a bruto & caſſio ſexto & quinquageſimo ætatis āno nota hic oēm ordinem hiſtoriæ 102
Cauſa ꝑ origīe & rōne 114
Capis 114
Capis cōditor capuæ 114
Capis in ſyllabis notād⁹ 115
Catillus 116
Carctes & coribātes 122
Cariſtos duob⁹ in locis 125
Cariſtiū marmor 125
Cœaico: uēia dea cui⁹ facellū fuit extra portuū nal. 174
Cariſtia mātilia 125
Cariſtiū uinum 125
Caſtelene 127
Calathus talaſſio quaſilliſſus calta 13
Camerina 132
Camerina prope flauiuꝫ gelam 132
Carſeoli ad frumēta ſolum modo apta. 23
Camurus 141
Caniſtrum 141
Camella 141
Capite diminuti ignis & aq̄ in nuptiis 142
Canis ort⁹. vii. cal. maii 147
Catularia porta momentū rubiginis 147
Canis & ouis īmolatur caniculæ 147
Canis icarus 147
Calliopea 151
Carmentis fatidica 151
Carmenta docuit ſacra fauni & panos 152
Capra oritur cal. ma. heniochus auriga hedi 1 2
Canis ſimulacꝫ apd lares 153
Canes dicti ſūt preſides larium 153
Cautus agreſtis 154
Capreæ capreaꝫ īſula in cōtraria poli poſita ad aq̄ tiberi⁹ prīceps acedebat 154
Capreæ & lepores ī theatro claudebantur 160
Carmen floridum pro īmortalitate 100
Calix pro poculo 163
Carna dea 171
Caſtor & pollux 169
Caſtoris & pollu. ædes ro. caſtoris tm̄ uocabat̄ 170
Canis erigoneius 170
Canis erigōes oritur dic uigeſimo iunii 170
Cælius mons dict⁹ a cælio corruſco ſocio romuli 97
Cæſ. uictoria mutineſ 136
Cæſar & pompeius & craſſ. coniuncti ſimul 165
Cauſas hic aduerte quare iuno erat ſacrata rōanis 172
Cacus in mōte auentino ſpeluncam habebat 173
Carna eſt dea quæ habet officium claudendi ac aperiendi 173
caua machina. i. molla 182
calleci circa luſitaniā 185
callatiū uel callenū uel calatcum dicitur 186

℃C ante e

ceſſio apud pretorem 5
ceres prima porcam īmolauit & leges inuenit 23
ceres a creando dicta 38
cēnina anthiſteton 47
cereris inuenta 62
centumuirali iudicia 62
centuria in agris 81
cerimonie 90
cerdo 108
cereris eleuſine tēpluꝫ 129
cereris ſacrū nō fiebat a lugentibus 129
celeus 134
caſſatis candidæ ueſtes in cerealibus 136
certamen paleſtræ a mercurio inuentum 168
celer remi interfector 144
celeres 144
celer prefectus militū 144
ceres pro ſegete 147
centauri forma q̄lis eēt 160
centrum terræ quomodo intelligitur 179
cerimōæ unū ſint dictæ 182
cerites cere agylla cerimoniæ 182
cecilius metellus pontifex in curru uectus 185

℃C ante h

chaos 9
chariſtia cal. mart. 65
chariſtia 66
chronycus 52
charybdis zanclea 133
charibdis olim fœmina 133
chloris prius nunc flora de
chloris nympha uxor̄ zephiri fingitur dea Florum ſub noīe floræ meretricis 155
chloris prius mater flora denominatur. 155
charithes famulæ ſunt ueneris 156
chiron oritur. y. no. ma. noctis initio 160
chirō herclis hoſpes tractabat eius arma 161
chirō nono dic piit & quo accepit uulnus cum herculis ſagitta 161
chorus centuria contubernia 80
choors 159
chōors militum 199
chriſante pallātis filia 184

℃C ante i

circum catulatio 24
cibila dr̄ mēſa a cibis 56
circus maximus 57
cinthianum oppidum 88
cinnama in ethiopia 103
circeum littus marſus thelegon mamilia 1:6
ciane anapis cela 132
cilenius dr̄ mercurius 152
circa portam collinam ager erat in quo ueſtales corrupte uiuæ defodiebant̄ 185

℃C ante l

Clarius deus 3
Clauis & uirga iano aſſignatur 9
Cliuus pub. 17
Claua herculis 33
Cluere unde 102
Cluacina uenus 112
Clauus 120
Claudia quinta 126
Claudia uirgo clauſorū familia 154
Claudia gens 126
Clotho lacheſis atropos 106
Clype⁹ a uerbo γλύφω. i. ſculpo non κλεπτω ideſt occulto 109
Clarius deus 3
Claſſes pictura ornabāt maiores colores uſti 125
Cliuus capitolinus ubi primum cæpta ſunt fieri feſta deæ floræ 153
Claudius appius tribun⁹ plebis inſtituit ſic de tubicinibus 193

℃C ante n

Cneus pōpeius maxim⁹ 35.
Cn. ſenatus conſultum inſtitutum in cornelio lentulo &. P. Licinio craſſo cōſ. ne homo ſacrificaretur 167

℃C ante o

Cœlum unde dicit̄ 10
Cœlius unde dictus 96
Cœlius mons dictus a cœlio etruſco ſocio romuli 97
Comitium 6
Comitia nundinis non haberi 6
Cornificius in libro etymologiarum 7
Coſmicus occaſus 20
Coſti radix 22
Corimbifer bacchus 25
Corimb⁹ hedere fructus 27
Coma unde 26
Colūba mactabat̄ ueneri 27
Corona ciuica uł q̄rna 95
Concordiæ feſtum 37
Concordiæ templa 37
Colchi phaſis 43
Contra ouidium de templo deæ ſoſpitæ 43
Contra romulū qui dicitur fratrem occidiſſe 48
Coruus anguis & crater oritur 52
Comparatio ab equo & cāpo 56
Cognati unū dicūt̄ ex labeone pauloq; in titulo de cognationis grādib⁹ 58

Compitalia 66
Cognati agnati affines 66
Colina 180
Concordia dea 67
Collatia diſtat ab urbe romana.xx.ſtadus 71
Conſolatio 73
Contra quoſdam auto.Plutarcho 74
Cõmendatio romuli a paupertate 83
Conſualia 84
Corona donata baccho a uenere ad reducendã matrem ab inferis 95
Cõqueſtio ariadnes relicte a theſeo in inſula chio: 95
Corona baccho donata 96
Cõſolatio æneæ ad ãnã 99
Comminiſci 106
Cõmetor p iuẽtore b 106
Cõcordia ſalus & pax 110
Comparatio ab equis terentibus in area 111
Coritus rex 112
Coritum oppidum 112
Coras 116
Corybantum ludus 122
Corybantes curetes 122
Corybantus incitatus foetis dixit alios ſacerdotes corybantes 122
Conditio ſm Paulũ iurecõſultum 126
Coeinthus 133
Corimbifer bacchus 25
Concordia cereris cum plutone de proſerpina eius filia 136
Concubium 138
Conuallis 139
Coelum & æthera pro aethere 149
Conſilium dici a conſulendo uel a cõſiliando:quia in unam mentem conſiliant plures 15.
Cornucopiæ capreæ amaltheæ 152
Cornu acheloi q donauit hercules deæ copiæ:alii hoc cornu dixerunt eſſe amalth. 153
Compitalia laribus & deæ meniæ conſtituta ſunt a tarquinio ſuperbo 153
Coronæ ſubtiles 159
Coturnus eſt tragicorum grauia ſcribentium 159
Coma iuncta 159
Cothurnatas deas 159
Coronas imitatione ſaliorũ ex argẽto & auro 159
Cõſuetudo priſca in mẽſe maio in multis rebus ſeruatur 161
Cõticiniũ eſt inter gallicinium & diluculum 161
Cõminuere pro ſcīderẽ 163
Cõcordia noxa cimes lauro 173
Concordia a tyberio dilecta 173
Concordiæ feſtum iii.Iduſ iunii 191
Cõcordiæ tẽplũ fuit cõſtitutũ poſt germanicũ triũphum 191

C ante r

Cremera uel 51
Crethenſes dianam colunt dictina 79
Cratus calabriæ 98
Cratis & ſybaris 68
Crabrones ictibus.xxyii. occidunt hoiem 104
Croci fabula 156
Crater pri⁹ erat ex phago uel ex terra 164
Crater cleopatræ fuit.xv. talentorum 164
Cranæ ſacrũ ad ſtriges abigendas 174
Crudelis filia noie tulia ſu p patris tulli corpus 189

C ante u.

Cur annus hyemi non uer incipiat 11
Cur læta dicebanẽ uerba cal.ianua. 12
Cur læta dicebanẽ & alternæ ſint præces 13
Cur in altera parte æris iani effegies in altera nauis erat 15
Cur ſaturnus e coelo pulſus fingitur 15
Cur iano uno tm̃ in tẽplo cu; plura ſint ſacrificabatur iani ædes ubi fuit 16
Cur pacis iani templum in tempore clauditur 18
Cur aſin⁹ priapo cediẽ 24
Cur ſatyri ſunt bacchi comites 25
Cur aues mactanẽ 36
Cur columbæ ſunt ueneri conſecratæ 27
Cur matres carmẽtis ſacrificabãt & ædem cõſtruxerunt 28
Cures unde quirites 47
Cur corui ſunt in apollinis tutela crater 52
Cur ſyri piſcib⁹abſtinẽt 60
Curis haſta 61
Cur edes ueſte rotũda 178
Curio maximus 62
Curria hoſtilia põpeia & iulia 178
Curia tribus 62
Curiales flamnies 62
Curiæ 62
Curiones curionum 62
Curio dr̃ ille qui præeſt curiæ & maximus intellitur 63
Cur termino nihil aiatum ſacrificatur 67
Cur picus uenerabaẽ a latinis picus martius picena regio 76
Cur aquilæ ſigna militum comitabantur 80
Curia duplex 81
Cures oliuiferæ 81
Curia uetus curiata tributa calabria 81
Cur mfonæ ca.ma.col. 86
Cumea ſybilla fuit lõge añ bellum troianum 97
Cupidines tres amor duplex ſagitta cupidinis aurata ſagitta cup.plumbũ habens 111
Curetes dicti a cura & tonſura 122
Cur priami coniunx non phrigis aſſaraci 140
Cur aquila datur ioui 170
Curtius lac. 184

C ante y

Cygnus 46
Cynthia unde 49
Cynoſura helice 79
Cybelea cybelo monte frigio 18
Cynthianum oppidum 88
Cynthius a monte cyntho dictus 90
Cynnama in ethiopia 103
Cybelis feſtum 120
Cythara porphiris 121
Cybelle magna deorũ mater 124
Cybellis ædes ubi ſacrũ lapide cyb.eẽ dicebar precipio naſica didimos cybeleos 124
Cyclades 125
Cytherea uen⁹ triaer iabrõtes ſteropes agamẽnonides ſeu piragmon 125
Cybeles ædes 127
Cyclopes dicti a cielari oculo 132
Cillene ciuitas in mõte archadiæ.uñ cylenius diciẽ mercurius 152
Cythiſũ frutice ab amphiloro athenienſi prędicatum 157
Cyprius uicus ubi dianiũ nuper fuit flectenti inter collem exquiliarum 190
Cyprus ligua ſabina dicit bonum omen 190

D ante a

Dactili 13
Danae in italiã delata 70
Dardanus 112
Danae in itataliã dlata 76
Dare uerba ẽ decipere 101
Damiũ:dãia damitrix 154

D ante e

De anni diuiſione 2
De laudib⁹ druſi 4
De druſo 3
Decumana 4
De uictimarũ exploratione 9
De iano 9
De elementorum diſtinctione 10
De aqua & igne i ſacris 10
De noib⁹ & ſacris dianæ 11
De ſolſtitio 12
De palma & ei⁹ fructu 13
De ſtrena & ſtipe 13
De rebus iſtitutis a romulo 13
De conſulibus italiæ 15
tandis 14
De laudibus italiæ 15
De forma iuſticiæ 16
De foro boario & piſcario 16
De colle uimĩali in regione caballorum 16
De tarpeia filia tarpei capitolini 17
De cliuio dubium 17
De inuentoribus aſtrologiæ digna 19
De fabula Gigantum 19
De ortu coſmico & eliaco 20
De lyra uariæ ſunt opiniones 20
De ſacris 22
De flumine euphrate 22
De coſti generibus etiã natura croci 22
De lauro digna 23
De ariſtheo qui ex auro nomine habuit 23
De patre patrato i foederibus cum uerbena 24

De iphigenia imolata 24
De ſacris aſini: uaria ſūt notata 25
De diis ſiluestribus 25
De ordine conuiuiorum 25
De auſpiciis oſciniis & garritu & inuentoribus 27
De holocauſto 27
De inacho nō fluuio 28
Delphin oritur.v.idus Ianuarii 28
Delphin inter ſydera 28
De carmenta matre euandri 29
De tydeo fugato ex calidone 30
De ualerio publicola nota 30
De lauinia fatum 31
De pinu 30
De troianorum ſacris 31
De diis penatibus troianorum 31
De tyberio & germāico 31
De faſtorum libris 32
De fabula cachi furis uulcani filii 32
De antheo & buſyride fabula 32
De forma cachi furis 32
De fabula cachi 32
De typheo & cacho 33
De herculis ara quæ dicit̃ maxima 34
De ſacris herculis ex decimis 34
De uariis nominibus ex octauio compoſitis 34
De titul' octauiāo datis 34
De nominibus diuerſis coronarum 36
De noībus mulierib' cōceſſis uariis temporibus 3
De porria & poſtuerta 36
De liuia auguſti uxore 37
De templo caſtori & polluci dicato 39
De miracul' caſtoris & pollucis 40
De fonte deæ iuturnæ 40
De faſto deæ paci dicato 40
De ordine caſtrorum 41
De creuſa & medea fabula 43
De medeæ fraude 43
De faſto diei termini 43
Delphin occidit tertio no. feb. 45
De cantu orionis cytharedi 46
De fabula nictimenes 46
De fab. iterum arionis cytharedi 46
De arione cytharedo fabula 46
De natura cygnorū 46
De terminis romani imperii 48
De olympiadib' digna 50
De fabula corui cum cratere 52
De luſtro & olympiadibus 50
De omphale & hercule 55
De rea ſiluia filia numitoris 29
De moſe ī nilū abiecto 57
De romulo & remo. 57
De citeis apud diuerſos auctores 57
De ficu ſub qua inuēti ſunt remulus & remus 58
De romulo & remo nota hic fabulam 58
De ficu ruminali & unde dicitur ruta 58
De luco iunonis & exquilis 29
De morte romuli apud capream pal. 60
Decuriæ decuriones 62
De ſtige palude 63
De ſaris mortuorum 63
De deo genio 63
De gabiis ſimplicibus 63
De relatiuo quedam notanda 70
De ſtupro lucretiæ not. 57
De morte lucretiæ 73
De compreſſu iliæ & martis 75
De mineruæ officiis 75
De anno phaliſcorum 78
de ordine menſium inſtituto a romulo 79
de cynoſura 79
de luſtro minore tempore romuli 79
denarius numerus ī honore.3.equitū cēturiæ 80
de anni perenni 81
de ordine anni 82
de apibus multa digna ex urgilio 104
de bulla nobilium ex libro diff. 105
decimo nono die mart. incipiunt quinquatria 107
de phrixo & helle 109
de origie urbis romæ 102
de ſucceſſione æneæ ex regibus albanis mul. 115
de hoc opere ſeptum ab ouidio antequam iret in exilium 117
De diis penatibus 120
De decem ſybillis 124
De pelle marſiæ 127
De oſſō centūuirorum 128
De raptu proſerpinæ in cāpis ubi florum flagrātia cui es odoratu carēt 130
De bello graui acto cōtra marcum antonium circa mutinā in quo perierunt hircius & panſa conſules & quomodo fuit uictor octauianus 137
De uulpe carſeolana 138
De frutam paſſum burranica 141
Deucalionis diluuium etiā aliæ ſunt opiniones 142
De fœlicitate eōdende urbis 143
De templo ueneri dicato 145
De templo ueneri ericinæ inſtituto in cicilia 145
Deo rubigo ante ſacrificabant 147
De caniculæ ortu & eius affectibus 148
De numo aureo cum faun auguſtiꝗ cæſ. capite inuēto. & ſphinge 148
Dea flora docuit iunonem quō poſſet parer̃ ſine maris auxilio 156
De hydræ capite 161
De ortu orionis 164
De morte bruti & craſſi 164
Decimo.v.die iulii taurus ī cipit diſcedere ut cedat geminis 166
De pontani ſenes abōrigines 167
Deus leucadia 167
De laudibus caſtoris & pollucis 170
De opi dea uaria opinio in filiis eius 122
De ira iunonis 172
De carna dea 173
Decime herculi 176
de bello gallorum 181
deluſio priappi in ueſta dea 181
de cloacis rome ꝑpter foſſiam factis 182
de quinquatrib' feſtis palladis 191
de feſto tibicinum qui primi pſonas iuenerūt 191
decem tibicines fuerunt in pompa funerum 192
delphin exurgit.xy. calen. iu. 194

¶D ante i

diei principium 1
dies ciuiles 1
dies naturales 1
dieſpiter 6
diana triceps 11
dicit̃ ianus in uno loco eē ſacratus cum ei mlta ſint templa 16
dies primus ueris in aquario 48
dies atra in morte fabiorum 52
diogueti critacii piſces ſyrii 60
die nono 62
dionyſius aſſerit ſextū miſſum collatiam a patre cōtra ouidii opinionē 72
dionyſii alicarnaſci opīo d morte lucret. etiam quid actum fuit 73
Diodorus ait lucinā fuiſſe iunonis fil. 87
Dialis uxor 92
Dionyſius primus ex uua uinū cæpit elicere & arborum euram docuit ſecundus ex ioue & proſerpina uel cerere euri datur coronæ tertius ex ioue & ſemele. ut ait diodorus 96
Dido uiraginē ſignat 99
Die dicimo ſexto mar. liberalia feſta 103
Dionyſius
dityrambici carminis auctor 103
Dianæ pottum in augiportu 110
Diana auētina 110
Die uigeſimoſecundo iunii æſculapii eſt feſtum 145
Dies uigeſimus qrt' iunii inter īfelices ē hītis 145
Diomedis in italiam aduentus 116
Die ſexto aprilis fuit replū deæ fortunæ pub. ſacratum 128
Diomedis campi 116
diomedea inſula 116
diomedeæ aues daunia 116
die nono aprilis ludi agebant ī circo ad cereris honorem 129
didimen 132
die uigeſimō aprilis ſol in

greditur taurum ſi-
gnum 146
Dies a romulo inſtitutus
p ſacris temo ſaecēd. 163
Dies luſtricus fuit ſeptimo
idus iun. 170
Diomedes & ulixes rapue-
runt palladium 184
Diomedes filius tydei 185
Donandi mos apud roma
nos etate cal.ian: 13
Domini appellationem
exhorruit aug. 48
Donaria in templis quae
dicantur ſm Ma. 90
Domaticae coronae ma
nia 153
D ante r
Druſus germanici adop-
tiuus 3
Druſus cognomiatus ger-
manicus 55
Druſi mors 55
Driades 141
D ante u.
Ducarius occidit lancea ti
tum flaminium 196
E ante c.
Echidna 161
Echidna pro hydra po-
nitur 161
E ante f.
Effingere 101
E ante g.
Egregii iuuenci 9
Egonus mons 20
Egonenſis porta colo-
nia 20
Egineticum aes 34
Egeria ab egerendo di-
cta 82
Egiſtus numitoris fi-
lius 115
E ante l.
Elegia unde dicatur 41
Elicus iuppiter 90
Eleuſin 133
Eloquentia 168
Emeriti milites. 138
E ante n.
Enna 130
Enna eger 130
Enna ciuitas eſt in media
fere inſula 130
Enna fuit ubi fuit templū
cereris ſolemne 130
Eos a graecis ios dicitur
eous 129
E ante p.
Epulones tres ſecundum
ciceronem 127
Epanalexis 197
Equus pegaſeus nat⁹ e gor
gonis execto guttu-
re 149
Equitia 74
Equiria 96
Equiria fiebant in campo
martio uel coelio mon-
te 96
Equi uolſci ſol in can-
crum 194
Equiria altera fiebant in fi-
ne feb. 97
Error bononienſis 13
Erarium 14
Erarii milites 14
Erarium in templo ſatur-
ni 15
Erithia inſula 32
Erithreum mare ſiue ru-
brum 32
Erichonius 114
Erix 152
Erigone 147
Euphrates 22
Euander 29
Euandrum pani deo tem-
plū dicaſſe ex euſtachio
& trogo 53
Eurileo aſcanius aeneae fi-
lius iulius ſiluius poſthu
mius Syluii reges 114
Eumenes pater attali 124
E ante x.
Exquilie 190
Exemplum eius gentis que
dicta eſt prima 28
Expiandi ritus 42
Exametri & pentametri cō
paratio 64
Exemplum traſibuli ſum-
ptum a tarquinio ſuper
bo 69
Ey dionyſio excerpta quae
dam 74
Exquiliae narus 76
F ante a.
Faſti ānales hiſtoriae & eo-
rum diffinitiones 2
Faſti nefaſti 2
Faſti nefaſti 5
Fauere linguis animiſq; 8
Fauere 8
Faſces conſulum 8
Faliſci iniunges ho-
ſtiae 9
Fabricii lex in eius cenſu-
ra 14
Facinus meſſum eſt no-
men 16
Farro ianō rem diuinam
faciebant 17
Farreum 17
Faraceae 17
Far 21
Faunus pan 26
Faunos cognouiſſe paſſio-
nem domini noſtri ieſu
chriſti 25
Fatum imarmanem du-
ctam 29
Fatidice carmentis reſpon
ſum de futuris rebus 30
Fabuloſum eſſe de ca-
cho 32
Faſtos ouidius inſcripſit
tyberio 34
Fabiorum familia cogno
minata 35
Fabia gens maxima 35
Fabius maximus cuncta-
tor 35
Falſum eſſe hoc opus de fa
ſtis tyb.imp.dicatum
not. 37
Farra bis ignem pati 39
Fabula de alemeone filio
amphiarai 43
Fauoni⁹ redit zephiros 48
Fabula de arcto filia licao-
nis 49
Fabula de caliſto 49
Fauni feſtū idibus feb. 50
Fabii ſex & .ccc. periere 50
Fabii herculei 52
Fabii unde dicti 52
Fabius ouicula 52
Faunus inuus pan 53
Faunus cornypes 56
Fabii erāt ex parte remi ḡn
tilii non romuli 56
Far promendum eſſe hye-
me in piſtrino 62
Fatina a farre dicta 62
Farrata 62
Faba donata eſt 65
Faba ad mortuos 65
Fabulae iuturnae 65
Faun⁹ piniger pan inu⁹ 78
Fabulam hypſiphiles 78
Fabuloſa quaedam ex dio-
nyſio & pythagora 82
Faunus & picus de coelō
elicuerunt iouem 90
Fabula phrixi & helles 109
Faunus latinos 118
Fab. de hippomene & atlan
ta 122
Faun⁹ dabāt reſponſum in
tēpore noctis & in ſom-
niis 137
Fax ex alba ſpina 142
Fani breuis deſcriptō & la-
us 143
Fatū dea eſt dicta quia in
fantes non prius loquun
tur antequam terram atti-
gerint 154
Faunus cum fauna eius ſo-
rore primus ſaturno ī ita
lia ſacrificare caepit 154
Faſces ſunt coloris puri ac
nitidi non obtuſi 160
Faces a flāmis differre 163
Faeriales a faederibus faciē-
dis 168
Fatis uel futile uas 178
Fabuloſum eſt ſeruum ul-
cani filium 190
Februarius 5
Februari⁹ uñ iclinatus 5
Feſti pfeſti dies interciſi 5
Feſtū caſtoris & pollu. 39
Feſtum pacis 40
Februarius unde dicat̃ 41
Februarius 41
Februatum 41
Februari 41
Februus deus 41
Februarius a februis 41
Februarius uñ dicatur 41
Februarius a feb. 42
Februltimus anni 43
Februarius uñ dicat̃ 56
Feralia uñ dicant̃ nota 63
Feralia ſacra quare 65
Feſta ſaliorum triduo inte-
gro durabant 92
Feſta bacchi agebantur cū
feſto cereris 106
Feſtū iouis uictoris eſt idi
bus aprilibus 135
Feſtum ueneris agebatur in
die uinaliorum 146
Feſtū martis ultoris 164
Feſtum martis ad portam
capenam 176
Feſtū ueſtae.vi.idus iu. 178
Feretrum locus ubi dam-
natae cōſiſtebāt ī iud. 185
Feſtū ſūmani.13.cal.iul. 195
Feſtum herculis muſarum
pridie cal.iulias 127
Ficū pro morbo poſitā 53
Fiſcella 141
Fidii & ſancti feſtum 177
Fides auium magna 143
Fides cytharae genus inuen
ta ab amphione uel or-
pheo ſeu lino 151
Fides cythara uñ dicta eſt
fidicula 152
Fictū eē marſiā excoriatū:
qa eſt regno priuat⁹ 194
Flamines pomonalis 41
Flamen dialis 41
Flaminice inſtituta 177

Flaminius 42
Flaminica 42
Flamina patrimes eſſe matrimes 42
Flaminea primus matri deum ſacra 42
Flauius fit ex uiridi & ruffo 71
Flere pluſquam eſt quam lachrymare 73
Flameum uelamen 101
Flexumines tronſulli 144
Flamen uinalis agebat ſacra rubigi 147
Floralia cal.maiis 148
Floralia ſunt die ultimo april. 148
Floralia.vii.idus maii 155
Florales ludi iocoſi 155
Flora põpeii ſcortum 155
Floralia inſtituta anno urbis cõdi.quingenteſimo & ſextodecimo ſole quartamdecimam partem tauri obtinente 155
Flore ueritas ex lactantio ſed fictũ eſt eam eſſe florum deam cuius feſtum omnia cum laſciuia celebrabãtur 155
Flos in ſingulari raro eſt in uſu 156
Flores candidi in uino bonũ mẽdicãt locup. 157
Floræ deæ neglectæ inuẽtũ eſt ſuppl.ab ipſa 159
Floridus color & nitore carens 160
Flãma quaſi flans dr 162
Flamineus ab annibale uictus & occiſus apud lacũ traſimenum 195
Forum boarium 33
Fornacalia 62
Fornax dea 62
Fortunæ uaria nõia 119
Fortunæ fortis ædes 119
Fortunæ uirilis feſtũ 119
Fortunæ diffinitio 119
Fortunæ templum prænestæ 172
Focula unde fit nomen foculare 186
Focus 180
Forum boarium ab æreo boue dictum 186
Fortunæ pub.feſtũ in monte quirinali octauo idus aprilis protogenia fortuna ſeu primigenia 128
Fordicidia 137
Forde boues horde 137
Foetus unde dicitur 137
Foenũ unde apud ueteres p lecto & uexillo 14
Forus quid ſit 139
Forma quadrangularis cõſtat ex urbis romæ 143
Forum ab auguſto conſtitutum in uia ſacra etiam apollinis templum 165
Fortunæ potenti ædes cõditæ 170
Forum boarium extendit a uelabro uſque ad ripas tyberis 186
Fors fortuna ſcia 189
Fortunæ feſtum quarto nonas iunias 189
Fortuna primigenia 190
Fortunæ ædes multæ 195
Frons 11
Frumenta omnia incenſa a cerere propter proſerpinæ raptum 154
Fucus herbæ genus 19
Furiales ignes 71
Fulminum expiatiõ 89
Funa eſt ante iouem nata 171

¶G ante a

Ganymedes ſeu aquarius oritur no.feb. 48
Gabii 69
Gallicini 71
Galathea 71
Gallus noctis deæ mactatur 27
Galathea 145
Gabirus macedones 118
Galli uirilia amputabant teſta ſãmia 120
Galli ſeminares 120
Galli unde appellati 120
Gallorum ululatus 121
Gallorum tinnitus per urbem 121
Galathea æſculapius ſecundo cal.iul. 195

¶G ante e

Germanicus 2
Gemma in uite 12
Germanicus 18
Gerionis armenta 32
Gerion trium capitum 32
Gẽma pro oculo uitis 86
Geniale 77
Genealogia regum troianorum a ioue deſcendentium 115
Genium generis deum in cõpitis uicorum colebãt menſe auguſto 153
Geminorum ſydera nautis ſalutaria 169
Geometria inuenta ab archimede 179
Gegania berẽia camilla tarpeia ſacerdotes deæ ueſtæ 179

¶G ante i

Giges
Gigantes nati poſt eiectũ

¶G ante l

Glaucus piſcator in balenam 145
Glauci plures 145
Glauci iterum plures 195
Glaucus iterum piſcator 195

¶G ante r

Granum 21
Gradiuus unde dicãt 74
Gramen 74
Gradatio ſomnium 64
Græci facundi ſm malum genus 79
Gratiæ ex horto floræ faciunt ſerta q̃ nubentibus donent hoc eſt aglea euphroſini tabia ſeu paſithea 165
Grus cum pygmæis pugnat 175
Grus pygmæi ſpithama 175
ſaturnum de coelo 150

¶G ante o

Gorgoneus equus 94

¶H ante a

Haſtati 80
Haſta qua nubentes cap. conab. 64
Haleſus agamẽnonis filius cond.phal. 117
Hamadriades 123

¶H ante e

Hecate 11
Herba ſabina 22
Hemus mons 24
Helleſpontus 27
Herculis ædem neq̧ muſcæ neq̧ canes ingrediebantur 33
Herculis uictoris ædes due romæ 33
Hercules ſeruiuit omphale reginæ 55
Heſperiam atlantis filium iuſtitia & humanitate inſignem 55
Hernici herne tuſculũ manilia equiculi 78
Heſylia 85
Heſperidos habuiſſe ortos ad lixon lib. 94
Hebrus 104
Hedera baccho gratiſſima 105
Hedera unde appell. 105
Hermipus aries a mõis dicuntur princeps ſignificare 109
Helleſpontus a nomine helles ibi ſummerſus 110
Helleſpontani dei ſimulacrum 129
Herba ſabina 140
Heniochi ſignum 152
Heſperidum horti ac regũ adonis & alcinoi. Item quæ penſiles ſemiramidis & cyri 156
Hercules tenebatur implere.xii.labores quos iuſſerat euriſtheus 160
Herculis labores.xii. 169
Herculis uictoris ædes duæ romæ triumphalis hercules 169
Hercules ſemper pedes inceſſit 169
Hercules plures 169
Heſiodus amuſis poeta factus 171
Hebe iunonis filia 172
Herculis ædes 176
Hercules eſt propter mortem cachi de romanis benemeritus 172
Hercules dictus medioximus 177
Hercules oetheus 187
Hercules docuit euandrum litteras 197
Hiſtoriæ diffinitio 2
Hiſtoriam nota de Romulo & Remo 57
Hiſtoria de aruncte filio tarquinii qui decepit Gabios 69
Hiſtoria quomodo lucretia fuit corrupta a ſexto tarquinio ſuperbi filio 70
Hiſtoria iterum de Romulo & remo 77
Hipocrinæ corõa orit.viii: idus maiis cor.ariad. 95

Hic idicat hofce ſcripſiſſe libros in ſcythia 117
ℭH ante o
Horæ nymphæ ſeruant poteſtates 11
Hoſtia 21
Hoſtiæ eximiæ 21
Hoſtiæ partes triplices 21
Hoſtilius primus rex ſellã curulẽ inſti. 81
Hoſtica uindemia quæ dicitur 146
Honor habit⁹ his qui uxores & liberos hũiſſet 150
Homines qui lente ueſcũtur fieri equi animi 157
ℭH ante y.
Hydropici quo plus bibũt eo magis ſitiunt 14
Hyperion titan equus ſoli imolatur 24
Hymperbaton 41
Hyems in ſcorpione 48
Hymeneus bacchi & ueneris filius 64
Hyrundinis aduentus 74
Hyrundino prænuncia ueris 74
Hyppolitus ariciæ lauit uirbius 87
Hyarbas numidæ 98
Hyppolitus reuixit auxilio æſculapii 145
Hyacinthum eſſe ſpiritum uiolæ 131
Hyades ueſpi occidũt 138
Hymeram 147
Hyades oriũt.vi.no.m. 154
Hyadas ſeptem eſſe quas v.ſolum crediderunt eſſe ueteres 154
Hyperion eſt creditus ſolis & lune pater 154
Hyades dictæ .ſunt ab imbre 155
Hyas filius adantis & æthræ 155
Hyacinthus ex terap.necui colaconiæ 156
Hyacinthus captus amore formæ ſuæ 156
Hyrei ſenis fac. iouis nep. ac mercurio 164
Hyas dic trigeſimo die maii oc. 170
Hyppolitus iterum reuixit auxilio æſculap. 195
Hyppolitus ab æſculapio ad uitam ſanatus 195
ℭI ante a
Ianuarius 5
Ianuarius unde dictus 5.
Ianus quadrifrons 7
Ianus bifrons 7
Iano principia omnia ſacrata 7
Ianus anni deus 7
Ianus unde dicitur 7
Ianus antiquiſſimus deorum 9
Iani templum aperiebatur in bello in pace uero claudebatur 10
Ianus unde dictus 11
Ianual 11
Iam nomina in ſacris 11
Ianiculum prius dicebatur antipolis 15
Ia on exulauit 30
Iano concordiæ ſaluti ac paci res diuina fit.
Iaſius 102
Iambe unde pes iambus 135
Iambe filia celei & menalinæ 134
Iactus panis in hoſtium ſtationes 181
ℭI ante c.
Icharos inſula 125
Iginius de cauda ſcorpii in ophiuco 120
Ignẽ oĩa purgare 142
Ignis ueſtæ 178
Ignis peruigil 178
Ignis in capite ſerui in cunnis 191
ℭI ante d
Idus oium menſium 177
Idus iunii ioui dicat 177
Idibus maiis conſecratum eſt templum mercuri romæ 168
Idus unde dicuntur 6
Idem ianus eſt facie anteriore qui eſt in poſteriore 10
Idibus ianuarii feſtum iouis 34
Idus martiæ parricidium dictæ 102
Ida multi fons 124
Idibus maiis ſimulachra iaciuntur in mari ex apollinis mandato delphici 167
ℭI ante l
Ilia uirgo ueſtalis 86
Ilius iuppiter aquelitiũ 90
ℭI ante m
Imagines cæteræ in arris aphricani cognomen.P. Seruilius iſauricus cognominatus 34
Imago palladis aduecta eſt romam cap.phal. 108
Imago matris deorum ab incendio ſeruata 116
Imolandorum hominum ritus.olim in latio 166
ℭI ante n.
Inter cauſam & rõnem 2
Inter litem & iurgia 8
Inſignia regnum romanorũ ſumpta ab hetruſcium annuli ſella curulis phalere prætexta paludamentum toga picta tunica palmata 9
Inter ambitum & ambitionem 19
Incendia mitia 26
Interea quid ſignificat 28
Inter ſpem & metum 29
Inuocatio ad deos romanorum in carmentis uaticinio 30
Intonſi romani 42
Initium ueris eſtatis autumni ac hyemis 49
Inire hirci⁹ 59
Inire templum 59
Inonis fabula 67
Ino dedit ſemina toſta ioui 67
Intercalares dies 83
In feſto bacchi ſumebat toga libera 106
Ino filia cadmi dabat ſemina toſta agricolis ꝑpter phryxum & hellem occidendos 109
Inuocatio ad muſas 112
Inſtita matronarum ueſtis 119
In ſecunda menſa ſemẽ paueris toſtum dabatur 119
Initia ceres unde dicta cerici 129
In circo currebant equi ſepties 138
In ſeptentrione ad occidentem ſolem ortos eſſe ſemper cum floribus 156
Induciæ cum Romanis & gallis factæ propter panes iactos 181
In loco plauſtri cõſtitutum eſt templum uertumno deo 184
Ino dicta matuta 186
Ino filia cadmi ex hermione uxor fuit athamantis regis thebanorum 186
Ino cum filio mel.uerſas in deos 187
Innumere maris nymphæ 187
Ino uxor athamantis 187
Inicere manus eſt uerberare 187
Indictiuum funus 189
ℭI ante o.
Iouis & æſculapii templa condita cal.ianu. 18
Io fabula 27
Iouis capitolini ſacrificium 4 cal.feb. 44
Ioues tres iuppiter lapideus 44
Iole nympha 55
Ionium mare 135
Ioniumpelagus a gaza uſque in ægyptum 135
Iouis cognomina libertatium 136
ℭI ante h.
Iphigenia ſeu iphianaſſa 24
ℭI ante r.
Iram deorum maximam cum maxime negliguntur 153
ℭI ante s.
Iſthmum cencheræ lechei 185
Iſis dea 27
Iſidis ſacra romam tranſlata 27
Iſidis ædes 27
Iſidis ſacerdotum inſignia 27
Iſis ægyptum 118
ℭI ante t
Iſthmos 187
ℭI ante u.
Ius honorarium 5
Iuppiter pheretrius 44
Iuturnæ templi 28
Iuturna
Iunonis monete templum 37
Iuturnæ lacus 40
Iuſtitiæ genera tria 44
Iuno iuga unde iugarius uicus 59
Iunonis curetis appellatio 64
Iuſta ſacra 66
Iunonis ædes 85
Iunoni monetæ ædes 175
Iuno moneta in auentino 175
Iuuenalis de egeria 88
Iuppiter imberbis anxirus 95
Iuppiter anxur 9

Iulius cæſ. ideo dicitur cognatus ueſtæ propter iulium aſcanium æneæ filium nati ueneris 93
Iuſta ſacra pro mortuis 63
Iuſta diis a ben. 63
Iuno ſamon 118
Iubæ mors 128
Iuba ſcriptor 128
Iuppiter uictor 136
Iulius cæſar ueſtæ ſacerdos 165
Iuppiter ex europa genuit minoë 166
Iunius a iunio bruto 171
Iunii menſis appellatio 171
Iuno habet templum iunctum cum templo martis 172
Iuno: hebe & cõcordia 173
Iũo ex uehis aduecta ẽ 175
Iudicium actum a niſeis iu dicibus inter marſam & apollinem 193
Kalendæ iani cæteris præferendæ 9
Kalendis aprilis nuptiæ ueneri ſacrificabant 119

¶ L ante a

Laudes germanici no. 3
Latinum 15
Lautole ign. 17
Laurus 22
Lane imagines 41
Laoden fluuius 63
Lalar lares 64
Lares genii 66
Lardum far & faba 17
Lacus curtius a curtio ſabi. 183
Lacus iuturnæ iuxta palatium prope templum ueſtæ 66
Laurentalia 68
Lauaturus urna orinare ſeu urinare 75
Laurẽtalia die uigeſimo tertio menſis celebrantur alii in fine aprilis aiunt 77
Laurentum equiculi cliternum caſcoli 79
Laureæ ueteres nominis mutabant 81
Lauiniæ ſuſpicio de anna 99
Lauſus in uenatione fuit mortuus amulii patrui fraude 115
Labrum pro pelui 141
Lamentatio cereris de filia rapta 134
Laurus in palatio cuſ. triumphantes coronab. 148
Ladon eſt fluuius in archadia 151
Lactis caprini præſtantia 152
Labrum 141
Laribus præſtitibus ara dicata 153
Lares præſtites dicti nunc in domibus priuatis 153
Lares grundiles in honorem ſcrophe inſt. 153
Lares ſuccincti bulla aurea 153
Lares furiales dicti pœnarũ uitæ exactores 153
Laus cæſaris octauiani 165
Lapis manalis etiam erat apud portam capenã 168
Laurus pro februa 168
Lanuchum 172

¶ L ante e.

Leſbis 45
Leſbius 45
Leſbous 45
Lemnos uulcanum colit 78
Legio 80
Leones trahunt currum cybele 122
Laucate neritos androphagi 116
Leontini 131
Lentis duo genera 157
Lerna palus in ſinu argolico in pelopõneſſo 161
Lemurici. vii. idus ma. 161
Lemures umbræ nocturnæ 162
Lemuria per triduum celebrabantur 163
Lemures laruati ceriti 161
Leucothoe præce matuta latine 188

¶ L ante o

Lochis nympha 16
Lothophagi populi in aphrica 26
Lothis nympha pulchræ fœminæ ſunt ſupbæ 26
Lolium 39
Lolium ſoporem inducit & hebetat uiſum 39
Lora dicta laurea triumphorum 145
Loculi eburnei 145
Lothos lothophagi 121
Lora dicta a laurea triumphorum 195
Loculi iterum eburnei 195
Ludi marti conſecrati propter ſigna a partis recepta 166
Ludi ex mulcta inſtituti deæ floræ 158
Ludi florales inſtituti & unde 148
Lugentes uiduæ 4
Lucius mumius achaicꝰ corinthum diruit 31
Lucaria feſta 44
Ludi megaleſia dicti 121
Lux affert pudorem 174
Lucrinus lacus 50
Luſtrum 50
Lupercalia. xi. cal. mar. 53
Lupercaliorum origo 53
Lupercal 54
Luperci nudi 54
Ludicra a nudis lupercis celebrata 56
Lupercalia 56
Ludi in honorem cæſaris ob uinctum iubam 123
Lucina a luco dicta 59
Lupercalia ieſta in pelle execta percutiebant manus non parientium 60
Lucius brutus 70
Lupi in tutela martis 77
Lucanus in lib. iii. de ſignis cœleſtibus 79
Lucomones. xii. 81
Lugendi modus 81
Luceres dicti a luceo ardeæ rege 81
Lucus camœnarum conſecratus a numa põ. 88
Luitratio cubrarum 107
Lunæ feſtum calendas apriles 110
Ludi florales erant anniuerſarii 158
Ludorum ſpecies quattuor 192
Lucius ualeriꝰ cõnſul uolſcos & equos fudit die xviii. iunii 195
Librum 11
Linigeri gallus nocti mactatur 27
Liuia druſilla mater tyberii 31
Ligo 39
Lintres ficus ruminalis 57
Liuius cæteris hiſtoricis anteponendus eſt 69
Liuius in primo ab urbe condita 85
Littuus romuli in medio incendio remanſit integer 85
Licurgus dicebat ſe doctũ eẽ ab apolline delph. 87
Libri numæ Pomp. inuenti in archa 87
Libre occaſus 92
Libri ſoli ſibillini relicti ceteris ferme cõbuſtis 93
Liuius & dionyſius de monte ſacro 100
Licurgus thraciæ rex 103
Liba & libamina a libero dicta 103
Libum fit ex pane & melle 104
Liber naxon 18
Liſimacꝰ agatoclis filꝰ 124
Libra in ortum fertur. vi. idꝰ aprilis 129
Libri ſybillini 120
Libra pendula 129
Libertas qũo diffinit̃ 139
Liuii diõyſi & plutarchi opiniones de condenda urbe 143
Libri rituales hic thuſcorum 144
Lituus pro uirga augurali 182
Liba cocta in igne dicuntur properata 187
Litis fluuius glanis appellatus 188
Lis 151
Liuia druſilla cognominata 191
Lyre ortus nonis ianu. 20
Lyræ ortus heliacus 20
Lyra inter ſydera 20
Lycæus archadiæ mons inſignis 25
Lyra occidit. x. cal. feb. 38
Lycos 53
Lyræ inuentor mercurius 151
Lyra cythara archas repertor cytharæ uocalis 151
Lyra oritur pridie nonas maii 161
Martius cum tribus aliis mẽſibus 4
Mane unde dicitur 6
Malum blandum 126
Maoni nũc lydii 55
Manes 64
Marſpiter liberum 75
Manipuli manipulus militũ contubernium 80
Matronæ matris feſtum col. mat. mac. 82
Matronarum uittæ ae ſtolæ 82
Martius rerum ſacrorum inſtitutus 90
Mamurius ueturius de

primo eius nōmine in ſa-
cris habebatur 92
Marcus lælius augur inſti-
tuit 105
Magiſtri feri dicti 108
Mater auia proauia ſecun-
dum ulpianum 115
Magna græcia 116
Matronæ uenerem colebāt
uitta ſtola ad imos pedes
demittebatur 119
Matronas lauare ſe ſub myr
tho 119
Mālius capitolinus 175
Mater deum & eius nomi-
na 120
Magni ludi 121
Magarina ſeu menali
na 33
Marcus iunius brutus ædē
matris deum in palatio
dedicauit 121
Mars biſultor 165
Mater deum aduecta eſt in
italiā ex rege attalo 124
Mars iunonis filius fu-
it 156
Marcus liuius ædem matri
deorum dedicauit 127
Maieſtas omnem mundum
temperat 149
Maia eadem dicitur bona
dea 149
Maieſtas unde dicta 149
Maieſtas a magnitudine
ſua dicta 150
Maieſtas iouis cuſtos clyo
talia urania 150
Maium dici a maioribus &
iunium a iunioribus 150
Mauritaniæ fines ad occidē
tem dictæ ſunt inſulæ for
tunatæ 155
Martis ultoris 164
Mars templa multa romæ
habuit 176
Maiores in atriis epulaban-
tur 180
Matralia.iiii.idūs celeb. 186
Marſia excoriatus 193
Marii marſicum bellū 188
Marſia ſatyrus mediam in-
uenit tybiam 193
Martia martii philippi filia
uxor catonis uticen-
ſis 197
Martius philippus prius ha
buit ſororem liuiæ druſil-
le in uxorem poſtea acciā
octauiani matrem. fmi uol
ſcum & marſum 198
Mar ſiam ducem lydorū con
didiſſe oppidum archip-
pe ubi eſt lacus faci-
nus 193
Maſiniſſa rex maſilio
rum 196
Medium hyemis quarto id-
ianuarius 28
Menalippus 30
Metellus creticus 35
Metellus numidicus 35
Medeæ fabula 43
Meonides 47
Meones populos aliter mao
nas dictos 55
Mente odor 65
Menta & mita herba 65
Mereo quot habet ſignifica
ta 81
Meſyliſſa & amalthea nutri
ces iouis 94
Melita inſula in mari libico
unde catelli melithei di-
cuntur 98
Menenii oratio ad plebem
cum fab. corporis & mem
bris 101
Medicinæ inuentor 103
Mens recti conſcia obtre-
ctantium linguas cōtem-
nit 126
Meroe 135
Megaleſia primi in urbe lu-
di 127
Melilothus in ethica regio
ne candicans & croco q̄ ſi
milis & ſertula fit campa
na 151
Menades dictæ quas putant
furore agitari μάνια.n.
furor dicitur 151
Megara lybla 132
Mella 132
Medio cū pollice locus non
dum intellectus propter
ſacrorum ritum 161
Metonymia quomodo
fit 136
Mercurius e thuſcis dicitur
camillus 141
Mezentius cum rutulis ſe
coniunxit 146
Mercurius ægyptius tricor
dem inuenit 161
Mercurius ingenioſus ad
furta 151
Menſe maii malum nube-
re quia imagines de pon-
te ſublicio qui & nūc ex-
ta deiiciabantur 163
Mercurii ædes 168
Mercurius colebatur idibus
maiis 168
Mercurii nomen unde di
ctū hermes mercurii plu
res f. 168
Mercurii inuenta 168
Mercurius ſobrius 168
Mercurii aqua 168
Menſas dicatas 180
Melicerta templum matri
deorum uotum a camil-
lo & porcū palemō 186
Menades ſunt bacchi co-
mites 187
¶M ante i.
Minium rubrica 2
Miraculum de aqua ſul
phurea 16
Miraculum i terum de aq̄
ſulphurea contra ſab. 17
Minerua bellona pallas
enyo mineruæ.y. 75
Minotauri effigies 80
Mitra 100
Mitra geſtamen lydarum
mulierum 101
Miraculū bacchi quomodo
liberauit ſyllenum ab
crebronum aculeis 104
Miluius oritur 106
Miluius qui ſua cauda do-
cuit gubernaculum in na
ui 106
Minerua dea bellorum &
prudentiæ 107
Mineruæ capræ ſædes 108
Miraculum quomodo ſecu-
ta fuit funem claudiæ ma
ter deorum 127
Milites in theatro ſedebant
ſecreti a populo 128
Mnemoſine una muſa
rum 121
M ante o
Mola 11
Moneta 14
Mons ianiculus nunc eſt
templum ſancti ono
phrii 16
Moly herba a mercurio in
uenta 59
Mortuorum ſepultura 63
Mos ſoluendi 63
Mortuorum animæ Fa
biis 65
Mortuo metello pontifice
Iſauricus qui catul. pete
bant & Cæſare qui ſolus
obtinuit 93
Monumentum 96
Mors didonis 97
Mollia ſaxa 103
Moretum 128
M rem in ſepulchris 144
Mors marci manili capito
lini 191
Mors haſdrubalis 195
¶M ante u
Multa ſunt diſputata acute
de faſtorum libris etiā de
exilii tempore 18
Mulciber uulcanus 3
Mutæ deæ feſtum 62
Mutnm de ſacris theſſali
cis 65
Muta dea 65
Mutæ 121
Mutæ in ſacris cybeles 127
Mundus 143
Mulcta publica pœna eſt
nomen generale 158
Muſarum nomina 149
Mulctaticia pecunia dr̄ 158
Mulcta ſuprema 158
Multa minima 158
Multa maxima 158
Multa per magiſtratus pu
blica 158
Manicipalia ſacra 178
Mirthiduæ ad ædem qui-
rini 60
¶M ante y
Myniæ 109
Mycenæ iunonis ædes 172
Myrtus myrthea corōa 112
¶N ante a
Naſonis familia fuit eque
ſtris ordinis 42
Naias 65
Nais a ναω.i. fluo apud pha
lara 66
Naiades nepeæ dryades a-
madriades 141
Natare uinis pro ebrieta-
te 192
Nequam. 26
Nequitia 26
Nenia incantationes dicun
tur 174
Nectar 54
Ne puellæ nubebant in ſa-
cris feralibus 64
Nephelle phrixi mater &
helle a neptuno compreſ
ſa 110
Nepeæ 141
Neritius dictus eſt ulyſſes
a neritis populis 116
¶N ante e
Nemora ſiluas amœnio-
res 141
Nerui ſūt iecoris fimbre ex
ſtorū alii caput uoc. 174
¶N ante i
Nicoſtrata uel carmne-
tis 23

N ante o.
Notanda eſt regula in ſyllabis digna & in uerbis 3
Nonæ 6
Notius 59
Nota aliquando ſignum diſtinctio probrum 10
Nota uarias opiniones de anno 12
Nota de triumpho germanico 18
Nota hos uerſus in ſacris 23
Nox uinum & amor nõ habent modera. 26
Notius & borcus piſces dicti 60
None caprotine 61
Nota opinionem de romulo & remo 75
Nouus ignis accendabatur 81
Non nihil & nihil non in quo differunt 99
Nomina palladis 109
Nota textum uarie expoſitum 109
Nota textum debere ſcribi calpete non capete: ut ſupra 115
Nota differẽtiã inter diſertum & eloquentem 118
Nota quomodo poetæ hiſtoriam peruertunt 122
Nomen uulp. & lege carſeolorum dici non poteſt 139
Noxa 141
Noxe nomine omne deli
Mctum contineri ait ulpianus 141
Nota has opiniones uarias 169
N ante u
Nundine 6
Nundina dea 6
Numa prius inſtituit molã ſalſam 39
Numa fuit rex iuſtitia prudentia & rel. excellentiſſimus 88
Nuptiæ uetantur nundum conditis ancilibus 92
Numicus 100
Numicus fluuius deus ueh rapuit annam 100
Numæ regia iuxta edem ueſtæ 178
N ante y
Nymphe dodonides ſeptẽ tyne eſt ultima 194
O ante b
Obſcena in feſto annæ canebantur 101
O ante c
Octauianus natus ex accia ſorore ceſ. 131
Octauianus dictus auguſtus 34
Octauiani cognomina 34
Octauianus dictus a bruto in cãpis philipicis & caſ. a macro antonio. 102
Octauiani iam dicta ad internitionem contra ceſarem p euſſum 102
Octauianus decem & octo annorum Conſul eſt factus 133
Octauianus Auguſtus eſt dictus antequam diceret auguſtus 198
Octauianus recepit a parthis inſignia romana rapta in monte craſſis 165
Occupare ponitur etiam pro inuenire 174
Ocreſia captiua fuit mater ſeruii 191
Ocreſia corniculana fuit mater ſerui ſeruilii 197
O ante d.
Odoratum 63
Odoratum 89
O ante e.
Oebalia 16
Obealii 86
O ante f.
Officium iani 10
Officia palladis 107
Olympias 41
Olyua maſcula dicitur ſterilis 140
Olenia capella 152
Olenus uulcani filius 152
Olenos urbs uidetur flos olerius 157
Omnia preter uirtutẽ ſubiecta ſunt ſub fortune dominatione 52
Omphale ex lydia a lydo athios filio 56
Omphale reginæ 65
Oneſicritus & ſtrabo & bacho & hercule
Opiniones unde dicuntur agonalia feſta 21
Opus plutarchi tranſlatum ab hermolao barbaro 25
Opera que fuerunt concordiæ templo
Opinio de animis uaria 64
Opinio uaria eſt inter dyoniſium & liuium 72
Opima ſpolia ops uñ opulentus 165
Opinio uaria de ſenibus de pontanis 167
Ophicus 195
Operari 178
Ortygiæ boues intelliguntur eſſe apollinis 169
Ortus tauri a clunibus & tauri fab. 166
Orithia filia ericthei regis athenarum 155
Orion enſifer 129
Orionum iugulam 129
Oratio Romuli ad martem 78
Ortigia 172
Oreades 55
Orpheum ſacra baccho inſtituiſſe quæ orgia dicuntur 55
Oratio bruti ad pplm 74
Oratio ſabinarũ ad patres & ad maritos 25
Oratio paſtorum ad paſtoralem deam 141
Ortus coſmicus tauri oppoſitꝰ ſcorpioni 161
Orion occidit. vii. idus maias 163
Orionis fabula nominis & ratio 164
Orionis mors 164
Oratio ad mercurium conſueta 169
Oratio iouis ad deos qui fauerent romanis 182
Orion oritur. xv. calendas iulias 194
Orionis zona oritur. vi. cal. iulias 196
Oſcines aues 27
Oſci 35
Oſculum bruti matri terræ 70
Otriades 68
Oues lectæ 22
Ouium uſus 24
Oues imolabantur 24
Ouidius edidit hos libros poſt mortem auguſti 93
Ouidius fuit decemuir triũuiratus ſub auguſto 128
P ante a
Pallas in auentino cole ex pta. xv. cal. iulias. 194
Pallas iuẽtrix fuit tibie 193
Pallantia ſepta 114
Pacem auguſti cæſ. per uniuerſum orbẽ ſparſam 7
Palmata roga 46
Pallas athenas 118
Paleſtinæ deæ 123
Parragias 132
Palilitium 138
Palmarum genera 13
Palma p fructu & arbor̃ 13
Palma ſignum uictoriæ 13
Pax ſub auguſto 18
Pana dioniſii famulus fuit ex miſſo apollinis 25
Pan 26
Pallanteum 29
Pagaſeus 30
Pagaſæ 30
Pagus 30
Paganus 30
Pagaſus 30
Papaueris duo genera 119
Parraſya 135
Pallantias 128
Patruus proſerpiæ fuit pluto 131
Pales dea 139
Pallãteũ a pallãte dictũ 31
Patroclus facta cæde ad peleum confugit 42
Pana & lupcalia ſũt idẽ 55
Paleſtina 60
Parentalia ſacra 64
Patella 67
Palilia celebrarẽ 139
Paſyphæ eſt capta amore cornuum tauri 96
Pangea 104
Pales dea paſtorꝫ 140
Pangeus fluuius in Thracia 104
Pater eſt nomen generale ad plures deos 106
Palladis feſtum 107
Paleſtræ locꝰ eſt in ora epyri apud orion non in Syria 123
Pachinus pelorus lilibeum ſcicilia ſicania ſeiciliæ fertilitas 130
Pagaſeæ in theſalia emporium 161
Paſſum 141
Patres 151
Patella 180
Parentalia prius menſe maio nunc feb. 165
Parthi & perſæ ſimul 165
Partes rogantis 172
Pauó pauus 175
Panem cerei ſuppoſitũ 181
Palus ad forum romanum 183
Pallanteum ab euãdro conditum 183

Palladium e cœlo cecidit 184
Palladiũ de cœlo regnãte illio rege lapſum 184
Palladium e troia romam' delatum 185
Palladium uix eſt incendio ſeruatum 185
Palemon portũnus matres mat.in fo.boario 186
ℂP ante e
Pedarii ſenatores 9
Penſio notæ argenti bigati 14
Pelion omnium montium altiſſimus 20
Periſtere mutatio in colũbam .27
Pectus leonis occidit.xi calen.feb. 38
Penetralia 44
Penates 44
Pelex etiam proprie dicatur 50
Per lacernatam amicã apd iuuenal.itellig.ſporta 71
Peltati 80
Peltam æneam e cœlo delapſam 91
Peliõ oſſa:& olympus 94
Pegaſus oritur nonis martiis ueſperi 94
Pegaſus equus apud pyrrenẽ i hellicõe capt⁹fuit 94
Pelex iunonis 96
Per coronã bacchus ſignificabat pteruus 96
Pes melita melitei conſuta battus rex 98
Perenna:anna a perpetuitate dicta 100
Peregrini qui in italiam uenere 116
Pelloponeſſus 125
Periphraſis duplex 165
Pelopeides unde.i.mare dictum a pelope
Pelliõ & oſſa olympus 150
Periphraſis 126
Perſephone 135
Pecunia a pecore etiam peculatus & peculium 157
Perilla filia ouidii 177
Phoroneus rex argiuorum ritus ſacrificiorum primus inſtituit 21
Pholoe 33
Phœben & theleiram filias leucipi a caſtore & polluce dilectas 169
ℂP ante h
Philippi 102
Phyliris nympha occeanitiſſ lia ex qua natus eſt chirõ ex ſaturno in equum uerſo 160
Philyrides chirõ iuſt⁹ 160
Phœbes & hylariæ fab. 169
Phantaſma uiſum 76
Phanum myſticium in eleuſi ciuitate uicia athẽis 153
Pharos inſula phanum fortunæ dedicatum a ſeruio ſeruilio iuxta tyberim intra domum auream clauſum fuit a neronæ 195
Phrixi & helles fabl'a 109
Phinei fabula 174
ℂP ante i
Pilenta 36
Piacula 41
Piſcium captura uberrima ſole tranentes 59
Piſces zodiaci aliter boreus 59
Pinſores 62
Pilani 80
Pileos cyrbaſeas 87
Picus 89
Piſcium aliter occidit.y.nonis mart. 92
Picus martius 76
Picena regio 76
Piſſinus quem peſſinunte3 uocant 124
Pilunus piſtores 181
ℂP ante o
Poſtriduani 6
Polus & axis idem ſunt 10
Porta cœli 20
Porcus & porca mactabantur cereri 22
Porci eximii 22
Poetas fieri diuinos 171
Porrima poſtuerta 36
Põpa quid ſignificet 40
Pontifex maximus 41
Pontificis munera 41
Pontificum numerus 41
Pontifices unde dicti annales maximi 41
Poliſugia Iulii pcu. 61
Portentum ingens 70
Porci effigies inter ſigna militaria 80
Phœni fideſtagi 81
Pontifex maximus præſidebat feſtis ueſtæ & cæteris 93
Portandi mos apud priſcos 97
Podia funis nauticus 98
Poſt ductos annos ante diſceſſerat carthagine amõ te diduus ſororis 98
Poſthumius & ulpiano iureconſul. 114
Põpa circenſibus 129
Poma punica 136
Portæ phanenſis iſcriptio antiquiſſima 148
Polymniam 149
Polymnia uel pollihinnia 149
Pœna p oẽs irrogatur 158
Pons ſublicius 166
Porta capena uñ dicta 168
Pollucis & caſtoris ſignum 169
Pollux linceũ interemit qa occid.caſt.fratrẽ. 170
Poſt bellum canẽſe mentis deæ tẽplũ ẽ cõſtitutũ 178
Portunus palemon idem eſt 188
Porta feneſtris 189
Porta una romana dcã eſt feneſtra 189
ℂP ante l
Plebs 17
Plutarchus de ſacris ueneris 111
Pleiades occidit 120
Pleades uirgiliæ 120
Plebei 17
Plumbum fuſcũ 65
Plutarchus in problematis de demoniis 66
Plutarchi opinione3 de bulla no. 105
Pleiades unde dictæ 120
Pleiadum numerus 120
Pleione cylena 151
Plinius de tonitruis 144
Pleiades 166
Pluuia paulo ante ſolis ortum 176
ℂP ante r
Pretor unde inclinaẽ 5
Prepes aquila 176
Pretorium 5
Pretoria porta 5
Pretores duo 5
Pretores plures 5
Pronoſticũ tẽpeſtatis 20
Precidanea porca 22
Protheus paſtor in uarias formas ſe uertebat 23
Prepetes aues 27
Prandium pplõ mille menſis & congiariũ 27
Proculi cognomen 62
Primus pilus 80
Principes 80
Principalis porta 8
Primi pilus primi piloris 8
Primi neſcebãtur herbis in de glandibus hoĩes 129
Proſpinæ raptus 130
Proſpinã inſulam 130
Proſpina quare ita dcã 131
Proſpina dicta quæ acceñ noctu uagaẽ 131
proſedas quæ dabantur ueneri 145
prochin 146
prochin in 147
pro maieſtatis amplitudine 150
primus p principe 151
propontides 157
pronoſtica ex florib⁹ 157
pridiæ idus occiunẽ 166
preneſtine deæ 172
præneſte 172
proca.y.die ex quo fuit aſtribus ortus 174
propter papyrium cæteri ſenes fuere a gallis cæſi 182
profanum etiam prephanum 185
pſeudo philippus 124
ℂP ante u
purpuræ color 9
pudenda 173
puella p ancilla ſicut puer pro ſeruõ 71
publius ualerius ſabinorum unus qui cuntatio uenerat 73
puer dilectus a cybele athys 123
purgatio cum ſulphure . aq & igni 140
puer liberatus a ſtrigib⁹ auxilio carnæ deæ 174
Pulte fabatio cum farte miſto 175
pulte uictarũt romani 175
publi rupilii mors.iiii. idus iunias 188
pythagoras ſamius 82
pythagoras italiæ pħiæ auctor 82
pythagoras ſparciata 82
pyrrichius 92
pyrodes cilicis filius ignem e ſcilice prius docuit quẽ in ferula ſeruare docuit p metheus 142
pyrrhus rex 176
ℂQ ante u
Quid ſit tempus 2
Quare dicatur cæſar 2
Quis ſacra tradidit græ. 2
Quare dicãtur dies atri ex diuerſis autoribus 7

Quirinus unde dicitur 7
Quare templum iani erat clauſum tpe pacis i bello uero aptum nota 8
Quotiens inſtauratum fuit capitolium etiam de eius magnificentia 14
Quis fuit primus qui pecuniam ſignauit nota in cōmentario 14
Quomodo precium dicitur eſſe in precio no. 14
Quattuor ſulphurum genera 17
Quo tempore periit ouidius no. 18
Quare cæſo uētre mrīs nati ſunt apollini dicati 18
Quare æſculapius adductꝰ eſt romam no. 18
Quare etiā extra urbē erat templum æſculapii 18
Quare ioco excelſo templū fuit conditū 18
Quare aſinus eſt inter ſydera collocatus 20
Quare dicatur ſacrificulus rex ſacrorum 21
Quare dr̄ olympius 21
Quare fit ſacrificiū 22
Quomodo apes naſcuntur ex carne bouum 24
Quare hyperiano imolatur equus 24
Quare dicta ſunt trietherica 25
Quare thyrſus datur baccho 25
Quæ animalia comedebantur i ſacris & quæ nō 27
Quibus dii gaudent animalibus 27
Quare cenſores cibaria anſerum imprimis loco 28
Quare delphin eſt in cœlo locatus 27
Quomodo herculi ſacrificabatur 33
Quibus licebat tēplum dedicare 37
Quomodo intelligitur fur mentū bis ignē pati 39
Quintus fabius rutilianus primus maximus fuit appellatus 52
Quare coruus abiectus eſt a phœbo 52
Quare redit hēt primā lōgam in ſyllabis 56
Quinqꝫ dii quos precabātur qui matrimonio iungebant 59
Quare iuno eſt dicta lucina & luna 59
Quirinalia ſeu ſtultoꝝ feriæ.xii.cal.mar. 60
Quirites unde 60
Quirini duo tēpla 60
Quiritare 61
Quirinū dictū a pculo 62
Quirinalia 62
Quare foramen eſt in tecto capitolii 68
Quare expulſus fuerit tarquinius imperio 69
Quare picus dicta eſt a uis martis 76
Quare genialia feſta curāt qui læti uiuunt 77
Quare dicta eſt pallas alio nomine bellona 78
Quadrata legio haſtati principes ante pilani 80
Quin pro quod in hoc loco 81
Quattuor ætatibus pythagoras poſterior fuit a numa pom. 82
Quare calen.martiæ dictæ ſunt mul. 86
Quare hippolitus eſt dcūs etiam uirbius 88
Quomodo mars fuit deluſus ab anna. 101
Quomodo ſcorpius eſt collocatus inter ſyd. 102
Quomodo bacchus totum orbem peragrauit 103
Quare potius fœmiæ quā uiri celeb.feſta bac. 104
Quinquatria mineruæ 107
Quinqꝫtria qnqꝫtres 107
Quinquatrus ſexatrus quia poſt quintum ſeptimum idus incipiant 107
Quare dictum eſt capitolium 145
Quare dicitur æſculapius habere uirgam qua ſanauit glaucum 145
Quid ſignificat uenerē natam ex ſpuma maris 111
Quare matronæ ſacrificabant ueneri 111
Quare uenus dr̄ mater romuli 112
Quare romulus fuit cauſa cōd.urbis romæ 112
Quare uenus a græcis αφρωΔιτη 111
Quare uenus dicta ē a uerbo græco 116
Quare aprilis dicit̄ ab aperto tempore 117
Quare dicitur uenus creaſſe deos & homines matrimonū conſtituiſſe 118
Quirinus romanos 118
Quinto die menſ.aprilis eſt feſtum deæ 121
Qūo ſacerdotes galli abſcindebant ſibi uirilia 123
Quare deā ē trinacria 125
Quomō mater deorum a ſipione naſ.ſuſc. 124
Quanto cum honore accepta eſt a romulo mater deorum 126
Quintus cecilius metellus conſtituit matri deoꝝ iuxta portā capenā 126
Quare dicti ſunt galli ſacerdotes cybelis 128
Quo p̄cio eſſent farra apd ueteres 130
Quare tæda daī cereri 133
Quando ceres querebat filiam proſerpinam cū face in curru 133
Qualis fit fortūa ſyllæ 133
Quando ceres imortalitatē donauit triptolemo 134
Quar̄ porca grauida ſacrificabat deæ telluri 137
Quare bis irrorabant caput in ſacris cereris.etiam quare non ferebant anulos in digito in his ſacris 137
Quare dictæ ſunt hyades ſecundum tyronem ciceronis libertum 138
Quare bos ſacrificabatur grauid. 138
Quintodecimo die menſis aprilis auguſti nomē accæpit octauianus
Quare lauro purgabantur 140
Quare fax rapiebatur unde nouam nuptā 142
Quare ignis & aqua in ſacris adhibebantur cum thure in nuptiis dignum morem 142
Quare mezentius coniunxit ſe cum turno propter iuni copiā habendā 146
Quercus media fanum fortunæ coloniam auguſtus frequentauit 148
Quarto calē.octob. capella oritur tertio uero hædi 152
Quare mulieres in ſacris herculis intereſſe non poterant 154
Quare phœdra impulſa ē a uenere ad amores hippolyti 158
Quomō diana bis ulta eſt ſacra eius neglecta 158
Quare ludi florales inſtituti ſunt a patribus cum eſſent antea neglecta propter bellorum longitudinem 159
Quomodo lemuralia ſunt inſtituta tunc qñ non erat ad huc feb.nec ianuarius mēſes 161
Quare mercurius inuocatur in lemuribus qui dicitur caduceum 162
Quæ maio menſe nubebātur aut a uiris repudiantur qa dicitur uenus eſſe inſenſa huic menſi a ſenibꝰ denominato 163
Quomodo orion eſt natus ex urina deorum 164
Qui recte uiuere nequeant turpiter ne uiuunt 167
Quare iuniꝰ non debet dici a iunone 172
Quare non ferendum iudicium contra magnos uiros 173
Quirinalis collis 177
Quare palla dicitur de capite iouis nata 177
Quare dea ueſta non generat 179
Quare ignis extinctus accendi debet 180
Quare aſini coronabātur corona panis 180
Quare matuta non oratur pro filiis 188
Quia currum duxit ſuper patris cadauer tulia hac de cauſa ſcelerata fuit nominata 190
Quomodo tarquinius gener occidit ſeruiū eius ſocerum ſenem regem 190
Quinquatrus minuſculæ tibicines roma tybur irati profecti ſunt quinquatrus minores 191
Quinquatres minores 192
Quare orion non uidetur die.xxv.iunii menſis 197
¶R ante a
Radius ſtamen ſubtegmen trami 101
Raptus proſerpinæ fuit in enna nō in ætna & ob gra

na mali punici rapi non
potuit 130
¶R ante e
Rei 3
Rex ſacrificulus 21
Refugiū.vii.cal'.mart. 69
Reduces 71
Res nemorēſis horeſtis fu
ga dianæ tauricæ ſacrifi-
cium 87
Redit & adiit quare hanc
ſyl.ult.long. 70
Remitto pro delecto 118
Reſponſum fauni ut dics
mulieres poſſent pare-
re 177
Remonimū palatiū 143
Remus uictus augurio ro-
muli 154
Rete non rite legendu' eſ-
ſe pro riti 160
Remuria prius poſt lemu-
ria dicta 161
Remuria lemures 162
¶R ante h
Rhenus 18
Rhea opalia 121
Rhenus rodāus padus 135
Rhetorices artem 135
Rhæteū pro montoriū eſt
faucibus helleſpōti 125
¶R ante o
Romæ origo 3
Romanos ab ænea di-
ctos 40
Romulus poſt mortem q-
rinus fuit nom natus 61
Romulus in cœlum rapi-
tur 61
Romuli deificatio 77
Romulus imitatus eſt aſy-
lum athenienſiū 94
Roma palilib9 cōdita 142
Romæ nomen latinum in
cognitum cōt. 142
Romulū & remum de noie
urbi imponēdo 143
Romulum a patribus lace-
ratum Romanorum tem
pla ſine ullis imagini-
bus 180
Romanorum fœdus cum
gallis 182
Roma a gallis capta 182
¶R ante u
Rudere eſt proprie aſino-
rum 26
Ruminalis uel romularis fi
cus 58
Rumo ſeca terēs rumis 58
Rumen rumilia dea 58
Rumina dea 58
Rubigalia floralia uina-
lia 145
Rubigalia 146
Rubigalia anua pom.con-
ſtituta aū regni ſui.xi. 146
Rubigo dea unde eius fe-
ſta dic.xxv.aprilis 147
¶S ante a
Sacra publica 2
Sacra priuata 2
Sacrificia uiri ianum & io-
uem prefari ſolebāt 12
Saturnus falce cœli patre
uirilia amputauit 15
Saturnia 15
Sabini 16
Sacella 17
Saturnus primū pducit 20
Sabina herba quæ ſit 22
Sagmina 24
Sapheos non ſabeos eſſe le
gendum 24
Sancti fidii feſtū 177
Sāctū ſemipater 177
Satyri unde dicti 25
Sacra ueſtalia 31
Salinæ locus 32
Sarculum 39
Sacra fauni in menſe fe-
bruar. 50
Sanguis pro genere 61
Sacrificiū deæ mutæ 64
Sabini proaui peligno-
rum 79
Samnites a ſabinis 79
Sabinoꝝ relligio peligno
rum origo fertilis barba-
rorum relligione raro gi
gnunt homines ingenio
præſtantes 79
Sabini a lacedemoniis ori-
undi 86
Saliorꝝ numerus 86
Sacer mons fuit trās anie-
nē dictus bouillæ 100
Sacra cereris libe. alib9 cō-
iuncta 105
Saturnus pulſus cœlo a io
ue filio 106
Saturnus filio ſedebat 121
Saturnus a ſatu 121
Sacra cybeles unde habue-
re ortum no. 123
Sagarum unde ſagaritide
flumen 123
Sagaritides 123
Sæculū ſeculares ludi 124
Sarcina inſula 126
Sacra cybeles agebanſ cū
aqua fluuii almōis 127
Sabini cum ſacrificarēt ue-
ſtes ſuccinſer. 130
ſalutatus 134
ſacra pali qūō exhibē. 140
ſacrarium hoc la ſacri-
ſtia 141
ſalax 141
ſappa 141
ſacra palis 143
ſacra deæ palis unde urbem
romam fuere 141
ſacra ueneri meneæ augu-
ſto p meretrices 145
ſarcula crates 147
ſagittarius ſignū 160
ſaturnus cœlo eiectus cui
opto cap. ſacrificabaſ 150
ſacrum ſaturni ad imagines
ſcrypea redactum fuit ab
hercule 166
ſaturnus rex ſaturniū 167
ſaltandi ludus 186
¶S ante c
ſcipio numantinus 35
ſcorteum 36
ſcorta 36
ſcortes 36
ſcortum quid ſignificat ēt
unde dicatur 36
ſcortea morticina ſine ani-
ma 36
ſcelerata porta 51
ſceleratus campus 51
ſcutum e cœlo lapſum ſa-
lii 86
ſcorpius occidit. xvii.calē.
aprilis 102
ſcorpi9 formidoloſus 102
ſcorpius occidit calēū apri-
libus 120
ſcillæ fabulam nota etiam
in ultio de remedio amo-
ris 133
ſcorpius pras oriſ 161
ſcyrpea ſimulachra in tybe-
rim idibus maiis 166
ſcyrpea dicitur quod ſcyr-
pis implicatur in qua ſter
cus aliud ue ut letamen
uehitur 192
¶S ante e
ſcepta 6
ſciticines 192
ſerpiculæ falces dictæ ſunt
a ſirpando 192
ſeries 7
ſella curulis 8
ſecium 11
ſeceſpita 11
ſenſus & uiſus multa oſten
dunt 25
ſemiramidem in columbam
uerſam eſſe fab. 27
ſementinæ feriæ 38
Seges quid ſignificat pr
priæ cū exemplis 32
Seia dea 62
Semele nutrix bacchi aliqu
ſem. matre eſſe liberi uo-
lunt 186
Septenarius numerus 65
Sextus lapis aburbe 68
Sermo ſexti targnii ad con
uiuas 70
Senſus attonitos carpiſ 71
Septimo die martii eſt fe-
ſtum ueiouis 94
Serpertarius 145
Sexatus a turculāis dſ 107
Serpentarius 145
Septes filiæ atlantis dicta
pleiades quæ die ſecunda
aprilis oriuntur 120
Septem hyades ſunt in frō
te tauri 139
Senectuti olim honor ē ha
bitus 150
Sella curulis qūō erat 150
Seniores ſolum ī ſenatu ac
cedebant 151
Senatores a ſenectute di-
ctos non quia ſint ſenes
nati 151
Senes pro ſenioribus habe
bantur a maioribus 151
Sententia a calliopes præ
lata eſt cæteris 152
Seruius rex ouis æs ſigna
uit inde pecunia dſ 157
Serpētariū iterꝫ 191
Senes in ueſtibulis a gallis
cæſos 182
Semele ſeu ſtimele dſ 187
Serui reg s ſimlachꝛ 189
Seruii tullii mors 189
Seneca ait ſāctitatis pietas
fides priuata ſūt bōa 190
Seruius rex uulcani filius cre
ditus 190
Senatus reſtituit 193
Sena fluuius 196
Seruorꝝ feſtum 196
Signa zodiaci 1
¶S ante i
Si hoſtia ab ara profugiſſet
quid haruga pdigiæ unde
prodigii 21
Silicernium 64
Simulachrum deæ ueſtis mo
riens oculos 76
Signum ꝙ ouidius compo-
ſuit libros. xii. de faſtis 77
Signa zodiaci. xii. 76
Silua in mōte auētino 90
Siluius in libro octauo 97
Siluius unde dicitur 114

Sigeum 125
Simulachrũ cybeles 121
Simetheus ætna drepanon 132
Siqdē prima correcta 136
Situs carſeolorum 138
Simulare uel milace in flo rem conuerſa 155
Sinus tartareos pro paludi bus poſuit 157
Signa intempeſt atibus caſtória & pollucis 169
Siphax uict⁹.yiii.calen.iu lias cũ aſdrubale 196

℄S ante m

Smintha 184
Smintheus apollo dictus q̄ i cyriſſa urbe prope troiā colebatur 184
Sminthei apolline templum 125

℄S ante o

Socrates mundanum ſe eſſe dixit 30
Sol in aquarium.xyi.calen. feb.octaua ſphera 37
Soſpita colitur calen.febru ariis 43
Soſpita dea 43
Soſpitare iunō maxima ſoſpes 43
Sol trāſit in piſces.xiiii.ca len.mart. 59
Somnũ iliæ dignum 76
Somnũ iliæ reæ ſiluiæ 76
Soceri gñi auus nepos 85
Solium aeternum in quo nu ma ſedit pomp. 91
Solers ingenium dicitur ca pirale proprie 108
Solymus ædificauit ſulmo nem ſulmo 117
Sodalitas 127
Sol in tauꝝ 139
Sole taurũ tenente non ui deri canem 147
Sontem quotannis deiicie bant leueadi eminentiſſi ma ſpecula leucas 167
Sol in geminos trāſit 169
Solſticiũ dr̄ æſtiuum 196

℄S ante p

Spica cyliſſa nota 8
Spinter armillum 16
Sp.lucretius cum.p.ual.uo leſi filio 72
Spartha & micœnæ iunonem col. 78
Spartha uel ſparthæ iunoni dicata 78
Sphera a muſæo inuenta 179

℄S ante t

Stipes donabantur calen. ianuarii 13
Stips unde ſtipendium ſti pulari 13
Stipatores 13
Strues nota 17
Strufertarii 17
Stata ſigna 20
Stata ſacra 20
Stata die 20
Status primā corripit 20
Staphilus ſitheni filius primus docuit miſcere aquā cum uino 26
Stimphalus mons 53
Stimphalus lacus 53
Stati dies 62
Stultorum feſtum unde dictum eſt 62
Statuari etiam colunt palladem 108
Stiua primigenius ſulcus 144
Staphylum ſintheni filium uuæ inuentorem 159
Stantes pro imobiles uel horrentes 174

℄S ante u

Sues etiam pecudum contineri nomine ſm labeo nem 118
Succus papaueris in melle dabatur die nup. 119
Suinium 135
Suffimen quo populus pur gabatur palilibus 137
Suffimenti genus quo pop. purgabatur palilib⁹ 140
Suffimentalia 140
Suffimentum ſuffire 140
Sublici⁹ pōs nũc extat 158
Suffire & ſuffimigare 140
Sulphuris natura 17
Sulpitiæ exemplum 119
Sulphurnium 140
Succidaneæ 21
Suræ quid ſit 26
Suburbani agni ruminare 58
Sub uno uexillo erant 173 homines de pilanis haſtatis rriariis 80
Super aliquando pro de ponitur 100
Sublicium pontem ab hercule dictum 167
Sus prægnans bonæ deæ ſacrificabatur 154
Surenna dux parthorũ cæpit craſſum & occidit 186
Sumanus ſumani ædes nō lōge ab æde Iuuētutis 195

℄S ante y

Syrma 46
Sythões & ſythicos uictos a baecho 103
Sylenus bacchi comes in aſello pando 104
Syderum cognitio neceſſaria 19
Symbrium herba quæ naſcitur in parietibus puteorum 145
Sylenus bacchi nutriti⁹ 181

℄T ante e

Tarpeia uirgo 16
Taurilia ſacra ob peſtilentiam inſtituta 30
Tabellæ in ſoro 63
Targni dolus quo gabiis potitus eſt 69
Tarquini imperio nota.hiſtoriam 69
Tarquinius collatinus ex ſorore tarquini ſuperbi genitus 72
Taurica a tauris ſaſeelis ne moroſis diana artemis operari arycina cynthianum 87
Tabellæ pictæ in templis lien fœminæ accenſis fa cibus aricia eurrebāt 87
Taurominium 132
Tapſus 132
Tauri imago uidetur ſolũ in fronte 166
Tauri fabula 166
Tauri caput apparet idib⁹ matis 166
Taurus dr̄ a toruitate 118
Taurus a dorſo in ortũ fertur 159
Tabulæ cerites 182
Tanaquil dicta eſt cum cecilia 189
Tarquinioꝝ hiſtoria etiaꝫ ſerui mors & regnum fideliter actum 189
Tanaquilis uerba ad pplm per feneſtram 189
Tanaquil periciſſima in au ſpiciis fuit 191

℄T ante e

Ter clauſum templum iani fuit ſolum 10
Terentum ara 30
Tegea & deriuata 32
Terga leonis occidũt.iiii. no.feb. 45
Tegæa hoc tegeum 49
Tebris poſtea tyberis albula 57
Templũ deæ ueſtæ 185
Ternarius numerus 64
Termīalia.x.cal.mart. 67
Terminus 68
Tempeoloria 152
Tergiductor 81
Templum nemorale dianæ tauricæ 88
Templũ iani ad īfimũ argi letũ annũ inſtitutũ 88
Ter cum aqua ſancta uocabantur 126
Tertio anno poſt diduus mortem luarbas.p.eſt regno 98
Templũ ueneri auratũ a cæſare conſtitutum 102
Tēplũ lunæ in monte auētino 110
Tenedos 125
Tenus cygni filius cōdidit thenedon 125
Tertiũ regnũ plutoni 155
Tempeſtas.xyiii.calen.ma ias 136
Tellus aqua & aer:ſunt hic tria corpora.nā ignis ad cœlum acced. 149
Tertiæ deæ qualis pallas & themis 160
Templum ab auguſto dicatũ de quo iuuenalis 164
Templum in capitolio ioui feretrio a romulo cōſtitutum 165
Tēplũ iouis ultoris 165
Tēplũ ueſtæ a romulo aut a numa cōſtitutũ 178
Tenuē funē lineā d ci 173
Templũ marti dicatũ 176
Templum iunonis monetæ 175
Tēpeſtatis feſtũ 176
Templũ bellonæ 176
Terrā hēre ignem 179
Templũ ex marmore ioui piſtori conſt.ī cāp. 185
Teſtuacea forum boarium ubi 186
Templũ fortunæ 190
Templum palladi dicatum in auentino monte 195
Templum fortunæ niſcatæ 196
Templum dicatũ larib⁹ 197
Templum quirino dicatum 197
Tēplũ ioui ſtatori a romulo cōſtitutũ 197
Templum pacis fuit conſtitutum ubi fuit concor

diæ 191
Theſmophora ſacra cereri 133
Theatrū unde dicitur 97
Thenſa 129
Themis 100
Themis īuentrix artis diuinādi fuit cū apollinē 150
Themeſia urbs cypri 162
Therapene unde dictus eſt hyacintus 156
Tholum eſt templi faſtigium 179
Thraſimenus lacus eſt in agro puſino 196
Thide⁹ homicidii reorum poena 30
Thireæ unde bellum ortum inter argios & lacedemonios 68
Thimus roſmarin⁹ & melilotos 131
Theolenus fluuius 188
Theolenū pro lyridæ 188
Thus antiquis temporibus thure nō ſupplicabāt 22

ℂT ante i

Titus mālius torquat⁹ māliana imperia 35
Tinolus mons in lydia fœlix 55
Titanes 105
Titi didii mors.iiii.no.iunias 189
Titus tarius 190
Tibia precent oria 192
Tibiaꝝ genera 192
Titubare pro hæſitare dicitur 192
Tibiæ ex lotho fiebāt 193
Tibiæ funebres 192
Tmolus añ dicebač timol⁹

ℂT ante o

Toga picta 9
Toxeus iuentor lutei ædificii 12
Torquis maſ.& fœminino genere 35
Toga erat ueſtis cōmunis uiris & mulieribus 97
Togæ mēſura ꝑexta 105
Togæ libæra mulieres ipudicæ cu; toga inced. 105
Topographia 127
Topographia ex quo rapta eſt a plutone proſerpina 131
Tonitrua leua dicātur pro ſpera 144

ℂT ante r

Tria prætoris uerba 6
Triuia 11
Trigemina porta 32
Trieteris 41
Trezenæ 54
Triginta quinq; curiæ thrahebant ſing.tab. 63
Triarii rorarii accenſi 80
Tres tribus tricēſes ramnēſes luceres 81
Tribuni turma 81
Tribus diebus ſalioꝝ nō licebat nubere 92
Trieteria niſa urbs multis in locis 103
Troia ter; capta 108
Tritonia tritogenia 108
Tripos 109
Tros 114
Tres equitū centuriæ 80
Tres triumphi cai cæſaris de alexandria ponto & aphricano de iuba 123
Trinacria 130
Triptolemus 133
Triptolemus inuētor aratri 134
Trib⁹ claudia ab appio claudio dicta 154
Tres eſſe in cœlo ueneris ſtellas 194
Turba unde dicič 8
Tullius 182
Turbæ fuga dicitur 61
Tulli⁹ ꝓculus de romlo 61
Tuſculum conditum athelegone ulix.filio 78
Tuſcus uicus lucones duodecim 81
Tullus hoſtilius a ioue fulminatus fuit 90
Tunicæ puniceæ ænei babthei galeæ in cāp.gladii parui 92
Tubiluſtriū mortui ad tubā deducebantur 109
Tubæ ſacrificæ apud thuſchos agebantur 121
Turriū inuentio 122
Turuli 171
Tulla ſcelerata 189
Tulliæ uerba cū tarquiniu; ſalutaſſet ad aurigā 189

ℂT ante v

Tyberina inſula 18
Tympana 127
Typhoeus 33
Typhoeus in locis ubi uis ignea iouis aram dicauit hercules 33
Tyrrenia gēs de brutis 51
Tyberinis ꝓnymicū 65
Tyberinides patronymicum a tyberi 66
Tyri cōuerſi in fugā mortua didone 93
Tyro dicitur nouus miles proprie 106
Tychius epæus 108
Tytius equi troiani fabricator 108
Tyburnus tyburtes tybur herculeū tybur udū 117
Tybur⁹ & catillus filii amphiarai 117
Typhoeus 133
Tyberis fuit terminus tuſchoꝝ & latinorum 146
Tyberis fluuius 167
Tyberinus deus 167
Tyberinus etiam piſcis dicitur 167
Tyneus unde tyades eius ſacerdotes 187
Tyades a τύω ideſt ſacrificeo 187
Tybur olim ſuit exiliū ab urbe roma 192

ℂV ante a

Varias inuocationes 1
Variæ funt opiniones unde dicatur de lario 15
Variæ opiniones de hyperione 24
Vaticinium carmentis de factis euandri 29
Vaticinium carmentis de roma 31
Vaticiniū de ſacris ipſi carmenti futuri 32
Valerius meſſala meſſana zancle 35
Valerius coruinus 35
Variæ ratiōes deductæ de nomine quirini 61
Variam opinionem de pythagora quoniam duo fuere 82
Varro unde ancillæ dicatur 91
Varia eſt de corona ariadnes opinio 95
Variæ opiniones de aſcanio filio æneæ 114
Variæ de amulio opiniōes pulſſo regno 115
Varia de morte remi opinio 144
Varia de morte æneæ opinio 145
Varia eſt unde dicatur maius opinio a maia an a maiorib⁹ an a maieſtate 149
Vaccas orthogias raptas a mercurio 169
Varia eſt opinio uñ dicač menſis iunius 171
Vacuna dea 180
Varias nota opiniones de lacu curtio 183

ℂV ante b

Vbi aer ſiccior ibi eſt anima prudētior græci non ſatis animoſi ſed prudentes 79
Vbi floralia celebrabantur κ.littera græca in ſ.uerſa unde chloris flora dicitur fort.inſul. 155
Vbi eſt ueſtæ tēplū ibi fuit numæ pom.ſedes. 178
Vbi fuerit conſtituta liuia porticus 191

ℂV ante e

Veſtes in luctu quales tria ſunt genera 4
Veternoſus 14
Verbēa imolādi initiū 22
Verbena 24
Veſtis pura 177
Verbenarius 25
Veris initiū idus feb. 48
Veruecoſus fabul. 53
Verba phœbi ad coruū 53
Vellera hirſuta quaſi hirta 55
Veneris & cupidinis fuga 60
Veneres quatuor 60
Veſpiliones 63
Veſtæ ædes rotunda 178
Velites 80
Veſtæ liabula quomodo fuerit 178
Verba numæ ad populum de dicto iouis 91
Veneratio eſt dialis flaminis maxima 92
Veiouis feſtū no.mar. 93
Ve iuppiter 93
Veſcum ſimulachrum ue iouis 93
Ve grande.i.nō grāde 94
Ve particula a inde auget a inde diminuit 94
Verba æneæ ad lauiniam de beneficiis ab anna acceptis 100
Vectuus apud theodoſiū de bullæ conſ. 105
Venus eſt utriuſq; ſexus dea 114
Venus beneficio iu homines 117
Venus dicta quod ad omnes res ueniat 117
Verticordia 120

Vergiliæ unde dicunẽ 120
Verba ex ſimulachro matris deorum 125
Veſpernam 154
Verba romuli urbem condentis 144
Venus erycina 145
Venus erycia trãſlata 145
Venus ericina in capitolio 145
Veſtæ feſtum.4.calen.maias 148
Verba iocoſa cũ clamore ĩ theatris audiebanẽ 155
Veſtes uerſicolores in floralibus 159
Verba umbræ remi ad fauſtulum & accam in toro procumbentes 162
Vergiliæ 166
Veſtæ dea quã æneas tulit cũ diis penatibus 178
Veſtæ ſimulachrum cerni non poteſt 178
Veſtæ eadẽ dr̃ terra 179
Ve modo auget modo diminuit 180
Venus multa pro romanis dixit in cõſilio deoꝝ 182
Velabrum uelaturam facere 183
Vertũnus 184
Vertũnꝰa rebꝰuertẽdis 184
Veſtini marſi peligni maru cini ferentani ſamnites in montibus habitant 188
Veſtæ purgamina in tyberim nubere licet 194
Vini natura mota 19
Vini uſus olim mulieribus interdictus 19
Victima 21
Victima unde dicitur 21
Virgilius in quarto georgicoꝝ de ariſteo ſcribit 23
Via collatina 28
Viximus a uinco uincis 65
Via laurentina 68
Vita pudoris inſignia 76
Vindemitor oritur.2.no.mart. 93
Vindimiatoris fabula 93
Vitium eſt perpetuũ corp. ĩpedimẽtũ ac moribꝰ 96
Virilẽ togam induebant in feſto bacchi 105
Vituli intra corpus matris erecti comburebantur in ſacris cereris 137
Vigeſimo die aprilis erant palilia feſta 139
Virga laurea que februa dicitur 140
Vinalia celebrabanẽ 144
Via noua 183
Vinalia feſta agebãtur die xix.auguſti 145
Victoria auguſti cõtra parthos 166
Virga ad abigendas aues ſtriges 174
Virgines pollutæ cedebantur uirgis 185
℃V ante l
Vlpianus de ſpõſo & ſpõſa & ſocero & ſocru 85
Vlpianus de corona facta a uulcano ueneri 96
Vlixis mors 116
Vltimus labor quem iuno mandauerat euriſtheo & is herculi 160
Vluuam fluuialem herbam aut paluſtrem 164
℃V ante m
Vmbraculum 55
Vmbella 55
Vmbra remi apparuit añ lectuȝ fauſtuli & accæ laurentiæ 162
Vnde dicitur arx tarpeia capitolium 8
Vnde dicitur mola ſalſa ex quo fiebat 11
Vnde dicitur frigus 11
Vnde dicitur pallas dea ſapientiæ 46
Vnde dicitur piſcis ĩ cœlo ſignum 60
Vnde dictus ſit romulus ac remus 77
Vnde dicãtur pleiades polus & axis 79
Vnaquęꝙ tribus habet decem decurias 81
Vnde nata eſt pallas etiaȝ unde ſint quinꝙ 108
Vnde dicitur boſphorda & quare 137
Vnde uexerit flumina & cauſam 144
Vnguẽtati coronabãẽ 159
Vnde dicaẽ ueſtibulũ 180
Vnguentari in uelabro cõſiſtebant 183
℃V ante r
Vrans pœnos 118
Vrſa minor 135
Vrſa maior 135
Vranie prima eſt locuta deinde calliope ſequitur 131
Vrna urnarium 168
℃V ante u
Vuidum.i.humidum 86
Vulcanus lemnon 118
Vulpes cum facibus alligatis dimittebantur 138
Vulcanalia armiluſtrũ 170
Vulcani templũ romæ 170
Vxoribus nec molere nec coquere cœnam pmittebatur ex fœdere romuli facto cum fabi. 181
Vxor tertia ouidii fuit martiæ amiciſſima 497
Xanthus ſabinus 118
Xerãpellinæ ueſtes tritæ 93
Zephyrus flare ĩcipit.xvi.calen.iulias 194
Zancha caribdis 133

Finis.

Magnifico ac generoſo.D.Gabrieli hemo Patritio Veneto digniſſimo Iulius feretus Rhauenna fœlicitatem.

Si muſæ nemoris decus uel hemi
Fontes mi faueant lyra fereto
Inter lauriferos:darem tuorum
Laudes atꝙ tuas:modos apollo
Præſtaret clarios dignos honores
Aſcreo ex helyconis atꝙ uati
Ripis dum petulans oues agebat
Quo pergam uenetũ decus honoſꝙ
Non poſſum meritas tibi referre
Grates:quas cuperem meo facultas
Non eſt ingenio modus nec ori
Cor tu ſume meum ſimulꝙ mentem
Phœbi nunc comites rogo camœnas
Vt te carminibus canant ſorores
Vel ſaltem memorent benigne ſumas
Hos oro placida manu libellos
Quos muſæ fidibus lyra canoris
Fecerunt agiles:pater bonorum
Optatis gabriel meis rogo adſis
O ſplendor uenetum domus & hemæ

T

PVBLII OVIDII NASONIS FASTORVM.

TEMPORA Cum Cauſis latium digeſta per annum.

Tempora cum cauſis. Duodecim anni menſes & dies feſtos cum eorum cauſis: quanuis non omnium celebritatū cauſæ redduntur ut lector uidebit: euolutis enim faſtorum libris a Naſone deſiderata ſunt cum illi omnia nō ſuggererent. Sane Poſſidonius teſte Laertio ſcripſit tempus eſſe incorporeum ꝙ nihil aliud ſit q̄ interuallum mundani motus. Vnde Saturnus cœli filius dicitur per quem accipim⁹ tempus ortum a cœlo & a quibuſdam philoſophis tempus diffinitur cœleſtis motus dimenſio. Id ſecundum Varronem duorum generum facimus. Vnum annale quod ſol circuitu ſuo finit. Alterum mēſtruum quod luna a quorum tenore temperato is auctor tempori nomen inditum putat. Plato uero cum tempus cœli motum eſſe dicat: diem ait noctem menſem & huiuſmodi cætera eſſe temporis partes. Eſt autem hæc propoſitio ſummæ totius operis bipartita: nam & dicturum ſe tempora pollicetur & ortus occaſuſq; ſignorum: ut Quis uetat & ſtellas ut quæq; oriturq; caditq; Dicere propoſiti pars fuit illa mei. Hos ortus occaſuſq; ſignorum ſcire debemus modo eſſe chronicos: modo heliacos: modo coſmicos: quāuis eos quidam ſcriptores duorum tantum generum tradant: lege libellum qui ſphæra inſcribitur. Neq;.n. quæcunq; uel pueri norunt huic operi placet inſerere ne creſcat in immenſum & nos quod minime ſumus ampulloſi atq; oſtentatores uideamur: qui magis eos probare conſueuimus: qui multa breuiter: q̄ qui pauca dicerent copioſe.

Latium digeſta per annum. Quem latini duodecim menſibus explicant: abſoluuntq; diebus. ccclxv. & quadrate. qualem & Perſas iampridem recepiſſe: Q. Curtius docet: ut Magi proximi patrium carmen cantabant & ccclxv. iuuenes ſequebantur puniceis amiculis uelati diebus totius anni pares numero. Quippe Perſis quoq; in totidem dies deſcriptus eſt annus. Nam ægyptios conſtat annum aliquando habuiſſe menſium quattuor: Arcades trium: Acarnanes ſex. Nec nos moueat Cleoboli ænigma: quod de anno duodecim menſium tale fertur. Vnus pater eſt iſq; duodecim filios habet: eorum ſingulis triginta ſunt filiæ: quarum aliæ candidæ aliæ nigræ ſunt: immortales uero ſunt & moriuntur omnes. Vbi paucos dies anno ſubtractos mirari non debemus: ꝙ & Cleobolum ſcimus longe ante Iulium cæſarem uixiſſe Roma regibus ſeruiente: & legimus apud Plinium Phalerio Demetrio athenis dicatas eſſe ſtatuas. ccclx. nondum anno hunc dierum numero excedente. Eſt autem annus auto. Macr. nonſolum is quem nunc cōmunis omnium uſus appellat: quiq; a nonnullis in. viii. diuiditur ſeſquimenſes & quattuor tempora: Ver: æſtatem autumnum: hiemem: ſed ſingulorum luminū ſiue ſtellarum emenſo omni cœli circuitu a certo loco reditus annus ſuus eſt. Tria autem ſunt ut Seruio placet annorum genera quæ ex ſyderibus colliguntur. Eſt enim annus lunaris dierum. xxx. Eſt ſolſtitialis continens. xii. menſes. Eſt & magnus quem eſſe uolunt omnibus planetis in eundem recurrentibus locum quem Plato in Timæo perſectum appellat: De quo Cic. in li. de fi. bo. & ma. ait. Vere ne poteſt eſſe dies ſæpius qui ſemel fuit: certe non poteſt: an eiuſmodi: ne id quidem niſi cū multa annorum interceſſerint milia & omnium ſyderum eodem unde profecta ſint fiat ad unum tempus reuerſio. De hoc anno uaria dicuntur: nam alii tria milia annorum magnum annum tenere dīt. alii. xii. milia & inſuper annos. D. cccclxiiii. Alii cum phœnicis uita eius conuerſionem fieri prodiderunt. Alii quoque aliter Dicitur autem annus uel ab eo quod græci ἔνον dicunt uel ut putat Atteius capito a circuitu tem

Annus triplex

Annus poris ab eo quod ueteres an pro circum ponere ſolebant ut an terminum ambactus. Redit enim in ſe uti
uñ dict⁹ anulus Virg. Atq; in ſe ſua per ueſtigia uoluitur annus. Quare ante inuentas litteras ut ait Seruius indica
batur picto dracone caudam ſuam mordente:& Pan totius naturæ deus pedum recuruum:hoc eſt baculũ
habet propter annum qui in ſe recurrit. Alii dictum putant ἀπὸ τοῦ ἀνανεοῦσθαι.i.ab innouatione qđ
renouetur Vocamus autem ex annis qui nunc habentur eum intercalarem quo dies ex quattuor quadran
tibus inſeritur Februario:quem plenum accipimus hoc eſt conſtantem horis quatuor & uiginti. Nam nox
auctore Seruio pars diei eſt. Sed diem dicimus ut idem inquit a parte quam conſtat eſſe meliorem unde
Diei pri cipium uſus obtinuit ut ſine noctis commemoratione dierum numerus explicetur. Huius diei principium alii eſſe
uolunt a ſolis exortu. quidam ab eius occaſu:alii a media nocte:alii a meridie:quod ultimum Varro abſur
Dies ci uiles dum putat Lege eundem Seruium. Item Macro. in Satur. & A.G. in. z. noc. atti. ac. Pli. in primo natu. hiſt.
Sane annorum alii ciuiles alii naturales uocantur. Ciuiles ſunt quos populi ſiue gentes pro arbitrio ſibi ſta
Dies na turales tuunt. Naturales uero qui e curſu ſyderum colliguntur:quorum eum uertentem uocant qui & ſolſtitialis
Signa zodiaci dicitur. ¶ Lapſa ſub terras ortaq; ſigna canã. Ortus & oc
caſus ſyderum peritia nonſolum nautis & agricolis:ſed ip
ſis quoq; imperatoribus & exercituum ducibus neceſſaria
uidetur cuius ignoratione (ut ſcribit Onoſander in li. cui
titulus eſt de optimo imperatore) inſidiari uolentium co
ſilia plerunq; in irritum ceciderunt. Sunt autem ſigniferi

Lapſaq; ſub terras:ortaq; ſigna canam
Excipe pacato cæſar germanice uultu
Hoc opus:& timide dirigæ nauis iter

circuli ſiue zodiaci ſigna duodecim:ſed cum his oriuntur & occidunt alia partim in meridiem: partim in
ſeptentrionem uergentia:ut Lyra:Cygnus:Perſeus:Orion:Argo. De quorum ortu & occaſu una cum ſi
gnis zodiaci poeta dicturus eſt. De his multi ſcripſerunt:inter quos Hipparchus cõmemorauit quot cla
ras:quot ſecundæ lucis:quot obſcuras habeant ſtellas. Eſt autem omnis cœli uaſtitas a peritis ut ait Pli. i
duo & ſeptuaginta ſigna diſcreta:quæ aut rerum aut animãtium effigies ſunt. ¶ Excipe pacato cæſar ger
manice uultu hoc opus:inuocat Germanicum Druſi & iunioris Antoniæ filium de quo ipſe alibi. Siqđ ad
huc igitur uiui germanice noſtro Reſtat in ingenio ſeruiet omne tibi. Nam quod quidam Tyberium inuo
cari exiſtimabant:qui noſtra perſuaſione mutauere ſententiam procedere ullo modo non poterat cum au
tor Auguſtum auum eius uocet:cui hoc opus inſcribitur. Nec reluctatur nobis illud. Hanc tua conſtituit
genitrix & rebus & ara:quod male intellectum (ut infra oſtendemus) multos in manifeſtum errorem indu
xit. Quod autem nonnulli dicunt germanicum non potuiſſe cæſarem dici:quia Romanum imperiũ non
obtinuit:falſum eſt Pli. Extat oratio Vitelli qua reum Piſonem eius ſceleris coarguit hoc uſus argumento
palamq; teſtatus non potuiſſe ob uenenum cor Germanici cæſaris cremari. Solinus Apis ægyptius auerſa
tus germanici cæſaris dextram prodidit ingruentia:nec multo poſt cæſar extinctus eſt. Lege Ioſephum q
Veſpaſianum titum & Domitianum eodem tempore cæſares uocet. Hic germanicus annum agens quar
tum & trigeſimum ut ait Suetonius Antiochiæ obiit non ſine ſuſpitione ueneni:cui Tyberius cauſa mor
tis fuiſſe creditur per Gn. Piſonem legatũ Syriæ. ¶ Timidæ dirige nauis iter. Tranſlatio eſt ſiue metapho
ra. Nam ut uenti naues ſic fauor monet ingenia:& eſt metaphora autore Quintiliano breuior ſimilitudo.
Cum.n. dicimus feciſſe quid hominem ut leonẽ ſimilitudo eſt:cum de homine dicimus leonẽ metaphora.
PAV. MAR. ET cum proprium ſit poetarum proponere:inuocare:narrare morem ſeruat & ipſe:proponit primis
duobus uerſibus de quo dicturus ſit:& duo ſe ſcriptururum pollicetur. ¶ Tempora per romanũ an
num cum rationibus:hoc eſt cum ipſis originibus ordinata & ortus occaſuſq; ſignorum. Inuocat
non cœleſte numen:ſed germanicum ipſum. ut faueat:ut facilis ſit. licet in omnibus fere menſibus:mẽſiũ
um numina:& interdum muſas imploret. Sic & Lucanus non ſuperiora numina ſed Neronem inuocauit.
Varias inuoca tiones hic nota Sed mihi iam numen:nec ſi te pectore uates Accipiam:cyrrea uelim ſecreta tenentem. Sollicitare deũ bac
chumq; auertere niſa. Tu ſatis ad uires romana in carmina dandas. Id uero nonmodo a poetis:ſed ab hiſto
ricis quoq; ſeruatum eſt. Vt a Valerio Max. Te quoq; huic cœpto: penes quem hominum deorumq; con
ſenſus regimen uoluit eſſe Cæſar inuoco. Mos autem inuocandi numinis ĩ initio operis ab ægyptiis ĩ græ
ciam & a græcis in latium emanauit. Illi.n. niſi inuocato prius numine nihil unq̃ aggrediebantur. Idẽ quo
q; nobis ex Platonis inſtituto traditum eſt. Narrat deinde poeta tempora ipſa uti propoſuit:& orientia la
bentiaq; ſigna. In hac autem prefatione:ut decebat germanicum docilem. beniuolum & attentum reddit.
Docilem cum ſummam rei breuiter expoſuerit. Non.n. potuit breuius aut dilucidi⁹ exponi res tanta: q̃ cũ
diceret. Tempora cum cauſis latium digeſta per annum. Lapſaq; ſub terras ortaq; ſigna canam. & in hoc
etiam. attentum reddit cum magnum quidem & arduum ſit id profiteri. Beniuolentiam uero ab auditoris
primum perſona captat cum ipſum ueluti cœleſte numen imploret:cum in faſtos referendum afferat:cum
eloquentiam & poeticen ipſius extollat. A ſeipſo beniuolum facit:cum ita ſupplex ſe & opus ſuum germa
nico uouerit. A rebus autem cum oſtẽdat:quod ei commodum futurum ſit:uel quid ex his ediſcere poterit:
ut illud. Sacra recognoſces annalibus eruta priſcis:& reliqua:inquit ergo Canam:ego cantando ſcribam:
ut poetæ ſolent. ¶ Tempora digeſta:diſpoſita & ordinata. ¶ Per annum latium:per annum romanum:a
Romulo prius:deinde a Numa inſtitutum:poſtea a decem uiris emendatum. Demum a Cæſaribus in cer
tiorem ordinem redactum. ¶ Latium:a latio ubi roma eſt:quod a latendo deducitur & ideo per annum la
tium dixit:quod annum alii aliter obſeruauere. de quo paulopoſt. ¶ Cum cauſis. hoc eſt cum rationibus.
Eſt.n. cauſa animi impulſus ad aliquid agendum. Ratio uero:ut Victorino placet. eſt gerendorum ordo ex

cauſa uenientium:ut quid quo loco dicas:ac facias intelligas.Ratio ſine cauſa eſſe non poteſt .Cauſa uero ſine ratione poteſt.ergo cum ex cauſa ratio ſit .Cum cauſis . hic cum rationibus intellige:uel cum cauſis cum originibus : Nam & fabulas & hiſtorias refert : Vnde quid orig.nem habuerit.& qua ratione fuerit inſtitutum:preſertim cum cām plærīq; uelint a caſu deduci:& inde eſſe negociorꝝ originē.Aliqui cauſæ appellationē chaos dediſſe uolunt.a quo pricipiū rerꝝ omniū fuit:maxīe cū cauſa negociorꝝ:ut diximus origo ſit.Alii cām a κεω uerbo græco detorquēt.qd eſt uiroqd nos urat.& ipellat ad aliqd agendū.,℄ Tpa dicta ſunt a coionis tempora mēto:quod inuicem ſe humore ſiccitate:calore frigore temperent.De tempore.M.Varro ſic inquit Tempus eſſe dñt interuallū mūdi & motus:id diuiſum in partis aliquot:maxime ab ſolis & lunæ curſu:itaq; ab corꝝ tenore temporato tēpus dictū.Ariſt.uero.4 .phy.Tēpus eſt inqt nūerus motus ſm prius & poſteri⁹.Prius & poſterius ſunt ī motu ꝓut ſūt nūerata ab aīa.& paulopoſt tps eſt menſura mot⁹ rerꝝ mutabiliū.& in codē quoq; lib.tps eſt paſſio motus & ꝑcipue motus cœli.& paulopoſt tps eſt nūerus priorꝝ & poſteriorꝝ exñtiū in motu.Motū aūt ipm late declarat in.5.phyſi.Vectius aūt ꝑtextatus apud Macro.Tēpus inqt eſt certa dimēſio:q̄ ex cœli conuerſiōe colligitur.Annus uero idem eſt Pompeio teſte.qd a græcis εὐσου dr̄.Vñ qd nos triēnium:illi τριεσσου uocauere Atteius capito theodoſio teſte latinā dictionē putat:qa a circuitu tpis dr̄:cū ueteres an ꝓ circūponāt.Vt cato ī origib⁹ an terminū nū ꝓ circū terminū.Eſt igit ān⁹ſolis āphract⁹ cū pactis.ccclxy.dieb⁹ & q̄drāte ad eadē ſyderꝝ loca redit. Dictus qa mēſib⁹ in ſe currētib⁹ uoluat.Vñ Vir.Atq; ī ſe ſua ꝑ ueſtigia uoluit ānus.uñ ānulus pu⁹ circul⁹:qd in ſe redeat.Ann⁹ apud ægyptios añ īuētas lr̄as dracone picto ſuā mordēte caudā:q ī ſe recurreret īdicabat.Qua ēt figura phænices:cū mūdi imaginē exprimerēt:uſi ſūt ut apperet mūdū & ex ſeipſo aliu:& in ſe reuolui.Nō deſūt q deductū dicāt ānū ab ενα & νεοω .i.renouo:qa ſp renouat.& Canā ſigna non modo illa.xii.q̄ in circulo zodiaco ſunt:ſed alia quoq; ſydera:nam de multis aget ut de lyra delphic boote & aliis.℄ Lapſaq; ſub terras.occidētia:ſeu q̄ iam occiderunt:& ſub terris ſunt.& orta orientia:aut que iā orta ſunt.i.canam occaſum & ortum ſignorum:& uidetur hoc eſſe contra preceptum Fabii.qui aſſerit ubi de compōne agit in multis ſeruari ordinem naturæ:ut prius dicamus ortum:q̄ occaſum.Poeta prius occidentia ſigna q̄ orientia dixit.Sed id fecit ad leniorem ſonum:lenius.n.eſt pronūciatu ortaq; ſigna.q̄ lapſaq; ſigna.Nec me fallit illud quod in hoc a uulgo adduci ſolet ſolem & cætera ſydera in nr̄o hemiſperio pri⁹ uiſa occidere q̄ oriri:nec illud quod ſigna ita diſpoſita:ut cum ſex cœlo ꝑuagent :.ſex ſub terra occultari neceſſe ſit.ſic lapſa & orta recte dictū.Satis eſt mihi Quintiliani autoritas precipientis:ut prius ortum q̄ occaſum dicamus.illud quoq; aīaduertendum erit ſignorum ortum & occaſum duplici modo fieri:& heliace:& coſmice.heliace:quando ſol longe abeſt a ſigno:ut uix illud uidere poſſit:& tunc ſignum apparere incipiet.Sed qñ ꝑ ſplēdorē oriētis ſolis uideri deſinit:tūc ſignū occidere dicemus.Coſmicus autem ortus:q fit ipſa mundi:& diei rōne:hoc eſt ſemel ꝑ diem eum de inferiore hemiſperio ad ſuperius ſigna aſcendunt. Occaſus uero cum a ſuperiore deſcendunt ad inferius.℄ Excipe:cæſaris germanici fauorem implorat : ut & īgenio faueat & opus hoc tranquilla mente ſuſcipiat.Stabatq; uerſus:ſi ſuſcipe aut accipe dixiſſet:ſed ut commoueret affectum Excipe dixit nam excipimus cadentes:aut in calamitate collapſos.Vir.in.iii.æne. Heu quis te caſus deiectam coniuge tāto Excipit:aut q̄ digna ſatis fortuna reuiſit.Idem quod nunc Oui. in li.de ponto fecit:peregrinos brute libellos.Excipe.dumq; aliquo quolibet abde loco.& hoc cum eſſet ī ipſa exilii calamitate.& inde librum emitteret.Excipe igitur accipe aut ſuſcipe.℄ O Cæſar germāicæ.de germanico Druſ.filio intelligas:non de Tyberio:qui nunquam germermanicus dictus eſt Cæſar cognomen eſt iuliorum .& poſt diuū Iulium imperatores cæſares quoq; cognominati ſunt:& cæſar a cædo deducitur:hoc eſt a cæſo matris utero.Nam qui primus ſic dictus eſt.Pli.teſte li.yii.ex utero matris cæſo tractus fuit.℄ Hoc opus:hos faſtorꝝ libros.℄ Pacato uultu:pacato & tranquillo aīo. Nā uultus ut Marcel. oſtendit eſt uoluntas:q̄ pro motu animi in facie oſtenditur.inde eſt illud Ariſtotelicum per hæc ſigna exteriora cugnoſcimus interiora.hoc ideo uult dicere poeta cum cæteri mihi ſint ſubirati eſto tu pacatior nec ſucceſeas his libris:quēadmodum prius oēs amatoriæ arti ſucceſuerunt.℄ Et dirige iter timidæ nauis per tranſlationē a gubernatoribus nauiū ſumptā:hoc eſt dirige curſum ingenii mei. ℄ Timidæ dixit:cū ſcripta eius non eſſent omnibus grata uelut illius qui Auguſtū offenderat:uel timidæ cū animo uolueret ad quē erudititiſſimum principem ſcriberet:facere nō poterat:quin cōmoueret:ut paulo quoq; īferius oſtēdet.℄ Officio:nunc a ſeipſo beniuolētiā captat:rē ſuā deprimēs petenſq; fauorē:deuouēs id numeris illi. ℄ Et nō auerſat⁹:tu o germanice nō aſpnat⁹:q̄ſi qui nō puiſeceris.℄ Leuē ho.q̄ſi exiguū hoc mun⁹ horū librorꝝ.℄ Ades dexter numīe:ꝓpiti⁹ tuo nutu & fauor.℄ Huic offō:officioſo labori meo. ℄ Tibi deuoto:qd in ꝑpetuū tibi deuouet & tradit Trāſlatūq; id īde eſt ab his:q poſt rē diuinā in ꝑpetuū dus ſe tradebāt:ſeu deuouebāt:offīn eſt cōgru⁹ uniuſcuiuſq; actus hōnos dr̄ q̄ſi honeſtū on⁹ut Var.placet.℄ Sacra: nūc a reb⁹ ipſis beniuolētiā captat:& auditorē attētiorē reddit:rebuſq; autoritatē facit a uetuſtate. ℄ Recognoſces:o germāice:iā q̄ aliis forte legiſti libris:relεges ſerioſi⁹ī meis. ℄ Sacra:q̄ ad deorꝝ cultū ptinēt celebritates & cerimōias:& ſtatos dies.Sacra.n.ſūt ut Martiāo iuriſcōſulto placet:q publice cōſecrata ſūt nō priuatim.℄ Eruta priſci ānalib⁹:magna cura & diligētia excerpta ab antiquorꝝ poetarꝝ faſtis:& pōtiū cū monumētis:& uetuſtis annalib⁹.℄ Et recognoſces quo merito:quo meritorꝝ ꝓmio.i.qua celebritate. ℄ Sit notata:ſcripta in priſcis annalib⁹.℄ Quæq; dies:ꝑ ſuos.ſ.meſes & totum annum. De dierū rōne alio loco diximus:& alias:hoc quoq; in hoc ope dicemus.Illud nō ꝑtcribo ciuilē Romanorꝝ diē diuiſum in ptis has.Inclinationē:qd tps eſt medie noctis gallicīniū:diluculū mane.meridiē.occiduū.Supmā tēpeſtatē.Veſperā primā face Cōcubiā intēpeſtā.Qd latius apit Aurelius Theodoſius in primo Satur.

Inter cām & rōnem

Quid ſit tēp⁹. ſm Ariſtotelē & Macrobiū

De anni diuiſiōe

Quare dicatur Cæſar hoc cognomie

Sacra dicunē publica

Offic'oq; leuē non auerſatus honorem
Huic tibi deuoto numie dexter ades
Sacra rcognoſces ānalib9 eruta priſcis
Et quo ſit merito quæq; notata dies.
Inuenies illic & feſta domeſtica uobis:
Sæpe tibi pr̄ eſt: ſæpe legendus auus.
Q uæq; ferunt illi pictos ſignātia faſtos.
Tu quoq; cum druſo p̄mia fratre feres

ANT. FAN. auerſari

¶ Officioq; leuē nō auer.ho. Huic tibi.deuoto. Auerſor hāc rē dicimus quēadmodum & aſpnor: ut Vete res philippi milites rudis uario uoluptates palā auerſabant. Illud ſumit ſignificatione a geſtu q̄a ſolemus a reb9 quæ diſplicēt uultū auerter̄ hoc ab aſpo deductū eſt:& ſignificat teſte Donato auerti nō ſolū corpe ſed ēt aīo. Cauēdū aūt ne in hac ſignificatiōe auerſor p.d. ſcribamus. Nā aduerſor & aliud ſignificat & datiuo iungit̄. Deuotū aūt offm̄ germanico figurate dr̄.ut illud. D rige nauis iter. Sumptum eſt.n.ab his q ſe diis īmortalib9 deuouebāt. ¶ Sacra recogno, Propō ſūmæ toti9 op s redidit docil̄e auditorem nūc captatur attētio eum ea ſe dictu℞ pollicet̄: quæ ad deo℞ religionē ptinēt: cæte℞ e ſacris alia publica ſunt:& alia priuata. Publica quæ p populo fiūt. Priuata q̄ p ſingulis familiis: quo℞ ea pegrina dicebant̄ autore Feſto q̄ Romā ab aliis urbib9 religionis gr̄a aduecta fuerāt. Cōſtat ſane Cadmū A genoris filiū ut Euſebius refert myſteria & ſolēnitates deo℞ primū oīum græcis tradidiſſe: & deide Orpheū: Linū ac Muſeū q nihil aliud q̄ ægyptio℞ ac phœnicum cōmēta græciæ reliquerūt Vn̄ ad nr̄os multa fluxere. ¶ Annalib9 eru. pri. Hi ſunt facti q p ānos ſinglos (ut dixim9) ſcribebant̄ & ſignatis tpib9 tm̄ illuſtria cōtinebāt quiq; Ouidio & tpa:& die℞ feſto℞ ordinem ſupped.tarunt ſicuti & multo an̄ Gn̄. Flauio appii cæci ſcribæ. Neq; enim faſtos tm̄ uocamus uolumīa poeta℞ q ſacra cecinerūt ſed ānales libros q noīa cōſulū: q tēpo℞ notas: q uirtutū īdicia ſuggerebāt: nec plenas amplectebant̄ hiſtorias ſed breuē quādā traditionē re℞ illuſtrium Itaq; a pbatiſſimis autorib9 merito ānales uocant̄. Nouimus.n.eē ānales ut. A. Gel. refert cū res geſtæ pluriū āno℞ obſuato cuiuſq; āni ordīe cōponunt̄: q (ut placuit Sēpronio aſelioni) multū differūt ab hiſtoria. Hae.n. qb9 cōſiliis: qua rōne res geſtæ fuerīt demōſtrat̄: illi āt tm̄mō qd factū quoq; āno geſtū ſit aūt qd oñdūt & neq; alacriorē quēq̄ ad rēp. defendēdā: neq; ſegniorē reddere p̄nt ad res pperā faciēdas. Sciēdum tn̄ placere Cice. in p°rio ad Herē. hiſtoriā eē rē geſtā ſed ab ætatis nr̄æ memoria remotā cū alii cōtra ſenſerīt ea℞ uidelicet re℞ pprie hiſtoriā eē qb9 īterfuerit is q narret. Vn̄ Verri9 Flacc9 ī li. de ſignificatu uerbo℞. 4. uideri poſſe ingt nō nihil rōnis eē in ea opīone qd hiſtoria græce ſignificet re℞ cognitionē p̄ſētiū: a qua nōnulli ānales differre uoluerūt: qd co℞ pprie tēpo℞ ſint: q̄ ætas nr̄a nō nouit: licet uſus iſta cōfūdat ut Serui9 ſcri. ¶ Inuenies illic & fe. do. uo. Iterū captat̄ attētio: qd dictu℞ ſe pollicet̄ q̄ ad germāicum & Cæſares ptinēt. Sic Virg. in. i. Geor. Ferte ſimul fauniq; pedē dryadeſq; puellæ Munera ur̄a cano. ¶ Sæpe tibi pr̄ eſt. ſæ. le. auus. Germanico druſus. Germanicus pr̄ natura fuit is quē ī germania defunctū Auguſtus ita laudauit. ut deos p̄cat9 ſit ut ſimiles ei cæſares ſuos facerēt. Sed hic Tyberium accipimus q ab Auguſto adoptat9 ē coact9 prius Germanicū adoptare. Q uare Suetoni9 Germanicū Tyberii filiū uocat ut Tyberi9 orbat9 utroq; filio: quo℞ Germanic9 ī Syria: Druſus Romæ obierat. ſeceſſum Cāpāiæ petit Auus aūt Germāici eſt Cæſar Auguſt9 cui Nero uxorē ſuā Liuiā Druſillā grauidā & an̄ iā apd ſe Tyberiū enixā cōceſſit. q̄ cū auguſto nupſiſſet ītra mēſem tertiū teſte Suetonio Druſum Germāici patrē pepit. unde ſuſpitio fuit eū ex uitrico p adulterii cōſuetudinē pcreatū. quē Auguſtus tātope dilexit ut cohæredē filiis īſtituerit. Hic Druſus auguſti priuignus autore Plutarcho ex duab9 Antonii & Octau. æ filiab9. alterā hoc eſt Antoniā minorē pudicitia & forma p̄clarā duxit uxorē; ex q̄ Germāic9 & Claudi9 nati ſūt. Hāc eſſe Antoniā exiſtimāt quā Ply. ſcribit nunq̄ expuiſſe: nā altera q̄ Antoniā maiorē Suetonius uocat nupſit Dōitio auo ei9 Nerōis: q fuit deteſtabili crudelitate notiſſim9. ¶ Pictos ſignātia faſtos: Minio uel rubrica quæ Troiāis tpib9 ī honore fuit teſte Homero q naues ea cōmēdat. Hic illud ē Martialis: Et q purpureis iā tertia noīa faſtis iane refers. Fuit & apud Romanos Miniū ut Plyni9 tradit nō ſolū maxīe ſedētia ſacræ religiōis: qd ī ſcriptura uoluminū uſurpabāt: quoq; Iouis ipſi9 ſimulachri faciē feſtis dieb9 illini ſolitā autor eſt Verrius. Q uod iō fieri cōſueuit ut qdā putāt qa iuppiter ē æther: cui elemēto miniū ſimile ē: iōq; apud æthiopes dei oēs & pceres minio illinunt̄ qa a Ioue: ideſt a deo oīs poteſtas eſt:& dii oēs membra iouis cēſent̄ ut Cœlicolæ mea mēbra dei. Hinc & faſti deo℞ feſta & noīa cōtinētes minio pingebant̄. Eo illitū fuiſſe legim9 anſeris cāpitolini ſignū qd ſæpe abſtergebat̄ cū ei9 eſſet neceſſarius ſplēdor autore Plut. ¶ Tu quoq; cū druſo p̄mia fr̄e feres: Hic Druſus Tyberii fili9 fluxioris rēiſſiorīſq; aī fuiſſe dr̄ adeo ut Tyberi9 eū ñ dilexerit p̄ria charitate: a quo fert̄ īcrepit9 qd eimā braſicæ faſtidiret: Auguſt9 uero eū ac. Germāicū ſecūdos hæredes īſtituit. Dru. qdē ex triēte: Germā. cū uero una cū libis trib9 ſex9 uirilis ex ptib9 rliqs. Sane autor Druſo℞ gn̄is ut ait Suet. a Dru. duce hoſtiū comin9 trucidato ſibi ac poſteris ſuis cognom̄ īuēit. ¶ Inuēies: pſtat ī bn̄iuolētia captāda & attētiōe augēda: dicit.n. ī his faſtis īuenīri cæſarea feſta:& p̄rez & auū germāici relatos ī faſtos. ¶ Inuēies: tu germāice. Illic: ī ipſis faſtis. ¶ Et fe. dōeſtica: ex domo tua cæſarea q̄ſi dies feſtos ur̄is meritis īſtitutos & quos ipſi cæſares īſtituerūt. ¶ Vobis: cæſarib9. Sæpe ē ti. le. pr̄ legis fcā & merita p̄ris tui. Sæpe ē ti. le. au9. hic alii ſūpſere argumētū: qd Tybe. fuerit op9 dicatū: cū uideat̄ dicere. Sæpe leges fcā Auguſti p̄ris tui ex adoptiōe. Sæpe fcā aui tui Cæſa. Tu āt ſic ītellige. Sæpe ē legēdus pr̄ Tybe. q pr̄ erat adoptiōe: qm̄ dicet īferi9 de tēplo cōcordiæ: qd Tybe. dicauit. Sæpe ē legēd9 auus: hoc ē merita & laudes ipſi9 auguſti Q uæq;: uirtutis p̄miū ē laudari & a poſteritate cōmēdari: qd eū eōſecuturū dicit. Tu quoq; feres p̄mia: cōſeqris ea p̄mia & eas laudes. Q uæ ferūt illi: qs pr̄ & au9 cōſecuti ſūt. Signātia pi. fa. q ſignāt īſcriptos faſtorū libros: q̄ſi q̄ ſignāt̄ & īſcribūt̄ ī faſtis & ānalib9 ut diuturnitati cō

Marginal notes: Sacra publica — Sacra priuata — Quis ſacra tradidit græcis — Faſti — Annales — hiſtoriæ — Hiſtoriæ diffinitio. — Germāicus — Minium rubrica — Druſus — PAV. MAR.

¶Cæſaris ar.ca.alii. Auguſtū cæſarē accipe q uiuēs diuios honores meruit:cuiq; hoc op⁹autor īſcripſerat ut diximus ſupra. ¶Excute corde met⁹Ob id qd ſeqˉ. ¶Pagia iudi.do.ſubi.mouēt prici. Aucupaē.n.germanici grām:qa teſte Quītiliāo naturalis eſt pro laborātib⁹fauor. ¶Da mihi te pla.ded.in car.uires. Nō claudicat hic uerſus:ǭuis pria qrti pedis ſyllaba pducaē:q̄ uideē ī uerbo dederis corripi debuiſſe. ſuſtētaē. e ni cæſura cū ſyllaba uñ pes īcipit termīet partē orōnis:ut dū ſanguis ierat ¶Vt clario miſſa legēda deo. Apollini a Clario oppido:qd eſt in finib⁹ Colophonioꝝ. Vñ Apollo clarius dr̄:correpta añ penultima ut ANT. FAN. Clarius deus

Cæſaris arma canant alii:nos cæſaris aras
Et quoſcumq; ſacris addidit ille dies.
Annue conanti per laudes ire tuorum
Deq; meo pauidos excute corde metus
Da mihi te placidum:dederis ī carmie ui
Ingeniū uultu ſtatq; caditq; tuo. (res
Pagina iudicium docti ſubitura mouetur
Principis:ut clario miſſa legenda deo
Quæ ſit eni culti facūdia ſenſimus oris
Ciuia pro trepidis cum tulit arma reis

Qui tripodas clarii lauros qui ſydera ſentis. Strabo geographus poſtea eſt galeſius mons & colophon ciuitas ioniæ:& añ eā Apollinis clarii lucus. Sūt q a claro īſula qd' nō placet Clarii cognomē deductū exiſtimēt: in q̄ phœbus Caſſādræ uaticinādi artē dr̄ tradidiſſe. Vñ eā putāt a Lycophrone Clarimimallonē appellatā. Nō amittēdū hoc loco qd ait Ply. Colophone in Apollinis clarii ſpecu lacunā eē cui⁹ potu mira reddunē oracula breuiore uita bibētiū. Hic Macro. apd Ligyreos ait ī Thracia eē adytū libro cōſecratum ex quo reddunē oracula plurio mero ſūpto uti apd clariū aq̄ epota effanē oracula. ¶Quæ ſit eni culti facūdia ſenſim⁹oris. Cōciliat ſibi germanicū laudās eū ab oratoria & poetica facltate. ¶Ciuica arma:cārū defenſiōes:qb⁹in ciuitate utimur. Ciuica & hoſtica maiores dixerūt Deide ciuilia & hoſtilia. ¶Pro trepidis reis Rei dñr nō mō q arguunē:ſed oēs quoꝝ de re diſceptaē Rei

Huic.n.uocabulo teſte Feſtō a re nomē īditū eſt. Et ſunt alii rei ſtipulādi alii pmittēdi autore Modeſtino iuriſcōſulto a quo Feſtus aliq̄ in pte diſſentit. Noni⁹ reos inqt eē nōſolū crimini & culpæ obnoxios q̄les hoc loco accipiu⁹(uñ autor addidit trepidis)ſ; ēt honeſti ul'uoti debitores:ut cōſtituā añ aras uoti reus. ¶Cū Druſo frē.qa ecōieqris tu:& Druſus fr̄ tu⁹:p hoc ēt aſſerūt d Tyberio itelligēdū:q Druſū frem habuerit:q in Germania oppetiit:ſed affirmari nō pt qd ad Tyberiū ſcripſerit:cū dicat īferi⁹ut ſupra dixius & tuus Auguſto noīe dict⁹ auus:auus.n. Tyberii: Auguſt⁹appellat⁹nō eſt:ſed au⁹ germāici. Præterea apd Trāqllū nō iuenies Tyberiū germanicū fuiſſe uocatū cū de ei⁹ agiē cognomētis & ſiqs dicat ī numiſmatib⁹ aut marmorib⁹ īueniſſe:Tyberi⁹ cæſar germanic⁹nō ītelligiē de hoc:ſed de tyberio filio Druſi:filii huius Tyberii quē pariter cū Caio germanici filio ex teſtamto hæredē reliqt:ergo hic cū Druſo frē ītelligas de Druſo tyberii filio qa patruelis primū:deide ex adoptiōe fr̄:ea.n.cōditiōe tyberiū Auguſt⁹ adoptauit ut ipſe germanicū frīs filiū adoptaret:& ne decipiaris ſaxū eſt in tarpeio mōte cū īſcriptiōe Tyberii Neronis germāici oſſa ne credas tyberii īpatoris oſſa. Nā ſubdiē ibi diui Auguſti pnepotis:cūi⁹nepos erat druſus tyberii fili⁹:pnepos Tyberi⁹hui⁹ Druſi fili⁹. ¶Cæſaris:pt hoc & ad Iuliū Cæſarē referri & ad Auguſtū:quoꝝ alter relat⁹ in deos:alter relatū cōprobauit & tēpla multa ſacrauit:pluresq; dies ſtatos īſtituit & deoꝝ cultū reformauit. ¶Alii:poetæ.ſ. ¶Canāt:cātādo ſcribāt. ¶Arma Cæſaris:bella p cæſarē geſta & ɔfecta:& erit denoīatio cū īſtrm p re poniē: ¶Nos canam⁹.ſ. ¶Aras cæſaris:aras q̄ cæſari dedicatæ ſūt ob ei⁹merita:ul' quas ipſe uiuēs:aut Auguſt⁹ ɔſecraſſet:& cū aris ſacra quoq; ab eō īſtituta. ¶Et canā quoſcūq; dies:feſtos.ſ. ¶Ille cæſar. ¶Addidit ſacris:faſtis ſacra referētib⁹:ul' quos ipſe ſacros & feſtos eē īſtituerit ul' quos meritis ſuis ſacros fecerit. ¶Annue:quo audētius ſcribat rurſus germāici fauorē petit. ¶Annue:faueas aut nutu aſſenſum pſtes:qd āuere p duplex nn ſigñat:eū p bn.cōtrariū oñdat. ¶Conāti ire p laudes tuoꝝ:mihi q conor celebrare laudes cæſaꝝ:& trāſlationē a uiatoribus:& deābulantibus ire p laudes dixit. ¶Et excute:excutias:& repellas. ¶De meo cor.me.pa.metū quo nūc meū cor pſſu; tenetē pauidos ab effectu.qa q metuit expaueſcit. Metuebat.n.poeta aliqd in publicū edere:cū ignat⁹ eēt ei⁹ labor ob artē quā ſcripſerat.ēt cū cogitaret ad quē ſcriberet. ¶Da mihi:eſto mihi benign⁹:quo uires ī carmia ſuggerēē:cū a teipſo pēdeat īgeniū meū. ¶Da te placidū mihi:cōcede te nūc mihi pacatū.getū & benignū. ¶Dederis uires ī carmie:ſi beign⁹ eris erūt & mihi uires ad ſcribēdū:& in carmie: & in carmia recte dicim⁹. Lucan⁹. Tu ſatis ad uires romana in carmia dādas. ¶Dederis ultīa ſyllaba lōga ptulit uti a ueterib⁹ grāmaticis pceptū'eſt:uelut cōſtat ex diomedeis monumētis:q̄ differre pteritū a futuro ſubiunctiui uolūt in hoc ut ris pti breue ſit:futuri lōgū. ſic penultia priæ & ſecūdæ pſonæ nūeri multitudīs. inde eſt illud uirā dederitis ī undis. Et Enni⁹ dixit. Nec mi auꝝ poſco nec mi pciū dederitis. & Oui. ipſe ī lib. de pōto in elegia. Ite leues elegi. Et maris ionii trāſieritis aq̄s. & ī eadē elegia Copia nec uobis ullo phibente ui dēdi cōſulis ut limē cōtigeritis erit. & ſæpe alias eodē mō utimur. Hora. quoq; in carmib⁹ dederis longum fecit Cūcta man⁹ auidas fugiūt hæredis amico. Quæ dederis aīo. ¶Ingeniū meū.ſ. ¶Stat & cadit uultu tuo:q̄ſi pēdēs a uultu tuo. firmū & ualidū erit:ſi tu mihi pacatior & lenior eris. ¶Cōcidet:ſi tu eris ſubiratior ergo pacatior eſto. ¶Pagina. cōmēdatio germāici a doctria:q̄ horreſcāt:q ſua ſcripta cēſuræ illi⁹ ſupponāt:ac ſi Apollinis iudiciū eēnt ſubituri. ¶Pagia ſu.iu.do.prin. liber hic me⁹ ſeu poemata nr̄a uentura ſub tuā cēſurā:q priceps es doctus & erudit⁹. ¶Moueē:cōmoueē & horreſcit:ne quo errore poſſit ānotari. ¶Vt miſſa legēda clario deo:ac ſi apud Apollinē legēda mittereē:q clarius dictus eſt a Clario oppido in ionia nō lōge a Colophone:ēt Clario inſula. ubi ſūma religiōe colebaē. Paginæ Pōpeio teſte dictæ ꝙ in libris ſuā quæq; obtineāt regionē:ut pagi:uel a pāgēdo ꝙ in illis uerſus pangunē.i.fingunē.

PAV. MAR. De druſo frē germāici adōptiuo

Notāda eſt hic ī ſyllabis regula digna ī uerbis

ANT. FAN. ℂNr̃as artes:poeticas Cõſtat.n.germãicũ iter ſtudioꝝ ſuoꝝ monumẽta reliqſſe comœdias græcas.Vñ
illud eſt Nõ potes officiũ uatis cõtẽnere uates:Iudicio pciũ res hẽt iſta tuo.Q ui(niſi te uirtꝰ opa ad maio
ra tuliſſet)Gl'ia pieridũ ſũma futurꝰeras Huic iuuẽt ut ait Suet.oẽs corpis aiq; uirtutes & q̃tæ nemini cuiq̃
contigerũt forma & fortutudo egregia cõciliãdæ hoĩum grãæ ac pmerẽdi amoris miꝛ & efficax ſtudiũ in
geniũ excellẽs ita ut & reliq̃rit comœdias q̃s diximꝰ& orauerit cãs ẽt triũphales ℂSi licet & fas ẽ uates re
ge uatis habenas.Q uia nõ decebat tñ ĩpatorẽ poetæ noĩe appellari,cũ diuerſaꝝ reꝝ artifex noĩeẽ a nobi
liore ſubiecto:& haud quaq̃ par glia ſcriptorẽ & auctorẽ reꝝ ſequaẽ ut ĩ Ca.Sal.tradit.

PAV. MAR. ℂQ uæ ſit:cõmẽdatio germãici ab eloquẽtie laudibꝰcũ
ſæpe reos defẽdiſſet & ut Sue.ait cãs oraſſet ẽt triũphales
ℂSẽſimus eni.uidimꝰaut audiuimꝰ. ℂQ uæ ſit facũdia
culti oris:eloquẽtia oris exculti & ornati. Contulit arma
ciuica:ciuilia:hoc eſt ciuiles defenſiões in foro:ſeu cũ cãs
ciuiles egit.ℂPro trepidis reis:p his q aliculꝰcrimĩs iudi
cibꝰeẽnt accuſati:trepidãtibꝰ.hoc eſt metuẽtibꝰne morti
dãnarenẽ.Reus.n.a re debẽda dr̃:& magnæ dat laudi Ci-

Scimꝰ & ad nr̃as cũ ſe tulit ĩpetus artes
Ingenii currant flumina quanta tui.
Si licet & fas ẽ uates rege uatis habẽas.
Auſpicio fœlix totus & annus eat.

De laudibus Germanici ce.iuuenibꝰreos defẽdere.ℂScimꝰ:nũc ab eloquẽtia poetica cõmẽdat erat.n.& clarus orator & poeta illu
ſtris de quo Trãqllus.Oẽs germãico corpis aiq; uirtutes:& q̃tas nemini cuiq̃ cõtigiſſe ſatis cõſtat formã
& fortitudinẽ egregiã.ingeniũ ĩ utroq; eloq̃ntiæ doctriæq; gñe pcellẽs.& paupoſt iter cætera ſtudiorum
monumẽta reliqt & comœdias græcas.poetã igiẽ oñdit cũ oñdat comicũ.ℂScimus q̃:a:q̃ magna.ℂFlu
mĩa cur.ĩge.t.q̃ſi q̃ magnũ & q̃ fertile ĩgeniũ hẽas:p trãſlationẽ locutꝰ eſt ab aq̃ꝛ copia ex uberrimo flu-
mĩe:cũ ita exuberaret illiꝰĩgeniũ.ℂCũ ĩpetꝰ:hoc ẽ ſcribẽdi ardor.Tulit ſe ad nr̃as artes:ad poeticẽ ipſã:
hoc eſt cũ ſubit ille ardor poemata ſcribẽdi.Impetꝰ.n.ardor ſeu deſideriũ eſt.ide in heroid.Eſt mihi p ſæ-
uas ĩpetꝰire feras.ℂSi licet:cũ a poetice e cõmẽdarit:petit ut poeta poetã r̃gat:ac ſi diceret:ſi nõ uis ut pri
ceps ſaltẽ faueas ut poeta:& cũ pudore locutꝰ ẽ ne temeritatis argueretẽ.ℂSi licet:quo ad hũana.ℂSi fas
eſt:quo ad diuina.ℂTu uates rege habenas uatis.i.rege ĩgeniũ meũ:p trãſlationẽ ab equis ſumptam qui
habenis:hoc ẽ loris regunẽ.ℂVt totus ãnus:quẽ ego ſcripturus ſum. ℂEat fœlix:auſpitio fauore' tuo
quaſi fœlix:Te mihi fauente ſit auſpicatus annus.

ANT. FAN. TEmpora digereret. Narrationis initium eſt. Vbi
meminiſſe debemꝰ q ut ait Pli.dieꝝ anni ſoliſq;
motus ppe ĩexplicabilis ratio eſt.Q uare & Soſy
genes a Cæſare dictatore ad redigendos annos ad ſolis
curſum adhibitus errores ſuos ſæpe correxit & nõſolum

TEmpora digereret cum condi
tor urbis in anno
Cõſtituit menſes quoq; bis eſſe ſuo

apud Romãos regnãte Romulo ſed apud græcos quoq; ãnus ignorabaẽ ſolis itineri cõgruẽs : quẽ quidã
De ãno putãt prios oĩum hoĩum ægyptios cõperiſſe & ĩ mẽſes.xii.ait Euſebiꝰ diuiſiſſe ad quos teſte Strabone Eu
doxus cuiꝰ ſupra meminimus cũ Plone pfectꝰ eſt:necnõ & Thales mileſiꝰ:quẽ nõnulli auto.Laer.primũ fe
rũt ãnũ in.ccclxv.dies diuiſiſſe.Romãi igiẽ autorẽ Romulo ãnũ decẽ mẽſiũ habuerũt a Martio auſpicãtes
adeo ut eiꝰ die pria aris ueſtalibꝰ ignes accẽderẽt.Laureas mutarẽt ſenatꝰ& ppl's comitia agerẽt.matronæ
ſuis ſuis cœnas ponerẽt ut honore pmptiꝰ obſequiũ puocarẽt.Hũc primũ ãni mẽſẽ fuiſſe illd teſtaẽ qd
mẽſis q ab hoc qntꝰ eſt. Q uĩtilis dicebaẽ.deĩde nũero decurrẽte decẽber ĩtra diẽ tricẽteſimũ qrtũ ãni cir
cuitũ finiebat:ita ut ſex mẽſes.xxxiiii.uero reliq uno ac.xxx.diebꝰexpedirẽẽ.& Martiũ ãni prĩcipiũ hr̃e uo
luerũt pp martẽ ſuæ gẽtis auctorẽ:q ex ilia Romulũ ac remũ genuiſſe dr̃:ut Donec regia ſacerdos Mar
te grauis geminã ptu dabit ilia plẽ.Fuerũt ſane nõnulli grãmaticoꝝ teſte.A.Gel.qui diſputarũt Homeri
Romæ origo quoq; ætate ſicuti Romuli ãnũ nõ.xii.mẽſiũ fuiſſe ſed decẽ.Lege Plutar.ĩ Numa q ẽt tradit duodecĩ mẽ
ſes fuiſſe ſub Romulo ac multos alr̃ ſenſiſſe ut dicemꝰ in ſecũdo huiꝰ opis libro.ℂCõditor urbis:iter au
tores de cõditis urbibꝰ eſt tãta diſſẽſio ut ne urbis Rõæ origo(ut ait Ser.)diligẽter poſſit agnoſci. Salu.
eni urbẽ Romã iqt cõdidere atq; habuere initio troiani & cũ iis aborigĩes. Alii autore Solino ſũt q uide
ri uelit Romæ ab Euãdro uocabulũ datũ:q cũ oppidũ primũ offendiſſet:qd extructũ antea iuuẽtꝰ latia ua
lẽtiã dixerat ſuata ſignificatiõe ĩpoſiti priꝰ noĩs romã græce.i.ualẽtiã noĩauit.ſm quos ait Virg.Tum rex
Euãdrus Romanæ cõditor arcis.Alii dicũt Troia capta quoſdã ex Achiuis in ea loca ubi nũc Roma ẽ de
ueniſſe p Tyberim deĩde ſuadẽte Rõa nobiliſſima captiuaꝝ:q̃ iis comes erat ĩcẽſis nauibꝰ poſuiſſe ſedes
ſtruxiſſe mœnia & oppidũ ab ea Romã appellaſſe.Alii ſcribũt Romã nõ captiuã fuiſſe:ſed ab Aſcãio na
tã æneæ neptẽ.Cæteꝝ Var.autor diligẽtiſſimꝰ cũ quo pene oẽs hiſtoriographi ſentiũt romã a Romlo cõ
ditã dicit:quã is de ſuo noĩe(ut ait Feſtꝰ)iõ romã nõ romulã appellauit ut ãplior uocabli ſignificatu pſpi
ora ſuæ priæ ominareẽ.Lege decadẽ primã eaꝝ quas Põpo.ſcripſit hoc tpe ubi nihil ad urbis origine; at
tinens prætermiſit hiſtoricus doctiſſimus & poeta.Illud aũt Promathionis ne referri quidem dignũ exiſti
mauerim.qui memoriæ prodidit Romulum & Remum æneæ filios infantes in italiam fuiſſe delatos . ubi
merſis nauibus manſere incolumes & Romam a fortitudine nuncuparunt.

PAV. MAR. TEmpora:nunc aggrediẽ anni rõnẽ:quẽ alii alr̃ obſeruabãt.nã ut eſt in Saturnalibus apud Macro.
Arcades annũ tribꝰ mẽſibus explicabãt.Acarnanes ſex.Græci cæteri.cccliiii.diebus cõputabant
romani.x.mẽſibus a Romulo Herodotus ægyptios.xii.menſibus annũ habuiſſe refert.De his idẽ
Macro.anni certus modus apud ſolos ægyptios ſemper fuit Pli.tñ li.vii.inqt annũ æſtate unũ determina
bãt:alteꝝ hyeme.Alii qdriptitis tpibꝰſicut arcades:quoꝝ ãni trimeſtres fuere qdã lunæ ſenio ut egyptii
Itaq; apd eos aliq ſingla milia ãno.uixiſſe pdunẽ Liciniꝰ Macer.& L.Funeſtella ãnũ.xii.mẽſiũ fuiſſe ſcri

bũt:cui ſniæ repugnat decẽber:q ultimꝰ erat:& decimꝰ eſt a Martio cũ mẽſes a nũero dicerẽt.M.Varro & Fuluiꝰn obilior & Iuniꝰgracchꝰſcribũt nũeꝝ mẽſiũ rõanos a latinis accepi ſſe.Annũ ãt duplicẽ eẽ cõſtat: naturalẽ & ciuilẽ.alteꝝ ſm curſum aſtroꝝ:alteꝝ arbitrio gẽtiũ.Vñ & Cares ſicut Acarnanes ſemeſtrẽ hẽ bãt ãnũ Hæbrei cũ ad lunã regerẽt differẽter ãnos cõputabãt.alteꝝ.xii.alteꝝ.xiii.mẽſiũ.ut geminꝰillis ãnus.v.&.xx.lunæ curſibꝰcõplerẽt.Lauinii quoq;.xiii.mẽſiũ ãnus fuit At albæ decẽ.Vñ forte Rõulꝰſuũ decẽ mẽſiũ eẽ uoluit.Primũq; marti pr̃i dicauit numa uero duos mẽſes addidit ianuariũ quẽ primũ iſtituit & februariũ quẽ ultimũ:ſed a decẽuiris poſt ianuariũ februariꝰnũeratꝰ ẽ.Veꝝ Fuluiꝰhos duos mẽſes a tarquinio priſco additos retulit.Sed poſtea cũ dephẽſus eẽt error qd ãnus certo ordĩe ſuaret.Cæpit græcoꝝ more multoꝝ dieꝝ itercalatio fieri:ut ad naturalẽ curſũ ãnus redigerẽt.Q ui eſt.ccclxv.dieꝝ & q̃rta pte diei.Data ẽ cura põtificibꝰ:q rẽ deprauarũt.Inde Cæſar põti. max.i tertio cõſulatu cũ habuit collegã Marcũ æmiliũ lepidũ.Adhibito ſoſygene ſiglꝰ eiꝰartis pitorẽ emẽdauit.Intercalares dies.lxiiii.addidit nouẽbri & decẽbri & ãnũ ciuilẽ formauit ad ſolis curſũ.ſublato oĩ mẽſeꝰitercalari:& diebꝰ.ccclv.qbus cõſtabat priꝰ ciuilis ãnus addidit decẽ & pp q̃rtã ptẽ dici q̃ erat ad ſupplemẽtũ:iſtituit ut q̃rto quoq; anno mẽſe ſebruarii adderẽt dies unus:& cũ itercalatio fieri deberet deſuncte ãno:ſacerdotes faciebãt ĩeũte ãno q̃rto & rurſus erratũ ẽ.xxxvi.ãnis.Auguſtꝰcæſar pſpecto ſacerdotũ errore emẽdauit ãnũ.M.Cẽſorio.& C.aſinio gallo cõſ.Siqs plura de ãno uelit plegat Cẽſorinũ & Mac.a qbꝰ nos pauca de multis excerpſimꝰ:¶ Cõditor urbis:hoc ẽ Romulꝰ q urbẽ cõdidit de quo ſuo mẽſe dicẽt.¶ Cũ digereret tpa:diſpõeret & ordĩaret ãnũ ciuilẽ & mẽſes.¶ Cõſtituit eẽ bis qnq; mẽſes i ãno ſuo a ſe digeſto.cõſtituit ãnũ ſuũ eẽ decẽ mẽſiũ. ¶ Vrbis:urbs eſt ſm Marcel:iuriſcõſ.Rõa q̃ muro cĩgerẽt.Vt Alphenus ait.Roma ẽ q̃tũ cõtinẽtia ædificia cẽnt.Paulus iuriuſcõ.urbis ĩqt appellatio muris cõtinẽtibuſq; ædificiis finit.Põponiꝰ iuriſcõ.de uer. ſigni.urbs ab urbe appellata eſt:urbare ẽ aratro diffinire.& Var.ait urbũ appellari curuaturã aratri:qd ĩ urbe cõdẽda adhiberi ſolet:ĩde ẽ apud Virg.ĩ urbẽ deſignat aratro.& Iſeriꝰ li.iiii.Apta dies legit q̃ mœnia ſignet aratro.& pauloponſt.Ille tenẽs ſtiuã deſignat mœnia ſulco.¶ Mẽſes:mẽſis ασοτηο ληνηο qd eſt luna.Nã lunæ rõne mẽſis cõſtitutꝰ eſt.Vñ Var.mẽſis a lunæ motu dictꝰ:dũ ab ſole pfecta rurſus redit ad eũ luna:ægyptii quoq; mœnã uocauerẽ luna Herod.teſte

Scilicet arma magis q̃ ſydera romule no
curaq; finitimos uincerẽ maior erat(ras
Eſt tamen & ratio cæſar que mouerat illũ
Erroremq; ſuum quo tueatur habet.
Quod ſatis ẽ utero mr̃is dũ pdeat infãs
Hoc anno ſtatuit temporis eſſe ſatis

¶ Scilicet ar.ma.q̃ ſy.Ro.no. Plutar.autor eſt Romulũ acrẽ:bellicoſu3 ac pene bellãdi amore iſanũ fuiſſe:quẽ Feſtꝰ Romulũ inqt a robore noiatũ Eũdẽ tñ nõ ierudit ũ fuiſſe qdã memoriæ pdiderũt.Sed qm̃ hoſtes ſũt diſcipliaꝝ labores(ut a Plõ.traditũ ẽ)ignorauit rex acri qdẽ igẽio ſed agreſti atq; i rebꝰbellicis occupato ſolẽ e cuiꝰcurſu annus colligit nõ añ trecẽteſimũ ac ſexageſimũ quintũ diẽ abũdãte iſup q̃drãte ad eũdẽ a quo incepit zodiaci gradũ reuerti.Cuiꝰ rei nõ ignarꝰ cæſar Aug.ãno iãppridẽ a Numa põpilio ĩ.xii.mẽſes diſtributo additis Ianuario ac Februario:poſteaq; a Iulio Cæ.ad curſum ſolis accõmodato & alioꝝ neglĩgẽtia pturbato atq; cõfuſo rõnẽ tpoꝝ nõ ſine maxĩa ſua laude fũdauit itercalãtiũ correctis erroribꝰ.Nec nos moueat qd q̃dã a maioribꝰnr̃is tradita aſtrologoꝝ ætatis nr̃æ cõputatiõibus nõ rñdẽt.facit.n.id &.viii.ſphæræ motꝰ & q̃drãtis lõgitudo ſupabũdãtis tpis modũ excedẽs & itellecta q dẽ:ſed iõ ſpreta qd & paꝝ tpis ſupabũdat & ſex horæ q̃ter ducte cõficiũt itegrũ diẽ.Nec falſũ ẽ qd Plut. docet iæq̃litatẽ tpoꝝ uel hoc tpe quo ad ſũmũ aſtrologiæ puctũ ẽ Mathematicoꝝ pitiã uicere:ita ut eorũ nũeri ac ſupputatiões pſæpe fallãt.¶ Q d ſa.ẽ ute.ma.dũ p.iſans.Medici ac pħi illuſtres opinãt poſtq̃ mulieris uterus cõcepit ſemẽ eẽ hoiem gignẽdi ſũmũ finẽ.x.mẽſes.Vñ illud eſt Plauti in Ciſtellaria tum illa quã cõpreſſerat decio poſt mẽſe exacto hic pepit filiã:& P.Scipionẽ q prior Aphricanꝰappellatꝰeſt.x. mẽſe legimꝰin lucẽ editũ. Qua opione adduci Romulus potuit ut annũ in.x.mẽſes diuideret.Ply.tñ ſcribit uſq; ad initia decimi undecimiq; gigni hoiem.& Varro.x.menſe aliqñ naſci poſſe hoiem putat.eiuſq; ſniæ Ariſto.laudat autorẽ.Idẽ tñ Romaos ait exiſtimaſſe nono tm̃ mẽſe aut.x.ſm naturã fieri partionẽ: n.ĩ.7.raro fit:octauo nũq̃.Licet.ȝ.idẽ Var.& Ply.ſenſiſſe alr̃ uideant.Q d nẽini mirꝝ uideri poterit q leget.A.Gel.li.3.noc.atti.Sãe Pythagoras teſte Laer.dicebat itra ſeptẽ aut nouẽ aut.x.ut plurimũ mẽſes cõſũmatũ atq; pfectũ iſantẽ gigni:& Saturnꝰ Apollodorꝰ ait autor Macr.alligari p annum laneo uinculo & ſolui ad diẽ eiꝰ feſtũ.i.mẽſe Decẽbri quo ſignificabat decimo menſe ſemen in utero aĩatum in uitã grãdeſcere:qd donec erũpat in lucem mollibꝰ naturæ uinculis detinet.Maiores noſtri ab hoc numero magna quædã decumana dixere:ut Albenſia ſcuta quæ ampliſſima fuerũt:item decumana oua & decumanos fluctus.Ouũ enim decimũ maius naſcit:& decimus fluctus fieri maximus dicitur autore Feſto. Decumana

¶ Scilicet:apoſtrophat ad Romulũ uerba.qd rei militaris magis q̃ aſtrorũ pitia ualeret.¶ O Romule.ſ. certe.¶ Magis noras:cognoueras.¶ Arma rẽ ipſã militarẽ & bella.¶ Q uã ſydera:q̃ ſydeꝝ:& cœli rõnẽ & tñ legimꝰ eũ gabiis pħiæ dediſſe operã & aſtrologiæ diſciplie nõ exptẽ.¶ Et erat maior cura uĩcere finitimos:magis curabas ſubigere tuo impio eos q pping eẽnt regno tuo.q̃ curares cœleſtia.Vicit.n.Romulus ſi.lenates & ueiẽtes:& primꝰ arma ioui feretrio retulit obtrũcato ceninẽſiũ rege ¶ Eſt tñ ñ ſine rõe Romulꝰ ĩ.x.mẽſes ãnũ digeſſit.Hic.n.duplicẽ rõnẽ affert qd fœmĩa.x.mẽſe pariat.Altera qd.x. mẽſibꝰ uxor iã uidua ab obitu uiri lugubris ſe domi.cõtinet.In.3.tñ lib.triplicẽ rõnẽ oñdit Ita ĩquiẽs Annus erat decimũ cũ luna recepat orbẽ.Hic numerus magno tũc ĩ honore fuit.Seu qa tot digiti p quos numerare ſolemus.Seu qa biſ qno fœmĩa mẽſe parit:Seu qd ad uſq; decẽ numero creſcẽte uenimꝰ.Pricipiũ ſpatiis ſum ẽ ĩde nouis.¶ O Cæſar germãice.¶ Eſt tñ rõ q̃ illũ romulũ.¶ Mouerat:ad annũ ita digerẽdũ:qa cũ aliq̃

ANT. FAN.

PAV. MAR.

rōne ab eo factū ē. ¶Et hēt quo tueaſ.Defēdat & ſuſtētet. ¶Suū errorē hēt quo pacto poſſit ſe defēdere ab eo qđ erraſſe in ãni cōputatiōe dr̄.Q d ſatis ſtatuit Romulus. ¶Hoc tpis eē ſatis ār.o:illd tp̄s eē ſatis ad ciuilis ãni cōputationē. ¶Q uod eſt ſatis ute.ma.aluo ſeu uētri mr̄no. ¶Dū.i.uſq̄quo id.n.dū ſignificat. ¶Prodeat īfans:exeat īfās de mr̄is utero. ¶Prodeat dixit:qa ꝓdeūt īfātes ex utero capite.Q ui uero pedibꝰ exirēt agrippe uocāt Ply.teſte q̄ſi ægre pti.Hi īfelices ꝑter paucos a Ply.r̄latos & ut d ptu aliqd dicamꝰ Variā eē hūani ptus ſnia;.Gelliꝰ iqt.Vbi mr̄ieris uterꝰ ſemē cōcepit hoiem.7.mēſe gigni.nōnūq̄.8. Sæpe.9.ſepiꝰ.x.eūq̄ dixerūt ſūmū finē gignēdi.M.Var.qd ēt teſtaſ.Gelliꝰ nōnūq̄.8.naſci hoīe; & īterdū xi.Ariſtotelē laudat autorē.Rōæ cū fœmia bōis hōeſtiſq̄ moribꝰ:nec ābigua pudicitia meſe.xi.poſt mariti obitū pepiſſet.Decretū piuꝰ Adrianꝰ fecit.xi.mſe edi poſſe pp hæreditates:refert Ply.li.7.ueſtiliā.C.herditii:Pōponii & orphiei clariſſimoꝶ ciuiū cōiugē ex his q̄tuor ptus enixā.7.ſp mēſe pepiſſe.Suiliū ruffū.6.Corbl'onē.7.Cæſoniā.C.pricipis cōiugē.8.i quo mēſiū nūero gēitis.itra.xl.diē maximꝰ labor grauidis aūt.4.&.8.mēſe lætales i his abortꝰ.Maſſuriꝰ autor ē.L.papyriū ꝑtorē ſecūdo cohær̄ de lege agēte bonoꝶ poſſenſſionē cōtra eū dediſſe cū mr̄ ptū.xyi.mēſibꝰ diceret tuliſſe:qm̄ nullū certū tp̄s paricdi ſtatutū uideſ

Per totidē menſes a funere cōiugis uxor
Suſtinet in uidua triſtia ſigna domo.
Hoc igitur uidit trabeati cura quirini.
Cum rudibus populis ānua iura daret.
Martis erat primꝰ mēſis:ueneriſq̄ ſcđus
Hæc generis princeps:ipſius ipſe pr̄.

ANT. FAN. ¶Per totidē mēſes a funer̄ cōiugis uxor. ¶Suſtinet,i uidua triſtia ſigna domo. Antiq olim in luctibꝰ queādmodū dū & nos hodie atris ueſtibꝰ utebanſ.Statius i ſimilis.Iꝑe eteni tectū nigræ ſolatia pōpæ.Spectaculūq̄ urbi ſeelus & puerile feretꝶ ꝓduxi.Varro de uita patrū amiculo nigello.capillo dimiſſo ſeq̄renſ luctū.Hic thetis apud Homeꝶ ad iouē itura eū filiū breui ad Troiā pituꝶ deploraret uelo nigerrimo ſe opuit:& Craſſus ille ꝑdiues Murenā in piſcina domꝰ mortuā atratꝰ luxit.Is eni color nocti ſil'is ē:quā amāt lugētes dicti(ut qbuſdā placet)q̄ſi lucis egētes.Statius i ſexto Thebaidos:noctēq̄ dieq̄ aſſimulāt maculis īternigrātibꝰ albæ. Viduæ igiſ a uiroꝶ īteritu p decē mēſes atratæ ſigna triſtitiæ ſuſtinebāt:nec licebat p leges ut ait Plutar.cuiuſq̄ eaꝶ nuptias celebrari aut decimū mēſem a uiri morte.Q uare opus fuit Senatus decreto ut Antonii & Octauiæ nuptiæ firmarenſ:qm̄ ea.C.Marcellū cui nupta fuerat lugebat.Statuit aūt Numa Pōpilius ut quæcūq̄ ante decem mēſes a uiri morte nupſiſſet uaccā pregnantē imolaret.Legimus & apud Plutarchū in queſtionibꝰ mulieres in luctu olim albis ueſtibus uti ſolitas:quas agiuæ induerunt aqua lotas ut iſocrates ſcripſit. Vſi etiā ſunt aliq̄n maiores noſtri pellibus diebus luctus autore Feſto. ¶Hec igiſ uidit trabeati cura quirini Purpuræ uſus autore Ply.Romæ ſemp fuit.ſed Romulo in Trabea:quā togæ ſpēm fuiſſe dubiū non eſt: teſtibꝰ Seruio & Plutar.Nō aūt cōcedebaſ uti purpura:niſi ſūmis uiris quā ob cām Senatū Catoni Vticēſi decreuiſſe accepimus ludos iſpicere ueſte purpurea.Tria aūt ſunt genera trabeaꝶ ut Seruio placet Suetoniū ſequēti.Vnū diis conſecratū qđ eſt tantū e purpura.Aliud regū qđ eſt purpureū hēt tn̄ album mixtum purpuræ:fuitq̄ teſte Virgilio Romanoꝶ regū inſigne:ut & ſellā regni trabeāq̄ iſignia nr̄i.Tertiū augurale qđ eſt e purpura & cocco.Et ſciēdū ꝙ q̄uis Ply.ſentiat Togæ uium regnāte Romulo nō fuiſſe ac tullum hoſtiliū tradat toga ꝑtexta & latiore clauo primū uſum eſſe.Trabea tn̄ qua Romulus & alii reges uſi ſunt a plæriſq̄ ſcriptoribꝰ toga dr̄ ab ea trabeatꝰ deduciſ nomē nō ꝑticipiū.Caret.n.tpe ut tūicatꝰ.paludatus. ¶Martis erat pri.mē.ueneriſq̄ ſe Romulus primū āni mēſe; pr̄e ſuo Marte Martiū ſecūdū aprilē ab æneæ mr̄e uenere noiauit q̄ſi aphrilē a ſpuma q̄ a græcis αφρος dr̄:uñ orta uenus erediſ:q̄ ide aphrodita uenus uocaſ.ut hi mēſes āni pricipia ſeruarēt:q noīati eēnt a romanæ gētis autoribꝰ:de qbꝰ Martialis.Iā ꝑcor oblitꝰ nr̄æ uulcane querelæ.Parce ſumus martis turba ſed & Veneris.Aliis placet Aprilē dictu; ab aperiēdo ut lib.iiii.latius dicēus. ¶Hæc generis priceps:ipſius ille pr̄.Recte hic ꝓpiori:ille reſpōdet ſū motiori:ut ſi dixeris.Odi græcos & hiſpanos:hos auaros:illos uitioꝶ omnium genitores.

Atra ueſtis i luctu

Lugētes uidue

Veſtes in luctu quales

Parpuræ uſus

Trabea

Trabea rū genera tria

Martius Aprilis Maius Iunius

¶Per totidē.ſecūda rō qđ.x.mēſibus uxor uidua domi lugubris ſe cōtineat:qđ ide ſumptū uolūt a tpe.ſ. quo latet īfans i mr̄is utero. ¶Vxor:ñ q̄ uxor erat:ſed q̄ iā eē deſiit.Per totidē mēſes.p.x.mēſes. ¶A funere cōiugis:ab obitu uiri uel ab eo tpe:quo extincto uiro exeqæ:& iuſta ſunt ſoluta ¶Suſtiet i uidua domo:qa iꝑa uidua:q̄ iā uiro diuiſa. ¶Triſtia ſigna:aut lugubres ueſtes luctū idicātes:aut cupreſſos:q̄ mortuoꝶ domibꝰ ponebanſ:ut Pōpeiꝰ ait qa huiꝰ gn̄is arbor exciſa nō rēaſciſ:ſic ut ex mortuo nihil ē ſperādū:quā ob cām i tutelā ditis pr̄is putabaſ:& Ply.ſubditis tutela eē oñdit.Sed illud aduertēdū: i luctu mulieres albis ueſtibꝰ idui ſolitas:de quo pluribꝰ rōnibꝰ a Plutar.diſſeriſ.ꝓblemate.xxy.Hoc igiſ: his rōnibꝰ motū Romulū:inq̄t eum rudi populo rōnē āni traderet. ¶Hoc igiſ uidit:cōſiderauit.Cura q̄rini trabeati:Romuli trabea ornati:ut regē decebat id ille ſua cura & diligētia obſeruauit. ¶Cum daret iura annua: anni rōnē aūt. ¶Iura annua:de āno in ānū. ¶Populis rudibꝰ:nouis & iexptis Trabeati:trabeæ ueſtes togatæ dicūtur purpura circūductæ ſub tegmine puniceo:quas aureæ fibulæ ānectebāt:hæ reges decebant. ¶Trabea primū romæ romulus uſus eſt:q̄ poſt exactos reges romāi ulteriꝰ nō ſūt uſi(ut multi aſſerūt) Veꝶ Dionyſiꝰ ea idibꝰ Q uītilibꝰ eq̄tes uſos oñdit.Añ romulū ēt illa latini reges utebāſ.Vñ Vir.Iꝑe q̄rinali lituo puaq̄ ſedebat Succictus trabea:cū de pico loq̄reſ.Ply.ēt iq̄t trabeis uſos accipio reges. ¶Q uirini:q̄rinus romulꝰ dictꝰ ē ab haſta:q̄ ligua ſabia q̄ris dr̄.Vñ iſeriꝰ ſiue qđ haſta q̄ris priſcis ē dicta ſabinſ Bellicus a telo uēit i aſtra deꝰ.Siue ſuo regi nomē poſuere q̄rites.Seu qa romāis iūxerat ille cures.Liuiꝰ a curibꝰ ſabinis q̄rites dictos ait. ¶Martis:ānū rōulus a martio mēſe īchoauit.Marti pr̄i primū āni mēſem cōſecrauit.Secūdū ueneri:tāq̄ romani gn̄is pricipi & patēti qa æneæ mr̄.Vñ ē illud Macro. primū menſem a pr̄e ſuo marte.ſecūdū ab æneæ mr̄e uenere noiauit ut pricipia āni ſeruarēt a qbꝰ eēt romāi nois ori

PAV. MAR.

go. Alii eodẽ teſte putãt Romulũ altiore prudẽtia ita primos ordinaſſe mẽſes ut eũ ꝓcedẽs marti eẽt dica
tus. Deo plerũqꝫ hoium necatori ſecũdus ueneri dicaret: quæ uim eius q̃ſi bñficia leniret. In. xii. zodiaci ſi
gnis: cũ primũ ſignũ aries marti aſſignatus ſit. Sequẽs mox uenerẽ Taurꝰ accepit: & rurſus e regiõe Scor
pius ita diuiſus eſt: ut deo eẽt utriqꝫ cõis. Sed latius de his ſuis mẽſibus: & de ortu Romuli ſuo loco dicemꝰ
℄ Primꝰ mẽſis ãni. ſ. a Rõulo cõſtituti. ℄ Erat martis: nã marti cõſecratꝰ ĩde martius dicebaẽ Mars Var
rõe teſte dr̃ qđ ĩ bello maribꝰ ꝑeſt uel ꝙ ligua ſabia mamers dictꝰ eſt detractiõe ſyllabæ Põpeius tñ ĩquit
mamers mamertis idẽ lingua oſca mars dicit & mauors qđ magna uortat: ut Ci. placet. ℄ Et ſecũdus mẽ
ſis. ſ. ℄ Erat ueneris ueneri cõſecratus nã aprilis dictꝰ q̃ſi aphrilis ab αφρος ꝙ eſt ſpuma cũ ex maris ſpu
ma nata ſit uenus: & inde dicta aphroditis. Venus aũt dicta ut Ci. placet qđ ad res oẽs ueniat: ſed de uene
re: & de his qui nolunt aprilem ab ea dici ſuo menſe: & libro dicemus: & quot fuerĩt ueneres. ℄ Tertiꝰ: re
fert Vectius Prætextatus in theodoſii ſaturnalibus. Fuluium nobiliorem in factis quos in æde herculis &
muſarum poſuit Romulum poſtq̃ populum in maiores: iunioreſqꝫ diuiſit: ut altera pars conſilio altera ar
mis rempu. tueretur in honorem utriuſqꝫ partis Tertium menſem maium, ſequentem iunium uocaſſe. Sed
de diuiſione populi aliis locis dicemus: & de his quinto & ſexto libro diſſeremus.

Tertius a ſenibꝰ: iuuenũ de noĩe q̃rtus
Quæ ſequit̃ nũero turba uocata fuit
Aſt nũa nec ianũ: nec auitas ꝑterit um
Mẽſibꝰ antiq̃s addidit ille duos (bras
Ne tamen ignores uariorũ iura dierum
Non habet officiũ lucifer omnis idẽ:

℄ Tertius a ſenibus Maiũ & Iuniũ quidã noiatos putãt il ANT.
lũ a maioribus hũc a iunioribus licet alii aliter ſentiãt ut in FAN.
fra docebimꝰ Romu. n. urbẽ cõditurus paſtores iter quos
adoleuerat cõuocauit: cũqꝫ eorum numerus cõdendæ urbi
parum idoneus uideretur aſylũ patefecit: quo ex finitimis
locis peſſimus quiſqꝫ cõſugeret: atqꝫ ita populũ Ro. cõſta
uit. legitqꝫ in ſenatũ centũ qui ætate anteibant de quibꝰ ait
Prop. Buccina cogebat priſcos ad uerba quirites. Centum
in prato ſæpe ſenatus erat: Cũqꝫ hi cõſilio: iuniores autẽ
armis rempu. tuerẽtur: placuit ut in honorẽ utriuſqꝫ partis
tertiꝰ & q̃rtus mẽſis nomẽ acciperẽt. ℄ Quæ ſequit̃ numero turba uocata fuit: Reliqui mẽſes a numero
nomẽ adepti ſunt: ut Quitilis Sextilis Septẽber October Nouẽber: ac Decẽber: quoꝝ ultimus Saturno a
Romanis cõſecratus eſt quẽ in inferioꝝ deoꝝ numero habuerũt: ſed qui a Romu. Quintilis dictus ẽ: po
ſtea in honorẽ Iulii cæſaris iulius appellatus eſt: q̃a hoc mẽſe Iulius cæſar natus dr̃ Deinde q̃ Sextilis antea
uocabat̃ ex ſenatuſcõſulto a cæſare Augu. Auguſti nomẽ accepit Hi duo mẽſes ſunt de q̃bus ait Virg. in
buc. Et ĩcipiẽt magni ꝓcedere mẽſes Tẽtatũ eſt aũt ut ex aliis q̃dã a nõnullis ĩpatoribꝰ denoĩarent̃ q̃bꝰ
is honor adeptꝰ eſt poſtq̃ hũanis rebꝰ exceſſere. ℄ Aſt numa nec ianũ: nec auitas ꝑterit umbras: Nũa Põ
piliꝰ ãno Romuli Ianuariũ ac Februariũ adiecit. atqꝫ uti autor eſt liuiꝰ ad curſu3 lũæ. xii. mẽſes ãnũ deſcri Ianuari
pſit: quẽ q̃a tricenos dies ſingulis mẽſibꝰ luna nõ explet deſuntqꝫ dies ſolido ãno: q̃ ſolſtitiali circũagit̃ us
orbe itercalares mẽſibꝰ iterponẽdo ita diſpẽſauit ut ãno. xx. ad metã eadẽ ſolis uñ orſi eẽnt plẽis oium an Februa-
noꝝ ſpaciis dies cõgruerẽt. Et Ianuariũ q̃dẽ primũ ãni mẽſẽ eẽ uoluit: qđ ĩ oibꝰ placeret: rẽ urbanã belli rius
cæ ĩ honorẽ ꝑferri ut Plutar. ſcri. ĩ Numa. Quãuis nõnulli (ut q̃dã ĩ q̃onibꝰ refert dixerint iõ Ianuariũ cæ ianuariꝰ
ptũ primũ oium numeri qđ exactis regibꝰ Kl̃edis Ianuariis primi cõſules creati fuerint. Is a iano bicipite a iano
nomẽ habuit. q̃ ſiue genius ſiue rex fuerit dr̃ ferũ & ſiluestrẽ cultũ ĩ urbanũ ciuileqꝫ mutaſſe: hic eſt cui oẽ Februa-
pricipiũ ſacrauit antiq̃tas. Februariꝰ uero dicatꝰ eſt Februo ditis pr̃i: q̃ luſtrationũ potẽs credit̃. Luſtrabat̃ rius uñ
. n. hoc mẽſe ciuitas quo ſtatuit ut iuſta diis manibꝰ ſoluerent̃. Deputatus quoqꝫ hic mẽſis eſt deis iferis pp Inclina-
dies pares ſicut ianuariꝰ & Martius pp dies ipares diis ſupis dicati ſũt quos delectat ipar nũerꝰ: ut Nũero tus
deꝰ ĩpare gaudet. Nec nos lateat Fabruariũ oli fuiſſe ultimũ ãni mẽſẽ ut alibi latiꝰ dicemꝰ: uñ oĩ itercalatiõi
deputatꝰ teſte Mac. placet ãt Ser. Iãuariũ aliq̃n fuiſſe pẽultimũ: pđ tetigiſſe putat uir. ĩ. iiii. Geor. ut Extrẽo
qꝫ irrorat aq̃riꝰ ãno Mẽſibꝰ ãtiq̃s ꝓpoſuitqꝫ duos. Quo ꝓpoſuit ſi februariꝰ ultimũ ãni tenuit locũ: q̃a ꝙ p
aliũ facimꝰ p noſipſos facere uidemur decẽuiri. n. poſtea Ianuariũ & Februariũ a Numa additos cõiũxere.
℄ Tertius mẽſis. ſ. anni romulei. ℄ A ſenibus dictus eſt: nam maius uocatus a maioribus hoc eſt a ſeniori
bus. ℄ Quartus: menſis. ℄ De nomine iuuenũ: nã iunius a iunioribus dictus: ſed latius ſuo loco diſſeret̃.
℄ Turba mẽſium. ſ. Quæ ſequitur: hoc eſt cæteri menſes qui ſubſequuntur: ℄ Fuit notata numero: quaſi PAV.
uocata ab ordine numeri: nam quintus menſis quintilis dictus: ſextus ſextilis. Inde ſeptember: october: no MAR.
uember: december: Verum poſtea quintilis iulius a iulio Cæſare dictus eſt: & ſextilis ab octauio Auguſto
auguſtus inde Domitianus uoluit a cognomine & nomine ſuo ſeptember germanicum: & octobrem Do-
mitianũ appellare: Sed eo mortuo mẽſes ſuis nominibus uocati ſunt. ℄ At numa duos menſes priori an
no ianuariũ: & februariũ a numa põpilio additos multi aſſerunt fuluius tñ nobilior negare uidet̃: & Tarq
niũ priſcũ addidiſſe refert. Veꝝ uectiꝰ ĩ ſaturnalibꝰ Macr. de nũa referẽs hæc inq̃t. L. & ſex dies ĩ. ii. mẽſes
pari rõne diuiſit ac de duobꝰ primũ ianuariũ nũcupauit: primũqꝫ ãni eẽ uoluit: tãq̃ bicipitis dei mẽſẽ reſpi
ciẽtẽ ac ꝓſpiciẽtẽ trãſacti ãni finẽ futuriqꝫ pricipia Sed3 dicauit februo deo: q̃ luſtrationũ potẽs credit̃ Lu
ſtrari ãt eo mẽſe citatẽ neceſſe erat. Statuit ut iuxta diis mãibꝰ ſoluerẽt. At nũa: q̃ poſt Romu. regnauit de
quo poſtea latiꝰ. Nec ꝑterit: q̃ſi nõ ꝑtermiſit. Ianũ: q̃a mẽſiũ nũero admiſit. nã ab eo ianuã uocauit: ſ3 d ião
& eiꝰ myſteriis paulopoſt. Nec auitas ũbras parẽtũ. ſiue auoꝝ aĩas: q̃a mẽſẽ iſtituit: quo illis parẽtaret̃: hoc
eſt quo fierẽt ſacrificia p mortuis & feb. mẽſẽ dixit a februo & februare purgar̃ eſt: ſed de hoc. ii. lib. dicet̃:
℄ Ille: numa. Addidit duos mẽſes. ſ. Ianuariũ & feb. ℄ Mẽſibus: antiq̃s. x. menſibus a romulo iſtitutis. aliq̃
legunt ꝓpoſuitqꝫ duos: ſed uidet̃ abſurdũ: quia nõ ꝓpoſuit nã februariũ ultimũ anni fecit: niſi dicas ſi nõ
præpoſuit p ſe præpoſuit per ſucceſſores. nam a. x. uiris februarius poſt ianuarium numeratus eſt.

Ille nefaſtus erit ꝑ quē tria uerba ſilentur
Faſtus erit per quem lege licebit agi
Nec toto præſtare die ſua iura putaris
Qui iam faſtus erit mane nefaſt⁹ erat
Nā ſimul exta deo data ſūt licet oīa fari
Verbaq; honoratus libera pretor hēt:

¶ Ille nef.e.p q.t.u.ſi. Numa ut Macr. tradit dies oēs aut feſtos aut ꝓfeſtos aut īterciſos uocauit. Feſti diis dicati ſūt: ꝓfeſti hoīb⁹ ob admiſtrādā rēp. priuatāue cōceſſi: quoꝝ ille Corn. tacit⁹ ſacros hos negocios uocat: īterciſi deoꝝ hoīumq; cōes ſūt. Feſtis ī ſūt ſacrificia: epulæ ludi: feriæ. Profeſtis faſti comitiales: cōperēdini: ſtati. ꝓliares: quoꝝ ſignificationē apd eūdē Macro. q̄re. Sūt āt faſti teſte Var. p quos ꝑtorib⁹ uerba q̄dā legitīa ſine piaculo fari licet ſiue ī q̄b⁹ ipſ; ius fac. i. dr̄ ut ſcri. priſcia. Cōtrarii hoꝝ uocāt nefaſti q teſte Feſto. N. lr̄a notabāt. p quos dies ea uerba fari ius nō ē: & ſi ꝑtores ea fati ſūt piaculū faciūt: Ea uerba erāt Do dico abdico. Do q̄dē dicebāt cū dabāt ptātē citandi aliquē. Dico cū ꝓnūciabāt iniam in cā quam cognouerāt Addico uero cum q̄s in iure cædebat. Fiebat āt ceſſio hoc mō apud ꝑtorē is cui res in iur̄ cædit̄ rē tenēs ita uēdicat: hūc ego hoīe; ſiue hāc rē ex iure q̄ritiū meā eē dico. Deī de ꝑtor īterrogat eū q cædit an cōtra uēdicet: quo negāte aut tacēte tūc ei q uēdicauerit eā rē addicit. Sane auto. Feſto addicere ē idē dicere & approbare dicēdo: Inde addicti apud ueteres dicebant̄ q̄ ꝑtoris ꝓnūciatiōe ac iuſſu cū ſoluēdo nō eēnt creditorib⁹ uēdebant̄ quos ēt ānexos uocabāt. A. Gel. autor ē ex māifeſtis furib⁹ liberos uerberari omī atq; addici ſolitos ei cui factū furtū eēt ſi mō id luci feciſſent neq; telo ſe deſēdiſſent. Eſt ēt addicere dānare. Vñ addictos dicim⁹ morti deſtinatos.

¶ Faſt⁹ erit p q̄ē le. li. agi. Faſtis dieb⁹ lege agi pōt cū ppl'o ñ pōt. Vñ ait Liui⁹ Numā dies faſtos ac nefaſtos feciſſe: q̄a aliqñ nihil cū ppl'o agi utile futuꝝ erat. Illud quoq; ſciēdū ad rē militarē nihi attinet̄ utrū faſtus uel nefaſtus dies ſit: ſed ad ſolas id actiōes priuatas reſpicere. Quare apd Macr. legim⁹: Adiectoiq; oēs a ſe dies faſtos: noīauit ut maiorē dar̄t actiōib⁹ libertatē. ¶ Nec toto ꝓſtar̄ die ſua. iura putaris. De iterciſis dieb⁹ loqt̄ur q ſunt ut dixim⁹ deoꝝ hoīumq; cōes. Vnde ait feſtus. Q ñ her⁹ comitauit fas i faſtis notari ſolet: & hoc uidet̄ ſignificare qñ rex Sacrificul⁹ diuīs reb⁹ ꝑfectis ī comitiū uenit. Eoꝝ dicꝝ q̄buſdā horis fas eſt q̄buſdā fas nō ius dicere: nā cū hoſtia cædit̄ fari nefas eſt iter cæſa exta & ꝓiecta teſte Macr. fari licet. Rurſus cū adolet̄ nō licet. Q d Var. cōfirmat his uerbis īterciſi dies ſūt p quos mane & ueſpi ē nefas: medio tpe iter hoſtiā cæſā & exta ꝓiecta fas cā ob cām: Rome flamē dialis q Vīdemiā auſpicabat̄ cū; ioui agna feciſſet ut idē Var. meminit iter ei⁹ exta cæſa & ꝓiecta uinū legebat. ¶ Nā ſil exta deo data ſt̄ l; oīa fari. Exta ut Feſto placet ab extādo dicta ſūt ñ q̄a diis maxīe extātib⁹ ꝓſecēt: ſed qd ea diis ꝓſecari ſoleāt q̄ maxīe extāt eminētq;. Extoꝝ q̄ elixa & ī oliis cocta fuiſſet aulicocia dicebāt: qm̄ aulas ātiq dicebāt q̄s nūc ollas dicius cū nullā lr̄a; gemiarēt in iis ubi cor ñ fuiſſet peſtifera auſpicia dicebāt ſil'r & cū caput nō erat ī iecore. nā muta exta tūc uocabāt cū nihil ex iis diuīatiōis aīaduertebāt. Regalia q̄ petētib⁹ īſpatū honorē pollicebāt̄ Ea Velitris Marti ſemicruda reddi cōſueuerūt: qm̄ ibi ut ſcribit Suetonius cū Octaui⁹ Marti rē diuinā faceret nūciata repēte hoſtis īcurſiōe ſemicruda exta ꝓſecuit ac ꝓliū īgreſſus uictor rediit Quamobrē publico decreto: Velitris cautū eſt ut īpoſteꝝ ſil'r mō Marti exta redderent̄. Plutar. in q̄ōnib⁹ autor eſt ſacerdotib⁹ eli uetitū crudā carnē tāgere: qm̄ ea neq; aīal eſt neq; obſoniū & qd recēs & crudū ē aſpectu nequāq̄ puꝝ & īpollitū hēt ſed ulcerōſū & moleſtū. ¶ Verbaq; ho. li. ꝑ. hēt. Prætorꝭ auctoritas tāta olim fuit ut qd ipſe edixiſſet ob ei⁹ honorē i⁹ honorariū diceret̄. Quare ꝑtor ut q̄buſdā uidet̄ a ꝑeſſendo ut nonio placet a ꝑeūdo nomē accepit qd ppl'o ꝑiret cui regia īſignia cōſulareſq; ferme apparat⁹ traditi ſūt. De hoc Cic. in eplā ad Plācū. Placuit nobis ut ſtati ad Cornutū ꝑtorē urbis lr̄as deferremus. q qd cōſules aberāt cōſulare munus ſuſtinebat more maioꝝ. Sane ꝑtor nō ſemp ꝓ eo accipit̄ q iura dicit: ſed ēt ꝓ oī magr̄atu cui paret exercit⁹. Vñ ꝑtoriū dr̄ ei⁹ tabernaculū & cohors ꝑtoria q̄ a ꝑtorio nō diſcedebat & porta ꝑtoria q̄ educebat̄ exercit⁹. Romani aliqñ unū tm̄ ꝑtorē habuerūt q urban⁹ uocabat̄. Deinde ꝑegrinoꝝ multitudīe undiq; ī urbē cōfluēte alteꝝ creari placuit: q ꝙ īter ꝑegrios ius diceret ꝑegrin⁹ appellatus eſt. Creſcēte uero impio tot ꝑtores adiecti ſunt quot ſibi populus Roma. ꝓuīcias ſubegiſſet.

¶ Ne tñ: q̄n̄alia q̄dā relaturus eſt quæ ī oīb⁹ cōtingūt mēſibus: ꝑſertim nō eſſe eiuſdē officii dies oēs: ſed aliud alii cōuēire. ¶ Tamen ne ignores ergo ſcias. Iura poteſtates ſeu officia. ¶ Varioꝝ dieꝝ. nā ut uarii noīe. uarii tpe ita uariis officiis attributi. ¶ Nō oīs lucifer: partē pro toto poſuit: nā pricipiū diei ꝓ toto die uel erit denominationem ab eo quod facit id quod fit intelligitur: ut hic cū luciferum pro die poſuit: aut pro diei principio. Lucifer a græcis φωσφοροσ ſtella dr̄ eſt ueneris quæ cū ſole antecedit: ut Cice. inquit lucifer: cum ſequitur ueſper uocatur: de ea multa refert Ply. lib. ii. ¶ Ille nefaſtus Macro. cum de diuiſione dierum agat: numā inquit: ut in menſe annū: ita in dies menſem diuiſiſſe: dieſq; oēs aut feſtos aut ꝓfeſtos: aut interciſos uocaſſe. Feſtos diis dicatos eſſe quibus inſunt ſacrificia. epulæ ludi feriæ. Profeſtos hominibus ob adminiſtrādā rem priuatā: aut publicā conceſſos: his inſūt faſti comitiales cōperendini. ſtati. prœliares. Interciſos deoꝝ hominūq; cōmunes eſſe: ſed in ſe non alia diuidi. Sunt tamē interciſi dies: ut Var. & etiā ipſi Macro. placet p quos mane & ueſpere nefas ius dicere. medio aūt tpe inter hoſtiā cæſam & exta ꝓiecta fas a quo qd factū intercidit interciſi: aut quod interciſum nefas: ſed de cæteris paulopoſt Faſti Var. auct. dies ſunt ꝑ quos prætoribus oīa uerba ſine piaculo licet fari. nefaſti p quos nefas fari prætorem do dico addico: & ſi prudētia uel imprudētia hæc tria uerba emittunt̄: piaculari hoſtia purgatur: qui emiſerit prætor. Si ſeruus fuerit manumiſſus quia urbs libera erat: liber eſto. Mutius ambigabat eum expiari ut impium non poſſe. ¶ Ille dies erit nefaſtus: cum fari non poterit prætor. ¶ Per quem: diem. ¶ Silentur a prætore. ſ. ¶ Tria uerba: hæc ſunt illa tria uerba quæ a prætorio proferebantur prætorius dicturus. Do dico addico. hoc eſt do leges dico ius: addico damno: nam addicere Pompeio teſte damnare eſt. ¶ Fa-

ANT. FAN.
Feſti dies ꝓfeſti
Interciſi
Faſti
Nefaſti
Ceſſio apud ꝑtorem
Qūo Addicere unde
Addicti uel annexi
Exta aulicocia
Aula ꝓ olla
Ruſpicia
Peſtifera
Exta
Muta
Exta regalia
Ius honorariū
Prætor uñ inclinatur
Prætorium
Prætoria porta
Prætores duo
Prætores plures
PAV. MAR.

ſtus erit ille.ſ.dies p quẽ licebit fas erit.¶Agi lege:hoc eſt cũ poterit ꝑtor ius dicere ſm leges & inſtituta.
Neſaſti dies hac nota ſignantur Ne faſti ſic NP.¶Nec toto:erant dies in quibus mane cum fieret ſacriſi
ciũ ius nõ dicebaẽ:ſic ea parte ne faſti.pfecto autẽ ſacrificio:cum prætor ius diceret faſti.Sic dies neſaſtus
mane poſtea faſtꝰ:nec tu putaris quaſi nõ arbitreris.¶Toto die:die integro.¶Perſtare:pſeuerare ſeu fir
ma eſſe.¶Sua iura:iura ipſi diei attributa.¶Qui:ille dies q iã abſoluto.ſ.ſacrificio.¶Erit faſtꝰ:cũ fari
poterit ꝑtor.¶Mane cũ fieret ſacrificiũ:Erat neſaſtꝰ:qa nõ licebat fari ꝑtorẽ.Mãe Var.teſte dici pricipiũ Vñ dr̃
qđ ĩtũ mãet dies ab oriẽtẽ:niſi potius qđ bonũ antiq dicebãt manũ ad cuiuſmodi religionẽ:græci quoq; cũ mane
lumen afferẽ ſolẽt dicere φοσαγαγον idẽ fere Põpeius.ſic etiã Macr.mane dictũ qđ ab ĩferioribus locis.i.
a manibus exordiũ lucis emergat:aut mane ab omine boni ominis.¶Nã ſimul.Ratio cur idẽ dies faſtus
& neſaſtus ſit.Nam ſimul.i.poſtq̃.¶Exta ſunt data deo:abſolutũ eſt ſacrificiũ.Exta ſunt ea interiora uita
lia ut cor:iecur pulmo:& quæ ꝓpe hæc:Dicta põpeio teſte qđ ea dis ꝓſecenẽ.q̃ maxime extãt eminẽtq;. Tria
¶Licet oĩa fari:qa põt fari prætor & ꝑtor honoratus hẽt uerba libera:q̃ſi libere ſine ullo piaculo ꝑt fari. uerba ꝑ
Prætor dictus qđ ꝑiret in iure & in exercitu.¶Honoratꝰ:nã ut Põponiꝰ iuriſcõ.ius ꝑtoriũ appellaẽ ho toris
norariũ.& Paulus de iuſtitia & iure ius etiã prætoris honorariũ dixit ſeu honoratũ quia habet lictores &
faſces more cõſulari.De ꝑtore autẽ Põponius de origiẽ iuris ſic inqt.Prætor creatꝰ eſt cũ cõſules auocarẽ
tur bellis finitimis:nec eſſet q in ciuitate ius reddere poſſet.hic primo urbanus appellatꝰ eſt:eo qđ ĩ urbe
ius redderet poſt aliquot deinde annos nõ ſufficiẽte prætore eo ꝙ multa turba etiã pegrinorũ in ciuitatẽ.
ueniret.creatus eſt & alius prætor qui peregrinus appellatus eſt:ab eo qđ plærũq; inter peregrinos ius di
cebat:Capta deinde ſardinia:& mox ſicilia & hiſpania ac narbonenſi prouincia.Totidẽ ꝑtores quot pro
uinciæ in ditionem uenerant creati ſunt:partim qui urbanis rebus:partim qui prouincialibus præeſſent

Et quoq; quo ppl̃m ius ẽ includerẽ ſeptis
Eſt quoq; qui nono ſemp ab orbe redit
Vendicat auſonias iunonis cura calẽdas

¶Eſt quoq; quo populum ius eſt includere ſeptis.Diem ANT.
dicit Comitialem quo teſte Macrobio cum populo agi FAN.
licet.Nam cum faſtis diebus diximus lege agi poſſet cum
populo non poſſet.Comitiali die utrunque poterat quo Comi
ut inquit Feſtus,in comitio conueniebant qui locus a co tium
eundo.ideſt ſimul ueniendo dictus:poſtquã per trãſlatio
ẽ ſeptorum nomine appellari.ut hoc loco.Sunt aũt ſepta proprie aut ait Seruius lóca in cãpo martio ĩclu
ſa tabulatis:in quibus populus Ro.ſuffragia ferre cõſueuerat:quæ quoniã ſimilia ſunt ouilibus aliquando
& ſepta pró ouilibus & ouilia pro ſeptis poni ſolent.Scire autem debemus ꝙ ait Varro licere quidẽ cũ po Septa
pulo Ro.diebus comitialibus ferre ſuffragia niſi ſi quæ feriæ cõceptæ eſſent propter quas nõ liceret:ut cõ
pitalia latinæ.¶Eſt quoq; qui nono ſemp ab orbe redit.Sũt & dies qui nũdinales dicũtur a nũdinis:quæ nũdinæ
a Romanis inſtitutæ ſunt ut octo quidẽ diebus in agris ruſtici opus facerent.nono autẽ die ad mercatum
legeſq; accipiẽdas Romam uenirent:Columell.Nundinarum etiam conuentus manifeſtũ eſt propterea
uſurpatos:ut nonis tantũmodo diebus urbanæ res agerẽtur:reliquis adminiſtrarenẽ ruſticæ.Itaq; Macr.
appellat nũdinas ferias ruſticoꝝ.Et feſtus nũdinas inquit feriarũ diem eſſe uoluerũt quo mercandi gratia
in urbem ruſtici conuenirent.De his Ply.libro decimooctauo natura.hiſtoriæ.Nũdinis urbẽ uiſitabãt:& Nũdina
ideo comitia nũdinis haberi nõ licebat:ne plebs ruſtica auocaretur.Nũdinas a nono die dictas eſſe nemi dea
ni dubiũ uideri poteſt.Quare ait Plau.in Aulularia: Coquus ille nũdinalis eſt in nonũ diẽ ſolet ire coctũ. Calẽdæ
ſimiliter & Nundinã deam:quã ait Macro.a nono die naſcentiũ nuncupatã qui luſtricus dicitur quo infan Iunonis
tes luſtrantur & nomẽ accipiunt.¶Vẽdicat auſonias iunonis cura calẽdas.Maiores noſtri ut inqt Plutar Calẽdæ
chus in quæſtionibus annũ Iouis mẽſes iunonis eſſe exiſtimarũt:itaq; omniũ:calendæ iunoni ſacræ ſunt uñ dcẽ
quæ inde a nõnullis dicitur calẽdaris.Eã enim eſſe Dianã quæ luna eſt:a cuius:curſu mẽſis colligiẽ illud Calare
oſtendit qđ modo Dianã modo iunonẽ Lucinã dicimus cum in plenilunio mulieres facile partu leuari ui Calabra
deanẽ.Virgili.in Buc.Caſta faue Lucina.Ter.in And.Iuno Lucina fer opẽ.Dictæ autẽ ſent calẽdæ a græ curia
co uerbo καλεω.i.uoco pro quo nos calare dicimus.Varro.Primi dies mẽſium noĩati calendæ ab eo ꝙ
hiis diebus calenẽ eius mẽſis nonæ a pontificibus.Olim enim ut Macro.docet pontifex minor nouæ lunæ
primũ obſeruabat aſpectum:qua uiſa regi ſacrificandũ eſſe nunciabat : poſteaq; ſacrificio celebrato idem
pontifex calata:ideſt uocata in Capitoliũ plebe iuxta curiã Calabrã ꝙ dies a Calendis ad nonas ſupereſſe Nonæ
prónunciabat.Vnde ipſa curia Calabræ nomẽ accepit:& quintanas quidem dicto quinquies uerbo:ſepti
manas uero repetito ſepties prædicabat.Itaq; eum diẽ qui ex hiis qui calarentur primus eſſet calẽdas uoca
ri placuit.Ideo autẽ minor pontifex numerũ dierum qui ad nonas ſupereſſent calãdo prodebat quia poſt Ad calẽ
nouam lunã oportebat nonarũ die populos qui in agris eſſent cõfluere in urbem accepturos cauſas feria das græ
rum a rege ſacrorũ ſciturosq; quid eſſet eo menſe faciendũ:Vnde quidã hinc nonas exiſtamãt dictas qua cas
ſi nonæ initiũ obſeruationis Licet alii ſic eas nominrai cenſeant ꝙ ab eo die ab idus nouẽ dies computen
tur.Adeo autẽ uerum eſt omnium menſiũ calẽdas ſacras eſſe Iunoni ut conſtet ianum dictũ eſſe iunonium
quaſi non ſolũ menſis Ianuarii:ſed menſium omniũ tenentem ingreſſus:qui ſunt in ditionem Iunonis. Ca
lendæ apud græcos nullæ fuerũt Vnde & auguſtus teſte Suetonio cũ aliquos nunq̃ ſoluturos ſignificare
uellet ad calẽdas græcas ſoluturos dicebat.Sũt qui calẽdas quaſi cælãdas diei exiſtimẽt propter lunæ oc
cultationẽ quæ una eſt e tribus eius planetæ mutationibus:quæ ſingulis mẽſibus fiũt ut Plutar.in queſtió
nibus tradit.Calendaria ſacra ut ait Seruius ſi qua ratione dilata fuiſſent repeti poterant cum anniuerſaria
differri atq; iterari non poſſent.Lege Macrobium ubi & alia quæ ad hanc rem attinent:pertractantur. Au
ſonias autem calendas latinas dicit.quod græci eas non habeant ut diximus ſupra. PAV.
¶Eſt quoq; de comitiali & nũdinali die agit.Comitialis dies erat:cum habebãtur comitia.hoc eſt cũ con MAR.

ueniebat populus ad creãdos magiſtratus:unde Varro comi ſales inqt dies dicti qđ tum eſſet ppłs conſtitutus ad ſuffragiũ ferẽdũ. ¶ Eſt quoq;:eſt ẽt dies. ¶ Quo eſt ius:in quo die eſt ptãs. ¶ Includere populũ ſeptis:uocare populũ ĩ campũ martiũ ubi ſeptũ erat:quo populus icludebaẽ:cũ creãdi eẽnt magiſtrat⁹ & ſepta ẽt dicũẽ p metaphorã ab ouili:nã & populũ pecudes:& gubernatorẽ paſtorẽ uocam⁹ ut Fabi.meminit.

Comitia nũdinis non haberi

¶ Eſt quoq;:ẽ ẽt dies:Qui ſp redit ab orbe nono:a nono ſolſ circuitu hoc ẽ a nono die & de nũdiali ĩtelligit Nũdiæ tñ iter ſolẽnes ſerias a Tito gntio poſitæ ñ-ſũt:Inſtitutas uero ſuiſſe nũdias Rutuli⁹ gallus ait:ut ruſtici octo dieb⁹ ĩ agris eſſẽt & nono die repeterẽt urbẽ p ſacris Plyni.tamen inquit ruſticæ trib⁹ nũdinis urbẽ reuiſitabant:& ideo comitia nundinis habere non licebat:ne plebs ruſtica uocaretur hæc ille. A nono autẽ die nũdiæ dictæ ſũt. Nono ẽt die qui dicebaẽ luſtricus antiqui noĩa infantibus dabãt:& de ea q̃ ĩ ueneratiõe erat nũdiæ ab ipſo die dicebaẽ. ¶ Vẽdicat:calẽdæ iunoni:i.d⁹ ioui ſacræ ſũt Primi dies menſiũ:ut Varro iqt noiati ab eo calẽdæ:qđ his dieb⁹ calenẽ mẽſes:calẽdæ ẽt ut idẽ meminit iunõi ſũt attributæ.

Vñ dicanẽ calendæ

Vñ laurẽtes iunonẽ appellabãt calẽdarẽ:eiq; ſacrificabãt a martio ad decẽbrẽ:ſed romæ calẽdis oĩbus reis uxor ſacrificuli porcũ uł agnã iunõi ĩmolabat:& mior põtiſex ĩ curia Calabria rẽ diuinã faciebat iunõi. Dicunturq; calẽdæ a calo.i.uoco. Vñ Macrobio teſte ipſi curiæ ad quã uocabaẽ calabre nomẽ datũ ẽ:nã curia calabria dicebaẽ. Sed attributas iunõi calẽdas & Varrõis.& põtificalis cõfirmat auctoritas. Rõ ẽ q̃ ĩ ſaturnalib⁹ a ꝓtextato ĩſerẽ Cũ initiũ mẽſiũ maiores nři ab exortu lũæ ſuauerit iuſ iunõi calẽdas addixerũt lunã ac iunonẽ eãdẽ putãtes:uł q a lũa p aerẽ meat. uñ græci lunã αρτεμιν nũcuparũt αεροτομην qđ aera ſecat. Iũo ãt aeris arbitra ẽ merito initia mẽſiũ.i.calẽdas huic deæ cõſecrarũt:inqt ergo poeta. ¶ Cura iunõis uẽdicat:attribuit ſibi. Calẽdas auſonias.latias ſeu romanas & hoc iõ dixit:qñ græci calẽdas nõ hñt. Iõ auguſt⁹ cum aliquos nunq̃ ſoluturos ſignificare uellet ad calẽdas græcas ſoluturos dicebat νουμηνια græci pricipia mẽſiũ appellãt. ¶ Auſonias:ab auſonia q̃ pars erat italiæ ĩ qua ſũt urbes beneuentũ cales teracina:ita dicta ab Auſone calypſus ex Vlyxis filio. Nũc uero p tota italia accipiẽ.

ANT. FAN.

¶ Idibus alba ioui grãtior agna cadit:idus quidem ioui: nonæ uero nulli deo dicatæ ſunt quas tñ. populus Ro. exactis regibus maxime celebrauit nonarũ diem Seruili Tullii natalẽ exiſtimãs. Dř ãt idus ab iduando ꝙ is dies diuidat menſem. I duare.n.lingua hetruſca eſt diuidere. Hor.ĩ.iiii.carminũ. Idus tibi ſũt agẽdæ quæ dies mẽſem ueneris mariæ findit aprilẽ.

Idibus alba ioui grandior agna cadit.
Nouarũ tutela deo caret:omnibus iſtis
Ne fallare caue:proximus ater erit

Idus uñ dicũtur

Lucceti⁹ Dieſpiter

Alii putãt idus dictas quaſi uidus a uidẽdo:ꝙ tũc plena luna uideaẽ. Alii hoc eſt a ſpecie quã tunc iuno pleniſſime oſtẽdit. Alii a Thuſcis hoc nomẽ tranſlatũ uolũt:qui itẽ dicũt iouis fiduciã:Nã cũ iuppiter ſit lucis autor:Vnde uocaẽ Lucceti⁹ ac dieſpiter:recte is dies itis uocaẽ cui⁹ lux nõ finiẽ eũ ſolis occaſu pp pleniluniũ:qđ ĩ medio mẽſis fieri ſolet. Sane idibus ioui ouis alba mactabaẽ dicebaturq; idulis Feſto unde quidã idib⁹ nomẽ iuditum uoluerunt:Ex hac hoſtia ferunt albogalerũ fieri ſolitũ quo diales flamines.i.iouis ſacerdotes utebanẽ:cui affigebaẽ apex uirgula oleagina. Sciendum calendas nonas & idus copulãdis nuptiis religioſas hoc eſt deuitãdas fuiſſe autore Macrobio:ꝙ ii dies ꝑter nonas feriati eſſent & feriis uim cuiquã fieri piacula foret. Nonaꝝ aliam rationem apud eundẽ Macrobium lege ¶ Omnibus iſtis:ne fallere caue ꝓximus ater erit. Dies q̃ ſunt poſtridie calẽdas nonas idus:quos quidam praue ac ꝑperã nefaſtos appellãt atri inominales ſiue impediti ac religioſi ſunt hoc eſt triſti omie iſames.

Atri dies

in qbus nec quoq̃ exire nec pegre proficiſci cõſueuerunt & rem diuinã facere ac rem quam piam nouam exordiri tẽperabant quibuſq; nec iouẽ nec ianum nec queq̃ ſuperũ præfari fas putabãt dictiq; ſunt alienſes ac poſtriduani:quoniã Sulpi. tribunus militum ad aliam diuerſus in gallos pugnaturus quod flumen ab urbe.xv.milibus paſſuum diſtat rẽ diuinã dimicãdi gratia poſtridie idus feciſſe diciẽ poſteaq̃ ad aliam cũ exitio urbis ſede pugnatũ eſt. Qua de re cũ in ſenatu uerba fierent cõplures ſenatores recordari ſeſe dixerũt quotiens belli gerẽdi gratia res diuina poſtridie calẽdas nonas idus a magiſtratu populi Ro. facta eſſet eius belli proximo deiceps prœlio remp. male geſtã. Senatus eã rem ad põtifices reiecit ut ipſi quod uideretur ſtatuerent. Pontifices decreuerũt nullum his diebus ſacrificiũ rectæ futurũ eoſq; dies neq; prœliares neq; puros neq; comitiales eſſe.

Poſtriduani

Alii poſtriduanos dies atros atq; infauſtos eſſe dicũt: qñ inferis dicati ſunt:cũ nonarũ calẽdarum atq; iduum dies qui principes appellanẽ faſti ac ſacri habeantur: ſintq; imparibus numeris terminati cõtraq; atri paribus terminẽtur. Lege Plutarchũ in quæſtionib⁹. Dies atros nõ nulli cõmunes uelut ad emendationẽ nominis uocauerunt teſte Macrobio in quibus etiam parentare non licebat cum in parentationibus præfari Ianum ac iouẽ neceſſe ſit:quos nominari atro die non oportebat.

PAV. MAR.

¶ Alba agna grandior:pinguis. ¶ Cadit:imoleẽ. ¶ Ioui:ad honorẽ iouis. ¶ Idibus:dic iduũ. Quilibet enim menſis calendas idus & nonas habet ut primi dies menſiũ ſunt iunonis:ita idus ſunt iouis:& idus dictæ:ut inquit Varro ab eo ꝙ hetruſci itis:uel potius ꝙ ſabini idus dicunt aut dicunẽ idus quaſi uid⁹ detracto.u.quod eo die plena luna uideatur:aut:quia iduare apud thuſcos diuidere eſt. Diuidũt enim mẽſes ꝑcipue nonas a calendis:uel ab hoſtia eo die ioui imolata:quã idulium appellabant: & Macro. refert nomen hoc a thuſcis eſſe. apud quos is dies itis uocaẽ. Item illi interꝑtabanẽ iouis fiduciã. nã eũ iouem accipiam⁹ lucis auctorẽ. Vnde & luceciũ ſalii in carminibus canunt & cretẽſes την ημεραν uocãt:romãi dieſpitrẽ ut diei patrẽ iure dies hic iouis fiducia uocaẽ:Cuius lux cũ ſolis occaſu nõ finitur. Splẽdorẽ diei: & noctis cõtinuat illuſtrãte luna quod ſemp plenilunio.i.in medio mẽſe fieri ſolet. Dicẽ uero qui nocturnis caret tenebris iouis fiduciã thuſco noie uocauerũt. Vñ & oẽs:idus iouis ferias obſuãdas ſanxit antiqtas. ¶ Nõarum:nonis nulli deo ſacrificatur:ideo ſub nullius numinis tutela eſſe dicuntur. Nonæ ut Varro ait:a pon

tiſicib⁹ qntanæ:& ſeptimanæ dictæ & ab eo q.p añ diẽ nonũ ſũt dñr:aut a noua luna:cũ põtifex eo die no
nã lunã obſuaret:& uiſã regi ſacrificuloꝝ indicabat. Vñ nonæ qſi nouæ lunæ initiũ:aut qđ ab eo die ad
idus nouẽ ſũt dies. Veꝝ ut dixius ſub tutela ſũt nulli⁹ numis:qm iunõi & ioui cões reliquũt ¶ Tutela no
naꝝ caret deo:p hypallagẽ:hoc ẽ nonæ carẽt tutela dei. ¶ Proxi⁹ oĩb⁹ iſtis:hoc ẽ dies q ſeqẽ calẽdas no
nas id⁹. ¶ Erit ater:erit ĩfaſt⁹. ¶ Caue ne ſallar̃:ne decipiaris:nã poſtridiãos dies calẽdaꝝ nonaꝝ idũ ſe
lices hñdos eẽſuit ãtiqtas ut mox dicã dicerẽ rõnẽ calẽdaꝝ iduũ & nõaꝝ:niſi uel pueris notã quoq; ſcirẽ

Omen ab euentu eſt; nam roma diebus (illis)
Dãna ſub aduerſo triſtia marte tulit
Hæc mihi dcã ſemel totis herẽtia faſtis.
Ne ſeriẽ rerũ ſcindere cogar:erunt.
Ecce tibi fauſtũ germanice nũciat annũ
Inq; meo primus carmĩe ianus adeſt

¶ Ne ſeriem rerum ſcindere cogar:Hæc inquit ſemel di ANT.
xiſſe uolui ne per omnes menſes repetita interſecent re FAN.
rum dicendarum ordinem & confundant.
¶ Omen ab:quod atri dies ſint ab eo quod in his euenit PAV.
obſeruatum eſt:uti refert aurelianus ille uectius eum in MAR.
feliciter dimicatum eſſet:ut apud Gellium eſt annalium
xy.& caſſum heminiam libro hiſtoriarũ ſecũdo.ccclxiii.
urbis anno a Manlio & Au.poſthumo tri.pleb.actum in
ſenatu quid eſſet quod intra paucos annos toties erat Quare
afflicta res.p.perquæſiuit licyni⁹ haruſpex ex ſenat⁹ præ dicãtur
cepto retulitq; Q. Sulpitium tri.ple.poſtridie idus quin dies atri
tiles cõntra ſenones dimicaturum ſacrificaſſe. Item ad cremeram multiſq; aliis in locis infœliciter dimica ex diuer
tum. Tunc pontifex iubente ſenatu ſtatuit poſtridie calendas idus & nonas dies atros habendos Plutar ſis auto
chus aliam rõnem affert. Inquit enim cum primi menſium dies ſint diis ſuperis cõſecrati:ita ſequẽtes infe ribus
ris:qbus maiores purgationibus qbuſdã utebanẽ:& mortuis parẽtabãt ſic & dies illos tris in mẽſibus pri
cipes feſtos & ſtatos poſuerunt. Eos aũt qui ſequunẽ tris diis manib⁹ attributos religioſos & ĩfauſtos hñ
dos exiſtimarũt. Ita Plutarchus ingt. Ego tñ miror:nã Fabius ſeruilius minime parentãdũ his diebus cen
ſet.quia ionẽ & ianũ neceſſe eſſet inuocare:quos non licebat atris diebus noĩare:idem a Theodoſio Aure
lio referẽ:qui etiã teſtaẽ oẽs poſtridianos dies fuiſſe nuptiis inhabiles & ad omĩa maiores cauendos putaſ
ſe. ¶ Omen:horũ.ſ.dierũ atrorum qui ſunt infauſti ominis & augurii:omen quod ab ore homĩs:uel a quo
cũq; eius geſtu:augurium uero quod ab auibus captaẽ. ¶ Eſt ab euentu:ab eo quod his diebus accidit:euẽ
tus enim pro caſu ponĩẽ. Cicero in libris de diuinatione. Quid eſt inquit aliud ſors:quid fortuna:quid ca
ſus:quid euẽtus niſi.cum ſic aliqd cecidit:ſic euenit:ut uel nõ cadere atq; euenire:aut aliter cadere atq; eue
nire potuerit. ¶ Nam Roma illis diebus poſtridianis.ſ.calendarũ iduum & nonarũ. ¶ Tulit dãna triſtia
ab effectu triſtia quia tot Romani periere. ¶ Sub aduerſo marte:ſub aduerſis hoſtiũ armis: cum mars ad
uerſus romanis & fauens hoſti. ¶ Hæc mihi:hanc dierum rõnem:quæ oĩbus ineſt menſibus:nunc in prin
cipio retulit:ne poſtea eſſet dicturus:& ob id reꝝ ordinẽ interrupturus. ¶ Hæc:quæ de diebus dixi. Hæ
rentia totis faſtis.quæ inhærent oĩbus mẽſibus:ſic & faſtorũ libris. ¶ Ne cogar ſcindere:interrũpere. Se
riem:ordinẽ. Rerum erunt mihi ſemel dicta:quaſi dixerim ſemel non dicam poſtea: & uidetur hoc in loco
erunt habere aliquã præteriti temporis ſignificationem.cum dicat erunt dicta:quia iã dixit & dicturus nõ Series
eſt:& Lucanus inquit nec tantis cladibus autor pœnus erit. Iam longe antefuerant clades illæ.pœnus Hã unde
nibal. Vox quidem futuri eſt:Sed ſignificatu uidetur præteritum reſpicere. Quod non ſolũ nos dicimus:
quia ſunt qui in nos ita dicentes inuehantur:ſed Pompo.iuriſconſul.de uerborũ ſignificatione ita admo
net. Erit uerbũ:interdum etiam præteritum:nõ ſolũ futurũ tẽpus demõſtrat:cum codicilli ita cõfirmati te
ſtamẽto fuerint:qd in codicillis ſcriptũ erit:utrũ ne futuri tpis demõſtratio fiat an & pteriti. ſi añ ſcriptos
codicillos qs relinquat. ¶ Ecce:de ianuario mẽſe acturus qui iano dicatus eſt:eũ adeſſe ingt bono omine:
Ecce o germanice ianus nũciat tibi fauſtũ ãnũ:ſolebãt ianuarii calẽdis bona omĩa & auguria captar̃: iõ in
quit ianũ nũciare fœlicẽ ãnũ germanico. ¶ Et adeſt primus ĩ meo carmĩe:nã hoc prio li.de eo agẽdũ eſt.

IAne biceps anni tacite laben
tis origo
Solus de ſupis q tua terga uides
Dexter ades ducib⁹:quoꝝ ſecura labore
Ocia terra ferrax:ocia pontus habet.

IAne biceps anni tacite labentis origo. Alloqui ANT.
tur ianum totius anni deum a quo ianuarius pri FAN.
mus anni menſis nomen accepit. Vnde huic deo
Calendis ianuariis ſacra publica celebrabant : quem con
ſtat nihil aliud eſſe quam chaos confuſum ut ait Heſio
dus ab initio unitatem hiantem patentemq; in profun
dum. Ideoq; ut inquit Feſtus iano primo ſupplicebant ue
lut parenti & a quo rerum omnium factum putabant Ianus q
initium. Eum nonnulli quadrifrontem eſſe uoluut pro drifrons
pter annum in quattuor tempora diuiſum ſiue q is annorum mundiq; ſator : ut ait Marti.complexus ſit
quattuor mundi climata. Alii bifrontem dicunt quaſi ſuperum & inferum ianitorem:uel quaſi diei dominũ
in quo ortus eſt & occaſus. Vnde illud eſt Horatii:Matutine pater ſeu iane libentius audi. Licet matuti
nus diei potuerit quia rebus incipiendis præeſſe dicitur quas frequentius matutino incipimus tempore:
ſiue quia eo tpe cõmẽdaturi nos diis imortalibus primum ianum inuocare debemus ut præcibus noſtris ad Ianus bi
deos aditum præſtet & ianuam. Sunt & qui bifrontem ianum fictum uolunt quia græcus fuit ut inmonu frons
mentis proditum eſſe Plutarchus ſcribit in quæſtionibus cũq; in italia traiecifſet linguã ſimul & uictũ mu
tauit Vel qa cũ ianus in italia regnaret & Saturnũ a ioue pulſum excepiſſet hoſpitio ab eo edoctus uſum
uineaꝝ & falcis ferũ illũ & rudẽ ante fruges cognitas uictum redegit in melius:factuſq; prudẽtior genẽ

Iano pri eipiaoia ſacrata Jan⁹ an ni deus

nā faciē ꝓtuliſſe dr̄:ut quæ ante quæq; poſt tergum eſſent intuereť.Alii dicunt poſtq̄ Romulus & Tatius
in fœdera cōuenerūt iano ſimulachrum duplicis frontis effectum quaſi ad duoꝝ imaginem populoꝝ.Vn̄
deus ꝓeſſe dr̄ fœderibus faciēdis.Nōnulli ianum Dianā eſſe uolunt quæ putať uiaꝝ dea. Alii apollinē &
ideo geminum ꝙ exoriēs aperiat diē occidēs claudat.Illud dubium nō eſt huic deo antiq̄tatem oē ſacraſſe
principium.Quare Varro ait iano quaſi oīum mēſiuꝫ ingreſſus teneri.xii.aras pro totidē mēſibus dedi-
catas.Anni aūt deum eſſe illud ꝓbat ꝙ Pli.ſcri.Ianum geminum a Numa rege dicatum eſſe digitis ita figu
ratis ut treeētoꝝ q̄nquaginta quinq; dieꝝ notā per ſignificationē anni tpis & æui ſe deum indicaret.Nec
nos moueāt uerba Plinii qui āno tribuit dies.ccclv.tot.n.dieꝝ ānus aliq̄n fuit ut ſcribit Solinus regnante
Numa a quo ianum eiuſmodi dicatum accepimus.Sunt & qui ianū ab eundo dictum tradiderunt ꝙ mūdus
i.cœlum ſemp eat dum in orbē uoluiť & ex ſe initiū faciens in ſe referť:ideoq; & Eanus dictus ē & apud
Romanos ſpectabat in quatuor partes eius ſimulachrum aduectum.phaleris uitē debat. De hoc deo infra
ſuis locis alia referentur.ℭDexter ades ducibus:Cæſaribus q autores ſunt tranq̄litatis & pacis.qua teſte
Suetonio terra mariq; parta ianus clauſu eſt:ut alibi diecmus.

PAV. MAR.

IAne:Ianū inuocat:cuius myſteria & mēſem relaturus eſt.De quo nos quoq; multa acturi au
tore utemur ꝓtextato Macrobiano q in Saturnalib⁹ de his diſſerit.ℭRegionē iſtā:quæ nūc
uocať italia regno ianus obtinuit.Qui ut Iginius tradit cum cameſſe īdigena terrā hāc æq;
poſſidebāt:ita ut regio cameſena:oppidū ianieulū uocareť:poſt ad ianū ſolū regnū redactū
eſt Crediť gēinā faciē ꝓtuliſſe:ut q̄ ante quæq; p⁹ tergū eēnt ītuereť:qd ad prudētiā regis ſo

Vt dr̄ ianus

lertiāq; referēdū ē.Mythici regnāte iano referūt oīum domos religiōe:ac ſcitate fuiſſe mūi-
tas eiq; diuīos honores eē decretos ob merita itroitus & exitus ædiū eidē cōſecratos.Xenophon italicum
tradidit ianū:in italia diis primū tēpla feciſſe & rit⁹ ſacroꝝ iſtituiſſe:ıō ī ſacris ꝓfationē meruiſſe ppetuā.
Phiſici eū magnis cōſecrāt argumētis diuinitatis.Sunt q ianū eundē apollinē eē:& dianā & dicāt & ī hoc
uno utrūq; exprimi numē affirmēt.Et.n.ſicut Nigidi⁹ refert apud græcos apollo coliť q θυραιος uocatur
eiuſq; aras an fores ſuas celebrāt ipm exitus & introitus demōſtrātes potētē idē apud illos ἀγυιεὺς dr̄:q̄ſi
uiis ꝓpoſit⁹ urbanis illi uias q̄ ītra pomæria ſunt ἀγυιας appellāt:Dianæ uero ut triuiæ uiaꝝ oīum idē tri-
buunt ptātē.Apud uos ianum ob⁹ ꝓeſſe ianus nomē oſ̄dit quod eſt ſimile θυραιον cum claui & uirga figu
rať.q̄ſi oīum & portaꝝ cuſtos & rector uiaꝝ.Pronunciauit.Nigi.apollinē ianum eē.Dianāq; lunā:appoſi
ta.d.lr̄a:quæ ſæpe ī lr̄æ decoris cā apponiť:ut rediť reditegrať.Ianū q̄dā ſolē demōſtrari uolunt.& iō ge-
minum q̄ſi utriuſq; ianuæ cœleſtis potētē q exoriēs apiat diē:occidēs claudat.Inuocariq; primū cū alicui
res diuīa celebrať ut p eū pateat ad illū cui imolať acceſſ⁹.q̄ſi ꝓces ſupplicū p portas ſuas ad deos ipe trāſ
mittat.Simulachꝝ ei⁹ plerūq; fingiť māu dextra.ccc.ſiniſtra.lxv.numeꝝ tenēs ad demōſtrādā āni dimē

Cōrnyfi cius ī li. ethimo-logiarū iii.

ſiouē q̄ ꝓcipue eſt ſolis ptās.Alii mundū.i.cœlū eē uoluerunt.Ianūq; ab eundo dcm̄ qđ mundus ſemp eat
dū in orbē uoluiť:& ex ſe initiū faciēs in ſe referť.Cornyfici⁹ etymo.li.iii.Ci.inq̄t nō ianū ſed eanū noīat
& ab eūdo.Apud nos in q̄tuor ptes ſpectat.ut demōſtrat ſimulachꝝ ei⁹ phaleris aduectū.C.Baſſus ī li.de
diis ianū bifrontē fingi ait q̄ſi ſupeꝝ:atq; īfeꝝ ianitorē eundē q̄driformē: q̄ſi uniuerſa clymata maieſtate
cōplexum.Salioꝝ carminibus antiq̄ſſimis deus deoꝝ canitur.M.meſſala.gn.Domitii in cōſulatu collega
ideq; p ānos.xv.augur ita de iano icipit:q cuncta fingit eadēq; regit aquæ terræq; uim ac naturā grauem
atq; ꝓnā in ꝓfundum dilabentē ignis atq; aiæ leuē imēſum ſublime fugientem copulauit: circundato cœ
loq; uis cœli maxima duas diſpares colligauit.In ſacriſq; iuocamus ianum geminum.ianum patrem ianū
iunonium.ianum conſiuium.ianum q̄rinum.ianum patutium.ianum cluſium geminum: q̄a utriuſq; ianuæ
cœleſtis potentē &c.Patrē quaſi deoꝝ deum.iunonium quaſi nō ſolum mēſis ianuarii ſed oīum menſium
ingreſſus tenentē inditione autem iunonis ſunt oēs calēdæ.Varro lib.v.reꝝ diuina.ſcribit iano duodeciꝫ

Quiri-n⁹ uñ dr̄

aras pro totidē mēſib⁹ dedicatas.Cōſiuium a cōſerēdo.i.ꝓpagine generis humani quæ a iano autore con
ſeriť.Quirinum q̄ſi belloꝝ potentē ab haſta quā ſabini curim uoeāt.Patutiū & Cluſiū q̄a bello cauſæ eius
patēt.pace claudunť:cām īferius ſubiiciemus &c.quæ de iano dicēda ſunt.Plu.de iano ſic loqtur apud anti
quos ianus ſiue geminus:ſiue rex fuerit dr̄ cultū ſilueſtrē in ciuilē redigiſſe:& iō bifrontē pīgunt:q̄a alterā
fecit ex altera uiuēdi forma ei⁹ tēplū cum duab⁹ portis eſt apiť in bello ianus.Sed hæc hactenus.ℭIāe bi
ceps q gemino capite figuraris.ℭOrigo anni:q̄ſi q das principiū anno tuis a calēdis īcipienti. ℭTacite
labētis:q annus tacite labitur.& ad ipſum tēpus reſpexit:quod eſt ut ſuperius diximus mēſura motus cœ-
li quod tacite moueť:iuxta illud tacito labētia cœlo:ſic & tpa tacite labunť Qui ſolus de ſupis:ſolus ex oī
cœleſtium numero.ℭVides tua terga:q̄a cum biceps ſis reſpicis & anteriora & poſteriora.ℭAdes dexť
propitius.ℭDucibus:& tyberio & germanico qui militiæ præſunt.ℭQuoꝝ:ducū.ℭLabore:īduſtria

Pacē cæ ſa.augu ſti.p uni uerſum orbem

& uigilātia.ℭTerga ferax:fertilis.ℭHēt ocia ſecura:habet quietē & pacem ſeorſum ab omni belloꝝ cu
ra.ℭPōtus:mare. ℭHēt ocia:pacē quia nōmō in terris:ſed ne in mari quidē bella gerūť & hoc ob pacē
q̄ auguſti & Tyberii tpe undiq; p orbē terraꝝ fuit.Auguſt⁹.n.poſt ciuilia bella reꝓſſa poſt actiacā pugnā
Antonio cleopatra nauali ꝓlio uictis ægyptum in prouinciā redegit.Iuſtoq; bello domuit dalmatiā: canta
briā:aquitaniā:pānoniam illyricum:rhetos uidelicos. Sallaſſos gentes alpinas.Dacos:germanos ultra al-
bim fluuium ſummouit:ex q̄bus ſueuos:& ſycābros in galliā traduxit.Indos:& ſythas magnitudīe nomi-
nis ſui ad amicitiā pellexit.Parthos ſub phraarte rege cōpeſcuit:& filios dare obſides coegit Repoſcentiq;
ſigna Craſſi clade erepta:&.M.Antonii fuga ablata ſupplices parthi reſtituerūt.Armeniā & ſupiores tau
ricos oīs ī amicitia retinuit:arabas p ælīū gallum ſubegit:æthiopas p.M.Petroniū cōtudit.Deniq;:ut Trā
q̄llus ait pace terra mariq; parta ianum q̄rinum clauſit.& Flor⁹ ī fine fere opis ſui.Seres etiā īquit habitā

teſq ſub ipſo ſole idi romã ad auguſtũ miſere legatos cũ gẽmis & margaritis:elephãtos iter munera trahẽtes itidẽ & legatos miſere ſcythæ:itaq auguſti tpib⁹ cõtinua toti⁹ humani gñis aut pax fuit:aut pactiõ: hæc ille:hæc qdẽ eſt illa pax auguſti tpoꝝ q̃ in ſacris lr̃is ſignificat̃.Oriet̃ in dieb⁹ ſuis iuſtitia & abũdãtia pacis eũ eo.Significat.n.illud tp̃s:quo cœleſtis ipſe rex uere pacificus humanã carnẽ aſſumpſit.

Dexter ades p̃ribuſq; tius ppoloq; q̃rini
Et reſera nutu candida templa tuo.
Proſpera lux orit̃ linguiſq; aimiſq; fauete
Nunc dicenda bona ſũt bõa uerba die
Lite uacent aures:iſanaq; ꝓtinus abſint
Iurgia:differ opus liuida turba tuum:
Cernis odoratis ut luceat ignib⁹ æther

¶ Patribuſq tuis populoq q̃rini:ſenatui populoq rom̃. qui Iani ac cæli benignitate ſubdiderunt pedibus ſuis ut amicus noſter inq̃t Garamãtas & idos aurorã & zephyrum necnõ boreãq notũq.¶ Et reſera nutu cãdida templa tuo.Nõ ut apte bellum ſignificent ſed ut calẽdis ianuarii ad rẽ diuinã populus admittat̃.¶ Liguiſq animiſq fauete:intẽti eſtote ſilete:nã in ſacris taciturnitas neceſſaria eſt teſte Ser.Vñ ait Pli.certis p̃cationib⁹ p̃ire aliquem rurſuſq alium cuſtodẽ dari qui attendat alium p̃poni qui fauẽri linguis iubeat Põtifices uero autore Donato dicere ſolebant.Fauete linguis:fauete uerbis. Vnde illud eſt Virgilii.Ore fauete oẽs:& Feſtus ait in ſacrificiis dici.Paſcito linguã.i.coerceto contineto taceto. Decet enĩ ciues ut apud Plutar.legimus neq audire quicq̃ reꝝ diuinaꝝ neq aſpicere per negligentiã:ſed uacare a cæteris mentẽq adhibere & ab oĩ crepitu ſtrepitu ac gemitu abſtinere.Ea de re qd diuus Hiero.p̃cipiat ſupſedeo recẽſere.Nec cõtrarium eſt qd̾ ſeq̃t̃.¶ Nunc dicẽda bona ſunt bona uerba die: admonet.n.Romanos ut orta luce adſint ſacrificiis:linguam coerceant:mentem adhibeant:deinde bona uerba dicant quoniã infœlix annus portendi putabat̃ ſiquid ſiniſtri ominis Kalendis ianuariis diceret̃.Sciendum tñ fauere interdum eſſe bona fari.Vnde fauentia ut ait Feſtus bonam ominationem ſignificat. ¶ Differ opus liuida turba tuum:uel liuidam turbã accipe uel liuidam dum ueretur ne cadat a cauſa:uel nimia lucri cupiditate pallentem.Horatius in ſermonibus.¶ Quiſquis ambitione mala aut argenti pallet amore.

ANT. FAN.

Fauete linguis aiſq

Fauere

¶ Ades dexter:p̃pitius.¶ P̃rib⁹ & popu.q̃rini:ſenatui & po.Ro.¶ Quirini.Rõuli(ut diximus)erat.n. & ſenat⁹ & populus ab initio urbis a Romulo iſtitut⁹:de multitudis diuiſiõe ita Plut.ait cõdita urbe.Romu.ex qb⁹ erat ad militãdũ uigor:legiões fecit cæteros uocauit populũ.c:creauit ſenatores quos appellauit p̃res:& ordinẽ ſenatũ:qd̾ nomẽ a ſenectute eſt.P̃res dicti aut qd̾ p̃roni multitudĩs erãt:aut qd p̃res cæteroꝝ uidebant̃.P̃roni dñr a p̃rone quodã:q cũ euãdro ea loca tenuit ſtudioſus iopiæ plebis ſubueniendi. Aut a uirtute:aut p̃ſtãtia nobilitatis:qd̾ ueri⁹ eſt p̃res appellauit:ut ea nois mãſuetudie arrogãtia:& inuidia ꝓcul eẽt.Qui deide ſenatui aſcripti ſunt:p̃res cõſcripti appellant̃.Liui⁹ uero ab urbe cõdita cum igitur riũ haud pœniteret.Cõſilium deide uirib⁹ parat:Centum creat ſenatores:ſiue qa is numerus ſatis erat:ſiue qa.C.erãt qui creari p̃res poſſent.P̃res certe ab honore.patriciiq ꝓgenies eoꝝ appellati.Diony.aũt alycarnaſeus ita inq̃t Romul⁹ urbanis negociis unũ p̃fecit.Tribub⁹ p̃fecit:ut ſingulæ tres eligerẽt:& curiis q̃ triginta erãt:ut totidem addito p̃fecto urbis.Ex hoc cẽtenario numero conſilium facit ſenatum appellauit aut ab ætate aut uirtute.Senatus participes:p̃res cõſcripti Hoc igit̃ nũc poeta inuit.¶ Patrib⁹ & populo tuis quaſi q ſunt ſub tutela tui numinis.¶ Et reſera:aperi.¶ Tuo nutu:q̃ſi tuo numine & auſpicio.¶ Cãdida tẽpla:marmorea tẽpla & tua & alioꝝ deoꝝ qa tibi cæteriſq deis eſt imolãdum:nec abſurda eſſet ſnia ſi diceremus de tẽplo iani nõ itelligi:nã aptũ bellũ ſignificat & tũc nõ bellũ ſed pax ut erat optabat̃.Numa ut autor eſt Liuius ianũ ad ifimũ argiletũ indicẽ pacis belliq fecit aptus:ut ĩ armis eſſe ciuitatẽ clauſus pacatos circa ſe populos ſignificaret:bis deide poſt numæ regnum clauſus fuit.Semel Tito manilio conſule poſt punicũ primum p̃fectum bellũ iterũ quod nr̃æ ætati dii dederunt ut uideremus poſt bellũ actiacũ ab imperatore Cæſare auguſto pace terra mariq parta:ergo ſi clauſus pacem ſignificabat & ea tunc maxima erat arbitraret de alioꝝ deorum tẽplis intelligẽdum. Quibus pariter & iano Icalẽdis ianuariis ſacrificat̃ p̃ſertim cum ianus p̃ſit omnibus tẽplis & ianuarum potẽs ſit quin etiã quod primũ diis tẽpla fecerit in italia ut tradit Xenophon.¶ Proſpa:de kalẽdis intelligit ianuariis & p̃ria die anni qua in totũ annũ oĩa & auguria captabant̃.¶ Oritur lux p̃ſpera:dies kalẽdarum ianuariũ quod anni caput eſt. ¶ Fauete omnes: mihi hinc exordienti aut.¶ Fauete alteri & linguis hoc eſt bonis uerbis.¶ Et ais:bõa uolũtate:nã põt qs fauere & plaudere uerbis nõ tñ animo.¶ Nunc in bona die in Kalẽdis iani.¶ Sunt dicẽda bõa uerba ut in ipſo anni principio bona fauſtaq oĩa captent̃.Seruatur nunc etiã mos hic & in tota græcia & ĩ plurib⁹ italiæ locis accedũt diluculo kalẽdarũ pueri ad nobiliũ ianuas & qbuſdã rhithimis ſalutant & bona uerba dicũt.¶ Lite nõ eſt eo die litibus aut iurgiis incũbẽdũ nec mala uerba proferẽda.¶ Aures uacẽt lite: ſint liberæ & procul ab oĩ cõtentiõe:nã ut Cic.ĩ libris de legibus inquit.Ratio feriaꝝ & feſtorũ quietẽ litium habet ac iurgioꝝ.Lis litis pro cõtentiõe forẽſi.Vnde & in iudicio lite cecidiſſe dicitur qui eius rei de qua agebat cauſam amiſit.¶ Abſint protinus iſana iurgia:quaſi ꝓcul ſint iſanæ cõtẽtiones.Iurgia aliqui amicoꝝ & affiniũ eſſe uolũt.ſed interdũ ad forẽſem altercationẽ referri uidemus.Sene.iu hercule furente hic clamoſi rabioſa fori iurgia uẽdens iprobus iras & uerba locat.¶ Liuida turba: turba iuida & plena liuore ¶ Differ opus tuũ:& ad liuorẽ in foro litigãtium,& ad inuidẽtium maledicẽtia referri poteſt quaſi abſtineas hodie a maledicẽtia qua uti ſoles turba a τυρβη uerbo græco deducit̃ & ut labeoni placet & multitudinis hominum perturbationem & cœtum.i.coadunationem ſignificat.¶ Cernis eo die in templis & pro foribus templi multa odorem facientia cremabãtur. ¶ Cernis ut æther:ut aer. ¶ Luceat ignibus odoratis:ignibus.in quibus aut cedrea ligna aut thura odorem emittentia cremabantur.

PAV. MAR.

Quare tẽplum iani erat clauſum tpe pacis:a bello uero apertum

Inter litẽ & iurgia differentiã

tuba unde dicat̃

ANT. FAN. Spica Cyliſſa

¶ Et ſonet accẽſis ſpi.cy.fo.ꝑ excellẽtiã crocũ dicit & aliud ſignificare nõ põt.Id.n.ꝓſtãtiſſimũ ĩ Cilicia naſcit̃ ad antrũ coryciũ.Pli.pria nobilitas cilicio croco & ibi ĩ mõte coryco.Mart.Corycio q̃ uẽit aura croco.Hoc maiores utebãtur ĩ rogis ac ſacrificiis.Sta.ĩ ſil.odoriferos exhauſit flãma ſabæos & cilicũ meſſes. Idẽ in eiſdẽ Tu meſſes cilicũq; arabũq; ſupabas merge rogis.Idẽ in.6.the.Necnon aſſyriis pingueſcunt robora ſucis Pallẽtiq; croco.Oui.infra thura nec eufrattes nec miſerat ĩdia coſtũ.Nec fuerãt rubri cognita fila croci.Ara dabat fumos herbis cõtẽta ſabinis.crocũ ꝑterea ſcri.Pli.uino mire cõgruere theatra repleda. uñ illud eſt Prop.Vinaq; fũdant̃ ꝑlis eliſa ſalernis Terq; lauet nr̃as ſpica cyliſſa comas. ¶ Veſtibꝰ itactis tarpeias itur in arces.Impſonali uerbo utit̃ ut gñalẽ actum oñdat ut itur in antiquã ſiluã.Currit̃ ad uocẽ iocundã.Popu.n.ro.Klẽ.ianu.nouis cõſulibꝰ ineũtibꝰ magr̃atũ ibat in capitoliũ ad rẽ diuinã:quã iõ ioui faciebãt ꝙ ei.quẽadmodum & iano oẽ detur initiũ.Vñ illud eſt a ioue principiũ muſæ.Et illud añ iouẽ ſupplex ꝑ uota ꝓcatꝰ.Per itactas autẽ ueſtes uel nouæ accipiẽde ſunt uel qđ magis placet candidæ:ut cãdidũ feſtũ cãdidatꝰ celebret populus.Quare au

> Et ſonet accenſis ſpica cyliſſa focis:
> Flãma nitore ſuo tẽploꝝ uerberat aurũ
> Et tremuliũ ſũma ſpargit in æde iubar
> Veſtibus intactis tarpeias itur in arces
> Et ppl̃s feſto concolor ipẽ ſuo eſt:(Gẽt
> Iãq; noui ꝑeũt faſces noua purpura ful

Faſces conſulũ

ctor ſubiungit:& populus feſto cõcolor ipſe ſuo eſt.Hor.in ſer.Ille re potita natales alioſue dieꝝ feſtos albatus celebret.Perſi.quis te albata rogarit.Oui.ad diẽ ſuum natalẽ.ſ.expectas ſolitum tibi moris honorẽ Pẽdeat ex humeris ueſtis ut alba meis.Legimus & apud Sueto.in nerone funeratum fuiſſe nerone impenſa ducẽtoꝝ milium ſtragulis albis auro ĩtextis:qbꝰ uſus calendis ianuarii fuerat. ¶ Iãq; noui ꝑeunt faſces: Deſignati cõſules calẽdis ianuaris magiſtratũ inibãt ut diximus ſupra. Lucanus: ĩſtabatq; dies q dat noua noĩa faſtis.Quiq; colit primus ducentẽ tpa ianũ:iis faſces ꝓferri a lictoribꝰ cõſueuerũt q uirgaꝝ & ſecuriũ erãt:qm̃ uirgæ qđ mutari põt corrigunt Secures qđ emẽdari nõ põt abſcidunt.Eos quicũq; cõſules uictoriis potiti fuerãt laureatos habuerũt teſte Plutar.Sed de his alias.Sane moris fuit aliqñ ut quẽ ordinẽ iter rogãdi ſnĩas cõſul calẽdis ianuariis inſtituiſſet eum toto ãno cõſeruaret ut Sueto.ſcribit.Vnde Iulius cæſar cõſul cum Põpeio iuliam filiam collocaſſet ꝓterito Craſſo cum primum rogare ſnĩam cœpit.A conſule procõſul dictus eſt nõ qui pro alio cõſule ſed qui cum ptãte cõſulari extra ordinem ad ꝓuinciam aliquam adminiſtrandam mittit̃:ſex tantum faſcibus cum duodecim conſulem ꝓcant. ¶ Noua purpura fulget: Si uerum eſt quod ſcriptores ꝓbatiſſimi tradiderunt poſteaq̃ reges exacti ſunt conſulibus fuiſſe cõceſſum ut

Sella curulis

lictores ſellam curulem cæteraq; regum inſignia retinerent:quoꝝ Macrobius & Dionyſius meminerunt: poſſumus hoc loco trabeam accipere.Illud autem dubium non eſt & conſules & impatores olim uſos fuiſſe purpura.Ouidius ad Græcinum conſulem.Spectarem qualis purpura te tegeret. Plutarchus in Paulo: Aemilius ipſe ſequebatur ornatiſſimo curru inuectus purpuram auro contextam indutus. Eam tamen ut idem ſcribit tribuni non ferebant cum cæteri magiſtratus incederent purpurati.

PAV. MAR. Spica Cyliſſa

¶ Et ſonet focis accẽſis:crepitũ faciat cum adurit̃. ¶ Spica cyliſſa:cum legerẽ hunc locũ & pr̃ Sabi.q tũc uiuebat:& alii in me ĩuehebant̃:qm̃ de ſpicanardi uoluerim ĩtelligi:cum ipſi de croco ex cilicia laudatiſſimo ꝓueniẽti intelligẽdũ eſſe cẽſuerũt:nec aduertebãt quo in errore uerſarent̃:nõ.n.poeta de flore ſed de ſpica loquit̃ nõ.n.dixit flos cyliſſus:ſed ſpica cyliſſa:& de nardo ĩtelligit:de quo Pli.odoris gr̃a oĩbus maior:& ſi cyliſſum nardũ nõ legas apud Pli.nõ refert.nõ.n.inqt Pli.nõ naſci in cilicia nardũ:ſed imprimis laudat ſyriacũ:ꝓxime gallicũ & creticũ.Adde ꝙ ſyria iũcta eſt cilicie:ut qđ in ſyria naſcit̃ poſſit ĩ ea parte ciliciæ naſci:q̃ ſyriæ iũcta eſt.Ego aũt in ora ciliciæ ſpicã in meis manibꝰ legi:& auditoribꝰ meis oñdi:cũ hæc legerẽ.Præterea crocus cũ ſit magni odoris:ad odorẽ tñ nõ adurit̃:ſed aliꝰ uſus eſt adurũt̃ ligna odora & odoratũ gũmi:& ipſa ſpica q̃re de nardo ĩtelligẽdũ cẽſeo:& nõ de floribꝰ. ¶ Flãma:q̃ fit ĩ aris Verberat ſuo nitore:ſuo ſplẽdore & coruſcatiõe uerberare & lãbere ur̃. ¶ Auꝝ tẽploꝝ:aureã tẽploꝝ celaturã & parietes deauratos & deaurata laq̃aria. ¶ Et ſpargit iub.tre.tremulã coruſcationẽ & lucẽ. In ſũma æde in ſũmo tẽplo deaurato.Iubar ꝓ lucifero ponit̃:ut apud Vir.in.iiii.æn.It portis iubare ex orto dcm̃ ut Põpcio placet:qđ ſplẽdor eius diffũdit̃ in modũ iubæ leonis:& iubar ꝓ ſplẽdore tm̃ ponit̃:ut luc. ¶ Veſtibꝰ eo die ibat populꝰ cũ cõſulibꝰ inituris mgr̃atũ ĩmolatũ ioui optio maxio ĩ arcẽ capitolinã. ¶ Itur:q̃ſi it populꝰ cũ cõſulibꝰ. ¶ Veſtibꝰ ita.nouis & ad eã diẽ nõ tactis. ¶ In arces tar.ad tẽplũ iouis:qđ ĩ arce tarpeia

Vñ dr̃ Arx tarpeia Capitolium ex eadẽ ratione Cornelio tacito

erat. Tarpeiꝰ mõs ut Varrõi placet:dictꝰ a tarpeia uirgĩe ueſtali:q̃ ibidẽ a ſabinis necata armis & ſepulta fuerat Plu.ĩ uita romuli:iqt tarpeiã uirginẽ tarpeii filiã fuiſſe q̃ rõanã arcẽ ſabinis ꝓdidit.Dictꝰ poſtea mõs capitolinꝰ eodẽ Varro.teſte: qđ cũ ĩ eo fũdamẽta ædis iouis foderẽt̃ caput hũanũ ĩuẽtũ ẽ.& ut ꝑgit Varro hũc ãtea mõtẽ ſaturniũ appellatũ ꝑdiderũt:& ab eo late ſaturniã t̃rã:cuiꝰ ueſtigia ẽt Varrõis tpe mãebãt.Saturni fanũ:ſaturnia porta:q̃ iuniꝰ pãdanã uocat:& poſtici muri legibꝰ priuatis ĩſcripti Hic uero cũ effoderẽt̃ iouis ædis fũdamẽta iũcto hũano capite:ab aruſpicibꝰ:& ꝑcipue hetruſcis hitũ ẽ:arcẽ illã totius italiæ:deĩde totiꝰ orbis futurã.ita a capite capitoliũ dẽoĩatũ.De hoc uero Tacitꝰ.xix.ſuaꝝ hiſtoriaꝝ.Vouerat Tarq.priſcus bello ſabĩo ſedẽ ioui optio maxio iecitq; fũdamẽta:ſpe tñ magis futuræ magnitudis: quã tũc popu.Ro.cõpeteret Mox Ser.tullius adiecit aliqđ.Deĩde Tarq.ſupbꝰ capta Sueſſa & pomeria ꝑ hoſtiũ ſpolia fecit:& reliq̃.In rupe igr̃ tarpeia capitolini iouis tẽplũ erat:hñs tria ſacella æq̃ ꝯſtructa.Iũo. & mineruæ:ĩ medio iouis:huc ergo ibãt cũ populo cõſules:& poſt ſacra mgr̃atuũ inibãt.Et.P.R.Eſt cõcolor ſuo feſto.eiꝰ coloris cũ feſto:q̃ſi cõueniẽs ſuo feſto:nã ut religioſa dies:ita & ipẽ religiõſi ĩcũbebat: & ut dies erat feſta:ita & ipſe feſtiuus.Aut cõcolor ſuo feſto:q̃a prætextã ferebãt eiuſdẽ coloris. ¶ Iamq; noui

iã noui lictores cũ faſcib⁹ ꝑeũt & cõſules inibãt magĩatũ iã præeũt noui faſces:ꝑeunt pplm noui cõſules:
nã faſces dicimus & pro cõſulari dignitate:& pro cõſulũ iſignib⁹:& pro onere. Aut dicas:ꝑeũt faſces:licto
res:q cũ faſcib⁹cõſules ꝑibãt:hẽbat.n.cõſul.xii.lictores:quos aliq uolũt prio romulũ iſtituiſſe ſiue a uultu
rũ nũero ſiue ab etruſcis edoctũ. Verũ Dyo.inqt Tarq.priſ.etruſcos pene domitos coegiſſe: ut iſignia re
gũ ſuorũ regi ro.traderẽt:q̃ hæc fuer̃.xii.ſecures.trabea,: curules:Anuli:Phaler̃:paludañta ꝓtexta. Togæ
pictæ:tunicæ palmate:& oĩa iperii iſignia:qbus ipſi maieſtas eminebat:de quo et dixim⁹ in odis i eo loco
memorẽ an ſupbos Tarqni faſces dubito. Apud Macr. aũt legim⁹ Tullũ hoſtiliũ regem tertiũ debellatis
etruſcis ſellã curulẽ:lictores:& togãpictã atq ꝓtextã iſignia magĩatuũ etruſcoꝝ romæ:ut gererẽt iſtituiſ
ſe:Et Sylli⁹ de his ita inqt Meoniæq dec⁹quõdã uetulõia gẽtis Biſſenos hæc pria dedit ꝓceder̃ faſces:&
totidẽ iũxit tacito terror̃ ſecures. Hæc altas ebori decorauit honor̃ curules. Et priceps tyrio ueſtẽ ꝓtexuit
oſtro. Præũt.pria ſyllaba diphthõgũ hẽt:& poeta breuẽ fecit:ſed hoc ex ueteri græcorũ regla apd quos αι
idifferẽter põit:ut και:q̃ pticulã uertim⁹:& q̃ dicim⁹ eadẽ ſignificatiõe:& diphthõga eẽt: ſed uſus & bre
uẽ facit & ſine diphthõgo ſcribit:q̃uis romæ i marmor̃ uetuſſiſſimo ita legam⁹. Senatũ ppl̃s q̃ rõn & q̃ eſt
ibi cũ diphthõgo:Seruauit aliqñ rõnẽ hãc Vir.i.3.æne. Limia q̃ laur⁹ q̃ dei:& ſi qs diceret ꝓco hr̃e primã
breuẽ ob ſeqñtẽ uocalẽ uehemẽter errat:nã id nõ ꝓuat a nr̃is ut æolus:æacus.æacide & aeætes. ¶ Fulget
noua purpura :ꝓtexta purpurea cõſularis:ferebãt eni cõſules ꝓtextã ut in libris de põto in elegia ad Græ
cinũ cõſulẽ deſignatũ cũ eẽt initurus magĩatũ. Mẽte tñ quæ ſola loco non exulat utar. Prætextam faſces
aſpiciãq tuos. Purpura cõchilii genus eſt qđ florẽ ſicut Plynius appellat tingẽdis expetitũ ueſtibus in me
diis faucib⁹ hẽt liquoris minimi eſt in uena cãdida Purpuræ ut idẽ inqt Plyni⁹ alio nõie pelagiæ uocant̃:
Color hic pro maieſtate pueritiæ eſt. Diſtiguit ab eqte curiã Diis aduocat̃ placãdis:oẽmq ueſtẽ illuminat
in triũphali miſcet̃ auro. Et paulo iſeri⁹ purpuræ uſum ſemp fuiſſe uideo. Sed Romulo in trabea. Nã toga
ꝓtexta:& latiore clauo Tullũ hoſtiliũ e regibus primum uſum etruſcis deuictis ſatis conſtat.

Et noua cõſpicuũ põdera ſẽtit ebur:
Colla rudes opeꝝ ꝓbẽt feriẽda iuuenci
Quos aluit cãpis herba phaliſca ſuis:

¶ Et noua cõſpicuũ põdera ſentit ebur. Sellã curulem di
cit qua & conſules utebant̃ & quidã alii magiſtratus:ut ſi
gna quoque in ſella noſſem formata curuli:& totũ numi
dæ ſculptile dẽtis opus. Hæc ut qbuſdã placet a curuitate
pedũ nomẽ accepit. Serui⁹ tñ a curru dictã putat ꝙ hi tm̃
ea uterent̃ q triũphali curru iuecti fuiſſent:ſicut ẽt palma
ta dr̃ toga q̃ merebant̃ hi q de hoſtib⁹ palmã reportaſſent. A. Gel. refert. C. baſſum in cõmẽtariis ſuis ſcri
ptum reliqiſſe ſenatores ætate ueteꝝ q curulẽ magiſtratũ geſſiſſent curru ſolitos honoris gr̃a in curiã ue
hi in quo curru ſella erat quæ ob eã cãm curulis apellabat̃:eum alii qui magiſtratus curules nõdũ cœperãt
pedib⁹ in curiã irent uñ pedarii dicebant̃. Licet aũt currus primã ſyllabã ꝓducat curulis tñ abiecta lr̃a eam
corripit. Hãc ſellã Macro. ſcribit a quo nõnulli diſſentiũt. Tullũ hoſtiliũ tertiũ regẽ Romanorũ debellatis
etruſcis primũ ut romæ hẽret iſtituiſſe:necnõ & lictores togã pictã atq ꝓtextã:quæ iſignia Hetruſcorum
magiſtratuũ erãt. Nec nos lateat ꝙ qdã tradũt reges qdẽ romãos eũ curru ueherẽt:hac ſella ad eminẽtiã
uti ſolitos:exactis aũt regib⁹ cœpiſſe magĩat⁹ maiores ut cõſules dictatores uehi nõ curru ſed tm̃ ſella cu
ruli. ¶ Colla rudes opeꝝ ꝓbẽt feriẽda iuuẽci. Hi ſunt quos Donatus egregios uocat:eximebat̃.n.i ſacrifi
cia optĩũ pecus e grege ut autor eſt Feſtus. Vir. mactat lectas de more bidẽtes. Cædebant̃ ãt ioui capito
lino iuuẽci albi atq iniuges electi ex agro phaliſco. Ibi.n.ut Ply. ſcribit aq̃ clytũni ãnis epota boues cãdi
dos facit. Quar̃ rõani petebãt ide uictimas ioui capitolino mactãdas. Vir. Hic albi clytũne greges & ma
xia taurus uictima Silli⁹ Et ſedet ingentẽ paſcẽs meuania tauꝝ dona ioui. Quo i loco ſciẽdũ eſt Siliũ a Pli
nio nõ differre:ea.n. pars umbriæ ubi meuania in pte Thuſciæ ponit̃ autore Seruio:nouim⁹ ãt faliſcos eẽ
in thuſcia & haud ꝓcul ab urbe teſte Plynio:q̃uis aliq ut ait Strabo Faliſcos p ſe gentẽ poſuerit Sciẽdũ ut
Macro. docet ꝙ cũ hoſtiaꝝ duo ſint gñ̃a. Vnũ in quo uoluntas dei p exta diſquirit̃. Alterũ in quo ſola aĩa
deo ſacrat̃:in his ipſis hoſtiis uel aĩalib⁹ uel cõſultoriis quædã iniuges uocabant̃.i.quæ nunq̃ domitæ ac
iugo ſubditæ fuerant:quales iuuencos autor hoc tempore ioui mactari ſolitos dicit.
¶ Et Cõſpicuũ ebur:clara & eburna ſella curulis ex ebor̃ eni ea erat ornata ut ex Syllio dixim⁹ Hæc altas
ebori decorauit honor̃ curules:& i li. de põto i eadẽ elegia Signa quoq i ſella noſſe formata curuli. Et to
tũ numidæ ſculptile dẽtis opus:& de ebore loqt̃. ſic & cõſpicuũ referas ad cõſpicua & illuſtria ex ebore ſi
gna i ipſa ſella:ut i eiſdẽ li: ad Põpe. ꝯſulẽ inqt Cõſpicuũ ſignis cũ ꝑmet alt⁹ ebur. ¶ Sẽtit no. põ. qa noui
magĩat⁹ in ea ſedẽt:& nõ mõ cõſulũ:ſed ædiliũ quoq. ea ſella eburnea erat. ¶ Colla mactabãt eo die iuuẽ
ci q opis eẽnt exptes Rudes opeꝝ iuuẽci idomiti q nõdũ iugũ tulere:neq arauere. ¶ Præbẽt colla feriẽ
da ſecuri:ꝓbẽt ſe mactãdos ſacerdoti ab ara mĩme refugientes:nõ.n. rite imolabat̃ ſi ab ara ſe ſubtraxiſſet.
nã a ueterib⁹ ꝓbabat̃ uictima nõ clauda:nõ breuioris articuli:nõ q̃ arã refugeret:ñ externa ſed pr̃ia. Veꝝ
cũ hic de phaliſca agat,nõ de externa agit. nã pr̃ia quoq dici poterat. ¶ Quos:iuuẽcos operũ rudes. Her
ba phaliſca:aluit ſuis cãpis:q adulti in phaliſcorũ cãpis romã ide agebant̃:& tã ex umbris:q̃ ex phaliſcis
tauri romæ imolabant̃:& a triũphãtib⁹:& a nouis cõſulib⁹:& in li. de põto poeta de Põpeio cõſule idẽ fe
re inqt. Colla boues niueos certe ꝓber̃ ſecuri. Quos aluit cãpis herba phaliſca ſuis:& apd ueteres capita
le erat bouẽ mactare:quẽ ut Ply. inqt. Sociũ laboris agriq culturæ hẽmus:& addidit exẽplũ illius q bouẽ
occiderit i exiliũ eiecti Tãq̃ colono ſuo iterẽpto Præterea & i ægypto bos numĩs uice colebat̃. ¶ Phali
ſca:a phaliſco oppido. Strabo iter oppidula etruriæ phaliſcũ refert. Poſtea addit: Aliq ſane phalerios i tu
ſciæ regiõe mĩme locãdos eẽ aiunt:ſed phaliſcos p ſe gentẽ. Quidã ẽt phaliſcos ꝓpri ſmonis ciuitatẽ po

Inſignia regũ romanoꝝ ſumpta ab hetruſcis uidelicȝ trabea. Anuli ſella curulis Phalere ꝓtexta Paludamenta Toga picta Tunica palmata Præco in ſyllis Purpuræ color ANT. FAN. Palmata toga Pedarii ſenatores

ægregii Iuuenci

Faliſci Iniuges hoſtiæ

PAV. MAR.

De uictimaꝝ exploratioue Tauri phaliſci imolabantur i triũphiſ romanorum

ſuere. Aliq̄ ocacl ſimphaliſcū appellāt in uia flaminia iacentē īter ochecculū & Romā hæc ille. ſed a quo ha
buerit originē dicemꝰ in. 4 ❡ Iuppiter: ob maieſtatē & magnitudinē īperii romāi dicta hæc: ꝙ nihil ab io
ue e ſūmo cœlo rſpici poterat: ꝙ romāi iuris nō eēt. terminatū enī erat īpiū prio oriēte extrēoꝗ occidēte.

Iuppiter arce ſua totū cū ſpectet ī orbē
Nil niſi romanum quod tueaṫ habet:
Salue feſta dies meliorꝗ reuertere ſp
A populo rerum digna potente coli:
Q uē tñ eſſe deū te dīcā iane biformis
Nā tibi par nullū græcia numē habet
Ede ſimul cām cur de cœleſtibus unus
Sicꝗ ꝙ a tergo ſicꝗ ꝙ ante uides:
Hæc ego cū ſūptis agitarē mēte tabellis
Lucidior uiſa eſt q̄ fuit ante domus:
Tūc ſacer ācipiti mirādus imagīe ianꝰ
Bina repēte oculis obtulit ora meis:
Extimui ſenſiꝗ meos riguiſſe capillos:
Et gelidum ſubito frigore pectus erat
Ille tenēs baculū dextra clauēꝗ ſiniſtra
Aedidit hos nobis ore priore ſonos.
Diſce metu poſito uates operoſe dierū
Q d̄ petis & uoces ꝑcipe mēte meas:
Me chaos ātiq nā ſū reſ priſca uocabāt
Accipe q̄ longi temporis acta canam:

ANT. ❡ IVPpiter arce ſua totū cū ſpectet in urbē. Nil niſi roma
FAN. nū qd tueaṫ hēt. Iure romani iouē uenerant cū eius fauore uniuerſum orbē poſſideant. Virg. in. i. æneі. certe hinc Romanos olim uoluentibꝰ annis. Hinc fore ductores reuocato a ſanguine teucri. Q ui mare qui terras oī ditione tenerent pollicitꝰ. Nā tibi par nullū græcia numē hēt. Q uæ deorum habitꝰ interꝑtata eſt & fabularꝫ putaṫ. iuētrix atꝗ ī ipſa mēdax hiſtoria: cuiuſꝗ ut ait Euſe. ppl'aris & fabuloſior theologia eſt. Lucidior uiſa eſt: nimbo diuo ob aduentum numinis. ❡ Tenens baculū dextra clauēꝗ ſiniſtra. Placet Ma

Clauis & uirga Iano aſſignatur Chaos

cro. ianum cum claui & uirga ideo figurari. quia eſt omniū portarum cuſtos & rector uiarum. Sed utrunꝗ idoneum eſt ianitori. baculus ad uim repellendam: clauis ad claudendas ac reſerādas fores Me chaos antiqui nam ſum res priſca uocabant: Ianus teſte Macrobio ſaliorum antiquiſſimis carminibꝰ deus deorum canebaṫ: creditusꝗ eſt a nōnullis q mundum eſſe genitū uolūt nihil ut diximus aliud eſſe quam chaos cōfuſam & hiantē ab initio unitatem ac principiū productionis omnium rerum. Vñ illud eſt. M. Meſſalæ auguris de hoc deo qui cuncta fingit eademꝗ regit aquæ terræꝗ uim ac naturam grauem atꝗ ꝓnā in ꝓfundū dilabentem ignis atꝗ aiæ leuem in īmēſum ſublime fugientem copulauit circundato cœlo Hinc ianus deorum antiqſſimus dr̄. Iuuena

Ianꝰ antiqſſimꝰ deorum

lis. Dic mihi nunc queſo dic antiquiſſime diuum rñdes his iane pater. Lege Macr. in Saturnalibus qui multa de hoc deo tradit & aperte pariter & copioſe.

PAV. MAR. ❡ IVPpiter cū totū orbē ſpectet a ſua arce: cum oēs terras & maria ꝓſpiciat e ſummo æthere: qui illi aſſignatur: aut ex ſexto cœleſti circulo: per qd eius ſtella uagaṫ: & quo in loco altior eſt luna mercurio: uenere: ſole & marte. ❡ Nil hēt quod tueaṫ: qd reſpiciat. ❡ Niſi romanū: nā quicqd inferius eſt romano impio. ❡ Salue: ſaluere iubet diē calēdarū ipſarū. ❡ Salue dies feſta: ſaluete calēdæ ianuariæ. Et ſemp reuertere melior: ſemp uos calēdæ ꝓſperiores redeatis. ❡ Digna coli a populo potēte rerū: digna dies quā colat & celebret populus ro. qui terris īperat. ❡ Q uē: iani myſteria relaturus: duo primū a iano petit: ut dicat qui deus ſit: & cur ſolus ex oī

Calēdæ iani cæteris ꝓferēdæ

deorū nūero biceps ſit. O iane biformis biceps. ❡ Q uē deū dicā te eē. i. quē te appellē. Nā græcia uñ nos latini deos accepimꝰ. ❡ Nullū hēt numē par tibi. nullū deū hēt bicipitē: nec tot poteſtatum. ❡ Simul ede cām: dic rōnē. ❡ Cur unꝰ de cœleſtibꝰ: cur tu ſolus ex oī cœleſtiū nūero Et uides qd ſit a tergo & qd ſit añ. qſi cur es formæ duplici: hoc eſt cur biceps ut poſteriora & anteriora uideas: ❡ Hæc ego: dū hæc uolueret ſecū: ſcripturꝰ qcqd ianꝰ īſpiraret: aducit ipm numē eruditurꝫ poetā. ❡ Cū ego agitarē mēte hæc: cū uoluerē hæc aio. ❡ Sūptis tabellis: q̄s ad ſcribēdū parauerā. ❡ Domꝰ eſt uiſa lucidior quā fuit añ aduētū numis facta eſt domꝰ ſplēdentior q̄ priꝰ fuerat. ❡ Tū ſacer: iā aducit numē: & ſeſe poetæ uidēdū obtulit. ❡ Tū ianus ſacer mirādus: & uenerādus & admiratiōe ꝓſequēdus. ❡ Ancipiti imagīe: duplici forma Obtulit repēte: ſubito. ❡ Bina ora: & anteriora & poſteriora. ❡ Oculis meis: ut bñ poſſem eū gemitū ītueri. ❡ Extimui. extimuit poeta uiſo deo: nec mirꝫ: eū ab ipſa natura deos timeamꝰ: īde eſt ut pleriꝗ uelint deū a Δεο μετ deduci qd ē timeo: ꝙ ab oibꝰ timeaṫ. iō & Papi. inqt: Primꝰ ī orbe deos fecit timor. ❡ Extimui ego uiſo numie. Et ſenſi capillos riguiſſe: q̄ſi factos hirtos: & hoc naturale eſt ut ob metū capilli rigeāt. rōnē affert Ariſtoteles in ꝓblematibꝰ. cū timor ī corde ſit: ſanguis ut ſuccurrat cordi deſerit & pellē & cutē: īde cedēte ſanguīe exteriora frigeſcūt: & ſic fugato naturali calore cōtrahiṫ cutis: ex euiꝰ cōtractiōe pili rigēt: ſic ēt frigeſcit pectus ob metū deficiēte ſāguīe: in quo eſt naturalis calor: iō hic. Et pectꝰ erat gelidū ſubito frigore: ſic & apud Vir. gelidꝰ teucris ꝑ dura cucurrit oſſa. tremor. ❡ Ille: ianus. ❡ Tenēs baculū dextera: & uirgā ſiniſtra: hoc ē illud qd ſupius diximꝰ ianū cū claui & uirga figurari: q̄ſi oīum & portarꝫ cuſtodē & rectorē uiarꝫ. ❡ Edidit nobis hos ſonos ore priore ita locutꝰ ē ore āteriore: & nō eo ꝙ erat a tergo: ut meliꝰ poeta audiret. ❡ Diſce: facit ianꝰ attētionē: ut ītētior ſit poeta ad eiꝰ uerba ꝑcipiēda. O uates operoſe dierꝫ: o naſo poeta ſtudioſe tpm: q ſcribere cupis mēſiū & dierꝫ rōnē. ❡ Diſce poſito metu: abiecto oī

De iāo ſm heſiodum

timore. ❡ Q d̄ petis: & q deꝰ ſim: & cur biceps. ❡ Et ꝑcipe mēte uoces meas: ꝑcipias aio uerba mea. Me chaos: rñſurꝰ qōnt ianus refert ſed ad primā mūdi originē: hoc eſt ad ipm chaos. Q d̄ ut autor eſt Heſiodus: ī theogonia fuit q̄dā cōfuſa ab initio unitas: q̄ pricipiū eē dicunt ꝓductiōis oīum rerꝫ. Vñ ī pricipio meta. Vnꝰ erat toto naturæ uultꝰ ī orbe. ❡ Q uem dixeṙ chaos. Facit ad hoc illud Diodori de pria hominū gñatiōe: q̄ duplicē refert. Q uoſdā mūdū ingenitū fuiſſe: & genus hoīum ab æterno: ſine ortus princi

plo ſenſiſſe.Q uoſdã gẽtiũ arbitratos:& hũiſſe hoies initiũ.Nã a rerũ priordio cœlũ & terrã unicã hũiſſe ideã ĩmixta eorꝫ natura.Exĩde diſtictis ĩuicẽ corpib⁹:cœpiſſe mũdũ hũc ordinẽ quẽ uidemus. Aera motũ cõtinuũ ſortitũ & igneã ptẽ ei⁹ſupiora loca:pp leuitatẽ aiũt appetiſſe.Eadẽ cã ſolẽ:& aſtra curſ⁹ ſuos ſortita limoſũ & turbidũ hũori mixtũ eodẽ ſtetiſſe ĩ loco:pp grauitatẽ:q̃ cũ mixta eẽnt ex hũidis mare affectũ.ex durioribus terrã lutuoſã euaſiſſe.& oino mollẽ.Hæc primũ cũ ſolis ardore dẽſior euaſiſſet:ei⁹ ſupficie ui caloris tumefacta multis ĩ locis hũores quoſdã eẽ cõcreatos:ĩ q̃bus putredies tẽui cõtectæ pellicula ſint excitatæ.ut paludib⁹ & ſtagnis ægyptiacis.uidem⁹accider̃:cũ frigidã terrã ſubito æſt⁹ aeris calefacit. Euripides in menalippe cœlũ & terrã mixtã fuiſſe tradit.ſepata poſtmodũ gñaſſe ſingula.Arbores:uolatilia feras ac oẽ mortaliũ gen⁹ hacten⁹ex Diodo. Thales mileſi⁹ aq̃ putauit rerũ eẽ pricipiũ:& hic oia elemta mũdi ipſũq; mũdũ:& q̃ ĩ eo gignũt̃ exiſtere.Anaximãder nõ ex una re ſicut Thales ex hũore:ſed ex ſuis ꝓpriis pricipiis q̃ſq; res naſci putauit:q̃ rerũ pricipia ſingularũ eẽ credidit ĩfinita. & ĩnũerabiles mũdos gigner̃.Refellit hoc Ariſtoteles:cũ dicat plures mũdos ñ eẽ neceſſe poſſe.Anximenes oẽs rerũ cãs infinito aeri dedit.Anaxagoras rerꝫ oium effectorẽ diuinũ aĩum ſenſit.Diogenes aerã dixit rerũ eẽ materiã de qua oia fierẽt.Sed eũ cõpotẽ diuiæ rõnis.Archelaus de piculis ĩter ſe diſſimilib⁹:q̃b⁹ ſingula quæq; fierẽt: ita oia cõſtare putauit:ut ĩeſſe ẽt mẽtẽ diceret:q̃ corpa diſſimilia.i.illas pticulas cõiũgẽdo & diſſipãdo agere oia.At Strabo inq̃t antiquũ de athomis dogma ſi poſſidonio credẽdũ eſt:mochi fuit hois Sidonii:qui añ troianas res uixit.Dixim⁹ hæc ut facili⁹ q̃ de ſeipſo aut de pria mũdi digeſtiõe ian⁹refert intelligam⁹: qui ita loq̃t̃:ac ſi ipſe iĩ chaos fuiſſet:ex eo ꝓduſſet:diuiſiſſet:ĩ ordĩe quoq; redegiſſet:qd creditũ ẽ auctoritate cõfirmatũ.M.meſſalẽ de quo ſupi⁹ dixim⁹.Q ui cũcta fingit eãdeq; regit aquæ terræq; ui ac naturã grauẽ:atq; ꝓnã ĩ ꝓfũdũ dilabẽte:ignis atq; aiæ leuẽ in imẽſũ ſublime fugientẽ copulauit circũdato cœlo. Q uinetiã ad rẽ facit põpeianã illud cũ chaos definit.iii.de ſig.uer.Chaos appellat Heſiodus cõfuſam quãdã ab initio unitatẽ hiãtẽ::patẽtẽq; ĩ ꝓfũdũ κάινειν græci nos hiare dicim⁹.Vñ ian⁹detracta aſpiratõe dr̃ eo qd fuerit oium primus.Cui primo ſupplicabãt ueluti parẽti & a quo rerꝫ oium factũ putabant initiũ. Sed hæc hacten⁹. ¶Antiq:ueteres. ¶Vocabãt me chaos:appellabãt me eã cõfuſã unitatẽ uñ rerũ oium pricipiũ fui. Nã ſum res priſca antiqua:& ante digeſtũ orbẽ.Accipe quã longi tpis canã acta: audias & aĩaduertas:quã uetuſtiſſima facta tibi referã:& auget attẽtionẽ:& ſibi antiq̃tate ultima auctoritatẽ facit:

Lucid⁹ hic aer & quæ tria corpa reſtãt
Ignis aqua & tellus un⁹ aceruus erat
Vt ſemel hoc rerũ.ſeceſſit lite ſuarum
Inq; nouas abiit maſſa ſoluta domos:
Flãma petit cœlũ:ꝓpior loc⁹ aera cœpit
Sederunt medio terra fretũq; loco:
Tũc ego q̃ fuerã glob⁹ & ſine imagie
In faciẽ r̃dii dignaq; m̃bra deo (moles
Nũc quoq; cõfuſæ qñ nota pua figur̃ ẽ
Ante qđ eſt in me poſtq; uidetur idẽ.
Accipe quæſitæ quæ cã ſit altera formæ
Hanc ſimul ut noris officiũq; meum:

¶Lucidus hic aer & q̃ tria corpa reſtãt.Q uattuor dicit elemẽta.licet ſint qui rerꝫ naturam ĩ tria diuidũt auto.Donato terra mare ac cœlũ.Vnde illud Terentii.O cœlum o terra o maria neptuni.Vir.in.4.Geor.deum nãq; ire p oẽs terraſq; tractuſq; maris cœlũq; ꝓfundũ.Maſſa:chaos & inutilis elemẽtorũ cõfuſio.Ipſe alibi:rudis indigeſtaq; moles nec quicq̃ niſi põdus iners.Et ĩfra.Tũc ego q̃ fuerã globus & ſine imagie moles.¶In fa.re.di.q; mẽ.deo.In mẽbra ião digna:quẽ quidã mundũ eſſe opinati ſunt teſte diuo Auguſtino.¶Nota pua.Antiquæ cõfuſiõis ueſtigia q̃dã ſunt duæ facies q̃b⁹ fit ut is cui eas cernere cõtigerit pene diſcernere neq̃at utra anterior ſit.Eſt ãt nota mõ ſignũ ut hoc loco.mõ diſtinctio. mõ ꝓbrũ Vñ illud ẽ Lucil⁹. Q uẽ ſcis ſcir̃ tuas oẽs maculaſq; notaſq;. ¶Lucidus:ipſm chaos q̃ttuor elementa confuſa & cõmixta tenebat.¶Hic aer lucidus:clarus & liquidus. ¶Et tria corpa q̃ reſtãt:reliq̃ tria elemẽta.ſ. ignis aq̃ & tellus erãt unus aceruus:un⁹ cumulus:q̃a oia ſimul mixta erãt. Aer ab ἀώνομαι uerbo græco:qđ eſt flo ſeu ſpiro. & Pli. aſſẽtire ur̃:cũ de elemẽtis agat aera ſpiritũ uocãs.Q uattuor.n.elemẽta eẽ cõſtat.de q̃b⁹ Pli.ignitũ ſũmo ĩ de tot ſtellarꝫ collucẽtiũ illos oculos.Proximũ ſpũs:quẽ græci:nr̃iq; eodẽ uocabulo aerẽ appellaut uitalẽ hũc &c.& ſubdit Cui⁹ ui ſuſpẽſã cũ q̃rto aq̃rũ elemẽto librari medio ſpacio tellurẽ.ita mutuo complexu diuerſitatis effici nexũ:& leuia põderib⁹ ĩhiberi:quo min⁹ euolẽt.Cõtra grauia ne ruãt ſuſpẽdi leuib⁹in ſublime tẽdẽtib⁹.ignis dr̃ a gignẽdo:ſeu naſcẽdo qđ ide oia naſcant̃.Naſcẽdi cã duplex ẽ ignis & aq̃. Hæc nuptiali die ĩ limie põebant̃.Cui⁹ rei cãs Plu.refert ĩ prob:& noua nupta attigere uidebat̃:de quo alias ide ẽ Illud ĩ Meta.& ab his oriunt̃ cũcta duob⁹.Aq̃ ẽt Põpe.teſte dr̃ a q̃ uiuam⁹.Tell⁹terra ipſa ut Var.inq̃t a terẽdo:ide ĩ augurꝫ libris p ſimplex r.ſcriptũ repit̃. ¶Vt ſemel:iq̃t ian⁹poſtq̃ ab initio chaos aptũ ẽ & ipſa elemẽta ipſa ſuis ĩ locis diſpoſita.Ego q̃ cõfuſus ĩ ea maſſa fuerã diuinã accepi formã & faciẽ ſũmo deo dignã.ſic priæ q̃oni rñdit.& q̃s de⁹ eẽt apuit.nã ab initio & primũ ſe oium fuiſſe oñdit. ¶Vt poſtq;.Hæc maſſa ſoluta:hoc ẽ ipſm chaos ſolutũ & digeſtũ:& appellat maſſã & illud ĩ quo eẽt rerũ cõmixtio confuſa. Seceſſit lite rerũ ſuarũ.a diſcordia rerũ ĩ ea pugnãtiũ diuiſa & digeſta ẽ & r̃dacta ĩ ſuã ui & naturã elemẽta.¶Et abiit ĩ nouas domos:nã nũq̃d p elemẽta nouã ſibi ſedẽ elegit.¶Flãma pe.cœ.ignis ob leuitatẽ ſupiora loca petiuit:idẽ ĩ.meta.Sũmaq; locũ ſibi legit in arce.Cœlũ ut a Var.refert̃ æli⁹ ſcribit dictũ qđ ẽ celatũ:aut a cõtrario noie celatũ qđ aptũ:& Ariſt.i.li.de cælo inq̃t triplex accipit̃:cœlũ p octaua ſphæra: p corpe q̃nto:& p toto ũiuerſo.¶Loc⁹ ꝓpior:ꝓpiq̃or ipſi igni.Cœpit aera.& ĩ meta.ꝓxim⁹ ẽ aer illi leuitate:locoq;.¶Terraq; & fretũ mare:hoc ẽ ipſm aq̃rũ elemẽtũ.¶Sederũt me.lo.q̃a terra & aq̃ undiq; ipſo aere circũdant̃ ut auto.Ply.diximus:q̃rto aq̃rũ elemẽto librari medio ſpacio tellure. ¶Tũc eo tpe quo

De elementorum diſtinctio ne ſm uarios autores uidelicet Diodori Thaletis Anaxagore Diogenis archelai heſiodi

ANT. FAN.

Nota aliq̃ñ ſignum Diſtinctio probrum

PAV. MAR.

De aq̃ & igne in ſacris

Cælum unde dr̃

ſolutū & digeſtū ē chaos. ℂ Ego:ianus. ℂ Qui fuerā glob⁹:& ī tāta rex cōfuſiōe globat⁹: & ipſa rex cō
Idē ian⁹ eſt facie anterio re q eſt in poſte riore
genes. ℂ Et moles ſi.ima.qſi maſſa pōderoſa ɔfuſa & īdigeſta:ſine ulla forma. ℂ Rediiln ſ acie:nō qd tū primū factus:ſed qd añ fuerā ex aceruo & cōfuſa rerū cōgerie ī diuinā formā redii. ℂ Et mēbra di:deo:ga accepi formā & mēbra meo magno numini cōueniētia:ſic ſe deū deox uidet̄ oñdere:a quo cuncta habue rīt initiū nec mirū:cū alii mūdū eē ianū exiſtimauerit:ut ſupi⁹ dixim⁹. ℂ Nūc quoq;:relatur⁹ ē ian⁹ & for mæ duplicis cās:& q̄ ſint ei⁹ officia:ut ex his apti⁹ altera cā ītelligat̄. ℂ Nūc quoq;:nūc ēt Q m̄ pua no ta:ſignū quoddā exiguū. ℂ Cōfuſæ figuræ eſt ī me:cū in hoc ſigno cōfuſionē primā repſentē.Idē uſ qd ē añ:& qd eſt poſt:qſi idē poſterior a tergo:q & āterior & qm̄ ī multis codiūb⁹ ſcriptū eſt tuet̄ nos alr̄ ītel ligamus:& qttuor hos uerſus ſimul iūgam⁹. ℂ Nūc quoq;:qm̄ pua nota:puū ſignū hui⁹ Figuræ ɔfuſæ: qſi pua hæc figuræ meæ cōfuſio.i.ipſa figura exigua:ex pte cōfuſa. ℂ Tuet̄:reſpicit. ℂ Idē in me qd ē añ & qd ē poſt:uidet eē idē a tergo ꝙ eſt a pector̄. ℂ Accipe:tu Naſo. ℂ Quæ ſit altera cā formæ petitæ:q̄ ſit rō illi⁹ qd ſo loco petiueras.Vel ſi ſupior ſnia placebit dicas.Quæ ſit altera cā:ſcda cā. ℂ Formæ peti tæ:de qua q̄ſiuiſti.Fuere tñ & añ me q legerēt. ℂ Quoniā nota pua:pua noticia ē meæ figuræ confuſæ: ℂ Sed uſ ſtare nō poſſe:qm̄ notā ad ſignū:ad macuiā ad titulos referim⁹ & hēt primā breuē: qd ſi ad co gnitionē referem⁹ hēret o lōgū:ut not⁹ nota notū:& noticia. Vt ſil'noris hāc & offm̄ meū:ut cngnoſcas & formæ cām:& q̄ ſit nr̄a ptās. ℂ Quicquid primū iani offm̄:quod oīa ſua manu claudant̄ & aperiātur.

Quicq̄d ubiq; uid̄s cœlum mare nubila (terras
Oīa ſunt noſtra clauſa patentq; manu:
Me penes eſt unum uaſti cuſtodia mundi
Et ius uertendi cardinis oē meum eſt:
Quū libuit pacē placidis emittere tectis
Libera perpetuas ambulat illa uias:
Sanguīe letifero totus miſcebit̄ orbis
Ni teneāt rigidæ cōdita bella ſeræ:
Præſideo foribus cæli cum mitibus horis
Et redit officio iuppiter ipſe meo.

ℂ Nubila:aerē quē iano.i.mūdo autore nox claudit dies
AMT. FAN.
apit. ℂ Vertēdi cardis.Poeticæ.ñ.n.uertūt̄ cardies ſed & cœlū & poſtes uerti dicim⁹ ſup cardies ſuos. Cū libuit pacē placidis emitter̄ terris.Liui⁹ autor eſt Numā pōpili
Iani tē plū apie bat̄ ī bel lo: pace claude batur
um ad īfimū argiletū ianū īdicē pacis ac belli feciſſe ut ap tus ī armis eē ciuitatē clauſus pacatos oēs circa pplos ſi gnificaret.Hoc tēplū fuiſſe apud theatrū Marcelli Serui⁹ ſcri.cui⁹ poſtes is cōſul apiebat q prior creat⁹ eēt.Vñ ait Vir.in.yii.æne.Inſignis apit ſtridētia limia cōſul.i. prio loco creat⁹:licet alter ſimilē hēat ptātē.Apiebat̄ autē mo tis armis ut exercitib⁹ romāis in bella pfectis oē redit⁹ fie ret.Vel ga ferūt Romulo cū ſabīs pugnāte cū in eo eēt ut uiceret̄ calidā aquā ex eo loco ubi ædes iani ē erupiſſe
Ter cla uſum ē templū iani ſo lum
q̄ fugauit exercitū ſabiox.Vñ tract⁹mos ē ut pugnaturi tēplū apirēt:qd ī eo loco cōſtitutū eſt:qſi ad ſpē priſtini auxilii.Alii dicūt Tatiū & Romulū fœdere facto hoc tēplū ædificaſſe & īde ianū duas hr̄e facies ut oñdat duox regū cōcionē uel ꝙ ad bellū ituri dēnt de pace cogitare. Eſt & alia rō nō cōtēnēda ꝙ ad bellum itu ri optāt reuerſionē:idē tēplū pace claudebat̄ uel ut ït⁹ furor coerceret̄ ut Furor ipi⁹itus ſæua ſedēs ſup ar ma & cētū uictus ahenis poſt tergū nodis fremet horrid⁹ ore cruēto.Vl'ne pax diſcederet :ut Pace fores obdo nē q̄ diſcedere poſſit. Ter āt clauſum eſt teſte Liuio regnāte:Numa poſt primū Punicū bellū pfectū: & poſt bellū Actiacū ab īpatore Cæſ.Aug.Pace terra mariq; parta.Cætex duax portax id fuit & uoca catū eſt Belli ianua auto.Plutar.Qd uſ oñdere illud Vir.Diræ ferro & cōpagib⁹ arctis claudent̄ belli por tæ:& illud ſunt gemīæ belli portæ.Sed captis phaleris oppido thuſciæ cui⁹ ſupra memim⁹ iuctū eſt ſimlā chrū iani cū frōtib⁹ qttuor.Vñ qd Numa ɔſtituerat trāſlatū ē ad fox trāſitoriū & iqttuor portax tēplū cō ſtitutū ē ut Ser.ſcri.Præſidio forib⁹cœli cū mitib⁹horis.Ianū nōnl'li ſolē eē tradiderūt:cui⁹ fors ſt oriēs & oceñs:qb⁹ ian⁹ merito dr̄ pſidet̄:eaſdē portas & horæ ſuāt ut Ho.finxit.Sciēdū āt ut Macr.docet hox ſolē eē:ex quo & qttuor tpa qb⁹ān⁹orbis īplet̄ horæ uocāt̄ & qttuor ac uigiti horæ qb⁹dies noxq; ɔficit̄. ℂ Quieqd uides ubiq; in oī loco.ſ. ℂ Cœlū mar̄ nubila.i. ipſ aera p quē uagant̄ nubila. Præterea nihil
PAV. MAR.
aliud ſt nubila q̄ aer dēſus. ℂ Terras:ſic tetigit qttuor elemēta.q.d.oia q̄ ſunt ī toto uniuerſo.Sūt clauſa & patēt nr̄a māu:qa ego oīa claudo & apio.Hoc eſt qd ſupius diximus qtriforme fingi:qſi uniuerſa clymata maieſtate cōplexū. ℂ Me penes:ſm offm̄ ſeu ptās:qd pſit ſolus mūdi cuſtodiæ Tertiū qd ipſe ſit q cœlū uertat:qd referēdū eſt ad id qd diximus alios eū uoluiſſe mūdū.i.cœlū eē:ianūq; ab cūdo dcm̄: qd mūdus
Pol⁹ & axis idē ſunt
ſp eat dū in orbē uoluit̄.Cuſtodia uaſti.i.magni mūdi eſt penes me unū Solum qſi ī mea ptāte. nā penes dixit qd magis ſignifi.q̄ apd qd oñdit Vlpianus de uer.ſig.apud te:qd ql'cūq; a te teneat̄ penes te qd quo dāmō poſſidet̄ abs te. ℂ Et oē ius:oīs ptās ℂ Vertendi cardis:uertēdi cœli:qd aſſidua uertigīe rotat̄ ſeu uertendi axis ſupra cardies.i.ſupra polos q duo ſt arctic⁹ & ātarctic⁹:& ab altero ī alterx ptēdit̄ axis lȳ axē aliqñ p polo accipiam⁹. ℂ Cū libuit:qrta iani ptās Pacem tradet̄ qnta ꝙ bello ēt pſit de quo eſt illd̄ Liuii: qd retulimus.Numa ianū belli paciſq; īdicē feciſſe. ℂ Cū libuit:cū placuit mihi. ℂ Emittereq; pacē placidis tectis p placida tecta.Aut placidis tectis emittet̄.hoc ē mittet̄ e tēplis q paci belloq; pſum. ℂ Libera:illa pax q̄ a nemie poſſit īhiberi. ℂ Ambulat ppetuas uias.i.p oīs uias nemie īpediente.aliq codices hñt p tu tas uias:q̄ſi nemie īſidias uiatori ſtruēte. ℂ Tot⁹orbis miſcebit̄:ɔfūdet̄. ℂ Letifero ſāguīe: letifera ſāguis effuſiōe pp bella:q̄ p totū orbē eēnt. ℂ Ni rigidæ ſeræ:niſi duræ catenæ:ſeu duri uectes. Teneāt bella cō
Officiū iani
dita:abſcōdita & īcluſa ī tēplo meo:hoc ē niſi tēplū meū eēt clauſum:qd aptū bellū indicaret. ℂ Præſideo: ſextū offm̄ ſeu ptās:qd cœli fores ſuet & p eū eat & redeat lux.Præſideo ego foribus cœli ianuis cœleſti b⁹:hoc erat qd ſupius dicebam⁹ quoſdā ianū ſolē demōſtrari uoluiſſe:& iō geminū:qſi utriuſq; ianuæ cœ leſtis potētē:q exoriēs apiat diē occidēs claudat:Fores enī cœli ſt oriēs & occidēs: uñ ſol & egredit̄ & ī

gredit̃.℄Cũ horis mitibꝰ.Homerꝰ li.v.iliados horas fingit nõ minꝰ phiſice:q̃ poetice cœli portas ſuar̃.
Cũ his ergo ianus cœli portas ſuat nec abſurde ẽt dicceremꝰ.℄Cũ hoſtis mitibꝰ:hoc ẽ matutinis:& ueſp Horæ
tinis:quæ mites & tẽperatæ ſunt reſpectu medianaꝝ:quæ nimis calidæ:& nocturnaꝝ:q̃ frigidæ & ma nymphe
xime,cum horis matutinis ſol oriat̃.& ueſpertinis occidat.℄Et iuppiter redit officio meo:meo beneficio: ſeruant
cum iouem lucis auctorem ſeu diei patrẽ ſupra dixerimus iuppiter hic pro ipſa luce ſeu die accipiat̃ qui il- portas
lius bñficio redeat:qui cœli foribus præſidet:uel intelligas ꝙ ſuo officio eat & redeat iuppiter. cœli ſm Home.

Inde uocor ianꝰ cui cũ cereale ſacerdos
Imponit libum farraq; mixta ſale:
Noĩa ridebis mõ nãq; patultius idem
Et modo ſacrifico cluſius ore uocor:
Scilꝫ alterno uoluit rudis illa uetuſtas
Noĩe diuerſas ſignificare uices:
Vis mea narrata ẽ cãm nũc diſce figuræ
Iã tñ hãc aliqua tu quoq; parte uides
Oĩs hẽt gemĩas hic atq; hic ianua frõtes
E qbꝰ hæc populũ ſpectat at illa larẽ:
Vtq; ſedẽs primi ueſtri ꝓpe limia tecti
Ianitor egreſſus introituſq; uidet:
Sic ego proſpicio cœleſtis ianitor aulæ
Eoas partes heſperiaſq; ſimul.

℄INDE uocor ianus. Ouidiꝰ qdẽ hoc loco a ianua ianũ ANT.
dictum exſtimat.Sũt tñ q ianuæ a iano nomẽ ĩditũ uelint FAN.
quo regnãte legimus oium domos relegione ac ſcitate ſuiſ Ianꝰ unde
ſe munitas.Iõq; huic deo ob eiꝰ merita ĩtroitꝰ & exitꝰ ædiũ dictus
cõſecratos.Aliis placet ianũ ab hiãdo dictũ aſpiratiõe de
tracta:qm̃ ipſe eſt ut diximꝰ chaos hians q̃dã.& patẽs in ꝓ
fundũ unitas.Aliis q̃ſi Eanũ ut diximus ꝙ mũdus ſp eat.
Lege Macro.Cũ cereale ſacerdos ĩponit libũ. Libi genus
nus qd iano tm̃mõ delibari ſolebat ueteres ianual appel-
larũt.Seruiꝰ libũ inqt placẽtã eẽ q̃ farre:melle & oleo con Ianual
ſtat & apta eſt ſacrificiis ut idẽ dicit.Ea libi nomen accepit
ul' a libero prẽ ul' ꝙ libãdi cã fieret ut Varrõi placet. Noui Libum
mus aũt alius quoq; rebꝰ liba cõſtare ut docet Cato & eſſe
ẽt plcẽtas lu xurioſæ gulæ.Sed hic panis dulciarius quem
dixĩmꝰ aptꝰ ſacrificiis hẽbat̃ dicebat̃q; ſeciũ ꝙ ſecaret̃ cul Secium
tro quẽ ut ait Feſtꝰ Seceſpitã appellabãt.Erat ãt culter fer Seceſpita
reus oblongus manubrio eburneo rotundo ſolido iuncto
ad capulum auro argentoq; fixo clauis æneis ære cyprio:
quo flamĩes flmaminicæq; uirgines põtificeſq; ad ſacrificia
utebant̃.℄Mixtaq; farra ſale.Periphraſis molæ far eni to
tũ & ſale ſparſũ uocat̃ Mola:ꝙ eo mollito hoſtiæ aſpergũ
tur.dr̃q; mola ſalſa.Martialis.Cõſũpſi ſalſaſq; molas & thuris aceruos.Pli.Nec minꝰ ꝓpitii erãt mola ſalſa
ſupplicãtibꝰ.Idẽ Numa ĩſtituit deos fruge colere & mola ſalſa ſupplicare atq; ut autor ẽ Hemia far torre
re qa toſtũ cibo ſalubriꝰ eẽt ſtatuẽdo nõ eẽ puꝝ ad rẽ diuinã niſi toſtũ.Mola ut iqt Seruꝰ & frõs uictimæ
& foci aſpgebant̃ & cultri fiebatq; de horna fruge & horno ſale.℄Noĩa ridebis mõ nãq; patultius idem.
Et mõ ſacrifico clauſius ore uocor.Ianus teſte Macr.iuocabat̃ in ſacris ianus geminꝰ.ianus pr̃.ianus iuno Mola
niꝰ.ianus cõſiuiꝰ.ianus q̃rinus.ianus patultiꝰ & clauſiꝰ.Geminꝰ ꝙ ꝑſit utriq; cœli ĩãuæ.Pr̃ q̃ſi deoꝝ deꝰ Iu
nõniꝰ ꝙ nõ ſolũ mẽſis ianuarii:ſed oium mẽſiũ ĩgreſſꝰ teneat Cõſiuiꝰ a cõſerẽdo.i.ꝓpagie hũani gñis q̃ a Iani no
iano autor̃ cõſerit̃.Quirinꝰ q̃ſi belloꝝ potẽs ab haſta q̃ Sabini q̃rinũ uocãt.Patultꝰ ſiue patutiꝰ qa bello mina in
cãæ eiꝰ patẽt.Clauſiꝰ ſiue cluſiꝰ qa pace claudũt̃.℄Vis mea narrata ẽ:Rhetorica exornatio q̃ Ci.trãſmu ſacris
tationẽ appellat.℄Oĩs hẽt gemĩas hic atq; hic iãua frõtes.Alterã q̃ egrediẽtibꝰ ſiue egreſſuris ſeſe offert
Vñ ianꝰ q ianuis ꝑſidet merito duas facies gerit:q̃uis nõ diſplicet illa Plutar.rõ:q ianũ ait cũ ferrũ & ſilue
ſtrẽ cultũ ĩ urbanũ ciuileq; mutaſſet fictũ bifrõtẽ ꝙ alterã ex altera formã diſpõnẽq; reddiderit:Sane frõs Frons
nõ ſolũ de pte capitis ſed de aliis quoq; rebꝰ dr̃:ut hoc loco:Oui.alibi.A frõte potẽtes cælicolæ clariq; ſu
℄INDE cur ianus dictꝰ:& cui cũ libũ offert̃ qbꝰ appellet̃ noibꝰ.℄Inde:ex eo:qd ſos poſuere penates.
ianuis ꝑſum.℄Vocor ianus:ab ipſis ianuis.Cui cũ ſacerdos ĩponit libũ:cũ offert libũ.℄Cerealeia Cere PAV.
re:qd ex cerealibꝰ rebꝰ fiat.aliq eni dicũt libũ eẽ genꝰ panis.Cato ad mixtionẽ quãdã eẽ oñdit.& libũ Var MAR.
rone teſte appellat̃ ꝙ primũ libaret̃.℄Et farra mixta ſale:hoc ẽ molã ipſã.Nã mola Põpeio teſte uocat̃
far totũ:& ſale ſparſũ:ꝙ eo mollito hoſtiæ aſpgunt̃.& Var.inqt ex mola.i.ex ſale & farre mollito.Tradit
Verriꝰ:ut Pli.refert pplm Ro.farre tm̃ e frumto trecẽtis ãnis uſũ.& Diõñ.iqt:ut nos græci:hordeũ uetu
ſtiſſimã frugẽ putãtes hordei:primitias in ſacris damus ullas:eas uocãtes.Ita romãi ꝑcioſiſſimũ uetuſtiſſi
mũq; fructũ far putãtes eẽ ſacrificia oĩa ignea ab eo ĩcipiũt. Ridebis tu noĩa:mihi.ĩ.ipoſita:& q̃ hũiliora
ſũt mea dignitate.Nãq; mõ ore ſacrifico ore ſacerdotis ſacra faciẽtis:℄Vocor patutiꝰ:a patẽdo.℄Et idẽ
uocor cluſiꝰ:a claudẽdo.diximꝰ eni in ſacris ĩuocari ianũ patutiũ:& ianũ cluſiũ:cãm Macro. refert de irre Vñ dr̃
ptiõe ſabioꝝ p portã & iani auxilio:de quo ĩferiꝰ dicemꝰ:cũ ẽt ab ipſo repetat̃.℄Scilꝫ:q̃re ita appellatus mola ſal
ſit:ut alterno noie alternũ quoq; offm̃:oñderet̃.Scilꝫ:certe.℄Illa rudis uetuſtas: ſimplex & ĩpolita.℄Vo ſa &
luit alterno noĩe:noĩe alternatum:hoc eſt p uices repetito:cũ nũc patutiũ: nũc cluſiũ diceret ſignificare di qũo fie
uerſas uices cõtrarias:officii alternatiõe:cũ p uices nũc claudã nũc aperiã.℄Vis mea:multiplicẽ ſuã ptã bat
tẽ ianus retulit:iã figuræ duplicis cãm refert & a ſili arguẽs eã oñdit : ꝑſertim a ianuis:qbus ꝑeſt unaq̃q;
ianua hẽt duas frõtes:qꝛ altera q foris ſunt reſpicit:altera q̃ ĩtus idẽ facit ianitor ĩ limĩe ſedẽs..Sic ipſe ia
nitor ut cæli portas ſuet:oriẽtẽ ſil' & occidẽtẽ reſpicere neceſſe:qd niſi bicipiti forma facere nõ poterat.
℄Eſt narrata ẽ expoſita tibi.℄Vis mea:ptãs & offm̃ meũ ℄Diſce nũc cãm figuræ:cur biceps ſim Tñ
tu quoq; iã uides hãc:ĩtelligere dẽs hãc cãm.℄Aliq̃ pte:qa iã multa narraui ex qbus ꝑcipe potes cur bi
ceps ſim.℄Oĩs ianua hꝫ gemĩas frõtes hic atq; hic:duas hẽt frontes ianua:exteriorẽ & ĩteriorẽ.Ianuas p
foribꝰ accipiamus:q̃ claudunt̃ & apiunt̃.℄E qbꝰ:ianuaꝝ frõtibꝰ.℄Hæc:exterior ſcilicet.℄Spectat po
pulũ:q̃ſi reſpicit eos q foris ſunt.At illa altera frons q̃ iterior ẽ.℄Spectat larem:ea q̃ in lare:hoc eſt q̃ do

mi ſunt.de lare & laribꝰ dicemꝰ in ſecũdo.¶Et ut ueſter ianitor:q ianuas ædiũ ueſtrarũ ſuat. ¶Ssdẽs ꝑ
pe limia primi tecti:ſedẽs in primo igreſſu.¶Videt egreſſus & itroitꝰ.uidet exitũ & igreſſum:& obſeruat
ingredictes & exeũtes.¶Sic ego ianitor cœleſtis aulæ:q ſeruo utrãq cœli ianuã.¶Perſpicio ptes eoas:
obſeruo partes orientis.¶Et heſperias regiones occidentis:ab heſpero rege:ſiue ab heſpero ſtella.

Ora uides hecates ĩ tres uertẽtia partes
Seruet ut in ternas compita ſecta uias:
Et mihi ne flexu ceruicis tẽpora perdam
Cernere non moto corpore bina licet.
Dixerat & uultu ſi plura reqrere uellem
Difficilem mihi ſe nõ fore pactus erat:
Sumpſi aĩum grateſq; deo nõ territꝰ egi
Verbaq; ſũ ſpectãs pauca locutꝰ humũ
Dic age frigoribꝰ q̃re nouus icipit ãnus.
Qui melius per uer incipiendus erat:
Omnia tũc florẽt:tunc eſt noua tpis ætas

PAV. MAR. ¶ORA uides hecates in tres uergentia ptes.Diana tri
uiis ꝑeſſe dr̃:unde fingit̃ triceps.ut Tergeminãq; hecatẽ
Diana triceps tria uirginis ora dianæ Vel qa ipſa in cœlo eſt luna in ne
moribꝰ diana:in iferis ꝓſerpina:ut Ecce ꝓcul ternis heca
te uariata figuris exorit̃.Cõſueuerũt aũt ruſtici ꝑ triuia &
quadriuia ululare ac flebile quoddã in honorẽ dianæ ca
nere ad reddendã cereris imitationẽ quæ raptã ꝓſerpinã
in triuiis clamore reqrebat.Vñ tractũ exiſtimãt ut diana
Triuia triuiis ꝑeſſe dicat̃:a qbꝰ uti autor ẽ Varro triuia dicta ẽ
ubi poni cõſueuit ut idẽ teſtat̃ in oppidis græcis Licet ſic
dicta ẽt putet̃ ꝙ luna in cœlo tribꝰ uiis moueat̃ in altitu
dinẽ.latitudinẽ:lõgitudinẽq;.ꝑeſt aũt Diana nõ ſolũ tri
uiis ſed & uiis teſte Feſto.Vñ eius ſimulachrum iuuenile
fingebat̃:qm̃ ea ætas fortis eſt ad tolerãdã uiã Hecate au
tore Seruio numẽ eſt trium ptãtum:ipſa enim eſt Diana.
Hecate Luna Proſerpina.ſed hiis ſubiiciunt̃ & aliæ.Vñ Hecatẽ
dictã uolunt qd cẽtũ.i.infinitas hẽat ptãtes.Alii qd Pro
Cur annus hyemi no uere incipiat ſerpina centũ uictimis placet̃ ut cõſtituit Menelaus:uel qd centũ ãnos errare faciat iſepultos.Euſebius.Lu
nã Hecatẽ dictã refert ob uarias eius corpis figuras quas a diſtantia ſolis accipit eãdẽq; arcũ hr̃e qd dolo
res ptꝰ acuti ſint.¶Dic age frigoribꝰ:q̃re nouꝰ icipit ãnus.¶Qui meliꝰ ꝑ uer icipiẽdꝰ erat.Quærit cur
hyeme ac nõ uere ãnus icipiat cũ uere oia floreãt & renouent̃ leta & pulchra ſit Venus ut inqt Macr.Vi
reãt arua ſegetibꝰ prata herbis arbores foliis.Quã ob cãm ut ſcribit Laertiꝰ ſm̃ Pythagoricã diſtinctionẽ
ætatis hũanæ ueri pueritia accõmodat̃ ſicuti æſtati adoleſcẽtia autũno iuuẽta.hyemi ſenectus:Vñ annus
uere potiꝰ q̃ hyeme incipiẽdus uidebat̃.Accedit ad hoc ꝙ origo mũdi ac tẽporum ſm̃ aliquos una cum ue
re fuit.ut non alios prima creſcentis origine mundi illuxiſſe dies aliumue habuiſſe tenorem crediderim.
Quid ꝙ uiridis color ueri dicatus eſt:ut æſtati roſeus:hyemi uenetus.albus autumno.
¶ORA uides:arguit ab exẽplo Dianæ:quæ qa in triuiis colebat̃ & triuia dicta & tricipitẽ eſſe finxerũt:
ANT. FAN. nã ut ſupius diximus.Dianæ ipſi ut triuiæ uiarũ oium tribuũt ptãtẽ.Præterea & triplex eſt illi cũ triplici
ptãte nomẽ:nã Diana in nemoribꝰ.luna in cœlo.ꝓſerpina in erebo dicta:inde eſt illud Virgilii Cœloq;
ereboq; potentẽ.ruſuſq; illi triplicẽ ptãtẽ aſſignãt i terra.aere.& igni.inde tricipitẽ quoq; fingũt.Quĩ
ẽt & hecatẽ uocarũt nõ mõ a triplici ſed a multiplici ptãte.nã hecato cẽtũ ſignificat:ſiue ita appellata eſt:
De nominibꝰ & ſacris dianæ ꝙ centũ uictimis placet̃:ut cõſtituiſſe dr̃ Menelaus inde hecatombẽ dicimꝰ ſacrificiũ centũ uictimarum:aut
ꝙ centũ ãnos faciat errar̃ iſepultos.Sed ut uaria ptãs:ita & ſimulachra ſunt ipſiꝰ hecates ex uaria materia:
quæ refert Porphyriꝰ in libro rñſorum ꝑ uerba ipſiꝰ Quale mihi facias ſimlachrũ aduerte docebo. Silueſtri
cape nata loco atq; abſynthia circũponito:tũ totũ celato:& pigito muros.Qui ſoleant habitare domos:
pulcherrime ſunto.Hæc ornamẽta atq; aĩo gratiſſima nr̃o.Tu myrrã:thus:ſtyracẽ:ipſorũq; cruorẽ.Cum
territo pariter murum ſacra deſup ide.Verba canæ tot uero adhibe muroſq; repone.Quot mihi tu ẽe uides
formas:tũ ſumito laurum.Exq; eiꝰ trũco uaginã aptato:piaſq; Tũc effunde ꝑces ſimulachro:& debita ſolue
uota hæc ſi facias ꝑ ſomnũ meq; uidebis.Tu uides ora hecates uultꝰ dianæ.¶Vergẽtia:q̃ſi ſeſe uertẽtia.
¶In tres ptes:nã cũ triceps ſit.i tres ptes ſeſe uertit.Vt ꝑuet:ipſa hecate:ſeu diana triuia.¶Cõpita ſecta
diuiſa.¶In ternas uias:in ipſa triuia:cõpita dicta a plribꝰ ſimul uiis cõpetẽtibꝰ:ut ſũt triuia & q̃driuia &
ſilia.¶Et mihi licet cernere bina.ſecare i duas.ptes:ſicut triuiæ licet iternas ¶Nõ moto corpe:ſiue motu
& iclinatiõe corpis.¶Ne pdã tpa flexu ceruicis:ne cõuerſiõe & iclinatiõe ceruicis fruſtra tp̃s cõterã.Et.n.
apud ueteres nulla grauior hẽbat̃ iactura:quã tpis pditio.¶Dixerat:iam ianus cãm formæ bicipitis.¶Et
erat pactꝰ uultu q̃ſi ãnuerat & nutu mihi ꝓmiſerat.¶Se nõ fore:nõ futurum.¶Mihi difficilẽ:ſed facilẽ.Si
uellẽ plura reqrere.ſiqd aliud uellẽ ab eo ſciſcitari in quo dubitarẽ. ¶Sũpſi aĩum:q̃ſi iã euanuit metus &
audẽtior factꝰ ſum ¶Et nõ territꝰ:ſicut ab initio:cũ uẽit numẽ.ſ; iã audẽs ¶Egi grates deo:egi ião gr̃as
agere grates poeticũ eſt potiꝰ q̃ oratoriũ.¶Et ſpectãs humũ:ſũ locutꝰ pauca uerba:hæc pauca locutꝰ ſũ
Vñ dr̃ frigus hñs oculos humi defixos:& id cũ fixos in ianũ oculos hr̃e nõ poſſet.nõ.n.hũana acies tantã ferre diuini
tatẽ põt:aut dubitãtis & cogitãtis ſimul geſtũ de quo primũ q̃reret.¶Dic age:q̃rit nũc poeta q̃ rõ eſt ꝙ
ãnus potius icipiat ab hyemali tpe q̃ a uerno.ur̃ eni magis ãni pricipio uernũ tp̃s:q̃ hyemale cõuenire ꝑ
ſertim cũ uerno tpe oia renouari uideant̃:& ipſa tpa:& ipſa tellus:quæ nouã ueſtem reſumit:amplificatq;
poeta hanc uerni tpis deſcriptionẽ.¶Dic age o iane.Quare q̃ rõne.¶Annus nouus icipit a frigoribꝰ.
nouitas.hoc ẽ ipſa renouatio & ãni principiũ a brumali & frigido tpe incipiat.Frigus a frigẽdo frigere a
φρίττω uerbo græco deducit̃ qd eſt horreo.¶Qui:ãnus meliꝰ erat icipiẽdus ꝑ uer:meliꝰ a uerno tpe
habuiſſet initium.¶Ver:a græco eſt dr̃ eni ἔαρ:& ἐαρινὸς uernus.additq; huic rõnẽ poeta.¶Tũc:uer
no tempore.¶Oia florent:& herbæ & frutices & arbores reſumpto naturali humore florent. ¶Tunc
eo tempore.Eſt noua ætas temporis:quaſi tunc & tempus ipſum renouatur & renouare cætera facit.

¶ET Noua de grauido palmite gēma tumet. Ply. autor eſt dici in uite gēmā cū ibi ceſpitē facit añ q̄ fac at incōcauo oculos & cacumine ipſo germē. de hac Cic. exiſtit tanq̄ ad articulos ſarmētorū ea q̄ gēma dr̄. ANT. FAN.
Hoc uocabulo i uitib⁹ utimur p metaphorā. Q uiti. Neceſſitate ruſtici dicūt gēmā in uitib⁹. Q uid. n. dice rēt aliud! ſane palmites ꝓprie de uitib⁹ dicim⁹ ut Strat⁹ humi palmes uiduas deſiderat ulmos. Id nom̄ teſte Gēma uite
Feſto a palma deducit qd in modū palmarū hūanarū uirgulas q̄ſi digitos edūt. ¶Et luteū cella ſub trabe fi git opus. Ipſe alibi de hirūdine ſub trabib⁹ cunas tectaq; pua facit. Hāc āt ignotā dicit q uñ ueniat dubitet

Et noua de grauido palmite gēma tu-
met
Et mō formatis operit frondibus arbor
Prodit & in ſummū ſemis herba ſolū.
Et tepidū uolucres ɔcētib⁹ aera mulcēt
Ludit & in pratis luxuriatq; pecus:
Tūc blandi ſoles: ignotaq; prodit irūdo
Et luteum cella ſub trabe figit opus:
Tūc patit cult⁹ ager & renouat aratro
Hæc anni nouitas iure uocanda fuit:
Q uæſierā multis: ñ multis ille morat⁹
Contulit in uerſus ſic ſua uerba duos:
Brūa noui pr̄ia ē ueteriſq; nouiſſia ſolis
Principiū capiūt phœbus & ānus idē

¶Bruma noui pria eſt ueteriſq; nouiſſima ſolis. Tēpus a bruma ad brumā dū ſol redit uocat ann⁹ ut ait Var. Placu it autē annū a bruma incipe q̄ a dierū breuitate nomen acce pit autore Feſto: quia ſol ueluti ſenio cōfectus & ad capri cornū atq; iſeriores delapſus circulos, ad altiores incipit re meare & quaſi enaſci. Vñ ſol nouus ꝓpric dr̄ autore Seruio octauo calēdas Ianuarii. Plutar. in q̄ōnibus Numam inqt Ia nuario iter mēſes pricipatū dediſſe ac pricipiū āni ſumpſiſ ſe naturæ q̄tū ad nos attinet conſentaneū. Q uāuis. n. eorū q̄ in circulo circūferunt: nihil ſit uel primū natura uel extre mū. optie tñ lege factū inqt ut poſt hybernū tropicū ann⁹ ichoetur: cum naturale quodāmō hmōi pricipiū fiat: quo lu cis tp̄s nobis auget & tenebrarū ac noctis minuitur: & prin ceps ipſe ac toti⁹ ſubſtātiæ fluxæ autor ꝓpi⁹ accedit. Eſt āt bruma ea ps hyemis: quā ſol cōficit ad hybernū tropicum: q̄uis interdum uocabulo abutamur. Fuit olim nonnullis reli gio añ brumā aliqd negociū aggredi decreſcentib⁹ uideli cet diebus: cū exiſtimaret nō poſſe fieri ut id recte ꝓcederet q̄ a Terētio irridenē. Nos tibi lector cādide cōſiliū damus ut ſi forte idib⁹ decēbris ad te q̄ſpiā uenerit debitum ſolutu rus nō expectes ut ſol ad nos redire incipiat ſed cōfeſtim accipiens quicqd dat nomen exuas creditoris.

Bruma. — No. uarias opi niones

¶ET Noua gēma: nou⁹ uitis ocul⁹ ita hic accipit: ut apud Virg. Turgēt in palmite gēmæ. ¶Tumet de palmite grauido: q iā plenus eſt naturali humore: uel p trāſlationē a grauidis parietibus: ex eo q turgentes gēmas pares pariat: & iferi⁹ i. iiii. li. Nūc timido gēmas cortice palmes agit. Palmites. n. aliq eē uolūt uitiū capita. Pōpei⁹ tñ inqt: palmites uitiū ſarmēta appellant: q in modū palmarū hūanarū uirgulas q̄ſi digitos edūt. ¶Et mō uerno quoq; tpe. Arbor opit: tegit ſeu coopit. ¶Frōdib⁹ formatis: q̄ſi ſuā formā reſumē tib⁹: ſeu natis ſub forma naturali: aliq legūt formatis uitib⁹ q̄ formant ipſa ſupputatione ab initio ueris. de quo ply. hæ uites tōſura ānua coercet. ¶Arbor dixit q̄a ulmis adiūgunt. Vir. Vlmiſq; adiūgere uites & ppl̄is alus i locis: de quo Ply. in cāpano agro ppl̄is nubūt. Et herba ſemis: q̄ a ſemie ꝓcedit. ¶Prodit i ſū mū ſolū. exit in telluris ſūmitatē q̄a tūc ſegetes & cæteræ herbæ emergūt. ſic ēt i. iiii. Nūc herbæ rupta tel lure cacumia tollūt. Et uolucres lætæ iā uerno tpe: & ad nidificādū paratæ. ¶Mulcēt. demulcere & delini re uident: uelut hūanas aures. Aera tepidū: aera uernū hyemali tepidiorē & tēperatiorē. ¶Cōcētib⁹: uaria cātuū ſuauitate. ¶Et pecus ipſa aīalia effigie hūana carentia. Ludit: iocat. In pratis & luxuriat laſciuit uel ad āoris ſtimulos referas. ¶Tūc: uerno tpe ¶Blādi ſoles: lenes & tēpati: & nos ad ſuos radios allicietes ¶Et hyrūdo ignota ꝓdit: i aptū exit q̄a tūc redit. Ignota q̄a ñ ſcit uñ uēiat: aut quo ſeceſſerit Ply. tñ iqt a ire hyrūdines i mōtana aphricæ ſecutas mōtiū receſſus: iuctaſq; ibi nudas & deplumes. Ariſt. aūt li. 7. de aīalib⁹ ait hyrūdies in hyeme uel latere i arborū cōcauitatib⁹ uel ſe ad loca calida trāſferre. ¶Et fingit: cō poſuit. Opus luteū: nid⁹ ex luto. ¶Sub celſa trabe: ſub altis domorū trabib⁹ in ipſis laq̄arib⁹. Vñ & Gellio Toxi⁹ cœli fili⁹: lutei ædificii iuētor placet exēplo ſūpto ab hyrūdinū nidis. ¶Tūc ager patit cult⁹: q̄a cō gruū illud tp̄s ad excolēdū agrū. ¶Et rēouat aratro: nā aratro ꝓſcidit & Ply. inqt tepidiorib⁹ locis a bru ma ꝓſcidi arua oportet. frigidiorib⁹ ab æquinoctio uerno idē a moderato & aliis aſſerit ager ut Var. iqt dr̄ qd in eo aliqd agat. Q uit. a græco detorq̄t græ. n. αγρὸς dr̄. ¶Iure hæc uocāda fuit āni nouitas: merito ab ea q̄ dicta ſunt appellari debuit illud āni pricipiū. ¶Q uæſierā m̄ltis: lōga āplificatiōe uerborū uſ⁹ a ia no q̄ſierā cur nō eēt ea āni renouatio. ¶Ille: ianus. ¶Nō multis morat⁹: nō me multis uerbis i mora deti nēs. ¶Cōtulit ſua uerba i duos uerſus: ſuā ſniam & rei rōnē duob⁹ tñ uerſib⁹ explicuit. ¶Bruma: rōnē af fert ianus in bruma ſolarē curſū terminari: & renouari ſic ab ipſa ſolaris curſus renouatōe renouari ānū: qui ad ipſi⁹ ſolis curſū iſtitut⁹ eſt. & ſiqs q̄reret: cur nō idē i æſtiuo ſolſtitio: cū ēt curſus ſolis terminari uideat: & ſol ab ultio gradu cācri i capricornū redir icipiat. Rñdet. Ann⁹ ex dieb⁹ cōſtat. Dies nihil aliud ē niſi ſo lis lumē ad cui⁹ curſū creſcit & decreſcit. Q uod deficere icipit: ichoar nō dr̄. Q d aūt creſcit pricipiū hēt i cremēti ut cū decreſcit detrimēti. Dies poſt hyemale ſolſtitiū: cū ſol curſū ꝓtrahere icipit maiores eē inci piūt. ergo ab ipſo icremēti pricipio iure pricipiū ānus capit: nō ab ipſo ſolſtitio æſtiuo: cū dies decreſcere icipiūt. Plutar. de hoc diſſerit ꝓblemate. xviii. & poſt aliqs opiones inqt. Sed uide: ne Numa Pōpilius ma gis cōſentaneū naturæ: q̄tū ad nos attinet pricipiū āni ſūpſerit. oīno. n. eorū q̄ i circulo circūferunt: nihil eſt: qd natura aut extremū ſit aut primū. ¶Sed lōge factū: ut alii aliud ſtatuāt āni pricipiū. Optie uero q poſt hybernū tropicū ānū inchoāt: cū ſol finē ulteri⁹ ꝓgrediēdi faciat rurſus ad nos ſe recipit: fit. n. natura le quodāmō modi pricipiū quo & lucis tp̄s auget. tenebrarū uero & noctis dimiuit. priceps deniq; & toti

PAV. MAR — Toxe⁹ inuētor, lutei ædificii — De ſol ſtitio

us ſubſtātiæ fluxæ autor ꝓpius accedit. ¶ Bruma eſt prima noui ſolis. hyemale tp̄s eſt primū ſolis: qſi hyemali tp̄e exacto curſu ſol nouus redire īcipit. nouus qa renouare curſum incipit. rediēs a capricorno in cācrū: bruma a breuitate dierꝝ dicta tp̄s illud eſt cum breuiores dies ſunt. Et ut florētinus priceps oſdit ab octauo calēdarꝝ decēbriū: uſq̧ ad nonum calē. ianuariarū celebranť feſta brumalia. Et ueteris ſolis nouiſſima: ultima ſolis cū curſum pficit hoc dicit in bruma ſol curſum pſicit & renouat. ¶ Phœbus & annus ea piunt idem principiū: ſolis curſus & anni idē eſt pricipiū.

Poſtea mirabar cur nō ſine litibus eſſet
Prima dies: cām percipe ianus ait:
Tēpora cōmiſi naſcentia rebus agendis
Totus ab auſpicio ne foret annus iers
Q uiſq; ſuas artes ob idē delibat agēdo
Nec pluſq̄ ſolitum teſtificatur opus:
Mox ego: cur (q̄uis aliorū nūīna placē)
Iane tibi primū thura merumq; fero:
Vt poſſis aditū per me qui limina ſeruo
At quoſcūq; uoles iquit habere deos:
At cur læta tuis dicunť uerba calendis:
Et damus alternas: accipimuſq; p̄ces.
Tū de⁹ icūbēs bacl'o: quē dextra gerbat
Omina principiis: iquit: incē ſolēt:
Ad primā uocē timidas aduertitis aures
Et primū uiſam cōſulit augur auem:

ANT. FAN.

Sacrificaturi Janū & iouē p̄fari ſolebant

Cur læta uerba dicebanť calēdis ianuarii

Veteres aliqd aggreſſuri qd: fauſtū fœlixq̧ ſit dicebāt

Omen

Augurꝝ ſigna diuerſa

¶ POSTEA mirabar. cur nō ſine litib⁹ eſſet. Prima dies. Delibabat unuſqſq̧ artem ſuā calendis ianuarii nō lucri gr̄a ſed auſpicii. Columella: ita tñ ut agricolæ ipſis calendis ianuariis auſpicandi cauſa oē genus opis inſtaurarent. Agitabāt ergo cauſidici pticulā aliquā ſuarꝝ litiū ut ſoli tū opus teſtificarenť. & aperirēt ſuæ artis ꝓfeſſionē: ne cū oia principiis ineſſe ſoleāt ſi prima anni die occiſi eēnt: uiderenť ſibi totius anni inertiā auſpicari. Sciendū litis noīe oēm actionē ſignificari ſiue in rem ſiue in pſonā. Eſt autē poſt ea hoc loco nō una dictio ſed p̄poſitio & pronomen ne claudicet uerſus. ¶ Cur q̄uis aliorꝝ numina placē iane tibi primū thura merūq̧ fero. Maiores noſtri diis immortalib⁹ remdiuinā facturi ianū & iouē prefari ſolebant. Ioui enim ut diximus oē debeť initium. ianus autē inuocari aſolebať q ianuis p̄eſt humanis p̄eib⁹: ut ad cæteros deos aditū p̄ſtaret & ianuā. Hunc qdē ſcripſerunt primū in italia diis tēpla feciſſe & ritus inſtituiſſe ſacrorꝝ: ideoq̧ in ſacrificiis p̄ſationē meruiſſe ppetuam. Martia. Te primū pia thura rogētite uoce ſalutet Purpura te fœlix te colat oīs honos: īuocari ēt ueſtā oib⁹ ſacrificiis qdā tradiderūt: qa nullū ſacrificiū ſine igne eſt. ¶ At cur læta tuis dīr uerba calēdis. Ply. Cur eni primū āni incipientis diem lætis præcationib⁹ inuicē fauſtū ominamur. Cautum erat apud Romanos: ne qd mali ominis uerbū calēdis ianuariis efferreť. Siquid. n. ſiniſtro omīe auditū eēt īfœlicē annū portēdere putabať qd idē & priuatim diebus natalibus obſeruabāt. Hinc eſt qd meuius quidā ut ſcri. Porphyrio poſt abſorptiū patrimoniū calēdis ianuariis ī capitolia clara uoce optauit ut. L. milia nūmorꝝ æris alieni hēret. Cūq̧ admirat⁹ qdā quæſiuiſſet qd ſibi uellet qui tā ſolēni die optaret incōmodū. Meuius non eſt inqt cur mireris octingēta. n. milia debeo. Diuus Hieronymus autor eſt nullū eē toto āno p̄ter calēdas ianuarias diē quo nō afflicti ſupplicio e noſtris quingenti martyres numerenť. ¶ Ad primā uocē timidas aduertitis aures: ueteres teſte Donato aliqd aggreſſuri qd fauſtū fœlix ſit dicebāt ut omen ita dicēdo ſuſciperēt. Eſt aūt omen ut eidem autori placet qd ore dr̄. Q uod nomē & Varro & Feſt⁹ ab ore deductū oſtēdunt: quorꝝ Feſtus omen ingt quaſi oremen dictū quod fit ore auguriū nō auib⁹ aliōue mō. Q uāuis non ſolū oris ſed mētis etiā ſit omen autore Nonio. Vnde a ſacrificātibus dicebať. Bona habete oia. Scire aūt debemus augures e quorꝝ ritu autor ꝓbat hoc loco omina ineſſe principiis ut plurimū uel ex auium cantu uel ex uolatu augurari ſolitos. Cicero ad. A. Cecinā nō. n. ex alitis uolatu nec e cantu ſiniſtro oſcinis ut in noſtra diſciplina eſt tibi auguror ſi diuerſa ſignorꝝ genera obſeruabant: ex cœlo: ex auibus: ex tripudiis ex quadrupedibus: ex diris. Sed dum per aues futura ſcrutari uellēt ad primū auis cantū aures auertebant: uel ex aue quæ prima templi fines ingreſſa fuiſſet augurium captabant. Templum apello deſignatas lituo æthereas regiones. Timidas aūt aures dicit: quod uereantur. augures ne malum offerať augurium.

PAV. MAR.

Agon⁹ deus q p̄eſt rebus agēdis

¶ Poſtea: q̄rit cur prima dies nō uacaret cōtētione & certamie: & ſupius cōtrariū dixiſſe uideť. Lite uacēt aures: iſanaq̧ ꝓtinus abſint Iurgia. Sed illud referť ad cōtētiones forēſes: & amicorꝝ iurgia: & maledicētiā iuidorꝝ. hoc aūt ad artis demōſtrationē: & deliberationē: q̄tū ex iani uerbi colligi pōt. De more. n. erat calēdis ianuariis certare demōſtratiōe artis: quā qſq̧ ꝓfiteri potuiſſet ut bono oīe p̄poſitio & ꝓnomē: nā ſi aduerbiū facis: nō ſtaret uerſus. ¶ Mirabar: q̄ſi cū admiratōe q̄rebā. ¶ Cur pria dies: āni. ſ. ¶ Nō eēt ſine litib⁹: ſine ulla cōtētiōe. ¶ Jan⁹ ait pcipe cām: ītelligas & pcipias rōnē q̄re id fiat. Tpa: rōnē nūc affert ianus: q̄ iā explicauim⁹. ¶ Ego cōmiſi tpa naſcētia: hoc ē ipſorꝝ tēporꝝ pricipia. ¶ Reb⁹ agēdis: demōſtratiōi & deliberatiōi rerꝝ agēdarꝝ. Deus q agēdis reb⁹ p̄eſt agon⁹ dr̄: unde agonium & agonalia. Sed de his paulo īferi⁹. ¶ Ne tot⁹ ānus foret iners: ne inertia cōſumereť ān⁹: ſed arte ſolertia & īduſtria. Auſpicio ob auſpiciū: hoc eſt auguriū a primo die captatū. Sed auſpiciū ad auiū aſpectū: auguriū ad auiū garitū referť ¶ Q uiſq̧: unuſqſq̧. ¶ Ob idē: hoc ē ut fauſtū: fœlixq̧ omē & auſpiciū ab initio captet. Prælibat ſuas artes: p̄guſtat: & certati p̄mōſtrat artes: qs ꝓfiteri pōt. ¶ Agēdo: aliqd faciēdo & certādo. ¶ Nec teſtificať pluſq̄ opus ſolitū: nec pl⁹ idicat: aut polliceť: quā qd ſolit⁹ eſt ¶ Mox ego: nūc aliud q̄ris: cur cū alicui deo res diuia fiat primū iano ſacrificať. ¶ Mox: ſtati poſt iani uerba. ¶ Ego: dico. ¶ Cur fero tibi iane primū thura: & merꝝ: cur ego primū tibi ſacrifico thura & merꝝ offerēs. ¶ Q uāuis placē aliorꝝ numia: q̄uis alios deos placatur⁹ ſum: & illis ſacrificatur⁹. ¶ Vt p hoc erat: qd ſupi⁹ auctorē p̄textato Macrobio dixim⁹ ianū īuocari primū cū alicui deo res diuia celebrať: ut p eū pateat ad illū cui imolať acceſ⁹ qſi p̄ces ſupplicū p

portas ſuas ad deos ipſe trāſmittat inqt ianus. ℂ Vt poſſis habere aditū: ideo mihi thura & merū offers: ut
pcibus tuis accedere poſſis ℂ Ad quoſcūq; uoles deos p me: opa mea. Q ui ſuo limia: q ſum iāitor cœli
& ſuo deoꝝ limia. ℂ At cur læta: q̄rit aliud nūc poeta. cur iāi calēdis lætis utamur uerbis: & uti & ſupi⁹
Nūc dicēda bōa ſūt uerba die. ℂ At cur dicunt̄ uerba læta tuis calēdis: cur prio die tui mēſis dicam⁹ uici
ſim bōa & læta uerba. ℂ Et dam⁹ & accipim⁹ alternas pces: cū alternatim pcamur & optam⁹: ut nobis bñ
ſit: & alter alteꝝ ſalutam⁹: orāuſq; deos: ut fauſtū & fœliceē āuū tribuāt: & duo ſūt q̄ petiit: cur læta uerba
dicāt̄: & cur dent̄ alternæ pces. ℂ Tūc de⁹ rñdet ianus cām eē capitationē omis & augurii: pterea de alter
nis pcib⁹ inqt qa aptæ deoꝝ ædes faciūt ut dii quoq; aptis aurib⁹ eas audiāt. ℂ Tūc de⁹: ian⁹. ℂ Incūbēs
baculo: inix⁹, baculo quo ſupi⁹ dixim⁹ figurari. ℂ Inqt: dixit. ℂ Oīa ſolēt eē pricipiis: initio reꝝ agēdarū
ſolēt oia: & auguria captari: ſic ēt ab āni pricipio q̄ ſi bona ſūt ſequat̄ fauſt⁹ ānus: & Vale. maxi. inqt i pri
cipio de iſtitutis antiqs. Apud antiquos nō ſolū publice: ſed ēt priuatim nihil gerebat̄: niſi auſpicio pri⁹ ſū
pto: quo ex more nuptiis nūc haruſpices iterponunt̄: q quāuis auſpicia petere deſierit: ipo tñ noie ueteris
cōſuetudis uſurpant̄. ℂ Aduertitis aures timidas: dubias de augurio & omie. bonū ne an malū futuꝝ ſit.
ℂ Ad primā uocē: & ad pria hoium uerba uel uocē quācūq;: & ad id qd p aues oſcinas accipit̄ referre po
tes. ℂ Et augur: ſacerdos qa auguribus præeſt erat enim collegiū augurū romæ: ſed unde iſtitutū dicem⁹
in ſecūdo. Cōſulit autē primū uiſam obſeruat aues & conſulit quāprimū uidet: in ea. n. eſt auſpicii pondus
& hoc ad aues præpetes referēdū. Aues enim oſcines cātu: ppetes uolatu futura prænunciant.

Cur læte dicantur & alternæ ſint preces

ducas

Tēpla patēt. aureſq; deū nec ligua ca
Cōcipit ulla pces: dictaq; pōdus hñt,
Deſierat ianus: nec longa ſilentia feci:
Sed tetigi uerbis ultima uerba meis:
Q uid ulꝫ palma ſibi rugoſaq; carica di
Et data ſb niueo ɔdita mella cado (xi
Omē ait: cā eſt: ut res ſapor ille ſequat̄
Et pagat cœptū dulcis ut ann⁹ iter.

ANT. FAN.

ℂ TEMpla patēt aureſq; deū. Nō cadūnt in irritū pces nñæ
ad deos. imortales: cū fiāt calēdis ianuariis: & inſit tunc uer
bis omen & pondus. ℂ Q uid uult palma ſibi rugoſaq; cari
ca: Mos fuit apud romanos calendis ianuariis largiri amicis
caricas mella & palmulas in omen ſuauitatis totius anni. Vn
de illud eſt Martia. Aurea porrigitur iani cariota calēdis Sed
Sed tñ hoc munus paupis eſſe ſolet. Sūt āt palmarum multa
genera ut inqt Plynius. qbus cariotæ quas & cariotides dici
mus cibo & ſucco uberrimæ ſunt: quare ex iis præcipua uina
fiebant iniqua capiti: unde cariotis nomen inditum κάρα
enim eſt caput unde & gargara dicta ſunt capita ſiue cacumi
na montis idæ & aries a græcis Nec nos lateat palmam mo
do fructum mō arborem dici Var. Nucem iuglandem & pal
mulā & ficū ſabinam q̄to citius pmas: iucundiore utare ꝙ uetuſtate ficus fit pallidior. palmula carioſior &
nux aridior. Ply. depēdēt alia pediculis ut pira: alia racemis: ut uuæ palmæ. Idē haꝝ arboꝝ generi folia nō
decidūt oleæ: lauro: palmæ. ℂ Hāc arbore placuit maioribus nñis ſignū eſſe uictoriæ: qd ut inqt Plut. ige
niū eius ligni eſt ut urgētib⁹ pmētibuſq; nō cædat Si. n. maximū pōdus palmæ ligno iponas: itā ut pœne
ſuſtineri nequeat: nō deorſum palmā cædit: ſed ſurſum nitit̄: & aduerſus pōdus reſurgit. Hui⁹ fructibus q
dactili appellant̄ nomē ipoſitū eſt a forma oblōga & i medio dorſi quēdam quaſi nodū aſſumēte ꝙ digito
ſimiles uideant̄. Carica aūt fici genus eſt qd quidā dictū a caria ſuſpicantur cui prouinciæ Caras augurio
rū inuētor nomē dedit. Nā (ut ait Strabo) Antiochia ad meandrū ſita: quæ ad cariā ptinet regionē multā
hēt ex utraq; fluminis parte totā fertilē & caricā multā ferētē: quā antiochiā & triphylō uocāt. Cauēdū
aūt ne (qd me puero quoſdā memini docuiſſe) putemus caricā eē aridā ficū. Q uāuis. n. nō negemus arer
caricā atq; ut cætera ficoꝝ genera rugoſam fieri & ſeruari: tñ pprie caricā eē dictus fici genus Ply. Syria i
ficoꝝ genere hēt caricas & minores eius generis q̄ cottana uocāt. Idē inuentū. M. apitii fico carica ſagia
tis ac ſacietate necatis repēte mulſi potu dato. Accipimus āt hoc loco a ſpecie genus: hoc eſt p caricā oia
ficuū genera: quæ cū mēſe Ianuario nō niſi aridæ ac rugoſæ habeant̄: factū eſt ut quidā exiſtimauerit ca
ricas eē aridas ficus. Q uid ꝙ nōnulli Bononiæ tradiderūt caricā etiā eſſe palmæ fructū ppter illud Oui
dii. Hic nux hic mixta eſt rugoſis carica palmis. Credētes ſignificari dactylos e palmæ arboris ramo pēdē
tes. cū palma eo loco pro fructu accipi debeat. ℂ Et data ſub niueo condita mella cado. Cadus proprie ē
uas uinariū hic pro uaſculo accipit̄ quo mella conduntur. Erat autē cādidum ut feſto cōgrueret quēadmo
dum & ueſtes romanorum: de quibus ait ſupra. Et populus feſto concolor ipſe ſuo eſt.

Donādi mos apud Romanos calen. ian. palmarū gña

Palma pro fructu & arbore

palma ſignum uictoriæ

Dactili

Carica

Error Bononienſis

ℂ Patēt tēpla: deoꝝ ædes calēdis ianuariis apte ſūt: & iano duce: q apit & claudit. ℂ Et aures deū patēt:
qa paratæ ſunt ad audiēdas pces: & uota ſuſcipiēda & hoc refert̄ ad illud ſm dam⁹ alternas pces. Nec lin
gua cōcipit caducas pces: q̄ſi nō effundunt̄ pces fruſtra: eū irritæ ſint nunq̄ nec uane: nā a diis audiuntur
ℂ Cōcipit dixit: cū mēte cōcipiant̄ & lingua pnūcient̄ pces. ℂ Et uerba: ipſæ pces. ℂ Habēt pōdus: ſor
tiunt̄ effectū: nā a diis audiunt̄ & exaudiunt̄. ℂ Deſierat: q̄rit q̄ rōne: iſdē calēdis tā ſuaues fruct⁹ offerāt̄
Mittebant̄. n. amicis palmaꝝ poma. q̄ cariotæ. ſeu cariotides appellant̄. Caricæ & mella i omē futuræ ſua
uitatis ineūtis āni. Martia. i diſticis. Aurea porrigit̄ iani cariota calēdis. ſed tñ hoc munus paupis eē ſolet
& alibi hoc linit̄ luto iani cariota calēdis. Q uā fert cū paruo ſordidus aſſe cliēs. & i ſiluis Papyni⁹. & latē
te palma pgrādes cariotides cadebāt: & Ouid. i. ix. meta. ℂ Hic nux: hic mixta ē rugoſis carica palmis p
palmaꝝ fructibus: hoc ē cariotis ipſis. ℂ Ian⁹ deſierat. loq: ſ. qa iā tacebat. ℂ Nec feci lōga ſilētia: qa ſtati
locutus ſū. Sed tetigi ultia uerba iani. ſ. ℂ Verbis meis: nā ſtatī ſi ille deſiit, ego ſubſequt⁹ ſū: dixi. Q uid
uult ſibi palma: q̄ſi qd ſibi uolūt palmaꝝ fruct⁹ q tuis calēdis offerūt̄ d palmis & fructib⁹ eaꝝ agit pli. li. 13.
Palma ēt uictoribus dicata ē. de quo dixius in odis Hora. auto. gellio & Ariſt. & plu. Et rugoſa: carica: ca

PAV. MAR.

De palma & eius fructu

ricas iter ficus Ply.refert:& Iulius polux genus eē ficuũ dicit:ſed multi p ficub⁹ ſiccis accipiũt:& iõ rugoſa carica dr̃.¶Et mella.data oblata.¶Condita ſub niueo cado:q̃ condita erũt ſub quocũq; uaſe cãdido ſiue nouo:nã cadus uas uinariũ ē.¶Omē:fauſtũ hæc i omē mitti ian⁹ inqt.¶Ait cã eſt omē:ois rõ.¶Vt il le ſapor ſequaẽ res p hypallagē ut res i totũ ãnũ ſucceſſuræ ſeqñẽ ſaporē illũ re℞ dulciũ:ut illæ dulces: ſic oia ſint p totũ ãnũ dulcia.¶Et ut dulcis ãnus q dulce pricipiũ hũit.Seqẽ iter cœptũ qd icepit a dulcib⁹.

ANT. FAN.

¶ST Ipis adiice cãm.ſtipē quoq; qua multi nihil dulci⁹ arbitrãtur prio ãni die donare mos fuit.Sue. i Caligula. Stetitq; i ueſtibulo ædiũ calẽdis Ianuariis ad captãdas ſti pes q̃s plẽis añ eũ manib⁹ ac ſinũ ois,gñis turba fũdebat. Eſt ãt Stirps autorẽ feſto nũmus ſignatũ uñ ſtipēdiũ nom accepit qm ut ait uar.æs ſtipē dicebãt.Inde quoq; ortũ ē uerbũ ſtipulari eũ ſpõdeẽ pecũiæ:& ſtipator nom.Sũt ãt ſtipatores cuſtodes corpis:qb⁹ a ſtipe q̃ accipiebãt.nom inditũ putãt:iidē & latrões.a maiorib⁹ dicebanẽ. Pluris opes nũc ſunt q̃ priſci tpis ãnis.Repellĩẽ pauptas deo℞ munus:q̃ nihil ē tuti⁹:& nihil i p̃cio eſt niſi p̃ciũ:ac tãti ē opulẽtia:ut recte dictũ illd uidaẽ.O ciues ciues:q̃rẽda pe cunia primũ eſt:uirt⁹ poſt nũmos.¶Dũ caſa martigenã capiebat parua q̃rinũ.Bñ addidit martigenã:cur.n.cæſa rib⁹ ædes lateriæ nõ ſufficiãt:cũ paruo tugurio Romu lus Marte genitus tegeretur.¶Fictile fulmen: non au reum ſed e creta fictum.

Stipes donabã tur calẽ dis ia nuarii ſtips uñ ſtipēdiũ ſtipula ri Stipato res

Dulcia eur denẽ: uideo:ſtipis adiice cãm
Pars mihi de feſto ne labat ulla tuo:
Riſit:& o quã te fallunt tua ſæcula dixit
Qui ſtipe mel ſumpta dulcius eē putas.
Vix ego ſaturno queq̃ regnãte uidebam
Cuius non animo dulcia lucra forent:
Tpe creuit amor:q nunc eſt ſũmus hñdi:
Vix ultra quo iam progrediatur:habet:
Pluris opes nunc ſunt:q̃ priſci tpis annis:
Dũ populus paup dũ noua Roma fuit:
Dũ caſa martigenã capiebat p̃ua quirinũ
Et dabat exiguũ fluminis ulua thorũ:
Iuppiter anguſta uix totus ſtabat i æde.
Inq; iouis dextra fictile fulmen erat:

PAV. MAR

¶DVLcia.intellecta dulciũ eã q̃rit nũc ſtipis rõnẽ. Vi deo cur denẽ dulcia.intelligo cur cariodites cariæ mella denẽ.¶Adiice cãm ſtipis:adde his rõnem:cur ſtipem eo quoq; die offerãt.Ne ulla pars de feſto tuo:ne qd eo℞:q̃ tuis calẽdis agũẽ.¶Labet mihi:excidat a me:labet labo labas & breuis ē pria.¶Hoc dicit ne qd me lateat eo℞ q̃ ad tuũ diē p̃tinẽt.Et.n.apd ueteres calẽdis ianuariis ſtrẽna dari accipiq; ſolebat:id ẽt & aliis diebus mẽſis factitatũ:Tyberi⁹ tñ Cæſar.Trãqllo teſte ihibuit ſtrẽna℞ cõmertiũ:ne ultra calẽdas ianuarias exer ceret.Strẽna mun⁹ ipm appellatũ ē:dabanẽ tñ nũmi:iõ hic ſtipis dixit.Stipē Põpe.inqt eē nũmũ ſignatũ: teſtimõio ē:& de eo qd daẽ ſtipẽdiũ militi:& eũ ſpõdeẽ pecũia qd ſtipulari dr̃:q aũt prim⁹ ſtipē fecerit:ſeu nũmũ ſignauerit iferi⁹ dicem⁹.¶Riſit:& id arguit ian⁹ dulciora eē ſtipis mũera q̃ mellis.Ve℞ ei⁹ nũc ſer mo deſcẽdit uſq; ad ſextũ.xxx.uerſũ:inqt ab regno uſq; ſaturni:fuiſſe hoies lucri cupidos:& auiditatē tpe creuiſſe:Laudat tñ antiquã pauptatē:dãnatq; & opulẽtiã & luxuriã:ſed poſtq̃ auctũ eſſet impiũ:& facti di tiores hoies aurea fiũt & p̃cioſa:q̃ pri⁹ erãt uilia tẽpla ẽt deo℞:& uti ab antiqs æra in omē dabanẽ ita nũc au℞ daẽ:i quo certe meli⁹ ē omē.¶Riſit:ian⁹ eũ ita rogareẽ.Et dixit o q̃ fallũt te tua ſæcula:q̃tũ decipiũt te tua tpa.Qui putas mel eē dulci⁹ ſũpta ſtipe magis eē mel dulce q̃ ſit nũmus.¶Vix ego ſaturno ſatur n⁹ cũ iano pariter regnauit de quo paulo iferi⁹ dicem⁹:& ut auctor ē Mac.Romãi ædẽ ſaturni ærariũ eſſe uoluerũt:qd tpe quo icoluit italiã ferẽ i ei⁹ finib⁹ nullũ furtũ eſſe cõmiſſũ aut qa ſub ipo nihil erat cuiuſq̃ priuatũ:ut apud eũ locareẽ pecũia cõmũis:ſub quo fuiſſẽt cũctis uniuerſa cõmũia.Hoc igr̃ i loco ian⁹ uult dicere:licet ſub ſaturno oia eẽnt cõmũia:& nihil priuati tñ.Vix ego uidebã queq̃:aliquē.¶Regnãte ſatur no:cũ i terris ſaturn⁹ regnaret.¶Cui⁹ aio nõ forẽt:nõ eẽnt ¶Dulcia lucra:q̃ſi q uoluptatē ex lucro ñ cõ cipet ſic ẽt & eẽt lucri ſtudioſ⁹:& hoc quo ad priuata.¶Tpe:nũc i cupiditatē mortaliũ iuehiẽ:qd eo uẽtũ eſt:ut nullus ſit auaritiæ mod⁹.¶Amor.hñdi imoderata lucri cupido:& i meta.Et amor ſcelerat⁹ hñdi. ¶Creuit tpe.paulati p ipa tpa.¶Qui:amor.Nũc ē ſũm⁹.q̃ſi q ita creuit:ut maior fieri ñ poſſit.¶Vix hẽt iã quo ultra p̃grediaẽ:adeo cõualuit ipa auiditas:ut ulteri⁹ p̃gredi:aut aliqd ulteri⁹ addi mĩme poſſit. ¶Pluris opes:pluris qdē hoc tpe eſtimanẽ diuitiæ q̃ab initio urbis cũ ipe cõditor & cæteri modice.& i pauptate uiueret.¶Nũc:hoc tpe.¶Opes:diuitiæ.¶Sũt pluris:q̃ſi pluris eſtimanẽ:& i maiorẽ p̃cio hñr ¶Quã ãnis priſci tpis:q̃ exiſtimarẽt priſcis tpib⁹,ab ãtiqs.¶Dũ fuit ppl's paup:q nũc ihiarũt diuitiis. ¶Dũ noua roma fuit:dũ illi uiuebãt q romã cõdidere:nã a paupib⁹ cõdita:& q luxuriæ re℞ & auaritiæ hoſtes eẽnt paup a pauca pecunia dr̃.¶Dũ p̃ua caſa exiguũ tuguriolũ.¶Capiebat.recipiebat.¶Quiri nũ:Romulũ.¶Martigena:marte genitus hoc dũ Ro.p̃uum tuguriũ icolebat ẽt urbe cõdita.Modico.n. cõtentus fuit:nã ubi populũ in curias diuiſit agrũ.ut Diony.refert.xxx.partes diuidens æquales ſuã cuiq; ſorte curiæ tribuit:tm ipſe excipiẽs:q̃tũ ad ſacrificia:tẽplaq; ſatis eſſet nihil ſibi relinquẽs.¶Et herba flu minis:fluuialis ſeu paluſtris ulua aut alga.¶Dabat exiguũ torũ:& recte torũ a tortis herbis:ñ.n.i puluia rib⁹:& i molib⁹:ſed i toris aſp̃iorib⁹ & duriuſculis recubabat.Iuppiter:nõmõ i humanis rebus:ſed in diui nis uigebat ipſa pauptas:cũ dii quoq; modico cõtẽti eẽnt.Iuppiter:iouis effigies.¶Vix ſtabat:ſtare ere ctus poterat.¶Totus in anguſta æde:in arcto & anguſto tẽplo:parua.n.erat ædes ut recte collocari uix poſſet ſimulachrũ.¶Et i dextra iouis erat fulmē fictile:creteũ a figulis effictũ & ut fictile fulmē ita fictilis eſſe credaẽ imago.Quin ẽt & pui p̃cii oia ad ſacrificia pagẽda:de quo Diony.ẽt de Romulo ſmonē ha bẽs.Erat iqt ſacro℞ cõium particeps uir nõmõ hmõi ſapiæ gr̃a laudari dign⁹:ſed uictima℞ ẽt qb⁹ deos coli ſtatuit utilitate:Qua℞ plurimæ p̃maſerunt uſq; ad ætatē nr̃am:ſed nõ oẽs qdem uetuſto pactæ ritu.

De ſtre na,& ſti pe

De reb⁹ iſtitutis a romu lo etiam ſacris

¶ FRONdibus ornabant quæ nũc capitolia gẽmis: de capitolii origine uenuſtate ac maieſtate ſuo loco dicemus nũc illud cõſtet tm̃ auri tãtum lapilloꝝ ac cæſaribus in ornatũ capitolii fuiſſe collatũ: ut iure dice res mũdi arcẽ ac toti⁹ orbis ſtellaꝝ caput. ¶ Paſcebatq; ſuas ipſe ſenator oues: ñ erat ꝓbro ſenatorib⁹ oues paſcere & arare ſed laudi: qd bñ paſcere ſm Catonẽ eſſet certiſſimus. Vidi in ſacris laribus cœnas diis appoſitas ſup mẽſis ligneis ĩ uetuſtis cãiſtris & fictilib⁹ hordeaceas pultes: & liba: & ſarra & fructuũ quorũdã primiti as: aliaq; multa ſumptu facili & ab iſolẽtia oĩ libera q̃ſtus & agrũ male coler̃ ꝓbrũ cẽſoriũ duceret.

ANT FAN.

F rõdibus ornabãt q̃ nũc capitolia gẽmis
Paſcebatq; ſuas ipſe ſenator oues:
Nec pudor ĩ ſtipula placidã cœpiſſe qetẽ
Et fœnum capiti ſuppoſuiſſe fuit.
Iura dabat populis poſito mõ ꝑtor aratro
Et leuis argenti lamina crimen erat
At poſtq̃ fortũa loci caput extulit huius
Et tetigit ſummos uertice Roma deos
Creuerũt & opes & opum furioſa cupido
Et cũ poſſideant plurima plura petunt
Q uærer̃ ut abſumãt: abſũpta reqrer̃ certant

In agris ergo nũc erant ſenatores ut ait Cicero. & ipſoꝝ manibus imperatorũ teſte Ply. colebantur agri gaudẽte terra uomere laureato & triumphali aratore. Itaq; iuſticæ tribus laudatiſſimæ in ciuitate habebãtur. Vrbanæ uero in quas trãſferri ignominia eſſet deſidiæ ꝓbro. ¶ Nec pudor in ſtipula placidã cœpiſſe quietẽ. Quies maiorum ac ſomnus in ſtramẽtis erat: Iuuenalis Siluestrẽ montana torum cũ ſterneret uxor Frondibus & culmo uicinarũq; ferarũ pellibus. ¶ Fænum capiti ſuppoſuiſſe. Fœno ueteres pro tomento utebantur & milites pro uexillo. Idem & cornupetarum boum cornibus apponi conſueuit ut occurrentes cauerent quoniã ex repletione & ſacietate boues inſoleſcunt: item equi aſini & homines ut Sophocles ſcripſit: Ex quo. M. craſſum fœnum in cornu habere dixerunt: quem tanq̃ iniuriarum ꝓſequẽtiſſimum fugiebant cui Cæſar cui ei reſtitit fœnum dicitur detraxiſſe. ¶ Et leuis argenti lamina crimen erat. Valerius Maxi. ſcribit Fabritiũ cenſorẽ ſenatu mouiſſe Corneliũ rufinũ pinde ac malo exemplo luxurioſũ ꝙ decẽ põdo uaſa argẽtea cõparaſſet. Vnde illud eſt Iuuenalis: Argẽti uaſcula purẽ: ſed q̃ fabriti⁹ cẽſor notet. Idẽ et ſtatuit ut ne bellice qdẽ imꝑatores plus q̃ paterã & ſalinũ argẽteũ haberẽt qn & ſpartacus autore Ply. Interdixit caſtris ſuis ne qs aurũ aut argentũ hẽret. Sciẽdũ laminã differr̃ a bractea qm bractea ẽ tenuis & utplurimũ ex auro argẽtoue. Lamia uero craſſiore quouis gñe metalloꝝ.

Fœni uſus apud ueteres ꝓ lecto & uexillo

Fabricii lex in ei⁹ cenſura

¶ FRONdibus: ornabãt capitolia frõdibus: quæ nũc gẽmis quæ hoc tempore margaritis & quibuſcũq; lapillis ꝓcioſis ornanẽ. illi ueteres aut paupes: aut precioſi cultus & luxuriæ hoſtes capitolia frõdibus ornabãt: & ut aliquid de eo dicamus. Tarquinius priſcus ut a tacito referẽ ædem ioui bello ſabino uouerat iecitq; fundamenta addidere aliquid: & Tullus: & ſupbus: ſed operis gloria libertati reſeruata: Horatius puluillus iterũ cõſul dedicauit: ea magnificẽtia: ut ab imenſis poſtea opibus populi romani potius ornari q̃ augeri poſſent poſt uero quadrigẽtos: & .xvi. ãnos. C. Norbano & L. Scipiõe cõſulibus:. Capitoliũ tã magnifice extructũ flagrauit reſtitutum a Luctatio Catullo ad uitelliũ uſq; mãſit. Rurſus incenſum Domitianus princeps inſtaurauit. De capitolii uero ornatu Ply. inquit laquearia quæ nũc & in priuatis domibus auro tegũtur poſt euerſam Carthaginẽ primo inaurata ſunt in capitolio cẽſura: mũmii qui achaiã uicit: Inde tranſiere in cameras: in parietes quoq;: qui iam & ipſi tanq̃ uaſa inauranẽ cũ ſua ætas uaria de luctatio catullo exiſtimauerit: qd tegulas æreas inauraſſet primus. At cæſares eo ſumptu capitoliũ ornauerũt ut fere quicquid in eo conſpiciebatur gẽmeum & aureum eſſet. Ideo nunc dixit quæ nunc capitolia gẽmis: & de hoc etiam Ammianus hiſtoricus ĩquit huius totius artis ornamẽta quibuſcũq; ægyptioꝝ miraculis ſunt anteponenda ¶ Et ipſe ſenator paſcebat ſuas oues dixim⁹. diuiſum ppl̃m a Romulo & ſenatũ ab eo cõſtitutũ Credẽdũ eſt aliquos e ſenatoribus: ipſius paſtores fuiſſe: nã collegerat ille paſtorũ multitudinem: & qui prius paſtor fuerat etiã urbe condita paſtoralem iterdum uitã agebat. ¶ Sic & poſtea: ſicut illi qui rei ruſticæ hoc eſt agrorum culturæ operã exhibebant: Ideo pauiſſe ſuas oues ſenatores dicit. ¶ Nec pudor: nec erat illis rubori aut dedecori. ¶ Cœpiſſe placidã quietem in ſtipula: Placide requieſſe: aut quiete dormiuiſſe in ſtipula: nõ in puluinaribus: nõ in tapetibus: nõ ſub aureis culcitris: ſed in nudis paleis. ¶ Et ſuppoſuiſſe fœnũ ſuo capiti: nõ etiam erat rubori habuiſſe fœnũ ſub capite loco puluinaris. Fœnũ a fœnore deducitur cum nil aliud ſine aliqua cura tantũ fœnoris præbeat. ¶ Iura: poſt exactos reges cũ cõſules creari cœpiſſent ab ipſo aratro interdũ ſunt accerſiti: qui rempubli. adminiſtrarẽt. & populo iura dicerent & exacto magiſtratus tẽpore arua repetebãt: & ipſoꝝ ut inquit Plynius imꝑatorum manibus colebantur agri. Serentem inuenerunt dari honores: Seranũ unde cognomen aranti quattuor ſua iugera in uaticano. quæ prata quintia appellãtur: cincinato uiator attulit dictaturã. Quid quod poſt magiſtratũ eburneo Scipione depoſito agreſtem ſtiuã aratri repetere rubor nõ fuit. Multa etiã referuntur exẽpla illoꝝ: qui diuitias uelut ſcelus fugere: & qui in paupertate ad ſũmum magiſtratum prouecti ſunt. & maximo reipubli. uſui & ornamẽto fuere de quibus cũ Valerio maximo loquamur p Romuli cauſam: perque ueteris capitolii humilia tecta: & per æternos ueſte focos fictilibus etiã nunc uaſis cõtentos iuro nullas diuitias taliũ uiroꝝ paupꝑtati poſſe præferri. ¶ Cõſul dabat iura: dicebat iura. ¶ Populo romão: ſcilicet. ¶ Poſito aratro: a quo paulo ante fuerat accerſitus: Cõſules Põpo. iuriſconſul. de origine iuris: dictos inquit qd plurimũ reip. cõſulerẽt. ¶ Et leuis lamina: leue fruſtrũ. ¶ Argẽti erat crimen: pro ſcelere habebatur argẽtum habere: Etenim ex cenſoria nota dãnabanẽ: qui quinq; pondi argẽto poſſiderẽt. ¶ Lãma lanima pro rudi & in fabricata materia metalli qd ĩ odis Hor. quoq; dixim⁹: Nullus argẽto color ẽ auaris. Abdito terris inimicæ lãmæ criſpæ Saluſt. &c.

PAV. MAR

Quotiens inſtauratũ fuit capitolium ẽt de eius magnificentia

De conſulibus antiquiſ notãda

Attalicæ opes cype & corynthiæ

¶At poſtꝙ aucto impio auctæ ēt ſt opes & cū ipſis aucta eſt hūdi cupido ut expleri nūꝙ poſſit & appetit & pſūdit augꝫ:& q pri⁹ paupes fuerāt:tū primū e pſimōia i luxū imutati eū acceſſere attalicæ opes:& corynthiace:& cypriæ:&.n.corynthos & cyprus faciūt ut aliꝙ notent̄ ignominia Mumil⁹& cato ꝙ pp opes ea loca depopulaſſe exiſtimant̄. ¶At poſtꝙ fortūa loci h⁹ fatū urbis rōæ & ipſi⁹ reip.ſtatus. ¶Extulit caput eleuauit caput:qſi poſtꝙ auctis ipiū ppagauit:& Vir.uerꝫ hæc tm̄ al's īter caput extulit urbes.Quantū lēta ſolēt īter iuburna cupni. ¶Et rōa tetigit deos ſūmo uertice qſi extulit caput uſq; ad ſidera p hipbolē. ¶Et creuerūt opes ga rōani fci ſunt opulētiores. ¶Et furioſa cupido opū & creuit iſana:& inexplebilis ditiaꝝ auiditas. ¶Et cū poſſideāt plura:eū ſint iā reꝝ dñi:& mlta ſub ſua ptāte teneāt. ¶Plra petūt:appetūt ēt plura:neq; plurib⁹ ꝙ hñt ſt cōtēti. ¶Certāt certatim cōtendūt. ¶Quærere opes.ſ.Vt abſumāt:ut gd abſumere:& pſūdere poſſint ut ē illd ſcripſi diuitias ſuas uiecre nequnt:qs pſūdāt i extruēdo mari & i mōtibus coæquādis. ¶Certāt:conant̄. ¶Regrere abſūpta:ea ꝙ iā abſumpſerint pſuderit.

ANT. FAN. Hydropici,quo plus bibunt,eo ſitiunt magis Veternoſus Moneta ærea Erariū Aerarii milites obærati auari ærufcar̄ æris iuētū quis primum æra ſignauit pecunia Penſio notæ argenti Bigati Aureus nūmus qñ pcuſſus fuit

¶Atq; ipſæ:u.ſ.a.u.Alēna cupiditas nūc q̄rēdi nūc,qſi ta pdēdi gignit iexplebilē auaritiā & cætera uitioꝝ gña: quæ auaritiā comitant̄.Sic.q.in ſu.u.ab.u.Qui laborāt morbo itereutis quo plus bibunt eo ſitiūt magis Hor.i ſecūdo carminū:Creſeit idulgēs ſibi dyr⁹ hydiops:Nec ſiti pellit niſi cā morbi fugerit Vēis & aquoſus albo corpor lāgor.Eos cato ueternoſos appellat:ut Veternoſus ꝗ plurimū bibit tā maxīe ſitit.Quāuis pprie ueternoſ⁹ ſit ꝗ graui pmit̄ ſomno:his auari & iſatiabiles aptiſſime cōparant̄ qm̄ ut ait Ci.in padoxis nūꝙ explet̄ nec ſacia cupiditatis ſitis. ¶Aera d.o.m.n.o.in au. ¶Priſca mōeta fuit ærea.Vñ teſte Var.ab ære ærariū appellatū ē:qd po.Ro.i æde ſaturni habuit:īde milites ærari:īde quoq; obærati dicti q cū ſoluēdo nō eſſent permittēte ture manu capiebant̄:ſilr & auari ſm Nigidiū qſi æris auidi:īde & æruſcare.i.æra undiq; pecuniaſq; colligere. Hinc etiā æra militū & tribuni ærari dicti autoribus Feſto & Ply.

Atq; ipſæ uitiis ſunt alimenta uices
Sic qbus intumuit ſuffuſa uēter ab unda
Quo plus ſunt potæ plus ſitiunt̄ aquæ
In ꝓcio ꝓcium nūc eſt:dat cēſus honores
Cenſus amicitias:pauper ubiq; iacet:
Tu tñ auſpiciū ſi ſit ſtipis utile quæris
Curq; iuuēt noſtras æra uetuſta manus
Aera dabāt olī melius:nūc omēi auro eſt:
Victaq; conceſſit priſca moneta nouæ
Nos quoq; tēpla iuuāt(quis antiꝗ probemus)
Aurea:maieſtas ꝯuenit ipa deo.

Aeris primā iuētionē nōnulli Cariſto alii Cypro tribuūt:quā antiꝗ æroſam appellauerūt qd i ea plurimū æris naſceret̄ cuius materia magis i uſu apud ueteres fuit teſte Seruio qd religiōi apta putabat̄.Quar̄ thuſci ut Mac.refert æneo uomere utebant̄ cū urbes cōderēt & i ſabis ex ære cultri erāt gbus ſacerdotes tōdebat̄.primus āt oīum æra ſignauit Ianus ſi Mac.credimus:ſi Ply.Serui⁹ rex. ¶Hic dr̄ æra ſignaſſe nota pcudū:uñ pecunia credit̄ appellata.Ille uero ex una qdē parte capitis ſui effigiē:ex altera naui expſſit. Sed añ nūmū pcuſſum rudi ære Romæ utebant̄ ut Time⁹tradidit:teſte Ply.eoq; pēſo nō numerato debitū ſoluebāt a quo pēſiōes dictæ & pœnas pēdere Argēto āt ſignato po.ro.uti cœpit.v.ānis añ primū bellū punicū libral'aſſis ac dipōdi⁹ appēdebat̄ Notæ argēti fuerūt bigæ & qdrigæ necnō & uictoria uñ nūmi bigati ac qdrigati uictoriati dicti.Aureus uero nūmus poſt ānum ſexageſimū ſm pcuſſus eſt argēteus Cæterum externorū lydi primi nūmum aureū & argēteum percuſſerunt ſm Herodotum a quo Lucanus diſſentire uidetur in ſexto pharſaliæ Theſeus aūt Athenis ut ſeribit Plutarchus nūmum pcuſſit & in eo bouē incidit uel ob Marathoniū taurū uel ob Minois ducem uel ut ciues ad agriculturam prouocare uideretur.

PAV. MAR.

¶Atq; ipſe uices alternatōes:ſeu uiciſſitudies q̄rēdi & abſumēdi. ¶Sūt alimta uitiis:alūt cupiditatē ipſā inſatiabilē. ¶Sic gb⁹cōpat auaritiā hydropiſi:ſic & Ho.i odis creſcit idulgēs ſibi dir⁹hydrops.quo i loco nos multa dixius:& tria gña hydropiſeos eē oñdim⁹ tipanitē aſchitē & hyppoſarchā:hic uero de aſchite itelligēdū cēſeo:ꝗ ē cū ex aliꝗ mala digeſtiōe debilitat̄ epar aquoſitas in ipo epate gignit̄:ꝗ qdē pulmonē ipm reſpirare nō ſinit:cū p ipſā diaphragma eleuet̄ calor gignit̄:īde creber anhelit⁹:& iō ſitit̄:nec ullo potu ſitis extigui pt.Vñ apd Hor.Nec ſiti pellit niſi cā morbi: Fugerit uēis & aquoſus albo corpe lāgor.Sic eodē mō. ¶Quib⁹ ab illis gb⁹. ¶Vēter itumuit ab unda ſuffuſa:ab aquoſitate ipa ſuffuſa p epar.Quo pl⁹ ſūt potæ aquæ plus ſitiunt̄:quāto magis bibit eo morbo correpť⁹:tāto magis ſitit. ¶In ꝓcio nihil iā ē qd poſſit niſi pecūia ꝯparari. ¶Preciū ē i ꝓcio qſi qcqd ꝓcioſū ē:& alicui⁹ æſtimatōis uenale ē qm̄ nō dat̄ ultro cuiꝗ ſine ꝓcio. ¶Cēſus dat honores:ꝓciū ſiue pecūia dat publica mūera hoc ē ipos magr̄at⁹:ut eſt illud horatii certet tergemīs tollere honorib⁹. ¶Cēſus dat amicitias & amicitiæ ēt ꝓcio parant̄.& alio loco dictū eſt.Illud amicitiæ quondā uenerabile nomē pſtat & i q̄ſtu p meritrice ſedes. ¶Paup:ꝗ ꝓciū ſoluere nō pōt. ¶Iacet ubiq;.ga pro abiecto & uili habet̄:hæc olim dicebant̄:ſed nos nr̄oꝝ tēpoꝝ pudet. S; uēias optata dies:& cōſule rebus.Impia ne ꝓpat pectora acerba lues.Cēſus p ꝓcio:& cēſus p reditu & annuo fructu:& cēſus ꝙ uiriti ærario ſoluebat̄.Cēſum rōæ primū Tullus rex iſtituit:ſed de hoc Alias Tu tñ:cū a ppoſito digreſſus uideat̄ ad ipm redit:petiuerat.n.cāꝫ ſtipis poeta:eā nūc explicat. Tu tñ q̄ris ſi ſit utile auſpiciū ſtipis.hoc ē ſi omē utile ac fœlix ab oblatōe ſtipis ipſi⁹digne captabit̄.Et cur era uetuſta:ātiq. ¶Iuuēt:delectēt. ¶Nr̄as man⁹:cū calēdis nr̄is offerūt.Aera uetuſta dixit ga æs pri⁹ſignari cœptū ē.Ser.n.Tull⁹ ut autor ē Ply.i.ſignauit æs:añ rudis lamie æreæ uſus erat Signatū eſt nota pecudū.īde pecūia dcā.Verꝫ Pli.19.li.iqt.Ser.rex ouiū:bouūq; effigie primū æra ſignauit.Argētū ſignatū fuit āno ab urbe ꝯdita.585.Fabio cōſule.v.ānis añ primū bellū punicū:notæ argēti fuere:ex uno latere bigæ qdrigæ:ex altero caput cōſulis īde argēti nūmi bigati:& qdrigati: Signatū quoq; fuit nota uictoriæ:uñ

quo preciū dr̄ eē i precio

Argēti moneta cū bigis aut quadrigis i altera pte erat caput cōſulis

uictoriat⁹ nūmus: Aure⁹ uero nūmus pcuſſus fuit āno urbis. D. xlvii. autorē icerto. ¶ Veteres: ipſi ātiq. Dabāt oli ea æreos nūmos. Nūc ē meli⁹ omē ī auro: bonū erat pri⁹ omē ī ære: ſed lōge meli⁹ ī auro in ipſis aureis nūmis & ī pcioſiorē metallo. Et prior: mōeta ærea. ¶ Victa: ab auro qd poſteri⁹ ſignatū. ¶ Cōceſſit: nouæ ceſſit aureo nūmo. ¶ Nos quoq; & ī diuis quoq; quis uetera laudēt noua tñ ditiora magis oblectāt ¶ Nos quoq;: nos ēt dii. Quāuis pbemus: cōmēdemus. ¶ Antiq tēpla: q̄ a paupibus antiqs fuere cōdita & ære tm̄ ornata. ¶ Iuuāt tñ. Tēpla aurea auro exornata a poſteris magnificētiorē ſūpiu poſita: Ipſa maieſtas: auri & ditioris tēpli. Cōueīt deo: q̄ſi magis cōueniūt diis pcioſa q̄ uilia: d maieſtate dicem⁹ ī. v. li.

Laudam⁹ ueteres: ſed nrīs utimur ānis
Mos tamē eſt æque dign⁹ uterq; coli:
Finierat mōit⁹: placidis ita rurſus ut an̄
Clauigerū uerbis alloquor ipſe deū.
Multa quidē didici: ſed cur naualis ī ære
Altera ſignata ē: altera forma biceps:
Noſcere me duplici poſſes ut imagīe di
Ni uet⁹ ipſa dies extenuaſſet opus (xit
Cā ratis ſupeſt: thuſcū rate uenit ī amnē
Ante pererrato falcifer orbe deus

¶ Sed nrīs utimur ānis & morib⁹ nrī tpis. Loquit āt ian⁹ q̄ſi un⁹ romāoꝝ. Tale illd ē apd Vir. Nos tua pgēies cœli qb⁹ ānuis arcē. Mos tñ ē æque dign⁹ uterq; coli. Priſca pſimōia & tēploꝝ maieſtas. ¶ Sed cur nauales ī ære. Altera ſignata ē altera forma biceps: Ianus cū Saturnū claſſe puectū excepiſſet hoſpitio & ab eo edoct⁹ pitiā ruris ferū & rudē an̄ fruges cognitas uictū ī melius redegiſſet: regni eū ſocietate mūerauit & cū primū æra ſignarēt ut iqt Mac. ſeruauit & in hoc ſaturni reuerētiam ut qm̄ ille naui fuerat aduect⁹ ex una qd pte ſui capitis effigies ex altera uero nauis exprimerēt quo ſaturni memoriā ēt in poſteros propagaret. Vñ oli pueri denarios ī ſublime iactātes capita aut naui exclamabāt. Aliis āt placet nūmū ita fuiſſe ſignatum ut res duas præ ſe ferret: q̄rū altera ī ciuitate pulcherria ē altera maxie neceſſaria: legū uidelicet bonitatem & affluētiā reꝝ q̄rū illā oñdit frōs iani duplex q feros hoīes optimis legibus redegit ad uitæ cōmutationē: hāc nauis expſſa. Nouimus. n. nauigabilē fluuiū ſuppeditarē ciuitati reꝝ oiū ubertatē. Lege plu. ī qōnibus. Sciēdū ut Seruio placet ſaturnū italis primū uitē oñdiſſe. Vñ illd ē: Vitiſator curua fuās ſub imagīe falcē. Sed is uitē oñdiſſe dr̄ ñ q fuerit uitis iuētor ſed q uitis gen⁹ italis ppl'is demōſtrauit. Eius ædes ut dixius ærariū fuit: ubi & tabulæ publicæ fuabāt a qb⁹ tabulariū dicebatē auto. Plu. qa ferūt ſaturni tpe nec auaritiā nec ī pbitatē ī oīb⁹ fuiſſe ſed fidē. Id tēplū prius oīum Vale. Publicola exactis regib⁹ ærariū declarauit ubi a pſectis ærarii legatoꝝ oīum uñcūq; romā ueniſſent noīa ſcribebāt. Prius āt oīum ſaturno arā crexit cecrop⁹ ut Mac. refert. ¶ Ni uet⁹ ipſa dies exte. o. Dies hic tpſ ſignat ut dicē adimerē ægritudinē hoībus & lōga dies hoī docuit parere leōes. ¶ An̄. p. ſ. o. d. Saturnus falcē hʒ ī tutela: q dr̄ pr̄i cœlo uirilia āputaſſe q̄ cū ī marē cecidiſſet Venerē creauerūt. Qd iō fingit autor Ser. qa niſi hūor de cœlo ī terras deſcēderet nihil crearetur. Alii ſaturnū deū eē tpm dñ: q̄ ſicut falx ī ſe recurrūt: alii eū in pgreſſu nihil nocere: cū āt retrogradus ē afferē picſa. iōq; eū hr̄e falcē ī tutela q falx ptēta nullā ui hʒ: retro uero acta qcqd ei occurrit ſecat. Sūt & q falcē ſaturno tributā putēt q tpſ: ut iqt Mac. oia metat exercet & icidat. Aliis placet dari ſaturno falcē uelut ī meſſis iſigne: q melioris uitæ autor fuerit. Pererrato āt orbe dicit: q is de⁹ multū errauerit irā fugiens iouis.
¶ Laudamus ueteres: ueteꝝ mores. ¶ Sed utimur nrīs ānis: q̄ſi morib⁹ nrī tpis: deus ē q loq (tur: ſʒ iterdū hoīs pſonā accipit. ¶ Tñ uterq; mos: utraq; cōſuetudo & uetus & noua. ¶ Eſt dign⁹. coli æq; pari mō dign⁹ ē uterq; q celebrerē & fucē. ¶ Finierat. q̄rit nūc poeta cur ī ātiqs nūmiſmatib⁹ ex altera pte ſit Ianus biceps: ex altera ſit nauis: cui⁹ rei rōnē mox ſubnectā: ¶ Finierat: Ian⁹. Monitus ſuos. ¶ Ipſe: ego ¶ Placidis uerbis ut an̄: ut prius fecerā. ¶ Rurſus: iteꝝ. Alloquor deū clauigerū: ianū q cū claui & uirga figuratē. ¶ Multa qdē didici: nā ex tuis uerbis multa pcepi: ſed. Cur ī æreo nūmo. ¶ Altera forma ē ſignata naualis: q̄ſi cur ex altero latere eſt nauis. ¶ Altera ē biceps: ex altero latere hʒ formā bicipitē. ¶ Noſcerē: bicipitē formā ſibi aſcribit Ia. naualē ſaturno ī italiā rate aduecto. & ply. Meminit ī æreo nūmo ex altera pte Ianus gemīus erat: ex altera roſtrū nauis & nobis domi plura ſunt numiſmata antiqſſima huius notæ: & aliqd eſt pōderis unius aſſis: de hoc Mac. ita inqt Ianus cū ſaturnū claſſe puectū hoſpitio cœpiſſet: & ab eo edoct⁹ pitiā ruris ferū & rudē illū an̄ fruges cognitas uictū ī melius redegiſſet: regni eū ſacietate mūerauit. Cū prius era ſignaret: qm̄ ille naui fuerat aduect⁹: fuauit ī hoc ſaturni reuerētiā: ut ex una pte ſui capitis effigies: ex altera nauis exprimeretē. Aes ita fuiſſe ſignatū itelligitē hodie ī alcæ luſu: cū pueri denarios in ſublime iactātes capita aut naui luſu teſte uetuſtatis exclamāt hæc ille: ſed aliūde rōnē aucupatē Plu. xl. pblemate. ubi cū ſupiorē & ipſe rōnē attigit: & tacite refelli ſubdit. Sed illud potius qſpiā cōiiciat: alia eſſe in ciuitatibus q̄ pulchra alia q̄ neceſſaria: maximū uero atq; oīum pulcherrimū iudicari bonitatē legū. Lōge uero ex oībus neceſſariū eſſe copiā & ubertatē. Qm̄ uero Ia. feros hoīes ad manſuetudinē traducēs optimis legibus informauit: neceſſariā uero reꝝ affluētiā fluuius nauigabilis ſuppeditat & ptim ex agro ac uicinis locis: partim & lōginq ac mari deuehens: nihil qd ad uſum ptineat deſiderari patiē iō nūmus ita ſignatus eſt: & ut legiſlatoris duplicē frōtem pp uitæ cōmutationē ut dictū eſt & imaginem nauium ppter fluuii cōmoditatē pſeferat. ¶ Dixit: Ianus. Vt poſſes me noſcere duplici imagine iō in æreo nūmo ex altera parte eſt forma biceps: ut ī bicipiti forma meā imaginē duplicē cognoſceres. ¶ In ipſa uetus dies: niſi ipſa uetuſtas. Extenuaſſet opus: exeidiſſet & attriuiſſet imagis notā: ſeu nūmū ipſū. ¶ Supeſt cā ratis: reſtat ut abſoluā cur nauis ē ī æreo nūmo. ¶ Deus falcifer: ſaturn⁹. ¶ Venit ī āne tuſcū: ī tybri ætruriæ fluuiū ¶ An̄: hoc ē pri⁹ q̄ ſignarerē nūmus. ¶ Pererrato obre: cū diu p orbē erraſſet fugiēs iouis filii uires: & iracūdiā: falcifer ſaturn⁹ dr̄ & cū falce figuratē ul' ob meſſis pitiā: ul' qa italis primus uitē putarē oñdit. Vñ Vir.

ANT. FAN.

Cur ī altera pte æris iani effigies ī altera nauis erat

Erariū in tēplo ſaturni

Saturn⁹ falce cœli patri uirilia amputauit

PAV. MAR.

Caput iani & nauis cū ſaturno in ære ſignabāt

Vitiſator curuã fuãs ſub imagĩe falcẽ:uel ut Mac.aſſerit:cũ ſaturnũ q grę.dr̃ cronos'ipm tps ĩterptẽ fal
cẽ qdã attributã putãt qd tps oĩa metat:exercet & ĩcidat.Pẽdet adhuc iani oro:& deſcẽdit ad pl'es uerſus

Hac ego ſaturnũ memini tellur̃ receptũ
Cælitibus regnis a ioue pulſus erat.
Inde diu genti manſit ſaturnia nomen.
Dicta quoq; eſt latiũ terra latente deo.
At bona poſteritas puppẽ formauit ĩ ære
Hoſpitis aduentum teſtificata dei.
Ipſe ſolũ colui:cuius placidiſſima læuum
Radit arenoſi tybridis:unda latus.
Hic ubi nũc rõa ẽ:tũc ar dua ſilua uirebat
Tanta q̃ res paucis paſcua bobus erat
Ara mea eſt colli:quẽ uulgus noĩe noſtro
Nuncupat hæc ætas ianiculumq; uocat
Tũc ego regnabã:patiẽs quũ terra deoꝝ
Eſſet:& humanis numina mixta locis

ANT. FAN.

ſaturnia latium

℃Inde diu gẽti mãſit ſaturnia nomẽ Saturnia & regiõis & urbis nomẽ eſt:Regiõis ut hoc loco.Ianus enim teſte Macr.excogitauit honoꝝ ſaturni argumẽtũ & terrã omnẽ ditiõi ſuæ parentẽ ſaturniã noĩauit.Vrbis ut.i.õ.æn. Hãc ianus pr̃ hãc ſaturnus cõdidit urbẽ:Ianiculũ huic illi fuerat ſaturnia nomẽ.Cæterũ ianiculũ oppidũ & ſaturnia a ſaturno ianoq; cõi opa cõdita ſũt mortuo iã Cameſe cũ quo ianus pticipata potẽtia regnaſſe dr̃ quã ob cã; duo mẽſes cõtinui eis dicati ſũt Decẽber Saturno:Ianuariꝰ iano.Dicta.q.ẽ.la.ter.la.deo:Varrõi placet latiũ dici italiã qd lateat inter ꝓcipitia alpiũ & appẽnini : ſed eſt &

Cur ſaturnus e celo pulſus fingitur

pars italiæ pene oĩbꝰ nota:& ſic dicta qd ſaturnus ibi latuerit quã iõ poetæ finxerũt e cœlo pulſũ qd italiã oſtet eẽ ĩferiorẽ græcia ubi olipus eſt:quo noĩe & cœlũ accipimus.Eſt ãt mõs tãta altitudine ut excedat nubes excedit olympus lege deũ.Re ãt uera iuppiter ſaturnũ e creta dr̃ pepuliſſe.ſed placet & illud Macr.Saturnũ eẽ tps:q; ſeneſcẽs ab his pellit̃q; poſtea naſcũt̃.Ara mea col.e.quẽ uulgus noĩe nr̃o.Nũcupat hæc ætas ianiculũq; uocat Ianiculũ olĩ antipolis dicebat̃ atq; ut Liuius tradit urbi adiectũ eſt nõ inopia loci ſed ne qñ ea arx hoſtiũ eẽt.Sciẽdũ ianiculũ eẽ nõ ſolũ collẽ q ẽ ĩ regiõe trãſtyberina ſed oppidũ:qd a iano denoĩatũ Saturnꝰ Ianuſq; cõcordes

Ianiculum prius dicetur antipolis

cõi opa ut diximus cõdiderũt ſicuti & ſaturniã ĩ colle ſaturnio q nũc capitolinꝰ dr̃.Feſtꝰ uero iãiculũ dcm̃ exiſtimat qd p ipm po.ro.primꝰ in agrũ hetruſcũ trãſierit.Q uare porſena rex Hetruſcoꝝ cũ tarqnios ĩ urbe reſtituere uellet prĩo ĩpetu iãiculũ cœpit:quẽ regẽ qm̃ Mutiꝰ ſua cõſtãtia ab urbe dimouit Mutia porta trãſtyberia ex eo tradit̃ noĩata.Sũt q legãt.Ara mea ẽ colli:qd nõ diſplicet.Oñſũ.n.mihi ẽ ĩ iãiculo hꝰ dei ſacellũ cũ ad urbẽ me cõtuliſſẽ orator miſſus a ſẽatu ſancẽi ad Sixtũ.4.Põ.Max.ubi diligẽtiſſiẽ pſcrutatꝰ ſũ q̃cũq; ãtiqtatis mõumẽta cernũt̃.Tũc.e.r.p.c.t.d.cũ ſcelera hoĩuʒ nõdũ e terris deos exceder̃ atuliſſ;

PAV. MAR.

℃Hac ego:mortuo cameſe iani ſocio aduectũ ĩ Italiã Saturnũ Ianꝰ ſuſcepit:& cũ eo pariter regnauit:uñ poſteri ut Aurelianꝰ ille uectius refert duos eis mẽſes cõtinuos dicarũt:ut decẽber ſacrũ ſaturni.Ianuariꝰ alteriꝰ uocabulũ poſſideret.Cũ ãt ſaturnus ĩ ter regnãdũ nõ cõparuiſſet:excogitauit ianus honoꝝ eiꝰ argumẽtũ ac terrã oẽm ditiõi ſue parẽtẽ ſaturniã nũcupauit:arã cũ ſacris ɔdidit q̃ ſaturnalia noĩauit regni eiꝰ tpa fœliciſſima tũ ob reꝝ copiã tũ qd nõdũ qs ſuitio.ul'libertate diſcriabat̃.Diõ.ẽt ĩqt ſaturniã a ſaturno noĩatã italiã & ſaturniũ collẽ:q nũc capitolinꝰ dr̃ & ſaturniã urbẽ:idẽ ubi ſũmis laudibꝰ italiã extulit: ſubdidit itaq; mime miꝝ ẽ priſcos hãc terrã opiatos eẽ ſaturno ſacrã:cũ exiſtiarẽt hũc deũ eẽ hoibꝰ fœlicitatis oĩs largitorẽ & pſectorẽ.Laudes italiæ a Dion.Ply.Stra.Theodo.& aliis fere ĩnũeris referũt̃ cumu

De laudibus italiæ

latiꝰ.Ego memĩ ſaturnũ receptũ hac tellure:qſi memĩ me recepiſſe ſaturnũ hoſpitio ĩ hac terra latia. Erat pul.a.io.celi.re.pepulerat illũ iuppiter filius a regno cœleſti:ueꝝ ñ a cœleſti:ſed a cretẽſi regno.Euemerus.n.ĩ hiſto.ſacra refert ſaturnũ ſorte admõitũ:ut a ioue filio caueret:ne eũ regno pelleret effugiẽdi piel'ĩ grã ioui ĩſidias ĩtẽdiſſe.Q d ubi iuppiter reſciuit patrẽ fugaſſe armatoſq; ĩſequẽtes miſiſſe q eũ necarẽt ſaturnũ cũ diu erraſſet uix ĩ italia locũ quo lateret ĩuẽiſſe Mac.uero cũ tps ſaturnũ dicat eũdẽ ĩ qt a filio pulſũ qd aliud ẽ q̃ tpa ſeneſcẽtia ab his q̃ poſtea nata ſũt depelli facit ad hoc illud Hor.trudit̃ dies die nouæq; pgũt ĩterir̃ lũæ.Veꝝ qa italia ĩferior ẽ q̃ græcia:ĩ q mõs ẽ olipꝰ finxer̃ poetæ illũ ab ætereo olipo ad italiã aduẽiſſe.Vñ apd uir.Primꝰ ab ætereo uẽit ſaturnꝰ olipo arma iouis fugiẽs & regnis exul adẽptis:ul'dicas Celitibꝰ.re.pul.a regno pr̃no:cũ ipe ſaturnꝰ cæli filiꝰ dicat̃. ℃Inde:h ẽ qd mõ dicebamꝰ a ſaturno regionẽ & urbẽ:& gẽtẽ ſaturniã denoĩatã.℃Inde ex eo.Diu mãſit gẽti nomẽ ſaturnia:diu & gẽs latia & regio ſaturnia dcã.Et terrã quoq; ẽ dcã latiũ latẽte deo:& qd ĩ ea terra latuerit latiũ eſt appellatũ:qd Var.pbar̃

Variæ opiniones Delatio unde dicatur

ñ ur̃ cũ dicat latiũ uocari:qd ĩter mõtes lateat.At bõa:ñ fumꝰ adeo & ĩgẽii & iudicii paupis:ut errores ueterũ nõ aduertamꝰ Mac.n.aſſerer̃ uelle ur̃ ut paulo añ diximus primũ Ianũ æta ſignaſſe ſub imagine ſua bicipiti & naui.Pli.primũ q æra ſignaret Tullũ fuiſſe oñdit:& nũc poeta Ianũ ĩtroducẽs poſteritati aſcribit Vr̃ ergo ianꝰ primꝰ nõ fuiſſe.& nos cũ Ply.poeta ſentiamꝰ.℃At bõa poſteritas:ipi poſteri pii & mẽores meritoꝝ.Formauit ĩ ære puppẽ ĩ æreo nũmo naui formauer̃.qa naui fuerat Saturnꝰ ĩ Italiã aduectus.Teſtificata ipſa poſteritas.Aduentũ:hoſpitis dei:ea nota teſtimoniũ phibẽs de ſaturno.quẽ ego hoſpitio ſuſcepi:aliq legũt puppim ſeruauit in ære:nã ab initio impreſſam poſteritas ſeruauit:melius erit formauit ut eſt in uetuſtiſſimis codicibus:nam e poſteris fuit.Tullus rex:qui primus æra ſignauit.℃Ipſe ſolũ: ſaturnꝰ cis tybrim & ianuarius tranſtybrim habitauere.℃Ipſe:ego.℃Colui ſolũ tellurẽ.℃Cuius læuũ latus:qſi partem ſiniſtrã. ℃Radit placidiſſima unda tybridis arenoſi:a qua tyberina abluit: nã qui ea regione eſt: & uertat ſe ad mare ad ſecundum curſum fluminis a ſiniſtra tybrim habet ſic læuum latus recte dixit. Hic ubi & in libris de arte:quæ nũc ſub phœbo ducibuſq; palatia fulgẽt:quid niſi ara tutis paſcua bobus erant ℃Ardua ſil.alta.& difficil'acceſſu ſilua Virebat:tũc eo tpe hic.ubi nũc ẽ ro.ubi nũc ẽ ea urbs q̃ toti orbi

impſtat &.℄Tāta res:q̄ta ē ipſa rōa:aut loc⁹ ī quo cōdita ē.Erāt paſ.paucis bob⁹:q̄a uix pauci ſatis crāt aut q̄a paupes colōi paucos,hībāt boues.℄Ara mea:aliq legūt arx mea collis erat:meli⁹ ara mea ē collī:nā fidē facit uerbis ſuis:qd ſacellū iāo numini dedicatū adhuc extet ī eo colle quē icoluit:& q ab eo iāiculus nūcupaē.℄Ara mea eſt col.q̄ſi hēo arā ī eo colle.Q uē collē.℄Vulg⁹ nūcu.no.nr̄o appellat a meo noie.℄Et hæc ætas uocat ianiculū:q̄a nōmō ueteres:ſed q nūc uiuūt ianiculū dnt:& nr̄o quoq tpe mōs ianicul⁹ dr̄ ubi ē tēplū diui onophrii:clarꝫ tū ipſa religiōe & hoīū frequntia.Tū ēt Antōii cāpani iunioris fr̄is mei ſepulchro:quē ſi ī maturiorē ætatē fata ꝑuexiſſent:ſuo carmie ātiquoꝝ poetaꝝ famā adeq̄ſſet:ſȝ fortūa bōis iuidēs eū noibꝰ ī ipſa adoleſcētia ſurripuit.Tūc:eo ergo tpe I terris regnabā cū īter hoīes dii erāt.Tūc:eo tpe.℄Ego regnabā cū terra eēt patiēs deoꝝ eo tpe quo terra poterat ſuſtinerē deos:hocē anteq̄ ab hoīum ſcelerib⁹ pellerenē.Et numīa mixta eēnt.ſ.℄Hūanis locis:metonymiæ ſpēs ē:nā qd tenet ꝓ eo qd tenet.hoc ē locū ꝓ locato.&.d.cū dii eēnt hoibus imixti.Nōdū iuſticiā:regnabat tūc ian⁹.cū nōdū mortali ſcelera iuſticiā ex orbe fugaſſent eēs iuſti ſuapte natura eēnt:neq arma uſq̄ fabricarenē ℄Nōdū:nō adhuc.℄Facinus mortale.ſcelera mortaliū īterdū facinus ī bonā partē accipiē.ut egregiū facinus & clarū facinus & ſimilia.℄Fugarat iuſticiā:ꝑpulerat ex orbe aſtreā ipſam:quæ iuſticia dicitur.

Mōs ianiculus ubi nūc ē tēplū ſci onophrii

Facin⁹ meſſū ē nomen

ANT. FAN.

Nōdū iuſticiā facinus mortale fugarat
Vltima de ſuperis illa reliquit humum
Proq metu ppl'm ſine ui pudor ipſe regebat
Nullis erat iuſtis reddē iura labor
Nil mihi cū bello:pacē poſteſq tuebar.
Et clauem oſtēdens:hæc ait arma gero
Presſerat ora deus:tūc ſic ego nr̄a reſoluo
Voce mea uoces eliciente dei:
Cū tot ſint iani:cur ſtas ſacratus in uno
Hic ubi iuncta foris:tēpla.duobus hēs

℄Vltima de ſupis illa reliqt humū:Ipſe alibi & uirgo cædemadētes ultima cœleſtū terras aſtrea reliqt Virg.i.Geor.Extrema ꝑ illos iuſticia excedēs terris ueſtigia fecit.Et clauē oñdēs hæc ait arma gero.Q uia eſt portaꝝ cuſtos ut diximus.Vñ & Portunus clauē tenere manu fingebatē ꝙ deus putareē eſſe portaꝝ.Cū tot ſint iani cur ſtas ſacratus ī uno.Q uærit cur iano uno tm̄ ī tēplo Romani rē diuinā faciāt cū multa eius dei tēpla ī urbe ſint.℄Hic ubi iūcta foris tēpla duob⁹ hēs.Aedes iani celeberrima:quā ſcri.Liuius Numa fecit ad infimū argiletū ut apta bellum:clauſa pacē ſignificaret fuit inter duo fora:boarium uideli cet & piſcarium apud tybrim:Vñ ait Varro:Ad ianū foꝝ piſcariū uocāt fuit ī hac æde ſimulachrū iani uetuſtū quidē ſed qd artificio placere poſſet Ply.Fuiſſe āt ſtatuariam artē familiarē Italiæ quoq & uetuſtā indicat Hercules ab Euādro ſacratus ut ꝓdunt ī foro boario q triumphali uocaē atq ꝑ triūphos ueſtiē hitu triūphali ꝑterea ianus gēinus a Numa rege dicat⁹:q pacis belliq argumēto colitē.Hæc imago ut inqt Ser.trāſlata ē ad trāſitoriū foꝝ:poſtcaq̄ capitis phaleris ciuitate thuſciæ iūctū ē ſimulachrum iani cum frōtibus quattuor & unum tēplum q̄ttuor portaꝝ eſt cōſtitutum ut diximus ſupra Multa hoc loco ꝑterire libet.quoꝝ partē explicamus ptē dicturi ſumus partē omittimus faſtidio pcētes.

Cur iano uno tm in tēplo cuȝ plura ſint ſacrificāt Iani ædes ubi fuit

℄Vltima.illa:aſtrea ſeu iuſticia.℄De ſupis:ultima ex oī deoꝝ cæleſtiū numero.℄Religt humū:hoc ē deſeruit terras cœlūq aſtrea petiuit:& ī meta.Vltia cœleſtū terras aſtrea reliqt.tādiu.n.ī orbe fuit:q̄diu ſine ſcelere uixit mortale gēus.Iuſtitiā q̄ & uirgo dr̄ hygius iouis & themidis filiā dicit.Aratus aſtrei & aurorę:q̄ eodē tpe fuerit cū aurea ſecl'a:& eoꝝ pricipē fuiſſe demr̄at q̄ pp diligētiā & eqtatē:iuſticiā appellatā neq illo tpē ab hoib⁹ exteras natiōes bello laceſſitas eē neq nauigio queq̄ uſū ſed agris colēdis uitā agere cōſueuiſſe:ſed poſt eoꝝ obitū q ſē nati:eos minus offōſos:mag:s auaros cœpiſſe fieri.Q uaē min⁹ iuſtitiā iter hoīes eē uerſatā Deiq cām ꝓuciſſe uſq cordū diceretē æneū gēus hoīum natū eē.itaq iā nō potuiſſe pati āplius & ad ſidera uolaſſe.Vñ apd aratū a germanico traductū.Dēſeruit ꝓpere terras iuſtiſſima uirgo.Et cœli ſortita locū:q̄ ꝓximus illi tardus ī occaſum ſeqē ſupra plauſtra bootes.Criſpus āt ut teſtaē Gelli⁹ iuſticiæ imaginē effingēs os & oclos:uultūq ſeueris:atq uenerādis colorib⁹ depixit.Virgiali aſpectu uehemēti.& formidabili.luminib⁹ oculoꝝ acerbis neq hūilis:neq atrocis:ſed reuerēde cuiuſdā triſtitiæ dignitate.Ex huius imagis ſignificatiōe:itelligi uoluit iudicē iuſticiæ oportere eē grauē ſctūm.ſeueꝝ incorruptū inadulabilē.Cōtraq iprobos:nocēteſq īmiſericordē atq inexorabilē erectūq:& arduū ac potentē ui & maieſtate æqtatis ueritatiſq:terrificū &c.℄Ipſe pudor:q̄ſi cū unuſqſq turpe ſibi putaret peccare.℄Ipſe pudor:q ſemp rōnē habet honeſti.℄Regebat populū:ī ſūma.ſ.laude honeſtatis.℄Pro metu.loco metus ſupplicii.multi.n.metu ſupplicii non delinquunt.℄At illi nōnullo metu:ſed pudore tm̄ quæq turpia uitabāt.℄Siue q̄ſi cum nullis uiribus cogerenē pudore tm̄ nō delinquebāt.℄Nil mihi cū bello:eo tpe nō erā ego bellis ꝑpoſitus ego bellis ꝑpoſitus:ut nunc qui in bello aptior.℄Tuebar pacē & poſtes:defendebā pacē cui ꝑerā:& ſeruabā ianuas.℄Et oñdēs clauē:ut ſæpe diximus cum claui figurari:& ſunt hæc uerba poetæ.℄Ait ianus.ſ.℄Hæc arma gero:quaſi hanc ſolū clauē:pro armis gero.nō enī mihi ſunt bellica inſtr̄a:quoniā deo pacis armis non opus eſt.℄Preſſerat:ubi tacuit Ianus poeta ſciſcitatur cum plura ſacella habeat.Cur uno tm̄ in loco ſibi ſacra fiant.℄Deus:Ianus.℄Preſſerat ora iā tacuerat.& ora clauſerat.℄Tunc ego ſic reſoluo noſtra:apio mea ora & ita loquor.℄Voce mea eliciēte:prouocante.℄Voces dei:uerba iani:nā ſciſcitāti mihi rñdebat ille.ſic eliciebā eius uoces.℄Cum ſint tot iani:tot ſacella tibi iano dedicata.Cur ſtas ſacratus in uno:cur uno ī loco ſacrata ē tua effigies & ſacrificia tibi fiunt.℄Hic ubi habes tēpla iuncta duobus foris:ubi eſt tēplum tuū:quo in loco terminātur duo fora.Romanū & boariū:&.n.ut ſupius diximus.Iani tēplū ad īfimū argiletū numa cōdiderat eratq ſua cliuo capitolino ad uelabrū ubi & nūc ſunt q̄ttuor illi igētes & marmorei arcus:ī q̄ttuor mundi ptes reſpiciētes

PAV. MAR.

De forma iuſticiæ ſm chriſippum

Dicitur ianus in uno loco eē ſacrat⁹ ſolū cum eis muta ſine templa

ibi quoq; & tēplū diui georgii ad uelabrū:ſic.n.inſcribiť.cumq; ſciamus ad uelabrū fuiſſe tēplum iani illic
De fo⸗ro boa⸗rio & pi⸗ſcario. eſſe affirmādū:eſt ubi ea fora terminabanť eſt.n.illic archus ſeueri ptinacis:cū bonū ſimulachris:teſtať q
illinc incipe forū boariū & qd ulterius in uiā nouā ptendebať.erat forꝝ romanū cui iūctū erat forꝝ Caeſa
ris:ab auguſto cū æde martis ultoris dedicata.de qbus foris diximus in pricipio tertii libri triſtiū.Verū q
ad tybrim uergebat erat forꝝ piſcarium.nam inquit Varro ſecundū tybrim ad ianū forū piſcarium uocat
recte ergo dixeris duobus foris:aut romano & boario aut boario & piſcario.nā hæc duo erant iunctiora.

Ille manu mulcēs ppexā ad pectora bar(bā
Protinus œbali rettulit arma tati:
Vtq; leuis cuſtos armillis capta ſabinis:
Ad ſummæ tatios duxerat arcis iter.

ANT. FAN. ℂ Protinus œbali rettulit arma taci:Oebalia ipſa eſt laco
Oebalia nia dicta a rege Oebalo Argolii filio quē Lactantius grā
maticus Laconū regem fuiſſe teſtať.unde lacones Oebali
& Oebalidæ dicuntur:Statius De caſtore & polluce œba⸗
lidæ fratres Oui.de Helena:Et pars œnonem ſummos te
nuiſſet in annos.Si non œbalia pellice læſa foret. Sed qa
conſtat Sabinos uelle Lacædemonioꝝ ſe fuiſſe coloniam
ut plutarchus teſtatur in Numa.Sunt.n.Sabini gens antiquiſſima indigene & aborigenes quos nuncu⸗
pabant Græci ut ait Strabo.Samnitas:alii uero Laconas:ideo autor.T.Tatiū œbalium dicit qui e curib⁹
Sabini oppido Sabinorum Romam excitus eſt Lege Dionyſium Halicarnaſeum:qui ubi loquiť de origine Sabi
norum refert multa ei genti fuiſſe iura laconica.ℂ Vtq; leuis cuitos armillis capta ſabinis.ℂ Ad ſummæ
tatios duxerat arcis iter:Tarpeia Spurii tarpei filia que Romanæ arci præerat cum ſabini ob raptas bellū
Tarpeia uirgo aduerſus Romulum ſumpſiſſet & Romæ ppinquarent aquarum profecta extra mœnia in hoſtes incidit
ei.T.tatius optionē muneris dedit ſi exercitū ſuū in arcem produxiſſet:illa petiit quod in ſiniſtris illi ma
nibus gerebāt uidelicet annulos & armillas:quibus doloſe repromiſſis ſabinos in arcē pduxit:ubi clype⸗
is & annulis in eā coniectis uirgo obruta eſt ut Plutarcho placet:quæ ibi ſepulta tarpeiæ ſædi nomen de
dit.Additur fabula q exercitiui ſabinoꝝ urbē inuaſuro ianus ſubita feruidarum aquarum īundatione iter
clauſerit unde meruit templum.Quāq̄ & quod de armillis dicitur pleriq; fabuloſum exiſtimant & tarpe⸗
Armil⸗læ quæ ſint iam auro corruptā armis necatam dicunt uel ut ui capta arx uideretur uel prodendi exēpli cauſa ut inquit
Liuius ne quid ui q̄ fidum proditori eſſet.Legimus autem poſt arcem ab ea uirgine proditam cautū fuiſſe
ut ærei cardines fierent quorum ſtridor poſſet aperta hoſtia omnibus indicare. Sane armillæ quæ græcæ
φελλια dicuntur ornamēta ſunt proprie humerorum brachiorumq; licet interdum aliis quoq; partibus
corporis tribuantur.Feſtus armillas ex auro quas uiri militares ab impatoribus donati gerunt dictas eſſe
exiſtimātq; q antiqui humeros cum brachiis armos uocabāt.Vnde arma ab his depēdentia ſunt uocata.
Strabo:Aurea illis ſunt geſtamia collo quidē torques manib⁹ aūt & lacertis armillæ Propertius atq; armil⸗
Spinter armillū latos colla moloſſa canes.Dicebātur & calbei armillæ qbus triūphātes utebātur teſte feſto quibuſcūq; ob
uirtutē milites donabantur Armillarū uero genus quo mulieres utebantur brachio ſummo ſpinter uocaba
PAV. MAR. tur Armillum uero ſi dixeris ſignificabis uas uinarium in ſacris dictum quod armo.i.humero deportetur.
ℂ Ille manu & ſequunť uerba iani uſq; ad.xvi.uerſum refertq; cauſam huius rei de q̄ ſciſcitatus eſt poeta
ad bellū ſabinū:cum hoſtes irrupturi fuiſſent ſua ope repulſi.De quo ita Macrobius cū ianū patutiū:& clu
ſium dicat:quod bello pateat.pace claudať:eum bello inquit.Sabino raptarū gratia cōmiſſo romani por
tam ſub radicibus collis uiminalis.quæ ex euētu ianualis uocata eſt claudere feſtinarēt:qa ī ipſam hoſtes
irruebant.Poſtq̄ clauſa eſt.Mox ſponte patefacta eſt:cū iterū ac tertio cōtigiſſet:armati plurimi pro limi
ne:quia claudere nequibāt cuſtodes ſtetere.Cū ex altera parte acerrimo pꝛlio certareť ſubito fama ptulit fu
Miracu⸗lū de aq̄ ſulphu⸗rā effuſa per ianū cōtra ſa binos ſos a tacito noſtros q̄ ob cauſam romani:qui aditū tuebanť territi profugerunt.Cū ſabini per portā patē
tem irrupturi eēnt fertur ex ede iani p hāc portā magnā uim torrentiū undis ſcatētibus erupiſſe:multaſq;
per duelliū cateruas:aut exuſtas feruēti aqua:aut deuoratas rapida uoragine depiſſe.Ea re placitū ut belli
tpe uelut ad urbis auxiliū profecto deo fores reſerarenť.Hæc Macro.At nos mirabamur olim quo pacto
diceret portā ſub radicibus collis uiminalis:cū uiminalē collem lōge & ab æde Iani.& a monte tarpeio di
ſtare putaremus:in quo cū præceptoribus nr̄is errabamus qui dū loca urbis perſcrutabanť ſeipſos & alios
quoq; decipiebāt.Is.n.eſt collis uiminalis.quē putabamus partē exquiliarū eſſe:ubi ſunt equi marmorei:
phidiæ & praxitelis opa & termæ cōſtātinianæ:ī cuius radicibus extāt ipſa excelſa traiani palatia & eius
dē fora.Quæ quidē loca exiguo ſpatio a mōtibus capitulino:& palatino diſiūgūť:ibi eam portā fuiſſe co
niicere debemus & licet nō illi iunctus:tamē ex æde ſua uſq; ad illā ianus aquas eiaculatus eſt:& ut cōſtet
illū eſſe uiminalē īuenimus nup plures tabulas & publicas ſcriptas quingētis iā antea ānis cū inſcriptio
De col⸗le uimi⸗nali ī re⸗giōe ca⸗ballorū ne in alta ſemita in colle uiminali & regiōe caballoꝝ eāq; eſſe altā ſemitā:quæ p eum collē tēdit cōpertū
habemus:& ibi etiā ſunt ipſi caballi:hērem & alia plura:quæ ad huiuſcemodi cōfirmationē afferre poſſem
Sed lōgius q̄ oportet oratio pgredereť.Quod ſi qui ita nō ſentirēt.Satis ſit unius Pōponii noſtri aucto
ritas:uetuſtatis diligētiſſimi īdagatoris:& de hac re idē quod ego ſentiētis:ſed hæc hacten⁹.ℂ Ille:ianus
ℂ Mulcens manu barbā ppexā:longā ſeu lōge pexam.ℂ Protinus.cōtinuo. ℂ Retulit arma:bella & ar
ma ipſa.ℂ Tati œbali:tatii regis ſabinoꝝ:œbalus.n.unde œbalia dicta cretēſi teſte rex laconiæ fili⁹ fuit
Arguli filii Amydatis:& a ſe puinciam illā œbaliā.dixit:ex qua ob duritiā legū lycurgi Dionyſius plures
Sabino rū iura laco nica. excessiſſe refert:deueniſſeq; in agros pomētinos.Locū ī quo primū cōſtiterāt.Feronia ab æquora latiora
nominaſſe.Fanūq; cōſtruxiſſe feroniæ deæ quā detractione litteræ ferōnā uocarūt.Inde pfectos quoſdā
eorū eſſe cohabitatores ſabinis factos:ac pptera multa eſſe ſabinorū iura laconica.Maxime autem bellica
ſtudia.Tenuitas uictus:& in oib⁹ uitæ officiis durities:hæc ille:ſed de ſabinis alias:ergo tati œbali ſabini

ab ipſi laconibꝰ illuc ꝑfectis. Et tacius ipſe poſt raptas a Romulo ſabīas romāis bellū ītulit. ℂ Vtq; leuis & retulit ianꝰ. Vt leuis cuſtos: tarpeiaq; cuſtodie arcis ꝑerat. ℂ Capta armillis ſabis: capta cupidie ſabiaꝝ armillaꝝ. ℂ Duxerat tacios: tacii militis ipſos ſabios q ſub eo militabāt. ℂ Ad iter ſūmæ arcis ad uiā q̄ ī arcē capitolinā aſcēdebaẽ. ℂ Tarpeia: tarpei filia: cuiꝰ ſupra memīmꝰ armillas: q̄ ornamēta ſt̄ ſabinoꝝ brachioꝝ hn̄di cupiditate ſabis romanā arcē ꝑdidit. iō leuis cuſtos dixit: qa ꝑ re uili magnā ꝑdidit: alii dn̄t captā ornamētis aureis & anulis: q̄ ī ſiniſtris brachiis ſabini geſtabāt. alii auꝝ petiiſſe ueſtalē & nō armillas: armillæ ſūt ornamēta uiroꝝ: q̄ ī ſiniſtris brachiis ferebanẽ: ſic dicta ab armis. i. humeris: inde armillū: pōpeio teſte uas uinariū in ſacris. Verū ipſa uirgo cū ꝓmiſſa peteret ſabis ſcutis ibidē eſt obruta: & ab ea tarpeiꝰ mōs dictꝰ. Sed poeta ſimul: cuiꝰ Plut. meminit ꝓrſus iſanire crediẽ: exiſtimās nō ſabinis: ſed Celtis tarpeiā capitoliū ꝑdidiſſe cū eorū regē depire t ſic ait. Dū capitolinū colet tarpeia collē Galloꝝ exardēs regē tūc hoſtibus urbē ꝑdidit: & patrias euertit perfida ſedes. Nec multo poſt inqt. Aborei celteq; ſimul populoſa iuuentus. Hanc fluuio imerſā ſpectata cæde piarunt. Inſup horrētes clypeo atq; arma ruentes.

De tarpeia filia tarpei capitolini

Inde uelut nūc eſt ꝑ quē deſcēditis inqt
Arduus in ualles per fora cliuus erat:
Et iā cōtigerāt portā: ſaturnia cuius
Dēpſerat oppoſitas inuidioſa ſeras:
Cū tāto ueritꝰ cōmittere numie pugnā

ℂ INDE uelut nūc eſt ꝑ quē deſcēditis inqt ℂ Arduꝰ in ualles ꝑ fora cliuus erat. Cliuū publicū dicit ꝑ quē deſcendebaẽ a capitolio in boariū & piſcariū foꝝ. De hoc Varro. Cliuus publicus ab ædibꝰ plebei publicis q eū publice ædificarūt. Hinc cliuus & publicus & publiciꝰ recte dr̄. Publiciꝰ aūt qd publicii ædiles plebis cū cliuū faciēdum ſternēdūq; curauerint. Hi ſunt de qbꝰ legimus in qnto huius opis libro. Plebis ad ædiles ꝑducta licentia talis publicios Ab his cliuus de quo nūc agiẽ publicii nomē accepit ut a publio publius: a coſtonio coſtonius. Vn̄ illud eſt. Parte locāt cliuū q tūc erat ardua rupes. Vtile nunc ter eſt publiciūq; uocāt. Mēdoſum eſt igiẽ illud Varronis qd ſcripſimus ſupra & ſic legēdū. Cliuus publicius ab ædilibꝰ plebeis publiciis q eū publice ædificarūt. Simili de cā publiꝰ & Coſtoniꝰ qd ab his uiris dn̄r ædificati. Vbi notādū plebei genitiuū eē ab eo qd eſt plebes cuiꝰ memīt Priſcianꝰ & publicios ꝓpria eē duoꝝ noīa: q uti ſors tulit ſilr̄ noīati eodē āno ædiles fuere: quo ppl̄o romāo uiſum eſt ut mulctaticiæ pecuniæ quā hi pepēdiſſent q pecora in publico ſaltu pauerāt altera ps in ludos florales cōferreẽ ex altera uero preliuꝰ ſterneret q publicii nomē accepit. Ac ne qs forte dubiteẽ publicios ꝓpria ædiliū fuiſſe noīa expēdat diligēter ea uerba Varronis q̄ ſubiecimꝰ ut rei ueritas eluceſcat ubi q grāmaticē nō ignorat & demōſtrati ui uim ꝓnoīs fateaẽ neceſſe eſt uti publiū & Coſtoniū ſic & publicios ꝓpria uiroꝝ eē noīa. Legimus ſane apud Macrobiū in prīo ſaturnalioꝝ tribunū plebis publiciū noīatū: ut illud quoq; in lr̄is iuenio ꝙ cū multi occaſiōe ſaturnalioꝝ ꝑ auaritiā a cliētibꝰ ambitioſe munera exigerēt id qd onus tenuiores grauaret Publiciꝰ tribunus plebis tulit ut nō niſi cerei ditioribꝰ miſſitarenẽ. Quin & publicia iuēio fœmininū ꝓpriū nomē. Pli. li. xxxiiii. naturalis hiſto. honorē eiꝰ habuit e diuerſo Amniꝰ fecialis eq̄ſtrē ſtatuā cōtra iouis ſtatoris ædē in ueſtibulo ſupiore domus Valeriæ fuiſſe Publiciæ cōſulis filiæ eāq; ſolā fuiſſe tyberimq; trāſnatauiſſe. Cliūū publiciū nōnulli tradiderūt porrigi ad ſubliciū pontē. Nos hi ſumus qbꝰ diuiaẽ nō placet ac tradere īcerta ꝑ certis ubi ꝓbati ſcriptoris deſideraẽ auctoritas. Et iā cōtigerāt portā ſaturnia cuiꝰ Dēpſerat oppoſitas iuidioſa ſeras Sub radicibꝰ collis uimīalis porta erat: q̄ poſtea ex euētu ianualis uocata ē. ut inqt Macro. Ea poſtq̄ a romāis clauſa mox ſpōte pateſacta ē. Cūq; iterū ac tertio idē cōtigiſſet armati plurimi pro limīe qa claudere negbant cuſtodes ſteterūt. Cūq; ex altera pte acerrimo ꝓlio certareẽ ſubito fama ptulit fuſos a Tatio romāos. Quā ob cām q aditū tuebāẽ territi ꝓfugerūt. Cū igiẽ Sabini ut idē Macro. ſcribit ꝑ portā patētē irrupturi eēnt ferūt ex æde iani ꝑ eā magnā ui tortētiū undis ſcatētibꝰ erupiſſe multaſq; ꝑ duellū cateruas aut exuſtas feruēti aqua aut deuoratas rapida uoragine periſſe. Ea re placitum eſt ut belli tpe uelut ad urbes auxiliū ꝓfecto deo fores reſerarēẽ. Eiuſdē porte meminit Varro his uerbis Tertia eſt ianualis dicta ab iano & iō ibi poſitū ſignū & ius inſtitutū a Pōpilio ut ſcribit in annalibꝰ Piſo ut ſit apta ſemꝑ quum bellū ſit. Saturnia iuno cum diciẽ poſſeſſiuum ē pro patronymico. Hæc Sabinis fauebat inſenſa Romanæ fœlicitati: quam audierat excidio fore Carthagini.

ANT. FAN. Cliuus publicꝰ — *Plebes Plebei* — *de cliuo dubium*

ℂ INDE: ex ea arce. ℂ Erat Cliuus in ualles arduus. erat deſcēſus difficilis. nā arduū dicimus altū & difficile. Vnde in metamor. ardua prima uia eſt quod erat alta & difficilis aſcēſu. Et cliuus: magnus inflexus: κλινω: qd eſt inclino. eratq; & Cliuus Capitolinus: & cliuus publicus. Varro trium cliuoꝝ meminit: publici. publii: & coſtnii: & inqt cliuus publicus ab ædibus plebei publicis: qui eum publice ædificauit. Simili de cauſa Publius: & Coſtinius: quod ab his uiris dicunẽ ædificati: deinde Varro uidetur addere quartum. Cum ſubiūgat Cliuus ꝓximus eſt ad florales uſus: uerſus capitolium uetus quod ibi ſacellū iouis: iunonis: mineruæ. ℂ In ualles: quæ ſunt inter eos montes. Tarpeiū & palatinū & auētinū: ℂ Per fora: Romanum boarium piſſarium. ℂ Velut nunc eſt: quia nunc quoq; eſt ipſe cliuus. ℂ Per quem deſcēditis: e capitolio ſcilicet in ualles: & in ipſa fora. ℂ Et iam contigerant portam iam uenerant ſabini magno impetu ad portam ſub radicibus uiminalis: ut inde ingrediētes in arcem aſcenderent. ℂ Cuius: portæ. ℂ Saturnia: inuidioſa. iuno quæ ſummo odio troianos inſectata eſt ſic & romanos ab illis ꝓgenitos. Dempſerat feras oppoſitas: remouerat uectes: & obices quibus clauſa tenebaẽ porta. illa aūt eam aperuit uerum ꝙ humana ratione caret ad numen refert: nam ut diximus Ter ſua ſponte porta pateſacta eſt. Cum tanto ego ueritus: non hic ad timiditatem: ſed ad reuerentiam ſpectat. ℂ Cōmittere pugnam cum tanto numine: quaſi propter reuerentiam nolens ego minus conſerere cum iunone: quæ portam aperuerat.

PAV. MAR — *Miraculum iani de aqua ſulphurea*

ANT. FAN. ¶IPSE Meæ moui callidus artis opē:Apire & claudere ars iani eſt.Vnde ora fontium a ſe recluſa ſubie/
git.Ante:tñ madidis inieci ſulphura uenis.Varro autor eſt ad ianū geminū aquas calidas fuiſſe uñ Lauto
Lauiole ſe a lauādo ut eidē placet nomē acceperūt:Eſt aūt natura ſulphuris excaleſaciēs & cōcoq̄ns teſte Plinio:
igneæ ſentiturq; eius uis & in aquis feruētibus neq; alia res facilius accēdit.Vnde apparet igniū magnā uim ſul
Sulphu phuri ineſſe.Ara mihi poſita eſt paruo coniūcta ſacello.Sacello ut Feſto placet ſunt loca diis ſacrata ſine
ris natu tecto.Hæc adolet flāmis cum ſtrue farra ſuis:adolere uerbū ē ꝓprie ſacra reddentiū autore Nonio quod
ra ſignificat uotis uel ſupplicationib⁹ numen auctius facere
Sacella hic aūt eſt urere:ut uerbenaſq; adole pingues.Sane ſtruē
Adoleř in ſacris diuerſaꝝ reꝝ cōgeriem uocāt ut farris tritici.hor
Strues dei.fabe ſeminis rapicii.thure ac uino additis:quæ Strue
Strufer ante meſſem iano ioui & iunoni rem diuinam faciebant.
tarii Sed eſt & Strues libi genus autore Feſto unde qui fertum
& ſtruē ad ſacra ferebāt Strufertarii dicebantur de ſtrue ia
ni Catonis hæc uerba ſunt.Prius q̄ porcam fœminā imola
is iano ſtruē cōmoueto ſic.Iane pater te hac ſtrue cōmo
uēda bonas preces:ꝓcor uti ſies uolens ꝓpitius mihi libe
riſq; meis domo familiæq; meæ.Itē poſtea uinum iano da
to ſic.Iane pr̄ uti te ſtrue cōmouēda bonas ꝓces bene pre
Farre ia catus ſum eius rei ergo macte uino inferiori eſto.Conſue
no rem uiſſe aūt iano farre rē diuinā fieri dubiū non eſt.Iuuenalis
diuinaꝫ. Quædam de numero lamiarum ac nominis alti cum far
faciebāt re & uino ianū ueſtāq; rogabat.Id numa docuit nō eē pu
rū niſi torreret.Itaq; in ſacris bis toſtū erat:q̄m & ante fu
erat igne purgatū & tunc urebať.Vnde nihil afferunt qui
p farra & ſtruē accipiūt farra cum culmis.A farre farreum
Farreū deduciť libi genus ut Feſtus tradit ꝙ apud maiores nřos
Farra in maiore ꝓcio habebať.Item ſatraceæ quo noīe legitima
ceæ matrimonia uocabantur & diffarreacio ſacrificii genus quod inter uirum & mulierem fiebat farreo libo ad
hibito.At cur pace lares motiſq; recluderis armis cauſæ a nobis ſuperius explicatæ ſunt.

Ipſe meæ moui callidus artis oqem:
Oraq;(q̄ pollens ope ſū)fontana recluſi
Sumq; repentinas eiaculatus aquas:
Ante tñ madidis inieci ſulphura uenis:
Clauderet ut rō feruidus humor iter:
Cuius ut utilitas pulſis percepta ſabinis
Quæ fuerat tuto reddita forma loco ē
Ara mihi poſit a eſt puo cōiūcta ſacello:
Hæc adolet flāmis cū ſtrue farra ſuis.
At cur pace lates.motiſq; recluderis ar/
Nec mora q̄ſiti reddita cā mihi ē: (mis
Vt pplo pateāt reditus ad bella ꝓfecto
Tota patet dempta ianua noſtra ſera:
Pace fores obdo:nequa:diſcederř poſſit.

¶IPSE Callidus:prudēs & aſtutus.Moui opem meæ artis:ſuccurri romanis ea arte qua poterā.¶Oraq;
PAV. recluſi:aperui.¶Ora fontana:ora fontiū:hoc eſt ipſas aquaꝝ ſcaturigines.¶Qua ope ſum pollēs:qua
MAR. potentia præ cæteris ualeo:pollere:ſplendere:pollet ea ope ianus:qa exitus & introitus deus eſt.Sum eia
culatus:longe eieci.¶Aquas repētinas repēte ſcaturiētes:nā ut diximus magna uis aquaꝝ feruētiū ſubi
to in aduerſos hoſtes erupit.¶Ante tñ:ſcaturigini ipſaꝝ aquaꝝ ſuppoſuiſſe ſe ſulphura dicit:ut cēt hu
mor feruens:quo magis hoſtes obrueret.Tamen anteq̄ ipſa aq̄ erūpet.¶Subieci ſulphura uenis madidis.
ipſis aquarū meatibus & uenis undis unde ſcaturiūt ſuppoſui ſulphur:cuius natura ut Ply.teſtať excaleſa
cit:& coquit eius uis in aquis feruētibus ſentiť ¶Vt humor feruid⁹ aquæ feruēs.¶Clauderet iter tacio:
includeret iter Sabinoꝝ regione ingredi poſſent aquæ calidæ ſcaturiētes plerūq; ſulphureum odorē ſapi
unt quoniā per uenas ſulphuris trāſeunt.unde eſt illud Ply.Aquæ tales ſunt:qualis terra per quā fluunt:
Quat uor ſul qualis ue herbarū quas lauant ſucci.Sulphuris aūt genera eodē Plynio teſte quattuor eſſe conſtat:uiuum
phuris quod græci ακηρον uocant.Alterū genus glebā fullonum appellant.tantū in officinis familiare.Tertiū
genera Egula uocať cui tantū uſus eſt ad ſuffieiēdas lanas quoniā candorē tantum mollitieq; confert.Quartum
cautem ad lycinia maxime cōficienda λυχν.α candelabra.Cuius ut utilitas:cuius aquæ ut poſt q̄.Vtilitas
eſt ꝑcepta pulſis ſabinis.poſteaq̄ romani percepere ipſius aquæ utilitatē:quia ea ſabinos pepulerat.¶For
ma:hoc ē ipſi⁹ loci facies ¶Quæ fuerat pri⁹:ſcilicet q̄ id fieret.¶Eſt reddita loco tuto:reſumpſit prio
rem formā locus cedētibus aquis.¶Tuto:qa hoſtes erant fugati inde.¶Ara mihi romani hac ope iam
ſeruati eo in loco unde eruperant aquæ aram tēplo iunctā dedicauerunt.Ara eſt poſita:erecta.¶Mihi:nu
mini meo.¶Cōiuncta paruo ſacello:ædiculæ meæ ex æde iā erupat aqua ut dixim⁹.¶Hæc:ara.¶Ado
let:urit.¶Suis flāmis farra.nā ut diximus:farre & ſale iano ſacrificabať.¶Cū ſtrue:farra & ſtrues iano
offerebanť.ut Cato aſſerit.eſt enim ſtrues libi genus:quod addebať in ſacris & ſuperius imponit libū far
raq; mixta ſale.¶At cur.quærit nunc poeta cur pace claudať bello pateat.quod ſuperius quoq; diximus.
¶At cur pace lates:cur cluſus es:quaſi cur clauſum eſt templū tuū tēpoř pacis Et recluderis apiris.¶Mo
tis armis:cum arma mouenť ad inferenda bella.¶Nec mora:nulla facta eſt tardatio.¶Eſt reddita mihi
cauſa quæſiti:ſtatim ianus reſpondit:& propoſitæ quæſtionis rōnem reddidit.¶Vt populo:bello inquit
ianus paterē:ut pateat militiæ reditus pace clauditur:ne pax ipſa diſcedat:quæ ad hæc faciant ſuperius di
ctum eſt:& quo tēpore clauſus fuiſſet:& regnāte Numa & poſt primū bellum punicū.& poſt bellū actia
cum ſub Auguſto.¶Tota ianua noſtra:ianua noſtri tēpli.¶Patet:apta eſt tpe belli.¶Dempta ſera:amo
tis uectibus & obicibus.Vt reditus pateat:ſit aptus:¶Populo ꝓfecto ad bella romanæ militiæ quæ ī bel
lum inerit.¶Pace:cum eſt pax.¶Obdo fores:claudo uectibus:ſe obicibus ianuas & te.peſſululū hoſtio
obdo:quaſi peſſulo hoſtium claudo.Neq; ne ulla ex arte poſſit diſcedere ipſa pax.¶Et diu ero clauſus nu
mine cæſario ſub imperio cæſarū:diu ſub coꝝ auſpicio clauſum erit tēplū meū.nā pace terra mariq; parta
ianum quirinū clauſerat auguſtus.¶Dixit:ianus.¶Et attollens oculos:q̄ſi in altum reſpiciens.

¶CAESAR eóq; diu nũine clauſus erõ. Numie cæſaris auguſti poſt bellũ Actiacũ pace mariq; pta. de q̄ iqt Strabo. Nũq̄ igiẽ tãta pacis facultas tãtaq; bonorꝫ copia Rõanis & eis ſocietate fœderatis affuit q̄tã cæſar ſuppeditauit Auguſtus. Numine ẽt tyberii germanici & druſi cæſarꝫ pacẽ retẽtã accipe poſſumꝰ: q̄ idẽ ſcribit Geographus tpibus ſuis ſucceſſorẽ Auguſti ꝓſtare tyberiũ nec minꝰ eiꝰ filios Germanicũ Druſumq; ſuã genitori nauãtes opaȝ. VESTRI germanice cã triũphi Germãicus teſte Suetõio miſſus ad exercitũ ĩ germãiã morte Auguſti nũciata legiões uniuerſas ĩpatorẽ Tyberiũ recuſantes & ſibi ſũmã reip. deferẽtes cõpeſcuit atq; hoſt e mox ꝺuicto triũphauit. Cũ enĩ cheruſci tres rõanorꝫ militũ legiones cũ ĩpatore Quitilio Varro fractis fœderibꝰ p ĩſidias obtrũcaſſẽt a germanico domiti pœnas luerũt eiq; triũphũ clariſſimũ ꝓbuerũt ĩ quo una cũ aliis uiris illuſtribꝰ ductꝰẽ Semigũtꝰ cheruſcorũ ductor. Hãc germanici uictoriã aliaſq; glorioſiſſimas q̄s nũc ꝑterimꝰ nõ puduit Tyberiũ ceu dãnoſas reiꝰ ĩcrepare ꝑclaraq; facta eius pro ſupuacuis eluere uſq; adeo Germanico obtrectauit tradiderat famulas tã tibi Rhenꝰ aquas: poetice germanos ait a germanico in iugum redactos: rhenus enim galliam diuidit a germania.

> Cæſareoq; diu numine clauſus ero:
> Dixit & attollẽs oculos diuerſa uidẽtes
> Aſpexit toto quicquid in orbe fuit:
> Pax erat: & uñi germanice cã triũphi
> Tradiderat famlas iã tibi rhenus aq̄s:

¶VIDENtes diuerſa: diuerſas ptes & a pectorẽ: & a tergo anteriora & poſteriora. ¶Aſpexit qcqd fuit ĩ toto orbe: totũ orbẽ: & q̄ in orbe erãt. ¶Pax erat o germanice: erat pax cum hæc ſcribebã: aut cũ ita mecũ loqueretẽ ianus. ¶Et rhenus: fluuius qui ex alpibꝰ labẽs diuidit galliã a germanis: & in oceanũ gallicum exit. ¶Tradiderat iã tibi aquas famulas: ſeruire iã cœperat tuæ domui: & hoc pp acolas rheni: qui iam domiti fuerãt. ¶Cauſa ueſtri triũphi: qa de germanis triũphaſtis: & hoc arguũt germanico nõ cõuenire: qa nõ uiuẽte Ouidio triũpharit. Sed aduertãt queſo: cũ poeta dicat cauſa ueſtri triũphi: potes intelligere: triũphi ueſtræ domus. adde ꝙ facta parẽtũ ſunt filiis quoq; coia. Vterq; germanici pr̃ & pr̃ & uerus & adoptiuus germanos domuere. ſed plura geſſit Druſus: ſub quo germanicus filius militabat. Liuiꝰ enĩ li. cxxxvi. rhetiã a Tyb. nerone & Druſo domitã refert & li. cxxxvii. narrat ciuitates germanie cis rhenũ & trans rhenum poſitas a Druſo oppugnatas. & li. cxxxviii. Ceruſcos: Cẽchreos: caucos aliaſq; germãorꝫ gẽtes a Druſo ſubactas. item & li. cxxxix. bellũ cõtra trãſrhenas gẽtes a Druſo geſtũ refert. idem ꝓſequiẽ lib. cxl. & de eius obitu agit particeps tot uictoriarꝫ pr̃narꝫ eſſe debebat filiꝰ. iõ poeta hic uñi triũphi dixit: & rhenꝰ tradiderat famulas manus tibi ut alluderet uictoriæ pr̃næ. ꝙ ſi mihi id nõ cõcediẽ: cõcedaẽ & aliud qd mox ſubnectã. Aſſerũt hos faſto. lib. ſub auguſto pricipe ſcriptos: & id ego fateor. primo enim ãno exilii ad auguſtã ſcribẽs dicit ſe. xii. lib. faſtorꝫ ſcripſiſſe. uerꝫ nõ cõſtat eo tpe editos: ergo hoc credẽdũ & aſſerendũ eſt ſcriptos fuiſſe romæ magna ex parte. ſed in ponto emẽdatos ſed priores lib. tm̃ editos. Dũq; emẽdaret multa ſuſtuliſſe: multaq; addidiſſe quæ de auguſto uiuẽte ſcripſerat nõ ĩmutauit. nã poſt obitũ eius editũ putãdũ eſt: addebat quæ ad laudẽ germanici ptinere uidebanẽ. Quinto enim ãno eius exilii auguſtũ e uita migraſſe ſcimus. Cõſulibus: duobꝰ ſextis Põpeio & Apuleio iu lib. de ponto extãt ad hũc Põpeiũ cõſulem & legiæ & ſubſequẽter ad Brutũ ſcribens ait in ſythia nobis qnquẽnis olympias acta eſt quintũ annũ indicat: eo ãno auguſtus deceſſit: nã poſtea in iſdẽ lib. ad Suillũ cum multa polliceaẽ ſe ſcripturꝫ de germanico: primũ inqt Dii tibi ſunt cæ. iuuenis: id de germanico: non de Tybe. dicit & ſequiẽ tua numina placa. hac certe nulla eſt notior ara tibi & paulopoſt. Nec tibi de pario ſtatuã germãice tẽplũ. Marmore. carpſit opes illa ruina meas. Tẽpla domus faciẽt uobis urbeſq; btẽ. Naſo ſuis opibꝰ carmine gratus erit. multaq; de eodẽ agit. Deinde. Et mõ Cæſar auũ: quẽ uirtus addidit aſtris Sacrarũt aliqua carmia parte tuũ & de augu. intelligit quẽ relatũ in deos aliis carmibꝰ approbat. & ad illud ſeqẽ. Si qd adhuc igiẽ uiui germanice noſtro. Reſtat in ĩgenio ꝑuiet oẽ tibi. Nõ potes offm̃ uatis contẽnere uates. Iudicio ꝓciũ res hẽt iſta tuo. Sed quorſum hæc ut oñdã de germãico: & nõ de Tyberio dicta. nã alterꝫ ab altero ſepat ut de Põ. cõſule aut feret auguſto ſolitã natoq; ſalutẽ deq; parũ notõ coſulet offõ. hæc apte dicta ſũt de auguſto & Tyberio: & ſeqẽ Tẽpus ab his uacuũ Cæſar germanicus oẽ Auferet a magnis hũc colit ille deis. Sed de relato ĩ cælum Auguſto ad grecinũ nec pietas ignota mea eſt Videt hoſpita tellꝰ in nr̃a ſacrũ cæſaris eẽ domo. nec ĩtelligas de. C. cæſare dictũ: ſed de augu: nã ſubdit ſtãt piter natuſq; pius: cõiũxq; ſacerdos. Numia iã fcõ nõ leuiora deo: & hæc de Tybe. & liuia facto deo Octauio aug. relato iã ĩ deos deĩde Neu deſit ps ulla domus ſtat uterq; nepotũ hic auiæ lateri ꝓximus ille pr̃is: & ĩtelligit de germanico druſi & Druſo Tybe. filiis & paulopoſt. tu certe ſcis hoc ſupis aſtite: uideſq; Cæſar & ẽ oculis ſubdita terra tuis. Tu nr̃a: audis iter cõuexa locatꝰ Sidera: ſollicito quas damus ore ꝑces. Perueniẽt iſtuc & carmia forſitã illa. Quæ de te miſi celite facta nouo: nouo celite dixit: nõ uetere: ut auguſtũ oñderet. nã cæſar. lx. antea ãnis in deos relatꝰẽ: & poſtea ad carũ ſcripſiſſe ſe getico ꝓmone laudes auguſti cæſaris inqt materiã q̄ris laudes de cæſare dixi Adiuta eſt nouitas numĩe nr̃a dei. Nã pr̃is auguſti docui mortale fuiſſe. Corpus ĩhæreas numẽ abeſſe domos iã negari nõ põt de auguſto dictũ. Sed qd ſeqẽ. Eſſe parẽ uirtutẽ pari: q frena. rogatꝰ ſæpe recuſati cæpit impii. & hoc de Tybe. Nã impii ſũmã diu recuſaſſe Suet. docet & poſtea eſſe duos iuuenes firma adiumẽta parẽtis. Qui dederit animi pignora certa ſui. & de Germanico & Druſo iuniore ĩtelligit. Sed apiã q̄ rõne hæc dixerim primũ ut oñdã poetã: cũ germãicũ dicit nunq̄ tyberiũ intelligere. Poſtea ut illud cõſtare faciã qnto ãno exilii poetæ auguſtũ exceſſiſſe: nã ꝙ extremo loco adduxi. vi. ãno ſcripſit: addit enĩ ſed meã Care niuali Sexta relegatũ bruma ſub axe uidet: Demũ ut ex his illud colligã: & aſſerã ꝙ hoc ĩ loco faſtorꝫ dicit de triũpho germãici ĩtelligẽdũ eẽ: Arrigite nũc aures: nã id dixi qd minime expectabatis

ANT. FAN. Cur pace iani tẽplum claudiẽ. Pax ſub auguſto Germanicus

Rhenꝰ. PAV. MAR.

Nota ꝺ triũpho germanico

Multa diſputata acute ſunt de libris faſtorũ ẽt de tẽpore exilii

ouidii & quo tpe perit ouidius

Scitis enī auditores hūaniſſimi ꝙ a pricipio oñdim⁹ circa finē principat⁹ augu. germanicū cū exercitu in germaniā miſſum. & exceſſu augu. nūciato cōpeſcuiſſe legiōes tyberiū recuſantes & ſibi ſūmā iperii deſerētes: & de eo poeta ī eadē ad caꝝ elegia ſic capto latiis germāic⁹ hoſte Catenis. Materiā nr̄is afferat igeniis: & Sueto. igr̄ de eo atq; hoſte mox deuicto triūphauit: cū ita dicat id arguit eū ñ multo poſt exceſſū auguſti uiciſſe hoſtē & triūphaſſe. Sic uiuēte Ouidio triūphauit: nā q̄rto āno tyb. poeta migrauit e uita. adde ꝙ ab auguſto miſſus ī rebelles germāos poſt cladē uaria nā de hoſtib⁹ uindictā ſūpſit: cui⁹ meīnit Stra. li. vii. his uerbis. quib⁹ fides adhibita fuerat. hi magnas clades ītulerūt: ſicuti cheruſci: & eoꝝ ditiōi ſbiecti: ī qb⁹ tres romāoꝝ ordīes militū cū īpatorē Q uitilio Varro fœderib⁹ fractis p īſidias obtrūcati ſūt: pœnas uero luerūt uniuerſi. Et germāico iuniori clariſſimū ꝓbuere triūphū in quo illuſtriū uirorū ducta ſūt corpa ſimul & fœminaꝝ. Multos ꝑterea Stra. cōmemorat: q ī triūpho ducti ſunt: & de hoc germāico ītelligit. nā paulo ſupius Druſi mētionē fecit q dū īter Sallā & rhenū fluuios belligeraret: domitis hoſtib⁹ uictor oꝑ petiit. Ex his igit̄ q̄ dixim⁹ iā tādē cōſtat germanicū Ouidio adhuc uiuēte triūphaſſe: nā piit q̄rto āno tyberii: qd Euſebi⁹ teſtat̄. Sic & hos duos uerſus ī illi⁹ triūphi laudē addidiſſe. Sed lōgi⁹ q̄ fuerit nr̄m īſtitutū ꝓgreſſi ſumus. coacti qdē fecim⁹ ad reprimēdos eoꝝ obſtinatos aīos. Q ui dū hæc ꝓfitemur maledictis aſſidue nos inceſſunt: qm̄ ab eorum ſententiis abhorrere uidear: cum a ueritate abſtrahere me non poſſint. Sed ne reus maledicentiæ arguar: hæc ſatis ſint: & ſi iam mihi ad cætera tranſeundum.

ANT. FAN.

Iouis & æſculapii templa condita cal. Janua.

Tyberina iſula

Aeſculapii templum a romāis conditū

tēpli cōſecratio quō fiebat

> Iane face æternos pacē paciſq; miſtros
> Neue ſuum: p̄ſta: deſerat autor opus
> ℂ Q d̄ tñ ex ipīs licuit mihi diſcer̄ fa.
> Sacrauer̄ p̄res hac duo tēpla die: (ſtis
> Accepit phœbo nymphaq; corōide natū

ℂ NEVE ſuū præſta deſerat autor opus. Elargire cæſaribus lōgitudinē uitæ ne pax quā mūdo pepererūt deſerat ab ei⁹ autorib⁹. ℂ Sacrauere p̄res hac duo tēpla die Rōani calēdis ianuariis duo tēpla alteꝝ iouis alterū æſculapii ſacrauerūt in īſula tyberina: quā hodie duo pōtes iūgunt hic urbi: ille ianiculo. Ibi æſculapio tēplū iō datū eſt ꝙ laborātib⁹ peſtilentia romanis cōpertū eſt eā ſedari poſſe ſi æſculapi⁹ in urbē ex Epidauro ueheret̄. Miſſi itaq; ſūt legati decē principe. Q. uolūnio q cū eo ſe cōtuliſſent & ſimulachrū ingens mirarent̄ anguis e ſedib⁹ eius elapſus eſt qui per mediā urbē ad naues romanoꝝ prrexit. delatuſq; Romā uerſus cū a duerſo tyberi ſubueheret̄ in ꝓximā inſulā deſiliit ubi tēplū ei conſtitutū eſt & peſtilētia mira celeritate ſedata. Hui⁹ īſulæ tēplorūq; ei⁹ Liui⁹ meīnit ī prima Decade his uerbis. Ager tarquiniorū q inter urbē ac tyberim fuit cōſecratus Marti Martius deinde fuit. Forte ibi tum ſeges farris dr̄ fuiſſe mature meſſi: quē cāpi fructū qa irreligioſum erat cōſumer̄ deſectā cū ſtramēto ſegetem magna uis hoīum ſimul īmiſſam corbib⁹ fudere in tyberim tenui fluentē aqua ut mediis calorib⁹ ſolet ita in uadis hæſitātis frumēti aceruos ſediſſe illito limo īſulā inde paulatim & aliis quæ fert temere flumē eodē inuectis factā poſteaq; credo additas moles manuq; diutū ut tā eminēs era firma tēplis quoq; ac porticibus ſuſtinēdis eēt. Scire aūt debemus ꝙ ait Serui⁹ nihil apud romāos tā ſolēne fuiſſe q̄ diē cōſecratiōis: uñ cōiectare poſſum⁹ quātū calēdis ianuariis ac iani feſto duoꝝ tēplorū dedicatiōe celebritatis acceſſerit. Fiebat ſane tēpli cōſecratio ut idē Serui⁹ docet hoc mō. Q ui tēplū dicabat poſtē tenēs dare ſe dicebat numini: qd ab illo neceſſe fuerat iā teneri & ab hūano iure diſcedere. Nec nos fugiāt ornamēta ut ſunt clypei corōæ cæteraq; id genus nō dedicari eo tpe quo delubra ſacrant̄ mēſas uero arulaſq; autore Macr. eodē die quo ædes ipſe dedicari. ℂ Phœbo nymphaq; Corōide natū. Aeſculapiū q Apollinis fili⁹ fingit̄ qa ſecto uētre coronidis mr̄is ꝑcreat⁹ eſt. Oēs eni ſic in lucē editi Apollini cōſecrati ſūt qa deus eſt medicinæ ꝑ q̄ lucē ſortiunt̄: attribuunt̄ æſculapio dracones qd̄ uigilātiſſimi gn̄is putant̄: quæ res medicinæ maxīe neceſſaria eſt. huic deo nōnulli dicūt iō factū eē in īſula ꝙ ægroti a medicis aq̄ maxime ſuſtētent̄ & nodoſum bacillū ab eo teneri pp artis medicæ difficultatē eiuſq; tēplo canes adhiberi qm̄ is deus uberib⁹ canis: nutrit⁹ dr̄. Dicabant̄ in æde hui⁹ dei tabellæ in qb⁹ q ſeruati erāt ex ualitudīe pſcripſerāt morbi gen⁹. Placet aūt Pli. anguē iō dicari æſculapio qd̄ ei multa credunt̄ ineſſe remedia: Cæteꝝ hui⁹ tēplū Plutarchus iō extra urbē eē poſitū inqt ꝙ maiores foris ſalubri⁹ q̄ in urbe habitari crediderūt: & ꝙ ī græcia tēplū ei⁹ fuit: ſed ꝓcul ab Epidauro. Pli. uero li. xxix. nat. hiſto. ubi meminit artis medicæ: nō rē inqt antiq dānabāt ſed artē maxime uero quæſtū eē inmani ꝑcio uitæ recuſabāt. Ideo templum æſculapii etiam cum reciperetur is deus extra urbem feciſſe iterūq; in inſula tradunt. Cætera ad hunc deum pertinentia apud Macrobium lege.

Quare ceſo uētre mr̄is nati ſūt appollini dicati

ēt quare extra urbē erat templū æſculapii

PAV. MAR.

ℂ IANE face ꝑpetuā ac æternā pacē optat. ℂ O iāe face ꝑ fac. ℂ Aeternos pacē & pacis miſtros: fac ut æterna ſit pax: & æterū īpitēt cæſares q pacē ppl̄s ſuggerūt: q pacē orbi peper̄. ℂ Præſta neue autor dſerat ſuū opus: q̄ſi cōcede ne ego qui ſum autor faſtoꝝ deſerā īſtitutū opus: ſed ꝓſequar uſq; ad finē ut dicas p̄ſta ne domus cæſarea q̄ eſt autor pacis deſerat eā: ſed ſemp ſuggerat: Q d tñ hactenus cū iāo ſmonē habuit: & ab eo multa didicit: nūc ea q̄ ex ānalib⁹ & ueterib⁹ faſtis & pōtificū libris excerpſit aptet. Primūq; ī quit calēdis ianuariis duo tēpla in īſula Tyberina iouis. ſ. & æſculapii fuiſſe cōſecrata: de quo mox agem⁹ Tamē qd̄ licuit mihi diſcere ex ipſis faſtis: qd̄ potui ꝑcipe ex ipſis faſtoꝝ libris aliq legūt: ℂ Licuit diſcer̄: tūc intelligas qd̄ ex faſtis referre licet. Partes: q̄ſi maiores nr̄i: ſeu ueteres romani. ℂ Sacrauere: cōſecrauer̄. Hac die: calēdaꝝ. ſ. ianuariaꝝ. Duo tēpla: iouis. ſ. & æſculapii. ℂ Accepit: ex phœbo & corōide nympha filia phlegiæ filii martis natus eſt æſculapius: q in epidauro urbe colebat: quæ eſt in ſinu ſaronico: cuius numen tam uiuētis: q̄ ubi ex humanis: exceſſit ob artis medicæ gloriā ſæpe multis & maximis ciuitatibus fuit adiumēto. Vnde cū romani peſtilētia cōtinuis trib⁹ annis uexarent̄: ex libris Sybillinis cōpertum eſt: ut apud Vale. maximum libro primo: & apud Liuium. xi. legit̄ non poſſe recuperati priſtinam ſalubritatem

Quare æſculapius adductus ē romā

niſi æſculapiꝰ ab epidauro eſſet accerſitꝰ. Miſſis ergo illuc legatis .x. duce Q uito uolũnio. Anguis quẽ epi daurii raro: ſed nũq̄ ſine magno ipſorũ bono uiſu in modũ æſculapii uenerati fuerũt: Mitis labi cœpit. Tri duoq̄ religioſe cõſpectus ad triremẽ romã prexit: & cũ eo ꝓſperã emẽſi nauigationẽ romã aduecti ſũt ĩ rypã tibridis egreſſis legatis: in ĩſula ubi tẽplũ dicatũ eſt. Anguis trãſnatauit aduẽtuq̄ ſuo tẽpeſtatẽ. cui re medio q̄ſitꝰ fuerat diſpulit. Sedata peſte cũ optĩa tẽperies aeris rediret ioui. qa luci ꝓeſt: aliđ tẽplũ eodẽ lo co: eodẽ tpe poſuer̃. Verũ ſerpẽtẽ ꝓ æſculapio: romã aduectũ eẽ myſterio nõ caret. Simulacris eni æſcula pii: & ſalutis: ut ĩ Satur. legimꝰ Draco ſubiũgit̃: q̄ hi ad ſolis naturã: lũæq̄ referũt̃. Eſt æſculapiꝰ uis ſalu bris đ ſbſtãtia ſolis ſubuẽiẽs aĩs: corpibuſq̄ mortaliũ. Salꝰ ãt naturæ lũaris effectꝰ ẽ. Q uo aĩantiũ corpo ra iuuant̃ ſalutifero firmata tẽperamẽto: iõ ſimulacris eorũ iũgur̃ figuræ draconũ qa ꝓſtant & humana corpa: ulˡ ut ĩfirmitatis pelle depoſita: ad priſtinũ reuireſcãt uigorẽ. ut reuireſcũt dracones p ãnos ſingulos pelle ſenectutis exutã: Apollodorꝰ ĩ lib. περκφεων: ſcripſit æſculapiũ auguriis & diuiatiõibꝰ pꝛeſſe nec mi rũ uã oportet medicũ: ut Hipocrates ait: dicere de ægroto. Q uæ ſint: q̄ fuerint: q̄ mox uẽtura ſeq̄nt̃ &c.

Aeſcu piũ au guriis: & diui nationi bus præ eſſe

Inſula q̄ ꝑmit ãnis aq̄ diuidua: ĩſula tyberia: q̄ fluuio cigit̃: cu aq̄ diuidit. Accepit natũ a phœbo & nym pha corõide accepit æſculapiũ apollis & coroĩdis filiũ ut dictũ eſt qa ĩ ea ĩſula dedicatũ eſt illi tẽplũ: & de ea ĩſula agit: q̄ fecit tybris ex ꝯgregatõe prĩo palearũ ſectarũ ĩ cãpo martio poſt exactũ Targniũ: deĩđ ex cõgeſtiõe arenarũ augurio monẽte iactis fũdamẽtis: q̄ nõ ex arte: ſed a natura facta uꝛ. De quo Liuiꝰ li. ab urbe cõdi. ii. De bonis inq̄t Regis: q̄ reddẽda añ cẽiuerãt res ĩtegra referr̃ ad pr̃es. ibi uicti ita uetuer̃ reddi uetuer̃ ĩ publicũ redigi. Diripiẽda plebi ſũt data: ut cõtacta regia ꝓda ſpẽ ĩ ꝑpetuũ cũ his pacis amit teret. Ager Targniorũ: qui inter urbẽ ac tyberim fuit cõſecratus marti: martius deinde campus fuit. Forte ibi tum ſeges farris dr̃ fuiſſe matura meſſi. Q uem campi fructum quia irreligioſum erat conſumere. Deſe ctam cum ſtramento ſegetem magna uis hoium ſimul ĩmiſſa corbibus fudere in tyberim tenui fluentem aqua: ut mediis ſolet caloribus: ita in uadis hæſitantis frumenti aceruos conſediſſe illitos limo.

ANT. FAN.

Inſula: diuidua quam ꝑmit annis aqua:
Iuppiter ĩ pte ẽ: cœpit lcꝯ unus utrũq̄:
Iũctaq̄ ſũt magno tẽpla nepotis auo:
Q uis uetat & ſtellas: ut q̄q̄ oriturq̄: ca
Dicere: ꝓmiſi ps fuit iſta mei. (ditq̄:
Fœlices aĩæ: qbꝰ hæc cognoſcere primis
Inq̄ domos ſupas ſcãdere cura fuit:

℄ Q VIS uetat & ſtellas ut quæq̄ oriturq̄ caditq̄: Dicer̃ Q uia occurrebat ĩ libris annalibus q̄ dierũ hñt cõputatio nẽ hoc eſt ĩ faſtis ortus occaſuſq̄ ſiderũ nõ cõtineri: q̄ ſine dubio res hẽt. ii. eni faſtorũ q̄dẽ ordinẽ & rõnẽ poetæ ſug gerer̃ potuerũt: ortus uero occaſuſq̄ ſignorũ minime. Vñ autor ait ſupra. Sacra recognoſces annalibus eruta priſcis. Hic uero ſubiũgit. Nos quoq̄ ſub ducibus cœlum metabi mur illis. ℄ Fœlices aĩæ qbꝰ hæc cognoſcer̃ primis. Inq̄ domos ſupas ſcãder̃ cura fuit. laudat iuentores aſtrologie de q̄bus ita uaria legunt̃ ut nihil certũ tradi poſſe uideat̃. Pli. aſtrologiã inq̄t iueniſſe Atlantẽ lybiæ filiũ ut aliis pla cet ægyptios: ut alii uolũt aſſyrios: qbꝰ eã primus ꝓmethe us indicauit: autore Seruio. Laertiꝰ refer putare nõnullos Thaletũ Mileſiũ aſtrologiæ ſecreta rimatũ ſolis defectus cõuerſioneſq̄ dixiſſe. Si Porphyrionẽ audimus Babylonii eã inueniſſe dicunt̃. Si Iuſtinum zoroa ſtres rex Bactrianorũ. Si Plutarchũ Anaxagoras primus lunaris luminis atq̄ umbræ cãm deꝑhẽdiſſe ac lit teris mãdaſſe putabat̃ qui rogatus teſte Laertio cuius rei cã natus eſſet inſpiciẽdi inq̄t cæli & ſolis & lũæ. Sunt & alii qui alia tradiderũt quorũ opĩones nõ imprudẽs ꝓtereo. Illud dubiũ nõ eſt iure appellari hoc ĩ loco fœlices quorũ ingenia cõſecuta ſunt qđ aliq̄ñ Mantuanus noſter Virgilius optauit: ut Me uero pri mũ dulces añ oĩa muſæ quarũ ſacra fero ĩgẽti ꝑculſus amore accipiãt cæliq̄ uias & ſidera mõſtrẽt. Sãe rõ ſiderũ adeo nobis neceſſaria ẽ ut q̄ eã ignorat: ut iq̄t Q uit. poetas ĩtelliger̃ neq̄at q̄ ut alia omittãt̃ totiẽs ortu occaſuq̄ ſignorũ ĩ declarãdis tp̄ibꝰ utũt̃. Eſt ãt notãdũ ꝓter eos ortꝰ occaſuſq̄ ſignorũ q̄ coſmii crõici & heliaci nũcupãt̃ meridianũ hoc ẽ circulũ q̄ mediꝰ ẽ ĩter ortũ & occaſũ finẽ eẽ ortꝰ ſiderũ & occaſꝰ initiũ

Aſtrologiæ inꝰ

Syderũ cognitio neceſſaria

PAV. MAR.

℄ INSVLA inde paulatim & aliis quæ fert timere flumẽ eodẽ ĩuectis factã. Poſtea additas credo moles manuq̄ adiutũ: ut tã emiñẽs aera firmaq̄ tẽplis quoq̄ ac porticibꝰ ſuſtinẽdis eſſet. Idẽ fere Diony. Iuppit̃ eſt in parte ipſius inſulæ: quia & ibi tẽplũ eſt illi cõſecratũ. Vnꝰ locꝰ una inſula. Cœpit: recepit. Vtrũq̄ & iouẽ & æſculapiũ: quia in eadẽ inſula & ſimul iũcta hñt tẽpla. ℄ Tẽpla nepotis. Aeſculapii q̄ nepos eſt io uis. q̄m hic Phœbi pr̃: cuiꝰ ille filiꝰ. Sũt iũcta magno auo tẽplo magni iouis. Et Plutarchus ꝓblẽate. xciiii. ait cur extra urbẽ ædes æſculapii poſita eſt. An qđ foris ſalubriꝰ: quã in urbe habitare crediderũt. Nã græ ci quoq̄ in excelſis ac puris locis æſculapii tẽpla plane collocãt. An qđ deũ ex Epidauro accerſitũ in urbẽ cõmigraſſe opinat̃. in græcia enim nõ in urbe: ſed ꝓcul ab epidauro æſculapii tẽplũ eſt. An qđ dum draco ex naui in inſulã deſcẽdiſſet & ex oculis euanuiſſet: ipm eo in loco edis ponẽde auctorẽ ac ꝓmõſtratorem fuiſſe opinant̃. Q uis uetat ps ꝓpoſitionis fuit: ortꝰ & occaſus ſignorũ: eã aggrediet̃: & ſuo dierũ ordĩe ꝓ ſequet̃. Q uis uetat dicere & ſtellas q̄s ꝓhibet me de ortu: & occaſu ſtellarũ agere. Vt q̄q̄ orit̃ & cadit: ut unaquæq̄ ſtella ſurgit ab oriẽte mane & ueſpi occidit ſiue ẽt heliace ſeu coſmice. Illa fuit ps mei ꝓpoſiti: q̄ ſi fuit illa una ps meæ magnæ ꝓpõnis: nã ĩ pricipio dixit. lapſaq̄ ſub terras ortaq̄ ſigna canã. ℄ Fœlices aĩæ: magna illorũ ꝓborũ cõmẽdatio: q̄ cœleſtia primũ indagarũt: & aliis quoq̄ ꝑcipiẽda tradiderũt: & præ cæteris a ſũma uitiorũ & laſciuiæ cõtinẽtia ac ſobrietate cõmẽdat: q̄ nec ſtrepitui forẽſi obnoxii: nec rei mi litari nulla ambitiõe: aut inani glˡia aut hñdi cupiditate tãgebant̃. Q ua q̄dẽ rõne cœlũ dimẽſi ſũt: & mor talibꝰ aperuere. Sed uidet̃ locus hic exigere, ut de his primis pauca referamꝰ cælũ primi obſuarũt aſſyrii: & caldei & ægyptii. Ab ægyptiis ut Euſtathius ĩquit aſtrologiã & arithmeticã mercatorũ & nautarũ cõme

Quare in loco excello templũ fuit conditũ æſculapio

cio Sidoni phœnices acceꝑe:& ab his ut alii referũt in græciã penetraſſe cõſtat. Signiferi tñ circuli obliq tatẽ:ut Pli. refert primus itellexiſſe:hoc ẽ reꝝ fores aperuiſſe. Anaximãder mileſi⁹ tradiẽ olympiade. lviii. ſigna deinde i eo Cleoſtrat⁹. Et primã arietis ac ſagittarii ferã ipſam añ multo atlas. Veneris ſtellæ naturã Pythagoras Samius primus depꝛhẽdit:lunæ uero ſingula mortaliũ primus depꝛhẽdit. Endimiõ. Defectus ſo lis & lunæ rõnem romanoꝝ primus in uulgus extulit Sulpitius gallus. Apud græcos Thales mileſius pri mus inueſtigauit. Poſt eos utriuſq; ſideris curſum in. d. c. ãnos ꝓnuit hipparchus menſes gentiũ:dieſq; & horas:ac ſitus locoꝝ:& uicos ꝑploꝝ cõplexus quo teſte Democritũ ferũt primũ eum terris cæli ſocietatẽ intellexiſſe:oñdiſſeq;. Ariſteus ſolſtitii rõne inuenit. Pythagoras ẽt ſideꝝ iterualla dimenſus. hæc ex Pli. Sed illud addẽdũ:qd poetæ atlantẽ in monte cõuerſum referũt:cœlũ humeris ſuſtinentẽ:myſterio. nõ uacat:nã primus atlas ſua indagatiõe cœlũ mortalib⁹ apuit:& cũ ſiderũ peritia polleret:creditũ eſt a poſteris illũ manib⁹ ſidera tractaſſe. Prometheũ caucaſo affixũ dicũr qd ignẽ e cœlo furatus ſit nõ aliud nobis oñ dit:quã ignitũ elemẽtũ primũ a Prometheo intellectũ fuiſſe:licet ſint q eũ figulũ arbitrenẽ. Eudoxus gny di⁹æſchinis fili⁹ aſtrologiã multis pꝛorũ. cõdimẽtis ornauit. Eandẽ carmĩe ſcripſere arat⁹ cilix & Empedo cles. agrigẽtinus. ſed hæc hactenus. Fœlices aiæ:illorũ. ſ. pꝛorũ. Quib⁹ primis fuit cura cognoſcere hæc q̃ ſi qui curã oẽm ac diligẽtiã adhibuere harũ reꝝ idagatiõi:Et ſcãdere domos ſupas. i. aſcendere cœlũ:hoc eſt ſummo ſtudio idagare cœleſtia:ꝑ cœleſtiũ ipſoꝝ cognitiõe:Fœlices aias appellat & Virgilius:Fœlix qui potuit reꝝ cognoſcere cauſas.

ANT FAN. ¶NON Ven⁹ & uinũ ſublimia pectora fregit. Vinum quidẽ modice ſumptũ firmat & roborat feſſiſq; corpibus celerrime ſubuenit:imodice uero enerat & ſtatũ mentis euertit. Vñ in ꝓuerbiũ ceſſit uino ſapiẽtiã obũbrari. Pro perti⁹. Vino forma perit uino corrũpiẽ ætas. Vino ſæpe ſuũ neſcit amica uirũ. Quã ob cãm ſolebãt cẽſores uino ſos ſenatu amouere:& apud Homeꝝ hector nõ uult ſibi uinũ afferri ne eneruet neue aius ac robur elãgueſcat cor rũpũt eñi blãde uoluptates ut ait Plutar. oẽ robur animi indoleq; uirtutis ingeniũ labefactãt cõſilium eripiũt. Vñ Plato merito eſcã maloꝝ appellat uoluptatẽ. Vinũ ana charſis dixiſſe ferẽ tres ferre uuas. Primã uoluptatis:ſcẽ dã ebrietatis. tertiã mœroris ei⁹ uſus mulierib⁹ oli inter dictus fuit:quas iõ cognatos ore oſculabanẽ ut multi exi ſtimarũt:ne bibẽtes laterẽt ſed domeſticoꝝ cõgreſſu re darguerenẽ.

[Margin: De inuẽtoribus aſtrologiæ digna — ANT FAN. — Vini naturam muta — Vini uſus oli mulieri bus iter dictus — Ficus herbe genus — PAV. MAR. — Inter ambitũ & ambitionem]

> Credibile eſt illos pariter uitiiſq; iociſq;
> Altius humanis exeruiſſe caput:
> Nõ uen⁹ & uinũ ſublimia pectora fregit.
> Officiũq; fori:miliciæq; labor:
> Nec leuis ambicio:pfuſaq; gloria fuco
> Magnarũq; fames ſollicitauit opum:
> Admouere oculis diſtãtia ſidera noſtris
> Aetheraq; ingenio ſuppoſuere ſuo:
> Sic petiẽ cœlũ:nõ ut ferat oſſan olymp⁹
> Sũmaq; peliacus ſidera tangat apex:

¶Perfuſa gl'ia fuco:inanis gl'ia nõ uera nõ parta uirtute. Fucus eñi q̃uis & alia ſignificet ẽ hr bæ:genus:autore Seruio uñ tingunẽ ueſtes. ¶Sic petiẽ cœlũ nõ ut ferat oſſan olymp⁹:igenio ſtudio:u r tute cœlum petiẽ:nõ cõgeſtione montium ut oſſæ pelii olympi:quod a gigantibus tentatum eſt.

PAV. MAR. ¶EST Credibile:credi par eſt:quaſi id credere poſſum⁹. ¶Illos:cœleſtiũ. ſ. idagatores. ¶Exeruiſſe:ele uaſſe. ¶Caput alti⁹:ſublimi⁹. ¶Humanis piter uitiis & iocis:hoc ẽ. eleuaſſe mẽtẽ ad altiora cõtẽplãda, magis q̃ liceat uitioſis:& laſciuiæ deditis hoib⁹:ſeu qa potius cõtẽplationi & rerũ indagatiõi ſeſe tradide re:q̃ uitiis humanis. ¶Nõ uen⁹ & uinũ:nõ res uenerea:nõ crapula. quaſi nõ laſciui:nõ ulla ſympoſi uolu ptas. ¶Fregit:cõtudit. ¶Pectora ſublimia:mẽtes ad ſublimia tẽdẽtes:quaſi rerũ cœleſtiũ indagationi de ditas. ¶Tãta erat eoꝝ cõtinẽtia:ut nulla uoluptate ab ea cõtẽplatione ſeducerẽẽ. ¶Et fori officiũ:mun⁹ ſeu rõ agendarũ in foro cauſarũ. ¶Et labor militiæ:militaris induſtria nõ fregit ea pectora:qa nihil harũ rerũ:quæ uel ad quæſtũ:uel ad inanẽ gloriã ptinẽt:ab icepto reuocauit. ¶Nec ſollicitauit:ſollicitos reddi dit eos. ¶Leuis:iutilis. ¶Ambitio:indigna honoris appetitio. ambit⁹ Põpeio teſte ꝓprie ẽ ædificioꝝ cir cuit⁹. Sed eodẽ uocabulo crimẽ auaritiæ:ſeu affectati honoris appellaẽ a circuẽdo:ſupplicãdoq;:inde am bitio ipſa actio ambiẽtis. ¶Et gl'ia pfuſa fuco:nec ſollicitauit eos inãis & falſa gl'ia. Perfuſa fuco diximꝰ nõ uero ſed ficto colore. & eſt trãſlatio a mulierib⁹ quæ herbarũ ſucco ut colore accipiãt faciẽ ſibi illiniũt. Veꝝ fucus interdũ ueſpã ſignificat:uñ eſt illud Vir. Ignauũ fucos pecus a pſepib⁹ arcẽt:iterdũ ut plerĩq uolũt accipiẽ pro cõcharũ ſanie:qua tingiẽ pãnus:& herbã alii eẽ dicũt:cui⁹ ſucc⁹ tingẽdis ẽt pãnis adhi beẽ. Veꝝ græ. φυκοσ alga maris dr. & φυκιον ille mulieꝝ ornatus ex quo multi putãt ex herbis marinis ſuccũ illũ cõfici. Ve pro uel. Fames magnarũ opũ:nec eos ſollicitauit imẽſa cupidiras hñdi magnas opes: hoc ẽ auaritiæ crimẽ:cupiditatẽ famẽ appellauit. ſic & Virg. Auri ſacra fames. ¶Admouerẽ:illi qdẽ ꝓbi ꝓ pinqua facere. Oculis nñs. ſidera diſtãtia longe a nobis remota:iõ admouere:qa ſua inqſitiõe patefecere. ¶Et ſuppoſuere:etiã aſpectui nño. ¶Aethera:ſupiorẽ aera:uel potius cœlũ ipm. ¶Suo ingeio:acumie igenii & diligẽti indagatiõe:ſuppoſuere dixit:qa cœli:qd ſupius eſt rõne ita apuere:ut illud inferius & in manib⁹ hẽre uideamur. Aut ſuppoſuere igenio ſuo:qa totũ illud pſcrutati ſunt:& oẽm ei⁹ rõne intellige re. ¶Sic petiẽ:hac uia in cœlũ itur:nõ quã gigantũ inſolẽtia tẽtauit. Qui ut eſt i fabulis ad oppugnadũ cœlũ mõtes cõſtruxere. Olympũ oſſan pelion. Sic petiẽ cœlũ hac rõne:& inſtitutione uitæ ab oib⁹ uitiis abhorrẽti referunẽ hoies in deos. ¶Nõ ut olympus ferat:ſuſtineat. ¶Oſſan:ꝑ oſſam:nã aliter nõ ſtaret uerſus:etenim gigãtes:qui ex terra geniti cœleſte regnũ affectaſſe ferunẽ:iccirco altiſſimos theſſaliæ mon tes conſtruxere:primo loco olympum ſtatuere:deinde oſſan. poſtea ſupiore parte locauere pelium. Olym pus quidẽ altiſſimus eſt:& nõ mõ in theſſalia:uerũ etiam in creta & myſia aſiatica & Cypro: & in æthiopi

eiuſdem nominis montes eſſe conſtat. Theſſalicum: creticum: Cyprum nobiſipſi uidimus & aſcẽdimus. Oſſam uolunt ab olympo auulſam fuiſſe: & inde patuiſſe peneio amni uiam Pelium cẽtaurico bello pirithous iii occupauit: & ex eo cẽtauros eiecit. & ut refert Pli. Dicearchus regum cura pmẽſus montes: ex oibꝰ altiſſimum ꝑdit pelion. ❡ Et apex peliacus: ſummitas pelii montis. ❡ Tangat ſumma ſydera: quaſi tẽdat in cœlum propter ingẽtem eius altitudinem dictum. ❡ Sed unde hæc gigantum machinæ fabula emanarit: dicemus in quarto libro. Apex ſacerdotum erat inſigne: quod capite ferebatur uinculis alligatum: unde ꝑ ſummitate ponitur: dictus quod compræhendere antiqui uinculo apere dicebant. ❡ Nos quoq;. nos etiã in rerum deſcriptione: præſertim occaſus & ortus ſequemur illos ſanctiſſimos philoſophos.

Pelion omniũ montiũ altiſſimus

Nos quoq; ſub ducibꝰ cælũ metabimur illis
Ponemuſq; ſuos ad ſtata ſigna dies:
Ergo ubi nox aderit uẽturis tertia nõis
Sparſaq; cœleſti rore madebit humꝰ
Octipedis fruſtra q̃runt brachia cancri:
Præceps occiduas ille ſubibit aquas:

❡ NOS quoq; ſub ducibꝰ cœlũ metabimur illis: dimetiemur cœlũ ducibꝰ aſtrologis tractãtes de ortu occaſuq; ſignoꝝ cum libri annales talia nõ ſuppeditẽt. ❡ Ponemuſque ſuos ad ſtata ſigna dies. Stata ſigna dicit uel quæ ſuo & fixo tpe oriunt & occidũt: uel qd magis placet quæ cælo affixa ſunt neq; errant ut planetæ. Pli. cum oĩa hæc ſtatis ſideribus cæloq; affixis conſtent. Dicunt & ſtata ſacra ꝙ ſtent neq; mutent ſed certis diebꝰ fiant. De q̃bus Statius in primo thebaidos. Vnde hæc ſtata ſacra quotãnis ſolemnes recolũt epulæ Cato. Sacra ſtata ſolẽnia ſancta deſeruiſti. Forma uero ſtata dr̃: quæ neq; pulchra eſt quã modicã & modeſtã Phauorinꝰ uxoriã appellabat. Stati aũt dies uocant iudicii cã cum peregrino cõſtituti. Sciẽdũ ꝙ cum ſtaturus primã ſyllabã ꝑducat ſtatus eã corripit ut recte Priſ. docet: ut cõſtatura fides ſuperum & zephyros quoq; uana uetuſtas his aſcripſit aqs: quoꝝ ſtata tẽpora ſtatus. ❡ Octipedis fruſtra quærunt brachia cancri. Præceps occiduas ille ſubibit aqs Tertio nonas ianuarias cancer occidit: autore Columel. Accipiẽdus aũt hoc loco eſt occaſus coſmicus q fit pene oriẽte iam ſole. Cum enim hoc tpe ſol capricornũ tenẽs magnã eius partẽ emẽſus fuerit cãcer oppoſitus capricorno coſmice occidat neceſſe ẽ. Hoc zodiaci ſignũ dr̃ porta cœli teſte Macro. ſicut & capricornus. In eo ſol obliquũ icipit agere retrogreſſum quẽadmodũ & cãcer aĩal retro atq; oblique cædit: cui octoni ſunt pedes in obliquũ fixi: ꝑterea & bina brachia forcipibꝰ dẽticulatis. Ferũt cancrũ iter ſidera collocatũ iunonis bñficio eũ momordiſſet e Lernæa palude Herculis pedẽ cũ hydra pugnãtis ab eoq; iterſectus eẽt: Lege Iginiũ ne tibi oĩa recitẽ. Occidit hic & exorit poſterior corpis pte. cõſtatq; ſtellis. xviii. ut q̃buſdã placet: quaꝝ duæ aſelli appellant iter quas ut ſcri. Pli. Exiguũ ſpatiũ obtinẽte nubecula q̃ pſepia appellãt cũ cælo ſereno appere deſierit atrox hyems ſeqt ſi alterã eaꝝ aqloniã caligo abſtulerit auſter ſæuit ſi auſtrinã aqlo: ſunt aũt aſelli i cãcri teſta. Stellarũ ſitũ in hoc & cæteris ſignis (ne te obrũdã) pete ab Iginõ & Baſinio nr̃o parmẽſi quẽ Frãci. phi. iure appellat ingenioſum bonũ atq; a muſis nutritũ. Is eſt qui moriens Arimini hoc ſibi epithaphium reliquit. Parma mihi patria eſt ſunt ſidera carmen & arma.

ANT. FAN.
Stata ſigna
Stata ſacra
Stata die
Staturꝰ primam ꝑducit
Status primam corripit
Cancer occidit tertio nonas ianuarias
Coſmicus occaſus
Porta cœli
Cancer inter ſidera
Baſiniꝰ pmẽſis

❡ NOS quoq; metabimur. metis dirigemus. hoc eſt ſuo ordine deſcribemꝰ. ❡ Cælum illis ducibꝰ: q̃ſi ea rõne: q̃ illi primi ĩdigatores tradidere in multis codicibꝰ eſt. ❡ Meditabimur. i. meditãdo ſcribemus. Et ponemus: deſignabimus. ❡ Suos: proprios. Dies ad ſtata ſigna: ad ea quæ ſunt ſuis circulis fixa: ut ſunt duodeci illa ſigna fixa zodiaco circulo: cuiꝰ uertigine uertunt & ipſa. Sũt quoq; & erraticæ ſtellæ ſeptẽ: q̃ contra cœli uertiginẽ initunt: ĩde dicti ſunt ſolis & lũæ labores. ❡ Ergo ubi cũ paulo ſupiꝰ dixerit ptẽ ꝓpoſiti fuiſſe: uelle ortũ & occaſũ ſignoꝝ ſcribere: nũc illud aggreſſurꝰ. ❡ Ergo inqt ubi aderit nox tertia uẽturis nonis cũ uenerit nox: q̃ diẽ tertiũ calẽdarum ianuariaꝝ ꝓcedit. ❡ Et humus: terra. ❡ Madebit ſpſa rore cœleſti fiet uda ſeu madida pp rorẽ matutinũ e cœlo ꝺcidẽtẽ. Sic diluculũ ipſiꝰ diei ſignificat ❡ Fruſtra quærũt brachia cãcri octipedis: in caſſũ tolles in cælũ oculos ut cancrũ uideas: qm̃ tertio die a nonis: ſic & tertia die ianuarii occiderit. ❡ Ille: cãcer. ❡ Præceps: q̃ſi pnꝰ occidẽs. ❡ Subibit aquas occiduas: ĩmerget oceano: & ſic occidet. ❡ Octipedis: qm̃ octo pedes hẽt. Et aduerte occaſũ hũc cãcri eẽ coſmicũ: ſic & totꝰ coſmice ẽt ortꝰ capricornꝰ. Ita eni in circulo zodiaco: q ex obliquo cĩgit zõas: locata ſũt ipſa ſigna ut cũ aliqd eoꝝ occidere ĩcipit aliud qđ illi eſt oppoſitũ oriri ĩcipiat: ut occidẽte coſmice ariete orit libra: occidẽte tauro orit ſcorpiꝰ: ita & gemioꝝ occaſu ortꝰ eſt ſagittarii: & occidẽte cãcro orit capricornꝰ: q illi eſt e regiõe locatꝰ: & ut fabulã quoq; referamꝰ. ❡ Cãcer herculis cũ hidra pugnãtis in lerna palude pedẽ momordit: ſed ab hercule pede cõtritꝰ a iunone iter ſidera poſitus eſt: ut eẽt ex duodecim ſignis: quæ maxie ſolis curſu cõtient. Hũc mediũ ut Iginiꝰ inqt diuidit circulꝰ æſtiuꝰ ad leonẽ exortꝰ ſpectãtẽ: paulũ ſupra caput hidræ collocatũ occidentẽ: & orientẽ poſteriorẽ corpis partẽ: hẽt in texta ſtellas duas: q̃ aſini uocãt: in dextris pedibꝰ ſingulas obſcuras: in ſiniſtro primo & ſecũdo binas obſcuras in tertio & q̃rto ſinglas obſcuras: in ore unã in dexteriore chela tres ſimiles nõ grãdes: in ſiniſtra duas. Aſini in texta cancri a libero collocati dicunt. Nã fugientẽ liberꝝ p theſprotiã ira iunonis: & ꝑperante ad oracuſũ iouis dodonei. Alr̃ e duobꝰ aſellis obuiã factis p magnã paludẽ in tuta traiecit: nõnulli dicũt liberũ illi aſino quo fuerat uectus humanã uocẽ dediſſe: qui eũ uoluiſſet cũ priapo de rerũ natura cõtẽdere. uictus interẽptuſq; eſt: miſertꝰ liber aſinum inter ſidera collocauit. Eratoſthenes autem inquit. Tempore quo iuppiter ad opprimendos gigantes: oẽs deos cõuocaſſet: ueniſſe liberum patrẽ: & ſatyros: Sillenos aſellis uectos. Qui cum nõ lõge ab hoſtibus eſſent dicuntur aſelli pertimuiſſe: & ita magnum clamorem & inauditum gigantibus feciſſe. ut omnes hoſtes perterriti in fugam ſe conuerterint: & ita ſuperati fuere: & aſini ſideribus annumerati. Hæc ex Iginio accepimus: & quoniã capricorni occaſum attigimus erat & de illo agendũ: ſed dabit poſtea locus

PAV. MAR.
De ortu coſmico & eliaco
Quare Aſinus eſt iter ſydera collocatus

Inſtiterint: circa exortum capricorni: uel paulo poſt: quoniam hoc ſignum & frigidum & humidum eſt: iminent pleruq; hymbres. id maxime erit nonis Ianuaris cum lyra exoritur.

ANT. FAN.

Lyræ ort⁹ nonis ianua

Lyræ ort⁹ heliacus

Lyra in terſi dera

An obſtiterint an inſtiterint legẽdũ ſit

¶ OBſtiterintq; hymbres miſſi niſi nubibus atris. Nonæ ſigna dabunt ex oriente lyra. Ortus lyræ qui erit nonis ianuariis cuius meminerunt Ply. & Columel. indicabit cancrum occidiſſe niſi forte hymbres nubeſue obſtiterint. Q uod ideo dicitur quia nonis quibus fidicula oritur: quã græci ΚΗΤΗΝ: ideſt uocum uarietatem: lyram noſtri fidem ſiue fidiculam uocant uaria tempeſtas eſt ut idem ait Columel. Loquimur autẽ hoc in loco de ortu lyre heliaco Eam enim cum ſagittario in ortum ferri cernimus: quare ſole ad capricorni ima tendente lyra ſe profert emergitque ſolis abſceſſu. Hæc qua Orpheus quondam manes ſibi conciliaſſe narratur Syllius ſed quos pulſabat riphæum ad ſtrymona nerui auditus ſuperis auditus manibus Orphæus ſic merito fulgent clara inter ſidera ſæclo. Id ſidus nouem ſtellis conſtare dicitur. Sunt qui legant inſtiterint hymbres miſſi de nubibus atris: qui uerſus cum me adoleſcente Ferrariæ inter diſcipulos celeberrimi uiri Guarini Veronenſis uatie iactaretur memini non diſplicuiſſe multis iudicium meum

Inſtiterit hĩbres miſſi niſi nubib⁹ atris
¶ Nõne ſigna dabũt ex orientur lyra:
¶ Q uattuor adde dies: ductis ex ordi-
Ian⁹ agonali luce piãdus erit: (ne nõis
Nois eſſe põt ſuccinctus cauſa miniſter:
Hoſtia cælitib⁹ quo feriẽte cadit: (tros
Q ui calido ſtrictos tinctur⁹ ſãguie cul
Sẽp agat ne rogat: nec niſi iuſſus agit
Pars: q͂a nõ ueniãt pecudes: ſed agãt ab
Nomẽ agonalẽ credit hr̃c diẽ: (actu
Pars putat hoc feſtũ priſcis agnalia dcĩ

Agonalia qnto idus Ia.

agones Victiatores

Agonia

Agoni⁹ dies

Agon⁹ ludus

Agoni dei feſta

Agoni unde agonia

Egonus mons

Egonẽſis porta agnalia

qui ſentiebam eum uerſum legendum ut de tempeſtate ambigi uideretur: quod autore Columel. idibus uaria ſit non certa tempeſtas. ¶ Q uattuor adde dies ductis ex ordine nonis Ianus Agonali luce piandus erit. Agonalia iani ſacra quinto idus ianuarias celebrantur quorum inuentorem Antias Numã pompilium refert autore Macrobio. Sunt autem agonalia quemadmodum & carmentalia lupercaliaq; feriæ ſtatiuæ certis & conſtitutis diebus ac menſibus celebrari ſolitæ & in faſtis ſtatis obſeruationibus annotatæ atque ab agendo nominatæ: quoniam miniſter ſacrorum cultrum manu tenens atq; hoſtiam feriturus rogare ſolebat an ageret nec niſi iuſſus hoſtiam feriebat. Moris enim fuit ut aut ſacerdotes ipſi percuterent uictimas & agones appellabantur aut in tenentis cultrum alter uictimam impingeret unde uictimatores dicti. Aliis placet agonalia dicta eſſe ꝙ pecudes non ueniant: ſed agant. V nde putãt hoſtias ab agẽdo agonias dictas: a quib⁹ agoniũ diem uocarũt quo rex hoſtiã imolabat. Alii uolunt ab agnis agonalia dici q̃ſi agnalia quãuis rex ſacrorum arietem imolaret. Sunt & qui agonalib⁹ nomen ĩditũ exiſtimãt a metu hoſtiarum quæ uino cultro quo erant feriendæ in aqua ſiue in mola ubi tingebant trepidabant. Nam ΑΓΩΝΙΑ trepidationem ſignificat: quãuis reuera non ſemp eueniret ut trepidarent. Potuerunt etiam hæ feriæ απο τωΝ αΓωνωΝ ſumpſiſſe uocabulum ob ludos a maioribus fieri ſolitos. nam αΓωΝεσ ludi ſunt: quod nomen eſt generis non ſpeciei: ſiquidem & gladiarios & muſicos αΓωΝασ dicimus Feſtus autor eſt agnum dictum ꝙ locus in quo ludi initio facti ſunt ſine angulo fuerit: cuius feſta agonalia dicebantur: quo nomine etiam agonii dei feſta uocari conſueuerunt: quem putabant agendis rebus præſidere: ſiue quia agonos montes uocabant. V nde agonia ſacrificia dicta exiſtimantur quæ in monte fiebant: ex quo Romæ mons Q uirinalis Egonus appellatus eſt & Colonia porta Egonenſis.

PAV. MAR.

Pronoſticũ tẽpeſtatis

¶ HYMBRES: pluuiæ ab ΥΩ quod eſt pluo. ¶ Inſtiterint: iminebunt. ¶ Miſſi de atris nubib⁹: q mittũtur ab obſcuris nubibus. ¶ Nonæ dabunt ſigna: pluuiæ ſcilicet ſi erit dies pluuius: aut ſerenus. ¶ Exonẽte lyra: cum lyra oritur. Nonas ſigna dare ideo dixit: cum eo die nona luna a pontifice obſeruetur & uiſa regi ſacrificulorum indicetur ut ſuperius diximus. Q uo etiam die: pronoſtica: aut ſerenitatis: aut tẽpeſtatis captabantur ab ipſa luna: nam pura & nitida ſerenitatem: obtuſa & aliqua caligine obſeſſa pluuium tempus portendit. Lyra autem ut Iginius inquit: poſita eſt contra regionem loci: qui eſt inter genu & manum ſiniſtram eius q Engonaſis uocatur: cuius ipſa teſtudo ſpectat ad articum circulum. Sũmum autẽ cacumẽ ad polum notium contendere uidetur: Hæc uirgine exoriente occidere: cum ſagittario oriri perſpicitur. Habet in teſtudinis lateribus ſingulas ſtellas: in ſingulis cacuminibus eorum quæ in teſtudine: ut brachia ſunt collocata. Singulas in mediis hiſdem: quos humeros. Eratoſthenes fingit ſingulas in ſcapulis ipſius teſtudinis: nã in una lyra: quæ ut baſis totius uideat una. Lyra inter aſtra muſæ conſtituerunt. Cãm Eratoſthenes: ait: quod a Mercurio initio facta de teſtudine Orpheo eſt tradita Calliopes: & oeagri filio: & eius rei maxime ſtudioſo. Alii dicunt ubi Mercurius lyrã feciſſet. & phœbi boues abegiſſet: ut facilius ſibi ignoſceret: petenti apollini ut dicere liceret ſe inueniſſe: lyrã conceſſit qua accepta dr̃ orphea docuiſſe: & poſtq̃ cytharã inuenit illi lyrã conceſſiſſe. Lyrã alii fidiculã uocant. Pli. inquit cæſari oriri nonis ianuaris & Iginius cum ſagittario exoriri oſtẽdi. Ne erres accipias alterum ortum coſmicũ: qd̃ ab ipſo oriente ſurgat: alterum portũ heliacũ: ut eum ſol remotior erit: illa in cœlo uideat. Sic nonis heliacus erit ortus: occaſus uero eius erit ab initio equinoctii: de quo poſtea. ¶ Q uattuor: quarto die poſt nonas: hoc eſt nono die menſis quod erit qnto ab idib⁹: mactatur aries iano: uocaturq; dies agonalis: & agonalia ipſa feſta. Sed quare ſint ita dicta qnq; opĩones refert uſq; ad. xyiii. uerſum. nã aut ab interrogãdo: aut agẽdo: aut ab agonalib⁹: aut metuendo: aut a græca nõiatione. quæ oĩa p ſingulos locos explicabimus. Adde quattuor dies nonis ductis ex ordine: adiũgas nonis hos quattuor dies nec retrograde numerato: ſed ex ordine poſt nonas. Erit piandus: quaſi hoſtia placandus. Ianus luce agonali: die quo agonalia celebrantur arictis immolatione:

De lyra uariæ ſũt opiniones

¶ Nominis:prima opinio cauſæ nominis:a rogando eum rex ſacrificulus mactaturus arietem:rogat populum:ſeu principem ciuitatis agone ab ea uoce rogantis putat agonalia dici.& Varro inquit agonalidie rex ſacrorum in regia arietē imolat:nomen ab eo quod interrogat a principe ciuitatis.& princeps gregis imolatur.i.aries. ¶ Succinctus miniſter:ipſe ſacerdos:ſeu rex ſacrificulus q ſe ſuccingit ut expeditior ſit ad opus:ut eſt illud Lucani. Turba timor ſequitr ritu ſuccicta gabino. ¶ Poteſt eſſe cauſa nominis:qa poteſt huic rei nomē dediſſe. Qui rex ſacrificulus. ¶ Tinctur⁹ cultros:īfecturus gladios. ¶ Sanguīe calido:cruore īmolate hoſtiæ. ¶ Semp rogat iterrogat. ¶ Agat ne:an agat:an uictimā imolet. ¶ Nec agit niſi iuſſ⁹ niſi eū iubetur a principe:ſeu a pplo.Sacrificulū aūt regē poſt exactos reges cōſule Bruto creauerūt:de quo apud Liuiū libro ſecūdo ab urbe cōdita in ipſo principio.Rerū inde diuinarum cura habita: & quia quædā publica ſacra per ipſos reges factitata erant:nec ubi deſiderium regum eſſet. ¶ Regem ſacrificulū creant id ſacerdotium pōtifici ſubiecere:ne additus nomini honos:aliquid libertati.Cuius tunc prima erat cura efficeret:Hæc Liuius:& inde Plu.illud accepit:regi ſacrificulo:qui eſt rex ſacrorum:ac religionum:nec magiſtratum gerere:nec concionem habere licere:rationemq́ reddit.lxiii.Proble. An quid antiquis tēporibus reges plurima:& maxima ſacra facere cōſueuerunt:& ſacerdotibus rem diuinā facietibus aderant poſt ubi graues:& inſolētes cœperunt eſſe:Græci quidē plerią́ licentiā regibus,ademerūt:ius & poteſtatē ſacrificādi tantūmodo reliquerūt Roma autē regibus penitus exactis alium rebus diuinis præfecerūt cui nec magiſtratū habere:nec cū populo agere permiſerunt:ut in tēplis ſolū cōſultare uideātur & regnum propter deos ſuſtinere.Eſt igitur & in comitio quodā ſacrificii genus : qd ubi rex pegit ex foro ſe pripit: ¶ Pars: quia altera opinio:quod pecudes ad ſacrificiū ſponte:nō ueniāt:ſed aguntur ſeu abiguntur: & inde agonalia:dici:quod Pōpeius approbat primo de ſignificatu uerborum cū dicat agonias hoſtias ab agendo dici. ¶ Pars quia pecudes nō ueniant:nō ultro ad arā accedant. ¶ Sed aguntur:a miniſtro ſacrorum.Credit agonalem diē habere nomē ab actu:quod ab agēdis pecudibus agonalis dicatr.Dicimus etiā abigere: q eorum eſt qui pecudes pellunt:ſeu ante ſe agunt inde Abigei ipſi actores hoc eſt ductores ea ratiōe. ¶ Pars putat antiquos uocaſſe:hoc feſtum agnalia per detractionē unius litteræ ab agonalia. ¶ Pars:qſi multi. ¶ Putat hoc feſtum hæc agonalia. ¶ Priſcis.ab antiquis dictum agnalia.Vt una littera una uocalis o.

yii.opiniōes unde dicantur agōalia feſta

Quare dicatr ſacrificul⁹ rex ſacrorum

Vna ſit ut proprio littera dempta loco
Aut qa puiſos i aqua timet hoſtia cultros
A pecoris lux eſt ipſa notata metu
Fas etiam fieri ſolitis ætate priorum
Nomina de ludis græca tuliſſe diem:
Et prius antiquus dicebat agonia ſermo
Veraq́ iudicio eſt ultima cauſa meo.
Vtq́ ea nūc certa eſt:ita rex placarī ſacrorum
Noīa lanigere cōiuge debet ouis

¶ VNa ſit ut proprio littera dempta loco:Si priſci agnalia dixerunt quomodo dempta inde littera fiet quod nunc dicimus agonalia: atqui ſummota o littera ex eo q nunc agonalia dicimus relinquetur nomen agnalia quo ueteres utebantur. ¶ Vtq́ ea non certa eſt ita rex placare ſacrorum.Coniuge lanigere numina debet ouis. Periphraſis eſt arietis quem agonalibus. rex ſacrificulus dicebatur q ea ſacra faceret quæ reges facere aſſueuerant.Huic Romani nec magiſtratum gerere nec cum populo agere ſeu concionem habere permiſerunt autore Plutarco ut in templis ſolum conſultare uideretur ac regnum propter deos ſuſtinere.Itaq́ in comitio fuit quoddam genus ſacrificii quod ubi rex peregerat ex foro ſe proripiebat.Idem In cōuiuio ſuper flaminem dialem accumbere conſueuit . ut Aulus Gellius tradit.

ANT. FAN.

Agnalia

Rex ſacrificul⁹

¶ SIT DEMpta:ſit remota. ¶ Proprio loco:nā remoto.o.ab agonalia:remanet agnalia non deſunt qui deducant ab agnis:uerum nō agnus:ſed aries mactatur: ¶ An quia:quarta opinio:quod imolandus aries ad aram:cum uidet peluim aqua pura plenam cum gladiis quæ quidem huiuſmodi ſacris adhibebantur:extimeſcere uidetr.Inde ab illo metu dies agonalis dictus:Nā αγωνιω uel αγωνιοομαι idē q metuo:aut angor. ¶ An iſta lux:agonalis dies. ¶ Eſt notata:ſignata. ¶ Et ita:appellata. ¶ A metu pecoris arietis imolādi. ¶ Quia hoſtia:illud ipſum animal qd mactatur. ¶ Timet cultros:gladios. ¶ Peruiſos ī aqua: quos in aqua uiderit. ¶ Fas etiam:ultima opinio:quam ueriorem aſſerit.quod traxerit appellationem græcam a ludis ueteribus certaminum.Nam αγων græce certamen eſt.αγωνιζω:uel αγωνιζομαι cōtendo ſeu certo inde αγωνοθετης præfectus ludorū & ordinator:αγωνιστηριον locus certaminis:αγωνισμα præmium. ¶ Fas etiam eſt:licet & credi par eſt. ¶ Diē:agonalem: ¶ Tuliſſe græca nomina:græcā appellationem. ¶ De ludis:ſolitis fieri ætate priorū a ludis:quos ueteres exercebāt:dicebantr enim ludi agonales.Primus eos inſtituit Hercules in Elide apud iouē olympium.Nō tamen arbitreris in olympo monte. Lōge enim diſtat.Elis ab olympo:ſed ubi erat ædes iouis olympii:de quo cū diſſererem:audebāt. multi negare:& omnino apud olympum montē ludos fieri uolebāt.Nec aduertebāt alia cauſa iouē cognominatum olympiū legant Diodorū:Inuenient Dionyſium cōſtituiſſe regē ægypti iouē puerum addito, ei præfecto olympo a quo eruditus & ad uirtutē inſtitutus olympius eſt cognominatus. ¶ Et antiquus ſermo dicebat prius agonia:antiqui uocabant ipſa:feſta agonia:de quo Pōpeius primo de ſignificatione uerborum.Agonium diem appellabāt quo rex hoſtium immolabat:Hoſtiam enim antiqui agoniam uocabant. Agonum putabant dici deum præſidem rebus agendis.Agonalia eius feſtiuitatem:ſiue quia agonos dicebant montes:agona ſacrificia quæ fiebant in monte hinc Romæ mons quirinalis egonus : & collina porta egonenſis.Agonum:ideſt ludum ob hoc dictum quia locus in quo ludi initio facti ſunt fuerit ſine angulo:cuius feſta agonalia dicebantur . ¶ Vltima Cauſa : Nominis ſcilicet . ¶ Eſt uera meo iudicio

PAV. MAR.

αγων certamē unde agonum

Quare dr olympius

cio quia ita arbitror græcam habuiſſe appellationem:ut icerta eſt nominis cauſa:ita certum eſt regem ſacrificulum arietem mactare debere. ❡ Vt ea cauſa.ſ.nominis. ❡ Nō ē certa:ſed ambigua cum uariæ ſint opiniones. ❡ Ita rex ſacrorum:ſacrificulus. ❡ Debet placere numina coniuge ouis placare ianum imolatione arietis.qui eſt uelut coniunx:hoc eſt uir ouium:quandoquidem illi ſuccumbunt.

> Victīa q̄ cecidit dextra uictrice uocatᷣ:
> Hoſtibus a uictis hoſtia nomen habet
> Ante(deos homini qđ cōciliare ualeret)
> Far erat:& puri lucida mica ſalis.

❡ VICTIma quæ ce.de.ui.uocatᷣ. Hoſtibꝰ a domitis hoſtia nomē hēt. Digreſſio eſt in qua de ritu ſacrificiorū loquitᷣ quod faſtorū materia exigebat:quorꝫ ſolēnia primꝰ inſtituiſſe dr̄. Phoroneus rex argiuorꝫ quem primum ēt ſe runt iunoni tēpla dicaſſe. Multi ſane hoc loco exiſtimāt ſentire Ouidiū uictimā ab hoſtia non differre ꝙ uictima uictis hoſtibus:hoſtia iiſdē domitis imoletᷣ. Sed errāt non intelligētes cur autor dixerat dextra uictrice. Nā ut apud. A. Gel. legimus hoſtia poſt cæſos hoſtes a quouis ſacerdote. Victima uero eius qui uicerat manibus imolatᷣ. Puerile igitᷣ eſt ꝙ qdā dicūt legēdū hoc loco domitis pro domādis:licet Seruius cēſeat hoſtias dici ſacrificia quæ ab his fiunt qui ī hoſte ꝑgunt. Victimas uero q̄ poſt uictoriā. Sed ſolere hæc licēter auctoritate cōfundi. Sūt q uictimas dici arbitrentᷣ ꝙ ictæ ui cadāt uel ꝙ uinctæ ad aras ducantᷣ. Vnde ait Iuu. Sed ꝓcul extētū petulās quatit hoſtia funē. Solebāt.n.uictimæ duci funibus: q̄ ſi geſtarentᷣ humeris nō litabat Faſto. placet hoſtiā ab eo dictā qđ eſt hoſtire.i.ferire uel ab hoſtibꝰ ut quibuſdā uᷣ qa laribus imolabatᷣ ꝙ ab eis hoſtes arceri putarētᷣ. Sed hi feſti Pompei locum deprauauerūt pro hoſtilis laribus hoſtiā laribus legētes. Hoſtiæ ut Veranius in pontificalibus q̄ōnibus ſcripſit teſte Macrobio eximiæ dicebantᷣ quæ ad ſacrificiū deſtinatæ eximebantᷣ e grege uel ꝙ eximia ſpecie q̄ſi offerēdæ numinibus eligerētur. Hæ quū aut ab ara ꝑfugiſſent aut ꝑcuſſe mugitū dediſſent:aut in aliā ptem corpis q̄ oporteret cecidiſſent piacularia faciabant auſpicia:q(ut inqͭ Feſtus)ſacrificātibus triſtia portendebāt. Maiores teſte Donato hoſtias harugas dicebāt ab hara in qua cōcludi cōſueuerūt. Ex iis quæ cōſumebātur ꝓdigæ dictæ ſunt:unde luxurioſos ꝓdigos uocamus & aīales in quibus ſola anima deo ſacrabatᷣ cū aliæ eſſent autore Trebatio qbus uolūtatē dei per exta diſquirebāt Hoſtiarū aliæ amburbiales dictæ ꝙ circū terminos urbis Romæ ducerētur. Aliæ Ambaruales quæ circū arua rei diuinæ cā duci cōſueuerunt ab his qui pro frugibus faciebāt. Aliæ ambegnibos uidelicet & ueruex cum ad eorum utraq₃ latera agni in ſacrificiū agebātur. Aliæ ꝓcidaneæ:aliæ ſuccidaneæ. Lege Feſtum & Seruium Sciendum aūt eas quas diximus aīales tm̄ imolari ſolitas cū aliarꝫ ſanguis ſolū diis offeretᷣ:unde illud eſt ſanguinis & ſacri pateras:aliarꝫ corpis pars:ut extaq₃ ſalſos porriciā in fluctus. aliæ ītegræ:ut & ſolida īponit taurorꝫ uiſcera flāmis. Detractis.n.extis aræ ſupimponebantᷣ quæ exta nōnunq̄ ablata elixa ēt ipſa reddebātur. ❡ Ante de.ho.q.cō.ual. Far.erat & puri lucida mica ſalis:Molā dicit ut oſtēdimus ſupra:de q Tibul. Oia noctis farre pio placēt & ſalientē ſale. Salis granū ut inqͭ Porphi.& quottidie uidemꝰ ī ignē miſſum ſalit.unde a Tibullo ſaliens dr̄. De farre pli. Nihil religioſius cōfarreatiōis uinculo erat nouæq₃ nuptæ farrum præferebant Adeo autē uerū eſt cōſueuiſſe maiores noſtros farre ſibi deos cōciliare qđ inqͭ Nonius epulis & imolationibus ſacris piū putabatᷣ ut adorare uerbū dictum puretᷣ a farre qđ adoreū ueteres appellarūt:qui libis quoq₃ adoreis ſacra diis exhibeāt. Varro de re ruſtica in loco humido far adoreū potius ferūt q̄ triticū. Inde maiores noſtri gloriā adoreā dixerᷣ ꝙ is glorioſus putaretᷣ q farris copia abundaret tantus fuit honor farris ut Ply. tradit. Dicebatur aūt farris genus ador quod poſtea:qm̄ adureretur: ador appellatum eſt. Id urebatur autore Feſto ut toſtum fieret ex quo in ſacrificio mola ſalſa efficiebatur. Aliqui ut Nonius refert adoreum far dictum putarunt ꝙ cibi ora.i.principium ſit.

❡ VICTIMA unde uictima:& unde hoſtia dicatᷣ:illa a manu uictrice.& hæc a uictis hoſtibus utrūq₃ āt accipitur pro eo ꝙ diis imolatur. ❡ Victima uo. quæ cecidit dextra uictrice illa.imolāda beſtia appellatur uictima quæ a uictoribus imolatur:hoſtia fuit dicta a uictis hoſtibus:cū quis uiciſſet hoſtes:ſacrificabat & hoſtiā ab hoſtibus appellabat:ſed aliter ſentire uᷣ Pomp. inquit.n. hoſtiā dictā eſſe ab eo:quod eſt hoſtire. ferire:ſed duo genera hoſtiarū eſſe Trebatius docet li.i.de religionibus. Vnū in quo uoluntas dei ꝑ exta diſquiritᷣ Alterū in quo ſola anima deō ſacratur:unde & haruſpices aīales has hoſtias uocāt. Vtrūq₃ Vir. oſ̄dit:& primo quidē.illud quo uolūtas numinū ꝑ exta mōſtratur. Mactatᷣ. Mactat lectas de more bidentes:& mox pecudūq₃ recluſis pectoribus inhiās ſpirātia cōſulit exta:alterū illud in quo hoſtia animalis dicitᷣ.quod eius tm̄ aīa ſacratᷣ:oſ̄dit cum facit Entelū uictorē erici mactare taurū. Hanc tibi erix meliorem aīam pro morte daretis. Perſoluo in his hoſtis:ſunt q̄ iniuges uocantᷣ.i.q̄ nunq̄ domitæ ac iugo ſubditæ ſunt. De quo Vir. nūc grege de ītacto ſeptem mactare iuuēcos:ꝑſtiterit totidem lectas de more bidētes: & ut iniuges euidētius exprimeret adiecit & intacta totidē ceruice iuuēcas. Eximii quoq₃ ī ſacrificiis uocabulū nō poeticū epitheton:ſed ſacerdotale nomē eſt. Veratius.n.in pōtificalibus q̄ōnibus docet eximias dictas hoſtias:quæ ad ſacrificiū deſtinatæ eximantᷣ e grege:uel qđ eximia ſpecie q̄ſi offerēdæ numinibus eligātur hinc Virg. quattuor eximios ꝓſtanti corpe tauros: ubi quod eximātur eximios.ꝙ eliguntur præſtāti corpe mōſtrauit. Deinde ambarualis.hoſtia ē ut ait Pōponius fe. quæ rei diuinæ cauſa circū arua:ducitur ab his q ꝓ frugibus faciunt. Inde eſt illud.& cum luſtrabimus agros:nomen.n.hoſtiæ acquiſitū eſt ab ābiēdis aruis:& ī georgicis. ❡ Terq₃ nouas circū fœlix eat hoſtia cultro. Sed hæc de hoſtiis hactenꝰ ❡ Aū deos:ab initio uilia erāt:q̄ diis offerebātur huic ꝓpoſitioni rōnē addit poeta:qa in italiam ꝓcioſa.nōdū erat aduecta:& uelut ꝓ cōnexione ſubiūgit:cum externa ꝓcioſa & odoratiſſima nō eſſent:ea offerebāt & adolebāt q̄ hr̄i poterāt:& odora uidebantᷣ:illudq₃ addit nec ullius gladii ī ſacris erat uſus. ❡ Far &

ANT. FAN. Phorōeus rex argiuorū ritus ſacrificiorum primus inſtituit Victīa Hoſtia Victīa unde dr̄ Hoſtiæ eximiæ ſi hoſtia ab ara ꝑfugiſſet quid Haruga ꝓdigiæ uñ ꝓdigi Amburbiales Ambaruales Ambegnibos præcidanea Succidaneæ Hoſtiæ ptes triplices Mola Salis granum Far PAV. MAR. Adoratᷣ adoreū adorea liba Adorea Adoria Eximiæ hoſtiæ unde

lucida micas ſalis:ipſa mola q̄ ex farre & ſale mollito fit:ut ſupius diximus. ¶Lucida mica:quod purū ſal- lucere uideatur. ¶Erat ante:ab initio. ¶Quod ualeret conciliare deo homini:ꝙ poſſet numina placare mortalibus:nam aliud diis non offerebant:q̄ far cum ſale mollito diximus ſuperius de farre: ſed de torrendi farris feriis inferius dicemus.Item & de utilitate eorum: quæ diis offerebantur a Romulo.

Nōdū ꝑtulerat lachrīatas cortice mirras
Acta ꝑ æquoreas hoſpita nauis aquas.
Tura nec euphrates:nec miſerat idia coſtū
Nec fuerāt rubri cognita fila croci.

¶LACHRymatas cortice myrrhas:ipſe alibi. Stillata ꝙ cortice mirtha nomē herile tenet. ¶Thura nec euphrates:Ply.lib.v.nat.hiſto.huius fluminis originem uariam tradit.Strabo autem ſcribit Euphratem a boreali tauri latere exoriētem per Armeniam fluere occidētem uerſus: deīde ad auſtrum flexum inter armenios & cappadocas & cōmagenos taurum recidere.egreſſum uerum cum prope Syriam peruenerit ad hyemales ortus reuerti uſq; Babylonem & ad tygrim Meſopotamiam efficere & ambos emittere in perſicū ſinum quoꝝ Euphrates maior eſt & plus regionis flexuoſo alueo percurrit.Ex hoc ſinu ꝑ euphratē ad nos thura trāſferri poſſe nemo dubitauerit:quem fluuium ſunt qui putēt arabiam attingere: Itaq; pōponius geographus eū ſcribit in meridiem auerſum ſyros atq; arabas ingredi.Cæterum non omnis arabia thus habet ſuo ſabæi tantū gloriantur:ut ſolis eſt thurea uirga ſabæis:iliacis tēporibus thure nō ſupplicabāt autore Plynio ſed cedri tantū & citri cōſulū tum fumo nidorē uerius q̄ odorem nouerant.Poſtea uero thure dii conciliati ſunt. Vnde illud eſt lucretii.Thuricremas propter mactatus concidit aras:& illud Macrobii:nunq̄ fas fuit ægyptiis pecudibus aut ſanguine ſed precibus & thure ſolo placare deos.Nō libet hic intactū relinq̄re quod de Alexādro magno Ply.refert:cui in pueritia ſine parſimonia thura aris ingerēti-eū pedagogus dixiſſet ut eo mō cum deuiciſſet thuriferas gentes ſupplicaret ille Arabia potitꝰ thure onuſtā nauim ei miſit large exhortatus ut deos adoraret.De thure ac thuriferis arboribus lege quæ idem autor ſcribit libro.xii.nat.hiſt. ¶Nec miſerat india coſtū.Coſti radix guſtu feruēs odore eximio ac frutice inutili foditur in patale indi amnis iſula. Inuenitur tamē & apud alios.Vnde illud eſt Horatii.Achamenīūq; coſtum. Duo eius ſunt genera:nigrū & quod melius eſt candicās.Quidam e recētioribus medicis coſti duas ſpecies ponunt:indicā & arabicā præferuntq; arabicæ indicam quæ diuerſis medetur doloribus & ſumpta cū mulſo uenerē excitat.Conſueuiſſe autem maiores noſtros hac radice in ſacris uti oſtendit Ply.his uerbis:Odoꝝ cauſa unguētorūq;:& delitiarum ſi placet etiam ſuperſtitionis gratia emantur quoniam thure ſupplicamus & coſto.

Thus Antiqs tpibus thure n̄ ſupplicabant

Coſti radix

¶NONDum hoſpita nauis:peregrina nauis. ¶Acta ꝑ æquoreas aquas:impulſa maritimo curſu non adhuc. ¶Pertulerat myrras lachrymatas cortice:myrras quæ ex ſuoꝝ arborū cortice tanq̄ ex oculis lachrymæ emanant:& ad illud alludit:quod in decimo lib.met.dixit myrram amore cynare patris correptam: & dolo grauidā effectam:ac irā paternā fugientē in ſabea tandē terra quieuiſſe in arborē ſui nominis uerſam:fletu præcioſas guttas effundere.Vnde flet tamen & tedide manāt ex arbore guttæ.Eſt honor & lachrymis:ſtillataq; cortice myrra Nomē herile tenet:nulloq; tacebitur æuo.Hāc autem arborē Plynio autore in iiſdem ſiluis cū thure permixtā naſci tradidere nōnulli.Plures ſeparatim:& multis ī locis arabie gignitur Strabo cū fœlicem arabiā a quattuor maximis natiōibus inhabitari dicat hoc eſt amineis: ſameis: catthabanēſibus.catramotitis catabania inqt thus gignit catramotitica myrrā.Additq; Ply.ſabeos nō dare ex myrra deo portiones:quoniā & apud alios naſcatur.Regi tamē gebanitarū quartas partes eius pendere. ¶Euphrates nec mi.thura nōdum & ſinu pſico qui ab oriēte fœlicem arabiā claudit:& in quem exit euphrates accepta inde thura ad nos miſerat:quia nōdum in italiā aduecta fuerāt:ut diis cremaretur.Thura præter arabiā nullus inquit Plyn.ac ne arabiæ quidē uniuerſæ.Strabo ut diximus cattabaniā thus gignere aſſerit.At Ply.regio īquit eoꝝ thurifera ſabea appellatur & paulopoſt:Nec præterea arabii alii thuris arborē uident:ac ne hoꝝ quidē omnes feruntq;.ccc.nō amplius eſſe familiarē quæ ius per ſucceſſiōes id ſibi uēdicent Sacros uocari ob id:nec ullo cōgreſſu fœminarum:funerūq; cum incidāt eas arbores: aut metāt pollui.Atq; ita religione meſſes augeri:quidā promiſcuū ius his eſſe populis tradūt in ſiluis:alii per uices annoꝝ diuidi.Nec arboris ipſius quæ ſit facies conſtat.Multa præterea ſubdit Ply.quodq; arbor ſit incertū habeat:& thuris inſup genera ab eodē late referunt:uerū Diodo.ita inqt thus ꝑcipitur hoc pacto Arbor eſt magnitudine parua aſpectu ſpinæ ægyptiæ albe:folia arboris quæ circa dicit ſimilia flos colore croceo.Thus ab arbore queadmodū lachryma emanat:myrræ arbor lētiſco æqualis eſt foliū frequētiꝰ tenuiſq; fluit.ab effoſſa radicibus terra in ſolo ubere bis in anno fructū reddit.Vere atq; æſtate:ſed rubrū uere propter rorē:æſtate albū.De euphrate flu.multa apud Ply.& Stra.hēs De quo Euſtathius ad orientē inqt capadociæ euphrates fluuius imenſus armeno mōte fluit porrectus in auſtrū primū deīde incuruans ualles ad eos & mediā babylonē tranſiēs in pſicum mare euomitur iuxta Teredonē pſarum ciuitatē hæc ille.Sed nemo poetā κακηο γεογραφιας arguat:qd lōge ab euphrate ſit regio thurifera:& qd ꝑ euphratē thura minime uectabātur.Errāt qui ita arguūt nam cū in pſicū mare exeat:qd ab oriēte fœlicē arabiā claudit:Merces & ſabea aromata ꝑ pſicum ſinū in euphratē:inde in Babylona:deinde in cōmagenā.& in tapſum uectabantur:deinde pedeſtri itinere: quo mercatores uoluiſſent:& pons euphratis in commagena diſtat a ſinu iſſico.l.milibus paſſuū:qui eſt ſinus noſtri maris:ubi ēt nunc mercatores noſtri aromata per euphratē ī cōmagenā:& inde in ſinū ipſā uecta accipiūt. Sic ēt olim accipe potuere: Habes ꝑterea apud Aſtribolum Strabone referente Gærroæs arabes frequentius in babylonem ratibus mercatum ire atq; inde ꝑ euphratē cū mercibus tapſum enauigare:poſtea quo libeat pedeſtri itinere referri ꝑterea ut idē Stra

ANT. FAN.

Euphrates

PAV. MAR.

De ſacris iuētis & thure quāſ fit ſacrificium

De flu. euphrate

De coſti generibus et natura croci

bo refert:Alexáder cũ expeditioné ĩ arabas pararet.Nauigia partim ĩ phœnicia cypreq̃ cõſtruxerat tum plicatilia:tũ cũ pacta quæ tapſacũ portata flumine in Babylõ deferent̃.Si igit̃ nauigia per cõtinentem in euphraté traiiciebant̃:ſi geræ i arabes p epuhraté merciũ gratia deferebant̃: eo magis delata per euphraté aromata ĩ noſtrũ mare traiici potuer̃:errarũt ergo uehemẽter:q poetã erraſſe retulerũt.❡Nec ĩdia miſerat coſtũ:q̃ſi nõdũ ex ĩdia delata fuerat coſti fruticis radix.q̃ qdé ex ĩdia & patale ĩſula ĩdi flũini trãſferẽ: De quo Ply.ĩdis maxie p̃cio radix coſti:guſtu feruẽs:odore eximio frutice alias iutilis:prio ſtatim ĩtroitu amnis indi ĩ patale ĩſula:Duo ſũt ei⁹ genera:nigrũ & cãdicãs qđ melius eſt.Cui.tã ĩ pãchaia: q̃ ẽ fœlicis arabiæ regiũcula naſci putat:cũ dicat in.x.meta.ſit diues amomo:Cynamaq̃:coſtũq̃ ſuũ:ſudataq̃ ligno thura ferat:floreſq̃ alios pãchaia tell⁹. ❡Nec fuerãt cognita fila rubri croci:nõdũ erat uſus croci ĩ italia: nec ulla ei⁹ notitia qa e cilicia nõdũ aduehebat̃ in italiã ubi nũc tã eſt eius ubertas:p̃ſertim in regiõe marſorũ:ueſtinorũ & pelignorũ ut cilices oẽs ſupemus.Qui quidé laudatiſſimũ habuiſſe crocũ referunt̃:& alii qui a coryco dictũ putãt crocũ cyliciæ oppido:ſiue corycio antro:cũ iunius moderatus dicat accepimus tinolon & coricion florere croco.Aliq dcm uolũt a eroco iuuene ĩ floré ſui nois cõuerſo.Cui⁹ amor cũ camecilſos deperitet.& ip̃a in ſui nois fruticẽ cõuerſa eſt hujus ẽt rei meminit Ply.cũ agit de camecilſo:quã ſimilacẽ uocãt:& ſimilẽ hederæ:affirmat.& inqt ĩfauſta oĩbus ſacris & coronis gm̃ ſit lugubri uirgine ei⁹ numinis pp amoré iuuenis croci mutata in hunc fruticẽ. Coriciũ crocũ Solinus ſũmopere laudat: & diaſcorides in uſum medicinæ cæteris melius eſſe cõperit.

Ara dabat fumos herbis cõtẽta ſabinis
Et non exiguo laurus aduſta ſono:
Siquis erat factis prati de flore coronis
Qui poſſet uiolas addere:diues erat:
Hic q nũc aperit percuſſi uiſcera tauri:
In ſacris nullum culter habebat opus:
Prima cæres auide gauiſa ẽ ſãguie porcæ
Vlta ſuas merita cæde nocẽtis opes
Nã ſata uere nouo teneris lactẽtia ſuccis
Eruta ſetigeræ cõperit ore ſuis:
Sus dederat pœnas:exẽplo territ⁹ hui⁹

ANT. FAN.

Herba ſabina — Laurus — Verbẽa — immolãdi initiũ — Porcus & porca mactabant̃ cereri — Præcidanea porca — Porci eximii — Boues ægregii — oues lectæ — Caper baccho ſacrificabatur — Caper

❡ARA dabat fumos herbis contenta ſabinis:Herba ſabina utilis in ſuffitus pro thure aſſumebat̃:duplicato.n. pondere eoſdem effectus habere quos cinnamum traditur.De hac Propertius Flore ſacella tergo ũerbenis cõpita uelo.Et crepat ad ueteres herba ſabia focos. Ei⁹ herbæ duo genera ſunt:altera eſt amataco ſimilis altera cupreſſo ❡Et non exi.lau.adu.ſo.Laurus manifeſto crepitu & quadã deteſtatione ignes abdicat. Ea inter uerbẽas eſt autore Seruio ut mirtus olea:oẽs enim frondes ſacras abuſiue uerbenas uocamus quarum faſciculi ut ait Feſtus deorũ capita dicebantur. ❡Pria ceres auidæ gauiſa ẽ ſanguine porcæ Immolandi initiũ a ſuillo genere ſumptum exiſtimatur Oui.alibi.Prima putatur hoſtia ſus meruiſſe mori quia ſemina pando eruerit roſtro ſpemq̃ interceperit anni. Ea uictima ut autor ẽ Varro initiis cereris ĩmolabatur:cedebantq̃ porcum initium pacis in coniunctione fœderis ut idẽ inquit.Et nuptiarũ initio noua nupta & nouus maritus in hetruria porcũ ĩmolabant.Priſci quoq̃ latini & græci in Italia idẽ feciſſe uidẽtur:nã & noſtræ mulieres maximeq̃ nutrices naturam qua fœminæ ſunt in uirginibus appellabãt porcũ:& græci πορκον:Mactabatur autem porc⁹ cereri:quia hoc animal frugibus nocet. Solebãt.n.uictimæ pro qualitate numinũ imolari & uel cedebãtur quæ obſunt eorũ muneribus:ut caper libero quia uitibus nocet:capra mineruæ quia lãbẽdo quoq̃ oliuam ſterilẽ facit.Vel aliqua ſimilitudine credebãtur numinibus placituræ:ut inferis nigræ pecudes:albæ ſuperis.Scire aũt debemus q̃ Cereri & porcus & porca imolari cõſueuit.ſed Oui.hoc loco ideo fœmininũ genus elegit.quia elocutiões quędã per fœmininũ genus elocũtiores fiunt:Vir.Cæſa.iungebãt fœdera porca.Vel qa in oĩbus ſacris ut ait Seruius fœminini generis uictimæ potiores ſunt.Vñ ſi p marẽ litari non poterat ſuccidanea nõ poterat adhiberi.Meminiſſe præterea cõuenit porcam quæ cæreri mactabatur ab eo qui mortuo iuſta non feciſſet.ideſt glebam non obieciſſet præcidaneam uocari:quia mos erat ea facere prius q̃ nouas.fruges guſtatent autore Feſto:qui præcidaneam porcam a præcidendo dictam oſtẽdit q̃ ĩmolaretur anteq̃ nouam frugem præciderent:Eligebantur autem ad ſacrificia porci maiores & dicebãtur eximii teſte Donato.Nam boues ad id electos egregios:oues lectas dicebant.

PAV. MAR.

❡CERES prima eſt gauiſa ſanguinæ auidæ porcæ:q̃ſi cæreri primũ placuit mactar̃ porcã. ❡Vlta ſuas opes:q̃ſi uidictã:ſumẽs p erutis frugib⁹:q̃ erãt ſuæ opes.❡Merita cæ.no.cæde ſuis q̃ mactari meruerat qa nocuerat frugib⁹.Nã cõperit:ip̃a cæres ĩuenit.Sata lactẽtia teneris ſuccis ſegetẽ:q̃ tenellã & uirentẽ:q̃ lactere uidebat̃ p trãſlationẽ ab aĩalibus lactẽtib⁹.❡Eruta uere nouo:uerno tpe. ❡Ore ſuis:rictu porcæ Cæres dicta ut Ci.aſſerit:q̃ſi gerẽs qđ fruges gerat.Nã ita litterarũ affinitas patitur.❡Sus dederat.pcſt mactatã cereri:porcã:mactatus eſt baccho caper.qm̃ uites abroſerat:quæ bacchi ſunt:& in meta.Pithagoras ad illud ſupius ſeqtur.Vite caper morſa bacchi mactatur ad aras Vltoris ductus nocuit ſua pœna duobus Plynius tamẽ inqt capras ĩmolari palladi.Qđ oliuã lãbendo ſterilẽ faciãt.❡Sus:porca. ❡Dederat pœnas:mactatus fuerat pro frugibus erutis date pœnas tractũ eſt a pœna pecuniaria quæ ſoluebat̃ ſic cõtra recipe pœnas dicit̃ Virgili.Vlta uirũ pœnas inimico a fratre recepi. ❡Ara cõtenta herbis ſabinis dabat fumos:quaſi fumabat tãtum ara cũ ſolæ ſabinæ herbæ cremarent̃:hoc eſt ſacerdotes erant cõtenti ſolis herbis ſabinis & lauro:nec intelligas herbis quas ſabini aduexiſſent:ſed de ea herba: quæ ſabina uocatur:& in templorũ dedicatione:adhibebatur ſemp a ueteribus:qui mos ad poſteros & noſtros quoq̃ tranſiuit:& ſabina dicitur a σεβομαι quod eſt color ſeu ueneror:quia pertinet ad cultũ deorũ:ſed malæ muliereulæ ea abutuntur.Taceo uim ne alios quoq̃ doceam.❡Et laurus aduſta nõ exiguo i:õ paruo. ❡So

Sabina herba q̃ ſit

nõ:nã ſp cũ adurit̃:magnũ facit crepitũ ut refugere ab ipſo igne uelle uideat̃. ❡Dabat ẽt. ❡Fumos:qm̃ in ſacris aurebat̃.Laurus triũphis ꝓprie dicat̃:uel gratiſſima domub⁹ ianitrix. Cæſarꝫ pontificũq; ſola & domos exornat:& añ limina.excubat:de ea multa referunt̃ a Ply.li.xv.C.xxyiii.facitq; gña.xiii. ❡Siqs erat q poſſet addere uiolas coronis factis de flore prati:ſiqs inſertis florib⁹i coronã diis offerẽdã hũiſſet: adderet uiolas.Erat diues:habebat̃ opulẽtus:qñquidẽ ꝓcioſiora minime hẽrent.Ply.poſt laudata lilia uiolis inqt honor ꝓximus eaq; plura genera purpureũ.Luteæ albæ:purpureo græco noie diſcernunt̃ appellatæ hiacynthi & ab his hiacynthina ueſtis. ❡Hic culter:q nunc apit uiſcera. ❡Mactati tauri:gladi⁹quo & taurũ:ſeu bouẽ mactamus:& iteriora apimus:ſeu nudamus. Vt eſt illud Vir.& uiſcera nudãt. ❡Nullũ opus hẽbat in ſacris.q̃ſi non erat eo opus i re diuina cum nullum adhuc pecus imolaret̃:nõ.n.oibus diis gratus eſt uſus gladii : ut libãtes uina lelãtiaca muſis:in ſũmo parnaſo diximus:quo pauci unquã e hoſtis aſcẽderũt. ❡Nõ tibi ſanguis ait nõ ſaeui munera cultri.Nõ opulẽta manus grata eſt regia ſoroꝝ. ❡Mẽs humilis mens caſta placet:caſtã accipe mentẽ:Et tenues dignare dapes:nõ thura crementur. ❡Vltima:at euboici libant̃ munera bacchi. ❡Prima:unde pecoꝝ mactatio hũerit originẽ:ab illis quidẽ:q adinuenerũt aliqd ad uſum humani generis:nã cũ aliqd pecus ſuis iuuẽcis noxiũ eſſet illud mactabat̃ Ceres prima porcã imolauit:quoniã fruges eruerat.Ea.n.ut Ply.teſtis eſt iuenit frumẽta cũ antea glãde ueſcerent̃·eadem molere:& cõficere in actica:Italia ſicilia ob id dea iudicata:ea prima leges dedit ut alii putauere.Corcynus traginus frumẽtũ a cerere mõſtratũ unde & dea ſit habita in ſuo poemate affirmat & Diodo.addit præter frumẽtũ reptum leges dediſſe:qbus iuſte:pieq; hoies uiuere aſſueſcerẽt.Sed de ea plura in quarto libro dicemus. ❡Aliqui putãt ideo mactari porcã:pro fœcũditate:quia nullũ animal eſt ea fœcũdius:Parit enim uicenos:ſupior ratio pythagoræ uerbis affirmatur:Quæ in meta.a poeta refertur & prima putatur Hoſtioſus meruiſſe muri:quæ ſemina pando:Eruerit roſtro ſpemq; interceperit anni.

De lauro digna

Ceres prima porcam immolauit & leges iuenit

ANT. FAN.

Palmite debueras abſtinuiſſe caper:
Quẽ ſpectãs aliqs dẽtes in uite ꝓmentẽ
Talia non tacito dicta dolore refert.
Rode cap uitẽ:tñ hic(cũ ſtabis ad arã)
In tua quod ſpargi cornua poſſit erit:
Verba fides ſeqt̃:nox tibi dedit⁹ hoſtis
Spargit̃ effuſo cornua bacche mero.
Culpa ſui nocuit:nocuit quoq; culpa capellæ

❡PALMITE debueras abſti.cap.Apoſtrophe eſt ad caprum qui cedebatur Baccho quia hoſtis eſt uineaꝝ ſicut & capra Virg.Non aliam ob cauſam baccho caper omnibus aris cæditur Mar.Vitæ nocens roſa ſtabat moriturus ad ars Hircus bacche tuis uictima grata ſacris.Fuit in iaceris liberi hæc conſuetudo ut ait Lactã.grãmaticus:ut occiſo capro ſacrati omnes ſanguinem eius biberent. ❡Eſt autem caper:autore Var.qui latine dicit̃ ex caſtratis : hic pro hirco accipit̃. ❡Hinc cũ ſtabis ad arã:In tuaqd̃ ſpargi cornua poſſit erit:Aptũ & placiturũ ſignificat ſacrificiũ ut Et ductus cornu ſtabit ſacer hircus ad arã.Hoc ãt dicit rode nũc uitẽ cũ nemo te abigit non deerit tñ uinũ:quod i tua cornua ſpargat̃ cũ ad arã ſtabis baccho mactandus.

❡CAPER.& eſt apoſtrophe hoc ẽ ſermonis auerſio. ❡Tu tertius exemplo huius debueras abſtinuiſſe palmite monitus & exterritus pœna ſuis debueras dentẽ a uitibus cõtinere.De palmite ſupius dictũ.Exẽplum eſt ut Põpeius inquit qd̃ ſequamur:aut uitemus Caper & capræ dictæ:quod omne uirgultũ carpant ſiue a crepitu crurũ:unde & crepareas antiqui dicebãt. ❡Quẽ caprum. ❡Spectãs:uidens. ❡Aliqs premẽtẽ dentes ui.quaſi dentes uitibus infigẽtem & eas abrodentem. ❡Refert talia dicta:uerba. ❡Dolore non tacito:nõ occultato:ſed aperto.Dolebat enim ita ſæuitũ eſſe i ſacras uites. ❡Caper rode uitẽ:rodas nunc cũ nemo prohibet.Plecteris tamẽ:& eſt ironia:quia nõ diu rodet. ❡Tamen hic.ex hac uite. ❡Erit quod ſpargi poſſit in tua cornua:erit uinum quo tibi mactando in cornua ſpargetur.Erat enim uſus uini in ſacris:& eo uictimamum cornua iſundebantur præter quam in ſacris cereris. ❡Cum ſtabis ad arã: ubi eris immolandus. ❡Fides ſequit̃ uerba:uerba illius ſortita ſunt fidem:nam uera fuere:quoniam caper mactatus eſt. ❡O bacche:apoſtrophe ad bacchum uini repertorem.De quo alias dicemus. ❡Hoſtis:ipſe caper: ❡Deditus tibi noxa:traditus tibi pro peccato:aut pro peccati pœna.nam utrunq; noxa ſignificat. ❡Spargitur cornua:per ſynecdochẽ:quaſi ſparſa habet cornua effuſo mero:ut moris erat. Culpa ſui:ſus & caper meruere mactari:quoniam deliquerunt:ſed quid deliquit innocẽs ouis & bos:quem capitale erat mactari:ut diximus ſupi⁹. & pithagoras eodẽ in loco. ❡Quid meruiſtis oues:placidũ pecus inq; tuẽdos Natum homines:pleno quæ fertis in ubere nectar mollia quæ nobis ueſtris uelamina lanis. ❡Præbetis: uitaq; magis:quã morte iuuatis.Quid meruere boues.animal ſine fraude:doliſq; Innocuũ:ſimplex:natum tolerare labores.Immemor eſt demũ:nec frugum munere dignus.Qui potuit curui dẽpto modo pondere aratri. ❡Ruricolã mactare ſuum qui trita labore.Illa:quibus totiens durũ renouauerat aruum. ❡Tot dederat meſſes:percuſſit colla ſecuri.Nec ſatis ẽ:q; tale nefas cõmittitur ipſos.Inſcripſere deos ſceleri:numenq; ſupernum:Cæde laboriferi credunt gaudere iuuẽci. ❡Victima labe carens:& præſtãtiſſima forma Nam placuiſſe nocet:uittis iſignis & auro Siſtitur ante aras:auditq; ignara precantẽ .Imponiq; ſuæ uidet inter cornua frõtis.Quas colit fruges:percuſſaq; ſanguine cultos Inficit:in liquida præuiſos forſitan unda.Protinus ereptas uiuẽti pectore fibras.Inſpiciũt:mẽteſq; deũ ſcrutãtur in illis.Vnde fames homini uetitoꝝ tanta ciboꝝ.Audetis ueſci.genus o mortale:quod oro Ne facite: & monitis animos aduertite noſtris.Cũq; boum dabitis cæſoꝝ mẽbra palato.Mãdere uos ipſos ſcire:& ſentire colonos.Hæc ille:q̃ qdẽ quia aurea uerba uidentur his cõmẽtariolis addidi. ❡Culpa crimẽ. ❡Nocuit:ſui porce quia fruges eruerat. ❡Nocuit quoq; etiam. ❡Culpa capellæ:capro & capellia ob uites abroſas.

PAV. MAR.

Capra dr̃ a crepitu crurũ unde crepere dictæ

Nota hos uerſus in ſacris

ANT. FAN.

Bouis uſus

¶QVID bos quid placidæ cōmeruiſtis oues. Magno uſui mortalibꝰ bos ē aratiōe. uectura. lacte. caſeo. corio. Vñ apud ueteres tā capitalis habebat̃ qui bouē ſine cauſa q̃ qui hoīem occidiſſet. Nō meruit ergo ſocius hoīum ī ope ruſtico ac cæteris miniſter ob eius uſum īnocētiaq; mactari quē Solon īmolari nō ꝑmiſit teſte Plutarcho.

Bouem occiderẽ capitale erat

Bouis cedendi mos

Ariſtæꝰ

Sed cædēdi bouis mos hic tractus ē ariſteꝰ apollīs ac cyrenes filꝰ cū eurydicē uxorē orphei uiciare uoluiſſet & ilia fugiēs a ſpēte fuit occiſa amiſſis apibus nympharũ iracūdia m̃ris auxiliũ petiit uñ edoctusq; q̃ rōne apes reparí poſſent ut ī fine Geor. plene a Vir. tractat̃: Mactādi bouis initiū dedit. ¶Protheꝰ tua dāna leuabit. Hic uates clariſſimꝰ oceani & tethyos filius fuit q tenuit inſulā carpathū quæ eſt inter rhodū & ægyptum. Alii regē ægypti eſſe uolūt in uarias formas uerti ſolitum: Lege Diodorū a quo de hoc & Ariſtæo multa referunt̃: Mox domitus uinclis ī ſua mēbra redit: Vir. in ſeſe redit atq; hoībus tandē ore locutus.

Q uid bos: qd placidæ ꝯmeruiſtis oues
Flebat ariſtæꝰ: q apes cū ſtirpe necatas
Viderat inceptos deſtituiſſe fauos:
Cærula quē genitrix ægre ſolata dolētē
Addidit hæc dictis ultima uerba ſuis:
Siſte puer lachrymas ꝓtheꝰ tua dāna le
Q uoq; mō repes: q̃ ꝑiere dabit (uabit
Decipiat ne te uerſis tamen ille figuris
Impediāt geminas uicula firma manꝰ:
Peruenit ad uatē iuuenis: reſolutaq; ſōno
Alligat æquorei brachia capta ſenis:
Ille ſuam faciē trāſmutat. & alterat arte:
Mox domitus uinclis i ſua mēbra redit:
Oraq; cærulea tollens rorantia barba
Q ua: dixit: repares arte requiris apes:
Obrue mactati corpus tellure iuuenci
Q uod petis a nobis: obrutus ille dabit
Iuſſa facit paſtor feruēt exa mina putri
De boue: mille aīas una necata dedit:

PAV. MAR.

¶QVID bos: meruit. ſ. & tñ mactatur. ¶Q uid cōmeruiſtis oues placidæ: q̃ſi dicat nihil: & tñ neq; oui: neq; boui parcit̃. ¶Flebat ariſteus mactator bouis initiū ſūpſit ab ariſteo primus. n. ille ꝓ reparādis apibus bouē īmolaſſe ſert̃ Oui. paucis uerſibus hiſtoriā: ſeu fabulā ꝑſtringit: nā ī fine georgicorũ Virgilius pluribꝰ refert. ubi ingt Ariſteū paſtorē amiſſis apibꝰ querulū ad cyrenē matrē ueniſſe: & monitū ab ea ad ꝓthea: a quo didicit calamitatem illi illatā nō ira deorũ: ſed ab orpheo in uindictā amiſſe cōiugis: quā cū ille amans inſequeret̃: ſugientem anguis morſu peremit. ¶Deinde cōſilio matris tauſorũ: & iuuēcarũ ī molatione: placatis: orphei & eurydices manibus: apium examina reſtituta ſunt Ouidius tñ inquit a protheo mactandi iuuēci conſiliū accepiſſe. & ſic amiſſas apes reparaſſe Diodorus ingt Ariſteū ex Apolline & cyrene ipſei filia natū. nā cū mater apud peliū educaretur ab Apolline rapta. & in lybiā delata eſt ad loca ubi poſtea urbs a ſuo nomine cōdita. Suceptꝰ ex ea filꝰ Ariſteus: a nymphis enutritus eſt: a qbus lac coagulare: mel atq; oleū cōficere didicit. Q uæ cū primus in hoīum uſum traduxiſſet a poſteris ut deus cultus eſt.

Virg. ī .iiii. georgicorum

De ariſteo qui ex autonoē habuit Acteonem uerſum in ceruum

Profectus in boetiā autonoen cadmi filiā uxorē duxit: genuitq; Acteona: quē ira dianæ fabulæ ferūt a canibus diſcerptū poſt eius obitū ab oraculo pr̃is habuit: ut ceam adiret: in qua ei honores impenderent̃. Q uo cū ueniſſet orta ꝑ oēm græciam peſte pro græcis: oibus ſacra fecit: morbuſq; ceſſauit. Relictis in cea nepotibus: in lybiā ad matrē redut. Deinde in ſardorū inſulā ꝓfectus eſt: q̃ conſitis arboribus cultorē reddidit ibi duos filios genuit: charmū & calircapū. ad alias inſulas cū acceſſiſſet in ſicilia aliquandiu māſit: quæ cū fructibus armētiſq; refecta eſſet: ſingulorū uſum edocuit: quo beneficio ſiculi & hi præcipue apud quos olee naſcunt̃: ꝓ deo ſummo honore coluerunt: trāſgreſſus in thraciā ꝓceptis a Dionyſio orgiis in æmo habitās: cū poſtmodū nō comparuiſſet honores nō ſolū a barbaris: ſed a græcis aſſecutus eſt. ¶Flebat Ariſteus: Apollinis & Cyrines filius. ¶Q d uiderat apes necatas cū ſtirpe: apes extīctas cū omni ſpe ſobolis nā ad unū oēs interierāt Deſtituiſſe incœptos fauos mella cū toto ope: qd incœperant nec ꝑfecerāt. Verū fauus eſt ubi cerā fingūt & mella diſponūt: nā tria hæc ſil' Var. retulit apiū opa. Ply. uero ingt primū fauos cōſtituūt: cerā: fingunt hoc eſt domos: cellaſq; faciūt deinde ſobolem poſtea mella. Sed de his latius in georgicis diſſeremus. ¶Q uē: ariſteū. ¶AEgre dolētem: quaſi cū uerſaretur ī magna perturbatiōe & animi ægritudine. Genitrix: cyrene ut Dio. ait ipſei. ut alii penei amnis filia: & ideo cerula dixit quiā aquarũ nympha ſie & cerula maria dicimus. Solata: cōſolata. ¶Addidit hæc ultīa uerba dictis ſuis: nā pluribus uerbis uſa in leniēdo dolore: deinde hæc addidit. ¶Puer: fili: nā appellatione puerorũ: ut paulus iuriſcōſul. docet ueniūt & ſerui & filii & qui ſunt ætate puerili. ¶Sis te lachrīas: noli magis lachrimari. ¶Protheꝰ leuabit tua damna: alleuiabit & rependet exſtinctarũ apiū iacturā. ¶Et dabit docebit te.

protheꝰ paſtor ī uarias formas ſe uertebat

Q ūo repes q̃ ꝑiere: quo pacto repare poſſis exāina extincta. ¶Protheus a multis oceāi & thethios filiꝰ creditus eſt: & marinorũ piſciū paſtor: ut in odis Ho. diximus: omne cū ꝓtheus pecus egit altos uiſere mōtes: ꝓterea habitaſſe in carpato inſula Multi ægiptiū dixere regē & Hero. ꝓtheū uatē: & ægypti regē dicit ad quē appulſo tēpeſtatibus paride cū helena rapta: ſublatiſq; græcorũ erāt & græciæ reſtitutis multa ꝓdixiſſe. Dio. autē. hæc ait. Cū ægyptus rege careret ex dignioribus qdā in regē aſſumptꝰ eſt: illiaci belli tpa Q uē ægyptii cetē: græci protheū appellāt hūc artium ꝑitum & in uarias ſe formas ſolitū uertere tradiderūt: ut aīal arbor ignis uideret̃. Q uorũ cognitionē ex cōtinuo aſtrologorũ. ac ſacerdotū uſu aſſecutꝰ ē. Cōſuetudo āt græcis trāſmutatiōes fingēdi cām ꝓbuit: nā mos erat ægiptiis regibus leōis: aut tauri aut draconis. priorē ꝑtē ī capite ferre īſignia pricipatꝰ qñq; arborē ignē & redolētia ſupra caput unguēta: hæc tū ad decorē: atq; ornatū ſpectabāt: tū ſtuporē ac ſupſtitionē quādā aſpiciētibus iniiciebāt: hæc ille mr̃ igr̃ nūc instruit filiū ne mutatione formæ decipiat̃: ſed cum primū inueneris alliget de quo latius apud Vir.

¶ Tamen firma uicula:firmi laquei. ¶ Impediãt gemĩas tnan⁹:q̃ſi alligato utrãq; ꝓthei manũ firmis nexi b⁹. ¶ Ne ille:ꝓthe⁹. ¶ Decipiat te uerſis figuris:uariis formis ĩ q̃s ſolet ſe uertere. ¶ Peruẽit ad uatẽ:paruit Ariſtheus mr̃i dormiẽti ꝓtheo laq̃os iniecit apphẽſum tenuit:& cũ ille ĩ uarias ſe formas trãſmutaſſet nihilq; ꝓficeret.reſũpta uera forma:docuit obruendũ eẽ iuueneũ & eo pacto exaĩa reparari.Et Ply. ẽt docet uẽtrib⁹ bubulis:ĩ totũ poſſe reparari fimo obrutis. ¶ Iuuẽis:ariſte⁹.Peruẽit ad uatẽ:accedit ad ꝓtheũ.& Alligat:laq̃is:nectit brachia capta ſenis æquorei brachia ꝓthei mariorũ piſciũ paſtoris.q̃ iã ipẽ apphẽderat. ¶ Reſoluta ſõno:cũ alti⁹ dormiret & eẽt ſomno reſolut⁹. ¶ Ille:ꝓthe⁹ ¶ Trãſmutat ſuã faciẽ: uertit ſe ĩ uarias facies.Et altera arte:dolo & ĩduſtria ut iuuenẽ exterreret mõ illã mõ alterã Aſſumebat.Aut. ¶ Arte:ĩtelligas uenefica & magica:q̃ forte plimũ poterat. ¶ Mox:ſtatĩ. ¶ Domit⁹ uiclis:uict⁹ laq̃is:qb⁹ erat alligat⁹. ¶ Redit ĩſua mẽbra:ĩ ꝓpriã formã.Et tollẽs ora rorãtia:eleuãs uultũ aq̃s madẽtẽ.Barba cerulea marina.Dixit tu req̃ris:q̃ arte repares apes tu petis a me ſcire qua rõne poſſis apes reparare. ¶ Obrue corpus defodias. ¶ Tellure:putri.ſ.aut fimo corp⁹. ¶ Iuuẽci mactati:quẽ tu mactaueris.Ille:iuuẽc⁹. Obrut⁹ fimo defoſſus. ¶ Dabit:tibi.ſ.Q d petis a nobis:hoc eſt apes q̃s petis a me tibi reparari.i.iuuẽco.n.obruto renaſcẽtẽ. ¶ Paſtor: Ariſte.alluſit ad illd.Vir.paſtor ariſte.fugiẽs peneia tẽpe.& illud cui piguiaccæ.Ter cẽtũ niuei tõdẽt dumeta iuuẽci. ¶ Facit iuſſa:obruit iuuẽcũ ut prot.iuſſerat. ¶ Exaĩa: ipſa apiũ agmina. ¶ Feruẽt:ferueñ & emicañ pullulãtes uidẽt. ¶ De boue putri.de iuuẽco putrefcõ.Vna aĩa.ſ.Mactata un⁹ bos.Mactat⁹. ¶ Dedit mille aĩas mille uiuẽtes apes:nã examẽ ĩde emerſit apiũ eo.n.pacto reparatæ ſũt apes q̃ rõne multi apium.& mellis inuentionẽ Ariſteo tribuerũt multi theſſalis multi meliſſo ereſſorũ antiq̃ſſimo regi:qui quidẽ:ut Dydimus in li.narrationis tyndariee refert primus diis ſacrificauit: habuitq; filias duas Amaltheam & meliſſam quæ Iouẽ puerũ caprino lacte ac melle pauerunt:unde Meliſ.apes dicta fuit alii palladi aſcribunt.alii aliis Verũ apium reparatio ariſtei fuit:ſed melis inuentio fuerat aliorum . Examẽ ut.p.ſ.ait eſt equamentum & iudicii inueſtigatio examinatio & apium congregatio uel locuſtarum.

Q ũo apes naſcantẽx carne boum Ex ariſtei mẽtis alu meliſſo creſſorũ regihoe tribuũt

Pauit ouis pratũ:uerbenaſq; ĩproba carpſit
Q uas pia diis ruris ferre ſolebat an⁹:
Q uid tuti ſupeſt aiam quũ ponat in aris
Lanigerũq; pecus ruricolæq; boues:
Placat equo pſis radiis hypiona cinctũ
Ne detur celeri uictima tarda deo:

¶ PAVIT ouis pratũ uerbenaſq; improba carpſit:Oues agno ueruece:lana.pelle.lacte.caſeo.ſtercore hoib⁹ utiles ſunt:ſed iõ ĩmolari cœperũt ꝙ uerbenas carpãt:qb⁹ maiores rẽ diuinã faciebãt.Et ãt uerbena herba q̃ nulla Romanæ nobilitatis plus hẽt autore Ply.eã qd ſacra exiſtimeñ a Græcis hierabotone dr̃.Aliq eã p.ſtereon uocãt nr̃i uerbenecã.cui⁹ genera duo ſunt.Lege eũdẽ autorẽ li.xxv.natu.hiſtoriæ.Seruio ãt placet ꝓprie uerbenã eſſe ſacrã herbã ſumptã de loco ſacro capitolii qua pr̃ patrat⁹ & feciales facturi fœdera uel bellũ idicturi coronabãtur.quo uocabulo ſæpe abutimur ut diximus ſupra.Appellabãtur uerbenæ ſagmia ut ait Feſtus uel a ſanciẽdo.i.cõfirmãdo:uel qd ex loco ſancto arcerẽtur legatis ꝓficiẽtibus ad fœdus faciẽdũ belleq; indicẽdum De ſagminis.Ply.hæc uerba ſunt:Sagmia gramen:ſignificat:ex arce cũ ſua terra euulſum:quo ſemp legati cũ ad hoſtes clarigatũq; mitterenẽ uſi idẽſt res raptas clare repetitũ Vn⁹ utiq; uerbenari⁹ uocabaẽ. ¶ Placat equo pſis radiis hypiona cinctũ.Hypionẽ alii ſolẽ eſſe uolũt ſic dictũ ꝙ eat ſup terras autore feſto:Vñ illud eſt Statii:ictuſq; hypiõe multo acer anhelãtes icẽdit ſirius agros. Alii ſolis patrẽ titani ac terræ filiũ:ſed ut plurimũ ꝓ ſole accipiẽ ut hoc loco quẽ deũ titanẽ uocamus ut q̃buſdã placet a mr̃e titea Eũ pſæ colunt ut inq̃t Strabo & mitrã uocãt.Q uare xerſes teſte Herodoto ſolẽ ueneratus eſt anteq̃ p põtes ſup helleipontũ fabricatos trãſitus fieret:iidẽ pſæ ſoli equũ ĩmolãt ut deorũ pniciſſimo e pecoribus oĩbus pniciſſimũ tradit.Q uod eãdẽ ob cãm feciſſe Meſtagetas Herodot⁹ ſcribit.Et quoniã ſol aliq̃ñ eeclipſim patiẽ:iõ apud Perſas ĩ antro coliẽ ubi ipſe eſt leonis uultu & pſico habitu cũ thyara utriſq; manibus bouis cornua cõprimẽs reluctãtis:quarũ rerũ ſignificationẽ apud lactantiũ grãmaticũ lector inueniet imolabaẽ ẽt equ⁹ Marti autore Feſto:uel ꝙ p eius effigiẽ Troia ſit uel ꝙ eo genere animalis mars delectari putareẽ.

ANT. FAN. Ouium uſus cur oues immolabant Verbẽa Sagmia Verbenarius hypion Titan Equ⁹ ſoli imolatur. Cã cur Cerua dianæ ſacrificatur

¶ PAVIT ouis:tũ primũ imolata ẽ cũ paſcẽs uerbẽas e prato carpſit ſacra uiſa uiolarẽ.nãq; uerbẽa a nr̃is gr̃ ιερoβoταvη.i.ſacra herba dr̃ q̃ Ply.teſte li.xxii.legati cũ ad hoſtes clarigatũ.i.res clar̃ repetitũ mitterenẽ uſi uni⁹ utiq; uerbẽarius uocabaẽ.& li.xxv.Nulla inq̃t romãæ nobilitatis plus hẽt q̃ hierobotãæ:quã aliq ariſtereon nr̃i uerbenã uocãt:hæc eſt q̃ legatos ferre ad hoſtes ĩdicauimus:hac Io.mẽſa uerriẽ:domus purganẽ luſtrãturq;:& paulo poſt cũ duo eius gñã eẽ oñderit Vtraq; fortiunẽ galli & ꝓcinũt rñſa: ſed magi utiq; circa hãc ĩſaniũt:hac punctos ĩpetrare qd uelint febres abigere:amicitias cõciliare nulliq; nõ morbo mederi & reliq.Ipſa igiẽ uerbẽa aræ dẽcorabanẽ:uñ apud Terẽ.Ex ara hinc ſume uerbẽas. Q uinẽt utebanẽ & eã romani ĩ pr̃e patrato creãdo:uñ apud Liuiũ ab urbe cõ.Fecialis erat.M.Vale.patrẽ patratũ.ſp.Fuſiũ fecit uerbẽa caput capilloſq; tãgẽs.Pr̃ patrat⁹ ad iuſiurãdũ.i.ſanciẽdũ eſt & Plu.de eo.lxii.ꝓblemat.ipſm ſe nomẽ expõit.Vult.n.patratũ:q̃ſi finitũ ac determiatũ qddã ſignificare illud pfectus ſit cui cõtingit filiũ ut & pr̃ eẽt:& pr̃em hẽret. ¶ Ouis pauit pratũ paſcẽs abſorſit prati gramia. ¶ Improba temeraria:aut ĩprudẽs. ¶ Carpſit uerbẽas:ipſas ſacras herbas.Q uas ſanus pia:religioſa. ¶ Ferre ſolebat diis ruris offerẽbat illis numinib⁹:q̃ ruris tutelã ſil⁹ & agrorũ hñt ut cereri baccho. ¶ Q uid tuti cũ igr̃ & boui q nr̃ ẽ colon⁹ & oui cui⁹ lana ueſtimur:ñ pcaẽ:& qd erit illd e brutis aial cui parci poſſit nullũ qdẽ Paulati.n. licentia ad oĩa mactãda trãſiit. ¶ Q uid ſupeſt tuti:q̃ſi qd aial erit iã tutũ a ſacris cultris.Cũ & pec⁹ lanigerũ:ouis lanata:cui⁹ uellera nos ueſtiũt. ¶ Põat aiam ĩ aris macteẽ ad arã:Et boues ruricolæ:q nr̃a rura colũt & coloni noſtri ſint boues ideo capitale erat eos interimere:At nũc heu miſeri tetricã mactantur ad arã.

PAV. MAR De pr̃e patrato ĩ federibus cũ uerbena

aurelio referunt. ¶ Vidi ſabeos: ita oẽs legerũt: nec aduerterũt errore: cũ uoluerint de ſabeis arabib⁹ ĩtelli gi: quos nũq̄ poeta uidit: quo nũq̄ penetrauit. at cũ dicat uidi. de pp̃lis quos uiderit loquutũ cõſtare debet: nã uidere eſt oculoꝝ ſenſu ꝑcipere. de quo Ariſtoteles. Senſus uiſus multas reꝝ drĩas nobis demonſtrat. Poeta cũ accolas æmi mõtis his ſimul iũgat: de ꝓpinqs æmo pp̃lis loquit̃ quos pri⁹ uiderit: ꝑſertim cũ in locũ exilii p cõtinentẽ thraciæ ꝓfectus eſt: de quo in triſtib⁹ diximus. Emẽdem⁹ ergo locũ & ſapheos di camus: qm̃ ſaphei iter thraciæ pp̃los a Plinio memorant̃. Vidi ergo ſapheos: thraciæ pp̃los. ¶ Et o æme qcũq; accolit tuas niues: q̄ĩ oẽs tuos accolas: & tua niuoſa ſaxa colẽtes. Aemus. n. mons thraciæ uaſto: ut Pli. inqt iugo in pontũ procũbẽs oppidũ habuit in uertice mariſteũ. ¶ Libare triuiæ: litare ꝓſerpinæ. Exta canũ: mactare canes ipſos & exta libare de extis ſupi⁹ dixim⁹. ¶ Cæditᷣ: aſin⁹ priapo ĩmolat̃ hoc a poetis refert̃: ſed nos cõpertũ hẽmus carmanitas pſis finitimos pp equoꝝ inopiã: aſinis in bello uti: & aſinũ marti ſacrificare: cui⁹ rei ẽt Stra. mẽinit. ¶ Aſellus cedit̃: ferit̃ hoc eſt ĩmolat̃. ¶ Rigido cuſtodi ruris: hoc ẽ priapo q hortoꝝ & uineaꝝ cuſtos dr̃: de quo alii aliter ſentiũt. Nã multi fuiſſe ciuẽ lãpſacenũ afferũt q ob uirilĩ mẽbri magnitudinẽ ciuitate eiectus ſit: ſed demũ meruiſſe ibi diuĩos honores. Diod. aũt inqt antiquos fabulari Dionyſii ac ueneris filiũ priapũ fuiſſe: hac cõiectura ductos. Quod q uino ĩdulgẽt ſint ad uenerẽ ꝓmptiores. Nõnullos ẽt aſſerere priſcos cũ uellẽt pudẽda occulti⁹ noĩare: priapũ dixiſſe. Alii genitalia cãm eẽ hoĩum gñationis. Aegyptii Titanas aiunt oſiride dolis ĩterfecto corpus ĩ æquas diuiſiſſe partes: hiſq; domo clã elatis: partẽ pudẽdã cũ ſinguli eã reſpuerẽt: abieciſſe in flumẽ. Iſidẽ poſtmodũ ulta uiri morte Titanib⁹ occiſis uiri corp⁹ inqſiſſe: parteſq; reptas cũ ĩ formã hoĩs cõpoſuiſſet ſacerdotib⁹ tradidiſſe ſepeliẽdas: ut oſiridẽ uelut deũ colerẽt ĩperaſſe. Sola pudẽda nõ repta: pro deo coli iuſſit: & in tẽplo ſuſpẽdi. Hũc deũ qdã typhalũ: alii typhonẽ noĩant nõ ſolũ in urbiũ tẽplis: ſed in agreſtib⁹ quoq; locis. tãquã uineaꝝ atq; hortoꝝ cuſtos colit̃: fructuũ fures caſtigãs: huic deo ſacra cũ riſu & ludo fiũt: hæc ex Diodo. Cauſa pudẽda qdẽ: origo huius ſacrificii nõ ſine pudore eẽt referẽda. ¶ Sed tñ apta deo: quaſi cõueniens priapi numini & refert fabulã: unde habuerit initium mos mactandi aſini deſcenditq; uſq; ad. l. uerſum

Senſus & uiſus multa oſtẽdũt. Sapheos nõ ſabeo eẽ legẽdũ. De ſacris aſini uaria ſunt notata.

¶ Feſta corymbiferi cælebrabat græcia bacchi

Tertia quæ ſolito tp̃e bruma refert:

Dii quoq; cultores in idẽ uenere licæi:

Et quicũq; locis nõ alienus erat:

Panes & ĩ uenerẽ ſatyroꝝ ꝓna iuuẽtus:

Queq; colũt amnes ſolaq; rura deæ:

¶ FESTA corymbiferi cælebrabat brachia bacchi. Hæc feſta tertio quoq; ãno ĩnouari cõſueuerũt: dicunturq; trieteria. nã τριετεσ trieniũ ſignificat. Quãuis conſtet trieteridẽ eẽ magni ãni ſpẽm q coniũctis duob⁹ uertẽtibus ĩplebat̃. Referebant autẽ græci ea celebritate quæ apud eos fuit maxima id tp̃s q bacchus dũ ex ĩdia uictor rediret in patriã in ꝑegrinatiõe dr̃ cõſumpſiſſe. Is corymbifer dicit̃ q edera coronet̃ cui⁹ fructus corymb⁹ appellat̃. Dii quoque cultores in idẽ uenere lycæi & qcũq; loci nõ alienus erat panes & in uenerẽ ſatyroꝝ ꝓna iuuẽtus. Bñ lycæo panes ſubiungit a quo monte pan deus arcadie cognomẽ accepit ut alibi dicituri ſumus. Ea ꝓuincia montes inſigniores hẽt cyllenẽ. Pholoẽ. liceũ. parthenũ mænalũ: & in liceo iouis lycæi phanũ. Satyros autẽ bacchi comites eſſe in libidinẽ ꝓnos eoꝝ nom oñdit. Putant̃ enim a nõnullis dicti ut ait Macro. παρα την σαθην: quod nomen mẽbrũ uirile ſignificat. Vnde & Saturnus pp abſciſoꝝ pudẽdoꝝ fabulã nomen creditur accepiſſe. Et reuera nihil aliud hñt hoĩs q̄ figurã teſtib⁹ Pli. ac diuo Hiero. Fingũturq; bacchi comites ludi ioci ac riſus gratia: & q uini comes libido eſt quæ ſine cerere & libero friget ut ait Teren. Eos porphyrio eſſe inquit acutis auribus & oblongis: quorum qui ad nymphæum captus traditur ad illamq; perductus ut Plutarchus meminit aſperam uocem edidit equi hinnitu & hirci balatu permixtam.

ANT. FAN.

Corimbiferi bachus. Corimbus. Lycæus arcadiæ mentes inſigues. Satyri uñ dicti. Saturn⁹. Cur ſatyri ſũt bacchi comites.

¶ FESTA: fabulã aggredit̃: uñ ſacrũ hoc habuerit originẽ refertq; cãm ad priapi amores: nã cũ multi ĩ trietericis dii cõueniſſent: & deæ ſimul: & cũ qſq; ſua flãma & uoluptate trahet̃: priap⁹ ẽt q illuc uenerat Lothida nymphã ardere cœpit noctu cũ dormiẽtẽ eẽt adort⁹: nã aſellus rudẽs excitauit ĩdignat⁹ illũ priapus imolat: & idẽ poſteri euſdẽ numini aſinos ĩmolarũt. aſſignat̃ tñ altera cã imolãdi aſini: q̄ paulo ſupi⁹ tetigim⁹ cũ de cãcro cœlo appoſito ageremus: nã alteri ex duob⁹ aſinis: quos in eo loco rettulim⁹: cũ liber hũanã uocẽ dediſſet: auſuſq; eẽt ille cũ priapo de natura teꝝ certare uict⁹ mactatuſq; eſt. inde uolũt aliqui apud lãpſacũ initiũ ſũpſiſſe aſinoꝝ mactationẽ. Tertia cã eſt q̄ ĩ ſexto referem⁹: cũ adoriẽs ueſtã iterrupt⁹ eſt ab ope itidẽ aſini ruditu: quẽ ẽt ĩmolauit & ea cã lãpſacẽos quoq; imolar̃. ¶ Græcia: græci ipſi ita appellati a græco quodã r̃ge atticæ: ut tradit Ari. ĩ meteoris. ¶ Celebrabat feſta bacchi corymbiferi: feſta ipſi⁹ liberi pr̃is hedera coronati: nã corymb⁹ hæderæ fruct⁹ ẽ: & hedera ipẽ liber coronat⁹ ẽ. Aliq legũt racemiferi: & hoc pp uuas & uinũ cui⁹ reptorẽ dicũt. Qui ẽt Pli. teſte emere ac uẽder̃ iſtituit idẽ diadema regiũ ĩſigne & triũphũ iucit. ¶ Quæ: feſta. Tertia brũa: terti⁹ ãnus e bruma ſumẽs initiũ. Refert ſolito tp̃e tertio quoq; ãno: & brũali tp̃e: idẽ feſta ipſa dicta ſũt trieterica: ſic dicta: qa triẽnalia. Quæ tertio quoq; ãno ſũptuoſiora quotidianis orgiis agitabant̃: idẽ trietherides a græcis iſtitutæ: a triẽnio ꝑegrinat⁹ eſt bacchus: cũ in patriã uictor rediret. De quo Diodor⁹ ĩ ĩdiã cũ exercitu trãſcẽdẽs: triẽnio poſt mltis cũ ſpoliis in boetiã rediit: Prim⁹ oĩum triũphauit elephãto ĩdico uectus. Boetii cæteriq; græci Thraces quoq; in memoriã ĩdicæ expeditiõis ſacra triatherica ſibi iſtituerũt. Vñ & in mltis græcis urbib⁹ quoq; triẽnio bacchides mulieres cõueniũt apud qs de more uirgĩes Thirſũ ferũt in honorẽ dei bacchãtes: eiq; ꝑ cœt⁹ ſacrificãtes. Poſtremo memoriã menadũ: q̄ ferunt̃ illi deo aſtitiſſe hymnis: & cãtu renouant: ſed latius alias de eo. ¶ Dii quoq;: cũ in græcia feſta ea celebrarent̃. græca numia cõmemorat: q̄ eo cõuenerũt. nã dii arcadũ: & fluuioꝝ nymphæ: & numia quoq; ruſtica. ¶ Dii quoq;: cultores licæi: dii lycæũ arcadiæ mõtẽ icolũt: ubi

PAV. MAR.

Quare dicta ſunt trietherica. Quare Thyrſ⁹ dat̃ baccho.

uineaꝝ:& hortoꝝ cuſtos.Vñ exterritas aues pellit:Rubro ĩguĩe:mẽte pua:ſed ĩ turpib⁹ nõ eſt ĩmorãdũ. Dulcia:dii quos rettulim⁹ nacti:& loci & tpis oportũitatẽ ad celebre cõuiuiũ coluerẽ gramiẽſq; toris accubuere.Et ſiqs aduertat q̃ a Gellio ex ſñia Var.ĩ cõuiuio reqrẽda referunẽ:oĩa hic iueniet.qttuor.n. ſũt:locus idone⁹:ↄgruũ tps:res ſplẽdidæ:belli homũculi:hic uero nem⁹ dignũ. Trithericoꝝ tps.deoꝝ dapes & nymphæ miſtræ.Q ui dii nacti:iueniẽtes:ſeu hñtes p occaſionẽ.In dulcia cõuiuia: & ob id magis dulcia q̃ dii eũ deab⁹.❡Nemus dignũ:accõmodũ & cõueniẽs is numinib⁹:❡Accubuere:cõſcendẽtes: cœnauere:Toris ueſtitus gramine:toris gramineis:nõ.n.erat hum⁹ tapetib⁹ ſtrata ñ uilloſa mãtilia patæ:graminibus ornatæ: nã in humo graminea cœnitabant.

De ordine cõuiuiorum

Vĩa dabat liber:tulerat ſibi qſq; coronã.
Miſcendas large riuus agebat aquas:
Naiades effuſis aliæ ſine pectinis uſu:
Pars aderãt poſitis arte mãuq; comis:
Illa ſup ſuras tunicã collecta miniſtrat.
Altera diſſuto pect⁹ aperta ſinu:
Eſerit hæc hũeꝝ:ueſtes trahit illa p her
bas:
Impediũt teneros uicula nula pedes.
Hinc aliæ ſatiris ĩcẽdia mitia præbẽt.
Pars tibi q pinu tẽpora nexa geris:
Te quoq; inextinctæ ſillene libidis urũt
Neqtia eſt quæ te nõ ſinit eſſe ſenem
At ruber hortoꝝ deus & tutela priapus

❡VINEA dabat liber:tulerat ſibi qſq; coronã.Oĩa ſunt irritamẽta libidis:ĩprobaẽ tñ uſus coronarũ a Plinio q ca piti noceãt.Diſſuto pectus apta ſinu:diſſuta & ſoluta ueſte qua pectus tegit:q̃uis ſinus & alia ſignificet.❡Incẽdia mitia.libidis ſtimulos:quã Vale.Max.blandũ malũ uocat ❡Pars tibi q pinus tpa nexa geris.Faunũ dicit:ut Corni gerũq; caput pinu pcinctus acuta faunus.Propti⁹.Fagus & arcadio pin⁹ amata deo.Idẽ & Pan dr̃.❡Neqtia eſt q̃ te nõ ſinit eẽ ſenẽ.Donat⁹ neqtiã pprie ait eẽ libidioſã inertiã:ſic dictã q nihil quæat nulliq; rei apta ſit.Sic & nequã hoĩem dicim⁹(autore Capro)nõ malũ ſed ĩutilẽ: eũq; ut A.Gel.ſcri.q nihil eſt & neq; rei neq; frugis bonæ Cicero tẽperãtiæ inqt ppriũ eẽ mot⁹ aĩ appetẽtis regeẽ & ſedare ſempq; aduerſante libidini moderatã in oĩ re ſuare cõſtãtiã:cui cõtrariũ uitiũ neqtia dr̃.Eã.Q .Claudi⁹ ĩ prĩo ãnalium appellauit luxũ uitæ pdigum & effuſum.

ANT. FAN.
Incẽdia mitia
Malum blandũ
Faunus
Pan
Neqtia
Nequã

❡Vina:bacchus uinũ ſuggerebat:& lymphã riuulus coronatiq; ſedebãt.❡Liber.Dion.ſeu bacch⁹ liber pr̃ appellat⁹.q boetiæ urbes liberas fecit:ut multi uolũt. Vñ Diodor⁹ inqt in boetia iuſſit in grãm prĩæ oẽs urbes liberas eẽ ciuitate ſui nois cõdita quã & liberã pnũciauit Plutar.uero.C.iiii.pble.ita iqt Cur Dioỹſiũ liberꝝ prẽm uocẽt.An qd bibẽtib⁹ libertatis cã ſit:ſiũt.n.pleriq; petulãtiores.An q liberationẽ pbuit.An ſicut Alex.liber dr̃ q p boetiæ libertate pugnauit.Dioỹſiũ liberꝝ dictũ fuiſſe putãdũ eſt.❡Liber dabat uina:ſuggerebat uinũ accũbẽtib⁹.❡Q uiſq; tulerat ſibi coronã unuſqſq; ex illis diis tulerat ſibi cratera corõatũ:ut uina hauriret.De poculo.n.ego poti⁹ itelligẽdũ putarẽ q̃ de corõa capitis.Nã iepta eẽt cõtiuatio a riuis ad coronã.Sed ſi illud magis pbas ĩtellige eos coronatos bibere.❡Riu⁹ agebat large miſcẽdas aqs:qſi ſuggerebat riuul⁹ aqs q̃ uino imiſcerenẽ ad euitandã ebrietatẽ:prim⁹ ãt q uinũ aq miſceri docuerit Staphilus Sithẽi fili⁹ tradiẽ auto.Ply.Sed de hmõi potu ſic Diodo.iqt.Aiũt eũ puꝝ ĩ cœnis uinũ daẽ:oẽs deũ ſoſpitẽ optare bibẽti.Cũ uero poſt cœnã aq mixtũ ſumiẽ:iouẽ uocari ſaluatorẽ.Nã puri uini pot⁹ ad iſaniã redigit.Aq iouis mixt⁹ uoluptatẽ:lætitiãq; affert & phibet iſaniã ❡Naiades:aderãt ut dixius nymphæ diis accũbẽtib⁹ miſtrãtes.Sȝ cũ aliæ paſſis aliæ cõpoſitis crinib⁹ eẽnt:aliæ aliq pte corpis detecta:cũ mẽbra illa cãdẽtia:& oĩ ex pte pulchra libidis furor diis icutiebaẽ:& ali⁹ alia forma pũgebat Aderãt naiades:deæ fluuioꝝ a ναω fluo.Aliæ effuſis comis ſine uſu pectinis:aliæ crinib⁹ paſſis & ipexis:nõ.n.pectine cries diſpoſuerãt.❡Pars:ipſaꝝ naiadũ:qſi aliæ nymphæ ❡Aderãt comis poſitis:p cõpoſitis.❡Arte & mãu.p endyadi hoc ẽ artificio man⁹:aut manu artificioſa. Coma ut aliq uolũt mulieꝝ ẽ:& detorquẽt a αλωσιευω:qd eſt orno.alii deducũt a κοπτω qd eſt icido: & tũc eẽt uirilis:q a uiri ĩcidũt ſibi capillos.❡Illa:alia nympha.❡Collecta tunica:hñs ueſtẽ collectã Sup ſuras:ſup crura.❡Miſtrat:dapes & uina cœnãtib⁹.Tũica Marcello teſte ẽ ueſtis lõga.ſine mãicis.Suræ ãt ſũ poſteriores tybiaꝝ ptes:ſed iterdũ p crurib⁹ ipſis accipiũẽ.Hora.ĩ odis brachia & uultũ:tereteſq; ſuras ĩteger laudo.& Vir.Suras uicire coturno.Altera:nympha miſtrat.Apta pect⁹ hñs nudatũ pect⁹ . Diſſuto ſinu:ob diſſutã ueſtẽ.nã hic ſin⁹ p ueſte poniẽ:uti apd Vir.Sin⁹ collecta nitẽtes.Interdũ p uelis:ut ẽ illd Iuu.Totos pãde ſin⁹ & p curuato littoꝝ & mari quẽ gr̃.κολπον uocãt ẽt & p oclboꝝ curuatura:ut ẽ illd Hæc effata ſinũ lachrimus ĩpleuit abortis Eſerit hæc hũeꝝ:denudat alia cãdẽtes hũeros. Et erãt hæc oĩa libidĩs ieitamẽta.❡Illa tra.ue.p her.alia ad ſplẽdidiorẽ cultũ maiorẽq; luxuriã trahebat iecẽdẽs lõga ueſte ❡Nulla uicula:nulli calceoꝝ laqi.Impediũt:alligãt.Teneros pedes:oẽs.n.ſine calceis icedebãt. Hinc ex hac rõne:qa ita miſtrabãt.❡Aliæ pbẽt iecẽdia mitia ſatyris:icutiũt dulces amoris ac libidĩs ſtimulos ipſis libidioſis a natura ſatyris.Pars:qſi aliæ nymphæ pbẽt.ſ.icẽdia.Tibi.o pan.❡Q ui geris tpa nexa:ligata ❡Pinu:q geris caput piu corõatũ:& piphraſi pana oñdit.nã pinu coronaẽ.Te quoq;:te.Vrũt:illæ nymphæ.O ſyllene libidĩs.iextĩctæ.libidĩs iſatiabilis:& q̃ nullo tpe extingui poſſit.❡Neqtia:ipſa laſciuia eſt Q uæ nõ ſinit:nõ pmittit. ❡Te eſſe:te uideri ſenẽ.neqtia.n.eſt & laſciuia:& ſt ipæ blãditiæ:& blãdi geſtus qb⁹ ad libidinẽ hoĩes magis iecẽdunẽ.❡At ruber ex his q aderãt.ali⁹ alia forma tãgebaẽ.Priap⁹ tñ ſolã ardebat lothida.Nota eſt fabula:& in metamorphoſi.delibata lothon.ſ.nymphã priapi obſcœna fugientẽ:in arborẽ ſui nois cõuerſam fuiſſe:de qua multa a Plynio referunẽ:& de ei⁹ ſuauiſſimis fructib⁹:a qb⁹ in Aphrica lothophagi dicti:& unde auelli nõ poterãt Vlyxis ſocii.Hic uero poeta nũ lothõ ſed lotlida appellat.❡At priapus ruber:a rubris ĩguinib⁹ rubrũ dicit.Deus & tutela hortoꝝ qui hortos tuetur.

PAV. MAR. MAR.
Staphilus ſitheni filius primus docuit miſcere aquã cũ uino
Coma unde
Sure qd
Lothis nimpha
Lotophagi populi ĩ aphrica

ANT. FAN. Lothis nimpha pulchre fœmiæ ſunt ſuperbæ Acer Lampſacus Cur aues mactantur PAV. MAR.

℃Oib⁹ ex illis lotide captus erat. Hæc nympha eſt de qua Ouidi⁹ alibi. Lotis i hãc nymphæ fugiẽs obſcena priapi Cõtulerat uerſos ſuatõ noie uult⁹. Hãc cũ amatã priapus pſequeret̃ mifatõe deoꝝ cõuerſa ẽ i arborẽ loton ex q̃ optime fiũt tibiæ ut iſra dicem⁹. Faſtus ieſt pulchris. Snia color rhetoricus. Sub acernis ultima ramis. Acer cũ arborẽ ſignificat primã corripit ut ab eo deriuatũ acernus: cũ eſt adiectiuũ eã pducit ut Acer & idomit⁹ libertatiſq; magr̃. ℃Corpus librabat in herba: Vi ꝑpria ſuſtiebat ne dormiẽs nympha expgiſceret̃. Helleſpõtiaco ui uictima grata deo Ad helleſpõtũ urbs eſt priap⁹ dicta a priapo q ibi colebat̃ itẽ lãpſacũ ſiue lãpſacus (utrũq;.n.dr̃) priapi patria unde pulſus eſt: quæ urbs quondã inſignis fuit & autorib⁹ Plinio & Strabone pyriuſa uocabatur.

Omnibus ex illis lotide captus erat:
Hãc cupit: hãc optat ſola ſuſpirat i illa
Signaq; dat nutu ſollicitatq; notis:
Faſt⁹ ineſt pulchris: ſeqtur q; ſupbia for (mã:
Irriſũ uultu deſpicit illa ſuo
Nox erat & uiuo ſomnũ faciẽte iacebãt:
Corpora diuerſis uicta ſopore locis:
Lothis i hærboſa ſub acernis ultia ramis
Sicut erat luſu feſſa quieuit humo
Surgit amãs aiamq; tenẽs ueſtigia furti
Suſpenſo digitis fert taciturna gradu:
Vt tetigit niueæ ſecreta cubilia niphæ:
Ipſe ſui flatus ne ſonet aura cauet:
Et iam finitima corpus librabat in herba
Illa tamen multi pleua ſoporis erat:
Gaudet: & a pedib⁹ tracto uelamie nota
Ad ſua fœlici cœperat ire uia:
Ecce rudẽs rauco ſilleni uector aſellus:
Intempeſtiuos edidit ore ſonos:
Territa cõſurgit niphæ mã bufq; priapũ
Reiicit & fugiens cõcitat omne nemus
At de⁹ obſcœna nimiũ quoq; pte parat⁹
Omnibus ad lunæ lumina riſus erat:
Morte dedit pœnas autor clamoris: &
Helleſpõtiaco uictia ſacra deo: (hæc ẽ

℃Ex oib⁹ illis: ex oi illaꝝ nũero. ℃Erat capt⁹ lothide: lothidos amore. ℃Hãc lothida ℃Cupit hãc: optat & diligit eã ſibi ſolã amãdã: & ſolã cupit. ℃In illã ſolã ſuſpirat: ſuſpiria trahebat: ita ut apte fateret̃ amorẽ. ℃Et dat ſigna nutu: nutib⁹ amorẽ idicat. Et ſollicitat notis ſtimulat & angit illã oib⁹ ſignis. ℃Faſtus: loquit̃ poeta ex ſnia pſtantes forma: iſolẽtes eẽ. Sic & lothis erat q̃ miſerrimũ illum deridebat. Faſtus: ſupbia. ℃Ineſt pulchris: eſt i formoſis. ℃Et ſupbia ſeqt̃ formã: nã ois forma ſupba: faſtus ꝓprie eſt idigna ſuiipſi⁹ p ſupbiã exiſtiatio. ℃Illa: lothis. ℃Deſpicit: cõtẽnit illũ. ℃Irriſũ: quẽ irridet. ℃Suo uultu: oculis & or̃. ℃Nox erat: iã erat nox: & qeti ſeſe oẽs tradider̃: pſertim cũ epotũ quoq; uinum urgeret. at ultimo loco requeuit lothis: nõ mero uicta ſed luſu feſſa. & ex hoc duplex priapo dat̃ explẽdæ uoluptatis occaſio & nocturnæ tenebræ: & cõrpa dormiẽtia. Erat nox q̃ tenebris celatura facinus audacẽ iuuabat: uñ & in li. ad chori. Nox & amor uinumq; nihil moderabile ſuadent. Illa pudore uacat liber amorq; metu. Corpa uicta ſopore: qſi ſõno correpta. ℃Vino faciẽte ſõnũ: ipſo epoto mero pp fumoſitatem ex imo ad cerebrũ aſcẽdentẽ ſomnũ cõcitãte. ℃Iacebãt diuerſis locis: p diuerſa loca. ℃Lothis ultima: qa poſt oẽs alios. ℃Feſſa: defatigata. Sicut erat feſſa luſu: ita ut erat feſſa: qa p diẽ choreis & luſib⁹ icubuerat: nã bacchi feſta luſu: riſuque abſoluunt̃. Quieuit: qeti ſe dedit. In herboſa humo: i tellure graminea. ℃Sub ramis acernis: ſub acere arbore: & in hoc pudicicia: & cõtinẽtia illi⁹ oñdit̃: nam nõ añ: ſed poſt alios requeuit: nõ epoto uino ſicut cæteri: ſed feſſa luſu correpta ſomno. ℃Surgit amãs: nactus hanc noctis & ſoporis occaſionẽ priapus ſurrexit: & ne anhelaret ſpũm cõprimẽs ſine ullo ſtrepitu ad eã delatus: ſe quoq; humi ſternẽs: eleuata ueſte dormientẽ adort⁹ eſt: rẽq; agere cœpit. ℃Surgit amãs: priapus. ℃Et tenẽs aiam: cõprimens

Nox uinum & amor ñ hñt moderabile

Amãtis audaciã

ſpũ: ne flatus aut ipſa ſpiratio ſentiret̃. nã ανεμος euctus ẽ. ℃Fert furtim: clã. ℃Veſtigia taciturna: qſi ſine ullo ſtrepitu ne ſentiret̃. ℃Gradu: ipſo iceſſu. ℃Suſpẽſo: retẽto. Digitis: qſi ſuſtinẽs ſe erectũ digitis tacit⁹ icedebat. Vt tetigit: poſtq̃ attigit. ℃Cubilia ſecreta: ab aliis ſemota. ℃Nymphæ niueæ: cãdẽtis & pulchræ ℃Cauet ipſe: priap⁹. Ne ſonet aura ſui flat⁹. cauet ne ſpirãdo & reſpirãdo ſpũs ei⁹ ſẽtiat̃: & dormiẽtẽ excitet. ℃Et iã librabat corp⁹ in herba finitima: ppinq̃: & iũcta lothidi. Librabat dixit: qa leuiter ſua ui ſeipm ſuſtinẽs: & apud illã ſeſe: collocabat. ide apud Luca. librati põdera cœli: qſi ſuaui ſe ſuſtinẽtis. Tñ illa lothis. ℃Erat plea multi ſoporis: nã alti⁹ & uehemẽti⁹ dormiebat: nec aliqd ſẽtiebat. ℃Gaudet amãs: qd illa ita dormiat. ℃Et tracto uelamie a pedib⁹: eleuata tunica illi⁹ ab imis pedib⁹: uſq; ad optatũ amoris ſacellũ. ℃Cœpat ire ad ſua uota: ad ea q̃ potiſſimũ cupiebat: hoc ẽ ad optatos ex arbore legẽdos fructus. ℃Fœlici uia: nã iã femur femori: & clauẽ ſeræ admouerat. Fœlici dixit: nã dulcia & fœlicia ſt̃ q̃ furti ſurripiunt̃. Sed nimiũ hic poeta laſciuit. Ecce: erat iã uoti cõpos priap⁹: ſed iopinato caſu ab icœpto reuocat̃. Rudẽs. n. aſellus ſylleni nymphã excitauit. ℃Ecce pticula hæc plærũq; aliqd noui idicat: ecce aſell⁹ uector ſylleni: q ſillenũ uehere ſueuit: uector ãt uehẽtẽ: & iterdũ q uehit̃ ſignificat: ut alias & ſæpe diximus: & in æneide honorat⁹ ipſe teſtat̃. ℃Rudẽs: ruditũ emittẽs. Rudere. n. aſinorũ ẽ: ut rugire leonũ: ululare lupoꝝ. ℃Edidit: emiſit. ℃Ore ſonos itẽpeſtiuos: nõ tẽpaneos: nõ ſuo in tpe. & cũ nõ eẽt ille pturbãd⁹. ℃Nymphæ lothis: nã nympha & nymphæ dr̃. ℃Territa. duplici qdẽ cã: & aſello rudẽte & puiciã occupãte priapo. ℃Cõſurgit & reiicit priapũ mãib⁹: nã manib⁹ e fœmore fœmur excuſſit: & illũ lõge ab ſe ipulit. ℃Et fugiẽs: cõcitat oẽ nemus: cõmouet & excitat clamore oẽs q in nemore erãt. ℃At de⁹: dixim⁹ bacchi feſta luſibus & riſib⁹ abſolui. ſuauit & hec poeta: ut riſu & ioco feſta hæc abſolueret & magno quidẽ artificio cũ cãm diis ridẽdi dederit. patũ uidẽtib⁹ ad oppugnãda oppida priapũ. ℃At de⁹: priap⁹. ℃Nimiũ quoq;

Rudere eſt proprie aſinorum

nimiū ēt nūc cū reiect⁹. ¶ Parat⁹ obſcœna pte:hoc ē ipſo erecto iguine. ¶ Erat riſus oib⁹ diis.ſ.q aderāt: nā oib⁹ riſum mouit. ¶ Ad lumia lu.cū p lucē lunæ uidere oēs poſſent. ¶ Morte ob illud facin⁹ qa nym phā excitarat:aſellus mactat⁹ eſt:& ide lāpſaceni acceꝑe morē aſini priapo mactādi. Auctor cla.aſell⁹ ſylle ni rudēs:& q eā fuit:ut illa quoq; territa clamaret. Dedit pœ.mor.ſupplicio affectus ē. ¶ Et hæc ui aſini i ſolatio ē. ¶ Grata deo hel.priapo lāpſaceo a lāpſaco urbe q.ē.i littoī helleſpōti:i ora aſiatica priapi pria helleſpōt⁹ dict⁹ ab occaſu Helles ſororis Phryxi:fretū illd ē āguſtū ab ægeo i ꝓpōtida.& ubi ſūt illæ āgu ſtiæ ſepte: tm̄mō ſtadiis Aſiā ab europa diuidētes:& illic a nobis fœlicioī tpe ſæpe cū turcis pugnatū ē.

Hele ſpontus

Intactæ fueratis aues ſolatia ruris
Aſſuetum ſiluis innocuumq; genus:
Quæ facitis nidos:& plūis oua fouetis
Et facili dulces editis ore ſonos:
Sed nihil iſta iuuāt qa liguæ crimē hētis
Diiq; putant mētes uos aperire ſuas:
Nō tñ hoc falſū nā(diis ut ꝓxia q.q; eſt)
Nunc pēna ueras nūc datis ore notas:
Tuta diu uolucrū ꝑles tū deniq; cæſa eſt
Iuueruntq; deos indiciis exta ſui:
Ergo ſepæ ſuo coniunx abd ucta marito
Vritur in calidis alba colum ba focis:

¶ Intactæ fueratis aues ſo.ru.Nō uidebanꝫ aues mœreri ut mactarenꝫ eū ſolcāt aures hoīum dulciſſimis cantibus oblectare & maxīa eaꝝ ꝑs ſit inocua:ſed iō cæſe ſūt q: iii auſpiciis ſiue auguriis deorū mentes & ſecreta detegunt. ¶ Diis ut.ꝑx.q.q; eſt. Vel alti⁹ uolās ac cœlo adhærēs:uel diis dicata ut aqla ioui:colūba Veneri:coruus Apollini. Quæ aues:uidenꝫ accipere ab iis q̄dā q̄ſi ſciam futurorū. ¶ Nūc pē.eras nūc da.ore notas. Pēna & uolatu aues ꝑpe tes futura nūciāt oſcines cātu. Auguria ex auib⁹ primū cō perta dñr a Cara rege teſte Ply.ex quo Caria regio nomē accepit. ¶ Vritꝫ in ca.al.co.ſ.Deæ cādidæ ac ueuſtiſſimæ alba colūba mactatur ipſa ſiſ̄tudine placitura. Vñ illud eſt Proprii:Sed cade torqtæ gen⁹ o regina colubæ. Ob merī tū an tuos guttura ſecta focos. Vir. Mīnas agnouit aues. Delectaꝫ aūt Venus hui⁹ auis holocauſto ut Lactā.grāma ticus tradit hæc de eā. Cū Venus & Cupido laſciua cōten tione eē certarēt uter plures ſibi flores colligeret:& Cupido alis adiutus ueneꝛē ſuparet:periſtera nympha accurit:& adiuuādo Venerē ſupiorē effecit:indignatus cupido muta

ANT. FAN. Cur aues ma ctantur Præpe tes aues Oſcines aues auguria ex aui bus Caras a quo Caria Colūba mactaꝫ ueneri

uit eā i auē quā græci piſterā appellāt.uen⁹ ī ut honoꝝ pœnā minueret colūbā i tutelā ſuā eē mādauit.ſed auto. Ser. hæc auis ꝑp freqntē fœtū & coitū ueneri ꝯſecrata ē cui mactaꝫ ut dixius Mar. Ne uoles teneras præ duro dēte colūbas tradita ſed gnidiæ ſinꝫ tibi ſacra deæ. Eadē auis & pauo amici ſt teſte Pli. ut turtur & pſitac⁹:merula & turd⁹:cornix & ardeola. Oui. alibi:& uariis albæ iūgūꝫ ſæpe colūbæ. Violt āt ānis octo nis cū palūbos iguia tardātes ad tricefimū ānū puciāc & eo āpli⁹ adeo fructuoſū ē Venerē detractaꝫ. Vñ q̄dā nō iꝓbāt nr̄m illud epigrāma. Exhaurit ucas & leſbia uare crumenā:demēs cui gemio ſāguie con ſecrate.

Pēnſteꝫ mutatio i colūbā Cur eo lumbe ſunt cō ſecrate ueneri

¶ INTactæ ſæuitū iā fuerat in q̄drupedes. Sed adhuc hūanū genus ab auib⁹ manū cōtinue (ſtat amor rat:qd & ruriculis magno eēnt ſolatio:& in ſiluis uerſatæ nocerēt nemini:q̄ nidificāt pariūt & enutriunt fœtū:repletq;oia cātu ſuauiſſimo:in quo nō mediocris eſt eaꝝ cōmēdatio:&.ab inocētia:& ab induſtria: & a uoluptate:quā oib⁹ cōſerūt:nihil tñ iſta ꝓfuere:qa cū alti⁹ datū ſit illis euolaꝫ:putarūt dii ſua de reb⁹ hūanis cōſilia ab auib⁹ & pcipi & mortalib⁹ quoq; referri:qd tūc deꝓhēſū:cū tā ab eaꝝ garritu:q̄ ab aſpe ctu mortalib⁹ futura ꝓnūciarenꝫ.tūc deiq; ea rōne cœpe:& ipſe diis ſupis imolari. O āues fue.itactæ:q̄ſi a nemie diis ipſis imolatæ. ¶ Solatia ruris p appōne q̄ ruricl's ſolatia ꝓbetis. Gen⁹ aſſuetū ſiluis:& inocuū uos aīaliū gen⁹ ſiluas icolētis:& nulli noxiū. ¶ Quæ fa.ni.q̄ nō alioꝝ ope:ſed domūculas uobis uos ipæ fabricatis. ¶ Et fouetis oua plumis:icubatis ouis:& in his cōceptū fouetis:& editū pullū enutritis. Et edi tis:emittitis aut effūditis. ¶ Ore facili:ore bēigno ¶ Dulces ſonos:cāt⁹ ſuaues. Sed iſta a qb⁹ cōmēdatio nē laudēq; meremini. Nihil iuuāt:nulla ex pte ꝓſūt. ¶ Quia hētis crimē linguæ:qa eſtis paulo loqciores. ¶ Et dii putāt nos apire mētes ſuas:putāt dii uos archana eoꝝ cōſilia ꝓferre:q̄ diuiā mēte cōcepit. Nec tñ hoc eſt falſū:ſed ueꝝ qa apitis deoꝝ mentē:Nā ut q.q; ꝓxia diis:ut q.q; ueſtꝝ ē diis ꝓpinqor q̄ cæteræ aīantes:cū uos aera & illi cœlū colāt. ¶ Nūc datis ueras notas:uera futuroꝝ ſigna. Pena:uolatu. ¶ Nūc ore:garritu:ſic auſpiciū & garritū expſſit:de quo ſupi⁹. Sūt aūt aues:aut ꝑpetes:aut oſcies illæ uolatu:hæ cātu futura ꝓnūciāt. ¶ Proles uolucrū tuta diu:ipſæ aues:q̄ diu fuerāt ab iſidiis tutæ. Tūc deiq; cæſa.tūc tādē imolata:cū ab ipſis auguria captare cœpiſſent hoies Auguria ex auib⁹ primū iuciſſe Carrā oſtendit Pli.a quo Carria appellata. Adieciſſe ex cæteriſ aiantib⁹ Orpheū Haruſpicā dicit:& Delphū igni ſpicā:& Amphiaraū auſpicia auium. Sed Tyreſiæ Thebano īterꝑtatio oñtoꝝ aſcribiꝫ:Sōnioꝝ uero Amphitrio ni. ¶ Exta ſui idicis ieſtia auiū deoꝝ mētes idieātiū ¶ Iuuerūt:delectarūt deōs:qa placuit imolatio auiū ¶ Ergo ſæpe.ob eā cām quā rettulim⁹ mactari cœpūt aues imolata quoq; ē colūba:qd eo grauius eē de buit:qm̄ mite aīal & felle carēs. Adde qd ſyri colūbā ꝓ dea colūt:ut Diodo.igr cū fabulenꝫ q̄dā Semira midē in colūbā fuiſſe cōuerſā:hoc tñ illi nō ꝓdeſt. Adde & aliā rōnē. Dicūt enim aliq ut Iginius teſtis eſt piſces i euphrate amne ouū iuētū in ſiccū deieciſſe:& ide colūbā exiſſe:q̄ uen⁹ credita ē:quā uolitaꝫ p ur bes ſyroꝝ ferūt:a cui⁹ uolatu futura captāt haruſpices. Ergo ꝑp eā cām.ut ē illud Virg.i.yi.æneī.illi⁹ er go uenim⁹.i.eā illi⁹. ¶ Alba colūba cōiunx:q̄ uelut cōiugii fide nō uolāt. Cōemq; fuāt domū:niſi celebs aut uidua domū nō reliquit:& ipecioſos mares ſubide ēt iniquos ferūt:qppe cū ſuſpicio eſt adulterii:q̄uis natura nō ſit. ¶ Sæpe abducta:abſtracta ¶ Suo marito:a ſuo colūbo Vriꝫ:& imolaꝫ:& torreꝫ:ſeu cremaꝫ ¶ In calidis focis:ad ignē foc⁹ ꝑ loco ubi fit ignis:& ꝑ aris & ꝑ ipſo igne poīꝫ. Fit.n.ex colūba holocau ſtū. Dicim⁹.n.holocauſtā uictimā:q tota aduriꝫ:& qm̄ multa de rōne hoꝝ ſacroꝝ diceda erāt teꝫuaim⁹

PAV. MAR.

De au ſpiciis oſcinis & garri tu & iuē toribus

Semira midē in colūbā uerſam eſſe fa buloſuꝫ ex Dio doro & Iginio

Apollo de cultu & ſacris deorum

in hūc locū in quo de beſtiaꝝ ſimul.& uolatiliū īmolatiōe diceremꝰ apollo de cultu & ſacrificiis deoꝝ ſic ꝑ rſila hoīes iſtituit.Hæc age q nutu diuoꝝ igreſſꝰ amice.Huiꝰ iter uitæ mactāda eſt hoſtia cūctis.Multa deis:ſeu q terrā:ſeu q mare uaſtū acra ſeu q hitāt latū:ſeu q æthera:ſeu q alta colūt cœli:ſeu q īfima regna barathri.Q uæ qbꝰ obſuāda modis ſint ſingula dicā.¶ T u me mori cōſcripta:aio.mea dicta teneto.T erna qdē diuis cœleſtibꝰ hoſtia:& ipſa cādida mactāda ē terna & terreſtribꝰ:atq; Atra eadē gaudēt porro & capiunt aptis Terreſtris aris:foueas cū numia cōtra.Et xpoſcāt atro ībutas īferna cruore.Nec placeat:niſi quæ terræ mādet hūana Hoſtia:mel uero nymphæ:atq; liquentia uina:offerri lætant.at ignē accēdier aris Q uæ circūuolitāt terrā ſibi numia q̄rūt.¶ Imponiq; atrū corpꝰ:tū thura:ſimulq; Inicier ſalſas fruges:& dulcia liba.¶ Hæc facito:ueꝝ qbꝰ eſt data cura pſūdi.His ipſo ſemp ſer ſacra ī littore.totū pilcieſq; ī fluctus aial:cœleſtibꝰ aūt Extremas reddes ptes:atq; igne cremabis.¶ Q d ſupeſt ꝓpone tibi dapibuſq; reſ ua.¶ Sudet odoratis craſſiſq; uaporibꝰ aer.Hoc aūt apollinis oraculū Porphyriꝰ i libris rñſoꝝ ita expōit

De holocauſto

¶ Cū igit & terreſtres:& īferni dii ſint:oībꝰ iſtis atras q̄drupedes offerēdas iubet.Modꝰ aūt differt:nā terreſtribꝰ:qdē ſup aras.īfernis aūt ī foueis mactādas eē hoſtias ꝑcepit.¶ Aeris aūt uolatilia dicit offerēda corpibꝰ:holocauſtis:& ſāguie ad arā circūducto:uolatilia ēt marinis.ſed uiua in fluctibꝰ ꝓiicere mādat:ita oībꝰ diis ꝑter q̄ terreſtribꝰ uolatilia īmolari pñt.¶ Sed mariꝰ ſolūmō nigri coloris uolatilia.Q uæ cæteris alba offerēda ſūt.¶ Cœleſtibꝰ uero & æthereis beſtiaꝝ:quās albas eē uult extremitates ait cōſeruādas reliquas aūt ptes comedēdas.¶ Ex his.n.ſolūmō comedere oportet.Ex aliis uero mīme.¶ Ita q̄drupedes

Q uæ aialia comedebātur ī ſacris:& quæ nō

& terreſtres terreſtribꝰ ſacrificādæ ſūt.Siſi nāq; ſilē gaudet.Ouis porro terreſtre aīal ē: & icc irco Cereri gratiſſimū:atra uero:qa & terra naturalr tenebroſa.¶ Tres aūt ſimul:qm̄ terreſtris corpis tria ſt ſymbola & ſup aras terreſtribꝰ:qm̄ ſup terrā uerſant.¶ Cæteris uero diis iccireo uolatalia ſūt offerēda:qm̄ ūiuerſi mouent.In motu.u.ſemp maris aq eſt cuiꝰ atræ ſunt hoſtiæ:qm̄ & cerule col or aquaꝝ.Alba uero aeris Lucis.n.receptiuꝰ aer eſt.cœleſtibꝰ aūt atq; ætheris extrēitates dat cōſecrādas:qm̄ leuiores reliquo corpore ſūt:quoꝝ ſacrificiis cōicare oportet:qa cū alii dii arcere mala ſoleāt:cœleſtes bona nobis largiunt. Hæc ille.Sed in eo libro:quē de abſtinēdo a carnibꝰ aialiū cōſcripſit nihil ſacrificādū:neq; cædēdū cēſet. Aſſeritq; ñ eē deos illos:q cæde aialiū gaudēt.¶ Scelestiſſimā.n.eē brutoꝝ ēt aialiū cædē:& abomiabile

Q uibꝰ aialibus dii gaudent

nōſolū deo primo uerū ēt cœleſtibꝰ & diuis uirtutibꝰ.Sed hæc hactenꝰ:ad rē nr̄am redeamus. ¶ Cædit igit:& adurit colūba.Nā diis aeres imolat:qa ueneri cuiꝰ ſedes eſt i tertio circulo.Infra ſolē.n.ambit:ut Pli.inqt.Ingēs ſidus appallatū ueneris alterno meatu uagū.ipſiſq; cognoībꝰ æmulū ſolis:ac lunæ ꝑueniēs q ppe & añ matutinū exoriēs luciferi nomē accipit:ut ſol alter dieq; maturās.cōtra ab occaſu refulgēs nūcupat ueſp:ut ꝓrogās lucē:uicēq; lunæ reddēs:ſed de hoc alias.Sacificat igit ueneri colūba ppea ꝙ aial eſt nimiū ſalax:& corpe holocauſto:hoc ē toto aduſto.

Nec defenſa iuuant capitolia quo minꝰ anſer
Det iecur in lances inache laute tuas:
Nocte deæ noctis criſtatus cædit ales
Q uod tepidū uigili ꝓuocet ore diem:

PAV. MAR.

Anſer inacho mactat

¶ Nec defenſa iuuāt capitolia quo minus anſer.¶ Det iecur in lances inache laute tuas.Honor qdē anſeribus olim exhibitꝰ eſt a romanis ꝙ cēſores eoꝝ cibaria imprimis locare cōſueuerūt & argēteus anſer in capitolio poſitꝰ eſt ī memoriā eiꝰ q clāgore ſuo gallis ꝑ ardua obrepētibꝰ canū ſilētio.M.Manliū arcē tenētē exercitauit. Nō adeo tamē

Anſeris iecur

huic aui ꝓfuit uigil cura capitolio ut ait Ply.teſtata defenſio:ut ī ſacris expers cedis fuerit eū eiꝰ iecur det inacho cui deo flumis argiuoꝝ recte aui mactat q̄ aqs gaudet.Eū aūt Lautū dicit poeta ꝙ anſeris iecore

Iecur Anſeris lingua ī cibolo tabula

delectet qd iter lautiſſima cibaria olim hēbat.Vñ ait Ply.nō ſine cā eē in qōne qs primus tātū bonū iuenerit.Scipio an Metellus uir cōſularis:an.M.Seſſeius eques Rōanus iecur in extis primū locū obtinet.uñ p iecur exta īterdū accipimus qd cū diſtabuit ī coquēdo monſtrū dr̄ autore Feſto.Sūt q legāt.Det iecur in lances inachi uacca tuas:qd magis placet:cū apud Herodotū iuenerim ægyptios ſacerdotes olim ſolitos anſerinis ac bubulis carnibꝰ ueſci:a qbus iſis colit q̄ qdā uolūt lunā eē:ut Inerāt lunaria frōti cornua.

Iſis dea

Anſer aūt eiꝰ tpis qd ē lunæ ꝓpriū.i.noctis ſilētiū turbat.Eius auis iecur fartilibꝰ ī magnā amplitudinē creſcit exēptūq; lacte mulſo auget:lingua uero in cibo uel potiōe ſūpta mulieꝝ libidinē mouere dr̄. Sane

Iſidis ſacra Romā tranſlata

Io inachi argiuorū regis filia a quo fluuiꝰnom̄ accepit a phœnicibꝰrapta ē:ut Herodoto placet atq; ī ægyptū adducta.Eā poetæ fabulant in uaccā fuiſſe cōuerſā.Nota eſt fabula. Poſt mortē Iſis appellata ē atq; habita ægypti genius autore Seruio:ubi eiꝰ ſimulachrū ſiſtrū dextra tenēs ac ſiniſtra ſitulā bubulis ꝓditū cornibꝰ fuit quemadmodū io græci deſcribūt.Habuit aūt tēplū in urbe Buſuri q̄ ī medio delta ægypti ſita

Iſidis ædes

Iſidis ſacerdotū inſignia

eſt ubi ei rem diuinā aq & igni imprimis faciebāt in monumētū nauigatiōis quæ io in ægyptū delata eſt. Q uā ob cām factū exiſtimo ut anſer iſidi mactaret q aqs gaudere cōſueuit.Hāc deā nōnulli lunā eſſe uolunt ut diximus ſupra:alii cererē:alii terrā:cuiꝰ ſacra Romā trāſlata ſunt ubi iuxta cāpū martiū ædē habuit.Iuuena.Antiquoq; ꝓxima ſurgit ouili.Luca.nos in tēpla tuā Romanā accepimus Iſim. Proptius:Atq; utinā nilo pereat quæ ſacra repente Miſit matronis inachis auſoniis.Eius ſacerdotes & baculo quē ſiſtrum

Linigeri

appellabant.ut quibuſdā placet & lineis ueſtibus utebant:unde linigeri dicti ſunt:ac tertio quoq; die tondebant.¶ Nocte deæ noctis criſtatꝰ cædit ales.Gallus Nocti deæ noctis noctu mactat:qa cātu ſuo diē

Gallus. nocti mactat

nocti contrariū prænunciant atq; ut inquit Ply.ſolis ortum nón patitur incautis obrepere.

ANT. FAN.

¶ NEC defenſa inacho anſer mactat.Nec tutat ratio illius uigiliæ:qua capitoliū tutatꝰ.eſt noctu ſenonibus gallis capitoliū aſcēdētibꝰ:oppſſis ſomno cuſtodibus:& ipſis canibus cum clangorē edidiſſet: romanis excitatis:pulſi ſunt hoſtes ꝑſertim opa.M.Manlii:qui ex eo capitolinus cognoiatus eſt. De quo latiꝰ apud Liuiū lib.v.ab ur.cō.Vnde & Ply.Eſt & anſeris uigil cura capitolio teſta defenſio:p id tēpus canū

ſilentio ꝓditis reb⁹. Quāobrē cibaria anſerū cēſores imprimis locant. Quin & fama amoris argis deiecta forma pueri noīe oleni: & glauces Ptolæmeo regi cythara canētis: quā ex eodē tpe & aries amaſſe ꝓdit̄: pōt & ſapiētiæ uideri intellectus his eſſe. & Plutar. xcviii. ꝓble. agit cur cēſores magiſtratū incuntes nihil aliud agunt: q̄ ut ſacroꝝ anſerū alimēta locent: & imaginis ſplēdorē: rōneſq; has refert. An a uilioribꝰ īcipiētes q̄ nec multo ſumptu: nec magna opa egent: an uetus q̄dā huic aīanti grā refertur: a bello uſq; gallico repetita: ꝙ dormiētibꝰ canibꝰ primi oīum anſeres gallorū in capitoliū aſcēſum pſenſerūt & clangore uigiles excitarūt. An cū ſint maximarū rerū: & q̄ ſūma cura indigēt cuſtodes cēſores ut ædiū ſacrarū; ac publicarū: morū deniq; & uitiorū: & uitæ uniuſcuiuſq; diligētiſſimi & cuſtodiētiſſimi oīum aīantium rōnem hn̄dā ſibi eē putauerūt. Simul .n. anſeribꝰ curādis ciues admouēt. ne deoꝝ cultū negligāt: anſeris uero abſterſi & ſplēdor neceſſariꝰ ē. Cito .n. rubrica de fluit ac defloreſcit. Ea .n. ueteres ſtatuas obducer̄: & illinire cōſueuerūt. ℂ Nec ca. de. q̄ defendit ille anſeris clāgor ab īſidiis galloꝝ cuiꝰ imago argētea ī Iunōis æde ſacrata eſt. Iuuarit. anſerē. ſ. quominꝰ: ut nō ipſe anſer. ℂ O iache laute: ſplēdide & delitioſe. ℂ Det ie. ī lā tuas: det iecur ī tuis ſacris epulādū. Inachꝰ qdē rex argiuoꝝ fuit. a quo & fluuiꝰ q orit̄ ex lyrico ad cynuriā mōtē arcadiæ: iuxta argos labēs: iachus denoīat̄: & in quē uolūt eū ipm fuiſſe cōuerſum: huic fuere filii Phoroneꝰ: & ii quoꝝ alter argiuis: alter ægyptiis: primi leges tradidiſſe ferūt̄: poeta lautū appellauit iachū ꝙ in eiꝰ ſacris iecur anſeris offert̄ quo nihil ē īter epulas meliꝰ: iō Ply. igt Nr̄i ſapiētiores: q eos iecoris bonitate nouere. Fartilibꝰ in magnā amplitudinē creſcit. Exēptū quoq; lacte mulſo auget̄. Nec ſine cā ī qōne eſt qs primꝰ tm̄ bonū īuenerit. Scipio an Metellus uir cōſularis: an: M. Seſſeius eadē ætate eques romanꝰ. Sed ut addit ipſa Meſſalinꝰ Cotta Meſſalæ oratoris. ſ. palmas pedū ex his terrer̄: atq; patinis cū gallinaceoꝝ criſtis cōdire repit. ℂ Nocte: cū multa ſint ī gallico laudabilia: ñ ꝓſūt tñ. Nā deæ noctis imolat̄ ea rōne ꝙ excubet: & diē nūciet. ppea ꝙ ipſi galli: ut aſſerit Ply. Norūt ſidera & ternas diſtiguūt horas īterdiu cātu cū ſole eunt cubitū. ℂ Quartaq; caſtrēſi uigilia ad curas laborēq; reuocāt. Nec ſolis ortū incautis patiunt̄ obrepe. diēq; uētentē nunc aūt cantu. ℂ Ales cri. ipſe gallus. ℂ Cædit̄ ī imolat̄. ℂ Nocte: noctis tēpore. ℂ Deæ no. ipſi nocti: nā & nocturnū tēpus: & ipſius tēporis dea eodem noīe nūcupant̄ eſt ꝙ ipſa nox eum eumenidū mr̄: ideo eas nocte ſatas uocant: & Virg. Matri eumenidum pro nocte poſuit.

Quare cēſores cibaria anſerū īprimis locant

De inacho nō flu.

De iecore anſeris

ℂ Interea delphi clarꝰ ſup æquora ſidꝰ
Tollitur: & patriis eſerit ora uadis:
ℂ Poſtera lux hyemē medio diſcrimine ſigna
Aequaq; pteritæ q̄ ſupabit erit
ℂ Proxia ꝓſpiciet titono aurora relicto
Arcadiæ ſacrum pontificale deæ:
Te quoq; lux eadē turni ſoror æde recepit
Hic ubi uirginea campus obit̄ aq̄:
Vñ petā cauſas hoꝝ moreſq; ſacrorū
Dirigit in medio qs mea uela freto:

ANT. FAN.

ℂ INTerea delphi clarū ſup æquora ſidus ℂ Tollitur. v. idus ianuarias delphin ī ortum heliacū tollit̄. Sol .n. Aquario indies magis adhærens ſagittarium longius relinquit cuius cū poſteriore parte delphin exorit̄. Nec reluctat̄ nobis aduerbiū interea: quo non quæ uenetunt agonalia: ſed quæ poene iā ueniūt demonſtrant̄. Quod plane intelligit quæcunq; carminis illius ſenſum intuebitur Ianus agonali luce placādus erit. nā paululum illud tpis quo Heliacus delphinis ortus apparet uel potius īcipit apparere recte agonalibꝰ applicat̄: cū nō falſo iuriſcōſulti doceant qui in eo eſt ut accingat̄ accinctū hēri. Dicit̄ aūt delphin inter ſidera collocatus qm̄ ut autor eſt Eratoſthenes cū Neptūnus amphitritē uxorē ducere optaret eaq; uirginitatē ſeruare cupiens ad Atlantē fugiſſet. Delphin a Neptūno miſſus uirgini ut ei nuberet pſuaſit. quo merito tranſlatus in cœlum decem ſeu nouē ſtellis conſtare dr̄. Eā ob cām ferunt omne genus delphinū maiorē in modū diligi a Neptūno teſte Opiano in primo halieuticō. Alii aliter fabulant̄ ut infra dicemꝰ. ℂ Poſtera lux hye. me. diſ. Diſſentit ab Ouidio Columella q mediū hyemis pridie nonas ianuarias ponit: cū id autor hoc loco q̄rto idus eſſe doceat. Cæterū eius initiū mediū & finē ſicuti ueris æſtatis & autūni medici & aſtronomi ñ eadē accipiūt rōne. ℂ Proxia ꝓſpi. ticho. au. re. Arcadiæ ſacrū pōtificale deæ. ℂ Te quoq; lux eadē turni ſoror æde recepit. ℂ Tertio idus ianuarii carmētalia celebrant̄ necnō & dedicatio tēpli iuturnæ qđ fuit ī cāpo martio ꝓpe ductū aquæ uirginis. Cōſtat aūt iuturnā fuiſſe ſororē Turni: q̄ qdā dicūt lacui ī quo ſubmerſa eſt nomē dediſſe. Seruiꝰ uero ſcribit fontē eē in Italia ſaluberrimū iuxta numicū fluuiū cui a iuuādo nomē inditū eſt: q̄a cū naturalr̄ oīs aqua noxia ſit extraneoꝝ corpibus: hic fons oībus ſaluberrimꝰ eſt de quo Romā ad oīa ſacrificia aqua afferri cōſueuerat. Statius quoq; in ſiluis iuturnā fontē eē oñdit: ut quis nō in oī uertice Romuli reptaſſe ducē. Septimū putet. Quis fōte iuturnæ relictis uberibꝰ neget eē paſtū Inde ægroti autore Varrone aquā petere cōſueuerūt. Sane aquā uirginē ad quā iuturnæ tēplū fuiſſe diximus agrippa: ut ingt Ply. in urbem adduxit ab octaui lapidis diuerticulo: quæ qm̄ declinabat herculaneū riuū quaſi Herculē fugeret uirginis nomē accepit. Sunt qui a uirgine dictā exiſtiment. quæ militibus aq̄ quærentibus quaſdā uenas monſtraſſe dicitur: quas ſecuti qui foderunt ingentem aquæ modum inuenerunt: ut Frontinus tradit in libro de aquæ ductibus quem ſcripſit ad Neruam imperatorem.

Interea quid ſignificat

Delphi orit̄. v. idus ianuarias

Delphi inter ſidera

Mediū hyemis q̄rto idꝰ ianua.

Carmētalia & dedicatio iuturnæ tēpli. iii. idus Ia.

iuturna

Aqua uirgo unde nomen accepit

ℂ INTEREA: nimis euagatus uidet̄ in referēdis uictimaꝝ rōibus: iā redit ad iſtitutū ad ſigna & ſtellas ipſas aſſerēs exoriri iā delphinū: ex quo ur̄ oſtendere id eodem die quo fiunt agonalia: hoc eſt. v. id. ianu. ℂ At Cæſari pridie nonas exorit̄: & matutino exigua qdē hæc dr̄ia qnq; tm̄ dieꝝ: ſed ita ītelligamꝰ Cæſari matutinū pridie nonas: huic. v. idus cum ſole exoriri: ſeu cum occidit ſol cum ab oriēte ſurgere Iginius oñdit oriri cum poſteriore parte ſagittarii: qđ eodē tēdit: quo & rō cæſaris nam ꝑeuntis in zodiaco: poſterior illa pars ſagittarii iūcta eſt capricorno: & tertia illiꝰ facies erit huiꝰ prima. Sic & eodē tpe: & coſmice

PAV. MAR.

orit̄ delphi.Q ui ut idē Igini⁹ inqt nō lōge ab aqlæ ſigno figuratū incuruatione caudæ nouiſſimæ tāgit
æqnoctialis circuli circūductiōē.Capite ꝓpe cōtingēs eq pegaſi roſtrū exorit̄ cū ſagittarii poſterioꝛ pte
Occidit aūt cū uirgo exorta ē a capite collocatū iter ſidera.Eratoſthenes inqt a neptūno:cū nuptias am
phitrite ad atlantē uſq; fugiēte delphin.nuſſus allexiſſet:& mitē ad neptūnū ꝑduxiſſet . Ploſtenes autē
unū fuiſſe ait ex tyrrenis nautis:q bacchū trāſferri uolētē naxon:ꝑdituri erāt:& idē ī delphinos cōuerſi ī

Quare delphin eſt i cœlo locatus

rei memoriā a baccho ſideribus annumeratū.Alii dicūt illū fuiſſe q ex ſiculo mari in tēaꝝ Ariona cytha
redū trāſuexit.Cuius rei hiſtoriā in ſequēti libro latius referem⁹.¶Interea:dum hæc refero:aut dū ī his
īmoror.¶Delphin:ꝑ appoſitionē.¶Claꝝ ſid⁹ tol.ſup æquora:attollit̄ ſup ipſa maria qa orit̄. ¶Et exe
rit:apit:& eleuat.¶Ora patriis uadis:ab ipſo mari patrio.¶Poſtera qrto ī ſ anu.hoc ē.x.die.iāua.media
ps hyemis erat exacta:aliq id eē dicūt pridie nouas.alii.yi.calē.febr̄.¶Poſtera lux:ſeqns dies Sina T hye:
me.diſ.hoc eſt diſterminat ipſam hyemē bipartitā.¶Q uæ ſupabit:ps illa hyemis q̄ adhuc reſtat.Eſt æq
ꝑteritæ:qa tm̄ ꝑteriit:q̄tū ſuperit.¶Proxia.iii.id.iāu.feſtū erit Carmētis nymphæ fatidicæ matris Euā
dri de q̄ paulopoſt.¶Proxia aurora.i.dies ſequēs:aurora.n.diē refert.¶Relicto ti.quē fingūt ei⁹ fuiſſe
uiꝝ.& hoc qd oriētē uerſus:& ī æthiopiā uſq; militauit ut Diodo.tradit.¶Reſpiciet ſacrū pōtificale:qd

Carmētis

pōtifices faciāt:maioriſq; erat ueneratiōis pōtificale:q̄ alioꝝ ſacerdotū.¶Deæ ar.Carmētis.q̄ ex arcadia
in italiā cū euādro filio uenit.¶Te quoq; eodē die:hoc eſt.iii.id.iāu.dedicatū ē tēplū iuturnæ nymphæ
ſororis Turni ī cāpo martio:apud ductū aquæ uirgis.¶Eadē lux:idē dies quo erūt feſta Carmētis. Re
cepit te quoq;:te ēt.¶O ſoror tur.qa ea die dedicata ſūt tibi tēpla:de iuturna plura hēs apud Vir.& plu
ra nos in fine huius primi libri:& in ſcdo quoq; dicemus.¶Hic ubi cāpus marti⁹:cuius ſupra memim⁹.
¶Obit̄:circūfundit̄.¶Aq.uirginea:hāc aq̄.¶M.Agrippa:ut Frōtinus teſtis eſt in libro de aque ducti

Via collatina

bus poſt annū.xiii.quā iuliā abduxerat in urbē ꝑduxit in agro lucullano collectā.Virgo appellata eſt qd
querētibus aquā militibus puella uirgūcula quādā uenas mōſtrauit:quas ſequuti q foderāt ingētē aquæ
modū inuenerūt:ædicula fonti appoſita hāc uirginē dictā oſ̄ndit.Cōcipit̄ uia collatia ad miliariū octauū
paluſtrib⁹ locis Ply.tñ inqt.M.Agrippa & uirginē adduxit ab octaui lapidis diuerticulo ad duo milia paſ.
uia ꝑneſtina.¶Vn̄ petā:dubitare ur̄ poeta un̄ petat rōnē carmentalioꝝ:cum ſint ab hoium memoria re
mota.Carmentis igit̄ nymphæ opem iplorat quæ a carmine ita fuerit appellata.Sed de hoc ſuo loco age
tur.¶Vnde:a quibus faſtoꝝ libris:aut annalib⁹.aut a quo.¶Petā cauſas:originem & rōnem. ¶Hoꝝ
ſacroꝝ quæ a pōtificibus Carmēti fiunt.¶Et morem conſuetudinē:ſeu unde ipſe mos habuerit initiū.
¶Q uis dirigit mea uela:per tranſlationem a nautis.i.quis dirigit ingenium meum. ¶In medio freto:
in medio mari:quaſi in tam ardua materia:& quæ mihi incognita.¶Mone:inſtrue:me tu.

Ipſa mone q̄ nomē hēs a carmie ductū
 Propoſitoq; faue ne tuus erret honos:
Orta prior luna(de ſe ſi credit̄ illi)
 A magno tellus arcade nomē habet:

ANT. FAN.

Nicoſtrata uel carmentis

Carmētis nois origo

¶IPSA mone quæ nomen habes a carmine ductū Nico
ſtratā inuocat Euādri matrē:quæ qa carmib⁹ uaticinabat̄
Carmētis dicta eſt ut qbuſdā placet:licet Plutar.in qōni
bus tradat nō carmēti carmina nomē indidiſſe ſed ab ea
potius accepiſſe quæ diuino ſpū afflata uerſu oracula ede
bat.Ea Themis uocata eſt & ab aliqb⁹ Nicoſtrata:poſtea
que mutato noie carmētis:quā nōnulli fatū ſiue κλῆρον
i.ſortē eē putauerūt.Dicta āt Carmētis credit̄ q̄ſi mēte carēs qd ſpiritu afflata furer̄ atq; īſanire uideret̄:

Cur matres carmēti ſacrificabant & ædē cōſtruxerunt

cui ꝓcreatiōis gr̄a matres rē diuinā faciebāt q ſenatuſcōſulto ꝓhibitæ uehiculi cōſpiraſſe iter ſe dicunt̄:
ne q̄ earū cōcipet:neue pararet;atq; ita uiros ulciſcerent̄ qb⁹ coactis mutare ſniam cū pueri fœliciter na
ſcerent̄ matres carmētis ædē cōſtruxerūt.Hāc Dion.ſcribit Euādri matrē e Mercurio fuiſſe & ānis.lx.añ

Carmētis filia mercurii

res troianas in Italiā ueniſſe:ubi ut qdā dicūt Euāder pulſis aboriginibus ea loca tenuit in qbus Roma
eſt.Q uare autor ī re uetuſtiſſima perite numis auxiliū uocat ſm illud Horatii.Nec de⁹ īterſit niſi dign⁹
uindice nodus iciderit.Sic Vir.i.vii.æn.Nūc age q reges erato q̄ tpa rerū.Q uis latio ātiquo fuerit ſtat⁹
aduēa claſſem.Cū primū auſoniis exercit⁹ appulit oris.Expediā & priæ reuocabo exordia pugnæ.Tu āt
tu diua mone.¶Orta pri.lu.(de ſe credit̄ illi)A magno tellus arcade nom̄ hēt.Arcades olim auſi ſunt

Arcades añ lunares

añ lunares ſe dicere & ſolos ſe nobiles ꝓdicare.Vn̄ a græcis προσέληνοι uocant̄ ex quo factū putat̄ ut
apud Romanos q nobilitate ꝓſtabāt lunulas in calceis ferrēt.Mos āt fuit græciæ ppl'is in alienas ire ter
ras quas fertiles eē cognouerāt & eas habitare pulſis ueterib⁹ incolis.Sed qm̄ ſoli arcades ob ſterilitatem
agroꝝ pulſi nō ſunt:iō ſe uetuſtate ac nobilitate cæteris ꝓſtare dixerūt.Vn̄ illud ē Senecæ in Hippolyto
Aut te ſtellifero deſpiciēs polo ſid⁹ poſt ueteres arcades editū curr⁹ nō poterit flectere cādidos.Et Stra
bo Geographus gētes inqt arcadiæ azanes atq; parraſii cæteriq; eiuſdē generis græcā nationē uetuſtate

Arcadia

ꝓſtare credūt̄.Herodotus ſeptē inqt gētes Peloponeſum incolere Achæos.Dorienſes ætolos. Dryopes
Lemnios.Arcades & Cynurios:quarū duas tm̄ ait idigenas eundē quē olim tenuerūt locū habitare Arca
des uidelicet & Cynurios.Alii Arcades dicūt cum ſoli diluuio ſupfuiſſent poſtq̄ aque ſubſederūt e ſpelun
cis egreſſos exiſtimaſſe oīa diluuio fuiſſe cōſumpta:cūq; lunā poſtea intuerent̄ & eā tunc natā & ſe añ il
lā genitos crediſſe.Q uā ob cām eos ferunt aliqñ de antiqtate certaſſe cū Phryſib⁹ itaq; ſingulos cū ſin

Exēplū eius gētis q̄ dicta eſt prima

gulis nutricib⁹ clauſerūt qbus nutricibus linguas ademerāt ut expirent̄ utrū uox īnata eſſet an doceret̄:
& ſi eſſet innata quæ illa eſſet Phrygū an Arcadū:ꝑductos aūt pueros uerbum locutos eſſe aiunt:cuius ſi
gnificatione Phrygum lingua panis intelligitur.Q uare cognitum eſt arcades non eſſe eſſe primogenas.
Eos diuinū oraculū ut ait Plutar.Glandiphagos appellauit.Q ui ideo de arboribus nati dicunt̄ q añ uſū
caſarū homines a ut cauas arbores a ut ſpelūcas habitabant;quumq; inde egrederētur ut ſuam educerent

ſobolem exiſtimati ſunt ex arboribus procreati. Quare ait Statius, in. iiii. thebaidos. Quercus laurique ferebant dura puerperia populoſque umbroſa creauit fraxinus & fœta uiridis puer excidit orno. Eſt autē Arcadia ī media pelopōneſo dicta ab arcade iouis & themiſtus filio uel calliſtus de quo Naſo alibi. Et iā puer arcas (idipſum indoluit iuno) fuerat de pellice natus. In hac regione aptiſſima equis & aſinis equarum ſuppoſitoribus paſcua ſunt. Vnde Iuue. Stultumque obtuſi ingenii iuuenem arcadicum uocat.

PAV. MAR.

¶ IPSA q̄ hēs nomē ductū: ꝓ deductū: hoc ē deriuatū. ¶ A carmie: q̄ a carmie Carmētis appellaris. Et faue ꝓpoſito: mihi q ꝓpoſui ſcribere ad originē tuæ celebritatis. De carmēti ita Dio. antiqtatū romanaꝝ ſcriptor. Cū mltos rettulit e græcis q ī italiā uenerūt hæc ſubdit. Poſt ñ multū tp̄s alia claſſis græca: ad h̄ loca italiā appellit. Annis. lx. añ res troianas: ut romāi ipſi dicūt: ex pallātio urbe arcadica exurgēs duce ꝓfectiōis Euādro Mercurii credito: & nymphe cuiuſdā arcadiæ īcolæ: quā græci Themī eē dicūt deiq ꝓa tictē: & fatidicā demōſtrāt. Qui uero romanas cōſcripſerūt origīes līgua eā pr̄ia Carmētā noiant. Eſſet aūt ipſi nymphæ nomē ſmōe græco. Theſpiodos. Odos. n. romāi dn̄t carmīa. Hāc āt dicūt diuīo cū ſpū d tētā: & uētura ppl'o ſolitā eē carmie ꝓdicer̄. Et Plu. lyi. ꝓblemate themī uocari aſſerit: aut quēadmodū ali q nicoſtratā & ꝓſequit̄: qm̄ uerſib⁹ oracula ederet carmēti mutato noie uocauerūt. Nā τα-εωη romāi carmīa appellāt Sē q μοιρον: hoc ē ſortē. & fatū carmēti putēt: & ob eā rē mr̄es rē diuinā facer̄. Eſt āt nois uera rō ΘΘτεραωεγΗγ'ΔιατοΘΘεοφορΗΘ ετο. i. mēte priuata pp afflatōes: Nō carmēti noiā carmī īdiderūt. Sed ab ea poti⁹ acceperūt. Diuīo nāque ſpū afflata uerſo ac metro oracula edebat: ī uita Romuli nōnulli ingt arcadis euādri matrē fuiſſe arbitrāt̄ reꝝ futuraꝝ admonitricē: q̄ phœbo dedicata carmib⁹ oracula ſignificabat. Vñ deā eſt carmēta: nā nicoſtrate ei græce nomē fuit. Quidā uero carmēte nomē alio pacto ī terꝓtant̄: qđ q̄ſi careat mēte carmēta dicta fuerit: ut ſolebat his euenire: q̄ appollis numie debacchabant̄.

De carmenta matre euandri

Hic fuit euāder q quanq̄ clarus utroque
Nobilior ſacræ ſanguine matris erat:
Quæ ſimul æthereos aīo cōcepat ignes
Ore dabat pleno carmina uera dei:
Dixerat hæc nato motus inſtare ſibique
Multaque præterea tēpore nacta fidem:
Nā iuuenes nimiū uera cū mr̄e fugatus
Deſerit arcadiā parrhaſiumque larem:

¶ HINC fuit euander qui'q̄q̄ clarus utroque. Nobilior ſacre ſanguie mr̄is erat Euāder arcas fuit quē alii mercurii alii pallantis filiū crediderūt. Et mater carmētis ꝓdixit fore diſſenſionē ac ſeditionē in patria ſuaſitque ut dimiſſa arcadia ī Italiā ſe cōuertat. Erat. n. nō nympha ingt Seruius Sed uaticinatrix. Vñ illud eit Silii: Aſpice carmētis greſſus euādria mater. Hæc fuit & noſtros tenuit ꝓſaga labores. Euāder igit̄ in italiā uenit cōſeditque in mōte palatio ubi fundaſſe dicitur oppidū Pallanteū. Sunt tñ qui euandrum tradunt ex arcadia diſceſſiſſe'que patrem per imprudentiam occidiſſet: quibus Ouidius aītipulatur hoc loco.

ANT FAN.

Euāder

Pallanteum

¶ HINC fuit: arcades uetuſtiſſimi ac nobiliſſimi græcorū oium ſunt: q ut Euſtathius ingt ꝑ mediā pelopōneſum cōuexā terrā habitāt ſub erimātho mōte dictaque eſt arcadia regio: ut multi uolunt ab arcade iouis & Caliſtus filio ut Euſta. ipſe ab arcade filio iouis. & Themiſt⁹. Arcadeſque ipſi ob ſūmā uetuſtatē: προσΔινοι hoc eſt antelunares dicti ſunt q fuere anteq̄ luna eſſet. Datur locus huic rei quod cacumina montiū habitātes ſoli diluuio ſuperfuere: & per antra latitātes: ubi aqua reſederat egreſſi: credētes: oīa diluuio fuiſſe īmerſa ſerenitatē cœli lunāque poſtea ſpectātes: & ea tūc nouiſſime facta arbitrātes ſeu prius factos eē: ſeu natos dixerūt: & Strabo arcades ſuperare oēm græciā antiquitate teſtat̄. Tellus ꝑ metonimiā nā quod tenet pro eo qđ tenet̄: hoc eſt gens: quæ in ea tellure arcadica eſt orta prius. ¶ Luna quæ pri⁹ nata eſt quā luna. Si credit̄ ulli de ſe: ſi cui eſt adhibēda fides de rebus ſuis referēti: quaſi nata prior luna ſi illi credendū eſt: Habet nomē a magno arcade: denominat̄ arcadia ab arcade Iouis & Themiſtus: aut Caliſt⁹: Sed de Caliſtone & filio relatis in cœlū dicemus inferius. Veꝝ arcadia ut Euſthatius aſſerit noiata eſt aliquando pelaſgia: aliqñ parraſia: aliquādo lyconia: aliquando gigātis: aliqñ azania. ¶ Hinc: ex arcadia. ¶ Fuit euāder: quē diximus Carmentis filiū. ¶ Qui q̄q̄ clarus: licet eſſet illuſtris. ¶ Vtroque ſanguine: materno & paterno creditus filius mercurii ex carmēti. Vnde & in æneid. Vobis mercuri⁹ pater. Alii dicere filiū Pallantis: pronepotis illius magna pallātis regis arcadiæ; cuius filia Cryſe nupſit Dardano: ex qua dvamāta genuit: qui ſucceſſit auo materno: Sed de his, in quarto dicemus. ¶ Erat tñ nobilior ſanguine ſacræ matris: nobilior erat materno genere: qm̄ illa nimpha: & ſacra: & fatidica erat: & honores diuios aſſequuta: ēt ex eo que arcades aiūt Carmēti filiā fuiſſe pallantis filii primi licaonis. & palladis cōtubernalē. Ferunt. n. louē pallada educandā pallāti dediſſe. ¶ Quæ: carmētis. ¶ Simul poſtq̄. Cōcepat aīo æthereos ignes cœleſtes & diuios ſpiritus. Cū altius cogitatiōe ī cœlū elata hauſiſſet diuinā mētē: ut uaticinātes ſolēt: ut ē illud agitāte caleſcimus illo. Dabat uera carmīa: dabat rñſa & oracula carminibus. ¶ Ore pleno dei: pleno numinis appollinei: nā ut ex Plutarco diximus phœbo dedicata carminibus uera ꝓdicebat. ¶ Dixerat inter cætera quæ illa uera ꝓdixerat: hoc Euādro filio dixit īminere: ſibi tumultus & ſeditionē ī populo: qua rōne eēt a pr̄ia fugiēdū: qđ exitu cōprobatū. ¶ Sed ſolabat̄ eū parēs: qđ ī italia eēt ſedē habitur⁹ quo ille parata claſſe uenit. Dion. ait Euādri claſſem ex arcadia nō publico cōſenſu miſſam: Sed diſſedēte populo inferiorē partē ultro exceſſiſſe contigiſſe autē eo tpe eſſe regē aboriginū. Fauū Martis ꝓnepotē. qui cum multa charitate arcades ſuſcepit: deditque agri portionē: q̄tā uoluerūt. Arcadeſque Carmēti diuina aperiēte collē ellegiſſe: uicū extruxiſſe: nomē īpoſuiſſe pallātiū a metropoli eoꝝ in arcadia. Euſtathius aliter ſētit. Nam ubi tyrrhenoꝝ meminit. ita de his ſubdit. In tyrrhenis ſunt pelaſgi: qui propter illue aliquando uenerūt acyllene ex arcadia euādro quodā eoꝝ duce. Regnāte autem in arcadia Agamede Stymphalio. Hic

PAV. MAR.

arcades fugaſſe omnem græciā uetuſtate

Vaticiniū carmentis d factis euandri

ut dicāt fatidice matris ſue populū cōgregās in italiā uenit ibiq; ſeuit. Pani tēplū dedicās: collem muniit. pallētiūq; noīauit a pallēte filio: quē extinctū ī uertice ipſius collis ſepeliit. Vñ ēt nūc latini regū digna loca palatiū uocāt p detractionē duarū līgdarū. Et rogus īnqt euādrū arcadiæ regē: a Pallāte urbe deſcēdentē in italiā cū mediocri turba popl'orū ueniſſe: Faunūq; & agrū: & mōtē benigne cōceſſiſſe. Et qm̄ pallātiū & pallatiū attigimus: de eo quoq; diſſeramus: qm̄ alii aliter dicunt. Varro dictū oñdit palatiū: qd pallātes

Palātiū & palaūnū uñ

cū euādro uenerūt: g ēt palatini & aborigines ex agro rheatino: qui appellat̄ pallatiū: ubi cōſederunt. Sed hoc alii a palatia latiu putarūt. Eūdē hūc locū a pecore dictū putāt qdā: itaq; Neuius balātiū appellat. Pōpeius uero ita īnqt palatiū .i. mons Romæ appellatus eſt: qd ibi pecus paſcēs balare cōſueuit. Vel qd pallare .i. errare pecudes ſolerēt: uel qd ibi Hyperborei filia Pallāto habitauerit: quæ ex hercule latinū pepit. Alii eundē: qd Pallas ſepultus ſit exiſtimāt appellari. Nec ꝑtereūdus ſilētio Cyrillus autor græcus. qui ſic īnqt Pallatiū nomē inuenit ex hoc in mōte palatino ubi Fauſtulus habitauerat Romuli nutriti⁹ poſtea Cæſar Auguſtus hēt domiciliū: & inibi quoq; ꝑtoriū. Et ꝓpterea ēt: ſi alibi diuerſat̄ impator. ei loco nomē palatii habuit. ¶ Sed ad rē redeamus. ¶ Dixerat hæc: Carmētis. ¶ Inſtate mot⁹ nato: iminere filio Euādro tumultus & cōmotiōes: ſeu ſeditionē: ut ex hiſtoria ēt habet: & ſibi mr̄i. Præterea & mlta alia .ſ. ꝑdixit. ¶ Nacta fidē tpe: q̄ ſortita iūt effectū. Nā fuere poſtea uera. Nā iuuenis. Euāder fugat⁹ diſſēſiōe: & ſeditōe ciuili ¶ Cū matre nimium uera: ut eſt illud in Heroid. Ah nimiū miſere uates mihi uera fuiſti. ¶ Deſerit arcadiā patriā regionē. ¶ Et larē: domū ꝓpriā. ¶ Parraſiū. arcadicū. Nā ut oſtēdimus parraſis dicta ē. Arcadia.

Cui genitrix flēti fortuna uiriliter īnqt.
(Siſte ꝑcor lachrīas) iſta ferēda tibi eſt
Sic erat ī fatis: nec te tua culpa fugauit.
Sed deus offenſo pulſus es urbe deo:
Non meriti: pœnā pateris: ſed numīs irā
Eſt aliqd magnis crimē abeſſe malis:
Cōſcia mēs ut cuiq; ſua ē: ita cōcipit itra
Pectora ꝓ facto ſpēq; metūq; ſuo
Nec tñ ut prim⁹ mœres mala talia paſſus
Obruit ingētes iſta ꝓcella uiros:

ANT. FAN. ¶ CVI genitrix flenti fortuna uiriliter īnqt (ſiſte præcor lachrimas) ſta ferenda tibi eſt. propoſitio eſt in qua mater filium admonet dicens fortunam aduerſam magno ac uirili eſſe animo tolerādam: ut quicquid erit ſuperāda omnis fortuna ferendo eſt. Sed illud ſiſte præcor lachrymas per interpoſitionem legendum eſt. Confirmatur autē hæc propoſitio ratione: & deinde ut minuatur dolor Euandri. ſubiciuntur exempla & uulgatiſſima illa ſententia. Omne ſolū forti patria eſt deus: uel fatū Iouis .n. uerba fata ſunt

Cadm⁹ uel quicunq; deus offenſus parricidio. Cadmus in aonia conſtitit exul humo: Agenor rex phœniciæ iuſſit cadmo ut quæreret ſororem europam lege impia ut non reuerteretur niſi ea inuenta: qua diu fruſtra quæſita Cadmus exul in boetiam uenit ubi thebas ædificaſſe dicitur.

¶ CVI genitrix: uerba hæc carmētis quibus mœrentē filiū qm̄ patria pelleretur artificioſiſſime cōſolatur. & quan

PAV. MAR. q̄ diximus: diſſidēte populo pulſum. iñ ex noſtris ſunt qui dicant ideo fugatū ꝙ patrē inſcius interemiſſet hoc interpres. Virgilii teſtat̄ honoratus. Idē oſtendere uelle poeta uidetur: Nā & eo tēdunt matris argumēta: nō ſcelere eum deliquiſſe Prima tñ argumētatio hæc eſt ad dolorē illius leniendum noli lachrymari: accidit ratio: qa forti aīo debes aduerſam ſortē ferre. ¶ Accedit cōfirmatio: qm̄ uolebāt fata. quorū uolūtati reluctari nemo pōt: Deinde eſt alia cōſolationis efficatior ratio ideo n œrere nō debes: quia nō tuo ſcelere pulſus: ſed uolūtate numinis tua imprudētia læſi. ¶ Cui: euandro. ¶ Flēti: cū fugeret. ¶ Genitrix. Carmētis mater inquit. ¶ Siſte lachrymas: quaſi noli lachrymari. ¶ Iſta fortuna. quæ eſt nunc tibi aduerſa: aut iſta calamitas q̄ tibi ītulit fortuna. ¶ Eſt ferēda tibi: tolerāda a te. ¶ Viriliter: forti atq; cōſtāti animo: ut uirū decet. Illud .n. ad laudē ſpectat fortitudinis: æquo animo tolerare aduerſa. ¶ Sic erat in fatis; ita ab initio fatali neceſſitate datū erat: ut effugere nullo modo poſſes. ¶ Nec tua culpa fugauit te: quaſi tu ſine crimine & culpa facti es pulſus quia imprudēter deliqſti. nō ergo tuū crimē te pepulit. Sed deus ipſa dei uolūtas: qd ēt ad fatū potes referre. Nā dicunt fatū qd dii fantur: & deorū uoluntatē. Ci. tamē ſic definit fatū id appello: quod græci hemarmenē dicunt: hoc eſt ordinē ſeriēq; cauſarū cū cauſa cauſam ex ſe gignat: ea eſt ex omni æternitate ueritas fluens ſempiterna. ¶ Pulſus es urbe: pallantio patria. ¶ Deo of-

Fatum himarmenem dictam

fenſo: quē non culpa: ſed imprudētia offendit: aut offenſo irato domui & tibi. ¶ Nec meriti alia argumentatio qua oſtēdit illa leuiora: quæ ſine culpa eius inferuntur ratio quia magnū eſt: non delinquere ſcelere. Confirmatio quaſi ex prouerbio ſumpta: nā quicqd agunt homines intentio iudicat omnes: Deinde exornatio ab exēplis: quæ ēt uehemētia ſunt ad ſuadendū. ¶ Nec pateris pœnā meriti. quaſi nō plecteris exilio tuo delicto: quod Mœreris. Sed irā numīs. pateris quod habes iratū numē. ¶ Eſt aliquid: qſi nō patū eſt imo ad utilitatē redundabit. ¶ Abeſſe crimē: facti uoluntatē peccādi. ¶ A tātis malis: quæ poti⁹ in fata aut in deos referant̄. qui in merita hominū. ¶ Vt ſua mens eſt cuiq; conſcia: quaſi ut unuſquiſq; eſt conſcius ſui ipſi⁹ ſiue bonæ: ſiue alienæ uolūtatis: ſiue ſceleris: ſiue officii. ¶ Ita concipit intra pectora: in animo ſuo. ¶ Pro fato ſuo: pro eo quod deliquit ſiue uolēs ſiue inſci⁹: &. ¶ Spem futurorū cōmodorū. ¶ Et

Inter ſpē & metum

metum incōmodorū: nā ſi alioquin pius imprudentia peccauit poteſt bene ſperate. Si autem ſcelere. male ſperandū eſt. ¶ Nec ta. ut ab exēplis quoq; moueat: non eū eſſe primū inquit. q talia mala ptulerit: ſed heroes multi ut illud aſſerer̄ uideat̄ quo eſt in meta. neq; .n. fortūa quærēda iſta tua eſt ſimiles: aliorū reſpice caſus. Mitius iſta feres. ¶ Nec tamen mœres: nō tu doles aut luges. ¶ Vt primus paſſus talia: ueluti ſi primus eſſes qui in talem incideris exilii calamitatem. ¶ Iſta procella: calamitoſum exiliū. ¶ Obruit imergit & eſt tranſlatio a tempeſtate: qua fit naufragium. ¶ Ingentes uiros: quaſi magnos heroas.

ANT FAN.

¶Paſſus idē tideus:Mos fuit apud antiquos ut reus homicidii exularet:ut exiliū dira pœnā ꝑ cæde lue bat:in regū tn̄ legibus autore Seruio lectū ē noxios homicidii arietis damno pœnā luere. Cæterū tide⁹ Oenei filius pollutus ſanguine Melanippi fr̄is ſui: quē in uenatiōe icautus occiderat i exiliū abiit & cōtu lit ſe ad Adraſtū regē argiuoꝝ cū nōnulli dicūt auūculū occidiſſe:alii aliter. Sed cōſtat uidet̄ iterēptū ab eo fuiſſe Germanū ut pollutus placuit fraterno ſanguie tydeus. Sane hic Tydei frater Melanipp⁹ nō me nalipp⁹ dicēdus ē cū uócet̄ a græcis ΔΟΚΟΘΕΘΟ Et idē pagaſe⁹ Iaſon. Afferunt̄ exēpla īgētiū uiroꝝ qb⁹

Thide⁹ Homicidii reorum pœna melanippus Iaſon exulauit

Paſſus idē eſt tyriis q̄ quōdam pulſus ab oris
Cadmus in aonia cōſtitit exul humo:
Paſſus idē tydeus:& idē pagaſeus iaſō:
Et quos p̄terea longa referre mora eſt
Omne ſolū forti p̄ria ē:ut piſcib⁹ æquor
Vt uolucri uacuo quicq̄d i orbe patet:
Nec fera tēpeſtas toto tamē errat i āno
Et tibi crede mihi tempora ueris eunt:
Vocib⁹ euāder & firm[ata] mēte parētis
Naue ſecat fluctus italiamq̧ tenet
Iāq̧ ratē doctæ mōitu carmētis in amnē
Aegerat:& triſtis obuius ibat aquis.

cōtingit exulaſſe qd & talis eſt quē mater cōſolatur & ne mo ſordid⁹ atq̧ ignobilis uel iſignis iſamia ut apud Plu. legimus exilii pœnā ſubire cōſueuit. Sane iaſon poſt iter fectū Peliā dolis Medeæ Corinthū abiit ubi Creuſā Cre ontis regis filiā duxit uxorē Quare a Statio iure leuis di ctus eſt ob animi uidelicet mobilitatē. Nullā enim firmo amore poſſedit uxorē q̄ ipſam quoq̧ Hypſipylē pietate inſignē deſerere nō erubuit. Sciendū Iaſonē dici Pagaſeū hoc ē theſſalū qa æſonis filius fuit fr̄is peliæ regis theſſa liæ Legimus āt pagaſas emporiū fuiſſe uicinū iolco quo ex loco Pelia Iaſonē ad nauē argo foras emiſit unde Paga ſas dictas uolunt ꝙ is ibi nauē argo cōpegerit. Alii ꝑpter uicinos fontes ipſi loco nomen īpoſitū putāt ΠΗΓΗ Η.Π. fontē ſignificat:uñ Pagus & paganus deducunt̄ Philoſte phanus autor eſt lōga naue iaſonē primum nauigaſſe:ut Ply. refert. ¶Oē ſolum forti patria eſt. Vt ſubitis bonis gaudēdū non eſt:ita nec malis deſperandū:ſed medius te nor ſequēdus eſt. Itaq̧ uir forti exilio nō triſtat̄ q̄ppe qui totū orbē unā urbē eſſe cenſet nec Romanū ſe aut Athe nieſem:ſed mūdanū exiſtimat. Vnde Socrates īterrogatus ut inq̄t Cicero:cuiatē ſe eſſe diceret:mūdanū i quit. Totius enim mundi ſe incolā & ciuē arbitrabat̄ & Diogenes teſte Laertio cū quidā ꝑcontatus eſſet: unde eſſet:mundanus ait. Thuſcis obuius ibat aquis: Tyberinis:quia tiberis e Thuſcia labitur.

Pagaſe⁹ Iaſon Pagaſæ Pagus Pagan⁹ Socrates nundanū ſe eē dixit

PAV. MAR.

¶PASSVS:arguit nunc ab exēplo cadmi Agenoris phœniciæ regis filii:qui miſſus ad inquirēdā euro pam ab Io raptā Durā a patre legē accepit:niſi inuēta illa in patriā ne rediret ex quo exul in boetia ſedē ſi bi delegit:thebaſq̧ cōdidit. ¶Cadmus eſt paſſus idē:quod tu.ſ.hoc eſt exiliū. ¶Qui quondā pulſus a pa tre.ſ. ¶Ab oris tyriis:a phœnicia:ſeu a tyro clariſſima phœniciæ urbe. Vñ ꝑfecti ſunt aliqñ colōi & i lybiā & fretū uſq̧ athanticū. ¶Cōſtitit exul in humo aonia: in boetia. Nā aonia ꝑs mōtana boetiæ. ¶Paſſus idē. nunc ab exēplo. ¶Thidei & Iaſonis. qui a patriis quoq̧ ſedibus exularet. Thideū aliq̄ dicūt fratrē menalyppū uenādo imprudēter occidiſſe. ſed Diodo. cū ſcribit Polynicē ad Adraſtū confugiſſe proſequi tur hoc tp̄e thy. œnei cū in calydone calcatum Lycotheūq̧ nepotes occidiſſet ex æthølia profugit in ar gos. His Adraſtus benigne ſuſceptus quodā reſponſo motus. utriq̧ filias uxores dedit Polynici argiā: dei philē. ¶Thy. Thide⁹: œnei regis calido.f. ¶Paſſus idē:hoc ē exiliū. ¶Et idē:ē paſſus. Iaſon pa. theſſali cus a pagaſis in theſſalia:& Stra. teſte pagaſas dictas eſſe aiunt. quod in eo loco nauem argo cōpegerit:ue propter uicinos fontes.i. pagas. Iaſon a pelia in colchos miſſus eſt. Victor reuerſus poſt dedicatā nauem argo neptuno ad creontē corinthiorū regem diuertit. Secumq̧ uitæ reliquum tempus egit corinthi ut te ſtis eſt Diodorus:& hoc eſt quod in libris de ponto inquit. ¶Exul ab æmonia pirenida ceſſit ad undam: Quo duce trabs colcha ſacra cucurrit aqua. ¶Præterea & quos:ēt & alii paſſi ſunt idē. ¶Quos referre longa eſt mora:quaſi nimiū īmorarer ad referēdū. ¶Omne ſolū:loquitur ex ſentētia:uiro forti:ubiq̧ eſſe patriā:iuxta illud. Omnibus eſt inquam cōmunis patria tellus: Vt uacuum uolucri:piſcibus utq̧ mare eſt. ¶Omine ſolū:omnis tellus. ¶Eſt patria forti uiro:qui fortitudinis laude excellat. Quid eni eſt tot⁹ or bis:niſi unius urbis inſtar:quæ in plures uicos & regiones diuiſa ſit quocūq̧ ieris:in eadē eſt urbe: ſic in ea dem patria:nec aliud eſt in aliam regionē demigare:niſi domū ipſam cōmutare. ¶Vt æquor: mare eſt pa tria. ¶Piſcibus. quia oībus aqua cōmunis. ¶Et uolucri. ut auibus patria eſt. Quicq̄d patet ī orbe uacuo. hoc eſt in aere:uacuū enim aera poetæ dicūt. Quod nō ꝓbat Ar. cū arguat nō eſſe dare uacuū in rerū na tura. ¶Nec fera a ſimili arguēs illud cōnectit affutura quoq̧ illi tēpora lætiora Similitudo a tēpore ſumi tur nō toto anno durare hiemē:ſic nec ſemꝑ illū in calamitate futurū. Nec tñ fera tempeſtas:aſpera hyēs. ¶Erat in toto anno:quia per totū annū nō durat:ſed uerna:æſtiuaq̧ ſerēitas redit. ¶Crede mihi. matri tuæ uera prædicēti. ¶Erūt & tibi tēpora ueris. erūt lætiora fœlicioraq̧ tēpora. ¶Vocibus euāder. iam firmatus ΕΘΟΦΟΘΗΤΩ quæ mari obediens claſſe in italiā ueniens in colle poſtmodū ab ſe munito requie uit. ¶Euander firmata mēte:iā animo roborato & cōfirmato. ¶Vocib⁹ parentis ſuaſione & oraculo fati dicæ matris. ¶Sectat̄ fluct⁹ naue:nauigat ionium:& triremū æquor:&. ¶Tenet italiā:, nā poſt lōgā na uigationē appulit italiā. ¶Iāq̧ ratē:iā arcades italiā appulerāt & fatidica nimpha monēte:īgreſſi ſūt ho ſtia tiberina. Cūq̧ aduerſo amne nauigarēt attollētibus iā ſe a dextra collibus:correpta ē illa diuio furo re & firmato curſu:uix cōtieri potuit quin i ripā deſiliret. Prælertim cū deſerta tūc illa loca:ꝓnoſceret q̄ta eſſent futura. ¶Salutat ergo:& de illis ora culū aperit. ¶Iāq̧ egerat:euāder īpulerat. ¶Ratē naui. Verū ut pon. inquit rates uocāt ligna colligata. quæ ꝑ aquā agunt̄ quo uocabulo īterdū etiam naues ſignificā

De tydeo fugato ex calidōe

Pagaſus

Fatidicæ carmentis rīſum de futuris reb⁹

tur. ¶ In amnē.in fluuiū tyberinū. ¶ Monitu doctæ carmentis.qſi ita fatidica matre monēte. Et ibat ob uius aduerſus. ¶ Tuſcis aquis:aquis tyberinis: nauigabat aduerſum fluuium qui ex hetruria labitur.

Flumis illa latus cui ſūt uada iūcta terēti
Apiſcit:& ſparſas per loca ſola caſas:
Vtq; erat imiſſis puppē ſtetit añ capillis
Continuitq; manum torua regētis iter
Et ꝓcul i dextrā tendēs ſua brachia ripā
Pinea non ſano ter pede texta ferit:
Neue daret ſaltū ꝓperans inſiſtere ripæ
Vix eſt euandri uixq; retenta manu:
Diiq; petitorum dixit ſaluete locorum
Tuq; nouos cœlo terra datura deos:
Fluminaq; & fōtes qb⁹ utiť hoſpita tell⁹
Et nemorum ſiluæ naiadumq; chori
Eſte bonis auibus uiſi natoq; mihiq;:
Ripaq; fœlici tacta ſit iſta pede:
Fallor an hi fient ingentia mœnia colles
Iuraq; ab hac terra cœtera terra petet:
Montibus his olim totus ꝓmittiť orbis
Quis tantum fati credat habere locū
Et iā dardaniæ tāgent hæc littora pinus

ANT. FAN.

¶ FLVMINIS illa la.c.ſ.ua.iu.terenti Aſpicit:Dextrū latus flumis dicit aduerſus uim tyberis nauiganti. Si.n.carmēti ſecūdo flumine ueheref ad ſiniſtrā ripā. Terentū hꝛret q locus eſt i cāpo Martio ſic dictus ꝙ ara ditis pr̄is ꝛ ꝓſerpinæ ibi terra cōderef. Antiq.n.ut ait feſtus diis ſupis in ædificiis a terra exaltatis ſacra faciebāt diis terreſtribus in terra diis uero inferis i effoſſa terra. Detecta ē āt ara Terēti quo tpe Valeſius duobus filiis & filia ad deſpatione uſq; medicoꝝ laborātibus ſalutē quærens autore Valerio maximo ubi de ſæculariū ludorū initio loquiť arā emptu rus reliqt nōnullos in cāpo Martio:ubi Terētū fuiſſe diximus ut cōſtituēdorū fundamētorū gr̄a terrā ad ſolidū foderēt qui egeſta humo.xx.pedū altitudinē aiaduerterunt arā diti pr̄i & ꝓſerpinæ inſcriptā q̄ poſtea Va. publicola cæſis atris bob⁹ lectiſternioq; ac ludis trinoctio factis terra ut añ fuerat obruit in eo loco:deide (at qbuſdā placet) ſacra trigeſimo quoq; anno inouari conſueuerunt:uñ illud eſt Mart. Bis mea Romano ſpectata eſt uita terento. ¶ Pinea texta:Nauis tabulatū:q̄uis e pinu ipſe quoq; naues utiliſſimæ fiāt. Vir. Dāt utile lignū nauigiis pinus. ¶ Eſt.n. hæc arbor:teſte Plynio aduerſus cariē tineaſq; firmiſſima Nouos cælo terra datura deos:Romulū:iuliū ceſarē. Auguſtum. ¶ Fallor an hi fient ingentia mœnia colles. Fiet urbs cui omnia mundi miracula ceſſura ſunt.

Terentum ara

De ualerio publicola

De pinu

Pinus

PAV. MAR.

¶ ILLA:carmentis aſpicit. ¶ Latus fluminis:dextram tyberis ripā. Cui lateri ſcꝫ ripe ſunt. ¶ Iūcta ꝓxima. ¶ Vada terēti:uadoſa loca p quæ terentū uadebaf. Terētū al q eſſe putāt inter palatiū & auentinū:locū in quē carmentis deſiluit. Pō.tñ terētū īngt locus eſt in cāpo martio dictus.qd i eo loco ara ditis pr̄is i terra occultaref. Nota eſt hiſtoria quā Vale.maxim⁹:refert Valeſii ruſtici hitātis uicū ſabinæ regiōis.eo i loco arā diti:ꝓſerpinæq; iſcriptā repiſſe ibidēq; ob liberatos filios imolaſſe nigras hoſtias:triduo illo ꝑ ludos & lectiſternia feciſſe. Exēplū publicola ſecutus:boues mares atros diti:fœmias ꝓſerpinæ imolauit lectiſternia:& trinoctes ludos facit ide iſtitutos tauros ludos putāt i honorē deoꝝ īferoꝝ. Pō.āt.refert ad tpa. Tarqnii ſupbi:cū magna īcidiſſet peſtilētia i mulieres grauidas:quæ fuerat facta ex carne diu uēdita tauroꝝ ob hoc diis iferis īſtituti:& tauri uocati ſūt. ¶ Et aſpicit:uidet ipſa carmētis. Caſas ſparſas:aliq paſtoꝝ tuguria uelut hic īde diſpſa. ¶ Per loca ſola:colōis caretia. ¶ Et ut erat:quēadmodū. ¶ Immiſſis capillis:paſſis & pēdētib⁹ lōge crinib⁹.imiſſū.n.p dimiſſū.i.lōgius pēdēs. Vñ Silena barba imiſſa:& itōſo capillo. ¶ Stetit Añ puppi:quo ex loco Triremē egreſſuri i terrā diſiliūt. ¶ Et torua:ferox:& furēs:qa diuio ſpū repleta. ¶ Cōtinuit manū regētis iter:illius q temonē gubernabat:tenuit manū:ne ulterius ꝓgrederef: ſed i ripā deflecteret & curſum ſiſteret. ¶ Et tēdēs ſua brachia:extēdēs ꝓcul. ¶ In dextrā ripā:tybridis ſub ipſis collib⁹. Ferit piea texta:ipſa nauis tabulata. ¶ Nō ſano pede:ſed furēte.ut repletæ ſpiritu ſolēt. ¶ Neue ꝓperās īſiſtere ripe:ꝓperās egredi & ſiſtere in ripa tybridis. ¶ Daret ſaltū.ne deſiliret ¶ Vix & uix:cū difficultate ¶ Eſt retēta māu euādri:uix potuit eā retinere filius euāder:quin deſiliret. ¶ Diiq; petitoꝝ:oratio carmētis ad latinos colles. Quos ſimul & locoꝝ numina ſalutat & ut bono omine niſi ſint optat aperitq; oraculo ſecreta fata. Extruēda illis i collib⁹ mœnia habitura totius orbis mōarchiā. ¶ Troianoſq; iā affuturos:& fœminā noua bella cōcitaturā piturūq; nepotē pallāta:ſed nō oino multū:Quinetiā p æneā ad uehenda troiana ſacra.& ea i poſteꝝ i tēplo ueſte ſeruāda:gubernādaq; p Cæſarē oīa:& auguſtæ domui impium orbis deberi. ¶ Dixi:ſaluete o dii locoꝝ petitoꝝ:numia hoꝝ locoꝝ quo nos ex arcadia uenim⁹. ¶ Et tu o terra:ſalue etiā cū tellus. ¶ Datura:q̄ dabis. ¶ Nouos deos cœlo:quos nō ipſa accipies ut cæteros: ſed tu dabis:& hoc ob romulū:& Cæſarē:q i deos relati ſunt & Vale.reliquos ingt deos accepim⁹ cæſares dedimus & ¶ Flumina.ſaluete &. ¶ Fōtes etiā:ſaluete. Quibus:fluminib⁹ & fōtibus. ¶ Vtiť tell⁹ hoſpita:q̄ nos alienigenas hoſpitio ſuſcipiet:& ſaluete. ¶ Diue nemoꝝ:driades:& Amadriades. ¶ Dryades deæ nemoꝝ a Δρῦς qd eſt.q̄rcus:& ὅος locus arbuſtus. Amadriades:q̄ cū arborib⁹ naſcunť & moriunť:& ſaluete Chori naiadū coetus nimphaꝝ q̄ fluminib⁹ & fōtibus ꝑeſtis. ¶ Eſte uiſi:uos loca: & locoꝝ dii eſtote uiſi &. ¶ Nato:euādro &. ¶ Mihi:Mart. ¶ Bōis.ouis bono augurio:& fauſto fœliciq; omie: &. ¶ Hæc ripa tyberia. ¶ Sic tacta felici pede feliciter attigam⁹ ripā hāc. ¶ Fallor:nūc icipit uaticiari igētē in ipſis collibus urbē extruēdā:totiq; urbi dñaturā eidēq; leges & iura daturā. ¶ Fallor:decipior ne:an ueꝝ ē qd mēte cōcipio. An hi colles fiēt ingētia mœnia:an i his collibus magna urbs ſurget:&.n. ſeptē colles complexa ē urbs ipſa palatinū:capitolinū auētinū:cœliū:exqlinū.uiminalē:qrinalē & ¶ Cætera ter.uniuerſus orbis. Petet iura ab hac terra:hæc.n.tellus iura dabit gētib⁹ uniuerſis. ¶ Tot⁹ orbis olim futuꝝ. ¶ Pro

Inuocatio ad deos romanoꝝ in uaticinio carmentis

mittiť a diis & fatoꝝ decret┐. ¶ His mōtibꝰ: ubi cōdeť urbs. ¶ Quis credat locū: hūc. ſ. nūc icultū & ſolū Habere tātū fati. ut tātū ſibi ꝑmittāt quo ſit dn̄aturus uniuerſæ terræ. ¶ Et iā iā aderunt troiane naues: & hic quoq; queadmodū ad troiā ꝑ fœmina bella geretur: & Virg. Cā mali tāti coniūx iteꝝ hoſpitia teucris Externiq; iteꝝ thalami. ¶ Et iā dardāiæ pinꝰ: troiānæ naues ex piu fabricatæ. ¶ Tāgēt hæc littora: uēiēt in hāc orā Italicā. ¶ Et iā dixit: q̄ſi nō multo poſt: at … Dion. iuqt ānis ań res troianas ī italiā Euāder uēit — De lauſnia fatū

Hic quoq; cā noui fœmina martis erit
Chare nepos palla fūeſta qd iduis arma
Indue non humili uindice cæſus eris
Victa tn̄ uinces euerſaq; troia reſurges
Obruet hoſtiles iſta ruina domus
Vrite uictrices neptūia mœniā flammæ
Non minor hic toto ē altior orbe cinis
Iam piꝰ æneas ſacra & ſacra altera pꝛēm
Afferet: iliacos accipe ueſta deos:

¶ H… C. quoq; ca. no. fœ. mar. erit. Vt alibi fuit Helēa ita hic … lauinia erat cā belloꝝ. Vir. Cauſa mali tāti cōiūx iterū hoſpitia teucris. Funeſta qd induis arma Quia Pallas Euādri filius interficieť a Turno: ut pallātis pueri uictum quē uulnere Turnus ſtatuerat. ¶ Indue nō humili uīdice cæſus eris: Præuiſa morte pallātis ſuadet ne arma īduat. cognita uero uincta ſubiūgit indue. Obruet hoſtiles iſta ruina domos: Romani a ruina. Troianā per æneā deducti græcoꝝ domos obruēt. nā. L. Mumiꝰ cui uictoria Achaici cognomē dedit oī achaia. In ditionē accepta Corinthū achaiæ caput & græciæ decus ubi Romanoꝝ legati uiolati fuerāt ex ſenatus cōſulto diruit Vir. Veniet luſtris labētibus ætas cum domus aſſaraci phthiam claraſq; micenas ſeruitio ꝑmet: & uictis dominabitur argis. Sed & alii quoq; græcos domuerūt ut. Q. Celius Metellus cui. L. Mumiꝰ uictoriā itercæpit & multis ānis antea Curius & Fabritius a quibus pyrrhus ſuꝑatus eſt. Quare Virg. teſte. A. Gel. reꝑhenſus eſt diuerſas pſonas & tpa cōfundēs ubi ait. Eruet ille argos agamēnōiaſq; mycenas Ipſum quæ æacidē genus armipotētis achilli Vltus auos troiæ tēpla & temerata Mineruæ. Vnde ſi medius uerſus eximať nihil eſt ꝙ reꝑhendi queat. ¶ Iliacos accipe ueſta focos: ſacra ueſtalia de quibus ſuo loco dicemus: æneas e phrygia in italiam tranſtulit: ut ſic ait: Et manibus uittas ueſtamq; potentem Aeternumq; adytis effert penetralibus ignem Ea prius in urbem dicitur Numa Pompilius intuliſſe. — ANT. FAN. — L. Mumius achaicus: Corintū diruit — Sacra ueſtalia Iulius

¶ HIC quoq; hic etiā in latio uēit ad troiā. ¶ Fœmia lauina latini filia. ¶ Erit cā noui martis: noui belli iter turnū & æneā de quo īferiꝰ dicemꝰ. ¶ Chare ne. uaticinať nūc de nepote: hoc ē de pallāte euādri filio eo bello pituro: ſed nō ſine ultiōe: nā & iterēpturē æneas iter: & poeta q uaticiniū refert ꝑ hæc alludit ad uirgilianā æneidē: ubi latius bellū illud explicať. Dion. tn̄ id nō aſſerere uř: cū referat polybiū megapolytanū oſ̄dere adoleſcētē pallantē ibi mertuū: & nomē dediſſe loco fuiſſe uero pallātē: ex hercule & dyna euādri filia natū & ſubdit Diony. Ego tn̄ neq; ſepulchrū romæ pallātis ullū uidi: neq; parētalia neq; aliud ex conſuetis ſacris cognoſcere quicq̄ potui: uelut euādro & aliis heroibus & carmēti aras erectas: & reliqua: Euſtathius tn̄ oſ̄dit pallātē euādri filiū fuiſſe: & in eo colle ſepultū: & pallantiū ab eo denoiatū o. ¶ Palla care nepos: qa filii filius. Quid induis arma funeſta: mortē & funus afferētia: q̄ſi qd ibis in militiā in qua hoſtili manu moriere. ¶ Indue. ut exhortetur: cū dehortari uiſa ſit id ne exterreat: qd caſurus ea militia ſit. Nā puſillanimis eēt mortē ſubterfugere. ¶ Ergo īdue: eſt cū ſis ſub ipſis moriturꝰ. ¶ Nō eris cæſus: iterēptus. ¶ Hūili: obſcuro aut ignobili. ¶ Vīdice ultore: ſed nobili & magnanio. & illuſtri. Te. n. iterimet turnus rex rutuloꝝ: & æneas de eo uindictā & ſuppliciū ſumet Vīdictā dictā uolūt a Vindicio. Qui cōiurationē direxit illoꝝ iuuenū q erāt tarqnios recepturi: ut teſtis ē Liuiꝰ. ii. ab. ur. cō. ¶ Victa tn̄: uaticinabať illa ań bellū troianū: & mēte cōtēplabať iam uictā: & euerſām troiā ꝓdicit ergo eā uicturā & reſurrecturā atq; hoſtes domiturā: tu. ¶ Troia uicta: a græcis. ſ. Vices ipſos hoſtes & euerſa: q̄ græci diruūt: Reſurges ſed ī italia: & hoc pp urbē romā ab æneæ ꝓnepotibꝰ ædificādā. ¶ Iſta ruina: imo illā exiguā ꝙ tuis ſuperit ruinis. ¶ Obruet: euertet. ¶ Hoſtiles domos: urbes græcas. Nā oīs græcia ſuccubuit rōanis & corithū totiꝰ græciæ lumē fūditꝰ euerterūt. ēt & qd Vir. inqt cū domus aſſaraci phthiā claraſq; mycēas. Seruitio ꝑmet: ac uictis dn̄abiť argis. Sed Oui. locū hūc. a Proptio accepit: dicēte Dicā roma cades: & troica roma reſurges. Verū Ouidius de troia locutus Proptius aūt de urbe roma. cuius īperiū. ccel. poſtea annis defluere cepit: ſed oīno reſurrectura eſt: licet ēt nūc impet aliq̄ ex parte: ſed erat lōgiꝰ impatura & priſce maieſtatis formā reſumptura ante tēpora ꝓnepotū. ¶ Vrite: per quādā ironiæ ſpēm in græcos inquit. Redigite troiā ī cineres. at hic cinis & uos ſubiget: & toti dn̄abiť orbi. ¶ Flāme uictrices: flāme uictricis græciæ. ¶ Vrite neptūia mœnia: ipſa troiana. ¶ Pergama a neptūo: phœboq; cōſtructa. His cinis troianæ urbis q̄ i cinerē redigitis: ¶ Nūc minor: qa uobis iferior. ¶ Eſt altior: ſublimior. ¶ Toto orbe: qa tāti ē: ut toti orbi ſit iperaturus. ¶ Iā pius æneas feret troiana ſacra in latiū. & deos penates: q ī tēplo ueſte ſeruabūtur. ¶ Iā æneas pius afferet ſacra: troiana: & q̄ fuerūt. illa qdē quæ ab hectore fuerāt cōmēdata. ¶ Sacra ſuoſq; tibi cōmēdato rōa pēates &. ¶ Afferret patrē p appoſitionē. ¶ Altera ſacra: altera a prioribꝰ nā illa deoꝝ imortaliū. hoc uero hoīs: ſed quē ipſe in deos rettulit nā pro deo coli uoluit: At hoc ī loco cū afferret patrē dicat. itelligamus de troia in ſiciliā. ubi extinctū ſepelit: nō deſunt q dicāt: cū quoq; ueniſſe in latiū o. ¶ Veſta accipe deos iliacos: deos troianos. de tēplo ueſte itelligit: quod poſtea numa cōdidit ubi ſeruata ſunt ſacra troiana: & palladiū & dii penates. Nā cū his idem æneas ueſtā & eius myſteria tulit in Italiā. Vnde ſubdit ad illa hectoris uerba ſic ait. & manibus uittas: ueſtēq; potentē: æternūq; adytis effert penetralibus ignē Romæ autē poſtea ea ſeruata ſunt cū deoꝝ penatium: ſimulachris de quibus diis apud Theodoſiū diſſeriť. Nigidius aūt de diis li. xix. reqrit. Nū dii penates ſiue troianoꝝ apollo: & neptunus q — PAV. MAR. — Pallanteum a pallante dictum — Vaticiniū carmentis de Rōa — De ſacris troianorū

muros eis feciſſe dicũt:& nũ eos ĩ italiã æneas aduexerit.❡Labeo de diis penatib⁹eadẽ exiſtiat:hãc opinionẽ ſecut⁹ maro dicit:eo in loco.Sic fat⁹ meritos aris mactauit honorẽs:Taurũ neptũo:Taurũ tibi pulcher apollo. Varro hũanarũ ſcdo dardanũ refert deos penates a ſamothrace in phrygiã & æneã ex phrygia ĩ italiã detuliſſe.Sed q̃ ĩ eo li.nõ exprimit.Sed q̃ diligẽti⁹ eruũt ueritatẽ:pẽates eẽ dixerũt:p quos pẽitus ſpiramus p quos hẽmus corpus:p quos rõnẽ animi poſſidemus:& alii aliter diſſerũt: de his autẽ q̃ ſeruanẽ ĩ tẽplo ueſtæ:ita Dion inq̃t hos deos romani penates uocãt.Qui uero ipſm nomẽ ĩ linguã græcã cõuertũt.❡Alii pṙios.Alii genethlios ſẽ & q̃ otheſios:Alii michios:Alii herceos appellãt.❡Deos ipſos q̃ ſẽ poſtea refert.❡Adoleſcẽtes duo ſedẽtes.pila tenentes:Iuuenes militari aſpectu apparere quod ipſe uiderit. De palladio & ueſta inferius ſuo loco dicemus.

De diis penatibus troianorũ

Tẽpus erit cũ uos orbẽq; tuebitur idem
Et fient ipſo ſacra colente deo:
Et penes auguſtos pṙiæ tutela manebit
Hanc fas impĩi frena tenere domum
Inde nepos natuſq; dei licet ipſe recuſet
Pondera cœleſti mente paterna feret:
Vtq; ego ppetuis olim ſacrabor in aris
Sic auguſta nouum iulia numen erit
Talibus ut dictis nr̃os deſcẽdit ĩ annos
Subſtitit ĩ medio præſcia lingua ſono
Puppibus egreſſus latia ſtetit exul ĩ her
Fœlix exiliũ cui locus ille fuit: (ba

ANT. FAN.

Cæſar põtifex maxius

❡TEMPVS erit cũ uos orbẽq; tuebit idẽ:iuliũ cæſarẽ dicit q̃ primus orbis ĩperiũ tenuit fuitq; põtifex maxim⁹. Eũ naſo alibi ueſtæ ſacerdotẽ uocat:ut in me acui ſcelera tos cernitis enſes.Quod phibere ꝑcor ſacimuſq; repellerẽ Neue cæde ſacerdotis flãmas extinguite ueſtæ. Erat põtifex maxius autore Plu.in Numa ſacrarũ uirginũ cuſtos q̃s ueſtales appellãt:cui cõſtat oia ſacra & publica priuata fuiſſe ſubiecta cuiuſq; iuſſu ueſtales uirgines ſi forte earũ negligẽtia æternus ignis extictus eẽt flagro cædebant. Hæc q̃ ab eodẽ cæſare fierẽt illud oſtẽdit q̃ pauloante mortẽ teſtm̃ idibus Septẽbris a ſe conditũ ueſtali uirgini demandauit quẽ poſtea imitatus Auguſtus teſtm̃ ſuum apud ſex uirgines ueſtales depoſuit teſte Suet.Et fient ipſo ſacra colẽte deo:Deũ cæſare uocat q̃ poſtea ĩ deorũ numerũ relatus eſt & ſic dictũ ut illud:Fortunate ſenex ergo tua rura manebũt:q̃uis ſcimus uaticinãti oĩa eẽ pñtia Luca.Venit ætas oĩs ĩ unã cõgeriẽ miſerũq; ꝑmũt tot ſæcula pectus.

octauianus natus ex accia ſorore cai Cæſ.

Cũ penes auguſtos pṙiæ tutela mãebit:Repetẽdũ eſt tp̃s erit.Nepos natuſq; dei Auguſtus accipiẽd⁹ eſt q̃ iure adoptiõis fuit diui cæſaris fili⁹ iure ãt cõſanguinitatis nepos:ex Accia ſorore cæſaris natus ẽ licet eã nõnulli neptẽ cæſaris fuiſſe tradiderit.Licet ipſe recuſet.Cõſtat(ut ſcribit Suet.)Auguſtũ bis de reddẽda rep.cogitaſſe prio poſt oppſſũ Antoniũ ac rurſus tedio lõge ualitudis:ſed Virginia; ſecut⁹(ut autor ẽ Ser.)tenuit pricipatũ cũ agrippa utile fore tyrãnidẽ relinq̃re lõga orõne cõtẽdiſſe q̃d Mecœnas dehortari magnope conabat̃.Idẽ & dictaturã magna ui offerẽte pplo genu nixus deiecta ab humeris toga nudo pectore depcat⁹ ẽ cũq; eo ludos ſpectãte a mimmo pnũciatũ eẽt o dñm æquũ & bonũ nõ ẽ paſſus deide uel ioco uel ſerio ſe dñm appellari:Põdera cœleſti mẽte pr̃na feret.Cœleſti mẽte inq̃t q̃a uiuẽte Auguſto diui honores exhibiti ſũt:ut pñti tibi maturos largimur honores.Hoc ergo dicit diu⁹Auguſt⁹ pr̃ni ĩperii põdera diuio cõſilio ſuſtinebit Audio quoſdã ad Tiberiũ referre q̃ hoc ĩ loco de auguſto dcã ſẽ cũ ſemel ſibi pſuaſerit Oui.hoc opus ĩſcripſiſſe Tiberio q̃d falſũ eẽ oñſuri ſum⁹atq; ut id planũ facim⁹ita Octauianũ Auguſtũ nõ Tiberiũ eẽ dicim⁹quẽ autor hic appellat nepotẽ natũq; dei tũ aliis rõibus q̃s libet omitterẽ tũ q̃d Liuiã Druſillã uxorẽ Auguſti ac Tiberii matrẽ quã Oui.poſt Auguſtũ laudat carmẽtis uaticinio cõſtat a marito delcã fuiſſe pbatãq; unice ac pſeuerãter ut Suet.ſcribit cõtra uero Tiberio cui autor hac opa placere ſtudet.(ſi quotũdã opioni credim⁹)ita fuiſſe ĩuiſam ut ĩdigne tulerit actũ eẽ in ſenatu ut titulis ſuis q̃ſi Auguſti ita & liuiæ filius adiiceret & ut cætera ꝑtereantẽ q̃bus nobis idẽ Sue.aſtipulatẽ ægræ adeſſe nõ curauerit & funeratã plubuerit cõſecrari.Sic Auguſta nouũ liuia numẽ erit Octauianus cũ feciſſet diuortiũ cũ Scribonia Liuiã Druſillã mr̃imõio Nerõis ꝑgnãtẽ uxorẽ duxit dilexitq; ut diximus ita ut ĩ teſtamẽto iuſſerit eã ferre nomẽ Auguſtæ defeceritq; ĩ oculis eius & ĩ hac uoce:Liuia nr̃i cõiugii memor.uiue ac ualæ.Hæc eſt de qua Oui.cũ exularet ſcribẽs ad Auguſtũ ait:Liuia ſic tecũ ſociales cõpleat ãnos:Quæ niſi te nullo cõiuge digna fuit.Idẽ alibi.Tu quoq; cõueniens ingẽti nupta marito.Accipe nõ dura ſupplicis aurẽ ꝑces.Et alibi.Quæ ꝑſtat uirtute ſua ne priſca uetuſtas Laude pudicitiæ ſæcula nr̃a ꝑmat:Quæ ueneris forma mores iunonis habẽdo.Sola eſt cæleſti digna reperta toro Eãdem autor in ul.met.ſanctã dicit dũ Au.placere ſtudet:ut prolem ſancta de coniuge natam:Ferre ſimul nomenq; ſuum curſaq; iubebit.

Liuia druſilla mater tyberii

PAV. MAR.

❡TEMPVS:hoc ad.C.cæſarẽ referẽ:qui & põtifex max.& ſacerdos ueſtæ curã erit illorũ habitur⁹:& orbi ĩperaturus:& referẽdus in deos.❡Erit tẽpus cũ idẽ:cæſar.❡Tuebiẽ:ſuſtẽtabit & curã geret:& ❡Vos deos:iliacos & ueſtæ ſacra:q̃a nõ p aliũ:quã p pontificẽ & Virgines adminiſtrabãtur.❡Et tuebitur idem orbẽ:q̃a erit orbis rector.❡Et fiet ſacra:ueſtæ & diis penatibus.❡Ipſo deo colente:ipſo põtifice adminiſtrante:qui in deos referẽ:& de hoc etiã inferius hoc dictũ pro octauio auguſto qui impio ſuccedat:& digna eſt dom⁹ auguſta quæ orbẽ regat.❡Et tutela patriæ:cura romanæ urbis & romani impii.❡Erit penes auguſtus:erit penes octauiũ auguſtum & eius domũ:Sed cur auguſtus ſuo loco dicemus.❡Penes hic plus ſignificat q̃ apud:ut ſupius diximus.❡Fas eum quaſi dignum & cõueniens eſt.❡Hanc domum auguſtam ſcilicet.❡Tenere frena imperii per tranſlationẽ ab equis quaſi gubernare imperium romanum. ❡Inde nepos:hæc pro tiberio & germanico dicta:filio & nepote auguſti:ex adoptione:qui erunt impio ſucceſſuri.❡Inde:poſtea:❡Nepos:germanicus.❡Et natus:tiberius filius. ❡Dei:auguſti qm̃ & illi diuini honores pſoluti ſunt.❡Feret põdera pr̃na:reget impiũ pr̃is. ❡Cœleſti mẽte:diuina q̃dã prudẽtia

De tyberio & germanico

Licet ipſe recuſet:q̄uis ipſe tyberius recuſaturus ſit īperii molē:ut ſupius quoq; diximus:& ſi poeta ſcripſit hos faſtoꝶ libros uiuēte auguſto.nō tamen edidit.nā emēdauit prius:& multa addidit.&.n.hic locus ap te indicat tyberiana tpa:q̄ꝗ uaticiniū refert. Tyberius.n.fuit:q diu recuſauit imperiū & qd ſupius adduximus ī lib.de pōto inqt itidē de tyberio:Qui frena rogatus ſæpe recuſati ccepit impii:& Sue.diu recuſaŕ teſtaŕ ipudētiſſimo aio adhortātes nūc amicos īcrepātē:ut ignaros q̄ta belua cēt iperiū:nūc ꝑcātē ſenatū & ꝓcūbētē ſibi ad genua:ābiguis rñſis ſuſpēdētem:& tādē ut idē aſſerit q̄ſi coactus & q̄rēs miſera:& oncroſam iniūgi ſibi ſeruitutē recepit iperiū &c. ¶ Vtq; ego:ultimo loco uaticinaŕ de ſe ipſa:& iulia auguſta hoc pacto:ut mihi erūt aræ dedicatæ.ita iulia auguſta refereŕ ī deas.Carmētum.n.ut Dion.meminit.Ara fuit erecta ſub capitolio:iuxta portā carmētalē.De iulia auguſta nō legimus aliqd ſacri.imo.iulias filiā & neptē oībus ꝓbris cōtaminatas relegauit auguſtus.Niſi forte poeta alludat ad formā:aut ut q lōge ab ita ſūmot⁹ fuerat.diſſimulat res urbanas:aliq legūt liuia auguſta qd magis ꝓbauerim.Nāq; illā ī primis princeps auguſt⁹ amauit.Ceſſere huic uni cætera coniugia:aut de liuia germaici filia tūc admodū pua itelligas. Et ut ego olī ī futurū. Sacrabor ī aris ꝑpetuis:ut referar ego ī deas:& erūt mihi a pōtificib⁹ aræ ɔſecratæ. ¶ Sic iulia:aut liuia: Auguſta erit nouū numē.noua dea. Talib⁹:his dictis in medio uerboꝶ curſu loq deſiit. Talib⁹ dictis:poſtq̄ talia uerba dixerat. ¶ Vt deſcēdit ī nr̄os ānos:ut reꝶ fama uēit ī nr̄a tpa. Ligua pſcia:uox illa fatidica.& pſcia futuroꝶ ligua. ¶ Subſiſtit ī medio ī ſono:ī medio ſmōe:aut ī medio furore uaticinātis liguæ. ¶ Puppibus:e claſſe arcades exeūt:& ī ripa germiea cōſiſtūt urbēq; cōdūt: quāuis aliā uicū dixerint breuiq; factū eſt:ut latinis collib⁹ nēo cēt euādro ſupior. ¶ Exul:euāder. ¶ Egreſſus:puppibus:e naui.Stetit ī herba latia:cōſtitit ī gramie latio:aut ſedē fixit ī collib⁹ herbidis. ¶ Felix exiliū: fuiſſe illud euādri. ¶ Cui fuit locus:cui cōtingit figere ſedem in Italia.& ubi cōdēda erat urbs roma.Exiliū ut ī triſtibus quoq; diximus triplex eſſe Martianus inqt aut certorū locorū interdictionē aut latā fugā:ut omnium locorum interdicatur præter certum locum:aut inſulæ uinculū.i.in inſulam relegationem.

Nec mora lōga fuit ſtabant noua tecta nec alter
Montibus auſoniis arcade maior erat:
Ecce boues illuc erythreidas applicat heros
Emenſus lōgi clauiger orbis iter:
Dūq; huic hoſpitiū domus eſt tegæa uagant
Incuſtoditæ lata p arua boues
Mane erat excuſſus ſōno tyrīthi⁹ heros
De numero tauros ſentit abeſſe duos:
Nulla uidet quærēs taciti ueſtigia furti
Traxerat auerſos cacus in antra ferox

¶ STABANT noua tecta:Oppidū qd in palatio Euander condidit.Ecce boues illuc erithreidas applicat heros: Hercules abduxiſſe boues dicitur ex erithra inſula: quam Pherecides(ut autor eſt Strabo)Cades eſſe dixit quanuis quidam aliter ſenſerint.Eſt autem hæc inſula extra columnas Herculeas prope erumpētem in Oceanum betin ſtadiis cœlum longa & opibus inſignis: ita ut idem Strabo uno ætatis ſuæ cenſu audiuiſſe ſe ſcribat equeſtris ordinis Gaditanos uiros quingentos eſſe cenſos:quod nulla urbs Italiæ præter Patauium habuit. Fuerunt in inſula proxima paſcua fertilitate præſtantia unde armenta Gerionis illic fuiſſe finxerunt quæ diciŕ Hercules abduxiſſe.Sciendum tamen in hiſpania tres reges fuiſſe ſimillimos:qui bus abſtulit armenta Hercules quique in Herculem bellum mouentes interfecti ſunt.Quare fingitur. Gerion triū capitum ſecundū Heſiodum ſiue tricorpor occiſus ab Hercule & priuatus armētis.Vir.in.viii.æne.Nā maximus ultor tergemini nece Gerione ſpoliiſq; ſuperbus Alcides aderat tauroſq; hac uictor agebat.Sūt Tirii profecti a rubro mari ſiue erithreo cui ab erithra rege ut inquit Ply.nomen inditum eſt hanc inſulā erithrā uocauere.Sunt qui boues ab Hercule abductos dicūt nō ex hac inſula ſed ex alia quæ Luſitaniam intuetur & Gerionē fuiſſe chriſauri filium regis Hiberiæ.Lege Diodoꝶ.Erithra a quibuſdā ερυθεια ideſt Erithea dicitur.Dūq; huic hoſpitiū domus eſt tegæa.Domus euandri arcadis.eſt.n.tegea oppidū arcadiæ unde & tegæus & tegeaticus deducunŕ:ut adſis o tegeæ fauens & nō plura interprete lingua nūciat excelſis ales tegeaticus aſtris.De numero tauros ſentit abeſſe duos:Virgilius quatuor tauros & totidē iuuēcas ſcribit abductas:ut quattuor a ſtabulis præſtāti corpore tauros Auertit totidē forma ſuperante iuuencas. ¶ NEC fuit lōga mora:nō lōge poſt ei⁹ aduētū. ¶ Stabāt noua tecta:quæ edificauerat:q̄ſi ſtabat:iā oppidū ab euādro cōditū. ¶ Nec alter erat maior mōtibus auſoniis:nullus erat ſupior ī latinis mōtib⁹. ¶ Arcade:ipſo Euādro arcadū duce. ¶ Ecce boues.dū in pallātio regnaret Euāder hercules perrato orbe:abducēs ex hiſpania gerionis armēta illuc appulit ſuſcept⁹ ē comiter hoſpitio ab archadib⁹:dūq; illic quieſceret a latrōe caco furto abducti ſūt duo tauri ī occultā ſpelūcā:quos cū mugit⁹ ꝓdiſſet:ab Hercule eſt intercēpt⁹ latro:īmulatoq; altero ex illis arā maximā ſibi cōſtituit.De his latius ī octauo æneidos dixim⁹:Ecce heros uir excellēs & cæteris uirtute pſtans:Clauiger:hercules clauē ferēs. ¶ Emēſus iter lōgi orbis:q̄ſi emēſ⁹ orbē lōgo itinere:nā ex creta ubi exercitū parauit ī ægiptū traiecit:& pagrata libia ī hiſpaniā uenit.& īde in italiā. ¶ Applicat illud:ī latiū apud pallāteū Boues erithreides:armēta geriōis ab erithra īſula ī extrēa hiſpania. Veꝶ erithreū mare rubrū diciŕ ut Strabo teſtis eſt ab erithra filio pſei:q ī illis locis imparit:Etiā īſula extra fretū atlāticū ad dextrā exiguo quodā ſpacio a gaditana diſiūcta:quæ teſte Ply.uocaŕ ab ephoro & philide Erithrea a Tymeo & ſileo aphrodiſias ab īdigenis īſula iunonis maior: Thimeus pithiuſā aliqñ uocatā ait nr̄i arteſon appellāt pœni gadiriā punica līgua ſeptē ſignificāte ſubdit.Pli.erithra dicta eſt qm̄ tirii hitatores ab origie eoꝶ orti ab erithreo mari ferebanŕ ī hac geriōes hitaſſe a qbuſdā exiſtimaŕ cuius armēta hercules abduxerat.Diodo.aūt labores herculis referēs.decimo ait ab euriſtco iniūctū fuiſſe ut geriōis:boues:q ī hiberia loca uerſus occeanū ſita paſcebātur:ad ſe deduceret.uulgata erat fama Chriſeū.ſeu

De libris faſtorum

Vaticinium de ſacris ipſi carmēti futuris

ANT. FAN.

Erithra Geriōis armēta Gerion triūm capitū erithrum marŕ ſiue rubrum Boues ab Hercule abducti Tegea & deriuata

PAV. MAR.

De fabula caci furis filii uulcani

De anteo & buſiride fabula

chriſaurum hoc.n.nomē a diuitiis traxerat:uniuerſæ hyberiæ imperantē tres habere ꝓpugnatores filios:tū robore corporis:tum annis egregios. Exerc.tū præterea cuilibet fortiſſimorꝫ militū eſſe: horꝫ maiorē na tu uolunt.aliqui gerionē dictū fuiſſe. Illuc poſt peragratā lybiam Anteo:& Buſyride perēptis:hercules cū ueniſſet Chriſauri filios tribus magnis exercitibus ſidētes ſingulari ꝓuocatione ſuſtulit. Capta hyberia ar menta boū ſecū abducēs:poſt multa trāſcendēs alpes:liguribꝰ deide ac tyrrenis relictis ad tiberim fluuiū ꝑuenit:ubi roma multis poſtea ſeculis cōdita fuit. Tenebāt tunc ab origines:quod nunc palatiū appellant. Hos iter præſtātiores potitius & pinarius erāt qui herculē ut hoſpitē magno honore:domiſq̄ ſuſcipe. Hæc ex Diodoro excerpſimus reliqua in locis dicētur. Euſtathius Euandrum hoſpicio recepiſſe Her. a gerionis bobus reuertentē ait. Quod de naſo noſtro & Vir. quoqꝫ teſtat̄. ℭ Dū domus tegæa domus regis arcadici a tegea oppido:qđ eſt ī arcadia. ℭ Eſt huic herculi. ℭ Hoſpitiū:quaſi dū hoſpes ab euādro retinet̄. ℭ Boues incuſtoditæ ſine ullo cuſtode. Vagant̄ ꝑ lata arua:uagātes paſſi ꝑ agros paſcebant̄. Aruū eſt ut Var. de re ruſtica inquit quod aratū:needum ſatum. ℭ Mane erat:quaſi iā illuxerat poſt quietē her. de mane ſu perius diximus:Heros tyrinthius a tyrintho oppido in boetia in quo natus eſt. ℭ Excuſſus ſomno:excita tus a qete. Sentit abeſſe duos tauros de numero cognoſcit ex oī numero duos boues eē ſurreptos. Quæ rens inquirēs qđ eſſet de duobus. ℭ Nulla uidet ueſtigia taciti furti:nec aliqđ ſignū:nec pedū ueſtigia di ſcernit ꝑ quæ furtū occultū depræhendi poſſet. Cacus latro:qui ab ipſa re dictus eſt cacus:qm̄ κακος ma lus. ℭ Ferox traxerat quaſi ſūmis uiribus abſtraxerat. ℭ Auerſos boues:retrouerſos:qa nō rectis ueſtigiis

Fabuloſum eſſe de caco

ℭ In antra:in ſpeluncā boues ꝑ caudā traxerat:ut inde uiderētur egreſſi:potiuſq̄ igreſſi:& hoc illi refellē di criminis poterat facultatē afferre apparētibus in cōtrarium ueſtigiis. Hūc cacū Vulcani.F.& Virgi.& Oui.& alii multi fuiſſe oñdūt:& tandē ab her. ꝑemptū. Multa ex his.quæ a poetis referūtur Dion.attigit ſed fabuloſa putat. At uerā ipſe hiſtoriā recēſens Ca.ait præpotentē quendā imanū hominū principē in minutis locis habitaſſe ac propterea grauē accolā finitimis fuiſſe ut her.in propinquo cāpo caſtra habentē ſenſit latronum more incurſione uſus eſt ſubita:atqꝫ prædam abegit.quam incuſtoditam repperit. Inter cluſus tamen eſt a græcis & ui capta ſunt oppida:& ipſe interfectus eſt:ſed nos poetam ſequamur.

Cacus auētinæ timor atqꝫ infamia ſiluæ
Nō leue finitimis oſpitibuſqꝫ malum:
Dira uiro facies uires pro corpe corpus
Grāde:pr̄ mōſtri mulciber huius erat
Proqꝫ domo lōgis ſpelūca receſſibꝰ igēs
Abdita uix ipſis inuenienda feris:
Ora ſup poſtes affixaqꝫ brachia pendēt.
Squalidaqꝫ hūanis oſſibꝰ albet humꝰ
Seruata male parte boū ioue natus abi
Mugitū rauco furta dedeř ſono: (bat
Accipio:reuocamē ait:uocemqꝫ ſecutus
Impia per ſiluas:uictor ad antra uenit
Ille aditū fracti ꝑſtruxerat obiice mōtis
Vix iuga mouiſſēt quiqꝫ bis illud onꝰ:

ANT. MAN.

Cacus

ℭ CACVS auentinæ timor atqꝫ infamia ſilue. Hic Vulcani filius fuit ut poetæ fabulantur ore ignem & fumum uomens ſecundum autem hiſtoricos Euandri ſeruus neq̄uiſſimus:uel ſceleſtiſſimorum hominum princeps quod eius nomen indicat. Nam malum græci κακον dicunt. Hic agros igne populabatur quem ſoror eiuſdem nominis prodidit unde ſacellum meruit in quo ei per uirgines ueſtæ res diuina fieri conſueuit. Cachi ſpelunca fuit in mōte Auentino qui ſolus e ſeptem urbis mōtibus ut. A. Gel. meminit cum cæteri intra pomerium eſſent diu extra pomerium fuit quod in eo montē Remus aues irritas habuerit ſuperatuſqꝫ in auſpicio a Romulo ſit. Vnde locus in ſummo Auentino Remoria dicebatur autore Feſto. Eum Diuus Claudius intra pomerium dicitur recepiſſe quem quidam tradunt a Remo Remonium appellatum. Loco quem Caccus habitauit Salinæ nomen fuit autore Solino ubi eſt nunc porta Trigemina. Pater monſtri mulciber huius erat Vulcanus mulciber dicit̄.ꝙ ignis omnia mulceat ideſt molliat ac uincat licet quidam a mulctando dictum putauerint quaſi mulctiberum Adibat non tam longe abierat ut icluſorū boum mugitū audiř nō poſſet quēmouerāt alii mugiētes ad deſideriū relictorū. Obi.mō. ſaxo ingenti.

Caci ſpelūcas auētinꝰ remorij Salinæ, locus Trigeminæ, porta Mulciber

PAV. MAR.

ℭ CACVS auen. incolebat Cacus auētini montis ſiluā quā ſuis craſſationibus & formidandam reddebat & infamē eratqꝫ tam uicinis:q̄ peregrinis infenſus monſtroſa illi facies:& monſtroſum corpus erat illi ſpelunca domus ante aditum cuius pro uictorꝫ ſpoliis mēbra humana affixerat. ℭ Cacus:repetitio:nominis īfauſti. Timor atqꝫ infa.ſil.auē. qui auētini de quo dicemus in. iiii. nemoroſi mōtis accola ꝑꝑ ſuas ꝑplationes reddebat ſiluā auētinā timēdā & infamē:nā oēs formidabāt ꝓpius acedeř:ſic illa reddebat̄ īfamis: Nō le.ergo graue. ℭ Malū:alluſit ad nominis ſignificationē. Nam κακος malus finitimis uicinis & hoſpitibus ꝑegrinis. ℭ Facies uiro:erat.ſ. Dira truculēta & deorꝫ ita nata dirꝫ.n.q̄ſi deorꝫ irā natū dicimus:& Vir. ſemihois caci facies quā dira tegebat. ℭ Vires ꝑ corpe. ꝑ magnitudie corpis. ℭ Corpꝰ grāde:igēs: ſic igētes uires. ℭ Mulciber:uulcanus. ℭ Erat pr̄ huius mōſtri:hec a Virgilio accepit ſic.n.ille inqt Huic mōſtro uulcanus.erat pr̄. Spelūca ingēs:uaſtū antrū. ℭ Lōgis receſſibꝰ:q̄ īfra lōge recedebat erat. ℭ Pro domo:nā ſpelūca erat eius domꝰ & Vir. Hic ſpelūca fuit uaſto ſūmota receſſu. ℭ Abdita:occulta. ℭ Vix inueniēda ipſis feris:erat ita occulta ſpelūca:ut fere:nedū hoies uix eā iuenire potuiſſent. ℭ Pēdēt ora hominū uultꝰ. ℭ Et brachia.humana. ℭ Pēdent ſup hoſtes:in poſtibus ora:& brachia pēdebāt ꝑ tropheis & ſpoliis graſſationes:& truculentiam illius indicantia. ℭ Et humus:terra. ℭ Squalida: fedata. ℭ Albet: albere uidetur. ℭ Humanis oſſibus.tot.n.hoies interemerat ut omne illud ſolū humanis oſſibus tegeret̄: & ſic humus albere uidebat̄:ut de cæde latinorꝫ apud Vir. cāpiqꝫ igētes oſſibus albēt: & de caco dixerat

De forma caci furis

ſemperq́ꝫ recenti cæde tepebat humus:foribuſq́ꝫ affixa ſuperbis.Ora uirum:triſti pendebant pallida tabo. ℂSeruata:hercules nō deprehēſo furto abire cœperat:& in ipſo diſceſſu:boues incluſi mugierūt:& Liu⁹ inquit.Ex loco infeſto agere porro armētum occepit.Inde cum actæ boues quædā ad deſideriū: ut fit:reli ctaꝝ mugiſſent.Reddita incluſaꝝ:ex ſpelunca boum uox Herculē cōuertit.& Virg.Diſceſſu mugire bo ues:atq́ꝫ oē querelis Impleri nemus & colles clamore reling.Reddidit una boum uocem uaſtoq́ꝫ ſub antro Mugiit & caci ſpem cuſtodita fefellit ℂNatus ioue:hercules iouis filius.ℂAbibat:diſcedebat.Parte boū male ſeruata:nō bñ cuſtodita.ℂFurta:boues quos ille furto ſubtraxerat. ℂDedere mugitū: mugierunt. ℂRauco ſono:nā in ſpelūca ſonus uideť raucus.ℂAccipio reuocamur:mugitū incluſaꝝ ſequutus Her. ad ſpelūcā uenit.ℂAccipio.audio mugiētes.Ait:hercules.Reuocamur ad inueniēda & plectēda furta.Et ſequut⁹ uocē:mugitū boū.ℂVictor:uoti cōpos aut uictor & domitor oium mōſtroꝝ.ℂVenit ad antra īpia:ad ſpelūcā īpii & crudelis caci latronis.ℂIlle:cacus in antro ſe icluſerat:mūieratq́ꝫ aditū ſaxo igēti: qđ iugati boues.xx.uix mouiſſēt.ℂIlle:cac⁹.ℂPerſtruxerat:occluſerat.ℂAditū:hoſtiū ſpeluncæ. Obi ce fracti mōtis:obiectu & oppoſitiōe ſaxi ingētis:qđ e mōte effregerat:& Vir.ruptiſq́ꝫ imane carcēis deie cit ſaxū:ferro qđ & arte p̄na pēdebat:fultoſq́ꝫ emuniit obice poſtes ℂVix mouiſſent:mouere potuiſſēt. ℂIllud onus:onerosū ſaxū.ℂBis qnq́ꝫ iuga:hoc ē decē iugatoꝝ boū paria. ℂSed accepit hoc ab Hōe ro ex ſaxo Diomedis Saxū ingēs medio qđ forte iacebat in agro Biſſeni qđ uix iuuenes tellure mouerēt (Impulit & magno conanime miſit in hoſtem.

De fabula caci

Nitiť hic hūeris cœlū quoq́ꝫ ſederat illis
Et uaſtum motu collabefactat onus:
Qđ ſiľ euerſū ē:fragor æthera terruit
Ictaq́ꝫ ſbſedit pōdeř molis hum⁹ (iṗm
Prima mouet cacus collata p̄lia dextra
Rēque ferox ſaxis ſtipitibuſque gerit:
Quis ubi nil agiť:p̄rias male fortis ad
Cōfugit:& flāmas ore ſonāte uōit(artes
Quas quotiēs p̄flat ſpirare typhœa cre
Et rapidū ætneo fulgur ab igne iaci(das
Occupat alcides adductaq́ꝫ claua triodis
Ter quater aduerſi ſedit in ore uiri:
Ille cadit mixtaſq́ꝫ uomit cū ſāguie flāmas

ℂNitiť hic humeris cœlū quoq́ꝫ ſederat illis. Si herculis humeri cælū pro atlāte ſuſtinuerāt:cur nō ſaxū euerterēt. Quas quotiēs p̄flat ſpirare typhea credas. Diuidiť i hoc loco diphtōgus ut in illo uerſu.Aethereas auſum ſpare typhœa ſedes.Eſt aūt Typhæus gigas cui Vir. inarimē iſulā ſupipoſitā dicit:ut Inarime iouis iperiis iposta typheo Siſt & Lucanus ut Cōdit⁹inarimes æterna mole typhœ⁹. Legimus & Siciliā ei ſupimpoſitā:ut Vaſta gigāteis iniecta eſt iſula mēbris trinacris: & magnis ſubiectū molibus urget æthereas auſū ſpare typhœa ſedes.Quod nos mouere nō debet adeo poetis licet ſere oia cōminiſci.nam & in miſia typhœū eē fabulanť cū regio exuſta dicať ubi ſūma cāpoꝝ facies cinerulēta eſt mōtana petroſa & nigra: qđ qdā ex crebrō ictu fulminū cōtingere putauerunt. In eiuſmodi igiť locis ubi natura uim igneā præ ſe tulit iure typhæū eē finxerūt q dum lat⁹uertit flāmas euaporať dr. Quare alii ſub ætna Siciliæ hūc eē dicūt. Pindarus uero cū ſciret oēm tractū a Cumis uſq́ꝫ in Siciliā ignitū eſſe & p̄fundas quaſdā atq́ꝫ in unū coeūtes cauernas hñtē nō ſolū ſub lipare ſed & puteolano agro neapolitāo ac baiano necnō & pithecuſis ſepultū finxit iaceř typhæū.

ANT. FAN.

Typhæus

Typhæus in locis ubi ē uis ignea Iouis arā, dicauit hercules

PAV. MAR.

ℂNitiť īnix⁹ hercules humeris:qb⁹ & cœlū ſuſtinuerat eūmouet.cōfringitq́ꝫ ſaxū cui⁹ īpulſi:fragoř aer exterreri uidebať.ℂHic:hercules. ℂNitiť humeris:nitiť in aduerſū oī conatu ut ide ipellat molē obiectā ℂCœlū quoq́ꝫ ſederat illis:humeris.ſ.nā ferūt p athlāte ceruicē cœlo ſuppoſuiſſe.uñ ipe i meta.Hac cœlū ceruice tuli.& in Hercule furēte Seneca ſubdidit mūdo caput.Nec flexit humeros molis imēſæ labor. Mediuſq́ꝫ collo ſedit herculeo polus.Immota ceruix ſidera & cœlū tulit. Et collabefactat motu:cōcutiens crebro motu cōfringit.ℂOnus ua.imenſum:hoc eſt onerosam ſaxi molē. ℂQđ:ſaxū.ℂSimul:poſtq̄. ℂEſt euer.q̄ſi poſtq̄ ipulit & euertit.ℂFragor.ille ingēs ſonit⁹& ſtrepit⁹ ex euerſiōe:& cōfractiōe ſaxi. ℂTerruit æthera:aera.Et hu.icta:terra p̄cuſſa.ℂPōdere mo.pōderoſa ſaxi mole. ℂSubſedit:q̄ſi iferi⁹ preſſa eſt.ℂPrima patefacta iā ſpelūca:cacus cū ſubterfugere magis nō poſſet:cœpit cōſereř man⁹ & ſaxis:& ſtipitib⁹ in hoſtē pugnare.Quib⁹ cū nihil p̄feciſſet:cœpit euomere ignē quæ magna erat illi p̄rna uis ita ut ætnei ignis eructatiōes imitareť.ℂCacus mouet prima p̄lia primū ipſe pugnare cœpit.ℂCol lata dextra.q̄ſi comin⁹manū cōſerēs.ℂEt ferox gerit rē agit pugnā.ℂSaxis & ſtipitib⁹.hæc.n.erāt ſua arma:ut ab ingreſſu ſpeluncæ herculē p̄hiberet.uñ Liuius.Quē cū uadēte ad ſpelūcā:cacus ui p̄hibere conatus eēt:ict⁹ claua:fidē paſtorū nequicq̄ iuocās morte occubuit.ℂQuis.pro qb⁹ armis.ℂVbi:poſtq̄. ℂNil agiť:q̄a nil iuuat illis armis ī herculē pugnare.ℂMale fortis:paꝝ:aut nō fortis hita herculis rōne ℂCōfugit ad p̄rias artes:ad uulcanios ignes.ℂQuos uulcani īduſtria iuētos ueteres arbitrati ſunt.Nā cum:ut Diod.inqt arbor in mōtib⁹ ictu fulminis cōflagraſſet:ligna p̄pinqua hyberno tpe flāma ſunt cō prehēſa.Qua ex re uulcanū calore lætatū:hoies cōuocaſſe ad ei⁹ aſpectū:tāq̄ a ſe repti dicūt Ergo hic cacus patriis artib⁹ utebať & Vomit:euōmit flāmas ore ſonāte ex ipſa eructatiōe flāmaꝝ ſonitum edebat. Quas flāmas.Quotiēs p̄flat.flādo:ēittit credas.Spirař typhœa credas ſpiratū eē typhœi ignes ex ætna efflātis.Typh.un⁹ e gigātib⁹ terræ fili⁹:ut Oui.oñdit ſiciliæ ſuppoſit⁹.nā i meta.li.y.ſic ait uaſta gigāteis iniecta eſt iſula mēbris Triacris:& magnis ſubiectū molib⁹ urget.Aethereas auſū ſpare typhœa ſedes:& paulopoſt.Degrauat etna caput ſub q̄ reſupinus arēas Eiectat flāmaq́ꝫ fero uomit ore typhæ⁹. huic ergo poeta cacū cōpat.Lucā⁹ homeꝝ imitat⁹ ſuppoſitū i arime iſulæ typhæū dixit.Cōdit⁹ iarimes æterna mole typhœus:& cū ſit dyphtōg⁹ in ſecūda ſyllaba:poetæ aliqñ diuidūt.ℂEt credas iaci:emitti.ℂRapidū

De Typhæo & Caeco

Claua herculis

ſulgur:u elocē coruſcationē. ¶ Ab igne ætneo:q̄ ex ætna erūpit:q̄ mons eſt i ſicilia:ſed de eo īferius:aliq legūt ab igne æthereo:tūc ad flumē referas:qd imitet̄ ille fulmīa. ¶ Occupat:hercules ita ſe tuētē cacū admota claua pemit. Cōciditq̨ ille moriēs & igne ſimul & aīa3 euomuit. ¶ Alcides:hercules. ¶ Occupat apꝓhēdit & detiet illū. ¶ Et claua trinodis:triū nodoꝝ. ¶ Adducta:admota illi⁹ capiti. Ter q̄ter:q̄ſi plu ries. ¶ Sedit:heſit. ¶ In ore uiri aduerſi:i uultu & capite caci qd undiq̨ ɔtudit. Claua herculis dicta a κϵ λο:qd eſt frāgo:qm oīa cōfrigit. ¶ Ille:cacus. Cadit & uomit flāmas cū ſanguīe:euomit ſāguineā aīam: cuius ſedem in ſanguine eſſe dicunt:& ignes fumidos.

ANT. FAN.

Ara maxia a magnitudine fabricæ dicta

Herculis ædē neq̨ muſcæ neq̨ canes ingrediebanē

Herculis uictoris ædes duæ romæ

Q'uó herculi ſacrificabatur decimæ uouebātur herculi

Et lato moriēs pectore plāgit humū:
Immolat ex illis tauꝝ tibi iupiter unum
Victor: & euādrū ruricolaſq̨ uocat:
Cōſtituitq̨ ſibi quæ maxima dicitur ara

¶ CONſtituitq̨ ſibi quæ maxia dr̄ ara. Hercules autore Solino lōge aň urbē cōditā dicauit qdē arā pr̄i inuētori cum de Cacco ſuppliciū ſumpſiſſet ac ſe ut inqt Diony. cede pollutū flumine abſoluiſſet:ea fuit iuxta portā trigeminā:uouerat enī ioui arā ſe erecturꝝ ſi amiſſas boues reperiſſet. ſed ea nō eſt ara q̄ maxia dicta ē. Idē. n. Hercules ſuo numini nō ioui arā cōſtituit in foro boario:ſiue ut q̄buſdā placet ꝓpe id foꝝ q̄ maxia apud pōtifices hēbat̄:atq̨ (ut plat Seruio) ex magnitudine fabricæ maxie nomē accepit. Cauendū aūt ne q̄dā nos in errorē inducāt q̄ tradiderūt Herculē ſibi ædificaſſe tēplū in foro boario idq̨ arā maximā appellaſſe:qd falſum ē. nā ut Vir. ait. Hāc arā luco ſtatuit nō hāc æde ſiue hoc tēplū. Itē. Areq̨ ſacerdos:nō Aedis templi ue ſacerdos. Vn̄ ait Serui⁹ poetā iō dixiſſe aræ q̄a nōdū tēplū hercules hūerat ſedarā tm̄mō. Et Solin⁹ manifeſte arā maximā diſtinguit a cōſepto qd ſibi hercules īſtituit ubi ſacroꝝ rius factis bouicidiis potitios docuit:quo diuinit⁹ neq̨ muſcis neq̨ canib⁹ īgreſſus erat:q̄c cū uiſceratione ſacrificii litaret Myiagrū deū dr̄ impcatus clauāq̨ in aditu reliq̄ſſe cui⁹ olfatu canes refugerūt. Nec me latet duas ædes hercul' Victoris fuiſſe Romæ ut ſcribit Macro. ſic dictū:qd oē aīaliū genus uicerit. Alterā i foro boario rotūdam ut Liuius ſcribit ad quā pudicitiæ patritiæ ſacellū fuit. Alterā ad trigeminā portā. Sed herculē, dico cū arā maximā ſibi īſtituit arā īſtituiſſe nō tēplū quā ei ab Euādro dicatā nōnulli tradiderūt ubi ſacra Romulus pria ex oīb⁹ pegrina cæpit. Hāc aliqn̄ cū uicino cōflagraret incēdio liberatā a pinariis ferūt apud q̄ nec lectiſterniū fiebat nec ſacrificabat̄ niſi apto capite:quē morē Varro græcū eē ait:ideoq̨ id fieri. C. Baſſus memoriæ pdidit teſte Macro. qd ara maxima aň aduētū æneæ in italiā cōſtituta eſt. qui uelādi capitis ritū iuenit. Ibi ēt ſacrificātes lauro coronabant̄:q̄ cōſuetudo multo poſt Romā cōditā ſumpſit exordiū poſtq̄ in auētino laurētū fuit. nā Euādrū cōſtat aň urbē cōditā uſum pplo herculi gratiſſima. Hui⁹ dei ſacri mulieres i italia itereſſe nō licebat:qm̄ Herculi Geryonis boues p italiā ducēti ſitiētiq̨ rn̄diſſe mulier dr̄ aquā ſe nō poſſe pſtare q̨ fœminaꝝ deæ celebraret̄ dies nec ex eo appatu uiris guſtare fas eēt. Cæteꝝ Plut. duas inqt aras in tēplo Herculis fuiſſe unā ex qua uiri guſtabāt alterā ex qua fœminæ. Huic deo Romāi bonoꝝ ſuoꝝ decimas uouere ſoliti ſunt ſecūdo atq̨ optimo eoꝝ euētu q̄ id feciſſent qd Hercules ita fore dr̄ nondū relatus in deoꝝ conciliū pdixiſſe teſte Diod. Nos q̄ uerū atq̨ oīpotentē deū colimus pudeat impietatis noſtræ pudeat auaritiæ ac temeritatis dū uſurpātibus nobis quæ dei ſunt tātæ maieſtatis ſpernuntur impia. Et miramur potuiſſe barbaros his tpibus italiam attingere ac ſæuire in ſanguinē noſtrum.

PAV. MAR.

¶ ET Moriēs plāgit humū. uerberat terrā. ¶ Lato:āplo. ¶ Pectore:plāgere eſt crebrū manu pcutere:ut illud Mea pectora plāxi. Ab illo dictū ē plāgit humū:q̄a moriēs ille pcutiebat crebro terrā pector̄. ¶ Immolat iterfecto Caco:uelut eſt apud Dion. Her. ut uidit locū ſucceſſiōi maleficioꝝ apte poſitū ſpeluncā ipſam euertit fur,q̨ ſupiecit. Cūq̨ ſe flumine ob recentē cædē abluiſſet:arā ei loco pximā erexit iouis iuētoris:quæ eſt Romæ iuxta portā trigeminā. Immolauitq̨ deo iuuencū gratū munus inuētionis boū. Euāder cum uellet oēs hoīes pueuire deoꝝ honorib⁹. Herculē primus placās:arā illi ſtudioſe extpalem erigit īmolat iuuencū indomitū:pcaturq̨ ut ſacra pficiat. Ad marit⁹ hercules quaſdā ex bobus īmolans:epulum pplo dedit. Excerpēs ex alia pda decimas Reges ipſos multa regione donat. Dicunt pterea familias duas fuiſſe illuſtriū q̄ cerimonias didicerit græcas:potitios & pinarios penes quas familias multū tp̄s durauit cura ſacrificii:ut ille inſtituerat. Ara uero ad quā hercules decimā obtulit:uocata eſt a Romanis maxima.

Fōrum boariū.

¶ Eſt. n. foro boario pxia uenerationeq̨ apud incolas iter cæteras pcipua. hæc ex Diony. pauca e multis excerpſimus. Diodo. āt inqt. Hercules ob honorē ſibi a palatinis īpenſum:dixiſſe fert̄:eos q̄ ſibi poſtq̄ ad deos trāſlatus eēt. Decimā bonoꝝ dicarēt:uitā fœlicē uicturos:qd & eueniſſe uſq̨ ad hoc tp̄s cōſtat. Multi enī Romāoꝝ:nō ſolū mediocri cēſu:ſed q̄ ditiſſimi ſunt habiti:decimas herculi uouerunt. Poſteaq̨ fortunatiores facti:bona ſua ad quattuor talētorū miliū herculi ſacrarūt. Lucullus romanorū ferme ditiſſim⁹ æſtimatis bonis decimā Herculi patrē dedit. epulas pbēs cōtinuezac pfundēs multa. Tēplū īſup iuxta tybrim egregiū herculi cōdidere romani:in quo ex decimis ſacra deo offerūt. Et Liuius pſequēs ad ea q̄ de morte Caci rettulimus. Euāder inqt tū ea pfugus ex pelopōneſo auctoritate magis:q̄ impio regebat loca

Carmēta ſybilla

Venerabilis uir:miraculo lraꝝ rei nouæ iter rudes artiū hoīes. Venerabilior diuinitate credita Carmētæ mr̄is:quā fatiloquā:aň Sybillæ in italiā aduentū. Miratæ in ea gētes fuerāt. Is tū Euāder cōcurſu paſtoꝝ trepidātiū circa aduenā:manifeſte reū exit⁹:poſtq̄ facin⁹:facinoriſq̨ cām audiuit Habitū formāq̨ uiri aliquātū ampliorē auguſtioreq̨ humana intuēs:rogitat q̄ uir eſſet:ubi nomē: patreq̨:ac patriā accepit. Ioue nate hercules ſalue inqt. Te mihi mater ueridica iterpres deū auctoꝝ cœleſtiū numeꝝ cecinit: tibiq̨ arā hic dicatum iri. Quam opulentiſſima olim in terris gens maximam uocet tuoq̨ ritu colat. Dextra Hercules data:accipere ſe omen impleturumq̨ fata ara cōdita atq̨ dicata ait. Ibi tum primū boue eximia capta de grege. ſacrum adhibitis ad miniſteriū:dapēq̨ potitiis ac pinariis quæ tum familiæ maxime incly

tæ ea loca incolebant:factum.Forte ita euenit:ut potitii ad tẽpus præſto eſſent uſq; dũ exta apponerẽtur.
¶Pinarii extis adheſis ad cæteram uenirent dapem.Inde inſtitutum mãſit donec pinarium genus fuit:ne
extis ſolẽnibus ueſcerentur:& reliqua.Virgilius quoq; hanc rem pluribus uerſibus in octauo æneidos re-

De ara herculis q̃ dr̃ maxima

fert.Sed de his hactenus.¶O iuppiter uictor:Hercules.¶Immolat:mactat.¶Tibi unum taurũ ex illis:
ex duobus:qui fuerant ſurrepti alterum imolauit.¶Et uocat euandrum regem ¶Et ruricolas:ut adeſſẽt
ſacrificio.¶Vetum uenere illi ad Herculem lauro coronati.¶Et conſtituit ſibi aram:ſtatuit & conſecra
uit aram.¶Quæ maxima dicitur:nam appellata fuit ara maxima & erat:ut Dionyſius inquit iuncta foro
boario.¶Poeta in ipſo foro fuiſſe oſtendit.Ideo inquit.

Hic ubi ps urbis de boue nomẽ hẽt:
Nec tacet euãdri mater ꝓpe tp̃s adeſſe
Hercule quo tellus ſit ſatis uſa ſuo:
At fœlix uates ut diis gratiſſima uixit
Poſſidet hunc iani ſic dea menſe diem:
¶Idib⁹ i magni caſt⁹ iouis æde ſacerdos
Semimaris flammis uiſcera libat ouis:

ANT. FAN. Boariũ forum

¶HIC ubi pars urbis de boue nomẽ habet Boarium fo
rum aliqui dictum putant a boue quem ibi Hercules im-
molauit.Feſtus uero ſic dictum ſcribit quod boues ibi ue
derentur. Alii ab æreo tauri ſimulachro : quod(ut ſcribit
Cornelius Tacitus)fuit in eo foro. Quoniam id genus
animalium aratro ſubditur ibiq; ſulcus deſignandi oppi-
di cæptus eſt:ut magnam Herculis aram amplecteretur.

Eginetĩ cum æs

Id ſimulachrum fuit ex ære æginetico : licet conſtet egi-
nam æs non gignere:ut ĩquit Plynius.Sed ea inſula tem
peratura officinarum ita nobilitata eſt ut bos æreus inde
captus in foro boario fuerit:qui ut idem tradit æginetici
æris exemplũ fuit.¶Nec tacet Euandri mater. Prædicit
Herculis deificationem.¶Hinc Euander apud Liuium:a ioue nate Hercules ſalue inquit.Te mihi mater
ueridica interpres deum aucturum cœleſtium numẽ cecinit.¶Idib⁹ in magni caſtus iouis æde ſacerdos

Idibus Ianu.feſtum iouis

Seminaris flãmis uiſcera libat ouis.¶Idibus ianuariis flamen dialis in æde iouis capitolini mactat uerue
cem.Sunt qui accipiebãt agnam lætam & pinguem ut poſſis eam ſemimarem appellare.¶Omnes.n.id⁹
ut diximus huius dei nomine feſta ſanxit antiquitas.Vnde autor ait ſupra:idibus alba ioui gratior agna
cadit:Conſueuit autem flamen albatus ut apud.A.Gel.legimus ioui hoſtiam immolare cui gratum eſſe
arietem illud oſtẽdit ꝙ libero patri in Lybia cum toto exercitu ſitienti & oranti ut Iuppiter opem ferret:
occurrit aries q monſtratis aqs ſub oculis admirantis euanuit:Vñ in Lybia ſtat tortis cornibus ammon.

PAV. MAR.

¶HIC ubi pars urbis hẽt nomẽ de boue:ubi eſt foꝝ boariũ:qd forũ ita appellatũ uolunt aliqui: quod ibi
bouem hercules ĩmolauerit.Alii ab ænea bouis ſtatua:quæ ibi erat. Poeta hoc in loco Herculẽ uictorem
uocauit.Idem & Virg.fecit.¶Hæc inqt limina uictor Alcides ſubiit.Varro diuinarũ libro q̃rto.Victorẽ
Herculẽ putat dictũ: qd omne genus aĩalium uicerit.Romæ aũt uictoris Herculis ædes ſunt duæ.una ad
portã trigeminã.Altera in foro boario. Huius cõmenti cãm Maſſurius Albinus memorabilium lib.ii.ali
ter exponit.Marcus inqt Octauius Herẽnius prima adoleſcẽtia tibicen.Poſtq̃ artis ſuæ diffiſus eſt.iſtitu

De ſacris herculis ex decimis

it mercaturã:& bene re geſta.Decimã Herculi profanauit.Poſtea cũ nauigans hoc idem ageret: a prædo
nibus circũuentus:fortiſſime repugnauit:& uictor receſſit.Hunc in ſomnis Hercules docuit:ſua opa ſer
uatum.Cui Octauius impetrato a magiſtratibus loco ædem ſacrauit:& ſignum.Victoreq; inciſis litteris
appellauit.Dedit ergo epitheton deo:quo & argumẽtum ueterũ uictoriarũ Herculis. Et commemoratio
nouæ hiſtoriæ:quæ recẽti Romano ſacro cauſam.dedit cõtineref:hæc ex Aurelio.Verũ qs crederet tot
iã elapſis ſæculis ab eo tẽpore:quo celebris erat illa ara:illis dieb⁹:quo hæc Romæ ꝓfitebar:in ultimo an
gulo fori boarii:ab his qui marmora ingrebant:reperta eſt ara maxima.& effoſſa ærea Herculis ſtatua:cũ
multis circa eam epigrãmatibus.Quæ oĩa delata mox fuere in capitolium:& in atrio dominoꝝ cõſerua
torũ collocata:atq; oĩbus uiſenda patet . ¶Nec tacet.Carmentis uaticinata eſt cito fore:quo Hercules ĩ
deos referretur.Dionyſius non Carmẽtim:ſed Euandrũ diuinationẽ hãc matris Herculi aperuiſſe refert:
Idem etiã & Liuius oñdit.¶Nec tacet:ergo fatur.¶Mater Euãdri:Carmẽtis.Prope adeſſe tẽp⁹: ꝓxime
futurum.¶Quo tellus ſit ſatis uſa ſuo.Hercule:quo terra iam ſatis fruct⁹ ab Hercule accepiſſet.Nã Her
cules oẽm tellurem monſtris expurgauit.Ergo poſt abſoluta officia ad deos migraturus eſt. ¶At fœlix:
Rettulit iam unde habuerit originẽ feſtum carmentalioꝝ.Cõnectit:ut illa diis fuit acceptiſſima.Sic cele-
braẽ eius feſtum tertio idus iãuarias.¶At fœlix uates:Carmẽtis ex eo fœlix:qa fatidica.¶Vt uixit diis
gratiſſima:ut uiuẽs fuit gratiſſima diis.¶Sic dea:ipſa relata in deas.¶Poſſidet hãc diẽ:quæ ẽ tertia iduũ

De uariis nominib⁹ octauio cõpoſitis nota

¶Menſe iani.in ianuario mẽſe.¶Idibus:in magni idibus ianuariis ĩmolaẽ ioui.¶Veruex:dieſq̃ illa re-
lata in faſtos:in ea enim Octauius Cæſar auguſtus cognominatus eſt . Qui poſt extinctam Cleopatram
in urbem reuerſus.Tres triũphos egit:unum ex illyrico:alterũ ex actiaca uictoria:tertiũ ex Cleopatra.cõ
tinuo triduo.Deinde cõpoſitis rebus:& oĩbus prouinciis in certam formam redactis . Auguſti cognomẽ
aſſumpſit:ut Tranquillus teſtis eſt Munacii Planci ſententia:cum quibuſdã cenſentibus Romulũ appella-
ri oportere:quaſi & ipſum conditorem urbis præualuiſſet:ut Auguſtus potius uocaretur:nõ tantũ nouo:
ſed etiam ampliore:quod loca quoq; religioſa:& in quibus augurato quid conſecratur . Auguſta dicantur
ab auctu:uel ab auium guſtu geſtuue:ſicut etiã Ennius docet ſcribens auguſto augurio.Poſtq̃ indita cõdi
ta Roma.idem & Põpeius aſſerit auguſtũ eſſe locũ ſanctũ ab auiũ guſtatu:ſiue geſtu.¶Sacerdos caſtus:
purus & ſanctus flamen dialis.¶Libat flãmis:ſacrificat.¶Viſcera ouis ſemimaris uerucis.ideo ſemima
rem dixit:quia adempti ſunt teſtes genitales.¶In æde magni iouis.in tẽplo iouis capitolini.¶Idib⁹:ipſo
die iduum ianuariaꝝ:& ſupius diximus idibus imolari agnam.Sed in his idibus imolaẽ ueruex.

Redditaq́; eſt oīs populo ꝓuīcia noſtro
Et tuus auguſto nomīe dictus auus:
Perlege cōpoſitas gn̄oſa p atria cæras
Cōtigerant nulli nomina tanta uiro:
Aphrica uictorē ꝗ ſe uocat alter iſauras
Aut cretum domitas teſtificatur opes:

ANT. FAN.

¶REDditaq; eſt oīs pplo ꝓuincia nr̄o. Per legatos uidelicet pace terra mariq; pta ut dixius. Nā ſi alr̄ i terꝑteris nihil fere afferri poterit qd ꝓcedat. ¶ Et tuus auguſto noīe dictus auus idib⁹ quoq; ianu. Octa uian⁹ Cæſar auus Germanici cui hoc opus īſcriptū dixius hoſtib⁹ iā domitis & oībus ꝓuinciis ī certā for mā redactis Auguſtus cognoīat⁹ eſt quē in iſantia thurinū dictū Suet. ſcribit uel in memoriā maioꝝ ori ginis. Vel ꝙ eo recēs nato eius pr̄ Octaui⁹ in regiōe Thurina aduerſus fugitiuos rē ꝓſpere geſſiſſet. Idē & Octauianus dictus eſt a pr̄e Octauio &. C. Cæſar iulii cæſaris teſtō: ſed Auguſti cognomen aſſumpſit Munacii Plāci ſn̄ia. Cū eni qdā cēſerēt eum Romulū ap pellari ꝑualuit ut Auguſtus uocarēt ampliſſimo cognomi ne qd loca religioſa & i quibus augurato qd cōſecrāt au guſta dicanē ab auctu uel ab auiū geſtu guſtuue ut Cētū oratores auguſta ad mœnia regis ire iubet. Abuſiue tn̄ lo ca nobilia & quaſi maieſtatis plena auguſta dicimus ut ſi qn̄ ſedē auguſtam ſeruataq; mella theſauris relines. Libet hoc loco ꝑcontari ex his q hoc opus Tyberio inſcriptū uolūt qūo iterꝑtenē hoc carmen. Et tuus auguſto noīe di ctus auus. Quiſnā eſt hic auus Tyberii q idibus ianu. au guſti nomē accepit. R n̄debūt. Scio qd unū rn̄dere ſoliti ſunt eē Iuliū Cæſarē quē h⁹ mēſis idib⁹ iterfectū eē & auguſtū. i. diuinū nomē aſſūpſiſſe cōtēdūt ꝙ in deoꝝ nūeꝝ ſit relat⁹: ut Ecce dionei ꝓceſſit Cæſaris aſtrū. Præter hoc qd aliud dicāt nō hn̄t nec hr̄e ſe aliud cōfitenē. Sed uideamus q̄ hoc ſit ridiculū: q̄ pueri le: q̄ falſum. Vbi legiſtis amici ut uobis rn̄deā ubi inquā ſomniaſtis Iuliū Cæſarē idibus Ianua. cæſum eē atq; & Serui⁹ & Euſebi⁹ & Sueto. tradūt iuliū cæſarē idib⁹ martiis nō ianuariis periiſſe: Quare placuit id⁹ martias parricidiū noīari: & ne unq̄ eo die Senat⁹ hērēt. Idē ēt docet Ouid. in. iii. hui⁹ opis libro: ut Præte ritur⁹ erā gladios ī pricipe fixos: Cū ſic a caſtis ueſta locuta focis Ipſa uirꝫ rapui ſimulachraq; nuda reliq Quæ cecidit ferro cæſaris umbra fuit. Definite igiē ueritati deſinite iquā Ouidio quē puertitis reluctari: & legite q̄ſo epiſtolā quā autor exul ſcribit ad Suillū cū Auguſtus hūanis reb⁹ exceſſiſſet: quē ibi quoq; germanici auū uocat ubi pollicerē eiuſdē germanici laudib⁹ oē ſuū ingeniū ſeruiturū ut Et mō cæſar auum quē uirt⁹ addidit aſtris. Sacrarūt aliqua carmia parte tuū. Si qd adhuc ergo uiui germanice nr̄o Reſtat in igenio ſeruiet oē tibi. In eadē epl̄a Germanic⁹ ab Ouidio Cæſar iuuenis dr̄. ut Dii tibi ſunt Cæſar iuuēis tua numia placa. Idē alibi. Te iuuenū priceps cui dat germania nomē. Cōſtat āt eo tpe ſenē fuiſſe Tybe riū ut facillime oñdi pōt: ſed hæc ſatis: nūc q hac in re a nobis atq; a uero diſſidēt cū ſua ptiacia relinqn̄ē. Perlege diſpoſitas an. p atria cæ Auoꝝ imagies q̄ in atriis exꝑſſe ſingulis diſponebanē armariis: ut quidā dn̄t: ut tota licet ueteres exornent undiq; ceræ atria. ¶ Aphrica uic. de ſe uo. Pub. Cor. Scipio qui ſcdm bellū pu. cōfecit hānibale ex Italia reuocato a uicta aphricani cognomē accepit. Hic prim⁹ Romāoꝝ Sar donycæ uſus eſt: q̄ gēma ide Romāis fuit celeberrima. ¶ Alter. P. Seruili⁹ ſub quo ſcribit Sue. Iuliū Cæ. i cilicia breui tpe meruiſſe cilices q maria iuaſerāt & ſe piratis ac ꝑdonib⁹ maritimis iūxerāt nō ieruēta ui ctoria ſupauit & deide iſauriā oēm latronū domicilū q romāis negocia exhibebant ſubegit. un̄ iſauricus cognoīat⁹ eſt Eos poſtea q multis cladib⁹ domiti terra ſe cōtinere nō potuerāt atq; i aqs reſilierāt. Pōpe. ma. itra q̄dragēſimū diē ita domuit: ut nulla gens ipoſterū ſit repta fidelior. Frōtinus refert Seruiliū iſaurā oppidū flumie ex quo hoſtes aq̄banē auerſo ad deditiorē ſiti cōpuliſſe. Is ꝓcōſul ad ꝑdonū bellū miſſus ē ut autor ē Ruff⁹: uiāq; p tauꝝ mōtē prim⁹ iſtituit & de iſauris ac cilicib⁹ triūphauit. ꝯſerūē āt i unū illuſtri um uiroꝝ diuerſa cognoia ut exaggerenē nom auguſti. ¶ Aut cre. do. teſt. opes. Metel: cretic⁹ metelli ma cedonici fili⁹ ac fr̄ Baleatrici cretā iſulā q̄ aduerſus rōanos fauiſſe Mithridati uidebarē ferro & igne ppl̄at⁹ eſt. Vn̄ nihil āpli⁹ q̄ cognomē creticū reportauit cū antea cretēſes capris qbuſdā nauib⁹. M. Antonii n̄ ſi ne ſūmo dedecore ppl̄i Ro. uictoriā reportaſſent. Maria. creta dedit magnū maius dedit aphrica nomen: Scipio qd uictor qdq; Metel. hēt. Eſt aūt creteū genitiuus a noīatiuo cres quæ a græcis κρησ dr̄.

Octa uianus dictus auguſt⁹ ó ctauia ni co gnomia thurin⁹ auguſti octaua nus co gnomē unde Augu ſta loca Faſtos Ouidi⁹ iſcripſi tyberio

Id⁹ mar tiæ iſœ lices

Imagi nes cæ reæ in atriis Aphri cani co gnomē P. ſerui lius iſau ricus co gnomi natus

¶ET oīs ꝓuicia ē redditaipplo nr̄o: ipio ppl̄i Ro. Nā oēs ꝓuicias ī certā formā redegit: & tot⁹ orbis ſuc cubuit ut dixius fere ī pricipio in illis uerſib⁹. Dexter ades ducib⁹: & reliq. ¶ Et tu⁹ au⁹: hoc ē cæſar Octa ui⁹ Tyberii ex adoptiōe pr̄: & auus tuus o germāice. ¶ Eſt dict⁹: auguſto noie. q̄ſi cognoīat⁹ auguſt⁹: per hæc uerba qd niſi deſipiētis igenii eſt: dicere opus hoc tyberiō dicatū: cui⁹ auus auguſtus dictus nō fuerit ſed pr̄. Cōſtet tādē de Germanico itelligēdū ¶ Perlege in laudē tāti cognoīs cū alii alios ſibi titulos & co gnoia uēdicauerit: nemo tn̄ āpliore cognomēto uocat⁹ ē ¶ Perlege oculis: pluſtra. Cœras diſpoſitas: ſta tuas cereas. Quaꝝ uſ⁹ erat: añq̄ ex ære aut marmore fierēt. ¶ Per atria āno. digeſtas ſtatuas cū iſcriptiōi b⁹ ſuis p ātiq̄ nobiliū atria: nobilitatē gn̄is & clariſſima facta referētes. ¶ Nulli ui. nulli unq̄ ex romāis du cib⁹. ¶ Cōtigerāt tāta noīa: tā magna cognoīa: q̄ magna cæſari aug. cōtigerūt. Aphrica: ut magis illd au guſti cognomē extollat: rn̄fert ēt un̄ alii cognomēta accepint: nā plerūq; a uictis gētib⁹ fuere tradita. Aphri ca uo. ui. de ſe: nā uicta uictoria ſuo noie cognomē dedit. P. Cor. Scipio. P. Scipiōis. F. ad arcendū ex italia hānibalē aphricā ꝓuiciā accepit. Reuocatū bello hānibalē in patrio ſolo fugauit. Carthaginem domuit. Tributariā reddit. & ide aphricani meruit cognomēto uocari. ¶ Alter. h. ē. P. Serui. iſauric⁹. ¶ Teſtificaē q̄ſi ſuo cognomēto refert. iſauras opes domitas: potētiā iſauroꝝ pploꝝ: quos uicit: & multas coꝝ urbes expugnauit. P. Serui. un̄ iſauricus appellat⁹ eſt. iſauria regio aſiatica ciliciæ ānexa ē. ¶ Aut opes cre. cretē ſiū ab eo qd dicim⁹ cres cretis. Q. Metel. p cōſul: Cecilii Metelli macedonici fili⁹: Cnoſon: & lyction: & cy donē: aliaſq; plurimas cretæ iſulæ urbes expugnauit: q̄ſtus tn̄ eſt aliqn̄ gl̄ā reꝝ a ſe geſtaꝝ a Pōp. ſublatā

PAV. MAR.

De titu lis octa uiano datis

ꝑteriri q̄ ī cretā legatū miſit ad capiēdas urbiū deditiões:tñ ex ea illuſtri actoria cretici cognomē aſſūpſit. De creta dicem⁹ i.iii.Hūc numidæ:q ſūt i aphrica:ita ab errore paſtorali dicti.℄ Faciūt ſu.cognomīto.ſ.
℄HVNC numidæ:Metel.numidicus.L.Luculli auūculus(auto.Plutar.)is q ligua latia caſte ac pure uſ⁹ uſ:ut.A.G.ſcri.uicto Iugurtha rege nūidiæ:nūidicus cognoiat⁹eſt.Nota ē hiſtoria apud Salu.H e uir nō min⁹grauſ q̄ diſert⁹ i cēſura orōnē dixit ad ppl'ʒ q̄ eū adducēdas uxoēs exhortat⁹ ē.Idē cū Smyrne exularet:& i theatro ſuocatōis lrās accepiſſet ñ pri⁹ eas legit q̄ ſpectaculū finiret. Illū.m.ſ.Val.Meſſala poſtq̄

Hūc nūidæ facīūt:illū meſſana ſuperbum
Ille numantina traxit ab urbe notam:
Et mortē & nomen druſo germāia fecit
Me miſerum uirtus q̄ breuis illa fuit:
Si petat a uictis tot ſumet nomina cæſar
Q uot nūero gētes maximus orbis hēt
Ex uno qdā celebres:aut torquis adēpti

meſſanā urbē ſiciliæ nobiliſſimā cœpit Meſſala cognoiat⁹ ē auto.Macro.Id oppidū eſt in pelori ſinu freto icūbēs ut ingt Silius:nimiūq; reuulſa diſcretū italia & ortu oſco memorabile.Stra.ſcri.Meſſenios q pelloponeſū hītāt: eō didiſſe meſſanā uñ & nomē mutauit.Cū.n. pri⁹ zanele re uocaretur qd in loco curuo ſit poſtea mutato noie meſſana dicta eſt quā ferūt Anaxilaū meſſeniū condidiſſe.Sed antea Naxiorꝝ ædificiū fuiſſe dr̄ q Catanæ finitimi ſunt. Deīde uero mamertini.i. cāpani eo hītatores induxerunt Q uare Sylli⁹ eā ortu oſco memorabilē dicit.Capuēſes.n. teſte Seruio oſci q̄ſi ophici appellati ſunt: & reuera dicti olī ophici ꝙ ſerpētib⁹ abūdaret.Ille nu.tra.ab ur.no.Scipio æmilianus pauli macedonici fili⁹:& Scipiōis ma.iure adoptiōis nepos numātiā in hiſpāia famc uicit correcta pri⁹ diſciplia militari & reuerſa carthagie.uñ Numātiu⁹ dict⁹ ē.Nota ē hiſtoria.Poſt ea uictoriā po.ro.uicia cū ipii magnitudīe legimus excreuiſſe.Notādū notā hoc loco laudis eē nō uiciū: ut cū dicim⁹ Cēſoriā notā.℄Et mortē & no.dru.ger.fe.Druſus Tyberii fr̄ miſſus i germaniā ualidiſſimas natiōes aggreſſus ē & ſpecioſā uictoriā reportauit.Sed equo ibi ſup cr⁹ei⁹collapſo trigeſimo die q̄ id acciderat mortu⁹ ē:cui ſenat⁹ ... adulatiōe ſed merito germāici cognomē ex ꝓuicia dedit.Ad eū egrotātē Tyberi⁹ ut Ply.autor ē feſtiauit emēſuſq; eſt die ac nocte lōgiſſimū iter:ac defūcti corp⁹ romā uſq; ꝑuexit pedib⁹(ut ait Sueto.)toto itiner̄ ꝑgrediēs.Cōdit⁹ aūt ē Druſus i ſepulchro.C.Iulii:& a Cæſare Aug.uitrico laudat⁹ q ſupmis ei⁹ mūerib⁹ plures honor̄s ddit.Hic ē pr̄ germāici ut dixim⁹.Vñ autor ait alibi.Præterit iſe ſuos aio germāic⁹ ānos.Nec uigor ē Druſi nobilitate mior.De hui⁹ īteritu idē ingt ad Liuiā ei⁹ matrē. Sic quē dura tibi rapuit germania Druſū ꝑs fuerit ꝑtus ſola caduca tui ſic tibi mature fr̄ni funeris ultor Purpure⁹ niueis fili⁹ iſtet eqs.℄Me miſerꝝ ui.q̄ bre.illa fuit.Latēt autor hoc dicit mea ſnīa.Niſi ꝑentē mihi tuū mors ademiſſet ſpabā fore ut ei⁹ ope ab exilio reuocarer.Idē & īfra ubi exilii ſui memīt ſe miſerꝝ uocat:ut me miſerꝝ ſcythico q̄ ꝑcul ille ſolo ē.℄Aut tor.adē.gallis aduerſus romāos apud Anienē pugnātib⁹.T.Mālius tribunus mili.cū qdā ex hoſtib⁹ torq̄ atq; armillis decorat⁹ utroq; exercitu pugnāte manu ſignificaſſet ut romāi galliq; qeſcerēt & magna uoce ꝓuocaret aliquē ex militib⁹ romāis i ſingulare certamen ac nemo ꝓdire auderet ꝓceſſit ad pugnā atq; hoſte occiſo ex ei⁹ ſpoliis ſibi & torquē & cognomē iduit. Idē poſtca latino bello cū cōſul eēt filiū ſuū ꝙ cōtra ipiū pugnaſſet ſecuri ꝑcuſſit.Vñ illud ē.Sæuūq; ſecuri aſpice torqtū.Ab hoc Mālio ipia aſpa & imitia māliana dicta ſūt teſte.A.Gel.Legius.&.C.Nouiū aſpnatū i ludo troiæ lapſu debilitatū aureo torque ab auguſto donatū eē:q paſſus ē ipm poſteroſq; ei⁹ torqti ferr̄ cognomē.Q uā rē tetigiſſe uī Vir.i.y.æn.ubi facta haſtiliū mētōe q̄ idē cæſar pueris q troiā luſerūt dōaſſe dr̄ ſubiūgit:It pectore ſūmo flexilis obtorti ꝑ collū circul⁹ auri.Sane torqs ut pl'mū maſculino ge.ꝓferri ſolet:iuenit̄ tñ & fœminino ꝓlatū idnomē.A.Gel.Torquē detraxit eāq; ſāguinolētā ſibi in collū iponit Hoc ornatu romani milites utebant̄ ſūpto a gallis more.Iuuena.Vt læti phaleris oēs & torquib⁹ oēs.
℄HVNC:cecīliū Metel.q iugurtā ꝑ iniurias nūidiā occupātē fugauit & diuerſā numidiā uaſtauit:cū añ eū & calphur.& Poſthu.turpiter rē geſſiſſet:ide nūidicus cognoiat⁹ ē.℄Meſſana:q urbs ē i ſicilia. Facit ſu.il.Valeriū:nā ut autor ē Macr.Val.max.poſtq̄ meſſanā nobiliſſimā ſiciliæ urbē cepit:meſſala cognoiat⁹ ē ille Scipio æmili.℄Traxit no.titulos & cognomētū i bonā ꝑtē hic ſumit̄ nota.℄Abur.nu.a numātia:ut Stra.īgt nobiliſſima celtiberorꝝ citas ē q bello celtiberico:ꝙ aduerſus ro.po.geſtū ē uirtutē ꝓpriā oñtauit:ꝙ.xx.durauit ad ānū:i numātiā miſſus ſcipio æmilia poſt deletā cartha.adeo hoſtes occluſit:ut ne in ꝑtātē rōanorꝝ deuēirēt ſeipos ferro:igne & ueneo cōſūpſerit:nihil ꝑde relatū ē:nā oia ꝯcremauerāt ex ea tñ triūphatū ē:& Scipio numāti.dict⁹.Et mor.druſus tyberii fr̄ & germāici pr̄:cū iter ſalā.flu.ut ſtra.īgt:& rhenū aduerſus germāos belligeraret:uictor oppetiit:& ut Liui.ult.li.refert. Ex fractura equo ſupcrus ei⁹collapſo.xxx.die q̄ id acciderat:mortu⁹ē corp⁹a nerōe fr̄e:q nūcio ualitudis euocato rapti occurrerat:romā reuectū:& i.C.iulii tumulo cōditū.Laudat⁹a cæ.au.uitrico:& ſupmis illi⁹ fūerib⁹ plures honores dedit & Sue.īgt tyberiū ei⁹corp⁹romā uſq; pedib⁹ꝓſecutū eē:& i funer̄ germāicū appellaſſe:iō poeta dicit.℄Germāia fe.mor.& no.Druſo pr̄i tuo:qa mortu⁹ī germāia:& germāic⁹ē appellat⁹.℄Me miſerꝝ:dico & ꝯmiſeratio cōcitat̄ hac pr̄is ad filiū recordatiōe.℄Illa uir.pa.tui.Q uā fuit breuis:qa dignior erat uita lōgiore.Si petat:hoc ꝑ.C.cæſar̄:& ꝑ auguſto accipe poſſum⁹uterq;.n.uicit orbē:meli⁹ tñ ꝑ auguſto q ut ſupius dcm̄ ē oēs orbis gētes ſubegit ergo ſi a deuictis gētib⁹ cognoia ſumet:a toto orbe accipiet.
℄Si cæſ.augu.℄Petat at noia:cognoia.℄Victis:ab illis:quos uicit.℄Tot ſumet:tot accipiet ille cognoia.℄Q uot gē.ha.nu.maxi.or.quot nūcrari poſſent gētes i imēſo orbe.℄Ex uno:Māliū torqtū:& Vale.coruinū oñd.t.Māli.ſub Sulpitio dictator̄ trib.mil.romani nois contēptōrē gallū ſingulari certamine uicit:& occidit:detraxitq; aureū torquē:& ide Torqti nomē accepit Val.āt trib.mil.ſolus aduerſum

ANT. FAN.
Metell⁹ creticus
Metell⁹ numidicus
Valeri⁹ meſſalla
meſſana zancle
Oſci
Scipio Numantinus
Nota ꝓ laude
druſ⁹ cognomiatus germanic⁹
Druſi mors
T.Manlius torquatus
māliana imperia
Torqs maſcu. & fœminino. g.
Valeri⁹ coruin⁹
Cn.Pō. magn⁹
PAV. MAR.

Ingentē gallū ꝓuocatorē militū romanoꝝ ꝓeſſit. At coruo ab ortu ſolis hoſtis galeæ inſidēs alaꝝ plau ſu:inſum ita ipediuit ut a Vale. occideret̄ inde coruinus dictꝰ. ¶ Q uidā ha. ex uno:facto .ſ. aut ex una pu gna. ¶ Celebres ti. celebria cognomēta. ¶ Aut adēp. tor. ablati ab hoſte torquis qđ ornamētū erat colli.

ANT. FAN.

¶ AVT cor. ti. aut Cū galloꝝ igētes. copiæ agrū pōtinū īſediſſent Camillo eoꝝ reliqas pſequēte Vale rius tribu. militaris ducē galloꝝ ꝓuocatorē hoſtēq ferociſſimū iterfecit tū uirtute ſua:tū corui opa q ſup caput Valerii pugnātꝭ ſediſſe & os atq oculos galli euerberaſſe dr̄. Q uā ob cām Valeriꝰ coruini cogno mē habuit cui diuus Auguſtꝰ ſtatuā ī foro ſuo ſtatuēdā cu rauit i cuiꝰ capite corui ſimulachrū ſuit.

> Aut corui titulos auxiliaris habent:
> Magne tuū nomē reꝝ eſt mēſura tuaꝝ
> Sed qui te uicit nomine maior erat.
> Nec gradus ē fabios ſupra cognoīs ullꝰ
> Illa domos meritis maxima dicta ſuis
> Sed tn̄ humanis celebrant̄ honoribꝰ oēs
> Hic ſociū ſūmo cū ioue nomē habet:
> Sctā uocāt auguſta pr̄es:auguſta uocā
> Tēpla ſacerdotū rite dicata māu (tur
> Huiꝰ & auguriū depēdet origie uerbi
> Et quodcunq ſua iuppiter auget ope:
> Augeat iperiū noſtri ducis augeat ānos

¶ Magne tuū no. re. eſt mē. tuaꝝ. Cn. Pōpe. a magnitudine reꝝ geſtaꝝ ma gni cognomē accepit:euiꝰ titulos ac triūphos nūcupauit: ut inqt Ply. nō ſolū ad uiri uniꝰ ptinet uictoriā ſed ad īpe rii ro. decus æqꝫ nō mō Alexādri mag. reꝝ fulgore:ſed ēt Herculis ꝑpe ac liberi p̄ris:is cū eēt ānoꝝ qtuor &. xx. ac numidiā iubegiſſet a Sylla q reuertenti Romā Pōpeio obuiā factꝰ eſt igēti uoce magnꝰ ſalutatꝰ eſt:auto. Plutar. Vn̄ Craſſus Pōpeiū inqt adhuc īpuberē magnū cognoia tū. Et cū romāoꝝ qdā dixiſſet iā aderit Pōp. mag. idem ri dēs eū īdignatiōe:& ɋtuſiā inqt. Alii dn̄t magni cogno mē in aphrica ab uniuerſo exercitu Pōpeio īditum: qđ tn̄ ipſe longo tpe poſt ꝓcōſul ī iberiā aduerſus Sertoriū miſ ſus uſurpauit ac ſe in epl'is ſuis actiſq magnū Pōpeiū ſcri pſit cū ex ipſa cōſuetudie id cognomē iā careret inuidia. ¶ Q ui te ui. Iuliꝰ cæ. q famā aſtris termiauit teſte Vir. Il la'do. me. ma. di. ſuis:Familia fabioꝝ Hercule autore ſui gn̄is giat̄:ut cū regia uirgo hoſpite uicta ſacro. Fabiū de crimie læta ꝑcreat. Eadē ob uirtutem & merita maxia cognoiata eſt. Scri. āt Liui. priæ decadis li. ix. Fabiū quēdā cēſorē q īſtituiſſe dr̄:ut eqtes ꝯdibus gn tilibꝰ trāſueherent̄ oēm forēſē turbā excretā in qtuor tribꝰ cōieciſſe urbanaſq eas appellaſſe eāq rē adeo gratis aīs acceptā fuiſſe ut maximi cognomē reportarit: qđ ſibi multis uictoriis nō peperat:Hic eſt Fabiꝰ ille rutilanus q de appulis nucerinis ſannitibꝰ:gallis:umbris:marſis ac thuſis, triūphauit. Cui mortuo tātū æris a populo cōgeſtū eſt:ut filiꝰ uiſcerationē & epulas publice dederit:ex hac familia originē duxit Fabi. maxi. cūctator quē romāi auto. Poſſidonio clypeū dixerūt cū Mar. gladiū uocitarē:Ex eadē gente fuit tpi bꝰ Naſonis maximꝰ ille facūdiſſimꝰ ad quē is ſcripſit cū exularet:ut maxie q tāti mēſurā noīs īples & gēi nas aī nobilitate genꝰ:q naſci ut poſſes quis cecider̄ trecēti:Nō oēs fabios abſtulit una dies. ¶ Scā uo au. pa. au. uo. ¶ Tēpla ſa. ti. di. ma. ¶ Scā loca:ut autor eſt Feſtus dicunt̄ auguſta ab auiū guſtu:qđ aues ea ſi gnificauerit:uel ab auiū guſtatu qđ aues ea rata fecerint. Placet aūt Priſciano auguſtū ab augure deriua ri qui ut idem ait Feſtus ab auibus gerendoq dictus eſt:quia p eum auiū geſtus edicit̄ ſiue ab auium gar ritu unde & augurium:Alii ab auctu ſiue ab augendo auguſta loca dicta exiſtimant: quod ea iuppiter ope ſua augere uideat̄:ſimiliter & auguria qđ ea Iuppiter mittat augeatq:In his captādis augures obſeruabāt ne uenti flarēt autore Plutar. quoꝝ augurum .ſ. qui ulcus habebant ſedere prohibebant.

Fabioꝝ Familia Fabia gēs maxima cognoiata Fabius Maxius cunctator

auguſta loca uñ ſunt appellata.

Corona ciuica uel qrna

PAV. MAR.

¶ AVT corui auxi. q ſibi fuit auxilio. Magne:Ply. cū Pōpeiū laudat & ob recupatā ſiciliā: aphricāq ſub actā magni cognomen accepiſſe dicit Titulos refert quos ī mineruæ delubro cōſecrauit. Cn. Pōp. mag. im pator bello. xxx. an. ꝯfecto. fuſis:fugatis:occiſis:& ī deditionē acceptis:hoīum cēties uicies ſemel. lxxxiii. mili depſſis aut captis nauibꝰ. dcccxlvi. oppidis caſtellis. dxxxviii. ī fidē receptis terris a Meotis lacu ad ru brū mare ſubactis:uotū merito mineruæ:hoc ē breuiariū eiꝰ. ab oriēte uero triūphi quē duxit. iii. cal. octo. M. Piſone:&. M. Meſſala coſſ. pfatio hæc fuit. Cū orā maritimā pdonibꝰ liberaſſet. Et impiū maris. po. ro reſtituiſſet:ex aſia:pōto armenia. paphlagonia:cappadocia:colchas hyberia:albāis hyrcanis:ſcytys: cilicia ſyria:iudeis:paleſtis:arabibꝰ:creta:& ſup hæc de duobꝰ regibꝰ Mytridate:ac trygāe triūphauit ægypto re gē dedit ī oriēte gnq reges ꝓ uolūtate mutauit:& reliq:E cōtrario ut idē aſſerit:ſi qs ſimili mō uelit pcēſe re Cæſaris res q maior illo apparuit. Totū ꝑfecto terraꝝ orbem enumeret:qđ īfinitū eē cōuēiet. ¶ O ma gne:o pōpei. ¶ Tuū nomē:hoc cognomē magni. ¶ Eſt mēſu. reꝝ tuarū: qſi īdicat res tuas maxias. Sed q uicit te:cæſar a quo bello pharſa. ſupatus es. Erat te. quo. ma. qa te & ſcia rei. mi. & uirtute & fœlicitate ſupabit. ¶ Nec gra. Flauiꝰ ſcr ba libertio p̄re natus:ædilis curulis fuit:p forēſem factionē, creatꝰ q̄ cū comi tia & cāpū turbaret & ī his pp nimias uires dn̄aret̄: a. Q. Fab. cēſore ī. iiii. tribus redacta ē:Eaq res Fab. max. nomē dedit:de quo Liui. ī fine. ix. li. ab ur. cō. Fabius ſimul cōcordiæ cā ſimul ne humillimoꝝ ī manu cōitia eēnt oēm forēſem turbā excretā ī. iiii. tribus cōiecit:urbanaſq eas appellauit:adeoq eā rē acceptā gratis aīs ferūt:ut maximi cognomē:ꝗ tot uictoriis nō peperat hac ordinū tēperatiōe pareret. Ab eodē ī ſtitutū dr̄. ut eqtes ibi gutili trāſueherent̄:hæc Liui. Idē aſſentit Val. li. i. q uerba ī ultia idicauit. Q. F. ru tilianū fuiſſe:cui a Ply. i. ii. de ui. illu. eadē aſſignāt̄. ¶ Nec eſt ul. g. c. ſi q̄ nulla maior cognoiatio. ¶ Supra fab. ſupra fabioꝝ cognomēta. ¶ Illa do. fa. eſt dicta cognoiata. ¶ Maxima ſu. m. merito. Q. F. rutiliani. ¶ Sed ta. ſed cæteri hūano auguſtus diuo cognoie exornatꝰ eſt. Sed. t. o. quos rettulimꝰ. ¶ Cele. laudant̄. ¶ Honori: quaſi nō deoꝝ:ſed hoīum titulis. ¶ Hic augu. cæ. ¶ Habet ſo. no. cū io. hꝭ cognomē qđ ſibi iouiq cōe eſt:nā & auguſtus hoc eſt ſanctus iuppiter:ſic & cæ. aug. Sācta uo. qđ ſignificet auguſtū apit:ea

Auguſtus uñ dicatur

rõne qua ſupius diximus:ꝙ loca religioſa & in quibus augurato qd cõſecrat̃ auguſta dicant̃ ab auctu: uel ab auiũ guſtu: geſtuue optat:deinde poeta augeri:& imperiũ:& uitã ducis:& ſalutẽ ciuiũ:& ut diis fauentibus: germãic⁹ipio ſuccedat. Pr̃es nr̃i maiores. ¶ Vocãt au.ſã.ea q̃ ſacra & itemerata ſũt. ¶ T ẽ.ſacer.ↄſecrata. ¶ R itẽ ẽm ↄſuetudinẽ:augurio pri⁹ ſũpto. Sacerdotũ ma.põtificũ:& ſenat⁹ auctoritate:ut publice cõſecrarent̃. Nã ut iuriſcõſulto placet Sacra loca ſunt q̃ publice ↄſecrata. ¶ Vocãt aug.ab eo qd augurato ↄſecrãt̃. ¶ Et au.de.deducit̃. ¶ Abori.hu.uer:auguſtinã & auguriũ & auguſtũ deducũt̃ ab auiũ guſtu geſtuue. ¶ Et qd iu.au.ſua ope:ſuo auxilio:hoc dici ab actu ẽt auguſtũ ↄduci:q̃ſi auctũ iouis ope ĩpiũ:& auguſtũ eãdẽ hñt originẽ. Nã ab augẽdo Augeat ergo iuppiter. ¶ Impiũ no.du.tyberii: nã ut ſupi⁹ diximus:multa ſunt quæ oñdunt tpa poſt Octauiũ aug.ut illud:licet ipſe recuſet alio in loco auſonium ducẽ appellat:& paulo inferius dux uenerande. Auget an.quaſi ꝓroget uitã.nã.ly.ſuæ ætatis ãno impii ſumn ã accepit:impauitq;.xxiii. ¶ Et coro:quer. ex quercu.

Protegat & nr̃as:q̃rna corona fores
Auſpicibuſque deis tanti cognois hæres
Omine ſuſcipiat quo pater urbis onus
¶ Reſpiciet titan actas ubi tertius idus
Fient parraſiæ ſacra relata deæ:

¶ PR Otegat & no.q.co.fo. Vel illud tangit qd legimus in.i.meta. Poſtib⁹ auguſtis eadẽ fidiſſima cuſtos. Ante fores ſtabis,mediãq; tuebere quercum. Vel qd ut inquit Pli. Ciuicã coronã a gñe hũano auguſtus accepit: Ipſe alibi. En domus hæc dixi iouis eſt ut qd eẽ putarẽ auguriũ mẽti querna corona dabat. Fuit aũt corona ciuica primo ex illice:poſtea ex eſculo deĩde q̃rna quam autore Seruio accipiebãt q in bello ciuẽ liberaſſent:qm̃ olim cã uitæ i hac arbore fuit hoib⁹ q glãdib⁹ ueſcebant̃. Luca. Seruati ciui⁹ referẽtẽ ꝑmia quercũ Plutar.ãt iõ inqt ei q ciuẽ in ꝑlio liberaſſet coronã quernã donari ꝙ ubiq; ita expeditionib⁹ facile ſit quercũ iuenire:uel ꝙ ioui & iunoni quos urbi ꝑſidere putãt q̃rcus cõſecrata eſt niſi ueterẽ ab arcadibus morẽ acceptũ exiſtimemus qbus eſt q̃dã cũ quercu cognitio:q a;ut primi hoies ex terra arcades ſic q̃rcus pria ex oibus plãtis nata dr̃. De hac arbore Vale.max.cæterũ inqt ad q̃rcũ ꝑnæ manus porrigunt̃ ubi ob ciues ſeruatos corona danda eſt:q̃ poſtes auguſtæ domus ſempiterna gl̃ia triũphant. Hæc corona cũ murali uallari atq; aliis ꝑcio caderet iolius honoris gr̃a donabat̃ q a maiores nr̃i nefas putarũt ꝓuari hoiem luc.i.cã. ¶ Tãti cogno.hæres. Tyberius quẽ Octauianus pr̃ i teſtõ iuſſit ferre cognomẽ auguſti. Vñ ait alibi qd ſupra diximus ꝓlẽ ſanctã de cõiuge natã ferre ſimul nomẽq; ſuũ curaſq; iubebit. Reſpiciet titan actas ubi tertius idus. xyiii.calen.feb. iterũ Carmẽtalia celebrant̃ i honorẽ matris Euãdri:itẽ Porrimæ ac Poſtuertæ: q̃s cõſtat ẽt appellatas fuiſſe carmẽtes. Eſt ãt ſciẽdũ Porrimã q̃ ẽt Proſam & Anteuoriã dicũt:necnõ & Poſtuertã diuinitatis aptiſſimas comites:ut inqt Macro. habuiſſe uim noſcẽdi illa ꝓterita. Hæc futura:quas autor putat uel ſorores uel comites fuiſſe carmẽtis:cui duo fiebant ſacrificia:unũ pueri:alterũ ut puellæ: fœliciter naſcerent̃ q honor iõ ſolebat hoc tpe carmẽti ac ſororibus ſiue comitibus adhiberi.ꝙ matrõæ carpẽtoꝝ qbus oli uthebant̃ honore ſublato curauerãt ne maturi partus i lucẽ ederent̃. Is.n.ut Liui.tradit honorẽ a ſenatu habitũ legimus.ut Plauſtro ad ſacra ludoſq; carpẽtis feſto de ꝓfeſtoq; uterent̃ cũ captis uelis ac ciuitate uoti donata oia ornamẽta ſua in ærariũ detuliſſent:qb⁹ autore Plutar.in Camillo ẽt decretũ ẽ poſt mortẽ laudatiuã orõnẽ hẽri cũ antea moris nõ fuiſſet apud romanos laudari.mortuã mulierẽ hũc honorẽ romãi cum mulierib⁹ ſuſtuliſſent & eæ nequa ipſaꝝ cõcipet cõſpiraſſent coacti ſunt mutare ſniam ꝑmiſerũtq; matronis & uehiculis uterent̃ a qbus ferũt eo tpe tẽplũ edificatũ fuiſſe carmẽti. Cæteꝝ. A. Gel.ſcri.difficilimũ eorũ partũ ægerimũq; hẽri quoꝝ in naſcẽdo nõ caput ſed pedes primi ſunt:quos ab ægritudine & pedibus agrippas uocẽt Cõnixos.n.eẽ pueros in utero: Varro dicit a capite ĩfimo nixos ſurſum pedib⁹ elatis nõ ut hois natura eſt:ſed ut arboris:pedes.n.curaq; noſtra arboris appellat ramos:caput uero ſtirpẽ atq; caudicẽ Quãdo igit̃ inquit cõtra naturã forte cõuerſi in pedes brachiis plerũq; deductis retineri ſolẽt ægrius tũc mulieres enitunt̃. Itaq; huius periculi deprecandi gratia aræ ſtatutæ ſunt Romæ duabus carmẽtibus:quarum altera Poſtuerta noiata eſt. Proſa altera a recti peruerſiq; partus & poteſtate & nomine.

¶ PR Otegat fo.ue.portã palatinã anteq̃ erat q̃rcus:& hic ide lauri & corõa q̃rna dabat̃ illi q ciuẽ i ꝑlio ꝓuaſſet:iõ ciuica dicta & de q in ꝑicipio tertii li.triſtiũ. Et iouis hæc dixi dom⁹ ẽ qd ut eẽ putarẽ Auguriũ mẽti q̃rna corona dabat. Et paulopoſt. Cã ſuppoſitæ ſcripto teſtata coronæ. Seruatos ciues indicant huius ope. Sed hec in loco poeta iõ dixit:ꝓtegat o germanicæ ur̃as fores:q̃ſi uos exornet a ꝓuatis ciuibus:& me quoq; ꝓuetis:ut ꝓſeq̃t in eodẽ loco triſtiũ. Adiice ꝓuatis unũ pr̃ optie ciuẽ q ꝓcul extremo ſolus i orbe iacet. Aut dicas ꝓtegat ur̃as fores:q̃ſi ſit i ur̃is forib⁹ clemẽtia:nã & ciuica corono:& Ply.ipſo referẽte:& militũ uirtutis & clemẽtiæ ꝑicipiũ iſigne clariſſimũ erat. Quin & auguſtus ipſe ciuicã a gñe hũano accepit & Plutar.plures affert rõnes.cur ciuẽ ſeruãti q̃rna corona dat̃. An qd in expeditionib⁹ facile ſit q̃rcũ inuenire. An ꝙ ioui & iunõi:quos urbi ꝑſidere putãt ea corõa cõſecrata ẽ:an uetus ab arcadib⁹ mos accept⁹:qbus ẽ q̃dã cũ hac arbore cognatio:ut.n.primi hoies ex terra arcades. Sic q̃rcus pria ex oib⁹ plãtis nata:& reliq. ¶ Et hæres tã.co.põt hoc referri ad germanicũ q ab augu.erat tyberio ſubſtitut⁹:ut ſupi⁹ oñdimus ergo germãicus q poſt tybe.auguſtus quoq; cognoiabat̃. ¶ Suſcipiat onus or.ipiũ ro. ¶ Dii s auſpi.diis fauẽtibus. ¶ Omine quo pr̃ fau.fœliciq; augurio:quoꝝ tybe. Sed ſi ad tyberiũ referes:dicas. Suſcipiat:ſuſceptũ tueat̃ eo omine:quo aug.pater. ¶ Reſpiciet ti.xyiii.calẽ.feb.fiũt rurſus ſacra carmẽti:cui ẽt dedicata ẽ a matrib⁹:pp reſtituta uehiculi iura: Nã ut Liui.y.li abur.cõ.docet:cũ eẽt mittẽda decia ex ꝑda ueiẽtana Apollini delphico fuit pecunia ex ærario ꝓmpta:& trib.mil.cõſularibus:ut auꝝ ex ea coemerẽt negociũ datũ. Cuius eũ copia nõ eſſet. Matronæ cœtibus ad eã rem cõſultãdam habitis cõi decreto pollicitæ

ANT. FAN.

De noĩbus diuerſis coronarũ

Carmẽtalia feſtũ porrimæ & poſtuertæ.xyiii. cal.feb.

Porria Poſtuerta

Agrippæ

PAV. MAR.

Aedes carmẽti dicata a mr̃ib⁹ romãis

De noibus mulieribus cōceſſis uariis tēporibus

tribūis mil.aur& & oia ornamē ta ſua in ærariū detulerūt.Grata ea res:ut q̄ maxie ſenatui unq̄ fuit.Honoreq; ob eā munificētiā ſeriūt mr̄onis habitū:ut plauſtro ad ludoſq; carpentis feſto ꝓfeſtoq; uterenẽ:hæc ex Liuio.Verbū Plut.i uita camil.igr ſenatū illis mulierib⁹ honorē referentē decreuiſſe poſt mortē queadmodū ꝑ uiris:ita ꝑ fœmis laudatiuā orōnē hēri.non.n.aña mos erat apud rōanos mulierē mortuā laudare.Deide hocplauſtri ius illis adēptū fuit:de quo Pluta.lyi.ꝓble.ferūt igr mulieres ſenat⁹cōſul.uehiculis uti ꝓhibitas iter ſe cōſpiraſſe:neq; ear& cōcipet:neue peret:atq; ita uiros ulciſcerenẽ:donec coacti ſniam mutauerūt atq; uti ꝑmiſerūt.Natis deide pueris:eū & multitudine liberor& & bonitate fœlices fuiſſe uiderenẽ.Carmētis ædē ædificauerẽ.Vbi poſtq̄.Terti⁹ti.ius ſol.nā ut ſupi⁹dixius hypion,fuit un⁹ex titanib⁹ & pr̄ ſolis ſic ſolē quoq; titana appellāt.¶ Reſpiciet idus ae.iā ꝑterita.&.xy.diē ianu.iudicat. ¶ Fiēt ſa.re.iter& lata .¶ Deæ pa.carmēti arcadicæ.ut ſupius dictū.

ANT.
FAN.
Carpentum
Pilenta
Scórteū
Scorta
Scortes

Nā pri⁹ auſonias mr̄es carpēta uehebāt
Hæc quoq; ab euādri dcā parēte reor
Mox honor eripiẽ mr̄onaq; deſtinat oīs
Ingratos nulla prole nouare uiros.
Neue daret partus ictu temeraria cæco
Viſcerib⁹ creſcēs excutiebat onus:
Corripuere patres auſas imitia nuptas
Ius tamē exemptum reſtituiſſe ferunt
Binaq; nūc pariter tegeæ ſacra parenti
Pro pueris fieri uirginibuſq; iubent
Scortea non illi fas eſt inferre ſacello
Ne uiolent pueros examinata focos
Siqs amas ueteres rit⁹aſſiſte præcanti
Nomina ꝑcipies non tibi nota prius
Porria placaẽ poſtuertaq;:ſiue ſorores
Siue fruge comites menali diua tuæ:
Altera qđ porro fuerat ceciſſe putaẽ
Alcra uēturū poſt mō quicqd erat

¶ NAM pri.au.ma.car.ue.Carpētū uehiculi genus a carmēti dictū Oui.cēſet:pōt tñ a carpēdo deductū uideri uł ꝙ eo cōmodo iter carpaẽ:uel ꝙ celeriter eaẽ:q̄m carpe interdū ē celeriter ꝑterirẽ.Hoc uehiculo Tulli a Seruii regis filia olī uecta iterfecto pr̄e ꝓpauit in for&.Vñ iuſſa diſcedere ſup pr̄is cadauer carpētū ægit.Secut⁹ matrones ad tēpla ꝓgētes pilētis uehi ſolitas dicat:q̄ uehicula erant coloris ueneti Vir.in.v.li.æn.Caſtæ ducebāt ſacra ꝑ urbem pilētis mr̄es in molib⁹.¶ Ius tñ excp.reſti.Prātē ut carpētis ueherētur:q ut dixim⁹matrōis exēpta & ſublata fuerat ¶ Scortea nō il.fas ē itrare ſacel.Violari hæc ſacra putabanẽ.ſiqs huic tēplo ſcorteū aliqd ituliſſet: hoc eſt e pellibus factū q̄uis & alia ſacra fuerūt ac ſacella in qbus nefas erat(ut docet Varro)ſcorteū aliqd ſiue morticinum adhiberi.q̄re obſeruatū arbitror apud Cretēſes ne in ædē Dianæ quā illi religioſiſſime uenerātes Britomartē gentiliter noiant qſq̄ ꝑterq̄ nudus ueſtigia igrederẽ.Nouimus autē

Scōrtū qđ ſignificat ēr unde dicatur

ſcortū pellē ſignificare.uñ & meretrices ſcorta dicimus.ꝙ ut pelles ſubiganẽ:& ſcortes ut ait Feſtus.i.arietinorum teſtiū pelles nomē habuerūt.Inde ēt q̄cūq; e pellib⁹ fctā ſunt ſcortea appellanẽ.Martia.de penula q̄ ex pellibus fiebat aduerſus hymbres. Ad ſubitas nunq̄ ſcortea deſit aq̄s: Sane ut a qbuſdā ſacris ſcortea ſubmouerenẽ: factū exiſtimo ne forte aliqd pellib⁹ conſtās aīalis qđ ſua morte piiſſet ea ſacra funeſtaret.Legim⁹.n.flamīb⁹ nō aliā ob cām nefas fuiſſe uti calceis e mortuæ pecudis corio:niſi ꝙ oia ſua morte extīcta funeſta putabanẽ.Solinus tradit ptē capitolini mōtis hītaculū fuiſſe Carmētis ubi poſtea ei⁹ tēplū fuiſſe teſtaẽ:licet nōnulli aliter ſentiāt.¶ Aliter qđ por.fue.ceci.pu.Bñ putaẽ:qa nemo ex ꝓbatis ſcriptoribus memoriæ prodidit porrimā:quæ porro.i.longe ante fuerant & poſtuertam futura canere.

PAV.
MAR.

¶ NAM car.plauſtra:ſeu uehicula.¶ Vehe.pri.ma.au.ferebant romanas:eo iure a ſenatu cōceſſo.Recō arbitror.¶ Hæc quoq;:hæc ēt carpēta.Dicta ab Euā.matre:a Carmēti ꝑ mutationē lr̄æ.m.in.p.Mox q̄ſi nō lōgo poſt tpe:nā plerūq; mox ſtati:ſeu cōtinuo ſignificat.¶ Eripiẽ ho.ereptū eſt hoc ius carpentor&.¶ Et ois ma.deſti.deputat.¶ Nouate ui.renouare ſobolē uirilē.¶ Nulla ꝓle.id decreuere matronæ:ſobolē nō ꝓpagare:ſed imaturos partus edere.A.Gel.refert:Helſiū de ꝓprie.uocabu.uelle matronā eſſe quæ ſemel pepit.matrē familias:quæ ſæpius:ſicur ſuē:quā ſæpe:& ſcrofā quæ ſæpius.Sed qđ de matrona ingt ſcriptor& auctoritate cōfirmari nō pōt:ut ipſe teſtaẽ Gelli⁹. Meli⁹ aūt matronis eſt quæ i mr̄imoniū cū uiro cōueniſſet:& i eo manet:ēt ſi liberi nōdū nati ſūt.Mr̄familias nō i mr̄imoniū tm̄:ſed q̄ i familiā quoq; mariti:& in ſui hæredis locū ueniſſet.¶ Neue te.audax mulier.¶ Daret p.ne peret fœtū matur&.¶ Excutie.eæ.occultis uerberib⁹ excutiebat:& excuſſū eiiciebat.On⁹ cr.ui.embrionē itra uiſcera cōceptū & creſcētē.Verberabat.n.mulier uter&:ut abortū faceret.¶ Ferūt:dicūt:rer& ſcriptores.Pr̄es:ſēatores. ¶ Corripuiſſe:ĩcrepaſſe:¶ Nuptas:matrōas.¶ Auſas iml.q̄ auſæ ſūt tā crudele:tāq; imane facin⁹.Liui.8.abur.cō.referr quoddā matronar& ueneficiū:quo uiros necabāt.Plureſq; ea eā dānatas.Tñ:ferūt pr̄es.Reſtituiſſe ius exeptū:1⁹ uehiculi qđ eripuetāt.¶ Et iub.ipſi pr̄es.Fieri bi.ſa.bia ſacrificia.¶ Pro pue.& uir.ꝑ ſalute puer& & puerar&:quos pri⁹ i utero necabāt.¶ Tegeæ pa.Carmēti:a rege a oppido i arcadia.Nō ē fas:nō licet.¶ Inferre illi ſa.ferre i illud ſacellū:ubi ea bina ſacra fiūt ¶ Scortea:morticia.ſine aia.Nā utē

Scortea morticina ſine anima
De porrima & poſtuerta

apud Var.In aliqb⁹ ſacris ac ſacellis ſcriptū hēm⁹ neq; ſcorteū adhibeaẽ:iō ne morticinū qđ adſit: & pri⁹ dixit.Scortari eſt ſæpi⁹ meretriculā ducere:q̄ dicta a pelle:id.n.nō ſolū ātiq dicebāt ſcortū:ſed ēt nūc dicimus ſcorta ea q̄ corio ac pellib⁹ ſūt facta:& reliq.¶ Ne exa.ipſa morticia ſine aia.Violēt : cōtaminēt Pueros:caſtos.¶ Focos.Siqs.In carmētalib⁹ ſacris placabanẽ ēt duæ deæ:porria:& poſtuerta:q̄s aliq ſorores:aliq comites Carmētis putauere:iō ipſis ſimul cū carmēti res diuina fit:qb⁹ ab ipſis reb⁹ data ſūt noia nā porrima dicta ē:ꝙ id qđ porro hoc eſt lōge añ fuerat:cāeret: poſtuerta qđ poſtea uētur& eſſet ꝓdiceret.Vñ dictū eſt porrima ꝑteritū canit:& poſtuerta futur&.¶ Siqs amas ue.ri.ſiquis es q cupias noſcere

ueteres cerimōias.℄ Aſſiſte ꝑ.cū Carmēti fit res diuia a ſacerdote.ipſi ſacerdoti aſſiſtas:ut audias ei⁹ uerba ꝓcantia.℄ Tu p.no.itelliges noīa a ſacerdote ꝓlata.℄ Nō no.ti.pri.ꝗ āña nō audieras.℄ Placaṫ:ꝓcibus ſacerdotis.℄ Porrima.& poſtuerta.℄ O di.me.o.carmēta a mēaloꝑmōte arcadiæ.℄ Siue ſō.tuæ ſi co.ſu.ſiue erāt tibi ſorores:ſiue te ex arcadia fugiētē comitate fūt.Altera:porrīa.ſ.putaṫ ceci.ueridica uoce dixiſſe.℄ Quod porro fuerat:qđ lōge añ fuerat:nā porro lōge iterdū ſigñat.qd notiſſimū ē.℄ Altera:poſtuerta.ſ.putaṫ ceci.fatidica uoce ꝓdixiſſe.Q.Vic.e.poſt mo.uē.oia ꝗ futura erūt:ſed hoc iō fictū eſt ga⁹carmentis tam futura:ꝗ præterita canere ſolita eſt.

ANT. FAN.

℄ Cādida te niueo poſuit lux ꝓxia tēplo
Qua fert ſublimes alta mōeta gradus
Nūc bene ꝓſpicies latiā cōcordia turbā
Nunc te ſacratæ conſtituere manus
Furius antiqui populi ſupator ethruſci
Vouerat & uoti ſoluerat ille fidem:

℄ Cādida te.ni.po.lux.p.tē.xyii.ca.fe.ↄcordiæ tēplū dicatū ē ꝗ a corde cōgruēte nomē accepit ut au.ē Var.Cæterū ne fallamur cōcordia nō unā tm̄ ædē romæ hūit ut facillie diligēs rector iueniet:ſed plures e qbus nec de illa nūc agiṫ quā Māli⁹ ꝓtor uouit &.C.Attili⁹ duūuir cū.M.ci⁹ collega đdicauit ut Li.tradit tertiæ decadis.li.iii.nec de alia ꝗ flauiū ſcribā legim⁹ ī area uulcani ſumma iuid a nobiliū ded.caſſe:ſed đ tēplo illo āpliſſimo qđ Plu.ī camillo ingēs.Oui.i.vi.liui⁹ opis lib.magnificū uocat.Id nō fuit ī capitoilo ut qbuſdā placet.ſed añ cliuū capitolinū ñ lōge ab æde iunōis mōetæ atq; ad Saturni tēplū qđ ē añ cliuū capitolinū Hæc ē ædes cōcordiæ.uñ ut ſcri.Var.Curti⁹ equo cōcitato ī ꝓſūdiſſimū hiatū ſe ꝓcipitē dedit Tu āt lector cadide noli exiſties ſcripſiſſe Var.apđ uoraginē:illā curtii fuiſſe Cōcordiæ tēplū de quo nūc agim⁹.neq;.n.ul nos ita ſentius ul⁹ Var.tale aliqđ mēoriæ ꝓdidit.Sed Curtiū dicius a concordia uerſū cū equo ſe ī hiatū illū ꝓſūdiſſimū deieciſſe.Hoc tēplū ē qđ Camil.uouit ī ſeditiōe pop.& ſenat⁹ auto.Plu.eū po.āmitterēṫ ut alter e cōſulib⁹ ppl'aris eligereṫ.Id a Cāille ↄſecratū poſteaq; a Liuia Druſilla & ara & ſimulachro ac reb⁹ aliis exornatū Tyberi⁹ dedicauit cū triūphū illyricū ægiſſet teſte Sue.quo tpe Ou.exulabat.Vñ illđ ē nup ut huc magni pucit fama triūphi.Auſus ſū tātæ ſumeræ molis onus.Itē ilid.nec dedignata ē abiectis illyris armis cæſareū famlo uertice fere pedē.Fueret ī hac æde ut Pl.ſcri.obſidiāi qttuor elephātes quos ibi ꝑ miraclo dicauit Aug.Itē gēma Sardōix Auguſtæ dono cornu aureo iclula ꝗ fuiſſe dicebāt ei⁹ anulli quē a polyc.tyrāno ī marī diectū piſcis culiæ dñi reddidit.ꝓterea & Latōa puerpa op⁹ Euphrāoris Apollinē & dianā īfātes ſuſtinēs & liber pr̄ pictoris clariſſimi niciæ athēieſis op⁹.Itē alia ſūmoꝝ artificū opa ꝗ pcētes faſtidio ꝓterim⁹:Sciēdū ut Liui.refert nemi aliqñ licuiſſe tēplū dedicarī niſi cōſuli aut ipatori.Vñ cū flaui⁹ ſcriba ædē ↄcordiæ ī uulcani aerea dedicaſſet ex auctoritate ſenat⁹ latū ad pplm ē ne qs tēplū arāue ī uſu ſenat⁹ aut tribūoꝝ plebis pris maioris đdicaret.Dr̄ āt hoc loco ↄcordia cādida ꝙ bēigna ſit ac mltoꝝ bonoꝝ mr̄ ut aiæ ꝗles neq; cādidioꝝs terra tulit neq; os me ſit đuictior alter hæc ē.n.ꝗ puæ res creſcūt:eū diſcordia maxiæ dilabāṫ.Agræti⁹ albū igr nā tm̄ e:cādidū ſtudio:nā & corpi & aio aliquotiēs aſſignaṫ Vñ albos capillos rēte dicius & cādidū carmē.Tibull⁹:Pax cādida primū duxit araturos ſubiuga curua boues.Cæli⁹ ī eplā ad Cice.Ne pagꝫ ſimplr̄ & cādide poſuiſſe inimicitias uidearis.℄ Qua fert ſu.al.mo.gra.Aedē Iunōis mōetæ de ꝗ ſuo loco dicem⁹ fuiſſe ↄſtat ī mōte capitolio.Solius Tati⁹ ī arce ubi nūc ædes ē iunōis mōetæ q āno.y.poſtꝗ igreſſ⁹ urbē fuerat a laurētib⁹ itercēpt⁹ ē ſeptima &.xx.olipiade hoīem exuit.Oui.īfra Arce quoq; ī ſūma iunōi tēpla mōetæ ex uoto memorāt facta Camille tuo.℄ Popl' ſu.ethruſci:Qui phaliſcos ī ſuā ptātē redegit & ueios obſidiōe domuit cūiculo effoſſo.Nota eſt hyſtoria.Id oppidū Plu.autore fuit thuſciæ ꝓpugnaculū.A.Gel.ſcribit pattā eā uictoriā a Camillo ea fere tēpeſtate ꝗ ſocrates athenis capitis damnatus & carcere ueneno necatus eſt.

PAV. MAR.

℄ CANdida.xyii.cal.fe.hoc.xyi.die iāua.erit cōcordiæ feſtū.quo die đdicatū ē ei tēplū a Camillo primū deīde ſed lōge poſtea T y.de prio āt ita igr Plu.Cami.poſt illuſtres uictorias fuſis gallis cū ī urbe eēt:dictaturāq; nō đpoſuiſſet.Diſſidēte pop.a ſēatu ānitēteq;:ut altere cōſulib⁹ ppl'aris.Dubit⁹ pñtib⁹.rebus ſenatū petit:& prius quā dicere aggreſſus eēt:ad capitoliū cōuerſus.deos teſtaṫ:ut ea dictur⁹ ſit.ꝗ tādē bñ uertēt rep.& ſi ſeditio.ciuilis tollaṫ:Tēplū cōcordiæ ædificaturꝫ ſe pollіceṫ.Cū mltæ ī ſēatu cōtētiōes eēnt:ī hāc tādē ſuiam itū eſt:ut alter eſt cōſulib⁹ e pop.crearēṫ.Dictator cū hoc ad pplm renūciaret:ſtatī pop.cū ſenatu recōciliat⁹ ē:& Cāillū plauſu & clamore domū uſq; remittūt.Poſtridie aūt cōgregati decreta tulere:ut cōcordiæ quēadmodū Cami.uouerat ī foro:& ī cōciōe igēs ꝑ reb⁹ bñ geſtis.Tēplū molirēṫ ī celebritatib⁹:ꝗs latias uocāt:addita una die:p ꝗdriduū ſolēnitates iſtituerūt:hæc de Camil.Tybe.āt regreſſus e germāia.triūphū.quē diſtulerat egit:& prādiū popu.mille mēſis:& cōgiariū tricenos nūmos uiriti dedit.Dedicauit & cōcordiæ ædē hæc ex Trangl.fuit & aliud cōcordiæ tēplū antea cōſecratū.Sed poſt Camil.Liui.n.ī fine noni li.primæ decadis oñdit a flauio ſcriba.Cui⁹ ſupra meminimus:cū is eēt ædilis ædē Cōcordiæ ī area Vulcani ſūma īuidia nobiliū dedicaſſe.qđ iō rettuli nepotes aut Camil.aut Tybe.ī area uulcani ædē poſuiſſe Sed flauiū:nā aliud tēplū erat nō lōge a lacurtio:ꝗ ī capitoliū ad tēplū iunoni monetæ aſcēdebat:Poeta ad cōcordiā uerba apoſtrophat.℄ O cādida:o cōcordia:quā iō cādidā appellat ꝙ pura & ſcā ſit.qđ cicōiæ aues magna ex pte albæ:ſub eius tutela ſint:& dicta eſt cōcordia:ut Var.placet.qſi cōgrua corda.℄ Lux pxima:dies ſequēs ipſa ſacra carmētis.Poſuit te tēplo niueo:tēplo marmoreo.qđ eo đ e tibi cōſecratū ē.Qua alta mōeta exceſſū iunōis mōete tēplū qđ erat ī ea pte capitolii ī ꝗ fuerat dom⁹ M.Mālii capitolini de quo latius in.yi.li.dicemus.℄ Fert ſubli.gra.p hyppalagē.hoc eſt uia qua ſublimibus gradibus ad iunonē monetā itur.℄ Nūc qſi hoc die.O cōcordia be.ꝓſpi.la.tur.latiū popu.ad te uenietē.Nūc hoc die ℄ Man⁹ ſacra man⁹ pōtificū.℄ Cōſtituere:cōſecrauere tibi tēplū.℄ Furius camil.nā

Concor dicfeſtū xvii.ca.feb.concordiæ templa plura romæ

Opera quæ fuerunt in concordiæ

Quib⁹ licebat templum dedicarī

concordia cādida. Albū cādidum

Iunonis monetæ

Prādiū populo millemēſis & cōgiarium

Aedes concordiæ & uulcano dicata

M.furius camil.dicebať. ¶ Supator ethrusci ppl'.:q ueietes uicit qm hi fūt ī ethruria:q gdē.x.ānorꝫ obſidione tulere:tādē expugnati ſūt uei cūiculo a toānis effoſo in arcē uſqꝫ iunonis.ueios dicius urbē ueietes pplos. ¶ Vouerat antiquū uet⁹ ɔcordie tēplū:nā camilli uoto dedicatū: ¶ Et fecerat ille fidē uoti:qſi ſua uit ꝗ uoto ꝓmiſit. ¶ Cauſa uouēdi & dedicādi templi fuit. ¶ Q d uulgus:qd plebs. ¶ Seceſſerat a pribus:a ſenatorib⁹. ¶ Sūptis armis:armata plebs diffidebat a ꝑib⁹:& uolebat alterꝫ ex plebe cōſulē. ¶ Et ipſa.r.o.timebat ſuas opes ſuas uires:ſeu ſuū pplm opulētū:& gallorꝫ ꝑda ditatū.& uictoria quoqꝫ elatū.

ANT. FAN.

¶ Cauſa ut uouerēt id tēplū dedicareturqꝫ eā fuit plebis ſenatuſqꝫ diſſēſio. ¶ Ipſa ſuas rōa timebat opes: Quia opulētia ſæpenūero diſcordiā ꝑere cōſueuit:ſed tū demū plebs Senatui recōciliata ē cū a Cāillo audiuit decretū eē ut alter ex cōſulib⁹ pplaris crearet̄.Cā recēs melior:Quia ſuꝑior illa dedicatio a diſſēſiōe originē hūit hæc a uictoria & triūpho. ¶ Sparſos ager.cri.corrigit.Germāi iuſſu uictoris tyberii crines tōdēt cū uicti a uictorib⁹leges accipiāt.Sūt āt flauæ Germāorꝫ.comæ ꝗs nutrire ɔſueuerūt.Iuue.Cerula ꝗs ſtupuit germāi lūina flauā cæſariē & madido torqntē cornua citro: ¶ Inde:Ex ꝑda Germāorꝫ. ¶ Hæc t.c.g.& reb⁹ & ara.Q ui hoc op⁹ tyberio iſcriptū putāt dicipiunť hoc loco parꝫ diligēter ituētes fcā ædis ɔcordiæ metiōe Oui.ꝑ apoſtrophē.i.orōnis conuerſionē Tyberiū alloqꝫ a quo eā ædē dicatā accepius.Sic & i.ii.hui⁹opis li. Auguſtū alloqtur tēplorꝫ poſitorꝫ tēplorꝫ fcētē repertor Nec tñ iō dicēdū ē hoc op⁹ Aug.poetā exulē aſcripſiſſe: Sciēdū ꝑterea ut iqt Feſtus uiros prudētes dicere auos & pauos auias & ꝑauias parētū noīe appellari:Sāe mirari ñ debem⁹ꝗ hic legiť:Cōcordiæ tēplū a liuia rebus & ara cō ſtitutū & in.vi.hui⁹ opis li.Te quoqꝫ magnifica cōcordia dedicat æde liuia:cū Sue.tradat hoc tēplū nō a liuia ſed a Tyberio dedicatū:Accepius.n.arā eū ſimulachro tm̄ a Liuia dedicatā exornatāqꝫ reb⁹ a ſacra neceſſariis cū cōſtet iterdum au.Liuio ipſas quoqꝫ aras ſepati dedicari.qd adeo uerꝫ ē ut Oui.iſra ñ æde dicat a Liuia ſed i æde cōcordiæ dedicatā. Scio eē qb⁹ placeat Liuiā Druſillā tēplū alid cō cordiæ dedicaſſe:ii(ut dicā qd ſentio)mihi referre uidēť

Falſum eſſe hoc opus de faſtis ſu iſſe dicatū tyberiō imꝑatori

> Cāqd a pribus ſūptis ſeceſſerat armis
> Vulg⁹ & ipſa ſuas roma timebat opes
> Cā recēs melior ſparſos germāia crines
> Corrigit auſpiciis dux uenerande tuis
> Inde triumphatæ libaſti munera gentis
> Templaque feciſti quæ colis ipſe deæ
> Hæc tua cōſtituit gētrix & reb⁹ & ara
> Sola toro magni digna reperta iouis
> ¶ Hæc ubi trāſierit capricorno relicto
> Per iuuēs curres ſigna regētis aquam:
> ¶ Sptim⁹ hinc oriēs cū ſe dimiſerit un
> (dis

De liuia auguſti uxore

agrorꝫ ſōnia.Sola toro magni digna repta iouis:Ouid.Auguſtū ſæpenūero Iouē appellat q uiuēs ut diximˀ dios honores meruit.ut Me quoqꝫ ꝗ feſſi fateor iouis arma timere.Idē & titulo pris pñiæ donatus eſt hūitqꝫ nomē ioui ſilē q iupiter dr̄ qſi iuuās pr̄ Hor.Hic ames dici pr̄ atqꝫ prīceps. ¶ Hæc ubi trāſierit ſolis trāſitū i aqriū Ply.ſcri.feř.xvi.cal.Fe.euēire:cui⁹ opioni aſtipulanť Porph.& Colu.itē autor hoc loco. Qua i re cū nrorꝫ tporꝫ aſtrologi uideāť a ueuſtioribus diſſētire ñ ē cur moueri debeāus. Facit.n.id ut qbuſdā placet & nos dixius ſupra qdrātiū.ut itercalaris dies cōficiť lōgitudo qbus iplēdis qcqd ultra modū tpis adiectū ē dici nō ꝑtgta uarietate diuerſi aſtrologiæ ſcriptores metiāť. Accedit ad hoc qd octauæ ſphæř zodiacus mobilis ſuꝑioris zodiaci motu ñ rñdet q fixus atqꝫ imobilis dr̄ Noumus.n.octauā ſphærā tribus diuerſis motibus agitari:quorꝫ unus ab ortu ē ad occaſū alter huic ɔtrari⁹ ab occaſu ad ortū.tu⁹ quo cœlū illd ꝑ acceſſū ac rceſſū qſi trepidās nūc oriētē nūc occidētē mō ſeptentrionē mō meridiē petit. Vñ ſit ꝗ tpib⁹ nřis ꝗs ſil'octauū cœlū ſphæras mobiles poſuerūt uolentes nō aľi fieri poſſe ut octaua tri plr̄ moueať ꝗ cū ita ſint & ſuꝑioris arietis caput iſeriori minie rñdeat tāta fit tꝑorū icqlitas ut uerū eſſe uideať qd Plut.& Ply.ſcri.ab hmōi rb⁹ mathematicorꝫ pitiā ſuꝑari & ſolis mot⁹ rōnem ꝑpe iexplicabilem eē.Sāe ꝑ aqriū ut Mac.ſcri.ipſa uis ſolis oñdit qm hvmber i terras nō caderet niſi ſolis calor ad ſuꝑma traheret hūore:cui⁹ refuſio pluuialis ē copia.Dr̄ āt Gāimedes iter ſidera collocat⁹ aqrii nom accepiſſe ꝗuis ſūt q eū deucalionem eſſe dicūt.Vñ ait Seneca i thyeſte: Cadet ægoceros frāgetqꝫ tuā qſqs es urnā:i ħ ſigno ſole ɔſtituto horrēd tēpeſtates & igentia frigora eē ſolēt:ut Porphyrio autor ē.Cōſtat āt aqri⁹ cū aqͣ effuſiōe ſtellis.xxx.occiditqꝫ & exoriť capite pri⁹ ꝗ reliqs mēbris ut Igini⁹ tradit. Capricorno relicto Hæc ꝑ zodiaci iter ſigna hyemalia nūerať oriturqꝫ ſecūdū Por.xvi.cal.ia.qd tꝑs iundat dñať ac ſæuit.Vñ hor.Capricornū aque tyrāñū uocat.Cōſtat aūt hoc ſignū ſtellis.xxii.cuius fabulā lege apud Iginū.

Sol in aquariū xvi.cal. februa.

Octaua ſphæra

Aquarius ſole i aquario quid

Capricornus

¶ HAEC ubi.xvi.calē.feb.hoc ē.xvii.die ianuarii Relicto capricorno ſol aqriū igrediť.De aqrio dicēus ſequēti li.capricorni effigiē Hygi.iqt ſimilē eſſe ægipāi:quē iuppiť qd cū eo erat nutrit⁹ iter ſidera eē uoluit.Eſt.n.priori pte capͣ:& poſteriori piſcis Vt ab ægyptiis ſacerdotib⁹ rſerť.Cū typhō deorꝫ hoſtis acerrimus illuc ueniſſet.Dii q ibi erāt timore pciti. in uarias ſe formas mutauerūt mercurius in ibim. Apollo in auem:ꝗ threicia dr̄ Diana i merulā.Pā i flumē ſe ꝑcipitauit.& poſterior pars ꝗ aqas attigit i piſcē rediit in hircū ſe uertit Iuppiter admirat⁹ effigiē iter ſidera collocauit Spectāt āt:ut idē ingt ad occaſū occidit ꝑceps exoriť erectus. ¶ Vbi poſtꝗ.Hæc cōcordiæ feſta: ¶ Trāſierit:qſi die ſequenti.O phebe.o ſol.Cutres:currere icipies. ¶ Per ſigna iuuēis regentis aqꝫ ꝑ ſigna aquarii:de quo i ſecūdo dicem⁹. ¶ R elicto capricorno:cum iam capricornus anteceſſerit. ¶ Septim⁹.x.cal.feb.hoc eſt.xxiii.die ianua.Lyra de qua ſuꝑerius diximus incipit occidere:cuius totus occaſus erit Cæſari:ut oñdit Pli.pridie.nonas feb.de quo ſuo loco dicemus.Hic:ab hoc igeſſu ſolis in aquariū. ¶ Septimus oriens:ſol.f. ¶ Cum di.ſe un.cū occidet. ¶ CAVſa re.noua:qſi nři tpis. ¶ Melior ꝗ fuerit illa camilli:nā illā ꝑp diſſidētē plebem:hæc ꝑ ſubacta germania & pace:terra:mariqꝫ parta:ergo eā Tyberii. ¶ Dux uenerāde:apoſtrophe eſt ad Tyberiū:nō

PAV. MAR.

Apoſtrophe ad tyberium

quō cū toto ope alloquať.etenim hæc qm̄ plura deus ductu quā ceteroꝝ Aug.uiuēs bella gēſſit. ℂGer
mania corrigit cōprimit. ℂTuis auſpiciis:tuo fœlici impio.Spſos cries:hoc ē fuſas uires.ℂCū germāi
criniti ſint.& iā breuior erat ꝑpl's ga pauci admodū iā i germāia remāſerāt.Spſi.n.erāt cæteri.Nā ut trā
quil.oñdit Germani fuere ultra Albi fluuiū:ſūmoti ēt ex germanis Sueui:& Sicābri i galliā traducti. Et
hic mō cōpſſi ſpſi crines ga fact⁹ eſt diminutior ppl's.Inde ex eo. ℂLibaſti:libāda dediſti.ℂMunera gē
tis triūphatæ:de quā triūphū egiſti non munera:quæ ab hoſte accepit:ſed q̄ ex pda ppl'o dederit.Nam ut
dixius prādiū pplm̄ mille mēſis & cōgiariū tricenos nūmos uiritim dedit.ℂEt feciſti tu o·Tiberi. ℂTē
pla deæ.Cōcordiæ. ℂQuā tu ipſe colis:quā uenerans:& e⁹ feſta celebras.ℂNec tēpla.ℂCōſtituit:di
ſpoſuit.ℂTua genitrix.Liuia druſilla:quā auguſtus mr̄imonio Tyberii neronis:& qdē ꝑgnantē abduxit
dilexitq̄ & ꝓbauit unice ac pſeuerāter.ℂEt rebus:ad rē .ſ.diuinā faciētib⁹:aut ga re ipſa cōcors cū uiro
ſemp ux erit.noluit etiā cōcordiæ ædē cōſtituere. ℂEt ara:in qua ſacra fierent:aut ipſa conſecratione.
ℂSola Liuia reperta digna toro:quā matrimonio.ℂMagni iouis:auguſti:quem ioui comparat.Nā iam
relatus in deos:& in triſtibus ad auguſtum inquit.Liuia ſic tecum ſociales impleat annos.Quæ niſi te nul
lo coniuge digna fuit.Quæ ſi non eſſet celebs te uita deceret.Nullaq; cui poſſes eſſe maritus:erat.

Fulgebit toto iam lyra nulla polo(nis
ℂSiderē ab hoc ignis ueniēti nocte leo
Qui micat i medio pectore merſus erit
Ter quater euolui ſignantes tpa faſtos
Nec ſementina eſt illa reperta dies
Cū mihi(ſēſit.n.)lux hæc idiciť inqt
Muſa:qd a faſtis nō ſtata ſacra petis:
Atq; dies incerta ſacris ſic tēpore certo
Seminibus iactis eſt ubi fœtus ager:

ℂFVLgebat toto iā lyra nulla polo.x.cal.feb.ſiue ut Co .ANT
lumellæ placet.xi.lyra occidit ueſperi.Neq; in hoc tpe de FAN.
occaſu eius ſigni matutino.i.coſmico loqui poſſumus qui Lyra oc
eſt ſm quoſdam pridie idus Auguſti ſm alios tertio idus cidit
ſiue ut aliis placet ſexto idus quo tpe lyræ occaſus autum x.calē.
num inchoat autore Pli.Hoc ſignū ut diximus ſupra cum februa.
ſagittario in ortū ferť & occidit oriēte uirgine.ut Occidit
hæc oriť cū iam pulcherrima uirgo.Eripit æmonia chiron
cū tela pharetra inflexū oñdens terris mirātibus arcum na
ſciť æthereas cœli manifeſta ſub oras.Illud quoq; ſciēdum
errare nōnullos qui heliacū lyræ occaſum hoc loco accipi
unt q fieri ullo mō non pōt cū eiuſdē ſigni ortus heliacus
nonis ianuariis fuerit.qs.n.neſciat ubi aliquis ſidus per ab
ſceſſum ſolis apparere ac ꝓferre ſe cæpit expectandū eſſe
annū ut idem occulteť ſolis acceſſu & cōſpici deſinat Varro autor eſt ſi liræ occaſu coſmico uua picta in
ter uites cōſecteť minus nocere tēpeſtates.Lyrā a Mercurio in cyllene monte arcadiæ iuentam muſæ.Or
pheo tradiderūt ut ſcribit Eratoſthenes:quæ in cœlū trāſlata eſt ut diximus ſupra.Sidere ab hoc ignis in
uēti nocte leonis.ℂQui micat in medio pectore merſus erit.ix.cal.Februarias regia ſtella q̄ ut inqt Pli. Pectus
Venus appellata eſt in pectore leonis mergiť occaſu coſmico.occidit.n.cū ea leōnis pectus cū Aqrius in leonis
ortum ferť.ℂNec ſemētina ē ulla repta dies.Semētinæ feriæ ut ait Var.a ſemēte appellatæ ſunt ꝙ ſatio occidit
nis cā ſuſpicerenť:quas Feſtus ait iſtitutas eē q̄ſi ex eis fruges grādeſcere poſſent.Sūt āt hæ feriæ ɔcepti ix.calē.
uæ ſicut latiæ paganalia cōpitalia:quæ quotānis a magiſtratib⁹ uel ēt icertos ut inqt Macr. Vñ ait autor februa.
hoc loco nullā ſe dīē ſemitinā i faſtis repiſſe ubi ſtatiuæ qdē feriæ erāt certis dieb⁹& ſtatis obſuatōis an Capri
notatæ:cōceptiuæ āt nuſq̄.Nec nos lateat publicaꝝ feriaꝝ qttuor eē genera auto.Macro.nam ꝓter ſtati corni ef
uas ferias cōceptiuaſq; aliæ erant impatiuæ quas cōſules ꝓtoreſq; indicebāt pro arbitrio poteſtatis aliæ figies
nūdinæ feriæ paganoꝝ.Erāt ꝓterea ferie familiaꝝ ꝓpriæ. qs diuerſe familiæ ex uſu celebritatis dōeſtice Semen
obſeruabāt.ℂTēpore certo:Peracta ſatiōe frumēti:quæ fere extēdiť uſq; ad finē brumæ quo tpe agri fæ tinæ
ti & grauidi uidētur.Vir.ſerite hordea cāpis uſq; ſub extremū brumæ intractabilis hymbrem: feriæ
ℂNE re.ē.ul.di.ſe.nō iunoni diē ſemēti ſacrā.ℂCū mi.iqt.n.ga ſenſit me quærere diē ſementinā.Hæc PAV.
lux ſemētina.Indiciť.a ſacerdotib⁹.ſ.uel a magr̄atibus cū ſint feriæ cōceptiuæ:ut dixim⁹.p.a.f.gd regris i MAR.
faſto.li.Sacra nō ſta.quæ nō ſunt fixa.& certa cōſtitutis dieb⁹.Et cato dicit ſacra ſta.ta.ſolēnia ſcā dſerui
ſti.Et ut eſt.di.ſa.ſemētini.Incerta:ga cōceptiua:Sic.e.t.fit ſacrū ſemētinū.Vbi poſtq̄.Ager eſt fœ.graui
dus.& fœtā dicim⁹ mulierē:uel grauidā:uel quæ pepit Seminib⁹ ia.poſtq̄ iacta & cōdita ſolo ſemia tunc
erūt feriæ ſemētinæ:qd qdē fit uel celerius:uel ſetius pro qualitate tpis & regionū.iacto ergo ſemie dies
indiciť:antiq aūt deā ſeriā a ſerēdo.ſegeſtā a ſegetibus appellabāt:ut autor ē Ply.quaꝝ ſimulacra erāt in
foro.ℂIā nulla ly.fulge.to.po.q̄ſi nō oīs lyra fulgebit in cœlo.Nā cū pluribus ex ſtellis cōſtet:nō oēs ei⁹
ſtellæ uidebunť.aliquæ.n.coſmicæ occidere icipiēt.Sed de oīum occaſu ageť in ſecūdo. ℂSidere.Nono
calen.febru.occidet poetæ.Sed ex rōne cæſaris.yiii.ſtella regia ut Ply.ut iqt appellata Tuberon:i pectorē
leonis matutio.Verꝝ p eā partē leonis occidentē:eiuſdē partis aqrii q leoni eſt oppoſitus:occaſus demō
ſtratur.Leonē inter ſidera cōſtitutū Hyginius inqt ab ioue.qd oīum feraꝝ priceps exiſtimať Alii ꝙ her
culis fuerit prima cōcertatio & qd eū inermis occiderit Callymac⁹ inqt crimē fuiſſe Berōnices Ptolemei
cōiugis quē Canō mathematic⁹ iter ſidera collocatū uideri dixit ſeptē ſtellas oñdēs qs crimē eſſe fingeret
Leo ad occaſū ſpectat.ſupra corp⁹ hydræ a capite:q̄ cācer iſtat uſq; ad mediā ei⁹ ptē cōſtitut⁹: medi⁹ æſti
uo circulo diuidiť:ut ſub ipo orbe priores pedes hēat collocatos occidēs a capite:& exoriēs:hæc ex higio
Sidere ab hoc:q̄ſi poſt occaſū hui⁹ ptis lyræ.ℂNocte ue.nocte iſequēti.Ignis ignita & lucida ſtella regia
ℂQui mi.lucet.ℂIn me.p.leo.erit mer.iā occiderit.ſic media pteocciderit leo.& media pte erit ort⁹ aq
rius & uterq; coſmice.ℂTer q.euoluerat poeta faſtoꝝ li.nec iucire potuit diē ſemētinā. ſe admōit⁹ eſt
ſtatus nō eē ferias:Qua pp illud erit aiaduertēdū fer aꝝ publicaꝝ gña eē qttuor:ut.n.ſtatiuæ ſūt aut cō

ceptiuæ:aut ipatiuæ aut nūdiæ.Statiuæ ſũt uniuerſi ppl'i cões:certis & cõſtitutis dieb⁹.ac mēſib⁹.& ĩ faſtis ſtatis obſuatiõib⁹ ãnotatæ:ĩ qb⁹ pcipue ſuanẽ anagonalia:carmētalia lupcalia.¶ Cõceptiuæ ſũt:q̃ quot ãnis a magſtatibus:uel ſacerdotib⁹ cõcipiunẽ:ĩ dies ul'certos ul'ẽt icertos:ut ſũt latinæ ſemẽtinæ pagana lia:cõpitalia.Impatiuæ ſ ũt:q̃s cõſules uel ptores pro arbitrio ptãs ĩdicũt.Nũdinæ ſunt paganoꝝ.Itẽq̃ ruſticoꝝ qb⁹ cõueniũt negociis ppriis uel mercib⁹ puiſuri.Sunt pterea feriæ familiariũ ppriæ:ut claudiæ ſamiliæ:uel æmiliæ ſeu iuliæ:ſiue corneliæ.Et ſi q̃s ferias pprias quæq̃ familia ex uſu domeſticæ celebri- tatis obſeruat:& reliqua hæc Theodo.¶ Euolui:euoluẽdo legi.Ter q̃pluries.¶ Faſtos faſto.li. annales. ¶ Signa tẽ.in quibus ſignata & deſcripta ſunt tempora:& omnia quæ quibuſq̃ temporibus fiant.

ANT. FAN.

State coronati plenũ ad præſæpe iuuẽci
Cum tepido ueſtrũ uere redibit opus:
Ruſticus emeritũ palo ſuſpẽdit aratrum
Oẽ reformidat frigore uulnus humus
Villice da requiẽ terræ ſemẽte peracta
Da requiem terram qui coluere uiris:
Pagus agat feſtũ pagũ luſtrate coloni
Et date paganis annua liba focis:
Placentur matres frugũ telluſq̃ cereſq̃
Farre ſuo grauidæ uiſceribuſq̃ ſuis
Officium cõmune ceres & terra tuẽtur
Hæc prebet cauſam frugibus illa locum
Cõſortes operũ p q̃s correpta ueſtutas
Quernaq̃ glãs uicta eſt utiliore cibo:
Frugibus imẽſis auidos ſatiate colonos
Vt capiant cultus præmia digna ſui:

¶ STATE coronati plenũ ad pſepe iuuẽci. Sit pmũ la boris iuuẽco q a iuuando nomẽ accepit.Plenũ:pſæpe oci um & corona.Vere redibit opus.Vir.Depſſo icipiat iam tũ mihi taurus aratro ĩgemere.Itẽ Vere fabis ſatio.E me ritũ pallo ſuſpẽdit aratrũ.ſũptũ a militib⁹ q emeriti dicũt cũ uacationem hñt militiæ.Merere.n.eſt militare:ut aere merẽt puo.Vilice da requiẽ terræ ſementæ pacta. Semen tis eſt ſatio ut hoc loco ſed nõnunq̃ ſemen ſignificat:licet cõtra ſenſerit uir q dã nr̃a ætate doctiſſim⁹ q miraẽ diuũ Hiero.ſemẽtẽ pro ſemĩe poſuiſſe atq̃ ſicut meſſis modo ſi gnificat meſſionẽ mõ ſegetẽ iã maturã ita ſemẽtis mõ p ſatiõe mõ pro ſemĩe accipit: ut icipe & ad medias ſemen tẽ extende pruinas.Oui d.ĩfra.Vos date maturos teneris ſemẽtib⁹ actus.A.Gel.ea caſtita in ſemẽtes forte cõceſſe rat tẽpeſtiuiores.Ply.Cauẽdũ ne id oriẽte ſole faciãt eni ſemẽtẽ naſcere.¶ Pagus a.ſe.ruſtici q uicũ paganũ hitãt a cõtinẽte figurateq̃ cõtineẽ accipim⁹.¶ Viſceribuſq̃ ſu is.Quia ut dixim⁹ hoc ſacri gñe gaudet ceres:ut prima ce res auidæ gauiſa ẽ ſãguie porcæ.Et accipiat grauidæ cur ſuis exta ceres.Eſt aũt cereri & terre cõmune officiũ ſerẽ daꝝ frugũ. uñ Cereri a creãdo nomẽ inditũ putãt & ter ram opem dictam uolunt q̃ eius ope humanæ uitæ ali- menta quærantur.Ceres eſt quæ ſemina terræ ſuppeditat. Terra quæ fouet.Sed de his alibi latius.

aratrum Emeri- tum Semẽtis

Ceres a creando dicta

PAV. MAR.

¶ STATE co.Poſt pactã ſemẽtẽ erit p hyemẽ a labore ruſtico uacãdũ:dãda eſt tã bob⁹: q̃ colonis qes nec terra pſcindẽda:noxia.n.eſt hyberna glacies pſciſſe nup terræ ergo p hyemẽ erit geſcẽdũ.¶ O iuuẽ co.p trãſlatiõhẽ a militib⁹ q poſt exactos laborẽs coronãẽ.¶ State ad ple.præ.iã ſtãtes mãdite & reqeſci te:Iuuẽcus:ut Var.inqt dr̃ q̃ iã iuuare ad laborẽ poſſit.Veſtrũ.o ur̃ labor.Redibit cũ te.ue.uerno tpe erit ad arua pſcindẽda redeũdũ:& aliq pcipiũt ĩ locis tepidiorib⁹ a brũa pſcindi oportere arua Vir.uero iqt Vere nouo gelidus canis cũ mõtib⁹ hũor Liqtur:& zephiro putris ſe gleba reſoluit.Depſſo icipiet iã tũc mihi taurus aratro Ingemere:& ſulco attrit⁹ ſplẽdeſcere uomer.¶ Ruſticus ſuſpen.pa.alte ad palũ ligat. ¶ Aratũ eme.pſtat ĩ trãſlatiõe a militib⁹:q cũ emeriti ſunt uacatiõnẽ hñt.¶ Hum⁹:terra ¶ Reformidat ¶ Oẽ uul.fri.timet oẽm p hybna ſrigora pſciſſionẽ ¶ Vilice:tu q pes pago & curæ roti⁹ rei ruſticæ.Da req.ter.pacta ſe.noli terrã pſcidere poſt ſemẽtẽ.¶ Da requiẽ ui.qui colue.ter ſiat ẽt colonos requieſcer̃. Pagus agat feſtũ:q ĩ pago ſunt celebrẽ ſemẽtinas feria:& feſta paganalia.Pagus απο τηϲ πηγηϲ qđ eſt fons.Nã plerũq̃ pagi:hoc eſt uillæ apud fontes erigebanẽ.¶ O coloni:q pagũ ĩcolitis.¶ Luſtrate pagũ circuite ſolẽni põpa in ſemẽtinis & paganalib⁹ feſtis.¶ Et date ãnua liba:ſacrificate quot ãnis Focis paga nis:aris deoꝝ q rura tuenẽ.De libo ſupi⁹ dictũ eſt.¶ Placẽtur:ĩ ſemẽtinis & paganalib⁹ feſtis ſacrificãdũ eſt terre:cererĩq̃ frugũ parẽtib⁹ & farre & porca pgnãti.Tellus & ce.matres fru.q̃ ſũt cã oĩum frugũ ex hibẽdaꝝ:imo & ſine his nulla agricolatio eẽt.Placet farre ſuo qđ ipſe tradunt.¶ Et uiſce.ſuis gra.porcæ pgnãtis & porcã cereri ĩmolari dixim⁹ fruges a fruẽdo dictæ.Volũt aliq eãdẽ eẽ cererẽ:& tellurẽ .Diod. li.iiii.Ab antiqs inqt ſcriptorib⁹:& poetis traditur:cererẽ fuiſſe terrã matrẽ appellatã eadẽ & Orphei tra dũt poemata:& in cerimoniis ĩtroducunẽ:de qb⁹ nequaq̃ fas eſt inſcios loqui.Et in.i.li.terrã ĩquit tãquã uas aliquod eoꝝ quæ fierent putãtes matrẽ appellarunt a græ.ſimiliter:γη μητηρ.mutato deinde paulu lũ uerbo Δημητηρ eſt cognoiata.Antiqtus.n.terra mater eſt appellata.poeta nõ dicit eãdẽ eſſe: ſed idẽ offm̃ abas tueri.Ceres & ter.tuã cõ.offi.cuſtodiũt & ptegunt ſimul agricolationẽ Ceres.n.facit ſemĩa tel l⁹ recipit:hæc alit illa curat excutitq̃ matura.Hæc ceres.ſ.Præbet cãm fru.nã ipſa eſt artifex:& illa officia in qua fit artificiũ.Illa tellus.ſ.Præbet lo.nã eſt uas eoꝝ q̃ fiũt:& in ea generanẽ.Cõſor.nũc oronẽ ad ipas frugũ duas uertit cererẽ & tellurẽ:ut & agricolas fructib⁹ exaturẽt & ſemẽtẽ ita augeãt ut ĩ herbis a niui b⁹ ñ aduraẽ ſeges & q̃ expoſcũt.Semĩa cœli tẽperiẽ pſtẽt tueanẽ a noxiis cætera q̃ faciũt adhibeãt:deſcẽ ditq̃ uſq̃ ad.xxiii.uerſum.¶ O cõ.o.o.ceres o tell⁹:q̃ in agris eãdẽ geritis ſortẽ.Per duas ue.ẽ.cor.q̃ſi q rudẽ uetuſtatẽ & ſiluẽſtrẽ cultũ ad ciuilẽ uſũ redegiſtis.Et quer.g.q̃ pri⁹ hoĩes ueſcebanẽ:Eſt ui.u.ci.ceſ- ſit uicta frumẽto a uobis exhibito q ſuauior & utilior fuit cib⁹.Saciа co.a explete auiditatẽ colonoꝝ. Im mẽ.fru.ingenti fructuũ copia.¶ Vt ca.recipiã ¶ Præ.di.ſui cul.pmia cõueniẽtia ſuo labori in rẽ ruſticã

ANT. FAN.

¶PERPEtuos auctus.Iuge incremētū donec ad maturitatē ꝑueniant:ut ad mea ꝑpetuū deducite ipa carmē.Cū ſerius cælū uētis apite ſerēis Semētis tpe uirile eſt & agricolæ optāda ſerēitas:ut Nudus ara ſe re nud⁹.Graues cultis:q̄ ſemia eruūt:ut Anſeres agreſtes grueſq;.Vir.Nec tū hæc cū ſint hoiumq; boū q̄ labores uerſando terrā expti nihil īprob⁹ anſer ſtrymoniæq; grues & amaris intyba fibris officiūt.¶ Scabræ rubigīs:Vicii quo culmi peunt.Vñ numa īſtituit rubigalia ut ſuo loco dicem⁹.¶Et careāt lolii oculos uiciātibus agit:Loliū frugib⁹ qdē noxiū eſt:ut interq; nitētia culta infœlix loliū & ſteriles dominant̄

Lolium

Vos date ꝑpetuos teneris ſemētib⁹ auct⁹
Nec noua ꝑ gelidas herba ſit uſta ni⸗
Cū ſerim⁹:cœlū uētis apire ſerenis (ues
Cū latet ætherea ſpargite ſemē aqua:
Neue graues cultis cerealia dona cauete
Agmine læſuro depopulentur aues:
Vos quoq; ſubiectis formicæ ꝑcite gra.
Poſt meſſē ꝓdæ copia maior erit:(nis
Interea creſcat ſcabræ rubiginis expers
Nec uitio cœli palleat ulla ſeges:
Et neq; deficiat macie neq; pinguior æ.
Diuitiis pereat luxurioſa ſuis. (quo
Et careāt loliis oculos uiciantibus agri
Nec ſterilis culto ſurgat auena ſolo.
Triticeos fœtus paſſuraq; farra bis ignē
Ordeaque ingenti fœnore reddat ager
Hæc ego ꝓ uobis hæc uos optate coloni
Efficiatq; ratas utraque diua preces:
Bella diu tenuere uiros erat aptior enſis
Vomere cedebat taurus arator equo.
Sarcula ceſſabāt uerſique in pila ligones
Factaque de raſtri pondere caſſis erat:

auenæ.Sed mixtū frumēto & oculis nocet: & ſomnū īducit:qd cū Pii ſecundi ſūmi pōtificis copiæ te duce atq; imꝑatore Fanum fortunæ meā patriā obſiderēt primi oium multis admirātib⁹ explicarūt eminētiſſimi uiri atq; oium bonarum artiū cultoris Maius Bartholellus pbs ac medicus illuſtris & Vgolinus Palatinus;Fanenſis nobilitatis ſplēdor & decus.Erat.n.cerner̄ in oibus cōpitis per ſtrata uiaꝝ in foro reꝝ uenaliū in officinis plæbeios hoies ubi eos ſomnus oppreſſerat dormiētes cū ediſſent panē lolio uiciatū: Nec ſterilis culto ſurgat auena ſolo: Vel ꝙ agrū ſterilē reddat uel qd magis placet qa in thracia (teſte Seruio) auēæ fructuoſæ ſunt:qb⁹ (Agretio authore.in orthographia) ab occupādi auiditate nomē inditū eſt.Secundū ergo ſitū Italiæ dicit ſterilis.Paſſuraq; farra bis ignē pati. Audio quoſdā nūc locū male īterꝑtari dicentes.Farra bis ignē pati qd & ui ſolis ī agro torreant̄: & igne poſtea dū cogr̄ panis:Quis.n.nō uideat oē frumēti gn̄s unū cōficit̄ panis ea rōne bis ignē pati:atq; autor hic de farre ſfrumenti ſpē nō de oi frumento loquit̄ cū & triticū añ far noiet & deīde ſubiūgat.hordeaq; igēti fœnore reddat ager. Dicēdū igr̄ far bis ignē pati ex īſtitutiōe Numæ.is.n.ut Pli. ſcri.& īſtituit far torreri ꝙ toſtū cibū eēt ſalubri⁹ & fornacalia celebrari farris torrēdi ferias pſuaſiq; nō eē far puꝝ ad rē diuinā niſi toſtū.Ergo nō ſolū ſar qd adolebat̄ in ſacris bis ignē patiebat̄ ſ; & quo maioꝝs utebāt̄ ī cibo cū uľ pāis uľ aliud cibi gn̄is eſt farre nō niſi eo pri⁹ toſto cōficeret̄.Hero.autor ē Scythias aratores q ſupra halizones icolūt nō ad panē cōficiēdū ſerer̄ triticū ſed ad torrēdū īgēti fœnore:Id qd terræ ꝓpriū ē ut mlto pl⁹ reddat q̄ acceꝑit uñ iuſtiſſima dr̄.¶Sarcula ceſſabāt uerſiq; in pila ligōes: Subiiciūt̄ hæc ī laudē dom⁹ Auguſtæ ꝑ q̄ pax toti orbi parta eſt.Sūt āt Ligo & ſarculū inſtrā ruſtica quoꝝ hoc a ſerēdo ſiue ſarciēdo nomē acceꝑit ut autor ē Var.illd a legēdo:eo qd pp ipſi⁹ latitudinē terra facili⁹ legit̄

Bartholell⁹ philoſoph⁹ illuſtris

Farra bis ignē pati

Quō ītelligīt frumentum bis ignē pati

Ligo Sarculū

PAV. MAR.

¶VOs date uos deæ ꝑ au cōtinuatū īcremētū uſq; ad maturitatē Teneris ſeme.dū ī teneris herbis ſī ſemīa.¶Ne her.no.tenella:aut nup nata.Sit:uſta.Per.ge.ni.ne.nimio rigor̄ niuiū aut pruīe purat̄: pruina n.a purēdo dcā ꝙ ſata purat nixi.a νιφω:qd ē nīgo Cū ſerim⁹ tpe ſemētis: Apite cœlū:pelite nubes q̄ cœlū uobis claudūt.¶Vetis ſe.ſerēitatē īducētib⁹:ut ſūt ſeptētriōales.Cū la.ſe.poſteaq̄ latū ē & ſemē latet ītra terrā. ¶Spargite aq̄ æthe.pluuia:& hoc añq̄ emergāt nā ī iāua ſi cadāt pluuie & gelicidia creſcēt frumēta ī ſpicā.¶Si is feb.aut ī martio creſcēti ſtipulas nō ī ſpicas. Neue & caue.cauta curā adhibeatis aut cauete uos agricolæ.¶Ne aues gra.cultis.moleſtæ & īfeſte ſatis ipis.Depplāt̄:diripiāt.Dōa cærealia ipſa ſemīa:¶Agmie læſu.turba agrū ꝓdatura Ergo depellite auiū agmīa agꝝ populātia.¶Vos quoq; apoſtrophe ad formicas ut nolit ſemia ſolo iniecta depplāre expectēt meſſē:nā ex ea maior eis ꝓda ſuggeret̄ Vos quoq; o Formicæ ꝑcite ſubiectis grāis nolite attiger̄ grana:q̄ ſolo credita & ſubiecta ſt̄.nā tēſ⁹ eēt illa uobis ꝓda.¶Maior copia ꝓdæ:maior abūdātia depdādi frumēti.Erit poſt meſſē:qſi poſt excuſſū e paleis frumētū maior erit tūc cumľos pat⁹.¶Interea:creſcāt:ſegetes ſine ulla rubigīe:nec ulla ītēpie cœli cōtrahāt uitiū.Creſcat ſeges:creſcāt ad maturitatē fruges.Seges.n.ē:ut Var.d re ruſtica īgt qd aratū & ſatū.Exps ſaca.rubi.qſi ſine ulla aſpæ rubigīs leſiōe ꝑeūt.n.rubigo ex calore ſolis:cū adurit madeſcēs aqs culmos.uñ īferi⁹ ī.iiii.li.Nec uēti tm̄ cereri nocuer̄:nec hymbres.Nec ſi marmoreo pallet aduſta gelu.quā tū ſi culmos titā ī calficitudo.Tūc loc⁹ ē iræ diua tremēda tuæ.ppea nūa.xi.āno regni ſui:feſta rubigalia īſtituit:de qb⁹ agem⁹ ī.iiii.li.¶Nec ulla ſeges palcat:pallorē cōtrahat.¶Vitio cœli:aeris ītēpie:uľ pruīs uel nimiis calorib⁹ qb⁹ īterdū ſolēt qdē uermiculi gigni & ī radicib⁹ ergo nō palleat añ maturitatē:nā pallor tēpeſtiuis fruſtrat̄ miſeros colonos.¶Et neq; ñ ſit ſterilis ſeges neq; nimiū pīguis:cuius qdē luxurii eſſet reprimēda more Vir. Quid ne grauidis procūbat culmus ariſtis:luxuriā ſegetū tenera depaſcit in herba & Ply.luxuria ingt ſegetū caſtigat̄ dēte pecoris in herba dūtaxat: & depaſtæ quidē ſepius nullam in ſpica iniuriam ſentiunt.¶Et neq; deficiat:ipſa ſeges.¶Macie:& tenuitate:& ſterilitate.¶Neq; pinguior æquo.pluſq̄ ſatis ſit.¶Luxurioſa.ſeges nimiū pinguis.¶Parcat ſuis diuitiis:ſuæ nimiæ pīguedī:

Seges quid ſignificet proprie cum exēplis

Lolium ſoporē inducit & hebe tat uiſū

Numa prius in ſtituit molam ſalſam

¶Et careant:nõ naſcaẽ in agro loliũ:nõ auena quoniã hæ ſunt pnicioſe peſtes ſegeti:loliũ ĩfœlix appel lat Vir.& tõ uolũt inſœlix dictũ:qđ ex tritico & hordeo p neglĩgẽtiã fiat & deſinat eẽ triticũ qđ felix ẽ. Et auenã primũ oĩum frumẽti uitiũ eſſe Ply.inqt:& auenas maro ſteriles dixit.extenuãt.n.terrã & ĩſecũ diorẽ reddũt.¶Et agri careãt loliis:ſint ſine lolio:qđ noxiũ eſt.¶Vitiãtibus oculos.hebetãtibus uiſum & caput aggrauat:& nimiũ ſoporẽ inducit:& uiſum hebetat:imixtũ frumẽto loliũ.Nec auena ſterilis:ab effectu:cũ faciat ſterilẽ agrũ.¶Surgat ſolo culto:in agro ex culto.Triticeos pueniat ex agris magna tri tici farris & hordei abundãtia.hæc agricolæ pro uobis pcatus ſum:& idẽ facere uos debetis: & quod pre camur cereris & telluris munere ſortiaẽ effectũ. Ager reddat fœtus triticeos:triticũ ipſu;.Et farra paſſu ra bis ignẽ:quæ bis torrẽt.Primũ quæ relatũ erit in horrea.deinde in ſacris:ſiue in cibis.Numa inſtituit deos fruge colore.& mola ſalſa ſupplicare:atq; ut autor eſt. ¶Emina far torrere qm̃ toſtũ ſaluƀrius eẽt. Id uno mõ cõſecutũ:ſtatuẽdo nõ eſſe purũ:ad rẽ diuinã:niſi toſtũ.Is & fornacalia iſtituit farris torrẽdi fe rias & reliqua.¶Et hordea:etiã reddat ager.¶Ingẽti fœnore qſi multo labore copia q̃ accepit.¶Hæc ego p nobis:opto hæc oĩa p noſtra utilitate o.¶Coloni agricolæ.¶Hæc uos optate:pcibus a diis po ſcite.¶Et utraq; diua:ceres & tell⁹.¶Efficiat pces ratas:firmas pueniat ad effectũ.qcqd nos & uos ſimul pcamur.Bella cũ diu & reſpu.& oẽ iperiũ bello ciuili pmerẽ:nulla hẽbaẽ rõ rei ruſticæ.cuius inſtra in arma bellica uertebanẽ.Sed deoꝝ & auguſtæ dom⁹:mũere:bella qdẽ extĩcta:atq; orbi pax reddita toti.Et cult⁹ fruges undiq; pbet ager.Bella diu tẽuerẽ uiros diu fuerẽ uiri ĩ armis:pſerti ciuilib⁹ occupati.Enſis erat aptior uomere accõmodatior erat enſis ad bella.q̃ eẽt uomer quo terra araẽ:aut cætera inſtra ruſtica:in mo & uomer uertebaẽ in enſem:ut de falcibus dixit maro.Et curuæ rigidũ falces cõflantur ĩ enſ⁹.Taurus arator terræ pſciſſor.¶Cedebat equo bellatori.¶Ceſſabãt ſarcula:ab ope ruſtico ſarculũ a ſarriẽdo era tes.eſt illa detẽtata:q̃ ſubtrahiẽ ſatis.Hora.gaudentẽ prios findere ſarculo agros &.¶Ligones qbus ter ra effodiẽ. ¶Verſi:ſũt mutati i.¶Pila:tella rõana:&.¶Caſſis:galea.¶Erat facta:fabricata. ¶De põ dere raſtri de raſtro ferreo põderoſo hoc inquit oĩa inſtra ruſtica ĩ arma:& in pniciem hoĩum uertebanẽ.

ANT. FAN.

¶RELIgata catenis lãpridẽ ueſtro ſub pede bella iacẽt: Vir.Furor ipius itus ſæua;ſedẽs ſup arma & cẽtũ uinctus aenis poſt tergũ nodis.Quo i loco notãdũ eſt⁹ poetã fu roris uincula ideo æneã dixiſſe ut ppetuãpacẽ futuram oñ deret:qm̃ eris materia nõ ſicut ferrũ rubigine cõſumitur. ¶At quæ uẽturas pcedit ſexta calẽdas.Hec ſũt lædeis tẽ pla dicata deis.¶Vi:calẽdas februarias dicata ẽ ædes Ca ſtori & polluci Lædæ filiis ad lacũ iuturnæ quæ qdã ſuiſ ſe pͤpe aquã Virgineã putãt qb⁹ pagꝫ fidei adhibem⁹.Di cauit id tẽplum Tybetius ſuo fratriſq; nomine ut Sueto. ſcribit.

Grata diis dominiq; tuæ religata cathẽis
Iampridẽ ueſtro ſub pede bella iacẽt:
Sub iuga bos uẽiat:ſub terras ſemẽ ara
Pax cererẽ nutrit.pacis alũna ceres(tas
¶At quæ uẽturas pcedit ſexta calẽdas
Hæc ſuut lædæis templa dicata deis:

Feſtum caſtoris & pollucis.vi. cal.feb.

Sed iãpridẽ ante amiſſam a Romanis duri lenas faciẽq; ſeruãtes tanq̃ redeũtiũ ex plio ſpecie pugilũ ut inquit Dionyſius in foro romano uictoriã nũciarint.Supra caſtroꝝ ædem Tyberio principe coru⁹ in ſutrinam oppoſitã deuolauit qui mature ſermoni aſſueſactus omnibus matutinis euolans in roſtra Tyberiũ & deinde Germanicũ ac Druſum cæſares & mox tranſeuntẽ Romanũ populũ ſalutabat. Cõſtat in eodem tẽplo dicatũ fuiſſe cyllarum autore Papinio:ut Et pauet aſpiciens ledæus ab æde propinqua cyllarus.Dicuntur ſane Caſtor & Pollux fuiſſe fratres maxima iũcti cõcordia ac dum uiuerẽt mare a Piratis in feſtatũ pacauiſſe.Vnde poſtea in cœlũ trãſlati ſolebãt a nautis in tẽpeſtate pielitantibus inuocari. Sed de his alias.libertatẽ.A.Poſtumius dictator qui nihil ut inqt Liuius nec diuinæ nec humane opis ptermittẽs ad lacum regillũ aduerſus latinos proſpere ppugnauit eiſdẽ diis quibus ueluti cõmilitonibus uſus creditur ædẽ uouerat q̃ poſtea eius filius duumuir ad ipſum creat⁹ idibus Quintilib⁹ dedicauit.Lege hiſtoriã apud Liuium & Dionyſiũ ac Valeriũ Maximũ de miraculis.Hoc tẽplũ legimus in uita Coriolani ad foꝝ ac prope fontẽ fuiſſe:quod caſtor & pollux ſtatim poſt pugnã ſudantibus equis ac bellicas in.

De templo dicato caſtori & polluci

PAV. MAR.

¶GRATA diis & domui tuæ:o germanice gr̃a eſt habẽda deis:& auguſtæ domui.hoc ẽ diuo auguſto & tyberio:& tibi qm̃.¶Iãpridẽ:longe ante ab actiaca.ſ.uictoria.¶Bella religata catenis a Virgilio accepit centũ uictus aenis poſt tergũ nodis:quaſi.d.bella iã ſedata.¶Iacẽt ſub noſtro pede:quia ſubegiſtis & peſſum dediſtis hoſtes:& rebelles oĩs bellũ inferẽtes.¶Veniat bos ſub iuga:ligẽtur iã ad iugũ boues: & ararum redeãt.Semẽ ueniat ſub terras aratas.fiat ſemẽtis ſerãtur arua.¶Pax nutrit cererẽ:rẽ ruſticam:& ¶Res alũna pacis:nã & ipſa pace nutritur.¶At q̃.ſexto:cal.feb.feſtũ ex caſtoris & pollucis: quo die ẽ illis ædes cõſecrata apud fontẽ iuturnæ:a Tyberio ſuo fratriſq; nomĩe.ut Sueto.meminit: uerũ & longe ante fuerat illic ædes:q̃ bello latino uouerat aulus poſtumius dictator in ipſo cõflictu in quo erit paululũ immorandũ.Nam cum primus omniũ noſtri ſæculi:cõpereri ego quo in loco eſſet aqua iuturna: collatis ſimul ſcriptoꝝ ueterũ monumentis:& ipſa reꝝ experientia nõ cõueniet equitati:me mea laude deſraudare. Dionyſius.n.cũ ſcribat cõflictũ ad lacũ regillũ & uiſos duos iuuenes ad fontẽ eo die apud ueſtã.nõ appellat eã aquã iuturnã.Sic enim inqt.In hac pugna dicẽ Poſthumio dictatori:& qui cũ eo in acie erãt: eqtibus apparuiſſe duos forma & magnitudie lõge ſupiores uiris:quos nr̃a natura nutrit.Pubeſcereq; incipiẽtes:Ducẽtes eqtatum romanũ:& qui obuiã latinoꝝ irent feriẽtes haſtis:ppellẽteſq; & cohortãtes ſocios Poſtq; fugã latinoꝝ:captionẽq; caſtroꝝ ſuoꝝ:inclinãte iã die in ueſperũ uiſi eſſe ĩ romão foro eodẽ habitu adoleſcẽtes dicunẽ duo bellicas ĩduti lenas pceriq; & pulcherrimi:& eãdẽ hñtes ætatẽ faciẽq; ſeruantes tanq̃ redeũtiũ ex plio ſpecie pugilũ:equoſq; madidos ſudore adducẽtes diſcẽdenteſq; aiũt utriq; equos

De miraculis caſtoris & pollucis

abluere ad ſcaturiginẽ:quæ manat iuxta tẽplũ ueſtæ:lacũ faciens ꝓfundũ:paruũ multis circũſtãtibus: & ſi qd eẽt ab exercitu noui dicere poſtulãtibus narraſſe eos pugnã ut fuerat:& qd uiciſſet romãi nũciaſſe. Diſcedẽteſq; deide dicũt eos ex foro a nemine uiſos amplius ꝗꝗ multã eoꝝ inqſitionẽ relicto ĩ urbe duce faciẽte:poſtq̃ ãt die poſtero acceperũt a dictatore ep'las:hii q reipu.ꝑſidebãt & cũ cæteris q̃ erãt ĩ ꝑlio. De apparitiõe ẽt numinũ accepe:exiſtimãtes utraq; eẽ eorũdẽ nr̃a:aut uериſimile ẽ caſtoris & pollucis ſimulachra ea eẽ crediderũt.Hui⁹ aũt iopinatæ admirabiliſq; apparitiõis cũ ſigna adhuc romæ multa : tũ uero ẽ ædes pollucis & caſtoris:q̃ ſup foro extruxit ciuitas:ubi diuiſa ſt̃ ſimulachra:& iuxta eã fõs deoꝝ hoꝝ uocataq;:& ſacra:& hucuſq; exiſtiata.Sacrificiaq; ſũptuoſa:q̃ quotãnis ppl'is ꝑficit:idib⁹ qntilib⁹ quo die ꝓſpe adminiſtrarũt hoc bellũ.Sup iſta uero oia.eaq; poſt ſacrificiũ dr̃ põpa hñtiũ equũ de publico:q tribubuti:curiã iq; ornati.cateruatiq; eqs uecti ĩcedũt oẽs:ut ex pugna ueniẽtes Corõati oliuaꝝ rãis:purpureiſq; pũicei ſub tegmis togis:q̃s trabeas uocãt circũuclati.a tẽplo quodã extra urbẽ mr̃is incipiẽtes:puadẽteſq; urbẽ reliquã p foꝝ:ædẽq; caſtoris & polluc꜕ ꝑtereũtes Viroꝝ milia aliqñ.v.ferẽtiũ q̃cũq; ĩ ꝑliis acceꝑint a ducib⁹ ꝑmia fortitudis:Hæc ẽ Dio.q tñ iuturnæ fõtẽ ĩ his noĩat Liui⁹ cũ de illo cõflictu agit.Ibi iqt nihil:nec diuiæ:nec hũanæ opis dictator ꝑtermittẽs:ædẽ caſtori uouiſſe fert.ac ꝓnũciaſſe militi ꝑmia Valerius uero ubi de miraculis agit ſic inqt cũ apd lacũ Regillũ Aulus poſtumius dictator:& tuſculãoꝝ dux mãli⁹ octaui⁹ magnis uirib⁹ iter ſe cõcurrerẽt ac neutra acies aliquãdiu pedẽ referret caſtor:ac pollux romanaꝝ partiũ ꝓ pugnatores uiſi hoſtiles copias penit⁹ fuderũt. Addit quoq; Valerius aliud exẽplũ.Itẽ bello macedonico.p.Vatinius reatinæ ꝑfecturæ uir noctu urbẽ petẽs:exiſtimauit duos iuuenes excellẽtis formæ albis eqs ĩcedẽtes obuios ſibi factos nũciare:die q ꝑterierat:pſã regẽ a Paulo captũ.Quod cũ ſenatui ĩdicaſſet:tanq̃ maieſtatis reus & amplitudis uano ſermõe cõtẽptor:ĩ carcerẽ cõiectus.Poſtq̃ pauli litteris illo die pſam captũ apparuit & cuſtodia liberat⁹:& ĩſup agro ac uocatiõe dignat⁹ ẽ:Et ſubdit Caſtorẽ uero:& pollucẽ ẽt:illo tpe:ꝓ ĩpio po.ro.excubuiſſe cognitũ eſt:quo apud lacũ iuturnæ:ſuũ equorũq; ſudorẽ abluiſſe uiſi ſunt.iũctaq; fonti ædes eoꝝ.nullius hoĩum manu reſerata patuit.Ex his igit̃ patet neq; Dio.neq; Liuiũ aquã iuturnæ noiare.ſed ego cõferẽs eaq; adduxi id qd apte nunc.uř aĩaduerti de eodem loco & loq Valeriũ & Dio.nã uterq; de fõte loqtur in quõ caſtor:& pollux abluere ſudorẽ equũ uiſi ſunt. Cũq; Valerius lacũ iuturnæ dicat.eũ eſſe cõſtat:qui erat apud ueſtæ tẽplũ:qd quidẽ tẽplũ inter pallãtiũ. & capitoliũ cõprehenſis iam utriſq; collibus unis mœnibus & ſtante ĩ medio eoꝝ foro Numa extruxit: ut idẽ Dionyſius teſtat̃.Erat ergo in foro & ipſa aqua iuturnæ quæ nũc paulo illinc remotior cernitur: & a poſteris quoquo mõ trãſuerſa.Eſt.n.apud templũ diui georgii turris ſemiruta ſub qua eſt ipſe fons:& aq̃ qdẽ ſalubres.Quod ego experiri uolui quo certior fierẽ an ea eſſet aqua iuturnæ. Præſertim cũ Var. diceret nympha iuturna:quæ iuuaret·Itaq; multi ęgroti:ꝓpter id nomen.hinc aquam petere ſolent duxi igitur illuc ad abluendũ quinquies diſcipulum ſcabidumq; protinuſq; ab omni ſcabie liberatus eſt. Hic forte nimium ĩmoratus ſum:ſed referre uolui hiſtoriam:& rei ueritatem aperire.inquit ergo poeta. ¶ At ſextam:dies.ſ. Quæ precedit calendas uenturas:hoc eſt calendas februarias:& ſignificat.xxvii.diẽ ianuarii.Hac.ſ.Templa ſunt dicata:conſecrata. ¶ Dies lædeis:caſtori & polluci Lædæ filiis.

De ſacris iſtitutis in honorẽ Caſtoris & pollucis

De fonte deæ iuturnæ

ANT. FAN.

Fratrib⁹ illa dies fratres de gente deoꝝ
  Circa iuturnæ compoſuere lacus:
¶ Ipſũ nos carmẽ deduxit pacis ad arã
  Hæc erit a menſis fine ſecunda dies
Frõdib⁹ actiacis cõptos redimita capil/
  Pax ades:& toto mitis ĩ orbe mãe(los
Dũ deſũt hoſtes deſit quoq; cã triumphi

¶ FRATRIbus illa dies fratres de gẽte deoꝝ Circa iuturnæ cõpoſuere lacus:Ordo eſt:illa quidẽ dies dicata eſt fratribus Caſtori & polluci:ſed fr̃es de gẽte deoꝝ Tyberius uidelicet & druſus tẽpla cõpoſuerũt circa lacus iuturnæ qd ideo dicit qa Tyberius ut diximus eã ædẽ dicauit ſuo fr̃is noĩe.Iuturnæ lacũ fuiſſe exiſtimamus ad eum fontẽ cuius Plutar.meminit in Coriolano q̃uis qdã aliter ſentiãt Vide ſupra ubi explicauimus illud carmẽ: Te quoq; lux eadẽ turni ſoror æde recæpit.Ipſum uos carmẽ pacis deduxit ad arã:Colebat̃ pax a maioribus nr̃is ut fides uirtus concordia ſed pricipatu.Auguſti ac Tyberii nullã inuenio pacis ædẽ fuiſſe in urbe memoratu dignam:tm̃ uel ædiculã fuiſſe arbitror.Poſtea uero Diuus Veſpaſianus huic deæ tẽplũ illud magnificentiſſimũ dedit quo ut inqt Ioſephus oĩa collata ſunt quoꝝ uiſendoꝝ ſtudio antea p totũ orbẽ hoĩes uagabant̃ Eius ego ruinas ĩgẽtẽ cũ eſſem Romæ ĩ ſua ſacra uolui cõtẽplari.uñ auelli nõ poterã quãuis grauiſſimis negociis impeditus cũ expleri mẽtẽ negrẽ ex ardeſcerẽq; tuẽdo tm̃ licuiſſe fortunæ ut tãtæ rei nobis ſpectaculũ ſubtraxiſſe. ¶ Frõdibus actiacis:Frõdib⁹ oleæ ob pacẽ partã ex actiaca uictoria. qd dictũ ẽ ĩ auguſti laudẽ cæſareæq; familiæ.cui autor placere ſtudet.Nouimus.n.Actiũ Epiri ꝓmõtoriũ eẽ apd qd cæſar Aug.Antoniũ & cleopatrã nauali ꝑlio ſupauit añ oſtiũ uidelicet ſinus Ambracii. Poſtq̃ uictoriã Ambracia urbẽ ut ait Serui⁹ Nicopoli appellauit.i.uictoriæ ciuitatẽ & ludos ↄſtituit qnquẽnales Actiũ Apollini cõſecraros ad auxit uet⁹ Apollinis tẽplũ:cui deo(ut inqt Strabo)pri⁹quoq; actia a finitimis agebant̃:q̃ Aug.poſtea honorificẽtius edidit. Alludit ãt ad certamia Olympiaca q̃ ĩ honorẽ Olympii iouis fiebant ubi uictores corona oleagia donabantur nec mirũ cũ autor ut ſupradixi ſæpenumero Auguſtũ iouẽ appeller. Eſſe aũt oleã arborẽ pacis nemini dubiũ eſt. Vnde legimus ĩ cõtẽtiõe. Palladis & Neptuni cũ hic equũ illa ꝓduxiſſet oleã Mineruæ munus cõprobatũ eẽ uti rẽ meliorẽ ac pacis ĩſigne cũ tãtũ honorẽ ꝑbuit Romana maieſtas autore Pli.ut eqtũ turmæ idibus iulii ex hac arbore coronarẽtur:itẽ minoribus triũphis ouantes. Atheniẽſes quoque uictores olea coronarũt.Sunt qui legãt Frõdibus attiacis ab Attica quod nõ placet.

Iuturne lacus

Feſtum pacis iii.calẽ. februa.

Actium epiri ꝓmontorium

PAV. MAR.

¶ILLA dies fratribus:caſtori & polluci ſacra eſt tunc.n.eſt eoꝝ feſtũ. ¶Fratres.Tiberius & druſus:nõ quod ambo ſimul dedicauerint:ſed quod Tyberius. ¶Ipſe:ſuo:& fratris nomine dedicarit.ut Trãquill⁹ oſtendit:De gẽte deoꝝ:& hoc propter domũ Iuliã quæ ab aſcanio emanauit in quã adoptatus auguſtus Tiberiũ & ipſe adoptauit in filiũ. ¶Cõpoſuere:ea tẽpla.ſ. ¶Circa lacus iuturnæ:de quo iã diximus.Ipſa xxx.die ianuarii erit feſtũ pacis.inuocet igiẽ:& orat illã:ut diutius in orbe manaet:ne magis bella gerantẽ cum laudabilius ſit pacẽ quã bellum colore.Sed gerantur arma ſolũ ad propulſandã:nõ ad inferendam iniuriã.timeatq; omnis orbis romanũ nomẽ aut potius amet:ſi nõ extimeſcit. Ipſum carmẽ deduxit uos ad aram pacis:quia nunc pacis moenibus pax cererẽ nutrit & reliqua:ad finẽ libri & menſis properamus ipſa oportunitate ad tẽplum pacis uenimus:& feſtum:quo fiunt illi ſacra. ¶Ad aram:ad templũ:quo auguſti tempore exiguũ erat ad uiã ſacrã.Coepit illic maius erigere e fundamẽtis agrippina:ſed ueſpaſianus poſtea perfecit. ¶Hæc die.pacis. ¶Erit.ſecunda a fine menſis ſecũda ab ultimo die ianuarii retro numerando.Sic erit penultim⁹ dies.Ades tu pax redimita ornata. ¶Capillos cõpotos:ornatos. ¶Frõdibus actiacis:corona uictrici & triumphali ab actio promontorio epyri:apud quod cæſar octauius antonium & cleopatram fudit poſt quam:uictoriam Ianum quirinum cluſit.Protinus & totum pax alma effuſa per orbem: ad illud ergo alludit.aliqui legũt frondibus acteis ab actica:& pro olea accipiunt:cum pacis ſit inſigne: Et mane mitis lenis & benigna. ¶In toto orbe:ſicut per uniuerſum orbem fuit auguſto imperante. ¶Dum deſunt hoſtes:dum non eſt hoſtis.qui in romanos gerat arma. ¶Deſit quoq; cauſa triũphi:quaſi nec a romanis bellum geratur:ſpe triumphi.Bello enim ſubactus hoſtis triumphi cauſa eſt.

ANT. FAN.

Tu ducibus bello gloria maior eris:
Sola gerat miles:qb⁹ arma coerceat arma
Cãteturq; fera nil niſi põpa tuba.
Horreat æneadas & prim⁹ & ultim⁹ orbis
Siq̃ paꝝ romã terra timebit amet
Thura ſacerdotes pacalib⁹ adite flãmis
Albaq; perfuſa uictima fronte cadat:
Vtq; domus q̃ pſtat eã cũ pace pennet
Ad pia propenſos uota rogate deos:
Sed iã prima mei pars eſt exacta laboris
Cumq; ſuo finẽ menſe libellus habet.

¶TV Ducibus bella gloria maior eris:Quia bellicas laudes ut inquit Cicero ſolent quidam detrahere ducibus & eas communicare cum multis : quarum maximam partem fortuna que in re militari plurimum poteſt ſæpenumero ſibi uendicat:qui uero pacis autores ſunt & uel togati quieti publicæ recte conſulunt ampliores laudes conſequuntur : exuperant q; gloriam militarem : unde illud eſt ¶Cedant arma togæ.Et illud:Tantum igitur muros intra toga contulit illi nominis ac tituli quantũ non Leucade quantum Theſſaliæ campis Octauius abſtulit udo cædnis aſſiduis gladio.Sola gerat miles quibus arma coerceat arma.Vt propulſetur non inferatur iniuria. Laude enim dignus eſt qui nemini infert iniuriam qui autem iniuriam inferre uolentibus reluctatur longe maiori laude dignus eſt.Ille enim ſibi dũtaxat:hic alii pluribus eſt utilis Nil niſi pompa.Quæ exhibetur in ludis eſt autem græcum uocabulum: Vtimur etiam pompæ nomine in funebribus rerum ferculis teſte Quintiliano.Si qua parum romam terra timebit amet. ¶Vt roma imperet uolẽtibus quod hi faciũt qui iuſte imperãt nec timeri uolũt ſed diligi:cum malus ſit cuſtos diuturnitatis metus Hinc illuc eſt Virgilii:Victorq; uolentes per populos dat iura uiamq; affectat olympo.Alba uictima Pro qualitate numinis.Nihil eſt enim pace candidius cuius gratia legitima bella ſuſcipiuntur.Nam(ut autor eſt Cicero)eam ob cauſam bella ſuſcipienda ſunt ut ſine iniuria in pace uiuatur.quæ ſi uel libidine dominãdi uel alia quauis eiuſmodi cupiditate ſuſcipiantur ac non pacis & quietis gratia iniuſta & deteſtabilia ſunt.Perfuſa fronte:mola qua frons uictimæ aſpergebatur autore Seruio.item cultri ac foci.Quod & Naſo manifeſte oſtendit in ultimo Metamorphoſeos. Domus quæ præſtat eam:Familia cæſarum de qua inquit ſupra:Gratia diis domuiq; tuæ.

Pompa quid ſignificet

Ouidi⁹ libr.xv. meta.d cultro & foco

PAV. MAR.

¶TV:pax. ¶Eris ducib⁹:impatoribus:& ipſis ducib⁹. ¶Maior gloria bello:qa maior ex pace.q̃ ex bello gloria cõparatur. ¶Miles gerat arma.quibus:armis. ¶Coerceat:ſola ¶Arma ꝓpulſet inferẽtes armis iniuriam:q̃ nõ ipſe inferat. ¶Nil cantetur fera turba niſi pompa:non crepitent tubarum clangores.ad incendendos ad pugnam animos:ſed ad exhibendam ludorum pompam: & ad ſupplicationes: Ille enim ordo procedentiũ in his pompa dicitẽ. ¶Et primus & ultim⁹ orbis:oriens:& occidens. ¶Horreat. extimeat. ¶Aeneadas:romanos ab ænea progenitos. ¶Si qua terra parum timebit:ut ſunt remotiſſimæ gẽtes ĩdiæ & ſcythiæ. ¶Amet.ſit romanoꝝ amica.ut idẽ fuere q ĩ amicitiã recepti ſunt. ¶Thura:o. ¶Sacerdotes addite thura:& ponite & adolete. ¶Flãmis pacalibus:aris:& ignibus pacis.dicunẽ enim pacalia ſicut fornacalia. ¶Et cadat uictima alba imoletur paci pecus alba. ¶Fronte perfuſa:mero.ſ.ut moris ẽ & ſuperius diximus:In tua quod ſpargi cornua poſſit erit &. ¶Rogate:uos ſacerdotes.Deos ꝓpẽſos:inclinatos ad.Pia uota:quaſi qui pia uota:& caſtas preces exaudiunt. ¶Vt perẽnet:ꝑpetuet: ¶Cũ pace:domum auguſtã. ¶Quæ domus auguſta. ¶Præſtat:eã pacem humano generi. Sed iã pars prima noſtri laboris:Primus faſtorum liber. ¶Eſt exacta:quaſi eſt deductus ad finẽ.Et libellus:hic primus habet finem cum ſuo menſe:quia iam perfecimus primum librum & rationem primi menſis:qui eſt Iano dicatus.

Romanos ab ænea dictos

FINIS INTERPRETATIONVM PRIMI LIBRI FASTORVM PER ANTONIVM DE FANO ET PAVLVM MARSVM POETAS.CL.ET.RH.

℄Interpretatiões Secũdi Faſtoꝝ libri per Anto.de Fano:& Paulũ Marſſum Poetas clariſſimos & R hc.

ANT. FAN.

IAnus hẽt fi.cum car.cre.& an.Vtilis exornatio ſiue color rhetoric⁹ Græci metabaſin:latini tráſlationẽ uocát.Oñdit.n.breuiter qd dictũ eſt ac ꝓponit breui qd cõſeq̃ ẽ:ut Hactenus ar uoꝝ cul.& ſi cœli nũc te Bac.canã.Annũ ãt naturalẽ accipe ex quo magn cõſt abat ciuiles noiati ꝙ eos ppl'i ſiue gẽtes ꝓ arbitrio ſibi ſtatuerẽt:ut is q trieteris dr̃ duob⁹ ãnis uertẽtib⁹ cõſtãs q̃u:s ſic ꝓprie dieteris.Siſr & is q olympias q̃tuor ãnos ãp le xus:uñ quto quoq; ıe deũte græci ioui olympio agonẽ celebrabãt.Addiẽ is ãnus eudoxi octo e nr̃is cõtinẽ s.ltẽ Chaldaicus q duodecim & Metonicus q unde uiginti cõſtare dr̃. ℄Nũc pri. ue.ele.ma.itis.Trãſlatio eſt uelis ãt maioribus dicit ꝙ elegi nati ad q̃rimonias explicãdas ut eoꝝ nomẽ oſtendit:nũc tractent ſacra & feria non amores & ludiera uidebatur.n.hæc materia poſtulare carmen heroicũ qd alibi oſtẽdit:ut ſæpe dedi nocte grã.ue.rati. ℄Luſit. ſcripſit humilia Ludere q̃ uellem calamo permiſit agreſti.℄Hæc mea mi.ẽ ge.q̃ poſ.ar.Bene meremur de germanico carmine qui eſſe non poſſumus.

Annus ciuilis · Trieteris · Olympias · Annus eudoxi · Annus caldaic⁹ · Annus metonicus

PAV. MAR.

IAnus habet:Numa cum anno romuli duos addidiſſet menſes. Primum Ianuarium nuncupauit:primumq; anni menſem eſſe uoluit.Secũdũ Februariũ uocauit februo deo dicatum:qui luſtrationũ potẽs credit:ultimũq; ãni eẽ uolut.Luſtrari ãt eo mẽſe ciuitatẽ neceſſe erat.ſtatuit ut iuſta diis manib⁹ ſoluerentẽ:ſ3 poſtea a decẽ u uiris Februari⁹ poſt ianuariũ nũerat⁹ eſt.Dion.tñ aſſereẽ uẽ ſacrificia hæc ĩ februario poſt brumã,ab euãdro initiũ habuiſſe:q mos poſtea a romãis ſuat⁹ ẽ Nec diſſentit Var.februari⁹.n.inq̃t appellatus a februo.Februare.purgare ſignĩt:eo mẽſe purgabaẽ ãtiq̃ ciuitas.i.palatiũ a nudis lupcis ab hoc de⁹ purgatio nũ febru⁹ eſt noiat⁹:ſed de hoc paulopoſt lati⁹ diſſerem⁹ Ianuariũ mẽſe3 primũ priore lib.diis,a|picib⁹ abſoluim⁹ nũc ad ſm his duob⁹ uerſib⁹ trãſitionẽ poeta facit.℄Ianus:hoc ẽ mẽſis Iano dicat⁹.℄Hẽt fine:qa abſolutus ẽ. ℄Creſcat & ãnus cũ car.Creſcat ãn⁹ ꝑ additionẽ mẽſiũ & carĩa i qb⁹ ageẽ. ℄Vr id alter mẽſis:ſecũd⁹.i.℄Sic eat alter liber:quo ſecũd⁹ ipſe mẽſis deſcribaẽ qd mẽſis: & uñ ſupi⁹ dixim⁹:Grauia grauiori ſtilo cõmẽdata erãt:ſ3 cũ magis igẽiũ elegis accõmodatũ hẽret ẽt hæc q̃ grauia ſũt:elegis decãtat:his.n.uerſib⁹ miſabiles hoĩum erũnæ & amoris q̃rimõiæ decãtanẽ dicti,ab ελειν qd ẽ miſereor.Inde ελεος materia:uertit ſmonẽ ad ipſos elegos O elegi nũc primũ:q̃ſi nõ añ hac.ſed nũc primũ. ℄Iſtis ue.ma.ſublimiore ſtilo & locupletiore materia ꝑ tranſlationẽ a nauib⁹ & mari.℄Memini eratis:nup op⁹ exigua materia:qa leuia leuiori ſtilo canebanẽ.At nũc magna canitis uerba ſentẽtiis accõmodãdo.℄Ipſe elegias de amorib⁹ multas ſcripſerat:quaꝝ extãt ad corynna tres libelli ſcripſit & artem & amoris remediũ.℄Ipſe ego ha.u.elegos.ſ.℄Facile benignos.℄Miniſtros i amore:& ut excuſat⁹ hẽreẽ ſubdidit:℄Cũ pria iu.ipſa ætas iuuẽilis.℄Luſit ſuis nu.q.d.cũ ea laudarẽ:q̃ iuuenes nõ dedecebãt.℄Idẽ qd de amoꝝ attigit:cã hũilis ear materia:hũili ẽt ſono expſſit:hic uero cũ grauia dicat ſe totũ ipſo carmĩe attollit:uerbaq; reb⁹ accõmodat.Idẽ ego cano ſacra:oĩa ad religionẽ faciẽtia.℄Et tpa ſig.deſcripta.Faſtis i faſtoꝝ:oĩa hæc ſupi⁹ diffiniuim⁹.℄Er qs cre.illic:ex ipſa re amatoria.℄Eſſe uiã ad hæc:ſacra.ſ.& tpa deſcribẽda.Hæc trahit ſua quẽq; uoluptas:& cũ magno ſit ornamẽto militaris induſtria:cũ illi ſe a pueris nõ dederit:hãc eẽ ſuã militariã iq̃t.nec oĩ ab officio uacare.Hec ẽ mea militia poetice.ſ.ſacra tenere.℄Ferim⁹ ar.q̃ poſ.ae ſi diceret calami ſũt mihi ꝓ haſtis bellicis.℄Dextra no.nõ ua.oĩ mu.oĩ eſſõ.i mo aliqd mun⁹ affert:nã ſi tela nõ torquet tractat calamo:qb⁹ ad ſcribẽdũ utiẽ.℄Si mihi:ut magis laborẽ ſuã grãmatico cõmẽdaret ꝑ longũ hypbatõ inq̃t.Si a me nõ tractanẽ arma non ꝑmiẽ bellator equus non

Februarius unde dicatur

Elegia unde dicatur

Hyperbaton

℄P.O.Naſonis Faſtoꝝ.Liber Secũdus.

IAnus hẽt finem
cũ carmine creſcat & annus
Alter ut hic mẽſis ſic liber alter eat:
Nunc primum uelis elegi maioribus itis
Exiguũ memini nup eratis opus
Ipſe ego uos habui faciles ĩ amoꝝ miniſtros
Cum luſit numeris prima iuuenta ſuis
Inde ſacra cano ſignataq; tempora faſtis
Et quis ad hæc illinc crederet eſſe uiam
Hæc mea militia ẽ gerim⁹ q̃ poſſum⁹ arma
Dextraq; nõ omni munere noſtra uacat
Si mihi non ualido torqueñ pila lacerto
Nec bellatoris terga præmuntur equi
Nec galea tegimur nec acuto cĩgimur ẽſe

hẽmus arma neq; ad ꝓpulſandã:neq; ad īferẽdã iniuriã.q̃ q̄dẽ ab oīb⁹ hẽri pñt.Canim⁹ tñ cæſareũ nomẽ
& ſuas laudes & dignitatẽ celebram⁹:ac ſi diceř uelit:illa a multis fieri pñt.hæc ãt a paucis:igt ergo.¶ Si
pila:pilũ gen⁹teli eẽ dixius.Nõ torq̃nť:ñ torq̃ndo emittũť.¶ Mihi:a me.¶ Valido lacerto:forti & robu
ſto brachio¶ Nec ꝑmunť terga bellatoris:eq bellicoſi nã aĩal bellicoſum ẽ:& equũ ꝑſagire pugnã Ply.te
ſtať.¶ Nec tegimur galea.capitis tegmie:& hoc ad defenſionẽ.¶ Nec cigimur enſe acuto:& hoc ad offẽ
ſionẽ:aut ad ꝓpulſandã iniuriã:qlibet ꝑt eẽ habilis.i.aptus

ANT.
FAN.
Februa
rius
Februa
Februa
tum
Februa
ri
Febru⁹
deus
Piacula
Piacula
ris por
ta
Saga
Laneæ
imagies
Flamies
pomo
nalis
Flamen
Dialis
Põtifex
maxius
pont.
Munera
põtificũ
numer⁹
pontifi
ces uñ
dicti
annales
maximi

His habilis telis quilibet eſſe poteſt:
At tua ꝓſeqmur ſtudioſo pectoř cæſar
Noia ꝑ titulos ĩgredimurq; tuos(Cultu
Ergo ades & placido paulũ mea mũera
Reſpice:pacato ſiquid ab hoſte uacas
Februa romani dixere piacula patres
Nũc quoq; dãt.uerbo plĩma ſigna fidẽ
Põtifices ab rege petũt & flamie lanas
Quis ueterũ ligua februa nomẽ erat

¶ HIS habilis telis &c.Bñ ſuꝑmit ĩgenioſus poeta qđ cũ
arrogãtia expſſiſſet:nã ex eo ꝙ dicit:Bellica tela a quouis
poſſe tractari ĩtelligẽdũ reliqt cõcedi paucis poeticũ ĩpe
tũ.quoꝝ ĩ nũero iꝑa ſit.¶ Studioſo pectore:nõ docto:ne
ſit arrogãtis.¶ Februa rõani &c.Februari⁹ q luſtrationis
expiatiõiſq; mẽſis fuit auto.Plu.dict⁹ ẽ ut Feſto placet ꝙ
tũ ppl's februareť hoc eſt luſtrareť ac purgareť quo tpe no
uo germĩe ſacrificabãt:ut legimus ĩ uita Numæ:ul a iuno
ne februata:cui⁹ feriæ lupcalia fuerũt:quo die mulieres fe
bruabanť a lupcis amiculo iunonis.i.pelle caprina. Vñ is
dies februat⁹ dicebať:q̃cũq;.n.purgamĩ cã ĩ ſacrificiis ad
hibebanť romani februa appellarunt & qđ purgatũ fuerat
februatũ deducto a Sabis ut arbitramur uocabulo'q teſte
Var.purgamẽtũ februũ dicũt.Idẽ Var.ſcri.regẽ cũ ferias mẽſtruas nonis februariis diceret eũ diẽ februa
tũ appellaſſe:& ĩ qbuſdã ſacris ↄſtat liba cũ facta eẽnt farris ſemia iniici cõſueuiſſe ac dici ea tũc februari:
hoc ẽ pura fieri ut Nõi⁹ refert.Sciẽdũ februũ deũ cui huc mẽſis dicat⁹ ẽ eẽ ut qbuſdã placet ditis patrẽ ut
alii ipm ditẽ:cui⁹ hoſtia capta fuit:quã nũq̃ febri carere. Archela⁹ autor ẽ:ut Ply.docet:iõq; buccia q̃ dii ĩ
feri iduebanť e capra fieri cõſueuit.Sane piacula & piamẽta dicebãť oĩa qb⁹ maiores nři utebãť ĩ expiãdo
uñ piaclaris porta Romæ dicta pp aliq̃ piacula q̃ ad eã ficbãt & piatrix dicebať ſacerdos expiare ſolita q̃
& Sagã appellauerũt.¶ Põtifices a rege pe.& fla.la.Laneis imagib⁹ ueteres ĩ ſacris magicis utebãť.Hor.
in ſmonib⁹ Laneã & effigies erat altera cærea.Et lana lacte madida:hoc mẽſe lupcalib⁹ duoꝝ adoleſcẽtiũ
frõtes abſtergebanť tictæ cultró ſãguie pfuſo:ut Plu.ſcribit ĩ Romulo:ĩ cõpitiiſq; ſuſpẽdebãť cõpitalib⁹
tot pilæ ex lana quot capita ſuoꝝ:tot effigies uiriles:ac muliebres quot liberi eẽnt ut dii ĩferiores quos la
res uocabãt uiuis pcerẽt & pilis ac ſimulachris cõtẽti eẽnt.Lanis.n.auto.Ply.ueteres romãi auctoritatẽ ẽt
religioſã habuere poſtes a nubẽtib⁹ attigi iubẽtes apud quos flamies pileũ ferebãt in quo erat breuſ uirga
deſup habẽs lanæ aliqd quo cũ tegi æſtu ipedĩẽte nõ poſſent filo capita religabãt.Vñ Varrone Feſto Ser
uio ac Priſcião autorib⁹ flamies p ſyncopã q̃ſi filamies dicti ſť.Hi a diis qb⁹ ſacra faciebãt cognoĩa habue
rũt:ut Flamẽ Dialis.Martia.Pomõalis.Vulcanalſ.Quirialis:quoꝝ Pomõalis(auto.Feſto)iter qndeci fla
mies mimus hẽbať qđ Pomona leuiſſimo fructui agroꝝ ꝑſideat.Dialis uero maxim⁹ ac maxie dignatõis
ĩſigni ueſte curuli ſella & albo galero ornat⁹.Ab his põtifices ĩterdũ lanas petebãt ĩterdũ & a rege ſacroꝝ
q q̃uis magna eẽt auctoritate ꝑdit⁹ ut dixim⁹ſupra cedebat tñ põtifici maxio:quẽ Feſt⁹ ſic dictũ ait ꝙ rerꝝ
ad ſacra & religiões ꝑtinẽtiũ maxim⁹ iudex eẽt uidexq; cõtumaciæ priuatoꝝ magřatuũq;:cui⁹ erat ñ cœ
leſtes mõ cerimõias docere:ſed iuſta quoq; fũebria& manes placãdos.Erãt ãt põtifices oli q̃tuor e pţib⁹
creati quoꝝ q alios auctoritate añibat maxim⁹ dicebať:ſed his poſtea totidẽ e plebe adiecti ſť quos oẽs a
poſſe & faceř qdã dictos põtifices tradiderũt.Var.ãt a põte & facio qđ ab eis põs ſublici⁹fact⁹ac ſæpe řſti
tut⁹ſit.Idẽ & Dio.tradit docẽs oẽm diui cult⁹ĩſtitutionẽ a Nũa ĩ octo ptes diſtributã:qꝝ unã eos ſortitos
refert q ꝙ põtẽ ligneũ řficiãt põtifices appellãť.His ut ſcri.Mac.pmiſſa ẽ p̃tãs memoriã reꝝ geſtaꝝ ĩ tabu
lã ↄferẽdi quos ãnales maxios appellabãt nõ a magnitudie ut inqt Feſt⁹ ſed ꝙ eos Põtifex maxim⁹ cõſe
craſſet:Is oẽ gen⁹ſacrorũ penes ſe ſcriptũ habuit & qb⁹dieb⁹qb⁹hoſtiis qbuſq; tẽplis ſacra fieri oporteřt.

PAV.
MAR.

¶ HIS telis:ac ſi diceř uelit carmib⁹tñ qlibet eẽ habilis nõ põt.¶ At tua:ꝑticľa hæc dña reꝝ ſignĩt Põ.te
ſte:ut eũ dicim⁹ſcipio bellator:at.M.Cato orator.¶ At o Cæ.ger.ꝓſeqmur ſcribẽdo.Tua noĩa:cæſarca.ſ.
¶ Studioſo pe.officioſo ſeu diligẽti.¶ Et ĩ gre.p tu.ti.im⁹ p tuas laudes p tuas dignitates tituli tñ & mili
tes appellati ſũt Põp.inqt:q̃ſi tituli ꝙ p̃riã tuereť:uñ & Titi ꝑnomẽ ortũ ẽ.¶ Ergo:cæſaris:ut ẽt ſupi⁹ger
mãici bẽignitatẽ iplorat:ut hæc trãqllo aĩo mũera reſpiciat.Si qđ ocii ĩ bellis ſupeſt.nã & hæc ad eũ belli
gerãtẽ ĩ germãia ſcripta ſũt.uñ hic pacãdo ſi q̃d ab hoſte uacas &c.Ergo.a faue cũ.ſ.canã tua noĩa.¶ Et re
p.m.ꝓ.uul.trãqllo aĩo.nã ut ſupradixi:uult⁹ẽ uolũtas q̃ p motu aĩ ĩ facie oñdiť.¶ Si qđ ua.ab ho.pa.ſi qđ
ceſſat a pacãdis hoſtib⁹:aut ſi qđ ocii aut tpis tibi ſupeſt dũ pacas hoſtes.¶ Februa.ubi fauorẽ germãici ĩ

Februa
rius uñ
dicatur

plorauit rẽ ipſã aggrediť:hic.n.icipit narratio februarioꝝ:uñ mẽſis februari⁹nomẽ traxerit:& cũ a februis
dicať februa qđ ſit primũ diffinit.Februa piamia eẽ dicit:idq; plurimis argumẽtis ꝓbari.Romãi.pa.di.uọ
cauere.Piamia purgatiões luſtratiões.Feb.nũc quoq;:nũc ẽt.¶ Plurima ſi.dãt fidẽ uerbo huic.ſ.februoꝝ.
¶ Põtifices:cũ capellæ p lupcos mactareť.ut apđ Plu.ẽ:gemini adoleſcẽtes ꝑclari ſanguiolẽto gladio ſœ
datã ſibi faciẽ attigebãt.¶ Alii ilico cũ lana lacte madida accurebãt atq; abſtergebãt ſãguinẽ.ergo ĩde ex
purgatiõib⁹lanæ uſus erat.¶ Põti.de la.ad expurgationẽ.ſ.¶ Are.a rege ſacrificulo.& q ſub põtifice erat:

De ordi
ne ſacro
rum

¶ Et fla.ſacerdote.¶ Quæ iis:p qb⁹lanis.¶ In li.ue.ĩ antiq̃.loq̃la.¶ Erat no.feb.nã februa appelabãť.
¶ Põtifices:Nũa ut Dio.refert:oẽm diui cult⁹ĩſtitutionẽ ĩ.8.diuiſit ptes:qđ erãt ſacroꝝ ordĩes Primã tri
curõib⁹tradidit.q hoſtias publicas ꝓ curiis imolabãt.Scđa; his q a græcis ſtepheophori a romãis flamies

quos a geſtatõe pileorꝝ & íſularꝝ hoc nõie appellãt. Tertiã ducib⁹ ſcelerꝝ regũ cuſtodib⁹. Quartã iterp̃tãti b⁹ ſigna a diis miſſa: quos augures uocãt. Quītã p̃uãtib⁹ ſacrũ ignẽ uirgĩb⁹: q̃s a dea quã colũt: ueſtales ap pellãt. Sextã Salii. de qb⁹ ſuo loco dicem⁹. Septimã collegio eorꝝ: q feciales uocabant̃. Vltimã ſortiti ſũt ii q magnũ apd romãos ſacerdotiũ & p̃tãtẽ hñt q ab õpe qd faciũt põtẽ. ſ. ligneũ reficiẽtes Põtifices nũcu pant̃: hi reb⁹ oĩb⁹ diuis p̃ſunt: & ſacras oẽs cãs diiudicãt magnãq; in oĩb⁹ p̃tãtẽ & imunitatẽ hñt.

Quæq; capit lictor domib⁹ purgamina certis
Torrida cum mica farra uocant idem:
Nomẽ idẽ ramo q̃ cæſus ab arbore pura
Caſta ſacerbotum tẽpora fronde tegit:
Ipſe ego flaminicã poſcẽtem februa uidi
Februa poſcẽti pinea uirga data eſt:
Deniq; quodcũq; ẽ quo corpa nr̃a piant̃
Hoc apud intõſos nomen hẽbat auos:
Mẽſis ab his dictus ſecta qa pelle luperci

℄ Quæq; ca. li. d. p. c. Torrida cũ &c. Flamini⁹ q flamini Diali ſacrorꝝ eã p̃ſto erat lictor dicebat̃ auto. Feſto. Hic ẽ q farra cũ ſale auctiora electioraq; cert[e loc[ad rẽ dinã petere cõſucuit (uñ molã faciebãt ut dixim⁹ ſupra: quã ha buiſſe uim expiãdi ut antiq; exiſtiabãt) dubiũ nõ ẽ. Farra aũt torrida iõ dicit ꝙ nõ niſi toſta pura & apta ad rẽ dinã putarent̃ ut ſupra dictũ ẽ. Alii legũt turbida qd nõ placet iterp̃tãturq; turbida nõdũ toſta cũ peterent̃. Sciẽdũ licto res q nõnullis magr̃atib⁹ ad rẽ dinã nõ ſpectãtib⁹ miſtra bãt dictos eẽ a ligat[uirgarꝝ faſcib⁹ quos gerebãt: ſiue (ut alii putãt) alligãdo ꝙ carnificis officio antiqt⁹ fũgerent̃: Cui⁹ ſniæ fuit Valgi⁹ Ruff⁹ q (ut. A. G. ſcri.) iõ lictorẽ a ligãdo dictũ uoluitq; cũ magr̃at⁹ ppli ro. uirgis quẽpiã uerberari iuſſiſſent: crura ei⁹ & man⁹ ligari a uiatore ſolita ſint: iſq; e collegio uiatorꝝ q officiũ ligãdi hr̃et lictor ſit appellat⁹: Tyro aũt Tulli⁹. M. Cicero. libert⁹ licto rẽ ul'a licio ul'a lino dictũ tradidit: ꝙ q magr̃atib⁹ p̃miſtrabãt licio trãſuerſo cĩcti erãt. Plutar. uero ĩ q̃õni b⁹ ſcribit lictores lora ĩ ſinu geſtãtes Rõulũ ſeq ſolitos: q ut qbuſdã placet olĩ litores dicebant̃ λαον eni græci pplm dicũt: uñ miſter ppli λειτουργοσ uocat̃. Qui cæſ⁹ ab arbore puta. Nõ fulgurita nõ maculo ſa: ſicut pura ueſtimẽta dicim⁹: q̃ ut iqt Feſt⁹ ſacerdotes adhibebãt nõ obſita nõ ſulgurita nõ maculã hñ tia nõ funeſta. Dñr & pura eodẽ autorẽ q̃ ĩ uſu ſpurco nõ fuerũt. Talia. n. decet diis imortalib⁹ exhiberi. Ti bull⁹: Diſcedat ab aris cui tulit heſterna gaudia nocte uen⁹. Placet aũt ut p arborẽ purã ħ laurꝝ accipias ĩ quã Daphne puella caſtitate iſignis mutata ẽ. cui⁹ arboris frõdib⁹ ſacerdotes utebant̃: ut cries ĩ terga ſolu tos cãdida phocaica cõplectit̃ iiula lauro. Ipſe ego fla. po. feb. uidi. Vxorẽ flamis dicit. Eſt aũt cauẽdũ ne p flamica flaminiã dicam⁹ niſi forte ſacerdotulã ſignificare uelim⁹ q̃ flaminicæ Diali p̃miſtrabat & flami nea dicebat̃: eratq; p̃rimes & m̃rimes. i. patrẽ & matrẽ adhuc uiuos hñs quo uocabulo ẽt ſignificam⁹ flami nis Dialis domũ ut Feſt⁹ & A. G. ſcribũt: uñ ignẽ efferri niſi diuiæ rei gr̃a i⁹ nõ erat. Flamica uero ẽ uxor flamis Macro. Flamica quotiens tonitrua audiſſet feriata erat donec placaſſet deos. A. G. Quas flamicas ſacerdotiſſas dialis ſeorſũ aiũt obfuitare. Feſtus. Rica eſt ueſtimẽtũ q̃dratũ fimbriarꝝ purpureũ: quo flami nicæ p palliolo utebant̃. ℄ Februa. po. pi. uir. da. ẽ: Pin⁹ ſacra ẽ mr̃i deũ ut ait Serui⁹ ex q̃ arbore dabãt cõ ronæ uictorib⁹ apd iſthmũ. auto. Ply. Eadẽ & Pani deo arcadiæ grata dr̃. Propti⁹: Fagus & arcadio pinus amica deo. Hoc apud itõſos nomẽ hẽbat auos. Veteres pp ſeueritatẽ hirſuti erãt teſte Porphyriõe: uñ Ca tonẽ itonſũ dixerũt. Prim⁹ aũt tõſorẽ in urbẽ duxit Scipio. Mẽſis ab his dict⁹: a Februis februari⁹ noiat⁹ ẽ quo mẽſe lupci p urbẽ diſcurrẽtes & ſecta pelle hoc ẽ loris obuios feriẽtes (ut ĩ lupcalib⁹ lati⁹ dicẽus) oĩa luſtrare ac purgare credebant̃. Potuit & februario uocabulũ dari qd peracti ferialib⁹ q̃ feſta diis mãib⁹ ſa crata ſũt tp̃a februata & purgata cẽnt: q̃ pura nõ ſũt dũ feralia celebrant̃. Quar̃ iſra legim⁹: dũ tñ hæc fiẽt uiduæ ceſſate puellæ. Expectet puros pinea tæda dies. Nouim⁹. n. funebria pollutionẽ facere. Quã ob cãꝫ inqt Macro. oportuiſſe ciuitatẽ hoc mẽſe luſtrari quo iuſta diis mãib⁹ ſoluebant̃: & apud maiores q fũera p̃ſecuti fuerãt redeũtes aſp̃gebant̃ aq̃ & ignẽ ſup̃gradiabant̃: qd purgatiõis gen⁹ ſuffitionẽ uocabãt auto. Feſto. Itẽ æneæ apud Virgiliũ funeſtato morte Palinuri flumen mõſtrant ut ſe expiet q̃uis non uidiſſet fu nus ſed tãtũmõ agnouiſſet doluiſſetq;. Diximus & a iunone februata putari Februarium dictum qua & fe brualem & februllam uocabant teſte Feſto. Ei enim hoc menſe rem diuinam faciebant.

℄ Quæq;: lictor ut Gelli⁹ cẽſet a ligãdo dict⁹: licet Plu. græcũ putet qd græ. λειτουργοσ p ſimplex. r. Mi niſter ppli dr̃: cõſulis miſter ẽ: & p̃cõſulis & p̃toris q faſcẽ uirgarꝝ alligatũ ſecuri portabat: hic ul'ꝙ ligaret ul'ꝙ plecteret merẽtes ſingl'is ĩ expiationẽ ãnis q̃ſdã pultes ex farre & ſale accipiebat: hæc ẽt februa appel labant̃: ſed cur lictores uirgas alligatas ferãt Plu. ita p̃ble. ẽz. iqt. An ſignũ ẽ nõ oportere magr̃atus iracũ diã p̃mptã ac diſſolutã eẽ an uirgarꝝ diſſolutio: mora & tarditate irã frãgit & ĩpetũ moderat̃: ſed malitia: q̃m p̃ti medicabilis ẽ: p̃tim curari nõ põt: uirge qd medicari põt: corrigũt. Secures aũt qd emẽdari nõ põt abſcidũt hic ℄ Et farra tor: qa ut dixim⁹ bis torrent̃ ℄ Cũ mica: ſalis. ſ. ut ſupra far erat & puri lucida mica ſalis. ℄ Quæ lictor capit: accipit. ℄ Dõib⁹ certis: locis deputatis. ℄ Vocãt idẽ: hoc februa. ℄ Nomẽ: idẽ ẽt uocat̃ & ex lauro ram⁹: quo ſacerdotes expiaturi cotõabant̃. ℄ Idẽ nom: februa. ſ. ẽ. ℄ Ramo q cæſus ab ar. pu. nõ uiolata. iõ dixit: ut p piphraſim laurꝝ arborẽ oñderet ĩ quã daphne ſe cõuertit uirgitatẽ corrũ pi ñ paſſa. ℄ Tegit frõde: frõdib⁹ ſuis. ℄ Tp̃a caſta: pura ſcã. ℄ Sacerdotũ: ipſe ego itidẽ & pine⁹ ram⁹: c⁹ ẽ ad expiationẽ uſus idẽ uocat̃. ℄ Vidi ipſe ego fla. hoc ẽ flamis miſtrã. ℄ Poſcẽtẽ februa: cũ poſceret fe brua. ℄ Pinea uir. ram⁹ ex pinu. ℄ Data ẽ po. feb. flaminia dicebat̃ q̃ flamĩ diali p̃ miſtrabat: eaq; p̃rimes ac m̃rimes erat. i. q̃ patrẽ matrẽq; uiuos hẽt. ℄ Dẽiq;: ut aliq̃ñ ɔcludat: deniq; inqt oĩa q̃ ad expurgationẽ a ueterib⁹ februa uocabant̃. Idẽ Põpe. iqt. Quæcũq; purgamẽti cã ĩ qbuſq; ſacrificiis adhibebant̃. Februa appellant̃: id uero qd purgat̃ dr̃ februatũ. ℄ Dẽiq; qdcũq; quo patiant̃: expurgant̃. ℄ Nr̃a cor. ha. h. no

ANT. FAN.
Flamini us lictor
Lictorš uñ dicti
Pura ueſtimẽta
Pura arbor
Flamica
Flamia
P̃rimes m̃rimes flamiea
pin⁹ mr̃i deum ſacra
Intõſi rõani
Februarius a februis

PAV. MAR.

apud intōſuos:apud ueteres oīa q̄ ad expurgationē faciebāt ut lane:mole:uirge:frōdes &c.oīa februa appellanē. ¶ Intōſos:dixit qa priꝰ nō erat uſus tōſiōis.Primū.n.tōſorē ſiculū ī urbē Scipio duxit īſtituitq; ut nobiles ſinglis diebꝰtōderent:qd Aug.ſuauit:cū ſinglis diebꝰtōderetē. ¶ Mēſis ab his:ergo mēſis februariꝰappellatꝰ ēr quo lupcis hoc ē panis ſacerdotes ſectis capraꝝ coriis oīa circūeūt:& expurgāt.Plu.tñ īgt cū hæc ſacra attigit capellas mactāt & erectis capraꝝ tergoribꝰnudi p ciuitatē diſcurrūt:gcūq; ſibi obuiā fiūt uerberāt coriis:adultæ mulieres ultro ſe hic offerūt exiſtimātes id ſibi fœlicē pariūdi facultatē pſtare:ſ; de hoc īferiꝰPōpeiꝰāt īgt februariꝰmēſis dictꝰ:q; extrēo mēſe āni ppls februaret.i.luſtraret ac purgaret ul'a iunōe februata:quā alii februalē:rōani februlā uocāt:q; ipſi eo mēſe ſacra fiebāt eiuſq; feriæ erāt lupcalia:quo die mulieres februabanē a lupcis aīculo iunonis.i.pelle caprina . Quā ob cām is quoq; dies februariꝰappellabaē:& reliq̄ q̄ paulo ſupius diximꝰ.Mēſis dictus ē ab his luſtratioībꝰ. ¶ Quo mēſe.ſ.lupci:ſacerdotes panis:ſed de his īſerius. ¶ Luſtrāt:circūeūt. ¶ Secta pelle:ſecto caprino corio.

Oē ſolum luſtrant idq; piamen habent:
Aut qa pacatis ſunt tpa pura ſepulchris
Tunc cum ferales præteriere dies:
Oē nephas oēmq; mali purgamine cām
Credebant noſtri tollere poſſe ſenes:
Græcia principiū moris dedit illa nocētes
Impia luſtratos ponere facta putant:
Actoridē peleus ipm quoq; pelea phoci
Cæde per æmonias ſoluit acaſtus aq̄s:

ANT.
FAN.

¶ Idq; piamē hñt:exiſtimāt oīa expiari diſcurſu lupcoꝝ & iunōis amiculo. ¶ Credebāt:idē & nos credimꝰq ī uera religione uerſamur: nā & q dei filiū ac uerū deū pdidit potuit expiari potuitq; oīum īfœliciſſimo ſi uoluiſſet tm̄ facinꝰcōdonari.Actoridē peleus:pbat exēplis expiādi ritū a græcis pricipiū habuiſſe.Patroclus.n.Menæci filiꝰ& actoris nepos cū ī opūte oppido locridis luderet aſtragalis cū amphidamātis filio Cliſonymo ut qdā uolūt iratꝰ ob ſubreptos aſtragalos eū īteremit & Pythiā cōfugit ad peleū:ut Cæde puer facta patroclus opūta reliqt theſſalicāq; adiit hoſpes Achillis humū. Dr āt a Peleo nōſolum purgatꝰſed & domi acceptꝰut īngt Hom.& magna cura educatꝰatq; īter familiares hītꝰ.Q d nō alienū uero exiſtimādū eſt cū eū achilli neceſſitudie fuiſſe cōiunctū Euſtathiꝰ colligat.Vñ is deīde a peleo ſociꝰ Achilli datꝰ cū eo ī bellū troianū pfectꝰē.Cæteꝝ Strabo nō cliſōymū ſed Eanē eū uocatū refert a Patroclo īterfectꝰ eē:dr q; occiſus p īprudētiā:quē eiꝰaffinē fuiſſe nōnulli tradūt.Strabonis ī:ix.ſuæ geographiæ hæc uerba ſūt.Cæteꝝ ex opūtia terra natū eē patroclū teſtaē. Homerꝰ q cū cædē patraſſet iuīꝰ fuga ſe ſubtraxit ad peleū.Mēætiꝰ uero eiꝰ pr̄ māſit ī pr̄ia.Ait.n.achilles ſe menætio pollicitū cū ex ea expeditiōe reuertiſſet illū ī patriā reductuꝝ.Veꝝ nō ille ſed aiax locrꝰ opūtiorū regnū obtinebat quē a pr̄ia aryco genitū ferūt.Eanē uero uocatū fuiſſe eū dicūt quē patroclus īteremit a quo & ſacellū caniū & canidē pōtē oſidūt noiatū.ſane opus uñ opūtiꝰ ſinus q ē e regiōe Euboiæ nomē accepit metropolis fuit diſtās a mari ad ſtadia.xv.ubi menætiꝰ actoris filiꝰ teſte Diodoro īmolat Herculi cui amicꝰ fuit tauro capro & ariete:iſtituit ut ſinglis ānis ei ſacra fierēt utq; ibi p heroe coleretē. A mēætio patroclū menætiadē ut ab Actore actoridē dicimꝰ:ut Siue menætiadem falſis cecidiſſe ſub armis:& q̄ fuit actoridæ cū magno ſp achille laudari ſolita eſt hactoris ore fides. ¶ Ipē quoq; pelea:phoci.Cæde p æ. Peleus æaci ex ægina filiū phocū frēm īterfecit ut Diodo.ſcri.ſed iuīꝰ.Alii eū dicūt adiutū a Thelamōe phocū iugulaſſe:ut fœlix & nato fœlix & cōiuge peleꝰ:& cui ſi demas iugulati crimia phoci oīa otigerāt. Ea cæde pollutꝰ fugit ad Ceicē poſteaq; ad Acaſtū regē magneſiæ eū uidelicet quē ferūt phthiriaſi periſſe ut legimꝰ in uita Syllæ a quo purgatꝰ dr:ut Magnetas adiit uagus exul:& illic ſumit ab æmonio purgamia cædis acaſto.Oli.n.reges & ſacerdotū & regū mūera obire cōſueuerūt:ut rex aniꝰ rex idē hoīum phæbiq; ſacerdos.Eā ob cām Apollo ut ſcri.Statiꝰ ī.i.thebai.pollutꝰ cæde phitonis ad crotopū regē ſe cōtulit ut noua delic piacula cædis pquirēs nr̄i regna haud opulēta crotopi attigit.Dr aūt peleus aq̄ expiatꝰ qd primū eē purgatiōis gēus Seruius tradit.Cū.n.oīs purgatio ut ei placet aut p aq̄s aut p ignē aut p aerē fiat:ut aliæ pādunē ianes ſuſpēſæ ad uētos aliis ſub gurgite uaſto īfectū eluiē ſcelus aut exuriē igni.Maximū igt purgatiōis genꝰ eē qd p aerē fit cū primū ſit aq̄ ſecūdū ignis tertiū:licet ſint q hac in re a Seruio diſſētire uideanē.Sciēdū magneſiā ubi acaſtus regnaſſe dr ānexā eſſe theſſaliæ:auto. Ply.īde orta ē magneſia urbs aſiæ q̄ ſita eſt ad meādrū flumē:ut ſcri.Hero.īde & genus magnetis megneſiacū nomē accepit.Vocaē āt theſſalia interdum æmonia a rege æmone quem dicunt fuiſſe Deucalionis filium.

Explandi ritus
Troclus cæde factis ad peleū cōfugit

PAV.
MAR.

¶ Oē ſolū oēʒ tellurē. ¶ Et id:hæc luſtratio. ¶ Hēt piamē:hēt expiationē. ¶ Aut qa ī februario nōſolū p uiuētiū expurgatiōe:ſed ēt p mortuoꝝ expiatiōe fiebāt ſacrificia:qd niſi factū eēt putabant circa ſepulchra errare manes:& ex eo aeris ītēperie:tēpeſtates & peſtilētias oriri.Maniū ergo expiatio īſtituta ē circa ſepulchra ipſa.uñ ī hoc mēſe Numa Macr.teſte ſtatuit ut iuſta diis māibus ſoluerenē.Et ī lut.lupcalia īngt ad expiādos manes cōſtituta uidebanē:fiebāt.n.nephaſtis diebus mēſis feb.quē p iaculare īterptaē:& reliq̄ Īngt ergo aut dictꝰmēſis ab his expiatōibꝰ. ¶ Aut qa tūc eū ferales dies.i.ī qbꝰfiebāt feralia hoc ē ſacra p mortuis. ¶ Præteriere:p pterierūt. ¶ Tpa ſūt pura:h ē ſine ulla lue ſerena & lucida. ¶ Placatis ſepulcris factis ſacrificiis circa ſepulcra:uel exturatis māibꝰ: ¶ Oē nullū erat nefas:nullū adeo īgens ſcelus:q; ueteres expiatōe deleri nō putarēt. ¶ Nr̄i ſenes:maiores nr̄i. ¶ Credebāt poſſe pellere:poſſe delere:poſſe auferre. ¶ Oē nephas:& oēm cām mali purgamie:luſtratōe expiatōe. ¶ Græcia:facilitas hæc expurgādi criminis a græcis initiū ſūpſit:q putabāt deliquētes ubi expurgati eēnt ab oībꝰcrimibꝰabſolui nō ē alienū hoc a religiōe nr̄a.nā hæc nr̄a fides ē ut pctā oīa purgatiōe ſacerdotis diluanē. ¶ Græcia de.prī.mo.huiꝰ.ſ.cōſuetudis expurgādi ſceleris Græcia dcā ē a græco rege atticæ regiōis:ut Ariſt.īgt ī meteoris. ¶ Illa gēæ

cia.ſ.hoc eſt græci ipſi putāt. ℂ Nocētes luſtratos:expurgatos. ℂ Ponere ſcā īpia:deponere & deleř ſcelera ℂ Actoridē argūit ab exēplo græcorū heroū:q ob patratā cedē expurgati fueř & q expurgaueřt:actor menæci př Menæciꝰ patrocli.Inde actorides patronymicū q̄ſi nepos actoris Patroclus ut Helanicꝰ leſoius reꝝ ſcriptor igt menæci filiꝰ educatꝰ ī opūte:cedē nō uolūtariā patrauit.Pueꝝ.n.coæuū amphidamātis filiū Clyſonomū:uel ut gdā dicūt:canadetalis iratꝰ īterfecit:ob h̄ itaq̧ pria exul phthiā uenit:ubi ꝑ affinitate q̄ ītercedebat cū Peleo & Achille moratꝰ ē amicitiāq̧ excellētē īter ſe frātes ſimul ī bellū troianū ꝓfecti ſūt:hæc ille.A peleo ergo de p̄fata cede expurgatꝰ iuit Peleꝰ uero æaci:& eagine filiꝰ phocū fratrē īterfecit exulās:ut ī met.refeřt:ex pria ī trachinā tellurē ad ceicē uēit deide ad magnetas uñ ī met.magnetas adit uagꝰ exul:& illic ſumit ab æmōio purgamia cedis acaſto:& ab acaſto ſacerdote expurgatꝰ ē:ſt tñ q dicāt ab actoř ī opūte expurgatū fuiſſe.Acaſtꝰ peliæ theſſalie ř gis filꝰ fuit:igt ergo. ℂ Peleꝰ lauit:expurgauit ℂ Actolidē:patroclū actoris nepotē. ℂ Acaſtꝰ lauit ipſ quoq̧:ipſ ēt. ℂ Pelea:peleū ꝑ aq̄s æmōias:ꝑ aq̄s theſſalicas:theſſalia.n.æmōia dcā ē ab æmōe deucaliōis filio. ℂ Cede:frīs:occiſiōe frīs ſui:q phocꝰ dictꝰ ē.

Vectā frentis ꝑ inane dacronibꝰ ægeꝰ
Credulus immerita phaſida fouit ope
Amphiaraides quam nuupacteo acheloo
Solue nephas dixit:ſoluit & ille nefas.
Ah nimium faciles q triſtia crimina cedis
Fluminea tolli poſſe putatis aqua
Sed tñ antiqui ne neſcius ordinis erres.
Primus ut eſt iani menſis:& ante fuit
Qui ſequit̄ ianū ueteris fuit ultimus āni
Tu quoq̧ ſacrorum termine finis eras:
Primus erat iani menſis:qa ianua pria eſt
Qui ſacer eſt imis manibus imus erat
Poſt mō creduntur ſpacio diſtātia lōgo.
Temporabis quini continuaſſe uiri.

ℂ VEctā fre.ꝑ in.dra.ægeꝰ Credulus ī pha.fuit ope.Medea ætatæ colchoꝝ regis filia ex idyia phaſis dř poetis a phaſi flumie colchoꝝ q tura ſecat ditiſſima ut ingr Luca. hāc ſcribūt gdā fuſo bitumie aenēato Creōtē regē Corithioꝝ & Creuſā eiꝰ filiā cū tota regia cōbuſiſſe atq̧ īſup trucidaſſe Didimū aſcimenū:& Therſādrū quos ex laſone ſuſcepat qd is ea repudiata Creuſā quā & Glaucē uocāt duxiſſet uxorē quo doloř ſūt q dicāt laſonē pcitū.ſe. ipm pemiſſe.Eā ob eām Medea ad ægeū regē athenieſū fugit q eā nō purgauit ſolū:ſed mřimoio ſibi iūxit.ut excipit hāc ægeꝰ facto dānādus ī uno.Nec ſatis hoſpitiū ē thalami quoq̧ fœdere iūgit.Seneca ī Hippolito.Sileanř aliæ ſola cōiūx ægei Medea reddet fœmias dirū genꝰ.Inde ut gdā tradūt ꝑ diuortiū recedētē Medeā pp adultam priuigni ætatē iaſon exulē mifata recepit q̄ comite necñ & Medo ægei filio colchos dř repetiſſe ac ſocero regnū reſtituiſſe.Cæteꝝ ut apd Solinū legimꝰ Oetes tres filias habuiſſe dř angitiā:medeā:Circē:quaꝝ medeā a laſone butroti ſepultā ferūt Angitiā uero cū uicia fucio occupaſſet deā habitā ꝙ ſalubri ſcia aduerſus morbos reſiſtēs hoies uiuere dediſſet:q̄uis dicant nōnulli ut Ser.memīt medeā poſtcaq̄ relictis colchis laſonē ſecuta ē ad italiā puēiſſe atq̧ a marubiis pplis circa fucinū lacū hitātibꝰ Angitiā noiatā qm̄ ii ab ea cōtra ſerpētes nōnulla remedia edicti carmibꝰ ſerpētes angerēt.Sūt q dicūt medeam creōtis regia icēdio abſūpta cū fugere cogereř allatis dracōibꝰ uectā thebas puēiſſe uñ cū Herculē īſania liberaſſet ad ægeū athenas ſe cōtulit īde ī phoenicīā & alias aſiæ regiōes poſtrēo colchos ubi humāis rebꝰ dř exceſſiſſe.Sūt āt colchi ad ſiniſtrā ptē pōtici maris ī ſcythia a quoꝝ flumie celeberrio poeta ut diximꝰ eā phaſidē uocat.Noli tū ſiniſtrā ptē hoc loco accipias ad quā Oui.exulauit q̄uis ibi medea frēm ab ſyrtū laceraſſe narreř:quē tñ nōnulli tradiderūt ut autor ē Strabo ad abſyrtidas īſulas īterēptū. Amphiaraides.Additio facta ē patronymico uerſus gr̄a:ut ſedit adlātiades:ſignt āt alcmæonē āphiarai auguris argiui filiū q eriphylē matrē necauit qm̄ ea latētē bello thebāo maritū ꝑdiderat Polyniei.Vñ is poſtea hiatu terræ dū curru dimicaret abſūptꝰ ē.ut Laurigeri ſubitos an uatis hiatus.Vir.ī.yi.æn.Mœſtāq̧ eriphylē crudelis nati mōſtrātē uulnera cernit.Alcmæon poſtea uti Oreſtes furore correptꝰ ē:drq̧ expiatꝰ ab acheloo & a frē āphilocho īterfectꝰ q eū mea ſnia nō recte purgatū meliꝰ expiauit.Notū ē cur āphiaraus Oiclei filiꝰ latuerit cur uxor eiꝰ eriphyle latētē ꝑdiderit Naupacteus aūt acheloꝰ hoc loco dř a naupacto etholiæ oppido.Hic.n.fluuiꝰ ortꝰ a pido mōte theſſaliæ acarnaniā:ut igt Ply.ab ætholia diuidit ubi naupactꝰ eſt apud quā aliquot ſæculis anteq̄ in puteolano mari gdā de phinoꝝ amatores flagrātiſſimi cogniti ſunt ut Theophra.tradit.Dicta eſt aūt naupactus a pāgēdis.i.cōſtruēdis nauibꝰ:ut Strabo autor ē ꝙ illic heracli de claſſem cōpegerit.Tu quoq̧ ſacroꝝ &c.Februariꝰ erat ultimꝰ āni mēſis ut diximꝰ ſupra:ita ut ī eo tpe āno iā fere cōſumato termialia celebrarēt q̄ cū ānū q̄ſi termiarēt celebrari aptiſſimo tpe uidebanř. ℂ Poſt mō cre.ſpa.di.lō. ℂ Tpa biſqni cō.uiri:bñ credunř cū nuſq̄ legař uel decēuiros creatos īſpiciēdis libr Sibyllinis ulꝰ q creati ſūt ſcribēdis legibꝰ iāuariū & februariū cōiūxiſſe.Ego is ſū q neutros exiſtimē id feciſſe cū & Oui.ea de re dubiteř & neminē legeri a quo certū aliqd tradat.Creati aūt ſūt decēuiri ſcribēdis legibꝰ ut placet Solio āno urbis.ccctī.quo tpe Emped.agrigēnus ī phiæ natural' ſtudio florebat teſte.A.G.

ℂ VEctā:medea Oetæ colchoꝝ regis filia ex hiſpea cōiugē patrē ꝑdidit.frēm interemit laſonē ſecuta & laſoni nupta ex eo filios peperat:a quo poſtea ob Creuſā creōtis corynthioꝝ regis filiā repudata:accenſa furiis creuſā quodā ueneficio cū přē creōte cremauit:filios ex iaſone necauit:iūctis ad currū dracōibꝰ athenas cōfugit:ab ægeo athenaꝝ rege expurgata & ī mřimoniū accepta eſt:ex quo medū pepit:a quo media poſtea dicta ē.Sed reuertēte Theſeo ex lōga pegriatiōe ægei ex prioř uxore filio:cū illa illi uenenū paraſſet ne regno ſuccederet detectis īſidiis aufugit.Trogꝰ tñ igt ꝑ diuortiū ab ægeo diſceſſiſſe ī oriētē urbēq̧ a filii noie ædificaſſe:a q̄ & ꝓuicia ōis media denoiata ē.Ingt ergo.Aegeꝰ credulꝰ:qa credidit illius ſcelera

ANT. FAN.
Medeæ fabula ætete filiæ tres angitia
De creuſa & medea ſabulam
Angitia Medea Circe
Colchi Phaſis
Amphiaraides alcmæonis fabula
acheloꝰ
Naupactus
Februarius ultimus āni
PAV. MAR.
De medeæ fraude

aq̄ dilui poſſe. ¶ Fonit:& expurgauit & fouit aut ſi ſit. ¶ Soluit:purgauit aut ēt. Iuuit ope imerita: ope q̄ illa nō merebaſ̄ & hic imerita cū paſſiōe ponit̄. ¶ Phaſida:patronymicū formaūt a phaſi flumie colchoꝝ euxinū ĩgrediēti:Phaſida medeā a phaſi. ¶ Vectā p inãe:p uacuū:hoc ē p aerē. ¶ Dracōib⁹ frēatis:iūxe rat.n.dracōes ad currū quo uecta ē. ¶ Amphiaraides:ãphiaraus Oichei filii antiphatis filii malãpi fili⁹ Va tes cū ꝓuideret ſi ĩ bellū thebanū cū cæteris ducib⁹ accederet ſe pituꝝ cauebat diſſidenes cū Adraſto rege ut autor ē Dio. ad eriphylē uxorē ãphiaraidis diſenſiōis oĩs detulerūt:q̄ qa dono accepat a Polynice:ut ui ro belli ſocietatē pſuaderet torquē aureū a Venere Armōiæ filiæ datū hãc p ãphiarao ſnīam dedit adiici ens ut thebãi belli ſoci⁹:adiutorq̧ eēt. Ille putãs ſe ab uxorē pditū alcmeōi filio mãdauit:ut poſt obitū ſuū uxorē iterimeret pfect⁹ ĩ bellū hiatu terræ abſort⁹ ē & pter adraſtū cæteri duces periere:rñſū deĩde apolli nis hītū ē.cū græcos ciuitatē expugnaturos ſi alcmeonē ĩpatorē cōſtituiſſent. Dux fact⁹ deĩs & de thebão bello:& an matrē pūirer cōſuluit:rñdit apollo ut utrūq̧ faceret nō ſolū qa monile aureū mr̄ ĩ p̄ris necē. ſꝫ & peplū ob filii ĩteritū accepat hæc ille alcmeō ſiue alii dicūt:alcme⁹ itaq̧ matrē ĩterēit. Cōfugit diu furo re act⁹ ĩ locros:tãdē & ĩ acheloo fluie ſe lauit q nō lōge naupacto locroꝝ regia fuit:de quo alias:alii dicūt calliroē acheloi filiā ĩ mr̄imōiū accepiſſe ergo ¶ Amphiaraides:alchmeō ãphiarai.ſ.dixit. ¶ Achelō nau pacto ſolue nephas:cedis.ſ.patratæ:qa matrē iterfecerat. ¶ Et ille ſoluit nephas:achelous.n.fluui⁹ acarna nes ab æthol is diuidit ¶ Ah:nimiū arguit illos nimiæ facilitatis:q cædis crīa putãt aq̄ aſpſiōe deleri. Ah admirãtis ē. ¶ Nimiū faciles.dico.ſ.uos eē. ¶ Qui putatis poſſe tolli:ſolui & deleri. ¶ Aq̄ admirãtis fru. flu.flumie.n.uiuo ſe abluebãt:un̄ Vir. & cæde recenti obtrectare nephas: donec me flumine uiuo abluero ¶ Triſtia crīa cædis:occidiōis:triſtia qdē ab effectu ipſo. Sed tñ:redit ad ordinē mēſiū:nã q nūc prim⁹ ē ian⁹.ſ.& oli a nūa prior iſtitut⁹ fuit. Sed tñ ne tu erres neſ.ĩ errore uerſeris ignar⁹. ¶ Ordis:ãtiq q ãtiq ſuabãt. ¶ Vt mēſis iani:hoc ē ianuari⁹. Eſt prim⁹:qa prim⁹ ãni. ¶ Et:ēt. Añ fuit:prim⁹.ſ. Qui ſeqt̄ febru ari⁹ uero q nūc poſt ianuariū ē:tūc ultio loco erat duplici argumēto:& ꝙ ĩ fine ãni fiebãt expurgatōes:& ꝙ finis ſacroꝝ & termini feſtū:de quo dicem⁹ ſuo loco. ¶ Mēſis q ſe.ia.mēſem iāo dicatū:hoc ē februari⁹ erat ultim⁹ ãni ueteris ãni a Nūa iſtituti. ¶ Tu quoq̧ o ter.apoſtropha ē o termini feſtū. Eras finis ſa.qa ĩ fine ãni celebrabat̄ tuū feſtū:qd tā ãnales q̄ fauſtos claudebat. ¶ Prius:rō cur iãuarius prius:cur febrarius ultim⁹. Ianua ē prius igreſſus & ide iãuarius prius igreſſus ãni. Prius.n.ē mēſis iani iãuari⁹. Quia ē pria ia nua:ē prim⁹ igreſſus. ¶ Qui mēſis:q ē ſacer:ſacrat⁹. ¶ Imis ma.diis iferis:qa ĩ eo fiebãt feralia ſacra ut di xim⁹. ¶ Erat im⁹:ultim⁹ ut ſupi⁹ dixim⁹ a.x.uiris lōge poſt numã februari⁹ poſt ianuariū nūerat⁹ eſt. Stat⁹ urbis ut a regib⁹ ad cōſules:ita a cōſulib⁹ ad.x.uiros mutat⁹ ē. Decē uiri creati fuere Ap.claudi⁹. T.gēutius P.Sextili⁹. L.uetruri⁹. C.iuli⁹. A.mãili⁹. P.ſulpiti⁹. P.curiati⁹. T.romul⁹ Sp.poſtumi⁹ hos cū ĩ tētiū ãnū ipiū detinuiſſet.appii libido ſūmouit.ſed de hoc alias. ¶ Poſt.m.q̄ſi lōge p⁹. ¶ Credūt. Biſqni:hoc ē.x.uiri:q poſt cōſules creati ſūt:aliq dicūt de.x.uiris:q creati fuer̄ ad iſpiciēdos libros ſybilios:ꝙ ēt faſtos corrige rēt. ¶ Cōti.cōtinuū alteꝝ alteri poſuiſſe. ¶ Tpa di.q̄ſi mſes diſtãtes. Lōgo ſpa.qa ianua.erat primus:ille uero ultim⁹:ſꝫ ita cōtinuati ſūt ut p⁹ ianua.mox feb.ſeqret̄.

Principio menſis phrygiæ cōtermina mrī
Soſpita delubris dicitur aucta nouis.
Nunc ubi ſunt illis:quæris ſacrata calēdis
Templa deæ longa procubuere die:
Cætera ne ſimili caderent labefacta ruina
Cauit ſacrati prouida cura ducis.
Sub quo delubris ſentit̄ nulla ſenectus
Nec ſatis eſt homine obligat ille deos:
Tēploꝝ poſitor temploꝝ ſancte reptor
Sit ſuperis opto mutua cura tui:

ANT. FAN. Soſpita colit̄ ca. februaris Soſpita dea Soſpita re Iuno maxia Soſpes

¶ Principio mēſis:Calēdis februariis colit̄ ſoſpita cui ad ædē mr̄is deū ĩ palatio ut qbuſdã placet tēplū conſtitutū eſt:& prio hui⁹ mēſis die dedicatū: qd autor ait pcubuiſ ſe lōga die ac uetuſtate conſūptū. Hoc ego fuiſſe arbitror qd uouit iunōi hoſpite Corne.cōſul ĩ pricipio pugnæ cū certaret aduerſus iſubres ſi hoſtes fuſi fugatiq̧ eēnt quo rū ea pugna.xxx.milia picre. Eſt ãt ſoſpita iuno teſte Pri ſciāo ubi hoꝝ carminū argumēto pbat ſoſpitā fœmiino gñi cōuēire. Soſpitare.n.eſt ſaluare teſte Nonio. Enni⁹ in menalippa regnūq̧ nr̄m ſuſpitēt ſupſtitētq̧. Hãc deā ptā rē hr̄e ſuãdi Ariſt.docuit:q ut in ei⁹ uita legim⁹ Nicanor̄ genero ægrotãte uouit ſtatuas duas alterā ioui ſuatori: alterā iunōi ſoſpitæ ſi nicanor icolumitatē recipet. Hui⁹ deæ tēplū nō obſcuꝝ fuit Lauinii cui⁹ ſæpe Liui.memit. Sūt & aliæ multæ iunōis ptãtes ut iuno maxia:q̄ theolo gi dixerūt ipſā eē matrē deū q̄ terra dr̄. Vñ ei porcā ſacrificabãt itē iuno lucia:curetis:matrōa:regia. Sciē dū ꝙ ſoſpes licet ſaluū ſignificet. Enni⁹ tñ p ſuatore ſoſpitē poſuit in q̄ ſignificatiōe maiores iunonē ſoſpi tā hoc ē ſuatricē cognoīauerūt. ¶ Cætera ne ſi ca.la.rui. Soſpitæ iunōis tēplū ab auguſto refectū nuſq̄ i uēies q̄uis memi me adoleſcēte mltos cōtra ſentire.ſi.n.aug.eā ædē reſtituiſſe tñ legret̄ poeta uti dubitā tes ſolēt:nec diceret ſoſpita delubris dr̄ adacta nouis:ſed poti⁹ ut affirmãtē de recēti ædis reſtitutiōe dicer̄ oportebat. Soſpita delubri eminet aucta nouis:ul' tale aliqd. Diligēter itaq̧ aiaduertēdū ē ne ita iterprete mur hūc locū ut a poeta diſſentire uideamur:neq̧.n.auctū tēplū iō dr̄ ꝙ auguſt⁹ ãplificauerit ædē uetuſta te cōſūptā:ſed ꝙ calēdis februariis romãi ſoſpitæ primū tēplū dederit ꝙ auguſti & Oui.tpibus pcūbebat. Aucta.n.dr̄ numia & ex altera cū mortales ea ſacroꝝ honore pſequūt. Vñ illud eſt Catonis:Iane pr̄ ma cte uino iferiori eſto:& ĩ ſacris dicebãt aucto. Ser. Mact⁹ eſt taur⁹ uino ul' thure hoc ē cumulata ē hoſtia & magis aucta. Sēſus ergo ē. Prio die februarii nouū tēplū dicatū iunoni ſoſpitæ ul' ut meli⁹ loqr̄ ſacratū dr̄. Sed ſi q̄ris ubi ſit tēplū illud nuſq̄ ē:pcubuit.n.lōga uetuſtate abſūptū. Cætera ãt ne ſilr̄ pcūberēt cauit au gu. Duo.n.illi uerſus ſic legēdi ſūt. Nūc ubi ſint illis q̄ris ſacrata calēdis tēpla deæ:lōga pcubuere die. Ca

Margin notes: Fabula d'alcmeone filio ãphiarai — Defeſto dei termini — Contra ouidiū de tēplo deæ ſoſpitæ — Auguſtus tēplorum cōditor reſtitutorq̧

uit ſa.pui.cu.du.Nō tyberii:quē cōſtat circa deos ac religiōe; negligētiorē fuiſſe:ſed Octauiāi Cæ.quē & Liuii.li.iii.p̄riæ decadis tēploꝝ cōditorē reſtitutorēue fuiſſe teſtat̄:& Sue.ſcri.ædes ſacras uetuſtate colla pſas ut īcēdio abſūptas refeciſſe eaſq; & cæteras opulētiſſimis donis adornaſſe & publica opa pluria extru xiſſe aut ædē martis ultoris.tēplū apollīs ī palatio ædē tonātiſ iouis ī capitolio ac pricipes uiros ſæpe hor tatū eē ut p facultate quiſq; monumētis ulꝰnouis ulꝰrefectis urbē adornarēt.Itaq; multa multis tūe extructa ſūt:ut a Martio philippo ædes herculis & muſaꝝ a.L.Cornificio ædes Dianæ.a Munucio Plāco ædes Sa turni ab Agrippa cōplura & ægregia Sub quo delubris ſentit̄ nulla ſenectꝰ Liui.& Plut.autores ſunt Au guſtū reſtituiſſe tēplū iouis feretrii cui Romulꝰopima ſpolia ſuis māibꝰreportauit.Is ut Plu.placet a ferē do:ut Feſto a ferēdo cognomē accepit q̄ pacē ferre putaret̄ ex cuius tēplo ſumebāt ſceptrū p qd iurarēt & lapidē ſilic; quo fœdus ferirēt.Alii a ferēdo ioui feretrio nomē īditū uolūt:qd(ut ingt Proptiꝰ)uicta ſuis humeris huc arma ferebāt.Nō ē āt īfima laus auguſti cū dr̄.Poſitor reſtitutorq; tēploꝝ.Cū.n.Plato doce at tria eē gn̄a iuſtitiæ:quoꝝ aliud circa deos:aliud circa hoīes:aliud circa defūctos uerſat̄.Magna qdē lau de digni ſūt q mutua depoſitaq; reſtituētes erga hoīes iuſti ſūt:itē q,mortuis iuſta pſoluūt.Sed nō miorem laudē merent̄ q ſacraꝝ reꝝ curā hn̄tes circa deos pii ac religioſi ſūt.Hic illud ē Horatii ī ſmo.ad duo iuſti tiæ gn̄a ptinētibꝰ.Cur eget idignꝰquiſq̄ te diuite:q̄re tēpla ruūt antiq̄ deū!cur īprobe charæ nō aliqd p̄riæ

Iuppiter feretriꝰ

Iuſtitiæ gn̄a tria

¶PRINcipio:calē.feb.feſtū eſt deæ ſoſpitæ:aliq iunonē ſoſpitā dicūt:cuiꝰtē (tāto emeritis a ceruo. PAV. MAR.

plū ipſis ēt calēdis ſacratū fuerat:quo uetuſtate collapſo nouū tēplū iuxta ædē cybellis īſtauratū ē.Hæc.n dea ſoſpita cū peſtis illa:q̄ ex fetore cadaueꝝ bello canēſi fuit euanuiſſet Romæ primū coli cœpta eſt.At Herodo.teſtis eſt Veneri ſoſpitæ ab helēa cū ſoſpes ī ægyptū puēiſſet primū erectū fuiſſe tēplū.Pricipio mēſis ī ipſis cal.feb.¶Soſpita:dea.¶Cōtermia:uicia ſeu iūcta.¶Mr̄i phrygiæ:tēplo cybellis:q̄ ex Phry gia aduecta ē:de quo ſuo loco dicēus.Dr̄ aucta:īſtaurata:ſeu ī altū educta.¶Nouis delubris:nouis tēplis nā uetera erāt collapſa:& ubi eēnt neſciebat̄.Delubrū ſacellū dicimꝰ ī quo dei alicuiꝰ effigies eſt.¶Priſca nō extabāt:& iō Nūc ubi ſūt.q.d.neſcit̄.¶Tēpla deæ:ſoſpitæ.ſ.¶Quæ ſūt ſacrata:dedicata.Illis:calē dis februarii.ſ.Procubuere:p pcubuerūt.ceciderūt collapſa ſūt ¶Lōga die:lōgo tpe.hoc ē uetuſtate. Cæ tera:cōmēdatio Auguſti pricipis a religiōe:nā & noua ſoſpitæ tēpla & cætera oīa ne collaberēt̄ ab ipo au guſto cautū ē:& iō Cura puida:hoc ē curioſa puidētia.¶Sacrati ducis.Auguſti:aliq dicunt Tyberii:ſed meliꝰ auguſti.Scripſit.n.hæc uiuēte auguſto:ut oñdimꝰ a pricipio:ſed poſt illiꝰobitū:edidit multa igit̄:q̄ ī eiꝰ uiuētis laudē dixerat:nō imutauit ſed addidit multa q̄ ad rē Tyberii aut germāici ptinebāt. Cauit ne cætera tēpla.ſ.Caderēt labefacta:cōmaculata.¶Ruina ſili:ut reliq̄ ob uetuſtatē.Sub quo auguſto.ſ.Nul la ſenectꝰ ſentit̄ delubris:nā ita oīa repabat:ut noua uiderent̄.¶Nec ſatis eſt ipſi.ſ.Hoīes obligare:nā ob equū & tranqllū ipiū Auguſto uniuerſū debebat genꝰ hūanū.¶Obligat ille deos:reddit ſibi deos obliga tos:cū & ſtrueret & reparet eoꝝ tēpla.¶Tēploꝝ:& noua auguſtꝰ ædificabat tēpla & uetera repabat: uñ apud Trāquillū publica opa pluria extruxit ex qbꝰ pcipua foꝝ cū æde Martis ultoris tēplū Apollīs ī pala tio ædē tonātis iouis ī capitolio:& paulopoſt pricipes uiros ſæpe hortatꝰ ē:ut p facultate quiſq; monumētis ulꝰnouis ulꝰrefectis urbē adornarēt multaq; a multis extructa ſūt:ſicut a Martio Philippo ædes Herculiſ & muſaꝝ.a.L.Cornificio ædes dianæ:ab Aſinio polliōe artiū libertatis a Munatio Plāco ædes Saturni: ēt & paulopoſt ædes ſacras uetuſtate collapſas:aut icēdio abſūptas refecit:eaſq; & cæteras opulētiſſimis donis adornauit:utpote q in cellā capitolini iouis.xvi.milia pōdo auri gēmaſq; ac margaritas qngēties ſeſtertiū una donatiōe cōtulerit &c.ergo hoc de auguſto itelligēdū eſt ¶O ſancte:q auguſte Poſitor: ædificator. ¶Tēploꝝ repetitio ē.¶Tēplorū reptor:qa r̄piebat uetuſtate collapſa:ut ea reparet.Optꝰ ſit mutua cu ra tui ſupis.i.ſicut tu euras q̄ ad ſupos ptinēt:ſic ſupi tui:tuarūq; reꝝ curā gerāt ¶Optat aug.lōgā uitā.

Dēt tibi cæleſtes:quos tu celeſtibꝰ ānos	¶Dēt ti.cœ.q.t:cœ.ānos.Sēſus ē.Dii imortales tātā ti bi uitæ lōgitudīē pſtēt:q̄tā ipſe ſacris ædibꝰtribuis q & ædificeas nouas & r̄ſtituis uetuſtate collapſas ¶Proq; tua
Proq; tua maneant in ſtatione domo:	ma.in ſta.do.Tueant̄ domū Auguſti euiꝰpſidio ædes ſa
¶Tum quoq; uicini lucꝰcelebrat̄ auerni	cræ nō ſētiūt uetuſtatē.¶Tū quoq; ui.lu.cele.auer.Hęc
Qua petit æquoreas aduena tibris aq̄s:	ſūt feſta lucaria:q̄(ut autor ē Feſtꝰ)Romāi ī luco celebra bāt q pmagnꝰ ītra mare Salariā & Tyberi fuit:eo q̄ uicti

ANT. FAN.

Lucaria feſta

a gallis Romāi fugiētes e pliō ī ipſo ſe occultauerīt.Per uicinū itaq; auernū accipe paludes hoſtiēſes q̄ ſūt (ut autor ait)q̄ petit æquoreas aduēa tybris aq̄s.Has autor p ſilitudinē auernū uocat.Vñ illd eſt taciti ru deri accipiēdo hoſtiēſes paludes deſtiabat.Auernū āt uicinū uocat ac tyberi pximū cōpatione auerni qui baiis cōtiguꝰeſt.De quo ait Proptiꝰ:Clauſus ab umbroſo q̄ ludit pōtꝰauerno.Vbi maiores nr̄i ut iqt Stra bo homerica defūctoꝝ uaticinia fuiſſe fabulis ediderūt opiatiq; ſūt locū Plutoni dicatū eē itaq; illic deos manes aliqñ p ſacrificia placare mos fuit.Sane lucrinū lacū licet multi ſcriptores ab auerno diſtictū uelint nōnulli tñ oli auernū dixerūt:alii cocytō teſte Syllio:ut Aſt hic lucrio māſiſſe uocabl'a quōdā cocyti mēo rāt.Stra.autor ē ad thymbriā uicū cariæ auernū eē q exalatiōes peſtiferas hēt Audio e nōnullis q Oui.fa ſtos publice legerūt alios deprauar̄ hūt locū & p auerno aſylū ſcriber̄:alios p auernū accipe nemꝰaricinū. Nos hic nolumꝰaliēa cōſutar̄ q nūq̄ morder̄ cōſueuimꝰniſi iniuria laceſſiti.Recte ne ſentiamꝰ poſteritas ſi ¶Cœleſtes:dii ſupi.DENT tibi ānos:dent tibi eā uitā.¶Quos ānos:hoc ē quā (ne iuidia iudicabit. uitā.¶Tu das.¶Cœleſtibꝰdiis.hoc dicit faciāt te dii tādiu uiuer̄:q̄diu uiuēt:ſeu ſtabūt tēpla:q̄ diis ſupis cōſecraſti.Et maneāt p tua domo.p ſalute tuæ familiæ ¶In ſtatiōe:ī ſtabili ſede.q̄ ſi pcedat deoꝝ fauor eodē tenore:ut nunq̄ ſint uobis aduerſi:ſed ſp ppitii.¶Tū quoq;:ī ipſis calēdis itur cū pōpa:hoc ē cū p

Lucrinꝰ Lacus

ceſſiõe ad aſylũ:qđ Romulus cõſtituit:ut eo oẽs:qui tutieſſe uellent:cõfugerẽt: & ab omni eſſent noxa liberati:& hoc ut ex collecta multitudine urbẽ & facilius actis uirib⁹ cõdere & tueri poſſent:de Aſylo:ita Liuius inq̃t.Locus q nũc ſeptus denſis ſentib⁹ inter duos lucos eſt aſylũ aperit eo ex finitimis populis turba oĩs ſine diſcrimine liber an ſeruus eſſet:auida nouaꝝ reꝝ pfugit:idq̃ primũ ad cœptã magnitudinem roboris fuit:de loco aũt:ſic inq̃t Diony.Locum umbroſum mediũ capitoliiq̃ & arcis:qđ nunc uocat̃ lingua romana intermontiũ duoꝝ quercetoꝝ eratq̃ tunc caſus reiq̃ ipſius cognomen:cũ ſiluæ eſſent p utraq̃ latera opacæ:q̃bus cõiungebant̃ colles ſacrũ ſinens inuiolabilẽ ſeruis:tẽpluq̃ in eo erigẽs:cui deoꝝ:aut genioꝝ certũ nõ habeo:cõfugiẽtib⁹ ad illud ſeruis.Sponſor factus eſt p ſpeciem religionis erga deos : nihil eos detrimẽti ab inimicis accepturos:ac ſi pmanere apud ſe uellent:ciuitatis etiã participes faciebat.tradebatq̃ agri portionẽ:quẽ bello quæſierat.Hiq̃ cõfluebãt.undiq̃ domeſtica fugientes mala : nec ſe ulterius alio cõferebãt. ℂ Tum quoq̃:tum etiã ĩ calẽdis.f. ℂ Lucus aſyli uicini:ad differẽtiã cæteroꝝ quæ longe erãt:ut ĩ attica & ĩ caluaria. ℂ Celebrat̃:cum põpa ĩtequentat̃. ℂ Qua: ea parte qua. ℂ Tyberis aduẽa: quia aliũde aduenit:ut eſt ex appẽninis mõtib⁹:& ethruria:ppterea q̃ etruſcus fluui⁹ dicat̃. ℂ Petit æquoreas undas.q.d.uia qua tybris in mare tẽdit:nec intelligas:ut pleriq̃ dicũt đ Aricino nemore.Nã illud non ẽ uia.tyberina:nã ex itermontio ptẽdebat̃ uſq̃ in tybrim.

Ad penetrale numæ capitolinũq; tonantẽ
Inq; iouis ſumma ceditur arce bidens:
Sæpe graues pluias adopt⁹ nubib⁹ ether
Concitat:aut poſita ſub niue terra latet
ℂ Proxim⁹ heſpias titã abitur⁹ ĩ undas
Gẽmea purpureis cum iuga demet eq̃s
Illa nocte aliquis tollens ad ſidera uultũ

ANT. FAN. Iouis capitolini ſacrificiũ cal. februa. Penetralia

ℂ AD Penetrale numæ capitolinũq; tonantẽ.Inq̃ iouis ſũma cædit̃ arce bidens:Calẽdis quoq̃ februariis in æde Veſtæ ac tẽplo iouis tonãtis quæ rẽ diuinã faciebãt.Scire aũt debem⁹ q̃ Numa Põpili⁹ (autoꝛ Solino) hitauit primũ in colle Quirinali:deide ad ædẽ Veſtæ in regia.Qui di⁹ alibi.Hic locus ẽ Veſtæ q palladia fuat & ign⁹ Hic fuit antiq regia parua numæ Hic illud eſt Taciti numæ regia & delubrũ ueſtæ cũ penatib⁹ ppl'i romani exuſta. Sũt aũt penetralia (ut ait Feſtus) penatũ deoꝝ ſacraria q (ut Macro.docet) dii ſunt:p quos penit⁹ ſpiramus:p quos hẽmus corpus: p quos rõnẽ aĩ poſſidemus:ut iuppiter iuno minerua.Videt̃ aũt Vir.uoluiſſe Veſtã quoq̃ de nũero eẽ penatũ:q cũ dixiſſet.Sacra ſuoſq̃ tibi cõmẽdat Troia penates:mox adiecit. Vittas ueſtãq̃ potẽtẽ æternũq̃ adytis effert penetralib⁹ ignẽ De Troianorũ

Penates

Romanorũq̃ penatib⁹ alia ſcitu digna apud eũdẽ Macrobiũ lector inueniet.Traditũ eſt fuaſi ĩ occultis lituos ferreos æneoſq̃ & uas quoddã Troianũ fictile eoſq̃ eẽ deos penates Troianoꝝ.Dionyſi⁹ uero duos iuuenes uirilis ſpeciei deos penates eẽ inq̃t ſedẽtes ac pila tenẽtes.Capitolini aũt tonãtis ædes ea eſt quã auguſtus (teſte Suetonio) ſtruxit ĩ capitolio.cõſecrauitq̃ liberat⁹ piculo cũ expeditiõe cãtabrica p nocturnũ iter lecticã ei⁹ fulgur pſtrixiſſet ſeruũq̃ pducẽtẽ exanimaſſet.In hac æde iuppiter fuit dliaci æris exemplar autore Plinio.

Capitolini iouis edes Tẽplũ iouis tonantis Capitolinus iupiter Ioues tres Iuppiter lapide⁹. Bidẽtes Bidẽtal

Tu uero lector amice caue hoc loco ne p capitolinũ tonãtẽ iouis optimi maximi ædem accipias.aliud.n.eſt tẽplũ iouis tonãtis qđ ut diximus ædificauit Augu.aliud iouis optimi maximi quem Suetoni⁹ Plini⁹ Plutarch⁹ aliiq̃ ſcriptores capitolinũ iouẽ nõ capitolinũ tonãtẽ appellãt:cui Tarq̃ni⁹ Demarati fili⁹ (autorib⁹ Tacito & Plutar.) ædẽ uouit:Tarq̃nius aũt ſupbus extruxit q librarum argẽti q̃dragita milia in fundamẽta dr̃ ĩpẽdiſſe.Capitolino ioui Põpeius magnus (ut Plini⁹ refert) ſex pocula murrhia dicauit.Auguſtus uero in ei⁹ cellã (teſte Suetonio ſexdecim milia pondo auri gẽmaſq̃ ac margaritas quingẽties ſeſtertiũ una donatiõe cõtulit.Fuerũt ãt ioues tres ut q̃buſdã placet.duo theologi:atq̃ arcades quorũ alter ætheris:alt̃ cæli fili⁹ fuit.terti⁹ uero q magis ab oĩb⁹ celebrat̃ Saturno genit⁹ patrẽ regno pepulit Per hũc deũ iuraturi lapidẽ ſilicẽ tenebãt hæc dicẽtes ſi ſciens fallo me dieſpiter ſalua urbe arceq̃ bõis eiiciat ut ego hũc lapidẽ.Hic ẽ de⁹ ille:quẽ poetæ optimũ maximũ uocãt:quiq̃ (ut iq̃t Horati⁹) q mar̃ & terras uariiſq̃ mũdũ tẽperat horis.uñ nil maius generat̃ ipſo nec uiget q̃cq̃ ſimile aut ſm.Sanc.P.Nigidi⁹ ut A.Gel.refert nõ oues ſolas ſed oẽs bimas hoſtias bidẽtes dictas ait q̃ſi biẽnes.Igin⁹ uero iuli⁹ bidẽtes ſcripſit appellari hoſtias q̃ p ætatẽ duos dẽtes altiores haberent & bidẽtes uocabãtur ut Feſtus tradit. Hæ dicebant̃ lecte autore Seruio:cũ nec caudã aculeatã:nec linguã nigrã:nec aurẽ fiſſam hẽrẽt.A bidẽtibus bidẽtal nomẽ accepit:cũ.n.fulgura cadebãt aderãt q locũ expiarẽt bidẽtib⁹ cæſis:quẽ clauſum & ſeptũ bidẽtal appellabãt:itaq̃ ſcribit Feſtus bidẽtal quoddã tẽplũ dici:q̃ in eo bidẽtib⁹ hoſtiis ſacrificeẽ.Putatq̃ bidẽtes oues eẽ duos dẽtes hñtes cæteris lõgiores.ĩmolabant̃ aũt in bidẽtali binæ pecudes ut Nigidi⁹ Figulus ſcripſit teſte Nonio. ℂ Sæpe graues pluuias adoptus nubib⁹ æter Cõcitat:Columella ſcribit calẽdis Februariis incipe fidis occaſum & eſſe interdum auſtrum grandinẽq̃. ℂ Gẽmea purpureis cum iuga demet equis: Poetice deſcribit Solis occaſum:cuius equi quattuor ſunt quoꝝ nomina lege ĩ ſecundo Metamorphoſeos. græca ſunt & aperta; ſignificationem habent.dicit autem.iiii.nonas lyram occidere.

PAV. MAR.

ℂ AD Pe:fit eodẽ die ſacrificiũ in tẽplo ueſtæ & ĩ tẽplo iouis ĩ arce capitolina.& iõ. ℂ Bidẽs:q̃ſi ouis biẽnis:nec ĩtelligi uult Gel.a nũero dẽtiũ:ſed a bimatu:hoc ẽ q̃ duos ãnos hẽrẽt. ℂ Cedit̃:ĩmolat̃. ℂ Ad penetrale:hoc ẽ ad ſacrariũ.Penetralia.n.inq̃t Põpe.penatũ deoꝝ ſacraria. ℂ Numæ:de Numa ſupius diximᵘ:hoc ẽ ĩ tẽplo Veſtæ:q̃ erat ubi fuerat Numæ regia:de quo inferius. ℂ Et ad:apđ Tonãtem capitoli. in tẽplo iouis capitolini:qđ tẽplũ prim⁹ dedicauit Horati⁹ puluil⁹ đ ſupiore libro dictũ qđ qa obſcure dixerat p ea q̃ ſequunt̃ declarat & ẽ iterꝑtatiu. ℂ Cedit̃ bidẽs:pec⁹ biẽnalis. ℂ In arce iouis ſũmi:hoc ẽ ĩ arce capitolia:ĩ tẽplo iouis. ℂ Sæpe:ſolet tps illud eẽ pluuiũ.nã iterdũ aq̃ iterdũ niues ea die ĩminent. ℂ Aether:aer. ℂ Adopt⁹:coopt⁹. ℂ A nubib⁹ eo.ſ.die. ℂ Sepe cõcitat cõmouet. ℂ Pluuias gra. hoc ẽ moleſtas

uel graues quo ad magnitudinẽ pluuiæ. Aut latet terra ſub niue poſita: q̃ſi ſupiecta niue. ℂProximꝰ: ſecũda die feb. occidit oĩs lyra: de hac ſupiore lib. diximꝰ occidũt ẽt leõis terga. & ſupius diximꝰ anteriore pte occidere ibi ignis uenīẽti nocte leõis: q micat ĩ medio pectoꝝ merius erit: nũc uero occidũt tres ſtellæ: q̃s ĩ tergo hẽt: nã hxgi. raſte ſtellaꝝ eſt. xix: ℂProximꝰ titã ſupius diximꝰ cur ſol titã diceref. ℂAbiturꝰ ĩ undas heſ. q̃ſi occaſurꝰ merſurus ſe ĩ undas hiſpanas. Hiſpania. n. heſpia dicta eſt a ſtella ut diximꝰ. ℂCũ demet iuga gẽmea: gẽmata aut nitida ut gẽmæ. ℂEqs purpureis: ab ipſo rubicundo colore ſolis purpureis eqs: dixit: equi ſolis q̃ttuor ſunt. de q̃bus habef in. ii. met. Eous: Pirous: Aethõ. & Phlegõ: quæ noĩa tradita ſunt ab ipſo ſolis effectu: Eous ab ipſa luce ĩ pricipio diei: nã εωσ εουσ aurora eſt: & εωοσ matutinus dr̃. inde φωσφοροσ. Lucifer Pirous a πυρ qđ eſt ignis quaſi ignitus λιοωυσ græce ſplẽdidus latine Phlegon urens. nam φλεγω idẽ eſt quod uror & incẽdo latine. ℂIlla nocte: poſt occaſum ſolis. ℂAliqs tollens pro attollens. ℂVultũ ad ſydera dicet: ubi ẽ hodie lyra: quæ ful. heri: occidit ideo non apparet.

Dicet: ubi eſt hodie quæ lyra fulſit heri:
ℂDumq; lyram medii quoq; terga leo
In liq̃das ſubito merſa notabit aq̃s (nis
Quæ mõ celatũ ſtellis delphina uidebas
Is fugiet uiſus nocte ſequente tuos:

ℂVbi eſt hodie quæ lyra fulſit. heri? Lyra quã diximus fidẽ & fidiculã uocãt (licet fides ut q̃buſdã placet ꝓprie ſit citharæ neruus: & fidicula iterdũ neruus quo ad tormẽta utebãtur) hoc tpe occidit ueſpi qđ ẽt Ply. ſcribit parũ ab Ouidio Columellaq; diſſentiens: de cuius ſigni occaſu autor ait ſupra: Apparet toto iã lyra nulla polo: Quod nos mouere nõ debet non ſolũ q̃a forma & magnitudo ſignorũ facit ut alio tpe incipiãt exoriri atq; occidere alio deſinant: qua rõne totius lyre forma nõ apparẽte eius tamen pticula uideri poterit lyræ nullã imaginẽ obiiciens inuēti: ſed qđ de ſignoꝝ ortu atq; occaſu tãta ẽ iter autores diſſenſio ut nihil tradatur incertius raro ut inquit Plynius illius ſnĩa cũ alio cõgruente. Quod ut cætera prætereãtur una oſtẽdit diſcordia quod matutinũ uigiliarũ occaſum Heſiodus fieri dixit cum equinoctiũ autũni cõficeretur: Thales. xxv. dies ab æquinoctio: Anaximãder. xxix. Eudemõ. xlviii. Nec nos latet præterea quantũ hac in re addat uel minuat diuerſitas horizõtis. unde nõ eſt cur mirari debeamus ſi eadẽ interdũ a poeta. uarie tradũtur. Diodorus autor eſt mercuriũ ægiptiũ lyræ inuẽtorẽ fuiſſe quã trichordẽ feciſſe dicit: is eã Apollini tradidiſſe ferẽ a quo ad amphionẽ puenit. Horatius: Mercuri nã te docilis magiſtro mouit amphion lapides canẽdo. Ea in celũ trãſlata eſt ut diximus ſupra. ℂMedii quoq; terga leonis in liquidas ſubito merſa notabit aquas: Leo Cleoneus inter aſtra eſt ut q̃buſdã placet uel ꝙ ſit priceps ferarũ uel ꝙ ab Hercule inenni primo certamine fuerit interẽptus: qui a Cleone oppido Nemeæ ſiluæ uicino cognomẽ accepit: quãuis nõnulli tradant Nemeũ leonem nõ eſſe quẽ dicimus Cleonem. Eius terga hoc tẽpore mane occidũt occaſu coſmico: Aquario uidelicet oriẽte cũ ſole q magnã eius ſigni partẽ emenſus eſt. Vñ ſcribit columella tertio nonas huius mẽſis mediũ Leonẽ in occaſum ferri eius pellem hercules habuiſſe fingit autore feſto ut hoĩes cultus antiqui admoneãtur. Sed attẽde occaſum hũc tribui eidem nocti qua & lyra occidit. ℂQuẽ mõ celatũ ſtellis delphina uidebas. Is fugiet uiſus nocte ſequẽte tuos. iii. nonas feb. Delphin occidet ueſpi. de cuius ortu heliaco ſupra legimus: interea delphin clarũ ſuper æquora ſidus tollit Sol. n. hoc tẽpore adhæret piſcibus: q ubi in occaſum ferri cœperint oriaf. Virgo neceſſe ẽ: cuiꝰ ſigni ex ortu Delphinẽ conſtat occidere. Hũc alii eũ eſſe nolũt: qui miſſus quæſitũ amphitritẽ a Neptuno amatã uirgini ut ei nuberet. pſuaſit ut diximus ſupra. Alii unũ eẽ dicũt e nautis quos Bacchus in delphines dr̃ cõuertiſſe Alii eũ eſſe uolũt a quo Ariõ uectus eſt fidicẽ nobilis: q cũ Tarẽto Corithũ cũ multis opibꝰ peteret ubi rex Corinthi Periãder eũ amicũ amatũq; habuerat nautis eũ iterficere parãtibus petiit ut priꝰ caneret cithara ad cuius ſonũ cũ delphini cõueniſſent ariõ ſe in mare deiecit exceptuſq; ab uno imĩnẽs piculũ euitauit. Lege hiſtoriã apud Plyniũ. A. Gel. & herodotũ ne te obtũdã: quãuis Strabo fabulari iq̃t herodotũ: q ait Arionẽ a Delphine in Tænarũ fuiſſe puectũ: Cæteꝝ Solinus in Laconia inq̃t fanũ eẽ Arionis Metymnæi: quẽ Delphine eo aduectũ imago ærea teſtaf ad effigiẽ caſus expſſa: ꝓterea tẽpus ſignatum olympiade. n. xxix. id ipſum geſtũ ꝓbatur. Sane Metymna Arionis patria urbs Leſbi eſt. Vnde illud eſt: Quã metymnio carpit de palmite leſbos: ex qua inſula multos fuiſſe cõſtat ingenio & doctrina præſtantes quoq; terpander pro tettrachordo Lyra heptachordo uſus eſt Eam Macareus rex tenuit teſte Diodoro qui methymnem & Mytilenem filias habuit a quibus duabus urbibus eius inſulæ celeberrimis nomen eſt inditum. Plynius autor eſt ſi occidente Delphino hymbres fuerint per arcturum non futuros.

ℂHODie cũ noctẽ ſcriberet: hodie dixit & hoc ad ſpaciũ. xxiiii. horaꝝ: ſub quo cõtinef dies integra: d lyra & eius cõſtellatione ſupius diximus uerũ q̃a pluribus ex ſtellis cõſtat diximus incœpiſſe occidere aliq̃s xxiii. die ia. nũc uero tota occidit oĩbus ſuis ſtellis. Veꝝ Cæſaris occidit pridie. nonas ut teſtaf Ply: Poeta triduo añ dicit: ſed exigua ẽ differẽtia: nã alteri ueſpi. alteri noctu fit occaſus. & q̃a dicit q̃ ful. he. q̃a pridie ſupior lyræ ſtella uidebaf: nũc tota occidit. & multi uolũt hũc occaſũ eẽ heliacũ potiꝰ q̃ coſmicũ. ℂDũq; & ille aliqs. ℂDũq; ly. quæ iã tota diſparuit. ℂNotabit quoq; etiã ℂSubito mer. ĩ li. claras. A Quas quaſi notabit occidiſſe. ℂTerga me. leo. mediæ partis poſterioris. nam anterior occiderat nunc totum coſmice occidit: ſic coſmice totus oritur aquarius: qui illi eſt oppoſitus. ℂQuẽ modo delphinẽ oriri quinto idus ianua. ſuperiore lib. diximus: & triplicem cauſam ſtellificationis eius: uel ꝙ is fuerit q̃ amphitritem ad neptunũ ꝑpuxerat. uel qđ de nautis in delphines mutatis Bacchus unũ ĩ rei monumẽtũ cœlo appoſuerit: ul' q Arionẽ trãſuexerat de quo nũc agef. Nũc uero inq̃t tertio nonas Februarias. hoc eſt tertia die mẽſis Delphinẽ occidere: inquit ergo. ℂIs: Delphin. ſ. ℂQuẽ delphina uidebas: modo: paulo ante. ℂCæla

ANT. FAN.

Terga leonis occidũt iiii. nonas feb.

Delphĩ occidit iii. nõas februa.

PAV. MAR.

tū ſtellis:ornatū.ſtellis nā ut & Hyginius inqt.& poeta ipſe paulo īferius ſtellas.ix.hēt ſed ī hoc dat̃ locus fabulæ:cum animal hoc muſica arte mulceat̃:& nouē ſint muſæ.ergo totidē ſtellis figuratus eſt.uel ꝙ nouem apud antiquos lyrarū cordæ eēnt:quarū ſonitu plurimū oblectatur:& idem ait.Habet.n.in capite ſtellas duas ſupra caput ad ceruicē uerſus duas ad ea quæ uelut pēnæ in uentre uidentur.hēt ſtellas tres in ſcapulis unā:in cauda duas.ℭ Nocte ſequēte fugiet tuos uiſus:qa erit eius occaſus.uel occidet & erit occaſus heliacus nō coſmicus:nā Cæſar occidit.xi.calen.ſeptē.

Seu fuit occultis fœlix in amoribus index
Leſbida cum domino ſeu tulit ille lyrā:
Q ď mar̃ nō nouit:q̄ neſcit ariōa tellus:
Carmine currentes ille tenebat aquas:
Sæpe ſequens agnā lupus ēa uoce retēt⁹
Sæpe auidū fugiens reſtitit agna lupū
Sæpe canes leporeſq; umbra iacuere ſub
Et ſtetit in ſaxo proxima ceruaIeæ:(una

ANT. FAN. Leſbis Leſbius, Leſbous PAV. MAR.

ℭ FOELIX in amoribus īdex.Secūda uſus fortūa:q cū indicaſſet Amphitritæ amorē Neptuni:quicqd uoluit pſuaſit.ℭ Leſbida cū do.ſeu tu.ille ly.Patronymicū fœmininū a Leſbo īſula notiſſima uñ & leſ bius deducit̃ & Leſbous.ℭ Sæpe aui.fu.reſti.agna lupū:Auget̃ orō.Plus.n.eſt ſiſtere formidātē agnā ac fugiētē:q̄ lupū inſequentē.ℭ SEV fuit:cauſas attigit cur delphin ſtellificatus fuerit & nos ſupius delibauimus ſubintelligendum eſt hic Delphin.q ſtellificatus eſt.ℭ Seu fuit fœlix index ī occultis amoribus:q fœliciter amorē indicauit.de amoribus Neptuni ītellige:nam & Eratoſthenes inqt Neptunus quo tpe uoluit Amphitritē uxorē ducere.& illa cupiēs uirginitatē ſeruare:cū ad Athlātē fugiſſet cōplures eā q̄ſitū dimiſit.in his & delphīa quēdā q pugnat⁹īſulas ad uirginē puenit:eiq; pſuaſit ut neptūo nuberet:ut ipſe eorū nuptias adminiſtraret.p facto quo delphis effigies inter ſydera collocata eſt.& hoc amplius q Neptuno ſimulachra faciūt delphinū aut in manu aut ſub pede eius cōſtituūt:ꝙ neptuno gratiſſimū eſſe arbitrabātur.Fœlix ergo index:qa gratiſſimus Neptūo & cœlo figuratus eſt.Amores numero multitudīs laſciui ſeu numeri ſūt.Nūero ſingulari amor ī utrāq; partē accipi poteſt.& ī uenereā & in caſtā ut amor fraternus.& fil'a.ℭ Seu:ille delphius.ſ.ℭ Tulit lyrā leſbida:patronymicū fœmininū a Leſbo inſula.De leſbo diximus in odis.Fœlix qdē inſula in ægeo & euſtachio.& Strabone teſte eolicarū urbiū metropolis:ut cætera ſileamus:ex ea fuere uiri & īgenio & doctrina pollētiſſimi.Pythacus unus e ſeptē ſapiētibus.Alceus Sapho Ariō Terpāder:hi clariſſimi poetæ & cytharœdi:Theophraſtus & Phanias pħi pipatetici & Ariſtotelis diſcipuli.Hellanicus rerum cōſcriptor.Caleas q alcei & Sapphus poemata expoſuit.Poſteriores uero:Diophanes orator:itidē & potamō:& Leſ bocles & Crinagora:Theophanes etiā rerum ſcriptores & Pōpeio admodū familiares.& alii multi qui e memoria excidere.ℭ Cū dño:hoc eſt cū Arione.Arion.n.ex Methymna urbe leſbi fuit:ut teſtatur Stra.hic muſicæ artis pitia nulli ſecūdus.eius hiſtoria a Ply.li.ix.delibatur:idē & a Gellio:aptius ab Hero.qui Arionem amicū periādro corinthiorū regi fuiſſe:& Corynthii Dityrambū cecinīſſe refert nauigaſſe in inſulas & in auſoniam Tarētiq; remoratū Ditatumq; ſua arte cū Corynthū repetiturus eſſet Corynthiis nautis:qbus fidebat plurimū.trāſferendū ſe crediſſe:quo cōceſſo ceciniſſe genus carminis:ꝙ orthiū dicitur cum delphinorū turba circa nauim cōueniſſet in mare deſiliſſe:exceptūq; ab uno Delphine in Laconiam uſq; ad Thenarum delatū:adiiſſe Periandrū:remq; expoſuiſſe:obſeruatūq; aliquantulū.Tyrāni iuſſu conquiſitos fuiſſe poſtea nautas interrogatoſq;:quid de arione.cū reſpondiſſent ditatū in italia degere uocatū arionē apparuiſſe eo ornatu quo in mare diſiluerat:obſtupuiſſe nautas miraculo:& pro ſcelere ſupplicio affectos &c.Ab arione poſtea erectū fuit Tropheū in tēplo neptuni tenarei erat enim ſimulachrū delphini dorſo Arionē ferētis lyrā reſonantē:ex hoc miraculo Delphinū cœlo figuratū multi uoluerūt.Stra.tamē famulari herodotū dicit At Ply.cū multa huiuſmodi exēpla de delphinis rettulerit:ſubdit.quæ faciūt ut credatur Arionē quoq; cytharœdicæ artis interficere nautis mirari paratibus ad intercipiendos eius quæſtus e blāditū:ut caneret cythara:congregatis cantu delphinis:cū iecīſſet in mare.exceptum ab uno tenarū in litus puectum:ergo aſſentiendū de eo ſit Ply.&c.Eſt nūc robuſtus iuuenis quidā Nicolaus nomine:patria eremoneus:qui puer inſignis formæ:cū e uenetiis ad foſſam clodiam:Romā cū hero ſuo rediturus cimba deferret̃.Caſu & ciba influctus decidit.Cadentē Delphius tergo excepit & extulit:ita ut ſuis redderet.Miraculū eū pluries audiui referētē:& eos q ſecū fuerāt.Quod qdē facit illa quoq; eſſe credibilia:q̄ a Ply.& cæteris referūtur.De leſ bo īſula ſupiore anno multa in hodis Hora.rettulimus in oda laudabunt alii clarā rhodon:aut Mytilenē.ℭ Quod mare.aggredit̃ nūc res arionis:& magna illius cōmēdatiōe utit̃ a cytharedica arte pcipua:cuius dulciſſimo cātu ſiſtebant̃ currētes fluuii & ferarū rabies ſedabat̃:demulcebant̃q; omnes unde toto orbe notus:pro quo dictū hic.ℭ Quod mare non nouit ariona.i.arionē ac ſi dicat oīa eū maria nouere:notus tamē maxime erat uiuens ægeo & Ionio.ℭ Quæ tellus:neſcit:a qua telluris pte neſcitur.q.d.nouere etiam eum oēs terræ.ℭ Ille:arion.ſ.ℭ Tenebat:ſiſtebat.ℭ Carmine.cantu carmīs.ℭ Currentes aquas:ſiſtebāt enim curſum flumina ad eū audiendū.ℭ Sæpe:demulcebat̃ eius cātu lupi feritas:cū agnā ī ſequeretur:& fugiētis agnæ met⁹ ſoluebat̃:& e fuga ſiſtētes cātū illi excipiebāt.ℭ Lup⁹ ſequēs p īſequēs.ℭ Agnā ſæpe ē retēt⁹ a uoce:a.cātu ariōis.ℭ Agna fugiēs auidū:famelcētē rabidū.ℭ Lupū ſæpe reſtitit:ad cātū illius απσος græ.latine purus.īde agnus & agna lup⁹ græ.λύκος.ℭ Sæpe ca.Canes cū inimiciſſimi leporū ſint:nihilo īus cū leporib⁹ ad ei⁹ cātū firmabātur itidē & leenæ cū ceruas inſeq̄rent̃.ℭ Canes & lepores iacuere ſub una.q̄ſi ſub eadē umbra:ut.ſ.illum audirēt.ℭ Et leæ dicius.n.& lea & leena.uñ nec lac bibit ille leenæ.ℭ Cerua ſtetit pxima uicia uincta.ℭ In ſaxo:tapinoſis eſt rei magnæ hūiliatio hoc.ſ.id monte:de ceruis nō eſt id mirū Nā & Plynius inquit.Mulcētur fiſtula paſtorali & cantu.

ANT FAN.

¶CVM palladis alite:Nictimene quā Pallas in tutelā ſuā recæpit pulſa cornice.Licet aūt & multæ aues noctuā īpetāt cornix eo ꝓpenſius huic aui infenſa dr̄ quod(ut Ouidius alibi fabulatur)Nyctemene apud palladē eius locū occupauit.Erat.n.cornix ut ait Naſo come inculpata Mineruæ.ea ut īqt Ply.ales eſt ī auſpicatæ garrulitatis.notaturq; raro ab arcturi ſidere ad hirūdinū aduētū eā ī mineruæ lucis templiſq; ali cubi oīo nō auſpici ſic ut Athenis ¶Cynthia.Diana a cyntho mōte deli.Eſt aūt magna & eminētiſſima laus Arionis cuius cātu nō minus obſtupuiſſe īqt Dianā q̄ cū ſratrē canētē hoc ē appollinē audit.¶Ca ptaq; erat lyricis auſonis ora ſonis:Facta mētiōe Siciliæ meminit & italiæ ſm̄ hiſtoriā Herodoti qui ait cocupiſſe Arionē cū ꝑmultū tpis triuiſſet apud periādrū ī italiā & ſiciliā nauigaret.¶Puppim cōſcendit Arion:Nauim Co rinthiorū quā Arion Tarento ꝓfecturus ab iis cōduxit cum nullis magis q̄ Corinthiis fideret. ¶Quid tibi cū gladio?Poetice rectorem nauis increpat cum eius eſſet te monem ac rudentes tractaret non gladium.

De cātu arionis cythare di

Et ſine lite loq̄x cum palladis alite cornix
Sedit & accipitri iuncta columba fuit
Cynthia ſæpe tuis fertur uocalis arion
Tanquam fraternis obſtupuiſſe modis
Nomen arioniū ſiculas īpleuerat undas
Captaq; erat lyricis auſonis ora ſonis
Inde domum repetēs puppi cōſcēdit ariō
Atq; ita quæſitas arte ferebat opes.
Forſitā infœlix uentos undaſq; timebas
At tibi naue tua tutius æquor erat:
Nāq; gubernator diſtricto conſtitit eres
Cæteraq; armata conſcia turba manu
quid tibi cū gladio dubiā r̄ge nauita pupi
Non hæc ſūt digitis arma tenēda tuis:

PAV. MAR.

¶ET ſine cornix cum īfeſtiſſima noctuis ſit.tamen una ad audiendum arionē tanq̄ amicæ ſedebant itidem & acci pitur cum colūba.¶Et cornix loquax garulla hanc autē inauſpicatæ garrulitatis eſſe Ply.inquit a quibuſdam ta mē laudatā.¶Sedit cum alite palladis:Cum Nictymene hæc puella fuit:quæ cum patre concubuit ob quod pudo re in ſiluas fugit die latitans in auem uerſa nocte egredi tur:receptaq; eſt ſub palladis tutela:pulſa cornice quarum fabula ī.xii.meta.refertur:ob hoc igitur cum Nyctimene cornici bellum eſt perpetuū:fugitq; cornix Mineruæ lo ca.unde Ply.notat eam in mineruæ locis templiſq; raro alicubi omnino non aſpici ſicut athenis. ¶Sine lite:ſine pugna nam & ipſo Ply.teſte ſolers eſt noctuarum contra aues dimicat maiore circundāte multitudine reſupine pedibus repugnant.collectaq; in arctum roſtro & unguib⁹ totæ tegunt.¶Et columba fuit uincta accipitri nam cum arionis cātu demulcerentur:accipiter columbam nō infeſtabat. ¶Cynthia:cum artis cytharedicæ ſūma gloria Apollini tanq̄ primo inuentori tribuatur.par tamen ipſi Apollini uidebat arion.nam Cynthia Apollinis ſoror non ſecus Arionis cantu: q̄ fratris obſtupebat & magna hæc eſt Arionis cōmēdatio cum Apollini comparetur.¶Cynthia:diana dicta eſt:ut Phœbus cynthius a cynthō mōte inde inſula:ſed nō altiſſimo:ut aiunt nam & nos illū aſcēdi mus.¶Fertur:dicitur.O arion:Apoſtropha eſt ad ipſum ariona.¶Vocalis uoce potēs uel uoce reſonās ¶Sæpe obſtupuiſſe tuis ſonis:uel tuis modis:tuis uerſibus & cātu.¶Tanq̄ frnis uelut apolineis. ¶No men:nauigauerat Arion in inſulas circa italiā.& in ipſam italiam magnumq; ſibi nomen pepererat : unde hic.¶Nomen arionum:nomē arionis.¶Impleuerat ſiculas undas:Siculū mare & Siciliā ipſam & in in ſulas:quæ in ſiculo mari ſunt.Si ſtaret in uerſus ſiculas urbes intelligeret tantūmodo de urbibus:quæ ī Si cilia ſunt:ſed ſiculas undas dicit.& de ſicilia ipſa ītelligimus & de omnibus inſulis quæ in mari ſiculo ſunt. ¶Et ora auſonis:hoc.ſ.auſonia ut diximus pars Italiæ i qua ſunt Beneuentū & Cales:appellata fuit auſo nia ab auſone Calipſus ex Vlyſſe filio:deinde tota italia quæ appēnino finitur:dicta eſt auſonia ab eodē duce a quo etiā urbem cōditam auruncā ferūt:ut teſtis eſt Pōpeius.¶Ergo:ora maritima regio. ¶Auſo nis:nō hic patronymicū fœmininū:ſed nomen ꝓpriū auſon auſonis.¶Erat capta lyricis ſonis:lyrico cā tu ſono lyre ipſius arionis.¶Inde domū:ubi dicatus fuerat in italiā redire uolebat Corynthū ad Perian drum:in leſbon inſulā in ſuam patriā aſcendit:igitur Corynthiorū nautarū nauigiū:quibus maxime confi dere ſe poſſe putabat:inqt ergo.¶Inde ex italia.¶Repetēs:repetere uolēs.¶Domū:Corynthū primo deide leſbon. ¶Arion cōſcendit puppim:Corynthiorū nauim puppis poſterior nauis eſt,pars ſed īterdū ꝓ unā accipit.¶Atq; &.¶Ita domū.ſ.repetēs.¶Ferebat opes diuitias.¶Quæſitas:acqſitas.¶Arte cytharedica.ſ.qua pollebat.¶Forſitā:miſericordiā mouet ab his:quæ in mari timebātur:ſed magis & nau tarū ꝑfidia:cū fideiius & tutius eſſet ſibi mare q̄ naute & nauis.¶Forſitā:& apoſtropha ē ad ipſum ario nem.¶Tu infœlix:infœlix quia malis hoibus te crediderás & qui ſanguini & opibus īhiabāt.¶Time bas uentos & undas.uentorū uiolentiā & undarū impetū.q.d.nō erant hæc tibi timēda.¶At equor erat tibi tutius naue tua:naue:quam aſcenderas:nam in ea ſtruebantur tibi inſidie.¶Nanq;:rationem reddit tuta erat ſibi tutius mare q̄ nauis.Nam in naue paratæ erant ſibi inſidiæ Nāq; gubernator rector nauis. ¶Conſtitit:in te.ſ.¶Enſe diſtricto enſe euaginato.¶Et cætera turba cōſcia:cæteri naute q omnes in necem tuam cōſpirauerant.¶Armata manu:pro armatis manibus.¶Quid tibi:increpat nauis rectorē hac apoſtropha : a quo, non ſunt tractanda arma:ſed temone gubernanda nauis. ¶Quid tibi o nauita cum gladio.cum enſe:cum armis.q.d.nihil eſſe debet tibi cū armis:dicimus nauita & nauta. ¶Rege pup pim:nauim.¶Dubium & ob id dubiam:cum male:aut cum non regatur:quia tunc dubia eſt quo eat:nam ſine rectore titubat.rege ergo. ¶Dubiam puppim:aut dubiam:cum in mari ſit:q cum turgidum eſt.ſem per nauigantibus eſt dubitandum.¶Non ſunt hæc arma tenēda tuis digitis:pro tuis manibus ſed arma quibus nauis gubernetur:hoc.ſ.Temo ipſe & cætera nautica inſtrumenta.

De fabula nyctimenes

De fabula ariōis Cytharedi

apoſtrophæ

Illc metu pauidus mortē non dep̄cor inqt
Sed liceat ſump ta pauca referre lyra:
Dāt ueniā ridētq; morā capit ille coronā
Quæ poſſet crines phœbe decerē tuos:
Induerat tyrio diſtinctam murice pallam
Reddidit icta ſuos pollice corda ſonos
Flebilibus numeris ueluti canentia dura
Traiectus penna tempora cantat o'or.
Protinus i medias ornatus deſilit undas
Spargitur impulſa cerula puppis aqua:

ANT. FAN. ℂMORTem nō dep̄cor inqt. ℂNō recuſo:nō repello:ut eqdem merui nec dep̄cor inqt utere ſorte tua. ℂDāt ueniā:b̄n̄ficiū canēdi. Nulla.n. Ariōis culpa p̄ceſſerat p quā uenia darer̄ hoc eſt pœnæ cōdonatio. ℂInduerat tyrio diſtinctā murice pallā. Quidā biſtinctā legūt hoc ē dibaphā. Veſtis.n.ſi purpura bis ma deſiat q̄li Romæ uſus eſt Lētulus Sp̄iter Aedilis Curulis dibapha dr̄. Alii diſtinctā legūt diſtinguebar̄.n. (Vn̄ dr̄ pallas dea ſapientiæ) palla arte Phrigionū Plaut⁹ pallā ad phrigionē fert cōfecto prādio: Fuit id ueſtis gen⁹tunicæ palliū aceæ pitq; nomē pallæ ſm Varronē ut Seruius refert ab irrugatiōe & mobilitate quæ circa finē eius eſt.i.ἀπὸ τοῦ πάλλειν. Legim⁹ tñ apd eundē Varronē dictā pallā qd palā geſtaret: Eā lōgā fuiſſe dubiū nō ē:ut Pro crinali auro p̄ lōge tegmīe palle:q̄ utebanr̄ nō ſolū fœmiæ:ut Pallā ſiguis auroq; rigentē & circūtextū croceo uelamē achāto ornat⁹ argiuæ helenæ ſ; citharedi quoq;:ac tibi cines: Cice.ad Herēniū Vt Citharedus cū p̄dierit optime ueſtit⁹ palla iaurata indutus. Horati⁹.ē t luxuriē addidit arti tibicē traxitq; uag⁹ p pulpita ueſtē. Hāc ueſtē qdā ſignificari p ſyrma iterdū arbitranr̄ dictū a σύρω.i.trahēdo quāuis ſyrma apd Græcos p̄ quouis tractu accipir̄. Seneca de Baccho: Auro decorꝯ ſyrma barbaricū trahit. De (Syrma) eo.lē Stati⁹: Si decet aurata bacchū ueſtigia palla uertere. Cauendū ne qdā iterpres Iuuenalis nos ducat in deuia:q ait p̄texta palla utebanr̄:q funus curabāt ut inqt Pōpei⁹ (Cycnus) cū legendū ſit p̄texta pulla. ℂTraiect⁹ pēna tpa: Qđ de cygno autor ſentit hoc loco dū iminēte morte cantū flebilē facit pēna eius cerebrū ledi Magnus Albertus & iſidorus lr̄is mādauerunt:q̄uis Ariſtoteles & Plyca de re nihil ſcripſerit. Hæc auis eſt amphibia hoc eſt terra & aqua uictū q̄ritās & Græce qdē cygn⁹ lati (Amphibia olor græce dr̄cycn⁹) ne uero olor dr̄ cauitq; ſuauius qa lōgū collū & inflexū hēt p qd neceſſe ē eluctātem uocem uarias reddere modulatiōes. Ferr̄ āt mortis tpe dulcius ſolito canere:ac p̄priā mortē flebili cātu p̄dicere.qd qdā fabuloſū putāt. Sed i primo Tuſculanaꝝ qōnū refert Cice.cōmemorare Socratē ſic oib⁹ bōis & doctis eē morīē dū ut cygni q Apollini dicati ſūt qd ab eo diuinationē hēre uideanr̄ p̄uidētes qd i morte boni ſit cū cātu & uoluptate moriunr̄ Hi(ut Seruius ſcribit)nullis dant auguria niſi nautis:ut Cycnus in auguriis nautis gratiſſimus ales. Mouer̄ aūt pathos a ſimili Oui.alibi: Sic Vbi fata uocāt udis abiectus in herbis Ad uada mæādri cōcinit albus olor. Huic aui boni poetæ cōparari ſolēt. Horatius Multa dircæū leuat aura cygnū.

PAV. MAR. ℂILLE metu:paratis ariōi iſidiis:cū ei nautæ mortē minitarenr̄:nō refellebat mori:ſed tñ p̄cabar̄ ut ſibi pauca canere liceret. Hero.tñ inqt mortē primo fuiſſe dep̄catū:ſed ubi nō cōficeret:petiiſſe ut ſe ornar̄: & & lyra canere darer̄. ℂIlle:arion.ſ. ℂPauidus metu:mortis.ſ.inqt nō depræ.mor. Dep̄cari iterdū eſt excuſare & refellere. Vn̄ eſt illđ i.xii.æn. Eqdē merui nec dep̄cor iqt ita hic n̄ dep̄cor nō refello mori. ℂSed lic.refer.pau.canere pauca. ℂSūp ta ly.petiit tñ ut ſic ornaret:& lyra canere poſſet. ℂDāt ue.ɔceſſer̄ hoc nautæ ut caneret paululū lyra riſereq; hāc mortis dilationē:ornauit ſe tñ Ariō maxia corōa.q̄ phebo cōueniēs eēt. ℂDāt ue.q̄ſi idulgēt nautæ:aut cōcedunt ſibi id tpis.uel hoc b̄n̄ficiū.ut illđ Vir. Extremā hāc oro ueniā. ℂEt ri.mo.hoc.ſ.dilationē. ℂIlle:ariō.ſ. ℂCapit coro.corōa teſte Pōp.l; uidear̄ a choro dici caret tñ aſpiratiōe:ſiue corōæ dn̄r ꝙ cohonorēt eos:qb⁹ iponūr̄. ℂQuæ corōa.ſ: ℂO fœbe:ad phœbū ē apoſtropha. ℂPoſſit dice.tuos cri.q̄ſi poſſit eē decēs capiti tuo:digna erat tuis comis. ℂInduerat:coronauerat ſe Ariō:& iduit purpureā chlāidē,ē & ſonar̄ ocæpit. ℂInduerat:ip̄e Ariō. ℂPallā palla ut Nōi⁹ (De arione cytharedo fabulā) inqt eſt honeſtæ mulieris ueſtimētū.hoc.ſ.tūicæ palliū.un̄ Vir. Pallā ſignis auroq; rigētē. Ornat⁹ argiuæ Helenæ &c.hic uero Pallā p̄ chlāide:aut q̄uis ueſte. ℂDiſtictā:diuiſam.& hoc quo ad picturā & colorē ip̄m. ℂTyrio murice. Murex ut idē iqt color ē purpureus:de purpuris ſupiore libro dixim⁹ ibi noua purpura fulget:& dixim⁹ cōchili gen⁹ eē ex eodē fere gn̄e mr̄ices ſūt:ſed ſūt aculeatiores.q̄lē nūc uobis oñdo ex his e littorē ſyrio i italiā a me relatis nā cū nomē i græcia retineāt¹ e Syria rettulim⁹:ut q̄lis eēt latis amicis ēt apirem⁹. ℂTyrio:a tyro urbe phœniciæ. Phœnicia.n.purpuraꝝ piſcatu ſp p̄ſtitit Strabōe teſte:& tyria purpura oi optima phibear̄:& tyrio ip̄a piſcatio p̄xia.ſ.&c.oia q̄ ad ificiēdas ueſtes ptinēt. ℂCorda fidiculi. ℂIcta:pcuſſa. ℂPollice reddidiſſet ſonos ſuos:p̄prios:q̄les erāt Ariōis.nā ubi ornat⁹ fuit cœpit reſonare & canere. ℂLyra:cui⁹ pollice cordæ tāgūr̄ ad ſonitū. ℂFlebilib⁹:Arionē ita canētē Cicnis ɔparat:nā cynci q & olores dn̄r i morte hoc.ſ.cū ad ſenectā uenerit & mors iminet ſuauiſſime canūt:un̄ ē illud i heroidib⁹:Sic ubi fata uocāt udis abiect⁹ i herbis. Ad uada manēdri cōcinit alb⁹ olor:l; id Ply.falſū putet eū dicat Oloꝝ morte narrar̄ flebilis cāt⁹ falſis ut arbitror aliquot expimētis. At Cic.in Tuſcu.qōnib⁹ Cycni iqt n̄ ſine cā Appollini dicati ſūt:ſed ut dinationē hr̄e uideār̄.qa p̄uidētes qd i morte bōi ſit cū cātu moriūt: ℂCātat.ergo Ariō ip̄e. ℂNumer⁹ fle.uerſib⁹luctuoſis cecinit.n.tūc illđ gen⁹carmis:qđ orthiū dr̄. ℂVeluti olor.cycn⁹. ℂTraiect⁹tē.ca.hn̄s traiecta tpa ps p̄ toto h̄.ſ.caput ℂCanētia.albicātia (De natura cycnorum) nā tot⁹ albus.ſ. ℂDura pēna.qa i ſenecta pēnā quādā hn̄t duriuſculā:frōti natā uelut traiectā:ꝙ obſuauit Pōponi⁹ i extrema germāia:& ego i ionia. Seniores.n.cycni illā traiectā hn̄t cæteri nō. Poeta igir̄ nō ſine rōne hoc dixit:ſ; miror ab aliis nō fuiſſe obſuatū ℂPro & ita. ℂOrnat⁹palla corōa lyra. ℂProtin⁹ ſubſequēter cōtinuo. ℂDeſilit ex ip̄ ſa naui:deorſum ſalit. In medias undas in mediū mare. ℂCerula puppis:cærulā puppim dixit ab ipſo colore ceruleo. ℂSpargitur:infundir̄. ℂAqua ipulſa.ſ.Arionis ſaltu.

¶FIDE maius:nõ eſt icredibile uectũ eẽ Ariõnẽ a Delphie cũ.A.G.Plinius & alii ſcriptores de Delphinis mira cõmemorẽt.Q uid ꝙ Simõis noĩe delectanẽ q Simi ſunt & recuruo tergo?Ille ſedet citharãq; tenet præciũq; uehendi Cãtat:Cãtat carmẽ ita ſublime ita ſuaue ut eẽt uberrimũ uecture pciũ.¶Aſtris delphia recæpit:Aſtrũ græcũ ẽ.Vñ aſter ille Platõis a nobis ſtella dr̃:cuius diuini pħi pulcherrimũ diſtichũ nos ſic latinũ fecimus.Stelle meus ſtellas dũ ſuſcipit ipſe ego cœlũ eẽ uelim:ut multo hũc lumĩe deſpiciã ¶Stellas iuſſit hẽre nouẽ:Alii delphinẽ decẽ ſtellis cõſtare dixerũt.¶Vellẽ mæonide pectus ineſſe tuũ: Apoſtrophẽ facit ad Homeꝝ cuius optat ingeniũ cũ ſit de re tãta ſcripturus quãta & heroicũ carmen & Homeri mereẽ ingeniũ.is uel a Mæonia id eſt Lydia ubi eſt colophon Mæonides dr̃ uel a pr̃e Mæone.notũ.n.eſt iter opiniones q̃ de natalib⁹ eius ferũtur hãc eẽ qd Mæonis fili⁹ fuerit.¶Sacra nonas:Q uæ nũc Auguſto dicatæ uideri poſſunt Dixerat.n.ſupra:Nonaꝝ tutela deo caret.

ANT. FAN.
Arionis fabula
Aſtrum latĩe ſtella dr̃

In fide maius tergo delphina recuruo:
Se memorant oneri ſuppoſuiſſe nouo
Ille ſedẽs citharãq; tenens pciũq; uehẽdi
Cãtat & æquoreas carmine mulcet aq̃s
Dii pia fcã uident:aſtris delphina recepit
Iuppiter:& ſtellas iuſſit habere nouem
Nũc mihi mille ſonos quoq; ẽ mẽorat⁹ a
Vellẽ mæonide pect⁹ ieſſe tuũ(chilles
Dum canim⁹ ſacras alterno pectĩe nonas
Maximus his faſtis accumulat̃ honor:
Dificit ingenium maioraq; uiribus urgẽt
Hæc mihi pcipuo eſt ore canenda dies
Q uid uolui demẽs elegis ĩponere tãtũ
Ponderis heroici res erat iſta pedis:

Mæonides
PAV. MAR.

¶INDE fide:ad ei⁹ cãtũ cũ delphinoꝝ:ut ſupra dixim⁹ turba cõueniſſet:deſiliẽs ab uno eoꝝ tergo exceptus eſt: ¶Inde ex eo aut poſtea.¶Mẽorãt:ueteres.ſ.Delphina p delphinẽ : Dicimus.n.& delphin delphinus delphini. ¶Suppoſuiſſe ſe nouo oneri:qa nouũ miraculũ:qd hoĩ ſe ſupponeret: licet & Ply.& Solinus exẽpla hmõi multa cõmeorẽt.¶¶Tergo r̃curuo:dorſo r̃pãdo uñ Ply.dorſũ repandũ ſimũ qua de cã nomẽ Simonis oẽs miro mõ agnoſcũt malũtq; ita appellari.¶Tergo recuruo:tergis reflexis:qa recuruati ſũt & ob id appellati Simones Ply.i qt.¶Mai⁹ fide p appoſitionẽ dixit maius fide.quaſi plus q̃ credi poſſit.¶Ille:Ariõ.ſ.¶Sedet:ſup delphies.i.uel in dorſo delphis.¶Et tenet cytharã:tenet & reſonat cythara.Et cãtat pciũ uehendi in pcium & mercedẽ uecturæ.nã uectura dicit̃ a ueho uehis.ſi uehẽdi dicit eſt gerundiũ.¶Si uehicli:uehiclũ paruus currus eſt:& p ipſa uectura hic poni põt in cuius mercedẽ cantabat.¶Et mulcet:demulcet mitigat lenit.¶Carmĩe:carminis catu.¶Aequoreas aquas:marinas undas.¶Dii pia:uidẽt dii benefacta iudẽ & malefacta Vidẽt ergo Delphinis officiũ cõmendarũt.Vnde Iuppiter illũ iter aſtra collocauit:ornauitq; nomẽ ſtellis ut ſupra diximus.Dii udent pia facta quaſi delphinis pietatẽ & officiũ qui Arionis oneri ſucceſſit.iuppiter recepit delphina:delphinẽ.¶Aſtris:in aſtris:hoc eſt inter ſydera.Aſtrũ dr̃ ab αΣπαϖιω uerbo græco:qd eſt fulgeo:inde ab αΣΗρ & αΣρΟΗ pro ſydere & ſtella:Et iuſſit habere nouẽ ſtellas:& Hygini⁹ etiã inqt eẽ ſtellaꝝ nouẽ:dat̃ locus huic rei:cũ animal hoc muſica arte mulceatur:& nouẽ ſint muſæ ergo totidẽ ſtellis figuratus.ſ.uel ꝙ nomẽ apud antiquos lyraꝝ cordæ eſſent.quaꝝ ſonitu plurimũ oblectant̃.Nũc mihi cũ relaturus ſit diẽ in quo Auguſtus pater patriæ appellatus ſit p rei magnitudie decãtãda optaret & mille uoces & homericũ hẽre ingeniũ:& ideo nũc uelut rẽ magnã ut eſt aggreſſurus inqt.¶Nũc uellẽ hẽre mihi ad uſum meũ i ille ſonos:mille uoces.¶Et uellẽ hẽre.¶O meonide pectus tuũ:quaſi ĩgeniũ tuũ & aium tuũ.¶Q uo.ingenio.¶Achilles eſt memoratus:Homerus eſt dictus Meonides & Meoni⁹ a Meõe pr̃e: & etiã a Meonia pr̃ia Aſiæ regiõe:ſed plures fuere urbes ẽt pter illas:quæ in Meonia ſunt:quæ ſuũ eẽ dicerẽt:ut Cice.meminit in orõne p Archia poeta ẽt ut cõſtat illo uerſu Smyrna rhodos:Colophos Salamis chios argis athenæ:ut in odis Horatii diximus.¶Memoratus achilles.nã pclara Achillis geſta in Iliade ſcripſit & celebriorẽ illũ forte quã mereret reddidit.uñ legit̃ cum Alexãder in Sygeo ad Achillis tumulũ peruenuiſſet:dixiſſe.¶O Fortunate adoleſcẽs q laudis tuæ.Homeꝝ pconẽ iueneris.¶Dũ canius: i nonis februariis Auguſtus pr̃ pr̃iæ eſt appellatus.uñ eo die feſtũ rei tãtæ celebrabat̃:p quo i auguſti cõmẽdationẽ maximã ſuis feſtoꝝ libris accumulati honorẽ dixit.pcipue cũ tanta res in his ſcribẽda eſſet.¶Dũ nos ¶Canimus no.ſa.& ſupius dixit tutela dei caret̃:ac ſi nulli deoꝝ ſacræ eẽnt:& nũc ſacras appellat:ꝙ iõ facit:nã cũ antea nulli deoꝝ ſacratæ fuerint:nũc in auctos Auguſti titulos:& cũ ea die honore decoratus fuerit ſacras appellauit:qa publico cõſenſu cõſecratas.¶Alterno carmine:hoc.ſ.elegis uerſibus:illa.n.ſũt alterna:quæ p uices eũt:& redeũt:ſic elegi uerſus:q ex exametro cõſtãt.& pẽtametro.nã uelut p uices alterũ cũ altero iungit̃.¶Maximus honor hoc eſt i Auguſti laudẽ.¶Accũulat̃:his faſtis:his faſtoꝝ libris:in qbus id ẽt ſcribere neceſſe eſt.¶Deficit:Vr̃ exterrere i re ardua deſcribẽda:ꝙ cũ hæc dies ſit maxime celebrãda:ad eã canẽdã ĩgeniũ deficiat.¶Deficit ĩgeniũ & urgẽt.cogũt aut pmũt nos.Maiora uirib⁹ maiora & grauiora q̃ nos ſufferre ualeam⁹.¶Hæc dies ẽ tibi:a te.¶Canẽda ore pcipuo:ore pcellẽte: qa pcæteris hãc canere debes.Q uid uo.repħẽdit ſeipſũ qd hæc grauia:q̃ ſcribẽda erãt heroico carĩe:uerſib⁹ elegis cõmẽdarit.¶Q uid:cur:aut pp qd ego.Demẽs:deorſũ a mẽte euaſi ueſanus.¶Volui ĩponere tãtũ põderis:methaphorice loqtur.¶Elegis.uerſib⁹.ſ.de elegis uerſib⁹ ſupi⁹ diximus:qb⁹ miſeriæ q̃rimõiæ & amãtiũ affectus deplorant̃:ſed qa in his erat aſſuetior:ẽt hæc grauia elegis canebat.¶Res iſta:q̃ tã magna ẽ. ¶Erat intererat.¶Pedis heroi:heroici uerſus.Heros ut diximus uir excellẽs diuinus.ſ.Sed qa exametris uerſibus & deoꝝ laudes:& heroum benegeſta cani cœpere:tanq̃ a diuinis appellati ſunt uerſus heroici ergo.¶Res iſta erat heroi pedis:heroici uerſus & eſt ſpecies metonymiæ:nam ex pedibus uerſus conſtat.

ANT. FAN.

Auguſtus pr̄is patriæ cognomen accepit nonis februariis

¶SANctæ pater patriæ: Nonis februariis Cæſar Auguſtus pr̄is pr̄iæ cognomē accæpit: qđ ei (ut Suet. ſcribit) uniuerſi repētino maximoq̨ cōſenſu detulerūt & Senat⁹ ī curia neq̨ decreto neq̨ acclamatiōe ſed per Valeriū Meſſalā id mādantibus cūctis q̄ ait qđ bonū fauſtūq̨ ſit tibi domuiq̨ tuæ Cæſar Auguſte Senatus te cōſentiēs cū Po. Ro. cōſultat patrē pr̄iæ. Quo tpe Auguſt⁹ lachrymas cōtinere nō potuit. Naſō in q̄rto triſtiū. Tu quoq̨ cū pr̄iæ rector dicare pr̄q̨ Vtere more dei nomē hn̄tis idē Seneca: Sic ille pr̄iæ primus auguſtus parēs cōplexus aſtra eſt Cicero: Vt in eius uita legimus primus oīum Romanoꝝ pr̄ patriæ appellat⁹ eſt. Hinc illud eſt Plinii: Salue prim⁹ oīum parens pr̄iæ appellate. Quo noīe. M. Cato uir ſeuer⁹ & ſūmæ grauitatis eū appellauit teſte Appiano. Poſtea uero impatores romani eā appellationē ſibi uſurparūt quæ Ciceroni cōtigit ī libera ciuitate Iuuenalis: Roma parentē roma patrē pr̄iæ Ciceronē libera dixit. Quo ī loco ſatyrus impatores deridet q̄ ab adulatoribus pr̄is pr̄iæ cognomē ſumebāt fallebāturq̨ ut ait Plut. cū excellentiam honoꝝ a populis ſibi tributā maximū beniuolētiæ teſtimoniū exiſtimarēt. Quāuis. n. ſponte ſua & beniuolentia quadā ad decorādos principes moueri populi uideāntur: ducunē tamē plerūq̨ metu cum tam hi qui oderunt q̄ qui amāt ꝓſequi honoribus principes ſoleant. Prudentes igitur & optimi rerum publicarū gubernatores nō tam laborant ut honores populis conſequanē q̄ ut digni honoribus ſint. Huius tituli quo auguſtus a Senatu Populoq̨ Romano donatus eſt. Meminit Horatius in primo carminum. ut hic: magnos potius triumphos hic ames dici pater atq̨ princeps. ¶Hoc dedimus nos tibi nomē eques.

Sancte pr̄ pr̄iæ tibi plebs tibi curia nomē
Hoc ddit: hoc dedim⁹ nos tibi nomē eq̄s
Res tamē añ dedit ſero quoq̨ uera tuliſti
Nomina: iampridē tu pater orbis eras
Hoc tu p̄ terras qđ ī æther iuppiter alto
Nomē habes: hoīum tu pater: ille deū
Romle concedas facit hic tua magna tuē
Mœnia tu ddcras tranſiliēda Remo (do
Te tacitus paruiq̨ cures ceninaq̨ ſenſit
Hoc duce romanū eſt ſolis utrūq̨ lat⁹.
Tu breue neſcio qđ uictæ telluris hēbas
Quodcūq̨ eſt alto ſub ioue cæſar hēt:

naſonis familia fuit eq̄ſtris ordinis

Naſonis familia equeſtris ordinis fuit: & ipſe Auguſti Cæſaris munere eques triumuiratum cōſecutus eſt. Sane Nos eques dedimus eſt rara cōſtructio ſed tolerabilis. Verū enim apparet quod grāmatici tradunt conſtructionē quam græci ſyntaxim uocant reddi ad uocis intellectum. unde per diuerſas figuras ſolent a ſcriptoribus accidentia uariari: quæ licet quantū ad ipſas dictiones incōgrue diſpoſita uideantur: rectiſſime tñ poſita intelliguntur ſenſus rōne. Quid eſt enim aliud pars in fruſtra ſecant niſi multi: & nos eques dedimus niſi nos equeſtris ordinis uiri! ¶Res tamen ante dedit Rei ueritas & meritorum tuorum magnitudo: ne Auguſtus uideatur adulatione populi eum titulū conſecutus. ¶Facit hic tua magna tuendo mœnia: Aequauit Auguſtū Ioui q̨ pater ſit uti Iuppiter: nunc præponit Romulo q̨ tuendo urbem more optimi patris ampliſſimā reddiderit: quā Romulus reliquit humilimā. ¶Tu dede. tranſilienda Remo. Tantæ humilitatis ut ea tranſilierit Remus quā ob cauſam ferē. occiſus. Licet ſint q̄ rem aliter tradant ut alibi dicemus. ¶Cures: illuſtris urbs ſabinoꝝ autore Plutarcho unde Quirites dicti ſunt ut quibuſdā placet. Nota eſt hiſtoria ¶Cēina etiā oppidū eſt apud urbē quod teſte feſto a Cenite cōditore nomē accæpit: Hic dicti Cenineſes ¶Tu rapis: hic caſtas duce ſe iubet eſſe maritas. Antithetō eſt & merito laudaē auguſt⁹ q̨ (ut ait Suetonius) leges quaſdam retractauit: quaſdam de integro ſanxit ut de adulteriis de pudicitia.

Cures unde Quirites

Cenina

Antiſte ton

PAV. MAR.

¶SANctæ pater: de hoc ita Tranquillus inq̄t: Patris pr̄iæ cognomē uniuerſi repētino maximoq̨ ꝯſenſu detulerūt. ei prima plebs legatiōe anxiū miſſa. Deinde quia nō recipiebat ineūti romæ ſpectacula ī requens & laureata. Mox ī curia ſenatus: neq̨ decreto neq̨ acclamatiōe: ſed p Valeriū meſſalā id mādātibus cūctis: qđ bonū inq̄t: fauſtūq̨ ſit tibi: domuiq̨ tuæ Cæſar auguſte. Sic. n. nos ꝑpetuā fœlicitatē reipu. & leta huic præcari exiſtimamus. Senatus te cōſentiens cū po. ro. cōſalutat pr̄iæ pater: cui lachrymās rn̄dit Auguſtus his uerbis. Ipſa. n. ſicut Meſſalia appoſui cōpos factus uotoꝝ meoꝝ. P. C. Quid habeo aliud deos imortales præcari: q̄ hūc cōſenſū ueſtrū ad ultimū uitæ finē mihi ꝑferre liceat: hæc ille. poeta inq̄t. Patres equites & plebē hoc ei nomē dediſſe: nihil tamē refert quia idē eſt ſenatus & populus. Equites enim medii erant inter patricios & plebem. Inquit ergo apoſtrophans ipſi uerba. ¶O ſanctæ pater patriæ Auguſte qui hoc dei fuiſti tuis meritis pater patriæ appellatus: hoc nomen patris pſtriæ. ſ. Dedit tibi plebs hoc nomē dedit tibi curia: hoc ſcilicet ſenatus qui in curia reſidebat: de diuiſione populi per Romulū & curiis ſupius diximus. nam diuiſerat populū in. xxx. curias: quibus poſtea additæ ſunt quinq̨: ita ut ſua in quiſq̨ curia ſacra publica faceret: feriaſq̨ obſeruaret: hiiſq̨ curiis ſingulis nomina curiaꝝ uirginū impoſita eſſe dicuntur ex his quas de ſabinis rapuere: hæc Pōpeius. At hic curia de ſenatoria dicitur: qui locus ita dictus eſt: quod ibi publicas curas gerebāt. Eſt autē hic ſpecies Metonymiæ tenens pro eo qđ tenetur. Eſt duplex curia: & in qua reſpublicæ geruntur. & in qua ſacrificaē ſed de hoc inferius. ¶Curia: hoc. ſ. ſenatus. Hoc etiā nomen dedimus tibi nos eques: pro eq̄tes: aut equeſter ordo nos dixit. q̄a ipſe ēt equeſtris ordīs erat. Vñ ī triſtib⁹. Nō modo fortunæ manere factus eques. ¶Res tñ ut a merito tāti noīs. Auguſtū cōmēdaret. añ inq̄t hoc a te datū ipſa fuiſſe: ſero tñ appellatiōe. nā longe ante nō mō patriæ ſed orbis pater erat. Res tamē dedit nomen hoc. ſ. ¶Ante: anteq̄ dederat ſenatus & populus. q̄a re ipſa erat pater patriæ. ¶Sero quoq̨ tarde etiam. ¶Tuliſti uera noīa: quia tardius q̄ merebaris pater patriæ appellatus es. ¶Iāpridē. lōge ante eras pater orbis: ergo non modo patriæ: ſed uniuerſi orbis in aliquibus codicibus ſcriptum eſt urbis: melius tamen orbis quia inferius ſubſequēter comparat ipſum Ioui. ¶Nomen habes hoīum: tu pater ille deum: ille

deorum ipſe hominũ pater eſt pro oĩum hoĩum:intellige ergo bene orbis:ſed ſi urbis dicit nõ eſt ab re qa
Lõge ante erat pater pr̃iæ.℄ Hoc tu magna eſt hæc auguſti cõmẽdatio:cũ Ioui cõparat:nã ille deoꝝ pr̃
eſt.Auguſtus aũt hoium:in triſtib⁹ ẽt ad auguſtũ ſeribẽs:cũ Iouẽ deũ genitorẽ dixiſſet addidit.Tu quoq;
cũ patriæ rector dieare paterq; utere more dei nomẽ habentis idẽ inqt ergo.Tu hẽs hoc nomen patris pa
triæ.ſ.℄ Per terras:quaſi in terris.Quod hẽt Iuppiter ĩ alto æthere:in cœlo.de æthere dixim⁹:græce dr̃
αιθηρ ab αιθω:q̃ eſt ardeo:qa in eo eſt ignis elemẽtũ.uñ ſũmaq; locũ ſibi legit ĩ arce:hoc.ſ.in ſũmo æthe
re.℄ Tu auguſte es.℄ Paẽ hoium.nã hoies regis.℄ Ille:Iuppiẽ.ſ.Eſt pr̃ deũ deoꝝ:qa diis impat ℄ Ro
mule:cũ uelit lõge in oĩbus ſupiorem dicere auguſtum Romulo urbis cõditori: ab ipſo Romulo petit hoc
cõcedi.nã ipſe & urbẽ paruã & exigua mœnia fecit.Auguſtus aũt & mœnia & impiũ late auxit:ſed hæc
eſt alluſio q̃dam ad id qd ſupius diximus:qñ appellatus fuit auguſtus:cũ eſſent q cẽſerent eũ Romulũ ap
pellari oportere:quaſi & ipſum cõditorẽ urbis.ac ſi diceẽ uelit Romuli ãt hac cõparatiõe deprimit.℄ Ro
mule cõcedas:da ueniã:aut patiare me loq:aut cõcede qd dico.℄ Hic auguſt⁹.ſ.℄ Tuẽdo defen.& guber
nãdo:nõ dixit dominãdo aut impando ne tyrãnidis illũ argueret:ſed tuẽdo ac ſi in tutela .impium patriæ
haberet.℄ Facit:tua quæ tu fũdaſti.℄ Magna:nã auget ut dixim⁹ & urbẽ & ĩpiũ.℄ Tu dederas mœnia
ipſa.℄ Trãſiliẽda:trãſaltãda.℄ Remo:fratri tuo:quẽ multi græci maxiẽ Romũ dicũt.Cõdidit ãt mœnia
ita parũ alta:ut Remo trãſiliri poſſent.Vñ qd in edictũ reliqſſet:morte multactus eſt de quo dicemus in
quarto libro auctore etiã Dionyſio.nã mortis Remi duplex cauſa narraẽ:& diſcordia:pugnaq; q̃dam q̃
in ea ceciderit & hæc trãſaltatio muroꝝ præter edictũ:ob qd a celere quodã qui muris p̃erat obtrũcatus
eſt.℄ Te tacitus.Romulus cũ finitimis tm̃ pugnauit:cũ ſabinis:cũ cenincẽſibus:quoꝝ regẽ ut ſupius dixi
mus obtrũcauit:cũ Antẽnatibus:& poſtea cũ Vehientibus.Terminus aũt impii Romuli decimuſoctau⁹
ab urbe lapis fuit:At auguſto pricipe uniuerſus orbis romano paruit impio .Inqt ergo o Romule.℄ Sen
ſit te tacitus:rex ſabinoꝝ:de quo ſupius diximus.Et parui cures:aliqui dicũt cures õpulẽtiſſimã fuiſſe ſabi
noꝝ urbẽ.Poeta aũt inqt:Parui cures nihil refert .nã poterat eſſe urbs parua mœnibus:magna,aũt opib⁹
cures in numero multitudis ſabinoꝝ oppidũ.℄ Et cenina & oppidũ hoc nõ lõge ab urbe fuit.℄ Hoc du
ce:Auguſto aũt pricipe.Eſt romanoꝝ romani iuris aut ro.impii.℄ Vtrũq; latus ſolis .quaſi extremæ or
bis partes:& oĩa quæ iter ipſas cõtinentur:ſed cũ dicat Vtrũq; latus ſolis poſſumus ĩtelligere de ſeptẽtrio
ne & meridie:quaſi de polo arctico & antarctico:q̃ loca a latere ſolis ſunt.℄ Tu breue:Auget & illi⁹ de
preſſionem.quia paruus dñs & huius gloriam.quia oĩa:quæ ſub Ioue ſunt ſua ſunt. ℄ Tu habebas neſcio
quid:uelut in cõtemptum neſcio quid dixit.Victæ telluris:quam tu uiciſti: erat tantummodo:ut diximus
uſq; ad decimum octauum ab urbe lapidem.℄ Cæſar:Auguſtus.ſ.℄ Habet quodcũq; ẽ ſub alto Ione:au
xit hic Poeta & rem oratione:nam magis ſe eleuat ſecundo quã primo uerſu.℄ Quodcunq; eſt ſub Ioue:
quaſi & terre:& maria.℄ Sub Ioue:interdum intelligimus ſub cœlo:aut ſub aere:ut illud Horatii manet
ſub Ioue frigido:idem dicimus ſub dio ab eo quod Διος Iuppiter appellatur.

Camp⁹ auguſti cũ romulo

De terminis imperii romani

Tu rapis:hic caſtas duce ſe iubet eſſe ma(ritas
Tu recipis luco repulit ille nephas:
Vis tibi grata fuit florent ſub cæſarẽ leges
Tu domini nomen:principis ille tenet:
Te remus incuſat ueniã dedit hoſtib⁹ ille
Cœleſtem fecit te pater:ille patrem:

℄ TV recipis luco.Aſylum dicit a Romulo cõſtitutũ la
tronũ ac peſſimoꝝ oĩum receptaculũ.Tu dñi nomẽ:Au
guſtus domini appellationẽ : ut maledictũ & opprobriũ
ſemper exhorruit teſte Suetonio.cũq; eo ſpectante ludos
pronunciatũ eſſet . O dominũ æquũ & bonũ:& uniuerſi
quaſi de ipſo dictum exultãtes cõprobaſſent ſtatim manu
uultuq; indecoras appellationes repreſſit & in ſequẽti die
grauiſſime corripuit edicto:dñmq; ſe poſtea appellari ne
a liberis quidem aut nepotibus ſuis uel ſerio uel ioco paſ
ſus eſt.Et recte:domini.n.nomẽ quo perempto oĩs ſerui
tus extincta eſt tyrãni potius q̃ benigni principis qualis fuit Auguſtus q(ut Seruius tradit)palatiũ iuſſu
eius ædificatũ reip.dono dedit.Veniã dedit hoſtibus ille:Ouidius alibi: Tu ueniã Partho ſupato ſæpe de
diſti nõ cõceſſurus quã tibi uictor erat . Diuitiis etiã multos & honoribus auctos uidi qui tulerãt in caput
arma tuum.Sueto.Clementiæ ciuilitatiſq; eius multa & magna documenta ſunt ne enumerẽ quot & quos
aduerſarum partiũ uenia & incolumitate donatos principem etiã ĩn ciuitate locũ tenere paſſum ſit.℄ Cœ
leſtem fecit te pater ille patrem tu martis gratia in cœlum receptus es:ciues te filium crediderunt . Augu
ſtus uero de patre optime meritus ut pium filium decuit Iulium Cæſarem retulit in numerum deorum Cuſ
cum ludos funebres celebraret die medio,ſtella apparuit:fulſitque per ſeptem continuos dies:quam Augu
ſtus parentis eſſe confirmauit.Vnde illud eſt:Ecce dionei proceſſit cæſaris aſtrum.

ANT. FAN.

Dominii appellationẽ exhorruit auguſtus

℄ TV rapis:exprobat Romulo ſabinarum raptum & pudicitiæ obſeruantiã ex Auguſti lege cõmendat.
Præterea a Romulo receptos ſceleratos:ab Auguſto autẽ cõpreſſos:aut fugatos.℄ Tu:romule.℄ Rapis
quia factis ludis ab eo cũ cõueniſſent finitimi multas rapuit:de quo inferius dicemus ergo.℄ Tu rapis:q̃ſi
tu ſtupras:pro cõiugũ enim defectu raptæ illæ fuere:rape interdũ ſtuprare ſigñat. Vñ illud Virgilii:Sub
nix⁹ rapto potiẽ.ideſt ſtupro.Hic.Auguſt⁹ ſcilicet.℄ Iubet ſe duce.ſe pricipe.℄ Maritas.nuptas℄ Eſſe
caſtas:obſuare pudicitiã.Inſtaurauit.n.auguſt⁹ legẽ iuliã ad coercẽdos adulteros.Vñ eſt ubi nũc lex iulia
dormis.℄ Tu.rõule.℄ Recipis neſas.q̃ſi nepharios & ſceleratos hoies.℄ Luco ĩ Aſylo:qd erat ĩ luco de
quo ſupius dixim⁹.Nã p augẽda urbe Aſylũ cõſtituit.quo ɔfugerẽt ĩpune.q uel ob ſcelera.ul' qũocũq; ex
aliis ciuitatib⁹ pulſi erãt.℄ Ille aug.Repulit nephas.& ſcelera & ſceleratos Plures.n:factiões extixit graſ
ſatores diſpoſitis p opportũa loca ſtatiõib⁹.Trãqll⁹ iqt.ĩhibuit.& mlta ſilã.℄ Tibi.o rõule Fuit grata

PAV. MAR.

uis.Nã ulm & in rapiẽdis uirginibus.& ĩdepopulãdis agris finitimis nõ ĩtuliſti. ℂ Sub cæſare.Auguſto.ſ. ℂ Florent leges:nam ex legibus cautũ eſt:ne cui uis inferatur:multa etiã Auguſtus correxit.Vnde Tranquillus leges retractauit:& quaſdã ex ĩtegro ſanxit:ut ſumptuariã:& de adulteriis:& de pudicitia:& de ambitione:de maritãdis ordinibus. ℂ Tu:Rõule tenuiſti.ſ. ℂ Nomẽ domini:qđ ad tyrãnidem ſpectat:ergo exprobãdũ. ℂ Ille Auguſtus.ſ. ℂ Tenet nomen principis:minus autẽ eſt princeps q̃ dñus. ℂ Auguſt⁹ autẽ ut teſtis eſt Trãquillus:domini appellationẽ ut maledictum & opprobiũ ſemp exhorruit : nec dominũ appellari a liberis ſeu nepotibus ſerio uel ioco paſſus eſt. ℂ Te:exprobat Romuli ĩmunitatẽ ꝑ fratricidio ut magis a dementia cõmẽdatũ auguſtũ extolleret:qui hoſtibus pepcit præſertim lepidũ triumuirum: quẽ incolumẽ dimiſit. ℂ Remus inculat te:quaſi arguit te cædis:dicemus inferius in quarto libro de cæde Remi:quã pauloante libauimus. ℂ Ille:Auguſtus. ℂ Dedit ueniã hoſtibus:quia clemens fuit illis:quos uicit.Vnde in triſtibus ad Auguſtũ:Tu ueniã parti ſuperatæ ſæpe dediſti.Nõ cõceſſurus quã tibi uictor erat Poſſet etiã hoc intelligi de Lepido eius in triumuiratu collega:quã bello ſiculo in ſextũ Põpeium: ut teſtis Trãquillus:cũ eum ex Aphrica in auxiliũ euocauerat:ſupbiente uiginti legionũ fiducia: ſũmaſq; ſibi partes terrore:& minis uẽdicantẽ ſpoliauit exercitu:ſupplicẽ quem cõceſſa uita in circeos relegauit. ℂ Pater: Mars:nã.Martis filius Romulus creditus:de quo ſuo loco dicem⁹ fecit te cœleſtẽ:rettulit te in deos:q̃ſi dicat:nõ tuis meritis:ſed patris. ℂ Ille:Auguſtus. ℂ Fecit cœleſtẽ patrem:Iuliũ Cæſarẽ:quia & nepos & hæres eius fuit:ſoluit illi diuinos honores:& pro deo coli uoluit:ſed de hoc etiam inferius ſuo loco dicetur.

Contra romulũ q fratrẽ dr̃ occidiſſe

Camp⁹ auguſti contra romulũ

ℂ Iam puer:ſuperius diximus occaſum leonis:per quẽ denotabaẽ Aquarii ortus:qui oppoſitus eſt.Oritur autẽ Aquarius ipſa nonis februariis uſq; ad aluũ anteq̃.Sol de quo ſic Iginius inquit Aquarium cõplures Ganymedẽ eſſe dixerunt:quẽ Iuppiter ob pulchritudinẽ ereptum parentibus:deoꝶ miniſtrum feciſſe exiſtimatur.Itaq; oſtẽditur ut aquam aliquo infundens.Egeſſionas autẽ Deucalionem dicit eſſe ꝙ eo regnante tanta uis aquæ de cœlo profuderit:ut cataclyſmos factus eſſe diceretur.Eubolus uero cecropem eſſe demonſtrat:antiquitatẽ generis cõmemorans:& oſtendens anteq̃ uinũ traditũ ſit hominibus: aqua in ſacrificiis uſum & ante cecropem regnaſſe quam uinum ſit inuentum.Poeta autem hic de Ganymede intelligit Trois filio:cuius fabula notiſſima.Aquarius quoq; & occidit & exoritur capite priuſq̃ reliquis membris.

ℂ Iã puer idæus media tenus emĩet aluo
Et liquidas mixto nectare fudit aquas:
En etiam ſiquis borean horrere ſolebat
Gaudeat: a zephyris mollior aura uẽit
ℂ Quĩto ab equoreis nitidũ iubar extu.
Lucifer:& primi tp̃a ueris erũt(lit undis
Ne fallere tamẽ reſtãt tibi frigora reſtãt
Magnaq; diſcedens ſigna reliqt hyẽs:

ANT. FAN.

Ganymedes ſeu aqrius orit nonis februariis

Aquari⁹

Aquilo

Fauonius, redit Zephyros

Veris initium v.idus februa.

Dies primus ue'ris in aqrio

Aſtatis in tauro

Autũni leone

Hyemis in ſcorpione

ℂ IAM puer idæus media tenus eminet aluo:aquarius quẽ quidã Ganymedẽ eſſe uolunt ut diximus ſupra nonis Februariis media aluo tenus antecedit ſolẽ orientem. Quod hoc tp̃e fieri neceſſe eſt Sole Piſcibus ꝑpinquãte cũ Aquarius & oriaẽ & occidat capite prius q̃ reliqs mẽbris.Hoc ſignũ cũ aquæ effuſione triginta ſtellis conſtaẽ diciẽ.Aquariũ alii Cecropẽ eſſe dixerũt:alii Deucalionem Poeta hic eos ſequitur qui uolũt hanc partẽ zodiaci eſſe Ganymedem qui ioui ut alibi legimus nectar miniſtrat inuita iunone. Quidã enim dicunt receptũ Ganymedẽ ad miniſteriũ poculoꝶ remota Hebe iunonis filia . Quãobrem exiſtimaẽ dixiſſe uirgilius.Et genus inuiſum & rapti ganymedis honores.Eſt aũt raptus(ut ſcribit Strabo)ad Priapeni & Cizyceni agri fines ĩ loco quẽ ab eo qđ eſt αρπαζω qđ eſt rapio harpagiã appellarũt:q̃uis alii (ut idẽ auctor ſcribit)arbitrẽtur id circa Dardaniũ ꝓmontoriũ cõtigiſſe.Si qs boreã horrere ſolebat.Hic uentus aqlo etiã dici ſolet a uehemẽtia uolatus qua uidetur aquilã imitari. ℂ Gaudeat a zephyris:mollior aura uenit.Fauonii hoc tp̃e ſpirare incipiũt:qui(ut inquit Plynius)Hibernũ molliũt cœlũ ſole aquarii partem.xxv.obtinẽte:Alii eoꝶ exortũ ſeptimo idus ſiue circa idus februarias ponũt.Eſt aũt Fauonius ut idẽ inquit genitalis mũdi ſpiritus qui græce zephyros uocaẽ flans ab occaſu equinoctiali aduerſus Eurũ:latine uero fauonius diciẽ a fouẽdo ut quoſdã exiſtimaſſe idẽ Plynius refert.A Fauonio ad eqnoctiũ uernũ dies quadraginta ſunt ut Varroni placet.Hunc uentũ qdam ad.viii.calen.martias chelidoniã uocarũt ab hirũdinis uiſu:alii ab aduẽtu auium ornithiã:ruſtici uero cahtlitionẽ ntaura fœmina accipe geſtiẽte:quem Hora recte candidũ dicit:ut Quid fles aſterie quæ tibi cãdidi primo reſtituẽt uere fauonii.Inducit.n.ſerenitatẽ:& bonus ac beniguus eſt qn uernũ aerẽ clementiorẽ facit.Quintus ac æquoreis nitidũ iubar extulit undis Lucifer & primi tp̃a ueris erũt qnto idus fabruarias noui ueris initiũ eſt:cuius diẽ primũ eſſe in aqrio auctor eſt Varro:ut Aeſtatis in tauro autũni in Leone:hyemis in Scorpiõe:quoꝶ ſignoꝶ ut idẽ Var. ſcribit dies.xxiii.q̃ttuor tẽpoꝶ primus eſt ita ut Ver cõſtet diebus.xci.Aeſtas.xcv.Autũnus.xci. Hyems lxxxix.Sũt tñ qb⁹ placet eſſe initiũ Veris ad.vii.ſiue.viii.idus februarias & hãc ãni partẽ a fauonio ĩchoari.De quo.Ply.hic ingt uer inchoat apitq; terras tenui frigore ſaluber.Ver(auctore Macrobio)& calidũ eſt & humectũ:cuius menſe primo uer nouũ dicimus ſecũdo adultũ:tertio ꝑceps.Eius certiſſimũ indicium nõnulli exiſtimarunt Papilonis prouentũ ob infinitatẽ animalis ut Plynius ſcribit.Sunt qui æſtatis pricipium ponunt.viii.idus Maias ut Autumni.vi.idus Auguſti & Hyemis.v.idus Nouembris.

PAV. MAR.

ℂ IAM etiã in ipſis nonis. ℂ Puer idæus:Ganymedes troiãus ab ida mõte prope Iliũ de qua raptus fuit De quo Vir.in.v.æn.quẽ ꝑpes ab ida.Sublimẽ pedibus rapuit Iouis armiger uncis. ℂ Eminet eſt.n.tũ ſoli eminẽs . ℂ Media tenus aluo:q̃ſi uſq; ad mediã aluũ:nã pubetenus dicim⁹ q̃ſi uſq; ab pubẽ ita. ℂ Media tenus aluo:uſq; ad mediã aluũ:Aluus eſt ꝑprie uẽter fœminaꝶ:ut Põpe.ingt ab alẽdo dicta eſt quæ ſemp fœmini generis.Sed hic ꝑ ipſi⁹ aquarii aluo.Et fũdit:ſpargit. ℂ Aquas liqdas:claras. ℂ Mixto nectare.q̃ſi

ꝑrinat:aut miſtrat nectareos pot⁹ diis. Vñ ī meta. Inuitaq; ioui nectar Iunone miſtrat. Nectar ē deoꝝ potio. Vñ & alio loco poeta nectar & ambroſiā latices:epulaſq; deoꝝ. Det mihi formoſa grata iuēta manu. Quinēt ꝑpe ēt ueris tꝑs mitigaē aeris frigiditas r̄deūt zephyri q ſuauiorꝭ ſſ:ergo ſiqs hyemē exoſurrebat gaudeat:nā ꝑpe ē uer. Qui ēt hoc ē iſup. Siqs ſolebat horrerē:ī horrorē hēre: Borreā:q plurim⁹ flat ī hyeme:& ſeptētrionalis uēt⁹. Gaudeat nā Mitior aura:ſuauior:leuior flat⁹. Vēit a zephyrus n.ab occaſu flat. & ē ſuauis plurimūq; ī uere pōt:quo tūc ſpirāte florēt arbores:& emergunt herbæ:dieſq; reddit lætiores: Quīnt⁹ ab æquoreis:igt poeta.y.idus ſub.eſſe ueris initiū:ſed ne toties repetituri ſim⁹ eadē hoc loco iuuet dicere. Florētin⁹ priceps:& iuriſcōſult⁹:ī ꝑceptis rei ruſticæ ita tradit rōnē tēpoꝝ. Veris ītitiū expōiē tūc plurimū zephyr⁹ ſpirare icipit. Qđ ē.yiii.id.feb.ſole ī aquario. Terminaturq; ad nonas maias æſtatis aūt initiū:yii.id.maias. Sole ī tauro:finis.yiii.id.augu. Autūnus icipit.yii:id.augu. Sole ī leone:finitq;.yi. nouēb.hyems uero:y.id.nouēb. Sole ī ſcorpione.finis nonis februariis. Solſtitium uero æſtiuū ē.yiii.calē.iulias.hybernū.yiii.calē.ianuarias. Equoctioꝝ uernū ē añ octauū calēdaꝝ apriliū nonnullis añ nonū. Autūnale añ octauū calēdaꝝ octobriū.hæc ex illo. Poeta āt de ueris ītitio agit. Quīt⁹ lucifer:qnta dies poſt qrto nonas. Extulit iubar nitidū:nitētes radios. Ab undis equoreis ab oceāo oriētis. Et erūt tꝑa primi ueris erit ueris initiū. Ne fallare:ī pricipio ueris ſūt ēt magna frigora. Caue iterdū illud caue breue ē:ut tu caue: defendas:ſed de hoc ī libris triſtiū diſſeruim⁹. Ne fallare:ne fallaris:ne decipiaris. Reſtāt:& ingemiat uerbū:uti tūc īgeminaē itērdū frigus. Reſtāt.ſupſūt adhuc. Tibi frigora:q a adhuc & uēti & niues iterdū ſæuiunt:frig⁹ uñ diceret ſupius dixim⁹. Et hyems:hyemale tꝑs. Diſcedēs religt magna ſigna.magna argumenta ſui:qa religt frigora:Sicut æſtus in mari ceſſantibus uentis:ita ceſſante hyeme remanent etiam frigora.

Initium ueris æſtatis autūni & hyemis

ℭTertia nox aderit cuſtodē ꝑtin⁹ urſæ
Aſpicies gēinos exeruiſſe pedes:
Inter amadryades iaculatricēq; dianā
Caliſto ſacri pars fuit una chiori:
Illa deæ tāgens arc⁹ quos tāgim⁹ arc⁹
Eſte meæ teſtes uirginitatis ait:
Cynthia laudauit ꝑmiſſaq; fœdera ſerua
Et cōitū priceps tu mihi dixit eris:
Fœdera ſeruaſſet ſi nō formoſa fuiſſet:
Cauit mortales a ioue crimen habet:
Mille feras phœbe ſiluis uēata redibat:
Aut plus aut mediū ſole tenēte diem:
Vt tetigit lucū denſa niger illice lucus:
In medio gelidæ fons erat altus aquæ:

ℭTertia nox aderit cuſtodē ꝑtinus urſæ:Aſpicies geminos exeruiſſe pedes. Arctophylacē dixit q interꝑtatur Vrſæ cuſtos & diciē. Bootes. Manlius:a tergo nitet arctophylax idēq; bootes. Diciē:& Arcturus ut Lāctanti⁹ gīāmaticus docet:ſed proprie Arcturus (teſte Seruio) ſtella eſt in ſigno boote cuius ortus & occaſus tempeſtates grauiſſimas facit. Arctophylacis pedes.iii.idus februarii chronice oriuntur:qđ ſignum citius quā chelæ in ortum ferri cernitur:ſed ſiniſtram ei⁹ manum circulus arctic⁹ includit ita ut neq; exoriri neq; occidere uideaē q̄ diciē ſtellas quattuor cōtinere cum totus Arctophylax.xiiii.conſtet cui⁹ occaſus quattuor ſignorum zodiaci tempus abſumit ſiue (ut quibuſdā placet) triū:unde a poetis piger dr̄:ut ſiue eſt arctophylax ſiue eſt piger ille bootes & frigida circumagunt pigri ſarraca Bootæ Hui⁹ pes dexter æſtiuo circulo nititur qui cum longe abſit abſit ab ei⁹ manib⁹ oriaē & occidat neceſſe ē. Dr̄ aūt iouis fili⁹ & Caliſt⁹ q̄uis Hermippus ſcripſerit Philomelum eſſe Cereris & Iaſonis filium. Caliſto ſacri pars fuit una chori. Hæc lycaonis filia a ioue compreſſa peperit filiū Arcadē:q eū pœne in eo eſſet ut matrē ira iunonis in urſam mutatā occideret trāſlat⁹ ī cœlum Arctophylacis nomen accepit:licet quidam hunc Icarum eſſe uelint a paſtorib⁹ interfectum quos uino tunc primum reperto ebrios fecerat. Vocaē & idem arctur⁹ ut dixim⁹ a quibuſdam quod poſt caudam urſæ locat⁹ ſit:item Bootes qđ boues cum plauſtro agat. Sunt qui Vrſam maiorem non Caliſto ſed Megiſto dictam tradiderit Licaonis neptem. Fœdera ſeruaſſet ſi non formoſa fuiſſet. Quia rara eſt concordia formæ atq; pudicitiæ. Ouidi⁹ alibi:Sed te decor iſte quod optas eē uetat: Votoq; tuo tua forma repugnat. Fuiſſe autem pulcherrimam eius nomen oſtendit.

.ANT FAN.
Arctophylax Bootes Arctur⁹
Bootes oriē.iii. idus fe.
Bootes Piger.
Caliſtus fabula
Bootes in cœlū trāſlat⁹

ℭTertia tertio idus feb. Bootes:q & Arctophylax dr̄ oriē:nō ꝙ oriaē:& occidat uelut ſigna: de qb⁹ diximus. Sed cū in plauſtro ſit quod uertitur circa cardinē:ī ipſa uertigine uiē occidere:& cū ſe eleuat:oriri de hoc ī triſtib⁹ dixim⁹:fabellam aūt poeta ipſe lati⁹ explicat:ubi quib⁹ opus ſuis in locis dicemus. Arctophylax dict⁹ eſt quaſi urſæ ſeu arcticuſtos:quæ eius mater fuerat eā ſubſeq uiē ac plauſtrū regere de quo Cicero de natura deorū cū arati uerſus refert. Arctophylax:uulgo qui diciē eſſe bootes quod quaſi temōe adiūctū pre ſe q̄tit Arctori. Aderit tertia nox:tertia ab ipſa nona die:& ſic erit.xi.die mēſis. Tu aſpicies ꝑtin⁹:porro ſiue lōge. Cuſtodē urſæ.maioris.ſ.hoc:Caliſtus ſeu arcti de qua nūc ageē. Exeruiſſe:extuliſſe. Geminos pedes:q̄ſi pedes:ex undis extraxiſſe. Dict⁹ eſt hic Bootes:qa plauſtrū aut boues agitare uiē. inter arma. Aggrediē nūc fabellā ipſam:quæ & in met.& ab Heſiodo:& ab aliis pluribus referē. Caliſto licaonis Arcadiæ regis filia Dianā ſequēs a Ioue compreſa:patefacto ſcelere Diana pulſa:a Iunone in urſā mutata pueꝝ pepit arcadē noiatū:quē arctophylaca diximus q adult⁹ uenator īſci⁹ cū matrē īſeqreē:a ioue rapti:e cœlo ſunt recepti appoſitiq; plauſtro:qđ in mare non mergiē:ut ab oceano iuno īpetrauit:id a poetis colligiē. Arct⁹ aūt tegeates hiſtoriaꝝ ſcriptor nō caliſto ſed Megiſto dicit appellatā:& nō lycaōis:ſed cretei filiā Lycaonis neptē. Caliſto fuit una ꝑs ſacri chori q̄ſi una nymphaꝝ. Sacri chori īter amadriades:& Dianā iaculatricē. Iaculatricē:qa uenatrix arcu & iaculis feras inſequiē. Amadriades:deæ ſunt:quæ ſimul cū arborib⁹ & naſcunē & moriunē Caliſto nō erat ex his:ſed ex nymphis ſiluestribus:q̄ mediæ ſūt

PAV. MAR.
Arctophylax idem eſt & boo tes
Fabulā d: arcto filia lycaonis

fier amadriades & dianã.nã Diana neorũ dea:his ſupior ergo erat una nympharũ Dianæ. ℂ Illa deæ. Dabat nymphis ipſis dianã ſecuturis iuramẽtũ uirginitatis ſeruãdæ:iurabaturq; p Dianæ arc⁹:qd ſacroſãctũ hẽbat:et ſi de aliq dubitaret an fuiſſet:idẽ adhibebat iuramẽtũ.Illa:caliſto.ſ. ℂ Tãgẽs arc⁹ deæ Diãæ. ℂ Ait.o.arc⁹dianæ ſacri quos tãgim⁹eſte teſtes meæ uirginitatis q̃.ſ.fuauero:uel quã ſeruaui.q.d.iuro p uos me fuaſſe & fuaturã caſtitatẽ. ℂ Cynthia dicta ſit ſupi⁹ dixim⁹. ℂ Cynthia:Diana.Laudauit eõme dauit uerba Caliſt⁹. ℂ Et dixit fua fœdera pmiſſa:fua qd pmiſiſti. ℂ Et eris tu mihi princeps comitũ: q̃ſi eris pria comitũ meaꝝ. ℂ Fœdera:Q d lati⁹ i Metamor.dixit:hic breuiſſe explicat:Seruaſſet illa qd pmiſerat niſi formoſa placuiſſet Ioui:cui⁹ ui effugere nõ potuit.Verterat.n.ſe Iuppiter i dianæ formã:ad illã acceſſit uim itulit:& grauiorẽ reddidit. ℂ Seruaſſet:caliſto.ſ. ℂ Fœdera pmiſſã uirgitatẽ.Si ñ fuiſſet formoſa:ſed formoſa fuit qd & ipm nomẽ idicat:nã a καλλος qd ẽ pulchritudo deducit: & caliſto pulcherrima dr̃. ℂ Cauit mortales:potuit a mortalib⁹ cauer qd fecit ñ tñ a deo. ℂ Hẽt crimẽ:uiolati.ſ. fœderis ℂ A ioue:nã eã Iuppitter uiolauit. ℂ Mille:Cõpſſa a Ioue caliſtõe:grauidaq; fcã accidit u t ſemel diana a uenatiõe ĩgẽti pda rediẽs:ingreſſa cũ nymphis i ligneũ nem⁹ ubi fõs erat pfundæ aq uoluit cũ cæteris lauari:ſed hac denudata honuſti uẽtris crim apparuit & pulſa ẽ e choro uirginũ. ℂ Phœbe phœb⁹ unũ ẽ e noĩbus apollinis φοιβος qd ẽ lumẽ ita & ei⁹ ſoror diana phœbe dr̃. ℂ Vcata mille feras:q̃ uenãdo mille feras ĩterfecerat.Eſt.n.diana ut dixim⁹ uẽatrix.Mille græci χιλια Siluis:p ſiluas redibat a uenatiõe.ſ. ℂ Sole tenẽte aut mediũ diẽ:aut pl⁹ q̃ mediũ.ſ.diẽ:hoc erat meridies:uel pauloPoſt. ℂ Vt teti.Vt:poſtq̃:tetigit: ipſa diana.ſ. ℂ Lucũ & nõc. ℂ Siluis uẽata dixit:qũo lucũ tetigit:hẽm⁹ ſiluas nemora:lucos i eadẽ fere ſignificatiõe.Sed i hoc differũt. ℂ Silua gñalior eſt oium arbuſtoꝝ:nemora ſũt ſiluæ amenæ.Luci ſunt obſcuriores:& græce.n.λογα p y qd iterdũ uert:ẽ i u nr̃m tenebroſa dicius:aliq a luce lucũ dcm putãt ñ p antiphraſim:ſed re ipſa:qa nõ e lucus ſine numie & religiõe:& ubi religio:ibi ſacrificia:ubi ſemp opus lumine.Vt tetigit lucũ:nõ pfecit orationẽ.ſed p parẽtheſim fecit topograj hiã. ℂ Lucus:& ẽ hic eclypſis. hoc defectu uerbi:nã ſubitelligit erat ꝙ poſtea dixit.Niger:obſcurus.oĩa.n.obſcura nigra ſunt. ℂ Ucia ilice:denſis ſeu ipſis illicibus. ℂ In medio:luci.ſ. ℂ Erat fons altus:profundus. ℂ Gelidæ:frigidæ aquæ.

Cynthia unde;

fabula d Calyſto

> Hic ait in ſilua uirgo tegæa lauemur.
> Erubuit falſo uirginis illa ſono: (nũt:
> Dixerat hæc niphis niphæ uelamina po
> Hãc pudet & tardæ dat mala ſigna mo
> Exuerat tũicas uteri mãifeſta tũore (ræ
> Proditur indicio ponderis ipſa ſui
> Cui dea uirgineos periura lycaoni cæt⁹
> Deſere nec caſtas pollue dixit aquas:
> Luna nouũ decies iplerat cornib⁹ orbẽ
> Quæ fuerat uirgo credita mater erat
> Læſa furit iuno formã mutatq; puellæ
> Quid facis iuito ẽ pectore paſſa iouẽ:
> Vtq; feræ uidit turpes in pellice uultus
> Huius i amplexus iuppiter inquit cat:

ANT. FAN. ℂ VIRGO tegæa Vocatiu⁹ caſus eſt nominis patrii a Tegæa oppido Arcadiæ. ℂ Exuerat tunicas i Tunica a tuẽdo corpe nomen accepit ut autor eſt Varro putaturq; ueſtimentũ eſſe manicas non habens. Vnde illud eſt Virgili:Et tunicæ manicas & habent redimicula mitræ.inde tunicare:dicebant pro ueſtire.Varro in logomachia idẽſt pugna ſermonũ. Hæc lanigeras detonderi docuit tunicareq; hominum corpus. ℂ Inuito eſt corpore paſſa iouem: Caſta exiſtimãda eſt:quæ ioui deoꝝ potẽtiſſimo nõ ſpõte ſuccubuit. ℂ Turpes in pellice uultus. Proprie pellicẽ dicit quam cognouerat iuppiter uxorem habens.

Tegæa hoc tegeæum Tunica Tũicaꝛ Logo machia

PAV. MAR. ℂ Hic ait:ait ipſa diana. ℂ O uirgo tegæa:o caliſto arcadica a tegea oppido arcadiæ. ℂ Lauemur hic in ſilua:& in meta.de eodem procul eſt ait arbiter omnia nuda ſupfuſis tingamus corpora lymphis.Illa aũt aut appellata fuit uirgo pre pudore:quia iam uirgo erat erubuit & i meta.Heu q̃ difficile ẽ crimẽ nõ pdere uultu. ℂ Illa:caliſto . ℂ Erubuit falſo ſono:falſa.uoce hoc eſt falſo non uero nomine uirginis nam uirgo eſſe deſierat. ℂ Dixerat:Diana hæc ea dẽ q̃ illi . ℂ Nimphis:cæteris.ſ. ℂ Niphæ:ceteræ. ℂ Ponunt:deponũt. ℂ Velamina:ue.a uelãdo q̃ſi denudarunt ſe. ℂ Hãc:caliſto.ſ.ſeu caliſtonẽ. ℂ Pudet:nã pudebat eã denudare ne ſe pderet. ℂ Et dat mala ſigna tardæ moræ:q̃ſi oſtẽdit mala ſigna retardatiõe ſe denudãdi nã pp longã morã ipudicitia ſignificabaꝛ. ℂ Exuerat:tãdẽ. ℂ Tunicas:tunica ueſtimẽtũ ẽ ſine mãicis.Manifeſta:apta iã. ℂ Tumore uteri:uẽtris.Prodiꝛ:mãifeſtaꝛ. ℂ Illa:caliſto. ℂ Iudicio:demõſtratiõe. ℂ Sui põderis põderoſi & tumẽtis uẽtris qa grauidi. ℂ Cui dea:patefacto crimine ex uirginũ cõſortio a diana pulſa ẽ. ℂ Cui:caliſtõi. ℂ Dea:diana.Dixit o piura:qa ut ſupius dixim⁹iurauerat uirginitatẽ ſeruare iõ nunc qa nõ fuauerat. ℂ Per iura lycaoni:caliſto lycaonis filia: ℂ Deſere:relinque.Virgineos cœt⁹: uirginũ cateruas.Cœt⁹ eni a coeũdo dr̃:& ẽ pluriũ. ℂ Nec pollue aqs caſtas:ubi ſe caſte lauãt : aut ſacras aqs:nã de eodẽ i met.I pcul hĩc dixit nec ſacros pollue fontes. ℂ Luna:de tpe part⁹ mulierũ quo mẽſe pariant:uariis exẽplis i principio fere opis rettulim⁹ i eo uerſu.Quod ſatis ẽ utero matris cũ pderat iſans. Sed plerũ ꝙ pariũt decio mẽſe:nõ.n.ſũt pgnãtes.x.mẽſib⁹:ſed nouẽ & decio piunt:ergo caliſto pulſa a Diana decimo mẽſe pepit filiũ Arcadẽ ut i met.Et iã puer Arcas id ipm idoluit iuno fuerat de pellice nat⁹. ℂ Luna ipleraꝛ decies nouũ orbẽ cornib⁹:& ẽ hypallage hoc ẽ decies ipleraꝛ cornua nouo orbe q̃ſi erãt iam.x.menſes:cũ lunæ curſu mẽſes terminarentꝛ. ℂ Quæ:caliſto quæ. ℂ Fuerat credita uirgo:erat mater qa iam pepit: erat enixa puerũ. ℂ Læſa:iuno ſaturno prima fuit ples ſoror & cõiunx eſt iouis,& quæ iouis cõcubias ſũmo odio ſemp ẽ pſecuta ĩdignata hãc ex ioue pepiſſe:i urſam cõuertit.Igin⁹ tñ autoritate Heſioda Dianã i urſam cõuerſam dicit idẽ & ãphim comediaꝝ ſcriptorẽ dicer aſſerit. ℂ Iuno læſa:offẽſa amore iouis

Calyſto lycaõis filia.i ur ſam con uerſa

ĩ.hãc ẽt & hui⁹ptus.❡Furit:fureꝛ̃ occepit ob ĩdignationẽ.❡Et mutat formã puellæ:trãſformauit puellã
caliſtonẽ ĩ urſã.❡Quid facis:& ẽ puellæ excuſatio hæc apoſtropha.❡Quid facis:o iuno.Hæc ẽ paſſa
iouẽ pectore iuito:nõ ipſa ſpõte cõcubitũ ioui ꝑbuit:ſed ut illata coacta a ioue uel iuito pectore iuito aĩo Pelex ẽt
& repugnãti:ergo hoc ñ merebaꝛ̃.❡Vt:poſtq̃ ipſa Iuno.❡Vidit turpes uult⁹:turpes ga urſinos:nã eã ĩ proprie
urſam mutauerat.❡In pellice:ĩ caliſtone.❡Pellices enĩ ſunt q̃ alteri⁹ loco ſuccũbũt.❡Antiq eã Põp.te dicatur
ſte ꝓprie pellicẽ noĩabant quæ uxorẽ hñti nubebat cui generi mulierũ ẽt pœna cõſtituta ẽ a Numa Põpi
lio hac lege.Pellex aram iunonis ne tangito.❡Si tãget:Iunoni crinibus demiſſis agnũ fœminã cedito.
❡Ingt:Iuno ipſa:& ẽ ironice locuta.❡Eat iuppiter ĩ amplex⁹huius:qſi amplectaꝛ̃ iã iuppiter urſã hãc.

Vrſa p ĩcultos errabat ſqualida mõtes:
Quæ fuerat ſũmo nuper amata ioui:
Iã tria luſtra puer furto cõcept⁹agebat:
Cum mater nato eſt obuia facta ſuo:
Illa qdẽ:tanq̃ cognoſceret aſtitit amẽs:
Et gemuit:gemitus,uerba parẽtis erãt:
Hanc puer ignarus iaculo fixiſſet acuto:
Ni foret ĩ ſupas rapt⁹ uterq; domos:

❡VRSA p ĩcultos errabat ſqualida montes:Caliſto in ANT.
urſam a Iunone cõuerſa. Nota eſt fabula uel potius oĩum FAN.
notiſſima.❡Tria luſtra:Ouidius alibi:Ecce Lycaoniæ p Luſtrũ
les ignara parentis arcas adeſt,terquinq; ferens natalibus Olym
annos.Tu lector hoc loco diligẽter aduerte Luſtrũ quin
q; annoꝝ ſpaciũ eſſe:ſed nolo error qdã te ducat in deuia
in quo me puero nonnulli iuuenes Ferrariæ uerſabantur
ut exiſtimes & Luſtro & Olympiade ſignificari quinq; tã
tũ annoꝝ ſpaciũ.Stabit.n.cõtra te Solinus autor grauiſ
ſimus quattuor tm̃ annoꝝ olympiadẽ faciens his uerbis
Ab iſto numeratur olympias prima:ita ſex medijs olym
pyadibus interiectis qbus ſingulis anni qterni imputãtur
cũ ſeptima cœptante Roma condita ſit iter ortum orbis
& Troiam captã iure eſſe annos qdringẽtos trigintaduos cõſtat:itẽ paulopoſt:quater ergo multiplicatis
ſex & ducẽtis olympiadibus erũt anni.Dccccxxiiii.Affranius in tertio ãnaliũ.Poſt olympiadas uero qm̃ q
driẽnio diligẽtiſſime oĩa notabanꝛ̃ nulla penitus cõfuſio tẽpoꝝ fuit.Euſebius:Qui numer⁹ qternatio au de olym
ctus(quadriẽniũ enim olympiadi attribuiꝛ̃)qngẽtos.xlyiii.annos,efficit Iſidorus:Agẽtibus agonẽ & qn piad.b⁹
quẽnale certamen qttuor medijs annis uocantibus quadriẽnio in una olympiade ſupputato.Ply. Redire digna
eas uices quadriẽnio exacto eudoxus putat nõ mõ uentorũ uerũ & reliquarũ tẽpeſtatũ magna ex pte: &
eſt principiũ Luſtri eius ſemp itercalari anno caniculæ ortu.Oui.iſra:In luſtrũ accedere debet q̃ colũnaꝛ̃
partibus una dies.Quo in loco ſi quiſ annotũ plenitudinẽ p luſtrũ accipe uolueris errabis maiorẽ ĩ mo
dũ eũ tuo iſti luſtro adijciẽdus ſit nõ ſolum dies unus ſed & inſup quadrans:Hinc ortus ille apud Macro
biũ dies qdẽ ingt intercalaris anteq̃ qntus annus incipiat inferendus:& Solinus cũ ꝓceptũ eſſet anno qr
to ut intercalaret unũ diẽ & oporteret eõfecto quarto anno id obſeruari anteq̃ qntus auſpicareꝛ̃. Hinc &
illud eſt Ouidij alibi:In ſeythia nobis qnquẽnis olympias acta eſt:ubi non aliã ob cãm qnquẽnẽ olympia
dem dixit niſi ut eſſe ĩtelligamus:& quadriẽnem.Sed qd eſt dixerit qſpiã qd Feſtus Varro & alij ſcripto
res nõ pauci qnquẽnale tꝑs luſtrũ eſſe memoriæ ꝓdiderũt.Dicã ſi potero & breuiter & dilucide.Anus ille
magnus quẽ qdã e duobus uertentibus faciebant trieterides nomen accepit nõ qd triũ annorũ plenitudi Triete
nẽ cõtineret cũ reuera ſit dieteris ut diximus ſupra:ſed qd eius tꝑis circuitus a tertio anno uolueręꝛ̃ ĩ ter rides
tiũ.Vnde myſteria quæ alternis annis fiebant trieterica nũcupãꝛ̃.Cæterũ cõſuetudo tenuit ut plenũ quo
q; triennũ ſignificaret trieteridis nomen.Sic & alius annus e magnis quẽ latini luſtrũ græci olympiadem
ac penterida noĩarunt nõ qd ꝓprie qnq; ãnis cõſtaret plenis atq; pfectis:ſed qd cõfecto quadriẽnio con
ſumatoq; adiecto itercalari die q quattuor quadrantib⁹ cõſtat qnto quoq; anno redeũte græci ioui olym
pio agonẽ celebrarent pleni qnquennalẽ ſignificationẽ obtinuit:ut Tꝑs ad hoc luſtris mihi iam biſqnq;
pactis.Omne fuit muſæ carmen inerme meæ.Nec mirũ cũ ſint q Penteteridi queadmodũ & trieteridi cõ
ſueuiſſe intercalationẽ fieri memoriæ ꝓdiderũt.Luſtrũ(autore Feſto)nũc tꝑs quinquẽnale nũc populi lu
ſtrationẽ ſignificat:qd aluendo ideſt ſoluendo(ut Varroni placet)nomẽ accæpit:qd quinto quoq; anno Luſtrũ
uectigalia & ultra tributa p cenſores pſoluebanꝛ̃.Cæterũ Hora.luſtrum ꝓ ſæculo poſuit.ut Remq; roma
nam latiumq; fœlix alterum in luſtrum meliuſq; ſemper prorogat æuum.
❡VRSA:mouet cõmiſerationem ab eo:qd fuerat ad id:quod nũc fuerat regis filia a ioue amata:nũc ĩ ur
ſam uerſa deſertos errat p mõtes.❡Vrſa caliſtõ:in urſa mutata.❡Squalida:ſordida.❡Errabat p ĩcultos PAV.
mõtes:nõ.n.accedebat ad culta:ſed ad iculta loca q̃ nup pauloante.❡Fuerat amata ſũmo ioui quaſi a ſũ MAR.
mo Ioue amata.❡Iam erat iã puer Arcas.xy.annos natus:cũ uenator factus eſt matri obui⁹.❡Iã puer:ar
cas.ſ.❡Cõcept⁹ furto:occulto ſtupro. Vir.uulcãi:matriq; dolos:& dulcia furta.❡Agebat tria luſtra.xy.
annos:nã luſtrũ ſpaciũ ẽ qnq; annorũ & gr.olympias dꝛ̃.❡Cũ mater:q̃ urſa erat:❡Eſt facta obuia ſuo
nato:filio ſuo.Sũt qui dicãt luſtrũ & olympiada eſſe ſpaciũ.iiii.annoꝝ & uehementer errant. Var.n.dicit De lu
luſtrũ noiatum tꝑs qnquẽnale a luẽdo.ſoluendo.q.y.quoq; anno uectigalia. & ultro tributa p cẽſores p ſtro &
ſoluebanꝛ̃:& Ouidi.ipſe in libris de ponto.In ſcythia nobis qnquẽnis olympias acta.Sed notiſſimũ cũ ſit olym
nõ plura adducã.❡Illa qdẽ:Nõ refugiebat illa filiũ:ſed gemẽs cõſtitit tanq̃ agnoſceret. ❡Illa qdẽ amẽs piadib⁹
aſtitit:remorata ſtãdo.❡Tanq̃ cognoſceret:uelut agnoſceret filiũ & cõmodo amens fine mẽte ſi cogno
ſceret amens qa reſtitit:unde iminebat ſibi periculũ.❡Et gemuit:nõ potuit loqui:ſed gemuit.❡Gemit⁹
erant uerba parentis:ad filiũ.ſ.❡Sic.n.illũ alloqbaꝛ̃:gemitu affectũ animi in dicabat.❡Hãc pu.Vẽator
filius inſcius matrẽ nõ agnoſcens illã interemiſſet:ni iuppiter miſeratiõe motus ambos in cœlũ rapuiſſet.
Iginius aũt inter uarias huius rei relatiões refert caliſtõne ubi in urſam mutata eſt hũc repiſſe : poſtea a g

artophi lax ſeu bootes idē ſunt

buſdā·ætholoræ captā:lycaoni regi archadiæ cū filio donō datā:ibi legis īſcia ī iouis lyceī,tēplū ſe cōiecit ſe:q̄ cōſeſtim fili⁹ ē ſecut⁹.itaq; cū eos Arcades īſecuti īterficere conarent iuppiter pcecati memor ereptā caliſtonē cō filio inter ſidera collocauit:eāq; arcton filiū aūt arctophilaca noiauit.℄Puer:Arcas.Ignar⁹: ga marte illā eſſe ignorabat.℄Fixiſſet traſſixiſſ; iteremiſſet.℄Acuto.iaculo:ni .p niſi.℄Vterq;:& ma ter & filius.℄Foret raptus in ſupas:hoc ē coeleſtes.℄Domos.niſi ſtellis eēnt appoſiti:foret plerūq; fu turū tps ſignificat:ut in futurū eſſet:hic aūt pſens aut pteritū,oſtēdit:ſigna & caliſto:& filius ſunt.℄Coe lo appoſiti:& eodē in loco.Arctos quæ·urſa maior dicitur:eſt prior Arctophylax qui urſæ cuſtos ſequit ℄Signa:ecce nunc ſigna non pro illis.xi.quæ ſunt in zodiaco:ſed pro aliis ſideribus.

ANT. FAN.

Arctos nunq̄ occidit Bootes & oritē & occi dit

ſauni ſe ſtum idi bus.feb.

℄PRIOR eſt quā dicimus arcton.Arctos qdē:ideſt ur ſa nunq̄ occidit.Vnde autor ſubiungit.Menaliam tactis ne lauet arcton aqs:Arctophylax uero hoc eſt urſæ cu ſtos ga non totus arctico circulo claudit q utrāq; urſam cōtinet:& occidere &oriri cernitur.℄Idibus agreſtis fu mant altaria fauni:Celebrabant quidē faunalia nonis de cembris teſte Porphyrione in qbus agreſtes feriatim ſal tare conſueuerunt. Sed idibus quoq; februariis Romani Fauno rem diuinā faciebant in inſula tyberina:& paulo poſt idus lupcalia celebrabant q̄ fauni eſſe autor oſtendit ut Nudos aurora lupercos aſpicit & fauni ſacra bicornis erūt.Exiſtimabāt.n.expedire ut eum deū ſibi cōciliarent cuius non parua uis ad nocēdū eſſe crederet.Conſtat.n: faunū deum eſſe infernū ac peſtilentē ut ait Porphyrius

Signa ppiq̄ micāt:prior ē:q̄ dicim⁹ arctō
Arctophylax formā terga ſequētis hēt.
Sæuit adhuc:canāq; petit ſaturnia tethi:
Menaliā tactis ne lauet arcton aquas:
℄Idibus agreſtis fumant altaria fauni
Hic:ubi diſcretas inſula rumpit aquis:
Hæc fuit illa dies:in qua ueientibus armis
Tercentum fabii ter cecidere duo:

Faunus, fatuelus fatua Marica fatuari fauna fatuus Inſulſi Tardi faunus Picus

Vn̄ Horatius cū oratur Lenis p agros ſuos tranſeat:ut Lenis incedas habeaſq; paruis equ⁹ alūnis:& Vir. in.yiii.æn.cū iugt habere lucū in albunea ſæuā mephitim & odorē grauiſſimū exhalantē. Dicit autē hic deus infernus qm̄ nihil eſt terra inferius q̄ faun⁹ habitat q & fatuelus uocat autore.Seruio:& Faun⁹ a fan do:ſiue ΦΩΝΗΣ φ uoce nō ſignis futura oſtendat.Huic uxor fuit noie.Fatua:q̄ Virg.mutato noie Ma ricam appeliat:quæ aſſidue diuino ſpū ipleta uelut p furorē futura pmonebat.Vnde q inſpirari ſolebant fatuari dicebant:teſte Iuſtino.Eam nōnulli terram eſſe uolūt ſic dictam φ iſantes partu editi nō prius uo cē edunt q̄ attigerit terrā.Eadē & Fauna dr̄:ut placet Macrobio φ terra omni uſui aiantiū fauet.Cæterū Seruius uxorē fauni a fando ideſt uaticinando faunam dictam exiſtimat un̄ fatuos dicim⁹ incōſiderate lo quentes.Quod idē ſentit Donat⁹ q ait fatuū eſſe inepta loquētē & a fando fatuū dici.Vn̄ Faunos fatuos & Nymphas fatuas dictas putat:ſed fatuos inqt ab inſulis tardiſq; differre: qm̄ fatui ſunt uerbis & dictis: inſulſi corde & aio:tardi corpore ac mēbris.quis interdū qui ſtulti ſunt tardi appellent.Sciendū φ maio res faunū & Picū duos dæmones eſſe p auentinū collē incedere ſolitos fabulati ſunt ut ſcribit Plutar. qui credunt eam luſtrationē fulminū oſtēdiſſe q̄ ut infra dicem⁹ p cepas crines ac piſciculos menides fieri con ſueuit.Sunt qui tradant Faunū primū tēpla feciſſe q̄ ab eo Fana nūcupant: de quo alia dicentur inferius. ℄Hic ubi diſcretas īſula rūpit aquas.Superiorē partē dicit inſulæ tyberinæ hoc eſt eā q̄ pria flumini re luctat idq; in duas partes diuidit.℄Hæc fuit illa dies ī qua ueiētibus armis Tercētū Fabii &c.Idib⁹ quo q; februariis Menenio agrippa &.M.horatio puluino cōſulibus anno fere quarto poſt ſupatū ab athenien ſib⁹ Xerxē duce Themiſtocle ad ſalamina ſex & trecēti patricii Fabii cū familiis ſuis uniuerſi a Veietib⁹ apud fluuiū cremerā circūueti p̄ere.Vn̄ illud ē Syllii:Primoreſq; patrū Fabi⁹ tirynthia ples: tercentū me morabat auos quo turbine martis abſtulit una dies cū ſors nō æqua labori patricio tremer maculauit ſan guine ripas Vn̄ ex ea gēte ob ipuberē ætatē domi relict⁹ ppagauit genus ad.Q.Fa.q mora Hānibalē fre git. Nō pigeret referre hiſtoriā a uertice(ut aiūt)ad calcē.niſi eſſet notiſſima q̄ tū i ſequētib⁹ apiet Fabio rū fāiliæ tāta aliqñ fœlicitas fuit ut ex ca tres ōtiui pricipes ſenat⁹ fuerit.M.Fabi⁹ ābuſt⁹ Fabius rutiliāus &.Q.Fabi⁹ gurges.Eādē familiā Ply.ſcribit ex arte picturæ traxiſſe cognomē & ſalutis ædē a pricipe,ei⁹ cognois pictā.Nec nos lateat cū tria ſint militiæ gnā ut ait Ser.Sacramētū.Cōiutatio & euocatio:Cōiura tionē fuiſſe iter Fabios cū bellū aduerſus ueiētes gerēdū ſibi popolciſſet Fiebat.n.cōiuratio i tumultu cū uicinū urbi piculū ſingulos iurar ſi pateret.Dicūt āt egreſſa cū Fabiis aduerſus Veietes clietū quoq; mil'a

Fabii ſex & cec. pe riere

PAV. MAR.

℄SIGNA hoc eſt ſidera:ipſa.℄Micāt:ſplendēt.℄Propiqua:ga pximū ē alteræ alteri. Eſt prior ga aū cedit illa.Quā dicis arctō urſam:nā ΑΡΚΤΟΣ græce urſus uel urſa latine.Arctophilax hoc:urſæ cuſtos:nā ΦΥΛΑΞ græce cuſtos & ΦΥΛΑΚΗ cuſtodia a ΦΥΛΑΤΤΩ φ eſt cuſtodio habet formam ſeqntis terga:ga ſe quit ipſam uelut cuſtos.℄Seuit:tūc magis indignata eſt iuno:cū hos cœlo receptos uideret:un̄ in meta. ipſa loqns.℄O ego q̄tū egi:q̄ magna potētia nra:eſſe hoiem uetui:facta ē dea.Sic ego pœnas ſōtib⁹ im pono:ſic eſſe mea magna ptās:& reliq.℄Acceſſitq; ad tethym & oceāum impetrauit:ne ſidera hæc mari nis aqs exciperent:iō i occaſum nō pueniūt.℄Saturnia:Iuno ſaturni filia.Adhuc:ēt.℄Seuit i arctō.ſ.& pe tit.℄Canā:uel aq̄ colorē reſpexit:uel φ ānoſa eēt.℄Tethym:tethys coeli:& ueſtæ filia uxor oceāi:& ut Igini⁹ aſſerit nutrix iunonis:iō id facil⁹ ipetratū.℄Ne lauet arcton:urſam Menaliū:arcadicā a Mēalo.ar cadiæ mōte:ut ſupra dixim⁹.℄Tactis aqs:marinis.ſ.qſi ut illā nō excipet i mare occidētē.Idib⁹ agre.idi b⁹ februariis fiūt ſacrificia i honorē fauni:de quō iferi⁹ dicem⁹:cui⁹ tēplū erat in iſula tyberina in angulo ſupiore:& eadē die fabii fuere ad cremerā cæſi de quo nūc agēt.℄Altaria ſūt: in qb⁹ igne adolet:ut Pō pe.iquit.℄Fauni agreſtis:ruricolæ.℄Hic ubi iſula rūpit.diſcretas:diuiſas.℄Aqs:ubi frāgunt aq̄ ab iſa

Sacra fauni in mēſe fe.

iſula qſi ī ipſo iſulæ āgulo:quo flum̄ i duas ptes diuidit̄. ℭ Hæc fu.il.Bello etruſco:qđ geſtū ē i ueiētes:cū i acie cecidiſſet.Q.Fa.q fuerat tertio añ āno cōſul.ſub.M.Fabio frē tūc ɔſule.Itidē & occubuiſſet Māli⁹ cōſul idignati ī ueiētes fabii:cū pxio āno.Cn.fabio:&.T.Virgio cōſulib⁹ uaria bella iſtarēt:Sēatū adierūt Cōſul p gēte loqt̄ i hæc uerba.Aſſiduo magis quā magno pſidio.ut ſcitis.P.C.bellū ueiens eget. ℭ Vos alia bella curate:Fabios hoſtes ueiētib⁹ dare.Autores ſum⁹ ibi maieſtatē romani nois fore. Nrm id nobis uelut fāiliare bellū priuato ſūptu gerere i aio ē.Reſp.& milite illic & pecunia uacet gře īgētes actæ: & ueiētes bellū i priuatā curā i priuata arma uerſū pfecti.Itaq; ſt̄ ad bellū.ccc.& ſex milites oēs přicii:oēs uni⁹ gētis:ſeqbat̄:ut Liui⁹ iqt uerba ppria alia cognatoꝝ:ſodaliūq;.At ut Diony.refert.M.fabi⁹ ſupiore anno cōſul erat:dux eoꝝ qttuor ferme hoīum milia adducēs:quoꝝ maior pars ex cliētib⁹ & amicis erat.ccc.& ſex de genere fabioꝝ:ſecutaq; ē nō multo poſt eos romanoꝝ man⁹:quā ductabat cæſo fabio.Pōpei⁹ autē egreſſos eos dicit cū clyētib⁹.v.milib⁹:& ut Diony.pſequit̄ cū ad cremerā flu.ueniſſent:q haud pcul ueis diſtat ſup rupe quadā prupta caſtellū ſibi munierūt:idoneū ad cuſtodiā tanti exercitus.Sed lōga obſidione ipugnantes ſæpe ſcdo Marte īſidiis tādē circūuēti ſunt:& oēs ad unū cæſi.Sed nō i longū dilata fuit ultio.nā expugnata fuit & direpta ueioꝝ urbs:tātaq; relata pda:ut Delphico apollini decimæ miſſæ fuerint a romanis hæc hacten⁹ Idibus ergo februariis fabioꝝ occaſus fuit:ingt ergo.Hæc dies iduū februariū. ℭ Fuit illa i q trecētū & terduo hoc ſex. ℭ Fabii cecidere:occubuere. Armis ueiētib⁹ armis ueiētinorū.

Verba Q.Fa. ad ſenatores de bello cōtra ueiētes

.ANT FAN.

Vna domus uires & on⁹ ſuſcepat urbis
 Sūmunt gētiles arma profeſſa manus:
Egredit̄ caſtris miles generoſus ab iſdē
 Equis dux fieri quilibet aptus erat
Carmētis portæ dextra ē uia pxima iāo:
 Ire p hāc noli quiſquis es omen habet:
Illa fama refert fabios exiſſe tricentos
 Porta uocat culpa ſed tñ omen habet:
Vt celeri paſſu cremerā te tigere rapacē
 Turbidus hybernis ille fluebat aquis:

ℭ VNA domus uires & onus ſuſcepat urbis:Liui⁹: Dum fabia gens ſenatū adiit.cōſul p gente loquitur aſſiduo magis q̄ magno preſidio ut ſcitis pres conſcripti bellū ueiens eget. Vos alia bella curate fabios hoſtes ueientibus date: Autores ſum⁹ tutā ibi maieſtatem Romani nois fore noſtrū id nobis uelut familiare bellū priuato ſumptu gerere in aīo eſt.Reſpublica & milite illic & pecunia uacet. gřæ igentes actæ. ℭ Gentiles man⁹: Eiuſdem gentis familiæ. ℭ Carmētis portæ dextro ē uia pxima iano. Pars capitolini montis habitaculum Carmentis fuit autore Solino a quo ut diximus pleriq; diſſentiunt. Sed is ibi eius deæ fanum fuiſſe teſtat̄ a qua hæc porta primo Carmentalis dicta ē:ut Et carmētalem romano noīe portam. Poſtea uero ſcelerata:ꝙ p eā fabii cum cliētibus ſuis egreſſi atq; in bellū.pfecti reuerſi nō ſunt.Hæc porta iani tēplum cuius ſupra meminimus ad dexterā habuit. Sed affirmare non auſim eā iano fuiſſe cōtiguā cum & Ouidius dicat hoc loco nō portā ſed uiā portæ carmētalis iāo pximā eē:& ei Liui⁹ aſtipulari uideat̄ his uerbis.Infœlici uia a dextrō iāo portæ carmētalis pfecti ad Cremerā flumē puenīūt Fuit & Romæ ſcelerat⁹ uic⁹ubi Seruii Regꝭ filia ſup corp⁹ pr̄is carpētū egit & ſcelerat⁹ cāp⁹ ad portā collinā ubi ueſtales uirgines q īceſtū feciſſent defodiebant̄. ℭ Ire p hāc noli:Figurate p exire cū fabii p eā portā exierit nec poſtea ſint reuerſi. ℭ Porta ua.cul.qa exeūtes fabios ñ oppſſit. ℭ Vacat ergo culpa ſed ñ omine.Cremerā ra.Fluuiū q paꝝ abeſt a ueiorū oppido.Rapacē āt dicit pp id qđ ſeqt̄ turbid⁹ hybernis ille fluebat aqs.De h̄ luue.qđ cremeř legio.

Carmētalis porta

Scelerata porta

Sceleratus uic⁹

Sceleratus cāp⁹

Cremera fluui⁹

PAV. MAR.

ℭ VNA domus.fabia.ſ. ℭ Suſcepat uires & onus urbis:& Liuius inquit familiam unam ſubiiſſe ciuitatis onus:ergo qđ uni⁹ erat ciuitatis una gens ſuſcepit. ℭ Vna dom⁹:una familia. ℭ Man⁹ gētiles:qſi ex eadē gēte.Gētiles enī ſunt & eiuſdē gētis & cognominis:& quoꝝ maiores nō ſeruierint. ℭ Sumūt arma pfeſſa:arma quæ pfitebant̄. ℭ Egredit̄:i cōmendationē militū fabioꝝ ꝙ nō ab alienis:ſed a ppriis tētoriis in bellū egrediebant̄ & tales milites ꝙ quiſq; erat ad iperiū apt⁹. ℭ Miles generoſus:nobilis qſi generoſi milites hoc eſt exercitus generoſus nam miles in ſingulari interdū magis quā in numero multitudinis ſignificat ut hoſtis & ſimilia generoſus dixit:qa nobilis ex deoꝝ ſemine manaſſe fabiā domū multi arbitrant̄: ferunt enī primū fabiū ex una nympharū genitū eſſe.Quidā uero herculē apud flu.tyberim:cū mulieř idigena cōgreſſum habuiſſe aſſerunt.& fabiū uirum optimū:a quo familia fabioꝝ romæ initiū habuit genuiſſe:Quidam aūt priſcos hui⁹ generis uiros:ab agro & foſſione:fodios olim appellatos memoriæ tradiderunt:Deinde mutatis binis lr̄is fabii cognomīati ſunt. ℭ Nec egredit̄:in bellū.ſ. ℭ Ab iiſdē caſtris:a ppriis tentoriis.qſi exit exercit⁹ ex una & eadē familia. ℭ Equeis:p eqtib⁹.Quilibet erat apt⁹ fieri dux:& Liuius ingt quoꝝ neminē ducē ſpneret egregi⁹ qbuſlibet:tēporibus ſenatus. ℭ Carmentis:egreſſi ſūt fabii porta carmentali:quæ eſt mali ominis ab eo ꝙ oēs ad cremerā ceciderant:& ob id ſcelerata porta uocata: erat aūt apud forū boariū ab ponte ſublicū habēs ad dexterā tēplū iani:de quo ſupiore libro rettulimus. ℭ Via carmētis portæ:portæ carmētalis. ℭ Et pxima iano:iani tēplo. ℭ Dextra.ꝙ ad dextrā hēt in multis codicib⁹ ſcriptū:dextra ē uia pxima:meli⁹ ē dextro iano:nā & Liui⁹ ingt de hoc eodem.A dextro iano portæ Carmētalis pfecti.nec ītelligas de ianiculo mōte:qđ erat extra urbē:ſed de tēplo iani:qđ erat iter duo fora.ut ſupra. ℭ Quiſqs es noli ire:p exire. ℭ Per hāc portā.ſ. ℭ Hēt ōmē & malū:qa q p eā egreſſi ſunt īterempti ſunt fabii. ℭ Illa:ab illa porta. ℭ Fama refert exiſſe trecētos fabios q ad cremerā cæſi ſt̄. ℭ Porta:p quā egreſſi ſunt. ℭ Vacat cul.nō ē hoc ſcribēdū ad crimē portæ. ℭ Sed tñ ha.omē qa ē mali augurii:& uocat̄ ſcelerata.facit enī malū omē exeuntibus ne reuertant̄ ut fabii. ℭ Vt ſce.ueneri ad.fl. cremerā:qui nō longe a ueiis fluit ibi caſtra poſueř:at Dio.ingt oppidū ædificaſſe:ut poſtq̄ ipſi fabii. ℭ Teti

De gēte fabia

Originē nota

Carmētis pōte iuxta tēplū iani

gere:attigerūt. ❡ Celeri paſſu celeri curſu accelerato itinerē. Cremerā flu. rapacē: īpetuoſa. n. flu. ſp e ripis aliqd rapiūt. ❡ Et iō rapa: qa tūc augebat hibrib⁹. ❡ Ille: cremera fl. ❡ Fluebat tur. turbulētus. ❡ Hybernis. i. aqs hiemalibus: nam hybernū hyemale dicimus.

Caſtra loco poſuūt diſtrictis enſibus ipſi
Tyrrhenū ualido marte ꝑ agmen eūt:
Non aliter q̄ cum lybica de gēte leones
Inuadunt ſparſos lata per arua greges
Diffugiūt hoſtes ihōeſtaq; ulnera tergo
Accipiunt tuſco ſanguine terra rubet:
Sic iterū ſic ſæpe cadūt ubi uincere apte
Non datē inſidias armaq; tecta parant:
Cāpus erat cāpi claudebāt ultima colles
Siluaq; montanas occulit alta feras:
In medio paucos armētaq; rara reliquūt:
Cætera uirgultis abdita turba latet:
Ecce uelut torrēs undis pluuialib⁹ auct⁹
Aut niue quæ zephiro uicta tepēte fluit
Per ſata: pq; uias ferē nec ut añ ſolebat
Riparū clauſas margine finit aquas:
Sic fabii uallem latis diſcurſibus implēt:
quoſq; uidēt ſternūt nec met⁹ alter ieſt

ANT. FAN. — Cremera — Veii — Tyrrhenia — Gēs de brutis

❡ CASTRA lo. po. qm̄ ut ſcri. Liuius oportunus uiſus locus ē cōmuniēdo ꝓſidio. ❡ Tyrrhenū ua. mar. per ag. eūt Per tuſcū agmē. Veii. n. ī Thuſcia ſunt: qd̄ oppidum Plutar. ait fuiſſe thuſciæ ꝓpugnaculum. Nouim⁹. n. thuſciam a tyreno lydi fratre teſtibus Euſtachio & Strabone tyrrheniā noiatā. Atys. n. unus ex ꝓgnatis Herculis atq; omphales cum ſterilitate ac fame populum emittere cogerēē e duobus filiis Lydum qdē regni ſucceſſorē tenuit tyrrheno autē maiorē applicās populū foras abire iuſſit: qui thuſciā īgreſſus eā de ſuo nōie tyrrheniā appellauit aqua tyrrhenū mare dictū ē ꝙ tyrrheniā abluat: licet & a thyrrhenis nautis noiatū exiſtimeē q ſe in id mare deiecerunt ut Ser. ſcri. ❡ Libyca de gē. le. Poetæ interdū ēt brutorū aīaliū multitudinem gentē uocāt: ❡ Inhoneſtaq; uulnera ter. ac. Turpia ut trūcas ihoneſto uulnere nares quæ ſi pectore excipenē honeſta nō eēnt. ❡ Inſidias ar. te pa. Liui. īde cōſiliū ex re natū īſidiis ferocē hoſtē captandi. ❡ Cāpus erat: terræ āplæ planicies: Liui. Hæc ſpes prouexit ut ad conſpecta procul a cremera magno cāpi īteruallo pecora q̄q̄ rara hoſtiū appareret arma decurrerēt. Ecce ue. tor. hac ꝑticula eccε utimur ſæpenūero repētinum aliqd ſignificantes. ❡ Nec met⁹ alter ieſt: Nō timēt paratas inſidias

PAV. MAR.

❡ CASTRA lo. caſtrametati ſē ſupra fluuiū ipm̄. ❡ Ponūt: diſponūt. ❡ Caſtra: tētoria. Loco: eo ī loco. ❡ Eunt ipſi fabii. ❡ Diſtrictis: euagiatis. ❡ Enſib⁹ uali. Mar. forti bellatore: de Marte diximus: & dicem⁹ ſuo mēſe ꝑ agmen tyrrhenū: ꝑ agmē etruſcū: tyrrheni dicti ſunt ut Euſtachi⁹ inqt a thyrrhēo lydo filio Atis: uñ regio tyrrhenia etruria. ❡ Nō ali. magna cōmēdatio animi & roboris fabiorū: quos leōib⁹ cōparat. ❡ Nō ali. inua. ſ. fabii tyrrhena agmia. ❡ Quā leo. de gē. libi & ē hic gēs ꝑ beſtiis: ita & Vir. cū gētis adultos educūt fœt⁹

De pugna gabiorum cōtra ueientes

Libica: nā libia nutrix ē leonū & ꝓcipue mauritania q̄ ē pars libiæ: uñ Hora. Nec iubæ tellus generat leonū arida nutrix. Inuadūt gre. ſpar. ꝑ la. ar. īuadūt pecora ꝑ cāpos fuſa. Diffugiūt: fugiebāt a fabiis etruſci & qd̄ mai⁹ erat dedecus cedētes a tergo uulnerabanē. ❡ Diffugiūt ho. ueiētes. Et accipiūt ter. quaſi a tergo in poſteriorib⁹. Vulnera īho. & ob id īhoneſta: qa inhoneſtū & turpe fugere. ❡ Terra ru. ſan. thuſ. ſāguie tyrrhenorū: nā tyrrhēia a ſacrificio ritu ut inqt Ply. tuſcia ē noiata. ❡ Sic ite. ſæpe uictores fuere fabii uñ cū ueientes apto Marte nihil ꝓficerent: occultas inſidias parauere: uñ & Liui. inqt habeſq; una po. ro. ſæpe ex opulentiſſima: ut tum res erant. etruſca ciuitate uictoriam tulit. ❡ Id primo acerbū: indignūq; ueiētib⁹ eſt uiſum. Inde cōſilium ex re natum inſidiis ferocē hoſtē captandi. ❡ Sic ite. etruſci. Sic ſæpe: q̄ſi iterū: atq; iterū. ❡ Cadūt: qa uicti. ❡ Vbi poſtq̄. ❡ Nō da. ui. aper. aperto marte. ❡ Parāt īſi. & ar. te. occulta qa īter occulta loca armatos diſpoſuere. ❡ Camp⁹ facit topographiam hoc eſt loci deſcriptionē ī quo īſidiis

Topographia

circūuenti fuere fabii. erat enī cāpus: cuius extremitas nemoroſis collib⁹ claudebaē: & ita nemoroſis: ut nō mō hoies: ſed feræ ſe ibi occulere poſſent: erat ergo uallis: quæ collib⁹ claudebaē: & præcipue cū dicat paulo inferius: ſic fabii uallē. ❡ Erat campus: in agro. ſ. ueiētino. Colles: q erant eminētiores cāpo. ❡ Claudebant ultima extremitate campi ipſius. ſ. ❡ Et ſilua apta occulere: ad hoc occulendū celandū. ❡ Montanas feras: feras quæ ī montib⁹ ſunt q̄ſi erant potius loca ferarū q̄ hoīum. ❡ In medio: erāt fabii aſſuefacti pecorū præda diſcurſionibus parta: ex quo moniti ueiētes in cāpeſtri ualle pauca admodū pecora cū paucis cuſtodibus dimiſere: multitudine in inſidiis inter nemoroſos colles latitante. ❡ Relinquūt: ueientes. ſ. ❡ In medio: campo. ❡ Paucos hoies: & rara armenta: pauca pecora & hoc ut fabios ad ꝓdā ꝓuocarent. ❡ Cætera turba: cætera multitudo. ❡ Abdita occulta abſcōdita. ❡ Latet uirgultis: īter uirgulta hoc ē īter arbuſta

Cōparatio fabiorum ad torrentem

Ecce facit cōparationē fabiorū ad torrentē q uel pluuiis uel niuibus liq̄factis auctus egrediē ripas & uias & arua culta deuaſtat: ita fabii ꝑ uallem diſcurrētes uallem ipſam oēm depopulant: nō aliud quam id quod uiderant ueientes. Ecce ue. tor. flu. q ad tp̄s deſiccaē. ❡ Auct⁹ undis pluuialibus: hi enī ꝓprie torrētes ſūt q aqua pluuia augenē. ❡ Aut auct⁹ niue: nix a νιφω qd̄ eſt nīgo. ❡ Quæ fluit uicta reſoluta. Tepēte zephyro: de zephyro: paulo ſupius dixim⁹. ❡ Tepente: qa cum in uere ſit tepidior hyemalibus uentis: & niues liquefacit. ❡ Ferē torrēs ipſe. ❡ Per ſata: ꝑ arua culta ſata a ſero ſeui ſatum. ❡ Nec ut ſolebat añ. ſ. q̄ augereē. ❡ Finit: terminat. ❡ Aquas clauſas margine extremitate. ❡ Riparū: qa inter ripas aquam nō cōtinet ❡ Sic fabii iplent uallē latis diſcurſibus: diſcurſionibus: nam q fuſi ꝑ eam diſcurrebant ꝑ oēm uallem diſcurrunt. ❡ Et ſternunt deiiciunt. ❡ Quos uidēt: hoſtes. ſ. ❡ Nec ineſt alter metus: qa nihil alid metuunt non enim ſciebant ſe inſidiis circūuentos. ❡ Quo ruitis: Cōmiſeratio eſt poetæ a periculo Fabius imminenti. erant inſidiæ diſpoſitæ. irruebant tamen in hoſtes neſcii ergo.

¶QVO ruitis gn̄oſa dom⁹: Apoſtrophe miſerātis poetæ tāte gn̄oſitatis īteritū. ¶Fraude pit uirtus. ANT.
Sn̄ia color rhetorie⁹. aut certe hoc dicit fraude peūt q̄ apto marte nō poterāt ſupari. Ad bellū miſſos ab FAN.
ſtulit una dies: Nō cæſi ſūt cadē die q̄ & i bello ꝓfecti. Id .n. eēt alienū ab hiſtoria. Sed una die hoc ē idib⁹
februariis fabii cæſi ſūt ad unū oēs. ¶Vt tn̄ Herculeæ ſupeēnt ſemina gētis Credibile ē ipſos cōſuluiſſe
deos fabiā gētē Herculeā dicit n̄ pp fortitudinē ē ſed qa ferūt Herculē cōcubuiſſe cū Euādri filia & ex ea Fabii
natū fabiū autorē gētis fabiæ Sillius. Cū regia rgo hoſpita uicta ſacro fabiū de crimine læta ꝑcreat: & herculei
magni cōmiſcet feminis ortus Arcas i Herculeos mater uentura nepotes.

Quo ruitis gn̄oſa dom⁹ male creditis ho
Simplex nobilitas pfida tela caue: (ſti
Fraude perit uirt⁹ i aptos undiq; cāpos
Proſiliunt hoſtes: & latus omne tenēt
Quid faciāt pauci cōtra tot milia fortes:
Quidue qd i miſero tpe reſtet habent
Sicut aper longis ſiluis latratibus actus
Fulmineo celeres diſſipat ore canes:
Mox tn̄ ipſe perit: ſic nō moriunť inulti
Vulneraq; alterna dātq; ferūtq; manu:
Vna dies febios ad bellū miſerat omnes
Ad bellum miſſos abſtulit una dies:
Vt tn̄ herculeæ ſupeſſent ſemina gētis:
Credebile eſt ipſos conſuluiſſe deos:
Nā puer īpubis: & adhuc n̄ utilis armis:

Quidā uero autore Plut. Herculē apud fluuiū tyberim cū muliere īdigra cōgreſſum habuiſſe aſſe- Fabii
runt & eum fabiū genuiſſe qui autor fuit familiæ fabioꝝ: uñ dicti
quos nōnulli ab agrorum foſſione fodios appellatos memoriæ tradiderūt ac deīde mutatis duabus lr̄is fabios dictos: Eā ob cām putamus. Q. Fabiū maximū: cū tarentū ab hoſtibus recepiſſet Herculis ſignū īde tranſlatū i capitolio dedicaſſe Conſtat præterea gentem fabiam hæreditaria ſacra herculis habuiſſe: unde quidam Iuuenalem dixiſſe uolunt: Natus in herculeo fabius lare. PAV.
¶Quo ruitis: quo uos ipſos ꝑditū itis. ¶Domus gene- MAR.
roſa: nobilis aūt generoſa familia. ¶Male creditis: male perditis. ¶Hoſti: hoſtium īſidiis. O nobilitas ſimplex: pura ſine aſtutia. ¶Caue tela pfida: pfidoꝝ hoīum: qui īſidiis pugnāt. ¶Fraude: loqˀ ex ſn̄ia nō pt exupari uirtus armis. aut uiribus: ſed fraudib⁹: & i paradoxis Cicero quāti ē æſtimanda uirt⁹ q̄ nec eripi: nec ſurripi cuiquā pōt. nec Oia pꝫ-
tēpeſtatū: nec tpoꝝ ꝑturbatione mutari: & reliqua: & in ter uir-
rhetoricis i exēplis. Sola uirtus in ſua ptāte ē oia pter eā tutē ſūe
ſubiectæ ſūt fortunæ dn̄atiōi: ſed q̄ nō uirib⁹ perit. ¶Pe- ſubiecta
rit uirtus fraude: hoc ē dolo: & i æne. dolus an uirtus quis fortūæ
ī hoſte reqrat: repħēdendū tn̄ eſt dolis ſupare: aperit nunc ipſos dolos ipſas īſidias. ¶Hoſtes undiq; ex oī pte. ¶Proſiliūt: porro aut lōge ſaliūt ſaltāt. ¶In aptos cāpos: circū uallē oēm īſidias ſtruxerāt magno ab etruſcis oīb⁹ acceſſito pſidio. ¶Et tenēt oē latus. uallis ſcilicet nā undiq; circūuenerāt. ¶Quid fa. excuſatio ē fabioꝝ qa pauci a tot etruſcoꝝ militib⁹ circūuēti ¶Quid faciāt: qd uellent aut poſſent facere. ¶Pauci: fabii. ¶Fortes ēt cū fortes ſint qd̄ tn̄ facere pn̄t. ¶Cōtra tot milia: & etruſcoꝝ. ſ. q. d. nihil. ¶Quidue: uel qd. ¶Hn̄t qd reſtet i miſo tpe: i tpe miſeriæ pp cedē futurā & extranco hoc ē qd hn̄t: qd i eo tpe cōſulere potuiſſent. ¶Aut qd hn̄t qd reſtet: qd ſupſit nihil hn̄t qa euadere nō pn̄t: undiq; enim ab hoſte præmunť. ¶Sicut aper. Cōparatio fabiorum ad aprū q a canibus uexatus: & undiq; obſeſſus. & ſi moritur⁹ eſt: canes tn̄ ipſos dētibus lacerat: ſic fabii trucidati trucidabant hoſtes. ¶Sicut aper: græce αωρος aper dr̄. alii ab αφρος qd eſt ſpuma: qa ſpumā ori emittit dictū putāt alii aper quaſi aſper: qa hirſutus ſetis. ¶Sicut aper fulmineus: fulmineus qd ad dētium. ¶Actus uexat⁹. ¶Lōge ſiluis: p ſiluas. ¶Latratibus: canū. ſ. ¶Diſſipat: diſiicit. ¶Ore: rictu & dētib⁹. ¶Canes eeleres: ueloces. ¶Tn̄ mox: ſubſequēter. ¶Ipſe: ap. ¶Perit: qa & ipſe opprimiť. ¶Sic: fabii. ſ. ¶Nō moriunť inulti: ſine ultione qa ēt & ipſi diſſipāt hoſtes. ¶Et dant: hoſtib⁹. ¶Et ferūt: ſuſtinent patiunť: accipiūt ab hoſtib⁹. ¶Vulnera alterna manu: qſi p uices qa ipſi hoſtes: & hoſtes ipſos uulnerabant. ¶Vna dies: Hac repetitione Paton mouet. una enim die fabii oēs in bellum pfecti ſūt: & i una Dies a-
die oēs cæſi ſunt. Romani. ut Dionyſius inqt diē illam qua is canis fuit nigram & Infauſtam ponūt: neq; tra in
feriunt qcquid incipiunt fortunam illius diei abominantes. ¶Vna dies quæ fuit iduū feb. Miſerat oēs fa- morte
bios ad bellum. ſ. ueiens. ¶Vna dies perdidit miſſos ad bellum: qa in die cæſi ſunt. unde & Liuius inquit fabiorū
fabii cæſi ad unū oēs pſidiūq; expugnatū. cce. ui piſſe fatis cōuēit unū ꝓpe puberē ætate relictū ſtirpē gēti fabiæ: dubiiſq; reb⁹ po. ro. ſæpe domi belliq; maximū futurū auxiliū: & ideo ſequiť ut tn̄ herculæ. ¶Vt tn̄: Erat fabii. ut diximꝰ Paulo ſupius e ſanguine Herculeo nā rediēs ex hiſpania Hercules ut ſupioř libro diximus: & ubi poſtea Roma cōdita fuit hoſpitareť. cū Arcadica puella cōcubuit: e qua natus eſt fabi⁹. a quo principiū & originē ſumpſit familia fabiorū ipſa ēt puella cū reſcireť ab Hercule cognita cuſtos cū potitiis & pinariis Herculei tēpli facta eſt: puiſum ē ergo a diis ea clade: ut aliqs ex Herculea domo ſupeſſet. ¶Tn̄ credibile eſt: credi pōt. ¶Ipſos deos cōſuluiſſe: puidiſſe ut ſupeſſent ſupſtarent ſuperuiuerēt.
¶Semia Herculeæ gentis fabiæ familiæ: q̄ ab Hercule traxit originē. ¶Nā pu. Diony. lōga diſputatiōe Quīt⁹
ꝓbare conať uериſimile nō eſſe unū tn̄ ex oī fabia gēte ſupfuiſſe nec oēs pter unū tn̄ fabios cæſos fuiſſe. fabius.
nā & q apti i bellū pfecti ſunt ſine cōiugib⁹ & liberis oēs eſſe nō poterant: credēdū ē ergo: & alios ſupfuiſ- Rutilia.
ſe. ¶Sed de uno dr: qa hic cæteris uirtute clarior euaſit: & ideo ab eo iſtauratā eē familiā fabioꝝ putarēt nus pri
& fuit auus illi⁹ Quinti fabii Rutiliani q prim⁹ maximus in ea familia appellar⁹ eſt: cuius Pli. meminit de mus ma
uiris illuſtribus & Liuius ut Plu. & Diony. & Valeri⁹ a quo deſcendit poſtea Quintus fabius: q Hānibalē ximus ē
tarditate & cōſilio frenauit cōſuluere ergo in hoc dii. ¶Nam puer impubes: qui nōdum ad puberem ætatem appella
peruenerat. Puberes enim dn̄r: qui iam gignere poſſunt. ¶Et nō utilis adhuc annis: ætate: quia puer. tus

ANT. FAN.

¶ VNVS de familia gēte relictꝰ erat. Hic ƀ ipuberē ætatē domi relictꝰ fuerat ut diximus: quis e tāta fāilia unū tm̄ ſupſuiſſe uix credibile uideaẜ. ¶ Silicet ut poſſes oli ut maxīe naſci: Olim ƀ futuri tpis hēt ſigñatione. & ē apoſtrophe ad. Q. Fab. maximū q̄ mora fregit Hānibalē. ut unꝰ hō nobis cūctādo reſtituit rē Vir. Tu maxius ille es unꝰ q̄ nobis cūctādo reſtitues rē. Sylliꝰ: I ercētū domꝰ ƀ fabios armauitꝰ i hoſtē Limine ꝓgreſſos uno pulcherrima quoq; cūctādo fabiꝰ ſupauit facta Hūc a ueruca quā i labiis hūit ueruco ſū a more clemētia ouiculū dcm̄ accepimꝰ quis ſint q̄ aliā afferāt rōnē. Eūdē obtrectatores cūctactorē dixerūt cui tñ̄ Senatꝰ Po. Ro. iure coronam gramineam dedit quod urbē Ro. obſidione hoſtiū liberaſſet. ¶ Continuata loco tria ſidera: Tres angues i cœlo ſūt ut ait Ser. Vnꝰ q̄ ē i ſeptētriōe. Aliꝰ ſpētarii q̄ a græcis ὀφιοχος dr̄. Tertiꝰ auſtralis i quo ſūt coruꝰ & crater q̄ ut autor ait ƀ loco xvi. calē. Martias oritur ueſperi. Cæteꝝ columella cratera tm̄ oriri ſcribit ƀ tpe & Iginꝰ autor ē eūdē anguē quem hydrā dñt triū ſignoꝝ zodiaci hoc eſt Cancri Leonis & Virgīs lōgitudinē occupare cū q̄bus oriẜ. nā ex ortu Aquarii & piſciū i occaſū ferẜ ut occidit obliq̄ cū ſurgit Aquariꝰ urna Et nitidi piſces p̄imū tenuiſtis olympū. Hæc lydra cū coruo & cratere. xli. ſtellis cōſtare dr̄ cuiꝰ ſitum q̄ a nobis omittiẜ cōſulētibꝰ ut diximꝰ breuitati apud Iginum lector iueniet. Hic ortꝰ de quo nūc agimꝰ & ueſptinus & chronicus appellaẜ q̄ ſit i ipſo ſolis occaſu ſiue ipſiꝰ noctis initio. ¶ I mea dixit auis: Corui cū futura p̄dicere putenẜ Apollinis numini dicati ſunt. Oui. alibi. Sed ales ſenſit. adulteriū plæbeiꝰ. Eorum peſſima ſignificatio eſt ut inquit Ply. conglutiūt uoce uelut ſtrangulati: q̄ ut idē ſcribit cum medie hoſpites occiſi ſunt oēs e Peloponneſo & Attica regione uolauerūt. Cur aūt i Apollinis tutela ſint ſc̄m fabulam Lactātius grāmaticus docet. ubi iterp̄tatur illud Statii in. iii. thebaidos. Nū comes obſcurus tripodum inauratum cratera. Particula in auget hoc loco ut ſi dixeris impotens regno. Dicitur crater a cirnao idest miſceo.

Vnus de fabia gente relictus erat:
Scilicet ut poſſes olim tu maxime naſci
Cui res cunctando reſtituenda foret:
¶ Cōtinuata loco tria ſidera coruꝰ & anguis
Et mediꝰ crater iter utrūq; iacet: ¶ quis
Idibus illa latent oriunẜ nocte ſequēti
Quæ tibi cur tria ſint tā ſociata canā:
Forte ioui phœbus feſtū ſolēne parabat
Non faciet lōgas fabula noſtra moras:
I mea dixia auis ne quid pia ſacra moreẜ
Et tenuem uiuis fontibus affer aquam:
Coruꝰ iauratū pedibꝰ cratera recuruis
Tollit & aerium perulolat altus iter:
Stabat adhuc duris ficꝰ dēſiſſima pomis
Tentat eam roſtro non erat apta legi:

PAV. MAR.

¶ VNVS ſolus erat relictꝰ de gēte fabia: occiderāt. n. cæteri: & unꝰ ſolus ſupſuit. Scilicet ut. Ab hoc igiẜ q̄ tñ̄ ex ea cæde ſupſuit ꝓgenitꝰ ē. Q. Fabiꝰ: q̄ Hānibalē tarditate frēauit Scilicet ut poſſes tu olī futurꝰ ¶ Tu maxie: tu Q uīte fabi maxīe: & ſupius diximꝰ: Illā domꝰ meritis maxima dicta fuit. Cui foret: i futurū eēt. Reſtituēda res: romana. ſ. Cūctādo: retardādo: nā retardatiōe pugnæ frēabat Hānibalis ipetū & ennius de hoc unꝰ hō nobis cūctādo reſtituit rē: & Virg. Vnus q̄ nobis cūctādo reſtitues rē. Cōtinua nocte poſt idus ſebr. hoc ē. xvi. calē. mar. coruus: Anguis. & crater oriunẜ: q̄ cur cœlo ſint locati eādē fere cām: q̄ poeta Hig. refert coruus tutela Apollinis uſus eo ſacrificāte: miſſus aquā purā petitū uidit ficuū arbores i maturaſq;: expectās ut matureſceret i arbore cōſedit: Poſt maturitatē pluribꝰ cōeſis: expectās Apollo coruū cū cratere uolātē uidit coactus tñ̄ ē mora corui alia aq̄ uti ꝓ quo amiſſo hac eū ignomīa affecit: ut donec ficus maturierit bibere nō poſſet: ita q̄ illis diebꝰ guttur hēat ꝓfuſū: q̄ cū uellet ſitū corui ſignificare iter ſidera collocauit crateta: & ſuppoſuit hydrā q̄ coruū ſitiētē moraret ipſa uero hydra triū ſignoꝝ lōgitudinē occupās cācri: leonis: uirgīs iter eqnoctialē: & hyemalē circulū collocaẜ. oriūẜ hæc hydra: coruꝰ: crater ſole occidēte i extrema pte Aq̄rii. uerū ut Ply. oſidit. Italiæ milus oriẜ. xii. cal. mar. ¶ Tria ergo ſidera: tres cōſtellatiōes. Cōtinuata ſt̄. ſ. ¶ Loco: i eode loco: & ob id cōtinuata: q̄a occupāt ſpaciū cācri leōis: & uirg. aut cōtinuata q̄a ſūt ſociata ſt̄. ¶ Coruꝰ. & anguis: hydra. Et crater mediꝰ latet iter utrūq;: iter coruū & anguē: latet dixit q̄a ē obſcurioꝝ ſtellaꝝ. ¶ Crater: genꝰ ē poculi & græce κρατηρ p̄ n ίδ hī illd e lōgū apd nros. ¶ Ila: ſidera. ſ. coruꝰ: anguis: crater. ¶ Latet idibꝰ: q̄a tūc nō oriūẜ coſmice hoc ē q̄n ſol occidit ſed. ¶ Oriunẜ: oriri icipiūt. ¶ Nocte ſeq̄nti: nocte poſt idus. Q uæ: ſidera. Tria canā tibi cur ſint tā ſociata: ita iūcta & cōtinuata. ¶ Forte. nūc ipſā fabellā explicat. nec i ea uelle lōgius imorari pollicetẜ. erat phœbꝰ ioui ſacrificaturus pro ſacrificii uſu coruū iuſſit aquā e uiuis fontibꝰ afferre. ¶ Forte calu. ¶ Phœbꝰ parabat ſacrā ſolēne q̄ſi ſolēne ſacrificiū. ¶ Ioui: in honorē Iouis. illud ſolēne dr̄ q̄ ſemel ſolū i āno fit: & ſi interdū cōfundiẜ. ¶ Fabula nr̄a nō faciet lōgas moras: q̄a i recēſenda fabula diutiꝰ nō imorabor. hēmꝰ fabulā. Argumētū & hiſtoriā: q̄ ſic Cicero diffiniuit. fabula eſt: q̄ neq; res ueras nec ueriſiles cōtinet: ut hæc. q̄ tragœdiis tradita ſūt. ¶ Argumētū ē ficta res: q̄ tñ̄ fieri potuit: uel ut argumēta comœdiarū. Hiſtoria ē res geſta: Sed ab ætatis nr̄æ memoria remota. ¶ Sacrificaturꝰ: phœbꝰ. ¶ Dixit auia mea: o corue: coruꝰ. n. ē ſub Apollinis tutela: q̄ prius albus erat. At niger fcūs ē reuelato adulterio coronidis puellæ a phœbo amatæ: de qua natꝰ ē æſculapiꝰ: ut i. ii. meta. Luade: & neq̄d ne aliq̄d. ¶ Moreẜ: detieat i mora. ¶ Pia ſacra: religioſa ſacrificia: uel pia: q̄a filii ad patrē. Et affer aquā tenuē: purā: & liq̄dā. E uiuis fōtibus: e ſcaturiētī fōte. ¶ Coruꝰ: Obtēpaturꝰ phœbo coruꝰ accepit craterē deauratū: & uocale occepit. ¶ Coruus gr. κόραξ dr̄. ¶ Tollit: ꝓ attollit. Cratera i auratū deauratū nō. n. erat aureū: ſed deauratū. aureū ē ex toto auratū ex pte iaurata āt erāt pocula: q̄bꝰ ſacrificabaẜ. ¶ Pedibus recuruis: q̄ſi unguibus reflexis. ¶ Et altꝰ: ſublimis. ¶ Peruolat aerium iter: q̄ſi uolat p aerē. Iter. n. ab eundo dr̄ & eſt trāſlatio ab icēſſu pedū. ¶ Stabat ficus

Margin notes (left):

Verucoſus fabius Fabius ouicula:

Tres angues in cœlo Coruus anguis & crater oriūtur xvi. cal. Martias

Chronicus ortꝰ eſt

Cur corui ſunt in apollinis tutela Crater

De fabula corui cum cratere

Quare coruus abiectꝰ etiam a phœbo

arbor ipſa. ¶ Stabat: ꝓminebat: nã ſtare ꝓmiere ẽ iterdũ. ¶ Dēſiſſima pomis q̃ſi hñs poma ſpiſſa. Adhuc du. imaturis: & iõ dura erãt ipa poma. ¶ Coru⁹ tẽ. eã: ei⁹ põa eã ficũ. ¶ Nõ erat apta le. ad colligẽdũ: ꝗa imatura. ¶ Pellect⁹: auiditate ficos edẽdi: imẽor: fact⁹ ẽ iuſſoꝝ phœbi: expectauitq̄ dõec fici matureſcetẽt.

Immemor impũ ſediſſe ſub arbore ferẽ
Dũ fierent tarda dulcia poma mora:
Iãq̄ ſaẽ nigris lõgũ rapit unguib⁹ hydꝝ
Ad dominũ rediit: fictaq̄ uerba refert:
Hic mihi cã moræ uiuaꝝ obſeſſor aq̃rũ
Hic tenuit fontes officiumq̄ meum:
Addis ait culpæ mẽdatia phœb⁹ & aude
Fatidicum uerbis fallere uelle deum:
At tibi dum lactens hærebit i arbore fic⁹
De nullo gelidæ fonte bibantur aquæ:
Dixit: & antiq monumenta pennia facti
Anguis auis crater: ſidera iũcta micant
¶ Tertia poſt id⁹ nudos aurora lupcos:

¶ Immemor impii. Oblit⁹ ꝙ Apollo impaſſet ut aquam afferret. ¶ Lõgũ rapit unguib⁹ hydrũ Bñ hydrũ cum meminerit aq̃rũ: a ꝗb⁹ hydrus nomen accæpit. ¶ Dũ lactẽs herebit in arbore ficus: Egreſcunt Corui autore Ply. ſexagenis dieb⁹ ſiti maxĩe anteq̃ fici coquanẽ autũno. Cũ his & anſeres ut idẽ ſcribit ab æſtate in autũnũ morbo conflictari dñr Nõ placet & ficũ ꝓ morbo ut Priſcianus docet flecti ſm q̃rtam declinationẽ & qd id nõ memini me legiſſe & ꝙ a fico ficoſus deducit: ut ficoſa eſt uxor ficoſus & ipſe maritus. non ficuoſus a ficu ut ab actu actuoſus a fructu fructuoſus a quæſtu q̃ſtuoſus. ¶ Tertia poſt idus nudos aurora lupcos Aſpicit. xv. calẽdas Martias in honorẽ panos lupcalia celebranẽ q̃ multi ſcriptores tradiderũt antiq̄s tpib⁹ fuiſſe paſtorũ ſimilia lyceis arcadũ. Videẽ ãt iſtituta expiatiõis gr̃a ut ingt Plu. in Romulo cũ celebrẽtur hoc meſe quẽ expiatiuũ iterꝑtanẽ & eorũ diẽ conſtet februatã ueteres appellaſſe in q̃ nudi iuuenes lyceũ Pana uenerãtes ꝑ luſum ac laſciuiã currebãt: ꝗbus mulieres palmas caprinarũ ꝑelliũ ſcuticis cædendas ꝓbebant pſuaſum hñtes ea uerbera ꝓgnãtib⁹ pariẽdi ſterilibus ãt cõcipiẽdi facultatẽ afferre. Vñ illd ẽ Iuue. Nec ꝓdeſt agili palmas ꝓbere lupco. Lupcalioꝝ originẽ nõnulli Romulo ac Rẽo tribuũt q ut V. Ma ſcribit ſolẽnitatis hui⁹ morẽ tũc ichoatũ cũ laticia exltãtes qd eis au⁹ Nũitor rex albanoꝝ eo loco ubi educati fuerãt urbẽ cõdere pmiſerat: facto ſacrificio cæſiſq̄ capris epuloꝝ hilaritate & uino largiore ꝓuecti diuiſa paſtorali turba icincti pellib⁹ imolataꝝ hoſtiaꝝ obuios iocãtes petiere Scripſit & idẽ fere Bucas qdẽ quẽ fabulari Plut. exiſtiat. Ait. n. iterẽpto Amulio Rõulũ ad eũ locũ cũ lætitia cucurriſſe i quo iſantib⁹ lupa mãmã ſũmiſerat mẽoriaq̄ illi⁹ curſ⁹ lupcalioꝝ celebritate referri: Sed uulgarior fama tenet Euãdꝝ h ſolẽne ex arcadia i italiã attuliſſe qd Plu. Liui. & plerīq̄ alii ſcribũt: cui Faunus (teſte iuſtio) & agros & mõtẽ quẽ ille poſtea palatinũ appellauit bẽigne dr̃ aſſignaſſe i cui⁹ radicib⁹ tẽplũ Lyceo quẽ græci Pana Ro. lupcũ appellãt ꝯſtituit cui⁹ dei ſimlachꝝ nudũ capria pelle amictũ erat: quo hitu romæ (ut idẽ autor ait) lupcali ſic currebaẽ. In his moris fuit ut capræ iugularẽt ſiſterenẽq̄ ibi duo adoleſcẽtes quoꝝ frõtes Alii cultro ſanguĩe pfuſo tigerẽt: Alii ſtati lanã lacte madẽtẽ abſtergerent ea lege ut abſterſos adoleſcẽtes ridere oporteret q deĩde iciſis i corrigias capraꝝ pellib⁹ diſcurrẽtes obuios uerberabãt: q̄ꝝ tēꝝ cãs q̄cũq̄ afferri pñt Plu. docet i Rõulo: ꝓpriũ ac ſuũ ꝓterea ei⁹ celebritatis fuit ut lupci canẽ imolarẽt ul' expiatõis gr̃a ꝙ Græ. ad expiãdũ cães adhibeẽ ſoliti ſũt: ul' ad lupæ gr̃am q̃ Rõulũ ac Remũ nutriſſe dr̃: cui ñ imerito iugulabaẽ aial lupis inimicũ: ul' ꝗa Pani ſacrificiũ fit cui pp greges aĩc⁹ ẽ canis. Ab ea lupa nõnulli lupcalib⁹ nom̃ iditũ uolũt. Vñ lupci ide curſũ icipiebãt ubi Rõulũ expoſitũ ferũt iueniunẽ tñ ut ait Q uiti. q lupcalia tres ptes oronis eẽ ꝯtẽdãt q̃ſi lueẽ p caprũ: q̃ alii tñ noiata exiſtiant ꝙ iuocatõe panos lupi a ſtabulis arcerenẽ: quẽ deũ ide lyceũ dcm̃ arbitranẽ lycos. n. græce dr̃ lup⁹ q̄uis ſcripſerit Varro ut diu⁹ Auguſtin⁹ r̃fert Arcades quoſdã i lupos fuiſſe cõuerſos: quoꝝ q hũanas carnes ñ deguſtauerãt decio ãno i priſtinũ ſtatũ reuerſi ſunt e ꝗbus idẽ Varro uni⁹ nomẽ expſſit q deguſtato ſacrificio qd deo ſuo lyceo Arcades faciebant dr̃ mutat⁹ in lupũ & poſt nouẽ annos figuræ ꝓprie reſtitut⁹. Vñ Panẽ Lyceũ dictũ idẽ autor exiſtiat: cui placet quoq̄ lupcalia dicta eẽ ꝙ i lupcali lupci ſacra facerẽt. Eſt. n. lupcal teſte Seruio ſpelũca ſub mõte palatino i q̃ d capro luebaẽ. i. ſacrificabaẽ uñ & lupcal dictũ nõnulli putãt. alii ꝙ lupa illic Remũ Romulũq̄ nutrierit alii locũ eẽ lyceo. i. Pani ſacratũ uolũt cui ẽt mõs Lyceus in Arcadia cõſecrat⁹ eſt in quo Lycæi iouis tẽplũ fuit teſtibus Plinio & Strabõe. Lupcale ſacrũ Auguſt⁹ paulati abolitũ reſtituit ſuſcepto põtificatu maxio ut ait Suetonius uetuitq̄ lupcalib⁹ currere imberbes: Hæ feræ publicæ ac ſtatiue ſũt teſte Macro. ut agonalia carmẽtaliaq̄: Sane Mẽdeſii i ægypto Pana colũt ore hircino & crurib⁹ ut Herodot⁹ ſcribit quẽ deũ e Veſta & Cœlo natũ Euemerus tradit quod nõ placet: eius uxor Aege fuit ex q̃ iuppiter diciẽ filium ſuſcepiſſe pet qd æges & panos filius putareẽ ægipan appellatus eſt. ¶ Immẽor ipii: illi⁹. ſ. ꝙ phœb⁹ ipauerat hoc. ſ. ut aquã ferret. ¶ Ferẽ dr̃. ¶ Sediſſe ſub arbo⁹: dũ dõec ul' uſq̄ quo. ¶ Poma fierẽt dulcia: matura. Tarda mora: lõga expectatiõe. & hic natũ ẽ ꝓuerbiũ de his q tardi⁹ reuertũẽ miſſim⁹ coruũ. ¶ Iãq̄ ſatur: poſtea q̃ maturuere fic⁹ ad ſaturitatẽ de his comedit coru⁹ reditq̄ ad phœbũ ferẽs hydrũ: quẽ tãtæ recordatõis cãm fuiſſe arguit. Nã & fõtes obſuabat: & offm̃ eius obediebat. Iãq̄ coru⁹ ipc. ¶ Sa⁹: comeſis ficub⁹. ¶ Rapit lõgũ hydrũ: lõgũ anguẽ. ¶ Nigris unguib⁹: hydꝝ dicim⁹ ſpẽtẽ q i aq̄s degit. ¶ Redit ad dñm: ad phœbũ. Et refert ficta uerba: falſa: & cõpoſita uerba. ¶ Hic ãguis. ſ. ¶ Obſeſſos aq̄ꝝ uiuaꝝ q̃ſi uiui fõtis: ut pauloañ uiuis fõtib⁹. ¶ Fuit mihi cã more: retardatiõis. ¶ Hic ãguis. ¶ Tẽuit fõtes: occupauit aq̄s. ¶ Et offm̃ meũ: qd ex meo offõ fieri debebat: hic impediuit. offm̃ ẽ cõgruus uniuſcuiuſq̄ actus. Addis: excuſauerat ſe coru⁹ hoc mẽdatio: qd cognitũ eſt a phœbo: nã nihil eũ latere poterat: q nõmõ ꝓſentia uidebat: ſed futura oĩa præſciebat. iõ i coruũ iuehiẽ. ¶ Ait dixit:

ANT. FAN.
Ficũ ꝓ morbo poſitã
Lupcalia. xi. calẽ. mar.
Lupercaliorũ origo
Pana & lupercalia ſunt idem
Lycos
Lupcal
PAV. MAR.

Verba phœbi ad coruum

Phœb⁹tu ad.cul.crimini & noxæ tuæ. Mendacia:q.d.ñ ſatis.ſ.te deligiſſe niſi ēt mēdatio te excuſes. Et Audes:ħ ad corui temeritatē. Audes uelle fal.decipe. Verbis fictis.& falſis. Fatidicū deū: fata pdicētē & eſt argumētū a maiori:q futura pdicit:nō abs te pt dcipi de pñt:cū oia uideat. Hac phœb⁹ coruū ignominia affecit ut dū eēnt i arbore fic⁹ hře guttur prouiſum:quo aquā non ebiberet. At aquæ gelidæ bibenē tibi a te. De nullo fonte:de nulla aq̃ꝝ ſcaturigine. Dū ficus lactēs:hñs lacteū ſuccū: & tūc eſt imatura. Hærebit:pēdebit. In Arbore.in ficu. Dixit & an.phæbus i ppetuā rei mēoriā anguem:coruum cratera cœlo figurauit. Dixit:phœbus ſcilicet ſuperiora uerba. Et Anguis auis: coru⁹. Crater:poculū p appoſitionē. Sidera iūcta:ſociata & cōtinuata. Micāt:ſplendēt. Monumēta perē nia:q̃ſi in ppetuā memoriā. Facti antiqui:huius antiquæ rei. Monumēta:monumētū:ut ueteres iuriſ cōſulti diffiniunt eſt ꝙ gr̃a ſeruādæ memoriæ exiſtit:& alias monumētū generalis res ſ.in poſterū memo riæ cā prodita:quæ ſi corpus uel reliquiæ iferunē Si uero nil uerū iñferaē erit monumētum memoriæ cā factū qd græci appellant eſt eni μνημειον monumentum & memoriale μνημονευω memoriam facio: μνημη & μνημοσυνη mēoria μνημων memor.

Euādrū pāi deo tēplū di caſſe ex euſtachi o & trogo

Tertia.xv.calē.mar.fiūt i honorē fauni lupcalia:q̃ q̃uis a Romulo ſint:q dicāt iſtituta fuiſſe:dt iferi⁹ ſuo loco dicem⁹.tñ in latio ab euādro originē hūere:nā q ſub eo erāt:arcades ſcolæ:ubi palatinū cōdidere firmati admonēte eos carmēti:ut Dio.iqt: lyceo pāi tē plū cōſtruxere.ē.n.ap̄ arcades pan uetuſtiſſim⁹:plurimūq; i honore hitus:hæc ille.& Liui.iqt:ferūt euādꝝ ſolēne allatū ex arcadia iſtituiſſe:ut nudi iuuenes lyceū pana uenerātes:p luxū atq; laſciuiā currerēt:quem ro.deide uocauerē Inuū:& reliq̃. Teſtis ē ēt Euſtathius Euādrū pani tēplū dedicaſſe: & Trogus dixit Euā drū ſub pallātio tēplū:lyceo quē græci pana:ro.lupcū uocāt cōſtituiſſe. Pana:Faunū:Inuū eūdē ēt ꝯſtat.de quo plura ſupiore libro dixim⁹. Sed q̃ ſuparāt hoc in loco explicantur. Arcadeos ſiluaꝝ dñm eū appellāt: hēt cornua:barbāq; plixā caprinos pedes:uirgā & fiſtulā gerēs:cui⁹ amor & delitiæ echo credit null⁹oſcu lis obnoxia. At ſub ac figurā Macro.ſolē itelligi debere diſputauit Probas uero ſub hui⁹ noie iouē:hoc eſt mūdū ipm coli diſſeruit pcipue cū Pan apd̄ græcos omen ſignificat:q̃ſi uniuerſam naturā cōphēdēs. Sed honorat⁹Inuū Pana eē dixit:ab ineūdo paſſim cū aīalib⁹. Nec deſt q dicat Faunū primū fuiſſe:q ſilueſtris hoīes i ciuicos cult⁹ deduxerit.tēpla fecerit q̃ ab eo ſana appellari Prob⁹ iqt. Sed ſi de ipſo pāe itelligim⁹. nō aſſerit.nā q ſilueſtris eſt i ciuicos cultus alios deducere nō potuit Sed hoc ut ſuperius dixim⁹: Saturno & Iano aſcribiē. In panis ergo honorē hac die cōſtituta ſunt lycea ludicra:q̃ a nr̃is lupcalia dicta ſt. fiebāt aūt a nudis lupcis:tecti tñ erāt ut teſtis ē ipſe Trogus.caprina pelle.nā quo habitu ſimulachrū ipſius dei figurabaē:eo hitu ſua ſacra fiebāt Sed uariæ de hoc cauſæ referūtur:quas inferi⁹ explicabimus:inqt ergo. Tertia aurora:hoc eſt tertia dies. Poſt idus:& erit.xv.die menſis februarii:hoc eſt.xv.calen.martias

ANT. FAN.

Faunus inuus Pan

FAuni ſacra bicornis erunt: Faunus a fando nomen accæpit ut ſupra diximus:uñ ab Horatio dr̃ uirorum mer curialium cuſtos q̃m a Mercurio ſermo manauit. Idem & inuus dr̃ & Pan.hoc eſt totius nature deus ut Panos uoca bulum oñdit . dicitur habere cornua in radiorum ſolis & cornuum lunæ ſimilitudinem. Eſt enim Pan uniuerſæ ſub ſtantiæ materia is dñator. Quare Arcades eum appella bant τον της ὕλης κυριον habetq; barbam prolixam uirgam fiſtulam & caprinos pedes quarum rerum ſignifi cationem Macrobius tradit.

Pholoe

Pholoe: Mons Arcadiæ ubi preter cyllenem ut diximus autore Strabone inſignio res montes ſunt Pholoe Lycæus Menalus ac Parthenus.

Aſpicit & fauni ſacra bicornis erunt:
Dicite pierides ſacrorum quæ ſit origo
Attigerit latias unde petita domos;
Pana deū ueterēs pecudiis coluiſſe ferūē
Arcades arcadiis plurimus ille iugis:
Teſtis erat pholoe teſtes ſtymphalides
Quiq; citis ladon i mare currit aq̃s:(un
Cinctaq; pinetis nēoris iuga nonacrini:

Stymphalus mons ſtymphalis lacus Ladon Nonacra

Teſtes ſtymphalidas unde: Eſt in arcadia mons ſtym phal⁹ & lac⁹ Stymphalis a quo aues Stymphalidas dictas & ab hercule ſagittis ac tympāis fugatas poetæ finxerūt:q̃uis Lactāti⁹ grāmaticus ſcribat occiſas eas ab Hercule nō ſagittis ſed æreis ſonitu: Alii ſublatas dicūt & tinnitu tabulæ æreæ & ſagittis cū i hūc locū cōueniſſet.& toti⁹ regiōis fruct⁹ popularenē. E ſtym phalide lacu Eraſin⁹ fluui⁹ erūpit ut autor ē Str.cui⁹ ripis Stymphalū oppidū oli icūbebat. qd abeſt a lacu ſtadiis.l. Quiq; &c.Ladon fluui⁹ eiuſdē regiōis ē:ut Arcades hūc ladonq; rapax & mēal⁹ iges rite co lūt. Huic & Eraſino cōtrariū q̃dā euenit:Ladonis.n.flucta occluſo quōdā fonte detēta ſunt eraſinus uero exitū aliq̃n nō hūit. Nemoris iuga nonacrini: Nonacria teſte Lactātio grāmatico nomen eſt loci uel agri arcadiæ.nā qd q̃dā Nonacriam dici uolunt Arcadiā a nouē mōtiū ſūmitatib⁹ nō placet. Eius mon nona cris ē autore Plinio.

PAV. MAR.

Aſpicit nudos luper.fauni ſacerdotes:q lupercali ſacra faciebāt in lupcali:ut Var.inqt:Locū.n.ubi ſacra hæc fiebāt:a romāis lupcal a græcis lyceū:qd idē fere ſonat.nā & lycos lupus eſt:licet poſſet hoc deduci a lyceo arcadiæ mōte: Sed de lupcali iferi⁹ diſſerem⁹. Et Erūt ſacra:ſacrificia & feſta.fauni bicornis:nā cū cornibus figuraē. Dicite o pierides.in referēda hoꝝ ſacroꝝ origine:muſa rū iplorat numina. Dicite o pierides.pierides poſt Pieri filias deuictas.quaꝝ cōcertatio in meta.referē cognominatas fuiſſe muſas multi aſſerūt. Pōpeius tñ a pierio mōte pierides dictas muſas dixit. Dicite quæ ſit origo ſacroꝝ lupcaliū.ſ. Et Vnde:a quo loco. Petit attigerit domos latias:duo petit unde

Archades antiq̃ſſimos fuiſſe

hūerint initiū:& unde i italiā uenerint. Pana:exponit nūc pana fuiſſe uetuſtiſſimū Arcadiæ numē:pſi demq; pecoꝝ:quod loca ipſa arcadica teſtanē:quæ ille frequentabat:& in quibus colebaē. Arcades ue teres:uetuſtiſſima.n.gens eſt arcadica::ut ſuperiore libro dixius dicti ꝙ ſunt:ut alii ab arcade Caliſtus:ut Euſtathius Themiſthus ex Ioue filio. Ferunē:dicunē. Coluiſſe pana:p panē deū pecoris:deū armē

ti:hoc ē qđ Honoratus inqt ꝙ ea paſſim cū aialib⁹. ¶ Ille pan.ſ. ¶ Erat plurimus:qa pluris & magni nu
mis:& religiōis.In Iugis arcadiis:ī mōtib⁹ arcadiæ. Nā mōs ī tria diuidiť:radices:latera & iuga Mōtes i ar
cadia:q a Ply.referūť:pholoe cū oppido.Itē Cyllene:lycēs ī quo lycei iouis delubrū Menal⁹: Arthemiſi⁹: Lycei
Partheni⁹:Lāphe⁹Nonacris.Eſt ēt & Erymāth⁹:ī his ergo mōtib⁹ celebris erat pāis religio:Erit teſtis:qđ iouis tē
ſ.ī arcadia colereť. ¶ Pan pholoe.pholoe ut Stra.iqt:mōs eſt arcadiæ olympiæ ꝓxia imines.Teſtes erunt plum
uñ ſtymphalides:ē.n.lac⁹ ſtymphalius ī archadia.& ī ei⁹ ripis erat.Stymphalū oppidū:ſed eruptiōe fcā ip
ſi⁹ lac⁹:& deſiccatiōe.a lacu abeſt Stymphalia urbs:ut teſtať Strabo:ſuo tpe qnqginta ſtadiis & teſtis erit
¶ Ladon:q currit ī mare citis:hoc eſt cōmodis & rapidis aqs eſt.n.Ladon arcadiæ fluui⁹: q cū pri⁹ exitū
nō hēret:paludē faciebat.poſtea terremotu alueū iuēit.Et erūt teſtes. ¶ Iuga:ſūmitates mōtiū. ¶ Nōoris
nōacrini. Nonacrim eē arcadiæ mōtē dixim⁹.& Higin⁹ ubi multa de Caliſt⁹ fabula retulit: ait q̄ res ī nōa
cri mōte arcadiæ geſta đmōſtrat.Sed mlˀti dicūt a nouē eminētiorib⁹mōtib⁹Nōacriā dictā eē Arcadiā ut
Trinacriā Siciliā.Sed hic nōoria nōacrini ꝓ nōacri mōte nemoroſo dicit. ¶ Cīcta pinetis:qa plēa ſt₁ piu .ANT

Altaq; trœzene parraſieq; niues:
Pan erat armēti pan illic numē aǧrum:
Munus ob īcolumes ille ferebat oues:
Trāſtulit Euāder ſiluestria numīa ſecū
Hic ubi nūc urbs ē tūc loc⁹ urbis erat:
Iñ deū colīm⁹ deuectaq; ſacra pelaſgis
Flamē ad hæc priſco more dialis erat:
Cur igitur currāt & cur ſic curreř mos ē
Nuda ferant poſita corpa ueſte rogas:
Iſte deus uelox diſcurrere gaudet ī altis
Montibus & ſubitas concipit ille fugaſ

¶ Altaq; trœzene: Hæc ciuitas a Ply.quoq; Trœzene FAN.
dř li.iiii.nat.hiſt.a Strabōe ut a pleriſq; aliis trœzen illđ Trezœ
triū eſt hoc duaꝝ ſyllabarū nomē. Ouidi⁹ alibi Hic tecū ne
trezœna colā pittheia regna . Eſt aūt trœzē urbs prope
iſthmō:quam qdā diſtare a mari ſex milibus paſſuū tradi
derūt cū Strabo.xy.tm̄ ſtadiis ſcribat. Et hic dicta exiſti
mať a Trœzene pelopis filio qui cum fratre Pittheo ex
Piſea terra commigrans illic regnauit quo mortuo re
gnū obtinuit Pittheus idem geographus trœzena urbem trœgēa
fuiſſe īſignē dicit appellatāq; olim Poſidoniam qđ Poſi oli poſſi
doni.i.neptuno ſacra fuerit. Vñ ait Plu.in theſæo: Nep. doniam
tunū.n.trœzenii ſumma religiōe colūt & eius dei tutelæ dictam
eoꝝ ciuitas dicata ē cui & fructuū primitias deligūt & iſi
gnē ī numo tridētē īciſum habēt.Legimus & apud Oui
diū alibi:Hic raptam trœzen celeri uirtute recæpit. Ergo
qđ pauci aduerterūt in noīatiuo caſu & trœze & trœzen
dř & trœzene.Hanc urbem ſunt q Arcadiæ tribuūt ſunt
& q Atticæ qđ miramur.ē enim inter iſthmū & ſcylleum
teſtib⁹ Pōponio & Ply.quoꝝ ille trœzēios inqt eē illuſtres fide ſocietatis Atticæ hic uero eā urbē Acha
iæ tribuit:cui⁹ potui quē metū uocāt parua imīnet īſula ut autor ē Strabo q̄ Calauriā dicūt. ¶ Flamendia
lia:Sacerdos iouis.qđ iō dicit qa ī Lyceo mōte Arcadiæ Lycei iouis tēplū fuiſſe mēoriæ traditū ē:& ſūt q
pana iouē eē uoluerūt. ¶ Cur igiť currāt:Lupci nudi currebāt uelut nuditatē panos imitareň uel ut refer
rēt uetuſtiſſimoꝝ Arcadū morē uel ut teſtaretur tē quōdā a nudis ꝓſpere geſtā.nā cū ī honorē pāos lup
calioꝝ ſolēnitas celebrareť:Romāoꝝ pecora(ut iqt Ser.)ſubito a latronibus rapta ſūt illi ꝓiectis ueſtib⁹
pſecuti ſunt latrōes qbus oppſſis ac receptis cōſuetudo pmāſit ut nudi lupcalia celebrarēt.Scripſit & idē Luperc
fere.C.Acili⁹ teſte Plu.q ait ea pecora fuiſſe rōuli ac pactis Fauo uotis nudos ad pueſtigādū excurriſſe ne nudi
¶ ET Alta trozene trozon & trœzene idē ē urbs arcadiæ apđ ſinū her (ſudor eos īpediret ř tardaretq;
monicū cū ameno ſedēs & eminēti ī colle ī quo ſæpe fœliciori tpe ludebant carmia.Et niues praſiæ.pra
ſiā ſupius arcadiā dictā fuiſſe dixim⁹ & erat ēt praſia urbs. ¶ Sed hic praſiæ niues:q̄ſi niuoſi oēs arcadiæ
mōtes. ¶ Pan erat:In arcadia pan pecoꝝ & aǧꝝ de⁹ ſerat:& ꝓ ouiū īcolumitatē pani munera offerebāt. PAV.
¶ Pan erat illic:in arcadia numē. ¶ Armēti.de⁹pecorū:qa illoꝝ cuſtodiæ:& tutelæ ꝑerat.Nā ea tuebať. MAR.
¶ Erat pan illic numē aǧrū ēt & aǧrū de⁹. ¶ Ille:pā. ¶ Ferebat mun⁹.qa ſibi munera offerebanť. ¶ Ob
Oues īcolumes:q̄s ab oī morbo tuebať. ¶ Trāſtulit:iā retulit uñ ſacra hūerint originē hoc ab arcadib⁹
q in arcadia plurimū colebať.Nūc refert uñ in italiā uenerint:Illa inqt ex arcadia ī italiā in locis ubi cō
dita eſt roma:Euāder trāſuexit Euāder de hoc ſupius dixius. Trāſtulit ſecū numina ſilueſtria.q̄ſi panis ſa
cra q:dñs eſt ſiluaꝝ:ut dixius.Huc in italia. ¶ Vbi nūc eſt urbs:rōa.ſ. ¶ Tūc:euādro aduenīēte. ¶ Erat
locus urbis nōdū erat cōdita:ſed ibi condi debebat:q̄ eſſet futura orbis dña. ¶ Inde ab illa:tranſlatione Archa
euādri. ¶ Colim⁹ nos:ſcilicet latini. ¶ Deū pana.ſ. ¶ Et ſacra deuecta pelaſgi ſcilicet.trāſlata in latium dia dř
ab arcadibus.nā ut ſupi⁹ dixim⁹:Euſtathius arcadiā iqt aliqñ appellatā fuiſſe pelaſgiā:aliqñ lycaoniā:ali pelaſgia
qñ gigantida:aliquādo praſiā. ¶ Flamen dialis.hoc eſt iouis ſacerdos. ¶ Erat priſco more:ueteri cōſue ēt lycao
tudine. ¶ Ad Hæc ſacra ſcilicet pficiēda. ¶ Flamen. Varro inqt flamines qđ in latio capite uelato erāt nia gi
ſemp:ac caput cinctū hēbāt filo:flamines dicti. ¶ Hoꝝ ſinguli cognoīa hēnt ab eo deo cui ſacra faciūt: gantida
¶ Sed partim ſunt aperta:partim obſcura aperta.ut Martialis.uulcanalis:obſcura dialis:& furialis.cū dia & praſia
lis a ioue ſit & reliq̄. ¶ Cur igiť:In his fauni ſacris nudi iuuenes currebant. Cauſas q̄rit ergo cur currāt.
& cur nudi:& ipſe cauſam explicat qđ diſcurrens ſua uelocitate deus diſcurrentes ēt optat:& ſine ueſtib⁹
nā ueſtes curſum īpediunt. ¶ Præterea.& ante quā eſſent homines in ciuilem cultum redacti uelut ſilue
ſtres feræ degebant:præcipue ſine lanaꝝ uſu.ergo cum hoc ſacrū ab arcadibus emanarit quæ gens uetu
ſtiſſima eſt in uetuſtatis monumentū ueteꝝ etiā mores referuntur. ¶ Cur igitur currāt ſacra ipſa celebran
tes. ¶ Et cura eſt mos:cōſuetudo. ¶ Currere & ro.uertit uerba in quēcunq; interrogantē. ¶ ROGas:
interrogas. ¶ CVR corpora ſunt nuda poſita ueſte:cur denudātur poſito uelamine. ¶ IPSE deus pan.

¶Velox:celer.& Hor.in odis Velox amœnũ ſæpe lucretilẽ Mutat liceo Faunꝰ.¶Gaudet diſcurrerẽ ĩ al
tis mõtibus:q̃ſi mõ hac mõ illac p altos mõtes currere.¶Et ipſe cõcipit ſubitas fugas:& repẽtinos & ce
leres curſus cõcipit aĩo & exercet corpe.¶Ipſe deus:cauſa cur nudos miniſtros optet qa & ipſe nudus.

Ipſe deus nudus nudos iubet eẽ miſtros
Nec ſatis ad curſꝰ cõmoda ueſtis erat:
Ante iouẽ genitũ terras habuiſſe ferunt
Arcades & luna gens prior illa fuit
Vita feris ſimilis:nullos agitata per uſus
Artis adduc expres & rude uulgꝰ erat
Pro dõibꝰ frõdes norãt,p frugibꝰ herbaſ
Nectar erat palmis hauſta duabus aq̃:
Nullꝰ anhelabat ſb adũco uomerẽ taurꝰ
Nulla ſub imperio terra colentis erat:
Nullꝰ adhuc uſus erat eq ſe qſq; ferebat
Ibat ouis lana corpus amicta ſua:
Sb ioue durabãt & corpa nuda gerebãt
docta graues hymbres & tolerarẽ notos
Nũc quoq; dtecti rfert mõuimẽta uetuſti
Moris & antiquas teſtificantur opes:
Sed cur præcipue fugiat uelamĩa faunꝰ
Traditur antiqui fabula plena ioci:

ANT. FAN. ¶Ipſe deus uelox:Pan ſiue Faunꝰ q fingit ſiluarꝫ dñs &
cũ ſit caprinis pedibus ea dr̃ eẽ uelocitate q̃ ſatyri.¶Ipſe
deus nudus:Nõ erat huiꝰ dei ſimulachrũ oĩ ex pte nudũ:
ſed tectũ ut diximus pelle capria:que decebat deũ arcadie
ubi olĩ Arcades uetuſtiſſimi ſilẽm feris uitã egerũt.¶Lu
na gens prior illa,fuit diximus ſupra cur Arcades pſelini
ae nobiles pdicẽt.¶Nectar erat:Nectaris loco.hoc ẽ ui
Nectar ni ſuauiſſimi:Accepimꝰ.n.uinum iterdũ uocabulo necta
ris quãuis ſit deorꝫ latex ut poetæ fabulant:ut Nectar &
ambroſiã latices epulaſq; deorꝫ.Vinũ aq̃ miſceri Staphy
Vinum aqua miſceri primus ſtaphilus ĩuenit les ĩuenit autorẽ Ply.¶Lana:Hãc lydi primi credunt ſor
dibꝰ ĩfeciſſe:¶Sub ioue durabãt:Cũ nõdũ eẽt domorũ
uſus quas primi Euryalus & Hyperbius fratres Athenis
cõſtituerũt.Ante.n.ſpecus erãt p domibus.De his & alia
rũ rerꝫ inuẽtoribꝰ lege Pli.li.yii.nat.hiſt. Sub ioue autem
eſt ſub aere ſub dio.Horatius:Manet ſub ioue frigido ue-
nator.durabãt uero abſolute dictum eſt ut durare atq; ex
pectare cicadas ¶Antiquas teſtificãtur opes.Quia ſatis
diues eſt q cõtẽtus pauco nulla re indiget.Priſcam ergo
ſimplicitatem ac nuditatem opes uocat.
PAV. MAR. ¶Ipſe deꝰ nudus:amicitur tñ ut alii pelle caprima:ut alii
pelle inuli.Inulꝰ appellat̃ ceruus puus in primis menſibus.
¶Iubet ire:currere.¶Miſtros nudos:ĩ ſacris ipĩs.¶Nec
ueſtis erat ſatis cõmoda ad curſum:nã eẽt potiꝰ ĩpedimen
to q̃ expeditiõi.¶Ante io.nũc aggredit̃ ſilueſtrẽ ipſum
uetuſtatis cultũ.Sed cũ uetuſtiſſima oĩum eſſet gẽs Arca-
dica q̃ pana colebat ĩ panis ſacris uetuſtatis cultꝰ refertur.

De uetuſtate archadie no . ĩ li. ſupiore De uetuſtate Arcadie diximus ſuperiore libro De q̃ ẽt & Stra.ĩnqt Arcadieæ gẽtes græcã nationẽ uetu
ſtate pſtare credunt̃ Azanes atq; paſii & cæteri gñis eiuſdẽ.Ergo arcades ferũt̃ hũiſſe terras hitaſſe.¶An
te io.ge.añquã iuppiter gigneret̃:hoc ẽ ãtequã dii eẽnt ¶Et Illa gẽs fuit prior luna & ſup gẽtis antiqta
tẽ προσέληνοι.i.añ lunares dicti ſunt.¶Vixa:illorꝫ.ſ.Arcadũ uetuſtiſſimorꝫ.Similis erat.i.feris.i.feri
næ uitæ:Nã uelut feræ dgebãt.¶Agitata.frequẽtata:ſeu exercitata.¶Per nullos uſus:p nullã cõſuetudi
nẽ.aut conſeruationẽ.¶Seu nullã induſtriã erat uulgus adhue ad ea tẽpora.¶Expers artis:ſine ulla arte
¶Et rude:impolitũ.informatũ:nã neq; a ſe hẽbãt neq; ab aliis acceperãt ciuiliorẽ cultũ.nullũ adhue illis
fuerat cũ cæteris hoĩbꝰ cõmertiũ.Norãt.illi.ſ.¶Frõdes p domibꝰ qa nõ fabricabãt mœnia:ſed memora
ĩcolebãt:iõ frõdes dixit q̃ſi frõdoſas arbores.Et norãt herbas p frugibꝰ:nõ erat illis uſus frugũ:ſed illarꝫ
loco herbas edebãt:neq; uſꝰ uini.& iõ.Nectar:hoc ẽ potio ſed pprie nectar deorꝫ potio ẽ.¶Erat aq̃ hau
Curiatꝰ & hiperbiꝰ frẽs primi domos inſtituerunt cũ antea in antris uiuerent ſta epota.aut hauſta e fonte.¶Duabꝰ pal.qa poculorꝫ adhuc uiꝰ nõ erat.Sed manꝰ poculorꝫ offm̃ exple
bãt domũ cõſtituerũt primi Curialus & Hipbiꝰ frẽs athenis antea ſpecꝰ erãt p domibꝰ:Gellio Toxiꝰcœ
li filiꝰ lutei edificii inuẽtor placet excẽplo ſũpto ab hyrũdinũ nidis:ut ſupius quoq; diximꝰ.Diodorꝰ ſtructu
rã domꝰ.Veſtæ aſſignat.¶Nullus:nõ erat uſus aratri nõ agricolatiõis.¶Nullꝰ taurꝰ:nullꝰ bos. Anhela
bat ſub adunco uomere.qa nõ domabat̃:nec ad aratrũ cogebat̃:iõ non anhelitũ crebrũ emitebãt:q puenit
ex motu laborioſo.¶Nulla terra:nulla terræ ps.¶Erat ſub impio colentis:hoc eſt agricolæ:nã nõdũ cu
pido parebãt arua colono.¶Nullus adhue nõdũ erãt domiti eq ſed qſq; ſuis pedibꝰ ĩcedebat: neq; erat
uſus lanificii.¶Nullus erat ad uſus eq:equo uehi Bellerophon primus edocuit.equorũ frenos Peletroniꝰ
inuenit.¶Quiſq; ferebat ſe:nõ uehebat̃ equo:ſed ſuis pedibꝰ ãbulabat.Quis ibat amicta corpꝰ:hñs cor
pus amictũ:cooptũ.Sua lana cuia:nõ tondebat̃ ad hoĩum ueſtes nõ erat uſus lanificii ſed ſine ueſtibus de
gebat̃.De hmõi artium inuẽtoribꝰ ita a Ply.refert̃ qa ex italia ĩfecere lanas fardi textilia:fuſum ĩ lanificio
Cleſtor filius aracnes:linum & tetia Aracne fulloniã artẽ nicias megarẽſis ſutrinã bactus.¶Durabãt ſub
ioue:ſub dio:hoc eſt ſub aperto cœlo:qa tectis carebãt.durabant ergo:q̃ſi patienter pſeuerabãt ſub aere.
¶Et Ge.nu.cor.qa ſine ueſtibꝰ Docta.corpa.ſ.¶Tolerar̃ gra.moleſtos.Aut graues:noxios:Hymbres:
nymbos & pluuias.græ.n. ὄμβρος hymber & nymbꝰ.¶Et.¶Tolerar̃ no. uẽtos.ſed notus pprie eſt
meridionalis uentus.¶Et ſæpe indu.pluuias:diciturq; a νότος: quod eſt humecto ſeu νοτίζω hume
facio.¶Nunc quoq;:nunc ẽt.¶Detecti.hoc eſt nudi.¶Referunt mo.q̃ſi rẽpſentãt memoriã.¶Moris
De ludis lupcalibus uetuſti:antiq̃ cõſuetudinis.¶Et teſti.ipſi luperci.ſ.¶Antiq̃s opes:quæ fuerit antiquis.q̃ſi referũt antiq̃
pauptatẽ:cũ nudi ſint.¶Sed Cur:retulit primo ludorũ lupcorũ morẽ ad morẽ uetuſtiſſimæ gentis:nunc
idẽ ad faunũ ipſum refert.qđ odio ueſtes hẽat:cum ob mutationẽ ueſtium Herculis & omphales deceptus
fuerit.fabulamq; ipſam narrat.q̃ mox explicabimus. ¶Sed cur fau.pci.fugi. uel lamina: cur maxĩe odio
habeat:& euitet ueſtes.¶Tradita fabula.plena ioci antiqui: hoc eſt traditur fabula antiqua plena ioco.

Forte comes dñæ iuuenis tyrinthius ibat
Vidit ab excelſo faunus utrūq; loco:
Vidit & incaluit mōtanaq; numia dixit:
Nil mihi uobiſcū hic meus ardor erit:
Ibat odoratis humeros perfuſa capillis
Mæonis aurato conſpicienda ſinu:
Aurea pellebāt tepidos umbracula ſoles
Quæ tñ herculeæ ſuſtinuere manus:
Iā bacchi nemus & tmoli uineta tenebāt
Heſperus & fuſco roſcidus ibat equo:

¶Comes dñæ:Notū eſt herculē aliqñ paſſū eē ipiū omphales q̄ āt ſeri.Dōatus.Lidiæ regina fuit & herculē ſibi fuiētē ad lāificiū cōpulit cū ipſa calathū & colū cultuſq; fœmineos cū ſagittis herculis claua & leonis pelle mutaſſet.ſunt q Omphalē & iolē eādē eſſe:mēoriæ pdiderūt:alii (qd magis placet)Omphalem reginā Lydiæ fuiſſe dixerunt.De qua Oui.alibi:Se quoq; nympha tuis ornauit iardanis armis.Ea eſt ex q̄ Hercules Lamū filiū ſuſcepit.Lege Diodoꝝ nc tibi oia referam iole uero fuit Euryti filia regis Oechaliæ qua urbe capta Hercules occiſis Euryti liberis iolem rapuit adamauitq; tñ i modū ut paſſus dicaē ex ea quicqd ſub Omphale antea ppeſſus fuerat.¶Montana nu.Nymphas accipe q̄s faunus pſeqē.ut Faune nympharꝝ fugiētiū amator. Dicit āt Oreades q̄ mōtiū ſūt uel earꝝ nom̄ oñdit.Mæōis:Lyda.cōſtat.n.Lydiā oli Mæoniā appellatā:Lege Strabo.Hic autor ifra Omphalē & Mæōida uocat & Lydā:ut Lumia poſcit Mæōis & ridet amatorē Lyda puella ſuū. ¶Vmbracl'a exiſtimauerūt qdā ut inqt Mac.hoc nomē Vir.autore cōpoſitū q ait:Hic cādida populus antro iminet Et lentæ texunt umbracula uites.cū & Varro reꝝ diuinaꝝ li.x.dixerit nōnullis mgr̄atib⁹ i oppido id gen⁹ umbracula cōceſſum:& Cice.in.y.de legibus que reſtāt in illis alnoꝝ umbraculis pſequamur.De hoc ueli gn̄e ait Martia.Accipe q̄ nimios uīcāt umbracula ſoles:Sit licet & uent⁹ te tua uela tegēt.Idē ueli genus dr̄ & ¶Forte comes.Hercules cū ab Euritho i Oechalia dñanti Iolē fi- (Vmbella qd nomē ab ūbra deducit.liā i uxorē petēs repulſā hūiſſet:iiuria mot⁹ euryti abegit equos.Iphit⁹ ad illos iueſtigādos tirithū acceſſit iuſſ⁹qꝫ i aſcēder̄ ſpecl'atū:cū ñ uidret ab her.pceps diect⁹ ē:ob c⁹ mortē cū i morbū icidiſſꝫ:ut ſe a cede mūdar̄t.ad Neleū acceſſit:q cū filios ɔſuluiſſet oēs pter Neſtorē purgādū eē mime cēſuer̄t.acceſſit ad diphobū Hippo.filiū.nec ſanat⁹ ē:ɔſulit appollinē rńſū eē facilē ei⁹ ualitudis curā for:ſi iuſto uēderet pcio:pecuniaq; Iphiti filiis dareē.coact⁹ parer̄.cū qbuſdā amicis i aſiā nauigās ſpōte ſua uenūdat⁹:fu⁹ ōphale uirgis fcūs:filiæ iardāæ eoꝝ regiæ:q aliqñ meōii:nūc lydii dñr.ptiū cū Iphiti filiis datū eēt:priſtia ualitudie rcupata:ōphale fuiēs:oēs ei⁹ regiōis latrōes ſuſtulit pdōes regiōi iſeſtos pti pemit:pti omphale uictos tradidit:& alia mlta fecit.cognita ei⁹ uirtute:& qs eēt ōphale & liberꝝ fecit:& ex eo gēuit filiū Lamonē.ergo dū ōphales fu⁹ eēt:poeta igt:Dū p lydiā comes dñæ accederet:ōphales amor̄ captū faunū fuiſſe noctuq; cū i ātro reqſcerēt ad illos acceſſiſſe.Sed cū hercules & ōphale ueſtē mutaſſet ea mutatōe dluſū ueſtes nō amare.& iō nudos miſtros ſuis i facris optare.poeta fabulam hāc fauni late explicat. & nos ſuis in locis:qb⁹ opus ē:dicem⁹.Iuuēis Tyrin.hercules a Tyritho oppido:de quo ſupra diximus. Ibat forte co.ōphale cui fuiebat.¶Faun⁹:ipe Pan.Vidit utrū.her.& ōphalē.¶Ab excel.lo a ſūmo mōte:nā & i mōtib⁹ lydiæ uerſabat̄:d quo mlta dñr i meta.Vidit:repetitio ē uerbi:nā & uidit ¶Et ica.i.arſit amor̄ illi⁹ ōphales Et di.o nu.mōta:h̄ ē oreades:quo ſūt deæ mōtiū:q.n.p mōtes uagabat̄ mōtanas nymphas amabat. ſed uiſa ōphale illas aſpnat̄.Dixit mōta.nu.o oreades Nil ē mi.uo.qſi ñ amo uos ¶Hic erit ar.me.ōphales.ſ.nā hāc ardeo Ibat mæo.ōphale a p̄ria nā lydia Mæōia dicta ē & inde mæōes ppl'i:quos uocatos aliqñ maonas igt Stra.maōas ē apd Strabo.oēs.Sed ul' fuit librarioꝝ:aut traductoꝝ ignorātia nō nr̄o ſmōe ūtrūq; mæōas ſōar̄ dbet.Nā ē apd Euſta.nr̄um dici μαιονας.i.mæōes:nā illd ita uertit̄ i e lōgū a nr̄is: aut μαιονας p αι:q̄ ē diphtōg⁹:& i æ diphthōgū nr̄am uertit̄:& ſic ēt ipo ſono mæonas dicius:diphtōgatē tñ ergo ñ maonas:ſed p ea mæōas dicēdū ē.¶Ergo ibat mæo.ōphale mæōia Perfuſa hūe.pfuſos ¶Capillis odo.pp unguēta.ſ.quoꝝ uſ⁹ ē lydis ¶Cōſpiciēda:digna cōſpici.ul' cōſpicua.aurato ſinu:ueſte aurata filio aureo ɔtexta.ſinu hic p ueſte:aut pallio:qd & ſupi⁹ oñdim⁹.¶Aurea umbra.hoc ē aurea uelamia: ul' auro ɔtexta umbrā faciētia.¶Pellebāt ſo.tepi.h̄ ē calores ſolis. ¶Quæ tñ:ūbracula.¶Suſtiuer̄ ma.Her.man⁹ Herculis:nā ipe māu ſuſtētabat:uelut nūc d more ē ſupra magnoꝝ dñoꝝ capita pallia ferre q̄s ueneti (umbrellas uocāt:mel'⁹ umbracula dñr. ¶Tmoli:hic mōs lydiæ celeberrim⁹ ēt Timol⁹ dr̄:ut Timol⁹ aſſurgit qb⁹ & rex ipe Phane⁹.Vñ ait Ply.Lydia celebrat̄ maxie ſardib⁹ i later̄ tmoli mōtis q añ Timol⁹ appellabat̄ uitib⁹ ɔſit⁹.In hui⁹ cacumie.cl.ānis uſuer̄ hoīes Mutian⁹ auctor ē ut idē Ply.refert.De hoc mōte Naſo alibi Aphrica quot ſegetes quot tmolia terra racemos.¶Fuſco equo:Ob noctis aduentū. Heſpus.Veſp.Lucifer ac Ven⁹ idē ē q̄uis tpe diſtiguāt̄.Laq̄ata:Metaphorice: cū nihil ibi artis eēt ſꝫ naturæ oia ¶Tūicaꝝ uin.tela.Cū tunicæ ōphales Herc.mēbra ñ capent.¶Vincula pua:Caleeos miores q̄ regrebat Iam:Hercules & ōphale. ¶Tenebāt:occupabāt pedib⁹.ſ. (pedis Herculei magnitudo:d quo lōge.A.G. ¶Nem⁹ bac.p bacchi nēore:cū de mæōia agat regionē illā exuſtā uocatā:q̄ & mæōia dcā ē itelliger̄ dēm⁹.Nā ut Stra:& Euſtachi.aſſer̄t:cieruleēta i ſupficie dr̄:& tota arborib⁹ caret.pter uitē:ergo cū nl'a hēat arbores niſi uir̄s:qb⁹ & optis abūdat:bacchi nem⁹ dicet̄:q̄ qdē uites exuſtū uinū fer̄t ita elegās ut nulli cedat:cui⁹ exēplū ex catāia dephēdi pt q̄ q̄q̄ cier̄ opta ſit:optimū tñ & largū uinū gignit.Vñ pturbāt qdā bacchū ignigenā dicūt Et tio.uinc.Tiol⁹ i lydia fœlix:ut Stra.igt:mōs q i uertice ſpeculā hēt exedrā albi lapidis:q̄ Perſæ ɔdider̄t:imiet ipe mōs ſardinib⁹:q urbs ut Euſtathi⁹ ait regia ē lydiaꝝ.Ex Tinolo Pactolus fluit harenas aureas hn̄s:& Tinolū uitib⁹ cōſitū Ply.dixit Vieta er.tino.ergo bacchi nēora itelligit. ¶Heſpus:ueſp & Vir.Ite domū ſature uēit heſp⁹:ite capellæ:ſtella ē ſerotia:q̄ & mãe lucifer.Roſcid⁹ hūid⁹:& h̄ a noctis hūiditate Ibat equo fu.qa fuſca ē nox:p hāc.n.circū locutionē pricipiū noctis dmōſtrat: ul' equo fuſco p metaphorā.i.curſu obſcuro:qa p⁹ſolis occaſū lucet:De ueſpe q & lucifer ſæpe dixius Sed

ANT. FAN. Hercules ſeruiuit omphale reginæ

Iole

oreades

Vmbraculum

umbella

PAV. MAR.

Maonii nunc lydii

mæōes populoſ al'r maonas dictos ap ſtrabonem

AMT. FAN. Tmol⁹ antea dicebatur Timol⁹

PAV. MAR.

Tinol⁹ mons in lydia fœlix

Diodorꝰ heſperū iqt Athlātis filiū iuſticia ac hūanitate īſignē:q eū ī Athlātis mōtis cacumē ad obſuādos aſtrorū curſus aſcēdiſſet:ſubito a uētis arreptꝰ neq̄q̄ ăplꝰ uiſꝰ ē ob eiꝰ uirtutē caſū miſata plebs honorēs ſibi ꝑbēs īmortales aſtrū cœleſte luciddiſſimū eiꝰ noīe uocauit:& reliq:ſed alii uolūt ut idē ſit heſpꝰ & ueſp. ¶ Antra adueniēte nocte ñ petiuere palatia:ſed antra ñ mãu fcā ſ; natura. ¶ Subit hercules ipſe. Antra cryptas græce.αγτροy. ¶ Laq̄ata ñ tñ arte:ſ; ipſa natura. ¶ Tophi & ui.pu.ſt̄ hæ lapidū ſpēs oībꝰ notæ ¶ Riuꝰ gar.ab aq̄ꝝ murmur̄:q̄ſi ſtrepiduſꝰ riuꝰ:a ρεω φ ē fluo.In pri.limi.añ igreſſū ipiꝰ ātri ut augerēt loci amœnitatē. ¶ Dūq; pa.dū pabāt a miſtris epulæ:qbꝰ ueſcerēt̄:omphale ſuis ueſtibꝰ herculē adornauit:ipſa uero herculis arma & ueſtes accepit:& pꝰ epulas ſōno.diuerſis tñ toris ſe dederūt. ¶ Et dū mi.q ꝑ uiebāt. ¶ Parāt epu.& uia portāda:illa.ſ.ōphale.Induit:ueſtiit. ¶ Alcidē: herculē ab alceo Amphitriōis p̄re:ut alias dixius ſuis ueſtibꝰ illa illū iduit. ¶ Dat:omphale.ſ.herculi. ¶ Tūicas te.ſubtiles. Tictas ge.mu.q̄ſi purpura ex africa.Getuli.n.aphri.ſūt:& i aphrica i getulo oceāi littor̄ ꝑcipuū purpuraꝝ rore plyꝰ cē teſtat̄:d purpuris & muricibꝰſupiꝰdiximꝰ. ¶ Dat zonā tere.cigulū rotūdū:zōa ȝωнн græ.dr̄ a ȝωννω h ē cigo. ¶ Qua fuit cicta mō ipſa ōphale. ¶ Vētre mi.hercu.mēbroſior erat & corpulētior ipſa omphale:ergo neq; tūicæ neq; zona illi apta erit. ¶ Zona:omphales. ¶ Eſt mi.uē.herculis.ſ.& ipſe hercules.Relaxat:apit. ¶ Vicla:laq̄os. ¶ Tūicaꝝ ut poſ.excru.p exercē:extraher̄. ¶ Magnas ma.nā foramia ñ erāt capacia. ¶ Fregerat:eū uellet brachiis ſuis Hercules aptare armillas dñæ:frægit ſil̄r & calceos:de armillis ſupiꝰ diximꝰ ibi:armillis capta ſabis. ¶ Fregerat armil.brachioꝝ ornamēta. ¶ Nō ſa.ad ilia bra.herc.ſ.ſed ad ōphales. ¶ Magni pe.herc.ſ.ſcidebāt uicla pua:hoc ē calceos puos.Nā iis pedes uiciēt:& magnitudie pedis herculei ſcīdebāt illi.Ipſa:omphale. ¶ Capit cla.q̄ hercules utebat̄. ¶ Grauē:pōderoſā. ¶ Et ſpo.leo.Hercules ſp ꝑ āictu leōis pelle uſus ē ſpoliū dixit:qa erat pellis leōis nemei:quē hercules īterfecit.Et ca.tæ.mi.quæ miora erāt e tælis herculeis. ¶ Cōdita i pharetra ſua:ppria accipit e pharetra ſagittas miores. ¶ Sic:hoc eſt eo ornatu:ſeu mutato cultu. ¶ Functi epu.q̄ſi ſic diſcubuere. ¶ Sic repetitio ē.Sic ornati:mutatis ueſtibꝰ.Dāt ſua corpa ſōno: r̄ddūt ſe quieti.

Antra ſub thophis laq̄ata & pūice uiuo.
Garrulus in primo limine riuus erat:
Dūq; parāt epulas portādaq; uia miſtri
Cultibus alciden induit illa ſuis:
Da tenues tūicas getulo murice tictas:
Da teretē zonā qua modo cincta fuit:
Vētre mior zona ē tūicarū uicla relaxat
Vt poſſet magnas exeruiſſe manus:
Fregerat armillas ñ illa ad brachia fcās:
Scindebāt magni uincula pua pedes:
Ipſa capit clauāq; grauē ſpoliūq; leonis
Conditaq; i pharetra tela minora ſua:
Sic epulis functi ſic dant ſua corpa ſōno
Et poſitis iuxta ſecubuere thoris:
Cauſa repertori uitis quia ſacra parabāt
Quæ facerēt pure cū foret orta dies:
noctis erat mdiū:qd ñ amor i pbꝰ audet
Roſcida p tenebras faunꝰ ad ātra uēit:
Vtq; uidit comites ſōno uioq; grauatos:
Spem capit i dominis eſſe ſoporis idē:
Intrat & huc illuc temerariꝰ erat adulter
Et præfert cautas ſubſeqturq; manus:
Venerat ad ſtrati captata cubilia lecti
Et fœlix prima ſorte futurus erat:
Vt tetigit fului ſetis hirſuta leonis
Vellera pertimuit ſuſtinuitq; manū:

ANT. FAN. ¶ SEcubuere:Seorſū cubuer̄e qa poſtero die baccho rem diuinā facturi erāt.uñ illd ē.Diſcedat ab aris cui tulit heſterna gaudia nocte uenꝰ ¶ Decet.n.ad ſacra puros accedere ac ꝑcipue liberi q̄ ad purgationē aiæ ptinebant. Licebat tam̄ diei natalis ſacrificio uoluptatibus operam dare teſte Seruio cū in aliis eēt obſeruatio caſtitatis. ¶ Pertimuit. Exiſtimans Herculem eſſe cuius ueſtem tetigiſſet. ¶ Ora ſubduxit ab ima:a ueſtis extremo.

PAV. MAR. ¶ ET ſecu.i.ſeorſū cubuer̄:& diuiſim. ¶ THoris:lectis. ¶ Iuxta.i.ppe ¶ Poſitis:qa ppe erat alt̄ alteri ¶ Cā:ſecubabāt hi cū eēnt māe baccho ſacrificaturi:qd per caſtas manꝰ fieri ſolebat.Aiūt.n.Orpheum orgia.i. ſacrificia bacchi īſtituiſſe a mōſtruoſis ſolū mlierībꝰ:qñ ab ipſaꝝ commixtione uiri abhorreāt celebrari:& hoc ut caſte fierent ¶ Sic ab his ſecu.ut caſte baccho ſacrificarent. ¶ Cā ē.ſ.q̄re ſe cubuer̄. ¶ Quia pa.ſa.rep.ui.pabāt ſacrificia baccho. Nā eū uini ueter̄s r̄ptorē putauer̄. ¶ Quæ:ſacra.ſ. ¶ Facerēt pu.hoc ē caſte. ¶ Cū ſo.or.di.q̄primum dies illuxiſſet:uel ēt ipſo māe. ¶ Noctis erat:ſopitis dñis & ꝑuis:cū eſſet media nox Faunꝰ illd conceſſit. ¶ Erat me.no.q̄ſi erat media nox. ¶ Quid ñ au.amo ipro.inſa.q̄ſi iſanꝰ amator & eſt metonymiæ ſpēs:& Virg.Improbe amor qd non mortalia pectora cogis!audet ergo oia amator iſanꝰ. ¶ Faunus ue.ad an.ad ea i qbꝰ illi recūbebāt ¶ Roſcida:hūida: Per tene.p obſcura.qa noctis tpe:cū eā ſibi traditā opportunitatē putaret ¶ Vtq;:& ut faunꝰ ipſe ¶ Videt co.fāulos:q eos comitabāt. ¶ Grauatos ſō.& ui.alteꝝ: nā ex uino fit ſōnꝰ ¶ Capit ſpē.i.ſpat. ¶ Eſſe idē ſo.in do.q̄ſi itidē dormire dños ut famulos:putabāt herculē & omphalem iam dormire. ¶ Intrat:igredit̄ ātrū. ¶ Adulter:ñ q erat:ſed q eē cupiebat. ¶ Teme.qa nimiū audebat:& iō temerarius: q̄ſi iprudēs:& audax. ¶ Errat huc & il.nā ſine lumine incedebat. ¶ Et præ.añfert. ¶ Et ſubſequi:cau.ma. ut moris eſt p obſcura incedētiū ſp māus ꝑferunt ne crura aut uultū īfringāt.& ſic ꝑcūtes manus ſubſeq̄t̄ q̄ſi. poſt ſeq̄t ita nūc faunꝰ. ¶ Venerat:appulit prio cubili:in quo omphaleq̄eſcebat.ſed qa illa amictu herculis:hoc ē leōis pelle tecta erat putās hercu.eē:cœpit ptimere & ſuſtier̄ manꝰ.Vene.ipſe fau. ¶ Ad cu.ca.q̄ captauerat ¶ Lecti ſtra.iſtrati:aut iacētis:qa ad ōpha.lectū Et erat ſu.fe.pria ſor.prio euētu:aut prio caſu:qa uenerat ad lectū:quē cupiuerat. ¶ Vt:poſtq̄.Tetigit faunꝰ Vellera hyrſu.ſetis.q̄ſi uellera ſetaꝝ hyrſutaꝝ:uel uellera hyrſuta:q̄ſi hyrta & aſpa ſetis.i.pilis.Leōis fului: ruffi

Margin notes: heſperū atlantis filiū iuſticia & humanitate inſignem — De Omphale & hercule — Orpheū ſacra baccho iſtituiſſe q̄ orgia dicūtur — Vellera hyrſuta q̄ſi hirta

q ꝓprie ē leōis color. Pertiuit: qa putabat herculē eē. Et ſuſti. ma. qſi ſurſū tēuit: eleuauit manū ne ſētirēt hercules: cū eū putaret eē. ¶ Et atto. qſi ꝯcuſſ⁹. ¶ Metu: timore. Rediit. retroceſſit: rediit hi loco illudū hēt ultimā lōgā: rō: qa i cōpoſitis ab eo is: hæc tpa i tertia pſona: cū ſyncopanē: ut adiit ꝑ adiuit: ſubit ꝑ ſubiuit: illā ultimā ꝓducūt. ut plerūq apd Oui. ipm. Nō adiit apte: nec legit idōea credo &c. ¶ Vt ſæpe uia. ret. pe. retroceſſit. ¶ Pede turba. i. ꝯmotū. Viſo āgue: naturale ē. ſolem⁹. n. expaueſcerē: aut uiſū aut calcatū āguē obuenenū: & frigiditatē. Iu. Palleat ut nudis pſſit: q calcib⁹ āguē. ¶ Viſo āgue: uiſo ſpēte. ¶ Inde tho. feceſſit e cubiculo ōphales: eū ibi herculē eē putaret. & acceſſit: ad herculē: deceptuſq ē uellamib⁹ puellæ: qb⁹ ille tect⁹ erat. ¶ Iñ: poſtea. ¶ Tāgit mol. uela. mollia: qa ñ erat hyrſuta leōis pellis: ſʒ ſericæ ueſtes omphale. ¶ I hori: lecti a toritis herbis. ¶ Qui erat ui. q erat ibi ꝯtigu⁹. Et deci. mēda. nota. i. fallo ſigno muliebriū ornamētoꝝ. ¶ Aſcēdit: thoꝝ illū. ¶ Et recū. ſupiat ſe aut collocat ſe. ¶ Spōda ſi. ꝓpi. ea pte lecti: q ſibi magis erat ꝓpiq: Spōda. n. ꝑs lecti ē. Et iguē tūi. i. penis iflat⁹ & arrect⁹. Erat du. cor. dura, ſē fauni cornua. Sed tūc durior erat penis. ¶ Interea: faun⁹. ¶ Subduxit: qſi eleuauit. Tunicas: ueſtes. Ab ima ora. i. ab extrēitate iferiorē ueſtiū: cœpat ueſtes eleuarē. Ora. n. extrēitas iterdū: ſeu margo ē. ¶ Horrebant crura aſpa: qſi horrida erāt. ¶ Denſis pilis: denſitate piloꝝ: non erant: crura leuia: qualia ille ſperauerat.

Attonituſq metu rediit ceu ſæpe uiator
Turbatum uiſo retulit angue pedem
Inde thori q iūctus erat uelamina tāgit
Mollia mendaci decipiturque nota:
Aſcēdit: ſpondaq ſibi propiore recūbit:
Et tumidū cornu durius inguen erat:
Interea tunicas ora ſubduxit ab ima:
Horrebant denſis aſpera crura pilis.
Cætera tentātē cubito tyrinthius heros
Reppulit e ſummo decidit ille thoro:
Fit ſon⁹ comites iclamat & lumia poſcit
Mæonis illatis ignibus acta patent:
Ille gēit lecto grauiter deiectus ab alto:
Mēbraq d dura uix ſua tollit humo:
Redet & alcides & qui uidere iacentē:
Ridet amatorem lyda puella ſuum:
Veſte deus luſus fallētes lumia ueſtes
Nō amat & nudos ad ſua ſacra uocat:
Adde peregrinis cās mea muſa latinas:
Inq tuo noſter puluere currat equus:

¶ Cætera: eleuauerat ueſtē: & cū uellet ſe ad rē accīgere: herculis cubito excuſſus eſt. ¶ Heros tyrintiūs: hercules. ¶ REPpulit: duplicatē p uerſus grā queadmodum & aliæ qdam lræ ut qtuor religio retulit. ¶ Cornipedi fau. faunus ſiue Pan i capræ deſinit pedes. uel terræ ſoliditas oñdatē. Faunū. n. deū eē terrenū atq ifernū uolūt ut diximus ſupra: uel qa Pā (ſi Sol ē ut qbuſdā placet) cū radios ſupne dimittit in terras uel cū ſe recolligit i mōtib⁹ uiſitē. Nouimus āt caprā licet terrenū aial ſit ſp tñ petere alta paſcēdo. Sane hic latina cā nuditatis lupcoꝝ una tm̄ explicatē. Sunt tñ & aliæ non externæ quas lege apud Plutarchum. ¶ REppulit. excuſſit. ¶ Cubito tentātē: faunū molientē ¶ Cætera: negocia. ¶ Ille: faun⁹ excuſſ⁹. ¶ Decidit e ſū. tho. excuſſ⁹ ab hercule decidit i humū. ¶ Fit ſo. ſtrepitus ex eo faūi cāu. ¶ Meōis omphale meōia. ¶ Inclamat co. iclamarē ē cōuitiis & maledictis iſectari: ita illa i ſuos iclamat. Et po. lu. lucē accēſæ facis. ¶ Acta: q acta erāt. ¶ Parēt: fiūt māifeſta. ¶ Illatis igni. allato lumie. ¶ Ille: faun⁹. ¶ Deiect⁹ gra. moleſte uľ pōderoſe. ¶ Ab alto le. ge. ſuſpirat uľ gēit⁹ edit. ¶ Et uix tol. ꝑ attollit: hoc ē cū labore attollerē poterat. ¶ Sua mē. ddu. hu. tā grauiter ceciderat ut uix aſſurgerē poſſet. ¶ Ridet faun⁹ i eo caſu oib⁹ riſū excitauit. ¶ Ridet caſū fauni & alcides hercules. ¶ Et q: cætteri q. ¶ Viderē ia. faunū. ¶ Lyda pu. omphale ex lydia. nā q meonia regio pri⁹ uocabatē appellata lydia a lydo Athyos filio. ¶ Ridet ama. ſu. ridet caſum fauni: q eam amabat ¶ Veſte: hæc igr cā ē cur nudos miſtros i ſacris ſuis oportet: qa ueſtes odit: qb⁹ deluſus ē ipſe faun⁹. ¶ De⁹ faunus. ¶ Luſ⁹ deluſ⁹. ¶ Veſte ompha. q cū hercule mutauerat.

Q uæ reddit hēt ultimā lōgā i ſyllabis

.ANT FAN. Faunus cornipes

PAV. MAR.

Omphale ex lydia a lydo athyos filio

¶ Nō amat: ergo: odit. Veſtes fal. qb⁹ fallūt: dcipiūt. Lumia: oculi Et uo. nu. miſtros. ſ. aut lupcos. Ad ſua ſa. ut ſibi ſacrificēt. Adde pe. hactēus poeta lupcaliū externas cās retulit: nūc latinā relatur⁹ ē. hæc āt multiplex referē: ipſe tñ hāc recēſet Romulū. ſ. & remū: dū fauno ſacrificarēt: cū parēt epulæ: nudos ſe comitib⁹ ludos exercētes uocatos ex alto paſtorē mōitoſq ꝓdōes abigerē armēta ſūt: uñ i rei mēoriā iſtitutū fuiſſe ingt. ut lupci nudi currerēt. Cōfirmat h. Nā idē ſerē dicerē urē iterꝑs Vir. i. 8. æn. i eo. uerſu. Hic exultātes ſalios nudoſq lupcoſ. C. āt Acyli⁹: ut Plutar. rfert. ſcripſit Rōulū: cū añ cōditā urbē ſua pecora pdidiſſet. fauo ſupplicatū ꝯceſſiſſe: deide nudū ne ſudorē ipediretē. oēs ſalt⁹ currēdo luſtraſſe. & iō ludicra hæc a nudis lupcis celebrari refert & alterā ab hac Plutar. ſniam Bucæ cuiuſdē i elegiis d gus de rōanaꝝ reꝝ iſcriptōib⁹ Rōulū Amulio ſupato cū R ēo ſrē ꝓ lætitia ad locū uſq expōnis eoꝝ i quo lupa lac dediſſet cucurriſſe. qd ut poſteritati cōmdarēt. eos ludos iſtituiſſe. iōq nobiles adoleſcētes currere ac obuios ferirē eo pacto ut referāt Romulū & remū ſtrictis ēſib⁹ ex Alba cucurriſſe. Sāguiolētoq gladio faciē attigerē ut illi⁹ cædis poſteris monumētū eēt & lacte i ſāguīs abſterſiōe uti ut eoꝝ diuinā ddicationē idicarēt: De h āt alr Val. ma. ſēties ita igt. Lupcaliū mos a Rōulo & rēo ichoat⁹ ē. tūc cū lætitia exltātes qd is au⁹ Nūitor rex albāoꝝ eo loco. ubi educati fuerāt urbē ꝯderē pmiſerat ſb mōte pallatino, hortatu Fauſtuli educatoris ſui, quē Euāder argis ꝯſecrauerat. Facto ſacrificio cæſiſq capris epulaꝝ hilaritare. ac uio largiorē ꝑuecti. diuiſa ꝑaſtorali ēba cicti ouis pellib⁹ imolataꝝ hoſtiaꝝ iocātes petiuerēt. cui⁹ hilaritas mēoria ānuo circuito feriaꝝ rpetitē hæc ille. Nos uero reliq q ad rē hāc faciebāt ſupi⁹ dixius. Nūc ergo igt poeta. muſæ opē ad id iplorās. O Mea mu. adde lati. cās pegrinis. o Calliope adde huic rei cām latinā. cū pegrinā & externā explicuerimus ¶ Currat nr̄ equ⁹. ꝑ trāſlationē ab equo & cāpo. hoc ē noſtrū igēiū. ¶ In ſuo puluere. i cāpo puluerulēto: h ē in latina materia, Nā latin⁹ ipſe latia relatur⁹ ē & romāis potius q græcis aſcribere uult moris originē

Ludicra a nudis lupercis celebrata

Cōparatio ab equo & campo

¶ Cornipedi:conuenit turba ad ſacrificiū fauni īmolata capella:q̄ mactari in iiſdē ſacris mos fuit l: ſint q̄ dicāt ad id ſacrificii genus romanos canē mactare cōſueſſe:de quo Plut.rōnē refert:uel ꝙ græci ipiacula tib⁹ ſacris canē mactare cōſueuerāt:uel potius ut Romulus nutrici lupæ grās referrēt:q̄ atrociſſimos hoſtes canes hēt:uelut canis ad iracūdiā ſuccēdit:ita ad curſū lupei ſuccēderent.Eteni.lxviii.quoq̄ pble.ita ingt Lupci ſunt q̄ lupcalibus p laſciuiā diſcurrētes obuios cedūt.An qd genus quoddā luſtrādæ ciuitatis eſt.& quo mēſe illa fiunt.Februari⁹ dr̄:& idē quo pellib⁹ occurrētes uerberāt februaꝝ & februariū uocāt quo uerbo purgatio ſignificaē.Cane āt oio:ut ita dicā græci utebanē:& multi ēt nūc ī purgatiōib⁹ canē iugulāt.Proſerpīæ quoq̄ catulos cū cæteris purgamētis efferūt & eos q̄ expiādi ſīt catulis hoc piaculi genus circūcatulatione appellātes. An qd lycos lup⁹ latine dr̄. λοκεια uero lupcalia:& lupo canis ē hoſtis & icctrco lupcalib⁹ cedit.An qd lupcis canes oblatrātes moleſti ſūt.An q̄a Pani ſacrificiū fit.¶ Pani āc pp greges amic⁹ ē canis:ingt ergo.¶ Turba uocata ē:ut Romul⁹& rem⁹:& comites:uel q̄ui multitudo cū his.¶ Vēit ad dapes exiguas:n̄ ſūptuoſas:ſ3 modicas.¶ Cæſa capella:mactata capella.¶ Fauno cornipedi:hēt.n.caprios pedes:& iō cornipes:& cornipedē.dicius equū ita cætera hmōi ſ̄guifi:aut pedū aīalia.¶ Dūq̄:& dū.¶ Sacerdotes:qui ſacrificio ꝑerant. Parant exta:iteriora:qd exta ſint:ſupius dixim⁹ ¶ Trāſuta:q̄ſi traiecta.¶ Verub⁹ ſalignis:e ſalice factis.¶ Sole tenēte medias uias:mediū curſū:hoc ē in meridie.¶ Romul⁹ & frater rem⁹.Et iuuēt⁹ paſtoralis:q̄ſi paſtoꝝ iuuenū multitudo.¶ Seq̄baē.n.eos paſtoꝝ turba.¶ Dabāt nuda corpa:ideſt denudabant corpa:uel exercēda ꝑbebāt corpa denudata.¶ Solibus:ſolis caloribus.¶ Et campo & Horatius in carminibus ſuis:Patiens pulueris atq̄ ſolis dixit.

Februa
tuis mē
ſis unde
dicatur
Lupercalia

Cornipedi fauno cæſa de more capella
Vēit ad exiguas turba uocata dapes
Dūq̄ ſacerdotes uerub⁹ trāſuta ſalignis
Exta parant medias ſole tenente uias
Romulus & frēr paſtoraliſq̄ iuuētus.
Solibus & campo corpa nuda dabant.
Ceſtib⁹ & iaculis & miſſi pōdere ſaxi
Brachia per luſus experienda dabant
Paſtor ab excelſo per deuia rura iuuēcos
Romule prædones & reme dixit agūt:
Lōgum erat armari: diuerſis exit uterq̄
Partib⁹ occurſu præda recepta Reme
Vt rediit uerub⁹ ſtridētia detrahit exta
Atq̄ ait hæc certe non niſi uictor edet:
Dicta facit Fabiiq̄ ſimul:uēit irrit⁹ illuc
Romul⁹ & menſas oſſaq̄ nuda uidet.
Riſit & īdoluit Fabios potuiſſe remūq̄
Vincere Quintilios nō potuiſſe ſuos:

ANT.
PAN.
Cæſtus
qui ſint

¶ CEſtib⁹ Quartæ decliatiōis hoc nomē ē cū pugilum arma ſignificat ut Seu crudo fidit pugnam cōmittere cæſtu. Nā ceſtus cæſti Veneris balteū ſignificat quē Hora. flagellū uocat:ut ſublimi ferias cloē flagello.¶ Verubus ſtridētia detrahit exta:Remus uictor quē Fabii ſeq̄bantur ut Quitilii romulum:exta ſemicruda detraxit e uerub⁹ ne romulus & Quintilii q̄ fruſtra predones pſecuti fuerant iis ueſcerenē:ſed ipſe cū Fabiis qui recepta preda uictores rediſſent.Vnde ꝙ tantum eis licuiſſet Licentes dicti ſunt ¶ Irritus:nō pp id ſequiē:Mēſas oſſaq̄ nuda uidet:ſed q̄a ſine ꝑda redierat cui remus occurrit.Et memorem famam qui bn̄ geſſit hēt:Nuditas lupercoꝝ ꝓpagat famam rei a remo bn̄ ac fœliciter geſtæ. ¶ Cur ſit locus ille lupercal: De lupcali diximus ſupra:id q̄m a pleriſq̄ ſic dictū exiſtimaē ꝙ ibi rōulū ac remum expoſitos lupa nutrierit narrat Rheā Siluiā ſiue Iliam Numitoris filiam quam Amulius pulſo fratre Veſtalē uirginē legit a mr̄e cōpreſſam geminos pepiſſe q̄bus iuſſu Amulii in ꝓfluētem aquam miſſis ſupuenies lupa mitiſſima mām̄as ſūmiſſas prebuit lingua pueros lambēs & eā ob cām locum lupercal noīatum. De huius lupæ miraculo lege Liuium ac Dionyſium.

Lupcal

¶ CEſtib⁹.exercebāt ſeceſtu:& iaculi & ſaxi iactu.Dabat brachia expe.q̄ſi expiebanē & exercebant bracchia.¶ Per luſus:nō ut pugnarēt:ſed ut luderēt exercerētq̄ ſe Ceſtibus:ceſtuū agitatiōe ē.n. ceſtus gen⁹ clauæ pilas plūbeas corio appēſas habēs:quo Daretem & Entellū pugnaſſe legim⁹.Et iaculis:iaculoꝝ iactu.Et pōdere ſaxi miſſi: hoc ē pōderoſo ſaxo emiſſo.Paſtor:iclamauit eos paſtor q̄dā ex alto monēs ꝑdōes iuuēcos abigeē. Paſtor:q̄dā. Ab excelſo:ab alta ſpecula. Dixit o romule & reme ꝑdones agūt:p abigūt.Iuuēcos p rura deuia: p rura:q̄ deorſū auia ſūt. Rura dn̄r:ut Varro igt:ꝙ i agris quotānis rurſum eadē faciēda:ut rurſus fact⁹ capias Lōgū erat:nudi ſicut erāt:ne lōga mora armādi noceret:hinc romulus:īde remus occurrit ꝑdāq̄ ab hoſte remus eripuit.Lōgū erat armari q̄ſi lōga mora fuiſſet:ſi ſe armare uoluiſſent.¶ Vterq̄:romul⁹& rem⁹.Exiedi.pti.ī diuerſas ptes:nā alter hic:alter illinc.¶ Præda eſt recepta.recupata & ſeruata.¶ Occurſu: iteruē tu Remi.Vt re.reuerſus cū uictoria remus uel decocta exta accepit edicēs:nō niſi uictorē ex illis edere debere.Itaq̄ cū fabiis comitib⁹ ſuis fecit.Vt rediit:poſteaq̄ recupata preda rem⁹ rediit.¶ Detrahit:extrahit. ¶ Exta:iteriora illa.¶ Stridētia:ſtridorē faciētia:& dū coquerenē:& dum extraherēt.¶ Verub⁹ atq̄ ait: dixit.¶ Hæc:exta.ſ.¶ Certe nō edet:comedet.Niſi uictor.ille q̄ ꝑdā ab hoſtib⁹ eripuit:Dicta fa.facit rem⁹ cū fabiis qd dixerat.fabii.n.erāt remi ſocii:& q̄ntilii erāt romuli.Erat.n.ipſa multitudo diuiſa i duas ptes altera romulū:altera remū ſeq̄baē.Sed de hoc alias.¶ Facit rem⁹.ſ.Dicta:q̄ dixerat:&.fabii ſimul:nā ſimul edebāt ſine romulo:& remuli ſociis.¶ Romul⁹ irritus.irrita dicim⁹ tela i ipſo iactu deficiētia:aut nihil pficiētia ita & irritū romulū:q̄ icaſſū acceſſerat cū nihil ꝑfecerit.uenit illuc ubi remus & fabii erāt: Et uidet mēſas & oſſa nuda:q̄ iā carnē comederāt & iō nuda oſſa. ¶ Menſas:mēſā eſcariā:Varro igt cibillā appellabāt:ea erat q̄drata:ut ēt.nūc in caſtris eſt a cibo cibilla dicta:poſtea rotūda facta:& qd a nobis media:& a grecis meſa:mēſa dici ꝑt niſi ēt qd pōebāt pleraq̄ ī cibō mēſa.¶ Riſit rōul⁹.ſ.Et īdoluit q̄ſi egre tulit.¶ Potius ſe uin.uictoriā reportate ꝑda recupata.¶ Fabios:& remū & nō potuiſſe uicere.ſ.¶ Suos

PAV.
MAR.

Fabii
erāt ex
pte rei
Quintilii non
Romuli
Cibilla
dr̄ mēſa
a cibis

gntilios comites ſubs:nõ iuidebat fratris glorie:ſed dolebat ſuos gntilios nõ fuiſſe tãti q̃ti fuerãt fabii.

Fama manet facti poſito uelãine currũt:
Et memorẽ famã q bene geſſit habet:
Forſitan & quæras cur ſit loc⁹ ille lupcal:
Quæue locũ tali nomine cauſa notet:
Syluia ueſtalis cæleſtia ſemina partu
Ediderat patruo regna tenente ſuo
Ius iubet auferri puos & in amne necari
Quid facis? ex iſtis Romulus alter erit:
Iuſſa recuſãtes pagũt lachrymoſa miſtri
Flent tamẽ & geminos ĩ loca iuſſa ferũt.

¶PATRVO regna tenente ſuo:Proca rex albanoꝝ numitorẽ & Amuliũ filios pcreauit:legauitq; regnũ nu mitori qui erat natu maior. Sed plus potuit uis q̃ Procæ uolũtas aut ætatis uerecũdia ut ait Liuius. Amulius enĩ fratre pulſo regnum occupauit. ¶Is iubet aufer.par.& ĩ am.necari:Amulius addidit ſceleri ſcelus intermit enim ſtirpem uirilem fratris ac rheæ Siluiæ(cum per ſpeciem honoris eam ueſtalem uirginem legiſſet)ademit ſpẽ par tus. Sed ſacerdos(ut aiunt)a Marte compreſſa cum geminos edidiſſet uincta in cuſtodiam data eſt:quam alii ĩ teremptam:alii ſeruatam dicunt. Infantes uero iuſſu Amulii expoſiti ſunt in allueo fluminis tyberini. ¶Iuſſa recuſantes:animo:cum re non auderent crudeliſſimum tyrannum formidantes. ANT. FAN Hiſtoriam nota de romulo & remo

¶FAMA:cũ retulerit hæc ĩcerto autor̃ addit. ¶Fama manet facti.q̃ſi ita factũ fuiſſe dicit̃ ſupeſt fama deinde pbare ipſa.q̃ ſine ueſtibus currat̃ in ipſis lupcalibus. ¶Currũt poſito uelamine p depoſitis ueſtib⁹.i.nudi:ut cõcurrem aduerſus pdones. ¶Et q bñ geſſit:hoc ẽ reus q pdã recepit. ¶Habet,famã memorẽ:q̃ſi ppetuã:q̃a celebris fuit apud poſteros. ¶Forſitan:locus in quo fauni ſacra fiunt. Lupcal dr̃. ¶Cãm cur ita appellaret̃. Poeta explicat. ¶Et primo his duobus uerſib⁹ q̃õnẽ mouet. ¶Forſitan forte:& q̃ras cur ille locus:in quo.ſ.fiũt lupcalia. Sit ſupcal.ſed q̃a obſcure dixerat aptius declarat. ¶Quæue:uel q̃. ¶Cauſa notet locũ tali noĩe cur ita appellet̃ locus ille. ¶Siluia hiſtoriã aggredit̃ ort⁹ & expoſitiõis ro.& re.nã ubi exponit̃:lupa lac tribuit loc⁹ ille lupcal dictus ẽ. Sed de horũ ortu latius ĩ pricipio tertii libri referet̃. PAV. MAR.

¶Siluia q̃ & rhea:& illa dicta ẽ grauida ubi gemellos pueros edidit. Sñiam Amulius tulit:cẽſente ẽt.ut is poſcebat ciuiũ cõſenſu:lege utẽdũ eſſe iubẽte:q̃ corp⁹ polluiſſet uirgis cæſam mori:qd aũt natũ eẽt ĩ fluentẽ deiici. Vñ alii necatã illã dixere Alii ſeruatã ſupplicãte Amulii filia p cõſobrine ſuæ ſalute. Sed ĩſan tes ipſos Amulio iubẽte ut autoritate Fabii pictoris:quẽ Cyntius:& Cato & piſo & alii multi ſecuti ſũt. Diony.refert ĩ alueo iacẽte a famulis q̃buſdã exportatos eſſe cõſtat ĩ fluuiũ iaciẽdos.xv.ferme milib⁹ paſ. ab Alba diſtãtẽ:hi cũ iundaſſet fluui⁹ & ulteri⁹ pgredi nõ poſſent.ubi prima iundatio excurſus tacta ẽ: ſup aquã ipſam alueũ exponũt.is parũper inatauit:& illiſus lapidi ĩfantes eiicit.q uagiẽtes p lacunã uoluebant̃. Lupa aũt q̃dã apparẽs pauloãñ fœta turgẽtib⁹ lacte uberib⁹ mãmas ſũmittebat ad ora pueroꝝ. Lingua lutũ abſtergẽs quo pleni erãt. Interim paſtores adueniũt:unus lupã pſpicit miraculo ſtupefact⁹ cæteros rẽ ĩſpecturos uocat q tẽ diuinã uider̃ ſe rati.ppius accedebãt:terrẽtes clamore belluã. ¶Illa uelut mãſueta ab ĩfantibus ſenſim diuulſa abiit ĩ pximã ſiluã.ubi erat petra caua fontes apiẽs & ſalt⁹ pano dicebat̃: eratq; ibidẽ dei ara. Antrũ uero uñ fons emanabat cõiũctũ pallatio ædificiis oñdebat̃ ſm uiã qua itur ad hyppodromũ.tẽpluq; ei pximũ cũ hui⁹ imagine rei:lupæ duob⁹ pueris ubera pbẽtis.antiq̃ opc ærea ſimulachra.ſed ubi abſceſſit fera ĩfantes ipſos paſtores. ut educarent̃.tanq̃ dei eẽnt.ſtudiũ adhibẽtes ſuſcepe. Cõceſſi tñ ſunt fauſtulo ſubulcoꝝ regioꝝ magiſtro petẽti qd latius ſequẽti libro referem⁹:locũ ergo hũc ea ex re poeta lupcal appellatũ inq̃t. Ac ne cui mirũ eẽ uideat̃ romulũ lupa educatũ fatale q̃dẽ hoc fuit ut multi q eẽnt magna ĩperia cõſtitui difficile ortũ hẽrẽt:& ſũmo cũ diſcrimine educarent̃:ut de Cyro legim⁹:quẽ aſtiages auus mñ⁹:q̃a p getẽ uiderat ariolũ ĩterp̃tatione nepotẽ ei futurũ:cui⁹ magnitudo pnũciet̃.& ipſi⁹ aſtiagis regni amiſſionẽ pottẽdi exponi iuſſit:cui ĩ ſiluis ubera canis ſubmiſtrauit:ſed ſuſcept⁹ a paſtore p paſtoris filio educat̃. Quid qd de habide legimus gorgonidis uetuſtiſſimi hiſpanoꝝ regis ex ſtupro filiæ nepote:pudore flagitii:exponi iuſſus ẽ.poſt dies aliquot iuẽtus ẽ fera rũ lacte nutrit⁹. Relat⁹ ĩ tramite anguſto:p quẽ armẽta cõmeare cõſueuerãt.piectus iuiolatus mãſit.nec eguit alimẽtis:obiectus ieiunis canibus.& ſuibus caꝝ uberib⁹ educatus ẽ. Ad ultimũ hũc gorgonis ĩ oeceanũ abiici iuſſit ſed mãifeſto quodã numiẽ iter furẽtes eſtus leui ſalo ĩ littore exponit̃:nec multo poſt ceruа ei affuit:q̃ ubera paruulo offerret. Deniq; ut regnũ accepit tãtæ magnitudinis fuit ut nõ fruſtra deoꝝ maieſtate tot piculis lib.ratus uideret̃. Moſes quoq; paruulus ab ægyptiis ĩ nilũ deiect⁹:hic ẽt dei munere ſuat⁹ ẽ. Multi pterea iſdẽ diſcriminibus ſeruati ad ſũmã ĩperii maieſtatẽ euaſere:ut ueꝝ illud ſenecæ ſit.ſempq; magno conſtitit naſci deũ:ſed ad rẽ redeã. ¶Siluia ueſtalis:ueſtæ ſacerdos Nũitoris filia. ¶Ediderat:pepera t:erat enixa. ¶Partu ſemina cœleſtia.gemellos pueros ſemine cœleſtis dei hoc ẽ maris genitos. ¶Tenente regna regnãte in alba uel regna occupante. ¶Suo patruo Amulio q numitore frẽ regno fraudarat. Albanũ regnũ poſt multos reges amulio & numitori fratribus p ſucceſſionis ordinẽ deuenit. Amulius ut Plutar.refert res albanas bifariã diuiſit ĩ regnũ.ſ.& qd ex troia maiores theſaurũ deuexerant:ut utrã partẽ uelit alter deligeret. Numitor regnũ elegit. Amulius ob auri magnitudinẽ ẽ fact⁹ potẽtior fratrẽ adortus ſedẽ regiã facile occupauit. ¶Regna ergo tenẽte ſuo patruo amulio:nã alia numitoris erat filia quã amulius.ne ex ea liberi pcrearẽt̃:ueſtæ ſacerdotẽ deuouit ut oẽm pariũdi ſpẽ adimeret ppetuã uirginitatis obſeruãtia de hoc ſiluiæ ptu & caſu al's ĩ natali urbis a nobis dictũ ẽ. Siluia fit genitrix heu plẽ enixa gemellã. Et uirgis cedi uirgo miſerãda iubet̃:Defodierq; ſolo pœna hæc ueſtalib⁹ ĩpis. Quæ uetitũ patiãt̃ op⁹ lachriabilis ãt ho. Ante prẽm ſupplex tumidũ pcũbit & orat. Orat opẽ miſerere & pcibus ſeruata ſororis. Dicit̃

De Rea ſiluia filia numitoris

De moſe in nilũ abiecto

ad geminōs deferri ad tybridis amnē imergiq; iubet fluuio:mādata miſtri inuiti pagūt tm̄ ſcelus unda re
fugit.Et pueri i ſicea miſeri uerſanť arca.Cætera paulopoſt.Is:amuli⁹.ſ.ille patru⁹.℄ Iubet auferri. aſpor
tari.℄ Paruos:īfātes romulū & remū.℄ Et neca.i am.q̄ſi n.eādos ī ꝓfluētē deiici.℄ Quid facis:ↄuerſio
De ro-mulo & remo ſmonis ad amuliū:& ꝑt eē hoc mifatiōe dcm̄:& ēt ironice:cū nihil ꝓficeret.℄ Quid facis:cur hoc iubes.
℄ Vel qd facis:q̄ſi dicat nihil.℄ Alter ex iſtis:pueris.℄ Erat rōul⁹:q̄ſi dicat erat ille q ↄditur⁹ ē urbē to
ti orbi dn̄aturā:uel erat ille q iniuriā hāc ulciſceret:& te ipm̄ trucidabit:& oē tuū gen⁹ extinguet.℄ Iuſſa
exhorrētes.qb⁹ id negocii mādatū erat tm̄ ſceleris iuiti qd iuſſū erat nō ſine lachrymis exequunť deferūt
ꝙ illos:quos amuli⁹ iuſſerat.℄ Miſtri recu.q̄ſi recuſaŕ uolētes l'iuiti.℄ Peragūt pficiūt.℄ Iuſſa:q̄ dn̄s iuſ
ſerat.℄ Lachrymoſa:p qb⁹ lachrymādū eēt.Vel iuſſa lachrymoſa lachrymas ab illis qb⁹ id iuſſū erat eli
cietia.℄ Flēt tn̄:fleŕ ēt magis ē:q̄ lachrymari.℄ Et fe.ge.gemellos romu.& re.℄ In loca iuſſa.ad ꝓfluē
tē.℄ Albula īundauerat tybris:ut uidim⁹ hoc quoq; tpe bis:maxie ſeptio id⁹ iāuarias āno ſalutis.M.cccc.
lxxxii.dū hæc ꝓſitebāur cū tybris oēs ripas excedēt:ita & tūc auct⁹ hymbrib⁹ ſupra ripas erupat:iqt ergo

Albula quē tyberi merſ⁹ tyberin⁹ i undis
Reddídit:hybernis forte tūebat aquis
Hci ubi nūc fora ſūt:lintres erraŕ uideres
Quaq; iacent ualles maxime circe tuæ:
Huc ubi uenerūt neq; enim ꝓcedere pn̄t
Longius ex illis unus & alter ait:
Ah q̄ ſūt ſimiles:ah q̄ formoſus uterq; ē

℄ ALBVLA:Tyberis teſte Ply.an̄ tybris appellat⁹ ē &
ANT. FAN. prius albula ab albo aquæ colore ut ait Feſtus.q̄uis cum
Hora.flauū dicat:ut uidimus flauum tyberim retortis lit
Tebris tore hetruſco uiolenter undis.Siſiter & Virgi. ut Vorti
poſtea cibus rapidis & multa flauus harena.Sed & Varro tybe
tyberis rini inquit ſunt:qui albulam uocitatū lr̄is tradiderunt:qd
Albula nomē amiſſum ē ut ait Virg.ut a quo poſt itali fluuiū co
gnomine tybrim:diximus amiſit uerum uetus albula no
men.Hic fluui⁹ (ut iqt Strabo) p Hetruriā excurrit:de
inceps aūt ipſam diſterminans primū qdē ab ea diuidit
Vmbriam:poſtea uero ſabinos & latinos. Dŕ autē & ty
bris & tyberis & tyberinus. de quoꝝ oīum deductiene
uaria leguntŕ:uide Seruiū.Feſtū Liuiū ac Varronē.quoꝝ ultimus tyberim iqt a tyberino rege latinoꝝ di
ctū ꝙ ibi iterierit.℄ Hic ubi nunc fora ſunt.Plutar.in romulo iter Palatinū Capitoliniūq; colles aliq̄n pa
ludē fuiſſe oñdit haud longe ab ea pte quā foꝝ uocant.Solinus quoq; pallanteū iqt oppidum in palatio
aliquādiu aborigines hītauerūt pp incōmodū uicinæ paludis quā ꝑter fluēs tybris fecerat.Hinc illud eſt
Proptii romanū ſatis ē poſſe uidere foꝝ:hac quōdā tyberinus iter faciebat.Et aiūt remotū auditos pdura
pulſa ſonos.Poſſumus igiť p fora uel romanū forū accipe ut ſit pluralis numerus ꝓ ſingulari:uel cum eo
b ariū & piſcariū.Lintres maiores nr̄i utebanť nō ſolū fluuialibus ſcaphis cōpactis ſed cauatis arbore lin
Lintres tribus ideſt monoxylis.Vn̄ ait Virgi.Cauat arbore lintres.℄ Maxime circe:de hoc Seruius ficus iqt ru
Fic⁹ ru minalis minalis fuit ubi nunc eſt lupcal i circo.Hac eni labebaŕ tyberis anteq̄ neptūno factis ſacrificiis auerteret
Fluxit & idē fluui⁹ p uelabrū un̄ auerſus dŕ ab agrippa teſte Porphyrione.Ouidius in.vi.huius opis libro
Circus maxius. paludoſi fori ac uelabri meminit his uerbis.Hic ubi nūc fora ſunt udæ tremuere paludes. Amne redundā
ti foſſa madebat aqua.Qua uelabra ſolēt in circū ducere pōpam.Nil ꝑter ſalices craſſaq; canna fuit.Sane
circi maximi ueſtigia hodie inter palatinum montem & auentinum cōſpiciunť cui Tarquio priſco regnā
te locus deſignatus eſt teſte Liuio.Poſtea uero ut ſcribit Ply.extructus eſt a Cæſare dictatore longitudine
ſtadioꝝ triū:longitudine uni⁹:ſed cū ædificiis iugeꝝ q̄ternū ad ſedē ducentoꝝ.xl.miliū.Sed de hoc alias
Varro triū circorū urbis mēinit:maximi intimi ac flamini.Sed fuit & Neronis circus ī uaticano.℄ Huc
ubi uenerunt neq;.n.ꝓcedere poſ.Longius.Liui.diuinitus ſup ripas tybris effuſus lenibus ſtagnis nec adi
ri uſq̄ ad iuſti curſum poterāt amnis.& poſſe quāuis languida mergi aqua infantes ſpē ferentibus dabat.
PAV. MAR. ℄ ALBVLA fl.ita ab aquæ colore appellat⁹:ſed eū i eo merſ⁹ eēt tyberin⁹ q calpeto albāoꝝ regi ſucceſ
ſit:tyberis appellari cœpit:& iō hic.℄ Quē fl.Tyberin⁹,de quo agiť in.iiii.lib.Merſ⁹ i undis reddidit ty
berim:nā ex eo tybris.ſeu tyberis appellat⁹ eſt.Nec diſſentit Varro.nam poſt multa de hoc iqt.Sūt q ty
berim priſcum nomen latinū albulā uocitatū lr̄is tradiderūt:poſterius pp tyberinū regē latinoꝝ mutatū:
ꝙ ibi iterierit:ſed de hoc alias dabiť diſputādi loc⁹.℄ Tumebat aqs:hybernis hyemalib⁹:nō.n. erat hyēa
le tp̄s.ſed autūnale nā ut Tarutius matematicus collegit tpe referēte Plutarcho primā romuli ī m̄re cōce
ptionē anno tertio ſedæ olympiadis aſſeruit extitiſſe Mēſe quē romani decēbrē uocēt:natū uero mēſe ſe
ptēbri.Ergo ñ hyemale tp̄s:ſed ſi qs diceret forte:ꝙ lōge poſt ortū fuerit expoſiti errāt:nā hic paulopoſt
de ilia q̄ fcā ē uno mŕ & orba die.℄ Aqs:ergo hybernis.ad pluuias & hymbres reſpexit:qb⁹ auct⁹ erat.
tybris magis q̄ ſi hyemale tp̄s fuiſſet.℄ Hac ubi.ita inūdauerat tybris ut æquos circa ſe cāpos occupaſ
ſet nā p loca:ubi poſtea fora ↄſtituta fueŕ.& p circū maximū nauiculis ireť.℄ Videres uidere potuiſſes.
℄ Errare litres:nauiculas:ſed ꝓpriæ litres naues ſŕ fluuiales.℄ Hac q̄ſi p hæc loca.℄ Vbi nūc ſŕ fora:
hoc eſt foꝝ romanū & foꝝ boariū & piſcariū de qb⁹ ſupiore li.dixius.℄ Quaq;:& ea pte q.℄ Iacēt tuæ
De cir-cis apd diuerſoſ autores ualles o circe maxime:circus maxim⁹ dict⁹ ē:ut Var.placet:ꝙ circūſpectaculis edificatis:ibi ludi fiūt & ꝙ
ibi circū metas ferŕ pōpa.& eq currūt.Sed eo tpe nō extructus erat.ut circi locū oñderet Liui.quē poſtea
locū deſignatū a Tarquio priſco Liuius refert.Circiq; tres a Varrone referunť:maximus intimus flami
nius.fuit & poſtea Nerōis circus i uaticāo.℄ Vbi:poſtq̄.℄ Venerūt:ipſi q eos deferebāt famuli.℄ Huc
ad loca ipſa.℄ Neq;.n.certe.℄ Poſſunt ꝓce.ꝓgredi.℄ Lōgius pp aq̄s ipſas.℄ Ex illis miſtris.℄ Vn⁹
& alter ait:q̄ſi alter & alter ita locuti ſunt..℄ Ah.dolentis eſt.℄ Quam ſunt ſimiles:qa erat ſimilis utriq;
forma.℄ Ah:quantum.℄ Vterq; eſt formoſus:pulcher.℄ Tamen iſte ex iſtis alter ex duobus.

¶PLVS tñ ex iſtis iſte uigoris hẽt:romulū dicit cui⁹ diuina pœne idoles ĩ iſantia nõ latebat.Si nõ ope mr̃ egeret.qa rheā ſiluiā uinctā Amulius iuſſerat cuſtodiri:nam fuiſſe iterfectā Ouid.ſentire nõ uĩ.Q ue facta ẽ nno mr̃ & orba die:q̃ quo die pepit amiſit & filios.Depoſuitq̧ ſinu:depoſuit iſantes ſed cum a loco Liui.tenet fama cū fluitantẽ alueū quo expoſiti erant pueri tenuis in ſicco aq̃ deſtituiſſet lupā ſitiẽtẽ ex mõtib⁹ q circa ſunt ad puerilẽ uagitū curſū flexiſſe. Vocat āt alueū cunas.Lege Dionyſiū:nobis placet Liuiū ſeq.¶Arbor erat remanẽt ueſtigia quæq̧ uocat̃:rumina nũc ficus romula fic⁹ erat.

ANT. FAN.

Aulus p cunis

Plus tamen ex iſtis iſte uigoris habet:
Si genus arguitur uultu niſi fallit imago
Neſcio quẽ ex uobis ſuſpicor eſſe deū:
At ſi quis ueſtræ deus eſſet origĩs autor
In tam præcipiti tempore ferret opem:
Ferret opẽ certe ſi nõ ope mater egeret
Q uæ facta eſt una mater & orba die:
Nata ſimul:moritura ſil̃:ſil̃ ite ſub undas
Corpora:deſierat depoſuitq̧ ſinu:
Vagierant ambo pueri:ſenſiſſe putares
Hi redeunt udis in ſua tecta genis:
Suſtinet ĩpoſitos ſūma cau⁹ alueus unda
Heu quantum fati parua tabella tulit:
Alueus in limo ſiluis appulſus oppacis:
Paulatim fluuio deficiente ſedet:
Arbor erat remanẽt ueſtigia:q̃q̧ uocat̃
Romula nunc ficus romulea ficus erat:

Ruminalẽ ficū ad q̃ eiecti-ſunt rem⁹ & romulus romularẽ quoq̧ uocatā eẽ auctor eſt Liuius:q ait .In ꝓxima alluuie ubi nũc ficus ruminalis ẽ quā romularẽ uocatam ferũt pueros expoſuẽt. Sed qm̃ poetæ nõſolū mutare uerũetiā mutare uocabula cõſueuerunt autore.Seruio & ruminalis rumina & romularis romula hoc loco dr̃.Hæc arbor ut eidem placet ruminalis a rumone appellata eſt.i.tyberi ſic dicto ꝙ ripas ruminet & exedat q in ſacris ẽt a ſecãdo Seca dicebat̃:& ĩ aliq̃ urbis pte terens eo qd ripas terat.Alii ut idẽ Seru⁹ docet ruminalẽ q̃ſi romularẽ dictam exiſtimãt.Alii inter quos Feſtus Varro & Plyni⁹ ſic dictā putant qd ſub ea lupa Romulo ac remo mamam dederit:q̃ antiquo uocabulo rumis dicebat̃ ſiue ruma ut Nonio placet.V nde ruſtici agnos hædoſue lactẽtes qm̃ adhuc ſub mãmis hẽrentur ſubrumos appellabãt.Sũt & q a ruminatiõib⁹ armẽtoꝝ q̃ eo in umbrã cogebant̃ eã arborẽ ruminalẽ dictā crediderũt ut ſcribit Plutarch⁹.Verbū aũt ruminare deductū eſt auctore Seruio a ruma eminẽte gutturis pte p quā admiſſus cib⁹ a certis aĩalib⁹ reuocatur:uel a rumine loco in uẽtre ut Nonio placet quo cibus ſumitur & uñ reddit̃.De quo ait Põponi⁹ ut idem inq̃t in poſtribulo.Ego rumorẽ paruifacio dū ſit rumẽ q impleā.Cæt eꝝ Feſtus rumen inquit eẽ colli ptẽ q̃ eſca deuoratur.V ñ ruminar̃ dicebatur qd nunc dicim⁹ ruminare.Legim⁹ apud Plutarchum deā quandā q̃ educatõi iſantiū pͤeſſe putabatur maiores nr̃os Rumiliā appellaſſe apud cui⁹ ſacellū.Varro iq̃t ſatam a paſtorib⁹ ficū ubi rẽ diuinā lacte ꝓ lactẽtib⁹ faciebant.Sũt & q deā eandẽ altricẽ pueroꝝ ruminā uocẽt cui⁹ ſacris uinū nõ adhibebant cū ſit iſantib⁹ noxiū ſed ei ſacrificantes hoſtias lacte aſpgere cõſueuerũt Nõ omittẽdū hoc loco ꝙ ait Plyni⁹ colli ficū arborẽ i foro ac comitio rome natā ſacrā fulgurib⁹ ibi cõditis magiſq̧ ob memoriā ei⁹ q̃ romuli ac remi nutrix fuit miraculo ex ære iuxta dicato tanq̃ i comitiū ſpõte trãſiſſet.De rumiali ficu Corneli⁹ tacit⁹ eodẽ iq̃t ãno ruminalẽ arborẽ i comitio q̃ ſup octingẽtos &.xl.annos remi romuliq̧ iſantiā texerat mortuis ramalibus & areſcẽte diminutā pdigii loco donec i nouos ſœt⁹ reuiuiſceret.Hæc arbor areſcens infœlicia: uireſcẽs Ro.ipio fœlicia portẽdere putabat̃ cuius ueſtigia imperante Auguſto apparebãt ut Naſo teſtat̃ hoc loco

Rumialis uel romularis ficus

Rumo.

Seca.

Terens

Rumis

Subrumi agni

Ruminare

Rumen

Rumilia dea

Rumina dea

De ficu ſub qua inuenti fuiit Romulus & remus

¶HABET plus uigoris.ut alluderes romulo:q & mẽbris & uiuacitate aut ipſo uigor̃ erat ſupiore remo. Si gen⁹ arguit̃·uertẽs deĩde ſe ad pueros cõmot⁹ romuli ĩdole diuinā ſtirpẽ eẽ ſuſpicari ſatet̃.Et ſi poeta ñ refert moucbat̃ tñ hic ĩ ipſa ĩdolis cõtẽplatiõe:cõtẽptiõe Numitoris cū Amulio aſſerẽs filiæ deū uiolentiā ĩtuliſſe:geminoſq̧ paritură:& ubi pepit gemellos:tū maxime iſtãtis ex deo cõcepiſſe:hic ergo ex hoc motus inq̃t.¶Si gen⁹:ſi nobilitas aut.¶Si gẽus:uñ origo trahit̃.¶Arguit̃ oñdit̃.¶Vultu.ipſa.facie.Niſi imago fallat:niſi me decipiat ipſa forma:aut ipſa effigies.¶Neſcio quẽ e uobis ſupiorẽ reor. ¶Eſſe deū: dei filiū:uti ſæpe regẽ regis filiū dicim⁹:ur̃ dubitare cū dicat.¶Neſcio quẽ & hoc qa dixerat ah q̃ ſun tſi miles.¶At ſi qs diuinam ſtirpem eſſe ſuſpicatur:ſed in hoc dubitat:nam ſi cuiuſpiam dei filii eſſent: ſuccurrer̃t ĩ eo ſtatu pr̃.¶At ſi qs:ſi aliqs.De⁹ eẽt auctor ur̃e origĩs:eẽt uobis gẽitor.¶Ferret opẽ:auxiliū. ¶In tpe tã ꝑcipiti:tã repẽtino:& ex hoc materiã mouet ꝙ nihil his ſupſit tpis.Ferret opẽ:iocũda ẽ hæc repetitio ferret opẽ:& hꝫ admirabilẽ quẽdã affectū:moue tq̧ hic ↄmiſatiõẽ a pueroꝝ mr̃e q̃ neq̧ ſibi ipſi neq̧ pueris ſuccurrere poterat: augetq̧ cõmiſerationẽ ꝙ uno eodẽq̧ die:quo mr̃ ſcã eſt filiorū iteritu mr̃ eẽ deſiit.¶Ferret certe opẽ:auxiliū.¶Mat̃ illa.¶Si ñ egeret ope egebat qdẽ:nã ĩ eã aĩaduerterat amulius.Q uæ ſcã ẽ mr̃:qa pepit filios.¶Et orta:qa iterẽpti filii.¶Vno die:eodẽ die.Orba ut Põpe. inq̃t:ſignificat ap̄ poetas priuatū aliq̃ pſona cara:& orba eſt q̃ patrẽ aut matrẽ aut filios:q̃ſi lumẽ amiſit.¶Nata ſi.& ex hoc cõmiſerationẽ mouet:ꝙ plẽs ĩ eãdẽ pnitiẽ trahebant̃:nã ãbo & ſil̃ nati:ſimul erãt morituri. ¶Nata ſil̃ corpa:o gemelli q ſil̃ nati eſtis:¶Moritura ſil̃:qa ſil̃ ad iteritū dãnati.¶Ite ſil̃ ſub undas: q̃ſi ſil̃ imergamini:& his dictis ubi inundatio tacta ẽ:cū lõgi⁹ pgredi nõ poſſent:ñ ſecit.¶Sed eū eo alueo. In quo erãt ſup aq̃s leuit̃ poſuit.¶Deſierat:loq.ſ.¶Et depoſuit ſinu:a pectore ſup aq̃s pueros cū alueo ĩ quo eos tulerãt.¶Vagierant depoſiti iſantes cū cuna ĩ aqs uagitū deder̃ ãbo:ita ut ſẽtire uiderẽt̃ qd & illi dixerãt:& ſe ĩ fluuio eẽ ſup alueo & ĩ natali urb̄.¶Q uid:niſi ꝓ miſeris poterãt uagir̃ q̃relis.Miſtriq̧ ipſi fatū iſõtiū pueroꝝ lachrymãtes tediere.¶Ambo iſantes.ſ.Ro.& Re.Parit̃ uagierãt:qa ſil̃ uagitū dederũt.Vagir̃ ꝓprie pueroꝝ ẽ.¶Putates:putar̃ poſſes.¶Sẽſiſſe:qd.ſ.ager̃t.Sil̃e illd ẽ ĩ heroidi.d caracl

PAV. MAR.

De romulo & remo nota hic fabulam

filio exponi iuſſo tragic⁹ dedit ille miſer ſenſiſſe putares. ¶ Hi: famuli. ſ. Redeūt ī ſua tecta ī albā. ¶ Vdis genis madidis ſeu pfuſis lachrymis ob caſū puerorū. Suſt: net: alue⁹ ille cū pueris: ut paulo ſupi⁹ dixius ꝑa rūp inatauit: iō hic. ¶ Cau⁹ alue⁹: diffinitio ē cune. ¶ Alueū: dicim⁹ foſſā p q̄ flumīa deſluūt: ita & eadē forma cauū lignū ut cuna ē alueū dicere poſſum⁹. Suſtinet nō deiecit: ſed ſurſū tenet. ¶ Impoſitos: pueros ſ. ¶ Sūma unda: ſup ſūmā undā. ¶ Heu q̄tū fati: hac exclamatōe materiā mouet Poeta ob diſcrimē ī quo fuerat oīs res rōana: nā q romā cōditur⁹ erat toti orbi dñaturā: pua tabella ſup aqs iacebat. Heu q̄tū fati: q̄tū fatalis potētiæ. ¶ Tulit pua tabella: alue⁹ ipē. Alue⁹ dixius auctore Diony. alueū hūc lapidi illiſū pueros eieciſſe Poeta uero iqt alueū ubi deficit flumē ī limo ſediſſe. ¶ Alue⁹ ipa cuna cū pueris. ¶ Appulſ⁹ ſiluis opacis q appulerat illuc ad opacas ſiluas: q̄ tūc erāt circa pallātiū. ¶ Deficiēte paulatī fluuio flumīs iundatōe. ¶ Sedet reſidet. ¶ In limo: ī limoſa terra. ¶ Arbor: Plu. locū: ubi hi cū alueo cōſtiterit. Germanū a poſteris uocatū ait cū maiores germāos dicerēt quos frēs appellam⁹: & ſubdit capr: ficū quēdā: q: eo forte loco coaluerat a Ro. ipſo: ut opināt plurimi ruminalē uocāt: uel ꝙ ibi pſtrata pecora ſub ūbra rumiare ꝯſueuerūt ul' poti⁹ pp puerorū lactationē: nā māmas ueteres rumas appellabāt. Memīt & ruminalis fic⁹ Liui. dicēs ubi nūc fic⁹ ruminalis ē. Rōularē uocatā ferūt pueros exponūt de q̄ Ply. ita iqt. Colit fic⁹ arbor ī foro ipo ac comitio Rome nata ſacra fulgorib⁹ ibi ꝯditis: magiſq; ob memoriā ei⁹ q̄ nutrix fuit romuli ac remi cōditoris appellata: qm̄ ſub ea iuēta ē lupa īfātib⁹ pbēs rumē: ita uocabāt māmā miraculo ex aere iuxta dicato: tāq̄ ī comitiū ſpōte trāſiſſet: adacto nauigio ilico areſcit: rurſuſq; cura ſacerdotū ſerīt & reliq Varro germalū ait a germanis Ro. & Re. qd ad ficū rūinalē: & Pōpei⁹ de hac rūinalis ait fic⁹ dcā ē: ꝙ ſub ea arbore lupa māmā dederit. Ro. & Re. Māma āt rumis dr: uñ & ruſtici appellāt hedos ſubrumos: qui ad huc ſub māmis hñt & rumē ē ps colli q̄ eſca deuorat: uñ rumare dicebat: qd nūc ruminare a rumine ergo ruminalis ficus dcā eſt: q̄ areſcēs magno: erat oſto uireſcēs īcolumē īpiū ſignificabat. Sed cū penit⁹ aruit: penit⁹ romanorū oē corruit īperiū. Arbor erat remanēt ueſtigia: qa adhue ei⁹ tpe trūcus apꝓbat nōdū penit⁹ aruerat. ¶ Qua q; & q̄. ¶ Vocat: nūc fic⁹ romula ab ipſo rōulo. ¶ Erat: uli. ſ. ¶ Fic⁹ romula: q̄ſi ruminalis a rumine ſub hac illi arbore expoſiti fuere. Inde & rumina dea dcā ē: cui cū rē diuinā faciēbāt: hoſtiis lac ſpargebāt: & libabāt. ¶ Vinum aūt nō adhibebāt de quo Plu. ait. lyii. pble. An qd latini rumam māmam noiant: & ficū ruminalē: iō factam ferunt: qd ibi lupa māmam romulo præbuit. Quēadmodum eas igit: quæ pueros alunt a māma dicimus φηλονας. ¶ Sic rumina nutrix quædam & puerorū altrix merum infantibus pcipue noxium: prorſus non recepit.

Vēit adexpoſitos mirꝫ lupa fœta gemellos
Quis credat pueris noti nocuiſſe ferā
Nō nocuiſſe parꝫ ē: pdē quo q; quos lupa
Perde cognatæ ſuſtiuerī māus (nutrix
Cōſtitit: & cauda teneris blāditur alūnis
Et lingit lingua corpora bina ſua:
Marte ſatos ſcirē tior abfuit: ubera ducūt
Nec ſibi promiſſi lactis aluntur ope:
Illa loco nomen fecit. locus ipſe luperc
Magna dati nutrix præmia lactis hēt:

ANT. FAN.

¶ VENIT ad expoſitos: locum ubi Romulus ac remus expoſiti ſunt Germanum uocarūt teſte Plutarcho cui antea Germano nomen fuerit qd germanos frēs uocemus ¶ Cognatæ manu: Amuli cognati ſunt q̄ cōe naſcendi initium habuerunt. ¶ Marte ſatos ſcires. Quibus nihil timētibus lupa fertur ubera pbuiſſe: ſed & aſſuiſſe picus dr nutritor & cuſtos. Hæc autē aīalia putantur marti ſacra. ¶ Nec ſibi pmiſſi lactis alunt ope. Nutriūtur lacte quod natura feris nō īfantibus ſiue hoībus promittit: ſed & Cyro expoſito canis dicitur ubera pbuiſſe & aliis ad ſumma natis imperia ſimilia infantibus contigerunt.

PAV. MAR.

¶ LVPA fœta: quæ paulo ante peperat. ¶ Venit ad gemel Ro. & Re. Gemelli. n. dicuntur qui uno eodē ptu naſcuntur. ¶ Expoſitos: quos Amulius exponi iuſſerat: uel tunc extra amnem poſitos. ¶ Venit mirꝫ: quaſi mirabiliter. ¶ Quis credat ferā: lupā. ¶ Nō nocuiſſe pueris: q̄ſi nemo credēs: & tñ nō nocuit. Nō nocuiſſe: loc⁹ īdignationis ētiab Amulii īmanitate: nam belua comitior fuit: cū quos ipē nepotes pditum iri deſtinauerit: lupa nutrit: mirū inqt erat ferā pueris nō nocuiſſe ſed hoc admirabilius. ¶ Qd nō nocuiſſe parū eſt: habita rōne ꝙ eos aluerit parū ē nō nocuiſſe. ¶ Prodeſt quoq;: ſed pdeſt lupa nutrix: qa nutricis offm̄ iplebat illi ubera porrigēdo. ¶ Quos man⁹ cognatæ q̄ſi uiolentia: & īmanitas amuliana. ¶ Suſtinuere: p pati potuere. ¶ Perdere: ad necē mittere. ¶ Cognatæ man⁹. cognati: ut Vulpianus iqt titulo: uñ cognati appellati ſunt q̄ſi ex uno nati: ut Labeo ait: & q̄ſi cōe naſcēdi initiū habuerit & modeſtin⁹ de gradibus cognati ab eo dicti putāt: ꝙ q̄ſi una cōiterue nati: uel ab eodē orti pgēiti ue ſint. & Paulus ēt titulo de gradib⁹ cognationis nomē a græca uoce dictū uidet σύγγενας illi uocāt: quos nos cognatos appellam⁹. Cognati ſūt & quos agnatos lex. vii. tabularū appellat. Sed hi ſunt agnati q p patrē ex eadē familia cōiūgunt: q āt p fœminas cognati tm̄ noiant &c. ¶ Cōſtitit: & ubera dabat: & cauda blādiebat: linguaq; eanū ut dixim⁹: quo plēi erāt abſtergebat. ¶ Cōſtitit. q̄ſi firma ſtetit lupa ipa. ¶ Et cauda: caud agitatōe. ¶ Blādit teneris alūnis: pueros quoq; alebat. ¶ Et lingit bina corpa: idē utrūq;. ¶ Sua līgua: & hoc ut lutū abſtergeret: & ī natali urbis de hoc eodē. Vagitus enixa tñ lupa ſenſit ad undas. Sedatura ſitim pgreſſa accurit & illos depoſita feritate uidet miſata iacētes liberat e cæno de hic ubera plena gemellis Admouet o ſupi q̄ta ē clamētia cæli Qui poſitur⁹ erat ppl'is igētia magnis Mænia ppetuos ēre latura triūphos. Paſcit īfœlix īfātia lacte ferio. Marte: magnitudie ai ēt ī prio natali die īfātes ſe martis filios pſeſſi ſūt: nā neq; ex pauer, ob belluā neq; a ferinis uberibus abhorrebāt. alunt ergo ferino lacte: qd ſibi non dēbat. ¶ Scire: ſcire poſſes eos ¶ Sates natos ex. ¶ Marte timor abfuit: qa beluā ñ tīebāt ēt ob id: qa aīal h̄ marti dicatū ē. Ducūt ubera

Alueus quid ſignificet

De ficu ruminali & uñ dr ruma

Cognati uñ dicātur ex labeone & paulo ī titulo de gradib⁹ cognatōis

q̄ſi fugiūt lac ex uberib⁹. ¶ Alūt ope lactis nec ꝑmiſſi ſibi:q̄ſi lacte qd illis n̄ dēbaẽ:ſed luporꝫ catulis. Illi lo.lupa ergo lupcal loc⁹ ille appellat⁹ ē:ſic & lupcales dici pñt. Plu. ēt cū multa de his retulerit:& arcadib⁹ aſcripſit ſubdidit. Potuit tñ a lupa illa q̄ Romulū educauit recte emanaſſe cū lupcales īde ludicꝛꝫ icc hēt: ubi expoſitū Romulū fuiſſe ferūt:& reliq̄. ¶ Illa lupa.f.facit nom̄ loco loc⁹ ille Vbi lupa lac Romu'o dedit lupcal.ſ.dr̄. ¶ Nutrix lupa. ¶ Hēt magna præmia dati lactis.ipſe Romulus:quia ꝑpetuo iuuit ob id.

Q uis uetat arcadio dictos a mōte lupcos
Faunus ī arcadia templa lycæus habet:
Nupta qd expectas:n̄ tu pollētib⁹ herbis
Nec præce:nec magico carmine mr̄ eris
Excipe fœcūdæ patiēter uerbera dextre
Iam ſacer optatum nomen habebit aui:
Nam fuit illa dies dura cū ſorte marite:
Reddebāt uteri pignora rura ſui: (nas
Q uid mihi clamabat ꝓdeſt rapuiſſe ſabi
Romulus:hoc illo ſceptra tenente fuit:
Si mea nō uires:ſed bellum iniuria fecit.
Vtilius fuerat non rapuiſſe nurus:
Monte ſub exquilio multis īciduus annis
Iunonis magna nomine lucus erat:
Huc ubi uenerunt pariter nuptæq; uiriq;
Suppliciter poſito procubuere genu:

ANT.
FAN.

¶ Q VIS uetat &c. Lycæū dicit ubi Fauni tēplū fuit cui lycea celebrabāt q̄ nos dicim⁹ lupcalia. Nupta qd expectas:Exhortaẽ nuptas ut excipiāt uerba lupcorꝫ ſi matres fieri cupiūt ac depoſita ſterilitate cōcipe cū ea maiorē uim hēant hermis magicisue carmibus ad fœcūditatē faciēdā:qd eo tpe cognitum eſt quo Romanæ mulieres q̄s ſub Romulo ſterilitas inuaſerat corio ſecto ꝑcuſſæ recepēt pariēdi facultatē. ¶ Pollētib⁹ her. Herbarū multæ fæcūditatē faciūt q̄rū Moly laudatiſſima eſt teſte Hom. cui⁹ īuētio Mercurio aſſignaẽ. Vn̄ illd ē ridiculū: hinc legiẽ radix de q̄ flos aure⁹ exit quē cur moli uocāt mētula moli fuit. ¶ Hoc lo:&c. ꝑ interpoſitionē dicitur eā ſterilitatē fuiſſe regnāte Romulo. ¶ Si mea nō &c. Si rapuiſſe ſabinas nihil ꝓfuit ad augendā ꝓlē & corroborandas uires īperii ſed bellū tm̄mō ſuſcitauit. ¶ Iunonis mag. no. lu. erat. Hic luc⁹ iunoni ſacer fuit ad radices mōtis exq̄lii ut q̄buſdā pl; ubi ēt tēplū iunonis Lucine fuiſſe arbitranẽ añ urbē cōditā quā deam ab eo luco Lucinam cognominatā ferunt:l; Ply. ædē iunonis lucinæ longe poſt reges exactos cōditā tradat q ēt deā ipſam igt a luco lucinā noiatā ut Romæ uero locos in Lucinæ arcāno q fuit ſine magr̄atib⁹.ccclxix:urbis æde cōdita. īcertū q̄to ipſa uetuſtior.eē qdē uetuſtiorē nō eſt dubiū cum ab eo luco Lucina noieẽ. Sūt tñ q a luce Lucinā dictā uelint. Vn̄ ut īgt Feſtus opigenā iunonē matrōæ colebāt ꝙ ferre eā opē i ptu laborātib⁹ crederēt & ſupcilia teſtib⁹ Feſto & Varrone ī iunonis tutela eē Putauerūt qd iis ꝓteganẽ oculi p quos luce fruimur quā tribuere iunonē exiſtimabāt. Hæc.n.dea.i.aer ſiue ſpūs plurimū cōgruit ſi reticaẽ ut īgt Solin⁹ cū ꝓpe ad uterꝫ liberādū uenerit mom̄ta maturitatis enitētis. Nouim⁹ & Dianā Lucinā dici:ut Caſta faue lucia:qa noui Iunii uis (ut ſcribit Euſebi⁹) ad pariēdū n̄ parꝫ cōfert & ꝓpriū mun⁹ ē Lūæ teſte Macrobio diſtēdere rimas corporis & meatib⁹ uiā dare:qd ē accelerādo ptui ſalutare:uñ Lucina a pturiētib⁹ iuocaẽ una ex .v. diis quos ꝓcari ſolebāt q mr̄imōio iūgebanẽ auctor Plu. ii. ferūt iuppiter adult⁹:iūo adulta. ¶ Ven⁹. Diana. Suadela. Colebaẽ & Rōæ iūo iuga ſic dcā ꝙ nubētes ↄiūgeret:a cui⁹ ara iugari⁹ uic⁹ nom̄ accæpit auctor Feſto. ¶ Q uis ue.& ſi latinā cām retulit n̄ negat tñ poſſe lupcos dici Lyceo mōte arcadiæ: nā lycos lup⁹:& ī eo mōte erat tēplū Fauni lycei:uñ licea ludicra:q̄ nos lupcalia:ſic & lupcales ſeu lupci ex eodē ↄduci pñt. ¶ Q uis aut qd uetat:ꝓhibet negat.q.d.nihil. ¶ Lupcos dcōs a mōte arcadico:ħ ē a lyceo arcadie mōte. ¶ Faun⁹ lyce⁹ h; tēpla ī arcadia:tēplū illd appellaẽ fauni licei ſic & faun⁹ lyce⁹ ut ēt tēplo dicim⁹ iouē olipicū:n̄ tñ ab olipo mōte diximꝰ ut ſupi⁹. Nupta:lupcaliū die:ut Pōpei⁹ īgt mulieres februabanẽ amiculo iunōis.i.pelle capria:& Plu. mulieres adultæ ultro ſe lupcalib⁹ offerūt exiſtimātes id ſibi fœlicē pariūdi facultatē ꝑſtaẽ:ergo ut poeta igt:qd n̄ herbis:n̄ icātatōib⁹ fieri poterat:ut.f.mulieres ↄcipēt:fiebat uerberib⁹ capriorꝫ coriorꝫ. Et uñ mos ħ emanarit:explicat a Rōulo.f.nā cū aduerteres ſterilitatē mulierꝫ iunōi ob id ī exq̄liis ſacrificatū ē:& ei⁹ oraculo hitū:ut mulieres hirc⁹ iniret:q̄ uoce ab augure īterꝑtata mactat⁹ ē cap:& ei⁹ execto corio uerberatæ puellæ. Vn̄ poſtea cōcipiēdi facultas data ē:monet ergo nuptas:ut uerbera hæc patiēter excipiāt. ¶ Nupta qd ex. n̄ eris tu mr̄:n̄ ↄcipies. Herbis pollētib⁹:uirtute pollētiū:& potētiū herbarū. ¶ Nec ꝓ. ħ ē nec ſupplici uoto:aut ꝓcib⁹ ad deos. Nec magico carm:ie:ħ ē icātatiōib⁹. Excipe:accipe. Patiēter uerbera dextræ fecūdæ:dextræ lupcal' fructū faciētis:nā ob ipſa uerbera ↄcipies & l; iuuēal' dicat nec ꝓdeſt agili palmas ꝓbere lupco:n̄ tñ ī māib⁹:ſ; ī tergis cedebāẽ:ut īfari⁹ dicem⁹. Iā ſocer pr̄ uiri tui. Hēbit optatū nom̄ aui:qa tu pies illi nepotē. Nā fuit:nūc ipſā cām aggrediẽ ꝓ ↄceptōe accipiēda ſint uerba. ¶ Nā fu.il.di. Illd tp̄s. Cū q̄ñ. Maritæ:uxorēs ſeu nuptæ. Reddebāt rara pignora rarꝫ fœtū:qa raro pturiebāt. Vteri ſui:uētris. Dura ſorte duro cuētu ul' ita maligna pca uolēte! qd mihi:fuit ħ ſterilitas Rōulo regnāte:ex quo ipe q̄rebaẽ nihil ꝓdeſſe ad ꝓcreādā ꝓlē:ut īpii uires augereẽ. Sabīas ra. nā id illi neq; uires neq; ꝓlē augebat:ſ; pepit bellū. ¶ V tili⁹ igiẽ erat ſine uxorib⁹ eē:q̄ his raptis bellū pepiſſe. Clamabat Ro. qd mihi ꝓdeſt.q.d.nihil. Rapuiſſe ſabias:dlibauim⁹ hāc hiſtoriā ſupi⁹:& alīs ſuo loco ꝓpetem⁹:Hoc:qd dr̄.ſ.d ſterilitate. Fuit illo:Rōulo. Tenēte regna:regnāte eo. ¶ Si mea iniuria:q̄.ſ. ſabīs ītuli uirginū raptu. ¶ Nō fec uires:n̄ auxit uires regni mei. S; fecit bellū:qa ut dixim⁹ ſupi⁹ exortū ē īde bellū. ¶ V tili⁹ magis utile:qa ſine bello. ¶ Fuerat n̄ hūiſſe nur⁹ hoc ē fœmīas:l; ꝓprie nur⁹ ſit uxor filii. Iniuria ut Vlpia. igt ex eo dcā ē qd n̄ iuẽ faciat. Oē.n.qd n̄ iuẽ fit:iuria fieri dr̄:& īterdū inīqtatē iniuriā dicim⁹. Iniuriā fieri Labeo ait:aut re:aut uerꝯ re quotiēs man⁹ īferūẽ:uerꝯ q̄ñ cōuiciū fit. ¶ Mōte ſub: lac⁹ iunōis

Moly herba īuenta a mercurio

Lucina a luco dicta

Q uiq; du quos ꝓcabantur qui mr̄imonio iungebanẽ Iuno iuga unde iugari⁹ uicus

PAV.
MAR.

Inire hirci

¶Phœbꝰ tu ad.cul.crimini & noxæ tuæ. ¶Mendacia.q.d.ñ ſatis.ſ.te deliqſſe niſi ẽt mẽdatio te excuſes. ¶Et Audes:h ad corui temeritatẽ. Audes uelle ſal.decipe. ¶Verbis fictis.& falſis. ¶Fatidicũ deũ: fata ꝓdicẽtẽ & eſt argumẽtũ a maiori:q futura ꝓdicit:nõ abs te ꝑt dcipi de ꝑñt:cũ oĩa uideat. ¶Hac phœbꝰ

Verba phœbi ad coruum

coruũ ignominia affecit ut dũ eẽnt ĩ arbore ficꝰ hr̃e guttur prouiſum:quo aquã non ebiberet. ¶At aquæ gelidæ bibenẽ tibi a te. ¶De nullo fonte:de nulla aqꝗ ſcaturigine. ¶Dũ ficus lactẽs:hẽns lacteũ ſuccũ: & tũc eſt ĩmatura. ¶Hærebit:pẽdebit. ¶In Arbore.in ficu. ¶Dixit & an.phœbus ĩ ꝑpetuã rei mẽoriã anguem:coruum cratera cœlo figurauit. ¶Dixit:phœbus ſcilicet ſuperiora uerba. Et Anguis auis: coruꝰ. ¶Crater:poculũ ꝑ appoſitionẽ. ¶Sidera iũcta:ſociata & cõtinuata. ¶Micãt:ſplendẽt. Monumẽta perẽnia:qſi in ꝑpetuã memoriã. ¶Facti antiqui:huius antiquæ rei. ¶Monumẽta:monumẽtũ:ut ueteres iuriſ cõſulti diffiniunt eſt ꝙ gr̃a ſeruãdæ memoriæ exiſtit:& alias monumẽtũ generalis res ſ.in poſterũ memoriæ cã prodita:quæ ſi corpus uel reliquiæ ĩferunẽ Si uero nil uetũ inferaẽ erit monumẽtum memoriæ cã factũ qd græci appellant eſt enĩ μνημεῖον monumentum & memoriale μνημονεύω memoriam facio:

Euãdrũ pãi deo tẽplũ dicaſſe ex euſtachio & trogo

μνήμη & μνημοσύνη mẽoria μνήμων memor. ¶Tertia.xv.calẽ.mar.fiũt ĩ honorẽ fauni lupcalia:q̃ q̃uis a Romulo ſint:q dicãt ĩſtituta fuiſſe:dt ĩferiꝰ ſuo loco dicemꝰ.tñ in latio ab euãdro originẽ hũere:nã q ſub eo erãt:arcades ſcolæ:ubi palatinũ cõdidere firmati admonẽte eos carmẽti:ut Dio.iqt: lyceo pãi tẽplũ cõſtruxere.ẽ.n.ap arcades pan uetuſtiſſimꝰ:plurimũꝗ ĩ honore hitus:hæc ille.& Liui.iqt:ferũt euãdꝶ ſolẽne allatũ ex arcadia iſtituiſſe:ut nudi iuuenes lyceũ pana uenerãtes:ꝑ luxũ atꝗ laſciuiã currerẽt:quem ro.deide uocauerẽ Inuũ:& reliq. Teſtis ẽ ẽt Euſtathius Euãdrũ pani tẽplũ dedicaſſe: & Trogus dixit Euãdrũ ſub pallãtio tẽplũ:lyceo quẽ græci pana:ro.lupcũ uocãt cõſtituiſſe. Pana:Faunũ:Inuũ eũdẽ ẽt ꝯſtat.de quo plura ſupiore libro diximꝰ. Sed q̃ ſuparãt hec in loco explicantur. Arcadeos ſiluaꝶ dñm eũ appellãt: hẽt cornua:barbãꝗ ꝓlixã caprinos pedes:uirgã & fiſtulã gerẽs:cuiꝰ amor & delitiæ echo crediẽ nullꝰ oſculis obnoxia. At ſub ac figurã Macro.ſolẽ ĩtelligi debere diſputauit Probas uero ſub huiꝰ noĩe iouẽ:hoc eſt mũdũ ipm coli diſſeruit ꝑcipue cũ Pan apd̃ græcos omen ſignificat:qſi uniuerſam naturã cõphẽdẽs. Sed honoratꝰ Inuũ Pana eẽ dixit:ab ineũdo paſſim cũ aĩalibꝰ. Nec dẽſt q dicat Faunũ primũ fuiſſe:q ſiluestris hoĩes ĩ ciuicos cultꝰ deduxerit.tẽpla fecerit q̃ ab eo fana appellari Probꝰ iqt. Sed ſi de ipſo pãe ĩtelligimꝰ. nõ aſſeriẽ.nã q ſiluestris eſt ĩ ciuicos cultus alios deducere nõ potuit Sed hoc ut ſuperius diximꝰ:Saturno & Iano aſcribiẽ. In panis ergo honorẽ hac die cõſtituta ſunt lycea ludicra:q̃ a nr̃is lupcalia dicta ſẽ. fiebãt aũt a nudis lupcis:tecti tñ erãt ut teſtis ẽ ipſe Trogus.caprina pelle.nã quo habitu ſimulachrũ ipſius dei figurabaẽ:eo hitu ſua ſacra fiebãt Sed uariæ de hoc cauſæ referũtur:quas inferiꝰ explicabimus:iqt ergo. ¶Tertia aurora:hoc eſt tertia dies. ¶Poſt idus:& erit.xv.die menſis februarii:hoc eſt.xv.calen.martias

> Aſpicit & fauni ſacra bicornis erunt:
> Dicite pierides ſacrorum quæ ſit origo
> Attigerit latias unde petita domos;
> Pana deũ ueterẽs pecudiis coluiſſe ferũẽ
> Arcades arcadiis plurimus ille iugis:
> Teſtis erat pholoe teſtes ſtymphalides
> Quiꝗ citis ladon ĩ mare currit aqs:(unda
> Cinctaꝗ pinetis nẽoris iuga nonacrinis:

ANT. FAN. Faunus inuus Pan

¶FAuni ſacra bicornis erunt: Faunus a fando nomen accæpit ut ſupra diximus:uñ ab Horatio dr̃ uirorum mercurialium cuſtos qm̃ a Mercurio ſermo manauit. Idem & Inuus dr̃ & Pan.hoc eſt totius nature deus ut Panos uocabulum oñdit. dicitur habere cornua in radiorum ſolis & cornuum lunæ ſimilitudinem. Eſt enim Pan uniuerſæ ſubſtantiæ materia is dñator. Quare Arcades eum appellabant τὸν τῆς ὕλης κύριον habetꝗ barbam prolixam uirgam fiſtulam & caprinos pedes quarum rerum ſignificationem Macrobius tradit. ¶Pholoe: Mons Arcadiæ

Pholoe

ubi preter cyllenem ut diximus autore Strabone inſignio res montes ſunt Pholoe Lycæus Menalus ac Parthenus. ¶Teſtes ſtymphalidas unde:Eſt in arcadia mons ſtym

Stymphalus mons ſtymphalis lacus Ladon Nonacria

phalꝰ & lacꝰ Stymphalis a quo aues Stymphalidas dictas & ab hercule ſagittis ac tympãis fugatas pœtæ finxerũt:q̃uis Lactãtiꝰ grãmaticus ſcribat occiſas eas ab Hercule nõ ſagittis ſed æreis ſonitu: Alii ſublatas dicũt & tinnitu tabulæ æreæ & ſagittis cũ ĩ hũc locũ cõueniſſẽt.& totiꝰ regiõis fructꝰ popularenẽ. E ſtymphalide lacu Eraſinꝰ fluuiꝰ erũpit ut autor ẽ Str.cuiꝰ ripis Stymphalũ oppidũ olĩ ĩcũbebat. qd abeſt a lacu ſtadiis.l. ¶Quiꝗ &c. Ladon fluuiꝰ eiuſdẽ regiõis ẽ:ut Arcades hũc ladonꝗ rapax & mẽalꝰ ĩges rite colũt. Huic & Eraſino cõtrariũ qdã euenit:Ladonis.n.flucta occluſo quõdã fonte detẽta ſunt eraſinus uero exitũ aliqñ nõ hũit. Nemoris iuga nonacrini:Nonacria teſte Lactãtio grãmatico nomen eſt loci uel agri arcadiæ.nã qd qdã Nonacriam dici uolunt Arcadiã a nouẽ mõriũ ſũmitatibꝰ nõ placet. Eius mon nona(cris ẽ autore Plinio.

PAV. MAR.

¶Aſpicit nudos luper.fauni ſacerdotes:q lupercali ſacra faciebãt in lupcali:ut Var.iqt:Locũ.n.ubi ſacra hæc fiebãt:a romãis lupcal a græcis lyceũ:qd idẽ fere ſonat.nã & lycos lupus eſt:licet poſſet hoc deduci a lyceo arcadiæ mõte. Sed de lupcali iferiꝰ differemꝰ. ¶Et Erũt ſacra:ſacrificia & feſta.fauni bicornis:nã cũ cornibus figuraẽ. ¶Dicite o pierides.in referẽda hoꝶ ſacroꝶ origine:muſarũ ĩplorat numina. ¶Dicite o pierides.pierides poſt Pieri filias deuictas.quaꝶ cõcertatio in meta.referẽ cognominatas fuiſſe muſas multi aſſerũt. Põpeius tñ a pierio mõte pierides dictas muſas dixit. ¶Dicite quæ ſit origo ſacroꝶ lupcaliũ.ſ. ¶Et Vnde:a quo loco. ¶Petit attigerit domos latias:duo petit unde

Archades antiqſſimos fuiſſe

hũerint initiũ:& unde ĩ italiã uenerint. ¶Pana:exponit nũc pana fuiſſe uetuſtiſſimũ Arcadiæ numẽ:ꝓſidemꝗ pecoꝶ:quod loca ipſa arcadica teſtanẽ:quæ ille frequentabat:& in quibus colebaẽ. ¶Arcades ueteres:uetuſtiſſimi.n.gens eſt arcadica::ut ſuperiore libro dixĩus dicti ꝙ ſunt:ut alii ab arcade Caliſtus:ut Euſtathius Themiſthus ex Ioue filio. ¶Feruñẽ:dicunẽ. ¶Coluiſſe pana:ꝑ panẽ deũ pecoris:deũ armẽ

ti:hoc ē qđ Honoratus inqt ꝙ ea paſſim cũ aĩalib⁹.℄Ille pan.ſ.℄Erat plurimus:qa pluris & magni nu
mis:& religiõis.In Iugis arcadiis:ĩ mõtib⁹ arcadiæ. Nã mõs ĩ tria diuidiť:radices:latera & iuga Mõtes ĩ ar
cadia:q a Ply.referũť:pholoe cũ oppido.Itẽ Cyllene:lycẽs ĩ quo lycei iouis delubrũ Menal⁹: Arthemiſi⁹: Lycei
Partheni⁹:Lãphe⁹Nonacris.Eſt ẽt & Erymãth⁹:ĩ his ergo mõtib⁹ celebris erat pãis religio:Erit teſtis:qd iouis tẽ
ſ.ĩ arcadia coleret.℄Pan pholoe.pholoe ut Stra.igt:mõs eſt arcadiæ olympiæ ꝓxia imines.Teſtes erunt plum
uñ ſtymphalides:ē.n.lac⁹ ſtymphalius ĩ archadia.& ĩ ei⁹ ripis erat.Stymphalũ oppidũ:ſed eruptiõe fcã ip
ſi⁹ lac⁹:& deficcatiõe.a lacu abeſt Stymphalia urbs:ut teſtať Strabo:ſuo tpe quĩqginta ſtadiis & teſtis erit
℄Ladon:q currit ĩ mare citis:hoc eſt cõmotis & rapidis aqs eſt.n.Ladon arcadiæ fluui⁹: q cũ pri⁹ exitũ
nõ hẽret:paludẽ faciebat.poſtea terremotu alueũ iucit.Et erũt teſtes.℄Iuga:ſũmitates mõtiũ.℄Nẽoris
nõacrini. Nonacrim eẽ arcadiæ mõtẽ dixim⁹.& Higin⁹ ubi multa de Caliſt⁹ fabula retulit: ait q̃ res ĩ nõa
cri mõte arcadiæ geſta đmõſtrat.Sed mľti dicũt a nouẽ eminẽtiorib⁹mõtib⁹Nõacriã dictã eẽ Arcadiã ut
Trinacriã Siciliã.Sed hic nẽoria nõacrini ꝓ nõacri mõte nemoroſo dicit.℄Cicta pinetis:qa plẽa ſťi pĩu .ANT FAN.

Altaq; trœzene parraſieq; niues:
Pan erat armẽti pan illic numẽ aḡrum:
Munus ob ĩcolumes ille ferebat oues:
Trãſtulit Euãder ſiluestria numĩa ſecũ
Hic ubi nũc urbs ē tũc loc⁹ urbis erat:
Iñ deũ colim⁹ deuectaq; ſacra pelaſgis
Flamẽ ad hæc priſco more dialis erat:
Cur igitur currãt & cur ſic curreř mos ē
Nuda ferant poſita corpa ueſte rogas:
Iſte deus uelox diſcurrere gaudet ĩ altis
Montibus & ſubitas concipit ille fugaſ

℄Altaq; trœzene: Hæc ciuitas a Ply.quoq; Trœzene dř li.iiii.nat.hiſt.a Strabõe ut a pleriſq; aliis trœzen illđ triũ eſt hoc duaꝝ ſyllabarũ nomẽ. Ouidi⁹ alibi Hic tecũ trezœna colã pittheia regna. Eſt aũt trœzẽ urbs prope iſthmõ:quam qdã diſtare a mari ſex milibus paſſuũ tradi derũt cũ Strabo.xv.tm ſtadiis ſcribat. Et hic dicta exiſti mať a Trœzene pelopis filio qui cum fratre Pittheo ex Piſea terra commigrans illic regnauit quo mortuo re-gnũ obtinuit Pittheus idem geographus trœzena urbem fuiſſe ĩſignẽ dicit appellatãq; olim Poſidoniam qd Poſi-doni.i.neptuno ſacra fuerit. Vñ ait Plu.in theſaro: Nep-tunũ.n.trœzenii ſumma religiõe colũt & eius dei tutelæ eoꝝ ciuitas dicata ẽ cui & fructuũ primitias deligũt & ĩſi gnẽ ĩ numo tridẽtẽ ĩciſum habẽt.Legimus & apud Oui-diũ alibi:Hic raptam trœzen celeri uirtute recepit. Ergo qđ pauci aduerterũt in nõĩatiuo caſu & trœze & trœzen dř & trœzene. Hanc urbem ſunt q Arcadiæ tribuũt ſunt & q Atticæ qđ miramur.ē enim inter iſthmũ & ſcylleum

Trezœne

trœgẽr oli poſſẽ doniam dictam

teſtib⁹ Põponio & Ply.quoꝝ ille trœzẽios inqt eẽ illuſtres fide ſocietatis Atticæ hic uero eã urbẽ Acha
iæ tribuit:cui⁹ potui quẽ metũ uocãt parua ĩminet iſula ut autor ē Strabo q̃ Calauriã dicũt.℄Flamendia
lia:Sacerdos iouis.qđ iõ dicit qa ĩ Lyceo mõte Arcadiæ Lycei iouis tẽplũ fuiſſe mẽoriæ traditũ ē:& ſũt q
pana Ioueẽ eẽ uoluerũt.℄Cur igiť currãt:Lupci nudi currebãt uelut nuditatẽ panos imitareť uel ut refer
rẽt uetuſtiſſimoꝝ Arcadũ morẽ uel ut teſtaretur rẽ quõdã a nudis ꝓſpere geſtã.nã cũ ĩ honorẽ pãos lup-
caliorꝝ ſolẽnitas celebrareť:Romãoꝝ pecora (ut iqt Ser.) ſubito a latronibus rapta ſũt illi piectis ueſtib⁹
pſecuti ſunt latrões qbus opꝓſſis ac receptis cõſuetudo pmãſit ut nudi lupcalia celebrarẽt.Scripſit & idẽ Luperci nudi
fere.C.Acili⁹ teſte Plu.q ait ea pecora fuiſſe rõuli ac pactis Faũo uotis nudos ad pueſtigãdũ excurriſſe ne (ſudor eos ĩpediret ř tardaretq;
℄ET Alta trozene trozon & trœzene idẽ ē urbs arcadiæ apđ ſinũ her-
monicũ cũ ameno ſedẽs & eminẽti ĩ colle ĩ quo ſæpe fœliciori tpe ludebant carmia.Et niues praſiæ.pra
ſiã ſupius arcadiã dictã fuiſſe dixim⁹ & erat ẽt praſia urbs.℄Sed hic praſiæ niues:q̃ſi niuoſi oẽs arcadiæ
mõtes.℄Pan erat:In arcadia pan pecoꝝ & aḡꝝ de⁹ erat:& ꝓ ouiũ ĩcolumitatẽ pani munera offerebãt. PAV.
℄Pan erat illic:in arcadia numẽ.℄Armẽti.de⁹pecorũ:qa illoꝝ cuſtodiæ:& tutelæ ꝑerat.Nã ea tuebať. MAR.
℄Erat pan illic numẽ aḡrũ ẽt & aḡrũ de⁹.℄Ille:pã.℄Ferebat mun⁹.qa ſibi munera offerebanť.℄Ob
Oues ĩcolumes:q̃s ab oĩ morbo tuebať.℄Trãſtulit:iã rettulit uñ ſacra hũerint originẽ hoc ab arcadib⁹
q in arcadia plurimũ colebať.Nũc refert uñ in italiã uenerint:Illa inqt ex arcadia ĩ italiã in locis ubi cõ
dita eſt roma:Euãder trãſuexit Euãder de hoc ſupius dixius.Trãſtulit ſecũ numina ſilueſtria.q̃ſi panis ſa
cra q:dñs eſt ſiluaꝝ:ut dixius.Huc in italia.℄Vbi nũc eſt urbs:rõa.ſ.℄Tũc:euãdro aduenĩẽte.℄Erat
locus urbis nõdũ erat cõdita:ſed ibi condi debebat:q̃ eſſet futura orbis dña.℄Inde ab illa:tranſlatione Archa-
euãdri.℄Colim⁹ nos:ſcilicet latini.℄Deũ pana.ſ.℄Et ſacra deuecta pelaſgi ſcilicet.trãſlata in latium dia dř
ab arcadibus.nã ut ſupi⁹ dixim⁹:Euſtathius arcadiã iqt aliqñ appellatã fuiſſe pelaſgiã:aliqñ lycaoniã:ali pelaſgia
qñ gigantida:aliquãdo prraſiã.℄Flamen dialis.hoc eſt iouis ſacerdos.℄Erat priſco more:ueteri cõſue ẽt lycao
tudine.℄Ad Hæc ſacra ſcilicet pficiẽda.℄Flamen.Varro inqt flamines qđ in latio capite uelato erãt nia gi-
ſemp:ac caput eĩctũ hẽbãt filo:flamines dicti.℄Hoꝝ ſinguli cognoĩa hẽnt ab eo deo cui ſacra faciũt: gantida
℄Sed partim ſunt aperta:partim obſcura aperta.ut Martialis.uulcanalis:obſcura dialis:& furialis.cũ dia & praſia
lis a ioue ſit & reliq̃.℄Cur igiť:In his fauni ſacris nudi iuuenes currebant. Cauſas q̃rit ergo cur currãt.
& cur nudi:& ipſe cauſam explicat qđ diſcurrens ſua uelocitate deus diſcurrentes ẽt optat:& ſine ueſtib⁹
nã ueſtes curſum ĩpediunt.℄Præterea.& ante quã eſſent homines in ciuilem cultum redacti uelut ſilue
ſtres feræ degebant:præcipue ſine lanaꝝ uſu.ergo cum hoc ſacrũ ab arcadibus emanarit quæ gens uetu
ſtiſſima eſt in uetuſtatis monumentũ ueteꝝ etiã mores referuntur.℄Cur igitur currãt ſacra ipſa celebran
tes.℄Et cura eſt mos:cõſuetudo.℄Currere & ro.uertit uerba in quẽcunq; interrogantẽ.℄ROGas:
interrogas.℄CVR corpora ſunt nuda poſita ueſte:cur denudãtur poſito uelamine.℄IPSE deus pan.

¶Velóx:celer.& Hor.in odis Velox amœnũ ſæpe lucretilẽ Mutat liceo Faun⁹.¶Gaudet diſcurrerẽ i altis mõtibus:q̃ſi mõ hac mõ illac p altos mõtes currere.¶Et ipſe cõcipit ſubitas fugas:& repẽtinos & celeres curſus cõcipit aĩo & exercet corpe.¶Ipſe deus:cauſa cur nudos miniſtros optet q̃a & ipſe nudus.

ANT. FAN.

¶Ipſe deus uelox:Pan ſiue Faun⁹ q fingit̃ ſiluaꝝ dñs & cũ ſit caprinis pedibus ea dr̃ eẽ uelocitate q̃ ſatyri.¶Ipſe deus nudus:Nõ erat hui⁹ dei ſimulachrũ oĩ ex pte nudũ: ſed tectũ ut diximus pelle capria:que decebat deũ arcadie ubi olĩ Arcades uetuſtiſſimi ſilẽm feris uitã egerũt.¶Luna gens prior illa,fuit diximus ſupra cur Arcades pſelini ac nobiles pdicẽt̃.¶Nectar erat:Nectaris loco.hoc ẽ uini ſuauiſſimi:Accepim⁹.n.uinum ĩterdũ uocabulo nectaris quãuis ſit deoꝝ latex ut poetæ fabulant̃:ut Nectar & ambroſiã latices epulaſq; deoꝝ.Vinũ aq̃ miſceri Staphyles ĩuenit autor̃ Ply.¶Lana:Hãc lydi primi credunt̃ ſordib⁹ ĩfeciſſe:¶Sub ioue durabãt:Cũ nõdũ eẽt domorũ uſus quas primi Euryalus & Hyperbius fratres Athenis cõſtituerũt.Ante.n.ſpecus erãt p domibus.De his & aliarũ reꝝ inuẽtorib⁹ lege Pli.li.vii.nat.hiſt. Sub ioue autem eſt ſub aere ſub dio.Horatius:Manet ſub ioue frigido uenator.durabãt uero abſolute dictum eſt ut durare atq; expectare cicadas ¶Antiquas teſtificãtur opes.Quia ſatis diues eſt q cõtẽtus pauco nulla re indiget. Priſcam ergo ſimplicitatem ac nuditatem opes uocat.

Nectar

Vinum aqua miſceri primus ſtaphilus ĩuenit

PAV. MAR.

¶Ipſe de⁹ nudus:amicitur tñ ut alii pelle caprina:ut alii pelle Inuli.Inul⁹ appellat̃ ceruus puus in primis menſibus.¶Iubet ire:currere.¶Miſtros nudos:ĩ ſacris ipis.¶Nec ueſtis erat ſatis cõmoda ad curſum:nã eẽt poti⁹ ĩpedimento q̃ expeditiõi.¶Ante io.nũc aggredit̃ ſilueſtrẽ ipſum uetuſtatis cultũ.Sed cũ uetuſtiſſima oĩum eſſet gẽs Arcadica q̃ pana colebat ĩ panis ſacris uetuſtatis cult⁹ refertur.

Ipſe deus nudus nudos iubet eẽ miſtros
Nec ſatis ad curſ⁹ cõmoda ueſtis erat:
Ante iouẽ genitũ terras habuiſſe ferunt̃
Arcades & luna gens prior illa fuit
Vita feris ſimilis:nullos agitata per uſus
Artis adhuc expres & rude uulg⁹ erat
Pro dõib⁹ frõdes norãt p frugib⁹ herbaſ
Nectar erat palmis hauſta duabus aq̃:
Null⁹ anhelabat ſb adũco uomer̃ taur⁹
Nulla ſub imperio terra colentis erat:
Null⁹ adhuc uſus erat eq ſe q̃ſq; ferebat
Ibat ouis lana corpus amicta ſua:
Sb ioue durabãt & corpa nuda gerebãt
docta graues hymbres & tolerar̃ notos
Nũc quoq; dtecti rferũt mõuimta uetuſti
Moris & antiquas teſtificantur opes:
Sed cur præcipue fugiat uelamia faun⁹
Traditur antiqui fabula plena ioci:

De uetuſtate archadie no.i li. ſupiore

De uetuſtate Arcadie diximus ſuperiore libro De q̃ ẽt & Stra.ĩnqt Arcadicæ gẽtes græcã nationẽ uetuſtate pſtare credunt̃ Azanes atq; paſii & cæteri gñis eiuſdẽ.Ergo arcades ferũt̃ hũiſſe terras hitaſſe.¶Ante io.ge.añquã iuppiter gigneret̃:hoc ẽ ãtequã dii eẽnt ¶Et Illa gẽs fuit prior luna & ſup gẽtis antiqtatẽ πρoσελhνoι.i.añ lunares dicti ſunt.¶Vixa:illoꝝ.ſ.Arcadũ uetuſtiſſimoꝝ.Similis erat.i.feris.i.ferinæ uitæ:Nã uelut feræ dgebãt.¶Agitata.frequẽtata:ſeu exercitata.¶Per nullos uſus:p nullã cõſuetudinẽ.aut conſeruationẽ.¶Seu nullã induſtriã erat uulgus adhuc ad ea tẽpora.¶Expers artis:ſine ulla arte ¶Et rude:impolitũ.informatũ:nã neq; a ſe hẽbãt neq; ab aliis acceperãt ciuiliorẽ cultũ.nullũ adhuc illis fuerat cũ cæteris hoĩb⁹ cõmertiũ.Norãt.illi.ſ.¶Frõdes p domib⁹ q̃a nõ fabricabãt mœnia:ſed memora ĩcolebãt:iõ frõdes dixit q̃ſi frõdoſas arbores.Et notãt herbas p frugib⁹:nõ erat illis uſus frugũ: ſed illaꝝ loco herbas edebãt:neq; uſ⁹ uini.& iõ.Nectar:hoc ẽ potio ſed pprie nectar deoꝝ potio ẽ.¶Erat aq̃ hauſta epota.aut hauſta e fonte.¶Duab⁹ pal.q̃a poculoꝝ adhuc ui⁹ nõ erat.Sed man⁹ poculoꝝ offm̃ explebãt domũ cõſtituerũt primi Curialus & Hipbi⁹ fr̃es athenis antea ſpec⁹ erãt p domib⁹:Gellio Toxi⁹ cœli fili⁹ lutei edificii inuẽtor placet exẽplo ſũpto ab hyrũdinũ nidis:ut ſupius quoq; dixim⁹.Diodor⁹ ſtructurã dom⁹.Veſtæ aſſignat.¶Nullus:nõ erat uſus aratri nõ agricolatiõis.¶Null⁹ taur⁹:null⁹ bos. Anhelabat ſub aduneo uomere.q̃a nõ domabat̃:nec ad aratrũ cogebat̃:iõ non anhelitũ crebrũ emitebãt:q puenit ex motu laborioſo.¶Nulla terra:nulla terræ ps.¶Erat ſub impio colentis:hoc eſt agricolæ:nã nõdũ cupido parebãt arua colono.¶Nullus adhuc nõdũ erãt domiti eq ſed q̃ſq; ſuis pedib⁹ ĩcedebat: neq; erat uſus lanificii.¶Nullus erat ad uſus eq:equo uehi Bellerophon primus edocuit.equorũ frenos Peletroni⁹ inuenit.¶Quiſq; ferebat ſe:nõ uehebat̃ equo:ſed ſuis pedib⁹ ãbulabat.Quis ibat amicta corp⁹:hñs corpus amictũ:cooptũ.Sua lana cuia:nõ tondebat̃ ad hoĩum ueſtes nõ erat uſus lanificii ſed ſine ueſtibus degebat̃.De hmõi artium inuẽtorib⁹ ita a Ply.refert̃ q̃a ex italia ĩfecere lanas ſardi textilia:fuſum ĩ lanificio Cleſtor filius aracnes:linum & tetia Aracne fulloniã artẽ nicias megarẽſis ſutrinã bactus.¶Durabãt ſub ioue:ſub dio:hoc eſt ſub aperto cœlo:q̃a tectis carebãt.durabant ergo:q̃ſi patienter pſeuerabãt ſub aere.¶Et Ge.nu.cor.q̃a ſine ueſtib⁹ Docta.corpa.ſ.¶Tolerar̃ gra.moleſtos.Aut graues:noxios:Hymbres: nymbos & pluuias.græ.n. oμβρoσ hymber & nymb⁹.¶Et.¶Tolerar̃ no. uẽtos.ſed notus pprie eſt meridionalis uentus.¶Et ſæpe indu.pluuias:diciturq; a voτo: quod eſt humecto ſeu voτιζoμαι humefacio.¶Nunc quoq;:nunc ẽt.¶Detecti.hoc eſt nudi.¶Referunt mo.q̃ſi repſentãt memoriã.¶Moris uetuſti:antiq̃ cõſuetudinis.¶Et teſti.ipſi luperci.ſ.¶Antiq̃s opes:quæ fuerit antiquis.q̃ſi referũt antiq̃ paupertatẽ:cũ nudi ſint.¶Sed Cur:retulit primo ludorũ lupcorũ morẽ ad morẽ uetuſtiſſimæ gentis:nunc idẽ ad faunũ ipſum refert.qđ odio ueſtes hẽat:cum ob mutationẽ ueſtium Herculis & omphales deceptus fuerit.fabulamq; ipſam narrat.q̃ mox explicabimus. ¶Sed cur fău.pci.fugi. uel lamina: cur maxĩe odio habeat:& euitet ueſtes.¶Tradita fabula.plena ioci antiqui: hoc eſt traditur fabula antiqua plena ioco.

Curiat⁹ & hiperbi⁹ fr̃es primi domos inſtituerunt cũ antea in antris uiuerent

De ludis lupcalibus

Forte comes dñæ iuuenis tyrinthius ibat
Vidit ab excelſo faunus utrũq; loco:
Vidit & incaluit mõtanaq; numia dixit:
Nil mihi uobiſcũ hic meus ardor erit:
Ibat odoratis humeros perfuſa capillis
Mæonis aurato conſpicienda ſinu:
Aurea pellebãt tepidos umbracula ſoles
Quæ tñ herculeæ ſuſtinuere manus:
Iã bacchi nemus & tmoli uineta tenebãt
Heſperus & fuſco roſcidus ibat equo:

¶Comes dñæ: Notũ eſt herculẽ aliqñ paſſũ eẽ ĩpiũ omphales q̃ ãt ſcri. Dõatus. Lidiæ regina fuit & herculẽ ſibi ſuiẽtẽ ad lãificiũ cõpulit cũ ipſa calathũ & colũ cultuſq; fœmineos cũ ſagittis herculis claua & leonis pelle mutaſſet. ſunt q Omphalẽ & iolẽ eãdẽ eſſe: mẽoriæ ꝓdiderũt: alii (qd magis placet) Omphalem reginã Lydiæ fuiſſe dixerunt. De qua Oui. alibi: Se quoq; nympha tuis ornauit iardanis armis. Ea eſt ex q̃ Hercules Lamũ filiũ ſuſcepit. Lege Diodoꝝ ne tibi oia referam iole uero fuit Euryti filia regis Oechaliæ qua urbe capta Hercules occiſis Euryti liberis iolem rapuit adamauitq; tñ ĩ modũ ut paſſus dicaẽ ex ea quicqd ſub Omphale antea ꝑpeſſus fuerat. ¶Montana nu. Nymphas accipe q̃s faunus ꝑſeqẽ. ut Faune nympharum fugiẽtiũ amator. Dicit ãt Oreades q̃ mõtiũ ſũt ut eaꝝ nomẽ oñdit. Mæõis: Lyda. cõſtat. n. Lydiã oli Mæoniã appellatã: Lege Strabo. Hic autor ĩfra Omphalẽ & Mæõida uocat & Lydã: ut Lumia poſcit Mæõis & ridet amatorẽ Lyda puella ſuũ. ¶Vmbracl'a exiſtimauerũt qdã ut inqt Mac. hoc nomẽ Vit. autore cõpoſitũ q ait: Hic cãdida populus antro iminet Et lentæ texunt umbracula uites. cũ & Varro reꝝ diuinaꝝ li. x. dixerit nõnullis mgr̃atib⁹ ĩ oppido id gen⁹ umbracula cõceſſum: & Cice. in. y. de legibus que reſtãt in ilis alnoꝝ umbraculis ꝑſequamur. De hoc ueli gñe ait Martia. Accipe q̃ nimios uĩcãt umbracula ſoles: Sit licet & uent⁹ te tua uela tegẽt. Idẽ ueli genus dr̃ & (Vmbella qd nomẽ ab ũbra deducĩ.
¶Forte comes. Hercules cũ ab Euritho ĩ Oechalia dñanti Iolẽ filiã ĩ uxorẽ petẽs repulſã hũiſſet: ĩiuria mot⁹ euryti abegit equos. Iphit⁹ ad illos iueſtigãdos tirithũ acceſſit iuſſ⁹ĩ turĩ aſcẽderẽ ſpecl'atũ: cũ ñ uidret ab her. ꝑceps diect⁹ ẽ: ob c⁹ mortẽ cũ ĩ morbũ icidiſſ;: ut ſe a cede mũdarẽt. ad Neleũ acceſſit: q eũ filios ↄſuluiſſet oẽs ꝑter Neſtorẽ purgãdũ eẽ mime cẽſuerũt. acceſſit ad diphobũ Hippo. filiũ. nec ſanat⁹ ẽ: ↄſulit appollinẽ rñſũ eẽ facilẽ ei⁹ ualitudĩs curã forẽ: ſi iuſto uẽderẽẽ ꝑcio: pecuniaq; Iphiti filiis darẽẽ. coact⁹ parẽẽ. cũ qbuſdã amicis ĩ aſiã nauigãs ſpõte ſua uenũdat⁹: fu⁹ õphale uirgis ſcũs: filiæ iardãiæ coꝝ regiæ: q aliqñ meõii: nũc lydii dñr. ꝑtiũ cũ Iphiti filiis datũ eẽt: priſtina ualitudie r̃cupata: õphale ſuiẽs: oẽs ei⁹ regiõis latrões ſuſtulit ꝑdões regiõi ifeſtos ptĩ pemit: ptĩ umphale uictos tradidit: & alia mlta fecit. cognita ei⁹ uirtute: & qs eẽt õphale & liberꝭ fecit: & ex eo gẽuit filiũ Lamonẽ. ergo dũ õphales ſu⁹ eẽt: poeta igt: Dũ ꝑ lydiã comes dñæ accederet: õphales amorẽ captũ faunũ fuiſſe noctuq; cũ ĩ ãtro reqſceret ad illos acceſſiſſe. Sed cũ hercules & õphale ueſtẽ mutaſſẽt ea mutatõe dluſũ ueſtes nõ amare. & iõ nudos miſtros ſuis ĩ ſacris optare. poeta fabulam hãc fauni late explicat. & nos ſuis in locis: qb⁹ opus ẽ: dicem⁹. Iuuẽis Tyrin. hercules a Tyritho oppido: de quo ſupra diximus. Ibat forte co. õphale cui ſuiebat. ¶Faun⁹: ipſe Pan. Vidit utrũ. her. & õphalẽ. ¶Ab excel. lo a ſũmo mõte: nã & ĩ mõtib⁹ lydiæ uerſabaẽ: d quo mlta dñr ĩ meta. Vidit: repetitio ẽ uerbi: nã & uidit ¶Et ica. i. arſit amorẽ illi⁹ õphales Et di. o nu. mõta: h̄ ẽ oreades: quo ſũt deæ mõtiũ: q. n. ꝑ mõtes uagabaẽ mõtanas nymphas amabat. ſed uiſa õphale illas aſpnaẽ. Dixit mõta. nu. o oreades Nil ẽ mi. uo. q̃ſi ñ amo uos ¶Hic erit ar. me. õphales. ſ. nã hãc ardeo Ibat mæo. õphale a pr̃ia nã lydia Mæõia dicta ẽ & inde mæões ꝑpli: quos uocatos aliqñ maonas igt Stra. maõas ẽ apd Strabo. oẽs. Sed ul' fuit librarioꝝ: aut traductoꝝ ignorãtia nõ nr̃o ſmõe ũtrũq; mæõas ſoãẽ dbet. Nã ẽ apd Euſta. nr̃um dici μαιονοσ. i. mæões: nã illd ita uertiẽ ĩ e lõgũ a nr̃is: aut μαιονασ ꝑ αι: q̃ ẽ diphtõg⁹: & ĩ æ diphthõgũ nr̃am uertiẽ: & ſic ẽt ipſo ſono mæonas dicius: diphtõgate tñ ergo ñ maonas: ſed ꝑ ea mæõas dicẽdũ ẽ. ¶Ergo ibat mæo. õphale mæõia Perfuſa hũe. ꝑfuſos ¶Capillis odo. pp unguẽta. ſ. quoꝝ uſ⁹ ẽ lydis ¶Cõſpiciẽda: digna cõſpici. ul' cõſpicua. aurato ſinu: ueſte aurata filio aureo ↄtexta. ſinu hic ꝑ ueſte: aut pallio: qd & ſupi⁹ oñdim⁹. ¶Aurea umbra. hoc ẽ aurea uelamia: ul' auro ↄtexta umbrã faciẽtia. ¶Pellebãt ſo. tepi. h̄ ẽ calores ſolis. ¶Quæ tñ: ũbracula. ¶Suſtiuerẽ ma. Her. man⁹ Herculis: nã ipſe mãu ſuſtẽtabat: uelut nũc d more ẽ ſupra magnoꝝ dñoꝝ capita pallia ferre q̃s ueneti (umbrellas uocãt: meli⁹ umbracula dñr.
¶Tmoli: hic mõs lydiæ celeberrim⁹ ẽt Timol⁹ dr̃: ut Timol⁹ aſſurgit qb⁹ & rex ipſe Phane⁹. Vñ ait Ply. Lydia celebraẽ maxie ſardib⁹ ĩ lateẽ tmoli mõtis q añ Timol⁹ appellabaẽ uitib⁹ ↄſit⁹. In hui⁹ cacumie. cl. ãnis uſuerẽ hoĩes Mutian⁹ auctor ẽ ut idẽ Ply. refert. De hoc mõte Naſo alibi Aphrica quot ſegetes quot tmolia terra racemos. ¶Fuſco equo: Ob noctis aduentũ. Heſpus. Veſp. Lucifer ac Ven⁹ idẽ ẽ q̃uis tpe diſtiguãẽ. Laq̃ata: Metaphorice: cũ nihil ibi artis eẽt ſ; naturæ oia ¶Tũicaꝝ uin. rela. Cũ tunicæ õphales Herc. mẽbra ñ capent. ¶Vicula pua: Caleeos miores q̃ regrebat Iam: Hercules & õphale. ¶Tenebãt: occupabãt pedib⁹. ſ. (pedis Herculei magnitudo: d quo lõge. A. G. ¶Nem⁹ bac. ꝑ bacchi nẽore: cũ de mæõia agat regionẽ illã exuſtã uocatã: q̃ & mæõia dcã ẽ ĩtelligeẽ dẽm⁹. Nã ut Stra: & Euſtachi. aſſerẽt: cieruleẽta ĩ ſupficie dr̃: & tota arborib⁹ caret. ꝑter uitẽ: ergo cũ nl'a hẽat arbores niſi uirẽs: qb⁹ & optis abũdat: bacchi nem⁹ diceẽ: q̃ qdẽ uites exuſtũ uinũ ferẽt ita elegãs ut nulli cedat: cui⁹ exẽplũ ex catãia deꝑhẽdi ꝑt q̃ q̃q̃ cieẽ opta ſit: optimũ tñ & largũ uinũ gignit. Vñ pturbãe qdã bacchũ ignigenã dicũt Et tio. uine. Tiol⁹ ĩ lydia fœlix: ut Stra. igt: mõs q ĩ uertice ſpeculã hẽt exedrã albi lapidis: q̃ Perſæ. ↄdiderũt: ĩmiet ipſe mõs ſardinib⁹: q̃ urbs ut Euſtachi⁹ ait regia ẽ lydiaꝝ. Ex Tinolo Pactolus fluit harenas aureas hñs: & Tinolũ uitib⁹ cõſitũ Ply. dixit Vieta er. tino. ergo bacchi nẽora ĩtelligit. ¶Heſpus: ueſp & Vir. Ite domũ ſature uẽit heſp⁹: ite capellæ: ſtella ẽ ſerotia: q̃ & mãe lucifer. Roſcid⁹ hũid⁹: & h̄ a noctis hũiditate Ibat equo fu. qa fuſca ẽ nox: ꝑ hãc. n. circũlocutione pricipiũ noctis dmõſtrat: ul' equo fuſco ꝑ metaphorã. i. curſu obſcuro: qa p⁹ ſolis occaſũ lucet: De ueſpe q & lucifer ſæpe dixius Sed

ANT. FAN. Hercules ſeruiuit omphale reginæ
Iole
oreades
Vmbraculum
umbella
PAV. MAR.
Maonii nunc lydii
mæões populoſ al'r maonas dictos ap ſtrabonem
AMT. FAN.
Tmol⁹ antea dicebatur Timol⁹
PAV. MAR.
Tinol⁹ mons in lydia foelix

Diodorꝰ heſperũ ĩgt Athlãtis filiũ iuſticia ac hũanitate ĩſignẽ:q cũ ĩ Athlãtis mõtis cacumẽ ad obſuãdos

heſperũ atlantis filiũ,iuſticia & humanitate inſignem

aſtrorũ curſus aſcẽdiſſet:ſubito a uẽtis arreptꝰ neq̃q̃ ãpliꝰ uiſꝰ ẽ ob ciꝰ uirtutẽ caſũ miſata plebˢ honorẽs ſibi ꝑbẽs ĩmortales aſtrũ cœleſte lucidiſſimũ ciꝰ noie uocauit:& reliq:ſed alii uolũt ut idẽ ſit heſpꝰ & ueſp. ¶ Antra adueniẽte nocte ñ petiuere palatia:ſed antra ñ mãu ſcã ſ; natura. ¶ Subit hercules ipſe. Antra cryptas græce.αγτρου. ¶ Laq̃ata ñ tñ arte:ſ; ipſa natura. ¶ Tophi & ui.pu.ſẽ hæ lapidũ ſpẽs oibꝰnotæ ¶ Riuꝰ gar.ab aq̃ꝝ murmuř:q̃ſi ſtrepidulꝰ ꝛuꝰ:a ρεω φ ẽ fluo.In pri.limi.añ ĩgreſſũ ipiꝰ ãtri ut augeret loci amœnitatẽ. ¶ Dũq; pa.dũ pabãt a miſtris epulæ:qbꝰ ueſcerẽť:omphale ſuis ueſtibꝰ herculẽ adornauit:ipſa uero herculis arma & ueſtes accepit:& pꝰepulas ſõno.diuerſis tñ toris ſe dederũt. ¶ Et dũ mi.q ſuiebãt. ¶ Parãt epu.& uia portãda:illa.ſ.õphale.Induit:ueſtiit. ¶ Alcidẽ: herculẽ ab alceo Amphitriõis pře:ut alias dixius ſuis ueſtibꝰ illa illũ iduit. ¶ Dat:omphale.ſ.herculi. ¶ Tũicas te.ſubtiles. Tictas ge.mu.q̃ſi purpura ex africa.Getuli.n.aphri.ſũt:& ĩ aphrica ĩ getulo occãi littoř ꝑcipuũ purpuraꝝ rorẽ plyce teſtať:d purpuris & muricibꝰſupiꝰdiximꝰ. ¶ Dat zonã tere.cĩgulũ rotũdũ:zõa ȝωνн græ.dř a ȝωννω ħ ẽ cigo. ¶ Qua fuit cicta mõ ipſa õphale. ¶ Vẽtre mi.hercu.mẽbroſior erat & corpulẽtior ipſa omphale:ergo neq; tũicæ neq; zona illi apta erit. ¶ Zona:omphales. ¶ Eſt mi.uẽ.herculis.ſ.& ipſe hercules.Relaxat:apit. ¶ Vicla:laq̃os. ¶ Tũicaꝝ ut poſ.exeru.p exercẽ:extraheř. ¶ Magnas ma.nã foramia ñ erãt capacia. ¶ Fregerat:cũ uellet brachiis ſuis Hercules aptare armillas dñæ:frægit ſilř & calceos:de armillis ſupiꝰ diximꝰ ibi:armillis capta ſabis. ¶ Fregerat armil.brachioꝝ ornamẽta. ¶ Nõ fa.ad ilia bra.herc.ſ.ſed ad õphales. ¶ Magni pe.herc.ſ.ſcidebãt uicla pua:hoc ẽ calceos puos.Nã iiſpedes uiciẽť:& magnitudie pedis herculei ſcidebãt illi.Ipſa:omphale. ¶ Capit cla.q hercules utebať. ¶ Grauẽ:põderoſã. ¶ Et ſpo.leo.Hercules ſp p ãictu leõis pelle uſus ẽ ſpoliũ dixit:qa erat pellis leõis nemei:quẽ hercules iterfecit.Et ca.tæ.mi.quæ miora erãt e tælis herculeis. ¶ Cõdita ĩ pharetra ſua:ppria accipit e pharetra ſagittas miores. ¶ Sic:hoc eſt eo ornatu:ſeu mutato cultu. ¶ Functi epu.q̃ſi ſic diſcubuere. ¶ Sic repetitio ẽ.Sic ornati:mutatis ueſtibꝰ.Dãt ſua corpa ſõno: řddũt ſe quieti.

Antra ſub thophis laq̃ata & pũice uiuo.
Garrulus in primo limine riuus erat:
Dũq; parãt epulas portãdaq; uia miſtri
Cultibus alciden induit illa ſuis:
Da tenues tũicas gẽtulo murice tictas:
Da teretẽ zonã qua modo cincta fuit:
Vẽtre mior zona ẽ tũicarũ uicla relaxat
Vt poſſet magnas exeruiſſe manus:
Fregerat armillas ñ illa ad brachia fcãs:
Scindebãt magni uincula pua pedes:
Ipſa capit clauãq; grauẽ ſpoliũq; leonis
Conditaq; ĩ pharetra tela minora ſua:
Sic epulis functi ſic dant ſua corpa ſõno
Et politis iuxta ſecubuere thoris:
Cauſa repertori uitis quia ſacra parabãt
Quæ facerẽt pure cũ foret orta dies:
noctis erat mdiũ:qd ñ amor ĩ pbꝰ audet
Roſcida p tenebras faunꝰ ad ãtra uẽit:
Vtq; uidit comites ſõno uioq; grauatos:
Spem capit ĩ dominis eſſe ſoporis idẽ:
Intrat & huc illuc temerariꝰ erat adulter
Et præfert cautas ſubſeqturq; manus:
Venerat ad ſtrati captata cubilia lecti
Et fœlix prima ſorte futurus erat:
Vt tetigit fului ſetis hirſuta leonis
Vellera pertimuit ſuſtinuitq; manũ:

ANT. FAN.

¶ SEcubuere:Seorſũ cubueř qa poſtero die baccho rem diuinã facturi erãt.uñ illd ẽ.Diſcedat ab aris cui tulit heſterna gaudia nocte uenꝰ ¶ Decet.n.ad ſacra puros accedeř ac ꝑcipue liberi q̃ ad purgationẽ aĩæ ptinebant. Licebat tañ diei natalis ſacrificio uoluptatibus operam dare teſte Seruio cũ in aliis cẽt obſeruatio caſtitatis. ¶ Pertimuit. Exiſtimans Herculem eſſe cuius ueſtem tetigiſſet. ¶ Ora ſubduxit ab ima:a ueſtis extremo.

PAV. MAR.

¶ ET ſecu.i.ſeorſũ cubueř:& diuiſim. ¶ THoris:lectis. ¶ Iuxta.i.ppe ¶ Poſitis:qa ppe erat alť alteri ¶ Cã:ſecubabãt hi cũ cẽnt mãe bacho ſacrificaturi:qd per caſtas manꝰ fieri ſolebat.Aiũt.n.Orpheum orgia.ſ. ſacrificia bacchi ĩſtiruiſſe a mõſtruoſis ſolũ mlieribꝰ:qñ ab ipſaꝝ commixtione uiri abhorreãt celebrari:& hoc ut caſte fierent ¶ Sic ab his ſecu.ut caſte baccho ſacrificarent. ¶ Cã ẽ.ſ.q̃re ſe cubueř. ¶ Quia pa.ſa.rep.ui.pabãt ſacrificia baccho. Nã cũ uini ueteřs řptorẽ putaueř. ¶ Quæ:ſacra.ſ. ¶ Facerẽt pu.hoc ẽ caſte. ¶ Cũ fo.or.di.q̃primum dies illuxiſſet:uel ẽt ipſo mãe. ¶ Noctis erat:ſopitis dñis & ſuis:cũ eſſet media nox Faunꝰ illd conceſſit. ¶ Erat me.no.q̃ſi erat media nox. ¶ Quid ñ au.amo ipro.inſa.q̃ſi iſanꝰ amator & eſt metonymiæ ſpẽs:& Virg.Improbe amor qd non mortalia pectora cogis!audet ergo oia amator iſanꝰ. ¶ Faunus ue.ad an.ad ea ĩ qbꝰ illi recũbebãt ¶ Roſcida:hũida: Per tenc.p obſcura.qa noctis tpe:cũ cã ſibi traditã opportunitatẽ putaret ¶ Vtq;:& ut faunꝰ ipſe ¶ Videt eo.fãulos:q eos comitabãt. ¶ Grauatos ſõ.& ui.alteꝝ: nã ex uino fit ſõnꝰ ¶ Capit ſpẽ.i.ſpat. ¶ Eſſe idẽ ſo.in do.q̃ſi itidẽ dormire dños ut famulos:putabãt herculẽ & omphalem iam dormire. ¶ Intrat:igrediť ãtrũ. ¶ Adulter:ñ q erat:ſed q ẽẽ cupiebat. ¶ Teme.qa nimiũ audebat:& iõ temerarius: q̃ſi iprudẽs:& audax. ¶ Errat huc & il.nã ſine lumine incedebat. ¶ Et præ.añfert. ¶ Et ſubſequi:cau.ma. ut moris eſt p obſcura incedẽtiũ ſp mãus ꝑferunt ne crura aut uultũ iſringãt.& ſic ꝑcũtes manus ſubſeqť q̃ſi. poſt ſeqť ita nũc faunꝰ. ¶ Venerat:appulit prio cubili:in quo ompha.

Vellera hyrſuta q̃ſi hirta

regeſcebat.ſed qa illa amictu herculis:hoc ẽ leõis pelle tecta erat putãs hercu.cẽ:cœpit ptimere & ſuſtieř manꝰ.Vene.ipſe fau. ¶ Ad cu.ca.q̃ captauerat ¶ Lecti ſtra.iſtrati:aut iacẽtis:qa ad õpha.lectũ Et erat ſu.fe.pria ſor.prio euẽtu:aut prio caſu:qa uenerat ad lectũ:quẽ cupiuerat. ¶ Vt:poſtq̃.Tetigit faunꝰ Vellera hyrſu.ſetis.q̃ſi uellera ſetaꝝ hyrſutaꝝ:uel uellera hyrſuta:q̃ſi hyrta & aſpa ſetis.i.pilis.Leõis fului: ruffi

q̄ ꝓprie cleōis color. Pertiuit:qa putabat herculē eē. Et ſuſti.ma.q̄ſi ſurſū tēuit:eleuauit manū ne ſētirē her cules:eū eū putaret eē. ℂ Et atto.q̄ſi ꝯcuſſ⁹. ℂ Metu:timore. Rediit.retroceſſit:rediit h̄ i loco illudit hēt ultimā lōgā:rō:qa i cōpoſitis ab eo is:hæc tpa i tertia pſona:cū ſyncopanī:ut adiit ꝓ adiuit:ſubiit ꝓ ſubi uit:illā ultimā ꝓducūt.ut plerūq; apd Oui.ipm. Nō adiit apte:nec legit idōea credo &c. ℂ Vt ſæpe uia. ret.pe.retroceſſit. ℂ Pedē turba.i.ꝯmotū. Viſo āgue:naturale ē.ſolemꝰ.n.expaueſcerī:aut uiſū aut calcatū āguē ob uenenū:& frigiditatē. Iu. Palleat ut nudis pſſit:q calcibꝰ āguē. ℂ Viſo āgue:uiſo ſpēte. ℂ Inde tho.ſeceſſit e cubiculo ōphales:cū ibi herculē eē putaret.& acceſſit:ad herculē:deceptuſq; ē uellamibꝰ puel læ:qbꝰ ille tectꝰ erat. ℂ Iñ:poſtea. ℂ Tāgit mol.uela.mollia:qa ñ erat hyrſuta leōis pellis:ſ; ſericæ ueſtes omphale. ℂ I hori:lecti a tortis herbis. ℂ Qui erat ui.q erat ibi ꝯtiguꝰ. Et deci.mēda.nota.i.falſo ſigno mulıebriū ornamtoꝝ. ℂ Aſcēdit:thoꝝ illū. ℂ Et recū.ſupiat ſe aut collocat ſe. ℂ Spōda ſi.ꝓpi.ea pte le cti:q̄ ſibi magis erat ꝓpiq̄:Spōda.n.ps lecti ē. Et iguē tūi.i.penis iſlatꝰ & arrectꝰ. Erat du.cor.dura,īē fau ni cornua. Sed tūc durior erat penis. ℂ Interea:faunꝰ. ℂ Subduxit:q̄ſi eleuauit. Tunicas:ueſtes. Ab ima ora.i.ab extrēitate iſerior ueſtiū:cœpat ueſtes eleuar. Ora.n.extrēitas iterdū:ſeu margo ē. ℂ Horrebant crura aſpa:q̄ſi horrida erāt. ℂ Denſis pilis:denſitate piloꝝ:non erant:crura leuia:qualia ille ſperauerat.

Attonituſq; metu rediit ceu ſæpe uiator
Turbatum uiſo retulit angue pedem
Inde thori q iūctus erat uelamina tāgit
Mollia mendaci decipiturque nota:
Aſcēdit:ſpondaq; ſibi propiore recūbit:
Et tumidū cornu durius inguen erat:
Interea tunicas ora ſubduxit ab ima:
Horrebant denſis aſpera crura pilis.
Cætera tentātē cubito tyrinthius heros
Reppulit e ſummo decidit ille thoro:
Fit ſonꝰ comites iclamat & lumia poſcit
Mæonis illatis ignibus acta patent:
Ille gēit lecto grauiter deiectus ab alto:
Mēbraq; d̄ dura uix ſua tollit humo:
Redet & alcides & qui uidere iacentē:
Ridet amatorem lyda puella ſuum:
Veſte deus luſus fallētes lumia ueſtes
Nō amat & nudos ad ſua ſacra uocat:
Adde peregrinis cās mea muſa latinas:
Inq; tuo noſter puluere currat equus:

ℂ Cætera:eleuauerat ueſtē:& cū uellet ſe ad rē accigere: herculis cubito excuſſus eſt. ℂ Heros tyrintius:hercules. ℂ REPpulit:duplicar p uerſus grā quēadmodum & aliæ q̄dam lēæ ut q̄tuor religio rettulit. ℂ Cornipedi fau.fau nus ſiue Pan i capræ deſinit pedes.uel terræ ſoliditas oñ dar. Faunū.n.deū eē terrenū atq; iſernū uolūt ut diximus ſupra:uel qa Pā (ſi Sol ē ut qbuſdā placet) cū radios ſup ne dimittit in terras uel cū ſe recolligit i mōtibꝰ uiſir. No uimus āt caprā licet terrenū aīal ſit ſp tñ petere alta paſcē do. Sane hic latina cā nuditatis lupcoꝝ una tm̄ explicar. Sunt tñ & aliæ non externæ quas lege apud Plutarchum. ℂ REppulit.excuſſit. ℂ Cubito tentātē:faunū moliētē ℂ Cætera:negocia. ℂ Ille:faunꝰ excuſſꝰ. ℂ Decidit e ſū. tho.excuſſꝰ ab hercule decidit i humū. ℂ Fit ſo.ſtrepitus ex eo faūi cāu. ℂ Meōis omphale meōia. ℂ Inclamat co. iclamar ē cōuitiis & maledictis iſectari:ita illa i ſuos icla mat. Et po.lu.lucē accēſæ facis. ℂ Acta:q̄ acta erāt. ℂ Pa tēt:fiūt māifeſta. ℂ Illatis igni.allato lumie. ℂ Ille:faunꝰ. ℂ Deiectꝰ gra.moleſte ul' pōderoſe. ℂ Ab alto le.ge.ſuſpi rat ul' gēitꝰ edit. ℂ Et uix tol.ꝓ attollit:hoc ē eū labore at tollerī poterat. ℂ Sua mē. d̄du.hu.tā grauiter ceciderat ut uix aſſurgerī poſſet. ℂ Ridet faunꝰ i eo caſu oībꝰ riſū exci tauit. ℂ Ridet caſū fauni & alcides hercules. ℂ Et q:cæte ri q. ℂ Viderī ia.faunū. ℂ Lyda pu.omphale ex lydia. nā q meonia regio priꝰ uocabar appellata lydia a lydo Athy os filio. ℂ Ridet ama.ſu.ridet caſum fauni:q eam amabat ℂ Veſte:hæc igr cā ē cur nudos miſtros i ſacris ſuis op tet:qa ueſtes odit:qbꝰ deluſus ē ipe faunꝰ. ℂ Deꝰ faunus. ℂ Luſꝰ deluſꝰ. ℂ Veſte ompha. q̄ cū hercule mutauerat.

ℂ Nō amat:ergo:odit. Veſtes fal.qbꝰ fallūr:decipiūr. Lumia:oculi Et uo.nu.miſtros.ſ.aut lupcos. Ad ſua ſa.ut ſibi ſacrificēt. Adde pe.hactēus poeta lupcaliū externas cās rettulit:nūc latinā relaturꝰ ē.hæc āt mlti plex referī:ipe tñ hāc tecēſet Romulū.ſ.& remū:dū fauno ſacrificarēt:cū parēt epulæ:nudos ſe comitibꝰ ludos exercētes uocatos ex alto paſtorī mōitoſq; pdōes abigerī armēta ſūt:uñ i rei mēoriā iſtitutū fuiſſe in q.ut lupci nudi currerēt. Cōfirmat h̄. Nā idē ferī dicerī uī iterpͤs Vir. i.8.æn.i eo.uerſu. Hic exultātes ſali os nudoſq; lupcos. C.āt Acyliꝰ:ut Plutar.rfert.ſcripſit Rōulū:cū añ cōditā urbē ſua pecora pdidiſſet.faūo ſupplicatū ꝯceſſiſſe:deide nudū ne ſudorī ipediret.oēs ſalrꝰ currēdo luſtraſſe.& iō ludicra hæc a nudis lup cis celebrari refert & alterā ab hac Plutar.ſniam Bucæ cuiuſdē i elegiis d gus de tōanaꝝ reꝝ iſcriptōibꝰ Rōulū Amulio ſupato cū Rēo frē ꝓ lætitia ad locū uſq; expōnis eoꝝ i quo lupa lac dediſſet cucurriſſe.qd ut poſteritati cōmdarerī.eos ludos iſtituiſſe.iōq; nobiles adoleſcētes currere ac obuios ferirī eo pacto ut re ferāt Romulū & remū ſtrictis ēſibꝰ ex Alba cucurriſſe. Sāguiolētoq; gladio faciē attigerī ut illiꝰ cædis po ſteris monumētū eēt & lacte i ſāguis abſterſiōe uti ut eoꝝ diuinā ddicatiōnē idicarēt:De h̄ āt alī Val.ma. ſēties ita iqt. Lupcaliū mos a Rōulo & rēo ichoatꝰ ē.tūc cū lætitia exltātes qd is auꝰ Nūitor rex albāoꝝ eo loco.ubi educati fuerāt urbē ꝯderī pmiſerat ſb mōte pallatino,hortatu Fauſtuli educatoris ſui,quē Euā der argis ꝯſecrauerat. Facto ſacrificio cæſiſq; capris epulaꝝ hilaritate.ac uio largiorī puecti.diuiſa paſtorali ēba cīcti ouis pellibꝰ imolataꝝ hoſtiaꝝ locātes petiuerī.cuiꝰ hilaritas mēoria ānuo circuito feriaꝝ rpetiē hæc ille. Nos uero reliq̄ q̄ ad tē hāc faciebāt ſupiꝰ dixīus. Nūc ergo iqt poeta.muſæ opē ad id iplorās. O Mea mu.adde lati.cās pegrinis.o Calliope adde huic rei cām latinā.cū pegrinā & externā explicuerimus ℂ Currat nr̄ equꝰ.ꝓ trāſlationē ab equo & cāpo.hoc ē noſtrū igēiū. ℂ In ſuo puluere.i cāpo puluerulēto: h̄ ē in latina materia, Nā latinꝰ ipe latia relaturꝰ ē & romāis potius q̄ græcis aſcribere uult moris originē

Quæ reddit hēt ultimā longā in ſyllabis

.ANT FAN. Faunus cornipes

PAV. MAR.

Omphale ex lydia a lydo athyos filio

Ludicra a nudis lupercis celebrata

Cōparatio ab equo & campo

¶ Cornipedi:couenit turba ad ſacrificiū fauni imolata capella:q̄ mactari in iiſdē ſacris mos fuit l꞉ ſint q dicāt ad id ſacrificii genus romanos canē mactare cōſueſſe:de quo Plut.rōnē refert:uel ꝙ græci ipiacula tib⁹ ſacris canē mactare cōſueuerāt:uel potius ut Romulus nutrici lupæ gr̄as referrēt:q̄ atrociſſimos hoſtes canes hēt:uelut canis ad iracūdiā ſuccēdit:ita ad curſū lupci ſuccēderent.Eteni.lxviii.quoq; ꝓble.ita ingt Lupci ſunt q lupcalibus p laſciuiā diſcurrētes obuios cedūt.An qd genus quoddā luſtrādæ ciuitatis eſt.& quo mēſe illa fiunt.Februari⁹ dr̄:& idē quo pellib⁹ occurrētes uerberāt februaꝝ & februariū uocāt quo uerbo purgatio ſignificat̄.Cane āt oio:ut ita dicā græci utebant̄:& multi ēt nūc i purgatiōib⁹ canē iugulāt.Proſerpiæ quoq; catulos cū cæteris purgamētis effetūt & eos q expiādi ſt catulis hoc piaculi genus circūcatulatione appellātes. An qd lycos lup⁹ latine dr̄. λυκαια uero lupcalia:& lupo canis ē hoſtis & icciito lupcalib⁹ cedit.An qd lupcis canes oblatrātes moleſti ſūt.An qa Pani ſacrificiū fit. ¶ Pani āt pp greges amic⁹ ē canis:ingt ergo. ¶ Turba uocata ē:ut Romul⁹& rem⁹:& comites:uel q̄uis multitudo cū his. ¶ Vēit ad dapes exiguas:ñ ſūptuoſas:ſꝫ modicas. ¶ Cæſa capella:mactata capella. ¶ Fauno cornipedi:hēt.n.caprios pedes:& iō cornipes:& cornipedē.dicius equū ita cætera hmōi ūguiū:aut pedū aīalia. ¶ Dūq;:& dū. ¶ Sacerdotes:qui ſacrificio ꝑerant. Parant exta:iteriora:qd exta ſint:ſupius diximꝰ ¶ Trāſuta:q̄ſi traiecta. ¶ Verub⁹ ſalignis:e ſalice factis. ¶ Sole tenēte medias uias:mediū curſū:hoc ē in meridie. ¶ Romul⁹ & frater rem⁹.Et iuuēt⁹ paſtoralis:q̄ſi paſtoꝝ iuuenū multitudo. ¶ Seq̄bat̄.n.eos paſtoꝝ turba. ¶ Dabāt nuda corpa:ideſt denudabant corpa:uel exercēda ꝓbebāt corpa denudata. ¶ Solibus:ſolis caloribus. ¶ Et campo & Horatius in carminibus ſuis:Patiens pulueris atq; ſolis dixit.

ANT. FAN.

Cæſtus qui ſint

¶ Ceſtib⁹ Quartæ decliatiōis hoc nomē ē cū pugilum arma ſignificat ut Seu crudo fidit pugnam cōmittere cæſtu. Nā ceſtus cæſti Veneris balteū ſignificat quē Hora. flagellū uocat:ut ſublimi ferias cloē flagello. ¶ Verubus ſtridētia detrahit exta:Remus uictor quē Fabii ſeq̄bantur ut Quītilii romulum:exta ſemicruda detraxit e uerub⁹ ne romulus & Quintilii q fruſtra predones pſecuti fuerant iis ueſcerent̄:ſed ipſe cū Fabiis qui recepta preda uictores rediiſſent.Vnde ꝙ tantum eis licuiſſet Licentes dicti ſunt ¶ Irritus:nō pp id ſequit̄:Mēſas oſſaq; nuda uidet:ſed qa ſine ꝑda redierat cui remus occurrit.Et memorem famam qui bñ geſſit hēt:Nuditas lupercoꝝ ꝓpagat famam rei a remo bñ ac fœliciter geſtæ. ¶ Cur ſit locus ille lupercal:

Lupcal

De lupcali diximus ſupra:id qm a pleriſq; ſic dictū exiſtimat ꝙ ibi rōulū ac remum expoſitos lupa nutrierit narrat Rheā Siluiā ſiue iliam Numitoris filiam quam Amulius pulſo fratre Veſtalē uirginē legit a mr̄e cōpreſſam gemi nos pepiſſe qbus iuſſu Amulii in ꝓfluētem aquam miſſis ſupuenīēs lupa mitiſſima mām̄as ſūmiſſas prebuit lingua pueros lambēs & eā ob cām̄ locum lupercal noīatum. De huius lupæ miraculo lege Liuium ac Dionyſium.

¶ Ceſtib⁹.exercebāt ſeceſtu:& iaculi & ſaxi iactu.Dabat brachia expe.q̄ſi expiebant̄ & exercebant bracchia. ¶ Per luſus:nō ut pugnarēt:ſed ut luderēt exercerētq; ſe Ceſtibus:ceſtuū agitatiōe ē.n. ceſtus gen⁹ clauæ pilas plūbeas corio appēſas habēs:quo Daretem & Entellū pugnaſſe legim⁹.Et iaculis:iaculoꝝ iactu.Et pōdere ſaxi miſſi: hoc ē

PAV. MAR.

Cornipedi fauno cæſa de more capella
Vēit ad exiguas turba uocata dapes
Dūq; ſacerdotes uerub⁹ trāſuta ſalignis
Exta parant medias ſole tenente uias
Romulus & frēr paſtoraliſq; iuuētus.
Solibus & campo corpa nuda dabant.
Ceſtib⁹ & iaculis & miſſi pōdere ſaxi
Brachia per luſus experienda dabant
Paſtor ab excelſo per deuia rura iuuēcos
Romule prædones & reme dixit agūt:
Lōgum erat armari:diuerſis exit uterq;
Partib⁹ occurſu præda recepta Reme
Vt rediit uerub⁹ ſtridētia detrahit exta
Atq; ait hæc certe non niſi uictor edet:
Dicta facit Fabiiq; ſimul:uēit irrit⁹ illuc
Romul⁹ & menſas oſſaq; nuda uidet.
Riſit & īdoluit Fabios potuiſſe remūq;
Vincere Quintilios nō potuiſſe ſuos:

pōderoſo ſaxo emiſſo.Paſtor:iclamauit eos paſtor qdā ex alto monēs ꝑdōes iuuēcos abiger̄. Paſtor:qdā. Ab excelſo:ab alta ſpecula. Dixit o romule & reme ꝑdones agūt:p abigūt.Iuuēcos p rura deuia: p rua:q̄ deorſū auia ſūt. Rura dn̄r:ut Varro igt:ꝙ i agris quotānis rurſum eadē faciēda:ut rurſus fact⁹ capias Lōgū erat:nudi ſicut erāt:ne lōga mora armādi noceret:hinc romulus:ide remus occurrit ꝑdāq; ab hoſte remus eripuit.Lōgū erat armari q̄ſi lōga mora fuiſſet:ſi ſe armare uoluiſſent. ¶ Vterq;:romul⁹&rem⁹.Exit di.pti.i diuerſas ptes:nā alter hic:alter illinc. ¶ Præda eſt recepta.recupata & ſeruata. ¶ Occurſu: iteruētu Remi.Vt re.reuerſus cū uictoria remus uel decocta exta accepit edicēs:nō niſi uictorē ex illis edere debere.Itaq̄ cū fabiis comitib⁹ ſuis fecit.Vt rediit:poſt eaq̄ recupata preda rem⁹ rediit. ¶ Detrahit:extrahit. ¶ Exta:iteriora illa. ¶ Stridētia:ſtridorē faciētia:& dū coquerent̄:& dum extraherēt. ¶ Verub⁹ atq; ait: dixit. ¶ Hæc:exta.ſ. ¶ Certe nō edet:comedet.Niſi uictor.ille q ꝑdā ab hoſtib⁹ eripuit:Dicta ſa.facit rem⁹ cū fabiis qd dixerat.fabii.n.erāt remi ſocii:& qntilii erāt romuli.Erat.n.ipſa multitudo diuiſa i duas ptes altera romulū:altera remū ſeq̄bat̄.Sed de hoc alias. ¶ Facit rem⁹.ſ.Dicta:q̄ dixerat:&.fabii ſimul:nā ſimul edebāt ſine romulo:& remuli ſociis. ¶ Romul⁹ irritus.irrita dicim⁹ tela i ipo iactu deficiētia:aut nihil pficiētia ita & irritū romulū:q icaſſū acceſſerat cū nihil pfecerit.uenit illuc ubi remus & fabii erāt: Et uidet mēſas & oſſa nuda:q iā carnē comederāt & iō nuda oſſa. ¶ Menſas:mēſā eſcariā:Varro igt cibillā appellabāt:ea erat q̄drata:ut ēt.nūc in caſtris eſt a cibo cibilla dicta:poſtea rotūda facta:& qd a nobis media:& a grecis meſa:mēſa dici ꝑt niſi ēt qd pōebāt pleraq; i cibō mēſa. ¶ Riſit rōul⁹.ſ.Et īdoluit q̄ſi egre tulit. ¶ Potius ſe uin.uictoriā reportate ꝑda recupata. ¶ Fabios:& remū & nō potuiſſe uicere.ſ. ¶ Suos.

Fabii erāt ex pte rēi Quintilii non Romuli

Cibilla dr̄ mēſa a cibis

gntilios comites ſuos:nõ inuidebat fratris glorie:ſed dolebat ſuos gntilios nõ fuiſſe tãti qti fuerãt fabii.

Fama manet facti poſito uelamine currũt:
Et memorẽ famã q bene geſſit habet:
Forſitan & quæras cur ſit loc⁹ ille lupcal:
Quæue locũ tali nomine cauſa notet:
Syluia ueſtalis cæleſtia ſemina partu
Ediderat patruo regna tenente ſuo
Ius iubet auferri puos & in amne necari
Quid facis? ex iſtis Romulus alter erit:
Iuſſa recuſãtes pagũt lachrymoſa miſtri
Flent tamẽ & geminos i loca iuſſa ferũt.

ANT. FAN

❡PATRVO regna tenente ſuo:Proca rex albanoꝝ numitorẽ & Amuliũ filios pcreauit:legauitq; regnũ nu mitori qui erat natu maior.Sed plus potuit uis q̃ Procæ uolũtas aut ætatis uerecũdia ut ait Liuius. Amulius eni fratre pulſo regnum occupauit:❡Is iubet aufer:par.& i am.necari:Amulius addidit ſceleri ſcelus intercmit enim ſtirpem uirilem fratris ac rheæ Siluiæ(cum per ſpeciem honoris eam ueſtalem uirginem legiſſet)ademit ſpẽ par tus.Sed ſacerdos(ut aiunt)a Marte compreſſa cum ge minos edidiſſet uincta in cuſtodiam data eſt:quam alii i terẽptam:alii ſeruatam dicunt.Infantes uero iuſſu A mulii expoſiti ſunt in alueo fluminis tyberini. ❡Iuſſa recuſantes:animo:cum re non auderent crudeliſſimum tyrannum formidantes.

Hiſtoriam nota de romulo & remo

PAV. MAR.

❡FAMA:cũ retulerit hæc icerto autor addit.❡Fama manet facti.qſi ita factũ fuiſſe dicit̃ ſupeſt fama deinde pbare ipſa.q ſine ueſtibus curraẽ in ipſis lupcalibus.❡Currũt poſito uelamine p depoſitis ueſtib⁹.i.nu di:ut cõcurrem aduerſus pdones.❡Et q bñ geſſit:hoc ẽ reus q pdã recepit.❡Habet,famã memorẽ:qſi ppetuã:qa celebris fuit apud poſteros.❡Forſitan:locus in quo fauni ſacra fiunt.Lupcal dr̃.❡Cãm cur ita appellareẽ.Poeta explicat.❡Et primo his duobus uerſib⁹ qõnẽ mouet.❡Forſitan forte:& qras cur il le locus:in quo.ſ.fiũt lupcalia.Sit lupcal.ſed qa obſcure dixerat aptius declarat.❡Quæue:uel q̃.❡Cau ſa notet locũ tali noĩe cur ita appelleẽ locus ille.❡Siluia hiſtoriã aggredit̃ ort⁹ & expoſitiõis ro.& re.nã ubi exponit̃:lupa lac tribuit loc⁹ ille lupcal dictus ẽ. Sed de horũ ortu latius i pricipio tertii libri referet̃. ❡Siluia q̃ & rhea:& illa dicta ẽ grauida ubi gemellos pueros edidit.Sniam Amulius tulit:cẽſente ẽt.ut is poſcebat ciuiũ cõſenſu:lege utẽdũ eſſe iubẽte:q̃ corp⁹ polluiſſet uirgis cæſam mori:qd aũt natũ eẽt i flu entẽ deiici.Vñ alii necatã illã dixere Alii ſeruatã ſupplicãte Amulii filia p cõſobrine ſuæ ſalute.Sed iſan tes ipſos Amulio iubẽte ut autoritate Fabii pictoris:quẽ Cyntius:& Cato & piſo & alii multi ſecuti ſũt. Diony.refert i alueo iacẽte a famulis qbuſdã exportatos eſſe cõſtat i fluuiũ iaciẽdos.xy.ferme milib⁹ paſ. ab Alba diſtãtẽ:hi cũ iundaſſet fluui⁹ & ulteri⁹ pgredi nõ poſſent.ubi prima iundatio excurſus tacta ẽ: ſup aquã ipſam alueũ exponũt.is parũper inatauit:& illiſus lapidi iſantes eiicit.q uagiẽtes p lacunã uolue bant.Lupa aũt qdã apparẽs pauloãn fœta turgẽtib⁹ lacte uberib⁹ mãmas ſũmittebat ad ora pueroꝝ.Lin gua lutũ abſterges quo pleni erãt.Interim paſtores adueniũt:unus lupã pſpicit miraculo ſtupefact⁹ cæte ros rẽ iſpecturos uocat q rẽ diuinã uideſ ſe rati.ppius accedebãt:terrẽtes clamore belluã.❡Illa uelut mã ſueta ab iſantibus ſenſim diuulſa abiit i pximã ſiluã.ubi erat petra caua fontes apiẽs & ſalt⁹ pano dicebaẽ: eratq; ibidẽ dei ara.Antrũ uero uñ fons emanabat cõiũctũ pallatio ædificiis oñdebaẽ ſm uiã qua itur ad hyppodromũ.tẽplũq; ei pximũ cũ hui⁹ imagine rei:lupæ duob⁹ pueris ubera pbẽtis.antiq ope ærea ſimu lachra.ſed ubi abſceſſit fera iſantes ipſos paſtores. ut educarenẽ.tanq̃ dei eẽnt.ſtudiũ adhibẽtes ſuſcepe. Cõceſſi tñ ſunt fauſtulo ſubulcoꝝ regioꝝ magiſtro petẽti qd latius ſequẽti libro referem⁹:locũ ergo hũc ea ex re poeta lupcal appellatũ inqt.Ac ne cui mirũ eẽ uideaẽ romulũ lupa educatũ fatale qdẽ hoc fuit ut multi q eẽnt magna iperia cõſtitui difficile ortũ hẽrẽt:& ſũmo cũ diſcrimine educarenẽ:ut de Cyro legi m⁹:quẽ aſtiages auus mrn⁹:qa p getẽ uiderat ariolũ iterptatione nepotẽ ei futurũ:cui⁹ magnitudo pnũ cieẽ.& ipſi⁹ aſtiagis regni amiſſionẽ portẽdi exponi iuſſit:cui i ſiluis ubera canis ſubmiſtrauit:ſed ſuſcept⁹ a paſtore p paſtoris filio educaẽ.Quid qd de habide legimus gorgonidis uetuſtiſſimi hiſpanoꝝ regis ex ſtupro filiæ nepote:pudore flagitii:exponi iuſſus ẽ.poſt dies aliquot iuẽtus ẽ fera rũ lacte nutrit⁹.Relat⁹ i tramite anguſto:p quẽ armẽta cõmeare cõſueuerãt.piectus iuiolatus mãſit.nec eguit alimẽtis:obiectus ie iunis canibus.& ſuibus eaꝝ uberib⁹ educatus ẽ.Ad ultimũ hũc gorgonis i occeanũ abiici iuſſit ſed mãi feſto quodã numie iter furẽtes eſtus leui ſalo i littore exponiẽ:nec multo poſt cerua ei affuit:q̃ ubera par uulo offerret.Deniq; ut regnũ accepit tãtæ magnitudinis fuit ut nõ fruſtra deoꝝ maieſtate tot piculis li b:ratus uidereẽ.Moſes quoq; paruulus ab ægyptiis i nilũ deiect⁹:hic ẽt dei munere ſuat⁹ ẽ.Multi pterea iſdẽ diſcriminibus ſeruati ad ſummã iperii maieſtatẽ euaſere:ut ueꝝ illud ſenecæ ſit.ſempq; magno conſti tit naſci deũ:ſed ad rẽ redeã.❡Siluia ueſtalis:ueſtæ ſacerdos Nũitoris filia.❡Ediderat:pepe rat:erat eni xa.❡Partu ſemina cœleſtia.gemellos pueros ſemine cœleſtis dei hoc ẽ maris genitos.❡Tenente regna regnãte in alba uel regna occupante.❡Suo patruo Amulio q numitore frẽ regno fraudarat. Albanũ re gnũ poſt multos reges amulio & numitori fratribus p ſucceſſionis ordinẽ deuenit.Amulius ut Plutar.re fert res albanas bifariã diuiſit i regnũ.ſ.& qd ex troia maiores theſaurũ deuexerant:ut utrã partẽ uelit al ter deligeret.Numitor regnũ elegit.Amulius ob auri magnitudinẽ ẽ fact⁹ potẽtior fratrẽ adortus ſedẽ re giã f*cile occupauit.❡Regna ergo tenẽte ſuo patruo amulio:nã alia numitoris erat filia quã amulius.ne ex ea liberi pcrearẽẽ:ueſtæ ſacerdotẽ deuouit ut oẽm pariũdi ſpẽ adimeret ppetuã uirgitatis obſeruãtia de hoc ſiluiæ ptu & caſu al's i natali urbis a nobis dictũ ẽ.Siluia fit genitrix heu plẽ enixa gemellã.Et uir gis cedi uirgo miſerãda iubeẽ:Defodierq; ſolo pœna hæc ueſtalib⁹ ipſis.Quæ uetitũ patiãẽ op⁹ lachria bilis ãt ho.Ante prẽm ſupplex tumidũ pcũbit & orat.Orat opẽ miſerere & pcibus ſeruata ſororis.Diciẽ

De Rea ſiluia filia numitoris

De moſe in nilũ abiecto

ad geminós deferri ad tybridis amnē imergiq́ iubet fluuio:mādata miſtri inuiti pagūt tm̄ ſcelus unda re fugit.Et pueri ī ſicca miſeri uerſanē arēa.Cætera paulopoſt.Is:amuli⁹.ſ.ille patru⁹.¶ Iubet auferri. aſportari.¶ Paruos:īfātes romulū & remū.¶ Et neca.i am.q̄ſi necādos ī pfluētē deiici.¶ Quid facis:ouerſio ſmonis ad amuliū:& ꝑt eē hoc miſatiōe dem̄:& ēt ironice:eū nihil pficeret.¶ Quid facis:cur hoc iubes.

De romulo & remo

¶ Vel qd facis:q̄ſi dicat nihil.¶ Alter ex iſtis:pueris.¶ Erat rōul⁹:q̄ſi dicat erat ille q oditur⁹ ē urbē toti orbi dn̄aturā:uel erat ille q iniuriā hāc ulciſcereē:& te ipm̄ trucidabit:& oē tuū gen⁹ extinguet.¶ Iuſſa exhorrētes.qb⁹ id negocii mādatū erat tm̄ ſceleris iuiti qd iuſſū erat nō ſine lachrymis exequunē deferūt q illos:quos amuli⁹iuſſerat.¶ Miſtri recu.q̄ſi recuſaē uolētes l'iuiti.¶ Peragūt pficiūt.¶ Iuſſa:q̄ dn̄s iuſſerat.¶ Lachrymoſa:p qb⁹ lachrymādū eēt. Vel iuſſa lachrymoſa lachrymas ab illis qb⁹ id iuſſū erat eliciētia.¶ Flēt tn̄:fleē ēt magis ē:q̄ lachrymari.¶ Et fe.ge.gemellos romu.& re.¶ In loca iuſſa.ad pfluētē.¶ Albula īundauerat tybris:ut uidim⁹hoc quoq́ tpe bis:maxie ſeptio id⁹iāuarias āno ſalutis.M.cccc.lxxxii.dū hæc pſitebāur cū tybris oēs ripas excedēt:ita & tūc auct⁹hymbrib⁹ſupra ripas erūpat:iqt ergo

Albula quē tyberī merſ⁹ tyberín⁹ i undís
Reddídit:hybernis forre tūebat aquis
Hcí ubi nūc fora ſūt:lintres erraē uideres
Quaq́ iacent ualles maxime circe tuæ:
Huc ubi uenerūt neq́ enim pcedere pn̄t
Longius ex illis unus & alter ait:
Ah q̄ ſūt ſimiles:ah q̄ formoſus uterq́ ē

ANT. FAN. Tebris poſtea tyberis Albula

¶ ALBVLA:Tyberis teſte Ply.an̄ tybris appellat⁹ē & prius albula ab albo aquæ colore ut ait Feſtus.q̄uis enim Hora.flauū dicat:ut uidimus flauum tyberim retortis littore hetruſeo uiolenter undis.Siliter & Virgi. ut Vorticibus rapidis & multa flauus harena.Sed & Varro tyberini inquit ſunt:qui albulam uocitatū lr̄is tradiderunt:qd nomē amiſſum ē ut ait Virg.ut a quo poſt itali fluuiū eognomine tybrim:diximus amiſit uerum uetus albula nomen.Hic fluui⁹(ut inqt Strabo)p Hetruriā excurrit:deinceps aūt ipſam diſterminans primū qdē ab ea diuidit Vmbriam:poſtea uero ſabinos & latinos. Dr̄ autē & tybris & tyberis & tyberinus. de quoꝝ oīum deductione uaria legunē:uide Seruiū.Feſtū Liuiū ac Varronē.quoꝝ ultimus tyberim inqt a tyberino rege latinoꝝ dictū q ibi iterierit.¶ Hic ubi nunc fora ſunt.Plutar.in romulo iter Palatinū Capitolinūq́ colles aliqn̄ paludē fuiſſe oñdit haud longe ab ea pte quā foꝝ uoeant.Solinus quoq́ pallanteū inqt oppidum in palatio aliquādiu aborigines hitauerūt pp incōmodū uicinæ paludis quā ꝑter fluēs tybris fecerat.Hinc illud eſt Propṫii romanū ſatis ē poſſe uidere foꝝ:hac quōdā tyberinus iter faciebat.Et aūt remotū auditos pdura pulſa ſonos.Poſſumus igiē p fora uel romanū forū accipe ut ſit pluralis numerus p ſingulari:uel cum eo b ariū & piſcariū.Lintres maiores nr̄i utebanē nō ſolū fluuialibus ſcaphis cōpactis ſed cauatis arbore lintribus ideſt monoxylis.Vn̄ ait Virgi.Cauat arbore lintres.¶ Maxime circe:de hoc Seruius ficus inqt ruminalis fuit ubi nunc eſt lupcal ī circo.Hac enī labebaē tyberis anteq̄ neptūno factis ſacrificiis auerteretē

Lintres' Fic⁹ ruminalis Circus maxius,

Fluxit & idē fluui⁹ p uelabrū un̄ auerſus dr̄ ab agrippa teſte Porphyrione.Ouidius in.vi.huius opis libro paludoſi fori ac uelabri meminit his uerbis.Hic ubi nūc fora ſunt udæ tremuere paludes. Amne redundāti foſſa madebat aqua.Qua uelabra ſolēt in circū ducere pōpam.Nil ꝑter ſalices craſſaq́ canna fuit.Sane circi maximi ueſtigia hodie inter palatinum montem & auentinum cōſpiciunē cui Tarqnio priſco regnāte locus deſignatus eſt teſte Liuio.Poſtea uero ut ſcribit Ply.extructus eſt a Cæſare dictatore longitudine ſtadioꝝ triū:longitudine uni⁹:ſed cū ædificiis iugeꝝ qternū ad ſedē ducenioꝝ.xl.miliū.Sed de hoc alias Varro triū circorū urbis mēmit:maximi intimi ac flamini.Sed fuit & Neronis circus ī uaticano. ¶ Huc ubi uenerunt neq́.n.pcedere poſ.Longius.Liui.diuinitus ſup ripas tybris effuſus lenibus ſtagnis nec adiri uſq̄ ad iuſti curſum poterāt amnis.& poſſe quāuis languida mergi aqua infantes ſpē ferentibus dabat.

PAV. MAR.

¶ ALBVLA fl.ita ab aquæ colore appellat⁹:ſed eū ī eo merſ⁹ eēt tyberin⁹ q calpeto albāoꝝ regi ſucceſſit:tyberis appellari cœpit:& iō hic.¶ Quē fl. Tyberin⁹,de quo.agiē in.iiii.lib.Merſ⁹ i undis reddidit tyberim:nā ex eo tybris.ſeu tyberis appellat⁹ eſt.Nec diſſentit Varro.nam poſt multa de hoc inqt.Sūt q tyberim priſcum nomen latinū albulā uocitatū lr̄is tradiderūt:poſterius pp tyberinū regē latinoꝝ mutatū:q ibi iterierit:ſed de hoc alias dabiē diſputādi loc⁹.¶ Tumebat aqs:hybernis hyemalib⁹:nō.n. erat hyēale tp̄s.ſed autūnale nā ut Tarutius matematicus collegit tpe referēte Plutarcho primā romuli ī m̄re cōceptionē anno tertio ſcdæ olympiadis aſſeruit extitiſſe Mēſe quē romani decēbrē uocēt:natū uero mēſe ſeptēbri.Ergo ſi hyemale tp̄s:ſed ſi qs diceret forte:q lōge poſt ortū fuerit expoſiti errāt:nā hic paulopoſt de ilia q̄ ſcā ē uno mr̄ & orba die.¶ Aqs:ergo hybernis.ad pluuias & hymbres reſpexit:qb⁹ auct⁹crat.tybris magis q̄ ſi hyemale tp̄s fuiſſet.¶ Hac ubi.ita inūdauerat tybris ut æquos circa ſe cāpos occupaſſet nā p loca:ubi poſtea fora oſtituta fuerē.& p circū maximū nauiculis ireē.¶ Videres uidere potuiſſes.¶ Errare litres:nauiculas:ſed ppriæ litres naues ſt̄ fluuiales.¶ Hae q̄ſi p hæc loca.¶ Vbi nūc ſt̄ fora:hoc eſt foꝝ romanū & foꝝ boariū & piſcariū de qb⁹ ſupiore li.dixius.¶ Quaq:& ea pte q.¶ Iacēt tue ualles o circe maxime:circus maxim⁹ dict⁹ ē:ut Var.placet:q circū ſpectaculis edificatis:ibi ludi fiūt & q ibi circū metas ferē pōpa.& eq currūt.Sed eo tpe nō extructus erat.ut circi locū oñderet Liui.quē poſtea locū deſignatū a Tarqnio priſco Liuius refert.Circiq́ tres a Varrone referunē:maximus intimus flaminius.fuit & poſtea Nerōis circus i uaticāo.¶ Vbi:poſtq̄.¶ Venerūt:ipſi q eos deferebāt famuli.¶ Hue ad loca ipſa.¶ Neq́.n.certe.¶ Poſſunt pcc.pgredi.¶ Lōgius pp aq̄s ipſas.¶ Ex illis miſtris.¶ Vn⁹ & alter ait:q̄ſi alter & alter ita locuti ſunt..¶ Ah.dolentis eſt.¶ Quam ſunt ſimiles:qa erat ſimilis utriq́ forma.¶ Ah:quantum.¶ Vterq́ eſt formoſus:pulcher.¶ Tamen iſte ex iſtis alter ex duobus.

De circis apd diuerſos autores

¶PLVS tñ ex iſtis iſte uigoris hēt:romulū dicit cui⁹ diuina pœne idoles ī īfantia nō latebat.Si nō ope mr̄ egeret.ga rheā ſiluiā uinctā Amulius iuſſerat cuſtodiri:nam fuiſſe īterfectā Ouid.ſentire nō uṙ.Q ue facta ē nno mr̄ & orba die:q̄ quo die pepit amiſit & filios.Depoſuitq; ſinu:depoſuit īfantes ſed cum a Lo co Liui.tenet fama eū fluitantē alueū quo expoſiti erant pueri tenuis in ſicco aq̄ deſtituiſſet lupā ſitiētē ex mōtib⁹ q circa ſunt ad puerilē uagitū curſū flexiſſe.Vocat āt alueū cunas.Lege Dionyſiū:nobis placet Li uiū ſeq.¶Arbor erat remanēt ueſtigia quæq; uocat̄:rumina nūc ficus romula fic⁹ erat.Ruminalē ficū ad

Plus tamen ex iſtis iſte uigoris habet:
Si genus arguitur uultu niſi falit imago
Neſcio quē ex uobis ſuſpicor eſſe deū:
At ſi quis ueſtræ deus eſſet origīīs autor
In tam præcipiti tempore ferret opem:
Ferret opē certe ſi nō ope mater egeret
Q uæ Facta eſt una mater & orba die:
Nata ſimul:moritura ſil̄:ſil̄ ite ſub undas
Corpora:deſierat depoſuitq; ſinu:
Vagierant ambo pueri:ſenſiſſe putares
Hi redeunt udis in ſua tecta genis:
Suſtinet īpoſitos ſūma cau⁹ alueus unda
Heu quantum fati parua tabella tulit:
Alueus in limo ſiluis appulſus oppacis:
Paulatim fluuio deficiente ſedet:
Arbor erat remanēt ueſtigia:q̄q; uocat̄
Romula nunc ficus romulea ficus erat:

q̄ electi ſunt rem⁹ & romulus romularē quoq; uocatā eē auctor eſt Liuius:q ait .In ꝓxima alluuie ubi nūc ficus ruminalis ē quā romularē uocatam ferūt pueros expoſuīt. Sed qm̄ poetæ nō ſolū mutare uerūetiā mutare uocabula cōſueuerunt autore.Seruio & ruminalis rumina & romularis romula hoc loco dr̄.Hæc arbor ut eidem placet ruminalis a rumone appellata eſt.i.tyberi ſic dicto ꝙ ripas ruminet & exedat q in ſacris ēt a ſecādo Seca dicebat̄:& ī aliq̄ urbis pte terens eo qd ripas terat.Alii ut idē Seru⁹ docet ruminalē q̄ſi romularē dictam exiſtimāt.Alii inter quos Feſtus Varro & Plyni⁹ ſic dictā putant qd ſub ea lupa Romulo ac remo mamam dederit:q̄ antiquo uocabulo rumis dicebat̄ ſiue ruma ut Nonio placet.V nde ruſtici agnos hædoſue lactētes qm̄ adhuc ſub mām̄is hærentur ſubrumos appellabāt.Sūt & q a ruminatiōib⁹ armētoꝝ q̄ eo in umbrā cogebant̄ eā arborē ruminalē dictā crediderūt ut ſcribit Plutarch⁹.Verbū aūt ruminare deductū eſt auctore Seruio a ruma eminēte gutturis pte p quā ad miſſus cib⁹ a certis aīalib⁹ reuocatur:uel a rumine loco in uētre ut Nonio placet quo cibus ſumitur & uñ reddit̄.De quo ait Pōponi⁹ ut idem inqt in poſtribulo.Ego rumorē paruiſacio dū ſit rumē q impleā.Cæt eꝝ Feſtus rumen inquit eē colli ptē q̄ eſca deuoratur.V ñ ruminar̄ dicebatur qd nunc dicim⁹ ruminare.Legim⁹ apud Plutarchum deā quandā q̄ educatōi īfantiū pſſe putabatur maiores nr̄os Rumiliā appellaſſe apud cui⁹ ſacellū.Varro igt ſatam a paſtorib⁹ ficū ubi rē diuinā lacte p lactētib⁹ faciebant.Sūt & q deā eandē altricē pueroꝝ ruminā uocēt cui⁹ ſacris uinū nō adhibebant cū ſit īfantib⁹ noxiū ſed ei ſacrificantes hoſtias lacte aſpgere cōſueuerūt Nō omittēdū hoc loco ꝙ ait Plyni⁹ celli ficū arborē i foro ac comitio rome natā ſacrā fulgurib⁹ ibi cōditis magiſq; ob memoriā ei⁹ q̄ romuli ac remi nutrix fuit miraculo ex ære iuxta dicato tanq̄ ī comitiū ſpōte trāſiiſſet.De rumiali ficu Corneli⁹ tacit⁹ codē igt āno ruminalē arborē ī comitio q̄ ſup octingētos &.xl.annos remi romuliq; īfantiā texerat mortuis ramalibus & areſcēte diminutā pdigii loco donec ī nouos fœt⁹ reuiuiſceret.Hæc arbor areſcens infœlicia: uireſcēs Ro.ipio fœlicia portēdere putabat̄ cuius ueſtigia imperante Auguſto apparebāt ut Naſo teſtat̄ hoc loco

¶HABET plus uigoris.ut alluderes romulo:q & mēbris & uiuacitate aut ipſo uigor̄ erat ſupiore remo. Si gen⁹ arguit̄:uertēs ſe ad pueros cōmor̄ romuli idole diuinā ſtirpē eē ſuſpicari fatet̄.Et ſi poeta ñ refert mouebat̄ tñ hic ī ipſa idolis cōtēplatiōe:cōtēptiōe Numitoris cū Amulio aſſerēs filiæ deū uiolentiā ītuliſſe:geminoſq; pariturā:& ubi pepit gemellos:tū maxime īſtātis ex deo cōcepiſſe:hic ergo ex hoc motus inqt.¶Si gen⁹:ſi nobilitas aut.¶Si gēus:uñ origo trahit̄.¶Arguit̄ oñdit̄.¶Vultu.ipſa.facie.Niſi imago fallat:niſi me decipiat ipſa forma:aut ipſa effigies.¶Neſcio quē e uobis ſupiorē reor. ¶Eſſe deū: dei filiū:uti ſæpe regē regis filiū dicim⁹:uṙ dubitare cū dicat.¶Neſcio quē & hoc ga dixerat ah q̄ ſun tſimiles.¶At ſi qs diuinam ſtirpem eſſe ſuſpicatur:ſed in hoc dubitat:nam ſi cuiuſpiam dei filii eſſent: ſuccurrert̄ ī eo ſtatu pr̄.¶At ſi qs:ſi aliqs.De⁹ eēt auctor uṙe origis:eēt uobis gēitor.¶Ferret opē:auxiliū.
¶In tpe tā ꝑcipiti:tā repētino:& ex hoc materiā mouet ꝙ nihil his ſupſit tpis.Ferret opē:iocūda ē hæc repetitio ferret opē:& hꝫ admirabilē quēdā affectū: mouetq; hic ɔmiſatiōeꝫ a pueroꝝ mr̄e q̄ neq; ſibi ipſi neq; pueris ſuccurrere poterat: augetq; cōmiſerationē ꝙ uno eodēq; die:quo mr̄ fcā eſt filiorū iteritu mr̄ eē deſiit.¶Ferret certe opē:auxiliū.¶Mat̄ illa.¶Si ñ egeret ope egebat gdē:nā ī eā aīaduerterat amulius.Q uæ fcā ē mr̄:ga pepit filios.¶Et orta:ga iterēpti filii.¶V no die:eodē die.Orba ut Pōpe. inqt:ſignificat ap̄ poetas priuatū aliq̄ pſona cara:& orba eſt q̄ patrē aut matrē: aut filios:q̄ſi lumē amiſit.¶Nata ſi.& ex hoc cōmiſerationē mouet:ꝙ plēs ī eādē pnitiē trahebant̄:nā ābo & ſil̄ nati:ſimul erāt morituri. ¶Nata ſil̄ corpa:o gemelli q ſil̄ nati eſtis:¶Moritura ſil̄:ga ſil̄ ad īteritū dānati.¶Ite ſil̄ ſub undas: q̄ſi ſil̄ imergamini:& his dictis ubi inundatio tacta ē:eū lōgi⁹ pgredi nō poſſent:ñ fecit.¶Sed cū eo alueo. In quo erāt ſup aq̄s leuit̄ poſuit.¶Deſierat:loq.ſ.¶Et depoſuit ſinu:a pectore ſup aq̄s pueros cū alueo ī quo eos tulerāt.¶Vagierant depoſiti īſantes cū cuna ī aqs uagitū deder̄ ābo:ita ut ſētire uiderēt̄ qd & illi dixerāt:& ſe ī fluuio eē ſup alueo & ī natali urb.¶Q uid:niſi ꝓ miſeris poterāt uagir̄ q̄relis.Miſtriq; ipſi fatū iſōtiū pueroꝝ lachrymātes rediere.¶Ambo iſantes.ſ.Ro.& Re.Parit̄ uagierāt:ga ſil̄ uagitū dederūt.Vagir̄ pprie pueroꝝ ē.¶Putates:putar̄ poſſes.¶Sēſiſſe:gd.ſ.agert̄.Sil̄e illd ē ī heroidi.d carac

ANT. FAN.
Auleus ꝓ cunis
Rumialis uel romularis ficus
Rumo.
Seca.
Terens
Rumis
Subrumi agni
Ruminare
Rumen
Rumilia dea
Rumina dea
De ficu ſub qua inuenti ſunt Romulus & remus
PAV. MAR.
De romulo & remo nota hic fabulam

filio exponi iuſſo tagit⁹dedit ille miſer ſenſiſſe putares. ℂ Hi:famuli.ſ.Redeũt i ſua tecta i albã. ℂ Vdis genis madidis ſeu pfuſis lachrymis ob caſũ pueroꝝ.Suſtinet:alue⁹ille cũ pueris:ut paulo ſupi⁹ dixius ꝑa rũp inatauit:iõ hic. ℂ Cau⁹ alue⁹:diffinitio ē cune. ℂ Alueũ:dicim⁹ foſſã ꝑ q̃ flumia deſluũt:ita & eadẽ forma cauũ lignũ ut cuna ē alueũ dicere poſſum⁹.Suſtinet nõ deiecit:ſed ſurſũ tenet. ℂ Impoſitos:pueros ſ. ℂ Sũma unda:ſup ſũmã undã. ℂ Heu q̃tũ fati:hac exclamatõe materiã mouet Poeta ob diſcrimẽ i quo fuerat oĩs res rõana:nã q romã cõditur⁹erat toti orbi dñaturã:pua tabella ſup aqs iacebat.Heu q̃tũ fati: q̃tũ fatalis potẽtiæ. ℂ Tulit pua tabella:alue⁹ ipe. Alue⁹dixius auctore Diony.alueũ hũc lapidi illiſũ pueros eieciſſe Poeta uero iqt alueũ ubi deficit flumẽ i limo ſediſſe. ℂ Alue⁹ipa cuna cũ pueris. ℂ Appulſ⁹ ſiluis opacis q appulerat illuc ad opacas ſiluas:q̃ tũc erãt circa pallãtiũ. ℂ Deficiẽte paulati fluuio flumis iundatõe. ℂ Sedet reſidet. ℂ In limo:i limoſa terra. ℂ Arbor:Plu.locũ:ubi hi cũ alueo cõſtiterit.Germanũ a poſteris uocatũ ait cũ maiores germãos dicerẽt quos frẽs appellam⁹:& ſubdit caprificũ quẽdã:q:eo forte loco coaluerat a Ro.ipſo:ut opinãt plurimi ruminalẽ uocãt:uel ꝙ ibi ꝓſtrata pecora ſub ũbra rumiare ↄſueuerũt ul⁹poti⁹ꝑꝑ pueroꝝ lactationẽ:nã mãmas ueteres rumas appellabãt.Memit & ruminalis fic⁹ Liui.dicẽs ubi nũc fic⁹ruminalis ē.Rõularẽ uocatã ferũt pueros exponũt de q Ply.ita iqt. Colit fic⁹arbor i foro ipo ac comitio Rome nata ſacra fulgorib⁹ ibi ↄditis:magiſq; ob memoriã ei⁹ q̃ nutrix fuit romuli ac remi cõditoris appellata:qm̃ ſub ea iucta ē lupa ifãtib⁹ ꝑbẽs rumẽ:ita uocabãt mãmã miraculo ex acre iuxta dicato:tãq̃ i comitiũ ſpõte trãſiſſet:adacto nauigio ilico areſcit:rurſuſq; cura ſacerdotũ ſ.rẽ & reliq Varro germalũ ait a germanis Ro.& Re.qd ad ficũ rũinalẽ:& Põpei⁹de hac rũinalis ait fic⁹ dcã ē:ꝙ ſub ea arbore lupa mãmã dederit.Ro.& Re.Mãma ãt rumis dr̃:uñ & ruſtici appellãt hedos ſubrumos:qui adhuc ſub mãmis hñt & rumẽ ē ps colli q̃ eſca deuorat̃:uñ rumare dicebat̃:qd nũc ruminare a rumine ergo ruminalis ficus dcã eſt:q̃ areſcẽs magno:erat oñto uireſcẽs icolume Ipiũ ſignificabat.Sed eũ penit⁹ aruit: penit⁹ romanoꝝ oẽ corruit ĩperiũ.Arbor erat remanẽt ueſtigia:qa adhuc ei⁹ tpe trũcus apparebat nõdũ penit⁹ aruerat. ℂ Quæq;:& q̃. ℂ Vocat̃:nũc fic⁹ romula ab ipſo rõulo. ℂ Erat:s li.ſ. ℂ Fic⁹ romula:qſi ruminalis a rumine ſub hac illi arbore expoſiti fuere.Inde & rumina dea dcã ē:cui cũ rẽ diuinã faciẽbãt:hoſtiis lac ſpargebãt:& libabãt. ℂ Vinum aũt nõ adhibebãt de quo Plu.ait.lyii.ꝓble.An qd latini rumam mãmam noiant:& ficũ ruminalẽ:iõ factam ferunt:qd ibi lupa mãmam romulo præbuit. Quẽadmodum eas igit̃:quæ pueros alunt a mãma dicimus φιλουμασ. ℂ Sic rumina nutrix quædam & puerorũ altrix merum infantibus ꝑcipue noxium:prorſus non recepit.

Vẽit ad expoſitos mirꝫ lupa fœta gemellos
Quis credat pueris non nocuiſſe ferã
Nõ nocuiſſe parꝫ ē:ꝓdẽ quo q; quos lupa
Perde cognatæ ſuſtiuer mãus (nutrix
Cõſtitit:& cauda teneris blãditur alũnis
Et lingit lingua corpora bina ſua:
Marte ſatos ſcirẽs tior abſuit:ubera ducũt
Nec ſibi promiſſi lactis aluntur ope:
Illa loco nomen fecit.locus ipſe luperc a
Magna dati nutrix præmia lactis hẽt:

ANT. FAN.

ℂ VENIT ad expoſitos:locum ubi Romulus ac remus expoſiti ſunt Germanum uocarũt teſte Plutarcho cui antea Germano nomen fuerit qd germanos frẽs uocemus ℂ Cognatæ manu: Amuli cognati ſunt q̃ cõe naſcendi initium habuerunt. ℂ Marte ſatos ſcires. Quibus nihil timẽtibus lupa fertur ubera ꝓbuiſſe:ſed & affuiſſe picus dr̃ nutritor & cuſtos.Hæc autẽ aĩalia putantur marti ſacra. ℂ Nec ſibi ꝓmiſſi lactis alunt̃ ope. Nutriũtur lacte quod natura feris nõ ifantibus ſiue hoibus promittit:ſed & Cyro expoſito canis dicitur ubera ꝓbuiſſe & aliis ad ſumma natis imperia ſimilia infantibus contigerunt.

PAV. MAR.

ℂ LVPA fœta:quæ paulo ante peperat. ℂ Venit ad gemel Ro.& Re.Gemelli.n.dicuntur qui uno eodẽ ptu naſcuntur. ℂ Expoſitos:quos Amulius exponi iuſſerat : uel tunc extra amnem poſitos. ℂ Venit mirꝫ : quaſi mirabiliter. ℂ Quis credat ferã:lupã. ℂ Nõ nocuiſſe pueris:qſi nemo credẽs:& tñ nõ nocuit.Nõ nocuiſſe:loc⁹ i dignationis ē:ab Amulii imanitate:nam belua comitior fuit:eũ quos ipe nepotes pditum iri deſtinauerit: lupa nutrit:mirũ inqt erat ferã pueris nõ nocuiſſe ſed hoc admirabilius. ℂ Qd nõ nocuiſſe parũ eſt:habita rõne ꝙ eos aluerit parũ ē nõ nocuiſſe. ℂ Prodeſt quoq;:ſed ꝓdeſt lupa nutrix:qa nutricis offm̃ ĩplebat illi ubera porrigẽdo. ℂ Quos man⁹ cognatæ qſi uiolentia:& ĩmanitas amuliana. ℂ Suſtinuere: ꝓ pati potuere. ℂ Perdere:ad necẽ mittere. ℂ Cognatæ man⁹:cognati:ut Vulpianus iqt titulo:uñ cognati appellati ſunt qſi ex uno nati:ut Labeo ait:& qſi cõe naſcẽdi initiũ habuerit & mod. ſtin⁹ de gradibus cognati ab eo dicti putãt:ꝙ qſi una cõiterue nati:uel ab eodẽ orti ꝓgẽiti ue ſint.& Paulus ẽt titulo de gradib⁹ cognationis nomẽ a græca uoce dictũ uidet̃ σύγγενεσ illi uocãt:quos nos cognatos appellam⁹. Cognati ſũt & quos agnatos lex.vii.tabulaꝝ appellat.Sed hi ſunt agnati q ꝑ patrẽ ex eadẽ familia cõiũgunt̃: q ãt ꝑ fœminas cognati tm̃ noiant̃ &c. ℂ Cõſtitit:& ubera dabat:& cauda blãdiebat̃:linguaq; canũ ut dixim⁹:quo plẽi erãt abſtergebat. ℂ Cõſtitit.qſi firma ſtetit lupa ipa. ℂ Et cauda:caud agitatõe. ℂ Blãdit̃ teneris alũnis:pueros quoq; alebat. ℂ Et lingit bina corpa:idẽ utrũq;. ℂ Sua ligua:& hoc ut lutũ abſtergeret:& i natali urbis de hoc eodẽ. Vagitus enixa tñ lupa ienſit ad undas. Sedatura ſitim ꝓgreſſa accurit & illos depoſita feritate uidet miſata iacẽtes liberat e cœno de hic ubera plena gemellis Admouet o ſupi q̃ta ē clæmẽtia cæli Qui poſitur⁹ erat ꝓpl̃s igẽtia magnis Mœnia ꝑpetuos ẽre latura triũphos.Paſcit̃ ifœlix ifãtia lacte ferio.Marte:magnitudie ai ẽt i prio natali die ifãtes ſe martis filios ꝓfeſſi ſũt:nã neq; ex pauer̃.ob belluã neq; a ferinis uberibus abhorrebãt.alunt̃ ergo ferino lacte:qd ſibi non dẽbat̃. ℂ Scire:ſcire poſſes eos ℂ Satos natos ex. ℂ Marte timor abſuit:qa beluã ñ tjebãt ẽt ob id:qa aial h marti dicatũ ē.Ducũt ubera

Alueus quid ſignificet

De ficu ruminali & uñ dr̃ ruma

Cognati uñ dicãtur ex labeone & paulo i titulo de gradib⁹ cognatõis

qſi fugiũt lac ex uberib⁹. ℭ Aliũ ope lactis nec ꝑmiſſi ſibi:qſi lacte qd illis ñ debat:ſed lupoꝝ catulis. Illi a lo. lupa ergo lupcal loc⁹ ille appellat⁹ ẽ:ſic & lupcales dici pñt. Plu. ẽt cũ multa de his retuleriẽ:& arcadib⁹ aſcripſit ſubdidit. Potuit tñ a lupa illa q̃ Romulũ educauit recte emanaſſe cũ lupcales ide ludicꝝ ſic hẽt: ubi expoſitũ Romulũ fuiſſe ferũt:& reliq. ℭ Illa lupa. ſ. facit nom̃ loco loc⁹ ille Vbi lupa lac Remu'o de dit lupcal. ſ. dr̃. ℭ Nutrix lupa. ℭ Hẽt magna praemia dati lactis. ipſe Romulus:quia pretio iuuit ob id.

Q uis uetat arcadio dictos a mõte lupcos
Faunus i arcadia templa lycaeus habet:
Nupta qd expectas:ñ tu pollẽtib⁹ herbis
Nec praece:nec magico carmine mr̃ eris
Excipe foecũdae patiẽter uerbera dextre
Iam ſacer optatum nomen habebit aui:
Nam fuit illa dies dura cũ ſorte marite:
Reddebãt uteri pignora rura ſui: (nas
Q uid mihi clamabat ꝑdeſt rapuiſſe ſabi
Romulus:hoc illo ſceptra tenente fuit:
Si mea nõ uires:ſed bellum iniuria fecit.
Vtilius fuerat non rapuiſſe nurus:
Monte ſub exquilio multis iciduus annis
Iunonis magna nomine lucus erat:
Huc ubi uenerunt pariter nuptaeq̃ uiriq̃
Suppliciter poſito procubuere genu:

ℭ QVIS uetat &c. Lycaeũ dicit ubi Fauni tẽplũ fuit cui lyceа celebrabãt q̃ nos dicim⁹ lupcalia. Nupta qd expectas:Exhortat̃ nuptas ut excipiãt uerba lupcoꝝ ſi ma tres fieri cupiũt ac depoſita ſterilitate cõcipe cũ ea maio rẽ uim hẽant hermis magiciſue carmibus ad foecũditatẽ faciẽdã:qd eo tpe cognitum eſt quo Romanae mulieres qs ſub Romulo ſterilitas inuaſerat corio ſecto pcuſſae re cepũt pariẽdi facultatẽ. ℭ Pollẽtib⁹ her. Herbarũ multae faecũditatẽ faciũt qrũ Moly laudatiſſima eſt teſte Hom. cui⁹ iuẽtio Mercurio aſſignat̃. Vñ illd ẽ ridiculũ: hinc le gitẽ radix de q̃ flos aure⁹ exit quẽ cur moli uocãt mẽtula moli fuit. ℭ Hoc lo:&c. p interpoſitionẽ dicitur eã ſterili tatẽ fuiſſe regnãte Romulo. ℭ Si mea nõ &c. Si rapuiſſe ſabinas nihil ꝓfuit ad augendã plẽ & corroborandas uires ĩperii ſed bellũ tm̃mõ ſuſcitauit. ℭ Iunonis mag. no. lu. erat. Hic luc⁹ iunoni ſacer fuit ad radices mõtis exq lii ut qbuſdã pl; ubi ẽt tẽplũ iunonis Lucine fuiſſe arbi tranẽ añ urbe cõditã quã deam ab eo luco Lucinam co gnominatã ferunt:l; Ply. aede iunonis lucinae longe poſt reges exactos cõditã tradat q ẽt deã ipſam igt a luco lu cinã noiatã ut Romae uero lucos in Lucinae arcano q fu it fine magratib⁹. ccclxix: urbis aede cõdita. icertũ qto ip ſa uetuſtior. ẽ qdẽ uetuſtiorẽ nõ eſt dubiũ cum ab eo lu co Lucina noiet̃. Sũt tñ q a luce Lucinã dictã uelint. Vñ

ANT. FAN.

Moly herba i uenta a mercu rio

Lucina a luco dicta

ut igt Feſtus opigenã iunonẽ matrõae colebãt ꝙ ferre eã opẽ i ptu laborãtib⁹ crederẽt & ſupcilia teſtib⁹ Feſto & Varrone i iunonis tutela eẽ Putauerũt qd iis ꝓtegant̃ oculi p quos luce fruimur quã tribuere iu nonẽ exiſtimabãt. Haec. n. dea. i. aer ſiue ſp̃us plurimũ cõgruit ñ reticeat̃ ut igt Soliũ⁹ cũ ꝓpe ad uteꝝ libe rãdũ uenerit mom̃ta maturitatis enitẽtis. Nouim⁹ & Dianã Lucinã dici:ut Caſta faue lucia:qa noui lunii uis (ut ſcribit Euſebi⁹) ad pariẽdũ ñ paꝝ cõfert & ꝓpriũ mun⁹ ẽ Lũae teſte Macrobio diſtẽdere rimas cor poris & meatib⁹ uiã dare:qd ẽ accelerãdo ptui ſalutare:uñ Lucina a ꝑturiẽtib⁹ iuocat̃ una ex. v. diis quos pcari ſolebãt q m̃rimõio iũgebant̃ auctoꝛ Plu. ii. ferũt iuppiter adult⁹:iũo adulta. ℭ Ven⁹. Diana. Suade la. Colebat̃ & Rõae iũo iuga ſic dcã ꝙ nubẽtes iũgeretã cui⁹ara iugari⁹uic⁹ nom̃ accaepit auctoꝛ Feſto. ℭ Q uis ue. & ſi latinã cãm retulit ñ negat tñ poſſe lupcos dici Lyceo mõte arcadiae: nã lycos lup⁹:& i eo mõte erat tẽplũ Fauni lycei:uñ licea ludicra:q̃ nos lupcalia:ſic & lupcales ſeu lupci ex eodẽ dduci pñt. ℭ Q uis aut qd uetat:ꝓhibet negat. q. d. nihil. ℭ Lupcos dcõs a mõte arcadico:b̃ ẽ a lyceo arcadiae mõte. ℭ Faun⁹ lyce⁹ h; tẽpla i arcadia:tẽplũ illd appellat̃ fauni licei ſic & faun⁹ lyce⁹ ut ẽt tẽplo dicim⁹ iouẽ olipicũ:ñ th ab olipo mõte diximꝰ ut ſupi⁹. Nupta:lupcaliũ dicitur Põpei⁹ igt mulieres februabant̃ amicu lo iunõis. i. pelle capria:& Plu. mulieres adultae ultro ſe lupcalib⁹ offerũt exiſtimãtes id ſibi foelicẽ pariũdi facultatẽ ꝓſtar̃:ergo ut poeta igt:qd ñ herbis:ñ icãtatõib⁹ fieri poterat:ut. ſ. mulieres ɔcipẽt:fiebat uerbe rib⁹ caprioꝝ corioꝝ. Et uñ mos h̃ emanarit:explicat a Rõulo. ſ. nã cũ aduerteres ſterilitatẽ mulieꝝ iunõi ob id i exqliis ſacrificatũ ẽ:& ei⁹ oraculo hitũ:ut mulieres hirc⁹inirẽt:q̃ uoce ab augure iterꝑtata mactat⁹ ẽ cap:& ei⁹exſecto corio uerberatae puellae. Vñ poſtea cõcipiẽdi facultas data ẽ:monet ergo nuptas:ut uer bera haec patiẽter excipiãt. ℭ Nupta qd ex. ñ eris tu mr̃:ñ ɔcipies. Herbis pollẽtib⁹:uirtute pollẽtiũ:& po tẽtiũ herbarũ. ℭ Nec ꝓ. h̃ ẽ nec ſupplici uotoꝛ:aut ꝑcib⁹ ad deos. Nec magico carmĩe:h̃ ẽ icãtatiõib⁹. Ex cipe:accipe. Patiẽter uerbera dextrae fecũdae:dextrae lupcal'fructũ faciẽtis:nã ob ipſa uerbera ɔcipies & l; iuueñ dicat nec ꝓdeſt agili palmas ꝓbere lupco:ñ tñ i mãib⁹:ſ; i tergis cedebãt:ut iſari⁹ dicem⁹. Iã ſocer p̃r uiri tui. Hẽbit optatũ nom aui:qa tu pies illi nepotẽ. Nã fuit:nũc ipſã cãm aggredit̃ ꝓ ɔceptõe accipiẽ da ſint uerba. ℭ Nã fu. il. di. Illd tp̃s. Cũ qñ. Maritae:uxoꝛs ſeu nuptae. Reddebãt rara pignora raꝝ foetũ: qa raro pturiebãt. V teri ſui:uẽtris. Dura ſorte duro euẽtu ul'ita maligna pca uolẽte:qd mihi:fuit h̃ ſterili tas Rõulo regnãte:ex quo ipſe qrebat̃ nihil ꝓdeſſe ad pcreãdã plẽ:ut ipii uires augerẽt̃. Sabias ra. nã id illi neq̃ uires neq̃ plẽ augebat:ſ; pepit bellũ. ℭ V tili⁹ igiẽ erat ſine uxorib⁹ eẽ:q̃ his raptis bellũ pepiſſe. Clamabat Ro. qd mihi ꝓdeſt. q. d. nihil. Rapuiſſe ſabias:dlibauim⁹hãc hiſtoriã ſupi⁹:&:alĩs ſuo loco ꝛpete m⁹:Hoc:qd dr̃. ſ. d ſterilitate. Fuit illo:Rõulo. Tenẽte regna:regnãte eo. ℭ Si mea iniuria:q̃. ſ. ſabis ituli uirginũ raptu. ℭ Nõ fecẽ uires:ñ auxit uires regni mei. S; fecit bellũ:qa ut dixim⁹ ſupi⁹exortũ ẽ ide bellũ. ℭ V tili⁹ magis utile:qa ſine bello. ℭ Fuerat ñ hũiſſe nur⁹hoc ẽ foemias:l; ꝓprie nur⁹ſit uxor filii. Iniuria ut Vlpia. igt ex eo dcã ẽ qd ñ iur̃ fiat. Oẽ. n. qd ñ iur̃ fit:iiuria fieri dr̃:& iterdũ iniqtatẽ iniuriã dicim⁹. Iniuriã fieri Labeo ait:aut re:aut uerb̃ re quotiẽs man⁹ iferũt̃:uerb̃ qñ cõuiciũ fit. ℭ Mõte ſub: lac⁹ iunõis

Q uiq̃ dũ quos pcaban tur qui m̃rimo nio iun gebant̃ Iuno iu ga unde iugati⁹ uicus

PAV. MAR.

Inire hirci

itaq³ ferro erat ſub mõte exqlino:de h Varro ſic iqt regiõis exqliæ aliĩ has ſcripſerũt ab excubiis regis dcās:alii ab eo qd excultæ a rege Tullio eẽnt:& poſtea i exqliis lucũ & ædẽ iunonis lucinæ eſſe aſſerit. In h ergo luco ſupplicatũ ẽ iunoni a nuptis & uiris. Luc⁹ noie magne iunonis:luc⁹ q iunoni erat ſacer:& luc⁹ iunõis luciæ dicebaẽ. Incidu⁹:qſi ñ cœdu⁹. ℂ Multis ãnis.ga p multos ãnos ñ erãt icisa ligna. ℂ Sub mõ. ex.ad radices exqlini mõtis. ℂ Vbi p⁹q. Et nuptæ & uiri pit ſũ. ℂ Venerũt huc:ad hũc locũ iunõis. Pro cubuẽ ſupplicit poſito gẽu:qſi adorãtes pni flexer gẽua.

De luco iunonis in exqliis

ANT. FAN. Inire fœminā Inire tẽplum Sol trãſit in piſces.14. ca.mar.

Cũ ſubito motæ tremuere cacumia ſiluæ
Eſt dea per lucos mira locuta ſuos:
Italides matres inqt ſacer hyrcus inito.
Obſtupuit dubio territa turba ſono:
Augur erat no mẽ longis itercidit annis.
Nuper ab etruſca uenerat exul humo:
Ille caprũ mactat:iuſſæ ſua terga puellæ:
Pellibus exectis percutienda dabant.
Luna reſũebat decio noua cornua motu.
Virq; pater ſubito nuptaq; mater erat.
Gratia lucinæ dedit hæc tibi noia lucus.
Aut quia pricipium tu dea lucis habes.
Parce pcor grauidis facilis lucina puellis.
Maturũq; utero molliter aufer onus.
Orta dies fuerit tũ deſine credere uẽtis.
Perdidit illius temporis aura fidem.
Flamina nõ cõſtãt & ſex reſerata diebus.
Carceris æolii ianua lata patet.

ℂ TREmuere ca.ſil. Aduẽtu numis h ẽ iunonis:q cũ ſit aer nõ ſolũ mouet ſiluaꝝ cacũina.ſed & terras interdũ ut uidem⁹ i terræmotu quẽ facit uẽt⁹ erũpe cupiẽs. Mira lo cuta:hñ mira. Monſtroſum.n.uidebaẽ ꝙ iuno dixerat uel putari poterat dixiſſe ut hirc⁹ iniret mres Rõanas. Dici m⁹.n.ineo Tertulliã:p cõcũbo cũ Tertullia. Sed dubiũ uerbũ ẽ ineo:cũ & alia ſignificet:ut ieo grãm.i.i grãm co teſte Dõnato:& ieo tẽplũ p igredior. ℂ Nom lõgis iter cidit annis:Deeſt cui⁹ relatiuũ:qd iterdũ ſupprimit:ut ẽ loc⁹ heſperiã graii cognomie dicũt. Nuptaq; mr erat. Ma tris nom nuptæ ſibi uẽdicãt cũ peperũt. ℂ Orta dies fue rit.xiiii.Kl. Mar. Sol i piſces traſitũ faẽ:quo tpe ut ait co lumella nõnũq ẽ uẽtoſa tẽpeſtas:ut auctor hoc loco uẽto icõſtãtia. Scribit & idẽ Colũella: xiii.ac.xii.Kl. Fauoniũ eẽ uel Auſtrũ cũ grãdine ac niuib⁹:Sciẽdũ uberrimã pi ſciũ capturã eſſe Sole ſignũ Piſciũ trãſeũte:quos i ultimo zodiaci ordie locatos cõſecraſſe Soli ſcribit Macro. non imaginationẽ aliq eoꝝ nãæ ſed oñtationẽ potẽtiæ fide ris a quo uita nõ ſolũ aereis terreniſq; aĩalib⁹ daẽ:ſed illis quoq; quorum cõuerſatio aquis merſa uelut aſpectu Solis exulat:cui⁹ tãta uis ẽ ut abſtruſa quoq; penetrando uiuifi cet. Sũt ãt piſces q zodiaco tribuunẽ duo:quoq; alter bo re⁹ appellaẽ nõ ꝙ ſit ad Arcticũ circulũ ſed ꝙ iter æqno ctialẽ & æſtiuũ cõſtitut⁹ arcticũ circulũ & polũ ſpectare uideaẽ. Alter uero noti⁹ dr q ſub eq ſcapul' ñ lõge ab æq noctiali circulo collocat⁹ ſpectat ad occaſũ. S; cauẽdũ ne fallamur exiſtimãtes unũ tm̃ eẽ ,notiũ piſcẽ. Hic n.cui⁹ memĩt auctor h loco cõſtat ſtellis.xvii.& A qñi undã ore ñ excipit hẽtq; Boreũ frẽm ſtellis.xii.figu ratũ. Alter uero noti⁹ q ſol⁹ ẽ teſte Igino cõſtat tm̃.xii.ſtell'ad quẽ aq effuſio pucit:& oriẽ qdẽ cũ piſcib⁹: ꝟ occidit oriẽte Cãcro:ut Cadit ipſe renaſci icipit ut cãcer ꝟ piſcib⁹ eminet ortis. Eſt ãt iter hyẽalẽ & An tarcticũ circulũ ita ꝯſtitut⁹ ut ad exortũ ſpectar uidaẽ:drq; Noti⁹ a noto uẽto teſte Mãlio:ut Tũ,noti⁹ pi ſcis,uẽti de noie dict⁹ Exurgit de pte noti. Itẽ a Seruio Auſtralis ab aliis Auſtrin⁹:ut At notiũ graio dicũt (quẽ noie piſcẽ dicim⁹ Auſtrinũ prio ſmõe loqntes

Piſcium captura uberrima ſole tranſeũte Piſces zodiaci Boreus

Notius,

PAV. MAR.

ℂ TVM:tũc Cacumĩa ſũmitates. ℂ Silue motæ:q ſi arboꝝ cõmotaꝝ:uel cacumĩa motæ ſiluæ qſi cõmota iuga nemoroſa. ℂ Tremuere ut apd Virg. ſub pe dib⁹ mugire ſolũ & iuga cœpta moueri ſiluaꝝ. Dea iuno. Eſt locuta mira admirãda. Per ſuos lucos: nã ex luco audita ẽ uox iunonis admonẽtis qd eẽt agẽdũ. ℂ Italides ma. h uox ex luco reddita ẽ:& locutã deam putarũt. Inqt ipa dea Hirc⁹ ſacer:cap ſacrat⁹. Inito:p ieat Mres italides:latias ſeu rõanas ab italo:Mres nu pte:q mres eẽ cupiũt. ℂ Turba:coet⁹ & uiroꝝ & mulieꝝ. Obſtupuit ter.du ſono uerbo ãbiguo:nã uerbũ inito ãbiguũ erat uerebãẽ:ne mœrẽẽ:ut hyrc⁹ ſuccũberet. Iniit.n.uerbũ teſte. Põp. iterdũ p cõcubitu põt pt iterdũ p itroiit:iterdũ p iucit:& ſic iterptata uoce ab augure caprio ſecto corio iuẽto:uerberatæ ſt mu lieres. ℂ Augur:augurẽ tũc affuiſſe iqt ꝟ nom referri ñ pt:qa uetuſtate ex hoium memoria euãuit:ex etru ria tũ uenerat i urbẽ etruſci.n.ſp diuinãdi pitia fuer celebres & oi religiõis cultu iſignes:iqt ergo. Augur erat:tũc Ro.regnãte. Augur al's dixim⁹ iter.viii.ſacroꝝ ordies a numa iſtitutos fuiſſe collegium augurũ. ℂ Nom ꝓpriũ augur] itercidit qſi excidit a mẽoria. Lõgis ãnis.uetuſtate. Augur ipſe:ſ'ſubitelligẽ:q. Nup uenĩrat exul ab hũo etruſca:ab etruria ab ipa tuſcia ſeu tyrẽnia cũ exl'aret i urbẽ uẽit. Ille aug ur.ſ. Mactat capꝝ:cap bacho mactabaẽ:ẽt fauno mactari cœpit:ſic & caꝑ qs & Palladi imolari legius qd oleas lãbẽdo ſteriles faciãt. ℂ Puelle iuſ.ab au.ſ. Dabãt ſua terga peutiẽda:offerebãt terga lupcis q uerbarẽt. Pellib⁹ ex. ſ.coriis capris. ℂ Eectis:qſi diſis.ergo ñ man⁹:ſ; terga uerbabãẽ. Lũa:uerberatæ caprio corio puellæ.x. mẽſe pere cœpe. ℂ Lũa re.no.cor.& h i nouilũio.x.motu:qſi.x.mẽſe. Vir ſu.erat pr.ga iã filios ex uxor hẽ bat. Et nupta mr:qa iã peperat. Et qa ſupi⁹ dixit Iuno magnæ:noie luc⁹ erat:q p illa:& p hæc uerba p Iũo ſaturnia:ꝙ lucia uocata ſit itelligi uolũt:fallũẽ. Nã lucinã Diodo. Iũo. filiã dixit: & poeta in metamorphoſi lucinã a iũo.miſſã:ut nexis mãib⁹ ñ fineret Alcmenã pere retulit. Varro ãt lunã iũonẽ lucinã uocari ait:l' qd ẽ terra luceat:l'ꝙ ab iure ei⁹:q qs cõcept⁹ uſq; ad eã q pt⁹ qs i lucẽ lũa iuuat:dõec mſib⁹ actis pduxit i lucẽ dcã a iuuãdo & luce iũo lucia:a quo piẽtes eã iuocãt ml'eres huic deæ ſupcilia ſua attribuebant. Virg. ẽt dianã lucinã uocauit Caſta faue lucia tu⁹ iã regnat apollo:& Vir. iterps honorat⁹ a pturiẽtib⁹ iuocari diẽ:qa primũ nata pturiẽti mri Apollinẽ obſtetricis offm exercuit. Iũo ergo lucia diana:cui⁹ illd apd Cice ro.exẽplũ legiẽ ꝙ q nocte nat⁹ eẽt Alexã.eadẽ diãæ epheſiæ tẽplũ ꝯflagraiſſet:& ſbdit ꝙ diana cũ i ptu oli

Quare iuno eſt dicta lucina & luna

piadis adeē uoluiſſet:abſuiſſet domo niſi referas ad illđ:quo eadē ſit Iuno & diana:tūc recte ītelligeres:īgt ergo.℄ Grā lucinæ:ſ.ſit. ℄ Lucus:uel de h.q erat ī exqliis:uel de quocūq; luco ꝑ nēore:cū nemorib⁹ pſit diana. ℄ Dedit ti.hæc no.lucinæ.i.ga a luco lucia. ℄ Aut ga tu dea ha.pri.lu.hūanæ.ſ.ga tu naſcētes ad lucē ꝑducis.ide a luce lucia deā es. ℄ Parce:lucinā ꝑcat:ut grauidis adſit puellis:ut piāt ſine dolorē. ℄ Parce o lu.ſa.ꝑpitia. ℄ Parce ꝑcor pu.gra.qſi pce dolori piētiū puellaꝝ. ℄ Et aufer:accipias. ℄ Molit:ſuauiter ſine dolorē.ſed poti⁹ cū uoluptate. ℄ Vtero.ex utero puellari. ℄ Onᵉra.qſi īfantē:q ī utero tꝑs expleuit ꝑ puellis ꝑcat ga tenelliores & ad ptū rudes:uñ in heroidibus & rudis ad partū & noua miles eram. ℄ Orta dies iā oēs lupcaliū cāſ abſoluit.& lōgius in his moratus:redit ad īſtituta hocſē ad dieꝝ ordinē monētq; poſt lupcalia die ꝓxia:q̄ erit.xiiii.cal.martias hoc ē.xvii.die februarii.credēdū nō eē uētis:& ob id mīme eē nauigādū.Sex.n.dieb⁹ uētoꝝ clauſtra apta ſūt:ut q̄ uelit ꝑoſſint egredi. ℄ Orta dies fiūt:ſub ītelligas ubi poſtq̄ illuſcent dies p⁹ ipſa lupcalia. ℄ Deſine tu cre.uē.qſi noli te uētis cōmitterē:aut noli illis crederē:cām & ipſe affert. ℄ Aura:uēt⁹. ℄ Illi⁹tpis illoꝝ dieꝝ. ℄ Perdidit fidē ga dcipiūt credētes.nā mō h mō ille flat uēt⁹. ℄ Flamīa:uēti ſeu uētoꝝ flat⁹. ℄ Nō ꝯſtat.ga nō ſt firma:ſ; uarie mutanē. ℄ Et ianua lata carceris eolii:ab Eolo rege uētoꝝ ſeu q uētoꝝ rex creditus ē:ut in æneide hūiſtis.iō creditus eſt uētoꝝ de⁹:ga eol⁹thellinis fili⁹ rōnē uetoꝝ adiuenit. ℄ Patet reſerata:apta. ℄ Sex di.nā undiq; ſpirāt uēti illis ſex dieb⁹:& ob id credit Eolius carcer aptus eē.Sed hoc iō dem̄ ga priecipiū ueris:ſp hēt tꝑs īcōſtās mō ſerenū:mō turbidū:& hoc ꝑ uarietate uētoꝝ:cū & ipſi īcōſtātes ſint.Vñ cæſar apd Lucanū Fortius hyberni flatus:cælūq;.Cū cœpere tenēt:q̄ quos incūbere certos Perfida nubiſeri uetat incōſtantia ueris.

Luperca lia feſta in qbus pelle ex ecta pur cutie- bāt ma- nus non parien- tium

ANT. FAN.

Iam leuis obliqua ſubſedit aquari⁹ urna:
Proxim⁹ æthereos excipe piſcis equos:
Te mēorāt fratrēq; tuū nā iūcta micatis
Signa duos tergo ſuſtinuiſſe deos:
Tirribile quondam fugiēs typhōa dione
Tum cum pro cœlo iupiter arma tulit:
Vēit ad eufratem;comitata cupidine puo

℄ Iam leuis obliq̄ ſubſe.aquarius urna:Sole a Piſcib⁹ ex cepto Aquarius ab eo deſtitutus poetice dr̄ ſubſidere & qſi a,uehendi labore ceſſare.Vñ & leuis a poeta dr̄. niſi forte dixeris leuē Aq̄riū ga ipſe eſt ſecundū aliquos Ganymedes q ab Aq̄la dr̄ ſublatus in cœlū. Oritur aūt hoc tpe Aq̄rii pars heliace. ℄ Nam iun.mi.ſigna:Bñ iuncta. cōnectunē eni duo piſces nodo cœleſti ſiue linea quam. xiii.ſtellæ cōſtituūt ab Arietis pede prīo.a quo piſces tāgi Māllius autor eſt:ut Piſcibus aſſuetas auide ſubeuntibus undas Quos aries tāgit. ℄ Duos ter.ſuſti.deos. Venerē & Cupidinē q ſugiētes typhæū eos pſequentē ī bello Gigāteo pueniſſe dicunē ad euphratē fluuiū ubi cum in aquā deſiliiſſent a gemellis piſcibus excepti ſunt ga merito trāſlati ſerunē in cœlum. Vñ Syri mēores bñficii in Venerē Cupidinēq; collati piſcibus abſtinet:uerēturq; piſcari ne piſces cōprehenderint dānare eos pii ꝑſidii uideant.Diodo.nō huius ſupſtitiōis aliā cām affert. Ait eni Venerē aliqñ obuiā factā deæ quā Syri Decretā uocāt facie hoīs ac reliq̄ pte corpis piſcē ſpecioſi cuiuſdā adoleſcētis amorē ei inieciſſe & ex eóꝝ coitu filiā natā:Decretāq; pudore ductā amouiſſe adoleſcētē & ad loca q̄dā deſerta & ſaxoſa filiā expoſuiſſe:eāq; ab auibus eſſe nutritā:deam uero pudore ac dolore cōpulſam in lacū ſe abieciſſe: atq; ibi cōuerſam in piſcē unde Syri & piſcibus abſtinēt:& eos pro numinibus uenerant.Iginus ſcribit Venerem & Cupidinem periculo liberatos cū ſe in formam piſcium conuertiſſent.Alii aliter ſabulantur.

Veneriſ & cupi- dinis ſu ga. Cur ſyri piſcibus abſtinēt

PAV. MAR.

℄ Iam leuis:eadē die ſol relicto aq̄rio piſciū īgredit ſignū de aq̄rio ſupius dixim⁹.de piſce mox dicem⁹iā leuis:aq̄ri⁹:leuis:ga a ſolis laborē leuiat⁹. ℄ Subſedit:ga ab offō receſſit. ℄ Vrna obliq̄:obliq̄.n.ſpectat & urna:q̄ aq̄s effūdit uerſus piſces:& iō obliq̄ urna ꝑprie ē uas:q̄ aq̄ haurit.Vñ Varro urnæ dicte ꝙ urināt in aq̄ hauriēda:ut urinator.urinare ē mergi in aq̄. Tu.piſcis ꝓximus q aquariū ſubſeq̄ris. ℄ Excipe:qſi rēcipias. ℄ Equos ethe.etherei ſolis equos de qb⁹ſupius dictū ē. ℄ Te memo.cām refert piſciū i cœlo locatorū:q̄ ab higio autore.Diogneti eritaci ita tradita:quodā.ſ.tpe uenerē cū cupidie filio ī ſyriā ad flumē Euphratē uēiſſe:ibidēq; repēte thiphona appuiſſe:uenerē ī flumē ſe cū filio ieciſſe:& mutaſſe ſe in piſciū formā.quo facto ꝑ culo liberatos fuiſſe:deſtitiſſeq; ſiros his locis ꝓxīs piſces edere:qd eos uereant capere ne uideant deoꝝ ꝑſidia īpugnare:& alio loco idē Higinus ingt piſcē:q Notius appellat laborātē quōdā Iſim ſeruaſſe:Pro quo bñficio ſimulactū piſcis & ei⁹ filioꝝ illā īter aſtra cōſtituiſſe.Itaq; ſyrii cōplures piſces ñ edūt:& eoꝝ ſimulachra inaurata ꝑ diis pēatibus colūt.Aliq dicūt piſces ī euphrate amne:ouū īuētū ī ſicū deieciſſe:& īde colūbā exiſſe:q̄ uēus credita ē quā uolitare p urbes Syrioꝝ ferūt:a cui⁹ uolatu futura captāt haruſpices Piſces a Ione uēeris ꝑcibus cœlo īpoſitos ob id ſerūt:ꝙ ei⁹ originis cā fuiſſet.Piſces uero duo ſūt alter Notius alter Boreus dr̄.Boreus īter eq̄noctialē & æſtiuū circulum ſub Andromede brachio collocat⁹ arcticū polū ſpectans cōſtituit:alter ī zodiaco circulo extrēo ſub ſcapulis equi nō lōge ab equinoctiali circulo collocat⁹ ſpectat ad oceaiū.Ingt ergo poeta:cū ad piſcē uerba apoſtrophet. ℄ Mēorāt:ueterēs.ſ. ℄ Te & fratrē tuū:qſi alteꝝ piſcē & facit hāc parēthesim qd dixerat. ℄ Te & fratrē tuū nā micatis:ſplēdetis. ℄ Signa uicta nō qđ uincta ſint:nā ille Notius hic Boreus ſed piter ī'curſu uadūt:& eodē micāt tpe. ℄ Memorāt te & fratrē tuū ſuſtinuiſſe tergo duos deos:uenerē & cupidinē. Alii.n.dicūt cū Ven⁹ cū filio in Euphratē ſe ꝑcipitaſſet a piſcib⁹ eos ſuſceptos ēgo fuiſſe. Alii uero dicūt ſe ī piſces mutaſſe:ut dixius & eo pacto exitiū euitaſſe:Terribile:Dione Heſiodo teſte oceāi:& tethios filia:& ueneris mr̄ fuit: ſ; ſæpe a poetis ꝑ ipſa uenere ponit:ut īferius hippolite īſœlix uelles coluiſſe dionē.Cū cōſternatis diripereris eqs Saue'ut ī odiis dixīus autoritate Ci.Venerēs q̄tuō fuiſſe ꝯſtat.Primā cœlo:& die natā.alterā ſpuma ꝑreatā Tertiā Iouis filiā ex dione:& q̄rtā cyro.Syriaq; conceptam.hic uero dione pro ipſa Venere ponitur.

Diogneti erita- ci piſces ſiri

Notius & bore us pi- ſces dei

ueneres q̄tuor

Dione ueneris nomen a matre

℄Dione:uen⁹.℄Fugiēs quodā tiphona terribilē.Tiphō un⁹e filiis terræ fuit.uñ Sene.ī tragœdiis.Nō tā ferū tiphona neglecto Ioue irata tell⁹ edidit quodā parēs.Tū cū iuppiter tulit arma ꝓ cœlo:hoc ī ipſa gigātomachia qñ a gigātib⁹ i.cœlū a diis ꝓ cœlo pugnatū ē.℄Vēit ipſa:uen⁹.℄Comitata puo cupidīe ul⁹qa puer erat:uel qa tūc pu⁹.℄Ad euphratē:de euphrate ſupiore libro diximus ibi thora nec euphrates.

AN F. FAN.

Paleſtia

Ianq; paleſtinæ margine ſedit aquæ:
Populus & cannæ riparum ſūma tegebāt
Spēq; dabāt ſalices hos quoq; poſſe tegi
Dū latet inſonuit uēto nēus illa timore.
Pallet & hoſtiles credit adeſſe manus:
Vtq; ſinu natū tēnit ſuccurrite nymphæ
Et diis auxilium ferte duobns ait:
Nec mora ꝓſiluit piſces ſubiere gemelli:
Pro quo nunc dignū ſidera nomē hñt:
Inde nephas dicūt gen⁹ hoc ipōcē mēſis:
Ne uiolent timidi piſcibus ora Syri:
℄Proxia lux uacua ē ac tertia dicta qrīo:
Qui tenet hoc nomē Rōul⁹ āte fuit.
Siue ꝙ haſta curis priſcis ē dicta ſabinis

℄Paleſtinæ:Syria Paleſtina uocatur q̄ contingit arabas autore Ply.quam maxima gens iudeorum hītat ut tradit Euſe.Hoſtiles credit adeſſe manus: Putauit adeſſe Typhonē ſiue Typhæum q eā pſeqbat̄.Timidi: Quia primus in orbe deos fecit timor:ut qdam putarunt religioni deditos timidos appellamus.℄At ter.di.quirino: Quirinalia q̄ & ſtultorum feriæ dicebantur Romani.xii. calen. Mar.celebrabant dicta a qrino.i.Romulo cui rē diuinam faciebant.Apud ueteres eni lancea quiris dicebat̄ autore Plu.Item Curis uñ Curitis Iuno appellat̄ ē ut Feſtus tradit q̄ haſtā ferre putabatur:& qa moris fuit lancea donari q ſtrenue pugnātes laudem fortitudinis meruiſſent factum eſt:ut Romulus pinde ac Martius qdam deus & pugnax quirinus diceretur a quo Romāi Quirites dicti uñ gritari uerbum deducit̄ teſte Donato.Cærerum ut Feſto placet Curis haſta ē ligua Sabinoꝝ.Vñ Romulum Quirinum uocarūt ꝙ haſta uteret̄ licet qdā ſic dictū uelint a Curib⁹ oppido Sabinorum a quo & Quirīalis collis nomē accæpit ꝙ in eū cōmigrarūt Sabini a curibus uenientes q̄uis alii a templo Quirini ſic dictū exiſtiment a quo forte qrinali nomen eſt inditum ꝙ ꝓxime eā Quirini ſacellū eēt:uel ꝙ ea ī collē qrinalē iretur.Aliis āt placet & Quirinū dictū ul⁹ꝙ Græce ciranos rex dr̄:ut ait Seruius uel pp generis nobilitatē.Mars enī eum ſæuit Gradiuus dr̄:cum tāqllus ē Quirinus cuius Romæ duo tēpla fuerūt.Vnū qrini ītra urbē q̄ſi cuſtodis & trāqlli:Aliđ ī Appia uia extra urbē.ꝓpe portā:q̄ſi bellatoris.i.Gradiui.Quāuis qdā ſcripſerint foris haſtaꝝ ueteres coluiſſe Quirinū gradiuūq; domi. Ad ædē Quirini quā inter uetuſtiſſima delubra urbis hitā Ply.ſcri.ſacre myrti fuere duæ.Altera Patricia appellata.Altera Plebeia.Patricia multis ānis ꝑualuit flaceſcēte Plebeia exuberās ac læta q̄diu Sēatus quoꝙ floruit illa uigēs Plebeia torrida & ſq̄lida:q̄ poſtq̄ ꝑualuit:flaceſcēte pricia Marſico bello languida autoritas patrū fcā ē:ac paulati ī ſterilitatē maieſtas emarcuit Quirini tēplū dolioꝝ appellationem aliqñ tenuit cui⁹ rei cām Plu.explicat ī Cāillo.Idē ſcri.Numā Iouis Martiſq; ſacerdotib⁹ a Rōulo cōſtitutis adiciſſe tertiū Rōuli quē a Quirio Quirinalē flaminē appellauit.Huic deo.L.Papirii curſoris pr̄ ædē uouit q̄ poſtea Papiri⁹ dedicauit.Sane Rōulū nō hoc tpe ſed nōis Quitilib⁹ Senat⁹ ī curia lacerauit.Lege Plu.

Quirites uñ

Quirini duo templa

Myrti duæ ad ædem Qrini

Quirinalia ſeu ſtultorū feriæ xii.calē. martias

℄Iāq; ſedit ipſa un⁹ ad laborē feſſa.℄Margīe:q̄ſi ī ripis ℄Aq̄ pale.paleſtinā aquā dixit ñ ꝙ euphrates p paleſtinā fluat:ſed qa paleſtina regio ſyriæ iūcta ē:& Arabiæ ī ultiores fines eā lambit Euphrates iō paleſtinæ aquæ.℄Ppl'us:deiuit:Ven⁹ cū filio iter populos arbores & cānas & ſalices:q̄ ī ripis erāt. ℄Ppl's arbor herculi ſacra.℄Et can.tegebāt:occupabāt.℄Sūma:ſūmitates.℄Ripaꝝ:&.℄Salices quoq; etiā.℄Dabāt ſpē poſſe tegi hos:uenerē cū filio.℄Dū la.ipſa uen⁹.℄Inſonuit:ſonitū fecit.℄Vēto:ob uētū ℄Nem⁹ arbores ipſe ℄Illa uen⁹.℄Pallet tior̄:hoc naturale ē pallere timētē.Et credit adeē hoſtiles manº:adeſſe typhonē ipſū.℄Vtq; tenuit natū:cupidinē.℄Sinu q̄ſi añ pect⁹:uel cū ueſte añ pect⁹.℄Ait o nymphæ:o aqꝝ haꝝ deæ.Succurrite & ferte auxiliū diis duob⁹:q̄ſi marti & filio: Veneri & cupidini opē feratis.℄Nec mora:ubi hæc locuta ē Ven⁹ deſiliit in flumē & a duobus piſcib⁹ excepta ē ob h̄ cœlo figurati ſī.℄Nec mora.ſ.fuit.℄Proſiliit:q̄ſi lōge ſaltauit ī ipſm amnē.℄Piſces ge.qa frēs cū ſupi⁹ dicer̄t te:& frem tuū.℄Subiere:ſuppoſuere ſe ueneri & filio.℄Pro quo facto.ſ.Sydera:ipſe piſciū cōſtellatōes.Hñt dignū nomē q̄ſi hñt qđ merētur:qa ſūt ſtellis additi.℄Inde:ab hoc.℄Syri timidi:ppl's Syriæ q circa Euphratē hitāt.℄Ducūt exiſtimāt.℄Nephas ipōere mēſis hoc gen⁹ piſciū.ſ.Neuio ora pi.hyppalage ē.i.ne uiolare uideāt̄ nūina piſciū:ore aut polluere ora tāto ſcelēr:eſu.ſ.ſacroꝝ piſciū.℄Proxīa.xii.calē mar. hoc eſt.xviii.die februa.erit feſtū qrini:hoc ē qñ Rōul⁹ deus qrin⁹ appellatus ē:de quo nūc agel̄ ēt de ei⁹ morte nō ꝙ hac die obierit:obiit.n.nonis qntilibus:ſed eū hoc cognomīe poſt mortē uocat⁹ ē de morte aūt ei⁹ multi cū poeta cōcordāt.Dionyſius aūt inqt.Qui fabuloſiora tradiderunt:aiunt.n. concionē habentē ī exercitu:cadēte interim caligine ſereno cœlo:& tēpeſtate magna coorta:cum fragore nō amplius apparuiſſe:raptūq; eū credunt a patre Marte.Qui uero ꝓbabiliora ſcribunt ciuib⁹ īterfectū aſſerūt.cām cædis aſſerūt redditionē obſidū quos a Veiētibus:ſine ſnīa publica ꝑter cōſuetū:& ꝙ nō idē erat cum patrib⁹.q fuerāt:& crudelitatē eius in delinquētes:& qđ arrogans uidebat̄:& imperiū tyrānice exercere.Rē in ſenatu geſtā ferūt:diuiſo corpore eius ī fruſtra ne cadauer appereret exiſſe eos occulētes ſub amictu:quē qſq; habuerat partē clamq; humi mādantes.alii cōcionātē a nouis ciuibus dicunt interfectū eo tpe quo iā erant tenebræ:diſperſa cōgregatione populi:nec aſſiſtente ei cuſtodia regia:& propterea dicunt eā diē cōſternationis multitudinis cognomē habuiſſe:& hucuſq; turbæ fuga dicitur.Li.cum ad exercitum inquit recēſēdū cōcionē ī cāpo ad capreæ paludē hr̄et:ſubito coorta tēpeſtas cū magno fragore:tonitribuſq; tan

PAV. MAR.

uñ dr̄ piſcis ſignum ī cœlo

De morte rōuli apud capreā paludem alii ī tēplo uul cāi aſſerunt

dēſo regē operiūt nymbo:ut cōſpectū eiꝰ cōcioni abſtulerit nec deīde ī terris Rōulꝰ ſuit & pauloꝑ eſt ſuiſ ſe credo aliquos:q diſcerptū regē patrū mālbꝰ taciti arguerēt:& reliq̄.Plu.de hoc eodē raptꝰ ingt:nec ad modū poſt īcredibile dictu:e medūs ciuiū oculis euāuit nōis gntulibꝰ:nullū penitꝰ ſuæ mortis ueſtigiū re liq̄ns:niſi q̄dā hūanæ rōnis exptia:q̄ gdē die adhuc poſteri q̄dā obſuāt:q̄ de Rōuli cæde mœrorē īdicāt: & paulopoſt creditū illū eſt:cū ī Vulcani tēplo ſenatū hūiſſet ab īſcſis pr̄ibꝰ laceratū: & ſuā quiq̄ ptē ī ſi nu clam tuliſſe.Alii raptū a nymbis e media cōcione ferūt.cū ad recēſendū exercitū ad capreā paludē ↄue niſſet ubi repēte exorta tēpeſtas cū tonitribꝰ.ac īgēti uētoꝝ fragor̄ terrā undiq̄ grādine opuiſſet ſol quo q̄ uelut intēpeſta nocte defeciſſet. Vale.ubi de īgratis agit:ī hæc uerba locutꝰ ē.Vrbis nr̄æ pentē ſenatꝰ ī āpliſſimo dignitatis gradu ab eo collocatꝰ ī curia lacerauit:nec duxit nephas ei uitā adīmer :q eternū ro mano īpio ſpiritū īgenerauerat:& reliq̄ hæc igit̄ & hmōi uerba de morte Romuli refer̄ūt:maior.pſi hoc cōcordat ꝙ diſcerptus fuerit a ſenatu:qd āt de Iulio Proculo poeta refert cur Rōulus poſt mortē appue rat:idē fere & a Li.& a plu.referē̄.cās uero cur q̄rinus cognominatꝰ ſit.his uerbis Plu.expſſit. Nōnulli exi ſtimāt romulū Quirinū appellatū eē:qd belli ac pugnæ ſtudioſiſſimꝰ extiterit.Alii cū ēt rōani Quirites appellarent̄.alii eo genere teli qd priſci Quirinū dicebāt uñ Iunonis Quirinalis imago ſit.ab ea cuſpide appellata & ī regia telū illud cōſtitutū Martē uocāt:q̄q̄ hoſtes eo feriebat.ornare ēt laudibꝰ cōſueuer̄.iō rōulū tāq̄ belli ac pugne deū q̄rinū appellauer̄.tēplū quoq̄ ↄſtituer̄ ei ī eo colle.q nūc ab eo q̄rialis appel lat̄.Varro āt q̄rinū a q̄ritibꝰ dictū dixit.ſed ad poetā r̄deamꝰ.❡Proxia igt.Lux.i.ſeq̄ns dies poſt ſolē pi ſcis igreſſu.❡Eſt ca.ſine feſto uel ſine myſterio.❡Alter dies.ſ.ſubſeq̄ns.q̄ erit.xii.cal.mar.Eſt di.depu. ſeu dicata.❡Quirino:deo.ſ.nā tū ē feſtū q̄rini ille.❡Qui te:hī.❡Hoc no.q nūc uocat̄ q̄rinꝰ.Rōulꝰ fuit añ:qa añ rōulꝰ dicebat̄:& nūc āt dicimꝰ feſtū q̄rini & nō feſtū romuli.Siue qd:explicat nūc cur Qui rinꝰ dictꝰ ſit.idē fere nūc autoritate Plu.retulimꝰ & Pōpe.de hoc:Curis eſt ſabina haſta uñ romulus Qui rinus q eam feriebat eſt dictus.Siue ꝙ:quia.❡Haſta eſt dicta curis. priſcis ſabinis.priſca lingua ſabina.

Romulus poſt mortem quirinꝰ eſt cognomiatꝰ unde uero nota.

Curisꝰ haſta

Bellicus a tello uenit in aſtra deus:
Siue ſuo regi nomen poſuere quirites.
Seu quia romanis iunxerat ille cures:
nā pr̄ armipotēs pꝰq̄ noua mœnia uidit:
Multaq̄ romulea bella peracta manu:
Iuppiter iq̄t habet romana potētia uires
Sanguinis officio non eget illa mei:
Redde patri natū quāuis itercidit alter:
Pro ſe proq̄ Remo q mihi reſtat erit:
Vnus erit quem tu tolles in ſidera cœli:
Tu mihi dixiſti ſint rata dicta iouis:
Iuppiter ānuerat nutu tremeſcūs uterq̄
Eſt polus & cœli pondera mouit atlas:

❡A Telo:laude bellica q̄ & diuinitatē adeptus eſt & q̄ri ni nom̄.❡Siue ſuo regi nom̄ poſuere q̄rites.❡A Qui ritibꝰ q̄rinū deū plerīq̄ uolunt autore Plu.cū alii Quiri tes a Quirino cenſeant appellatos.Sunt tñ q a Curibus q̄ritibꝰ nomē īditū putēt.Vñ ut ait Fe. dici mos erat ro. ī oībꝰ ſacrificiis pedibuſq̄ po.ro.q̄ritibuſq̄ hoc ē cu enſi bꝰ q̄ ciuitas.ut idē iq̄t Sabinoꝝ potētiſſima fuit. īde q̄ri tare dicebat̄ clamare autore Nonio tractū ab his quirites īuocabāt.Notādū Quiritē ſingulari nūero ñ facile apud ueteres īueniri teſte Porphy.Quia rōanis iūxerat ille cu res.Notū ē rōulū & Tatiū cēſuiſſe ut ex duobus populis unus fieret & Sabini romā migrarēt.cuius urbis noīe ſer uato Romani & Sabini Quirites dicerent̄. ❡Sāguinis mei:romuli q eſt ſanguis.i.filius Martis.Ponit̄ & ſanguis ꝓ gñe ut an nympharum ſanguinis una. ❡Nutu treme. uterq̄ ē polus Arcticus.ſolo nutu.Iuppiter oīa concutit q eſt mūdi aīa. & eſt Homerica & Virgiliana ſententia. ❡BELLIcus deus.Quirinus belli ac pugnæ ſtudioſus. ❡A tello:ab īpa haſta.❡Venit in aſtra:q̄ſi ab ipſa haſta q̄ curis dicebat̄.Quirinus deus uocatus eſt.ſeu bellorum laude q̄ telo illo gerebat & cōficiebat in deos relatus eſt.❡Siue q̄ri.romani.❡Poſuere no.ſuo re.ꝙ a qui ritibꝰ q̄rinꝰ ſit dictꝰ.❡Seu qa:ille romulus Iūxerat cures ſabinos ſeu illā ſabinā urbē.❡Romāis: nā ubi inter romanos & ſabinos ↄpoſitæ res fuere.par honor romulo & Tatio datus ē.& ex duobꝰ populis unū fecer̄.Romulus a ſe urbē romā & ciues romāos appellauit.Tatius ſuos Quirites dixit curibꝰ ſabinoꝝ ur be opulētiſſima a qbꝰ ēt aliquos q̄rinū romulū dictū putaſſe Pōp.teſtis ē & alii ēt ſūt q idē aſſerāt.Nā pr̄ ut nō ſine numīe diuū & ex hūanis exceſſibus:ſe & cœlū aſcēdiſſe Romulū qs putet.ꝑ ſenatꝰ excuſatione q arguebat̄ pricidii ēt ut cor r̄ndeat ꝙ ſuperius dixerat cœleſtē fecit te pr̄ &c.Martē a Ioue facit īpetrare. ut Romulū filiū in cœlū tollat.nā id lōge ante Marti Iuppiter ꝓmiſerat ergo nūc urbe bñ fundata.& con fectis bellis pluribus Mars ioue repetit ꝓmiſſa.Dixeratq̄ ab haſta deū Quirinū hoc ē ab īpa belli ꝓſtātia ī aſtra uēiſſe.nūc ad id rē ipſam adiūgit.Nā:qa.❡Pater īpiꝰ Romuli.hoc ē Mars.❡Armipotēs:qa bellis ꝓſidet.❡Poſtq̄ ui.no.mœ.q̄ſi nouā urbē mœnibꝰ cinctam:& bñ fundatā ciuitatē. ❡Et mul.bella pacta: cōſecta.❡Romulea potentia:multa dixit:qa ceninēſe ſabinū & ueiens.❡Inquit:dixit. O Iup.rōana po tētia hēt uires:aucte ſunt uires ciuiū romanoꝝ & romanū imperium ꝑpagatū.❡Illa:romana.i.potentia. ❡Non eget offi.ſan.mei.q.d.nō illi eſt magis opus opa filii mei romuli.❡Redde na.filiū meū Romulū ❡Patri:mihi redde dixit qd ex debito ē & ꝙ Iuppiter ꝓmiſerat debitū erat:honeſta eſt petitio:nam quod ꝓmiſſū eſt:ēt ꝙ filiꝰ pr̄i reſtituat̄.❡Quāuis alter:hoc ē Remꝰ.❡Intercidit:uita exceſſit.ex hoc affectū mouet:cū alteꝝ e filiis amiſerit:& in coelum uenire nō pōt.❡Qui:ille qui.❡Reſtat:ſupeſt mihi:hoc eſt Romulꝰ.Erit mi:ꝓ ſe & ꝓ Remo fratre q.d.ſatis eſt mihi:ſi hic ꝓ ſe & ſr̄e referet̄ in cœlū:erit hic unꝰ ꝓ duobꝰ.❡Tu:o Iuppiter.❡Dixiſti mi unus erit q̄ſi unꝰ tm̄ ex duobꝰ filiis erit.Quē tu tol.attolles. In ſy. cœ.quē feres ad aſtra:quē in deos referes.❡Sit ra.ſint firma:hēant fidem.❡Dicta Io.q̄ſi iouis ꝓmiſſa:&

ANT. FAN.

Quiritare

Sāguis pro gñe

PAV. MAR.

Variæ ratiōes deducte de nomine quirini

ē artificioſa cōcluſio ab æquitate:nā equū ē ſuari:& rata eē uerba regia:q̄ iuiolabilia ſunt:ſint ergo firma ea
q̄ dixiſti.Iuppiter.Vbi Mars dicēdi finē fecit:nutu Iuppiter oñdit ſe ratū hr̄e ꝙ ꝓmiſerat:& eo nutu Iouis
Boreaſlis & auſtralis regio
oē cœlū cōcuſſū ē ita ut Atlas uiſus ſit cœli firmamētū cōmouere.Iuppiter ānuerat quaſi affirmauerat Mar
tis dicta ¶ Vterqꝫ polus arctic⁹:& ātarcticus.i.ſeptētriōalis & meridiōalis:nā poli hoc ē cœli cardies duo
ſūt:Borealis & Auſtralis:ſed īterdū polus ꝓ ipſo cœlo pōit:qa cœli ps.¶ Et treme.cōtremuit. Nutu:ipſi
us.ſ.Iouis:ac ſi dicer̄ uelit oē cœlū ↄtrēuit ſimile ē illđ Virgilianū ānuit:& totū nutu tremefecit olympū
¶ Et Atlas mo.ꝑ cōmouit.Cœli pōdera:nā Atlas fingit̄ cœlū humeris ſuſtiner̄:de quo īferius dicemus.

Eſt locus antiqui capreæ dixere paludē
Forte tuis illi c romule iura dabas:
Sol fugit &ꝑ̄cōuet ſubeūtia nubila cælū:
Et grauis effuſis decidit himber aquis:
Hīc tōat hic miſſis abrūpit̄ ignib⁹ æther
Fit fuga rex patriis aſtra petebat equis:
Luctus erat falſæqꝫ patres i crimia cædes
Hæſiſſetqꝫ animis forſitan illa fides:
Sed procul e lōga ueniebat iulius alba:
Lunaqꝫ fulgebat nec facis uſus erat:
Cum ſubito motu ſepes tremuer̄ ſiniſtræ

ANT. FAN.
Romulus i cœlum rapitur.
¶ ESt locus antiq capreæ dixere paludem: Romulus au
tor̄ Liuio cū ad recēſēdū exercitū cōcionem ī cāpo ad ca
preæ paludem hr̄et ſubito coorta tempeſtas cum magno
fragore tonitribuſqꝫ tā dēſo eum cooperuit nimbo ut cō
ſpectum eius concioni abſtulerit q ut fer̄ nuſq̄ cōparuit.
Vñ inter pr̄es & populū orta ſeditione Iulius ꝓculus uir
nobilis uiſum a ſe in Quirinali colle romulum affirmauit
auguſtiore forma cum ad deos abiret:cuius autoritati cre
ditum ē:itaqꝫ ædes ī colle Quirinali Romulo eſt cōſtitu-
ta ipſeqꝫ ꝓ deo cultus & Quirinus appellatus eſt. Alii cē
ſent fabuloſa eſſe q̄ dixim⁹ & Romulum i curia ſiue i Vul
cani templo a Senatoribus laceratum cū tyrānidē exerce-
ret diuiſumqꝫ in fruſtra ne cadauer uſq̄ appareret. Alii
Nonæ caprotinæ
aliter.Lege Dionyſium & Plutarchū.Dic quo is humanis
rebus exceſſit uulgi fugam ac Nonas Caprotinas appel-
lāt ꝙ deſcendentes ex urbe ad capræ paludē ſacrificia pa
gāt.Varroni placet Caprotinas nonas dici ꝙ iunoni Ca
ꝓtinæ ml̄ier̄s ſacrificarēt & ſub caprifico facerēt & e caprifico uirgā adhiberēt.Idē ēt ſcribit Popli fugiā
Capreæ palus
diē dici ꝙ eo repēte tumultu popul⁹ fugerit.Ml̄ta de his Plu:ī Romulo & Camillo.Sane palus caprea: nō
fuit in capreis iſula celeberrima.ſed apud urbē:q̄ qdē capræ paludē dic unt.¶ Fit fuga:Cōſternatis oium
ais ppl̄s eſt uerſus ī fugā.Vñ ea dies cōſternatiōis multitudis nomē hūit: & popli fugia dicta ē teſte Var
Poliſugia Iuli.procu.
rone qđ repēte tumultu fugerit populus.Falſæqꝫ pr̄es in crimine cædis: Ad Senatoꝝ excuſationē dcm̄ ē:
& ne ignorar̄ uideat̄ hyſtoriā ac rei ueritatē.¶ Veiebat Iu.al.Hic ē Iulius ꝓculus uir ꝓb⁹ & Rōulo affini
tate cōiūctus:q a Sēatoribus ſubornat⁹ ē ut mētiret̄ nūciareturqꝫ populo uidiſſe ſe Romulū hūano hitu
auguſtiorē.Lege Liuiū & Plu.ne ſim ꝓlixus in re notiſſima.Sane ꝓculū:inter cognoīa cū dicunt(ut Feſto
placet)qui natus eſt pr̄e pegrināte ꝓcul a pr̄ia: uel a pr̄e ꝓcul ꝓgreſſo & attenuato ideſt admodum ſene.
PAV. MAR.
¶ Eſt loc⁹:adhæret uulgari opiniōi:locū ipm refert:ex quo cū cōcionē hr̄et Rōul⁹ raptus ē. ¶ Eſt loc⁹:
deeſt quē.¶ Antiq dixere pa.ca.capreā paludē:nec ītelligas đ capreæ iſula.ſ; de caprea palude:q̄ erat pau
lo extra urbē mare uerſus.Vñ Plu.ad capreā paludē mare uerſus diſcurrer̄. Forte o Romule ad Romulū
ipſū ſermonē ↄuertit.¶ Dabas illic iura tuis ciuib⁹.ſ.nā ea dic illic apđ ſuos cōcionabat̄ & ut dicūt recēſe
bat exercitū.¶ Sol fugit:qa eclypſis fieri uiſa ē:ut Plu.iqt:cū ſol uelut intēpeſta nocte defeciſſet.Et nubi
la:ſubeūtia uenientia ſub ipm cœlū.Remouēt ab oculis hoium cœlū.¶ Et grauis hymber.nymb⁹.¶ Deci
dit:ex ipis nubib⁹.¶ Effuſis aqs:nā ut dixim⁹ ſubito coorta tēpeſtas dēſo regē opuit nymbo. ¶ Hic:ex
Turbæ fuga dr̄
hac cœli pte.¶ Tonat.& Liui.cū magno fragore:tonitribuſqꝫ & Plu.ut dixim⁹ ubi repēta exorte tēpeſtas
cū tonitrib⁹:ac igēti uētoꝝ fragor̄.¶ Hic æther aer:uel cœlū ip̄;.¶ Abrūpit̄:abrūpi & ſcidi ur̄.¶ Miſ
ſis ꝑ emiſſis.¶ Ignib⁹ fulmi.& coruſca.nā tūc apiri ex ipo fragor̄ cœlū uidet̄.¶ Fit ſua:a multitudic.ſ.qa
oēs effuger̄ uñ dies illa turbæ fuga appellata ē:ut dixim⁹ ex Diony.& ppea dicūt eā diē cōſternatiōis mul
titudis cognomē hūiſſe:& uſqꝫ ad hæc tpa turbæ fuga dr̄.& Plu.diē ēt inqt:q̄ ipſe e media euāuit cōcione:
turba fugā uocāt:& nonas caprotinas eo qa ſacra ad capreā paludē deferebāt & reliq.¶ Rex:Romul⁹.ſ.
¶ Petebat aſtra:q̄ſi cœlū aſcēdebat.Eqs pr̄iis:eqs Martis.Curru.n.ſuo Mars illū ī cœlū referebat.Luct⁹:
fiebat ppl̄s Romuli mortē & pricidii ſenat⁹ accuſabat̄:creditūqꝫ eſſet a pr̄ibus īterfectum fuiſſe:niſi adue
niēs ex alba Iulius ꝓculus iuraſſet uidiſſe romulū hūana forma auguſtiorē:& alia q̄ mox dicem⁹.¶ Luct⁹
erat.populo.ſ.nā amiſſū regē lugebāt & erāt.¶ Pr̄es.ſenat⁹.¶ In cri.falſæ cedis:q̄ſi arguebat̄ hui⁹cedis.
Tullius ꝓculus de romulo
¶ Falſæ:qa nō ueræ:& hoc ut excuſaret ſenatū:cū reuera ī ſenatu diſcerpt⁹ fuerit.¶ Illa fides:illa credu
litas ꝙ ſenat⁹ illū laceraſſet.Forſitā hæſiſſet:īpſiſſet ſe.¶ Ais po.ſ.¶ Sed ꝓcul:dū lugeret ppl̄s & ſenu
tus cedis accuſaret̄ Iulius ꝓculus:ut Plu.iqt ex alba oriūdus.Vir īter pr̄es & gñe & nobilitate primatius
tū ēt cū Romu.fide bēiuolētia & affinitate ↄiūct⁹ turbatā Regis đſiderio ml̄titudinē ītuens:ī cōcionē ue
nit:adhibitoqꝫ ad id iureiurādo romu:iqt hodierna pr̄ia luce:cū ī foꝝ uēirē obuiā ſe mihi tulit.forma lon
ge auguſtior hūana ardētib⁹ armis ſept⁹:cui⁹ fulgore cū horruiſſē pr̄io.Quid inq̄ rex hāc tuā īſelicē ciui
tatē:ac miſos ciues ī tā grauiſſio tui deſiderio luctu & merore reliqſti:ille ↄtra Sic diis placitū ē Procule.
cū tot ānos īter mortales extiteri ī āpliſſima ciuitate cōſtituta.Inter deoꝝ ſim cœtū īmortaliū.Sed lætar̄
atqꝫ annūtia ro.ut iuſtitiā & militiā colāt.cū nullæ futuræ ſint tātæ opes:q̄ nr̄is armis reſiſter̄ poſſit.Ego
uero meā ſp ꝓpitio numie ꝓgeniē ſoſpitabo.Mira huic uiro tradita fides:ob affinitatē cū Rege:& ob ꝓ-
bitatē & adhibitū iuſiurādū.Tū plebs depoſita oī ſuſpitiōe:& ↄtūelia Romu.Quirinū appellātes:ut deū
coler̄ cœpūt & reliq:eadē fer̄ r̄fert Li.Sed qa Plu.poſterior fuit ea potuit & a Li.& a poe.nr̄o accepiſſe.Ar

Lactãti⁹ prio lib.diuiaꝝ iſtitutionũ:Romulũ igt deſiderio ſuis fuiſſe declarat Enni⁹:apḋ quẽ popul⁹ amiſſum regẽ dolẽs hæc logꝛ.O Romule Romule dic:Qualẽ te p̃riæ cuſtodẽ dii gẽuerunt. Tu ꝓdux ſti nos itra lumis oras.O pr̃:o gẽitor p̃riæ.O ſanguine diis oriũdũ.Ob hoc d̃ſiderũ facili⁹ creditũ ẽ Iulio ꝓculo mẽtiẽti:q ſubornat⁹ a p̃rib⁹ ẽ:ut nũciaret plebi ſuæ uidiſſe ſe Regẽ hũano hitu auguſtiorẽ:cũq; mãdaſſe ad populũ ut ſibi delubrũ fierꝛ ſe deũ eẽ:&Quirinũ uocari.Quo facto iṗe populo ꝑſuaſit:Rõulũ ad deos abiiſſe& ſenatum ſuſpitione cædis regiæ liberauit.Sed Iuli⁹ uẽiebat ꝓcul:q̃ſi longe.ſed ꝑ hãc dictionẽ ꝓcul alluſit poeta ad cognomẽ hui⁹.qa Procul⁹ dicebaꝛ.Proculi uero cognomiẽ:hi uocanꝛ:ut Põpe.ingt ut peregrinãte ꝓcul a p̃ria p̃re nati ſũt.Lunaq; fulgebat ergo nox erat.& Liui⁹ & Plu.hodierna p̃ria luce dicũt.Tu uero hoc referas ad romanũ diẽ:q ex media nocte i mediã noctẽ terminabaꝛ.Ergo hodierna prima luce:p̃ria pte diei:& ſic ẽt nox eẽ poterat. ℂNec erat uſus facis:qa luna lumẽ dabat:nõ ergo op⁹ erat face.ℂCũ qñ.Subito motu:q̃ſi repentina excuſſione.ℂSiniſtræ ſepes:q̃ a ſiniſtra uiam ſepiebãt.ℂTremuere:uiſæ ſunt tremere & hoc numine aduemente.ℂIlle proculus rettulit gradum:quaſi retroceſſit. Proculi li cogno men

Rettulit ille gradus horruerãtq; cõæ:
Pulcher & hũano maior trabeaq; decor⁹
Romulus in media uiſus adeſſe uia:
Et dixiſſe ſimul prohibe lugere q̃rites:
Ne uiolẽt lachrymis numina n̄r̃a ſuis:
Thura ferãt placẽtq; nouũ pia turba q̃ri
Et patrias artes militiãq; colant: (nũ:
Iuſſit & in tenues oculis euanuit auras
Cõuocat hic pplˡm iuſſaq; uerba refert:
Tẽpla deo faciũt collis quoq; dict⁹ ab il
Et referũt certi ſacra paterna dies (lo ẽ
Lux quoq; cur eadẽ ſtultoꝝ feſta uocetꝛ

ℂHorruerãtq; comæ:Quod eſt naturale ſubito timore ꝑculſis.Vir. Obſtupui ſteterũtq; comæ. ℂEt pa.ar.militiãq; colãt.Liuius Nuncia Romanis cœleſtes ita uelle ut mea roma caput terrarum orbis ſit:ꝑinde rem militarem colãt ſciãtq;:& ita poſteris tradant nullas opes humanas armis Romãis reſiſterꝛ poſſe.Eſt aũt ars Romanoꝝ regere iperio populos teſte Virg.Stati dies:Quia feſtũ Quirini ſtatũ eſt ac certo & fixo die ſolitum celebrari.ℂLux quoq; cur eadem ſtultoꝝ feſta uocetꝛ accipe:Quirinalia ſtultoꝝ feriæ dicebantur autore Feſto qḋ eo die ſacrificabãt hi q ſolẽni die aut nõ poterant rem diuinã facere aut ignorauerãt:q̃s ferias Varro eoꝝ inquit hoium eẽ q fornacalibus nõ fuerũt feriati q̃ ſacra ſtatiua nõ erant ſed indicebanꝛ.Vñ autor ait infra:Curio legytimis tũc fornacalia uerbis maximis ĩdicit nec ſtata ſacra facit.Plu.Quirinalia inquit his aſſignari q cuius eſſent tribus ignorarẽt:aut his q nõ ut alii tributini fornacalibus rem diuinã fecerant ꝙ aut ĩpediti fuiſſent.aut aliquo peregre ꝓfecti:aut deniq; diem ignoraſſarent quibus recuperandi eius Feſtum Quirinalibus ptãs dabaꝛ.Sane fornacalia Numa Põpi.inſtituit Caluæ:teſte Ply.erantq; farris torrẽdi feriæ qḋ & Feſtus ſcri.dicẽs fornacalia ſacra eẽ cũ far in fornaculis torrebãt q̃ ferũt ad fornacẽ q̃ i piſtrinis erat fieri cõſueta:religioſaq; ẽt agroꝝ terminis.Inſtitutũ eſt aũt a Numa ut far torrereꝛ qm̃ toſtũ cibo ſalubrius eẽt ut diximus ſupra.Quare ait Varro meſſũ far ꝓmendũ hyeme in piſtrino ad torrendum qḋ ad cibariũ expeditũ uelimus:Sciendũ ꝙ apud maiores n̄r̃os qa molaꝝ uſus nõ erat.ut ingt Seru⁹ frumenta torrebãt & ea in pilas miſſa pinſebãt:uñ pinſores dicti ſunt:q nũc piſtores uocanꝛ.Hinc donatus triticũ ingt torrebãt prius ut tundi poſſet.Virg.Frugeſq; receptas & torrere parãt flãmis & frangere ſaxo:Legimus apud Herodotũ ſcythas aratores non ad panem conficiendũ ſerere triticum ſed ad illud torrendum. Stati dies Stultorũ feſtũ unde dictum ẽ Fornacalia Piſores Far promendũ eſſe hyeme i piſtrino B

ℂEt comæ horruerãt:& hoc pp metũ q̃ſi riguerant:nã naturale eſt:ut timore deficiẽte ſanguine a ptibus exteriorib⁹ cõtrahiꝛ cutis:& ex ipſa cõtractiõe pili rigeſcũt de hoc diſſeruim⁹ ſupiore libro i eo uerſu Obſtupui ſenſiq; metu riguiſſe capillos. ℂPulcher & q̃lis ꝓculo Romul⁹ apparuerit.ℂPulcher & ma.hu.ut Plutar.ingt forma auguſtior humana.ℂEt deco.tra.de trabeix ſupiore libro i pricipio dixim⁹:ut Dionyſio aſſeriꝛ:Trabeæ ueſtes togatæ dñr purpura circũductæ ſub tegmĩe pũiceo:q̃s aureæ fibulæ ãnectebãt. Romulus primũ i urbe uſus ẽ trabea & trabeis ingt Ply.uſos accipio reges ergo Decor⁹:ornatus trabea. ℂViſus ẽ adeſſe ro.in me.uia.q a medio i itinerꝛ apparuit ipſi Proculo.ℂEt di.& ẽ uiſus ſil'. Dixiſſe ꝓhi.tu Iuli ꝓcule.ℂLugere q̃ri.lugere romanũ pplˡm.ℂNec ipſi:ſcilicet q̃rites.ℂViolẽt:q̃ſi offẽdãt. N̄r̃a numina:qa iã relat⁹ſũ i deos.ℂSuis la.q̃ſi dicat ne uideãꝛ lachrymãdo gl̃iæ iuiderꝛ.ℂThura fe.q̃ſi offerãt mihi thura:ſacrificẽt mihi.ℂPia tur.q̃ſi r̃ligioſa mlˡtitudo.ℂPlacẽt no.Qui ſacrificẽt mihi nouo iã deo & Quirinũ deũ appellẽt.ℂEt co.pa.artes:artes p̃riæ:artes ro.ſt q̃ ab ãchiſa Aeneæ dicũꝛ. Tu regerꝛ ipio pplˡos romanæ memẽto:hæ tibi erũt artes:paciſq; imponere morẽ.Parcere ſubiectis & debellare ſupbos. Artes ergo p̃riæ:prudẽtia:iuſtitia:clemẽtia æqtas magnanimitas & ſilia.ℂEt co.militiã:ꝑſtantiã rei militaris:aut militiã ipſã exerceãt ubi hæc locut⁹ ẽ.Euanuit ab oculis Proculi ille pplˡo cõuocato i cõcionem:rettulit rõuli uerba.ℂIuſſit:rõul⁹.ℂEt eua.ocu.ut umbra erat ianis ſuſtulit ſe ab oculis ꝓculi.ℂIn auras tenues:& recte:nã ſpũs i ſpiritũ:hoc eſt i aere.ℂHic:ꝓcu.ſ.Cõuocat po.i cõcione.ſ.Et re.uer.iuſſa:q̃ romul⁹iuſſerat Verbis ꝓculi plebs mota ẽ.Quirio tẽplũ dedicauerꝛ i eo colle:q ad hoc ut ẽt Plu.refert.Quirinalis dict⁹ ẽ:licet ſint q dicãt a curib⁹ ſabioꝝ:ꝙ ibi caſtra admouerit q̃rinalẽ appellatũ.ℂFaciũt:ergo romãi.ℂTẽpla do.Quirio.ſ.ℂColli quoq; col.ẽt.ℂEſt di.ab illo:ſeu Quirio:ſeu q̃rini tẽplo.Et certi:q̃ſi ſtati & cõſtituti.ℂDies re.ſa.p̃rna:ſacra myſteria rõuli parẽtis romãoꝝ.ℂLux quoq;:eadẽ die q̃ q̃rini feſtũ ẽ:ſeu q̃rinalia celebranꝛ feriæ ſt ſtultoꝝ:q̃s ita diffiniuit Põ.Stultoꝝ ferie appellabãꝛ. Quirinalia ꝙ eo die ſacrificãt hi.q ſolẽni die:aut nõ potuerꝛ rẽ diuiã facerꝛ.aut ignorauerꝛ : in q̃ qdẽ ſnĩa & ipſe poeta eſt:in hac eadẽ die fornacalia celebrabantur. de quibus mox diſſeremus:quæ quia non erant ſtata:hoc ANT. FAN. PAV. MAR. Quirinum dictum a ꝓculo Quirinalia

eſt certa ſeu fixa:ſed a ſacerdote indicebanẽ i ſcriptis in tabella foro appoſita,nbib⁹ curiarũ: ut i ſuã curiã
qſq̃ cõueniret:q ſuã curiã ignorabãt tardius q̃ cæteri ſacrificabãt & ob id ſtultorũ feriæ tãq̃ ignorantium
uocatæ ſunt Poeta id ad uetuſtatẽ refert.nũc expoſiturus ſtultorũ ferias ita inqt.℄ Accipe audias:aut per
cipias.℄ Cur quoq̃:cur ẽt.℄ Eadẽ lux:eadẽ dies in q̃ ſũt qrialia.℄ Vocenẽ feſta ſtul.qa ſtultorũ feſta ſẽ.

Accipe parua qdẽ cã ſed apta ſubeſt:
Nõ habuit doctos tellus antiq̃ colonos:
Laſſabant agiles aſpera bella uiros:
Plus erat i gladio q̃ curuo laudis aratro:
Neglectus domio pauca ferebat ager:
Farra tñ ueteres iaciebãt farra metebãt:
Primitias cereri farra reſecta dabant:
Vſibus admoniti flãmis torrenda dederẽ
Multaq̃ peccato damna tulere ſuo.
Nã mõ uerrebãt nigras ꝓ farre fauillas:
Nunc ipſas ignes corripuere caſas.
Facta dea eſt fornax læti fornace coloni
Orant ut fruges temperet illa ſuas.
Curio legittimis nunc fornacalia uerbis
Maximus indicit nec ſtata ſacra facit.

ANT. ℄ Parua quidem cã:non multi momenti ac ridicula & a
FAN. ſtultitia nata.℄ Neglectus ager:nõ recte cultus cum igno
rarẽt rõnẽ agri colẽdi:ideoq̃ ꝓuẽtus erãt tenues. ℄ Far
ra tñ &c.Maiores q̃uis imperiti agriculturæ farra tñ ſere
bant a qbus farinã dictam uolunt q̃uis & ex aliis frumenti
Farina ſpẽbus fieri ſoleat:quod far apud ueteres in uſu fuerit Eſt
a farrẽ di aũt iacere hic ſerere Sane a ſerẽdo Seiam deã ut Segeſtam
cta a ſegetibus appellatam ueteres maxime norũt autore Ply.
Seia dea tertiãq̃ hoc eſt fortunam caluam ut nõnullis placet:quam
egeſta religio fuit nominare ſub tecto.Primitias cereri farra reſe
dea cta dabant.Non licebat deguſtare nouas fruges aut uina
Cereris ut ſeri.Ply.anteq̃ ſacerdotes primitias libaſſent ℄ Vſibus
inuenta admoniti flammis torrẽda dederunt: Intelligentes far to
Fornax ſtum & cibo ſalubrius eſſe & facilius tundi cœperunt far
dea ra torrere:ſed nulla torrẽdi adhibita rõne:nam q̃ in forna
curio ce torrenda erant igne exempto ſtulti hoies flãmis torren
maxim⁹ da cõmiſerunt:q̃ interdũ oẽm farris ſubſtantiam abſume
Curia bant ita ut cinerem ꝓ farre colligerẽt & qd peius eſt aliqñ
Tribus, ipſas quoq̃ caſulas adurebãt.Sciendũ Cererẽ deam ruſti
Curialeſ corũ:ut inqt Seruius inueniſſe quidem.frumenta eademq̃
flamies molere & conficere teſte Plyn.in attica Italia & Sicilia ob
Curiões idq̃ deam iudicatã.Vt aũt frumenta torrerentur nuſq̃ le
Curio ctum eſt Cererẽ docuiſſe.Huic maiores ſacrificabant pri
niũ æs mitiũ deſpicis q̃s primũ meſſuiſſent qd a ꝑmetendo dictũ uideẽ: ſicut Libero muſtũ qd ſacrima appella
Curiæ bãt.℄ Peccato ſuo:Stultitia:ignorãtia.niſi peccatũ uoces impietatẽ qd inutiliter abſumerẽt Cereris mu
Centũ nus.Vel qd nulli deo rẽ diuinã facerẽt farra toſturi.℄ Facta dea eſt fornax.excogitatũ atq̃ inuentũ ẽ no
uiralia uũ numẽ deæ Fornacis:quã orabant ut eã torrendo farri tẽperiem adhiberet ut ſiccareẽ nõ urereẽ:ſed cal
iudicia uæ fornacalia inſtituta ſũt niſi Locus Ply.deprauatus ẽ.℄ Curio legy.nũc for.uer.maxim⁹ indicit: Curio
decuriæ maxim⁹ is dicebaẽ cuius autoritate curiæ oẽſq̃ curiões regebanẽ.Nouimus.n.Romulũ diſtribuiſſe popu
decurio lũ ro.in triginta curias q̃s nõnulli ẽt tribus uocãt qbus poſtea qñq̃ additæ ſunt ita ut in ſua qſq̃ curia ſa
nes cra publica faceret ac ferias obſuaret:quorũ ſacerdotes Curiales flamines dicebanẽ autore Feſto: item Curio
nes teſte Dionyſio uñ curioniũ æs appellatũ eſt qd dareẽ curioni ob ſacerdotiũ curionat⁹.Hic Varro Cu
ria inqt eſt ubi Senatus rẽp.curat:Illa ẽt curia dr̃ ubi cura ſacrorũ publica:ab his curiões. Itẽ Curiões dicti
a curiis q̃,fiũt ut in his ſacra fiãt.Ipſe aũt curiæ ut qdã dicũt ſingulæ a Sabinis mulieribus nomẽ traxerunt
die noni qd Plutar.nõ placet cũ cõſtet earũ multis a qbuſdã locis datũ eẽ uocabulũ:ex qbus ſingulis cũ.xxxy.cẽnt
terni ad iudicandũ electi ſunt q centũuiri ſunt appellati licet quinq̃ ſupra centũ eſſent unde centũuiri alia
iudicia dicta ſunt.Sciendum curias in decurias fuiſſe diſtinctas quarũ Præfecti Decuriones uocabanẽ. In
dicebãtur autem fornacalia cum ſtata non eſſent a Curione maximo uerbis quibuſdam legitimis more ma
iorum:qualia ea ſunt apud Macrobiũ.Die noni poſt calendas ianuarias quiritibus compitalia erunt.
℄ Parua qdẽ cã ſubeſt ꝓ rerũ aliarũ magnitudine:qb⁹ magna ſubeſt cã:parua cã dixit i his:cũ pua & leuis
PAV. ſit cur ita dicãẽ.℄ Parua ſed tñ apta cõuẽiẽs & digna ẽ q̃ referaẽ.Plu.lxxxix.ꝓblẽate cũ agat q rõne qria
MAR. lia ſtultorũ feriæ noienẽ.Inqt an q̃ nũc diẽ ut Iuba dĩc:his aſſignauerẽt:qcui⁹ eẽnt trib⁹ ignorarẽt.An,bis
qis q ut nõ alii tributini fornacalib⁹ rẽ diuinã fecerẽt:q̃ aut ĩpediti fuiſſent:aut aliquo pegre ꝓfecti aut de
niq̃ diẽ ignoraſſẽt:hoc tpe recupandi illi⁹ feſti ptãs data eẽt.Nõ ha.ut prĩas horũ feſtorũ cãs explicet: ad
ãtiqtatẽ ſe refert:in q̃ agri colẽdi doctria rara:aut nulla fuit:ſed rei militaris maior erat diſciplina:q̃ rei ru
ſticæ.℄ Tellus ãtiq̃:q̃ſi tellus ãtiquorũ hoium:aut tellus apd̃ ueterẽs.℄ Nõ ha.do.colo ñ hũit doctos agri
colas:nec rei ruſticæ pitos.℄ Aſpa bel.laſſa.defatigabãt.℄ Viros agi.uiros idõeos:& q ad oĩa agi poſſet
℄ Pl⁹ erat:magis res militaris q̃ res ruſtica laudabaẽ.& ſic negligẽtia mĩor ex agro fruct⁹ pcipiebaẽ. Pl⁹
erat laudis ĩ gla.hoc ẽ armis.℄ Q uã i cur.ara.ĩ fle.ara.Ager negle.ñ bñ cultus:cui nulla cura adhibebaẽ.
℄ Pauca ſe exiguũ fructũ r̃ddebat ℄ Ager ab agẽdo dr̃:qd ĩ eo qd agiẽ:l' qd græ.αγρος dr̃ iñ αγροτης
αγριος ruſtic⁹ & ἀγροικος agricola αγριος agreſtis.℄ Farrata ut alias dixim⁹ autorẽ Diõyſio:ſicut græci hordeũ
agreſtis uetuſtiſſimã frugẽ putãtes hordei primitias ĩ ſacris dabãt uias eas uocãtes Ita ro.ꝓcioſiſſimũq̃ uetuſtiſſi
mũq̃ fructũ exiſtiantes far.Sacrificia oĩa ignea ab eo ĩcipiũt:mãſitq̃ diu:nec ĩcidit ĩ ſũptuoſiorẽs primitias
cõſuetudo.Far ergo poeta ueteres ĩqt &,ſerere ſolitos:& metere & cereri primitias offerre ĩquit ergo & ſi
Farrata neglectus erat ager.℄ Tñ ue.ia.ferebãt.℄ Farra:q̃ romãis in magno ꝓcio fuere.Metebãt far.ſecabãt ubi
matura erãt.℄ Et da.q̃ſi offerebãt Primitias ce.q̃ ẽ dea agriculturæ.Farra re.ĩ ipſa meſſe.Primitiæ ſũt pri
mi fruct⁹:quos ex agro pcipim⁹:diis tñ offerẽdi:uñ Ply.Ac ne deguſtabãt qdẽ nouas fruges:aut uĩa ãteq̃
ſacerdotes primitia libaſſẽt.℄ Vſib⁹.numa ĩſtituit deos fruge colere:& mola ſalſa ſupplicaẽ atq̃ ut autor

eſt Emina far torrere:qm̄ toſtū cibo ſalubri⁹ eēt:id uno mō cōſecutū ſtatuēdo ñ cē pug ad rē dūnā:niſi toſtū.is & fornacalia iſtituit farris torrēdi ferias:hæc Ply. Poeta ergo igt ueteres utilitate admōitos far torrere cœpiſſe:ſ torrēdi ignorātia dāna pluria tuliſſe:nā uſq adeo torrebāt ut ī cierē uerterēt:& caſæ ubi torrerēt:ſæpe adurerēt. Inſtituta igiē fornaci deæ fuere fornacalia,quo torrēdæ fruges tēparēt. ¶ Admoniti ergo ueteres. ¶ Vſib⁹:p uſu hoc ē utilitate:qa ſalubri⁹. ¶ Dederūt farra torrēda:deſiccanda. Flāmis:ignib⁹:Numa tñ ut dixim⁹ ħ iſtituit. ¶ Et tulere multa dāna:multa īcōmoda. ¶ Suo pctō ſua ignorantia. Nā uertebāt mō nigras fauillas:qſi extictū cinerē. ¶ Pro farre:loco farris:nā adeo torrebāt ut oia adurerent. ¶ Nūc ignes corripuere qſi aduſſere. Ipſas caſas:ubi torrebaē far. ¶ Fcā ñ erat primū dea fornax ſ tūc inuēta:& coli cœpta ē. ¶ Fcā:qſi excogitata. ¶ Eſt dea fornax:& ab illa fornacalia īſtituta a Nūa. ¶ Colōi agricolæ. Læti fornace:ipſa dea:uel qa pri⁹ itra domos:ſeu ī apto deſiccabāt ad ignē:& tunc ī fornace extructa qſi ī furno torrere cœpe: Vñ pōpei⁹ fornacalia feriæ īſtitute farris torrēdi grā:qd ad fornacē:q̄ ī priſtinis erat ſacrificiū fieri ſolebat. ¶ Orāt coloni ipſi. Vt illa:fornax. ¶ Tēpet ſuas fruges modereē nc adurāt:fruges dcē ut fruamur. Curio: Rōulus ut Diony.igt:cōdita urbe rex & ab hoīb⁹ & a diis creat⁹: urbem trifariā diuiſit:& unicuiq pti unū ꝑfecit:hi appellati fuere tribuni. Rurſus unāquāq tribū ī denas diuiſit,ptes:has appellauit curias q̄ trigīta fuere ſingulis curiis ſingulos ꝑfecit:hos appellauit curiones:rurſus & curias & in decurias diſtinxit decuriaꝶ ꝑfectos decuriones uocauit:ſed curionū offm̄ erat ſacris ꝑſidere feſta & ludos pplō ꝑdicare:& ordinibus in militia ꝑeſſe. ¶ Curio ergo qſi ille:q curie ꝑerat. Fornacalia feſta indicebat:nam non erant ſtata:ſicut dixīmus de ſementi ſupiore libro. ¶ Curio maximus:.qa ſacerdos & curiæ ꝑfectus. ¶ Indicit tūc fornacalia:fornacis feſta. ¶ Verbis legytimis:ſecundum legis ꝑcepta. Nec facit ſacra ſtata:quia non ſunt ſtata:ſed indicta:quod ſuperiore libro declarauimus.

Curio dr̄ ille q præeſt curiæ & maxius intelligitur

Inq foro multa circūpendente tabella
Signatur certa curia quæq nota
Stultaq pars populi q̄ ſit ſua curia neſcit
Q uum facit extrema ſacra relicta die.
¶ Eſt honor & tumul⁹ aīas placaē pētnas
Paruaq ī extructas mūera ferē pyras:
Parua petūt māes:pietas p diuite grata ē
Munere:ñ auidos ſtyx habet illa deos:

¶ MVLTA circūpēdēte tabella:multis tabulis ubi certis notis ſingulæ curiæ dignoſci poterant q̄ tabule ſuſpēdebantur in foro ut unuſqſq iret ī curiā ſuā ad rē diuinā ¶ Extrema die:extremo anni tpe hoc ē februario q fuit ultimus anni mēſis ut dixius ſupra. Nā ſi extremā diei pte accepis quo fornacalia celebranē:nulla eſſet cā cur ſtulta ps plæbis hoc tpe faceret rē diuinā q̄ nō eēt fornacalib⁹ ꝑtermiſſa accedit ad hoc q cōcluſum non eſſet cur Quirinalia ſtultoꝶ feriæ dicereuē. ¶ Eſt honor & tumulis aīas placare pētnas:hoc tpe diis manib⁹ iuſta ſoluūē & ferunē epulæ ad ſepulchra ab his qbus ius ē ibi parētare:qrū meminit Virg.in.iii.æn.ut Solēns tū forte dapes & triſtia dona libabat cineri Andromachæ:uñ a ferendis epulis ut

ANT. FAN. Tabelle in foro

Feſto & Varrōi plꝫ feralia dcā ſūt:qb⁹ & a ferīēdis pecudib⁹ nom̄ īditū uideri ꝑt q̄uis.n.māes uel lcui munere placari ſoleāt ut lacte uino ac cæteris reb⁹ qrū autor ħ loco facit mētione:mactāē tñ eis & uictimæ: ut Cædit gnas d more bidētes. Totq ſues totidē nigrātes terga iuuēcos. Earū ſāguis libatiōe necnō & lactis maiores ñ ſine rōne ī parētatōib⁹ utebāē q aīa ſine ſāguie nobiſcū ñ ē & corp⁹ lacte nutriē poſt aīæ ɔiūctionē. Vir. Inferim⁹ tepido ſpumātia cymbia lacte ſāguis & ſacri pateras. Idē ī.v.æn. Hic duo rite mero libās carcheſia baccho fundit humi duo lacte nouo:duo ſāguie ſacro. Ex his uinum quo ſepulchra ſpargebanē reſparſum dixerunt autore Feſto. Sciendū inferias tertiæ partis eſſe Platonicæ illi⁹ iuſticiæ q̄ diuinus philoſophus in tria genera diſtinxit:quorū aliud docuit circa deos. Aliud circa homines aliud circa defunctos uerſari:ii efferebantur ueſptino tpe cū pp inopiam funebri pōpa efferri nequirent. uñ Veſpiliones noīati ſunt qui eorū cadauera funeranda curabant. ¶ Parua petunt panes. Dii inferi qd̄ ſequentia oñ dunt:ut non auidos ſtyx habet ima deos:q̄uis augures tam ſuperos q̄ inferos deos manes dicebant.

Feralia uñ dicātur nota

Veſpiliones

¶ Inq foro:die q̄ ꝑcedebat feſtū appēdebāē ī foro tabellæ cū ſignis uniuſcuiuſq curie ut qſq ī ſuā curiā ſacrificatū accederet. Quæq curia ſignaē certa nota: certo ſigno:ſeu certo noie: nā ſingul̄ curiis noia raptaꝶ ſabiaꝶ ipoſita eē dñr. ¶ Multa tabella circūpēdēte ī foro:cū ipo.ſ.ſigno ſeu noie iſcripto. ¶ Multa tabella:nā a ſingul̄ cur̄ ſingulæ tabellæ & erāt nūero qnq & trigīta. ¶ Rōul⁹ trigīta iſtituit:ſ poſtea qnq ſupadditæ fuere. ¶ Stultaq illi q ignorabāt ſuā curiā:ſtulti ob id dci ſē qa hebetes corde:& min⁹ ītelligētes:faciebāt tñ & ipſi ſacra:ſ tardi⁹ ceteris. ¶ Stultaq:&. Stulta ps ppl̄i qſi ſtulti ipſi. Neſcit q̄ ſit ſua curia:& ob id cū cæteris ñ ſacrificat. Sꝫ facit ſacra ipa ſacrificia. ¶ Relicta:coꝶ.ſ.negligētia. Die extrēa qſi extrēa pte diei.poſtea q̄ cæteri ſacrificiū abſoluiſſēt. Eſt honō:dixius lupi⁹ februario mſe iſtituta p maniū expiatiōe:aut exaturatiōe ſacrificia:ut Mac.refert a Numa:q hoc mēſe ſtatuit:ut iuſta diis māib⁹ ſoluerēē:ut Plu.aſſerere uē a Rōulo:nā cū lupcalia attigit:igt q̄ ad expiādos māes ɔſtituta uidebāē. Fiebāt.n. nefaſtis dieb⁹ februarii mēſis q̄ placularē iterꝑtāē:ſ, ut poetæ plꝫ morē hūc ī italiā æneas detulit:ſint tñ a qbuſdā īſtituta:eadē die q̄ & qrinalia:& fornicalia fiūt fieri & ipa icipiūt. Eſt ergo honor tumul̄ ſepl̄cris. ¶ Placare:exaturare. ¶ Aīas:ūbras. ¶ Pētnas:parētū:uel maioꝶ quorūcūq mortuoꝶ. Et ferre pua mūera ī extructas ī cōpoſitas & ordiatas. ¶ Piras:pyra ē illa lignoꝶ ɔgeries accēſa ī q̄ mortuoꝶ cadauera adurebāē.ergo ſingul̄ ānis pyre ipe referebāē:niſi itelligeē malim⁹ Pyras pyrāides ī qb⁹ oſſa recūbebāt ſeu ſepulchra ipa. ¶ Parua pe.dixerat pua mūera ferēda eē:nūc illd̄ ɔfirmat qd pua a māib⁹ petāē nō eē apd iferos auaritia. ¶ Māes:qſi dii īferi:tñ ꝑprie bōi dñr. idē māc qd ē bonū niſi q tūc dies manere icipiat intelligam⁹. ¶ Petūt pua mūera.ſ. ¶ Pietas qſi piū offm̄. ¶ Eſt gra.p mūerē diuite qa magis illis placeē pie

PAV. MAR.

Triginta quiq curiæ habebant ſingulas tabellas

De ſtyge palude

tatis mũera ꝗ̃ opulẽtiæ. Stix ſpẽs ꝑ gñe: ſeu ps ꝑ toto ħ ẽ iſeri ſpĩ: nã ſtix palus ẽ iſerni & ꝓprie mœſtitiã ſigñat a Στυγεω qd ẽ mœreo ſeu στυγεω qd ẽ odio hẽo. ℂ Stix: tñ ab Heſiodo oceani: & thetios filia dr̃: q̃ ex pallãte uictoriã gẽuit. Quã a deo gygãteo bello diis fauit. Vt dñ ꝑ mr̃em peierarẽ ñ audeãt: her. ãt tradit ſtigẽ puã eẽ ꝗ̃ in arcadia ĩ ciuitate q̃ dr̃ nõaris: ex petra q̃dã ꝓfluẽtẽ: q̃ gdẽ aq̃ Ply. teſte: ſʒ neq; odor neq; color ſit aboĩabil᷑ illico tñ pota necat. ℂ Stix: ergo ipſa iſerni pal⁹. Nõ hʒ dos auidos cupidos auaros ut magna expoſcãt: ſʒ modico ſt ↄtẽti. ℂ Tegl'a qb⁹ dĩcas mães exaturarẽ: Tegl'a: q̃ a tegẽdo dcã ẽ

ANT. FAN. Silicernium

ℂ Tegula por. ſa. ẽ ul'co. & ſpſæ. fruges. Põebãt epulæ ĩ his ſacris ſup ſilicẽ q̃ ide ut ait Ser. Silicerniũ dicebanẽ: quo uocabulo qdam ſignificari uolũt ſunebre cõuiuiũ ꝙ ſenib⁹ exhibeẽ Dona. uero Silicerniũ igt cænã eẽ q̃ iſert diis mãib⁹ ꝙ eã ſilẽtes cernãt. i. ũbræ poſſideãt: ul' ꝙ g eã inferãt cernãt neq; deguſtẽt. De corõis Naſo alibi: tu tñ extĩcto feralia munera ſp dẽiq; tuis lachrĩs hũida ſerta dato. ℂ Inq; mero mollita ceres. Quia rit⁹ h⁹ ſacrificii exigit merꝫ uinũ. i. purꝫ autore Ser. ℂ Violæq; ſolutæ: ñ redacte in ſ̃ta ſed circũ ſilicẽ ſiue tegulã ſpſæ. ℂ Hæc hẽat media teſta relicta uia: qa extra urbẽ erãt tumuli mortuorũ quos ad uiarꝫ latera hodie cernim⁹ uñ ait Iuue. Quorũ flamĩia tegit cinis atq; latia: Sepeliebanẽ tñ mortui ẽt domi ſuæ uñ orta ẽ cõſuetudo ut lares ĩ domib⁹ colerenẽ

Tegula porrectis ſatis eſt uelata corõis.
Et ſparſæ fruges paruaq; mica ſalis.
Inq; mero mollita ceres uiolæq; ſolutæ.
Hæc habeat media teſta relicta uia.
Nec maiora ueto ſed & his placabil' ũbra
Adde p̃ces poſitis & ſua uerba focis. (ẽ
Hũc morẽ æneas pietatis idoneus autor.
Attulit in terras iuſte latine tuas.
Ille patris genio ſolennia dona ferebat.
Hinc populi ritus edidicere pios.
At q̃uõdã dũ lõga gerẽt puguãtib⁹ armis
Bella parentales deſeruere dies:

De ſacris mortuorum

Mortuorum ſepultura.

Mos ſoluendi Iuſta diis ab æne.

ℂ Nec ma. ue. ħ ẽ qd dixim⁹ ſupra ẽt mãib⁹ uictias imolari. ℂ Adde p̃. qa ñ ſolũ ſacrificiis ſed p̃cib⁹ & uotis nũina placanẽ: ut Iunõis magnæ primũ p̃ce. numẽ adora iu nõi cãe uota libẽs. Et uotis p̃cibuſq; iubẽt expoſcere paeẽ. Hũc morẽ æneas: Nũa põpi. qdẽ ut diximus ſtatuit. ut ħ mſe iuſta diis mãib⁹ ſoluerẽt: ſʒ æneas putaẽ hũc morẽ placãdoꝝ mãiũ ĩ italiã attuliſſe q pr̃i Anchiſe iſta pſoluit: ut ẽ i. y. æn. Pr̃is ge. ũbræ pr̃is ꝗ̃ colebat ut loci geniũ. Eſt. n. gẽi⁹ iterdũ uniuſcuiuſq; loci de⁹ Sed d ħ al's. ℂ Solẽnia do. ãniuerſaria: ut Solẽnes tũ forte dapes & triſtia dona libabat cineri Audrõache

PAV. MAR.

ℂ Parẽtales dcẽ. dies: Rõani bell' ĩpediti dñr olĩ pẽtalia ĩtermiſiſſe cui⁹ ĩpietatis pẽas luerẽt morte mł'toꝝ. ℂ TEgula: hoc ẽ texta. ℂ Velata: ornata: circũdata: ſeu coopta. Porrectis: appoſitis. Corõis: fcis e floribⁿ aut ex uirib⁹. ℂ Satis ẽ: ſufficit ad ſacra hæc: & ſatis ſt. ℂ Fruges ſpar. & par. mi. ſa. ħ ẽ mola ĩpa q̃ erat ex farẽ & ſale molito: ut Var. igt & ſæpe dixius & ſatis ẽ. ℂ Ceres moi. hoc ẽ pãis mollit⁹. In me. ñ ĩ uino aq̃ imixto: ſʒ ĩ mero. ℂ Et uio. ſo. ñ ĩſertæ ſʒ ſolute & circũſpſæ his mães ↄtẽti ſt. ℂ Texta re. ĩ me. uia hẽ at hec: ponãẽ hæc ĩ ĩpa tegula: & reliq̃ẽ ĩ media uia: nã circa uiã ↄſtruebãt & nos ap̃d barbaros in aphrica cilicia & oĩ fere aſiatica ora ſ̃uari uidim⁹. ℂ Nec ma. pua qdẽ dixit mãib⁹ offerẽda: ñ tñ ĩhibẽẽ maioraꝫ ſed' puis exaturanẽ mães addẽde quoq; ſt p̃ces accẽſis lumib⁹. ℂ Nec ue. ma. mũera. ſ. offerri ñ ꝓhibeo ꝙ maiora facias ſacrificia. ℂ Sed & um. aĩa extĩcti corpis: q̃ ũbra ẽ Vñ Hor. Puluis & ũbra ſumus. ℂ Eſt pla. placari ſeu ſaturari p̃t. ℂ His p. ſ. oblatis mũerib⁹. ℂ Adde p̃. ãpis mũerib⁹. Et tua uer. nã poſſes addere p̃ces ñ tñ ſua uerba: & iõ. ℂ Sua uer. q̃ſi ꝓpria ↄgrua: ſeu cõuẽiẽtia defũctoꝝ expiatõi. Accẽſis fo. ꝑ accenſ lumĩb⁹ uti & nos xp̃iani facim⁹. ℂ Hũc mor. ↄuerſio orõnis ad latinũ italiæ regẽ: ꝙ ĩ ei⁹ regnũ æneas morẽ hũc expiatõis. ſ. aiaꝝ attulerit. O iuſte latine: ut eũ ab æqtate: q̃ polluit cõmẽdaret iuſte dixit latinũ gẽitũ ex faũo: & Marica nympha. Vir. dixit. Diony. ãt duos filios his ĩ locis ubi rõa ẽ reliq̃ſſe dicat pallãtẽ ex Euãdri filia natũ igt. latinũ uero ex Hypbõde puella q̃dã: q̃ dãte pr̃e obſidẽ extulit: ſ̃uauitq; quodã tpe caſtã: ſʒ cũ deide nauigaſſet in italiã adamatã ĩpleuit: traiecturuſq; iã argos. Aboriginũ regi Faũo collocauit: q̃ cã mł'tis opinãdi fuit: ñ Her. filiũ Latinũ fuiſſe: ſʒ Fauni Euſtachi⁹ ãt ait Latinũ ulyſis ex circe filiũ. ℂ O iuſte: ergo latine æneas idõe⁹ autor pietatis q̃ſi r̃ligioſi officii. Pietas ɖ inferiorẽ ad ſupiorẽ ẽ. Aeneas ãt inſigne fuit pietatis exẽplũ: nã pi⁹ in patrẽ pi⁹ in p̃riã pi⁹ in deos. Idõe⁹: idẽ in oĩb⁹ ẽ: q̃ſi idẽ æneas ipſe in oĩb⁹ pietatꝭ officiis. ℂ Attulit hũc morẽ: hãc ãnuã ↄſuetudinẽ ꝓ mõtuꝭ ſacrificãſſi nã ꝑ pr̃e quotãnis ſacrificabat. ℂ In t̃ras tuas: in latiũ: uñ morẽ accepe poſteri. ℂ Ille. æneas. ſ. ℂ Ferebat do. ſo. q̃ſi ãnua dõa. Genio pa. Anchi. ſ. Gẽiũ ut Põ. ingt deũ appellabãt q uĩ obtineret reꝝ oĩum gerẽdaꝝ. Auguſti⁹ gẽi⁹ ingt ẽ deorũ fili⁹: & pẽs hoĩs ex quo hõines gignũẽ & ꝓpea Gẽi⁹ me⁹ noĩaẽ q me gẽuit. Alii gẽiũ putarũt uniuſcuiuſq; loci deũ: & ꝑ hoc ultimo die accipe poſſes. ℂ Gẽio pa. de eo loci ꝑ ipſo loco: in quo pr̃ erat ſepult⁹: & Vir. in. y. æn. ad Anchi. tumulũ. Incert⁹ gẽiũ ne loci hic ab ipſo. æn. ℂ P̃Pli: latini. ℂ Edidicere ri. or dies mores. ℂ Pios qa ꝑ p̃rib⁹: ſeu ꝑ maiorũ ũbris. Poeta aſſignat ordmẽ hui⁹ moris pietati æn. neꝗ lõge añ illũ Pluto morẽ docuit honoꝝ mortuis exhibẽdoꝝ: Nã de æn. Dio. igt: Plutonẽ uolũt ſepulchreꝝ: funerũq; atq; honorũ: q mortis ĩpẽdũẽ: uſũ ĩtroduxiſſe eũ añã nulla rerũ harũ ap̃ hoĩes eẽt ↄſuetudo. Quæ cã extitit ut uita. ſũctis dñari exiſtiareẽ. Antiqtate illi hui⁹ curæ pricipiũ tribuẽte. At quõdã: ſʒ dũ bellis icubuerẽ rõani ĩtermiſe hæc iterdũ. ſʒ ñ ĩpũe: nã egreſſe e ſepulchris defũctoꝝ ferũẽ ũbræ: erraſſeq; cũ q̃rel⁹ & ꝑ urħ uias & ꝑ agros: qd gdẽ magno erat oñto: ſʒ cũ ĩtermiſſa: & extĩctis ũbita reſtituerẽẽ ceſſaſſe ꝓdigia hæc. ℂ At: ſʒ. ℂ Quõdã: ꝑ aliq̃ñ. ℂ Dũ: ꝓpl'i: ipſi. ℂ Gerẽt lõga bella. dũ diu bellãẽ. Armis pugnãtib⁹ cũ qb⁹ pugnaẽ. ℂ Deſeruere di. pare. dies parẽtaliũ ſacrorũ in qb⁹ ꝑ parẽtibus ſeu maiorib⁹ extinctis epulum ſepulcris ferebanẽ: unde & ferales & feralia dicta ſunt & parentare: qd eſt ipſa ſacra ꝑ mortuis facere

Iuſta ſacra pro mortuis

De deo Genio

℄OMINE ab iſto:ōmioſa īfauſta īpietate.Quid.n.alid ſibi ominaṫ īpi⁹ꝗ irā deoꝝ.℄Suburbāis īcaluiſſe rogis:cū multi īterirēt ꝗ nō lōge ab urƀ mœnib⁹ urebāt̄ creditū ē iratos māes pentalib⁹term:nis roma nos ea calamitate mulctaſſe.Et hoc ē qđ autor ait:n̄ īpūe fuit.Neq.n.pl; īterp̄teris:n̄ īpune qđ nocturnis ululatib⁹territi ſint ꝗ parētalia ītermiſiſſet:ſed qđ ea neglīgētia/ſiue īpietas romāis mltoꝝ īteritu,cōſtitit. Qđ ꝗa exploratū & certū nō erat Oui.ſi ei⁹ uerba expēdis ita loqt̄ ut dubitare uideat̄.℄Prodigiiſq; uēit fūeribuſq; modus:ceſſauerūt multoꝝ īterit⁹ & ꝓdigia ac mortuoꝝ q̄rimōiæ pētalib⁹ reſtitutis ſignificat.

ANT FAN.

Parentalia ſacra

Non īpune fuit:nam dicit̄ omine ab iſto
Roma ſuburbanis incaluiſſe rogis:
Vix equidem credo buſtis exiſſe ferūtur
Et tacitæ queſti tempore noctis aui:
Perq; uias urbis latoſq; ululaſſe ꝑ agros
Deformes animas uulgus īane ferunt:
Poſtea p̄teritītumulis reddunt̄ honores
Prodigiiſq; uenit funeribuſq; modus:
Dum tamē hæc fiēt uiduæ ceſſate puellæ
Expectat puros pinea tæda dies:
Nec tibi q̄ cupidæ matura uidebere mr̄i:
Comat uirgineas haſta recurua comas:
Cōde tuas hymēœe faces' ab ignib⁹ atris
Aufer hn̄t alias mœſta ſepulchra faces:

eni modus hoc loco finē.℄Dū tn̄ hæc fiunt uiduæ ceſſate puellæ:dū hæc ſacra·mortuis pſoluūt religioſum ē nubere quēadmodū & menſe maio teſte Porphyrione: quo lemuria celebrant̄ a Rōulo inſtituta ut occiſi Remi ūbræ placarent̄ Legim⁹ idē aliqn̄ cuſtoditum & menſe Martio quo Minerua Martē uiciſſe dr̄ & obtēta uirginitate Neriene appellata.℄Pinea te.a ꝑte totū accipim⁹ hoc ē a face nuptiali oēm nuptiaꝝ celebritatē.℄Dies puros:nō ferales q̄les ſūt undecī dies reliq Februarii ut apte autor oſtēdit.℄Nec tibi:monuit uiduas nubendi cupidas:nunc admonet uirgines uiro maturas ne diebus impuris ſe ad nuptias p̄parēt.℄Comat uirgineas haſta recurua cōas: nō dic eburneum inſtr̄m ut ꝗdā uolūt quo diſcriminat̄ capillus:nec calamiſtrū ut aliis pl;. Vn̄ Cicero calamiſtratam comā appellat.Eſt.n.acus maior q̄ ut iqt Var.calefacta in cinere capill⁹ ornat̄:un̄ cinerarii ac ciniflōes dcī ſunt miniſtri calamiſtroꝝ qb⁹ matronæ capillū criſpabāt.ſed haſtā ſigñat qua nubētis caput coronabat̄ ut Pl.& feſtus meminerūt:ita ut haſtæ cuſpide cōa diſcriminaret:dicebatur āt hæc celibatis:q̄ ſtetiſſe oportebat in corpe gladiatoris occiſi:iōq; ea ornabat̄ nubētis caput:ut ſic uxor coniūcta cū uiro eēt ī ipſa cū gladiatoris corpe fuerat:uel ꝗa matronæ ī iunōis:Guretis ſiue Curitis tutela ſunt:q̄ ab haſta ferēda ita dicebat̄ ꝙ Curis lingua Sabioꝝ haſta ut dixius uocaret̄.Vn̄ nōnulli eā curitī dn̄t n̄ cureti cui⁹ ſtatuæ ut pl.nū haſtæ inixæ cernebāt̄:uel ut oē fieret uiroꝝ fortiū ꝗgnēdoꝝ:ul'ꝙ nuptiali iur̄ ipſo uiri nubēs ſubiiciat̄ ꝗa haſta ſūma armoꝝ & īpii ē:q̄ ob cām uiri fortes ea dōabāt̄ & captiui ſƀ eadē uēdebāt̄:ul'ꝗa p̄ria ɔnubia uiolēta fuert̄ ul' ut diſcerēt uxores ſeueꝝ & mime effœmiātū ornatū ꝓbat̄:ul'ꝙ ſolo ferro nuptiæ dirimēdæ ſint.Recurua uero haſta ƀ loco dr̄:qđ ꝺprimi ſoleat dū ei⁹ ferro diſcriat̄ cōa nubētis.

Calamiſtrum

Haſta q̄ nubētes caput corona bātur Iunonis Curetis appellatio

℄NON fuit hoc īpu.defuiſſe.ſ.parētalia.℄Nā dr̄:refert ſe ad rumorē.℄Ab iſto omie:q̄ſi ab hac mala uelut īfauſto omie eā:ꝗa malū fuit illa defuiſſe.℄Dicit̄ rōa īcaluiſſe rogis:arſiſſe rogali:& ſuburbāo igne uel ut alii dicūt:n̄ qđ īcēſa fuerit rogoꝝ eā ulla ex ꝑte:ſ; īcaluit bellis ciuib⁹:q̄ portēderūt:q̄ egreſſe ſt̄ e ſepulcris ūbræ.℄Suburbāis:ut dēotet ſepulcra extra urbē fuiſſe ī ſuburbiis:nā extra urbē & adurebāt̄ & ſepeliebāt̄ corpa.Suburbana ſūt:q̄ extra urbē ſūt:tn̄ ſub urbis iuriſdictiōe.Vix eqdē credo buſtis exiſſe fe. Pythagoreū ſe eē oñdit:cū id n̄ credat circa ſeplchra undas errare.℄Vix eqdē:ego qdē.Credo:uix poſſū adhibere fidē.℄Ferūt̄ aui:q̄ſi maiores extincti:Exiſſe buſtis:a ſepulchris.℄Et tacite q̄ſti:q̄relas fudiſſe ℄Tpe noctis:p noctē.℄Et ferunt:dicūt.Aīas deformes:ūbras terras & pullas ꝑ appoſitiōnē. Vulg⁹ inane:q̄ſi multitudinē leuē & uacuā:nā utrūq; inane ſignificat uacuā:ꝗa ſine corpe. Vlulaſſe:qđ lupoꝝ eſt. ℄Per uias urƀ ꝑ uias qb⁹ in urbē itur:& ꝑ uias q̄ ī urbe ſūt.Et ꝑ latos agros:ꝑ lata arua:ut apud Lucanū de Syllāis māib⁹ & de Mar.o legim⁹ iſōuere tubæ & q̄to clamor̄ cohortes miſcēt tn̄ nox atra ſilētib⁹ aruis edidit & medio uiſi cōſurgere cāpo.℄Triſtia ſyllatu cecinere oracula māes.Tollētēq; caput gelidas āienis ad undas:Agricolæ fracto Mariū uidere ſepulchro.℄Poſtea.ceſſauere hæc ut dixim⁹ cū ſepulchris honores debiti reſtituerēt̄.℄Poſtea.poſt hæc.℄Honor̄s p̄teriti.i.itermiſſi ipſa feralia ſacra derelicta Reddunt̄ tumulis.reſtituūt̄ ſepulchris.℄Et uēit modus q̄ſi finis ꝓdigiis hui⁹portētis & mōſtris.℄Et fūerib⁹ ſpēs Metōymiæ ē.q̄ſi defūctis ſeu funeratis. Dū tn̄ hæc dū feralia hæc ꝓ mortuis fiūt q̄ nuptæ ſt̄ ſecūbāt a uiris q̄ maturæ & nubiles:neq; ſe comāt neq; ɔiugiū ieāt īcludēda quoq; ſūt īter tēpla deoꝝ ſimulacra neq; illis ſacrificādū nā erāt extinctoꝝ ūbræ his dieb⁹ ut depaſcāt̄ appoſitas epulas durareq; debēt ſacra hæc ad finē uſq; m̄ſis & tot dieb⁹hæc obſuāda ſt̄ erūtq; dies.xi.℄Dū tn̄.dū ꝓ donec.Fiūt hæc.ſacra feralia.℄Ceſſate puellæ uiduæ q̄ſi uos puellæ:q̄ nup nuptæ eſtis.℄Ceſſate a mr̄imōio q̄ſi ſecubate a uiro & iō uiduæ.i.illis dieb⁹uiro diuiſæ nec ītelligas de his q̄.nuptæ n̄ ſt̄.Nā has explicat uerſib⁹ſubſequētib⁹. ℄Teda'pinea.q̄ſi fax mr̄imōialis.Teda ex ḡñib⁹pin⁹ ē cui⁹accēſe uſus ī cōnubiis erat & ī ſacris.Vn̄ ply. đ tæda flāmis atq; lumini ſacroꝝ ēt grata hāc mares dūtaxat ferūt n̄ illā mulieres ſ; mares ferebāt.℄Pinea ergo teda.& ſpēs Metōymiæ ē fax ipſa cōiugalis q̄ſi cōiugiū. ℄Exoptat uel expectat puros dies n̄ funereos.n̄ mœſtos ſed imaculatos re funebri claros & lætos·℄Nec tibi.q̄ nubilis ē n̄ ſe comat nō icūbat cultib⁹ƀ ē ornatib⁹& ē apoſtropha ad nubilē ipſā.℄Nec.o tu.℄Quæ ma.adulta nubil'uiripotēs. Vi debere.uideberis.℄Mr̄i cupi.nā cupit ƀ mr̄ ut filia placat̄ ſtudeat:ut citi⁹ uiro iūgat̄ & hoc ut ſe comat ergo nūc his dieb⁹.℄Nec haſta recurua ſtil⁹reflex⁹hoc ē calamiſtrū.℄Comat tibi:q̄ matura mr̄i,uidebere.Comat:ornet.℄Comas uirgieas:crines puellares:dū uirgo ē comat comas:figura locutiōis ē:q̄ tradu

PAV. MAR.

Opinio de aīs uaria

Ne puellæ nubant in ſacris feralibus

ctio dr̃ cũ idem uerbũ repetat̃:mõ i hac mõ in altera ſignatione:ut ueniã ad uos.ſi mihi ſenat⁹ dat ueniã.

Hymeneus bacchi & ueneris filius

℃Cõde:neq; ſunt illis dieb⁹ cõiugia ſtipulãda:& ẽ apoſtrophe ad Hymeneũ. O hymeneæ ο.ẚнũ gr.la tine hymẽ pellicula illa ẽ tẽuiſq̃ naſcit̃ iſans iuolut⁹ ide hymeneũ nuptialẽ deũ multi deductũ uolũt:ſed martian⁹ capella Bacchi & Veneris filiũ dixit:cuius ſit offm̃.i nuptiis ſaltar̃ canere & limina coronar̃.Po nit̃ tñ a poet ꝓ nuptiaꝝ deo:ergo o hymeneæ cõde:abſcõde.℃Tuas faces:mr̃imoiales.ſ.℃Et auſert: ab ignib⁹atris:hoc ẽ fũerib⁹ a feralib⁹ ipſis.Mœſta ſepulchra:mœſta ab effect⁹:qa mœſtos oẽs reddũt.Se pulchra dñr q̃ſi ſeorſum a pulchro.℃Habent al's faces:nõ hñt lætas ſed mœſtas:ergo alienæ ſunt a tuis.

Dĩi quoꝝ tẽploꝝ fforibus celentur optis
Thure uacent aræ ſtentq; ſine igne foci
Nũc aiæ tenues & corpa fũcta ſepulcris
Errant nũc poſito paſcitur umbra cibo:
Nõ tñ hoc ultra q̃ quod de mẽſe ſupſunt
Luciferi qd hñt carmina noſtra pedes:
Hanc qa iuſta ferunt dixere feralia lucẽ.
Vltima placandis manibus illa dies:
℃Ecce anus i mediis reſidẽs ãnoſa puell'
Sacra facit tacite nec tamen ipſa tacet:

ANT. FAN.

℃Dĩi quoꝝ tẽ.flo.ce.optis:claudunt̃ deoꝝ tẽpla dũ ma nibus iuſta ſoluunt̃.& q̃ſi intermitti ẽ deoꝝ cœleſtiũ ho nor.℃Thure uacẽt aræ ſtẽtq; ſine igne foci:ceſſẽt ſacra cætera & ſacroꝝ ignes:ſed reluctari nobis ur̃ qd iſra le gim⁹.Ara fit hic ignẽ curua fert ruſtica texta. Itẽ illic lãi geri pecoris tibi termine fibris ſacra iubet fieri ſextus ab urbe lapis. Dicẽdum igit̃ ea lege cæteroꝝ deoꝝ ſacra ceſ ſare ut nõ omittãt̃ q̃ ꝓſcribit necellitas.℃Nũc aiæ tenu es:mãifeſta rõ.Mortui.n.nihil cœleſtibus dñt autor Ser. & errãtib⁹ umbris oĩa fere polluunt̃:uñ nõ uidẽtur poſſe diis ſuperis pura ſacra exhiberi niſi feralibus abſolutis.

Silicernium

℃Corpa fũcta ſepulchris:umbræ ſepultoꝝ:q̃ uocãt̃ cor pora qa reuera umbræ tres dimẽſiones recipiunt.Nec tñ hæc ultra:Deeſt uerbũ & ẽ ſenſus:q̃ dixi ñ ultra cuſtodiẽ da ſũt q̃ quot dies ſupſunt ad implẽdũ Februariũ & quot pedes nr̃is carmib⁹ cõtinent̃.Significat aũt undeci dies q bus mortuoꝝ umbræ putabãt̃ errare ac paſci ſilicernio.e xametrũ.n.cũ pẽtametro ũdecim pedib⁹ ↄſtãt. Hãc qa iu.fe.di.fe.lu.℃Vlti.pla.ma.illa dies: Aduerte ñ unã his carmib⁹ diẽ õndi lector igẽioſe ſ; duas xi.Hic.n.ſenſ⁹ẽ.hãc diẽ q̃ & Quirinalia & Stultoꝝ feſtũ appellãt ẽt Feralia dixerũt qa fert Silicerniũ ad ſepulchra & ſolui diis mãib⁹ iuſta icipiũt:illa uero dies q̃ Februariũ t̃miat placãdis mãib⁹ ultia ẽ:illa igit̃ ꝓnomẽ mõſtrat hoc loco ñ refert:& mõſtrat ñ ꝓpinq̃ ſed remotiſſimã diẽ:cũ hic ꝓnoĩ diẽ i q̃ nũc ſum⁹ oñdat:ut Hãc qa iuſta ferũt dixer̃ feralia lucẽ.Dicti ãt ſũt dii manes q̃ſi boni ac ꝓſpi qd melior mors ſa

Manes

pictiorib⁹ q̃ uita ꝓbet̃.Vñ imanes dicim⁹ nõ bonos.Augures ãt(ut dixim⁹)tã ſupos q̃ iferos deos mães dicebãt ꝙ p eos oĩa manare crederẽt autore Feſto.Ser.uero mães iqt eẽ aĩas eo tpe quo d aliis recedẽtes corpib⁹ nõdũ i alia trãſierũt q̃ cũ noxiæ ſint p antiphraſim mães dñr: nã manũ bonũ ẽ.Vñ mane ſm ali quos nom accœpit.Alii a manãdo mães dictos uolũt ꝙ aĩs oĩa plena ſint iter lunarẽ circulũ & terrenũ.

Mutæ deæ feſtum Lalar Lares Angerona Sacrificium deæ mutæ

℃Ecce anus i &c.Scrificat̃ hoc tpe Mutæ niphæ iſernæ q̃ a loq̃citate Lalar uocata ẽ & deinde Lar dẽpta ſyllaba.Hæc ẽ q̃ pepiſſe dr̃ lares cũ eã Mercuri⁹ↄpiliſſet:de qb⁹ſuo loco pl'a dicturi ſum⁹.Hui⁹deæ ſacra recte feralib⁹ iũgebãt cũ ei cũ mortuis ſit cõe ſilẽtiũ cui iuppiter dr̃ liguã q̃ tacere neſcierat abſtuliſſe.Ac cedat ad hoc ꝙ ipſa ẽ Larũ mr̃ q̃ Macr.Maniã uocat ipẽ ãt Lares aĩe putabãt̃ eẽ hoĩum autore Feſto & i lucis pioꝝ mães q lares uiales dicebãt̃ ut Ser.ſcribit.Huic deæ rẽ diuinã faciẽtes inimicorũ liguas cõpe ſci exiſtiabãt quẽa imodũ & larib⁹ hoſtiã imolãtes hoſtes ab his arceri putabãt ut legim⁹apud Feſtũ.Sciẽ dũ deã mutã nõ eẽ angenorã cui⁹ feſta angenoralia dicebant̃:nã ei deæ ſilẽtii ꝓſuli ut ingt Solin⁹ decẽbri mẽſe ſacra faciebãt iſtituta(ut ait Feſtus)cũ Angina oẽ gen⁹ aialiũ cõſumeret̃ q Po.R.o.ꝓmiſſo uoto libe ratus eſt ut Modeſtus ſcripſit teſte Macro.licet ſm Verriũ Flaccũ Angerona dicta ſit ꝙ angores atq; ani morum ſollicitudines propiciata depellat.Cuius ſimulachrum ore obligato obſignatoq; in ara uoluptæ collocatum eſt quod qui ſuos dolores anxietateſq; diſſimulat patientiæ beneficio perueniant ad maximam

Ternarius numerus

uoluptatem.Huius deæ ſacellum inter antiquiſſimas religiones cultũ eſt autore Solino q̃ q̃dã crediderũt eam eſſe:in cuius tutela fuerit roma:licet alii opem Conſiuiam:alii Iouem:alii Lunam eſſe crediderint.

PAV. MAR.

℃Dĩi quoq; tẽ.neq; ẽ illis dieb⁹ diis ſupis ſacrificãdũ.imo occludẽda ſt̃ eoꝝ ſimulachra itra tẽpla:illa tñ opta ſint.℃Dii quoq;:dii ẽt q̃ſi deoꝝ ſimlachra.℃Celẽt̃:abſcõdãt̃.℃Optis:clauſis.℃Forib⁹.iãuis.Tẽ ploꝝ:aræ:Arã Var.ab areis deducit:q̃ ſũt loca i urbe pura:ꝙ ſic ẽt ara deũ ſit niſi poti⁹ ab ardor̃.Alii tñ dicũt a græ.uerbo:hoc ẽ αρωμαι hoc ẽ oro & αρα oro ẽ:ide are ꝙ i ſacrificãdo oret̃.Aræ et.ua.thu.q ñ uacẽt ſacrificio:i quo thus adhibebat̃.℃Et foci ſtent ſine igne:foci loca:ubi ignis fit:uel ipſa ignis fom ta:ergo ñ accẽdãt̃ ꝓ cæteris ſacrificiis ignes.Nũc aiæ.cã cur hæc obſuãda ſt̃.ut his diebus nuptæ a uiris ſecubẽt.Nobiles ñ ſe ornẽt cõiugia ñ ieant̃ & deoꝝ ſimulacra celent̃ eã ẽ ne qd ꝓſanet̃ nã umbre extĩcto rũ cũ ad epulas ueniãt errãt circa ſepulchra ne qd iſiciãt ab his cauẽdũ ẽ.℃Nũc.his dieb⁹. Aiæ te.q̃ſi ina nes umbræ.℃Et cor.ſun.ſepul.q̃ſi umbræ corpoꝝ fũctoꝝ ſepulchri corpoꝝ q̃ humara fuere.nã ihumata cẽtũ errãt ãnos & ad hæc ſacra ñ ueniũt ergo corporũ umbræ q̃ ſepulchris ñ caruer̃.℃Errãt.circa ſepul

Exametri & pẽtametri comparatio

cra & epulas ipſas.℃Nũc ũbra paſcit̃.ſaturat̃.℃Poſito cibo.oppoſitis epulis.℃Nec tñ ſuãda ſt̃ q̃ dixit ſed ñ ultra dies.xi.nã totidẽ dieb⁹ errar̃ credũt̃ umbræ.℃Hæc tñ.q̃ dcã ſt̃.℃Nũc ultra q̃ſi ñ pl'b⁹ dieb⁹ ſuãda ſũt.℃Quæ.quot luciferi quot dies.℃Supſũt.reſtãt.De mẽſe februario.ſ.nã ſi icipias a deciaocta ua die nũerare uſq; ad finẽ erũt.xi.dies qd & ipſe nũc meli⁹ declarat.℃Quot carmia nr̃a.hoc ẽ hi helegi uerſ⁹.℃Hñt pedes nã alt̃ hẽt ſex.qa ẽ exameter alter.y.q pẽtameter & ſic ſũt.xi.pedes.ita &.xi.dies ſup ſũt de mẽſe.Hãc qa:ab hoc igit̃ ꝙ epulæ ſepulchris ferãt̃:feralis dies dcã eſt:& feralia ſacra.Vñ Põpe.fe

ralia diis mãib⁹ ſacrata feſta ferẽdis epulis:& Var.ab ĩferis & ferẽdo ꝙ erãt tũ epulas ad ſepulchrũ q̃buſuſ ſibi parẽtarẽ. ❡Dixere:ergo ueteres:hãc lucẽ:hãc diẽ. ❡Feralia:q̃ſi feralẽ:& feralia ſacrificia. Q uia fe.iu. q̃a ꝑ mortuis iuſta ſoluũt nã hæc ꝓprie iuſta dicim⁹. ❡Illa dies:ultĩa.ſ.ẽ. ❡Placãdis ma. ad placãdos manes illa dies ẽ ultĩa q̃ feralis appellaẽ feralia & ferales fe.lõga & bre. ❡Ecce an⁹:ĩter hæc feralia fiebãt ſacrificia deæ Mutæ q̃ & ſi poeta ad ſabellã referat q̃ paulo ĩferi⁹ explicabim⁹. Sacrũ tñ erat quoddã magicum ad cõpeſcẽdas detrahẽtiũ lĩguas quo utinã & nos ſcirem⁹ & poſſem⁹ uti ad allatrat⁹ cerberi reprimẽdos: q̃ cũ ſapiẽtiã ꝓfiteri uelit ab oĩ ſapiæ munere ꝓfectó uacat:q̃ cũ alios cõtineri mõeat ſe ipm cõtineẽ ñ pt Q ui aliẽa uitia h; añ oculos:ſua ãt tergo refecit:ñ oblo q̃r:ne maledicẽtiæ uobis:ut ille ꝑbeã exẽplũ ſacrũ q̃dẽ h erat magicũ:ſ; a paucis ĩtellectũ. Poeta tñ id ñ apit:nos tñ ſua uerba cũ myſterio ĩterꝑtemur. Q ḋ facillimũ ẽ nobis:q̃ uidim⁹ id idẽ fieri pl'ib⁹ ĩ locis:eoq; mõ quo a poeta referẽ. Præterea religioſus q̃dã in euboica erat q̃ ut gñre græc⁹:ita græcis lr̃is erudit⁹:ad quẽ aliq̃ñ cũ ꝑ hyberna ĩ calcide eẽm⁹:e trirẽi confugiebã:u olebat.n.ĩterdũ:ut aliq̃d nr̃ąꝝ lr̃aꝝ apirẽ. Hũc ſemel reppi librũ tenẽtẽ:cui⁹ ĩſcriptio erat ḋ arcanis ueneficiis cuiuſdã theſſali. inter cætera græce ſcriptũ hoc ſacrũ aduerti:ꝙ ille eo tpe uoluit expiri cũ eẽnt aliq̃ maledici:q̃ eũ ɔuiciis laceſſare ñ deſinebãt Miꝝ q̃dẽ dictũ ẽ:cõpeſcuit illoꝝ maledicẽtiã:idẽ accidit:& me pñte ĩ hiſpali:& poſtea rodi. Plures.n.ſunt ꝑ oẽm græciã q̃ hmõi ueneficia exercẽt. Q ḋ oino alienũ ẽ a nr̃a religiõe:neq; fides ẽ hmõi ueneficiis adhibẽda:q̃ plerũq; autorẽ ĩ ꝑnicẽ trahũt. S; ĩterꝑtando poetã:mutuabim⁹ calcidieo rõnes. ❡Ecce:an⁹ uetula ãnoſa:plẽa ãnis. ❡Reſidẽs ĩ me.puel. iter medias puellas. ❡Facit ſa.ta.deæ mutæ. ❡Nec tñ ipſa tacet q̃a ſilẽtib⁹ cæteris loq̃ẽ ipſa q̃a ĩcãtat oĩb⁹ utitur

Feralia ſacra q̃ẽ

Murum de ſacriſ theſſalicis

Et digitis tria thura trib⁹ ſub limine põit.
Q ua breuis occultũ mus ſibi fecit iter:
Tum cãtata tenet cum plũbo licia fuſco
Et ſeptem nigras uerſat in ore fabas:
Q ḋq; pice aſtrixit q̃ḋ acu traiecit ahena:
Obſutum menta torret in igne caput:

❡ET dig.tr.thu.tri.ſub li.po. Ternariũ nũeꝝ Ariſt.ſcripſit ad ſacra ponere q̃ primũ iparis nũeri locũ tenet ut diximus ſupra. Vñ illud ẽ. Terna tibi hæc primũ triplici diuerſa colore Licia circũdo. Recte igitur anus(q̃uis delira mea ſnĩa)hũc nũeꝝ ſacris adhibet qui ẽ maſculinũ uirtutis ut detrahentiũ liguæ acrius cõpeſcãẽ. ❡Cũ fu.li.plũ. Licia ad ĩplicãdas linguas:plũbum ad reprimendas adhibet:tu lector a riſu tpa. ❡Et ſeptẽ ni.uer.ĩ ore fa.ut ñ ſolũ ĩpedirẽẽ ora obtrectatoꝝ ſ; & ſẽſus hebetarenẽ. ❡Sane mortuoꝝ aĩas ĩ Fabis eiſe q̃dã tradiderunt:uñ hoc legumẽ.parẽtãdo aſſumebaẽ autore Ply.q̃ḋ eſt ut feſt⁹ tradit flamini Diali nec tãgere nec noĩare licebat q̃ḋ id putareẽ ad mortuos ꝑtinere cũ ſaba & lemuralib⁹ iacereẽ aruis & parẽtalibus adhibereẽ ſacrificiis. Vñ Var.de uita patrũ li.i.fabã iq̃t ĩ q̃buſdã ſacris noctu iactabãt dicẽtes ſe lemures domo extra ianuã eiicerẽ q̃ idẽ Var.ɔfirmat flaminẽ ñ ueſci q̃m ĩ flore ei⁹ lr̃æ lugubres repianẽ. Eadẽ & hebetarẽ ſẽſus ex ſtiata ẽ & ſõnia facere:dãnataq; ẽ ſnĩa pythagorica necnõ & ægyptioꝝ q̃ iſtituiſſe dñr teſte Dio.ualitudis cã ut fabis abſtinereẽ q̃ aiato maxĩe cõueniũt afferũtq; iflationẽ ac uẽto plenæ ſĩt ut Ci.& Laer.tradiderũt uñ & ipſe aius ꝑturbaẽ ſil'eſq; ſũtteſticul' & ĩferni ianuis ut ait Ariſt. Cæteꝝ licet Ci.Laer.& Call.ma.pythagorã fabis abſtiuiſſe teſtẽẽ. Ariſtoxen⁹.tñ cũ fabas ediſſe & hædis teneris ac ꝑculis ſolitũ ueſci mẽoriæ ꝓdidit. Lege.A.Gel.li.iiii.noctiũ atticaꝝ. Hoc legumẽto ĩ ſacris deæ mutæ utebãẽ ſ; nigro q̃a nipha ĩferna ẽ ut dixim⁹. Vñ autor ait. ❡Cũ ſu.li.plũ. Septẽ ãt fabas dicit q̃a nũer⁹ ſeptẽari⁹ui obtiet uiciẽdi ac reꝝ oĩum fere nodus ẽ. De cui⁹ nũeri plẽitudine potẽtia dignitate ac maieſtate lege Macr.in libello quo ĩterꝑtaẽ ſõniũ Scipionis. Eo mea ſnĩa nihil ẽ legi digni⁹. Q ḋq; pi.aſtri.q̃ḋ acu.tra.ahe:Obſutũ mẽta torret ĩ igne caput:In hmõi ſacris ficta ꝑ ueris hr̃i.ſolẽt:q̃ ob cãm anus mutæ rẽ diuinã faciẽs hũani capiti pice illiti ſiue ɔfecti effigiẽ igne torrebat ĩ eoꝝ pœnã q̃ deuouebãẽ. Sic & ex cãtatorẽs ĩterdũ ĩ ſacris q̃ cocytia nũcupabãt duas ĩagines formare cõſueuerũt e cæra & lana:q̃rũ cærea ad ignẽ liq̃ſcebat acubus infixa in eorũ ſuppliciũ quos ĩſectabãẽ. Lege Porphyrionẽ:Oui.alibi:Deuouet abſentes ſimulacraq; cærea fingit:Et miſerũ tẽues ĩ iecur urget acus. Sciẽda mẽtẽ odorẽ ut Iq̃t Ply.aiu; excitare & ſaporẽ ac auiditatẽ ĩ cibis. Sũt q̃ mẽta accuſatiuũ pluralẽ eẽ uelint:ab eo q̃ḋ ẽ mẽtũ. Q ḋ ñ ẽ licet claudicare uerſus uideaẽ ſuſtẽtaẽ tñ cæſura:ut Mittit Hypmeſtra de tot mõ fratribus uni. Id magis placet ꝙ id herbæ genus nõ cõgruit huic ſacro. Legendũ igĩẽ figuratæ. Obſutum menta:ut accipias capitis ſimulachrum mentum obſutum habens. ❡Et ponit tria thura.i.tria thuris grana. ❡Trib⁹ di.ſub li.& cur ſub limine:q̃ trãſituri eẽnt detractorẽs: quoꝝ liguas cõpeſcere uolebãt uel ipõ thure fiebat ſuffumicato loco illi q̃ trãſituri erãt uel ſic in foramine põebãt ſub limĩe:nõ iq̃t. ❡Q ua:ea pte. Q ua mus bre.pu⁹. ❡Fæcit ſibi iter oc.q̃ſi ĩ foramĩe ñ hũana manu fcõ ñ ferto:ſ; q̃ḋ ſb limĩe mus ſibi fecit. ❡Tũ:poſtea. ❡Tenet:ipa an⁹. ❡Licia cãtata:fila licia;quoꝝ ĩ his uſus ẽ. Præcipue:q̃ uenerit uirgĩea man⁹. ❡Cã.icãtata. ❡Plũbo:fuſco ñ ĩtelligas tũc eã filarẽ ꝑ plũbo uerticulũ:q̃ḋ ẽ ĩfuſo. ❡Sed plũbo:plũbi lamia:q̃ ĩ reb⁹ magicis adhibebaẽ. Fuſco:a colorẽ ipſi⁹. ❡Plũbo fuſco uel poti⁹ illaborato ea rõne plũbũ adhibebaẽ:q̃a ad Saturnũ refert:nã ut aurũ aſſignaẽ Ioui & lunæ argẽtũ:ita plũbũ. Saturno cui⁹ ſid⁹ gelidæ ac rigẽtis eẽ naturæ cõſtat. adhibebaẽ ergo ſaturni rõ ad ſurorẽ.& ardorẽ liguarũ ɔpeſcẽdũ. ❡Et uerſat ſeptẽ fabas nigras ĩ ore.ꝑ fabas nigras mortui referebãẽ q̃b⁹ ut ſilẽtiũ datũ ẽ ita detrahẽtib⁹ ſilẽtiũ ĩcutereẽ uerſabãẽ ĩ ore.q̃a ex ore detrahẽtiũ uerba erũpũt. Fabæ n.ad mortuos ꝑtinẽt:uñ apḋ Põpeiũ flamini diali nec tãgere nec noĩare fabã licet ꝙ ea patiẽ ad mortuos ꝑtinere nã & lemuralib⁹ iaciẽ laruis & parẽtalib⁹ adhibeẽ ſacrificiis & ĩ florẽ ei⁹ luct⁹ lr̃æ appere uidẽẽ ſed ut ſeptẽ & nõ plures neq; pauciores rõnẽ dicã cũ hic mos a græcis emanarit græce lr̃æ ɔſiderã dæ ſunt q̃ ut & nr̃e ĩcõſonãtes & uocales diuidũẽ. Cõſonãtes nihil ꝑ ſe:ſed cũ uocali ſonãt. Vocales ꝑ ſe uocẽ plenã

ANT. FAN.

Ternarius numerus

Mortuorum aiæ fabis

Faba dãnata eſt

Septennari⁹ numerus

Mentæ odor

PAV. MAR.

Plũbum fuſcum

Faba ad mõtuos

faciũt:ergo quot ſũt uocales græce ad maledicoꝝ uoces reprimẽdas tot fabas accipiebãt:ſũt aũt ſeptẽ αε
Mẽta & minta herba
ηιουω. ℂ Q d pice:poſſẽt aliqs caput ħ ad effigies uiriles & muliebres referre:q̃s cõpitalib⁹ i cõpitis ſuſpẽdebãt putãtes deoꝝ īferoꝝ eẽ quos lares uocãt:ut uiuis.ſ.pceres:pcipue cũ nũc d dea muta agaẽ q̃ latiũ mr̃:ſ3 nihil ad rẽ:nã ſacrũ ħ alteꝝ ẽ ab illo & ille effigies erãt lãeæ he uero alr̃ fiebãt. Torrẽ:ergo īigne q̃ſi calefacit ad ignẽ caput obſutũ circũ ſutũ. ℂ Mẽta:herba illa odora. ℂ Mẽta:a ſuauitate odoris dcã Pli. dixit aliq̃n mintã appellatã. ℂ Q d caput. ℂ Aſtrixit pice:aſtrictũ ex pice ↄpoſuit. Q d traiecit pforauit ℂ Aeu ahena:acu ærea:traiiciebaẽ ãt caput ħ circa os:ut ſicut lĩgua figebaẽ acu.ita maledicẽt\| trãſfigereẽ

Vina quoq; iſtillat uni qd̃cũq; relictũ eſt:
 Aut ipſa aut comites plus tñ ipſa bibit:
Hoſtiles linguas inimicaq; uinximus ora
 Dicit diſcedens ebriaq; exit anus:
Protin⁹ a nobis quæ ſit dea muta req̃ris:
 Diſce p antiquos quæ mihi nota ſenes:
Iuppiter i modico iuturnæ capt⁹ amore
 Multa tulit tanto non patienda deo:
Illa modo in ſiluis inter coryleta iacebat:
 Nunc in cognatas deſiliebat aquas:
Cõuocat hic niphas latiũ q̃cũq; tenebãt:
 Et iacit i medio talia uerba choro:
Inuidet iſta ſibi nitatq; quod expedit illi:
 Veſtra ſoror ſummo ſuccubuiſſe deo:
Cõſulite ambob⁹ nã q̃ mea magna uolu
 Vtilitas ur̃æ magna ſororis erit: (ptas
Vos illi in prima fugienti obſiſtite ripa:
 Ne ſua fluminea corpora mergat aqua:
Dixerat annuerãt oẽs tyberinides unde:
 Q uæq; colunt thalamos ilia diua tuos:
Forte fuit nais lar nomine prima ſed illi
 Dicta bis antiquum ſyllaba nomẽ erat:

ANT. FAN.
Muta dea
ℂ VINA quoq; iſtillat:q̃bus ſæpe neq; mẽs ſuũ,ſatis ſacit offm̃:ſili & lingua. ℂ Q uæ ſit dea muta reqres:uult Iuturnã ſororẽ turni a Ioue dilectã fuiſſe:ac nymphã Almonis filiã cõtempta iouis maieſtate nõſolũ admonuiſſe iuturnã ut ſibi caueret ſed ẽt tãti dei amores aperuiſſe iunoni. Vñ meruit lingua priuari:q̃ pœna mulctata Mutæ nomẽ accœpit & q̃ latii nympha fuerat nũc ẽ paludis inferuæ. Fabula ita manifeſte hic tradiẽ ut pœuæ expoſitione nõ egeat. ℂ Coryletã:A corylo arbore ſic deduciẽ coryletũ ut a myrto myrteũ a pomo pometum. ℂ Cognatas:q̃a iuturna reuera fons eſt ut diximus ſupra. Potes & aliaꝝ nymphaꝝ aq̃s & Almonis accipe: ℂ Inuidet ipſa ſibi:ſtulta utilitati ppriæ aduerſaẽ. ℂ Annuerãt oẽs tiberinides unde:Nymphæ oẽs fluuii tyberini. Tyberini s patronymicũ fœmininũ ẽ a tyberino deductũ. ℂ Q uæq; colũt thalamos ilia diua tuos:aut idẽ dicit q̃d poetæ per ſæpe faciunt. ilia.n.ut autor eſt ennius in Tyberim iuſſu amulii pcipitata ẽ. Q uare huic eam fluuio nupſiſſe fabulanẽ. Vñ illud eſt Horatii in primo carminũ:iliæ dũ ſe nimiũ q̃renti iactat ultorẽ Vagus & ſiniſtra labiẽ ripa ioue nõ pbante Vxorius amnis. Aut p iliæ thalamos accipimus Anienem. De quo inquit Sylius:Sulphureis gelidus q̃ ſerpit leniter undis. Ad genitorẽ anio labens ſine murmure tybrim. Huic enim antea matrimonio iuncta creditur. Decurrit autem hic fluuius ex alba ut inquit Sta. & tyberim intrat. ℂ Fortes fuit nais lar nomine prima ſed illi Dicta &c. Dea Muta Lar olim uocabaẽ q̃d nomẽ in eius filios tranſlatũ ẽ.ſed antea Lalar ei nomen fuit ex loquacitatis uicio poſitũ. nam λαλεω idem q̃d loquor ſignificat: & λαλοσ græci linguaces uocant ut. A.G. ſcribit placet & igitur primam ſyllabam accipias pro prima parte ſyllabæ hoc eſt .L. lr̃a q̃ in lalar noie geminaẽ. Nouimus.n.ut prior ad unum ſic primum ad plura referri teſte Priſciano. Naias a nao.i.fluo dicta eſt.

Tiberinis pr̃onymicũ

Anio flu.

Lalar

Naias

PAV. MAR.
ℂ VINA quoq;:dũ calefit ad ignẽ caput illud uinũ ſupi⁹ iſtilaẽ guttis q̃dẽ exiguis. ℂ Vinũ illud quo caput abluebant: ſi quo mõ potuiſſe ut maledico bibẽdũ tradebat. ℂ Q d ãt ex ipa iſtillatiõe ſuperat & an⁹ & comites bibebãt. ℂ Vina quoq; iſtillat:ſup caput ſ. ℂ Q dcũq; ẽ relictũ:uini oẽ:q̃d nõ ẽ ſupius iſtilatũ ℂ Aut bibit ipſa:an⁹.ſ. Aut comites puellæ:& ipa & cõites bibũt. ℂ Tñ ipa plus bibit:q̃a anus ẽ. ℂ Hoſtiles grediẽ poſtea e loco an⁹ pacto ſacro & hæc. ℂ Dicit anus uixim⁹:a uincio uicis.i.alliganim⁹. ℂ Lĩguas hoſtiles & ora inimica:ut oblog & carpe nõ poſſit. Dicit hæc an⁹ diſcedẽs:cũ diſcedit & exit ebria: & hoc q̃a plus aliis bibit. ℂ Protinus a nob̃:retulit ſacrũ:q̃d ſit deæ mutæ.nũc q̃ ſit dea muta .-nymphã fuiſſe refert almonis fluuii filiã q̃ ex linguæ uitio lalara dicebaẽ hæc cũ iuppiter iuturnã nymphã arderet & ipſam Iuturnã:ut caueret monuit & Iunoni Iouis amores detexit īdignatus iuppiter lĩguã illi abſtulit: iubetq; ex mercurio illã p īferna nympha ad īferos ducere:q iter eũdũ ai⁹ amore captus gaudiũ reddit pepitq; ex Mercurio lares duos:q ſeruãt cõpita:ide cõpitalia feſta & dies attributi larib⁹ q̃b⁹ i cõpitis ſacrificabaẽ. Inq̃t ergo poeta. ℂ Protin⁹:ſubſequẽter: ℂ Reqris a nobis q̃ ſit dea muta. diſce q̃ mihi nota.ſ.ſũt. ℂ Per ãtiquos ſenes:p ueteres. ℂ Iuppiter:aggrediẽ nũc ipos iouis ignes:q multa q̃ ñ debuerat amorẽ ppeſſus. ℂ Iuppiter capt⁹ i modico:ergo nimio amore iuturnæ niphæ q̃ ſoror fuit turni:de q̃ plura ſupiore li. dixim⁹. ℂ Multa tulit:multa ppeſſus. ℂ Nõ patiẽda a tãto deo. q̃ pati ñ debuiſſet iuppiter rex & de⁹ oĩpotẽs: ℂ Illa mõ:Fugiebat illa ſp iouẽ nũc i nemorib⁹ latitãs:nũc i aq̃s. ℂ Illa iuturna. ℂ Mõ iacebat i ſiluis:iacẽs latebat i nemorib⁹. ℂ Inter coryleta:coryleta a corylis ut q̃rceta. pineta uineta: ℂ Coryli ſẽ arbores & fruct⁹. q̃ a nobis auelãæ dicunẽ. ℂ Nũc deſiliebat. aq̃s cognatas i fluuios nymphaꝝ latinarũq; cognatiões uinculo ſibi uinctæ erãt de cognatis ſupius dixius. ℂ Cõuocat. Vbi illã iupiter īſequẽdo nõ pficiebat laturas nymphas ↄuocauit atq; illas ita allocut⁹ ẽ. ℂ Hic. Iuppiter.ſ. ℂ Cõuocat i cõciliũ uocat. ℂ Nymphas. q̃cũq; tenebant latiũ.i.oẽs latinas nymphas. ℂ Et iacit talia uerba. q̃lia ſequunẽ. ℂ In medio choro nympharum ipſarũ. ℂ Inuidet. Hæc fuerũt uerba iouis ad nymphas.ut amori ſuo & iuturnæ

Vixim⁹ a uincio cis.

Fabula iuturnæ

utilitati cōſuleret. ¶ Vr̄a ſo. iuturna: ſ. Ipſa ſibi īuidet: q̄ſi īuidet ſuæ fœlicitati quā ɔſeq poſſet. Et uitat: fugit. ¶ Quod illi expe. qđ illi utile ē. qđ uitat. ¶ Succubuiſſe: ꝓ ſuccūbere. Sūmo deo: hoc ē nihil Ioui ħ illi plurimū cōferret. ¶ Cōſulite am. & iuturnæ & mihi. Nā q:res illa q̄. ¶ Erit mea uo. ma. ꝙ pariet mihi magnā uoluptatē. ¶ Erit magna utilitas ur̄æ ſoror: iuturnæ: nā magno uſu & ornamēto erit illi. ¶ Vos illi i: Cū illā Iupiter īſeq̄ret illa ſe ī aq̄s diciebat: & Iouis impiū ī aq̄s ñ erat. Iō ab his petit ne illā ī ſuis aq̄s recipiāt. ¶ Vos obſi: illi: iuturnæ. ¶ Fugiēti: eū me fugit. In pri. ri. q̄ſi ñ illā excipiatis ītra ripas. Ne mer. ſua cor. ſuū cor. ¶ Aq̄ flu. aq̄ flumialis, q̄ſi ne ſe ꝓcipitet ī flumē: & ibi deliteat ubi eā hr̄e ñ poſſit. Dixerat: Iuppiter. ¶ Anuerāt. i. nutu affirmauerāt. ¶ Oīs uñ tyberinides: oēs nymphæ tyberiaꝝ undaꝝ formauit patrōymicū a tyberio a quo nomē īditū ē fluuio & fluuiū ipm̄ appellarē poſſumꝰ tyberinū & tybri & tyberi & tybridē & ānuerāt. ¶ Odi. ilia q̄ co. tha. tu. nymphæ q̄ colūt anienē fluuiū. Nec erretis eū illo: q dixerat thalāos iliæ eē ī tyberi ꝙ tybridi nupſerit nā nupſit āiēi: ſicut dixius ī ſcdaꝫ odā hora. Iliā ut paulo ſupiꝰ dixius ml̄ti uolūt ab amulio neci traditā. multi ꝓcibꝰ filiæ amulii ſuatā dixere q̄ īde ab aniene amata ē: ſed obſeq recuſabat q̄rēs dolēſq̄ tñ calāitates ſuas. deſpata. n. ī anienis undas ſe ꝓcipitē đdit: ut poeta hic nr̄ ī libris d amoribꝰ ad corynnā retulit: exeepta tūc ē ab aniene & mr̄imōio iūcta. ergo aniēi & ñ tybridi nupſit. ¶ Forte fuit: Quæ fuerit nūc illa q̄ amorēs iouis retexit: nympha fuit lara uocata. Sed ex loq̄citate appellata fuit lala q̄ cū ſepe repħēderet pr̄: ut liguā cōprimeret nō tñ fecit. ¶ Forte fuit Nais: fluuialis nympha: nā Naiades fluuioꝝ deæ ſūt a ναω qđ ē fluo. ¶ Noīe lara: nā ſic appellata. ¶ Sed antiquū nomē erat illi ſyllara pria bis dicta hoc eſt lala geminabatˀ ab antiq̄s prima ſyllaba. ¶ Poſitū ex ultio: hoc eſt ex garrulitate linguæ. uitium a morbo differt. uitium innatum & perpetuum. Morbus eſt temporaneus.

Tyberinides p̄tronymicum a tyberi. — Nais a ναω. i. fluo. apud phalara — ANT. FAN. — Almo flu. — almo fl. — Lares Genii — Compitalia — PAV. MAR. — Lacꝰ iuturnæ iuxta pallatiū prope templū ueſtæ

Et uitio poſitū ē ſæpe illi dixerat Almo
  Nata tene linguā nec tamē illa tenet:
quæ ſimulac tetigit iuturnæ ſtagna ſororis
  Effuge ait ripas dicta referq̄ iouis: (ris
Illa ēt iunonē adiit miſerataq̄ nuptam
  Naiada iuturna uir tuus inquit amat:
Iuppiter ītumuit q̄q̄ eſt nō uſa modeſte
  Eripit huic linguā mercuriūq̄ uocat:
Duc hāc ad mānes locus illi ſilētibꝰ aptꝰ
  Nympha hæc īfernæ nympa paludis:
Iuſſa iouis fiūt accæpit locꝰ euntes (erit:
  Dicitur illa duci tunc placuiſſe deo:
Vim pat hūc uultu ꝓ uerbis illa precatˀ
  Et fruſtra muto nititur ore loqui:
Fitq̄ grauis: gēinoſq̄ pit q cōpita ſeruāt
  Et uigilant noſtra ſemper in urbe lares

¶ SAepe illi di. al. Hic fluuius eſt urbi ꝓximus ac celeberrimus ubi (ut ait Vibius Seq̄ſter) mr̄ deū. yi. calē. apri. lauabatˀ. ſimiliter & cultros ſamios ferūt in eodem lauari ſolitos: q̄bus furētes galli īter ſe digladiabantur Luc. & lotā puo reuocāti almōe cybellē. Syllius: Quiq̄ hoſtia Thuſci amnis amant tepidoq̄ fouēt almone cybellē. Stati. ſiluis: Quaq̄ italo genitus almone cybelle ponit & idæos iam nō reminiſcitur ānes Cadit āt hic fluuius in tyberim: Oui. infra: Eſt locus ī tiber in q̄ lubricus in fluuii almo Et nomen magno ꝑdit in anne minor. ¶ Iuturnæ ſta. ſo. de iuturna dixius ſupra. Sororem uocat q̄a nympha dicitur. ¶ Miſerataq̄ nu. Miſerata iunone & alias nuptas de q̄bus mariti male merētur cum pellices q̄rūt. ¶ Eripit huic lin. Merito q̄ ñ ītēdēdus ē ī Solē digitꝰ: & q̄uis exigua uirtus ſit rebꝰ ꝑſtare ſilētiū grauis tñ culpa ē q̄ tacēda ſunt eloq. ¶ Locus il. ſilē. ap. Nō ē aptior locus Mutæ īferis ubi ppetuū ē ſilētiū. ¶ Accepit lu. eūt: Bñ luctus ī loco eſſent qui lucis egebat. ¶ Geminoſq̄ pa. q eō. ſer. Et ui. no. ſp in ar. la. Hi ſunt genii ſcdm aliquos q nobis genitis obſeruatores deputētur: q̄bus aſſiſtētibus poſt mortē (ut inq̄t Ser.) aut afferimur ī meliorē uitā: aut cōdēnamur in deteriorē Ser. Tulliꝰ teſte Pli. creditus ē laris familiaris filius. Quā ob cām cōpitalia & ludos laribus prius īſtituiſſe dr̄. Colebatˀ. n. non ſolum priuati ſed publice in cōpitis coroniſq̄ & floribus ornabatˀ. Quare ait Pli. coronas deoꝝ honorē fuiſſe: & lariū publicoꝝ priuaroꝝq̄. Et iuue. Laribuſq̄ paternis thura dabo. atq̄ oēs uiolæ iactabo colores. ii & ꝓ icolumitate ciuitatis excubare credebantur: ut Vrbiſq̄ laborē teſtatos ſudore lares: & ꝓ ſingulis familiis. putabāturq̄ arcere fures: ut Exagitant & lar & turba diana fures: puigilātq̄ lares puigilantq̄ canes. Sane Cōpitalia (teſte Feſto itē Macro. A. Gel. ac Varrone) fuerūt feriæ cōceptiuæ: quaꝝ ludos q ꝓ urbē ī Cōpitis agitabanē Tarq̄niꝰ ſupbus reſtituit Laribꝰ ac Maniæ mr̄i Lariū: qđ ſacrificii gēus iuniꝰ brutꝰ mutauit pulſo Tarq̄nio. Cum eni ꝓceptū eēt ab Appolline ut capitibus pro capitibus ſupplicaretˀ: & aliquādiu obſeruatum ut pro familiaꝝ ſoſpitate pueri Maniæ mactarenē: capitibus alii & pauperis ſupplicari iuſſit: factūq̄ eſt ut effigies Maniæ ſuſpēſæ ꝓ ſingulorum foribus periculum ſi quod immineret familiis expiarent. Sed de laribus alibi.

¶ Et uitio nō erat loquax & garrula λαλέω. n. græce latine loquor ide λάλος loquax. Si hæc uocabatˀ lala: q̄a loquax: & garrula. ¶ Sæpe Almo: q erat eiꝰ pr̄: Almo fluuiꝰ ē paulo extra urbē uia hoſtiēſi. q ex paludibꝰ oritˀ nō lōge a tēplo diui Pauli. ¶ Dixerat illi: filiæ. Nata tene: cōprime. ¶ Liguā nec tñ ipſa tenet: q̄a retinerē nō poterat ¶ Quæ ſimu. poſt q̄. ¶ Tetigit ſta. lacꝰ: ¶ Iuturnæ ſororis: lacꝰ iuturnæ erāt iuxta pallātiū ñ lōge a tēplo ueſtæ Ait effu. ri. q̄a Iuppiter dixerat: ut obſiſterēt ī pria ripa hæc ait. Effuge ripas. q̄ſi ne maneas in ripis: ſed ī undis. ¶ Et refert dicta iouis q̄ dixerat nymphis Iuppitē: ne eā rciperet. ¶ Illa ēt: lara. ¶ Adiit iu. Et mi. nu. q̄ſi dolēs īiuriā nuptis īferri: cū pellices ſuccūbūt. Inq̄t uir tuꝰ. Iuppiter amat Iuturnā Naidā nymphā fluuialē. ¶ Iuppitē ītu: Indignatꝰ Iuppiter ligua q̄ ñ cōtiebat huic abſtulit. ¶ Iuppiter ītumuit q̄ſi īdignatꝰ ē ex uerbis & garrulitate illiꝰ. ¶ Et eripit: abſtulit Liguā huic nymphæ. ¶ Quaꝓ. ¶ Nō ē uſa modeſte: q̄ ñ cōpriebat ſed īmodeſte loq̄batˀ & uocat mercuriū q ē deoꝝ nūtiꝰ de quo di

eēt ſuo loco Duc hāc:hæc fuere iuſſa Iouis ad Mer.Duc hāc nymphā ad mães ad deos īferos. Ille locꝰ īfe roꝝ.¶Eſt aptꝰ ſilētibꝰ:qa ibi ſūt ſilētia:& huic eripuerat liguā ergo mutā ad ſilētia.hæc erit nīpha palu dis īfernæ q̃ erat nympha paludis latine ſit nympha paludis īferne ut īter ſilētes ꝑpetuo ſileat iuſſa iouis

Juſta ſa cra — ducit illa ad iferos p mercuriū ſed itereūdū placuit Mer.cœpit illā ardeꝛ.¶Iuſſa io.q̃ iupiter iuſſerat.ſiūt nā eūt illi.Lucꝰ accepit eūtes lugeꝛ cœpe:& illa qa ad iferos ducebaꝛ.& ille cōmiſeratiōe illiꝰ motꝰ.¶Il la dr̄ refert ſe ad fabulā.¶Placuiſſe tūc:duci,deo Mer.q eam ducebat.Mer.pat ui.illi.ſ.uulteā uiolaꝛ.¶Il la ꝓcaꝛ hūc uultu p uerbis:loco uerboꝝ deerat ei ligua:nō poterat loq:ergo uultu ꝓcaꝛ.Et fruſtra:i caſ ſū.¶Nitiꝛ loq ore mutuo:ore ſine ligua.¶Fitq: gra.ex mercurio fcā ē illa grauida:pepitq: duos filios q appellati ſt̄ lares & ꝓſūt cuſtodie urbis.& ſuāt cōpita Et Plu.oñdit ꝓſides uocari eos:& canē aſſiſtere: Ipos āt canū pellibꝰ ueſtiri rōeſq: affert li.ꝓblēata.An ꝙ ꝓſides ſūt.q ꝓſūt āt domꝰ cuſtodes eē oportet &

Plutarchus in ꝓblemaus de demoniis — aliēis formidoloſos:ſicut cāes uidemꝰ.Mites uero:ac lenes:māſuetūq: dōeſticis:Ad illd ueriꝰ ē: qd a qbuſ dā romāis dr̄ & cryſipus opponaꝛ.Demōia qdā mala circūire:qbꝰ dii q̃ſi carnificibꝰ & ſceleꝝ ultoribꝰ ad uerſus i iuſtos & ipios utunꝛ.Sic lares furiales qdā ſūt:& pœnaꝝ:& exactores uictæ:& opationū ſpecula tores.Iccirco.n.ſit:ut cāinis pellibꝰ iduanꝛ.Quibꝰ & canis iō aſſidet:ꝙ ad iueſtigāda ſcelera:& ulciſcēdo iprobos ſagaces fiunt.¶Fitq:& fit ipſa nympha.Grauis:grauida.¶Et parit geminos lares:hoc ē gemel los.¶Qui ſuant cōpita:uias.¶Et ſemp:ipſi lares:¶Vigilant in noſtra urbe:qa ꝓſunt cuſtodiusurbis.

¶Proxia cognati dixere chariſtia chari
Et uenit ad ſocios turba ꝓpinqua deos:
Scilicet a tumulis & qui periere ꝓpiquis
Protinus ad uiuos ora referre iuuat:
Poſtq: tot amiſſos qcqd de ſāguie reſtat
Aſpiceꝛ:& generis dinumerare gradus
Innocui ueniāt ꝓcul hic ꝓcul ipius eſto
Frater:& in partus mater acerba ſuos:
Cui pr̄ eſt uiuax q matris digerit annos:
Quæ premit in uiſam ſocrus iniq̃ nuꝝ:

ANT. FAN. Chariſtia.xi.ca.mar. — ¶PRoxia cog.di.cha.chari.xi.cal.chariſtia celebrāt di cta a poetis charitos qd grām ſignificat:ꝙ eo die cogna ti ad ſuādū amorē & gratiā i unū conuēirēt:Fiebat.n.ſo lēne cōuiuiū ut ſcribit V.M.idq: chariſtia dicebaꝛ cui ꝑ ter cognatos & affines nemo iterpōebaꝛ:ut ſi q̃ iter ne ceſſarias pſōas q̃rela eē orta apd ſacra mēſæ & iter hila ritatē aioꝝ fautoribꝰ cōcordiæ adhibitis tollereꝛ.Vñ au tor ait īfrā.Cōcordia fertur illo ꝓcipue mitis adeſſe die.

cognati Agnati Affines — ¶Cognatos ſūt q eē dicāt quoꝝ mr̄nū genꝰ idē ē.ali i alr̄.Agnati uero ſūt ex eadē ſtirpe maſculia ꝓducti. Affi nes āt q ñ nobis natura ſed uxoribꝰ nr̄is ꝯiūcti ſt̄.¶Ad ſo.deos:Ad ſacra mēſæ cognatæ ac ꝓpiq: turbæ cōmu nia:ſiue ad deos gñris.¶A.tu.ad ui.A ſacris feralibus a chariſtia:ab hic q̃ triſtitiā afferūt ad iocūda.¶De ſā.De gñre ut A nymphaꝝ ſanguis una.¶Cui pr̄ ē ui.Nō ad ſit ſacro ꝯuiuio ipius filiꝰ q odit pentū uitæ lōgitudinē.ipſe alibi.Filiꝰ ante diem patrios ingrit in annos.

PAV. MAR. — ¶Proxima inter feralia pro mortuis ſacrificia conuium ſit inter cognatos & affines.xi.calen.martias. hoc eſt.xix.die februarii.De quo Vale.ubi de inſtitutis antiquis agit:ita inquit.Conuiuium eſt ſolemne maiores inſtituerunt idq: cariſtia appellauere cui preter cognatos & affines nemo interponebatur ut ſi q inter neceſſarias pſonas q̃rela orta eēt iter ſacra mēſæ:& iter hilaritatē aioꝝ adhibitis ꝯcordiæ fautori bus tollereꝛ.Ad poeta & ob id fieri aſſerere ur̄ ē:ut poſt extīctos multos:ſupueniētiū nūerꝰ ex eadem co gnatiōe quotānis receſereꝛ:ſed his adeſſe debere inocuos nō aūt q fratrē iteremiſſent:aut parricidas aut ipias matres & filios ipios ſeu noucrcā & ſocrū nurui iſenſam:inqt ergo.Cari cognari.cari cōſanguinei q ex eodē ꝓgenitore gēus trahūt.¶Dixere ꝓxima:feſta.ſ.¶Chariſtia:declinaꝛ nūero multitudinis & de ducit ἀπὸ τῆς χάριτος qd eſt gratia q̃ſi gratioſa cōuiuia.¶Et turba ꝓpinq:q̃ſi cœtus ꝓpinquoꝝ hoc

Chariſtia — eſt affiniū.¶Venit ad ſocios deos:q̃ſi ad penates cōiunctoꝝ nā cōueniebāt & cognati & affies:ut Vale. inqt:de cognatis ſupra diximꝰ.Affines ſunt ut Modeſtinus de gradibus inqt uiri & uxoris cognati dicti ab eo ꝙ duæ cognatiōes q̃ diuerſæ inter ſe ſunt:p nuptias copulanꝛ:& altera ad alterius cognationis finem accedit.nā cōiugēdæ affinitatis cā fit ex nuptiis.¶Iuuat.ſ.certe.¶Referre ora:hoc eſt uultꝰ quaſi reſpi cere.¶Protinꝰ.ſubſeq̄ter.¶Ad uiuos:ad eos qui ſupſunt.¶A tumulis:hoc ē a ſepulchris cognatoꝝ. ¶Vel a tumulis hoc ē a feralibus ſacris.nā tunc epulæ feruntꝛ ad ſepulchra.¶Vel a tumulis a tumulatis cognaris:& erit ſpēs Metonymiæ quando ponitur qd tenet pro eo:qd tenetur.¶Et a propinquis q pe riere.i.ab extinctis affinibus.ergo a cognatis & affinibꝰ iā uita functis.¶Et iuuat:delectat.¶Poſt tot amiſſos:poſt tot cognatos uita functos.¶Aſpicere quicqd:reſtat de ſanguie:quicūq: ſuperſunt de eadē cognatione.¶Et dinumerare:quaſi recenſere. ¶Gradus generis:gradus cognationis.ſunt enim alii ſu perioris alii inferioris ordinis dicti: ut Paulus iuriſcōſultus inquit ad ſimilitudinem ſcalarum locorumue procliuium:quos ita ingredimur ut de proximo in proximum. ¶Innocui ueni.Non ueniant ad hæc ſon

Amuliꝰ numitoriū phocū peleꝰ — tes:ſed inſontes:non frater fratri aduerſus:non mater in filios crudelis. ¶Veniant: ad hæc chariſtia. ¶Innocui:q nihil nocueꝛ.¶Eſto pro ſit.¶Procul:lōge.¶Hinc:ab his chariſtiis.¶Frater ipius:malꝰ frater qui in fratrem fuerit iniquus:ut Amulius in Numitorem:Peleus in phocum:quem interemit. ¶Et mater acerba:crudelis.¶In partus ſuos:in filios quos pepit ut fuit Medea.¶Cui pater ē.Nec ueniat ad hoc ſolemne conuiuium qui parentum uitam odio habet.Nec nurui ſocrus aduerſa. ¶Eſto inquit procul hinc cui ille cui.¶Pater eſt uiuax:cui pater nimium uiuere uideꝛ.qui eſt naturæ robuſtæ. nam illum uiua cem dicimus qui & re.& tempore exigente abſumi non poteſt.¶Qui digerit:qui numerat.¶Aut q di gerit.qui diſponit.¶Annos matris.qui ſperat hoc anno uel illo matrem moriturā eſto procul. ¶Socrꝰ quæ premit quæ uexat.¶Nurum iuiſam.hoc iam in ꝓuerbium tranſit.ut ſocrus nurū diligere nō poſſit.

ANT FAN

¶ Tantalidæ fra.abſint:Attre⁹ & thyeſtes nepotes Tãtali ex Pelope.Nota ẽ fabula.Nõ uult adeẽ his ſacris crudeles frẽs.malas nouercas.ſeuas uxorẽs.iniq̃s ſocr⁹.oẽs dẽiq; exptes pietatis & grãæ ĩ aliis qbuſdã ſacris(ut ſcribit Feſtus)clãitare cõſueuerẽt hoſtis uict⁹ mulier uirgo exceſto cũ utriq; extra eẽ:& ſacris ñ iter eẽ oportere. ¶ Iaſõis uxor:Q uæcũq; ſil'is ẽ Medeæ q̃ fuit crudelitat(notiſſiæ. ¶ Et q̃ ruricolis ſemia toſta dedit:Inonẽ dicit.nã cũ Nephele athamãtis uxor(ut ait Ser.)ĩſania ↄcitata ĩ ſiluas abiſſet:Athamas filiis ſuis inonẽ Cadmi filiã ſupinduxit nouercã:q̃ priuignis exitiũ pans ægit cũ matrõis:ut frumẽta ſerẽda corrũperẽt:quo facto maxia fães ſubſecuta eſt. Q uã ob eãm cũ ad cõſulendũ Apollinẽ miſiſſet Athamas:ĩ eũ qui miſſus fuerat doloſe corrupit ægitq; ut referret ab oraculo dictũ Nepheles filios ad famẽ tollendã eſſe ĩmolandos quos ipſa accuſauerat qd frumenta coxiſſent. Q uare Athamas iuidiam plæbis timẽs Phryxũ & Hellẽ publice arbitrio cõmiſit nouercæ:ſed clã illis ſalutare conceſſit remediũ deditq; opã ut Phryxus aureũ arietẽ abduceret cuius ope pueit ad Colchos.Sãe nepheli nebula ẽ Vñ qdã fabulãẽ cũ Phryx⁹ & Helle ĩ eo eẽnt ut mactarẽẽ miſſam a mrẽ nubẽ cũ ariete quo ãbo ſunt ab iminẽti periculo liberati.

Inonis fabula

Tantalidæ fratres abſint & Iaſonis uxor.
Et quæ ruricolis ſemina toſta dedit
Et ſoror.& pgne tereuſq; duab⁹ iniqu⁹
Et quicũq; ſuas per ſcelus auget opes:
Dĩs gñris date thura boni cõcordia ferẽ
Illa præcipue mitis adeſſe die:
Et libate dapes ut grati pignus amoris
Nutriat intinctos miſſa patella cibos
Iãq; ubi ſuadebit placidos nox hũida ſõ
Larga pcaturi ſumite uina mãu: (nos
Et bene uos patriæ bñ cũ pr̃ optie cæſar
Dicite ſuffuſo per ſacra uerba mero:

Nephele phrixi & helles

¶ Diis gñris:Nouimus(autore Mac.)fuiſſe ferias pprias:q̃s q̃ familia ex uſu domeſticæ celebritatis obſeruabat.Deos ergo gñris uocat quos priuatim colendos ſibi familiæ delegiſſent. ¶ Libate dapes:Ex eodẽ uaſe ut q̃buſdã placet:ut indiciũ & omẽ ſit amoris atq; concordiæ. ¶ Nutriat inunctos miſſa patella cibos:V na atq; eadem patella ſingl'is oblata cibos ſuppeditet delibãdos Eſt autẽ patella(ut autor eſt Feſtus)uas picatũ puũ atq; aptum ſacrificiis faciẽdis.Inde uti arbitramur libatis dapib⁹ ſuaui cõdimẽto pfuſis miſtri diſcũbẽtib⁹ reliq̃ ſuggerebãt. ¶ Bñ tu.Deeſt uerbũ hẽas.Suadet autor ut ſinguli ñ ſolũ cognatis ac ppiqs ſ; auguſto bõa ominẽtẽ.

patella

PAV. MAR.

¶ Tantalidæ:nũc p exẽpla declarat:q̃ hoc ĩ cõuiuiũ admittẽdi nõ ſint. ¶ Abſint:ſint pcul. Fratres tãtalidæ:frẽs tãtalidis ſiles:ut atre⁹:& thieſtes fuere tãtali nepotes Pelopis filii thieſtes ex atrei ↄiuge filios genuit Atre⁹ illos pr̃i epulãdos dedit:ut ĩ Thieſtis tragœdia Seneca refert. ¶ Et abſit uxor Iaſonis:ſil'is uxori Iaſonis hoc ẽ Medea de q̃ ſupius dixius:q̃ patrẽ pdidit:fratrẽ lacerauit filios ex iaſõe necauit creuſã:ob q̃ repudiata fuerat aduſſit:& abſit. ¶ Q uæ dedit ſemia toſta:ſicca ſeu ↄcocta. ¶ Ruricol(q̃ſi abſit ili filiis Ino Phryxi & helles nouerca:Athamãtis uxor agricolis aduſta ſemina dabat: q̃ cũ minie naſcerenẽ ſequuta ẽ ãnonæ caritas:ex quo cõſulti ſacerdotes ab Inõe corrupti fuere:dixerẽt ñ poſſe h̄ expiari: niſi Phryx⁹ & helle mactarẽẽ:quo decreto:cũ ad arã ſtarent a Nephile mrẽ imiſſa nube cum aurei uelleris ariete rapti ſuati ſẽ:qd lati⁹ ĩ fine tertii libri ṙferẽ:ergo abſit nouerca illi ſimilis. ¶ Et ſoror:Therei Prognes & philomene fabula lati⁹ ĩ metamor.li.vi.referẽ:there⁹ thracũ rex Martis:ut Callimac⁹ iqt ex biſtonide nympha fili⁹.hic pgnẽ Pãdiõis Athẽaꝝ regis filiã uxorẽ duxit:q̃ illi Itym pepit:rogat⁹ a Progne:ut philomenã ſororẽ adeduceret:Athẽas petiit.exoratoq; Pãdiõe Philomenã duxit:ſed iter nauigãdũ ei⁹ amore capt⁹ puellã uiolauit:q̃retiq; facin⁹ linguã abſcidit & cuſtodia adhibita ĩ ſiluis dereliqt:rediẽſq; ad pgnẽ extinctã

ellã uiolauit:q̃ret q; facin⁹ linguã abſcidit & cuſtodia adhibita ĩ ſiluis dereliqt:rediẽſq; ad pgnẽ extinctam

Philõenã aiebat.At illa depicto ĩ tela therei ſcelere:ſorori rẽ apit:q̃ orgia ſimulãs ĩ ſiluas uenit:Philomelãq; frõdib⁹ tectã ĩ regiã aduxit:Itĩ filiũ iteremit pr̃iq; epulãdũ appoſuit:quo cognito cũ utrãq; iterẽptur⁹ eẽt there⁹:Progne ĩ hirũdinẽ.Philomenã ĩ ſui nois auẽ:Itys ĩ faſianũ:there⁹ ĩ upupã ↄuerſi ſẽ:uñ ut ap Ply.ẽ Bizicis tecta ĩ thracia hirũdies ob ſcelera therei ñ ſubirẽ.Abſint ergo ab his ſacris ſiles mulierib⁹ his & thereo. ¶ Abſit & pgne & ſoror:hoc ẽ Philomẽa:q̃a ambæ ĩ necẽ Itys cõſpirauere. ¶ Et there⁹ iniqu⁹ duab⁹:pgnæ & philomẽæ pgne nã ↄiugalia iura fregit:Philo.q; eã uiolauit. ¶ Et abſit q̃cũq; auget ſuas opes p ſcel⁹:q̃cũq; p ſcelera:aut tyrãidẽ:aut alteri⁹ bõa occupat:ſeu depopulat: ¶ Sacrificãdũ ẽ a bõis:& nõ a malis.illis.n.chariſthiis adeſt iter cognatos ↄcordia. ¶ Date bõi:uos bõi & ñ mali. ¶ Thura:q̃ſi ſacrificate. ¶ Diis gñis:diis euſdẽ cognatiõis:diis dõeſticis:diis eiuſdẽ gñis. ¶ Cõcordia:dea de q̃ ſupiore libro dixius. ¶ Ferẽ dr̃. ¶ Adeẽ mitis:bẽigna. ¶ Præcipue illa die:ĩ q̃ ſẽ chariſtia hoc ẽ q̃ autorẽ uale.diximus.ut ſiq̃ iter cognatos q̃rela orta eẽt adhibitis ↄcordiæ fautorib⁹ tollereẽ. ¶ Libate:deguſtate. ¶ Dapes q̃ſi una cõedite. ¶ Libate dapes pign⁹ grati amoris:nã cũ ĩ ſimul ediẽ aut bibiẽ oĩs inimicitia oĩs q̃rela remittiẽ.iõ dãdes amoris ſẽ pignora:& ĩ iure ciuili ẽ agere nẽinẽ poſſe ĩiuriaꝝ:q̃ cũ eo q̃ ĩiuriã itulit cõederit:ſeu biberit ſeu leſerit. ¶ Patella miſſa:q̃ſi poſita ſup mẽſa. ¶ Nutriat:bñ afficit.Cibos itĩctos:ſagiatos q̃ſi ĩtingant cibi p oẽs ĩ ipa patella aut itelligas. ¶ Patella nutriat.cõditos ſuggerat. ¶ Cibos itinctos.ſapore aliquo reſpſos nã q gr̃.βαμμα uocãt nr̃i dicũt intinctũ h̄ ẽ ſaporẽ ide Ply.itinctũ ex myrto laudat. ¶ Iãq; ubi.bibẽdũ ẽ ſẽ tũc pfuſius cũ reddẽda corpa ſõno ſẽ. ¶ Iãq; ubi poſtq̃. ¶ Nox hũida ſuadebit placidos ſõnos.placidã qẽtẽ. ¶ Sũpte.accipite. ¶ Mãu ſumite uos. ¶ Precaturi ſẽ.ſ.q pcaturi ſũt ſequẽti uerſo explicat. ¶ Vina larga.q̃ſi largiorẽ poculo ut pfuſi⁹ bibaẽ. ¶ Et bñ uos.Hæc ſẽ q̃ iter bibẽdũ pcari iubet. ¶ Dicite mero ſuffuſo.mero dixit ut ſit ĩmiſtũ ſine aq̃.Suffuſo ſparſo. ¶ Per ſacra uerba.p ora.uñ ſacra uerba egrediunẽ. ¶ Sacra q̃a pcatoria. ¶ Dicite bñ uos:qui adeſtis.ſ.bene uiuatis & ualeatis. ¶ Et bene ut.ſ.uiuas & ualeas. ¶ Tu cæſar.auguſte. ¶ Optime pr̃ patriæ.hoc eñi cognomie appellatus fuit.ut diximus morem hunc bibendi ſeruant pleriq; barbarorum nationes & e noſtris plures.

Ino dedit ſemina toſta ioui

Cõcordia dea

ē artificioſa cōcluſio ab æqtate:nā equū ē ꝑuari:& rata eē uerba regia:q̄ iuiolabilia ſunt:ſint ergo firma ea q̄ dixiſti.Iuppiter.Vbi Mars dicēdi finē fecit:nutu Iuppiter oñdit ſe ratū hr̃e ꝙ ꝓmiſerat:& eo nutu Iouis oē cœlū cōcuſſū ē.ita ut Atlas uiſus ſit cœli firmamētū cōmouere.Iuppiter ānuerat quaſi affirmauerat Martis dicta ℂ Vterq; polus arctic⁹:& ātarcticus.i.ſeptētriōalis & meridiōalis:nā poli hoc ē cœli cardies duo ſūt:Borealis & Auſtralis:ſed īterdū polus ꝓ ipſo cœlo pōiẽ:qa cœli ps.ℂ Et treme.cōtremuit. Nutu:ipſius.ſ.Iouis:ac ſi diceř uelit oē cœlū ɔtrēuiſſe ſimile ē illd Virgilianū ānuit:& totū nutu tremefecit olympū ℂ Et Atlas mo.ꝓ cōmouit.Cœli pōdera:nā Atlas fingiẽ cœlū humeris ſuſtineř:de quo iferius dicemus.

Boreaɫis & auſtralis regio

ANT. FAN.

Romulus i cœlum rapitur.

Eſt locus antiqui capreæ dixere paludē

Forte tuis illic o romule iura dabas:

Sol fugit & rēouet ſubeūtia nubila cælū:

Et grauis effuſis decidit himber aquis:

Hic tōat hic miſſis abrūpit ignib⁹ æther

Fit fuga rex patriis aſtra petebat equis:

Luctus erat falſæq; patres i crimia cædes

Hæſiſſetq; animis forſitan illa fides:

Sed proculeIōga ueniebat iulius alba:

Lunaq; fulgebat nec facis uſus erat:

Cum ſubito motu ſepes tremueř ſiniſtræ

ℂ ESt locus antiq capreæ dixere paludem: Romulus autoř Liuio cū ad recēſedū exercitū cōcionem i cāpo ad capreæ paludem hr̃et ſubito coorta tempeſtas cum magno fragore tonitribuſq; tā dēſo eum cooperuit nimbo ut cōſpectum eius concioni abſtulerit q ut ferẽ nuſq̄ cōparuit. Vñ inter p̃res & populū orta ſeditione Iulius proculus uir nobilis uiſum a ſe in Quirinali colle romulum affirmauit auguſtiore forma cum ad deos abiret:cuius autoritati creditum ē:itaq; ædes i colle Quirinali Romulo eſt cōſtituta ipſeq; ꝓ deo cultus & Quirinus appellatus eſt. Alii cēſent fabuloſa eſſe q̄ dixim⁹ & Romulum i curia ſiue i Vulcani templo a Senatoribus laceratum cū tyrānidē exerceret diuiſumq; in fruſtra ne cadauer uſq̄ appareret. Alii aliter.Lege Dionyſium & Plutarchū.Diē quo is humanis rebus exceſſit uulgi fugam ac Nonas Caprotinas appellāt ꝙ deſcendentes ex urbe ad capræ paludē ſacrificia pagāt.Varroni placet Caprotinas nonas dici ꝙ iunoni Caꝓtinæ mlieřs ſacrificarēt & ſub caprifico facerēt & e caprifico uirgā adhiberēt.Idē ēt ſcribit Popli fugiā diē dici ꝙ eo repēte tumultu popul⁹ fugerit.Mlta de his Plu:i Romulo & Camillo.Sane palus capreæ nō fuit in capreis iſula celeberrima.ſed apud urbē:q̄ qdē capræ paludē dic unt.ℂ Fit fuga:Cōſternatis oium aīs ppl's eſt uerſus i fugā.Vñ ea dies cōſternatiōis multitudis nomē hūit: & popli fugia dicta ē teſte Varrone qd repēte tumultu fugerit populus.Falſæq; p̃res in crimine cædis: Ad Senatoꝝ excuſationē dcm̄ ē:& ne ignorař uideaẽ hyſtoriā ac rei ueritatē.ℂ Vēiebat Iu.al.Hic ē Iulius ꝓculus uir ꝓb⁹ & Rōulo affinitate cōiūctus:q a Sēatoribus ſubornat⁹ ē ut mētireẽ nūciareturq; populo uidiſſe ſe Romulū hūano hitu auguſtiorē.Lege Liuiū & Plu.ne ſim ꝓlixus in re notiſſima.Sane ꝓculū:inter cognoia cū dicunt (ut Feſto placet) qui natus eſt p̃re pegrināte ꝓcul a p̃ria: uel a p̃re ꝓcul ꝓgreſſo & attenuato ideſt admodum ſene.ℂ Eſt loc⁹:adhæret uulgari opiniōi:locū ipm refert:ex quo cū cōcionē hr̃et Rōul⁹ raptus ē. ℂ Eſt loc⁹: deeſt quē.ℂ Antiq dixere pa.ca.capreā paludē:nec itelligas d capreæ iſula.ſ; de caprea palude:q̄ erat paulo extra urbē mare uerſus.Vñ Plu.ad capreā paludē mare uerſus diſcurreř. Forte o Romule ad Romulū ipſū ſermonē ɔuertit.ℂ Dabas illic iura tuis ciuib⁹.ſ.nā ea die illic apd ſuos cōcionabaẽ & ut dicūt recēſebat exercitū.ℂ Sol fugit:qa eclypſis fieri uiſa ē:ut Plu.iqt:cū ſol uelut intēpeſta nocte defeciſſet.Et nubila:ſubeūtia ueniētia ſub ipm cœlū.Remouēt ab oculis hoium cœlū.ℂ Et grauis hymber:nymb⁹.ℂ Decidit:ex ipis nubib⁹.ℂ Effuſis aqs:nā ut dixim⁹ ſubito coorta tēpeſtas dēſo regē opuit nymbo. ℂ Hic:ex hac cœli pte.ℂ Tonat.& Liui.cū magno fragore:tonitribuſq; & Plu.ut dixim⁹ ubi repēta exorte tēpeſtas cū tonitrib⁹:ac igēti uētoꝝ fragoř.ℂ Hic æther aer:uel cœlū ip;.ℂ Abrūpiẽ:abrūpi & ſcidi uř.ℂ Miſſis ꝓ emiſſis.ℂ Ignib⁹ ſulmi.& coruſca.nā tūc apiri ex ipo fragoř cœlū uideẽ.ℂ Fit ſua:a multitudie.ſ.qa oēs effugeř uñ dies illa turbæ fuga appellata ē:ut dixim⁹ ex Diony.& ppea dicūt eā diē cōſternatiōis multitudis cognomē hūiſſe:& uſq; ad hæc tpa turbæ fuga dř.& Plu.diē ēt inqt:q̄ ipſe e media euāuit cōcione: turba fugā uocāt:& nonas caprotinas eo qa ſacra ad capreā paludē deferebāt & reliq.ℂ Rex:Romul⁹.ſ.ℂ Petebat aſtra:q̄ſi cœlū aſcēdebat.Eqs p̃riis:eqs Martis.Curru.n.ſuo Mars illū i cœlū referebat.Luct⁹: fiebat ppl's Romuli mortē & pricidii ſenat⁹ accuſabaẽ:creditūq; eſſet a p̃ribus iterfectum fuiſſe:niſi aduenīēs ex alba Iulius ꝓculus iuraſſet uidiſſe romulū hūana forma auguſtiorē:& alia q̄ mox dicem⁹.ℂ Luct⁹ erat.populo.ſ.nā amiſſū regē lugebāt & erāt.ℂ P̃res.ſenat⁹.ℂ In cri.ſalſæ cedis:q̄ſi arguebaẽ hui⁹cedis. ℂ Falſæ:qa nō ueræ:& hoc ut excuſaret ſenatū:cū reuera i ſenatu diſcerpt⁹ fuerit. ℂ Illa fides:illa credulitas ꝙ ſenat⁹ illū laceraſſet.Forſitā hæſiſſet:ipſiſſet ſe. ℂ Ais po.ſ.ℂ Sed ꝓcul:dū lugeret ppl's & ſenatus cedis accuſareẽ Iulius ꝓculus:ut Plu.iqt ex alba oriūdus.Vir iter p̃res & gñe & nobilitate primarius tū ēt cū Romu.fide bēiuolētia & affinitate ɔiūct⁹ turbatā Regis dſiderio mltitudinē ituens:i cōcionē uenit:adhibitoq; ad id iureiurādo romu:iqt hodierna p̃ria luce:cū i foꝝ uēitē obuiā ſe mihi tulit.forma longe auguſtior hūana ardētib⁹ armis ſept⁹:cui⁹ fulgore cū horruiſſē p̃rio.Quid inq̄ rex hāc tuā iſelicē ciuitatē:ac miſos ciues i tā grauiſſīo tui deſiderio luctu & merore religſti:ille ɔtra Sic diis placitū ē Procule.cū tot ānos iter mortales extiteri i āpliſſima ciuitate cōſtituta.Inter deoꝝ ſim cœtū imortaliū.Sed lætař atq; annūtia ro.ut iuſtitiā & militiā colāt.cū nullæ futuræ ſint tātæ opes:q̄ nr̃is armis reſiſteř poſſit.Ego uero meā ſp ꝓpitio numie ꝓgeniē ſoſpitabo.Mira huic uiro tradita fides:ob affinitatē cū Rege:& ob ꝓbitatē & adhibitū iuſiurādū.Tū plebs depoſita oi ſuſpitiōe:& ɔtūelia Romu.Quirinū appellātes:ut deū coleř cœpūt & reliq:eadē ſcř řſert Li.Sed qa Plu.poſterior fuit ea potuit & a Li.& a poe.nr̃o accepiſſe.Ar

Nonæ caprotinæ

Capreæ palus

Populifugia Iuli.procu.

PAV. MAR.

Turbæ fuga dř

Tullius ꝓculus de romulo

Lactātiꝰ prio lib.diuiaꝝ iſtitutionū:Romulū iqt deſiderio ſuis fuiſſe declarat Enniꝰ:apd quē populꝰ amiſ
ſum regē dolēs hæc loqt.O Romule Romule dic:Qualē re pr̄iæ cuſtodē dii gēuerunt. Tu ꝑdux ſti nos
itra lumis oras.O pr̄:o gcitor pr̄iæ.O ſanguine diis oriūdū.Ob hoc dſideriū faciliꝰ creditū ē Iulio ꝓculo Proculi
mētiēti:q ſubornatꝰ a pr̄ibꝰ ē:ut nūciaret plebi ſuæ uidiſſe ſe Regē hūano hitu auguſtiorē:cūq; mādaſſe li cogno
ad populū ut ſibi delubrū fierī ſe deū eē:& Quirinū uocari.Quo facto iſpe populo pſuaſit:Rōulū ad deos men
abiiſſe & ſenatum ſuſpitione cædis regiæ liberauit.Sed Iuliꝰ ucīebaṭ ꝓcul:qſi longe.ſed p hāc dictionē ꝓ
cul alluſit poeta ad cognomē huiꝰ.qa Proculꝰ dicebaṫ.Proculi uero cognomie:hi uocanṫ:ut Pōpe.ingt ur
peregriuāte ꝓcul a pr̄ia pr̄e nati ſūt.Lunaq; fulgebat ergo nox erat.& Liuiꝰ & Plu.hodierna pria luce di-
cūt.Tu uero hoc referas ad romanū dīē:q ex media nocte imediā noctē terminabaṫ.Ergo hodierna pri-
ma luce:pria pte diei:& ſic ēt nox eē poterat. ℭ Nec erat uſus facis:qa luna lumē dabat:nō ergo opꝰ erat
face.ℭ Cū qn̄.Subito motu:qſi repentina excuſſione.ℭ Siniſtræ ſepes:q̄ a ſiniſtra uiam ſepiebāt.ℭ Tre
muere:uiſæ ſunt tremere & hoc numine adueniente.ℭ Ille proculus rettulit gradum:quaſi retroceſſit.

Rettulit ille gradus horruerātq; cōæ:
Pulcher & hūano maior trabeaq; decorꝰ
Romulus in media uiſus adeſſe uia:
Et dixiſſe ſimul prohibe lugere qrites:
Ne uiolēt lachrymis numina nr̄a ſuis:
Thura ferāt placētq; nouū pia turba qri-
Et patrias artes militiāq; colant: (nū:
Iuſſit & in tenues oculis euanuit auras
Cōuocat hic pplīn iuſſaq; uerba refert:
Tēpla deo faciūt collis quoq; dictꝰ ab il-
Et referūt certi ſacra paterna dies (lo ē
Lux quoq; cur eadē ſtultoꝝ feſta uocēt

ℭ Horruerātq; comæ:Quod eſt naturale ſubito timore
ꝑculſis.Vir.Obſtupui ſteteruntq; comæ. ℭ Et pa.ar.mili ANT.
tiāq; colāt.Liuius Nuncia Romanis cœleſtes ita uelle ut FAN.
mea roma caput terrarum orbis ſit:ꝑinde rem militarem
colāt ſciātq;:& ita poſteris tradant nullas opes humanas
armis Romāis reſiſterē poſſe.Eſt aūt ars Romanoꝝ rege-
re īperio populos teſte Virg.Stati dies:Quia feſtū Qui Stati di
rini ſtatū eſt ac certo & fixo die ſolitum celebrari.ℭ Lux. es
quoq; cur eadem ſtultoꝝ feſta uocēt accipe:Quirinalia Stulto-
ſtultoꝝ feriæ dicebantur autore Feſto qđ eo die ſacrifica rū feſtū
bāt hi q ſolēni die aut nō poterant rem diuinā facere aut unde di
ignorauerāt:q̄s ferias Varro eoꝝ inquit hoīum eē q for ctum ē.
nacalibus nō fuerūt feriati q̄ ſacra ſtatiua nō erant ſed in Forna-
dicebanṫ.Vn̄ autor ait infra:Curio legytimis tūc fornaca calia
lia uerbis maximis idicit nec ſtata ſacra facit.Plu.Quiri Piſtores
nalia inquit his aſſignari q cuius eſſent tribus ignorarēt:
aut his q nō ut alii tributini fornacalibus rem diuinā fece
rant ꝙ aut īpediti fuiſſent.aut aliquo peregre ꝓfecti:aut
deniq; diem ignoſſarent quibus recuperandi eius Feſtum

Quirinalibus ptās dabaṫ.Sane fornacalia Numa Pōpi.inſtituit Caluæ:teſte Ply.erantq; farris torrēdi fe Far pro
riæ qđ & Feſtus ſcri.dicēs fornacalia ſacra eē cū far in fornaculis torrebāt q̄ ſerūt ad fornacē q̄ ī piſtrinis mendū
erat fieri cōſueta:religioſaq; ēt agroꝝ terminis.Inſtitutū eſt aūt a Numa ut far torrerēt qm̄ toſtū cibo ſa eſſe hye
lubrius eēt ut diximus ſupra.Quare ait Varro meſſū far ꝓmendū hyeme in piſtino ad torrendum qđ ad me i pi-
cibariū expeditū uelimus:Sciendū ꝙ apud maiores nr̄os qa molaꝝ uſus nō erat.ut inqt Seruiꝰ frumenta ſtrino.
torrebāt & ea in pilas miſſa pinſebāt:un̄ pinſores dicti ſunt:q nūc piſtores uocanṫ.Hinc donatus triticū
inqt torrebāt prius ut tundi poſſet.Virg.Frugeſq; receptas & torrere parāt flāmis & frangere ſaxo:Legi
mus apud Herodotū ſeythas aratores non ad panem conficiendū ſerere triticum ſed ad illud torrendum.
ℭ Et comæ horruerāt:& hoc pp metū qſi riguerant:nā naturale eſt:ut timore deficiēte ſanguine a ptibus
exterioribꝰ cōtrahiṫ cutis:& ex ipſa cōtractiōe pili rigeſcūt de hoc diſſeruimꝰ ſupiore libro ī eo uerſu Ob PAV.
ſtupui ſenſiq; metu riguiſſe capillos. ℭ Pulcher & qlis ꝓculo Romulꝰ apparuerit.ℭ Pulcher & ma.hu.ut MAR.
Plutar.inqt forma auguſtior humana.ℭ Et deco.tra.de trabeix ſupiore libro ī pricipio diximꝰ:ut Diony
ſio aſſerit:Trabeæ ueſtes togatæ dñr purpura circūductæ ſub tegmīe pūiceo:q̄s aureæ fibulæ ānectebāt.
Romulus primū ī urbe uſus ē trabea & trabeis inqt Ply.uſos accipio reges ergo Decorꝰ:ornatus trabea.
ℭ Viſus ē adeſſe ro.in me.uia.q a medio ī itinerē appuit iſpi Proculo.ℭ Et di.& ē uiſus ſil'. Dixiſſe ꝓhi.tu
Iuli ꝓeule.ℭ Lugere qri.lugere romanū pplīn.ℭ Nec iſpi:ſcilicet qrites.ℭ Violēt: qſi offēdāt. Nr̄a nūi
na:qa iā relatꝰſū ī deos.ℭ Suis la.qſi dicat ne uideāṫ lachrymādo gl'iæ īuiderē.ℭ Thura fe.qſi offerāt mi
hi thura:ſacrificēt mihi.ℭ Pia tur.qſi r̄ligioſa ml'titudo.ℭ Placēt no.Qui ſacrificēt mihi nouo iā deo & Quiri-
Quirinū deū appellēt.ℭ Et co.pa.artes:artes pr̄iæ:artes ro.ſt q̄ ab āchiſa Aeneæ dicūṫ. Tu regerē īpio num di
pplōs romanæ memēto:hæ tibi erūt artes:paciſq; imponere morē.Parcere ſubiectis & debellare ſupbos. ctum a
Artes ergo pr̄iæ:prudētia:iuſtitia:clemētia æqtas magnanimitas & ſilia.ℭ Et co.militiā:ꝓſtantiā rei mi ꝓculo
litaris:aut militiā ipſā exerceāt ubi hæc locutꝰ ē.Euanuit ab oculis Proculi ille pplō cōuocato ī cōcionem:
rettulit rōuli uerba.ℭ Iuſſit:rōulꝰ.ℭ Et eua.ocu.ut umbra erat ianis ſuſtulit ſe ab oculis ꝓculi.ℭ In auras
tenues:& recte:nā ſpūs ī ſpiritū:hoc eſt ī aere.ℭ Hic:ꝓcu.ſ.Cōuocat po.ī cōcione.ſ.Et re.uer.iuſſa:q̄ ro
mulꝰiuſſerat Verbis ꝓculi plebs mota ē.Quirio tēplū dedicauerē ī eo colle:q ad hoc ut ēt Plu.refert.Qui
rialis dictꝰ ē licet ſint q dicāt a curibꝰ ſabioꝝ:ꝙ ibi caſtra admouerit qrinalē appellatū.ℭ Faciūt:ergo ro
māī.ℭ Tēpla do.Quirio.ſ.ℭ Colli quoq; col.ēt.ℭ Eſt di.ab illo:ſeu Quirio:ſeu qrini tēplo.Et certi:q̄
ſi ſtati & cōſtituti.ℭ Dies re.ſa.pr̄na:ſacra myſteria rōuli parētis romāoꝝ.ℭ Lux quoq;:eadē die q̄ qrini
feſtū ē:ſeu qrinalia celebranṫ feriæ ſt ſtultoꝝ:q̄s ita diffiniuit Pō.Stultoꝝ feriæ appellabāṫ. Quirinalia Quiri-
ꝙ eo die ſacrificāt hi.q ſolēni die:aut nō potuerē rē diuiā facerē.aut ignorauerē : in q̄ qdē ſnīa & ipſe poe nalia
ta eſt:in hac eadē die fornacalia celebrabantur. de quibus mox diſſeremus:quæ quia non erant ſtata:hoc

eſt certa ſeu fixa:ſed a ſacerdote indicebant̃ i ſcriptis in tabella foro appoſita,nbib⁹ curiarũ: ut i ſuã curiã
qſq; cõueniret:q ſuã curiã ignorabãt tardius q̃ cæteri ſacrificabãt & ob id ſtultorũ feriæ tã q̃ ignorantium
uocatæ ſunt Poeta id ad uetuſtatẽ refert.nũc expoſiturus ſtultorũ ferias ita inqt.¶Accipe audias:aut per
cipias.¶Cur quoq;:cur ẽt.¶Eadẽ lux:eadẽ dies in q̃ ſũt qrialia.¶Vocent̃ feſta ſtul.qa ſtultorũ feſta ſt.

Accipe parua qdẽ cã ſed apta ſubeſt:
Nõ habuit doctos tellus antiq̃ colonos:
Laſſabant agiles aſpera bella uiros:
Plus erat i gladio q̃ curuo laudis aratro:
Neglectus domio pauca ferebat ager:
Farra tñ ueteres iaciebãt farra metebãt:
Primitias cereri farra reſecta dabant:
Vſibus admoniti flãmis torrenda dedert̃
Multaq; peccato damna tulere ſuo.
Nã mõ uerrebãt nigras ꝑ farre fauillas:
Nunc ipſas ignes corripuere caſas.
Facta dea eſt fornax læti fornace coloni
Orant ut fruges temperet illa ſuas.
Curio legittimis nunc fornacalia uerbis
Maximus indicit nec ſtata ſacra facit.

ANT. ¶Parua quidem cã:non multi momenti ac ridicula & a
FAN. ſtultitia nata.¶Neglectus ager:nõ recte cultus cum igno
rarẽt rõnẽ agri colẽdi:ideoq; ꝓuẽtus erãt tenues. ¶Far-
ra tñ &c.Maiores q̃uis imperiti agriculturæ farra tñ ſere-
Farina bant a qbus farinã dictam uolunt q̃uis & ex aliis frumenti
a farr̃ di ſpẽbus fieri ſoleat:quod far apud ueteres in uſu fuerit Eſt
cta aũt iacere hic ſerere Sane a ſerẽdo Seiam deã ut Segeſtam
Seia dea a ſegetibus appellatam ueteres maxime norũt autore Ply.
egeſta tertiãq; hoc eſt fortunam caluam ut nõnullis placet:quam
dea religio fuit nominare ſub tecto.Primitias cereri farra reſe
Cereris cta dabant.Non licebat deguſtare nouas fruges aut uina
inuenta ut ſeri.Ply.anteq̃ ſacerdotes primitias libaſſent ¶Vſibus
Fornax admoniti flammis torrẽda dederunt: Intelligentes far to-
dea ſtum & cibo ſalubrius eſſe & facilius tundi cœperunt far-
curio ra torrere:ſed nulla torrẽdi adhibita rõne:nam q̃ in forna
maxim⁹ ce torrenda erant igne exempto ſtulti hoĩes flãmis torren
Curia da cõmiſerunt:q̃ interdũ oẽm farris ſubſtantiam abſume-
Tribus, bant ita ut cinerem ꝑ farre colligerẽt & qd peius eſt aliqñ
Curiales ipſas quoq; caſulas adurebãt.Sciendũ Cererẽ deam ruſti-
flamies corũ:ut inqt Seruius inueniſſe quidem.frumenta eademq;
Curiões molere & conficere teſte Plyn.in attica Italia & Sicilia ob
Curio- idq; deam iudicatã.Vt aũt frumenta torrerentur nuſq̃ le-
niũ æs ctum eſt Cererẽ docuiſſe.Huic maiores ſacrificabant pri-
Curiæ mitiũ deſpicis q̃s primũ meſſuiſſent qd a ꝑmetendo dictũ uidet̃: ſicut Libero muſtũ qd ſacrima appella-
Centũ- bãt.¶Peccato ſuo:Stultitia:ignorãtia.niſi peccatũ uoces impietatẽ qd inutiliter abſumerẽt Cereris mu
uiralia nus.Vel qd nulli deo rẽ diuinã facerẽt farra toſturi.¶Facta dea eſt fornax.excogitatũ atq; inuentũ ẽ no
iudicia uũ numẽ deæ Fornacis:quã orabant ut eã torrendo farri tẽperiem adhiberet ut ſiccaret̃ nõ ureret̃:ſed cal-
decuriæ uæ fornacalia inſtituta ſũt niſi Locus Ply.deprauatus ẽ.¶Curio legy.nũc for.uer.maxim⁹ indicit: Curio
decurio maxim⁹ is dicebat̃ cuius autoritate curiæ oẽſq; curiões regebant̃.Nouimus.n.Romulũ diſtribuiſſe popu-
nes lũ ro.in triginta curias q̃s nõnulli ẽt tribus uocãt qbus poſtea qnq; additæ ſunt ita ut in ſua qſq; curia ſa
cra publica faceret ac ferias obſuaret:quæ ſacerdotes Curiales flamines dicebant̃ autore Feſto: item Curio
nes teſte Dionyſio uñ curioniũ æs appellatũ eſt qd daret̃ curioni ob ſacerdotiũ curionat⁹.Hic Varro Cu
ria inqt eſt ubi Senatus rẽp.curat.Illa ẽt curia dr̃ ubi cura ſacrorũ publica:ab his curiões. Itẽ Curiões dicti
a curiis q̃,fiũt ut in his ſacra fiãt.Ipſe aũt curiæ ut qdã dicũt ſingulæ a Sabinis mulieribus nomẽ traxerunt
die noni qd Plutar.nõ placet cũ cõſtet earũ multis a qbuſdã locis datũ ẽẽ uocabulũ:ex qbus ſingulis cũ.xxxv.cẽnt
terni ad iudicandũ electi ſunt q centũuiri ſunt appellati licet quinq; ſupra centũ eſſent unde centũuiri alia
iudicia dicta ſunt.Sciendum curias in decurias fuiſſe diſtinctas quarũ Præfecti Decuriones uocabant̃. In-
dicebãtur autem fornacalia cum ſtata non eſſent a Curione maximo uerbis quibuſdam legitimis more ma
iorum:qualia ea ſunt apud Macrobiũ.Die noni poſt calendas ianuarias quiritibus compitalia erunt.
¶Parua qdẽ cã ſubeſt ꝑ rerũ aliarũ magnitudine:qb⁹ magna ſubeſt cã:parua cã dixit i his:cũ pua & leuis
PAV. ſit cur ita dicãt̃.¶Parua ſed tñ apta cõueñiẽs & digna ẽ q̃ referat̃.Plu.lxxxix.pblẽate cũ agat q̃ rõne qria
MAR. lia ſtultorũ feriæ noĩent̃.Inqt an q; nũc diẽ ut Iuba dic:his aſſignauert̃:qcui⁹ ẽẽnt trib⁹ ignorarẽt.An,bis
qis q ut nõ alii tributini fornacalib⁹ rẽ diuinã fecert̃:q; aut ĩpediti fuiſſent:aut aliquo pegre ꝓfecti aut de
niq; diẽ ignoraſſẽt:hoc tpe recupandi illi⁹ feſti ptãs data eẽt.Nõ ha.ut prĩas horũ feſtorũ cãs explicet: ad
ãtiqtatẽ ſe refert:in q̃ agri colẽdi doctria rara:aut nulla fuit:ſed rei militaris maior erat diſciplina:q̃ rei ru
ſticæ.¶Tellus ãtiq̃:qſi tellus ãtiquorũ hoĩum:aut tellus apd̃ ueter̃s.¶Nõ ha.do.colo ñ hũit doctos agri
colas:nec rei ruſticæ pitos.¶Aſpa bel.laſſa.defatigabãt.¶Viros agi.uiros idõeos:& q ad oĩa agi poſſet
¶Pl⁹ erat:magis res militaris q̃ res ruſtica laudabat̃.& ſic negligẽtia mĩor ex agro fruct⁹ pcipiebat̃. Pl⁹
erat laudis i gla.hoc ẽ armis.¶Quã i cur.ara.i fle.ara. Ager negle.ñ bñ cultus:cui nulla cura adhibebat̃.
¶Pauca ſe exiguũ fructũ r̃ddebat ¶Ager ab agẽdo dr̃:qd i eo qd agit̃:l' qd græ.αγρος dr̃ iñ αγροτης
αγριος ruſtic⁹ & αγρικος agricola αγριος agreſtis.¶Farrata ut alias dixim⁹ autor̃ Diõyſio:ſicut græci hordeũ
agreſtis uetuſtiſſimã frugẽ putãtes hordei primitias i ſacris dabãt uias eas uocãtes Ita ro.ꝑcioſiſſimũq; uetuſtiſſi-
mũq; fructũ exiſtiantes far.Sacrificia oĩa ignea ab eo icipiũt:mãſitq; diu:nec icidit i ſũptuoſior̃s primitias
cõſuetudo.Far ergo poeta ueteres iqt &,ſerere ſolitos:& metere & cereri primitias offerre ĩquit ergo & ſi
Farrata neglectus erat ager.¶Tñ ue.ia.ferebãt.¶Farra:q̃ romãis in magno ꝑcio fuere.Metebãt far.ſecabãt ubi
matura erãt.¶Et da.qſi offerebãt Primitias ce.q̃ ẽ dea agriculturæ.Farra re.i ipa meſſe.Primitiæ ſũt pri
mi fruct⁹:quos ex agro pcipim⁹:diis tñ offerẽdi:uñ Ply.Ac ne deguſtabãt qdẽ nouas fruges:aut uĩa ãteq̃
ſacerdotes primitia libaſſẽt.¶Vſib⁹.numa ĩſtituit deos fruge colere:& mola ſalſa ſupplicat̃ atq; ut autor

eſt Emina far torrere:qm̄ toſtū cibo ſalubri⁹ eēt:id uno mō cōſecutū ſtatuēdo ñ cē purū ad rē diuīā:niſi toſtū.Is & fornacalia īſtituit farris torrēdi ferias:hæc Ply.Poeta ergo igt ueteres utilitate admōitos far torrere cœpiſſe:ſ; torrēdi ignorātia dāna pluria tuliſſe:nā uſq; adeo torrebāt ut ī cierē uerterēt:& caſæ ubi torrerēt:ſæpe adurerēt.Inſtituta igit̄ fornaci deæ fuere fornacalia,quo torrēde fruges tēparēt. ¶Admoniti ergo ueteres. ¶Vſib⁹:p uſu hoc ē utilitate:ga ſalubri⁹. ¶Dederūt farra torrēda:deſiccanda.Flāmis:ignib⁹:Numa tñ ut dixim⁹ ħ īſtituit. ¶Et tulere multa dāna:multa īcōmoda. ¶Suo petō ſua ignorantia.Nā uertebāt mō nigras fauillas:q̄ſi extīctū cinerē. ¶Pro farre:loco farris:tiā adeo torrebāt ut oīa adurerent. ¶Nūc ignes corripuere q̄ſi aduſſere.Ipſas caſas:ubi torrebat̄ far. ¶Fcā ñ erat primū dea fornax ſ; tūc inuēta:& coli cœpta ē. ¶Fcā:q̄ſi excogitata. ¶Eſt dea fornax:& ab illa fornacalia īſtituta a Nūa. ¶Colōi agricolæ.Læti fornace:ipſa dea:uel ga pri⁹ itra domos:ſeu ī apto deſiccabāt ad ignē:& tunc ī fornace extructa q̄ſi ī furno torrere cœpe:Vñ pōpei⁹fornacalia feriæ īſtitute farris torrēdi grā:qđ ad fornacē:q̄ ī priſtinis erat ſacrificiū fieri ſolebat. ¶Orāt coloni ipſi.Vt illa:fornax. ¶Tēpet ſuas fruges moderet̄ ne adurāt:fruges dcē ut fruamur.Curio:Rōulus ut Dionȳ.igt:cōdita urbe rex & ab hoīb⁹ & a diis creat⁹: urbem trifariā diuiſit:& unicuiq; pti unū p̄fecit:hi appellati fuere tribuni.Rurſus unāquāq; tribū ī denas diuiſit,ptes:has appellauit curias q̄ trigīta fuere ſingulis curiis ſingulos p̄fecit:hos appellauit curiones:rurſus & curias & in decurias diſtinxit decuriaꝝ p̄fectos decuriones uocauit:ſed curionū offm̄ erat ſacris p̄ſidere feſta & ludos pplō p̄dicare:& ordinibus in militia p̄eſſe. ¶Curio ergo q̄ſi ille:q curie p̄erat.Fornacalia feſta indicebat:nam non erant ſtata:ſicut diximus de ſementi ſupiore libro. ¶Curio maximus:.ga ſacerdos & curiæ p̄fectus. ¶Indicit tūc fornacalia:fornacis feſta. ¶Verbis legytimis:ſecundum legis p̄cepta.Nec facit ſacra ſtata:quia non ſunt ſtata:ſed indicta:quod ſuperiore libro declarauimus.

Curio dr̄ ille q præeſt curiæ & maxius intelligitur

Inq; foro multa circūpendente tabella
Signatur certa curia quæq; nota
Stultaq; pars populi q̄ ſit ſua curia neſcit
Q uum facit extrema ſacra relicta die.
¶Eſt honor & tumul⁹ aīas placar̄ p̄rnas
Paruaq; ī extructas mūera ferr̄ pyras:
Parua petūt māes:pietas p diuite grata ē
Munere:ñ auidos ſtyx habet illa deos:

¶MVLTA circūpēdēte tabella:multis tabulis ubi certis notis ſingulæ curiæ dignoſci poterant q̄ tabule ſuſpēdebantur in foro ut unuſq̄ſq; iret ī curiā ſuā ad rē diuinā ¶Extrema die:extremo anni tpe hoc ē februario q fuit ultimus anni mēſis ut dixius ſupra.Nā ſi extremā diei p̄tē accepis quo fornacalia celebrant̄:nulla eſſet cā cur ſtulta ps plæbis hoc tpe faceret rē diuinā q̄ nō eēt fornacalib⁹ p̄termiſſa accedit ad hoc q̄ cōcluſum non eſſet cur Quirinalia ſtultoꝝ feriæ dicerent̄. ¶Eſt honor & tumulis aīas placare p̄rnas:hoc tpe diis manib⁹ iuſta ſoluūt̄ & ferunt̄ epulæ ad ſepulchra ab his qbus ius ē ibi parētare:qrū meminit Virg.in.iii.æn.ut Solēnes tū forte dapes & triſtia dona libabat cineri Andromachæ:uñ a ferendis epulis ut Feſto & Varrōi pl; feralia dcā ſūt:qb⁹ & a feriēdis pecudib⁹ nom̄ īditū uideri p̄t q̄uis.n.māes uel leui munere placari ſoleāt ut lacte uino ac cæteris reb⁹ q̄rū autor ħ loco facit mētionē:mactāt tñ eis & uictimæ: ut Cædit qnas d more bidētes.Totq; ſues totidē nigrātes terga iuuēcos.Earū ſāguis libatiōe necnō & lactis maiores ñ ſine rōne ī parētatōib⁹ utebāt̄ q̄ aīa ſine ſāguie nobiſcū ñ ē & corp⁹ lacte nutrit̄ poſt aīæ ɔiūctionē.Vir.Inferim⁹ tepido ſpumātia cymbia lacte ſāguis & ſacri pateras.Idē i.y.æn. Hic duo rite mero libās carcheſia baccho fundit humi duo lacte nouo:duo ſāguie ſacro.Ex his uinum quo ſepulchra ſpargebant̄ reſparſum dixerunt autore Feſto.Sciendū inferias tertiæ partis eſſe Platonicæ illi⁹ iuſticiæ q̄ diuinus philoſophus in tria genera diſtinxit:quorū aliud docuit circa deos . Aliud circa homines aliud circa defunctos uerſarisii efferebantur ueſpīno tpe cū pp inopiam funebri pōpa efferri nequirent.uñ Veſpillones noiati ſunt qui eorū cadauera funeranda curabant. ¶Parua petunt panes.Dii inferi qđ ſequentia oñdunt:ut non auidos ſtyx habet ima deos:q̄uis augures tam ſuperos q̄ inferos deos manes dicebant. ¶Inq; foro:die q̄ p̄cedebat feſtū appēdebāt ī foro tabellæ cū ſignis uniuſcuiuſq; curie ut q̄ſq; ī ſuā curiā ſacrificatū accederet.Q uæq; curia ſignat̄ certa nota: certo ſigno:ſeu certo noie: nā ſingul̄ curiis noia raptaꝝ ſabiaꝝ īpoſita eē dñr. ¶Multa tabella circūpēdēte ī foro:cū ipſo.ſ.ſigno ſeu noie īſcripto. ¶Multa tabella:nā a ſingul̄ cur̄ ſingulæ tabellæ & erāt nūero qnq; & trigīta. ¶Rōul⁹ trigīta īſtituit:ſ; poſtea qnq; ſupadditæ fuere. ¶Stultaq; illi q ignorabāt ſuā curiā:ſtulti ob id dci ſt̄ ga hebetes corde:& min⁹ ītelligētes:faciebāt tñ & ipſi ſacra:ſ; tardi⁹ ceteris. ¶Stultaq;:&. Stulta ps ppl̄i q̄ſi ſtulti ipſi. Neſcit q̄ ſit ſua curia:& ob id cū cæteris ñ ſacrificat.S; facit ſacra ipſa ſacrificia. ¶Relicta:eoꝝ.ſ.negligētia. Die extrēa q̄ſi extrēa pte diei.poſtea q̄ cæteri ſacrificiū abſoluiſſēt.Eſt honō:dixius ſupi⁹februario mēſe īſtituta p manīū expiatiōe:aut exaturatiōe ſacrificia:ut Mac.refert a Numa:q hoc mēſe ſtatuit:ut iuſta diis māib⁹ſoluerēt:ut Plu.aſſerere ur̄ a Rōulo:nā cū lupcalia attigit:igt q̄ ad expiādos māes ɔſtituta uidebāt̄.Fiebāt.n. nefaſtis dieb⁹februarii mēſis q̄ piacularē iterp̄tāt̄:ſ, ut poetæ pl; morē hūc ī italiā æneas detulit:ſint tñ a qbuſdā īſtituta:eadē die q̄ & qrinalia:& fornicalia fiūt fieri & ipſa īcipiūt.Eſt ergo honor tumul̄:ſepl̄cris. ¶Placare:exaturare. ¶Aīas:ūbras. ¶P̄rnas:parētū:uel maioꝝ quorūcūq; mortuoꝝ.Et ferre pua mūera ī extructas ī cōpoſitas & ordiatas. ¶Piras:pyra ē illa lignoꝝ ɔgeries accēſa ī q̄ mortuoꝝ cadauera adurebāt̄.ergo ſingul̄ ānis pyre ipē referebāt̄:niſi ītelliger̄ malim⁹ Pyras pyrāides ī qb⁹ oſſa recūbebāt ſeu ſepulchra ipſa. ¶Parua pe.dixerat pua mūera ferēda eē:nūc illđ ɔfirmat qđ pua a māib⁹petāt̄ nō eē apđ īferos auaritia. ¶Māes:q̄ſi dii iferi:tñ pprie bōi dñr.idem māe qđ ē bonū niſi q̄ tūc dies manere icipiat intelligam⁹. ¶Petūt pua mūera.ſ. ¶Pietas q̄ſi piū offm̄. ¶Eſt gra.p mūer̄ diuite ga magis illis placēt pie

ANT. FAN. Tabelle in foro

Feralia uñ dicātur nota

Veſpillones

PAV. MAR.

Triginta quiq; curiæ habebant ſingulas tabellas

tatis múera q̄ opulētiæ. Stix ſpēs p gñe:ſeu ps p toto ħ ē īferi īpī:nā ſtix palus ē īferni & pprie mœſtitiā ſignat a Στυγεω qđ ē mœreo ſeu στυγεω qđ ē odio hēo. ℂ Stix:tñ ab Heſiodo oceani:&.thetios filia dr̄:q̄ ex pallāte uictoriā gēuit. Q uā a deo gygāteo bello diis fauit. V t dii p mr̄em peierar̄ ñ audeāt:her. āt tradit ſtigē puā eē q̄ in arcadia ī ciuitate q̄ dr̄ nōaris: ex petra q̄dā pfluētē:q̄ gdē aq̄ Ply. teſte:ſ; neq; odor̄ neq; color̄ ſit aboīabil'illico tñ pota necat. ℂ Stix:ergo īpa īſerni pal⁹. N ō h; dos auidos cupidos auaros ut magna expoſcāt:ſ; modico ſt ɔtēti. ℂ T egl'a qb⁹ dcās māes exaturar̄: Tegl'a:q̄ a tegēdo dcā ē

De ſtyge palude

ANT. FAN.

ℂ T egula por. ſa. ē ul'co. & ſpſæ. fruges. Pōebāt̄ epulæ ī his ſacris ſup ſilicē q̄ ide ut ait Ser. Silicerniū dicebant̄: quo uocabulo qdam ſignificari uolūt funebre cōuiuiū ꝙ ſenib⁹ exhibet̄ Dona. uero Silicerniū īqt cænā eē q̄ īfert̄ diis māib⁹ ꝙ eā ſilētes cernāt. i. ūbræ poſſideāt: ul' ꝙ q eā īſerāt cernāt neq; deguſtēt. De coroīs Naſo alibi: tu tñ extīcto feralia munera ſp dēq; tuls lachrīs hūida ſerta da to. ℂ Inq; mero mollita ceres. Q uia rit⁹ h⁹ ſacrificii exi git mcꝶ uinū. i. pur̄ autore Ser. ℂ V iolæq; ſolutæ: ñ re dacte in ſta ſed circū ſilicē ſiue tegulā ſpſæ. ℂ Hæc hēat media teſta relicta uia: qa extra urbē erāt tumuli mortuo rū quos ad uiaꝶ latera hodie cernim⁹ uñ ait Iuue. Q uo rū flamīia tegit̄ cinis atq; latia: Sepeliebant̄ tñ mortui ēt domi ſuæ uñ orta ē cōſuetudo ut lares ī domib⁹ colerent̄ ℂ Nec ma. ue. ħ ē qđ dixim⁹ ſupra ēt māib⁹ uictias imo lari. ℂ Adde p̄. qa ñ ſolū ſacrificiis ſed p̄cib⁹ & uotis nūi na placant̄: ut Iunōis magnæ primū p̄ce. numē adora iu nōi cāe uota libēs. Et uotis p̄cibuſq; iubēt expoſcere pa cē. Hūc morē æneas: Nūa pōpi. gdē ut diximus ſtatuit.

Silicerniū

De ſacris mortuorum

Mortuorum ſepultura, Mos ſoluendi Iuſta diis ab æne.

Tegula porrectis ſatis eſt uelata coroīs.
Et ſparſæ fruges paruaq; mica ſalis.
Inq; mero mollita ceres uiolæq; ſolutæ.
Hæc habeat media teſta relicta uia.
Nec maiora ueto ſed & his placabil' ūbra
Adde p̄ces poſitis & ſua uerba focis. (ē
Hūc morē æneas pietatis idoneus autor.
Attulit in terras iuſte latine tuas.
Ille patris genio ſolennia dona ferebat.
Hinc populi ritus edidicere pios.
At quōdā dū lōga ger̄t puguātib⁹ armis
Bella parentales deſeruere dies:

ut ħ mſe iuſta diis māib⁹ ſoluerēt:ſ; æneas putat̄ hūc morē placādoꝶ māiū ī italiā attuliſſe q pr̄i Anchiſe iſta pſoluit:ut ē ī. v. æn. Pr̄is ge. ūbræ pr̄is q̄ colebat ut loci geniū. Eit. n. gēi⁹ iterdū uniuſcuiuſq; loci de⁹ Sed d ħ al's. ℂ Solēnia do. ānīuerſaria: ut Solēnes tū forte dapes & triſtia dona libabat cineri Andrōache ℂ Parētales der̄. dies: Rōani bell' īpediti dñr oli pētaliā ītermiſiſſe cui⁹ īpietatis pēas luer̄t morte mltoꝶ ℂ T Egula: hoc ē texta. ℂ V elata: ornata: circūdata: ſeu coopta. Porrectis: appoſitis. Corōis: ſcis e flori b⁹ aut ex uirib⁹. ℂ Satis ē: ſufficit ad ſacra hæc: & ſatis ſt. ℂ Fruges ſpar. & par. mi. ſa. ħ ē mola īpa q̄ erat ex far̄ & ſale molito: ut Var. īqt & ſæpe dixius & ſatis ē. ℂ Ceres moi. hoc ē pāis molit⁹. In me. ñ ī uino aq̄ imixto:ſ; ī mero. ℂ Et uio. ſo. ñ īſertæ ſ; ſolute & circūſpſæ his māes ɔtēti ſt. ℂ T exta re. ī me. uia hē at hec: ponāt̄ hæc ī īpa tegula: & reliq̄t ī media uia: nā circa uiā ɔſtruebāt & nos apđ barbaros in aphri ca cilicia & oī fere aſiatica ora fuari uidim⁹. ℂ Nec ma. pua gdē dixit māib⁹ offerēda: ñ tñ īhibēt maiora: ſed puis exaturant̄ māes addēde quoq; ſt p̄ces accēſis lumib⁹. ℂ Nec ue. ma. mūera. ſ. offerri ñ phibeo ꝙ maiora facias ſacrificia: ℂ Sed & um. aīa extīcti corpis: q̄ ūbra ē Vñ Hor. Puluis & ūbra ſumus. ℂ Eſt pla. placari ſeu ſaturari p̄t. ℂ His p. ſ. oblatis mūerib⁹. ℂ Adde p̄. īpis mūerib⁹. Et iua uer. nā poiſes addere p̄ ces ñ tñ ſua uerba: & iō. ℂ Sua uer. q̄ſi ppria ɔgrua: ſeu cōuēictia defūctoꝶ expiatōi. Accēſis fo. p accenſ lumib⁹ uti & nos xp̄iani facim⁹. ℂ Hūc mor. ɔuerſio orōnis ad latinū italiæ regē: ꝙ ī ei⁹ regnū æneas mo rē hūc expiatōis. ſ. aīaꝶ attulerit. O iuſte latine: ut eū ab æq̄tate: q̄ polluit cōmēdaret iuſte dixit latinū gēi tū ex faūo: & Marica nympha. Vir. dixit. Diony. āt duos filios his ī locis ubi rōa ē reliq̄ſſe dicat pallātē ex Euādri filia natū īqt. latinū uero ex Hypbōde puella q̄dā: q̄ dāte pr̄e obſidē extulit: fuauitq; quodā tpe ca ſtā: ſ; cū deide nauigaſſet in italiā adamatā īpleuit: traiecturuſq; iā argos. Aboriginū regi Faūo collocauit: q̄ eā mltis opinādi fuit: ñ Her. filiū Latinū fuiſſe: ſ; Fauni Euſtachi⁹ āt ait Latinū ulyſis ex circe filiū. ℂ O iuſte: ergo latine æneas idōe⁹ autor pietatis q̄ſi r̄ligioſi officii. Pietas đ inferior̄ ad ſupiorē ē. Aeneas āt in ſigne fuit pietatis exēplū: nā pi⁹ in patrē pi⁹ in pr̄iā pi⁹ in deos. Idōe⁹: idē in oīb⁹ ē: q̄ſi idē æneas īpe in oi b⁹ pietatiſ officiis. ℂ Attulit hūc morē: hāc ānuā ɔſuetudinē p mōtuiſ ſacrificāſſit nā p pr̄e quotānis ſacrifi cabat. ℂ In ťras tuas: in latiū: uñ morē accepe poſteri. ℂ Ille. æneas. ſ. ℂ Ferebat do. ſo. q̄ſi ānua dōa. Ge nio pa. Anchi. ſ. Gēiū ut Pō. īnqt deū appellabāt q ui obtineret reꝶ oīum gerēdaꝶ. Auguſti⁹ gēi⁹ īnqt ē deorū fili⁹: & pēs hoīs ex quo hōines gignūt̄ & ppea Gēi⁹ me⁹ noīat̄ q me gēuit. Alii gēiū putarūt uniuſ cuiuſq; loci deū: & p hoc ultimo die accipe poſſes. ℂ Gēio pa. de eo loci p īpo loco: in quo pr̄ erat ſepul t⁹: & Vir. in. v. æn. ad Anchi. tumulū. Incert⁹ gēiū ne loci hic ab īpo. æn. ℂ PPli: latini. ℂ Edidicere ri. or dies mores. ℂ Pios qa p pr̄ib⁹: ſeu p maiorū ūbris. Poeta aſſignat ordinē hui⁹ moris pietati æn. ueꝶ lōge añ illū Pluto morē docuit honoꝶ mortuis exhibēdoꝶ: Nā de æn. Dio. īqt: Plutonē uolūt ſepulchroꝶ: fu nerūq; atq; honorū: q mortis īpēdūt̄: uſū ītroduxiſſe cū aña nulla rerū harū ap̄ hoīes eēt ɔſuetudo. Q uæ eā extitit ut uita. ſūctis dñari exiſtiaret̄. Antiq̄tate illi hui⁹ curæ pricipiū tribuēre. At quōdā: ſ; dū bellis īcubuer̄ rōani ītermiſe hæc iterdū. ſ; ñ īpūe: nā egreſſe e ſepulchris defūctoꝶ ferūt̄ ūbræ: eraſſeq; cū q̄rel' & p urħ uias & pagros: qđ gdē magno erat oñto: ſ; cū ītermiſſa: & extīctis đbita reſtituerēt̄ ceſſaſſe pdi gia hæc. ℂ At: ſ;. ℂ Q uōdā: p aliq̄ñ. ℂ Dū: ppl'i: īp̄i. ℂ Ger̄t lōga bella. dū diu bellāt̄. Armis pugnātib⁹ cū qb⁹ pugnat̄. ℂ Deſeruere di. parē. dies parētaliū ſacrorū in qb⁹ p parētibus ſeu maiorib⁹ extinctis epu lum ſepulcris ferebant̄: unde & ferales & feralia dicta ſunt & parentare: qđ eſt īpſa ſacra p mortuis facere

PAV. MAR.

Iuſta ſacra pro mortuis

De deo Genio

¶OMINE ab iſto:ōmīoſa īfauſta īpietate.Q uid.n.alid ſibi ominat̄ ipiꝰq̄ irā deoꝝ.¶Suburbāis īcaluiſ ANI
ſe rogis:cū multi īterirēt q nō lōge ab urƀ mœnibꝰ urebāt̄ creditū ē iratos māes pentalibꝰterm nis roma FAN.
nos ea calamitate mulctaſſe.Et hoc ē qđ autor ait:ñ īpūe fuit.Neq̄.n.pl̄ʒ īterp̄teris:ñ īpune qđ nocturnis
ululatibꝰterriti ſiut q parētalia ītermiſiſſēt:ſed qđ ea negligētiaꝰſiue īpietas romāis mltoꝝ īteritu,cōſtitit. Parenta
Q đ qa exploratū & certū nō erat Oui.ſi eiꝰ uerba expēdis ita loqt̄ ut dubitare uideat̄.¶Prodigiiſq̄ uēit lia
fūeribuſq̄ modus:ceſſauerūt multoꝝ īteritꝰ & ꝓdigia ac mortuoꝝ q̄rimōīæ pētalibꝰ reſtitutis ſignificat. ſacra

Non īpune fuit:nam dicit̄ omine ab iſto
Roma ſuburbanis incaluiſſe rogis:
Vix equidem credo buſtis exiſſe ferūtur
Et tacitæ queſti tempore noctis aui:
Perq̄ uias urbis latoſq̄ ululaſſe p agros
Deformes animas uulgus iane ferunt:
Poſtea p̄teritis tumulis reddunt̄ honores
Prodigiiſq̄ uenit funeribuſq̄ modus:
Dum tamē hæc fiēt uiduæ ceſſate puellæ
Expectat puros pinea tæda dies:
Nec tibi q̄ cupidæ matura uidebere mr̄i:
Comat uirgineas haſta recurua comas:
Cōde tuas hymēee faces'ab ignibꝰ atris
Aufer hn̄t alias mœſta ſepulchra faces:

eni modus hoc loco finē.¶Dū tñ hæc fiunt uiduæ ceſſa
te puellæ:dū hæc ſacra mortuis p̄ſoluūt̄ religioſum ē nu
bere quēadmodū & menſe maio teſte Porphyrione: quo
lemuria celebrant̄ a Rōulo inſtituta ut occiſi Remi ūbræ
placarent̄ Legimꝰ idē aliqñ cuſtoditum & menſe Martio
quo Minerua Martē uiciſſe dr̄ & obtēta uirginitate Nerie
ne appellata.¶Pinea te.a p̄te totū accipimꝰ hoc ē a face
nuptiali oēm nuptiaꝝ celebritatē.¶Dies puros:nō fera Calami
les q̄les ſūt undecī dies relīq Februarii ut apte autor oſtē ſtrum
dit.¶Nec tibi:monuit uiduas nubendi cupidas:nunc ad Haſta q̄
monet uirgines uiro maturas ne diebus impuris ſe ad nu nubētes
ptias p̄parēt.¶Comat uirgineas haſta recurua cōas: nō caput
dic eburneum inſtr̄m ut qdā uolūt quo diſcriminat̄ capil corona
lus:nec calamiſtrū ut aliis pl̄ʒ. Vñ Cicero calamiſtratam bātur
comā appellat.Eſt.n.acus maior q̄ ut iqt Var.calefacta in Iunonis
cinere capillꝰ ornat̄:uñ cinerarii ac ciniflōes dcī ſunt mi Cureris
niſtri calamiſtroꝝ qbꝰ matronæ capillū criſpabāt.ſed ha appella
ſtā ſigfiat qua nubētis caput coronabat̄ ut Pl.& feſtus me tio
minerūt:ita ut haſtæ cuſpide cōa diſcriminaret:dicebatur
āt hæc celibatis:q̄ ſteriſſe oportebat in corpe gladiatoris
occiſi:iōq̄ ea ornabat̄ nubētis caput:ut ſic uxor coniūcta
cū uiro eēt i iſa eū gladiatoris corpe fuerat:uel qa matronæ i iunōis:Guretis ſiue Curitis tutela ſunt:q̄ ab
haſta ferēda ita dicebat̄ ꝙ Curis ligua Sabioꝝ haſta ut dixius uocaret̄.Vñ nōnulli eā curiti dn̄t ñ cureti
euiꝰ ſtatuæ ut plīnū haſtæ inixæ eernebāt̄:uel ut oē fieret uiroꝝ fortiū gignēdoꝝ:ul'ꝙ nuptiali iur̄ īpio
uiri nubēs ſubiicit̄ qa haſta ſūma armoꝝ & īpii ē:q̄ ob cām uiri fortes ea dōabāt̄ & captiui ſƀ eadē uēde-
bāt̄:ul'qa p̄ria ꝯnubia uiolēta fuer̄t ul' ut diſcerēt uxores ſeueꝝ & mime effœmiatū ornatū ꝓbar̄:ul'ꝙ ſolo
ferro nuptiæ dirimīdæ ſint.Recurua uero haſta ƀ loco dr̄:qđ dpriiui ſoleat dū eiꝰ ferro diſcriat̄ cōa nubēt̄.
¶NON fuit hoc ipu.defuiſſe.ſ.parētalia.¶Nā dr̄:refert ſe ad rumorē.¶Ab iſto omie:q̄ſi ab hac mala
uelut īfauſto omīe eā:qa malū fuit illa defuiſſe.¶Dicit̄ rōa īcaluiſſe rogis:arſiſſe rogali:& ſuburbāo igne PAV.
uel ut alii dicūt:ñ qđ icēſa fuerit rogoꝝ cā ulla ex p̄te:ſʒ icaluit bellis ciuibꝰ:q̄ portēderūt:q̄ egreſſe ſt̄ e ſe MAR.
pulcris ūbræ.¶Suburbāis:ut dēotet ſepulcra extra urbē fuiſſe ī ſuburbiis:nā extra urbē & adurebāt̄ & ſe
pelicbāt̄ corpa.Suburbana ſūt:q̄ extra urbē ſūt:tñ ſub urbis iuriſdictiōe.Vix eqdē credo buſtis exiſſe fe.
Pythagoreū ſe eē oñdit:cū id ñ credat circa ſepl'chra undas errare.¶Vix eqdē:ego qdē.Credo:uix poſ-
ſū adhibere fidē.¶Ferūt̄ aui:q̄ſi maiores extīcti:Exiſſe buſtis:a ſepulchris.¶Et tacite q̄ſti:q̄relas fudiſſe
¶T pe noctis:p noctē.¶Et ferunt:dicūt.Aīas deformes:ūbras terras & pullas p appoſitionē. Vulgꝰ in
ane:q̄ſi multitudinē leuē & uacuā:nā utrūq̄ inane ſignificat uacuā:qa ſine corpe. Vlulaſſe:qđ lupoꝝ eſt.
¶Per uias urƀ p uias qbꝰ m urbē itur:& p uias q̄ i urbe ſūt.Et p latos agros:p lata arua:ut apud Lucanū
de Syllāis māibꝰ & de Mar.o legimꝰ īſōuere tubæ & q̄to clamor̄ cohortes miſcēt̄ tm̄ nox atra ſilētibꝰ aruis Opinio
edi dit & medio uiſi cōſurgere cāpo.¶Triſtia ſyllani cecinere oracula māes.Tollētēq̄ caput gelidas āie de aīs
nis ad undas:Agricolæ fracto Mariū uidere ſepulchro.¶Poſtea.ceſſauere hæc ut diximꝰ cū ſepulchris ho uaria
nores debiti reſtituerēt̄.¶Poſtea.poſt hæc.¶Honor̄s p̄teriti.i.ītermiſſi ipſa feralia ſacra derelicta Red
dunt̄ tumulis.reſtituūt̄ ſepulchris.¶Et uēit modus q̄ſi finis ꝓdigiis huiꝰportētis & mōſtris.¶Et fūeribꝰ
ſpēs Metōymiæ ē.q̄ſi defūctis ſeu funeratis. Dū tñ hæc dū feralia hæc ꝓ mortuis fiūt q̄ nuptæ ſt̄ ſecūbāt
a uiris q̄ maturæ & nubiles:neq̄ ſe comāt neq̄ ꝯiugiū ieāt icludēda quoq̄ ſūt ītet tēpla deoꝝ ſimulacra
neq̄ illis ſacrificādū nā erāt extictoꝝ ūbræ his diebꝰ ut depaſcāt̄ appoſitas epulas durareq̄ debēt ſacra
hæc ad finē uſq̄ m̄ſis & tot diebꝰhæc obſuāda ſt̄ erūtq̄ dies.xi.¶Dū tñ.dū ꝓ donec.Fiūt hæc.ſacra fe
ralia.¶Ceſſate puellæ uiduæ q̄ſi uos puellæ:q̄ nup nuptæ eſtis.¶Ceſſate a mr̄imōio q̄ſi ſecubate a uiro
& iō uiduæ.i.illis diebꝰuiro diuiſæ nec ītelligas de his q̄.nuptæ ñ ſt̄.Nā has explicat uerſibꝰſubſequētibꝰ. Ne puel
¶Teda'pinea.q̄ſi fax mr̄imōialis.Teda ex gn̄ibꝰpinꝰ ē cuiꝰaccēſe uſus ī cōnubiis erat & ī ſacris.Vñ ply. læ nu-
đ tæda flāmis atq̄ lumini ſacroꝝ ēt grata hāc mares dūtaxat ferūt ñ illā mulieres ſʒ mares ferebāt.¶Pi bant in
nea ergo teda.& ſpēs Metōymiæ ē fax iſa cōiugalis q̄ſi cōiugiū. ¶Exoptat uel expectat puros dies ñ fu ſacris fe-
nereos.ñ mœſtos ſed imaculatos re funebri claros & lætos.¶Nec tibi.q̄ nubilis ē ñ ſe comat nō icūbat ralibus
cultibꝰƀ ē ornatibꝰ& ē apoſtropha ad nubilē ipſā.¶Nec.o tu.¶Quæ ma.adulta nubil'uiri potēs. Vi
debere.uideberis.¶Mr̄i cupi.nā cupit ƀ mr̄ ut filia placar̄ ſtudeat:ut citiꝰ uiro iūgat̄ & hoc ut ſe comat
ergo nūc his diebꝰ.¶Nec haſta recurua ſtil'reflexꝰhoc ē calamiſtrū.¶Comat tibi:q̄ matura mr̄i uidebe
re.Comat:ornet.¶Comas uirgieas:crines puellares:dū uirgo ē comat comas:figura locutiōis ē:q̄ tradu

ctio dr̄ cū idem uerbū repetaꝛ̄:mō ī hac mō in altera ſignatione:ut ueniā ad uos.ſi mihi ſenat⁹ dat ueniā.

Hymeneus bacchi & ueneris filius

℄ Cōde:neq; ſunt illis dieb⁹ cōiugia ſtipulāda:& ē apoſtrophe ad Hymeneū. O hymeneæ ὀʌнῡ gr. latine hymē pellicula illa ē tēuiſq̄ naſciꝛ̄ īfans īuolut⁹ īde hymeneū nuptialē deū multi deductū uolūt:ſed martian⁹ capella Bacchi & Veneris filiū dixit:cuius ſit offm̄.ī nuptiis ſaltaꝛ̄ canere & limina coronaꝛ̄.Ponitꝛ̄ tn̄ a poetis ꝓ nuptiaꝝ deo:ergo o hymeneæ cōde:abſcōde. ℄ Tuas faces:mr̄imoiales.ſ. ℄ Et auferte ab ignib⁹ atris:hoc ē fūerib⁹ a feralib⁹ ipſis.Mœſta ſepulchra:mœſta ab effect⁹:qa mœſtos oēs reddūt.Sepulchra dn̄r q̄ſi ſeorſum a pulchro. ℄ Habent al's faces:nō hn̄t lætas ſed mœſtas:ergo alienæ ſunt a tuis.

ANT. FAN.

Dii quoq; tēploꝝ foribus celentur optis
Thure uacent aræ ſtentq; ſine igne foci
Nūc aiæ tenues & corpa fūcta ſepulcris
Errant nūc poſito paſcitur umbra cibo:
Nō tn̄ hæc ultra q̄ quod de mēſe ſupſunt
Luciferi qd hn̄t carmina noſtra pedes:
Hanc qa iuſta ferunt dixere feralia lucē.
Vltima placandis manibus illa dies:
℄ Ecce anus ī mediis reſidēs ānoſa puellꝛ̄
Sacra facit tacite nec tamen ipſa tacet:

℄ Dii quoq; tē.flo.ce.optis:claudunꝛ̄ deoꝝ tēpla dū manibus iuſta ſoluunꝛ̄.& q̄ſi intermittiꝛ̄ deoꝝ cœleſtiū honor. ℄ Thure uacēt aræ ſtētq; ſine igne foci:ceſſēt ſacra cætera & ſacroꝝ ignes:ſed reluctari nobis uꝛ̄ qd īfra legim⁹.Ara fit hic ignē curua fert ruſtica texta. Itē illic lāigeri pecoris tibi termine fibris ſacra iubet fieri ſextus ab urbe lapis. Dicēdum igiꝛ̄ ea lege cæteroꝝ deoꝝ ſacra ceſſare ut nō omittāꝛ̄ q̄ ꝑſcribit neceſſitas. ℄ Nūc aiæ tenues:māifeſta rō.Mortui.n.nihil cœleſtibus dn̄t autor Ser. & errāub⁹ umbris oīa fere polluunꝛ̄:uñ nō uidētur poſſe diis ſuperis pura ſacra exhiberi niſi feralibus abſolutis.

Silicernium

℄ Corpa fūcta ſepulchris:umbræ ſepultoꝝ:q̄ uocāꝛ̄ corpora qa reuera umbræ tres dimēſiones recipiunt.Nec tn̄ hæc ultra:Deeſt uerbū & ē ſenſus:q̄ dixi n̄ ultra cuſtodiēda ſūt q̄ quot dies ſupſunt ad implēdū Februariū & quot pedes nr̄is carmib⁹ cōtinenꝛ̄.Significat aūt undecī dies quibus mortuoꝝ umbræ putabāꝛ̄ errare ac paſci ſilicernio.Exametrū.n.cū pētametro ūdecim pedib⁹ ꝯſtāt. Hāc qa iu.fe.di.fe.lu. ℄ Vlti.pla.ma.illa dies: Aduerte n̄ unā his carmib⁹ diē oſ̄di lector igētoſe ſꝫ duas xi.Hic.n.ſenſ⁹ ē.hāc diē q̄ & Quirinalia & Stultoꝝ feſtū appellāt ēt Feralia dixerūt qa ferꝛ̄ Silicerniū ad ſepulchra & ſolui diis māib⁹ iuſta īcipiūt:illa uero dies q̄ Februariū ꝉmiat placādis māib⁹ ultīa ē:illa igiꝛ̄ ꝓnomē mōſtrat hoc loco n̄ refert:& mōſtrat n̄ ꝓpinq̄ ſed remotiſſimā diē:cū hic ꝓnoīe diē ī q̄ nūc ſum⁹ oſ̄dat:ut Hāc qa iuſta ferūt dixerꝛ̄ feralia lucē.Dicti āt ſūt dii manes q̄ſi boni ac ꝓpi qd melior mors ſa

Manes

pictiorib⁹ q̄ uita ꝓbeꝛ̄.Vñ īmanes dicim⁹ nō bonos.Augures āt(ut dixim⁹)tā ſupos q̄ īferos deos māes dicebāt ꝙ p eos oīa manare crederēt autore Feſto.Ser.uero māes īgt eē aīas eo tpe quo d alīis recedētes corpib⁹ nōdū ī alia trāſierūt q̄ cū noxiæ ſint p autiphraſim māes dn̄r: nā manū bonū ē.Vñ mane ſm̄ aliquos nom̄ accœpit.Alii a manādo māes dictos uolūt ꝙ aīs oīa plena ſint īter lunarē circulū & terrenū.

Mutæ deæ feſtum Lalar Lares Angērona Sacrificium deæ mutæ Ternarius numerus

℄ Ecce anus ī &c.Sīficaꝛ̄ hoc tpe Mutæ nīphæ īfernæ q̄ a loq̄citate Lalar uocata ē & deinde Lar dēpta ſyllaba.Hæc ē q̄ pepiſſe dr̄ lares cū eā Mercuri⁹ ꝯpſtiſſet:de qb⁹ ſuo loco pl'a dicturi ſum⁹.Hui⁹ deæ ſacra recte feralib⁹ iūgebāꝛ̄ cū ei cū mortuis ſit cōe ſilētiū cui Iuppiter dr̄ liguā q̄ tacere neſcierat abſtuliſſe.Accedat ad hoc ꝙ ipſa ē Larū mr̄ q̄ Macr.Maniā uocat ipſe āt Lares aīe putabāꝛ̄ eē hoīum autore Feſto & ī lucis pioꝝ māes q lares uiales dicebāꝛ̄ ut Ser.ſcribit.Huic deæ rē diuinā faciētes inimicorū līguas cōpeſci exiſtiabāt queā īmodū & larib⁹ hoſtiā īmolātes hoſtes ab his arceri putabāt ut legim⁹ apud Feſtū.Sciēdū deā mutā nō eē angenorā cui⁹ feſta angenoralia dicebanꝛ̄:nā ei deæ ſilētii ꝓſuli ut īgt Solin⁹ decēbri mēſe ſacra faciebāt īſtituta(ut ait Feſtus)cū Angina oē gen⁹ aīaliū cōſumerēt q̄ Po.Ro.ꝑmiſſo uoto liberatus eſt ut Modeſtus ſcripſit teſte Macro.licet ſm̄ Verriū Flaccū Angerona dicta ſit ꝙ angores atq; animorum ſollicitudines propiciata depellat.Cuius ſimulachrum ore obligato obſignatoq; in ara uoluptæ collocatum eſt quod qui ſuos dolores anxietateſq; diſſimulat patientiæ beneficio perueniant ad maximam uoluptatem.Huius deæ ſacellum inter antiquiſſimas religiones cultū eſt autore Solino q̄ q̄dā crediderūt eam eſſe:in cuius tutela fuerit roma:licet alii opem Conſiuiam:alii Iouem:alii Lunam eſſe crediderint.

PAV. MAR.

℄ Dii quoq; tē.neq; ē illis dieb⁹ diis ſupis ſacrificādū.īmo occludēda ſꝛ̄ eoꝝ ſimulachra ītra tēpla:illa tn̄ opta ſint. ℄ Dii quoq;:dii ēt q̄ſi deoꝝ ſimulachra. ℄ Celēꝛ̄:abſcōdāꝛ̄. ℄ Optis:clauſis. ℄ Forib⁹.iāuis. Tēploꝝ:aræ:Arā Var.ab areis deducit:q̄ ſūt loca ī urbe pura:ꝙ ſic ēt ara deū ſit niſi poti⁹ ab ardorꝛ̄.Alii tn̄ dicūt a græ.uerbo:hoc ē ɑ̓ρɑω ɑ̓ɑ hoc ē oro & ɑ̓ρɑ oro ē:īde are ꝙ ī ſacrificādo oreꝛ̄.Aræ et.ua.thu.q̄ n̄ uacēt ſacrificio:ī quo thus adhibebaꝛ̄. ℄ Et foci ſtent ſine igne:foci loca:ubi ignis fit:uel ipſa ignis fomta:ergo n̄ accēdāꝛ̄ ꝓ cæteris ſacrificiis ignes.Nūc aiæ.cā cur hæc obſuāda ſꝛ̄.ut his diebus nuptæ a uiris ſecubēt.Nobiles n̄ ſe ornēt cōiugia n̄ ieanꝛ̄ & deoꝝ ſimulacra celenꝛ̄ cā ē ne qd ꝓfaneꝛ̄ nā umbre extictorū cū ad epulas ueniāt errāt circa ſepulchra ne qd īficiāt ab his cauēdū ē. ℄ Nūc.his dieb⁹. Aīæ te.q̄ſi inanes umbræ. ℄ Et cor.ſun.ſepul.q̄ſi umbræ corpoꝝ fūctoꝝ ſepulchri corpoꝝ q̄ humata fuere.nā īhumata

Exametri & pētametri comparatio

cētū errāt ānos & ad hæc ſacra n̄ ueniūt ergo corporū umbræ q̄ ſepulchris n̄ caruerꝛ̄. ℄ Errāt.circa ſepulcra & epulas ipſas. ℄ Nūc ūbra paſciꝛ̄.ſaturaꝛ̄. ℄ Poſito cibo.oppoſitis epulis. ℄ Nec tn̄ ſuāda ſꝛ̄ q̄ dixit ſed n̄ ultra dies.xi.nā totidē dieb⁹ erraꝛ̄ credūꝛ̄ umbræ. ℄ Hæc tn̄.q̄ dcā ſꝛ̄. ℄ Nūc ultra q̄ſi n̄ plib⁹ dieb⁹ ſuāda ſūt. ℄ Quæ.quot luciferi quot dies. ℄ Supſūt.reſtāt.De mēſe februario.ſ.nā ſi īcipias a deciaoctaua die nūerare uſq; ad finē erūt.xi.dies qd & ipſe nūc meli⁹ declarat. ℄ Quot carmīa nr̄a.hoc ē hi helegi uerſ⁹. ℄ Hn̄t pedes nā alꝛ̄ hēt ſex.qa ē exameter alter.v.q pētameter & ſic ſūt.xi.pedes.ita &.xi.dies ſupſūt de mēſe.Hāc qa:ab hoc igiꝛ̄ ꝙ epulæ ſepulchris ferāꝛ̄:feralis dies dcā eſt:& feralia ſacra.Vñ Pōpe.fe

ralia diis mãib⁹ ſacrata feſta ferẽdis epulis:& Var.ab īferis & ferẽdo ꝙ erãt tũ epulas ad ſepulchrũ q̃bus ſ
ſibi parẽtaṝ. ¶ Dixere:ergo ueteres:hãc lucẽ:hãc diẽ. ¶ Feralia:q̃ſi feralẽ:& feralia ſacrificia. Q ua fe.iu.
q̃a ꝑ mortuis iuſta ſoluũt nã hæc ꝑprie iuſta dicim⁹. ¶ Illa dies:ultia.ſ.ẽ. ¶ Placãdis ma. ad placãdes ma
nes illa dies ẽ ultĩa q̃ feralis appellaṝ feralia & ferales fe.lõga & bre. ¶ Ecce an⁹:īter hæc feralia fiebãt ſacri — Feralia ſacra q̃
ficia deæ Mutæ q̃ & ſi poeta ad fabellã referat q̃ paulo īferi⁹ explicabim⁹.Sacrũ tñ erat quoddã magicum
ad cõpeſcẽdis detrahẽtiũ liguas quo utinã & nos ſcirem⁹ & poſſem⁹ uti ad allatrat⁹ cerberi reprimẽdos:
q̃ cũ ſapiẽtiã ꝓfiteri uelit ab oĩ ſapĩæ munere ꝓfectó uacat:q̃ cũ alios cõtineri mõeat ſe ipm cõtineṝ ñ ꝑt
Q ui aliẽa uitia h; añ oculos:ſua ãt tergo refecit:ñ oblo q̃r:ne maledicẽtiæ uobis:ut ille ꝓbeã exẽplũ ſacrũ
q̃dẽ ħ erat magicũ:ſ; a paucis ītellectũ.Poeta tñ id ñ apit:nos tñ ſua uerba cũ myſterio īterꝓtemur. Q d
facillimũ ẽ nobis:q̃ uidim⁹ id idẽ fieri pl'ib⁹ ĩ locis:eoq; mõ quo a poeta referṝ.Præterea religioſus q̃dã in — Murum
euboica erat q̃ ut gñre græc⁹:ita græcis lr̃is erudit⁹:ad quẽ aliq̃ñ cũ ꝑ hyberna ĩ calcide eẽm⁹:e trirẽi con — de ſacris
fugiebã:uolebat.n.īterdũ:ut aliq̃d nr̃aꝝ lr̃aꝝ apitẽ.Hũc ſemel reppi librũ tenẽtẽ:cui⁹ īſcriptio erat d ar — theſſali
canis ueneficiis cuiuſdã theſſali.inter cætera græce ſcriptũ hoc ſacrũ aduerti:ꝙ ille eo tpe uoluit expiri cũ — cis
eẽnt aliq̃ maledici:q̃ eũ ↄuiciis laceſſare ñ deſinebãt Miꝝ q̃dẽ dictũ ẽ:eõpeſcuit illoꝝ maledicẽtiã:idẽ ac
cidit:& me pñte ĩ hiſpali:& poſtea rodi.Plures.n.ſunt ꝑ oẽm græciã q̃ hmõi ueneficia exercẽt. Q d oĩno
alienũ ẽ a nr̃a religiõe:neq; fides ẽ hmõi ueneficiis adhibẽda:q̃ plerũq; autorẽ ĩ pniciẽ trahũt.S; īterꝓtan
do poetã:mutuabim⁹ calcidico rõnes. ¶ Ecce:an⁹ uetula ãnoſa:plẽa ãnis. ¶ Reſidẽs ĩ me.puel.iter medi
as puellas. ¶ Facit ſa.ta.deæ mutæ. ¶ Nec tñ ipſa tacet q̃a ſilẽtib⁹ cæteris loq̃ṝ ipſa q̃a ĩcãtat oĩb⁹ utitur

Et digitis tria thura trib⁹ ſub limine põit.
Q ua breuis occultũ mus ſibi fecit iter:
Tum cãtata tenet cum plũbo licia fuſco
Et ſeptem nigras uerſat in ore fabas:
Q dq; pice aſtrixit q̃d acu traiecit ahena:
Obſutum menta torret in igne caput:

¶ ET dig.tr.thu.tri.ſub li.po. Ternariũ nũeꝝ Ariſt.ſcri — ANT.
pſit ad ſacra ꝑtinere q̃ primũ ĩparis nũeri locũ tenet ut di — FAN.
ximus ſupra.Vñ illud ẽ.Terna tibi hæc primũ triplici di — Terna
uerſa colore Licia circũdo.Recte igitur anus(q̃uis delira — rius nu
mea ſñia)hũc nũeꝝ ſacris adhibet qui ẽ maſculinũ uirtu — merus
tis ut detrahentiũ ligua acrius cõpeſcaṝ. ¶ Cũ fu.li.plũ.
Licia ad īplicãdas linguas:plũbum ad reprimendas adhi
bet:tu lector a riſu tpa. ¶ Et ſeptẽ ni.uer.ĩ ore fa.ut ñ ſo
lũ īpedireṝ ora obtrectatoꝝ ſ; & ſẽſus hebetarenṝ. ¶ Sa — Mortuo
ne mortuoꝝ aĩas ĩ Fabis eſſe q̃dã tradiderunt:uñ hoc le — rum aĩæ
gumẽ.parẽtãdo aſſumebaṝ autore Ply.q̃d eſt ut feſt⁹ tradit flamini Diali nec tãgere nec noĩare licebat q̃d — fabis
id putareṝ ad mortuos ꝑtinere cũ ſaba & lemuralib⁹ iaceręṝ aruis & parẽtalibus adhibereṝ ſacrificiis.Vñ
Var.de uita patrũ li.i.fabã iq̃t ĩ q̃buſdã ſacris noctu iactabãt dicẽtes ſe lemures domo extra ianuã eiiceṝ
q̃ idẽ Var.ↄfirmat flaminẽ ñ ueſci q̃m ĩ flore ei⁹ lr̃æ lugubres repianṝ.Eadẽ & hebetaṝ ſẽſus ex ſtiata ẽ &
ſõnia facere:dãnataq; ẽ ſñia pythagorica necnõ & ægyptioꝝ q̃ īſtituiſſe dñr teſte Dio.ualitudis cã ut fa — Faba dã
bis abſtinereṝ q̃ aĩato maxie cõueniũt afferũtq; īflationẽ ac uẽto plenæ ſĩt ut Ci.& Laer.tradiderũt uñ & — nata eſt
ipſe aĩus ꝑturbaṝ ſileſq; ſũtteſticul' & īferni ianuis ut ait Ariſt.Cæteꝝ licet Ci.Laer.& Call.ma.pythago
rã fabis abſtiuiſſe teſtẽt.Ariſtoxen⁹.tñ cũ fabas ediſſe & hædis teneris ac ꝑculis ſolitũ ueſci mẽoriæ ꝓdi
dit.Lege.A.Gel.li.iiii.noctiũ atticaꝝ.Hoc legumĩto ĩ ſacris deæ mutæ utebãṝ ſ; nigro q̃a nĩpha īferna ẽ
ut dixim⁹.Vñ autor ait. ¶ Cũ fu.li.plũ.Septẽ ãt fabas dicit q̃a nũer⁹ ſeptẽari⁹ ui obtiet uiciẽdi ac reꝝ oĩ
um fere nodus ẽ.De cui⁹ nũeri plẽitudine potẽtia dignitate ac maieſtate lege Macr.in libello quo īterꝓtaṝ
ſõniũ Scipionis.Eo mea ſñia nihil ẽ legi digni⁹.Q dq; pi.aſtri.q̃d acu.tra.ahe:Obſutũ mẽta torret ĩ igne
caput:In hmõi ſacris ficta ꝑ ueris hr̃i.ſolẽt:q̃ ob cãm anus mutæ rẽ diuinã faciẽs hũani capiti pice illiti ſi — Septen
ue ↄfecti effigiẽ igne torrebat ĩ eoꝝ pœnã q̃ deuouebãṝ.Sic & ex cãtatorẽs īterdũ ĩ ſacris q̃ cocytia nũcu — nari⁹ nu
pabãt duas īagines formare cõſueuerũt e cæra & lana:q̃rũ cærea ad ignẽ liq̃ſcebat acubus infixa in eorũ — merus
ſuppliciũ quos īſectabãṝ.Lege Porphyrionẽ:Oui.alibi:Deuouet abſentes ſimulacraq; cærea fingit:Et mi
ſerũ tẽues ĩ iecur urget acus.Sciẽda mẽtẽ odorẽ ut iq̃t Ply.aĩu; excitate & ſaporẽ ac auiditatẽ ĩ cibis.Sũt
q̃ mẽta accuſatiuũ pluralẽ eẽ uelint:ab eo q̃d ẽ mẽtũ.Q d ſi ẽ licet.claudicare uerſus uideaṝ ſuſtẽtaṝ tñ cæ — Mentæ
ſura:ut Mittit Hypmeſtra de tot mõ fratribus uni.Id magis placet ꝙ id herbæ genus nõ cõgruit huic ſa — odor
cro.Legendũ igiṝ figuratæ. Obſutum menta:ut accipias capitis ſimulachrum mentum obſutum habens.
¶ Et ponit tria thura.i.tria thuris grana. ¶ Trib⁹ di.ſub li.& cur ſub limine:q̃ trãſituri eẽnt detractorẽs:
quoꝝ liguas cõpeſcere uolebãt uel ipo thure fiebat ſuffumicato loco illi q̃ trãſituri erãt uel ſic in foramine — PAV.
põebãt ſub limie:nõ iq̃t. ¶ Q ua:ea pte.Q ua mus bre.pu⁹. ¶ Fæcit ſibi iter oe.q̃ſi ĩ foramie ñ hũana ma — MAR.
nu fcõ ñ ferro:ſ; q̃d ſb limie mus ſibi fecit. ¶ Tũ:poſtea. ¶ Tenet:ipa an⁹. ¶ Licia cãtata:fila licia:quoꝝ
ĩ his uſus ẽ.Præcipue:q̃ uenerit uirgiea man⁹. ¶ Cã.icãtata. ¶ Plũbo:fuſco ñ ītelligas tũc eã filaṝ ꝑ plũ
bo uerticulũ:q̃d ẽ īfuſo. ¶ Sed plũbo:plũbi lamia:q̃ ĩ reb⁹ magicis adhibebaṝ.Fuſco:a coloṝ ipſi⁹. ¶ Plũ — Plũbum
bo fuſco uel poti⁹ illaborato ea rõne plũbũ adhibebaṝ:q̃a ad Saturnũ.referṝ:nã ut aurũ aſſignaṝ Ioui & lu — fuſcum
næ argẽtũ:ita plũbũ.Saturno cui⁹ ſid⁹ gelidæ ac rigẽtis eẽ naturæ cõſtat.adhibebaṝ ergo ſaturni rõ ad fu
rorẽ.& ardorẽ liguarũ ↄpeſcẽdũ. ¶ Et uerſat ſeptẽ ſabas nigras ĩ ore.ꝑ fabas nigras mortui referebãṝ q̃
b⁹ ut ſilẽtiũ datũ ẽ ita detrahẽtib⁹ ſilẽtiũ icutereṝ uerſabãṝ ĩ ore.q̃a ex ore detrahẽtiũ uerba erũpũt.Fabæ
n.ad mortuos ꝑtinẽt:uñ apd Põpeiũ flamini diali nec tãgere nec noĩare ſabã licet ꝙ ea patiṝ ad mortuós
ꝑtinere nã & lemuralib⁹ iaciṝ laruis & parẽtalib⁹ adhibeṝ ſacrificiis & ĩ floṝ ei⁹ luct⁹ lr̃æ appere uidẽṝ ſed — Faba ad
ut ſeptẽ & nõ plures neq; pauciores rõnẽ dicã cũ hic mos a græcis emanarit græce lr̃æ ↄſiderã:hæ ſunt q̃ — mõtuos
ut & nr̃e ĩcõſonãtes & uocales diuidũṝ.Cõſonãtes nihil ꝑ ſe:ſed cũ uocali ſonãt.Vocales ꝑ ſe uocẽ plenã

faciũt:ergó quot ſũt uocales græce ad maledicorꝝ uoces reprimẽdas tot fabas accipiebãt:ſũt aũt ſeptẽ αε
Mẽta & minta herba ηιουω.℃Q đ pice:poſſẽt aliqs caput ƀ ad effigies uiriles & muliebres referre:qs cõpitalibꝰ ĩ cõpitis ſuſpẽdebãt putãtes deorꝝ ĩferorꝝ eẽ quos lares uocãt:ut uiuis.ſ.pcerẽt:pcipue cũ nũc đ dea muta agaẽ q̄ latiũ mr̃:ſʒ nihil ad rẽ:nã ſacrũ ƀ alterꝝ ẽ ab illo & ille effigies erãt lãeæ he uero alr̃ fiebãt. Torr̃t:ergo ĩ igne qſi calefacit ad ignẽ caput obſutũ circũ ſutũ.℃Mẽta:herba illa odora.℃Mẽta:a ſuauitate odoris deã Pli. dixit aliqñ mintã appellatã.℃Q đ caput.℃Aſtrixit pice:aſtrictũ ex pice ɔpoſuit.Q đ traiecit pforauit ℃Acu ahena:acu ærea:traiiciebaẽ ãt caput ƀ circa os:ut ſicut ligua figebaẽ acu.ita maledicẽt[trãſfigereẽ

ANT. FAN. ℃VINA quoq̧ iſtillat:qbus ſæpe neq̧ mẽs ſuũ,ſatis facit offm̃:ſilr & lingua. ℃Q uæ ſit dea muta regres:uult

Muta dea Iuturnã ſororẽ turni a Ioue dilectã fuiſſe:ac nymphã Almonis filiã cõtempta iouis maieſtate nõſolũ admonuiſſe iuturnã ut ſibi caueret ſed ẽt tãti dei amores aperuiſſe iunoni. Vñ meruit lingua priuari:q̄ pœna mulctata Mutæ nomẽ accœpit & q̄ latii nympha fuerat nũc ẽ paludis inferniæ. Fabula ita manifeſte hic tradiẽ ut pœnæ expoſitione nõ egeat.℃Coryletã:A corylo arbore ſic deduciẽ coryletũ ut a myrto myrteũ a pomo pometum. ℃Cognatas:qa iuturna reuera fons eſt ut diximus ſupra. Potes & aliarꝝ nympharꝝ aq̄s & Almonis accipe: ℃Inuidet ipſa ſibi:ſtulta utilitati ppriæ aduerſaẽ. ℃Annuerãt oẽs tiberinides unde:Nymphæ oẽs fluuii tyberini. Tyberinis pa

Tiberinis pronymicũ tronymicũ fœmininũ ẽ a tyberino deductũ. ℃Q uæq̧ colũt thalamos ilia diua tuos:aut idẽ dicit qđ poetæ per ſæpe faciunt. ilia.n.ut autor eſt ennius in Tyberim iuſſu amulii pcipitata ẽ. Q uare huic eam fluuio nupſiſſe fabulanẽ. Vñ illud eſt Horatii in primo carminũ:iliæ dũ ſe nimiũ q̄renti iactat ultorẽ Vagus & ſiniſtra labiẽ ripa ioue nõ pbante Vxorius amnis. Aut p iliæ thalamos accipimus Anienem. De quo inquit Syllius:Sulphureis gelidus q̄ ſerpit leniter undis. Ad genitorẽ anio labens ſine murmure tybrim. Huic enim antea matrimonio iuncta creditur. Decurrit autem hic fluuius ex alba ut inquit Sta.& tyberim intrat.℃Fortes fuit nais lar nomine prima ſed illi

Anio flu. Dicta &c. Dea Muta Lar olim uocabaẽ qđ nomẽ in eius filios tranſlatũ ẽ.ſed antea Lalar ei nomen fuit ex loquacitatis uicio poſitũ.nam λαλεω idem qđ loquor ſignificat: & λαλοσσ græci linguaces uocant ut. A.G.ſcribit placet & igitur primam ſyllabam accipias pro prima

Lalar parte ſyllabæ hoc eſt .L.lr̃a q̄ in lalar noĩe geminaẽ. Nouimus.n.ut prior ad unum ſic primum ad plura referri teſte Priſciano. Naias a nao.i.fluo dicta eſt.

Vina quoq̧ iſtillat uni qđcũq̧ relictũ eſt:
Aut ipſa·aut comites plus tñ ipſa bibit:
Hoſtiles linguas inimicaq̧ uinximus ora
Dicit diſcedens ebriaq̧ exit anus:
Protinꝰ a nobis quæ ſit dea muta requiris:
Diſce p antiquos quæ mihi nota ſenes:
Iuppiter ĩ modico iuturnæ captꝰ amore
Multa tulit tanto non patienda deo:
Illa modo in ſiluis inter coryleta iacebat:
Nunc in cognatas deſilіebat aquas:
Cõuocat hic nĩphas latiũ q̄cũq̧ tenebãt:
Et iacit ĩ medio talia uerba choro:
Inuidet iſta ſibi uitatq̧ quod expedit illi:
Veſtra ſoror ſummo ſuccubuiſſe deo:
Cõſulite ambobꝰ nã q̄ mea magna uoluptas
Vtilitas ur̃æ magna ſororis erit:
Vos illi in prima fugienti obſiſtite ripa:
Ne ſua fluminea corpora mergat aqua:
Dixerat annuerãt oẽs tyberinides unde:
Q uæq̧ colunt thalamos ilia diua tuos:
Forte fuit nais lar nomine prima ſed illi
Dicta bis antiquum ſyllaba nomẽ erat:

Naias ℃VINA quoq̧:dũ calefit ad ignẽ caput illud uinũ ſupiꝰ iſtillaẽ guttis qdẽ exiguis.℃Vinũ illud quo ca
PAV. MAR. put abluebant: ſi quo mõ potuiſſe ut maledico bibẽdũ tradebat.℃Q đ ãt ex ipa iſtillatiõe ſuperat & anꝰ & comites bibebãt.℃Vina quoq̧ iſtillat:ſup caput ſ.℃Q đcũq̧ ẽ relictũ:uini oẽ:qđ nõ ẽ ſupius iſtilatũ ℃Aut bibit ipſa:anꝰ.ſ.Aut comites puellæ:& ipa & cõites bibũt.℃Tñ ipa plus bibit:qa anus ẽ.℃Hoſtiles grediẽ poſtea e loco anꝰ pacto ſacro & hæc.℃Dicit anus uiximꝰ:a uincio uicis.i.alliganimꝰ.℃Li

Viximꝰ a uinciocis. guas hoſtiles & ora inimica·ut oblog & carpe nõ poſſit. Dicit hæc anꝰ diſcedẽs:cũ diſcedit & exit ebria: & hoc qa plus aliis bibit.℃Protinus a nob:rettulit ſacrũ:qđ ſit deæ mutæ.nũc q̄ ſit dea muta .·nymphã fuiſſe refert almonis fluuii filiã q̄ ex linguæ uitio lalara dicebaẽ hæc cũ iuppiter iuturnã nymphã arderet & ipſam Iuturnã:ut caueret monuit & Iunoni Iouis amores detexit ĩdignatus iuppiter liguã illi abſtulit: iubetq̧ ex mercurio illã p iferna nympha ad ĩferos ducere:q iter cũdũ aiꝰ amore captus gaudiũ reddit pepitq̧ ex Mercurio lares duos:q ſeruãt cõpita:ide cõpitalia feſta & dies attributi laribꝰ qbꝰ ĩ cõpitis ſacrificabaẽ. Ingt ergo poeta.℃Protinꝰ:ſubſequẽter:℃Regris a nobis q̄ ſit dea muta.diſce q̄ mihi nota.ſ.ſũt. ℃Per ãtiquos ſenes:p ueteres.℃Iuppiter:aggrediẽ nũc ipos iouis ignes:q multa q̄ ñ debuerat amorẽ ppeſſus.℃Iuppiter captꝰ ĩ modico:ergo nimio amore iuturnæ nĩphæ q̄ ſoror fuit turni:de q plura ſupiore li.diximꝰ.℃Multa tulit:multa ppeſſus.℃Nõ patiẽda a tãto deo.q̄ pati ñ debuiſſet iuppiter rex & deꝰ oipotẽs:℃Illa mõ:Fugiebat illa ſp iouẽ nũc ĩ nemoribꝰ latitãs:nũc ĩ aqs.℃Illa iuturna.℃Mõ iacebat ĩ ſiluis:iacẽs latebat ĩ nemoribꝰ.℃Inter coryleta:coryleta a corylis ut q̄rceta.pineta uineta:℃Coryli ſẽ

Fabula iuturnæ arbores & fructꝰ.q̄ a nobis auelãæ dicunẽ.℃Nũc deſiliebat.aq̄s cognatas ĩ fluuios nympharꝝ latinarũq̧ cognatiões uinculo ſibi uinctæ erãt de cognatis ſupius dixius.℃Cõuocat. Vbi illã iupiter ĩſequẽdo nõ pficiebat laturas nymphas ɔuocauit atq̧ illas ita allocutꝰ ẽ.℃Hic. Iuppiter.ſ.℃Cõuocat ĩ cõciliũ uocat. ℃Nymphas.q̄cũq̧ tenebant latiũ.i.oẽs latinas nymphas.℃Et iacit talia uerba.q̄lia ſequunẽ.℃In medio choro nympharum ipſarũ. ℃Inuidet. Hæc fuerũt uerba iouis ad nymphas.ut amori ſuo & iuturnæ

utilitati cõſulerẽt. ¶ Vr̃a ſo. iuturna: ſ. Ipſa ſibi ĩuidet: q̃ſi ĩuidet ſuæ fœlicitati quã ɔſeq poſſet. Et uitat: fu
git. ¶ Quod illi expe. qđ illi utile ẽ. qd uitat. ¶ Succubuiſſe: ꝑ ſuccũbere. Sũmo deo: hoc ẽ nihil Ioui ƀ il
li plurimũ cõferret. ¶ Cõſulite am. & iuturnæ & mihi. Nã q̃: res illa q̃. ¶ Erit mea uo. ma. ꝙ pariet mihi
magnã uoluptatẽ. ¶ Erit magna utilitas ur̃æ ſorori: iuturnæ: nã magno uſu & ornamẽto erit illi. ¶ Vos il
li ĩ: Cũ illã Iupiter ĩſeq̃ret illa ſe ĩ aq̃s diciebat: & Iouis impiũ ĩ aq̃s ñ erat. Iõ ab his petit ne illã ĩ ſuis aq̃s re
cipiãt. ¶ Vos obſi: illi: iuturnæ. ¶ Fugiẽti: cũ me fugit. In pri. ri. q̃ſi ñ illã excipiatis ĩtra ripas. Ne mer. ſua Tyberinides
cor. ſuũ cor. ¶ Aq̃ flu. aq̃ flumialis q̃ſi ne ſe ꝓcipitet ĩ flumẽ: & ibi deliteat ubi eã hr̃e ñ poſſit. Dixerat: Iup
piter. ¶ Anuerãt. i. nutu affirmauerãt. ¶ Oĩs uñ tyberinides: oẽs nymphæ tyberiaꝝ undaꝝ formauit pa pronymicum a tyberꝫ
trõymicũ a tyberio a quo nomẽ iditũ ẽ fluuio & fluuiũ ipm appellar̃ poſſum⁹ tyberinũ & tybri & tybeti
& tybridẽ & ãnuerãt. ¶ Odi. ilia q̃ co. tha. tu. nymphæ q̃ colũt aniẽnẽ fluuiũ. Nec erretis eũ illo: q dixerat
thalãos iliæ eẽ ĩ tyberi ꝙ tybridi nupſerit nã nupſit ãiẽi: ſicut dixius ĩ ſeda3 odã hora. Iliã ut paulo ſupi⁹
dixius mlti uolũt ab amulio neci traditã. multi ꝓcib⁹ filie amulii ꝩuatã dixere q̃ ide ab aniene amata ẽ: ſed
obſeq recuſabat q̃rẽs dolẽſq tñ calãitates ſuas. deſpata. n. ĩ anienis undas ſe ꝓcipitẽ ddit: ut poeta hic nr̃ ĩ
libris d amorib⁹ ad corynnã retulit: exeepta tũc ẽ ab aniene & mr̃imõio iũcta. ergo aniẽi & ñ tybridi nu Nais a ναω. i.
pſit. ¶ Forte fuit: Quæ fuerit nũc illa q̃ amorẽs iouis retexit: nympha fuit lara uocata. Sed ex loq̃citate ap fluo.
pellata fuit lala q̃ cũ ſepe repħẽderet pr̃: ut liguã cõprimeret nõ tñ fecit. ¶ Forte fuit Nais: fluuialis nym apud
pha: nã Naiades fluuioꝝ deæ ſũt α ναω qđ ẽ fluo. ¶ Noĩe lara: nã ſic appellata. ¶ Sed antiquũ nomẽ erat phalara
illi ſyllara pria bis dicta hoc eſt laia geminabaẽ ab antiq̃s prima ſyllaba. ¶ Poſitũ ex ultio: hoc eſt ex gar
rulitate linguæ. uitium a morbo differt. uitium innatum & perpetuum. Morbus eſt temporaneus.

Et uitio poſitũ ẽ ſæpe illi dixerat Almo
Nata tene linguã nec tamẽ illa tenet:
quæ ſimulac tetigit iuturnæ ſtagna ſoro
Effuge ait ripas dicta referq; iouis: (ris
Illa ẽt iunonẽ adiit miſerataq; nuptam
Naiada iuturna uir tuus inquit amat:
Iuppiter ĩtumuit q̃q; eſt nõ uſa modeſte
Eripit huic linguã mercuriũq; uocat:
Duc hãc ad mães locus illi ſilẽtib⁹ apt⁹
Nympha hæc iſernæ nympa paludis:
Iuſſa iouis fiũt accæpit loc⁹ euntes (erit:
Dicitur illa duci tunc placuiſſe deo:
Vim pat hũc uultu ꝑ uerbis illa precaẽ
Et fruſtra muto nititur ore loqui:
Fitq; grauis: gẽnoſq; pit q cõpita ſeruãt
Et uigilant noſtra ſemper in urbe lares

¶ SAepe illi di. al. Hic fluuius eſt urbi ꝓximus ac celeberrimus ubi (ut ait Vibius Seq̃ſter) mr̃ deũ. yi. calẽ. apri. lauabaẽ. ſimiliter & cultros ſamios ferũt in eodem lauari lo ANT. FAN. Almo flu.
litos: q̄bus furẽtes galli iter ſe digladiabantur Luc. & lotã puo reuocãti almõe cybellẽ. Syllius: Quiq hoſtia Thuſci amnis amant tepidoq; fouẽt almone cybellẽ. Stati. ſil‑uis: Quaq; italo genitus almone cybelle ponit & idæos iam nõ reminiſcitur ãnes Cadit ãt hic fluuius in tyberim: Oui. infra: Eſt locus ĩ tiber in. q̃ lubricus in fluuii almo Et almo fl.
nomen magno pdit in anne minor. ¶ Iuturnæ ſta. ſo. de iuturna dixius ſupra. Sororem uocat q̃a nympha dicitur. ¶ Miſerataq nu. Miſerata iunone & alias nuptas de q̄bus mariti male merẽtur cum pellices q̃rũt. ¶ Eripit huic lin. Merito q̃ ñ ĩtẽdẽdus ẽ ĩ Solẽ digit⁹: & q̃uis exigua uirtus ſit reb⁹ ꝓſtare ſilẽtiũ grauis tñ culpa ẽ q̃ tacẽda ſunt eloq. ¶ Locus il. ſilẽ. ap. Nõ ẽ aptior locus Mutæ iſeris ubi ꝑpetuũ ẽ ſilẽtiũ. ¶ Accepit lu. eũt: Bñ luctus ĩ loco eſſent qui lucis egebat. ¶ Geminoſq pa. q cõ. ſer. Et ui. no. ſp in ar. la. Hi ſunt genii ſcdm aliquos q nobis genitis obſeruatores deputẽtur: q̄bus aſſiſtẽtibus poſt mortẽ (ut inq̃t Ser.) aut afferimur ĩ meliorẽ uitã: aut cõdẽnamur in deteriorẽ Lares
Ser. Tulli⁹ teſte Pli. creditus ẽ laris familiaris filius. Quã Genii
ob cãm cõpitalia & ludos laribus prius iſtituiſſe dr̃. Colebaẽ. n. non ſolum priuati ſed publice in cõpitis coroniſq
& floribus ornabaẽ. Quare ait Pli. coronas deoꝝ honorẽ fuiſſe: & lariũ publicoꝝ priuatoꝝq Et iuue. La
ribuſq; paternis thura dabo. atq; oẽs uiolæ iactabo colores. ii & ꝑ icolumitate ciuitatis excubare credeban
tur: ut Vrbiſq; laborẽ teſtatos ſudore lares: & ꝑ ſingulis familiis. putabãturq; arcere fures: ut Exagitant &
lar & turba diana fures: puigilãtq; lares puigilantq; canes. Sane Cõpitalia (teſte Feſto itẽ Macro. A. Gel. Compitalia
ac Varrone) fuerũt feriæ cõceptiuæ: quaꝝ ludos q p urbẽ ĩ Cõpitis agitabanẽ Tarq̃ni⁹ ſupbus reſtituit
Larib⁹ ac Maniæ mr̃i Lariũ: qđ ſacrificii gẽus iuni⁹ brut⁹ mutauit pulſo Tarq̃nio. Cum eni ꝓceptũ eẽt ab
Appolline ut capitibus pro capitibus ſupplicareẽ: & aliquãdiu obſeruatum ut pro familiaꝝ ſoſpitate pue
ri Maniæ mactarenẽ: capitibus alii & pauperis ſupplicari iuſſit: factũq; eſt ut effigies Maniæ ſuſpẽſæ ꝑ ſin
gulorum foribus periculum ſi quod immineret familiis expiarent. Sed de laribus alibi.
¶ Et uitio nõ erat loquax & garrula λαλέω. n. græce latine loquor ide λαλος loquax. Si hæc uocabaẽ
lala: q̃a loquax: & garrula. ¶ Sæpe Almo: q erat ei⁹ pr̃: Almo fluui⁹ ẽ paulo extra urbẽ uia hoſtiẽſi. q ex pa PAV. MAR.
ludib⁹ oriẽ nõ lõge a tẽplo diui Pauli. ¶ Dixerat illi: filiæ. Nata tene: cõprime. ¶ Liguã nec tñ ipſa tenet:
q̃a retinerẽ nõ poterat ¶ Quæ ſimu. poſtq̃. ¶ Tetigit ſta. lac⁹: ¶ Iuturnæ ſororis: lac⁹ iuturnæ erãt iuxta
pallãtiũ ñ lõge a tẽplo ueſtæ Ait effu. ri. q̃a Iuppiter dixerat: ut obſiſterẽt ĩ pria ripa hæc ait. Effuge ripas. Lac⁹ iuturnæ iuxta palladiũ prope templũ ueſtæ
q̃ſi ne maneas in ripis: ſed ĩ undis. ¶ Et refert dicta iouis q̃ dixerat nymphis Iuppiẽ: ne eã ẽciperet. ¶ Illa
ẽt: lara. ¶ Adiit iu. Et mi. nu. q̃ſi dolẽs iiuriã nuptis iſerri: cũ pellices ſuccũbũt. Inq̃t uir tu⁹. Iuppiter amat
iuturnã Naidã nymphã fluuialẽ. ¶ Iuppiẽ itu: Indignat⁹ Iuppiter liguã q̃ ñ cõtiebat huic abſtulit. ¶ Iup‑
piter ĩtumuit q̃ſi ĩdignat⁹ ẽ ex uerbis & garrulitate illi⁹. ¶ Et eripit: abſtulit Liguã huic nymphæ. ¶ Qua
ꝑa. ¶ Nõ ẽ uſa modeſte: q̃ ñ cõpriebat ſed ĩmodeſte loq̄baẽ & uocat mercuriũ q ẽ deoꝝ nũti⁹ de quo di

eeſt ſuo loco Duc hãc:hæc fuere iuſſa iouis ad Mer.Duc hãc nymphã ad mães ad deos ĩferos. Ille locꝰ ĩfe
roꝝ.℄Eſt aptꝰ ſilẽtibꝰ:qa ibi ſũt ſilẽtia:& huic eripuerat liguã ergo mutã ad ſilẽtia.hæc erit nipha palu
dis ĩfernæ q̃ erat nympha paludis latine ſit nympha paludis ĩferne ut ĩter ſilẽtes ppetuo ſileat iuſſa iouis
Iuſta ſacra ducıẽ illa ad ĩferos p mercuriũ ſed ĩtereũdũ placuit Mer.cœpit illã ardeẽ.℄Iuſſa io.q̃ iupiter iuſſerat.ſiũt
nã eũt illi.Luctꝰaccepit eũtes lugeẽ cœpe:& illa qa ad ĩferos ducebaẽ.& ille cõmiſeratiõe illiꝰ motꝰ.℄Il
la dr̃ refert ſe ad fabulã.℄Placuiſſe tũc:duci,deo Mer.q eam ducebat.Mer.pat uĩ.illi.ſ.uulteã uiolaẽ.℄Il
la ꝑcaẽ hũc uultu ꝑ uerbis:loco uerboꝝ deerat ei ligua:nõ poterat loq:ergo uultu ꝑcaẽ.Et fruſtra:i caſ
ſũ.℄Nitiẽ loq ore mutuo:ore ſine ligua.℄Fitq; gra.ex mercurio fcã ẽ illa grauida:pepitq; duos filios
q appellati ſẽ lares & ꝑſũt cuſtodie urbis.& ꝑuãt cõpita Et Plu.oñdit ꝑſides uocari eos:& canẽ aſſiſtere:
ĩpos ãt canũ pellibꝰueſtiri rõeſq; affert li.pblẽata.An q̄ ꝑſides ſũt.q ꝑſũt ãt domꝰ cuſtodes eẽ oportet &
Plutarchus in pblemat is de demoniis aliẽis formidoloſos:ſicut cães uidemꝰ.Mites uero:ac lenes:mãſuetũq; dõeſticis:Ad illã ueriꝰ ẽ: qd a qbuſ
dã romãis dr̃ & cryſipus opponaẽ.Demõia qdã mala eitcũire:qbꝰ dii q̃ſi carnificibꝰ & ſceleꝝ ultoribꝰ ad
uerſus ĩ iuſtos & ĩpios utunẽ.Sic lares ſuriales qdã ſũt:& pœnaꝝ:& exactores uictæ:& opationũ ſpecula
tores.Iccirco.n.ſit:ut cãinis pellibꝰ iduanẽ.Quibꝰ & canis iõ aſſidet:q̄ ad iueſtigãda ſcelera:& ulciſcẽdo
ĩprobos ſagaces fiunt.℄Fitq;:& fit ipſa nympha.Grauis:grauida.℄Et parit geminos lares:hoc ẽ gemel
los.℄Qui ꝑuant cõpita:uias.℄Et ſemp:ipſi lares:℄Vigilant in noſtra urbe:qa ꝑſunt cuſtodiſurbis.
ANT. FAN. ℄PRoxia cog.di.cha.chari.xi.cal.chariſtia celebrãẽ di
Chariſtia.xi.ca.mar. ctã a potis charitos qd grãm ſignificat:q̄ eo die cogna
ti ad ꝑuãdũ amorẽ & gratiã ĩ unũ conuẽirẽt:Fiebat.n.ſo
lẽne cõuiuiũ ut ſcribit V.M.idq; chariſtia dicebaẽ cui ꝑ
ter cognatos & affines nemo ĩterpõebaẽ:ut ſi q̃ ĩter ne
ceſſarias pſõas q̃rela eẽ orta apd ſacra mẽſæ & ĩter hila
ritatẽ aĩoꝝ ſautoribꝰ cõcordiæ adhibitis tollereẽ.Vñ au
tor ait ĩfra.Cõcordia fertur illo ꝑcipue mitis adeſſe die.
cognati ℄Cognatos ſũt q eẽ dicãt quoꝝ mr̃nũ genꝰ idẽ ẽ.al.i
Agnati alr̃.Agnati uero ſũt ex eadẽ ſtirpe maſculia ꝑducti. Affi
Affines nes ãt q ñ nobis natura ſed uxoribꝰ nr̃is ꝯiũcti ſẽ.℄Ad
ſo.deos:Ad ſacra mẽſæ cognatæ ac ꝑpiq; turbæ cõmu
nia:ſiue ad deos gñris.℄A.tu.ad ui.A ſacris feralibus a
chariſtia:ab hie q̃ triſtitiã afferũt ad iocũda.℄De ſã.De
gñre ut A nymphaꝝ ſanguis una.℄Cui pr̃ ẽ ui. Nõ ad

℄Proxia cognati dixere chariſtia chari
Et uenit ad ſocios turba ꝑpinqua deos:
Scilicet a tumulis & qui periere ꝑpiquis
Protinus ad uiuos ora referre iuuat:
Poſtq; tot amiſſos qcqd de ſãguie reſtat
Aſpiceẽ:& generis dinumerare gradus
Innocui ueniãt ꝑcul hic ꝑcul ĩpius eſto
Frater:& in partus mater acerba ſuos:
Cui pr̃ eſt uiuax q matris digerit annos:
Quæ premit in uiſam ſocrus iniq̃ nuꝝ:

ſit ſacro ꝯuiuio ĩpius filiꝰ q odit pentũ uitæ lõgitudinẽ.ipſe alibi.Filiꝰ ante diem patrios ĩngrit in annos.
PAV. MAR. ℄Proxima inter feralia pro mortuis ſacrificia conuium ſit inter cognatos & affines.xi.calen.martias.
hoc eſt.xix.die februarii.De quo Vale.ubi de inſtitutis antiquis agit:ita inquit.Conuiuium eſt ſolemne
maiores inſtituerunt idq; cariſtia appellauere cui preter cognatos & affines nemo interponebatur ut ſi
q̃ inter neceſſarias pſonas q̃rela orta eẽt ĩter ſacra mẽſæ:& ĩter hilaritatẽ aĩoꝝ adhibitis ꝯcordiæ ſautori
bus tollereẽ.Ad poeta & ob id fieri aſſerere uẽ ẽ:ut poſt extĩctos multos:ſupueniẽtiũ nũerꝰ ex eadem co
gnatiõe quotãnis recẽſereẽ:ſed his adeſſe debere ĩnocuos nõ aũt q fratrẽ ĩteremiſſent:aut parricidas aut
ĩpias matres & filios ĩpios ſeu nouercã & ſocrũ nurui ĩfenſam:inqt ergo.Cari cognati.cari cõſanguinei q
ex eodẽ ꝑgenitore gẽus trahũt.℄Dixere ꝑxima:feſta.ſ.℄Chariſtia:declinaẽ nũero multitudinis & de
duciẽ ἀπὸ τῆς χάριτος qd eſt gratia q̃ſi gratioſa cõuiuia.℄Et turba ꝑpinq:q̃ſi cœtus ꝑpinquoꝝ hoc
Chariſtia eſt affiniũ.℄Venit ad ſocios deos:q̃ſi ad penates cõiunctoꝝ nã cõueniebãt & cognati & affiẽs:ut Vale.
inqt:de cognatis ſupra diximꝰ.Affines ſunt ut Modeſtinus de gradibus inqt uiri & uxoris cognati dicti
ab eo q̄ duæ cognatiões q̃ diuerſæ inter ſe ſunt:p nuptias copulanẽ:& altera ad alterius cognationis finem
accedit.nã cõiugẽdæ affinitatis cã fit ex nuptiis.℄Iuuat.ſ.certe.℄Referre ota:hoc eſt uultꝰ quaſi reſpi
cere.℄Protinꝰ.ſubſeq̃nter.℄Ad uiuos:ad eos qui ſupſunt.℄A tumulis:hoc ẽ a ſepulchris cognatoꝝ.
℄Vel a tumulis hoc ẽ a feralibus ſacris.nã tunc epulæ ferunẽ ad ſepulchra.℄Vel a tumulis a tumulatis
cognatis:& erit ſpẽs Metonymiæ quando ponitur qd tenet pro eo:qd tenetur.℄Et a propinquis q pe
riere.i.ab extinctis affinibus.ergo a cognatis & affinibꝰ iã uita functis.℄Et iuuat:delectat.℄Poſt tot
amiſſos:poſt tot cognatos uita functos.℄Aſpicere quicqd:reſtat de ſanguie:quicũq; ſuperſunt de eadẽ
cognatione.℄Et dinumerare:quaſi recenſere. ℄Gradus generis:gradus cognationis.ſunt enim alii ſu
perioris alii inferioris ordinis dicti: ut Paulus iuriſcõſultus inquit ad ſimilitudinem ſcalarum locorumue
procliuium:quos ita ingredimur ut de proximo in proximum. ℄Innocui ueni.Non ueniant ad hæc ſon
Amuliꝰ numitoriũ phocũ peleꝰ tes:ſed inſontes:non frater fratri aduerſus:non mater in filios crudelis. ℄Veniant: ad hæc chariſtia.
℄Innocui:q nihil nocueẽ.℄Eſto pro ſit.℄Procul:lõge.℄Hinc:ab his chariſtiis.℄Frater ĩpius:malꝰ
frater qui in fratrem fuerit iniquus:ut Amulius in Numitorem:Peleus in phocum:quem interemit. ℄Et
mater acerba:crudelis.℄In partus ſuos:in filios quos pepit ut fuit Medea.℄Cui pater ẽ.Nec ueniat ad
hoc ſolemne conuiuium qui parentum uitam odio habet.Nec nurui ſocrus aduerſa. ℄Eſto inquit procul
hinc cui-ille cui.℄Pater eſt uiuax:cui pater nimium uiuere uideẽ.qui eſt naturæ robuſtæ. nam illum uiua
cem dicimus qui & re.& tempore exigente abſumi non poteſt.℄Qui digerit:qui numerat.℄Aut q di
gerit.qui diſponit.℄Annos matris.qui ſperat hoc anno uel illo matrem moriturã eſto procul. ℄Socrꝰ
quæ præmit quæ uexat.℄Nurum iuiſam.hoc iam in ꝑuerbium tranſit.ut ſocrus nurũ diligere nõ poſſit.

¶ Tantalidæ fra. abſint: Attre⁹ & thyeſtes nepotes Tātali ex Pelope. Nota ē fabula. Nō uult adeē his ſacris crudeles frēs. malas nouercas. ſeuas uxorēs. iniqs ſocr⁹. oēs dēiq; exptes pietatis & grāæ ī aliis qbuſdā ſacris (ut ſcribit Feſtus) clāitare cōſueuerīt hoſtis uict⁹ mulier uirgo exeſto cū utriq; extra eē: & ſacris ñ iter eē oporterīt. ¶ Iaſōis uxor: Q uæcūq; filiis ē Medeæ q̄ fuit crudelitat nōtiſſiæ. ¶ Et q̄ ruricolis ſemia toſta dedit: Inonē dicit. nā cū Nephele athamātis uxor (ut ait Ser.) īſania ɔcitata ī ſiluas abiiſſet: Athamas filiis ſuis inonē Cadmi filiā ſupinduxit nouercā: q̄ priuignis exitiū pans ægit cū matrōis: ut frūmta ſerēda corrūperēt: quo facto maxia fāes ſubſecuta eſt. Q uā ob cām cū ad cōſulendū Apollinē miſiſſet Athamas: ī eū qui miſſus fuerat doloſe corrupit ægitq; ut referret ab oraculo dictū Nepheles filios ad famē tollendā eſſe imolandos quos ipſa accuſauerat qđ frumenta coxiſſent. Q uare Athamas īuidiam plæbis timēs Phryxū & Hellē publice arbitrio cōmiſit nouercæ: ſed clā illis ſalutare conceſſit remediū deditq; opā ut Phryxus aureū arietē abduceret cuius ope puēit ad Colchos. Sāe nepheli nebula ē V ñ qdā fabulāt eū Phryx⁹ & Helle ī eo eēnt ut mactarēt̄ miſſam a mrē nubē cū ariete quo ābo ſunt ab iminēti periculo liberati. ¶ Diis gñris: Nouimus (autore Mac.) fuiſſe ferias pprias: q̄s q̄ familia ex uſu domeſticæ celebritatis obſeruabat. Deos ergo gñris uocat quos priuatim colendos ſibi familiæ delegiſſent. ¶ Libate dapes: Ex eodē uaſe ut q buſdā placet: ut indiciū & omē ſit amoris atq; concordiæ. ¶ Nutriat inunctos miſſa patella cibos: V na atq; eadem patella ſinglis oblata cibos ſuppeditet delibādos Eſt autē patella (ut autor eſt Feſtus) uas picatū puū atq; aptum ſacrificiis faciēdis. Inde uti arbitramur libatis dapib⁹ ſuaui cōdimēto pfuſis miſtri diſcūbētib⁹ reliq̄ ſuggerebāt. ¶ Bñ tu. Deeſt uerbū hēas. Suadet autor ut ſinguli ñ ſolū cognatis ac ppīqs ƀ auguſto bōa ōminēt̄. ¶ Tantalidæ: nūc p exēpla declarat: q hoc ī cōuiuiū admittēdi nō ſint. ¶ Abſint: ſint pcul. Fratres tātalidæ: frēs tātalidis files: ut atre⁹: & thieſtes fuere tātali nepotes Pelopis filii thieſtes ex atrei ɔiuge filios genuit Atre⁹ illos prī epulādos dedit: ut ī Thieſtis tragœdia Seneca refert. ¶ Et abſit uxor Iaſonis: fil'is uxori Iaſonis hoc ē Medea de q̄ ſupius dixius: q̄ patrē pdidit: fratrē lacerauit filios ex iaſōe necauit creuſā: ob q̄ repudiata fuerat aduſſit: & abſit. ¶ Q uæ dedit ſemia toſta: ſicca ſeu ɔcocta. ¶ Ruricolis q̄ſi abſit illi ſiliis Ino Phryxi & helles nouerca: Athamātis uxor agricolis aduſta ſemina dabat: q̄ cū minie naſcerent̄ ſequuta ē ānonæ caritas: ex quo cōſulti ſacerdotes ab Inōe corrupti fuere: dixerīt ñ poſſe ƀ expiati: niſi Phryx⁹ & helle mactarēt̄: quo decreto: cū ad arā ſtarent a Nephile mrē imiſſa nube cum aurei uelleris ariete rapti ſuati ſt̄: qđ lati⁹ ī fine tertii libri rferē: ergo abſit nouerca illi ſimilis. ¶ Et ſoror: Therei Prognes & philomene fabula lati⁹ ī metamor. li. vi. referē: there⁹ thracū rex Martis: ut Callimac⁹ iqt ex biſtonide nympha fili⁹. hic pgnē Pādiōis Atheāæ regis filiā uxorē duxit: q̄ illi Itym pepit: rogat⁹ a Progne: ut philomenā ſororē adeduceret: Atheās petiit. exoratoq; Pādiōe Philomenā duxit: ſed iter nauigādū ei⁹ amore capt⁹ puellā uiolauit: q̄rētiq; facin⁹ linguā abſcidit & cuſtodia adhibita ī ſiluis dereliqt: rediēſq; ad pgnē extinctā ellā uiolauit: q̄rēt q; facin⁹ linguā abſcidit & cuſtodia adhibita ī ſiluis dereliqt: rediēſq; ad pgnē extictam Philōenā aiebat. At illa depicto ī tela therei ſcelere: ſorori rē apit: q̄ orgia ſimulās ī ſiluas uenit: Philomellāq; frōdib⁹ tectā ī regiā ɔduxit: Iti filiū īteremit prīq; epulādū appoſuit: quo cognito cū utrāq; īterēpturus eēt there⁹: Progne ī hirūdinē. Philomenā ī ſui nois auē: Itys ī faſianū: there⁹ ī upupā ɔuerſi ſt̄: uñ ut ap Ply. ē Bizicis tecta ī thracia hirūdies ob ſcelera therei ñ ſubiī. Abſint ergo ab his ſacris files mulierib⁹ his & thereo. ¶ Abſit & pgne & ſoror: hoc ē Philomēa: qa ambæ ī necē Itys cōſpirauere. ¶ Et there⁹ iniqu⁹ duab⁹: pgnæ & philomēæ pgne nā ɔiugalia iura fregit: Philo. φ eā uiolauit. ¶ Et abſit qcūq; auget ſuas opes p ſcel⁹: qcūq; p ſcelera: aut tyrādē: aut alteri⁹ bōa occupat: ſeu depopulat: ¶ Sacrificādū ē a bōis: & nō a malis. illis. n. chatiſtiis adeſt iter cognatos ɔcordia. ¶ Date bōi: uos bōi & ñ mali. ¶ Thura: q̄ſi ſacrificate. ¶ Diis gñis: diis euſdē cognatiōis: diis dōeſticis: dus eiuſdē gñis. ¶ Cōcordia: dea de q̄ ſupiore libro dixius. ¶ Ferē dr̄. ¶ Adeē mitis: bēigna. ¶ Præcipue illa diez q̄ ſt̄ chariſtia hoc ē φ autor uale. diximus. ut ſiq̄ iter cognatos q̄rela orta eēt adhibitis ɔcordiæ fautorib⁹ tolleret̄. ¶ Libate: deguſtate. ¶ Dapes q̄ſi una cōedite. ¶ Libate dapes pign⁹ grati amoris: nā cū ī ſimul edit̄ aut bibit̄ oīs inimicitia oīs q̄rela remittit̄. iō dādes amor. ſ ſt̄ pignora: & ī iure ciuili ē agere nēinē poſſe īiuriarū: q cū eo q īiuriā ītulit cōederit: ſeu biberit ſeu leſerit. ¶ Patella miſſa: q̄ſi poſita ſup mſa. ¶ Nutriat: bñ afficit. Cibos īictos: ſagiatos q̄ſi ītingant̄ cibi p oēs ī ipa patella aut ītelligas. ¶ Patella nutriat. cōditōs ſuggerat. ¶ Cibos ītinctos. ſapore aliquo reſpſos nā φ gr̄. βαμμα uocāt nr̄i dicūt intinctū ƀ ē ſaporē ide Ply. ītinctū ex myrto laudat. ¶ Iāq; ubi. bibēdū ē ſed tūc pfuſius cū reddēda corpa ſōno ſt̄. ¶ Iāq; ubi poſtq̄. ¶ Nox hūida ſuadebit placidos ſōnos. placidā qetē. ¶ Sūpte. accipite. ¶ Māu ſumite uos. ¶ Precaturi ſt̄. ſ. φ pcaturi ſūt ſequēti uerſo explicat. ¶ Vina larga. q̄ſi largiori poculo ut pfuſi⁹ bibat̄. ¶ Et bñ uos. Hæc ſt̄ q̄ iter bibēdū pcari iubet. ¶ Dicite mero ſuffuſo. mero dixit ut ſit īmiſtū ſine aq̄. Suffuſo ſparſo. ¶ Per ſacra uerba. p ora. uñ ſacra uerba egrediunt̄. ¶ Sacra q̄a pcatoria. ¶ Dicite bñ uos: qui adeſtis. ſ. bene uiuatis & ualeatis. ¶ Et bene ut. ſ. uiuas & ualeas. ¶ Tu cæſar. auguſte. ¶ Optime pr̄ patriæ. hoc eni cognomie appellatus fuit. ut diximus morem hunc bibendi ſeruant pleræq; barbarorum nationes & e noſtris plures.

Tantalidæ fratres abſint & Iaſonis uxor.
Et quæ ruricolis ſemina toſta dedit
Et ſoror. & pgne tereuſq; duab⁹ iniqu⁹
Et quicūq; ſuas per ſcelus auget opes:
Diis gñris date thura boni cōcordia ferē
Illa præcipue mitis adeſſe die:
Et libate dapes ut grati pignus amoris
Nutriat intinctos miſſa patella cibos
Iāq; ubi ſuadebit placidos nox hūida ſō(nos
Larga pcaturi ſumite uina māu:
Et bene uos patriæ bñ cū pr̄ optie cæſar
Dicite ſuffuſo per ſacra uerba mero:

ANT FAN
Inonis fabula
Nephele phrixi & helles
patella
PAV. MAR.
Ino dedit femina toſta ioui
Cōcordia dea

ANT. FAN.
Termi-nalia.x. ca.mar.

¶Nox ubi trã.x.cal.mar.Terminalia celebrant̃:q̃(ut Acron ſcribit)ad excludẽdã iurgia cõſtituta ſunt: ut p epularũ feſtiuitatẽ cæſis agnis ↄſtituti fines ſuarẽt.Fiebãt ãt hæc ſacra deo termio ĩ cui⁹ tutela agrorũ fines & termi eẽ putabãt̃:q(ut Varrõi pl;)a terẽdo dci ſunt.ꝙ hæ ptes pp limitar̃ iter maxie terant̃. Huic deo prim⁹ Nũa Põpili⁹ tẽplũ cõdidit⁹autor Plu.ac ſacros lapides finiũ dicauit Ioui termĩali ut Dioſcri:ſtatuitq̧ ut ei ſacra fierẽt icruẽta itelligẽs decer̃ Termialẽ deũ exptẽ eẽ necis ac ſãguis:qd is ſit pacis cuſtos teſtiſq̧ iuſtitiæ.Credit̃.n.Numa Romanũ agrũ terminaſſe qd Rõul⁹ facer̃ ſup!edit exiſtimãs uin citi ſuas uires ſi terminũ obſeruaſſet.Poſt Numã uero ad agrorũ fines ẽt aialiũ cæde tẽ-diuinã fecerũt. Vñ illd eſt Horatii:Vel agna feſtis caſa termialib⁹. Fuit & mos; circũ termios urbis hoſtias duci.q̃ amburbiales uocabãtur. Idẽ res teſte Feſto ſtatuit qui terminũ exaraſſet eũ & boũẽ ſacros eẽ.itaq̧ is uti ſacrilegus ĩpune occidi poterat ut Diony.autor ẽ.Sane Plu.ĩ qõnib⁹ q̃rit cur Termio nihil

Cur ter mino nihil aiatum facrificet̃

aĩatũ ſacrificaret̃ putatq̧ Numã publicorũ priuatorumq̧ terminorũ cõſtitutorẽ exiſtimaſſe terminum amicitiæ ac pacis cuſtodẽ ut dixim⁹ ab oĩ cæde ac ſanguĩe incõtaminatũ cõſeruari opotter̃.Hũc deum Ennius Termonẽ appellauit.¶Siue la.Tibullus nõ fixus ĩ agris q regeret certis finibus arua lapis.¶Tæ duo diuerſa &c.Scdm iſtitutionẽ Numæ q ſtatuit ut quotãnis ad locũ termini ſacra fierent a coeũtibus utriq̧ agrorũ dñis.¶Binaq̧ ſer.&c. Nõ mẽdoſi codices hñt:Binaq̧ liba ferunt. Vñ illud eſt. Aut ſacrum effodit medio de limine ſaxũ qd mea cũ uetulo coluit puls annua libo.¶Ara fit hic &c.Illud neceſſitatis ẽ hoc fortunæ.Nõ.n.ſp texta ignis fert̃.¶Vbi ter fr. &c.Pultẽ,dicit cuius mõ fecimus mentionẽ.¶Libant̃ ſi. flã.E ſingulis libamenta iaciunt̃ in flãmas. Candida tur. Vel candidata feſto ac ſolẽni die:uel pia ac benigna.

¶Nox ubi trãſierit ſolito celebret̃ honore
Separat inditio q deus arua ſuo:
Termie ſiue lapis ſiue es defoſſus ĩ agro
Stipes ab antiqs tu quoq̧ nomẽ habes:
Te duo diuerſa dñi de parte coronant
Binaq̧ ſerta tibi binaq̧ dona ferunt:
Ara fit hic:igne curua fert ruſtica texta
Sumptum de tepidis ipſa colona focis:
Ligna ſenex minuit cõciſaq̧ cõſtruit arte
Et ſolida ramos,figere pugnat humo:
Tunc ſicco primas irritat cortice flãmas
Stat puer:& mãib⁹ lata caniſtra tenet:
Inde ubi ter fruges medios ĩmiſit ĩ ignes
Porrigit inciſos filia parua fauos:
Vina parant alii:libantur ſingula flãmis
Spectãt:& linguis cãdida turba fauet:

PAV. MAR.

¶Nox ubi.x.ca.mar.hoc eſt.xx.die fe.ẽ termi feſtũ terminalia.n.ſacra a Nũa originẽ hñer̃:q ut autor ẽ Diony. cõſtituit unũquẽq̧ circũſcriber̃ fũdos ſuos:ſacroſq̧ finib⁹lapides appõere:lapideſq̧ ipſos ſacrauit Ioui termiali ſtatuitq̧ eis ſacra quotãnis oẽs die cõſtituta facere ſup locũ ipm coeũtes.¶Hæc ro.termialia a termĩb⁹ uocãt:fineſq̧ ipſos uni⁹ lr̃æ mutatõe a græca lĩgua ꝓterẽtes termios appellãt.Quos ſiqs occuluiſſet:aut trãſtuliſſet.ſacrũ eũ eẽ di lege ſtatuit:ita ut uolẽti eũ occider̃ tãq̃ ſacrilegũ:& ſecuritas adeẽt & purgatio pollutõis.eſtq̧ i⁹ ħ ñ ĩ priuatis mõ:ſed ĩ publicis quoq̧ ↄſtitutũ & reliq̃.At terminũ deũ putãtes: nihil ei ut Plu.oñdit ut aiatũ ſacrificãt:rões idẽ affert:An ꝙ termios rõul⁹ agro ſtatuit:quo ꝓgredi:ac uicios mactar̃ licitũ eẽt atq̧ oẽm agrũ ꝓpriũ exiſtiar̃:quo ut leucõ dicit haſta pueñt.Nũa uero Põ.Vir.ciuilis ac iuſt⁹:& ĩprimis lapiẽs agri terios cũ finitimis cõſtituit:& ipſis finib⁹ terminũ uium cã nominãs:q̃ſi ꝑfidẽ & aicitiæ:ac pacis cuſtodẽ:ac oĩ cæde:ac ſãguĩe:& ĩ cõtãinatũ cõſuari oporter̃ exiſtiauit.cætera ſuis ĩ locis dicẽus.igt ergo poeta ¶Vbi poſtq̃:Nox cariſtiorũ.ſ.Trãſierit:& illuceſcet ſeq̃ns dies Deus q ſepat. diſteriat ¶Arua ſuo idicio:ſuo ſigno hoc ẽ affixo lapide.i.terius de⁹.Celebret̃:cũ põpa freq̃ntet̃.¶Solito honor̃ aſſuetis ſacrificiis.Tetie:Nũc ad terminũ ipm uerba apoſtrophat qd a ueterib⁹ ei⁹ feſtũ ĩſtitutũ ſit.O termie ſiue es lapis.Lapidẽ.n.illũ fuiſſe dicũt quẽ Satn⁹.ꝓ ioue duorauit:ut pauloꝑoſt dicẽus Siue eis ſtpes:trũc⁹ arboris Defoſſ⁹.q̃ſi dorſũ ĩfoſſ⁹.In agro:ĩ aruorũ diſteriatõe ¶Tu quoq̧.tu ẽt. Hẽs numtitulũ honorẽ:ul'nom ipm ꝙ ita appellat⁹ fueris. Ab ãtiqs:a ueterib⁹:aut ab ãtiqs gr.nã qd illi τερμονα vos terminũ dicius.aliq legũt.Numẽ hẽs:q̃ſi ꝓ deo coleris. ¶Te o termie. ¶Coronãt duo dñi d pte diuerſa:ex diuerſis ptib⁹:nã cũ duo agros diuidãt alter hic:alter illic terminũ coronãt ¶Et fert̃.ꝓoffert̃.Bina ſer.biãs florũ corõas:qa hic & ille.¶Et bina dõa:qa uter ſacrificat.nõ tñ aiatũ aliqd ut dixius.Ara fit modũ ſacrificii explicat.Deiñ orõnẽ refert:q̃ ad terminũ hẽri dcat.¶Ara fit hic:cõpõit̃ ĩ ipo termi loco ara.¶Colõa ruſt.i.uxor colõi ruris.¶Fert ignẽ curua texta:texta caua.Ignẽ ſũptũ:acceptũ. De te. ca lidis.¶Focis:focis ꝓ loco ubi fit ignis:q̃ſi ñ tũc ex ſilice ignẽ elicit.ſ; aliũde accipit & affert illuc.Ligna: Ruſtica ignẽ:ſed a ſene ruſtico ĩcidũt̃ & ↄponũt̃ ligna ad ignẽ faciẽdũ.¶Senex:ipe ruris colon⁹.Miuit i.ĩcidit.¶Ligna & ↄſtruit:ordĩat aut cõpõit.Alte.ĩ altũ.¶Cõciſa.ipa ĩciſa ligna.¶Et pugnat ↄtẽdit & nitit̃.¶Figer̃ rãos ħ ẽ ſtipites.Hũo ſolida terra dura & hoc ad cõgeriẽ lignorũ firm.ĩd.ĩ. Tũ poſtea ipſe ruſtic⁹.Irritat.q̃ſi ſuſcitat ad ĩcẽdiũ.Prias flãmas ſicco cortice ſiccis corticib⁹ ut illd Vir.rapuitq̧ in fõite flãmã ita hic ĩ ſicco cortice flãmã irritat qd uerbũ nũc pẽultimã lõgã h; ſed irritus irrita irritũ penultimã breuiat.¶Stat puer.colõi fili⁹ qa ĩferi⁹ filia pua ergo fili⁹ & filia añ illũ ſt̃.Et t; mãib⁹.pleõaſmos ẽ Lata cãiſtra.ãpla cãiſtra ĩ qb⁹erãt qb⁹ad ſacrificiũ op⁹erat.Inde ubi. loco turis fruges adurebãt̃ deiñ mella dlibabãt.¶Iñ.poſtea.¶Vbi.poſtq̃.ipe colonus ſenex.Immiſit tres ſu.tria frugũ gña aut tria grana frugũ. ¶In medios ignes ut adureret̃ loco tũris.Parua filia porrigit oñdit dlibãdos aut apõit. Fauos ĩciſos mel ſeu ipiã mellis fabricã ĩ fruſtra diuiſã.¶Alii tenẽt uia:ſine uio ſacrificiũ ñ fit.¶Sigl'a uia li. libãda põũt̃ ¶Flãmis.nã d'ſinglis q̃ hẽbãt põebat parũ ĩ igne.Turba cã.uel qd ĩ eo ſacrificio cãdidis ueſtib⁹ uterent̃ ul' cãdida q̃ſi pia rligioſa.Spectãt & fauet liguis. uerbis ẽ Metõymia qd facit ꝓ eo qd fit aut iſtrm in re

¶ Spargiť & cæ.cõ.ter.agno:diſtĩgue ĩpa ne Oui.& Hora.errare uideanť q Termino ẽt aĩato ſcribũt rẽ diuinã fieri.Nã φ ſtatuit Numa ut huic deo ſacra fierẽt ĩ cruẽta ñ ſp neq; ab oĩb⁹ poſtea cuſtoditũ ẽ.hĩc il lud ẽ qđ autor ſubiũgit:Nec q̃riť:ac ſi dicat æq; fert lactẽtẽ quoq; porcã mactari aduerſ⁹ Nũæ legẽ. Q đ ſi tãtoꝝ poetaꝝ autoritatẽ refrigerẽ uolueris autoritate græcoꝝ:obiiciem⁹ tibi illđ Iuuena. Et qcqđ græcia mẽdax audet ĩ hiſtoria. ¶ Lactẽs cũ ſibi porca dať: Q uæ niſi cederet Termĩo poſſet aliq̃ñ Terminum eruere. ¶ Tu pplĩos urbeſq; & regna ĩgẽtia finis: Q uia publici termini ſũt & priuati:itẽ in urbib⁹ & extra urbes. ¶ Si tu ſignaſſes olĩ thyreatida terrã: ANT. PAN.

Spargitur & ceſo cõis terminus agno.
Nec queriť lactens cũ ſibi porca dať
cõueñiũt celebratq; capes uicinia ſupplex
Et cãtant laudes Termĩe ſancte tuas.
Tu populos urbes & regna ĩgentia finis
Omnis erit ſine te litigioſus ager.
Nulla tibi ãbitio eſt nullo corrũpis auro
Legitima ſeruas credita rura fide.
Si tu ſignaſſes olim thyreatida terram.
Corpora non letho miſſa trecẽta forẽt.
Nec foret Othrydes cõgeſtis tect⁹ ĩ ar-
O q̃tũ patriæ ſanguinis ille dedit (mis

Thyreæ q̃s fuiſſe ĩ Cynoſuria Thucydides ſcribit ut Stra. refert op pidũ fuit ĩagro Argiuoꝝ ſiue ad Argiui & Lacedæmonii agri fines:qđ Lacedemonii uelut ſuũ ſibi uẽdicãtes ſuis fi nib⁹ adiecerũt ut ſcribit Herodotus.Cõtra Argiui pro lo ci uẽdicatiõe bellum ĩdixere.Sed ĩter utroſq; ita cõuenit ut trecẽti utrinq; dimicarent ŕliq uero oẽs domum ſuam q̃ſq; reuerterẽť ne forte ſi pñtes forẽt q ſuos uinci cerne rẽt ad ꝑliũ cõcitarẽť:utrius uero urbis trecenti uictores fuiſſent illius uictoria cẽſereť.Pugnãtibus igitur ſexcẽtis cũ aĩ & corpis uiribus pares ẽẽnt tres tm̃ fuere ſupſtites: Ex Argiuis duo Alcẽor & chromi⁹ ex lacedemõiis unus Othryades:Superueniente nocte duo Argiui uelut uicto res ſe in patriã recæperũt. Othryades uero ſpoliatis Ar giuoꝝ cadaueribus arma hoſtilia q̃ſi uictoriæ teſtimoniũ ĩ caſtra rettulit.Poſtea uterq; popul⁹ in mediũ pdiit ſe ui ctorẽ affirmãs:Argiui:qa plures ſupſuiſſent : lacedemõii qa Orphryades nõ fugiſſet & ex hoſtib⁹ ſpolia retuliſſet.

Thyree uñ bellũ ortũ in ter ar gios & lacede monios Othria des

Ex hac cõtẽtiõe inito ꝓlio Lacædemõii uictores euadunt.Argiui dolore pciti capita draſerũt cũ eis cõas nutriri mos eẽt:ſtatuerũtq; neqs capillatus cõſpiceret ante loci illi⁹ repationẽ.Lacædemonii cõtra nutrire cõas cæpunt ꝑter eoꝝ cõſuetudinẽ.Othryades uero cũ eũ puderet ex trecẽtis ſolũ ſupſuiſſe ĩ eo loco ubi cæ.iacebãt ſe ipꝫ iteremit.ſed añq̃ aĩam exhalaret ſãguie ſuo ſcriptis lr̃is trophæa iuſſit attolli. Hic illđ Sta tii legius ĩ.iiii.the.Et lacædemõiũ thyreæ lectura cruorẽ.Et illđ.V.M.li.iii. Otryadæ quoq; pugna piter ac morte ſpecioſa thyreatũ lauđ q̃ ſpacio lati⁹ ſolũ cerniť q ſãguie ſuo ſcriptis lr̃is dureptã hoſtib⁹ uictoriã tm̃ ñ p⁹lata ĩ ſinũ p̃riæ cruẽto trophæi titulo retulit.Sãe Othryades tã p̃rie decliatiõis q ualeri⁹ uſus eſt q̃ tertiæ iueniť.Solin⁹:Sparta inſignis cũ pollucis & caſtoris templo.tũ ẽt Othryadis illuſtris uiri titulis. ¶ Spargiť:& h ẽ qđ negat Dion.cũ dicat ſacrificãtq; adhuc eis ñ aĩatũ aliq̃đ.Neq;.n.piũ ẽ cruẽtarĩ lapidẽ ſed pultes & liba atq; alias q̃ſdã fructuũ primitias:& ex Pl.ẽt oñdim⁹ nihil aĩatũ ſacrificari. At poeta imo lari agnũ ſeu ſuillã iqt. ¶ Termin⁹ cõis:qa duorũ dñoꝝ.Spgiť cæ.agno:ſãguine agni imolati. Nec q̃riť: tmin⁹ ipſe.Dũ daĩ ſibi:cũ ad honorẽ ei⁹ immolaĩ. ¶ Porca lactẽs h ẽ ſuilla dũ adhuc ſub lacte ẽ. Cõueñiũt ꝯuẽit ad hec ſacra oĩs uicinia & termĩ laudes cãtat ¶ Supplex uiciia q̃ſi oẽs uicini ſupplices ¶ Cõueñiũt ad epulas:ſacroꝝ hoꝝ ¶ Et celebrãt:laudãt & freq̃ntãt. ¶ Dapes:ipſas ſacras epulas.Et cãtãt ſãcte termie laudes tuas:cãtabãt hymnos ĩ honorẽ termĩ.Tu pplĩos:Hæc uerba in termĩ laudes cãit poeta:uñ eſt oro tota laudatoria:q̃ panagiricũ appellaĩ poſſeus:& ab officio ei⁹ cõmdaĩ terminũ ĩcipit Tu finis:p diffinis ſeu diſtermias. ¶ Pplĩos h quo ad ciuitates ĩtra moenia cũ ĩ plures ptes:ut Rõa ĩ regiões diuidaĩ. ¶ Et ur bes:h quo ad urbiũ agros.Et regna ĩgẽtia:ad regnoꝝ ĩgẽtiũ ꝯfinia circũſcribẽda:ut ſignãda.oĩs ager erit litigioſ⁹:litib⁹ plẽus.Sic te.nã niſi termĩo agri ſignarẽť ſp agroꝝ dñi eẽnt ĩ lite:cũ alĩ alteri⁹ ſibi ptẽ aſcri beret Nulla tibi:utiť his uerbis poeta tãq̃ rẽ uiuẽtẽ alloq̃t.Sed re uera ut dixĩus fiebãt hæc ſacra ioui ter miali Nulla ergo ẽ ti.am.qa ãbitõe flecti ñ pt de ãbitu & ãbitõe ſupi⁹ dixius φ ãbit⁹ ſit crimẽ affectati ho noris a circũeũdo ſupplicãdoq; iñ ãbitio ipa actio ãbiẽtis Nullo au.cor.q̃ſi nullo ꝑcio ¶ Suas. obſeruas cuſtodis. ¶ Rura cre.rura ł agros tibi cõmiſſos Fida legi.itegra ut & lege ĩſtitutũ ẽ ¶ Si tu ſig.Mlta cuẽ neĩ mala ob agroꝝ ꝯtẽtionẽ cũ loca diſtermiata ñ eẽnt ergo. ¶ Si:tu o termie ¶ Signaſſes olim ter.tyr. Patronymicũ fœmininũ formauit a tyreis.Stra.tyreas nũero multitudinis alii tyreã dñt:quem locũ tucy dides ĩ cynoſuria eẽ inq̃t ad argiuii & Lacedemõis agri cõfinia. ¶ Tireã Hero.Argiuoꝝ & lacedemõioꝝ cõtẽtionẽ:& pugnã fuiſſe aſſerit nã inter eos pactũ fuit.ut utriq; trecẽti dimicarẽt. Occubuer argiuis oẽs ꝑter Alcenũ.& mathinũ Sptãi:ſeu lacademões ꝑter othriadẽ ducẽ eoꝝ:oẽs cæſi.ob qđ dedecori aſcribẽs othriades cæ.p p̃ria cæſis ſolũ ſuper eſſet inter extictoꝝ cadauera ſeipm̃ iteremit alii dicũt ſeq̃nti dic rur ſus ĩchoate pugna ſauciũ & ſemiuiuũ cũ in certamen deſcẽdiſſet:intereſſe. At Stra.inq̃t de his ſalioꝝ te ſtimõio:quoꝝ cã argiui:ac lacedemõii certamẽ hoſtiliter cõtulerẽ:in quo lacedemonii duce otriada uicto riã reportarẽt.ergo ſi termin⁹ finis illoꝝ ſignaſſet.Nõ forẽt:p fuiſſet. ¶ Miſſa le.ad mortẽ Trecẽta corpa ga utrinq; trecẽti cæſi ſũt ꝑter duos:quos dixim⁹. ¶ Nec fo.lacedemõii duce othriade uictores fuere ut di xim⁹.Sed cognitũ ẽ eos uiciſſe inſcriptiõe q̃ ſãguie fecit in clypeo moriẽs othriades.Vñ ap̃ Valeriũ : ubi de formidie agit:othriade quoq; pugna pariter ac morte ſpecioſa tyreatiũ laude:q̃ ſpatio lati⁹ ſolũ cerniť Q ui ſãguie ſuo ſcriptis lr̃is direptã hoſtib⁹ uictoriã:tm̃ ñ pt ſcã ſua ĩ ſinũ primæ cruẽto trofei titulo ex celleẽtiſſios ſptãæ uirtutis ꝓuẽt⁹ retulit.hæc ille tãt⁹ ergo uir ñ occubuiſſet ſi diſtermiati agri fuiſſet Nec fo.p fuiſſet.Othriades tectus ĩ armis ꝯgeſtis in armis coaggregatis.O q̃tũ ſãg.dedit ille:otryades. ¶ Pa triæ :eſt hæc poetæ cõmiſeratio q̃tũ ſãguinis effudit ille p p̃ria.q.d.tm̃ φ moriẽs p̃rie ẽt uictoriã peperit

PAV. MAR.

ANT. FAN.

℄NOua cũ fierēt capitolia: Antias autor ē (teſte Ply.) captis Apiolis oppido latinoꝝ. L. Targniũ rege ex eiꝰ p̄da Capitoliũ icœpiſſe: ubi cũ tēplũ iouis Targniꝰ ſupbꝰ ædificare uellet ut libera a cæteris religiõibꝰ arx eēt exaugurarẽ ſacella ſtatuit q̄ m̄lta diuerſoꝝ nũinũ ibi erãt. itaq; cũ oĩumq; ſacelloꝝ exaugurationes aues admitterēt uēſq; dei ioui cederēt ſolus Terminꝰ abſcedere noluit. Vñ uates dep̄hēderũt q̄ Terminꝰ cũ ioue remanēs æternũ urbi ĩpiũ cũ religiõe ſignãret. Q uarẽ ĩ Capitolio p̄s tecti patuit lapidē terminũ ſpectãs cui ñ niſi ĩ diuo ſacrificabãt. Hic ait uir. Capitoli imobile ſaxũ. lege Li. q̄ refert iouis tēplũ ĩ mõte

Terminus

Tarpeio a Targnio Superbo relictũ monumētum regni ſui noĩſq;: ſed Targnios reges ambos inquit alterũ eam ædē uouiſſe: alterũ pfeciſſe. Sunt q̄ & iuuētã ſicut Terminũ dicũt ioui cedere noluiſſe. Secutũ aũt eſt aliud ut idem inq̄t pdigiũ magnitudinē imperii portendēs. Caput. n. humanũ aperiētibꝰ fundamenta tēpli dr̃ apparuiſſe: quo uiſo intellectũ eſt arcē eã impii caputq; reꝝ fore. Q uod & ueteres cecinerẽ q̄ ĩ urbe erãt q̄q; ad eã rē cõſultãdã ex hetruria acciti ſunt. ℄Se ſupra ne q̄d niſi ſidera cernat. Vt aſpectu cœli fruatur qui ioui cedē noluit: & magno cum ioue tēpla tenet. ℄Leuitas tibi libera nõ ē: Vbiq; fixũ eē te ac ſtabilem decet nec cedere hoĩ quum deo cedere noluiſti.

Capitolium

Via laurentina.

℄Eſt uia q̄ populũ laurētes ducit ĩ agros: hæc eſt uia laurētina hoc eſt laurētũ ducens ubi ancillæ Auguſti cæſaris q̄ ĩ agro laurēti q̄nq; pueros peperat monumentũ factum eſt eius p̄ricipis iuſſu. Hic ad ſextũ lapidem Romani Termino publice rē diuinam faciebant: q̄uis Romani imperii uerus Terminus idē eēt q̄ orbis terre. ℄Q uondam dardanio regna petita duci: Aeneæ q̄ (ut ſcribit Stra.) una cũ anchiſe patre & aſcanio filio laurētum applicuit. licet Vir. Anchiſen ſcripſerit ĩ Sicilia humanis rebꝰ exceſſiſſe. ℄Sacra uidet fieri ſextus ab urbe lapis: Lapidibus miliaria deſignabanẽ ut Stra. tradit: q̄ ēt docet q̄ intra quintũ & ſextum lapidem olim romani agri terminus monſtrabatur ubi ambaruale ſacrificium faciebant. Hinc eſt quod autor dicit hoc loco: Sextus ab urbe lapis.

Sextus lapis ab urbe.

Q uid noua cũ fierēt capitolia nēpe deoꝝ
Cũcta ioui ceſſit t̃ba locũq; d̃dit: (æde
Terminꝰ (ut mẽorant ueteres) inuētꝰ ĩ
Reſtitit: & magno cũ ioue tēpla tenet.
nũc quoq; ſe ſupra neq̄d niſi ſidra cernat
Exiguum tēpli tecta foramen habent:
Termie poſt illud leuitas tibi libera nõ ē
Q ua poſitus fueris ĩ ſtatiõe manes:
Nec tu uicino quicq̄ concede roganti
Ne uidare hominem præpoſuiſſe ioui:
Et ſeu uomeribus ſeu tu pulſaberẽ raſtris
Clamato tuus eſt hic ager: ille ſuus:
Eſt uia q̄ populũ laurētes ducit in agros
Q uõdã dardanio regna petita duci:
Illic lanigeri pecoris tibi Termine fibris
Sacra uidet fieri ſextus ab urbe lapis:
Gētibus eſt aliis tellus data limite certo
Romanæ ſpatiũ eſt urbis & orbis idē:

PAV. MAR.

℄Q uid noua: targniꝰ priſcꝰ cũ eēt Ioui optio fanum cõſtructurꝰ de loco augures cõſuluit ṽiſũ eſt in tarpeio colle: ſed cũ ibi multæ eēnt deoꝝ aræ: uiſũ ē auguribꝰ: ut q̄ unaq̄q; ara deos cõſuleret: an ſe moueri cõcederēt. Dii cæteri gēiiq; pmiſerẽ ĩ alia loca ſuas aras trãſferri! Terminꝰ ãt & iuuēta minie ãnuerẽt. Attigit & hoc Lactã. ſed ſolũ t̃minũ cedētibꝰ ceteris mãſiſſe iq̄t. Q ui lapis erat iformis ac rudis. Vñ illũ Vir. capitoli imobile ſaxũ uocat. & eũ eē dicebãt. quē p ioue Saturnꝰ uoraſſe dicebarẽ. ℄Et ſcõ capitolio poſtea foramē ē ĩ tecto relictũ ut q̄a ñ ceſſerat libero cœlo frueretẽ. ℄Hæc ergo his ſex uerſibꝰ a Poeta explicãtẽ ĩ laudē ipſiꝰ termi: q̄ ioui cederẽ noluerit: p q̄d uatũ iter p̄tatiõe portēdebarẽ ita firmũ eē futurũ ĩpiũ ro. ℄Sed hãc ædis iouis opti deſignationē: cũ t̃minꝰ ñ ceſſiſſet Targnio ſupbo Liuiꝰ aſcribit. Diony. uero priſco: ego Diony. magis aſſentio: Nã & Corneliꝰ tacitus iq̄t. ℄Vouerat Targniꝰ Priſcus Rex bello ſabio ſedē ioui optio maxio ieciteq; fũdamēta ſpe magis futurẽ magnitudĩs quã tũc po. ro. cõpeteret. Mox Seruius Tullius ſocioꝝ ſtudio adiecit aliq̄d. ℄Deinde Targnius ſupbꝰ capta ſueſſa & Pomeria p hoſtiũ ſpolia fecit. ergo ſi ille fũdamēta iecit illi hæc de termĩo aſcribēda ſunt: ſed ſi q̄s dicat ubi de his agit Diony. ſupbi mētionē facere: caueat ne fallarẽ: nã & ĩ his uti eos dicit arte Nanii auguris: q̄ tpe Targnii Priſci fuit. ℄Q uid: cũ admiratiõe dictũ q̄d. Cũ noua capitolia: noua iouis ædes. Fierēt: fieri uellēt p Targniũ priſcũ. De capitolii ædificatiõe & q̄ ad rē faciebãt dixius ſupiore lib. ℄Cũcta turba: q̄ſi cæteras oĩs deoꝝ gēiorũq; m̃ltitudo. Ceſſit: & locũ dedit Ioui: & h̄ pp aras: q̄a oẽs dii ſuas trãſferri pmiſerẽ. ℄Termius iuētꝰ. iter aras. ſ. Vt ueteres mẽorãt: ut ab ãtiq̄s refert. ℄Reſtitit ĩ æde: ĩ loco p iouis æde deſignato. ℄Reſtitit: q̄a ñ ceſſit. Et tenet tēpla cũ magno ioue: q̄a iter iouis tēplũ ē. ℄Nũc quoq; nũc ēt Ne q̄d ne aliq̄d. ℄Cernat ſupra ſe niſi ſidera: niſi cœlũ: ĩ quo ſũt ſidera h̄ ēt ut libero cœlo fruererẽ. ℄Tecta tēpli h̃nt exiguũ: puũ. Foramē: nã ædificato tēplo foramē ē ĩ tēplo relictũ termie: Ex illo t̃mius ubicũq; fixꝰ ē: effodi ñ p̄t & pœna erat q̄ ſupiꝰ dixius ĩ eos: q̄ aut occuluiſſēt aut trãſtuliſſēt terminũ. Termie pꝰ illd̃ poſteaq; ide auelli ñ potuiſti ℄Nõ ē tibi leuitas libera: q̄a ñ leuiter aut libere potes auelli ex aliis locis: nã capitale ē. ℄Et mães: & firmꝰ mães. In ſtatiõe q̄ ĩ loco quo poſitꝰ fueris ubi fixꝰ eris fueris illd̃ erit lõgũ rõnē ĩ p̄ſatiõe huiꝰ opis dixius. Nec tu. ui. ut ioui ñ cõceſſiſti ſic nec hoĩ q̄cq̄ cõcedas. Nec tu o termie. ℄Cõcede p cõcedas. ℄Q uicq̄: aliq̄d. ℄Vicio rogãti: h̄ ē ſi q̄d a te peteret q̄d ſuũ ñ eēt ne cõcedas. ℄Ne uidearẽ: p uidearis. ℄Præpoſuiſſe hoĩem ioui: q̄a ioui ñ ceſſiſti: ñ cedas hoĩ ℄Et ſeu uomeribꝰ: ſiq̄s te crederet ruſticis iſtrumẽtis: ut alter de alteriꝰ agro q̄d ſurripet iclames illd̃ illiꝰ & hoc huiꝰ eē. ℄Et ſeu: ſiue. ℄Tu pulſabere: uerberabere. ℄Vomeribꝰ ſeu raſtris clamato: uociferes Hic ager ē tuꝰ ille ē ſuꝰ: q̄ſi hoc tuũ: & illd̃ illiꝰ: Eſt uia: q̄ ĩ priuatoꝝ agris ſupra termios a priuatis ſacrificabarẽ. In cõfinibꝰ ãt urbiũ publice ſacrificiũ fiebat: & ſi romãi ĩpii orbis extremitates termini erant tñ ad

Quare foramē eſt in tecto capitolii

Apoſtrophe digna ad deũ terminũ

uete℞ cõſuetudinẽ obſeruãdã rõani uia laurẽtina ad ſextũ lapidẽ quotãnis termĩo arietẽ ĩmolababãt:& h̃ ẽt ẽ cõtra id qd Dio.ĩqt & Plu.ut paulo ſupius dixius:qd aĩatũ nõ ĩmolabaẽ.Eſt uia q̃ ducit pplm ĩ agros laurẽtes:ẽ uia p quã itur laurẽtũ:q̃ fuerat regia latina deã ẽ uia laurẽtina:q̃ ẽ iter uiã hoſtienſem & appiã: poſtea p appoſitionẽ addit. ¶ Regna quõdã petita duci dardanio:h̃ ẽ Aenæ:qa illũ appulit:& poſt mortẽ latini regnauit. ¶ Illic:ĩ ea uia laurẽtina. O termie ſextꝰ lapis ſignabãt tũc milia paſ.lapidibꝰ. ¶ Ergo ſextꝰlapis ab urbe.i.ĩ loco diſtãti ab urbe ſex mil.paſ. Videt fieri tibi ſacra:ſacrificia. Fibris:extis. Pecoris lanigeri:h̃ ẽ arietis:aut ouis agni &c. Nã hæc aĩalia lanã h̃ñt:fibris p ext| poſuit:nã exta ſacrificãẽ.Fibræ ſunt illæ ĩ extis uenæ Cẽtibꝰ:ſacrificabaẽ ĩ finibꝰagro℞:ac ne qs mireẽ tã ppe urbẽ a rõanis ſacrificati:ac ſi breues cẽnt eo℞ cõfines:ĩqt gẽtiũ cetera℞ agros certis limitibꝰ definitos eẽ.Romã ãt eũ urbe ꝯfinia terminaſſe. ¶ Tellus q̃l telluris ſpatiũ. ¶ Et da.illis gẽti:æteris natõibꝰ.Certo circũſcripto.Limite termĩo ¶ Itẽ ſpatiũ:idẽ terminus ẽ. ¶ Orbis & rõanæ ur.qa eos hẽt urbs terminos quos habet orbis uniuerſus.

¶ Nũc mihi dicẽda ẽ r̃gis fuga:traxit ab
Sextꝰ ab extremo noia mẽſe dies:(illa
Vltima Tarqnius Romanæ gẽtis hẽbat
Regna uir iniuſtus fortis ad arma tñ:
Cœperat hic alias:alias euerterat urbes:
Et gabios turpi fecerat arte ſuos.
Nãq; triũ minimꝰ proles mãifeſta ſupbi
In medios hoſtes nocte ſilente uenit.
Nudarũt gladios:occidite dixit inermẽ:

¶ NVNC mi.di.eſt re.fu.vii.ca.mar.ſacrũ refugiũ celebraẽ ſic dcm̃ autore Feſto ꝙ eo die Targnius rõa fugerit:quo & ſerpẽtẽ latraſſe Piy.ſcribit & Atheniẽſes Harmodio & Ariſtogitoni tyrãnicidis publice ſtatuas poſuiſſe.Notũ ẽ ãt ꝙ cũ Targnius ardeã oppugnaret Sextꝰ eius filius lucretiæ ſtuprũ ĩtulit:uñ ppl's ro.regi ademit ĩpeiũ & Targnio℞ exilio uultus ẽ iniuriã neceq; lucretiæ Fuerit ãt Targnius ſupbus targnii priſci filius an nepos nõ ſatis liq̃t Liuius filiũ credit:Alii multi nepotẽ.Vñ illũ ẽ apd Flo℞ poſtremus oĩum fuit rex targnius cui cognomẽ ſupbo ex moribus datũ:regnũ auitũ qd a ſeruio tenebaẽ rape maluit q̃ expectare.Vir iniuſtus fortis ad arma tñ.Qui imiſſis peuſſoribus ĩ ſeruiũ ſcelere partã ptãtẽ ñ melius ægit q̃ acqſierat:& ĩ ſenatũ cædibus ĩ oẽs ſupbia graſſatꝰ ẽ.Cæte℞ dux belli fuit excellẽs:lege Liuiũ quẽ cæteris hiſtoricis añ pono. ¶ Et ga.tur.fe.ar.ſuos: turpẽ ãt dolũ dicit quo turpe ẽ uincere.Vñ æneas ait apud Vir.Captiq; dolis lachrymiſq; coacti. ut oſtẽdat nõ ſpecioſã græco℞ fuiſſe uictoriã.Dolus ãt quo targnius gabiis potitus ẽ oppido urbi ppinquo(ut ĩqt Liuius)hic fuit.Sextꝰ minimꝰ e tribꝰ filius quẽ Diony.uult fuiſſe natu maximũ a ſe dimiſit ex cõpoſito uerberibus cæſum:q igreſſus Gabios ĩtolerabilẽ p̃ris in ſe ſæuitiã cõqſtus ẽ:& nudũ tergũ oñdit narrauitq; ſe ĩter gladios p̃ris elapſũ nihil uſq̃ ſibi totũ niſi apud eiꝰ hoſtes crediliſſe.Quar̃ pſuaſi gabini quos Iuu.ſimplices uocati iuuenẽ recepunt q ubi multo℞ fauorẽ adeptꝰſatis uiriũ ad oẽs conatꝰcollectũ exiſtimauit quẽdã e ſuis ad patrẽ miſit ſciſcitatũ qdnã ſe facere uellet:cui targniꝰnihil uoce rñdit ſed tacitus decuſſis in horto papauer℞ capitibꝰ mõſtrauit qua rõne gabios ĩ ſuã ptãtẽ redigere:nũcius q̃ uidiſſet.Sexto retulit q cæſis principibꝰ ciuitatis gabios pri tradidit:ii ſũt ad uiã q̃ pneſte itur teſte Diony.Nũc tñ oio deleti diſtabãt ab urbe ſtadus centum. Triũ minimus.ii fuerũt Titus Aruns & Sextus. ¶ Proles ma.ſu. Vel targnio ſimilis corpore:uel qd magis placet moribꝰ ac ſi diceret uulgatũ illud:mali corui malũ ouũ. ¶ NVNC mihi.xxiii.dies mẽſis februarii.hoc ẽ.vii.cal.mar.appellata ẽ regis fuga:qñ targnius ſupbꝰcũ filiis eiecti ſunt.Poeta lõgã de hoc hiſtoriã refert:eũ quo Liuius cõcordat:ita ut alter alte℞ imitatꝰ uideaẽ Diony.aũt ĩ aliqbꝰdiſcrepat:ut dicemꝰ ſu| ĩ locis.Sʒ an Targ.ſupbꝰ filiꝰ:nepoſue fuerit targnii priſci:cui Ser.Tulliꝰ ſucceſſit:ſatis & a Valla iãpridẽ & lõge poſt a Põponio nr̃o & alias a nobis diſputatũ ẽ. Liuiꝰ ipſe ĩcertũ reliqt cũ dicat hic.L.targniꝰ Priſci Targnii regis filius:nepoſue fuerit:parũ liquet:plurimis tñ auctoribꝰ filiũ crediderĩ.Sed q̃tũ ex floro & Diony.colligi põt ſupbꝰ priſci nepos fuit.Hic a prauis moribus:& ab ĩclemẽtia:& ĩſolẽtia ſupbꝰ cognoĩatꝰ ẽ:ĩqt ergo. ¶ Nũc ẽ dicẽda:ſcribẽda:canẽda:referẽda.Regis fuga:fuga targnii.Sextꝰ dies ab extre.mẽſe.q̃ſi ab extrema die mẽſis feb.ſi numerar̃ ĩcipias uſq; ad ſex erit.xxiii.dies:nã:xxyiii.tñ hẽt februariꝰ:illa ergo dies. ¶ Traxit noia:denoĩata ẽ.Ab illa:fuga.ſ. regis. Nã dr̃ regis fuga:& maximo in honore hẽbaẽ a romanis ob eiectos tyrãnos & libertatẽ ptã. ¶ Vltima ultimꝰ fuit rõano℞ regũ. ¶ Targniꝰ ſup:quẽ alii nepotẽ priſci:alii filiũ dixer̃ Seruii Tulli filiã uxorẽ duxit:ĩpoq; ſocero ſuo ĩterẽpto regnũ iuaſit quo die ſcelerata Tullia p p̃ris iacẽtis corpꝰcarpẽtũ egit:& ipſe gener ſoce℞ ſepulchra phibuit romulũ quoq; ĩſepultũ petiiſſe dictitãs.Vltĩa ergo Targ.hẽbat regna romanæ gẽtis.qa ultimꝰ rõæ regnauit.Vir iniuſtus tñ fortis ad arma:ad rẽ militarẽ ad plia & Liuiꝰ de hoc nec ut iniuſtꝰ rex ĩ pace.ita dux belli prauꝰfuit qn ea arte eqſſet ſupiores reges ni deg̃natũ ĩ aliis. ¶ Cœperat hic in uolſcos bellum mouit.Sueſſã & ĩ pomeriã captas diripuit.Gabios fraude cœpit.Hic Targ.ſ. Cœpat al's urbes:qa expugnauerat. ¶ Alias euerterat:qa diripuerat & deleuerat.Et fecerat ſuos:qa ĩ ptãtẽ ſuã redegerat. ¶ Gabios turpi arte:fraude & dolo ac filii audacia:gabii ubi eſſent ita Diony.refert urbs erat latini g̃nis ab albanis cõdita.ioo.ſtadiis roma diſtãs ſup uia q̃ pneſte itur gabios hãc uocãt.Nunc.n. ãplꝰ hitata nõ ẽ ois pter q̃tã ptẽ occupãt diuerſoria & caupone p̃m uiã & reliq.Nãq; triũ:targniꝰtres filios h̃ũt:titũ:Arũtẽ:Sextũ targnios:hic natu mĩor cõicato eũ p̃re ꝯſilio:gabios trãfugit p̃ris ĩ ſe ſæuitiã ĩtolerabilẽ cõq̃tẽs iã ab aliẽis ĩ ſuos uertiſſe ſupbiã:ſe qdẽ ĩter tæla & gladios p̃ris elapſũ:& alia multa: qbꝰ eos cõmouit:q̃ſtꝰ ẽ.Redegerat ergo ſupbꝰ gabios ĩ ſuã ptãtẽ.Sextꝰ de quo poeta agit:ut Liui.ĩqt:& poeta aſſerere ur̃:e tribꝰ filiꝰ minor erat natu.Diony.ãt eũ maximũ natu pluribꝰ ĩ locis uocat: cui aſſentiẽdũ puto:pcipue cũ lucretiã ambiẽs:ut ĩferius dicemus in uxorem eã accipe: & reginã facere pollice.

Laurẽtalia ex dionyſio & Plutar.

ANT. FAN. Refugium.vu.ca.mar.

Liuiꝰ cæteris hiſtoricis ante ponendus

Tarquinii dolꝰ quo gabii potitus eſt Gabii

PAV. MAR.

Quare expulſꝰ fuerit Tarquinius impio nota hiſtoriam

baf cũ regnũ ſibi tanq̃ natu maxio deberet̃.Nãq; mi.triũ.i.minore tribꝰ tarqnii filiis p appõnẽ.℄Proles ma.apta.Supbi:uel ob ĩnatos mores qbus erat ei filꝰis:uel ob certa ſigna.℄Veint ĩ me.ho.trãſfugit gabi os.Nocte ſilẽte:noctĩ tpe.Nudarĩt gabi q ĩ excubiis erãt.℄Nudarĩt gla.ut.ſ.hũc ĩterficerẽt.℄Ille di.occi iermẽ:ĩermis.n.illuc erat. ℄Ergo occi.ier.uiꝝ ſiñ armis

ANT. FAN.

℄HOC cu.& e:Callide dictũ.ut uitã ĩpetret.dũ oſtẽdit mortẽ ſuã gabinoꝝ hoſtibꝰ placiturã.Tale illud eſt apd Vir.hoc ithacꝰ uelit & magno mercent̃ atridæ. Flentq;: ſimplices Gabini miſericordia moti lacrhymas contine re nõ pñt dũ notas uerboꝝ ĩtuent̃.℄Iãq; po.q ſæpe in roma nos ĩpetũ fecerat ex compoſito & gabios reuerſus fuerat uictor.Vñ obeũdo picula ac labores p̃damq; ut in quit Liuius munifice largiẽdo tanta erat charitate ut nõ eſſet tarqniꝰ.pr̃ potẽtior romæ q̃ filius gabiis. Miſſo ge ni.&c.Ex ſuis unũ ſiſcitatũ romã ad patrẽ mittit q̃nam ſe facer̃ uellet q̃nquidẽ ut o a unus gabiis poſſet ei dii de diſſent. ℄Odoratis uerbis ꝑ odoris:nã odoratũ eſt qd aliunde odorẽ accipit.ſed uſus his abutit̃. ℄Virga lilia &c.Liuius:Huic nunció qa credo dubiæ fidei uidebat̃ ni hil uoce rñſum ẽ.Rex uelut deliberandus in hortũ ædituũ trãſit ſeqnte nũcio filio ibi inãbulãs Tacitus ſũma Papa ueꝝ dr̃ capita baculo decuſſiſſe ĩterrogãdo expectando q; rñſum nuncius feſſus redit gabios q̃ dixerit ipſæ quæ q; uiderit refert ſeu ita ſeo odio ſeu ſuperbia inſita inge nio nullam eum uocem emiſiſſe.Sexto ubi quid uellet pa rens quidue p̃ciperet tacitis ambagibus patuit primores ciuitatis criminando alios apud populum:alios ſua ipſos ĩuidia opportunos interemit.Idem hiſtoricus pauloPoſt: donec orba conſilio auxilioq; gabina res regi romano ſi ne ulla dimicatione in manu traditur.

De gabiis ſimplicibus

Odoratum

Hoc cupiũt fratres tarquiniuſq; pater:
Qui mea crudeli lacerauit uerber̃ terga
Dicer̃ ut hæc poſſet uerbera paſſus erat
Luna fuit ſpectãt iuuenẽ gladioſq; recon
Tergaq; ducta ueſta notata uidẽt(dũt
Flent quoq;:& ut ſecũ tueat̃ bella p̃caut̃
Callidus ignaris annuit ille uiris.
Iãq̃ potẽs miſſo gẽitorẽ appellat amico:
Perdendi gabios qui ſibi monſtret iter.
Hortus odoratis ſuberat certiſſimꝰ herƀ
Sectus humũ riuo lene ſonantis aquæ:
Illic Tarquinius mandata latentia nati
Accipit:& uirga lilia ſumma metit:
Nuntius ut rediit decuſſaq; lilia dixit
Filius agnoſco iuſſa parentis ait:
Nec mora p̃ricipibꝰ cæſis ex urbe Gabia
Traduntur ducibus mœnia nuda ſuis

PAV. MAR.

℄HOC:ut.ſ.me occidatis.Cupiũt fr̃es:Titꝰ & Arũs.Et pr̃ tarq.hoc ẽt cupit.ẽ genꝰ diſſuaſiõis: cũ rogat ut faciãt rẽ hoſti gratã:ut ſi ñ apud Vir.Iãdudũ ſumite pœnas.Hoc Itacꝰ uelit & magno mercẽt̃ atridæ Qui fr̃es & pr̃.℄Lacerarũt mea ĩga crudeli uerber̃ ꝑ uerberibꝰcrudelibꝰ. ℄Vt poſſet hec di.ex ueritate ſ.qd illi eũ uerberaſſẽt. ℄Erat paſſus uerbera:& Diony.de ƀ diſſidere iqt ẽ ab eo:ƀ a pr̃e ſimulat:qa bellũ aduerſus gabinos deponi nollet.Verberatuſq; ab eo uirgis ĩ foro:& ĩ cæteris cõtumeliæ hitꝰ.℄Lũa fuit: lucebat tũc luna:ita ut ad eiꝰ lumẽ bñ poſſẽt diſcernere.℄Spectãt gabini.ſ.iuuenẽ.Sextũ.Et recũ.gla.re ferũt ĩ uaginã.℄Et uidẽt terga notata:ſignata uirgis:aut uerberibꝰ.Deducta ueſte:r̃mota ueſte.Flẽt quoq;:cõmiſeratiõe moti gabini flere cœpe:excepe illũ p̃eãtẽ ut ſecũ ĩ patrẽ bella gererẽt:ille cũ ſecũ hr̃et ami cos trãſfugas ſimulatos & aliis acerſitis ſpe ĩ rõanos irruẽs:ex cõpoſito cũ ĩgẽti p̃da reuertebat̃: qd cũ ſæ pe feciſſet ſpantes gabini & ipſi romæ caſtra aliqñ admouere e cœlo Sextũ ipſis miliũ dicũt ducẽq; conſti tuũt poſt multa fœliciter geſta:eũ ĩ gabiis maximꝰ eẽt:pr̃i p ſecretũ nũciũ rẽ apit:& qd fcõ opꝰ eẽt p̃cõtat̃ S; hæc poſtea pſeq̃mur.Flẽt quoq;:flẽt gabini cõmiſeratiõe moti.Et p̃cant̃:ut Sextꝰ ip̃e ℄Tueat̃ ſecũ: eũ ipſis bella:uel ut eos a bellis tueat̃ uel defẽdat bella ipſa a gabioꝝ pte.℄Ille:Sextꝰ.Callidꝰ:aſtutꝰ. An nuit nutu q̃ petũt ꝓmittit.Ignaris uiris:gabinis ignaris ſceleꝝ tãtoꝝ.Iãq; po.ipſe Sextꝰ:qa gabioꝝ dux ℄Appellat ge.miſ.ãico:miſſo fideli famulo.℄Appellat ge.i.rñdet gẽitori ĩpoſita ſibi erãt hæc negocia: Ergo de his gẽitori rñdet.℄Appellare.n.ĩterdũ ẽ familiariter rñdere.ut apud Lucilnũ.℄Cũ me mei ade unt p̃uuli.nõ dñam ego appellẽ meã & appellare eſt noiare. Qd mõſtret ſibi iter pdẽdi cõculcãdi aut ſub iugãdi gabios.Gabii ciuitas ipſa dicebat̃ gabii uero pplꝰi.℄Hortꝰ:tarqniꝰut iqt Diony.cognoſcer̃ nolẽs famulũ q̃ facere filiũ iuberet:ducẽs eũ ſecũ pgit ĩ adiacẽtẽ regiæ ſuæ hortũ: cõtigit ãt papauera in eo mul ta ĩnata eẽ & ſub tp̃s ip̃m fructꝰ & collectõis:p q̃ trãſiẽs tarqniꝰ eminẽtis cuiuſq; papaueris ſceptro caput feriẽs decutiebat nihil ꝓrſus rogãti rñdẽs.Cõcordat Liuiꝰ dicẽs.Huic nũcio qa credo dubiæ fidei uidebat̃ nihil uoce rñſũ ẽ.Rex uelut deliberãdus ĩ hortũ ædituũ trãſit ſeqnte nũcio filii ibi ĩambulãs tacitꝰſũma pa pauerũ capita dr̃ baculo decuſſiſſe ĩterrogãdo ſpectãdoq; rñſũ nũciꝰfeſſꝰ.ut re ĩpſecta redit gabios q̃ dixe rit q̃q; uiderit refert & reliq.Hortꝰ cultiſſimꝰ ornatꝰ & elaboratꝰ.℄Herbis odo.ſub.regiæ.ſ.ipiꝰtarqnii. ℄Sectꝰ humũ hñs humũ ſectã.i.diuiſã riuo:℄Aq̃ lene:ꝑ leniter.℄Sonãtis murmurãtis. Illic:ĩ eo hor to.Tarq.accipit mãdata latẽtia ſecreta.℄Nati:Sexti.ſ.nã ĩ hortũ nũciũ duxit.Et petit:ĩpetit decuit Vir ga:ſceptro.℄Lilia ſũma:poeta lilia decuſſa iqt Diõy.& Liuiꝰ papauera dixer̃.In hoc Diony.iqt uideri ſi bi tarqniũ imitatũ fuiſſe Thraſybulũ Mileſiũ.Nã & ille nũcio Periãdri coryntioꝝ regis cõſulẽtis: quẽad modũ firmiſſimũ obtineret dñatũ:uerbũ rñdit nullũ.S; eũ nũcio ipſo ſeqnti p ſegetẽ ĩambulãs eminẽtio res ſpicas frãgẽs ĩ terrã deiiciebat.docẽs ip̃; oporter̃ ſpectatiſſimos ciues pder̃.℄Nũciꝰ ut:poſtq̃.℄Re diit:gabios.ſ.Et dixit lilia d̃cuſſa deiecta uirga.Filiꝰ.Sextꝰ.Ait dixit.℄Agnoſco iuſ.pa.tarqnii.Scio iqt qd pr̃ ipat.℄Nec mora Liuiꝰ ſic ſexto ubi qd uellet parẽs:qdue p̃cipet tacitis ãbagibꝰparuit.Priores ciui tatis criando alios apud pplm:alios ſua ipſos ĩuidia oportunos ĩterimit.Multa palã qdã ĩ qbus minꝰ ſpe

Hiſtoria de aruncte filio tarquinii q decepit gabios

Exẽplũ traſibuli ſumptũ a tarquinio ſupbo

cioſa criminatio erat futura clã ĩterfecti & paulopoſt orba cõſilio auxilioq; gabia res regi ĩ õano ſine ulla dimicatiõe ĩ manũ tradit̃.Diony.uero ſextũ igt ĩtellectis targnii iuſſis pplm ĩ cõcionẽ aduocaſſe:q̃rẽtẽ cũ ĩ eoꝝ fidẽ cõfugiſſet:ĩ piculo eẽ.ne captꝰ pr̃i traderet̃:poſꝰ deponere magr̃atũ:& urbẽ ĩgredi patꝰ:q̃ acer bũ aliqd pati.Addebat uerbis lachrymas m:ſans fortunã ſuã.ut q de uita metuũt irrita a plebe:rogãteq; q Aſtutia nã eũ ꝓdituri eẽnt clariſſimũ gabioꝝ ciuẽ petronẽ Antiſtiũ noiauit:uirũ.& pace & bello q multũ prĩæ ꝑ ſexti fuerit negãte illo:& ĩqſitionẽ tolerãte q̃ſitũ ĩ domũ miſſũ eſt.Corruperat.n.Sextꝰ quoſdã pecũia q-lr̃as ĩ exitũ ſuũ pr̃is gẽma ſignatas clã ĩter uaris tabellas abſcõderãt:q̃ cũ delatæ lecteq; publice eẽnt: obſtupẽte Petrone:& attonito nihil rñdẽte iratꝰ ppls Antiſtiũ lapidibꝰ ĩteremit de cæteris Sexto ut ſuppliciũ ſumeret pmiſere.Cæſis multis bõis cognoſcẽs oĩa ꝑ lr̃as targniꝰ cũ copiis accelerãs circa mediã noctẽ oppidũ ĩgreſſus ẽ factuſq; dñs gabinoꝝ igt ergo.¶Nec mora.ſ.fuit Cæſis ĩterfectis pricipibꝰ.i.prioribꝰ.¶Ex urbe gabina mœnia nuda ſuis ducibꝰ qui ea tuebant̃.¶Tradunt̃ ꝓdunt̃ ab ipſo Sexto patri Tarquinio.

Ecce(nephas uiſu)mediis altaribꝰ ãguis
Exit:& extinctis ignibus exta rapit:
Cõſulit̃ phœbus ſors ẽ ita reddita matri
Qui dederit prius oſcula uictor erit:
Oſcula qſq; ſuæ matri ꝓperata tulerunt
Non intellecto crepula turba deo.
Brutus erat ſtulti ſapiẽs imitator ut eſſet
Tutus ab inſidiis dire ſuperbe tuis:
Ille iacẽs prõus matri dedit oſcula terre

¶ECCE ne.ui.me.alta.an.Exit targniꝰ ſupbꝰ eũ domi ANT. tis hoſtibꝰ ad urbana negocia aium cõuertiſſet ecce por FAN. tẽtũ igẽs appuit.Anguis.n.ex colũna lignea elapſus fugã ĩ regiã fecit.Vñ exterritꝰ rex Titũ & Arũtẽ filios quo Porten rũ poſteriorẽ qdã Arũtẽ uocãt ad apollinem delphicum tũ igẽs miſit Bruto comite q ſtulticiã fingebat iuuenes ubi mandata pr̃is pfecerũt Apollinem cõſulere ad quẽ eorum regnũ romanũ uẽturũ eẽt.Dictũ eſt eũ regnaturũ q primus matrẽ reuerſus oſcularet̃.Vñ illud eſt Vir.Antiquã exquirite matrẽ.Brutꝰ igit̃ de naui egreſſus ſimulãs caſum oſculatus ẽ terrã:poſteaq; ĩ exitiũ regiũ cõiurauit pulſiſq; targniis primꝰ cõſul creatꝰ ẽ lege Diony.q uult tarquinii filios alia cã miſſos fuiſſe ad apollinem. Nobis placet & Liuio & Oui.fidẽ adhibere.¶Brutus erat ſtul.ſa.imi.L.Bru Lucius tus Targnia ſorore targnii ſupbi natꝰ ſciẽs fratrẽ a rege ob diuitias & prudẽtiã ĩterfectũ ſe ſtultũ ſimulauit ut regis crudelitatẽ declinaret.De quo Iuue. Quis priſcũ illud miratur acumẽ Brute tuum.Hic ẽ q̃d q L.iunius dicebat̃ Bruti cognomẽ habuit:is a Tito & Arũte ductꝰ delphos ludibriũ uerius q̃ comes aureũ baculum incluſum corneo cauato ad id baculo tuliſſe donum apollini dr̃ ꝑ ambages effigiem ingenii ſui. Brutus

¶ECCE ne.ui.gabiis receptis.Targ.pacẽ cũ equoꝝ gẽte fecit fœdus:quũ tuſcis renouauit:ĩde ad nego PAV. cia urbana aĩum cõuertit Primũ ut q̃d priſcꝰ uouerat tẽplũ iouis pficeret:& ad foros ĩ circo faciẽdos:cloa MAR. cãq; maximã receptaculũ oĩum purgamẽtoꝝ urbis.Signiã circeioſq; colonos miſit.Hæc agẽti: ut Liuius cũ poeta cõcordãs igt.Portẽtũ terribile uiſũ anguis ex colũna lignea elapſꝰ cũ terrorẽ ac fugã ĩ regiã feciſſet ipſiꝰ regis nõ tã ſubito pauore pculit pectꝰ q̃ anxiis ĩ pleuit curis.Itaq; cũ ad publica ꝓdigia etruſci tm̃ uates adhiberet̃:h̃ uelut domeſtico exterritꝰ delphos ad maximũ ĩclitũ ĩ terris oraculũ mittere ſtatuit: neq; alii cõmittere auſus duos filios ꝑ ignotas ea tẽpeſtate terras ignotiora maria ĩ græciã mittit Titꝰ & Histo- Arũs pfecti comes his additꝰ.L.Iuliꝰ Brutꝰ de quo paulopoſt dicemꝰ.Diony.tacuit portẽtũ hoc:ſed aliã r.a qũo cãm:q̃ miſſi ſũt ad oraculũ affert:iuaſerat igt ĩ pricipatu eiꝰ moribꝰ qdã iſuetꝰ ĩ uirgines & pueros:ꝑ quẽ lucretia multa corrũpebant̃ corpa grauiſſimꝰ idẽ:uixq; ſanabilis ĩ repugnãtibꝰ matres ipſas ĩ ptu ſimul cũ fœtu ĩterficiẽs:cũ adeo cãm morbi cognoſcere uellet:atq; liberatione ad delphicũ oraculũ Titũ & Arũtẽ miſit fuit cor Brutũ quoq; cũ ipſis h̃ rogãtibꝰ ut hẽrẽt:quẽ cõuitiis:cõtumeliiſq; afficerẽt:ſed añq̃ ulteriꝰ ꝓgrediamur: rupta a de Bruto dicẽdũ ẽ ut ab eodẽ Diony.excerpſimꝰ.L.IuniꝰBrutꝰ.M.Iunii filius fuit e ꝓgenie uniꝰ eoꝝ q cũ ſexto ænea coloniã deduxere:clariſſimi ĩter romanos numerati.Bruti targnia targnii piſci filia mr̃ fuit.Supbus targnio tulliũ ĩterficiẽs cũ multis bonis bruti quoq; patrẽ clã occidit:nullo tñ delicto:niſi tm̃ eiꝰ diuitiis ĩhiãs:& cũ eo alteꝝ e duobꝰ filiis maiorẽ natu ſuſtulit.Iuuenis adhuc Brutꝰ auxilii & cognatoꝝ ĩops fatuũ ſe ſimulauit uñ Bruti cognomẽ aſſũpſit:& ĩ ea fatuitate pſeuerauit:dũ uiſꝰ ñ ẽ hr̃e tp̃s oportunũ hũc adẽptus tñ bõis oĩbꝰ ſub ſe cuſtodiebat targnius ñ honoris gr̃a:ſed ſtulta dicẽs:ſtulta agẽs:& ueris fatuis ſil'ia ut adoleſcẽtibꝰ riſũ moueret.Hic itaq; delphos cũ Tito & Arũte petiuit:& eũ cæteri ꝓcioſa dona obtuliſſẽt deo brutꝰ baculũ ligneũ obtulit:q; illis riſũ mouit:ꝫ illic ĩ baculo uirgã aureã nemine ſciẽte ĩcluſerat.Poſteaq̃ de portẽto:ſeu de morbo cõſuluere.iterrogarũt dei de deũ cui fato datũ eẽt romanũ ĩpiũ. Reddita ẽ uox ex oraculo.q primꝰ oſcula mr̃i dderit.Coponũt ĩter ſe iuuenes ut Sextũ:q romæ erat h̃ lateat:ipſi uter mr̃i oſculũ redditurꝰ ſit:ut Liui.igt ſorti pmittũt:ut Diony.ut una matrẽ oſcularẽt̃:pariterq; regnarẽt.Brutus alio ratꝰ ſpectrar̃ oraculũ:ut Liui.refert uelut ſi ꝓlapſus cecidiſſet:terrã oſculo cõtigit:q; ea cõis oiuꝫ mor Oſculũ taliũ mater eẽt:ut Dion.Vbi q̃ celerrime italicã terrã aſcẽdit:pcidẽs oſculatꝰ ẽ terrã & ita ipſe primꝰ re bruti gnauit:qa primus poſtea cõſul creatus eſt.Ply.oſculatũ Brutũ terrã pnaſiã oñdit eũ dicat li.xv.de lauris mater- ſpectatiſſimas ĩ mõte pnaſo iõq; ẽt grata apollini aſſuetis eo dona mitter̃ iã & regi.to.teſte.L.Bruto for terri taſſis ẽt ĩ argumẽtũ:qm̃ ibi libertatẽ publicã is meruiſſet lauriferã tellurẽ illã oſculatꝰ ex rñſo & reliq. Sed hæc hactenꝰ igt ergo.¶Ecce ne.ui.ẽ:uiſa ẽ res iſãda. Aut nefas uiſu:ad uiſũ:aut dũ ur̃:ut ſi dicã mirabile dictu.¶Exit an me.al.de medio tẽplo:aut de medio loco ſacrificioꝝ.At Li.igt ãguis e colũna lignea elapſus.¶Et rapit deuorat:aut rapti accipit.¶Exta:ipſa ĩteſtina:q̃ ſacrificabãt̃.¶Extictis ignibꝰ:quos ipſe ĩpetu extixerat ãguis.¶Cõſulit̃:acceſſer̃ illi delphos ad pnaſi latus auſtrale:ubi erat oraculũ cæteris uetiꝰ ¶Cõſulit̃ phœbꝰ:petit̃ a phœbi oraculo cõſiliũ prio ut dixius ꝑ portẽto.aut morbo:& poſtea cõſuluer̃

q; eoꝝ regnaturꝰ eēt:& huic rñdet poeta. ¶ Sors:rñſū aut uox ex oraculo. Et ita reddita q primꝰ dederit oſcula mrī:q primꝰ matrē oſculabit. ¶ Erit ui.erit uoti cōpos & regnabit. ¶ Quiſq;:& Titꝰ & Arūs p appo ſitionē. ¶ Turba credula:facile credēs:ſiplex. ¶ Tulerūt mrī ſuæ oſcula ꝑpata:oſcula accelerata:ɔpoſuerī tñ iter ſe ut diximꝰ. ¶ Nō itellecto deo:ñ itellecta uoce dei uoce oracl'i. ¶ Brutꝰſa.q cū his ierat. Erat imi tatō ſtulti:qſi i oībꝰſtltū. ¶ Vt eēt tutꝰo ſupbe dire:crudel' apoſtropha ē. Ab iſi.tui:iſidiæ ſt q̄ ad opprimī dū hoſtē occl'tis i locis iſtruūt:ita iſidiæ erāt hæ Tarq.cū clā & prē; & frē; Bruti iterfeciſſet & niſi ſīl'ata ſtultitia illū d'fēdiſſet:eū quoq; iterēiſſet. Ille:Brutꝰ. ¶ Iacēs ꝓnꝰ qſi ore ī terrā ſtratꝰ. ¶ Dedit oſcula ma tri:terræ nam terrā cōem oium parentē eſſe exiſtimauit.

ANT. FAN. Arda ¶ Credit of.ꝓcu.pe.exiſtiatū ē fuiſſe caſus q̄d erat cōſi lii:ut nō ſpōte matrē oium mortaliū terrā ore tetigiſſet: ſed forte ꝓlapſus cecidiſſet. ¶ Cingit i ro.ar.ſing. b ciui tas rutuloꝝ colonia ut īqt. Strabo.lxx. ſtadiis a mari di ſtat:& a laurēto nō ualde longo diſſidet ſpacio teſte Ser uio:ab urbe uero ad.xx.milia paſſuū: & deā eſt uel qſi dua.i.magna & nobilis. Vnde ut ſcribit Diony.ei tarq.pp opes tetēdit iſidias:uel ab augurio auis ardeæ. Fabuloſū; n.eſt q ait Oui.iecſam ab ænea ardeā i hāc auē eē cōuer ſam. Cōdita āt ē hæc ciuitas(ut Ply.docet)a Danae Per

Danae ī italiā de lata ſei matre. Acriſiꝰ.n.rex argiuoꝝ(ut Lactā.grāmaticꝰ tra dit)Danaē filiā a Ioue uiciatā intra arcā iclūſam ꝓcipita uit ī mare:q delata ad italiā iuēta eſt a piſcatorē cū Perſeo quē illic enixa fuerat:& tegi oblata ita placuit ut dicatur eā ſibi uxorē feciſſe & eū ea ardeā cōdidiſſe. ¶ Et pa.lō. ob mo.lō;a fuit obſidio & bellū diuturnū magis quā ac re. ¶ Tarquiꝰ iu.ſo.da.me. Accipit ex.ii.re.crea.ait. Per tarqniū iuuenē ſunt q nō ſextū accipiant tarqnii ſupbi fi liū natu minorē apud quē cœnatū ē ut Li.ſcribit:ſ; Tar q.collatinū ſorore tarqnii ſupbi genitū quē poſtea Bru

Creditur offenſo procubuiſſe pedes:
Cingitur interea Romanis ardea ſignis
Et patitur longas obſidione moras:
Dū uacat:& metuūt hoſtes cōmittere pu
Luditur in caſtris ocia miles agit:(gnā
Tarquiꝰ iuuēis ſocios dapibuſq; meroq;
Accipit ex illis rege creatus ait:
Dū nos ſolicitos pigro tenet ardea bello
Nec ſinit ad patrios arma referre deos:
Ecq̄d in officio thorus eſt ſocialis & ecq̄d
Coniugibus noſtris mutua cura ſumꝰ:
Quiſq; ſuā laudat ſtudiis;certamina cre
Et feruet mlto liguaq; corq; mero(ſcūt
Surgit cui dederat clarū collatia nomen

De rela tiuo q̄dam no tanda tus coegit cōſulatu ſe abdicare & ciuitate cedere. Apud hūc putāt ſentire Oui.hoc loco fuiſſe cœnatū non apud Sextū cū dicat Tarq.iuuenē accepiſſe ſocios:unūq; ex acceptis ſociis Sextū dixiſſe q̄ ſequūt. Q̄d ni ſi ē fateamur op; relatiuū ꝓnomē q̄d ē i uerſu pētametro referre nō ſo.ū q accepti ſūt ſed Sextū et q acce pit. Nos aūt duos uerſus quos ꝓpoſuimꝰ ſic legēdos arbitramur. Tarq.iuuēis ſo.da.me.accipit:atq; illis re ge creatꝰ ait. ¶ Ecq̄d i of.to.ē ſo.ab eo q ɔtinet id q̄d cōtinet accipimꝰ. Et ē ſcīꝰ. Nūq̄d uxores nr̄æ pſe uerāt i lege cōiugii. ¶ Surgit cui de.cla.col.no. Collatia oppidū ꝓpe romā fuit ut auctor ē Feſtꝰ:ſic dictū q opes aliaꝝ ciuitatū eo collatæ fuerint. Vñ porta urbis Collatina nomē accepit. Tarqniꝰ ſupbꝰ(ut Ser. ſcribit)Collatiā ex collata pecunia cōſtituiſſe diciē q̄ ipſi oppido collatiæ nomē inditū putāt: q̄d credē dū nō ē:cū cōſtet(ut auctor ē Strabo)añ urbē cōditā fuiſſe collatiā. Sed fieri potuit(ut idē Seruiꝰ tradit) ut tarq.id oppidum auxerit ab Albanis regibus fundatum. Ab eo tarqui.Egerii filius ac uir Lucretiæ co gnomen accœpit dictuſq; Collatinus eſt:q̄d multum collatiæ moraretur teſte Dionyſio.

PAV. MAR. ¶ CREdit:ab aliis. ¶ Procubuiſſe:ꝓlapſū deorſū fuiſſe. ¶ Pede of.ac ſi pedē ſerupo offēdiſſet Cigit:Ar dea.xx.M.paſ.ab urbe diſtās a Danae acriſii filia:a ioue uiolata:pr̄iſq; irā ob id fugiēti ɔdita ē hāc obſedit tarq.cām ꝓtēdēs:ut Diony.īqt q Ardeates ro.exu.ſuſcepiſſēt:cōſpirarētq; eū eis de reditu:re aūt uera pp opes ill' tēdebat iſidias fœliciſſimis tūc pploꝝ italicoꝝ repugnātibꝰ ſtrēue ardeatibꝰ durāte diu obſidiōe & milites q i caſtris erāt:& q i urbe ciues tributis feſſi belli diuturnitatē ægerrime ferebāt. ¶ Interea ardea q̄ urbs fuit rutiloꝝ. ¶ Cingiē ro.ſig.uexill'.qſi obſideē ro.exercitu. Et pa.lōg.mo.obſi.q̄a diu durauit: ut Li.īqt lōgo magis q̄ acri bello. Dū ua.dū fit uacatio a pugna. Et hoſtes:Ardeates.ſ. ¶ Metuūt cō.pu.me tuūt & refugiūt ɔferē manꝰ. ¶ Ludit:i caſtris:i ſtatōībꝰ aut tabnacul militū. ¶ Miles:p milites. ¶ Agit ocia:q̄a erāt ocioſi ñ pugnādo. ¶ Tarq.& Li.īqt. Regii q̄dē iuuenes i:erdū ociū cōuiuiis cōmeſſatiōibuſ q; iter ſe terebāt. At huiꝰ cōuiuii & collocutōis hoꝝ Diony.ñ mēinit. Liuiꝰ cū poeta ɔcordat. Iuuēis tarq. b ē Sextꝰ Tarq.filiꝰ. Nā apd Sextū tū cōpotabāt:ut ēt Li.refert: ¶ Accipit ſo.da.& me.qſi ſuſcipit eos & cibo & potu ex illis:q i ea eēa erāt. ¶ Creatꝰ re.regis filiꝰ. ¶ Ait:uerba q̄ ſequūt. Dū nos ſo.dū i hæc ar

Sermo ſexti tar quinii ad con uiuas deatiū obſidiōe ſumꝰ:nec patriā repeterē poſſis.nūq̄d ſint i nos offōſæ cōiuges nr̄æ:Nū curā ille de nobis gerūt:ſicut nos de ill dū ardea t; nos ſolicitos āxios. ¶ Pigro bello:lēto q̄a ñ pugnabāt:nec ſinit:nec p mittit. ¶ Referē ar.ad pa:deos:q̄a cū hic nos detineat nō ſinit i pr̄ia; redire. ¶ Arma ad pa.deos.q̄a ɔfe cto bello arma i tēplo Iani recōdebāt. ¶ Ecq̄d:cōpoſitū ex en & q̄d inq̄tū:aut nūq̄d. ¶ Torꝰ ſocia.lectꝰ mr̄imonial':metonymia ē.qſi uxor nr̄a ul' cō.iuges nr̄æ. Eſt i offō:in actu debito:hoc ē i obſeruātia pudici tiæ. ¶ Et eequid:nūq̄d. ¶ Sumꝰ:nos. Mutua cu.cō.no.cura reciproca:ut nos de ipſis curā gerimꝰ ꝓ pr̄ia pugnādo:an ille de nobis curā gerāt. ¶ Quiſq; ſuā:Li.de b forte potātibꝰ his apd Sex. Tarq.ubi & Col latinꝰ tarq. Egerii filiꝰ cēabat:icidit de uxoribꝰ mētio:ſuā quiſq; laudare miris mōis:& reliq. ¶ Quiſq;:er go illoꝝ. ¶ Laudat:laudare ɔtēdit. ¶ Suā:ɔiugē. ¶ Certamia:ɔtētiōes. ¶ Creſcūt ſtudiis:qſi ſtudio deſi derio laudādi ſuā. ¶ Et ligua:& cor feruet:icaleſcit. ¶ Multo me.multa meri exhauſtione. Nā ſcī erāt ob meꝝ alacriores & loq̄ciores. ¶ Surgit:& Li.ide certāme accēſo collatinꝰ negat uerb opꝰ eē:paucis id q̄dē

horis poſſe ſciri q̄tū cæteris p̄ſtet lucretia ſua. ¶ Surgit:ille. Cui col. d̄ cla. no. L. Tarq. Egerii filii fr̄is tar gnit priſci fili⁹ ex m̄lta ut Diony. iq̄t i urbe collatia ꝯmoratōe collatin⁹ appellat⁹ ē. ¶ Ergo de col. ela. no. Collatia ut Pōp. iq̄t oppidū fuit ꝓpe romā ſic dcā: ꝙ ibi opes aliaꝶ ciuitatū fuerīt collatæ: a quo porta rōæ collatia dcā ē: h̄ Collatin⁹ erat uir lucretiæ filie nobiliſſimi ciuis rōani Spurii lu. tricipitini. A it: ip̄e collati.

Non opus eſt uerbis credite rebus ait:
Nox ſupeſt. tollāur eq̄s urbēq; petam⁹.
Dicta placent: frenis impediūtur equi:
Pertulerāt dominos regalia ꝓtinus ipſi
Tecta petūt cuſtos in fore nullus erat
Ecce nurus regis fuſis per colla corōis
Inueniunt poſito peruigilare mero:
Inde cito paſſu petitur lucrecia: cuius
Ante thorū chalati lanaq; mollis erat:
Lumē ad exiguū famulæ data pēſa trahebāt
Inter quas tenui ſic ait illa ſono:
Mittēda ē dn̄o (nūc nūc ꝓperate puellæ)
Quāprimum nr̄a facta lucerna mān:
Quid tn̄ audiſtis (nā plura audire potestis)
Quātū de bello dicitur eſſe ſup:
P⁹ mō uicta cades meliorib⁹ ardea r̄ſtas
Improba: quæ nr̄os cogis abeſſe uiros:
Sint tantū reduces ſed eni temerari⁹ ille
Eſt me⁹ & ſtricto q̄libet enſe ruit:
Mēs abit & morior quotiēs pugnātis imago
Me ſubit & gelidū pectora frig⁹ habet:
Deſinit in lachrymis īceptaq; fila remiſit
In gremio uultum depoſuitq; ſuo.
Hoc ipſā decuit: lachriæ decuere pudicā

¶ NON opus ē uerbis credite rebus ait: Liuius: Collatinus negat uerbis opus eſſe: paucis id q̄dē horis poſſe ſciri q̄tū cæteris p̄ſtet lucretia ſua. ¶ Vrbēq; pe. romā. Nā inde Collatiā petierunt ubi tunc erat lucretia. ¶ Poſito parui. me. Indiciū incōtinentiæ. Contra illud quod ſequitur: ante torum calati lanaq; mollis erat. ¶ Noſtra fa. lu. ma. lucerna ueſtis militaris eſt q̄d & hic locus manifeſte oſtēdit ubi lucernam marito militi mittēdā Lucretia preparat: & Feſt⁹ qui lacernā dictā uult quia minus capitio ſit. Hinc ꝑ lacernatā amicam Neronis ſporum accipimus apud Iuue. ¶ Plura au. po. Audiunt ancille quæ non audit caſta mulier & ſemp fere ſe cōtinens domi. ¶ Meliori bus: romanis q̄bus ſtatim cædere debuiſti: nec pati tam diuturnam obſidionem. ¶ Deſinit in lachrymis: dolor & lachrymæ coegerunt lucretiam ſermoni finem imponer̄. ¶ NON ē opus uerbis credite reb⁹: res ip̄a cōprobabit. ¶ Nox ſu. ſeq̄r̄ ad hui⁹ uerba liuius. ¶ Quin ſi uigor iuuētæ ineſt conſcēdimus equos: inuiſimuſq; p̄ſētes noſtrarū ingenia: id cuiq; ſpectatiſſimū ſit ꝙ inopinato uiri aduentu occurrerit oculis: inc aluerant uino age ſane oēs citatis eq̄s aduolāt romā &c. Inq̄t ergo collatinus. ¶ Nox ſu. q̄ſi noctis tp̄s ſupereſt ad eūdū & redeundū in caſtra. Erāt. n. noctes longiores: q̄a mēſe februario: ergo tp̄s ſupeſt. ¶ Tollamur: attollamur. ¶ Eq̄s eq̄tem⁹. ¶ Et pe. urbē: eam⁹ romā: poterāt ire & redire: quia ſolū diſtabat Ro. M. p. & .iiii. horis feciſſent iter maxime citatis eq̄s: ut Li. inquit. ¶ Dicta collatini. ſ. placēt cæteris. ¶ Eq̄ iped. fre. frenauere equos aptauere eq̄s hēnas. ¶ Pertulerant dn̄os: eq. ſ. q̄ſi iā uenerāt romā. ¶ Protinus: ſubito. ¶ Petunt ipſi regalia tecta: ad regias ædes iure filiorum regis cōiuges uiſendas. ¶ Nullus cu. erat in fo. ꝓ in forib⁹: & hoc ad illoꝶ ignominiā: nā adeſſe debebāt: cuſtodes qui fores ſeruarēt. ¶ Ecce nu. q̄d de hoc Liui⁹ ſubſequētibus uerſibus dicā. Ecce inq̄t poeta uelut exprobraturus laſciuiā & crapulā nuruū regiarum a continentia pudicitia & exercitio magis Lucretiā cōmēdaret. ¶ Ecce iue. nu. regis. coniuges filioꝶ regis. Fuſis coronis ꝑ colla: q̄ſi hn̄tes colla coronata ornata monilib⁹: ut & adriacæ utunt̄. ¶ Peruigilare po. me. īdulgere crapulæ: ꝙ ſi in hoīe turpe ī muliere turpiſſimū: Nā olim romanis fœmis uini uſus nō fuit: ut Vale. tradit. Inde cito paſſu: & Li. Pergūt īde collatiā: ubi Lucretiā haud q̄q̄ ut regias nurus: q̄s in cōuiuio luxuq; cū eq̄lib⁹ uiderāt tp̄s terētes: ſed nocte ſera deditā lanæ īter lucubrātes ancillas in medio ediū ſedētē īueniūt. Muliebris certaminis laus penes Lucretiā fuit: hæc ille. Diōy. hoc tacuit: & cœnā & cōtētionē: hoꝶ acceſumq; nocte i urbē nō retulit. Sed Sextū tarq niū ex ardea collatiā a patre ad obeūda q̄dā negocia refert: tūc Lucretiæ forma captū ea patraſſe: q̄ ſuo loco referent̄. ¶ Inde ex regiis ædib⁹ aut ex urbe rōa: nā erat tūc Lucretia ī Collatia: q̄ urbe diſtabat roma. xx. ſtadiis. Petit̄ lucretia: itur ad lucretiā. Cito paſſu: acceleratis paſſib⁹. At lucretia & crapulā & ociū euitabat. ¶ Añ thoꝶ: añ lectū cui⁹. Erāt calati: caniſtri cū reb⁹ ad tellā faciētib⁹: calati. n. caniſtri ſunt. ¶ Vn̄ ī arte. Afferat ī calato ruſtica dōa puer. ¶ Et erat añ thoꝶ lana mollis: n̄ dura q̄a tūc filabāt. Famulæ: ancillæ lucretiæ. ¶ Trahebāt pēſa filabāt lanā ipſā. Pēſa tn̄ ſunt lana & linū globatū: un̄ filū trahitur. ¶ Ad exiguū lumē: & hoc ad cōmēdādā lucretiæ ꝑſimoniā. ¶ Int̄ q̄s: ancillas. ſ. ¶ Sic Illa ait tenui ſono: q̄ſi ſūmiſſa uoce: ut pudicas decet. ¶ Mittēda: ācillas admonet ad op⁹ maturādū: nā pfectura ē lacernā quā uiro mittat. ¶ Propate. feſtinate. Nūc: nūc o puellæ. o ācillæ ut ſæpe pueros ꝓ ſ̄uis ponim⁹: ſic ꝓ āeillis puellas Lacerna fcā nr̄a manu: quā ego fecero: lacerna gen⁹ ueſtimēti expediti quo utunt̄ milites. Quāprimū ē mittēda dn̄o: uiro: ſ; dn̄o ancillaꝶ: uel dn̄o ad maiorē reuer ētiā. Quid tn̄ iterrogat eas q̄diu duratuꝶ erit bellū. Tn̄ q̄d auditis: ibāt ācillæ ſepæ romā & libere egrediebāt̄ domo. ita ut oīa audire poſſet. iō hic. Nā poteſtis audire plura: q̄ ego audiā. q̄ nō egredior domo. Quātū dr̄ eē ſup. h̄ ē ſupeē ¶ De bello: q̄n cōfectū erit h̄ bellū. uel q̄tū duratuꝶ ē. ¶ Poſtmō cōuertit ſ̄monē ad ardeā: q̄ q̄a obſeſſa a rōanis erat cā abſ̄ntiæ uiroꝶ. ¶ Ardea reſtas. tu reſiſtis mō. ¶ Meliorib⁹. ꝑplis. ſ. nā ardeates rōanis. Poſt q̄ſi final'r. Victa tu a rōanis. ¶ Cedes: q̄a expugnaberis & dleberis Cedes tu iproba mala. Quæ cogis abeē a nob̄. ſ. ¶ Nr̄os: uiros. Sit tn̄: pudicæ mulieres d ſalute uiroꝶ ſp ſollicitæ ſ̄t: ſic & lucretia: q̄ curis āge

ANT. FAN.

Per lacernatā amicam apud Iuuenalē itelligit̄ ſporus

PAV. MAR.

Collatia diſtat ab urbe roma uiginti ſtadiis

Puella pro ancilla ſicut puer ꝓ ſeruo

baſ:ne q̄ temeritate pugnādo uir occūberet. ❡ Sit tm̄:reduces:& ſi nō cadet ardea.Sit tm̄ reduces:hoc eſt
Reduces tātūmō ſoſpites reuertāſ:eos.n.reduces dicim⁹:q ex aliq̄ expeditōe:aut ꝓfectiōe ſoſpites i patriā reuertūſ
Sed.n.certe. ❡ Ille me⁹:uir.ſ. ❡ Eſt temerari⁹:audax q min⁹ prudēter pugnā iear. ❡ Et ruit:irruit i hoſtes.
❡ Q ualibet ex oi pte. ❡ Stricto:euaginato enſe.Imago pugnātes uiri.ſ. Q uotiēs me ſubit:quotiēs uideor uidere illū pugnātē. ❡ Abit mēs efficior uelut amēs. ❡ Et mo.& uideor mori ꝓ dolore.ſ. ❡ Et ge.frig.
hꝫ:occupat.Pectora:& ꝓ ob metū rōne ſupi⁹ diximꝰ.Hac dulci recordatōe:ſollicita iminēti i bello diſcrimine.ſmōis ſui finis fuere lachriæ deſtititq̧ ab icœpto ope flēs i gremiū caput deſinit loq.ſ. ❡ Aut dſinit
termiat ſmonē. ❡ In lachrymis & remittit:q̄ſi dimittit. ❡ Fila cepta:qa nere deſiit. ❡ Et depoſuit uultū i
gremio ſuo:ut dolētes & flētes ſolēt. ❡ Hoc ipm̄.dcori ē pudicæ mlīeri pudicos affect⁹ i uirꝫ oñdē.Hoc
ipm̄.ergo qd.ſ.dpoſuerit cap. ❡ Decuit pudicā.dcori fuit pudicæ mlīeri. ❡ Lachriæ.dcuere.dcori ēt fuer

Et facies animo dignaq̧ parq̧ fuit.
Pone metū uenio coniūx ait :illa reuixit.
Deq̧ uiri collo dulce pependit onus
Interea iuuenis furiales regius ignes
Concipit & cæco raptus amore fuit:
Forma placet niueuſq̧ color flauiq̧ capilli
Q uiq̧ aderat nulla fact⁹ ab arte decor
Verba placēt.& uox.quæ corrūpe nō ē.
Q uaq̧ mīor ſpes ē:hoc magis ille cupit
Iā dederat cantū lucis prænuncius ales
Cū referūt iuuenes in ſua caſtra pedē:
Carpiſ attonitos abſētis imagine ſenſus
Ille recordanti plura magiſq̧ placent
Sic ſedit ſic culta fuit ſic ſtamina neuit
Neglectę collo ſic iacuere comæ:
Hos habuit uultus hæc illi uerba fuerūt
Hic color hæc facies hic decor oris erat:
Vt ſolet a magno fluct⁹ lāgueſcere flatu

ANT. FAN. ❡ ET fa.aio di.par.ſuit non minuer ſit lachrymæ corpis
uenuſtatē.ſed par fuit animi & corporis decor. ❡ Et quā
Gallicinium cor.nō eſt:deeſt ācedēs caſtitas q̄ corpi ſupi negt & ſi cor
pori uis iferaſ. ❡ Lucis ꝓnū.ales: piphraſis galli a quo di
cim⁹ gallicinıū qd iā aduenerat cum illi ex oppido collatia in caſtra redierunt. ❡ Capiſ atto.ab.ima.ſen. figurate
dictū:ut Pictus acu clamidem.Et ē ſenſus. Ois cogitatio
Sexti occupata circa lucretiæ abſentis imaginem ita carpit ei ſenſus:ut q̄ſi reddat attonitos ac ſepultos. Natura
le eſt.n.ut dum omnis animi intentio redigitur ad alicuius rei contemplationem ſenſus obſtupeſcant. Q uo tem
pore uiuentes pene mori diſcimus quaſi quodam ſeceſſu
mentis atq̧ animi ſacto a corpore.
PAV. MAR. ❡ ET fa.lucretiæ.ſ.Fuit digna & par aio:quia ſicut aīus
erat pudicus.ita facile pudicitiam ꝑferebat:ut q̄lis eēt aīo
in uultu cognoſceres. ❡ Pone metum:audierat Collatin⁹
e ianuis Lucretiæ uerba:uiderat illam anxiam. & ob id lachrymātem ꝓ ſalute ſua nō potuit pati:ſed ꝓdēs ſe conſo
latus ē eam. ❡ Ait cō.uiri lucretiæ collatin⁹. ❡ Pōe.depo
ne metū. ❡ Veni adſum. ❡ Illa re qa ex aīs uidebaſ:reui
xit ad uoces uiri. ❡ Et pe.dul.onus de col.ui. nā uir āple
xus eſt eā & ipſa uirꝫ:& ſic dulce erat lucretiæ on⁹. ❡ In
terea iu.Liuius ibi Sextum targnium mala libido lucretiæ
per uim ſtuprādæ capit.tū forma.tū ſpectata caſtitas inci
tat.Cœpit igiſ Sex.tarquinius lucretiā ardere. ❡ Interea
Furiales ignes iu.re.Sex.regis filius.Cōcipit furiales ignes ad deteſtatio
nē hui⁹ ardoris furiales ignes dixit quaſi non cupidineos
ſed ab īfernis furiis icuſſos ut ē illud i meta.de myrra ipe negat nocuiſſe tibi ſua tæla cupido Myrra:faceſ
q̧ ſuas a crīe uīdicat iſto.Stipite te ſtygio tumidis afflauit echidnis.E trib⁹ una ſoror &c.Sic Sext⁹:q col
latini cognatus erat. ❡ Et furit rapt⁹.corept⁹. ❡ Cœco amore:ois.n.amor cœc⁹ ē. ❡ Forma plꝫ.hæc q
dē oia ad amādū alliciūt.his capt⁹ ē ſext⁹.Forma:ipſa facies.aut ipe formoſus aſpect⁹:ē.n.forma q̄ dat eē
rei:diſtiguit rē a re ꝯſuat rē i ſuo eē. ❡ Plꝫ.ipi Sexto. ❡ Et co.ni.lacte⁹ cādid⁹. ❡ Et capilli flaui.flau⁹co
Flauus fit ex uiridi & ruffo lor ē:ut color Gelli⁹ igt:ex uiridi ruffo & albo cōcret⁹:ſic flauētes comæ.Et plꝫ decor ornat⁹ q aderat lu
cretiæ. ❡ Fact⁹ ab arte nlla.plꝫ decor naturalis nō fuco nō ullo artīcio.ſed a natura fact⁹. ❡ Placēt uerba.
dulce elogū aut ſuauia uerba & ꝯpoſita & caſta:nō laſciuia:nec ab re ꝓlata. ❡ Et pla. uox.q̄ ñ ē uirilis.nō
rauca.nō irata.nō obſcura:nō eſtiua:ſed erat q̄lis pudicā mulierē decebat. ❡ Et pla.qd nō.ē.qd nō daſ.
❡ Corrūpe.hoc ē ipſa pudicitia.q̄ corrūpe nō ē ipſi⁹.Q uoq̧ & quo. ❡ Eſt ſpes minor:qa deſpādū erat.
❡ Hoc:ꝓ eo. ❡ Magis ille cupit:nā qd min⁹ erat ſpādū pl⁹ille cupiebat.Iā dedrat:iā erat gallicıniū. cū
collatia abeūtes i caſtra reuerſi ſſ.& Li.& tū qdā a nocturno iuuēili ludo i caſtra redeūt. ❡ Iā ales ꝓnūci⁹
lucis hoc ē cantu diē ꝓnūciat. ❡ Dederat cantū.uñ erat ps.illa noctis.q̄ gallicıniū dr. ❡ Cū iuuenes refe
rūt pedes.redeūt in ſua caſtra.i ſua tabernacula q̄ erāt circa ardeā. ❡ Carpiſ ille.Sext⁹.q̄ſi cōſumiſ. ❡ Sē
Senſus attonitos carpiſ ſus attonitos.Vir.& cæco carpiſ igni.q̄ſi hñs ſenſum ut uiſum & auditū. ❡ Attōitos.ſtupefactos.Et ob
hoc iagine abſentis.nā ſp añ oculos referebaſ imago lucretiæ.& uerba in auribus reſonabāt. ❡ Et recor
dāti plura magis placēt.quo plura recordabāſ.eo magis ipſa plura placebāt. ❡ Sic ſedit. ē hoc uelut natu
rale amātiū oium.ut eorꝫ q̄ uiderint aut audierint de eo qd amāt.aſſidua & dulci q̄dā recordatiōe affician
tur.ut Sext⁹ nūc de lucretia. ❡ Sic ſedit illa. ❡ Sic fuit culta.ornata. ❡ Sic neuit.filauit. ❡ Stamia fila ip
ſa.ſed ꝓprie ſtamen eſt id qd firme ſtat dū texiſ.nō id qd hinc inde trahiſ. ❡ Sic iacuere collo.per collū.
❡ Comæ neglectæ.nō arte cōptæ. ❡ Aut diſiectæ collo.ꝑ collum. ❡ Hos.pro tales. ❡ Habuit uult⁹.ut
eſt illud. ❡ Hūc ego te euryale aſpicio. ❡ Hæc uerba fuer illi.hæc locuta ē. ❡ Hic decor.talis pulchritu
do. ❡ Hæc facies.& nūc uultus dixit.Sed in hoc differunt.nam uultus ut ſepæ diximus eſt animi uoūtas
quæ in facie oſtēditur. ❡ Facies.eſt ipſa oris ſpecies. ❡ Hic color erat oris.talis erat color in ei⁹ uultu.
❡ Vt ſolet.pulchra hæc cōparatio rei illius.quam & nos longa nauigatione ſepæ experti ſumus:ut mare

poſt uentos ſedari ſolet.ſed tñ ab eo uento q iã ante flauit plurib⁹ dieb⁹ ĩterdũ tumet:& inſurgũt fluctus ac ſi eẽnt uẽti:qa nõdũ reſiderẽ pt ĩpetus undaꝝ. Sic ĩ Sexto Targ.amor quẽ pſẽs ɔcepat abſẽs reſiderẽ nõ poterat:imo tũ maxie ſæuiebat. ¶ Vt fl.mari.ſ: ¶ Solet iã.deficere:aut diſſolui. ¶ A ma.fl.p⁹ ma.uẽtos

Sed tamẽ a uento qui fuit unda tumet:
Sic quamuis aberat placitæ pñtia formæ
Q uẽ dederat pñs forma mãebat amor
Ardet & iniuſti ſtimulis agitat⁹ amoris
Cõparat indigno uimq; metũq; thoro:
Exit⁹ ĩ dubio eſt audebimus ultima dixit
Viderat audẽtes ſorſq; uenuſq; iuuãt:
Cæpim⁹ audẽdo Gabios quoq; talia fat⁹
Enſe latus cinxit tergaq; preſſit equi:
Accipit ærata iuuenem collacia porta
Condere iam uultus ſole parãte ſuos:
Hoſtis ut hoſpes init penetralia collatini
Comiter excipitẽ ſanguie iũctus erat:
Q uantũ aĩs erroris ineſt parat iſcia reꝝ
Infœlix epulas hoſtibus illa ſuis:
Fũct⁹ erat dapib⁹ poſcũt ſua tpa ſomnũ
Nox erat & tota lumina nulla domo:
Surgit & aurata uagina liberat enſem
Et uẽit in thalamos nupta pudica tuos:
Vtq; thorũ preſſit ferũ lucretia mecũ eſt
Natus ait regis tarq̃niu ſq̃ uocor:
Illa nihil neq; enim uoces uireſq; loq̃ndi:
Aut aliquid toto pectore mentis habet:

¶ SEd tñ a uẽ.q fuit un.tu.pturbatiões aĩoꝝ mari a uentis agitato aptiſſime cõparantẽ.qd & pbi faciũt. ¶ Exitus in du.eſt aude ultima:deeſt quauis:& hoc dicit q̃uis in certus eſt rei finis:& difficillimũ eſt expugnare pudiciſſimam tñ ubi precibus ac minis nihil egero ui aggrediar mulierem. ¶ Viderit:ſubintelligẽdum eſt aliqs.Q d iõ fit qa ſic loq ſolent q amore inſaniũt.Cœpimus au.ga.quoq:argumetum a maiori:ſi audẽdo expugnauimus oppidũ non expugnabimus & mulierem. ¶ Sanguine-iũ.e.qa Tarquinius collatinus uir lucretiæ ſorore tarquinii ſuperbi genitus fuerat:ut dixius ſupra. ¶ Vagia libe.en.cu.ſopiti omnes uiderentẽ ſtricto gladio ad lucretiam uenit q̃ tũ ẽt dormiebat: ut Liui autor eſt a quo Diony.non diſſentit.

ANT. FAN.

targni⁹ collatinus ex ſorore targnii ſuperbi genitus

¶ SEd tñ un.tu.a uẽ.qui fu.nõ q tũc eſt:ſed q iam reſedit ¶ Sic amor:quẽ dederat pſens forma:lucretiæ.ſ. cum coram cõſpiciebatẽ ¶ Manebat q̃uis ab.pſẽ. ipſe conſpectus ¶ Formæ:pulchritudinis. ¶ Placitæ . que placebat Sex. ¶ Ardet:abſolute dictũ. ¶ Ardet:Sex.ipe. ¶ Et agita.uexatur. ¶ Stimulis: amoris iniuſti: iniuſtus erat amor.quia nupta.qa cognati uxorem amabat. Alii legũt inuicti amoris.qa oĩa uincit nec uincitẽ.& oĩa ſcelera impellit. iõ exclamat Maro improbe amor.qd nõ mortalia pectora cogis: Cõpat:pa.Vim uio.Dolũ:fraudẽ.Toto:idi. denomiationis ſpẽs ẽ continẽs p cõtẽto põitẽ.i.mrõnæ ĩdignæ.hui⁹ & uiolentiæ & fraudis.Exitus:uerba hæc ipſius Sexti ſũt Dixit:Sex.Exitus.hoc ẽ finis.ut illud.Exitus act .p.Eſt ĩ du.qa incertũ ẽ an uincatẽ:Audebimus ultia & q̃ ſunt ad pudicã mulierẽ expugnãdam.ultia ẽ uiolẽtia.nam prĩo pces.iñ pliã.tũ minæ poſtremum uis Audebius ergo ultima uiderit prouideat uel ipſa uel aliquis. ¶ Et ſors.fortuna. ¶ Et ue.iu.auxilio ſunt his q audẽt uñ illud.Audentẽ fort.iu.& illud audacẽ faciebat amor Arguit ab exemplo ſui ipſius.ꝙ audẽtia gabios ĩ pris ptãtẽ redegerat.Cœpimus rede.ĩ nrãm ditionẽ gabios. ¶ Et ta.fa.locutus hæc

PAV. MAR.

¶ Cinxit la.en.& pſſit ſedẽdo.ſ. ¶ Terga eq:aſcẽdit equũ:& abſceſſit e caſtris:& uẽit collatiã.Accipit: & Li.paucis ĩteriectis dieb⁹ Sext⁹ Targ.inſcio collatio cũ comite uno collatiã uẽit.& Dioy. igt illũ illuc a pře ob negociũ quoddã militare miſſũ. ¶ Accepit ergo Col.qa in eo oppido tũ erat Lucretia. Iuuenẽ: ſextũ.Porta ærea. ¶ porta ferrea.Iã ſole pa.cõ.abſcõderẽ.Vult⁹ſu.q̃ſi occidete ſole. ¶ Hoſtis nt:& Li.ubi except⁹ bẽigne ab ignaris ɔſilii:& Dioy. Lucretia hoſpitio eũ excepit tanq̃ uiri ſui cognatũ mlta cũ pmptitudine & comitate. ¶ Hoſtis:ergo ſext⁹. ¶ Vt ho.ut amic⁹ illic hoſpitatur⁹. ¶ Init:igreditẽ. Penetralia:ædes. ¶ Collatini:penetralia.n.ptes ſt ædiũ ſed ut Põpe.igt Penetralia ſt peatũ deoꝝ ſacraria. ¶ Excipitẽ:rcipitẽ. ¶ Comitẽ:Bẽigne:nec migꝝ. ¶ Sãguie erat iũ.nã cognat⁹ ipi⁹ Targnii Collatini uiri Lucretiæ. ¶ Q uãtũ pa.illa illi cibos ĩſciæ audaciæ:& pfidiæ illi⁹:quẽ ppinquũ:quẽ amicũ putabat:hoſtis erat: qd poeta cõmiſerãs. ¶ Q uãtũ igt erro p q̃t⁹ error. ¶ Ineſt aĩs:ẽ ĩ aĩs mortaliũ. ¶ Illa:lucretia.ſ. ¶ Infœlix:ad dicẽ illã fœlix.Sed tũc ĩfœlix ob malũ ĩminẽs:ut illd Vir.Præcipue ĩfœlix peſti deuota futuræ: & ob id ĩfelix:qa deſtiata futuræ peſti.Sic hæc. ¶ Infelix qa. Reꝝ ĩſcia:pfidiæ ſexti & uiolẽtiæ mox ĩſerẽdæ:& ob futurã cedẽ. ¶ Parat epu.ſuis ho.qa ſexto & famulo. ¶ Erat:iã. ¶ Fũct⁹ da.iã cõmederat.Sõn⁹ poſcit ſua tpa:q̃ſi iã erat tp̃s dormiẽdi. ¶ Erat nox:noctis tp̃s:& ob id corpa erãt qeti reddẽda.Et nullu.to.do.qa cũ oẽs ſõno ſe reddidiſſet:extĩcta erãt iã lumina.Erãt ergo tenebræ:q̃ ad libidinẽ ſexti faciebãt. ¶ Surgit &:Diony.poſtq̃ igt oẽs dormirẽ exiſtiauit exurgẽs uadit ad cubiculũ dormiẽtis iã lucretiæ hñs gladiũ:& Li.cũ p⁹ cœnã ĩ hoſpitale cubiculũ duct⁹ eẽt ãore ardẽs poſtq̃ ſatis tuta circa:ſopitiq; oẽs uidbãtẽ:ſtricto gladio ad dormiẽtẽ lucretiã uẽit. ¶ Surgit:ſext⁹.ſ.Et li.exerit. ¶ Enſẽ ua.au. ¶ Vẽit o nupta pudica :o collatini uxõ caſta.In tha.tu.ĩ cubiculũ tuũ. ¶ Vtq; toꝝ:& Diony.aſſiſtẽs. igt lectulo mulieris exprectæ ad ſtrepitũ.& ĩterrogãtis qs eẽt nomẽ ſuũ eloq̃ns ſilerẽ eã:& ĩ cubiculo mãere iuſſit occiſurũ ſe cã miat⁹:ſi ulˀ fugẽ:ulˀ ẽitterẽ uocẽ conaretẽ:& Li.ſiniſtraq; mãu mulieris pectorẽ oppſſo: tace lucretia igt.Sex.Targ.ſũ:ferrũ ĩ mãu ẽ morieris ſi emiſeris uocẽ ĩ eãdẽ ergo ſniam:& uerba cũ poeta ueniũt hi. ¶ Vtq:& ut.Preſſit to.lectũ ĩ quo recũbebat Lucretia ¶ Ait:Sex.ipe.Lucretia:ferrũ ẽ mecũ:q̃ſi hõc enſẽ quo te ĩterimã:ſi uocẽ emittis. ¶ Vocor Targ:na.re.q̃ſi Sext⁹ Targ.ſũ regˀ fili⁹ ¶ Illa ni.qd potuiſſet ad ea rñderẽ Lucretia. ¶ Cũ pa.e ſõno mulier ppe mortẽ ĩminẽtẽ uideret:obmutuit ergo & ſine mẽte ulla ca

Dionyſius aſſerit ſextũ miſſũ collatiã a patre contra ouidii opinionem

opinio uariã eſt inter liuium & dionyſium

uidebať. ℂ Illa Lu.ſ. ℂ Nihil.ſ.rñdet ad Sexti uerba ℂ Neq̃.n.certe ñ.Hẽt ui.& uo.lo.erat adeo exterrita ut nullæ ĩ toto corpe uires eẽnt.& uocis iter penit⁹ eẽt obſtruſũ. ℂ Aut hẽ ali.mẽ.to.pe.mens ẽ:q̃ mẽini m⁹.uidebať ergo ſui ip̃ius ĩmemor. ℂ Sed tre.pulchra hæc ẽ cõpatio:& res cõueĩẽs de miti ad mitẽ:de caſta ad caſtã:nã de agna ad pudicã mulierẽ:nullæ uires erãt Lucr.ad loq̃ndũ ob pauorẽ:nec erat ſibi mens ulla.Sed tremit ut pua agna depreſa quõdam:aliquando.

Sed trẽuit quõdã ut ſtablĩs dp̃nſa rlictis
Parua ſub ĩfeſto cum iacet agna lupo:
Q uid faciat? pugnet uĩcet̃ fœĩa pugnãs
Clamet? at ĩ dextra qui nec et enſis erat:
Effugiat? poſitis urgent̃ pectora palmis
Tũc primũ externa pectora tacta mãu
Inſtat amãs hoſtis p̃cibus p̃cioq̃ miniſq̃
Nec p̃ce nec p̃cio nec mouet ille minis:
Nil agis eripiam dixit per crimina uitam
Falſus adulterii teſtis adulter ero:
Interimã famulũ cũ quo depreſa fereris
Succubuit famæ uicta puella metu:
quid uictor gaudes hæc te uictoria p̃det
Heu quantũ regnis nox ſtetit una tuis:
Iãq̃ erat orta dies ſpſis ſedit illa capillis
Vt ſolet ad nati mater itura rogum:
Grãdæuũ q̃ patrẽ fido cũ cõiuge caſtris
Euocat & poſita uenit uterque mora:

ANT. FAN. ℂ Stabuli depren.reli.Vbi paſtores non ſunt ſiue cuſtodes ſiue nec apud Lucretiã ſiue ĩ lecto erat Collatin⁹.Eſt aũt depreſa trium ſyllabarũ p̃cipiũ ne claudicet uerſus. ℂ Q uid faciat pugnet? Vtiť poeta q̃ſi dialogo & ſmocinatione dũ miſerať Lucretiã & excuſat. ℂ Falſus adulte.q̃ teſtificabor te ĩ adulterio dep̃nſã. ℂ Interimã fa. Liuius demum ubi obſtinatũ muliebrẽ aĩum uidebat & ne mortis quidẽ metu ĩclinari:addit dedec⁹.cũ mortua iugulatum ſeruũ nudũ ait poſituq̃ ut ĩ ſordido adulterio necata dicať. ℂ Grãdæuũ patrẽ:Tricipitium ad quẽ Lucretia nũcium miſit nõ in caſtra ſed Romã nam collatinũ e caſtris quæ erãt ad ardeam euocauit:Dionyſius uult Lucretiam confeſtim Romam ſe contuliſſe quod nõ credimus. ℂ STabulis te quaſi ſine cuſtodibus. ℂ Cũ ia.ſub lu.iſe. PAV. MAR. & bñ ĩfeſto:q̃a nihil ẽ agnis ĩfeſtius lupo. ℂ Q uid faciat eſt ĩ his uerſib⁹ exornatio elocutionis:q̃ dr̃ ratiocinatio: p quã ipſi a nobis petimus uniuſcuiuſq̃ p̃poſitiõis exp̃lanatione:& tota ẽ in lucretiæ defenſione. ℂ Q uid faciat: q̃d facere debeat. ℂ Pugnet:nũc ſequiť excuſatio. ℂ Fœmina pugnax uinceť:p̃cipue a uiro:uel uinceť:q̃a illa iermis:ille armatus:illa fœmina:ille uir:illa debilis:ille robuſtus:illa iacens & opp̃ſſa:ille opprimens & erectus:uincetur ergo pugnans. ℂ Clamet uociferet. At enſis adeſt in dextra:Sexti.ſ.Q ui necet:quã illã ĩterimat & ille dixerat morieris ſi emiſeris uocem. ℂ Effugiat:nõ p̃t. ℂ Pectora urgẽtur:p̃muntur. ℂ Palmis poſitis manibus ſuppoſitis: nã ſiniſtra pectus oppreſſerat manu. ℂ Pectora:iocunda hæc repetitio ĩ hoc cõmiſeratiõis loco:ab eo q̃d patiť:q̃d nunq̃ pp̃eſſa fuerat. ℂ Nam pectora tum primũ tacta externa manu:nemo prius tetigerat p̃ter

De ſtu p lucretiæ nota.

uirũ:nunc aũt externus attigit: ℂ Inſtat amãs:& Liuius tũ Tarq̃nius fateri amorẽ orare:miſere p̃cibus minas:uerſare in oẽs p̃tes muliebrẽ animũ:& Diony.inquit duorũ ei electionẽ p̃poſuiſſe:quorũ utrũ uellet capet ſiue mortẽ cũ dedecore ſiue uitã cũ fœlicitate ſi ſuccũbat eã in uxorẽ accipiat:romanorũ:latinorum etruſcorũq̃ reginã faciet.cũ ipſe ſit ſuſceptur⁹ regnũ ut æquũ ẽ filiũ natu maximũ:q̃ ſi obſtiatã ſeruať pudicitiã uelit ℂ Occidã igr̃ fa.ponã ſil⁹ur̃a corpa.dicãq̃ q̃ ĩ cõplexu ſui te dep̃hẽdẽs ſupplicio uos affecerĩ iniuriã cognati p̃ſeq̃ns:ita ut tu turpẽ finẽ:p̃briq̃ plenũ ſubeas:nec honore corp⁹ tuũ digneť q̃ſq̃ & reliq̃. ℂ Inſtat:ergo ℂ Amãs ho.p̃ci.p̃cio & minis Nec il.mo.flectit illã.Prece nec p̃.nec mi.nullo.n. poterat moueř. ℂ Nil agis:& Liui⁹ de hoc ubi obſtiatã uidebat & ne mortis q̃dẽ metu ĩclinari: addit ad metũ dedec⁹:Cũ mortua iugulatũ ſuũ nudũ poſituq̃ ait:ut ĩ ſordido adulterio necata dicať.Cũ ergo moueret Lucretia.Sext⁹. ℂ Dixit nil agis:nil p̃ficies hoc aĩo obſtinato. ℂ Eripiã ui.occidã te.Per cri.p fictis crimib⁹ ℂ Ego adul.q̃a te uxorẽ alienã ſtuprař uolebã. ℂ Ero fal.te.adul.dicã q̃d te ĩ adulterio dep̃hẽdrĩ. Interimã:ego. ℂ Fãulũ:cũ quo tu fereris:diceris. ℂ Dep̃hẽſa:in crimĩe ĩuẽta:hoc terrore:obſtinatã pudicitiã uicit:q̃ nõ p̃cib⁹ nõ p̃cio nõ metu mortis mouebať:uicta ẽ metu dedecoris. ℂ Succubuit pu.Lucretia caſta. ℂ Victa me.fa.h̃ ẽ ĩfãiæ. ℂ Q uid ui cõuerſio orõnis ĩ Sextũ cũ exclamatõe. ℂ Q uid ga.o ui:q̃ſi dicat gaudeř nõ deberes. ℂ Hæc ui.q̃ de pudica muliere portas. ℂ Perdet:p̃fligabit. ℂ Te & domũ tuã.Heu quãtũ una nox dedit regnis tuis:q̃tũ abſtulit.nã regno pulſus es. ℂ Iãq̃ erat:ut primũ illuxit egreſſa e cubiculo Lucretia patrato p Sextũ ſcelere:nõ ſec⁹ mœſta:& lachrymabũda erat ac ſi mř filiũ ſepulturæ traditura. ℂ Iãq̃ di.erat or:illuxerat. ℂ Sedet ca.ſpar.p̃fuſis. ℂ Vt ſo.ſedere.ſ.Mř itu.ad ro.nati:ad locuʒ ubi adurẽdũ ẽ filii cadauer. ℂ Grãdæuũ:cõcordat cũ poeta Li.Lucretia mœſta tãto malo Romã nũciũ eundẽ ad patrẽ.Ardeãq̃ ad uirũ mittit:ut cũ ſingulis aĩcis fidelib⁹ ueniãt.Ita facto:maturatoq̃ op⁹ eẽ rẽ atrocẽ icidiſſe.Sp.Lucreti⁹ cũ.P.ua.uoleſi filio:Collatin⁹ cũ.L.Iũio bru.uẽit:cũ quo forte romã rediẽs ab nũcio uxoris fuerat cõuẽt⁹.Alr̃ ãt ſetire uř Diõy.nã ñ inq̃t hos ĩ collatiã uocatõs. Sed caſũ Lucretiã acerbiſſĩe ferẽtẽ:celerrime currũ aſcẽdiſſe:& ueſte lugubri:cultro ſub ſtola abſcõdito:Romã uẽiſſe:nec appellantem obuiũ queq̃:nec appellãti rñdẽtẽ:q̃ ubi p̃ris domũ ĩgreſſa ẽ:aderãt.n.cognati q̃dã:p̃cubuit ad p̃ris genua flẽs:uocẽq̃ emittẽs:nullã:erecta a p̃re luctus cãm poſtul.ite: ſupplico tibi igr̃:ut ĩiuriã hãc ĩtolerabilẽ ulciſcare:neq̃ deſpicias filiã morte lõge peiora paſſã ĩterrogãti de ĩiuria Aduoca ĩgr̃ quoſcũq̃ potes & amicos & cognatos:ut hæc a me:ñ ab illis accipiãt:q̃bus auditis cõſulta nec uĩdictã differt:facta celeri euocatiõe illuſtriſſimorũ uirorũ ĩ domũ ei⁹ Lucretia rẽ oẽʒ aperit:ſalutato deiñ p̃re:& dos & lares p̃catа:celerẽ ſibi dari migratõeʒ e uita educit cultrũ:uniq̃ pectori uuln⁹ iferẽs ad cor uſq̃ gladiũ trudit. Impleta ẽ luctu

Sp.lucretius, cũ.p. ualerio uoleſi filio

& mulicbri cõtēplatiõe domus pr̄ infuſus corpi cõplectebat̄:reuocabatq̄:adhibebat recreādæ filiæ diligen
tiā ipſa uero in gremio ei⁹ palpitās:pudicāq̄ afflans aiam emorit̄. Atrox oib⁹ uiſū ē facin⁹:una fuit oium P.ualc
uox ꝑſtare mori:quā has ſub tyrānide cõtūelias pati. Erat cū his Publi. Vale. Sabioꝵ un⁹ q cū Tac:o mā rius fa
ſerat:ꝑnepos uir prudēs & alacer. Is ad exercitū ab ipſis mittit̄ Lucretiæ uiro rē oēm r̄latur⁹:& cū eo deſe binorū
ctione militū a tyrānis ſollicitatur⁹ uix urbe egreſſo ei fit obui⁹ adducēte numie Collatin⁹ reꝵ ignar⁹ & un⁹ qui
cū eo. L. Iuni⁹:cui Bru. fuit cognomēto. Hæc ex Diony. cætera ſuis i locis dicēus. Sȝ iā ad poetā reuertāur cū tar o
Euocat:iq̄t Lucre. ¶ Patrē grā. q̄ſi grādis æui matuꝵ. Cū fi. cõ. cū Collatino. ¶ E ca. patiē āt ut Li. iq̄t ex uenerat
urbe euocauit. uiꝵ āt e caſtris:nā tūc erāt circa Ardeā. Et uterq̄:uir & pr̄ Vēit po. mo. ſine ulla r̄tardatõe

Vtq̄ uident habitū quæ luct⁹ cā req̄rūt
Cui parat exequias. quoue ſit icta malo:
Illa diu reticet pudibūdaq̄ cælat amictu
Ora. fluūt lachrymæ more pērēis aquæ
Hic pr̄ hic ꝯiūx lachrymas ſolāt̄ & orāt
Indicet & cæco flētq̄ pauentq̄ metu:
Ter conata loqui ter deſtitit auſaq̄ q̄rto
Non oculos ad eos ſuſtulit illa ſuos:
Hoc quoq̄ targnio debebim⁹ eloq̄r iq̄t.
Eloquar infœlix dedecus ipſa meum:
Quodq̄ p̄t narrat reſtabāt ultima fleuit
Et matronales erubuere genæ:
Dāt ueniā facto genitor cõiūxq̄ coacte
Quā dixit ueniā uos datis ipſa nego:
Nec mora cœlato fixit ſua pectora ferro
Et cadit in patrios ſanguinolēta pedes:
Tūc quoq̄ iā moriēs ne n̄ ꝓcūbat hone
Reſpicit hæc ēt cura cadētis erat: (ſte
Ecce ſup corpus cõia damna gementes
Obliti decoris uirq̄ paterq̄ iacent:

¶ VTq̄ uident ha. Quia mœſtā & attractā ſeden tē in ANT.
cubiculo inuenerunt Sp. Lucre. cū. P. Valerio. & Collati FAN.
nus cū. L. Iunio. Bru. ¶ Hoc quoq̄ Tar. debe. Ironia ē.
Debeo inq̄t Targnio q̄d uiolata ſum nūc hoc quoq̄ de
bebo q̄d mihi meū dedecus eloqui neceſſe eſt. ¶ Hæc ēt
cu. ca. erat. Idē fecit. Iulius Cæ. qui ut inq̄t Suet. cū toga
caput obuoluiſſet ſiniſtra manu ſinū ad ima crura dedu
xit ut honeſtius caderet iſerioris corporis parte uelata.
¶ VTq̄:ut. ¶ Vidēt ha. quia & lugubri ueſte & ſq̄lido
uultu ſedebat:& aduētu ſuoꝵ lachrymæ obortæ. Requi
runt:q̄ cā luctus:cur lugeat. ¶ Cui pa. exeq. hoc ē fun⁹.
¶ Quo ue:ul⁹. ¶ Quomõ ſit icta:ſaucia afflicta. ¶ Illa
diu:nōdū poterat emittere uocē:& q̄a uiolata pudicitia PAV.
uultū attollere nequit. Sed lachrymans uultum aſconde MAR.
bat. ¶ Illa:Lucretia. ſ. ¶ Diu re. q̄a nō loq̄t̄. ¶ Et celat
ora pudibūda:pudētes uult⁹. ¶ Amictu:ueſte. ¶ Fluūt:
ex oculis. ſ. ¶ Lachrymæ mo. aq̄ perē. more aquæ:q̄ ꝑpe
tuo curſu fluit:nam illud dicimus perēne. q̄d cõtinuū eſt.
¶ Hic pa. cõſolabant̄ & pr̄:& uir filiā & cõiugē lachry
mātē orātes apiret q̄d hoc eēt nec minus flebant & paue
bāt ipſi. ¶ Hinc pr̄. ſ. Sp. Lucreti⁹ ¶ Hic:ex hac pte. Cõ Conſo
iūx:collatius ¶ Solant̄ ſa. lachrymātē ipſam. uel lachry latio
mas ipſius ſolari conāt̄. ¶ Et orāt ꝑcātur. ¶ Indicet:māi
feſtet q̄dcūq̄ eſt. ¶ Et flēt:ipſi tū. ¶ Et pa. cœ. hoc ē oc
culto. ¶ Metu q̄a rē ignorabāt ¶ Ter co. tentauit ter uel
le rē apire:ter quoq̄ deficit & effari nō potuit: auſa tan
dē attollere oculos non potuit. ¶ Ter co. lo. ter deſti. ut
illd̄ incipit affari:mediaq̄ in uoce reſiſtit. ¶ Et q̄rto au. Flere
loq. ſ. ē. ¶ Nō iō:n̄ ob hoc q̄ auſa eēt ¶ Illa ſu. attollere plus eſt
potuit. ¶ Oculos ſu. nā præ pudore aut clauſos:aut humi dfixos tenebat. ¶ Hoc quoq̄ Tar. pluries tēta q̄ lachri
uerat loq:plurieſq̄ deſtiterat exorſa ē a cā reticētiæ:& artificioſa ē hæc locutio:nā uiolatā pudicitiā relatu mare
ra nō potuit hōeſtius inſinuare:quā dicere illū cām eē reticētiæ ſuæ. ¶ Hoc quoq̄:hoc ēt. Inq̄t: q̄d loq
nō poſſū q̄d loq nō audeo. ¶ Debem⁹ Tar. & multa debent̄:& hoc ēt. ¶ Eloq̄r:n̄ niſi ſūmo dolore uſa eſt
hæc uerbi repetitiõe effabor:effabor n̄ ſignificat nūc hic eloq̄r ornate loq̄r:ſed edā aut aperiā. ¶ Ipſa iſœ.
dede. meū. quo nūc primū ſū affecta. ¶ Quodq̄ pōt:oia rettulit uſq̄ ad rē:q̄ præ pudore non potuit expli
care:ſed ſatis itelligebat̄. At Liuius ſic cālo cutā refert. eū uir q̄ſiſſet ſatin ſalue. Minie inq̄t. q̄d. n. ſalui eſt
mulieri amiſſa pudicitia. Veſtigia uiri aliēi collatine i lecto ſunt tuo:cæterū corp⁹ ē tm̄ uiolatū:aiu ſiſons:
mors teſtis erit. Sed date dexteras fidēq̄:had ipūe adultero fore Sext⁹ ē Targ. qui hoſtis ꝓ hoſpite priori
nocte:ui armat⁹ mihi:ſibiq̄ ſi uos uiri eſtis peſtifeꝵ hic abſtulit gaudiū & cætera. Et nar. refert. Qd p̄t:
reſtabāt ultia hoc ē ipa pudicitiæ uiolatio. ¶ Fleuit:pri⁹ lachrymabat̄:tūc fleuit:q̄a flere pl⁹ ē q̄ lachryma
ri. ¶ Et ge. ma. ipſi⁹ m̄ronæ. ¶ Erubuere:& ħ præ pudore. ¶ Dāt ue. & Liui:ꝯſolant̄ egrā ai auertēdo no
xā a coacta i autorē delicti:mētē peccare n̄ corp⁹. & un̄ cõſiliū abfuerit:culpā adeſſe. Vos igt uideritis q̄d
illi debeat̄. ego me & ſi petō abluo ſupplicio nō libero. Nec ulla deide ipudica lucretiæ exēplo uiuet. inq̄t er
go poeta. ¶ Gēitor Sp. Lucreti⁹. ¶ Et cõ. uir Collatinus. ¶ Dāt ue. co. fa. q̄ ad facinus coacta fuerit. Vel
facto:ꝓ re ipa. Dixit:Lucretia. ſ. ¶ Ipſa:ego ipa. ¶ Nego ue. q̄ da. quā cõcediris. nolo q̄cq̄ mihi ignoſci.
¶ Nec mora:& Li. Cultrū quē ſub ueſte hēbat:eū i corde defigit:plapſaq̄ i uuln⁹ moribūda cecidit. Nec
mo. nulla retardatio ē. ¶ Fixit ſua pe. fer. cœ. ħ ē cultro:quē abditū ſub ueſte hēbat. Et ſāgui. q̄ſi ſāguine
plēa. ¶ Cadit i p̄rios pe. q̄a ſaucia ad pedes patris ꝓlapſa ē. ¶ Tū quoq̄:magna hæc hōeſtatis Lucretia
næ cõmēdatio. nā q̄ ſeruauit hōeſtatē uiuēs:ſuauit tū moriēs. Cauit. n. ne minas hōeſtate caderet. ¶ Tū De mor
quoq̄:tū ēt. ¶ Iā moriēs reſpicit ne ꝓcumbat nō honeſte:ſed honeſte cauebat. ne q̄d corpis detegeret̄. te lucre
¶ Hæ ēt:cura. ſ. ut honeſte ꝓcūberet. ¶ Erat ca. erat iā collabētis. ¶ Ecce ſup:ut collapſa eſt Lucretia ad ciæ
patris pedes ipleta eſt luctu dom⁹:ſtrauereq̄ ſe ꝓprii decoris obliti ſupra moriētis corpus & pater & ma
ritus. ¶ Ecce & uir:collatin⁹. ¶ Et pr̄:tricipitinus. ¶ Obliti decoris:maieſtatis ſeu ꝓprii honoris: q̄a nō
ita decebat fortiſſimos uiros. ¶ Gemētes dā. cõia. q̄a ille filiā hic uxorē. ¶ Iacēt ſup cur. Lucretiæ moriētis

ANT. ¶BRutus adeſt tãdẽq; aĩo ſua no.fal.Oñdit nõ eẽ ſe brutũ.i.rõnis expertẽ ſeu finxiſſe ſtultitiã & acumẽ
FAN. ſuũ maximaſq; uirtutes texiſſe fallacia.fallit ergo aĩo ſua noĩa.i.cognomen ſuũ falſum eſſe aperit ut ani mi ac prudẽtia.¶Tarquiniũ:Superbũ accipe:quia ſubiungit Profuga cum ſtirpe.¶Et ſecum lachrymas inuidiamq; trahit.Concitat lachrymas funere miſerando:necnon & odium in Tarquinios.
PAV. ¶BRutꝰ:cõcordãt & Dionyſius & Liuiꝰ cũ poeta in his:niſi qd hæc Liuius ĩ collatia ille in urbe rõa ge
MAR. ſta eẽ ait. ¶Bruꝰ adeſt:redierat.n.e caſtris cũ collatio.¶Tãdẽq;:hoc ẽ poſt multa.¶Fallit ſua noĩa aĩo decipit ſuũ hoc cognomentũ Bruti:nã cũ ob ſimulatam fatuitatẽ Brutus appellatus eẽt tũc diſſimulatã prius prudẽtiã cœpit ꝓfiteri fallit ergo aĩo ſua noĩa.¶Et rapit: raptim extrahit.¶Tela ſi.ꝑ gladiũ fixũ.¶Corpe ſemi
Brutus un̄ dr̄ ſemi extincto:qa nõdũ oẽm efflauerat ſpiritũ.¶Stillantẽ.Liuius Brut.inqt illis occupatis luctu cultrũ ex uulnere lucretiæ extractũ,manantẽ cruore præ ſe tenẽs ꝑ hunc inqt caſtiſſimũ ante regiam iniuriã ſanguinẽ taro:uoſq; dii teſtes facio me.L.Targnium ſuperbum cũ ſcelerata cõiuge:& oĩ liberoꝝ ſtirpe ferro igniq; quacunq; dehinc ui poſſum exacturũ.nec illos:nec alium quẽq̃ regnare romæ paſſurũ hæc igit̄ fuere Bruti uerba:q̃ his ẽt uerſibꝰ a poeta referũt̄.¶Tenẽs:ergo Brutꝰ ipe.¶Cultrũ:gladiũ.¶Stillantem: generoſo:nobili.¶Sanguine:lucretiæ.ſ.¶Edidit:emiſit.¶Sonos impauidos: uerba ſine metu aut pauore ullo.¶Ore minãte.ore minaci.¶Iuro tibi: ſubĩtelligas o lucretia.¶Per hũc for.& caſtum cruo.fortẽ qa qd fortiſſimꝰ & cõſtãtiſſimꝰ uir expaueſceret: ſe.ſ. ipm interimere non expauit mulier.¶Caſtũ:qa aĩo iurolatã & obſtinatã pudicitiã ſeruauit.¶Et ꝑ tu. ma.i.ꝑ tuas umbras.¶Qu.erunt mihinu.quos ego ꝓ diis colã.

Brutus adeſt tadẽq; animo ſua noĩa fallit

Fixaq; ſemianimi corpore tela rapit:

Stillãtẽq; tenẽs generoſo ſanguĩe cultrũ

Edidit impauidos ore minante ſonos:

Per tibi ego hũc iuro fortẽ caſtũq; cruorẽ

Perq; tuos manes q mihi numẽ erunt:

Targniũ ꝓ fuga pœnas cũ ſtirpe daturũ

Iam ſatis eſt uirtus diſſimulata diu:

Illa iacẽs ad uerba oculos ſine luĩe mouit

Viſaq; concuſſa dicta probare coma:

Fertur ĩ exequias animi matrona uirilis

Et ſecum lachrymas inuidiãq; trahit:

Vulnꝰ inane patet brutꝰ clamore qrites

Cõuocat.& regis facta nephãda refert.

¶Targniũ:ſupbũ.¶Daturꝫ pœnas alias dixius tractũ fuiſſe a pœna pecuniaria:q̃ dabat̄ daturꝫ. Ergo pœ.plectẽdũ.Cũ ſtir.ꝑ.uti Li.cũ ſcelerata cõiuge & oĩ liberoꝝ ſtirpe.¶Iam ſa.uir.diſ.cœlata ẽ.Mihi: a me.qa tyrãni metu ſtultũ ſe ſimulauerat.¶Illa ia.dixerat ea uerba Bru.iurauit ipe cultrũ tenens coegit & alios iurar̄.cultrũ ẽt & aliis tradẽs:ut Col.Luc.Vale.At Lucretia ut poe.iqt iuſſa ẽ hæc ſẽſiſſe & approbaſſe.¶Illa ia.mo.ocu.ad uer.ac ſi ſẽſiſſet.Oculos ſi.lu.iã acies oculoꝝ defecerat.mouit ergo õrbẽ illũ ſine papilla:i q̃ ꝓprie ẽ uis lũinis.¶Et ẽ ui.ꝑ di.co.cõ.cõmotis crinibꝰ. ¶Fert̄ in:Poſteaq̃ hi ĩ tyrãnos cõiu
Dionyſii'alicarnaſei opinio d morte lucretiæ. ẽt qd actum ſit rauerat:ut Dioỹ.i hoc ſeq̃mur.q romæ Lucre.ſe iteremiſſe & cõciões ĩ regẽ hitas refert.Cõſultũ ẽ ut ĩ cõcionẽ ppl̄s uocaret̄.Elato ĩ forũ Lucretiæ corpe obiiciẽte Val.aduocar̄ ĩ cõcionẽ pplm magr̄atꝰ eẽ.coſq; ſine magr̄atu ñ poſſe rñdit Bru.ſe poſſe.cũ eẽt tribunus celeꝝ a rege ãtea cõſtitutꝰ potiꝰ obprobrii q̃ honoris gr̄a eũ fatuũ illũ exiſtiaret.Demiſſi ergo ꝑcones ſũt pplm aduocãtes.Interea egreſſis domo Lucretiæ aſpſũ ſãguie corpꝰ afferr̄ ĩ lecto lugubri ueſte iſtrato:exiuereq; ĩ foꝝ & añ curiã põi iuſſere. ¶Fert̄: ergo iqt poe.ꝑ efferr̄.¶In exe.in põpã fũeris.¶Mr̄ona ai ui.nã adeo fortis ut ſe ob uiolatã pudicitiã ĩterimeret.Matrõa q̃d ſit alias dixius.¶Et tra.ſe.la.qa lachrymãtiũ mltitudo ſeq̃bat̄.¶Et ĩ ui.qa fortitudini ipſiꝰ mlti ĩuider̄:& poſtea multi fuer̄ emuli e rõanis. Vulnꝰ:erat añ curiã iacẽs Lucretiæ corpus ſpectaculũ pplo crudele patebat uulnꝰ.Cõuenerãt iã nõ mõ q ĩ foro erãt ſʒ ĩ urbe tota.cõgregato ergo pplo oi:Bru.lõgã hũit orõnẽ quã oẽm Diony.refert illã ergo in pauca quo ad potui uerba redegi. quam mox ſubſcribã.¶Patet uul.ina.qa uacuũ iã exhauſto ſãguie.¶Brutꝰ cõ.uocat ĩ cõtionẽ.¶Claor̄: & magno gdẽ clamor̄ ꝑcõiũ ¶Quirites:romãos q tũc ĩ urbe erãt Et re.fa.ne.oĩa ſcelera & oĩa facta crudelia. Regis:targnii.poſſes ẽt ĩtelligere.¶Regis ħ ẽ ſexti regis filii:& hæc fuit eiꝰ orõ facturꝰ apd uos uerba d me primũ pauca ꝓfari uolo:q uidear uir ĩprudẽs:& de rebꝰ maxĩs dicer̄ aggreſſus:& iis curatoribus opꝰ eẽt. Scitote igr̄ opinionẽ hãc cõem:quã de me:ut de fatuo hẽtis:falſã eẽ:nec ab alio:quã a me ipſo cõfictã:qd coegit ut gratũ erat Targ.& mihi quoq; cõferre uidebat̄.metꝰ mortis.Pr̄em meũ Targ.iteremit:ſimlatq;
Bruti orõ ad pplm de morte lucretiæ ĩptũ accepitq;:ut ingẽtia illius bõa occuparet fratrẽq; maiorẽ natu futuꝝ ultorẽ in medio ſuſtulit.clã iteri mẽs,eripuit me illi fatuitas ſimulata.Sed dicã.quoꝝ cã uos ĩ cõcionẽ uocaui.Targniũ neq; ex pr̄ia ↄſuetudie:neq; lege pricipatũ occupãtẽ:neq; occupato rege utẽtẽ:ſed cõtũelis & iniqtate trãſgreſſũ oẽs q fuerit unq̃ tyrãnos:hac regia ptãte cõſultauimꝰ abdicare.Cõſenſere pr̄ĩtii:nũc uero ĩ tpe uos quoq; cõuocamꝰ qrites:ut ſentẽtiã ueſtrã ꝓnũciãtes:ſocios uos hẽamꝰ in pr̄iæ libertatẽ uindicãdã.Hic ẽ cuiꝰ Targniꝰ is q ãtea q̃ ĩpiũ caperet:Arunt̄ fratrẽ ſuũ:qa nollet malꝰ fieri:ueneĩs ſuſtulit:ĩ ſcelus hoc uxorẽ ipſius hñs adiutricẽ:ſuæ ipſius ſororẽ:cui ſtupro cõmiſcebat̄ nuptã ſibi pudicã fœmiaʒ & filioꝝ ſociã:ꝑ eos dies iſdẽ ueniẽs ĩterfecit:priuſq; q̃ pyræ maceratæ eẽnt:q̃ infelicia corpa ſuſcipiãt.epulũ amicis dedit nuptiaſq; pfecit:homicidãq; ſponſã in cubiculũ ſororis duxit:arcanas ſeruans firmãſq; pactiões.Impia ille & execrãda nec ĩ græca:nec in barbara terra facta primus ĩ Romanã urbẽ ĩtroduxit:q̃lia pegit ĩ ſoceꝝ utrũq; Tulliũ clemẽtiſſimũ regũ deq; uobis optie meritũ palã ĩterimẽs:neq; funere:neq; ſepultura corpus fungi pmiſit Targnium uxorem Tulli & patris ſui ſororem:ſibiq; beniuolam:ne uirum lugere poſſet:laqueo confecit. Sed quid hic ĩmoror:tot habens huius accuſanda ſcelera:preter ea quæ in cognatos: ſoceroſq; peregerat

Pricipatū quo nā modo accepit.nō ut reges ſupiores ex ueteri cōſuetudine & lege:nō ſenatuſcōſulto:non īter legū electiōe:nō ſuffragiis a pplo collatis.nō auſpiciis & īmolatōib⁹ ſine qb⁹ nulla eēt ꝓuidētiæ hūanæ ſeu dēiq̧ utilitas.Trāſgreſſ⁹ ē ad pricipatū armis:& ui & maloꝝ factiōib⁹ uobis inuitis. egerrimeq̧ ferētib⁹.Age uero q̄ miſer̄ peſſimeq̧ ab iſto oēs affecti ſum⁹:nr̄as qdē priuatoꝝ calāitates:q̄s & hoſte deflerēt taceo.pauci.n.ex multis relicti ſum⁹:hūiles & p̄ōnib⁹ facti:redactiq̧ ex īgēti opulētia ī paupertate:clari & graues uiri:p quos illuſtris aliqn̄ urbs nr̄a uidebat̄:alii pditi.alii ꝓfugati.Res quoq̧ ur̄æ: quo nā ſe pacto hñt qrites nō ne noſ adēptæ leges:adēpti ad ſacrificia cōuēt⁹ īhibita comitia:& ferēda ſuffragia:& ꝓ rep. cōcionatus inhibiti.Cogit.n.ad q̄cūq̧ ſeruilia miſere laborare.lapides cedere:onera ī ꝓfundā terra ferre. Voragines facere & qs igit̄ finis erit calamitatū:moriēte ne Targnio:& qd erit tres ꝓ uno targnios:habi tur⁹:p̄re lōge ſceleſtiores ſi ipſe ex priuato fero fact⁹ tyrānus oēm tñ diligētiſſime tyrānicā explicuit prauitatē.Quales credi fore ex illo gēitos oportet:qbus genus īprobū:educationes prauæ:ciuile aliqd qd fieret aut memoratū nec uidere unq̄ licuit:nec diſcere.Sed ut cognoſcatis q̄les uobis educat catulos Targnii tyrānis.ſpectate opus eoꝝ unius æuo maximi:hæc Spurii Lucretii filia:quē p̄fectū urbis tyrān⁹ ad bellū exiens declarauit:Targnii collatini uxor.Tyrānoꝝ cognati:& q ꝓ eis mlta ppeſſ⁹ ē mala.Hoſpitāte apd ſe pp cognationē ſexto externa nocte:collatio ad exercitū ꝓfecto libidioſā tyrānidis cōtumeliā ñ potuit effugere:ſed ut captiua neceſſario dep̄hēſa ſuſtiuit:q̄cūq̧ mīme fas liberā mulierē pati: qd poſtq̄ p̄ri ꝓpinquiſq̧ aliis aperuit:p̄cata & obteſtata:ut maloꝝ uindices fierēt:abſcōſum gladiū ī ſinu nudās uidēte p̄re o qrites p uiſcera exegit ferrū o admirabilis tu qdē lucretia ſūmiſq̧ efferēda laudib⁹:ex hac electiōe gñoſiſſie extīcta.ne qd te tale āplius pati oporteret.Tu qdē Lucretia muliebrē ſortita ſexū:generoſi uiri ſpiritū hūiſti.Nos muliebri uirtute īferiores erim⁹.Nō ē nr̄m qrites uiuere ī talib⁹ uolutatos malis illoꝝ ꝓgeniē.uiroꝝ:q mlta ꝓ impio & gloria picula ſubiere.Duoꝝ alteꝝ eligēdum eſt:aut uita libera:aut mors glr̄oſa.uenit qd optauim⁹ tp̄s:Targnio ex urbe ſublato p̄ritis aggrediēdæ rei principibus:nulloq̧ deficiente: ſi ad opa eū ꝓmptitudine accingamur nō corpib⁹ nō pecuniis:nō armis:ñ ducib⁹:nō oī deniq̧ in repu.apparatu. hoꝝ.n.oium urbē hēmus pleuā:ī diis ſpes optia hñda:quoꝝ ſacra tēplaq̧:& aras Targnius inquinarit.Sed ſi q ueſtrū ciues timēt:q cū Targnio militāt:tanq̄ cū illo in nos uēturos: haud recte timēt.grauis.n.ē illis tyrānus:īnatūq̧ ē oīb⁹ deſideriū libertatis.hos ēt ſi auxilio eē p̄riæ decreueritis.neq̧ tior cū tyrānis:neq̧ grā retinebit.Si qb⁹ illoꝝ pp naturā prauā tyrānidis amor inſidet:magnis adducem⁹ neceſſitatibus:ut ex īprobis ꝓbi fiāt hēm⁹ & filios & uxores & parētes ī urbe obſides:q̄ res aīa cuiq̧ it̄ ſua cariores.hæc redder̄ ſi pollicebimur:& delicti īpūitatē facile pſuadebim⁹ a tyrānis dfectionē.Quas ob res qrites fidēter & optīe ſpantes ī certamē ꝓdite belloꝝ oium:q̄ unq̄ ſuſcepitis pulcherrimū hoc ſtatuētes.Vos igr̄ dii p̄rii terræ hui⁹ cuſtodes bōi & genii & urbs oium religioſiſſima:deoq̧ dilectiſſima:ī q̄ nati educatiq̧ ſum⁹ Deuouem⁹ nos uobis ſnia:ſermōe:& māib⁹ & aīs & pati ppeti qdcūq̧ numē & fatū feret.Diuinos āt conat⁹ pulchros fœlicē quoq̧ ſecuturꝝ finē.Iuſſit āt his oīb⁹:ut eādē ſumētes fiduciā una utētes ſnia fuem⁹ ipſi:& fuemur a uobis.His uerb̄ orauit Brut⁹:q̄ ex multis ex Diōyſio pauca excerpſi:qb⁹ cōmota mltitudo ut impiū regi abrogaret̄ exuleſq̧ eē iuberēt Targ.cū cōiuge:ac liberis.Itū ē ad ardeā ad pſuadēdos milites ꝓ ad defectionē:qd facile obtētū ē.Sed rex iā his auditis Romā uēiēs ad cōprimēdos mot⁹:nec obuiās q iā ī exercitū miſſi erāt portas urbis clauſas inuēit:exiliūq̧ illi ibi indictū ē.& iō ſubſeq̄ his duobus uerſib⁹ poeta.

Oratio eſt bruti ad populum

Ex dioniſio excerpta q̄dam

Tarquini⁹ cū ꝓle fugit capit ānua cūſul
  Iura dies regnis illa ſuprema fuit:
Fallimur an ueris prænūcia uēit hirūdo
  An metuit neq̄ uerſa reccurrat hyems:
Sæpe tñ ꝓgne nimiū ꝓperaſſe quæreris
  Virq̧ tuo thereus frigore lætus erit:

❡ TArgnius cū ꝓle fugit:Atrocitate rei Romæ nunciata ubi Brutus orōnē hūit nequaq̄ eius pectoris īgenii qd ſimulatū ad eā diē fuerat incēſa multitudo compulſa eſt: ut impiū regi abrogaret̄ exuleſq̧ eē iuberet̄.L.Targniū cū cōiuge ac liberis:cuius rei nūcio in caſtra plato cū re noua trepidus rex pgeret Romā ad cōprimēdos motus. clauſæ illi portæ ſunt exiliūq̧ indictum. Duo regis liberi patrē ſecuti exulatū Cere in Hetruſcos ierunt.Sextus aūt Gabios tanq̄ in ſuū regnū profectus ab ultoribus ueteꝝ ſimultatū:quas ſibi ipſe cædibus rapinis cōcitauerat interfectus ē.Rex poſtea cumis mortu⁹ ē quo ſe ad Ariſtodemū tyrānū cōtulerat.ubi uitā dr̄ p ſūmā ignominiā exegiſſe.Reliq̄ q̄ nos breuitati ſtudētes p̄terimus apd Li.ac Diony.lege.❡ Capit an.cō.iura:Pulſis regibus ita odioſū fuit Rōanis regiū nomē ptāſq̧ ppetua ut impiū e cōtinuo annuū.e ſingulari duplex eē uoluerint cōſuleſq̧ ꝓ regib⁹ appellarint.Primi āt fuerūt.L.Iunius Bru.& Targni⁹ Collatin⁹.❡ Fallimur an ueris p̄nūcia uenit hirūdo.Hæc auis q̄ græce chelidon dr̄ a cuius uiſu ut ſupra diximus qdā zephyꝝ ad viii.calē.Mar.chelidoniā uocarunt Vere ad nos redit cū hybernis menſibus ad Aphros uolare credat̄ ut Veris & aduentū nidis cantauit hirundo.Eius reditū Columella ad.x.cal.Mar.ponit.Sed iō fallimur dictū eſt ꝙ ſæpe accidit ut cū hirundines cernimus quæ primæ ad nos reuolant aere adhuc frigido uix fidē earum reditus capiamus.Ab his auibus & chelidoniam herbam dictam legimus qua puellarū oculis in nido uiſum reſtituunt.❡ Progne:Apoſtrophe ad hirundinē eſt in quam progne a poetis conuerſa dicitur. ❡ Targnius rex.❡ Fugit cū ꝓle:cū filiis.nā duo patrē ſecuti ſt̄.q exulatū cere ī etruſcos ierūt.Sext⁹ Tarqui.gabios tanq̄ in ſuū regnū ꝓfectus ab ultorib⁹ ueteꝝ ſimulatū:q̄s ſibi ipſe cedibus:& rapinis cōcitauerat ē interfect⁹.❡ Cōſul capit iura annua:annuas ptātes.nā creari fuere duo cōſules qui ſūmā in rēpu. poteſtatē haberent.L.Iunius Brutus & Tarquinius collatinus.❡ Illa dies fuit ſuprema:ultia.Regnis:qa ex illo reges defecere.Et multū poeta ipſe:& nimis forte nos in eo interp̄tando ad eiectionē regū & ptā

ANT. FAN.

Hirūdinis aduentus

PAV. MAR.

Romanæ urbi libertatẽ imorati ſumus:ſed eo mihi fuit dulcior ipſa imoratio:& in hũc hiſtoriographum collatio:quo gratior ẽ ipſa libertas:q poſteaꝗ mihi me ipſi nono abhĩc ãno uidicaui:celebraui q quotãnis feſtũ libertatis tertio nõas ſeptẽbres:celebrãdũq; quo ad uixero iſtitui. Sed iã ad reliꝗ cũ poeta redeam⁹.

hyrũdo ꝓnũcia ueris

℄ Fallimur:icipiũt circa februarii finẽ redire hirũdines de qb⁹ ꝗ ad rẽ faciebãt dixim⁹ ſupiore lib. ℄ Tũ blãdi ſoles ignotaq; ꝓdit hyrũdo:redeũt ergo his dieb⁹:metuũt tñ ne reuertat̃ hyems Fallimur:ergo inqt decipmur ne. ℄ An ue.rediuit. ℄ Hyrũdo ꝓnũ.ue.ꝗ aduẽtu ſuo uer nobis adeẽ ꝓnũtiat.Et me.ipſa hyrũdo. ℄ Ne q:ne ex aliꝗ pte. ℄ Hyems uer.recur.qſi retro ruertat̃:& hoc ob frigora ꝗ ẽt durãt & ſolẽt iter dũ eo tpe uæhemẽtiora eẽ. ℄ Sæpe:Apoſtropha ad hyrũdinẽ ipã:ſeu ad ꝓgnẽ:ꝗ ĩ hyrũdinẽ ut dixim⁹ cõuerſa eſt:qd ſæpe qſtura ſit reditũ acceleraſſe facit ad hoc illud Plynii notatũ eẽ aduẽas uolucres ſpẽ ueris attuliſſe ſæuiſſia hyeme aflictas. ℄ Sæpe tñ ꝓgne:hyrũdo. ℄ Quereris:lamẽtaberis. ℄ Nimiũ ꝓpe. ni miũ acceleraſſe. Virq;:& uir. ℄ There⁹:de quo ſupi⁹ dixius ĩ cariſtiis ℄ Erit læt⁹ tuo frigore:læt⁹ tuo malo. ℄ Iãq; duæ:tertio calẽ.Mar.hoc eſt.xxvii.die februarii fiũt equiria in cãpo martio ad honorẽ martis

ANT. FAN.

℄ Iãq; duæ reſtãt noctes de menſe ſcdo
Marſq; citos iũctis curib⁹ urget equos
Ex uero poſitũ permanſit equiria nomẽ
Quæ deus in campo ꝓſpicit ipſe ſuo:
Iure uenis gradiue locum tua tpa poſcũt
Signatuſq; tuo nomine menſis adeſt:
Venimus ĩ portũ libro cum mẽſe pacto
Nauiget hinc alia iam mihi linter aqua:

℄ IAMq; duæ re:no.de mẽ.ſecũ. Tertio calen. Martias Equiria in cãpo Martio celebrant̃.i.ludi quos Romulus Marti inſtituit p equoꝝ curſũ.ut autor eſt Feſtus.De quibus Varro hæc ſcripſit:Equiria ab equoꝝ curſu.eo enim die currũt in campo Martio.Id nomẽ ex uero poſitum dr̃ ne a fictis equis ac ſcænicis deductum exiſtimet̃. Mactabat̃ autẽ idibus Decẽbris Marti equus in curſu uictor.autore Flu.qd id aĩal iracundum ferox ac bellicoſum Marti gratũ exiſtimarent cui uictorẽ equũ accõmodatum putabãt.qa ipſæ Mars uictoriæ autor ẽ.Omittimus hoc loco ꝗ nõnullos dicere nobis renunciatũ eſt ad rẽ hanc attinẽtia oẽm eis diuinãdi curã quam libenter ſuſcipiunt relinquẽtes:necnõ & ꝓbatorum autoꝝ ſcripta(quod uti audimus)iterdũ faciunt deprauandi.Sciendum pridie calẽ.Mar.putari Aruntẽ Tarquinii filiũ & Brutum mutuis uulneribus cecidiſſe ut Plutar.in publicola ſcriptum reliquit.Iure uenis gradiue: Iure ad eqria uiſcendis e cælo & ades ludis qui tibi a Romanis celebrant̃ cũ & adeſſe te oporteat menſi qui a te nomen accæpit & nunc eſt Februario ſucceſſur⁹. ℄ Nauiget hinc alia iam mihi linter aqua:Metaphora eſt qua poetæ freqñtius uti ſolent.Ea in fine ſine uicio ponitur cum ſimilitudo ibi fit(teſte Seruio.)uitioſa.

Equiria. iii.calẽ. mart.

Contra quoſdã autore Plutar.

PAV. MAR.

℄ IAmq; duæ noctes reſtant:ſupſunt.De mẽſe ſcdo hoc ẽ de februario. ℄ Et mars ur.ꝓmit. ℄ Equos citos:ueloces. ℄ Iũctis cur.qa iunctis ad currũ equis currebat̃. ℄ Ex uero:ab equoꝝ curſu:eo eni die currũ ĩ cãpo martio.& Põpe.eqria ludos quos marti cõſtituit p equoꝝ curſũ q in cãpo mar.exercebant̃.Ex uero:ergo qſi ex re ipſa. ℄ Permãſit no.po.eq:qa ab equoꝝ curſu. ℄ Quæ eqria.ſ:Ipſe de⁹:hoc ẽ mars.Perſpicit ĩ ſuo cãpo:qa in cãpo martio. ℄ Iure ue.ut faciat trãſitionẽ ad ꝓximũ mẽſem:q marti dicat⁹.ẽ.iure hæc uelut ꝓnuntia ſui mẽſis affuturi fieri aſſerit. ℄ Iure uenis:celebrant̃.eqria.in honorẽ tuũ ades iur̃ ergo uenis. ℄ Gradiue:Gradiuus dictus ẽ mars qa gradatim itur in aciẽ.Põpe.gradiu⁹ dictus ẽ mars gradiẽdo in bella ultro citroq;:ſiue a uibratiõe haſtæ qd græci κραδαινειν dr̃:uel ut alii dicũt:quia gramine ſit ortus qd interꝓtat̃.quia corona graminea in re militari maxime honoratiõis ẽ. ℄ Tua tpa:hoc ẽ tu⁹ mẽſis. ℄ Poſcunt locũ & adẽ mẽſis ſignatus tuo noie:adeſt martius mẽſis:qui tibi dicatus:& a te ita denominatur. ℄ Venimus iã in portũ pacto pfecto expleto. ℄ Libro ſcdo. ℄ Cũ mẽſe:ſcdo hoc ẽ Februario.Hinc ex hoc loco hoc eſt ex hoc mẽſe. ℄ Nauiget iã mihi liter:nauis. ℄ Alia aq:alia materia abſoluimus februarium iam dicamus martium eſt tranſlatio ſumpta a nauibus.Linter eſt nauicula fluuialis alias diximus.

Gradiuus unũ dicatur

℄ PRAEFATIO IN TERTIVM.

℄ PAVLVS MARSVS PISCINAS POETA.CL.GEORGIO CORNELIO VENETO PATRICIO MARCI CORNELII EQVITIS.F.SALVTEM.

℄ TERTIA nunc nr̃i ſubeunt monumenta laboris
Scipiadum antiqui generis uenerata georgi
Progenies:iam tempus adeſt.iam pandere uela
Quo marti referatur honos:quem gloria tangit
Menſis:ab illuſtri quondam poſitore dicatus
Vrbis:ut a populo diſereuerat ille ſenatum
Tum licet exiguo:at rerum domitore futuro
Qua pater oceanus latum circunſonat orbem.
Martis honos tum primus erat:iam primus in anni
Ordine roma tui:pro religione parentis.
Martia nunc reteges interprete ſacra fideli
Corneli:rerum decus:& tutela meatum:
Pubis & attiacæ decus indelebile:noſtrum
Ingenium iam noſſe iuuet:ſi prodeat olim.
Vox mea:cum licuit nobis conuiuere tecum
Tecum horas:tecumq; dies abſumere longos:
Hæc eadem proſit:foueat cum maxima uatem:
Roma tuum:noſtro quicquid fundetur ab ore
Egregii.& laudem poterit meruiſſe per æuum:
Veſtrum erit.eoo ſeu iam depaſcat ab indo.
Seu mea in heſperium rapiantur carbaſa pontum
Siue niues ſcyticæ.tellus ſeu torrida paſcat.
Nulla mihi ſine te continget gloria.nulla
Gratia.ut aoniis ſemper referare camœnis.
Dum referens aurora diem fulgebit ab ortu.
Dumq; corona pios nobis inflectet ocellos.
Illa nouem geminis:quæ ſeſe oſtentat olympo.
Tu relegere meis latia telure libellis.

ℭ Tertii Faſtoꝝ Libri īterꝑtatōe Antōii de Fano & Pauli Marſi Piſcinatis Poetaꝝ Clariſſimoꝝ & Rh.

BELLICE depoſitis clipeo pauliſper & haſta: Duo uult imprimis deponi q̄ cōmouebanť ab eo qui belli curam ſuſcepat .i.s.n. ſacrarium Martis ingreſſus ancylia cōmouebat ut Seruius ſcribit: & de inde haſtā ſimulachri ipſius dicēs: Mars uigila: a cui⁹ uibratiōe Mars Gradiui nomē accæpit q̄uis a gradiēdo ſic dictus puteť: uel a gramīe uñ ortus crediť qd īterꝑtanť ga. corona graminea in re militari maxīæ honoratiōis eſt. Vñ audió nō īprobari a pleriſq; nrm illud epigrāma qd ꝓximе ad te miſimus Federice īperatorū excellētiſſime: Hoſtis ut heſpiis cedat ꝓcul aduena terris Durū martis op⁹ te uocat iſtc labor. In te ois latii ſpes iclinata recūbit Fata parāt frōti gramia ſaurigeræ. In eo ñ diffitemur placuiſſe nobis clauā rape ex Herculis manu S3 ut redeam⁹ ad rē noſtrā hūc deū Romani p̄ris appellatiōe uenerabanť ſicut & Liberū Marſpitrē cognominātes q̄ſi matrē patrē cui bellorꝫ ac ſanguinis cupido gramē herbā cōſecrauerūt q̄ ex humano cruore ꝓcreať: & mēſe Octobri equū ī cāpo martio imolabāt q Octobeer appellabatur autore Feſto. Sed ſi uerū q̄rim⁹ Mars ſidus ē qđ (ut inqt Plini⁹) ignea ardentis Solis uicinitate binis fere annis cōuertiť cuiuſq; ardor nimio & rigore Saturni īteriect⁹ ambob⁹ iuppiter tēperať & fit admodū ſalutaris. Inuocať āt Mars hoc loco ꝙ ab eo hic mēſis denoīatus eſt: cui ſuadet ſuo eius exēplo & Palladis ut arma deponat & adſit ſcribēti. ℭ Poetæ: Qui ſacerdos muſaꝝ ac Phœbi nō Martis dr̄. ℭ Ipſe uides manib⁹ pagi fera bella mineruæ: Huius deæ noīe ueteres ſapīam accipiebant pace & bello utilē ſicut Mercuriū ad rationem Saturnū ad æternitatē, ad naturam Venerē referebāt. Porphyrio placuit teſte Macrobio Mineruā ēē ſolis uirtutē humāis mētib⁹ prudētiā miniſtrātē. Quā deā dixerūt nō ſolū artib⁹ præeſſe ſed bellis. Quare mō bellona dr̄ mō mīerua q̄ſi minitās armis ut Cornificio uiſū ē nō Pallas ab haſtæ uibratiōe: uñ oleaginis corōis miniſtri triūphātiū utebanť: licet Feſtus ſic dictā ſcribat ꝙ Pallātē gigātē īterfecerit. Eā Cicero belli īuētricem fuiſſe tradit & Pauſanias ex carmīe Homeri putat una cū Enyo deā preeſſe bellis & ea curare. Sunt q mineruā a minuēdo dictā arbitrenť. Alii ꝙ bñ moneat. Mīeruæ qnq; a Cicerōe ponunť q̄rū q̄ ex iouis capite nata ē lanificiū & texturā inuenit Sed de hac alibi latius.

ANT. FAN. gradiu⁹

Marſpiter

Gramē

De compſſu iliæ & marte

P.O. Naſonis Faſtoꝝ Liber .iii. Incipit.

Bellice depoſitis clipeo pauliſp & haſta.
Mars ades: & nitidas caſſide ſolue comas:
Forſitā ipſe roges qd ſit cū Marte poetæ
A te qui caniť noīa mēſis hēt
Ipe uides māib⁹ pagi fera bella Mīeruæ
Nō minus ingenuis artibus illa uacāt:
Palladis exēplo ponēdæ tempora ſume
Cuſpidis: īuenies & quod iermis agas

Mīerua

Bellona

Pallas

Enyo

minerue quinq;

BELLICE depoſitis Ordinem menſium per Romulum. & poſtea per Numam primo libro expoſuim⁹: multaq; in ſecundo. Venimus nunc ad tertium & librum & menſem: quem primum Romulus inſtituit: omiſſis poetæ rationibus. de quibus inferius dicetur: Macrobium non ꝑtereamus: qui Romuli ordinationem referens primum inquit anni menſem Marti genitori ſuo dicauit: huius die prima ignem nouum ueſte aris accendebant. & in regia: & curiis: & in flaminum domibus laureæ ueteres nouis mutabanť: eodē mēſe ad annā pennā ſacrificatū itur. ut annare pennare cōmode liceat. Mercedes exoluebāt magiſtris: quas cōplet⁹ annus deberi fecit: comitia auſpicabanť: uectigalia locabāt: & ſuis cœnas apponebāt mr̄onæ: ut dñi ſaturnalib⁹: Ille ut pricipio āni ad prōptū obſe q̄ū honorē ſuos īuitarēt. hi q̄a grām pfecti opis exoluerēt: & reliq. aggrediēs ergo mēſe hūc poeta martis opē īplorat: & adeſſe cupidū mēſis ſibi dedicati ſacra referūť. ℭ Mars bellice: q̄a armipotēs & belloꝝ deus ſed cur Mars ſupiore libro diximus⁹. ℭ Ades: Pro adſis & faueas. Depoſitis: deorſū poſitis. ℭ Pauliſp clypeo & haſta: armis tuis. ℭ Clypeo: ſcuto ad defenſionē. ℭ Haſta: ad offenſionē. ℭ Et Solue cōas nitidas crīes nitētes. ℭ Caſſide: galea: q̄ſi ſolue galeā a capite flauo. & eā dpōe. ℭ Forſitā: ſi forte rogas qd ſit mihi cū marte agēdū: nō abeſt rō: q̄m mēſis: q a te denoiat⁹ ē: ſcribēdus ē a me. ℭ Forſitā: forte. ℭ Roges: ꝑ īterroges. ℭ Quid ſit poetæ cū marte q̄ res mihi cū marte ſit cōis: maxīe cū poetæ ſoleāt Phœbū & muſas īuocare. ℭ Mēſis: q cāiť. hēt a te noia: q̄a uocať Marti⁹ a marte dēoiat⁹. ℭ Ipſe uides arguiť ab exēplo Palladis: q̄ & bellis præeſt. & tñ īgēiis fauet. Armis præeſſe dr̄ qđ e uertice Iouis armata ꝓſilierit: ut īferi⁹. An q̄a de capite ferť ſine marte pr̄ni uertice cū clypeo ꝓſiliiſſe ſuo Cicero ī libro đ natura deoꝝ. belli īuētricē

PAV. MAR.

De offi cciis mi- neruæ

& pricipē fuiſſe dicit appellata ē Minerua a minādo:uel a minuēdo:ut idē Ciceroni placet. Dictaq; ē Pallas:uel qd Pallas ab ea iterēpt⁹ ſit:uel a παλλω φ ē uibro qd haſtā uibrare ɔſueuerit:de hac multa ſuperiore ānо ī odiſſea:īgt ergo poeta. ¶ Ipſe uides tu ipſe teſtis es. ¶ Mineruæ manib⁹pagi fera bella:cū bellis præſit.ut apud Homerū.apud Flaccū legit.cū in aciem deſcēdebat. ¶ Nō minus fauet illa artibus īgenuis artibus liberalibus:ſciētis.quæ igeniū:hoc ē liberū hoīem faciūt. ¶ Palladis exemplo:ſume ergo tibi ociū ab armis:ſicut & pallas. ¶ Sume tempora:accipe ociū. ¶ Ponēdæ cuſpidis:deponendi tæli acuti deponēdorum armorum. ¶ Exemplo Palladis:ſicut pallas ipſa ſolet.Inuenies & quid agas agere poſſis.

ANT. FAN.

Ilia

Tu q°q; iermis eras cū te rōana ſacerdos
Cœpit ut huic urbi ſēina magna dares:
Syluia ueſtal(qd eni uetat inde moueri)
Sacra lauaturas mane petebat aquas:
Ventū erat ad mollē decliui tramite ripā
Ponitur e ſumma fictilis urna coma:
Feſſa reſedit humi uentoſq; accepit apto
Pectore turbatas reſtituitq; comas:
Dū ſedet ūbroſæ ſalices uolucreſq; cāoræ
Fœcerūt ſōnos & leue murmur aquæ:
Blanda qes furtim blādis ſurrepſit ocellis
Et cadit a mento longuida facta manus

¶ ROmana ſacerdos:illa ſacerdos ueſte quam mars cōpræſſit:ut dictum ē Hæc Numitoris filia ac remi & Romuli mater ab aliis ilia.ab aliis Rhea.ab aliis Siluia appellat̄ ut ſcribit Plu. ¶ Semia magna: Quāta regrebat urbs futura toti⁹orbis terraȝ caput. ¶ Quid.n.uetat ide moueri:Breuis ē narratio q̄tū ad ei⁹ ſpectat initiū ſi icipim⁹ īde rē exponere uñ oportet.nā uitioſum ē a nimis remoto principio narrationē ordiri Horatius:Nec gemio bellū Troianū ordit̄ ab ouo.Meminiſſe tñ debem⁹ φ Quinti.docet ſati⁹ eſſet narrationi ſupeſſe aliqd q̄ decſſe.Narrat ergo Martē cōcubuiſſe cū ilia ex q̄ Romulus nat⁹ primū āni ſui menſem a Marte pr̄e Martium noiauit. Alii ex aliis natū Romulū uolunt. Lege Dionyſiū & Plutarchum a qb⁹ uaria referunt̄ iter q̄ dixiſſe nonnullos iliā ab Amu-

lauatur⁹ Vrna Orinar̄ ſeu Vrinare

lio fuiſſe compſſam. ¶ Sacra lauaturas: Quia erat uirgo Veſtalis. Sane a lauo lautū ac lotū dicimus & lauatū. Fictilia urna Vas quo aquā haurius ab orinando dictū ut Varroni placet. Eſt enim orinare(ut id inquit)in aquam mergi. Quidam o litteram uertentes urinare dicunt. Surrepſit:Clanculum uenit a ſurrepō:nam ſi a ſurripio eſſet ſurripui præteritum diceretur.

PAV. MAR.

¶ TV quoq; eras iermis eo tpe. ¶ Inermis:ēt ſine armis cur arma depoſueris. Arguerat ab exēplo Palladis nūc ab exēplo ſui ipſi⁹:qd iermis fuerat.cū matrē cōditoris urbis grauē reddidit:de quo mox dicem⁹. ¶ Cū rōana ſacerdos:Rhea ſacerdos ueſtalis. ¶ Cœpit te amor̄.ſ.nā amaſti & illa cōcepit ex te. ¶ Vt dares magna ſemina:q̄ſi magna pricipia. ¶ Huic urbi:romanæ.ſ. ¶ Siluia ueſtalis:icriptur⁹mēſem q a Rōulo Marti pr̄i dicat⁹ e ab ipſa Romuli cōceptiōe rē exordit̄:ob qd de Romulo pauca dicēda ſunt. Romulū: ut Plu.r̄fert: Alii Aeneæ filiū & dixit hæc Phorbātis gnato fuiſſe.exiſtimauit.illūq; cū fr̄e Remu.puulos admodū ī italiā delatos fuiſſe. Alueū fluminis īgreſſos amiſſis nauib⁹ ī ripā icolumes euaſiſſe. Alii e Roma genitū Romulū ferūt Troadis illi⁹ filia:q̄ latino Thelemachio nupſat. Alii ex æmilia pciata Aeneæ & Lauiniæ ple a Marte cōpreſſa:ſed poſt alia multa pbabiliorē idē ſniam aſſert cū albanoȝ regnū priuato e regia maieſtate Numitore. Amuli⁹ occupauerat:uerit⁹ne ex numitoris filia ples naſceret̄:q̄ illa ab aliquib⁹ tñ Rhea dcā ē:illā ueſtæ deuouit:cū ī adulterio dephēſam pter ueſtaliū conditionē obſuari iuſſit: Antho tñ

Nota opinionē de rōulo & remo ſm Dionyſium

Amulii filia:ne qd mali Iliæ:quā amabat:eueniret.nō ceſſabat parētē obſecrare.ne uellet ī Siluā ſeuire:edidit tādē īfātes duos:quos Amuli⁹ exponi iuſſit:ut ſupior̄ libro dixim⁹:& paulo poſt ſubdit:Tūc q illā dicāt ab Amulio eū ſe obuiā ī armis uirgini dediſſet īpudēter fuiſſe cōpreſſā. Diony.aūt rē et ita aſſerit extitiſſe. Amuliū Numitoris filiū egeſtū latēter ī iſidiis obtruncaſſe. Siluiā iā nubilē ueſte deſignaſſe: cui q̄rto deide āno eūtia ī ſacrū lucū martis aq̄ ferēdæ gr̄a:ad ſacroȝ uſū:ui3 q.iā itulit:quē nōnulli unū e pcis ſuis fuiſſe dixeræ puellæ amore captū. Alii uero Amuliū ipm fuiſſe dicūt armatū nō cupiditatis cā magis q̄ iīdiaȝ. Armatū ut ſtupēdus cōſpiceret̄:& cognitionē icertā relinq̄ret. Plurimi fabulant̄ genii fuiſſe imaginē: cui⁹ erat loc⁹ adhibētē caſui ſolis obſcurationē ſubitā & caligine ī aere aſpect⁹ imagis lōge admirabilior hūano dixiſſeq; puellæ aūt deo cōcubuiſſe:pariturāq; geminos hoīum lōge clariſſimos uirtute: & rebus bellicis. At poſteaquā grauida cognita ē:ſuata ē ut ſupi⁹dixim⁹. De his oib⁹ita ī natali dictū. Inde p iſidias trūcat Numitore creatū. Egeſtā ī ſiluis:quo fr̄i nulla uirilis Sit ſobol⁹:tñ ſuabat filia ſedes Siluia & hāc ueſtæ curādā ī ſacra relegat. Hæc quoq; ſiue Proco:gēioue:aut numine diuū:Aut ipſe iſignis pſiſſet amulius armis:Sacra lauatura dū mane īcedit ad undas:Et uiridi cōſedit humo correptaq; ſōno. Fit grauida: obſcura tegit̄ caligine tellus:Solq; fidē fecit rutilo mutat⁹ amictu:Cōcepiſſe deo:ſed quo cōcepat orbi icertū ē. ¶ Siluia ergo ue.ueſtæ ſacerdos poſtea facit parēteſim poeta ¶ Qui.n.ue.q phibet. ¶ Moueri ide:q̄ſi ab ipſa īcipe. ¶ Māe:uñ mane dicat̄ al's dixim⁹. ¶ Petebat aq̄s:ibat p aqs. Lauaturas ſacra pānos quoȝ erat ī ſacris uſ⁹:aut q̄cūq; ſacra. ¶ Lauaturas:loturas.nā aut lautū aut lotū dicim⁹. Vētū erat ab ipſa Ilia. ¶ Ad mol.ri.mollē qa nō durā q̄ſi herboſā. ¶ Vel mollē:ſuauē qa ſuaues ī ea carpſit ſōnos. ¶ Decliui tra qa decliui q ex ripa ad aq̄s deſcēdebat. ¶ Vrna fi.e ereta ficta a figul'. ¶ Vrna:uas ad hauriēdū aq̄: d quo ſupra dixim⁹. ¶ Pōit̄.depō.ē. ¶ E ſūma cōa:e capitis ſūmitate:aut cū capite ferebāt onera:quēadmodū & nunc ī latio. ¶ Feſſa ilia. ¶ Reſedit:requeuit hūo. ¶ Et accepit uētos pectore apto:nudo. ¶ Et reſtituit:q̄ſi recōpoſuit. ¶ Cōas turbatas:ab urna reſedit igit̄.& feſſa:& flauas cōpoſitura comas. ¶ Dū ſedet: oia ſūt dulces hæc iuitātia ſōnos:aura:ūbra:& cāt⁹:leneq; murmur aq̄. ¶ Dū:ergo. ¶ Sedet ilia. Salices:q̄ erāt circa ripā flumis. ¶ Vmbroſæ & ca.uo.canētes auiculæ. Et lene ſuaue qa gratū. ¶ Murmur aq̄ ſtrepit⁹ fluctus

aq̄.Vñ illud Horatii:Fōteſq; riuis obſtrepūt manātibꝰ ſōnos:qđ iuitet leues:hæc ergo.¶Fecerūt ſōnos:i cuiſſeꝛ ſoporē iliæ.¶Blāda qes:iuitātibꝰ tot ad ſonū.¶Victa & ſopoꝛ ē.cœpit dormiꝛ īnixa dextra:ſed ēt dextra altiꝰ dormiēte illa:lapſa ē a mēto.¶Quies blāda:& uere blāda:q̄a nullo diſcrimīe blādiꝛ oībus. ¶Furtim occulte & paulati.¶Surrepſit uictis ocell̄:trāſlatiōe a reptilibꝰ q̄ſi repſit ī ocellos uictos ipo ſōno.¶Et ma.ſa.lā.q̄ſi deficiēs:ſeu torpēs ſopore.¶Cadit a mē.ipſiꝰ & hōeſtꝰrē explicaret manū cecidiſſe a mēto igt:nā collapſa māu ſe dormiēs ſtrauit:& ita ad rē ſeā ē patior & amatori tradita maior oportūitas.

Mars uidet hāc uiſāq; cupit potiť q; cupi
Et ſua diuina furta fefellit ope: (ta
Sōnꝰ abit iacet ipſa grauis:iā ſcilicet itra
Viſcera Romanæ conditor urbis erat:
Lāguida ɔſurgit nec ſcit cur lāguida ſur
Et pagit tales arbore nixa ſonos:(gat:
Vtile ſit fauſtūq; p̄cor qđ imagine ſomni
Vidimus:an ſomno clarius illud erat:
Ignibus iliacis aderam:cum lapſa capillis
Decidit ante ſacros linea uitta focos:
Inde duæ pariter uiſu mirabile palmæ
Surgunt:ex illis altera maior erat:
Et grauibus ramis totū protexerat orbē:
Contigeratq; ſua ſidera ſumma coma:
Ecce meus ferrū patruus molitur in illas:
Terreor a monitu:corq;:timore pauet:
Martia picꝰ auis gemīo ꝓ ſtipite pugnāt
Et lupa tuta per hos utraq; palma fuit:
Dixerat & plena nō firmis uiribus urnā

¶MARS uidet hāc uiſamq; cupit poti turq; cupita:climax ē color rhetoricꝰ q a latinis gradatio dꝛ hētq; aptiorē artē ac fere nimis affectatā.iōq; eē rarior debet:is eſt cū aň ad cōſequēs uerbū deſcēdiꝛ q̄ ad ſupiꝰ aſcēſum eſt. ¶Diuina furta fefellit ope cōpreſſit illā dormientē eſſe citq; ui numis ut illa nihil ſentiret. ¶Arbore nixa:q̄a lā guor coegit ut arbori ieūberet. ¶Qđ ima.ſom.ui.Macro.oīum q̄ uidere ſibi dormiētes uidēter quinq; ſpēs ponit & noīa ſomniū Viſionē oraculum.Inſōniū & phantaſma:e qbꝰ ꝓprie uocat qđ hoc loco narraꝛ a Siluia tegens uidelicet figuris & ambagibꝰ uelans nō niſi īterpretatiue ītelligendā ſignificatione rei q̄ demōſtraꝛ. ¶Decidit uitta:ſignificās amiſſam uirginitatē. Erat.n.uitta pudoris īſigne.Oui.alibi.Eſte procul uitte tenues inſigne pudoris Idē ſūmouimꝰ oēs quas ſtola cōtingi ſumptaq; negat. Tibullus:Sit modo caſta doce q̄uis nō uita ligatos impediat crines.Inde duæ pariter uiſu mirabile palme ſurgunt . Et uitta delapſa.i.ex amiſſa uirginitate duæ palmæ ſurrexerunt:hoc ē nati ſunt Remus ac Romulus.¶Grauibꝰ ra.hi ſunt romani imperiū oceano famā aſtris terminaturi. ¶Ecce meꝰ fer.pa.mol.i il.Amulius palmas ferro parat ſubuertere dū romulum ac remū iubet exponi ut ꝑeant. ¶Martia pi.a.ge.ꝓ ſti.pu.Latini picū uenerabant:autore Plu.& ab eo abſtinebant:uel ꝙ cū uxoris bñficio ī auē mutatū putabāt oracula edere & interrogantibus rñdere: uel ꝙ ad romulum ac remū expoſitos nō ſolū lupā ſed picū quoq; acceſſiſſe credebāt ac pueros aluiſſe. Vñ ꝓ gemino ſtipite dꝛ hoc loco pugnare : uel ꝙ eā auē marti ſacrā exiſtimarūt ut ēt autor ē Strabo:q̄ uncis unguibꝰ ē & natura fidēs & elata roſtroq; adeo firmo ut robora ſubuertat eū trūcū ſæpe pulſando ad medullā uſq; ꝑueniat:Eadē ī auſpiciis magna ē teſte Ply. dꝛq; picꝰ marciꝰ a quo picenæ regioni nomē īditū ē q̄a cū Sabini Aſculū ꝓficiſcerenꝛ in uexillo eorū dꝛ cōſediſſe. Seruius ſcripſit romanā pomoꝝ deā amaſſe Picū regē cuius eſt ſortita cōiugiū.Sed eū Circe cum amaret & ſpnereꝛ irata in auē Picū martiū uertit:qđ iō fingiꝛ q̄a augur & domi hūit Picū ꝑ quē futura noſcebat.

ANT. FAN.

Gradatio

Somniū

Vitta pudoris inſignia

Somniū iliæ dignum

Cur picꝰ uenerabatur a latinis

Picus Martius

Picena regio

¶MARS uiſa ē:ħ dormiēs a marte & ī eo ſopoꝛ cōpreſſa exornatioq; ē hec locutōis q̄ gradatio dꝛ.q̄ nō aň ad cōſequēs uerbū deſcēdiꝛ:q̄ ad ſupius aſcēſū ē:ut hic.¶Mars ui.hāc:iliā.¶Et cu.ui.q̄ uidit & potiꝛ cupita.Ilia quā cupiuit.¶Et fe.ſua fur.decepit ſtuprū ſuū hoc eſt ipſā ſtupratā uirginē.¶Ope di.diuina potētia decepta ē illa:nā nihil ſentiēs grauida ē effecta.¶Sōnꝰ abit:expgefacta a ſōno grauior uidebaꝛ. Cōcepat iā romulū futuꝝ urbis urbiū regiæ cōditorē.¶Sōnꝰ abit.ergo expgefacta ē.¶Iacet ipſa grauis nō.n.poterat & torpe ſōni & grauitate cōcepti tā cito ſurgere.¶Iā.ſ.certe:¶Erat itra uiſcera ɔditor urbꝭ romulus q urbē cōditurꝰ erat:toti orbi dñaturā.¶Lāguida:ſurrexit tādē ilia:ſed lāguida:q̄a iā erat grauida:attamē ignorabat ipſa uñ arbori īnixa cœpit qđ ꝑ q̄etē uiderat ſecū repetere.Cōſurgit:illa.¶Lāguida:torpēs & pigra.¶Neſcit.ipſa.Cur ſur.Iā torpēs neſcit ſe eē grauidā.Et pa.ta.ſo.talia uerba. ¶Innixa ar.uix poterat ſe tenēꝛ pedibꝰ:ergo arbori īnixa ē.¶Vtile ſit.fauſtū optat qđ ꝑ q̄etē uidit:& uiſui & fœlicitati ſuccedere.Præcor:igt.¶Sit uti.& fau.fœ.Qđ uidius iagine ſōni ꝑ q̄etē: neq;.n.aliud ē ipſa ꝑ ſōnū uiſio:quā ianis q̄dā iago.¶An erat il.cla.lucidiꝰ aptius.¶Sōno:eſſet ne illud ueꝝ:qđ uiſa ſū uidere. ¶Ignibꝰ illac.Nūc ipſa aggrediꝛ ꝑ q̄etē uiſā.q̄ q̄dē oīa aliq̄d portēdūt myſterii ut declarabimꝰ. Aderā.i quit q̄ſi adeſſe uidebar.¶Ignibꝰ ilia.igni ueſtali exilio aduecto.ēt & ipſa una erat ueſtalē ignē fuātibꝰ ſed de igni hoc ſuo loco diſputabiꝛ.¶Cū li.uit.uitta pānꝰ erat tenuis quō ſacerdos utebāꝛ.¶Cū uitta lapſa capillis:e capite meo.¶Decidit aň ſa.fo.aň ſacrū locū ignis ueſtalis:uel aň ipſos ueſtales ignes:quid aliud portēdit lapſa uitta:q̄ pudoris īſigne ē:q̄ uirginitatē ipſiꝰ iliæ iā ēt collapſā & ad arā magis ire nō poterat. ¶Inde.ab ipa uitta ergo ab ipa uirgitate rapta.¶Surgūt pariter duæ palmæ:hoc portēdebat naſcituros gemellos.¶Palma aūt arbor uictoriæ dedicata:ita & q ab his palmis naſcerenꝛ uictores erāt orbis futuri ¶Mirabile dictu:mirabile cū dꝛ.¶Altera:palma.ſ.¶Ex illis duobꝰ. Erat maior:Hæc portēdebat rōulū.¶Et grauibꝰ:palmæ ille ramis totū orbē obūbrauerat comis ſydera attigētes: hoc nil aliud ſignificare uult niſi ꝓgeniē romanā toti terraꝝ orbi dñaturā terminaturāq; cœlo famā.iuxta illud Virg.de exſa.īpiū oceano famā q terminet aſtris.¶Et ꝓtexerat:ille maior palma.¶Ramis grauibꝰ ꝓgeniæ fœcūda. Totū

PAV. MAR.

Somniū iliæ reæ ſiluiæ

orbẽ & cõtingunt ramis ipſis:aut ipſe palmæ. ¶ Sũma ſydera:ſua coma.ſua ſũmitate:uel ad famã referas ut diximꝰuel ꝙ eorꝝ alter refereť ĩ deos. ¶ Ecce meꝰ:p hoc portẽdiť expoſitio Romuli & Remi quos deij ci ĩ pfluẽtẽ iuſſit Amuliꝰ. ¶ Ecce pa.me.hoc ẽ Amuliꝰ. ¶ Mollit ferrũ.pat arma. ¶ In illas palmas.ſ.ga pat eas ĩcidere. ¶ Terreor.exterreor. ¶ Ad monitu hoc ẽ recordatiõe.ſũt tñ q dicãt iuſſu ipſiꝰAmulii:q eas incidi iubet. ¶ Et cor puer aut micat:hoc eſt tremit. ¶ Timore:metu. ¶ Martia picꝰ:portẽdebat hoc educãdos eſſe eos lupa & a pico:unde Plut.in uita Romuli. Aiunt ludam quãdam ac uolucrẽ picum adeo ſũma cum beniuolẽtia infantibus aſtitiſſe:ut & hæc uerba benigne & ille alimẽta plurima cõtuliſſe. Sed cum eiuſmodi aĩalium genere Marti in primis dedicata ſint & latini præ cæteris Picum colant:non medio crem mater præbuit fidẽ eos præclarã martis ſobolẽ extitiſſe & problemate.xx.differit qua rõne latini pi cũ uenerant & eo uehemẽter abſtinẽt & ĩqt.An qd picũ uxoris ueneficio mutatũ ferunt.Auem deide fa ctũ oracula edere:& interrogãtibus rñdere ſolitũ.An hoc cũ incredibile:tum monſtri plenum ex ſtimandum:& altera fabula multo uериſimilior. Ro.ac Re.cũ regis iuſſu expoſiti eſſent:Non modo lupã mãmas infantibus pbuiſſe:ſed picũ quoq ad infantes uentitaſſe:atq aluiſſe.Nam nunc quoq locis nemoroſis ac ſilueſtribus in qbus crebro picus appareat:lupũ uerſari aĩaduerſum ẽ. An illud magis ut aliã alii deo auẽ. ſic picum marti ſacrũ putauerũt.Eſt enim natura fidẽs:& elatus atq audax Roſtrum qdem adeo firmũ habet:ut robora ſubuertat:cũ truncũ ſæpe pulſando:ad medullam uſq puenerit &c.Inqt ergo. ¶ Picus p appoſitionẽ. ¶ Auis martia:qa marti dedicata.Et lupa pugnãt pro gemino ſtipite:pro utroq trũco palmæ: nã illa ubera:hic cibos afferebat. ¶ Vtraq palma:qa uterq filius. ¶ Fuit tuta p hos:picũ & lupã. ¶ Dixerat:finẽ fecerat relationi eorꝝ quã per quietem uiderat:ſed dum loquebať:urnam impleuit:quã poſtea ſuſtulit:non tñ his uiribus quibus prius ſolebat:qa debilitata cõceptione. ¶ Dixerat:hoc ſcilicet ipſa ilia.

Quare picus dicta eſt auis martis

Suſtulit implerat dum ſua uiſa refert.
Interea creſcente Remo creſcẽte quirino
Cæleſti tumidus pondere uenter erat:
Quominꝰ emeritis exiret curſibꝰ ãnus:
Reſtabant nitido iam duo ſigna deo:
Sylua fit mater ueſtæ ſimulacra ferũtur
Virgineas oculis oppoſuiſſe manus:
Ara deæ certe tremuit pariente miniſtra
Et ſubiit cineres territa flamma ſuos:
Hæc ubi cognouit cõtẽptor Amulius æq
(Nã raptas fratri uictor hẽbat opes:)
Amne iubet mergi gẽinos ſcelꝰ ũda refu
In ſicca pueri deſtituuntur humo:(git:

ANT. FAN. Phãtaſma uiſũ

¶ DVM ſua uiſa refert:alteri ſed ſibiipſi narrat quæ dormiens uiderat.Notandũ ſane Ciceronem qd phantaſma ta diciť uiſum appellaſſe qd reuera nihil diuinationis apportat quẽadmodũ & inſomniũ ſiue enipnion. ¶ Reſtabant nitido iam duo ſigna duodecim mẽſes abiiſſe ſignificat cum e duodecim ſignis zodiaci duo tantum ad implendum annum.Soli percurrenda reſtarent. ¶ Subiit cineres:quia ueſta nihil aliud eſt q̃ flãma ut aliquibus placet:ideo flãmam dicit ſeſe in cineres ſubtraxiſſe: ne a ſacerdote corrupta cerneretur. ¶ Contẽptor amulius equi: iniuſtus: ipſe alibi.Proximus auſonias iniuſti miles amuli rexit opes. ¶ Victor.noti compos:propoſiti effector qui Numitori fratri regnum abſtulerat.

PAV. MAR.

¶ ET Suſtulit ſurſum tulit. ¶ Vrnam plenam: uas illud aquarium. ¶ Non firmis uiribus:quia iam erat debilior. ¶ Implerat urnam ſuam. ¶ Dum refert ſua uiſa:dum ſecum uiſionem ſomni referebat. ¶ Interea dũ creſcebant infantes porrigebatur uenter eius : & latenti onere interius tumebat exterius:interea uenter erat tumidus.tumebat uenter. ¶ Creſcente remo & creſcente quirino: Ro. qui quirinus appellatus eſt ut ſuperiore libro diximus.

Simulachrum deæ ueſtæ moués oculos

¶ Cœleſti pondere cœleſtis ſeminis:qa cœleſtia ſemina cõceperat nam marte grauida effecta ẽ. ¶ Quominus:erat iam decimus mẽſis.perfectũq tempus humani partus:de quo ſuperius diſputauimus: qñ Siluia pepit.& cũ uirginitas obſeruanda eſſet a Veſtæ miniſtris:pariẽte illa cognita eſt uiolata uirginitas: a quo qdem ſcelere abhorrente Veſta.ſimulachrũ eius uiſum ẽ oculis manũ opponere : & alterni ignis flãma ſe ſub cinere abſcondiſſe. ¶ Reſtabãt iam duo ſigna deo nitido:ſoli qui nitidis orbẽ radiis illuſtrat. ¶ Duo ſigna:duo mẽſes:nã ſingulis mẽſibus p ſingula ſigna curſum facit:quæ ſunt duodecim in zodiaco: qbꝰ decurſis expleť annus:reſtabãt ergo duo mẽſes. ¶ Quominus:ut nõ.Exiret ãnus emeritis curſibus.e ſpaciis exactis & p trãſlationem a militia loquutus:qa dicimus emeritos:qui debita militiæ tẽpora cõplerũt. Sic emeritis curſibus:emeritis iam ſolis laboribus:erat igiť decimus menſis. ¶ Siluia fit mater:nã pepit. ¶ Simulachra effigies:aut imagines. ¶ Feruntť dicuntť. ¶ Oppoſuiſſe oculis uirgineas manus:ne ſcelus ĩſpicerent miniſtram ſcilicet ſtupratam parere. ¶ Tremuit certe ardeæ:Veſte. ¶ Pariẽte dum pararet. ¶ Miniſtra:Ilia quæ credita uirgo erat. ¶ Et flãma territa:ipſa ueſtalis flãma uelut refugiens ſcelus. ¶ Subiit cineres ſuos:latuit ſub cineribus.ne uideretur iam a corrupta uirgine. ¶ Hoc ubi quæ ad rem hanc facerent diximus ſuperiore libro cum locus exigebat ĩ uerſu Siluia ueſtalis cœleſtia ſemina partu ediderat: nato Romulũ & Rhemũ ex lege ſñiam ferens.Amulius iuſſit in profluentem deiici iliam necari.licet alii ſeruatam dixerint præcibus Anthus filiæ Amulii inundauerat tũc Tybris:cuiꝰ inundatione ceſſante remãſerãt pueri cũ Alueo in ſicco. ¶ Amulius cõtemptor equi:equitatis & iuſtitiæ. ¶ Vbi poſtq̃ cognouit hoc:illã ſcilicet peperiſſe. ¶ Cõtemptor equi:ob hoc maxime. ¶ Nã uictor:uoti cõpos. ¶ Habebat opes raptas fratri:Numitori:& de hoc eodem loco ſuperioris libri diximus. ¶ Iubet mergi amne:in fluuio. ¶ Geminos romulum & remum. ¶ Vnda refugit ſcelus:nam ceſſauit iundatio:ut diximus & ſic illi in ſicco remãſere ¶ Pueri:romulus & remus. ¶ Deſtituuntur ab ipſa unda. ¶ In humo ſicca in tellure ſine aqua.

ANT FAN. Lupi in tutela Martis Accalia Laurētalia Acca laurētia

¶ LActe ferino:lacte lupæ Cōſtat aūt lupos eē ī tutela Martis teſte Porphyriōne. ¶ Nec taceā ur̄as fauſtule pap opes. Si paupes. ſūt fauſtulus & Laurētia cur autor eos opulētos uocat? Quia licet fauſtulū multi dicāt regii pecoris fuiſſe paſtorē q romulū ac remū īfantes Laurētiæ uxori educādos dedit. De quo Varro īqt. Quis fauſtulū neſcit paſtorē ſuiſſe nutriciū. Cōiectare tñ poſſum⁹ eū (ut inqt Strabo) fuiſſe ſubditū quēdā amulio locupietē q acceptos educauit īfātes. ¶ Veſter ho. ue. cū laurē. di. hæc feſta ſm̄ Var. Accalla dicebāt necnō & laurētalia:ab Acca laurētia. Sed ut Plu. ī qōnib⁹ tradit alia ē Acca Laurētia quā ferunt

Lacte quis infantes neſcit creuiſſe ferino
Et picum expoſitis ſæpe tuliſſe cibos:
Non ego te tantæ nutrix laurentia gentis
Nec taceam ueſtras fauſtule paup opes
Veſter honos ueniet cū laurētalia dicam
Acceptus geniis illa december habet:
Martia ter ſēos proles adoleuerat annos
Et ſuberat flauæ iā noua barba comæ:
Omnibus agricolis armētorūq miniſtris

romuli fuiſſe nutricem cuiuſq dīe feſtū romāi mēſe aprili celebrabant & alia quam cognomēto flauiā appellatā ſcortū fuiſſe uulgatiſſimum tradūt & deīde euāuiſſe ī uelabro ubi prior laurētia ſepulta fuerat. Vñ factum exiſtīo ut utriuſq laurētalia cōfundāt. Cetez Feſtus laurētalia eē inqt cōiugis fauſtuli iuētionem remi & romuli laurētiæ feſta. Huic ſacerdos Martis libabat mēſe aprilis ut ſcribit Plut. Sed & decē cal. ianuarias laurētalia celebrāt iouis feriæ ut ait Macro. ī honorē laurētiæ:q̄ cum eēt opulētiſſima po. ro. nūcupauit hæredē. Vñ ſolēne ſacrificiū ei īſtitutum ē quo diis māib⁹ eius p flaminē ſacrificaret:iouiq feriæ cōſecratæ:qa exiſtimabāt aīas a ioue dari & rurſus poſt mortē eidē reſtitui. Lege Plu. ī rōulo & ī qōnib⁹ & Macro. in prio ſaturnaliōz a qbus & hæc & alia q̄ ad laurentalia ptinēt explibat. ¶ Accept⁹ geniis: Vel qm̄ hyems natura genialis ē: ut iuitat genialis hyems Vl̄ pp ſaturnalia q̄ antiqtas celebrauit mēſe decēbri uno tm̄ die hoc ē. xiiii. Kl. ianuarias:mox triduo:deīde dieb⁹. vii. e q b⁹ qnq feſti hēbāt. Vñ illud ē Martialis:Oia miſiſti mihi ſaturnalib⁹ īber Munera cōtulerat q̄ tibi qnq dies iis adiūgebāt epulatiōes ut autor ē Feſt⁹. Quā ob cām decēber gēialis ob uoluptates potuit appellari. Quotiēs. n. uoluptati opā dam⁹ idulgere dicimur genio teſte Seruio uñ gēialis nomē deducitur. Iuuenal. Genialis agat iſte dies. Gaudet. n. noſter gen⁹ uoluptate ad quā natura pcliuiores ſum⁹. Quar gēialia curare dr̄ q lauti⁹ uiuit autore donato:& geniū fraudare dñr q neceſſaria & iocūda naturæ ſubtrahūt ter ſuum defraudātes geniū. Eſt aūt geni⁹ ut qdā uolūt naturalis deus uniuſcuiuſq loci uel rei uel hoīs. Nullus. n. locus ē ſine genio ut placet Seruio:q p anguē plerūq oñdit. Perſi⁹. Pinge duos angues pueri ſacer ē loc⁹. Et nos cū naſcimur duos ſortimur genios:quoz alter hortat ad bona:alter deprimit ad mala:licet qdā dixerint ad bona qdē honeſta īpelli nos genio & numīe quodā familiaris nob naſcētib⁹ dato:parua uero nr̄a mēte nos cupe q̄ ſua ſpōte mouet:nec fieri poſſe:ut praua uolūtate numinū faciam⁹ qb⁹ nihil malū cōſtat placer. Huic deo frōs dicata ē ut auris memoriæ:dextra fidei:gēua miſicordiæ:quē Feſt⁹ refert:deoz filiū eē ac parētē hoīm ex quo hoīes gignūt:ppea meū gēiū noīari qa me gēuit. Alii gēiū appellari deū: q uim obtinet rez oīu gerēdaz. Sūt & q gēiales deos dixerūt aquā:terrā:ignē:aerē ut autor ē idē Feſt⁹ hæc. n. ſūt rez ſemīa. Duodeci quoq ſigna & Lunā ac Solē īter h cōputabāt quos gēiales dixere a gerēdo qa plimū poſſe putāt:uñ & eos gerulos appellarūt. ¶ Martia ter ſenos &c. Romulus ac Rem⁹ Martis filii creuerāt ad ānos. xviii. nā adoleſcer īterdū ē creſcer:ut Dū pria noui adoleſcit frōdib⁹ ætas. Vñ adoleſcētes dci

Signum qđ Ouidius cō poſuit libros xii: de faſtis

Quod genialia feſta curāt q læ tius uiuunt

PAV MAR.

¶ LACTE qs:hoc ēt ſupius dixim⁹:lupā. ſ. illis ubera porrexiſſe:& picū cibos cōtuliſſe. Quis neſcit. qſi dicat oēs ſcire debēt. ¶ Infantes:ipſos. ſ. romulū & remum. ¶ Creuiſſe:qſi educatos adoleuiſſe Lacte ferino:lacte lupino. ¶ Et picū:q̄ ē auis martia Sæpe tuliſſe cibos expoſitis extra amnē iacētib⁹. Nō ergo te:ut attigim⁹ ſupiori libro accurrētib⁹ ad miraculū paſtorib⁹. Lupa lac pueris præbēte:Fauſtulus ɔcedētibus cæteris eos educādos accepit. Rediēs domū cōiugē enixā iuenit:ſed mœſtā ut Diony. inqt īfante mortuo: ſolat eā uir:gemelloſq illi p uno extinctos educādos tradit:appellataq ē hæc laurentia:quæ qa corporis fuerat liberioris:dixere multi ideo creditū fuiſſe a lupa educatos:qđ quæ corpus puulgaſſet. lupa appellari ſolita ſit. hui⁹ laurētiæ. ob hāc educationē ſolēne feſtū apud ueteres romanos celebrat decēbri menſe : ſed cū poſteritati ſex ouidianōz faſtorū libri deperierint:ſacrum illud ex Poeta referre nō poſſumus fuit poſtea & eiuſdē noīs & famæ mulier Acca laurētia:cui a pplo romano in Iouis feriis ſacra īſtituta fuere. Decimo die calēdarū ianuariaz:ut Macrobius refert. ut aūt Plutar. ſacrificabat huic aprilis menſe: cui⁹ illa ab utroq horū fabella refert:de edituo Herculis deū teſſeris prouocāte. ut uictus ſcorto : & cœna mulctaret: qui poſtea ſcortū. hoc iter ædes incluſit:poſtea Tarutio nuptā uiro ditiſſimo : quo mortuo ditata mulier pplm romanū reliqt hæredē:ideo ab ancho in uelabro loco celeberrimo urbis ſculpta eſt. ei ſolēne ſacrificiū īſtitutū. Sed ut refert Plutarch⁹:ubi Tarutio nupſerat:reliquū uite tēp⁹ adeo cū laude & gloria uixiſſe ut ab acolis Theophila noīaretur:& eos ideo honores a romanis conſecutā: eo eam in loco euanuiſſe ubi ſuperioris laurētiæ corpus iacebat:quē poſtea bilaurū uocauere. Cato aūt ut Macrobi. autor eſt illā iqt meretricio quæſtu locupletatā reliqſſe pplo romano agros. Turacē:Semurū:Linceriū. & Soliniū & ideo magnificentia ſepulchri. & annue parentationis honore dignatam:Macer uero fauſtuli coniugem Tarutio tuſco poſt exceſſum primi uiri nuptā ait. & ei⁹ hæreditate ditatā po. ro. hæredē reliqſſe. Idē fere dicere uidet: quo ad edituū ſpectat. Plu. p. xxxiiii. & eā flauiā a romanis noiatā aſſerit. & Var. meminit laurētiaz feriarū ac Acca laurētia. cui ſacerdotes publice parētāt:&c. ſed ad poetā redeam⁹:ſmonē ad ipſam laurētiā conuertit. ¶ O laurētia ñ taceā:ñ tacere debeā ego te. ¶ Nutrix tāte gētis. tātoz uiroz:quāti fuere rōul⁹ & rem⁹. ¶ Nec taceā o paup fauſtule ur̄as opes:qb⁹. ſ. romulū educauiſtis ſub ur̄o tugurio. ¶ Vēiet ue. ho. o

Laurēta lie die uigeſimo tertio menſis decēbris celebrā tur : alii in fine aprilia aiunt

fauſtulo & laurentia. ¶ Cũ dicam cũ ſcribam laurentalia:nam feſta illa in decembri appellata fuere lauren
talia ab ipſa laurentia. Aliq tñ dicunt laurẽtinalia. December acceptus geniis habet illa lauri talia.ſ.& ſi ſu
perius dixi geniũ eſſe deum q uim haberet rerũ gerendarꝫ: & genium deorum filium & parentem hoium
& uniuſcuiuſq; loci deũ:ponit tñ interdũ pro uoluptate:cũ dicã indulget genio :hoc eſt indulget uolupta
ti:dicimus ergo decẽbrẽ acceptũ geniis ob ſaturnalia:quæ eo mẽſe fiebãt:cõuiuia uoluptuoſa celebraban
Vñ dictus ſit romulus & rem⁹ tur. ¶ Martia ter:educati fuere hi a fauſtulo & cõiuge. Sũt tñ q dicãt Numitorẽ conſciũ alimenta clã ſug
geſſiſſe:ut Plu. refert:& lr̃is apd gabios eruditos Romulũ aũt & remũ uocatos:qm̃ rumas.i.lupæ mãmas
emungere cõperti ſunt. Erant indole aut quaquã ſeruili:ſed quæ magnitudinẽ quandã:& probitatẽ præ
ſe ferret:cũ ambo adoleuiſſent uiribus ac aĩo ꝑditi quo quæq; res factu difficilior erat eo audacius ſe con
ferebant:ea de ſe ꝑſtabat romulus:quæ potius,iperatorio uiro: quã ſeruo apertiora eſſe uidebanẽ contribu
los:& quẽq; ex infimo loco uirũ ambo ad ſe cõtrahebant. ¶ Nec pluris regis ꝑſides:& regii pecoris magi
ſtro exiſtimabãt:minas:& aliorꝫ in ſe furorẽ parui ducebãt uictu & cõſuetudine liberali præ ceteris utebã
tur:id in primis haud quãquã igenui hois offm̃ eſſe rati:ſi otio aut ignauia deſipiſcere aĩos ſinerent:ſed cur
ſando.uenando:ꝑdones ꝓfligando:ſures capiũdo:uiolentiſſimis quibuſq; manus infercẽdo:gloriam ſibi pa
rare poſſe putabant:hæc ex Plutarcho:quæ quidem & poeta delibat. ¶ Et in natali:ubi de eorũ educatione
agiẽ. Suſcipit tũc illos Euandri Fauſtulus archas gẽte ſatus:ſecũq; refert:& tradit alendos uxori clarꝫ:cui
tũe laurẽtia nomẽ. Educãt hæc creſcũt cœleſti ſemine nati. Iam tũ iuuenes.iam pectore forti. Non his cura
greges:armẽtaue paſcere.nõ hóſpaſtorꝫ cult⁹:& fiſtula pacta iuuabat:ſed ſtudiũ ludis primã exercere iuuẽ
tã:aut iaculo:aut nuda corpus laſſare paleſtra Et ſophiæ gabiis ambo icubuere pelaſgæ. Fauſtuleas tutanẽ
opes cædũtq;:fugãtq; latrões:& cura fuit cui uiuer rapto. ¶ Martia ꝓles:martis filii. ¶ Adoleuerat ter ſe
nos ãnos:creuerãt in octauũ & decimũ annũ Adoleſcere eñi creſcere ẽ:ĩde adoleſcẽs dr̃:& adolere ẽ ure
re ut apud Virgiliũ. Verbenas adole pĩgues & adolere augere:honorare:ꝓpitiare:ut illud cura penũ ſtruc
re & flãmis adolere penates. ¶ Et noua barba:noua lanugo. ¶ Suberat flauæ comæ.flauis crinibus.

ANT. FAN. Iliadæ ¶ ILIAdæ. Patronymicum abuſiuũ ab eorum matre Ilia. ¶ Animos pater editus auget:quia ferunt accœpiſſe romulũ a fauſtulo ꝙ eſſet martis fili⁹:apuit aũt romulo eam rem fauſtulus metu ſubactus. Lege Liuium. Romuleoq; cadit traiectus amulius enſe. Amulium & remus & romulus obtrũcarunt quãtum e Liuio & aliis colligitur:quorũ Liuius undiq; inquit regi dolus nectitur. Romulus non cũ globo iuuenũ(nec enim erat ad uim apertam par)ſed aliis alio itinere iuſſis certo tempore ad regiã uenire paſtorib⁹ ad regẽ impetũ facit:& a domo Numitoris alia comparata manu adiuuat remus:ita regem obtruncant. Cæterum Florus ſtatim inquit prima iuuenta patruum amulium romulus ab arce deturbat. ¶ Regna. regnum Albæ interfecto Amulio numitori reſtitutum eſt. ¶ Non Romuli deifica tio expedit.non fuit utile. Eſt autẽ figura Lipote acſi dicat: pernitioſiſſimum fuit remo tranſiluiſſe urbis mœnia : ob id enim dicitẽ interemptus. ¶ Aeternæ urbis: Virg. Imperium ſine fine dedi. A te principium romano ducimus anno : ab eo menſe quem a nomine tuo denominauimus ideſt a martio:quẽ tum eo tempore ſola denominauerat uoluntate : nam ſequitur. Patrioq; uocat de nomine menſem PAV. MAR. ¶ FRATres iliadæ:Romulus remuſque Iliæ filii. ¶ Dabant iura petita:reddebãt ius ac dñiũ. ¶ Oib⁹ agricolis: agrorꝫ cultoribus. ¶ Et miniſtris armẽtorꝫ hoc ẽ paſtoribus.qb⁹ curæ erãt armẽta. ¶ Sæpe domũ: ſi qñ ꝑdones	Iliadæ fratres iura petita dabant: Sæpe domũ ueniũt ꝑdonũ ſanguinæ læti Et redigunt actos in ſua iura boues: Vt gen⁹ audierãt aios pater edit⁹ auget: Et pudet in paruis nomen habere caſis: Romuloq; cadit traiectus amulius enſe: Regnaq; longæuo reſtituuntur auo: Mœnia cõdunẽ quæ q̃uis parua fuerũt: Non tamen expediit tranſiliiſſe Remo: Iam modõ q̃ fuerant ſilue pecorꝫq; receſſus Vrbs erat æternæ cum pater urbis ait: Arbiter armorũ de cuius ſanguine natus Credor & ut credar pignora mlt̃a dabo A te principium Romano ducimus anno Primus de patrio nomine menſis erit: Vox rata ſit pr̃ioq; uocat de noie m enſẽ Dicitur hæc pietas grata fuiſſe deo.

abegiſſent armẽta recupabãt illa ꝑdonũ cede. ¶ Sæpe ueniũt domũ:redeũt domũ. ¶ Læti ſanguine ꝑdo
nũ:quos ipſi uulnerauerãt. ¶ Et redigũt:reducũt. ¶ Boues actos ꝑ abactos a ꝑdonib⁹. In ſua iura:i ſuã po
teſtatẽ:q mõ fuerãt ĩ poteſtate ꝑdonũ. ¶ Vt.poſtq̃. Audierãt gen⁹.uñ origine hẽrent. ¶ Paẽ editus.ma
nifeſtat⁹ a Fauſtulo ipſo:q romulo rẽ apuit. ¶ Auget aĩos:& ſi magnãimi erãt:tũc longe maioris facti ſũt
animi. ¶ Et pudet eos. ¶ Hẽre nomẽ.hoc ẽ famã & laudẽ. ¶ In puis caſis.hoc ẽ ĩ uillulis:nã decuiſſet eos
urbib⁹ dñari. Romuleo:ut ex Plu.& Diony.excerpſim⁹ orta cõtẽtione ĩter Amulii:numitoriſq; paſtores.
Hiſtoria de romulo & remo ob pecorꝫ pabulationẽ:Ro.& Re.aduerſantes opꝑſſere.& ĩtacti eũ ꝑda domũ rediere:ĩdignat⁹ nũitor his
iſidias ſtruit:occupatoq; ĩ ſacris Ro.re.capt⁹ ẽ duct⁹ regi:cui⁹ ſuppliciũ nũitori ꝯceſſũ ẽ.S; mot⁹ nũitor &
ĩdole & cõſtãtia Remi cœpit ĩterrogare q eẽt relata expoſitiõe gemellorꝫ ꝑcuſſit numitoris aĩm nepotũ
memoria romu.ĩterea fr̃is auxilio eũ magna manu accurrẽs: Fauſtulo rẽ oẽm apiente cogniti ſunt ambo
numitoris nepotes:irruẽteſq; ĩ amuliũ illũ obtrũcãt. Albaniorũq; regẽ numitori reſtituũt. ¶ Cadit ergo.
Amulius traiect⁹ trãſfixus. ¶ Enſe romuleo.romuli gladio. Et regna reſtituũẽ auo lõgæuo: numitori auo
mr̃no iã ſeniori. ¶ Mœnia cõdunẽ:nũitor iis cõceſſit ut illuc ubi educati fuerãt:coloniã traducere poſſet.

Aedificata ergo ſunt ibi mœnia urbis romæ q̃ cũ ꝓter edictũ trãſiliiſſet remus a celere q̃ mœnib⁹ præerat obtrũcat⁹ eſt:licet alia de ei⁹ morte cã referat̃:quã ſuperiore libro attigim⁹:& inferi⁹ latius explicabimus. ¶Mœnia:ergo romana.ſ. ¶Cõdũt̃:ædificant. ¶Quæ q̃q̃ fuerũt parua tũc cũ primũ noua erãt.¡Nõ tñ expedit:utile fuit. ¶Remo trãſiliiſſe:trãſaltaſſe qa ob id extinct⁹ ẽ. ¶Iã mõ:loca ubi roma eõdita ẽ prius erãt iculta & nemoroſa & feraꝝ ſalt⁹ iõ hic. ¶Iam mõ:& ſi idem uideat̃ ſignificar̃ differũt tñ. ¶Iam erat urbs qua:ea parte qua. ¶Modo:paulo ante. ¶Fuerãt ſiluæ & receſſus:ſemotiões ſeu loca ſemota. ¶Pecorũ beſtiaꝝ. ¶Cũ pater urbis:hoc ẽ romulus. ¶Ait:dixit uerba:q̃.ſequunt̃. ¶Arbiter:longa rerũ relatõe adhoc uenit unde prim⁹ anni mẽſis marti dicat⁹ fuerat a romulo.ſ.ipſo:q cõdit urbe romana anni principiũ.Marti gẽitori dicare uoluerit hæc ergo fuere ei⁹ uerba. ¶O arbiter armoꝝ:o belloꝝ dñe:aut o armis ꝓſidẽs. ¶De ſanguine cui⁹credor:ego.ſ.nat⁹. ¶Et dabo multa pignora:qſi multã fidẽ. ¶Vt credar.ſ.ex te natus:nõ ſtat adhuc ſnĩa:ſed ſeqtur: ¶Ducim⁹.ꝑ deducim⁹:uel ducimus. ¶A te principiũ ãno ro.ut a martio icipiat. ¶Prim⁹ menſis anni erit de primo noie:qa a marte martius dicet̃ in dei patris reuerentiã. ¶Vox:ipſius romuli. ¶Fit rata.firma:qa ꝓuauit quod dixit. ¶Et uocat menſem de nomine primo:quid martiũ a marte. ¶Hæc pietas:hoc filio offm̃ erga patrẽ. ¶Dicitur fuiſſe grata deo ipſi marti quia placuit eo affici honore.& habere primum menſem ſibi conſecratum.

Oro romuli ad martem

Et tñ ante.oẽs Martem coluere priores.
Hoc dederat ſtudiis bellica turba ſuis:
Pallada cecropidæ minoia creta Dianam.
Vulcanum tellus hipſipylea colit:
Iunonem ſparte.pelopeiadeſq; mycenæ.
Pinigerum fauni mænalis ora caput:
Mars latio uenerãd⁹ erat qa ꝓ̃ſidet armis
Arma feræ genti remq; decuſq; dabãt:

¶ANTE oẽs martẽ coluere priores: Latini martem ẽt ante romulũ ꝓcipue coluerunt cum eũ militia delectaret ac belli ſtudiũ ¶Cecropidæ:Athenienſes a cecrope:ſ:l in re Palladẽ coluerũt a qua fuerũt athenis fuiſſe nomẽ ipo ſitũ:nota eſt fabula. ¶Minoia creta dianã cretenſẽ dianã colunt quã ibi a retibus dictynnam dictam nõnulli uolũt Lege Strabonem libro.x.eius Geographiæ .Solinus autor eſt cretenſes Dianam quam religioſiſſime uenerantur Brito martem gentiliter nominate:quod nomen ſermone noſtro ſonat Virgineam dulcem:cuius ædes Dedalimanus oſtentat quam nemo niſi ueſtigia nudus ingreditur. ¶Vulcanum tellus hypſipylea colit:Lemnion dicit ægæi maris inſulam celeberrimam ubi regnauit. Thoas pater Hypſipyles qui Liberi filius fuiſſe dr̃ teſte Lactantio grãmatico.In hãc iuno Vulcanũ ſuũ ac Iouis filiũ e cœlo ꝓcipitem dedit ubi a Simiis exceptus ac nutritus dr̃.Fingitur autem ꝓcipitatus in hãc iſulam quia uulcan⁹ ignis eſt & conſtat fulmina ex aere cadẽtia crebro in eam deiici. ¶Sparte pelopeadeſq; mycenæ Sparta eſt urbs Laconiæ quam & Lacedæmonem dicimus.ſed & ſparta & ſparte recte dr̃.Hãc & mycenas agamẽnonis patriam Plynius dat.Achaiæ.Vtrũq; oppidũ iunonem coluit:& Mycenarũ icolæ cũ argiuis cõiter. ¶Pinigerũ faunũ. ¶Bene addidit ora Mẽalis cũ dixiſſet Pinigerũ.Legim⁹.n.i Buc. Mœnalus argutũq; nemus pinoſq; loquentes ſemper habet & pinifer illũ etiam ſola ſub rupe iacẽtẽ mœnalus.Sane faunus Pici filius de quo multa diximus primus in latio.Saturno eius auo ſacra inſtituiſſe dicitur:ut.C.Baſſus memoriæ prodidit:& faunum ſororem eandemq; uxorem ac picum conſecrauit:ab eo qui noctu in pellibus oracula petebant in latio furere conſueuerunt.

ANT. FAN. cretẽſes Dianam Colunt Dictynna Brito· Mars Lẽnos colit uulcanũ Spta & micenæ iunonẽ colunt Faunũ piniger Faunus

¶ET tñ:& ſi a romulo pricipiũ ãni a matre ſũptũ eſt.Martẽ tñ longe ante romulũ italos coluiſſe cõſtat qa ipſa natura bellica gens & tñ priores:latini.ſ. ¶Coluere martẽ ante omnes deos.ſ. ¶Bellica turba q̃lis eſt latina. ¶Dederat hoc ſuis ſtudiis ſuæ militari diſciplinæ ſuæ armorũ peritiæ:ſed poſſet per hypalagẽ reſolui quaſi ſua ſtudia debere hoc:ut Martẽ.ſ.colerẽt. ¶Bellicæ turbæ:latinæ multitudini bellis aſſuetæ. ¶Pallada.quæq; externa regio ſuũ habet numẽ.Latini tñ martem præcæteris colunt.Colunt pallada athenæ Creta dianã.Lemnos Vulcanũ.q de⁹ ẽ ignis.Cecropidæ.athenieſes a Cecrope rege q i Attica regnauit ante ꝑditũ Iliũ.ut eſt teſtis Euſebius.annis trecentis.lxiiii. ¶Colunt pallada.Mineruã.de qua paulo ſuperi⁹ dixim⁹.erat enim Athenis in ſaxo.ut Stra.refert.Vetuſtũ mineruæ poliadis tẽplũ. in quo lucis i extinctæ lychin erat:& uirginũ domus:quã Ictin⁹ cõdidit.Vrbs ſacra palladi:cũ reb⁹ bellicis præſit:& ſtudiorũ diſciplinis:qbus athenæ aliquando principatũ obtinuere. ¶Vel quod certans de imponendo urbis noie cũ Neptũo aſtãtibus duodecim diis uictrix fuit in ut odiſſea diximus. ¶Creta minoia:a minoe prio iouis & Europe filio. ¶Colit dianã:colitur in creta diana:cuius templũ eſt in dyc̃teo monte cretæ.Vnde dyctina appellata:eſt:licet a Callimacho referat̃:qd Strabo nõ aſſerere ur̃. Brithomartẽ uirginẽ:Minois uiolẽtiã euaſurã edycte fugiẽtem intia dyctia:ideſt retia piſcatoꝝ deſiliiſſe:unde locũ dyctinã appellauere.Quapropter & alii tradunt ſecutã peſtẽ io Creta:& ex oraculo habitum:ut ædem dianæ conderẽt.& inde dyctinam appellatam. ¶Cretam aũt inſula a ſeptentrione:ut Strabo inquit ægæo abluitur. Pelago.ſimul & cretico ab auſtro abluit̃ aphro. ¶Ad occidẽtẽ.ut Euſtachius ait Egillã & Cytherã iſulas ſpectat. Ad orientẽ carpaton.Dictaq; referentẽ eodẽ Euſtachio.ut antiqui dicũt ab habitantibus in eo.Curetib⁹ i cureta:& p ſyncõpã creta. Alii a crete quodã iouis filio noiatã dicũt.Arrianus aũt ingt:nõ creta cognominata eſt:ſed Cres ab eo qui iouem abſcondit in monte dycteo:quando Saturnus inquirebat eum perdere uolens.Archilias aũt Creetem illam nominauit adiectione littere.e. ¶Tellus hipſypilea:hoc lemnos inſula ab Hipſipyle Toantis filia:q̃ in ea regnabit.Eſt enim in ægeo mari ab eo oriẽte Troiã:ab occaſu atõ ſpectans:a borea thraciam ab auſtro:ſed longo tractu cretæ eſt oppoſita i hac aliqñ fuere noſtræ delitiæ ¶Colit uulcanũ idem aſſerit Euſtachius:colit̃ in ea uulcanus tertius ioue & iunone natus.Quattuor.n.

PAV. MAR.

Quare dicta ẽ pallas alio nomine bellona

Fabula hipſiphiles

fuere uulcani primus Cœlo natus:alter Nilo:qui dictus eſt Opas quē regno ægyptii pſecerūt:cui ēt inuētio ignis aſcribiť. Terti⁹ de quo hic agimus iouis & iunonis filius:q lemni fabricæ præfuiſſe dr̃ Quart⁹ qui tenuit īſulas propter Aeoliā:de his etiā in odiſſea diximus. ℂSpartani:& micenei ante alios deos iunonē colebāt & arcadia faunū. ℂSparte colit.ſ. ℂIunonē.ſparta uel ſparte dicimus:eadē quæ & lacedæmon in laconia. Taigeto monti ſubiiciť:ut ſtrabo inqt:ſed cur ſpartani dicti Trogus libro tertio docet:q fuere nati ex eo promiſcuo cōcubitu:ob notam materni pudoris ita uocati ſunt. Et micenæ pelopeiades a Pelope:tum qđ fuit in pelopōneſo:tum qđ ea regia pelopidarū micenas enim ut Strabo refert:Perſeus cōdidit cui Sthenelus ſucceſſit in regno. Hæ poſt argos ampliora ſuſceperūt incrementa pp cōmigrātes ī eas pelopidas:nā cū oēs ad Atrei filios conſiſterent. Agamēnon grandior natu regnū adeptus:uirtute duce comite fortuna regionis poſſeſſionē ampliauit.ob hoc igiť. ℂPelopeiades:micenæ:quas iter & argos:nā ſolū iter ſe diſtant.l.ſtadi.erat tēplū iunonis ambabus urbibus cōe:in quo Policleti ſimulachra artis laude oīum præſtātiſſima. ℂOra menalis:Archadia a menalo mōte:ut ſupius dictū ē. ℂColit caput pinigerum fauni. Faunū ipſum pinu coronatū:de quo primo & ſecundo libro diximus : ſicut cætera loca hñt ſua peculiaria numina:ita numen Martis peculiare erat romanis ꝓpter præſtātia rei militaris. ℂMars erat uenerandus:ſūma cū ueneratione colendus. ℂLatio:in latio a romanis. ℂQuia præſidet armis:nam ī ſua poteſtate ſunt arma:& bellis præeſt. ℂArma dabāt feræ genti:pō.ro.feroci in bello. ℂEt rem.hoc ē imperiū. ℂEt decus.ornamētū & gloriā:& eſt entimema a cōſequenti. Mars preeſt armis.& illi armis cæteris pſtant.ergo colere debent.Martē q illis fauet. Nonmodo romani:ſed alii quoq latini nominis populi etiā aliqui ex etrucis menſem martiū habebant:ut in eorū faſtis uidere licet. Verū poſtea romano imperio ſuccumbentes:ut leges a romanis.ita & anni quoq ordinem accepere.

Marginal notes: Sparta uel ſparte iunonidicata

Qđ ſi forte uocat pegrinos iſpice faſtos
Mēſis in his etiam nomine Martis erit.
Tertius Albanis qntus fuit ille Phaliſcis
Sext⁹ apđ populos Hernica terra tuos:
Inter aricinos Albanaq tempora conſtat
Factaq Telegoni mœnia cælſa manu:
Quintū laurētes:bis qntū æqculus acer.
Atrib⁹ hūc primū turba forenſis habet:

ANT. FAN.

ℂPEREgrinos inſpice faſtos.quarūdā urbium faſtos quæ in italia ſunt Has peregrinas uocat uel earum faſtos pereginos quod aliquaudo non fuerint iidē q & romani. ℂTertius albanis apud albanos martius aliquādo tertiū in āno locū tenuit:apud Phaliſcos qntū:apud Hernicos ſextum apud aricinos & Tuſculāos tertiū quēadmodum & apud albanos. ℂHernica terra. ℂStrabo autor ē Hernicos quorum nobiliſſima olim ciuitas fuit anagnia lauinio & albæ ac ipſi Rome eſſe uicinos qui(ut placet Seruio)ſic dicti ſunt qa ſaxoſos montes habitant. Sabinorū enim lingua ſaxa herne uocantur. Sed(ut Iginius ſcripſit in libro ſecūdo urbiū teſte Macrobio)Hernicus quidam pelaſgus dux Hernicis fuit a quo ita appellati ſunt. Fuerunt enim uetus colonia pelaſgorum. ℂInter aricinos albanaq tēpora conſtat. Sic dictum ut ſæuius inter ſe conuenit urſis.i.cōuenictia ē. Albana aūt tēpora uocat faſtos albanoꝝ tempora cōtinētes. ℂFactaq telegōi mœnia celſa manu. Tuſculū dicit a Telegono circes & Vlyſſis filio cōditū. Vnde ait Horati⁹. Nō ut iupni uilla candens thuſculi circæa tangat mœnia. Et Sillius mœnia laerte quondā regnata nepoti. Hoc oppidū.ut ſcribit Strabo.egregiis ornamētis iſigne & uincta olim & tecta magnifica coronarūt ubi Telegonus mamiliā filiā procreauit.a qua teſte Feſto Mamiliorum familia eſt appellata. Sane tāta fuiſſe ordinis menſiū incōſtantiā uerū exiſtimari pōt cū regnante Romulo ut inquit Plutar. pter & rōnē & ordinē menſibus uterenť. Quintū laurētes biſquintū equiculus acer martius apud laurētes qntū locū apud Aeqculos decimū tenuit Sunt aūt æqculi populi Sabinis finitimi. Vnde Ancus marti⁹ ius feciale trāſtulit quoad res repetendas legati uterenť. Hos Naſo hic acres. Vergilius horridos uocat:ut Horrida pcipue cui gēs aſſuetaq multo uēatu nemorū duris æqcula glebis armati terrā exercēt ſempq recētes Conuectare iuuat pdas & uiuere rapto. ℂA tribus hūc primū turba forenſis habet ſenſus eſt:apud æquiculos qui in foro iudiciali uerſabanť quarto loco martiū habuerūt. Sunt qui romæ ſeruatum aliquando in rebus iudicialibus eū ordinē uelint qđ non placet. Alii per forenſem turbā accipiūt quattuor tribus urbanas in quas Fabius Cēſor omnem Forenſem turbam excretam coniecit auctore Liuio.

Marginal notes: Hernici Herne Tuſculum mamilia Egculi — anni uarietas — tuſculū cōditū a thelegono ulyxis filio — PAV. MAR..

ℂQVOD ſi forte uacat ſi forte uacuū ē tibi temp⁹ ab aliis curis iſpicere. ℂFaſtos.faſtorū libros. ℂPeregrinos.nō itelligas græcos aut barbaros.ſed aliaꝝ urbiū ī italia qm̄ italorū locorum ſubiecit exempla. ℂErit itus:faſtoꝝ libris peregrinis. ℂErit mēſis noie martis.erit iſcriptus martius mēſis. Albāi cū ānū decem menſium haberent:haberent & ipſi menſem patri dicatū:cūq tertio loco numerabant: phaliſci autē qnto hernici ſexto:aricini uero & thuſculani eodē loco habebant:quo albani. ℂTertius albanis : menſis martius erat tertius in ordine anni ab Aſcanio iſtituti in alba:quæ ab eo cōdita eſt:ita enim in faſtorum libris & annalibus eorū cōſtare dicebať ille:martius. ℂFuit quint⁹:quito loco. ℂPhaliſcis:āno phaliſcorū de qbus in primo diximus.q ſunt in etruria.non tñ ab urbe multū diſtantes:habuereq originem ab Haleſo:quem alii filium.alii aurigam Agamennonis dixere. O hernica terra fuit ſextus apud populos tuos hernici populi ſexto loco martium numerabant. Via latina ſunt hernici:in quibus eſt agnania urbs olim inſignis.ut Strabo ait:& Vir. Hernica ſaxa colunt:quos diues anagnia paſcit.hi autem oriūdi ſunt a pelaſgis:& appellati ita a pelaſgo quodam duce ſuo.qui hernicus nominabatur.cuius rei meminit Theodoſius. Idē etiam Iulius Iginius non paucis uerbis probat. ℂEt conſtat inter aricinios:& albana tempora:& mœnia

Marginal note: De āno phaliſcorum

cælſa facta manu. Thelegoni:cõuẽit idẽ ordo mẽſis iter albanos:aricinos & thuſculanos:eũdẽ.n.ordinem ſuarẽ:quo ad ſtetit alba iõ dixit albana:tpa qa ab aſcãio ad Tullũ hoſt.q eã ſbegit:pugna trigẽia uictor & diruit. Aricini ãt ab aricia non longe ab alba:q̃ alii ab Hippolito ubi reuixit:alii ab oreſte alii ab archilo ſiculo ædificatã uolũt. ℂ Thelegoni:thelegonꝰ Vlixis ex Circe filiꝰ a quo tuſculũ cõditũ aiũt.i.de tuſculani. Laurẽtes qnto loco & eqculi decĩo loco. ℂ Martiũ nũerabãt:forẽſes uero q̃rto. ℂ Laurẽtes:a laurẽto oppido:ubi regia latini fuit. ℂ Hñt qntũ:qnto loco. Nã qntus eoꝝ mẽſis appellaẽ. ℂ Eqculus acer.fortis. Habet bis qntũ:hoc eſt decimũ. Nam decimo loco martium menſem habebant. ℂ Equi & equiculi ſunt inter marſos:& ſabios utriſq; finitimi:& alba erat equoꝝ caput & ĩ eqculis priæ urbes ſũt Clyternũ & Caſſeoli ℂ Turba forẽſis hẽt hũc:mẽſem martiũ. Primũ a tribꝰ:primo loco poſt tres mẽſes:& ſic erat quartꝰ in ordine fori ꝑpe reate ĩ ſabinis:ide forẽſes poſtea dicti fuerẽ foruli:& eos quoq; Strabo Sabĩoꝝ eẽ ait. Veꝝ cũ ſubſequẽte ſabinoꝝ mẽ inerit. Putãt aliq melius dicendũ turba ferenſis:hoc eſt ferentini a ferẽtino oppido quod Strabo uia latina ponit:& eſt in ipſis hernicis. Sabini & pelligni q̃rto loco martium habebãt.

laurẽtũ
Equli
Clitẽnũ
Caſeoli

Et tibi cum proauis miles pelignæ ſabinis
Conuenit:huic genti q̃rtus utriq; deus
Romulus hos oẽs ut uiceret ordĩe ſaltẽ:
Sãguinis autori tempora prima dedit:
Nec totidẽ ueterẽs quot nũc hũerẽ calẽdas
Ille minor geminis menſibꝰ annus erat:
Nõdũ tradiderat uictas uictoribꝰ artes
Græcia:facundũ ſed male forte genus:
Q ui bñ pugnabat rõanã nouerat artẽ:

ℂ Et tibi cũ ꝑauis miles & pelignæ ſabinis conuenit:Sabinis ac pelignis cõuenit.i.cõuenientia eſt:ꝙ utraq; gẽs q̃rto loco deũ martẽ.i.Martiũ habẽt. Vocat autem Sabinos ꝑauos pelignoꝝ:qa ſunt qui pelignos Sãnitibus tribuũt:& Samnites nouimus teſte. A.Gel.a Sabinis ortos gẽte antiq̃ſſima ut autor eſt Strabo:a qua ut idem inquit Picẽtini Sãniteſq; ĩ colonias deducti ſunt. Eidem gẽs ſimplicitate ac bonitate oẽs ſupauit a religione ac deoꝝ cultu Seuina appellata:ut Pli.ſcri. Cæteꝝ:ut ait Feſtus: Peligni ex illirico orti ſunt. Inde enim ꝓfecti ductu Volciſci regis cui cognomen fuit Lucullo pte italiæ occuparunt. Eius nepos Pelicus fuit a quo peligni nomen acceperunt. Sciendum proaui uocabulũ nõ ſemp accipi pro eo qui ꝑ pe auum ẽ. Nam maiores ſæpe & auos & ꝑauos & atauos appellamus. Ordine ſaltem:quia dixerat menſis in his ẽt noĩe martio erit. Ergo ſi nõ mẽſis denoĩatione:ordine ſine dubio reliqui a Romulo uicti ſunt a quo martius primo loco cõſtitutꝰ eſt. Calendas:a pte totũ acipimꝰ hoc eſt mẽſes q decẽ tñ ut diximꝰ fuere ſub romulo. ℂ Nõdum tradiderat uictas uictoribꝰ artes græcia. Nõ miꝝ ſi romulꝰ annũ ſuũ Solis curſui acõmodare neſciuit:quia romani nõdũ a græcis aſtrologiã acceperant quos poſtea domuerũt. ℂ Facũdũ ſed male forte genus. Euſebius autor eſt apud barbaras nationes q̃s fœcũditate agroꝝ excellere uidemus raro naſci hoĩes ingenio excellenti. Vñ ut alimentis qdã abundant ita & hominibus carere uidentur. Contra uero græcia quæ ſine cultu nihil ꝓducit homines generat cœleſtes atq; diuinos & ad oẽm ſciẽtiam natos deditoſq;:ut inqt Macrobius ocio ſapientiæ itaq; inde oĩs litteraꝝ claritas effulſit teſte Plinio quoniã ut ſcripſit Heraclitus ubi aer ſiccior eſt ibi anima prudentior. Eadem tñ gens autore Liuio lingua magis ſtrenua eſt q̃ factis ferox Cicero in ſecũdo Tuſcu.quæſtionũ:Græci ãt homines nõ ſatis animoſi ſed prudentes ut eſt captus hominum ſatis hoſtẽ aſpicere nõ poſſunt. Illud nobis moleſtius eſt quod ſcribit Plinius: qui ubi ait græcos uſum olei ad luxuriam uertere eos uocat uitiorum omnium genitores.

ANT. FAN.
Sabini ꝑaui pelignorũ
Sãnites a ſabinis
Sabinorum religio peligno rum origo.
Fertilis barbarorum religiones rato gignũt hoĩes in genio ꝓſtantes
Vbi aer ſiccior ibi ẽ aĩa prudentior græci nõ ſatis aĩoſi ſed prudentes.

ℂ O miles peligne cõuenit tibi:hic mẽſis. ℂ Cũ ꝑauis ſabinis:qa eodẽ loco nũeras tu martiũ quo ſabini ℂ Q uartus fuit:martius quartꝰ ãni mẽſis. ℂ Fuit huic utriq; gẽti ſabinis & pelignis quos ſabioꝝ ꝓnepotes oñdit poeta:ueꝝ Põpeius refert hũiſſe originẽ ab illirico ductu Volſurii regis.cui cognomen fuit Lucullo:cuiꝰ nepotes fuere Pacinꝰ a quo pacinates & pelicus:a quo peligni. Hoꝝ olĩ metropolis erat corphiniũ nũc ẽ ſulmo:ſũt.n.peligni marſis finitimi Cũ aduerteret:rõulus oĩbꝰ his ppl'is:quos rettulimꝰ eẽ martiũ mẽſem a marte denoĩatũ:eũdẽ accepit & ipſe:deditq; marti ĩ ãno a ſe cõſtituto primũ locũ. ℂ Rõulus: de ſit. ℂ Pria tpa:primũ mẽſem. ℂ Autori ſanguinis:marti.parti ut dixĩꝰ ĩ pricipio opis. ℂ Vt uiceret hos oẽs populos. ℂ Saltẽ ordĩe:qa cũ alii alio loco hẽrẽt martium romulus primo cõſtituit. Q uod a principio diximꝰ:cũ annũ alii aliter obſeruarẽt:Romulus ſuũ decẽ menſium cõſtituit. ℂ Sic erat mĩor duobꝰ menſibꝰ:q fuerit ãnus ad ſolis curſum redactꝰ. ℂ Nec ueteres hũere totidem calẽdas tot menſes: pricipia mẽſium:ꝑ ipſis menſibus poſuit. Q uot nunc:quot calendæ:aut quot mẽſes nunc habentur. ℂ Ille annus ueteꝝ.ſ. ℂ Erat minor menſibꝰ geminis duobꝰ:nã ille.x.& hic.xii.eſt. Nõdũ:ideo ueteres romani habuerãt ãnum decem menſium quia nondũ in græciã traiecerãt: Vnde ſciencias reportaſſent:præſertim aſtrologiã:ut ad ſiderũ obſeruationẽ ciuilis annꝰ redigererẽ. ℂ Sed erãt aliæ artes romanis:Nã præſtãtia rei militaris:qua cæteros ſuperabãt. ℂ Nõdũ græcia quæ fuit doctrinarũ parens:unde dictũ eſt diſciplinaꝝ genitrix uenerãda bonaꝝ. ℂ Tradiderat artes uictas uictoribꝰ:quia nõdũ uicta fuerat a romanis qui eã poſtea & totum orbẽ uicere. Verum arx græciæ erat pelopõneſus:& pelopõneſi caput erat Corithus:ideo eã urbem totiꝰ græciæ lumen uocat Cicero:ubi cũ iniurioſius legati tractati eſſent. Romãi duce.L.Mummio eã urbẽ funditus euerterũt.aliqui legunt. ℂ Victas artes:artes uictorũ:quia eas a græcis uictis nõdũ acceperãt. ℂ Facundum genus:ſed male forte:quaſi græcia quæ eloquentiæ & aliarum artium laude præſtaret nõ aũt animi fortitudine:qua in militia:excelleret. ℂ Male:in compoſitione ſignificat negationẽ ut male ſanus pro inſanꝰ:male fortis:nõ fortis. ℂ Q ui bene pugnabat:qui ſtrenuꝰ erat in bello. ℂ Nouerat artẽ romanã:cum romanis eſſent uires & animi robur:& ſcientia rei militaris.

PAV. MAR.
De ordine menſiũ ĩſtituto a ro.
Græci facundi ſed malũ genꝰ

Mittere quí poterat pila díſertus erat
qs tunc aut híades aut pleyades atláteas
Séſerat? aut gemínos eẽ ſub axe polos:
Eſſe duas arctos q̃rũ cynoſura uocatur
Sídoniis helícen graía caríana notat:
Sígnaq; quæ lõgo frater pceníeat anno.
Ire per hæc uno menſe ſororis equos
Libera currebant non obſeruata p annũ
Sídera: conſtabat ſed tamen eſſe deos:
Non illi cœlo labentia ſigna tenebant:

ANT. FAN. ℂDiſertus erat.tãti hẽbatur quãti habetur hódie qui diſertus eſt.Sed reuera diſertus ẽ minus q̃ eloquens ut Fæcũdi calices quem non fecere diſertum. ℂAtlantes:Pleiones & atlantis filias.de qb⁹ alibi. ℂGeminos &c.

Axis: Axis interdũ eſt linea quæ ab altero mũdi polo in alterũ tẽdit:ſed hẽt & alias ſignificatiões.lege Feſtum.

Vrſæ duea nautis obſeruanẽ. Ciosura Helice: ℂCynoſura:Denius Vulcani filius Cynoſurã & helicen genuit ut quidã uolũt quæ cũ iouem in idam nutriſſent eo merito in cœlum relatæ ſunt.illa urſa minor hæc maior dicitur:quarũ prior in nauigatõe obſeruatẽ a phænicib⁹:poſterior græcis iſeruitur Sidonis cynoſura regit fidiſſima nautis:& graiis helice ſeruanda magiſtris.Naſo in.iiii.triſtũ:Magna minorq; feræ quarum regis altera graias altera ſidonias utraq; ſicca rates.De his lege Germanicum in carmine arateo lege & Iginum:Nobis ubi opus non eſt omnes fabulas referre non placet. Significat aũt cynoſura canis caudam.

Signa zodiaci xii: ℂSororis equos.Lunæ: quæ uocatur a Plinio ſidus nouiſſimum terriſq; familiariſſimum & cum ſit proxima cardini minimo ambitu.xii.ſigna zodiaci quæ ſol anno uicenis diebus ſeptẽiſq; & tertia diei parte percurrit ac deinde remorata in coitu ſol biduo cum tardiſſime a triceſima luce rurſus ad eaſdem uices exit. ℂLibera currebant: Nondum a nobis ita obſeruata ut ferrẽt quãdam ſpeciem ſeruitutis uti nũc ferre uidentur.Legim⁹ enim ſupra æthera q; ingenio ſuppoſuere ſuo.

PAV. MAR. ℂQVi poterat mittere pila:qui erat excellens pili.hoc eſt teli romani iaculator. ℂErat diſertus: erat facundus ſiue eloquens.Verum plus ẽ eloquens q̃ diſertus.nam & M.Anto:apud Cice.ait a ſe diſertus uiſos eẽ multos:eloquentẽ aũt neminẽ. ℂQđ fabi⁹ ita exponit.Diſertus putat dicere quæ oportet.Ornate aũt dicere pprium eſſe eloquentiſſimi & reliqua. ℂQuis tũc:Nõdum romæ hẽbatẽ ulla aſtrologiæ diſciplinæ ratio.Sic nec aſtrorum curſus obſeruatus qa nõdum penetrauerãt in græciã latini.nec ĩ phœniciã.aut ĩ ægyptũ:cũ ægyptii ſeu aſſirii primi cœlum obſeruauerit:a quibus mercatorũ & nautarũ cõmertio accepe phœnices & ab his græci Cũq; ad hos populos nõdũ acceſſiſſent pcipere cœli rationem minime potuerũt.Sula ea erat romanorũ cura ut tenerẽt ſua ſigna.& illa tuerẽẽ

Vñ dicantur pleiades: Signa aũt cœleſtia nõ itelligebãt. ℂQuis tũc:eo tẽpore quo cõdita eſt urbs.Senſerat hyadas:cognouerat ſucculas:aut pleiades atlãtes:atlãtis ex pleiõe filias:Vir.hoc.d.qs obſuauerat ſydera aut uerna aut hyemalia hyades.n.ortu hyemem referũt pleiades uero oriuntur in uere:inde uergiliæ dictæ.Hyades.y.ſtellæ ſunt ĩ fronte tauri:quæ fuere atlãtis ex æthra filiæ:anteq̃ ex iſdẽ pentib⁹ naſcerenẽ hyas:a quo muſeus hyades uocari dicit.Ci.uero ab ὕειν quod eſt pluere:qa pluuiæ ſũt dici uoluit.Pleiades ſeptẽ fuere:De his diccm⁹ ĩ principio ſequẽtis libri.

polus & axis: ℂAut quis ſẽſerat eẽ duos polos ſub axe:polum arcticũ & antarcticũ axẽ ſuſtinẽtes:& axis p ipſo polo ponit̃ interdũ. ℂDe quo Pompeius. ℂAxis inquit quẽ græci ἄξων uocant plures hẽt ſignificationes.nam ps cœli ſeptẽtrionalis:& ſtipes teres circa quem rota uertitur:& tabula ſectilis axis appellatẽ:Poli duo ſunt borealis & auſtralis:Borealis altiſſimus eſt hic:q ſunt in nr̃o hemiſperio Auſtralis imus & depreſſus:& q a nobis uideri nõ poſſit.Vnde & Virgi.Primũ de boreali hoc ẽ de arcticeo polo.Deinde de auſtrali hoc ẽ antarctico loquẽs ait.Hic uertex nobis ſemp ſublimis:at illũ ſub pedib⁹ ſtyx atra uidet maneſq; pfundi.

De cynoſura: ℂQuis ſenſerat eſſe duas arctos.urſam maiorẽ & minorem: de quib⁹ ſupiore libro diximᵘ. ℂQuarũ:arctorũ ſeu urſarũ. ℂSydonis:hoc eſt a phœnicibus a Sydone urbe. ℂPetaẽ cynoſura:hoc eſt minor urſa ad cuius obſeruationẽ phœnices nauigãt. ℂGraia carina:p metonymiã hoc eſt græcus nauta. ℂNotat helicen:hoc eſt maiorem urſam: ad cuius obſeruationem græci nauigant hæc.n.ſydera a nautis obſeruabanẽ.De quo in.iii.pharſaliæ:ſignifero quæcunq; fluũt labẽtia cœlo. Nũq̃ ſtante polo miſeros fallẽtia nautas:Sydera nõ ſeqmur.ſed qui nõ mergit̃ undis Axis inoccidiuus gemina

Lucan⁹ in li.iii. de ſignis cœleſtibus: clariſſimus arcto:ille regit puppes.hic cũ mihi ſemp ĩ altum Surget & inſtabit ſummis minor urſa cherucis:Boſphoron:& ſcytiæ curuantem littora pontũ Spectam⁹:qcqd deſcendit ab arbore ſũma. Arctophilax ppiorq; mari cynoſura ferẽ.In ſyriæ portus tendat ratis inde Canopos excipit auſtrali cœlo contẽta uagari.Stella timẽs borean:illa quoq; pge ſiniſtra:Trans pharon:ĩ medio tangi ratis equore ſyrtĩ.Ex his conſtat phœnices obſuare minorẽ urſam quã primus omniũ obſeruaſſe Licurgus phœnix tradiẽ. græci helicem ſequunẽ:Vnde & Flaccus graiis helice ſeruãda magiſtris.poniturq; helice pro maiore urſa:ab hilice oppido:in quo nata caliſto ab Higino ferẽ:quæ in ipſam maiorẽ urſam uerſa eſt.Cynoſurã aũt uolũt aliqui ut Higinus meminit fuiſſe unã a nutricib⁹ iouis:appoſitamq; plauſtro. & pro minore urſa accipiẽ. ℂEt quis ſenſerat. ℂSigna.xii.illa ſigna quæ ſunt ĩ zodiaco. ℂQue pcenſeat enumeret. ℂFrat ſol ipẽ ℂLõgo anno:anno ſolari q cõſtat ex.xii.menſibus:qbus.xii.illa ſigna ſol pmeat.nã in uno quoq; ſigno menſem unũ abſumit. ℂQuis ſenſerat equos ſororis:lunæ. ℂIre p hæc oĩa duodecĩ ſigna. ℂVno menſe.nam ſpacium ſignorum p zodiacum.quod ſol duodecim menſibus decurrit. Luna ſingulis mẽſibus conficit. ℂSydera currebãt libera:qſi nõdum latinorum obſeruatione pcepta. ℂNon obſeruata per annum & ob id libera qa non obſeruata p anni ratione.Sed tñ conſtabat eſſe deos:qui ſyderibus nomina dederãt non tamen intelligebant ſiderum rationem. ℂIlli:conditores urbis aut ipſi ueteres. ℂNon tenebant non intelligebant: ℂSigna labentia cœlo:rationem occaſus ſiderum.ſic nec ortus.

¶Sed ſua:Nõ cœleſtia ſigna ſed ſua.i.ſigna milita.ſiue uexilla. ¶Illa qdē fœno:Paup ſub Romulo Rõanus exercitus haſtis manipulos alligabat qbꝰ p ſignis utebãt.Vñ ſigniferi manipuli dicti ſunt auctore Seruio Hinc Donatꝰ Romani inqt & latini cũ ſub nouo cẽturione bellũ agreſſuri deputabant ſertum ſibi uel coronã ex mãipulo herbæ cõficiebãt quē p ſigno ſequebãtur.unde mãipulus militũ nomē accœpit. Hũc Varro eē inqt exercitꝰ minimã manũ q̃ unũ ſeqtur ſignũ Eã Flauiꝰ Vegetius cõtuberniũ uocat docẽs manipulũ decē aliqñ militibꝰ cõſtitiſſe & ſic dictũ q cõiunctis manibꝰ pariter dimicabãt.Hælianꝰ aũt in libro

Sed ſuaquæ magnũ pdere crimē erat:
Illa qdem fœno ſed erat reuerentia fœno
Quantam nõ aquilas cernis hēre tuas:
Pertica ſuſpenſos portabat lõga mãiplos
Vnde maniplaris nomina miles habet:
Ergo aī indociles & adhuc rõne carentes
Menſibus egerunt luſtra minora decē:
Annꝰ erat decimũ cũ luna recœpat orbē:
Hic numerꝰ magno tũc ī honore fuit:
Seu qa tot digiti p quos nũerare ſolemꝰ:
Seu quia bis quino fœmina menſe parit

quē de inſtruendis aciebꝰ ſcripſit ad Adrianũ impatorē duas inqt cẽturias Manipulum cõſtituerẽ:cui.A.Gel.aſtipulatẽ docens fuiſſe in legione centurias.xl.cohortes.x.manipulos.xxx.Quãuis ſub Romulo initio eius regni ut Plutarchꝰ auctor ē Legio tria tñ millia peditũ &.ccc.equites habuit:q̃ poſtea ita excreuit ut ſex milibꝰ hoĩum cõſtiterit teſte Vegetio:qbus ēt interdũ aliq̃ fiebat acceſſio:adeo uerũ eſt qđ quidã docēt uarietatē ducũ acceſſu tpis mutaſſe militiæ diſciplinã.Feſtus ſcribit ſex miliũ & cc.hoĩum primũ.C.Marium legionē deſcripſiſſe cum antea q̃tuor miliũ fuiſſet:unde ēt quadrata uocabatẽ.Non uẽ omittẽdum hoc loco qđ legimus apud Liuium de Manipulis ac militũ ordine.Quod inquit antea phalãges ſimiles Macedonicis hoc poſtea Manipulatim ſtructa acies cœpit eſſe.poſtremo in plures ordines inſtruebantur. Ordo enim ſexagenos milites:duos centuriones uexillarium unũ hēbat.prima acies haſtati erant Manipuli.xv.diſtantes inter ſe modicũ ſpaciũ.Manipulus leuis uicenos milites aliã turbam ſcutatoꝝ hēbat leues autē q haſtã tantum geſſaq; gererent uocabantẽ.Hæc prima frons in acie florē iuuenum pubeſcẽtiũ ad militiã habebat Robuſtior deinde ætas totidē manipuloꝝ quibus principibus ē nomē.Hos ſequebantẽ ſcutati oẽs inſignibus maxime armis.hoc.xxx.manipuloꝝ agmen Antepilanos appellabant qa ſub ſignis iã alii.xv.ordines locabãtur:ex quibus ordo unuſquiſq; tres ptes hēbat eaꝝ unãquãq; primũ pilum uocabant. Tribus ex uexillis cõſtabat uexillũ.clxxxvi.hoĩes erãt.Primũ uexillum triarios ducebat ueteranũ militē ſpectatæ uirtutis.Secundũ Rorarios minus roboris ætate factiſq;.Tertium accẽſos minimæ fiduciæ manũ eo & in poſtremã aciē reiiciebãtur:Vbi his ordinibus exercitus īſtructus eſſet haſtati oĩum primũ pugnam inibant. ¶Quãta non &c.Marius has aues Romanis legiõibus in ſecũdo cõſulatu ſuo ꝓprie dicauit teſte Plinio q ēt ſcribit penetraſſe aliqñ in caſtra gratiã unguentorũ ita ut aquilæ ac ſigna puluerulenta feſtis diebus inungerẽtur:Vt aũt aquilæ ſigna militum comitarentẽ a fælici augurio natũ eſt (auctore Seruio) qđ Iuppiter ad bellum egrediens aduerſus Saturnũ uiſo aquilæ augurio ſit uictoriã cõſecutus Fuit & inter ſigna militaria porci effigies quintum locũ obtinēs:qa cõfecto bello inter quos pax fieret cæſa porca fædus firmare ſolebant.Item effigies Minotauri (ut alia ꝑteream) quoniã non minus occulta eſſe debent ducũ conſilia:q̃ fuit eius domiciliũ labyrinthus. ¶Maniplaris:Manipularis a fœni manipulis figurate dictũ uerſus gratia. ¶Menſibus egerunt &c.Conſtituerunt annum decem mẽſium. Vnde conſequens eſt ut luſtrum:ideſt quinquẽnium eius temporis minus ſit noſtro menſibus.x.cum hoc conſtet menſibus.xl.illud.l.

ANT. FAN. Manipuli
mãipulꝰ militum
Contubernũ
Legio
Annus Romuli
Quadrata legio
Haſtati
Pricipes
Antepilani
Primus pilus
Triarii
Rorarii
Accenſi
Cur aqlæ ſigna militum cõmitabantur
Porci effigies inter ſigna militalia
Miotauri effigies

¶Sed ſua:tenebãt quæ tũ ſui iuris erãt:tenebãt ſua ſigna:qbꝰ ī bellũ pdibãt. ¶Quæ ſigna pderẽ erat magnũ crimen:nã p magno ſcelere hēbatẽ deſerere ſigna romana aut hoſti cõcedere.Sed q̃ ſigna erant mox dicemꝰ. ¶Illa qdē fœno:pria rõanoꝝ ſigna fuere fœni manipuli:Vnde manipulares milites dicti: qđ ab occupatione albæ ſumpſit initiũ.De quo Plu.eũ ſcribit Romulũ cũ paſtoribus in Amuliũ irruētē & albã ingreſſum:Cõſidere inqt in īferiore ciuitatis loco:cũ iã intromiſſæ eẽnt.&.ptē ipſius plurimã occupaſſēt Verutis lõgis armati.faſciculo ſtipulaꝝ adiũcto:quos latini manipulos uocãt:Vnde & nunc ī exercitu pedites ab hiis mãipularii appellantẽ:hæc ille:uerũ poſtea ſigna rõanoꝝ fuere:aqlæ:lupi:leões:apri:minotauri:boues. ¶Illa qdē:ſigna.ſ. ¶Fœno:ex fœno erant. ¶Sed erat reuerẽtia fœni:nã oẽs fœnũ quod p uexillo ferebãt:reuerebantẽ nõ ſecus ac poſteri aqlas. ¶Quãtũ:tãta erat fœno reuerẽtia. ¶Quãtã cernis.uides o germanice. ¶Hēre nũc aquilas tuas:quas tu fers in exercitu:Aquila.n.erat quæ legionem ꝓcedebat:& unaq̃q; legio ferebat aqlam.Pertica longa nõ.n.erat haſta expolita:ſed rudis ptica uelut ex.n.more erat auulſa:portabat. ¶Mãipulos:ſuſpẽſos:mãipulũ fœni. ¶Inde:ab his fœni mãipulis. ¶Miles:mã.pularis:p mãipularis. ¶Hēt noĩa:qa īde mãipularii dicti ſũt. ¶Et Varro īqt Mãipulos exercitꝰ mĩmas manꝰ:q̃ unũ ſequũtẽ ſignũ. ¶Ergo:ut cõcludat ſimplicitate qdã:& ſyderũ īperitia:Annus tm̃mõ.x.mẽſium cõſtitutꝰ ẽ. ¶Ergo aĩ īdociles:q nihil diſcerẽ poterãt.Et adhuc carẽtes rõne.p tõnibꝰ.i.reꝝ cauſis q̃s ignorabãt. ¶Egerũt:cõſtituerũt. ¶Luſtra miora.x.mẽſibus:nã ut minores ãni:ita minora luſtra.Luſtrũ.n.eũ ſit ſpatiũ q̃nq; ãnoꝝ:ut ſupius oñdimꝰ:& ãnus cõſtaret ex.x.mẽſibus. Cõtinebat tm̃mõ illud.L.menſes:& cũ coputatẽ annus.ex.xii.mẽſibꝰ luſtrũ cõſtabit ex.lx.ſic eo tpe.x.mẽſibus erat minus.Licet poſt Rõulũ a.Tullo hoſtilio luſtrũ fuerit inſtitutũ.ſed p hæc uerba poeta uoluit oſtẽdere anno naturali:duos menſes a pricipio defuiſſe. ¶Annus erat:Decimo quoq; lunæ peracto curſu eiuſdem tunc annũ cõputabãt:ex eo quod denariꝰ numerus perfectior ſit.& in honore erat:uel quia.x.digitos continent hominum manus:uel quod decimo menſe parit fœmina:uel quia cũ numeramus ad decimum uſq; aſcẽdimus.Erat annus eum lu

PAV MAR.
De luſtro nũ nuẽ tpe romuli

De numero denario

na receperat orbem decimũ cum decies in rotunditatem ſe repleſſet. Hic numerus denarius.ſ. Erat tũc:ro
muli tpe. ¶ In magno honore:ex q̃ perfectior numerus. ¶ Seu quia tot digiti ſunt.ſ.in hominũ manib⁹.
¶ Per quos ſolemus numerare. plerũq; enim digitis numeros cõputamus. ¶ Seu quia fœmina parit biſq
no:hoc eſt decimo menſe de quo plura circa principium primi libri diximus.

ANT. FAN. Denari⁹ numer⁹ honor. Tres eq̃tum centuriæ decuriones Cohors Cẽturia Contubernia Pĩcipes Haſtati Triarii Haſtati Pilani Pricipes Fricipalis porta Armati Peltati Velites catafracti equites ferẽtarii Haſtati Scutati Cõtati PAV. MAR.

¶ SEu q̃d ad uſq; decem numero creſcẽte uenitur:Denarius numerus in honore fuit nõſolũ q̃a decem digiti ſunt in hoĩum manibus & fœminæ decimo mẽſe pariunt:ſed q̃a is primus limes dr̃ numerorũ. ¶ Inde pares cẽtum denos ſecreuit in orbes Romulus.: Ex obſeruatione denarii numeri factũ eſt:ut nõmõ annus a Romulo in decẽ menſes fuerit diſtributus:ſed ẽt cẽturiæ militũ in decurias. Sane Curiæ q̃ ſub Romulo triginta fuerũt ſingulæ decem	Seu ꝙ ad uſq; decẽ nũero creſcẽte uenit̃ Principium ſpaciis ſumitur inde nouis: Inde pares centũ denos ſecreuit in orbes Romulus haſtatos inſtituitq; decem:

equites dederũt. Vñ Romul⁹ tres eq̃tũ cẽturias hũit:& q̃ denis eq̃tibus p̃erãt Decuriones dicebant̃ aucto
re ſeſto q̃d & Varro cõfirmat his uerbis:Primi ſingulag̃ decuriag̃ Decuriones dicti quo noĩe ẽt aliq̃n uo
cabat̃ q̃ turmæ duorũ &.xxx.equitũ p̃erat. Sigñat tñ & aliud decurionis nomẽ q̃d intactũ relinq̃mus cũ
Laurẽti⁹ Valla tp̃ibus nr̃is ea de re nõ pauca tradiderit ĩ elegãtiis ſuis. Cæterũ nõ belli ſolũ ſed domi Cẽtu
riæ aliq̃n ĩ decurias diſtributæ ſunt Liui⁹ r̃e iter ſe centũ p̃tres decẽ decuriis factis ſingulisq; ĩ ſingulas de
curias creatis q̃ ſũmæ rerũ præeſſent cõſociãt. De decuriis Colũella media ſtimæ ĩq̃t claſſes nõ maiores q̃
denum hoĩum faciũdæ.q̃s decurias appellauerũt antiq. Eſt aũt ordo:Romulus ſecreuit centũ ĩ denos or
bes pares. Quod ſi triũ Cẽturiarũ eq̃tũ diuiſionẽ accæperis ordo erit:Secreuit cẽtũ patres ĩ denos orbes
Sed placet ſupior expoſitio. ¶ Haſtatos iſtituitq; decẽ:Nõ ẽ exiſtimãdũ decẽ tm̃ haſtatos fuiſſe ſub Rõu
lo.quo regnãte:anteq̃ Tatius hũanis rebus excederet. Plutarch⁹ auctor eſt legionẽ ad ſex milia peditum &
ſexcentos eq̃tes excreuiſſe. Rõulũ ergo dicit haſtatorũ cẽturias in decurias diſcreuiſſe:quẽadmodũ & pri
cipũ pilanorũq;. Eſt igit̃ aſſeueratio eius ſñiæ:pares centũ denos ſecreuit ĩ orbes. Legimus maiores nr̃os
cohortes icẽturias & cẽturias in cõtubernia diuiſiſſe:ut decẽ militib⁹ ſub uno papilione degẽtib⁹ un⁹ præ
eẽt Decanus q̃ caput cõtubernii dicebat̃:ut Vegetio placet:q̃ ẽt inquit haſtatos olim in acie ſecunda pu-
gnaſſe:ut in prima principes:in tertia qui & Triarii uocabant̃. Alii aliter ſcribunt uerũ eñi eſt q̃d diximus
mutari militiæ diſciplinã. ¶ Haſtati uero dicti ſũt:ut Varro ſcribit:q̃d haſtis pugnarẽt:ut Pilani q̃d pilis
q̃ tela erãt ferro ſubtili trigono p̃fixa pedaliq; ſiue unciarũ nouẽ. Pricipes uero (ut idẽ ĩq̃t) a pricipio gla-
diis pugnauerũt:q̃ poſtea cõmutata re militari minus illuſtres fuere. Ab his & pricipia ĩ caſtris & pricipa
lẽ portã dictã exiſtimant cui⁹ meminit Feſtus. Sane Hælianus bellatores qui pedibus ſuis in terra nitunt̃
ĩ tres p̃tes diuidit Armatos. Peltatos. Velites:quorũ armatos grauẽ:Peltatos ac Velites leuẽ armaturã ĩq̃t
appellari. Ex eq̃tibus aũt qui in Turmas diuidi cõſueuerũt. Alios eẽ docet Cataphractos qui toti armis te
gunt̃. Alios Ferentarios qui arcu uel iaculis ſolẽt eminus dimicare. Alios Haſtatos q̃ manus cõſerunt &
haſta cominus decertant:quorũ alios ſcutum gerere & ſcutatos dici. Alios tradit ſine ſcuto haſta pugnare
quos inq̃t & Haſtatos & Contatos uocari. Idẽ ẽt docet nullã haſtã ſumi oportere decẽ cubitis breuiorem.
¶ Seu q̃d uenim⁹ uſq; ad decimũ numero creſcẽte cũ nũeram⁹ aſcẽdim⁹ uſq; ad.x. poſtea reſumit̃ primus
nũerus decĩo addit⁹:ut.x.poſtea.xi.xx.poſtea.xxi.ſic de reliq̃s. ¶ Inde:a decẽ. ¶ Sumit̃ pricipiũ nũeri.ſ.
q̃d eſt illd̃ unũ. ¶ Nouis ſpatiis:p̃ q̃ nũeram⁹. ¶ Inde pares:nõmõ in ãni cõputat.õe ſeruat⁹ ẽ denari⁹ nu
mer⁹:ſed ẽt in militia cũ centurias haſtatos pricipes pilanos eq̃tes & oẽs ordines denario numero diuiſit.
Quod ut facilius itelligat̃ ordinem aciei referemus:qui poſtea ſeruat⁹ eſt:in plures ordines inſtruebantur.
Ordo eñi ſexagenos milites duos centuriones. Vexillarium unũ habebat. Leues aũt qui haſtam tantũ geſ
ſaq; gererẽt uocabãtur. Hæc pri͂a frons ĩ acie florẽ iuuenũ pubeſcẽtium ad militiã hẽbat. Robuſtior inde
ætas:totidẽ manipulorũ:q̃bus pricipibus eſt nomẽ Hos ſequebantur ſcutati oẽs:inſignibus maxĩe armis.
Hoc.xxx.manipulorũ agmẽ. ¶ Antepilanos appellabãt:q̃a ſub ſignis iã alii.xv.ordies locabant̃. Ex q̃b⁹
ordo unuſquiſq; tres partes hẽbat:earũ unãquãq; primũpilum uocabãt. Tribus ex uexillis cõſtabat. Vexil
lũ.clxxxiii.homines erant. Primum uexillum:Triarios ducebat ueteranum militẽ ſpectatæ uirtutis. Secun
dum Rorarios minus roboris ætate:factiſq;:Tertium accẽſos:minime fiduciæ manu:eo ꝙ in poſtremam
aciem reiiciebãtur. Vbi his ordinibus exercitus inſtructus eẽt. Haſtati oĩum primum pugnã inibant. ¶ Si
haſtati p̃fligare hoſtem nõ poſſent:pede preſſo:eos retrocedentes in interualla ordinũ principes recipie-
bant. Tum principum pugna erat:haſtati ſequebantur Triarii ſub uexillis cõſidebant:Siniſtro crure por
recto:ſcuta innixa hũeris:Haſtas ſub erecta cuſpide ĩ terra fixas:Haud ſecus.q̃ uallo ſepta ĩhorreret acies
tenentes:Si apud principes quoq; haud ſatis proſpere eſſet pugnatum a prima acie:ad Triarios ſenſim re-
ferebantur. Inde rem ad Triarios rediſſe cum laboratur:Prouerbio increbuit. ¶ Triarii conſurgẽtes ubi
in interualla ordinum ſuorum principes & haſtatos recepiſſent:Exemplo comfertis ordinibus uelut clau
debant uias unoq; cotinente agmine. Iam nulla ſpe poſt relicta ĩ hoſtes incidebant. id erat formidoloſiſſi-
mũ hoſti:ẽtcum uelut uictos inſequenti nouam repente aciem exurgentẽ. auctam numero cernebãt. Hæc
ex Liui.viii.primæ deca.libro. ¶ Inde ex ea ratiõe denarii numeri. ¶ Romulus ſecreuit:diuiſit. ¶ Centũ:
centrias ipſas. quæ ut Varro inquit ſub uno centurione ſunt:quarum centenarius iuſtus numer⁹. ¶ Inde
nos orbes pares. in decem equas circũnumerationes. nã denario numero diuiſit. ¶ Et inſtituit.x.haſtatos
quo denario quoq; numero diuiſit:nam in ſingulis ordinibus.x.erant: & poſtea ad ſexagenos auctus eſt
numerus. Haſtati:ut Varro inquit:dicti qui primi haſtis pugnabant.

ſub uno uexillo erãt.173 hoies d pilãis haſtatis triariis

¶ET totidē princeps totidem pilanus hēbat corpora:Principium ac pilanoꝝ decani ꝑfecti cōtuberniis ſiue manipulis totidē hoc eſt decē militibus ꝑerant:& decurioes decani.duces.primi ac ꝓſtites dicebantur ut autor ē Hælianus:q tradit ultimū in decuria tergiductorē appellari. ¶Neq; eni placet hoc loco ut pricipē accipias priæ cohortis cēturionē.Lege uegetiū ne tibi oīa recitē.Laurēti⁹ Valla docet primipiliū qui primipilatū gerit primipilarē uero q geſſit nūcupari.Liuius de primipilo:Centurio erat quē nūc primipilū appellāt. ¶Legitio Nō ſtrigoſo ſed quali legitimū equitē uehi oportebat ne a cēſorib⁹ notarēt. ¶Dixim⁹ ſupra equites quoq; fuiſſe in decurias diſtributos.Quin etiam partes totidem titiēſibus ille quoſq; uocāt ramnes luceribuſq; dedit:Cōſtat tres partes po.ro.fuiſſe ſub Romulo quas tribus dixerunt. unam Titienſium a.T.Tatio duce Sabinorum appellatā.Aliā Ramnenſium a Romulo.Tertiā lucerum quoq; noīs & originis cauſa incerta eſt ut Liuius ſcribit:quāuis feſtus Luceres doceat appellatos a Lucero ardeæ rege q Romulo aduerſus Tatium bellanti auxilio fuit Varro autem a Lucumonibus quod quidā id uocabulum Thuſcum exiſtimauerint. Ferunt enim Romulum(ut ſcribit Seruius)dimicantem cōtra.T. Tatium lucumonibus auxilia poſtulaſſe. Vnde quidam uēit cum exercitu cui iam recepto.T.Tatio pars urbis data eſt a quo in urbe thuſcus uicus nomen accepit. Thuſcia enim ut idem inquit.xii Lucumones habuit.i.reges.ut Gens illi triplex populi ſub gente quaterni:Plutarch⁹ uero a luco a ſyli luceres dictos putat i quē multi fuga delati ciuitate donati ſunt Has tribus tres fuiſſe nomē ipſm declarat a qbus tribuni dicti.Vnaqueq; aūt trib⁹ decē cōtinuit Curias autore Plutarcho.Vñ origo fuit turmæ dictæ ꝙ ter deni eqtes e tribus tribubus darētur auctoribus Feſto & Varrone:Sciēdū Titiēſem tribū quā plerīq; nō recte Tatienſem dicūt a.T.Tatii prænomine appellata eſt autore Feſto:cui⁹ locū deprauatū īueni ſecūdū quē ea trib⁹ Titiēſis dicēda eſt nō tatiēſis.Illud quoq; nō ignorādū qd admonet columella multiplicatas tribus nomē priſtinum retinere ſicut Cēturia a cētū iugeribus uocata ut idem inqt mox duplicata idē nomen retinuit.Vnde ait Feſtus Centuriā in agris:ſignificare ducenta iugera:ī re militari centū homines.Idem Romæ inqt.xxxv.trib⁹curias appellari. ¶Hoc luget ſpacio.&c.Numa pōpilius lugēdi modū ſtatuit autore Plutarcho:uolu itaq; puerū nō lugeri citra trimatū:licere aūt natu grandiores lugere tot mēſibus quot annos uixiſſent ad decem uſq; prolixiore uero fletu ætatem lugere nullam ſed longiſſimū tempus eſſe menſium decem.

Et totidē prīceps:totidem pilanus hēbat
Corpora legitimo quiſq; merebat equo
Quinētiam partes totidē titienſibus ille
Quoſq; uocāt rānes luceribuſq; dedit:
Aſſuetos igitur eumeros ſeruauit ī anno
Hoc luget ſpatio fœmina mœſta uirū:
Neu dubites prīnæ fuerit quin āte calēdæ
Martis ad hæc aīum ſigna referē potes
Laurea flaminibus quæ toto pſtitit anno

ANT. FAN. Tergiductor primipilus Primipilaris Tribus tres Titiēſes Ramnēſes Luceres Thuſc⁹ uicus lucumones.xii. Tribūi Turma Cēturia in agris Cēturia in re militari Lugēdi modus

¶ET Totidem corpora habebat princeps hoc principiū numer⁹ cōtinebat.x.milites.nam & denario numero diuiſi pricipes:q ut oſtēdit Varro a pricipio gladiis pugnabāt:& poſt cōmutata re militari minis illuſtria ſunt.Totidē corpora habebat pilanus.nam & pilanoꝝ numerus in denos quoq; diuidebatur. ¶Pilani q pilis pugnabāt.Veꝝ ut Var.inqt Pilani Triarii quoq; dicti ꝙ in acie triatio ordine:extremis ſubſidio deponebanē.quod hi ſubſidebant ab eo ſubſidiū dictū.a quo Plau.Agite nūc ſubſidite omnes:quaſi ſolent triarii. ¶Et Qui:& ille. ¶Mærebat:militabat.Sed merere ſine diphtongo ſcribere:ſtipēdiū militarē eſt nam poeta in amoribus ait:Iuſſit & in caſtris æra merere ſuis. ¶Equo legitimo:lege ſibi conceſſo nec corrupte legas hūc locū:ut alii fecere qſq; merebat equo:non enim qſq; ſed qq; dicendum eſt nam de equtū turma ītelligit in denas quoq; partes diuiſa.nā in unaquaq; tribu decem.Turma enim ut oſtendit Var.Terma eſt.e īuadit:qd ter deni equites ex tribu tribus Titienſium.Ramnenſium:& Lucerū fiebant. Itaq; primi ſingularū.decuriaꝝ.Decuriones dicti:q ab eo in ſingulis turmis ſunt:& nunc terni. ¶Quin.etiam ille:Romulus. ¶Dedit totidem partes titienſibus & luceribus.& quas uocant Ram etiam denatio numero diuiſit tribus Titienſem Ramnenſem & Lucerem:nam unaquæq; tribus in decurias decem diuiſa eſt. De haꝝ appellatione ita Var.inqt:Ager Romanus primum diuiſus ī partes tris.A quo tribus appellata: Titienſium Rānēſiū Luceꝝ nominatæ:ut ait Ennius Titienſes a Tatio Ramnenſes a Romulo : Luceres ut ait Iuni⁹ a Lucomone.Sed oīa hæc uocabula thuſca.ut uolum⁹ q tragœdias thuſcas ſcripſit dicebat. Et Pompeius inqt Titienſem tribū a prænomine Tatii regis appellatā uideri.& titiam quoq; curiā ab eodem rege dictam.Et plutarchus aſſerit.In cōpoſitione rerū cum ſabinis Centurias tres deſcriptas & appellatas primam a Romulo Ramnenſem:alteram Tatienſem a Tatio & a luco Lucerem. ubi erat conſtitutū aſylli templum.Centuriæ tribus dicte ſunt qui iis præerant tribuni uocari.Pompeius autem inqt Lucerenſes & Luceres:quæ pars tertia popu.ro.eſt:diſtributa a Tatio & Romulo appellati ſunt a luceo ardeæ rege: qui auxilio fuit Romulo aduerſus tacitū. ¶Aſſuetos:cum & in diuiſione populi de quo ſuperius & in militia denariū ſeruaſſet numerū:ſeruauit & in anno ea etiam ratione:quam a pricipio rettulim⁹.Per totidem mēſes a funere coniugis uxor ſuſtinet in uidua triſtia ſigna domo. ¶Seruauit igitur:romul⁹. ¶Numeros aſſuetos:& ī populo & in militia ſeruauit ēt. ¶In anno:in anni ratione. ¶Hoc ſpatio.x.mēſium. ¶Fœmīa mœſta:uidua & ob id mœſta. ¶Luget uirū:uiri mortē.x.eni mēſibus lugubris ſeſe domi continebat ut in primo lib.oſtēdimus. ¶Neu dubites:Vt conſtet calen.Martias fuiſſe anni principiū:ea ſigna refert.quæ ī pricipio hui⁹ libri rettulim⁹ ex Macro.& ī regia & ī curiis & ī flaminū domibus:& ī templo ueſtæ laureas ueteres nouis mutari.quod qa olim in pricipio anni romulei fiebat:Seruabatur ēt ſuo tpe: & nouus ignis a ueſtalib⁹ accēdebaē. ¶Neu ut nō. ¶Dubites.ſed ut certior fias: ¶Qui:qd ita hoc ī loco expōas qn ꝑ

PAV. MAR. Mereo quot habeat ſignificata Vnaqueq; trib⁹ habebat decē decurias luceres dicti a luceo ardeæ rege

Quin p qd in hoc loco — quod nam crebrum hoc reperitur ĩ epiſtolis Ciceronis:ut nõ dubito quin eo ſis aio:quo ego eſſem:ſiquid
tu me rogares:hoc eſt certus ſum ꝙ eo ſis aio:quo ego eſſem Terentius nõ dubiũ eſt quin uxorẽ nolit:ꝗ
ſi certũ ẽ quod nolit.Ponit̃ etiam pro quod non:ut eſt illud Saluſtianum:Quin igitur expergiſcemini:po
nitur ẽt pro inſuper ut apud Virgilium quin protinus omnẽ perlegerent oculis:ergo hoc in loco.¶Neu
dubites:certus ſis.¶QVin.quod.¶Fuerint ante primæ calẽ.Martii mẽſis fuerint prius primæ:nam in
anni principio.¶Laurea quæ perſtitit toto anno flaminibus:corona ex lauro:quæ a pricipio ãni ad finẽ
permanſit aut pependit in flaminum domibus.

Tollitur & frondes ſunt ĩ honore nouæ
Ianua tũc regis poſita uiret arbor̃ phœbi
Ante tuas itidem curia priſca fores.
Veſta quoqꝫ ut folio niteat uelata recenti
Cedit ab iliacis laurea cana focis.
Adde ꝙ arcana fieri nouus ignis in æde
Dicitur & uires flamma refecta capit.
Nec mihi pua fides ãnos hic eſſe priores
Anna ꝙ hoc cœpta eſt mẽſe perẽna coli.
Hic ẽt ueteres initi memorãtur honores
Ad ſpacium belli perfide pœne tui:
Deniqꝫ qnt⁹ ab hoc fuerat qntilis & inde
Incipit a numero nomina quiſquis hẽt

ANT. FAN. — ¶FRONdes ſunt in honore nouæ ingrediente Martio
(ut inquit Macrobius) in regia curiiſqꝫ atqꝫ flaminum do
Laureæ] ueteres nõis mutabãtur — mibus laureæ ueteres nobis laureis mutabantur.¶Ianua
tunc &c.Domus regis ſacrorum quem & regem ſacrifi-
culum uocant calendis Martiis ornari noua lauro con-
ſueuit:quæ arbor e phœbi.¶Curia Priſca.De hac Var
Curia duplex — ro Curiæ inquit duorum generum ubi curarent ſacerdo
tes res diuinas ut Curiæ ueteres & ubi Senat⁹ humanas:
ut curia hoſtilia quam primus ædificauit hoſtilius Rex:
Nouus ignis ac cẽdebat̃ — ante hanc roſtra.¶Laurea cana:Calendis Martiis & lau
reæ ueteres ædis Veſtæ mutabantur & accendebatur no
uus ignis teſte Solino.iliacos autem focos dicit:quia æ-
neas Veſtæ ſacra ex Troia dicitur attuliſſe. Vnde illud
eſt: Et nos uirginea lucentes ſemper in ara Laomedon-
Cures oliuifer̃ — teæ Troiana altaria flammæ.¶Anna:huius ſupra feci-
mus mentionem quam perennam uocarunt ut ſuo loco
dicemus & celebrarunt hoc menſe ut annare perannare-
ꝗ commode liceret.¶Hinc etiam ueteres initi memorã
tur honores ad ſpacium belli perfide pœne tui.Lege liuiũ
apud quem inuenies & poſt ſecundum bellum punicum idbius martiis initum conſulatum.
¶TOllitur:remouetur.¶Et nouæ frõdes ſunt in honore:nã relecta ueteri laurea:noua apponit̃.¶Tũc
PAV. MAR. — calẽdis martiis.¶Ianua regis ianua regiæ:& de regia cõſulũ intellige:quæ erat in pallatio.¶Viret:uiri-
dis:tũc uidet̃.¶Poſita arbore phœbi:appoſita lauro quæ ſub phœbi tutela ẽ ꝑpter Daphnẽ uirginẽ:quã
amauit in eã arborem demutatã.¶Curia priſca.quaſi uires:tu etiam uetus curia.¶Itidem:ſimiliter.Ante
tuas fores:appoſita.ſ.lauro:nam illud repetẽdũ poſita arbore phœbi Curiæ ut Var.iqt duorꝫ generũ:Nã
& ubi curarent ſacerdotes res diuinas:ut Curiæ ueteres:& ubi ſenat⁹ hũanas:ut curia hoſtilia:ꝗ prius ædi
Curia uetus calabria Curiata Tributa — ficauit hoſtili⁹ rex. Ante hãc roſtra:cui⁹ id uocabulũ:ex hoſtib⁹ capta fixa ſunt roſtra.Et alio loco iqt:Cu
ria ubi ſenatus rẽpu.curat.Illa:& ẽt curia dicit̃:ubi cura ſacrorum publica ab his curiones.Et.Pomp.iii.de
ſignificatu uer.Curia inqt loc⁹ eſt ubi publicas curas gerebant.¶Calabra:curia dicebatur:ubi tm̃ ratio ſa
crorꝫ gerebat̃.Curiæ etiã nominant̃:in quibus uniuſcuiuſqꝫ partis po.ro quid geritur.Quales ſunt hæ ĩ
quas Romul⁹ populum diſtribuit.numero.xxx.Quib⁹ poſtea additæ ſunt qnqꝫ ita ut ĩ ſua curia ſacra pu
blica faceret:feriaſqꝫ obſeruaret:Hiſqꝫ curiis ſingulis nomina curiarũ uirginũ impoſita eſſe dicũtur:ꝗs uir
gines quondam Romani de ſabinis rapuerãt.¶Laurea cana:Laurea uetus:nam canas ſenes dicimus a ca
nis crinib⁹.¶Cedit ab iliacis focis:remouet̃ a templo ueſtæ:cuius ſacra ex ilio adducta.¶Vt ueſta quoqꝫ
niteat:ut ueſtalis ara aut templi ianua.¶Niteat uelata:tecta.¶Folio recenti:nouis lauri frõdibus.nã ĩde
etiam ueteres laureæ remouebant̃:& nouæ ponebantur.¶Adde:ad hæc quod dr̃ fieri nouus ignis in æde
arcana:in penetralib⁹ ueſtæ nouus ignis accendit̃:arcana dixit:quia non licebat ĩgredi maribus.¶Flãma
refecta:noua quæ tum ſuccenſa.¶Capit uires.cũ paulatim uehementius accẽdatur.¶Nec:Et ex hoc ẽt
argui poteſt.Menſem hũc anni principium fuiſſe:quod in eo menſe:ut & Macro.aſſerit ad annã perennã
De ãna perẽna — ſacrificatũ itur:ut annare perennareqꝫ commode liceat:quodqꝫ calendis martiis comitia auſpicabantur:qui
dem mos uſqꝫ ad bella punica ſeruatus eſt.Tunc enim primũ cœpere auſpicari comitia calendis Ianua.
Alia ratio:cũ dicam⁹ qntilem qnto loco:ſic ſextilem ſexto.ſic uſqꝫ ad Decembrem:q eſt ultim⁹ & decim⁹
a martio ſignificat martiũ fuiſſe primũ.¶Nec.Mihi parua fides:ſed magna fides:habenda eſt:ꝗſi credẽdũ
eſt.¶Hunc:a martio.¶Eſſe fuiſſe annos priores:incœpiſſe ueteres annos:ſeu anni principia fuiſſe.Qđ
hoc menſe eſt cœpta coli anna perenna.¶Quod hoc mẽſe martio cœper̃ fieri ſacrificia ãnæ perẽnæ:cũ
eſſet tũc anni principiũ quo ut Macro.inqt annare & perennare cõmode liceret.Sed de anna ĩferius dice
mus.¶Hinc ex hoc menſe.¶Memorant̃:referunt̃ initi ab ineinis.¶Honores ueteres:magiſtrat⁹ priſci
quaſi referunt̃ comitia auſpicata & initi magiſtratus.Honor enim ut caliſtratus iuriſcon.iquit eſt muni-
Poeni fœdfragi — cipalis adminiſtratio reipublicæ cum dignitatis gradu:ſiue cum ſumptu:ſiue cum erogatione contingens.
¶Ad ſpatium:quaſi uſqꝫ ad tempus.¶O Pœne perfide:o Aphri ſeu cartaginenſes fœdifragi:de quibus
Syllius Te Marte ſiniſtro iuratũqꝫ ioui fœdus.cõuentaqꝫ parum Sydoni fre.du.Atqꝫ impius enſis Ter pla
cidam iuaſit temerãdo abrũpere pacẽ:ide fœdifragi dicti & in ꝓuerbio fuit punica pfidia.¶Belli tui uſqꝫ
ad bella punica.¶Deniqꝫ Qui.Iulius q pri⁹ qntilis dicebat̃:ut ĩ prio dixius.Quæ ſeqt̃ nũero ṽba uoca-
ta fuit.¶Fuerat qnt⁹ ab hoc:qntus a martio.¶Et ide a qntili.¶Quiſqs mẽſiũ.¶Incipit cuiuſcũqꝫ ſic
initiũ.¶Habet nomina a numero.nã Sextilis a ſex.September a ſeptem.October ab octo & ſic de reliqs

ℭOLiuiſeris: Ager Curium. Vnde. T. Tatius & Numa Pompilius exciti ſũt oliuetis ac uinetis egregie præditus fuit ut autor ē Strabo. Nõ placet hic repetere quæ ſupius dicta ſunt. lege Macrobiũ. ℭ Samio: Pythabora (q ut ſcribit Iuſtinus) Sami nat⁹ eſt patre Demarato. Vñ illud eſt Virgi. Erat hic hortu Sami⁹ ſed fugerat una. Et ſamon & dyos odioq; tyrãnidis exul ſponte erat. Ariſtoxen⁹ tamen (ut inqt Laertius) Tyrrhenum hunc eſſe uoluit e quadã inſularum quas eiectis tyrrhenis Athenienſes tenuerunt cuius patrẽ alii Veſcarẽ fuiſſe tradiderũt alii Mamarchum: alii Meneſarchum annulorũ ſculptorem. Illud dubium non eſt italicæ philoſophiæ principem hunc fuiſſe cum ionica ab Anaximandro Thaletis diſcipulo fluxerit: dictamq; italicam philoſophiam q eius autor Pythagoras in italia plurimum philoſophatus ſit. Cum enim e Samo in ægyptum & mox Babylonem ad perdiſcendos ſiderum motus originemq; mundi ſpectandam profectus ſummam ſcientiam conſecutus eſſet regreſſus inde in cretam & Lacedæmona ad cognoſcendas Minois & Lycurgi leges in italiam uenit: ubi multum diuq; philoſophatus eſt Tarquinio regnum obtinente cui cognomentũ Superbus fuit ut. A. Gel. docet. Quare ſine dubio fabuloſum eſt q aiunt Numæ Põpilii præceptorẽ fuiſſe Pythagorã. Vñ ait Liuius autorem eius doctrinæ: q a non extat alius falſo Samium Pythagoram edunt. Et Cicero: quinetiam inquit arbitror ꝑpter Pythagoreoꝝ admirationẽ Numam quoq; regem Pythagoreum a poſterioribus exiſtimatum: nam cum Pythagoræ diſciplinã & inſtituta cognoſcerẽt regiſq; eius æquitatem & ſapiẽtiã a maioribus ſuis accæpiſſent. ætates autem & tpa ignorarent ꝑpter uetuſtatem eum quiſapia excelleret Pythagoræ auditorẽ fuiſſe crediderunt Sciendũ tamen ſcripſiſſe Caſſium Heminam (ut ait Plinius) Gn. Terentium ſcribã agrum ſuũ in ianiculo repaſtinantem offendiſſe arcam in qua Numa rex ſitus fuiſſe: in eademq; eius libros reptos in qbus ſcripta eẽnt præcepta philoſophiæ Pithagoricæ eoſq; cõbuſtos a. Q. Petilio prætore. Sed meminiſſe debem⁹ qd Plutarchus tradit putaſſe nõnullos Pythagorã quendã ſpartiatam olympiade. xvi. cuius anno tertio Numa rex creatus dicit Nume congreſſum eſſe: ac ſimul cum eo regnũ conſtituiſſe. Siue Pythagoras Samius (ut Ariſtippus cyrene⁹ putauit) ideo Pythagoras appellat⁹ eſt q uera nõ min⁹ pythio loqueret: a quo unũ e tribus generibus braſicæ quæ a Catone ponunt Pythagoricũ. dicitur quod eſt extenſis foliis & caule magno Eundẽ philoſophum Ariſtoxenus ait cuncta aĩata ĩ cibum permiſiſſe præter bouem aratorem arietẽq;. Et Liuius Seruio Tullio regnante Romæ ĩ ultima italiæ ora circa metapontum heracleãq; & crotonã iuuenũ æmulantium ſtudia cætus habuiſſe. Dionyſius quoq; ſcribit fieri non potuiſſe ut numa Pythagoræ ſamii diſcipulus fuerit. ℭ Qui poſſe renaſci nos putat. Notũ ē uoluiſſe Pythagorã eſſe aĩas ĩmortales: & renaſci nos animis in noua corpa trãſeuntibus. Ouidius alibi: Quoniam non corpa ſolum uerum etiam: uolucres animæ ſumus inq; ferinas poſſumus ire domos pecudumq; in uiſcera condi.

Margin: ANT. FAN. — Pythagoras ſamius — Pythagoras Italiæ phiæ autor — Ann⁹ p numã inſtitutus — Pythagoras ſpartiata

Prim⁹ oliuiferis Romã deduct⁹ ab aruis
Pompilius menſes ſenſit abeſſe duos.
Siue erat a Samio doct⁹ q poſſe renaſci

ℭ PRimus. Et primo libro diximus anno Romuleo numam duos menſes addidiſſe. ℭ Nunc idẽ refert. Romulus annum decem menſium computarat a Martio incipientem: qui conficeretur diebus. ccciiii. ut ſex menſes Aprilis Iunis. Sextilis: September: Nouember: December: tricenum eſſent dieꝝ. Quattuor uero Martius: Maius: Quintilis: October: Tricenis & ſingulis expedirent. Numa. L. dies addidit: ut in. ccc liiii. dies. Quib⁹. xii. Lũæ curſus cõfici credebat: Ann⁹ extẽderet. His. L. a ſe additis adiecit alios ſex retractos illis menſibus: ſex: qui. xx. hẽbant dies: ideſt de ſingulis ſingulos: factoſq;. L. & ſex dies in duos nouos menſes pari ratione diuiſit: ac de duobus priorẽ Ianuarium nũcupauit. Scdm dicauit februo deo luſtrationĩ. Paulopoſt in honorem imparis numeri: Secretũ hoc: & ante Pythagoram parturiente natura. Vnum adiecit diem. quem Ianuario dedit: ut tam in anno quã in menſibus ſingulis: præter unum Februariũ ĩpar numerus ſeruaret. Nã quia duodecim menſes ſi ſinguli: aut pari: aut impari numero putarẽtur. Conſumationem parem facerent. ℭ Vnus: pari numero inſtitutus uniuerſam putationem imparem fecit. Ianuarius Aprilis Iunius Sextilis September Nouember December. Vnde tricenis cenſebãtur dieb⁹ Martius Maius Quĩtilis October dies tricenos ſingulos poſſidebãt. Solus Februarius uiginti & octo retinuit dies: q̃ſi ĩferis & diminutio & par numer⁹ cõueniret: Hæc ex Macrobio de anno & Numa inſtituto: cui poſtea Cæſar addidit decem dies: & inſtituit in fine cuiuſq; quarti anni: ut dies unus intercalaris adderet ad ſupplemẽtũ quarte partis diei: ſed de his in principio diximus. Siquis plenam aut cumulatã rationẽ ĩtercalationis ſcire cupit. legat ipſum Macrobiũ. ℭ Primus pompilius. Numa pompilius pompilii pomponii uiri illuſtris filius. ℭ Deductus Romam ab aruis oliuiſeris: accitus in regem ex ſabinis aruis olea abundãtibus. Reſpexit poeta ad ſua tempora: non autem ad tempora Numæ: nam & Plynio referente Oleam Theophraſtus celeberrimis græcoꝝ auctorib⁹ urbis romæ ãno circiter. cccexl. negauit: niſi ĩtra. xl. milia paſſa mari naſci. Feneſtella uero omnino nõ fuiſſe in italia hiſpania atq; aphrica Tarquinio priſco regnãte: ab annis pop. romano. clxxxiii. Ergo Nume tpe oliuiferi nõ erant. ℭ Senſit numa habere duos menſes ſcilicet a Romulo coſtitutos ſenſit deeſſe menſem qui Iano deo principiorum debebatur. & alterum qui deo purgationum. ℭ Siue Doctus: hæc ſcilicet quæ inſtituit. ℭ A Samio: a pythagora philoſopho: qui Samius fuit ex ſamo Ionica. ℭ Qui. Pythagoras. ℭ Putat nos poſſe renaſci: putat animam eſſe immortalem: ut eſt. Sed cũ a corpore auellitur in alia quoq; corpora tranſire. De quo latius in metamorphoſi. O genus actonitum gelidæ formidine mortis. ℭ Quid ſtyga. quid tenebras: & inania regna timetis materiam uatum & reliqua. Numam multi uolunt Pythagore Philoſophi auditorem fuiſſe. Sed ut Dionyſius inquit repugnant tempora: Nam quattuor ætatibus pythagora poſterior fuit Numa ſextadecima olympiade media

Margin: PAV. MAR. — De ordine anni ſm diuerſos autores digna quædã. — q̃ttuor ætatib⁹ pythagoras poſterior fuit a numa Pomp.

Variam opionē d pythagora: ēt aliū pythagorā fuiſſe fuiſſe tpe numæ q quõ cõſtitutus fuerit in ipſo ſm̄ liuiū hic ponit

Romanum accepit imperium. Pythagoras poſt quinq̃geſimā olypiadem in italia manſionē habuit. Præ-
terea: qñ a Romanis in regnum numa euocatus eſt: nondū erat urbs Croto: ubi pythagore ſedes fuit: ſed
condita q̃driēnio poſt anno tertio decimæ ſeptimæ olympiadis ita i ea urbe: quæ nondū fuerat: Diſcipu
lus eius eſſe nõ potuit. De hoc eodē Liuius auctorē inquit doctrinæ eius: quia non extat alius: falſo famiū
pythagorā edunt. Quē ſeruo tullio regnante romæ: centum poſt annos amplius in ultima italiæ ora cir-
ca Metapontū Hercleāq;: & Crotonam: iuuenum æmulātiū ſtudia cœtus habuiſſe conſtat. Ex qbus locis
& ſi eiuſdē ætatis fuiſſet quæ fama in ſabio: aut quo linguæ commertio quēquam ad cupiditatem diſcendi
exciuiſſet. Quoue præſidio unus p tot gētes diſſonas ſermõne: moribuſq; peruiſſet: Suopte igit̄ ingenio
tēperatū animū uirtutibus fuiſſe opinor magis: inſtructūq; nõ tam peregrinis artibus: q̃ diſciplina tetrica:
ac triſti ueterū ſabinorū: quo genere quondam nullum incorruptius fuit: Hæc ille Plutarchus uero ubi alio
rū opiniones retulit & poſteriorem pythagorā dixit. Addit nõ hūc pythagoram: ſed pythagoram ſpartia
tam: q ſtadiū in olympia uiciſſet: olympiade ſextadecima: cuius anno tertio numa in regnū cõſtitut⁹ eſt: in
italiā errabundū ueniſſe. Numæq; cõgreſſum: ac ſimul regnū cõſtituiſſe: Quare nõnulla ex laconibus Ro
manis inſtitutis doctore pythagora: admixta ſunt. & reliq;: ſed ut de euocatione Numæ in regnū aliqd di
camus ex hiſtoriis noſtris mutabimur: poſt mortē Romuli cū inter reges per annū regnaſſent: & plebs re
gē expoſceret: pmiſſa eſt populo poteſtas: decreuerunt enim patres ut cū populus regem iuſſiſſet: id ſic ra
tum eēt: ſi partes autores fierent. Tum interrex Cõcione aduocata: Quod bonū: fauſtū fœlixq; ſit: inquit
Quirites: regē create: ita patribus uiſum eſt: Patres deinde ſi dignū: qui ſecūdus a Romulo numeret̄: crea
bitis: autores fierent. Adeo id gratū plebi fuit: ut ne uicti bñficio uiderētur: id mõ ſciſcerent: iuberentq;: ut
ſenatus decerneret: q romæ regnaret. Inclyta iuſtitia: religioq; ea tempeſtate numæ pompilii erat. Curib⁹
ſabinis hītabat: Cõſultiſſimus uir: ut in illa quiſq̃ ætate eē poterat: oīs diuini: atq; hūani iuris. Audito nōīe
numæ patres romani: Quāquā inclinari opes ad ſabinos: rege inde ſumpto uidebatur: tñ neq; ſe quiſquā
nec factionis ſue alium: nec deniq; patrū: aut ciuiū quēquā præferre illi uiro auſi: ad unū omnes numæpõ
pilio regnū deferendū decernūt: Accitus ſicut Romulus augurio urbe cõdēda: regnū adeptus. De ſe quo
q; deos conſuli iuſſit. Inde ab augure: cui deinde honoris gr̃a: publicū id: perpetuūq; ſacerdotiū fuit: dedu
ctus ī arcem: lapidē ad meridiē uerſus conſedit. Augur ad leuam eius. capite uelato ſedē cœperit. Dextra
manu baculum ſine nodo aduncum tenēs: quē lituum appellarunt: Inde ubi proſpectū urbem agrumq; ca-
ptu. Deos præcatus regiones ab oriente ad occaſum determinauit Dextras ad meridiē ptes: lœuaſq; ad ſe
ptētrionē eē dixit. Signū contra quod longiſſime conſpectum oculi ferebāt: animo finiuit. Tum lituo in
lœuam manū trāſlato: Dextra in capite numæ impoſita: præcatus ita eſt. Iuppiter pater: ſi fas eſt hunc Nu
mā Põpilium: cui⁹ ego caput teneo: regē romæ eē: uti tu ſigna nobis certa ac clara ſint iter eos fines: quos
feci Tum pegit uerbis auſpicia: quæ mitti uellet qb⁹ miſſis: Declarat⁹ rex Numa de tēplo deſcēdit: Qui
regno ita potitus urbē nouā: cõditā ui & armis: iure: legibuſq; ac moribus deītegro cõdere parat. Sed hæc
hactenus. Quæ ideo retuli: ut his quoq; cõmentariis adderem morem creandorum regum.

ANT. FAN. Egeria

Nos putat Egeria ſiue monente ſua:
Sed tñ errabāt etiā tūc tempora donec:
Cæſaris in multis hæc quoq; cura fuit

¶EGERIA ſiue mouente ſua: Egeriam Nimpham ne
moris aricini amicam ſuam eſſe numa Pompilius fin-
xit ad affirmandam legum ſuarum autoritatem ut ferum
populum religio molliret: exiſtimantem omnia ab eo re
ge iuſſu Egeriæ fieri. Statius in ſiluis. Sic ſacra numam ri-
tuſq; colendos Mitis aricino dictabat nympha ſub antro
Hanc ueteres crediderunt unam eſſe e nouem muſis qui-
bus Numa ædē cõſtruxit qui hac ratione perſuaſit populo cum Egeria ſe habere congreſſum. cum multos
ad conuiuium inuitaſſet iiſq; ante horam ductis nihil fere paratum eſſe oſtenderet: eoſdem ueſperi cū du
xiſſet magnificētiſſimum apparatum oſtendit. Hæc nympha ab egerendo ut Feſto placet egeria dicta eſt:
cui prægnātes ſacrificabant q; ad conceptū partū egerendū eis fauere putaret̄. ¶Sed tñ errabant ēt tunc
tempora: Nondum annus ſolis curſui acõmodatus fuerat. Lege Macrobiū & Solinum. Iulius Cæſar poſtea
rem tm̄ ſuſcæpit impleuitq;: ſed tum quoq; per ſacerdotes uicio admiſſo Auguſtus annū reformauit Non
pigeret uarios ītercalātiū errores referre niſi uereremur ne & ipſi obiter erramus lectori faſtidiū afferētes.
¶Siue monēte: inſtruēte ſeu docēte. ¶Egeria ſua. quam ſuam coniugem eſſe fingebat. Egeriam enim ut
Dionyſius inquit: fabulati ſunt nympham quandam fuiſſe numam docentem ſapientiam regiam: Alii non
nympham ſed muſarum unā: De ea tamen plura inferius dabitur dicendi locus. ¶Sed tamen: poſt Numæ
ordinationem anni. Errare uidebantur tempora: q; a ſolis curſu annus nõ conficiebatur. unde ceptū eſt in-
tercalari græcorum more & in hoc etiam erratum eſt Cæſar q in deos referēdus erat: Rem dignā ſe ratus:
ut cœlum prænoſſet obſeruauit cœleſtia: & in primis ſolarem curſum: incrementum: & decrementū dierū.
Nā cum ſol a Capricorno in Cancrū uenit dies creſcunt: decreſcūt uero cum a Cācro in Capricornū redit.
Sic perpetua alternatione obſeruata: ad eius rationem annum ciuilem conſtituit. ¶Superaddito intercala
ri die in fine quarti cuiuſq; anni ut diximus etiā ſuperius. ¶Sed tamen etiam tunc: eo tēpore a Numa ad
Cæſarem. ¶Errabant tēpora: quia annus ad ſolis curſum non pficiebatur: & menſes uerni: factum eſt eo
errore ut hyberni aliquando eēnt. ¶Donec uſq; quo. ¶Hæc quoq; cura Cæſaris in multis: hæc etiam in
ter multas curas tam bellicas q̃ urbanas. ¶Fuit una: quaſi fuit inter cæteros præcipua: ut ānū ad certiorē
ordinem redigeret: Sed cum intercalationibus eſſet erratum: rem emendauit Auguſtus: ſublato omni erro-
re intercalari: ut diximus in primo quoq; libro.

Annus iſtitut⁹ a caio cæſa. q nūc ſeruatur

Egeria ab egerēdo dicta

PAV. MAR.

Fabuloſa q̃dam ex dionyſio de numa & pythagora

ANT. FAN.

¶ILLE deus:Iulius Cæſar q in deos relatus eſt ut diximus ſupra:ꝙ iuppiter ꝓmiſerat Veneri:ut Hūc tu olī cœlo ſpoliis oriētis honuſtū Accipies ſecura uocabiꝰ hic quoq; uotis. ¶Nec de⁹ ignotas hoſpes inire domos:Sēſus eſt:Voluit de⁹ cœlū inire nō hoſpes.Hoc ē cœli pene ciuis eo ꝓcognito. ¶Moras ſolis:oē tp̄s qd abſumiꝰ donec ſol a capricorno p cācrū redit ad capricornū. ¶Exactis notis:ſignis exqſitis.Eſt.n. exigere iterdū exqrere:ut Tp̄s ſecū ipſa modūq; exigit.Et ſociiſq; exacta referꝰ.Sūt aūt oīum āni dieꝝ notæ ī faſtis:q̄ colliguntꝰ.ccclxv.qb⁹ āno itercalari unā adiici Cæſar iſtituit.Et pleno tp̄a q̄rta die:Plenū diē

Non hæc ille deus tātæq; ꝓpagis autor:
Credidit officiis eſſe minora ſuis:
Promiſſūq; ſibi uoluit ꝓnoſcere cœlum:
Nec de⁹ ignotas hoſpes inire domos:
Ille moras ſolis qbus ī ſua ſigna rediret:
Traditur exactis diſpoſuiſſe notis:
Is decies ſenos tercētū & quinq; diebus
Iunxit & expleto tempora quinta die:
Hic āni modus ē:ī luſtrū accedere debet
Quæ conſumatur partibus una dies:
Si licet occultos monitus audire deorū:
Vatibus:ut certe fama licere putat:
Cū ſis officiis Gradiue uirilibus aptus:
Dic mihi matronæ cur tua feſta colant:
Sic ego:ſic poſita dixit mihi caſſide ma-
(uors

e q̄tuor tp̄ib⁹.Eſt.n.figura hyppallage.Dicit āt diē q cōficit ex q̄drātib⁹ q̄tuor ut dixius ſupra:uocatꝰq; dies itercalaris qm ut rō ſolis ↄuēiat iterponiꝰ. ¶In luſtrū accederēt:quarto anno itercalari debet cōſumata.i.ꝑfecta ex q̄drātib⁹dies de luſtro dixius ſupra. ¶Si licet occultos monit⁹audire deoꝝ.Vatib⁹ut certe ſama liceꝰ putat.Verecūde pctit a marte quā ob cām matronæ calē.mart.colant. Officiis uirilib⁹ bello.Vn̄ Numa(ut Plut.arbitraꝰ.)ideo martiū a marte cognoiatū e pria ſede mutauit qd ī oībus uellet rē urbanā bellicæ in honore ꝓferri.Ianus.n.uū Ianuari⁹ nomē hūit dr̄ ſerū & ſilueſtrē cultū in urbanū cuiuſq; mutaſſe. ¶Dic mihi matronæ cur tua feſta colāt cū Romulus aduerſus.T.Tatiū pugnās fugiētibus rōanis ioui ſtatori ædē uouiſſet.Exercit⁹ reſtitit & raptæ in medīū ꝓceſſerūt ac pacē cōciliarūt:quā ob cām dicatas matronis calēdas martias putāt & matronalia ſacra ut īquit Plut.eis tributa compoſiti belli monumentū.Hinc eſt qd Horati⁹dicit admirari mœcenatē[ut ab eo calēdæ martiæ celebrentꝰ q matronā.i.uxorē nō hēat ut martiis cælebs qd agā calēdis.Sciēdū matronā differre a matrefamilias Matronā.n.dictā ꝓpric tradiderūt:ut placet.A.G.quæ ī matrimoniū cū uiro cōueniſſet in eoq; matrimonio māſiſſet ēt ſi liberi nōdū nati forēt. Matrē aūt familias eā eſſe uolūt quæ in mariti manu mācipioq; eſt aut ī ei⁹ in cui⁹ marit⁹ manu mācipioq; eēt: qm̄ nō in mr̄imoniū tm̄:ſed in familiā quoq; mariti & in ſui hæredis locū ueniſſent.Alii matronas uirgīes nobiles dicūt:iidēq; mr̄eſfamilias q̄ in mr̄imoniū p coēptionē uenerūt & p quādā iuris ſolēnitatē in mariti filiā migrarūt. Vlpianus aūt matrēfamilias inq̄t accipe dēm⁹ eā:q̄ nō inhoneſte uixit quanq̄ a cæteris fœmis mores diſcernūt.Vn̄ nihil itererit nupta ne ſit an uidua igēua an libertina.Nā neq; nuptiæ neq; natales matrēfamilias faciūt:ſed boni mores.Noni⁹ ueteres inq̄t matronā accepiſſe q̄ ſemel pepiſſet.Matrēfamilias q̄ ſæpi⁹:Matronarū(ut ait Serui⁹)crinales uittæ erāt q̄ meretricib⁹nō dabantꝰ:ſiſr & ſtolæ.Vn̄ Feſtus matronas inq̄t appellabāt eas fere qbus ſtolas habēdi ius erat.Hæ(ut autor eſt idē Feſtus)a magiſtratib⁹nō ſūmouebātꝰ ne pulſari cōtrectariq; uiderentꝰ:neue grauidæ cōcuterentꝰ:nec eaꝝ uiri ſedētes cū uxorib⁹ in uehiculo deſcēdere cogebantꝰ.Eodem autore materfamilias nō antedicebatur q̄ uir eius paterfamiliæ dictus eſſet:nec Plures poſſunt hoc noīe in una familia appellari quo nec uidua nec quæ ſine filiis eſt uocari poteſt.

Intercalaris dies

matrōæ maris feſtū colebant matronalia

matrōa

Matrōarū uittæ & ſtolæ

¶Ille deus:Cæſar q iā ī deos relat⁹ eſt. ¶Et auctor tātæ ꝓpaginis:tātæ ſobolis:q̄ſi pr̄ Auguſti:Au⁹ Tyberii:& ꝓauus tuus o Germanice. ¶Nō credidit hæc.Hāc tepoꝝ curā. ¶Eſſe minora: q̄ſi min⁹ digna:ſe bn̄ cōuenictia. ¶Suis officiis:mūeribus & actiōibus ipatoriis:tā in rebus bellicis q̄ urbāis. ¶Voluit Cæſar ꝓnoſcere cœlū anq̄ aſcēderet uoluit cognoſcere idigatione:& obſuatione ſideꝝ & cœli rōnē. ¶Promiſſum ſibi:nā ꝓmiſerat id iuppiter Veneri a tp̄ib⁹ æneæ:qd a Virgilio referꝰ:Iouē loquētē introducēs. Hūc tu oli cœlo ſpoliis oriētis onuſtū Accipies. ¶Nec deus:nec uoluit ipſe cæſar. ¶Hoſpes:tāq̄ hoſpes & pegrin⁹. ¶Inire:igredi. ¶Domos ignotas:ſed ꝓcognitas:uoluit ꝓnoſcere loca cœleſtia: ad q̄ uēturus erat. ¶Ille traditꝰ:dr̄. ¶Diſpoſuiſſe notis exactis:ſignis & termis diffinitis & cōſtitutis: ¶Moras ſolis:h̄ē tp̄a q̄ eūdo & redeūdo ſol abſumit.Aut ipſa ſolſtitia itellige:hybernū & æſtiuū.tūc.n.remorari ſol uidetur:an̄ octauū calēdaꝝ iuliaꝝ:& an̄ octauū calēdaꝝ iāuariaꝝ. ¶Quib⁹moris:qb⁹ſolſtitiis. ¶Rediret ī ſua regna:rediret ſol e cācro in capricornū:& e capricorno in cācrū.Ab his igiꝰ cōuerſionib⁹ ſolis.Nā cōuertit ſe ſol ex iſeriore gradu capricorni ad alteꝝ gradū cācri.Sic ex cācro in capricornū.iō græci Solſtitiū Tropicō dicūt:cū τρόπη cōuerſio ſit.Cæſar cōſtituit ſpaciū ciuilis āni. ¶Is:Cæſar Iunxit ad āni t̄minationē. ¶Decies ſenos:ſexagenos dies Tercētū & qnque dieb⁹:cōiunxit ſimul:ccclxv.dies ¶Et tp̄a qnta:qntos quoſq; ānos.Dic expleto.die itegro:q tūc itercalaꝰ.ut dū hæc ꝓfiteremur:quo potius caſus:q rō deduxit:eo.n.die hūc locū legimus:q̄ qdē dies ad intercalationē februario ſupaddit⁹ eſt.Anno ſalutis.M.cccclxxvi. ¶Tp̄a qnta dixit:nō qd qnis ānis fiat itercalatio:ſed q̄ternis:hoc eſt ī fine cuiuſq; āni.Sed qa de qnto ī qntū:numerādo utrūq; itercalatū:ut q̄rtanā febrē dicim⁹:qa de q̄rto ī q̄rtum:& tn̄ duo ſunt intermedii dies:ſed nūeraꝰ a die febris ad alterā febrē:ita ab āno itercalatiōis ad alterā itercalationē:iō ſubdit. ¶Hic āni mod⁹ terminus & diffinitio āni. ¶Dies una:intercalaris. ¶Quæ cōſumaꝰ: perficiꝰ & expletur. ¶Partib⁹:ſenis cuiuſq; anni horis.ſic in fine quarti anni accipitur una dies integra. ¶Debet accedere in lu.in quinquēniū:nunq̄ in fine quinquēnii addatur dies:ſed numerādo ab intercalato ad intercala-

PAV. MAR.

Annus iſtitut⁹ a iulio Cæſare in dies ccclxvi. & ſex horas

tū efficies qnariū numerū:ut a.lxxvi.ad.lxxx.qnariū cōplecteris: ¶ Si licet:cū uideat poeta iā ſatis euagatus in hac āni diſputatiōe:redit ad īſtituta:hoc eſt ad ipſa feſta. Calēdis.n.martiis martis feſtū a matrōis celebrat. Cām poeta ab ipſo marte reqrit:nō.n.cōueīre uī:ut mlieres colāt feſta dei armoꝝ pſidiis. ¶ Si lꝫ: ſi fas eſt. ¶ Vatib⁹ au.occul.mo.deoꝝ aranas deoꝝ īſtructiōes:& eruditōes. Vt cer.fa.pu.lice.ut dī & arbitrāt oēs licere cū & uates hēant aliqd numis. ¶ Dic mihi o gradiue:o mars:& in fine ſupioris libri diximur qre mars gradiu⁹ dict⁹:ul' a gradiēdo:ul ακρα∆αιηειη ul' a grāine. Cū ſis apt⁹ officiis & uirib⁹p Endyadim:ħ eſt officiis uirilib⁹:nā īde mars a marib⁹dict⁹ Cur matrōæ co.celebrēt. ¶ Tua feſta.calēdas tui mēſis:quo die ē tuū feſtū. Sic ego:ubi ita pcat⁹ē poeta mars dpoſita:ut ille orauerat galea rndit:& hæc primū iqt. Aduocor nūc primū i pacis ſtudia:q bellis pſū.placetq; & ſtudioſe:& pacis militiæ pēe ne id ſoli palladi aſcribat. Diſce igr qd tu ſtudioſe poeta reqris:& relatur⁹ cāꝫ:ab urbis pricipio repetit. ¶ Sic ego: locut⁹ſū.ſic dix.ma.Mars magna uortēs. ¶ Poſita caſ.galea ut ſupi⁹orauerat:& nitidas caſſide ſaluc cōas.

Sed tñ in dextra miſſilis haſta fuit:
Nūc primū ſtidiis pacis de⁹ util' armis:
Aduocor:& greſſus ī noua caſtra fero:
Nec piget icæpti:iuuat hac quoq; pte mo
Hoc ſolū ne ſe poſſe mierua putet(rari
Diſce latinorum uates operoſe dierū:
Q đ petis:& mēori pector dicta nota
Parua fuit(ſi pria uelis elemēta referre
Roma:ſed in parua ſpes tñ hui⁹ erat:
Mœnia iā ſtabāt ppl'is anguſta futuris:
Credita ſed turbæ tūc nimis āpla ſuæ:
Q uæ fuerit noſtri:ſi quæris regia nati:
Aſpice de cāna ſtraminibuſq; domū:
In ſtipula placidi capiebat mūera ſōni:
Et tamen.ex illo uenit in aſtra thoro:
Iāq; loco maius nomē romanus hēbat:
Nec coniunx illi nec ſocer ullus erat:
Spernebat generos iopes uicinia dites
Et male credebar ſanguis autor ego:
In ſtabulis hītaſſe & oues pauiſſe noce.
Iugeraq; iculti paucaq; tener ſoli:(bat
Cū pare q̄q; ſuo coeūt uolucreſq; feræq;
Atq; aliquā de q̄ pereet anguis hēt:

ANT. ¶ In dextra miſſilis haſta fuit:qa relatur⁹ē bellū ſabioꝝ.
FAN. quoꝝ ē curis.i.haſta.uñ Romul⁹ Quirin⁹ dict⁹. ¶ Nec piget icepti:Liptote eſt & hoc dicit placet maiorē in modū uerſari nūc in ſtudiis pacis ne Minerua mihi añferat: & bello & paci pēſt. Latinoꝝ uates:opoſe dieꝝ:cui⁹ opa i.labor abſumit circa faſtoꝝ dies. ¶ Spes hui⁹:magnifice ut nūc eſt Propti⁹ oīa rōanæ cedēt miracula terræ natura hic poſuit qcqd ubiq; fuit. ¶ Aſpice de cāna ſtraminibuſq; domū. Vir.i.viii.æn:Romuleoq; recēs horrebat regia culmo:ubi Serui⁹ ait curiā calabriā dici q̄ romulus texerat culmis. Oui.ſupra romuli regiā caſā uocauit: ut Dū caſa martigenā capiebat pua grinū,Hæc poſtea ſūmæ ap
calabria curia romāos religiōis fuit. ¶ Et tñ ex illo uenit i aſtra thoro: qa nō diuitiis:ſed uirtute cui⁹comes eſt gl'ia cœlū petit. Ea eſt q̄ iter pādit ad ſupos teſte Sene. ¶ Spnebat generos iopes,uicinia diues Liui⁹ ſcribit miſiſſe Romulū q ſocietatē cōnubiūq; nouo ppl'o peterēt legatoſq; nuſq̄ beni ¶ SED tñ ha.mil.fuit in dextra:ne peni(gne auditos.
PAV. MAR. tus ab armis diſcederet:depoſuit galeā:& retinuit haſtā. Miſſilia tela dicim⁹ q̄ lōge mitti pñt. ¶ De⁹utilis armis: ego q bellis pſum:& utilis ſū i re militari. ¶ Nūc primū aduocor ſtudiis pacis:ad pacis officia:q̄ ſp exercui bellica ¶ Fero greſſus:in noua caſtra:i militiā pacis.& poeticā ¶ Fero greſſus:dixit ut alluderet ſuo cognomini cū gradiuus agradiēdo dicat. ¶ Nō piget icepti:nō mihi graue ē pſeq qd aggreſſus ſum: ¶ Iuuat:delectat. ¶ Morari:i mora detineri. ¶ Hac quoq; pte.hac ē t militia lraria:& pacis ſtudio. Ne minerua pallas a minādo:ſiue minuēdo ut al's dcm ē. ¶ Putet ſe ſolā poſſe hæc.putet ſe ſolā poſſe utrūq;:& armis & paci:ſeu lris pēſſe. ¶ Diſce tu uates opoſe.ſtudioſe. ¶ Dieꝝ latinoꝝ:faſtoꝝ rōanoꝝ. Qđ petis.hoc eſt cām cur matrōæ colāt mea feſta. ¶ Et no.d.pe.me.q̄ ego dicā memoria teneas. ¶ Parua fuit:cām ipſā aggrediēs pricipiū ab urbis initio ſumit.uſq; ad raptū ſabiaꝝ.p quo illata ſt rōanis bella. Sꝫ cū raptę iā mrēs eēnt bellū dirimerūt:de quo paulopoſt addit & al's duas cās ul' q ilia de eo mr fuerit:uel qa iuno ē ei⁹ mr q̄ rōne mrēs colūt feſtā. Nū hoc primū dicit ab initio romā fuiſſe puā.ſed in illa ſperabat futura magnitudo. Regiāq; romuli fuiſſe caſam exiguā e paluſtri cāna.& i ſtipula ſolitū regeſcere. Inde tñ cælū aſcēdiſſe cætera.ſuo ordine pſequemur. ¶ Parua inqt. ¶ Fuit roma ſi uelis referre prima elemēta:qſi ſiue uelis memoria repetere ipſa urbis primordia. ¶ Sed in pua quāta tūc fuit. ¶ Erat ſpes huius tāta q̄ta
Cōmendatio romuli a paupertate nūc eſt:qa ab illa parua futurā hāc urbis magnitudinē ſpabamus. Iā ſtabant mœnia.romana.a Romulo cōdita. ¶ Anguſta:arcta:qa exigua tūc urbis q̄ tm mille paſſus ambitu cōplecteret. Sic erāt tūc anguſta futuræ multitudini. ¶ Populis futuris:qſi q̄ cape non poſſet futurā multitudinē.adeo coaluit populis ro. Sed tūc i ipſo pricipio. ¶ Credita ſunt nimis ampla turbæ ſuæ.& ſi pexigua erat urbs.tñ ampla & ſpatioſa erat nimis ipſis cōditoribus:qa nō erāt tot cū Romulo ut eā iplere poſſent. ¶ Si qris q̄ fuerit regia. domus regis. ¶ Noſtri nati.romuli. ¶ Aſpice domū de cāna.extructā e paluſtribus cānis. ¶ Et ſtramib⁹ nā ſtramine & tecta & iſtrata Caſa Romuli cānis & uiminibus cōſtructa magnæ fuit apud poſteros religioni:& quotiens de ea aliquid uetuſtate fœdabatur.ſacerdotes inſtaurabant.ut integra ſeruaretur.ideo mars Aſpice dixit:quia etiā tunc ſuperat.de ea plura diximus in primo libro. ¶ Capiebat munera placidi ſōni:quaſi dormiēs romulus regeſcebat. ¶ In ſtipula.& eſt cōmēdatio romuli a modeſtia.& frugalitate.qa nō regio luxu & ornatu utebat domi.nō delicate uiuebat.ſed duriter.non in plummis:& ſericis thoris.ſed in ſtipula requieſcebat. ¶ Et tamen ex illo thoro:ex illa ſtipula. Venit in aſtra:relatus eſt in deos. ¶ Iāq;

loco maius:iā cœpat romanū nomē apud finitimos extolli:maiuſq̄ hēbat̄ q̄ re eēt:iūcte tn̄ affinitates cū quoq̄ mime erāt:cū uicine ciuitates cōtēnerēt romāos generos nec romulus hēbat̄ martis filius.Educatio ꝑterea paſtoralis:& īopia nocebat.Aues & uenata aīalia hn̄t un̄ poſſint ſobolē ꝓpagare: romanꝰ ipſe nō hēbat:nō repudiant̄ externi:repudiabant̄ romani:cū ita fieri uiderē īſpiraui mentē filio initoq̄ cōſilio rapuit ille uirgīes:hæc nūc inqt mars uſus ē hac īſinuatiōe ut oñdat iuſtā fuiſſe eām rapiēdaꝝ uirginū.iāq̄ romanꝰ hēbat maius nomē loco erat po.ro.iā maioris nois & famæ:q̄ ipſa re locꝰ eēt:erat.n.urbs pui nomis.¶Nec illi:rōano.¶Erat cōiūx nec ullus ſocer:nec cōiugē:nec ſocerū hēbāt:ga cōtrahere affinitatē cū his nēo uolebat.¶Diues uicinia:ſabini & finitimi.¶Spnebāt īopes generos:ɔtēnebāt illi & repudiabāt rōanos generos:cū eēnt īopes.¶Et ego:mars.¶Male credebar:nō credebar.¶Auctor ſāguis:nēo credebat romulū eē filiū martis.Et Liui.inqt Ro.legatos circa uicinas gētes miſit q̄ ſocietatē cōnubiūq̄ nouo ꝓplo peterēt.Vrbes quoq̄ ut cætera ex īfimo naſci.Deīde q̄ ſua uirtꝰ ac dii iuuēt magnas opes: magnūq̄ nom̄ ſibi acire:ſatis ſcire origini romane:& deos affuiſſe:& nō defuturam uirtutē:ꝓinde:ne grauarent̄ hoīes cū hoībꝰ ſanguinē ac genus miſcere.Nuſq̄ benigne legatio audita eſt:adeo ſimul oēs ſpnebāt: ſimul tantā in medio creſcētē molē ſibi ac poſteris ſuis metuebāt:pleriſq̄ rogitātibꝰ dimiſſi: & qd̄ fœmīs quoq̄ aſylū apuiſſent.¶Id.n.demū cōpar ɔnubiū fore &c.¶Nocebat:romu.¶Habitaſſe in ſtabulis:cū paſtoribꝰ.Et pauiſſe oues.nā educatꝰ a Fauſtulo iter paſtores aliqñ oues pauiſſe credit̄: & id illi nocebat: qa pudebat finitimos affinitates ɔtraher̄.¶Et nocebat tenere iugera pua:hr̄e exiguū agrū. ¶Iugerū tn̄ ē:q̄tū uno iugo boū exarari pōt.¶Soli iculti:nō priꝰ culte terræ.Ipſa:ergo inopia cogebat.hr̄e repulſā. ¶Et cōtēnebāt eos:& erāt ut Diony.inqt:Vicine urbes rōanis īſenſe tētauit romulꝰ & illas cōciliādas: & ad ꝓpagandā ſobolē cōtrahere cū illis cōiugia:qd̄ cū aſpnarent̄.Numitorē cōſuluit. Statutūq̄ ut ꝑ raptū uirginū ꝑmiſcuū affinitate iungerēt:qd̄ uim illatā ferrent æqore aīo.Cætera paulopoſt: quæq̄ uolucres : & q̄q̄ fere coeūt cū ſuo pare.¶Aues & ſiluestres beſtiæ hn̄t paria:cū qbꝰ iūgant̄.Atq̄ anguis: ſerpens.¶Hēt aliq̄ de qua ꝓcreet:mouet ex hoc loco cōmiſeratiōnē in romanos:& idignationē in finitios qd̄ & feræ:& ſerpētes qbꝰ nihil eſt truculētius:hn̄t parē:unde ſobolē poſſint ꝓpagare & romanis miſeris iniuria finitimorum coniugia non dantur. ¶Connubia:matrimonia:hoc eſt ipſe coniuges dantur.

Externis dant̄ cōnubia gentibus:at que
 Romano uellet nubere nulla fuit
Indolui patriāq̄ dedi tibi romule mētem
 Tolle ꝑces dixi : qd̄ petis arma dabūt
Feſta para cōſo:cōſus tibi cætera dicet
 Illo feſta die dum ſua ſacra canes:

¶Externis dant̄ ɔnubia gētibꝰ.Nō uidebat̄ negādū romanis qd̄ in italia cōcedebat̄ græcis & barbaris.Dīr hæc ad excuſatiōnē romuli:ut uideat̄ ad rapiēdas ſabinas neceſſitate cōpulſꝰ.¶Feſta para cōſo:cōſualia dicit:q̄(ut ſcribit Plut.)iiii.calēdas ſeptēbris celebrant̄ ꝙ eo die ſabinæ raptæ fuerint,cōſualibus ſimulatis:hoc ē ludis quos (ut inqt Feſtus)in honorē Cōſi faciebāt:quē deū cōſilii putabāt.Vidēs.n.romulus deeſſe,cōiugia ꝑ legatos ea petiit ut dixius a finitimis ciuitatibꝰ:qbꝰ nēgatis ī honorē Cōſi.i.neptūni eq̄ſtris(ut qbuſdā placet)cōſualia ſimulauit ad quæ cū utriuſq̄ ſexus multitudo cōueniſſet dato ſigno uirgines raptæ ſunt.Ara cōſi ī circo maximo fuit auctore Plutar.q̄ deꝰ tēplū habuit ſubterraneū & optū:qa nō ſolū neptūus eques dicebat̄ ſiue poſidon:ut Diony.ſcribit.Vñ in eiꝰ honorē ludi eq̄ſtres celebrant̄:ſed cōſilioꝝ deꝰ teſte Seruio.Nouimꝰ āt oportere arcanū ac tectū eē cōſiliū.Quare fidei pāno uelata māu ſacrificabat̄:qa fides tecta eē debet & uelata.Ferūt aūt romanos ideo dicato Cōſi ſimulachro ſabinas rapuiſſe:ut initū de rapiendis cōſiliū tegeret̄. Ad huiꝰ dei arā in equeſtribꝰ tm̄ certamiībꝰ dabat̄ acceſſus cū reliquo āni tpe lateret.De hac Varro Cōſualia inqt dicta a cōſo ꝙ tum feriæ publicæ ei deo & in circo ad Arā eiꝰ a ſacerdotibꝰ fiūt ludi illi qbꝰ uirgīes ſabinæ raptæ.Sane neptūnus hippius ſiue eq̄ſter dictus eſt teſte Feſto:uel ꝙ pegaſꝰ ex eo & pegaſide natꝰ ſit:uel ꝙ equuleus(ut putāt)loco eiꝰ ſuppoſitꝰ Saturno fuerit quē ꝓ neptūno deuorauit:ul ꝙ tridētis ictu terræ equū excierit:cui ob hoc in illyrico nono quoq̄ āno quaternos equos in mare iaciebāt . Cōſualibꝰ equi & aſini coronis ornabant̄ & ociari ꝑmittebant̄ autore Plutar.qm̄ īſtituta nauigatiōe cū m̄lta nauibus ueherent̄ ociū quoddā & remiſſio iumētis data eſt Plura de his ludis lege apd̄ eūdē Plutar.ac Dio.nam Liui.paucis rē expedit.Cōſus ti.cæ.di.deꝰ cōſilii ī ipā ludoꝝ celebritate ſuppeditabit q̄ agēdo fuerūt ne de(ſint cōiugia.

ANT. FAN.

Conſualia

Conſus

ara cōſi.

Neptunnus eq̄ſter

¶EXTernis gētibꝰ:nō negant̄ cōiugia ab italis hiſq̄ itali non ſunt.¶Eos.n.appellamus externos:q in nr̄a regiōe nō ſunt:& hiſtorici uocāt externos quicūq̄ nō ſunt itali. ¶At nulla fuit q̄ uellet nubere romano:nulla fuit q̄ uellet mr̄imonio iūgi romanis ciuibus.¶Indolui:egre tuli.¶Et rōule ꝑ apoſtrophen dedi tibi mētē patriā:īſpiraui tibi mentē & cōſiliū meū.Dixi tolle ꝑces:noli amplius ꝑcari finitimos.¶Arma dabūt ꝙ petis ipſas cōiuges:q̄ſi expiere uiolētiā:qa uim illatā ferēt eqore aio:hoc āt cōſiliū fuit numitoris.¶Para feſta cō.deo cōſilioꝝ.¶Cōſus dicet tibi cætera:ipſe cōſilii dies īſpirabit tibi qd̄ ſis facturus.¶Illo die.ludoꝝ.ſ.¶Dū canes ſua feſta ſacra dū tu celebrabis eiꝰ ſacra:tūc ipē ɔſiliū tibi ſuggeret:huiꝰ dici feſta cōſualia dicta ſunt:de qbꝰ Varro cōſualia inqt dcā a Cōſo.qd̄ tū feriæ publicæ ei deo & ī circo ad arā eiꝰ ab ſacerdotibꝰ fiūt ludi illi.qbꝰ uirgines ſabinæ raptæ.Et Pōpeius inqt Cōſualia ludi dicebant̄ quos in honorē Cōſi faciebat:quē deū cōſilii putabant:de hoc Diony.primū inqt deo arcanaꝝ cōſultationū duci.Si dolus ſibi ex ſnīa eueniret ſacrificiū quotānis:& ferias agēdas uouit:Poſtea uero ſenatui rē aperiēs:ubi ipſis ēt cōſiliū illud placuit.diē feſtū & ludos indicēs neptūno agēdo : circūmiſit in urbes ꝓximas euocās quicūq̄ uellēt:& certaminū & mercatus eſſe participes:eteni cuiuſq̄ generis certamina acturꝰ erat equoꝝ & hoīum.Cōuenietibꝰ itaq̄ ad ludos hoſpitibꝰ multis cū uxoribꝰ:& filiis ubi ſa

PAV. MAR.

era neptũno pegit:& certamina die ultimo quo nũdinas diſſoluturus erat.Iuuẽtuti edicit:ut cũ ſignũ ex tuliſſet Virgines q; raperẽt.quaſcũq; cõtingerẽt:ſeruarẽtq; ipſas oẽs ea nocte caſtas.Dieq; poſtero ad ſe ducerẽt.Diuiſi igit̃ p cõpita iuuenes:ut clarũ uider̃ ſignũ:ad raptꝰ uirginũ repẽte diſcurrũt.❡Ingẽſq; ſtatĩ ſecuta eſt ꝑturbatio:fugaq; hoſpitũq;:malũ aliqđ maius ſuſpicãtiũ. Productis ãt ſequẽti die Virginibꝰ:ignominiã earꝫ cõſulẽs romulꝰ:qđ nõ ad cõtumeliã:ſed ad nuptias raptæ eẽnt:æquũ eſſe cẽſebat ue datos eis uiros a fortuna diligerẽt.Dinumeratiſq; poſtea puellis ſexcẽtis & octogintatribus nũcto iuẽtis. uiros celibes totidẽ delegit:qbꝰ puellas ipſas ſm leges pr̃ias:uniuſcuiuſq; earꝫ cõſuetudieſq; locauit: in cõmunionẽ panis & aquæ cõnubia ipſa cõcilians:ſicut ẽt hucuſq; faciũt:& paulopoſt ſacratã illã ſolẽnitatẽ: Nũc ẽt romãi pficiũt:cõſualiaq; uocãtes:in qua ẽt ara ſubterranea cõſtructa:iuxta circũ maximũ:circũfoſſa terra ſacrificiiſq; igneis:& ſolẽnitatibꝰ colit̃.Curſuſq; equorꝫ agit̃ iũctorꝫ & ñ iũctorꝫ.Vocat̃ ãt is deꝰ cui hæc pficiunt̃ cõſus a Romãis.ſ.quẽ qdẽ ĩterp̃tãtes in liguã græcã Poſſidona Syſicthona eſſe dicunt. Et Liuiꝰ ꝓſequit̃ ad ea q̃ adduximꝰ.Agere id romana pubes paſſa:& haud dubie ad uĩ res ſpectare cœpit Cui tp̃s:locũq; actũ ut daret Romulus ægritudinẽ aĩ diſſimulãs:ludos ex ĩduſtria parata Neptuno eq̃ſtri ſolẽnes.Cõſualia uocat.Indici deĩde finitimis ſpectaculũ iubet:quãtoq; apparatu tũ fiebãt:aut poterãt cõ celebrãt:ut rẽ clarã expectatãq; facerẽt.❡Multi mortales cõuener̃:ſtudio ẽt uidẽde noue urbis:maxie ꝓximi q; Cenineſes.cruſtumeni.Antẽnates.Iã ſabinorꝫ oĩs multitudo:cũ liberis:ac ↄiugibꝰ uenit.Inuitati hoſpitalr̃ p domos:cũ ſitũ.mœniaq;:& freq̃ntẽ tectis urbẽ uidiſſent mirant̃ tã breui rẽ Romanã creuiſſe. Vbi ſpectaculi tp̃s uẽit:deditæ q̃ eo mẽtes cũ oculis erãt.Tũ ex ↄpoſito orta uis:ſignoq; dato:iuuẽtꝰ Romana ad capiẽdas uirgines diſcurrit.Magna ps ſorte:ut in quẽq; ĩciderat.Raptæ q̃ſdã forma excellentes primoribꝰ patrũ deſtiatas:ex plebe hoĩes qbꝰ datũ negociũ erat:domos deferebãt.Et plutar.ĩqt. It ĩterea fama p finitimas urbes:qđ ſacrã cuiuſdã dei arã in ſubterraneo ſpecu abditã offendit:quẽ Cõſum romani uocãt:uel potius ut Proculꝰ pl;:neptũnũ eq̃ſtrẽ:hãc igit̃ cũ apuiſſet:ilico ſacra:ſolẽneſq; ludos ſimulat ſe facturꝫ Cõuenit ex finitimis ĩgens multitudo cũ uxoribꝰ & filiis.Signũ ãt dederat romulꝰ: ut cũ aſſurgeret:& purpureã clamidẽ cõplicaret:oẽs ĩ ſabinas irruerẽt.Trigita a nõnullis raptas fuiſſe tradit̃.Vñ.xxx. curiæ appellatæ ſint.Vale.antiaſ.dxxxvii.fuiſſe tradit.Iobas uero.dclxxxiii.Aq̃tũ cõtagiõe romulꝰ penitus abſtinuit:poſtq̃ Herſyliãꝰ unã habuit:ex q̃ duos filios genuit alterã fœmellã Promã uocatã. Alterum Aoliũ dictũ ab ea ciuiũ multitudĩe cõuocata.Sed poſtea mutatis lr̃is Abyllũ uocatũ.Reliq̃ uero ſuis in locis ſatis ample ac ſuccincte inferius ꝓſequemur.

Intumuer̃ cures & quos dolor attigit idẽ
Tũc primũ generis ĩtulit arma ſocer:

ANT. FAN. ❡INTumuere cures:Ab eo ꝙ cõtinet id qđ cõtinet̃ accipimus:& a parte totũ.hoc eſt ſabios a curibꝰ eorꝫ oppido Cæterꝫ cruſtumeni cenineſes & antẽnates: ad quos iniuriæ pars ꝑtinebat bellũ mouere.Sed(ut inqt Liuiꝰ)nouiſſimum a ſabinis bellum ortum eſt:quod multo maximum fuit: ii nihil per iram aut cupiditatem egerunt: nec oſtenderunt bellum priuſquam intulerunt.Raptæ autem dicuntur a Romanis triginta uirgines tantũ: quamuis nonnulli raptas fuiſſe tradiderint.Dxxxvii.alii.Dclxxxiii.

PAV. MAR. ❡Intumuere cures.Dioñ.ĩqt ubi de raptu uirginũ:deq; cõnubiis ĩ urbes ꝓxĩas rũore uulgatũ ẽ:alias qdẽ id factũ ĩ irã uertit.Aliæ:quo affectu id factũ eẽt cõſiderãtes:moderate rẽ tulerũt.Recidit igit̃ res poſt tp̃s aliqđ ĩ bella:alia qdẽ facilia.Vnũ uero cũ ſabis magnũ:atq; difficile ſed exitꝰ fœlix fuit:ſicut romlo p̃dixerãt oracula.Et Liui.ſcri.bella romãis illata:& rõuli uictoriã de ceniñeſibꝰ:antẽnatibꝰ & cruſtumenis & ſubſeq̃t.Nouiſſimũ bellũ ab ſabis ortũ:multoq; id maximũ fuit.Nihil.n.p irã:aut cupiditatẽ actũ ẽ:nec oñderũt bellũ priuſq̃ ĩtulerũt.Cures ſabini a curibꝰ ❡Intumuere:ĩdignati ſũt ob eã acceptã iniuriã.Et quos:illi quos.❡Idẽ dolor attigit:hoc ẽ qbꝰ ea erat iniuria & dolor cõis ceninẽſes:antẽnates:& cruſtumẽi:quorꝫ ẽt uirgĩes raptæ fuerãt.❡Tũ primũ ſocer:ſabini & alii:quorꝫ raptas filias rõmãi uxores acceperãt.Intulit arma gñis:ĩtulit bella romãis.Exigit hic locꝰ:ut de curibꝰ & de ſabĩs ipſis aliqd dicamꝰ:ut Var.ipſe retulit quẽadmodũ ab eiꝰ liberto accæpimꝰ Virgo q̃dã idigena:p̃cipui gñis ĩ tẽplũ iuit Enialii choreas agẽs:Enyaliũ aũt ſabini:& ab eis diſcẽtes romãi qrinũ uocãt:neq̃q̃ certũ hñtes ipſi.Mars ne ſit ille:an aliꝰ qdã ſiĩes cũ marte honores hñs. Alii.n.de uno deo bellicorꝫ certaminũ duce utraq; putãt dici noĩa.Alii aũt duobus ea diuis bellicis ĩpoſitis.In hoc itaq; dei tẽplo ſaltãs puella ſubito fit diuĩa.Atq; reliquẽs chorꝫ in aditũ dei currit.Prægnãſq; deĩde ex deo:ut oĩbꝰ uiſũ eſt:facta filiũ pit Modiũ noĩe Fabidiũ cognoĩe:uir factꝰ forma qdẽ fuit nõ hoĩs:ſed diui.Fuitq; bello oĩum clariſſimus.Capit deĩde cupido ↄdẽdæ urbis:magnãq; manũ cõgregãs uicĩa loca ĩcolẽtiũ.Breui admodũ tp̃e eas cõdidit:q̃ nũc uocant̃ Cures:hoc noĩe:ut nõnulli ſcribũt ex deo:cuiꝰ eũ filiũ ſmo erat urbi ĩpoſitæ:ut ãt alii tradũt:a cuſpide:quires.n.ſabini cuſpides uocant. Zenodotꝰ ãt Trozeniꝰ hyſtoricus:ĩbricæ gẽtis ĩdigenas hitaſſe ait circa agrũ reatinũ uodatũ.Pulſos deĩde illinc a pelaſgis ĩ hãc terrã aduẽiſſe:ubi nũc hitãt:mutãteſq; nomẽ ſimul cũ lõco:uocatos eẽ ꝓ umbris ſabios.Cato ãt nomẽ ſabinorꝫ:gẽti ĩpoſitũ eẽ ait:ex ſabio Sangi diui gẽtilis.Hũc aũt Sangũ a qbuſdam Piſtiũ uocati atq; in pr̃ia eorꝫ hitatiõe fuiſſe aſſerit uicũ quẽdã uocatũ Teſtrunã:ꝓpe urbẽ amyternã poſitum:ex quo mouentes tum ſabinos in terrã ait Rheatinorꝫ irrupiſſe:habitantibus ſimul eum eo aborigĩnibus. Vrbemq; eorum clariſſimam Gotynas bello captam occupaſſe.Atq; ex rheatino agro colonos emittentes & alias condidiſſe urbes:in quibus habitabant ſine muris:& hanc ipſam:quæ Cures dicũtur. Regionem autem obtinere eos diſtantem ab Adriatico quidem mari ducentis fermæ:& octoginta ſtadiis.A tyrreno uero ducentis & quadraginta.Longitudinẽ aũt eius eſſe ait paulominus ſtadiorũ mille. De alio ſmone q̃ ĩ hyſtoriis eſt de laconibꝰ q̃ illuc ſe trãſtulere diximus in.i.li.in eo uerſu.Protinus oebalii re

tulit arma tãti. ¶ Iãq; feræ raptæ: iã icæperãt raptæ mr̃es eẽ: cũ ex Rõanis filios pepiſſent: ptractaq; erãt diuti⁹ bella. Cũq; ſæpe ambiguo marte pugnatũ eẽt. Deideq; eẽnt acies ad pugnã iſtructæ. Mulieres qrum cã bellũ erat: cõuenietes ſine uiris ĩ quẽdã locũ: & cõſilia cõferẽtes: ut Diony. refert in ea fuere ſnĩa: ut uerba ipſa de recõciliatiõe apud utroſq; iciperẽt. Re ad ſenatũ delata placuit eas legatiõis munere fungi. Harũ priceps Herſylia fuit: q̃ lõga & miſerabili rõne poſtulauit ut uiris ſuis pacẽ ↄcederẽt. Vñ cõmoti ſũt ſabiorũ ai: & fœdera inita ſunt. Plut. tacuit legationẽ hãc. Sed inqt. Cũ ambæ acies firmato ĩpetu cõſtitiſſent: marares q̃dã: & ſpectatione digna ſtuporẽ oĩb⁹ attulit. Nã raptæ ſabinorũ uirgĩes cũ id uidiſſent: raptis in ulnis infantib⁹: paſſiſq; crinib⁹: diuino quodã inſtigãte ſpũtu cũ lachrymis: ac gemitu p medias acies peruolant. Exhortẽtes mõ patres: mõ uiros: ut fœdatas iã acies dirimerẽt: & parcerẽt ſanguini. Cuius rei admiratione moti: ſiſtunt aciem tela comprimunt: iras mittunt: animos colligunt. cætera paulopoſt.

Iãq; feræ raptæ matrũ quoq; nomĩ hẽbãt
Tractaq; erãt lõga bella ꝓpiqua mora
Cõueniũt nuptæ dictã iunonis in ædẽ:
Quas iter mea: ſic eſt nur⁹ auſa loq:
O pariter raptæ qm̃ hoc cõe tenemus:
Non ultra lentæ poſſumus eſſe piæ:
Stãt acies: ſed utra dĩi ſint ꝓ pte rogãdi
Eligite: hinc cõiunx hic pr̃ arma tenet:
Quærẽdũ ẽ uiduæ fieri malitis an orbæ
Conſilium uobis forte piumque dabo:
Cõſiliũ dederat: parẽt crieſque reſoluũt:
Mœſtaq; funerea corpa ueſte tegunt:
Iã ſteterãt acies ferro mortiq; paratæ:
Iã lituus pugnæ ſigna daturus erat:
Cũ raptæ ueniũt: iter patreſq; uiroſq;:

¶ RAPTæ matrũ quoq; nomen habebãt. oẽs raptæ iã feræ peperant poterãtq; nõſolũ raptæ ſed & matres uocari. ¶ Dictã iunonis in ædẽ: in tẽplũ iunonis quo ſe cõuẽturas cõſtituerãt cõdixerãtq;. Eſt ſane ↄdictũ qd in cõi ẽ dictũ autore Feſto. ¶ Quas iter mea ſic eſt nurus auſa loqui. Herſiliã dicit ex qua legimus Romulũ duos filios ſuſcepiſſe. Sed ſciẽdũ eſt oẽs uirgĩes raptas: ut placet ſeruio excepta Herſilia. quã ſublatã a marito Romulus ſibi fecit uxorẽ. Hanc qdã aiunt Hoſtilio claro iter rõanos homĩ nupſiſſe teſte Plutarcho. Quidã ipſi Romulo in mr̃imoniũ ceſſiſſe & ex eo Promã & Abyllũ pepiſſe. ¶ O pariter raptæ exequat ſe ĩferioribus ut beniuolẽtiã aucupeť & qd uult facilius pſuadeat. ¶ Nõ ultra lente poſſumus eẽ piæ: ſi lentæ fuerimus ac non exequamur cito qd faciẽdum eſt erimus & impiæ. ¶ Sed utra dii ſint pro parte rogãdi Eligite: pponit duo quorũ neutrũ eligẽdũ eſt: ut quærať tertium. i. pax qua nihil eſt ſalubrius. ¶ Viduæ fieri malitis an orbæ: uiduæ parẽtum uictoria occidẽtibus uiris: orbæ uincẽtibus maritis. ¶ Conſilium dederat: quale id fuerat ſequentia indicant. ¶ Crineſq; reſoluunt: ad mouendam miſericordiam ut interea ad templum non æque Palladis ibant crinibus iliades paſſis. Liuius ſabinæ mulieres quarũ ex iniuria bellum ortum erat crinibus ſparſis ſciſſaq; ueſte uicto malis muliebri pauore auſæ ſe ĩter tela uolãtia ĩferre ex trãſuerſo ĩpetu facto dirimere ĩfeſtas acies

ANT. FAN.

Herſilia

Liuius ĩ ptio ab ur. con.

¶ IAMq; raptæ: puellæ ſabinæ. ¶ Hẽbant feræ: quaſi nomen quoq; matrũiiã pepererant: ut quæ raptæ dicebanť: mr̃es quoq; uocabanť: qb⁹ iam nati erãt filii. ¶ Et bella ꝓpinqua: bella a ꝓpinqs: & affinibus illata ¶ Erant tracta: pro ꝓtracta: & dilata ¶ Longa mora: longo tẽpore uti: & ĩ natali romão dictũ. Pugnatũq; diu dubio diſcrimine: donec mater erat: quæ uirgo fuit: quæ rapta ſabinis. ¶ Nuptæ ſabinæ: & cæteræ iam romanis nuptæ. ¶ Cõueniunt: coadunanť. ¶ In ædem iunonis: in tẽplum iunonis. ¶ Dictam: conſtitutã ab ipſis. ¶ Inter quas: nuptas. ¶ Mea nurus: Herſilia: cuius paulo ante meminimus: quæ erat uxor Romuli ideo nunc mars ſuã nurũ appellat. Sic eſt orſa loqui: ſic fari cœpit. ¶ O pariter raptæ. ꝓponit herſylia ĩ mulierũ cœtu quæſtionẽ cum utrinq; ſtaret ad prælium inſtructa acies cõſultarent quid decernẽdum eſſet. an uiduæ fieri uellent. an parẽtibus orbæ. Si enim patimur uiros uincere. efficiemur orbæ parentibus. Si parẽtes efficiemur uiduæ. ut utrũq; a nobis euiteť pacẽ inter utroſq; tractemus. ¶ Efficax fuit hæc Herſyliæ ꝓpoſitio. quãdo quidẽ utrũq; euitãdum eſſe facile pſuaſit. ¶ O raptæ pariter: quæ ſimul mecũ raptæ fuiſtis ¶ Quoniã tenemus hoc cõmune: quoniã hæc nota oibus cõmunis eſt: quia ſimul raptæ fuimus. ¶ Non poſſumus ultra lente. tarde. Eſſe piæ. quaſi nõ poſſumus ulterius differre & diſſimulare pietatem quã hinc parentes: hinc exigunt uiri. ¶ Stant acies: quaſi iam ad pugnam inſtructi exercitus hinc parentum. hic uirorũ ſunt. ¶ Sed eligite. quaſi maturo cõſilio diſcernite: & liberate: Pro utra parte. pro qua duarũ partiũ. ¶ Dii ſint rogãdi. an pro uiris: an pro parẽtibus. ¶ Hinc ex hac parte. ¶ Coniunx tenet arma: q̃ſi hic uirorũ exercitus eſt inſtructus: & ad pugnã parat⁹. ¶ Hinc tenet arma pater. ex altera parte parẽtes armati manu⁹ ſunt ad pugnã collaturi. ¶ Eſt quærendũ: quaſi illud inquirendũ qd melius eẽ ducatis. ¶ An malitis: potius uelitis. ¶ Fieri uiduæ: uiris diuiſæ. quaſi an ũelitis poti⁹ amittere uiros. ¶ An orbæ. ſine parẽtibus orbum enim dicimus re chariſſima priuatũ. ut qui patrẽ: aut matrem: aut filios: quaſi lumen amiſit. ¶ Dabo: ego. ¶ Vobis cõſilium forte: ꝙ laudẽ fortitudinis & magnanimitatis mereať. ¶ Et piũ cũ laude quoq; pietatis. ¶ Cõſiliũq; dederat. Herſylia id cẽſuerat ut legationis officium ſumeret: aut ut poeta & Liui. aſſerunt: ut in medias acies irent. ¶ Parent: obediunt cætere oẽs herſyliæ. ¶ Et reſoluũt crines. diſſoluunt & pãdũt capillos. ¶ Et tegũt corpora mœſta: mœſtitiã præ ſe ferẽtia. ¶ Veſte funerea: lugubri: q̃lis eſt uſus in funere parentũ aut uirorũ. ¶ Iam ſteterãt acies. de hoc ita Liuius inqt. Sabinæ mulieres. quarũ ex iniuria bellũ ortũ erat. crinibus ſparſis ſciſſaq; ueſte uicto malis muliebri pauore. auſe ſe inter tela uolantia inſerre. Ex trãſuerſo impetu facto dirimere infeſtas acies dirimere iras. hinc patres. hinc uiros orãtes. ne ſe ſãguie nefando ſoceri generiq; reſpergerẽt: ne parricidio macularẽt part⁹ ſuos: ne potũ illi liberorũ hi ꝓ

PAV. MAR.

Oratio ſabinarum ad pr̃es ẽt ad maritos

genie.ſi affinitatis inter uos.ſi cõiugii piget in uos uertite iras.Nos cauſa belli.nos uulnerũ ac cædiũ uiris ac parẽtibus ſumus.Melius peribimus q̃ ſine alteris ueſtrũ uiduæ:aut orbæ uiuamus.Plut.uero ſic loquẽs introducit.Q uid mali fecimus uiri! Aut qd deliqmus pr̃es! Necdũ ſatis de nobis ſumptũ ſuppliciũ ẽ! cũ in tm̃ dedecus ac ignominiã deuenimus:ut amiſſo pudore & pudicitia alienis uiris raptæ ꝑmeremur:niſi & hãc quoq ſupremã oĩum:ac ĩfœliciſſimã calamitatẽ:ueſtro telo ueſtro ſanguĩe pferamus.Si uindicandum erat hoꝶ ſcelus.Si ulciſcẽda iniuria.Si redimẽda tãto ſanguĩe captiuitas noſtra.Cur nõ ab initio aduerſum neqſſimos hoſtes ueniſtis! Cur cõtẽpſimus:cũ recens erat ſcelus:& adhuc pudorẽ & uirginitatẽ noſtrã intra ſua limina tuebamur.Sed expectaſtis.ſ.ut cũ his uiris aliquo pignore deuĩciremur.Q uo maiori poſtea mœrore:ac moleſtia:& maritis iã factis pr̃ibus:& uobis afficeremur.Q uippe q̃ tã nefando ꝓ

Litu⁹ romuli in medio ĩcendio remãſit integer

lio:tã infeſtiſſimo ferro:cõi ſanguini:ac parricidio partus noſtros fœdari intueamur.Heccine eſt paterna pietas! Hiccine liberoꝶ amor.Heccine cõnubiis fides! ſi ſalutẽ noſtrã petitis:ſi libertatẽ quæritis:ſi pietatem colitis:mittite hos aĩos:hæc arma quæ nõ niſi in generos ueſtros quaſi in ꝓprium ſanguinẽ contuliſtis. ℭ Neue ſinite:ut ſine his uiris uiuamus:ex qb⁹ iã & liberos genuim⁹ & beniuolẽtiã:& charitatẽ cõparauimus.Neue ĩ aliã ſeruitutẽ ac calamitatẽ cõcidamus. ℭ Hæc herſylia unaq cũ cæteris locuta eſt. ℭ Iã q ſteterãt acies:iſtructi ſuis ordinibus pugnam fuerãt exercitus. ℭ Parate ferro:armis exercendis. ℭ Et morti ad mortẽ:quaſi ad inferẽda:ſuſcipiẽdaq uulnera:& mortẽ. ℭ Iã lituus erat daturus ſigna pugnæ:tuba erat clãgore ad pugnã acies mortua:nã cum primũ inſonuiſſet:cõſeruiſſent manus. Lituus & bacul⁹ ĩ curuus quo ſedẽtes augures auib⁹ tẽpla deſignabãt:& pro tuba ẽt incurua ponit̃.Vir.Et lituo pugnas inſignis obibat & haſta. ℭ Et lituus ille Romuli baculus:q poſt Romulũ in mediõ incẽdio integer mãſit. Sed de eo alias. ℭ Cum raptæ mulieres:q̃ raptæ fuerãt. ℭ Veniũt inter patres & inter uiros:irrupeᷣ in medias acies:ut in natali.Tum ꝓperata manus cõſerta p agmina paſſis Crinibus ante pr̃es charos iterq maritos.Germanoſq ruunt:& dulcia pignora natos ℭ Oſtentant:cœlũ magnis hinc queſtibus implent.

Inque ſinu natos pignora chara tenẽt.
Vt mediũ campi ſciſſis tetigere capillis:
In terram poſito procubuere genu:
Et q̃ſi ſentirẽt blando clamore nepotes:
Tẽdebãt ad auos:brachia parua ſuos
Q ui poterat clamabat auũ tũc. dẽiq uiſũ
Et q uix poterat poſſe coact⁹ erat.
Tela uiris aiq cadunt gladiiſq remotis
Dant ſoceri generis accipiũtq man⁹:
Laudataſq tenẽt natas ſcutoq nepotẽ:
Fert auus hic ſcuti dulcior uſus erat:
Inde diẽ priaſq meas celebrar̃ calendas

ANT. FAN. ℭ PIGNORA chara:qa nihil magis amat̃ a parentib⁹ q̃ filii q ſunt pignus parẽtũ. ℭ Q uaſi ſentirẽt:quaſi ĩtelligerent rem quã per ætatem reuera intelligere non poterant. ℭ Poſſe coact⁹ erat:exprimẽte uagitu primã aui litteram. ℭ Tela uiris animiq cadunt:ui pietatis q̃ penitus & in penetralibus animi recondit̃.Liuius mouet res tum multitudinem tum duces:ſilentium & repentina fit quies.

Soceri Generi Auus Nepos ℭ Soceri generis:ſoceri dicti ſunt q ſibi generũ aſſociẽt Generi q aſſumant̃ generandi cauſa. ℭ Scutoq nepotẽ fert auus. Auus ab æuo nominatus putatur q patre antiquior ſit.Nepos uero dictus uidetur quaſi natus poſt.

PAV. MAR. ℭ ET Tenent in ſinu natos:quaſi ferunt filios ex romanis natos complexos. ℭ Cara pignora quia nil charius filiis. ℭ Vt:poſtq̃. ℭ Tenuee mediũ campi:quaſi fuere in medio campo:ubi paratæ erant acies. ℭ Capillis ſciſſis:& paſſis:& ſciſſis crinibus. ℭ Procubuere:iflexere ſe. ℭ Genu in terram poſito:more ſupplicum ante deos & reges ſummos.& Diony.poſt legationem & Herſyliæ uerba inquit his dictis ꝓcubuerunt oẽs ad regis genua:ſimul cum filiis ꝑmanſeruntq humi pſtratæ donec eas aſtantes erigerent:moderata oĩa ꝓ uiribus ſe facturos polliciti. ℭ Ita nũc poeta ꝓcubuiſſe eas dicit. ℭ Et nepotes:ipſi ĩfantes:quos ĩ ulnis ferebãt mulieres. ℭ Tẽdebãt:extẽdebãt. ℭ Parua brachia ad auos ſuos:ad ſabios. ℭ Blãdo clamor̃:leni uagitu:quo auoꝶ mẽtes ad miſerationẽ alliciebãt. ℭ Q uaſi ſentirẽt:q̃ſi cognoſcerẽt ĩpos:aut q̃ſi ſentirẽt de q̃ a matribus agebatur. ℭ Q ui poterat ex illis ĩfantib⁹. ℭ Clamabat auũ:q erat bimus aut trim⁹:ut p ætatẽ poſſet uerbũ ꝓferr̃.clamabat auũ etiã ſi uerbũ non ꝓferebat.Vagiebat:& alluſit poeta ad puerilẽ uocẽ.nam illa eſt a ſic prima littera uidebat̃ auum clamare. ℭ Tum deniq uiſum:quem tandem tum primũ uiderat. ℭ Et qui nõ poterat tunc uagire:aut clamare. ℭ Erat coactus poſſe.cogebat̃ a matribus ut uagiret & clamatet. ℭ Tela uiris animiq cadũt.& Liuius Monet res tum multitudinẽ:tum duces.ſilentium & repentina fit quies. Inde ad fœdus faciendũ duces ꝓdeunt.Nec pacẽ modo ſed ciuitatẽ unã ex duobus faciũt.regnũ cõſociant:iperium omne cõferũt romã.Ita geminata urbe:ut ſabinis tñ aliqd darẽt quirites a curibus appellati.& reliqua eadem fere ab aliis quoq referunt̃. ℭ Tela & animi cadũt uiris:cõcidere arma e manib⁹ illoꝶ:& hoſtiles animi cõmoti ſupplici filiaꝶ orone & nepotũ aſpectu. ℭ Et remotis gladiis.reiectis utrinq enſibus. Soceri:ſabini. ℭ Dant manus generis:romanis. ℭ Et accipiũt:qa alt̃ alterius dextrã tãgebat.generi aũt & nurus

Vlpianus de ſpõſo & ſpõſa & ſocero & ſocru

appellatiõe.ut Vlpia.inqt.Sponſus quoq & ſponſa cõtinent̃.Item ſoceri & ſocrus appellatione ſponſorũ parẽtes cõtineri uident̃.& titulo de uerboꝶ ſigni.Generi inqt appellatiõe & neptis & ꝓneptis tã ex filio q̃ ex filia editarũ.cæterarũq maritos cõtieri mãifeſtũ eſt. ℭ Et tenẽt:ipſi ſabini parẽtes. ℭ Natas:filias Laudatas.dignas laude:aut laudatas.& cõmẽdatas ab eaꝶ pietate:quæ bellũ dirimerũt & honores ob id habiti.ut ab ipſis.xxx.curiæ denoĩarent̃:licet ſint q aliter ſentiãt.Præterea ut ab oĩ labore cẽnt libere ꝑterq̃ a lanificio. ℭ Auus:ſabinus. ℭ Fert nepotẽ ſcuto ĩponebat.& ferebat nepotem ſcuto.uelut ĩ cuna. ℭ Hic uſus ſcuti.inferẽdo in cõcordia:& pace nepotẽ. ℭ Erat dulcior:q̃ fuerit ĩ diſcordia:& bello. ℭ Inde:ex illo

¶OEBALIAE:ſabinæ. Vt eni dixim⁹ ſupra,ſabini uolunt laceda monieꝝ ſe fuiſſe coloniã. Vñ illud eſt Protinus oebalii rettulit armati. Lacedæmonii aũt oebalii dicti ſunt ab Oebalo Argoli filio:q in laconia regnauit. Per ſabinas aũt ſiue oebalias accipe romanas matronas quaꝝ multæ a ſabinis ꝓgenitæ ſũt ¶ Vl ꝙ erat de me fœliciter ilia mr̃. Prima rõ qua matronæ calẽdas martias colebãt hæc fuit:ꝙ ſabinæ ſtrictis mucronib⁹ ĩterpoſitæ Martia bella finierũt. Secũda eſt:ut fauore martis eã fœlicitatẽ cõſequerent̃ in filiis quã uidebãt is de⁹ iliæ ꝯceſſiſſe:q̃ a marte cõpreſſa romulũ ſũmæ fœlicitatis filiũ pepit Tertia deĩde ſubiũgit̃ qd mẽſe martio terra fœcunda eſt q̃les matronæ fieri cupiũt. Itẽ quarta ꝙ calẽdis martiis Iunoni Lucinæ tẽplũ datũ eſt ad Exq̃lias. Addit̃ & q̃nta ꝙ mars iunonis dr̃ fi- li⁹ quæ cõiugiis p̃eſt. ¶ Et pereũt lapſæ ſole tepẽte niues Vir. Vere nouo gelidus canis cũ mõtib⁹ humor liquitur. ¶ Vuida gẽma:uuidũ eſt qd aliqd humoris hẽt ĩtrinſec⁹ Vñ uua dicta exiſtimat̃:nã humidũ eſt qd humorem hẽt extrĩſec⁹ ¶ Militiã uotaq;:deſiderat mulier partũ ſicut & miles p̃liũ:q̃uis nõ ſine piculis illa ad partũ hic deſcendat ad p̃liũ. ¶ Excubias ubi rex romanus hẽbat ſcripſerũt q- dã (ut ait Varro) Exquilias ab excubiis regis dictas. Alii ꝙ excultæ a rege Tullo fuerit. Seruius.n. Tullus:quẽ Solinus exq̃lium dicit Quirinalẽ & uiminalẽ colles urbi addidit & auxit exq̃lias teſte Liuio:ibiq; ipſe ut loco digni- tas fieret habitauit:ubi & Vir. domum habuit autore Seruio iuxta hortos mæcenatis:q eo in loco ab eo cõſtituti ſunt ob aeris ſalubritatẽ cũ exq̃lina regio ante ſepulchris uacaret. Ab exq̃liis exq̃lina dicta eſt una q̃ttuor tribuum: in quas urbs a Seruio tullio diuiſa eſt. Eæ fuerunt Suburbana Palatina. Collina. Exq̃lina. Sane Romulus bello ſabino in exquiliis excubias egit:inde exq̃liæ dictæ ¶ Nuribus latinis:nurus eo ꝙ nubant dicunt̃ nomẽ accepiſſe. ¶ Publica facta:Sacrata:neq; enim exiſtimare debemus unius dici ſpacio & cœptã ædẽ & pfectã fuiſſe. Feſtus autor eſt iunonis ædem calẽdis martiis coli cœptã ¶ Quid moror:deſcendit ad ultimam rationem: qua docet iure fieri ut matronæ calendas martias colant.

Oebalie matres nõ leue nomẽ habent:
Aut qa cõmitti ſtrictis mucronib⁹ auſæ
Finierãt lachrymis martia bella ſuis:
Vel qd erat de me fœliciter ilia mater:
Rite colunt matres:ſacra diẽq; meum:
Quid ꝙ hyẽs adopta gelu tũ deniq; ce- (dit
Et pereũt lapſæ ſole tepẽte niues:
Arborib⁹ redeũt detonſæ frigor̃ frõdes
Vuidaq; ĩ grauido palmite gẽma tũet:
Quæq; diu latuit:nũc ſe q̃ tollat ĩ auras
Fertilis occultas inuenit herba uias:
Nũc fecũd⁹ ager pecoris:nũc hora creã (di
Nũc auis ĩ ramo tecta larẽq; parat:
Tẽpora iure colũt:latiæ fœcũda parẽtes
Quarum militiã uotaq; partus habet:
Adde qd excubias ubi rex roman⁹ age- (bat
Qui nũc exq̃lias noĩa collis hẽt:
Illic a nuribus iunoni templa latinis:
Hac ſunt (ſi memini) publica facta die:
qd moror & uariis onero tua pectora cu (ris
Emicat añ oclos:qd petis ecce tuos
Mr̃ amat nuptas:matrũ me turba freq̃n (tat
Hæc nos p̃cipue tam pia cã decet:

ANT. FAN. Sabini a lacedæmoniis oriundi Oebalii Cur matronæ ca. mar. colebãt

Vuidũ. humidũ Exq̃liæ Nurus

Iunonis ædes

¶MATRES oebalides:laconicæ.i.ſabine. Nã ut Plutarchus inq̃t. Sabini lacedemonioꝝ colonias fuiſſe uolunt. Sed de hoc in primo latius. ¶ Habẽt nõ leue munus hñt ipſe ſabine matres:& ab his ꝓgenite magnũ hoc munus. ¶ Celebrare diẽ & primas meas calẽdas:diẽ calẽdaꝝ martiaꝝ:mihi dicataꝝ. Sacrificabant Marti matres romanæ calendis martiis. nõ qd eo die eſſent cõſualia:ſed in honorẽ Martis. Nã ut Plutarchus inquit. Conſtat tñ facinus a romanis ppetratũ die octaua ac decima mẽſis ſextilis:quẽ nunc Auguſtũ uocant. Qua q̃dẽ cõſo cõſualia feſta celebrabãt. Hæc ille in uita Romuli. Sed ut oñdit in ꝓblematib⁹ ꝓblemate. xlvii. Eo die conſualioꝝ equos & aſinos coronis exornãt:& oriari ſinunt:& has rõnes adducit. An ꝙ Neptũno eq̃ſtri diẽ feſtũ agunt. Aſinus aũt pp equũ pari fruit̃ licẽtia. An illud potius ꝙ inſtituta nauigatione:cũ multa nauibus ueherent̃ ociũ quoddã:ac remiſſio iumẽtis data ẽ. ¶ Aut qa. hac rõne matres marti ſacrificãt:uel qa auſæ ingredi medias acies:bellis finẽ ĩpoſuere. Vel iliæ recordatiõe:quæ ex me romum pepit. Aut qa auſæ fuiit ipſe matres. ¶ Cõmitti ſtrictis mucronib⁹:cõmittere ſe euaginatis enſib⁹. ¶ Finierãt martia bella:finẽ ĩpoſuerãt bellis:qb⁹ ego p̃ſum. ¶ Suis lachrymis:fletu & querelis ſuis. ¶ Vel qd ilia:uirgo ueſtalis: Numitoris filia. ¶ Erat de me mater:peperat ex me romulũ. ¶ Fœliciter:qa fœlix fuit ille part⁹:q erat tãntã urbẽ poſiturus. ¶ Matres:rõanæ. ¶ Rite:ex ritu & cõſuetudĩe. ¶ Colũt ſacra:& idẽ meũ:celebrãt & ſacrificãt mihi calẽ. martiis. ¶ Quid qd hyems:tertia rõ cur matres celebrãt calẽ. martias:qa tũc ẽ tp̃s fœcundũ quo oĩa putreſcere ĩcipiũt:& ꝓcreare ſuos fœtus. Et quæ fœcũda eſt:aut fœcũda cẽ cupit:pricipiũ fœcũdi tp̃is colit ĩde matres marti eo die ſacrificãt. ¶ Quid:dicã ſcilicet. ¶ Quod hyems hyemale tp̃s. ¶ Adopta gelu:q̃ſi quæ terras glacie & niuib⁹ tegit. ¶ Tũc dẽiq; cedit:cũ ego referã uernũ tp̃s cedit tũc hyems. ¶ Et niues lapſæ:collapſæ qa in aq̃s reſolutæ labunt̃. ¶ Sole tepẽte:q eũ tepidior ſit q̃ ĩ hyeme fuerit. ¶ Pereunt ab ipſo ſole liquefactæ. ¶ Frõdes detõſæ frigore:quæ rigoris deciderãt ex arboribus. ¶ Redeũt arborib⁹. qa renaſci ĩcipiũt. ¶ Gẽma uuida tumet in palmite uitis:turgeſcit. ĩ ipſis uitiũ ſarmẽtis:uuidũ dicimus qd h̃t humorẽ interi⁹. ſicut uua:humidũ uero qd exteri⁹:gẽma pro oculo uitis ponitur ut in primo diximus:ipſe tñ uõ põt dici uuid⁹:ſed ex eo uuida naſcunt̃. ¶ Palmite tenero:dixit pp redeũtẽ ſuccũ. ¶ Et herba q̃ diu latuit:hoc eſt p hyemem ſub terris fuerat. Latuerat tñ aut ſemẽ:aut radices:herba uero aruerat. ¶ Inuenit herba ipſa fertilis uias occultas:nã ſubterraneas. ¶ Qua pte. ſ. hoc eſt qb⁹uiis. ¶ Tollat ſe in auras. emergat in aera. & attollat ſe. ¶ Nunc uerno tpe. ¶ Nunc in uere. ¶ Ager ẽ fœcũ

PAV. MAR.

Ilia uirgo ueſtalis

Gẽma pro oculo uitis

dus:parit foetũ:q̃a naſcunť & creſcũt fruges ĩ ſpicas:foecũdus a faciẽdo dr̃ ꝙ fructũ faciat. ¶ Nũc ẽ hor. eſt tp̃s. ¶ Creãdi pecoris:redit.n.amor & cõiũctionis appetit⁹:pecorib⁹ ipſis:& qđ q̃dẽ:ut Cicero oñdit. Cõe ẽ oium aiantiũ ꝓcreãdi cã:pariunt ergo uerno tp̃e pecora:pſerti & hedi & agni. ¶ Nũc auis parat in ramo:in ramis arborꝝ. ¶ Tecta & larẽ:tecta ut ſit ſub frõdib⁹. ¶ Larẽ nidũ ut piat:ĩ eo:& educet pullos. ¶ Iure:merito igiť. Parẽtes latiæ romane mulieres ¶ Colũt foecũda tp̃a:celebrãt pricipiũ ueris:hoc ẽ calẽ.mart:q̃ tp̃a ſunt foet⁹ referẽtia. ¶ Q uarꝝ:mulierꝝ. ¶ Militiã & uota hẽt part⁹:q̃ſi q̃rꝝ ſtudiũ & uotũ ẽ ipſa in pariẽdo foecũditas:nã ꝑ militia laborẽ partũ ſignificat ꝑ uoto deſideriũ:q̃m part⁹ mulierꝝ laborioſus eſt & deſiderat⁹. ¶ Adde ꝙ excubias:q̃rta rõ:q̃a calẽdis martiis in ualle exq̃lia nuptæ tẽplũ iunõi lucinæ dedicarũt:p aſſequẽda foecũditate:de quo lati⁹ dixim⁹ ſupiorĩ li. Cũq; iuno pſit nuptis:& ſit martis mr̃ iure ob martis reuerẽtiã marti mulieres calẽdis martiis ſacrificãt. ¶ Adde qđ ubi rex romanus agebat excubias:uigilias:& cuſtodias:& ſupiore libro dixim⁹ autore Varrõe exq̃lias dictas ab excubiis regis. uel ab eo qđ exculte a rege Tullo eẽnt. Q ui colis hẽt nũc noia exq̃lias:uocanť nũc exq̃liæ ab excubãdo:ſeu excolẽdo. ¶ Illic:in exq̃liis ¶ Anurib⁹ latinis:mulierib⁹ romãis. Sũt facta tẽpla publica iunõis:publice fuere cõſecrata tẽpla iunõis lucinæ:q̃b⁹ ſupi⁹. ¶ Hac die ſi memini:calẽdis meis:ſi recte recordor. ¶ Q uid moror:q̃d detineo te ĩ mora. ¶ Et onero tua pectora uariis cauſis:q̃ſi cur affero tibi tot rõnes. Q uot tu petis q̃ſi rõ hui⁹ rei. ¶ Ecce eminet añ oculos tuos:ecce tu me uides iunõis filiũ:q ſum huiuſce rei cã. Mr̃: iuno ¶ Amat nuptas:pſeſt ɔnubiis:& nupte ſũt illi curæ:q̃a eas amat. ¶ Turba matrũ freq̃ntat me. celebrat diẽ meũ:& freq̃ntes mr̃es in ædẽ meã. ¶ Hæc cã tã pia:qua pie mr̃es me colũt. ¶ Præcipue:q̃ſi in primis. Decet nos:& me & matrẽ:aut me iunonis filiũ. Mars.n.ex iunone & gramĩe nat⁹ eſt:ut iferi⁹ dicemus.

Quare ca. mar. dicatæ ſunt mulieribus

Ferte deæ flores:gaudet florẽtib⁹ herbis
Hæc dea:de tenero cĩgite flore caput:
Dicite tu lucem nobis:lucina dediſti
Dicite tu uoto parturientis ades:
Si qua tñ grauida ẽ:reſoluto crine pcet
Vt ſoluat partus molliter ipſa ſuos:
quis mihi nũc dicet:q̃re cœlæſtia martis
Arma ferũt:Salii:mamuriũq; canãt:

ANT. FAN.

¶ GAVDET florẽtib⁹ herbis hæc dea:Iuno floríb⁹ gaudet: V ñ credit Mars tacto flore a iunone cõceptus. Hunc feſtũ exiſtimare nõnullos refert Gradiuũ dictũ ꝙ gramĩe ortus ſit. qđ interpræt ať (ut idẽ iq̃t & nos dixim⁹ ſupra) q̃a corona graminea in re militari maxime honorationis eſt. Ego ex flore martẽ cõceptũ fingi exiſtimauerim : quia ſæpe numero e re nulli⁹ momẽti cõcipiť diſcordia & bellum oriť ¶ Tu nobis lucẽ lucina dediſti. Q uia ope iunonis Lucinæ part⁹ in lucẽ ediť. ¶ Si qua tñ grauida ẽ. Nõ expectẽt quæ grauidæ ſunt pariẽdi tp̃s ut tũc dicãt iuno lucina fer opẽ:ſerua me obſecro:ſed incipiãt calẽdis Martiis pcari iunonẽ ut cũ tp̃s aduenerit pariẽdi ei⁹ ope part⁹ molliter emittať ¶ Q uis mihi nũc dicet q̃re cœleſtia martis Arma ferãt ſalii mamuriũq; canãt. Anno octauo regni Numæ cũ peſtis italiã occupãs Romã quoq; ĩuaſiſſet:ferũt breue ſcutũ e cœlo lapſum in Numæ manus:q ſe ait ex Egeria muſiſq; audiſſe ſcutũ ad urbis ſalutẽ miſſum ſeruari oportere aliis undecim ad ei⁹ ſimilitudinẽ factis q̃b⁹ id miſcereť ne internoſci poſſet. Datũ eſt igiť negociũ Mamurio iclxto fabro ſũmoq; artificib⁹ cæteris diffidẽtibuſq; deſperãtib⁹ ut ſimilia ei⁹ ancylia fingeret. Q uod opus cũ ille arte exq̃ſitiſſima abſoluiſſet ita ut neq; ipſe Numa iã ſcutũ cœleſte dignoſceret & ei q̃dcũq; peteret pmiũ ſe exhibiturũ polliceret. artiſex nõ pecuniã ſed gl'am ꝑ mercede petit ut uidelicet Salii iter carmĩa ſuũ nomẽ canerẽt:qđ p multa tp̃a obſuatũ eſt. In Saliorꝝ.n.carmibus cum Pyrrhichii modulo abſolutis ueturi⁹ Mamuri⁹ canebať. Licet q̃dã dixerĩt ueterẽ memoriã cani ut Plutar. & Var. ſcripſere. Eidẽ Mamurio legim⁹ diẽ cõſecratũ cẽ quo pellẽ uirgis feriebãt ad artis ſimilitudinẽ. Cõſtat aũt Salios ancylia cuſtodiſſe q̃ hoc tp̃e circũferre cõſueuerũt. Erãt.n. Martis ſacerdotes a Numa cõſtituti ac dicti Salii nõ ut q̃dã ſabulãť a uiro Samothrace ſeu mãtineo:ſed a ſaliẽdo:qđ (ut inq̃t Seru.) circa aras ſaliãt & tripudiẽt. Id eni in ſacris quotãnis & facere ſolẽt & debẽt ut inq̃t Var. ubi ſuauiter mouebanť cõuerſiões ac mutatiões celeri & crebro nũero robuſte leuiterq; reddẽtes. Saltabať aũt in religionib⁹ teſte Seruio:q̃a nullã maiores nr̃i corporis partẽ eſſe uoluerũt:quæ nõ ſentiret religionẽ:nã ut cantus ad aĩu3 ita ſaltatio ad mobilitatẽ corpis ptinebat. Hic ſacerdotes (ut ait Plutarchus) induti puniceis tunicis æneiſq; balteis ſuccicti æneas capitũ. galeas ferebãt. ac paruis gladiis arma pulſabãt:q̃bus ſm Liuiũ Numa tunicæ pictæ inſigne dedit & ſup tunicã æneum pectoris tegmẽ:iidem dextra uirgam læua peltã gerebãt. de qua loco ſuo dicemus. Vir. eos Herculi dedit q̃uis antiquitas ſacrauerit Marti:ut Tum ſalii ad cant⁹ inceſa altaria circũ Populeis adſunt euincti tp̃a ramis. Q uod recte poetã feciſſe Macrobi⁹ docet ꝙ Hercules apud pontifices idem qui & Mars habebatur & Chaldei ſtellã Herculis uocent quam reliqui oẽs Martis appellant. Saliorꝝ numerũ Tullius Hoſtilius dr̃ duplicaſſe cum. Numa. xii. tñ ex patriciis iuuenes ſpectatiſſimos ad id ſacerdotiũ legerit:qđ quãti fuerint hinc facile conlectare licet. Q uod Appius Claudi⁹ ut triũphalis Salius uſq; ad ſenectutẽ fuit:& pro gloria obtinuit ꝙ inter collegas optime ſaltaret. Neq; abhorruiſſe ab eodem ſacerdotio dicunť Aphricanus & L. Florius Bibaculus: quorꝝ poſterior tulit ancylia præcedentibus ſex lictoribus cum prætor eſſet. Hic epulæ ſplendidæ atq; opiparæ ab Horatio ſaliares dicunť:ut nunc ſaliaribus ornare puluinar deorꝝ tempus erat dapibus ſodales. Saliebãt autem hi ſacerdotes non ſolum circa aras ſed per urbem. xii. ancylia circumferentes ne illa firmo intuitu cerni poſſent.

Ancylia martis ferũtur ſalus ca. mart.

Scutũ e cœlo Lapſum Salii.

Saliorũ numer⁹

Saliares epulæ

PAV. MAR.

¶ FERTE deæ:hortať nuptas ut iunonẽ colãt ferãtq; capita ſertis coronata:pcenturq; parturiẽtib⁹ adſit quo ſine dolorĩ poſſint ptũ edere. ¶ Ferte:offerte. ¶ Flores deæ:iunoni lucinæ. ¶ Hæc dea:iuno. Gaudet herbis florẽtib⁹:gaudet offerri ſibi flores:& floridas herbas. ¶ Cĩgite corõate. ¶ Caput ueſtrũ de te

nero flore:ſertis ex tenellis floribꝰ cōtextis. ¶ Dicite:uos nuptæ. ¶ Tu lucina dediſti nobis lucē.q̄a te du
ce ad lucē uenimus ſupiore libro diximꝰ iunonē lucinā dianā eē:licet Diodo. Lucinā iunonis filiā dixerit:
& alio ĩ loco poeta lucinā a iunōe miſſam & hic p iunone itelligi uelle demōſtrat rō eſt q̄ Macro.ſumit:ue
teres putaſſe iunonē & luna eādem eſſe:q̄a luna p aerē meat:uñ ἀρτεμιν nūcupauerūt ἀεροτομην q̄d
aera ſecat:& iuno aeris arbitra eſt cui mēſiū initia cōſecrauerūt ut i.i.lib.diximꝰ dicite tu iuno. ¶ Adēs.uo
to pturiētis cū a pturiēte uocaris fer opē & ſerua illā. ¶ Tñ ſiqua eſt grauida:cū cal.ita iūonē nuptę pca
ri dñt ſigna ex his grauida eēt. ¶ Precet crine reſoluto:erinibꝰ ſolutis & paſſis. ¶ Vt illa:lucia. ¶ Soluat
ptus ſuos ĩcluſum ptū ſoluat ut edere poſſit. ¶ Molliter leniter & ſine ullo dolore. Quis mihi nūc:hacte
nus cū marte locutꝰ eſt:nūc ſcripturus ſeſtū ſalioꝝ egeriā nymphā ĩplorat de q̄ paulopoſt. Et ut ſupius di
ximus. Numa ſacroꝝ iſtitutiōes ĩ octo ptes diuiſit Sexta pars uę alycarnaſeus ĩnq̄t his diſtributa eſt.q uo
cant a romanis ſalii quos Numa ex patriciis creauit Iuuenes.xii.ſpectatiſſimos deligēs:quoꝝ ſacra mane
bāt in palatio:uocatiq; palatini:hi quidē agonales:a q̄buſdā collini dicti:quoꝝ ſacrariū erat ĩ collino mō
te poſt numa ab hoſtilio rege cōditū ex uoto:hi ſalii oēs ſaltatores & laudatores armatoꝝ deoꝝ. Tūicas
uerſicolores balteis ſuccīcti æneis.apices capitibꝰ ĩponētes pilleos altos quos græ.cirbaſias appellāt. acci
cti oēs gladio:dextra lanceā:aut uirgā tenēt leua peltā thraciā:ea eſt ſcuti cuneati ſpē arctiora hñtis late
ra qualia ferūt apud græcos:q curetū ſacra pficiūt unū ineſſe dicūt cœlo demiſſum: iuentūq; in regia Nu
mæ:nemine iſerēte:nec uiſa apud italos tali forma:uertitū Numā ĩſidias:& ſurta ancilia huic cœleſti ſil̃a:
multa paraſſe dicūt:Cū Mamurio quodā opifice:ita ut icerta iſidiaturis: & ĩdeſcreta fieret diuini illius na
tura:nec ĩternoſci poſſet:& reliq̄ Hæc aūt a poeta multis uerſibꝰ explicant Feſtū uero ipſum calēdis mar
tis celebrabat. Sed cætera q̄ ad rē faciūt ſuis in locis referremus. Quis nunc dicet mihi:quaſi a quo diſcer
potero. ¶ Quare ſalii martis:qui ſacerdotes ſunt martis. ¶ Ferāt arma cœleſtia:anclia ipſa:& illud quod
e cœlo cecidit. ¶ Mamuriūq; canāt:cantādo mamurii nomē repetūt. ¶ Voluit.n.ipſe mamurius in mer
cedem.clypeoꝝ:quos fecit inſtar illius cœleſtis cani carminibus ſalioꝝ. Sed de eo paulo inferius.

Nympha mōe nēori ſtagnoq; opata diāe
Nympha nūæ cōiūx ad tua feſta ueni
Vallis Aricinæ ſilua præcinctus opaca
Eſt locus:antiqua religione ſacer.

¶ NYMpha mone.iuocat Egeriā oium Numæ cōſilioꝝ conſciam cū qua is credi uōluit ſe hēre cōgreſſum ac frui ſecreto eius collogo ut cōſilia q̄bus reſp.ab eo rege admi niſtrabatur maximā autoritatē hērent Cæteꝝ.nōnulli eū hydromātia uſum exiſtimant ut futura pnoſceret. ¶ Nemori ſtagnoq; opata Dianæ:Artemiſium dicit Dianæ lu cū ut ĩnq̄t Strabo:cuiꝰ tēplū ſilua circūdatat:cui lacus mo re pelagi fluctuās adiacet. Dicebat aūt id tēplū ædificiū Tauricæ ubi Oreſtes Dianæ ſimulachrū collocauit:q̄d e Scythia Taurica credit attuliſſe ſic dicta a tau ris loco eius regiōis:ut Eſt locus ĩ ſcythia tauros dixere priores:Id ſimulachrū ſaſce cælatū dr quo tpe ab Oreſte ſurreptū eſt.uñ Dianā faſcelidē phibēt nūcupatā:eadē & Aricina dicebat q haud lōge eēt ab Ari cia. Itē ut q̄buſdā placet nemorēſis a nemore Aricio. De quo ait Lucanus:Qua ſublime nemus ſcyticæ q̄ regna dianæ Et Cato ĩ primo originū teſte Priſciāo:Lucū dianiū ĩ nemore Aricio Egerius Libius Tuſcu lanus dedicauit:Hūc Artemiſiū ueteres dixerūt a Diana q artemis dr autore Macr.q̄ſi aerotemis id eſt ae rē ſecās.ipſa.n.eſt Luna ut diximus ſupra. Vult aūt Egeriā eſſe dianæ aricinæ miniſtrā. Vñ ait Opata:q̄d interdū de ſacris dr autore Seruio eſt ſane aricia oppidū nō longe ab urbe a qua diſtare dr ad decē milia paſſuū:& pp̄e Albā a qua diſtat ſtadiis.xx. In eius nemore oppidū eē aiūt q̄d hodie dr Cynthianū. ¶ An tiqua relligiōe:Quia Oreſtes ĩ eo luco cū iphigenia ſorore tēplū ſacrarūt:q neceſſe eſt fuiſſe paulo poſt Troiā dirutā & longe ante Romā cōditā. Nota ſūt quæ de Oreſte poetæ ſabulant q̄uis multa ſint quoꝝ Sophocles & Euripides meminerūt. Vnde illud eſt:Scriptus & in tergo nec dum finitus Oreſtes.
¶ MONE:inſtrue:& doceas tu me. O nympha:& piphraſi egeriā oñdit:de qua paulopoſt. Opoſa:officio ſa. ¶ Nemori & ſtagno dianæ:q̄a nympha eſt fontis:q in nēore cynthyæ eſt ubi nūc oppidū appellat cyn thianū: cuius tōtis riuulus ſtagnū init pp̄e ariciā. O nympha o egeria. ¶ Cōiūx numæ:cū q̄ numa cōgreſ ſum ſe hēre dicebat. ¶ Veni ad tua feſta:ad ea feſta q̄ tuo cōſilio ſunt iſtituta. ¶ Vallis aricīæ ſilua:relatu rus poeta:q̄ & ubi ſit egeria facit topographiā:hoc eſt loci deſcriptionē. Locum.n.eſſe dicit ĩ aricina ualle. ubi latet hipolitus:& dianæ ſimulachrū ē ex taurica aduectū.cui mitiore iā ritu fiunt ſacra:ide riuulus q̄dā: fluit.aqs egeria ſuggerit:q̄ muſis grata numæ uxor & cōſiliū fuit. Sed q̄m exigit locus ut de egeria dicamꝰ de ea plura repetēda ſunt. Numa accepto impio effrenū ppl̃m religiōe cōpeſcuit.de egeria.ut Diony.inq̄t ſermonē cōfinxit. Quo facilius ipm attēderēt q diuina uerebant & ĩpoſitas ab eo leges prōpte ſuſciperēt tanq̄ a diis latas. Imitatus exēplū minois cretēſis & licurgi lacedemonis: quoꝝ alter collogo ſe frui iouis aiebat:pgens in dictēū montē:ubi iuppiter educatus eſt deſcendebat in ſpecum ſacrā ubi leges cōponens: quas a ioue accipere affirmabat:illas ad populū ferebat. Lycurgus delphos pſectus:doctū ſe eſſe ab Apol line dicebat legum conſtitutionē:quas lacedemoniis tradebat. Sic numa egeriā deam præferebat: &c. Et Liui.inq̄t. Simulat ſibi cū dea egeria cōgreſſus nocturnos eſſe. Eius ſe mōitu quæ acceptiſſima diis eſſent ſacra inſtituere. Et Lactan.ille firmi. Cū antiquoꝝ ſacrificia dānet:ſic inquit. Hāc uanitatū apud romanos autor:& cōſtitutor Sabinus ille rex.qui maxime animos hominū rudes. atq; impitos nouis ſuperſtitioni bus implicauit. ¶ Quod ut faceret aliqua cum autoritate ſimulat cum egeria nocturnos ſe habere congreſ ſus. ¶ Erat quædam ſpelunca perpaca in nemore aricino:uñ riuus perenni fonte manabat. Huc remotis arbitris ſe inferre cōſueuerat:ut mentiri poſſit monitu deæ coniugis:ea ſacra populo ſe tradere. quæ acce

Diodorus ait lucinam fuiſſe filiam Iunonis

Pileos cirbaſias

ANT. FAN.

Artemiſium

Taurica a tauris

Faſcelis

Nemorenſis

diana artemis

operari

Aricina cynthianum

PAV. MAR.

Lycurgus dicebat ſe doctum eſſe ab apolline delphico leges

ptiſſima diis eēnt uidelicet aſtutiā Minois uoluit imitari:q ſe in antrū iouis recōdebat:& ibi diu moratus
leges tanq̄ ſibi a ioue traditas aſſerebat:ut hoies ad parendū nō modo impio: ſed etiā religiōe cōſtringe
ret.Nec difficile ſane fuit pſuadere paſtoribus.Itaq; pōtifices:flamies:ſalios:augures creauit:deos p fami
lias deſcripſit Sic pōpuli feroces aīos mitigauit:& ad ſtudia pacis a rebus bellicis auocauit.Sed cū alios fal
leret:ſeipſum tñ nō fefellit.Nā poſt annos plurimos:Cornelio & Bebio cōſulibus ī agro ſcribe Petili ſub
ianiculo:Arce duæ lapideæ ſunt repṫæ a foſſoribus:quaꝝ in altera corpus numæ fuit:ī altera ſeptē latini
libri de iure pōtificio.Itē græci totidē:de diſciplina ſapientiæ ſcripti: Quibus religiones:non eas modo
quas ipſe inſtituerat:Sed oēs præterea diſſoluit.Quare ad ſenatū delata decretū ē hi libri abolerenť: Ita
eos.Q.Petilius ꝑtor urbanus in cōcione populi cōcremauit.& reliqua.¶Eſt locus præcinctus circunda
tus.¶Silua opaca:umbroſa.¶Vallis aricinæ:ab aricia:quæ diſtat ab alba uiginti ſtadiis. ¶Sacer antiq̄
religione:hoc iō dictū quod cōſecrata ibi ara dianæ ante Albā conditā.Nam cum Iphigenia: cuius in pri
mo libro meminim⁹ ꝑeſſet aræ dianæ taurice ī Scythia:ubi hoſpites mactabanť:appulit illuc Oreſtes: cui
cum eū agnouiſſet pepcit.Quercētibus ſcythi illā Oreſtē nō mactaſſe:tumultū uerita aufugit noctu cum
fratre:ab alto Dianæ ſimulachro:ueniťq; in italiā:& in ſilua aricina templum dianæ conſecrarunt.

Libri numæ pōpilii inuenti in arca.

ANT. FAN.

Hic latet hippolyt⁹ loris diſtract⁹ equoꝝ:
Vnde nemus nullis illud aditur equis:
Licia dependent longas uelantia ſepes:
Et poſita eſt meritæ multa tabella deæ:
Sæpe potēs uoti frōtē redimita coronis.
Fœmina:lucētes portat ab urbe faces:
Regna tenent fortes māib⁹ pedibuſq; fu
(gaces

¶HIC latet Hyppolytus &c.Cū Hippolytū eq traxiſ
ſent laceraſſētq; Diana eū ab inferis p æſculapiū reuoca
uit ac Nymphæ cōmendauit Egeriæ & Virbiū quaſi bis
uirū uocari iuſſit.Sed reuera ut ingt Seruius Virbius eſt
numē Dianæ coniunctū:ut Veneri adonis.Nec nos mo
ueat Horatius qui ait infernis.Neq; in tenebris diana pu
dicū liberat hippolytū quē Virg.ſcribit.ad ſydera rurſus
æthera & ſuperas cœli ueniſſe ſub auras Pæoniis reuo-
catum herbis & honore Dianæ.Nō.n.qđ Horatius dicit
ad illud referri debet qđ poſt diſtractionē q̄ ab equis eſt
paſſus Hippolytus in uitā reſtitutus dicitur: ſed ad cōdi
tionem mortalitatis:quā ante reuocationē effugere non
potuit fauore Dianæ.is fuit Theſei filius ex Antiope ſiue Hippolytæ amazone qui apud Pytheū troeze-
ne educatus eſt De qua Oui.Hic tecū troezena colā Pytheia regna.Vnde nemus nullis illud aditur eqs:
Vir.in.vii.æne.Vnde etiā tēplo triuiæ Luciſq; ſacratis cornipedes arcentur equi qđ littore curuū & iuue
nem mōſtris pauidi effudere marinis.Idē & ſcripſit callimachus teſte Seruio.¶Licia depēdent lōgas uelā
tia ſepes:Tabellæ pictæ ac licio ſuſpēſæ ab his qui uota ſoluerūt.Quod & maiores noſtri facere cōſueue
runt.Vnde illud eſt Tibulli:Nā poſſe mederi picta docet tēplis multa tabella tuis: & hac ætate non pauci
faciūt.Scimus āt Dianā morbo affectis opē afferre.Quaꝛ Siculi eam(teſte Diomede)Lien appellarūt apo
tulio.i.ſoluo.quaſi ſolutricē maloꝝ q̄ ea placata laborātes morbis finē malis inuenerūt.Potens uoti:Fœ-
mina uoti cōpos & cōſecuta quicquid petiit a diana ſæpe numero accēſis facibus ex urbe roma confert ſe
ad artēmiſium ut agat deæ gratias uel uota pſoluat.¶Regna tenēt manibus fortes pedibuſq; fugaces:Sa
cerdos dianæ aricinæ rex olim dicebať.Vnde illud eſt:Immitis aricia regni.Et Suetonius ait in Caligula
Nemorenſi regi quod multos iam annos potireť ſacerdotio ualidiorē aduerſarium ſubornauit.Erat autem
hic ſacerdos fugitiuus.fuit.n.in hoc tēplo poſt mutatū ritum ſacrificioꝝ arbor quædā ut ſcribit Seruius
de qua infringi ramū nō licebat Dabať tñ fugitiuis poteſtas:ut ſiquis inde ramum potuiſſet auferre mono
machia id ſingulari certamine cū tēpli ſacerdote pugnaret:qui fugitiuus erat(ut quidā putāt)ad imaginē
fugæ Oreſtis qui poſt occiſum regē Thoantē in regiōe Taurica cū ſorore iphigenia fugit & ſimulachrum
inde ſublatū haud lōge ab Aricia collocauit.Dabať autē facultas dimicādi quaſi ad priſtini ſacrificii repa-
rationē:apud Tauros.n.Diana humano ſanguine placabať cui tranſlatæ in nemus Aricinū ſeruos tm̄ ali-
quādo imolarūt.Sed cū poſtea romanis ſacroꝝ crudelitas diſpliceret Diana ad Laconas tranſlata dicitur
ubi ſacrificioꝝ cōſuetudo adoleſcētuloꝝ uerberibus ſeruať qui(ut ſcribit Cicero in.ii.Tuſcu.qōnum)ad
arā ſic uerberanť ut multus e uiſceribus ſanguis exeat:quoꝝ nemo exclamat.nemo īgemiſcit cū quidam
uerberibus afficiātur ad necē Eundē templi ſacerdotem fugitiuum fuiſſe Strabo quoq; teſtatur his uerbis
Barbaric⁹ quidā ſcytarūq; circa templū mos obtinet qui enim uictime mactator prius extiterit ſacerdos
inſtituiť fugitiuus quidā uir gladiū tenens & inſultus ſemper circūſpectās ad tutandū ſtrenue paratus. Sa
ne mutatū ſacrificii ritū oſtēdit Vir.in.vii.æne.cū ait:Pinguis ubi & placabilis ara Dianæ.Sciendū igitur
fugaces pedibus hic accipi fugitiuos.quia nō niſi fugitiu⁹ ſacerdos ſiue Rex creari Poterat.Nā ſi diceres
regnū tenere ſtrenue.pugnātes ac celeriter fugiētes:nō recte acciperes ſenſum autoris:reluctareturq; ti
bi & Seruii & Strabonis autoritas.Quo enim ad tutandū ſtrenue paratus eſt qui fugit? uel quomodo fu
gitiuum uocat Seruius qui eū ſacerdote regnum obtinente nondum monomachia pugnauit?

Hippolitus ariciæ latuit Virbius

Tabellæ pictæ i tēplis Lien. Fœmiæ accēſis facibus aricia currebant Rex nemorēſis. Oreſtis fuga Dianæ Thauricæ ſacrificium

PAV. MAR.

¶HIC in hac ſilua.¶Latet Hippolytus:Theſei ex Hippolyta qui Antiope filius.¶Diſceptus lor.hab.
¶Equoꝝ.i.ab eqs frenatis.loris iplicitis:tractus laceratuſq; eſt & q̄uis Cicero fabulā eſſe putet hiſtoria
tñ fuit:ſed ī tragœdias:ſic & in fabulas relata.Phœdra deucaliōis cretēſis filia:Theſei uxor ob denegatū
ab hippolito ꝯcubitū:cū uiro appetiti cōcubit⁹ falſo accuſat.Theſeus:cū eēnt ſibi tria uota a Neptūo cō
ceſſa:ut ī fabulis eſt Hippolyti interitū optauit:de quo apud Annæū ī Tr.genitor æquore⁹ dedit:Vt uota
prono trina cōcipiā deo:Et inuocata mun⁹ hoc ſanxit ſtyge En pge donū triſte regnator freti nō cernat
ultra lucidū Hippolytus diem:Adeatque manes iuuenis:irato patre.& reliqua:¶At neptunus mōſtrum

ingens imiſit:quō exterriti equi Hippolyti:fugientes eum diſiecere:& loris implicitū lacerauere.Sed ut in hiſtoriis legimus:Cū ferrēt curru Hippolytus:ei audita nouercæ calūnia labenti aīo: frena e manibus exciderūt.¶Turbati equi:excuſſis habenis:currū præcipitē egerūt.¶Quo effracto Hippolyt⁹ ueſtib⁹ īplicitus atq; ad terrā delatus interiit.Poetæ uero eū Aeſculapii ope reuixiſſe dicunt. Virbiuq; mutato nomine appellatū:de quo alio loco dicēt.Retinereq; Dianā Aricinā eū apud ſe dicūt.Alii egeriæ cōmendatum:qd oſidit etiā Vir.in fine ſeptimi æneidos cum dicat egeriæ nemoriq; religatū:Appellatūq; Hippolytum uolunt ab ιππος equus λυω lacero:ſeu diſcerpo.¶Vnde:ex quo.¶Illud nem⁹ aricina ſilua. Adiēt nullis equis:ex eo qd equi iuuenē diſcerpſerūt:illud nemus ingredi nō poſſunt:& Vir.Vnde etiā triuiæ tēplo luciſq; ſacratis Cornipedes arcētur q̄ litore circū.Et iuuenē monſtris pauidi effudere marinis.Litia depēdēt uelātia:tegentia.¶Lōgas ſepes:alligabātur tabellæ inſcriptæ liciis:& appēdebanē ſepibus:uota teſtantes Sæpem a ſepiēdo dicimus: & plura ſunt genera ſepimentoꝝ de q̄bus agit Varro in re ruſtica.& multa tabella:inſcripta noībus ſeruatoꝝ.¶Eſt poſita meritæ deæ:dianæ quæ uota exaudiuit.¶Sæpe fœmia potens uoti:hoc eſt uoti cōpos.Redimita frontē coronis:hoc eſt coronata.¶Portat faces lucentes ab urbe. portat faces accenſas ex urbe Ariciā cū aſſecuta eſſet:qd uoto optabat.¶Regna tenēt fortes:regnū appellat poeta:eo qd ſacerdos triuie illic rex uocabaē:& ſicut dicimus ariciā nemoralē ita & regē nemorenſem: & regna dianæ dicta.Lucan⁹ in tertio pharſaliæ:Qua ſublime nemus:ſcythicæ qua regna dianæ:& in ſexto:Parua myceneæ quantum ſacrata dianæ Diſtat ab excelſa nemora aritia roma : & Suetonius in uita.C. Caligulæ Nemorēſi regi qd multos iā ānos potirēt ſacerdotio:ualidiorē aduerſarium ſobornauit.ſic & naſo regna dixerat. ¶Fortes:ergo.¶Māibus tenēt regna:ipſius dianæ.¶Et fugaces pedibus:ille.n.efficiebaē rex:qui & uiribus corpis:& pedū celeritate p̄ſtaret.opus.n.erat dimicatiōe:& qui ualidior erat alterum pellebat.Strabo cū de hoc agit:ita inquit:Eſt & diane lucus:ideſt Artemiſiū:ſic.n.uocant: e ſiniſtra uiæ regione:ex aricia ad arcinā ſiluam cōſcendentibus:quod templū nominant ædificium Tauricæ: Nam barbaricus:quidā:ſcytarūq; circa templū mos obtinet.Qui enim uictimæ mactator prius extiteritq;: Sacerdos inſtituitur:fugitiuus quidā uir:gladiū tenens:& inſultus ſemp circūſpectans:ad tutandū ſtrenue eſt paratus.Templū autē ſilua circundat:cui lacus inſtar pelagi fluctuans adiacet.Circū:circa montanū īminet ſupercilium cōtinenter:unūq; præaltū.Caua inde regio tēplum aquam quæ excipit . Fontes ſpectare licet:e quibus lacus explēt.Horum ſacra ſub cuiuſdā dæmonis appellatione habent hoc in loco ſcaturigines obſcuræ ſunt:& reliqua:Hæc uerba Stra.indicāt eum lacū mōtibus circundatū:qui eſt ultra albā.Vbi eſt ab uno latere oppidū cynthianū:ab altero nemus:ſic.n.alterū oppidū nūc uocāt.His ī locis aliq̄n adoleſcēti mihi delitiæ fuerāt æſtiuæ:iā diu ab illis abfui.Veꝝ ī eodē tēplo olī hūana uictima īmolabaē. Sed cū poſtea ut honorati⁹ inq̄t romāis ſacroꝝ crudelitas diſpliceret:quāq̄ fui imolarenē ad laconias ī diana trāſlata:ubi ſacrificii cōſuetudo adoleſcētuloꝝ uerberib⁹ fiiaē:q̄ uocabaē βωμονικαι ἐπιτου βωμου .i.ara καικια.i.uerberatio ærūna ſupplicū.q̄a aris ſuppoſiti cōtendebāt:qui plura poſſent uerbera ſuſtinere.

Quare Hippolytus eſt dict⁹ ēt quare uirbius

Tēplū nemorale diane tauricæ

cynthianū oppidum

Et perit exēplo poſtmodo quiſq; ſuo:
Defluit īcerto lapidoſus murmure riu⁹
Sæpe ſed exiguis hauſtibus inde bibi:
Egeria ēq̄ p̄bet aq̄s dea grata camenis:
Illa Numæ coniunx conſiliumque fuit:

¶ET perit exemplo poſt modo quiſq; ſuo: Qui cæde aliena Rex Nemorenſis creatus eſt:cum occurrit fortior aduerſarius priuatur & regno & ſacerdotio dum interficitur quemadmodum & ipſe alium & īterfecit. ¶Incerto murmure qui uix percipitur ſenſu aurium . Hic riuus fluuit e fonte cui⁹ nympha putatur Egeria. ¶Dea grata camenis:Liuius camoenis eum lucum ſacrauitq; dearum ſibi concilia cum coniuge ſua Egeria eſſent: Plutarchus ī Numa:Præterea opus eſſe camenis locum eum & quæ circū locum prata ſunt ſacrare quo frequenter ad ſuum cōgreſſum ueniant.Hæc Numa ex Egeria audiſſe apud eundem inquit autorem.Lege utrumq;.

ANT. FAN.

¶Et quiſq;:ex illis regib⁹ nemorēſibus.¶Poſtmō poterit ſuo exēplo:q̄a ualidior alios opprimit. ¶Defluit per lucū cynthie.Riuus lapidoſus:inter lapides fluēs.¶Incerto murmure:q̄ſi tā leui ſuſurro: uix auribus percipiatur.¶Inde:ex eo riuulo.¶Sæpe bibi ſed exiguis hauſtibus bibi ſæpe:ſed parū aquæ hauſi ¶Egeria eſt quæ p̄bet aquas:q̄ſi egeria eſt illius fontis nympha:quæ aq̄s fundit.¶Dea grata camœnis: muſis:nā ut Pomp.inquit camœne muſæ a carminibus ſunt dictæ. uel qđ canūt antiquoꝝ laudes: uel qđ ſint caſtæ mentis præſides:ſed poeta egeriā camœnis gratā dixit:q̄ alii putauere eam eſſe unā ex muſis: uel quia locus ille camœnis eſt conſecratus.de quo Liuius inquit.Lucus erat quem mediū ex opaco ſpecu fons perēni rigabat aqua:Quo:quia ſe perſæpe numa ſine arbitris.uelut ad cōgreſſum deæ inferebat. Camœnis eum lucū ſacrauit quod dearum ſibi conſilia cū coniuge ſua egerie eſſent.& ſoli fidei ſolemne inſtituit Ad id ſacrariū flamines bigis:curru arcuato uehi iuſſit.Manuq; ad digitos uſq; inuoluta:rem diuinam facere:ſignificātes fidem tutandā:ſedēq; eius etiā in dextris ſacratā eſſe &c. Plutarchus uero ubi de ſaliis agit:inquit.Annū iam octauū regnante numa morbus peſtifer italiā occupans romam inuaſerat: mœrentibus cunctis traditur peltā æneam e cœlo delapſam in numæ manus:in eā mirabilia quædā dixiſſe regē: ſe ex egeria muſiſq; audiſſe:peltā in urbis ſalutē miſſam.Oportere eam ſeruare:aliis.xi.ex illius figura effectis.Præterea opus eſſe camœnis lucū eum:& quæ circū lucū prata ſunt ſacrate.quō frequēter ad ſuū congreſſum ueniāt &c.Inde eſt illud Iuuenalis. Hic ubi nocturnæ numa cōſtituebat amicæ. & paulopoſt ſubdit.& eiectis mēdicat ſilua camœnis In uallē egetiæ deſcēdimus.Egeriā nolunt dictā ab egerendo. ex eo quod Pompeius inquit Egeriæ nymphæ ſacrificabāt prægnantes qđ eā putabant facile cōceptam aluum

PAV. MAR.

Luc⁹ camænaꝝ cōſecratus a numa

Iuuenalis đ egeria

egerere. ¶ Illa: egeria: ¶ Fuit coniũx nume: &c. ¶ Cõſiliũ: qđ dicebat ſe hẽre cũ ea cõgreſſum & cõſulere de rebus agẽdis: ut iam late oñdimus. ¶ Principio nimiũ: Numa regno ita potitus ut Titus inqt Vrbem nouã: conditã ui: & armis: iure: legibuſq;: ac moribus de integro condere parat: quibus cũ inter bella aſſueſcere uideret nõ poſſe quippe efferos militia animos: Mitigandũ ferocem populũ armorꝫ diſſuetudine ratus: Ianum & infimũ argiletũ: indicẽ pacis belliq; fecit: aptus. ut ĩ armis eſt ciuitatẽ. Clauſus pacatos circa oĩs populos ſignaret: & pauloport: ne luxuriarẽt ocio animi: quos metus hoſtiũ. diſciplinaq; militaris continuerat: oĩum primũ rem ad multitudinẽ imperitã & illis ſæculis rudẽ: efficaciſſimã: Deorꝫ: metum inijciẽdũ ratus eſt. Qui cũ deſcẽdere ad aĩos ſine aliquo cõmẽto miraculi: nõ poſſet. ſimulat ſibi cũ dea egeria cõgreſſus &c. qa de aliis iam egimus nõ ĩmoremur. Sed de geſtis & moribus eius ſic Alycarnaſeus inquit. Vnde pauca hæc excerpſimus. ¶ Plebeios pauperes ſuſcepit diuidens eis ex agro quẽ Romul⁹ poſſederat. Et ex publico partem exiguã. Patriciis priorib⁹ nihil ademit. aduẽtitiis alios quoſdã honores tradidit. Diſſidẽtes cõpoſuit: diſpoſito cõgrue populo: duo hæc tractauit: docuitq; populũ: quibus ornatã ciuitatem fieri felicem: & magnam putabat cultum diuinorꝫ: quia dii eſſent bonorꝫ oĩum mortalibus largitores. Deinde iuſtitiã: p quã data a diis bona: honeſtos ferre poſſeſſoribus: fructus afferebat &c.

Tẽplũ iani ad ĩfimũ argiletũ · a nũma inſtitutũ

Principio nimiũ prõptos ad bella qrites
Moliri placuit iure deumq; metu:
Inde datæ leges: ne fortior oĩa poſſet:
Cœptaq; ſunt pure: tradita ſacra coli:
Exuit̃ feritas armiſq; potẽtius æquũ ẽſt:
Et cum ciue pudet conſeruiſſe manus.
Atq; aliqs mõ trux uiſa iã uertitur ara:
Vinaq; dat tepidis: farraq; ſalſa focis:
Ecce deũ gẽitor rutilãs p nubila flãmas:
Spargit: & effuſis æthera ſiccat aquis:
Nõ alias miſſi cecidere frequẽtius ignes
Rex pauet: & uulgi pectora terror hẽt:
Cui dea nec nimiũ terrere piabile fulmẽ
Et ait: & ſæui flectitur ira iouis:

ANT. FAN.

¶ PRINcipio nimiũ prõptos ad bella quirites. Mollire placuit iure deumq; metu: Docet quale fuerit Numæ ſtudium a po. ro: feritas religione mollita eſt & ad quietem redacta. Vnde illud eſt Horatii: Romulũ poſt hos prius an quietum pompili regnum memorem: deinde ut oſtendat cur Salii ferentes ancylia Mamurium canant dicit regnante Numa largiſſimas Pluuias cum fulminibus deciđiſſe & ſuaſiſſe Egeriam Numæ ut fulminũ expiationem a Pico & Fauno peteret a quibus iuppiter ſecreta quadã arte elicitus expiãdi fulminis ritum Numã edocuit: eiq; pollicitus eſt certa ſe romani impii pignora traditurum. ¶ Vnde cũ Numa cõuocato populo rem diuinã ageret breue ſcutũ e cœlo delapſum eſt ut diximus ſupra. Hunc regem cõſtat iuſtitia prudẽtia & religiõe excellentiſſimũ fuiſſe: ac po. ro. traduxiſſe ad pacẽ & ſacrificia celebrãda cum omnẽ diuini cultus inſtitutionem in octo partes diſtribuiſſet quarꝫ meminit Diony. tricutionũ: flaminũ ducum celerum. augu. uirginũ ueſtalium Saliorum. collegii. fecialiũ & pontificum. Vnde tantæ apud externos populos autoritatis fuit ut nemo eo regnante Romanis bellũ intulerit. Hæc ita uulgata ſunt referri a nobis ſuperfluum uideatur ¶ Inde datæ leges; Sine quibus pax eſſe nõ poteſt: quæ niſi forent uiolentia ſibi omnia uendicaret. ¶ Armiſq; potentius æquum eſt: Plus q̃ arma æquitas poteſt. Salue leges membra ſunt iuris. Aeqtas eſt quã æquum & bonum dicimus: id eſt quod ſine lege & conſuetudine ab omnibus probari ſolet. ¶ Viſa iam uertitur ara: Molleſcit religione qui antea ferus & paratus ad uiolentiam fuit. ¶ Effuſis æthera ſiccat aquis: Aetherem pro aere poſuit: ut illa leue fugiens raptim ſecat ethera pẽnis. Hic exoneratur atq; ſiccatur dum pluuit & terra hymbrem excipit. Contra uero fit dum pluuiæ iminent: ut dum ſicca tellure licet dum nubila pendent. ¶ Ne nimium terrere. Imperatiuus modus eſt cui aptius ne iungitur q̃ non: ut pete dardaniam fruſtra theti mergere claſſem; & ne pueri ne tanta animis aſſueſcite bella. Legimus tamen in pharſalia Lucani: Non qua tellure coacti quodq; procul tectis captæ ſedeatis ab urbis cernite ¶ Flectitur ira iouis: Contra Epicuros qui eſſe deos dicunt ſed nihil curare ut autor eſt Cicero de natura deorum.

Numa fuit rex iuſticia pruden tiã & re ligione excellen tiſſimus

PAV. MAR.

¶ PRINCIpio: quaſi ab initio. ¶ Placuit: nũc. ¶ Moliri: lẽiri & miteſfieri. ¶ Iure: iuris obſeruãtia. ¶ Et metu deũ: religione: nã ea demũ uera relligio eſt: cũ deũ timemus. Inde uolũt deũ dictum qđ Δεος metus ſit: & papinius nõ ab re dixiſſe uidere. ¶ Primus ĩ orbe deos fecit timor. Et Põp. inqt. De⁹ dict⁹: q; ei nihil deſit: uel qa oĩa cõmoda hoĩbus dat: ſiue a græco Δεος qđ ſignificat metum: eo quod hoĩbus metus ſit: ſed magis cõſtat id uocabulũ ex græco Δεος eſſe dictũ: aſpiratione dẽpta: q mos antiqs noſtris frequẽs erat. Numæ ergo placuit iuris obſeruãtia: & religione frenare: & manſuefacere. ¶ Quirites: romanos: quãquã qrites a curibus dicti. ¶ Nimiũ prõptos ad bella. bellicoſos quos Romulus armis ſemp exercuerat. Inde: ex eo. ¶ Datæ leges. a numa. ſ. dedit. n. pplo leges qs ab egeria accepiſſe ſimulabat. ¶ Ne firmior: ualidior potẽtior. ¶ Poſſet oĩa. ne oĩa potẽtioris arbitrio adminiſtrarent̃ ¶ Dedit leges qbus iuſtitiã ſeruar̃ diſcerẽt ¶ Sacra tradita qſi cerimõiæ & ritus ſacrorꝫ. & deorꝫ cult⁹. quos ipſe tradidit. ¶ Sũt cœpta coli. & ab ipſis romãis. ¶ Pure. caſte. ¶ Feritas exuit̃. cũ eſſent prius feroces. iã ipſã feritatẽ exuerũt. & iduerũt mãſuetudinẽ. ¶ Et æquũ eſt potẽtius armis. qa arma & uires ab eqtate uincunt̃. Illudq; dicius æquũ & bonũ eẽ. qđ ſine lege ac cõſuetudine ab oĩbus cõprobat̃. Spectareq; ad ius naturale dicit̃. Nã paulus iuriſcõſultus de iuſticia & iure: ius inqt pluribus modis dicitur. Vno modo quidẽ id quod æquũ & bonũ eſt dicitur. & eſt ius naturale. Altero modo. quod omnibus. aut pluribus in quacunque ciuitate utile eſt ut ius ciuile neque minus ius recte in ciuitate noſtra ius honorarium &c. Vulpia. inquit. Ius a iuſtitia dictũ. Et ut legem definiamus. Cicero lux inquit eſt certa ratio e mente diuina manãs. quæ recta ſuadeat. prohibeatq; con

Aequũ & bonũ qđ ſigni ficet

rraria.Er Papinianus air:lex eſt cõmune ꝓceptũ uiroꝝ prudẽtiũ:Demoſthenes ſic definit lex eſt cui oẽs hoĩes debẽt obedire.Et Chryſippus:lex eſt diuinaꝝ & humanaꝝ reꝝ noticia.Et Modeſtinus:legis uirtus hæc eſt ĩparenuetare:punire:pmittere.℄Er pudet.ſã.Cõſeruiſſe manus cũ ciue:pudet iter ſe pugnare.nõ eni:aut p agris:aut aliis bonis armis decertabãt:ſed iuſtitiæ ſuccũbebãt.℄Atq̃ aliq̃s mõ:pauloañ Trux ferus:& crudelis.℄Vertiẽ ſã uiſa ara:q trucesːpri⁹& exptes religiõis.uertũ iã uiſa ara:iã mites redditi:& religioſi:cũ primũ uiderint arã uertũt ſe:& ſacrificatũ eunt.℄Et dat uina & farra ſalſa:hoc eſt mola ex farre & ſale mollito.℄Tepidis focis:aris ubi fit ignis ſacrificii.Ecce deũ:ſã expoſito numæ ſtudio dirigit narrationẽ:ad ingrẽdã anciliorũ narrationẽ:& inq̃t eo tpe emiſſa ab ioue creberrima fulmia ſic & creberrimas fuiſſe pluuias:Vnde forte exortus eſt peſtiler ille morb⁹:quẽ ex plutarcho retulimus.Ecce genitor deũ:iuppiter ſpargit.℄Flãmas rutilas:coruſeos ignes ideſt ignea & coruſcãtia fulmia.℄Per nubila & ſiccat æthera:aerea.Aq̃s effuſis:effuſiõe aquaꝝ bene aũt exõerat:atq̃ ſiccat aer p pluuiaꝝ effuſionẽ.Nõaũ alias:quaſi nunq̃ hactenus ſeu ad ea uſq̃ tpã:Cecidere frequẽtius:crebrius.Ignes miſſi.fulmina e cœlo miſſa.℄Rex pauet:expaueſcit numa & Terror habet pectora uulgi:oĩs multitudo exterrita eſt:& Plut.ea peſte mœſtos fuiſſe cunctos oñdit.℄Cui dea:Egeria territum numam conſolatur:monſtratq̃ iouem poſſe placari:ſed id oſtendit:quo pacto fieri poſſit:debere a pico:& fauno.docuitq̃ nympha:qua ratione eos cogeret:& ab ipſis ritũ e loceretur.℄Cui:numæ dea egeria ait.℄Ne nimiũ terrere:non exterrearis nimiũ Fulmen eſt piabile:quaſi cauſæ uel delicta:quibus iratus eſt iuppiter & fulmia emitti poſſunt ſacrificiis expurgari.℄Et flectitur:mitigatur:ſeu placatur.℄Ira iouis ſeu.irati.

Sed poterũt ritũ picus faunuſq̃ piandi
Tradere:Romani numen utrũq̃ ſoli:
Nec ſine ui tradẽt adhibe tu uincula ca.
Atq̃ ita q̃ poſſunt edidit arte capi(ptis
Lucus Auẽtio ſuberat niger ilicis ũbra:
Quo poſſes uiſo dicere numen ineſt:
In medio gramẽ:muſcoq̃ adopta uirẽti.
Manabat ſaxo uena perennis aquæ:
Inde fere ſoli faunus picuſq̃ bibebant:
Hũc uẽit:& fõti rex Nũa mactat ouẽ:

℄SED poterũt ritũ faunus picuſq̃ piãdi Tradere.Hi dei p Auẽtinũ mõtẽ errare dicebanẽ autore Plu:cũ is neq̃ urbis pars eẽt neq̃ hitareẽ.quos cæpiſſe Numã fabulanẽ cũ uinũ & mel fõti ex quo biberẽ cõſueuerãt miſcuiſſet.q ubi ſõno excuſſo quẽ potus fecerat.uiderũt rẽneiſſimis ſe uinculis cõprehẽſos edocuiſſe regẽ dicunẽ fulminũ luſtrationẽ.q̃uis q̃dã(ut idẽ ait Plutar.)eã luſtrationẽ nõ a pico & fauno ſed a ioue traditam dicãt ab iiſdem diis arte magica deuocato q cũ dixiſſet luſtrationẽ fieri capitib⁹ oportere & Numa ſubdidiſſet cepaꝝ iuppiter holum inq̃t Rurſus uero cũ Numa ꝓcepti acerbitate iuertẽs iterrogaret capillis:rñdiſſe iouẽ ferũt aĩatis.& tũc Numam piſciculis mentidibus ſubieciſſe.Itaq̃ diu obſuatũ eſt ut p cepas crines & menides piſciculos fulmina luſtrarenẽ.Romani numen utrũq̃ ſoli.Quia Picus regnauit in Latio Saturni filius & Fauno pr̃ Picus fuit.Vir.Fauno picus pr̃ iſq̃ parẽtẽ te Saturne refert.℄Arte.Dolo:q̃ ãt ars ſiue dolus fuerit ſeq̃ntia indicãt.℄Numẽ ideſt.Dẽſæ arbores atq̃ intactæ necnon & aqua perennis Numen eſſe ibi oſtendebaur & bene lucum more Virgiliano ſacrũ dicit.℄Sed picus & faunus poterit tradere ritũ piãdi quo ritu ſacroꝝ mitiges iratũ iouẽ.℄Vtrũq̃ numẽ rõani ſoli.q̃ſi uterq̃ deus latiũ tueẽ.nã latii fuere reges.Picus.n.Saturni fili⁹.quẽ ĩ picũ auẽ materiã circes ueneficio uerſum dicũt uñ & Vir facit auẽ circe.ſparſitq̃ colorib⁹ alas.Sed latini eũ p deo coluerũt.uñ eſt illud Plutarchi q̃d latini eũ ꝓcæteris colãr.Ar aues eius noĩs Picos martios uocat Ply.cognomĩe inſignes.& in auſpiciis magnos & poſtea ſubdit ipſe pricipales latio ſunt in auguriis a rege q huic aui nomẽ dedit.℄Faunus.non intelligas de pane.aut uino.q & faurus dr̃.arcadũ numine.de quo ſupius egimus.Sed de huius pici filio.patre latini.de quo Lactãtius.Sed ut Põpilius apud Romanos iſtitutor ineptaꝝ religionũ fuit.ſic ante Põpiliũ Faunus in latio.q & Saturno auone faria ſacra cõſtituit.& picũ patrẽ iter deos honorauit.& ſororẽ ſuã faunã.eandẽq̃ cõiugẽ cõſecrauit.Er de his intellexit Cice.cũ inq̃t in libris de diuinatione.Sæpe ẽt in præliis audiri fauni & in rebus turbidis ueridicæ uoces ex occulto miſſe eſſe debentur.& Var.ait Fauni dei latinoꝝ ita ut Faunus & fauna ſint in uerſibus.quos uocãt Saturnios.ĩ ſiluẽſtrib⁹ locis traditũ eſt ſolitos fari.quo fando faunos dictos & Honoratus quoq̃ oñdit faunũ & faunã dictos a uaticinãdo ideſt fando.℄Nec tradẽt.ipſi nõ docebũt te placare iouẽ.℄Sine ui.niſi uiribus cogãẽ.℄Adhibe tua uincula captis.q̃ſi cũ eos occupaueris alliges tuis uinculis.uel cum inueneris dormiẽtes.capias.& alliges.℄Atq̃ ita edidit.dixit & docuit numã egeria.Qua arte.quo dolo q̃b⁹ iſidiis.℄Poſſent capi apprehendi appoſito.ſcilicet uino in eo loco quo illi potare cõſueuerãt.Lucus auẽtino.Topographia eſt.Erat in auẽtino colle ſilua aquæ ſolõ aſpectu ineſſe aliq̃d numinis indicabat.locuſq̃ erat herbidus.unde & aqua ſcatebat.de q picus & faunus haurire cõſueuerãt ibi oue mactata diſpoſitiſq̃ circa poculis numa in iſidiis latuit.℄Suberat auẽtino lucus erat ſilua ſub auẽtino mõte.℄Niger.obſcurus.Vmbra illicis.q̃d erãt ibi denſæ umbroſæ illices.Verũ alio loco legim⁹ fuiſſe ĩ auẽtino ſiluã lauriferã.Sed q̃re auẽtinus dictus dicemus in q̃rto.℄Quo.luc.Viſo iſpecto.℄Poſſes dicere ineſt numẽ.q̃a indicabat alicui numini eẽ ſacrũ:ob umbrã.& horrorẽ.quẽ incutiebat.ut de luco maſſilẽſi apud lucanũ arboribus ſuus horror ineſt.In medio gramen.erat gramineus ſeu herbid⁹ in medio locus.℄Et uena aquæ perẽnis.ꝑpetuo fluẽtus.℄Adopta tecta.Muſco.illa tenui herba quæ naſcitur circa aquas.℄Nitenti.uiridi aut nitẽti aquæ aſpgie.Manabat a ſaxo ſcaturiebat e rupe.℄Inde.ex ea aq̃.℄Soli fere,quaſi ſoli ipſi.Faunus.& picus bibebãt quia raro alii illuc penetrabant.Rex numa uenit huc.ad hunc fontem.℄Et mactat ouem fonti immolat ouem

ANT. FAN.

Fulmi num ex piatio

Picus

PAV. MAR.

Plenaq; odorati diſpōit pocula Bacchi:
 Cumq; ſuis antro conditus ipſe latet:
Ad ſolitū ueniūt ſiluestria numia fōtē:
 Et reuelant multo pectora ſicca mero:
Vīa qes ſeqt̄:gelido nūa ꝓdit ab antro
 Vinclaq; ſopitas addit ī arcta manus.
Sōnus ut abſceſſit:pugnādo uicula tētāt
 Rumpere:pugnātes fortius illa tenent
Tūc nūa dii nemorū nr̄is ignoſcite fctis
 Si ſcelus ingenio ſcitis abeſſe meo:
Q uoq; mō poſſit fulmē mōſtrate piari
 Sic nūa:ſic quatiēs cornua faunus ait:
Magna petis:nec q̄ mōitu tibi dicer̄ nr̄o
 Fas ſit:habēt fines numīa noſtra ſuos:
Dii ſumus agreſtes & q dn̄amur ī altis
 Montibus:arbitriū eſt ī ſua tecta ioui:
Hunc tu nō poteris ꝑ te deducere cœlo
 Sed poteris noſtra forſitan uſus ope:
Dixerat hæc faunus:par eſt ſentētia pici
 De me tamen nobis uincula picus ait;
Iuppiter huc uēiet ſūma ꝑduct⁹ ab arce
 Nubila promiſſi ſtyx mihi teſtis erit.
Emiſſi laqueis qd agāt q̄ carmina dicāt:
 Q uaq; trahāt ſupis ſedibus arte iouē:
Scire nefas hoīē:nobis cōceſſa canent̄:
 Q uæq; pio dici uatis ab ore licet:
Eliciūt cœlo te iuppiter:unde minores:

ANT. ❡ODORAti:Odori.nā odoratū eſt proprie ut diximus qd aliunde odorē accipit. ❡Gelido numa ꝓd.t
FAN. ab antro.Vubi eū intelligimus latuiſſe Egeriæ conſilio ne a Pico & Fauno ad fontē uenientibus cerneret̄.
Odoratum ❡Si ſcelus īgēio ſcitis abeſſe meo:Affirmātis eſt ſi cōiūctio hoc loco nō dubitātis ❡Magna petis:Q uia in ptāte iouis fulmina ſunt ius aūt deorū agreſtiū agri nemora mōteſq; ꝑſcribūt.Dixerat hæc faunus par ɔſt ſnīa pici:Si fauno Pice pr̄ eſt:cur Faunus prior rn̄dit! cur nō ceſſit parēti! dicem⁹ ne ingenioſū poetā hoc loco dormitare.at q ſandi arbitriū iure Fauno tribuit̄ cui gdē a fādo nomē īditū putāt cū picū uerſū ī auē martiā fabulēt̄: ❡Nubila ꝓmiſſi ſtyx mihi teſtis erit iurat ꝑ Stygiā paludē.Notū ē cur dii ꝑ eā iurare ac fallere timeāt.Eſt aūt Nubila adiectiuū nomē atrū ſignificās: Hinc Vir.ait:Sub pedibus ſtyx ara uidet maneſq; ꝓfūdi.

PAV. MAR. ❡ET diſponit pocula plena:crateres:ſeu calices plenos. ❡Bacchi odorati:uini:qd quo odorati⁹eo meli⁹.Et uſus eſt denoīatione:q̄ eſt cū ponimus inuētorē ꝓ re iuēta:& Cōditus:abſcōditus.Latet cū ſuis antro:abſcōdit ſe & comites in inſidiis diſpoſitos:ne abſterreret deos aguſtu uini:& ebrios:& dormiētes apphēderēt. ❡Ad ſolitos ueniūt uenere ad fontē dii:& exhauſto uino qeti ſe dedere:quos egrediēs ex inſidiis numa occupat:& laqīs manus alligat. ❡Numina ſilueſtria:picus & faunus ſiluarū ꝓſides. ❡Veniūt ad ſolitos fōtes:quo ſæpe uenire ɔſueuerāt: ❡Et releuāt pectora ſicca:pp ſitim.releuāt ergo a ſiti. ❡Multo mero:qa multū hauſerūt. ❡Q uies:ſōnus. ❡Seqt̄ uina nā poſt potū uinū ſōnus ocellos opꝑſſit. ❡Nume ꝓdit: exit. ❡Ab ātro gelido:ubi īſidiis delituerat.&c. ❡Addit: manus ſopitas.deorū ſopitorū.In arcta'uicula. nā manus utriuſq; laqīs alligauit. ❡Sōnus.expreɛti a ſōno dii quo magis tētabāt uicula rūpere.eo magis īplicabant̄. ❡Vt poſtq̄. ❡Abſceſſit:ſomnus. ❡Pugnāt.cōtēdūt.& conātur picus & faunus tentādo & experiēdo. ❡Rumpe uincula laqos.qbus erant deuincti. ❡Illa tenent fortius ualidius. ❡Pugnātes.diſſoluere.aut frangere conātes: & eſt tranſlatio ab auibus.captis in retibus:aut a uiſco.nā fugere conātes fortius tenent̄.& magis implicant̄. ❡Tūc numa.petiit ab his ueniā numa:cū quod fecit non ſcelere fecerit. ❡Oratq; ut oſ̄dat quo pacto iouē placare poſſet. ❡Nūc numa ait. ❡Dii nemorū.qui nemora īcolitis.& quorū ꝓſides eſtis. ❡Ignoſcite noſtris factis. date ueniā & benigno aīo ferte qd fecimus. ❡Si ſcitis. ꝓ qa ſcitis. ❡Abeſſe ſcelus ingenio meo:q̄ſi me nō feciſſe hoc ulla īpietate.Decepi uos gdē īgenio.ſed ob ſcelus abeſt. ❡Et monſtrate.quo quo ritu.quo ſacrificio. ❡Poſſit piari fulmē poſſit placari:Iuppiter.q fulmīa emittit.uel expurgari cā.q fulmina emittunt̄. ❡Sic ait numa.ſic faunus numæ rn̄dēs. ❡Q uatiēs cornua.qa bicornis fingit̄. ❡Magna petis hæc fuere uerba fauni.petis qd ꝓſtare nō poſſumus nam agrorū & montiū dii.nō hēmus in cœlo ius qd ſolius eſt iouis quē e cœlo euocare ꝑ te non potes poteris tn̄ ſi a nobis docebere. ❡Petis.tu numa Magna quæ nec ſit tibi fas nō liceat tibi. ❡Diſcere nr̄o mōitu.nr̄a inſtructiōe.& addit huic rei rōnem. ❡Numina nr̄a habēt ſuos fines.quaſi qa licet dii ſimus.ꝓfinita tn̄ eſt nobis ptās.& uelut circūſcripta in agris & in mōtibus.quæ a nobis petis.opus eſt ut Iuppiter e cœlo ueniēs.te doceat cuius ſunt ipſa fulmina.Suū ergo eſt tradere expiationē & nō noſtrū. Dii ſumus agreſtes qui agris præſumus aut ſumus dii ruſtici αγροτηο.n.ruſticus eſt. ❡Et qui dominantur in altis montib⁹ quia ius & dominium habemus in montibus.& in nemoribus ❡Ioui eſt arbitriū in ſua tecta:ipſe Iuppiter in cœlo dominatur. ❡Tu non poteris deducere hunc cœlo.non poteris elicere: & euocare ad te cœlo iouem. ❡Per te:tua ope. ❡At forſitā poteris:deducere ſcilicet ❡Vſus noſtra ope:noſtro conſilio & auxilio. ❡Dixerat hæc uerba.Faunus par ſententia eſt pici : qui affirmauit : quæ faunus dixerat . ❡Tamen ait picus de me nobis uincula:diſſolue laqueos:& a nobis remoue . ❡Iuppiter ueniat : quaſi cum dempſeris uincula:docebimus te:quo pacto iouem elicias & huc ueniet ❡Perductus ab arce ſūma ab æthere ſummo. ❡Nubila ſtyx:palus inferni:per quam dii iurant. ❡Erit mihi teſtis promiſſi: quaſi iuro per ſtygem Iouem huc affuturum στυξ triſticiam ſignificat:a στυγεω quod eſt triſticiam infero . filia credita eſt uictoriæ quæ deos contra gigantes iuuit:unde datum eſt illi:ut nullus per eam deus peieraret : ſed de ea plura alias. ❡Emiſſi laqueis : ſoluti & liberati e uinculis. ❡Nefas ſcire homini quid agant:non licet homini ſcire:quid faunus.& picus ſoluti dixerint:quid ue fecerint deducendo e cœlo.Iouem. ❡Q uæ car-

mina dicant.quaſi quibus carminibus.ſeu incãtationibus utãtur.Et Virgi.Carmina de cœlo poſſunt deducere lunã.❡Et qua arte trahãt abſtrahãt quibus precibus. ❡Iouẽ e ſuperis ſedibus.e cœlo hæc oĩa fũt quæ hoĩ ſcire nõ licet.Nouis cõceſſa.canenẽ.dicemus ea quæ cõceſſa fũt poetis ſcire & referre.&.❡Quæ licet dici ab ore pio uatis.dicemus quæ dici poſſunt a uate ſalua pietate.Eliciũt.faunus & picus ꝓcibus de ducũt e cœlo Iouẽ unde ab eliciẽdo Elicius Iuppiter dictus eſt.Sed ut rẽ altius repetamus: Poſt multa ſacrorũ inſtituta:Pontificẽ deinde:ut Titus inqt Numa Martiũ marci filiũ ex ꝑatribus legit.Eiq; ſacra oĩa ex ſcripta:exiguaq; attribuit:qbus hoſtiis:quibus diebus.ad quæ tẽpla ſacra fierẽt.Atq; unde in eos ſumptus pecunia erogaretẽ.Cæteraq; oĩa publica:priuataq; ſacra põtificis ſcitis ſubiecit:ut eſſet:quo conſultũ plebs ueniret.nequid diuini iuris negligendo patrios ritus:pegrinoſq; aſciſcendo turbaretẽ Nec cœleſtes modo cerimonias:ſed iuſta quoq; funebri:placãdoſq; manes ut idẽ pontifex edoceret. Quæq; prodigia fulminibus:alioue quouiſmodo ſuſciperẽtur:atq; curarẽtur.Ad ea elicienda:& mentibus diuinis Ioui Elicio aram in Auẽtino dicauit.Deumq; cõſuluit augurii ſq;:quæ ſuſcipiẽda eẽnt.Ad hæc cõſultãda:procurãdaq; multitudini oĩa ui & armis cõuerſa & animi aliqd agẽdo occupati erant: & deoꝝ aſſidua inſidens cura.inter eſſe rebus humanis cœleſte numẽ uideretur.Ea pietate oĩum pectora imbuerat:ut fides ac iuſiurandũ: ꝓximo legũ ac pœnaꝝ metu ciuitatẽ regerẽt:& reliqua.Ex eo igiẽ qd deum cõſulit: qd aram poſuit:quod ita oĩa bene inſtituit putaẽ iouem e cœlo elicuiſſe.Verum & poteſtatẽ eſſe hoĩbus dicitur cogendoꝝ talium demonum inuocatorum ad rñdendum.Porphirius enim:ut ab Euſebio aliquid mutuemur. Recte inquit a Pythagora dictũ eſt nõ ſponte inuocatos deos:ſed neceſſitate quadã impulſos accedere quãuis alios maiore:alios minori impelli neceſſitate nõ ignoremus.Nõnulli autem quadã accedendi cõſuetudine & maxime ſi natura boni ſunt:facilius accedunt.Nõnulli cũ inuocati aduenerint:nocere conentur.Præſertim ſi negligẽtius quiſpiam in ea re ſe habuerit.❡Hæc enim oĩa uera eſſe:ac neceſſitate oẽs inuocatos uenire:a reſponſis eoꝝ diſcere poſſumus:nõ autẽ ſimpliciter dicta neceſſitate:ſed ꝑſuaſione quadam perfuſa coguntur.Exorata tuis ueni ſmonibus iſtuc.Mortales quos cõſilio inuenire deoꝝ.Et in alio multo clarius. De cœlis hecate cur huc cõpulſa uenire es.Et paulo poſt reſpõdetur. Victa hominũ precibus cœleſtia numina terrã coguñẽ petere:& caſus apire futuros Apollo quoq;.inquit cogi ſe hoc reſpõſo declarauit. Carminibus domitis phœbus fulgor ab alto De fluxit tacitus:parũq; per aera uectus:aſſlatu ſpirans:labenſq; in corda ſonoro.Et ſubiit mentẽ innocuã:ſanctiq; capacẽ Numinis:& pepit mortali ex gutture uocem. Sed hæc hactenus.O iuppiter eliciunt te cœlo:faunus & picus eliciunt te:& deducunt e cœlo in terras.❡Vnde:ex quo.❡Minores:poſteriores:aut homines noſtræ ætatis quos uernacula lingua modernos uocant & in triſtibus Vtq; ego maiores:ſic me coluere minores & loquitur de hominibus ſui temporis.

Elicius Iuppiter Martius rerũ ſacrorum iſtitut⁹ — *Faunus & picus de cœlo elicuerũt Iouẽ*

Nũc quoq; te celebrãt eliciũq; uocãt:
Cõſtat auẽtinæ tremuiſſe cacumia ſiluæ.
Terraq; ſubſedit põdere preſſa iouis:

❡ELICIumq; uocant: Ab eliciendo ut Varroni placet. Vel ꝙ cœlo elicitus deuocatuſq; fuerit a quo uerbo elecebre argentariæ meretrices dictæ ſunt quod argentum eliciant uel quod ad eliciendum ex diuinis mentibus quæ prodigia fulminibus aliaue ratione miſſa ſuſciperentur: atq; curarentur ei Numa in Auentino aram dicauit. De quo inqt plynius:Ictos fulmine lucos & aras:& ſacra habemus interq; ſtatores ac tonantes & feretrios Eliciũ quoq; accepimus Iouem.Sciendum in nume libris ſcriptum fuiſſe quo ſacrificio iuppiter cœlo elici poſſet.Vnde Tullus hoſtili⁹ ut.L.Piſo ĩ primo in ãnaliũ ſcripſit eodẽ ſacrificio Iouẽ cœlo deuocare conatus: quoniã parum rite quædã fæciſſet fulmine ictus eſt. Et reuera dæmones putantur aliquando ut ueniant neceſſitate compelli :qui nocere interdum conſueuerunt qd in patria mea quidam exptus eſt ædibus ubi is erat eiuſmodi deos inuocant ſalientibus terre motu:quem ſcimus pallidioꝝ buxo redditũ humanis rebus poſtea exceſſiſſe:Illud quoq; omittendũ non eſt quod exiſtimant quidã.❡Elicium Iouem quaſi ilicium dictũ cũ ſcribat Plutarchus Iouem poſteaq̃ ileos: id eſt propitius numen factus eſt abiiſſe & locũ eam ob rem ilicium appellatũ. Sane ab elicio uerbo maiores noſtri a quelicium dixerunt:cũ aqua pluuia quibuſdam remediis eliciebatur ut manali lapide in urbem ducto.De Ioue Elicio Liuii hæc uerba ſunt: Pontificem deinde Numa Marcium Marci filium ex patribus legit eiq; ſacra omnia ex ſcripta exiguaq; attribuit quibus hoſtiis quib⁹ diebus ad quæ templa ſacra fierẽt atq; unde in eos ſumptus pecunia erogaretur:cæteraque omnia publica priuataque ſacra pontificis ſcitis ſubiecit:ut eſſet quo conſultum plebs ueniret ne quid diuini iuris negligendo patrios ritus peregrinoſq; aſciſcendo turbaretur.❡Nec cæleſtes modo cerimonias:ſed iuſta quoque funebria placandoſque manes ut idem pontifex edoceret:quæque prodigia fulminib⁹ alioue quouis modo miſſa ſuſciperentur atque curaretur ad ea elicienda e mentibus diuinis Ioui Elicio aram in Auentino dicauit deumque conſulit auguriiſque quæ ſuſcipienda eſſent.❡Tremuiſſe:aduentu Iouis cum tanti numinis ponderi terra cæderet.qui ſolo quoque nutu olympum ſiue cœlum concutit.

ANT. FAN. — *Tullus hoſtili⁹ a ioue fulminatus fuit* — *Illicius iuppiter* — *Aqlicium* — *Cetimoniæ*

❡NVNC quoq;:hoc ẽt tpe.❡Celebrãt:colunt ſub hoc cognomine.❡Et uocãt eliciũ:elicius iuppiter dictus eſt ab eliciendo:uel quod ara eſt ei conſecrata in auẽtino ad eliciẽda cõſilia qbus manes placarentur:& prodigia fulminibus facta purgarenẽ.❡Cõſtat:deſcẽdit e cœlo iuppiter:quo quidẽ aduenẽte.tremuit auẽtinus mons ut de aduẽtu hecates apud Vir. Sub pedibus mugire ſolũ.& iuga cœpta moueri ſiluarũ uiſæq; canes ululare ꝑ umbrã aduentãte dea.❡Cõſtat manifeſtũ ẽ. ❡Tremuiſſe cacumina:ſũmitate ❡Siluæ auẽtine:q̃ in auẽtino erat:nã tremẽtibus iugis tremuit & ſilua.❡Et terra ꝑſſa põdere iouis: qui iam e cœlo deſcẽderat.❡Subſedit.ſubſidere uiſa eſt:cũ uix ſuſtinere poſſet tanti numinis maieſtatẽ

PAV. MAR. — *Silua in monte auẽtino*

ANT. FAN. ℭCOR da micāt regis mouenꝰ ſaliūt timēte Numa. Vñ auctor ſubiūgit: Totoq̧ e cōrpe ſanguis fugit ℭDa certa piamina dixit ſulmis: dic q̄ rōne fulmia miſſa luſtrari ſiue expiari ualeāt. ℭSin tua cōtingim⁹ manibus donaria puris Hoc quoq̧ qd petiꝰ ſi pia lingua rogat: Donaria ꝓprie nō ſūt tēpla ſed abuſiue ꝓ tēplis ſæpe ponunꝰ: ut Vris ïparib⁹ ductos alta ad donaria currus. Proprie uero loca ſunt ubi deorū dona reponunꝰ: q̄ dona a macrobio ēt donaria uocanꝰ q ait ornamēta eſſe clipeos coronas & huiuſcemodi donaria: nec donaria dedicari eo die quo delubra ſacranꝰ. ℭVerūq̧ ambage remota abdidit Sine ullo uerbo

Donaria in tēplis q̄ dicanꝰ ſm macrobiū

Corda micāt regis: totoq̧ e corpe ſāguis
Fugit: & hirſutæ diriguere comæ:
Vt rediit animus da certa piamina dixit
Fluminis: altorum rexq̧ paterq̧ deum
Si tua cōtigim⁹ manib⁹ donaria puris:
Hoc quoq̧ qd petiꝰ: ſi pia ligua rogat:
Annuit oranti: uerūq̧ ambage remota:
Abdidit: & dubio terruit ore uirum:
Cæde caput dixit: cui rex parebim⁹ iqt:
Cædenda eſt hortis eruta cæpa meis:
Addidit hic: hoīs: ſumes ait ille capillos:
Poſtulat hic aīam: cui Numa piſcis ait
Riſit: & his inqt facito mea tela ꝓcures
O uir colloquio non abigende deum.
Sed tibi ꝓtulerit: cū totū craſtius orbē
Cynthius: imperii pignora certa dabo:
Dixit: & igēti tonitru ſup æthera notū:
Fertur: adorantem deſtituitq̧ Numā:
Ille redit lætus: memoratq̧ qritibus acta
Tarda uenit dictis difficiliſq̧ fides:
At certe credemus ait: ſi uerba ſequeꝰ
Exitus. en audi craſtina quiſquis ades:
Protulerit terris cū totū cynthius orbē.

rū circuitu uerꝫ paucis edidit ſed occulte. At.n. cæde caput nō exprimēs cuius niſi poſtq̄ Numa ſubiūxit fore ut cæpā cæderet. ℭSumes ait ille capillos: ſuaꝰ decoꝝ pſonæ ab oī crudelitate abhorrētis: itaq̧ ꝓ capite hoīs capillos ſe daturū ꝓmittit. Poſtulat hic aīaꝫ: petiit iuppiter aīato ſulmīa ꝓcurari. Vñ Numa ſubiecit ea ſe piſciculis menidibus luſtraturꝝ. Riſit deus, & cōcedēs regi qeqd uoluerat: iuſſit cæpa capillis & menidibus fulmīa expiari. O uir colloqo nō abigēde meo: q ſecūdū mētē opaꝰ & eā colit & optime diſpoſit⁹ eſt amiciſſim⁹ diis eſt q̄ optimo & cognitiſſimo gaudere exiſtimanꝰ: ut ſcribit Ariſtoteles atq̧ ut ait Plu. nō equos nō aues amāt ſed hoīes: nec aſpnanꝰ boni uiri ſapiētiſq̧ cōgreſſum. ℭSic aūt dictū eſt nō abigēde ut illud munera nec ſpno. ℭCinthius: apollo cuius ſoror etiam cynthia dicitur a cyntho qui mons eſt Deli.

PAV. MAR. ℭCOR da micāt nō poterat hūanitas tātā fere diuinitatē: iō. ℭMicāt: hoc tremuit. corda regis: numæ ob metū: q in corda eſt. ℭEt ſanguis ſugit toto corpe: ex oīb⁹ corpis ptib⁹. nā aut cordi deficiēti ſuccurrētes extrēas ptes relīqt: aut ītus metu cōcreuit. ℭEt comæ hirſutæ: hirtæ: & erectæ. ℭDiriguere: pp cedētē ſāguinē cute ɔtracta: īde rigent hirſuti crines: ut ī primo quoq̧ libro diximus.

Rediit & adiit quare Añt uldmā ſilla bā lōgā

ℭVt rediit: petiit hoc ab ioue numa ubi ī ſe rediit. ut doceat expiari fulmia. ℭSi ſua pietate mereꝰ. ℭVt: poſtq̄ Rediit aīus: qſi ubi in ſe reuerſus eſt: nec exterreat te ſyllaba. qm̄ in ſcopā illud rediit ultimo loco lōgū eſt. ut ſæpe in ſil'ib⁹ utiꝰ poeta. Veluti in meta. ℭNō adiit ad te. nec legit idōea credo tpa &c. ℭDixit. nūa o. ℭRex pr̄ deū altoꝝ cœleſtiū. ℭDa certa piamia ſulmis. doce me quo ſacrificio poſſim te placarꝰ. ne mittas ſulmīa. ℭSi cōtigimus tua donaria aras tuas. ℭManib⁹ puris: caſtis qſi Da hoc ſi pie: & caſte ſolitus ſum tibi ſacrificare. ℭDonaria. aras ſeu tēpla. nā ut armariū dr̄. ubi arma reponunꝰ ſic donariū ubi dona offerūꝰ aut recōdunꝰ ℭSi pia ligua rogat. rogādo petit. Hoc quoq̧ qd petiꝰ. qſi ſi ī his petēdis plus uideor da mihi expiationē. ℭAnnuit. affirmauit nutu iuppiter. aut nutu affirmatiōis ſignū nūæ dedit. ℭOrāti. Sed abdidit. ïuoluit. Reꝝ remota ambage. ſine ulla obſcura circuitiōe uerboꝝ. breuib⁹ docet. Sed dubie uerꝝ ꝓtulit. & ℭTerruit uirꝝ. numā. ℭOre dubio. hoc eſt ambiguis uerbis. ℭDixit iuppiꝰ ℭCæde. incide & macta. ℭCaput. ſed qd caput nō explicuit. ℭCui. ioui. ℭRex. nūa. ℭInqt pebimus obediemus. ℭCæpa ē cædēda icidēda. ℭEruta hortis meis hoc ē incidā tibi cæpā: q̄ eruā. ſeu euellam ex hortis meis. ℭAddidit hic hoīs qſi ſubiūxit iuppiter mactato capite hoīs. nō cæpā ℭAſt ille. nūa rñdit. ℭSumes capillos. accipies qd capitis diminutiuū eſt hoc eſt capillū. nā a capite capillos dicim⁹. Hic iuppiter. ℭPoſtulat aīam. qſi nō cæpā. nō capillos. ſed aīatū corp⁹. da igiꝰ mihi uiuēte aīam. ℭCui nūa ait piſcis. mactabo tibi piſcē & piſcis aīam tibi dabo. ℭEt ī his nūæ lenitas cognoſciꝰ. cū nō ſit ſecutus barbaroꝝ morē. q hūana uictima putabāt deos placare. Nō. n. uoluit ipſe mactare hoīes abhorrēs ab oī qdē barbarica ſeritate. ℭRiſit iuppiꝰ &. ℭInqt: facito. Procures mea tæla. curā habeas. & ſic expiabis. ſeu ex purgabis mea fulmina. ℭHis reb⁹. ſ. cæpa capillis. piſce. Sic modū expiandi fulminis tradidit cæſa cæpa. inciſis capillis. & mactato piſce. O uir nō abigende. nō repellēde. ſed admittēde. ℭColloquio deum. magna hæc numæ cōmendatio a ſanctitate & pietate. qbus dignus ſit deo & allogo ipſius iouis cēſura frui.

Cynthius a mōte cyntho di

ℭSed tibi. iā ad ancilioꝝ eām deſcēdit. qa ab ioue primū ancile traditū Nūc. n. iuppiꝰ pollíceꝰ ſe daturꝝ certa impii pignora. Sed cū cynthius craſtinus ſol die caſtrini cynthius phœbus diciꝰ. a cyntho mōte deli ℭProtulerit. oñderit ℭTotū orbē totā rotūditatē. Hoc eſt cū ſol craſtinus tot⁹ erit ort⁹. ℭDabo certa pignora impii. dabo certā fidē māſuri impii romani. Dedit. n. peltā q̄ q̄diu ſeruata eſt ſeruatū eſt impiū incolume. ℭDixit. ita loquut⁹ ē iuppiꝰ. &. ℭFerꝰ ingēti tonitru ſicut mos eſt. & natura ipſi⁹ illi. n. tōitrua & ſulmia ſignāꝰ. ℭSup æthera motū. ɔcuſſū redeūte ipo. &. ℭDeſtituit. derelíqt. ℭNumā adorātē. hiſterō ꝓterō. nā pri⁹ deſtituit numā. ide ī cœlū rediit cū magno tōitru. Ille redit ex ſilua auētina ī regiā numa redit. ℭLætus. qa iouē alloquut⁹ & ℭMemorat acta qritib⁹ refert q̄ue fecerit. q̄ audiuerit pplo ī cōcionē

uocatꝰ. ¶ Tarda & difficilis fides uenit dictis: tarde: & cū difficultate adhibebaꝬ fides uerbis eius. Nõ n. n.
poterant illi hoc ſibi pſuadere mortalē hoīem iouē eē allocutū: ea quoq; pignora pollicētē. ¶ At certe: il
li erāt duriores ad ea credēda: dicebāt ſe fidē adhibituros: cū res ipſa effectu cõprobareꝬ. Nūa uero refert
uerba iouis: qđ die craſtinaꝰ ſit uera daturꝰ pignora. ¶ Ait: numa. ¶ At certe credemꝰ: q̄ſi ita dicitis at fidē
adhibebimꝰ. ¶ Si exitꝰ ſequeꝬ uerba: ſi uerba ipſa ſortieꝬ effectū: alr̄ credere nõ uultis. ¶ Quiſqs ades
en audi craſtina: aduerte: q̄ futura ſūt die craſtina. ¶ Cū cynthiꝰ: ſol. Protulerit terris totū orbē: cū ſol cra
ſtinꝰ erit ortꝰ: & utiꝬ more legatoꝝ: cū eadē oīa fere uerba referat: q̄ ab ioue acceperat. Paucis tm̄ imutatis.

Verba numead populū de dicto iouis

AN I. FAN.

Iuppiter imperii pignora certa dabit:
Diſcedūt dubii ꝓmiſſaq; tarda uideꝬ:
Dependetq; fides adueniente die:
Mollis erat tellus rorataq; mane pruina:
Ante ſui populus limina regis adeſt:
Prodit & in ſolio mediꝰ cõſedit acerno:
Innumeri circa ſtantq; ſilentq; uiri.
Ortꝰ erat ſūmo tm̄mõ margie phœbꝰ:
Solicitæ mentes ſpeq; metuq; pauēt:
Cõſtitit atq; caput niueo uelatꝰ amictu
Iam bene diis notas ſuſtulit ille manꝰ:
Atq; ita tp̄s adeſt ꝓmiſſi mūeris inq̄t:
Pollicitā dictis iuppiter adde fidem:
Dū loquiꝬ totū iā ſol emouerat orbem:
Et grauis æthereo uenit ab axe fragor:
Ter tõuit ſine nube deꝰ: tria fulmīa miſit

¶ IMPerii pignora certa: ancyle dicit ꝙ e cœlo ad urbis
ſalutē miſſum ferūt. ¶ Difficiliſq; fides: qa nõ facile credi
põt iouē mortali cõgreſſum. ¶ Tarda uideꝬ: nimio deſi
derio uidēdi quæ Numa prædixerat. ¶ Prodidit & in ſo
lio &c. Regnāte Numa non erat in urbe ſella curulis quā
Hoſtilius rex primus romā curauit inferri: Sedit itaq; rex
in ſolio qđ erat ex acere quā arborē operum elegātia ac
ſubtilitate citro ſecūdam Ply. ferī. ¶ Caput niueo uelatꝰ
amictu: more ſacerdotū cuiꝰ qdā autorē æneā apud nos
fuiſſe arbitranꝬ. Sed de hoc alibi lege Plutarchū in q̄õni-
bus. ¶ Ter tonuit ſine nube deꝰ: ominoſa inq̄t fuiſſe to
nitrua Vir. Nõ alias cœlo ceciderūt plura ſereno fulgura.
¶ IVPPIter dabit certa pignora ipii: pignora ſtabilis &
manſuri iperii. ¶ Diſcedūt: diſceſſit ppl's: dubiuſq; uſq; in
ſequente diē. & cum primū illuxit ſequēti die. Cõuēit añ
r egiā ppl's exiit deinde rex: & medio loco cõſedit. ¶ Di
ſcedūt dubii: ciues qui illud futuꝝ nõ arbitrabanꝬ: & Pro
miſſa uideꝬ tarda: nõ ꝙ cupidius expectabaꝬ: tardiꝰ affu
turū exiſtimabaꝬ. ¶ Et fides depēdet: dubia eſt. ¶ Aduēi
ente die: ēt ubi illuxit dubii erāt: cū fides effectū nõ ſortire
tur. Nā fides cū dicaꝬ ex fieri: & dico: quādoq̄dē fit id qđ
dr̄: Cūq; adhuc nõ fieret: dubia erat fides. ¶ Tellꝰ erat mol
lis: & ob id mollis qa ¶ Rorata: aſpſa. ¶ Pruīa rore cœle
ſti. Veꝝ pruina eſt uehemētioris frigoris: dictaq; pruina:
a purendo: ꝙ perurat frondes tenella folia. ¶ Mane: iā exorta aurora. ¶ Populus adeſt añ limina: ante fo
res regie. ¶ Sui regis: nūæ ut apud Vir. ad limina primi penoꝝ expectāt. ¶ Prodit: exit e regia numa: &
Cõſedit medius: medio loco. ¶ In ſolio acerno: nõ eburna: nõ aurea: nõ argentea ſella: ſed ſolio ex acere
facto. ¶ Innumeri uiri ſtant circa & ſilent: ſedēte rege turba ſtabat: expectās uerba regis. ¶ Ortꝰ erat iā il
luxerat: & ſol exoriri cœpit dubiæ anxie quæ erāt oium mētes numa tecto capite ꝑcatꝰ eſt iouē: ut ꝓmiſſa
ſeruaret. ¶ Ortus erat phœbꝰ ſol. ¶ Tm̄mõ ſūmo margine: ſūma extrēitate: qa tm̄ ſupior extremitas ſo
lis uidebaꝬ. ¶ Mētes eoꝝ. ſ. q illic cū rege erāt. ¶ Sollicitæ anxiæ. ¶ Pauēt: expaueſcūt & ſpe. Et metu:
ut eſt illud Virg. Spem metūq; inter ſpe futuri boni: metu alicuiꝰ incõmodi. ¶ Cõſtitit Numa. Atq; uela
tꝰ caput: hñs caput uelatū. i. tectū. ¶ Amictu niueo. cādido. ¶ Suſtulit ille: Numa eleuauit. ¶ Manꝰ iā bñ
notas diis: q̄s bñ dii nouerant: & ob eius religionē: & qa deoꝝ alloquio fretus. Velauit caput numa more
ſacerdotali: cum ſalutātes aut uenerātes deos caput uelēt. ¶ Viris āt dignitate ꝓditis: & honore dignis ſi
quo caſu occurrerint caput aperiunt. Hoc enī ut inq̄t Plu. pro. x. illā quoq; dubitationē uŕ augere: natura
ſi q̄ de ænea feruneꝬ: uera ſunt: ut ꝓtereunte Diomede caput operiēs rē diuinā fecerit: rõnem hēt nec repu-
gnat: ut queādmodū in occurſu hoſtiū caput ueleꝬ: Sic amicis ac bonis uiris obuiā facti capita detegamꝰ.
¶ Nā qđ ad deos ptinet: id ꝓpriū nõ eſt. Sed caſu accidit: & ab illo ſeruatū poſtea manſit. ¶ Q đ ſi aliud
dicēdū eſt. Vide ne illud ſolū quærēdū ſit: quāobrē deos uenerātes capite uelenꝬ. Alteꝝ uero cõſentaneū
eſt. Potētioribus. n. occurrētes iccirco caput apiunt nõ ut eis aliqd addant. ſed ut inuidia potius detrahāt.
ne pares diis imortalibꝰ honores poſcere: neue eodē cultu delectari uideanꝬ: Deos uero iccirco ſic adora-
bāt: ut aut opiendo capite ſeipſos humiliores redderēt: aut metu neqd ignominioſum: ac triſte īterꝑtandū
alicunde auribꝰ accideret. Iccirco ueſtē ad aures uſq; attollebāt. Hoc aūt eos uæhemēter uitaſſe. Ex eo faci
le pſpici põt: qđ oraculū adeūtes: æra pulſari: & quā maximū ſtrepitū fieri uolūt: aut illud eſt: qđ caſtor di
cit mores romanos pythagoricis cõparans, geniū: qui unicuiq; noſtrū ineſt deos qui extra ſunt rogare: &
caput uelādo ſupplicare animi. ſ. uelamentū: ac reuelationē p corpus: quodā enygmate oſtēdentes. Hæc il-
le. ¶ Atq; ita dixit: numa. ¶ Adeſt tp̄s ꝓmiſſi: aduēit hora qua ꝓmiſiſti te daturꝝ iperii pignora. ¶ Iuppi
ter adde fidē pollicitā dictis. q̄ſi fiat o iuppiter qđ pollicitꝰ es. Da qđ ꝓmiſiſti. ¶ Dum loquiꝬ: dum ita ora-
ret numa Ter ſereno cœlo tonuit a ſeptētrione oēs oculos in flexerūt Deciditq; e cœlo ſcutū de quo pau
lo ſupiuſ diximus. Plutar. inq̄t peltā æneā e cœlo delapſam in Numæ manus decidiſſe. & Diony. ſcutū cœ
lo demiſſum inuētū in regia numæ. nemine iferēte. ¶ Dum loquiꝬ: ipſe rex iouē orans. ¶ Iā ſol emouerat
totū orbē. extulerat ſe totū: qa toto orbe iā ſe ſupra terrā eleuauerat. ¶ Et grauis fragor: q̄ſi ingēs crepitꝰ
nā ingēs tonitru. ¶ Venit ab axe æthereo: ab axe ſeptētrionali. Sic & in triſtibꝰ: quātus ab æthereo pueīt
axe fragor. & illinc uenientia fulmina præcipue cum in expetiuas redeunt partes Plynio autore optima ſū

Hoſtilius prius rex ſellā curruiē inſtituit

PAV. MAR.

Solium acernū ī quo ſedit numa põpilius

Caput uelari ex anti quomore in ſacris

Nota

Peltam æneam e cœlo delapſā ſm Plu.

maq; e læua parte cœli ueniunt.ideo ex etruſcorum diſciplina læua fœlicia eſſe credunẽ.¶ Ter deꝰ: iuppiter. ¶ Tonuit ſine nube:quaſi cœlo ſereno. ¶ Ter dixit ob fœlicitatẽ imparis numeri & ſine nube: qd maioris eſſet oſtenti.Licet Horatius ſimili tonitru exterreatur ubi in odis inquit plerũq; per purum tonãtes:Egit equos uolucreq; currũ. ¶ Tria fulmina miſit:quia quot tonitrua:tot fulmina eiaculatus eſt.

Credite dicẽti:mira ſed acta loquor:
A media cælũ regione dehiſcere cæpit:
Sũmiſere oculos cũ duce turba ſuos:
Ecce leui ſcutum uerſatũ leniter aura
Decidit:a pp̄lo clamor ad aſtra uenit
Tollit humo munꝰ cæſa priꝰ ille iuuẽca
Quæ dederat nulli colla p̄mẽda iugo
Atq; ancyle uocat:ꝙ ab oi pte reciſũ eſt
Quẽq; notes oculis:ãgulus ois abeſt:
Tũ memor Iperii ſortẽ cõſiſtere in illo
Conſilium multæ calliditatis init:
Plura iubet fieri ſimili cælata figura
Error ut ante oculos inſidiantes eat.
Mamuriꝰ morũ fabræ ne exactior artis
Difficile eſt ulli dicere:clauſit opus:
Cui nũa mũificus facti pete p̄mia dixit
Si mea nota fides:irrita nulla petes.

ANT. FAN. ¶ MIRA ſed acta loquor:reddit auditorẽ attentũ.Acta ãt dicit uera & nõ ficta.¶ A media cœlũ regiõe dehiſcere cæpit.Cæli ſũmitas hiare uiſa eſt.Eius læuã partẽ nõ nulli ortũ faciũt dextrã occaſum.¶ Verſatũ leniter: qd repẽte ñ cecidit.Vel ne uiolareẽ exceptum a terra: uel ut pateret miſſum cõmodo ac bñficio regis & romanorum. ¶ Atq; ancyle uocãt qd ab oĩ parte reciſum eſt:placet quidem Feſto ſcutũ cæleſte ancylę noiatũ eſſe qd ex utroq; latere reciſum eſſet ut ſummũ infimũq; eius latus medio pateret.Quod ſi uerũ ẽ:ab an qd eſt circũ:& cædo dcm̃ putabimus.Alii tñ ut iobas cuius Plutarchus meminit cupiẽtes id nomẽ a græco deducere a cubito q aſcon dr̃ ancyle dictum exiſtimant qd eiuſmodi ſcuta ſolerent ad cubitũ circũferri.Alii a remedio qd acifis dr̃ qd inflexum & ortũ ſignificat.Vnde Saturnus aſcylom:tis cognomie dictus eſt.Alii aliter.Lege Plutarchũ in Numa.Ouidio placet ancyle latinũ eſſe uocabulũ:qd fuit ſcuti cuneati ſpecie arctiora hñtis latera.Eius forma ante apud italos uiſa nõ fuerat.¶ Quẽq; notes oculis angulꝰ oĩs abeſt:Ita reciſum erat ab oĩ parte id ſcutũ:ut nullus eſſet angulus qui ſe oculis uidẽdũ offerret.Fuit aũt breue. Vnde qdã ancyle Peltã thraciã appellarunt.Ea eſt ut Seruio placet ſcutũ breuiſſimũ in modũ lunæ iam mediæ.¶ Imperii ſortem: bonã ſe ſeruareẽ:malã ſi cõtra fieret.¶ Plura iubet fieri: Vndecim eiuſdẽ generis:qbus miſcereẽ cœleſte ne internoſci poſſet.¶ Morũ fabræ ne exactior artis. Fuerit ne morum probitate in arte præſtantior.Eſt autem exactus exquiſitus ſiue perfectus.:

Ancyle uñ dcm̃

Ancyle pelta appellatũ thracia

PAV. MAR. ¶ CREDITE dicẽti mira:adhibete fidẽ uerbis meis:cũ admirabilia referã.¶ Sed acta loquor:dico admirãda:ſed quæ fuere uera.Nõ deſunt qui ita exponãt.¶ Sed acta:ſed quæ in ſcœna relata ſ̃t. ¶ Cœlũ:cœpit.¶ Dehiſcere:apiri.¶ A media regione:nõ intelligas a meridie:ſed ab altiore pte cœli.Illa.n.media ẽ: quæ altior illaq; uiſa apiri.Vñ cũ iuppiter ſcutũ eſſet demiſſurus.¶ Turba cũ duce:pp̄lus cũ rege.Sũmiſere oculos ſuos:demiſere in humũ inflexo capite reſpiciẽtes:qd & reuerẽtiæ eſt:& interdũ cogitãtis & dubitãtis.¶ Ecce decidit:e cœlo.ſ.ſcutũ uerſatũ uolutatũ.¶ Lẽiter:nõ cũ Ipetu:ſed leuiter uerſatũ. Leui aura:exiguo uẽto.¶ Clamor uenit ad aſtra a populo:recepto ſcuto:qd erat imperii pignus. Relatus eſt i cœlum clamor ab oĩ populo:& applaudẽte:& gr̃as agẽte ioui.¶ Tollit humo:extulit peltã:ſcu ſcutũ numa: mactauitq; iuuẽcã iniugẽ:& qm̃ nullus inerat ſcuto angulus:qd undiq; cæſum uidereẽ ancyle uocarũt:icirco dixit Varro Ancilia dicta ab an:& cæſum:qd id armorũ genus ab utraq; parte reciſum. Plutar. uero inqt Peltas ancilia pp figurã.Circulus enĩ nõ eſt:neq; ueluti pelta circũferẽtiã reddi:ſed exciſurã hẽt lineæ ἑλικοειδὴς cuius apices curuaturã hñtes:& dẽſitate in ſe cõuerſæ figurã ancilis faciunt.aut pp ancona.i. cubitũ:ad quẽ circũferunẽ.Hæc.n.iobas inqt:cupiẽs nõmẽ a græco deducere.Poſſet ẽt primũ hoc cognomen a motu:uel impetu deſcẽdere:qui anecatẽ.i.ſupne factus ſit:ſiue ab rotãtiũ curuatiõe: quæ ακαιοηο dr̃:ut ab αυχι πον Διθοοσ.i.ſiccitatum ſolutione.Præterea a triſtium amotione:quam ανιασχεθην uocant:ex quo Caſtorẽ & Pollucẽ ανακοσ athenieſes appellẽt &c ¶ Tollit:ille attollit Nũa ¶ Munꝰ ſcutũ e cœlo delapſum.¶ Humo:e terra.¶ Cæſa:mactata.¶ Priꝰ iuuenca quæ dederat colla præmẽda nulli iugo:imolauit ioui iuuencam ex armento delectam:quæ adhuc iugum non tuliſſet . ¶ Atq; uocant ſcutum ipſum.¶ Ancile:quod eſt reciſum ab omni parte.non quod rotundam habeat effigiem : ſed ita inciſum uideatur ut angulus ullus minime diſcernatur:ideo poeta innuit ¶ Omnis angulus abeſt:quem notes : notare:& diſcernere poſſis.¶ Oculis:quia nullus ineſt angulus: ¶ Tum memor:cum animo uolueret Numa imperii pignus in eo ſcuto conſiſtere:plura ad eius ſimilitudinẽ effingenda eſſe curauit:ut ſiquis furta ſurripere uoluiſſet falleretur imagine:& Plutar.inquit in eam peltam mirabilia quædam dixiſſe regem . ſe ex egeria:muſiſq; audiſſe.Peltam enim in urbis ſalutem miſſam oportereq; eam aſſeruare.aliis undecim ad illius figuram magnitudinem & formam effectis.quo dubium ob ſimilitudinem:ſit cæleſtis illius adipiſcendæ.¶ Memor tum.numa: ¶ Conſiſtere:in illo ſcuto.¶ Sortem imperi.fatũ imperii romani.¶ Init cõſilium multæ calliditatis:poſt longam cogitationem illud conſilium iniuit.ut plura.ſ.ad eius ſimilitudinem fierent.¶ Iubet fieri plura ſcuta.nam undecim alia.¶ Cælata ſimili figura.q̃ in ſculptura & ipſa forma ſimilem figurã referent.¶ Vt eat error ante oculos inſidiãtes:ut errarent & fallerentur ſimilitudine illiq; pſidias & furta ſurripe uoluiſſent. ¶ Mamurius.Plu.inqt.Peltã aũt ex eius auctoritate atq; impio effinge re artifices.cum certaſſent diffidẽtibus cæteris.Veturium:Mamurium:traditur unum e ſumnus opifi-

Varro trũ ancyle dicaẽ

Ancilia undecĩ a mamurio fcã iuſſu numæ

tibus uſq; adeo ſimilitudinem effinxiſſe:ſtruxiſſeq; omnes ſimiles:ut neq; Numa iam ipſe dignoſceret.& Pompeius inquit. Mamurii Veturii nomen frequenter in cantibus Romani frequentabant. Hae de cauſa Numa Pompilio regnante e coelo cecidiſſe fertur ancyle.i.ſcutum breue:quod ideo ſic eſt appellatum:qa ex utroq; latere erat reciſum:ut ſummū:infimūq; eius latus medio pateret. Vnaq; edita uox oium potentiſſimā fore ciuitatem quādiu id in ea manſiſſet.Itaq; facta ſunt eiuſdem generis plura:quib⁹ id miſcerecē. ne internoſci coeleſte poſſet.Probatum opus eſt maxime Veturii:qui præmii loco petiit : ut ſuum nomen inter carmina Salii canerent. ℭMamurius moꝝ fabræ ne an morū:an artis fabræ. ℭExactior: Mamuri⁹ an moꝝ laude.an artis fabrilis ſtudio perfectior. ℭDifficile eſt ulli dicere:qa utrūq; excellit & morib⁹ & arte fabrili. ℭClauſit.eclauit. ℭOp⁹:quia undecim peltas ad coeleſtis illius ſimilitudinē effinxit. Hoc tñ acceptū eſt a Palladio:de quo ſuo loco. ℭCui mamurio. ℭNuma munificus.liberalis & gratus. ℭDixit pete præmia facti:præmia artificii tui. ℭNulla:munera:ſcilicet ſeu præmia. ℭPetes irrita.nihil petes fruſtra. ℭSi mea nota fides:ſi ueridicus ſum:& tu & cæteri fidem meam nouiſtis.

Mamurius ueturi⁹ de prio ei⁹ noīe in ſacris habetur

Iam dederat ſaliis a ſaltu noia dicta
Armaq;:& ad certos uerba canēda mōs
Tū ſic mamuri⁹:merces mihi glia detē
Noiaq; extremo carmīa noſtra ſonēt.
Inde ſacerdotes:operi ꝓmiſſa uetuſto:
Præmia pſoluūt:mamuriūq; uocant:
Nubere ſi q̄ uoles:q̄uis ꝓpabitis ābo:
Differ hñt puæ cōmoda magna morē:
Arma mouēt pugnā:pugna ē aliēa ma-
Cōdita cū fuert apti⁹ omē erit:(ritis.
His ēt cōiunx capitis diſcincta Dialis:
Lucibus impexas debet hēre comas:
ℭTertia nox dimēſa ſuos ubi mouerit
(ortus

ℭIAM Dederat saliis a ſaltu noia: ſalios duodecim iam Marti gradiuo legerat de quibus abūde ſuperius dictum eſt. ℭAd certos uerba canēda modos:carmina cum Pyrrhichii modulo abſoluta nomen Mamurii continebant. Sane Mamurius duabus ſyllabis poſterioribus quæ breues ſunt Pyrrhichium facit:ſimiliter & mamuriū.Eſt autē pyrrhichius quem & Dibrachum uocant pes a pyrrho denomiatus Achillis filio qui primus uictoria potitus huiuſmodi genere metri.laudatus dicitē:q̄uis alii a flamma pyrrhichium dictum uolunt q mobilitate flammarum acies imitetē. Alii aliter. ℭNubere ſi qua uoles:quāuis properabitis ambo differt.Religio fuit nubere ancylibus nōdum conditis in templo Martis ubi ea ſeruari mos fuit ne dum arma moucbantur:quæ pugnæ adhiberi ſolent nubentibus omen diſcordiæ fieret.Idem tempus non neglectum in quibuſdam a maioribus noſtris Cornelius Tacitus monet his uerbis:fuere qui proficiſcenti Otōni moras religionemq; nondum conditorum ancylium afferrent:tunc & uxor flaminis Dialis impexis crinibus eē debet. Vnde apparet non eſſe idoneum tempus nuptiis celebrandis. Eadem flaminica teſte.A.Gel.cum id ad argeos neq; comit caput:neque capillum depectit: quam autor ideo diſcinctam dicit:quia inter multiplices cātus cerimoniaſq; impoſitas flamini. ℭDiali:quas ferme oēs flaminicæ diales obſeruabant.Hæc fuit ut nodum:neq; in apice:neq; in cinctu:neq; alia in parte ullum haberet.Ea quoniam flammeo aſſidue utebatur moris fuit apud romanos ut omnis nubens boni ominis cauſa flāmeo amiciretur:cum flāminicæ diuortium facere non liceret. ℭDiſcincta: uel ſine cinctu penitus hoc tempore:uel certe non ſolum triduo ancylibus nondum conditis:ſed ſemper ut diximus ſine nodo.

ANT. FAN.

Pyrrhichius

Nuptiæ uetātur nondū cōditis ancilib⁹

Dialis uxor

ℭIAM dederat ſalios:item ut inqt Liuius duodecim Marti gradiuo legit:tunicæq; inſigne dedit:& ſuper tunicā æneū pectori tegumē.coeleſtiaq; arma:quæ ancylia appellātē:ferre ac p urbē ire canētes carmia:cū tripudiis.Solēniq; ſaltatu iuſſit hæc ille.Varro quoq; ſalios a ſaltādo dictos oñdit:qd facē i comitiis:i ſacris quot ānis:& ſolent & dñt.Plutar.uero ubi de ipſis peltis agit:hæc aūt inqt:Cuſtodes ac miniſtros cōſtituiſſe dr ſalios ſacerdotes.Salii uero uocādi ſunt nō ut qdā fabulanē a uiro Samothrace: ſeu mantineō Salio noīe:qui ſaltationē:quæ in armis dr edocuerit:ſed ab ipſo potius tripudio ſaltatorio : qd uæhementius:robuſtiuſq; per urbē euntes ſubſaltant.Cū ad mēſem martiū ſacras peltas ſuſcipiāt:induti pūiceis tunicis:æneis balteis latiſq; ſuccincti:æneas capitū galeas portātes paruis gladiis arma pulſantes.Reliquum uero ſaltationis pedum eſt opus.Mouenē enim ſuauiter cōuerſiones ac mutationes in celeri & crebro numero:robuſte & leuiter reddētes ℭIā.Numa.Dederat noia ſaliis dicta a ſaltu.iā delegerat duodecim iuuenes quos a ſaltādo ſalios appellauit. ℭEt inſtituit arma:quæ illi gererēt.& uerba canēda:carmina cātāda ℭAd certos modos:ad quoſdā modulos cōſtitutos.Et Dionyſius inquit. ℭMouenē ad tibiā ex modulo enopiliis motibus.q̄nq; ſimul ac uiciſſim:q̄nq; patria quædā canētes carmina. ℭTum ſic mamurius : hoc Veturius Mamurius in merced̄e petiit:ut in carminib⁹ ſalioꝝ ultimo loco ſuum nomen caneretur:de quo Plutarchus.Mamurio aūt inqt artis ſuæ mercedē fuiſſe ferunt:memoriā quādam per ſalioꝝ carmen : ſimul cum pyrrhichii modulo abſolutū. Tum ſic Mamurius reſpondit Numæ. ℭMerces detur mihi gloria:quaſi date in præmiū æternitatē noīs hoc eſt famā & gloriā. ℭEt noſtra noia ſonent extremo carmīe:reſonēt in ultimo loco carminis:ſic erit pyrrhichii modulus : in fine uelut eſt in multis iambicis : ubi ſedes ultima pyrrhichio datur:uelut in his Feras ancyle:cluſit hoc Mamurius.Geratq; nomē inclytū Mamuri⁹. ℭInde.ex eo. ℭSacerdotes Salii:ſacerdotes Martis ℭPerſoluūt p̄mia ꝓmiſſa:quæ nūa ꝓmiſerat ℭOpi.uetuſto ancylib⁹ uetuſtis a Mamurio fabrefactis.hoc eſt ꝓmiſſa ipſi artifici.qui fabrefecit. ℭEt uocāt mamuriū:repetūt nomē:hoc in fine moduli.Agant & oēs grām Mamurio. ℭNubere.Salioꝝ feſta triduo integro durabāt quo tpe eum malū ſit nubere.qa nuptiæ ab armis auſpicādæ nō ſunt.admonet nubiles expectandū eſſe.uſq; ad ea recōdita arma.Præterea uxor flāinis dialis eo triduo.nec pectere.nec ornare ſe debet. ℭSi

PAV. MAR.

Tūicæ pūiceæ ænei barthei galeæ capitib⁹ gladii parui

Feſta ſaliorū triduo itegro durabant

qua uoles nubere:ſi qua puella eris nuptias cōtractura & uiro tradēda. ℂQ uāuis ambo ꝓbabitis.& tue &iuuentæ:qui uir tuus erit:q̄uis amore ieuenili ꝑperetis. ℂDiffert:tū uelis differre ad aliū diē. ℂParuæ moræ hn̄t magna cōmoda.nā ex parua dilatione magna ſequeť cōmoditas. ℂArma mouent pugnam: hæc eſt oratio cur non debet nubere:quia non fauſtum omen captatur ab armis : nam mouent pugnam. ℂPugna eſt aliena maritis:qui cum concordes eſſe debeant:a diſcordia & pugna penitus abhorrere debent. ℂAptius:cōmodius & fœlicius.Omen erit cum fuerint:cōdita cum ipſa ancilia & alia arma erūt recōdita:tunc meliore auſpicio nubere poteris. ℂHis ēt lucibus:his tribus diebus. ℂConiunx dialis:uxor flaminis dialis:hoc eſt ſacerdotis iouis a dios iuppiter. ℂDiſcincta:debet hēre comas capitis ipexas:dēt & diſcincta eſſe nec crines pectere:nec ſe excolere:ueluti cum ioui ſacrificať.Sunt enim nunc dies Martis. ℂSupſedēdum eſt a cultu:qui in ſacris iouis exigitur.Etenim tantæ erat uenerationis uxor flaminis dialis ut ea extincta flamē ſe ſacerdotio abdicaret:cuius rei rōnem inquirens Plutarchus ita diſſerit.Pr.ꝗl.An qd qui uxorē ducens:poſt amiſit.Eo qui nunq̄ duxit multo eſt infœlicior.Eius.n.qui uxorē duxit: domus integra eſt.Eius aūt qui uxorem in matrimoniū acceptā amiſit:non ſolum impfecta domus eſt:ſed iminuta prorſus ac manca.An eodē tēpore uxor una cum uiro cōſecratť:quēadmodū multa ſunt in ſacris:quæ abſente uxore agi nequeūt.Priore aūt amiſſa alterā ſtat in ſupducere:tum difficile eſt: tum uero iniquū atq̄ impiū. ℂTertia nox:quinto nonas martias:hoc tertia die mēſis noctu coſmico occaſu alter e piſcib⁹ occulitur.Duos enim eſſe ſuperiore libro diximus:& fabulā quoq̄ retulimus : qua ratione cœlo eſſent appoſiti:nunc auſtralis oculiť maturius:quia in inferiore parte cœli eſt. ℂVbi:poſtq̄.Tertia nox de mēſe martio.ſ.Mouerit ſuos ortus:cū orieť:aut cum orta eſt.

Tribus diebus ſaliorū nō licet nubere

Veneratio ē flaminis dialis maxima

ANT. FAN.

Cōditus e geminis piſcibus alter erit:
Nā duo ſunt:auſtris hic ē:aqlonib⁹ ille.
Proximus:a uētis nomē uterq̄ tenet:
ℂCū croceis rorare genis titōia cōiunx
Cœperit:& quintæ tēpora lucis aget:
Siue ē arctophilax:ſiue eſt piger ille boo(tes:
Mergeť:uiſus effugietq̄ tuos:

ℂCONditus e geminis piſcibus alter erit:quinto nonas martias alter piſcium qui auſtrinus dicitur mergitur occaſu chronico. Duo enim piſces ſunt quibus unum zodiaci ſignum tribuitur aquilonius & notius ſiue Auſtrinus: quorum hic ante illum occidere & exoriri cerniť : ut Iginius ſcribit.Vnde Columella Auſtrini occaſum deſinere inquit quarto nonas ſeptembris: Aquilonii uero ſeptimo idus eius menſis.Eſt & alius piſcis ut diximus: quem hoc loco accipere non poſſumus occidens exortu caneri qui Notius quoq̄ dicitur & Auſtrinus : uocaturq̄ a Virgilio Aquoſus:quod aquam quæ ab Aquario funditur ore excipere uideatur ℂQ uintæ tempora lucis erūt. Tertio nonas martias Bootes ſiue Arctophylax occidit:cuius pars(ut diximus ſupra)nunquā fertur in occaſum pars & oriri cernitur & occidere. Hunc poetæ modo pigrum modo tardum uocant:ut Pigri ſarraca Bootæ:& tardum dux ante Bootem : quia uix ſero alto mergitur oceano.Eundem uerno tempore occidere oſtendit Virgilius in Georg.ut Si uero uiciamq̄ ſeres uilemq̄ phaſelum:nec peluſiacæ curam aſpernabere lentis : haud obſcura cadens mittet tibi ſigna bootes. Huius occaſus quattuor ſignorum zodiaci tempus abſumit.Lege iginium & intelliges occaſum : de quo nunc agitur eſſe matutinum ſiue coſmicum.

Piſcium alter occuliť.v. nonas martias Aqlonius auſtrin⁹

Bootes occidit.iii.nōas martias

Bootes tardus

PAV. MAR.

ℂALTER e piſcibus geminis:ex duobus. ℂErit cōditus:abſconditus.nam occulitur notius ſeu auſtralis. ℂNam duo ſunt ipſi piſces. ℂHic:qui nunc occulitur. ℂEſt proximus auſtris:ſic & auſtralem oſtēdit ℂIlle:alter piſcis. ℂEſt proximus aqlonibus:ipſi ſeptentrionali. ℂVterq̄ piſcis tenet nomia a uēto.Nā a noto notius a borea boreus dicitur:ſiue auſtralis & aquilonaris.Cum croceis.iii. nonas martias : hoc eſt quinta die ipſius menſis occidit arctophylax:de quo diximus ſuperiore libro in fabula Caliſtus non occidat:ſicut ex oriēte in occaſum labētia ſydera:ſed in ipſa uertigine circa polum . undis immergi uidetur: præcipue coſmice.Nā oriente die poeta pigrum uocat.Nam ut Iginius inquit cum Tauro Geminis: Cancro & Libra occidit:ideo ſero occidere diciť:quod magis erectus a pedibus peruēit ad terram.At exoriēs citius quā chelæ uidetur. ℂCum coniunx titonia:autora uxor Titonis:de quo alias dictum . ℂCœperit rorare.rorem effundere ℂGenis croceis:reſpexit ad aeris colorem:cum uideatur mane oriens croceus:ſic & Virg.Titoni coniunx linquens aurora cubile:ſed quia genis dixit:unde lachrymæ fluūt:quia terris ros effunditur.reſpicit fabulam:quam refert in.xiii.met.Cum illa ab ioue peteret corpus Mēnonis filii. quem Achilles interemerat:illud redditum medio aere aduſtum: conuerſumq̄ in aues mēnonias cinitem refert & ex illo lachrymas:hoc eſt ipſum rorem effudiſſe auroram. ℂEt erunt tempora quintæ lucis:erit quint⁹ dies menſis.Siue eſt arctophylax:cuſtos urſæ ut diximus ſuperius. ℂSiue ille piger Bootes:q̄ſi ſiue dicas cuſtodem urſæ αρκτη urſa φιλαξ cuſtos:ſiue bootem rectorem boum:quia plauſtrum regere uideť. Mergetur:mergi uidebitur. ℂEt effugiet uiſus tuos:quia occidet eo modo quo dixi.Hæc omnia quæ ad ortū & occaſum ſyderum pertinent in fine operis Lucidius explicabuntur:ibi omnia repetemus.At nō effugiet occulitur:dixit bootes:ſed non occulitur:imo ſeſe oſtendet uindemitor. Oritur igitur eodem die. hoc eſt iii.no.mar.uindemitor.Sed aliter uidetur ſentire Ply.inquit.n.xi.calen. ſeptembris Cæſare & aſſiriæ ſtellaq̄ uindemitor appellatur.Mane exoriri incipit.Vindemiæ maturitatē promittens.Q uo pacto igiť.iii. nunas mar.oritur:ſi Ply.xi. calen.ſeptembris :& Ply.dicit tunc mane exoriri.Aliter dicere poſſes quod heliace oriatur:& occidente ſole in ſummo cœlo uideri.Eius fabula hæc refertur Ampelos puer thrax:mirū in modum a Baccho amatus eſt:cui bacchus uitem tradidit:de qua collecturus uuas: cum ulmum ubi hærebat aſcendiſſet.Exanimus decidit.Bacchus ſyderibus intulit:& uitem ab eo Ampelon appellauit.

Libre occaſus

artophylax idē bootes dicitur

Ampelos fuit puer trax

¶AT nō effugiet uindemitor:hæc ſtella q̄ græci tryſitira:nr̄i uindemitorem uocant orit̄ chronicæ. viii. idus martias:ut Ply.ſcribit ut Columella.vi.nonas:ut autor hoc loco.iii.nonas.Neq̄.n.hoc tp̄e matutinū eius ortū accipe poſſum⁹ cū eā cōſtet cū uirgīe in ortū ferri.vii.cal.ſeptēbres ut placet Columellæ. Vn̄ & uindemitorē dictū putāt q̄ exoriēs mane:ut inq̄t Ply.uindemiæ maturitatē ꝑmittat ſīm,quē orit̄ cæſari & aſſyriæ:xi.cal.ſeptēbres.Fabulant̄ āt puerū ampelon a Baccho dilectū in iſmaro q̄ mons ē thraciæ trāſla tū e͂e,in cœlū ac uindemitoris nomē accæpiſſe.

ANT. FAN.

¶At n̄ effugiet uidemitor:hoc quoq̄ cām
Vn̄ trahat ſidus:ꝑua docere mora eſt:
Ampelō ītonſū ſatyro nymphaq̄ creatū:
Fert̄ in iſmariis Bacchus amaſſe iugis:
Tradidit huic uitē pēdētē frōdibus ulmi:
Quæ nunc de pueri noie nomen hēt:
Dū legit in ramo pictas temerarius uuas
Decidit:amiſſum liber in aſtra tulit:
¶Sext⁹ ubi e terra cliuoſū ſcādet olipū
Phœbus:& alatis æthera carpet equis:
Quiſq̄s ades:caſtæq̄ colis penetralia ue
Gratare:iliacis thuraq̄ pōe focis (ſtæ:

Quod iō fictū ē:q̄a ampelon græci pāpinū ſeu uitē dicūt: quā q̄dā a Baccho inuētā ferūt:un̄ & labruſcā ampelo ſa griam uocāt & uineas ampelones quo noie uſus eſt Var ro:& Xilampelon aridā uitē.Quare Iuuenalis(ut q̄buſdam placet)Xerampelinas ueſtes dicit uirides tritas ac ſe micōſumptas:q̄les ſunt uitiū frondes lāgueſcētes menſe nouēbri.Et.M.Varro de re ruſtica ampelōes(ut dixius) uineas uocat:ut laureta daphnones.Eſt & ampelos ſami ꝓmontoriū:ut ait Strabo:q̄uis ea inſula uiuo:ut idem in quit inſœlix ſit cum Chius Leſbos aliæq̄ uicinæ uina op tima ferant. ¶De pueri noie:uult uitē a nomīe pueri am pelon appellari. ¶Sext⁹ ubi e terra cliuoſū ſcādet olym pum Phœbus:pridie nonas martias Auguſtus pontifica tum maximum ſuſcepit quem,nunq̄ uiuo Lepido auferre ſuſtinuerat.ut ſcribit Suetonius.Et quia pontifex maxi. erat ſacrarum uirginum cuſtos teſte Plutarcho:quas Ve ſtales appellabant. Idem Auguſtus ſuſcepto pontificatu maxi.commoda earum uirginum auxit:cumq̄ in demor tuæ locum capi aliam oporteret : ambirentque multi ne fi lias in ſortem darent adiurauit ſicuiuſq̄ neptium ſuarum cōpeteret ætas eam ſe oblaturū fuiſſe.Vnde Ouidi⁹ & hic ait.Gratare iliacis thuraq̄ pone focis.Et in.vi. huius opis lib.Nunc bn̄ lucetis ſacræ ſub Cæſare flāmæ ignis in iliacis nūc erit eſtq̄ focis. In eodē pōtifi catu ut alia ꝑtereant̄ q̄ Suet.refert ſupra duo milia fatidicoꝝ libroꝝ cremauit:q̄ nullis uel paꝝ idoneis au torib⁹ uulgo ferebāt̄ ac ſolos retinuit Sibyllinos :eoſq̄ delectu hito quos cōdidit ſub palatini apollis baſi.

Xerapel linæ ue ſtes tritæ

Videmi tor orit̄ tur.ii. nonas martias

Videmi toris fabula

Ampe los xilampe los

¶AT uindemitor:uindemitoris ſtella. ¶Nō effugiet:uiſus.ſ.tuos quēadmodum Bootes:quia nō mergi tur tunc:ſed exurgit. ¶Parua mora eſt exigua retardatio. ¶Docere:unde hoc quoq̄ ſidus:hoc etiā ſicut cætera. ¶Trahat cauſam:Ducat originem. ¶Bacchus fertur:dr̄.Amaſſe. ¶In iugis iſmariis:in iſmaro monte Thraiciæ. ¶Ampelon intonſum.crinitum puerum. ¶Creatū ſatyro & nympha filium ſatyri uni us ex illis:qui bacchum comitantur.Aliqui filium marſiæ dicunt quem ſatyrum poeta inferius uocat. ſed nō cōſtat.Nam Diodorus celibē marſiam fuiſſe tradit:de quo plura inferius diecmus. ¶Tradidit:bacch⁹ Huic ampelo. ¶Vitē pendentē e frondib⁹ ulmi:quæ pēdebat e ulmo cum ulmis adiūgant̄: ut primo lib. diximus. ¶Quæ uitis.Nunc habet nomen de nomine pueri.Nam uitis græce uocatur αμπελος:& αμ πελων uinea.Dum temerarius imprudēs. ¶Legit:colligit. ¶Vuas pictas uarii coloris. ¶In ramo: ī ra moſa ulmo. ¶Decidit ex alto:ſcilicet in humum. ¶Liber Bacchus. ¶Tulit amiſſum: puerū quē iā amile rat:q̄a extinctus erat. ¶In aſtra:in cœlū rettulit:& inter ſydera collocauit. ¶Sextus ubi:ſexta die mēſis: hoc eſt pridie nonas martias,Veſtæ ſacrificat̄:quo die Cæſar Veſtæ ſacerdos & pontifex maxim⁹ creatus eſt.Veꝝ alii hoc in loco dictū de Iulio Cæſare:alii de Auguſto uolunt.In uetuſtiſſimis codicibus ī ordie feſtorū per ſingulos mēſes:illa dies Iulio Cæſari aſſignat̄.At poeta loqui ur̄ de eo qui tunc uiuebat:cum dicat.Quos ſaucta fouet ille manu:ſic eſſet ad Auguſtum referendū. Nam in primo libro dixim⁹ ſcripſit hoc opus uiuente Auguſto:ſed edidit poſt eius exceſſum:quod certe indicat ille locus in primo : licet ipſe recuſet.Nā de Tyb.loquit̄:in eo loco diximus.Ego illud puto:quæ appoſuerat in Augu . laudem nō muta uiſſe:cum emēdauit:ſed addidiſſe multa in laudē tā Tyberii:q̄ Germanici:ſed ut de pōtificatu Iulii Cæſa ris:deinde Augu.aliq̄d dicamus.Defuncto Metello pōtifice maximo cum pontificatū ſtudio: & diſcepta tionibus plenū Iſauricus:& Catullus clariſſimi uiri.& in ſenatu potētiſſimi:peterent aut propterea Cæſar: quin & ipſe cādidatus deſcēderet:ceſſit cæterū pari undiq̄ fauore ac ſtudio apparēte. Catullus quo ampli or erat dignitas:eo magis euētus incertitudinē reformidans miſit:qui grandi pecunia Cæſarē ut ab ea con tētione deſiſteret inducerent quib⁹ ille grandiorē ſe mutuaturū:certatimq̄ enixius petiturum eſſe reſpon dit:inſtante comitioꝝ die:cum mater eum ad fores uſq̄ lachrymis proſequeret̄ : illam complexatus dixiſſe fertur:mater hodie aut pontificem:aut exulem tuum uidebis filium.Euntibus igitur certatim in ſuffragia tribubus.Superior declaratus:non paruum ſenatui:& optimatibus terrorem incuſſit:tanquā ad omne au daciæ genus plebem adacturus:& reliqua hæc ex Plutar.Tranquillus uero inquit. Depoſita ꝓuinciæ ſpe: pontificatū maximū petiit:nō ſine ꝓfuſiſſima largitione:in qua reputans magnitudinē æris alieni. Cū ma ne ad comitia deſcēderet:prædixiſſe matri oſculanti fertur.Domū niſi ſe pontificē non reuerſurum:atq̄ ita potētiſſimos duos cōpetitores:multūq̄ & ætate:& dignitate antecedētes ſupauit:ut plura ipſe in eoꝝ tri bubus ſuffragia:quā uterq̄ in oībus tulerit.hæc de Cæſare.de Auguſto aūt ſic Tranquillus inquit . Poſtq̄ uero pontificatū maximū.quem nunquā uiuo Lepido auferre ſuſtinuerat:mortuo deinde ſuſcepit. Quic quid fatidicoꝝ libroꝝ:græci latiniq̄ generis nullis:uel parum idoneis auctorib⁹ uulgo ferebat̄ ſupra duo

PAV. MAR.

Bacch⁹ donauit uitem ampelo

Ouidi⁹ edidit hoc op⁹ poſt mortem auguſti

Mortuo Metello pōtifice Iſaurie⁹ q̄ catulli petebāt & cæſar qui ſol⁹ obtinu it

Libri ſoli ſibyllini ſunt relicti cæteris ferme cõbuſtiſ

milia cõtracta undiq; cremauit ac ſolos reliquit Sybillinos &c. Vbi poſtq̃ Sextus Phœbus:ſextus ſoli mẽſis:ſic ſextum diem ſignificat. ¶ Scandet:aſcendet. ¶ Aethera:quaſi ex inferiore parte in altum olympũ cliuoſum.cœlũ.cõuexum. ¶ Carpet æthera:carpet iter per æthera. ¶ Equis alatis:uelocibus ideo alatis dixit:& quatuor ſunt ut oñdimus. ¶ Quiſquis ades & colis penetralia:ſacella ſecretiora. ¶ Veſtæ caſtæ:de ueſta oĩa:quæ ad rem faciunt:in.yi.li.dicemus:& aliquid ſuperius attigimus. Gratare pro gratulare uel ipſi ueſtæ:uel tanto pontifici. ¶ Et pone thura focis iliacis:aris ueſtalib⁹:ubi æterni ſunt ignes:ex ilio aducto. ¶ Nam æneas ueſtæ ſacra ex troia in italiam aduexit.Honor pontificalis:ipſa dignitas pontificatus.

AN F. FAN.

Veiouiſ feſtum nonis mar.

Aſylum ubi duo luci.

Põtifex maxim⁹ pſidebat Feſtis ueſtæ & ceteris

¶ QVOS maluit ille mereri:maluit recte factis & uirtute mereri honores q̃ ſumere ¶ Acceſſit:adiectus eſt. Vñ acceſſio eſt adiectio. ¶ Imperii pignora iũcta uides: apparet ex uerbo uides id quod diximus Ouidium hæc ſcripſiſſe uiuente Auguſto : quem uocat pignus imperii quemadmodũ & ignem ueſtæ quod incolumitas urbis ex utroque pendeat.Hinc illud eſt. Veſtaq; mater que Thuſcum tybrim & romana palatia ſeruas. ¶ Qua grauis æneas tutus &c.Grauis hic non refertur ad animum ſed ad corp⁹. ¶ Cognatum caput:Auguſtum qui a troianis originem ducit:nam æneam ferunt ueſtam e troia in latium tranſtuliſſe. ¶ Vocauit autem Auguſtum ſacerdotem quia fuit pontifex maximus:ut hoc loco autor oſtendit. ¶ Quos ſancta fouet illa manu:quia legimus ſupra.Sancta uocant Auguſta patres iure auguſti manus ſanctæ a poeta dicuntur.Hæ fouẽt ignes Veſtæ cum ſacris ueſtæ ac cæteris cõſtet pontificem maximum præſidere. ¶ Lucos ueiouis ante duos.Duo luci ad quos nonis martiis Veioui:ideſt iouí paruo ædes dicata eſt fuerũt ſub rupe tarpeia ubi & aſylum.de quo ait Cornelius tacitus:tum diuerſos Capitolii aditus inuadunt iuxta lucum aſyli. & qua Tarpeia rupes centum gradibus aditur.Liuius uero locus inquit qui nunc ſeptus denſis ſentibus inter duos lucos eſt aſylum aperit.De his lucis dixiſſe martialem exiſtimant illinc Pompeii dona nemuſq; duplex. Fuerunt & multa circa urbem loca diis attributa quæ lucos uocabant: quorũ prouentus in ludos conferebanẽ teſte Plutarcho.

Cæſaris inũeris:quos maluit ille mereri
 Acceſſit titulis pontificalis honor:
Ignibus æternis:æterni numina pſunt:
 Cæſaris imperii pignora iũcta uident:
Dii ueteris troiæ:digniſſima pda ferẽti
 Qua grauis æneas tut⁹ab hoſte fuit:
Ortus ab ænea tangit cognata ſacerdos
 Numina:cognatũ ueſta tuere caput:
quos ſcã fouet ille mãu bñ uiuitis ignes
 Viuite inextincti:flãmaq; duxq; pcor:
¶ Vna nota ẽ marti nõis ſacrata q illis
 Tẽpla putãt lucos ueiouis ante duos:

Veiupiter

Eſt autẽ Veiuppiter ut diximus paruus iupiter ſicut Ouidi⁹ſentit hoc loco cuius ædes fuit teſte.A.Gel.inter arcem & Capitolium.Sed idem uult Veionem eſſe nõ iuuenẽ ſiue paruũ iouem:ſed iouem uim nocendi hñtem:non iuuandi poteſtatem quod ut Diiouem dicimus. Lucetiũq; quoniam nos die ac luce quaſi uita ipſa afficit & iuuat:ita & Veiouem appellauerunt dempta atq; detracta iuuandi poteſtate cum cõſtet deos quoſdã ut proſint celebrari:quoſdam ut obſint placari. Ve enim particula modo intenſionem ſignificat modo minutionẽ. Vnde quædã uocabula:quibus ea præponiẽ ambigua ſunt ac diuerſã ſignificationẽ capiunt:Quare Veſcũ ſalem dicimus ex edẽdi intẽtione & aliter ueſcum cũ edẽdi faſtidio:. quo uocabulo Lucretius pro edaci uſus eſt teſte Feſto:ut nec mare quæ impendent ueſco ſale ſaxa pereſa. Virgilius uero(ut placet Nonio)pro minuti cõciſo:ut Veſcas ſalicũ frõdes Vbi Serui⁹ Veſcũ ĩngt ſignificare ſiccũ ac tenerũ.Alibi uero aliter.Simulachrũ Veiouis habuit aliquãdo ſagittas:quare eũ deũ pleriq; Apollinẽ eſſe dixerũt:cui caprã ĩmolabant:cuius aĩalis effigies erat apud eius ſimulachrũ. Coluerũt & cãpani iouẽ imberbem qui a Virgilio Anxyrus:dr̃:ut quis iuppiter anxyrus aruis præſidet.Et uiridi gaudẽs feronia luco.Aquo nõnulli Anxur Volſcæ gentis oppidum nominatũ putant.Ipſe autẽ Anxyrus dictus eſt q barbã nunq̃ raſiſſet:qſi aneſ xyras:ideſt ſine nouacula ut ait Serui⁹: uel ab anei cai xyro: ideſt rado.

Veſcuȝ

Simulachrũ ueiouis iuppiter iberbis

Anxur⁹ iuppiter Anxur

PAV. MAR.

¶ Acceſſit:addita eſt. ¶ Titulis inũeris cæſaris:multis dignitatib⁹. ¶ Quos illa cæſar. ¶ Maluit:poti⁹ uoluit. ¶ Mereri:ſubintelligẽdũ:quã habuit:iñ uoluit meritis oẽs dignitatis gradus:& titulos aſſequi:nõ ambitione:aut aura populari:ſed ppria uirtute:ſi ad Iulium Cæſarem referret:qa fuit quæſtor edilis.Põtifex totiẽs cõſul & dictator.ſi ad Auguſtũ:quia oẽs magiſtratus aſſequutus:adeptus eſt ad alios quoq; titulos:nam & Aug.cognoĩatus eſt:& pater patriæ. ¶ Numina æterni Cæſaris:qui relat⁹ eſt in deos ĩmortales:nam uterq; eoꝝ relatus eſt in deorum numerum:& qm̃ de Aug.in cœlũ relato in.i.li.diximus de Iulio Cæ.paulo ĩferius dicemus. ¶ Præſunt æternis ignib⁹:ueſtalib⁹ ſacris:quæ p pontificẽ maximũ admiſtrabanẽ nam ignem inextinctũ uirgines ſeruabãt. ¶ Vides pignora imperii iuncta.hoc eſt ueſtales ignes & pontificẽ Cæſarem:quæ ſunt duo imperii pignora.nã quoad ſeruanẽ inextincti ueſtales ignes: & incolumis domus cæſarea ſeruaẽ incolume imperiũ. ¶ Dii ueteres:orat nũc deos troianos pro ſalute cognati põtificis:Nã cum Iulius Cæſar ab Iulio aſcanii filio pgenitus fuerit:uideẽ cognatiõe attingere ueſtã:cui⁹ ſacra e troia aduecta ab ænea patre aſcanii fuerit in italiã.Eſt & alia cognatio:ſiquis altius inſpiciat. Nã ueſta ſaturni fuit:quæ ſtructurã domus inueniſſe dr̃:auctore Diodoro:ſic illa ſoror iouis:& iuppiter Veneris pater a qua emanauit genus Iuleum.Ea omnino cognatio eſt:& Aug. in iuleã domũ adoptatus ea quoq; cognatõe deos attigebat. ¶ Dii troiæ ueteris:antiquæ.O ueſta & dii penates. ¶ Præda digniſſima ferẽti æneæ quos e mediis hoſtib⁹ tanq̃ pdã eripuit. ¶ Qua pda. ¶ Aeneas grauis:onuſtus. ¶ Fuit tut⁹ab hoſte:ab hoſtiũ ĩſidiis:qa ſoſpes euaſit.Sacerdos ort⁹ ab ænea:Cæſar ab iulio nepote æneæ pgẽit⁹& de auguſto potes ĩtelligere Diui iulii ex adoptione filius & gloriabaẽ ipſe quoq; ab ænea gen⁹ducere. ¶ Tãgit

Iuli⁹ cæſar iõ dr̃ cognat⁹ ueſtæ pp iuliũ aſcaniũ filium æneæ filii ueneris

cog.nu.ueſtam & penates:de cognatis.ſupius diximꝰ.¶O ueſta ruere defendas & ſerues.¶Cognatū ca put.Cæſarē aug.¶O ignes ueſtales.¶Bñ uiuitis:inextīcti eſtis:bñ ſub optio põtifice.¶Quos ille.Cæ ſar aug.¶Fouet:q̄ſi quibꝰ fomites ſuggerit.¶Manu ſancta alluſit ad auguſti cognom̄ qm̄ auguſta ſācta dicunẽ:ut oñdimus in primo.¶Viuite ꝓcor inextīcti & flāma:& dux.q̄ſi uiuatis æterni & ignis: & Cæ ſar & nunq̄ extinguamini.¶Vna nota.nonis martiis feſtū ē ueiouis.i.parui iouis. Quo die ſacrata fuerẽ ei tēpla añ lucū aſyli in intermontio:cuius rei myſteriū illud eſt ut Iuppiter paruus:poſteaq̄ adultus eſt cœ lo regnauit:ſic urbs roma parua ab initio:ubi Romulus aperuit aſylum: paulatim coaluit:& ad ſummum imperii culmē aſcēdit:ideo cõſecrauere tēplū parui iouis eo in loco:unde ſumpſit initiū augmenti.¶Vna nota:unus titulus:una in faſtis inſcriptio.nā nota interdū in bonā partē accipiẽ:ut in prio diximꝰ.¶Eſt nonis martiis:ſcilicet.¶Q d illis:nonis.¶Putāt ſacrata:cõſecrata.¶Tēpla ueiouis:parui iouis:ſed de hoc noīe paulópoſt.¶Ante duos lucos:añ lucos aſyli.¶Nā locus erat:ut Liuius de aſylo inq̄t: ſeptꝰ dē ſis ſentibus inter duos lucos:añ hos duos ergo dedicatū fuit.¶Romulus ut:poſtq̄. ¶Circūdedit ſepſit.

Septio die martii.eſt feſtū ueiouis.i. parui iouis

Romulus ut ſaxo lucū circūdedit alto:
Quilibet huc dixit cõfuge tutus eris:
O q̄ de tenui Romanus origine creuit:
Turba uetus q̄ non inuidioſa fuit:
Nec tñ ignaro nouitas tibi noīs obſtet
Diſce:quis iſte deus:cur ue uocẽ ita:
Iuppiter eſt iuuēis:iuuēiles aſpice uultꝰ
Aſpice deīde:manꝰ fulmīa nulla tenet
Fulmia poſt auſos cœlū affectarẽ gigātes
Sūpta ioui:primo tpe inermis erat:
Ignibus oſſa nouis & pelion altior oſſa
Arſit:& in ſolida fixus olympus hūo:
Stat quoq; capra ſiſ:niphæ pauiſſe ferūt
Cretides:infanti lac dedit illa ioui:
Nūc uocor ad nom̄:uegrādia farra colõi
Quæ male creuerūt:ueſcaq; pua uocāt
Vis ea ſi uerbi ē: cur ñ ego ueiouis ædē:
Aedem non magni ſuſpicor eſſe iouis:

¶LVCVM:luci partem quam Romulus aſyli ſtructura complexus eſt.Fuit hic lucus teſte Dionyſio inter Arcem & Capitolium.¶Huc dixit confuge tutus eris:Aſyli locum oſtendit dicti apotis a cai ſylan:ideſt a non auferēdo. Vel (ut aliis placet)apotis a cai ſyro quod eſt traho.inde enim nullus abduci poterat: quod non fuit in omnibus templis ut Seruius docet:ſed in his tantum quibus id erat conſecrationis lege conceſſum. Primi autem aſylum inſtituiſſe dicuntur apud Athenienſes Herculis filii cum eos inſequerentur qui ab Hercule oppreſſi fuerant..Alii non a filiis Herculis ſed a nepotibus id Aſylum:ideſt templum miſericordiæ inſtitutum dicunt:ut Herculeos:ſedem fundaſſe nepotes.Quod Romulus imitatus ipſe quoq; Aſylum condidit:ementituſq; eſt id ſe Apollinis oraculo condidiſſe. Quidam tamen Cadmum primo Aſylum inſtituiſſe ferunt: cum ad Thebas condendas multitudinem deſideraret Placet Aſylum potius deducas ab a cai ſylao quā aliunde.¶Fulmina nulla tenet:quæ barbatum decēt: nõn puerum iouem.¶Cœlum affectare:quoniam gigantes affectu ducti ſunt ad oppugnationem cœli non recta uoluntate.Hinc ipſe alibi affectaſſe ferunt regnum cœleſte gigantes.¶Capra.Amaltheæ capræ effigies.quæ ſuo lacte iouem infantem nutriſſe dicitur. Nymphæ pauiſſe feruntur Cretides:Putantur Meliſſa & Amalthea Meliſſi Regis Cretenſis filia iouem aluiſſe .¶Vegrandia farra coloni:quæ male creuerunt ueſcaque parua uocant. Vult Vegrande compoſitum eſſe a ue particula priuatiua & ſignificare minutum:quod & Feſtus ſcribit:ut Vegrande frumentum.Idem tamen nomen ualde graude interdum ſignificat teſte Nonio:ubi ue particula uim augendi habet:ut nec uitæ uegrandi .datur . Veſeum quoq; paruum ſignificat.Vnde Feſtus Veſcus inquit faſtidioſus:ue enim pro puſillo utebantur.

ANT. FAN.

Aſylum Qui primi aſylum iſtituere

Romulus mitatus eſt aſylum atheneſim

Vegrande.i.nõ grande

¶LVCVM:quercetū in intermontio.¶Alto ſaxo:alii exponūt mœnibꝰ:alii p hypallagē ītelligūt:hoc eſt ſaxū circūdedit luco:ſed ita intelligēdum eſt aperuit lucū ſaxo:hoc eſt rupibus circūdatum:qa hinc ide erant altæ rupes capitolinæ.¶Dixit Romulus.¶Quilibet huc confuge:cõfugias in hoc aſylū.¶Tutꝰ eris:quia nemo te inde abſtrahet:de aſylo egimus in ſecūdo.¶O quā:pro quantū creuit. ¶Romanꝰ populus.¶De tenui origine:de exiguo principio in magnā coaluit ciuitatē.¶Quā:quātū.¶Vetꝰ turba: priſci romani.¶Fuit nõ inuidioſa:qa tā paruus populus:tam exigua ciuitas:ut nullus inuideret .Nam in oſus noīa Gellio teſte in utrāq; poſſunt accipi ſignificationem:ut inuidioſum:& inuidentē dicamus: & cui inuideẽ.¶Tamē ne nouitas noīs:qa ueiouis nouū tibi nomē uideẽ ne hæc nouitas.¶Obſtat-ad intelligēdum feſta.¶Tibi ignaro:qui ignoras noīs rõnē.¶Diſce quis iſte deus:qs deus ſit hoc nomīe appellatꝰ. ¶Cur ue uocẽ ita:uel cur ſit hoc noīe uocatus:& duo ꝓponit quis deus:& cur illud nomē.¶Iuppiter ē: iuuenis:quaſi imago iouis:quæ eſt in eo tēplo iuuenē eum mõſtrat.¶Aſpice uultus iuueniles : quos ī imagine refert.¶Aſpice deinde manus:etiā iuueniles.¶Nulla tenet fulmina:nā cum iuuenis erat:ea nondū acceperat.¶Fulmina ſumpta ioui:quaſi accepit iuppiter fulmina.¶Poſt auſos gigātes affectare cœlū:poſtea q̄ gigantes affectarūt regnū cœleſte:& auſi ſunt oppugnare cõſtructis mõtibus:de quibꝰ in primo diximus.¶Primo tēpore:in adoleſcētia.¶Erat inermis.nā non habebat fulmina.¶Oſſa mons arſit:nouis ignibus:nouis fulminibus.¶Et pelion etiam arſit.¶Altior oſſa:ꝓpterea quod dicearchus altiſſimū euʒ prodit.¶Et olympus eſt fixus in ſolida humo:hoc eſt ita fixus ut iā auelli nõ poſſit:ſed de his latiꝰ dictum eſt a nobis in eo loco primi libri:ſic petiẽ cœlum &c.¶Stat quoq; capra ſimul:extat etiā eum iouis iagine.¶Effigies Amaltheæ capræ quæ ſuo lacte iouē pauit:ut illud indicet aliquando iouem paruum fuiſſe. Capella enim Amaltheæ nymphæ uberibus ſuis aluit īfantē.de qua germanicus cæſar in aratheo carmine

PAV. MAR.

Ve particula aliquādo auget aliq̄n diminuit

Pelion oſſa & olympꝰ

ſic aít illa putaẽ:nutrix eſſe iõuis:ſi uero iuppiter infans:ubera creteæ mulſit fidiſſima capræ.Sydere quæ claro gratũ teſtaẽ alũnum:huius capellæ corio uſum eſſe pro ſcuto iouẽ cõtra Titanas dimicantẽ:Muſe⁹ autor eſt:unde a poetis Aegiocus noiaẽ.Nymphæ eretides:cretenſes.¶Feruntẽ:dicunẽ.¶Pauiſſæ iouẽ: nã Melyſſa & Amalthea Melyſſi regis antiquiſſimi in creta filiæ:qui ut Didimus inqt primus diis ſacrificauit.¶Illa capra.¶Dedit lac ioui:quia aluit iſantẽ:ſed de his plura agemus in ſequẽti libro.¶Nũc uocor. Nunc ipſum nomẽ diffinit quia ueiouis paruus eſt iouis:& a ſimili arguit:quia uegrãdia male hoc eſt nõ grãdia dicunẽ:hæc enim particula ue diminutionẽ facit in cõpoſitis:unde & Põpeius uegrãdẽ inquit ſignificat male grãde:& uecors ueſanus malicordis male ſanus.Alii paruũ ſiue minutũ intelligũt ut uegrãde frumẽtũ &c.¶Nunc uocor ad nomen:ad aperiẽdam nois ſignificationẽ. ¶Coloni:agrorũ cultores: ¶Vocant farra uegrãdia:quæ male creuerunt:quæ nõ habuere ſuum incremẽtũ.ſic parua ſunt.¶Et ueſca uocãt parua:hodie etiã in marſis nřis:lingua uernacula:quæ parua ſunt ueica dicunẽ:ut cũ dicũt maluam eſcam:de ea quam Romæ paruam uocant intelligunt:& Feſtus inquit:Veſcus faſtidioſus. Ve enim pro puſillo utebatur.Lucretius ueſcum dixit edacem:cum ait.Nec mare quæ impẽdent ueſco ſale ſaxa peresa.¶Si ea uis eſt uerbi:ſi ea eſt proprietas uocabuli:ut ueſca parua dicantur:& uegrandia non grãdia. ¶Cur ego non ſuſpicor:puto.¶Aedem ueiouis eſſe ædem non magni iouis:templum parui iouis.

Meliſſa & amaltea nutrices iouis

Ve particula mõ auget mõ minuit

Iamq; ubi ceruleũ uariabũt ſidera cœlũ:
Suſpice gorgonei colla uidebis equi:
Crediẽ hic cæſæ grauida ceruice medu
Sanguine reſperſis ꝓſiluiſſe comis:(ſæ
Huic ſupra nubes:& ſubter ſidera lapſo
Cælũ pro terra:ꝓ pede pẽna fuit.
Iamq; indignãti noua frena recæpat ore.

ANT. FAN.

Pegaſus oriẽ nonis martiis ueſperi

¶IAMq; ubi ceruleum uariabãt ſidera cœlum.Suſpice gorgonei colla uidebis equi.Signa quæ heliace oriuntur in principio noctis uideri nequeunt quippe cum ut nox iniens occaſum oſtendit heliacum ita & deſcendẽns ortum eiuſmodi nobis offert. Senſus ergo eſt:ubi nox ad uenerit ſuſpice ad eius finem uidelicet non noctis initio: quia equi gorgonei collum uidebis in ortum heliacũ ferri.Eſt autem ortus matutinus equi cum Pegaſo nomen ſecundũ Columellam.iiii.nonas Martias ſm Maniliũ Sole xxi.partem piſcium obtinere. Iginus uero idem ſignum ĩquit cum Aquario & altero Piſcium cum quo occidit exoriri.Eius pars antecedit hoc tempore Solem cum Piſcibus orientem.Conſtat aũt pegaſus(ut auctori placet hoc loco)ſtellis.xv.ut Igino.xviii.qui quod in pigin.i.fontem produxerit Pegaſi nomen accepit.Nota eſt fabula.Gorgoneus uero dictus eſt qd ex ſanguine Meduſæ gorgonis eum natũ fabulanẽ:cuius domus gorgones fuerũt inſulæ teſte Plinio bidui nauigatione diſtãtes a cõtinẽti quas quidã gorgades uocant quo penetrauit hãno pœnorũ impator.Sunt enim cõtra Atlantẽ montẽ ad fines Tauritaniæ.Vnde nõnulli alias fuiſſe.Heſperides.alias gorgones recte arbitranẽ.Nã Heſperides habuiſſe hortos dicunẽ ad Lixon Libyæ.Sciẽdum de hui⁹ ſigni ortu.atq; occaſu plerosq; ita diuerſa tradere ut fere uidere nõ ſit unũ cũ altero cõgruentẽ.¶Crediẽ:hic:Bene crediẽ de re fabuloſa tale & illud eſt:illa putaẽ nutrix eſſe iouis: Pegaſum alii e ſanguine Meduſæ natũ uolũt cui Perſeus caput dicit abſtuliſſe:alii Neptuni & Meduſæ filiũ dicũt & alatũ fuiſſe fabulanẽ.¶Coelum:Aer hoc loco: is eſt uolantium ſolũ.¶Noua frena:Quia poetæ finxerũt Pegaſum captũ a Bellerophõte qui poſt domitam Chimerã hoc æquo uſus dicit.unde altius uolans decidit.quo tpe Pegaſus in coelũ trãſlatus eſt.

Gorgone⁹ equ⁹

Heſperides habuiſſe hortos ad lixon lybiæ

PAV. MAR.

¶IAMq; ceruleũ:ueſperi nonarũ oriri inqt pegaſum equum alatũ: quẽ Iginus atatũ adducẽs:& alii complures.¶Neptuni & Meduſæ filium dixere:Sed ut alii ex ipſo Meduſæ ſanguine quã pſeus interemit nat⁹ eſt.Peruolauit in Elicona:ubi ſaxũ ungula feriẽs fontẽ aperuit:qui ex eo hippocrene eſt appellat⁹: ſed hic apud Pyrrhenẽ corynthiũ fontẽ captus:unde Strabo.Fama eſt equũ pegaſum:cum potaret hoc in loco a Bellorophonte deprehẽſum fuiſſe:alatũ inquã caballũ e Meduſæ ceruice:& de gorgonis execto guttere ꝓſilentẽ.Vulgatũ eſt etiã caballinũ fontẽ in Elicone erupiſſe:cum ſubiectã ibi tellurẽ fieret ungula.Hæc ille Bellerophon poſt interfectã Chymerã:cum altius hoc equo uſus euolaret:decidit equus iter ſydera collocatus exiſtimaẽ:qui ut higinus ipſe oñdit.Arcticum circulum ſpectans pedib⁹ æſtiuo orbe niti:extremo ore caput delphini tangere uideẽ.Aquarii manum dextrã ceruici ſuæ cõiugens:hui⁹ in ſtellis corpus apparet uſq; ad umbilicũ:qui occidit cum piſce de duôb⁹ primo:qui ſupra tergũ eius eſt fixus:exoriẽ cũ aquario toto & piſce cum quo occidit:& manu aquarii dextra.Hic hẽt in roſtro ſtellas duas obſcuras:in capite unã:in maxilla unã:in aurib⁹ ſingulas:in ceruicib⁹ quattuor obſcuras:ſed maxime lucet:quæ ꝓxima capiti apparet:in humero claram unam:in pectore:unam in ſcapulo:unam in umbilico nouiſſimam unã:in genibus ſingulas in poplitib⁹ ſingulas.Poeta oriri dicit ueſpi nonarũ martiarũ.Plini⁹ uero pridie id⁹ Auguſti ſed ortũ poetæ accipiamus heliacũ:nã occidẽte ſole:tũ in alto coelo uideẽ:qd apte oñdit:cũ Suſpice dicat qſi ſurſum aſpice.¶Iãq; ubi ſydera uariabũt coelũ uariũ & pictũ oñdẽt in nocte.¶Ceruleũ cœlũ.iqt cũ uideẽ ſimilis color cæli q & maris.¶Suſpice:attollas oculos & cœlũ reſpice ¶Videbis colla eq gorgõei pegaſi nati ex ſanguine Gorgonis hoc eſt Meduſæ a gorgadib⁹ ĩſulis.¶Crediẽ hic:equ⁹.¶Proiluiſſe:ꝓcul ſaliiſſe uel ſaltans exiuiſſe Grauida ceruice meduſæ cæſæ crediẽ ſaltaſſe ex execta:& fœta Meduſæ ceruice:quã pſeus execuit:cũ eã interemit.¶Comis reſperſis ſanguine:tũ cũ reſectũ a ceruice caput ¶Coelum.aer.¶Fuit terra:loco terræ.¶Huic:equo.¶Lapſo:uolãti.Supra nubes & ſubẽ ſydeta:qſi uolãti altius inter ſydera & nubes.& ideo coelũ fuit pro terra:qa p aera uolabat.ac ſi per terrã curſum intẽdiſſet. ¶Penna fuit pro pede:erat alatus:utebaẽ alis pro pedib⁹ ¶Iamq; receperat noua frẽa:iã apd Pyrrhenẽ ſub acrocorynthio deꝓhẽſus fuerat a Bellorophonte:& accepat noua frẽa. ¶Ore indignanti:reluctanti:

Pegaſus equus apud pyrenem in elicone captus fuit

Bellerophontis fabula ex hiſtoria ſumpta

¶ AONias aqſ:Hippocrenē fōtē Boetiæ dcm̄ ab equo ut eius nomē oñdit. De quo ait Perſius.Nec fō te labra plui caballini.Hinc illud eſt :Dicite q̄ fontes aganippides hippocrenes grata meduſæi ſigna teneris equi:Strabo:Vulgatū eſt ēt Caballinū fontē i helicōe erupiſſe cū ſubiectā ibi tellurē feriret ungula ¶ Protin⁹ aſpicies ueniēti nocte coronā:Corōa ariadnes.viii.idus orit̄ cronice:q̄(ut placet Mālio).xv. p⁹ Virginis i ortū dicit cui Oui.aſtipulat̄ hoc loco:Alii tñ(ut Iginus)cū Scorpiōe coronā exoriri dicūt Alii cū Libra ut Columella & Ply.Alii eius partē cū libra:totā uero cū ſcorpiōe exoriri uolunt q̄ occidit mane oriētibus Cācro & Leōe.Cōſtat āt ſtellis nouē.Et

ANT. FAN. Hippocrene et corona oritur .viii. idus martias corona ariadnes

Cum leuis aonias ungula fodit aquas:
Nūc fruit̄ cœlo:qđ pēnis ante petebat
Et nitidus ſtellis quinq; decemq; micat:
¶ Protin⁹ aſpicies ueniēti nocte coronā
Gnoſida:Theſeo crimine facta dea eſt:
Iā bene piuro mutarat coniuge Bacchū
Quæ dedit ingrato fila regenda uiro:
Sorte thori gaudes.qđ flebā ruſtica di(xit
Vtiliter nobis perfidus ille fuit:
Interea liber depexis crinibus indos
Vincit:& eoo diues ab orbe redit
Inter captiuos facie præſtante puellas
Grata nimis baccho filia regis erat:
Flebat amans coniūx:ſpaciataq; littore
Edidit icultis talia uerba comis(curuo

eſt Corōa Vulcāi opus quā Venus cū Liber pr̄ Ariadnē uxorē duceret ei donaſſe dr̄:quāq; ad uxoris inſigne idē deus iter ſydera collocauit.De cuius ſitu legimus in.viii. Meta.Tenues uolat illa p auras: Dūq; uolat gēmæ ſubitos uertunt̄ i ignes cōſiſtūtq; loco:ſpē remanēte coronæ q medius nixiq; genu eſt anguēq; tenētis.Præſtat in hac corōa cæteris fulgore ſtella q̄dā:quæ.viii. idus Octobris occidit cæſari teſte Ply.Hāc & cæteras coronā ꝯſtituētes Cretēſes olim uti ſydus peculiare ſeq̄bātur.Sciēdū Ariadnē a Theſeo raptā atq; i naxo relictā eſſe ut ꝗbuſdā placet.quā Bacchi ſacerdos dicit̄ excepiſſe.Alii memoriæ ꝑdiderūt eā diu apud Theſeū pmāſiſſe & ex eo duos filios ſuſcepiſſe.Alii i Cypro grauidā a Theſeo r̄lictā ferūt ubi excepta a mulierib⁹ cypriis anteq̄ pareret e uita dr̄ exceſſiſſe.Scriptores aūt naxii duos fuiſſe Minoes tradiderūt & totidē Ariadnas priorēq; Baccho nupſiſſe in naxo inſula.Alterā uero a Theſeo deſtitutā in eandē inſulā naufragaſſe.De hac corona nō eodē modo oēs fabulantur. Lege Iginū.¶ Gnoſida : Cretenſis a Gnoſo cretæ oppido ubi fuit Minois regia.Virgilius.Gnoſiaq; ardētis deſcendat ſtella coronæ ¶ Ingrato uiro:Theſeo a quo nōnulli Ariadnē abactā ac derelictā uolūt:de qua incerta ferūtur

Varia ē opinio de corona ariadnes

Lege Plutarchū in Theſeo.Notū eſt beneficio ariadnes theſeum e labyrintho regreſſum eſſe.Oui.alibi cū tibi ne uict⁹ tecto morerer̄ recuruo.Quæ regerēt paſſ⁹ p duce fila dedi. ¶ Sorte tori gaudēs.Læta qđ ei Bacchus pro theſeo cōtigiſſet ac pro mortali deus.¶ Depexos crinibus indos.Oneſicritus autor eſt ut ſcribit Strabo indos cæteris quidē in rebus frugales eſſe circa ornatū uero curioſos.Ad eos ſecundū Megaſthenē(ut idē ait Strabo)nemo extrinſecus cū exercitu pfectus eſt pter Herculē Liberū patrē & macedonas.¶ Filia regis Vnam captiuaꝝ dicit indorum regis filiā quæ Baccho placuiſſe dicitur.

Oneſicritus & ſtrabo de baccho & hercule

¶ CVM ungula pegaſi ¶ Leuis quia alati equi ¶ Fodit aqſ aonias aqſ.gorgon eū ſeu caballinū ſeu pegaſeū fontē in elicōe ab Aonia mōtana regiōe Boetiæ.¶ Nūc ipſe equus.Fruit̄ cœlo qa cœlo locatus eſt. Qđ añ petebat pēnis:in qđ prius euolabat.¶ Et nitidus micat.lucet.¶ Quinq; & decē ſtellis.cū cōſtet quindecim hēre ſtellas.At Higinus inqt decē.& ſeptē.& in numero eaꝝ:quas ipſe cōmemorat.ſunt decē & ſex.nō igit̄ abſurdum eſſet:ſi locus diceret.Sexq; decēq; micat.qa decē & ſex nūero ſunt.¶ Protinus aſpicies octauo idus martias.& octaua die mēſis orit̄ corona de qua dictū eſt. O nimiū effulgēs cœli de parte ſerena.O oculis nimiū grata corona meis.¶ Aſpirato mihi ſiqd tua numia pñt.Hūani æthereo.ſi quid ab axe uides.Dū procul illacæ decus īmortale coronæ.Et quo nūc celari nō licet ire uia. Gnoſiacā liceat tantū obſuare coronā.Sint tua ꝑ latiis ſydera ſyderibus.Nā quotiēs orta fulges nitidiſſima nocte. In radios totiēs lumia tolo tuos Fūdūturq; genis lachryme dū mēte uoluto . Nō nr̄o illacā poſſe fouere ſinu.& reliqua.Coronā hāc ex auro & gēmis a Vulcāo factā uolūt & ueneri datā.q̄ poſtea cū Ariadne baccho nuberet.ei a Venere oblata eſt.Hāc uolunt aliqui theſeū pro lumine uſum in labyrintho.Qui autem Argolica ſcripſere aiunt:coronā hanc a Venere acceptam bacchū ſecum tuliſſe:cum ad reducēdam matrem ab inferis accederet:ſed doctus ire ab Hippolimo promiſſo.quod peteret.Coronam dimiſit in loco qui ab ea στεφανος appellatus eſt:reducens matrem.Coronā inter ſydera collocauit. ¶ Vulgatior tamē fama habet Ariadne a Theſeo derelicte in dia īſula.Baccho poſtea nupta a Venere traditā:Bacchūq; deuictis indis indoꝝ regis filiam præſtantē forma ſecū ducentē:cum quereret̄ Ariadne:Bacchus eam cum corona inter ſydera collocauit.¶ Coronā humero ſiniſtro prope contingeret Arctofilax uidetur:quæ autē Ergo quaſi dextri pedis calce coniungitur.¶ Hæc cācro & leone ex oriēte occidere: cum ſcorpione exoriri perſpicitur habet autē ſtellas nouē in rotūdo diſpoſitas:ſed ex his tres clarius cæteris lucentes.¶ De ortu autem coronæ Plynius cū poeta nō cōcordat.ſic enim inquit ſexto nonas octobris acticæ corona exoritur Mane Aſiæ & Cæſari quinto calendas Eniecus occidit.matutino tertio calēdas Cæſari corona exoriri incipit.¶ Et poſtea ſubdit.viii.idus octobris.Cæſari fulgēs in corona ſtella exorit̄:Idib⁹ corōa tota.¶ Verum alter Heliacus:alter Coſmicus ortus eſt.¶ Protinus ſubſequēter.Veniēti nocte:poſt noctem nonariū ſequenti nocte.¶ Aſpicies coronā gnoſida:cretenſē.Nā Ariadne cretenſis fuit.¶ Gnoſo urbe:fuit regia minois.¶ Eſt facta dea:ipſa Ariadne eſt in cælum relata.¶ Theſeo crimine.perfidia theſei. q eam i dia reliquit.¶ Iam bene mutarat Bacchū periuro coniuge.Iā bene uirum cōmutauerat:nā pro hoie deum

PAV. MAR.

Corona donata baccho a uenere ad reducendam matrem ab īferis fabulāt̄ ariadne dia inſula r̄licta a theſeo fuit

pr o periuro.& perfido fidelẽ acceperat. ℂQ uæ ariadne. ℂQ uæ dedit fila regẽda ulto ingrato:alluſit il
lud Virgilianũ:Ceca regens filo ueſtigia.nam ariadne dederat filũ theſeo:quo ſciret e labyrintho regredi
& in heroidibus. ℂCũ tibi ne uictus tecto morere recutuo. Q uæ regerẽt paſſus ꝑ duce fila dedi.Et pau
lo poſt:Nec tibi quæ reditus monſtrarẽt fila dediſſem:Fila per adductas ſæpe recepta manus.At ille nõ ret
tulit bñficii gratiam. ℂSorte tori.gaudens.iam cum gauderet thalami.ſeu cõiugii fortuna. ℂDixit qd fle
bam ruſtica:quid flere debebã me ab illo relictã. ℂIlle:theſeus fuit nobis pfidus:periurus ꝓditor. ℂVuli

Bacch⁹ in indiã ꝓfectus ad militiam

ter:quaſi ſua perfidia fuit nobis utilitas:quia deo nupſimus. ℂInterea liber:poſtcaquã ariadne baccho nu
pſerat.Ad indicã expeditionẽ Bacchus profectus eſt. ℂCumq; uictor rediret ducens ſecum idoꝝ regis fi
liam:Verens ariadne.ne illius amore a Baccho relinqueretur:Cœpit miſerabiliter queri: nõ ſecus ac fece
rat cum a theſeo relicta eſt.Interea:dũ ſe fœlicẽ tãto cõiuge Ariadne exiſtimabat. ℂLiber:Bacch⁹. ℂVi
cit indos:& hoc quoq; tetigimus in primo libro quia triẽnio totã indiam domuit : perque omnem urbem
exercitũ circũduxit:& plura reliquit trophea ſtatuas que ſuaꝝ expeditionũ teſtes. ℂDepexis crinib⁹ ſicut
eſt eoꝝ mos:pectere:& enutrire comas & barbã. ℂEt redit diues.quaſi cum ingẽti præda ab urbe eoa:ab
oriente. ℂFilia regis:indoꝝ ſcilicet.Præſtãti facie:quæ præſtabat cæteris forma. ℂInẽ puellas captiuas
quæ captiuæ ex india ducebantur. ℂErat nimis grata baccho:mirũ in modũ placebat. ℂAmans cõiunx
Ariadne. ℂFlebat:cum audiſſet illũ illam ducere & gratã eſſe.Spaciata ꝓ littore curuo : cum ſpaciaretur
hoc eſt cum deãbularet per littus ſinuoſum.ut eſt illud in arte.An tu mõ põpeia lætus ſpatiare ſub umbra
ℂEdidit talia uerba ita loquuta eſt. ℂComis incultis.crinibus nõ ornatis:ſed ſolutis.En iterũ fluct⁹:que
rela ariadnes ꝓ adducta eſſet ei pellex a Baccho.Q uerebaẽ primũ de theſeo:nũc ſimilis cauſa data eſt fle
tui profunditur in quæſtus & lachrymas:& undiq; mouet cõmiſerationẽ. ℂO fluctus:o marinæ undæ.

En iterũ fluctus ſimiles audite querelas
Fn ietrũ lachrimas accipe harẽa meas:
Dicebant memini piure: & pfide theſeu
Ille abiit:eadẽ crimina Bacchus habet:
Nũc quoq; nlla uiro clamabo fœmĩa cre
Noie mutato cauſa relata mea ẽ:(dat
Outinã mea ſors quo primũ cæpat:iſſet
Iamq; i præſenti tempore nulla forem:
Q uid me i dẽſertis moriturã liber harẽis
Seruabas:potui d edoluiſſe ſemel:
Bacche leuis:leuiorq; tuis q̃ tpa cingũt
Frõdib⁹:i lachrĩas cognite bacche meas
Auſus es añ oclos adducta pellice nr̃os
Tam bene cõpoſitũ ſolicitare thorũ:
Heu ubi pacta fides? ubi q̃ iurarẽ ſolebas
Me miſã:quotiẽs hæc ego ũba loquor
Theſea culpab as fallacẽq; ipẽ uocabas.
Iudicio peccas turpius ipſe tuo:
Neſciat hoc qſq̃ tacitiſq; dolorib⁹ urar
Ne totiens falli digna fuiſſe puter.

ℂSIMILES audite querelas:Q uales audierant fluctus

ANT. FAN.

cum Ariadne de Theſeo quereretur. ℂNomine mutato
Theſei i bacchum. ℂIn deſertis morituram: liber arenis
ſeruabas:Chii inſulæ:uel naxiarenas dicit ſecundum Se
necam:moriturus autem principium aptitudinẽ hic non
actum ſignificat. ℂPotuit dedoluiſſe ſemel. Potuit ubi
me Theſeus reliquerat morte dolorem depõere. ℂThe
ſea culpabas:Q uia carere debet omni uitio qui in alium
paratus eſt dicere. ℂNeſciat hoc quiſquam: Ne mea cul
pa bis derelicta uel decepta uidear.
ℂENITErum audite ſimiles querelas:quales audiuiſtis

PAV. MAR.

prius:cum a Cæſare eſſem relicta. ℂEn iterum: o arena
accipe meas lachrymas:ſicut tunc acceperas: ℂDicebam
tunc cum me ille præfidus reliquiſſet. ℂMemini:me ſcili
cet.ſic dixiſſe. ℂO Theſeu periure & pfide: appellabam
illum periurum: & fidei uiolatorem. Ille abiit. diſceſſit a
me:nec reuocatus rediit. ℂBachus habet eadem crimi
na fidei.ſ.uiolatæ: quia adducit pellicem. ℂNunc quoq;
clamabo nulla fœmina credat uiro:nunc etiam illud cum
clamore dicam.non eſſe a puellis ahdibendam uiris fidẽ
nam omnes ſunt deceptores. ℂCauſa mea:ob perfidiam
uirilem. ℂEt relata mutato nomie nã quærebar de The
ſeo:nunc de baccho:ita nomen mutatum:de Theſeo. in
bacchum. ℂO utinam remanſiſſem inquit:utinam deſer
ta in littore:nec me Bacchus reperiſſet: nam iam extin
cta nõ hos ſentirem dolores. ℂO utinam mea ſors:mea
fortuna. ℂIſſet quo primum cœperat:perſeueraſſet in te

Cõqueſtio ariadnes relictæ a theſeo i iſula chio

nore incæpto. ℂIamq; in præſenti tempore nulla forẽ.
quia eſſem extincta & muliebris locutio eſt cũ dicat nul
la;ac ſi ſpiritus non ſuperfuiſſet. ℂQ uid me ariadnem ĩ
dia inſula a Theſeo relictam:ex eius epiſtola in heroidibus late cõſtat liberũ illi opẽ tuliſſe:in coniugẽ ac
cepiſſe:& in metamorphoſi & in arte amandi. & in annei trag.refertur:& paulo añ rettulimus Nunc que
ritur ſeruatam a Baccho fuiſſe.nam mortua rurſus eundem minime dolorẽ ſentiret.appellatq; illum leuẽ.
qm̃ adduxerit pellicem:uiolaritq; fidẽ:quod turpius eſt qđ qui Theſeum damnabat eiuſdẽ criminis poſſit
accuſari.O liber:Bacche: ℂQ uid ſeruabas me moriturã.cũ iam moritura eſſem:cur opem attuliſti. ℂIn
arenis deſertis:ĩcultis:cum eſſem in deſerto littore. ℂPotui ſemel carere morte ſcilicet. ℂHæc particula
de ſæpe in cõpoſitione deficientẽ uim ſui ſimplicis indicat:ut ſæuit deſæuit:diſco dediſco:tego detego.ſic
doleo dedoleo. ℂBacche leuis:incõſtans. ℂEt leuior tuis frondibus.quæ cingunt tẽpora. leuior pampi
nis quibus coronaris:nam ut illi decidunt ex arboribus nec ſeruãt uiriditatem.ita tuus animus ſua incon
ſtantia agitur. ℂCognite Bacche in lachrymas meas.quaꝝ tu cã es cũ pellicem ſupinducas. ℂEs auſus
ſollicitare ſollicitũ & anxium reddeẽ. ℂThorũ thalamũ. ℂTam bene cõpoſitum.nã bene iugali iure mu
nitum. ℂAdducta pellice cũ pellicẽ adduxeris:Ante oculos noſtros.pellices nũc quidẽ appellanẽ alienis

ſuccumbentes nonſolum fœminæ ſed etiam mares. Antiqui eam proprie pellicem nominabant quæ uxo
rem ſuam habenti nubat: cui generi mulierum etiam pœna conſtituta eſt a Numa põpilio hac lege. ¶ Pel
lex aram iunonis ne tangito: ſi tanget iunoni crinibus dimiſſis agnam fœminam cedito: hæc Pompeius
maſſurius libro memorabiliũ pellicem apud antiquos eam habitam ſcribit: quæ cum uxor non eſſet: cum
aliquo tamen uiuebat: quã nunc uero noĩe amicam paulo honeſtiorẽ concubinã appellari. C. Flaccus ĩ li
bro de iure papyriano ſcribit pellicem nũc uulgo uocari: quæ cum eo cui uxor ſit corpus miſceat quoſdã
eam q̃ uxoris loco ſine nuptiis in domo ſit: quã græci παλλακην uocãt. ¶ Heu ubi pacta fides: ubi ea
quã promiſiſti. fidem. ¶ Vbi quam ſolebas iurare: p quã iurabas. Me miſeram: dico. ſ. ¶ Quotiẽs ego lo
quor hæc uerba: quotiens cogor ita loqui: nã primũ perfidia theſei: nunc uero bacchi: facit ut ita loquar.
Culpabas Theſea: dãnabas theſeum a pfidia: ꝙ reliquiſſet. ¶ Et tu ipſe uocabas fallacem: quia periurus.
¶ Tu ipſe peccas turpius: reprehenſibiliꝰ tuo iudicio quia qui pfidũ & fallacẽ illum iudicabas: nunc cũ in
eodem ſis crimine: ex eo quod illum dãnabas longe magis dãnari mereris. ¶ Neſciat hoc uellet inqt hoc
omnes latere: ne quis putet me totiens mea culpa derelictã: & in primis latere uelim theſeum: ne gaudeat
nunc deum in me fuiſſe fallacẽ nã numinis exemplo culpã ſuam extenuaret. ¶ Neſciat quiſq̃: hoc me. ſ. a
baccho fuiſſe deceptã. ¶ Et urar: abſumar ego. ¶ Tacitus doloribus: ne cui ſint cogniti: ſed tacita ipſa
adurar. ¶ Ne puter: ne exiſtimer. ¶ Fuiſſe digna totiẽs ſalli: meruiſſe aliq̃ mea culpa totiẽs a uiris decipi.

Pellex iunonis

C. Flacꝰ in libro de iurẽ papyria no

Præcipue cupiam cælari Theſea: ne te
Conſortem culpæ gaudeat eſſe ſuæ.
At puto p̄poſita ẽ fuſcæ mihi cãdida pel
Eueniat nr̃is hoſtibus ille color: (lex:
Quid tñ hæc r̃fero: uicio tibi gr̃or ip̄o ẽ.
Quid facis amplexus inquat illa tuos.
Bacche fidẽ p̄ſta: ne p̄fer amoribꝰ ullã:
Coniugis: aſſueui ſemper amare uirũ:
Cæperũt matrem formoſi cornua tauri
Me iuuat & lædit ille pudendus amor:
Ne noceat qđ amo nec. n. tibi bache no
qđ flãmas nob̄ faſſus es ip̄e tuas (cebat
Nec ꝙ nos: uris: mirũ facis: ortus ĩ igne
Diceris: & patria raptus ab igne mãu:
Illa ego ſũ: cui tu ſolitꝰ ꝓmittere cœlũ:
Hic mihi: pro cœlo qualia dona fero:
Dixerat: audiuerat iãdudũ uerba q̃rẽtiſ
Liber ut a tergo forte ſecutus erat.
Occupat ãplexu lachrymaſq; p oſcula
Et pariter cœli ſũma petamꝰ ait (ſiccat

¶ PRAEcipue cupiã celari theſea. Cupio neſcire Theſe
um qđ & deus quoq; me ſpuerit. ¶ Præpoſita ẽ fuſcæ mi
hi cãdida pellex: Proprie dicit pellicẽ q̃ cũ eo corpꝰ mi
ſcet qui hẽt uxorẽ. Eſt ãt hoc loco ironia ubi ariadne ſe
fuſcã & pellicem candidam dicit: quã figurã illuſionẽ uo
cant teſte Quintiliano: quæ aut pronunciatione intelli
gitur: aut perſona aut rei natura. ¶ Inquiat: Vicio nigre
dinis quod ariadne ſuſpicatur in Bacchũ poſſe transfer
ri. ¶ Matrem: paſiphæn ex qua & tauro natus eſt Mino
taurus Nota eſt fabula. Me tua: Exemplo Matris cui tau
rus placuit cornibus præditus: nã & Baccho a poetis dã
tur cornua ut accedãt capiti cornua Bacchus erit: uel ꝙ
primos tauros iugo ſubiecerit & arare docuerit: uel qđ
nimio uino (ut inuuit Feſtus) homines Truces fiunt. per
cornua enim ſignificatur proteruitas & contumacia te
ſte Porphiriõe. Vnde illud eſt. Addis cornua paupi. Cæ
terum plures fuerunt Dionyſii teſte Diodoro. ¶ Ortus
in igne diceris. Bacchũ ignigenã dicunt qđ Semele ma
tre a fulmine pcuſſa ab eius aluo ereptus ẽ. ¶ Pro cœlo
qualia d amna fero: Pathos ab eo quod eſt præter ſpem.
¶ PRAECIpue: in primis. ¶ Cupiam celari theſea: cu
piam hoc eſſe illi occultum. Ne gaudeat te eſſe conſortẽ
ſue culpæ: te fuiſſe eiuſdem fallaciæ ſtudioſum. ¶ At pu
to ironicus ſermo: ut pellicem in cõceptum adducat: præ
fers. inquit mihi illam candidam. cum illa patrio colore
fuſca ſit: Ariadne candida. ¶ At puto eſt præpoſita: in
amore tuo. Mihi fuſcæ nigranti. Pellex candida: captiua
quam pro amica ducis niueæ faciei. ¶ Ille color fuſcus q
eſt in iſta pellice. Eueniat noſtris hoſtibus quaſi non ami
ci: ſed hoſtes ſint ita nigri: ut illa eſt. ¶ Tamen quid cur

ANT. FAN. Cornua donatus baccho

per cornua bacchus ſignificatꝰ pteruꝰ ſed plures fuerũt dionyſii

PAV. MAR.

refero hæc eſt tibi gratior & iucũdior. ¶ Ipſo uitio ipſa nigredine: quod uitium eſt corporis. Nam ut mo
deſtinus de uerborũ ſignificatione inquit: Morbum eſſe temporalem corporis imbecillitatem uerum eſt.
¶ Vitiũ uero perpetuũ corporis impedimentum: & ſubdit nam & luſcus utiq; uitioſus eſt morbum apud
ſabinum ſic diffinitũ eſſe ſciendũ eſt Habitũ cuiuſq; corporis cõtra naturã: qui uſum eius ad id faciat de
teriorẽ: cuius cauſa natura nobis eius corporis ſanitatẽ dedit. Id aũt alias in toto corpore alias in pte acce
dere. Nãq; totius corporis morbus eſt: puta febris. partis ueluti cæcitatis licet homo ita natus ſit. Vitiũ
a morbo multũ differre: ut puta ſiqs balbus ſit. nã hunc uitioſum magis eſſe q̃ morboſum & reliqua plura
n. de his agit Vlpi. iuriſcon. de. qbus alias. ¶ Quid facis: o bacche q illã amas. ¶ Illa inquat. polluit. Tuos
amplexus cõmaculat tua brachia ſuo colore. nam nigredinẽ contrahunt. bacche fidem præſta. adhibe mi
hi fidem Ne præfer noli præponere. Vllã amoribus coniugis quia magis te amat coniunx q̃ ancilla: ergo
ne preferas ullam mihi: Semper aſſueui ſemper amare uirũ: nam prius theſeũ: deinde te ardentiſſime ama
ui ſeruauiq; fidem inuiolatam. Cornua tauri formoſi cœperunt matrem: quaſi Paſiphæ mater capta fuit
cornibus tauri pulcherrimi. nota eſt fabula paſyphes uxoris minois. quæ tauro ſuccubuit. unde natus eſt
minotaurus: ſed de his cumulatius in. yi. æne. diximus: Me tua. ſ. cornua capiũt q̃ſi ego capta ſum cornibus
tuis. nã bacchus cũ cornibꝰ pingit̃: de quo paulo poſt. Sed lædit me. ſ. qa nimiũ excruciat. ¶ Ille amor pu
dẽdus amor tuus in captiuã: ideo pudẽdus. qđ ſerua eſt & fuſca. aliq referũt. illđ ad paſyphẽ. qa pudẽdus.

Vitium eſt ppetuũ corporis impedimẽtũ morbus ẽ cũ acceſſu & receſſu.

Paſiphe ẽ capta amore cornuũ tauri

amor illius q̄ tauro ſuccubuit. ¶ Nec noceat mihi.ſ.qđ amo te ſed potius pſit.Eni ga. ¶ Nō nocebat ſed proderat. ¶ Tibi o bacche quod tu ipſe es ſaſſus nobis flāmas tuas qđ aperuiſti nobis amores tuos:ſic p deſſe debet & mihi:cum ſcias te amari a nobis. ¶ Nec facis mirum:nō eſt res mirāda.Quod nos uris:ꝙ uror ego tuo amore.Diceris ortus in igne.iccirco nō eſt mirꝫ:qa tu natus in igne iniicis mihi flāmas.Et diceris raptus ab igne a fulmie māu pria:manu iouis:nā cū ſemele exaiata eſſet fulmie edit⁹ imatur⁹ iſans ſemor adhæſit ubi tpa debita cōpleuit.Et ſi unus tātū bacchus ſeu Diony.a plerisq; poetis referat̄:plures tñ fuere.Diodo.Dionyſius fuſſe teſtat̄:Priorē indū:q primus docuerit ex uua uinū elicere.& arboꝝ curā Secūdū ex Ioue & pſerpia:uel ut alii ex cerere natū q prim⁹ boues ad aratrū iūxerit:cū terra prius hoīuꝫ manibus coleret̄:Aut ob multa bñficia:diuini ſunt inſtituti honores.additaq; ad eius ſtatuas:uelut inſigne quoddā cornua:ob putilē agricolis inuētionē aratri.tertiū ex ioue & ſemele cadmi thebis in boetia natū dicūt.Semeles Iouē amore captū:& cū ea ſæpius:cubuiſſe ferūt.Inde Iunonē in ancillā uerſam ſuaſiſſe ſemeli:ab ioue peter̄.ut ea ſecū maieſtate cōcūberet:qua cū iunone cōſueuiſſet. ¶ Quo pmiſſo:cū tonitru & fulmie ad eā deſcēdit:q̄ territa expirās aborſa eſt.Editū ante tpus filiū Iuppiter i ſemore recipit:& part⁹ ſemore ī nyſam arabiæ ciuitatē tulit.Vbi a nymphis educatis infans:a patre & nyſa Dic ny.eſt appellatus διος.n.græce:latine iuppiter.Hic igit̄ ortū in igne dicit:qa iouis fulmine.Præterea ut inqt pōpei⁹. Cornua liberi pris ſimulachro adiiciūtur quē inuētorē uini dicūt eo quod hoies nimio uino truces fiunt. ¶ Illa ego ſum:q tu o bacche. ¶ Es ſolitus pmittere cœlū ſæpe pollicitus es me in cœlū referre. ¶ Hei mihi:qualia dona fero pro cœlo:loco pmiſſi cœli.Sum ita abſte:relicta:& p munere pellicē īdicā adducis. ¶ Dixerat audierat:quærētē ita ariadnē bacch⁹ audiuit.Amplexuſq; eā primū uerbis cōſolatur.Deinde in cœlum rettulit:coronāq; ſimul inter aſtra collocauit.Nouēq; gēmas in totidē ſtellas tranſformauit. ¶ Dixerat iā queſta erat ariadne liber.bacchus. ¶ Iamdudū:ex illa cœpit loqui. ¶ Audierat uerba querētis: ariadnes:lamentātis. ¶ Vt.ſicut. ¶ Forte erat ſequutus a tergo.dum deambulās illa p arenas q̄rebat̄.ſequebat̄ a tergo bacch⁹. ¶ Occupat amplexu amplectit̄ illā. ¶ Et ſiccat lachrymas p oſcula:oſculabat̄ illius genas.& ſiccabat lachrymas. ¶ Et ait petamus pariter ſūma cœli:cōſcēdamus ſimul in cœli ſūmitatem.

Dionyſius primus ex uua uinū cœpit elicere & arboꝝ curam docuit. Secūd⁹ ex ioue & pſerpina uel cerere euidanē cornua. Tertius ex ioue & ſemele ut ait diodor⁹

> Tu mihi iūcta thoro:mihi iūcta uocabu la ſumes
> Nam tibi mutatæ libera nomen erit:
> Sintq; tuæ tecū:faciā monumēta corōæ
> Vulcanus ueneri quam dedit:illa tibi:
> Dcā facit gēmaſq; nouē trāſformat.in i-gnes
> Aurea p ſtellas nūc micat illa nouē
> Sex tibi ſuſtulerit:totidē remiſerit orbes
> Perpureū rapido qui uehit axe diem:
> Altera gramica ſpectabis equiria cāpo:
> Quē Tyberis curuis i latus urget aqs:
> Qui tamē eiecta ſi forte tenebit unda:

ANT. FAN. Monumentū

¶ MIHI iuncta uocabula ſumes ut me liberū uocant ita & te liberā noiabūt. ¶ Monumēta coronæ: Corona quæ referet̄ in cœlū ut monumentū amoris liberi in ariadnē non ꝙ eam Bacchus ariadnæ dederit ſed ꝙ in cœlum relaturus ſit.quam & retulit in eius gratiam.Eſt autem monumentū quicquid in poſterū memoriæ. cauſa pditur & quicqd ob memoriam alicuius fit:ut Fana Porticus. Carmina & ſimilia:& a monēdo dictū exiſtimatur. ¶ Per ſtellas nunc micat illa nouem:Seruius ſcribit ſex ſtellas eſſe quibus in cœlo corona hæc declarat̄.alii nouem. Vnde illud eſt inde nouem numero creſſam ſecere coronam. Id ſignum maxime lucere cernitur: ut Hic illa eximio poſita eſt fulgore corona. Ouidius alibi Bacchi coniunx redimita corona pradiat ſtellis ſigna minora ſuis. ¶ Sex ubi ſuſtulerit totidēq; remiſerit orbes.iii. idus Martias iterū Equiria celebrantur dicta ut ait Varro ab equōrum curſu. Eo.n.die currunt in cāpo martio: cuius admirabilis magnitudo(ut inquit Strabo)curtules curſus & alia equeſtria certamīa expedita ſuppeditabat. Dicit autem altera equiria.quia ſupra legimus:Iamq; duæ reſtant noctes de mēſe ſecūdo mariq; citos iunctis curribus urget equos.Hos ludos diximus a Romulo inſtitutos eſſe Marti patri qui (ſi forte hòc tempóre: quo flumina hymbribus augeri ſolent cāpum martium aquæ tyberis occupaſſent)trāſferebantur ad Celiū montem Vnde ait Feſtus:Martialis campus in cælio mōte dicitur.ꝙ in eo equiria ſolebāt fieri ſi quando aquæ tyberis campum Martiū occupaſſent.Ad hūc montem uia fuit propemodū plana ut Cælius ex alto qua mons deſcendit in æquum hic ubi nō plana eſt ſed prope plana uia eſt.Dictus autem eſt Cælius(ut Feſto placet)a Cælo quodam ex hetruria qui Romulo auxiliū aduerſus ſabinos præbuit & in eo domiciliū habuit.Vel(ut ait Varro)a Cælio iubenno ex eadem puincia qui dicit̄ Romulo ueniſſe auxilio. poſt cuius obitum Thuſci ꝙ nimis munita loca tenerēt deducti dicuntur in planū a quibus uicus thuſcus dict⁹ eſt.

Equiria iii.idus martias Equiria:ſiebāt i campo martio uel i cœlio monte Cælius unđ dict⁹

PAV. MAR.

¶ TV mihi iuncta toro:quaſi iuncta iure iugali.nā tu mea coniunx. ¶ Sumes uocabula mihi iuncta quæ iuncta es thalamo:eris quoq; iuncta noie. ¶ Nā tibi mutatæ:ex hūana in deam:ex mortali in īmortalem. ¶ Erit nomen libera.nam ut ego liber dicor.tu quoq; libera diceris. ¶ Et faciant:ſint tecum monumēta tuæ coronæ.ut tecum habeas in cælo coronam tuam:aut ipſius memoriā:nam eius gēmæ in ſtellas tranſferentur.Monumētū eſt ut Vlpianus iuriſcōſultus inquit qđ memoriæ ſeruādæ grā exiſtit.& florēti. Monumētū inquit generaliter res eſt in poſterū memoriæ cauſa pdita:in qua ſi corpus.uel reliqæ īferunt̄:fiet ſepulchrū.ſi uero nihil coꝝ inferatur erit monumētū memoriæ cauſa factū. ¶ Quā coronā. ¶ Vulcan⁹ dedit ueneri quod ſupius diximus. ¶ Illa tibi.nam uenus tibi domo dedit. ¶ Dicta facit. nam rettulit illā in cœlum. ¶ Et tranſformat trāſmuta t. ¶ Nouem gēmas quæ ſunt in corona. ¶ In ignes:in totidē ſtellas ignitas. ¶ Aurea corōa ex auro. ¶ Micat.lucet. ¶ Per ſtellas nouem.nam quot gēmæ fuerāt tot nūc ſunt ſtellæ numero nouē. ¶ Sex ubi ſuſtulerit tertio decimo die mēſis hoc eſt tertio idus Mar. fient egria

Vlpianus de corona facta a uulcano ueneri

in campo martio prope tybrim qđ ſi inundaret tibris ut ille locus aquis te gereť:itur in cœliū. montem.ibi erūt equoꝝ curſus:quos multi putāt a romulo iſtitutos marti genitori. ¶ Vbi poſtq̄. ¶ Qui phœbꝰ. Vehit axe rapido:refert curru ueloci nā ptē pro toto poſuit:Diē purpureū.rubicūdū. ¶ Suſtulerit:eleuauerit ¶ Sex orbes:rotūditates:ſeu ſolares orbes. ¶ Dimiſerit:deorſum miſerit:hoc eſt poſtq̄ ſexies oriēť ſol & totiēs occidit ſol.i.poſtq̄ fluxerit ſextus dies ab ipſo ortu coronæ. ¶ Spectabis altera egria.equoꝝ curſꝰ ¶ Cāpo gramieo:i cāpo martio herbido.altera dixit:qa & altera fiebāt ī fine februarii de qbꝰſuo loco diximus. ¶ Quē.cāpū. ¶ Tybris urget ī latus:qſi ambit ab uno latere aqs curuis flexis & ſinuoſis.Cāpꝰ martius iuxta tybrim:ubi ſæpe fiebāt ludi & certamina circū erāt porticus pulcherrimæ.& horti nemoroſi. In eo ēt erat Auguſti mauſoleū e marmore cādido:in uertice æneū Auguſti ſimulachrū hñs. ¶ Qui tñ:cāpus.Si forte tenebiť:occupabiť. ¶ Vnda ciecta.inundatione tyberina:nā tunc eiicitur unda a tybride.

[egria altera fiebant ī fine februaru]

Cælius accipiet puluerulentus equos:
¶ Idibus eſt annæ feſtū geniale pennæ
Non ꝓcul a ripis aduena Tybri tuis:
Plebs uēit:ac uirides paſſi diſiecta p her
Potat:& accūbit cū pare qſqꝫ ſua(bas
Sub ioue ps durat:pauci tētoria ponūt
Sūt qbus e ramis frōdea facta caſa eſt:
Pars ibi ꝓ rigidis calamos ſtatuere colū
Deſup extētas impoſuere togas: (nis
Sole tñ:uinoqꝫ calent annoſqꝫ ꝑcantur:
Qđ ſumāt cyathos:ad numerūqꝫ bi.
Inuēies illic:q neſtoris ebibat ānos:(būt

¶ PVLuerulentus:Quod eo nō peruenerit aquæ tyberis cāpū Martiū inundātis. ¶ Idibus eſt annæ &c. Idibꝰ Martiis priuatim & publice ſacrificabať Annæ perennæ ut annare perennareqꝫ cōmode liceret ut ſcribit Macrobius.Hāc deam nōnulli Lunā eſſe credidere e cuius curſu mēſes annum implētes colliguntur. Alii Themim quam idem eſſe exiſtimabant quod ſas eſt autore Fe. Alii annā dido ſororē:alii unā Atlantidum.Alii iſidem. Alii anum quandā ſuburbanā:quæ fameſcenti plebi cum in ſacrum montē ſucceſſiſſet Liba dicitur miniſtraſſe.Quod adeo gratum plebi fuit:ut eam in deorū numerū referēdam curauerit.Placet autē Syllio in.viii.punicoꝝ Annam perēnam Dido.ſororem eſſe:ut regniſque æneadum germana colatur eliſſe: quam nympham in aricino agro ſiue laurēte conſecratam a perpetuitate pēnam exiſtimant appellatam.Eius Feſtum geniale dicitur quod plebei apud tyberim gēio & uoluptati operam darent & cantu & potu largiore perēnem uitā ſibi auſpicantes. ¶ Sub ioue pars durant:Sub diuo nullis tentoriis nullis frondibus tecti.

[ANT. FAN.]
[Annæ pennæ feſtum idibus martiis Anna pēnna]
[Sylius ī lib.viii.]
[Geniale]

¶ Ad numerumqꝫ bibūt:mire certaminis ſiue ludi genus fuit apud antiquos qui etiā tot calices interdum exhaurire cōſueuerunt quot litteras amicarū noīa continerent.Martialis:Næuia ſex cyathis ſeptē iuſtina bibatur.Quinqꝫ lycas lyde quattuor ida tribꝰ. ¶ Qui neſtoris ebibat annos:Tot calices quot annos uixiſſe dicitur Neſtor.de quo autor alibi. ¶ Vixit annos bis centū nunc tertia uiuitur ætas. Cicero ī Catone maiore:Videtis ne ut apud Homerū ſæpiſſime Neſtor de uirtutibus ſuis prædicet: tertiā enim ætatem iam hoīum uiuebat Iuuenalis: rex Pylius magno ſi quicquā Credis Homero exēplū uitæ fuit a cornice ſecundæ:eſt autē ætas interdū annoꝝ triginta ut Lactantius Grāmaticus & pleriqꝫ alii ſcribunt.

[Portādi mos aꝑ priſcos]

¶ CAElius mons. ¶ Puluerulentus:ſicus ubi non fit inundatio. ¶ Accipiat equo:& fient equiria in Cœlio:qui mons ita dictus ut Varroni placet a cœlio iubenno thuſcho duce nobili: qui cum ſua manu dicitur Romulo ueniſſe auxilio contra latinum regem.Hinc poſt cœliꝰ obitum:quod nimis munita loca tenerent:neque ſine ſuſpitione eſſent:deducti dicuntur in planum:ab eis dictus uicus tuſcus.& ideo ibi Vortunum ſtare.quod is deus etruriæ:princeps de Cœlianis:quia ſuſpitione liberi eſſent:traductos uolūt in eū locum:qui uocatur Cæliolus cum cælio coniunctū.Et pōpeius ait Cælius mons dictus eſt a cælio quodā ex etruria:qui Romulo auxilium aduerſus ſabinos præbuit eo ꝙ in eo domicilium habuit. ¶ Idibus eſt:& ſuperius diximus autore Macrobio menſe Martio ſacrificatum iri ad Annam perēnam: quo commode annare:& perennare liceat.Poeta uero referens Anne ſacra turbam inquit in cāpum cōuenire hæc celebraturam & pro uitæ perēnitate mero indulgere:præcariqꝫ:ut quot calices exiccarent:tot annos uiuerēt:ita ut inde nemo diſcederet nō ebrius:ſed quæ dea ſit anna:uarias refert opīones:alios putare annā ſororē dido:alios lunā:alios themim:alios iſidē alios pleionē:ſeu Maiam:alios annā quādam in ſuburbanis bouillis natā.Annæ autē feſtū idibus Martiis celebrabať. ¶ Idibus:martiis ſcilicet hoc eſt.xv.die mēſis. ¶ Eſt feſtum geniale:quaſi plenū uoluptatis nam geniū pro deo uoluptatis interdū accipiť.& pro uoluptate ipſa:ut illud Acceptus geniis illa december habet. ¶ Annæ perennæ.quæ cōmode annare & perennare facit. ¶ Non procul a ripis tuis o tybri aduena:qui aliunde aduenis:nā ex etruria. Ergo in cāpo martio ꝑpe tybrim fiebāt ſacra genialia a plebe. ¶ Plebs uenit.in campū. ¶ Ad diſiecta per uirides herbas effuſa ī diuerſis locis. ¶ Paſſim aperte per gramina. ¶ Potat & accūbit quiſqꝫ cum pare ſua:quiſqꝫ bibit: & eſt cū couiuge.aut ſocia. ¶ Sub ioue:aliqui ſub dio ſunt aliqui ſub extructoꝝ ramorū umbra. ¶ Pars durat ſub ioue:ſub dio hoc eſt ſub aere nō ſub tectis & dios eſt Iuppiter:& horatius.Manet ſub ioue frigido uenator teneræ coniugis īmemor. ¶ Paci ponunt:erigūt. ¶ Tentoria.more militū:ut ſub tētoriis ſint. ¶ Sūt aliqui. ¶ Quibus caſa eſt facta frondea e ramis qui caſam faciunt ex frōdoſis arboꝝ ramis. ¶ Pars eorū q illuc cōuenire. ¶ Statuere calamos:erexere humi defixas harūdines. ¶ Pro colūnis rigidis:duris & firmis. ¶ Impoſuere deſuper:ſup colūnas ipſas. ¶ Togas extentas:Toga ut Marcellus inqt. ¶ Veſtimētū erat cōmune & uiris & mulieribus:tam diurnū quam nocturnū dicitur a tenēdo. ¶ Sole tamē.excaleſcūt multi iā calore ſolis:q̄ exhauſto mero:ornatqꝫ ut quot pocula deſiccauerint totidē annoꝝ uita cōtingat qua

[PAV. MAR.]
[Cælius mons dictꝰ a cœlio etruſco ſocio romuli]
[Toga erat ueſtis cōis uiris & mulieribus]

quidem ratione multi erant qui neſtoreum numerum ſuparent:& ad Sybillæ numeros aſcenderent. Tamẽ calent:illi. ¶ Sole & uino:quod hauriunt. ¶ Et præcãtur annos:precibus a diis tot annos poſcũt. Quot ſumant cyathos:quot plenos diſcernũt uicini cyathos. ¶ Et bibunt ad numerũ:quia numerãt quotiens bibunt ut numerum teneant. ¶ Inuenies illic:in eo campo. ¶ Qui ebibat:annos noſtris:qui totiens bibat: quot annos uixit neſtor ille pylius:quẽ uixiſſe dicũt trecẽtos annos:de quo dixit:iam tertia uiuitur ætas.

Quæ ſit per calices facta Sibylla ſuos:
Illic & cantãt quicqd didicere theatris:
Et iactant faciles ad ſua uerba manus:
Et ducũt poſito iũctas cratere choreas:
Cultaq; diffuſis ſaltat amica comis:
Cũ redeũt titubãt & ſũt ſpectacl'a uulgi
Et fortunatos obuia turba uocat:
Ocurrit:nup uiſa eſt mihi digna relatu
Pompa ſenẽ potũ pota trahebat anus:
Quæ tñ hæc dea ſit:qñ rumorib9 errat
Fabula propoſito nulla tenenda meo:
Arſerat æneæ dido miſerabilis igne:
Arſerat extructis i ſua fata rogis: (mẽ
Cõpoſituſq; cis:tumuliq; imarmore car
Hoc breue qđ moriens ipſa reliqt erat:
Præbuit æneas:& cãm mortis:& enſem
Ipſa ſua dido concidit uſa manu:
Protin9 iuadũt nũidæ ſine uidice regnũ:

ANT. FAN. ¶ SIBylla:ſibyllæ decem fuerunt ut ſcripſit Varro. Lege
Lactantium firmianum. Earum uni dilectæ ab Apolline
dicitur oblatum ab eo poſcendi quod uellet arbitrium:q̃
tot annos popoſcit quot harenas manibus hauſiſſet.
Cumea ſibylla fuit longe ante bellum troianũ — Hanc eſſe nonnulli Cumæam uolunt:quæ fuit longe an
te bellum troianum ac uixiſſe dicitur Roma regibus ſer-
uiente Eſt autem hoc loco figura hyperbole. Quis enim
tot calices hauſerit uno die quot annos uixiſſe Sibylla di
citur. Quicquid didicere theatris:carmina in theatris au
dita & cohærentia uoluptati cui nunc inter uina uulgus
Indulget. ¶ Cum redeũt:e campo martio ubi largius po
ti ebrietatem contraxerunt. ¶ Fortunatos: quibus uina
omnem triſtitiam abſtulerunt. ¶ Præbuit æneas:& cau-
ſam mortis & enſem:ipſa ſua dido concidit icta manu. Fa
bulantur quidam poetæ quod ob æneæ diſceſſum Dido
ſtructa pyra gladio incubuit:iidemq; etiam canunt Car-
thaginem paulopoſt excidium Troiæ conditam eſſe ſed
(ut ſcribit Iuſtinus) Hiarbas decem pœnorum principi-
Mors didonis — bus accerſitis Dido nuptias ſub belli denũciatione petiit:
quæ pyra in ultima parte urbis extructa uelut placatura
Sichæi manes hoſtiis cæſis eã cõſcẽdit & gladio uitã fini
uit. Carthago autẽ cõdita eſt.lxxii.annis antequã roma:
PAV. MAR. ¶ QVOD ſit facta ſibylla p calices ſuos:quot ẽt ãnos
ſibyllæ adequarit:hoc ob Cumæã dictã:quæ fuerit lon-
ge ante troiana bella:& uixerit:ut a multis aſſerit̃ ad ro-
manorũ uſq; regnũ tempora. Nam in metamorphoſi ipſa
æneæ refert uiciſſe ſeptẽ ſecula:ſupuictură q̃ annos.ccc.
Sibylla dicitur:qſi dei mens:hoc eſt cõſiliũ. ¶ illic.& cantãt:canunt qđ in theatris audiuere cani:agitãt
& excutiunt manus uelut eſt mos ebriorũ:& ſaltant depoſitis parũper poculis. ¶ Et cantãt illic:in cãpo
¶ Quicqd didicere theatris:nã carmĩa ad hũc uſum cõpoſita:ſed ea quæ in theatris didicere. cũ recitatæ
ſunt fabulæ. ¶ Theatrũ ſpectaculũ a θεασθαι:qđ ẽ uideo. ¶ Et iactãt:ut ebrii ſolẽt. ¶ Man9faciles ad
ſua uerba:nã eas ad cantũ agitãt. ¶ Et ducũt iunctas choreas:ſaltatiões a χορεύω qđ eſt ſalto. ¶ Virg.
Theatrum unde dicitur — Pars pedibus plaudunt choreas & carmina dicunt. Syllabaq; media ad placitũ ponit̃.ut etiã in eo uerſu in
memores noſtri feſtas duxer̃ choreas. ¶ Poſito cratere:depoſito parũper poculo. ¶ Et amica culta: orna
ta. ¶ Saltat diffu.co.paſſis crinib9. ¶ Cũ redeũt:e cãpo domũ. ¶ Titubãt:tremẽti & incõſtãti paſſu ince
dunt:nã ebrii redeũtes eut titubãtes:& firmare paſſum nequeũt:Et ſunt ſpectacula uulgi:qa ab oĩ multitu
dine ſpectant̃. Et turba obuia:quæ illis redeuntibus occurit:Vocat fortunatos:appellat eos fœlices. quia
quoad ebrii ſunt nec bona:nec mala diſcernũt:nec cupiditate ulla:nec ambitiõe mouent̃. ¶ Occurrit nu
p mihi põpa:turba ebriorũ redeuntiũ & in ordinẽ incedẽtiũ facta eſt mihi obuia. ¶ Viſa eſt digna relatu.
digna q̃ refert̃. ¶ Annus pota:ebria uetula:quæ multũ potauerat. ¶ Trahebat ſenẽ potũ:ebriũ: Iucũdũ
Anna perenna rapta fuit a flu. numico in uxorem — erat ſpectaculũ cum ebria ebriũ duceret. ¶ Potus:in utrãq; accipitur ſignificationẽ:& pro eo qui potaue-
rit:ut hic:& pro eo quod potauerit:ut inferius. Clauiger & tãto eſt albula pota deo. ¶ Quæ tñ: ſed quæ
dea ſit anna. quoniã uariæ ſunt opiniones:ego omnes referã. ¶ Tamẽ quæ dea ſit. hæc quæ Anna peren
na dicitur. ¶ Quoniã fabula erratur. incerta eſt & uaria refert̃. ¶ Rumoribus:incertis relatiõibus. ¶ Nul
la:fabula.ſ.eſt. ¶ Tegẽda uelãda. ¶ Meo ꝓpoſito:ex inſtituto meo qa de oĩbus agam. Arſerat acturus de
Anna ſorore Dido ab ipſius morte dido incipit:imitatus in hoc Virgiliũ:qui dixit eam ſibi necẽ conſci-
uiſſe ob amorẽ æneæ qđ falſum eſt. nam nõ ob æneã ſed ſeruatã pudicitiã. Cum ab hiarba rege pra mere-
tur:cogerentq; eam ciues illi ſe tradere:extructa pyra ſe ipſam interemit. ¶ Occupata eſt ea extincta Car
thago ab Hiarba:fugit inde Anna. poſtq; lõgos errores uenit in Laurẽtinũ litus:ubi agnita ab ænea beni
gno ſuſcepta eſt:cõmendataq; lauiniæ. Sed cũ illa putaret adductã ſibi pellicem. parauerat Annæ inſidias.
¶ Quæ quidẽ per quietẽ ab umbra ſororis monita diffugit. raptaque eſt a Numico amne. cũ poſtea iqui
reretur fertur eleuaſſe caput. dixiſſeque ſe in nymphã mutatã & annã perẽnam uocari. ¶ Dido miſerabi-
lis. digna cõmiſeratione. ¶ Arſerat ignis hoc eſt amore æneæ. ut apud Virgilium. Vritur infœlix dido.
¶ Arſerat rogis extructis. lignorum congerie compoſita. ¶ In ſua fata. in ſuam mortem. arſerat ergo du
plici igne. & amore & igne rogali nam extruxit pyrã qua eſſet aduertendũ cadauer. Deinde gladio incu-
buit:& in ea pyra cremata eſt. ¶ Et ignis eſt cõpoſitus hoc eſt cinis qui ex cremato cadauere ſupfluit ẽ in
urna recõditus: ¶ Et erat hoc breue carmẽ in marmore tumuli hoc exiguũ epigrãma inſcriptũ eſt tumulo

¶Quod.carmen.¶Ipſa moriens relīqt alludit ad illud ꝙ in heroidibus prius fecerat cū in eplā ad æneam dido ita dicat.¶Nec cōſumpta rogis īſcribar heliſſa ſychei hoc tñ in tumuli marmore carmen erit. & ſubſequunť hi duo uerſus.quos ēt appoſuit.¶Aeneas præbuit & cām mortis.quia fugiēs fuit illi cauſa ut ſeipſam cōfoderet.¶Et enſem:ꝑbuit cām:& ꝑbuit inſtrm̄:nam reliquit enſem:quo ſe illa confecit. ¶Ipſa dido cōcidit:extincta eſt.¶Vſa ſua manu:ad ſeipſam extinguēdā.¶Protinus iuadūt:extīcta didone aphri duce Hiarba carthaginē occupāt.Tyrii uero oēs in fugā cōuerſi ſunt.¶Numidæ:ſpēm pro genere poſuit:hoc eſt:ipſi aphri-Numida uero ps aphricæ:inter Tingitanā & Carthaginēſem regionē ¶Inuadunt:adoriunť:& occupāt.¶Regnū carthaginis.ſ.¶Sine uindice:quaſi cum nullus eſſet uindex qui iniuriam propulſaret:quoniam Regina erat extincta:& alii reges nō erant qui regnum tuerentur.

Tyrii conuerſi in fugā morťua didone

Et potitur capta maurus hiarba domo:
Seq; mēor ſp̄tum:thalamis tñ īqt elyſſæ
En ego quem totiēs repulit illa:fruor:
Diffugiūt tyrii quo quemq; agit error:ut
Amiſſo dubiæ rege uaganť apes (oli.
Tertia nudatas acceperat area meſſes
Inq; cauos ierant tertia muſta lacus:
Pelliť āna domo:lachrymāſq; ſororia liqt
Mœnia germanæ iuſta dat ante ſuæ:
Mixta bibūt molles lachrimis unguēta fa
Vertice libatas accipiūtq; cōas: (uillæ
Terq; uale dixit:cineres ter ad ora ŕlatos
Preſſit:& eſt illi uiſa ſubeſſe ſoror:
Nacta ratē:cōiteſq; fugæ pede labitur æ
Mœnia reſpiciēs dulce ſororis op⁹ (quo
Fertilis eſt melite ſterili uicina coſcyræ
Inſula quā libici uerberat unda freti:
Hāc petit hoſpitio regis cōfiſa uetuſto:

¶MAurus hiarba:rex Mauritaniæ q̄ puīcia eſt aphricæ ad occidētē & fretū gaditanū.Sed idē & numidiæ regnū obtinuit q̄ ab occaſu ad mauritaniā extendiť,ab ortu ad Syrtes uñ regio carthaginēſis icipit.¶Eius icolæ numidæ q̄ſi nomades a ꝑmutādis pabulis appellanť:Hunc regē Virg.Getulū uocat:ut captas ducat gentilus hiarbas ¶Tertias nudatas.deſcriptio tp̄is poetica a meſſib⁹& uīdemia.¶Fauillæ cineres Didus unguēta & āne diſceſſuræ lachrymas bibūt.¶Pede labiť equo:ꝑſpa utiť nauigatiōe donec ad Melitā ꝑuentū eſt.¶Eſt āt pes ſunis quo tēdiť uelū autore Seruio.Seneca:In medea nūc ꝓlato pede trāſuerſos captare notos.¶Fertilis ē melite.melita iſula uñ melitæos canes dictos eē callimachus putat inter corcyrā & illyricū eſt:ut Ply.ſcribit Strabo iminere īqt Pachino melitē uñ melitæi canes exportāť.Sed ſciēdū & ſamothraciā (ut autor eſt idē geographus) oli melitā dictā.Cæterū melita de qua nūc agimus in aphricā uerſa ē. quēadmodū & coſyra teſtib⁹ Plynio Pōponio & diodoro.Vñ:Quid:ſubiūgit. Quā lybici uerberat unda freti. ¶ET hiarba maur⁹:nā & Numidarū rex erat.& maurorū uel:ut Euſtachius inqt Mazicorū.Mauri ī extrema ad oceanū libya iuxta fretum colūnarū.ut Stra.inqt.Hi ut Criſpus aſſerit a medis originē traxere:ſed corrupe uocabulū libes:& pro medis mauros dixeř.¶Potiť capta domo:diuus regia:& memor.hiarbas.¶Se ſpretum:ſuiſſe prius quē ī cōiugē dido noluerat.Vñ & Virg.nō añ tyro deſpect⁹:hiarbas.Inqt tñ En ego quē Illa:dido.¶Totiēs repulit:qa totiēs ſpreuit.& ī cōiugē nō admiſit.¶Fruor:nūc.¶Thalāis toro.Heliſſæ:didus quæ ut Euſtachius inqt heliſſa noīata eſt:&:ab aliis Annā quoq; uocatā dicit:ſed ibi carchedona cōdidit dido dicta ē.Carchedona uero uocauit urbē a ſe cōditā a carchedone uero phœnice.Sed ab aphris Carthago dicta eſt:ꝙ ſonat lingua punica noua urbs.Tyrii:qui ſequuti erāt heliſſam a Tyro urbe phœniciæ.¶Quoquēq; agit error:quo unūquēq; fuga duxit.¶Vt oli:aliqñ.¶Vaganť:uagātes errāt.¶Dubiæ amiſſo rege cū regē amiſerint:dubiæ tūc ſunt apes quē potiſſimū ſequanť regē Ply.inqt.Apes rēp.& cōſilia priuatim.& duces gregatim.& qd maxime mirū eſt mores hēre ſemp; duce ꝓhenſo totū agmen teneri Amiſſo delabi migrareq; ad alios.Eſſe utiq; ſine rege nō poſſe.¶Tertia nudatas tertio āno poſt mortē eliſſæ:& occupatā ab Hiarba carthaginē:pulſa eſt & Anna q̄ lachrymās iuſta ſorori ſoluit.ſolutoq; ſupmo muneř ſugit.¶Tertia area:ī q̄ terātur fruges.¶Accepat meſſes nudatas:frumēta e paleis excuſſa:& ita nudatas qa frumēta ipſa nudata ter ī area.¶Et tertia muſta ierāt In nouos cados:hic inqt ꝑterierat iā tertia meſſis:& tertia uindemia.Et ex his tertiū annū īdicat.¶Anna pelliť domo:Carthagie.Et lachrymās relinqt mœnia ſororia:urbē a ſorore cōditā.¶Dat añ iuſta.ſuæ germāæ:facit exeqas:ſorori ſic iuſta ſoluit.¶Fauillæ molles bibūt unguēta mixta lachrymis:ſpargit unguēto cineres lachrymas īmiſcens. Ideo molles fauillas dixit:qa unguēto & lachrymis miſcebātur:aut fūdebātur:uel molles qa dulces ſorori.¶Et accipiūt ipſæ famillæ.¶Comas libata:excerptos cries.¶Vertice:e capite ānæ.Ter dixit uale:ſicut moris ē extremo loco dicere.¶Ter ꝓſſit cineres.ter cōplex⁹ eſt urnā ubi erāt cōditi ¶Relatos ad ora:qa ter oſculat⁹ eſt:Et ſoror.Dido.¶Eſt uiſa ſubeſſe.qa uiſa eſt Annæ Dido ſentire piū offm̄:& ſubeſſe.¶Nacta ratē. ubi nauē repperit.¶Et Comites fugæ:qui eam in fuga ſequerenť.¶Labitur equo pede: nō hoc referēdum ad pedes eius:quia non dicitur proprie labi pedibus.ſed incedere.¶Sed refetas ad nauē annā ferentem quæ pedibus caret & æque oīs moueť:& proprie labitur.Aut equo pede pro equatis omnium pedibus remigiū in uerrendo mari:aut in trahēda podia:ſeu erigendis malis nauiū.Vnde Virgilius in quinto æneidos.Vna omnes fecere pedem.¶Sic Labitur anna ſua naui.¶Equo pede equatis omnium nautarum pedibus.¶Reſpiciens mœnia carthaginis ſcilicet.¶Dulce.etiam eo tempore illi.¶Opus ſororis.quod dido ſoror extruxit.¶Fertilis eſt melite.fugiēs anna melitē uenit ſuſceptaq; hoſpitio a Batto rege.Qui audita & morte heliſſæ.& ipſius ānæ calamitate.cōmiſeratus.oīa ei obtulit.ſed ſuāř nō po

ANT. FAN. Hiarbas Nūidæ

Pes Melita Melitæi Coſura Batus rex

PAV. MAR.

Tertio anno p⁹ mortē didonis hiarba potit⁹ ē regno

Podia funis. nautic⁹

Melita iſula in mari lybico unđ catelli melitei dicūtur

tuit:Pygmalione ſororē inſequēte. ⁋Melite eſt iſula fertilis:hæc iſula eſt i lybico mari:iter Siciliā & aphricā diſtās a pachio ſiciliæ.lx.milia paſſuū:quo ſpacio nos ipi i eā iſulā traiecim⁹:nec eo āno q fuit.M.cccc.lxviii.a natali dñico erat fertilis pp ſiccitatē. Quadriēnio.n.itegro aqs pluuiis caruerat:fertile tñ ſolū hꝫ cū aquat Ex ea portabanť Catelli:quos meliteos uocabāt.Cui⁹ rei meminit Strabo lib.yi. ⁋Vicia coſyra ſterili:cū fertilis ſit melite coſyra ſterilis eſt.Inſula qdē eſt i eodē mari:quæ & olim: & nūc Gozus dr̄ Regnabat i melite Battus.quē uolūt aliqui eundē eſſe:qui & cyrenas in aphryca cōdiderit.Cyrni regis Therrānis inſulæ filium cuius meminit Trogus. ⁋Quā:iſulā ⁋Verberat unda freti Lybici:eū i mari lybico ſit:lybicis pulſatus fluctibus. ⁋Hāc:iſulā. ⁋Petit:āna. ⁋Cōfiſa uetuſto hoſpitio regis:fiduciā hēns i antiquo hoſpitio Batti:& fuerant aliquando hoſpitia inter eos mutua:& alter alteri auxilio fuerat.

Hoſpes opū diues rex ibi battus erat:
Qui poſtq̄ didicit caſus utriuſq; ſororis
Hæc inquit tellus quātulacūq; tua eſt:
Et tñ hoſpitii ſeruaſſet ad ultima mun⁹
Sed timuit magnas pygmaliōis opes:
Signa recēſebat bis ſol ſua:tertius ibat:
Annus:& exilio terra parāda noua ē:
Fr̄ adeſt:belloq; petit:rex arma peroſus
Nos ſumus imbelles tu fuge ſoſpes ait
Iuſſa facit:uētoq; ratē cōmittit & undis:
Aſperior quo uis æquore frater erat:
Eſt ꝓpe piſcoſos lapidoſi crathidis ānes
Paru⁹ ager:Camerē icola turba uocat:
Illuc curſus erat:nec lōgius affuit inde:
Quā quātū nouies mittere fūda pōt:
Vela cadūt prio:& dubia librant ab au
Fundite remigio nauita dixit aqs:(ra:
Dūq; parāt torto ſubducere carbaſa lio
Percutitur rapido puppis adūca noto:
Inq; patēs æquor fruſtra pugnāte mgr̄o

ANT. FAN.

⁋REX ibi batt⁹ erat.De hoc Syllius:Batt⁹ cyrenē molli tū forte fouebat impio mittit batt⁹lachrymaſq; dediſſe caſib⁹ hūanis facilis.Idē poeta uult annā a batto nō i melita ſed i oppido cyrene exceptā fuiſſe Lege pricipiū.viii.libri punicoꝝ:Iuſtinus cyrenē a Batto cōditā tradit eūq; ſic dictū ꝑpter liguæ obligationē. ⁋Sed timuit magnas Pymgaleonis opes q annæ iminebat exitio.ut Ferre per equor exitiū miſeræ iā pygmaliōe docebat.Hic Annæ & Didus frater fuit. ⁋Nos ſumus ibelles:q te armis tueri aduerſus fratrē non poſſumus. Crathidis:crathis fluuius

Cratis calabrie

ē Calabriæ:de quo ipſe alibi:Crathis & hic ſybaris nr̄is cōterminus oris Electro ſimiles faciunt auroq; capillos. ⁋Cameren icola turba uocat.i.quē.Eſt autem Cameren agri propriū nomen ad hoſtia Crathidis.Quidam cremerem legunt. ⁋Torto lino:funibus quibus uela deducuntur:his laxatis his adductis ut hodie uidere licet.

PAV. MAR.

⁋REX ibi hoſpes:q eā ſuſcepit hoſpitio. ⁋Erat battus diues opū:opib⁹ abūdās. ⁋Qui rex poſtq̄ didicit:audiit ab ipſa anna. ⁋Caſus utriuſq; ſororis: & heliſſæ miſerabilē exitū:& Annæ calamitatē. ⁋Inqt hæc tellus:melitea. ⁋Quantulacūq; tua eſt:licet tenuæ ſit regnū:pōt tuo arbitrio uti. ⁋Sed tñ ſeruaſſet ad ultima uſq; ad finē. ⁋Munus hoſpitii:qd illi obtulerat. ⁋Sed timuit magnas opes

Poſt duos ānos ań diſceſſeratcarthagine a morte didus ſororis

Pygmaleōis:timuit igētes pygmaleonis uires.Qui iā ſorore annā iſequebať.Signa recēſebat. Iā fluxerāt duo anni:ex quo eicarthagine ſugit:ueneratq; tertius: cū iſequente pygmaliōe magna claſſe:rex illā a ſe dimiſit. Ruſuſq; illa miſerrima ſe fugæ credidit. ⁋Sol recenſebat:remunerabat. ⁋Bis ſua ſigna.xii.illa:q̄ ſunt i zodiaco:p quæ it & redit annū cōficiēs:cōfecerat iā bis illud ſpatiū. ⁋Terti⁹ annus ibat & noua terra eſt parāda exilio:cogiť illa:noua loca q̄rere ad exulandū. ⁋Adeſt frater:Pygmalion:q eā inſequebať. ⁋De pygmalione latius in primo æneidos refereť.non inſiſtimus in eo. ⁋Et petit annā.Bello:illaturus.bellū apud quēcūq; fuiſſet. ⁋Rex:bathus. ⁋Peroſus bella:odio hñs bella. ⁋Aic nos ſumus ibelles:nō apti ad bellū. ⁋Tu fuge ſoſpes.fuge nūc incolumis:anteq̄ maiorē facias iacturam. ⁋Iuſſa āna. ⁋Fugit & cōmittit ratē uēto & undis:hoc eſt mari uētis agitato. ⁋Frater.pygmaleō.Erat illi aſpior quouis æquore aſpa:& turbata erāt illa maria.Sed oi aſpior ac truculentior mari erat frater. Eſt ꝓpe:uertit āna fugiēs prorā in calabriā:cū eēnt ꝓpe Crati fluuiū: depoſitis uelis Nautæ remis iſurrexeťt:ut portui ſubirēt:a tēpeſtate reiecti ſunt.Eſt paruus ager ꝓpe ānes cratidis ꝓpe crati fluuiū. ⁋Lapidoſi:q a ex apēninis labēs ꝑ ſaxa fluuii.Cratis fluui⁹ eſt achiuoꝝ:herodoto teſte quo ut idē ait q i italia fluui⁹ ſic cognoiatus eſt nomē accepit.Eſtq; fluuius calabriæ i ora reginoꝝ.De quo i met.Cratis & hic Sybaris

Cratis & ſybaris

nr̄is cōtermin⁹ oris Electreo ſiſes faciūt auroq; capillos & Ply.i eodē quoq; pōit crati. ⁋Accola turba:q̄ incolit ripas cratidis. ⁋Vocat ipm agrū. ⁋Camerē.nā ꝓpe cratim puus erat ager camere appellat⁹:quo prorā anna uerterat:Nec accipias p camatia ſicula.nā lōge diſtat.Eſt.n.camarina iter pachinū & lybeū i ſicilia. ⁋Illuc erat curſus:ibi curſū direxerāt nautæ.Nec lōgi⁹abfuit:āna nō magis diſtabat. ⁋Iudc ab eo agro. ⁋Quā q̄tū ꝑt mittere fūda nouies poſſet qs ſaxū eiaculari fūda. ⁋Vela cadūt ut mos ē nautaꝝ cū ꝓpe portū ſūt. ⁋Vela deponūt:& remis icūbūt. ⁋Dixit nauita:un⁹e nautis aut ipe nauis rector. Fin dite aqs remigio.iā remis fluct⁹uertite:& in portū tēdite. ⁋Cūq; parāt:inituri portū a uēto repellūť.notus.n.eos magno ipetu adorſus p mediū fretū anguſtū in patētius æquor impulit.cum nimiū inualeſceret tēpeſtas.Mare ipm a ꝓfūditate uerſū i miſerā cimbā ſæuiebat. ⁋Dū nautæ parāt ſubducere remoueť ex antennis. Q Carbaſa.uela. ⁋Torto lino:aut pro torti lini:nam linea uela aut torto uoluto.Nam inuoluuntur uela cū reponunť. ⁋Aut torto lino:rotatis ſeu obuerſis antēnis:ubi linea uelāt erāt:quo facili⁹deponerēt. ⁋Puppis adūca curua:pcutiť radio noto celeri & furioſo meridiōales uēti turbīe ueꝝ ſi nūc notū accipem⁹ nūc qui flat e medio ſpatio inter aſtrū & eurū:quē nautæ Syrocchon uocāt:recte dictū eſſet:

nam plurimus inflat in illius freti fauces : ergo ratem ipſam per medium fretum in patentiores aquarum campos ille turbo trãſtulit. ¶ Fertur:ratis. ¶ In equor patens:in apertum & ſpacioſum mare. ¶ Fruſtra pugnante:incaſſum reluctante & retinente. ¶ Magiſtro:gubernatore nauis.

Fert̃ :& ex oculis uiſa refugit humꝰ:
 Aſſiliũt fluctus:imoq̃ a gurgite põtus
Vertit̃ :& canas alueus haurit aquas
 Vicit̃ ars uẽto:nec iã moderator habẽiſ
Vtit̃ :ac uotis is quoq̃ poſcit opem:
 Iactat̃ tumidas exul phœniſſa ꝑ undas:
Humidaq̃ appoſita lumĩa ueſte tegit:
 Tũc primũ dido fœlix eſt dicta ſorori:
Et quæcũq̃ aliquã corpe ꝑſſit humũ:
 Ducit̃ ad laurẽs ingẽti flamine littus
Pupis:& expoſitis oibꝰ hauſta perit:
 Iam pius æneas regno:nataq̃ latini
Auctꝰ erat poplos miſcueratq̃ duos:
 Littore dotali ſolo comitatus achate
Secretũ nudo dum pede carpit iter:
 Aſcipit errãtẽ nec credere ſuſtinet ãnã
Eſſe:quid in latios illa ueniret agros
 Dum ſecũ æneas:ãna ẽ exclamat achates
Ad nomẽ uultus ſuſtulit illa ſuos:(catꝰ
 Heu fugiat:qd agat:quos terræ q̃rat hi
Ante oculos miſeræ fata ſororis erãt:
 Sẽſit & alloqt̃ trepidã cythereiꝰ heros
Flẽt tamen admonitu mortis eliſſa tuæ:
 Anna per hanc iuro q̃ quõdã audire ſole
Tellurem fato proſperiore dari: (bas
 Perq̃ deos cõites hac nuꝑ ſede locatos
Sæpe meas illos increpuiſſe moras:
 Nec tumui de morte tñ metꝰ abſuit iſſe
Hei mihi credibili fortior illa fuit:
 Ne refer:aſpexi non illo corpore digna
Vulnera tartareas auſus adire domos

¶ VISA refugit humus:dum nauis a uento repellet̃ ĩ mare terra refugere uiſa eſt. ¶ Habenis per metaphorã ſiue trãſlationem temonem accipimus. ¶ Phœniſſa:antea a phœnicia:q̃ regio a phœnice nomẽ accepit ¶ Tũc primũ dico fœlix eſt dicta ſorori. Sic æneas apud Vir. O terq̃ quaterq̃ beati qs ante ora patrũ Troiæ ſub mœnibus altis contigit oppetere. ¶ Expoſitis oibus hauſta perit:periit quidẽ nauis ſed anna & cæteri qui in ea fuerũt incolumes terræ redditi ſunt. ¶ Populos miſcueratq̃ duos:ſcribit Strabo æneã una cũ anchiſæ patre & aſcanio filio. qui & Iulius & Euryleon dictus eſt teſte Dionyſio: laurentũ applicuiſſe:ac nõ lõge ab hoſtia oppidulũ ædificaſſe. Deĩde uero aduẽtantẽ Latinum regem aboriginũ: qui tunc loca ubi nunc Roma eſt incolebãt cum ænea ſocietatem iniſſe aduerſus finitimos Rutulos:ac Latinũ in pugna cecidiſſe:& uictorẽ æneã adeptũ imperiũ ſuos ẽt latinos appellaſſe. Licet enim uicti uictorũ noĩa accipiãt æneas tñ ut fauorem latii ſibi cõciliaret Latinum nomen non ſolum uictis non ſuſtulit ſed etiam Romanis impoſuit. ¶ Dotali. quia a latino rege regnum acceperat æneas dotem Lauiniæ. ¶ Dum ſecũ æneas deeſt dicit uel cogitat quid illa uẽiret in latiũ. ¶ Quos terræ quæras hiatus:ne uideat æneã cuius cauſa perierat ſoror. ¶ Anna per hanc iuro:æneas ſui diſceſſus cãm in deos reiicit ut excuſet ſe apud annã. ¶ Perq̃ deos comites:per deos pñates quos æneas lauinii collocauit. ¶ Credibili fortior illa fuit:fortior q̃ credi potuit quæ ſeipſam interfecit unde Dido uocata eſt ꝙ nomen phœnicum lingua uiraginem ſignificat. ¶ Ne refer:quoniam anna uidebatur æneæ relatura Didus ſororis interitum.

¶ ET Humus uiſa:quã prius uiderãt. ¶ Refugit ex oculis:quia iam lõgius eos impulerat uẽtus. ¶ Fluctus aſſiliunt:unde attolluntur magno turbine. ¶ Pontus uertitur eruitur. ¶ Imo gurgite:quaſi ab imo fundo. ¶ Et alueꝰ: curua nauis ad aluei ſimilitdinem. ¶ Haurit canas aquas haurit undas quæ tum maxime caneſcũt:cum uẽtis aguntur. ¶ Vincit ars:iam nihil poterat rebꝰ cõſulere rector nauis ſua arte:uertit ſe in tanto periculo ad uota. Agitur per tumidos fluctus infœlix anna:tegebatq̃ oculos ne irruẽtes undas iſpiceret. ¶ Ars nautica. ¶ Vincitur uẽto uentorũ impetu. ¶ Nec iã moderator:rector nauis Vtẽ habenis:per tranſlationẽ ab equis:qui habenis reguntur Ille iam temone non regit ratem. ¶ At uotis utebatur. ſ. ¶ His quoq̃:uotis. ¶ Poſcit opem:a dus ipſis. Phœniſſa exul. Anna a phœnicia:ſic & Virg. Hunc phœniſſa tenet dido:ſicut dicimus Creſſam:threiſam:uel treiſſam:cilyſſam:ſic & phœniſſã. ¶ Iactatur:ut illud terris iactatus & alto ¶ Per undas tumidas:per mare & tumidum:& turbulentum. ¶ Tegit lũina oculos ¶ Veſte humida:aquis reſperſa. ¶ Oppoſita:ipſis oculis ne uideret periculum. ¶ Tum primum:fœlicẽ ſororẽ extinctam : & quæ e uita migraſſet appellabat. præſertim quibus tu tellure ſolida mori contigiſſet : quoniam fluctibus non iactarentur. Demum appulere laurenti:littori ubi periit nauis. Expoſitis tamen his qui in ea erant ſoſpitibus in terram. ¶ Tum primũ dido eſt dicta fœlix ſorori:appellauerat prius infœlicẽ:ꝙ ſibi mortem conſciuerat. ſed tum primum fœlicem dixit:quoniã e uita migrauerat. ¶ Iam pius æneas:eo tẽpore quo anna illuc appellebat æneas in latio regnabat. Venerat enim ad ſedes fatales ubi urbem condidit:q̃ a latini regis filia lauinia quã inito cum rege fœdere in uxorem accepit lauiniã appellauit. Populũq̃ ſuum latinum appellari uoluit. Primo tñ anno ſolis troianis imꝑauit. Deinde extincto latino ſimul & hoſte turno in eadem pugna accepit regnum ſoceri imiſcuitq̃ ſimul troianos & latinos: & utriſq̃ imperauit Eo igitur tẽpore cum per litus deambularet annã aſpexit. ¶ Iam pius æne. erat auctus re. auxerat imperiũ ſuum:nam præter illud quod ipſe conſtituit ſoceri regnum erat aſſecutus. Et nata lauinia quã in cõiugem ceperat. ¶ Et miſ. ſimul iunxerat. Duos populos:latinum & troianum: ¶ Dũ ipſe comitatus ſolo acha

ANT. FAN.

Aſcaniꝰ dictus ẽ iulius & curyleõ

Aeneas uoluit ſuos troianos dici latinos

Dido uiraginẽ ſignat

PAV. MAR.

Anna ẽt phœniſſa dr̃

Aeneas cõdidit urbem quã lauiniã appellauit

te:ut Virg.Imiteꝛ uno comitatus achate:qui perpetuus comes illi datur.Verum achate Home: meminit
Sed ab aliquibus ab chaos quod eſt cura & moleſtia. deductum nomen putaꝛ:tñ æneæ perpetuo adiungi
tur:acſi curam regiam ſignificaret:ꝙ cura regum ſemp ſit cõmunis.❡Achates etiam præcioſi lapidis no
men eſt.Solino & Pli.teſtibus:quem lapidem ſicilia in ripis achatis fluminis primum dedit:ſed poſtea ali
bi quoq; compertus . nam & Pirrum regem hunc in anulo habuiſſe dicunt . Detinente nouem muſarum
effigies non artificioſas:ſed naturales & apollinem ipſum cum lyra:ita diſcurrentibus maculis auro . Ply.
ut muſis quoq; ſingulis ſua redderentur inſignia. Dum igitur æneas comitatus ſolo achate carpit iter ſe-
cretum quaſi dum incedit remotis aliis omnibus.❡Nudo pe.& quod pedes:& quod nudis pedibus ince-
debat.❡Littore do.quod illi pro dote lauiniæ contigerat. ❡Aſpicit annam er.q̄ p litus errabat.❡Nec
cre.lu.non poteſt credere eam eſſe.Quid illa ueniret in latios:agros dicebat tunc ſecum ad quid illa nunc
in latium ueniret.❡Dum ſe:æne.ea uerba diceret.❡Achates ex.an.eſt. agnouit & eá eſſe clamauit.❡Ilia
anna.❡Suſtulit ſu.uul.ad no.cum audiſſet nomen ſuum ab aliis proferri.eleuauit uultum & oculos ut in
tueretur.❡Heu fu.cum æneam agnouiſſet:quod facere debuiſſet fugere & quo.❡Quid ag.quos hiatus
terræ quærat! quam uoraginem! quam dehiſcentem tellurem requirat! quo ſe deiciat. ❡Fata ſo.mors he
liſſæ miſeræ.❡Erant an.oc.cum primũ uidit æneã:uenit in mentem lachrimabile ſororis fatũ quæ æneæ
cauſa ſibi mortem cõſciuerat.❡Senſit:æneas cognouit:& pudorem & dolorem ac metum illius.❡Et he.
cy.æneas uir excellens cythereæ ueneris filius.Nam cytherea dicta eſt uenus a cythera urbe in quam cõ-
cha delata eſt:ut Fe.inquit.❡Et al.tre.timẽtẽ annã.❡Flet tamẽ:æneas.❡O heliſſa.dido.❡Admonitu
recordatione.❡Mortis tuæ:non potuit cõtinere lachrymas cum primũ recordatus eſt acerbiſſimi caſus il
lius.❡Anna per hanc:æneas uult deprecari culpã ſui abſceſſus.quo illam ad necẽ impulit.Iurat ſe fuiſſe a
diis coactum qui moras in carthagine increpabant:nec potuiſſe ſibi pſuadere futurũ ut illa ſe extingueret
referri uulnera nõ cupit:quoniá apud inferos uidit:offert deinde ipſi annæ emeritæ omnia quæ in regno
latino ſunt.Anna iuro per hanc tellurẽ:per terram italicã.❡Quã:tu.❡Quondã:cum carthagine eſſe.
❡Solebas au.a nobis.ſ.❡Dari mihi ſa.pſpe.fœlici ore.❡Iuro p deos co.per ueſtã.& deos pẽates:quos
mecum e troia tuli.❡Locatos nup:pauloante collocatos.❡Hac ſe.lauinii & recte locatos dixit:ga p lõ
ga tempora alio transferri aut locari non ſunt paſſi.Nam cum aſcanius albam condidiſſet : tranſtuliſſetq;
illuc deos:noctu redieꝛ lauinium.❡Iuro igiꝛ:per deos.illos deos.❡Sæpe incre.mo.obiurgaſſe & accuſaſ
ſe nimie tarditatis.Sic excuſans ſe de fuga culpam in deos refert.❡Nec ti.de mo.nõ timuit tãtũ illi⁹ ma
li qd ſeipſam trucidaret.❡Iſte me.mortis.ſ.❡Abfuit a me:ga id de illa nõ metuebã.❡Hei mi.cũ miſe
ratione dictũ.❡Illa iu.for.cre.hoc eſt maioris ai q̄ credi potuiſſe:cũ mortẽ ſibi conſciuerit.❡Ne refer.
nõ referas aliqd de eius morte:quoniá mihi oia nota. Nam ſi illa referret:dolorẽ & lachrymas refricaret:
❡Aſpexi.uui.nõ di.il.cor.quæ corpus illud pulcherrimũ non merebaꝛ.❡Auſus adire domos tartareas:
aſpexi inquã,ego qui auſus ſum ad inferos deſcẽdere.De quo in ſexto æneidorum in eo loco. Quas iter
phœniſſa recens a uulnere dido.Errabat ſilua in magna:quam troius heros. Vt primum iuxta ſtetit:agno
uitq; per umbram obſcuram:& reliqua.At tu.anna.

Acates eſt pcioſi lap im dis nom de quo. plinius in phe. li.ulti.

Cõſolatio æneæ ad annam

Lauiniæ ſuſpicio de anna

❡SEV rõ te.no.ap.o.ſi.de.ſiue cõſulto huc ueneris ſi
ue te aliquod numen impulerit❡Credidit:uel ſe cõmi
ſit ſi accuſatiuũ ſubaudias uel fidẽ adhibuit.❡Pia cau
ſa:ne lauiniam adductam pellicem ſuſpicetur.❡Ná ha
bet exa.quid agat.nondum exquiſitum habet qua pœ-
na annam afficiat:ſed tanto eam odio proſequiꝛ ut mo
ri cupiat dum perdat quam pellicem putat.
❡SVB ratio.ap.te.no.oris ſiue aliqua ratione factũ.
quod conſulte & induſtria ad nos ueneris.❡Siue deus
ſiue aliqd num̃ ut a caſus te huc egerit❡Carpe cõ.re.
mei.quaſi fruere commodis omnibus mei regni:& om
nia carpe quæ ad cõmodum & uſum tuũ fluũt.❡Nos
me oſtendit gratitudinem animi.Nam memor eſt acce
pti beneficii.❡Debemus mul.ti.cũ fueris de nobis be
nemerita.❡Nil nõ de.he.tibi multa.Sed heliſſæ debe
mus omnia.Etenim cum ita loquimur nõ nihil aliud ſi
gnificat.Cum uero poſtponimus non ſignificat omne
magis enim poſtpoſitum non ſignificare facit:quam an
te poſitum:ideo hic nil non debemus : ideſt omnia an-
mus.❡Eris gra.no.tuo:quia tibi multũ debeo.❡Eris
gra.no.ſo.hoc eſt heliſſæ cui omnia debeo.❡Talia di-
cre.anna cõmiſit ſe æneæ:q ita oia offerebat.❡Et ex
po.ſu.er.quẽadmodũ e carthagie pulſa mari iactata tá
dẽ illuc appulerit.Neq; eni reſtat alte.ſpes nihil aliud uſ
quã erat:uñ opẽ ſperare poſſit:neq; alterũ erat cõſiliũ:
niſi ut æneæ ſe crederet ſibi munifice regnum offerẽti.

ANT. FAN.

PAV. MAR.

Non nihil & nihil non in quo differãt

At tu ſeu ratio te noſtris appulit oris
Siue deus:regni cõmoda carpe mei:
Multa tibi mẽores nil non debem⁹ eliſſe
Nomine grata tuo gratis ſororis eris
Talia dicẽti(neq; eni ſpes altera reſtat)
Credidit:errores expoſuitq; ſuos:
Vtq; domũ itrauit tyrios induta paratus
Incipit æneas cætera turba ſilet:
Hãc tibi cur tradã pia cã lauinia coniunx
Eſt mihi:cõſumpſi naufrag⁹ huius opes
Orta tyro eſt regnũq; libica poſſedit ĩ ora
Quam p̃cor ut charæ moꝛ ſororis ames
Omnia promittit:falſumq; lauinia uulnus
Mente premit tacita:diſſimulatq; metus
Donaq; cũ uideat preter ſua lumina ferri
Multa:tñ mitti clã quoque multa putat:
Non hẽt exactũ quid agat furialiter odit
Et parat inſidias & cupit ulta mori:
Nox erat:ante thoꝝ uiſa eſt aſtare ſororis

¶ Vtq; do.ubi æneæ domũ igreſſa eſt:eam ille coniugi cõmẽdauit:dicebatq; ſe ex officio facere:nam bona illiꝰ abſum pſerat:equum eſt ut aliquam uicem referat: ¶ V t:poſtq̃. ¶ Anna indu.ty.da ueſtes & ornatus phœniſſos.Nam tyros in phœnicia eſt:ut alias diximus. ¶ Intrauit do.regiã æneæ. ¶ Incipit æn.cæpit lóqui. ¶ Cætera tur.ſilet:& recte loquente enim rege tacent alii.O lauinia cõ.cã.pi.honeſta & officioſa. ¶ Eſt mi.cur.tra.ti.hanc:cur annam tibi & tuæ fidei cõmendem.Vtitur officio cõmendationis.nã arguit ab equitate rei:& exponit meritum & dignitatem.nam poſſediſſe regnum dicitiur plura ſint quibus uideatur id iure facere. ¶ Ego nau.cum naufragium feciſſem in mari lybico. ¶ Cõſumpſi opes huius: qa diu fuerat carthagine cum omni claſſe:& illam ibi refecerat opibus ipſius:& ſororis.Et Dido apud Virgilium eiectum littore egẽtẽ Excepi & regni demens in pte locaui. ¶ Orta:nata.Tyro.eſt. ¶ Poſſedit re.in ora ly.tyria eſt genere.Sed regnum habuit in aphricæ ora.Quam ames præcor more caræ ſororis:p ſequaris eam amõre:& beniuolentia:ac ſi eſſet ſoror. ¶ Omnia annuit : ille ſe omnia facturam comprimit tamẽ dolorem. ¶ Tiebat.n.ne eſſet ea pro pellice adducta. ¶ Lauinia pro.omnia quæ.ſ.æneas iuſſerat. ¶ Præmit:cõprimit. ¶ Mẽte ta.ſecreta. ¶ Vulnꝰ fal.dolorem itimũ:iniuſtũ.Nõ enim iuſte dolebat.Sic falſum uulnus:qa nõ uera:ſed ſalſa cauſa. ¶ Et diſ.me.occultat:& nõ palam oſtẽdit ut eſt illud. Spẽ uultu ſimulat:pmit altũ corde dolorẽ. ¶ Donaq; cũ:lauinia cum uideret apte ab ænea ad annam mitti munera.Exiſtimabat longe plura mitti occulte.Cõcepit igiẽ in illã maximũ odiũ & inſidias quoq; parauit. ¶ Cũ uideat palã:apti. ¶ Ferri ad annã. ¶ Multa dõa:ab ænea miſſa.Præter ſua lu.iuxta ſuos oculos: ut apud Vir.pter uada feruida uexit. ¶ Putat:exiſtimat. ¶ Clã:quoq; ẽt occulte. ¶ Mitti mul.dona.ſ. ¶ Nõ hẽt lauini.ſ.adhuc.Exactũ:diligẽter exqſitũ. ¶ Quid agat:i hoipitã. ¶ Odi fu.non hẽt nunc qd aliud agat inſectaẽ magno odio. ¶ Furialiter:uero igt qa nõ iuſto:ſed a furiis iniecto. ¶ Et pa.inſi.quibꝰ hoſpitã pdat. ¶ Et cu.mo.ul.cum pelliceẽ illã exiſtiaret:ulciſci uolebat iniuriã:& ulta mortẽ nõ curat. dum prius illam iterimat. ¶ Nox erat:noctu p quietẽ:uiſa eſt admoneri a ſorore:ut fugeret & cum fores uẽto crepuiſſent putauit illa hoſtes adeſſe. ¶ Exiliit:& fuge ſeſe cõmiſit ¶ Erat nox ui.eſt:dido ſanguinolẽta:plẽa ſãguine.nã i lentus noia ſignificãt plenitudinẽ.ut opulẽtus plenus opibus.Sic ſomnolentus plenus ſomno. ¶ Cõa ſqua.fœdatis crinibꝰ. ¶ Aſtare añ tho.ſo.añ cubiculũ ipſiꝰ ãnæ. ¶ Dicere:eſt ẽt ſic uiſa diceẽ Effuge:o ſoror accelera hãc fugã. ¶ Ne du.quaſi nihil uerearis. ¶ Fuge te.mœ.mœſtitiã allaturã. Sub uer.quaſi i fine uerboꝝ illiꝰ. ¶ Aura uẽtus iuppiẽ cõmouit. ¶ Fores q̃rulas ſtridulas.nã fores cubiculi crepuere putauit hoſtes adeſſe. ¶ Exiliit:e ſtrato.ſ.Et ue.au.quæ pauore nõ retardareẽ. ¶ Illic:de ipſo cubiculo. ¶ Iacit:deiicit ſe. ¶ Sup fe.hoc ẽ de feneſtra:ut ẽ illud Virg.Multa ſup priamo rogitans ſup hectore multa:hoc eſt de prião & de Hectore. ¶ Ille timor quẽ cõceperat ex crepitu ianuaꝝ.fecerat audacẽ ad fugã.ſ. ¶ Et rapiẽ cũ metu:timebat qdẽ illa:& cũ eo tiore rapiẽ:q̃ſi raptim fuga pcipitaẽ ¶ Velata:coopta

Squalẽti dido ſãguinolẽta coma: (cẽtũ
Effuge ne dubita mæſtũ ſoror effuge te
Sub uerbũ q̃rulas impulit aura fores:
Exilit:& uelox illuc ſuper auſa feneſtra
Se iacit:audacem fecerat ille timor
Cũq; metu rapiẽ:tunica:uelata recincta
Currit ut auditis territa damma lupis
Corniger hãc tũidis rapuiſſe nũici ꝯũdis
Creditur:& ſtagnis occuluiſſe ſuis:
Sydonis iterea magno clamore p agros
Quærit̃:apparẽt ſigna notæq; pedũ:
Vẽtũ erat ad ripas:inerãt ueſtigia ripis
Suſtinuit tacitas cõſcius amnis aquas
Ipſa loq uiſa eſt.placidi ſũ nipha numiei
Amne perẽne latẽs:anna perẽna uocor
Protinus erratis læti ueſcuntur in agris
Et celebrant largo ſeq; diemq; mero:
Sunt qbꝰ hæc luna eſt:qa mẽſibꝰ ipleat annũ

¶ TVNICA:uelata recicta:quod anguſtia tẽporis nõ uidebaẽ pati ut tunicam cingeret. ¶ Corniger hãc tumidis rapuiſſe numicius undis : creditur fluuius celeber morte æneæ ut Litus adit laurens ubi tectus arundine ſerpit in freta flumineis uicina numicius undis : hunc iubet æneæ quæcũq; obnoxia morti abluere. ¶ Suſtinuit aquas ut annæ uerba exaudiri poſſent ſuſtinuit aquas & tacitas reddidit. ¶ Amne perenne latens:anna (ut diximus) a perpetuitate perenna dicta exiſtimatur non qd perenne.i.perpetuo in numicio lateat. ¶ Læti ueſcũtur in agris:læti quod adepti eſſent : quaſi peculiarem deam cœperunt ueſci epulis & genio indulgere : quod romani poſtea imitati ſunt. ¶ Quia menſibus impleat annum:ſunt qui annam cui in annum ius eſſe uidetur lunam exiſtimant cuius menſes colliguntur quibus annus impletur.

¶ TVNICA recincta:incincta tunica ueſtis lõga ſine manicis. ¶ Currit:fugiens e lauinio. ¶ Vt dãma territa quæ territa eſt . ¶ Auditis lupis:cum audierit luporum ululatus:aut ſtrepitum inſequentium dammæ ex generibus caprarum ſunt:ſed ſilueſtres:ut Ply.inquit.Subdit : Dammæ manſueſcunt raro cum feræ dici non iure poſſunt . Complura namq; ſunt nec plencita : nec fera : ſed media inter utrumq;:ut in uolucribus hyrundines.& reliqua: ¶ Corniger:fugientẽ ãnã numicius amnis rapuit. Factaq; eſt nympha.Numicius flu.qui labiẽ ex aricina ſilua per laurentem agrum ubi ſubmerſum æneã dicunt. ¶ Corniger.oẽs enim amnes cornua habere dicuntur.Et Virg.Cornigerum tybrim uocat heſperidum aquaꝝ regnatorẽ: ¶ Creditur rapuiſſe hanc annam. ¶ Aquis tumidis:nam tunc erat auctus hymbribꝰ:iõ tumidis cũ paruus ſit flu. ¶ Et occuluiſſe:occultaſſe. ¶ Stagnis ſuis:aqs tũc ſtagnãtibus. ¶ Lydonis:cũ fugiſſe annã cõſtaret:miſſi ſunt qui eã ingrerent:inuenire ueſtigia:non tñ illam. ¶ Sydonis:ãna a ſydone urbe phœniciæ. ¶ Quæritur interea dũ illa eẽt in amne. ¶ Per agros:latinos.

Verba æneæ ad lauiniam de beneficiis acceptis ab anna

Sup alt qñ p de ponitur

ANT. FAN.

Numicius

Perẽna, anna a ppetuitate dcã

PAV. MAR.

Numicꝰ fluuius deꝰrapuẽ annã

Annæ ſermo ex flumi. numico cū eēt fcā dea ānorū: quā alii dixerunt themin: alii iſim crediderūt ſecundū Diony.

¶Magno clamore:clamabant annam ut illa audiret. ¶Apparēt ſigna & notæ pedū:hoc eſt ipſa ueſtigia: ¶Ventum erat:qui inquirebāt. ¶Venere ad ripas amnis. Numicius undarū fluentiū ſonitus cōpeſcuit annaq loqui cœpit dicēs ſe in nymphā eſſe demutatā:uocariq Annā perēnam illi q uorem exaudiuere: celebrauere diem mero: ¶Indemos originē cœpit. ¶Erat uētum.iam uenerant:q quærebant: ¶Ad ripas.numicii. ¶Inerant ueſtigia ripis:erāt notæ pedū in ripa fluminea. ¶Amnis cōſcius:numicius:q eā rapuerat. ¶Suſtinuit aquas tacitas:ne fluentes imurmurarēt:loquunt̄,quo uox Annæ audiri poſſet nudis tacētibus. ¶Ipſa:Anna iā nympha uiſa eſt loq:& ita dicere. ¶Sum:ego. ¶Nympha:dea. ¶Placidi numici:q̄ſi nolite me ulterius quærere.nam in nymphā huius amnis cōuerſa ſum. ¶Latēs.ego. ¶Amne perēne:pperuo delitēs in hoc flu. ¶Vocor anna perēna:a perēni aquarū lapſu.Sic annorum dea a perenni temporū fluxu. ¶Protinus ueſcūtur:qui eam queſierant:audita uoce læti. ¶Veſcūtur in agris erratis:p quos errauerant eam quærentes.Et celebrant ſe & diem largo mœro:reddūt ſe celebres ebrietate:celebrē diem:quia lætum:& pompa frequentē. ¶Sunt quibus:hactenus de Anna ſydonia:nunc alias opiniōes refert:alios ſcilicet putaſſe Annam perēnam eſſe lunam ea ratione:cum ipſa menſes efficiat:& ex menſibus annus cōſtet:uidetur & ipſam anno unoq dominari:ſic. ¶Et annā perēnam uocari. Alii dixere Themin quæ Diodo.teſte cœli & terræ filia:diuinandi artem:& ſacra cultuſq deoꝝ introduxiſſe dicit̄. Et Apollo quidem tradit̄:cum eſſet reſponſa daturus Themin conſulere ſolitum tanq̄ diuinandi artis inuentricem: hæc ille:cūq illa ſacra & cultus deoꝝ introduxiſſet:aſſignat̄ illi annoꝝ ratio:ꝙ ea ad anni rōnem digeſſiſſet. Sic & anna perēna uocat̄. Multi Iſim uetuſtiſſimā ægyptioꝝ deam putauerunt:ꝙ ea quæ leges ægyptiis dederat.annum quoq ciuilem illis cōſtituit. Sic & anna dicta. Sunt igitur aliqui. ¶Quibus hæc Anna perēna eſt luna:aliqui qui lunam eſſe putant. ¶Quia impleat:pficiat annum menſibus. ¶Pars putat themin:quæ in parnaſo oracula reddebat. De quo. Lucanus cum regna themis tripodaſq teneret.

Pars themin iachiā ps putat eē bouē:
Inueniēs q te nymphē atlantida dicant:
Teq ioui primos anna dediſſe cibos:
Hæc quoq quā referā nr̄as puēit ad au
Fama:nec a ueri diſſidet illa fide:(res
Plæbs uet⁹ & nullis ēt tūc tuta tribunis
Fugit:& in ſacri uertice montis erat:
Iā quoq quē ſecū tulerāt:defecerat illis
Victus:& humanis uſib⁹ apta ceres:
Orta ſuburbanis q̄dā fuit āna bouillis:
Pauper:ſed multæ ſedulitatis anus:
Illa leui mitra canos incincta capillos:

ANT. FAN. themis

¶PARS themin:Themin deā putabāt(autore Feſto) quæ præciperet hominibus id petere quod fas eſſet eāq id eſſe exiſtimabant quod fas eſt. Eam cœli & terræ filiā dicunt teſte Diodoro:quam uolunt non ſolum diuinandi artem inueniſſe ſed ſacra & deorum cultus:quos uidemus per annum fuiſſe digeſtos. ¶Inachiam pars putat eſſe bouem:Iſidem quæ Io fuit Inachi filia & Romæ culta eſt:ut Nos Romana tuam in templo accœpimus iſim. ¶Nymphen atlātida unam e filiabus atlantis quam uolūt iouis fuiſſe nutricem montis. ¶In ſacri uertice montis erat:ſacer mons(autore Feſto)trans anienem fluuiu ultra tertium miliarium appellatur:quia ioui fuerat conſecratus. In eum ſeceſſiſſe plæbem Liuius ſcribit libro ſecundo primæ decadis Sicinio quodam autore cum a patribus diſſideret:cuius animis delinitis oratione. Menenii agrippe regreſſus in urbem omnibus tribuni plebis creati ſunt. Nota eſt hiſtoria: ¶Defecerat illis uictus:uictus nomē aliud quoq ſignificat q̄ quæ nobis æſui ſunt. Hic p uictum panem accipimus. Vnde autor ſubiungit. Et humanis uſibus apta ceres. Bis enim idem dicit more poetarum. ¶Orta ſuburbanis quædam fuit anna bouillis. Bouillæ ſunt non longe ab urbe ac Lauinio in agro Labicano inter Ariciam uidelicet & Romā. Aſconius poſtera die occurrit ei circa horam nonam clodius:paulo ultra bouillas rediens ab Aricia. Perſius. Accedo bouillas cliuūq ad uirbi. Hunc locum ſuburbanū eſſe ex Suetonio quoq colligimus qui ait decuriones municipiorum & coloniarum Auguſti corpus a Nola bouillas uſq deportaſſe:a bouillis uero equeſtrem ordinem ſuſcepiſſe.urbiq intuliſſe: q̄uis hic nonnulli campaniæ bouillas accipiunt quod nobis non placet. ¶Leui mitra canos incincta capillos.hoc geſtamen lydorum fuit & phrygum quo & meretrices utebantur:ut ite quibus grata eſt picta lupa barbara mitra.& uiri molles ut mœnia mētum mitra crinemq madentem ſubnixus. Propriæ autem(ut inquit Seruius)eſt pilleus incuruus e quo pendebat buccarum tegmen:de quo Herodoto. Aſſirii capita crinita habentes mitris redimiunt:

Sacer mons fuit trāſ anienē

Victus bouillæ

Mitra

PAV. MAR.

¶PARS putat eſſe bouem inachiā:hoc eſt Iſidem quæ prius Io dicebat̄ Inachi regis argiuoꝝ filia:a quo & inachis flu.quæ uiolēta ab ioue mutata:deinde in uacam:cum diu erraſſet in ægyptū. Tandē uenit ubi reſtituta illi priore forma Iſis appellata eſt & Oſiridi iouis filio nupſit. Sed de Iſide & Oſiride aliter Diodoro & Plutar.referunt̄ inuenies & alios. Qui dicāt te nymphen atlātida te pleiouē atlantis coniugē:nā cū ΝΟΛΦΗ apud græcos ſpōſa ſit ſpōſa atlātis ītelligūt.formato patronymico ab ipō uiro aliq ītelligūt nymphā atlantis filiā Maiā ꝙ id a Mercurio filio aſſecuta ſit:ut pro dea annoꝝ coleret̄. Et te anna dediſſe ioui primos cibos & inuenies o anna qui te nutricē iouis eſſe dicant. Nam cū primis annis iouē paueris:te annā perēnam uocauere de nutricibus iouis dictum eſt ſupius. ¶Hæc quoq refert & aliā opinionē quā ueriorem eſſe aſſerit. ¶Hæc etiam. ¶Fama:ipſius rei quā referā:mox exponam. ¶Peruenit ad noſtras aures. Nec diſſidet illa. A fide ueri non diſcrepat a fide.nā aliquid ueritatis habet. Plebs uetus.plebs cū propter nexos ob æs alienum a patribus ſeceſſiſſet Autore Sicinio in montem ſacrum qui ut Liui.& Dion.referūt nō longe ab urbe eſt iuxta aniene flu.deficiente plebi uictu in eo mōte quædā anna e bouillis liba illi

Liui⁹ & Diony. de mōte ſacro

ſubminiſtrabat.reconciliata poſtea ſenatui plebe oratione Menenii agrippæ:ſtatuam annæ erexere : & ex
eo pro dea coli cœpta eſt.¶ Vetus plebs:antiquus po.ro Etiam tum tura nullis tribunis:ad ea uſq; tempo
ra nondum creatis ex plebe tribunis ad eius defenſionem:nam tum primum creati ſunt.¶ Fugit & erat ĩ
uertice montis ſacri quo ſeceſſerat ſacer mons:ut Pomp.inquit Trans anienem flu.ultra tertium miliariũ
appellatur:quia ioui fuerat conſecratus:& tria milia paſſuum etiam Liuius diſtare oſtendit.¶ Iam quoq;
uictus:res ad uictum facientes.Verum ut Vlpianus de uerb.ſigni.ait Victus uerbo continẽtur:quæ elui
potui:cultuiq; corporis:quæq; ad uiuendum homini neceſſaria ſunt:ueſtem quoq; uictus habere uicem la
beo ait.Cæteraq; quibus iuuandi curandiq; corporis noſtri gratia utimur:ea appellatione ſignificantur.
inſtratum omne ueſtimentum continetur . Q uod iniiciatur Labeo ait . Neq; enim dubium eſt quin ſtra-
gula ueſtis ſit omne pallium:periſtroma in uictum ergo ueſtem accipiemus.¶ Sed poeta uictum poſuit ꝓ
rebus ad æſum pertinentibus.¶ Deſecerat illis:plebeis.¶ Q uẽ ſecum tulerant:cum ex urbe ſeceſſerat &
defecerat.¶ Ceres.panis cuius uſum Ceres tradit.¶ Apta uſibus humanis:quæ cõuenit uitui humanæ ui
tæ.¶ Fuit quædam anna orta:nata.¶ Bouillis ſuburbanis:quæ erant ĩ ſuburbano.¶ Nã duæ fuerũt bo
uillæ. ¶ Alterum in latio oppidum prope lauinium:de quo hic agitur . Alterum in campania prope ſinu
eſſam.¶ Pauper:illa anna.Sed anus multæ ſedulitatis:diligentiæ & induſtriæ.¶ Illa:anna bouilla.¶ In-
cincta capillos canos.ſeniles.¶ Mitra leui:innexos.habebat illa crines mitra Iudagæ mulierum more.

Fingebat tremula ruſtica liba manu:
Atq; ita ꝑ pplm̃ fumantia mane ſolebat
Diuidere:hæc pplo copia grata fuit:
Pace domi facta ſignũ poſuere perẽne:
Q d ſibi defectis illa ferebat opẽ:(læ:
Nũc mihi cantent ſupeſt obſcẽa puel-
Dicere:nã coeũt:certaq; ꝓbra canunt:
Nup erat dea facta:uenit gradi9 ad ãnã
Et cum ſeducta talia uerba refert:
Menſe meo coleris:iũxi mea tpa tecum.
Pẽdet ab officio ſpes mihi magna tuo:
Armiger armigerẽ correpť9 amorẽ miner-
Vror:&hoc lõge tpe uuln9 alo:(uæ
Effice dii ſtudio ſimiles coeamus i unũ:

¶ FINGEBAT:formabat.ut figuli e luto diuerſa fingẽ
tes.Significat & alia uerbum fingo . Sed effingere eſt ad
alterius formam aliquid fingere unde effigies dictæ ¶ Pa
ce domi facta.Oratione Menenii agrippæ . Lege Liuium
¶ Nunc mihi cur cantet ſupereſt obſcœna puellæ dicere
Canebantur a puellis iocoſa quædam & obſcœna in fe-
ſto annæ quod hæc dea martem intentum rebus Vene-
ris eluſiſſet.¶ Pendet ab officio ſpes mihi magna tuo.
Artificioſum exordium . Oſtendit enim ſupra qualis in
Annam fuerit: ut beniuolam redderet . nunc cum ſuam
ſpem ab ea pendere ſubiungit orare uidetur ſibi ut auxi-
lio ſit:& auget beniuolentiam.
¶ FINGEBAT:componebat. ¶ Manu tremula : ſenili
trementi.¶ Liba ruſtica:qualia ruri fiunt. ¶ De libo pri
mo diximus.¶ Atq; ita ſolebat diuiderẽ:ea liba.¶ Per po
pulum:per plebem ipſam.¶ Fumãtia mane:calida : & ob
id fumantia:cum e furno eximeret. ¶ Hæc copia:abundã
tia librorum:licet exigua eſſet.¶ Fuit grata populo:plebi
cui libis uictum ſuggerebat.¶ Pace domi facta:ubi recõ-
ciliata eſt plebs patribus per Menenium Agrippam : de
quo Liuius ita inquit. Placuit igitur oratorem ad plebem
mitti:Menenium Agrippam facundum uirum . Et quod
inde oriundus erat plebi Carum.intromiſſus in caſtra:priſco illo dicendi & horrido modo nihil aliud quã
hoc narraſſe fertur tempore quo in homine:non ut nunc omnia in unum conſentiebant: ſed ſingulis mẽ
bris ſuum cuiq; conſilium ſuus ſermo fuerat:indignatas reliquas partes ſua cura:ſuo labore : ac miniſterio
uentri omnia quæri uentrem in medio quietum nihil aliud quam datis uoluptatibus frui conſpiraſſe in-
de ne manus ad os cibum ferrent:nec opus acciperet datum:nec dentes conficerẽt. Hac ira dum uentrem
fame domare uellent:ipſa una membra totumq; corpus ad extremam tabem ueniſſe.¶ Inde apparuiſſe uẽ
tris quoq; ad ſegne miniſterium eſſe nec magis aliquam alere eum reddentem in omnes corporis partes.
¶ Hunc quo uiuimus:uigemuſq; diuiſumq; pariter in uenas maturum:confecto cibo:ſanguinem compa
rando hinc:quam inteſtina corporis ſeditio ſimilis eſſet ire plebis in partes flexiſſe mentes hominum.
¶ Agi deinde de concordia cœptum:conceſſumq; in conditiones ut plebis ſui magiſtratus eſſent ſacroſã
cti:quibus auxilii latio aduerſus conſules eſſet.¶ Neue cui patrum capere eum magiſtratum liceret.¶ Ita
tribuni plebei creati duo.C Licinius &.L.Albinus.¶ Hi tres collegas ſibi creauerunt.¶ In his Sicinium fu
iſſe ſeditionis autorem.¶ De duobus qui fuerunt:minus conuenit. ¶ Sũt qui duos in ſacro monte crea-
tos tribunos eſſe dicant.ibi ſacratam legem latam per ſeceſſionem plebis &c.Ergo ubi facta eſt pax.Poſu
ere ſignũ annæ perennæ:erexit populus illi ſtatuam.¶ Q uod illa fiebat ſibi opem: ſuccumbebat libris in
ea rerum penuria ipſis.¶ Defectis:cum iam defeciſſent cibi propter meritum illius populus gratus ſtatuã
erexit.¶ Nunc mihi:in his feſtis Annæ obſceni quidam iuſus referebantur:cum uerbis quoq; obſcenis:eã
poeta cauſam affert:ꝙ ubi anna relata eſt in deos Mars eius operam petiit ad Pallada conciliandam:cu-
ius amore tenebatur:ꝙ illa ſe facturam promiſiſſet:retulit poſtea ſe illam tandem exoraſſe : & amatorem
quodam ioco deluſit.de quo paulo poſt.¶ Nunc ſuper eum.reſtat mihi dicere:cur puellæ cantent obſcœ
na:turpia quod eo turpius:cum puellæ canerent.¶ Nam coeunt:ſimul ipſæ puellæ.¶ Et canunt certa ꝓ
bra:uituperatione digna.¶ Nuper:paulo ante.¶ Erat facta dea.erat Anna relata ĩ deos.Gradiuus:Mars
de quo ſuperius.¶ Venit ad annam.¶ Et facit talia uerba:ita loquitur ¶ Cum ſeducta:cum anna ab illis
ſemota.¶ Coleris meo menſe.quia celebratur tum menſe Martio.¶ Iunxi mea tempora tecum.quaſi feci

Annæ ſtatua erecta a populo romano poſt eõ ciliatos ſeatores cũ plebe
Mitra geſtam ſydarũ mulierũ
ANT. FAN.
Effinge re
Obſcẽa. in feſto annæ ca nebãtur
PAV. MAR.
Menenii orõ ad plebẽ cũ tabu la corpo ris & mẽbro rum,
Bñficiũ ãnæ pp quod ipſi erecta ẽ ſtatua a poplo romano

menſem,meum tibi eſſe cõmune iunxi enim tecum tẽpora ut tuæ feriæ ſint eo menſe qui mihi ſacratus :& artificioſe arguit ab hac cõiunctione ut uideatur illa debere id agere ut illi opẽ præſtet iure neceſſitudinis. ¶Magna ſpes mihi pendet ab officio tuo.quaſi plurimum ſpero in tua ſedulitate. ¶Ego armiger:qui armis & belli præſum. ¶Vror correptus amore mineruæ armigeræ:quaſi uæhemẽter amo pallada:quæ bellis præeſt quẽadmodũ ego:ut in principio huius libri diximus ipſe uides manibus peragi fera bella mineruæ.Sic nunc armiferã mineruã uocat.Et in longo tẽpore alo uulnos . a Virgi. accepit uulnus alit uenis: & hoc ideo dictum:quod quanto magis in ea cura ſumus:magis augetur amor. ¶Effice id:id effectum reddas. ¶Vt dii ſimiles ſtudio:quaſi qui in eodem officio uerſemur. ¶Coeamus in unum:coniũgamur:Cũ enim par ſit noſtrum numen:quia ego armifer illa armifera conueniens eſt:ut ſimul quoq; coniungamur: ¶O comis:o benigna anus. ¶Hæ partes:hæc officia:quaſi date operam ut ſimul coeamus.

Armiſona minerua ſicut mars dicitur armiger

ANT. FAN. ¶CONueniunt partes hæ tibi : Tuum eſt talia tractare quæ anus es. ¶Stultã ſpem:Quia non erat ſperandum fore ut pallas abiecta prudentia flecteretur ad Venerem. ¶Sepius inſtanti:Vrgenti annam ut mandata perageret. ¶Precibus uix.dedit illa manus:Bene dixit ut res uerisimilis uideretur.Eſt autem metaphora. ¶Tegens uultu : Flameo . Lucanus : Non timidum nuptæ leuiter tectura pudorem Lutea demiſſos uelarunt flammea uultus . ¶Veneri : Quam Mars cognouit ut primus adulterium Veneris cum Marte putatur hic uidiſſe deus . ¶Verba dediſſe. Decepiſſe:nam uerba dare eſt decipere . ¶Præteriturus eram gladios in principe fixos . Idibus Martiis Iulius Cæſar in Pompeii curia tribus & uiginti uulneribus confoſus eſt teſtibus Suetonio & Plutarcho : licet & ſint qui tertio idus eum interfectum dicant . Curiam in qua occiſus eſt obſtrui placuit : ut ſcribit idem Suetonius : idusq; Martias parricidium nominari : quibus ferunt uatem prædixiſſe Cæſari ut diſcrimen præcaueret : qui cum in ſenatum iret uati dixiſſe traditur idus Martias aduenisse:cui aduenisse:cui uates uenere quidem ſed nondum præteriere reſpondit . Eundem cædis locum a Pompeio ante theatrum dedicatum accepimus Cæſaremq; ad baſim imaginis Pompeii a conſpiratoribus interfectum:quam eius cruor magna ex parte reſperſit:poſtea uero in deorum numerum relatum non ore modo decernentium ſed opinione uulgi:ſi quidem ludis quos ei conſecratos hæres Auguſtus edebat ſtella crinita per ſeptem dies continuos fulſit:quam eſſe animam Cæſaris crediderunt.Lege Suetonium & Plutarchum in Cæſare.Item Appianum:quoniam (ut ſæpe dixi) nobis omnia referre non placet.Cæſar idus Martias ſibi ferales notauit Scorpionis occaſu.

Dare uerba ẽ deciperẽ

Cæſar in curia põpeiana trib⁹ & uigĩti uulneribus eſt cõfoſſ⁹ a bruto & caſſio

Conueniunt partes hæ:tibi comis anus:
Dixerat:illa deum promiſſo ludit inani.
Et ſtultam dubia ſpem trahit uſq; mora:
Sepius inſtanti mandata peregimus inquit:
Euicta eſt precibus uix dedit illa manus:
Credit amans:thalamoſq; parat:deducitʳ illum
Anna tegens uultus:ut noua nupta ſuos:
Oſcula ſumpturus ſubito mars aſpicit annam
Nunc pudor eluſum:nunc ſubit ira deum:
Ludit amatorem charæ noua diua mineruæ
Nec res hac ueneri gratior ulla fuit:
Inde ioci ueteres:obſcenaq; uerba canentur
Et iuuat hanc magno uerba dediſſe deo:
¶Præteriturus erã gladios in principe fixos:
Cum ſic a caſtis ueſta loquuta focis:

PAV. MAR. ¶CONVENIVNT tibi:quia anus es:& ſedula tuum eſt efficere. ¶Dixerat illa deum:deludebat Anna Martem.At cum nimium urgeret:rettulit ſe palladis animum inflexiſſe : paratamq; eſſe ad coniugium. Cumq; illa pararet nuptias:deducitur ad eum Anna uelata luteo flammeo tanquam noua nupta : & cum illa eſſet eam oſculaturus:cognouit ſe ab illa deluſum. ¶Hæc igitur erant:quæ in feſtis Annæ referebantur. ¶Dixerat:ergo mars. ¶Illa: Anna. ¶Ludit:deludit. ¶Deum promiſſo inani:uacuo ſine effectu:qa non ſeruabat promiſſa ¶Et trahit:protrahit. ¶Vſque ſemper ſpem ſtultam.ſtulti martis.nã ſtultũ erat illud ſperare de pallade. ¶Mora:dubia:incerta:dicebat enim ſe obtemperaturam:ſed tempora protrahebat. ¶Inquit inſtanti ſæpius:cum ſæpius & uæhementius ille inſtaret dixit. ¶Peregim⁹ mandata tua:ſcilicet ¶Et uicta eſt præcibus:tandem exoraui. ¶Vix dedit illa manus.quaſi uix dedit fidẽ:ita pri⁹ repugnabat:ut uix uinci potuerit. ¶Aut dedit uictas manus:per tranſlationem ab his qui ĩ ipſo prælio capiũtur:qui uictas manus porrigunt. ¶Amãs:mars. ¶Credit pallada:ſcilicet uictam. ¶Et parat thalãos:nuptias. Nam Thalamus thorus iugalis eſt:ut alias dictum. ¶Deducitur illuc:ad Martẽ. ¶Anna tegẽs uultus ſuos:flammeo ſcilicet. ¶Vt noua nupta:ut moris eſt cum noua nupta ad uirum ducitur:de quo Lucanus in ſecundo pharſaliæ.Non timidum nupte leuiter tectura pudorem Lutea demiſſos uelarunt Flaminia uultus.Flameo enim.ut Pompeius inquit amicitur nubens boni-cauſa . ꝙ eo aſſidue utebatur Flammea:ideſt flaminis uxor:cui nõ licebat facere diuortium.Et eodem modo tegebatur nupta Flameo:ut perpetuo cum uiro maneret . Attigit in hoc Romanum morem poeta. Mars ſumpturus oſcula : cum uellet eam oſculari. ¶Subito aſpicit:annam:detecto enim uultu aſpicit & cognoſcit illam. ¶Nunc pudor: nũc ira ſubit eluſum deum.nunc pudebat illius ignominiæ:ꝙ ab ea eſſet deluſus:nunc ira excãdeſcebat. ¶Noua diua:quæ nuperrime facta es dea. ¶Ludis amatorem charæ Mineruæ : de ludis matrem qui mineruam amat ¶Nec ulla res fuit hac ueneri gratior.nihil potuit eſſe Veneri grati⁹ q̃ Martem cum quo aliquãdo recubuit ab Anna eſſe deluſum. ¶Inde ioci ueteres: qui in campo martio referuntur. ¶Et canũtur dicta

Quõ mars fuit deluſ⁹ ab anna

Flameũ uelamẽ.

obſcæna:turpia.❡Et iuuat delectat ſpectatores. ❡Hanc annam.Dediſſe uerba:hoc eſt eluſiſſe:ſeu decepiſſe:nam dare uerba decipere eſt:ut apud Teren.Cui dare uerba difficile eſt.❡ Magi o deo:marti:hæc in feſtis annæ referebantur.❡Præteriturus eram:idi.mar.C.Cæſar interfectus eſt:& ea quidem dies parricidium nominabatur:nec ſenatus unquam cogebatur in tantæ cædis mœſtitiã:Erat hoc præteriturus poeta:ne forte refricaret lachrymas monitus tamen a ueſta: cuius ſacerdos fuerat Cæſar:ne uerteretur: nam & cœlo receptus eſt Cæſar : & de coniuratis ſupplicium ſumptum . De eius morte in epitomate Liui.lib. cxyi.ſic habetur Cæſar ex hiſpania quintum triumphum egit:& cum multi:q̃ maximiq; honores ei a ſenatu decreti eſſent inter quos ut pater patrie appellaretur:& ſacroſanctus:ac dictator in perpetuũ eſſet inuidiæ cauſam aduerſus eum præſtiterunt:q; ſenatui deferente hos honores:cum ante ædem ueneris genitricis ſederet:minime aſſurrexit.Et q;.M.Anto.collega ſuo inter lupercos currẽte.diadema capiti ſuo impoſitum in ſella repoſuit.Et quod Epidio marullo:& Cæſereo flauo tribunis plebis inuidia:& tanq̃ regnũ affectanti mentibus poteſtas abrogata eſt:Ex his cauſis conſpiratione in eum facta:cuius capita fuerunt: Marcus Brutus &.C.Trebonius:& Caſſius:& ex Cæſaris partibus.D.Brutus in curia Pompeii occiſus ẽ uigintitribus uulneribus:occupatumq; ab interfectoribus eius Capitolium obliuione deinde cædis eius a ſenatu decreta:Obſidibus Antonii & Lepidi liberis acceptis coniurati a Capitolio deſcenderunt . Teſtamento Cæſaris hæres ex parte dimidia inſtitutus eſt.C.Octauius ex ſorore nepos:& in nomẽ adoptat⁹. Cæſaris corpus:cum in campum martium ferretur a plebe ante roſtra crematum eſt.Dictature honos in perpetuum ſublatus eſt.Et Trãquillus cum de hoc eodem agit & acceſſiſſe in ſenatũ dicit ſic proſequitur: Aſſidentem cõſpirati ſpecie.officii circũſteterunt.Illicoq; Cimber Tullius:qui primas partes ſuſceperat: quaſi aliquid rogaturus propius acceſſit . Rennuentiq;:& geſtu in aliud tempus differenti.ab utroq; humero togam apprendit:Deinde clamãtem:Iſta quidem uis eſt:Alter Caſſius aduerſum uulnerat. Paulum infra iugulum:Cæſar Caſſii brachium arrepto graphio traiecit Conatuiq; proſilire alio uulnere tardatus eſt.Atq; animaduerit undiq; ſe ſtrictis pugionibus peti toga caput obuoluit:Simus ſiniſtra manu ſinum ad ima crura deduxit:quo honeſtius caderet:etiam ĩferiore corporis parte uelato:Atq; ita tribus & uiginti plagis confoſſus eſt.Vno modo ad primum ictum gemitu ſine uoce edito.Et ſi tradiderunt quidã Marco Bruto irruenti dixiſſe:και σὺ εἶ ἐκείνων καὶ σὺ τέκνον Exanimis diffugientibus cunctis aliquandiu iacuit:donec lecticæ impoſitũ dependente brachio tres ſeruuli domũ retulerunt.Hæc ille qui plures quoq; honores ei in morte collatos refert ſi quis hyſtoriam cumulatiorem cupit perlegat Plutarchũ: & Apianũ cum Appianus nominatim etiam referat coniuratos omnes . Sed q; in deorum numerum relatus ſit ita idem Tranquil.inquit.Periit.yi.& quinquageſimo ætatis anno:atq; in deorum numerum relatus eſt:non ore modo decernentium:ſed & perſuaſione uulgi : ſiquidem ludis quos primo conſecratos ei hæres Auguſtus edebat ſtella crinita per ſeptem continuos dies fulſit.Exoriens circa undecimam horãm.Creditũq; eſt animam eſſe Cæſaris in cœlum recepti:& hac de cauſa ſimulachro eius in uertice additur ſtella.Curiã in qua occiſus eſt obſtrui placuit.Iduſq; Martias parricidium nominari.Ac ne unquam eo die ſenatus cogeretur:percuſſorum autem fere:neq; triennio quiſquam amplius ſuperuixit:neq; ſua morte defunctus eſt ❡Damnati omnes:alius alio caſu periit.pars naufragio:pars prælio.Nonnulli ſemet eodem illo pugione quo Cæſarem uiolauerant:Sed hæc hactenus.❡Eram præteriturus ſilentio : ſcilicet hoc eſt non relaturus.❡Gladios fixos in principe in Cæſare:hoc eſt Cæſarem in curia trucidatum.❡Cum ueſta locuta a caſtis focis:cum ita ex ara æterni ignis Veſta admonuit.

Cæſar in ſuito ei⁹ triũpho geſtocũ eẽt deãtor tribus & uiginti uulneribus ceſus eſt ſexto & quiquageſimo ætatis anno

Nota hic oẽm hiſtoriã

Id⁹ martiæ pricidium dictæ

Ne dubita meminiſſe:meus fuit ille ſacerdos
Sacrilegæ telis me petiere manus:
Ipſa uirum rapui ſimulachraq; nuda reliqui
Quod cecidit ferro Cæſaris umbra fuit:
Ille quidem cœlo poſitus iouis atria uidit
Et tenet in magno templa dicata foro:
At quicunque nefas auſi prohibente deorum
Numine:polluerant pontificale caput:

❡MEVS fuit ille ſacerdos : Pontifex maximus ipſe alibi:Ne ue cæde ſacerdotis flammas extinguit ueſtæ . ❡Simulachraq; nuda reliqui . Vult coniuratis in umbram tantum Cæſaris ius fuiſſe:cum uetum Cæſarem Veſta rapuiſſet in cœlũ .· ❡Et tenet in magno templa dicata foro:Appianus:Populos cæpit interfectores eius undique conquirere funus etiam in medio foro edidit temploq; conſtituto iuxta pyram ueluti deo ſacra exhibuit.Sane Auguſtus autore Plynio Venerẽ exeuntem e mari nobiliſſimam apellis picturam dicauit in æde Cæſaris patris.Legimus & plebem tanto fauore mortuum Cæſarem proſecutam eſſe:ut non ſolum ad Bruti & Caſſi domum : cum facibus tetẽderit:ſed ſolidam columnam.xx.pedum lapidis numidici in foro ſtatuerit ad quam longo tẽpore ſacrificare:uota ſuſciperẽ.controuerſiaſq; interpoſito p Cæſarẽ iureiurãdo diſtraherẽ pſeuerauit.Suetonius ſcribit pro roſtris auratam ædem ad ſimulachrum Veneris genitricis colloca tam.

ANT. FAN.

Tẽplũ ueneri auratũ a cæſare cõſtitutum

❡NE DVBITA meminiſſe:non uerearis mẽtionem de eo facere.❡Ille Cæſar. ❡Fuit me⁹ ſacerdos: nam fuit pontifex maximus : de quo plura paulo ſuperius diximus . ❡ Manus ſacrilegæ : ſacrilegorum coniuratorum : nam ideo ſacrilegi : quia ſacra uiolarunt . nam ſacrum pontificem maximum confoderunt: ❡Petiere me telis:quaſi me ipſam uulnerarunt:nam qui pontificẽ meũ uulnerarunt.in me ipſam manus iniecerunt.❡Ipſa uirum rapui:eripui ego.e manibus eorũ.Cæſarẽ:& in cœlum retuli.& reliqui ſimu

PAV. MAR.

lachra nuda.qſi umbrã ſine corpe. ¶ Vmbra Cæſaris fuit q̃ cecidit ferro nõ fuit Cæſar:ſed ei⁹ umbra in quam armis ſacrilegi ſæuierunt. ¶ Ille quidem poſitus cœlo locatus inter ſydera : ut iam diximus. Et in Buc.Ecce dionei proceſſit cæſaris aſtrum. ¶ Vidit atria Iouis:quia in cœlũ:& Iouis regiã aſcendit. ¶ Et tenet templa dicata:conſecrata. ¶ In magno foro:in foro romano.Et Suetonius inquit.Et pro roſtris aurata ædes ad ſimulachrum Veneris genitricis collocata. ¶ At quicunq; auſi nephas:auſi indignũ facin⁹. ¶ Polluerant:fœdauerant:ſeu uiolauerãt. ¶ Caput põtificale:Cæſaris pontificis. ¶ Prohibente numine deorum:quaſi contra deorum uoluntatem.

Aſtrum caeſ.dionei

ANſ. FAN.

Morte iacẽt merita:teſtes eſtote philippi
Et quorũ ſparſis oſſibus albet humus:
Hoc op⁹ hæc pietas:hæc pria elemẽta fue
Cæſaris:ulciſci iuſta p arma patrẽ: (re
Poſtea cũ teneras aurora rfecerit herbas
Scorpius a prima parte uidendus erit:

¶ MORTE iacent merita.C.Cæſaris geni⁹(ut ſcribit Plutarchus)terras & maria peragrans omnes eius percuſſores inueſtigauit:quorum nemo(teſte Suetonio)triennio amplius ſuperuixit : nemo ſua morte defunctus eſt. Damnati omnes alius alio caſu perierunt pars naufragio pars prælio.Nonnulli ſemet inter quos caſſius eodẽ pugione quo Cæſarem uiolauerat interemerũt. ¶ Teſtes eſtote Phillippi:oppidi nomen eſt & camporum Theſſaliæ ubi uictus eſt Brutus. Vtrunq; enim eo nomine ſignificari auctor eſt Porphyrio.nomen a Philippo rege deductum exiſtimatur.ibi Auguſtus Cæſar(ut ſcribit Plutarchus) a Bruto contra quem inſtructus erat profligatus caſtra quoq; amiſit:uixq; manus hominum effugit:ut ipſe in commentariis ſcripſit ſomnio cuiuſdam familiarium admonitus. Caſſium uero in alio cornu ab Antõnio uictus cum ignoraret Brutum uiciſſe a Pindaro liberto uolens mandanſq; occiſus eſt.Deinde iterum pugnatum eſt paucis diebus interiectis & in ea pugna uictus Brutus ſibi mortem conſciuit:cuius caput ab Auguſto Romam miſſum eſt ut ſtatuæ Iulii Cæſaris ſummitteretur. ¶ Oſſibus albet humus:Quia inſepulti ſunt.Hæc prima clementa fuerunt Cæſaris:Laudat Auguſtum a pietate qua factum eſt ut extinxerit omnes Iulii Cæſaris percuſſores auſpicatuſq; fuerit res poſtea a ſe geſtas ultione paterna:unde marti ultori templum dedit. ¶ Scorpius a prima parte uidendus erit:Secundum Chaldeos loquitur Libram & Scorpium unum ſignum accipientes. De quo ait Macrobius:Scorpius totus in quo Libra eſt naturam ſolis imaginatur qui hieme torpeſcit Dicit enim Libram quam faciunt Scorpionis chelæ.xvii.calen.Apriles chronice orituram.Quod fieri neceſſe eſt noctis initio cum Sol hoc tempore propemodum in eo ſit ut Arietem ingrediatur.Sane Scorpius cum chelis.xix.ſtellis conſtare dicitur.Nec nos moueat quod diximus ſupra idibus Martiis occidere Scorpionem:Quis enim neſciat fieri poſſe:ut eodem die & chronice!Eſt autem Scorp⁹ Martis domius.Vnde Horatius eum formidoloſum uocat:ut ſeu Libra:ſeu me Scorpius aſpicit formidoloſus.Et Virgilius ardentem:ut ipſe tibi iam brachia contrahit ardens Scorpius:

philippi

Octauianus dictus bruto in cãpis philipicis: & caſſi⁹ a marco antonio

Scorpi⁹ occidit xvii.ca. apriles

Scorpi⁹ formidoloſus

PAV. MAR.

¶ IACENT morte:merita quam meruerunt. ¶ Eſtote teſtes philippi:campi ubi Brutus & Caſſius princeps coniuratorum:alter ſua:alter ſerui manu confecti ſunt:& Cæſ.Octauio ultori uictoria parata. ¶ Philippi ciuitas eſt:ut in odis Horatii quoq; diximus:in Macedonie finibus:quæ ut Appius meminit Datos olim dicebatur:Crenida ante dati nomen appellata:eum locum Philippus ut accõmodatum metatus ſupes thraces uallo ſerpſit:& a ſe Philippos nuncupauit. ¶ Et quorum:& illi ſunt teſtes. ¶ Quorũ oſſib⁹ ſparſis diffuſis. ¶ Albet humus:nam omnes illi parricidæ mortui:& inſepulti iacuere:Sic & oſſibus inhumatis albeſcere uidebatur tellus.Hoc opus in laudem Octauii Cæſaris:qui paternam mortem ad internitionem inimicorum ultus eſt:& marti ultori ædem conſecrauit. ¶ Et Suetonius inquit:ædem marti pro ultione paterna bello philippenſi uouiſſe.Sed de hoc plura dicemus in.v. ¶ Hoc fu.o.hæc pie.filii in parentem. ¶ Hæc fuerunt prima elementa Cæſa.Octauii fuere magna & pia initia rerum agendarum.quibus ad ſummum imperiũ promotus eſt. ¶ Vlciſci patrem:Iul.Cæ.Per iu.ar.iuſtũ enim erat ulciſci patris neceſſe illud Octauius rediẽs ex epyro egit:ut opem cõtra percuſſores patris haberet nec deſtitit:quoad omnes extinxit: ¶ Poſtea cũ.xvii.calen.Aprilis:hoc eſt.xvi.die prima pars Scorpionis oritur.Scorpius enim cuius prior pars quæ chelæ dicuntur:ita ponitur ab equinoctiali circulo:ut eum ſubſtinere uideatur: ipſe autem pedibus phiulci ſubditus extrẽma cauda circulum hyemalem contingere uidetur:occidit autẽ inclinato capite.Exoritur erectus a chelis hic habet ſtellas in his quæ chelæ dicuntur.In unaquaq; earũ binas:ex quibus proxime ſunt clariores:præterea hẽt in fronte ſtellas tres:quarũ media eſt clariſſima. ¶ Inter ſcapulas tres in uẽtre duas:in cauda quinq;:in acumine ipſo:quo percutere exiſtimatur duas : omnino ſunt ſtellæ decem & nouem . Scorpius ipſe propter magnitudinem membrorum in duo ſigna diuiditur quorũ priorem partem libram dixerunt.Sed oĩno totũ ſignum hac de cauſa. ſtatutum aſſignatur : Quod Orion eſt uenerat:& in eo exercitatiſſimũ ſe eſſe confideret:dixiſſe & dianæ:& Latonæ ſe omnia quæ ex terra oriuntur occidere ualere quare terram permotam Scorpionem eduxiſſe: qui eum interficere demonſtratur.iouem autem admiratum Scorpionem inter aſtra collocaſſe:ut ſpecies eius hominibus documento eſſet.ne quis eorum aliqua re ſibi confideret.Dianam autem propter ſtudium Orionis petiſſe a ioue:ut illi idem beneficium daret petenti . quod terræ ultro tribuiſſet : itaq; conſtitutum : ut cum Scorpio oriatur:Orion occidat:Hæc ex Higyno.Poeta inquit eo die uidendum eſſe Scorpium mane a prima parte de coſmico eius ortu intelligere non poſſumus:nam eſt arietis : qui illis diebus oriri incipit.Ego ſic accipere uideri per ortum heliacum : in occaſu tamen : ita ut ſignificet occidentem Libram : Sic Arietis ortus indicaretur:qui Libræ oppoſitus eſt.Sed de ariete poſtea dicem⁹.Plynius tamen inquit Cæſarem idus

Octauiani iam dicta ad iternitõnem cõtra pcuſſores cæſaris

Quõ ſcorpi⁹ eſt collocatus inter ſydera

Martias ſibi ferales annotaſſe ſcorpiōis occaſu. Nos uero in fine operis plura ſimul de omnibus dicemus.
Cum poſtera:ſequēs. ¶ Aurora refecerit:rore madefecerit: ¶ Herbas teneras Scorpius erit uidēdus a pri
ma parte:aut poſt primam partem:hoc eſt poſt chelas : ſiue a prima parte ſui ſigni eo modo : quo dictum
eſt. ¶ Tertia:decimoſexto calen.apri.hoc eſt.xvii.die martii feſtum erit bacchi quo die ad liba populus cō
ueniebat in eius honorem:& pueri relicta prætexta uirilem togam ſumebant:profunditurq; in Bacchi lau
des & ſileni fabulam.& in togæ libere rationem:quæ omnia ſuis in locis explicabimus.

¶ Tertia poſt id⁹ lux ē celeberria bacho
Bacche faue uati:dum tua feſta cano
Nec referā ſemelē:ad quā niſi ſi fulmia ſe
Iuppiter afferet:paru⁹ iermis erat:(cū
Nec puer ut poſſes maturo tēpore naſci
Expletum patrio corpore matris opus:

¶ TERTIA poſt idus lux ē celeberrima Baccho.xv.ca
lendas Apriles Baccho ſacra fiunt quæ conſtat teſte Ser
uio : Iulium Cæſarem primum Romam tranſtuliſſe ut
Daphni & armenias curru ſubiūgere tigres iſtituit.daph
nis thyaſos inducere Baccho. Dicuntur autem hec fe
ſta.Liberalia a libero.i. Baccho qui repertor uini ideo li
ber dicitur . ut Feſto placet ꝙ uino uſi oia libere loquan
tur : quos ebrietas petulatiores facit . Vnde illud eſt Ne
uii libera lingua loquemur ludis liberalibus. licet alii a li
batione liberum dictum uelint ꝙ ipſe libationem præ
buerit. Alii ꝙ pro Boetiæ libertate pugnauerit. Alii a libe
rando dictum putant cuius ſacra (ut inquit Seruius) ad purgationem animæ pertinebant . Alii ꝙ liber &
uagus ſit:nam ſecundum Ariſto. Apollo & Liber pater unus atq; idem deus eſt:de quo ait Neuius . Hac
qua Sol uagus igneas habenas īmittit propius iungitq; terræ Hinc eſt ꝙ (ut ſcribit Macrobius) in ſacris h
religioſi arcani obſeruatio tenebatur.ut Sol cum in ſupero hemiſperio eēt Apollo uocaretur:cum in infe
ro Dionyſius qui eſt Liber pater:quem Herodotus ſcribit ubi editus eſt in lucem ab Ioue inſutum femo
ri portatumq; in Nyſam quæ eſt ſuper ægiptum in æthiopia ubi educatus dicitur. Vnde a Ioue cuius græ
cus genitiuus eſt dios & Nyſa Dionyſius dictus eſt & eius ſacra Dionyſia:ut a Baccho Bacchanalia a Libe
ro Liberalia. Nam orgia & trieteria a nollo huius dei nomine deducta ſunt:quorum illa non ſolum Liberi
patris ſed deorum omnium ſacra apud græcos ſignificabant Hæc autem a poetis trietias.i.a triennio di
cta ſunt:quo exacto ut ait Lactantius Grāmaticus mos fuit ea celebrari:Sane Bacchus ut quidam tradunt
primus omnium ſubactis indis uictoriam reportauit:apud quos Nyſam urbem condidit teſte Iuſtino : ad
quam cum Alexander macedo ueniſſet oppidanis nō repugnantibus fiducia religionis Liberi patris par
ci iuſſit eum ſecutum ſe non tantum militiam:uerum etiam dei ueſtigia lætaretur . Eſt & Nyſa in Boetia:
de qua inquit Lucanus:Bacchumq; auertere Nyſa. Item in Caria in Lycia & Ionia. Hic deus emere & uen
dere inſtituit inuenitq; Diadema regum inſigne:necnon & triumphum: ut Plynius & Macrobius memi
neruut Athenienſes primi liberales ludos inſtituerūt:ut quibuſdam placet. Scythæ autem (ut ſcribit He
rodotus) Græcis probo dederunt Baccanalium conſuetudinem negantes eſſe credibile deum inueniſſe
quo homines ad dementiam adigerentur Aegyptii Baccho porcū mactabāt alii hircū:ut diximus ſupra:
eidē maiores nr̄i ſacri ma.i.muſtū ſacrificarūt pro uino uaſis:ac uineis cōſeruādis:cui antiquiſſimi ruſtici
(autore Feſto) confecta uindemia dionyſia faciebant. Canebātur autem hymni libero patri apud græcos
græca:apud latinos uoce latina cum hymni matris deorum ubiq; græcam linguam requirerent teſte Ser
uio. Primus uero apud corinthios dithyrambici carminis genus cecidit Arion Methymneus quod a di
thyrambo.i. Baccho id nomen accæpit ſic dicto ꝙ per duas portas uenerit uentrē ſemeles & iouis femur
a quo dithyrambici poetæ nominati ſunt:qui cū hymnos in Bacchū canerent tripodē in præmiū accipie
bant. Erant autē Bacchi ſacra non tacita ut plæraq; alia:ſed aperta ſicut & ſacra matris deoꝝ:adhibebātur
n.orgiis Bacchi pene omnium generū inſtrumēta. ¶ Nec referam ſemelen. Bacchi matrē & cadmi filiam.
Nota eſt fabula. Hæc Thyone græcé dicitur a qua (ut placet Porphyrioni) Bacchus thyone⁹ dicitur: Vn
de bacchæ thyades dictæ:Eſt autē color occupatio ¶ Paruus inermis eras:Senſus eſt niſi Iuppiter fulmīe
armatus ueniſſet ad Semelen in infantia inermes fuiſſe ac ſi diceret:inter arma hoc eſt fulmina natus es : ut
conſtaret quantus imperator ac deus futurus eſſet qui armatus erat cum ederetur in lucem. ¶ Biſtōas:po
pulos thraciæ in qua & ſtagnū biſtonium eſt dictum a rege Biſtone:ut quibuſdā placet:ii cum in ſacris Li
beri patris uerſantur ſolutis crinibus angues & capite & manu geſtant teſte Porphyrione cū mos ſit Bac
chantium (ut ſcribit Diodorus) comis ſerta & manibus thyrſos ferre:ideſt haſtas pampinis inuolutas.
¶ TERTIA lux.tertia dies poſt idus martias.hoc eſt.xvi.dies mēſis martii. Eſt celeberrima Baccho:bac
chi numine.nam celebratiſſimū bacchi feſtum. ¶ Bacche faue uati:faue mihi. ¶ Dum cano:cantādo ſcri
bo. ¶ Tua feſta:diem tuis ſacris conſtitutā. ¶ Nec referam non agam nunc de matre tua ſemele: quæ p
ſuaſa a Iunone:non aliter credens Ioui ſuccumbere:niſi ea ſecum maieſtate congrederetur:qua cum Iuno
ne examinata eſt ꝙ niſi illud illa experiretur:te Iouis filium non putabat. ¶ Nec referā:nolim nunc refer
re. ¶ Semelen:matrem tuam:quæ ut Diodorus inquit:ex harmonia Veneris filia:& cadmo nata ē ¶ Ad
quā:ſemelē. ¶ Niſi iuppiter inermis:prius tamē inermis. ¶ Afferret fulmina:quæ poſtea ob iuratā fidē in
uitus tulit. Tu eras paruus:parui nois quia nō creditus Iouis filius. ¶ Nec puer:de his plura ſupius egim⁹
in querela Ariadnes. Extincta ſemele fulmine:quæ abortū fecit in iouis femur Bacchus receptus eſt : ideo
hic. ¶ Nec referā ſcilicet. ¶ Opus mr̄is:officiū maternū. ¶ Expletū corpore patrio:hoc ē in iouis fœmo
re. Vt puer poſſes naſci tpe maturo:ut naſcaris pfectō tpe part⁹ hoc eſt decimo mēſe:Sythōas & ſithicos
nolo cōmemorare nūc uictorias tuas:& triūphos toto orbe partos ¶ Eteni Dionyſius:nā & ipſe bacchus

Die decimoſexto martii liberalia feſta
ANT. F. N.
Bacchi ſacra xv.calē. Apriles
Liberalia
Liber
Bacch⁹ inſutus fæmori iouis
Dionyſius
Trieteria
Niſa urbs multis ī locis
Bacchi īuenta
Dithyrambici carmis auctor
Bacchi geſta
thyoneus thyades
Biſtōes
PAV. MAR.
Sythōes & ſithicos uictos a baccho

Qño bacchus totũ orbẽ peragrauit ĩ arte bellica

totum orbem bellis & uictoriis peragrauit. ¶ Ex aſia in europã tranſfretaturus: cum amiciciam iniiſſet: cum Licurgo rege thraciæ: & ab eo dem inſidiæ in eum pararentur: ut refert Diodo. Tharope quodam rẽ referente lycurgum domuit: regnumq; thraciæ tharopi tradidit: cuius ſacra & cerimonias demonſtrauit. ideo hic Longum eſt memorare ſythonas: quaſi quia longum eſſet: nolo nunc cõmemorare thraces qui ſytbones dicuntur a ſythonio flu. cuius meminit Plynius: Inde apud Virgilium. Sythoniaſq; niues: & in heroid. Nec uehit acteas ſcytonis unda rates.

Biſtonas & ſithicos lõgũ ẽ narrarẽ triũ(phos
Et dõitas gẽtes thuris & ĩde tuas
Tu quoq; thebãæ mala pᵭa tacebere ma(tris
Inq; tuũ furiis acte lycurge genu
Ecce libet ſubitos piſces: tyrrhenaq; mõ(ſtra
Dicerẽ: ſed nõ eſt carmis hui⁹ op⁹
Carminis huius opus cãs exponere: q̃re:
Vilis anus populos ad ſua liba uocet:
Ante tuos ort⁹ aræ ſine honore fuerũt:
Liber: & in gelidis herba reperta focis:
Te mẽorãt gãge totoq; oriẽte ſubacto:
Primitias magno ſuppoſuiſſe Ioui:
Cinama tu prim⁹ captiuaq; thura dediſti
Deq; triumphato uiſcera toſta boue

ANT. FAN.

¶ ET ſcythicos longum eſt narrare triumphos. Sũt qui primum triumphi autorem Dionyſium putent a quo nõ indi ſolum: ſed & Scythe domiti ſunt & alii. ¶ Gẽtes thuris. Arabes quos Bacchum ferunt etiam domuiſſe. ¶ Tu thebanæ mala præda tacebere matris. Pentheum dicit: quem Liberi patris ſacra aſpernantem ira numinis matri lacerandum dedit. Inq; tuum furiis acte lycurge genu: Ipſe alibi: Penthea tu uenerande bipẽniferumq; lycurgũ ſacrilegos mactas: Fuit autẽ hic Lycurgus rex Thraciæ qui dum in Bacchi contemptum uites ſucciderret crura ſibi falce amputauit. Unde eum abſtemium fuiſſe Seruius ſcribit: Sed hyſtoria hoc habet uoluiſſe Lycurgum decipere Bacchum ex india reuertentem: cui cum regni aditum promiſiſſet noctu milites miſit qui in eius exercitum impetum facerent: quod cum deus reſciuiſſet: inſtructa acie Thraces aggreſſus Lycurgum oculis priuauit & ſocios eius cruci affixit. Lactantius Grãmaticus duos inquit fuiſſe Lycurgos Thracem & Nemeum: quibus additur ab aliis Lycurgus legumlator. Sed lycurgus Bacchi contemptoris eſt quem quidam Boreæ: alii Dryantis filium dicunt ac Phillidis patrem. ¶ Subitos piſces: Nautas Tyrrhenos qui a Baccho in delphines cõuerſi ſunt. Nota eſt fabula. ¶ Vilis anus: Quæ cõſueuit in feſto Bacchi uocare populum ad liba quæ ipſa formauerat & ea populo Romano diſtribuere: ut unuſquiſque baccho particulam offerret uel libaret. In gelidis herba reperta focis: Vult ante ortum Bacchum nullum ſacrorum uſum fuiſſe & ubi Foci poſtea ſacrorum ignes continuere nihil aliud fuiſſe q̃ herbas. ¶ Primitias magno ſuppoſuiſſe Ioui Obtuliſſe Ioui primitias prædæ.

Lycurgus rex thraciæ

Bacch⁹ priuauit lycurgũ oculis & thraciã tharopi tradidit

PAV. MAR.

¶ ET ſythicos triumphos: quos e ſcythia retuliſti. Scythæ enim ſeptentrionales ſunt partim in Europa: partim trans tanaim in Aſia. Hoc etiam cum indis Bacchus debellauit Dionyſius enim primus omnium triumphauit elephanto indico inuectus: ut refert Diodorus. ¶ Et domitas gentes thuris: quaſi non agã de arabibus a te uictis: apud quos thus naſcitur: Nam in Carthabania regione Arabiæ. Sed de his latius in primo libro diximus. Et inde tuas gentes ſcilicet domitas. Indiam enim ut diximus totam domuit. Indus fluuius indiæ maximus: & indos populos dicimus: ipſa quidem regio ſub oriente ſole iacet de qua alias: ¶ Tu quoq; thebanæ: nec dicam nunc de pentheo Tebano aut Lycurgo Thraceo. Pentheum enĩ Thebis bacchi ſacra ſpernentem: atq; prohibentem Agaue mater interfecit: cuius fabula refertur in tertio Metamophorſeos. Et Diodorus inquit ſuſtuliſſe omnes impios: qui in orbe erant: Sed maxime Pentheũ: ac Lycurgum. Quem etiam dicunt: dũ bacchi uites incideret crus ſibi abſcidiſſe. ¶ Tu quoq; o pentheu. ¶ Mala pᵭa matris Thebanæ qui ab Agaue matre tua thebana diicerptus es. ¶ Tacebere: a nobis: quia non cõmemorabo: & tacebere tu. ¶ Lycurgi: rex thraciæ. ¶ Acte furiis: q a furiis impulſus es: ¶ In tuũ genu. nam dum putabas uites incidere crus a genu abſcidiſti. Ecce libet uellem commemorare tyrrhenos nautas: Sed non pertinet ad præſens argumentum. Bacchus crediderat ſe tyrrhenis nautis: ut eum naxon deferrent: qui cum illũ uim inferre putarent in delphinos mutati ſunt: de hoc etiam in met. Ecce libet dicere piſces ſubitos: delphinos repente factos: & Monſtra tyrrhena: tyrrhenos nautas: in delphinos ſubito cõuerſos. ¶ Sed nõ eſt opus huius carminis: nõ pertinet ad hoc carmẽ: Ea. n. in meta. carmĩe heroico ſcripſit: nunc in hoc elego nõ ſunt repetenda: præterea nõ conuenit huic argumento: quia nunc non agimus de his: ſed de libis: ad quæ uocatur ab anicula ppl's. ¶ Opus huius carminis eſt: quaſi ptinet ad hoc carmẽ. ¶ Exponere cauſas: q̃re: qbus cauſis. ¶ Vilis anus uocet ad pplm ad ſua liba. ¶ Vetula: quæ liba finxerit ad ea pplm uocat. Nam ab ea accipit popl's in feſto. Baccho: poeta rõnem aucupatur primis libationibus: quæ ab ipſo fuerunt inſtitutæ præſertim cõuictor rerum primitias magno ioui offerret: ſic in libero prẽ liba & libamina dicta. O liber: o Diony. ſeu bacche: cur liber in primo diximus. ¶ Aræ fuerũt ſine honore ſine ſacrificio. Ante tuos ortus: anteq̃ tu natus eſſes. & Herba fuit repta in gelidis focis. ĩ locis ubi poſt ortũ bachi aræ ſunt cõſtitutæ herba erat: ideo foci gelidi qa nulla fiebãt ſacrificia nullus erat ĩ ea uſus ignis nulla uictima torrebatẽ. nulla thura cremabãtur. ¶ Te memorãt: te dicũt o liber. ¶ Subacto gãge & toto oriente: poſtq̃ domuiſti & ſubegiſti pplos totius orientis: indos præſertim per quos ganges flu. ſuis alueis fluit in orientẽ ſolẽ. Suppoſuiſſe primitias: magno ioui: obtuliſſe Ioui primitias prædæ: & fructũ partes. Primitiæ. n. fructuũ diis offerebãtur: de iis ĩ. ii. lib. diximus. ¶ Tu primus: o bacche liber pater. Dediſti obtuliſti ioui. Cynnama quæ quidẽ naſcuntur in æthiopia trogotidis teſte Ply. At in met. ĩ pãchaia arabiæ

Bacch⁹ maxime fuit ipi⁹ cõtra pẽtheũ & lycurgũ

Liba & libamia a libero dicta

Cynnama in ethyopia

regióne naſci.dicũtur:ſic diues amomó cynnamaq;:coſtumq; ſuum:ſudataq; lignó thura ferat.floreſque alios panchaia tellus. ¶Et thura captiua.cuptiuorum arabum:quos ſubegiſt.:tu primus ea diis concremaſti. ¶Et uiſcera toſta:cocta. ¶De boue triumphato:de boue rapto ab hoſtibus.De quibus triumphaſti. ANT.

Noíe ab autoris ducũt libamína nomen:
Libaque ꝙ ſacris pars datur inde focis:
Liba deo fiũt:ſuccis quia dulcibus ídem:
Gaudet:& a Baccho mella repta ferũt:
Ibat arenoſo ſatyris comitatꝰ ab hebro:
Nõ habet ingratos fabula noſtra iocos
Iamq; erat ad rhodopẽ pãgæaq; flumía uẽ
Aeriferæ comitũ cõcrepuere manꝰ:(tũ
Ecce nouæ uolucres coeũt tinitibꝰ actæ
Q uoq; mouẽt ſonitꝰ æra ſequũt apes
Colligit errãtes:& ĩ arbore claudit ínaní
Liber:& inuentí premía mellis habet:
Vt ſatyri læniſq; ſenes tetígere ſaporẽ.
Q uærebãt flauos per nemus oẽ fauos:
Audit in exceſa ſtrídorem examínis ulmo:
Aſpícit:& celat:diſſimulatque ſenex:
Vtq; piget pandí tergo reſídebat aſellí.
Appellicat hũc ulmo.corticibuſq; cauís:
Conſtitit ipſe ſuper ramoſo ſtipite nixus
Atq; auide trunco condíta mella petit.
Milía crabronũ coeũt & uertice nudo.

¶NOMINE ab auctoris ducunt libamina nomen:Li- FAN.
ba quidem(ut diximus ſecundum Varronem)a liban- Liba
do dicta ſunt:ꝙ libandi cauſa fiant.Libamina uero a libe Libami
ro ut Naſoni placet hoc loco:cuius feſta idẽ Varro ſcri na
bit dicta liberalia quod per totum oppidum eo die ſacer
dotes liberi ſederent hedera coronati cum libis & focu
lo ſacrificantes Ea liba e farre & melle conſtabant apta ſa
cris ut inquit Seruius.Q uod ſacris pars datur ide focis:
Dictum inquit Libum ꝙ eius particulæ focis ſacris ſiue Hebrus
aris libentur. ¶Ebro Fluuio Thraciæ cuius prouinciæ
mons eſt Rhodope cui a regina Rhracum rhodope ibi Pangea
ſepulta nomen inditum putant. ibi & Pangea ſunt quæ
iunguntur Macedoniæ:ut uideo pangea niuoſis cana iu
gis.Vude autor ſubiungit : Pangeaq; flumina e pangæo Bacchꝰ
fluentia : quod Trhaciæ promontorium eſſe beſſis con mel rep
terminum cõſtat:ad cuius radices fluit amnis quem mæ- perit
ſtũ uocant. ¶Aera ſequuntur apes:Vir.in quarto Geor.
Curetum ſonitus crepitantiaq; æra ſecutæ. Gaudẽt apes Apes
(teſte Plynio)plauſu atq; tinnitu æris eoq; conuocantur gaudẽt
quo manifeſtum eſt : ut idem putat : auditus ſenſum eis tinnitu
ineſſe quamuis nonnulli aliter ſentiant iiſdem inimica æris
eſt echo reſultãti ſono a quo pauide alterno ictu pul-
ſantur:ut aut ubi concaua pulſu ſaxa ſonant:uociſq; offẽ Crabro
ſa reſultat imago. ¶In arbore claudit iani:Nouimus apũ nes icti
aluearia interdum fieri e cauis arborũ truncis. ¶Læniſq; bus.xx-
ſe. Silenum dicit. ¶Diſſimulatq; ſe.Nemini rem aperit vii.occi
ut ſolus melle auditi examinis potiretur. ¶Milia cra.co. dunt ho
Hæ uolucres ex equis creantur:dicunturq; interficere ho minem
minem ictibus.xxyii.

¶LIBAMINA.libationes: quæcunq; in ſacris libãtur. PAV.
¶Ducunt nomen a nomine auctoris:a libero patre:qui MAR.
primus Ioui libauit:dicta ſunt libamina. ¶Et liba:a liba-
minibus:ſeu libando ab ipſo libero. ¶Q uod pars:liborum ſcilicet. ¶Inde a libationibus. ¶Datur ſan- Libũ fit
ctis focis:offertur aris:ideo Varro oſtendit liba dicta:quod libandi cauſa fiunt. Fictores dicti a fingendis ex pane
libis:& Saturnio in carmine Libaq; fictores argeos:& tutulatos.Libum panis genus erat & melle infunde & melle
bat:ſed plura diximus in.i.li. ¶Liba:ita ut diximus ĩfuſa melle. ¶Fiũt deo:hoc eſt ipſi Baccho. ¶Q uia
idem:bacchus. ¶Gaudet dulcibus ſuccis:hac cauſa liba baccho offeruntur : quia dulces ſucci & liquores
illi grati ſunt.ueluti mella quæ ipſe adinuenit.ideo ƀ. ¶Et ferunt:dicunt. ¶Mella reperta a baccho: qua
ſi mellis inuentionem.i.lib.diximus.id nunc poeta ipſi deo aſcribit.Refertq; iocoſam ſpleni fabulam:cum
auidus edendi mellis:crabronum aculeis eſt infixus:& pro medela luto delinire uultum iuſſus eſt. ¶Ibat Pangeꝰ
bacchus. ¶Comitatus ſatyris:qui ſunt eius comites:ut in primo diximus. ¶Ab hebro arenoſo : hebrus fluuius ĩ
thraciæ flu.prope Aenon urbem in mare ægeum influit.Noſtra fabula:quam nunc referemus. ¶Non ha thracia
bet ingratos iocos:ſed gratos. ¶Iamq; erat uentũ:iam uenerat ad. ¶Rhodopen:rhodope mons eſt thra
ciæ:ſic à rhodope regina thracum ibi ſepulta cognominatus . ¶Et ad pangea flumina : ab fluuio e pan-
geo ſcaturientes : pangeum enim thraciæ promontorium beſſis conterminum : & macedonie iunctum
Plynius inquit:ad cuius radices fluit amnis mœſtus.Et in pangeo auri:& argenti fodias eſſe teſtatur he-
rodotus. ¶Manus.comitum:ſatyrorum & menadum & cæterorum:qui bacchum comitantur . ¶Aeri-
feræ:geſtantes tam cymbala:quam ærea inſtrumenta:quibus colliſis tinnitus ederetur . ¶Concrepuere:
inſonuere:ut eſt illud Horatii.Q uis poſt grauẽ militiam:aut pauperiem increpat:qui locus in eam ſignifi
cationẽ a nonio adducitur. ¶Ecce uolucres nouæ:apes illis tũc ignotæ. ¶Actæ tinnitibus:ſonitibꝰ qui
fiunt ex æris uerberatiõe. ¶Coeunt cõgregauerũt. ¶Et apes ſequunt æra:æris tinnitũ. ¶Q uo mouẽt
ſonitus.quaſi quo fiunt tinnitus æris eo ſequũtur & apes:& totus ƀ a Vir.locus in.iiii.geor.Nũc age natu De api-
ras apibus quas Iuppiter ipſe Addidit expediã:pro qua mercede canoros Curetũ ſonitus:crepitãtiaq; æra bus mul
ſequutæ dicteo cœli regẽ pauere ſub antro & paulo ante:cũ tradit quo pacto egreſſæ ex aluearis apes re ta digna
uocẽtur:ſic inquit.Hinc ubi iã emiſſum caueis ad ſidera cœli nare per eſtatẽ liquidã ſuſpexeris agmẽ:Ob ex uergi
ſcurãq; trahi uẽto mirabere nubẽ.Cõtẽplator aqs dulces & frõdea ſemp Tecta petũt:huc tu iuſſos aſpge lio
ſapores.Trita meliſphylla:& cerinthæ nobile gramẽ:Tinituſq; cie:& matris qre cymbala circũ.Ipſe cõſi-
dent medicatis ſedibus:ipſe intima:more ſuo ſeſe in cunabula cõdẽt.Sic Ouidius hoc i loco ſequutus tini
tus ingt.& cauo trũco cõditas:cũ id mũeris baccho uelit aſſignari ¶Liber:bacchus. Colligit errãtes:eas

ſcilicet apes tinitus ſequutas. ¶ Et claudit in arbore inani:uacua hoc eſt in cauo arboris trũco.ſiue in ipſo alueario. ¶ Et habent præmia mellis inuenti:habent laudem inuentionis mellis.nam uere laudes ſunt uirtutis præmia. ¶ Vt ſatyri qui deguſtauerant mella:capiti ea dulcedine:ingrebant per ſiluas:ſi ea in cauis arboribus inueniſſent:Sylenus:putauit ea inueniſſe:cum aduerteret faui ſimilitudinem:eo: tacitus acceſſit

Sylenus bacchi comes ĩ aſello pando

Crabrones:& ueſpæ infixere illi aculeos. ¶ Vt poſtquam.Satyri:qui liberum patrem comitantur. ¶ Et lenis ſenex:Sylenus de quo plura in primo. ¶ Tetigere ſaporem:guſtauere ſaporem mellis. Querebant fauos:flauos flauẽtia mella. ¶ Per omne nemus:per omnis ſiluas. ¶ Senex:Sylenus audit ſtridorem. ¶ Examinis:hoc eſt apes ſtridentis:uel quas ipſe apes putauit:cum eſſent Crabrones:& ueſpæ. ¶ In ulmo excaua quam uetuſtas exederat. ¶ Aſpicit & ceras: nam & ueſpæ componunt inanes ceras ad ſimilitudinem faui: ¶ Et diſſimulat:quia uidebatur non uidiſſe:ne alii quoq; aduerterent. ¶ Et ut piger:quia ſenex. ¶ Reſidebat tergo aſelli pandi recurui:ſedebat in curuo tergo aſelli. ¶ Applicat hunc:aſellũ. ¶ Vlmo & cauis corticibus:non enim deſcendit ex aſello:ſed cum eo ad ulmum acceſſit: & arborem ipſam aſcendit. ¶ Ipſe nixus:innixus arboris trũcho. ¶ Cõſtitit ſuper ramoſo ſtipite:ſup ipſo truneo. ¶ Atq; auide:cũ auiditate: ¶ Petit mella condita:quæ ipſe illic eſſe exiſtiabat. ¶ Trunco:ipſius ulmi. ¶ Coeunt crabronũ milia:quaſi innumeri crabrones conueniunt. ¶ Et deſigunt:deorſum inſigunt.

ANT. FAN.

¶ SPICVLA:aculeos quibus affixis excitatur dolor & tumor:Limumq; inducere monſtrat:Vt intuentes Sileni faciem luto oblitam mouerentur ad riſum: perſuaſit Sileno ut ad tollendum dolorem tumoremq; ori & capiti limum induceret:quamuis legi apud ſcriptores ac medicos probatiſſimos luti genus mederi eiuſmodi morſibus & hauſtum cum uino & illitum cum aceto. ¶ SPLendida mella.Electa & pura qualia ſacris adhiberi oportet. ¶ Fœmina cur præſtet:Si quæris cur ĩ Feſto Bacchi fœmina potius q̃ uir populo liba ſuppeditet.ratio in promptu eſt: quia fœminarum ac menadum greges Bacchum ſequebantur quas thyrſos gerentes deus concitabat. Cõſtat enim bacchum teſte Diodoro peragrantem orbem duxiſſe exercitum non uirorum tantum: ſed etiam mulierum. Vnde in multis Greciæ ciuitatibus cum trieteria aduenıſſent mulieres in unum conueniebant & uirgines thyrſos gerentes Liberum patrem hymnis & cantibus uenerabantur. ¶ Cur anus hoc faciat quæris. Quia uino ſenectus & gaudet:& indiget ut lacte infantia: diciturque uinum lac ſenis.

Quare fœmiæ potius q̃ uiri celebrant feſta bacchi

Spicula deſigunt:oraq; prima notant.
Ille cadit præceps & calce feritur aſelli.
Inclamat ſocios:auxiliumq; rogat:
Cõcurrunt ſatyri turgẽtiaq; ora parẽtis
Rident:percuſſo claudicat ille genu.
Ridet & ipſe de9:limũq; iducerẽ mõſtrat
Hic paret monitis:& linit ora luto:
Melle pater fruitur:liboq; infuſa calẽti:
Iure repertori ſplendida mella damus:
Fœmina cur præſtet:nõ eſt ratiõis opertæ:
Fœmineos thyrſo cõcitat illa choros:
Cur anus hoc faciat q̃ris:uinoſior ætas:
Hæc erat & grauidæ mũera uitis amat

PAV. MAR.

¶ SPICVLA:aculeos. ¶ Vertice nudo:nudató:& detecto ſileni capite:notant ſignant aculeis:quem ſubitus tumor ſequitur. ¶ Prima ora:uultum ipſum in ſuperficie. ¶ Crabrones ex mulis:Veſpæ ex aſinis:fuci ex equis:apes ex bubus naſcuntur:& de his quoq; ĩ primo. ¶ Ille:ſylenus. ¶ Cadit præceps.decidit ex arbore cum capite deorſum. ¶ Et ferit calce aſelli aſellus ſyleni caſu exterritus illius genu calce percuſſit. ¶ Inclamat ſocios:ut ei ferant opem. ¶ Et auxiliũ rogat:rogando petit:ut ipſi ſuccurrant quia tollere ſe humo non poterat. ¶ Satyri concurrunt ad clamorem ſyleni. ¶ Et rident ora turgentia:uultum iam tumefactum Crabronum ſpiculis infixis. ¶ Parentis:ipſius ſyleni ſenioris. ¶ Ille ſyl. ¶ Claudicat genu percuſſo:quod calce percuſſerat aſell9. ¶ Ridet & ipſe deus.bacchus.Non ſine artificio fabellas huiuſmodi immiſcet poeta:quoniam ut in primo diximus: ſacra & feſta bacchi ioco & riſu abſoluebantur:ſeruat & ipſe morem in ſacrorum deſcriptione: fabellas ĩmiſcet: quæ riſum moueât. ¶ Et monſtrat bacchus. ¶ Inducere limum.lutum hoc eſt ſuperponere ori tumenti lutum:Hic:ſyl ¶ Paret monitis:facit quod ille monuerat:& linit ora luto:ut augeret riſum delinit ille uultũ luto. ¶ Pater:liber ipſe.Fruitur melle:redit ad propoſitum:quod mella Baccho libantur:nam eius eſt inuẽtum:ideo fruitur hoc eſt ueſtitur melle cuius uſum adinuenit. ¶ Iure merito igitur Damus offerimus: Mella ſplendida:nitentia. ¶ Infuſa libo:de quo agebamus. ¶ Calenti:nam tunc plus mellis haurit. Repertori baccho merito liba calentia melle infuſa libero patri offeruntur:cui mellis inuentio aſſignatur: & a quo libamina ipſa dicuntur. ¶ Fœmina cur fœmina potius q̃ mares:huic liborum muneri præpoſita ſit. ¶ Eãq; rationem affert quod ſecum bacchus puellas comites ducat tyrſum ferentis:& in græcia in feſtis trietthericis:& in orgiis mulieres conueniunt cum tyrſis:& in choreis bacchantes. ¶ Non eſt opertæ:ſed aperte.nõ occultæ:ſed manifeſte rationis. ¶ Cur pſit fœmina:cur fœmina ſit:quæ ad liba populũ uocet. ¶ Ille bacchus. ¶ Concitat:cõmouet. ¶ Tyrſo quæ eſt haſta pampinis inuoluta. ¶ Choros fæmineos: quos ſecum ducit.nam Ducebat Menadas:ut Diodo.inquit ¶ Cur anus:nunc illuc quærit cur potius uetula: q̃ adoleſcentula:id faciat ratio eſt:ꝙ anus plus appetit & plus uini haurit:q̃ adoleſcentule.illa enim ſenilis ætas cũ ſit effeta & parum ſanguis habeat & ob id frigeat.uino alitur calet & uires ſuſcipit.unde in prouerbio eſt uinum eſſe lac ſenum. ¶ Tu quæris cur anus uetula. ¶ Faciat hoc.i.præſit libis. ¶ Hæc æ.ſe.ſ. Erat ui.magis hauriens uini:& ſic magis ebria. ¶ Et.a.mu.ui.gra.amat uina & uuas.quæ e grauida uite leguntur.unde uinum exprimitur. ¶ Vitis gra.per tranſlationem a prægnantibus:quia quoq; fetum uitis parit.

Miraculum bacchi q̃uo liberauit ſylenum ab aculeis crabronum

¶CVR hedera hæc cincta eſt.oportebat eandẽ anũ cinctã hedera liba populo miniſtrare.¶Hedera ẽ gratiſſima baccho.Ouid.in primo triſtium.De me meis hederas bacchica ſerta comis. Hac Alexander coronato exercitu ex India rediit exemplo liberi patris:ut ſcri.Plv.cui⁹ dei thyrſos galeas & ſcuta thraces hedera ornabant in ſolẽnibus ſacris : quam mirum eſt(ut idem inquit)ullo in honore habitam eſſe cum ſerpentium frigori ſit gratiſſima & inimica omnibus ſatis : hinc eſt ꝙ eam Plutar.tradit hominibus inutilem eſſe ſterilemq;:ac non temere in ædibus ali innaſciq; permiſſam .Sciendum apud lacedæmonios ſimulachrum liberi patris coli ſolitum haſta inſigue non thyrſo:cuius mucro hedera regebatur:ut ſcribit Macro.quod oſtendebat impetus belli uinculo quodam patientiæ obligãdos . habet enim hedera uinciendi obligandiq; naturam: Ea in tutela liberi eſſe putabatur autore Feſto quia ut ille iuuenis ſemper ita hæc uiret uel qa ita omnia ſicut ille mentes hominum alligat:

ANT. FAN. Hedera baccho gratiſſima Hedera unde appellatur

Cur hedera hæc cincta eſt:hedera gratiſſima bac
Hoc quoq; cur ita ſit dicere nulla mora ẽ:(cho
Nyſiades nymph as puerũ quærente nouerca
Hanc frondem cunis oppoſuiſſe ferunt:

Dicta eſt autem hedera ꝙ hæreat:uel ꝙ edita petat:uel quod id cui adhæſerit edat. Bacchi ſimulachrũ cornua geſtebat:ut diximus:uel ut proteruitas ſignificaretur & contumacia:uel quod(ut Diodorus ſcribit:) ferunt ammonem Bacchi patrem uſum in bello galea:cuius inſigne fuit Arietis caput . Vnde & Bacchæ cornua ſumebant & ceraptophori dicebantur.¶Puerum quærente nouer.Hanc frondem cuius &c.Iunone bacchum infantem quærentem ut perderet:ferunt Iouem eum dediſſe.Mercurio deferendum ad antrũ Nyſæ urbis arabiæ cuius ſupra meminimus ubi a nymphis ſummo ſtudio educatus eſt:quas autor hic fabulatur oppoſuiſſe Iunoni frondem hædere cunis infantis ac arbore circumſeptis:

Bacchi ſimulachrũ cũ cornib⁹

¶CVR hedera cincta eſt:quærit hederæ cauſam:nam anus illa hedera cingitur:& menades: & quæcũq; baccho ſacrificantes hedera utebantur:poeta originem moris aucupatur ab incunabulis bacchi : quoniam nymphe quæ educabant cuna hedera:ne puer a iunone uideretur . Verum pro corona liber pater eſt uſus hedera ad cuius exemplum:ut inquit Plynius:Alexãder hedera exercitu coronato uictor ex india rediuit: ſed ut Plutarchus oſtendit flaminem dialem committere piaculum ſi hederam attigiſſet : nec iter inde facere poſſe:ubi umbraculum aut arbuſtum:deſuper promineret:& ſubdit rationes . An hoc ſimile ei eſt qđ dicitur.De curru non eſſe:phœnici non inſidere:ſcopam non tranſcedere:non quod hæc Pythagorici uitant . Sed quod per hæc ab aliis detereant . Nam quod ſub uitem ingredi prohibent : ad uinum referebant : quod ſacerdoti ebrium fieri nefas eſſet . Temulentis enim uinum ſupra caput eſt : & deprimuntur omnes ebrii:& humiles fiunt:cum hanc ipſam uoluptatem uincere oporteat non ab ea uinci . Hederam uero tanq̃ ſterilem:hominibus inutilem : & propter fragilitatem adminiculo alterius ſemper egentem : umbra ſolum ac uiriditate oculos capientem:non temere in ædibus ali atq; innaſci ꝑmiſerũt.¶Quiq; quæ plantes complexa maxime nõceret:nec ſolo extirpari facile poſſit:quo fit : ut cœleſtium templis penitus amoueatur.Nec in æde palladis athenis:ac thebis quiſq̃ facile hederã uideat.Nocturnis uero ſacris:& bacchanalibus adeſt.An & hoc quoq; miſticum quoddam ſignum erat:ut a Thyaſis ac reliquis bacchanationibus abſtinerent.Namq; bacchicis furoribus mulieres correptæ fuerint : ad hederam ſtatim feruntur: & abreptam manibus diuellunt.Dentibus lacerant:ut non omnino incredibilia dicere uideantur qui aſſerunt hederam:quod ſpiritum habeat:quo mentes in furorem concitet:& loco moueat . Ebrietatem abſq; uino inducere:& hylares eos reddere:qui in furorem ꝓcliues fuerint &c.Cur anus ipſa eſt cincta hedera: cur eo die ſe hedera cingit:& coronã fert ex hedera rõnẽ mox ſubiungit.¶Hedera eſt Bac.gra.ſed q̃re gratiſſima.Nulla mora eſt dicere:non retardabor in dicendo hoc quoque cur ita ſit : cur longe gratior cæteris frondibus.¶Ferunt:dicunt.¶Nymphas nyſiades:a nyſa urbe arabiæ:quib⁹ ab ioue nutriẽdus eſt datur puer.¶Oppoſuiſſe hanc frondem cunis:quaſi texiſſe cunas ubi puer iacebat hedera.¶Quærente nouercaidum quæreret priuignum iuno:quæ eum perdere uolebat.¶Reſtat ut inueniam.ſecunda pars propoſiti.Eo bacchi feſto menſe martio:adoleſcentes nobilium filii relicta prætexta uirilem togam ſumebãt:cauſas eas affert:uel quod adoleſcens bacchus fugeretur:uel quod pater dicatur:iure a patribus illi filios commendari:uel quia liber eſt.In eius feſto libera accipienda toga:uti & illis liberior uita permittiẽ : uel quod tum maxime dabatur cum rei ruſtice ueteres incumbentes urbem in feſto bacchi repetebãt:quo adeſſent: & eo die pueris toga daretur.Verum ut rem altius repetamus:prætexta & bulla erant illuſtrium puerorũ ueſtes:quarum altera magiſtratum: altera triumphantium erat . De quo uectius apud Theodoſium hæc inquit Tarquinius priſcus:quem lucumonem uocitatum ferunt:rex tertius ab hoſtilio.Quintus a Romulo:de Sabinis egit triumphum . Quo bello filium ſuum : annos quatuordecim natum quod hoſtem manu percuſſerat:& pro concione laudauit & bulla aurea:prætextaq; donauit inſigniens puerum ultra ãnos fortem præmiis uirilitatis & honoris:Nam ſicut prætexta magiſtratuum : ita bulla geſtamen erat triumphantium:quam in triũpho præ ſe gerebant:incluſis intra eam remediis:quæ crederent aduerſus inuidiã ualentiſſima.Hinc deductus mos ut prætexta & bulla in uſum puerorum nobilium uſurparentur:ad omen ac uota conciliande uirtutis ei ſimilis:cui primis in annis:munera iſta ceſſerunt.Alii putant eundẽ priſcũ cum is ſtatum ciuium:ſolertia prouidi principis ordinaret:cultum quoq; ingenuorum puerorũ inter præcipua duxiſſe:inſtituiſſeq;:ut patricii bulla aurea.cũ toga:cui purpura prætexitur : uterentur dumtaxat illi quorum patres curulem geſſerant magiſtratum . Cæteris autem ut prætexta tantum uterentur indultum. Sed uſque ad eos:quorum parentes equis ſtipendia iuſta meruiſſent.Libertinis uero nullo iure uti prætex

PAV. MAR. Alexander cum exercitu hedera coronato ex india rẽdiit

Vecti⁹ ap̃.theodoſiũ de bullæ cõſuetudine

Bulla aurea cum toga

Marcus leli⁹ augur īſtituit. De bulla nobiliū & libertinorū dīam

tis licebat. Ac multominus peregrinis:quibus nulla eſſet cum Romanis neceſſitudo. Sed poſtea libertinorum quoq; filiis prætexta conceſſa eſt:ex cauſa tali.quam.M.Lelius augur refert:qui bello punico ſecundo duum uiros dicit ex ſenatuſconſulto:propter multa prodigia libros ſybillinos adiſſe: & inſpectis his nunciaſſe in capitolio ſupplicandum:lectiſterniumq; ex collata ſtirpe faciendum ita ut libertinæ quoq; quæ longa ueſte uterentur:in eam rem pecuniam ſumminiſtrarent. Acta igitur obſecratio eſt:pueris igenuis: itēq; libertinis:& uirginibus patrimis:matrimiſq; pronunciantibus carmen. Ex quo conceſſum: ut libertinorum quoque filii qui ex iuſta duntaxat matrefamilias nati fuiſſent: & totam prætextam: & lorum in collo pro bullæ decore geſtarent. Verrius flaccus ait cum populus Romanus peſtilentia laboraret: eſſetq; reſpōſum id accidere:quod dii deſpicerent: Anxiam urbem fuiſſe:quia non intelligeretur oraculum. Eueniſſetq; ut circenſium die puer de cœnaculo pompam ſuperne deſpiceret:& patri referret:quo ordine ſecreta ſactorū in arca pilenti compoſita uidiſſet:qui cum rem geſtam ſenatui nunciaſſet. Placuiſſe uelari loca ea: qua pōpa ueheretur. Atq; peſte ſedata:Puerum qui ambiguitatem ſortis abſoluerat:togæ & prætextæ uſum mun⁹ impetrauiſſe. Vetuſtatis peritiſſimi referunt in raptu ſabinarum:unam mulierem nomine Herſyliam: dum adhæret filiæ ſimul raptam:quam cum Romulus hoſto cuidam ex agro latino:qui in aſylum eius confugerat:uirtute conſpicuo uxorem dediſſet:nam natum ex ea puerum:anteq̄ alia ulla ſabinarum partum ederet:Eumq; quod primus eſſet in hoſtico procreatus hoſtum hoſtilium a matre uocitatum: & eundē a Ro. bulla aurea:ac prætextæ inſignibus honoratum. Is enim cum raptas ad conſolandum uocaſſet: ſpopondiſſe fertur:ſe eius infanti:quæ prima ſibi ciuem Romanum eſſet nixa:illuſtre munus daturum. Nōnulli credunt ingenuis pueris attributum:ut cordis figuram in bulla:ante pectus annecterent:quam inſpicientes ita demum ſe homines cogitarent:ſi corde præſtarent. Togamq; prætextam his additam:ut ex purpuræ rubore ingenuitatis pudore tegerentur. De bulla autem Plutar. prob. Cicero cur pueros monilibus quæ uocant bullas exornant. An honoris raptarum cauſa.ut alia multa:ſic & hoc conſtitutum eſſe uoluerunt: his quos eis ſuſcepiſſent. An Tarquinii uirtutem honorandam putarunt. Fertur enim Tarquinium cum puer adhuc eſſet in prælio aduerſus latinos:& hetruſcos:in hoſtes impetum feciſſe: cumq; ex equo defluxiſſet excepto hoſtium impetu:Romanos confirmaſſe:hoſtibus in fugam conuerſis. Cum pluſquam ſexaginta milia hoſtium eo prælio cecidiſſent:hoc a patre:& rege decoris inſigne accepiſſe. An apud maiores noſtros ſpecioſum ſeruum donare:turpe. Non exiſtimabatur: quemadmodum nunc quoque comediæ teſtimonio ſunt. Pueris autem liberis uehemētius abſtinebant:ac ſi forte accideret:ut in pueros nudos inciderēt:ne ambigerent:hoc inſigne liberi ferre conſueuerunt. An uel ad moleſtiam conſeruandam:hoc etiam pertinet & intemperantiæ:ac flagitii frenum eſt cum uirū agere eos pudeat anteq̄ pueritiæ inſignia deponāt. Nam quod Varro ſcribit uerſimile non eſt.cum æoles bullam boliam proferant. ¶ Hoc cōſulis inſigne pueros indui ſolere. Sed uide ne hoc quoq; propter lunam ferant:nam lunæ figura:cum plenilunium eſt non globoſa eſt. Sed lentis formam oſtendit:& quemadmodum opinatur Empedocles illud etiam: quod ſubiectum eſt:non modo quod apparet. Hæc diximus de bulla ſi prætexta:qua ratione pueris data:ut intelligeretur. In ī adoleſcentia uero relicta prætexta:uirilem togam ſumebant:ea erat liberior ueſtis pro liberiore ætate. Inde triſtibus:liberior fratri ſumpta:mihiq; toga: Ea ſcilicet ratione:q̄ puerilia omnia deponerent:& uirilia induerent:eſſentq; uitæ liberioris:ſed ad poetam redeamus.

Plutarchi opinionem de bulla nota ēt ī in Varronem

ANT. FAN.

Reſtat ut inueniam quare toga libera detur:
Luce geris pueris candide bacche tua
Siue q̄ ipſe puer ſemper iuueniſq; uideris:

¶ QVAre ro.li.de. ¶ Luce ge.pu.can.bac.tua mos fuit apud romanos: ut nobiles adoleſcentes in feſto liberi patris cum ætas poſtularet depoſita prætexta uirilem togam induerent:quod genus ueſtis a tegendo dictum ut autor eſt Var. ueteres ad calceos uſq; demittebant: ſicut græci pallium teſte Quinti.qui miratur ſcripſiſſe Ply.ſecūdum Cicero.id facere ſolitum uelādarum uaricum gratia. Fuit autem iuſta togæ menſura ſex ulnarum:ut ait Porphy.q̄ ueſtem induit Virg.auct.Ser.cum eſſet annorum.xvii.& Augu.Cæ.(ut ait Sueto:)liberis ſenatorum protin⁹ pmiſit induere ut celerius reip. aſſueſcerent:Sed utebantur pueri antequam uirilem ſumerent togam alii prætexta tantum: quæ olim regum & magiſtratuum fuit:ut Diomedes grāmaticus ſcribit. Alii toga pretexta patricii dumtaxat atq; hi quorum patres currulem magiſtratum geſſiſſent:ut ait Macro. Id autem amictus genus:cui purpura prætexebatur:ut ex eius rubore pueri ingenuitatis pudore regerentur ab.A.Gel. toga dicitur:Virilis uero toga ideo libera dicitur uñ eſt illud Propertii. Ante deos libera ſumpta toga es.quod qui eā induiſſent liberius uiuerēt. Statius in ſiluis. Quem non corrumpit pubes effrena nouæq; libertas properata togæ. Poſtea uero toga in uſum uenit pauperum tantum ut quibuſdam placet quos interdum Martialis togatos uocat & fœminæ adulterii conuictæ cogebantur togatæ in publicum producere:ut ſcribit Porphyrio. Sumebant autem pueri togam uirilem in feſto liberi patris ob ætatis conuenientiam. quæ pueris eſt iam maturis togæ ſumendæ cum hoc deo. cuius ætas media dicitur inter pueritiam & iuuentam: uel ut commendarentur a parentibus libero:quem Romani patrem uocant:ut quos pedagogi cura deſtituit numinis tutela ſuſciperet:uel q̄ dicere uidebat̄ in feſto liberi patris ſumi ab his liberā togā q̄ liberioris uitæ iter īgrederent̄ uel ut adoleſcentiū frequētia ludis liberalib⁹ nō deeſſet cū ad eos multi nō religiōe ſed togæ ſumēde ſtudio cōuenirēt. De ꝑtexta toga ꝑtexta & bulla puerorū lege Mac. Cōſtat aliqñ togā ānorum.xxiiii.ſumi ſolitā

Virilē togā induebāt in feſto bacchi. Togæ menſura. ꝑtexta. Toga libera. Mulieres ipudice cū toga īcedebant

PAV. MAR.

¶ REſtat:ſupereſt. ¶ Vt inueniā quare detur toga libera:qua ratione liberior ueſtis detur. ¶ Pueris adoleſcentibus:non enim in puerili ætate:ſed in adoleſcentia debatur. O candide bacche tuis luciferis:tuis fe

ſtis. ¶ Siue quód ipſe puer:uel quód ſemper tu uideris adoleſcens. ¶ Semper iuuenis:ex his duabus ætati|us:hoc eſt puero & iuuene:erit adoleſcens;quia nec penitus puer:nec omnino iuuenis.

Et media eſt ætas inter utrunque tibi:
Seu quia tu pater es:patres ſua pignora natos
Commendant curæ numinibuſq; tuis:
Siue q; es liber:ueſtis quoq; libera per te
Sumitur:& uitæ liberioris iter:
An quia cum colerent priſci ſtudioſius agros
Et faceret patrio rure ſenator opus:
Et caperet faſces a curuo conſul aratro:
Nec crimen duras eſſet habere manus:
Ruſticus ad ludos populus ueniebat in urbem:
Sed diis non ſtudiis ille dabatur honor:
Luce ſua ludos uuæ commentor habebat:
Q nos cum tædifera nunc habet ille dea:
Ergo ut tyronum celebrare frequentia poſſet:
Viſa dies dandæ non aliena togæ eſt:
Mite pater caput huc placataq; cornua uertas:
Et des ingenio uela ſecunda meo.

¶ MEDIA ætas:adoleſcentia media inter pueritiam & iuuentam. ¶ Seu quia tu pater es.romãis autore Macrobio Martem ac liberum unum eundemq; deum eſſe uoluerunt & utrunq; patris appellatione uenerati ſunt:ut diximus ſupra. Vnde illud eſt.Huc pater o lenææ ueni.Seruius.Pater in quit licet generale ſit omniũ deorum:proprie tamẽ libero ſemper coheret:nam liber pater uocatur. ¶ Senator:ſenatores quorum manibus olim agri colebantur:ſed & conſules imperatoreſq; idem faciebãt gaudent terre ut inquit Plyn.uomere laureato. ¶ Diis nõ ſtudiis:religioni ac deorum cultui nõ cupiditati & uoluptati. ¶ Vuæ cõmentor: comminiſci a con & mente dictum putatur cum ea finguntur ĩ mente quæ nõ ſunt.Hinc eſt quod cum comminiſcentes noua excogitemus & inueniamus.Cõmentor hic pro inuentore ponitur. ¶ Q uos cum tædifera nũc habet ille dea.Cerere cuius ſacerdotes cum facibus diſcurrebant ſicuti & dea fecerat ad filiã indagandam.Papinius.Tuq; actea Ceres curſu cui ſemper anhelo uotiuam taciti laſſamus lampada myſtæ.Huius deæ ſacra Romanos liberalibus coniunxiſſe aperte quidẽ autor oſtẽdit hoc loco:ſed & Virgilius haud occulte q̃uis non intellectus a Seruio in primo Geor.ut cũcta tibi Cererem pubes agreſtis adoret Cui in lacte fauos & miti dilue baccho.Et latẽter Claudianus qui bacchũ ex adytis Cereris ingredientẽ iducit.Bacchi nomina diuerſa ſunt a græcis ac latinis deducta uocabulis:quorum rationem ab aliis hoc tempore nõ male traditam ſilentio præterimus. ¶ Tyronum:adoleſcentium:quãuis tyro eſt nouus miles.

ANT. FAN.

Pater ẽ nomen generale ad plures deos

Cõminiſci

Sacra Cereris liberalibus coniuncta

Cõmentor pro inuentore hic

Tyro

¶ IDEO ſubdit & media:ætas eſt tibi inter utrumq;:inter pueritiam & iuuentam ſic erit adoleſcẽtia:ergo quia adoleſcens bacchus fingitur in eius feſto adoleſcenti toga datur. ¶ Seu quia tu pater es:uel quia liber pater diceris. ¶ Patres cõmendant ſua pignora natos:hoc eſt ipſos filios. ¶ Curæ & numinibus tuis.tuo numini & tutelæ filii commendantur:iure eo quo pater diceris. ¶ Siue quod es liber:quia a libertate tu liber diceris:& ſub tuo patrocinio ſunt:urbes & populi:quibus tu autor es libertatis. ¶ Veſtis quoq; libera:toga ipſa liberior. ¶ Sumitur per te:hoc eſt per libertatem tuam cui tu quidem præes:& ſumitur iter uitæ liberioris.nam tum primum illa ætas:ſuccumbere pedagogo deſinit:& paternã quoq; renuit diſciplinã. ¶ An quia cum priſci ueteres ipſi. ¶ Colerent agros ſtudioſius.maiore diligẽtia & cura rem ruſticam exercent:& Senatus:ipſi ſenatores. ¶ Faceret opus.proſcinderet terrã offenderet ſereret:& quod in primo libro dixerat.Paſcebatq; ſuas ipſe ſenator oues:& Ply.inquit:& ipſorum tunc manibus imperatorum colebant agri. ¶ Rure patrio:agello paterno: ¶ Et cum conſul caperet faſces:inſignia magiſtratus. ¶ A curuo aratro:dum proſcinderet agrum:ut eſt illud Plynii ſerentem inuenerunt dati honores:ſacrarum : unde cognomen Arãti quatuor ſua iugera in uaticano.quæ prata quintia appellantur cincinnato uiator attulit dictaturam:ſed plura in primo libro in eo uerſu iura dabat populo poſito modo conſul aratro. ¶ Nec eſſet crimen:quaſi non haberet turpe. ¶ Habere manus duras:duratas aſſiduo labore agriculationis: ¶ Populus ruſticus:qui ruri erat. ¶ Veniebat ĩ urbem ad ludos:diebus feſtis urbem repetebat ex agris:ut ludis intereſſet. ¶ Sed ille honor:ludorum ſcilicet & ſolemnis celebritatis. ¶ Dabatur diis nõ ſtudiis:quaſi celebrabant diem feſtum in honorem deorum immortalium : non ad explenda deſideria illorum: qui tunc In urbem redibant : & ſi ueniebant ut ludos illos uiderent : tamen non deorum cauſa:ſed deorum immortalium exhibebantur. ¶ Commentor uuæ:bacchus:qui ex uuis uinum exprimere: & ſeruare in uſum docuit.nam commentum dicimus fictum:ut in metamor.commentaq; funera narrat . ideſt ficta & commentum aliquem in aliquid dicimus cum multa fingit:& componit . quæ pertineant ad illud aperiendum : & dilucidandum. ¶ Sic commentorem uuæ bacchum dicemus : qui occultum in ea fructum aperuit : & rationem oſtendit. ¶ Habeat ludos ſua luce:ſuo die feſto exhibebantur ſibi ludi. ¶ Q uos nunc ipſe habet cum tædifera dea:qui hoc tempore ſibi:& cereri ſimul eduntur.Prius enim ſoli baccho fiebant: poſteritas illos cum cerealibus iunxit : nec ab re cum Dionyſius ſecundus cereris filius.creditus ſit: ipſaq; ceres tædifera dicitur:quod tæda accenſa:filiam proſerpinam quærebat Sacerdoteſq; eius tæda quoq; ſacra celebrabant.unde appellati ſunt ΔαΔ υΧοι.a ΔσσΔυσΔσσ quod eſt tæda εΧω habeo.Ergo ut frequentia tyronum:ut multitudo adoleſcentium frequens ex agris in urbem redeunt. ¶ Poſſit celebrare: celebrem reddere diem. ¶ Dies:hæc ſcilicet qua feſtum bacchi celebratur . ¶ Non eſt uiſa aliena;ſed conueniens.

PAV. MAR.

In feſto bacchi ſumebatur toga libera

Feſta bacchi agebanẽ cũ feſto cereris

¶Dande toge:qua toga adoleſcenti daretur. ¶Tyronum:dixit per tranſlationẽ a nouis militibus:nam tyro nouus miles:ſic eos adoleſcentes tyrones uocat. ¶Mite caput:bacchum præcatur:ut faueat:quo fauente eius nomine cœptum opus proſequatur. ¶O pr̃:o liber:o bacche. ¶Vertas huc:ad me. ¶Caput mite:lene & benignum. ¶Et cornua placata:non timida:non irata:ſed quieta:& lenia. ¶Et des uela ſecũda ingenio meo:tranſlatio a nauigantibus:hoc eſt aſpirato meo ingenio:quo proſpero curſu proſequar:& ad finem deducam inchoatum opus.

Tyro dr̃ nou⁹ miles ꝓprie

AN Γ. FAN.

Argeos

¶ITVR ad argeos:Numa pompilius multa loca ut Liuius ſcribit ſacris faciẽdis dedicauit:quæ argeos põtifices uocabant : quos Varro dictos putat a principib⁹ qui cum Hercule argiuo uenerunt:Romam:& in ſaturnia ſubſederunt : de quibus ſuo loco plura dicemus . Ad eos flaminica dialis cum iret nec capillo depexo:ut apud.A.Gel.legimus i his locis &.xvi. &.xvii.calendas Aplires Romani rem diuinã faciebant. ¶Stella lycaoniam uergit decliuis ad arcton miluus.Hæc ſtella.xv.calẽ. Aprilis oſtenditur italiæ teſte Plynio : quam quidam dicunt hoc tempore cum libra in ortum chronicum tolli.Miluus autem auis(ut idem autor ſcribit)e genere accipitrum eſt:quæ quamuis rapaciſſima ſit ac ſemper famelica:nihil tamẽ eſculenti unquam rapuit ex funerum ferculis:nec Olympiæ ex ara. Eadem flexibus caudæ uidetur docuiſſe gubernandi artem in mari:quæ in cœlum tranſlata(ut autor hic fabulatur)uergit ad ſeptentrionem & in ortum ferẽ:ut Ouid.traditur hoc loco.xv.calend.Apriles.

Miluius orit̃.xv.ca.apri.

Miluius qui ſua cauda docuit gubernaculum i naui

Titanes

Itur ad argeos qui ſunt ſua pagina dicet:
Hac ſicut memini:præteritaq; die:
¶Stella lycaoniam uergit decliuis ad arcton
Miluius:hæc illa nocte uidenda uenit.
Quid dederit uolucri ſi uis cognoſcere cœlum:
Saturnus regnis a ioue pulſus erat:
Concitat iratus ualidos tytanas in arma:
Quæq; fuit fatis debita tentat opem:
Matre ſatus terra monſtrum mirabile taurus:
Parte ſui ſerpens poſteriore fuit:
Hunc triplici muro:lucis incluſerat atris:
Parcarum monitu ſtyx uiolenta trium:
Viſcera qui tauri flammis adolenda dediſſet:
Sors erat æternos uincere poſſe deos:

¶Iratus:Saturnus infeſtus ioui qui eum regno deiecerat. ¶Validos titanas:gigantes.Hos(ut ait Seruius)irata terra aduerſos deos creaſſe dicitur in ultionẽ. Vnde & titanes dicti apotis tiſeos.i.ab ultione.Alii aliter fabulant̃. ¶Tẽtat opem:ut imolet̃ taurus mõſtroſus terræ filius:cuius mactator poterat uincere deos imortales.Lege fatoꝝ ſi adoleret eius mõſtri uiſcera.

PAV. MAR.

¶ITVR ad argeos:eodem die:quo bacchi ſacra ſolẽnia fiunt:& die qui præceſſit:itur eum pompa ad tẽplum Caſtoris & Pollucis:de quo templo diximus circa fidem primi libri. ¶Itur cũ põpa:ſcilicet. ¶Ad argeos:ad argeorum hoc eſt laconicorum deorum templa : Verum & Varrone & Pompeio teſte Argeos uocabant ſcyrpeas effigies:quæ per uirgines ueſtales iaciebantur ſingulis annis in tybrim:de quo dicem⁹ in quinto libro:& Argea ut Pomp.aſſerit loca Romæ appellantur:quod in his ſepulti eſſent.quidam Argiuorum illuſtres uiri:hoc autem in loco poeta de Caſtore & Polluce intelligit:uel ab argis:ſeu ab ipſis argeis:nam ut arbitror:ipſa loca ubi poſtea conſecratum fuit ſacellum horum numinum apud aquam iuturnam appellata fuere argea.Nam ad radices pallantii. ¶Qui ſunt argei:ſcilicet. ¶Dicet ſua pagina:ubi i ſcripta ſunt feſta ſtata.Nam in uetuſtiſſimis monumentis:inſcriptio huius diei eſt:pompa ad templum Caſtoris & Pollucis duobus continuis diebus.Sic dicet ſua pagina ubi eſt ea inſcriptio:& inſerius quoq; repeter ipſorum deorum nomina. ¶Itur hac die & præterita:quia.xvii.&.xvi.calen.apri.Sicut memini:hoc dixit:quia erat in ponto:& diu non interfuerat his feſtis.ideo ſicut memoria repeto. ¶Stella lycaoniam:ea nocte quæ ſequitur oritur miluus:& Plynius inquit miluum italiæ oſtendit.xv.calen.april.Sic a poeta nõ diſcrepat ſtella eſt in ſeptẽtrionali parte cœli:cuius fabula hæc refertur.Saturno ab ioue pulſo:titanes ioui bellum intulerunt . Peperatq; terra horrendum monſtrum anteriore parte taurum poſteriore anguẽ. Quod ita monentibus parcis ſtygiis eſt aquis intercluſum.Cumq; fatum eſſet:qui beluæ adureuiſſet exta deorum imperio potiturum briareus mactauit.Q At miluius exta ioui retulit:pro quo beneficio iuppiter inter aſtra collocauit. ¶Miluius ſtella:quem in ſtellã mutauit iuppiter. ¶Vergit decliuis.prona ſeſe iflectit. ¶Ad arcton lycaoniam.ad urſam lycaonis filiam:de qua in ſecũdo Hæc ſtella. ¶Venit uidẽda illa nocte:quæ diem pompæ ſequitur ea quidem nocte ſe oſtẽdit. ¶Si uis cognoſcere:ſcire cupis. ¶Quis dederit cœlum uolucri:quis miluium inter aſtra collocauit. ¶Saturnus erat pulſus regnis:a ioue iuppiter filius patrem regno deiecit inde eſt apud Virgilium.arma iouis fugiens:& regnis exul ademptis. ¶Irat⁹ Saturnus ¶Concitat in arma:in bella contra iouẽ. ¶Validos titanas:fratres ſuos.ſed poeta intelligit de gigantibus in ſubſequenti libro de titanibus agemus. ¶Et tẽtat opem:auxilium. ¶Quæ fuit debita fatis.quæ fatali neceſſitudine debeatur:illi maxime qui monſtri illius exta adoleuiſſet . tentauit ergo eam opem immolationis beluæ ¶Fuit ſatus matre terra taurus parte ſui:belua quæ anteriore parte erat taur⁹ nata eſt ex terra per appoſitionem. ¶Monſtrum mirabile:hoc eſt monſtroſa belua admiratiõe proſequẽda. ¶Poſteriora:parte ſcilicet fuit. ¶Serpens:icipiebat a tauro:& deſinebat in anguẽ. ¶Styx:iferna palus. ¶Violenta:propterea;qd eſt irremeabilis unda. ¶Incluſerat in atris lucis:in obſcuris ſiluis. ¶Hũc taurum & anguem. ¶Triplici muro:triplici murorum ambitu a Marone locum accepit Mœnia lata uidet triplici circundata muro. ¶Monitu trium parcarum:ita parcis iubentibus quæ tres ſunt Cloto Lache

Agel ad radices montis pallatini

Briare⁹

Saturn⁹ pulſus regno cœli a ioue filio

Cloto

ſis Atropos. Hæ quæ diſpenſant mortalia fila ſorores. ¶ Erat ſors: erat reſpõſum. Vnde eſt hinc lycie ſortes. ¶ Qui dediſſet uiſcera tauri adolenda flammis: qui taurum illum mactaſſet: & inteſtina cremaſſet: nã adolere interdum cremare eſt: ut uerbenaſq; adole pingues: & maſcula thura. ¶ Poſſe uincere deos æternos: ſuperare deos bello: & potiri eorum imperio. ¶ Briareus: de quo Virgilius. Et centum geminus briareus. & Horatius centimanus gigas unus ex terræ filiis.

Lacheſiſ atropos

Immolat hũc briareus facta eſt adamante ſecuri:
Et iamiam flammis exta daturus erat:
Iuppiter alitibus rapere imperat attulit illa:
Miluius: & meritis uenit in aſtra ſuis:
¶ Vna dies media eſt: fiunt cũ ſacra mineruæ:

¶ IMMOLAT huic briareus facta ex adamãte ſecuri: briarenſi qui & ipſe mõſtrum eſt monſtroſum animal domuit: terræ filius. Sæpe enĩ euenit: ut monſtrum monſtri opera & impii manibus occidant impiorum. Briareus ſecundum fabulas centimanus fuit & ipſe eſt ægeõ. Eſt autem inenarrabilis adamantis duritia: ut ait Plynius. quod eius gemmæ nomen oſtendit: dictæ ab a particula priuatiua & damazo quod eſt domo cuiuſuis cum ferrum ignemque contemnat hircino rumpitur ſanguine calido & recẽti. ¶ Iuppiter alitibus rapere imperat. Recte dicimus impero tibi certare: & impero te certare. ¶ Vna dies media eſt: & fiunt ſacra Mineruæ. xiii. calend. aprilis. Quinquatrus mineruæ celebrantur dictæ autore Feſto ꝙ poſt diem quintum iduum celebrentur ut triatrus ſexatrus & ſimilia. Primus enim dies quinquatruum quintus poſt idus inuenitur. Quintum autem dicimus excluſis idibus non compræhenſis ut ſæpe fieri conſueuit. Sic Ouidius ſupra tertia poſt idus lux eſt celeberrima baccho. Vbi niſi. xviii. diem menſis acceperis primum quinquatruum diem non quintum ab atro: ſed quartum inuenies. Quinque autem diebus mos fuit, quinquatrus celebrari: quorum primus erat quidem expers ſanguinis ꝙ eo die Mineruam natam exiſtimarent: reliquis uero in harena gladiatores nudis enſibus pugnabãt: ut Hæc eſt armiferæ feſtis de quinque mineruæ. Quæ fieri pugna prima cruenta ſolet. Quo tempore (ut inquit Porphyrio) pueri ludis inſatiabiliter utebantur. Et quidam teſte Plynio putandas generoſarum uitium pergulas tradiderunt. Sunt autem qui a quinque & atro quinquatrus uolunt nomen accepiſſe quod primum quinque feſtorum mineruæ quintum ab atro die ſit qui poſt idus inuenitur. Sed his. A. Gel. auctoritas reluctatur qui docet quinquatrus dictas ꝙ quinque ab idibus dierum numerus ſit: atrus uero nihil ſignificare: & eſſe nominis ſupplementum. Alii a quinque dierum numero quinquatrus: quod Pallas a Romanis hoc tempore nõ uno tm̃ die celebratur: ſed quinq; cõiunctis: qđ non placet. Scire aũt debemus non modo quinquatrus dici genere fœminino. Vnde eſt illud Feſti. Minuſculæ quinquatrus appellabanẽ idus iuniæ. Et illud Ciceronis ad. M. Cælium ita tumultuoſæ conciones ita moleſtæ quinquatrus afferebanẽ: ſed & quinquatria neutro Cornelius Tacitus. Vtq; quinquatria quibus apte eſſent inſidiæ ludis annis celebrarenẽ: & quinquatres quinquatrium uirili genere teſte Priſciano.

ANT. FAN. Briare9 / Adamã tis duritia / Quinq̃ tria mineruæ xiii. cal. apri. quinquatrus Palladis Feſtum / Quinquatria Quinquatres

¶ IMMOLAT hunc taurum: ſcilicet ¶ Securi facta ex adamante: ex lapillis inuiolabilibus: quorum ut inquit Plynius. Duritia inenarrabilis eſt, ſimulq; ignium uictrix natura: & nunquã incaleſcens. Vnde & nomen interpretatione græca indomita uis accæpit. & paulo poſt ſubdit. Siquidem illa inuicta uis duarum uiolentiſſimarum naturæ rerum: ferri igniſq; contemptrix: hircinõ rumpitur ſanguine: ac ne aliter: quam recenti: calidoq; macerata: & ſic quoq; multis ictibus. Tunc etiam præterquam eximias incudes: malleoſq; ferreos frangens: cuius hoc ingenio quoue caſu repertum: aut quæ fuit coniectura experiendi rem immenſi ſecreti: & in fœdiſſimo animalium omnium: profecto muneris talis inuentio hominis eſt. Nec quærenda in ulla parte naturæ ratio: ſed uoluntas: ut eum fœliciter rumpere contingit in tam paruas frangiẽ cruſtas: ut uix cerni poſſint. Expetuntur hæc a ſculptoribus: ferroq; includuntur. nullam non duritiam ex facili cauantes. ¶ Hæc diximus: ut credatur fieri poſſe ſecurim: immixto adamante. Tali igitur ſecuri briareus beluam immolauit. ¶ Et iam erat daturus exta flammis: quaſi tunc: tũc cremare uolebat exta. ¶ Iuppiter imperat alitibus: auibus: ¶ Rapere: imperat ut ni diripiant exta antequam adoleantur ab illo: Attulit exta ſcilicet. ¶ Illi: ioui. ¶ Miluius & uenit ĩ aſtra ſuis meritis: qa eo beneficio iuppiter aſtris intulit. ¶ Dicimus miluum: & miluum quem inter accipitrum genera refert Plynius: & illud de eo inquit. Notatum in his rapaciſſimam ac famelicam ſemper alitem nihil eſculenti rapere unquam e funerum ferculis: nec olympie ex ara: ac ne ferentium quidem manibus: niſi lugubri municipiorum immolantium oſtento: & reliqua ob id quidem fabulæ locus datus eſt: eripuiſſe exta ab oſtentoſa briarei immolatione Milui & ipſi hybernis menſibus latent: non tamen ante hirundines abeuntes. ¶ Vna dies media. xiiii. calen. apriles, hoc eſt decimonono die martii: incipiunt quinquatria mineruæ: quinque diebus continuis celebrantur: qua quidem ratione multi putarunt a quinario dierum numero quinquatria dicta. Alii a quinquatro dic: de quo Pomp. Quinquatrus feſtiuus dies dictus: ꝙ poſt diem quintum iduum celebraretur: ut triatrus: & ſexatrus: & ſeptematrus: & decematrus: uel decumatrus. Et Varro ait. Quinquatrus hic dies unus: ab nominis errore obſeruatur: proinde ut ſint quinque dictus: ut ab Tuſculanis poſt diem ſextum iduum ſimiliter uocatur ſexatrus: & poſt diem ſeptimum ſeptimatrus: ſic hic quod erat poſt diem quintum quinquatrus. Hæc Varro at ille fuit error eum numeretur ab idibus: quandoquidem numerari debuit ab atro: hoc eſt ab iduum poſtridiano. Verum hæc quinquatria feſta poeta ita dicta oſtendit a quinque diebus iunctis: primo enim die fiebant ſacrificia: tribus ſequentibus gladiatores in theatro certabant quinto die: erat lu-

PAV. MAR. Adamas lapis duritia inenarrabili: ut ait ply. / Decimo nono die martii incipiũt quinquatria

ſtratio tubarum ſonitu:& ſacrificia quoq; fiebant.Secundus quinquatrium dies & primus gladiatoriæ pugnæ clarus eſt ortu ipſius Naſonis. Eo enim die natus eſt:nam ut in Quarto Triſtium inquit. De natali ſuo:& fratris intelligens Lucifer amborũ natalibus affuit idẽ.Vna celebrata eſt per duo liba dies. ℭ Hæc eſt armiferæ feſtis de quinque mineruæ quæ fieri pugna prima cruenta ſolet. ℭ Vna eſt dies media:inter ortum milui & primum diem quinquatr.una interponitur dies:& ſic ſignificat decimum nonum diem mẽſis. ℭ Et fiunt ſacra mineruæ:ſacrificia palladi.

Luſtratio tubarum

ANT. FAN. ℭ NOMINA quæq; iunctis quinque diebus habent:cauendum ne putemus hoc loco errare Naſonem & a doctiſſimorum ſcriptorũ traditione diſſentire. Non enim dicis Quinquatria a quĩque dierum numero appellata quod mineruæ ſacra diebus quinque celebrẽtur:ſed docet quinquatrus nomine non ſolum hunc diem uocari qui primus quinque dierum eſt & quintus poſt idus:ſed quattuor dies adiunctos. Vnde illud eſt Iuuena.Et tótis quinquatribus optat.Sẽſus ergo eſt:ſacra fiunt mineruæ quæ habent quinquatruum nomina quinque diebus adiunctis.Non errauit hic quidam Iuuenalis interpres cuius deus omnipotẽs miſereatur:nup enim exceſſit e uita. Eius uerba hæc ſunt quinquatria dies ſacri Mineruæ qui diebus quinque celebrabantur:ut Ouidius docet ita appellata:quoniam quinque dieb⁹ poſt idus fiebant.Varro quãtum ex eius loco quãuis mutilatio colligitur a Feſto atq; A.Gel.non diſſentit. Errore enim factum uult ut quinquatrus dictæ credantur quod quinque dies ſint. Sed ut idem inquit quemadmodum ſexatrus & ſeptimatrus nomen acceperunt:non quod ſex ſeptemue dies ſint:ſed quod ſexatrus poſt diem ſextum idus.Septimatrus poſt ſeptimum ſint:ita quinquatrus appellata eſt dies:quæ poſt diem quintum erat. ℭ Altera treſque ſuper ſtrata celebrantur harena.Sternebatur harena in theatris ubi gladiatores pugnabant:necnon & alibi.Vnde per harenam theatrum accipimus:uel alia loca ubi eiuſmodi ſpectacula exhibebantur. ℭ Enſibus exertis bellica læta dea eſt:expeditis & euaginatis enſibus.Eſt autem exertis participium a paſſiuo eius uerbi quod eſt exero. ℭ Qui bene placarit pallada doctus erit:quia pallas & bello præeſt ut mars ac bellona dicit̃:& eſt artium dea:poterit & rei bellicæ ſcientiam præſtare & artium quibus in pace utimur. ℭ Lanam mollire puellæ diſcant:conciliata dea lanifici artiumq; omnium & prudentiæ quam metapontini teſte Iuſtino panificiis aliquando iratam placarunt.Dicitur autem Minerua & bellorum dea & prudentiæ:quia utres ſine prudentia:ut inquit Porphyrio non tantum uanæ ſunt:uerum etiam ſibi aduerſariæ Eadem artibus præeſſe dicitur:quia fertur nata e iouis capite. ℭ Stantes radio percurrere telas:radius inſtrumentum eſt quo ſub tegmen ſtamini a textoribus interponitur:eſt & uirga que geometræ interdum lineas ducunt. Stantes autem dicit.quia ſtamen a ſtando nomen accepit:ut autor eſt Varro:qui etiam ſcribit ſub tegmen dictum quod ſubit ſtamini.Id & tramam uocant : quamuis idem Varro ueſtimenti genus tramam eſſe doceat dictũ:quod id frigus tramet:denſumq; a dentibus pectinis nominatum oſtẽdat quibus ferit̃. ℭ Qui maculas læſis de ueſtibus aufers:fullonem dicit qui a græcis ſnaphys uocatur. Artem fulloniam Nicias megarenſis inuenit teſte Plynio.

Quinq̃trus

Sexatr⁹ Septiatrus q̃a poſt.q̃n tũ ſextũ ſeptimũ idus ſciri p̃iãt ſm Varronem & Feſtũ & A.G.

Arena pro theatro

Minerua dea bellorũ & prudẽtiæ

Radius

Stamen

Subtegmen

Trama

> Numina quæq; iunctis quinq; diebus habent:
> Sanguine prima uacat nec fas concurrere ferro
> Cauſa q eſt illa nata minerua die:
> Altera treſq; ſuper ſtrata celebrantur herena:
> Enſibus exertis bellica læta dea eſt:
> Pallada nunc pueri teneræq; ornatæ puellæ:
> Qui bene placarit pallada doctus erit:
> Pallade placata lanam mollire puellæ
> Diſcant & plenas exonerare colos:
> Illa ẽtiam ſtantes radio percurrere telas:
> Erudit & rarum pectine denſato pus:
> Hanc cole qui maculas leſis de ueſtibus aufers

PAV. MAR. ℭ ET Habet nomina quinque diebus adiunctis:nam quinquatria dicta ab ipſo quinario dierum numero. ℭ Prima dies uocat ſanguine:non effunditur primo die ſanguis:quia abſtinent eo die a pugna gladiatores. ℭ Nec fas:nõ licet. ℭ Cõcurrere:congredi:& cõfligere. ℭ Ferro:armis. ℭ Cauſa:quare non cõcurritur. ℭ Quod minerua eſt nata illa die:putabant eo die e iouis uertice natã mineruã. ℭ Altera terſq; ſup quattuor ſequẽtes dies. ℭ Celebrantur a gladiatoribus ipſis. ℭ Harena ſtrata:harena theatri : quæ ſternebatur cum digladiandum erat:& aliis quoq; ſpectaculis.Vnde apud Iuuena.Et latum media ſulcum deducit auena. ℭ Dea bellica:pallas quæ bellis præeſt. ℭ Eſt læta enſibus exertis:experimento:& exercitatiõe enſium in theatro. ℭ Pallada nunc:hortatur unũquẽq; uel litteris:uel aliis quibuſcũq; artibus deditum : ut feſta celebrent:& placent pallada pueri:quo litterarum ſtudio proficiant:puellæ:quo lanificio:& ſic in cæteris ℭ O pueri & teneræ puellæ ornatæ:colite & celebrate: ℭ Pallada:palladis numẽ. ℭ Qui bene placuit pallada:qui ſacrificiis placuerit & proprium ſibi fecerit palladis numen. ℭ Erit doctus:quãcunq; ſcilicet uoluerit artem: ℭ Puellæ diſcant mollire lanam:quaſi exercere lanificium. ℭ Pallade placata ſacrificio ſcilicet & donis & præcibus.nam ea eſt lanificii dea. ℭ Et exornare plenas colos:nere lanam.Tunc enim exornantur coli:cum filantur penſa. ℭ Illa etiam erudit:inſtruit & docet. ℭ Percurrere telas ſtantes firme manentes. ℭ Radio.quaſi docet texere pannum:cum tenta in longum fila:pcurrunt̃ radio.qui eum alio filio interiicitur.Deinde pectine pendenti ad coniungenda:denſandaq; fila ipſa uerberantur Ideo hic. ℭ Et dẽſat:denſare docet. ℭ Opus.ipſum pannum:nam quod rarum eſt ſpiſſum facit inculcando. ℭ Pectinei : pe

Bellona dr̃ pallas quæ bellis præeſt

Officia palladis

ctinis percuſſione. ¶ Cole hanc: pallada. ¶ Qui aufers auferre uoles: aut ſoles. ¶ Maculas de ueſtibus læſis: infectis ideſt. Colite eam fullones: qui ueſtes & pannos ab omni macula expurgatis. ¶ Cole hanc pal. ¶ Quiſquis parat æna: uaſa ærea. Virgilius littore æna locant.

Hanc cole uelleribus quiſquis aena paras:
Nec quiſq̄ inuita faciet bene uincula plantæ:
Pallade: ſit Tytio doctior ille licet:
Et licet antiquo manibus collatus epæo
Sit prior irata pallade mancus erit:
Vos quoq; phœbea morbos qui pellitis arte
Munera de ueſtris pauca referte deæ:
Nec uos turba feri ſenſu fraudata magiſtri
Spernite diſcipulos attrahit illa nouos:
Quiq; moues cœlum tabulamq; coloribus uris:
Quiq; facis docta mollia ſaxa manu:
Mille dea eſt operum certe dea carminis illa eſt
Si mereor ſtudiis adſit amica meis:

ANT. FAN.

¶ VELLERIbus quiſquis aena paras: ſuadet his qui lanas tingere conſueuerunt ut Palladem colant. ¶ Vincula plantæ calceos a quibus pedes uinciuntur. Eorum ſutores nō ſunt proprie cerdones dicendi. Cerdo enim generale nomen eorum eſt qui artificio lucrū quæritant ut uocabulum oſtendit: accipiturq; interdum pro humili ac plebeio. Iuuena. Poſtquā cerdonibus eſſet timendus ceperat. ¶ Sit ticio doctior ille licet. ticium quidam exiſtimāt fuiſſe. Ouidii temporibus præclarum artificē calceorum. Nobis placet Tychio legi qui ab Homero nobilitatus eſt in ſeptimo iliados is cerdo excellētiſſimus multa fabricauit & præcipue ſcutum aiacis. ¶ Antiquo manibus collatus adeo hic dicitur inueniſſe ad troiā equū qui in mulibus machinis aries uocatur fuitq; fabricator Epeus: q̄ Metapontini teſtantur: qui in templo Mineruæ ferramenta quibus is equum troianum fabricauit oſtentāt ut ſeribit Iuſtinus. Legimus.n. in uita Sertori Troiam ter captam eſſe. Primum ab hercule ob Laomedontis equos. Deinde per ligneum equum ab agamennone. Tertio a Charidemo duce propter equum qui in porta conſiſtens iliensibus eam claudere uolentibus impedimento fuit. ¶ Vos quoq; phœbea morbos qui pellitis arte: medicos dicit quorum artis inuentorē alii Apollinem fuiſſe dicunt in Inuentum medicina meum. Alii Arabum Babylonis & Apollinis filium. Aegyptii eam apud ipſos repertam uolunt. ut Plynius ſcribit. ¶ Munera de noſtris pauca: ſenſus eſt: Offerte Veneri munus aliquod ex his quæ a nobis accipitis. ¶ Senſu fraudata magiſtri: quia ſæpe diſcipuli non recte intelligunt quæ magiſter ſentit & docet. ¶ Quiq; cœlum: & aſtrologum accipere poſſumus & ſculptorem. Sed magis placet aſtrologum accipi: quoniam autor ſubiungit. Quinq; facis dota mollia ſaxa manu. ¶ Mollia ſaxa: ſic Virgi. in. vi. æn. Excudent alii ſpirantia mollius æra. Facit enim ſculptor egregius: ut æra & ſaxa molliſſima uideantur. Horatius. Et molles imitabitur ære capillos.

Cerdo

Tyehi⁹ Epæus

Troia ter capta

Medicie inuētor

Mollia ſaxa

PAV. MAR.

¶ VELLERIbus quinq; pro tingendis: aut præcioſo liquore inficiendis pannis uaſa paras: ſacrificiis placata pallada. Verum ut Plynius inquit: qui ex italia infecere lanas ſardi: textilia ſuium in lanificio Cleitor filius aragnes inuenit Linum & retia aragne. Fulloniam artem nitias megarenſis. ¶ Nec quiſquam faciet bene uincula plante: nemo poterit bene facere calceos: ea enim ſunt plantarum uincula a uinciendo dicta: quia pedes uinciunt. ¶ In uita pallade: quaſi niſi pallas fauerit. Nam ſi illa aduerſa repugnat fruſtra laborauerit cerdo. ¶ Sit licet ille doctior Tytio. etiamſi eſſet in ea arte cerdonum omnium præſtantiſſimus. Aliqui legunt ſit batio doctor ex eo quod Plynius dicat batium inueniſſe Sutrinam Alii legunt pythio: quod qua ratione dicant neſcio. niſi referant ad apollinem ſandalarium. Ego autem legi. & qui me ſequuti ſunt. Idem fecere: ſit tytio. Propterea quod apud Porphyrium legimus: Tytium quendam fuiſſe optimum calceorum magiſtrum. Ergo ſi ſit ille tytio doctior: inuita pallade calceos non bene conſuet. ¶ Et licet antiquo: ſi quis fabrili arte: aut architectura præſtans Epæum architectum equi troiani ſuperarē ſi pallas irata ſit: exercere artem non poterit. ¶ Et collatus. q conferretur. ¶ Antiquo epæo ſit licet prior: quamuis eſſet ſuperior in peritia architecturæ. Epæus enim fuit fabricator equi troiani. Virgili. & Menelaus & ipſe doli fabricator epæus: & Cicero quoque aſſerit Plynius uero inquit: epæum inueniſſe equum ad troiam: qui nunc aries appellatur: immuralibus machinis. ¶ Erit mancus. quaſi manum ope carens aut imminutus: aut exercere ſuum munus nequeat. ¶ Irata pallade: ſi illa irata ſit: ergo id agendum ut placata ſit. ¶ Vos quoque phæbea: uos etiam medici libate palladi: ut medendi arte præſtare poſſitis. ¶ Qui pellitis ægrotos: & ab his morbos auertitis. ¶ Arte phœbea: arte apollinea. Nam apollo medice artis repertor traditur. ſed de hoc in primo dictum. ¶ Referte pauca munera deæ libate & offerte dona palladi. ¶ De ueſtris: muneribus ſcilicet. ¶ Nec uos Turba ſcolaſticorum ſcilicet. Pro his enim dictū eſt: qui ſub feris magiſtris nihil profecerunt. ¶ Fraudata. decepta. ¶ Senſu: ſentētia & peruerſa rerum intelligentia: ¶ Magiſtri feri: a feris minime differentis. indocti & inculti: ſine ullis moribus: aut feri crudelis. qui nimium diſcipulos cædat q̄ alienum debet eſſe a liberis & bonæ indolis. ¶ Spernite nolite uos aſpernari: & contemnere numen palladis. ¶ Attrahit: ad ſe trahit illa. ¶ Nouos diſcipulos: quia præeſt ſtudiis litterarum: & ingeniis fauet. ¶ Quiq; moues cœlum. alii ita dicunt. Nec ſpernas pallada tu aſtrologe. qui cœli motus perſcutatis. Alii quoniam ſubſequenter de pictoribus agit. pro ſculptoribus dictum putant. præſertim cum cœlum ſculptorum inſtrumentum ſit: ut illud; cœlo fabricata myronis. ¶ Verum quia ſubdit

Tytios eq troiā fabricator

Apollo artis medice repertor

Magiſtri feri dicti

poſtea de ſtatuariis:aſtrologos referrem.❡Et qui uris tabulam coloribus:hoc eſt qui uſtis coloribus tabulã pingis:nã magna pars colorꝝ ex aduſta materia fit:de quo late diſputat Plynius libro trigeſimo quinto

Statuarii ẽt colũt palladem

❡Et qui facis ſaxa mollia docta manu.Vos ſtatuarii:qui dura ſaxa in quancunq; uultis formam uertitis:ideo mollia dixit quod ad ſummum artificium refertur. præſertim.cum.& minima quæq; liniamenta:& tenuia in marmoribus referant.Ad id enim reſpexit:cũ & Maro dixit.Excudent alii ſpirantia mollius æra. & Mar.Molles laudentur honores.Ergo uos omnes colite pallada:& illi offerte munera.❡Mille dea eſt operum preæſt multis artibus & officiis:& operibus.❡Certe illa eſt dea carminis:quaſi præeſt & illa poetis ſcribentibus carmina.Si mereor adſit amica ſtudiis meis faueat mihi & ſtudio meo ſi dignus uideor: cui illa faueat.

Cælius ex alto qua mons deſcendit in æquum
  Hic tibi non plana eſt ſed prope plana uia eſt:
Parua licet uideas captæ delubra mineruæ
  Quæ dea natali cœpit habere ſuo:
Nominis in dubio cauſa eſt capitale uocamus
  Ingenium:ſolers ingenioſa dea eſt:
An quia de capitis fertur ſine matre paterni
  Vertice cum clipeo proſiluiſſe ſuo.
An quia per domitis ad nos captiua phaliſcis
  Venit & hoc ſignum littera prima docet:
An q; habet legem capitis quæ pendere pœnas
  Ex illo iubeat furta reperta loco:
A quacunq; trahas ratione uocabula Pallas
  Pro ducibus noſtris œgida ſemper habe:

ANT. FAN.

Mineruæ captæ ædes

❡CAELIVS ex alto qua mons deſcendit in equum: Aedes Mineruæ capite fuit ad radices montis cælii ſic dicte uel ob eius ingenium quod capitale:ideſt ſolers creditur:uel quod uictis Faliſcis imago eius captiua romam tranſlata eſt:uel q; ex hac æde quicunq; deprendebatur furto aliquid abſtuliſſe capitis pœnas pendere lege cogebatur:uel q; de capite iouis nata dicitur tempore quo pindarus ex fabula auro inquit pluiſſe in inſulã Rhodon Licet quidã uoluerint,teſte Herodoto Mineruam eſſe neptuni ac paludie tritonidis filiam:Vnde

Tritõia

Tritogenia ſiue tritonia dicta eſt autore Lactantio grammatico. Alii tamen Tritoniam

Tritogeniam

dictam putant quia cum ſit dea ſapientie in partes tres diuiditur:intelligentiam præſentium. Prouidentiam futurorum ac memoriam præteritorum. Feſtus Tritogeniam dictam tradit

Alalcomeniam

a ripa tritonis fluminis q; ibi primitus uiſa ſit. Diodorus uero Cretæ fluuium inquit eſſe tritonẽ ubi minerua orta eſt quam deam & Alalcomeniam dixerunt:ut ait Strabo ab Alalcomenis oppido ubi quidam eam natam uoluerunt.Fingitur autem nata de iouis capite:uel quia naturæ ratione prudentia omnis in capite eſt.Vel quia

Vñ nata ẽ pallas etiã uñ ſint gnqtria

uirtus Solis humanis mentibus prudentiam ſubminiſtrans quam per mineruam accipimus ut ſcribit Porphyrius teſte Macrobio edita eſt de ſumma ætheris parte:ac nulla rerum corporearum admixtione ab ipſo ioue:ideſt a deo intellectum accepimus.Cicero autor eſt quinq; mineruas fuiſſe: quarum tertiam e ioue tantum genitam refert:qui cum iunonem uxorem ſuam ſterilem intueretur concuſſo capite Mineruam dicitur edidiſſe.❡Natali ſuo:primo quinquatruum die quo deam natam uolunt.❡Cum clipeo ſuo:ut intelligas palladem etiam bellis præeſſe.Hora.Proximos illi tamen occupauit pallas honores prælius audax ſignificat autem ægida quamuis & ſit ægis eius pectoris munimentũ.❡Signo:nota.C.littera quæ i principio eſt & captiuæ & capite.❡Furta:figurate furta pro furibus ac ſacrilegis ponit.

PAV. MAR.

❡CAELIVS ex alto:in cælio monte apud radices templum erat Palladis captæ:quod illi conſecratum eſt ſuo natali:hoc eſt primo quinquatri die.Eõ enim nata eſt:ut diximus.Sed cur capta dicatur:a ucupatur

Immago palladis aduecta ẽ romã captis phaliſcis

quattuor cauſas.Prima uel quia dea ingeniorum eſt.& ingenium eſt in capite:uel quod e capite iouis exilierit.& a capite capta dicatur.Aut quia eius ſimulachrũ e captis phaliſcis Romam aduectum eſt: aut q a capite plectatur:qui ex eius tẽplo quid ſurripiat.Ego autem niſi a detractoribus leſæ maieſtatis arguere:dicerem captam mineruam:quod illi eo die:eo in loco legitime conſtituto autoritate ſenatus a pontificibus conſecrato:potiſſimo ſacrificetur.Nam Pom.Feſt.teſte captum locũ dicimus ad ſacrificandũ legitime cõſtitutum.❡Licet quãuis.❡Videas parua delubra templa.❡Mieruæ captæ:ſub appellatiõe captæ Palladis conſecrata.❡Qua mons cælius:de quo ſupius diximus in hoc libro. ❡Deſcẽdit ex alto in equum: quaſi uergit ex ſũmitate in planũ.❡Hic ubi uia nõ eſt plana non eſt oĩno plana:ſed in ipſo montis cliuo. ❡Sed prope.q̃ſi ❡Plana & locũ indicat prope radices.❡Quæ templa. ❡Dea:pallas.❡Cœpit habere ſuo natali:non ab initio:ex quo nata eſt:ſed ea die menſis mar.qua olim nata eſt:hoc eſt ipſo die quinquatro:ut paulo ſuperius.cauſa q; eſt illa nata minerua dic: ❡Cauſa nominis eſt in dubio:licet tu uideas templa:tamen cauſa cur capta minerua dicatur dubia eſt.❡Vocamus capitale ingeniũ ſolers:diligens ingenium capitale dicitur:q' in capite ſedem habeat:ubi eſt ipſa mens & memoria ingenioſa dea eſt.nã &

Solers ĩgenium dr̃ capitale proprie

ingenio ualet:& ingeniis præeſt:ideo a capitali ingenio capta minerua dici potuit.❡Aut quia fertur:dicitur.❡Proſiliiſſe ſaltu prodiiſſe.❡Vertice paterni capitis:e cerebro iouis.quod ĩ ſũmo capite eſt.❡Sine matre:ſine uſu matris.❡Cum clypeo ſuo eum ægids ſua. Nã ægie pro ſcuto accipi poteſt:ea ratione.q' ſcuta caprino corio decocto tegebãtur:& ægea capta dicitur.Verum defertur:Amaltheæ capræ mortuæ iuppiter corium detraxit:Mineruæ quæ cuſtodiendũ dedit:quo illa ſcuto texit. Inde dicunt fuiſſe ægidis appellationem.Sed honoratus inquit.Aegida munimentum pectoris eſſe:habens in medio gorgonis ca

put.Romæ tamen eum ſimulachrum Palladis tam in pectóre q̄ in ſcuto caput gorgonis habens.Et Higinus teſtatur caput illud in pectore habere.At quia cum clipeo proſiliit e capite capta dicta.¶ Clipe⁹:ſcutum a τύφω deductum ꝙ in ſculpo.nam ibi imagines ſculpebantur. Vnde Plynius. Scutis enim qualibus caput troiam pugnatum eſt: continebantur imagines: unde nomen habuerunt clypeorum: non ut peruerſa grammaticorum ſubtilitas:uoluit a cluendo deduci.cluere enim pugnare eſt. Aut quia pro domi.Vel quia ſimulachrum eius ſubactis romano imperio phaliſcis:tanq̄ captiuum mancipium aduectum eſt:& inde capta Minerua dicta.¶ Aut quia uenit ad nos:in urbem.¶ Captiua:imago tanquam captiua delata ¶ Perdomitis phaliſcis cũ uicti ſubactiq; eẽnt:phaliſci:de qbus primo libro diximus: & hoc ſigno hac nota captiuæ ſcilicet.¶ Docet prima littera.nam.c.inde capta a captiua dicta: aut a captis phaliſcis.¶ An ꝙ habet:ultima cauſa ꝙ capite luitur:furtum in eius:templo commiſſum: ſeu receptum ex eodem. inde eſt & capitale facinus:ut Pom.ĩquit:ꝙ capitis pœna luitur & eodem teſte Capitalis lucus:ubi ſi quid uiolatum eſt:caput uiolatoris expiatur.¶ An:capta:ſcilicet Minerua dicitur.¶ Quod habet legem capitis:quæ capite plectat.¶ Quæ lex.¶ Iubet furta recepta colo:ſures:qui inde aliquid receperint.uel ſurripuerint.¶ Pẽdere poe.dare pœnas ſacrilegii:& ſic capite plecti.¶ Furtum ut iur.con.placet eſt cõtrectatio rei alienæ inuito domino.¶ O pallas a qua ra.a quacũq; cauſa.¶ Trahis uoca.diceris Minerua capta.¶ Habe ægida:habeas & paratum teneas clypeum tuũ.¶ Pro duci.no.pro ſalute ducum noſtrorum Tyberii & germanici:quaſi protegas ſemper eos.

Clypeꝰ a uerbo γλυφω.i. ſculpo: ñ a κλεπτω.i. occulto dicitur

Noia palladis

ANT. FAN.

Summa dies e quinq; tuba luſtrare canora
Admonet e forti ſacrificare deæ:
¶ Nunc potes ad ſolem ſublato dicere uultu:
Hic here phryxeæ uellera preſſit ouis.

¶ TVBAM Luſtrare canoram: Sunt qui legant tutuba luſtrare canora:exiſtimantes conſueuiſſe Romanos hoc tempore tubarum cãtu luſtrare uniuerſam ciuitatem ultimo uidelicet quinquatruum die quod quidam non indocti olim nobis pueris tradiderunt: Nos autem legendum eſſe nõ dubitamus.¶ Tubam luſtrare canoram: quamuis enim luſtrarentur & aliis temporibus tubæ c uerbis Feſti & Pompeii colligitur: qui ait Tubiluſtria dies uocari in quibus agna tubas luſtrabant: ubi ſi de ultimo Quintrium die loqueretur non dies ſed diem diceret:tamen & hoc tempore ſacrorum tubæ in atrio ſutorio luſtrabantur. Lege Varronem quem uidebis quinquatriu. tubiluſtri um ſine medio coniunxiſſe. Nouimus autem mortuos ad tubam deduci conſueuiſſe autore Seruio cum iuberet religio(teſte Lactantio grammatico)ut maioribus tuba minoribus tibia caneretur. Quare tubarum luſtratio neceſſaria uidebatur. Sunt & qui putent Armiluſtrium hic accipi oportere. quod non placet ideſt feſtum quo res diuinas armati faciebant dum ſacrificarent tubis canentes:Sane tubæ interdum cornua uocantur:quia.quæ nunc ex ære ſunt fiebant ex cornu bubulo. Virgil. Rauco ſtrepuerunt cornua cantu.¶ Hic here phryxeæ uellera preſſit ouis.Heri & here idem eſt. Iuuenalis. Res hodie minor eſt here q̄ fuit. Donatus autor eſt non dubitaſſe antiquos propter cognationem e & i litterarum here & heri.item mane & mani.ueſpere & ueſperi dicere. Tu autem lector caue ne heri aduerbium hoc loco te fallat & ducat in deuia Non enim accipere debemus diem qui tubiluſtrium antecedit hoc eſt penultimum quinquatirum diem qui eſt decemo calendas Apriles: ſed qui eſt ante ipſas quinquatrus hoc eſt diem.xix.huius menſis ſi enim putares fieri poſſe ut penultimo.Quinquatruum die.i.x. calendas Apriles Arietem tranſitum faceret quem ſupra legimus.xiiii.calendas Martias iniiſſe piſcium ſignum.proculdubio fateris ſolem quinq; ac triginta dies fere in piſcibus abſumpſiſſe: quod ſi eſſet Solſtitialis annus conſtaret diebus pene.xx.ſupra.cccc.cum & reliquis ſignis zodiaci nullum non tantumdem ſibi temporis uendicaret. Dicendum igitur eſt.xiii. calendas Aprilis Solem tranſire in Arietis ſignum quæ pars zodiaci ad naturam Solis refertur ut macrobius ſcribit.Aries enim quia græcis crios dicitur p ſex menſes hibernales ſiniſtro incubat lateri ab equinoctio uerno ſuper dextrum latus ſicut & Sol ab eodem tempore dextrum hemiſperium. reliquo ambit ſiniſtrum. Conſtat autem hoc ſignum decem & ſeptem ſtellis quod una cum Sagitario Cleoſtratus primũ intellixiſſe dicitur: qui precipit & cætera ſigna zodiaci primus omnium autore Plynio. Fabulantur nonnulli Arietem qui traiecit phryxum hunc eſſe qui inter ſigna primum obtinet locum:Alii tranſlatum in cœlum uolunt Arietem qui Baccho exercitum ducenti per exuſta Libye fontem monſtrauit.Eſt ſane Aries calidus & humidus. qui cum ſolem recepit incipit fieri generatio.Vnde inter ſigna zodiaci meruit principatum.

Nota textum uarie ex poſitum

Tubiluſtrium

mortui ad tubã deducebantur

Armiluſtrium

Here

Sol i ori entẽ x.i. ca.apri.

Arietis ſignum

Aries pricepſ ſignorũ

Nota cauſam

PAV. MAR.

¶ SVmma dies.ultima dies.ut in heroid.Hæc tibi prima dies:hæc tibi ſumma fuit.i.ultima.¶ E quinq; diebus:ſcilicet.¶ Admonet lu.circuere:& expurgare populum.¶ Tuba ca.reſonãti.¶ Et ſacri deæ for. Palladi armorum præſidi.¶ Nunc potes ad ſolem.xi.calen.apri.Sol relictis piſcibus init arietem:qui quidem aureum uellus habuiſſe dicitur.Eo Phryxus in colchos delatus eſt.Athamas enim Thebanus phryxum & hellem genuit ex Neiphyle coniuge:qua ſublata Ino Cadmi filia uxor adducta eſt: quæ cum nouercali odio priuignos ĩſectaretur:Toſta ſemina:ne naſcerentur agricolis dabat.Sequuta eſt annonæ caritas.Miſſum eſt delphos ad oraculũ:ad petendã opẽ:qui acceſſerat corruptus:rettulit Phryxũ & hellẽ imolari debere.cũq; ad arã mactandi uelati conſtitiſſent.a Neiphyle matre ſupinducta nube rapti ſunt.Datus aries quo fugerent.Helle in mare decidit.& ab ea Helleſpontus dictus:ſed a Neptuno cõprehenſa pœna

Ino filia cadmi dabat ſemina toſta agricolis pp phryxũ & hellẽ occidendos

Hermippus aries amodes dictus priceps ſignorũ

procreaſſe fertur. Nonnulli œdonum dixerunt: Phryxum præterea incolumen ad æetam perueniſſe uolunt & arietem ioui immolaſſe pellemq; in templo fixiſſe: & arietis ipſius effigiem ab ioue inter ſydera conſtitutam. Eratoſthenes ait arietem ipſum ſibi pellem auream detraxiſſe & phryxo memoriæ cauſa dediſſe & ipſum ad ſydera perueniſſe: alii aliter dicunt: quorum opiniones ab Higinio referuntur. Hermippus ait Liberum oppugnantem aphricam deueniſſe in eum locum: qui a puluere Hammodes dictus eſt: cum in diſcrimine eſſet: & aquarum penuria: & ob id defectione militum. Aries quidem errans ad milites peruenit: quos cum uidiſſet: cœpit fugere. Milites prædam petentes ſequi cœperunt uſq; ad eum locum qui poſtea conſtituto templo Iouis Hammonis eſt appellatus: ibi arietem nuſquam inuenerunt: Sed ꝙ magis erat optandum: aquæ magnam copiam nacti ſunt corporibuſq; recuperatis: libero ſtatim nunciauerunt qui gauiſus eo exercitum deduxit. Iouis hammonis templum cum arietis cornibus ſimulachro facto conſtituit. Arietem inter ſydera figurauit: Ita ut cum ſol in eius foret ſigno: omnia naſcentia recrearentur. hac de cauſa ꝙ illius fuga liber recreauit exercitum. Duodecimq; ſignorum principem eſſe uoluit. Adducitur & alia fabula de hammone quodam: qui pecorum multitudinem ad liberum adduxerit: & ob id illi dediſſe agrum contra thebas ægyptias: & hammonis ſimulachra inſtituta capite Cornuto: ut homines memoria teneant. cum primum pœnis oſtendiſſe Arietem memoriæ cauſa inter ſydera fixum dicunt: qui quidem in equinoctiali circulo conſiſtens, caput ad exortum habens: uerſus occidens primis pedibus: & exoriens caput infra triangulum ꝙ deltoton uocant: teges collocatum: pedibus prope contingens caput

Fabula phryxi & helles

piſtricis. Poeta nunc fabulam ipſam refert: quam aperte loco rettulimus. ¶ Inus: ſcilicet nouercæ phryxi. que cum aperte fabula uideatur. Princeps tamen aſtrologorum Ioannes germanus familiariſſimus noſter: omnia ad effectus ipſius arietis refert id facit in omnibus ſignis: ut non ſine cauſa a poetis ficta eſſe uideantur: quæcunq; de his fabuloſa referuntur. ¶ Nunc: in hoc ultimo die quinquatrium. ¶ Potes tu o germanice. ¶ Sublato: eleuato. ¶ Vultu ad ſolẽ dicere. ¶ Hic. ſol. ¶ Here: pro heri: ut apud Iuuena. ¶ Res hodie minor eſt here quam fuit. ¶ Preſſit: premere incipit. Vellera ouis phryxeæ uellera arietis: qui phryxum in colchos tulit: non enim fuit ouis: ſed aries Ergo cũ geri dicat. & meminerit ultimæ diei quinquatrium. debemus intelligere penultimum diem ipſorũ feſtorum: ſic erit. xi. calen. apri. hoc eſt. xxii. die martii. ¶ Herba ſuſtulerat nullas comas quaſi nulla herba ex frumenti ſemine eruperat e terra. ¶ Vt Solet. ſurgere: ſcilicet ex omni ſemine.

Seminibus toſtis ſceleratæ fraude nouercæ
Suſtulerat nullas ut ſolet herba comas
Mittittur ad tripodas certa qui ſorte reportet
Quam ſterili terræ delphicus edat opem:
Hic quoq; corruptus cũ ſemine nunc at helles
Et iuuenis phryxi funera ſorte peti:

ANT FAN.

Phryxi & helles fabula

¶ SEMINIBVS toſtis &c. Ino cadmi filia ut diximus ſupra & uxor Athamantis regis Thebarum priuignis exitium parans ægit eum matronis ut frumenta ferenda torrerent. Eadem liberi patris nutrix fuiſſe dicitur ut meminit. Statius in ſiluis. qui deus cum phryxo & Helle inſaniam obieciſſet. & illi in ſilua errarent ex hibitus eis eſt a matre nephele quæ nepheli a græcis dicit: Aries aureo uellere inſignis quem cum aſcendiſſent Aries eos in pelagus detulit Helle lapſa nomen pondo dedit quem dicimus Helleſpontum. phryxus in colchos ad regem Aeetem trãſit ibiq; Arietem ut mater præceperat immolauit. pellemq; auream Martis templo dicauit. quã iaſon cum argõnautis petiiſſe dicitur. quamuis nonnulli ſcribant eam eſſe in orchemeno quod oppidum eſt Boetiæ ex quo Myniorum familia in theſſaliam commigrauit a quibus argonautæ Myniæ ſunt appellati. Orpheus autor eſt argonautas fuiſſe quatuor & quadraginta. quos illi quiquaginta fuiſſe dicunt. alii.

Myniæ

lx. Multa hoc loco ex fabulis referre poſſumus quæ cum ſint pene omnibus nota libet ſilentio præterire. ¶ Ad tripodas: Quod græci tripis dicunt nos dicimus tripos: quæ mẽſa præmium uirorum fortium fuit ut quibuſdã placet pp tertii pedis adminiculum quaſi illi nõ bipedes ſed tripedes fuerint: quod nobis compertum non eſt. Erant autem tripodes (autore Seruio) menſe in templo Apollinis delphici quibus ſuperpoſite phœbades uaticinabantur. ¶ Corruptus cum ſemine: A nouerca Phryxi & Helles corruptus quemadmodum & ipſa per matronas frumenta ferenda corruperat.

Tripos

PAV. MAR.

¶ TOSTIS ſeminibus. propter toſta hoc eſt decocta ſemina. ¶ Fraude ſceleratæ nouercæ. dolo inus uxoris Athamantis. nouercæ Phryxi & Helles ¶ Mititur ad tripodes: ad oraculum Apollinis delphici. nã tripodes menſæ fuere in templo Apollinis quibus ſuperpoſite phœbades uaticinabantur. unde apud Lucanum in quinto ſenſit tripodas ceſſare furens Appius. & poſtea tandem conterrita uirgo. Confugit ad tripodas & paulopoſt. Cuſtodes tripodis fatorum arcanaq; mundi. Tuq; potens ueri pæan. & paulopoſt. Et ad phœbi tripodas redire futura. Qui reportet certa ſorte. certo oraculo ſeu reſponſo ut paulo ſupius dictum in eo uerſu Sors erat æternos uincere poſſe deos. ¶ Quã opem. quod auxiliũ. ¶ Delphicus: Apollo delphis qui ſunt ad auſtrales latus parnaſi. ¶ Edat dicat. ¶ Sterili terræ. ut ſterilitati terræ remediũ adhibeatur non tamen erat terra ſterilis. ſed ſemina decocta erãt cauſa ſterilitatis. qui fructum non proferebant. ¶ Hic quoq;. qui miſſus eſt oraculũ fuerat. ¶ Corruptus. ab ipſa nouerca ¶ Nunciat petit ſorte ab ipſo oraculo. ¶ Funera phryxi iuuenis. mortem phryxi. ¶ Cum ſanguine Helles. cum morte etiam ſororis aliqui legunt hic quoq; corruptus cum ſemine tunc intelligas corruptũ nuncium a nouerca uri & corrupta dabat agricolis ſemina nunciaſſeq; peti & mortem Helles & phryxi iuuenis.

De phrixo & helle

¶CIVES: Thebani quibus fames tantum præſtabat audaciæ ut regem contemnerent:quia neſcit plebs ieiunia timere. ¶Compulerant regem iuſſa nefanda pati: Cogebatur ex Athamas'filios immolare ꝙ ita iuſſiſſe putabatur oraculum. ¶Vt forte pependerat æthera mater. Quia Nephele ipſa eſt nebula nam & nephos nubes & nephili ut diximus nebula eſt. ¶Draconigenam urbem. Thebas ob dracone͂ a Cadmo interfectum e cuius dentibus nati opem tulerunt Cadmo urbi ædificandæ: ut Hos habuit comites operis ſidonius hoſpes cum poſuit iuſſam phæbeis ſortibus urbem. ¶Nimbis comitātibus. Quia nimbi ſiue hymbres a nubibus fiunt recte nephelen comitantur. ¶Per freta longa:helleſpontū: ut longe deus helleſponti. ¶Eius longitudō eſt a tenendo in propontidem. ¶Gemini periculi:Immolationis.& tranſitus Helleſponti. ¶Ceruleo deo Neptūo cui⁹ helle nympha eſt Lege iginum qui eam fabulatur a neptuno fuiſſe cōpreſſam. ¶Peruenit in colchas aurea lana domos: Ad Aretam regem Colchorum qui in Scythia ſunt qua labitur phaſis. Ferunt arietem ſibi pellem auream detraxiſſe ac dediſſe Phryxo cauſa memoriæ eum ꝙ ad ſidera perueniſſe.

ANT. FAN.

Nephele mater phryxi & helles a neptuno compreſſa

Vſque recuſantem ciues & tempus & ino
Compulerant regem iuſſa nephanda pati
Et ſoror & phryxus uelati tempora uittis
Stant ſimul ante aras iunctaq; fata gemunt:
Aſpicit hos ut forte pepēderat æthere mater
Et ferit attonita pectora nuda manu
Inq; draconigenam nymbis comitantibus urbem
Deſilit & natos eripit inde ſuos:
Vtq; fugam capiant aries nitiſſimus auro
Traditur ille uehit per freta longa duos:
Dicitur infirma cornu tenuiſſe ſiniſtra
Fœmina cum de ſe nomina fecit aquæ:
Pene ſimul periit dum uult ſuccurrere lapſæ
Frater & extentas porrigit illa manus:
Flebat ut amiſſa gemini conſorte pericli.
Cæruleo iunctam neſcius eſſe deo:
Littoribus tactis aries fit ſydus & huius
Peruenit in colchas aurea lana domos:

PAV. MAR.

¶CIVES: Thebāi ſcilicet ꝓpter Annonæ caritatem: ¶Et tempus ipſa ſterilitas tēporis:eum uideretur ꝓuenire ex aeris intemperie. ¶Et ino:nouerca. ¶Compulerant:q̄ſi iam coegerāt. ¶Regē Athamantē. ¶Vſq; ſemper recuſantem iuſ.ne.pa.pati filiorū immolationem.quam ab oraculo iuſſam arguebant:licet ille ſemper recuſaſſet.tandem pati coactus eſt. ¶Et Soror & phryxus uelati tēpora uittis:Helle miſera cū phryxo fratre habentes frontem uittis uelatam.ut moris eſt ī ſacrificiis talib⁹.ut apud Virgilium:Vitteq; deum:quas hoſtia geſſi. ¶Stāt ſimul aῆ aras ubi erant immolandi: ¶Et gemunt facta iūcta:iunctam & eandem mortem: quia ſimul mactabātur. ¶Mater nephile mr̄ Phryxi & Helles. ¶Aſpicit hos:Phryxū & Hellē. ¶Vt:ſicut. ¶Forte pependerat aeere.& recte.pepēderat aere.quia conuerſa in nebulam in aere pēdet:& νεφελιι nebula eſt. ¶Et ferit pectora nuda:pulſat nuda pectora. ¶Manu attonita:nā ipſa attonita filiorū caſu. ¶Et ¶Deſilit:deſcendit. ¶In urbem draconigenā:thebis:in boetia:quas Cadmus poſuit:qui in eo loco draconem interemit:ex cuius ſatis dantibus nati ſunt:qui Cadmum in ea urbe condēda iuuerunt:ideo draconigenæ dicte quamquam & autor:hoc eſt ipſe Cadmus in draconem mutatus eſt:unde & alii draconigenam dictam urbem putant. ¶Comitantibus nymbis:hymbribus.qui inductam nubem comitati ſunt: quandoquidem hymbres ab ipſis nubibus emittuntur. ¶Et eripit ſuos natos:Phryxum & Hellem. ¶Inde ab ea ara:ubi mactandi erant. ¶Et ut capiant fugam ut nouercæ inſidias effugiant. ¶Tradit̄ aries auro nitiſſimus:datur illis aries aurei uelleris. ¶Ille:aries. ¶Vehit duos:fert Phryxū & Hellem. ¶Per freta longa:per maria ipſa. ¶Fœmina Helle. ¶Dicitur tenuiſſe cornu ſiniſtra infirma:non firma ſiniſtra manu:quia non ualida:quemadmodum dextera:ideo ex ariete ipſa delapſa.eſt. ¶Cū fecit nomina aquæ de ſe.cum ab occaſu ſuo dictus eſt hellespontus: hoc eſt pontus helles mare illud anguſtum inter ægeum: & propontida: ubi totiens felieiori tempore congreſſi cum hoſte ſumus. ¶Dum frater.Phryx. ¶Vult ſuccurrere lapſæ:ferre opem ſorori.quæ ceciderat in aquas. ¶Et dum uſq; porriget extentas manus:dum extendebat illi manus:ut eam iuuaret. ¶Pene quaſi. ¶Periit ſimul.cum illa.nam & ipſe in periculum fuit decidendi in aquas. ¶Flebat:phryxus. ¶Vt amiſſa conſorte:ſorore.quæ in eadem ſorte fuerat. ¶Gemini pericli:quia in eodem ambo periculo fuerāt. ¶Neſcius ipſe phry. ¶Iunctam ſororem eſſe cōiunctam ¶Deo ceruleo:neptuno cerulei maris deo nam decidens illa ab eo comprehenſa & in nympham mutata:unde in argonauticis. ¶Vittaq; conſtitit helle:Iam panopes thetidiſq; ſoror. ¶Tactis littoribus:poſtquam appulit littori phryxus. ¶Aries fit.ſydus:quia detracta ſibi pelle:cœlo locatus eſt & inter ſydera relatus. ¶Et aurea lana huius:aureum ipſius arietis uellus. ¶Peruenit in colchas domos.ad æetem Regem colchorum:Colchi in ſcythia accolæ phaſidis finitimi Eniochis:unde Iaſon poſtea uellus eripuit. Tres ubi luciferos:ſeptimo calendas Aprilis hoc eſt uigeſimoſexto die Martii. eſt æquinoctium uernum Verum Florentinus princeps inquit uernum æquinoctium eſſe octauo calendas April. Autumnale octauo calē. octob.exigua tamen differentia ex unius ſolum diei. ¶Vbi poſtquam. ¶Veniens eos. Veniens aurora. nam ηως aurora eſt. ¶Præmiſerit:antemiſerit.

Cadm⁹ in draconem uerſus tādē

Helleſpontus a nomie helles ibi ſubmerſe

æeta rex colchorum in ſcytia

ANT. FAN. æquinoctiũ uernũ.vii.cal.apriles æquidiali Eos

℃TRES ubi luciferos ueniens præmiſerit eos. ℃T pa nocturnis æqua diurna feres.vii.ca.apri.erit æqnoctiũ uernũ:quod ſm Mac.Ply.& Colu.eſt ad.viii.cal.apri.quẽ diẽ Phryges hilaria appellabãt celebrantes lætitiæ exordiũ cũ ſperarent diẽ nocte lõgiorem Romani(autore Feſto)utrũq; æqnoctiũ equidiale dixerunt cũ nox diei potius q̃ dies nocti annumerari debeat:quẽ tẽpora raro nõ aliquos tempeſtatũ ſignificatus habent teſte Plynio. Tres autẽ Luciferos accipe non a principio:ſed a quinquatriũ fine tubiluſtrió in eo numero cõprehenſo. Sane eos aurora eſt quæ a græcis ios dicitur. Vnde nos i in e longã uertentes eos dicimus & accipimus aliquãdo a parte totum:hoc eſt ab aurora diem quod & græci faciunt:ut

Tres ubi luciferos ueniẽs; p̃miſerit eos:
Tẽpora nocturnis æqua diurna feres
Inde q̃ter paſtoꝛ ſaturos ubi clauſerit e-
Canuerint herbæ roꝛ recẽte q̃ter(dos
Ianus adorãdus cũ quo cõcordia mitis
Et romana ſalus:araque pacis erit:
℃Lũa regit mẽſes:hui⁹ quoq; rpa mẽſis
Finit auentino luna colẽda iugo.

Quod nos uerbum uerbo nõ reddentes ſic latinum fæcimus: multum uenturi ſpes credula uendicat æui Multa ſed extremus tuncat amiee dies. ℃Inde quater paſtor ſaturos ubi clauſerat ædos. Tertio calen.apri.iano concordiæ ſaluti ac paci rem diuinam faciebant.quæ numina apriſſime cõnectuntur.

Iano cõcordiæ ſaluti ac paci res diuina fit.iii.calẽ.apri.

Prudentia enim quam iano tribuunt concordiam facit:concordiam ſalutem & pacem. Multæ autem ædes concordiæ Romæ a multis dicatæ ſunt Lege Suetonium.Liuium.Plutarchum & Appianum. Ab æde ſalutis dicta eſt porta Salutaris quæ ei fuit proxima. Romanam autem ſalutem uocat quod pro incolumitate po.ro.ei ſacra facerent. ℃Auentino luna colenda iugo. Pridie calen.apri.Dianæ in auentino res diuina fieri conſueuit quo in monte Seruius Tullius Latinis populis perſuaſit ut exemplo eorum qui Dianæ epheſiæ ædem feciſſent & ipſi ædem Dianæ ædificarent:quod fecerunt. Vnde illud eſt. Quæq; auentinum tenet algidumq; quindecim diana preces uirorum caret. Et illud. Phillis auentinæ quædam eſt uicina dianæ. Hanc deam auentinam nonnulli uolunt Lucinam dictam cum dianam ſiue lunam palatinam noctilucam uocarent.quod in palatio(ut autor eſt Varro)eius templum noctu lucere. Suſpendebatur in hac æde boum cornua non ceruorum quod ibi Seruius Rex decepto quodam antrone corutio bouem inſigni ſpecie ac pulchritudine dicitur imolaſſe: & eius cornua templo affixiſſe ut iuba ſuis monumentis mandauit. Dianæ auentinæ ſimulachrum(ut ſcribit Strabo)Romani eodem modo diſponentes apud Maſſilienſes collocarunt:qui aliquando ſumma fœlicitate ex Ro.po.amicitia floruerunt Puir & Romæ templum Dianæ in angiportu qui patricius dicebatur cuius ingreſſu uiri abſtinebant ut Plutar.in quæſtionibus tradit.

Lune feſtum pridie calẽ. Diana auẽtina Diane templũ in angiportu

PAV. MAR.

℃TRES luciferos:tres dies ab ipſo lucifero:ſit numeratos triduũ ab ultimo die quinquatrium hoc eſt a.xxiii.dii martii erit.xxv.dies:deinde ſequentem oſtendit:ſic.xxvi.die erit æquinoctium. ℃Feret.ipſa aurora. ℃Tempora diurna:æqua nocturnis.hoc eſt diem adæquabit nocti:ſic erit æquinoctium. ℃Inde q̃ter:Quarto die:poſt noctu numerata die equinoctii:ſed quattuor ſequentibus diebus erit feſtum iani.cõcordiæ ſalutis& pacis.quoniam his eo die ſacrificatur. De iano concordia & pace dictum eſt in primo libro. Salutis autem ædes erat apud portam ſalutarem:de qua Pom.Feſtus Salutaris inquit porta: appellata:eſt ab æde ſalutis quæ ei proxima fuit & Var.inquit:Collis ſalutaris quatriceps os aduerſum eſt pyloris ædem ſalutis.& Tranqu.inquit de auguſto loquens Nonnulla etiam ex antiquis cerimoniis paulatim aboleta reſtituit:ut ſalutis augurium:diale flaminum &c. ℃Inde ubi:poſtquam. ℃Paſtor quater clauſerit hædos ſaturos:ueſperi quater reduxerit e paſcuis:& incluſerit capellas. ℃Et herbæ quater canuerint albeſcent. ℃Rore recente:gelido. Hac periphraſi a reductione cappellarum & rore:ueſpertium:& matutinum tempus ſignificat quatèr:ſic quattuor ortus & occaſus.ergo poſt quatriduum.hoc eſt.xxx.dies martii.Ianus erit adorandus.ſacrificandum erit Ianó. ℃Cum quo iano. ℃Erit mitis concordia adoranda.ſ.& illi eſt immolandum. ℃Et ſalus romana:nam in æde ſalutis pro ſalute populi erecta litãdum. ℃Et ara pacis:ubi etiam peragenda eo die ſacrificia. ℃Luna regis menſes:pridie calen.apri.hoc eſt ultimo die martii feſtum eſt Dianæ:cui in auentino ſacrificatur. Seruus enim Tullius ſextus ro.rex.Latinorum populis perſuaſit uti exemplo eorum:qui Dianæ Epheſiæ ædem feciſſent: & ipſi ædem Dianæ in auentino ædificarent: Quo effecto bos quædam Sabino miræ magnitudinis nata eſt: reſponſum datum eum populum ſummam imperii habitudinem. cuius ciuis bouem illam immolaſſet: Sabinis bouem in auentinum egit. & cauſam ſacerdoti ro.expóſuit. Ille callidus dixit prius eum uiuo flumine manus abluere debere. Sabinus dum ad Tyberim deſcendit. Sacerdos ro.bouem immalauit. Ita imperium ciuibus: ſibi gloriam facto conſilioq; quæſiuit &c. ℃Luna regit menſes de hoc a principio diximus q menſes a luna computantur & principia menſium illi ſunt conſecrata.cum eandem iunonem & lunã eſſe putarent. ℃Huius quoq; menſis martii. ℃Finit tempora:nam ultimus dies eſt illi ſacer. ℃Luna hoc eſt ipſa Diana. ℃Et colenda iugo auentino:in monte auentino:ubi eſt illi templum a romanis pariter.& Sabinis erectum;eſt igitur eo die Dianæ ſacrificandum.

Concordia & ſalus & pax

Tẽplũ lunæ in monte auẽtino

Finis Tertii Libri.

INTERPRETATIO Quarti Libri per Antoium Fhanenſem & Paulũ Marſum Poetas Laur.

ANT. FAN.

ALMA fa.di.ge.mr̃ amo. Nõ recte ſenſit Erathoſtenes q̃ poemata ad mẽtẽ & ĩtelligẽtiam in ducendã nõ cẽſuit: pinde ac poetæ oẽs nõ docẽdi ſed oblectãdi gr̃a ſcripſerit: Cũ ↄtra ſapiẽtiſſimi uiri primũ q̃dã ph̃iã poeticã eẽ dixerit & Homeri poema nihil eſſe aliud q̃ ſtudiũ ſapiẽtiæ. Vñ poetaꝝ figmẽta nõ ſunt ſemp accipiẽda ſimpl'r: ſed altiꝰ ĩſpiciẽda q̃ q̃dã opinẽt. ut ecce q̃d ad hũc locũ attinet: Igneũ ſemẽ e cœlo cecidiſſe ĩ mare poetæ finxerũt & Venerem natã e ſpumis: quo nihil aliud ſignificarunt q̃ ignẽ & aquã duplicẽ cãm eẽ naſcẽdi uñ aries calidus & humidus ut dictum eſt inter ſigna zodiaci obtinuit principatum: quem tñ multi calidum eſſe atq; aridum tradunt. eam ob cãm maiores nr̃i Aprilẽ mẽſem quo nitent arua ſegetibus prata herbis: arbores foliis: & ex coniunctiõe ignis & hũoris oĩa pcreanẽ Veneri dicauerũt. Eũq; menſem fuluius & Iunius Gracchꝰ teſte Varrõe: aliiq; nonnulli quaſi Aprilẽ noĩatũ exiſtimarunt a ſpuma quam græci aphron uocãt unde aphrondite uenus a græcis dr̃ quã noſtri Cæligenã uocarẽ ut idem Varro autor eſt: q̃uis Plutarchus in Numa ideo Aprilem a uenere dixerit noiatum q̃ eo menſe & deæ ſacrificant & ad calendas mulieres lauant myrto coronatæ. Cigius aũt in libro quẽ de faſtis reliquit (ut ſcribit Macrobius) ait ĩpite quoſdam opinari antiquos hũc menſem a uenere noiaſſe cũ nullus dies feſtꝰ nullũq; ſacrificiũ inſigne ueneri p hũc mẽſem fuerit cõſtitutũ: cui Cingio Varro cõſentit affirmãs ueneris nomẽ ne ſub regibus quidem apud Romanos Latinũ uel græcũ fuiſſe idq; nõ potuiſſe Aprilẽ a uenere noĩari ſed ab apiẽdo dici magis putandũ q̃ſi Aprile q̃ uerna tẽpie arridẽte (ut ait Plutar.) plãtaꝝ germina apianẽ cæteraq; q̃ cõtinet terra. Sciendũ tñ non negarẽ ualeriũ Flacchũ: teſte Macro. poſtea cõſtitutũ eſſe ut h̃ menſe mr̃onæ ueneri ſacrũ facerent. q̃ dea & mas & fœmina putabaẽ: Vñ legimus Ariſtophanẽ eã aphroditin appellaſſe: q̃uis (ut ſcribit Ser.) nõnulli dicant nõ ſolũ uenerẽ. ſed & alia numĩa utriuſq; ſexꝰ pticipationem hr̃e. Sũt q̃ putãt Ro. altiorẽ prudẽtia ita primos ordinaſſe mẽſes ut cũ ſpcedẽs Marti eẽt ditatus deo pleriũq; hoĩu3 necatori. ſeds Veneri dicare ẽ: q̃ uim eiꝰ q̃ſi bñfica leniret: nam cũ in. xii. ſignis zodiaci primũ ſignum Aries Marti aſſignatꝰ ſit: ſequẽs. i. Taurꝰ Venerem accæpit. Lege Macro.

Quid ſignificat uenerẽ natã ex ſpuma maris

Aprilis

Aphrõ Aphrodite

ALMA faue dixi geminorũ mater amorum.
Ad uatẽ uultus rettulit illa ſuos
Quid tibi ait mecũ certe mõ feſta canebas.
Num uetus in molli pectore uulnus habes:

Quare mr̃onæ ſacrificabant ueneri

Dr̃ ãt Venꝰ gẽinoꝝ cupidinũ mr̃: ſed ſcripſerũt q̃dã plẽs eẽ Veneres: plẽſq; cupidines: ut Cice. q̃ duas Veneres tradit & tres Cupidines. Primũ ex Mercurio & diana gẽitũ. Scdm ex Mercurio & ſcda Venere. Tertiũ quẽ Anterõ dicũt. Alii hãc Venerẽ quã ex teſtibꝰ Cœli & maris ſpuma gẽitã Aphroditẽ uocãt gẽinorũ cupidinũ matrẽ dicũt: ut Diua nõ miti gñrata põto quã uocãt matrẽ gẽinꝰ cupido. Hic illã ẽ Syllii Cũ ſic ſuſpirãs roſeo uenꝰ ore decoros alloqẽ natos. Hoꝝ alter uoluptatis ẽ quẽ Diogenes dicere ſolebat uacãtiũ occupatiõnẽ alter pietat[. Ille. n. turpis ẽ d quo ait Vir. ĩ buc. Nũc ĩſanꝰ amor duri me martis ĩ armis tela ĩter media: atq; aduerſos detinet hoſtes: Ille piꝰ de quo ĩ. æneĩ. Neq;. n. prĩꝰ cõſiſtere mẽtẽ paſſus amor Plato duplicẽ amorẽ eẽ dixit. Alteꝝ terreſtrẽ atq; uulgarẽ. Alteꝝ cæleſtẽ ſingularẽ ac plane diñũ: & hũc q̃dẽ eẽ oĩ ſtudio ac diligẽtia expetẽdũ: illd uitãdũ tanq̃ hũano gñri pniciosũ: ideq; hũc celeſtẽ amorem fauorẽ ẽt uocat: ſed ſanctũ ac diuino quodã iſtictu puenĩẽtẽ. Sagittaꝝ cupidinis alterã iõ auratã fingi arbitramur q̃ pulchritudo ſæpiſſime amorẽ facit: uel q̃ auꝝ ẽ calidũ & humectũ: nã q̃ auro amor conciliari ſoleat: ut Aurea nũc uere ſunt ſcl'a plimꝰ auro uenit honos auro cõciliaẽ amor. Licet ueꝝ ſit ut a.l. id figmẽtũ attineat nõ putarim. Altera uero q̃ fugari amorẽ fabulanẽ iõ plũbũ hẽt mea ſnia q̃d cõnſtat ab alligatis lũboꝝ & renũ parti. plũbi laminis ob eiꝰ frigiditatẽ ĩpetus Veneris ĩhiberi autore Plinio. Sane alma Vẽus ab alẽdo ſic dr̃: ut Alma ceres almꝰ ager Alũẽ. n. p uenerẽ aĩata: h̃ ẽ ppagãẽ & ſeruanẽ ſpẽs q̃uis pcãt ĩdiuidua. S; almus ĩterdũ & pulchrũ ſignificat auctore Feſto: quo nullũ epithetõ magis Venerẽ decet. Sciẽdũ placuiſſe q̃buſdã amores tres eſſe. Aliis q̃nq;. Aliis plẽs. Vñ illud ẽ Propẽii: Hos uetuit me nũerare timor:

Cupidines tres

Amor duplex

Sagitta cupidis aurata

Sagitta cupidis plũbum habeans

Almum

PAV. MAR.

ALMA faue dixi geminoꝝ mr̃ amoꝝ. Rõnẽ huiꝰ mẽſis: quẽ nunc quarto loco nũeramus cum ſcdo loco a Romulo eẽt ĩſtitutus: a Vectio Macrobiano mutuabimur. Scdm inquit menſem nominauit Aprilem: ut q̃dam putãt cũ aſpiratiõne: q̃ſi aphrilẽ: a ſpuma: quã græci ἀφρον uocant: uñ orta Venus creditur. Et hanc Romuli afferunt fuiſſe rõnem. ut primũ q̃dem menſem a patre ſuo. Marte ſecundum

Quare uenꝰ dũ a græcis ἀφροδιτη

ab Aeneæ matre Venere noiaret:ut hinc potiſſimū anni principia ſeruarēt:a qbus eſſet Romāi nois ori go:cū hodie quoq; in ſacris martē patrē Venerē genitricē uocem⁹ Alii putāt Romulū:uel altiore prudē tia:uel creti nois,puidētia.ita primos ordinaſſe mēſes:ut pcedēs Marti eſſet dicatus:lō.plerūq; hoium ne catori:ut Hōe.naturæ cōſci⁹ ait:αρεσ αρεσ βροτο λοιεκ μιαιφονε τειχεσιπ λητα Sēds ueneri dica reē:Q ue ut i ei⁹:qſi bñficia leniret.Nā & i duodecim ſignis zodiaci:quoꝝ cūcta certoꝝ numinū domici lia credūt:Cū primū ſignū Aries Marti aſſignat⁹ ſit:ſequēs mox uenerē:ideſt Thaurus accepit & rurſus re gione ſcorpi⁹ ita diuiſus ē:ut deo eſſet utriq; cōis:Nec exiſtimat̄ rōne cœleſti carere ipſa diuiſio:ſi qdē acu leio uel potētiſſimo telo:pars armata poſterior:domiciliū Martis ē.Priore uero ptē:cui ζυγος apud gre cos nomē ē.nos librā uocam⁹:Ven⁹ accepit:q̄ uelut iugo cōcordi iūgit mr̄imonia:amicitiaſq; cōponit:Sȝ Cyngi⁹ i eo libro:quē de faſtis reliqt:ait iperite quoſdā opinari Aprilē mēſem antiquos a Venere dixiſſe. cū nullus dies feſtus nullūq; ſacrificiū iſigne Veneri p hūc mēſem a maiorib⁹ iſtitutū ſit:ſed ne i carmini bus qdē ſalioꝝ:Veneris ulla:ut cæteroꝝ cœleſtiū:laus celebratur.Cyngio ēt Varro cōſentit affirmās no mē Veneris:nec ſub regibus qdē apud romanos:uel latinū:uel græcum fuiſſe:Et iō nō potuiſſe mēſem a Venere noiari:ſed cū fere ante æqnoctiū uernū triſte ſit cœlū:& nimbus obductū:ſed & mare nauigātib⁹ clauſum.Terræ ēt ipſe aut aq̄:aut pruina:aut niuibus cōteganī:Eaq; oīa uerno:ideſt hoc mēſe apianī.Ar bores quoq;:nec minus cætera q̄ cōtinet terra:apire ſeu germen icipiāt:ab his oībus mēſem Aprilem di ci merito credēdū ē:quaſi Aprile:ſicut apud Athenienſes ανθεσ τηριον idem mēſis uocaī:ab eo qd hoc tpe cuncta floreſcant:Valerius aūt Flaccus nō negat hoc die poſtea cōſtitutū:ut matronę Veneri ſacrū fa cerent Plutarch⁹ uero in uita Numæ Aprilē ingt:qd aphroditis ideſt Veneris habeat cognomētū.Q uo menſe & deæ ſacrificant:& ad calendas mulieres myrto coronatæ lauanī.Q uidam uero nō ab aphroditi Aprilē noiatū dicūt:ſed quēadmodū ſimplex ſe nomē habet Aprilem mēſem uocatū:qm̄ uerna tēperie ar ridente:plantarū apianī germina &c.Sed hæc hacten⁹.Poeta Veneris mēſem ſcripturus Venerē inuocat primo uerſu.Affuit deīde illa:& rogat an amet:cum eā uocet qd uelit.℃O mater alma:o uenus mr̄.℃Ge minoꝝ amoꝝ:faue mihi feſta canenti.Alma ueneri adiungit̄ Virg.alma parēs confeſſa deam.& Alma ue nus phrygii genuit ſymoentis ad undā:ab alēdo q oia alat:unde & Cice.Venerē dictam putat:q ad res oēs ueniat.℃Geminoꝝ amoꝝ hoc eſt ioci & cupidinis qa ambo filii ueneris tradunī Hora.i primo car. Siue tu mauis erycina ridens:quam uolat circū iocus & cupido.& Seneca.in Tu.,Diua non uti generata ponto:quā uocat matrē geminus cupido pro ioco & cupidīe dictū:Alter enim ē q allicit:alter q cōiūgit. ℃Illa uenus retulit ſuos uultus ad uatē:uertit ſe ad me.℃Ait quid tibi mecū.ſ.eſt cur me nūc uocas!Cer te mō:pauloante:hoc eſt heri.℃Canebas cātādo ſcribebas.℃Feſta:dies feſtos.℃Nō:an.℃Habes ue tus uulnus:amoris.l.℃In molli:in laſciuo.℃Pectore:amas ne nūc:ſicut prius amabas.℃Reſpōdit ego.

Sis dea reſpondi de uulnere riſit:& aer.
Protinus ex illa parte ſerenus erat:
Saucius aut ſanus:nunq̄ tua ſigna reliq.
Tu mihi ppoſitū:tu mihi ſemper onus:
Q uæ decuit primis ſine crie luſim⁹ annis
Nunc teritur noſtris area maior equis:

ANT. FAN.

℃SCIS de uulnere:Noſti Ouidium nunq̄ eſſe amoris expertem qui uel ſanus amare cōſueuit.Nunq̄ tua caſtra reliq:Tractū a militibus q non mō non ſunt tranſfugæ: ſed & incolumes & ſaucii uexilla non deferunt.℃Sine crimine luſimus:Ipſe in.ii.triſtiū.Crede mihi diſtant mo res a carmine noſtro Vita uerecūda eſt muſa iocoſa mea Q uam ſententiam imitatus Martialis ait.Laſciua eſt no bis pagina uita pba.Potuit hoc dicere ut relegatum ſe cre dere uideretur ob artem quā ſcripſiſſet.℃Area maiori Metaphora eſt.Florentinus iuriſconſultus locum inquit ſine ædificio in urbe aream:ruri agrum appellari.Var ro aream eſſe inquit ubi frumēta ſecta teruntur & areſcūt:a cuius ſimilitudine loca in urbe pura puta tare as dici:quæ ut inquit Feſtus q uacua ſint quaſi exaruerint & quicq̄ generare non poſſint id nomen accæ perunt Bene autem meminit autor areæ in rebus ſacris quæ ad ædes deorum eſſe conſueuit.Vnde ait Vir. Aut ante ora deum pingues ſpaciatur ad aras.Senſus autem eſt.In grauiore materia meū uerſaī ingeniū.

PAV. MAR.

℃SCIS tu dea de uulnere.tu ipſa uenus noſti an amē.uel non amē.Riſit.ipſa.℃Et aer protin⁹erat ſeren⁹ ex illa parte.quaſi ridente illa aer ea ex parte ſerenus redditus eſt.Altiuſq; tendit ſententia quam uerba.nā hoc liquido apparet quotiens aſpectus Veneris.hoc eſt ipſius ſyderis exorientis lætus.hoc eſt purus & lu cidus uideī.Serenitatē aeris indicat ſec⁹ ſi turbidus.℃Saucius aut ſanus.uel ardēter amauerim.uel nō ita uehementer.Nunq̄ iñ penitus ab amore diſceſſi.& in libris de remedio.Sæpe repēt alii iuuenes.ego ſem per amaui.& ſi quid faciam.nunc quoq; quæris amo.℃Saucius:hoc eſt cum uulneī.℃Aut ſan⁹.ſine uul nere.℃Nunq̄ reliqui tua ſigna.tranſlatio a militia.Nūq̄ diſceſſi a caſtris tuis.nam ſemper ſub te militaui nec diſceſſi a ſignis.qa non uerti terga hoſtib⁹.℃Tu mihi propoſitum.de qua ſemper dicere propoſuerā. ℃Tu mihi ſemper honus qui ſim in rebus tuis ſemp occupatus.℃Luſimus.ludēdo ſcripſimus.℃Primis annis in iuuenta.Q uæ decuit.quæ decorum fuit iuuenem ſcribere.Sine crimine.& hoc alio tendit.quam ſcribatur.Nam cum ab Auguſto damnatus ſit Velata tñ uera cauſa.ob artem quam ſcripſerat.Nūc etiam ut ſe apud germanicum excuſet dicit ſe ea ſcripſiſſe.quæ iuuenem decebāt & ſine crimine.quaſi dicat per qd dānari non meruiſſem & in triſtibus ad Aug.nullū legiſſes crimen in arte mea.& illud.prius tñ dictū. ſed q illud adducit:inquæ meo nullū carmine crimē erit.℃Nunc maior area teritur noſtris equis maior nunc mihi ad agendum materia ſumpta eſt.Et eſt hoc in loco tranſlatio a tritura frugum ſumpta.nā ubi maior ſpicarū copia.ibi maiore area opus eſt.ſic ipſe maiorē materiā maiorib⁹ ānis accepit.nā poſt iuuētā.

Aries marti aſſignat⁹

Plutarchus de ſacris ueneri dicatis menſe April⁹

Cōparatio ab equis terētibus in area

Excuſatió ouidii tacita de libro amādi

ANT. FAN.

¶MEA tempora myrto cõtigit:Quia hæc arbuſcula Veneris eſt ut ait Plutarchus:Gaudet enim littoribus teſte Seruio & apta eſt plurimis neceſſitatibus mulierum.Vnde imperatores teſte.A.Gel.corona myrtea utebantur:qui ouantes urbem introibant quibuſq; incruenta uictoria obuenerat cui facilitati aptã eſſe frondem Veneris crediderunt ꝙ non martius ſed quaſi Venereus quidam triumphus ouantium foret a quibus corona myrthea oualis dicitur autore feſto introibant autem urbem ouantes uel cum bella indicta nõ erant uel cũ ſine ſanguine confecta fuerãt.Ferunt Romanos Sabinoſq; cum propter raptas uirgines dimicare uoluiſſent myrtea uerbena depoſitis armis pacẽ firmaſſe in loco qui poſtea ſigna habuit Veneris Cluacinæ.Cluere enim antiqui pugnare dicebant teſte Plinio. qui arborem myrtum ideo tũc electã dicit:quia coniunctioni & myrto Venus præeſt.Huius arboris uirgæ geſtatæ uiatori prodeſſe dicuntur in loco itinere impediti.

Myrtus

Myrtea corona

Cluere unde Cl us uen

Tẽpora cũ cauſis annalibus eruta priſcis
Lapſaq; ſub terras ortaq; ſigna cano:
Vẽim⁹ad q̃rtũ quos tu celeberrima mẽſẽ
Et autem & menſem ſcis uen⁹ ee tuos:
Mota cytherea ẽ leuiter mea tpa myrto:
Contigit & cœptum perfice dixit opus:
Senſimus & cauſæ ſubito patuere dierũ:
Dum licet & ſpirant flamina nauis eat:
Siqua tñ pars te de faſtis tangere debet:

¶TEMPORA cũ cauſis:hoc fuit noſtri propoſiti ut tẽpora ſcriberemus:cum ortu & occaſu ſignorũ . Venimus iam ad Aprilem tuum o uenus menſem:faueas igitur tuo uati:tua nunc quoq; tempora canenti. ¶Cano.cantando ſcribo.¶Tempora:annum.menſes . dies feſtos & pfeſtos:feſta ſtata & non ſtata.¶Cum cauſis:enim rationibus : ut in principio quoq; diximus:Seu cum originibus hoc eſt cum fabulis : ſiue hiſtoriis:unde quid originem habuerit.Et quoniam cum originibus dixerim:Neſcio qui interpretem fideliſſimum uirum pium:& ab omni maledicentia penitus abhorrẽtem Nu perrime fuerint inuecti:quaſi fuerit in eo uerbo maieſtas naturæ læſa.Carpant licet in puerilibus ludis & in nomẽ meum paſſim allatrent:non tamen efficient:ut ab inſtituto diuellar . Illud enim mihi tam a natura datum: quam uitæ inſtitutione ſeruatum.ne quẽq̃ uerbis prouocem:ne maledicendo:cuiuſpiã aures offendam.Fruſtra q̃dẽ laceſſunt:nondũ enim maledicere didici.Nec ſi quid fieri põt.ſine ulla maledicẽtiæ nota rñdebo. Turpiſſimum enim eſſet duci:cum quouis milite certamen.Sed hoc tãtum dicere liceat:q̃d apud lucanu; Cæſar uanam ſpẽ mortis honeſtæ concipis.haud ĩgt iugulo ſe polluet iſto Noſtra Metello man⁹. Dignũ te Cæſaris ita nullus honor faciet.Sed ſatis ſit.Quãuis & illud tragicũ adduci queat Domi lyciſſam quid pauiſſe pſui.ut illa fuſtia ſanguinẽ hauriret truci:ſed redeamus ad rẽ.¶Cũ cauſis:cũ originibus.ſeu cũ rõnibus:uc ab initio dixim⁹.Nã toto ope poeta cãm aut p rõne:aut p origine ponit.Etenim plerũq; refert: qua rõne q̃d fuerit inſtitutũ:& uñ originẽ habuerit:ut in primo libro cũ agit:Cur priapo mactẽ aſellus. cauſa pudẽda q̃dẽ ſed tñ apta deo refertq; unde aſinoꝝ ĩmolatio habuerit originẽ.Et poſtea ĩ carmentalibus:Vñ petã cauſas hoꝝ moremq; ſacroꝝ:quo pacto ĩtelligemus hoc in loco cauſas? p ratione? An pro origine & rõne?Sed ne nimiũ ĩmoreẽ:q̃a frequẽtes loci ſunt hmõi: ubi cãm pro origine ponit. nam mox ſubiicit?unde principium res ipſa habuerit.Et quia nõ crediẽ:euoluam⁹ dilucidiores locos:In ſecundo lib. ubi d̃ lupcalib⁹ agit:Dicite pierides ſacroꝝ quæ ſit origo.Attigerit latias.uñ petita domos:quæ ſit origo dixit:& originẽ lupcaliũ græcã refert.iã negari nõ põt & in eiſdẽ ſacris:cũ latinã originẽ referre uult ĩgt Adde pegrinis cã mea muſa latinas.Vides ne q̃ aptiſſime cãs p originib⁹ poſuerit.Eodẽ enĩ tẽdit utrũq; nã cũ primũ pcaẽ muſas.ut dicãt originẽ & græca relata ẽ.poſtea pcaẽ ut latina cã referaẽ q̃s ẽ tã ptinax: q̃ p origine dictũ neget.cũ originẽ ſacroꝝ aptiſſime referat q̃d creberrimũ ẽ apud poetã:cũ cãm aut pro origine:aut p rõne ponit:q̃d ut cõſtet cũ cãm nõ ponit ponit originẽ ut in pallib⁹ expoſitus mos.ẽ moris mihi reſtat origo.& ĩ floralib⁹ die dea rñdẽdi ludoꝝ q̃ ſit origo.In lemuralib⁹ dcã ſit uñ dies q̃ nois extat or go me fugit ex aliquo ẽ inueniẽda deo.Origine hoc ĩ loco dixit.Sed q̃d pſeq̃ẽ ut uideam⁹ q̃ rõne poſitũ.Pleade natemone uirga uenerãde potẽti.Sæpe tibi ſtygii regia uiſa iouis.Venit adorat⁹ caduciſer ai pice cãm.Nois ex ipſo ẽ cognita cãa deo.Quis negat cãm p origine poſitã cũ pri⁹ dicat q̃ nois erat origo & poſteã ſubdit ipſo deo cognitã eſſe cãm & refert uñ originẽ habuerit lemuralia.& ĩ pricipio ſexti.Hic quoq; mẽſis hẽt dubias ĩ noie cãs.Et poſt hic ego q̃rebãt cœpti q̃ mẽſis origo.Eſſet & ĩ cura nois hui⁹ erã cãs & originẽ ĩdifferẽter dicit & poſtea:At dec⁹ oẽ mihi cõtingit origine mẽſis. Conſtat igiẽ tandem ex poeta ipſo cãm p origine poni.His argumẽtis cũ referat rerũ de q̃b⁹ agit originẽ & cũ interdum ubi cãm nõ ponit originẽ ponit.Vel cũ cõuertat.ut cãm p origine & originem pro cauſa ponat.Arguamus nũc a diffinitione uocabuli.Fabius uictorinus ſic diffinit.Cauſa eſt animi impulſus ad aliquid agendũ.Quicq̃d enim fit ex aliquo animi impulſu fit.Et q̃m ita forte arguitur.Romulus cã fuit cõdendæ urbis.pp ipſi⁹ animi ĩpulſum nõ tñ fuit origo.nã hæc referẽ ad pricipiũ ipſi⁹ ædificatiõis:cũ eſſent oĩa q̃ ad rẽ facerẽt parata.Euoluatis Ciceronẽ ĩueniẽtis duplicẽ cãm ĩpulſiuã & rõcinatiuã ĩpulſiua eſt in ipſo primo motu.Ratiocinatiua eſt in rõne & cõſilio.Primo enim loco eſt animi ĩpulſus deinde eſt ipſa ratiocinatio.a prima q̃dẽ origine pendẽs & ipſe ĩpulſus eſt origo rei.fruſtra.n.adhibereẽ ratio.imo adhiberi non põt:niſi ſit ille animi ĩpulſus nã ut ab initio diximus:ex cã eſt ipſa rõ quæ quidem eſt rerũ gerendarũ ordo ex cauſa ueniẽtium.ut q̃d quo loco facias.ac dicas ĩtelligas:Rõ ſine cã eſſe nõ uõt:cauſa uero ſine rõne põt.Hoc idẽ Fabi⁹ inquit.Sed iam pueris notum eſſe arbitror.impulſum illũ animi originẽ eſſe rerum agendarũ ſed q̃a multis pſuaſum eſt cõtrariũ.& adeo tenellis mentibus ĩfixũ.ut auelli nõ poſſit ſi nobis nõ creditur.non Fabio non poetæ noſtro.noa rationibus.Credatur tandem Ariſtoteli & Ciceroni.Ariſtoteles enim oſtendit

PAV. MAR.

Cauſa p origine & rõne

Inuocatio ad muſas

Q̃r romulus fuit cã cõdẽdæ urbis

cauſam eſſe negociorum originem. Cice. in lib. de natura deo. Cām hoc eſt principiū inqt: Quod ſi hi errāt cū his errare malo: q̄ cū cæteris recte ſentire. Arbitror ēt dicturos eos Ariſtotilē & Cice. erraſſe. Sed iam finis ſit: Neq; uolebā tā longe ꝑgredi: De⁹. n. teſtis ē: me nō fuiſſe maledictis ꝓſiluꝛe. ſed qa loc⁹ exigebat: ut de cauſis agerē: uolui oñdere: ut oportuit cū cauſis hoc ē cū originib⁹ recte dictū: nō ut quēq̄ carperē ſed ut mea dicta defenderē: Sed ꝓſequemur iter iſtitutū. ℂ Eruta annalib⁹ priſcis: quæ ego magna cura & diligētia ex ueteꝝ ānalib⁹ excerpſi. ℂ Et cano ſigna lapſa ſub terras & orta: ortū & occaſum ſignoꝝ ut ab initio dictū ē. ℂ Venim⁹ ad qrtū mēſē: ad Aprilē: q qrtū āni locū obtinet. ℂ Quo mēſe. ℂ Tu celeberrima cultiſſima & celebratiſſima es. ℂ Et tu uen⁹ ſcis uatē: me ipm q cano tpa. ℂ Et mēſē eē tuos. nā & ego tui iuris ſum: & mēſis ibi dicat⁹: & a tuo noīe nūcupat⁹. faueas ergo dū ea canim⁹: quæ ad te ipſam ptinent. ℂ Mota cytherea: Ven⁹ mota ē uerbis meis. ℂ Cōtigit leuiter mea tpa myrto: ut iſpiret mihi mentē qua pciperē ea q̄ cupiebam. Myrtus. n. ℂ Veneri ſacra: de ea paulo inferi⁹. ℂ Et dixit pfice cœptū opus qđ incepiſti ꝓſequere: & pfice. ℂ Sēſimus. cōtigere. ſ. illa tpa & mētem inſpiraſſe. ℂ Et cauſæ dierum: origies & menſis aprilis: & feſtorum ipſius menſis. Subito patuere: fauente iam numine. ℂ Dum licet: ſcribere. ſ. hæc.

Aprilis ē mēſis gentis Iuliæ

ℂ Et ſpirant flamina: dum flant ſecundi uenti. ℂ Eat nauis: nauigemus per trāſlationem a nautis: qui ſecūdo uento utuntur: hoc dicit. nunc cum uenus ipſa faueat: proſequemur incæptum. ℂ Si qua tamē pars te. O germanice: ſi quid eſt in faſtorum quod ad te ptineat: præcipuus eſt hic menſis: qm̄ ueneri dicatus eſt: a qua quidem progenita eſt Iulea domus in quam tu adoptatus es. Domeſtic⁹ hic ergo uobis menſis: cum liberoꝝ ꝓgenitricis ſit. ℂ Tamē cæſar: germanice. ℂ Si qua pars de faſtis: de faſtorum libris & menſibus ipſis. Debet te tangere. te mouere. quod ad te pertineat. ℂ Habes quod tuearis: quod in tuo iure defendas.

Cæſar in Aprili quod tuearis habes:
Hic ad te magna deſcēdit origine menſis
Et fit adoptiua nobilitate tuus:
Hoc pater iliades cū longū ſcriberet ānū
Vidit & autores rettulit ille ſuos
Atq; fero Marti primā ddit ordine ſorte
Quod ſibi naſcenti proxima cauſa fuit:
Sic uenerē gradib⁹ multis i gēte receptā
Alterius uoluit menſis habere locum
Pricipiumq; ſui generis reuolutaq; qrens
Sæcula cognatos uenit ad uſq; deos:
Dardanon electra qs neſcit atlātide natū
Scilicet electram concubuiſſe ioui:

ANT. FAN.

QIN aprili quod tuearis habes: Quoniam hic menſis a Venere nomen accepit a qua cæſares deſcenderūt. Vnde autor ſubiungit. Et fit adoptiua nobilitate tuus. Nam iulius Cæſar a Venere p iuliū æneæ filiū originē ducens adoptauit Auguſtū: Auguſtus Tyberium Neronem Tyberius Germanicū: cui naſo ut diximus hoc opus inſcripſit. Vnde nos iāpridem aperientes amico cuidā noſtro quid de inſcriptione huius operis ſentiremus poſt multa illud ſcripſim⁹. Noluit imerito faſtos ſcripſiſſe Neroni Nat⁹ habet tituli præmia qui meruit. ℂ Pater iliades Romulus iliæ filius. ℂ Longum cum ſcriberet annum: Lunaris cōparatione longum dicit. nā breuis eſt ſi Solſtiali cōparetur qui. xii. menſibus cōſtat. Autores retulit ille ſuos: Martē & Venerē: ut hæc generis princeps ipſi⁹ ille pater. ℂ Quod ſibi naſcenti proxima cauſa fuit quia Mars Romulo pater fuit: eum cām proximam uocat. Nā uenus Romuli mater dicit̄. ſed alia ratione. multis uidelicet gradibus interiectis ℂ Cognatos deos: iouem ac uenerem. Hāc æneæ parentē: illum Dardani. ℂ Dardanon Electra qs neſcit atlantide natū Virg. in. viii. æne. Dardanus iliacæ primus pater urbis & auctor Electra ut graii phibent Atlantide cretus aduehit̄ Theucros electram maxim⁹ Atlas Edidit æthereos humero qui ſuſtinet orbes. Scire aūt debemus tres fuiſſe atlantes ut inqt Seruius. Vnū regē arcadiæ q pater eſt maiæ. Alium maurum q maximus dr̄. Tertium italum patrem Electræ ex qua & ioue natus eſt Dardanus q Dardaniam cōdidit ut Homerus ſcribit i. xx. iliados. Licet quidam Dardanū nō ex ioue ſed ex corito rege thuſciæ natū dicāt q Electraꝫ uxorē habuit. Ex ea & ioue iaſium quoq; genitū tradunt. ut hinc Dardanus ortus iaſiuſq; pater. Refert̄ ſane hoc loco romani ſanguinis nobilitas a dardano iouis Cretēſis filio ad Romulū. Quod Ouid. facit nō ſolū ut oſtendat quare Aprilis a Venere nomen accepit: ſed cæſaribus blandiat̄ qbus placere ſtudet. Ferunt Dardanū corito uita functo a quo oppidū Thuſciæ coriti nomē accepit: cū de regno ab Iaſio diſſentiret eo interfecto ſe in ſamothraciam poſteaq; i phrygiā cōtuliſſe. Sed de his uaria legunt̄: quia (ut inqt Virgilius:) fama eſt obſcurior annis

Atlātes tres Dardanus Coritus rex Iaſius Coritū oppidū

ℂ IN aprili: in hoc mēſe. Hic mēſis deſcēdit ad te ipſum magna origine. magnis cauſis. ſeu rerū pricipiis. Nā illi numini dicatus eſt. a quo Cæſareū genus originē ducit. ℂ Et fit tuus: tui iuris. aut tibi domeſticus.

PAV. MAR.

ℂ Adoptiua nobilitate: ea nobilitate iulea: i quā adoptatus es. Iulius. n. Cæſar ex iulio Aſcanii filio ꝓgēit⁹ eſt. Is Octauiū adoptauit in filiū. Octauius Tyberiū ea lege ut ipſe Germanicū fratris filiū adoptaret: ſic p adoptionē a Venere quoq; originē ducit. ℂ Hoc pater iliades: Romulus quoq; cū uideret ſe a Venere progenitū: & patrē habuiſſe Martē. iungit menſes ipſos. nā primo loco mēſem a ſe ipſo Marti. Secūdo ueneri dicatū numerauit. ℂ Pater iliades. Romulus ilie fili⁹ & urbis cōditor. ℂ Vidit hoc. ſ. ſe eſſe a uenere ꝓgenitum. ℂ Cū ſcriberet: cōſtitueret. ℂ Annū longum: ānum ciuilem. quem decem menſium numerauit. Longum: ad differētiam anni lunaris. ℂ Et rettulit ille ſuos autores. uenerē. uñ eſſet ſui generis origo. & Martē quo natus erat. ℂ Et tu dedit primā ſortē ordine fero Marti: ut primū locū anni a ſe cōſtituti marti aſſignauit. ℂ Quod fuit pxima cauſa ſibi naſcenti. qđ ipſius fuerit autor & origo propinquior. Nam pater q eum genuit. ℂ Sic uoluit uenerem receptam in gente: in familia. ℂ Multis gradib⁹: longa p gradus cognatione. nam per ſucceſſionis ordines ab ænea ad iliam matrem: ℂ Habere locum alterius menſis: ſecundi

Annus dr̄ ſolaris ad drīam, anni lunaris

ut ſecũdi anni locũ obtineret ipſa uenus. ¶ Et querẽs: inquirẽs ipſe romulus. ¶ Principium ſui generis unde origine habuiſſet. ¶ Et ſaecula reuoluta: ætates iam exactas & reuolutas longa annorũ ſerie. ¶ Venit uſq; ad cognatos deos: ideſt uſq; ad iouem & uenerem. ¶ Nã alter autor troiani generis: altera æneæ mater a quo ipſe progenitus ẽ. ¶ Dardanon electra: explicat nũc poeta rõmani generis uetuſtatem. Ipſamq; genealogiam a Dardano iouis filio: uſq; ad Romulum ipſum. Quæ quidem generationis ſeries a multis uariiſq; ſcriptoribus explicata a nobis ex fideliſſimis hiſtoriographis: tam græcis quã latinis excerpta. Inq; breue, cõpendiolũ ſuperiorib⁹ ãnis: natali gdẽ romano redacta eſt. Expoſita quo ad fieri potuit breuiſſime re ipſa ab ultima troianorum origine: uſq; ad ſũmum romanæ urbis imperium. Quod cum locus exigere uideatur: ut ipſa quoq; ſeries nũc exponenda ſit. Non ab re uiſum eſt ea: quæ ad romuleum genus ptinent Ab initio ab romulũ his noſtris quoq; cõmẽtariolis inſerere: ut noſtro carmine uera nunc hiſtoria cognoſcatur. Sic enim exorſi ſumus.

Genealogia regũ troianorũ a ioue deſcendẽtium

Roma genethliacã tibi nunc libat ad aram.
Candida lux orta ẽ: qua primũ facta parẽti
Fundamenta tibi: totum paſſura per orbem.
Brachia: ſidereo caput admotura tonanti
Quo maius nihil eſt. tuta te ſi gloria tangit
Et decus antiquum: faueas pulcherrima uati
Roma tuo: & prima referentem ab origine rerum.
Fas ſit in auguſtos deducere carmina faſces.
Fabula uana procul tantis modo rebus adeſto
Vera canam: archadicos atlas ſeruabat honores
Cum fuerit electræ magno dycteus amore
Iuppiter: hanc que grauẽ. & geminata ple parentem
Reddidit: iaſius pater hinc: & dardanus orti.
Alter agit primo uitam ſine coniugis uſu.
Accipit at chryſem magno pallante creatam.
Dardanus uxorem: proles idæus ab illa
Naſcitur & dymas: ſubiit poſtremus honori
Arcadico: cedit pater hinc: & filius alter.
Iaſiuſq; ſimul: magna iam claſſe parata
Armiferam in thracem deuentum: & celſa tenetur
Inſula: mercurio genitus: ſamothracia nomen
Cui dedit: ad cererem ſibi dum cõcumbere tentat:
Occidit iaſius rutilo confoſſus ab igne.
Protinus in phrygiam penetrauit dardanus oram
Heleumq; ſinum tenuit: conſcendit in altos
Hydæus phrygiæ montes idæa uocauit.
Nomine deq; ſuo iuga celſa: atq; orgia bacchi
Inſtituit phrygios tum cum frenaret alumnos
Scamandri ſoboles: ideæq; unica nymphæ
Teucrus: cecropio quãuis referatur ab antro
Adueniſſe: ſuo populos de nomine teucros
Ex illo dixiſſe ferunt cui nulla uirilis
Progenies: tantum patrios: bathea penates.
Nympha colit chryſe extincta tibi dardane iungit
Connubio pater hanc pariterq; recepit auiti
In partem regni: & teucro ſubeunte ſupremi
Fata rogi: phrygia ſolus dominaris in omni
Natus eryctonius. quo fortunatior alter.
Non fuit ille auri. atq; equitum. & ditiſſimus agri
Atq; huic calıore ſcamandri filia nupta.
Natus ab his tros eſt. hinc magnæ nomina troiæ.
Ex troie. & ſobole eumedis callanide nati
Ilus & aſlaracus ganymedis & inclita forma.
Incoluit campos ilus: hinc ilion altum.
Quod male ſeruauit periurus filius ili
Laomedon. priamus de laomedonte creatus.
Et matutinum raptus tytonus in ortum.
Ingentem priamus cum fratribus hectora gignit.
At ſacer aſſaracus clytodore coniuge fœlix
Fit pater. atq; capim genuit cui naide iuncta
Naſcitur anchiſes. uenus huic ſimoentis ad undas
Aeneam peperit. priami cui nupta creuſa eſt
Natus eſt euryleon. generis ſpes maxima dictus
Iuque fuga aſcani⁹. nam troia ardente ſupremum.
Et priami genere extincto. miſerabile magno
Collapſo imperio æternum penetralibus ignem.
Magnorumq; deum ſacra. troianoſq; penates
Suſtulit æneas. & cum genitore petiuit
Aerios montes: cui formidantia luſtrum
Rurſus bis geminum conſumet agmina bello
Omnia graiorum tribuere abſcedere tuto
Quocunq; ire uelit fato iam coniuge rapta
E patria illachrymans. comites natumq; patremq;
Secum agit. & ſtructis iam puppibus æquora uerrẽs
Thraces adit primum troiæ e regione iacentis
Hic hyemem quam longa fuit. q̃ mœſta peregit
Mœniaq; hic poſuit poſitoris habentia nomen
Quiq; ſuperfuerant bello. qui credere tutæ
Se potuere fugæ. dux manſuetiſſimus omnis
Suſcipit inde pius thracenſi littore ſoluit.
Vere nouo prefugæ ſulcant ægea carinæ
Aequora. & ionias curſu tranatur ad undas
Et tamen æneas ſiculis appellitur oris:
Dumq; urbes elymi condunt hic altera luctu.
Aſpera ceſſit hyems. ſicula tumulatur arena
Anchiſes genitor. ſoluuntur iuſta parenti
Vnde ubi ueliuoli ſubſederat ardua ponti
Vnda. uocant auræ ſpirantes ſolis ab ortu
Carbaſa tyrrhenas agitur properata per undas
Claſſis ab ænea mox in laurentia uentum eſt.
Tunc aboriginibus parentia littora: magni
Tybridis ora ſubit cui tunc erat albula nomen
Rex ab originibus reddebat iura latinus
Iam ſenior dulci populos in pace regebat
Vnica cui ſoboles tantum lauinia uirgo.
Hunc totiens placidæ monuere inſomnia noctis
Suſcipere externum. qui claſſem appelleret oris
Auſoniis. magnum imperium. magnã inde futuram
Progeniem toti quæ poſt dominabitur orbi.
At pater æneas fatalia ſigna ſequutus
Adueniſſe fugæ finem. certo omine ſentit.
Condendæq; ſus pregnans indicat urbis
Parua quidem primo deſignat mœnia ſulco
Nec mora turbatis rerum nouitate latinis
Venit in alloquium regis mox fœdera iungunt
Et datur æneæ dulcis lauinia coniunx.
Et ſimul e phrygiis multi accepere latinas
Hinc omnes uno latii cognomine dicti
Compoſitam uocat æneas de coniugis urbem
Nomine. & e phrigiis quos ſecum adduxerat oris
Imperat ſolis primo pater inclytus anno.
Cum tamen a rutulis latii premerentur: & ipſe

Aſſoret auxilio regi:caderetq; latinus.
Atq; hoſtis pugna turnus raperetur eadem
Imperium accipit ſoceri.tutatur:& auget.
Et quartum regno iam tandem exegerat annum.
Cum cadit:aut bello raptus fluctus ue numici.
Quæſitumq; diu nulla tellure cadauer
Iuuentum:inq; deos tranſlatum credidit omnis
Auſonia.huic pubes poſuit lauinia templum.
Atq; hoc candenti ſcripſere in marmore carmen.
Terreſtris diuiq; patris:fluctuſq; numici
Numine perpetuo qui flumina ſancta gubernat.
Aſcanius latiæ ſuſcepit pondera molis.
Hunc quoq; tyrrhenis urget mezentius armis
Victa tamen lano ceſſerunt robora marti
Tyrrhena:extincto crudeli funere lauſo.
Hinc memor aſcanius repetens mandata parentis
Egregii:ſimul & ſeruanda oracula diuum
Sæpe animo uoluens:celſis in collibus albam
Condidit:& latiæ dicta eſt ea regia genti.
Et iam tres ſeptem luſtris addiderat annos
A patris interitu:quo regnum acceperat ingens
Cum ruit in funus generoſa prole relicta
Imperium natu maior depoſcit iulus
Venit iuleum genus unde:decuſq; ſuperbum
Militiæ:atq; omnis romanæ gloria gentis
Parte alia petit ænea generatus auitum
Filius in regnum recepit:quem mater in altis
Ediderat ſiluis:nam cum lauinia rapto
Cõiuge:iamq; grauis:priuignum mœſta timeret
Ceſſerat in ſiluas:natumq; enixa fideles
Paſtores inter patrios in ſaltibus altis
Educat:& puero tribuit ſua nomina caſus.
Quodq; ubi cõpertum eſt:iuſſu reuocant in urbẽ
Aſcanii:& paulopoſt hæc regina ſupremos
Verſa eſt in cineres:& tros ſua fata ſequutus.
Ergo ambo certant latiis ſuccedere regnis.
Hinc patruus:hinc ipſe deo dilectus iulus.
Hoc tum certamen prudens:litemq; diremit
Tali iudicio populus:ſuccedat honori
Sacrorum:rebuſq; deum ſugatur iulus.
Et quoniam ſilui regnum hoc dotale parentis
Siluius acciperet:factum hoc cognomen ab illo
Regibus albanis data ſunt:ſequiturq; parentem
Siluius æneas:cuius poſt fata latinus
Regnum adiit:patri clarus ſubit alba latino:
Atq; albæ calpetus:ſolium capis inde parentum
Occupat hinc patrio ſuccedis calpete regno.
Tum tyberinus adeſt:pugna qui cæſus & amne
Raptus ab etruſco:primo miſerabilis æuo.
Nomen aquæ tribuit poſt hunc agrippa gubernat
Res italas:tanto diuum contemptor honori
Succedit.ſuperos imitans palladius ignes
Impius:& ingenti cupiens pro numine haberi
Et terrere homines:ſuperi iouis igne crematur.
Abſorptuſq; lacu eſt omnis unda obruit ædes
Regis:auentinum proceres in regna uocarunt
Romano dedit hic moriens ſua nomina colli.
Filius inde procas rebus ſucceſſit auitis
Hocq; ſatus numitor & tu crudelis amuli.
Extinctoq; proca ſubiit contentio regni
Et data conditio eſt uter imperet:alter habeto
Troianas & opes:& quantũcunq; relictum eſt:

Vaſorum:fuluiq; auri:argentiq; talenta.
Accipit imperium numitor:fit ditior alter.
Mœnibus ille potens:aſt ille potentior auro.
Et regnis inhians:ingentia robora fortem
Militiam parat & celſam mox occupat arcem.
Imperiumq; pio fratri uiolentus ademit.
Dat tamen unde queat tenuem deducere uitam.
Inde per inſidias truncat numitore creatum
Egeſtum in ſiluis:quo fratri nulla uirilis
Sit ſoboles:tantum ſeruabat filia ſedes
Siluia:& hanc ueſtæ curanda in ſacra relegat
Hæc quoq; ſiue proco:genioue:aut numine diuum
Aut ſiue inſignis preſſiſſet amulius armis
Sacra lauaturas dum mane incedit ad undas.
Et uiridi conſedit humo.correptaq; ſumno
Fit grauida obſcura tegitur caligine tellus
Solq; fidem fecit rutilo mutatus amictu
Conceepiſſe deo:ſed quo conceperat orbi
Incertum ẽ:redit ilia domum iam languida uirgo.
Remq; aperit matri:uelantur crimina:morbus
Fit cauſa:in templum cur non eat illa pudicum
Mens tamen interea ſæui ſeu conſcia regis:
Seu ſuſpecta doli:metuens.curare medentes
Illã adhibet:genitrix arcet:mox bumq; uirili
Non ait:hunc ſexu prodendum.turgidus ira
Vxorem mittit cuſtodem:atq; illa tyranno
Mox ſcelus omne refert.furit ille inſanior euris.
Cum rapere in genti maria omnia turbine tentant.
Et cæſurus erat prægnantis uiſcera ferro
Hinc inſtat numitor.hinc antho filia regis.
Inq; deos referunt crimen.ſæuiſſimus iram
Diſtulit in decimæ redeuntia cornua lunæ.
Siluia fit genitrix heu prolem enixa gemellam
Et uirgis cædi.uirgo miſeranda iubetur.
Defodierq; ſolo.pœna hæc ueſtalibus ipſis
Quæ uetitum patiantur opus miſerabilis antho
Ante patrem ſupplex tumidum procumbit & orat
Orat opem miſeræ.& precibus ſeruata ſororis
Dicitur at geminos deferri ad tybridis amnem
Immergiq; iubet fluuio.mandata miniſtri
Inuiti peragunt tantum ſcelus unda refugit.
Et pueri in ſicca miſeri uerſantur harena.
Quid niſi pro miſeris poteram uagire querelis.
Vagitus enixa tamen lupa ſenſit ad undas
Sed datura ſitim progreſſa accurit.& illos
Depoſita feritate uidet miſerata iacentis
Eripit e cœno:dehinc ubera plena gemellis
Admouet:o ſuperi quanta eſt clementia celi.
Qui poſiturus erat populis ingentia magnis
Mœnia perpetuos terræ latura triumphos.
Paſcitur infœlix infantia lacte ferino.
Atq; auis expoſitis ſug eſſit martia picus
Sæpe cibus:non hoc uatum:non fabula uulgi.
Sed fatale quidem:quos ſors in magna uocabat
Imperia hos caſus & mille pericula rerum
Parca ſubire dedit.tot per diſcrimina paſtum
Quid repetã aſtyagis muliebri e ſtirpe nepotem
Nutritum quoq; lacte canum miſerantius inter
Paſtores quanto põſt imperitauerit orbi.
Gorgonis ind gnō coitu cui filia natum
Edidit exponi iuſſit ſua uiſcera ſiluis.
Lac illi tribuiſſe feras uiſum inde relatus

Inq; inter anguſtum lactas:qua armenta redibāt
Vt miſerum obruerent:etiam alimenta dederunt.
Obiicitur canibus ieiunis hi quoq; paſcunt.
Vbera dantq; ſues:demum immergitur undis
Oceani:ſumma quæ infans leuis innatat unda.
Seruaturq; deum manifeſto numine:littus
Excipit exceptum pauit quoq; cerua iacentem
Et tandem ad magni ſuliatus culmina regni.
Factaue quid referam moſis crudelia noſtri
Eiectum phario gemuit quem mœſta fluento
Mater:& hic domini ſeruatus munere cœli
Eſſet ut ille dei populo qui mœnia ſancto
Poneret & uera ſub religione foueret.
Numina ſic miſeros ſeruarunt alta gemellos
Eſſet ut ille deis magnam qui conderet urbem:
Ergo hæc e celſo miracula monte uidentes
Paſtores ſtupere omnes:pecoriſq; magiſter
Albani magniſq; feram clamoribus urbem.
Illa quidem flenti ſimilis.poſt oſcula greſſu
Diſcedens lento:ſeſe in nemora alta recepit.
Conuenere duces ouium:mirantur opemq;
Ferre parant:una primum tellure ſeruantur.
Suſcipit hinc illos euandri fauſtulus archas.
Gente ſatus:ſecumq; refert:& tradit alendos
Vxori:clarum cui tunc laurentia nomen.
Educat hæc creſcunt cœleſti ſemine nati:
Iam pueri iam tum iuuenes:pectora forti
Non his cura greges.armentaue paſcere:non hos
Paſtorum cultus:& fiſtula pacta iuuabat.
Sed ſtudium ludis primum exercere iuuentam:
Aut iaculo:aut nuda corpus laſſare paleſtra.
Et ſophiæ gabiis ambo incubuere pelaigæ.
Fauſtulcas tutantur opes:cæduntq;:fugantq;.
Latrones:& cura fuit:cui uiuere rapto.
Et iam bis nouies cancer geſtauerat axes
Soliferos:totiens tulerat capricornus eoſdem.
Cum tegerent teneras prima lanugine malas
Inter paſtores orta eſt contentio ſæpe — Pallātia
Montis auentini:& pallantia ſepta tuentes. — ſepta
Sæpe duo fratres pallantia ſepta tuentur
Et ſub auentino pulſant numitoris ouile.
Res domino delata ſuo:regiq; ſuperbo.
Mittitur infeſtus iuuene qui comprimat hoſtis.
Lucebatq; dies:magni quo feſta licæi
Fanos erant:caſtoq; deum dum indulget honori
Romulus:inſidiis capitur germanus ab hoſte.
Ad regem trahitur manibus poſt terga reuinctis
Plectendum accepit numitor:mox indole motus
Obſtupuit:tacitum iuuene in penetralia ducto:
Quo genitus rogitat:paſtoris ſanguine cretum
Seſe ait:ecce ſubit tectum latinus alumno
Paſtor opem:tutas aperit numitoris in aures
Fata gemellorum:remq; omnem ex ordine pandit.
Romulus interea turbam collegerat omnem
Paſtorum:ſecumq; albana in mœnia ducit
Sub æreo inſignes clypeo ſudibuſq; præuſtis.
Inferiore urbis ſubierunt parte:ruuntq;
Conſulto numitore tamen ſub tecta tyranni
Et regem obtruncant:& celſa romulus arce
Vi potitur:proleſq; omnis deletur amulii.

HACTenus iuuet hæc de romulo dixiſſe:quoniam eo natali nos longius progreſſi ſumus:ad auguſti tempora referemus tamen ſuo loco quæ ad conditam urbem pertinent.Sed redeamus ad poetam:& ex eo genealogiam ipſam exponamus.Quis neſcit quaſi omnes ſciunt.Dardanon natum Electra atlantide:dardanum filiū fuiſſe electræ atlātis filiæ & iouis:Scilicet certe quis neſcit.Electrā concubuiſſe pro ſuccubuiſſe.Ioui:hoc ab hiſtoricis refertur:ex ioue cretenſi.& electra atlantis filia natos fuiſſe dardanum:& Iaſium.

Huius erichthonius:tros ē gñrat9 ab illo
Aſſaracum creat hic:aſſaracuſq; capyn:
Proximus anchiſes:cū quo cōe parentis:
Non dedignata eſt nomē habere uenus.
Hinc ſatus æneas pietas ſpectata p ignes
Sacra:patreq; hūeris altera ſacra tulit:

ANT. FAN. — ℂHVIVS erichthonius : hic Dardani filius mortalium omnium ditiſſimus fuit teſte Homero qui habuiſſe dicitur tria equarum milia quæ pullos nutriebant . Non eſt autem hic Erichthonius (Erichthonius) quem ſerpentinis pedibus fuiſſe fabulantur terræ ac litis filium : de quo Ouidi.alibi Pallade conſpecta natum de crimine Virgo ſuſtulerit quare quæret Erichthonium . Hunc fabuloſum idem poeta ſine Matre creatum ſcribit Dardanus autem Erichthonium ſuū dicitur e Theucri filia genuiſſe. ℂTros (Tros) eſt generatus ab ilo i hic eſt Ili : Aſſaraci & Ganymedis pater:quem erichthonius genuit ex Calliore.Ab eo troia dicta eſt quam antea dardano Dardaniam:a Teucro teucriam dixerunt.Ceterum ab illo eius filio ilium nomen accepit.ℂAſſaracuſq; capyn:Capys (Capys) ex aſſaraco & Clytodore genitus Anchiſen gēuit.ℂNō dedignata eſt:immortalis dea:ut mater æneæ fieret non aſpernata eſt mortalis Anchiſæ coniugium:ut Cōiugio anchiſa ueneris dignate ſuperbo.

PAV. MAR. — ℂHVIVS:dardani.ℂErichthonius:fuit filius ex Bathea filia Teucri.Quem fortunatiſſimum Homerus uocat.ℂTros eſt generatus ab illo:ex Erichthonio & Caliore natus eſt Tros.ℂHic:tros.Creat:gignit ℂAſſaracum:ex Taoe & Callanide Eumedis filia natus eſt Aſſaracus Ilus:& Ganymedes. Hic:aſſarac9. ℂCreat Capym:nam ex aſſaraco:& Clytodore natus eſt Capys.Proximus Anchiſes quem Capys ex nai de genuit.ℂCum quo:anchiſa.ℂVenus non eſt dedignata:ſed dignata . ℂHabere cōmune nomen parentis:hoc eſt:non puduit uenerem Anchiſæ ſuccumbere:& ex eo parere:ſic habere nomen parentis cum eo commune.Nam peperit illi æneam.ℂHic:ex uenere & anchiſa.Satus natus eſt æneas.ℂPietas ſpectata per ignes:quaſi cuius pietas experta:& cognita & probata p medios ignes & Criſpus. Ni uirt9 fideſq; ueſtra ſpectata mihi ſatis foret.Aeneas ereptus eſt a numine per ignes:& hoſtes in excidio troiano.Vnde ipſæ apud Virgi.Deſcendo:ac ducente deo flammam inter hoſtes . Experior:dant tela locum flammæq; recedunt. (Ven9 ē utriuſq; ſex9 dea) ℂTulit humeris ſacra ignem ueſtalem:deos pœnates & alia troiana ſacra. ℂEt:patrem anchiſam:quem humeris aſportauit:per appoſitionem.ℂAltera ſacra:quoniā illi æneas diuinos detulit hono-

res.Vnde apud Virg.Nunc pateras libate ioui:præcibuſq; uocate Anchiſen genitorem:Cui non tantum immortalitatem:ueꝛumetiam uentorum tribuit poteſtatem.Poſcamus uentos:atq; hæc mea ſacra:quotannis.Vrbe uelit poſita templis ſibi ferre dicatis.

Venimus ad fœlix aliquando nomē iuli.
Vnde domus teucros iulia tāgit auos:
Poſthumus hic:q́ q; ſiluis fuit ort⁹ ī altis
Siluius in latia gente uocatus erat:
Iſq; latine tibi pater ē:ſubit alba latinum:
Proximus eſt titulis epitus alba tuis:

ANT. FAN.

Euryleo Aſcani⁹ Aeneæ filius Iulus Siluius Poſthumus Siluii reges

℄VENIMVS ad fœlix aliquādo nomen iuli:Hic ut Dionyſio placet in fuga Aſcanius appellatus eſt ante Euryleon.Sed Cephalon ſcriptor uetuſtiſſimus ut idē inquit memoriæ prodidit quattuor æneæ fuiſſe filios: Aſcanium Euryleontem Romulum ac Remum . Fuit autem Aſcanius æneæ filius ex Creuſa:quāuis Liui⁹ dubitet creuſæ ne an Lauiniæ fili⁹ fuerit.Is(teſte Seruio) a prima barbæ lanugine quæ ei naſcebatur quo tempore Mezentium ſuperauit ſm Catonem Iulii nomen accepit a quo dicta eſt familia iuliorum.Quāuis ſunt qui eam ab aſcanii filio denominatam uelint. ℄Poſthumus hinc:deeſt uerbum ſucceſſit. ℄Aſcanius.n.Siluio reliquit imperium quoniam(ut quibuſdam placet)ſine liberis periit. Fuit autem Siluius æneæ filius ex lauinia ex qua natus eſt poſt Aeneæ mortem unde Poſthumus uocatur. Eum mater cum poſt Mariti obitum aſcanii timeret inſidias in ſiluis ad quas grauida confugerat enixa dicitur & ab iis ſiluium nominaſſe. a quo reges Albani Siluii dicti ſunt Virgilius in ſexto æneı.Silui albanum nomen tua poſthuma proles: Quem tibi longæuo ſerum lauinia coniunx Educet ſiluis Regem regumq; parentem. Aliis eundem ſiluium placet Aſcanii non fratrem fuiſſe: ſed filium. Lege Liuium ac Dionyſium:a quibus diuerſa traduntur ne te obtundam:nobis illud placet quod Liuius ſentit tam uetera pro certis affirmare non oportere. ℄Iſq; latine tibi pater eſt quomodo ſiluius poſthumus eſt latini pater cum Liuius ſcribat e Siluio natum æneam ſiluium:& latinum genitum ex ænea:Dicendum eſt Ouidium a Liuio diſſentire cum uelit latinū eius Siluii filium eſſe qui ſucceſſit Aſcanio.Ipſe in.xiiii.Metamorphoſeos:inde ſub Aſcanii ditione binominis alba reſq; latina ſucceſſit ſiluius illi quo ſatis antiquo tenuit repetita latinus nomina cum ſceptro . Crede nobis lector candide prudentis eſt in rebus tantæ uetuſtatis nō præcipitare iudicium . Seruius honoratus Procam ſcribit fuiſſe regem duodecimum albanorum & Capyn ſextum non ſeptimum ponit:qua in re Naſoni manifeſte aſtipulatur . Idem etiam uult.xiii.tantum fuiſſe reges albanorum de æneæ & Lauiniæ genere:cum alii aliter tradant.Hi quantum regnauerint Euſebius docet. ℄Subit alba latinum.Liuius.Latino alba ortu. ℄Proximus eſt titulis epitus alba tuis.Epitus a Dionyſio.Capetus appellatur:a Liuio uero Atys:ab Euſebio Atys ſiue Epitus.

Variæ opiones de aſcanio filio æneæ

PAV. MAR.

℄VENIMVS Aliquando ad fœlix nomen Iuli:ad nomen Aſcanii æneæ filii ex Creuſa priami Imitatur in hoc Virgi.qui aſcanium iulum appellauit.Vnde in primo æneidos.At puer aſcanius cui nunc cognomen iulo . Additur ilus erat & ueteres interpretes dicunt iulon appellatum cum adoleſcens cum Mezentio pugnauit Verum Diony.inquit appellatum ab initio Euryleonta:& in fuga aſcanium:& eius filium iulum uocatum.Pompeius quoq; oſtendit Aſcanium habuiſſe duos filios Iulium & Aemulium.Ab iulo manauit domus Iulea:ſiue Iulia.Ab Emulio genus æmulium . Vnde a quo iulo : Domus iulia:familia iuliorum:domus ipſa cæſarea. ℄Tāgit aues teucro:troianos.Nam a troianis:hoc eſt ab ipſo iulo progenitus ē iulius cæſar. ℄Vnde apud tranquillū de prodigiis mortem Cæſaris portendentibus.Tabula ænea in monumento in quo dicebatur Capys conditor Capuæ ſepultus:inuenta eſt:conſcripta litteris:uerbiſq; græcis:hac ſententia. Quando oſſa Capys detecta eſſent fore ut iulo prognatus manu conſanguineorum necetē:magniſq; mox italiæ cladibus uindicatur:&c.& Diony.inquit ab eodem iulio Iulios uocatos:& proſequitur.Fuitq; hæc familia maxima:atq; clariſſima omnium:quam nos ſciamus : Viroſq; tulit duces illuſtriſſimos quibus uirtutes præbuerūt.ut de ſtirpis generoſiſſime inde in dubiū uenirē nequeat:&c. ℄Hic: deinde.Poſthumus:q poſt æneæ mortem ex lauinia natus eſt . ℄Qui quod ortus fuit in altis ſiluis erat uocatus Siluius in gente latia:latini ſiluium appellauerunt:quoniam in ſiluis natus erat.Nam ut Diony.inquit Suſcipiente regnū Aſcanio.Exterrita lauinia ne quid ob nouercale nomen ab eo mali acciperet prægnans ipſa.Tyrrheno cuidam regii pecoris magiſtro:quem latino ſciebat fuiſſe in primis gratum. Iſq; eā in deſertas adducens ſiluas:& ut aduentitiam quandam cuſtodiens:conſciis rei eam conſpici permittebat. Conſtructis in ſiluis ædibus nequāq̄ multis hominibus notis . Natumq; deinde puerum aluit . Siluium a ſilua nominans:quemadmodum ſi quis græce diceret hyleum . Procedente deinde tempore : ubi magnam conquiſitionem mulieris fieri a latinis cognouit.Suſpectumq; multitudine aſcanium : quaſi ille perdidiſſet puellam rem populo aperit.Educitq; ex ſaltu mulierem ipſam cum puero:Tali itaq; fortuna uſus ſilui⁹ hoc nomen habuit:Genuſq; illius omne deinceps regno potitum eſt.Poſtq̄ enim fratrem eius mori contigit: cum dubia eſſet regni hæreditas:ad eum ne pertineret:an ad Aſcanii filium maiorem Iulum qui in paternum imperium ſuccedere poſtulabat:eorum controuerſiam populus diremit . Cum aliis adductis rationibus:tum hac non minima:quod ex matre natus eſſet regni hærede ſiluius Iulo autem regni loco:ſacra quædam eſt poteſtas attributa atq; honor cum periculis uacans imperii:tum uero uitæ tranquillitate : ſuperior quo nunc etiam uſq; ad ætatem meam genus illius fruitur.Hæc ille. ℄Poſthumus:Vulpianus Iuriſconſultus Poſthumos dicimus eos dumtaxat qui poſt mortem parentis naſcuntur.Hoc uerum eſt in ſtricta ſignificatione uocabuli . Largo tamen ſignificatu Poſthumus dicitur etiam qui poſt teſtamentum a patre factum naſcitur : etiam ſi pater uiueret.& cætera. ℄Iſq; latine tibi:ex hoc loco detracti ſunt duo uerſus:

Capis cōditor capuæ

Siluius unē dr̄

Poſthumus ex uulpiāo iureconſulto unē dicitur

quod primus ego aduerti noſtro tempore. Poeta enim primo loco meminit Siluii poſthumi: deinde latini. Verum medius horum fuit æneas ſiluius. Siluii primi filius: & huius latini pater. Hic eni æneas ſiluius medio horũ loco a Liuio mẽorat̃. Et Diony. inqt. Siluius aũt cũ unũ triginta iperaſſet annis ſuſcipiẽs ipiũ æneas ei⁹ fili⁹ unũ & .xxv. regnauit ãnos: Poſt hũc aũt latin⁹ unũ & qnqginta. Vir. quoq; utriuſq; mẽinit: & ſiluii poſthumi & æneæ ſiluii: prīo eni loco inqt. Ille uides pura iuuẽis: q nitit̃ haſta. Proxima ſorte tenet lucis loca primus ad auras Aetherias italo cõmixtus ſanguine ſurget. Siluius albanum nomẽ: tua poſthuma proles. Quem tibi longæuo ſerum lauinia coniunx Educet ſiluis regem: regumq; parentem. Vnde genus longa noſtrum dominabitur alba. Proximus ille procas troianæ gloria gentis. Et capys: & numitor: & qui te nomine reddet Siluius æneas pariter pietate uel armis Egregius ſi nunquã regnandam acceperit albam. Ex his pateat: ex hoc loco detractos duos uerſus: quoniam nulla eſt mentio æneæ Siluii: cum eſſe debuiſſet: nec omiſiſſet poeta: qui hiſtoriam nouerat: qui Virgilium & eius ſcripta uiderat. Qui eodem tempore fuerat: quo & Dionyſius. & Liuius Sed id inde factum eſt. Rudes: & hiſtoriarum inexpertes poſteri putarunt eundem fuiſſe & æneam ſiluium. Ita duos uerſus: tanquam ſuperfluos abraſerunt. O latine hic: æneas: ſiluius. ¶ Eſt pater tibi: regnauitq; ut diximus unum & quinquaginta annos. Ab eo ut inquit Coloniæ aliquot deductæ: priſci latini appellati. Manſit poſtea ſiluius omnibus cognomen: qui albæ regnarunt. ¶ Alba ſubit latinum: ſiluius alba latino patri ſucceſſit regnauitq; inde .xl. annis. O alba. Epytus eſt proximus titulis tuis. Epytus filius ſequitur te: & ſuccedit tibi in regno. Hunc Dionyſius. Capetum uocat regnaſſeq; ait ſex & .xx. annos.

De ſucceſſione æneæ ex regibus albanis mul ta

ANT. FAN.

Ille dedit captæ repetita uocabula troiæ
Et tuus eſt idem capete factus auus:
Accipiens regnum poſt hunc tyberinus ab illo
Dicitur in ethruſcæ gurgite merſus aquæ:
Iam tamen agrippam natum remulumque nopotem
Viderat in remulum fulmina miſſa ferunt:

¶ ILLE dedit captæ repetita uocabula Troiæ. Epitus filium Capyn uocauit: referens nomen patris Anchiſæ capys capetum genuit qui ei ſucceſſit: Ouidius alibi. Poſt hunc capetuſq; capetuſq; capyſq; ſed capys antefuit. ¶ Et tuus eſt idem capete factus auus. Capeti auus eſt Epitus. Sane notandum hoc loco in nomine proprio non dubitaſſe Ouidium producere antepenultimam quam ipſe alibi corripuit: qd ſine uitio fit. teſte Seruio. ¶ Poſt hunc tyberinus: hic ut inquit Liuius in traiectu albulæ amnis ſubmerſus celebre ad poſteros nomen flumini dedit. ¶ AGrippam: hunc Euſebius tradit regnaſſe annos .xl. cum Dionyſius tantum ſcribat .xxxiii. Sed nihil mirum in tanta caligine uetuſtatis. ¶ REmulumq; nepotem. Liuius poſt Agrippam Remulus Siluius a patre accepto imperio regnat. Auentino fulmine ictus ipſe regnum per manus tradidit. Fuit autem contemptor Numinum ut ſcribit Dionyſius unde meruit fulmine interire. Ouidius alibi Remulus maturior annis fulmineo periit imitator fulminis ictu inſanus rex ut deus haberetur non dubitauit imitatus fulgoribus homines exterrere.

Capis ī ſyllabis notād⁹

Antepe nultima ī pprio pducit

¶ ILLE Epitus. Dedit uocabula repetita captæ troiæ: uoluit ille repetere uocabula troiana: quoniam capys fuit Anchiſe pater: & alter ab illo Capys æneæ ſocius: qui cum in Italiam uenit: & capys ſeptimus albanorum rex. huius epiti ſeu capeti filius: qui duo de triginta annis regnauit. ¶ TRoiæ captæ: quæ capta fuerat a græcis. aut poſuit captæ: ut in principio dictionis Capym oſtẽderet: cui idem eſt capys: ¶ Et idẽ epitus. ¶ O Calpete eſt factus tuus auus: nam epytus capym capys calpetum genuit. Sic epytus ſeu capetus erat huic auus regnauitq;. Calpetus uſq; ad tertium decimum annum. ¶ Tyberinus poſt hũc Calpetum. Ab illo accipiens regnum: nam eius filius fuit: dicitur marſus. obrutus. ¶ IN gurgite thuſcæ aquæ in fluuio qui e thuſcia labitur. De quo Dionyſius Tyberinus octo regnauit annos: atq; in prelio mortuus. quod ſecundum flumen fuit raptuſque a profluente: flumen ſibi cognomen reliquit: uocatum prius albula. & Liuius inquit Tyberinus qui in traiectu albulæ amnis ſubmerſus celebre ad poſteros nomen flumini dedit. ¶ Iam tamen uiderat: ſane tyberinus. Natum Agryppam: nam eius fuit filius agrippa & Dionyſius inquit tyberino deinde ſucceſſor agrippa annos tres & triginta regnauit. & Liuius Agrippam tyberini filium oſtendit. ¶ ET Remulum nepotem uiderat. ſ. Liuius inquit poſt Agrippam Remulus ſiluius a patre accepto imperio regnat. Dio. Alladium uocat. Sic enim innuit. poſt agrippam alladius unde uiginti annos. Res quadam tyrãnica. & cum diis inimicitias gerens. nam ab eo deſpiciẽte numina. apparatæ ſunt fulgurum imitationes & fragores. & tonitruis ſimiles quibus terreri homines tanq̃ eſſet deus poſtulabat: Cæterum hymbribus: & fulminibus in eius domo cadentibus. Atq; lacu iuxta quem habitabat. inſolitam inũdationem capiente incluſus cum tota domo abſorptus eſt & nunc adhuc perlucẽte lacu: in parte quadam. cum deficit latex. ſubſeditq; altitudo apparẽt ruinæ. & alia ædificiorum ueſtigia &c. ¶ Ferunt dicunt. Fulmina miſſa in remulum in hunc alladium. & Liuius. Fulminæ ictum oſtendit. Nam iquit ī auentino fulmine ictus ipſe regnum per manus tradidit. ¶ Poſt agrippam & remulum. ¶ Venit auentinus. de quo Dio. huic deinde ſucceſſit auentinus a quo unus ex ſeptem collibus: q habitabant̃ romæ cognomen ſumpſit. Hicq; annos ſeptem & triginta imperium tenuit. & Liuius ſepultus in eo colle. qui nunc eſt pars romanæ urbis. cognomẽ colli fecit. ¶ Vnde a quo auentino. ¶ Locus mons. quoq; etiam ipſe collis. ¶ Vocatur cognominatus eſt ab eo auentinus. ¶ Locus in quo ſepultus & totus deniq; mons auentinus dictus aliq legunt. ¶ Lucus unde uocatur qm̃ auentinus fuiſſet paludibus ab reliquis montibus incluſus.

PAV. MAR.

Nota textum debere ſcribi calpete: nõ capete ut ſupra

Auentinus fulmine ictus

ANT. FAN.

¶VEnit auentinus poſt hos ab hoc rege quidã auẽtinũ mõtẽ urbis dicũt urbis dictũ uolũt qđ ibi extinctꝰ fuerit ac ſepultꝰ ut quo regnarat eodẽ monte iacet poſitꝰ tribuitq; uocabula mõti. Alii ab auẽtio rege aborigenum: alii ab auibus: alii ab aduentu hoĩum: alii ab aduectu: alii ab auẽte fluuio. Lege Feſtum Seruium: ac Varrõem. ¶Poſt illũ tradita regna ꝓcæ: Proca Numitorẽ & amulium procreauit: legauitq; regnum Numitori qui maior natu erat. ſed plus potuit uis quam uoluntas patris ut Liuius ſcribit. Amulius enim pulſo Numitore ſibi regnum arripuit: addiditq; ſceleri ſcelus Nam & Lauſum eius filium interemit qui a Dionyſio egeſtus dicitur: & iliam ſiue. Rheam quam & Siluiam uocant ueſtalem uirginem legit. Eſt autem Lauſus adoleſcens in uenatione interemptus: ut Dionyſius tradit. Plutarchus in hac hiſtoria diſſentit aliquantulum a Liuio cui nos malumus credere mentienti quam aliis uera tradentibus. ¶GEMIno: gemello: quia eodem partu Romulus ac Remus in lucem editi ſunt Venerẽ Martemq; parentes. In infinitum extendit parentis nomen: unde licet uenerẽ parentem Romuli appellare.

Lauſus i uenatõe fuit mortuꝰ amulii patrui fraude

Venit auentinus poſt hos locus unde uocatur:
Mons quoq; poſt illum tradita regna procæ
Quem ſequitur duri numitor germanus amuli:
Ilia cum lauſo de numitore ſati:
Enſe cadit patrui lauſus placet ilia Marti:
Teq; parit gemino iuncte quirine remo:
Ille ſuos ſemper uenerem martemq; parentes
Dixit & emeruit uocis habere fidem:
Neue ſecuturi poſſent neſcire nepotes:

PAV. MAR. de

¶POST illum: auẽtinum. Regna ſũt tradita procæ. Procas deinde poſt auẽtinũ annos tres. &. xx. regnauit: ut Dionyſiꝰ tradit. ¶Q Vem. Procã. ¶SEquitur Numi. ger. du. amu. Liuius inquit Proca deinde regnat. Is Numitorẽ ad amulium ꝓcreat. Numitori: qui ſtirpis maximus erat: regnum uetuſtum Siluię gentis legat. Plus tamen uis potuit: quã uoluntas patris: aut uerecundia ætatis. Pulſo fratre amulius regnat: Plynius uero qui de uiris illuſtribus ſcripſit: tradit Procam habuiſſe duos filios Numitorem & amulium iſq; regnum annuis uicibus habendum reliquiſſe: ut alternis imperarent: ſed amulium fratri imperium non reddidiſſe: &c. Dionyſius inquit. Deinde amulius haud iure regnum occupans: cum numitori preberetur fratri ſeniori: duos & quadraginta regnat annos Plutar. uero. Cuiꝰ ſententiam in carmine ſequuti ſumus: ita inquit. Inter albanorum reges: qui ab ænea duce ſtirpis primordia deduxerant totius ciuitatis duobus imperium relictis fratribus numitori: & amulio per ſucceſſionis ordinem deuenit. Amulius uero cum res albanas bifariam partiret. Regnum ſcilicet: & quem ex troia theſaurum maiores deuexerant. ut utram partem uelit: alter deligeret. tyrannidem potius ſibi numitor elegit: ſed amulius ob auri magnitudinem factus potentior fratrem adortus ſedem regiam facile occupauit: poeta ergo inquit. ¶Q uẽ ꝓcam. ¶SE. Nu. cũ numitori regnũ deberetur. ¶GErmana. amu. du. & ob id dirum imperium & cru. uocat: quia fratrem regno deiecit. ¶Ilia cum lau. ſa. nati ſunt. ¶De Nu. Numitor duos filios habuit. Lauſum: quem Dionyſius Egeſtum uocat. & Iliam. quæ & Rhea. ¶LAVſus cadit enſe patrui. Amulius lauſum per inſidias obtruncat. Et de eodem Liuius ait. Addit ſceleri ſcelus: ſtirpem fratris uirilem interemit fratris filiæ Rheæ Siluiæ per ſpeciem honoris: cum ueſtalem eam legiſſet: perpetua uirginitate ſpecie partus adimit. & Dionyſius. Amulius inquit poſtquam regnum albanorum inuaſit prohibito paternis honoribus numitore fratre maiore: & alia quædam Iliam præter ius. equumq; egit & ad extremum prolis inopem numitoris domum facere cogitauit: cum ob metum ne pœnas daret aliquando ſcelerum. Hæc itaq; cum multo ante animo agitaſſet: primum quidem numitoris filium Egeſtum nomine: tunc pubeſcentẽ: obſeruatis locis ubi uenabatur: infecitq; ſolitudine maxima renatum. exeuntem interfecit: ſubornatis qui dicerent interemptum latronibus eſſe adoleſcentem: & reliqua. ¶Ilia. quæ Rhea: & Siluia dicta eſt. ¶PLAcet marti & eam grauem reddidit. de hac diximus & in ſecundo & in principio tertii. ¶ET parit te o quirine: o Romule. ¶IVncte remo gemino: gemello: quia gemelli fratres nati ſunt. ¶ILle ſuos ſemper: hac igitur ratione Romulus Martem. & Venerem ſuos dicebat eſſe parentes: menſeſq; primos continuos his numinibus conſecrauit. ¶Ille: romulus. ¶Semper dixit: appellauit. ¶Suos parentes Venerem & Martem: quoniam Marte genitus & materno genere a Venere genus duceret: recte igitur parentes dixit: quoniam parentis appellatione non tantum pater: ſed etiam auus & proauus: & deinceps omnes ſuperiores continentur. Sed & mater: & auia: & proauia: hæc Caius de uerborum ſignifi. Vlpianus uero titulo de in ius uocando. Parentes inquit utriuſq; ſexus accipere debemus. Sed an in infinitum quæritur. Et quidam parentem uſq; ad tritauum appellari aiunt. Superiores maiores dici hos ueteres extimaſſe Pomponius refert. Sed Caius Caſſius omnes in ĩfinitum parentes dicit: quod & honeſtius eſt merito obtinuit. Paulus uero de gradibus ita inquit. Parentes uſq; ad tritauum apud romanos nominantur: Vlteriores qui non habent ſpeciale nomen maiores appellantur. Item liberi uſq; ad trinepotem ultra hos poſteriores uocantur &c. Et meruit ro. habere fidẽ uocis ſermonis ſui: quia creditus martis filius. Sic adhibita fides eſt uerbis ſuis: cũ diceret eos ſuos parentes. ¶Neue ſequuturi nepotes poſſet ſcire: ut poſteri non ignorarent. Sed optiẽ ſcirent eũ martis filiũ & a uenere pregenitũ fuiſſe.

Variæ opioneſ de amulio pulſo rgno

Egiſtus numitoris filius

Mater auia pro auia ſm Vlpianum

ANT. FAN.

℃Tempora cõntinuata:martium & Aprilem inter quos aliũ menſem non interpoſuit. ℃Itala nam tellus &c.Floruit aliqñ ĩ italia græcia potẽtiſſimis & magnis urbibus ut ait Cic.in quattro tuſcu.quæſtionũ Vir. Effuge cũcta malis habitanť mœnia grais.Cæteꝶ nõ ps italiæ solũ.ſed ipſa quoq; Sicilia magna græcia dicta eſt Strabo.in.v.geographiæ Magnã mediterraneæ partẽ ĩceperũt a troianis orſi tpibus iã.ii.tãtopere res græca amplificata fuerat hãc & ſiciliã magnã græciã appellar t. ℃Venerat euãder.colligit nõnullos græcos nec nõ & Phrygũ q ſe in italiã cõtulerũt:quorũ euãder ut ſupra diximꝰ cũ milˀtis ad italiã uenit:ut

Magna græcia Peregrini qui i Italiam uenere

Tempora diis generis cõtinuata dedit:
Sed ueneris mẽſẽ graio ſermõe notatũ:
Auguror a ſpumis eſt dea dicta maris:
Nec tibi ſit mirum græcorum nomĩe dici:
Itala nam tellus græcia maior erat.
Venerat Euãder plena cum claſſe ſuoꝝ:
Venerat Alcides graius uterq; genus
Hoſpes auentinis armentũ pauit ĩ herbis
Clauiger & tanto eſt albula pota deo:
dux quoq; neritiꝰ:teſtes leſtrygões extãt

archades his oris genꝰ a pallãte pfectũ qui regem Euandrum comites qui ſigna ſequuti delegere locũ & poſuere iit mõtibus urbem. ℃Venerat alcides.Hercules quoq; non uenit ad nos ſolus ſed cũ argiuis qui:ut dictũ:eſt i ſaturnia ſubſederunt: ℃Armẽtum:boues quos Geryoni detractos ex hiſpania abduxerat. ℃Dux quoq; Neritius Vlyſſes:quẽ nõnulli ſic dictum uolunt a Neritia inſula quã eius regni fuiſſe dicũt. Cæterum nos eã inſulã nuſq̃ inuenimus apud pbatum ſcriptorem ſed ut abuſiue argiuos interdũ græcos dicimus a parte totũ accipiẽtes ita ulyſſem putant Neritium uocari a neritiis populis locridis ſiue a loco eiuſdem regionis.Vnde ait Virgi.Neritiaq; picis lucos:& hic & neritii poſuerũt mœnia locri. Nam eius patria eſt ithaca Cic.in oratore. Si nos id qđ maxime debet patria noſtra delectat:cuius rei tanta uis eſt ac tãta natura ithacã illam in aſperrimis ſaxulis tanq̃

Neritiꝰ dictus ẽ Vliſſes a populis neritiis

nidulũ affixam ſapientiſſimus uir immortalitati anteponeret. Vlyſſem Ouidius alibi neritiũ uocat: ut pro duce neritio docti mala nr̃a poetæ ſcribite.Neritio nã mala plura tuli.Hic quoq; in italiã uenit ubi Circe eius ſocios mutauit in beſtias:de cuius morte:nihil ſatis certũ habeť.eũ Homeri carmẽ eã omiſerit Scribit tñ Porphyrio eũ p ignorantiã ĩterfectũ fuiſſe a Telegono eius filio quẽ ex Circe ſuſcepat Theopõpus aũt auctore interpte Lycophronis tradit Vlyſſem oſtẽſum domeſtica turpitudĩe reduſſe ad circen & Thelemachi manibꝰ occidiſſe.Hic fuit Laertæ filius ex autolyca magnanimi autolyci filia:cuiꝰ errores Homerus ſcripſit ĩ odyſſea. Sane Strabo ubi locridis mẽinit nõ ĩprudẽtẽ ſe ĩgt nõnullas ĩſulas ptenire i qꝫ una qdã ſuſpicãtur locũ fuiſſe unde locrẽſes neritii(teſte Seruio)nũcupãtur.Pli.auctor ẽ Leucadẽ neritiũ dici De q̃:ut ſcribit Strabo:Laertẽ dixiſſe aiũt mũitã ſolꝰ ui cœpit neriton urbẽ.Inde ut a mõte ithacæ eiuſdẽ nois Vlyſſes neritiꝰ nõ naritiꝰ diceref.hoc legi ſæpius:illud nõ memini me legiſſe.Cæteꝶ ſũt q a neritio ithacæ naritiũ mutata lr̃a dictũ exiſtimẽt.Teſtes leſtrygões extãt:Antiphates rex leſtrygonũ fuit q unũ e ſociis Vlyſſis aſſũpſit teſte Hõero.Fuit ãt ãtiq̃ ſedes leſtrygonũ oppidũ formiæ:q hoies ĩmãiſſimi hũanis carnibꝰ ueſcebãtur:qđ q̃uis Thucydides fabuloſũ exiſtiet uerũtñ putať a Ply.q li.xii.nat.hiſtoriæ cẽ ĩ gt Scythaꝶ gñra & qdẽ plura quæ corpibꝰ hũanis ueſcerenť ĩdicauimꝰ.Idipm ĩcredibile fortaſſe ni cogitemꝰ ĩ medio orbe terraꝶ ac Sicilia & italia fuiſſe gẽtes huiꝰ mõſtri Cyclopas & leſtrygonas. Dicti ãt ſũt leſtrygões neptũni filii:qm ut A.Gel.ſcribit maiores nr̃i pſtãtiſſimos uiros uirtute prudẽtia & uiribꝰ iouis filios appellãt:ut Aeacũ Minoa & Sarpedona ferociſſimos uiros & ĩmães atq; aliẽos ab oĩ hũanitate tãq̃ e mariˀ gẽitos neptũni filios dixerũt:ut Cyclopa.Cerciona & leſtrygonas.Quaŕ nemini mirũ uideri debet qđ Solinꝰ ſcribit Cyclopũ ſpecꝰ uocari leſtrygonũ ſedes.Ad hos puẽiſſe Vlyſſẽ Tibullꝰ:quoq; teſtať: ut ĩcultos adiit leſtrygonas ãtiphatẽq;.Eos ueſci hũanis carnibus qdã apud regẽ Alcinoũ nõ crediderũt:Vnde illđ ẽ Iuuẽalis.In maŕ nẽo hũc abiiciet ſeua dignũ ueraq; charybdi figẽtẽ ĩmães leſtrygonas & cyclopas.

Vlyſſis mors

antiphates rex leſtrygonum Formiæ.

A.G.de leſtrigonibus ppl's

℃TEmpora cõtiuata. ℃Dedit diis gñris:ueneri & marti uñ genꝰ duceret tpa cõtinuatos mẽſes: martiũ & aprilẽ:primũ a marte:alteꝶ a Venere denoĩatũ.Sed ueneris mẽſem:ſi qs diceret cur mẽſis ueneris ñ dŕ uenereus quẽadmodũ a marte martiꝰ.Inqt mẽſem ueneris habuiſſe græcã appellationẽ . Nã uenus græce αφροΔιτη dŕ ab αφρος q̃ ẽ ſpuma qm̃ ex ſaturni teſticulis & maris ſpuma nata ſit.Sed ego auguror mẽſem ueneris notatũ graio ſmõe:ego ita exiſtio græca appellatiõe uocatũ ſignatũq; hũc mẽſẽ ut aprilis, dicať qſi aphrilis ab ἀφρος. ℃Dea uenꝰ Eſt dicta a ſpumis maris:ex qbꝰ nata ẽ uocata αφροΔιτη. Nec tibi ſit miꝶ:ñ admireris ſi eã rẽ græco lati uerbo expſſerit:qm̃ græci italiã ĩcoluerť.& ps italiæ magna græcia dicta ẽ.Vñ Ply.cũ italiã laudet pſerti cãpaniæ orã.Subiũgit:ipſi đ ea iudicauerť græci genꝰ ĩ gl̃iaꝫ ſui effuſiſſimũ quotã ptẽ ex ea appellãdo græciã magnã ℃Nec mirũ ſit tibi:ñ dbeat tibi eẽ admiratõi. ℃Rẽ dici græco noĩe:aprilẽ græca appellatiõe uocatũ Iã tellꝰ itala fuit magna græcia:ñ oĩs tñ italia : ſed ps italiæ magna græcia uocata ẽ:ea pſerti ora:q̃ ĩ græciã uergit. ℃Venerat euander:arguit ab exẽplo:qm̃ græcoꝶ pricipes ĩ italiã uenere:& eã regionẽ ĩcoluer.De euãdro & aduẽtu herculis ĩ italiã diximꝰ ĩ prio li.iõ hic hiſtoria ñ repetẽda Venerat:ergo ex archadia:quæ ẽ ps græciæ ℃Euãder cũ plẽa claſſe ſuoꝶ arcadũ ℃Venerat alcides:hercules. ℃Vterq;:& euãder & hercules.Fuit graiꝰ.græcꝰ. ℃Hoſpes clauiger:hercules clauã gerẽs pegrinꝰ ĩ latiõ & hoſpitio ſuſceptꝰ.Pauit ar.boues ex hiſpania abactos. ℃In herbis auenti.auẽtinis. ℃Et albula:tybris.Sed nõdũ eo tpe uocabať tybris:aut tyberinꝰ:qa lõge añ albã cõditã uẽit ĩ latiũ Hercules dicebať flu.albula ℃Et pota tãto deo:bibit Hercules aquã tyberinã:q̃ religioſã uelit aq̃ oñdere ex q̃ hercules biberit. ℃Dux quoq; neritius & Vlyxes ĩ italiã uenit:& ex nymphis quæ orã italiæ celebrẽ reddebãt filios genuit.Caliſpo.n.illa auſonẽ pepit Circe Telegonũ: q̃q̃ multi dicũt ex circes filia

PAV. MAR.

Quare uenꝰ dicta a nomine græcó αφροΔιτη

Albula pota

Leucate nerıtos Andropoſagı

natũ.Venit etiam in Antiphatem leſtrigonum regẽ.❡Dux neritius:Vlyxes a nerito. Neritos appellata eſt Leucate:quæ laertis fuit patris ulyxis:& neritos mons ĩ ithaca,quæ ulyxis erat q dicũt naritiũ a naritia errant:nã neritiam in eo mari in quo eam multi ſcripſere non comperimus uarii tñ populi erant in locride Virg.hic & naritii poſuerũt mœnia locri.❡Leſtrigones extant teſtes.teſtãtur ulyxem ueniſſe ĩ italiã.Leſtrigones fuere apud Caietam.Nam ita Pli.ingt.Caieta portus:oppidũ formiæ dictũ & exiſtimauere antiqui leſtrigonum ſedes.Verum ita appellati fuere:quia latrones erant ĩ eo ſinu.σωστησ ληστρικοσ quod eſt latrocinium Hi & Andropophagi uocati qui e ſociis ulyxis duos deuorarũt.❡Et teſtis eſt littus quod adhuc habet nomina Circes:qđ in hunc uſq; diem uocatur littus circeum:& quæ quondam ĩſula immenſo quidem mari circundata.Si creditur Homero nũc italiæ adiuncta eſt . Strabo ſic inquit Poſt antiũ circeiũ eſt ſtadiis.cc.diſtans & nonaginta Mons mari & paludibus inſtar habens inſulæ:quẽ copioſis germinare radicibus fama eſt ab ea fortaſſe quæ circe conuenientia fabulæ uulgant.habet etiam caſtellum : & Circes ſacellum:& Mineruæ aram:monſtrat autem & quandam ulyxis pateram &c.

ANT. FAN. Circe· Circeũ litus Marſus thelegõ mamilia

❡VT Q Vod adhuc circes littus habet:Circe quidem mortalis fuit . Sed ſolis filia dicta eſt cum(ut inquit Lactãtius grammaticus)fas non ſit ut dei filia credatur eſſe mortalis . Quod ideo fictum eſt.quia conſtat eam meretricem fuiſſe pulcherrimam.a qua Circæum littus nomẽ accepit & oppidum Circeum ac mons qui olim paludibus a continenti ſeparabatur:quem fama eſt abundare radicibus ubi Vlyxis patera monſtrabatur : qui ex Circe (ut diximus)Telegonum ſuſcepit : Eadem mulier filium habuit Marſum a quo gens marſorum orta dicitur quibus quadam genitali datum eſt domare ſerpentes .❡Telegoni:hic tuſculum oppidum condidit teſte porphirione ubi Mamiliam filiã ꝓcreauit.a qua(ut ait Feſtus)dicta ẽ mamillorum familia Hora . eius oppidi mœnia Circæa dixit ob telegonũ Circes & Vlyxis filium:quæ(ut inquit Strabo)uincta coronabant tectaq; magnifica ex ea præſertim regione quæ in romanum deſcendit aſpectum.❡Mœnia tyburis udi:Tres fratres(ut inquit Seruius)e græcia uenerunt ad italiam:Cathyllus.Coras & tyburnus qui ſimul,omnes unã urbem condiderunt:& eam de fratris maioris nomine Tybur appelarunt:licet & alias fecerint ſinguli.Solinus autem Tybur ex teſtimonio Catonis a Catyllo archade ꝑræfecto claſſis Euãdri conditum dicit.Vel ſm Sextũ ab argiua iuuẽtute:quoniam Catyllus Amphiarai filius poſt interitum patris ad Thebas in italiam uenit ubi(ut idem ſcribit(tres liberos ꝓcreauit:Tyburtũ quẽ quidam Tyburnum dicunt.Coram & Catyllum:qui pulſis ueteribus ſicanis a nomine Tyburti fratris urbem uocauerunt.Plinius uero in nat.hiſtoria Tyburtes inquit originem multo ante urbem Romam hñt. Apud eos extãt ilices tres etiam Tyburno conditore eorum uetuſtiores apud quas inauguratus dr̃. Fuiſſe aũt eum tradunt filium amphiarai qui apud Thebas obierit unã ætate ante iliacũ bellũ.Hanc urbẽ Strabo Herculeã uocat ubi teſte Aulo Ge.templum Herculis fuit & in eo bibliotheca ſatis cõmode ut ille inquit libris inſtructa.Dicit̃ aũt udum tybur hoc loco Vel ob Anienem cuius ibi cataracta eſt quã fluuius facit ubi nauigabilis eſſe incipit.Vel ob aquas uarios ad morbos ſalutares quas Albulas uocãt.Tyburtinus.n.ager eaq; fontibus ſcatet.❡Haleſus:Agamẽnon ex clytẽneſtra filias hũit Iphianaſſam.Cryſothemin.Laodicen.& electrã:ut qbuſdã placet.filios uero Oreſtem & Haleſum:quorum Haleſum nõnulli Agamẽnonis comitẽ uolunt fuiſſe nõ filiũ.Alii(ut ſeruius ſcribit)Filium Nothum:q morte pr̃is agamẽnonis a Clytẽneſtra interfecti coactus patriã relinquere uenit in italiã & Faliſcos cõdidit. ut ille ſuos docuit iunonia ſacra faliſcos.Dicti ãt ſũt Faliſci aſpiratione ĩ f littera cõuerſa ſicut febris dr̃ quæ antea hebris dicebat̃.Coluerũt ãt faliſci potiſſimũ iunonẽ:ut adde ſenẽ tatiũ iunonicolaſq; faliſcos:q a Vir.iuſti dicunt̃:qm̃ ab ipſis populus Ro.miſſis Decẽuiris iura fœcialia collegit & nõnulla ſupplemẽta.xii.tabularũ apud eos nõnullæ familiæ fuerunt auctore Plinio quæ uocabant̃ Hirpiæ quæ annuo ſacrificio qđ fiebat ad montẽ Soractẽ Apollini ſup ambuſtã lignorũ ſtruem ambulãtes nõ adurebãtur.Faliſcorũ clitũnus fluuius ẽ cuius aqua epota boues cãdidos faciebat.❡Suaſorẽ antenora pacis:Horatius:Antenor cẽſet belli ꝓcidere cãm.Hũc dicũt nõnulli græcis patriã ꝓdidiſſe:ga & legatos q ꝑ Helenã uenerãt ſuſcepit hoſpitio & Vlyſſem medici habitu cognitũ nõ ꝓdidit.Fuit ãt ſuaſor pacis Helenæque reddẽdæ . Oui alibi.Quid grauis antenor priamus qd ſuadeat ipſe cõſule qs ætas longa magiſtra fuit.Notum eſt hunc ueniſſe ĩ italiã & Patauiũ cõdidiſſe.❡Et generũ œnidem appule daune tuũ.Diomedem dicit.Oeneus.n.pr̃ eſt Tydei:Tydeus Diomedis qui poſtq̃ ira Veneris a ſe uulneratæ cõperit uxorẽ turpiter uiuere in Apuliam uenit ubi edomita oia Gargani matis multitudine plurimas urbes cõdidit.Itaq; in Apulia diomedis cãpi appellãtur̃.ut ingt Feſtus q ei in diuiſione regni quã cũ Dauno fecit ceſſerunt&Diomedea inſula dicta eſt ĩqua Diomedes ſepultus dr̃ contra oram Apuliæ ubi uiſuntur aues:ut ait Plinius:quas iuba uocauit Cataractas nos Diomedeis dicimus infeſtantes clangore aduenas barbaros:Græcis uero adulantes miro:ut idem ĩquit Plynius:diſcrimine uelut generi Diomedis hoc tribuentes.Sane apulia:teſte Feſto.Dauniæ nomẽ accepit a Dauno illyricæ gentis claro uiro qui ea ꝓpter domeſticam ſeditionem excedẽs patria occupauit.

Et quod adhuc circes noĩa littus habet:
Et iam telegoni:iam mœnia tyburis udi
Stabãt argolicæ:quod poſuere manus.
Venerat atridæ fatis agitatus haleſus
A quo ſe dictam terra faliſca putat.
Adiice troianæ ſuaſorem antenora pacis:
Et generum Oenidẽ appule daune tuũ:
Serus ab iliacis:& poſt ãthenora flãmis
Attulit æneas in loca noſtra deos.

Catyllus Coras Tyburnus Tyburtes Tybur Herculeum Tybur udum Agamẽnonis filii Faliſci Hirpiæ Clitũnus antenor pacis auctor Diomedis ĩ italiã aduẽtus Diomedis cãpi Diomedea iſula Diomedeæ aues daunia PAV. MAR.

❡ET Iam ſtabant mœnia thelegoni . quæ thelegonus ulyxis.f.qui patrem imprudenter interemerat in

Italia poſuit. Tuſculum.n.oppidum condidit:de quo diximus in tertio. ℂIam ſtabant mœnia Tyburis udi:iam & oppidum quoque Tybur erat in Italiam conditum.Plyni. Tybur conditum a Tyburtino filio Amphiarai oſtendit qui apud Thebas obierit una ætate ante iliacum bellum. Strabo Tybur Herculeum eſſe ait.Cato Catyllum Arcadem qui præfectus fuit claſſis euandriæ condidiſſe Tybur retulit: quod & Martianus teſtatur.Sextius Catyllum Amphiarai filium fuiſſe inquit & liberos tris in Italia procreaſſe: Tyburtum & Coracem & Catyllum:qui depulſis ſicanis ex oppido non longe a Roma poſito a nomine Tyburti maximi natorum oppidum uocauerunt: horum trium fratrum Virgilius. in ſeptimo meminit. Sic conſtat hæc oppida a græcis fuiſſe condita. Hora. mœnia catylli:de tybure dixit. & alio loco Tybur argeo poſitum colono Tyburis udi poeta dixit:propter anienem fl.qui ide fluit. ℂVdi aquoſi. Quæ mœnia tiburis poſuere manus agricole manus græcorũ. ℂVenerat haleſus:hunc alii fuiſſe aurigam agamẽnonis dicunt:qui ubi dominus interiit:inſidiis Aegiſti:& Clytemneſtræ in Italiam uenit:& non longe a ſabinis oppidũ condidit:quod interpoſito.P.ab eius noĩe phaleſium uocatum eſt:deĩde phaliſcũ. Alii dicunt Haleſum fuiſſe agamẽnonis filium:qbus magis aſſentiendum puto:Nam Ouid.ipſe i libris de amoribus ad Chorynnam in elegia.Cũ mihi ꝓmiſeris inquit.Argiua eſt pompæ facie Agamennone cæſo.Et ſcelus & patrias fugit heleſus opes.Cum patrias opes dicat filiũ uidet indicare:licet poſſes ad patriã referre melius ad patrias opes referes. ℂHaleſus agitatus:uexatꝰ. ℂPatis atridæ:calamitate & morte Agamẽnonis Atrei filii. ℂVenerat in italiam. ℂA quo:Haleſo terra phaliſca putat ſe dictum:putãt ſe phaliſci dictos.De his in primo libro dixius. ℂAdiice anthenora ſuaſore pacis troianæ:addas his quos retulimꝰ anthenorem troianum:q ante Primum ſententiam ꝓ pace cum græcis ineunda ſæpe dixit Vir.quidem erat magni conſilii.Ille & in Italiã uenit:q̃uis eo tempore ea pars nõdum erat addita italiæ:ubi ille Patauiũ cõdidit:de quo in primo æn.Vir.Et adiice his o appule daune Oenidem generum ſuũ:daunus filiam in coniugem Diomedi dedit:qui urbem condidit:quæ appellata eſt Harpos:& apulia a ſoceri noĩe Dauniam appellauit:& iõ Ply.inqt apulia Dauniorũ cognomine a Dauno Diomedis ſocero dicta eſt Diomedes uero Oenei nepos Tydei filius fuit Dauni gener:cum poſt delatam Troiam in patriam adire nequiret:in apuliam uenit:ibiq; ad extremum fuit:de eo alio etiam loco dicemꝰ. ℂSerus ab iliacis:æneas poſt Troiæ excidium & poſt ipſum anthenora in Italiam uenit.Verum anthenor & æneas nõ græci:ſed troiani. Sic & Solymus:at græcus erat illis ſermo. Nam æolica lingua ſic quo ad ſermonem græci quoq; dici poterant. ℂAeneas ſerus tardus. ℂAb iliacis flammis:poſt troiam incẽſam. ℂEt poſt authenora:cũ iam antea ueniſſet authenor. ℂAttulit deos:ueſtam ſeu Veſtæ ſacra:& penates. ℂIn loca noſtra:in latium.

Tyburtus & Catyllꝰ filii amphiarai

haleſus agamẽnonis filius cõdidit phales

Hꝰ erat ſolymꝰ phrygia cões unꝰ ab ida
A quo ſulmonis mœnia nomẽ habent:
Sulmõis gelidi patriæ germanice noſtræ:
Me miſerũ ſcythico q̃ procul illa ſolo ẽ:
Ergo age tã lõgas ſꝫ ſupprie muſa q̃relas:
Nõ tibi ſũt mœſta:ſacra canenda lyra:

ℂHVius erat ſolymꝰ phrygia comes unꝰ ab ida:Hunc æneæ comitem fuiſſe uolunt qui Sulmonem Ouidii patriam fundaſſe dicitur.Syllius in.ix.punicorum:Nomine thoeteo ſolymus nam Dardana origo & Phrygio genus a proauo qui ſceptra ſecutus æneæ claram muris fundauerat urbem ex ſeſe dictam ſolimon celebrata colonis mox italis paulatim attrito nomine ſulmo. Ideo oppidum peligne regionis eſt diſtans ab urbe milibus paſſuum.xc.ut ſulmo mihi patria eſt gelidis uberrimus undis Milia qui nouies diſtat ab urbe decem. Sunt autem & in Aſia græci.Vnde non eſt cur miremur facta æneæ: Antenoris & Solymi mentionem. ℂMe miſerum:Hic locus multos in errorem induxit exiſtimantes hoc opus ſcriptum ab Ouidio poſteaquam eſt relegatus in pontum:cum hi uerſus ab eo additi ſint operi nondum edito cui autor exul & addidit aliquid ut diximus & mutauit is quam ob cauſam exulauerit nonnulli ſe tandem inueniſſe uti audio gloriantur:quibus quantum fidei adhibendum ſit alii iudicent:nobis diuinare non placet:& cum delphis oracula ceſſent & cõcutere tripodem apollineum ut apẽriat quæ & Ouidius ipſe & tot ſæcula ſuppreſſerunt. ℂNon tibi ſunt mœſta ſacra canenda lyra:Ne pollui ſacra uideantur flebilie ac funeſto carmine:Satis enim fleuerat Naſo in libris triſtium & de ponto.

ANT. FAN. Solymꝰ ædificauit Solmonem.ꝰ Sulmo.

De hoc ope ſepto ab ouidio añ q̃ iret in exilium PAV. MAR.

ℂHVIVS erat Solymus.uenit ẽt cum ænea Solymus in pelignis ſulmonem Ouidii patriam condidit. Quatuor.n.fuiſſe æneæ filias legimus:primam in thracia:alteram in peloponneſo:tertiam in ægypto nuptas reliquit.q̃rtam Solymo qui ſecum e Troia neneraт:tradidit:uictor poſtea in latio:Solyum cum parte copiarum ad Marſos miſit:qui urbem in pelignis fundauit.Sylius de eo ita inquit.Nomine rhæteo ſolymus.Nam dardana origo.Et phrygio genus a proauo:q ſceptra ſequutus æneæ claram.muris fundauerat urbem ex ſeſe dictam Solymon celebrata colonis mox italis paulatim attrito nomine Sulmo. ℂSolymꝰ erat huius æneæ. ℂComes unus ab ida phrygia:unus ex illis:qui æneam comitati ſunt ab ida mõte phrygiæ:ad differentiam idæ creтenſis:unde in tertio æneidos Mons ideus ibi & gẽtis cunabula noſtræ. ℂA quo ſolymo. ℂMœnia ſulmonis habẽt nomen:nam ipſe eam urbem ſolymon a nomine ſuo dixit.deinde Sulmo dicta eſt. ℂO germanice mœnia ſulmonis gelidi:iucũda hæc repetitiquo:a mouet affectũ ob exiliũ ſuũ:cũ tñ a patria diſtet. ℂGelidi:quia aquis irriguis cingitur. ℂPatriæ noſtræ:Mœnia ſulmonis:q̃ eſt nr̃a patria. ℂVñ i triſtibꝰ Sulmo mihi patria eſt gelidis uberrimꝰ undis:Milia q nonies diſtet ab urbe decẽ. ℂMe miſeꝝ.ſ.dico. ℂQuã ꝓcul illa a ſcythico ſolo:q̃ lõge diſtat pr̃ia mea a ſcythia:quo me relegauit ira pricipis:ut ide cõmiſerationẽ moueat:quæ qdẽ uerba ĩdicãt i ſcythia ſcripſiſſe hæc. Incoauit tñ.

hic indicat oui. ſe ſcripſiſſe hoc opꝰ &c.

ut ſuperius oſtēdimus Romæ. Sed in ponto pfecit:& inde edidit hos ſex libros. ¶ Ergo age tā lōgas:mu ſam increpat:cū queri uiſa ſit de exilio : quoniam hæc ſacra non ſunt cum querelis:& mœſtitia referenda. ¶ Ergo age ſed ſupprime muia:compeſcas:& ſupprimas. ¶ Tam lōgas q̄relas:q̄ lōgas iam diu effudim⁹: & in libris triſtiū:& ī his q de pōto iſcribūtur. Etenī illæ oēs fere elegiæ q̄relæ ſunt calamitoſi exilii. ¶ Sacra ñ ſūt tibi canēda lyra mœſta:iō ſupprimere q̄relas debes:qa triſti & flebili carmīe ſacra cāere nō licet.

Quo nō liuor abit ſūt q tibi mēſis honorē
Eripuiſſe uelint:inuideantq; Venus:
Nā qa uer aperit tunc omnia dēſaq; cedit
Frigoris aſperitas fœtaq; terra patet:
Aprilē memorāt ab aperto tēpore dictū:
Quē uenus inīecta uēdicat alma manu:
Illa quidē totū digniſſima temperat orbē
Illa tenet nullo regna minora deo:

ANT. FAN.

¶ QVo non liuor abit : Diis quoq; mortalium non patcit inuidia. Sunt enim q Veneri denoīationē huius mēſis inuideant & ab aperiendo Aprilem nominatum uelint:ut diximus ſupra. Quem Venus iniecta uendicat alma manu:A iuriſcōſultis ſumpſit hunc ſermonē apud quos illud legimus:Ante manumiſſionē iniicien dæ manus facultas nō denegatur. Itē illud:Si ut man⁹ iniectionē hēres cauiſti tibi iure tuo uti poſſes. ¶ Illa quidē totum digniſſima temperat orbē: Venus iungit matrimōia amicitiaſq; cōponit:cui debeē æterna animalium propagatio. Eius eni ſideris natura cūcta generanē in terris:ut inquit Plynius:cuius tanta claritas eſt ut unius ei⁹ ſtellæ radiis umbræ reddātur:quæ modo exoriens ante matutinum modo ad occaſu refulgens uicem reddit Solis & Lunæ unde totū orbē dicitur tēperare:quam eius naturam Pythagoras Sami⁹ prim⁹ deſphendit anno urbis Romæ.cxlii. Accedit ad hoc quod maiores noſtri ſuperius Hemiſpærium Veneris ut inferius Proſerpinæ appellatiōe dixerūt ¶ Iuraq; dat cœlo:Quia dii qui reuera homines fuere ſine amore non uixerunt.

Venus bñfica ī hoies

PAV. MAR.

¶ QVO non liuor abit:mordet in tempore ſuo latēter inuidos:que₂ cauſa ī exilium pulſus eſt inqt.n. nonſolum homines:ſed dii quoq; inuidiā ſubeunt. Nam ſunt q nolint Aprilem ueneri dicatū:& ab ea denominatū. Fuit in ea ſententia Cyngius:ut in principio huius lib. diximus. Et Varro Cyngio cōſentiēs affirmabat nomē ueneris:nec ſub regibus qdem apud Romanos:uel latinum:uel græcum fuiſſe.& iō nō potuiſſe menſem a ueneri noiari. Sed cum fere ante equinoctiuum uernum triſte ſit cœlum mare nauigātib⁹ clauſum. ¶ Terra:aut aq̄:aut pruina:aut niuibus cōteganē. ¶ Eaq; oīa uerno.i.hoc mēſe arbores quoq; nec minus cætera:quæ cōtinet terra aperire ſe in germē īcipiant ab his oībus mēſem apri. dici merito credendum eſt:q̄ſi aperilem:hæc erat Var. ſententia:quā Macro. etiā refert:& nos quoq; ſuperius rettulimus Poeta refellit. multiſq; uerſibus aſſerere conatur aprilem ueneris eſſe menſem. Quandoquidem magnum eſt ueneris numen.& ſupra deos oēs primū quod omnis mundi machina ab ea moderetur:& regatur ea ratione quod elementa quæ diſſimilia & diuerſa ſunt inter ſe ſūma pace:& concordia teneantur:qd fieri non poſſet:niſi eſſet amor qui cōcordiam ingerit. Cūq; uenus amori præſit:eam quoq; huius cōcordiæ cām eſſe aſſerendum eſt. Empedocles.n. fuit qui aſſeruit amicitia & cōcordia contineri elementa & deficiēte amicitia ruitura illa per litem & diſcordiā. Alia ratio:ꝙ amorē p uenerē concitantē oīa coeant aīalia quæ ī aere q̄ in terra:quæue in aquis ſunt. Deinde illa conciliationis pacis:& coniugio₂:& fœcūditatis dea ē:ut nō immerito dixerit Cicero uenerem dictam qd ad res omnes ueniat. adde quod ratio cultus:& ornat⁹ ab ea primū tradita:eā eloquentiā tam oratoriā:quam poeticam tradidit. Nam cum alii amantes aliis puellis uererenē:unuſquiſq; excogitabat:q̄ arte magis placere poſſet:& allicere animos obſtinatos. Sic plures artes ea qdem ratione adinuētas:ad quod facit platonicum illud de duplici uenere:uulgari & cœleſti:cū ſupior illa ad uirtutē:& bonas artes animum incendat:de q̄ alio loco dictū:O decus auſonidum nympharum diua corona. Claraq; lux oculis inſidioſa meis. Nunc uitides ornent flauētia tpa myrti. Et ueneri magnæ ſoluere uota iuuet. Ne fallare tñ:uulgarem non ego diuam premoneo a quoq̄ ſupplice corde coli. Nubem cum brutis homini commune caleſcant. At tua ſidereis pectora numinibus. Cœleſtiſq; coli uenus illa platonica debet. Maxīa quā paucis cognita diua uiris. Excitat hæc teneas in quæq; illuſtria menſes. Virtutemq; animos excoluiſſe facit. Datq; bonos mores:ſtudioq; incēdit honeſti. Et uitare hominem turpia quæq; docet. ¶ Ingeniū ingēuas facit ut rapiaē ad artes. ¶ Vtq; hoī exculto pectore pſtet hō. ¶ Hac duce pierii modulanē carmina uates. ¶ Hac duce ſed caſte forma canenda datur &c. Cūq; omnia pulchriora p eā inuēta ſint:iure illi pulchrius āni tempus aſſignaē. ſed ad poetam redeamus. ¶ Quo non abit liuor:quaſi qd eſt cui non inuideaē. Nam nonmodo hominibus. ſed hiis inuidetur. ¶ Liuor p inuidia ponitur: diximus etiā ſupius. ¶ Sunt o Venus q uelint tibi eripuiſſe:eripere. ¶ Honorē menſis:april. ¶ Et inuideant:ſunt q inuidia quadā nolint tibi hunc menſem aſſignari:& a te nominatum negant:uelut Cyngius & Var. Nam qa tunc uer aperit oīa:cum omnia uerno tēpore:ideſt hoc menſe aperiantur:arbores &c. quæ continet terra: aperire ſe in germen īcipiāt. ¶ Et aſperitas frigori:denſa cedit cū cedat aſprimus ille denſi rigor frigoris: q̄ſi cū cedente frigore:redeunte uerna ſerēitate cœlum aperiaē. ¶ Et terra fœta patet:& aperitur terra grauida:& herbas & flores parit. ¶ Memorant dictum aprilem ab aperto tpe quaſi ab aperiendo dicunt nominatum aprilem q̄ſi aperilem pro ratione temporis:quo omnia aperiuntur. ¶ Quem menſem alma uenus uendicat:quaſi ſuo iure ſibi attribuit. ¶ Iniecta manu:etiam uiribus & pugna. ¶ Illa qdem : uenus Digniſſima:honore menſis. ¶ Temperat totum orbem:temperiem toti orbi ſuggerit:aut quia temperate omnia elementa cōcordia cōtinet:aut referas ad duplicē uenerem cum altera temperantiæ:altera laſciuiæ præſit. ¶ Illa uenus. ¶ Tenet regna minora nullo deo:q̄ſi illa ſuo numine nulli deo₂ ē īferior:ſed ſupior oībus.

Venus dicta ꝙ ad oēs res uēiat

Quare aprilis dr̄ ab apto tpe

ANT. FAN.

NAtalibus undis: Mari ubi Venus nata eſt quia & piſces Venerem ſentiunt. Illa ſatis cauſas arboribuſq; dedit: quia ſine terræ fecunditate hæc non proueniunt: quæ uere flante zephyro ſine officio Veneris concipere nõ uidẽtur. Contraxit in unum: Iure matrimoniorũ quæ iungit ut diximus Venus. Lædere parcit: Lædit qdem Aries Arietem ſed idem oui parcit Veneris beneficio. Dicitur: Bene dicit̄ de re icerta: quod probo ſcriptore obſeruãdũ eſt. Eloquiũq; fuit durã exorare puellã: Ipſe alibi: Nõ formoſus erat ſed erat facundus Vliſſes Et tamen æquoreas traxit amore deas. Pro ſua cauſa. Quæ cũ turpis ſit maius artificiũ ac maiorẽ uim poſtulat eloq̄ntiæ.

Iuraq; dat cœlo terræ & natalibus undis:
Proq; ſuo nutu cõtinet omne genus.
Illa deos oẽs longũ eſt numerare creauit
Illa ſatis cauſas: arboribuſq; dedit.
Illa rudes animos hoĩum contraxit in unum
Et docuit iungi cũ pare quẽq; ſua:
Quid gen⁹ oẽ creat uolucrũ: niſi blãda uo(luptas
Nec coeunt pecudes ſi leuis abſit amor:
Cũ mare trux aries cornu decertat at idem
Frontem dilectæ lædere parcit ouis:
Depoſita ſequitur taurus feritate iuuencam
Quem toti ſaltus quẽ nemus omne tremit
Vis eadẽ lato quodcũq; ſub æquore uiuit
Seruat: & ĩnumeris piſcibus implet aquas:
Prima feros hĩtus homini detraxit: ab illa
Venerunt cultus mundaq; cura ſolo:
Primus amans carmẽ uigilatũ nocte negata
Dicitur ad clauſas concinuiſſe fores:
Eloquiumq; fuit duram exorare puellam.
Proq; ſua cauſa quiſq; diſertus erat.

PAV. MAR.

ET dat iura cœlo: quia cœlitibus imperat: aut cœlo hoc eſt aeri. Et terræ & undis natalibus. in q̄bus nata eſt: origo dat iura omnibus elementis: quia amoris uinculo concordia continet: aut ſi mythicos reſpicis: quia deos: qui in cœlo ſunt quiue in aquis: quiue in terris: & in erebo ſunt: ad amandum impellit. Et per ſuos coitus: qui ſua face proueniunt. Cõtinet omne genus: quaſi & deos & homines: & cætera animalia. Illa creauit deos omnes: nam coitu & dii & homines nati ſunt. Longum eſt numerare: quod. ſ. deos creauerit illa dedit cauſas ſatis & arboribus cum preſit fœcunditati cãs q̄bus cauſis agri & arbores germinarent. Satis ipſis ſegetibus: ut eſt illud & ſata læta uidet. ſ. lætas ſegetes: & Seges ut Varro de re ruſtica inquit. Quod aratum & ſatum ideo alio loco a ſatu dictam ſegetẽ aſſerit. Illa Venus. Cõtraxit in unum. quaſi coniunxit: & copulauit concordi iugo. Animos hominum rudes: inexpertos: nam ea tradidit legem matrimonio nam ut amicitias & conciliationes. ita & matrimonia componit. ut ſuperius dictum eſt. Et docuit quẽq; iug. cum pare ſua. ipſa lege coniugii unumquemq; muliere ſibi pare copulari. Quid creat omne gen⁹ uolucrũ q̄d eſt quod creare ꝙ ꝓpagare faciat auium genus Niſi uoluptas blanda. niſi blandus & alliciẽs plenuſq; uoluptatis amor. Voluptas eſt iucundus motus in ſenſu. Nec coeũt pecudes ad propagãdam. ſ. ſobolem. Si abſit amor leuis ipſe cupido uolucer. ideo leuis quia allatus. pecudum numero. ut caius iuriſconſul. inquit ſunt quadrupedes. quæ gregatim paſcuntur: ueluti oues capræ boues: equi. muli. aſini. Sed an & ſues pecudum appellatione continent̄. queritur & recte Labeoni placet contineri. Sed canis inter pecudes non eſt. longe magis beſtiæ in eo numero non ſunt. ueluti. urſi leones. panthere. elephãti autem. & cameli. quaſi mixti ſunt. nam & iumentorũ operam præſtant. & natura eorũ fera eſt &c. Aries trux: ferox & crudelis. Decertat cornu cum mare. pugnat cum ariete. At idem. aries. Parcit lædere frontem ouis dilectæ. quia cornu in ouem quam amat non irruit. nõ. n. uult illã ledere. Tanta ẽ amoris uis ut mares cũ fœmellis. q̄b⁹ iungunt̄ non pugnent. inter ſe tamen certare ſolent. Taurus qui ita a toruitate appellatur. Seq̄t̄ iuuencam quã amat. Depoſita feritat̄: q̄a in illam non ferus nõ toruus. ſed mitis & bland⁹ uidet̄. Quẽ taurũ. Toti ſaltus montes ipſi nemoroſi. Quẽ oẽ nem⁹ tremit. cũ tantæ ſit feritatis. ut tremant ei⁹ aſpectu nemora. & quæ in nemoribus erunt aiantes. attamẽ blandus & ſine feritate ſequit̄ iuuencã. Eadẽ uis. eadẽ coitus uoluptas. Seruat: tuet̄. Quodcũq; uiuit ſub lato æquore. piſces & quæcũq; monſtra in mari ſunt eadẽ uoluptate cõtinentur. Et implet aquas innumeris piſcibus. cum fœcunditatẽ illis ſuggerat. Prima. uenus: Detraxit hõi. abſtulit. ſeu rẽouit ab hoĩe. Habit⁹ feros. cũ uictu & cultu a feris nihil differũt hoies. p̄ria eos incuſſo amore. quaſi inſtinctu hũanitatis. & lepidioris uitæ traxit ad cultiorẽ uitã. Ab illa uenere. Venerũt cult⁹. ornatus & ciuilis cultus. nã prima hoĩes feros ad ciuilẽ cultũ redegit. Mundaq; cura ſolo. rõ politiæ & mũditiæ in ſolũ. hoc eſt in tellurẽ: q̄a q̄ in terris erãt. hoies facti ſunt nitidi & ſplendidi. Venere ſplenditatis adhibente rationẽ. Primus amãs ille qui primus oĩum amare puellam cœpit. Dicit̄ concinuiſſe cecinisſe carmẽ uigilatũ. lugubratũ q̄ſi uigili nocte cõpoſitum. Ad clauſas fores. quas illi nõ patebant q̄ ad amicã iret. Nocte negata cũ p nocte nõ admitteret̄. ergo amore inſtigante ille amans primus carmen excogitauit. quo poſſet allicere puellæ animum in amorem ſui. Dicerem hoc loco de primis carminum inuẽtorib⁹. niſi alio loco dixiſſem. & carmie quoq; ceciniſſem. Et eloquiũ fuit exorare duram puellam uis facundiæ fuit impetrare a puella quod amans uoluiſſet & ſi facũdia ab ipſa natura habuerit initiũ. ars quoq; deide plurimũ a ſiuuerit ptem tñ laudis ſibi amor uendicat ꝙ ĩpulerit q; hoies ad blãdas p̄ces ad cãtus quo duras ab initio puellas allicere in amorẽ poſſẽt. Quiſq; erat diſert⁹. facũdus. Pro ſua cã. q̃ã añ puellã erãt acturus. q̄ſi nõ opus erat amãtibus p̄rono. nã ſuopte ingenio erant diſerti. Quid autem interſit inter diſertum & eloquẽtem diximus in tertio libro.

Quare dr̄ uen⁹ creaſſe deos & hoies nota: ẽt cõſtituiſſe matrimoniũ

Sues ẽt pecudũ noĩe cõtineri ſecundum labeonẽ

Taurus dr̄ a toruitate

no. ſupra ĩ lii. dr̄ia3 inter diſertũ & eloquẽtẽ

ANT. FAN. ¶Mille ꝑ hãc artes notæ.Placendi ſtudio noui cultus.noui ornatus:noui cantus.noua munera excogitã tur ut uidemus hoc tempore.¶Vrbe tamen noſtra ius dea maius habet:nõ eſt eripiendus. Veneri honor menſis a Romulo conſtituti cum ea ſit autor Romani generis ac Romul parens habeatqꝫ ob eam cauſam ius maximum Romæ ubi multa fuerũt Veneris templa.Cum gemuit &c.Aenea cum diomede pugnante Venus ſe Diomedi obieciſſe.dicit a quo uulnerata eſt.Vir.in.xi.æn.Hæc adeo ex illo mihi iã ſperãda fue runt Tẽpore cum ferro cœleſtia corpora demens Appetii & ueneris uiolaui uulnere dextram. Celeſteſqꝫ deas:Iunonem & mineruam quibus Venus prælata eſt iudicio paridis.¶AH nolim uictas hoc meminiſſe deas: Ne Romãi aduerſi aliqd patiantur memorem Iunonis ob iram quæ Troianis fuit iſenſa. ¶Item ob iratã Mi neruam de qua legimus:Interea ad templum non æque palladis ibant erinibꝰ iliades paſſis.¶Aſſaraciqꝫ nurus dicta eſt:quia nõ dedignata eſt nubere Anchiſæ qui eſt aſſarici nepos:Dicta ẽ autem Nurus eo ꝙ nubat ut So cer & & Socrꝰ ꝙ generũ ſibi aſſociẽt.¶Remiſſus ager Remittere interdum eſt delectare.Vnde remiſſus ager hic uere dicitur ꝙ expers nimii frigoris & caloris qſi relaxetur & uerna temperie ac florum pulchritudine d lectet:uti nos interdum iocis animũ relaxemꝰ.¶Nũc tumido gemmas corticee palmes agit Gemma quid ſit ſupradictum eſt. Palmites autem dicuntur ſarmenta ui tium ut Feſto placet : quoniam in modum palmarum uirgulas quaſi digitos edunt:ut pars abit i uites & quæ modo fila fuerunt palmite mutantur.Sarmenti autem pars in modum mallei roſtra habens & apta plantatio ni Malleolus dicitur.

Remitto ꝓ delecto

Mile per hanc artes notæ ſtudioqꝫ placẽdi
Quæ latuere prius multa repta ferunt:
Hanc quiſqꝫ titulo menſis ſpoliare ſecundi
Audeat: a nobis ſit furor iſte procul:(Cũta
quicquid ubiqꝫ potẽs:tẽpliſqꝫ ſeqntibꝰ au
Vrbe tamen noſtra ius dea maius hẽt:
Pro troia Rõane tua Venꝰ arma ferebat:
Cum gemuit tenerã cuſpide læſa manũ:
Cæleſteſqꝫ duas Troiano iudice uicit:
Ah nolim uictas hoc meminiſſe deas:
Aſſaraciqꝫ nurus dicta eſt:ut ſcilicet olim
Magnus iuleos cæſar haberet auos:
Nec Veneri tp̃s q̃ uer erat aptius ullum
Vere nitent terræ uere remiſſus ager.
Nunc herbæ rupta tellure cacumia tollũt.
Nũc tũido gemias cortice palmas agit:
Et formoſa Venus formoſo tpe digna eſt.

PAV. MAR. ¶MiLle artes notæ per hanc ueneremm.¶Et ferũt di cũt.¶Multa reperta:molta excogitata:& adinuẽta ab amantibus.¶Studio.hoc ẽ deſiderio. ¶Placẽdi:quo placere poſſent illis:quas ſummo ꝓſequebãtur amo re.¶Quæ latuere prius:quæ prius nõ erant cognita. ¶Audeat quiſquã aliqs.¶Spoliare:priuare.¶Hãc: Venerem.¶Titulo:honore & appellatione.¶Menſis ſecundi:aprilis:quem Romulus ſecundo loco con ſtituit:quaſi quis eſt q uelit dicere Aprilẽ menſem Veneris non eſſe:quod qdem ſanæ mentis non eſſet iõ ſubiungit.A nobis ſit furor iſte ꝓcul:quaſi non ſimus in ea iſania ut hoc nos afferamus.¶Quid:ſcilicet dicam.¶Quod ubique eſt potes quia ubique ꝓ magno numine habetur:Nã cum alii alios colant deos: ut Aegiptii Iſidem Mauri Iubã Macedones Gabirũ. Pœni Vranũ.Latini Faunum.Sabini Xantũ.Romãi Quirinũ.Eodem utiqꝫ mõ Athenæ Mineruam.Samos Iunonẽ.Lemnos Vulcanũ.Naxos liberũ. Apolli nem delphi:ſic cæteri populi ſuũ numẽ colũt.Sola tñ uenus ubiqꝫ colitur:& eſt aucta tẽplis frequẽtibꝰ qa ubiqꝫ templa ſunt illi cõſecrata.¶Tñ dea:ipſa uenus habet maius ius in urbe nr̃a:in urbe Roma ꝓpterea ꝙ ipſa fuerit autor Romani gñis:ibi plus q̃ in cæteris locis colit:pluraqꝫ habet tẽpla.erat.n.in foro ædes ueneris:genitricis:& ꝓpe uiã ſacrã tẽplũ ueneris cluacinæ:& in capitolio ædes ueneris caluæ:& apud por tã collinã tẽplũ Veneris ericiæ.& aliæ quoqꝫ ædes.¶O Romãe uenꝰ tua:uñ tu originẽ ducis ¶Ferebat Arma ꝓ troia:pugnabat ꝓ troiãis.Vñ i triſtibꝰ:Iuppiter ĩ troiã ꝓ troia ſtabat apollo.Aequa uenus teucris pallas iniq̃ fuit.¶Cum gemitu:cũ ipſa uenus gemitu dolorẽ indicauit.¶Læſa manũ tenerã:qſi hñs tenel lam manũ uulneratã.cuſpide telo.¶Diomedis.Nam cum Aeneas cum diomede pugnaret ipſa ſe Diome di i nebula oppoſuit ꝓ ſalute filii:& uulnꝰ i manu ſuſcepit.ide i remediis:Nõ ego tyride:a quo tua ſaucia mr̃ i liqdũ redit æthera martis eqs.¶Et uicit duas cœleſtes Pallada & iunonẽ.¶Troião iudice:qſi tro iani paridis iudicio:cũ pomũ ueneri tãq̃ pulchriori adiudicauit.Nota ẽ fabula:ñ imorẽur. ¶Ah ego noli deas uictas ſupatas ꝓſtãtia formæ a Venere illiꝰ iudicio.Meminiſſe hoc ne rõanis iraſcerent:quẽadmodũ oli troiãis.¶Dicta ẽ nurꝰ aſſaraci:uoluit anchiſæ ſuccũbere:& eẽ nurꝰ ꝓnepotis Dardãi.ut eo coitu ꝓgi gneret cæſareũ genꝰ hoc ẽ familiã Iuliorũ.¶Verũ nurus fuit Capyos Aſſaraci filii pr̃is Anchiſe de quo ſupius dictũ.¶Vt ſcilicet.certe.¶Olim futurũ.¶Cæſar magnꝰ:diuus Iuliꝰ Cæſar hẽret.¶Auos iulios. eos q ab Iulio nati ſunt.¶Nec ullũ tp̃s erat aptius q̃ uer:nulla pars anni erat ueneri cõuenĩctior:q̃ uernũ tp̃s.¶Vere nitẽt terræ uiriditate ſurgentiũ herbarũ nitere uidenẽ.¶Vere remſſus ager eſt ager lætꝰ nã remiſſus lætus eſt:ut oñdit Marcellus:Lætꝰ igit̃ uerno tpe ager pp lætas ſegetes:etiam quod reſolutis fri goribꝰ:ut in primo libro dixit:Tunc patitur cultus ager & renouatur aratro.¶Nunc herbæ tollunt:atol lunt.¶Cacumina:ſummitates:Rupta:aperta tellure:ut in primo ꝓdit:& in ſummũ ſeminis herba ſolũ. ¶Verno tempore.¶Palmes agit gemmas:uitium ſarmenta:ipſe uites emittunt gemmas:ipſos uitis cul tus.¶De corticee tumido:grauido:aut q tumet ipſis gẽmis.ut in primo.Et noua de grauido pal mite gem ma tumet.& Virgilius .Surgent ĩ palmite gemmæ. ¶Et formoſa uenus.eſt digna formoſo tempore : qſi quæ cæteris dus & deabus formoſior eſt & q pulchriora cæteris adinuenit.digna quoqꝫ eſt pulchriore tpe

Pallas athenas Iuno ſamon Vulcanus Lẽnon liber naxon Iſis ægyptũ Gabirꝰ macedones Vranus pœnos faunus latinos xantus ſabinos Quirinus Romanos

¶VTq; ſolet marti cõtinuata ſuo. Aprilis martio iunctꝰ ē uti olim marti Venꝰ iũcta ſm fabulas fuit: ut Primꝰ adulteriũ Veneris cum Marte putaẽ hic uidiſſe deus. Sed re uera ut Mars Arietis dominus eſt: & ita Tauri Venus: quæ duo ſigna zodiaci ſe attingũt. item Libra Veneri. Scorpius Marti datur. Vnde illud ē horatii. Seu libra ſeu mars Scorpius aſpicit formidoloſus. ¶Materna p æquora: Quia mare Veneri matris uicem præbuit ubi nata dicię. ¶Et nos qs uittæ longaq; ueſtis adeſt: Cauẽdũ ne ꝑ uerbo adeſt abeſt legamꝰ. Matronæ enim hoc tempore (teſte Macrobio) Venerem colebant non meretrices: quarũ erat feſtum Veneris Ericinæ Nam uitta & ſtola ut Seruius docet & nos ſupra diximus ſolarum matronarũ & uirginum erant. Quam ob cauſam legimus ſupra Siluiæ ueſtali uittam excidiſſe cum uirginitatem amiſit: & Feſtꝰ matronas tradit appellari eas fere qbus ſtolas habendi ius erat. Dimittebantur aũt ſtolæ ad imos pedes teſte Porphyrione: erantq; ueſtes honeſtæ teſte Nonio q̃uis ueteres abuſiue omne quod corpus tegeret ſtolam uocauerint: hic aũt ſtolam in propria ſignificatione accipias neceſſe eſt. Ouidius alibi: quas ſtola contingi: uittaq; ſumpta uetat. ¶Redimicula demite collo: iubet amoueri monilia & cætera ornamenta a Veneris ſimulacro ut eo deterſo in eius Feſto exactius & ſuis redimiculis & roſis atq; aliis floribꝰ exornetẽ. ¶Sub uiridi myrto. Hac arbore diximus coronatas mulieres lauari conſueuiſſe calendis huius menſis autore Plutarcho: quæ cur ueneri dicata ſit diximus ſupra. ¶Voſq; referre iubet: Iubet uos myrto coronari in memoriam beneficii quod id genus arbuſculæ in deã contulit.

AN. FAN

Matrõe uenerẽ colebãt

Vitta Stola

Stola ad imos pedes d mitteba tur

Matronas laua re ſe ſub myrto

Vtq; ſolet Marti continuata ſuo:
Vere monet curuas mẽna p æquora pup
Ire nec hibernas iã timuiſſe minas: (pes
Rite deam colitis Latiæ matreſq; nuruſq;
Et uos quis uittæ longaq; ueſtis abeſt:
Aurea marmoreo redimicula demite collo
Demite diuitias tota uidenda dea eſt:
Aurea ſiccato redimicula reddite collo
Nunc alii flores: nũc noua dãda roſa ē:
Vos quoq; ſb uiridi myrto iubet ipa laua
Cãq; cur iubeat diſcite certa ſubeſt: (ri
Littore ſiccabat rorantes rore capillos
Viderunt ſatyri turba proterua deam:
Sẽſit & oppoſita texit ſua pectora mirto
Tuta fuit facto: uolq; referre iubet:

PAV. MAR.

¶CONTINVATA ut ſolet ſuo marti: quaſi habens menſe Martio continuatum: ut in cœlo quoq; continuatum illi locum obtinet. Nam cum aries Marti. ſequens continuo illi taurus aſſignatur: ut in principio huius. iiii. li. diximꝰ. Sic in ſignis e regione locatis. ¶Vere monet ire curuas puppes: naues curuas. Per æquora materna: nam e maris ſpuma procreata Sapho Solue ratem uenus orta mari: & in hero. quia mater amorum. Nuda cytheriacis edita fertur aquis. Præſtat igitur uenus ut mare: quod clauſum per hyemem fuerat pateat nunc ipſis nautis. Nec timuiſſe: timere. ¶Iã minas hybernas: minaces hyemis procellas: ¶O latiæ matres & nurus latinæ. ſeu romanæ mulieres tam uetulæ q̃ puellæ. tam matres: q̃ nurus. ¶Rite colitis deã: colitis uenerem: & eius feſtum rite celebratis. ¶Et uos quis pro quibꝰ. ¶Vittæ & lõga ueſtis abeſt: quæ uittæ non eſtis ut ſunt ueſtales uirgines & pudicæ matronæ quod indicat per longam ueſtem: nam ſtolã indicat: quod erat matronarum pudicarum inſigne: ſic & inſtita. unde in arte Eſte procul uittæ tenues inſigne pudoris. Quæq; tegis medios inſtita longa pedes: & in triſtibus. cum repetit eos uerſus: addit Ecquid ab hac omnes rigida ſummouimus arte. Quas ſtola contigi: uittaq; ſumpta uetat. ¶Sic nunc omnes mulieres colere uenerem inquit præter ueſtales uirgines: & pudicas matronas. Sed de ſtola aliter ſentire uidetur. Nonius inquit enim ſtolam ueteres non honeſtam ueſtem ſolum ſed etiam omne quod corpus tegeret EnnIꝰ in Thelepho: eccdo & caueo cum ueſtitꝰ ſqualida ſeptꝰ ſtola: in eadem die regnum reliqt ſeptꝰ me diſtola: Var. ĩ coſmor. mulieres aliam cerneres cũ ſtola olyſira: Idem in Eumeni. Partũ uenuſta muliebris ornat ſtola. ¶Demite: remouete uos matres: & nurꝰ: ¶Et collo marmoreo: candido & leui. ¶Aurea redimicula. aurea ornamenta. Verũ redimicula teniæ ſunt: ſiue uittæ pendentes a poſteriore parte mitre: qd primi phryges molliſſimi inuenerant. ¶Nũc alii flores dandi ſũt remoueatis alia ornamenta. & accipiatis ſerta ex floribꝰ. ¶Nũc eſt danda noua roſa. roſæ quæ nũc natæ erũt: & offerẽdi ſunt aris flores calẽ. aprilibꝰ. ¶Vos quoq; ſub uiridi calen. april. nupte ueneri ſacrificant & apud templum fortunæ uirilis qd erat in ripa tyberina: myrto coronatæ lauantur ut ſuperiꝰ ex Plutar. diximus. cam rationem huic rei affert poeta. ut ſi quid uitii notaretur in corpore præſtaret fortuna uirilis: ut uiros lateret. ¶Sed cur ſub myrto quoniam ſub ea latuit arbore: cũ caueret ſibi a ſatyris: & quod ea arbor ſub tutela ueneris eſſe puteẽ. & de ea Ply. ita refert. Fuit ubi nũc Roma eſt. iam cũ condereẽ quippe ita tradiẽ. myrtee uerbena romanos ſabinoſq; eũ propter raptas uirgines dimicare uoluiſſent. Depoſitis armis pacificaturos in eo loco. q nũc ſigna ueneris cluacinæ habet. Ciuere anim antiq pugnare dicebant: & in ea quoq; arbore ſufficiẽti genꝰ habeẽ. ideo tũ electa quoniam coniũctioni. & huic arbori. Venus præſit. & reliqua. plura enim de ea Pli. iqt libro decimoqnto capitulo. xxviii. ¶Iubet ipſa uẽus. ¶Lauari uos quoq; matres ſeu nupte: ¶Sub uiridi mirto. hoc eſt mirto coronatæ. ¶Diſcite cur iubeat. ita lauari. ¶Certa ſubeſt cauſa. certa ē ratio. Siccabat ipſa uenꝰ in littore. ¶Capillos ſudantes rore. crines rore madentes. Satiri per appoſitionem. ¶Turba ꝑterua. procax. nam diximꝰ. in primo libro libidinoſos eſſe. ¶Viderũt deam. uenerem ita crines ſiccantem. ¶Senſit uenꝰ ſe a ſatyris uideri. ¶Et texit ſua tẽpora myrto oppoſita. texit caput. & ſub myrto delituit ¶Tuta fuit facto: eo modo ſeipſam tutata eſt a ſatyris: ¶Et iubet eos referre. ut quẽadmodũ ipſa ſe mirto texit per uos ita uult fieri.

Inſtita ueſtis matronarum

Calẽdis aprilis nuptæ ueneri ſacrificabant

¶Diſcite nunc q̄re fortunæ thura uirili
Detis eo:gelida qui locus humet aqua:
Accipit ille locus poſito uelamine cūctas
Et uitium nudi corporis omne uidet:
Vt tegat hoc cæletq; uiros fortūa uirilis
Præſtat & hoc puo thure rogata facit:
Ne pigeat tritū niueo cū lacte papauer:
Sumere & expſſis mella liquata fauis:
Cū primū cupido uen⁹ ē ddducta marito
Hoc bibit ex illo tempore nupta fuit:
Supplicibus uerbis illam placate ſub illa
Et forma & mores & bona fama mãet:
Roma pudicitia proauorū tpa lapſa eſt.

ANT. FAN.

Fortūæ uaria nomina

¶DISCITE nūc quare fortunæ thura uirili detis. Fortūa quā Vir. oīpotentē dixit: nōnulli aūt philoſophoꝝ nihil ſua ui poſſe ſed decreti ſiue ꝓuidētiæ miniſtrā eē uoluerūt uarii nominibus tēpla romæ habuit: ut tēplū fortūæ mulierib⁹. fortūæ fortis: reducis: bone euelpidis: male: atropeæ: ꝓtogeniæ uirilis. ¶Ex qb⁹ ædes fortunæ uirilis fuit nō longe ab urbe uel apud tyberim: uel (ut qbuſdā placet) ad lacū Nemorēſem qd ſatis cōpertū non eſt quo uirgines maturæ uiro ducebanē. q̄ ibi depoſitis ueſtibus oīa corpis uitia detegebāt ſperātes fore ut ea fortunæ beneficio uiros laterēt. unde ipa dea uirilis dicta eſt: Cui⁹ ſacra apte

Fortūæ uirilis feſtū calē. aprilib⁹

feſto Veneris iūgebanē. q; earum dearā altera pulchritudinē pſtat. altera cuſtodit facitq; ut non appareant q̄ uiolare pulchritudinē poſſunt. hæc ædes a Seruio Tullio cōſtituta ē qui (autore Plutarcho) multa fortune templa dedit cæterū non eſt uirilis fortuna. q̄ fortem dicimus. Forti

Fortūæ fortis ædes

enim ædem Tullius dedicauit ſm tyberim mēſe iunio ut autor eſt Varro & nos infra ſuo loco dicemus Sane for-

Fortūæ diffinitio

tuna ſic diffinitur: Cauſarum ſimul cadentium concurſus & originem e propoſito ducentiū: unde aliquid euenit ꝑter ſpē cum admiratione. ¶Paruo thure. Quo & uenerirem diuinam faciebant. ¶Nec pigeat &c. ¶Papauer &

Papaueris duo genera

ſatiuū & ſponte naſcens reperitur. Eius qd ſatiuū eſt Auicenna ſemen domeſticum uocat: q; cū melle ſumptum affert robur ad res ue nereas: ſimiliter & lac ut idem autor ſcribit & mel ſolum: ut Ouaq; ſumantur humetria mella.

In ſecūda mēſa ſemē papaueris toſtum dabatur

Cū quo ſatiui & candidi papaueris ſemen toſtū in ſecunda menſa dari apud ueteres conſueuit. Quare ait Plyni⁹ ſimplicem & antiquam ſalubritatem papauere & melle cōſtare. Genus eludii ex melle & papauere factum coccetum dicebatur autore Feſto. ¶Marito: Notum eſt maritū ueneris eſſe uulcanum ¶Roma pudicitia &c. ¶Dependet hoc ab eo quod dixit. & bona fama manet. Incredibilis. n. ardor libidinis aliquando romanas fœminas inuaſit: adeo ut omnes fere ſine ullo pudore in Ve-

Verticordiæ ueneris ſimulachrum ſulpitiæ exēplū

nerem ruerent. Quare ſenatus inſpectis libris Sibyllinis per Decemuiros cenſuit ut Veneris uerticordiæ ſimulachrum conſecraretur ut fœminarum corda a libidine ad pudicitiam uerterentur. Quod poſteaq̄ factum eſt omnium ſedatus eſt ardor. Quo tempore ut Valerius maximus ſcribit Sulpitia: quam ſolinus Paterculi filiam & M. Fuluii Flacci uxorem fuiſſe teſtatur: cenſura omnium matronarum e centum probatiſſimis haud temere electa eſt quæ ſimulachrum Veneris dedicaret: cui deæ ſi iniiciendorum amorum poteſtas eſt: nihilomin⁹ ius eſt & tollendorū itaq; rogabaē Venus teſte Lactantio Grāmatico non modo ut amores præſtaret uerū etiam ut auferret. Sane ordo eſt: Roma eſt lapſa a pudicitia tempore proauorum.

PAV. MAR.

¶DISCITE nūc q̄re: eodē die cū ita ſe lauarēt coronate ut dixim⁹. fortunæ uirili libebant. & explicat rōnē quā modo rettulim⁹. ſed de tēplo uirilis fortunæ hoc hēm⁹. ¶Cū etruſcoꝝ opes mortuo. Targnio priſco idignātes Seruiū tullū regnar: a cōuētionib⁹ deieciſſet: ut Diony. refert Durāteq; bello p. xx. ānos. Depreſſi tādē fuere etruſci a Tullio: q Ceretanos Targnio. ueietano ablatione regionis mulctauit: quā eis diuiſit q nup ī rēpu. ro. uenerā. Duoq; extruxit fortūæ tēpla: qua p omne uitæ tp̄s uiſus erat uti ꝓſperat: alterū ī foro boario. alterū ad ridas tyberis ei fortūæ q̄ uirilē appellauit. ¶Diſcite nūc uos: nuptæ. ¶Cur q̄ rōne. ¶Det his thura cremāda. ſ. Fortunæ uirili: aris ipſius fortūæ uirilis. ¶Eo loco. ſ. ¶Qui loc⁹ hūet madidus ē. ¶Aqua gelida: aqua tyberia nā ī ripa tybridis. ¶Ille loc⁹ accipit cūctas. nuptas qa oēs eo tēdunt cal. april. ¶Poſito uelamine: depoſitis ueſtib⁹. ¶Et uidet: ille loc⁹. ¶Oē uitiū nudi corporis. qcqd

Succus papaueris ī melle dabaē die nuptiali: qa dr̄ ipſi ueneri dat⁹ qñ nupſit uulcāo

uitii. ¶Et q̄cūq; turpis nota eēt ī corpe tūc apparet. ¶De uitio & morbo ſupiore libro dixius. ¶Fortuna uirilis pſtat: hoc tribuit. & cōcedit nuptæ. ¶Vt tegat: tegeē poſſit. ¶Hoc: uitiū & nota. ¶Et celet uiros: ne ipi uiri. ſint illd ullo mō tpe cognituri. ¶Facit hoc: ipa fortūa. ¶Rogate puo thure: nō. n. exigit ut ēximas: aut igētia dona. ſed exiguo thure exorat. Nec pigeat. eo ēt die dū thura adoles. ¶Sumeē papauer tritū libaē ꝯtuſū papauer: aut papaueris ſuccū lacte & melle mixtū: qd qdē & ſi dulce ē guſtu. dulcē quoq; ſōnū ꝓuocat hæc a multis die nuptiali dabaē. ¶In omē: futurū & diuturnæ uoluptatis cū nupta. ¶Vere ply. cū tria genera papaueris ſatiui dicat: cādidū īgt cui⁹ ſemē toſtū ī ſecūda mēſa cū melle apud antiquos edebaē. Deīde ſubdit alia genera: nigrū & erraticū: & illud ſubiūgit fuiſſe āt honore apd Romanos ſemp idicio ē Targ. ſupb⁹: q legatis a filio miſſis. decutiēdo papauera ī horto altiſſima: ſanguinariū illud rñſum ab facti ambage reddidit. Cū niueo: cādido. ¶Lacte & mella liq̄ta: iſtillata & dulcia: Fauis expſſis: nā cū fauus exprimiē. mel iſtillat. ¶Cū primū uen⁹ ē deducta cupido. marito cū ad Vulcanū uen⁹ deducta eſt. Ille. n. erat ſu⁹ uir licet plures fierēt: ueneres. prima cœlo & die nata altera ſyria niloq; cōceptaq;. q̄ adonidi nupſit. tertia maris ſpumis ꝓcreata quarta iouis fit: q̄ Vul-data ē ī cōiugē. Bibit hoc hūc liquorē ex papauere. melle lacte. Ex illo tpe quo hæc bibit. Fuit nupta: ſic & nupte diu ſūt eo liquoē uſæ. ¶Placate illā cōciliate uobis Venerē. Verbis ſupplicib⁹: qſi humili ꝑce Sub illa ſub illi⁹ arbitrio. manēt & forma & mores & bona fama. uenus miniſtras hēt. Charites q̄ pſtant & pſtātiā formæ. & moꝝ excellentiā & decus famæ ideo appellate grǣ qd naſcētib⁹ gratiā iſundūt qua placeē cæteris poſſint. Quod ergo p miniſtras fit. p dñam fit. ideo ſub illa manere dixit. De his Charitib⁹ plura in odis Hora. di. ¶Roma pudicitia, dū proaui

ſeſe pudicos ſeruabant ro.pubes deficiebat.¶Ex libris Sybil.moniti ſunt ueneri tēpla erigerēt:ſed reſpexit poeta ad ea monita quibus ſacra ueneris ericinæ delata ſunt ex ſicilia in italiam & conditum eſt illi tēplum ſub eadē appellatione apud portam collinam de quo alio loco dicem⁹.Multa tñ diximus in ſecūda oda Horatii.Siue tu mauis ericina ridēs &c.¶Roma:rōana pubes.¶Eſt lapſa:quaſi defecit:cū nō coiretur.¶Tempore pro auorum:olim cum uiuerent proaui noſtri.¶Pudicitia:cum pudice & caſte uiuerēt.

Cumæam ueteris conſuluiſtis anum:
Tēpla iubet fieri Veneri qb⁹ ordie factis
Inde uenus uerſo numine corda tenet:
Sēp ad æneadaſ placido pulcherria uultu
Reſpice:totq; tuas diua tuere nurus:
¶Dū loquor elatæ metuēd⁹ acumie caū
Scorpius ī uirides præcipitat̄ aq̄s:(dæ
¶Nox ubi trāſierit:cœlūq; rubeſcet̄ pri(mo:
Cæpit:& tacte rure q̄rent̄ aues:
Semuſtāq; facē uigilata nocte uiator
Ponet:& ad ſolitum ruſticus ibi opus:
Pleiades icipiēt humeros releuare pr̄nos
Quæ ſeptē dici:ſex tamen eſſe ſolent:
Seu q; in amplexum ſex hic uenere deoꝝ
Nā ſteropen marti cōcubuiſſe ferunt:

¶CVMæam anū:Libros Sibyllinos:icertū eſt(ut Seruius ſcribit)Sibillina reſpōſa cuius Sibyllæ fuerint quæ Virgilius Cumanæ eſſe dixit.Varro uero Erithræa.Cæterum Erithris urbis ioniæ fuit quidem(ut autor ē Strabo)Sibilla numine afflata & antiqua mulier : ſed longe poſt eam alia quoque fuit ex eadem urbe diuinatrix quæ Athenais uocata dicitur.¶Verſo noīa corde tenet.Vocatur Verticordia quod fœminarū corda ad pudicitiam uerterit.¶Scorpius in uirides præcipitat̄ aquas:Sic dictum ut illud ſuperius:Scorpius a prima parte uidendus erit Scorpionis.n.chelæ Libram faciūt quæ oriente ſole occidit coſmice.Arieti enim oppoſita eſt.Vnde ait Lucanus:Aut aries donat ſua tēpora libræ.Huius ſigni occaſus matutiuus tempeſtatem ſignificat teſte Columella.Illud tñ ſciendum quod reuera hoc tempora dum ſol in ortum fertur qui arietis partem emenſus eſt ea pars zodiaci quam nos ſcorpium dicimus occidere nullo modo poteſt expectādum.n.eſt ut Taurus attingat orizontem.¶Semuſtāq; facē:non ē legēdum ſemiuiſtam nec claudicet uerſus.¶Pleiades incipiēt humeros releuare paternos.iiii.nonas.april.ut Naſoni placet hoc loco Vergiliæ ſiuæ Pleiades heliace occidūt:quas Columella parum ab eo diſſentiēs.viii.aprilis iqt celari ueſperi.Dicūt̄ aūt poetice releuare humeros patris qa putant̄ atlantis filiæ ex Pleione:ut cū cœlo emergūt:ſublimi ab atlantide natæ pleiades.Quæ cū celant̄ & euaneſcūt lucis propinqtate uidētur atlantis hūeri cœlū ſuſtinētes parte oneris releuari.Has alii uolunt iouis alii liberi fuiſſe nutrices.alii ipſas aſſerūt fuiſſe Heſperides quæ in cœlū tranſlatæ taurini corporis alii liberi fuiſſe nutrices alii ipſas aſſerūt fuiſſe Heſperides quæ ī cœlū trāſlatæ taurini corpori partē cōſtituūt ut ait Macrob.&.A.Gel.ſcribit q lib.xii.noctiū atticarū tradit ex hiadū qdē poſitā ſpeciē quādā & ſimulachrū fieri tauri capitis.Cæteras uero partes & reliquā imaginem tauri cōformatā & quaſi pictā eſſe locis regionibuſq; ſtellaꝝ:quas græci pleiaſas nos uergilias uocamus. Has Pli.in cauda tauri ec.Alii añ genua eius poſitas tradūt:quæ ſeptē ſunt licet ſex tantū appareāt.Qd oſtēdit Varro in hebdomadibus teſte.A.Gel.ubi ſeptenarii numeri uirtutes poteſtateſq; cōmemorat. Dictæ aūt ſunt pleiades uel a matre pleione ut qdā uolūt:uel apo tn pleio.i.nauigo qa ortu ſuo primæ nauigationis tp̄s oſtēdūt.necnō & uergiliæ qđ earū ortu ut ingt Feſtus Ver finē facit.Vñ canendū ne hoc loco fallamur exiſtimemuſq; nūc pleiades ī ortū coſmicū tolli.Nō.n.hoc tpe Ver finē facit. Aiaduertēdū p̄terea deſcriptionē matutini tpis fieri nō ut putem⁹ mane Vergiliaꝝ primū occaſum ſiue occultationē heliacā apparere:cū eiuſmodi occaſus ueſpi tantū noſtro p̄cipitat̄ aſpectu quēadmodū & ortus ī crepuſculo matutino:ſed ut dies tñ oſtēdat̄.quo heliac⁹ eaꝝ ſtellaꝝ occaſus icipit.Vnde quātū ad aſpectū noſtrū attinet placet qđ ait Columella hoc tpe ut dixim⁹ celari pleiades ueſperi.Quæ ſeptē dici ſex tñ eē ſolet.Latet electra mater dardani dolore p̄mota:quæ poſtea q̄ troia capta eū:ne ruinā ei⁹ cerneret oculis manū appoſuiſſe dr̄.Quidam aūt dicunt cum pleiades exiſtiment̄ choream ducere Electram euerſa troia ſe a ſororibus amouiſſe & in circulo qui arcticus dicitur conſtituiſſe.Alii nōn eſſe.Electram quæ lateat ſed meropen dicunt pudore confuſam.quod cum ei⁹ ſorores diis īmortalibus nupſerint ſola mortalem Siſiphum nacta fuerit:unde natus eſt Claucus quem quidam Bellorophontis patrem fuiſſe dixerunt.

¶VETERES uos proaui.Cōſuluiſtis anum cumeā.Sibillāq; cumis in cāpania fuiſſe dicit̄.Sed nō conſuluerūt ſibillā quæ eo tpe nō erat.Sed libros ſibillinos:quoꝝ ſuperius meminim⁹ . ¶Iubet ſibilla iuſſere libri ſibillini inſpecti.¶Fieri plura tēpla ueneri:& plura erāt ī urbe ut paulo ſupius dixim⁹.¶Quib⁹ tēplis.¶Factis:extructis ordine.¶Inde:ab alio tpe.¶Venus tenet corda uerſo numine q̄ſi habuit deinde ī romanos animū benigniorē:mutato de irato in placatum & propitium nomen. O pulcherrima:uenus.Reſpice ſemp ad æneadas.ad romanos:qui ab ænea p̄geniti ſūt.¶Vultu placido:benignō aio.¶Et tuere tu diua tot nurus tuas:tot romanas nuptas:q̄ tibi nurus ſunt:cū uiri ſint æneæ pronepotes:aut referas ad prīcipes mulieres cæſarū.cōiuges cū uiri ſint ex domo iulea:q̄ manauit ab Iulo aſcanii filio.¶Dū loquor calēd.aprilis icipit occidere ſcorpi⁹:& ſupiore libro dixim⁹ occidere priorē partē ſcorpii:hoc eſt librā:p cui⁹ occaſum ſignificabat̄ ort⁹ arietis.Nūc cū icipiat occidere poſterior pars ſcorpii ſignificat toti⁹ arietis ort⁹ ¶Dū loquor ſcorpi⁹ cui⁹ fabulā ſupius dixim⁹.¶Metuēdus acumine:aculeo ſeu ſpiculo.¶Caudæ ela.i altū eleuatæ qa ut Igini⁹ inqt:pedib⁹ ophiuci ſubditus extrema cauda circulū hyemalē tōtingere uidet̄ p̄cipitat̄ ī uirides aq̄s:occidit ut idē iqt īclinato capite exorit̄ erect⁹a chel'ī aq̄s ī oceanū.Nox ubi trāſierit

ANT. FAN.
Libri ſibilini
Verticordia
Scorpi⁹ occidit calēdis aprilib⁹
Pleiadeſ occidūt iiii.no. apriles
Pleiadeſ uergiliæ
Pleiadeſ unde dictæ
Vergiliæ uñ dicunt̄
Pleianū numer⁹
Clauc⁹
PAV. MAR.
Igin⁹ de cauda ſcorpii ī ophiuco

Septes filie atlã tis dcẽ pleiades q̃ die ſe cundo a aprilis oriũtur

ſecunda die april.hoc eſt quarto no.erit ortus pleiadũ quæ qa in uere oriunẽ uergiliæ dictæ ſunt.Pleiades
ſeptẽ fuere atlantis ex pleione nympha filiæ quas ut poetæ græci referũt cũ mater ĩ boetiã ducere uellet.
Orion illis uim iferre uoluit. Euaſere tñ fuga:illas.xyi.ãnis pſequutus ẽ.Iuppiter miſeratus illas iter aſtra
collocauit.Hoc ẽt ab Iginio aſſerẽ.& inqt:hæ numero.yii.dicunẽ.ſed nemo apli⁹.q̃ ſex uidere.põt cãm
refert quã poeta:qđ de his ſeptẽ ĩmortabilibus ↄcubuere tres cũ ioue.Due cũ neptũuo.Vna cũ Marte:reli
qua ſiſyphi uxor fuiſſe demõſtraẽ:quarũ ex Electra.& ioue Dardanũ:ex maia mercuriũ ex Taigete natum
lacedemonia dicunt.Ex alcione aũt & neptũno hyrea.ex celeno licum:& nyctea natos.Ex ſterope & mar
te Oenomaũ q̃uis oenomai uxorẽ dixere.Meropẽ aũt ſiſypho nuptã Claucũ genuiſſe quẽ cõplures patrẽ
Bellorophontis eẽ dixerũt.quare pp reliquas ſotores eius iter ſidera cõſtituta:ſed qđ homini nupſerat ſtel
lam eius obſcuratã.Alii dicũt electrã nõ apparere qđ pleiades exiſtimanẽ choreã ducere.Sed poſtq̃ troia
capta ſit.& ꝓgenies ei⁹ quæ a Dardano fuerat eſſet curſa.Dolere pmotã ab his ſe remouiſſe.& in circulo
qui arctic⁹ dr̃ cõſtituiſſe.Et quodã longo tpe lamẽtanter capillo paſſo uideri.Itaq; e facto comitẽ eſſ: ap-
pellatã.℄Vbi poſtq;.℄Trãſierit nox.ubi ſecũdus dies illuceſcere.℄Et cœlũ cœperit prio rubeſcer:cũ
fulſerit aurora:& cœlũ rubeſcit aduẽtu ſolis.℄Et aues tactæ rore:fuſæ rore matutino.℄Quærenẽ:quæ
rulo cantu reſonabũt.℄Et ubi uiator qui eſt in itinere.℄Vigilata nocte:cũ per noctem uigil ambulaue
rit.℄Ponet facem:relinquet:quam pro nocturno lumiue facem ferebat : cum iam habeat lumẽ diei ℄Se
muſtam:media parte uſtã & ruſticus ibit ad ſolitũ opus.ad colendũ agrũ.℄Hanc phiphraſim uoluit oſtẽ
dere principiũ diei:ut demonſtraret coſmicũ pleiadũ ortũ.℄Pleiades:Vergiliæ.℄Incipient relcuare hu
meros paternos.humeros patris atlantis.qui cœlum ſuſtinere dr̃:alleuiant:filiæ parẽtẽ .quia longius ab il
lo oriuntur Aut qa atlas in montẽ ſui nominis conuerſus filiæ montẽ ipſum releuent ab aſpectu ſuo cum
ſeſe altius attollũt quæ pleiades ſolent diei.vii.tñ ſolet eſſe ſex dicunẽ.yii.ſed tantũmodo ſex uidenẽ:ut di
ximus.℄Seu qđ hinc:& his.℄Sex uenere in amplexum deorum.quod ſex tantũmodo diis ĩmortalibus
ſuccubuerunt:℄Nam ferunt.dicunt ſteropem concubuiſſe marti & ex eo oenomaum genuiſſe alcionẽ.

ANT.
FAN.

Alcinoe

Bacch⁹ poeta Alcione trage-dia Cibelis feſtum nonis a prilibus Mater dẽ um & ei⁹ noĩa Alma dr̃ prole terra da De dus pẽatib⁹

℄ALCyonen:hæc ex neptuno peperit Hireũ teſte Igi
no a quo Hirea oppidum fuit agri thebani . Hanc & ſo-
rores quidam e græcis a ioue fabulanẽ in cœlũ tranſlatas
cũ Orion illis uim inferre tentaret: quas dicit annos:xii.
perſecutus.Vnde bacchus poeta tẽporib⁹ iuuenalis tra-
gædiam ſcripſit Alcyonem quã quidã Alcynoen dicunt
ut alcynoen bacchi thebas & terea fauſti. ℄Non tulit:pa
ti nõ potuit cũ dolor impediret quia ipſa mater eſt Dar
dani.Vnde troiani originẽ ducunt.℄Ter ſine perpetuo
cœlum uerſetur in axe.Nonis aprilis matri deum ſiue ma
gnæ matri quam Cybelen dicunt ſacra faciebant Eam
(ut inquit Macro)nemo dubitauerit terram eſſe . Vnde
& turritam geſtat coronam ob ciuitates quas cõſtat eſſe
turribus inſignitas.& curru uehi dicitur quia hoc elemen
tum pendet in aere:eiuſq; ſimulachrum cũ claui pingitur
quoniã terra uerno tpe aperiẽ hyemali clauditur . Eandẽ
ob cãm ferũt hanc deam biiugos agitare leones ut inquit

Neptũo alcyonen & te formoſa cæleno
Maian & electran taihetẽq; ioui.
Septia mortali merope tibi ſiſiphe nupſit
Pœnitet:& facti ſola pudore latet
Siueq; electra troiæ ſpectare ruinas.
Nõ tulit ante oculos oppoſuitq; manũ.
℄Ter ſine ppetuo cœlũ uerſetur in axe
Ter iungat titan terq; raſoluat equos.
Protinus inflexo berecynthia tibia cornu
Flabit & ideæ feſta parentis erunt:
Ibũt ſeminares & iania tympana tundẽt:

Lucretius aĩalia impetu ac feruore ualida:cuius naturæ cœlũ eſt ambitu ſuo cõtinens aerẽ q uehit terram.
Hic illud ẽ Virgilii:Alma parẽs idæa deũ Almã.n.pprie terrã dicim⁹ quæ nos alit licet abuſiue id epithe
ton aliis numinib⁹ deẽ.Hãc deã & cœlũ Varro deos magnos eſſe uoluit.Licet alii iouẽ & Mineruã ægy-
ptii iſidẽ & Oſiridẽ magnos deos eſſe arbitrarẽtur.Eſt aũt mater deũ cõmunis dea ut autor ẽ Seruius.quæ
certas cœli partes nõ habet ſed generalĩ a cunctis coliẽ.Celebrabaẽ tñ præcipue apud Phriges.a quorũ
monte cibelo Cibelen dictã nõnulli putãt ut berecinthiã a berecĩtho dindimenen a dindimis idæam ab
ida.Quare Anthiſtenes philoſophus Antiſthenis atheniẽſis fili⁹ cũ diceret nõ eſſe ĩdigẽa idq; ei pbro da
reẽ:& mater ĩgt deũ phrigia ẽ.Notãdũ ꝙ hæc dea & cibelle dr̃:& cibelle.illud bacchũ facit hoc anapeſtũ.
itẽ cibiles ut hic turpis eibeles & fracta uoce loquẽdi libertas.Sũt q uolũt ex Dindimene uxore regis phri
giæ natã puellã & expoſitã fuiſſe ĩ mõte cibelo:quã mulier cõſpicat:cũ ibi a feris nutrireẽ ſuſtuliſſe dr̃.ac

Galli ui rilia ãpu tabãt te ſta ſa-mia Galli ſe minares galli uñ appella-ti

cibelẽ appellaſſe.Quæ cũ ſingulari forma.Prudẽtiaq; pſtaret ab Apolline dilecta dr̃.& dr̃:deide iuſſu ora
culi a phrigib⁹ ꝓ dea culta.Lege Diodoꝝ.℄Tibia.Vir.i.yiii.æne.O uerẽ phrigiæ neq;.n.phriges itẽ p al
ta dindima ubi aſſuetis biforẽ dat tibia cantũ.Tibias de qb⁹ alibi latius dicem⁹ Porphirio autor ẽ ĩ bereci
tho urbe phrygiæ ſacris magnæ matris ſolitas adhiberi:qb⁹ & romani hoc tpe utebanẽ ℄Ibũt ſemina-
res.Galli(ut iqt Pli.)teſta ſamia uirilitatẽ ambutabãt nec aliter citra pniciẽ.Iuuena.Mollia q rapta ſecuit
genitalia teſta.Idẽ.Quid tñ expectat phrigio quo tꝑs erat iam more ſupuacuã cultris abrũpere carnẽ.ii.
(ut ſcribit Feſtus)uocabanẽ magnæ matris cõites:q(ut idẽ iqt)Galli dcti ſunt a gallo flumĩe qa q ex eo
biberĩt hoc furore capiũẽ:ut ſe priuẽt uirilitatis parte.Licet alii putẽt ideo eos ſibi genitalia ĩcidere qa uio
lauerũt nomẽ patris matriſue ne poſſint ipſi fieri parẽtes.Gallus fluui⁹ phrigiæ a quo ut placet Plinio no
mẽ traxere mr̃is deũ ſacerdotes calculoſis medeẽ:ſed ĩ potando neceſſarius modus eſt ne limphatos agat.

PAV.
MAR.

℄ET te o celeno formoſa neptũno:ferũt uos cõcubuiſſe neptũno.℄Hæc,alcione.altera ẽ ab alciõe Cel
cis:unde dictæ ſunt aues alcioncæ.℄Maian:ex qua mercuri⁹.℄Et electrã:ex q̃ dardan⁹.℄Et taigetẽ:ex

qua laced.etiam & mons taigenis ab ea denominatur in laconia: ¶ Ioui.ſ.coneubuiſſe ferunt. ¶ Septima
merope o ſiſyphe nupſit nbi mortali:non diis immortalibus ut cæteræ:ſed tibi qui mortalis eras. Siſyph⁹
æoli filius fuit. Pœnitet.meropē mortali nupſiſſe. ¶ Et ſola latet quia nō uidetur. ¶ Pudore facti:cum pu Quīto
deat nupſiſſe ſiſypho. Siue quod,Electra non tulit ſpectare ruinas troiæ ante oculos non poterat illa reſpi die men
cere excidium troiæ :& cladem ſuorum nepotum:qui a dardano eius filio progeniti erant. ¶ Et oppoſuit ſis apri-
manum oculum:ne uideret euerſionem troianæ gentis. Iccirco latet ea ſtella ut diximus. ¶ Ter ſine per- lis eſt fe
petuo:nonis aprilibus hoceſt.v.die mēſis aprilis:erit feſtum Cybelis matris deorum:in cuius ſacris cum ſtū deæ
tympanis & ſtrepitu:& armiſonanti choree agebantur eius ſacerdotes fiebant inſuper & ludi ad honorem cybeles
ipſius. De his multa agēda ſunt. Nos omnia ſuo loco explicabimus. ¶ Sine.permitte. ¶ Cœlum uerſetur:
uerſatur ſeu rotetur ter. ¶ In axe perpetuo:ſupra quem perpetuo & ſine ulla itermiſſione rotatur cœlum.
¶ Ter titan:ſol. ¶ Iungat & ter reſoluat equos:ter oratur & ter occidat:nam ortu iungit occaſu ſoluit e-
quos. ¶ Sic a terna cœli uertigine:& triplici ortu & occaſu tres dies ſignificat:ſic diem nonarum oſtendit.
¶ Protinus tibia berecynthia:phrigia berecinthio mōte phrigiæ.tum quod hæc ſacra e phrigia aduecta:
ut paulo inferius dicemus:tum etiam.quod obliquam tibiam mydas in phrigia adinuenit. Gemina : thy-
bias:marſias in eadem gente:ut Pli.inquit:& de quo dicemus in ſexto. ¶ Cornu inflexo : incuruo. ¶ Fla-
bit.flatu reſonabit. ¶ Et erunt feſta parentis:ideæ cibelis magne matris deorum quæ e phrigia romam ad
uecta eſt ideo ideæ ab ida troiana. ¶ Ibunt ſemimares:galli cibellis miniſtri qui caſtrati ſunt ideo ſemi-
mares:quia ſine genitalibus. ¶ Et tundent:manu pulſabunt. ¶ Tympana inania:concaua & uacua inſtru
menta ſunt reſonantia cum manu pulſantur:

Aeraq; tinnitus ære repulſa dabunt:
Ipſa ſedens molli comitum ceruice feret̃
Vrbis per medias exululata uias:
Scæna ſonat ludiq; uocāt ſpectare q̃rites
Et fora marte ſuo litigioſa uocant:
Quære͂ m̃lta libet ſed me ſon⁹ æris acuti
Terret & horrēdo lothos adūcha ſono:
Da dea q̃ ſcite doctas cybeleia neptes
Vidit & has curæ iuſſit adeſſe meæ:
Pādite mādati memores helicōis alūnæ:
Gaudeat aſſiduo cur da magna ſono:

¶ AERAq; tinnitus ære repulſa dabūt: Aes in rebus di ANT.
uinis adhiberi ſolitum eſt autore Macrobio & in his ma FAN.
xime ſacris quibus delinire aliquos:aut deuouere: aut exi Aera in
gere morbos uolebant. Vtebantur autem æreis inſtru- ſacris
mentis alterum altero percutiente etiam in ſacris libe- adhibe-
ri. Vnde illud eſt. Aera ne tantum ære repulſa ualent. Eſt bantur
ſane tinnitus uocabulum e ſono natum. ¶ Ipſa ſedens
ſimulachrum matris deum ferebatur a gallis:eratq; ſeden
tis effigies. Ipſa enim eſt terra elementum depreſſum ad Simula-
infima. ¶ Comitum ceruice:bene comitum: quia ut di- chrū ci-
ximus Galli teſte feſto uocabantur magnæ matris co- beles
mites. ¶ Ex ululata:ſolebant galli per furorem motu ca Gallorū
pitis comam rotantes ululatu futura prænuntia. Luca. Vlulat⁹
Crinemq; rotantes ſanguineum populis ulularunt tri-
ſtia galli. ¶ Scæna ſonat ludiq; uocant. Megaleſia dicit Megale
Sic enim appellati ſunt ludi magnæ matris : qui inſtituti ſia
ſunt(ut ſcribit Liuius)ob dedicationem ædis eius deæ
quam.M.Iunius Brutus in palatio dedicauit. Ab his di-
cta e purpura megalenſis ut quidam tradunt quod ea ꝑtores in ludis magnæ matris uterent̃. Animaduer-
tendum aūt:ne cū nonnullis erremus qui interprætantur Megaleſia magnos ludos. Alii enim ſunt ludi de Magni
q̄bus ait Iuuenalis atq; a plebeis longe megaleſia:& alii ludi magni. Liui⁹ ī prima decade : Solēnes deinde ludi
annui māſere ludi romani:magniq; uarii appellati. Hos Augustus uouit ioui teſte Suetonio ſi rēp. in me-
liorē ſtatū uertiſſet poſt q̄tili uari cladē acceptā. Ludos feſtos omnis ætas coronata ſpectabat autore Ser Tibiæ
uio ¶ Horrēdo lotos adunca ſonū:Ex lotis arboris materia tibie fiebāt autorib⁹ Feſto plinio & iulio pol ex loto
luce. Vnde ut q̄dā cēſent loton palladiā dictā legimus quod tibia uſus ſit pallas. Scire aūt debemus quod Lothos
ut inq̄t Ply.qui loton eſſe tantum arborē putant uel Homero autore argui poſſunt qui īter herbas ſubna- Loto
ſcētes deorum uoluptati loton primam nominauit:quam idē Pli.prouenire inquit ſimilē fabæ. Hero.uero phagi
lilium uocat cuius radicē ait eſculētam eſſe ac ſuauitate præſtanti.& ex eo quod medium lōti ē panes con
fici. Loton uero arborē alii fabam ſiriacam uocāt. Alii fabam græcam:alii celtin:quæ eſt fructu ſuauiſſimo.
Vnde illd̄ ē Ouidii:Sie nona dulichio lotos guſtata palato illo quo nocuit grata ſapore fuit. Ab ea loto-
phagi noīati ſunt:quos Artemidorus ſcripſit ſiccā regionē incolere & loton herbam edere ac radicē: eaq;
comeſta nihil potu īdigere. Quod a Strabone falſum exiſtimat̃:q̄ ait Meningē īſulam lotophagoꝝ terrā
putari cuius Home.meminit:ibiq; & lotum arborē multā eſſe fructu dulciſſimo.& ulyſſis aram qui ad Lo- Tubæ
phagos(ut idē Home.ſcribit)tēpeſtate maris impulſus acceſſit. Eadē arbor italiæ quoq; familiaris eſt te- ſacrifice
ſte Plynio Sed dextra italiā præcipua circa ſyrtes atq; naſamonas quā Macrobius ex autoritate Veranii ī apud tu
ter fœlices arbores ponit. Eius lignū cariem uetuſtatēq; non ſentit:eſtq; colore nigro & ad tibiarū cant⁹ ſcos age
expetitur:radix uero ad capulos cutelloꝝ. Apud Thuſcos ſacrificæ tibiæ e buxo olim fieri cōſueuerūt:Lu bantur
dicræ uero e loto oſſib⁹ aſininis atq; argēto. ¶ Da dea:dic q̄ ſcire cupio:ut Sed tn̄ iſte de⁹ qui ſit da tity
re nobis. Sunt aūt uerba poetæ ad Cibelem:quæ muſas iuſſit aperire Naſoni q̄ uellet. ¶ Scite:eleganter.
Vnde apud Terentium ſcitus puer natus dr̄ e Pāphilo. ¶ Doctas neptes:nouē muſas magni iouis filias:
ut iq̄t Heſiod⁹:quæ ex memoria ſuſceptæ credunt̃. Licet Alcmæon poeta cæli & terræ magnoꝝ deoꝝ fi
lias putauerit. Varro aūt ut ſcribit Seruius tres tantū muſas eſſe cōmemorat. Vnam quæ ex aquæ inaſcit̃ Muſæ
motu. Aliā quā aeris ictus efficit. Tertiā quæ mera tm̄ uoce cōſiſtit. Earū ſimulachra multiplicata ſunt ut

idem tradit Varo:quod in ancilibus accepimus ita ut nouem exiſtimentur:quas fuluius nobilior ægregie
Mnemo pictas romam tranſtulit ex ambracia.Vnde græcus poeta mellifluam Sapho laudauit quaſi decimam mu
ſine una ſam:cuius ſenſum nos latine ſic expreſſimus.Mnemoſyne obſtupuit modulantem carmina ſapho credi-
muſarũ dit & decimam uiuere Pieridem.Non caret autem ratione nouem muſarum numerus Placuit enim He-
ſiodo.octauam muſam Vraniam eſſe.quoniam octaua ſphæra quæ ſeptem uagam amplectit̃ proprie co-
lum uocatur:Nam nona omnium maxima per Calliopem a quibuſdam accipitur.

¶AERA:ærea quoq; inſtrumenta.¶Repulſa repercuſſa. ¶Aere:alio æreo inſtrõ. ¶Dabunt tinni-
PAV. tus ex colliſione æris fit tinnitus qui ita ab ipſo ſono uocatus eſt.¶Ipſa ſedens:ſimulachrum ipſius iſtar
MAR. ſedẽtis.¶Feretur:in ipſa pompa.¶Molli ceruice mollium:& effœminatorũ comitum.¶Ex ululata:ulu
latu celebrata.¶Per medias uias urbis:per urbem ipſam.¶Scœna uocat:itur in theatrum.Quod cũ ha
beret formam hemicycli ſpacium quod erat iter duo cornua erat ſcœna.Vnde aut ludẽtes:aut agentes fa
Ludi me bulam egrediebantur.Nunc autem fiebant ludi:quæ megaleſia uocabant.Ita enim dicebantur ludi magnæ
galeſia matri deum facti:de quo Liuius in bello macedonico.M.Iunius Brutus ædem magnæ matris deum in pa
dicti latio dedicauit:& ludos ob eam dedicationem factos megaleſia appellauit.Et uocant ludi qui nunc exhi-
bentur.¶Spectate quirites:ludos ipſos.¶Et fora litigioſa.contẽtioſa ubi litigatur ante prætorẽ.¶Va
cent ſuo marte:per tranſlationem a bello uacent a litibus.¶Quærere multa:libet:uellem de multis iqui
rere:ad hæc ſacra ptinentibus.Sed terret me ſonus æris acuti:exterior tinnitu æris acute reſonãtis.¶Et
lotos:tibia ex lotho.¶Adunca:incurua terret etiam me.¶Horrẽdo ſono:horrorẽ incutienti.Lothos.n.
M.Iuni⁹ ut Pompeius inquit arboris genus eſt ex cuius materia fiebant tibiæ &c.Ideo lothos poeta dixit.ſed de ea
brutus plura diximus in primo libro.¶Da dea:dic tu dea cauſam huius ſonitus. Cybeleia.ipſa deorum mater.
ædẽ ma ¶Vidit neptes.muſas iouis & memoriæ filias:ſic ipſius matris neptes.¶Quam ſcyte doctas:omni do
tris deũ ctrinarum genere cumulatas.¶Quam ſcite quam eleganter.Vnde apud Terentium . Scitus puer natus
in pala- eſt ideſt elegans.¶Et iuſſit has:muſas.¶Adeſſe curæ meæ.& reſpondere & docere:ſiqd eſſet in quo du
tio dedi bitarem.¶O alumnæ heliconis.o muſæ quæ educatæ eſtis in helicone monte.¶Memores mãdati quod
cauit mandauerit uobis mater deorum adeſſe mihi.¶Pandite:demõſtrate.¶Cur dea magna:ipſa magna ma
ter.¶Gaudeat ſuo aſſiduo:non itermiſſo in ipſis ſacris.

Sic ego ſic erato menſis cythereius illi
Ceſſit φ teneri nomen amoris habet:
Redita ſaturno ſors hæc erat optie regũ
Anato ſceptris excutiere tuis:
Ille ſuã metuẽs ut quæq; erat edita ꝓlem
Deuorat imerſam uiſceribuſq; tenet:
Sæpe Rhea q̃ſta ẽ totiẽs fœcũda nec unq̃
Mater & idoluit fertilitate ſua (ſtas.
Iuppiter ort⁹ erat pro magno teſte uetu

¶SIC erato : hæc muſa ab amore appellatur & nupti-
AN T. as adinuenit. Bene igitur electra eſt ut dicat quæ ad ue-
FAN. nerem pertinent.¶Menſis cythereius illi ceſſit.per in-
terpoſitionem dictam eſt . Cythereium autem menſem
Aprilem uocat : quia dicatus eſt Veneri quæ in cythera
Cythe- inſula educata dicitur quæ olim Porphiris dicta eſt : ubi
ra por- æneas matri templum extruxit teſte Dionyſio Ea dicta
phyris re a malea promontorio quinque mil.paſſuum putatur.
ad quam Venus concha delata eſt . ¶Reddita ſaturno
ſors hæc erat : ferunt Saturnum cum audiſſet eſſe in fa-
Saturn⁹ tis:ut aliquando filius ei regnum adimeret comediſſe par
filios e- tus qui ex Ope nati eſſent quod ideo fingitur teſte diuo
debat Auguſto:quia diuturnitas temporis æternitatis deus eſt
& autor temporum ut inquit quicquid gignit ipſa conſu
mit.Saturnus enim Macrobius.Vnde a græcis immutata littera chronos quaſi chronos uocatur.Eam ob
cauſam ops cum iuppiter eſſet in lucem editus ſeruari filium cupiens Saturnum decepit lapide in os eius
abaddir iniecto qui Abaddir dicitur teſte Priſciano:& a Saturno pro ioue deuõratus eſt.Ipſum autem iouem cure
Gallorũ tibus & coribantibus cuſtodiendum dedit:qui pulſantes clipeos ſuos & galeas egerũt ut uagitus iouis pa
tinnitus trem laterẽt.In cuius rei memoriam Galli cibelẽ comitantes urbẽ ſtrepitu & tinnitibus complebant.Alia
ꝑ urbẽ ad hunc locum pertinentia quæ antiquitas fabulata eſt non imprudẽs prætereo Eſt autẽ ſciẽdum Rheam
Rhea & Opem eandẽ eſſe quæ dicitur ſaturni uxor & ſoror:cuius diis feſti autoribus feſto Varrone Opalia di
Opalia cebantur:celebrabanturq;(ut ſcribit Macro.)mẽſe decẽbri quẽadmodum & ſaturnalia omni iam fœtu ar
Saturn⁹ borum coacto . quoniam ſaturnum & Opem repertores frugum ac fructuum crediderunt quos nonnulli
a ſatu cœlum & terram eſſe arbitrati ſunt.Saturnumq; a ſatu dictum.cuius cauſa de cœlo ẽ.& terram Opẽ cui⁹
Ops ope humanæ uitæ alimenta quærũtur.uel ab ope ꝑ quod fructus frugeſq; naſcuntur:cui deæ ſedẽtes uo-
ta concipiebant & de induſtria terram tangebant.Eſſe autem opem & Cibelen unum numen Oui.oſten-
dit alibi.ut ipſe quoq; auſonias Cæſar matreſq; nuruſq; carmina turrigere dicere iuſſit opi. ¶Anato ſce-
ptris excutiere tuis ſunt qui tradunt ſaturnum timẽtẽ nc a filio regno pelleretur ioui paraſſe inſidias Qđ
cum is cognouiſſet patrem e regno dicitur pepuliſſe.¶Nec unq̃ mater:cum ſaturnus filios abſumeret.
PAV. ¶SIC ego:dixeram.¶Sic erato:reſpondit.ſ.Erato enĩ una ẽ ex muſis:elegiſq; fauet uatibus dictaq; ẽ ab
MAR. ερασ φ ẽ amo:quod præſit his q amoris faces rẽcinnũt:hẽt hæc aprili mẽſe ius cũ hic mẽſis ſit ueneri &
amorib⁹ ſacer.¶Mẽſis cythereius:ueneris mẽſis hoc ẽ aprilis.¶Ceſſit illi:erato.¶Quod hẽt nomẽ te
neri amoris:nã ερος ερατος amor:unde & ipſa Erato dicta.¶Reddita ſaturno:uerba ſunt ipſius erat⁹ re
ferẽtis ſaturni & iouis hiſtoriam:quæ erit paulo altius repetẽda:Saturnus ut poetæ referunt.Erat monit⁹
ne prolẽ uirilis ſexus ſuaret:nam ab ea deiiciẽdus eẽt e regno.Ex quo deſtinauit omnem prolẽ interimere
nato ioue oblatum ẽ ſaxum:quod pro filio deuorauit.At iſans iuppiter in dicteum montẽ:ut aliqui in idã

cretenſem tranſlatus educatuſq; eſt:& cū uagiret:ne a Saturno audiret̄:pulſant̄ tympana & tybiæ:ſic a patriis inſidiis tutus fuit.Aliter tñ ex hiſtoria ſacra Euhemeri a Lactantio refert̄.Saturnū.ſ.cœli ex ueſta filiū fuiſſe:& Titani fratrē:uxorēq; Opim duxiſſe Titanus q maior natu erat regnū poſtulabat:perſuadent mater & ſorores ſaturno ne cōcedat:qđ ubi ille pſenſit:firmat cū ſaturno fœdus ut ſi quis liberoꝝ ei uirilis ſexus natus eſſet:necaret̄.Idea eā fecit:ut ad ſuos natos regnū rediret.Itaq; qui prīo nat⁹ eſt:necat⁹ ē.Deide poſterius nati ſunt gemini:iuppiter & iuno:ſed iunonē ſolam Saturno in conſpectu dedere.Iouem autem abſcondentes ſaturno inſcio educandum dedere.Item neptūnū clam a ſaturno ops parit:eūq; clanculum abſcondit.Et cū deīde pareret Plutonē:& Glaucā:fœmella pr̄i oſtenſa:clam pluto ſeruatus eſt glauca parua emorit̄:qđ ubi reſciuit Titanus cū filiis uenit:ſaturnū:& opim cōprehendit.īcluſitq; eū cōpedibus.Sed adultus iuppiter:cū cretenſibus ueniens Titanū & filios expugnauit & parentes e uinculis liberauit.Et patri regnū reſtituit.Sed poſtea admonitus forte ſaturnus ut a ioue caueret:ne eum regno pelleret:ioui inſidias parauit. Quo cognito iuppiter patrem fugauit:& regnum ſibi uendicauit &c.Hæc illæ poetæ hiſtoriam ipſam peruerterūt.ſed de pulſo ſaturno plura diximus in primo libro.Nūc ſic inquit muſa ¶Hæc ſors erat reddita ſaturno:hoc acceperat ſaturnus reſponſum.¶Optime regnum:rex optime ad illud reſpexit: quod eo regnante fuiſſe dicitur aureum ſæculum.¶Tu excutiere.a nato filio.¶Tuis ſceptris.īſtrumētū pro re.i.tuis regnis filius qui tibi naſciturus eſt te e regno eiiciet.¶Ille ſaturnus.¶Metuēs ſuam prolem: ſuos filios.¶Vt quæq; erat edita:nata ut quiſq; uirilis ſexus naſcebatur.¶Deuorat qa dicūt oſtēſum ꝑ iure ſaxum:& illud deuoraſſe.¶Et tenet imerſam:ſobolem obruptam ¶Viſceribus tenet ītra uiſcera qđ deuorauit.¶Rhea:quæ & ops iouis mater ſaturni uxor.¶Eſt quæſta toties fœcunda nec unq̄ mater q̄rebatur quod totiēs pareret:nec unq̄ ſeruabatur filius:quo mater dici poſſet.¶Et indoluit ſua fertilitate: quod erat in fœcunda:cum totiens pareret.¶Iuppiter erat ortus:natus.¶Vetuſtas creditur pro magno teſte:nouis aliis huiuſce rei teſtes.niſi uetuſtatem.¶Cui eſt adhibēda fides:tanq̄ magno & præſenti teſti.

De opi dea uaria opio in filiis eius

No.quomō poetæ hiſtoriam peruertunt

Creditur acceptam parce mouere fidē:
Veſte latēs ſaxum cœleſti gutture ſedit:
Sic genitor fatis decipiendus erat:
Ardua iamdudum reſonat tinnitib⁹ ida.
Tutus ut infanti uagiat ore puer.
Pars māib⁹ clypeos galeas ps tūdit ianes
Hoc curetes habēt:hoc corybātes op⁹:
Res latuit patrem priſciq; imitantia facti:
Aera deæ cōites raucaq; terga mouēt:
Cymbala ꝓ galeis ꝓ ſcutis tīpana pulſāt:

ANT. FAN.

¶ACCEPTAM parce mouere fidem:qa qđ uetuſtas accepit & credidit a nobis quoq; recipiendum eſt ne lædatur autoritas uetuſtatis.¶Iamdudum:hoc aduerbium interdum placet Seruio q̄primum ſignificat & nimium ¶Reſonat tinnitibus idæ:idam cretæ dicit de qua Vir. Mons idæus ibi O gentis cunabula noſtræ:ibi idæi dactili quos Curetes ſiue Corybantes poetæ appellant:teſte.Diome:excogitarunt luſus genus:celaruntq; uocem iouis infantis ut dixim⁹ ſupra.Fuit autem luſus ut concurrerent æneis clypeolis tinnitumq; æris facerent non ſine rythmica pedis dactyli compoſitione unde a montis nomine & qualitate facti idæi dactyli appellati ſunt. Eſt & ida in phrygia cui ab ida cretæ Teucer nomen dedit poſtq̄ e profectus in phrygiā.¶Hoc curetes habent hoc corybantes opus.Sperat Curetes a coribantibus ſecundum eos qui uolunt alios eſſe Curetes alios coribantes.Placet enim Diodoro:Corybantum fuiſſe Iaſii filium quem uult poſt patris interitum cum Dardano ſacra cybelis in phrygiam trāſtuliſſe initiatoſq; ſacris coribantes nominaſſe.Curetes autem eſſe a terra genitos ſiue idæorum dactylorum progeniem quibus multarum rerum inuentionem tribuit.Cæterum Strabo in decimo ſuæ geographiæ multa ac pœne inexplicabilia de curetibus refert:quos nonnulli ex carnania genus duxiſſe uolunt quidam ex Etholia alii ex Euboia alii a Creta.Et uel dictos curetes a cura tonſuræ. quod qui Euboiam incoluerunt ab occipite capillati fuerint & a fronte detonſi Vel ab Heroe quodam.Vel a monte Curio qui pleuroni imminet cum ii in ætoliam habitatum migraſſent. Vel a Cura iouis alendi quia ſunt qui dicant nouem in rhodo fuiſſe Telchines rheæ comites in Cretam qui quoniam alendi iouis curam geſſerunt Curetes nominati ſunt.Alii Curetes ætoliam habitantes ſic dictos tradunt quod ſicuti coræ.i.puellæ longas ſtolas induerent. Lege cætera apud eundem coſmographum hac lege ne rideas ubi etiam inuenies eſſe qui Curetas Coribantes & ideos dactilos eoſdem eſſe tradiderunt.

Coribātū luſus

Coribātes Curetes

PAV. MAR.

¶PARCE mouere fidē acceptam:quaſi noli tu turbare credulitatē rerum.quas a ueterib⁹ accæpimus.ſed credas etiam tu ita fuiſſe.¶Saxum latens ueſte.ſaxum quod pannis inuolutum.eſt illi pro ioue oblatum. ¶Sedit cœleſti gutture:deuorauit ille:& in eius gutture ſedit.Quod phiſice ad tēpus refertur.quoniā ad oīa deuoret.qđ in primo libro attigim⁹.Sic genitor.ſaturnus.¶Erat decipiēdus.pro ſeruāda uirili prole. ¶Ardua ide.mons idæus.in creta adultus.& aſcēſu difficilis.¶Reſonat iādudū.ex quo nat⁹ erat iuppit̄ reſonat mōs tīnitib⁹ æris ne uagiēs puer audiat̄.iō iqt.¶Vt puer.īfans iuppit̄.¶Tut⁹ ab īſidiis.ſ.pr̄is. ¶Vagiat.uagitū edat.nā uagire pueroꝝ ē.¶Ore īfanti.cū ipſe īfans eēt.¶Pars ipſoꝝ miniſtroꝝ.Tūdit uerberat.¶Clypeos manibus aliqui legūt ſudibus.Sic eni hic uerſus apud Lactantiū ē qa baculis pulſabat clipeos.¶Pars tundit galeas inanes cōcaua & uacua capitū tegmina ærea.uñ tinnitus ederet̄. Hoc opus habēt Curetes.hoc Corybātes:hoc offm̄ dū educabat̄ iuppiter exercebāt curetes & corybātes:¶Et enī poſt ideos dactylo qui in Creta fuere ſecuti ſunt ut Diodo.iqt curetes quos quidā ex terra genitos uolunt.Alii progeniē ideoꝝ dactyloꝝ habitaſſe aūt in mōtib⁹.tecta & idumēta q̄ natura præberet habētes nōdū reptis domib⁹.A qbus multa ad uittē utilia inuēta ſunt primi greges ouiū cogere.pecora alia man-

Caretes & caribantes

ſueſacere:mellis uenandi:ſagittandiq; modum induxere:repperere inſup enſem galeam:ac cũ armis ſaltã di morẽ:quorum ſtrepitu permagno Saturnus decept⁹ ẽ. Aiunt enim iouem:clam ſaturno:ab rhea matre datum:ab his nutritum fuiſſe. Atthematus aũt euboeus:Stra.referẽte. Curetas inquit calcydem icoluiſſe ſed aſſidue de lelanto campo bellum gerẽtes:cum hoſtes anteriorẽ captarent Cæſarẽ eoſq; diſtraherent: ac occipite capillatos extitiſſe:a fronte detonſos. Vñ a cura ideſt a tonſura:curetes ideſt detonſos appellati:& in ætolia habitũ migraſſe:ubi cũ intonſa ſeruarẽt capita: A carnanes cœpiſſe nominari. Pleriq; ab heroe quodã utrũq; nationẽ nomẽ tenuiſſe aiunt: Alii a monte quodã curio pleuroni iminent:curetas nominatos Alii dæmonas quoſdã:deorũue miniſtros curetes uulgãt Alii eoſdẽ eſſe curetes:& cyribãtes:& caberos:& idæos dactylos:& telchines oſtẽdũt. Et paulopoſt de Corybantib⁹ proſequiẽ Strabo: Plures opiniones referẽs. Additq; poſt multas: Veriſimilius inqt ſcepſius:eoſdẽ eſſe curetes:& coribantes:qui ĩ matris deorum ſacrificiis armati ſaltantes:caſti & puri ſunt aſſumpti ideo aũt corybãtes appellari:qd iter ſaltandũ capita iactent:quod choryptin dicitur:quos Betarmonas uocat Homerus. Hinc qui capita ſaltãdo iactant & numine aſpiranẽ & furiis agitanẽ:corybantiare dicim⁹. Diodor⁹ uero inqt iaſium corybantum genuiſſe:mortuo iaſio Dardanus:& corybantes in phrygiam ſacra Cybelis detulerunt. corybantus inicia tus ſacris: Corybãtes nominauit &c. Res latuit patrẽ. qa iouis educatio Saturno nunq̃ apta fuit. ¶ Comites:ipſi miniſtri cybeles q eã in põpa comitanẽ. ¶ Mouent æra:pulſat ærea inſtrumenta:ad tinnitus edẽdos. ¶ Et terga rauca timpana ipſa ex tergis hoc ẽ ex coriis:rauce reſonãtia. ¶ Imitamina priſci facti ad imitationẽ eorũ:quæ ipſi curetes fecerant in educando ioue. Aliqui legunt priſciq; imitantia facti & eorũ tendit ſnia:quæ ſunt imitatricia ueterum factorum:& Lactan. inquit. Quicquid eſt geſtũ in abſcõdẽdo puero:id ipſum per imaginem gerĩ in ſacris. Quod Ouid. exponit in faſtis:& adducit hos octo uerſus ſimul lib. i. inſti. Verũ ut idẽ quoq; tradit:hanc totam opinionẽ:quaſi a poetis fictam Saluſtius reſpuit:uoluitq; ingenioſe interprætari:cur altores iouis dicanẽ curetes fuiſſe:ſic ait. quia pricipes diuini ĩtelligẽdi fuerunt:uetuſtant:ut cætera in maius componẽtẽ:altores iouis celebrauiſſe:& reliqua. Hũc comulate fefellit ipſe Lactan. ¶ Pulſant:ergo. ¶ Cymbala:ipſa parua timpana. ¶ Pro galeis. loco galearum. Cum prius cõſueſcent pulſare galeam & clipeum nunc pulſabant cimbala. & timpana. Ideo pro ſcutis pulſant timpana.

Curetes dicti a cura & a tõſura

Corybã tus iniatiat⁹ ſocris dixit alios ſacerdotes corytes

ANT. FAN.

Tibia phrigia

¶ TIBIA dat phrigios ut dedit ante modos. Virgi. in viii. æne. Ite per alta dindima ubi aſſuetis biforem dat tibia cantum. Nouimus autem romanos (ut ſcribit Seruius) ſacra matris deum more phrigio coluiſſe. idem etiam tradit tibiam phrigiam ſinpares:& inequales cauernas habuiſſe & dextre quidem unum foramen fuiſſe ut ſcripſit. Varro ſiniſtræ duo quorum unum acutum ſonum habuit. alterum grauem. Dicta eſt autem tibia quod cum olim ſimplex eſſet ex oſſe. fieret tibiarum. quales graues habent & aues eiuſmodi. Obliquæ tibiæ inuentionem Pli. midæ phrigio tribuit geminarum uero tibiarum Marſiæ Alii tibiæ inuentorem fuiſſe apollinem uolunt Alii Euterpen unam muſarum. Sed ut cum tibiis uoce caneretur trezenum dardanum inſtituiſſe tradunt. ¶ Genus acre leonum leones matris deorum currum trahunt quia (ut placet Seruio) omnis feritas maternæ effectioni ſubiacet. Vel ut Macrobio qa hæc dea terra eſt quæ ab aere uehitur quem continet cœli ambitus:cuius natura ſimilis eſt leonum ualidorum animalium impetu atq; feruore. Suſtineri autem rotis eadem dea dicitur: quia mundus rotatur & uolubilis eſt. ¶ An primis turres urbibus ipſa dedit:turrium inuentio nõ datur matri deum. ſed ægiptiis potius. Erat autem Cibelis ſimulachrum capite corona turrium iſignito quia ipſa eſt terra quæ oppida & turres ſuſtinet. ¶ Impetus. furor quo impelluntur galli ſibi abſcindere pudibunda.

Tibia dat phrygios ut dedit añ modos
Deſierat cœpi cur huic gen⁹ acre leonũ:
Præbeat inſolitas ad iuga curua iubas:
Deſieram cœpit feritas mollita per illam
Creditur id curru teſtificata ſuo eſt:
At cur turrifera caput ẽ onerata corona.
An primis turres urbibus illa dedit:
Annuit unde uenit dixi ſua mẽbra ſecãdi
Impetus ut tacui pieris orſa loqui:

Tibia uñ diciẽ

Leone trahunt currum cibeles

Turriũ inuẽtio

PAV. MAR.

¶ TIBIA. quæ ex lothi materia erat. non ẽ mutata. ¶ Dat phrigios modos modulos ſonoros q̃les ĩ phrigia edebantur. ¶ Vt dedit ante prius quam ipſa ſacra deferrentur in urbem. ¶ Deſierat. loq ſcilicet ipſa erato. ¶ Cœpi. ego ſcilicet loq. ¶ Cur huic matri deum. ¶ Gẽus acre leonũ. ipſi acerrimi leones. ¶ Prebeat comas inſolitas iubas non aſſuetas ferre iugũ. ¶ Ad iuga curua: ad currum quem ipſi iugati trahũt. Leones enim agunt currum magnæ deorum matris aliqui legunt iubas inſolitas & idem eſt. ¶ Deſieram ego ſcilicet loqui. ¶ Cœpit ipſa erato loqui. ¶ Creditur feritas mollitas manſueſacta. ¶ Per illam cibellẽ iccirco leones trahunt eius currum quia prima fuit quæ truces & feras beſtias manſueſecerit. Sed in decimo met. alia cauſa affertur. De hipomene & atlanta. cum pomis ille aureis a Venere datis eam curſu deciperet & ſuparet. impatiẽs amoris cum in tẽplo cibelis congrederetur. Dea ambos conuertit in leones & eos currui alligauit. Sed muſa refert cauſam ad manſueſactam feritatẽ. Sed ab initio alii alia animalia reddiderit manſueta. ¶ Ideſt teſtificata ipſa cibele. ¶ Suo curru ubi habet leones alligatos. ¶ At cur ẽ onerata caput cur habet caput oneratum. ¶ Corona turrifera ferenti turres nam turrita pingiẽ. ¶ An illa dedit turres primis urbibus. an prima ipſa fuerit. quæ turres urbibus cõſtruxerit. ¶ Annuit affirmauit muſa ita eſſe. eam ſcilicet turres dediſſe. Plinius uero id muneris aliis aſſignat. inquit enim Traſon muros: Turres. ut Ariſto. Ciclopes tripini ut Theophraſtus ægiptii. ¶ Dixit ego. Vnde uenit impetus ille furor. furor. ¶ Secandi ſua membra cur miniſtri magnæ matris ſecant pudẽdas partes & abſcindũt ipſa genitalia

Fabula de hipomene & atlanta

¶Vt tacui:ego.¶Pieris.erato a pierō mõte:uel ab ipſis pierib⁹.¶Sic orſa loꝗ.ſic loꝗ cœpit.¶Phryx puer ī ſiluis cām erato refert ad attyn pueꝝ:quē Cibele amabat:qui ꝗa fidē fregit diſſecuit eam partē:qua illā læſerat : inde morē habuiſſe inquit initiū : & de hoc Lactan.Deum inquit mater & amauit formoſum adoleſcentē:& eundē cū pellice deprehenſum:exectis uirilibus ſemiuiꝝ reddidit. Et nūc a gallis ſacerdoti bus ſacra eius celebrant̄ &c.Sed nos ut aliud ad hanc rē adducamus.Illud aduertēdū erit:qd poetæ eandē eſſe cibelē:& rheā deoꝝ matrē oſtendere uident̄.Veꝝ Diodo.menonē phrygiæ:idiæq; regē fuiſſe refert. Qui uxorē duxerit Dindymenē.Ex ea natā fœminā:cū nutrire nollenta ſe expoſitā in cibellum montem hanc pardali:aliæq; feræ nutrierūt:quā uidens ſtupenſq; miraculo mulier q̄dā pecora paſcēs:cā ſuſtulit:& a loco cibellem nominauit.Quæ adulta & forma:& prudētia excellens fuit fiſtulā compactam & ad luſum choreas:Cymbalū:Tympanūq; prior aduenit:& pecoꝝ & pueroꝝ morbis remedia. Et ꝗa multos in ſinu fouit:& ob amorē ſingulis ꝑſtitū:matrem ab oībus dictam ferunt.Hæc ꝑuecta ætate adoleſcētem quēdā eius regionis Atthym nomine dilexit:Quem poſtmodū dixerunt papam. Cū eo clam colens grauida facta eſt.Quod ut parētes norunt: ī regiam accitam.ut Virginem pater ſuſcepit:& Attym:& nutrices īterfici iuſſit:atq; īſepultos abiici Cibellem dolore perculſam.inſanā effectā in publicū prodiſſe ferunt.Solāq; uniuerſam patriam paſſis crinib⁹ perambulaſſe.Miſertus marſias illam ſequutus eſt poſt certamē cū Marſia.Apolline eius amore captū ferunt:& cum ea uſq; ad Hvpboreos erraſſe.Sed uexatis morbo phrygiis: reſponſum eſt ex oraculo:ut Atthyos corpus ſepelirent:ut Cibellem uenerarent̄:ut deam.Sed cōſumptū tēpore:cum atthios corpus nō inuenirēt:imaginem eius fecere:circa quam planctu ac lamentis ſacra inibant Cibelis uero Ara erecta annis ſingulis ſacrificabāt.Poſtmodū ī peſimonte oppido phrygiæ:ſūptuoſe cōſtructo tēplo:honores illi ſacraq; ſolēnia cōſtituere.Myda rege ad:ea plurima cōferente.Poſitiq; erāt circa deæ ſtatuā pardaſi:ac leones a ꝗbus olim eēt enutrita.Hæc ille Idq; ſupremū pro rōne quoq; afferri poſſet ſuperiori quæſtioni.Cur leones ad currū habeat:

Sacra
cybelis
uñ hūe-
rit ortū
ſecundū
Diodo-
rum

Phryx puer ī ſiluis facie ſpectabilis altis
Turrigeram caſto iunxit amore deam:
Hunc ſibi ſeruari uoluit ſua tēpla tueri
Et dixit ſemper fac puer eſſe uelis:
Ille fidem iuſſis dedit & ſi mentiar īquit:
Vltima qua fallam ſit uenus illa mihi:
Fallit & in nympha ſagaritide deſinit eē
Quod fuit hinc pœnas exigit ira deæ:
Naiada uulnerib⁹ ſuccidit ī arbore factis
Illa perit fatum naiados arbor erat:

¶PHRyx puer:de hoc ſcriptores uarie fabulant̄.Nam ut ſcribit Seruius Atys puer ſpecioſus cum magnæ matris ſacris præeſſet a rege ciuitatis ſuæ amatus eſt:a quo cum intelligeret uim ſibi inſtare clam in ſiluas profugit ubi cum inuentus uim ei ſtuderet iferre uerenda ſtupratoris abſcidit:qui moriens eandem ipſam corporis partem puero abſtuliſſe dicitur:quem cum antiſtites deæ ſemianimem ſub pinu inueniſſent : perlatum in templum fruſtra reficere conati defunctum tumularunt : cuius ut perpetua memoria maneret magna mater inſtituit : ut quotannis in ſacris ſuis plangeretur pinumque arborem tutelæ ſuæ aſcripſit : effecitque ut cultores ſui uiriles ſibi partes amputarent qui cū gladiis ſuis eſſe fingūtur:ut ſignificetur omnibus pro terra ſua eſſe pugnandū Ouid. autem in hoc loco uult puerum ipſum dilectum a Cibele & deæ ipſius ac datæ fidei immemorem cū cognouiſſet nympham Sagariti filiam ſtatim in furorem uerſum ſibi uirilia amputaſſe.Catullus uero eius furoris cauſam nō deæ:ſed gallo flumini tribuit. cuius aquis epotis puerum dicit in furorem actum abſcidiſſe ſibi eam quam diximus corporis partem. Diodo. autem uult Cibelen ab hoc puero fuiſſe compreſſam:eumq; iuſſu parentum cibelis interfectum. Sciendum placuiſſe Porphyrio philoſopho ut refert diuus Auguſti.a quo Euſe.non diſſentit atyn excaſtratū nihil aliud ſignificare ꝗ florem qui decidit ante fructum.Fuit & Atys Croeſi filius qui in uenatione ab Adraſto interfectus eſt autóre Herodoto:Item Atys iunior eius frater qui imminēte percuſſore patri cum antea mutus fuiſſet uocalis euaſit.¶Caſto amore:Vide Diodoꝝ qui.aliter ſentit.¶Fac puer eſſe uelis:caſtus & incōruptus.¶In nympha ſagaritida:Putant nonnulli nympham quam atys cognouit proprio nomine Sagaritiden appellatam:quod nō placet.Addita enim eſt ſyllaba(ut poetæ interdum faciunt)patronimico:utClioq; & beroe ſoror oceanitides ambæ : Deduciturq; nomen a Sagaro quem fluuium conſtat fluere per phrygiam ad oppidum Berecintum ¶Fatum naiadis arbor erat:Hamadriaden eſſe oſtēdit quā Naiaden dicit.Sunt enim Amadriades nymphæ quæ cū arboribus & naſcuntur & pereunt.

ANT.:
F ꞁN.
Atys &
eius fa-
bula

Puer di
lectus
acybele
atys

Atys
croeſi fi
lius
Sagariti
des

Hama-
driades

¶PHRyx puer:atthis e phrigia.¶Spectabilis facie:formoſus.¶In ſiluis altis-iunxit deā turrigerā:cœpit Cibelē gerentē turres in corona.¶Caſto amore:ꝗa illa atti caſte amauit.¶Voluit:dea.¶Tunc ſeruari ſibi:ne cui alteri:iungeretur amore:ſibi ſoli ſeruari puerum uolunt.¶Pueri ſua templa:ut ille cuſtodiæ templi præeſſet.¶Et dixit fac ſemper uelis eſſe puer:purus & caſtus:ne qua uoluptate corrumpare eē ¶Puer:ætate.Sexum & cōditionem dicit.¶Ille:attis.¶Dedit fidem iuſſis:iurauit ſe ſeruatuꝝ quod illa iuſſerat.¶Et inquit ſi mētiar:ſi fallam fidem & nō ſeruauero:quod ꝓmiſero.¶Illa ſit mihi ultima uenus: ille ſit mihi ultimus coitus.¶Qua:uenere ſeu quo coitu.¶Fallam:decipiam q̄ſi ut deinceps coire cū aliꝗ nō poſſim.¶Fallit:quia fregit fidē.¶Et deſinit eſſe qd fuit:deſinit eē puer & caſt⁹.¶In nympha ſagaritide:filia ſagaris fluuii q ē ī phrigia.¶Ira deæ:dea irata.Exigit ex debito poſcit.¶Pꝛenas hīc ex hoc ſcelere.Sagaꝝ uñ ſagaritide fluuium phrigiæ.Herod.oñdit Liui.uero de bel.mac. fluuiū eē dicit Gallo græciæ:ꝗ per.phrigiā defluens:& ad berecinthum oppidum ptinēs:in ꝓponridē tādē influit &c. ¶Succidit: incidit ipſa Cybele.¶Naiada:nymphā ipſam ſagaritida.¶Vulnerib⁹ factis in arbore:oſtēdit illā poeta

PAV.
MAR.

Sagarū
uñ ſaga
ritide
flumen

nymphã fluminis:cũ dicat.Naiada a ανάω qđ ẽ fluo:& oñdit amadryda:cũ amadryades ſint deæ arbore: q̃ cũ his naſcũt:& moriunt.Sic nũc illã ſuccilam ingt i arbore tanq̃ amadriada:qa ſuecidit arborẽ in q̃ il la uiuebat uiuẽte arbor:moriẽte arbor mortua ẽ ipſa.℄ Illa perit:extiɛ̃ta ẽ.℄ Fatũ naidos erat arbor:nã q̧ diu ſeruata eſt arbori icolumis:ſeruata eſt & nympha.

Hic furit:& credẽs thalãi ꝓcũbere tectũ
Effugit & curſu dindyma ſũma petit:
Et mõ tolle faces remoue mõ uerbera cla
Sæpe paleſtias iurat adeſſe deas:(mat
Ille etiam ſaxo corpus laniauit acuto
Lõgaq; i imũdo puluere tacta coma ẽ:
Voxq; fuit merui meritas do ſãguie pœ
Ah pereãt ptes quæ nocuere mihi:(nas
Ah peãt dicebat adhuc on⁹ iguis aufert:
Nullaq; ſunt ſubito ſigna relicta uiri:
Venit i exẽplũ furor hic molleſq; miniſtri
Cedunt iactatis uilia membra comis:
Talibus aoniæ facunda uoce camœnæ
Reddita quæſiti cã furoris erat: (tita
Hoc quoq; dux opis mõcas p̃cor uñ pe-

ANT. FAN. ℄ Hic furit:agit in furorẽ atys credens tecta ꝑeumbere cũ reuera ñ eẽt qđ uidebat ℄ Paleſtinas deas:furias quæ

Palcſtine deæ

tres ſũt:Alecto Tiſiphone & Megæra noctis & herebi filiæ.Has nõ a Siria paleſtina quã maxia gens iudeoꝝ habitauit.ſed a paleſtina quæ ẽ Epiri regio paleſtias dictas nõ dubitamus:de q̃ ingt Luca. Paleſtinas uncis confixit harenas:qm̃ in Epiro eſt acheruſia.& cũ Varro tẽpla eſſe

Aretuſia tẽpla

doceat,in cœlo:in terra : & ſub terra: de poſtremo illud legit.Acheruſia templa alta orci ſaluete infera.℄ Partes quæ nocuere mihi : pudibũda quibus matrem deum mihi infenſam reddidi.℄ Venit in exẽplum:qa comites cybe ris ſiue galli ſibi uirilitatẽ amputarunt. ℄ Quæ ſiti furo ris:nõ quæſiti a gallis ſed cuius cauſam ipſe quæſieram. ℄ Hic:attys.℄ Furit furore corripit.℄ Et eredẽs ꝑeũbere tectũ thalami.cum furore pcitus exiſtimaret corruere tectũ Effugit & petit curſu ſũma dyndima:furore agebat celeri curſu in altos phrygiæ montes. Dyndima.n. mõtes ſunt in phrygia:unde & cybele dyndimene dicta. ut teſtatur ẽt Strabo. ℄ Et elamat modo tolle faces:uidebat uidere furias ſe ipm inſectãtes facibus:& uerberibus iõ. ℄ Tolle faces:remoue uerbera:noli dea cruciare me facibus & uerberib⁹ furiaꝝ:ideo ſubſeqtur.℄ Sæpe iurat adeſſe deas paleſtinas liceat tunc mihi ſine arrogantia rem mẽã tueri:ne qs me,mea laude defraudatũ iri

PAV. MAR.

Paleſte locus ẽ in ora priapi nõ in ſyria ſed i epyro

uelit.hic.o.locus a nullis unq̃ nr̃æ ætatis uiris itellectus ẽ:ꝑterq̃ a nobis:Primus ego explicui:& qcũq; ſũt poſtea interꝑtati:aut ſniam meã ſecuti.ſunt:aut nõ recte itellexerũt.Dicã primũ de loco.tũ de ipſis deabus.Paleſte locus ẽ i ora Epyri.apud Oricon:quo e nauib⁹ deſcendit Cæſar.cũ iret cũ exercitu aduerſus Põp.emandati codices cõmentarioꝝ Cæſaris teſtant.Sed in his impſſis deprauatus eſt locus. Sic.n.igt poſtridie terrã attigit germanoꝝ ſaxa inter & alia loca periculoſa:quietã nactus ſtationẽ:& portus oẽs timens:quos teneri ab aduerſariis arbitrabat ad eũ locum:q appellat pharſalia:oĩbus nauibus ad unã icolumibus:milites expoſuit &c.Qui appellat pharſalia ingt:eũ oĩno pharſalia dicere nõ debeat.Miror hoc alios nõ obſeruaſſe.In codice uetuſtiſſimo quẽ ego reperi & emi in calcide euboica:erat q appellat phaleſte ibi tantũmodo ſupabundabat aſpiratio.nã paleſte legendũ ut paleſtia:quod negari nõ pôt. Cũ Luca. in.v.pharſaliæ dicat lapſa paleſtinas uncis cõfixit arenas Loquẽs ẽt de claſſe Cæſaris Cõſtet ob id paleſtinas arenas i Epyro eẽe.Nõ.n.nũc agimus de paleſtina Syriæ annexa.Deas uero ipſas quis nõ apte uidet furias eſſe intelligendas cũ poeta faces:& uerbera addat.Nobis ãt:cũ de hoc loco q̃reremus fidelisſimus utriuſq; linguæ interpres:oĩ doctrinaꝝ genere:& laude cumulatiſſimus:in quo nuper magnã iacturã fecimus in antiqſſimo lyricoꝝ principioꝝ intreꝑte oſtendit furiarũ templum in Epyro fuiſſe. Item & in alio græco codice uetuſtiſſimo.Hoc nõ ſolũ mihi:ſed Põponio quoq; uetuſtatis indagatori diligentiſſimo demõſtrauit.Itaq; deæ paleſtinæ hoc in loco pro furiis accipiẽdæ:a tẽplo qđ erat in ea regione q̃s adeſſe ille iurabat attys cũ furore pcitus eſſet. ℄ Ille ẽt:attys.℄ Laniauit cor.ſa.acu.ſe ipm acuto ſaxo uerberabat: ita ut corpus laniaret. Abſcidit.n.lapideo cultro pudẽdam ptẽ:q̃ reliq̃rat.Coma longa:lõgi crines.℄ Eſt tra.i pul.imũ.ſordido.Verſabat ſe ipm i luto & trahebat inde:& fœdabat crines.℄ Et fuit uox:dicebat. ℄ Merui ita.ſ.plecti.℄ Do pœ:me.q̃ſi patior:qđ merui ſupplicium.℄ Sanguine:ſanguinis effuſiõe.℄ Ah pe.partes:corporis.℄ Quæ no.mi.pereant pudenda:q̃bus fidẽ uiolaui:q̃ faciũt:ut ita plectar:℄ Ah pe. di.adhuc:qa pluries repetebat eadẽ uerba.℄ Aufert onus iguinis:abſcidit ſibi genitalia.℄ Et ſubito nul-

Q ſio ſacerdotes galli abſcidebãt ſibi uirilia

ſunt reli.ſig.uiri:abſciſſis. uirilibus nullũ ſupfuit ſignũ quo Vir cognoſceret.℄ Hic fu.talis furor q̃lis in illo fuit.℄ Venit in ex.qa inde hũit mos originẽ.℄ Miniſtri:deĩde cibelles.Sequuti ſunt exẽplũ.℄ Et mi. mol.q ob id molles:& tanq̃ fœmine fiunt. ℄ Cedunt:incidunt.℄ Mẽbra uilia:pudẽdas ptes.℄ Cõis ia. ſolutis & excuſſis crinibus.Verũ Catullus aliter hyſtoriã retexens:oñdit attym per mare i phrigiã ueniſſe & ad gallũ fl.in furorẽ uerſum ſilice ſe caſtraſſe.Ait.n.ſuper alta uectus atis celere rate maria: phrigiũ ut nem⁹:citato cupidine:pede tetigit adiitq; opaca ſiluis redimita loca deæ Stimulat⁹ ubi furẽti uagus amnis rabie.℄ Deuoluit:exectus acuto ſibi põdere ſilicis.Itaq; ut relicta ſenſit ſibi mẽbra ſine uiro.Niueis citata cœpit mãibus leue timpanum &c.Ab hoc igitur initium ſumpſit iſta caſtratio:ut poſtea miniſtri deæ ſeu cultro ſiliceo ſeu texta uirilia execarent .unde Iuuena.in ſatira credo pud.inquit ecce furẽtis Bellonæ:matriſq; deum chorus intrat.& ingens Semiuir obſcœno facies reuerẽda minori:Mollia q rapta ſecuit genitalia texta:& reliqua.℄ Cauſa furoris quæſiti:de quo ego quæſierã.℄ Eſt reddita mihi.ſ.℄ Voce facunda:diſerta.℄ Talibus:uerbis.ſ.℄ Aoniæ camenæ.muſæ ab aonia de q̃ regione alias dixĩus.℄ Dux opis. o muſa quæ inſtruis me in hoc opere:Moneas hoc quoq;:hoc etiam doceas.

¶ VNde .pe.uenerit.Hãnibale Italiã deuaſtãte,iſpectis libris ſibillynis cũ crebi⁹ de cœlo lapidatũ eẽt:ut Li.ſcribit carmẽ,a deceuiris iuẽtũ ẽ pelli poſſe Itaľa uinciq; alienigenã hoſtem:ſi matris ideæ nnmẽ pcſſi nuntæ Romã aduectũ foret.Q d Syllius teſtaẽ his uerſib⁹:hoſtis ut auſoniis diſcederet aduena terris fati dicæ fuerãt oracula priſca ſibyllæ cælicolũ phrygiã genitricẽ ſede petitã laomedonteæ ꝑuãdã manib⁹ut bis.Q uo carmine ſenat⁹ eo magis motus eſt:q; legati q dona delphos portauerãt referebãt ſacrificãtibus ipſis Adollini pythio oĩa leta exta fuiſſe:Vñ placuit ut qnq; legati ad regẽ Attalũ mitterenẽ:q Aſiã ꝑetentes ab oraculo delphico reſpõſum accæperunt compotes ſe p Attalum regem eius rei fore quã peterent. Sed cum deuexiſſent tũ curarent ut eã q uir optim⁹ romæ eẽt hoſpitio acciperet . Igitur legati cũ pergamũ ad regẽ ſe contuliſſent attalus eos peſſinuntẽ in phrygiã deduxit : quo ĩ oppido ædẽ cybelis fuiſſe Diod.tradit.ſacrũq; his lapidẽ quẽ matrẽ deum incolæ eſſe dicebant tradidit:quẽ ibi terracinæ iã eẽ romæ nunciatũ eſt ſena⁹.p.Scipionem naſicam iudicauit in tota ciuitate uiꝝ optimũ eſſe qui cũ oĩb⁹ matronis hoſtiã ire iuſſus obuiã deæ:eãq; de naui accipere & in terrã elatã tradere referendã matronis:poſtq̃ nauis ad hoſtium amnis tyberini acceſſit a ſacerdotibus deam accæpit extulitq; in terram . Vnde eã matronæ in ædẽ uictoriæ que tum erat in palatio ꝑtulere pridie idus aprilis q dies feſtus fuit.Cæterũ poſtea dedicata æde matri deũ romæ ut infra diceẽ feſtũ eius conſtat ad nonas mẽſis fuiſſe tranſlatũ.nihil.n.fuit tã celebre apd romanos q̃ dedicationis dies.

Venerit an nr̃a ſp in urbe fuit? (iden
Dindymon & cybelen & amænã frõtib⁹
Semper et italicas mater amauit opes:
Cũ Troiã æneas italos portauit ĩ agros:
Eſt dea ſacriferas pene ſecuta rates:
Sed nõdum fatis latio ſua numina poſci
Senſerat aſſuetis ſubſtiteratq; locis:
Poſt ut Rõa potẽs opibus iã ſæcula qnq;
Vidit & e domito ſuſtulit orbe caput:

¶ Dindymon & cybe.mõtes phrygiæ a qbus dea ut diximus Dindvmene & cybele dicta ẽ.Oppidũ uero eius Piſin⁹ dr̃ a Stra.nũc oẽs peſſinũtẽ uocãt.Amenã fon.iden.Idã phrygiã conſtat eẽ fontib⁹ plenã:ut uenimus in plenã ucnatu & fontib⁹ idã:Vñ eã multifontẽ dixerunt ut autor eſt Stra.qd ueꝝ eſſe declarat fluminũ multitudo inde ĩ mare ꝓfluentiũ. ¶ Troiã:res troianas ut iliũ ĩ Italiã portãs. ¶ Sæcula qnq;:quingẽtos ãnos.nã ut.A.Gel.docet anno fere poſt Romã cõditã qngẽteſimo ac.xxxiiii:ſm bellũ aduerſus pænos ſumptũ eſt.Notãdũ ãt hoc loco ſæculũ ſignificare ſpaciũ cẽtũ ãnoꝝ: dictũ(ut Varrõi placet)a ſene:qd id ſpaciũ uitæ ſeis lõgiſſimũ puteẽ.uñ ſæculares ludi dicti ſunt:q(teſte Feſto)poſt cẽtũ ãnos fiebãt. ¶ E Domito orbe:Nõ re uera toto orbe ſed parte orbis ſubacta.Ergo a toto partẽ accipe.Nã(ut ingt Liuius)nullas tunc in Aſia ciuitates ſocias habebat pòpulus Romanus.

¶ VNde petita uenerit q̃ſi:unde romã aduecta fuerit. ¶ An ſemp fuit in nr̃a urbe:an ab initio romæ fuit an aliunde aduecta.Vexãte Italiã Hannibale:ex libris ſibyllinis lecto carmine:cõpertũ ẽ:alienigenã hoſtẽ Italia pelli poſſe:ſi mater idæa deportata romã eſſet.Ob qd ut Liuio referẽ.M.Val.Leuius q̃ bis cõſul fuerat:&,Cecilius galba legati:Gn.Tremellius Flaccus:&.M.Vale.falco quæſtores miſſi cũ.v.qnqueremib⁹ ex oraculo delphico accepere deũ matrẽ cõcedi:ſed Romæ a uiro optimo excipiẽdã eſſe hoſpitio. ꝓfecti poſt ea in phrygiã e piſinunte:tradente illã Attalo rege accepere.lapis erat:quẽ matrẽ deũ incolæ dicebãt Romãq; deportarũt.Præmiſſo falcone:q ferri deã nunciaret:mõeretq; a uiro optĩo excipiẽda eẽ. Habita ſunt comitia p.Q u.Cecil.dictatorem creatiq; cõſul.M.Cor.Cetegus:&.P.Sempronius.In eo cõuẽtu.P. Scipio naſica.Gn Cor.fi.illius qui ĩ hiſpania cecideꝛit:uir optimus a ſenatu iudicat⁹ adoleſcẽs nondũ quæſtorius.Is cũ oĩbus matronis.hoſtiã ire iuſſus obuiã deæ:Eamq; de naui accipere:& in terrã delatam tradere referẽdã matronis.Poſtq̃ nauis ad hoſtiũ amnis tyberini acceſſit ſicut erat iuſſus in ſalũ naue euect⁹ a ſacerdotibus deã accepit extulitq; in terrã:matronæ primores ciuitatis iter q̃s:unius claudiæ quintæ inſigne ẽ nomẽ accepere.Cui dubia:ut tradiẽ antea fama.clariorẽ ad poſteros tã religioſo miniſterio pudiciã fecit.Et per manus ſuccedentes:deide aliæ aliis:oĩ effuſa ciuitate obuiam:thuribulis ante ianuã poſitis qua ꝑferebaẽ:atq; accenſo thure ꝑcantibus:ut uolens:ꝓpitiaq; urbem romã iniret ĩ ædẽ Victoriæ:quæ ẽ in palatio pertulerẽ deã:pridie idus apri:Iſq; dies feſtus fuit.Pplus frequẽs dona deæ ĩ palatio tulit.Lecti ſterniũq;:& ludi fuere Magalezia appellata.Hæc ex Li.excerpſim⁹:ſed ultim⁹ hic locus dubitare facit:quoniã oſtẽdit Liuius feſtum & ludos cõſtitutos pridie idus april.At poeta idem oſtendit nonis aprilibus : & tñ uno eodẽ tempore fuerũt:ut dici nõ poſſit mutatum fuiſſe diem. Ego autem arbitror deprauatum eſſe Liui locũ:& debere legi nonis aprilibus:qa poeta nõ potuit tã facile deprauari qui carmina ſcribit:& ipſa feſta ſuo ordine:ut nihil uideatur immutatum:& credi par eſt:eũ adhibuiſſe diligẽtiã:ut ita ſcriberet:quẽadmodũ erat in aliis:tam faſtorũ q̃ pontificũ libris & annalib⁹:ut errare nullo quidẽ pacto potuerit:Q ut netiã in marmore uetuſtiſſimo:ubi cætera quoq; inſcripta ſunt.Hóc feſtũ monis apri.notatũ ẽ. Q uaꝛ ita cenſeo deinceps in Li.Legendũ:ſed ad rem redeamus.Erato hoc ipſa hiſto:recenſet. ¶ Mater:cybele deorũ magna mr̃. ¶ Semp amauit dindimon & cybelon:phrygiæ mõtes ut dixim⁹ : unde dicta ẽ Dindimena & cybele. ¶ Et idam troianãis. ¶ Amœnã frõdibus:iõ amœnã:qa nemoroſa & umbroſa. ¶ Et opes iliacas:troianas. ¶ Cũ æneas portauit troiam:tulit troiana ſacra troianos deos ¶ In italos agros:in latiũ:ut ẽ illud Vir.Inferretq; deos latio:& illud ilium in Italiam portans.Dea:mr̃ . ¶ Pene:q̃ſi.Eſt ſecuta rates ſacriferas:naues æneæ ſacra ferentis:q̃ſi parum defuit:quin ab ænea deferenẽ in urbẽ ¶ Sed ſenſerat:cognouerat:aut audiuerat. ¶ Fatis:ab ipſis pcis:q̃ fata:hoc ẽ ſentiẽ ordinẽ quæ cauſaꝝ diſpẽſat.non tũ po.la.fu.nu.nõdũ aduẽiſſe tp̃s:quo ĩ Italiã tráſferri deberẽ. ¶ Et ſubſtierat aſſuetis locis:ſubſtitit tũc ĩ phrygia:ubi

ANT. FAN.
Mater deũ ĩ italia aduecta ex rege Attalo
Cybelis ædes ubi
Sacrum lapidem cybelẽ eiſe dicebant p. Scipio naſica
Didymos cybelos
Piſinus quam & peſſinũtẽ uocãt
Ida multi fons
Sæculũ
Sæculares ludi.
PAV. MAR.
Q uõ mr̃ deorũ a publio ſci. naſica ſuſcepta eſt
Cybele magna mr̃ deorum

eſſe cōſueuerat. ¶Poſt deide. ¶Vt poſtq̄. ¶Roma potēs opibus:quæ iā potētiſſima.atq; opulētiſſima erat. ¶Vidit gnq; ſæcula:gnq; ætates q̄ſi quīgeutiſſimo urbis āno.& ſuſtulit:eleuauit caput. ¶Et omnio orbe:magna parte orbis ſubacta. ¶Sacerdos uel ipſe pontifex max.uel ſacerdos qui præerant cuſtodiæ librorꝝ ſibyllinorꝝ:qui ab initio fuere duo:deinde decem:poſtea auctus numerus ad.xv.iſpicit uerba fatalia:lybros ſibyllinos romana fata:continentes.

Carminis euboici fatalia uerba ſacerdos
Inſpicit inſpectum tale fuiſſe ferunt.
Mater abeſt matrē iubeo romana reqras
Cum ueniet caſta eſt accipiēda manu:
Obſcuræ ſortis patres ambagibus errāt
Quæq; parēs abſit quoue petenda loco:
Conſulitur Pean:diuūq; accerſite matrem
Inquit in idæo eſt inuenienda iugo:
Mittūt̄ pceres Phrygiæ tūc ſceptra tene(bat
Attalus:auſoniis rē negat ille uiris:
Mira canā lōgo trēuit cū murmure tellus

ANT. FAN.

¶CArminis eu.uerſum.ſibyllæ cumanæ. Cumas eni cōdiderūt nōnulli pfecti a chalcide urbe euboiæ ad nouas ſedes q̄rendas. ¶Fatalia uerba:qa libri ſibyllini urbis Romæ fata cōtinebāt. ¶Sacerdos:pōtifex maxius per excellētiam Niſi malis accipe decemuiros:q creabā

Decēuiribus ſibyllinis

tur ut ſacros libros legerent interp̄tarēturq; carmina ſibyllina. ¶Patres ambagibus errāt:cū nō intelligerēt quam eēt ea mater & unde peti eam iuberet oraculum ¶Cōſulitur pæan:mittūtur legati ad Apollinē delphicum. ¶Mittuntur proceres:Hi fuerunt.M.Vale.Le.q bis conſul fuerat.M.Cecilius Metellus ptorꝰ Sulpicius galba ediliciꝰ ac duo quæſtores.C.Tremelius Flaccꝰ& M.Val.falco. ¶Phrygiæ tūc ſceptra tenebat attalꝰ:cauēdum ne exiſtimemus hūc attalum eſſe qui rex pergamenorꝝ & Eumenis filius po.ro.ſcripſit hæredem:quod poſt delatam carthaginē & numantia iam euerſa factū

Attali duo

iuenies. Vnde quoniā is ditiſſimꝰ fuit & ſplēdida ſupellectile factū ē:ut q̄ ſplēdida & magnifica ſunt dicant̄ attalica. Sed quoniā attali plures fuere quēadmodū & Eumenes. Hunc attalum de quo nunc agit̄ eum eſſe conſtet q ex Attalo natus in bello macedonico qd ſecundū bellum punicum ſubſecutū eſt romanis aduerſus Philippū auxilio fuit. De quo inqt florus:aderat ſponte in auxiliū attalus rex pgamenorꝝ:aderant rhodii nauticus populus. Eſt aūt pgamū aſiæ ciuitas lōge clariſſima teſte Pli.ac diu(ut inqt Strabo)ſub attalicis regibꝰ fortuna:cuius reges ii unde pfecti ſint & quo euaſerint ſcire deſideras lege eius geographi li.xiii.nō lōge a fine q hūc attalū tradit natū ex attalo & antiochide achæi filia prīo regē eē nūcupatū. ¶Auſonius rē negat ille uiris.hyſtoriæ ueritas hoc h, ſecundū Li.nihil negatū eſſe romanis a rege Attalo. Populus cū romanos memor cœptā cū eo amicitiā pp cōe aduerſus Philippū nellū ſperāſq; facturꝝ eū regē q̄ poſſet populi Ro.cā miſit ad eū legatos quos ille comiter accepit peſſimuntēq; in Phrygiam duxit eiſq; deā tradidit in Italiā deportādū ut diximus ſupra.

Attalica

Pergamus

PAV. MAR..

¶CArminis euboici.ſibyllæ cumeæ de q̄ paulo ſupius a cumis:urbe cāpaniæ:quā calcidenſes euboici cōdiderūt.de quo latius dixius in.vi.æn. ¶Ferunt:dicunt. ¶Inſpectū.carmen qd inſpexerunt fuit tale.Mr̄ abeſt:hæc erat ſnia inſpecti carminis. Abeſt deū genitrix:eā in urbē accerſatis:& adueniens:a caſtis manibꝰ excipiat̄. ¶Abeſt mater.deorꝝ.ſ.qa i urbem nondū attuliſtis. ¶Oro.iu.reg.ma.reqrere:& i urbē ferre deū matrē. ¶Cū ue.aducta erit. Eſt accipienda caſta manu:reſpexit poeta ad oraculū:qd fuit ut ab optio uiro exciperet̄. ¶Obſcuræ ſor.obſcura erāt hæc reſpōſa:qa n̄ itelligebāt̄. Patres:ipſi ſenatores. ¶Errāt ambagibꝰ.ipſa uerborꝝ obſcuritate. ¶Quæue pa.abſit nō.n.id apte cōſtabat:matre deorꝝ abeſſe. ¶Sed tantūmō matrēuō errabāt:qa neſciebāt que mater abeſſe diceret̄. ¶Quoue pe.lo.& unde accerſenda eēt ¶Cōſuliter pæan:apollo. Acceſſere legati delphos:& ab oraculo habuere illis concedi deū matrē e phrygia. ¶Arceſſite:euocate matrē. ¶Matrē diuū:deorꝝ parētē. ¶Inquit ipe Apollo. ¶Inueniēda eſt i iugo idæo:q̄ſi reqrenda eſt in mōtibus phrygiæ:ibi eā iuenietis. ¶Mittunt̄ pce.uiri patricii legati:& q̄ſtores p ea in phrygiā. ¶Tūc eo tpe. Atthalus:rex pgamēſiū. ¶Tenebat ſcep.phry.ipabat i phrygia.Ille. Attalꝰ negat rē uiris auſoniis:n̄ uult matrē deū ro.cōcedere:ſed exigit hic locꝰ ut de regibus pgami fiat ſmo: & res altius repetat̄ Lyſima. Agatoclis fi.q unꝰ fuit ex ſucceſſoribꝰ Alexādri.pgami & pecuniarꝝ cuſtodiā:q erant.lx.milia talētorꝝ:ut a Stra.refert̄. Philetero thyanēſi cōmiſit:q a puero ſpado fuerat:Is cū optie eēt educatus:dignꝰ uiſus ē:cui hæc crederent̄. Carus erat Lyſimacho:ſed cū ab arſione illiꝰ uxore diſſideret:qd eū accuſauerat locū ad defectionē pduxit. Lyſima.coactus fuerat a malis familiaribꝰ: Agatoclē filiū interficere. Seleucꝰ Nicator reuerſus illū ſuſtulit:& ipſe a Ptole.ceraunio ſublatꝰ ē. Eunuchꝰ caſtellū & pecuniā poſſidet ānis.xx. Erāt ei frēs duo Eumenes natu grandior:& attalus iunior. Ex Eumene natus ē Eumenes de pr̄is noīs. Is pgami ſucceſſionē hūit:antiochū Seleuci filiū apud Sardis ſupauit obiit cū ānis.xxii.imperaſſet. Attalꝰ ex attalo:& antiochide Achæi filia natꝰ ſucceſſit:& prīo rex appellatꝰ:Galatas p̄lio ſupauit:& romanorꝝ amicus fuit:& cū eis aduerſus Phil.pugnauit i claſſe rhodiorꝝ obiit cū ānis.xxxiiii.regnaſſet Filios quattuor reliqt ex Apollonide Ciziccna:Eumenē:Attalum:Philcterū:& Atheneum. Eumenes natu grādior regnauit:hic cū romāis aduerſus anthiocū magnū & aduerſus pſem bellū geſſit. A romanis totā eā religionē accepit:q̄ ſub āthiocho circa Taurꝝ erat Is urbē mūiuit:Regnauit ānis.xlviiii.ipiū Attalo filio reliqt. Qui ex ſtratōice ariarati Cappadocū regis filia natꝰ erāt. Filii admodū iuuēis:& ipii tutorē fratrē:attalū reliqt. Is cū ānis uno &.xx.regnaſſet:multis rebus geſtis:iā ſenior mortuus eſt:Romāorꝝ cōtra Pſeudo Philippū ſociꝰ fuit. Impiū Attalo q ſub tutela erat reliqt. Is Philōator cognomiatꝰ cū ānis.v.regnū tenuiſſet:morbo abrūptꝰ eſt. Hæredes Romāos iſtituit. Qui poſtea eā regionē puinciā fecerūt:& aliā uocauere:eodem nomine:quo & cōtinentem. Hæc de ipſis regibus. At ſimulachrum matris deorum:

Attalus rex pgamenſiū

Lyſimachus. agatoclis filiꝰ

Eumenes pr Attali

pſeudo philippꝰ

ab eo Attalo Romanis traditum eſt:qui primus Rex nuncupatus fuit:poeta inquit eum ab initio negantem tradere.Simulachrumq́ loquutum:& ſe ire uelle dixiſſe. ℂMira canam:cantando feram admirabilia. ℂTremuit tellus cum murmure:uiſus eſt eſſe terremotus cum magno fragore.

Attalu ſimulauit de matre deorum

ANT. FAN.

Et ſic eſt adytis diua locuta ſuis:
pſa peti uolui ne ſit mora mitte uolētē
Dignus Roma locus quo deus oīs eat:
Ille loni terrore pauēs proficiſcere dixit:
Nr̄a eris ī phrygios roma refert̄ auos:
Protinus īnumeræ cædūt pineta ſecures,
Illa q̄bus fugiēs phryx pius uſus erat:
Mille man⁹ coeūt & picta colorib⁹ uſtis
Cœleſtē matrē concaua puppis habet:
Illa ſuper fluctus fertur tutiſſima nati:
Longaq́ phryxeæ ſtagna ſororis adit:
Rhœteumq́ capax ſigeaq́ littora trāſit:

ℂADytis:Secreta parte templi tantum ſacerdoti dat̄ acceſſus. ℂDignus Roma locus quo deus omnis eat: Quoniam exactiſſima eſt religio Romanorum.Vel q̄d Roma eſt deorum ſedes. Lucanus:Te ne deū ſedes nō ullo marte coacti deſeruer̄ uiri! ℂNoſtra eris.Quia romani a Phrygibus originem ducunt. ℂPhryx pius:Aeneas pietate inſignis. ℂPicta colorib⁹ uſtis:Moris fuit apud maiores ornari claſſes pictura nec non & onerarias naues cū pugnaturos iuuaret ut Ply.ſcribit ad eādē ſpecioſe uehi.Vſtos autem colores cur dicat idem oſtēdit ut ex ea fit ochra exuſta rubrica ī ol̄is nouis luto eir cūlitis.Idem hæc ſi torreatur æqua parte rubrica admixta ſandicem facit: ℂSui nati:neptuni:quia ipſa eſt deorū mater. ℂPHryxeæ ſtagna ſororis:Helleſpōtum cui Helle Phryxi ſoror nomen dedit ut dictum eſt. ℂRhæteumq́ capax ſigeaq́ littora tranſit.A regione idæ quæ mōtana eſt duo quidam flexus ad mare excurrunt.alter Rhæteum. alter Sigeum uerſus:ita ut uterq́ dimidiati circuli lineam faciant.Vnde cum nouum ilium quidam intra eorum flexuum finem eſſe antiquum uero intra initium uoluerint iure rhæteum capax dicitur. Vel certe ꝓpter tot nauium receptacula.Sigeum ꝓmontorium a taciturnitate nomē accepit: quo tēpore Hercules prohibitus hoſpitio ibi latuit & inde per ſilentium ℂTroiam inuaſit. Tenedon:inſulam ꝓpe hoſtia Helleſponti:quæ ut autor eſt Strabo diſtat a cōtinenti ad ſtadia.xl.Eam alii Calydnam. alii Leucophryn dixerūt.Tenedos autem dicta eſt a Tene quodam autoribus Seruio & Cicerone qui orta fama q̄ cum nouerca concubuiſſet hanc inſulam uacuā cultoribus tenuit quæ habuit portus duos & Apollinis Sminthei delubrum:ut Smintheu præclare tenedi dominator Apollo.Inter hanc inſulam & Chium qua ægæus ſinus pandit̄ à dextera antandrum nauigantibus ſaxum eſt: quod quoniam uiſentibus procul capræ ſimile creditur:quam Græci iſa nuncupant Sunt qui uelint ægæum ſinum inde nominatum.

Claſſes pictura ornabāt maiores colores uſti

Sigeum

Tenedos

Sminthei apolinis tēplum

Antandrum

ℂET diua:deæ ſimulachrū. ℂSic eſt locuta ſuis adytis:ſic ex ſuo ſacello dicere uiſa ē.Aditū.n.ſecretior.ps tēpli:quo ſoli ſacerdoti licet accedere. Ipſa uolui peti:ego ita uolui ut me Rōani peterēt:Ne ſit mora: q̄ſi ſinite:ut me Romā ferāt ſine ulla tardatione. ℂMitte uolētē:Mittas tu me Attale:eū ire ueli. ℂRōa dignus eſt locus:quo eat oīs deus:digna eſt urbs:ad quā oēs dii eant:digna quæ deos oīs teneat & colat ℂIlle:Attal⁹. ℂPauēs terrore ſoni q̄ſi pauefactus:& territ⁹ uerbis ſimulachri. ℂDixit ꝓficiſcere:eas romā ℂNr̄a eris:et eum romæ eris:eris nr̄a.nā inter noſtros:q̄ſi cū illis:qui a noſtro genere genus trahūt. ℂRoma refert̄ in auos phrygios:nā a phrygib⁹ ducunt originem:& nos phryges ſumus:inter nos igit̄ uinculū eſt cognatiōis. ℂProtinus:īnumeræ:poeta oſtendit ibi nauim fabricatam:q̄ aduecta ſit:ſed diximus acceſſere legati eū q̄nqueremib⁹. ℂProtinus:ſubito. ℂSecures inumeræ cædunt incidūt. ℂIlla pineta:pinus illoꝝ montiū. ℂQuibus erat uſus phryx pius fugiēs quæ pineat:aut ex q̄bus mōtibus pin⁹ iciderat olim æneas pius cū fabricauit naues q̄bus fugiēs in lauiū uenit. ℂMille manus coeuut:q̄ſi cōuenit iā īgens multitudo. ℂEt puppis concaua quæ iam erat fabricata. ℂPicta coloribus uſtis:plerūq́ colores aduſti ſunt ut ſupius dictū ē:in nauib⁹ uero pingebant̄ adi deoꝝ imagines aut hyſtoriæ:aut īſignia:& ſimilia. ℂHēt matrē cœleſtē:q̄a iam deæ ſimulachrū eſt impoſitū naui. ℂIlla ſup fluctus.agit nūc de itinere:ut lōga ꝓfectione:p quæ maria delata fuerit uſq́ ad hoſtia tyberina. ℂIlla:deum genitrix.fert̄ tutiſſima:tuta ab oī ꝓcella:& undarū impetu. ℂSuper fluctus nati:ſuper æquora neptuni filii. ℂAdit lōga ſtagna:longū & anguſtum fretū.Sororis phrygeæ:Helles.quæ fuit phryxi ſoror:de quo ſupiore libro:it ergo primū in helleſpontum:Veꝝ ipſa deū mater e piſinunte allata eſt.Piſinus aūt theliſtobogoꝝ erat:qui Bitinis & phrigib⁹ ſunt finitimi:apud ꝓpontidē:& Stra.inq̄t lib.xii.Emporium eſt ipſius eoꝝ:q i hac regione ſunt:& tēplū maximū habet magnæ uenerationis:Matris deū:quā angidiſtā uocāt: Sacerdotes q̄dā erant ꝑpotentes:nūc eoꝝ dignitas īminuta eſt.Hic locus magnifice ab attalicis regibus ſtructus eſt, & tēplo & porticibus ex albo lapide.Romani tēplū celebre reddidere:acceſſita inde deæ ſtatua:quēadmodum ea:quæ æſculapii erat ex Epidauro:hæc Stra.& maxim⁹ quoq́ e piſinunte accerſitā aſſerit.Primū igitur in ꝓpontidē deſcendit:deinde in Helleſpontū uenit.Tranſit rhœteū capax:apud Rhætheum ꝓmontoriū: in faucibus Helleſponti apud troiā:ad dextrā helleſpontum ingredientib⁹.ubi nos ipſi totiens fuim⁹:erat nauale & achiuoꝝ port⁹:& achaia caſtra:idō capax dixit:ubi tā magnæ claſſis fuit ſtatio. ℂEt littora ſigea: a ſigeo ꝓmontorio itidē helleſponto iminēti ita appellato q̄d i eo tacite latuerit Hercules:eū īſidias Laomedōti piuro pauit.ſιγη.n.taciturnitas ē. ℂEt trāſit tenedon: Tenedos iſula ab hoſtiis helleſpōti.xxiiii. M.p.diſtat:hæc pri⁹ leucophris appellat̄:dicta ēt ē & Calydna:i hāc nauigauit:cū colōis Tenus Cycni.f. cōditaq́ urbe ab ſe Tenedon uocauit:ſed plura ab hiſtoricis:& poetis de ea referūt̄:& nos ī ea iſula de ſitu:& fertilitate ei⁹ carmē ſcripſim⁹.Repimuſq́ ī ea inſula epigrāmata plura in marmoribus ueruſtiſſimis.

PAV. MAR.

Verba ex ſimulachro matris deorum

Phryx⁹. & helles

rhæteū ꝓmontoriū eſt faucib⁹ helleſpōti

Tenus cycni filius condidit tenedon

ANT. FAN. A cetiõ Thebæ. rex cyclades

¶ VEteres æetionis opes Thebã dicit:q̃(ut ſcribit Strabo)Leſbo fuit oppoſita.ubi regnauit æetion:ut nos thebã aduecti ſacrã æetionis ad urbẽ.Cõſtat autẽ æetione opulẽtiſſimũ fuiſſe cuiꝰ filia Andromache nupſit Hectori.Sed achilles & Thebã euertit:ut lyrneſum & magnæ pplãtꝰ mœnia thebæ & æetionẽ ite remit & filios Eãdẽ urbẽ & Thebas dicius ut Tu pr̃is ĩ laribꝰ priami ad troiã:aſt ego thebis andromache magno quondã gẽita æetiõe.Alter Aetion Samothracũ ritus cerimõiaſq; cõſtituit.¶ Cyclades excipiũt leſbo poſt terga relicta:Cyclades iſulæ ſunt maris ægæi quẽ(ut ſcribit Plinius)circa delũ ĩ orbẽ ſitæ ſũt unde & nomẽ traxere.Idem & Solinus tradit q eas ĩnqt licet ſpacis longioribꝰ a Delo proiectas tñ circa Delũ ĩ orbẽ ſitas eſſe quẽ græci cyclon uocãt.Seruius uero nõ ideo cyclades dictas putat q̃d in rotunditate ſint:ſed q̃d lõgo ordine circuiri eas neceiſe eſt : uel pp promontoria:uel q̃a naturale eſt ut concitatiora ſint maria uicinitate terrarũ.Fuerũt aũt Cyclades ab initio.xii.deĩde plures additæ ſunt.¶ Q uaq; caryſteis frãgit̃ unda uadis:A

Ee tenedon ueteres æetionionis opes:
Cyclades excipiũt:leſbo pꝰ terga relicta:
Q uaq; caryſteis frangitur unda uadis:
Tranſit & icareum lapſas ubi pdidit alas
Icarus & uaſtæ noĩa fæcit aquæ: (das.
Tũc læua cretẽ dextra pelopeiadas un
Deſerit et Veneri ſacra cythera petit:
Hic mar̃ triacriũ cãdẽs ubi tingere ferrũ
Brontes et Steropes Agmõideſq; ſolẽt:

cariſtos i. duobꝰ ĩ locis Cariſtiũ marmor Cariſtia mãtilia Cariſtiũ uinum. Jcaros ĩſula Pelopõneſus

Caryſto urbe Euboiæ nobili marmore caryſtio.: ut ĩnqt Plynius.Vnde Lucanus eam ſaxoſam uocat ut Q ua maris anguſt it fauces ſaxoſa Caryſtos . Ad hoc oppidum Euboiæ quod ad Cycladas uergit lapis naſcitur(ut autor eſt Strabo)quẽ pectũt:nentq; ac texunt unde mãtilia conficiũtur:quæ ubi ſordeſcunt in flãmã proiecta mundantur Eſt & Coryſtos in Laconia.unde ab Alcmane poeta uinũ Caryſtium celebratur:¶ Tranſit & icareum:icaros inſula una e Strophadibus mari icareo nomen dedit:quam alii icaron.alii icariam dicunt ab icaro Cretenſi:quẽ Varro ſcripſit ibi interiiſſe naufragio & poetæ fabulant̃ fraternæ ugæ comitem cum ambo pennati e creta aufugiſſent in hoc mare cecidiſſe:quod autoribus Plynio Strabone ac Solino ab ea inſula quã diximus nomẽ accepit:ſicut a Carpatho mare Carpathiũ:quod Icareo iungitur auſtrũ uerſus. Cæterũ mare Icareũ alii inter Cretã & Siciliã ponunt alii iter Samũ & Myconẽ:cui q̃dam ab Icaro Dedali filio nomẽ inditũ uolunt:Hoc mare nauigantes Romani a læua linquebãt.¶ Dextra pelopeides undas deſerit.Creta quidẽ nauigãtibus a læua:a dextra erat peloponeſus ſic dicta quaſi inſula Pelopis : niſon.n. græci inſulã dicunt.Sed re uera eſt peninſula ſiue Cheroneſus.iſthmos.n.pelopõneſum iungit cõtinẽti ſeperãs ioniũ ab ægeo:ut Aequora bina ſuis oppugnans fluctibus iſthmon.

Cythe rea ueñꝰ Trinacria Brõtes ſteropes Agmonides ſeu piragmon

¶ Veneri ſacra cythera:Hæc ĩſula eſt Laconiæ teſtẽ Laertio in uita Chilonis cui olim Porphyriꝰ nomen fuit.Ab ea Venus Cytherea dr̃ ut multis placet:uel ab urbe Cytherea(ut Feſtus ait)in quã primũ Venus concha deuecta eſſe dicit̃ cũ in mari cõcepta eſſet.¶ Mare tinacriũ:Siculũ mare.Trinacria enim eſt Sicilia ſic a tribus promõtoriis dicta ¶ Brontes:hic miniſter Vulcani ſignificat tonitu quod bronti græce dicitur:fitq; ut inquit Plynius cum in nube luctatur flatus:aut uapor.Steropes aũt nihil eſt aliud q̃ agrapi:ideſt fulgur:quod cũ pingi neq̃at: pinxit tamen Appelles in arte ſua eminentiſſimus.Agmonides uero qui & Pyragmon dicitur ab incude nomen accepit quæ a græcis acmon uocatur.Ab his cyclopibus fulmina fabricantur.ut poetæ canunt:quibus ſedes datur in mari Siculo:quia inſulæ ibi ſunt numero ſeptem quas itali Vulcanias dicunt.

PAV. MAR.

¶ Et ueteres opes:ueteres agros:& regnũ.¶ Aetionis:de thebano littore intelligit.Thebæ illius:q̃ apd Lyrneſum eſt:& ſub æetione fuerit.Qui ut teſtis eſt Home.pr̃ fuit Andromaches coniugis Hectoris q q dẽ æetion ab Achille cũ ſeptẽ filiis interfectus eſt.¶ Excipiũt:eam.ſ. ¶ Cyclades:quæ ĩ in ægeo inſulæ: quæ dælum circunſtant : de quibus Stra.cum meminit dæli. Eam inquit circunabitale glorioſam reddiderunt inſulæ ,pinde uocauere cyclades:initio q̃dẽ duodecim fuiſſe pibẽtur:pluresq; agnatæ ſũt. ¶ Leſbo relicta poſt terga.Primo.ni.locu poſt Tenedon:leſbos iſula occurrit:deĩde cyclades.ſed de leſbo plura diximus ĩ ſecũdo.¶ Et q̃ unda frangitur uadis chariſteis:& tranſit ea parte:qua undæ frangunt̃.¶ Vadoſis arenis:chariſtus:a chariſto urbe:quæ eſt ĩ augulo Euboeæ uerſus Cycladas.¶ Tranſit & icarum:mare ſcilicet.¶ Q uod eſt:ut Plynius inquit inter ſamum & miconum.Sed hoc a lœua reliquit. ¶ Vbi ĩ quo mari.¶ Icarus:Dædali filius.¶ Perdidit alas ueſtas:magnas:nam acceptis a patre pẽnis:cum altius euolaret: reſolutis uinculis cereis:& alas amiſit:& in mare decidit:cui nomen quoque dedit:ideo hic. ¶ Et fecit nomina uaſtæ aquæ:nam ab eo appellatum eſt mare Icarum.¶ Tune lœua a ſiniſtra:Deſerit creten:Cretan:

Pelopeides unñ i.mare dictum a pelope

inſulam:de qua in tertio libro diximus.¶ Eam inſulam non attigit ſed a lœua reliquit. ¶ Dextera deſerit undas pelopeiadas:mare quod peloponneſum abluit: a Pelope dictam qui in ea regnauit . ¶ Peloponneſus autem dicitur:quaſi inſula pelopis . Aegeo & Ionio cingitur Iſthmos chorynthiacus facit ne inſula ſit : Anguſta quidem inter duo maria tellus . ¶ Et petit cythera ſacra ueneri : non attingit peloponneſum:ſed petit cytherum inſulam:quæ eſt inter maleam:& cretam : & in ea cythœra cytherorum montes: unde Virgilius.Sunt alta cythœra dixit:inſula eſt Veneri ſacra quoniam in propinquit undis nata: & illuc conca delata eſt.Vnde in heroidibus:Nuda cythœriacis edita fertur aquis.Et Pomp.ĩquit:Cythercam dictam Venerem a cythœra urbe in quam conca delata eſt.¶ Hinc a cythœris petit.

Quare dicta ẽ trinacria.

¶ Mare trinacrium ſiculum:quia trinacria dicta eſt Sicilia:a tribus eminentibus promontoriis . Pachinno Lilybeo pelorfi : & ακρος ſummitas dicitur:unde Diodo.uidetur oſtendere a tribus angulis dictam . ¶ Vbi : in quo mari. ¶ Solent tingere ferrum candens.ferrum calidum & ignitum : ¶ BRontes & ſteropes & agmonides:hi miniſtri ſunt Vulcani.& a re quã faciũt cognomiari.¶ Brontes a βροντος:quod eſt tonitru.Steropes a

βροντῆν:quod eſt fulgur. Agmonides hic a Virgilio pyragmon dicitur a πῦρ quod eſt ignis & agmon uicus. Pulmon enim hi cyclopes conficiunt:ideo ita appellati. Venit igitur mater deū in fretum ſiculum & inſulis æolocis:ubi eſſe Vulcanus exiſtimatur. ❡Et legit:nauigat.

Aequoraq; aphra legit:ſardeaq; r̄gna ſini
Reſpicit a remis auſoniáq; tenet:(ſtris
Hoſtia cōtigerat qua ſe tyberinus i altū:
Diuidit & campo liberiore natat
Oīs eq̄s mixtaq; grauis cū plæbe ſenat⁹:
Obuius & thuſci fluminis ora uenit:
Procedūt pariter matres natiq; uiriq;:
Q uæq; colūt ſāctos uirginitate focos:
Sedula fune uiri cōtēto brachia laſſant
Vix ſubit aduerſas hoſpita nauis aq̄s:
Sicca diu fuerat tell⁹ ſitis uſſerat herbas
Sedit limoſo preſſa carina uado:
Q uiſq̄s adeſt opi pluſq̄ p̄ parte laborat
Adiuuat et fortes uoce ſon̄āte manus:
Illa uelut medio ſtabilis ſedet iſula pōto:
Attoniti mōſtro ſtantq; pauentq; uiri:
claudia q̄nta ge⁹ clauſo referebat ab alto

❡Aequoraq; aphra legit: Tranſit: ut Crebris legimus freta concita terris. Mare Aphrum ſiue Lybicū eſt quod Lybiam alluit. ❡Sardonaq; regna: Sardiniam inſulam notiſſimā in mari Tyrrheno romani ad urbem nauigantes a læua linquebāt ſed lōge unde poeta proſpicit dicit. Ea a ſardō Herculis filio nomen accæpit qui e lybia ueniens inſulā occupauit. ❡Omnis eques mixtaq; grauis cum plebe Senatus. Equeſtris ordinis uiri patres ſiue Sēatores ac plebeii. ❡Q uæq; colūt ſanctos uirginitate focos: Periphraſis uirginum ueſtalium. ❡Cōtento: Extento fune cum oēs ſummo conatu nauem traherent aduerſus uim fluminis. ❡Sitis uſſerat herbas. Conſequens pro antecedenti:hoc eſt pro calore ſitis: ❡Sedit: Cōſtitit retēta uadis. ❡Pluſq̄ pro patre laborat: Inſudat trahendi laborem tollerans plus ferre q̄ ſuppeditēt uires. ❡Claudia quinta genus clauſo referebat ab alto: Non eſt quinta hoc loco prænomen poſtpoſitum uerſus gratia: uel ordinis nomen ut quidam putant. Legimus enim apud Liuium matronæ primores ciuitatis inter quas unius claudiæ gentæ inſigne eſt nomen accepere. Hæc Claudia experimento religionis pudiciſſima iudicata eſt: ut inquit Plinius. Nauem enim cum ſacris matris deum obhærentem uado Tyberino extraxit precata palam: ut ſi ſibi pudicitia conſtaret ſequeretur: Cuius ſtatua: ut Valerius Maximus ſcribit in uehiculo ædis matris deum poſita eadem æde bis incendio cōſumpta flāmis intacta p̄manſit. A alia eius gētis Claudia nōuo more (ut ait Suetonius) apud populū ſubiit iudiciū maieſtatis: q̄ in conferta multitudine optauit ut frater ſuus pulcher reuiuiſceret: atq; iterū claſſem amitteret ut minor turba Romæ foret Sciendū gentem Claudiā ortam eē ex regillis oppido Sabinorū deductāq; ab Appio Clauſo: cui poſtea Appio Claudio fuit Romæ nomen: ut inq̄t Liuius: qui poſt exactos reges cū quinq; milibus clientū & amicorum uenit Romā & ſuſceptus habitandā urbis partem accæpit quo Claudia tribus eſt & familia nominata ut Seruius ſcribit: Vnde illud eſt Virg. vii. æneí. Ecce Sabinorū priſco de ſanguine magnū agmē agens clauſus magniq; ipſe agminis inſtar claudia nunc a quo diffundit̄ & tribus & gens: Lege Liuium libro ſecundo primæ decadis & Plutarchū i publicola. Meminit & eiuſdem Appii Clauſi Cornelius Tacit⁹ his uerbis: Maiores mei quorū antiquiſſimus Clauſus origine Sabina ſimul in Ciuitatē Romanam & in familias patriciorū aſcitus eſt hortant̄ ut paribus conſiliis remp. capeſſam. Ab eo Clauſo Syllius Clauſos uocat quos Claudios dicimus: ut clauſorum decus atq; erepto maxima Romæ ſpes uero marcello.

ANT. FAN. | ſardinia inſula | Periphraſis | Claudia quinta | Imago matris deorum ab incēdio ſeruata | Claudia gens

❡AEquora aphra. mare lybicū. Nā lybicū illd ingēs pelagus: qd iter Siciliā & ipſā lybiā. ❡Et reſpicit regna ſadoa: a ſiniſtris remis e mari lybico flectēti i orā latinorū & hoſtia tyberina ē ſardinia magna inſula a ſiniſtra: iō a ſiniſtris remis dixit. Nā a ſiniſtra p̄te relingtur in mari Tyrrheno: ita appellata dr̄ iſula a Sardo Herculis filio: ut teſtis eſt Solin⁹. ❡Et petit: ipſa nauis. ❡Auſoniā: q̄a flexit curſū i littus auſoniū. Cōtigit hoſtia tyberina: ſcilicet ubi & hoſtia urbs ab Anco martio fundata. ❡Q uaſi tyberin⁹: tybris fluui⁹. Diuidit in altū: in pelagus q̄ſi q̄ in mare influit. Et natat cāpo liberiore. p̄ latiora ſpatia: nā illuc uſq; ferē p̄ alueū: poſtea exit in mare tyrrhenū: Latiores: q̄dē aquarū cāpos: p̄ quos iā liberi⁹ natat. ❡Oīs eques: exiuere obuiā deæ uſq; ad hoſtia tyberina uniuſcuiuſq; ordīs uiri: & matrōæ: & uirgīes. ❡Hæſitq; nauis i uadis tybridis ut nulla hoīum ui trahi poſſet. ❡Oīs eques. oēs illi q̄ erāt equeſtris ordis. ❡Et grauis ſēat⁹: graues ipſi ſēatores. ❡Cū plebe mixta: cū pplō. ❡Procedūt pariter: ſimul. oēs eūt eū pōpa. ❡Et mr̄es & nati filii: & uiri: q̄a exiuer̄ obuiā: tā matres q̄ mulieres cuiuſcūq; etatis: ordīs & cōditiōis. ❡Et q̄ colūt ſāctos focos uirginitate: hoc ē Virgīes ueſtales: quæ æternū ignē caſte ſeruāt. ❡Viri laſſāt: defaticāt. Brachia ſedula: cū ſedulitate & oī conamīe trahētia. ❡Fune cōtēto: extēto: quo conabant̄ traher̄ manū i uadis herētē. Nauis ſopita: p̄egrīa: & q̄ p̄egrinā deā ferebat. Vix ſubit: uix ſubire pōt: imo ſubire ñ poterat. ❡Aq̄s aduerſas: aduerſū amnē. ❡Tellus fuerat diu ſicca: diu nō pluerat: ſic aruerat tellus: & q̄a nullis ībrib⁹ erat adiutus amnis: tēuis tūc erat ei⁹ aq̄. ❡Sitis: ipſa ſiccitas ob aq̄rū p̄euriā. ❡Vſſerat herbas: deficiēte hūore. aruerāt & ipſe herbe. ❡Carina p̄ſſa ſuo. ſ. oner̄. ❡Sedit: ſubſtitit hærēs. Vado limoſo: i uadis tyberinis: & lutoſis. ❡Q uiſq̄s adeſt opi: pſi q̄dē operoſo labori trahēde nauis. ❡Laborat pluſq̄ p̄ arte: q̄ſi pluſq̄ q̄ſq; ſuis uirib⁹ poſſit. Et adiuuat manus fortes: robuſtas & fortiter trahētes. ❡Voce ſonāte: clamor̄. ❡Illa: nauis. ❡Sedet: firma hæret. ❡Velut iſula ſtabilis: imobilis. Medio pō. i medio mari: q̄a ut moueri ñ p̄t iſula. ita moueri ñ poterat nauis. uiri attōiti. exterriti. ❡Stāt & pa. mōſtro q̄ſi ſtātes expaueſcūt eo nauis miraculo: q̄ nullo hoīum conatu moueri poterat. ❡Claudia q̄nta: cū uiri fruſtra cōnareñ̄: ex clariſſia Claudiorū fa

PAV. MAR. | Q uāto cū honore accepta eſt a romulis mr̄ deorum

muta:uirgo claudia ꝓceſſit:q̄ cū caſta ñ crederet̃:deā ipſā obteſtata:ut ſue teſtimoniū pudicitiæ phiberet: Exiguo deide conamine fune trahētē nauis:ſequuta eſt:mēinit hui⁹ rei diu⁹ Hieronim⁹:& Trāqllus in uita Tyberii.de eadē inqt:quæ nauē cū ſacris matris deū ideæ obherētē Tyberino uado extraxit:præcata ꝓpalam ut ita demū ſequeretur ſi ſibi pudicitia conſtaret. ¶ Claudia qnta:non quæ eſſet quinta numero ſed noīe. ¶ Referebat genus:ducebat originem. ¶ Ab alto clauſo:a quo emanauit domus claudia:de quo Virg.in ſeptimo æneidos.Ecce Sabinoꝝ priſco de ſanguine magnum agmen agens clauſus magniq; ipſe agminis inſtar.Claudia nūc a quo diffunditur:& tribus:& gens:Per latium poſtq̄ in partem data Roma Sabinis:& cætera.Nec facies Ipſius Claudiæ.

Claudia uirgo

Nec facies impar nobilitate fuit:
Caſta qdē ſed ñ ē credita rumor iniquus
Leſerat & falſi criminis acta rea eſt:
Cultus:& ornatus uarie fudiſſe capillos
Obfuit ad rigidos liguaq; ꝓmpta ſenes
Cōſcia mens recti famæ mendacia ridet:
Sed nos in uicium credula turba ſum⁹:
Hæc ubi caſtaꝝ ꝓceſſit ab agmīe matꝝ:
Et māibus purā fluminis hauſit aquā:
Ter caput irrorat:ter tolit ad æthera palmas
Qcūq; aſpiciūt mēte carer̃ putāt:
Submiſſoq; genu uultus ī imagine diuæ
Fixit:& hos dixit crine iacente ſonos:
Supplicis alma tuæ gēitrix fœcūda deoꝝ
Accipe ſub certa conditione preces:
Caſta negor:ſi tu dānas meruiſſe fatebor
Morte luam pœnas:iudice uicta dea:
Sed ſi crimē abeſt ut nr̄æ pignora uitæ
Re dabis & caſta ſequere manus:
Dixit & exiguo funem conamine traxit
Mira ſed in ſcæna teſtifcata loquor:
Mota dea ē ſeqt̃q; ducē laudatq; ſeq̄ndo
Index lætitiæ fertur ad aſtra ſonus:
Flumis ad flexū ueniūt tyberia priores:

ANT. FAN. ¶ IMPAR nobilitate:Verſus gratia e littera pro i ponitur.Dicimus enim ſum impar tibi. Potes & mutationem caſus factam accipere. ¶ CAſta quidē ſed non & credita:Falſo populi iudicio famæque mendatio impudica dicebatur. Vt hic priſca ducens clauſorum aborigine nomen Claudia non æqua populi mala credita ſama. Ornatus uariæ prodiſſe capillis obſuit:Stultum uulgus impudicam arguebat ex ornatu. ¶ Cōnſcia mens recti famæ mendacia ridet:Spernit obtrectantium linguas:qui nullius eſt ſuæ turpitudinis conſcius Iuuenalis. Viuendum eſt recte tum propter plurima tumque his præcipue cauſis ut linguas mancipiorum contēnas. Eſt autem ſententia color rhetoricus.Sed nos in uitium credula turba ſumus:Honeſta reprehendendi ratio.Miſcet enim ſe mortalibus muſa quos arguit Iuuenalis:Hic uiuimus ambitioſa paupertate omnes: ¶ Fluminis hauſit aquam:Sic Virgi.in.ix.æn.Ad undā proceſſit ſūmoq; hauſit de gurgite lympham multa deū orans. ¶ Ter caput irrorat:ter tollit ad æthera palmas:Impari utitur numero quod & numero deus impare gaudet:& ſtatim omnia ſunt ceſura fœliciter. ¶ Sub certa conditione:Vt a te damnata non immerito pœnas luam.abſolute uero certo iudicio populo ro.uita ꝓbetur. ¶ In ſcæna:In ludis ſcænicis ubi nauem tractam a claudia retulerant hiſtriones uel reuera in cōſpectu populi tanquā in ſcæna:quod magis placet. ¶ Laudatq; ſequendo:non laudat uerbis dum ſequitur:ſed quia ſequitur laudat:hoc eſt teſtatur pudicam.

Mens recti conſcia obtrectantium linguas cōtemnit

Ter cū aqua ſcā uocabātur

PAV. MAR. ¶ FVit impar nobilitate:Nam ut præſtantis nobilitatis:ita formæ quoq; præſtantis. ¶ CAſta quidem erat. ¶ Sed non eſt credita:non credebatur eſſe caſta. ¶ Rumor iniquus non æquus:ſed falſus & confictus:Læſerat:offenderat illam:nota uiolatæ pudicitiæ. ¶ ET eſt acta rea falſi criminis:falſo arguebatur ſtupri:& uirginitatis non ſeruatæ. ¶ Obſuit cultus ex his ſumebantur ſigna coniecturalia corrupti animi & corporis quod ſe excolebat:tanquam amantibus placitura:Ipſe ergo cultus formæ obfuit. ¶ Et ꝓduſſe:appuiſſe. ¶ Capillos uarie ornatos:quos uario mō & pectebat.& incēdebat:mens cōſcia recti:aīus honeſtatis ſuæ cōſcius. ¶ Riſit mēdacia fame mēdacem famā:& rumorē:q falſo ferebat̃. ¶ Sed nos:loquit̃ muſa ſed perinde ac humo:qr nos hoīes.ſ. ¶ Sumus credula turba ī uitiū facile credimus qcqd uituperandum quoq; affertur. ¶ Hæc:claudia. ¶ Vbi:poſtq̄ a. ¶ Proceſſit ab agmine:a multitudine: ¶ Caſtarum matrum:pudicarum matronaꝝ. ¶ Et manibus hauſit aquam puram flu.& man⁹abluit & his aquā tyberini gurgitis hauſit. ¶ Ter caput irrorat:ter aq̄ fluminea caput fudit. ¶ Ter tollit palmas ad æthera:ter manus in cœlum ſuſtulit. ¶ Quicūq; aſpiciunt eā:ſcilicet ita agētē. ¶ Putāt carere mente:exiſtimant amentē & inſanā. ¶ Et ſubmiſſo genu:iā inflexis genibus ipſa claudia. ¶ Fixit uultus in imagine Diuæ:fixit oculos in ſimulachrum ipſius matris deum. ¶ Et dixit hos ſonos hæc uerba. ¶ Crine iacēte:paſſis crinibus. ¶ Alma genitrix deoꝝ fœcūda. ¶ O mr̄ deoꝝ. ¶ Alma dixit.qd deos peperit:a qbus oia aluntur:Fœcunda ob tot fœlices partus.Genitrix quod a matre hanc hēat diſtantiā:qa genitrix:ut inqt Nonius:ſp quæ genuerit nūcupatur.Mater uero aliquādo ꝓ nutrice ponitur.Virg.in octauo.geminos huic ubera circū ludere pendentes pueros:& lambere matrem Plautus in menecmis:ita forma ſimilis pueri:ut mater ſua nō internoſcere poſſet:quæ māmam dabat:Nec adeo mr̄ ipſa:quæ illos peperat. ¶ Accipe ꝓces meas. ¶ Sub certa cōditiōe:ſūpſit uerbū e iure ciuili:de cōditionib⁹ in facto cōſiſtentibus:de qbus ita agit paulus iuriſconſultus titulo de cōditionibus.Cōditiones cōſiſtētes in ſeō uarietatē hn̄t & qſi tripartitā recipiunt diuiſionē:ut qd detur:ut qd fiat:ut qd obtingat:uel retro ne detur:ne fiat:ne obtingāt ex his dādi faciēdiq; cōditiones:in pſonas collocant̃:aut ipſoꝝ:qbus qd relinqt̃:aut aliorū. ¶ Tertia ſpēs in euētu ponet̃ &c.Hæc uero cōditio ut fiat erit. ¶ Caſta negor:dicūt oēs me nō eſſe

Anim⁹ honeſti conſci⁹ ē et mali

Cōditio ſm paulum iure cōſultū

caſtā. ¶Si tu dānas me.ſ.tanq̄ corruptā:& nō caſtā. ¶Fatebor meruiſſe:dicā igẽue me mereri ſupplicitū ¶Morte luā pœnas:plectar morte.Luer̃ pœnas:pati ſupplicitū pro crimie. ¶ Victa iudice dea:uicta ego tuo iudicio ſupplicio afficiar. ¶Sed ſi crimẽ abeſt:ſi ſcis me caſtā & icorruptā.Dabis thure:pignora nr̃æ uitæ:re ipſa oñdas ſigna:tanq̄ pignora & teſtes uitæ meæ pudicæ. ¶Et tu caſta pudica & ſcā. Seq̄re manus caſtas:meas.ſ. ¶Dixit:ita ꝓcata eſt claudia. ¶Et traxit funẽ:ipſius nauis. ¶Exiguo conãine:puo conatu.Nã puo labore traxit:& facillime ſequuta eſt ratis. ¶Mira loquor:dico qdẽ admirabilia. ¶ Sed teſtificata in ſcæna:quæ relata fuere in theatro:ut adhiberi fides debeat. ¶Mota dea eſt:ꝓcibus ipſius claudiæ ¶Et ſequit̃ ducẽ:ꝓcedentẽ:& trahentẽ:uirginẽ. ¶Et ſequẽdo laudat:ex hoc ipſo laudare uidet̃:quia ſeq̄t trahentem in ꝓbationem & cõmendationem pudiciciæ illius ¶Sonus index lætitiæ: hoc ẽ plauſus quo animoꝝ indicat̃ lætitia. ¶Fert̃ ad aſtra:nã datus eſt uirgini plauſus ingẽs:& uoces ſydera ſublatæ. ¶ Veniunt ad fluxum fluminis:Claudia ſenatus:& populus:& matronæ ueniunt illuc : ubi ſe incipit reflectere in lœuam amnis. ¶Priores dixere atria tyberina:dixere ueteres eſſe domum tybridis.

Miracu lum quõ ſecuta ẽ funem claudie mater deorum

Atria dixerunt unde ſiniſter abit:
Nox erat & q̄rno religãt in ſtipite funẽ
Dantq; leui ſomno corpa fũcta cibo:
Lux aderat q̄rno ſoluũt a ſtipite funẽ:
Ante tamẽ poſito thura dedere foco:
Añ corõarũt puppi & ſine labe ieuẽcã:
Mactarunt opeꝝ cõiugũq; rudem:
Eſt loc⁹ i tyberi quo lubric⁹ ifluit almo
Et nomẽ magno ꝑdit i amne minor:
Illic purpurea canus cũ ueſte ſacerdos
Almonis dominã ſacraq; lauit aquã:
Exululãt comites furioſaq; tibia flat̃:
Et feriũt molles taurea terga man⁹:
Claudia ꝓcedit læto celeberrima uultu
Credita uix tandẽ teſte pudica dea:
Ip̄a ſedẽs plauſtro porta ẽ iuecta capẽa
Sparguntr̃ iunctæ flore recẽte boues
Naſica accæpit templi nõ ꝑſtitit autor
Auguſtus nũc eſt:añ Metell⁹ erat:
Sbſtitit hic erato mora fit dũ cætera q̄
Dic inq̄ ꝑua cur ſtirpe q̄rat opes (ro:
Cõtulit æs ppl̃s d quo delubra metell⁹
Fæcit ait dãdæ mos ſtipis ide manet:

¶VnDE ſiniſter abit . Fabulat̃ ubi eẽ regiam Tyberini ubi fluuius flectit̃ ſiniſtrorſum ¶Operum cõiugiiq; rudem: Vt hoſtia eſſet puriſſima . ¶Eſt locus in ty.q.lu.infl.al. Huius fluuii ſupra meminimus ubi mater deum.vi.cal.apri.lauabatur ut ait Vibius ſequeſter . Defluit autem almo in tyberim nõ admodum longe a porta capena ut nonnulli dicunt. qbus illud aſtipulatur.Illa ſedens plauſtro porta eſt inuecta capena.Lota igitur eſt Cybele tunc in eo fluuio.uñ factum exiſtimamus ut poſtea illic lauari conſueuerit. ¶Comites'. Non oẽs q deã comitabantur ſed galli ut diximus ſupra . ¶Furioſaq; tibia.ob gallos q furere uidebãtur ¶Taurea ter tympana.Quibus curetes uſi fuerant cum Rhea iouem peperiſſet.Ea e pellibus fieri dubium non eſt. ¶Boues:A qbus deæ plauſtrũ trahebat̃. ¶Naſica accæpit templi nõ extit autor. Accæpit legẽdum eſt nõ incæpit ut qdã uolũt q exiſtimant uotam fuiſſe hanc ædẽ a Scipione Naſica.qd alienum eſt ab hiſtoria Liuii qui ſcribit Naſicã in ſalũ naue euectũ deã a ſacerdotibus accæpiſſe atq; in terram extuliſſe &.M.Liuiũ & Claudium cenſores ædem matris deũ faciendã locaſſe cãq; xiii.anno poſtq̄ locata erat.M.Iunium Brutum dedicaſſe. Quare non placet qd in opuſculo uiroꝝ illuſtrium legimus ubi eius libelli autor quicunq; fuerit:neque.n.eſt Plinius ut multi putant.ſcribit templũ hoc icœpiſſe Naſicã:qd cũ bis incendio abſumptũ fuerit ut diximus ſupra.nemini mirum uideri debet ꝙ Ouidius ſcribit hoc loco & Metellum eius ædis autorem fuiſſe.& poſt Metellum Auguſtum quem conſtat refeciſſe ædes ſacras uetuſtate collapſas aut incẽdio abſumptas teſte Sueto.Hinc eſt ꝙ feſtum matris deum Romæ celebrari ut diximus conſueuit non pridie idus aprilis ſed nonis huius menſis quibus ea ædes ab Auguſto fuerat dedicata.quã quidam uolunt fuiſſe non longe ab ea porta qua deæ ſimulachrum in urbem inuectum eſt.ſed in palatio fuit teſte Liuio. ¶Parua cur ſtirpe quærat opes.Moris fuit hoc tẽpore ut Romani matri deum nũmos ſiue ſtipem q̄uis paruam offerrent:quoniam ſtipe a populo collata eius deæ templum a Metello fuerat conſtitutum.

ANT. FAN. — almo fl. — Tympana. — M.Liuius ædẽ matri deorum dedicauit — Cybeleſ ædes ubi

¶VNDE ſiniſter abit.uertit ſe in ſiniſtrã:ubi eſt reflexus fluminis:putauere antiq eẽ regiã numis tyberini.Vñ Vir.de eodẽ loco.cum facit deũ ipſm loquentẽ.Ego ſum pleno:quẽ flumine cernis . ¶Stringentẽ ripas & pinguia culta ſecantẽ.Ceruleus Tybris.Cœlo gratiſſimus ãnis. ¶Hic mihi magna domus:celſis caput uirib⁹exit . ¶Nox aderat:ſubſtitere p noctẽ in ipſo flexu:quo ab hoſtiis tyberinis uenerãt. ¶Religãt funẽ a ſti.quer.a trũco quercus religere pro inectere:ſeu ligare dicim⁹. Vir.cũ laomedõtia pubes gramineo ripæ religauit ab aggere claſſem. ¶Corpa fun.ci.poſtq̄ comederũt. ¶Dãt lo.ſom.geti ſe tradiderũt. ¶Lux aderat:iã alluxerat. ¶Soluũt funẽ a ſti.q.ubi ueſpi religauerãt. ¶Tñ ãteq̄ ſoluerẽt. ¶Deder̃ thura po.ſo.erecta ad tp̃s ara:& ſuccẽſo igne thura adoleuere. ¶Añ coronarũt puppim:anteq̄ inde diſcederẽt nauẽ uirẽtib⁹ coronarũt. ¶Et mactarũt iuuẽcam ſine labe.delectã ex armẽto:ſine ulla macula: quæ nulla poſſet labe notari iuuencã imolarũt. ¶Et rudẽ opeꝝ:& cõiugii quæ nec araſſet:nec iugũ ſuſtinuiſſet:& tria dat huic hoſtiæ:facit delectã iniugẽ.& purã ſed de his diximus in.i.li. ¶Eſt locus:facit topographiã. ¶Quo al.lu.infl.in tyb.almo paruus eſt fluuius q īterſecas hoſtiẽſem uiã nõ lõge ab illo flexu infr tybrim.Aliqui putant eſſe illũ:qui eſt inter portã urbis hoſtiẽſem:& tẽplũ diui Pauli remotior ab urbe eẽ nõ põt.qa galli quotannis:ibant illuc cum matris ſimulacro.qd̃ indicat Luca.Et lotã paruo reuocant almone cybelẽ. ¶Et minor ãnis. ¶Perdit nomẽ i magno amne.Almo paruus flu.amittit ſuũ nomẽ:cũ in

PAV. MAR. — Topographia

fluit in tybrim.ut de Iſara inqt Luc.cum influit in Rhodanū q gurgite ductus.p tā multa ſuo. famæ maioris in amnē lapſus ad equoreas nomē nōꝰ ptulit undas. ¶ Illic in eo loco apud hoſtiū almonis. ¶ Sacerdos canus.iā ſenior cū ueſte. ¶ Purpurea.quo eēt ornator. ¶ Lauit dñam.deæ ſimulacrū. ¶ Et ſacra.q ſimul ferebanť.Aqᵉ almonis:ipſiꝰ pui amnis & ide:mos ſumpſit initiū referēdæ deæ illuc. ¶ Exululāt comites:galli miniſtri Cybellis ululatū ediderūt. ¶ Et flať:flatu reſonāt. ¶ Tibia furioſa:l'horrēda ut paulo ſuperiꝰ.horrēdo ſono dixit.uel furioſa qa furere ipſi miniſtri uidebāť ¶ Et manus molles:molliū miniſtrorū. ¶ Feriūt terga taurea.tympana ex tauroꝝ corio. ¶ Claudia pcedit:anteit. ¶ Celeberria:laudatiſſima ¶ Vultu læto:leta.n.al's añcedebat ¶ Vix tādē ē credita pudica:tādē oēs credidere eā caſtā:ſed difficulter:credidere tñ. ¶ Teſte dea:quæ caſtas eius māus ſequuta eſt.Ipſa deū mater. ¶ Sedēs plauſtro:quæ iā currui erat impoſita. ¶ Eſt iuecta:illata:& ītra urbē uecta. ¶ Porta capena:qua exiť in uiā appiā : & inde regio portæ capenæ dicta eſt qua porta itur ad ædē diui Sebaſtiani. ¶ Boues iūctæ:quæ iugatæ currū trahunt. ¶ Sparguntť flore recēte:recētibus floribus & uias ſternebant:& q in ſpectaculo erant ptereuntes floribus ſpargebāt. ¶ Naſica accepit.P.Scipio.Naſica q uir optimus a ſenatu iudicatus eſt:deā accepit ī ingreſſu urbis.Veꝝ Liui.inqt ab hoc acceptā in hoſtiis.tybetinis:dediſſeq; inde ferendā matronis ¶ Tēpli nō perſti.au.hic ipſe Naſica tēplū deæ non cōſtruxit &.Q.Cæcilius Metellus:ex donis deæ collatis templū in regione portæ capenæ matri deoꝝ erexit:inſtaurauitq; illud poſtea Auguſtus:& ludos conſtituit:& ut eidem a mulieribus carmina canerenť.Vnde in prin.ſecūdi libri triſtiū.Ipſe quoq; auſonias cæſar matreſq; nuruſq; Carmina turrigere dicere iuſſit opi. ¶ Auguſtus nūc eſt:autor.ſ.tēpli.nam illud reſtituit tpe ipſius poetæ:ideo nunc eſt:qa noſtro tpe ædē reparauit. ¶ Ante erat metel.Cæcilius erat autor:q ab initio erexit. ¶ Subſiſtit hic erato:hic deſii loqui muſa. ¶ Mora fit.retardať.Dum cæ.quæro:i qbus in erat dubitatio. ¶ Dic inq̄ cur:quærat opes:ipſa dea cur ſibi nūmos quærit. ¶ Parua ſti.paruo nūo. ¶ Eo n.die ſinguli ſingulos nūmos offerebāt. ¶ Ait cō.æs po.ut paulo ſupius diximus.Populus frequēs in palatio dona deæ tulit:q; teſtať Liui.Ergo ab ære collato a populo:mox conferendum quot annis ſtipū originem ſumpſit. ¶ De quo:ære qd populus contulit. ¶ Metellus:Ipſe.Q.Cæcilius Metel. ¶ Fecit delu. extruxit templū. ¶ Inde:ex eo. ¶ Manet mos:ſeruať conſuetudo. ¶ Dande ſtipis:offerendoꝝ:nūmorū.

Sacra cybeli agebanť cū aqua flu.almonis

Q.cecilius metellus tēplū conſtituit matri deorum iuxta portam capenā

Cur uícibꝰ factis íneunt cōuíuía quero
Tūc magis ídíctas cōcelebrātq; dapes
Q d bñ mutarít ſedē berecynthia dixit
Captant mutatis ſedibus omen idem:
Inſtiterā quare primí megaleſía ludí
Vrbe forēt noſtra cum dea ſenſit enim:
Illa deos ínquít peperít ceſſere parentí.
Príncípíūq; datí mater honoris habet:
Cur ígíť gallos quí ſe excídere uocamus
Cū tm̄ a phrygía gallíca díſtet humus:
Inter aít uíridem cybelen altaſq; celænas
Amnís ít ínſana nomíne gallus aqua:
q bíbít Ide furít pcul híne díſcedíte qs eſt
Cura bonæ mētís quí bíbít índe furít:

ANT. FAN.

¶ CVR uicibꝰ fa.ine.cō.quæro:Mutuas ſodalitates dicit Cic.in Catone maiore:Sodalitates.n.me queſtore cōſtitutæ ſūt ſacris idæis magne mrīs acceptis. ¶ Indictas a pontifice ſiue a gallis comitibus matris deū ſiue ab epulonibus.Lege Feſtū. ¶ Mutatis ſedibus:mutanť a nobis ſedes cum e cōuiuiis accedimus ad diuerſa cōuiuia. Q d Romani faciebant boni ominis cā:qm̄ cibele e phrygia Romam tranſlata bene ac fœliciter ſedem mutauerat.

Sodalitates Mutuæ in ſacris cybeles

¶ Quaŕ pri.me.lu.Vt.fo.no.hi ludi quo & ſupra meminimus iure primi ludoꝝ oium habebanť quia par erat ut dii parenti ſuæ cederent & cum honorē matri exhiberēt

megaleſia primi in urbe ludi

¶ Cur igiť &c.diximꝰ ſupra matris deum comites a gallo flumine gallos uocari. ¶ Altaſq; celenas:urbem phrygiæ patriam marſiæ quem ab apolline ſuperatum & excoriatum ferunt.Vnde illud eſt Lucani.Et quæ tuæ munera pallas lugent damnatæ phœbo uictore celenæ. Id oppidum nōnulli lydiæ tribuunt.qd nos mouere non debet cum phrygiæ:Cariæ ac lydiæ loca inter ſe coeant:ut non facile diſtinguantur . Sciendum & collem ipſum in quo urbs eſt Celenas dici ut autor eſt Strabo & oppidū ipſum in cuius foro ſuſpenſa uiſebatur Marſiæ pellis : ut Herodotus ſcribit in utrem formata.quam ei detractam phriges ferebant apollinem ſuſpendiſſe. ¶ Inſana:quæ inſanos facit ut dictum eſt. ¶ Procul hinc di.quis eſt.Cu.bo.mē.ſenſus eſt.Vos quibus cura eſt bonæ mentis diſcedite procul a gallo flumine:

Cælene

De pelle marſiæ ſm herodotū

PAV. MAR.

¶ QVæro cur ineant cōuiuia factis uicibus!poſtea interrogo uñ ea ſit cōſuetudo:q; in his feſtis uiciſſim mō ad hæc:mō ad illa cōuiuia eant. ¶ Et magis tūc:magis q̄ ullo unq̄ tpe. ¶ Cōcelebrāt cū celebritate frequētant. ¶ Dapes indictas:ipſa cōuiuia indicta:nā indicebanť ab ipſis ſacerdotibꝰ:& poſtea uiciſſim ibāt ¶ Q d berecinthia:iō factis uicibꝰ:ineunt cōuiuia:qd deoꝝ mater. ¶ Bene mutauit ſedē:pſpere cōmutauit mōtes phrigiæ:p urbe roma. ¶ Captāt idē nomen pſpere mutatiōis. ¶ Mutatis ſedibꝰ:cū e cōuiuio i cōuiuiū ſe recipiāt.Præerāt huic rei epulones:qbꝰ id inditū nomē.Q uod Pōpeio teſte indicēdi ioui:cœteriſq; diis epulas ptātem hr̄ent:& Cice.in lib.de oratore.Pōtifices inqt ueteres pp ſacroꝝ multitudine.tris uiros epulones eſſe uoluerūt:cū eſſent ipſi a Numa:ut ēt illud ludicrū epulare ſacrificiū facerēt iſtituti & alio loco:Romæ inqt erāt ſacra deæ matris:in qbꝰ diebꝰ feſtis nocte epulabanť.Erāt āt ſeptē nūero &c. Hi ergo erāt:q cōuiuia cōmutabāt. ¶ Inſtitetā:q res.ſ. ¶ Q uaŕ ludi megaleſia forēt primi i urbe nr̄a.Cur rōmæ primi dicanť:& prio loco fiāt ludi ipſi:quos cōſtituit.M.Iuniꝰ Brutꝰ:& Megaleſia appellanť:& de q bꝰ paulo ſupiꝰ diximꝰ:& quoꝝ Liuiꝰ memit. ¶ Cū dea.erato. ¶ Inqt qa. ¶ Sēſit:me.ſ.q̄retē. ¶ Illa.cybele. ¶ Peperit deos:iouē:iunonē:neptunū:plutonē. ¶ Ceſſere parenti:du ipſi uoluere matri cedere. ¶ Et

Epulōeſ uiri tres ſm Cic.

mater habet principium dati honoris : hoc eſt primum ludoꝝ honorem : nam cum ludi dis exhibeantur. Primus honos matri deoꝝ debeť ideo ipſi primi & magni dicunť ludi. ℭ Cur ergo uocamus gallos :.q ſe excidere:alia quæſtio. Cur galli dicti ſint miniſtri cybeles:q ſibi uirilia exciderūt:ſeu amputauerunt. ℭ Cū humus gallica:gallia ipſa. ℭ Tantū diſtet.diſiuncta & longe remota ſit. ℭ A phrigia:uñ huc aduecta dea: hoc inqt tur appellanť eo noie:qñ qdē a gallia appellari nō potuerit. ℭ Inter ait uiridē cybelē:muſa cām appellatiōis ad gallū fluuiū refert:cuius aqua epota furorē gignit. ℭ Is labiť p ea loca phrigiæ:ubi matris deū erā tēpla. Initiū.n.capit ex modris phrigiæ:& in ſagaꝝ amnē influit.& Pli.inqt : Gallus phrigiæ flumen eſt.de.cuius aqua potantes reddunť inſani : & Martianus aſſerit adeo miniſtros matris deum gallos dictos ait erato. ℭ Gallus amnis:fluuius.. ℭ Aqua inſana.inſaniā & furorē incutiēti. ℭ It:fluit. ℭ Inter uiridem cybelem:cibelon & cibelem dicimus montē:de quo paulo ſupius. ℭ Et altas celenas:celenæ ĩ phrygia collis quidā eſt:ut Strabo inqt:in quo urbs fuit eiuſdē nois. Hinc Antiochus ſocer hoies trāſtulit ĩ eā quæ nunc Apamia diciť.& urbem appellauit de noie matris apiamæ Artabazi filiæ:quæ Seleuco nicatori nupſit. Hæc in phrigia ab illo referunť. Sed ipſoꝝ locoꝝ noia:in loca noſtra marſoꝝ tranſlata ſunt: ut fuiſſe hec oppida putauerim:etiā ante marſiā ex Aſia pulſum:ſed de his in.vi.lib.plura dicemus. ℭ Qui bibit inde:ex eo fluuio. ℭ Furit:furorē concipit. ℭ Diſcedite hinc procul:longe ab hoc fluuio recedite ne ſitis poſtea furore perciti. ℭ Quis pro quibus. ℭ Eſt cura bonæ mētis:qui ſane mentis eſtis:& ĩſanire nō uultis. Qui bibit inde furit:repetitio prioris expoſitionis:ad uehementiora monita.

Quare dicti ſūt galli ſacerdoteſ cybeles

Nō pudet herboſū dixi poſuiſſe moretū
In dominæ menſis an ſua cauſa ſubeſt:
Lacte mero ueteres uſi narranť & herbis
Sponte ſua ſi quas terra ferebat ait:
Candidus elixæ miſcetur caſeus herbæ
Cognoſcat primos ut dea priſca cibos
Poſtera cū cœlo motis pallantias aſtris
Fulſerit & niueos luna leuarit equos:
Qui dicet quōdā ſacrata eſt colle qrini
Hac fortuna die publica uerus erit:
Tertia lux memi ludis erit hac mihi qdā
Spectanti ſenios continuuſq; loco:
Hæc ait illa dies libycis qua cæſar in oris

ANT. FAN.

ℭ HERboſum moretū:in ſodalitatibus magnæ matris apponebať cōuiuiis moretum e lacte caſeo & herbis ob conuenientiam eius cibi cum dea. Lac enim & herbæ fuit ueterū cibus.& ipſam deam uetuſtiſſimā eſſe nemo dubitauerit quippe quæ eſt deorū mater. ℭ Lacte mero:lacte ſolo. Hoc cibo uiuunt nōnulli barbari : quos moriať Plynius ignorare aut ſpernere tot ſæculis caſei doteni: quo tradūt uixiſſe Zoroaſtrē in deſertis annis.xx.ita tēperato ut uetuſtatem non ſentiret. ℭ Poſtera cum cœlo motis pallantias aſtris fulſerit.viii.idus aprilis celebratur dedicatio ædis fortunæ publicæ in mōte Quirinali:quo in loco ſacrata eſt ædes eius deæ quā nōnulli Protogeniam Liuius Primigeniam uocat non a Cn.Domitio prætore urbano : ut quidam uolunt non intelligentes quid Liuius tradat:ſed a.Q.Martio ahala duumuiro ad id ipſum creato quam ædem uouerat decem annis ante.P. Sempronius ſophus : qui cum in agro crotonienſi cum hannibale male pugnaſſet coniunctis deinde copiis cum legiōnibus.P.Licinii proconſulis cum eodem hoſte conflixit:& cum in principio pugnæ ædem fortunæ primigeniæ uouiſſet ſi hoſtes funderentur compos eius uoti factus eſt. Hoſtes enim fuſi ac fugati ſunt & ſupra quattuor milia armatorum cæſa. Itaq; idem Sempronius cenſor poſtea eam ædem locauit quæ neq; ab eo neq; a Cn.Domitio:ſed a.Q.Martio dedicata eſt Eſt autē fortuna publica quæ & primigenia diciť ne qs dubitet legat tertiæ decadis Liuii librum nonū nō longe a fine:ubi eius fortunæ hiſtoricus meminit cū in eodem libro ac paulo ante ſcripſiſſet tēporibus ſecundi belli punici matrē deum e phrigia in italiam fuiſſe tranſlatā. Idem et tradit.M.Liuium &.C.Claudium cēſores ædē matris deum locaſſe in palatio faciendam Pallantias autē aurora dicitur a fratre Pallante:ut cū prævia lucis tradendū phœbo pallantis inficit orbem Eſt frater eius Pallas Titanis filius ex quo ex terra natā eſſe auroram fabulantur. Sunt & qui aurore patrē Pallantem uocant. ℭ Luna leuarit equos:equi a luna hoc loco leuari onere dicuntur lucis aduētu. ℭ Tertia lux.vi.idus aprilis Iulius Cæſar in lybia ſuperauit iubā & Scipionem cum perſequeretur reliquias exercitus Pompeiani. Nota eſt hiſtoria. Sciendum tamen iubam quem fuiſſe & ſuperbum & inertiſſimum legimus ideo hoc in loco magnanimum dici:quod & magno animo Cæſari aduerſatus eſt:& in oppido zamæ lignis congeſtis maximam in medio foro pyram conſtruxit:ut ſi forte bello foret ſuperatus igne ſubiecto ſe in eam proiiceret:is demum fluentibus rebus ad uoluntatem Cæſaris cum petreio conatus eſt ut per uirtutem interfecti eſſe uiderentur & cum infirmiorem illum ferro, conſumpſiſſet impetrauit a ſeruo ut ſe interficeret:idq; obtinuit. Appianus ſcribit eum regem ac Perregium cum nec fugam nec ſalutem ulterius ſpectare poſſent inedia ſe ac uulneribus inuicē confeciſſe. Triūphauit autem Cæſar (ut inquit Plutarchus) non de Scipione ſed de Iuba rege cuius filius Iuba in triumpho ductus eſt admodum infans:fortunatuſq; ea captiuitate : qua factum eſt ut ex numida ac barbaro inter ſcriptores doctiſſimos numeretur Sane iubam autor perfidum uocat ob Aphrorum ingenia quæ & fallere & fidem frangere conſueuerunt. ℭ NON pudet herboſum:ultima quæſtio. Cur in epulis deæ moretum adhibebať Cām refert muſa ad antiquos cibos:cū lacte & herbis olim homines ueſcerenť. Neq;.n.eſt aliud moretū.niſi admixtio multarum terum cū lacte & caſeo.licet ſint qui pro intinctu uiridi accipiāt.dixi ego. Nō puder poſuiſſe in menſis dominæ.apponere deæ epulis. ℭ Herboſum moretū:ex herbis & lacte & caſeo cōfectū. ℭ An ſua cauſa ſubeſt.an eſt aliqua cauſa ꝓpria quare id fiat. ℭ An ueteres.antiq. ℭ Narranť uſi.qſi dicas ueſci ſolitos.ipſos

Moretū

Caſei dos

Fortūæ publicæ feſtū in monte qrinali viii.id⁹ aprilis

progenia fortuna ſeu primigenia

Pallantias

Ludi in honorē cæſaris ob uictū iubam vi.idus aprilis

Iube mors

Iuba ſcriptor

PAV. MAR.

ueteres. ¶ Mero lacte & herbis:his.n.ueſcebantᷣ añ panis uſũ: ¶ Si quos:q̄ſi & aliis cibis ſi aliquos. ¶ Ferebat terra ſua ſponte:nõ arata:nõ cõſita:ſed ſuapte natura. ¶ Cãdidus caſeꝰ miſcetᷣ elixæ herbæ:hoc nũc offertᷣ epulis deæ:caſeus cũ herbis elixis:ꝙ moretũ. ¶ Vt dea priſca:deoꝝ mater antiq̃. ¶ Cognoſcat primos cibos:qualibꝰ Saturni tpe ueſci cõſueuerũt. Hactenꝰ de ſacris cibeles. ¶ Poſtea cũ cœlo.viii.idus apriles:hoc ſexta die mẽſis. Erit feſtũ publicæ fortunæ cuiꝰ tẽplũ a Cæſare cõſecratũ eſt ĩ colle quirinali : poſt aphricã uictoriã:de Scipiõe & rege Iuba:de quo paulopoſt. ¶ Poſtea pallãtias:ſeq̃ns aurora pallãtis ex titanũ gñe filia. ¶ Cũ fulſerit motis aſtris:pulſis ſyderibꝰ:quæ aductu maioris luminis obſcuratᷣ. ¶ Et luna leuarit equos niueos.alleuiarit ab ipſo ope.hoc eſt ubi occidet luna:& mane illuxit. ¶ Vetus erit qui dicet: uera loquetᷣ qcũq̃ id aſſeret. Publica fortuna eſt ſacrata:ædes fortũe publicæ:cõſecrata fuit quõdã. ¶ Hac die:quæ octaua eſt iduũ apriliũ. ¶ Tertia lux.tertia dies a feſto publice fortũæ:hoc ẽ.vi.idus apri. ¶ Erit ludis deputata ad exhibẽdos ludos:eo.n.die ludi fiũt. ¶ Memini memoria repeto. Hac die.ſ. ¶ Quidã ſenior cõtinuus mihi ſpectãti:q ſpectabã ipſos ludos. ¶ Et loco:q̄ſi q cõtinuato ordĩe ꝓxĩo nihil loco ſedebat:cũ ꝓximꝰ eẽt dignitate. ¶ Ait:dixit. ¶ Hæc illa dies:referebat ille ſenex in ludis:eũ eẽ diẽ quo Cæſar in aphrica uictor fuerat. Et.n.uicto cæſar pharnace Romã rediit. Cõſul iteꝝ creatꝰ eſt:ubi cognouit Catonis & Scipiõis fugã in aphricã:q ad bellũ ab rege iuba accẽdebantᷣ:illuc traiecit:& Catone iam mortuo iube & Scipiõis debellauit exercitũ. Expauctibꝰ inaudito priꝰ tubaꝝ clamore regiis elephãtis. Scipio naue fugiens ſeipm̃ ĩteremit. Rex interim iuba.ut in cõmẽtariis eſt ab oĩbꝰ ciuitatibꝰ excluſus:deſpata ſalute:cum iam conatus eſſet cũ Petreio:ut p uirtutẽ interfecti eẽ uiderentᷣ:ferro inter ſe depugnãt atq̃ infirmiorẽ imbecilliorẽq̃ Iuba Petreium facile ferro cõſumpſit:deinde ipſe ſibi cum conaretᷣ gladio traiicere pectus: nec poſſet:ꝓcibus a ſuo ſuo ĩpetrauit:ut ſe interficeret idq̃ obtinuit.&c. Cæſar uero Romã ex aphrica rediens:ut inqt Plutar.ex ea uictoria magnifice ꝑ ora ppl'i ferebatᷣ. Tantũ.n.agri ab eo inditionẽ ſubactũ ut annuo.ꝓuentu ꝑcepturus fiſcus eſſet. Tritici qdẽ ducẽta milia modium acticoꝝ.olei uero trecẽtas myriadas. Aliquot inde triũphos egit. Alexandri nũ ponticũ.aphricanũ nõ de Scipione.ſed de iuba rege eius filius. Iuba quoq̃ noĩe infans admodũ in eo deductus eſt triũpho. Fortunatiſſimã utiq̃ captiuitatẽ:qua effectum eſt.ut ex Barbaro.ſ.ac Numida ĩter doctiſſimos ſcriptores adnumeretᷣ. Poſt triumphos ingẽtia militibus cõgiaria dedit. Ad conciliandam ſibi plebem ſpectacula edidit:cõuiuiaq̃ celebrauit. Vno die in duobus ac uiginti milibus triclynioꝝ epulum præbens uniuerſis. Munus gladiatoꝝ ac nauale certamen adhibuit & reliqua. Ille igitᷣ ſenex referebat Cæſaris uictoriã:q̃ qdẽ ipſi ludi fuiſſe uidentᷣ inſtituti. ¶ Hæc illa dies.ſ. ¶ Qua Cæſar in oris lybicis:in aphrica.

Die ſexta apri. fuit templũ deæ fortũæ publicæ ſacratũ

Tres triumphi cæſaris de alexandria põto & aphricão de iuba

ANT. FAN.

Perfida magnanimi cõtudit arma iubæ
Dux mihi cæſar erat ſub quo meruiſſe
Glior officiis ꝑfuit ille meis:(tribunus
Hanc ego militia ſedem tu pace paraſti:
Inter biſquinos uſus honore uiros
¶ Plura locuturi ſubito ſubducimur hymbre:

¶ CONtudit ꝑfregit ac tũdẽdo ſupauit ¶ Tribunꝰ.hic ſenior qui Ouidio ludos ſpectanti aſſidebat tribunus militum fuerat ſub Cæſare. Eſt aũt a tribu tribunis nomen inditum. Fuerunt enim ſub Romulo tres tribus quibus qui præerant tribuni uocabantᷣ. ¶ Hanc ego militia ſedẽ tu pace paraſti. Auguſtus teſte Suetonio ĩ ſpectaculis milites ſecreuit a populo & cum pleriq̃ equitum attrito bellis ciuilibus patrimonio ſpectare ludos e.xiiii.non auderent metu pœnæ theatralis pronunciauit non teneri ea quibus ipſis parentibuſue equeſter cenſus unquã fuiſſet.

Milites in theatro ſedebãt ſecreti a populo

¶ Inter biſquinos uſus honora uiros. Poeta hoc loco decemuirium ſe fuiſſe teſtatur. nam erant qui Ouidium equitem quidem fuiſſe dicunt: ſed nullum honorem præterea niſi triumuiratum tuliſſe.ii.ne deinceps fallantur uideant accuratius quomodo hunc locum interpretentur:& illum. Nec male commiſſa eſt nobis fortuna reorum uſq̃. Decem decies inſpicienda uiris. Sane triũuiratum Ouidius tulit admodum iuuenis.ut Cœpimus & tenere primos ætatis honores Deq̃ uiris quondam pars tribus una fui. Sciendum decemuiros ſub Auguſto centumuiralem haſtam coegiſſe quam queſtura functi cogere conſueuerant. Is etiam noua quædam officia excogitauit in quibus triumuiratum legendi ſenatus & triumuiratum recognoſcendi turmas equitum:adiecitque tribus iudicum decuriis quartam ex inferiore cenſu quæ ducenariorum uocata eſt:iudicauitque de leuioribus ſummis.

Ouidius fuit decemuir Triũuiratꝰ ſub auguſto

PAV. MAR.

¶ CONtudit:tundẽdo attriuit & oppſſit. ¶ Arma ꝑfida:ꝑfidã & fœdifragã punica militiã. ¶ Magnanimi Iubæ.regis mauritãiæ. ¶ Dux mihi cæſar erat:q̄ſi eo tpe ego ſub cæſarᷣ militabã. ¶ Sub quo tribunꝰ: q erã tribunꝰ mi. ¶ Glorior meruiſſe:ad gloriã mihi aſcribo ſub cæſarᷣ militaſſe. ¶ Ille cæſar. ¶ Præfuit officiis meis:q ille impator:& ego ſub eo trib. ¶ Ego paraui hãc ſedẽ militia.tu paſti pace.erãt ĩ eo ordie ſubſellioꝝ.ubi ſedere nõ licebat:niſi q magiſtratũ geſſerãt. Inqt ergo ille ſe militia.qa trib.fuerat.ius ĩ eo ſubſellioꝝ ordĩe ſibi paraſſe. Poetã uero domi ĩ pace. ¶ Vſus honore ĩter biſqnos uiros:q magiſtratũ in decẽuiratu geſſiſti. Fuerat.n.poeta decẽuir:antea tñ iuuenis triũuir. Vñ in.4.triſtiũ. Cœpimꝰ & tenerᷣ primos ætatis honores. Eq̃ uiris quõdã pars tribꝰ.una fui. Egitq̃ cãs in foro cẽtũuirali.de quo ĩ.ii.triſtiũ ad Auguſtũ. Nec male cõmiſſa eſt nobis fortuna reoꝝ Vſq̃ decẽ decies ĩſpiciẽda uiris:qn inter cẽtũ uiros iudiciũ dixiſſe cõitat.ut a pricipio diximus. Hoc aũt in loco decẽuiꝝ ſeſe oñdit. Fuit.n.in eo magiſtratu decẽuirali in quo ipſi iudices deſcauſis ad arbitriũ iudicabãt:de quo ſeipm̃ ab ĩtegritate & fide cõmendat In.ii.enĩ triſtiũ ſic inqt. Res quoq̃ priuatas ſtatui ſine crimine iudex. Deq̃ mea ſaſſa ẽ pars quoq̃ uicta ſide:ſed de hmõi iudiciis in libris de oratore ad.Q.fratrẽ Ciceronis cumulatius diſſeremꝰ. ¶ Plura locuturi.cũ & alia multa ſimul collocaturi eſſemus. Subducimur.repellimur a ſubſellus. Subito hym.ſubita pluuia

De officio cẽtũuiro iudicã.ꝑ arbitrio

¶PENdula cœleſtes li.mõ.aquas.libra in ortum ferebaẽ:cum Sol una cum Ariete ludis nondum pfectis:(ut autor inqt)tẽderet ad occaſum.vi.idus huius mẽſis.quo tpe ſignificaẽ tẽpeſtas autore Columella.pen dulã aũt librã dicit nõ qd' occidat. Id enim fieri nullo mõ põt ludis nondũ abſolutis & pauloante ſolis oc caſum:ſed qd' Pendulũ eſt Libræ ppetuũ epitheton. Quis.n.neſciat ſolum cũ ariete in occaſum tendẽte nocte iã ppinqua cũ ſolẽ ipm pars arietis ãñcedat librã neceſſario in ortũ ferri! ¶Añ tñ q̃ ſũma dies ſpe ctacula ſiſtat Enſifer orion æquore merſus erit:Orion in cœlo ita formatus eſt ut enſem gereẽ uideaẽ.Vñ illud eſt Lucani:Enſiferi nimium fulget latus orionis.Eſt aũt huius ſigni tãta magnitudo: ut multis dieb⁹ oriaẽ & occidat.Quare(ut inqt Seruius)eius apud peritos eſt ĩ certa tẽpeſtas:diciẽ tñ occidere ex ortu Scorpionis a quo interẽptus crediẽ.Vñ cõſequens eſt:ut hoc tpe pene oc cidat cum ſolis occaſu:qui magnã partẽ Arctus emẽſus eſt.Is enim ubi oceano imerſus eſt trahit ſecũ ut ita dixe rim Tauꝝ cuius occaſu ſine dubio & Scorpius oriatur & orion occidat neceſſe eſt qui in cœlo ita locat⁹ eſt ut dex tra enſem tenere & cum Tauro certare uideaẽ:itaq; Heſiodus Orionis occaſu uerno.i.hoc tpe terrã eẽ arã dam docet.Plv.autor eſt in creta terremotu rupto monte inuentũ eſſe corpus ſtans.xlvi.cubitoꝝ qd' qdã fuiſſe Orionis tradiderũt.Sciendũ Accium hoc ſignũ iugulã appellaſſe teſte Varrone.Alii iugulã itẽ iam eſſe uolunt ſic dictã a forma iuglandis quæ cæteris nucib⁹ maior eſt.Cum romam inſpexerit eos. Aurora Eos dr̃ ut ſupra docuimus & a græcis ios teſte Seruio.Nã eous ẽ lucifer:ut Te matutinus flentẽ cõſpexit eous & flentẽ paulo uidit poſt heſperus idẽ.Eſt ẽt eous adiectiuũ cui⁹prima ſyllaba mõ pduciẽ natura mõ corripiẽ ob ſequentẽ uocalẽ: Vel qm̃ & Ios dicimus & eos. Sane.v.idus huius mẽſis Romani rem diuinã Cereri faciebãt eui & ludos circẽſes celebrabant:ut Cornelius tacitus autor eſt.Ea ut Diodorus ſcribit fru mẽti qd forte ĩter alias herbas naſcebaẽ ignotũ cæteris uſum prima inuenit ante Proſerpinã a ſe genitã: qua rapta oĩa frumẽta incẽdiſſe diciẽ.Sed poſteaq̃ ioui recõciliata eſt in cuius odium frumẽta incenderat ſe eã frumẽti ſemẽ dediſſe Triptolemo mãdaſſeq; ut id mortalib⁹ diuideret:ac mõſtraret ſeminãdi modũ Eadẽ tradiẽ leges dediſſe qbus hoĩes iuſte uiuere aſſueſcerẽt:unde & legifera dicta eſt & eius feſta Teſmo phoria uocanẽ Ante uſum enim frumẽti hoĩes paſſim ſine legibus uagabanẽ:q̃ feritas eo inuento ſublata eſt:ut inqt Serui⁹ poſtq̃ ex agroꝝ diuiſiõe nata ſunt iura.Hinc Ouid.ait alibi Prima ceres unco glebã di mouit aratro prima dedit fruges alimẽtaq; mitia terris prima dedit leges. Ariſtoteles tñ ſæpenumero cũ in athenienẽſes inueheret dicebat eos frumẽta & leges inueniſſe:ſed frumẽtis uti nõ legibus.Quod iõ dixi m⁹ quia cõſtat Cererẽ Siculã fuiſſe ut Solino placet:q̃uis negari nequeat haud lõge ab athenis fuiſſe tri ptolemi patriã:ubi tẽplum fuit cereris Eleuſine:ut autor eſt Strabo:ubi(ut quidã tradunt)qd noctu ſacra cereris fierẽt ſacerdotes facib⁹ diſcurrẽtes quos ab eaꝝ geſtatiõe Daduchos appellarũt & curſu ppe Bac chico furẽtes deam colebãt:a cui⁹ ſacris impii & ſcelerati uoce pconis ſũmouebanẽ:Romæ aũt ſolis ma tronis licebat ſacrũ Cereris ãniuerſariũ celebrare qd intermiſſum eſt pp cladẽ cãnenſem:cũ nulla eo tpe matrona luctus expers foret.Lugẽtibus.n.ut inqt Liui⁹ ad ſacrũ facere nõ licebat:qd gratũ erat:ut ſcri. Plu.ſi a lætis hoĩbus celebrareẽ.Huius deæ feſta:qm̃ e græcia trãſlata fuiſſent græca ſacra dicebanẽ auto re Feſto:Cuius ædes:ut ait Ply.ad Circum maximũ fuit:quã Demophilus & Gorgaſus paleſtæ laudatiſſi mi atq; pictores utroq; genere artis ſuæ excoluerunt uerſibus inſcriptis græce quibus ſignificarunt a dex tra opera Demophili eſſe a parte læua gorgaſi.Meminiſſe aũt debemus qd Seruius tradit Cererẽ deã eſſe ruſticoꝝ:cui Virg.in.i.geor:anniuerſariũ ſacrum uerno tpe fieri præcipit.ut ãnua magnæ ſacra refert ce reri lætis opatus in herbis extremæ ſub caſu hyemis iam uere ſereno.Sacrificabatur autẽ Cereri & preme tio ut inquit Feſtus deſpicis quas primũ meſſuiſſent & lacte melle:ac uino:ut Cui tu lacte fauos & miti di lue baccho:& porca fœcũda & grauida in ſacrificio amburuali:Itẽ ad.xii.calẽ.ianuarias:ſue prægnante pa nibus ac mulſo:ut Mac.tradit.Cæteꝝ in Cæreris nuptiis(autore Seruio)uinũ adhiberi nefas erat:quæ ut idem inquit Horci nuptiæ dicebantur ſolebantq; a põtificibus ſolẽnitate maxima celebrari. In ſacris autẽ mulſo libari non ignorauit Vir.teſte Mac.Vñ in georgicis miti Baccho ĩquit fauos dilue miteſcere uinum dicens cum mulſum fieri cœperit.Sacerdotes cereris Baptæ dicebantur quod lauari eos oporteret dũ ini tiarentur.Initia autem ut Varro ſcribit dicuntur cereris ſacra.Ipſa autẽ Ceres ut eidẽ placet dicta eſt quod gerat fruges:uel a creando:ut Ser.ſcribit a qua Ceriti dicti ſunt teſte Nonio quaſi cereris ira uexati.

Pẽdula cœleſtes libra mouebat aquas:
¶Añ tñ q̃ ſũma dies ſpectacula ſiſtat:
Enſifer orion æquore merſus erit:
¶Proxia uictricẽ cũ romã iſpexerit eos:
Et dederit phœbo ſtella fugata locum:

ANT. FAN.
Libra in ortũ fer tur.vi. id.apri.
Libro pendula
Orion enſifer occidit vi.idus apri.
Orion magnitudo
Iugula
Eos a grecis ios dr̃ Eous
Cereris eleuſine templũ
Cereris ſacrum non fiebat a lugentib⁹
Initia
Ceres
uñ dea Ceriti

¶LIBra pendula pendens quæ iã in occaſu erat. ¶Mouebat cæleſtes aq̃s:inferebat pluuias. ¶Egius ſu pius de occaſu libræ:nõ exigit hic locus:ut ea repetamus:quæ iã dicta ſũt:Sed illud dixiſſe ſatis ſit librã ĩ occaſu pluuias plerũq; inferre:nũc quoq; in ipſo occaſu pmitur:ideo mouet aq̃s.Tñ anteq̃ ſũma dies: an teq̃ ultima pars diei. ¶Siſtat ſpectacula:quaſi finẽ imponat ludis.Orion enſifer:ferens enſem. Nam arma tus cũ gladio figuraẽ. ¶Erit merſus æquore:iã occiderit:ſic deſignat ipſius Orionis occaſum:quod qdem ſydus procelloſum eſt.Ply.tamẽ occidere inqt gladiũ eius idibus nouẽ.ſic magna eſſet differẽtia in occa ſu.Nos autẽ in ſequenti libro:quæ ad eũ pertinent latius referemus. ¶Proxima uictricẽ.v.idus apri. hoc eſt nono die menſis:ludi fiunt ad honorẽ cereris in circo maximo:primum tamen fiunt equiria. Ad ludos autem cum põpa itur:feruntur q; deoꝝ imagines magna reuerentia & frequentia ppl̃i: habeturq; is cereri honor:quod ab ea reperto frumẽto:& cõficiendi panis uſu ſilueſtrẽ uictũ delicatori cibo mutarit. De ce rere plura diximus in.i.lib.Hoc quoq; ĩ loco plura referenẽ:præſertim quæ ad Proſpinæ raptũ:& errores

PAV. MAR.
Die nono apri. ludi agebãẽ ĩ circo ĩ honorem cereris

ipſius ſpectant.ℭ Proxima:ἕως ſequens auróra.nam ἕως aurora eſt.Cum inſpexit rómam uictricẽ:hóc eſt cum ſeques dies effulſerit.& Romam orbis uictricem radiis illuſtratis.ℭ Et ſtella fugata dederit locũ phœbo:quaſi ſtellæ erunt ab aſpectu noſtro fugatæ.nam uincentur a maiore lumine.

Circus erít pópa celeber nũeroq; deoꝝ:
Primaq; uentoſís palma petetur equis:
Hic cereris ludí nó eſt op⁹ indice cauſæ:
Sponte deæ munus ꝓmeritũq; patet:
Pãis erãt primis uirides mortalib⁹herbæ
Quas tellus nullo ſollicitante dabat
Et mó carpebãt uiuax de ceſpite gramẽ:
Nũc epulæ tenera frõde cacumen erãt
Poſtmõ glãs nata ẽ certamia glãdæ repta
Duraq; magníficas quercus hẽbat opes
Pria ceres hoies ad meliora alimẽta uocato
Mutauit glandes utiliore cibo:
Illa iugo tauros collum præbere coegit
Tunc primum ſoles eruta uidit humus:
Aes erat in ꝑcio calibis iã maſſa placebat

ANT. FAN.
Helio⸗politani dei ſimulachrum
Pompa circenſibus cum metas ferebat
Circus maxim⁹

ℭ CIRCVS erit pompa celeber numeroq; deorum Ceteri(ut dixim⁹ teſte Tacito)Romani circenſes ludos celebrabant in quorum pompa deorum imagines uehebantur.Vnde illud eſt Macrobii. Vehitur enim ſimulachrũ dei Heliopolitani ferculo ueluti uehuntur in pompa ludorum circenſium deoꝝ ſimulachra.Et illud:cueniſſetq; ut circenſium die puer de cœnaculo põpam ſuperne deſpiceret & matri referret quo ordine ſecreta ſacrorum in arca pilenti compoſita uidiſſet.Tranquillus in Auguſto die Circenſium proximo ſolemni pompe ſimulachrum dei detraxit.Ferebatur autem ea pompa circum metas teſte Varrone:qui ait circum maximum dictum:quod circum ſpectaculis ædificatus ubi ludi fiunt:& quod ibi circum metas fertur pompa & equi currunt. Eum circum apud quem ut dixim⁹ ædes Cereris fuit Piy.ſcribit a Cæſare dictatore.ut.ſupra docuimus in ſecundo huius operis libro extructum fuiſſe longitudine ſtadiorum trium ac latitudine unius:ſed cum ædificiis iugerum quaternũ ad ſedem ducentorum quadraginta milium : Conſtat tamen autore Liuio eius Circi locum ante a Tarquinio priſco eiſe deſignatum : ac diuiſa loca patribus:equitibuſq; ubi ſpectacula ſibi quiſque faceret. Sciendum uehiculum quo deorum exuuiæ(ut ait Feſtus)ludis Circenſibus in

Thenſa

Circum ad Puluinar uehebantur thenſam appellari quæ erat argentea:ut idem autor docet:dicta a re diuina autore Seruio.ℭ Prima palma:Celebrantur primum equiria:deinde cereris ludi.ℭ Sõte deæ munus pro meritumq; patet.ℭ Tale eſt cereris meritum:ut non facile detur melius aliquid inueniri eum in mũcto Cereris ſita ſit non ſit non uiuendi tantum:ſed bene atque honeſte uiuendi ratio:quorum alterum frumenta præſtant alterum leges.ℭ Panis erant primis uirides mortalibus herbæ.Diodorus.Eodemq; modo & homines a principio genitos dicunt in agris.paſtum quærẽtes ſilueſtri & incondita.uita uixiſſe quibus herbæ & arborum fructus ultro uictum præberẽt.ℭ Gramen:herbæ ſpeciem hic accipimus omnib⁹ notam.ℭ Bene erat iam glande reperta:glandis farina ſpiſſatur in panis uſum autore Plynio.ℭ Magnificas opes:ſi ad herbas non ad frumenta referantur.

PAV. MAR.

ℭ CIRCVS:maximus.ſ.quem Tarquinius priſcus extruxit iter Auẽtinum & Palatiũ.ℭ Erit celeber põpa:nam cum pompa frequentatus Pompa enim eſt ipſe ordo ꝓcedentium in ſupplicatione.Vnde nunc a noſtris ꝓceſſio dicitur:& põpam quoq; funebrem dicimus.ℭ Et numero deoꝝ:quaſi multis deorũ imaginibus:quæ ordine quoq; ſuo referunẽ.ℭ Et prima palma:prima uictoria in ipſo circo.Petetur equis uẽtoſis:pernicibus inſtar uentoꝝ.Primo enim loco erit equoꝝ curſus.ℭ Hinc:poſt equiria.ℭ Ludi cereris qui exhibentur ad honorem cereris.ℭ Non eſt opus indice cauſæ:demonſtratore originis hoꝝ ludorum quia nõ eſt petere a numinibus rationem:cum per ſe pateat.ℭ Munus deæ:cereris.ℭ Et promeritum:qſi quod de ipſa genere humano promerita ſit.ℭ Patet ſponte:per ſe & ratione ſui ipſius manifeſtũ ẽ.ℭ Virides herbæ erant.panis primis mortalibus:ut referat merita cereris ſplẽdioris cibi inuẽtricis:hoc inqt primi mortales loco panis:qui nõdũ traditus erat ueſcebantur uirentibus herbis.ℭ Quas herbas dabat tellus nullo ſollicitãte:nullo terram ipſam colente.Sua enim ſponte ꝓcreabat herbas.ℭ Et modo carpebãt: ipſi mortales.ℭ Gramẽ uiuax uirens:ꝙ tam cito nõ areſcit.ℭ De ceſpite:de terra herbida.ℭ Nũc epulæ mortaliũ.ℭ Erat cacumẽ tenera fronde:ſummitas illa tenellarum frondiũ:quæ quia tenellior : & ad eſum quoq; facilior eſt.ℭ Poſt modo glans nata eſt:ab initio ueſci cœpere tenellis:& tũ pullulantibus frõdib⁹ poſtea natæ ſunt ipſe glãdes:& hic cœpit eſſe præcioſior cibus.ℭ Bene erat:hominibus.ſ.ℭ Iã repta glãde:quoniam pluris erant glãdes:& glandiferæ arbores ipſis herbis. Vnde & Ply.inquit. Proximum erat narrare glãdiferas quoq;:quæ priæ uictũ mortaliũ aluerũt.Nutrices inopis ac fere fortis &c.Et paulo poſt Glãde opes nunc quoq; multaꝝ gentium cõſtant:necnõ & inopia frugum areſactis emoliẽ farina : ſpiſſaturq; in panis uſum:& reliqua.ℭ Et dura quercus:quæ prima eſt glãdiferaꝝ arboꝝ.ℭ Habebat opes magnificas:ꝓpter ſplẽdidiorem cibũ ex glandibus quã ex herbis.ℭ Prima ce.uo.ho.ad me.ali.cum uocaſſet heminẽ ad utiliorem ꝓſtantioreq; cibũ.ℭ Mutauit glan.ei.ul.hoc eſt pane.Tradito.n.uſu panis glandes reiectæ ſũt.ℭ Illa coe.tau.præ.col.iu.prima ceres domare boues & ad iugũ ligare docuit.Sed ꝗ prius domuerit:in primo diximus.ℭ Tunc pri.hu.eru.terra proſciſſa & euerſa.ℭ Videt ſoles:nã quæ pri⁹ euerſa non fuerat:cum nulla eſſet ratio colendoꝝ agrorum tum primũ effoſſa ſoli patuit. ℭ Aes erat in precio: cœperat iam eſſe in precio:cũ eſſet opus ferreis inſtrumentis ad proſcidẽdam terram.ℭ Iã maſſa Calybis ipſe infabricatus calybs ita appellatus a calibybus populis ad dextram Euxini:primis ipſius generis æris repertoribus:ℭ Placebat:ad formanda.ſ.ruſtica inſtrumenta.

Primi ueſcebãtur herbis homines deinde glãdib⁹ areſactiſ

¶PER.petuo de'buit illa tegi:ne inde fierẽt arma bellica q̃bus agricultura ĩpedit̃ & hoĩes pereũt. ¶Per petuũq; du. Auguſtũ qui auctor eſt pacis cuius ceres alũna eſt. ¶Honorẽ ſacrificiũ e mola:ea enĩ ẽ quã p farra & micã ſaliẽtẽ ſignificat. ¶Vnctas ac.tæ.Pice ul' cæra & ſimilib⁹ ut facile ardeãt. Vult aũt accẽdi tædas:q̃a eaꝝ ope ceres raptã ꝓſerpinã quæſiſſe dicit̃:ut illic accẽdit geminas p lãpade pin⁹. ¶Hĩc cereris ſacris nũc quoq; tæda dat̃. Hãc ob cãm ceres dea tædifera dicit̃:ut & p tædiferæ myſtica ſacra deæ. ¶Bos aret:nõ uult bouẽ mactari cereri:cui⁹ opa mortales pcipiũt eius deæ muneta. ¶Plura te.mlta q̃dẽ audies & recognoſces quæ noſti:doceberis quæ noſti.

ANT. FAN.

Heu quã perpetuo debuit illa tegi:
Pace ceres læta eſt & uos orate coloni.
Perpetuã pacem pacificumq; ducem
Farra deæ micæq; licet ſalientis honorẽ:
Detis & in ueteres thurea grana focos
Etſi thura aberũt ũctas acẽdite thædas
Parua bonæ cereri ſint mõ caſta placẽt
A boue ſuccĩcti cultros remouete miſtri
Bos aret ignauam ſacrificate ſuem
Apta iugo ceruix non eſt ferienda ſecuri
Viuat & in dura ſæpe laboret humo:
Exigit ipſe locus raptus ut uirginis edã
Plura recognoſces pauca docẽd⁹ eris:
Terra trib⁹ ſcopſis uaſtũ ꝑcurrit i æquor
Trinacris a poſitu nomen adepta loci.

¶Terra tri.ſco.ua.p.in æquor Tri. Sicilia quæ & Sicania dicitur Trinacriæ quoq; nomine a multis appellat̃ aut triquatræ a triãgula ſpecie ut inq̃t Ply. cuius inſulæ quot anguli ſunt totidẽ ꝓmõtoria ad extremũ efficiunt:quoꝝ Pachynus ad orietẽ uergit.ut auctor eſt Strabo. Pelorus in Italiam:tertiũ uero quod lilibeum uoçant in libiã extentum ſimul & hibernũ ꝓſpectat occaſum. Sed trinacria ut idem geographus docet nomen eſt primis ſeculis uſurpatum nã poſtea hæ inſula trãſlatq in cõſonãtiõtem uocem uocabulo Trinachris appellata eſt Siciliã uero dictã uolũt ab Italis quos ſiculos appellarunt Sed ſunt qui uelint Sicanos Hiſpaniæ populos in Itãliam ueniſſe duce Sicelo qui inde pulſi inſulam uicinam Italiæ tenuerunt. Vnde ab ipſis Sicaniam:ab eorum duce putarunt Siciliã nominatam.

Triacria

Pachin⁹ Pelorus Lilibeũ Sicilia Sicania Siciliæ Fertilitas.

¶HEV quã ꝑpetuo debuit tegi illa calybis maſſa: ut lius enim eſſet.materies ferri ſi ſemp tecta fuiſſet. Non geſta armata bella eructa manu. Cã fuit ferri crebræq; rapinæ:excidium miſeris exitiũq; fuit:iõ poeta optaret tectã fuiſſe ſemp ferri maſſam:quia inde fabricata bellica iſtrumenta. ¶Ceres eſt læ.pa.quoniam ut in fine primi dixerat. Pax cererem nutrit pacis alumna ceres. ¶Et uos co. agricolæ. ¶Orate:ꝓcib⁹ a diis poſcite. ¶Pacẽ ꝑpe.q̃ ꝑpetua & ſine itermiſſiõe ſit. ¶Et ꝑpetuũ du.optate ꝑpetuã uitã Tyberio q pacẽ ꝑſtat. ¶Farra licet:ceres nõ exigit opulẽtũ ſacrificiũ ſed farra & ſale ↄtẽta ẽ:& thure ſuccẽſis & tædis. ¶Licet detis:offeratis deæ cereri. Farra:q̃ quo eẽnt i ꝓcio i ptio & ſcdo dixim⁹. ¶Et honorẽ micæ ſaliẽtis hoc ẽ mice ſalis:nã igne ſaliẽs edit crepitũ.offerat̃ igit̃ molã:q̃ erat ex ſale & farre mollito & gra:thu.grana thuris adolẽda. ¶In ue.fo.i ueteres aras. Sed ſi thura aberit:cũ hẽri th⁹ nõ poterit. ¶Accẽdite tæ.un.q̃ piguedie pri⁹ ungi dñt:ut uehemẽtius accẽdant̃. In ludis.n.cereris tædæ accẽſæ ferunt̃:qd raptã filiã accẽſa face q̃ſierit. ¶Parua mũera.ſ. ¶Placẽt bo.cæ.q̃a modico cõtenta eſt. ¶Sint mõ.ca.ea q̃ offerũt̃:q̃ſi mõ pia & caſta mẽte offerãt̃:ut i.i.li.dixim⁹. Mẽs hũilis:mẽs caſta placet. Caſtã accipe mẽtẽ. ¶A boue ſuc.admõet:ne bos imolet̃. Nã capitale erat apd ueteres bouẽ mactare:quẽ ut Ply.iq̃t ſociũ laboris:atq; agriculturæ hẽmus ut i prio quoq; dictũ ¶O miſtri ſuc.uos q̃ ſuccĩcta ũeſte ſacra miſtratis. Qui mos ſuccigẽdi a gabis emanauit. Nã gabini cũ ſacrificarẽt:ueſtes ſuccixer̃: ut expeditiores eẽnt ad iſequẽdõs lupos:q hoſtias fugabãt. Et iteꝝ cũ nũciatũ eẽt affore ꝓdones ſuccĩcti accurrerẽt. Quare cõſtituere ut deiceps ſuccĩcti ſacrificarẽt:& ide eſt q Luc.iq̃t. Turba mior ritu ſeq̃t ſuccĩncta gabio. Remouete cul.a boue:nolite bouẽ imolare:& ab eo remouete gladios. ¶Aret bos:arate: & ꝓ'cĩdite terrã boue. ¶Sacrificate ig.ſuẽ:imolate porcũ ignauũ:& iutilẽ & iertẽ.q̃a neq; lana ut oues:neq; ferẽdo onere:ut eq:muli:aſini:cameli:neq; arãdo:ut boues iuuãt. Sed imolat̃ cereri qd ſemĩa eruerit. ut in primo dixim⁹. ¶Ceruix:bouis.ſ.apta. ¶Iugo:ferẽdo. ¶Nõ ẽ fe.cedẽda. ¶Securi:q̃a bouẽ ferire ñ debem⁹. Viuat:bos. ¶Et ſæpe la.du.hu.exerceat̃ i ꝓſcidẽda terra. Exigit iſte lo.q̃m cereris ſacra canim⁹ ipa res exigere uidet̃. Vt edã rap.uir.quẽadmodũ a Plutõe ꝓſpia cereris filia rapta fuerit. ¶Plura reco.i hui⁹ rapt⁹ relatõe:mlta q̃dẽ regnoſces. ¶Pauca eris d.q̃a paucis ego expediã. ¶Terra tri.ſco.aggredit̃ ꝓſpiæ raptũ. Qui ab aliis quoq; poetis celebrat⁹ eſt Et poſt poetã ipm Claudian⁹ cecinit:ſũma cũ maieſtate dicẽdi:quẽ nos quoq; magna diligẽtia & cura iterꝑtati ſum⁹. Rapt⁹ ꝓſerpiæ i enna:nõ in ætna mõte:ſed i pratis Ennæ ciuitatis:q̃ eſt i medio ferme loco ipſi⁹ iſulæ. Diu deide mr̃ eã q̃ritãs errauit. Donec ab ſole cognouit a patruo raptam:legẽq; accepit reducere ab inferis poſſe:niſi q̃d illa i Erebo comediſſet. Cõptũ eſt hauſiſſe grana mali pũici reuocari penit⁹ nõ potuit. Datũ tñ:ut aliquo tpe eẽt cũ mr̃e ſupi⁹:aliquo apd iferos cũ uiro. Hæc ex fabula. Euſebi⁹ aũt inq̃t ꝓſerpinã ſpecioſiſſimã fuiſſe uirginẽ cereris filiã:& Sicãi regis uxorẽ. Quã ob ſamã ſingl'aris pulchritudĩs. Orcus molloſſoꝝ rex rapuit & mr̃imõio ſibi copulauit. Sed q̃a de ſicilia & raptu uirgis ſumus acturi. Facit ad rẽ illud q̃d Diod.inq̃t. Sicilia optia iſulaꝝ oium antiq̃tate reꝝ cæteras añcellit. Hæc olĩ Triacia ab ei⁹ forma trimũ appellata Sicania deicẽps ab icolis dicta ẽ:Poſtrẽo ab italis:q ſiculi dicebant̃. Siciliã dixere. Tradũt ſiculi Siciliã cereri ac ꝓſerpinæ ſacrã eẽ. Fabulãturq; poetæ q̃dã.poſt Plutõis ac ꝓſpiæ nuptas hãc iſulã Anacalyptræ nymphæ traditã. Sicãos ãt:q i ea hitarũt idigenas eẽ:ſcriptores tradut. His primũ deas i ciſilia uiſas. Inq; ea primo frumẽtũ terræ bonitate ortũ:i agro leõtino:qd has deas repiſſe cõſtat. Raptã ibi ꝓſerpinã argumẽto eẽ uolũt:qd hæ deæ i hac tãq̃ iſula

PAV. MAR.

Quõ ꝓcio eſſẽt farra apud ueteres

Sabini cũ ſacrificarent ueſtes ſuccixer̃

Rapt⁹ ꝓſerpinæ fuit i enna nõ in etna & ob grana mali pũici rapi nõ potuit.

anacalyptræ nymphe

de raptu pſerpinæ i pratis ubi florum fla grantia canes odoratu carent

admodū eis dilecta:habitarunt.Raptū pſerpinæ ĩ pratis iuxta Ennā ciuitatē ppinqs ferūt:q̄ lilliis uariiſq; floribus:dea dignis ornata erāt.Vbi ppter odoꝝ fragrantiā ſagaces canes odoratu carēt. Eſt ibi pratū a ſupiore pte planū:admodū aquis redūdās.Altus circū:& pcipitiis undiq; abſciſus locus: ex quo a nōnulliſ ſiciliæ umbelicus appellaẽ.Spelūca inſup grādis eſt:p quā Plutonē fabulanẽ cū rapta uirgine curru trāſiſſe.Hæc Diodo.& Solin⁹ inqt in ſicilia cāpum Enneū eſſe floridū & ſemp uernātem:humi & demerſum foramē aſpicĩẽ:p qd Ditē ad raptū pſerpinæ exeuntē:Fama ē hauſiſſe lucē &c.℄Terra pcurrit i æquor ptēdiẽ in magnū pelag⁹.℄Trib⁹ ſco.trib⁹ pmōtoriis.℄Lilybeo:pachino:peloro.Adepta no.tri.a po. loci:quæ a ſitu & forma triāgulari trinacris eſt appellata.Vñ Strabo Sicilia inqt tribus formata angulis. Icc irco primus ſenilis trinactria:poſterius trinacris appellata eſt-trāſlato in cōſonantiorē uocē uocabulo.

Grata domus cereri: multas ea poſſidet urbes
In qb⁹ē culto fertilis enna ſolo:
Frigida cœleſtū mr̄es arethuſa uocarat
Venerat ad ſacras & dea flaua dapes
Filia cōſuetis ut erat comitata puellis:
Errabat nudo per ſua prata pede:
Valle ſub umbroſa loc⁹ē aſpgie multa
Humidus ex alto deſilientis aquæ:
Tot fuerāt illic quot hēt natura colores
Pictaq; diſſimili flore nitebat humus:
Quā ſimul aſpexit comites accedite dixit:
Et mecū plēos flore replete ſin⁹:
Præda puellares aīos delectat inanis:
Et non ſentiẽ ſedulitate labor:

ANT. FAN.

℄GRATA domus cereri:Luca.ĩ.iii.pharſaliæ: Vtraq; frugiferis eſt inſula nobilis aruis:nec plus heſperiam longinqs meſſibus ullæ.Nec romana magis complerunt horrea terræ. Inde ut inquit Solinus Ceres fuit magiſtra fructuariæ ſat onis.Nos tñ deprauatum Solini locum arbitramut legendūq; frumentariæ ſationis. In quibus eſt culto fertilis enna ſolo.Huius urbis nomen geminato n ſcribendum eſt dicēdūq; Enna nō Aetna.Neq;.n.uel ætnam

Enna

montem accipimus perpetuo claꝝ incendio cuius crater ambitu.xx.ſtadioꝝ patere dicitur. Vel ætnam oppidum qd abeſt a Catana ſtadiis.lxxx.Vel Catanā ipſam quam Syracuſanoꝝ tyrānus Hicron pulſis inde ueteribus incolis ætnam pro Catana appellauit cum neutrū eoꝝ oppidoꝝ uel æde Cereris:uel frumenti copia celebrẽ.Sed accipimus hoc loco eam Ennam quæ(ut ſcribit Pōponius mella)famam hēt ob Cereris templum ac non longe diſtat ab Eryce:cuius incolas Ply. uocat Ennenies ac maniſeſte ab athenienſibus ſeperat . Id ut diligentius animaduerteremus effecit iampridem Perutius Doxa Fanenſis uir acri ingenio admirandoq; : qui omnes totius orbis prouincias ſeparatim expinxit & loca in his ſuis interuallis ita diſtinxit ut exiſtimem⁹ nihil exactius pene fieri potuiſſe.Is eſt quē anno ſalutis.M.cccclxxyiii. Senatus Fanenſis triumuiꝝ legit portui deſignando qui nūc me qſtore magna impēſa ad Argillā flumen extruiẽ.Ennæ ager feraciſſimus eſt:cuius meminit Strabo his uerbis.Intra inſulā eſt Enna modicis quidē

Aetnā pcata poſitam nota

Enna fuit ubi erat templum cereris ſōlēne

Ennæ Ager

poſſeiſa inquilinis ſuper collem iacens in qua ſacra Cereris ædes eſt.Ea montanas amplectitur planicies totas arabiles.Solinus aūt hic inquit cāpus Ennenſis in floribus ſemp & oī uern⁹ die quē propter eſt demerſum foramen quo Ditē partē ad raptus liberę exeuntem fama eſt lucem hauſiſſe.℄Aretuſam:hæc uirgo Dianæ comes in fontē ſui nois conuerſa eſt quo Syracuſæ glorianẽ.Nota eſt fabula.In eo fonte Plyreddi inquit iacta in alpheum qui per olympiā fluēs peloponēſiaco littori infunditur:& quod miꝝ ē eiuſdē fontis aquas fimum redolere ppter olympiam.Quidā dicunt(ut ſcribit Seru.)ad arethuſam nymphā Siciliæ Alpheum ex Elide uenire per maria . Alii ipſam Arethuſam in fontē mutatam alpheum fugere & ex Elide ad Siciliam uenire.Strabo geographus quod de alpheo & arethuſa nonnulli uerum putant oino exiſtimat fabuloſum.℄Vocarat:Ad conuiuiū quod ſequēs uerſ⁹ oſtēdit.℄Dea flaua:Ceres ppter ariſtarum maturitatē qbus color flauus eſt.℄Filia:Proſerpina.Hāc Euſeb.tradit ueram fuiſſe Cereris filiā formoſiſſimā & Sicani regis coniugem quæ ab Horco rege Moloſſoꝝ rapta dicitur.℄Ex alto deſiliētis aq̄: quæ e mōtibus fluebat in uallē.℄Quot habet natura colores.Sunt iane colores tot ac tā diuerſi ut multis deſint uocabula . ℄Non ſentitur ſedulitate labor:nimio ſtudio quod laborem fallit.

Arethuſa

Proſerpinæ raptus

PAV. MAR.

℄GRAta domus cereri:qm̄ eam inſulā incoluit.℄Ea:ſicilia.℄Poſſidet multas urbes:nā multæ ſūt ĩ ea ciuitates:cū populoſiſſima ſit.℄In qb⁹:urbib⁹.℄Eſt ēna fertilis culta ſolo:Enna q̄ feracē hēt agꝝ.Nec intelligas de mōte ætna:aut de urbe q̄ in eo mōte ſita ē:ſed de Enna p duplex.n.n per.t n qd oppidū ē in media fere ĩſula.cuius Ci.mēinit in uerrinis.& Strabo inqt:Intra inſulā eſt Enna:modicis qdē poſſeiſa inqlinis ſup collē iacēs:In q̄ ſacra cereri ædes.Ea mōtanas amplectiẽ planities totas arabiles.℄Frigida cœleſtū:nympha ſyracuſi fontis:quā Arethuſam uocāt.Deas ad cōuiuium uocarat.Acceſſerat & ceres:qd iō fictum eſſe a poetis cōſtat.℄Vt occaſio dareẽ amanti rapiēdæ uirginis:abſente cuſtodia matris.Claudianus inqt Cererē acceſſiſſe in phrygiā reuiſendæ matris gr̄a.Sed Arethuſam fontē eſſe dicūt in Elide ĩ peloponēſo.Dilabiq; inde eius aquā ĩmixto etiā alpheo:ſubterraneo meatu:uſq; ſyracuſas in ſicilia ibiq; ad litus ante urbis portā erūpit:& Arethuſæ nomē adhuc remāet.℄Arethuſa:nympha.℄Frigida:ob aq̄ frigiditatē.℄Vocarat:ad cōuiuia.ſ.℄Matres coe.deas deoꝝ gēitrices.℄Et dea flaua:ceres a flauis ſpicis qb⁹ coroāẽ.℄Venerat ad ſacras dapes:epulas ab Arethuſa paratas ℄Filia:pſerpia.℄Vt erat cōitata cōſuetis puellis:quā cōitabanẽ:ſicut cōſueuerāt ancillæ:& uirgines.℄Errabat:uagabaẽ. ℄Per ſua pra.ænna.℄Nudo pede:moris erat nudis icedere nymphas.Claudianus inquit ĩcluſam fuiſſe pſerpinā a mr̄æ in ædib⁹illis:q̄ hūana ope expugnari nō potuiſſēt Sꝫ inde eductā a Venere pallade & Diana.℄Valle ſub um. topographia ē.Deſcribit.n.uallē amœnā:ubi florida erāt illa prata:quo pſerpia cū ancillis acceſſit:dū ſtu

Enna ciuitas eſt ĩ media ferē iſula

Proſerpinā incluſam ĩ domo fuiſſe eductā a uenere pallade & diana

dioſe ſūt floꝝ legēdoꝝ:illa a patruo rapta ē.℄Eſt loc⁹ſub ualle um.nemoroſa.℄Hūidus irriguus ℄Multa aſpgine aquæ & ſcaturigine:& aſpſione aquæ.℄Ex alto deſiliētis:quæ e loco edito deorſum labiꝰ:ſeu deſilit.℄Tot colores fuerāt illic quot hēt natura:oīs coloꝝ uarietas:ꝗ in reꝝ natura eſt erat ī ea tellure. pro ingēti & copia:& uarietate:quæ inerat floꝝ.℄Hum⁹ nitebat:nitida uidebaꝰ. ℄Picta diſſimili flore. uariis & diuerſis florib⁹.℄Quā:humū floridā.℄Simul poſtꝗ aſpexi ꝓſerpia.℄Dixit comites:o ancillæ.℄Accedite:huc.ſ:ad legēdos flores.℄Et replete mecū noſtros ſinus:noſtras ueſtes. ℄Flore.ꝓ floribus.℄Præda inanis.per tranſlationem:ab eo quod hoſti rapiꝰ:hoc eſt ipſi flores inanes.℄Delectāt animos puellares:ancillas ipſas:cum magnam ex illis floribus coucipereut uolnptatem.℄Et labor non ſentitur ſedulitate:quaſi ipſo colligendorum florum ſtudio laborem non ſentiunt.

Topographia ex quo rapta ē a plutōe ꝓſerpia

Hæc iplet calathos lēto e uimie textos.
Hæc gremiū:laxos degrauat illa ſinus
Illa legit calthas:huic ſūt uiolaria curæ:
Illa papauereas ſubſecat ungue cōas:
Has hiacīte tenes:illas amarāte moraris
Pars thyma:ps rorē:ps melilotō amāt:
Pluria lecta roſa ē:ſūt & ſine noīe flores
Ipſa crocos tenues:liliaq; alba legit:
Carpendi ſtudio paulatim lōgius itur:
Et dominam caſu nulla ſecuta comeſ:
Hāc uidt & uiſā patru⁹ uelociter aufert
Regnaq; cæruleis in ſua portat equis:
Illa ꝗdē clamabat io chariſſima mater
Auferor:ipſa ſinus abſciderat q; ſuos:

℄HAEC implet calathos:Calachi mō ſūt calices autore Seruio:ut Vina nouū fundam calathis aruiſia nectar: mō uaſa apta lanificiis quæ uocabantur Talaſſiones ſiue Quaſſilli ut ſcribit Feſtus:mō uaſa ærea qb⁹ lac ul'recēs caſeus cōtineꝰ.ut Quod iā tenebris & ſole cudente ſub lucē exportāt calathis. ℄Illa legit calthas.Hos flores ꝗdam eſſe tradunt colore luteo. ut Mollia luteola pingit uacinia caltha.Ply.uiolæ cuidā ſimilē eſſe calthā ſcribit ac uincere numero folioꝝ uiolā quæ marina dr̄ quinq; folia nō excedētē.℄Huic ſūt uiolaria curæ:de ſpecieb⁹ & colorobus uiolæ lege Ply.qui Hyacinthū uult eiſe uiolæ ſpeciē.Lege & eundem de papauere.℄Illas amarāte moraris:hic flos ē imarceſſibilis ut ei⁹ īdicat nomē colore purpureo.Vn̄ illud eſt Tibulli & color in niueo corpore purpureus ut cōtexunt amarantis alba puellæ lilia. & autūno cādida mala rubent.Hunc ſcribit Ply.ſpicam purpureā uerius eē ꝗ florē decerptūq; aſſeruari.& poſtꝗ defecerunt cuncti flores madefactum aqua reuiuiſcere & facere coronas hybernas.Hinc illud eſt Columellæ:Immortaleſq; amaranti.℄Pars thima pars rorem pars Meliloton:amāt Thymū & ros marinus herbæ ſunt oībus notæ Hic laudatiſſimus eſt ac uariis morboꝝ generib⁹ medetur.Illud apibus gratiſſimum. Ex Melliloto autem coronæ fieri conſueuerunt. cuius rei indicio eſt eius nomē ſertula etum campana conſueuit.℄Patruūs.Pluto qui iouis eſt & cereris frater.

ANTFAN. calath⁹ talaſſio quaſill⁹ Caltha

Hyacinthū eſſe ſpeciem uiolæ

Amarātus

Thym⁹ ros marinus & Mellilotos

℄HAEC puella.℄Implet calathos uaſa uimīea:ideo hic.℄Nexos:cōtextos & colligatos.℄E uimie lēto flexibili.nam e tenuibus & adhuc uirētibus uirgulis Vir.tibi lilia plenis ecce ferunt nymphæ calathis. ℄Hæc implet gremiū floribus.℄Illa degrauat:onerat.℄Laxos ſinus.ueſtes aptas.℄Illa legit calthas. calthæ flores ſunt uiolis ſimiles.Ply.poſt.uiolarū genera cum ultimo loco calathianā referat.Subſequiꝰ ꝓxima ei Calta eſt cōcolōri amplitudine. Vincit numero folioꝝ marinā:quinq; folia nō excedentē. Eadē odore ſupaꝰ:Eſt.n.grauis caltha nō leuior ei:quā ſcopā.regiā appellāt:qd folia ei⁹oleāt nō flores.℄Huic alteri. ℄Violaria ſunt curæ:nā uiolas e uiolariis decerpebat.Eaꝝ plura gn̄a purpureæ luteæ albæ.Illa ſubſecat ungue.decerpit.℄Comas papaueræa:ipſa papauera:d his ſupius dictū.Has puellas.℄Tenes tu hiacyntæ.nā eas retines in te colligēdo.Ply.inter genera uiolaꝝ hiacynthū ponit.Sic.n.inqt Purpuræ latioræ folio:ſtatī ab radice carnoſa exeūt ꝗ ſolæ græco noīe a cæteris diſcernunꝰ:appellatæ hiacynthi:& ab his hiacinthina ueſtis &c.Nota eſt fabula pueri hiacynthi cōuerſi in hūc florē:quæ in meta.li.x.referꝰ: Sic de Aiace de quo in.xiii.meta.Et Pli.alio loco.Atq; inde nomē hiacynthū comitaꝰ fabula duplex luctū præferēs eius:quē apollo dilexerat:aut ex Aiacis cruore.editi:ita diſcurrētibus uenis ut græcaꝝ litterarū figura ea uideaꝰ inſcripta.℄Illas:alias puellas.℄Moraris:i mora detines. ℄O Amarante:de Amaranto Pli.ſic inquit.℄Amaranto non dubie uincimur.Eſt aūt ſpica purpurea:ueri⁹ ꝗ flos aliqs & ipſe ſine odore mirum in eo gaudere decerpit & lætius renaſci ꝓuenit auguſto mēſe durat in autūnum Alexādrino palma:qui decerptus aſſeruaꝰ:mireq; poſtꝗ defecere cūcti flores madefactus aqua reuiuiſcit & hybernas coronas facit.Sūma natura eius in noīe eſt appellatio:quoniā non marceſcit.℄Pars illarū puellaꝝ.A mat tyma & tymi flores colligit.herba.quidē nota & apibus grata unde præſtantiora mella decerpūt.Eius genera candidum ac nigricans flores aūt ut Pli.inquit circa ſolſtitia eum & apes decerpunt & auguriū mellis eſt ꝓuentu.n.ſperāt apiarii large.floreſcente eo leditur imbribus amittitq; florem.℄Pars rorē marinū ſ.ros marinus:in hortēſib⁹ oībus not⁹.Vel ama t meli.Melilothi flores legit melilothos ut inqt Pli.ubiq; naſciꝰ laudatiſſima tn̄ ī attica.Vbicūq; uero recēs:nec cādicās & croco ꝗ ſimillima ꝗ i italia odoratior:& cādida & alio loco Sertulā cāpanā inquit uocari a ſertis quæ inde fiunt.Odor ei⁹ ꝓximus eſt croco.℄Plurima lecta roſa eſt & roſā quoq; legerunt.℄Sunt & flores ſine noīe qa multos decerpunt noīa:qa multos decerpunt:quoꝝ noīa nō referunꝰ.℄Ipſa ꝓſerpina.℄Legit cro.te.croci flores.de croco diximus in.i.li. ℄Et al.li.nā & rubens inueniꝰ & purpureū.iō alba dixit.℄Et de albo Pli.inqt Cādor eius eximi⁹foris ſtriatus:& ab anguſtis in latitutinē paulatim ſeſe laxātis effigie calathi reſupis:ꝓ ābitū labris:tenuiq; filo & ſemie ſtātib⁹ ī medio crocis.Ita odor colorq; duplex &c.℄Itur lon.it ꝓſerpia paulati remoti⁹ a cæteris.ſtu

PAV. MAR.

Hyacinthū eſſe flor purpureo uñ dr̄ ueſtis hyacithina

Amarāthus eſt ſpica purpurea ueri⁹ ꝗ flos

Mellilothus in athica regione cādicās & croco ꝗ ſimillima ex ꝗ ſertula fit cāpana

dió carpẽdi carpendoꝝ floꝝ. ℂ Et caſu nulla comes eſt ſecuta dñam accidit ut nulla ex puellis dñam ſeq̃
ret. ℂ Patruus.pluto:nã fr̃ Iouis:& cereris:qua rõne patruus erat ꝑſerpinæ. ℂ Videt hãc:neptẽ uirgine
ℂ Et uelo au.ui.ſũma cũ uelocitate:qm̃ q̃driga uehebat̃:rapuit:q̃ uidit. ℂ Et por.i.ſua re.i erebũ. ℂ Eqs
ceruleis:ſubnigrãtib⁹.Quatuor.n.illi aſſignant̃ eq:quoꝝ noĩa orne⁹.Nycte⁹.Ethon⁹:& Adaſter. ℂ Illa
quidẽ ꝑſerpĩa. ℂ Clamabat io mater cariſſima io ceres genitrix:quæ tibi unica ſum filia:& q̃ mihi cariſſi
ma es:cũ ego ſim tibi.Auferor:rapta ſũ & abſportor. ℂ Ipſa.uirgo. ℂ Abſciderat ſuos ſin⁹ ueſtes abſcidit

Patruus proſerpine fuit pluto.

Panditur interea diti uia:nãq; diurnum
Lumen inaſſucti non patiuntur equi:
At chorus æq̃lis cumulatis flore miniſtris
Perſephone clamãt ad tua dona ueni:
Vt clamata ſilẽt mõtes ululatibus ĩplẽt:
Et feriunt mœſta pectora nuda manu
Attõita ẽ plãgor̃ ceres mõ uenerat ennã:
Nec mora me miſerã filia dixit ubi es:
Mẽtis inops rapit̃ ut q̃s audire ſolemus:
Threicias fuſis menades ire comis:
Vt uitulo mugit ſua mr̃ ab ubere rapto:
Et quærit fœtus ꝑ nemus omne ſuos:
Sic dea nõ retiet gemit⁹:& cõcita curſu
Fertur:& e campis incipit enna tuis:
Inde puellaris nacta eſt ueſtigia plantæ:
Et preſſam nate pondere uidit humum
Forſitan illa dies erroris ſumma fuiſſet.
Si non turbaſſent ſigna reperta ſues:
Iamq; leontinos amenaq; flumina curſu

ANT. FAN.

ℂ PANditur interea diti uia:Per craterẽ cuius meminit Solinus.De quo alibi legimus:& pronos currus medio crater̃ recepit. ℂ Preſiphone.græcum eſt.Perſephoni.n. a græcis dicit̃ quã nos Proſerpinã uocam⁹. ℂ Attonita eſt:obſtupuit audito plãgore & cã ululatus. ℂ Threicias menades.Quæ in ſacris Bacchi inſaniũt ut eaꝝ nomẽ oñdit: ℂ E cãpis incipit enna tuis.Nõ ab ætna ĩcipit ſed a campis ennæ filiã quærere: ℂ Signa:ueſtigia quæ duxiſſent Cererẽ ad Craterẽ niſi fuiſſent a ſuibus perturbata.

Perſephone b

ℂ Leõtinos.Oppidũ Siciliæ qđ non multũ diſtat ab enna.Vnde Strabo duas inquit ꝑ ĩde ac maris arces a Poſſidonio ſitas eſſe deſcribit Syracuſas uidelicet & Erycẽ. Mediam uero inter utrũq; Ennã ĩminere circũſtantibus cãpis Vaſtatũ uero eẽ Leontinoꝝ agrũ uniuerſum. Fuerũt ãt leõtini patria gorgiæ ꝓceptoris iſocratis. ℂ Aniena q; flumia.Nõ eſt Anio ĩ Sicilia:ſed amæna inq̃t flumĩ qualis eſt anio ſicut & tẽpe dicimus amæna loca ẽt extra Theſſaliã cũ proprie tẽpe ſint eius ꝓuinciæ.Lege Hor. Ode ſeptima ubi laudat & Theſſala tempe & aniñ fluuium notiſſimum quem præcipitem uocat.

Leõtini

Aniẽ fl.

PAV. MAR.

ℂ INTerea pãdit̃ uia diti.patefacta eſt plutoni uia:hoc eſt antrũ illud apertũ:ꝑ quod ad inferos deſcendebatur. ℂ Nãq; equi inaſſueti:q non cõſueuere pati lucẽ. ℂ Nõ patiũtur lumẽ diuturnũ:clarã diei lucẽ pati nõ poſſunt: ideo celerrima refugit pluto:quod eius equi:ſic & umbre oẽs:quæ in erebo:hoc eſt in obſcuritate tartarea diutius fuerint lucis ſunt impatiẽtes:& ea rõne nõ licet illis niſi noctu interdũ ꝑ ſupiora uagari. ℂ Vñ apud Vir.Anchiſeſq; iam nimis cũ filio ꝑ quietẽ eſſe immoratũ cũ dicat:& me ſæuus eqs oriens afflauit anhelis. ℂ At miniſtræ ancillæ ipſius uirginis. ℂ Chorus eq̃lis:qui ancillaꝝ chor⁹ erat eiuſdẽ ætatis cũ ꝑſerpina. ℂ Cumulatio flore:numerus pro numero:hoc eſt cumulatis floribus:clamant. ℂ O ꝑſephone:ita.n.appellata eſt ea uirgo cereris filia.Poſerpina uero poſtea dicta:cũ eadẽ & lũa eẽ credita ſit.Vñ Varro inq̃t.Hic epicarm⁹ Ennii ꝓſerpinã quo ꝑ appellat:qđ ſolet eẽ ſub terris.Proſerpina dicta:ꝙ hæc ut ſerpẽs:mõ in dextrã mõ in ſiniſtrã partẽ late mouet̃.Serpere:& ꝓſerpere idẽ dicebant ut Plaut⁹ qui ſcribit:quaſi proſerpens beſtia ℂ Veni ad tua dõa.huc addes ad flores tibi iã pro munere lectos. ℂ Vt clamata ſilet:poſtq̃ uocata nõ rñdet.Implẽt mõtes ululatib⁹:qa magno ululatu & gemitu ꝑ oĩs mõtes amiſſã dñam nõ ĩueniebãt. ℂ Et nuda manu feriũt pectora mœſta uerberabãt. ℂ Et nuda pectora manibus:qa dñam nõ inueniebãt. ℂ Attonita eſt plãgore ceres.Rediẽs ab Arethuſa miſerãda mater:audito ululatu & plãctu ancillaꝝ obſtupuit & nõ iueniẽs filiã.Amẽs facta eſt:& uelut furore percita cœpit ꝑ oĩa loca q̃rere filiã uẽitq; ad locũ uñ rapta ĩerãt ueſtigia:q̃ ad antrũ ducebãt:deꝓhẽdiſſetq; ea die furtũ:niſi ipſa ueſtigia a ſuib⁹ turbata eẽnt. Deide ꝓgreſſa totã trinacriã pluſtrauit:Poſtea accẽſa face noctuq; uagata eſt. ℂ Ceres eſt attonita plãgore:plãctu puellaꝝ. ℂ Modo.uenerat ennã:rediuerat iã in ennã:ubi erat ei⁹ dõiciliũ. ℂ Nec mora:nec ulla fuit retardatio. ℂ Dixit me miſeram dico ſcilicet. ℂ Vbi es filia:tu ꝑſerpina.quia nõ ades:ideo me miſerã dico ℂ Inops mentis.quaſi ſine mẽte ℂ Rapit̃:raptim agitur:nõ ratiõe:ſed furore: ℂ Vt quas ſolemus audir̃ menades threicias ire fuſis cogis:ita furore rapta eſt ceres ueluti referunt̃ nobis ire furore cõcitas thyades ipſas mulieres:cũ baccho ſacrificauerint.de menadibus ſupius diximus.quæ bacchum ſeu Dionyſium comitatæ ſunt:quas ita dictas putãt a furore μανια enim furor eſt. ℂ Vt mugit mater ſua:ita gemebat illa & quærebat filiam:ut mugitum edit uacca. ℂ Rapto ab ubere uitulo cum uitulus raptus erit ab ipſiis matris uberibus. ℂ Et quærit ſuos fœtus:ſuum filium. ℂ Per omne nemus per omnes ſalt⁹ & nemora. ℂ Sic dea:Ceres gemebat:& quærebat.Nec retinet gemitus: immo ſemper gemit. ℂ Sed concita curſu fertur.quaſi pernix agitur ℂ Et o enna:o urbs quam ceres incoluit: ℂ Incipit e campis tuis.nam quærer̃ filiam cœpit ex campis.enneis: ℂ INde.ex ipſis cãpis. ℂ Nacta eſt:inuenit. ℂ Veſtigia ſigna ℂ Plãtæ puellaris.uirginei pedis.planta pro inferiore parte pedis ponitur.inuenit ergo ceres imaginem plantæ uirgineæ humo impreſſam.qua illa inceſſerat. ℂ Et uidit humum.tellurem. ℂ Preſſam.calcatam. ℂ Noto pondere filiæ pedibus matri notis. ℂ Forſitan illa dies qua cœpit eam quærere.Fuiſſet ſumma ideſt ultima ℂ Erroris.Quia non magis erraſſet. ℂ Si ſues porci non. ℂ Turbaſſent.Rictu & pedibus terrã euertẽ

Proſerpina dicta qđ mõ ĩ dextram mõ in ſiniſtrã ꝑtem mouetur.

Proſerpina dicta que accẽſa noctu uagatur

Menales dictæ q̃ſ putãt furore agitari. μανια enim furor dicitur.

do. ¶ Signa reperta:ipſa ueſtigia:quæ ſi mater eſſet ſequuta:duxiſſet eam ad demerſum foramen illud.un
de abducta ad erebum erat filia. ¶ Iamq; præterit:curſu & iam tranſit. ¶ Leontinos : Qui fuere in Sici- Anic ab
lia inter lilybeum & peloridem:mediterranei prope centoripinos. ¶ Et flumina aniena:ita ſcriptum eſt in alijs anti
codicibus uetuſtiſſimis:ſed non comperimus:anienem in ſicilia:Ego exiſtimo ſublatum in curia librario- ſes dicit
rum unus ſcilicet.& Aniſena dicere oportere.nam Plinio teſte Aniſes in Sicilia fluuius eſt:ſic enim īquit.
Colonia Taurominium:quæ ante anaſos:Flumen Aniſes mons ætna:& ætna & ſicut a Tyberi Tyberi
na fluenta dicimus:ita ab aniſe aniſine dicere poſſumus.

Præterit & ripas herbifer Aci tuas
Præterit & cyanen & fontes lænis anapi
Et te uorticibus non adeunde gela:
Liquerat ortygiam megareaq;:pātagiāq;
Quaſq; ſimetheas accipit æquor aq̄s:
Antraq; cyclopum poſitis exuſta caminis:
Quiq; locus curuæ noīa falcis habet:

¶ HER biſer aci:Hic fluuius ut autor eſt Vibius ſeque ANT.
ſter ex Aetna mōte in mare decurrit:quem teſte Solino FAN.
nullus frigore anteuertit: quamuis ex eo monte defluat Acis fl.
qui uomit incendia.Syllius:Quiq; per ætneos acis petit
æquora fines. In hunc fluuium uerſus dicitur acis Fauni
& Simetidis nymphæ filius qui a Poliphemo creditur in
terfectus:quem ferunt e ripis huius fluminis in Vlyſſem
ſaxa torſiſſe.Præterit & cyanē:Hinc fons eſt cuius aquæ
miſcētur Anapi nō lōge a Siracuſis:ut Quaq; ſuis Cya Ciane
nen miſcet Anapis aquis. ¶ Lænis anapi remouetur s lit Anapis
tera ut euitet Homeioptoton.Sic Virgilius:Religas da Cela
naum atque immittis achilli.Sunt tamen qui & Anapum
dicunt fluuium læuiter decurrentem. ¶ Vorticibus non
adeunde gela: Hic fluuius eſt Siciliæ ad Gelam oppidum . quod teſtibus Virgilio & Claudiano a fluuio Ortigia
nomen accæpit.ut Immaniſq; gela fluuii de nomine dicta:Et nomenq; gelas qui præbuit urbi.Id oppidum
gelon tyrannus Hieroni fratri tradidit cum ipſe Syracuſis potitus eſſet ut ſcribit Herodotus : circa quod
ſaltanti ſplendoris eſt autore Plynio ut imaginem recipiat. ¶ Liquerat ortygiam: Non accipimus Orty-
giam Apollinis hoc eſt delon quæ eſt in mari Aegæo : quid enim illi eſt cum Sicilia:ſed Ortigiam : quæ
ut inquit Strabo Siciliæ ponti coniungitur habetq; fontem Arethuſam in Pelagus fluuium emittentem
quem Alpheum eſſe fabulantur.Virgilius in tertio æne.Sicanio prætenta ſinu iacet inſula contra plemy-
rium undoſum nomen dixere priores Ortigiam:Eſt autem ad Siracuſas . ¶ Megareaq;: Conceditur poe-
tis adiicere aliquid nominibus item ea mutare uel mutilare autore Seruio : cum & ſtudeant uarietati &
carminis lege id interdum facere compellātur. Vnde illud eſt : Vrbemq; fidenam : cum fidenas dicamus.
Quare autor hoc loco Magarea uocat urbem quæ Megara nominatur : eſtq; urbium Siciliæ uetuſtiſſima Megara
autore Plutarcho condita a Dorienſibus ut inquit Strabo . Ea olim Hybla dicebatur : cuius nomen cum Hybla
oppidum euanuerit idem Geographus propter Hiblei nominis præſtantiā remanere teſtatur. Fuit autem Panta-
Megara nō longe a ſiracuſis teſte Seruio.atq; ut docet Strabo inter Catanam & ſiracuſas.Habent & græ- gias
ci megara oppidum quod iſthmo adiacet teſte Laertio:cuius incolæ cum alijs quibuſdam Corienſibus me-
garam in ſicilia condiderunt. ¶ Pantagiam:Fluuium apud megaram : cuius meminit Virgi.In tertio æn.
ut.Viuo prætereuehor hoſtia ſaxo pantagiæ:megaroſq; ſinus. Dictus eſt autem pantagias ut placet Ser- Sime-
uio quaſi undiq; ſonans quia ut plenus flueret implebat ſonitu pene totam ſiciliam : ſed poſtea cum Cere thus
ri quærenti filiam obſtreperet tacere iuſſus eſt numinis uoluntate . Eum ſaxa rotare etiam Claudianus tra Aetna
dit.ut ſaxa rotātem pantagiam . Hunc quidam Pantagiam dicunt.Quaq; ſimetheas:ſimethus fluuius agrū Drepa-
cataneum influit ut ſcribit Strabo:apud quem dei fuerūt ut ait Seruius necnon & Macrobius lib.v.ſatur- non
naliorum quos quidam paliſcos uocant.Eſt autem catana inter pelorum ac Pachinum : ut meſſana tauro
minium megara & ſiracuſæ . A ſimetho & ſimetheus & ſimethius deducuntur:ut eductum martis luco ſi-
methia circum flumina.Quo in nomine mirari non debemus mutatam primæ ſillabæ quantitatem cum
a proprio nomine deriuetur. ¶ Antraq; ciclopū poſitis exucta caminis Aetnā dicit quæ uulcano & ei⁹ fa
bris ciclopibus datur quorum ſupra meminimus.Eſt autē Caminus fornax. ¶ Quiq; locus curuæ nomīa
falcis habet Falcē græci drepanon dicunt a qua nomen inditum putant Drepano ſiciliæ oppido qd diſtat
a lilibeo(ut inquit Polibius)milia paſſuū non amplius.xv.quia ferunt Saturnū poſt amputata uirilia patri
Cælio in eam partē ſiciliæ falcē proiecisse.Alii Drepanū ſic dictū uolūt a littoris curuitate.Eſt & Corinthi
Drepanum teſte Lactantio grāmatico:ut qui drepani ſcopulos & oliuiferæ ſicyonis culta ferunt.
¶ ET PRAETErit Aci herbifer ripas tuas:hoc eſt tranſito aci gramineas ripas:quas interfluis : aliqui PAV.
legebant herb fer ance cum aci debeat eſſe nam acis fluuius ut Theocritus oſtendit . ex ætna monte fluit MAR.
ex cuius ripis poliphemum in Vlixem egiſſe ſaxa dicunt.Et in hunc fluuium conuerſum in meta. poeta
aſſerit Acim filium fauni & ſimethidos nymphæ . Tunc cum illum ob galatheam eum aſpernantem po-
liphemus occidit. ¶ Et præterit Cyanen.Cyane fons eſt in agro Syracuſano. Verum poeta in meta.nym
pham fuiſſe oſtendit:quæ cum non poſſet rapinæ plutonis obſiſtere.flens in fōntem ſui noīs cōuerſa eſt.
qui anapo fluuio commixto non longe a Syracuſis iuxta ortygiam in mare labitur. ¶ Et præterit fontes
lenis anapi leni:fluxu labentis Anapus cyane commiſcetur. ¶ Et præterit tegula non adeunde: quaſi qui
facile adiri:hoc eſt pertranſiri non potes. ¶ Vorticibus:propter aquas uorticoſas: nam gelas fluuius ma
gnus prope camerinam cuius & Plynius meminit. ¶ Liquerat iam ipſa ceres errando. ¶ Ortygiam:Orty
gia inſula in egæo:quam & delon dicimus.Et eodem nomine appellatur inſula ante ſiracuſas : de qua hic
intelligit:nunc tamen adiuncta continenti uidetur ¶ Et liquerat magarea:hoc eſt magarā ipſam in ſicilia.

cuius Strabo meminit. Vbi cunctoꝶ inquit amniũ eruptiones decurrere:q in hoſtia portuoſa ex æthna dilabantur. ¶ Et pantagiã: qui fluuius eſt prope megarã. ¶ Et qua æquor accipit aquas ſimetheas: q̃ſi li-
Cyclopes dcĩ a circulari oculo — querat eam orã qua ſymethus fluuius in mare exit. ¶ Eſt enim nõ lõge ab urbe Catanẽſi. iuxta quẽ italia: ſiue ut alii uolũt ætna nympha ioui paliſcos peperit. ¶ Antraq; cyclopũ: antra ætnea cyclopib⁹ ut homerus: & alii quoq; poetæ dicunt habitata. Cyclopes dicti a circulari oculo quem unicum in fronte habent. ¶ Exuſta poſitis caminis: extructis foraminibus: propter cyclopes: qui miniſtri uulcani dicuntur quorũ ſuperius meminimus. ¶ Quiq; locus habet nomia curuæ facis: liquiuerat locum. Qui a curua falce denominatum eſt drebanum promontorium cuius meminit Ply. eſt etiam & oppidum in ſicilia ad occidentem Quod ita dictum: ſunt qui uelint a falce ſaturni: quæ ibi cecciderit ΔΡΕΠΑΝΟΝ græce falx latine.

ANT. CAN. — ¶ HIMERA: more ſuo mutat & declinationem & genus. Eſt autem Himera oppidum inter Pelorum ac lilybæum quod zanclei condiderunt ut autor eſt Strabo: q ait himeram non amplius habitari: ſimiliter & gelam Callipolim & ſelenuntem atq; alias urbes Siciliæ quas idem autor deletas eſſe teſtatur. Himera quoq; nomen eſt fluuii eius inſulæ non incelebris. ¶ Didymen: Ex inſulis liparceorum quas & Eolias dicimus Siciliæ adiacentes una eſt quam a forma Didymẽ ideſt himellã uocant. ¶ Agrigentaq; taurominumq;: Agragas oppidum eſt inter Pachynum & Lilybæum quod Agrigentum noſtri dixerunt autore Plinio. Eſt & Agragas montis nomen: ut Arduus

Himera · Didimẽ · Agrigẽtum · Agragas

> Hieraq; & didymẽ agrigẽtaq; taurominũ
> Sacrorũq; melam paſcua læta boũ: (q;
> Hic camerinã adit tapſũq; & oloria tempe
> Quaq; iacet zephyro ſẽp aptus eryx:
> Iãq; peloriadẽ lilybeaq; iamq; pachynon
> Luſtrauit terræ cornua prima ſuæ:
> Quacũq; igredit̃ miſis loca cũcta q̃relis

Taurominium · Mela — inde agragas oſtentat maxima longe mœnia magnanimum quondam generator equorum. Taurominium uero quod poeta mutilato uocabulo Tauromiaum uocat eſt ad latus Siciliæ quod euripum facit. dicebaturq; olim Naxos ut ait Plinius. Laudantur maiorem in modum Mulli ad Taurominium capti. Vnde illud eſt. Mullus erit domino quem miſit corſica uel quẽ Taurominitane rupes. ¶ Melani: Huius nominis fluuium non ſolum habet Sicilia ſed & aliæ regiones quæ ab aquarum nigredine nomen fluuiis indiderunt. Celebratur autem in primis melas Boetiæ qui epotus teſte Plinio oues nigras reddit. Hinc camerinam adit: ora ſiciliæ quæ a pachino in lilibeum extenditur tota pene relicta eſt ut ait Strabo. Priſciaꝶ tamen habitationũ ueſtigia ſeruans e quibus Camerina fuit Syracuſanoꝶ colonia. Eſt & Camerina paludis nomen ut fatis nunq̃ conceſſa moueri apparet Camerina procul. ¶ Tapſumq;. Inſulam diſtantẽ a ſicilia a decẽ ſtadia ut quidã dicunt. ea eſſe apud Syracuſas quã Virg. iacere dicit: ut Tapſumq; iacentẽ. Eſt. n. pene fluctibus par autore Seruio. ¶ Oloria tempe. Cygneia ut inde lacus hiries uidet & cygneia tempe & ſit dictũ eſt ut illud ſupra: Anienaq; flumina curſu præterit: Et uel tapſum dicit iacentẽ ac uadoſam & aptam uitæ cygnorum uatis gaudentium: Vnde illud eſt Ad uada Meandri concinit albus olor: Sunt. n. Cygni: ut diximus aues terra & aqua uictũ querentes. Aut quẽuis locum amænum apud Syracuſas & Cygnis gratũ. quãuis tẽpe proprie ſint amæniſſima loca Theſſaliæ ad peneũ canoꝶ concentu auiũ ut inquit Plyn. Idẽ tradit ad Heloren oppidũ apud Syracuſas ſtagna cẽ autor hic ſignificare potuit. ¶ Quaq; iacet zephyro ſemper apertus eryx: hic mons Siciliæ dictus eſt ab Eryce Veneris & Bute filio q ab Hercule cæſus dicitur. Imminet autẽ Eryx mari ea parte quæ ad italiam ſpectat ut ſcribit Polybi⁹ iter Drepanum & Panorum exceditq; magnitudine reliquos montes. Siciliæ præter unum æneam. In eius uertice planicies eſt ubi fuit Ericinæ Veneris templũ omnium Siciliæ temploꝶ ornatiſſimũ opulentiſſimũq;. Eodem in monte Anchiſes. ſepultus dicitur: licet ſm Catonẽ ad italiã uenerit. Dionyſius autor eſt æneam templũ patri cõſtituiſſe ubi hæc fuit inſcriptio: Diui terreſtris qui fluuii Numici undas gubernat. ¶ Terre cornua prima ſuæ. Tria ſiciliæ promõtoria uocat cornua eius inſulæ peloꝶ Lilibeũ pachinum.

Camerina · Tapſus · Tempe oloria · Erix

PAV. MAR. — ¶ HIMERã aliq legũt himeraq; & dydimẽ meli⁹ himerã & dydimẽ oppidũ eſt himera a zãclais cõditũ ĩ ipſa trinacria. meminit Stra. & Pli. himera cũ fl. inqt. Didime uero una eſt ex æolicis inſulis in freto ſiculo Agrigẽtaq; agrigẽtũ oppidũ apionib⁹ cõditũ ĩ ſicilia. Ply. uero inqt oppidũ agragas: qd & nr̃i agrimẽtũ dixere. ¶ Taurominiũ oppidum: & Plinius inquit Colonia taurominium quæ ante anaſos: ut diximus ¶ Et liquærat mellam fl. qui ita dictus a colore nigræ aquæ. Pluribus in locis ſunt flumina eodem nomine nũcupata: ut in Migdonia Calicia Thracia Boetia: Sicilia de quo hic agitur. & aliis quoq; ĩ locis. ¶ Læta paſcua quæ ſunt pinguia: & fertilia. ¶ Boum ſacroꝶ: ſacrificio deſtinatoꝶ: nam ut ex campis: quos irrigat Clitumnus amnis umbriæ abducebantur boues immolandi: uti ex phaliſcis: ita ex paſcuis ſiculis quæ ab eo flu. irrigantur. ¶ Hinc adit. uadit ipſa ceres. ¶ Cameriam oppidum prope gelam flu. ¶ Et tapſon: quæ paruæ parua eſt inſula iuxta Siracuſas: par pene flucti inde Virg. Tapſumq; iacentẽ dixit. ¶ Et oloria hóc eſt cignea. ¶ Tempe quæ in Sicilia ſunt inſtar theſſalicoꝶ: planities quidem eſt quam irrigat Elerus flu. cunq; in ipſius hoſtiis multi ſoleant eſſe cygni oloria dixit alii legunt tapſon cygnea quæ tempore & idem eſt. ¶ Et qua iacet Erix: quia inde etiam pertranſiuit. ¶ Semper apertus zephiro. qui mons erix oppoſitus eſt zephiro uento ex occidente flanti: ubi erat templum ueneris ery. quod in magna fuit religione romanis. Sed de hoc alias. ¶ Iam luſtrarat: circuierat. ¶ Peloridem arcem pelori. Et lilibea: lilibeũ: ſeu lilibei montis iuga. ¶ Iamq; luſtrarat pachinum: promontorium. ¶ Prima cornua prima promontoria hæc enim illa ſunt promontoria in tribus Siciliæ angulis pelorus ad ſeptentrionem pachinus ad ortũ lilibeus ad auſtrum. ¶ Terræ ſuæ. ſuæ inſulæ. ¶ Quacunq; ingreditur. incedit ipſa ceres.

Camerina ppe flu. gelã

Implet ut amiſſum cũ gemit ales itym:
Perq; uices mõ pſephone mõ filia mater.
Clamat & alternis nomen utrunq; ciet
Sed neq; pſephõe cererẽ neq; filia mrẽ;
Audit & alternis nomẽ utrunq; perit:
Vnaq; paſtorẽ uidiſſet an arua colentẽ.
Vox erat hac greſſ⁹ æqua puella tulit:
Iã color un⁹ ieſt reb⁹ tenebriſq; tegunt
Omnia iam uigiles conticuere canes:
Alta iacet uaſti ſup ora typhoeos æthna
Cuius anhelatis ignibus ardet humus
Illic accẽdit geminas pro lãpade pinus.
Hic ceteris ſacris nũc quoq; teda dat:
Eſt ſpecus exeſi ſtructura pumicis aſper
Non homini facilis nõ adeunda feræ:
Quo ſil hac ueñit frẽatos currib⁹ angues
Iũxit & æquoreas ſicca perrat aquas:
Effugit ad ſyrtes & te zãclea carybdis
Et uos niſsei naufraga monſtra canes:

CCVM gemit ales itym. Prognen dicit ut quẽ deteſtato quodã iugulauerat enſe nũc gemit ereptũ garrula mater itym. Hic itys in phaſianũ cõuerſus dicitur ut Seruio placet: pgne in hirundinẽ q̃uis pbus in cõmentariis bucolicoq; ſcripſerit Philomelã in hirundinẽ: prognem in luſciniã fuiſſe cõuerſam. C Vnaq; paſtorem uidiſſet: Deeſt ſi. Et eſt ordo: Vna uox erat ecqua puella hac greſſus tulit: ſi paſtorem uidiſſet. ANT. FAN.

C Aetna: huic mõti Typhoei caput ſubiectũ eſſe fabulant: ut Dextra ſed auſonio manus eſt ſubiecta peloro læua pachyne tibi lilybeo crura præmunt degrauat ætna caput ſub qua reſupinus harenas eiectat flãmãq; fero uomit ore typhæus. Ouidius alibi: Aura phaõ celebrat diuerſa typhoidis ætnæ. Typhoeum nõnulli extra Siciliam excruciari dicunt. Pindarus uero in Siciliam qui eum Centimanum uocat. Sane ætnam quidã dicunt nominatum ab ætna Briarri. Alii aliter fabulantur. Typhoeus

C Cæteris ſacris nunc quoq; tæda datur: Diximus ſupra ſacerdotes Cæreris Daduchos appellatos a tæde geſtatiõe: Itẽ legimus: Et ſi thura aberũt, iunctas accẽdite tædas. Quare thæda datur cereri.

C Eſt ſpecus &c. Locum deſcribit altum & præcipitem & aſcenſu difficilem quem Ceres conſcendit frenatura dracones C Frenatos curribus angues: Per angues Cereris Sulcorum obliquitatem accipimus. Sicca. Tacto ac preſſo mari a curru non a Cerere. C Syrtes: Scyllam & charybdim ſyrtes uocat quod non minora pericula illic ſubeantur quam ad ſyrtes Aphrice. C Zanclea charybdis: Proxima zanclæ: hoc eſt meſanæ quæ olim ob loci curuitatem zanclæ uocabatur quoniam curua zanclia dicebantur ut autor eſt Strabo. Ante hanc urbem charybdis eſt immenſum uidelicet profundum quo inundationes freti nauigia per magnas circunductiones ac uortices præcipitata detrahunt: quæ ſecundũ Saluſtium circa tauromitanum littus egeruntur ut Seruius refert Fuit autem Charibdis (ut quidam fabulantur) fœmina uoraciſſima quæ cum rapuiſſet boues Herculis a ioue fulminata atq; in mare præcipitata dicitur ubi naturam priſtinam ſeruãs ſorbet uniuerſa. Charibdis zanclea Charibdis olim fœmina

C Niſei canes: Nota eſt Scyllæ fabula cuius canes niſeos dicit cum ipſa fuerit Phorci non niſi filia. ſic Virg. in Buc. Quid loquar aut ſcyllam niſi. Eſt autem Scylle in italia ſecundum Seruium cum Charibdis detur Siciliæ: ut Dextrum ſcylla latus læuum implacata charybdis obſidet. Scille fabulã cõfundit ẽt in ultimo de remedio amoris Scylla C Vtriuſq; Plinius meminit his uerbis: in eo freto eſt ſcopulus Scylla item Charybdis mare uorticoſum ambo clara ſæuitia. C Naufragia monſtra: Admiſcet fabulæ ueritatem. Scopulorum enim cauernæ recipientes mare ac refudentes naufragium minitantur.

C IMPLET loca cũcta miſeris querelis per oĩa loca: p quæ illa ibat: miſabiliter quærebat C Vt cũ ales gemit itym amiſſum: ut thereus in upupã cõuerſus gemit filiũ itym noĩe: iã in aue quoq; cõuerſum. nota eſt fabula quæ & in meta. refert & in. ii. lib attigimus. PAV. MAR. C Et p uic. uiciſſim. Mater ceres. Modo clamat p ſephone: mõ filia: mõ ſuo noĩe uocabat. mõ filiæ appellatõe. C Et alternis uicib⁹. ſ. C Ciet uocat. C Vtrũq; nomẽ: & pſephões: & filiæ. C Sed neq; pſephone: ipſa clamata. Audit cererẽ: clamãtẽ C Neq; filia matrẽ: q̃a neutra appellatione uocata rñdet. C Et utrũq; nomẽ: & pſephones & filiæ. Perit alternis: p ipſas uices repetitũ: q̃a ab illa iã ad inferos abducta: nõ audiebat. Vidiſſet paſtorẽ colentẽ uina ſi inſpexiſſet illa paſtorẽ uino indulgentẽ. C An uidiſſet colentẽ arua: ruſticũ arantẽ: & pſcidentẽ agrũ. C Vox erat ita ceres loquebat: & paſtores & agricolas interrogãs. Aequa puella tulit hac greſſus. En aliq̃ puella tranſiuit p hanc uiã. C Iam color unus adeſt rebus. iã erat nox & unus eſſe rebus oĩbus color uidebatur: q̃a nihil niſi tenebræ diſcernebant: C Et oĩa tegũtur tenebris: & obſcuritate & nocturna caligine. C Iã uigiles canes cõticuere. q̃a quieti: & ipſi ſe dedere. C Alta ætna: & alt⁹ q̃dem mõs eſt ætna unde erũpit ille ignis: illuc acceſſit Ceres. & faces accẽdit: alligatiſq; ad currũ draconibus: eũ aſcendit: & ad remotiora loca progreſſa eſt. Quo ceres q̃rebat filiã pſer pina cũ face in curru C Aetna alta iacet ſup ora uaſti typhoeos ĩpoſita eſt typheeo tota Sicilia & ætna eius caput degrauat: ut diximus in. i. lib. Sed æncelado impoſitã ætnã alii dicunt. Cuius typhoeos ignibus anhelitis: anhelitu iactatis. C Ardet humus: ætnea. ſ. ex eius pectore emanat p hyatũ ætneæ ignis. C Illic: i igne ætneo. C Accẽdit: ceres geminas pinus pro lãpade: pro ſplẽdore & luce nocturna duas pinus ſuccendit. Hinc ex hoc. C Nũc quoq; datur tæda: ſacris cereris inde mos habuit originẽ: ut ſacerdotes cereris ipſi deæ ſacrificãtes tædã acceſam ferãt appellatiq; ex eo ΔαΔουΧοι de quo diximus in. iii. lib. C Eſt ſpecus exeſi: facit topographiã quo i loco illa frenaſſet dracões C Eſt ſpecus aſp ſtructura pumicis exeſi: pp̃ter natiuã ipſius ſtructurã in exeſo & abroſo uetuſtate pumice erat ipſe ſpecus aſp. C Regio q̃dẽ. C Nõ adeũda homini nõ feræ hoc eſt in quã regionẽ. i. in quo ſpecu nec hoĩes aſcẽdere. nec feræ poterãt ob difficilẽ aſſenſum & excelſitate loci & uĩ illũ locum ſignificare. quẽ Diod. inq̃t. und q; pcipitiis abſciſſum eſſe. C Quo ſimul hac uenit: in q̃d ſpecu poſtq̃ ceres uenit i C Iunxit angues frenatas curribus. dracones iã frena tenentes ſimul

ligatos ad currum ſtrixit. ℂ Et ſicca:nullis nudis madida. ℂ Pererrat aquas æquoreas:errat p maria eo cur ru uecta. ℂ Sicula enim loca ſuis pedibus pagrauit:Lõgius aũt ĩtura currũ aſcẽdit:quẽ angues agũt. ℂ Et
zanclia fugit celeriter uẽit ℂ Ad ſyrtes:nõ tñ. Acceſſit in aphricã:ſed ſil'itudie quadã ſyrtiũ ſybica:pp naugã
caribdis tiũ diſcrimina loca circa ſcyllam & carybdim ſyrtes appellat. ℂ Et te zanclea caribdis:meſſanã ĩ ſicilia:ut Strabo ingt:cõdidere meſſenii:q pellopõneſum habitabãt:a qbus & nomẽ pmutauit. Namq prius zancle uocabaſ:cũ curua eſſent loca:nã curua zanclia uocãt:ante urbẽ paululũ in tractu carybdis oſtẽdiſ. ℂ Ve nit ergo ad te ceres o carybdis:& Plynius ingt in eo freto eſt ſcopulus ſcilla. ℂ Itẽ carybdis mare uortico
Qualis ſum ambo clara:ſeuitia & cætera. ℂ Et uẽit ẽt. Ad uos cães nyſei hoc eſt canes ſcyllei. Aequiuocatio noĩs
ſit for ſecit errorẽ nã & ſcilla dicta eſt niſi megarẽſis filia Etiã & filia phorci:quæ demutata eſt ueneficio Circes,ĩ
ma ſylle monſtrũ illud qd a Virg. ita deſcribiſ in tertio æneidos. ℂ Prima hoĩs facies:& pulchro pectore uirgo pu betenus:poſtrema imani corpore piſtix Delphinũ caudas utero cõmiſſa lupoꝝ. Sed hoc ideo fictũ:qd ſa xũ ingens ſit humanã habẽs effigiẽ in parte ſupiori:in inferiori uero habet reflectos ſcopulos ſub radicib' cauernoſos:iter quos dũ æſtiuoſum mare intrat:ab eiſdẽ refractũ tumultuãdo repreſentat latratum canũ & ululantes lupos. Monſtra naufraga:quaſi ubi ſæpe naufragium faciunt:qui inde nauigant.

ANT. FAN. ℂ ADRIAcumq patens late. Hoc eſt mare quod ſupe rum appellamus nomen accæpit ab Adria oppido clariſ
Corith' ſimo: ℂ Eſt ãt pars maris ionii licet quidã ſcriptores ali ter ſentiãt. ℂ Corint hũ:Oppidũ ĩ iſthmo inter mare io nium & ægeum. Gelido ſaxo. qd deinde Athenieſes pro prio noĩe Triſte appellarunt. Sub ioue durauit Sub dio
Eleuſin Durauit autem abſolutum eſt:ut Durate & uoſmet rebus ſeruate ſecundis. ℂ Cerealis eleuſis. Dicimus & eleuſin quo noĩatiuo utiſ Plynius & ẽ urbs Acticæ regiõis ubi
Celeus ſtrabo Eleuſinæ Cereris tẽplũ fuiſſe teſtaſ & Seruius re
ĩ ripto gnaſſe Celeum ingt cui ceres filiam querens & liberaliſ
lemus ſime ab eo ſuſcepta oſtendit omne genus agriculturæ fi liumq eius Triptolemum recens natũ per noctem igne fouit per diẽ diuino nocte nutriuit: cũq allatis ſerpenti bus ſuppoſitum per orbẽ miſit ad uſum frumẽti hoibus
theſmo indicandum:quem Lactãtius grãmaticus ſcribit primum
phora inſtituiſſe Cereris ſacra quæ Græce ut diximus Theſmo
ſacra ce phoria appellantur. Eundem tradunt bouis & aratri in
reri uentorem fuiſſe. ut Plynius autor eſt. Ferunt autem iam ben Celei famulam auſam eſſe Cererem male tractare eũ eam ſollicitam aſpexiſſet:a qua deductum nomen iambi pedis putatur ut Diomedes Grãmaticus ſcribit:qui uxo rem Celei Meganiram uocat quæ ab Ouidio dicitur me
lãbe uñ nalina. ℂ Excuſſaq mora rubetis : Quoniam & aliun
pes iãb' de quoq habentur mora. ℂ Mater ait uirgo. Reuerẽtiæ
Magari nomẽ eſt mater hoc loco & uocatiuus caſus. Mota eſt dea:recordata eſt filiæ q̃ amiſerat. ℂ Quãuis onus
na ſeu urget:quia dixerat portat & arſuris arida ligna focis.

> Adriaticũq patens late bimareq corithũ
> Sic uenit ad portus Actica terra tuos:
> Hic primũ ſedit gelido mœſtiſſima ſaxo
> Illud cecropidæ nũc quoq triſte uocãt
> Sub ioue durauit multis immota diebus:
> Et lunæ patiens & pluuialis aquæ:
> Sors ſua cuiq loco'ẽ q nũc cereal' eleuſis
> Diciſ hic celei rura fuere ſenis:
> Ille domũ glãdes excuſſaq mora rubetis
> Portat & arſuris arida ligna focis:
> Filia pua duas redigebat mõnte capellas
> Et tener in cunis filius æger erat:
> Mater ait uirgo mota eſt dea noĩe mrĩs
> Quid facis in ſolis incomitata locis:
> Perſtitit & ſenior quis on' urget & orat
> Vt ſubeat tecta quantu lacunq caſæ.

menalia ℂ ADRIAcumq patens late:uenit in ſinum adriacũ late patentẽ:de quo paulopoſt dicemus:cũ de ægeo
PAV. & ionio agemus &. ℂ Corinthũ bimarẽ:quæ urbs quondã caput:& lumen totius græciæ in edito monte
MAR. ſedet inter ægeum:& ioniũ ideo bimaris diciſ. nã in ipſo iſthmo achaico. ℂ Sic uenit ceres. O actica:quæ ægeo ablueris. ℂ In portus tuos:nã exeũtibus peloponeſum per iſthmũ:ſtatim occurrit actiaca. ℂ Vẽit.n. ceres ad eã acticæ regionẽ ubi poſtea eleuſin ciuitas condita eſt. ℂ Hic in iuſa regiõe. ℂ Primũ ſedit mœ ſtiſſima ſaxo gelido. deſcendens tum primum e curru ſedit in eo ſaxo afflicta mater tam dulci orbata filia. ℂ Cecropide. athenieſes a cecrope rege qui uagam ac diſpſam multitudinẽ in decem urbes habitandas di geſſit. ℂ Quaꝝ noĩa Cecropia:Tetrapolis:Epatria:Decelea:Eleuſis:Aphiadna:Toric':Braurõ:Cythe rus:Sphetthus. ℂ Nũc quoq uocãt illud triſte:ab ea Cereris mœſtitia etiãnum illud ſaxũ ab athenieñſibus triſte nuncupaſ. ℂ Sub ioue:ſub dio. ut ẽ apud Hor. Manet ſub ioue frigido Venator tenere cõiugis ĩme mor. ℂ Immota:quæ nunq̃ ſe ex eo ſaxo dimouerit. Multis dieb' durauit:patiẽſ pſeuerauit ſub dio. ℂ Et patẽs lunæ:qſi frigoris nocturni ſub ſerena luna & aquæ pluuialis:quæ eã ſupne rorabat. ℂ Sors ſua cuiq loco eſt:qſi qſq locus ad aliq̃ fortunã deſtinat' ſeruatuſq ẽ. Nã in cãpis acticis ubi exiguũ Rus erat Celei ſenis:futura erat aliqñ Eleuſis ciuitas:clara cereris religiõe. Ea.n. actica eſt:ubi ut Stra. ingt eleuſinæ cere ris tẽplũ extat & phanũ myſticũ. qd Ictinus apparuit:turbæ theatralis capaciſſimũ Dr.n. Eleuſis & Eleu
Phanũ ſin & inde eleuſina ſacra. Celeus autẽ ipſe ſenex eũ in ſaxo ſedentẽ cererẽ repperiſſet:quæ anũ ſimulabat
myſticũ orauit:ut domũ eius iniret:obteſtatuſq p ſalutẽ filiæ:flexit deã ingrediens languentẽ illius filiũ liberauit
in eleuſi daturaq erat illi ĩmortalitatẽ:niſi parentũ ſimplicitas obſtitiſſet:hinc fuit ille Triptolemus:cui ſeminandi
ciuitate uſum monſtrauit:de quo paulo poſt dicemus. ℂ Qui locus nunc diciſ Eleuſis cerealis:quaſi urbs cereris.
uicina ℂ Hæc fuere rura celei ſenis:hæc rura coluit celeus:& menalina. ℂ Ille:celeus. ℂ Portat glandes domu;
athenis quib' familiã paſceret. ℂ Et mora excuſſa rubetis. mora agreſtia e rubis excerpta. aut decuſſa. ℂ Et ligna

arida focis arſuris:quæ eremari deberent ab ignibus.Filia parua redigebat monte duas capellas : erat huic Coleo parua filia:ea iam ueſperi capellas domum e paſcuis reducebat. ¶Et filius tener tenellus adhuc pu er. ¶Erat æger ĩ cunis:laborabat infans aduerſa ualitudine. ¶Virgo:puella celei filia. Ait mater:uocauit illa cererem nomine matris. ¶Mota eſt dea nomine matris:cõmota eſt ceres:cum audiret ſe matrem uo cari recordatione filiæ:quam querebat & illa poſtea proſequuta eſt. Quid facis incomitata in ſolis locis: quid tu ſola in hac ſolitudine & iſto ſaxo ſedens facis. ¶Perſtitit & ſenior celeus. Quamuis onus ligno rum ſcilicet:quæ referebat. ¶Vrget:premit & aggrauat illum:pſtitit tamen. ¶Et orat deam. Vt iubeat ĩ grediatur. ¶Tecta ſuæ caſæ quantulacunq; exiguum eius tugurium.

Iambe filia Celei & mẽalia:

ANT. FAN.

Illa negat:ſimularat anũ mitraq; capillos
Preſſerat:inſtanti talia uerba refert:
Soſpes eas ſempq; parẽs mihi filia rapta ẽ
Heu melior quãto ſors tua ſorte mea ẽ
Dixit:& ut lachriæ(neq;.n.lachriare deo
Decidit ĩ tepidos lucida gutta ſin⁹(rũ ẽ
Flent pariter molleſq; aĩ uirgoq; ſenexq;
E quibus hæc iuſti uerba fuere ſenis
Sic tibi quã raptã queris ſit filia ſoſpes
Surge nec exiguæ deſpice tecta caſæ:
Cui dea ſic inqt ſciſti q̃ cogere poſſes:
Seq; leuat ſaxo:ſubſequiturq; ſenem:
Dux comiti narrat q̃ ſit ſibi filius æger.
Nec capiat ſomnos inuigiletq; malis:
Illa ſaporiferum paruos initura penates:
Colligit agreſti lene papauer humo
Dum legit oblito fertur guſtaſſe palato:
Longãq; imprudens exoluiſſe famem:
Quæ qa principio poſuit ieiunia noctis:
Tempus habent cœne ſidera uiſa ſibi
Limen ut intrauit luctu uidet oĩa plena
Iam ſpes in puero nulla ſalutis erat:
Matre ſalutata mater menalina uocatur:
Iungere dignata eſt os puerile ſuo:
Pallor abit ſubitaſq; uidẽt in corpe uires:
Tantus cæleſti uenit ab ore uigor:
Tota domus læta eſt hæc eſt mr̃ que pr̃q;
Nataq;:tres illi tota fuere domus:

¶SIMVLarat anum:Tegebat diuinitatem anus effigie. ¶Neq; enim lachrymare deorũ eſt mortalium ſunt do lor & lachrymæ oẽſq; animi perturbationes beatitudinẽ auertentes:non deorum imortalium. ¶Sciſti qua coge re poſſes : inueniſti orationem qua cogereẽ obſequi uo luntati tuæ:quia dixerat celeus:Sic tibi quam raptam q̃ris ſit filia ſoſpes. ¶Inuigiletq; malis Quieſceẽ nequeat acer bitate morbi. ¶Oblito palato:qa decreuerat cereris ieiu nio ſe affligere nihilq; guſtare niſi inuenta filia. ¶Exolu iſſe famẽ. Diæreſis eſt ut in fantem caudis inuoluiſſe ma num. ¶Tempus habent menſæ ſidera uiſa ſibi:ſenſus eſt Quia Ceres in principio noctis ieiunium ſoluit ſidera ui ſa tempus menſæ ſibi habent. Dicit autem Veſpernam quæ apud Plautum cænam ſignificat. Sed ſciendum(ue inquit Feſtus)cõſueuiſſe apud antiquos cænam diei : qđ nunc eſt prandium & meridianum cibum uocari cænæ nomine : Veſpernam autem dici quam nunc cænam ap pellamus. ¶Iungere dignata eſt os puerile ſuo: ut ui ſpi ritus immortalis a puero mortem auerteret.

Exoluiſſe p diereſim

Veſpnã Prandiũ Cœna

¶ILLA:ceres: ¶Negat ſe uelle ſubire caſam. Simularat enim anum:non.n.uidebaẽ dea.ſed ſimilẽ ſe anui cuidam fecerat. ¶Et preſſerat capillos mitra:ferebat in capite mi tram more gẽtis phrygiæ:& meoniæ. ¶Refert talia uer ba:ita reſpondet. ¶Inſtanti Celeo qui inſtabat:ut iniret caſam. ¶Soſpes eas:abeas incolumis. ¶Et ſemper pens quaſi ut ſemp tibi filia ſit ſoſpes ne ea orbari poſſis. ¶Mi hi eſt rapta filia:quaſi ſis ſemp tu pater : qm̃ ego ſemper mater eſſe non poſſum:quia amiſi filiam. ¶Heu quanto eſt melior ſors tua ſorte mea:quaſi quãto es tu fœlicior: quam ego ſim : nam fortunatior homo:q̃ dea : tu tecum habes filiam:ego raptam quero:& mouet inde cõmiſera tionem:nam non inuidioſe dictum : ſed cum dolore pro lata uerba:ob eius calamitatem. ¶Dixit.ceres. ¶Et luci da gutta ut lachrymæ decidit in tepidos ſinus:non fle uit ut lachrymas effunderet:nam ut inqt.neq; lachrymæ deorũ.quia dii nequeunt effundere lachrymas ſed emicuit ex oculis gutta in ipſos oculorũ ſinus ad lachrymæ ſimi litudinem:ut eſt illud Vir. Triſtior & lachrymis oculos ſuffuſa nitentes. ¶Flent pa.molleſq; animi: lenes & mi tes animi. ¶Et uir.& ſe.& pater & filia cõmiſerati calami tatem cereris:& ipſi ſimul fleuere. E qb⁹ duobus. ¶Hæc uere uerba iuſti ſenis:ita Celeus loquutus eſt. ¶Sic obte.eſt. ¶Filia q̃ raptã q̃ris ſit tibi ſoſpes:ita icolu mis tibi eſſe debeat filia quæ cũ rapta ſit.a te nunc queriẽ.ſurge:ex iſto ſaxo. ¶Nec deſpice tecta:ñ aſpne ris:& paruifacias tectũ hoc ¶Caſe exi.parui huius noſtri tugurii. ¶Cui:Celeo. ¶Dea ſic ĩqt ſciſti q̃ co. poſ.quaſi ſciſti uti ea oratione:qua facile me ad obſequendũ ĩpelleres:cũ ſoſpitẽ mihi filiã optaueris. ¶Et leuat ſe ſaxo:ſurrexit. ¶Et ſubſe.ſe.celeũ.Dux ipſe celeus ſenex. ¶Narrat co.cereri. ¶Qđ ſit ſibi.æger filius:refert ſe hẽre domi filiũ:& illũ ĩ cunis ægrotũ ¶Nec ca.ſom.nec dormire q̃at. ¶Et ĩuigilet malis nimio lãgore ĩuigilet puer cũ q̃eſcere nõ poſſit. ¶Illa:ceres. Initura par.pe.ĩgreſſura exiguã illi⁹ caſã. col ligit papauer ſoporiferũ:ſoporẽ ĩferẽs comedẽti dixim⁹ de papauere ſupi⁹. ¶Hũo ãgreſti:ex terra iculta: iõ legit papauer ut ĩduceret lãguẽti puero ſõnũ Ferẽ guſtaſſe palato oblito:ppoſiti.ſ.ſui.id.n.dicũt cere rẽ decreuiſſe nõ añ comeſſe:q̃ filiã cõperiſſe:tũc uero oblita ppoſiti guſtauit papauer.Et ferẽ ĩprudẽs:ĩpru dẽter. ¶Exoluiſſe:p ſoluiſſe:eſt.n.hic diereſis neceſſitate carmĩs.a Lõgã famẽ:ſoluit.n.ieiũiũ.qa plurib⁹ dieb⁹ nihil guſtauerat. ¶Quæ:ceres. Quia poſuit ieiunia:qa cõedit ¶Principio noctis:ĩ ipſo crepuſcu lo. ¶Sidera uiſa habent:ſibi tp̃s menſæ:& illud in ſacris eius ſeruaẽ:ut nõ ante ſidera uiſa:ſed in principio

PAV. MAR.

Lamẽta tio cereris de filia rapta

Exoluere famẽ hoc eſt lõgo ieiunio

noctis epulemur:qm̄ ea eo primum tpe ſoluit ieiunia.Limen ut intrauit: poſtq̄ ingreſſa eſt celei domum.
Salutat⁹ ℂVidet omnia ple.luctu:uidet lugentem pueri matrē eo qd moriebať filius.ℂIā nulla ſpes ſalutis erat i puero:quia iā deſperandū erat de illo.ℂSalutata matre:poſtq̄ languētis puer matrē ſalutauit.ℂMater uocať menalina:ita illa appellabať.ℂEſt dignitas cereris iungere os puerile ſuo:ori.ſ.& ſi dea erat & imortalis.mortalē tamen puerū nō eſt obſculari dedignata:& libato oſculo ille ſenatus eſt.ℂAbit pallor:ex ore puerili.ℂEt uident ſubitas uires in corpe:parētes ſubito redditū robur:& ualitudinē puerili corpori uiderunt.ℂTātus:tā magnus.ℂVigor uenit ab ore cœleſti ab ore cereris:tātus.n.fuit diuinitatis uigor:ut ſtatim illū ſanaret.Tota domus leta eſt:oēs qui domi erāt ingēti ſunt affecti letitia.ℂEt mater & pať & nata:celeus menalina & filia.ℂTres illi parentes & filia fuere tota domus:quia nulli erant alii niſi hi tres.

Mox epulas ponunt liq̄ſcā coagula lacte
Pomaq; & in cæris aurea mella ſuis:
Abſtinet alma ceres ſōniq; papauera cās
Dat tibi cū tepido lacte bibēda puer:
Noctis erat mediū placidiq; ſilētia ſōni
Triptolemum gremio ſuſtulit illa ſuo
Terq; māu ꝑmulſit cū tria carmia dixit
Carmina mortali non referenda ſono:
Inq; foco corpus pueri uiuente fauilla:
Obruit humanū purget ut ignis onus:
Excutitur ſōno ſtulte pia mr̄ & amens
q̄d facis exclamat mēbraq; ab igne ra(pit
Cui dea dū nō es dixit ſcelerata fuiſti
Irrita materno ſunt mea dona metu:
Iſte qdē mortalis erit ſed primus arabit
Et ſeret & culta præmia tollet humo:
Dixit & ēgrediēs nubē trahit inq; draco(nes
Trāſit & alifero tolliť axe ceres:

ANT. ℂLIQVAEfacta.coagula lacte:Lac deſatum coagulo
FAN. ℂCum tepido lacte:Lac in febre ac dolore capitis medici docent non exhibendū.ℂViuente fauilla:Obruit puerum cinere ſed pruna admixta ℂStulte pia mater:Quæ dum ſtudet opem ferre filio:non eſt paſſa eum fieri imortalem.ℂSed primus arabit:Athenienſes primi(ut luſtinus refert)non ſolum olei.lanificii ac uini uſum docuerunt ſed arare quoq; ac frumēta ſerere glande ueſcētibus monſtrauerunt.Idem etiā ſcribit frumenti ſationē a Triptolemo repertam eſſe:& eius muneris honorem noctes initioꝝ ſacratas.Hunc licet nōnulli inuentorē aratri fuiſſe tradiderint:legimus tamen Oſirim id inueniſſe:ut Primus aratra manu ſolerti fecit oſiris.Quod nos mouere non debet cum nō unus aratrum in toto orbe mōſtrauerit ſed diuerſi in diuerſis locis.

Atheni/enſium inuenta Tripto/lemus i/uentor/aratri

PAV. ℂMOX ponūt epulas:parant mēſam & epulas ut ſimul
MAR. ueſcātur.ℂLiquefacta coagula lacte:hæ fuerunt æpulæ lac coagulatum.ℂEt poma & mella aurea aurei coloris ℂIn ſuis cæris quia nondum fauis expreſſa.Ceres alma quæ omnes alit.Abſtinet ab æpulis.ſ.non.n.eſſe uoluit.Et o puer:Triptoleme quem modo ſanauerat.ℂDat tibi papa.bi.cum te.lacte:contuſa papauera:& lacti imixta dat illi haurienda.ℂSomni cauſas:cum ſomnū ꝓuocent ut illi ſomnum inducerent:ut diximus de hoc ſuperius Nec pigeat tritum niueo cum lacte papauer ſumere &c.
ℂNoctis erat medium:quaſi defluxerat iam media pars noctis.ℂPlacidiq; ſilentia ſomni erat enim ea hora:qua omnia ſilent:& quieſcunt aīalia.ℂIlla ceres.ℂSuſtulit eleuauit.ℂTriptolemum puerum.ℂSuo gremio ſuo ſinu:erat.n.illi puero īmortalitatem largitura.ℂEt ter permulſit manu cum mulcēdo tractauit pueꝝ.ℂDixit tria carmina:qbus eximeret ab illo mortalitatē.ℂCarmina non referēda mortali ſono:quæ nec homini nota ſunt:nec ꝓnunciari niſi a numine poſſunt.ℂEt obruit:inuoluit ℂCorpus pueri.foco:foci cinere.ℂViuēte fauilla:quaſi uiuētibus prunis:ea rōne calido cinere:& prunis obruebat:ut exureret q̄cq̄d erat humanitatis in puero & diuinū poſtea redderet:Vt ignis purget onus humanū:corpus qd̕ hominis erat.ℂExcutiť ſomno ſtulte:expergiſcitur imprudēter illius mater.ℂPia & amēs:pia quo ad curā filii:humanitatis ex officio amēs qa ſua imprudētia abſtulit diuinitatē a filio quā erat illi ceres cōceſſura.ℂExclamat qd facis:& hæc fuit amētia ipſius:qa exclamauit.ℂEt rapit membra ab igne:pueꝝ ab ipſis prūis.Sic deā ob ope īſtituto reuocauit.ℂCui menalinæ matri illius pueri.Dixit fuiſti ſcelerata dū nō es:cū aīo nō ſis actu ipſo fuiſti ſcelerata:qa erā illi diuinitatē exhibitura:tu īterrupiſti:& ab incepto reuocaſti:ita ut exequi non poſſim qd̕ uolebā.ℂMea dona:quibus eram illū ornatura.ℂSunt irrita:iā uana reddita & ſine effectu.ℂMetu materno:propterea qd̕ tu extimaſti.ℂIlle qdē:puer:Erit moriturus:cum īmortalem reddere uoluiſſem.ℂSed primus arabit poſtq̄ īmortalem dare nō potui tua cā:habeat hoc aliud munus primus ſit qui terram poſcīdat.Etenim ceres poſt inuentam Proſerpinā docuit hūc Triptolemū arare:ſerere & colligere:fruges maturas:& ſeruare.Vnde Diod.ſic inquir.Ceres frumēti:qd forte inter alias herbas naſcebatur ignotum cæteris prima uſum adinuenit:docuitq; hoīes ueſcendi ſeruādi ac ſerēdi modū.

Quō ceres īmortalitatē donauit Triptolemo

ℂEſt aūt frumentū ab ipſa ante genitam Proſerpinā repertum.Nā poſt eius a plutone raptum frumēta oīa incendiſſe ferunt.Tum in iouis odiū tum ꝓpter dolorē filiæ:ſed ea inuēta:& recōciliata eſſe ioui.Triptolemo frumēti dediſſe ſemē.mandaſſeq; ut cum oībus id donū participans ſeminādi modum monſtraret &c.Ideo hoc in loco poeta ex uerbis cereris primum araturū oſtendit Triptolemū iccirco in georgi.Virg.Vnciq; puer monſtrator aratri dixit & Ply.hunc primū aratrum refert inueniſſe:Et feret.primus ſementi terræ iacet.Et tollet præmia culta humo.& percipiet fructū ex terra q̄ coluerit.ℂDixit.ceres.Et egrediens exiens Celei domo.ℂTrahit nubem diuinam.ſcilicet quam dii ſecum trahunt ne ab hominibus uideanť.ℂEt trāſit in dracones in currum.quem dracones agunt.ℂEt tolliť ceres axe aliſero.attollitur curru uolanti.propter alatos dracones.ℂLiquit receſſu ſuo.ſ.cum ex ea regione diſceret reliquit.

Frumenta oīa incenſa a cerere pp raptum ꝓſerpine

¶ SVnion expoſitũ:Seneca in Hippolyto:Pars illa diu uacat ĩmunis qua curuati littora põti Sunion urget.Hoc ꝓmõto riũ athenieſiũ eſt ubi regꝫ uẽaliũ emporiũ fuit teſte Donato:ad qđ ſi a Ceraunijs mõtib⁹ rectã lineã duxeris in orientẽ ꝓteſam totã peloponeſũ ad auſtrũ relinqꝰs.Diſtat Suniũ a Piræo ſm Pliniũ milib⁹ paſſuũ.xlii. ¶ Pireaq̃ tuta receſſu:piræa legendũ eſt hóc loco ſubtracta e penultima uerſ⁹ gratia a Piræo portu Athenieſiũ qui græce dicit.Cæterꝫ multi in ſoluta oratiõe ẽt piræus ſcribũt. ¶ In dextrũ quæ iacet ora lat⁹.Ordo linqt orã atticæ uidelicet q iacet ĩ dextrũ lat⁹ ¶ Aegæũ:hoc mare uñ nomẽ accepit ſupra dictũ eſt in eo cyclades ſũt ¶ Ioniũq̃ capax icariũq̃ legit:de icario mari ẽt ſupra diximus.Ioniũ uero recte capax dr̃ cũ nõnulli ĩmẽſum eſſe ſiuẽ ioniũ tradãt porrectũq̃ ab ionia ad Siciliã & italiã: cui⁹ ptes eſſe Epiroticũ mare Achaicũ & adriacũ uolunt. Vir.Inſulæ ionio in magno.Id ab ionia regiõe Aſiæ clariſſima nomẽ accepit:q̃uis qdã uelint Io Inachi filiã huic mari nomẽ dediſſe.Alii uero aliter ſentiũt ¶ Meroe ficca q̃ terra:inſula meroe(ut inqt Strabo)clipei figurã habere dicit magnitudine ſua cæteras Nili inſulas ſuperans. Eius.n.lõgitudo eſt fere triũ miliũ ſtadiorꝫ latitudo mille.ambit libyã uerſus magnis qbuſdam harenæ cumulis. Arabiã uerſus continuis montium ꝓcipitiis.Eſt in ea meroe ciuitas quam Cãbyſes cõdidit appellauitq̃ Meroen a matris noie. ¶ Rhenũ rhodanũq̃ padũq̃:hos fluuios autor heſperios uocat non ab heſperia. quæ modo italiam modo hiſpaniã ſignificat : ſed quod ſub heſpero ſint.i.ad occidentem cum ſupra indiæ meminerit. Nã rhenus galliam a germania diuidit.Rhodanus per galliam tranſalpinam:padus per ciſalpinam fluit.

ANT. FAN. — Sunium — Piræus portus — Ionium mare — Meroe — Rhenus — Rhodanus — Padus

> Sunĩõ expoſitũ:pirrhæaq̃ tuta receſſu
> Linqt:& in dextrũ quæ iacet ora lat⁹:
> Hic adit ægæũ quo cycladas inſpicit oẽs
> Ioniumq̃ capax icariumq̃ legit:
> Perq̃ urbes Aſiæ lõgũ petit helleſpontũ
> Diuerſũq̃ locis alta perrat iter: (dos
> Nã mõ thurilegos arabas mõ deſpicit in
> Hic libis hic meroe terraq̃ ſicca ſubeſt:
> Nũc adit heſpios:rhenũ rhodanũq̃ pa
> Teq̃ futuræ parẽs tybri potẽtis aq̃:(dũq̃
> Quo feror:ĩmẽſũ ẽ erratas dicere terras:
> Præteritus cereri nullus in orbe locus:

¶ SVnion expoſitũ:Sunium actice ꝓmõtorium porrectũ ĩ mari:qua ad ſiniſtrã reflectit ituris ex actica in euboeã ubi ẽ tẽplũ pãos:& ædes Veneris nũc a nauigantib⁹ appellat caput colũnarꝫ. ¶ Et pytea tuta tutos port⁹:Pyreus.n.athenieſium port⁹ ẽ. ¶ Et q̃ ora iacet ĩ dextrũ latus relĩq acticam totam quam qdẽ e ſũmo p ægeũ in cyclades:ut poeta ſcribit abeuntes ad dextrã relinquũt. ¶ Hic:ex actica. ¶ Adit ægeũ qđ.qdẽ pelagus ita dictum multi uolunt qđ in id ægeus rex athenarꝫ ſe ꝓcipitauerit Ply.aũt aſſerit a ſcopulo:q eſt iter Tenũ & Chiũ capræ effigiẽ hñte.Nã æga græce caprã dicunt.Euſtathius uero iqt Aegeũ mare dr̃:ut qbuſdã uidet a capris euboicis:quo in loco ſic appellato:poeta neptũni equos regeſcere facit: alii aũt ab ægeo Homerico:ut ĩ Iliade ſcriptũ eſt &c. ¶ Quo:ĩ mari. ¶ Inſpicit ipſa Ceres.Oẽs Cycladas inſulas,circa delõde quibus paulo ſupius diximus in nauigatiõe magnæ matris. ¶ Et legit:trãſit . Nõ eni nauigat ſed curru ſupuolat. ¶ Ionium capax:magnũ mare Ioniũ:qđ inter ægeum & adriacum ſinum eſt. Verꝫ Euſtathius de eo ſic inqt Ionius ſinus poſt ſiculũ dilatat:ad Boreã rurſus incuruãs ad heſperꝫ receſſum ſerpit:Nec ſolum ionius ſinus nominat.Sed adria ipſe dicit:& adriaticũ mare. Diligẽtiores aũt ioniũ partẽ adriatici dñt.Dr̃ aũt:ut Lycophroni uidet:& æſchilo ab ius:quæ bos facta hinc enatauit.alii autẽ a Ioane uiro illyrico.Quidã aiũt & a gaza uſq̃ in ægyptiũ pelagus ioniũ dici:ſiĺr ab ius:& illic Gazã ionã uocant qdam:ubi bos erat in ſtatua ius quæ eſt Iunæ:Io.n.luna eſt ſm argiuam linguã ꝓdicti autem iouis filius Adrias ex hyſtoria tradit:a quo & ipſum pelagus adriacũ appellat alii ſic dicũt: Eſt adria ciuitas illuſtris & apud ipſam ſinus adria.& fluuius adria.Bona aũt paſcuis ibi terra ita qđ bis ĩ anno fructũ ferat Hæc ex Euſtathio.Et legit icarium:de quo ẽt paulo ſupius dictum. ¶ Perq̃ urbes aſiæ:per eas urbes: quæ erãt in ora aſiatica:& ægeo etiam abluebant. ¶ Petit lõgum helleſpõtum:de quo plurib⁹ in locis dixim⁹: & lõgus qdẽ ſinus eſt helleſpõtus:cum anguſtus ſit.Protẽdit enim ab ægeo in ꝓpõtida. Et alta : ſublimis ipſa ceres.Pererrat iter diuerſum locis:q̃ſi per diuerſa loca filiam q̃rens errabat. Nam mõ deſpicit:e curru deorſum aſpicit.Arabas thurilegos.thura colligẽtes de q̃bus diximus in primo. ¶ Mõ deſpicit idos oriẽtis populos:nam india ſub ipſo oriẽte ſole eſt.Ita dicta ab indo flumine maximo. ¶ Hic ſubeſt:cereri per aera deuectæ. ¶ Libs:libyæ populus ſupuolauit.n.libyã. ¶ Hinc ſubeſt meroe:nã ſup meroẽ quoq̃ uolauit inſula qdẽ niſi eſt:de qua Dihdo.Cõplectit inqt flu.inſulas plures.Sed ꝓcipuam meroem in q̃ eſt urbs inſignis inſulæ noĩe quam Cãbyſes conditam:a mr̃e denoĩatam Ciuitates in ea ſunt plures . Sed cæteris nobilior meroe:de ea Luca.in pharſalia li.x.Gurgite rupto ambitur nigris meroe fœcunda colonis. Læta comis hebbeni:quæ q̃uis arbore multa Frõdeat æſtatẽ nulla ſibi mitigat umbra linea tam reſtũ mundi ferit illa leonẽ. ¶ Et terra ſicca:ſubeſt etiã æthiopia:& plaga torrida.Nã & in Torrida ẽ ipſa meroe. ¶ Nũc adit heſpios:reflectẽs in occidentẽ curſum:occidẽtis quoq̃ populos:& mõtes & flumĩa pluſtrauit. ¶ Heſperios:italos:& hiſpanos. ¶ Rhenũ fluuiũ & alpibus ꝓfluentẽ:gallos a germanis diuidentẽ: & in gallicũ oceanũ exeuntẽ. ¶ Et rhodanum:fluuium galliæ:q Auineonẽ ꝓterfluit per ipſam Narbonẽſem ꝓuinciã in mare internum exit.& a rhoda rhodanus dictus.Nã Ply.inqt.Atq̃ ubi rhoda rhodiorꝫ fuit.Añ dictus multo galliarꝫ fertiliſſimus rhodanus amnis:ex alpibus ſe rapiẽs p Lemãnum lacum: ſegnẽq̃ deferẽs ararim.Nec minus ſeipſo torrẽtes.Sed iſaram:& druentiã libica appellant duo ei⁹ ora modica. ¶ Ex his alterꝫ hiſpanieſe:alterꝫ metapinũ.Tertium idẽq̃ ampliſſimum aſſaliticũ &c.padum q p Ciſalpinã galliã labẽs gnq̃ hoſtiis in adriacũ exit. ¶ Et adit te tybri future parẽs potẽtis aquæ:tunc ſine honorꝫ erãt tybris

PAV. MAR. — Ioniũ pelag⁹ a gaza uſq̃ ĩ ægyptũ — Arabia india libya — A rhoda ũde rhodan⁹ flu.

ſed futurus erat regnator aquaꝝ:quẽadmodũ appellat Vir.inquit ergo.Venit ad te o tybri:generis parens aquæ dñantis pp futurã impii Romani magnitudinẽ.¶ Quo feror:hæc oĩa cõmemorãdo.¶ Immenſum:eſt q̃ſi magnũ pluſq̃ fieri poſſit eſt.¶ Dicete: terras et ratas:p quas Ceres errauerit.¶ Nullus loc⁹ ĩ orbe eſt ꝑteritus omiſſus.Cereri nullus eſt locus:ad quem nõ acceſſerit:quia oĩa orbis loca perluſtrauit.

Errat & in cœlo liquidiq; imunia ponti.
Alloquitẽ:gelido proxima ſigna polo
Parrhaſides ſtellæ(nãq; oĩa noſſe poteſtiſ
Aequoreas nunq̃ cũ ſubeatis aquas)
Perſephonẽ natã miſeræ mõſtrate parenti
Dixerat:huic helicæ talia uerba refert
Crimie nox uacua eſt ſolẽ de uirgie rapta
Conſule qui late facta diurna uidet:
Sol aditus quã q̃ris ait ne uana labores:
Nupta iouis fratri tertia regna tenet:
Q ueſta diu ſecum ſic eſt affata tonantẽ:
Maximaq; in uultu ſigna dolẽtis erant:
Si memor es de quo mihi ſit ꝓſerpina nata
Dimidiũ curæ debet habere tuæ:
Orbe pererrato ſola eſt iniuria facti:
Cognita cõmiſſi præmia raptor habet:
Ac neq; pſephõe digna eſt ꝑdone marito
Nec gener hoc nobis more parãd⁹ erat
quid graui⁹ uictoẽ gyge captiua tuliſſet
Q uã nunc te cœli ſceptra tenente tulit
Ve℞ ĩpune ferat nos hæc patiemur inulte
Reddat & emẽdet facta priora nouis:

ANT. ¶ ERrat & ĩ cœlo:ut a ſiderib⁹ petat num filiã uiderit.
FAN. ¶ Parrhaſides ſtellæ:alloquitẽ utranq; arcton ſiue urſam
Parrhaſia Hellicen uidelicet & Cynoſurã quas a parrhaſia.i.archadia parrhaſides uocat.In ea ꝓuincia Azanes atq; parrhaſii ut diximus crediti ſunt cæteros græcos uetuſtate ꝑſtare.¶ Crimine nox uacua ẽ:cõſtat nobis quæ noctu oĩa uidemus filiam tuam nocte a nullo raptam.¶ Solem conſule:quia is cuncta uidet atq; audit oĩa : ut inquit poeta.
Rhetorices artẽ hic ¶ Iouis fratri:Plutoni cui ceſſit tertium regnum hoc eſt inferi.¶ In uultu ſigna dolentis erãt:Horatius.Si uis me flere dolendum eſt primũ ipſi tibi. ¶ Dimidium curæ debet hẽre tuæ:qa tu Proſerpinæ pater es non debes negligere filiã pro qua tm̃ laboris ſubiit mater:& arguit ab honeſto cupiens pſuadere ioui det operam ut reſtituat Pluto quam rapuit interim rhetorice aduerſarium in odium trahens:¶ Sola eſt iniuria facti cognita:nihil profeci errans p uniuerſum orbẽ: niſi q̄ cognoui a quo rapta ſit filia ¶ Cõmiſſi ꝑmia raptor hẽt:q hẽre debuit penã ¶ Victore gyge:a parte totum accipiendũ eſt.nam hoc dicit ſi
Gyges gigãtes te ac cæteros deos e cœlo deieciſſent nihil poterã grauius pati.Eſt aũt giges frater Briarei q centimanus fuiſſe dr̃:ut Cẽtimanũq; gygẽ ſemiuirũq; bouem.
PAV. ¶ ERrat & in cœlo:ut a ſiderib⁹ ſciſcitaretẽ:quid de filia.
MAR. ¶ Et:alloquitẽ.¶ Signa ꝓxima polo gelido: ſtellas arctico polo ꝓpinquas.¶ Immunia liquidi ponti:quæ aquis occiduis nõ imergunt̃ q̃ſi ſine munere oceani:nã ſtellæ q̃ in ea parte poli arctici ſunt nõ tendũt in occaſum.¶ Parrhaſides ſtellæ:Ceres cũ totũ orbem perraſſet:nec filiam cõperuiſſet:cœlum aſcendit:& urſas de filia interrogat.
Vrſa maior & minor ¶ Stellæ parrhaſides.Vrſa maior:& urſa minor arcadiæ:& parrhaſia:quæ & archadia.Sed de his in ſecũdo & tertio diximus. ¶ Namq; omnia noſſe poteſtis:quia in ſublimi parte cœli eſtis:& unde nunq̃ diſceditis : omnia proſpicere:& cognoſcere uobis dat̃.Cum nunq̃ ſubeatis aq̃s æquoreas:cũ nunq̃ occidatis in oceanũ.¶ Monſtrate p ſephonẽ miſeræ parẽti:oñdite mihi filiã meã.¶ Dixerat:ceres.¶ Elice:urſa maior.¶ Refert huic talia uerba:ita r̄ñdit.¶ Nox uacua ẽ crimine:q̃ſi filia tua nõ eſt rapta p noctẽ:Sic nox ſine culpa ẽ hui⁹ criminis.¶ Cõſule ſolẽ de rapta uirgĩe:pete id ab ſole ut demõſtret:quoniã nocturna ſidera neſciũt. Qui.ſol ¶ Late:ample.¶ Videt facta diurna:ea q̃ p diẽ fiũt. ¶ Sol adit⁹:cũ illa ad ſolẽ acceſſiſſet:ab eo accipit filiã a Plutone raptã.& illi nuptã.¶ Sol adit⁹ quẽ illa adiit.¶ Ait q̃ q̃ris:filia quã tegtis:& de q̃ me cõſulis ¶ Nupta iouis fratri Plutõi.¶ Tenet ter.re.iã effecta ẽ inferoꝝ regina prima regna cœleſtia fuere io-
Tertiũ regũ plutoni uis aqꝝ neptũni.¶ Tertia regna fuere t̃raꝝ:ſeu terræ uiſceꝝ:ea fuere ditis.¶ Sic & illi nupta ꝓſerpina regina ẽ.¶ Ne uana la.ne fruſtra errãdo magis te excrucies.¶ Quæſta diu ſecũ cũ diu tacitas ſecũ q̃relas effudiſſet.¶ Sic ẽ effata tonantẽ:alloquuta iouẽ.¶ Et maxia ſigna dolẽtis erãt ĩ uultu:qa dolorem uultu maximũ ĩdicabat.¶ Si memor es de quo:uerba Cereris ad iouẽ cũ artificioſa q̃rella.¶ Quærit̃.n.raptã filiam:hẽtq; accuſationẽ in iuridiciali ſtatu prio loco:ĩde arguit in pricipio cõem eſſe debere hãc ipſi ioui cura cũ ex eo genita ſit narratio qđ poſteaq̃ orbẽ perrauit:ſolũ cognouit ſcelus:& q plecti deberet: ꝑmia ꝓ peccato cõſequutus eſt:nõ opus fuit expõne rei:qm̃ nota erat.Deide arguit ab atrocitate rei:qđ ea puella ioue & cetere nata nõ erat digna:q̃ raperet̃:augetq; hãc atrocitatẽ ab utriſq; pſona iouis:& raptoris nã qđ ĩdigni⁹ pati illa potuiſſet.Si Titanes te e regno deieciſſẽt:quã nũc te regnãte:q̃ſi illđ dicat:qa nec ille rape:nec tu ꝓmitter̃ debuiſti.Vltio uero loco illđ petit:ut filia reſtituat̃:& de uidicta remittere curã. ¶ Si es memor:o iuppit̃.¶ De quo ſit mihi nata ꝓſerpina ex quo ego grauida ꝓſerpinã peperim. ¶ Debet hẽre dimidiũ cure tue:q̃ſi cũ ex te genita ſit:& mihi & tibi cõis filia:cõis quoq; filiæ cura tibi eẽ deberet. ¶ Or-
Perſephone be perrato:cũ orbẽ perraueri.¶ Sola ẽ cognita iniuria facti ſolũ in tot laborib⁹ cognoſcer̃ potuit rei ipſi⁹ iniuria:q̃ſi a quo filia mihi rapta ſit.¶ Raptor pluto:q rapuit.Hẽt ꝑ.cõmiſſi hẽt ꝑmiũ ꝓ ſcelere:qa potiẽ rapta:cũ affici ſupplicio mereat̃.¶ At neq; pſephõe filia.¶ Eſt di.ma.ꝑdõe:nõ digna:q̃ raperet̃ & raptori nuberet.¶ Nec hoc more:p uiolẽtiã & raptũ.¶ Erat no.pa.ge.q̃ſi neq; nos digni erãus qb⁹ gener̃ raptore cõtigeret.¶ Quid graui⁹:qđ triſti⁹ & moleſti⁹.Captiua:ſi capta fuiſſet ab hoſtib⁹.Tuliſſet uictore gyge:q̃ſi ſi gigãtes te e regno deieciſſẽt.Gyges.n.ut Heſio.ĩ theog.oñdit cœli & t̃ræ fili⁹:Briareiq; fra

er qui cum aliis g ygantibus diis bellum intulit. ¶ Quã tulit nunc te teneute ſceptra cœli:te in cœlo regnãte. ¶ Verũ impune ferat.nulla pœna mulctetur raptor. ¶ Nos inulte:ſine ultione. ¶ Patiemur hoc:tolerabimus hanc iniuriam nobis illatam. ¶ Reddat:mihi.ſ.raptor filiam. ¶ Et emēdet facta priora:quæ prius fecit. ¶ Nouis factis:quaſi reſtituat filiam ſic illatã iniuriam rependet.

Iupiter hãc lenit:factũq; excuſat amore.
Nec gener eſt nobis ille pudendus ait:
Nõ ego nobilior poſita ẽ mihi regia cœlo
Poſſidet alter aquas alter inane chaos
Sed ſi forte tibi nõ eſt mutabile pectus.
Stãtq; ſimul iũcti rumpere uincla tori.
Hoc quoq; tẽtemus ſiqdẽ ieiuna remãſit
Si minus inferni coniugis uxor erit:
Tartara iuſſus adit ſũptis caducifer alis
Speq; redit citius:uiſaq; certa refert:
Rapta tribꝰ dixit ſoluit ieiunia granis:
Punica quæ lẽto cortice poma tegunt:
Non ſecus indoluit q̃ ſi mõ rapta fuiſſet
Mœſta parẽs lõga uixq; refecta mora ẽ
Atq; ita nec nobis cœlũ eſt hitabile dixit.
Tartarea recipi me quoq; ualle iube:
Et factura fuit pactus niſi iuppiter eſſet:
Bis tribus ut cœlo mẽſibus illa foret:
Tũc demũ uultũq; ceres mẽtẽq; recepit
Impoſuitq; ſuæ ſpicea ſerta comæ:

¶ IVppiter hãc lænit:dũ excuſas Plutonẽ in amorẽ trãſferẽs crimẽ & eũ dicit nomẽ eẽ pudẽdũ generũ:cui uľ iuppiter nobilitate nõ pſtat. ¶ Nõ ego nobilior:q̃uis meliꝰ regnũ mihi forte cõtigerit nõ ſum tñ Plutone nobilior cui regnũ cõtigit iferorũ:cũ cœlũ mihi & neptũo maria nõ pſtãtia nobilitatis:ſed forte cõtigerit. ¶ Stat:placet ut ſtat caſus renouarẽ urbis. ¶ Siqdẽ ieiuna remãſit:ſiqdẽ hoc loco duæ ptes orõnis ſũt. Vñ ſi pduci debuit:qd ſeqũs carmẽ oñdit.ut ſi minus iferni cõiugis uxor erit. Sȝ qs dubitet tãtæ auctoritatis poetæ uel maiora ɔcedi. Eſt aũt ſenſus. ¶ Tẽtemus reſcidere mrimoniũ ſi pſerpina nihil apd iferos guſtauit & ieiuna pmãſit. ¶ Speq; redit citiꝰ:alludit ad uelocitatẽ planetæ. ¶ Pũica:a pœnis poma punica acceperunt q̃ & granata dñr. Lege Plynium. ¶ Tararea re.me.q.ual.iu.artis eſt interdum petere quæ nolumus:ut quæ uolumus cõſequamur. ¶ Bis tribus ut cœlo mẽſibus illa foret:hoc ideo fingiẽ q̃a Luna mõ augens modo minuens lumen ſuum uideẽ apud ſuperos & inferos equis temporum ſpatiis commorari.

¶ IVPpiter hanc lenit cõſolaẽ cererem. ¶ Et excuſat factum:depcaẽ culpã. ¶ Amore:eſt.n.trãſlatio criminis i amorẽ:ut Pluto excuſatus habeaẽ. Et in meta.refeẽ illud cum Pluto pdiſſet ex inferis ad Trinacriæ fundamenta cõſpiciẽda cum uiderenẽ a Typhœo concuſſa a cupidine pcuſſus eſt:& uiſam tum primũ uirginem arſit ac rapuit. Nunc uero Iuppiter cererẽ leniens:pudori eũ generũ nõ eẽ inqt:qm frater eſt:tñ ſi illa filia oino uelit:educeẽ ab inferis:ſi hunc diẽ ibi ieiuna fuerit. ¶ Ait iuppiter. Nec ille gener eſt nobis pudẽdus:nõ eſt quo erubeſcere poſſumus coge uero. ¶ Nõ ego nobilior:nõ ſum pſtantior illi nobilitate:nã ex iiſdẽ parẽtibꝰ nati ſumꝰ. ¶ Regia eſt mihi poſita extructa. ¶ Cœlo q̃ſi regnũ cœleſte mihi ceſſit. ¶ Alter e fribus.ſ.hoc ẽ ipſe neptũꝰ ¶ Poſſidet aq̃s:nã aqs dñatur. ¶ Alter.Pluto. ¶ Poſſidet inane chaos:uacua Erebi regna:& i meta. Per chaos hoc ingẽs uaſtiq; ſilẽtia regni. Vir:Et chaos.& phlegetõ loca nocte ſilẽtia late. ¶ Qđ ſi forte nõ ẽ tibi pectꝰmutabile.ſed a pppoſito remoueri nõ potes. ¶ Et ſtat:q̃ſi id ſtxũ aio ſedet. ¶ Rũpere uicula tori ſemel iuncti:q̃ſi uiolare federa cõiugii:q̃ ſemel inita ſunt. ¶ Tori iũcti.dixit p metonymiã.nã qđ tenet p eo qđ teneẽ. ¶ Torus.n:cõiugio nexos tenet. ¶ Hoc quoq; tẽtemꝰ:ut cõiugiũ uioletĩ:& illa ab iferis reuoceẽ: ¶ Siqdẽ:p ſi remãſit ieiuna:ſi nihil apud iferos hauſit rũpeẽ torus & reduceẽ. Si minꝰ:ſi nõ fuit ieiũa ¶ Erit uxor iferni cõiugis:hẽat illa Plutonẽ uiꝗ. Tartara iuſ.a.miſſꝰ ẽ ad iferos mercuriꝰ ea cã rettulitq; illã tria grana pũica comediſſe:q̃ qdẽ rõne reuocari nõ poterat. ¶ Verũ in meta.refert ab Aſcalapho ex Acherõte & Orne genito pditã ea grana cõediſſe:Propterea ille i bubonẽ demutatꝰ ẽ ¶ Caducifer: Mercurius uirgã ſerpẽtibus nexã ferẽs:quẽ Caduceũ uocãt. ¶ Iuſſus ab ioue. Adit tartara ſũptis alis talaribꝰ alatis aureis:q̃ pedilla ab Homero uocanẽ. ¶ Redit:citiꝰ ſpe:otiꝰ q̃ illa ſparet. ¶ Et refert certa uiſa:q̃ uidit & cõperit. ¶ Rapta pſerpia. ¶ Soluit ieiunia:famẽ nã cõedit. ¶ Tribꝰ grãis:q̃ grana. ¶ Tegũt pũica poma:mala punica. ¶ Cortice lẽto:molli & fragili. De pũicis pomis ita Ply.inqt. Circa Carthaginem punicũ malũ cognomẽ ſibi uẽdicat aliq granatũ appellant:diuiſum & in gñe apyrinũ uocãdo cui lignoſus nucleus abeſt. Sed cãdior ei natura.& blãdiores Acini:minuſq; amari diſtictiq; mẽbranis. Quinq; ſpecies.dulcia amara mixta. Acida uinoſa:& reliq. ¶ Nõ ſecus:nõ aliter. ¶ Indoluit mœſta parẽs:Ceres.ipã cũ reuocari filia nõ poſſet. ¶ Quã ſi fuiſſet mõ rapta:prius tñ lenibat dolorẽ ſpe reuocãde ab iferis filiæ nũc cũ nõ deẽ ita idoluit:acſi mõ eẽt illa rapta grauior.n.eſt recẽs dolor:quã tpe aliquo extenuatus. ¶ Et uis ẽ refecta:q̃ſi uix recreari potuit. ¶ Lõga mora.Lõgo tpe. Atq; ita dixit nec cœlũ eſt habitabile nobis poſteaq̃ filia eſſe in cœlo nõ põt. Nec ego cœlũ colã. ¶ Iube me quoq;:me ẽt iubeas o Iuppiẽ. ¶ Recipi ualle tartarea apud iferos:ut diutius cũ filia eſſe poſſi. ¶ Et factura fuit:deſcẽſura ad iferos. ¶ Niſi Iuppiter eẽt pactus:hoc Cereri pmiſiſſet. ¶ Vt illa foret bis tribꝰ hoc ẽ ſex mẽſibꝰ cœlo. Hoc illi pmiſit.& cõceſſit Iuppiter ut filia ſenis mẽſibus eẽt apud iferos ſenis apud ſupos. Qđ qdẽ ad lunã referẽ:q̃ partẽ tpis in iferiore:partẽ in ſupiore hemiſperio abſumit. Vñ qđ ſupius quoq; adduximꝰ. Varro pſerpinã inqt lunã eẽ. Quæ ut ſerpẽs mõ in dextrã:mõ in ſiniſtrã:mõ i ſupiorẽ:mõ in iferiorẽ ptẽ cœli moueaẽ. Et ipſa luna apud ſupos & iferos eqs tẽporũ ſpatiis cõmoraẽ. Diuꝰ uero Auguſtinꝰ & alii ita iterpraũẽ:ut pſerpia fœcũditatẽ ſeminũ idicet:& a pſerpẽdo ipſa Proſerpina dicaẽ:& filia Cereris:ideſt terræ:q̃ cũ quodã tpe

ANT. FAN.

Squidẽ pria correpta Poma punica

PAV. MAR.

Metonymia fit qñ id q; tenet ponĩẽ p eo qđ tenetur torꝰ pro coniugio

Concordia cereris cum plutone de pſerpĩa filia

de fuiſſet apud inferos rapta dicebaẽ. Vñ ceſſauerũt aratra:& ruſtica iſtra. Sed cũ luctu publico celebrata rediiſſet fœcũditas fuerũt ptæ gaudio ſolẽnia q̃dã illi iſtituta pſertim athenis magnificentiſſima. Tũc de mũ:cũ pmiſſum eẽt ſenis mẽſib⁹ redire illã ad ſupos. ℂ Ceres recepit uultũ & aĩum. Et pallor mœrore cõ tractus abiit e uultu & aĩum ipſa reſũpſit:nã recreata eſt ab ingẽti dolore: Et ĩpoſuit ſuæ comæ:ſuis crini bus. ℂ Serta ſpicea:e ſpicis:nã his ceres coronaẽ.

Largaq; ꝓuenit ceſſatis meſſis in aruis
Et uix congeſtas area cœpit opes:
Alba decet cererẽ ueſtes cerealib⁹ albas
Sumite nũc pulli uelleris uſus abeſt:
ℂ Occupat aprilis idus cognoĩe uictor
Iuppiter hac illi ſunt data templa die:
ℂ Hac quoq̃ ni fallor pp̃lo diguiſſima nr̃o
Atria libertas cœpit habere ſua:
Luce ſecutura tutos pete nauita portus
Ventus ab occaſu grãdine mixtus erit:
Sit licet & fuerit tñ hac mutinẽſia cæſar
Grandine militia contudit arma ſua:

ANT. FAN.

Ceſſatiſ

Cãdide ueſtes ĩ cerealibus

ℂ Ceſſatis:pricipiũ ſiue uerbi origie ut erraẽ⁹ triũphat⁹ ℂ Alba decent cererẽ:albæ ueſtes cerealib⁹ ſumebanẽ:ul⁹ qđ letæ deæ ſacra fierẽt inuẽta ꝓſerpina:uel certe ob co lorẽ quẽ in ariſtis cernimus meſſis tpe. Vñ illud eſt:Ma turis albeſcit meſſis ariſtis Eædẽ ueſtes ſacerdotibus con grue ſunt autore Seruio. Statius de amphiarao. Albaque purpureas ĩterplicat inſula criſtas. ℂ Occupat aprilis id⁹ cognoĩe uictor iuppiter:ioium qđe menſiũ idus ut ſupra

Iuppiter uictor colitur idibus a prilibus

diximus dicatæ ſunt ioui:ut Macro. tradit in. i. Satur. Sed huius menſis idibus iuppiter uictor iõ celebraẽ qđ eo die tẽplũ ei Romæ dicatũ fuerat. Vouit aũt ioui uictori ædẽ Q. Fabius audita morte collegæ. P. Decii:& uoto conce pto ad caſtra Sãnitiũ ꝑrexit ubi eoꝝ impator Gelli⁹ piit cæſaq; ſunt hoſtiũ milia. xxiiii. & octo capta. Poſtq̃ uicto riã Fabius ſpolia hoſtiũ cõiecta in aceruũ ioui uictori cre mauit. Lege librũ ultimũ primæ decadis Liuii. Vouit & ioui uictori poculũ mulſi Papirius cõſul teſte eodẽ hiſto

Iouis co gnomia

rico ut Sãnitũ legiones ſundaret. Moris aũt fuit apud romanos ut bella geſturi de pte ꝑdæ aliqđ numib⁹ pollicerenẽ. Vñ Romæ (ut inqt Seruius) tẽplum fuit iouis prædatoris. Sunt & alia iouis cognomia: ut Sta tor. Feretrius. Pugnax. Vltor. Piſtor. Inuictus. Optimus. Maximus. Tonans: ei deo diuerſis rõnibus attribu ta. Sciẽdum diem hunc hoc eſt idus Aprilis natalem fuiſſe mœcenatis teſte Porphyrione. ℂ Atria libertas

Liberta tis atriũ idibus apri.

cœpit hẽre ſua:idibus quoq; aprilis datu; eſt atrium libertati. de quo Oui. alibi. Nec me q̃ doctis patuerũt pria libellis atria libertas tãgere paſſa ſua ẽ. Eſt ãt atriũ ut placet Feſto ædificii genus ante ædes continens

Atrium

mediã areã in quã collecta ex õi tecto pluuia deſcẽdit dictũ quaſi aterriũ:qđ oriaẽ a terra q̃uis Varro pu tet & Seruius doceat atrium eſſe priorẽ partẽ domus ubi erãt culinæ ſic dictã ꝙ atra eſſet ex fumo. Atriũ

Atrium libertatis ĩ auẽtino libertatis alterum templũ

libertatis nõnulli fuiſſe arbitranẽ in auẽtino ubi cõſtat eius deæ tẽplũ fuiſſe:ut ſcribit Feſtus & Liuius me minit tertiæ decadis lib. iiii. cuius atriũ Sueto. tradit ſtructũ eſſe hortatu Auguſti ab Aſinio pollione. Sed refectum ab eo & excultũ exiſtimare poſſumus cũ lõge ante Auguſti tpa libertatis atrium Romæ fuerit ubi Tarẽtinoꝝ obſides cuſtoditi ſũt:q cũ ĩde ꝓfugiſſent cæſi uirgis & e ſaxo deiecti ſũt:qđ atriũ poſtea ſe xtus Helius pet⁹ & Cn. Cornelius cetheg⁹ cẽſores refecerũt amplificaueruntq; ut Liui⁹ ſcribit. Fuit ẽt In ur be tẽplũ alteꝝ libertatis qđ Clodi⁹ diruta Cicerõis domo in eius area dedicauit auto. Plutar. ℂ Luce ſecu

Tempe ſtas. xyii. calẽ. maias Cæſaris uictoria mutinẽſis

tura tutos pete nauita portus:admonenẽ nautæ:ut. xyiii. cal. maias portũ petãt. Eſt eni eo tpe uẽtoſa tẽpe ſtas & hymber ſed haud cõſtãter:ut ſcribit Columella Mutinẽſia Cæſar grãdine militia cõtudit arma ſua: cũ Antonius brutũ obſeſſum mutinæ armis expellere niterẽ Auguſtus cũ Hircio & pãſa cõſulib⁹ Bruto iuſſus opẽ ferre Antoniũ caſtris exuit:quo tpe nõ mõ ducis:ſed ẽt militis munere fũctus eſt. Nã ĩ media dimicatiõe Aqliſero legiõis ſuæ ſaucio Aqlã humeris ſubiit:diuq; portauit. Nota eſt hyſtoria. Nota mors cõſulis utriuſq;:de q̃ Oui. alibi: Edit⁹ hac ego ſũ necnõ ut tpa noris Cũ cecidit fato cõſul uterq; pari. Plut. autor eſt Ciceronẽ oẽs mortales in Antoniũ cõcitaſſe:eoq; autore:& Antoniũ hoſtẽ eſſe iudicatũ & fa ſces auguſto decretos:uictũq; Antoniũ e bello mutinẽſi cũ fugeret:aquã corruptã bibiſſe:radiceſq; & fru ct⁹ ſilueſtres cibum habuiſſe. Sane decius Brutus Mutinæ obſeſſus Labienus cognomento dictus eſt.

PAV. MAR.

ℂ ET ꝓuenit larga:copioſa Meſſis ĩ aruis:ceſſatis derelictis ab ipa cerere:aut q̃ iãdiu ceſſauerãt a ꝓcreã dis frugib⁹. Sic iã reddita ẽ aruis fœcũditas. ℂ Et area uix cœ. uix cape potuit. ℂ Opes cõlectas:frumẽtũ cumulatũ:qđ ĩ tã magna copia fuerat:ut capaces ei⁹ areæ nõ eẽnt. ℂ Alba ueſtis de. ce. q cereri ſacrificãt

Feſtũ iouis uictoris ẽ idibus aprilis

hẽre debẽt albas ueſtes. ℂ Sumite albas ueſtes. ſ. ℂ Cerealib⁹ ĩ ſacris cereris:q̃ cerealia dñr. ℂ Nũc abeſt uſus pulli uelleris:q̃ſi ueſtis nigra eẽ ĩ uſu nõ debet. ℂ Occupat apriles:idi. aprilib⁹ cõſecrata ẽ ædes ioui uictori:quã cõſecrationẽ ml̃ti auguſto aſſignãt:ꝙ p⁹ actiacã uictoriã ædẽ ioui cõſecrauit. Veꝝ his ut Trã qll⁹ iqt: Tonãti ioui ædẽ cõſecrauit liberat⁹ piculo:cũ expeditiõe cãtabrica p nocturnũ iter lecticã ei⁹ ful gur pſtrixiſſet. Seruũq; pducẽtem exaiaſſet. ℂ Iuppiter ui. ſub cognomẽto uictoris. ℂ Occupat idus apri les:qa eo die feſtũ ẽ iouis uictoris:& tñ oẽs idus ioui ſacræ ſũt & ĩmolaẽ illi. Sed acceſſit hoc die ædis cõſe cratio:& uictoriis titulis. ℂ Hac die:iduũ apriliũ Sũt data illi tẽ. cõſtituta & cõſecrata tẽpla:ut iã dictũ ẽ.

Libertas q̃uo diffinitur

ℂ Hac quoq; ni fal. eadẽ iduũ die ædificatũ:& cõſecratũ atriũ libertatis qđ extruxit Aſini⁹ pollio ut Suet. tradit:& ubi fuerat oli bibliotheca qđ oñdere ur̃ Oui. ĩ. ii. triſt. ĩ ipo pricipio cũ dicat: Nec me q̃ doctis pue rũt pria libellis. Atria libertas tãgere paſſa ſua ẽ. Libertas ãt: ut ẽ apd florẽtinũ iuriſcõ. de ſtatu hoium. eſt naturalis facultas ei⁹:qđ cuiq; facere libet:niſi ꝙ ui aut iure ꝓhibeẽ. ℂ Hac quoq; die:iduũ. ſ. apriliũ. ℂ Ni fallor:ni ego decipior q̃ſi recte mẽini. ℂ Libertas digniſſima ppl̃o nr̃o rõano. Cœpit hr̃e ſua atria:ab Aſi nio polliõe ĩ pallatio extructa:ut ex eo loco triſtiũ pcipi põt. Luce ſe. xyiii. cal. maias. hoc ẽ. xiiii. die april⁹ uẽtus erit grãdinoſus:qđ cõſtat ex nautaꝝ obſeruatiõe. Vñ ml̃ti putãt eo die qeſcẽdũ eẽ ĩ portu:nec pela

go credẽdũ.Cõſtellatiõe q̃dã ſeſe arieti ſub occaſu cõiũgẽti uẽtos:& grãdines ĩpellẽti. Ea tñ die : q̃uis turbida & grãdinoſa.Octaui⁹Cæ.uictor fuit bello mutinẽſi.Nã cũ.D.Brut⁹ a.M.Anto.mutiæ obſideret: Cicerõis cõſilio ĩ Ant.miſſus ẽ.Iuſſuſq; ut Trãq̃l.ſcribit:cõparato exercitui ꝑ ꝓtore ꝓeſſe & cũ Hircio ac pãſa.q cõſulatũ acceperãt.D.Bruto opẽ ferre:Demãdatũ bellũ tertio mẽſe cõfecit duob⁹ ꝓliis.Priore Antonius eũ fugiſſe ſcribit:ac ſine paludamẽto:equoq; poſt biduũ demũ apparuiſſe.Seq̃nti ſatis cõſtat non mõ ducis:ſed ẽt militis functũ mũere:atq; in media dimicatiõe aq̃liſero legiõis ſuæ grauiter ſautio : aq̃lã humeris ſubiiſſe:diuq; portaſſe.Hoc cũ bello Hirci⁹in acie:pãſaq; poſt ex uulnere ꝑiiſſẽt:tumor icrebuit:ambos opa ei⁹ occiſos:ut An.fugato:rep.cõſul orbata ſolus uictores exercit⁹occupet.Pãſa quoq; adeo ſuſpecta mors fuit ut Glyco medicus cuſtodit⁹ſit:q̃ſi uenenũ uulneri ĩdidiſſet.Adiicit his aq̃li⁹ niger alteꝝ e cõſul.Hirciũ in pugnæ tumultu ab ĩpo icerẽptũ &c.℄Luce ſecu.q̃ ſequeẽ idus.℄Onauis.pete tu.Por.eas ĩ portũ anteq̃ mare turbeẽ.℄Erit uẽtus ab occaſu mixtus grãdine:flabũt occidui mixta iã grãdine uẽti.Aequoreas paſſim q̃ mõ turbet aq̃s.Quãq; ſubis tuta nõ a ſtatõe recedas.Ni redeat uel letior aura tuis.℄Sit li.& fue.q̃uis nũc & olĩ ſolitus ſit flare uẽtus cũ grandine.℄Tñ Cæſar.Octauius ℄Hac grãdine:hac die grãdinoſa.℄Cõtulit:concuſſit & fudit.℄Arma mu.arma anto.apud mutinã. ℄Sua mi.ſuis militibus.

De bello graui acto contra marcũ anto.circa mutinam in quo perierunt hyrci⁹& panſa & q̃uo fuit uictor octauianus.

℄Tertia poſt ueneris cũ lux ſurrexerit (idus
Pontifices forda ſacra litate boue:
Forda ferẽs bos ẽ fœcũdaq; dcã ferẽdo:
Hinc etiã fœtus nomẽ habere putant:
Nũc grauidũ pecus ẽ grauidæ quoq; ſeſe
Telluri plenæ uictima plẽa datẽ: (terræ
ꝑs cadit arce iouis ter dẽas curia uaccas
Accipit & largo ſparſa cruore madet:
Aſt ubi uiſcerib⁹ uitulos rapuere miſtri
Sectaq; fumoſis exta dedere focis:
Igne creãt uituloſ q̃ natu maxia uirgo eſt
Luce palis populos purget ut ille cinis
Rege numa fructu non rñdente labori
Irrita decepti uota colentis erant:
Nã mõ ſicc⁹ erat gelidis aq̃lonib⁹ ãn⁹.

℄TERtia poſt ueneris cũ lux ſurrexerit idus.xvii.cal.maias fordicidia celebrañẽ:quæ ut inq̃t Varro dicte ſunt a fordis bobus cedẽdis ꝙ eo die publice ĩmolabantur boues ꝑgnãtes ĩ curiis:quas boues fordas dicebant uel a fœtu:ut Feſto placet:uel q̃d in uẽtre ferãt Fœdẽ & Hordæ uocabanẽ.ut Varro autor eſt: q cũ in bubulo gñe q̃tuor dicanẽ ætatis gradus.docet primã ætatẽ eẽ uituloꝝ . Secũdã iuuencoꝝ. Tertiã bouũ nouelloꝝ.Quartã uituloꝝ. Et diſcerni in prima uitulũ & uitulã:In ſecũda iuuencum & iuuencã.In tertia & quarta tauꝝ & uaccã:ſed uaccã ſterilẽ taurã inq̃t appellari.Hordam uero quæ ꝑgnãs eſt & ab ea in faſtis eẽ diẽ hordicalia.Cædebanẽ aũt boues frõde telluri:ipſa ſimilitudine placituræ:ut ãnus fœcũdior ꝑueniret.Terra.n.hoc tpe q̃ſi grauida eſt.Illud ẽt ſciendũ (q̃d ut ſupra diximus)uidua q̃ ĩtra decẽ mẽſes a uiri morte nupſiſſet fordã bouẽ Numæ legib⁹ ĩmolabat.℄Forda ferẽs bos eſt fœcũdaq; dicta ferẽdo.Ordo eſt:Bos ferens fœcundaq; forda eſt a ferẽdo dicta.℄Hinc etiã fœtus:uult fœtus a ferẽdo dici:Sed ſunt qui fœtũ a foueo noiatum putãt:& a fœtu fœn⁹.℄Pars cadit arce iouis.fordarum aliæ in capitolio:aliæ in curiis cedebantur quæ fuerunt.xxx.ut diximus:q̃bus quinque poſtea additæ ſunt. Vnde Ouid.ſubiungit.Terdenas curia uaccas accipit.

ANT. FAN.

Fordicidia.xvii.cal.maias

Forde boues Horde

Fœt⁹unde dicẽ

℄Miniſtri ſactoꝝ miniſtros dicit.℄Igne cremat uitulos q̃ natu maxia uirgo ẽ:Veſtalis uirgo,& ei⁹ deæ miſtra quã terrã eẽ uolũt:cui⁹ fœcũditas hoc tpe fordaꝝ boũ ſacrificiis q̃riẽ. Itaq; cinis uituloꝝ ſeruabaẽ in tẽplo Veſtæ ut inde ſuffimẽ fieret quo ppl̃s palilibus purgareẽ:ut in pete uirginea ppl's ſuffimẽ ab ara ueſta dabit ueſtæ munere purus eris.Reſtabat aũt id ſuffimẽ ut ĩfra dicturi ſumus ex equi ſanguine:cinere uituli ac fabaꝝ ſtipulis.℄Rege Numa:docet numã hoꝝ ſacroꝝ autorem fuiſſe:q cum modo ſiccitas mõ nimiæ pluuiæ ſterilitatem facerent conſuluit Faunum:a quo ſacrificandæ bouis forde ritum accepit.

Suffimẽ quo popul⁹ purgabatur palilibus

℄TER tia poſt ueneris.xvii.calẽ.maiaꝝ:hoc ẽ.xv.die apri.imolanẽ terræ grauidæ.℄Forde bo.ĩ curiis: q̃d ſacrificiũ a Numa ĩſtitutũ ferũt in agroꝝ & pecoꝝ ſterilitate a Fauno ꝑ getẽ mõito ægeria ſõniũ iterꝓtãte appellabãturq; ſacra hæc fordicidia.Vñ Varro iq̃t:Fordicidia a fordis bob⁹.Bos forda q̃ fert in uentre:ꝙ ea die publice ĩmolanẽ boues ꝑgnãtes ĩ curiis.℄Cũ ter.lux:tẽtia dies.℄Surrexerit poſt idus ue.p⁹ idus apriles.Sic erit.xvii.añ calẽ.nã terti⁹ ille dies p⁹ idus nũerãdo tñ ut debes ab ĩpo die iduũ.℄O põtifices litate ſacra:ſacrificate.Boue forda:uacca grauida Forda fe.bos ẽ definitio uocabuli : ꝙ bos forda dr̃ q̃ grauida ẽ hoc ẽ q̃ fert ℄Et fœ.dicta a ferẽdo:& ſupi⁹ a facio fœcũdũ deduci dixius.Veꝝ poeta id quoq; a ferẽdo dictũ eẽſet:ꝙ ferax ſit:& ſæpe fructũ ferat.℄Hic ẽt:a ferẽdo.Putãt hr̃e nomẽ fœt⁹: ꝙ fœ.& fœtura a ferẽdo dicaẽ.Fœt⁹.n.ẽ q̃d ex mulieribus uel pecorib⁹ naſciẽ:& multi a foueo deduci putãt . Iñ & fœtura hoc ẽ genitura:q̃ ꝓ toto aialiũ ꝓuẽtu poni cõſueuit. Vir.in buc.Si fœtura gregẽ ſuppleuerit aureus eſto:q̃d uerbũ elegãtiſſime Ply.trãſtulit ad ſcriptũ opus:cũ in pricipio magni illi⁹ opis de nãli hyſt.ad Domitianũ dicat.Opus natũ apd me ꝓxĩa fœtura licẽtiore epiſtola narrare cõſtitui &c.Præterea & fœtã dicius tã ꝑgnãtẽ quã q̃ pepit.Vir.in buc.Nõ ĩſueta graues tẽtabũt pabula fœtas:& in æneide. Fecerat & uiridi fœtã mauortis ĩ ãtro ꝓcubuiſſe lupã &c.℄Nũc:in mẽſe apri.℄Pecus ẽ gra.grauidæ oues:capellæ boues:equæ:& ſilia.℄Terræ quoq; gra.ſemine:retinẽt ſemina:q̃ adhuc ſupius ad maturitatẽ nõ aſcenderũt.℄Victima plẽa:grauida.℄Daẽ imolaẽ.℄Terræ ple.grauidæ.℄Pars:uictimaꝝ.Cadit:imolaẽ.Arce iouis in tẽplo iouis capitolini ℄Curia accipit terdenas uaccas:ꝑ nũero curiaꝝ uaccæ ĩ ĩpis curiis imolanẽ.Vnaq̃q;.n.curia ſuã uaccã mactat.Trigita ãt curias fuiſſe ſupius dixius.Var.quoq; ĩ curiis nõ ĩcuria dixit.℄Et ſparſa:unaquæq; curia.℄Cruore lar.large & abũdãter ꝓfuſo.℄Madet madeſcit ĩfecta ĩpo ſã

PAV. MAR.

Vnde dicitur boſ forda & q̃re

Quare porca grauida ſacrificatur deæ telluri

Vituli ītra corpus matris erepti cum cōburebant in his ſacris cereris

guine.ℭ Aſt ubi:poſtq̄.ℭ Miniſtri ſacrorꝫ.Rapuerūt uitulos uiſceribus:q cōcepti ītra uiſcera uaccæ ad huc retinent dū imolant̄ mēſes:ſic emactatæ uictimæ uiſcerib⁹ rapiunt̄.ℭ Et dedere exta:īteſtia.Secta & recte ſecta:cū ea diis pſceent̄.q̄ maxie extāt:pminētq.ℭ Facis fu.ubi exta adurant̄. ℭ Virgo:q̄ nutu ē maxia:q̄ erit maior ætate ceteris uirginib⁹ ueſtalib⁹.Hoc ē pria ueſtaliū.ℭ Cremat igne ui.eos q e uiſceribus rapti erūt:cremat & redigit in cinerē.ℭ Vt ille cinis:cremati uituli.ℭ Purget po.luce palis:ī palilib⁹ expurgabat̄ ppl̄s ſuffitōe ſanguis equi:& ipſius cineris:& ſtipulæ fabarꝫ:de quo paulo poſt dicem⁹.ℭ Rege nu.fru.aggredit̄ nūc ipſā ſterilitatē:q̄ regnāte Nūa fuerit:uñ hūcnt initiū mos mactādarꝫ boū.ℭ Vota co.agricolæ.ℭ Decepti:ab ipſa agrorꝫ ſterilitate.ℭ Erāt irrita:īania:qa fructū ōn cōſeq̄bant̄.ℭ Rege nūa cū regnaret Nūa de quo multa ſupiore li.dixius.ℭ Fructu ñ re.la.cū aut parꝫ:aut nihil ex agro pcipet̄ ita ut ſuus labori fructus mime referet̄.ℭ Nam mō an erat ſic.geli.aqlo.cum flarent ſeptētrionales uēti q frigora & ſerenitatē nobis afferūt:erant ſicca tempora ſine pluuia.ſic ipſa ſiccitate inferebat̄ ſterilitas.

Nunc ager aſſidua luxuriabat aqua:
Sepe ceres primis dūm fallebat ī herbis
Et leuis obſeſſo ſtabat auena ſolo:
Et pecus ante diē ptus edebat acerbos:
Agnaq; naſcendo ſæpe necabat ouem:
Silua uetus nullaq; diu uiolata ſecuri
Stabat mænalio ſacra relicta deo
Ille dabat tacitis aīo rñſa quieto
Noctibus hic geminas rex nūa mactat (oues:
Pria cadit fauno læui cadit altera ſōno.
Sternit̄ in duro uellus utrūq; ſolo:
Bis caput intōſum fontana ſpargit̄ unda
Bis ſua faginea tempora fronde tegit:
Vſus abeſt ueneris nec fas aīalia menſis
Ponere nec digitis annulus ullus ineſt:
Veſp ubi tect⁹ ſupra noua uellera corp⁹,

ANT.
PAN.

ℭ LVxuriabat:nimiū herbarꝫ fundebat:qd frugibus nō coducit.ℭ Añ dic:añ cōgruū tp̄s.Vñ pecorꝫ quoq; ſterilitas dānabat̄.ℭ Necabat ouē:qa imaturi partus pniicioſi ſunt parictibus.ℭ Silua uetus:hæc fuit in auentino.Lege Plutar.in Numa:Mænalio deo: Fauno a mænalo.monte arcadiæ.De hoc ſatis dictū eſt ſupra. ℭ Animo quieto.p ſomnū. ℭ Vellus utrūq;:utraq; pellis ouium quas numa Fauno ſomnoq; mactauerat. ℭ Bis caput intonſum fontana ſpargit̄ unda:bis nō ter dicit:qa Faunus ut qdam uolunt agreſtis atq; īfernus deus eſt. ℭ Nec fas aīalia mēſis ponere:neq; pollui rebus Veneris nec ueſci carnib⁹ oportebat. ℭ Nec digitis ānullus ullus ineſt:qa(ut ingt Ser.) in rōne ſacrorꝫ par eſt & aīe & corpis cā:& plerūq; quæ nō pñt circa aīam fieri fiunt circa corpus ut ſoluere uel ligare ut poſſit aīa qd p ſe non poteſt ex cognatione ſentire.Itaq; Numa digitis annulos exemit ne qua parte aīo religato ad numen accederet a quo noctu oracula in pellibus petebantur in latio:ut diximus ſupra.

Quare bis iuro tabant caput in ſacris ceteris ēt q̄ſe non terebāt annulos ī digito in his ſacris

PAV.
MAR.

ℭ NVnc ager luxuriabat aqua aſſidua:nimio humore luxuriabāt agri.Luxuria qdē eſt interdū ītēpeſtiua abūdantia.Vñ apud Virg.Luxuriā ſegetū tenera depaſcit in herba.Sic tūc intēpeſtiua abūdātia ad maturitatē non proueniebat:& luxuria eſt nimia profuſio.Inde eſt illud Ciceronis.Quā ſit turpe defluere luxuria.At defluebant agri cum ſteriles ſimul & fertiles herbas effunderēt:ut a ſterilib⁹ cerer̄ cōfunderent̄.Sæpe ceres:p denoīatione hoc ē ipſa ſeges.ℭ Fallebat:decipiebat.Dūm ī primis herbis:cū tenellæ adhuc eēnt herbæ ad maturitatē nō peruenīebāt.ℭ Et auena leuis:ſterilis.ut apd Vir.ſteriles dñant̄ auenæ. ℭ Stabat ī ſolo obſeſſo:tellure quā obſidebat:ubi ſurgere fructiferas fruges nō patieba̅t̄.iō & Ply.primū oīum frumēti uitiū auenā eē oñdit.Et pecus edebat:emittebat.ℭ Partus acerbos:imaturos.Añ dic:intēpeſtiuos:& in ipſis pecudib⁹ erat ſterilitas eadē rōne.ℭ Agna ſæpe necabat ouē:matrē. ℭ Naſcēdo.cū itēpeſtiue oriret̄.matri īferebat exitiū.ℭ Silua uetus:Numa ea ſterilitate motus acceſſit in ſiluā:ī q̄ faunus oracula reddere ſolebat.Mactatiſq; ouib⁹ ſacrificauit:& qeti poſtea ſtratis uelleribus ſeſe dedit.ℭ Stabat ſilua uet⁹:& ur̄ ſcribere ſiluā laurētinā:ubi erat oraculū fauni q̄uis maro uideat̄ de tyburtio agro ītelliger̄. Sed de eo dixius ī.vii.æn.ℭ Et ul⁹.d.ſ.u.ñ:n.erat ſilua cedua:cū nll̄a ibi ſecuri cederet̄ arbos:ſiluā agr̄.dici uolūt:nā ϭλн ſilua dr̄ ϭλнvēt materiā dñt:& qd ex tpe ſcribit̄ uelociſſime ſilua uocat̄.De quo Fabi⁹ Quit.lib.x.Diuerſum ingt eſt eorꝫ uitiū:q primo decurrere p materiā ſtilo:q̄ uelociſſime uolūt.Et ſeqntes calorē atq; īpetū ex tpe ſcribunt hāc uocāt &c.ℭ Sacra ſilua:relicta.ℭ Deo mænalio:faūo ſeu pani arcadi:a mænalis arcadiæ mōtib⁹.De hoc diximus in primo & in ſecūdo.Verꝫ qui in latio dabat rñſa.ad arcades referre non debemus.Nā erat numē latinū & latini regis pr̄.Vñ in.vii.ænei.Virg.At rex ſollicitus mōſtris oracula fauni Fatidici genitoris adit Fuitq; hic Pici filius.Cōfudit itaq; hyſtoriā:aut fabulam cum de arcade dicat.Sed de hoc fauno alio loco dicemus.ℭ Ille:faun⁹.ℭ Dabat rñſa tacitis noctibus aīo quieto:hoc eſt q̄ſi noctu per quietē edebat oracula:ſicut eodē in loco oñdit Virg.Rex numa mactat:imolat.ℭ Geminas:duas.ℭ Oues hic:ī hac ſilua.ℭ Prima:ouis.ℭ Cadit faūo:immolat̄ ad honorē fauni.ℭ Altera:ouis.ℭ Cadit leni ſomno immolatur deo ſomniorꝫ.Vtrūq; uellus:pellis utriuſq; ouis.ℭ Sternitur in duro ſole:ſternuntur humi pelles ſuper quibus noctu requieſcat:quemadmodū feciſſe Latinum Maro ſcribit.ℭ Bis ſpargitur caput intōſum:crinitū.ℭ Vnda fontana:ut ſe ab omni crimine expiaret aſperſit ſe uiui fontis aqua:ut eſt illud.Dōec me flumine uiuo abluero.Sed hoc in loco nō pro cæde.At ut expurgatior eſſet ad explorandas deorꝫ mentes.ℭ Bis tegit ſua tempora frōde faginea:bis ſibi caput fago coronauit.ℭ Vſus abeſt ueneris:q̄ſi abſtinet ab omni coitu:ut nihil polluti eēnt:a quo numina abhorrerent.ℭ Nec fas:nec licet. ℭ Ponere aīalia mēſis:apponere carnes:nam & abſtinebat ab æſu carnium.ℭ Nec ullus anu.ineſt dig.& anulos quoq; deponebāt:ut ſine cultu pcederēt.ℭ Veſp ubi tectus:q̄ſi poſt occaſum ueſpis.circiter ſecūdā horam noctis.

Reſponſum faūi deiſ ut mulieres poſſent parere

Faunus dabat rñſa tpe noctis ī ſomniis

¶PER ſua uerba:cõgrua:ut ſunt & ſua dona parẽti. ¶Redimita papauerẽ frõ.fingit nocte corõa papaue rea coronatã qa ſõnũ iducit. ¶Pede duro:caprino p quẽ terræ ſoliditas oñdiẽ.Sane apte hoc loco p deũ terrenũ atq; iſernũ explicaẽ rõ placãdæ telluris. ¶Cæcaq; iuſſa obſcura.q̃ iterp̃tari rex q̃uis prudẽtiſſim⁹ ne ſciebat.Expedit errã.ne.gra.cõ.Egeria Numæ rem apit nympha nemoris aricini. Hãc quõdã cytherea diẽ pperãtius ire iuſſit:Venus cui mẽſis aprilis dicatus eſt iuſſit aliqñ hunc diẽ celeriter ac ſolito citius la bi ut ſuccederet dies q eſt.xyi.cal.maias quo Auguſtus titulũ cœpit iperii.Cõſtat aũt eũ adeptũ eẽ magr̃a t⁹ atq; honores añ tp̃s. Cœpit.n.primũ cõſulatũ.xx.æta tis ãno teſte Sueto.ſiue ut Solin⁹ & alii ſcribũt.xyiii. Idẽ q̃ poſt Hircii &.Pãſæ iteritũ cum.M.Ant.fugã arripuiſ ſet dux ab exercitu ſalutat⁹ eſt.

ANT. FAN.

auguſt⁹ titulum cœpit ĩ pii. xyi. calẽ.ma ias.

Ponit adorato per ſua uerba deo:
Interea placidã redimita papauera frõtẽ
Nox uenit & ſecũ ſomnia nigra trahit
Faun⁹ adeſt ouiũq; p̃mẽs pede uellera
Edidit a dextro talia uerba thoro (duro
Morte boũ tibi rex tell⁹ placãda duorũ
Detq; ſacris aĩas una iuuenca duas.
Excutiẽ terrore quies nũa uiſa re ſoluit:
Et ſecũ ambages cæcaq; iuſſa refert:
Expedit errãtẽ nemori gratiſſima cõiũx
Ex dixit grauidæ poſceris exta bouis
Exta bouis grauidæ danẽ fœcũdior ãn⁹
Prouenit & fructũ terra pecuſq; ferũt
¶Hãc quõdã cytherea diẽ pperãti⁹ ire
Iuſſit & æthereos præcipitauit equos:
Vt titulũ iperii q̃primũ luce ſequenti
Auguſto iuueni proſpera ſigna darẽt:
¶Sed iã p̃teritas ubi q̃rtus lucifer idus
Reſpicit hac hyades dorida nocte te (nẽt:

¶Hac hyades do.no.pe tunt.doris eſt Oceani filia & uxor Nerei quã poetæ nõ nunq̃ pro mari ponũt: ut Doris amara ſuã nõ intermiſce at undã.Dicit ergo hyades.xy.cal.maias qui dies quart⁹ ab excluſis idibus numeraẽ occidere ueſperi ſidus uæhe mens & terra mariq; turbidũ:ut inq̃t Ply.qui etiam ſeri bit eas ueſperi occiderẽ Cæſari.xy.cal.Maii appellari que uulgo palilicium ſidus qm̃.xi.calen.Maii feſtũ deæ palis atq; urbis Romæ natalis eſt: quo fere ſerenitas redditur poſt pluuias quas hyades faciunt.Vñ illud eſt Virgilii in primo æn.Arcturum pluuiaſq; hyadas.Sunt aũt hyades (ut placet Seruio) ſtellæ in fronte tauri:quæ cum oriunẽ & occidunt pluuias cient. Quare ab eo qd eſt yo.i.pluo hyades appellatæ fũt.Licet alii ab y lr̃a eas dictas putaue rint.Alii apoton yon.i.a ſuibus qm̃ in ſuis formatæ ſunt faciẽ. Eaſdem ſtellas latini ſuculas uõcant:uel a ſuco uel ut ſcribit Au.G.diſſentiens a tyrone liberto Ciceronis: quia ut qd græci yper nos ſuper dicimus:ſic ſtellæ quæ ab illis hyades nobis primo ſyades:deinde ſuculæ appel latæ ſunt:quas idem Au.G.non eſſe inquit in Tauri capi te:ut Tyro dicit cum nullum uideatur præter eas Tauri caput:ſed ita ſitas eſſe in circulo qui zodiacus dr̃:ut ex ea rum poſitu ſpecies quædam & ſimulachrum eſſe uideaẽ Tauri capitis ſicut reliqua imago tauri conſormata eſt locis religionibuſq; earum ſtellarum quas græci p̃liadas nos uergilias uocamus.Fuerunt autem hyades ut alii dicunt Atlantis filiæ:ut alii Liberi nutrices.

Hyades ueſperi occidũt xy.calẽ. maias. Paliliciũ ſidus

Quare dictæ ſt Hiades ſm tiro nẽ cice ronis li bertum

PAV. MAR.

¶POnit corp⁹ ſupra no.uel.ouiũ pelles:q̃s hũit ſtrauerat:ſe ẽt ip̃is ſtrauit:& q̃eti ſe dedit. ¶Adorato.d. p ſua uerna:cũ pri⁹ numẽ ſuis p̃cib⁹ adoraſſet. ¶Interea pauidã:cũ nũa noctu q̃eti ſe dediſſet:uenit faun⁹ & monuit placãdã eſſe tellurẽ duorũ boũ morte.ita ut una iuuẽca cæſas duas exbiberet.Mœſtũ regẽ huius oraculi ambage.Docuit egeria mactãdã eẽ bouẽ grauidã.quo fcõ reddita ẽ agris & pecoribus ſecunditas. ¶Interea nox:de ea pte noctis:q̃ cõcubia dr̃:itelligit cũ corpa q̃eti ſe dederint.Nã paulo añ primã partẽ noctis oñdit p occaſũ ueſpis. ¶Redimita placidã frõtẽ papauere:hñs caput papauere coronatũ:pptereа q̃ id:ut iã dixim⁹:ſõnũ iducat:duxit illa ſecũ ſoporẽ:quẽ regi & cæteris aĩalib⁹ icuſſit. & trahit ſecũ ſõnia nigra:ea q̃ ſub uariis formis dormiẽtib⁹ ſeſe oñdũt. ¶De q̃b⁹ ĩ met.Latius agit poeta.Nigra:p nocturno tp̃e:uel qd corꝫ ſedes ſit ĩ Erebo ubi oĩa nigra:ẽt qd clauſis ocl'is oĩa nigra uidẽẽ. ¶Adeſt faun⁹ & p̃mens calcãs ¶Vellera ouiũ:pelles ĩſtratas Duro pede:reſpexit ad faunũ arcadẽ:cũ ſit capripes Edidit:ptulit. ¶Talia uerba a dex.tho.a dextra thori parte. ¶O rex Nũa ¶Tellus eſt pla.tibi placare tellurem debes. ¶Morte duorꝫ boũ:imolato duos boues:& in hoc nõ erat ambiguitas. Sed q̃ ſequunẽ uerba fecere ambi guitatẽ ¶Vna iuuẽca:quã tu mactabis ¶Det ſacris du.an.ut unius mactatiõe:duæ aĩæ imolenẽ Excutiẽ ges:ſõn⁹. ¶Terrorẽ:nã p q̃etẽ exterritus ambiguo oraculo ſõnũ excuſſit. ¶Nũa uiſa re.q̃ dormiẽti uiſa ſunt. ¶Et refert ſe.am.obſcura oracula p uerborꝫ circuit⁹. ¶Et iuſſa cæca:obſcura:q̃ ñ itelligebat ¶Cõ iunx.Egeria.De q in.iii. ¶Gratiſſima nemori:Aricino. ¶Expedit errantẽ:ſoluit ambiguitatẽ & regẽ ab errore liberauit. ¶Et dixit tu poſceris exta bouis grauidæ:iuberis p̃gnãtẽ uaccã imolarẽ. ¶Danẽ:libanẽ diis. ¶Exta bouis grauidæ:nã bos grauida imolata ẽ. ¶Annus puenit fœcũdior:magna fuit eo tp̃e fœ cũditas:magnaq; fructuũ copia ex agro puẽit.Et terra:& pe.fe.fructũ & ex agro & pecorẽ puenerẽ fruct⁹. ¶Hãc quõdã cytherea uen⁹:q̃ p̃eſt aprili mẽſi:poſt mutinẽſẽ uictoriã:p̃cipitẽ hãc fordicidiorꝫ diẽ ipulit ut accelleraret dies ſeq̃ns:q.ẽ.xyi.cal.ma.quo die Octaui⁹ Cæſar adoleſcẽs creareẽ a militib⁹ ipator.Mor tuis.n.Hircio & pãſa cõſulib⁹:ſugato.M.Ant.Octaui⁹ q p p̃torẽ fuerat:p duce a uictorẽ exercit⁹ ſalutat⁹ ẽ Cui ut in Epitomate Liuii habeẽ:parꝫ grat⁹ ſenat⁹.fuit:q Bruto ab obſidiõe mutinẽſi ab Octauio Cæ.li berato:honore triũphi decreto Cæſaris:militũq; eius mẽtionẽ nõ ſatis gratã habuit:ob qd Cæſar recõci liata p.M.Lepidũ cũ M.Ant.gr̃a:Romã cũ exercitu uẽit.Et p̃cluſis aduẽtu ei⁹ his.q ĩ eũ iniq erãt:cũ ãnos xyiii.hr̃et:Cõſul creat⁹ ẽ. ¶Cytherea:Vẽus. ¶Iuſſit quõdã hãc diẽ:fordicidiorꝫ. ¶Ire:labi. ¶Properã tius:celeri⁹. ¶Et p̃cipitauit.p̃cipites:& celeres egit. ¶Equos æthereos:q p æthera ſolis currũ agũt. Vt

Concu bium

Quare bos gra uida ſa crificaẽ

Octauia nus de cem & octo an norũ cõ ſul ẽ fa ctus

Octauiꝰ adoleſcens dictus: anquã diceretur auguſtus

quãprimum luce: die ſequenti: quæ fordicidia ſequebaẽ. ¶ Proſpera ſigna: uictores milites ſub fœlicibus ſignis. ¶ Darent Auguſto iuueni: Octauio adoleſcẽti: quia nondũ Auguſtus uocabaẽ. ¶ Titulũ imperii: ut iã mortuis cõſulibꝰ: pro impatore eẽt. ¶ Sed iã pteritas: eadẽ die. xvi. cal. ma. eſt occaſus hyadũ q̃ & ſucculæ dictæ: ut alii qnq̃: ut alii ſeptẽ ſtellæ ſunt in fronte tauri: fuereq̃ atlãtis ex æthra filiæ. Sed fabula īferiꝰ referet. Ci. ab ὕειν q̃ eſt pluere dictas putat. Ply. his ẽt diebꝰ earũ occaſum oñdit. Inqt. n. xiiii. cal. ma. ægypto ſucculæ occidunt ueſpi ſidus uehemẽs: & terra mariq̃ turbidã. xvi. atticæ. xv. Cæſari. continuoq̃ triduo ſignificat. ¶ Sed iã ubi q̃rtus lucifer: q̃rtus dies. ¶ Reſpiciet idus pteritas: q̃ iã pterierũt: hoc ẽ q̃rto die pꝰ idus. ¶ Hyades: ſucculæ. Tenẽt hac nocte dorida: occidũt & tenẽt mare. Dorida Heſiodus in Theogõia nymphã eſſe inquit Oceani ex They uxore filiã: ex qua magnus nympharũ numerus natus eſt: & a poetis ſæpe doris pro mari poniẽ: ut hic & apud Virgilium Doris amara ſuam non intermiſceat undam.

ANT. FAN. Valeria ula

De uulpe Carſeolana

In circo currebant eq ſepties

Emeriti milites

¶ TERtia poſt hyadas cũ lux e. or. re. xii. cal. maias eq̃ria in Circo maximo celebranẽ: & uulpes incẽdunẽ ſiue cõburunẽ fugiẽtes ut pœnas luãt incẽſæ meſſis agri carſeolani. Cum enim apud Carſeolos oppidum latii ruſticus qdã uulpi a ſe captæ ac fœno & ſtipulis ĩuolute ignẽ admouiſſet: ea fugiẽs uniuerſam agri Carſeolani meſſem abſumpſit incẽdio. Quare uulpes cerealibus ſtipulis urebantur implicitæ q̃d Cereris muneribus obſuiſſent qua de cauſa ei deæ porca cædebatur ut diximus ſupra. Sane tertiam diem accipe excluſo die occaſus hyadum. ¶ Circus habebit equos. hi non ſemel tantum e carceribꝰ emittebanẽ: ſed & ſepties ut quidã putãt. Vnde illud eſt Martialis nemo quater miſſos currere ſẽſit equos. ¶ Natalia rura petebam. Per. Valeriam uiam quæ a Tiburtinis capiens initium ut docet Strabo ad Marſos & Corfiniũ Pelignorũ metropolim ducit. in qua latine urbes ſunt Valeria Darſeoli & Alba. ¶ Aſſiduis aquis: Ipſe alibi: Sulmo mihi patria eſt gelidis uberrimus undis. ¶ Emeritis: Sũptum a militibus qui emeriti appellãtur cum adepti ſunt militiæ uacationem. ¶ Duro: Conſtanter agri colendi laborem & difficilia toleranti. ¶ Peragebat: Perfecte colebat atque tractabat.

¶ Tertia poſt hiadas cũm lux erit orta remotas
Carcere ptitos circꝰ hẽbit equos
¶ Cur igitur miſſe iunctis ardentia tædis
Terga ferant uulpes cã docẽda mihi eſt
Frigia carſeolis nec oliuis apta ferendis
Terra ſed ad ſegetes ingenioſus ager
Hac ego pelignos natalia rura petebam
Parua ſed aſſiduis obuia ſemper aquis:
Hoſpitis antiqui ſolitas intrauimus ædes
Dẽpſerat emeritis iã iuga phœbus eq̃s:
Is mihi mlta quidẽ ſed & hæc narraẽ ſolebat
Vñ meum preſens iſtrueretẽ opꝰ:
Hoc ait in cãpo (campumq̃ oñdit) hẽbat
Rus breue cum duro parca colõa uiro:
Ille ſuam pagebat humũ ſiue uſus aratri
Seu curuæ falcis ſiue bidentis erat:

PAV. MAR.

Vulpes) cũ facibus alligatis dimittebãtur

Carſeoli: urbs ad frumẽtũ ſolũ nõ apta

Sitꝰ carſeolorũ

¶ TERtia poſt hyadas. xix. calen. ma. ¶ Erũt equiria ĩ circo maximo inter pallantium & auentinum. Eademq̃ die eſt uulpiũ fugientiũ cõbuſtio. Quod unde habuerit originẽ: poeta ipſe explicat: cũ erit tertia lux pꝰ remotas hyadas: cũ fulſerit tertia dies poſt occaſum hyadũ: & deſignat. xviii. diẽ mẽſis. ¶ Circꝰ ha. e. partitos: diuiſos: & ordĩe diſpoſitos. ¶ Carcere: in ipſo repagulo unde ad curſum emittuntur. ¶ Cur igiẽ uulpes miſſæ: dimiſſæ: ¶ Tedis iũctis: facibꝰ alligatis. ¶ Tæda. n. ex generibꝰ arborũ picẽ ferẽtiũ: flãmis atq̃ lumini ſacrorũ ẽt grata. Ferũtur ardẽtia terga: nã accẽſas tædas ferẽtes: emittunẽ: & fugiẽtes adurunẽ. cã docẽda mihi q̃ſi docebo uñ hic mos hũerit originẽ. Vulpes ſeu uulpes dicta eſt: ut Hæli. iqt Var. teſte q̃d pedibꝰ uolet. Verũ græce ἀλώπηξ dr̃. ¶ Frigida car. adurẽdarũ eo pacto uulpiũ morẽ: originẽ hũiſſe refert ab adoleſcẽte quodã: filio cuiuſdã ruſtici carſeolãi: Qui cũ maturis frugibꝰ uulpẽ laq̃s iplicitã cõprehẽdiſſet: eã ſtipula iuoluit: & accẽſo igne dimiſit fugiẽs illa maturas fruges aduſſit. Id ſingulis ãnis referebaẽ: quo uulpes cereri ob aduſtas fruges pœnas darẽt. poeta id ſe didiciſſe ab hoſpite carſeolão: cũ e roma in pelignos rediret. ¶ Frigida terræ ẽ. ¶ Carſeolis: carſeoli nũero multitudĩs urbs erat: Carſeolãi dñr coloñ: ĩ uia ualeria ſũt medio qdẽ ſpatio iter urbẽ & marſorũ municipiũ: ĩ quo ego natus ſuꝫ. Erãtq̃ carſeoli una ex claris equorũ urbibꝰ. Carſeolana mihi teneros diſecta p ãnos. Lux erat: & iuris debuit eſſe mei. Sed fortũa mihi partos inuidit agellos. Diuitiaſq̃ oĩs ſuſtulit illa meas. Nã piit mõtana domus gñoſa ppago: Cui fata atq̃ hoies: diiq̃ fuere truces. Iã piaq̃ in miſerũ fortuna redundat alũnum. Nulla ſit ut merito: gr̃a parta meo. Sed hoc poeta dicit. Carſeolania terra frigida eſt ¶ Nec apta oliuis ferẽdis: ad pcreãdas oleas Gaudẽt eñi oliuæ calido ſolo: ut in Geor. diximus ¶ Sed ager igenio. ad ſege. a natura diſpoſitꝰ ad fruges n frugũ ferax ẽ. ¶ Hanc: p hãc terrã ¶ Ego petebã pelignos: redibã in patriã: uñ dicti ſũt peligni: diximꝰ d. iii. ¶ Rura natalia: in qbus ego natus ſum: & alio loco inqt peligni ruris alũnus ¶ Parua qdẽ rura Sed bima aq̃s aſſiduis: quæ oppoſita aquis aſſidue fluẽtibus: eas excipiunt: & ab iiſdem irriganẽ. Plura. n. ſunt flumina in pelignis ¶ Intrauimus ſolitas ædes antiqui hoſpitis ingreſſus ſum domum hoſpitis carſeolani quo recipi hoſpitio ſæpe cõſueuerã. ¶ Iã phœbus dempſerat iuga equis: ſoluerat equos a curru. ¶ Emeritis: labore diei: & eſt trãſlatio a militibus: cũ emeritis daẽ uacatio. ¶ Iam ſol occiderat: E roma. n. carſeolos iuſtũ eſt unius diei iter. ¶ Is: hoſpes. ¶ Solebat multa quidẽ narrar̃: multa mihi referebat. ¶ Sed & hæc: ẽt narrabat: quæ ad rõnem uulpium ptinebãt. ¶ Vnde: ex quibus relatis. ¶ Inſtrueretur præſens opus meum: faſtorum opus quod in præſentiarum ſcribimus: cum ad faſtorum rationem mos quoq̃ ille pertineat. ¶ Ait in hoc cãpo & oſtẽdit cãpũ: q ipſi carſeolorũ urbi adiacebat. ¶ Parca colõa: ruſtica: ſeu coloni uxor ¶ Cũ uiro duro: patiẽte & tolerãte laborũ. Nã durũ interdum patiens & pſeuerãs eſt Inde eſt illud Virg.

Scipiadas duros bello:& illud gẽs dura:atq; aſpera cultu. ¶ Habebat breue rus:exiguũ agellũ. ¶ Ille colonus. ¶ Peragebat:colebat. ¶ Suã humũ:q̃ſi ſuũ agellũ. ¶ Siue erat uſus aratri:ſiue aratro terrã pſcindebat. ¶ Seu facilis curuæ:ſeu falce fruges ſecabat. ¶ Siue erat uſus bidẽtis:ſeu terram bidente fodebat.

Hæc mõ uertebat cũ rato pectine pratũ
Nunc matris plumis fouenda dabat
Aut uirides maluas aut fũgos colligit al(bos
Aut hũilẽ grato calfacit igne focũ
Et tamen aſſiduis exercet brachia telis:
Aduerſuſq; minas frigoris arma parat
Filius huius erat primo laſciuus in æuo
Addideratq; annos ad duo luſtra duos
Is capit extremi uulpem cõualle ſalicti:
Abſtulerat multas illa cohortis aues:
Captiuã ſtipula fœnoq; iuoluit & ignes
Admouet urentes effugit illa manus
Qua fugit icẽdit ueſtitos meſſibꝰ agros
Damnoſis uires ignibus aura dabat:
Factũ abiit mõumẽta manẽt:nã diceř cer(tã
Nũc quoq; lex uulpẽ carſeolana uetat
Vtq; luat pœnas genꝰ hoc cerealibꝰ ardet
Quoq; modo ſegetes pdidit ipſa perit

¶ HAEC mõ uerrebat ſtantẽ tibicine telam:Lignũ accipe quo tela ſuſtinetur:nam & ĩ ædeficiis tibicinis appellamus qbus ea ſuſtinenť.In qua ſignificatiõe ut qdã uolũt aut plurali utimur numero aut tantum ablatiuo ſingulari:ut nos urbẽ incolimus tenui tibicine fultã Hinc & tibicines uerſus dicimus qbus addiť aliquid ad ſolã metri ſuſtẽtationẽ:ut aſpectans ſiluã imenſam & ſic forte pcať & nũc dextra igeminans ictus nunc ille ſiniſtra. Seruius alia leuiſſimis uerſibus ſcripſit quos p iocum ptigillis uel tibicinibus interponi a ſe dicebat ad ſuſtentationẽ opus donec ſolidæ colũnæ aduenirent.Dicti autẽ tibicines in ædificiis exſtimãtur autore feſto a ſimilitudine tibiis canentium:q ut cantãtes ſuſtinent tia illi ædificia.Sane uerrere eſt trahere alias uerrere uel mundare. ¶ Grato calfacit igne focum:Manifeſte hoc loco apparet focum nõ eẽ ignem ſed locũ qui ignẽ fouet. ¶ Et tñ Quãuis igne domum calefacit:texit tamẽ ut arma & ueſtes aduerſus uim frigoris paret. ¶ In cõualle ſalicti.Cõuallis eſt planicies ex oĩ parte mõtibus cõprehẽſa.Nã uallis eſt duobꝰ lateribus iclina plãicies. ¶ Abſtulerat mu.il.co.aues:Cohors in uilla ex pluribus tectis coniungitur ac unum qddam fit ut autor eſt Varro.Vnde ſic dicta exiſtimari pt ꝙ circa eum locũ cohercetur pecꝰ. Quidã cortẽ ſiue cohortẽ appellant tñ domus partẽ ubi ſeruãtur altilia:qd nõ placet Nonius ſpacia ingt eſſe uillaſ intra maceriã.Cæterũ cohors militum noiata uidetur quod ut illa ex pluribꝰ tectis cõiũgiť:ita hæc ex manipulis pluribꝰ copulať. ¶ Monumẽta manẽt:qa uulpes ſeruãdæ memoriæ gratia cõburunť:eius uidelicet incendii qd uulpes capta a ruſtico excitauit.Et qa lex ut quo capta a ruſtico excitauit.Et qa lex eſt ut quo die uulpes cõburunť carſeolana uulpes nõ noietur. ¶ Dicere certam nunc quoq; lex uulpẽ carſeolana uetat:Figura eſt hyppalage.nã hoc dicit:Certa & fixa lex uetat carſeolanam uulpẽ nominari quæ infauſta & execrabilis tam pernitioſum excitauit incẽdium Fuit & illud monumentum rei:quo uulpes urebantur cerealibus ſtipulis inuolutæ.

ANT. FAN. | Tibicines | Tibicines uerſus | Foc⁹ qd | Conuallis | Cohors | Cohors militum

¶ HAEC ruſtica colõi cõiũx:cũ ita ſe uir exerceret ipſa. ¶ Mõ uer.pra.cũ ra.pe.cũ raſtro paucorũ dẽtiũ pratũ uerres-fœnũ colligebat. ¶ Nũc da.oua fouẽda matris plumis:ſupponebat oua:ut fœta & calefacta icubãte gallina pulli naſcereť. ¶ Aut colligit uirides maluas:q̃ aluum molliũt: ut Ply. igt illa colligebat ut epulas pararet. ¶ Aut albos fungos q in pratis naſcunť.Vñ Hor.Pratalibus optia fũgis. ¶ Aut calefacit humilẽ focum grato igne:accendebat ignẽ in ſuis focis pro decoquẽdis oleribus & cæteris ¶ Et tñ exer. defatigat. ¶ Brachia telis aſſiduis:colo.fuſo.Tela pẽdula q̃ ſunt arma muliebria. ¶ Et pa.ar. aduerſus minas frigoris:parat ueſtes nẽdo & texẽdo cõtra hyberna frigora. ¶ Filius huius:colonæ.ſ. ¶ Laſciuus ĩ primo æuo:in prima ætate:nã adhuc puer. ¶ Addiderat duos annos ad duo luſtra decẽnio biẽnium addiderat.Sic duodecimũ erat natus annũ. ¶ Is:puer. ¶ Capit uulpẽ in cõualle extremi ſalicti:laquei apphendit uulpẽ in cõualle ubi ſũt extremæ illæ ſalices:aut ubi tũc erat ſalictũ. ¶ Illa:uulpes. ¶ Abſtulerat:rapuerat ¶ Multas aues cohortis:pullos e cohortæ.Cohortẽ appellamus illud ſpacium medio loco uille ad ſimilitudinẽ atrii:cui ſpacio.plura tecta cõiũgunť. ¶ Inde de re militari Var.ingt.Cohors:ꝙ ut ĩ uilla ex pluribus tectis cõiungiť.ac quidem fit unũſicis ex manipulis pluribꝰ copulať.Cohorſq;:q̃ ut in uillã: qd circa eũ locũ pecus cohorreť. ¶ Inuoluit captiuã:puer ille implicat uulpẽ quam cœperat Stipula & fœno paleis & fœno arido. ¶ Et admouet ignes & ſuccendit ignẽ in ſtipula circa uulpem. ¶ Illa uulpes. ¶ Effugit manus urentes:manus pueriles:quæ eã urebant. ¶ Qua fugit accendit agros ueſtitos meſſibus quacũq; parte fugiebat uulpes:accẽdit fruges iã in agris cultis maturas.Veſtitos dixit:cũ ſint q̃ttuor genera agrorum.Nudus cõſitus paſcuus floridus.Nudus eſt qui cultura ueſtiť.ueſtitur.ergo quia erant in his fruges. ¶ Aura:uentus. ¶ Dabat uires ignibus dãnoſis dãnũ frugibus inferẽtibꝰ.Vero enim cõualeſcebat ignis inde ſapho.Vror ut indomitus ignem exercentibus euris.Fertilis accẽſis meſſibus ardet ager. ¶ Factum abiit:præterit quod tunc factũ eſt. ¶ Monumenta manẽt remanſit apud poſteros memoria & ea ſeruať nam ut Vulpi.iur.con.inquit.Monumentum eſt qd ſeruandæ memoriæ gratia exiſtit. Nam nunc quoq; lex carſeolana uetat dicere certã uulpem muniat inquit memoria facti nã cum eodem modo delectatur uolpes.ex lege carſeolana cautũ eſt ne ad id certa uulpes cõſtituatur.Nam dicere cõſtituere interdum eſt. cõſtituta ad id certa uulpes eſſe nõ debet.Sed ut antiquum factũ referať:quæ hoc tẽpore laqueis capiť ea incẽdio plectať:nõ quæ priꝰ parata eẽt. ¶ Et ut hoc genꝰ aĩaliũ.ſ. ¶ Luat pœnas ſupplicio afficiať.Ardet cer.ſtipulis & paleis frugũ. ¶ Et pit ipſa uulpes. ¶ Quõ pdidit ſe eo mõ quo aduſſit fruges aduriť & ipſe.

PAV. MAR. | Cohors in uilia ubi pecꝰ cohireť | Nomen uulpi ſi ex lege carſeolorũ diei nõ pt

ANT. FAN.

Sol in taurum xiiii.cal. ma.

Taurus adorſo ī ortū fertur

¶PROxima cũ ueniet.xiiii.cal.Maias ex ariete Sol abit in taurũ ſiue.xv.cal.ut ſcribit Columella.Nã uerſus ille.Tertia poſt hyadas cũ luxerit orta remotas:nõ añcedit trãſitũ ſolis in Taurũ ut ĩ emẽdatiſſimis codicib⁹ legim⁹.ſed ſeq debet.Eſt ãt ſciẽdũ Taurũ nõ a capite aut a frõte ſed a dorſo ĩ ortũ ferri ut autor eſt Ser.Hic Taurus ẽ q europã trãſuexit ĩ Cretã ut Euripides fabulat⁹ ẽ q ſm iginũ cõſtat.xiiii.ſtellis.Dr̃ ãt maior uictima uel qa ſine dubio Ariete maior eſt qa Taurus fuit uictima triũphãtiũ:ut hinc albi clitũne greges & maxima Taurus uictima.De albis.n.Tauris ſacrificabant triũphãtes autore Seruio.Hoc ſignũ zodiaci quẽadmodum & alia ad naturã Solis referẽ quod ægyptius cult⁹ oñdit Lege Mac.ĩ ſaturnalib⁹:Nõnulli no lũgio quæ ĩ bouẽ cõuerſa eſt a ioue ĩ cœlũ fuiſſe trãſlatã cui⁹ prior ps appet Tauri effigie:reliquũ corp⁹ obſcuri⁹ ur̃.Lege Iginũ. ¶Mater mẽnonis:Auróra ex q̃ & tithono nat⁹ eſt Mẽnon. ¶Pars prior appet:Mẽdoſus ẽ apd oẽs igini locus ubi propior legiẽ ꝓ eo ꝙ eſt prior. ¶Poſteriora latẽt:Nõnulli huic tauro caudã tribuũt:ut Colu. & Pli.q ait eſſe in frõte Tauri ſuculas in cauda ſeptẽ qs appellauere Virgilias.

Pales dea Palilia celebrãẽ xi.ſeu xii.calẽ. ma. Palilia

¶Nox abiit oriturq aurora palilia poſcor.Palẽ deã pabuli alii ueſtã:alii matrẽ deum eſſe uolũt autore Seruio:cui.xi.calẽ.Maias ſacra ſoluebantur teſte Solino. Quãuis ſunt q.xii.calẽ.ea tradiderint celebrari : quæ ut inquit Varro a pale palilia dicta ſunt ut a Cerere cerealia : Eadem tamen & parilia dicebantur uel quod is dies quos ſerenitas reddebaẽ lucem parere uideretur:uel qd ut autor eſt Feſtus pro ptu pecoris pali ſacra fierent quæ paſtorũ dea putabaẽ qbus mos fuit palilibus ouilia purgare tranſilire flammas lacta ſapa & milio ſacra pſoluere necnõ & cõuiuia celebrare:ut Annua paſtorũ cõuiuia luſus ĩ urbe cũ pagana mãdẽt. fercula diuitiis.Quo tpe obſeruatũ ẽ ne q̃ hoſtia cedereẽ autorib⁹Plut.& Solino ut dies urbis Rõæ origine cõſeeratus purus eẽt a ſanguine q̃uis Tarũtinus qdã(ut ſcribit Plut.)uoluerit Romulũ.v.idus april' urbis fundamẽta ſeciſſe:cui fidẽ nõ adhibem⁹ cũ multorũ traditiõib⁹ cõſtet Romã palilibus cõditã.uñ illud ẽ Proptii:Vrbi feſtus erat dixere palilia pr̃es.Hic primus cœpit mœnibus eẽ dies.

Palilib⁹. Roma condita

¶Alma pales hãc deã Virg: Ouid.aliqui ſcriptores non pauci fœminino genere appellant.Nonnulli inter quos Varro ẽt maſculino.

PAV. MAR.

¶PRoxia cũ ueiet.xiii.cal.ma.ſol.ariete relicto:taurũ init:q taur⁹ĩter aſtra cõſtitutus dr̃ qd europã ĩcolumẽ trãſuexit in cretã:ut Eurypi.dicit:Nõnulli ãt cũ io in bouẽ ſit cõuerſa:ut ei iuppiter ſatiſfacere uidereẽ cõſtituiſſe qd' ei⁹ pprior ps appet:ut tauri.Sed reliquũ corp⁹eius obſcurius uideẽ.Spectat ãt ad exortũ ſolẽ:cuius oris effigie:q̃ cõtinẽt ſtellæ.hyades appellanẽ.de qb⁹ſuo loco dicem⁹.Taurus ad exortũ ſignorũ dimidia pte collocatus ut ĩcipe genu:ae defigere ad terrã uideaẽ. ¶Caput eo.hñs ac.genua eiux a reliquo corpor̃ diuidit circul⁹ eqnoctialis.Cornu ſiniſtro cõiũgiẽ cũ ſiniſtro pede ei⁹:q auriga appellaẽ.Inter huius finitionẽ corpis:& arietis caudã ſtellæ ſũt qs Virgilias nr̃i:græci pleiades appellarũt. Hic cluſ⁹ occidit:& exoriẽ hẽt ĩ cornib⁹ſingulas ſtellas:ſʒ ſiniſtro clariorẽ ĩ oculis ſingulas.In frõte mediã unã:ex qbus cornua locis naſcũẽ ſingulis.Quæ ſeptẽ ſtellæ hyades nũcupanẽ. Et ſi nõ.qs duas dixius nouiſſimas ſtellas negauerit eẽ ut oio hyades eẽnt qnq.Præterea ĩ ſiniſtro gẽu priore hẽt ſtellã unã.& ſup ungula unam In dextro genu unã & ĩter ſcapulas tres:nouiſſimã earũ cæteri' clariorẽ ĩ pectore unã:q̃ ſũt oio ꝑter Virgilias.xiiii.

Septem hyades ſunt in fronte tauri ſeu uacca ſit

¶Cũ ma.mẽ.aurora.Proxia ĩpis eqriis:hoc ẽ dies ſequẽs.Luthea:crocea:Nã luthe⁹ color proprie:ut Marcel.iqt croceus ẽ Vir.ĩ buc.iã croceo mutauit uellera lutho:& ĩ æn.Aurora ĩ roſeis fulgebat luthea bigis. ¶Veniet ĩ eqs ro:rubicũdis. ¶Viſura.t.p.hoc ẽ cũ ſeqns aurora diẽ referet. ¶Sol abit:diſcedit. ¶Et.d.p.lanigeri ab ariete q dux ẽ lanati gregis.Qui:aries.Perdidit hel.q̃ ex eo ĩ põtũ decidit:ut ſupiore lib.dixius. ¶Egreſſo:ſoli.ſ.ex ariete ¶Ineſt ma.ui.ieſt:tauros:q lõge maior ariete Nõ ẽ co.prõ.nõ hẽtur ĩ prõptu:ut facile cognoſci poſſit. ¶Vacca ſit an tau.ſiue mas ſiue fœia ſit Pars.p.a.ãteriora uidẽẽ ut cognoſci poſſit bouis forma ¶Poſteriora la.qm̃ nõ appet ps poſterior:ut diſcerni poſſint gẽitalia:quo taurus eẽ cognoſcaẽ. ¶Seu tñ h.ſi.ẽ tau.ſiue ẽ hæc fœia:ſiue ſit imago tauri.ſiue ſit uaccæ. ¶Hẽt mu.am in ui.iu.qſi locata ẽ in cœlo ea imago ab ioue in ꝑmiũ amoris repugnãte ẽt iunõe.Nã ut dixius aut ẽ imago tauri quo trãſuecta ẽ europa in cretã:aut ẽ imago uaccæ:ĩ quã io cõuerſa fuit. ¶Nox abiit oriẽq.xx.ca.ma.hoc ẽ.xx.die april' erũt feſta palilia:q̃ uti Var.iqt a pale dicta qd ei deæ feriæ fierẽt.Pales.n.dicebaẽ dea paſtorũ cui⁹ feſta palilia:ut alii parilia qd pte pecoris eidẽ ſacra fiebãt.Alii putauerunt deã palẽ ueſtam alii terrã fuiſſe.Eſt ẽt Rõæ natalis:uñ & Põ.iqt parilib⁹ Romu.urbẽ cõdidit:quẽ diẽ feſtũ ꝓcipue hẽbant minores.Var.& Ply.hoc feſtũ cũ natali urbis ro.xii.cal.ma.oñdũt.Sũt tñ q uolũt.xxii.die apri.eẽ qd ſi recte poetã ĩterꝑtamur.xx.diẽ tenebim⁹.idẽ ſi Plut.ſi Ply.ſi Var.ſeqmur.Plut.inqt ϖροσυΔεκεσϖνκαλην λϖν μαϖαν hoc ẽ añ undecimũ calẽdarũ ma.& q dñt.xii.cal.ita accipias ut aliud ſit dicere.xii.ca.aliud añ duodecimũ nã primũ numerabis ab ipſo die calẽdarũ.Cum uero dicet añ undecimum.ſiue duodecimũ numerabis.xi.aut.xii.ab ipſo die calẽ.& tenebris poſtea diẽ añcedentẽ.Nõne differẽtia aliq̃ eſſe debet in ſermone cũ ita loqmur ad.xi.cal.& añ.xi.ſic cũ undecimo dicimus.Qua rõne ex his colligemus.xx.die apri.eẽ palilia ſʒ hæc nihil ualent afferãẽ aliæ rõnes.In ĩdicib⁹faſtorũ ueterũ &codicib⁹uetuſtiſſimis.xx.die

xx.die aprilis erunt palilia feſta

Proxia cũ ueniet terras uiſura patentes
Mẽnonis in roſeis luthea mater equis
De duce lanigeri pecoris qui pdidit hellẽ
Sol abiit egreſſa uictima maior adeſt:
Vacca ſit an taurus non ẽ cognoſcer̃ prõ
Pars prior appet poſteriora latent (ptũ
Seu tñ ẽ taurus ſiue ẽ hoc fœmia ſignum
Iunone inuita munus amoris habet
Nox abiit oriturq aurora:palilia poſco
Nam poſcor fruſtra ſi fauet alma pales
Alma pales faueas paſtorũ ſacra canenti
Proſequor officio ſi tua facta meo:

Aprilis feſtum illud notatum eſt. Nec his credit̃. Credat̃ tãdẽ marmorib⁹: in q̃bus eodẽ die idẽ ĩſcriptũ eſt Et hoc nõ ſatis ſit: ſed colligamus ex poetæ locis: & ne decipi poſſimus. incipiamus ab idibus. Certũ eſt illã diẽ eẽ tertiãdecimã mẽſis aprilis. Occupat aprilis idus cognoĩe uictor iuppiter. Quid poſtea luce ſequunẽ a tutos pete nauita portus: & ſignificat. xiiii. diẽ menſis Deinde tertia poſt ueneris cum lux ſurrexerit idus Pontifices forda ſacra litate boue. Significat tertio die ab idibus: hoc eſt. xv. die mẽſis: ne q̃s tergiuerſet & rideat tanq̃ uana loquamur: q̃a hac rõne deducã uos uſq; ad finẽ mẽſis: Cõſtareq; faciẽ aliter eẽ nõ poſſe. Poſtea inq̃t hãc quõdã cytherea diẽ ꝓperãtius ire iuſſit: & æthereos ꝓcipitauit equos: & ſignificat ẽt de. xv die mẽſis: & ſubdit ut titulũ impii quãprimũ luce ſequẽti Auguſto iuueni ꝓſpera ſigna darent: & deſignat ſextãdecimã diẽ: Deinde: ſed iam ꝓteritas ubi quartus lucifer idus reſpicit: hac hyades dorida nocte tenẽt & oñdit eandem diem. xvi. nã a tertiodecimo die numerãdo. iiii. erunt. xv. poſtea ꝓſequit̃ Tertia poſt hyadas cum lux erit orta remotas Carcere partitos circus hẽbit equos & ſignificat tertio die ab occaſu hyadũ Sic erit decimaoctaua die mẽſis aprilis. Deinde ꝓxima cũ ueniet terras uiſura parentes Mẽnonis in roſeis luthea mater eq̃s De duce lanigeri pecoris. qui perdidit hellẽ Sol abit: egreſſo uictima maior ineſt: Significat diẽ ſequentẽ: & erit decimanona menſis: Poſtea: Nox abiit oriturq; aurora: palilia poſcor & ſignificat uiceſimam diem. Eſt ne id ſatis: uultis ne me plura dicere: An non bene hæc cõputauerim imo niſi quis ita cõputet: totum ordinem ꝑuertet. Quod facile cognoſcet̃ cum ad finem uſq; ꝓſequuti erimus: nam poſt palilia inq̃t dicta pales nobis eſt: iam uinalia dicã. Vna tñ media eſt inter utrũq; dies: & ſic indicat uiceſimum ſecundũ diem. Quid poſtea? ait. Sex ubi quæ reſtãt luces aprilis hẽbit: hic locus forte aliquos decepit cum putarẽt de fine menſis poetã dicere: cum dicat quæ reſtãt: Sed nõdũ eſt finis q̃a adhuc ſupſunt feſta: Tu uero ita interꝑtaris. Vbi aprilis hẽbit ſex luces: ſex dies. ℂQuæ reſtãt: hoc ẽ ex his q̃ adhuc ſupſunt q̃ſi nõ numerãdo diẽ uinaliorꝫ: ſed ſex alios dies: ex his quæ reſtãt. In medio curſu tp̃a ueris erũt: & demoſtrat uigeſimũoctauũ diẽ mẽſis. Vltio loco inq̃t Cũ phrygis aſſaraci titonia frẽ relicto. Aut ut emẽdati codices hñt. Cũ priami: cõiunx titõia: frẽ relicto: Suſtulit i mẽſo ter iubar orbe ſuũ: & ſignificat tertio die a medio uere. & ab ipſo. xxix. die. Sic erit trigeſim⁹: & ultim⁹ aprilis dies. Quod ſi hãc nr̃a; cõputationẽ nõ ꝓbabis Vide ne totũ ordinẽ ꝑuertas. Nã niſi hãc ſues recto ordĩe ad finẽ uſq; nõ ꝓcedes. At ego recto ordine ad finẽ uſq; ꝓceſſi. Recte igit̃ cõputaui. Quãdoq̃dẽ aliter cõputare nõ potes: q̃n ordinẽ ꝑuertas cõſtat ergo oĩb⁹ & nr̃e primis academiæ. xx. die aprilis eẽ palilia: & natalẽ urbis: Quẽ diẽ ſodalitas nr̃a lr̃aria religioſiſſime colat: pp feſtũ ſc̃iſſimorꝫ martyrꝫ: Victoris: Fortũati. & Geneſii eiuſdẽ ſodalitatis protectorꝫ. Q̃d eodẽ die a fidelib⁹ cõ̃ctis celebrat̃. Sed hæc hactenus. Nox abiit & orit̃ aurora quaſi ſubſequit̃ dies Poſco pali. ut de palilibus agam. Nõ poſcor fruſtra. nam mox ea ſacra canemus. Si fauet alma pales: cui nunc ſacra fiũt: ſi ipſa faueat ego omnia aperiã. Alma pales: inuocat nunc eã deam. ut faueat ꝓſertim cũ religione eius numẽ proſequatur. propterea quod ſæpe eo die ſe expurgauit. De quo genere expurgationis paulo poſt. ℂFaueas alma pales canenti ſacra paſtoris: faueas mihi qui cano paſtoralia ſacra: cum tu paſtoribus preſis. ℂSi proſequor tua ſacra: merita & laudes tua. ℂPio officio. pietate officioſa. & religioſe.

Margin: xv. die menſis aprilis auguſti nomen accepit; octaui⁹

Margin: Die. xx. aprilis ſol ĩgre diẽ tauri ſignũ

Margin: Cũ priami coniunx nõ phrygis aſſaraci

Certe ego de uitulo cierẽ ſtipulãq; fabalẽ
Sæpe tuli plena februa toſta manu:
Certe ego tranſilii poſitas ter ĩ ordine flã.
Virgaq; rorales laurea miſit aq̃s (mas
Mota dea eſt opiq; fauet naualib⁹ exit
Puppis hñt uentos iam mea uela ſuos
Ipete uirgine a populus ſuffimen ab ara
Veſta dabit ueſtræ murmure pur⁹ eris
Sanguis equi ſuffimẽ erit ituliq; fauilla
Tertia res duræ culmen inane fabæ

ℂDE uitulo cinerẽ ſtipulãq; fabalẽ: Captat beniuolẽtiã a ſua pſona oñdẽs ſine arrogãtia qualis i deã fuerit. Erat aũt ſuffimẽti genus quo ppl̃s februari hoc eſt purgari palilibus cõſueuit ex eq̃ ſanguine ſtipulis ſabarꝫ & cinerib⁹ uitulorꝫ uſtorã ĩ fordicidiis a ueſtali uirgine ut diximus ſupra. Decebat. n. populũ Ro. maxime purũ eſſe die quo; urbis natalẽ maiores (ut dictũ eſt) purũ a ſanguine uoluerunt. Solebãt autẽ & ex aliis rebus fieri ſuffimenta: ut ara dabat fumos herbis cõtẽta ſabinis: Et non exiguo laurus aduſta ſono Itaq; Feſtus ſcribit laurꝫ oĩbus ſuffitionibus adhiberi: qui etiam tradit quo tempore uuæ calcatæ piloræmebantur ſuffimenta fieri conſueuiſſe ex faba milioq; mulſo ſparſo: & Plynius in arbore myrto docet haberi ſuffimenti genus. Eſt autem ſuffimentum fumigario. ſuffire enim eſt fumigare autore Seruio: unde deducuntur ſuffimentum ſuffitus. ſuffitio & ſuffimet producta penultima & eſt uerbum ſuffio actiuæ ſignificationis quãuis a fio componatur quod eſt paſſiuæ a quo in infinitiuo modo fire magis analogum eſt q̃ fieri. Vnde eſt in. iiii. geor. At ſuffire thymo. ℂFebrua toſta. Purgamenta e rebus toſtis. ℂCerte ego tranſilui poſitas ter in ordine flãmas. Accendebãtur palilibus a ceruo ſæni uel ſtipularum quorum flãmas moris fuit paſtoribus tranſilire. Tibullus. At madidus Baccho ſua feſta palilia paſtor concinet a ſtabulis tunc procul eſte lupi ille leuis ſtipulæ ſolẽnes petus aceruos accendet flammas tranſilietq; ſacras: Perſius. Fumoſa palilia fæno: Propertius. Cũq; ſuper raros fœni flãmãtis aceruos traiicit immundas ebria turba dapes id cur fieret infra explicabitur. ℂVirga laurea. Qua aquã ſpargentes ſe expiabant. Vnde is ramus februa dicebatur. ℂSuffimen: Sacerdotes Veſtæ ſeruabant ut dictum eſt hoc ſuffiminis genus. ℂCulmen inane. Fructu inde ſublato.

Margin: ANT. FAN. Suffimẽti genus quo popul⁹ purgabatur palilib⁹. Suffimẽtalia

Margin: Suffimẽtum Suffire

Margin: aceruos fæni accenſos tranſiliebant paſtores

Margin: PAV. MAR.

ℂCERTE EGO ſæpe tuli. cinerem de uitulo. nempe fauere debes. qui tibi ſæpe ſacrificaui & tuli expurgationem. Luſtraui enim me ſuffitione cineris uitulini: & equini ſanguinis. & fama. quod piaminis genus paulo ſuperius attigimus. ℂEt ſtipulam fabulam. aridos fabarum culmos. ℂFebrua toſta. purgamina

uirga laureaquæ ſebrua dicitur

toſtarum re℞:nam ut in principio ſecũdi diximus:oĩa purgamina ſebrua dicebanť.℄Plena manu:nã ea qbus expiaremur plenis manib⁹ tuli.℄Certe ego ter trãſilii trãſaltaui.℄Flãmas in ordine poſitas:diſpoſitos ad trãſilitionẽ paſto℞ & ppl'i ignes.℄Ter.n.ignea trãſiliebãt:nã ab initio cũ eẽt urbẽ Romul⁹ cõditurus trãſilire,fecit multitudinẽ p ignes:expiationis pollutionũ cauſa. Quod Dion.ipſe teſtať.plures tñ huiuſce rei rõnes afferuntur a poeta de quibus paulo poſt.℄Et uirga laurea lauri ramus.quæ & ſebrua quoq; dicta miſit.℄Aqs rorales aſpergẽtes:quaſi aſpgi me aqua purgatoria:cũ ipſo laureo ramo.℄Mota dea eſt:ad pces meas.℄Et fauet opi nr̃o.ſ.℄Pupis exit naualibus:exit e nauali ratis:ut in altũ tẽdat.℄Iã mea uela hñt ſuos uẽtos:ut ſecũdo curſu ferãtur:& hac trãſlatiõe a pſpere nauigãtibus illud oñdit:fauere numia:& ſe iã oblatũ argumẽtũ felici ĩgenio pcurrere poſſe:& palis ſacra oñdere. ℄I pete uirgĩea

ſuffire ẽ ſuffumigare

his ĩ ſacris primo loco expurgatio ex ſuffitiõe fieri debet.Purgari quoq; pecora debẽt. Deide libãdæ epulæ qb⁹ dea ipa placeť.Tertio loco pie erũt pces.Hæc oĩa plurib⁹uerſib⁹ꝫ poeta tradunť.℄O ppl's ĩ pete ſuffimẽ:ſuffitionẽ ad te expurgãdũ:hoc eſt ipſas res:qbus te ſuffias.ſeu ſuffumiges.℄Ab ara uirgĩea:ab ara ueſtali:nã ueſtales uirgies tibi dabũt.℄Veſta dabit:ſuffimẽ ipm.℄Eris purus munere ueſte:quo te ab oĩ pollutiõis ſcelere expiabis:& purus reddideris.℄Suffimẽ:ipſa ſuffitio erit.℄Sãguis eq:ad luſtrationẽ ĩ palilibus imſcebať ſanguis eqnus cũ adulti nõdũ nati uituli.ſed mactatæ mr̃is utero exerti cines:& fabia℞ culmis.& ex his ſup prũas ipoſitis fiebat ſuffitio.℄Et fauilla uitl'i:cinis uitulin⁹℄Tertia res erit culmẽ iane duræ fabæ.erũt culmi uacui fabia℞:ñ dixerat ſtipulãq; fabalẽ:ñ ipa faba:aut faba℞ cortices:ſꝫ ſtipulæ ſine ſuo fructu paſtor luſtrat:luſtrare:hoc eſt expurgare debet.℄Oues ſaturas:ubi depaſte fuerit. ſtret

ANT.
FAN.

Paſtor oues ſaturas ad prĩa crepuſcľa luſtret
Vnda prius ſpget uirgaq; uertat humũ
Frõdibus & fixis decorẽtur ouilia ramis
Et tegat ornatas longa corona fores:
Cærulei fiant puro de ſulphure fumi:
Tactaq; fumanti ſulphure balet ouis:
Vre maris oleas tædãq; herbaſq; ſabinas
Et crepet ĩ mediis laurus aduſta focis:
Libaq; de milio milii fiſcella ſequatur:
Ruſtica pcipue eſt hoc dæa læta cibo
Adde dapes mulctrãq; ſuas dapibuſq; refectis
Siluicolã tepido lacte pcare palẽ

℄AD prima crepuſcula:Sũmo mane:tũc paſtores ſuffitu pecora luſtrare cõſueuerũt.℄Virgaq; uerrat humũ. Vt omnia ſint mũda & pura palilibus.℄Cerulei fiãt puro de ſulphure fumi:Genera Sulphuris quattuor ſunt e quibus quod uiuum dicimus habet teſte Plynio in religionibus locum ad expiãdas ſuffitu domos.Eſt & aliud genus ut reliqui omittantur::cui un⁹ tantum uſus eſt ad ſufficiendas lanas quibus candorem ac molliciem confert.Purgabantur etiam ut quidam dicunt qui aliquo piaculo polluti fuiſſent ſulphure aqua & igni Iuuenalis:cuperent luſtrari ſi qua darentur ſulphura cum tædis & ſi foret humida laurus Ouidius alibi. Terq; ſenem flamma ter aqua ter ſulphure luſtrat.℄Vre maris rores:Roſmarinus quid ſit nemo eſt qui neſciat.℄Tædãq;.In Europa ſex genera ſunt cognatarum arborum:quæ raſinam ferunt autore Plinio:Pinus pinaſter.Picea Abies Latrix & Tæda:e quibus ut idem ſcribit Tæda grata de flammis & ſacrorũ lumini. Libaq; de milio. Docuit eſt medio Docuit quomodo luſtraretur pecus.nunc quæ ſacra pali exhibenda ſint docet.Ea ſunt Libum e milio.item mulctra lacte ficella milio plena & aliæ dapes deæ conſtruæ ac paſtorales.℄Dapibuſq; refectis.Vbi guſtaueris dapes ac libaueris.

Sulphur uiuum

Purgatõ cum ſulphuř aq̃ & igni

Libeum de milio

Sacra pali qũo exhibenda

PAV.
MAR.

℄AD prima crepuſcula:ueſptino tpe poſt occaſũ ſolis qd tps dubiũ eſt an diei:an noctis ſit nã crepuſculũ:ut inqt Var.ſignĩt dubiũ ab eo res dubiæ dictæ crepe.Q đ crepuſculũ dies ẽt nũc ſit.an iã nox multis dubiũ. ℄Vnda prius ſpargat ſpargẽdæ ſũt oues aqua.℄Et uirga.paſtoralis. ℄Verrat humũ nã dẽt paſtor tellurẽ uirga uerrere.℄Ouilia ubi oues tenẽtur. ℄Decorẽtur frõdib⁹& fixis ramis ornari debẽt ouilia frõdoſis & uirẽtib⁹circũfixis ramis.℄Et nr̃a corona:nr̃a ẽta ſeu flo℞ ſeu uirẽtiũ ramo℞. ℄Tegat ornatas fores q̃ frõdib⁹ & corõis ornãť:fores ipſo℞ ouiliũ.Fumi cerulei nigricãtes.℄Flẽt ad luſtrationẽ ouiũ.℄De puro ſulphure ſed nõmõ oues.uer℞ ipi hoies purgabãť aliquo piaculo eẽnt polluti ſulphure aq̃ igne lauro.Inde Iuue.inqt cuperẽt luſtrari ſi q̃ darenť ſulphra cũ tædis & ſi foret hũida laurus & Ouidius ipſe alio loco terq; ſenẽ flãma ter aqua.ter ſulphure luſtrat.Et lauor Maſſurus autor Ply.triũphãtes coronari putauit qm̃ ex arbore purgarẽtur cæde in bello cõmiſſæ. Et de lauro hũida Ouid.ẽt cum pauloante dixerit Virgaq; rorales laurea miſit aquas.alio quoq; loco Vda ſit hic laurus lauro purganť ab uda.Oĩa q̃ dños ſũt hitura nouos.Sed plura de hmõi purgatiõib⁹ ab honorato reſerũť.℄Ouis balet.balatũ edat.nã balare ẽ ouiũ.℄Tacta.luſtrata ſeu ſuffita.℄Sulphuř fumãti.fũo ſulphuris.℄Vre oleas mares ſteriles:& q̃ nõ ſũt ex trib⁹illis,gñib⁹:q̃ a Marõe & Pli.reſerũť.Arcadib⁹:radiis:& pauſia.℄Et tædã:de ea ſæpe dcm̃ eſt.℄Et herbas ſabĩas:de qbus ĩ primo dixim⁹ ſabinæ herbæ uſus erat ad ſuffitionẽ meminit Pli.in.i.lib. Ara dabat fumos herbas cõtẽta ſabinis.Adhibebať ĩ cõſecratiõe tẽplo℞.Qui mos ad nr̃os quoq; trãſiit ℄Et laur⁹ aduſta crepet:ſtrideat:aut crepitũ faciat. ℄In mediis focis:ubi adureť:& ĩ prio:& nõ exiguo laurus aduſta ſono.℄Libaq; de milio:hæc deæ pali offerẽda & libãda.de libo in.i.&.iii.dixim⁹. ℄Fiſcella milii ſequať:nã nõmõ libũ ex melio offerẽdũ:ſed ẽt fiſcella cũ milio.Eſt.n.fiſcella uas iunceũ:quo caſeus formať.℄Dea ruſtica.pales.Eſt leta ɔtẽta.℄Hoc pcipue cibo.qſi gaudet ĩprimis ſibi miliũ libari.℄Adde dapes mulctrãq; ſuaꝫ:addas huic libatiõi uas ipm ĩ quo lac mulgeť uñ Vir.Bis uenit ad mulctrã.binos alit ubere fœtus. ℄Et dapes ſuas hoc eſt lac & caſeum. ℄Et dapibus refectus ubi has dapes libaueris. ℄Præcare deã ſiluicolã.palẽ paſto℞ deã ſiluas incolẽtem. ℄Lacte tepido oblatione & libatione lactis.

quaŕ lauro purgabãtur

oliuia maſcula dicitur ſterilis

Herba ſabina

pales dea paſtorũ

¶CONſule dic pariter pecori pecorūq; magr̄is Tradito luſtratōis ritu & ſacris admonet paſtorē qb⁹ ꝑci b⁹ colēda ſit pales. ¶Stabulis noxa repulſa meis: Ser. uult noxā pœnā eē. noxiā uero culpā: Cæteꝝ & dānū culpā & pœnā ac peccatū noxæ noīe appellari dubiū nō eſt. Lege Feſtū. noniū. Donatū. Macr. & Vlp. ne ſi qcqd de hoc tradūt recitauero dicas ī me illud Hor. Nō miſſura cutē niſi plena cruoris hirudo. ¶In Buſtis Buſtū qſi bñ uſtū dr̄ autore Feſto & eſt ꝓprie locus ī quo mortu⁹ eſt cōbuſt⁹ & ſepult⁹: nā ubi tm̄ cobuſt⁹ eſt uſtrina uocaẽ. Cæteꝝ ſepulchra nūc ut idē docet buſta appellanẽ. ¶Nem⁹ uetitū ut ſacrū ac dica

ANT. FAN.
Noxa
Buſtum, Vſtrina

Cōſule dic ꝑiter pecori pecoriſq; magiſtris
Effugiat ſtabulis noxa repulſa meis:
Siue ſacra paui. ſedi ue ſub arbore ſacra
Pabulaq; in buſtis inſcia carpſit ouis:
Seu nemus ītrauit uetitum nr̄iſq; fugatæ
Sunt oculis nymphæ. ſemicapq; deus:
Si mea falx ramo lucū ſpoliauit opaco
Vnde data eſt egræ fiſcina frondis oui:
Da ueniā culpæ nec dū degrādinat obſit
Agreſti fauno ſuppoſuiſſe pecus:
Nec noceat turbaſſe lac⁹: ignoſcite nymphæ
Mota q; obſcuras ungula fecit aq̄s
Tu dea pro nobis fontes fontanaq; placa
Numina tu ſparſos ꝑ nemus oē deos:
Nec dryades nec nos uideam⁹ labra diãæ
Nec faunū medio cum premit arua die.
Pelle ꝓcul morbos: ualeant hoieſq; gregeſq;
Et ualeāt uigiles ꝓuida turba cāes
Neue min⁹ multas redigā q̄ mãe fuerūt

tū numini. Semicaperq; deus. pan quē diximus eſſe caprinis pedibus & hēre cornua. Ratio apta eſt: Vñ ex quo ramo ipleui fiſcinā frōdib⁹ egræ oui apponēdā. ¶Agreſti fauno: Luco uel antro fauni. ¶Nec nos uideamus labra dianæ. Propter Actæonē dictum eſt: ut īſcius actæon uidit ſine ueſte dianam. Eſt autem labrū interdum uaſis genus ut hoc loco Virgili. in. xii. æne. Hoc fuſum labris ſplendentibus amnem inficit. Eo lauandi gratia quemadmodum & ſolio utebantur.

Labrum
Fiſcella

¶CONſule dic pariter: his ꝑcibus poſcis numerandū: quæ ad purgationē: quoq; pertinēt: nā poſcitẽ uenia: ſiqd amiſſum eēt. ſi qd ſacri pollutū: aut ſi fugata numīa ſilueſtria pecoꝝ aut hominum acie ꝓfana. Deinde ut ſalubria & utilia ꝑſtet: & noxia cūcta a pecore & paſtoribus auertanẽ. ¶Dic cōſule o dea. ¶Pariter pe. & ma. pe. ꝓuideas ſimul pecudum: paſtorūq; ſaluti. Effugiat a ſtabulis meis ab ouilibus & ſeptis. ¶Noxa repulſa: quaſi repellaẽ omne delictum: & oē dānum. Nā noxa delictū eſt: ut oſtēdit Vlpianus titulo ſi quadrupes pauperiē feciſſe dicatur. Et eiuſdē appellatione omne delictū cōtineri: Caius de uerbo. ſig: Affirmat. Et noxa ſolutū uerbum erat in edictis ædificiis. de quo idē Vlp. de ædil. edic. Noxa ſolutus non ſit qd aiūt ediles: ſic ītelligēdū eſt: ut nō hoc debeat pronūciari: Nullā eā noxā cōmiſiſſe: ſed illud Noxa ſolutum eſſe: Hoc eſt noxali iudicio ſubiectū eſſe: Ergo ſi noxā cōmiſit: nec permanet Noxa ſolutus uidcẽ. Noxas accipere debemus priuatas: hoc eſt eas quæcunq; cōmittuntur ex delictis: nō publicis crimibus ex qbus agitur iudiciis noxalib⁹ & reliqua. ¶Siue ſacro paui ſiue deliq: qd Pauerim pecudes in loco ſacro. ſacra loca ea ſunt: ut Vl. de reꝝ diuiſiōe inqt q̄ publice ſunt dedicata: ſiue in ciuitate ſint: ſiue in agro. Sciēdū eſt locū publicū cum ſacrū fieri poſſe: cū priceps eū dedicauerit: uel dedicādi dederit ꝑtātē. Illud notādū eſt: aliud eē ſacrū locū aliud ſacrariū. ¶Sacer loc⁹ cōſecratus. Sacrariū: ē loc⁹ in quo ſacra reponunẽ: qd ēt in ædificio priuato eē pōt: & ſolēt: qui libare eū locū religioſum uolūt: ſacra īde euocare &c. ¶Si diue ſub arbore ſacra: ſi paſcēs oues ſediſſem. ſub arboribus ſacris: q̄ eēnt in locis ſacris: aut aliqua religiōe alicui numini dicatæ: ut de ramo aureo dixit maro Iunoni īfernæ dictus ſacer. ¶Vel ouis īſcia: īprudēs. ¶Pauit pabula: qſi carpſit gramina. ¶In buſtis: in ſepulchris: nā & id noxæ quoq; dabaẽ. ¶Buſtū: ī pōp. ībuit ꝓpriæ dī loc⁹ ī quo mortuus eſt cōbuſtus. & ſepultus. Diciẽ buſtū: qſi bñ uſtum. Vbi uero cōbuſtus quis tātummō. alibi uero eſt ſepultus. Is locus ab urēdo uſtria uocaẽ. Sed tātummō buſta ſepulchra uocam⁹ hæc ille ī. de poeta in ſecundo libro buſtis exiſſe feruntẽ. Et tacitæ qſti tpe noctis aui. & Lucanus pēdit in expleto nefanda piacula buſto. ¶Si ītrauit uetitū: ſi ouis intrauerit nemora: q̄ eēt ſub tutela nūinū: & aditus pecori eēt īhibitus: ut in ſilua aricina. uñ q̄drupedes arcenẽ equi. Nemora: Amœniores eas ſiluas oñdit Pōp. ¶Ve: pro uel. ¶Si niphæ ſunt fugatæ oculis nr̄is: ſi nr̄o aſpectu ad fugā īpulerimus fontiū: colliū: ſiluaꝝ. & arboꝝ deos ut naiadas Napeas. Dryadas: & Amadryadas. ¶Et deus ſemicap: uel ſi faunū fugauerim⁹: cornua & caprinos hñtem pedes. ¶Si mea falx: ſpoliauit locum ramo opaco: etiam repellatur omne delictum ſi falce inciderim frondoſos ramos ex ſacro luco. ¶Vnde ex qbus ramis. ¶Eſt data fiſcina frōdis ciſta frōdiū. ¶Oui ægræ infirmæ: fiſcina ex uiminibus qua ferunẽ paleæ fœnum frondes & ſimilia inde fiſcella ex iuncis aut ex tenui uimine ad formādum caſeum. ¶Da ueniam culpæ ignoſce delicto. Nec obſit noceat. ¶Dum degrandinat uſq; quo deſeuiat grādo. ¶Suppoſuiſſe pecus fauno agreſti dū inſtant hymbres & grādines nō ſit delictum ducere pecus ſub frōdoſas arbores aut in antra quæ loca forte a fauno colerenẽ manereq; ibi. uſquequo deſinat pluere aut grandinare. ¶Agreſti agroꝝ & ſiluaꝝ præſidi. ¶Nec noceat. quaſi non habeatur illud delictum aut nō exigatur pro eo delicto pœna. Turbaſſe lacus: turbidas reddidiſſe aquas: ſiue cum potant pecora. ſiue cum abluuntur. ¶Ignoſcite nymphæ date uos ueniam. ¶Quod ungula mota ungulæ ouium aut aliarum pecorum cum tranſiliunt amnes. ¶FEcit aquas obſcuras turbidas. ¶Tu deas palas. ¶Placa pro nobis fontes & fontana numina. placato nobis & aquas aquarum deas. ¶Tu placa nobis deos ſparſos per omne nemus: deos omnes qui nemoribus aut ſingulis arboribus præſunt. ¶Nec uideamus nos Dryadas nemorum nymphas. ¶Nec labra Dianæ non uideamus pelium in qua ſe

PAV. MAR.
Noxæ noie oē delictū cōtineri ait Vlpianus
Sacrarium hoc eſt la ſacraſtia
Nemora ſiluas amoeniores cauſa
Naiades Napeæ Dryads Amadryades

Labrum diana abluet. Labrum pro pelui ponit̃: unde Virg. Sicut aquæ tremulũ labris ubi lumen aenis Omnia per
p pelui uolitat. nõ uideamus igitur dianã ſe abluẽtẽ: quẽadmodũ Actcon: ne in ceruos quoq; mutẽtur. ¶ Nec ui-
deamus. ¶ Faunũ cũ premit arua medio die: cũ in meridie gradit̃: aut regeſcit in aruis. ¶ Pelle pcul mor-
bos: & a nobis: & a pecoribus pellas ægritudines: ſed ſupius de morbo diximus. ¶ Valeãt & hoĩes & grę
ges ſint incolumes paſtores & oues. ¶ Et ualeant canes uigiles: qui uigilant ad ouium cuſtodiã. ¶ Turba
prouida: quæ cauet ne quid ouiũ furto ſubtrahat̃. ¶ Neue redigam multas minus. quã fuerunt mane non
reducam ueſperi minorem ouium numerum quam mane in paſcua eduxerim: ſed totidem aut plures.
¶ VEL lera: Pelles: ouium uel animalium a lupo raptoꝝ.

Neue gẽmã referẽs uellera rapta lupo
Abſit iniq̃ fães herbæ frondeſq; ſuperſint
Q uæq; lauẽt arct⁹ quæq; bibant aquæ
Vbera plena p̃mã referat mihi caſeus æra
Dentque uiã liq̃do uimina rara ſero:
Sitq; ſalax aries: cõceptaq; femina cõiunx
Reddat & ĩ ſtabulis multa ſit agna meis
Lanaq; proueniat nullas læſura puellas
Mollis: & ad teneras q̃ſlibet apta man⁹
Q uæ p̃cor eueniãt & uos faciatis ad annũ
Paſtorum dominæ grandia liba pali:
His dea placãda ẽ hæc tu ↄuerſus ad ort⁹
Dis quater & uiuo plue rore manus
Dũ licet appoſita ueluti cratere camella
Lac niueũ potes: purpureãq; ſapam
Moxq; p ardẽtes ſtipulæ crepitãtis aceruos
Trãſilias celeri ſtrenua mẽbra pede

ANT. ¶ Referat mihi caſeus æra. Propter illud Virgilii dictũ
PAN. ſuſpicor Nonnunq̃ grauis ære domum mihi dextra redi-
bat. ¶ Vimina rara: Fiſcellæ ubi la preſſum formam ac-
Salax cipit. ¶ Salax: Fortis in uenerem ut non cdat hãc uolu-
crem qui cupit eſſe ſalax. Nullas læſura puellas: mollis:
quæ ſine moleſtia puellarum redigatur in filia. ¶ Viuo
rore: aut naturali rore: quia ſummo mane hæc fiebant aut
ãqua uiui flumis. ¶ Appoſita ueluti cratere camella. Ca
mellam uaſis genus eſſe dubitandum non eſt cum eam
Ouidius pro cratere apponi iubeat: id uas a curuitate di-
Camella ctum cenſemus: quia Camurus peregrinum uocabulum
unde nos forte ut inquit Macrobius cameram figurauī-
Camur⁹ mus curuum ſignificat autore Seruio. Alii legunt camil
Mercu- la: quod non placet accipientes miniſtram in ſacris quam
ri⁹ a thu uis non negem Romanos pueros puellaſue nobiles &
ſcis dr̃ iuuenes camillos & camillas appellaſſe flaminicarum &
camillus flaminum miniſtros Mercuriumq; a Thuſcis Camillum
dictum quod miniſter ſit deorum. licet quidam dixerunt
ut autor eſt Feſtus omnes pueros ab antiquis camillos
appellatos: is etiam ſcribit Camillum uocari Cumeram
Sapa quod uas opertum in nuptiis ferebant in quo erant nu-
Defru- bentis utenſilia. ¶ Lac niueum. De hoc Tibullus. Et pla-
tum cidam ſoleo ſpargere lacte palem. ¶ Purpureamq; ſapã:
Paſſum Vino cognata res- ſapa eſt ut Plinius docet muſto deco
Burrha cto donec tertia pars ſuperſit: quod ubi ad dimidiam partem decoctum eſt defrutum appellatur. Alii ſcri
nica bunt ſapam fieri ex uua decocta: & defrutum id eſſe quod uocat Plinius ſapam. Paſſum autem fit uel ex
Burrhũ uuis diutius in uite Sole aduſtis uel aliter. Lege Plinium & Columellam. Nonius ſapam inquit mellatium
dici & eſſe muſtum ad mediam partem decoctum id mixtum lacti burrhanica potio dicebatur autore fe-
ſto a ruffo colore quem burrhum uocabant. Cum ergo hic Naſo ex eodem uaſe lac & ſapam potari ſcribat
dubium non eſt eum ſignificare burrhanicam potionem.

PAV. ¶ NEVE gemmam: ne doleam: & ob id gemmam Referens uellera rapta lupo: quaſi ne iterimat oues lu-
MAR. pus ut cogar referre pellem ſine oue: ſed ſint tuta pecora ab inſidiis lupoꝝ. Et compertum eſt pannũ e la-
na ouium: quas interemerit lupus: pedicullos gignere. ¶ Abſit iniqua fames: ſed ſemper ſit ciboꝝ copia.
¶ Et herbæ & frõdes ſupſint: habeant oues in maxĩa copia herbas & frõdes: ita ut potius ſuperſint: q̃ peu
ria ſit. ¶ Et aquæ etiam ſuperſint: & quæ. ¶ Lauant artus quibus oues abluuntur. ¶ Et quæ bibũtur: ut ſi
Ofo"pa ti non premantur. ¶ Premam ubera plena: ut ſemper ſit lactis copia. ¶ Caſeus referat mihi æra: uendam
ſtorũ ad caſeum & numos inde referã. ¶ Et rara uimina: fiſcellarum. ¶ Dent uiam liquido ſero: ut bene excoletur
ueũ palẽ e formato caſeo: ut ex coagulato lacte ſerum. ¶ Aries. qui oues implet. ¶ Sit ſalax: libidinoſus ut ſæpe co
eat. ¶ Et cõiunx. ouis: ¶ Reddat femina concepta. pariat agnos. ¶ Et multa agna ſit ĩ ſtabulis meis: qua
ſi pariant oues plures agnas: q̃ agnos ut habeã plures fœmillas: q̃ mares. ¶ Et prouẽiat mollis lana læſura
nullas puellas: quaſi ea lana tõdatur ex ouib⁹. quæ mollis ſit: & facillime a puellis neri poſſit. ¶ Et apta ad
quaſlibet manus teneras aut tenella uirginum manu inde primum penſa: & filia. Deide pãnus conficiatur.
¶ Et nos paſtores: faciamus ad annũ quaſi ſingulis annis. ¶ Grandia liba: pali paſtoꝝ dñ̃c ut magna liba
ex milio offerẽdus pali. ¶ His p̃cibus. ſ. ¶ Dea pales. ¶ Eſt placãda hoc pacto placemus & propitiam no
bis reddamus. ¶ Tu paſtor. ¶ Cõuerſus ad ortus: ad oriẽtẽ ſolem. ¶ Dic quater hæc. has præces. ¶ Et p
lue manus uiuo rore: abluas uiuẽtis aqua fluminis. ¶ Tũc: cũ manus ablueris. ¶ Licet potes Lac niueũ &
Camella licet & debes tũc lac potare. ¶ Appoſita cãella ueluti cratere pro cratere apponas camellã & ea lac hauri
to: camella ligneum uas eſt: aliqui uolũt uimineũ eſſe. ita arte cõtextũ: ut poculi præſtet uicẽ. Cane autem
caniſtrũ ut Põpeius inq̃t dicũt græci nos caniſtra: & per diminutionẽ caniſtella. Inde etiam detorquere poſſumus
canella. ¶ Et potes purpureã ſapam lacti ĩmixtam. Cognatã rẽ uino eſſe ſapam inquit. Plynius muſto de
cocto: donec tertia pars ſuperſit. ¶ Moxq; per ardentes: & cum hæc feceris expurges & igne. mox ſtatim.
¶ Traiicias trans iacias. ¶ Mẽbra ſtrenua agilia. ¶ Pede celeri: pedũ ſaltu. ¶ Per ardẽtes aceruos culos:
¶ Stipule crepitãtis; quæ crepitat dum aduritur. Debeſ igitur trãſilire per ignes ad extremã luſtrationem

ANT FAN.

¶EXPOſitus mos eſt moris mihi reſtat origo.tranſitio color rhetoricus.& eſt ſenſus.Expoſui morē ſacrorꝫ reſtat ut origo & cauſa explicetur qua inſtitutum eſt ut paſtores aqua ſpargantur ignesq; trāſiliant. ¶Turba cauſarum quæ adduci poſſunt multitudo. ¶Oīa purgat edax ignis:ſi metallorū uitia & ſordes ignea ui abſumuntur & metalla defecatiora & puriora per ignem fiunt.iure id elementū palilibus ad greges paſtoresq; purgandos. ¶Contraria ſemina rerꝫ.Ouidius.Et ab his oriuntur cūcta duobus. ¶Hæc perdidit exul aqua & igni ſolebat exulibus īterdici:quæ duæ res uitā humanā maxime cōtinent:Vñ illud eſt in epiſtola ad Brutū:At ſi dederit quod petimus tamē paulopoſt futurum puto ut hoſtes iudicemur:ut aqua & igni nobis interdicatur.Cōtra uero nuptæ aquā & ignē accipiebant ut autor eſt Feſtus & funus proſecuti redeūtes ignem ſupergrediebantur aqua aſperſi quod genus purgationis ſuffitionem uocabant:appellabantur autem hi quibus aqua & igni interdictum erat capite diminuti quemadmodum & qui ueniſſent in hoſtium poteſtatem.

Ignis omnia purgat. Aqua & igni interdicebantur exules

Expoſit9 mos ē:moris mihi reſtat origo:
Turba facit dubiū cœptaq; noſtra tenet
Oīa purgat edax ignis uitiūq; metallis.
Excoquit iccirco cū duce purgat oues:
An quia(cunctarꝫ cōtraria ſemina rerū)
Sunt duo diſcordes ignis & unda dei:
Iunxerūt elemēta patres aptūq; putarūt
Ignibus & ſparſa tangere corpus aqua:
An q; in his uitæ cā eſt hæc perdidit exul
His noua fit ɔiūx hæc duo magna putāt

Capite diminuti

¶His noua fit cōiunx:Duplex cauſa naſcendi aqua & ignis quorum hic mas dicitur illa fœmina nuptiis in limine adhibebantur ut Varro ſcribit : nec ſine his mariti uxores accipiebant.Vnde uſus obtinuit teſte Seruio ut nubentibus faces prælucerent:& aqua petita de puro fōte per puerum fœliciſſimum uel puellam nuptiis intereſſet qua nubentibus ſolebant pedes lauari. Feſtus ſcribit in nuptiis facem in honorem cereris preferri aquaq; ſpargi nouam nuptam ſiue ut caſta puraq; ad uirum ueniat:ſiue ut ignem atq; aquā cum uiro cōmunicet. Alii dicunt in nuptiis ideo faces præire q; antea nubentes non niſi per noctem ducerentur quibus poſtea prima & ſecunda hora ōmnis cauſa tributa eſt. Quidam uero tradunt morē fuiſſe ut ſponſa ignem & aquam tangeret:quæ ante eam ferebantur ut uxor eſſe potiſſimum propagandæ ſobolis cauſa oſtenderetur & inſtitutam eſſe maris & fœminæ coniunctionem maxime ad generandā prolem. Lege Plutarchum in quæſtionibus ubi querit:quid eſt q; noua nupta cum in matrimonium datur ignem & aquam iubetur attingere & cur nec plures:nec pauciores ſed quinq; tantum faces in nuptiis accéderentur:ubi(ut inquit Feſtus) pueri tres adhibebantur.Vnus qui ex alba ſpina facem præferret:duo qui nubētē tenerent.Item pronubæ quas ſemel nupſiſſent auſpicii cauſa ut ſingulare matrimonium perſeueraret. Rapi autem ſolebat fax qua prælucente ad uirum noua nupta deducta fuerat ab utriſq; amicis nē aut uxor eam ſub lecto uiri ea nocte poneret:aut uir in ſepulchro comburendam curaret quo utroq; mors propinqua alterutrius captari putabatur.Rapi etiam ſimulabatur uirgo ex gremio matris.aut ſi ea nō eſſet ex proxima neceſſitudine cum uiro traderetur:quod uidelicet ea res fœliciter Romulo ceſſiſſet.

Ignis & aqua in nuptiis Faces in nuptiis quinq; Quare fax rapiebaē unā nouā nuptam

Fax ex alba ſpina

PAV. MAR.

¶EXPOſitus mos eſt.expoſui ego morē ſacrorꝫ paliliorꝫ. ¶Reſtat mihi origo moris:ſupeſt ut dicā:unñ hic mos originē hūerit:quaſi tua cā inſtitutū ſit p ignes tranſilire:& aqua ſe abluere. ¶Turba qſi multitudo cauſarꝫ. ¶Facit dubium:quia neſcio quam potiſſimū cām affirmē. ¶Et tenet noſtra cœpta : retardat paululum ab incepto. ¶Omnia purgat ignis:plures affert poeta rōnes hmōi luſtratiōis. An quod metalla igne expurgātur:ſic eo luſtrātur & paſtores:& oues:An quod duo hæc ignis & hūor ſunt cā generationis:ut in meta.& ab his oriūtur cuncta duobus:ita & luſtratiōis cām putant.At qd per ea uiuamus:& his exules interdicebātur:& hæc in limine nuptiali ponebātur.Sic ad luſtrationē quoq; ptinere arbitrati ſunt. An ut Phœtontis incendiū:& Deucalionis cataclyſmus referatē.An ab excepta ſtipuli flāma e ſilice excuſſa.An ut referatē æneæ pietas qui tutus per troiana incendia fugit.An qd coloni qui Romā condiderūt quas incoluerāt caſas in coloniam abeuntes incenderunt:ut illius ignis memoria quoq; referatur. ¶Ignis edax qui abſumit. ¶Purgat omnia ipſa ſcilicet edacitate. ¶Et excoquit uitium metalli:purgat metalla: & adurit quicquid uitii ineſt:Idcirco propter id. ¶Purgat oues cum duce cū paſtore: ¶An qa duo ſunt ſemina cunctarꝫ rerꝫ:duo hæc ignis & aqua.ſunt cauſa naſcēdi.Ignis enim a gignēdo:ſeu naſcēdo dicitur: q; inde oīa naſcanē.Aqua dicta aqua uiuamus. Sed de his plura diximus in primo lib.Duo igiē hæc ſunt oīum rerꝫ ſemina.Cōtraria inter ſe diſcordātia. Ignis & unda dei diſcordes qa calor & humor diſcordes ſunt.cum ſit ſumma cōcordia inter elemēta.hæc duo tñ diſcordia cā ſunt rerꝫ gignēdarꝫ. ¶Patres.maiores nrī. ¶Iunxerunt elemēta:cum inſtituiſſent hæc ſacra cōiunxerunt hæc diſcordia elemēta ignē aquā generatiōis cām. ¶Et putarunt aptum cōueniens. ¶Tingere corpus.abluere:& ita ſe expurgare.Ignib9 & aqua ſparſa:fuſa:qſi tranſilitione per ignes:& aſperſione aquæ ſe luſtrare. ¶An quod cā uitæ eſt i his q; duo hæc humanam & aīantium uitam contineant.q; ex his naſcendi initium ſit. ¶Hæc perdidit exul. nam hæc exilio dānatis interdicta ſunt. ¶Et his noua fit cōiunx:qa hæc nuptiali die in limine ponebanē Vñ eſt illud Pōpeii.Aqua & ignis tā īterdici ſolet dānatis genus uocabant ſuffitionē:hæc ille Plutarchus agi.qua ratione noua nupta cū i matrimoniū datur:ignē & aquam iubeē attingere:& ait an q; ut in elemētis:ac principiis eorꝫ alter maris altera fœminæ locum tenet:& is principium motiōis iniicit.Illa uero ſubiecti.ac materiæ uim hēt.An quod purgat.Aqua uero circūfert ac luſtrat.Vxorē uero puram & caſtā manere oportet. An illud potius quod quemadmodum ignis humoris expers:nec alit quicq̄ & ieiunus eſt atq; aridus.aqua uero ſine calore ſterilis eſt & ignaua. ¶SIC mas & fœmina ; niſi cocant : diſiuncti

Quare ignis & aq̄ in ſacris adhibebantur cum thure in nuptiis dignum morem Aqua & ignis interdicebaē exulibus

langueſcant:& nihil efficiãt neceſſe eſt.Q uoꝝ coniunctio eſt matrimoniũ coeũtibus coniunctũ pficit:q deferẽdus nõ eſt.Et oĩs fortũæ caſus cõmuniter ſubeũdus.ẽt ſi nullius boni.niſi ignis & aquæ participes inter ſe futuri ſunt & cætera.¶ Hæc duo magna putant ignem:& aquam:magna quidem eſſe exiſtimãt.

Vix eqdem credo ſunt q phætõta referrí
Credunt & nimías deucalionis aquas:
Pars quoq; cũ ſaxis paſtoꝝ ſaxa feribant
Scintillam ſubito proſiluiſſe ferunt:
Príaqdem piit ſtipulis excepta ſecũda ẽ
Hoc argumentum flãma palilis habet:
An magis hunc morẽ pietas æneía fecit
Innocuum uícto cui dedit ígnis íter:
Hoc tñ ẽ uero propius cũ cõdita roma ẽ:
Trãſferri iuſſus eſt ĩ noua tecta lares:
Mutãteſq; domum tectis agreſtib⁹ ignẽ
Et ceſſaturæ ſuppoſuiſſe caſæ:
Per flãmã ſaliiſſe pecus ſaliiſſe colonos
Q uod fit natali nũc quoq; roma tuo:
Ipſe locum caſus nati facit urbis origo
Venit ades factis magne quirine tuis:

ANT. FAN.

¶SVNT qui phœtonta referri credant.phœtontis incendiũ quem Theophraſtus obiiſſe dixit in æthiopia ammonis & ob iddelubrũ ibi eſſe atq; oraculũ cur palilibus referatur non uideo:Vnde placet qd Ouidius dicit:Vix equidem credo.Illud tamen conſtat nocuiſſe incendium phœtontis muneribus deæ Palis quẽadmodũ & Deucalionis diluuiũ.Hoc argumẽtum flãma palilis habet. Flãmæ quas palilibus cõſueuerũt tranſilire paſtores arguũt ignẽ a paſtoribus fuiſſe inuentũ uel potius repertũ ictu & colliſione ſaxoꝝ quod tamen fabuloſum eſt.Pyrodes enim Cilicis filius ignem inuenit teſte Plinio.¶ Innocuum uicto cui dedit ignis iter.Virgili.in ſecũdo æne. Deſcendo ac ducente deo flammam inter & hoſtes expedior.Dant tela locum flammæq; recedunt.¶ Lares nõ accipimus hic deos tantum ſed quicquid erat in paſtorum tuguriis.¶ Tectis agreſtibus:caſis ſiue tuguriis quæ incẽdio conſumpſerunt ruſtici ſiue paſtores in urbem migraturi Vnde cum & ipſi forte per flammas & pecora ſaliiſſent:cuſtoditum & palilibus & natali die urbis ut per flammas ſimiliter ſaliretur.¶ Vrbis origo uenit:urbem romam multi ut dictum eſt palilibus conditam tradunt Ouidi.alibi:Feſtiſq; palilibus urbis mœnia conduntur. Eius murorum fundamẽta Romulus iæcit de.xx.natus annos ut ſcri.Soli.xi.cal.maii hora poſt ſecundam ante tertiam plenam ioue in piſcibus.Saturno.Venere.Marte.Mercurio ĩ ſcorpione Sole in tauro.Luna in Libra conſtitutis.Sol(ut Seruius tradit)inuenitur de originibus urbium tanta diſſenſio:ut ne urbis Romæ origo diligenter poſſit agnoſci . Eam Romulus reliquit tres portas habentem aut quatuor ut quidam memoriæ tradiderunt teſte Plynio Cuius põmerium palatini montis radicibus terminabatur quod pro incrementis reip.aliquotiens prolatum eſt ut.A.Gel.ſcribit Voluerunt autem romani ignotum ea ipſius uerbis latinum nomen necnon & dei ſiue maſculus.is eſt ſeu fœmina in cuius tutela roma eſt:ne is poſſet ab hoſtibus(ut inquit Plini:)in oppugnationibus euocari:itaq; Valerius ſoranus auſus enũtiare alterum urbis nomen optima:& ſalutari fide abolitum pœnas luit.Sane.Plutar.in Romulo conſtare inquit opinione omnium urbem ad.xii.celen.maii condi cœptam:quamuis Taruntius ut diximus Romæ fundamenta:iacta eſſe dixerit.y.idus aprilis.Sed idem.xiii.calen.maii.inquit paſtores palilia celebraſſe.Q uod (ut dicam quod ſentio)mihi placere non poteſt. Idem in Numa ad.xiiii.cal.maias urbem conditam ſcribit.De cuius origine lege Dionyſium Liuium & Plutarchum ne tibi a nobis hic omnia referantur.

Deucalionis diluuium etiã aliæ ſunt opiniones

Roma palilibus condita

Romæ nomen latinũ incognitũ Cotẽtio

PAV. MAR.

¶VIX equidem credo:uix poſſum illud mihi perſuadere quod ſibi perſuadent:alii ſunt qui credunt referri phœtonti incẽdium cum aſcẽdit ille patris luciferos currus:& terras exuſſit.de quo in.ii.meta.qd quãuis fabuloſum ſit.In timeo tñ Pla.ad rem naturalem referẽ de quo alias a nobis diſputatum.¶ Et nimias aquas deucalionis.diluuium qd fuiſſe dicunt tẽpore deucalionis:de quo in.i.met:Alii hæc referri arbitrãtur.Ego id credere nõ poſſum.¶ Pars quoq; paſtoꝝ:ab initio aliqui paſtores.¶ Feribãt ſaxa:cũ ſaxis ſilicem cum ſilice collidebant.¶ Ferũt dicunt.¶ Subito proſiliiſſe ſcintillã.Verum primus excudit ignẽ e ſilice Pirodes Cilicis filius:& eundem aſſeruare ferulam Prometeus docuit.Prima quidem:ſcintilla quæ proſiliit e ſilice.¶ Periit:extincta eſt.Secũda eſt excepta ſtipulis:& ĩ his ſuſcept⁹ ẽ ignis.¶ Flãma palilis quæ in palilibus tranſilitur.¶ Habet hoc argumentum:quaſi habet hanc cauſam & rationem ad quam referri poſſit.An magis pietas æneæ fecit hunc morem:an originem habuit hic mos ab ænea pio.¶ Cui uicto.cum uicta captaq; eſſet ei⁹ patria.¶ Ignis:quo Troia cremabaẽ.¶ Dedit iter ĩnocuũ:ſine ulla corpis leſione:ut in.ii.æneі.Flãmam ĩter & hoſtes expedior.¶ Dant tela locum:flammæq; recedunt. ¶ Tamen hoc:quod nunc dicam.¶ Eſt uero propius:accedit propius ad ueritatem ¶ Cum condita Roma eſt: cũ Ro.urbem cõdidit.¶ Lares:deos domeſticos.Juſſos tranſ.in no.te.in romã conditã.¶ Et mutantes domum:qui tuguria pro noua urbe condita cõmutabant.¶ Suppoſuiſſe ignem tectis agreſtibus tuguriis ipſoꝝ paſtoꝝ & ruſticoꝝ.¶ Et caſæ ceſſature:quæ ſuo iam domino erat uocatura:hoc dicit:hoc ppinquius uero:quaſi uerisſimilius eos incẽdiſſe caſas tranſlaturos ĩ urbem penates.¶ Per flammas ſaliiſſe pecus ſuccẽſis iam caſis abacta inde pecora tranſiliiſſe per ipſos ignes.Saliiſſe colonos:qui in urbẽ demigrabãt: Seruaẽ hoc in re militari ut abituri milites in alia caſtra incẽdant munitiones & extructa tuguria loci ubi prius fuerint.¶ Q uod:ſalire pecus & paſtores p ignẽ.¶ Fit nũc:quoq; o roma tuo natali:eo die quo primũ cõdi cœpiſti in ipſis.ſ.palilibus.¶ Ipſe caſus facit locũ nati:quaſi caſu uenimus in hũc locum:ut de initiis urbis agendum ſit.¶ Venit urbis origo:ades natalis urbis cuius origo referenda eſt.¶ Magna quirine:o Ro.¶ Ades tuis fatis:quaſi huc ades:& faueas dum tua fata cano.

Pyrodes cilicis filius ignẽ e ſilice primus docuit: quem in ferula ſeruare docuit prometeus

¶IAM luerat &c.Incipit rem exponere a principio non remoto hoc eſt a morte Amulii quo ſublato ac Numitori albana re permiſſa Romlum ac remum cupido cœpit in his locis ubi expoſiti & educati fuerant urbis condendæ:q̄uis nõnulli eam cogitationem tribuũt numitori. ¶Omne paſtorum uulgus.non ſolum paſtores ſed albaui latiniq; & ex iis e troiano genere nobiles.

Iam luerat pœnas frater numitoris & oē
Paſtoꝝ gemino ſubduce uulgus erat:

¶IAM luc.pœ.fra. Numitorem ab amulio fratre regno deiectum & Numitoris filiũ p inſidias obtruncatũ:Siluiam filiã Veſtæ relegatam:conceptos:natos: expoſitos : educatos:adultos : Ro.& Re.interfectum Amulium ſuperius ſuis in locis diximus.Regnũ deinde Numitori reſtitutum eſt.Primuſq; Ro.eũ regẽ ſalutauit.Nũc uero uenim⁹ ad diẽ& locũ:quo die cõdita urbe agẽdũ ẽ. Seq̃mur i hoc Diony.a quo oĩa fideliſſime referunẗ:nec ab eo diſſentiũt Liui.& Plutar.Mortuo Amulio : ubi impiũ adeptus ẽ Numitor:ſtatim parare dñiũ ꝓpriũ adoleſcẽtib⁹:urbe altera cõdita cogitauit. Ne factio ĩ poſterũ ulla oriri poſſit.Cõicatoq; cũ eis cõſilio ubi ipſis eadẽ uiſa ſũt:regionẽ dat eis ĩ q̄ educati erat Et ex populo qđ ſuſpectũ erat:& ex troiano genere nobiliſſimos:& ſi q ẽt uoluiſſent:cõmigrãdi ptãtẽ fecit. Dona uitq; ẽt adoleſcẽtes armis pecuniis:frumẽto:ſuis & iumẽtis onerariis:& ſi qd aliud eſſet cõducẽs urbis cõſtitutiõi.Vt uero alba demigrarũt romu.& re.cõmiſcẽtes q̄cq̄d erat hoĩum ĩ Palãtio.uel circa Saturniã habitãtiũ:multitudinẽ oẽm ĩ duas ptes diuidũt.Hoc aũt eis opinionẽ ꝓbuit ambitiõis:ut æmulatiõe celeri⁹ opa pficerẽt.Cæteꝝ ſeditionis cã maximi mali fuit.Nã utriq; domi ſuũ ducẽ extollunt. Nata ẽ cupiditas: ut alter alteri dominet̃.Eruperũt primũ:cũ nõ eũdẽ locũ cõdendæ urbi eligeret uterq; Ro.n. ſnĩa:ut ĩ pallautio fortuna loci:ubi ſuati & nutriti fuerãt:cõderẽt.Romo:ut ab eo uocata romoriã ĩcolerẽt.Eſt.n.loc⁹ ad capiẽdã urbẽ oportun⁹ collis:haud ꝓcul Tyberi.xxx.ſtadiis roma diſtãs.Dum ita cõtẽdũt:uiſum ẽ:ut oĩa auo materno pmittãt.Is iubet iudices deos facere:ut pactis ſacris bonas aues obſuetu& q pri⁹ meliores habuiſſet.Is eſſet coloniæ dñs.Cõprobata ſnĩa Ro.Aſcẽdit pallãtiũ:remus auẽtinũ adhibita ãbobus cuſtodia:ne qđ pperã ageret̃.Ro.ſiue dolo:ſiue iubẽte deo:p nũtios fratrẽ uenire iubet:q̃a meliores aues hr̃et prior.Remo:ſex uultures ſignũ dãt a dextris uolãtes.Sed ubi ad fratrẽ uenit:q̃rit q̃nã prior aues uidiſſet! Herbat nihil habẽs qđ rñderet.Interim undecim uultures fauſti ſe romulo oñdũt rem grauiter tulit romul⁹:qđ p fraudẽ coloniã a ſe detractã cerneret.Nã prior ipſe fauſtas aues ĩſpexerat.Orta ẽ cõtẽtio: & pugna ĩ q̄ mortu⁹ ẽ romus & educator adoleſcẽtiũ fauſtulus.Dũ iermis ſe ĩter armatos iecit cõtẽtionẽ diremptur⁹.Mortuũ romũ frater ĩ romoria ſepelit Et miſerrimã uictoriã adept⁹ pœnitẽtia geſtoꝝ ſe ipſum ĩ uitæ deſpationẽ cõuertit.Veꝝ Acca.Laurẽtia educatrice eoꝝ cõſolãte pſuaſos latinos congregat: q̄cũq; pugne ſupfuerãt:paulo plures trib⁹ hoium milib⁹ pallãtiũ munit.Hic ſmo đ morte romi uerisſimilius oĩu; eſt.Licet q̄dã dicãt.Cõceſſo fratri pricipatu:dolẽtẽ romũ extructo muro:cũ demõſtrare uellet inanes munitiones dixiſſe.Ecq; hoſtis nõ hæc facile trãſcẽderet! ſicut ego traſiluiſſeq; muros. Tũ celerẽ quẽdã opi ꝓſidẽtẽ rñdiſſe.At noſtrũ nõ hũc hoſtẽ facile repelleret.Caput ĩde ei⁹ pelui pcuſſiſſe:& ſtatim ĩterfeciſſe:& eũ finẽ diſſenſiõis fuiſſe.Vbi aũt nllã cã ipedimẽto erat urbis cõſtructioni ꝓdicta die:q̄ initiũ factur⁹ eẽt. Cõſtitutis ad tẽps ſacrificiis maximis.Primũ aq̄las accipit.Deĩde ignib⁹ ante tabernacula fieri iuſſis:educit pplm flãmas trãſilentẽ expiatiõis pollutionũ cã.Peractis ſacris q̃ta his humana rõne effici poterãt.Cõuocatis oib⁹ ĩ deſtinatũ urbis locũ q̃drãgularẽ formã deſcribit colli:iũctiſq; ad aratrũ bobus mare & femina ſulcũ ppetuũ duxit q eẽt motũ exceptur⁹.Hæc cũ feciſſet ĩmolatis ambob⁹ bobus:multiſq; aliis uictimis ĩſtitit opib⁹.hũc diẽ minus feriatũ nullo romani quotãnis ſolẽnẽ agũt:uocãt parẽtalia.Immolãtq; ĩ eo de fœcũditate q̃drupedũ agricolæ:& paſtores ſacrificiũ gratũ ineũte uere.Hæc ex Diony.excerpſim⁹.Pluta. igr:Cũ fœminã bouẽ & marẽ cõiunxiſſet aratro:mœniũ loca deſignabat.Sequentiũ uero opa erat:ut q̄s glebas aratrũ eruiſſet uerterẽt in ĩteriorẽ ptẽ:nec ſinerẽt modicã q̄dẽ tellurẽ delabi ac ſiq̄dẽ aratri eruptione:cũ q̄ſi linea q̄dã mœnia deſignaſſet qđ loci poſt:ac circa erat:p ſyncopẽ pomeriũ q̄ſi poſt murũ appellauit:ubi aũt urbi aditus apei⁹ ſe offerebãt:opportuno loci ſpatio relicto itactã tellurẽ ꝑtermittebat: unde mœnia ſacra ꝑter adit⁹ uocabãt.Quib⁹ ſacri nomẽ idicere iniquũ ducebãt cũ oĩa cuiuſuis generis q̄ hũanæ uitæ neceſſaria ſũt:p eas ĩferre ac referre opus erat q̄ ſæpenumero min⁹ ſancta ac pudica eſſe cõtingebat.Cõſtat itaq; urbẽ romã añ undecimũ cal.maiaꝝ cõditã extitiſſe:quã diẽ romã unã inter ſacratiſſimas hñt.Natalẽ p̃riæ appellãtes.Quaue nullũ antea uiuẽs corp⁹ mactare cõſueuiſſe tradit̃.Ne ſãctiſſimũ p̃rie natalitiũ aliquo ipuro ſanguine cruẽtarẽt.Celebrabãt quoq; añ cõditã urbẽ eadẽ potiſſimũ die paſtoralia q̄dã feſta ſolẽnia q̄ palilia appellãt.&c.Et Varro iq̄t Ro.urbẽ cõdidit:q̄ ĩcipiebat a ſilua q̄ ẽ in area apollinis ĩ pallatio uſq; ad ſupciliũ ſcalarũ Cachi ĩ auẽtino uerſus occidẽtẽ uſq; ad tuguriũ fauſtuli: ubi caſa romuli fuit:iecit fũdamẽta.duo de.xx.nat⁹ ãnos.xii.cal.ma.hora diei ſecũda.Hæc ille a Romulo igit̃ roma uocata ẽ.Sed fuit & aliud nomẽ:qđ noiare nefas erat.de quo Ply.Roma ipſa:cuius nomẽ alteꝝ dicere arcanis cerimoniaꝝ nefas habet̃.Optimaq; & ſalutari fide abolitũ enuntiauit Valerius ſoranus:Luitq; mox pœnas.Nõ alienũ uĩ ĩſerere hoc loco exẽplũ religiõis antiq;:ad hoc maxĩe ſilẽtiũ iſtitutæ.Nãq; diua Angeróna:cui ſacrificabat̃ ad diẽ.xii.calẽdaꝝ ianuariaꝝ:ore obligato obſignatoq; ſimulachrũ hẽt Sed ad rẽ redeam⁹.Iã frater numitoris:Amulius. ¶Luerat pœnas:nã affectus ſupplicio. ¶Et omne uulgus oĩs multitudo. ¶Paſtorum erat ſub gemino duce romulo & remo:quem græci romum dicunt. Verum extincto cum omni ſobole Amulio regnum albanum Numitori reſtitutum eſt. Vnde in natali dictum regnaq; materno & ſceptri decus omne latini reſtituuntur auo.qui poſtq̄ albana tumultu pectora cõpoſuit ſenior turbata repẽti.Perſuadet geminos educere ab urbe colonos,Quo ſedeat:locus erig ẽ,prope tybridis undas

ANT.
FAN.
romulũ
& remũ
de noie
urbi ipo
nendo
PAV.
MAR.

Liuiidio
nyſii &
plutar.
chi opi
niões de
cõdẽda
urbe ro
ma.

Forma
q̃drãgu
laris cõ
ſtituta ẽ
urbis ro
me

Aliud fu
it nomẽ
urbi ro
mæ : qđ
noiare
nephas
erat

ANT. FAN. ¶VTRIq conuenit:cōuenerūt qdē gēini fratres ī unā ſnīam ut cōtractis ī unū agreſtib⁹urbē cōderēt: id aūt nō cōuenit uter urbi nomē daret uter cōditā ipſo regeret. ¶Expiamur aues:ad tollēdū cartamē ex periāur p aues utrū noſtrū dii eligāt. ¶Alter init nemoroſi ſaxa palati:romulū dicit.nā rem⁹ſedit ī Auē tino ubi elegit locū quē ab eo poſtea remoniū appellarūt autore Plutarcho.romulus aūt palatiū occupa uit:q mōs romæ ſic dict⁹ ē uel a balatu ouiū uel qd palare.i.errare ī eo pecudes ſolerēt:uel a Pale paſtoꝝ dea.Sūt & q aliūde id nomē mōti īditū putēt.Lege Feſtū.Solinū Liuiū ac Varronē. ¶Sex rem⁹:priori re mo ſex uultures auguriū tulerūt.ſed duplex numerus ro mulo ſe oñdit.Vñ orto certamine remus ī turba ict⁹ceci dit:q̄uis qdā tradāt qd nouos muros trāſiliiſſet ab irato romulo īterfectū:qd fabuloſum exiſtimaẽ. ¶Staẽ:ſurgi tur uiſo augurio. ¶Apta dies legitur:hetruſci aruſpicis cōſilio ſiue multoꝝ. ¶Sacra palis ſupant:hæc dea & añ urbē cōditā colebaẽ ubi nūc roma eſt. Tibullus:romulus æternæ nōdū fūdauerat urbis mœnia conſorti non habi tāda remo:ſed tunc paſcebant herboſa palatia uaccæ: & ſtabāt hūiles ī iouis arce caſæ. Lacte madēs illic ſuberāt panilicis umbræ & facta agreſti lignea falce pales. Sane ut īgt Varro cū duæ hoīum uitæ traditæ ſint:ruſtica & urbana:ruſtica multo antiqor eſt qd tp̄s fuit cū rura cole rent hoīes & urbē nō haberēt ¶Inde moueẽ op⁹:a re di uina & ſacrificio. ¶Foſſa fit ad ſolidū:hæc foſſa(ut ſcri bit Plutar.ī romulo)eodē quo cœlum noīe mūdus uoca baẽ:quā romulus rotundā effodit in loco:cui poſtea Co mitio nomē fuit accerſitis qbuſdam uiris ex Hetruria q ſacroꝝ rituū.ac myſterioꝝ periti habebanẽ:in eā q ade rat iaciebant primitias reꝝ:qbus(ut idem ingt)lege qdē ut honeſtis:natura āt ut neceſſariis utebanẽ:nec nō & particulam terræ ex q̄ qſq ꝑfectus erat.Diciẽ & mūdus ſed patēs ſacrū Diti patri & ꝓſerpinæ dica tum autore Macro. ¶Fruges iaciunẽ in imam:ad auſpiciendam(ut qdam putant)urbis fertilitatem. Nā q terram aliunde petitam dicit eo deiici uel ad urbis potentiam ptinet uel ad retinendā patriæ charitatē.

Remonium

Palatiū

Sacra deæ pales ante urbē romā fuer

Mund⁹

Cōtraheẽ agreſtes & mœnia pōere utriq;
Cōuenit ambiguū ē mœnia ponat uter:
Nō op⁹ ē dixit certamine Romulus ullo.
Magna fides auiū ē experiamur aues:
Res placet alter init nemoroſi ſaxa palati
Alter auentinum mane cacumen adit:
Sex rem⁹hic uolucres:bis ſex uidt ordie
Saẽ & arbitriū romulus urbis hēt: (fr
Apta dies legiẽ qua mœnia ſignet aratro:
Sacra palis ſuberāt inde moueẽ opus:
Foſſa fit ad ſolidum fruges iaciunẽ ī ima
Et de uicino terra petita ſolo eſt:

PAV. MAR.: ¶CONVENIT utriq ꝯtraheẽ agreſtes:qſi nulla diſſeſio fuit iter eos ī hoc:qa utriuſq erat cōis ſnīa ut coadunarēt ruſticos:& quoſcūq paſtores. ¶Ponere mœnia:ædificaẽ urbē. Verū oīa data ſūt illis ab auo mr̄no ut ī natali. Et iuuenū delecta man⁹:ſuiq uirtutes. Arma pecus numi fruges iſtrumēta.ſuppellex:Mūere danẽ aui:piter quoq cōuenit oīs Incola ianiculi.& q te ſaturnia pauci icoluere uiri. Ambiguū eſt:hoc erat dubiū:& ī hoc diſſētiebāt. ¶Vter ponat mœnia:qs ꝑſit cōdēdæ urbi:qs locū optet:noiet:ipet:ut ī nata li Iani cū fūdamia primū dſignāda forēt oriẽ certamē iniquūQ uo ponāt:uter ipſet:qs noiet urbē ¶Ro mulus dixit nil ē op⁹ certamie ullo:nō ē op⁹ cōtētōe. ¶Magna fi.aui.qſi adhibēda ē ī h̄ fides auib⁹:q̄ ma gna ē.Nā portēdēt cui dii dederit. ¶Expiamur aues ipſa auguria. Veꝝ hoc fuit Numitoris cōſiliū:ut iudi cib⁹diis p auguria cōtētionē finirēt. ¶Res placet:qſi hoc utriq placuit:ut aues experianẽ. ¶Alter rōul⁹ init tecta palati nemoroſi aſcēdit mōtē palatinū:ubi adhuc erāt nēora. ¶Alter rem⁹. ¶Māe init ca.auē ti.aſcēdit ī mōtē auētinū:& ī natali cōſilio ſedaẽ aui ſtatq uolātū iudicio:aſcēdit palātia ſaxa qrini. ¶Al ter auētini nemoroſa cacumia mōtis. ¶Rem⁹ uidet hinc ī auētino. ¶Sex uo.ſex uultures. ¶Fr:rōulus. ¶Videt bis ſex ordie:uidet duodeci uultures. ¶Staẽ fœderi.ſ.ſine ulla diſſēſiōe. ¶Et ro.hꝫ ar.ur.hꝫ ius cōdēdæ & appellādæ urbis:& iperādi:ueꝝ cū ſe deceptū rem⁹ uideret.cū eēt prior tpe:licet nūero eēt ſu perior rōulus:ad pugnā ruit q̄ qdē occubuit:uñ ī natali. Hic ſex ē illinc bis ſex uideẽ uolucres. ¶Ille pri ōr nūero:prior hic:ſed tpe rurſus cōtēdūt miſſi:frēm rem⁹ occidit alter. ¶Et q ſe medis ꝓceps iniecerat armis Fauſtulus iratos heu placatur⁹alūnos. Heu male frno re ſparſa ē ſanguine tellus. ¶Romulus idolu it:curāq abiecerat urbis Codēdæ nutrix:ſed cū laurētia firmat. ¶Apta di.le.eligiẽ opportuna & cōgrua dies ꝑ cœli diſpoſitiōe ad fœlicitatē ꝯdēdæ urbis. ¶Vocauitq ætruſcos ei⁹artis pitos:de quo ut aliqd di cam⁹:ut ī natalis cōpēdio redigim⁹:Doct⁹ab etruria uēit accerſit⁹haruſpex:Obſuare diē:toti⁹& aſtra diei ¶Quæ faciūt ad rē tātā:crebeꝝq uocaẽ. Qui ſacris īhiet cādēti ī ueſte ſacerdos. Et delecta dies aderat: primū ignib⁹oēs Expurgāt ſeſe:morēq pallia ſeruāt. ¶Tū quoq feſta palis:ppl's ueneranda latinis. Añ qdem maias redeūtia ſole calendas Biſſeno:aprilē cū lux uicena tenebat. Humana qcqd potuit pietate ſa croꝝ abſoluūt cœlū qñ his prætexiẽ aſtris. ¶Saturno in geminis:uen⁹ effulgebat ī orbe: Vir.& piſces lu ſtrabat iuppiter udos. ¶Scorpio mercuriū:martē capricorne tenebas. ¶Sol erat ī tauro:ſuabat cynthia librā Candida lucebat iamq hora ſecūda diei iungiẽ alba iugo cādenti uacca iuuenco:&c. Multi putant nullo pacto potuiſſe eā eſſe cœli diſpoſitionē. Nos aūt ut ea ex hiſtoriis accepim⁹ ita tradim⁹. Qua mœ nia ſignet aratro:ducat ſulcū qua iactur⁹ ē fundamenta. Ex hoc igt Alycarnaſeus ꝓmāſiſſe morē romanis circū arationis locoꝝ in cōditione urbium. ¶Sacra palis ſuberant:erant palilia.& celebrande ſacra palis. ¶Inde moueẽ opus.incipiūt & deſignare urbem.& fodere quo in loco iaciēda erant fundamenta. eo ut aram pri⁹ ſtruerent.& ſacrificarent. ¶Foſſa fit ad ſolidū uſq ad duram.& firmā tellurem:& quæ pondere nō ſubſedat. ¶Iaciunẽ fruges in īma.in ꝓfundam foſſam iaciebant fruges in omen future ubertatis. ¶Et terra petita de uicino ſolo.de alieno & finitimo agro ī foſſam tellurē.in omen ꝓpugnādi agri.& imperii.

Fides auiū magna

De fœlicitate cōdēde urbis

Sacra deæ palis

¶ TER req ipõ.a.ne tāta res fieret ſine te diuina cū alr ēt apud antiquós neq ager arari neq uxor duci poſſet. ¶ Stiuam:aratri manicā. Cicero a ſtiua ipſa hoies mecū loqbanť. ¶ Alba iu.ni.cū bo.uac.tu.ut fieret primigeni⁹ ſulcus. Sic.n.dicebať autore Feſto:quē in cōdenda noua urbe tauro & uacca deſignationis eā iprimebam. Cōditores.n.ciuitatis tauꝝ in dextram:uaccā intrinſecus iungebāt:& icincti ritu Gabino i.togæ pte caput uelati pte ſuccincti tenebant ſtiuam incuruā ut glebæ oēs intrinſecus caderent & ita ſulco ducto loca muroꝝ deſignabant aratrū ſuſpendentes circa loca portaꝝ. Varro quoq tauro & uacca diffinitū eſſe inqt quenā eſſent muris porte cū roma eſt cōdita. Tradebanť aūt eiuſmodi rit⁹ in etruſcoꝝ libris q rituales noiati ſunt:in qbus ſcriptū erat quo ritu urbes cōderenť item aræ ædeſq ſacrarenť curiæ trib⁹ & cēturiæ diſtribuerenť. ¶ Iuppiter:a quo eſt oīs potentia:ipſe eſt iuuans pr̄. ¶ Veſtaq mr̄:nō īuocať hæc ſine rōne:nam de hac dea inqt Vir. ¶ Veſtaq mr̄ q̄ thuſcū tybrī & romana palatia ſuas. ¶ Aduertite cuncti.ſm morem antiquoꝝ q nullam.orōnem niſi inuocatis numinibus incohabant. ¶ Tonitru læuo:pſpo. De diuinis.n.logť:ut ī tonuit læuū & numina læua ſinūt Læua aūt tonitrua pſpera exiſtimanť ut Plynio uı̄:qm̄ læua pte mūdi ort⁹ ē. ¶ Et no.exi.tpe mu.erat:hui⁹ muri ambit⁹ magnā Herculis arā amplex⁹ eſt. Cœptus.n.ſulcus ē ſm aliquos a foro boario ubi ærei tauri effigies fuit. Varro nouam hāc urbē tradit incepiſſe a ſilua q̄ erat in area Apollinis ī palatio uſq ad ſupcīliū ſcalarū Cachi in auentino uerſus occidentē uſq ad Tuguriū fauſtuli ubi caſa Romuli fuit. ¶ Hoc ce.ur.o. Hic iterfector Remi fuit ut qdā ſcriptores tradiderūt:licet qdam uelint eū ab irato Romulo interfectū ut Plutarchus meminit q ēt ſcribit Celerē quē dixim⁹ unū ex comitibus Romuli interfecto Remo in Hetruriam ſeceſſiſſe & ab eo tractum apud Romanos ut ueloces celeres dicerenť:&.Q.Metellum celerem appellatum qd mortuo pr̄e admirabili celeritate apparatus inſtituiſſet ludū eoꝝ q ſingulari certamine pugnarent. Sꝫ ut ſcribit feſtus Celeres antiq dixerūt quos nūc eqtes dicimus quoſq nonnulli a celeritate:alii ut diximus a celere appellatos exiſtimarunt:qui initio a Romulo equitibus ppoſitus fuit:quos electos e ſingulis curiis conſtat.ccc.fuiſſe.i.(ut inquit Seruius) cū remū occidiſſet tribunus militium fieri metuit ac tribunus celerum appellari. Variatum eſt autem nomen equitum ſæpenumero ut Plinius tradit. Celeres enim ſub romulo ac regibus appellati ſunt deinde Flexumines:poſtea Troſſuli cum oppidum in thuſcis eo nomine cepiſſent ſine ullo peditum adiumento.

ANT. FAN. Stiua primigenius ſulcus

Libri rituales hetruſcorum

Tonitrua læua dicuntur pro ſpera

Celer remi interfector

Celeres Flexumines troſſulli

Foſſa repletur humo terræq imponiť ara
Et nouus accenſo funditur igne focus:
Inde premēs ſtiuā deſignat mœnia ſulco
Alba iugum niueo cū boue uacca tulit:
Vox fuit hæc regis cōdētis iuppiter urbē
Et genitor mauors ueſtaq mater ades
Quoſq piū ē adhibeř deos aduertite uul
Auſpicib⁹ uob̄ hoc mihi ſurgat op⁹ (t⁹
Longa ſit huic ætas dn̄æq potētia terræ
Sitq ſub hac oriens occiduuſq dies:
Ille præcabatur tonitru dedit omnia leuo
Iuppiter & læuo fulmina miſſa polo
Augurio læti iaciunt fundamina ciues
Et nouus exiguo tempore murus erat:
Hoc celer urget op⁹ quē romul⁹ ipē uoca
Sintq celer curæ dixerat iſta tuæ: (rat
Neue qs aut muros aut factā uomere foſ
Trāſeat audētē talia dede neci: (ſam

¶ FOSSA repleť humo:aliena.ſ.uſq ad cumulū. ¶ Ara īponiť plene:poſtq̄ repleta ē foſſa erecta ē ſupius ara. ¶ Et no.fo.ipſa ara mō erecta:ubi fit ignis ſacrificii. ¶ Fidiť ig ac.qa ī medio loco accēſus ē ignis. Si findere focū uı̄. Inde poſtea pmens ſtiuam:ut ſulcus terræ iprimereť. Stiua ē manica illa aratri:q̄ teneť manib⁹ cū arať. De qua Vir. Stiuaq:q̄ currus a tergo torq̄at imos. ¶ Deſignat mœnia ſulco:circūducto aratro. Sulco deſignata eſt urbis ut dixim⁹. Circūfoſſa deīde tellus:& iacta fundamēta. ¶ Vacca al.cū ni.bo.tu.iu.iuuēcus & iuuenca candidi delecti ex armento & pſtātes cæteris & iniuges:q nunq̄ tulerant iugū ad hoc op⁹ adhibiti ut eēnt poſtea uictime oī ex pte diis magis acceptæ. ¶ Vox fu.hæc re.cō.ur. Hæc effatus eſt romulus:cū cōditurus urbem mœnia deſīgnaret:pcat⁹ duos:ut adeſſent:quo ea urbs eoꝝ auſpicio cōdereť:ut æternitatem urbi darent:& tot⁹ orbis impiū. Inuōcauit iouem.qa magn⁹ & iuuans pater. Matrem:qa eius pater & uiril.b⁹ reb⁹ pēſt & ueſtam ſub cuius tutela gen⁹ troianū erat.qd e troia aduecta fuetant eius ſacra. Eſt & alia rō.Qd ueſtam multi terram putant:& in re ruſtica. Cū Varro oñdat inuōcādos duodecim deos:q maxime agricolaꝝ duces ſunt. Primū inqt:Qui oēs fructus agriculturæ cœlo & terra cōtinenti:Iouem & tellurem:q dii parentes magni dn̄t iuppiter appellať. Tellus terra mater. Aut dices illam eē rōnem:qd ueſtalis fuerit uirgo:quæ eū gēuerit. Ades & faueas. ¶ O iuppiter:& mauors. Mars magna uortens. ¶ Gēitor quo ego nat⁹ ſum: ¶ Et ueſta mr̄:ades:& adeſte oēs dii. Quos:deos. Piū eſt adhibere:ad hoc qd aggredimur opus quoꝝ opem ex pietatis offō poſſum⁹ implorare. ¶ Aduertite uultus: q̄ſi uertite aīum ad nos:& fauete. ¶ Surgat mi.hoc op⁹:cōdam ego hanc urbem. ¶ Vobis au.fauentib⁹: hoc eſt ueſtro fauore & auſpicio. ¶ Longa ætas ſit huic:q̄ſi cōcedite condendæ huic urbi æternitatē ¶ Et ſit huic potentia dn̄æ terræ:poſſit & ius hēat in oī tellure:rebus oībus dn̄anti:q̄ſi potenti quoq terræ dn̄eť. ¶ Et oriens dies & occiduus ſit ſub hac:q̄ſi hēat iperiū orbis ab oriente in occidente. Ille Ro.loq̄bať.pcabať hæc. ¶ Iuppiter dedit oīa ſigna fœlicia. ¶ Tonitrui læuo ſiniſtro:Nam læua tonitrua fœlicia ſūt. De quo ita Ply.inqt Læua pſpa ſunt:qm̄ læua pte mundi ortus eſt. ¶ Et eo reſpectu thuſci in.xvi.ptes diuiſere mundum:prima eſt a ſeptētrionib⁹ ad eqnoctialem exortū. Secūda ad meridiem. Tertia ad eqnoctialem occaſum. Quarta obtinet qd reliquū eſt ab occaſu ad ſeptētrionē Has in qternas iterꝝ diuiſere partes

PAV. MAR.

Verba romuli cōdenti urbem

Plinius de tonitruis leuis

Vñ ue‑nerit ful mina & cauſam Ex qb⁹ octo ab exortu ſiniſtras. Totidē ecōtrario appellauere dextras. Ex his maximæ diræ: q̄ p ſeptētrione occaſum attingūt. Itaq; plurimū refert: uñ uenerint fulmina & quo cōceſſerint. optimū eſt in exortiuas redire ptes. Ideo cū a prima cœli pte uenerint & in eādē cōceſſerint: ſūma fælicitas ptendit̄. Q uale Syllæ dictatori oſtētū datū accepim⁹: Cætera ipſi⁹ mūdi portōe. minus pſpa: aut dira hæc illæ poeta omia p oſtēto poſuit. ℂ Omen ut Marcellus inqt: Votū eſt mētis: & uocis uñ ſacrificantib⁹ dr̄ Bona habere oia. i. ut circūſtātes: & bona mēte uelint & recta oribus pferant. ℂ Et fulmina miſſa læuo polo: læua pte cœli: nā e ſeptētrionali. ℂ Ciues q coadunati erāt ad cōdēdā urbē. ℂ Læti augurio: eo oſtēto fœlici. ℂ Iaciunt fūdamina: fundamēta nouæ urbi. ℂ Et exiguo tpe: iā breui. ℂ Erat nou⁹ mur⁹ qa iā extructa dabāt mœnia. ℂ Hoc celer urget opus: celerē hūc romu. opi pfecerat. Nā & pſidēte opi paulo ante ex Alycarnaſeo oſtēdimus. Sed de eo paulo poſt. Vrget ergo hoc opus accelerat opus īchoatū. Nā ut Nonius inqt. Vrgere īterdū accelerare ſignificat. Vir. Tibi quā noctes feſtina dieſq; urgebā. ℂ Q uē: celerē: Romul⁹ ipſe uocarat & opi pfeſſe iuſſerat. ℂ Et dixerat o celer ſint iſta curæ tuæ: geras tu curā mœniū extruēdoꝝ. ℂ Neue qs aut trāſeat: trāſire audeat. ℂ Muros: ipſa: aut factā uomere foſſam: ſulcū: quē uomere deſignauimus: hoc dicit: id tibi curæ ſit: nequis tranſiliat mœnia: aut aratro deſignata loca: neue aliunde quis egrediatur: q̄ per inſtitutam portam. ℂ Dede neci. interimas. ℂ Audentē talia ſiquis inde trāſilire auderet. Et ex hoc quoq; Ro. edicto: admoniti poſteri ſanxerunt in iure ciuili capitale eſſe tranſcendere mœnia urbium.

Q d rem⁹ ignorās hūiles cōtēnere muros
Cœpit & his ppl's dicere tut⁹ erit:
Nec mora trāſiliit: retro celer occupat auſū
Ille pmit durā ſanguinolēt⁹ humū
Hæc ubi rex didicit lachrias ītrorſ⁹ abortas
Deuorat: & clauſum pectore uuln⁹ hēt
Flere palā non uult exēplaq; fortia ſeruat
Sicq; meos muros tranſeat hoſtis ait
Dat tñ exequias neciam ſuſpēdere fletum
Suſtinet & pietas diſſimulata patet:
Oſculaq; applicuit poſito ſuprema feretro
Atq; ait initio frater adēpte uale:
Arſuroſq; artus unxit fecere q̄ ille
Fauſtulus & mœſtas acca ſoluta comas:

ℂ REMVS igno. dixerūt qdā remū nouos muros trāſiliiſſe fratris ludibrio. ℂ Clauſum pectore &c. Romul⁹
ANT. FAN. palā flere nō uult ſiue ingemiſcere ne maior qui debetur pñæ ac legibus fraternæ pietati cedere uideat̄: cū is extorq̄re debeat uim naturæ. Vñ illud ē in vi. æne. Vincet amor pñæ laudumq; imenſa cupido. ℂ Sic ut eiuſmodi pœnam ſubeat. ℂ Arſuroſq; ar. un. qa maiores non lauabant ſolum cadauera: qd nunc facimus ſed ungebant: ut Corpuſq; lauant frigentis & ungunt. Cæterum ſuſpicari poſſumus tēporibus romuli non fuiſſe ungendorum cadauerum morem ſi Ply. audiuimus: ſi poetas aliter. Siue Fauſtulus periit cum remo ſm Plutarchum.

PAV. MAR. ℂ Q VOD: edictū romuli. ℂ Remus igno. cœ. cō. hu. mu. inſcius fraterni edicti contēnebat humilia & exigua mœnia. ℂ Et cœ. di. po. erit tu. his: q̄ſi poterit ne ſe ppl's his mœnib⁹ tueri hæc uero p cōtēptū dicta erant. & trāſiliit deide muros: & a celere mox neci datus eſt Liui. uero inqt: Vulgatior fama eſt: ludibrio fratris remū nouos trāſiluiſſe muros. Inde ab irato Romulo: cum uerbis quoq; increpitans adieciſſet. Sic deinde qcunq; alius tranſiliet mea mœnia īterfectus. Et Plu. inqt: Q uidā ab alio
Varia opinio de morte remi occiſum ferunt ex his q eū eo erant: quē celerent appellabant poſtea ſubdit: celer in tyrrheniam exulauit & illo romani uirōs nequaq̄ ſegnes celeres appellarunt. Vñ. Q. Metel. celer dictus q̄ parēti mortuo gladiatorios ludos pauciſſimis diebus abſoluit. cū oēs apparatus illius celeritatē obſtupeſcerent: admirarenturq; diligentiam &c. Verū hic celer pfectus fuit eqtū qui celeres quoq; dicti. De quo Pōpe. Celeres inqt antiqui dixerunt. quos nunc equites dicimus a celere interfectore Remi: qui initio a Ro. his ppoſitus fuit: qui primitus electi fuerunt. Ex ſingulis curiis ideoq; oino trecenti fuere. ℂ Nec mora tranſilit trāſaltauit muros rem⁹ ubi ea uerba dixerat. ℂ Celer: pfect⁹. Retro occupat auſum. a tergo eum pelui ut Diony. inquit. Percuſſit. Opprimit igitur remum qui tranſilire muros auſus erat. ℂ Ille: Re. ℂ Sanguinolentus: plenus ſanguine. ℂ Præmit humum duram: nam exanimis in hu
Celer pfect⁹ militū ubi mum corruit. Vbi rex didicit hæc poſtq̄ Ro. reſciuit fratrem extinctum. ℂ Deuorat lachrymas abortas introrſus: compeſcere nititur repente natas lachrymas. qm̄ illud factum erat quod cōtra edictum regiū murōs ille tranſilierat. Ideo Ro. & dolorem: & conceptas intus lachrymas comprimebat: ut exemplum cæteris afferatur ſeruandæ legis: & ut animi magnitudinem ac fortitudinem quoq; ut oſtenderet. Et habet uulnus clauſum pectore quaſi pmit altum corde dolorem. ℂ Non uult flere palam: aperte. Et ſeruat exempla fortia fortium & magnanimorum heroum. ℂ Et ait ſic hoſtis tranſeat meos muros: eodem euentu tranſiliant hoſtes: quaſi ſiquis hoſtis tranſilire hoc audebit ſic pereat: ℂ Dat tamen exeqas: q̄uis talem ſeſe oſtēdat. ℂ Soluit iuſta tamen. ℂ Nec iam: dum ſoluuntur iuſta. ℂ Suſtinet ſuſpendere fletu: poteſt lachrymas continere. ℂ Et pietas diſſimulata patet: aperte oſtendit pium in fratrem animum quē paulo ante diſſimulauerat. ℂ Et implicuit oſcula ſuprema implicita libauit oſcula ultima: hoc ideo dictum quia implicuit ſe in
Morem in ſepulchris amplexibus & oſculis. ℂ Poſito feretro: cum eſſet iam eleuatum cadauer. & depoſitum feretrum cum ipſo cadauere feretrum a ferendo quo corpora efferuntur. Atq; ait o frater adempte inuito qui adēptus & ſublatus es mihi nolenti. ℂ Vale quod uerbum ultimo loco proferebatur. ℂ Et unxit artus arſuros. perungere fecit: ut moris poſtea fuit corpus quod cremādum erat reſpexit poeta ad poſteriora tpa. Nam ab initio urbis nouerat uſus unguentorum: nec perungendoꝝ corporum. Primum quod ſe inueniſſe Ply. dicat: Caſtris Darii regis expugnatis in reliquo eius apparatu. Alexander cœpit ſcriniū unguētoꝝ. Poſtea uoluptas

eius a noſtris quoq; inter laudatiſſima:atq; etiam honeſtiſſima uitæ bona admiſſa eſt. Honos quoq; & ad defunctos pertinerẽ cœpit:&c. Quod faeere ille Fauſtulus uerum fauſtulus gemellorum nutricius:eũ fratre cecidere in ea contentione. Sed ſuperfuit Acca nutrix illorum. ¶ Et acca ſoluta mœſtas comas, acca laurentia habens præ meſtitia paſſos crines. De ipſa nutrice diximus in tertio.

Tũ iuuenẽ nõdum facti flevere quirites
Vltima plorato ſubdita flãma rogo eſt:
Vrbs orit(qs tũc hoc ulli crederẽ poſſet)
Victorem terris impoſitura pedem:
Cũcta regas & ſis ſub magno cæſare ſẽp
Sæpe etiã plures nominis huius habe:
Et quotiẽs ſteteris domito ſblimis ĩ orbe:
Omnia ſint humeris inferiora tuis:
¶ Dicta pales nobis ẽ iam uinalia dicã.

¶ NONDVM fa. fle. qui. nõdũ pcuſſo fœnore cũ Tacio ac Sabinis a quorũ oppido curibꝰ qrites dicti exiſtimantẽ. ¶ Subdita flãma:poſtq̃ Remus ſepultus ẽ ĩ remonia teſte Plutarcho Plures nõis huius:ut nunq̃ deſit familia cæſarũ:potes & p fama nomẽ accipere. ¶ Idẽ uinalia dicã:ſignificato nõ uoci reddiẽ relatiuũ. Celebrantur ãt uinalia. ix. cal. mai. q̃ ſunt ioui ſacra nõ ueneri teſte Varrone & Maſurio ĩ ſecũdo faſtorum. Ioui. n. maiores ſua uia libabãt ut autor ẽ Feſtus:q̃ ſacrificii cã anteq̃ guſtarenẽ demebanẽ ex doliis calpari qd fuit uaſis fictilis genꝰ. ¶ Meminiſſe aũt debemꝰ qd Ply. ſcribit priſcorũ uita rudẽ fuiſſe ac ſine lrĩs:ſed nõ parũ ĩgenioſam in illis obſeruationẽ appere q cũ tria tpa fructibus metuerent iſtituerũt ferias dieſq; feſtos rubigalia:floralia & uinalia:quorũ Rubigalia agebanẽ ut idẽ Ply. docet ad. vii. cal. maii. qm̃ tũc ſegetes fere rubigo occupat. Floralia. iiii. calẽ. eiuſdẽ mẽſis ut oĩa bñ defloreſcerẽt. ¶ Vialiorũ aũt altera hoc ẽ priora hoc mẽſe agebanẽ:uel ut Ply. (niſi eiꝰ locꝰ deprauatus ẽ) ſcriptũ reliqt. ix. cal. martii. deguſtãdi uinis iſtituta:& nihil ad fructꝰ attinẽtia. Altera uero agebanẽ ad. xiiii. cal. ſeptẽbris ut feſtus docet:q̃ Varro a fidicula ĩcipiẽte occidere mane determinauit iſtituta tẽpeſtatibꝰ leniẽdis & dicta ruſtica ut Varro & feſtus tradũt:quo die Veneri dedicata ædes fuerat & feriati erãt olitores ac nouũ uinũ ĩ urbẽ ferebaẽ:adeo ut in tuſculanis ſacris eſſet ne uinũ nouũ in urbẽ ueherẽẽ anteq̃ uinalia calarenẽ. Moris etiã fuit aliqñ nõnullis in locis Latii teſte Varrone:ut uindemiæ primũ a ſacerdotibꝰ publice fierẽt. Itaq; Romæ flamẽ Dialis uindemiã auſpicabaẽ:q cũ ioui agna feciſſet iter eiꝰ exta cæſa & pꝛiecta uinũ legebat. Plutar. autore ẽ uinalibꝰ multũ uini e tẽplo Veneris pfũdi ſolitũ:uel ut oñderẽẽ diẽ feſtũ agi ſobrie oportere uel ꝙ ferũt Mezẽtiũ hetruſcorũ ducẽ ad æneã miſiſſe q cũ eo fœdus facerẽt ut quotãnis certũ uini numerũ ab eo accipet:qd poſtea cũ æneas poſcẽti negaſſet Mezẽtius tyrrhenis daturũ ſe pollicitꝰ ẽ ſi ꝑlio uiciſſet. Itaq; æneã uictorẽ ẽcognita diis ĩmortalibꝰ uinũ cõſecraſſe & ſellectũ tẽplo Veneris effudiſſe. Cæterũ Diony. ſcribit Hetruſcorũ regem non æneæ ſed Aſcanio pinde ac in ſeruitutem redacto imperaſſe ut uinum Hetruſcis daretur:qd cum ferendum eſſe non uideretur uinum ſacrum ioui eſſe decreuerunt.

¶ TVM q. nõ. fa. ipſi hoĩes q eũ Ro. erãt:nõdũ appellati qrites. Nã poſteaq̃ ĩ cõionẽ urbis & uitæ ẽcepti Sabini a curibꝰ ſabinis qrites dicti. ¶ Fleuere iu. Re. extinctũ. ¶ Vltia flã. ẽ ſub. ro. p. poſteaq̃ fatis plorauerãt:ultimo loco ſũmiſere facẽ rogo:& cremauerũt cadauer:& romulo deĩde cõdiderũt. Et ut Diony. inquit in romoria eũ ſepelit. qñqdẽ & uiuẽs ille eũ locũ ſedibꝰ deſtinabat. Et Plutar. Cõſtituta inqt ingenti ſcrobe ĩ romonio colle circa eũ locũ:quẽ nũc Comitiũ appellant:fratrẽ ſepeliuit. Cũq; obruiſſet:una eũ illo q̃dã farmẽta iſtituit:ut olum rerũ primitie:q̃ ad uſum hoĩs:uitæ neceſſitatẽ:lege aut natura tradite ſunt:eo deportarẽẽ. Et dẽiq; ex q̃ q̃ſq; ciuitate aut loco romã adibat:parũ ex ea tellure ſecũ ferrẽt ĩ ſcrobẽ illã ĩgerebat q̃ qdẽ cũ ĩ orbẽ ddučta eẽt mũdũ ut cœlũ appellabãt &c. Vrbis o. ſurgũt mœnia. extruunẽ ædes & reliq. ¶ Impoſitura pe. ui. ter. ſubactura totũ terraẽ orbem. Sic uictore pede terras calcatura. Quis tunc poſ. hoc illi cre. qs eo tpe potuiſſet hoc ſibi pſuadere tã humilẽ ab initio urbẽ ad eã magnitudinẽ puehẽdã. ut toti eẽt orbi dñatura. Cũcta regas tu o Rõa regas totũ orbẽ. ¶ Et ſi ſub ma. cæ. ſp cæſar. ſeu Tyberiꝰ. ſeu germanieꝰ iperet. ¶ Sæpe ẽt her. plu. hu. nois. hẽas ſæpe plures cæſares. Et quo. tu roma ſublimis excelſa & triũphãs. ¶ Steterit ĩ or. do. quẽ domuiſti. ¶ Oĩa ſint iſe. tu. hu. oĩa tibi ſuccũbãt & magnitudĩe tua oĩa ſupes. ¶ Dicta pa. no. ẽ. Iã diximꝰ de palilibꝰ. ¶ Iã ui. di. x. ca. maias. hoc ẽ. xxii. die mẽſis aprilꝰ uialia feſta celebrãẽ. dieq; iouis eẽ oſtẽdit. cũ feſtũ ueneris dicaẽ quo die ut Plutar. tradit multũ uini ex tẽplo ueneris pfundũt. Et has rõnes affert An illud ẽ qd multi dicũt Mezẽtiũ hetruſcorũ ducẽ ad æneã miſiſſe q cũ eo fœdus facerẽt ut quotãnis certũ uini numerũ eo accipet. Qd poſtea cũ æneas poſcẽti negaſſet. pollicitũ Tyrrẽis ferũt. Si ꝑlio uiciſſet uinũ daturũ. Re cognita æneã diis ĩmortalibꝰ uinũ cõſecraſſe poſt uictoriã deĩde collectũ tẽplo Veneris effudiſſe. ¶ An hoc quoq; ſignũ ẽ. diẽ feſtũ ſobrie agi oportere. ꝙ dii lõge magis uini effuſiõe. q̃ ĩgurgitatiõe gaudeãt. Verũ ꝙ Plutar. de ænea igt Diony. Aſcanio aſcribit Nã ubi de morte æneæ egit ſic pſequiẽ. Impiũ ſuſcipit Euryleõ. q mutato noĩe dictꝰ ẽ Aſcaniꝰ. Erãt aũt ĩcluſi muris eo tpe troiani. & cũ hoſtibꝰ ſp noua áduẽtarẽt auxilia haud ſatis ualide latinorũ uires erãt ad ſubueniẽdũ obſeſſis Lauini. Primũ igiẽ ĩ amicitiã æq̃ſq; cõditiões puocauit hoſtes Aſcaniꝰ. Vt uero nihil pfecit pmitterẽ ipſis coactꝰ ẽ ut qbꝰ ipſi uellẽt cõditiõibꝰ bellũ diſſoluerẽt. Rexq; hetruſcorũ. & alia tanq̃ ĩ ſeruitutẽ redactis ĩtolerabilia iperat. Et uinũ qdcũq; ferret ager latinorũ. quotãnis hetruſcis dãdũ haud ferenda uiſa ẽ. fructũq; uitis ſacrũ ioui eẽ decreuerũt. ferẽte ſñiam Aſcanio. Var. aũt diẽ hũc Ioui aſſignat ĩquit. n. Vinalia a uino hic dies iouis:nõ ueneris. Huiꝰ rei cura nõ leuis ĩ latio. Nã aliquot ĩ locis uĩdemiæ primũ ab ſacerdotibꝰ publice fiebãt. ut Romæ ẽt nũc. Hĩc flãmen dialis auſpicaẽ uindemiã. & ut iuſſit uinũ legere. agnã ioui facit. Inter cuiꝰ. exta cæſa & pꝛiecta flãmẽ prſus uinũ legit. In tuſculanis ſacris ẽ:Vinũ

ANT. FAN.

Vinalia celebrãtur. ix. cal. ma.

Rubigalia floralia uinalia

de tẽplo ueneri dicato

PAV. MAR.

auguriũ urbis rome

Varia opinio

De morte æneæ etiam q̃ aſcribũt aſcanio

Vinalia feſta agebātur die.xix. auguſti

nouū ne uehaŧ in urbē anteq̄ uinalia calenŧ.Hæc Varrōis uerba oſtēdūt uinalia fuiſſe i autūno.Sic & Pō
pe:q iqt.Ruſtica uinalia:xiiii.cal.ſeptēbris celebrabāt.quo die primū i urbē uinū deferebāt. Veꝝ erāt &
priora uinalia i Vere:quoꝝ meminit Ply:deguſtādis uinis cōſtituta:licet loc⁹ i Ply.deprauaŧ ſit.cū dicat
ix.cal.mar.cū maias debeat diceŕ.Hic aūt dies Iouis erat:ut ex Varrōe dixim⁹.Nā & Maſſuri⁹ lib.ii.faſto
rū.Vinalioꝝ inqt dies Ioui ſacer eſt:nō ut qdā putāt Veneri &c.Iam dicam uina:uinaliorum rationem.

AN ſ. FAN.

Vna tamen media eſt inter utrūq; dies:
Nūina uulgarſ ueneris celebrate puellæ.
Multa ꝑfeſſoꝝ quæſtibus apta Venus:
Poſcite thure dato formā populiq; fauorē
Poſcite blanditias dignaq; uerba ioco
Cūq; ſua dñæ date grata ſiſymbria myrto
Textaq; compoſita iuncea uincla roſa:
Templa frequētari collinæ ꝓxima portæ.
Nunc decet a ſiculo nomina colle tenet:

℄VNA tū &c.Si uinalia.ix.ca.Maii celebranŧ ut e Pli
nio q̄uis deprauato colligimus:& iter ꝑalilia atq; uina
lia unā tm̄ diē mediā eſſe cōfitemur:cōſequēs eſt ut pa
lilia ēt Plinii teſtimōnio.xi.ca.Maii celebrentur.℄Nu
mina uulgares ueneris celebrate puelle: Meretrices hoc

Venus erycina

tpe colebant Venerē Erycinam:q̄ tēplū habuit Romæ
extra portam Collinam cui ut inqt Strabo iſignis por
ticus adiacebat.Liuius tertiæ decadis libro ultio:ita abū
dauit tyberis ut ludi apollinares Circo inundato extra

Sacrum ueneri mēſe auguſto p meretri cea

portam Collinam ad ædē Erycinæ Veneris parati ſint.
Appiamus Sylla:Copiis ꝓuectis ad collinā portā circa
meridiē caſtra locat non longe a Veneris templo.Huic
deæ matronæ Romanæ mēſe Auguſto ad imitationem
ægiptioꝝ pudēda deferebant cū ſacroꝝ pompa & q̄uis
id ſolēne meretricum eſſet nemini tū licebat ꝑterq̄ ma
tronæ caſtæ id ſacrū tractare ac deponere in ſinu Veneris.Id ut ueꝝ exiſtimeŧ facit qđ qdam tradant cō
ſueuiſſe olim conſules Ro.& oēs q cum aliquo impio ſe in Siciliam conferebant Erycinam Venerē ſic ue
nerari:ut in exoletoꝝ ac mulieꝝ remiſſione cōuerterenŧ:qđ eo pacto iocundū eſſe deæ ſuū aduentū exi
ſtimarent.℄Profeſſaꝝ:Eaꝝ que artē meretriciam ꝓfitenŧ ſi obſceni q̄ſt⁹ artis nomē merenŧ.Meretrices

Profeſdas

Plaut⁹ Profedas appellauit ꝙ ante ſtabula ſedeāt ut inqt Feſtus.Eedē poſſibilæ dictæ ℄Grata ſiſymbria

Quæ dabanŧ uaneri Siſymbrium

Dabanŧ & Veneri ientacula.item ſerta & unguenta.Plautus in aſinaria:Tum ſi coronas ſerta unguēta iuſ
ſerit ancillam ferre Veneri aut cupidini.Idem in curculione:Me inferre Veneri uoui iam ientaculum:Gra
tum aūt ſiſymbrium Veneri exiſtimaŧ.qm̄ ſilueſtre qđ i ſicco ortū odoratius eſt & anguſtiore folio coro
nis inſeriŧ & decoctū i uino ſanat i facie mulieꝝ cutis uitia.Sed coronat(ut inqt Pli.)tm̄ folio ut ſerpyl
lum.Reperiŧ hec uerba & ſatiua & ſilueſtris uocaturq; ſilueſtris a qbuſdam tymbreū naſturtio ſimilis:q̄ i
irriguis locis naſciŧ & ē pedali altitudine.Varroni placet ſiſymbriū ex greco uocabulo deductū eē ut mal
uam & liliū Ei⁹ herbæ ſucus ad excutiēdū ex utero partū non paruam uim hrē dr̄:ex quo ēt Veneri grata

Venus erycina trāſlata

putari pōt ut myrtus de qua dixim⁹ ſupra.℄Iuncea uincla:coronas e roſis ſiſymbrio & ſiſib⁹ iunco ſuppo
ſito ſiue cōtexto ℄A ſiculo noīa colle tenēt:Ab Eryce.Vñ Ven⁹ ferŧ romā tranſlata monitu carminis ſy
billini poſteaq̄ Claudius Marcellus Syracuſas & alia Siciliæ oppida q̄ erant in poteſtate Carthaginēſiū ex

Venus ericina in capitolio

pugnauit.i Eryce fanum fuit ueneris qđ ſm aliquos ab ænea.ſm alios ab Eryce Veneris ac Butæ:ſiue Ne
ptuni filio cōditū ſingulari ueneratiōe antiqt⁹ colebaŧ refertū mulieꝝ frequētia ut iqt Strabo ei⁹ deæ mi
niſterio dicataꝝ.Id poſtea uetuſtate collapſum Claudi⁹ ipator ut ex ærario po.ro.reficereŧ autor fuit teſte
Suetonio.Fuit & romæ i capitolio tēplū Veneris Erycinæ autore Liuio:q ſcribit.Q.Fabium maximum
a Senatu poſtulaſſe ut ædem eius deæ quam dictator uouiſſet dedicari liceret & creatos eſſe duumuiros
ædibus dedicandis attilium menti:Fabium Veneri Erycinæ quæ in capitolio fuerunt uno canali decrete.

PAV. MAR.

℄VNA tū dies eſt media inter utrūq; inter palilia:& Vinalia:unus dies ē interpoſitus.℄Numia uulga
res:hortaŧ puellas liberaliores ſui corporis:ut Veneri libēt:frequēteſq; eant ad ædē Veneris erycine: q̄ e
Sicilia Romam a.M.Marcel.uictis Syracuſis trāſlata eſt:& apud portam Collinā ædes ē illi cōſecrata:ſub
eadē appellatione ab Eryce monte Siciliæ.in quē dicūt cōuerſum Erycē Veneris filiū:& i eo ab ænea Ve
neri Matri Tēplū cōditū.Diodo.tū inqt Ericē Veneris filium in monte urbem ſui noīs condidiſſe & i ar
ce tēplum matri dicaſſe:quæ Erycina diciŧ.Et addit:nunq̄ huius Veneratio templi deſtitit.Aeneas hic uo

De templo ueneri ericinæ iſtituto in ſicilia

ta ſoluit:dona obtulit.Et Carthaginenſes:& Romani duces.& conſules ad tēplum ueniunt:poſitaq; ſeue
ritate ludūt.S.P.Q.R.inſtituit.xvi.℄Siciliæ urbes.auꝝ cōferre Veneri Ericiæ.Militeſq; ducētos ad tē
pli tutellā deputauit & cæ.℄Puellæ uulga.o meretriculæ.℄Celebrate nūina ueneris:q̄ſi ſacrifiate.Mul
ta uenus:hoc eſt plurima uoluptas Venerea niſi ita legas.℄Multa ꝑ multū.℄Venus ē apta:quæ ꝓfeſſa
rum uſui & lucro eaꝝ:quæ meretriciam ꝓfitēŧ artē. ℄Poſcite formam thure date a dolētes thura:poſcite
formæ decorem qui qdem daŧ a gratiis:quæ miniſtre ſunt ueneris.℄Et fauorem populiq; : quo formam
laudet ppl's:& uobis faueat:poſcite blanditias:qb⁹ iuuenes alliciatis.℄Et uerba dignaq;:cōucietia. ℄Io
co:ueneris filio:de quo ſupius dictū.& Hor.in odis:Quam uolat circū iocus & cupido.iocus enim eſt qui

Siſymbriū herba q̄ naſciŧ i parietibus puteoꝝ

allicit.℄Date ſiſymbria grata dñæ:offerte ſiſymbria Veneri quæ illi grata ſunt:ſiſymbriū ut Ply.lib.xx.i
quit Silueſtre a qbuſdā tymbreum appellatum pedali nō plus altitudine:qđ in riguis naſciŧ: ſimile naſtur
tio ē utrūq; efficax aduerſus aculeata aīalia:& in lib.xix.Siſymbriū inqt ferunt lætiſſimum naſciŧ i puteo
rū parietibus & circa piſcinas ac ſtagna.℄Cum ſua myrto:quæ ē illi dicata.℄Et uincula iūcea texta:hoc
eſt uicientes iuncos contextos.℄Roſa cōpoſita.i.coronam roſarum compoſitarū:iuncis illigantibus cō
textarū ueneri ipſi dato.℄Nunc decet frequentari tēpla:decet uos frequētes ire ad tēpla ueneris:℄Pro
xima portæ collinæ quæ propinqua ſunt portæ ; quæ collina dicta eſt ; quæ & porta Salaria dicta ſupra

collem q̃rinalẽ. ¶ Tenent nomina a colle ſiculo:uocat̃ ædes ueneris ericynæ ab Eryce monte Siciliæ:de quo Strabo inq̃t.Erix quoq; collis excelſus habitat̃:in quo ueneris tẽplum locatum ẽ:qd ſingulari uenera tiõe collit̃.Antiquitus mulier̃ frequẽtia refert̃ illius miniſterio dicatar̃:q̃s & e Sicilia:& externis e regio nibus multi locarant hac uero tẽpeſtate:ſicut & ipſa colonia uiduata colonis ẽ Sic & tẽplũ deſolatum:& ſantor̃ hominũ copia defecit.Eſt & romæ ante portam collinam deæ hui⁹ ædificiũ:ꝙ Veneris ericinæ tẽplũ dictitant. ¶ Cui cũ æde ſacra inſignis adiacet porticus. ¶ Hæc ille. ¶ Et ut claudi⁹ poſtq̃.M.Claudius:quem quinquies cõſulẽ Marci Filiũ extitiſſe tradunt.Eiq; ſicuti Poſſidonius refert cognomen quod martium eſt:primũ ex familia fuiſſe Marcello Exercitatione naq; bellicoſus erat.Robuſtus corpore:manu Potẽs:natura ad dimicãdũ uir ardẽs:ꝙ illi⁹ certãina declarãt.Acer:ac ſtrenu⁹ ad cæteras uitæ ptes humanus atq; modeſtus.Gallor̃ ducẽ ſingulari certamine fudit.Spolia ioui feretrio retulit. ¶ Prim⁹ Hannibalem uinci poſſe docuit.Syracuſas expugnauit.in inſidiis poſtea ab Hannibale interceptus eſt.

Añ pot tam eoli nam eſt templũ ueneris

Vtq; ſyracuſas arethuſidas abſtulit armis
Claudius:& bello te quoq; cæpit eryx:
Carmĩe uiuacis uenus eſt trãſlata ſibyllæ:
Inq; ſuæ ſtirpis maluit urbe coli:
Cur igitur feſtum Veneris uinalia dicant
Quæriris & quare ſit iouis icta dies:
Turnus an æneas latiæ gener eẽt amatæ:
Bellum erat hetruſcas turn⁹ adorat opes
Clarus erat ſũptiſq; ferox mezẽtius armis
Et uel equo magn⁹ uel pede maior erat:
Quẽ rutul⁹ turnuſq; ſuis aſciſcere tẽtãt.
Partibus hæc cõtra dux quoq; tuſc⁹ ait:
Stat mihi ñ puo uirtus mea uulnera teſtor
Armaq; quæ ſparſi ſanguine ſæpe meo.
Qui petis auxiliũ nõ grãdia diuide mecũ
Præmia de lacubus ꝓxima muſta tuis:
Nulla mora ẽ opi ur̃m eſt dare uicere nr̃m

ANT. FAN.

¶ Syracuſas arethuſias:Oppidum Siciliæ nobiliſſimum de quo diximus:apud ipſum fons eſt arethuſa. ¶ Claudius: Propertius:qua ſiculæ uictor telluris Claudius & qua Cæſar ab humana ceſſit in aſtra uia.Scio eſſe qui acc'pt appium Claudiũ uelint qui meſſanam obſeſſam obſidione liberauit:hieronemq; impulit magna cum ſtrage ſuorum fugere Syracuſas:qui tanta celeritate uictus eſt ut ſe prius uictum q̃ hoſtem uideret fateretur:qd nobis nõ placet. Accipiendus enĩ eſt.M.Claudius Marcellus:q fuit.Syracuſarum glorioſiſſimus expuggator:plurimaq; inde ſigna in urbem reportauit ægitq; in triumpho non homines tantum:uer̃ ẽt deos primuſq; Hannibalẽ docuit uinci poſſe.Conſtat ergo duos Claudios Siciliam cõtudiſſe. Appiũ Claudiũ & .lx.fere anno poſt Claudiũ Marcellum. ¶ Trãſlata:Romam e Sicilia ¶ Feſtum ueneris uinalia :.Colitur quidem Venus uinalior̃ die:ſed uinalia ioui ſunt ſacra nõ Veneri. ¶ Amatæ:Hæc fuit mater Lauiniæ pp quam inter æneam & Turnum nata ſunt bela. ¶ Hetruſcas turn⁹ adorat opes:Diffiſus ſuis auxilium petit a Mezentio qui haud grauatim ſe rutulis iunxit teſte Liui.Clarus erat &c.Hic ut ſcripſit Cato in primo originum rutulis imperauit ut ſibi offerrent quas diis primitias offerebant.Vnde a Virgilio dictus eſt cõtemptor deorum qd diuinos honores ſibi exegiſſet.Latini ut idem Cato autor eſt ſimilis imperii metu ita uouerunt:Iuppiter ſi tibi cordi eſt nos ea tibi dare potius q̃ Mezentio nos uictores facias.Eum regẽ Varro ſcripſit ut Pli.refert tuliſſe auxilium rutulis contra latinos uini mercede quod tum in Latino agro fuiſſet. ¶ Stat mihi non paruo:Conſtat ſanguine ac multis uulneribus. ¶ Non grandia præmia.Perimus exigua præmia ſi expendatur noſtræ fortitudinis meritum.

Feſtũ ueneris agebatur i die uinaliorũ

Mezenti⁹ cum rutulis ſe coniunxit

PAV. MAR.

¶ ABſtulit armis.expugnauit. ¶ Syracuſas.arethuſidas:ab Arethuſa ſyracuſii fõtis nympha:Et cœpit te quoque Eryx bellor etiã erycẽ mõtẽ armis occupauit. ¶ Venus ericyna.ſ. ¶ Eſt tranſlata:e Sicilia in urbem.Carmine uiuacis:ſybillæ:q̃ſi tranſlata a romanis monitis carmine ſybillino. ¶ Viuacis:dixit pp Cumeã ſybillã:cui datũ erat tot ãnos uiuere:quot ptes arenæ palmis accepit.de quo in.xiiii.meta.& alias a nobis dictũ. ¶ Et maluit coli in urbe ſtirpis:poti⁹ uoluit coli ĩ urbe roma:quæ a ꝓnepotibus æneæ cõdita eſt. ¶ Cur igit̃ cum feſtũ ſit ueneris:cur dies Iouis? & refert ipſam hyſtoriã:Quod Mezentius hetruſcorũ rex ueniens in auxilium Turni:rutulor̃ ſibi dari uinum pepigit.Aeneas uero latinor̃ uinũ Ioui uouit.Ex Diony.tamen diximus fuiſſe Aſcaniũ. ¶ Cur dicam igit̃ uinalia feſtum ueneris? quæritis cur uinaliorũ diem dicam ueneris feſtum eſſe. ¶ Et quare iſta dies ſit Iouis:nam iouis celebritati deſtinata. ¶ Bellum erat armis certabat̃. ¶ An turnus:rex rutilor̃. ¶ An æneas eſſet gener la.ama.accipe deberet ĩ uxorem Lauiniam latini regis:& amatæ regine filiam nota eſt hyſtoria. ¶ Turnus adorat opes hetru. orando ſupplex poſcit tyrrhenorum opem:de quo Liui.Turnus inquit rutuliq; diffiſi rebus ad florentes opes hetruſcorum Mezentiumq; eorum regem cõfugiunt : qui Cere opulento tum oppido imperitans : iam inde ab initio minime lætos nouæ origine urbis & tum nimio pluſquam ſatis totum eſſet accollis rem troianam creſcere ratus:haud grauatim ſocia arma rutulis iunxit &c.Mezentius erat cla.illuſtris? Et ferox : ſæuus.Sumptis armis cum ſumpſiſſet arma ad pugnam . ¶ Et uel equo magnus : ingens erat & magnarum uirium:ſi pugnaſſet eques. ¶ Vel:pede maius præ ſe ferebat robur ſi pedes pugnaſſet. ¶ Quem . mezentium. ¶ Rutuli & tur.ipſe rutulorum rex. ¶ Tentant arces:ſuis parti.aduocare in ſuum auxilium & iungere cum eo militiam. ¶ Ecõtra quaſi ex altera pte: ¶ Dux thuſcus.et tyrrhenus. ¶ Ait ita ¶ Virt⁹.robur & fortitudo mea. ¶ Stat.pro conſtat.Mihi nõ paruo.ſed magno. Teſtor uul.quæ ſuſcœpi in bello & quæ quidem indicant.non paruo mihi conſtitiſſe fuiſſe ſtrenuum & præſtantem in bello . ¶ Et teſtor arma q̃ ſæpe ipſi ſanguine meo:ſæpe infeci cruore e uulneribus meis effuſo Qui petis auxilium; turne & uos ru-

Quare mezentius coniũxit ſecum turno pp copiã uini hñdã

tuli:q meam opē imploratis. ¶Diuide mecū nō grādia pmia:pxima muſta de lacubus tuis:hoc ē diuide mecū uina:quæ pxima uindemia e uitibus tuis pcipies: qd exiguū erit præmiū:quaſi & tñ eo exiguo ero cōtentus. ¶De lacubus:de doliis:p tranſlatiōem a lacunis:nam Var.īquit.lacus lacuna magna ubi aqua cōtineri poteſt. ¶Nulla mora eſt operæ.non erit retardatio laboris:nam mox in bellum prodibo. ¶Veſtrum eſt dare.muſta.ſ. ¶Vincere eſt noſtrum:ad nos pertinet parare uobis uictoriam.

AN T. FAN. ¶QVAM uelit æneas iſta negata mihi:Callidum ſuaſionis genꝰ.Dicit.n.placiturꝫ hoſtibꝰ rutulóꝝ ut que petit muſta non cōſequaē. Sane ut Feſtus autor eſt æneas pugnās cum Mezentio cum nuſq̄ apparuiſſet indiges ab Aſcanio appellatus ē cuius nomīe ēt templū conſtruxit: ¶Hoſtica uīdemia:rutulorum meorum hoſtium muſta.

Hoſtica uidemia que dr̄ ¶Cadit mezentius ingēs:Scdm poetas nō ſcdm hiſtoriā. ¶Merito ioui:Qui fauit cāæ meliori. Vñ Vinalia ei dicata ſunt. ¶Sex ubi q̄ reſtēt luces aprilis hēbit ī medio curſu tpa ueris erūt: Reſtēt legendū eſt nō reſtāt.& eſt ſenſus cū aprili ſex tm̄ dies ſuperfuerint hoc eſt.vii. calē.in medio curſu uer erit Tunc.n.& Rubigalia celebranē ut Ply.docet.Itaq̧ cauendū eſt ne ſexto die poſt

Rubigalia uinalia hoc eſt.iiii.cal.Maii putemus uel eſſe Ver mediū uel Rubigalia celebrari: ne una cum Pli.nobis Feſtus quoq̧ & Seruius aduerſentur q ſcribunt ſeptimo calen. Maias eſſe Rubigalia.Illud preterea ſciendū ne forte in ueris dimēſione fallamur medium eſſe non ſolum quod æque diſtat ab extremis:ſed quod eſt inter extrema:atq̧ a principio ita diſcedit ut finem non attingat. item & manifeſtum ut ſenſit medios dilapſus in hoſtes:& quāq̄ in media iam morte tenetur.

Quam uelit æneas iſta negata mihi:
Annumerāt rutuli mezentus īduit arma
Induit æneas alloquiturq̧ iouem:
Hoſtica tyrrheno uota eſt uindemia regi
Iuppiter e latio palmite muſta feres
Vota ualēt meliora cadit mezētius īgens
Atq̧ indignāti pectore plangit humū:
Venerat autūnus calcatis ſordibus uuis
Redduntur merito debita uina ioui:
Dicta dies hinc eſt uinalia iuppiter illam
Vendicat & feſtis gaudet ineſſe ſuis:
¶Sex ubi quæ reſtēt luces aprilis hēbit
In medio curſu tempora ueris erunt:

PAV. MAR. ¶QVam uelit æneas iſta muſta ueſtra ¶Negata mihi uellet:æneas uos mihi nole ea tradere quo uobis auxilio nō eſſem. ¶Anuerāt rutuli:pmiſerāt ſe daturos. ¶Mezentius induit arma:armauit ſed ad bellum cōtra æneā. ¶Induit æneas:ipſe ēt arma ſuſcepit. ¶Et alloqē Iouē anq̄ ī certamē cū mezentio exiret:ita iouē allocutus eſt. ¶Hoſtica uindemia:fructus uindemiæ hoſtilis:hoc ē muſta rutuloꝝ. Vota ē:uota pmiſſa. ¶Regi tyrrheno:mezētio regi hetruſcoꝝ a tyrrheno atyos regis meoniæ filio thuſia tyrrhēia dcā eſt. ¶Tu o Iuppiter feres muſta e palmite latio:e uitibꝰ latioꝝ.nā latiū tibi ego uinum uoueo. Vota meua.uota æneæ:q̄ magis pia fuerē:cū ioui uinū uouerit. ¶Valēt:qa ſūt effectū cōſequuta. Cadit mezētius ingēs:ab ænea ſingulari certamīe pēptus. ¶Atq̧ plāgit:pcutit. Humū:cū morereē pectore īdignāti: cum

Tiberis fuit terminꝰ tuſcorum & latinorum, īdignatōe renitēti:cū ipſam aīam exhalaret.& ī hoc poeta Vir.ſequutꝰ:cū tradit Mezētiū ab ænea pemptū cū id ñ cōſtet.Sed ex hiſtoria hēmꝰ:Aſcāiū a mezentio obſeſſū:cū ſuis ex īprouiſo caſtra hoſtilia ad ortū:lauſū mezētii filiū īteremiſſe:turnū mezētiū pacē:& pactōes īmiſſe cū Aſcāio. Tybriq̧ terminū utriuſq̧ regni cōſtitutū:hetruſcoꝝ.ſ.& latinoꝝ. Venerat aut.quo tpe uuæ colligūē. ¶Sordidꝰ:deturpatus. ¶Calcatus uuis.calce pſſis.& plo ad exprimēda muſta. ¶Debita uina reddūē merito ioui:ſoluūē uota offerēq̧ uinū ioui pmerēti p uictoria æneæ pſtita. Hic:ex hoc uio ioui oblato. ¶Dies ē dcā uialia:ñ.n.hmōi noia feſtoꝝ pferēda:niſi nūero multitudīs:ut ſaturnalia bacchanalia:cerealia:palilia.iō dies dcā uialia: qa uinaliorꝝ celebritas referē eo die. ¶Iuppiē uēdicat ſibi illa:attribuit ſibi eū die. ¶Et gaudet ieſſe ſuis feſtis:qd ēt illa ſint ī diebꝰ ſuo nūini ɔſtitutis. Sex ubi q̄ reſtāt.iiii.ca.ma.h eſt.xxviii.die apri.erit medietas ueris:& helacꝰ Arietis occaſꝰ:nā totꝰ iā a ſole abiit:& oriē cāis:d quo paulopoſt dicēus:& erūt rubigalia:q̄ ut Varro inqt a robigo dicta ſcdm ſegetes huic do ſacrificaē:ne rubigo occupet ſegetes. Agricolæ antiq Rubigū dicūt deū:& īuocabāt:ut idē Varro oñdit li.i.de re ruſtica. De rubigalibꝰ Ply.iqt. Rubigalia nūa conſtituit āno regni ſui.xi.q̄ nūc agūē ad.vi.ca.ma.qm̄ tūc ferē ſegetes Rubigo occupat. Hoc tp̄s Varro determinauit. Sole tauri ptē:x.obtinēte:ſicut tunc ſerebat rō:ſed uera cā ē:qd pꝰ dies undeuigīti ab eqnoctio uerno p

Rubigalia a nūa pom.cō ſtituta añi regni ſui.xi. id q̄triduū uaria gētiū obſuatiōe ī q̄rto cal. Maiaꝝ cāi occidit. Sidꝰ & pſe uehemēs & cui pocciderē cāiculā neceſſe ſit. hæc Pli. ſed diſcrepat a poeta. cū alter dicat eo die canē exoriri. alter occiderē:& Pli. paulo añ eū locū occultari quoq̧ canē.iiii.ca.ma.oñdit:Ego ita acciperē Plinio ueſpi occultari. Poetæ uero mane exoriri. Iuniꝰ āt moderatꝰ pridie cal.ma.celari canem oñdit. Duo tñ canes ī coelo figuranē. Cāis & pchiō. De qbꝰ Higinꝰ. Canis iqt leporē fugiētē cōſeqns:poſterioribꝰ pedibꝰ claudiē ab hyemali circulo pedē.dextrꝫ orionis pene ſuo capite cōiungēs:Capite ad occaſū ſpectās:ſ; caput ad æqnoctialē circulū tēdit occidit oriente ſagittario:Ex oriēs āt cū cāc. Is cāis hēt ī ligua ſtellā unā:q̄ ſtella cāis appellaē.ī capite āt alterā q̄ nōnuli ſyriō appellāt ī utriſq̧ auribꝰ obſcuras ſinglās:ī pectore duas ī pede priorē tres īter ſcaplās tres ī ſiniſtro lūbo unā.ī pede poſteriorē unā.ī pede dextro unā ī cauda q̄tuor. Oīo ſūt.xix. Prochiō uero in lacteo circulo dfixis pedibꝰ eqnoctialē circulū tāgit Spectat ad occaſū ut īter gēinos.& cāēꝝ ɔſtitutꝰ Qui

pchion oriē die xv. Iulii qd añ maiorē canē exoriē pchiō eſt appellatus. hic āt occidit ex ortu capricorni. Exoriē cū leone:ſed eſt oīno ſtellaꝝ numerus trium hæc ille. Moderatus uero oſtendit pchiona exoriri mane iduū quintilium & caniculam oriri.xvi.calendaꝝ ſextiliū. Veꝝ qa de rubigine agebamus.id mali accidit.cū madefactos aqs culmos ſolis calor adurit.& Plyni.inquit Frugum uinearumq̧ malum nullo minus noxium eſt Rubigo.

ſreqntiſſima hæc i roſcido tractu:cõuallibuſq; ac p flatũ nõ hñtib⁹:e diuerſo carent ea uentoſa & excelſa. ANT. FAN.

helles

Et fruſtra pecudẽ q̃ res athamãtidos
Signaq; dant hymbres exorip q; canis.
Hac mihi nomẽto romã cũ luce redirẽ:
Obſtitit in media candida turba uia:
Flamẽ in antiquæ lucum rubiginis ibat
Exta canis flãmis ext a daturus ouis:
Protinus acceſſi ritus neſcius eſſem:
Edidit hæc flamen uerba quirine tuus:
Aſpera rubigo parcas cerealibus herbis
Et tremat i ſuma leue cacumen humo:
Tu ſata ſideribus cœli nutrita ſecundis
Creſcere dum fiant falcibus apta ſinas:
Vis tua nõ leuis eſt q̃ tu frumẽta notaſti
Mœſtus in amiſſis illa colonis habet:
Nec uẽti tm̃ cereri nocuer nec hymbres
Nec ſic marmoreo pallet aduſta gelu:
Q uãtum ſi culmos titan incalfacit udos
Tunc locus eſt ire diua timenda tuæ:
Parce p cor ſcabraſq; man⁹ a meſſib⁹ au
Neue noce cultis poſſe nocer ſat ẽ.(fer

Et fruſtra pecudem q̃res athamãtidos helles. Aries hoc tpe & imergit oceão ante Solis occaſum & latet oc caſu heliaco magna ex pte anteq̃'is in ortũ ferat. Q uod fieri neceſſe eſt Sole in Tauri fere parte ſeptima conſti tuto. Signaq; dant hymbres: Q uia paulopoſt ut ſcri bit Columella eſt fere auſter cũ pluuia. Exoriturq; ca nis: Hic canis de quo nunc agimus quia teſte Macrobio Tauro uicinus eſt & oriri hoc tpe dr̃ & occidere. Orit̃ q dem ortu coſmico:occidit heliaco. Vnde & Columella canem inquit celari ueſperi pridie calẽ. Maias. & Virg. in geor. Auratis aperit cum cornibus annum Taurus & ad uerſo cadens canis occidit aſtro. Neq; .n. placet q; Seruí⁹ dicit occidere canem hoc tpe quia poſt horam quartam diei cum Cancro in ortum feratur. Q uis. n. eſt q eiuſmo di occaſum ſidẽꝝ tradit? Recte igit̃ ſentit Macrobi⁹ do cens Sole Taurũ tenẽte nõ uideri hunc canẽ tectum lu cis ppinquitate: qd adeo uerũ eſt: ut Ouidius eundẽ canẽ quem Erigoneũ uocat menſe Maio doceat in ortum fer ri quẽ heliacũ dicimus. Scio quoſdã eſſe noſtroꝝ tempo rum aſtronomos q ſtellã quãdam i Scorpione canẽ ap pellãt q; oriẽte Tauro occidat neceſſe ẽ. Eſt & canis qui pcion dr̃ quod ſidus apud Romanos autore Ply. nomen nõ hẽt: oriturq; idibus Iuliis: ut placet Columellæ: qui & ſcribit caniculã paulo poſt exoriri: quo tẽpore accendunt ſolis uapores: ut ait Ply. feruent maria. mouentur ſtagna & uina in cellis fluctuant. Hæc habet in extrema lingua ſtellã unã que dr̃ canis i capite ſiue (ut qbuſdã placet) in ore aliã quã ſiriõ uocãt: ut Emiſſe ptendit imagine lin guæ ſtellã unam ipſa canis que dr̃ altera ſummo ſtat capiti graio dicũt: quã ſiriõ acrẽ nomine. Feſt⁹ autor ẽ eẽ roma:

Aries occidit xvii. ca. maias
Canis ort⁹ vii. cal. ma.
Sole tau rũ tenẽ te nõ ui deri ca nem
pchion

Catulariã portã ſic appellatã q; nõ longe ab ea ad placãdũ caniculæ ſidus frugib⁹ inimicũ ruffe canes imo lenẽ ut fruges flaueſcẽtes ad maturitatẽ pducerent. Hæc mihi nomento romã cũ luce redirẽ. Nomentũ oppidũ eſt i latio ad. x. ſiue. xy. ab urbe lapidẽ a quo uia nomẽtana nomẽ accepit. Eius meminit Vir. i. vi. æn. ut Hi tibi nomẽtũ & gabios urbẽq; fidenã Hi collatis iponẽt mõtib⁹ arces. Cãdida turba: Nõnulli candidati cũ ad rẽ diuinã faciendã irent in lucẽ rubigini cõſecratũ comitarẽturq; flamĩnẽ qrinalẽ. Anti quæ lucũ rubiginis E duodecim dies q maxie agricolaꝝ duces ſunt teſte Varrone rubigus colebat̃ nõ ut pdeſſet queãdmodũ ceres. Liber Iuppiter ac bonus euẽtus ſed ne obeſſet rubigine quã Plynius maximã ſegetũ peſtem: ac cæleſte frugũ uineatũq; malũ appellat. Vñ illud ẽ. Vir. in primo geor. Mox & frumẽtis labor additus ut mala culmos eſſet Rubigo. Et illud columellæ: Hinc mala rubigo uirides ne torreat her bas ſanguine lactẽtis catuli placañ & extis. Eſt aũt rubigo putredo qdã exedens ac perimẽs culmos: quã i uitibus carbunculũ uocant cuiuſq; nõnulli cãm eẽ dixerũt rorẽ inuſtũ ſole: qd Plynius ex pte falſum pu tat: eiuſmodiq; putredinem frigore cõſtare arbitrat̃ ac nõ fieri niſi iter Iunio. plena ue luna. Lege librum. xviii. natu. hyſtoriæ. Colebat̃ itaq; Rubigo ut Febris ac mala fortũa ne obeſſet ut dixim⁹. cui⁹ ẽm ſegetes ſacrificabat̃: ut autor eſt Varro. Eius feriæ Rubigalia a Numa Põpilio iſtituta ſũt ãno regni ſui. xi. q̃ agũt̃ ad. vii. calen. Maii qa tunc fere ſegetes rubigo occupar: qd tpſ Varro determinauit Sole tauri ptem deci mã obtinẽte ſicut tũc ferebat ratio Hoc malũ in tractu roſido cõuallibuſq; ac locis pflatũ nõ hñtibus fre qntiſſimũ eſt: in uentoſis & excelſis nullũ: quo ſiligo minus q̃ cætera frumenta piclitatur: qm ſp rectã hẽt ſpicã nec rorẽ cõtinet q rubiginem faciat. Auertitur aũt lauri ramis in aruo defixis: ut Ply. ſcribit trãſitq; in earũ folia ex aruis. Exta canis: Ad placandũ canem cæleſtem q interdum frugibus nocet. Vñ ruffas canes diximus imolari ſolitas ad catulariã portã. Aſpera rubigo. Colebãt & rubigũ deum quẽ & robi gũ dicimus. Tremat. Agitet̃ a uento ne rubigo noceat. Sideribus ſecũdis: Cœli clementia & fauore Si culmos titan incalfacit udos: Vel cũ repente Sol pluuiæ ſuccedit: uel cum incoquit torem.

catula ria por ta
Nomen tum
Rubigi nis feſtũ vii. calẽ. maias
Rubigo dea uñ ei⁹ feſta die xxv. aprilis

Et fruſtra qtes pecudẽ helles athamãtidos: fruſtra regres arietẽ phryxi & helles: athamãtis thebani. ſ. h̃ d. tu nõ uidebis iã arietẽ cũ ſole oriẽtẽ: nã tot⁹ nũc taur⁹ cũ ſole orit̃: & aries iã ãnceſſit. Dẽt ſigna hym bres: quos eo tpe aries iducit: & moderat⁹ oñdit de die auſtrũ cũ pluuia. Et canis exorit̃: de quo dixius Hac mihi nomẽto: cũ poeta e ſuburbão Romã rediret: ut ipſe igit: occurrẽtẽ turbã hũit rubigini ſacrifi caturã: cui ſacerdos canẽ & ouẽ imolat Cũ hac luce: hoc die. Redirẽ: ego Nomẽto Romã: nom tuũ i uia q i ſabios itur. ad. xy. ab urbe lapidẽ. Cãdida turba. cãdidis iduta ueſtib⁹ Obſtitit: occurrẽs aut ob uia mihi ſtetit i media uia. Flamẽ: ſacer. nã q a græcis Stephephori a Romãis flamies dicti ſũt. & a ge ſtiõe pileoꝝ. & iſulaꝝ h̃ noie appellãt̃. ut Dio. igit: ſed de his i ſedo dixius. Ibat i ãtiquũ lucũ rubigini. i lucũ ab ãtiqs rubigini cõſecratũ: Datur⁹ flãmis exta cãis. daturus exta ouis. imolatur⁹ canẽ. & ouem. &

PAV. MAR.

canis & ouis imo lãtur ca niculæ

inteſtina crēaturus.¶ Protinꝰ acceſſi:ſtati illuc iui. ¶ Ne ecēm neſciꝰ ritus:ut diſcerē ritū & morē ſacrorū.¶ O quirine:o Romule.¶ Tuꝰ flamē:tuꝰ ſacerdos:nā erat is flamē q̄rialis.¶ Edidit hæc uerba.ſ. Aſpera rubigo:oratio flāinis ad ipſā rubiginē:quā ꝓcatͤ:ut ſegetibus pcat.Sæuiat in arma nō ſata:aut ruſtica īſtrumēta:quo a colonis ſibi uota ſoluanͤ.Verꝫ:ut dixius Rubigū deū uocabant:& eidē ſacrificabant. O rubigo aſpa pcas hærbis cæreālibus:noli attingete cereales ſegetes.¶ Et cacumen:ſegetū:aut herbaꝝ cerealiū.¶ Leue:politū a te nō obſeſſū. ¶ Treat:īpune agitetͤ. ¶ In ſūma humo:i ſūmitate telluris.Sinas:pmittas.¶ Tu creſcerͤ ſata:creſcere & pueire ad maturitatē ſegetes.¶ Nutrita:ipſa ſata.Secūdis ſiderībꝰ cœli:pſpo ſiderꝫ curſu.¶ Dū:uſq; quo.¶ Fiant apta falcibus:matura ſint:& falce ſecari poſſint. Vis tua nō leuis ē:ſed grauis:Nā magni momēti.¶ Colonꝰ mœſtꝰ:triſtis Hēt illa fragmēta in amiſſis:q̄a iam amiſſa exiſtimat ¶ Quæ tu notaſti corrupiſti:Nā ſtati cū fuerint fruges ſcabra rubigine læſæ:Cogitͤ amiſſas flere colonꝰ opes ¶ Nec uēti nocuere tantū cereri:nō ſunt tā noxii frugibꝰ cereris uēti. ¶ Nec hymbres:pluuiæ ¶ Nec ſic pallet:ipſa ceres hoc ē ipſa ſeges Aduſta gelu marmoreo:q̄ſi nec pruiæ:nec glacies tātū nocēt.¶ Quātū ſi titan:ſol.¶ Incalficit:calefacit:Culmos udos:madidos:tūc eni gignitͤ rubigo: cū madidi culmi ſegetis:nimio ſolis calore deſiccanͤ:& iō igt.¶ Tūe diua tremēda:rubigo timēda.¶ Eſt locus iræ tuæ:q̄a tūc tua ira ſeuit in ſegetes.¶ Parce ꝓcor:& noli in ſegetes ſeuire.¶ Aufer:rēoue.¶ Manꝰ ſcabras aſperas.¶ A meſſibꝰ:a frugibꝰ.¶ Neue noce cultis:noli nocere ſegetibꝰ.¶ Sat ē poſſe nocere:ut īheroidibꝰ.¶ Perdere poſſe ſat ē ſi quē iuuat ipſa poteſtas.¶ Sic nūc ſatis ſit poſſe lædere. ¶ Nec ſternas ſegetes:non deiicias in humum fruges.

Deus rubigus ati ſacrificabant

Ceres ꝑ ſegete

Nec tēeras ſegetes ſed duꝝ ālpecterͤ ferꝝ
Quodq; poteſt alios perderͤ ꝑde prior:
Vtilius gladios & tela nocentia carpes
Nil opus eſt iſtis ocia mundus agit:
Sarcula nūc duruſq; bidēs & uomer adū
Ruris opes niteāt iq̄net arma ſitꝰ: (cus
Conatuſq; aliquis uagina ducere ferrum
Aſtrictum longa ſentiat eſſe mora:
At tu ne uiola cererem ſemperq; colonꝰ
Abſenti poſſit ſoluere uota tibi:
Dixerat a dextra uillis mantile ſolutis
Cumq; meri pater thuris acerra fuit:
Thura focis uinūq; dedit fibraſq; bidētis
Turpiaq; obſcœnæ uidimus exta canis:
Tū mihi cur detͤ ſacris noua uictīa q̄ris
Quæſierā cauſam præcipe flamen ait:
Eſt canis icarium dicūt quo ſidere moto
Toſta ſitit tellus percipiturq; ſeges:
Pro cane ſidereo canis hic imponitur aræ
Et quare fiat nil niſi nomen habet:

ANT. FAN.

¶ AMPlectere ferrū: non omne ferrum ſed qđ pnicioſum eſt:ut bellicū.¶ Ocia mundus agit. Cæſarum prudentia & uirtute.¶ Inquinet arma ſitus :a ſinendo ſitus nomen accæpit . Seruius ſitum uocat lanuginem ex humore pcreatā.Hic eſt ſordes & ſquallor quem ferrum cōtrahit longa pace intactum.¶ Abſenti:Quia nocet rubigo eum adeſt:nec rogatur : ut adſit uti ceres & copia. ¶ Acerra : ſarcula thuraria . licet etiam aliud ſignificet. ¶ Obſcænæ canis:a cuius ſacris abhorret animꝰ. ¶ Eſt canis icarium dicunt deeſt quem : ut Vrbs antiqua fuit tyrii tenuere coloni carthago.Canis icarius eſt cuius ductu Erigone patris icari cadauer inuenit qui cum acceptum a Libero patre uinum paſtoribus potandum exhibuiſſet ab his interfectus eſt : qui ebrii facti putauerunt ſe ueneno fuiſſe tentatos. Hunc Propertius icarum uocat:ut icare cecropiis merito iugulate colonis . Alii icarium a quo Statius in thebaide uitium umbrā icariā uocat:is receptus in cœlum Bootæ nomen accepit ubi Erigone uirgo canis āt eodem quo prius nomīe appellatur. Hunc quidam Ferunt himeram dictum:cuius ductu,cum Erigone patrem inueniſſet a paſtoribus interfectum ipſa ſibi mortem conſciuit : cui canis ſpiritu parentauit:quē quidam ſcripſerunt ſe in puteum deieciſſe anygrum dictum hoc eſt ſine humore ꝙ nemo poſtea eius aquis uſus fuerit . Erigone ariſtam ferre in cœlo dicitur autore Macrobio quæ fructibus curuatur. Eam eſſe iuſtitiam credunt :quæ ſola facit naſcentes fructus ad uſus hominum pueire. Eandem & pudorem e terris ænea ætate fugiſſe ad ſuperos Heſiodꝰ autor eſt.Sane Bacchus apud Statiū ī thebaide ſuā Erigonē uocat ob icaꝝ patrē.Vñ olim ī honorē Erigōes Libero rē diuinā faciebāt.

Acerra ſarcula thuraria

Canis icarius

Himerā

Erigōe

PAV. MAR.

¶ SED āplectere duꝝ ferrum:q̄ſi abrodas bellica inſtrumēta exitialia.¶ Perde prius:potius quā ſegetes perdas qđ pōt alios perdere ferrū quó necantur hoīes.¶ Vtiliꝰ carpes:rodes.Gladios & tela nocentia:arma,ipſa pnitioſa.¶ Nil opus eſt iſtis:armis.iō ea abrodas.¶ Mundus agit ocia:q̄ſi qui ī orbe ſūt ocioſam uitam agunt ab omni belloꝝ tumultu uacantē.¶ Niteant nunc opes ruris:nitida & ſplendida ſint ruſtica īſtrumēta.¶ Sarcula:quæ a ſarriēdo dicta ſunt:Crates ſūt illæ dentatæ:quæ ſup trahūtur iatis:Hor.Gaudentē patrio findere ſarculo agros.¶ Et durus bidens & aduncꝰ curuus. ¶ Vomer:niteant hæc & alia inſtrumēta:quoꝝ uſus eſt ad pſcindendā euertendāq; terrā.Vir.ſulco atritus ſplēdeſcere uomer: & uomerū q̄tuor genera oñdit Ply.cultrū roſtratū:porrectum in mucronē faſtigiatum.¶ Situs:ſqualor:& putredo. ¶ Inquinet:cōmaculet:¶ Arma:bellica & nō cerealia:& Conatus aliq̄s ducere ferrum uagina : cū gladiū extrahere e nagina uolet.¶ Sētiat eē aſtrictū lōga mora cognoſcat rubigine ꝓſſum & in uagina herētem ut facile exeri ñ poſſit:¶ At ut rubigo.¶ Ne uiola cererē:noli corrūpere cerealia dona. Et colonꝰ poſſit ſp ſoluere tibi uota abſenti:ut nūcupata uota tibi nō lædēti fruges ſoluat.Hæc uerba a flamie q̄rinali proferebanͤ deinde īmolauit rubigini:adhibito ēt in ſacris thure & mero Varro in re ruſtica cū.xii. deos inuocare doceat:q̄ faciētes adiuuāt inquit.Quarto loco robigū:ad florā:q̄bus ꝓpitiis:neq; rubigo frumenta

Sarcula Crates Flamē q̄rinalis agebat ſacra rubigini

neq̃ arbores cõrũpit:neq̃ ñ tẽpeſtiue florẽt.Itaq̃ publice robigõ ferie robigalia:Florẽ ludi florales inſtitu ri.Dixerat flamẽ.A dextra:illius fuit ¶ Mãtile uillis ſolutis:ñ iplicitis:aut nodoſis:nã ut apd Virgiliũ,ton ſiſq̃ ferũt mãtilia uillis:ſed ſolutis.¶ Et fuit acerra thuris cũ patera meri:thus & mer̃ adhibebãt i his focis ut i cæteris ueluti oñdim⁹: Acerrã Põpeius ẽẽ ingt Arã:q̃ ãte mortuũ poni ſolebat:in q̃ odores icẽdebãt & aſſerit alios dicere:Arculã ẽẽ thurariã.ſ.ubi thus reponebãt.Patera poculũ ẽ.Vir.in.ii.geor.Hic laticis q̃lẽ pateris libam⁹ & auro:& i æned.ipleuitq̃ mero paterã.Dedit thura & uinũ focis:thus & mer̃ flammis iniecit.¶ Et fibras bibẽtis:exta ouis fibras ꝓ extis poſuit q̃ erat i bimatu:ea quoq̃ cremanẽ.¶ Vidim⁹:iti dẽ dari flãmis.¶ Turpia exta inteſtina.¶ Cãis obſcenæ:turpis.¶ Turpia & obſcẽa iõ dixit:qđ cũ ɖmo re nõ eẽt canẽ imolare:turpiora illa uidebanẽ:q̃ in aſſiduo uſu nõ erãt:ẽt & illđ additẽ:qđ i epulas nõ ma-ctabatẽ:& nonũ illđ ſacrificii genus obſcenũ uidebatẽ.¶ Tũc flamẽ ait q̃ris cur noua:inuſitata. ¶ Victia deẽ cauſis:cur ꝑter morẽ canis imoleẽ.Quæſierã:ego.ſ.illđ a flamie.¶ Percipe cãm:rõnẽ,hui⁹ rei.¶ Eſt cãis icariũ:imolari canẽ ꝓ caniculæ ſidere.cui⁹ exortu:ut Ply.igt Accẽdi ſolis uaporẽ qs ignorat. Cui⁹ ſi deris effectus ãpliſſimi i terrã ſentiunẽ.¶ Feruẽt maria exoriẽte eo fluctuãt in cellis uina mouenẽ ſtagna & reliq̃ mactatẽ igitẽ huic canis nlla alia rõne niſi q̃a cœleſtis ſideris nomẽ retiet.¶ Eſt cãis i cœlo.ſ.¶ Di cũt icariũ:ferũt ẽẽ canẽ icari:q̃ iterfectus fuit:a paſtoribus:E poto:qđ is dederat uino.Cuius filia erigõe la q̃o ſe ſuſpẽdit & canis ſe i annigrũ puteũ deiecit miſertus Iuppiter cœlo locauit.Alii putãt canẽ fuiſſe eu ropæ.Alii oriõis:ſed hæc cumulati⁹ ab Higino referũẽ ¶ Quo ſidere moto:cũ mouetẽ i ipſo ortu. Tota tellus ſitit:pp ignes:quos effudit.¶ Et ſeges:ꝓripiẽ:cũ areſcat nimio calore.¶ Hic canis iponiẽ aræ:imo latẽ.¶ Pro cane ſidereo ꝓ ipſo ſidere.¶ Et q̃re fiat:q̃ rõne imoleẽ.¶ Nil hẽt niſi nomẽ:ut in cœlo ſid⁹:ita hoc i terris aĩal canis uocatẽ:& pp nomẽ canis cani mactatẽ.¶ Cũ priami.tertio die a robigalib⁹.hoc ẽ pri die calẽdas Maias ideſt Vltio die Aprilis:erũt floralia:Ver̃ floraliũ̃ celebritas trãſferẽ i calẽdas maias: cũ ſit pridie calẽ.ſacrificãdũ ueſtæ ꝓ Apollini in palatio:in ſacellis ab auguſto cõſecratis:iũctis ſuis ædib⁹ Tẽplũ enim apollinis:ut Tranqllus ingt:Ea pte palatinæ domus excitauit:quã fulmine ictam deſiderari: adeo aruſpices ꝓnũciarẽt.¶ Addita porticus:cum bibliotheca latina:græcaq̃:quo loco iam ſenior.¶ Sæ pe etim ſenatum habuit:decuriaſq̃ iudicum recognouit.Sed de ea nos plura in triſtibus diximus & de ue-ſta dicemus in ſexto.¶ Cum coniunx titonia:aurora titoni uxor.¶ Relicto fratre priami relicto titono laumedontis filio:ſic priami fratre.Et erat hic locus deprauatus:cum ita legeretur.

Lndi florales iſti tuti & unde

Acerra quid ſit Arculæ thuriata

De caniculæ Ortu:& eius effectibus

Floralia' ſunt die ultimo aprilis

¶ Cũ phrygis aſſaraci tritõia frẽ relicto
Suſtulit immenſo ter iubar orbe ſuum:
Mille uenit uariis florũ dea nexa coronis
Scæna ioci morem liberioris habet:
Exit & in maias feſtum Florale calendas
Tũc repetã nũc me grãdi⁹ urget opus:
¶ Aufert Veſta diem cognati ueſta rece
Limine ſic iuſti cõſtituere ſenes:ꝑpta eſt
Phœbus habet ptẽ:ueſtæ ꝑs altera ceſſit
Quod ſupereſt illis tertius ipſe tenet:

¶ PHRygis aſſarici. Licet poetis nõ ſolum minuere & augere utdiximus:ſed etiam mutare uocabula.Vnde hic aſſaracũ ꝓ Priamo accipiamus neceſſe eſt.Tithonus eñi cuius uxor aurora eſt fuit Laomedontis filius ac Priami frater.¶ Suſtulit ter iuba.iii.calẽ.Maias docet Floralia celebrari nec nõ & ineunte Maio de quibus in ſequenti libro latius tractabia¶ Ioci liberioris:Martialis:Noſſes iocoſæ dulce cũ ſacrum floræ.Oui.infra:Mater ades Flo rum ludis celebrata iocoſis.¶ Aufert ueſta diem:Vendi cat ſibi hunc diẽ Veſta ſacrata in ædibus quas auguſtus habuit in palatio & incendio abſumptas reſtituit : ut Ve ſtaq̃ cæſareos inter ſacrata penates.Fuit & in earum par te apollinis templum ſtructum ab auguſto & admiran-dis operibus exornatum ut Ioſephus tradit. Vnde illud eſt:Et cum Cæſarea tu phæbe domeſtice ueſta: Et illud: Scripta palatinus quæcunq̃ reponit apollo. Suetonius in auguſto templum apollinis in ea parte palatine do-mus excitauit quam fulmine ictam deſiderari adeo aruſpices pronunciarent . Habitauit autem auguſtus teſte eodem Suetonio primo iuxta forum Romanum . Poſtea in palatio ubi exornauit ædem apollinis porticibus & bibliotheca latina græcaq̃:in qua fuiſſe colonum apollinis conſtat .l. pedum dubium ære nobiliorem an pulchritudine Habuit idem templum cortinas aureas quas auguſtus conflatis omnibus argentis ſtatuis ſibi poſitis deo dicauit item Lychnum penſilem arboris modo mala ferentis lucentẽ quã alexander ut inquit Plinius cæperat expugnatiõe thebarum. ¶ Cognati:auguſti:ut ortus ab ænea tãgit cognata ſacerdos numina cognatum ueſta tuere caput.

ANT. FAN.

Floralia iiii.calẽ. maias

Veſtæ feſtum iiii.cal. maias

Apollis templũ i palatio

Auguſti ædes in palatio

¶ CVm phrygis aſſaraci titonia fratre relicto:& omnibus conſtat titonum nõ fuiſſe fratrem aſſarici.ſed priami Aſſarachus.n.fuit filius trois & frater illi:& patruus Laomedontis:ex quo priamus & titonus nati ſunt.Nos ita locũ emẽdauimus Cũ priami coniunx titonia fratre relicto.¶ Ter ſuſtulit eleuauit.imenſo orbe.iubar:ſplendorem ſuũ.niſi referas ad luciferũ̃ ut illud Vir.It portis iubare exorto:ſed hoc i priõ dixi mus.id nũc dicit tertio die a robigalib⁹.¶ Venit dea floꝝ:flora ipſa.¶ Nexa:corõata.Variis corõis: ua rioꝝ florum fertis.¶ Scœna:theatrum ubi ſcœna eſt de quo ſuperius.¶ Habet morẽ ioci liberioris.la-ſciuiæ licentioris.quæ referetur in ipſis ludis.de quo i ſequẽti libro dicetẽ.¶ Feſtum florale exit i calẽdas Maias differtur in ſequentem diem.nam propter conſecrata ab Auguſto ſacella.Apollini . & ueſtæ ſacri-ficatẽ.Tunc.cum de calendis maiis agam.¶ Repetam.floralia ipſa.¶ Nũc urget.cogit me.Grãdius.ma-ius opus.nam maiora numina Apollinis.& ueſte.quam floræ.¶ VESTA eſt recepta lumine cognati in ædibus Auguſti palatinis.ubi eſt illi ſacellum conſecratum . ¶ COGNAtam domum iuliam ueſtæ dicit:

PAV. MAR.

Apollini & ueſtæ ſacrificatẽ cal. ma.

ℂINTERPRETATIOnes Quiti Libri p An.Fā.& Pau.Mar.Poetas Clariſſimos Lau. ANT FAN.

Vaeritis uñ pu.ma.da.no.mē.De hui⁹mſis noīe magna diſſēſio ē iter autores teſte Mac.Cū qdā putēt a maiorib⁹ Maiū noīatū ut diximº i prīo hui⁹ opis libro Nōnulli maiū deū apd tuſculanos Iouē eē atq; īde ad rōanos trāſiſſe cōmemorēt. Cingi⁹a Maia deā exiſtiauit uxorē Vulcāi:cui flamē uulcanal' Kl'.maii rē dīnā faciebat.L3 Piſo eā maieſtatē ñ maiā uoluerit appellari.Alii(ut ſcribit Plu.i Numa)a Maia mr̄e Mercu.Maio nom̄ iditū putāt q̄ h mſe mercatores omnes maiæ pariter & mercurio ſacrificarent:quorum alteri h ē mercurio idibus maiis ædes dedicata eſt autore Feſto quem deum qdā eo die natū uolunt ut Maiæ mercurium ercaſtis id⁹ Alii affirmāt maiam q̄ h mſe colebatur terram eſſe dictā magnitudine cui Corne.labeo ſcripſit ut Macro.refert ædem Kl'.maiis eſſe dedicatam eādēq; eſſe bonam deam & fauna opē ac fatuam dici. Bona q̄ oīum nobis ad uictum bonoꝝ cā eſt.Faunam q̄ oī uſui aiantiū fauet. Opē q̄ eius auxilio uita conſtet.Fatuā a fando.Vñ in ſacris ei mercurius iūgebatur:qa uox naſcenti hoī terræ contactu datur.Infantes.n.partu ediri nō prius uocem edunt q̄ attigerit terrā Oui.aūt h loco aliā qdā opinionē affert putātiū a maieſtate maio datū eſſe uocabulū q̄ magnitudine deā eſt autore Feſto q ēt docet maiū ligua oſcameſliū appellatū. ℂLiqdo:māifeſte.In o terminat̄ id aduerbiū ut ſalſo. ℂCopiaq; ip.no.Mltitudo cāſ̄ū fac̄ ut hæreā ſicuti uiator interdum ubi puenit ad triuia uel qdriuia. ℂDicite q̄ ſon. &c.Bñ ī re difficili muſaꝝ qrit auxiliū q̄ ut dixim⁹ a nōnullis putant̄ iouis & meoriæ filiæ:dñrq; mō pierides a pieria ubi natæ ſunt q̄uis qdā ſm fabulas alr̄ tradāt.Mō heliconiades ab helicōe:mō Heſpiades a Theſpis oppido Boetiæ.Mō hippocrēides a potis hippocrinis eiuſdē regiōis fōte ut a liberto q locus ē thraciæ libetrides.itē caſtalides a fonte caſtalio & aganippides ab aganipe quē fōtē eē ī boetia muſ ſacrū dicūt:Vñ illd ē Iuue. Cū deſ tis aganippes uallibus eſuriens migraret ī atria chilo.Is fons ab equo pegaſo nom̄ traxit quēadmodū & hippocrene.nota eſt fabula.

Maia ea dē dicit̄ bona dea & fauna & opſ.ēt fatua

Muſaꝝ nomina

QVAERITIS uñ putem maio data nomina menſi.
Non ſatis eſt liquido cognita cauſa mihi.
Vt ſtat & incertus q̄ ſit ſibi neſcit eūdum.
Cū uidet ex omni pte uiator iter
Sic qa poſſe dat̄ diuerſas reddere cauſas
Quo ferar ignoro:copiaq; ipſa nocet:
Dicate q̄ fōtes aganippidos hippocrenes
Grata meduſei ſigna tenetis equi.

QVERItis uñ pu.ma.da.no.mē.Maiū Romulus tertiū poſuit:de cui⁹noīe iter autores lata diſſenſio ē Nā Fului⁹nobilior ī fcis quos ī æde Hercu. & muſaꝝ Rōulū poſuit poſtq̄ ppſm i maiores.iunioreſq; diuiſit altero ps cōſilio:altera armis rēp.tueret̄ i honorē utriuſq; ptis hūc maium:ſeqntē iuniū uocaſſe. Sūt q hūc mēſē ad nr̄os faſtos a thuſculanis traſiſſe cōmemorēt. Apud qd nūc quoq; uocat̄ de⁹ maiū q ē Iuppiter a magnitudie.ſ.& maieſtate dict⁹.Cīgi⁹ mēſē putat noīatū a Maia:quā uulcāi uxorē diē. Argumtoq; utit̄ qd flamē uulcanal' Kl'.ma.huic deæ rē dīnā fac̄.Sed Piſo uxorē Vulcāi maieſtā nō maiā dicit uocari.Cōtēdūt alii maiā Mer.matrē mēſi nom̄ dediſſe.Hic maxīe pbātes.qd h mēſe:mercatores oēs maiæ piter:mercurioq; ſacrificāt.Affirmāt qdā:qb⁹ Cor.labeo cōſētit hac maiā:cui mēſi maiores dina celebrātes terrā eē:h adeptā nom̄ a magnitudine.Sic & Mr̄ magna ī ſacris uocat̄:aſſertionēq; exiſtimationis ſuæ ēt hic colligūt:quos ſus p̄gnās ei mactat̄ q̄ hoſtia ē ppria terræ:& Mercuriū iō illi ī ſacris adiūgi dicūt:qa uox naſcēti hoī terræ cōtactu dat̄.Scim⁹ āt mercuriū uocis & ſmonis potētē autor ē Corne.labeo huic maiæ.i.terræ ædē Kl'.maiis dedicatā ſub noīe bonæ deæ & eādē eē bonā deā & terrā:ex ipo ritu occultiore ſacroꝝ doceri poſſe cōfirmat ſ3 de bōa dea paulo īferi⁹dicem⁹.Hæc ex Theodoſio.Pluta.maiū a maia uocari aſſerit.q Mercu.ſacer ſit:& ſhdit iuniū uero āni tpe.Sūt ēt:q hoſce ub ætate maiore & iunior̄ cognoiatos dicāt.Poeta āt de origine mēſis dubiū ſe eē oñdit pp cāꝝ copiā q̄ ſeſe offert.Quar̄ a muſ petit:certior eā reſerat̄. ℂQuæritis uñ:a q eā. ℂPutē:ego. ℂData no.ma.mē.q rōne Rōul⁹tertio loco a ſe mſe īſtitutū maiū noiauerit. ℂCā:ipſi⁹nois. ℂNō ſa.li.nō ſatis apte & dilucide. ℂEt cog.mi.qa neſcio uerīſſimā cām. ℂVt uiator cū uidet iter ex oī pte:ſicut ille q ī itinere ē:cū appulerit cōpitis:ubi plēs fil'uiæ cōueniūt. ℂStat:heret:uel ſubſiſtit. ℂEt incert⁹,dubi⁹. ℂQua ſit eūdū:qd iter teneat. ℂSic ego ignoro q̄ ferar:qſi quā potiſſimū opīonē ſeqr:& quā ueriorē eē cām dicā. ℂQuia dat̄ poſſe reddere diuerſas cās:poſſe afferre uarias hui⁹ nois rōnes. ℂEt ipſa.co.no.qa reddit me dubium : & alio loco iopen

PAV. MAR.

Varia ē opinio uñ dicatur maius a maia.an a ioribus a maieſtate

Equ⁹ pegaſe⁹ natus e gorgõis ex ecto gutture

me copia fecit. ℂ Dicite uos.ſ.muſæ. ℂ Quæ tenetis fõte; agãippidos hippocries:fõtē pegaſeũ ĩ elycoñe Vergꝫ iſra uerticē a crochorynthi pyrenē fontē adeſſe iqt Strabo.& ſamã eē equũ pegaſeũ:cũ potaret eo ĩ loco a Bellorophõte dephēſũ fuiſſe. Alatũ ĩqua caballũ e Meduſæ ceruice & de gorgõis exceſſo gutture ꝓſiliētē. Vulgatũ ē ēt caballinũ ĩ elyconē fontē erupiſſe:cũ ſubitã ibi rupē feriret ungula. Hæc ille. Hunc ergo fontē ĩ elycone aganippē multi uocauere ex ἄγαν qđ ē ualde:& ἵππος equ⁹. ꝗſi ꝓpriæ ſit eq. ħ ē ab equo fact⁹:dr̃ ēt aganippis aganippidos.ut hoc ĩ loco:& agãippe agãippes. Iuue. cũ deſertis agãippes Val lib⁹ eſuriēs migraret ĩ atria clio. Appellauerũt ēt ipm fõtē hippocrinē nã hippos equ⁹:crine fons. Verꝫ uolũt alii hippocrinē alterꝫ ab agãippe fõtē eē ĩ boetia:ſꝫ ob ipm nom̃ datũ eē locũ poetis:ut ꝓ pegaſeo hippocrinē dicerēt. Poeta utrũqꝫ ꝓ abũdãtiã dixit. Dicite uos muſæ:q̃ tenetis fontes fontis caballini:fontem pegaſeũ in elycone. ℂ Grata ſigna:ueſtigia. ℂ Equi meduſei:e ſanguine meduſæ nati:ut ſigna monumēta equi:quo ungula terram effodiente erupit aqua.

ANT. FAN.

polymniam

Cœlum & ethera ꝓ aere poni ut 1 yi. æn.

Diſſenſere deæ quarum polymnia cœpit
Prima ſilent aliæ dictæqꝫ mente notant:
Pñ chaos ut primũ data ſũt tria corpa mũ
Inqꝫ nouas ſpēs oē receſſit opus :(do
Põdere terra ſuo ſbſedit & æquora traxit
At cœlum leuitas in loca ſumma tulit:
Sol quoqꝫ cũ ſtellis nulla grauitate retēt⁹
Et uos lunares exiliſtis equi:
Sed neqꝫ terra diu cœlo nec cætera phœ
Sidera cedebãt par erat ois honos (bo
Sæpe aliqs ſolio quod tu ſaturne tenebas
Auſus de media plæbe ſedere deus.
Et latus oceano quiſq̃ deus aduena iũxit:
Et thetis extremo ſæpe recepta loco eſt
Dõec honor placidoqꝫ decēs r̃uerẽtia uul
Corpa legitimis impoſuere thoris (tu
Hinc ſata maieſtas quæ mũdũ tēpat oēm
Quaqꝫ die partu eſt edita magna fuit:
Nec mora cũ ſedit medio ſublimis olĩpo

ℂ QVAꝝ po.cœ. Pria ħ muſa iterdũ polymnia dr̃ iter ꝓtatqꝫ multa mēoria ferētqꝫ agricultura inueniſſe. Vñ rei uetuſtiſſimæ narrationē recte huic tribuit. Nihil.n. eſt antiqus elemẽtoꝝ cõfuſiõe q̃ dr̃ chaos uñ polimnia exordiũ ſumit ut oñdat maii nom̃ a maieſtate deductũ Eadē muſa ut ħ loco ēt polyhimnia dr̃ cũ græci eã polyhimniam uocēt a multa laude uel cãtu. ℂ Tria cor.atq elemẽta non tria ſꝫ q̃ttuor ſũt ĩ q̃ digeſtũ ē ãtiqſſimũ chaos. Sed ſũt q cœli noĩe aerē & ætherē cõplectunt̃:ut Oui. hoc loco. Itē Vir. ut Pricipio cœlũ ac terras cãpoſqꝫ liq̃ntes. ℂ In no.ſpēs:ĩ elementa q̃ ſũt mēbra ãtiq̃ cõfuſiõis uel in formas. ℂ Nec cæ.phœ.ſi.ce.inferiora ꝓſtãtiorib⁹ nullũ honorē & reuerētiã exhibebãt. ℂ Oceeano:cui cedendum erat ut parēti Nam & Home. ait oceanõte theon gñſiu. Et Vir. Oceanũ patrē rerꝫ. ℂ Thetis: Achill' matrē hic accipias neceſſe ē ut oñdit q̃titas ſylabaꝝ. Et nõ ē deaꝝ infima q̃ uis nupſit Peleo. ℂ Corpa le.ipo.tho.iũcti ſunt legitimo mr̃imõio. Vult.n.reuerentiã nupſiſſe honori & maieſtatē eē honoris ac reuerētiæ filiã. Is.n.cēſet̃ ciuium maximus quē oēs honore ac reuerētia ꝓſequũt̃. Vñ illud eſt: Maieſtas cõuenit ipa deo: Syllius de Hãnibale tot bell' q̃ſita uiro tot cædibus armat Maieſtas æterna ducē Vale.maxi. Maieſtatē eē ingt lõgũ ac beatũ honorē ſine onere. Ea rectē mũdũ uniuerſũ tēpare dr̃:qm̃ ſine maieſtate ſalui eſſe nõ poſſum⁹. Quare Perſæ nõ pie ſolũ ut ait. Q. Curtius ſed ēt prudēter reges ſuos inter deos coluere:itelligentes maieſtatē ipſi ſalutis eē tutelã:cui⁹ p̃ſtia & pudorē facit & metũ quo ĩprobi coercēt̃. Hic illa ad priamũ Helenæ uerba ſũt: O metuēde mihi ſp:ſēpqꝫ tremẽdæ char p̃r Sꝫ timoris duplex ē ſpēs ut igt Ariſt. Vna cũ reuerētia & pudore q̃ utunt̃ ad p̃res modeſti filii & ciues bonis morib⁹ ꝓditi ad eos qb⁹ cũ beniuolẽtia gubernãt̃. Altera cũ inimicitia & odio q̃lis ē ſerui ad dños & eiuis ad tyrãnos. Sciēdũ maieſtatē a magnitudine nom̃ accepiſſe autore Feſto q̃ cũ ſit uti dixim⁹ ſaluberrima iure grauiorib⁹ penis afficiunt̃ q læſerit maieſtatē. ℂ Medio olym.qa eminẽtior loc⁹ decuit maieſtatē ℂ DISſenſæ deæ:muſæ fuer̃ iter ſe diſſētiētes nã illđ ab alia dicebat̃. ℂ Pria q̃ꝝ:añ al's. Polyhãnia cœpit log.ſ. ℂ Aliæ:muſæ. Silēt:ea loq̃nte. ℂ Et notãt dcã mēte:itente.n.audiũt. Polimia muſaꝝ una ita dca ut Dio.qa tãta ſuauitate poetas reddit gl'a ĩmortales. Aliq dictã putãt.a poly multũ:& mnia mēoria: & ꝓcē rhetorib⁹:qb⁹ op⁹ ē multa mēoria. Aliq dictã uolũt a poly multũ & hinos laudat:uoce qđ laudatõib⁹ ꝓſit: & ſcribũt polymnia:ut apđ Horat. Si neqꝫ tibias euterpe cohibet nec polyhymnia:& ĩ ħ quoqꝫ uerſu polyhimnia legũt. ℂ Poſt cha.ut pri.polymnia illđ his uerƀ aſſerere cõtēdit:maiũ mēſem a maieſtate deñiñã cũ ab initio ꝑ⁹ diuiſũ:digeſtũqꝫ chaos nulla hret̃ rõ:aut ætatis:aut dignitat & ĩhonorati ab aliis eēnt deoꝝ pricipes. Nata ē maieſtas hæſitqꝫ primũ ſaturno. Deide ioui eaqꝫ fecit:ut ſupiores ab ĩferiorib⁹ uenerarēt̃:eiuſqꝫ nũine ſcm̃ ē:ut ĩ terris quoqꝫ pſonaꝝ:ætatis ac dignitatis rõ hēat̃. Illi igit̃ ob nũinis magnitudinē:mēſē hũc ueteres cõſecrauer̃. ℂ P⁹ chaos p⁹ illã rerũ ab initio cõfuſã unitatē. ℂ Vt pri.da.ſũt mũ.tria cor.digeſtũ illđ chaos ĩ elemẽtoꝝ ordinē. Hoc ĩ loco tria corpa dixit:& ĩ prio Lucid⁹ ħ aer & q̃ tria corpa reſtãt ignis aq̃ & tell⁹ un⁹ aceru⁹ erat. Quatuor corpa demõſtrauit nũc hæc tria ita ĩtelligas. ℂ Tellurē:aq̃ aera qm̃ ignis cũ cœlo alti⁹ euolauit. ℂ Et om.op.q̃ſi ois materia. ℂ Receſſit ĩ no.ſpe.ĩ nouas formas. ℂ Terra ſub.deꝓſſa eſt. ℂ Suo põ.grauitate ſua. Sic.n.ĩ met.igt & ꝓſſa eſt grauitate ſua:circũflu⁹ humor ultia poſſedit. ℂ Et tra.æquo.maria ipſas aq̃s. ℂ At le.tu.cœ.hoc eſt æthera:ubi eſt elemẽtũ ignis. In ſũ.lo.ut ĩ meta.ſũmaqꝫ locũ ſibi legit ĩ arce. ℂ Sol quo.cũ ſtel.re.nul.gra.cũ ĩ imo nullo põdere denſioris molis ꝓſſus teneret̃ exiliit ex chao:& altiora cũ cœlo petiuit. ℂ Et uos o eq lu.q uiã lũæ agitis. ℂ Exiliſtis:& ad ſup.ora quoqꝫ aſcendiſtis. ℂ Sꝫ ter.diu ñ ee.cœ.nõ reuerebat̃ cœlũ:cũ ſe ĩferiorē illo nõ exiſtiaret. Sydera cæ.nõ ce.phœ.cæteræ ſtellæ ſoli tã q̃ lucidiori:ac digniori:cedere nolebãt. ℂ Ois ho.ois dignitas. Erat par.qa

maieſtas omnem mundũ tēperat

Timoris duplex ſpecies

Maieſtas uñ dicta

PAV. MAR.

Polymnia uel polyhimnia

Tellus. aqua:& aer:ſunt hic tria corpora nã ignis ad cœlũ accedit

nulla erat diſcretio pſonarȝ:& dignitas.¶Sæpe ali.de⁹ de me.ple.de uulgari multitudine.& in met.Plebs hitat diuerſa locis.Eſt auſus o ſaturne ſedere i ſolio qđ tu tenebas:ſine ulla regis reuerētia plebei audebāt regali iſidere ſella.¶Et qſq̄ de⁹ ad.aliūde aduenieus.¶Iūxit la.ocea.auſus ē ſedere ppe oceanū:deoȝ oi um penten ut ſupi⁹ dixim⁹.¶Et themis:q̄ fuit ſoror ſaturni:q̄ dicūt diuinādi artē:ſacra:cultuſq̧ deoȝ in troduxiſſe.Eaq̧:q̄ ad bñ uiuēdū:& pacem ptinent oñdiſſe.Apollo gdē tradiť:cū eſſet rñſa datur⁹ themin cōſulere ſolit⁹:tāq̄ diuinādi artis iuentricē.¶Sæpe ēt re.ultio lo.cū nemo eſſet:q eā reuereret:& cederet Aliq legūt.Et thetis extremo:& uerſus nō ſtaret:nā illđ ys.lōgū eſt:ut apđ Vir.i geor.Teq̧ ſibi gñrȝ thetis emat oib⁹ undis:poſſes legere extrēo & thetis ſæpe recepta loco:& itelligas de uxore Oceāi:de q̄ ſupi⁹ dixi.¶Donec ho.ita in honorati erāt dii. ¶Donec:uſq̧quo.¶Honor dignitas.¶Et reuerētia di.decora.¶Vultu pla.bēigno.¶Impoſuere:collocauere.¶Corpa:deoȝ ipoȝ:& heroū.¶Thoris leg:q eēnt ill⁹lege cōſtituti.¶Hic:ex honore & reuerētia.¶Sata ma.q̄ a magnitudie dř.ut Pōp.igt ē.n.ipſa āplitudo dignitatis maieſtas claroȝ uiroȝ:ſine tribunaliū faſtigio:ut ingt Val.ſine apparitoȝ miſterio:potens in amplitudine ſua obtinenda. Grato.n.& iocūdo introitu aīs hoīum illabitur admirationis ptexta uelata: quā recte qs dixerit longū & beatū honorē eſſe.¶Quæ ma.¶Tempat:regit & moderaě.¶Mūdū omnem:cū oīa illi ſuceūbant:& eius arbitrio aganě.¶Et qua die eſt edita ptu:qſi & ab initio cū primū nata eſt.¶Fuit magna:& cæteris numinibus maior.inde a magnitudine nomen ſortita eſt.¶Nec mora cōſedit ſublimis:excelſa.¶Medio olympo:in altiore cœli pte ut eum eſſet re:Ita & loco cæteris eminentior.

Themis iuētrix artis diuinandi fuit aĥ apolline

maieſtaſ a magnitudine ſua deā

Aurea purpureo conſpicienda ſinu
Cōſederē ſimul pudor & met⁹:oē uideres
Numen ad hāc uultus cōpoſuiſſe ſuos:
Protinus itrauit mētes ſuſpectus honorū
Fit pretiū dignis:nec ſibi quiſq̧ placet:
Hic ſtatus in cœlo multos pmāſit in ānos
Dum ſenior fatis excidit arce deus:
Terra feros pt⁹ (imāia mōſtra) gigātes
Edidit auſuros in iouis ire domum:
Mile man⁹ illis dedit & pcrurib⁹ āgues
Atq̧ ait in magnos arma mouete deos:
Extruerē hi mōtes ad ſidera ſūma parabāt
Et magnum bello ſollicitare iouem:
Fulmina de cœli iaculatus iuppiter arce.
Vertit in autores pondera uaſta ſuos:
His bene maieſtas armis defēſa deorum
Reſtat:& ex illo tempore culta manet:

¶PVRpureo ſi.ga nō oib⁹ olim cōceſſū ē uti purpura ut dixim⁹ q̄ cōfert aliqd maieſtati.¶Ad hac uul.cō.qm hi qb⁹ ineſt maieſtas oium i ſe ora cōuertūt.¶Suſpectus ho.nō deſpect⁹ ut antea cū nulla honoris rō hřeť.¶Nec ſi.qſq̧ pla.Nullus deoȝ tm̄ ſibi tribuit ut dedignetur honore pſeq aliū maiori dignitate pſtātē.¶Senior de⁹ Saturn⁹ quem iuppiter regno eiecit.Is de⁹ dř Pluuiaȝ.Vñ fingiť ſenex ga ſenes ſp gelidi ſūt cui⁹ ſacra q̄ ſaturnalia uocanť multis ſclis pcedūt rōanæ urƀ ætatē autore Macro.in qb⁹ hūiliores potentioribus cæras dono dare con ſueuerūt ga candel⁹paupes locupletes cæreis utebāť.Huic deo apto capite imolabant qm a rōanis ueritatis deus hēbaě q̄ occultari neqt cū cæteris fere diis cæleſtib⁹ imolantes uelarenť.L; gdā putauerint Saturnū eſſe terreſtrē & ſubterraneū deū:quo regnante ferūt ætatē auream fuiſſe:licet eam Home.(ut ait Plato) deſignauerit i cyclopib⁹ quos ingt p⁹diluuiū uixiſſe in ſpelūcis fructib⁹ ſpōte naſcētib⁹.¶Terra fe.par.ima.mō.gi.edi.Poſt eiectū Saturnū nati.ſūt gigantes q auſi ſūt ledere maieſtatem & ioui bellū inferre.¶Pro cru.an.ga poetæ fabulanť gigātes fuiſſe pedib⁹ ſpētinis.¶Pōdera ua.Peliū:Oſſā & olipū.¶AVrea eō.ſpectabilis & admiranda.¶Sinu pur.ueſte purpurea q̄ gdē magiſtratus ſūm⁹ decebat & q̄ ſemp magni fuit apud ueteres:& de purpureo colore Ply.igt Color hic p maieſtate pueritiæ ē.Diſtinguit ab eqte curiam Diis aduocaě placādis.Oēmq̧ illuminat ueſtē in triūphali miſceť auro.¶Pudor & mo.ſi.cōſe.cū ipſa maieſtate:q̄ duo faciūt abhorrere ab oī turpitudinis nota.¶Videres:uidere tu potuiſſes.¶Oē nu.ois deos.¶Cōpoſuiſſe.¶Suos uul.ad hāc ut ſolū ipſam maieſtatē cōtēplarenť & intuerenť.Protin⁹.ſtatim.¶Suſpect⁹ ho.intra.men:cū pri⁹ nulla rō hřeť honoris:nūc obſuata maieſtate honoris ſui ſuſpect⁹ cœpit oēs ¶Fit præ.di.qſi dignitas eſſe cœpit in ptio & q digniores erāt plus exiſtimabanť.¶Ne qſq̄ pl.:ſibi hēbanť ingt in ptio digniores nō ut qſq̧ placeret ſibi ipſi ſed ut placeret aliis nā tū demū pluris exiſtiabaě dignior cū aliis placeret.¶Hic ſta.pmau.pſeuerauit.¶In cœ.in an.mul.regnāte.n.ſaturno.p maieſtatis amplitudine.habita eſt rō dignitatis.¶Dū de⁹ ſenior uſq̧ quo ſaturn⁹.¶Excidit arce eiect⁹ eſt e regno cæleſti & ab ioue filio pulſus.¶Fatis fatali neceſſitudine.¶Terra feros partus poſt eiectū ab ioue ſaturnum terra gigantes pepit qui auſi ſunt extructis montibus diis bellum inferre ſed ab ioue fuſi ſunt.¶Terra edi.pepit.¶Feros feroces & crudeles pt⁹ hoc eſt ipos gigātes.¶Mōſtra im.magna & crudelia.¶Auſuros qui olim auderent.¶Ire i io.do.oppugnare cœlum.¶Dedit il.ge.¶Mille ma.ppea q briareus & alii erant q hēbant centū man⁹.¶Et p.an.qm.hēbāt pedes ſpētios.¶Atq̧ ait.terra mouere arma i magnos deos.iferatis bellū diis.¶Hi pa.ex.mon.peliō.oſſam olympū de qb⁹ in pmo li.dixim⁹.¶Ad ſi.ſū.uſq̧ in cœlū.ut illuc p extructos mōtes aſcēderent.¶Et ſolli.anxiū & ſollicitū reddere.¶Iouē ma.bel.il.lū.n.uolebant ſupius detrudere regnis:¶Verū fuere titanes de qbus in.iiii.diximus cū qbus bellū geſtū ē poetæ gigātes finxere.¶Iuppiter ia.ful.intorqns fulmina q̄ ipſi ioui aſſignanť.¶De ar.cœ.de æthcř ſuperiore.¶Vertit:euertit.¶Vaſta pon.uaſtos montes.¶In au.ſu.in eos:qui p oppugnādo cœlo ɔſtruxerant.¶His ar.io.ſ.his fulminibus.¶Maieſtas deo.eſt.be.de.ga cū iuppiter ab omni diſcrimine uēdica ¶Reſtat.ſupat.Et ex illo tpe ab extinctis gigantibus.¶Manēt culta nam coliť & obſeruaě ab omnibus

ANT. FAN.

Saturn⁹ cœlo eiectus cui opto capite ſacrificabatur

Gigantes nati poſt eiectum ſaturnū d cœlo

PAV MAR.

Pro maieſtatis amplitudine habita eſt rō dignitatis

Pelion Oſſa & olymp⁹

Aſſidet inde ioui iouis ē fidiſſima cuſtos:
Et præſtat ſine ui ſceptra tenere ioui:
Venit & in terras coluetunt romulus ilā
Et numa mox alii tempore quiſq; ſuo:
Illa patres in honore pio matreſq; tuetur:
Illa comes pueris: uirginibuſq; uenit:
Illa datos faſces cōmēdat ebutq; currule.
Illa coronatis alta triumphat equis.
Finierat uoces polyhimnia dicta ꝓbarūt
Clioq; & curuæ ſcita thalia lyræ:
Excipit uraniæ fecere ſilentia cunctæ:
Et uox audiri nulla niſi illa poteſt:
Magna fuit capitis quōdā reuerētia cani
Inq; ſuo precio ruga ſenilis erat:
Martis op⁹ iuuenes aioſaq;.bella gerbāt.
Et pro diis aderat in ſtatione ſuis:
Viribus ille minor nec hñdis utilis armis
Conſilio patriæ ſæpe ferebat opem:
Nec niſi poſt ānos patuit tūc curia ſetos

ANT. FAN. ℭASSIDET in.io.Poſt uictos gigantes ſatis ē ioui ſola maieſtas neq; armis op⁹ ē ad impium retinēdū eū cæteri deoꝝ uolētes ac ſua ſpōte cædāt iouis maieſtati.ℭEt Numa Cui nēo bellū ītulit.ℭComes pueris:Hi ēt nō ignobiles ac bonæ idolis maieſtatæ nō carēt.Vñ illud ē plynii color hic ꝓ maieſtate pueritiæ eſt.ℭIlla da.fa.cō.Cōſules & cæteros magrat⁹ uenerabiles reddit.ℭAlta tri.Aſſidet triūphātib⁹.p⁹ uictoriā.ℭClio:Hæc muſa a glia nomē arceæpit a q̄ inuētā hiſtoriā.dicūt.Cōſtat aūt accēdi nos ad ſtudia famæ deſiderio.Thalia uero a thallin hoc ē germinādo dicta ē qa nihil magis germinat q̄ doctrina cui⁹ mu ſæ ſerēdaꝝ arboꝝ inuētio tribuit̄. Sane thalia muſa eſt thalia unām charitū.Differūt:accētu & ſcriptura ut non nulli uolūt q̄uis qdā alr̄ ſentiant. ℭVranie.Muſa q̄ celeſtis interꝑtat̄ ac Linū dr̄ genuiſſe & eſt græca declinatio ne claudicet uerſus q̄uis ſi urania legeris ſuſtentari pōt cæſura ut mittit hypmeſtra.Huic aſtrologiæ dat̄ inuentio.ℭMagna fu.quō.ca.re.cani:ſenectus quē Iuue.ſacrā uocat nuſq̄ terraꝝ honoratiorē locum habuit q̄ apud lacedæmonios ut iuſtin⁹ refert idq; Lycurgi legibus:q maximū honorē nō diuitū & potētū ſed pro gradu ætatis ſe nū eſſe uoluit:quē morē.deinde romani accepunt ut.A. Gel.ſcribit apud quos maiores natu a minoribus colebātur ac deoꝝ prope ac parentū uicē atq; oī in loco inq; oī ſpecie honores priores potioreſq; hēbantur a conuiuioq; ſeniores a minoribus domū reducebant̄.Sed poſtq̄ ſobo les ut idē inq̄t ciuitati neceſſaria uiſa eſt & ad ꝓlē ppl'i frequentantē ꝓmiis atq; inuitamentis opus fuit tum antelati ſunt q̄buſdā in rebus q uxores quiq; liberos hērent ſenioribus neq; liberos neq; uxores hñtibus . plutar.autor eſt Publicolā cū lucretiū Lucretiæ patrem collegam ſibi ſubrogaſſet ei quod ſenior eſſet primo loco ceſſiſſe ac faſces tradidiſſe:eūq; honorem poſtea ſenib⁹ ſemp habitū. Eoſdē & Chilo lacedæmonius honorandos monuit teſte Laertio & Pythagoras Sami⁹ q qd tpe ꝓcederet id honorabilius exiſtimandū cenſuit ſicuti occaſu ortū in ſæculo principium fine.In uita generationem corruptione. idē & deos i honore ſemidæis docuit ꝓferendos:hoībus q; heroas ac parentes hoībus cæteris.In ſuo ꝓcio:in propria ueneratione & ætati congrua.ℭPro diis ſuis pro defenſione patriæ ac deorum eius.

Senectuti olim honor habitus

Ex metelli, pōtificis orone ſumpta de uxorī ducēda

Honor habitus his qui uxores & liberos habuiſſent

PAV. MAR. ℭINDE.ex illo.ℭAſſidet io.apud iouē ſedet & facit ut illū oēs reuereāt̄.ℭFidiſſia cu.ē io.ꝑpea qd ab eo nō diſcedit:ut illū ſeruet in ſua dignitate.ℭEt pre.ſce.tenēda ꝓſtat impiū.ℭIoui ſine ui:nā nō ꝑ uim & tyrānidē impat:ſed facit maieſtas ut dii cæteri ſua ſponte ioui pareant:tanq̄ digniori.ℭVenit & i terras:& haſit regibus:& heroibus:fecitq; eos ab aliis obſeruari.ℭRomulus & numa:q fuere primi reges romanoꝝ.ℭColuerūt illā:maieſtatē ut eēnt:& hrēnt̄ cæteris digniores.ℭMox alii.reges & ꝓceres.ℭQuiſq; ſuo tpe.coluit illā.ℭIlla tuet̄:ſuſtētat.ℭPatres & mr̄es:in ſuo honore q̄ſi facit:ut hēat̄ rō geniture & ætatis:ut filii:parētes ut iuuenes eos:q maiores natu ſūt reuereant̄.ℭIlla maieſtas. ℭVēit comes pueris & in uirginib⁹.Nā hæret illis q ꝓſtantiores erunt indolis.ℭIlla cō.da.fa.hoc eſt cōſularē dignitatē: facit ut cōſules a pplb uenerent̄.ℭEt ebur curule eburneā & cōſpicuā ſignis curulē ſellā:de q in primo li.diximus.Sed eſt hic denoīatio nā qd tenet ꝓ eo qd tenet̄.Curulē.n.ſellā ꝓ ipſis edilib⁹.Et cōſulū ēt erat eburnea ſella.ℭIlla:maieſtas.ℭAlta ſublimis tr.ūphat Eqs corōat|:hoc ē.hæret ēt ducib⁹:& īperatorib⁹ triūphtāibus curru coronato. ℭPolyhimnia finie.uo.nā hactenus & de maieſtate loquuta ē:ut illud aſſerere uideret̄ Maiū mēſem a maieſtate denoīatū.ℭClio & thalia ſcita curuæ lyræ.q̄ſi docta reſonar̄ lyrā . Probarūt:dicta polyhimniæ.ℭClio:muſa dicta a κλεος:qd eſt glia q̄ ex poetaꝝ laudib⁹ orit̄.Thalia a θαλλω:qd ē uireo:ſeu germino:qm̄ in longū tp̄s poetaꝝ laus parta uireſcat.Excipit uraniæ: ſuſcipit illa cāꝫ agendam & ſubſequuta eſt ſtatim polyhimniæ ſermonē.Vir.Tūc ſic excepit regia iuno.ℭCōſtæ:cæteræ muſæ.ℭFecere ſilentia:ſiluerunt loquente illa q̄ dicta eſt urania ab οὐρανου.i.a cœlo q uiros eruditos i cœlū tulit.ℭEt nulla uox pōt audiri niſi illa.nā ſilētib⁹ cæteris ſola uox illi⁹ audiebat̄.Magna fuit quondā:oſtēdit urania maiū dictū a maiorib⁹:hoc ē ſenib⁹ cū maxima hret̄ illis reuerētia.Et ex Lieurgi legib⁹ illud apud lacedæmonios ſp ſeruatū ut ſeniorē oēs reuerēt̄:& minores natu maiorib⁹ ſp cederēt.Sic & i urbe roma rō ætatis ē hita ab initio & Romulus ipſe multitudinē in iuuenes & ſenes diuiſit ut altera ps armis:altera cōſilio rēp.tueret̄.A maiorib⁹ igit̄ maiū.A iuniorib⁹ iuniū nūcupauit.Magna reuerentia fuit quondā capitis cani magnope olim caput canū hoc ē ſenilē ætatē cæteri reuerebant̄.ℭEt ru.ſe.q̄ ſenilem ætatē idicat:nā ob defectū ſāguis q ē ī ſenib⁹ fit frons & facies ipſa rugoſa.ℭErat i ſuo ꝓtio qa tāta apd rōanos q̄ apud lacedæmonios ea ætas cæteris ꝓferebant̄. ℭIuuenes ge.ma.op⁹ gerebāt arma & ꝓ pr̄ia pugnabāt.ℭBella aioſa:q̄ſi cū laude fortitudis & magnanimitatis. ℭEt ade.i ſta.q̄ſi firmi in acie ut a ſignis nūq̄ diſcederēt nec hoſtib⁹ terga uerterēt.ℭPro diis ſuis ꝓ defēſiōe pr̄iæ & deoꝝ ſuoꝝ.Virib⁹ illa

Sella curul' erat ex eborī inſigne edilium patriciorū & cōſulum

Maiū dici a maioribus & iuniū a iunioribus

minor ætas ſenilis robore.corporis inferior.❡Nec uti.ha.or.inutilis ad arma bellis exercēda. ❡Ferebat opem patriæ conſilio cum corpore prodeſſe patriæ:non poſſet properat conſiliis.❡Nec curia tūc patuit niſi poſt annos ſeros:quaſi non eo tempore licebat quēq̃ in ordinem ſenatoriū aduocare:niſi poſt grauem ætatē:Ideo nō patuit cuiq̃.ſ.curia ubi ſenat⁹ habebat:niſi ſenibus.Seniores enim in ſenatores eligebātur.

Seniores ſolū in ſenatū accedebant

Nomen & ætatis mite ſenatus habet:
❡Iura dabat populo ſenior finitaq; certis
Legibus eſt ætas unde petatur honor:
Et medius iuuenū nō indignantibus ipſis
Ibat & interior ſi comes unus erat:
Verba qs auderet corā ſene digna rubor̄
Dicere cenſuram longa ſenecta dabat:
Romulus hoc uidit delectaq; corpa pr̄es
Dixit ad hos urbis ſūma relata nouæ ē:
Hic ſua maiores tribuiſſe uocabula maio
Tangor & ætati conſuluiſſe ſuæ:
Et numitor dixiſſe pōt da romule menſē:
Hunc ſenib⁹ nec auū ſuſtinuiſſe nepos
Nec leue ꝓpoſiti pign⁹ ſucceſſit honoris
Iunius iuuenum nomine dictus adeſt:
❡Tūc ſic neglectos hedera redimita ca-
Pria ſui cœpit calliopeia chori: (pillos
Duxerat occean⁹ quō dā titanida tethyn
Qui terrā liquidis qua patet ambit aqs:

❡NOMEN & æta.mi.ſe.erat adeo ueꝝ eſt nō niſi ſenibus curiā paruiſſe ut ſenatores a ſenecta ætate nomē acceꝑint:quos qdā a ſinēdo dictos uolūt:qd ipſi ꝑ ſenatus cōſultū agēdi facultatē darēt.Sed ut putemus ætatē magis q̃ uerbū ſino ſenatui nomen dediſſe facit & qd apud græcos gerō ſenex dr̄ ſenatuſq; gerovſia & Plut.ac Ci. autoritas:quoꝝ hic ī agris ingt tūc erant Senatores.i.ſenes:& q̃ niſi eſſent ī ſenib⁹ nō ſūmū cōſiliū nr̄i appellaſ ſicut ſenatū.Ille aūt ſcribit Romulū ex optimatibus cētū creaſſe ſenatores eorūq; collegium ex ætate ſenatū appellaſſe.Neq;.n.placet qd Pri.tradit ſenatū cōponi a uocabulo natus.Sciēdū morē fuiſſe Romæ aliqñ ſenatorib⁹ ī curiā cū ꝑtextatis filiis introir̄.Sed Papirii ꝑtextati facto ſenat⁹ decreuit ne pueri cū parētib⁹ ī curiā ītroirēt:ac ne cui pauciores qnq; ac.xx.annos nato ſenatū ingredi liceren:ubi qd capit̄ cōſiliū uel a cōſulēdo dictū eſt autore Feſto uel a cōſiliādo quod ī unā ſniam plurium mētes conſiliāt & cōueniāt:uel a ſilētio quo id maxie īuenit̄.❡Iura da po.ſe.Prætores cōſules & eiuſmodi magr̄at⁹ nō creabant̄ niſi etate prouecti q̃uis ubi neceſſitas poſtulabat ēt iuuenes crearent̄ ut Scipioni cōtigit.❡Certis legib⁹:ut illa fuit q̃ poſt Papirii factū cautū ē ne cui liceret ſenatū īgredi niſi ſupra qnq; ac.xx.ānos ꝓceſſiſſet ætate.❡Interior ſi comes un⁹ erat.Senſus eſt.Si duo iuuenes comitabant̄ ſenē recipiebat̄ ſenex medio loco . Si aūt ſeni unus tm̄ erat iuuenis comes iterior loc⁹ ſenis eſſe cōſueuit.Id qd hodie multis ī ciuitatib⁹ cuſtodit̄.Sunt q nō iterior ſed anterior legūt:qd magis placet. ❡Cēſurā lō.ſe.dabat.

ANT. FAN. Senatores a ſenectute dictos: non q ſint ſenes nati

Cōſiliū dici a cōſulendo uel cōſiliādo q in unam mentem cōſiliāt plures

Anterior ante interior ſit meli⁹

Nō alia reuerētia tribuebat̄ ſeni q̃ cēſori morū ac diſciplinæ Romanæ arbitrio.❡Delectaq; cor.pa.dixit Diximus ſupra cur ſenatores patrū noīe uocarent̄.ſ3 ēt ſubiiciem⁹ aliqd.❡Sūma nouæ urbis:Regendæ ciuitatis arbitriū.❡Nec auū ſuſtiuiſſe ne.Nō auſus eſt Romulus aui Numitoris iperio reluctari & hūc mēſem a maioribus.i.ſenib⁹ maiū noīauit q cōſilio rēpu.tuebat̄ dicebāturq; patres uel a patrocinio uel qd hi ſolū q patres forent creari poſſent ut ſcribit Plut.in romulo qd ex primis illis cōuenis non multis cōtigit uel (ut Feſto placet) qd agroꝝ ꝑtes attribuerint tenuioribus ac liberis ꝓpriis.Sed illis ꝓbabilius ur̄ ꝙ q dā tradiderūt dictos patres a curæ ſimilitudine q deide aſcriptis in eū ordinē pluribus patres cōſcripti uocati ſunt.❡Nō leue pi.Liptote figura.& ē ſenſus:Succeſſit Maio Iūius grauiſſimū pign⁹ honoris quē Romulus ciuibus ſuis ꝓpoſuit q noluit ēt iuniores abire īhonoratos.❡Pria ſui cæpit calliopea chori : Non prima dicendi ordine.Legim⁹.n.ſupra.Quaꝝ polyhimnia cæpit prima:ſed muſaꝝ priceps qa ea nihil canorius eſt.Vñ a pulchritudine faciei & uocis nomē accepit ꝑ quā nōnulli ipm uocis cōcētū accipiūt dicentes hāc maximā muſam poetis opē ferre q ſūmoꝝ uiroꝝ & heroū geſta uerſibus heroicis ſcribūt Titania tethyn:Vult tethyn Titani filiā eſſe q̃ alii e cœlo & ueſta genitā uolūt:qd nō placet:Hæc ē uxor oceani. ❡ET Sena.hēt mi.no.æta.nā a ſenili ætate ſenatus dictus.Sēior dabat iura ꝑplo:ꝑtores ēt q ius dicerēt & p⁹ eiectos reges ipſi cōſules ex ſenili ætate creabant̄.❡AEtas ē finita cer.le.q̃ſi circūſcripta:& determinata legibus eſt ætas.❡Vñ:a q̃ ætate.❡Petat̄ ho.petant̄ dignitates:nā lege cautū eſt . ne qs minor quadraginta ānis:aut ut alii dicūt trigintaſex peteret:aut iniret cōſulatū qm̄ hēret̄ rō ætatis.Veꝝ Scipio q añ annos iniit:ſolutus fuit legib⁹ urgēte neceſſitate.❡Et me.iu.ibat:Iūiores reuerentiæ gr̄a medio loco ſeniorē accipiebant:& ſic ſimul īcedebāt.❡Nō indi.ipſis iunioribus.i.cū non īdignarent̄ medio loco ſenē ducere.❡Et ſic erat un⁹ comes īterior:iteriore loco:qa medio:& dignior ille locus.❡Quis au.dicere:ex iuuenib⁹ qs eſſet auſus loq.❡Corā ſe.uer.di.ru.uerba turpia.❡Lōga ſe.ipſa ætas.ſēilis.❡Dabat cē.turpiū.Ergo tanta erat ſenū reuerentia:ut uiderent̄ ipſi ſenes ꝓ cenſorib⁹ adeſſe iuuenibus.Sic pudēda & reprehenſione digna loq nō audebāt.Romulus uidit hæc oīa q̃ dixim⁹ de ſenecta.❡Dixit patres corpora electa ſenes ipſos quos legit cū ſenatū cōſtituit patres appellauit aut qd patroni multitudinis erāt:aut qd patres cæteroꝝ uidebant̄ aut a uirtute & ꝑſtātia nobilitatis ut ea nois māſuetudine arrogātia & iuidia ꝓcul eſſet.❡Sed de his pl'a ī prio li.dixim⁹.❡Ad hos:pr̄es.❡Eſt re.ſū.no.ur.oīs cura & iperii ſūma relata ē ❡Hinc ex his rōnib⁹.❡Tāgor moueor ad ita exiſtimādū.❡Maiores:ſēiores hoc ē ipm ſenatū.Tribuiſſe uocabula maio dediſſe appellationē huic mēſi:ut ab ipſis maiorib⁹ maius diceret̄.❡Et conſuluiſſe ſuæ ætati hūiſſe rōnē ætatis.❡Et nu.au⁹ matern⁹ romuli.❡Pōt dixiſſe potuit ita dicere. ❡O Rōule da hūc mēſem ſenibus:q̃ſi da huic mēſi a ſenib⁹ appellationē.❡Nec nepos:Romulus : qm̄ filiæ numitoris filius.

Patres

Calliopea

PAV. MAR.

Senes ꝓ cēſorib⁹ a maioribus habebātur

Suſtinuiſſe:ſuſtinere potuit auũ q̄ſi nõ potuit ſuſtinere diutius illi⁹ ꝓces noluit poſtulata negare. Sed obſequut⁹ ẽ:& mẽſem a ſenib⁹ appellauit. ¶ Nõ ſuc.nõ ſubſequutũ ẽ poſt illud. ¶ Leue pign⁹:ſed graue. Honoris ꝓpoſiti:quẽ ꝓpoſuit Romulus ſuis ciuib⁹. ¶ Adeſt poſt. ¶ Maiũ menſem:iunius dictus a noie iuuenũ. Nã ut maium a maioribus:ita iunium a iuuenibus appellauit. ¶ Tunc neglectos poſt Vraniam Calliope regina muſarum aliam attulit cauſam nominis refertq; ex oceano & Tethy natã eiſe pleionem: Ex ea & athlante natas eſſe pleiadas:de quibus in.iiii.egimus:& ex pleiadibus pulchriorem maiam ioui placuiſſe:& in arcadia mercurium peperiſſe:cuius numen magnum erat apud Arcades. Vnde euander ad nos ꝓfectus ſacra arcadica attulit. A mercurio igitur feſtum ut hic menſis de nomine matris maius denominaretur. Tũ calliopea:& calliope:calliopea dicimus ſicut pencolope & Pencolopea: dr̃ aũt Calliope a pulchro ore.oψ ωπος uultus & facies dr̃ κολλος pulchritudo καλη pulchra & bona ꝑeſt heroicis uerſibus. Et Diodo.inqt dictã ꝙ cantus ſuauitate cæteras antecedens magni ab autoribus exiſtimetur. ¶ Redimita capillos neglectos:incomptos. Hedera hoc eſt habens caput hedera coronatum. Prima princeps & regina. ¶ Sui.chori cœtus muſaꝝ. ¶ Cœpit ſic.ſ.loqui Oceanus de quo iam pluries dictum. ¶ Duxerat in cõiugem.ſ. Tethym titanida:titanis filiã:imo cã Diodo.inter titanes refert:unam ex.y.ſororibus Saturni:qui quidem titanes numero.xi.ex uno curetũ.& matre Tythea nati ſũt. ¶ Qui oceãus ambit:circuit. ¶ Terram qua pa.liquidi undis.& in meta.circũfluus humor ultima poſſedit:ſolidumq; coercuit orbem.

ANT. FAN.

Hinc ſata pleione cum cœlifero atlante
Iungitur ut fama eſt pleiadaſq; parit:
Quarũ maia ſuas forma ſupaſſe ſorores
Traditur & ſummo concubuiſſe ioui:
Hæc enixa iugo cupreſſifere cylenes
Aetereum uolueri qui pede carpit iter
Arcades hæc ladoq; rapax & mẽalus ĩgẽs
Rite colunt. Luna credita terra prior:
Exul ab arcadia latios euander in agros!
Vñrat ĩpoſitos attuleratq; dos (herbæ:
Hic ubi nũc roma ẽ orbis caput:arbor &
Et paucæ pecudes & caſa rara fuit:
Quo poſtq̄ uẽtũ ẽ cõſiſtite ꝑſcia mater.
Nam locus imperii rus erit iſtud ait:
Et matri & uati paret nonacrius hæros
Inq; peregrina conſtitit hoſpes humo:
Sacraq; multa qdẽ ſed fauni pria bicornis
Has docuit gentes alipediſq; dei:
Semicaper coleris lucei̇ctis faune lupcis
Colluſtrant celeres uerbera ſecta uias:
At tu materno donaſti nomine menſem.
Inuentor curuæ furibus apte fidis

¶ PLEIONE:oceãi & Tethios filia ac pleiadum mater. ¶ Cylenes:montis arcadiæ quẽ qdã ut autor ẽ Stra.dixerũt ſurgere ad altitudinẽ.xx.ſtadioꝝ ad ꝑpendiculum Circa eum Ply.ſcribit merulas cãdidas naſci nec uſq̄ alibi. Ab hoc monte Mercurius Cyllenius dr̃.licet quidam ſic dictum uelint qd a Cyllene nympha ſit educatus. Alii aliunde:lege Feſtum. ¶ Ladonq; rapax:ladonis accolæ q fluuius eſt arcadiæ cuius fluẽta occluſo quõdam fonte detinebant:ut igt Stra. ¶ Et caſa rara bñ caſa quia paſtoꝝ erant tuguria. ¶ Preſcia mater:Carmẽtis futuroꝝ perita & fatidica. ¶ Alipediſq; dei Mercurii. ¶ Cum luſtrãt celebres uerbera ſecta uias:cum ſectæ pelles lupercorum uias luſtrant hoc eſt purgant ciuitatẽ ut ſecta quoq; pelle lupci oẽ ſolũ luſtrant:Idq; piamẽ habebãt. ¶ Materno noĩe. A maia Mr̃e Maium noĩaſti. ¶ Inuentor cur fidis: Horati⁹ ĩ primo carminũ. ¶ Te canã magni iouis & deorum nũtiũ curuæq; lyræ parẽtem. Eratoſthenes(ut igin⁹ refert)Mercuriũ inqt e teſtudine feciſſe lyrã atq; orpheo trãdidiſſe.quã nonnulli uolunt ſeptem fuiſſe chordaꝝ. Macro. uero huic deotethrachordum dicit atthribui ut Apollini lyram chordaꝝ ſeptem q̄ imitata eſt muſicã rõnẽ q̄ Pytha.uoluit mnndũ eẽ cõpoſitũ ut ſcribit Quinti Eſt aũt fides autore Feſto cythare genus ſic dictæ qd tm̃ inter ſe chordæ eius q̄tũ inter hoĩes fides cõcordet. Sane Ply.cytharã inqt inuenit Amphion: ut alii Orpheus ut alii Linus:ſeptem chordis additis terpãder:octauam ſimonides addidit.nouã Timotheus. Differũt nõ nihil lyra & cythara teſtibus iginio & Porphyrione quorũ ille poſtq̄ ipſe inquit cytharam inuenit illi lyrã dr̃ tradidiſſe Hic aũt añ ait lyra ſeptẽ chordas hẽbat: excogitata poſtea cythara eſt ſed iſta cõfundunĩ. Statius in ſiluis: Vocalis cytharæ reptor arcas. Sunt qui apollinem tradãt lyrã a Mercurio accepiſſe:eãq; inde ad Amphionẽ peruniſſe. Vñ illud ẽ: Mercuri nam te docilis' magr̃o mouit amphion lapides canẽdo. Iidẽ dicũt fidẽ ꝓprie dici Neruũ cytharæ ſed ꝓ cythara ſolere accipi ut Tẽtat audaci fide mãtuanæ gaudia famæ. Dio. tres maxime Mercurios celebrat quorũ primũ ægyptiũ fuiſſe docet cui multarũ rerũ dat̃ iuẽtio & ꝑſerti lyræ quã tricordẽ feciſſe dr̃ imitat⁹ tria ãni tpa cũ ab eſtate acutã ab hyeme graue a uere mediã ſũpſerit. Alii qnq; fuiſſe Mercurios tradũt qb⁹ nõnulli ſextũ addũt iouis & Maiæ filiũ. Cui poetæ ac ſi un⁹ tm̃ Mercuri⁹ fuerit aliorũ oĩum facta & ĩuẽta tribuũt. Furib⁹ apte Mercuri⁹ idcirco tradit̃ furãdi reptor ſiue ĩgenioſus ad furta ꝗa orõ cui⁹ ipſe ĩuẽtor ẽ aĩos audiẽtiũ fallit ac p eloquẽtiã mẽtes hoĩm q̄ſi furat̃ & ſurripit. Vñ Iulius cæſar in accuſatione Dolo bellæ q̄ſtus eſt extorq̄ri ſibi cãm optimam Lutii cottæ patrocinio Horatius in primo carminum:Callidum quicquid placuit ioco ſo condere furto. Sciendum Mercurium ꝗ Apollini boues furatus eſt Bacchi & proſerpinæ filium dici. Diodoro tamen placet Mercurium in creta ex ioue natum multum ualuiſſe preſtigiis in alienis clanculum peculandis. ¶ HINC ex oceano & tethy. ¶ Pleiõe ſata:nata. Iungit̃ cũ cœlifero athlãte:nupſit athlãti ſuſtinẽti cœlũ hũeris. ¶ Vt fama ẽ:ut dr̃. ¶ Et parit ple.nũero ſeptẽ.diximus i.iiii. ¶ Quarũ:pleiadũ. Maia.tradit̃ ſupaſſe forma ſuas ſorores fuiſſe forma cæteris ſororibus ꝑſtantior. ¶ Et concu.ſũmo ioui:qui eam grauidam

Vrania prima ẽ locuta: deinde calliope ſequitur
Primus pro principe hic
ANT. FAN.
Pleione
Cylene
Ladon ẽ flu.in archadia
Carmentis fatidica
Lyre inuentor mercurius
Fides Cytharæ gen⁹ inuenta ab amphione: uel orpheo ſeu lino
Lyra cythara
Arcas reptor cytharæ uocalis
Mercurius egyptius tricordẽ inuenit
Mercurius igenioſius ad furta
PAV. MAR.

reddidit. ¶ Hæc:maio. Enixa ē.ſ.pepit. Qui carpit iter æthériū uolucri pede: Mercuriū cū deoꝝ nunti⁹ p ǣrea uolat pedib⁹ pnicib⁹:cū ferat talaria alata iugo cyllenes:ī Cyllene mōte arcadiæ:uñ Cyllēi⁹ uocat⁹ ē Cupſſi feræ:ꝙ cupiſſis abūdet. ¶ Arcades & la.ra.fluui⁹ arcadiæ ex paludib⁹ Penei fluēs. Et menalus ingens mons ē menalis. ¶ Rite colūt hūc: Mercuriū. ¶ Terra: arcadica. Cōdita pri.lu.terrā p ipſis arcadib⁹ poſuit:q ſe añ lunā natos eē putabāt. Vñ & Licophron ait. Ob ſūmā gentis uetuſtatē anteiunares dictos. ¶ Euāder: de quo ī prio. ¶ Exul. pfugus. ¶ Venerat ab ar.i agros latios: uenit ī latiū. Et ſtu.ipo.d arcadica nūina.& ſacra ī latiū tulit:ut ē illud. Inferret p deos latio.& ipſe dolebat numina & aliis coiēda tradit. ¶ Hic ubi nūc Roma ē orbis caput:q̄ toti orbi dñaf. Arbor & herbæ erāt:qa iculta loca erāt:quo tempore uenit Euādet. ¶ Et pau.pecu.q̄ eēnt ī illis paſcuis. ¶ Et caſa rara fuit: pauca admodū tuguriola paſtorū. ¶ Quo poſtq̄ uētū ē:ubi illuc euāder appulit: ¶ Mater pſcia: carmētis fatidica. ¶ Cōſiſtere iuſſit filiū curſū ſiſtere. ¶ Nā iſtud rus: q̄ſi loc⁹ ubi ſūt hæc tuguria. ¶ Erit loc⁹ ipii: fatalis ipii ſedes:& ī prio: ¶ Fallor: an hi fient īgētia mœnia colles: Iuraꝗ ab hac terra cætera terra patet. Heros nonacrius. Euander a nonacri Arcadiæ mōte. ¶ Paret & mr̄i patere. Et uati:& illi:q̄ futuroꝝ pſcia: Vera pdicebat. Et hoſpes peregrin⁹ ipſe euāder cōſt.tit ī hūo pegria q̄ illi erat externa: ¶ Docuit has gētes multa qdem ſacra docuit latios rit⁹.& cærimonias:& multa alia more arcadico ſacra. Sed prima ſacra fauni bicornis ipſi⁹ panos uetuſtiſſimi qdē arcadū numinis de quo ī prio & ſecūdo. ¶ Et dei alipedis mercurii. ¶ Faune ſemicap: qd cornua & capriños pedes hēat. ¶ Coleris lupcis ſuccinctis: lupci ſuccincti:& tibi & urbē luſtrāt. Verbera ſecta: hoc ē ipſa coria ſecta:qb⁹ man⁹ uerberāf. ¶ Colluſtrāt: expurgāt. Celeres man⁹: nā diſcurrētib⁹ p urbē lupcis ſteriles mulieres palmas cedēdas pbebāt. Ita.n.fœcundas ſe fore ſpabant:ut Plutar. & poeta ſcribunt: de quo latius egim⁹ ī ſecūdo. ¶ At tu ināētor curuæ fidis: o Mercuri lyræ reptor: de quo in prio diximus. Fides.n.p lyra ponif:& Ply.fidiculā uocat lyrā ipſā ī cœlo:& Pōp.iqt. Fides gen⁹ cytharæ dicta qd tm̄ iter ſe cordæ ei⁹ q̄tū inter hoīes fides ꝯcordet: Cui⁹ diminutiuū fidicula eſt. ¶ Aptæ furibus: qm̄ furtim præeſt eo argumēto: qd boues primū deide feretrā furat⁹ ſit. ¶ Et lactā.de eo. Fur & latro mercuri⁹. Veꝝ aliqui ad eloquētiam: cui pēſt illud referunt. Nam illa audientuim animos fallit:& uelut furari corda hoium uidetur. ¶ Donaſti menſem materno nomine: appellauiſti hunc menſe maiū: a maia matre tua

cyllenæ ciuitas i mōte archadiæ uñ cyllenius dr̄ mercurius

Carmētis docuit ſacra fauni & panos

Fides cythara uñ dicta eſt fidicula

Nec pietas hæc pria tua ē ſeptēa putatis:
 Pleiadum numero fila dediſſe lyræ:
Hæc quoꝗ deſierat: laudata ē uoce ſoroꝝ
 Quid faciā? turbæ pars habet oīs idem
Gratia pieridum uobis æqualiter adſit
 Nullaꝗ laudetur pluſue minuſue mihi
¶ Ab ioue ſurgat op⁹ pria mihi nocte ui
 Stella ē in cunis officioſa iouis: (cēda:

¶ SEPTENA filia: qa tot ſunt pleiades q̄rū in numero maia ē uel ſeptena: ut aliis placet ob numeꝝ planetarum. ¶ Quid faciam? cuius muſæ opinionē ſeqr. ¶ Turbæ pars &c. Nullus narratio nō loculenta & uériſimilis fuit. Vñ laudenē oēs æque ne deſit nobis ulli⁹ muſarum gr̄a. ¶ Videnda ſtella &c. Cōſenſerūt multi qd rarū eſt teſte Ply. ut phylippus Calippus Ion. Doſitheus. Parmēiſtus. Canon Democritus & Eudoxus. iiii. Kl. octobris Capellam mane in ortuꝫ ferri & .iii. Kl. eiuſdem menſis hædos quos Seruius ſcribit exoriri cum Scorpio menſe octobri. Sed ſunt q cū poſtrema pte Arietis caprā amaltheā oriri doceant. q̄ ps zodiaci hoc tpe pcedit Solē oriētē. Columella Kl. Ma. oririi mane capsā inqt & eſſe auſtrinum diē & iterdū pluuias: qd ſidus Ply. eodē mēſe hoc ē .xii. Kl. Iunii ueſpe igt occidere: id ī ſiniſtro humero heniochi eſſe dr̄.i. aurigæ cui⁹ pedē cū cornu Tauri una ſtella cōiunit. Vñ illud ē Manilii: Vicina ferēs flexo ueſtigia tauro henioch⁹. Eſt aūt hic auriga haud lōge a ſeptētrione duas ſtellas ī manu retinens q̄s appellam⁹ hædos ſidus pluuiale ut Lactā. grāmatic⁹ & alii ſcriptores dicūt & ortu & occaſu cōcitās tēpeſtates. Horati⁹: Poſt inſana capræ ſidera. Vir. Quant⁹ ab occaſu ueniēs pluuialib⁹ hædis uerberat hiber humum. Signū heniochi ob ei⁹ magnitudinē multis orif diebus teſte Seruio: tēpeſtaſꝗ aut pcedit ſignū aut ſeqf aut cū eo ē. Orif aūt cū Ariete ſm Maniliū: ut Sed cū ſe terris Aries ter qnꝗ pactis ptib⁹ extollit primū iuga tollit ab undis heniochus: ſed & cū tauro quoꝗ ſm alios idē ī ortū ducit ut naſcif hic aries cū ſurgit & aurea tollit cornua taurus. Fuit aūt Amalthea iouis nutrix. ut Lactā. grāmatic⁹ tradit quā qdā dicūt una cū ſorore Meliſſa iouē ifantē nutriſſe lacte ac melle. Alii uolūt Meliſſi regis cretæ filias qb⁹ iuppiter fuerat cōmēdatus cū uacuis eſſent uberibus aluiſſe iouē lacte capræ amaltheæ q̄ poſtea ī cœlū tranſlata dr̄ ut illa putaf nutrix eē iouis ſi uere iuppitet ifans ubera cretææ mulſit fidiſſima capræ ſidef q̄ claro gratū teſtaf alūnū. Eſt aūt nō lōge a tauro teſte Varrone q in re ruſtica caprarū igt dentes inimici ſationis q̄s ēt aſtrologi ita recepunt ī cœlū ut extra limbū .xii. ſignoꝝ excluſerit: ſūt duo hædi & capra nō lōge a tauro. Hui⁹ lacte Pli. ſuſpicaf ideo fingi nutritū iouē ꝙ poſt hūanū lac nullū magis alat caprino. Lege fabulā apud Iginum.

ANT F.N. iiii. cal. octobr̄. capella oritur mat. iii. uero hedi. . . .

Capra orif calē. maiis

Heniochus Auriga Hædi

Heniochi ſig

Amaltheæ fabula

Lactis caprini pſtantia

¶ NEC eſt hæc prima pieaas tua: nō fuit primū tuæ pietatis argumētū. ¶ Putaris dediſſe ſeptena fila lyræ: crederis tu lyræ abs te reptæ ſeptē cordas adhibuiſſe. Numero pleiadū: ob pietatē tuam ī matrē & matris ſorores ab earū numero q̄ ſeptem fuere: ſic ſeptē fila cōſtituiſſe. Aliq ad ſeptē planetas referunt: aliqui ad uocū diſcrimina. Et Pli. oſtēdit amphiona uel ut alii orphea: uel ut alii linū .vii. cordas addidiſſe. Terpādrū octauā. Simonidē nonā. ¶ Hæc quoꝗ calliope deſierat: loqui.ſ. ¶ Laudata ē uoce ſoroꝝ: cæteræ.n. oēs muſe calliopē reginā laudauerūt. ¶ Quid faciam? q̄ſi quā opinionē ſequar. ¶ Oīs pars turbe habet idem: q̄ſi una quæꝗ muſa habet idem in me iuris:& cū ſingulæ ſingulis rōnibus imitanf. neſcio quam magis affirmē. ¶ Adſit nobis equaliter: pari mō. ¶ Gratia pieridū: muſaꝝ: q aliā aliis pferre nō debeo. Ideo earū oīum gratia pari mō mihi adſit. ¶ Et nulla laudef mihi: a me. ¶ Pluſue minuſue: non laudem aliquā

PAV MAR.

Snia calliopes plata cæteris

Aega & helice filiæ oleni filii uulcani nutrices iouis fuerñ alii Arthemidẽ & amaltheam niphas aiũt: alii ægam filiã ſolis & pãos uxorem

arũ magis: quã cæteras ſed pari mõ oẽs a me laudent̃. ℂ Ab ioue ſurgat opus: nõ approbata ulla muſarũ ĩnia ad expoſitionẽ & ſignorũ & feſtorũ maii mẽſis trãſit ℂ Nocte igit̃ cal. ma. capella orit̃ & Ply. viii. id⁹ maias capellã pluuialẽ exoriri aſſerit. Capellæ fabulã ſupius attigim⁹. ℂ Nũc uero alti⁹ repetem⁹. Higyn⁹ ſic ĩqt. Dicũt olenũ quẽdã fuiſſe noĩe Vulcani filiũ. Ex hoc duas nymphas Aegã & Helycẽ natas: q̃ iouis fuerũt nutrices. Alii aũt ab his ẽt urbes quaſdã appellari dixerũt. Olenon ĩ aulide. Helicẽ ĩ peloponẽſo: & Aegã ĩ æmonia. De qb⁹ Home. ĩ iliados ſecũdo agit. Parmeni⁹ aũt ait Meliſſũ quẽdã fuiſſe regẽ Cretæ: ad ei⁹ filias iouẽ nutriẽdũ eẽ delatũ: q̃ ꝙ lac nõ hũerunt: Capra admiſiſſe Amaltheã noĩe: q̃ eum dr̃ educaſſe. Hinc aũt geminos hædos ſolitã eẽ ꝓcreare: & fere eo tpe pepiſſe quo iuppiter nutriẽdus ẽ allat⁹ itaq; pp bñficiũ mr̃is ĩ coelũ relatos & hædos Cleoſtraſt⁹ dr̃ prim⁹ iter ſidera oñdiſſe. Muſeus aũt dicit iouis nutrices Arthemidẽ: Amaltheã nymphas qb⁹ eũ mater Ops tradidiſſe exiſtimat̃: Amaltheã aũt habuiſſe caprã q̃dã ĩ delitiiſq; iouẽ aluiſſet. Nõnulli ẽt Aegã ſolis filiã dixerũt: multo candore corpis pſtãtẽ. cui cõtrari⁹ pulchritudĩs horridus aſpect⁹ exiſtebat. Quo Titanes pterriti petierũt a terra: ut ei⁹ corp⁹ obſcuraret: q̃ terra ſpecu quodã celaſſe dr̃ i ĩſula Cretæ: q̃ poſtea iouis fuiſſe nutrix demõſtrat̃. Sed cũ iuppiter fidẽs adoleſcẽtia bellũ cõtra titanas appararet: rñſum ẽ ei ſi uicere uellet ut agros pelle tect⁹: & capite gorgõis bellum adminiſtraret: quã ægida appellauerũt. Itaq; facto qd ſupra declarauim⁹: iuppiter titanas ſuperans: regnũ ẽ adept⁹: & reliq̃ oſſa ægos caprina pelle cõtecta aia donauit: & ſtell[is] figuratã memoriæ cõmendauit: & poſtea qb⁹ uicerat Mineruæ cõceſſit arma Home. ait Aegã q̃dã fuiſſe Panos uxorẽ Eã cõpreſſã a ioue pepiſſe: quẽ uiri ſui panos filiũ diceret: Itaq; puerũ ægidã: iouẽ ægiocũ dictũ: q qd cũ diligebat puerũ iter aſtra capræ figurã memoriæ eã collocauit. hæc ille. Cætera q̃ ad rẽ facere: dixim⁹ ſupius. ℂ Surgat opus: ab ioue: icipiam⁹ mẽſem maiũ ab ioue deſcribere. ℂ Prima nocte cal. ℂ Eſt uidẽda ſtella officioſa in cunis iouis: Stella capræ Amaltheæ: quæ officio nutricis functa eſt in ioue educãdo: cũ in cunis eſſet. Naſcitur: oritur. ℂ Signum pluuiale: pluuias inferens in ortu.

Naſcitur oleniæ ſignum pluuiale capellæ
Illa dati cælum præmia lactis habet:
Naís amalthea cræteа nobilis ída:
Dicitur in ſiluis occuluiſſe iouem:
Huic fuit hædorũ mater formoſa duorũ
Inter dictæos conſpicienda greges:
Cornib⁹ aeriis atq; in ſua terga recuruis
Vbere quod, nutrix poſſet habere iouis:
Lac dabat illa dõ ſed fregit ĩ arbor̃ cornu
Truncaq; dimidia parte decoris erat:
Suſtulit hoc nymphæ cinxitq; recẽtibus (herbis
Et plenũ pomis ad iouis ora tulit.
Ille ubi res cœli tenuit ſolioq; paterno
Sedit & inuicto nil ioue maius erat:
Sidera nutricem nutricis fertile cornu
Fecit qd dñæ nũc quoq; nomen habet:

ANT. FAN.

Olenia Capella Olenus uulcani filius Cornu copiæ Cæræ amalthee

ℂ OLEniæ capellæ. Ab oleno Vulcani filio cuius filiæ iouis fuere nutrices ut quidam tradunt uel ab oleno urbe Achaiæ ad quam iouẽ ferunt lactis alimẽta ſuſcepiſſe. Sunt & alibi urbes eiuſdem noĩs. ℂ Naias amalthea: non claudicat uerſusq; Vi. n. cæſuræ ſyllaba correpta producit̃ ℂ Vbere. tãto q̃tũ alumnus iuppiter poſtulabat. ℂ Res cœli: Impium ut poſtq̃ res Aſiæ, priamiq; euertere gentẽ imeritam uiſum ſuperis. ℂ Fertile cornu: Cornu copiæ dicitur ceras amaltheas qd̃ nonnulli fabulantur ab Acheloi fonte Herculem ſuſtuliſſe ut Strabo autor eſt. Quod ideo finxerunt: quia Hercules aggeribus & aquarũ ductibus: Acheloum pperã ac damnoſæ labẽtẽ coercuit. Cũq; agri ppinqui flumini aquarũ abundantia uaſtarent̃ Oenei gra cui erat affinitate coniunctus Acheloũ ſiccauit. Vnde ſubſecuta eſt agrorũ fertilitas hoc eſt cornu copie. Phocion pipateticus teſte. A. Gel. librũ multæ uariæq; hiſtoriæ refertũ inſcripſit cereas amaltheas. Dr̃ aũt amaltheæ ſiue acheloi cornu datum copiæ ſm aliquos: quia fortuna cui⁹ miniſtra copia ẽ ditiſſima ẽ oium: & ĩ cornu uirtus eſt multorũ aĩaliũ ut fortunæ uires in diuitiis ſunt quibus multos ad ſe trahit. Diodo. tradit amaltheã puellam ab Ammone ad Ceraunios montes dilectam & cognitam pfectam eſſe regioni feraciſſimæ: cuius forma bouis cornu ſimilis fuit. Vnde factum inquit ut poſteritas locum fructibus copioſum appellauerint amalteæ cornu.

Amaltheã ab ammõe ad cerauniosmõtes dilectam

PAV. MAR.

ℂ CAPellæ oleniæ: capræ helyces nymphæ Oleni filiæ. Vel ab oleo oppido ĩ Boetia. De quo ſene. Olenos tectis habitata raris: & poeta ĩ heroidib⁹ pleias & Arctophilax: oleniũq; pecus. & olenos ciuitas ĩ ætolia cui⁹ meminit Home. ĩ iliade: iuxta quã Calidoni⁹ aper pempt⁹ dr̃. & olenos aũt ĩ achaia de quo Stra. agit ĩ. viii. li. meminitq; oleniæ capellæ: & nõ lõge ab oleno ẽ. Egiũ oppidũ ubi aliq uolũt iouẽ fuiſſe educatũ: ita. n. ĩqt Stra. At egiũ ſat[is] icolarũ hẽt. Iſto ĩ loco iouẽ a capra lactis alimẽta ſuſcepiſſe ſcribũt ſicut Aratus ꝓdidit. Diuaq; capra ioui: fama ẽ: hic pbuit uber. & ſubdit. Oleniãq; iouis uates dixere capellã. ℂ Ille: capella hẽt coelũ: ĩ coelo figurata ẽ. ℂ Præmia la. da ppea qd ei⁹ lacte iuppit̃ educat⁹ ẽ. ℂ Amaltheæ nais nympha uerũ naiades fluuiorũ & fontiũ nymphæ ſũt a ναω ꝙ ẽ fluo. ℂ Nobilis ĩ yda cretea: ĩ yda cretẽſi ℂ Dr̃ oc. io. ĩ ſiluis: nam illũ nutriẽdũ datũ ĩ ſiluis pauit. ℂ Mater formo. duo. hæ fuit: hæc amalthea habuit pulchram capellam q̃ duos hædos peperat. ℂ Cõſpiciẽda admiranda. ℂ Inter greges dicteos greges iter capellas dictæi montis. ℂ Cornib⁹ aeriis: cõſpiciẽda in q̃ pp alta cornua. ℂ Atq; ſua terga r̃curuis: q̃ iter ga reflectebant̃. ℂ Vbere ẽt cõſpiciẽda. ℂ Qd poſſet hrẽ nutrix iouis ea q̃ iouẽ educabat. ℂ Illa capra ℂ Dabat lac deo: ioui prima alimẽta ſuggerebat. Sed fregit cornu in arbore. dum irruit in arborem cornibus: alterũ e duobus fregit. ℂ Et erat trũca dimidia parte decoris. nam effracto cornu: media pars decoris erat ſublata. Nymphæ ſuſtulit hoc: amalthea eleuauit cornu truncatũ. ℂ Et cinxit herbis recentibus & plenũ pomis ad ora iouis impleuit illa pomis cornu quod odoris herbis & floribus cinxerat: & ad iouem

Amalthea habuit capellã: q̃ habuit duos edos: ſ[ed] fregit cornu ĩ arbore

puerꝝ:tulit. ¶ Ille Iuppit. ¶ Vbi poſtq̄. ¶ Teult res cœli:occupauit regnū cœli. ¶ Et ſedit ſolio pr̄no ſolio ſat̄ni. ¶ Et nil erat maius Ioue iuicto:q uicerat oēs hoſtes:& iuict⁹ ſp fuit:& iā ſupior erat oib⁹ diis. Fecit nutricē ſydera:caprā i ſydera trāſmutauit. ¶ Cornu nutricis fecit fertile:fecit illd cornu copiæ:& i meta.dicit.Cornu acheloi qd Hercules trūcauit ſacratū:& datā illi copiā Naiades hoc pomis:& odoro flor̄ repletū ſacrarūt:diueſq; meo dato copia cornu:& tunc ingt cornu Amaltheæ datam copiam.Sic & alii tradūt.Sed a regiōe dat⁹ ē loc⁹ fabulæ.Diodo.n:ſcribit hāmonē pambulantē iuxta ceraunios montes:cōipectā a ſe uirginē forma pulcherrimā Amaltheā noie adamaſſe:filiūq; ex ea genuiſſe:ſpecie ac robore corpis inſignē:Amaltheā uero ꝓpinq; ore ꝓfeciſſe bouis cornu ꝑſimili:ex quo occiduū cornu ſit noīata . Et qm̄ ea regio eēt uineis:cæteriſq; fructiferis arboribus referta.A muliere aūt regeret̄:Amaltheæ coruu eā dixere.Propterea & poſteri hoies optimā copioſāq; fructibus patriā ab ea ſimilitudine Amaltheæ cornu appellarūt. ¶ Hæc ille.iō poeta dicit. ¶ Quod:cornu.Nūc quoq; habet nomen dominæ:nā cornu amaltheæ dicitur.Et Hora.inquit:Copia manabit id plenum benigno Ruris honorum opulenta cornu.

Cornu acheloi qd hercules do nauit deæ eo piæ alii ꝺ cornu dixerūt eē amal theæ

Præſtitibus maiæ laribus uidere calendæ:
Aram conſtitui paruaq; ſigna deum:
Ara erat illa q dē curib⁹ ſed lōga uetuſtas
Deſtruit & ſaxo longa ſenecta nocet:
Cauſa tamē poſiti fuerat cognominis illis
Quod præſtant oculis omnia tua ſuis:
Stāt quoq; ꝓ nobis & ꝓſūt mœnibū urbis
Et ſunt præſentes auxiliumq; ferunt:

¶ PRæſtitibus maiæ &c.Calendis Maiis laribus preſtitibus ara Romæ dicata ē quos Plutarchus in queſtionibus preſides uocat.Colebantur aūt & priuatim in domibus teſte Seruio & publice in compitis tradito ritu a Seruio Tullio autore Ply.q eū regem creditū inquit laris familiaris filiū & ob id compitalia & ludos laribus primum inſtituiſſe:quibus poſtea ut Macro.meminit.xi.ca.ianuarias feriæ dedicatæ ſunt & bello Anthiochiæ uota eſt ædes ab Aemilio regilio pretore in campo martio.Hi ꝙ oīa ſuis oculis tuta preſtarent:Præſtites dicti ſūt:ut Ouidio placet hoc loco:noiatiq; ſunt ēt hoſtilii:quod hoſtes arcere putarent̄:Feſtus Præſtitem ab antiqs dictum ſcribit in eadē ſignificatione q̄ nunc antiſtitem dicimus.Vn̄ ſit & alii deoꝝ quos Præſtites cognominam⁹ q̄te Macr.Præſtites deos inquit hoi naſcenti ſm̄ ægyptios adeē q̄tuor:dimona tychyn:erota.anachyn Lares igit̄ ꝓſtites dicti ſūt ꝙ n̄ ſolū priuataꝝ ædiū ac triuioꝝ ſed & urbis cuſtodiæ ꝑeſſe crederent̄:ut urbiſq; laborē teſtatos ſudore lares.Putabāt aūt Lares eſſe aīe hominū ſiue dii īferiores autore Feſto.Vn̄ ait Seruius ī lucis hītare manes pioꝝ q lares uitales ſunt & laruas umbras uocari.Eos Porphyrio deos domeſticos appellat ſcribitq; Auguſtū poſuiſſe ī cōpitiſ lares ac ſacerdotes libertinos eis dediſſe.Alii ut Lactantius & Diomedes grāmatici ſcribūt idæos dactylos ſiue curetes lares eſſe putant eoſq; tres eſſe arbitrant̄:ſed dicunt̄ ab aliis duo:ut Geminoſq; parit q cōpita ſuāt Et uigilant noſtra ſp in urbe lares item:Bina gemelloꝝ quærebant ſigna deoꝝ.His additus eſt aliqn̄ Auguſti genius.unde infra legimus:Et uici numina terna colunt . Ornabant̄ Lares floribus & coronis Suetonius in Auguſto cōpitales Lares ornare bis in anno inſtituit uernis floribus & æſtiuis. Tibullus:Rure puer uerno primū de flore coronam fecit & antiqs īpoſuit laribus.Iuuēalis.O parui noſtriq; lares quos thure minuto aut farre & tenui ſoleo exornare corona.Ply.Iam tum coronæ deoꝝ honos erat & Larium publicorū priuatorūq;.Sed fuerunt aliqn̄ coronæ qbus Lares ornabant̄ adeo magnificæ ut ea eēnt amplitudine q̄ & donaticæ qbus uictores ut ingt Feſtus in ludis donabant̄.Placari aūt putabāt Lares galloꝝ fibris ut q dam tradunt.Quare Iuuenalē dixiſſe arbitramur Laribus chriſtam ꝓmittere galli nō audent.Hoꝝ patrē eſſe Mercurium ſupra oſtēſum eſt:matrē Var.& Macro.docent Maniam appellari:cui cum ꝓ ſoſpitate familiarum pueri mactarent̄ ex reſponſo Apollinis quo præceptū erat ut capitibus ſupplicaret̄: Iunius Brutus pulſo Tarquinio id ſacrificii genus aliter conſtituit celebrādum:iuſſitq; alii & papaueris capitibus ſupplicari.Ea ſacra ea uiis cōpitoꝝ ubi celebrabant̄ compitalia dicta ſunt:quæ ſolebant quotannis concipi: quemadmodū & latinæ feriæ:ut autor eſt Varro:qui compitalia ſcribit diem cē laribus attributū in quo laneæ effigies in cōpitis ſuſpēdebant̄:ut ait Feſtus ut lares uiuis parcerēt & eiuſmodi ſilumachris contenti eſſent.Cōcipiebant̄ autē compitalia ut docet Macrobius fere his uerbis.Die nono poſt calendas ianuarias quiritibus cōpitalia erunt.Ea Targnius ſuperbus reſtituit laribus ac Maniæ:ſed poſtea remoto ſcelere crudelis ſacrificii factū eſt:ut idē ingt Macro.ut effigies Maniæ ſuſpēſæ periculū ſi quod imineret familiis expiarent Diomedes grāmaticus autor eſt cōſtituiſſe Rōulū in honorē ſcrophæ q.xxx.porcos, peperat lares qui grundiles dicebant̄ ga pro grunire quod porcoꝝ eſt grundire a ueterib⁹ dicebat̄. ¶ Ara erat illa quidem curibus.Et curibus oppido Sabinoꝝ Romam tranſlata eſt ara quam Romani calendis Maiis dedicarunt.Vnde autor ait infra Bina gemellorum quærebam ſigna deorum. Et mille lares geniumq; ducis qui tradidit illos Vrbs habet. ¶ Saxo longa ſenecta nocet:Quia uix deoꝝ ſimulachra cerni poterant uetuſtate conſūpta. ¶ Stant quoq; pro nobis Sicuti pro curibus ſteterūt ita nūc pro urbe Roma ſtant. ¶ Et ſunt ꝓſentes:Fauēt īperio Ro.nam ꝓſentia numinis fauor eſt:ut nec tam ꝓſentes alibi cognoſcere diuos. ¶ PRæſtitibus maiæ laribus:Calen.maiis eſt feſtū larium:quod ea die ara fuerit illis cōſecrata a curibus ſabinis.Hilares dii domeſtici:q & priuatas domos:& urbes ſeruāt:& tuent̄ mœnia:Laræ nymphæ & Mercurii filii:de quo in.ii.diximus:Appellatiq; ſunt ꝓſtites.ꝙ oīa ꝓſtent tuta:& ꝙ pro nobis.& ꝓ mœnibus ſtent.Veꝝ Pom.ingt præſtites in eadem ſignificatione dicebant antiqui:qua nunc antiſtes dicit̄ Calēdæ maiæ uidere:hoc eſt homines calendis maiis uiderunt. ¶ Conſtitui:erigi & cōſecrari. ¶ Aram laribus ꝓſtitibus:qui præſtites dicti.Et parua ſigna deum parua ipſorum larium ſimulachra.

ANT. FAN.

Laribus ꝓſtitib⁹ ara dicata calē. maiis Præſtites Hoſtilii

Lares ꝓſtites dicti nūc ī domib⁹ priuatis

Donaticæ coronæ

Mania.

Cōpitalia larib⁹ & maniæ deæ a tarquinio ſupbo inſtituta ſūt

Lares grūdiles in honorē ſcrophæ iſtituti aro.

PAV. MAR.

Ara lari ‖ bus uetu ‖ ſtate col ‖ lapſa eſt

¶ Illa qdẽ ara erat curibus:& a curib⁹ ſabinis erecta:& ĩ q cures ſacrificabãt. ¶ Sed lõga uetuſtas deſtruit nã uetuſtate collapſa ẽ. ¶ Et lõga ſenecta:ipſa uetuſtas. ¶ Nocet ſaxo:ꝙ uetuſtate ẽ exciſũ & collapſum. ¶ Tñ cã cognõis poſiti iſt:cã ꝙ appellãt dii pſtites. Fuerat ꝙ pſtãt oĩa tuta ſuis ocul' cũ pſint cuſtodiæ: tuenẽ oĩa oculis uigilãtib⁹. ¶ Stãt quoq; p nobis:ſunt in ſtatiõe p ſalute nr̃a. ¶ Et pſtunt mœnib⁹ urbis: cuſtodiæ in xeniũ nr̃oꝝ. ¶ Et ſt pñtes:qa a nobis ñ recedũt. ¶ Et ferũt auxiliũ. pſtãt nobis iploratã opẽ.

ANT. FAN. ‖ Canis ſi ‖ mulacrũ ‖ apud la ‖ res

¶ CAnis ante pedes:effingebat apud lares canis ſimulachrum qm is diligẽter excubat quẽadmodum & lar fidus ẽ dño ac furibus aduerſatur De hoc Columella quis inqt tãta uociferatiõe beſtiã uel furem pdicat quãta iſte latratu? quis cuſtos incorruptior? quis excubitor inueniri põt uigilãtior? qs denique ultor aut uindex conſtantior? Ply.li.viii.nat.h.ſt. Fideliſſimi ante oĩa homini canes atq; equi & pugnaſſe aduerſus latrones canẽ p dño accepimus cõfectumq; plagis a corpe non receſſiſſe uolucres & feras abigentem. Lege cætera ſcitu digna Plutarchus in qõnibus laribus inquit quos proprie pſides uocant canes aſſiſtere & ipſos canum pellibus amiciri qm p pſides ſunt eos alienis formidoloſos eẽ oportet uti canes uidemus: domeſticis uero mites ac manſuetos:uel ꝙ lares qdam furiales ſũt & exactores uitæ nr̃æ atq; operationũ ſpeculatores qbus aſſidet canis quẽ nouimus ad inueſtigandum ſagacẽ eſſe Lares Perſius ſuccinctos uocat:ut Bullaq; ſuccinctis laribus donata pepẽdit ꝙ ſuccingerẽt canum pelles qs⁹ induebanẽ ut eẽnt ad ſpeculãdũ actiões hoium expediti:iis adoleſcẽtes gñroſi exacta pueritia bullas ſuſpẽdebant.

Canes ‖ dicĩ ſunt ‖ pſides ‖ larium

Lares ‖ ſuccĩcti ‖ bulla au ‖ rea

Et canis ante pedes ſaxo fabricatus eodẽ
Stabat quæ ſtandi cum lare cauſa fuit:
Seruat uterq; domũ dño quoq; grat⁹ uterq;
Compita grata deo compita grata cani:
Exagitant & lar & turba diania fures
Peruigilãtq; lares peruigilantq; canes:
Bina gemellorũ quærebã ſigna deorum
Viribus annoſæ facta caduca moræ:
Mile lares geniũq; ducis qui tradidit illos.
Vrbs habet & uici numina trina colunt:
Quo feror auguſt⁹ mẽſis mihi carmis h⁹

¶ Saxo fabricat⁹ eodẽ: Quo & lares hoc ſaxũ ut dixim⁹ e curib⁹ romã trãſlatũ ẽ ubi cal. maii s Ro. arã. quã larib⁹ cõſtituerãt dedicarũt. nam q̃uis id ſaxũ & antea curibus fuerat dedicatũ. noli tñ exiſties externã dedicationẽ romæ (qd apud nullũ ſcriptorẽ inuenies) celebrari. qd ſi eẽt nõ darẽt in rõa neq; faſtis pfeſtũ diẽ ſueniri. ¶ Turba diania: Canes qb⁹ diana uenatrix utiẽ. ¶ Bina gemelloꝝ &c. Deſcẽdit paulatĩ ad Auguſti laudẽ. & ẽ ſenſus: Quærebã ubi eẽnt lares gemelli e curib⁹ aduecti & inueni i urbe ñ duos tñ ſiue gemellos lares q fuerãt Sabioꝝ ſed mille ac pene ĩfinitos cũ oĩa uicoꝝ urbis cõpita duos lares hẽant & cũ his Aug. geniũ. ¶ Geniũq; ducis q tradidit illos: Auguſti geniũ g nouo mor̃ lares coli uoluit cũ ut oñdim⁹ teſtimonio Suetonii ĩſtituerit:ut nõ ſemel:ſed bis in ãno ornarenẽ uernis floribus & æſtiuis. nã añ Auguſti tpa cõpitalia ut diximus dies laribus attributus autore Var. xi. cal. ianuarias celebrari ſolebant qamuis cõcipi cõſueuerũt ut ſupra oñdimus. Ritus antiqſſimus colẽdi lares a Seruio rege traditus eſt. ¶ Numina terna: duos lares & auguſti geniũ. De geniis diximꝰ ſupra Tantus aũt honor tributus ẽ Auguſti genio ut reges amici ac ſocii romãoꝝ ædẽ iouis olympici Athenis antiqtus cœptã pficere cõi ſũptu ac ei dedicare deſtinauerint. ¶ Quo feror! Sẽſus eſt Præoccupo q̃ mẽſe Auguſto atq; i octauo huius operis libro dicenda ſunt in Auguſti laudẽ. non ꝙ menſe Auguſto compitalia celebrarenẽ:cum eiuſmodi feriæ hyemis eſſent non æſtatis:ſed ꝙ eo tẽpore Lares ritu tradito ab Auguſto Cæſare æſtiuis floribus ornarenẽ. nam uernis ſolebant ex eius inſtituto hoc tempore. i. calen. Maii exornari.

Ex curi ‖ bus ad ‖ uecti ſt ‖ lares dii ‖ qbus ſa ‖ crifica ‖ bãt cum ‖ floribus ‖ æſtiuis ‖ ex augu ‖ ſti inſti ‖ tuto

PAV. MAR.

¶ ET canis añ pedes addiẽ canis larib⁹. Et Plu. pble. li. agit Cur larib⁹. quos pprie pſides uocãt: canis aſſiſtit: ipſi aũt canũ pellib⁹ ueſtiunẽ. An qd pſides ſũt q pſunt. Hos aũt dom⁹ cuſtodes eẽ oportet:& alienis formidoloſos: ſicut canes uidem⁹. Mites uero ac lenes: mãſuetoſq; dõeſticis: An illd ueri⁹:ẽ qd a qbuſdam romãis dr̃:& Chriſippus opinaẽ. Dæmõia q̃dã mala circuire: qb⁹ dii q̃ſi carnificib⁹:& ſceleꝝ uitorib⁹ aduerſus iniuſtos & ĩpios utunẽ. Sic lares furiales qdã ſũt & pœnaꝝ & exactores uitæ:& opationũ ſpeculatores. Iccirco. n. fit ut cãinis pellib⁹ ĩduanẽ qbus:& canis. iõ aſſidet:ꝙ ad ĩueſtigãda ſcelera & ulciſcẽdos ĩprobos. ſagaces ſint. ¶ Et canis ſtabat fabricat⁹ eodẽ ſaxo: imago canis ĩ eodẽ marmor̃ ſculpta. Añ pedes: lariũ. ¶ Quæ cã fuit ſtãdi cũ lare: q̃ rõne lari canis aſſiſtit. Seruat uterq; domũ: hæc ẽ rõ: ꝙ lar:& cãis cuſtodit domũ. ¶ Vterq; ẽ fid⁹ dño: fidelſ ſuo dño ẽ cãis: d quo Ply. ex his aĩalib⁹ mlta ſũt cognitu digna: fideliſſimũq; añ oĩa hoi canis & fidelis lar q domũ ſuat. ¶ Cõpita: ubi plures uiæ cõpetũt. ¶ Sũt grata deo: lari. i. qm i cõpitis colunẽ. ide & cõpitales dicti. Et Sue. de aug. iqt: Cõpitales lares ornare bis i ãno ĩſtituit uernis florib⁹ & æſtiuis. Cõpita grata cani: qm & ca ſuat. ¶ Et lar duo tñ ſũt lares: ut i. ai. Geinoſq; parit q cõpita ſuãt. ¶ Et ui. nr̃a ſp i urbe lares ¶ Et turba diana: cães dianæ dicati. Ex agitãt: uexãt. & repellũt fures. ¶ Et euigi. lares:& puigilãt cães utriq; ſũt uigiles: ut cuſtodiãt:& mœnia & domos:& cõpita neqd mali p noctẽ fiat. ¶ Quærebã bi. ſigna: bina ſimulachra. ¶ Deoꝝ ge. lariũ. q gẽini ſũt. Facta ca. colapſa & deleta. ¶ Virib⁹ an. moræ: h ẽ lõgitudiẽ tpis. i. ipſa uetuſtate. ¶ Vrbs ro. Hẽt mille lares mille lariũ ſimulachra. ¶ Et ge. ducis merc. Qui tradidit illos q gẽuit lares: cũ larã nymphã iuſſu iouis ad ĩferos ducẽs eẽ grauẽ reddidit. geniũ. n. appellabãt deũ q ui optieret reꝝ oĩum gerẽdaꝝ. Auguſti⁹ gẽius igt ẽ deorũ. ſ. & parẽs hoium ex quo hoies gignũẽ. & ppea gẽius me⁹ noiaẽ: qa me gẽuit: alii gẽiũ eẽ putarẽ uniuſcuiuſq; loci deũ: pterea Marcel. autor̃ Laberio oñdit gẽiũ gñris eẽ deũ ¶ Et uici colũt tria numĩa: i urbib⁹ & cõpitis uicoꝝ colebãẽ duo lares:& ĩpe geni⁹. ſũt q ad triuiũ referãt: qm ĩ triuiis colebaẽ. ¶ Quo fe. q̃ſi quo pgredior. Au. mẽſis hic mihi ius hui⁹ carmis: q̃ſi ñ ẽ agẽdũ nũc d cõpitalib⁹. nã eã celebranẽ i menſe aug.

Lares fu ‖ riales di ‖ cti: pæna ‖ rum ex ‖ actores ‖ uitæ

Geniũ ‖ generis ‖ deum in ‖ cõpitis ‖ uicorũ ‖ colebaẽ ‖ mẽſe au ‖ guſto

ANT FAN.

¶Interea diua canēda bona ē:Huiꝰ quoqꝫ deæ romāi h tpe celebrabāt quo Maiæ quā qdā bonā deā eſſe uolunt ædes ddicata ē.Var.ut Mac.refert bonā deā faūi filiā eē tradidit adeo pud cā ut extra gynetyū nū ꝗ ſit egreſſa:nec uiꝝ unꝗ uiderit nec a uiro uiſa ſit:nec nomē eiꝰ i publico auditū fuerit.Quidā eā Medcā pu tāt qd i eiꝰ æde oē genꝰ herbaꝝ eēt ex qbꝰ ātiſtites dabāt plerūqꝫ medicinas & qꝛ tēplū eꝰ uiꝝ īiroire ñ li ceat pp iniuriā quā ab īgrato uiro Iaſone ppeſſa ē.Iuuēalis:Vbi uelari pictura iubeƀ qcūqꝫ alteriꝰ ſexꝰ imi tata figura ē.Tybullꝰ:Sacra bonæ maribus ñ adeūda deæ Ro.eā Dryadā puelā Fauni uxorē exiſtimāt in cuiꝰ ſacris mulieres multa Bacchanalibꝰ ſimilia faciebant pagētes noctu magnā ptē ſacroꝝ & ſonis tibiaꝝ longas uigilias exercētes.Lege Macro.in ſaturnalibꝰ:& Plu.i Ceſare ubi multa ꝗ ad hāc rem ptinēt ptractanƀ.Sciendū ſacrificiū Bōne deæ publicū dici & tñ eē minime publicum ac ppea Damiū appellari:ut Feſtꝰ.docet.Fiebat.n.in opto & cōtrarietate Damiū dicebaƀ:& dea quoqꝫ ipſa Damia & ſacerdos eius Damiatrix uocabaƀ.ſed iō publicum appellari conſueuit(ut publica ſaltē hiis ītacta malis agerenƀ ſacra)qa mos fuit quotānis ꝓ ſalute po.ro.in ædibꝰ pōtificis maximi huic deæ ſacra fieri ut legimus i uita Ci. qbus faciēdis tm̄ mulieres aderāt.Quare ait Iuue.Non ii ne ſtomacho ſed more ſiniſtro exagitata ꝓcul ñ īrat fœmina limē ſolis ara deæ maribꝰ patet.Mactabaƀ in his ſacris ſus ꝑgnās:ut atqꝫ bonā teneƀ placāt ab omine porcæ & magno crateƀ deū.Sūt q dicūt bonā deā florā eē i cuiꝰ ædē oī floꝝ gñe exornatā mulieres,myrtū ñ īferebāt ꝗ cū uinū ei biberēt lac appellabāt:ꝗ rū reꝝ cāſ Plu.tradit.Nōnulli græcoꝝ eā ex liberi mrībꝰ eē alii ꝓſpinā.alii ſemelē crediderƀ. ¶Eſt moles natiua loco:Docet ædē Bonæ deæ fuiſſe i mōte Auentino. ¶Pars bo.mō:Magna ps:ut bōa ps ñ ungues pōtere curat ñ barbā ne exiſtiemꝰ ſaxū qd dicit auētini mōtis fuiſſe pticulā quē Remꝰ cæpit teſte Li. ad inaugurandū tēplū:cuiꝰ frater Rōulus palatiū cōſcendit.Remoriā ergo ſignificat locum i auētino:ut autor eſt Feſtus ub Remꝰ de urbe cōdēda eſt. ¶Leniter accliui:Nō i ſūmo ſaxo:ſed in cliuo aſcēſu facili.

Bonæ deæ feſtū calē. ma.

Bona dea deā eſt dea publica

Damiū Damia Damiatrix

Sus pregnās bonæ deæ ſacrificabatur:in monte auentino Bonæ deæ ædes in auentino

Ius habet īterea diua canēda bonā eſt:
Eſt molles natiua loco res nomina fæcit:
Appellant ſaxū:pars bona mōtis ea eſt:
Hic remus īſtiterat fruſtra quo tpe fratri
Prima palatinæ regna dediſtis aues:
Templa patres illic oculos exoſa uiriles
Leniter accliuo conſtituere iugo.

PAV MAR.

¶INterea diua canēda bona ē.agēdū ē de dea bona:cuiꝰ feſtū cal.mai.celebraƀ.Vñ Corne.Labeo.Theodoſio teſtæ Maiæ.i.terræ.ædē calē.maiis dedicatū:ſub noie bone deæ.& eadē eē bonā deā ex ipo ritu oc cultioƀ ſacroꝝ:doceri poſſe cōfirmat.Hāc ēt bonā:faunāqꝫ opē:& fatuā pōtificū libris īdignari.Bonā ꝙ oīuꝫ nobis ad uictū bonoꝝ cā ē. ¶Faunā:ꝙ oī uſui aīanaiū fauet. ¶Opē:ꝙ ipſiꝰ auxilio uita cōſtet.Fatuā a fando:Infantes partu editi:nō priꝰ uoce edūt ꝗ terrā attigerit.Sūt q dicāt hāc deā potētiā hr̄e iunonis.Iō ꝙ regale ſceptrū i ſiniſtra aditū. Eadē alii ꝓſerpinā credūt:porcaqꝫ ei rē diuinā fieri:qa ſegetē quā mortaliꝰ ceres tribuit:porca depaſta ē.Alii χθονιαν εν αϑην Boetii ſemelē credūt. ¶Nec nō fauni filiā dicunt:obſtitiſſeqꝫ uolūtati pr̄is i amorē ſuū lapſi:ut & uirga myrtea ab eo uerberareƀ.Cū deſiderio pr̄is: nec uino ab eodē ꝓſſa ceſſiſſet.Trāſfiguraſſe ſe tñ i ſerpētē pr̄ crediƀ:& coiſſe cū filia.Hoꝝ hoc īdicii ꝓferūt:qd uirgā myrtheā hēri i tēplo nefas ſit:ꝙ ſup caput eiꝰ extēdaƀ uiris cū pr̄ eā decipe tētauit:qd uinū in tēplū eius ñ ſuo noie ſolcat īferri.Sed uas mellariū & uinū lac nūcupeƀ:Serpētēſqꝫ i tēplo eiꝰ:nec timētes:nec terrētes appeāt.Quidā medcā putāt:ꝙ i æde eiꝰ oē genꝰ herbaꝝ ſit:ex qbꝰ antiſtites dāt medicinas:qd tēplū uiꝝ īgredi nō liceat:pp iniuriā:quā ab īgrato uiro Iaſone ppeſſa eſt.hæc apd græcos θεοο γυναικεια dr̄:Quā Var.filiā faūi tradidit adeo pudicā:ut extra γυναικωνιτον nūꝗ ſit egreſſa:nec nomē eius i publico fuerit auditū:nec uiꝝ unꝗ uiderit:uel a uiro uiſa ſit:pp qd nec uir tēplū eius īgrediƀ:uñ & mulieres i ſacro Herculis nō licet intereſſe:qa Herculi gerionis boues p italiæ agros agēti:ſitiēti rñdit mulier aquā ñ poſſe ꝓſtare:qd fœminaꝝ deo celebrareƀ dies:nec ex eo appatu uiris guſtare fas eēt:pp qd Her.facturꝰ ſacrū deteſtatꝰ eſt pñtiā fœmiaꝝ.Et potitio:ac piario ſacroꝝ cuſtodibꝰ iuſſit.ne mulieres intereſſe pmitterēt. ¶Hæc ſūt ꝗ de bona dea a Theodoſio referunƀ.Et Plut.iqt Romæ bōa dea coliƀ:quam græci qdē gineciā noiant.Eam phryges:Mydæ nepotes regis,pentē aſſerƀ Romani dryada puellā Fauni uxorē exiſtimant.Nonnulli græcoꝝ illā ex liberi mr̄ibus eſſe quā nefari liceat:uñ & mulieres cū feſtos ei dies pagunt:tabernacula in uitigineis intexunt ramis.Sacrū inſup draconem deo ſedm fabellam erigunt. Dūqꝫ illi ſacra celebranƀ:neqꝫ eo uiꝝ accedere:neqꝫ domi adeſſe fas eſt in eis ſacrificiis ipſe inter ſe mulieres multa orphicis cōſentanea facere tradunƀ.Cū igitur ea inſtant ſolēnia:uir ipſe ſeu ꝓturā:ſeu conſulare gerat imperiū:cūctiqꝫ merces una cōmigrant.Vxor domū ornatiſſime extruit:ubi maxīa ſacroꝝ ps nocte pagiƀ:& reliq:Lactan.uero inqt:ut Pōpil.apud romanos inſtitutor ineptaꝝ religionū fuit:ſic ante Pōpiliū Faunus in latio q & Saturno auo nefatia ſacra conſtituit:& Picum patrem inter deos honorauit:& ſororem ſuam faunam:eandēqꝫ cōiugē cōſacrauit.Quam.C.Baſſus fatuam noiatā tradit:ꝙ mulieribus fata canere cōſueuiſſet:ut faunus uiris.Eandē Var.ſcribit tātæ pudicitiæ fuiſſe:ut nemo eam quoad uixerit ꝓter ſuū uiꝝ mas uiderit:nec nomē eiꝰ audierit Iccirco illi mulieres i opto ſacrificāt:& bonā deā noiant. Et.C.Sex.Clodius in eo lib.quē græce ſcripſit:refert Fauni hanc uxorē fuiſſe:ꝗ qa cōtra morē decuſqꝫ regiū:clam uini ollam ebiberat:& ebria facta erat:uirgis myrteis a uiro uſqꝫ ad mortem cæſam. Poſtea uero cū eū facti ſui pœniteret:& deſideriū eius ferre non poſſet:Diuinū illi honorē detuliſſe.Iccirco i ſacris eius obuolutam uini amphorā poni &c. ¶Eſt moles natiua loco:poeta tēplū bone deæ i Auētino deſcribit:qd claudia uirgo de ꝗ egimus ſupiore lib.cōſecrauit:poſtea uetuſtate collapſum liuia auguſta reſtituit. ¶Moles natiua eſt loco:rupes a natura:nō manuū artificio fabricata. ¶Res noīa fecit:qa ſaxū ingēs ē.

Fatua dea eſt dicta qa infantes nō priꝰ loquunƀ ꝗ terrā attigerant

Quare mulieres in ſacris herculis ītereſſe non poterant

Faunus cū fauna eius ſorore primus ſaturno i italia ſacrificare cœpit

Remus uict⁹ augurio Ro muli

℄Saxum appellāt erat pſ bona montis:nā magna rupes Auētini mōtis:ſed in ea pte erat q̄ tybri iminet ℄ Hic in hoc ſaxo. ℄Remus fruſtra iſtiterat:cū captauit auguriū ꝑ cōdēda urbe:ſed fruſtra:qa uict⁹ē augurio Rōuli. ℄Quo tpe:eo tpe quo. ℄Aues palatiæ:uos uultures:quos Ro.ex palatio obſuauit. ℄De diſtis pria regna fratri.Rōulo ǵ uictor augurio regnū adept⁹ ē. ℄Illic ī eo ſaxo pr̄es:ſenatores. ℄Cōſtituere tēpla:bone deæ.ſ. ℄Exoſa oculos uiriles:qū q̄ ingredi uiros ñ liceret. ℄Iugo leniter accliui:curuato quaſi iugo lenis hoc eſt facilis aſcenſu cliui.

Dedicat hoc ueteris craſſorū nois heres.
Virgineo nullum corpore paſſa uirum:
Leuia reſtituit ne non imitata maritum
Eſſet & ex omni parte ſecuta uirum:
℄Poſtera cū roſeā pulſis hyperiōis aſtris
In matutinis lampada tollet equis:
Frigidus argeſtis ſūmas mulcebit ariſtas
Cādidaq; a capreis uela dabuntur aquis:
At ſimlʼ iducēt nocturna crepuſcula noctē
Pars Hyadum toto de grege nulla laret:
Ora micāt tauri ſeptem radiantia flammis
Nauita q̄s hyadas græc⁹ ab hymbr̄ notat
Pars bacchū nutriſſe putat pſ credidit eſſe
Tethios has neptes oceaniq; ſenis:
nōdū ſtabat atlas hūeros onerat⁹ olympo
Cum ſatus eſt forma cōſpiciendus hias:
Hunc ſtirps oceani maturis nixibus æthra
Edidit & nymphas ſed prius ortus hyas
Dū noua lanugo pauidos formidīe ceruos
Terret & eſt illi præda benigna lepus.

ANT. FAN. Claudia uirgo ex clauſoꝝ familia argeſtis flare icipit.vi. nonas maias Caurus argeſtis zephir⁹ capreæ Caprea tum iſu eſt contra neapoli poſita:ad q̄ tyberius princeps accedebat Hyades oriūtur vi.nōas maias

℄Craſſoꝝ nois heres:Craſſam uirginē appellatā dicit q̄ hoc tēplū dedicauit qd poſtea reſtitutū eſt a Liuia druſilla imitata maritū Auguſtū quē ſupra diximus refectorē fuiſſe tēploꝝ.Audio eē q Clauſoꝝ legant accipientes Claudiā uirginē de qua multa ſupius dicta ſunt. Cæterū q̄cūq; ea fuerit a q̄ hæc ædes dedicata eſt nihil uſq̄ de ipſa compertū inuenies quātū ad ædis dedicationē attinet. ℄Poſtera hyperionis:Aurora Hyperiōis filia cuius exortu.vi.nonas maii flare iqt uentū quē græci argeſtū uocant:nos Caurū dicimus:aut.A.G.& Ply. docēt is aduerſus Aqlonē flat & hoc tpe in hortu auroræ nō tepet.Sed meminiſſe debemus zephyrum a nonnullis argeſten appellari teſte Plyn.Plurimi tamen fauoniū ſeparāt ab argeſte & eos eſſe finitimos docēt ſecūdū quos plutarchus ait in ſertorio:qui uero a mari pflāt argeſtæ & zephyri raros & tēperatos hymbres ex pelago afferūt. ℄A capreis inſula capreaꝝ cōtra Neapolim ſita ē autore Seruio:diſtatq; a Surrēto.viii.milibus paſſuum teſte Ply.ǵ eā ſcribit arce Tyberii Cæſaris nobilem eſſe.Eā Auguſtus magnificentiſſimis ædificiis ibi ſtructis(ut inqt Strabo)peculiare ſibi receptaculū fæcit:& Tyberius(ut Sue.tradit)maiorē i modū adamauit qd uno puoq; littore adiret̄ ſepta undiq; preruptis immenſe altitudinis rupibus & ꝓfūdo mari.Hinc ē qd multis undiq; ad eā inſulā confluentibus poeta eā celebrans inqt argeſtē nō paucis īde ſoluentib⁹ opportunū. ℄Pars hyadū toto de grege nulla latet:ſexto quoq; nonas maii Hyades heliace oriu ē.ſed has exiſtimādū nō eſt primis tenebris ſeu noctis initio apparere cū autor eas hoc ī loco tradat ī ortū heliacū ferri:q̄ antea latebāt tectæ lucis ꝓpinqtate.nā hoc dicit ubi nox aduenerit hyades oēs apparebūt:qd in occaſu uel paulopoſt occaſū ſolis fieri ullo mō non pt:cū oē ſidus qd noctu orit̄ ſine dubio uel ortu chronico ſe oñdat uel emergat heliaco quoꝝ hic abeunti noctiālie īcipi dat̄.Quod cū ita ſit & hoc tpe nō Taurus ſed Scorpius Tauri occaſu in ortū chronicū ferat̄ noctis

Hyadas ſeptē eē q̄s quiq; ſolū crediderūt ueteres

initio:reliquū eſt ut fateamur apparituras qdē hyades noctu ſed ortu heliaco & pauloante Solis exortum. Hæ ſtellæ unde hyades noïentur dixim⁹ ſupra:Sūt aūt ſeptē q̄uis nōnulli duas ſtellas excludētes q̄ ſunt ubi naſcunt̄ Tauri cornua:hyades qnq; tantū eſſe tradiderint. ℄Pars Bacchū nutriſſe putant:Secūdum Pherecydem qui eas dixit Liberi fuiſſe nutrices. ℄Tethyos has neptes Oceanus & tethys æthrā genuerunt.Ea nupſit Atlanti nondum in montem conuerſo & hyades peperit:Necnō & ante illas filium qui appellatus eſt Hyas a quo ſunt qui putent ſorores eius hyades dictas. ℄Dum noua lanugo:Hyas in adoleſcentia uenator fuit leporum & ceruorum.in iuuenta aprorum leonum & ferarum eiuſmodi.

PAV. MAR.

℄HAeres ueteris nois clauſoꝝ:Claudi⁹ ex antiquo clauſoꝝ genere:de quo diximus ſupiore lib:ſed illud nunc addimus ex Li.ii.ab urbe cōdita:Claudioꝝ genus ueniſſe ex regillo oppido ſabinoꝝ:Duce Accio Clauſo:anno qnto poſt electos reges:q Rōæ fuit Appius Claudius:& q uenere cū eo feceꝛ̄ tribū claudiā. ℄Paſſa corpe uirgineo nullū uiꝝ q̄ nunq̄ uiro ſuccubuit.fuit.n.uirgo ueſtalis:& ſpectate pudicitiæ teſtimonio quoq; mr̄is deū. ℄Liuia:cōiūx auguſti. ℄Reſtituit:tēplū illd̄ cū eēt uetuſtate collapſū. ℄Ne ñ: hoc ē ut. ℄Eſſet imitata maritū:& ex oī parte ſecuta uirū:ut ei ex patte imitaret̄ uirū:q & ātiq̄ tēpla reſtituebat:& noua conſtruebat:ut in.ii.diximus. Tēploꝝ poſitor tēploꝝ ſancte reptor &c.Poſtera cū roſeā. vi.nonas maias oriūt̄ heliace tū hyades.Quaꝝ ſupius meminimus:Pherecides liberi nutrices eē demōſtrat nūero.vii.q̄s aiunt nymphas Dodonidas appellatas. ℄Haꝝ noia ſunt.ambroſia Ludoxa:Padile.coronis.Pliſſo.Phileto:Thiene:Hæ dicūt̄ a Lycurgo fugatæ:& ꝑter ambroſiam oēs ad Tethim profugiſſe hyadas appellatas Muſeus tradit:qd̄ eaꝝ hyas fuerit frater:a ſororib⁹ plurimū dilect⁹:q cū uenās a leone eſſet īterfect⁹ qnq; ex ſororibus lamentationib⁹ aſſiduis ꝑmotæ dicunt̄ īteriſſe.Quare eas qa plurimum de eius morte laborarent hyades dictas Cicero appellatas dicia ab ὕειν,qd̄ eſt pluer̄ a latinis hæ ſtellæ ſurculę dicte honorato teſte. ℄Cum poſtera hyperionis ſequens aurora ab hyperione: qui creditus eſt ſolis:ac lunæ & auroræ pater ut in:l.docuimus. ℄Cum Tollet roſeam lampada:lucem rubicundam,λαμπάδα græ.fax.Pulſis aſtris:quæ obſcurantur aduentu maioris luminis. ℄IN Equis matutinis matutino

Tribus claudia ab appio claudio dcā olim hyperiō eſt creditus lune & aurorē pater

tẽpore ſurgẽtibus. ¶ Agreſtis:ruſticus ipſe. ¶ Frigidus:nã frigida hora diei. ¶ Mulcebit ſũmas ariſtas q̃ iã e culmis emerſere:& carpit aliq̃s ariſtas:& diis offert.& ſacrificiũ ꝓ ipſis ariſtis facit:cũ ſint floralia illd̃ ꝓcat̃ ne nõ tẽpeſtiue floreant:& ut ꝑueniãt ad maturitatẽ. ¶ Et cãdida uela dabunt̃ aq̃s mari. ¶ A cãpis a littoribus:qñ flabunt a terra uẽti:pupes a littore:& portu diſcedẽt. ¶ At crepuſcula nocturna tp̃s illd̃ poſt occaſũ ſolis:ut ſupius oſtẽdimus. ¶ Simul poſtq̃.Inducẽt noctẽ:cũ erit nox.vi.diei no.nulla ps hyadũ:nulla ſtella ex hyadib⁹. ¶ De toto grege:ꝺ toto nũero. ¶ Latet:q̃a oẽs ea nocte ſimul appent. ¶ Ora tauri micãt:ſplẽdet. ¶ Radiãtia ſeptẽ flãmis:ſeptẽ flãmeis ſtellis:q̃ ſunt i frõte tauri:ut ſupioꝛ lib.docuim⁹. ¶ Quæ ſtellas. ¶ Nauita græ.uocat hyadas ab hymbre:& pluuia;hoc ẽ ab υειν qd̃ ẽ pluer̃ græci hyadas dicũt. ¶ Pars bacchũ nutriſſe putat:mlͭi putãt liber̃ nutritũ ab his ſororib⁹ fuiſſe:& io cœlũ meruiſſe ps credidit eẽ has neptes tethyos & oceani ſenis filias Aethræ nymphæ filie oceani & tethyos ſic oceãi neptes ſũt. ¶ Nõdũ atlas ſtabat onerat⁹ humeros olympo:nõdũ atlas cõuerſus erat i mõtẽ ſui nois:ut ſubſtineret hũeris cœlũ. ¶ Cũ ẽ ſatus:nat⁹ ex atlãte & æthra. ¶ Hyas cõſpiciẽd⁹ forma:hyas formoſ⁹.& ꝓſtãtia formæ admirãdus. ¶ Aethra ſtirps:oceani filia oceãi. ¶ Edidit hũc:hyam. ¶ Maturis mẽſib⁹:maturo partu in decimo mẽſe. ¶ Et nymphas peperit ẽt hyadas ſorores: ¶ Sed prior ortus hyas:nat⁹ ẽ hyas añq̃ naſcerent̃ ſorores. ¶ Dũ noua lanugo:dũ eſt ille adoleſcens primæ lanuginis. ¶ Terret formidine ceruos pauidos:cũ eſſet uenator iſequebat̃ ceruos:& illos exterrebat. ¶ Et lep⁹ eſt illi præda benigna.& lepores quoq̃ ex uenatione referebat:quos aut fallebat laqueis:aut canibus urgebat:aut ſagittis figebat.

hyades Dictæ ſunt ab imbre

Hyas filius atlãtis & æthræ añq̃ naſcerentur ſorores

At poſtq̃ uirtus annis adoleuit in apros.
Audet & hirſutas cõminus ire feras:
Dũq̃ petit latebras fœtæ catuloſq̃ leenæ
Ille fuit libycæ præda cruenta leæ:
Mater hyan fleuit meſtæ fleuere ſorores
Ceruicemq̃ polo ſuppoſiturus atlas:
Victus uterq̃ parens tñ eſt pietate ſororũ
Illa dedit cælũ:nomina fecit hyas:
¶ Mr̃ ades floꝝ ludis celebrata iocoſis
Diſtuleram partes menſe priore tuas:
Incipis aprili:tranſis in tempore maii
Alter refugiens cum uenit alter habet:

¶ ADoleuit:Creuit ut dũ prima nouis adoleſcit frondibus ætas. ¶ Illa dedit cœlum:Pietas in eã fuit ut hyades referant̃ i cœlum q̃bus hyas nomen dedit. ¶ Mater ades floꝝ:Floralia inſtituta q̃dem ſunt ut Plynius docet menſe Aprili hoc eſt.iiii.cal.Maii ãno urbis quingenteſimo.xvi.ex oraculis Sibylle ut oĩa bene defloreſcerent: quoꝝ diem Varro determinauit Sole Tauri partem q̃rtamdecimã obtinente: qñ ſi in quatriduũ iciderit plẽi luniũ:fruges & omnia quæ florebunt lædi neceſſe ſit.ſed celebrabantur & ineunte Maio ut Exit & in Maias feſtum florale calen.Erantq̃ ludi florales iocoſi ut diximus ſupra in quibus & ædiles cicer fabã aliaq̃ eiuſmodi populo ſpargebant teſte Porphyrione. Vnde inquit Perſius: Cicer ingere large rixanti populo.& mulieres nudabantur pp quod ait Iuuẽalis:Digniſſima prorſus florali matrona tuba.Et Valerius Maximus refert Catone theatrum ingreſſo non auſum eſſe populũ in ludis Floræ poſtulare ut mulieres nudarentur: Catonemq̃ theatro diſceſſiſſe ne preſentia ſua ſpectaculi cõſuetudinem impediret. Vñ illud eſt Martialis Meſſes iocoſe dulce cũ ſacrũ Floræ in theatrũ cur Cato ſeuere uenisti.an io tm̃ uenires:ut exires! Tradiderũt nõnulli hos ludos in patricio uico urbis ſolitos celebrari q̃ a patriciis nom accæpit:ut Aphricus a pænis. Varro aũt in cliuo quẽ ꝓximũ uocat.ſcire aũt debem⁹ florã mulierẽ fuiſſe. quæ cũ magnas opes q̃ſtu meretricio q̃ſiuiſſet pplm ro.ſcripſit heredẽ certãq̃ pecuniã reliq̃t cui⁹ ex ãnuo fænore natalis eius dies celebraret̃ editiõe ludoꝝ quos Floralia dixerũt:qd q̃a Senatui flagitioſũ uidebatur:ut ſcribit Lactãti⁹ Firmianus ab ipſo noie argumẽtũ ſumi placuit:ut pudendæ rei quædã dignitas adderet̃ deãq̃ eſſe finxerũt quæ florib⁹ ꝓeſſet quã Ouidius hoc loco nõ ignobilem nymphã fuiſſe fabulat̃: cui chloris nomẽ fuerit eãq̃ zephyro nuptã q̃ſi dotis loco id accepiſſe muneris a marito ut hr̃et florũ oium ptãtẽ.Ply.autor eſt fuiſſe romæ Florã praxitelis opus itẽ triptolemũ ac cererem in hortis Seruilianis.Sed cauendum ne(quod q̃dã ætatis noſtræ hoies memoriæ ꝑdiderũt)exiſtimemus hanc Floram eſſe quã Põpeius magn⁹ dilexit ſcortũ adeo celebre:ut teſte Plutarcho meruerit ſimulacrũ in æde Caſtoris & pollucis:qui enim ſpacia tẽporum metietur inueniet aliã eſſe Floram cui Romani Floralia inſtituerũt.& aliã a cuius oſculo Pompeius nunq̃ ſine morſu diſcedere cõſueuit. ¶ Ludis celebrata iocoſis:Verboꝝ licentia q̃bus effundebat̃ oĩs obſcenitas nuditate meretricum ac motibus impudendis.Lege Lactantium.

ANT. FAN.

Floralia vi.nõas maii

Florales ludi iocoſi

ædiles. fabã & cicer iaciebant in ludis floralibus

Chloris nympha. uxor zephiri fingit̃ dea florum ſub noie flore meretricis

Flora Põpeii ſcortum

PAV MAR.

¶ AT poſtq̃ uirtus adoleuit ãnos per hypallagem.i.poſtq̃ anni adoleuere uirtutẽ:cũ iam iuuẽis eẽt robuſtior: ¶ Audet cominus ire i apros ꝓpiquiore pugna adoriri apros. ¶ Et feras hirſutas:uilloſas:ut ſũt leones. ¶ Dumq̃ petit latebras & catulos leene:dum petit latibula & cubilia ferarum & leenarum catulos rapere tentat. ¶ Ipſe fuit præda cruenta libicæ leæ:a leena libica laceratus ẽ. ¶ Mater æthra fleuit.Hyã filiũ a lea diſcerptũ. ¶ Et ſorores mœſtæ fleuere hyan:fr̃is mortẽ lachrymis:& fletu ꝓſequute ſunt. ¶ Et atlas pater mortẽ filii fleuit. ¶ Suppoſiturus ceruicẽ cœlo:q̃ futurus erat mons:& cœlum ſubſtentatur⁹. ¶ Tñ uterq̃ parens:Atlas & æthra. ¶ Eſt uictus pietate ſoroꝝ:flebant & ipſi:q̃a ſorores extincti fletu abrũptæ ſunt. ¶ Illa:pietas. ¶ Dedit cœlũ nã pp pietatẽ in cœlũ relatæ ſunt. ¶ Noĩa fecit hyas:ab hya fratre hyades dictæ ſunt. ¶ Mater ades florũ eadẽ die celebratur feſtũ floræ:quod ex aprili in maiũ trãſlatũ ẽ.Floralia inſtituta Ply.refert urbis ãno.dxvi.ex oraculis ſibyllæ:ut oĩa bene defloreſcerẽt.Hũc diẽ Var.determinat Sole Tauri partẽ quartãdecimã obtinente.Ergo ſi i hoc q̃triduũ icideret pleniluniũ:fruges:& oĩa quæ florerẽt lædi neceſſe ẽ:Inſtituti ergo ludi florales:longe poſt uer ſacrum inſtituti uotum a poſthumio

Floralia iſtituta ſunt anno urbiſ condite quingẽteſimo & ſexto decimo ſole q̃rtã decimã ptẽ tẽ tauri obtinente

Floræ ueritas ex lactā tio:ſed fictum ē cā eē florū deā: cuius feſtum cū oī laſciuia celebrabaẽ

& ſenatē cōſulibus:ut in hyſtoriis hēmus:& poeta quoq̧ mēinit:Qui deā chlorim fingit zephyro nuptā q̄ hortis & floribꝰ oībꝰ p̄eſſet:ea uero ſic a Lactā.referẽ. ¶ Flora cū magnas opes ex arte meretricia q̄ſiuiſſet:pplm Ro.ſcripſit hæredē:certāq̧ pecūiā reliq̄t:cuiꝰ ex āuuo fœnore ſuꝰ natalis dies celebrareẽ:editiōe ludoꝝ quos appellāt floralia.Qd ga ſenatui flagitioſū uidebaẽ ab ipſo noīe argumentū ſumi placuit: ut pudēdæ rei:quædā dignitas adderet.Deā finxerūt eē:q̄ floribꝰ p̄ſir:cāq̧ oporterẽ placari:ut fruges cū arboribꝰ:aut uitibus bn̄:pipereq̧ floreſcerēt.Eū colorē ſequutꝰ in faſtis poeta:nō ignobilē nymphā narrauit:q̄ ſit chloris uocitata:cāq̧ zephyro nuptā:q̄ſi dotis loco id accepiſſe mūeris a Marito:ut h̄ret oīum floꝝ poteſtatē.Honeſte qdē iſta dicunẽ:Sed inhōeſte turpiterq̧ creduneẽ.Nō debēt cū ueritas quæriẽ. huiuſmodi nos uelamēta decipere.Celebranẽ ergo illi ludi cū oī laſciuia:cōuenientes mēoriæ meretricis. ¶ Nā præter uerboꝝ licentiā:q̄bus obſcœnitas oīs effundiẽ. ¶ Exuunẽ ēt ueſtibus pplo flagitāte meretrices:quæ tunc mymoꝝ funguneẽ officio:& in cōſpectu ppl̄i:uſq̧ ad ſacietatē īpudicoꝝ luminū: cū īpudēdis motibꝰ detinenẽ. ¶ Hæc ille:& poeta in triſtibus:de his ēt ludis īpudicis inq̄t. ¶ Sæpe ſupcilii nudas matrona ſeueri ¶ Et ueneris ſtātes ad gēus oē uidet. ¶ Corpa ueſtales oculi meretricia cernunt:&c. ¶ Ades mr̄ floꝝ: adſis & faueas tu flora. ¶ Celebrata ludis iocoſis:q̄ſi cuiꝰ feſtū cū omni ludoꝝ laſciuia celebraẽ. ¶ Diſtulerā menſe priore partes tuas:diſtuli in hunc menſem de te ſcribere:cū feſtum tuū eſſet in aprili. ¶ Incipis apri:nam pridie calen.ma. ¶ Tranſis in tempora maii:q̧ mēſe maio celebrenẽ ludi. ¶ Alter mēſis aprilis. Habet te fugiens:cum fugit hoc eſt ultimo die. ¶ Alte:cum uenit:Maius te habet in principio.

ANT. FAN.

Cū tua ſint cedantq̧ tibi cōfinia menſum.
  Conuenit in laudes ille uel iſte tuas.
Circꝰ i hūc exit clamataq̧ palma theatris
  Hoc quoq̧ cū circi munere carmē eat:
Ipſa doce quæ ſcis hoīum ſententia fallax
  Optima tu proprii nominis autor eris:
Sic ego ſic noſtris reſpōdit diua rogatis
  Dum loquiẽ uernas efflat ab ore roſas:
Chloris erā q̄ flora uocor corrupta latino
  Nominis eſt noſtri littera græca ſono:
Chloris erā nīphæ cāpi fœlicis ubi audis
  Rem fortunatis ante fuiſſe uiris:
q̄ fuerat mihi forma graue ē narrare mo
  Sed generꝝ mr̄i repperit illa deū:(deſte
Ver erat errabā zephyrꝰ ɔſpexit:abibā:
  Inſequitur fugio fortior ille fuit
Et dederat fratri boreas ius omne rapiæ
  Auſus erichthea præmia ferre domo:
Vim tn̄ emendat dando mihi noīa nuptæ
  Inq̧ meo non eſt ulla querela thoro:
Vere fruor ſemp ſemp nitidiſſimꝰ annus
  Arbor h̄et frōdes pabula ſemp humus:
Eſt mihi fœcūdus dotalibꝰ hortꝰ i agris
  Aura fouet liquidæ ſpōte riganẽ aquæ:

Vbi floralia celebrabātur

¶ CONfinia menſum:Figurate pro menſiū Aprilis finem dicit:& principiū Maii. ¶ Ille uel ille:Quia uterq̧ mēſis uernus eſt &.tu floꝝ dea. ¶ Circus in hunc exit: Ludi florales i Circis:ſiue theatris celebrati a fine aprilis in hanc menſem exeunt. ¶ Niſi exiſtimes equiria quoq̧ hoc tpe celebrari:qd̄ non placet.nam in theatro Floralia interdum celebraſſe:Romanos dubiū.nō eſt. ¶ Ipſa doce:Quæ dea es & de te quæ uera ſunt poteris explicare.

κ līa græca ī f uerſa unī chloris flora dicitur

¶ Littera græca.κ.littera quā græci aſpiratā hn̄t in.f.cōuerſa eſt uocabulo deprauato. ¶ Campi fœlicis : Fortunataꝝ inſulaꝝ quas Horatius diuites uocat:ut Petamus arua diuites & inſulas reddit ubi cererem tellus inarata quotānis:& imputata floret uſq̧ uinea.Ibi nonnulli poetaꝝ elyſiū campū & regionē pioꝝ eſſe tradiderunt.

Fortunatæ iſulæ

Mauritaniæ fines ad occidentē dictæ ſunt iſulæ fortunatæ

Aeria enim ſalubritas eius regionis peculiaris eſt:que in occaſum uergens nūq̄ tpe caret . Sunt.n.inſulæ fortunatæ cōtra Mauritaniæ finē ad occidentē quaꝝ qualitatē non cōgruere penitus ad eaꝝ nūcupatiōem quidam docuerūt teſte Solino. ¶ Graue eſt:Difficile mihi eſt laudare propriam pulchritudinem ſeruata modeſtia. ¶ Generum pr̄i repperit. Honeſte dicit a zephyro ſe fuiſſe compreſſam.

Orithia filia erichthei regis athenarū

¶ Auſus erichthea premia ferre domo:Auſus rapere orithyā ex qua & borea dicuntur zetus & calais procreati. Ea ſecūdum hyſtoriam fuit Erichthei Athenaꝝ regis filia quā boreas rex Thraciæ habuit & abduxit ī Thraciā. ¶ Vim tamen emendat:Delet rapinæ iniuriam matrimonii beneficio.

PAV. MAR.

¶ CVm cōfinia mēſum:p mēſium. ¶ Sit tua:finis aprilis:& pricipiū Maii illa ſunt hoꝝ duoꝝ mēſium confinia finis unius:& principiū alterius. ¶ Et cedant tibi:quia in his coleris. ¶ Ille uel ille conuenit in laudes tuas:& aprilis & maius uōuenit tue celebritati. ¶ Circus exit in hūc menſem.i.ludi q̄ icirco ſeu theatro fiunt: transferuntur in hūc menſem. ¶ Et uerba clamata theatris uerba iocoſa quæ in theatro cū clamore proferunẽ:ēt in hunc menſem transferunẽ. ¶ Hoc quoq̧ carmen.noſtrū. ¶ Eat cū munere Circi:cum ludis theatralibꝰ:cū illi fiāt ī mēſe maio:ita & ī menſe maio ſua facta canamus. ¶ Ipſa docet quæ ſcis:dicas tu de te ipſa:quæ dea ſis: ¶ Hōinū ſn̄ia fallax:ſolent.n.hoies nō uera dicere.ideo tu ipſa fallax. ¶ Tu eris optima autor pprii nois:q̄ſi tu optime cām tui nois docere poteris.& dixit autor fœminino genere:ut in meta.meritoꝝ autore relicta. ¶ Sic ego deā de noīe rogaui. ¶ Sic & ip̄a reſpōdit rogatis nr̄is:rn̄ſum dedit meæ rogatiōi. ¶ Dū loqẽ ip̄a dea flora. ¶ Afflat:ſpirat. ¶ Ab ore roſas uernas:odorē roſaꝝ uerni tpis.Chloris erā:nūc flore chlorim ſe uocatā dicit:fuiſſeq̧ felicis horti nymphā q̄ cū eēt admirāde pulchritudinis:a zephiro amata : & ab eo datū.ut floribꝰ:p̄eſſet:& ſe flores p oēm terrā diſſemiuaſſe. ¶ Chloris eram quæ flora uocor : appellabar ego priꝰ chloris:& nūc dicor flora. ¶ Littera græca noſtri nominis:prima littera mei nominis: ¶ Eſt corrupta latino ſono latina appellatione nam ī principio ubi eſſe debeat.κ.græcū:poſuere.f.latinū & pro

Verba iocoſa cum clamore in theatris audiebātur

Chloris priꝰ nūc flora de noīatur

chlori florē dixer̄t Χλορίϛ a uiriditate Χλωρα.n.uiridia ſūt:Erā ego chloris nymphæ cāpi felicis :fœliciū hortoꝝ nympha. ¶ Vbi.ī quo cāpo:aut ī qbus hortis. ¶ Tu audis fuiſſe aň rē:familiarē.i.hoc ē diuitias. ¶ Viris fortūatis:his q in aureo ſeculo fuiſſent:q his ueſcebanť:quæ tellus ſua ſponte ꝑcreaſſet.aut Viris fortunatis:ipſis regibus:qm̄ ut ingt Ply. Antiquitas nihil prius mirata eſt:quā & Heſpidū hortos:ac regū Adonis & Alcynoi.Itēq͂ penſiles:ſiue illos Semiramis:ſiue aſſiriæ rex.Cyrus fecerit:aut ad inſulas fortūatas referas:de qbus alio loco diximus. ¶ Quæ fuerit mihi forma:qſi quātū ego formoſa fuerim. ¶ Graue eſt narrare modeſte:qſi referre nō poſſem.ſuata modeſtiæ rōne:& in ꝓuerbio eſt. ¶ Laus in ꝓprio ore ſordeſcit. ¶ Sed illa:forma. ¶ Reperit deū generꝝ matri:nā ea captus zephyrus me in coniugē accepit ſic deus reptus eſt:q gener matris eēt. ¶ Erat Ver:errabā ꝑ ipſos hortos:zephyrus:uētus ipſe q ab occidēte flat. ¶ Cōſpexit:me errantē. ¶ Abibā ab ei⁹ aſpectu diſcedebā. ¶ Inſequiť:ille abeuntē. ¶ Fugio:ego celeri⁹ fugere cœpi. ¶ Ille uēit fortior:ualidior:& maiorī īpetu.Nec ab re dicūť hæc:qm̄ flāte uerno tpe zephyro:& ipſa chlori:hoc ē uiriditatē īſeqnti:terra nouū colorem induit:oia reuireſcūt:& flores edūt. ¶ Et boreas dederat frī zephyro. ¶ Oē ius rapinæ:cōceſſit illi oēm mei rapiēdi ꝓtātem.Boreas.n.ex ſeptētriōe flat.Veꝝ & boreā in thracia regnaſſe:amaſſeq͂ Orithiā Eryc͂thei regis Athenaꝝ filiā:rapuiſſeq͂ illā & in thraciā duxiſſe Euſebius refert.Ex q̄ zetus;&Calais nati ſunt Ergo eū Boreas raptor puellæ fuerit:& ꝓ uēto a poetis accipiať:dedit & ꝓtātē:& uires zephyro rapiēdæ florī. ¶ Auſus boreas.Ferre ꝑmia domo Eryctea:rape ex Athenis Orythyam regis Eryc͂thei filiā ¶ Emēdat tñ:ipſe zephyrus. ¶ Vim:uiolentiā mihi illatā. ¶ Dando noia nuptæ:nā licet rapuerit:ī uxorē tñ hūit.Et nō eſt ulla q̄rela:in meo toro:qa nihil eſt: de quo aut ego poſſim:aut ille queri:cū mutua ſit īter nos beniuolētia.Vere fruor ſp:quia uer æternū eſt: ubi ego ſum.Semp nitidiſſimus annus:qa ſemp uernū eſt mihi tēpus. ¶ Arbor hēt frōdes:ſp ſunt uirentes bores in agris meis. ¶ Semp humus habet pabula:nam ſemper uiret. ¶ Eſt mihi fœcundus hortus:habeo ego fœlicē hortum. ¶ In agris dotalibus:in dotem mihi traditis.Aura fouet:quaſi ſemp illic leuis zephyri flatus ſpirat:ut foueat naſcentia in eo. ¶ Rigatur iſ͠e:hortus. ¶ Fonte nitidæ aquæ:& irrigandos eſſe hortos Plynius præcipit. ¶ Meus maritus zephirus. ¶ Impleuit hunc:hortum.

hespidū horti ac regum Adonis & alcioi Itē pēſiles ſemiramidis & Cyri.

In ſeptētriōe ad occidēt tē ſoīē hortos ēt ſemp eū floribus

Hūc meus impleuit generoſo flore marit⁹
 Atq; ait arbitrium tu dea floris habe:
Sæpe ego digeſtos uolui numerarī colores
 Nec potui numero copia maior erat:
Roſcida cum primū foliis excuſſa pruina eſt
 Et uariæ radiis intepuere comæ:
Conueniunt pictis incinctæ ueſtibus horæ
 Inq; leues calathos munera noſtra legunt.
Protin⁹ accedūt charites nectūtq; coronas
 Sertaq; cœleſtes implicitura comas:
Prima per in menſa ſparſi noua ſemina gētes
 Vnius tellus ante coloris erat:
Prima therapnæo fæci de ſanguine florem

¶ GEneroſo flore : poetice ſingulari numero utiť ꝓ plurali:q̄uis id ēt cōcediť interdū ſoluta oroue ſcribētibus. ¶ Volui nūerare colores nec potui:magna oſ͠ditur copia q̄ numerū nō admittit. ¶ Ipſe alibi:nec ſi forte roges poſſem tibi dicere quot ſunt.Pauperis eſt numerare pecus. ¶ Incinctæ ueſtibus horæ:hæ ſūt de quibus autor ait in primo huius opis libro: Præſideo foribus cœli cum mitibus horis. ¶ Protinus accedūt charites:gratiæ Veneris famulæ:ut Lactā.grāmatic⁹ ſcribit:Alii Veneris & liberi filias dicūt teſte Seruio. alii Iouis filias ex Eunomia. Hæ ſunt Aglaea Euphroſina.Paſithea:quaꝝ poſtremā nonnulli thaliā dicūt: ut Eyphroſini te caii aglaii cai dia thalia:Prima therapnæo feci de ſanguīe florē:Therapne urbs ē ſiue uicus Laconiæ : unde autor uocat hiacinthi ſanguinem Therapneū:q̄uis amiclis natus dicať q̄ ciuitas eſt eiuſdē regionis.Claudianus:Te quoq͂ flebilibus mœrens hiacinthæ figuris Narciſſumq͂ metūt tūc inclita gramina ueris ꝓſtātes olim pueros tu natus amiclis hunc helicon genuit te diſci herculis error hūc fontis decepit amor.Sūt aūt amiclæ ſacræ Apollini teſte Lactātio grāmatico ubi ut idē īqt hiacinthus occiſus ē:quē Apollo dilexit.Martialis Torq̄bat phœbum daphnæ fugitiua ſed illas œbalius flāmas iuſſit abire puer. Hūc Apollo cū diſco luderet imprudēs oppſſit mutauitq͂ in florē eiuſdē nois ubi duæ litteræ īſcriptæ cernunť a i:quæ uox lugubris ē.Ply.uiolas eſſe inquit purpureas quæ ſpōte apricis & macris locis ꝓuenīūt ac latiore folio exeunt ſtatim ab radice carnoſa:ſolaſq͂ græco nomie a cæteris diſcerni appellatas ita ut ab iis hiacinthina ueſtis:quidam apud Ply.legunt hianthina ueſtis:quod non diſplicet.

ANT. FAN. flos in ſingulari raro ē in uſu

Charites famulæ ſunt ueneris Therapne urſ dict⁹ eſt hyacinthus q̄uis nat⁹ ſit āicl'. Amiclæ ſacræ apollini hiacithina ueſtis

¶ GEneroſo flore:nobilib⁹& pulcherrimis florib⁹. ¶ Atq͂ ait tu dea:flora nympha. ¶ Habet arbi.floris: hēas ius ī oīs flores. ¶ Sæpe ego uolui nūerare colores digeſtos:obſeruabā ueritatē coloꝝ.tā bñ ꝑ flores diſpoſitā:& nūerarī uolebā. ¶ Nec potui nūerare:Copia mltitudo coloꝝ. ¶ Erat.maior nūero:nā infiniti erāt:& q nūerari ñ poſſēt.Et de q̄ uarietate Ply.īqt.Sed ne pictura qdē ſufficiēti imagini coloꝝ reddēdæ: maxiarūq͂ reꝝ uarietati. ¶ Roſcida eū ex eo orto:cū ſol rorē deſiccauerit:horī & charithes flores colligūt: & diis ſerta cōtexūt. ¶ Cū pri.pru.ro.i.iſ͠e ros ¶ Excuſſa ē a ſo.excutiť uēto:& dſiccať ſole.Et uarie co. uarii flores. ¶ Intepuerī ra.ſolis rorē deſiccātis. ¶ Cōuēiūt horī:q̄ cœli portas ſuarī dicūť:de qb⁹i prio dixius. ¶ Incīcte ueſtib⁹pictis:uarii coloris ¶ Et legūt nr̄a mūera:colligūt nr̄os florī.In leues calathos:q̄les ex tēuiſſimo uimīe.Vir.tibi lilia plēis:Ecce ferūt nymphæ calathis.Portin⁹accedūt charites:q̄ latiæ gr̄æ dicūť.Sūt āt tres χάριτες qđ ſignificat ornamētū.εὐφροσύνη:lætitia Ε θάλεια celebritas.Iouis & Eūomiæ filiæ dicūť.Veꝝ mlti dicūt e cœli ſemīe natas:aſtitiſſeq͂ ioui & ioui ī cūis pue. ¶ Et nectūt corōa:ex floribus:q̄s diis offerebāt:& ī ſacris & ī triūphis erat corōaꝝ uſus:uñ & Ply.Qui & uocabulū īqt iſ͠m tādē ide

PAV. MAR. Gr̄æ ex horto flore faciūt ſerta q̄ nubētibus donent hoc eſt Aglata euphriſi ei thabia ſeu paſithea

¶NOmen utrũq;:pr̃is & mr̃is. ¶Ter uolui ꝓmittere opẽ:ĩpar numerus fœlix eſt ut dixĩus.Id & quæ hic ſubiiciunt̃ oñdũt. ¶Oleniis aruis:ab urbe Oleno:ea eſt in achaia ut diximꝰ ſupra.Itẽ in Boetia & alibi.Placet acciplas Olenõ arcadiæ pp florẽ moly herbæ. ¶Mater erat.ſterilis iuuẽca ɔcepit & pepit. ¶Thracẽ ptẽ Scythiæ ut nõnullis placet hoc eſt thraciã q̃ alit hoies ferociſſimos a qbꝰ mars colit̃. Vñ illud eſt in iii.æn. Terra ꝓcul uaſtis colit̃ mauortia cãpis thraces arãt ¶Læuãq; ꝓpõtidos:terrã q̃ ꝓpõtis allutit a læua.i.thraciã ipſã.Eſt aũt ꝓpõtis ubi mare pãdit̃ iter Euxinũ mare & helleſpõtũ. ¶Nitidiſſimꝰ ãnus:abũdãs oleo quo uncti hoies nudis corpibꝰ nitẽt:ut Nudatos ꝙ hũeros oleo ꝑfuſa niteſcit.Hinc poetæ Paleſtrã nitidã dicũt:ut More tuæ gẽtis nitida dũ nuda paleſtra ludis & læte lyræ pulſu nitida quoq; læte paleſtra. Athenieſes primi nudi atq; uncti oleo ĩ gĩnaſiis ſe exercuerũt auto.thu.

ANT. FAN. Olenus

Atheni enſes primi oleo in gymnaſiis exercuerunt

Iuppiter:& ſolus nomen utrũq; tenet:
Cur ego deſperẽ fieri ſine cõiuge mater
Et parere ĩtacto dũmodo caſta uiro:
Omnia tentabo latis medicamina terris
Et freta tartareos excutiamq; ſinus:
Vox erat ĩ curſu uultũ dubitãtis hẽbam
Neſcio q̃d nymphe poſſe uideris ait:
Ter uolui ꝓmitter̃ opẽ:ter ligua retẽta ẽ
Ira iouis magni cauſa timoris erat:
Fer præcor auxiliũ dixit:celabit̃ autor
Et ſtrygiæ numen teſtificabor aquæ:
Q d petis oleniis ĩnq̃ mihi miſſus ab ar
Flos dabit:ẽ hortis unicꝰ ille meis (uis
q̃ dedit hũc dixit ſterilẽ quoq; tãge iuuẽ
Mr̃ erit:tetigi nec mora mr̃ erat: (cã
Protinus hærentẽ decerpſi pollice florẽ
Tangit̃:& tacto concipit illa ſinu:
Iãq; grauis thracẽ & leua ꝓpõtidos itrat
Fitq; potens uoti marſq; creatus erat:
Tunc memor accepti ꝑ me natalis hẽto
Tu quoq; romulea dixit in urbe locũ:
Forſitã in teneris tãtũ mea regna corõis
Eſſe putes tangit numẽ & arua meũ:
Si bene floruerit ſegetes erit area diues
Si bene floruerit uinea bacchus erit:
Si bñ floruerint oleæ:nitidiſſimus ãnus
Poma quoq; euentũ tpis huiꝰ habent:
Flore ſemel læſo pereunt uitiæq; fabæq;

¶ET ſo.te.u.nomẽ & pr̃is & mr̃is. ¶Cur e.de.fi.mr̃.ſi.cõ.ſi facile fuit ioui parere filiã cur ego diffidã mihi ipſi uelut parere nõ poſſim ſine uſu uiri.cũ faciliꝰ ẽẽ debeat fœminis q̃ maribꝰ. ¶Et pere ĩtacto uiro:ſine ullo cõcubitu ¶Dũmõ caſta:ſuata lege pudicitiæ. ¶Tẽtabo oia medicamĩa latis terris:experiar qcqd medicamẽti ẽ ĩ terris. ¶Et freta:& qcqd medicamis erit ĩ mari. ¶Et excutiã tartareos ſinus:paludes ĩfernas. ¶Vox erat ĩ curſu:q̃ſi ꝓſeq̃bat̃ illa ſmonẽ. ¶Hẽbã uultũ dubitãtis:uultu ego iudicabo dubitare.an illis rñderẽ:cum opẽ ꝓſtare poſſem:an reticerẽ metu iouis. ¶Ait o niphæ neſcio q̃d uideris poſſe:neſcio q̃d uultu indicas te poſſe ꝓſtare. ¶Ter uolui ꝓmittere opem:polliceri illi auxiliũ:& dare medicamẽtum:quo pere poſſet. ¶Ter ligua te.eſt:cõtinui liguã:ne loq̃ter̃. ¶Ira iouis:magni. ¶Erat cã timoris:tacebã ego:ꝙ iouis irã timebã. Fer ꝓcor auxiliũ dixit:affer opẽ tu flora mihi. ¶Celabit̃ autor:q̃ſi nũq̃ reſciri poterit te mihi opẽ dediſſe. ¶Teſtificabor numẽ aq̃ ſtygiæ:iuro ego ꝑ ſtygiã paludẽ:hoc ſemp fore occultũ ioui. ¶De ſtyge alias dictũ. ¶In qua:dico ego. ¶Flos mihi miſ.ab aruis oleneis dabit q̃d petis:flos aduectꝰ ab agris oleni urbis:de qua paulo ſupiꝰ faciet te pere ſine uſu uiri. ¶Ille ẽ unicus in hortis meis:unũ tm̃mõ ñ plures. ¶Qui dedit hũc.zephyrus q mihi florẽ illũ tribuit dixit. ¶Cõtinge ſterilẽ iuuencã erit mr̃:tãta eſt in hoc flore uis:ut ſi ſterilẽ iuuẽcã tangas ſubito erit grauida & pariet. ¶Tetigi:ego iuuẽcã ſterilẽ. ¶Nec mora erat mr̃.nã mox grauida pepit. ¶Protinus decer.pol.flo.he.ſtatim trũcaui florẽ unguibꝰ ſuo ſtipiti inherẽtẽ. ¶Tãgit̃:iuno eo flore. ¶Illa cõcipit ſinu ĩ tacto.cõcepit utero pudico nõ ab aliis tacto:aut cõcepit ĩ utero quã eo flor̃ tetigerat. ¶Iãq; grauis.grauida. ¶Ibat thracẽ:in thraciã. ¶Et læuã ꝓpontidis:ad ſiniſtrã ꝓpõtidis:q̃d mare illud eſt iter helleſpõtũ & pontũ Euxinũ & a ſiniſtra thraciã abluit. ¶Fitq; potẽs uoti:pepit ſine uſu uiri:ſic fuit uoti cõpos. ¶Et mars erat creatꝰ.natꝰ ĩ thracia ſine uiri ſemĩe.Iõ & thraciæ ꝓſidet iõ Vir.Gradiuũq; patrẽ geticis q ꝓſidet aruis. ¶Tũ poſtea. ¶Mẽor accepti ꝑ me natalis.lõge poſt mars memor bñficii q̃d mea ope natꝰ erat ¶Hẽto dixit tu quoq; locũ ĩ urbe romulea q̃ſi celebreris tu quoq; romæ & tẽplũ tibi cõſecret̃. ¶Forſitã in teneris.non mõ eſt mihi data ptãs in flores uñ ſerta & coronæ fiũt.ſed in arbores quoq; & ĩ ſegetes:q̃ſi bñ floruerit fertilitatẽ pollicet̃. A floribꝰ.n.pnoſtica ipſa captant̃:ut Maro quoq; oñdit de amigdalo℞ floribꝰ:& tenellis fœtibꝰ ĩ primo geor.Cõtẽplator itẽ cũ nux ſe plurimã ſiluis iduet in florẽ:& ramos curabit olẽtes.Si superãt fœtꝰ: piter frumẽta ſeq̃nt̃.Magnaq; cũ magno ueniet tritura calore &c. ¶Putes tu forſitã ẽẽ tm̃ mea regna:exiſtĩes forte tu tm̃ mõ me hr̃e ius. ¶In teneris corõis ex tenellis floribꝰ cõnexis. ¶Numẽ meũ tãgit & arua.nã & in aruis quoq; habeo ptãtem. ¶Si bene floruerint ſegetes.ſi copioſe & tẽpeſtiue floruerit. ¶Erit area diues:nã magna erit tritura & magna frugũ copia.Si uinea bñ:copioſe & tẽpeſtiue. ¶Floruerit erit bacchus:erit uini etiã copia ingens.Si oleæ bene floruerit:erit ãnus nitidiſſimus:erit magna quoq; olei copia ¶Nitidiſſimus:dixit:reſpectu eo℞ q̃ oleo pungunt̃:nã puncta nitent. ¶Poma quoq; habẽt euẽtũ tpis huius:habẽt & poma fortunã uerno tpe:cum florẽt ꝙ ſi bene floruerint fertilitatem pollicent̃: ¶Flore ſemel læſo:ſi pruina corrumpet:aut peruret:aut uenti decutiẽt flores. ¶Pereũt uitiæq; fabæq;:fruges & legumina tam utilia quam noxia pereunt:uitiæ dictæ:ut aliqui uolunt:ꝙ frumenta uitient: & tamen Plynius ea pingueſcere arua aſſerit.De fabis plura diximus in Georgicis.

PAV. MAR.

Sinꝰ tartareos ꝑ paludibꝰ poſuit h

Olenos urbe uidet̃ flos olenius

Propontides

Pronoſtica ex floribus

ANT. FAN.

⁋ET Pereunt lentes aduena mile tuæ: ægyptias lentes dicit: Vir. de his .i. geor. Nec peluſiacæ curā aſpernabere lētis. Duo apud peluſiotas ſiue ægyptios huiꝰ legumis gn̄a ſunt. Alterꝫ rotūdius ac nigrius: alterū ſua figura. Taurus pħs athenis accipiebat amicos cœna: ſcribit. A. Gel. cuiꝰ fundamētū erat in olla una lentes ægyptiæ & cucurbite minutim ceſæ. Exiſtimauit ſane antiqtas eq aī fieri hoīes q lētibꝰ ueſcerent̄. Vn̄ lētos dicimꝰ q nullo mouent̄ affectu. ⁋Vina quoq;: ipſa quoq; uina in cellis uinariis cōdita. Florere dicūt̄ cū ī ſūmo ueluti flores gignūt q ſi cādidi fuerit ꝓbant̄ teſte Ply. Hos autor nebulas uocat. ⁋Cytiſos. frutices laudari pabulo ouiū. Cæterꝫ ut Ply. tradit fuerūt q dicerēt apes nunq̄ de flore cytiſi pabula cōtingere: cū q bus nō ſentit Ouidiꝰ. ⁋Nos quoq; idē facimus: Iuuena Feſtinat enī decurrere uelox floſculus. Cicero in Catone maiore. Temeritas ē uidelicet florētis ætatis. ⁋Ludorꝫ q̄ ſit origo. e parte multæ qua plectebant̄ q pecora in publicis ſaltibꝰ pauiſſēt florales ludos īſtitutos dicit. ⁋Cætera luxuriæ inſtr̄a: ut aurꝫ argētū aluea ungueta. ⁋Hic ēt locuples: a locorꝫ poſſeſſionibus dicti ſunt locuples: ut a pecore pecunioſi. Maiorꝫ. n. diuitiæ aut locis. i. agris: cōſtabāt a pecore. Vn̄ locupletes dicti ſunt q̄ſi locis. i. agris pleni: & pecunia a pecore nomē accepit: ſicut & peculatꝰ: quē docet Feſtus dcm̄ a pecore tūc cū Romani nihil ꝑter pecora hērent un̄ peculū nōmē deductū. Seruiꝰ ꝑtat qui ab eo uult pecuniā deriuari. Ply. ſignatum æs fuiſſe tradit non pecudū atq; īde pecuniā appellatā: cuius noīe nō ſolū æs argētū aurūue ſignatū: ſed & oīa corpa cōtinentur: quorꝫ æſtimationem metimur nūmo. Hinc illud eſt Varronis qd̄ in pecore pecūia tūc cōſiſtebat. Et illud Donati in alia ſignificatiōe ſic. Veteres multa unciatim cū expēſa pecūia ferret̄ moreueterꝫ nō ut nūc ānumeraret̄. Apd maiores pecunia ſacrificiū fieri dicebat̄: q ex his rebꝰ cōſtabat quā nūc pecuniā dicimus teſte Feſto q & ſcribit id qd̄ diximꝰ apud antiquos apes & patrimonia ex pecoribus præcipue conſtitiſſe: & inde dici pecunias & peculia. ⁋Populi depaſcere ſaltus: publicos ſaltus non priuatos.

Lentis duo gn̄a

Hoīes qui lēte ueſcunt̄ fieri æq animi

Flores cādidi ī uino bonū indicant

Locupleres

Pecunia a pecor̄ & peculatus & peculiū

Et pereunt lentes aduena mille tuæ
Vina quoq; ī magnis opoſe recōdita cell̄
Florēt & nebulæ dolia ſūma tegūt (ras
Mella meū manꝰ uolucr̄s ego mela datu
Ad uiolā & cytiſos & tymia cana uoco
Nos quoq; idē facimꝰ tūc cū iuuenilibꝰ
Luxuriāt aī corpaq; ipſa uigēt: (ānis
Talia dicentē tacitus mirabar at illa
Ius mihi diceudi ſi qua requiris ait:
Dic dea reſpōdi ludorꝫ quæ ſit origo
Vix bene deſierā rettullit illa mihi:
Cætera luxuriæ nō dū inſtr̄a uigebant
Aut pecꝰ aut latā diues hēbat humū:
Hic ēt locuples hic ipſa pecūia dctā eſt
Sed iā de uetito q̄ſq; parabat opes
Venerat ī morē populi depaſcere ſaltus
Idq; diu licuit pœ naq; nulla fuit

PAV. MAR.

⁋ET Pereūt o nile aduena: q aliūde aduēis ī ægyptū ⁋Tuæ lētes: q̄ſi pereūt ēt lētes ægyptiæ. Nā duo gn̄a lētis: ut Ply. inqt. Aegypto alterꝫ rotūdiꝰ: nigriuſq; alterꝫ ſua figura. Vn̄ uario uſu trāſlatū eſt ī lēticulas nomē. ⁋Vina quoq; cōdita opoſe: cū artificio cōpoſita. ⁋In magnis cellis: ī magnis doliis. ⁋Florēt: ſupne florere uident̄. ⁋Et nebulæ: qd̄ iſtar nebulæ fit in ſupficie. ⁋Dolia ſū. te. ſūmitatē uaſorꝫ ubi cōdita erūt uīa: & Ply. florē uini cādidū ꝓbari dicit. Rubētē triſte ſignū eē: ſi nō is uini calor ſit. ⁋Mella meū munus: qa e floribꝰ q ſunt mei iuris decerpunt̄. ⁋Ego uoco uolu. datu. mella: apes q̄ mella in aluearíis cōponūt. ⁋Voco ad uiolā ſpeciē ꝑ gn̄e poſuit: nā ad flores de uiolis diximꝰ ⁋Fit ey. fructicē cē cytiſū iqt Ply. ab Amphiloco athenieſi ſūmis laudibꝰ ꝓdicatū pabulo ouiū: & addit. Non ex alio pabulo lactis maior copia: aut melior ſup oīa pecudū medicia a moribꝰ oī uſu ꝑſtāte. Apes quoq; nūq̄ de flore cytiſi pabula cōtingere ꝑmittit. Democritꝰ & Ariſtomachꝰ. Ex quo miror poetā dixiſſe ad cytiſos apes uocari hic frutex ut Ply. iqt iuētꝰ eſt ī cytno iſula: īde trāſlatꝰ in oēs cycladas: mox ī græcas urbes: caſei magno ꝓuētu: rarus q; eſt ī italia. ⁋Et tyma grata: de tymo ſupiore lib. diximꝰ. ⁋Nos quoq; idē fa. nos ēt ad flores uocamur ætate iuuenili. ⁋Tūc cū aī nr̄i. ⁋Luxuriāt: laſciuiūt ānis iuuēilibꝰ ꝑ ipſā iuuētā. ⁋Cū ipſa cor. uigēt: ob feruorē ſanguis ī iuuēta. ⁋Talia dicētē taci. mi. ego itētꝰ uerbis illiꝰ ſlēs cū admiratiōe deā ītuebar ⁋At il. ait. ⁋Si qua req. ſiqd regrere uis. ⁋Ius tibi dicēdi: ꝑtās tibi eſt loquēdi & regrēdi q̄ uoles. Rn̄di dic dea q̄ ſit origo ludorꝫ: un̄ florales ludos originē habuerit Vix bn̄ deſierā: loq. ſ. ⁋Illa rettulit mihi cætera luxuriæ: iqt flora habuiſſe ludos originē a pœna pecuniaria exacta ab illis: q publicis paſcuis nō pepcerāt: cū olim nō eēnt diuitiæ in ꝓcioſis mercibꝰ: ſed in agris: & in pecoribꝰ. Cuiꝰ uero pecus ī ſaltibꝰ ppl̄i depaſtū eēt pecunia demulctabant̄: & ex parte mulctæ exhibiti ſunt florales ludi. ⁋Nōdū uigebāt cætera iſtr̄a luxuriæ: nō uigebāt illa inſtr̄a. qbꝰ magna rerꝫ copia cōpararet̄: & ꝓfūderet̄: qa nōdū erat copia auri & argēti q̄ ad luxuriā ptinēt: inſtrm̄ inqt Vlpia: eē apparatū rerꝫ diutius manſurarꝫ. ⁋Diues: q eo tēpore diues habebat̄. ⁋Aut habebat pecus: aut latam humum: non poſſidebet aurum aut argentum: ſed pecudes: & latos agros. ⁋Hinc etiam locuples: a lata humo. hoc eſt a locis dictus eſt: locuples: & Ply. inqt. Hinc & locupletes dicebantur: loci: hoc eſt agri plenos. ⁋Hinc ipſa pecunia dicta eſt: & Plynius: pecunia ipſa a pecore appellabat̄. ⁋⁋Videtur quidē totum hunc locum a poeta accepiſſe. Et illud poſtea ſubdit qd̄ in primo diximus. Seruiꝰ rex ouium: boumq; effigie primus æra ſignauit. ⁋Sed iam quiſq; parabat opes de uetito: de eō quod ſuum non erat: diuitias ſibi parabat. ⁋Venerat in morem: iam id in conſuetudinē uerſum. ⁋Depaſcere ſaltus populi: nemora mōtes & paſcua: quæ populi erant: & nō priuata. ⁋Et id diu licuit: quia ad populum non referebat̄. ⁋Et nulla pœna fuit: qa nemo mulctabat̄. ⁋Vulgus: populus ipſe. ⁋Seruabat ſua pu. nul. uin. nullo q ulciſceret̄ dānū pabulis iſerētē: aut nullo q tūc rē populi uidicaret.

Cytiſuʒ fruticē ab āphiloco athenīeſi ꝓdicatū

Seruius rex primus pecde ouis æs ſignauit inde pecunia dicitur

ANT. FAN.

¶ VINdice nullo: nullo defendēte uel ulciſcēte po. ro. qd erat publicū nō priuatū. Vindicare īterdum eſt ulciſcere uel defendere. ¶ In priuato paſcere iertis erat: is iners hēbaē cuiꝰ pecora nō ī publico paſcerenē. Vñ cū publicius ædilibꝰ plebis mādatū eēt: afficerēt pœna qcūq po. ro. ſaltꝰ depaſcerēt: & ii timidiꝰ mādata exeq̄renē ppl̄s coegit nocētes mulctā ſubire cuius ps in flore ludos collata eſt. ¶ Mulctā ſubiere nocētes: multa oſce pœna dr̄ autore Feſto: fuitq olim nō niſi ouiū bouiūq īpēdio teſte Ply. Sūt q mulctā ſpecialis peccati aīaduerſationē uocēt ac pœnā uelīt eē gñale nomē. De mulcta mox plura dicemꝰ.

Mulcta publicii
Pœna ē nomen gñale

Vīdice fuabat nullo ſua publica uulgus
Iāq in priuato paſcere inertis erat:
Plæbis ad ædiles perducta licentia talis
Publicios: animus defuit ante uiris:
Rē ppl̄s recipit mulctā ſubiere nocentes
Vindicibus laudi publica cura fuit:
Mulcta data ē ex pte mihi magnoq; fauo
Victores ludos inſtituere nouos: (re
Parte locāt cliui q tūc erat ardua rupes
Vtile nūc inter eſt publiciūq uocant:
Annua crediderā ſpectacula ſcā negauit
Addidit & dictis altera uerba ſuis:

¶ Vidicibus: publicii fuerūt ædiles plæbis quoꝝ muneris erat ludos inſtituere: ab his Publicius cliuus nomen accepit Varro: Cliuus publicius ab ædilibꝰ plæbeis publicis p eum publice ædificarūt. Sūt q legāt ab ædibꝰ plebei: qd pcedere ullo mō nō pōt cū ſubiiciat Varro. Smili de cā publius & coſtoniꝰ qd ab his uiris dñr ædificati. Sed de hoc ſatis ſupra dictū ē. Vindices aūt nō publicios ſed eos q in pplō curā utilitatis publicæ ſuſceperūt. ¶ Multa data ē ex pte mihi: mulctaticiæ pecuniæ pars in flore ludos collata eſt. pars in Cliuū publiciū: ut his q erat nimiū arduus molliorē adeuntibus præberet aſcēſum ac ſterneretē. Hunc nonnulli tradiderunt protēdi ad ſublictū pontē q non cōſtat. Cæteꝝ ludi flore nō in hoc cliuo ſed in alio aliquando celebrabanē quē Varro pximum uocat. Qui cum Publii & Coſtonii meminiſſet Cliuus inquit proximus ad florales uſus. Non ptereundū hoc loco qd ſcribunt Ply. & Plutar. Mulctā legum antiquaꝝ ut nos ēt ſupra tetigimus pecore cōſtitiſſe: & cum nūmoꝝ uſus apud Romanos nundū frequens eſſet conſueuiſſe plecti ſontes bobus ouibuſq. Fuit aūt mulcta quæ appellabaē ſuprema inſtituta in ſingulos dies: ut A. Gel. tradit duaꝝ ouiū ac. xxx. boum: ultra quē numeꝝ mulctā dicere in dies ſingulos ius nō erat: & ppterea ſuprema. i. ſūma & maxima appellabaē. Nā mīma erat uniꝰ ouis. Sed qm̄ eiuimodi mulcta a magiſtratibus dicta adigebanē boues ouelq alias precii parui: alias maioris iccirco poſtea lege aterina conſtituti ſunt in oues ſingulas æris deni in boues æris cēteni. Hinc Feſtus maximā inqt mulctā dixerūt triū miliū & xx. aſſiū: qd nō licebat quondā pluribus. xx. bobꝰ & duabꝰ ouibꝰ quēq mulctari æſtimabaē q bos cētuſſibꝰ: ouis decuſſibꝰ. ¶ Parte locāt cliuū cauendū ne legamus parte locāt ciuii credētes locatū. i. cōſtitutū fuiſſe aliqd in cliuo publico q ad floram attineat. Quod ſi eſſet nō mulctæ pars: ſed ois pecūia mulctaticia cōtigiſſet flore: qd pcedere ullo mō nō pōt. Legēdū eſt ſane: parte locant cliuum. Eſt enim hic locare cōducēti pſcribere aliquid faciendum nō cōſtituere: ut Alta theatri fundamēta locant. ¶ Annua crediderā ſpectacula: ludi florales ab initio anniuerſarii non fuerunt. Sed tales poſtea cōſtituti ſunt lenate poſthumioq cōſulibus cum indignata floꝝ dea deſeruiſſet officium ſuum & corruptis floribus fructus quoq perierint & arborum & herbarum.

Sublicīꝰ pōs nūc extat.
multa legū antiquorū
Multa ſuprema
Multa minima
Multa maxima
Ludi florales erāt anniuerſarii

PAV. MAR.

¶ SVA pu. dixit: qa ex illis paſcuis erat populi redditus. Et poſtea ad alia quoq tranſlatum uerbū. Vñ & Ply. inqt: Etiā num in tabulis cēſoriis: paſcua dicunē oia ex qbus populus redditus hēt: qa diu hoc ſolū uectigal fuerat. ¶ Et iā inertis erat: qſi ptinere ad ſegnē & inertē uidebaē. ¶ Paſcere ī priuato: in loco pprio & nō publico. ¶ Talis licētia plebis hæc licētia: qua abutebanē plebei hoīeſ in depaſcēdis ſaltibus publicis. ¶ Perducta: relata eſt. Ad ædiles publicios: q publica pcurabāt. Aediles creare a pr̄ibꝰ plebs īpetrauit ubi e ſacro mōte rediit: q eēnt poſt tribunitiā ptātem & ſacras & priuatas ædes pcurarēt: peſſētq ānonæ & a ſolio eburno curules dicti ſunt. & duo ex his ornati regiis inſignibus curā ſacroꝝ: & ludoꝝ hēbant. Curulium ædiliū adeo creuit aliqñ poteſtas: ut ad eos ſumma rerū & imperii conſularis maieſtas uenerit. Verū ut eſt apud Pompo. iuriſcō. de origine iuris. Aediles duo ex plebe cōſtituti erāt: atq ita appellati: q ædibus præeſſent: in quibus oia ſcita ſua plebs defendebat &c. ¶ Animus defuit ante uiris: non audebāt olim ædiles flectere aliquem ex illis. ¶ Rem populus recipit: accepit populus ſuam ipſe cauſam agēdam ut eos plecteret: quoꝝ quadrupes pauperie feciſſe dicebaē. ¶ Nocētes ſubiere mulctā: dederē pœnā. Oſci enim mulctā pœnā dicebāt: Pōponio teſte. Sed Vlpia. inquit. Mulctā iter & pœnā multū intereſt: cū pœna generale ſit nomen oium delictoꝝ punitio. ¶ Mulcta ſpecialis peccati cuius aīaduerſio hodie ē pecuniaria: pœna aūt nō tm̄ pecuniaria. Veꝝ capitis & exiſtimationis irrigari ſolet. Et mulcta quidē ex arbitrio eius uenit: qui mulctā dicit: pœna aūt nō irrogatur: niſi quæ lege: uel quoquo alio iure ſpecialiter huic delicto īpōſita eſt: qnimo mulcta ibi dr̄ ubi ſpecialis pœna nō eſt a lege īpoſita. Item mulctā is dicere pōt cui adiudicatio eſt. Magiſtratꝰ eni ſolos & pſides puinciaꝝ poſſe mulctā dicere: mādatis pmiſſum eſt. Pœnā aūt unuſqſq irrogare pōt: cui huiꝰ crimis: ſiue delicti executio cōpetit. Hæc ille. Ply. uero inqt. Mulctatio quoq nō niſi ouiū: bouūq īpēdio dicebaē. pubilca cura fuit lau. uindi. laudati ſunt illi q gerētes curam pulbicā rem ppl̄i pplō uēdicarūt ¶ Mulcta ex ptē ē data mihi: pœna illa ex pte erogata eſt ad exhibēdos mihi ludos. ¶ Et magno fa. ſenatꝰ. ſ. & po. ro. ¶ Victores: illi q exegerāt a deliquētibꝰ mulctā: aut uictorēs romani iſtituere ludos nouos: qa tū primū iſtituti ſunt mihi ludi. ¶ Parte lo. cli. qſi locarūt circū: aut theatrū p meis ludis in pte cliui capitolini. ſ. ſed plures erāt cliui: ut diximꝰ: ī prio li. q cliuus. ¶ Tūc erat ru. ar. alta & difficilis aſcēſus. ¶ Nunc eſt iter uti. quia cōmodum oibus. Publiciꝰ cliuus: ut ait Var. ab ædilibꝰ

Aediles plebei ſacras & priuatas ædes curabāt ēt ānonæ pꝑerant
Mulcta p mgr̄atus publicos
pœna p oēs irrogatur
Cliuꝰ capitolinꝰ ubi primum cœpta ſunt fieri feſta deæ floræ

Ludi ex mulcta iſtituti deæ floræ

publicis q eā publice ædificarunt. Similit de eā publius & coſtonius cliui qd ab his uiris dicunt ædificati: Cliuus p:mus ad florales uſus uerſus capitoliū uetus. E ego ſub cliuo ludo fiebāt. ❡ Sunt:tñ q intelligē dum eēent illud. ❡ Parte locāt cliui: qd ex parte mulctæ facti ſunt ludi: & ex pte ædificatus eſt ille cliu⁹. ❡ Annua crediderā ſpectacula facta: putauerā ego ānuos ludos illi iſtitutos Hoc eſt ſingulis ānis: ita. n. annū accipimus: & in iure eſt ſiquis annua legata reliquerit deberi illa ab hæredibus ſingulis annis. ❡ Negauit: dea annuos ludos exhibitos. ❡ Et addidit arte. uer. uerbis ſuis: quia ruſus loqui cœpit.

ANT. FAN.

Nos quoq; tāgit honos feſtis gaudem⁹ & aris
Turbaq; cœleſtes ambitioſa ſumus:
Sæpe deos aliquis peccādo fecit iniquos
Et pro delictis hoſtia blanda fuit:
Sæpe iouē uidi cū iā ſua mittere uellet
Fulmina thure dato ſuſtinuiſſe manū:
At ſi negligimur magnis iniuria pœnis:
Soluit: & iuſtum præterit illa modum:
Reſpice teſtiadē flāmis abſentibus arſit
Cauſa eſt φ phœbes ara ſine igne fuit
Reſpice tātalidē eadem dea uela tenebat
Eſt uirgo ſpretos bis tamen ulta focos:
Hippolyte infœlix uelles coluiſſe dionē
Cum conſternatis diripereris equis:
Lōga referre mora ē collecta obliuia dā(nis
Me quoq; romani pteriere patres
Quid facerē p qd fierē māifeſta doloris
Exigerent noſtræ qualia dāna notæ:
Excidit officium triſti mihi nulla tuebar
Rura nec in precio fertilis hortus erat:
Lilia deciderāt uiolas arere uideres
Filaq; puniceí languida facta crocí:
Sæpe mihi zephyr⁹ dotes corrūpe noli
Ipſa tuas dixit dos mihi uilis erat:

Agamē nō & menelaus filii plyſtenis non Atrei

❡ NOS quoq;: ſicut & hoīes quoq; artes honos alit: ut autor eſt Cicero. ❡ Hoſtia blāda: cuius honore & ſacrificio diis blādientes meremur admiſſi ueniā. ❡ Iuſtū modum: quia contēpti dii ſupra modū iraſcunt ſi credere fas eſt. ❡ Teſtiadē: Meleagrū a Teſtio auo materno hoc eſt patre altex. Nota eſt fabula. Ipſe alibi: Vtq; cremaſſe ſuū ferē ſub ſtipite natū teſtias & melior matre fuiſſe ſoror. ❡ Phœbus. Dianæ quā Oeneus pterit cum diis oībus ſacra faceret: unde Meleager eius filius una cum fatali ſtipite cōſumptus eſt. ❡ Reſpice tātaliden. Agamēnonem q dictus eſt Atrei fili⁹ ex Merope. Atrei aūt pater ē Pelops Pelopis tātalus. Ouid. alibi. Tantalides oēs ipſumq; regebat Achillē. Hic pats militiæ dux erat ille ducum. Sed ut placet Seruio uſurpatiue Agamēnon & Menelaus atridæ dicti ſunt cum fuerint Plyſtenis filii quoq; Agamemnon cum Dianæ ceruā occidiſſet ignarus. illa irata uentorū flatus remouit ut diximus ſupra. unde adducta eſt Iphigenia Agamēnonis filia ut imolaret. Ipſe autem poſtea ab uxore Clytēneſtra dr̄ interemptus Is poſt interitū Plyſtenis ab Atreo educatus eſt. Vnde a patrui nōmine atrides magis q̄ a patre Plyſtenides dr̄. Fuerūt ſane Pelopis filii atreus: plyſtenes & thyeſtes & eoꝝ ſoror Iſidice. ❡ Eadē dea uela tenebat: in aulide retēta ſunt uela græcoꝝ. ❡ Virgo eſt &c. Senſus eſt Diana qdē eſt uirgo & clemens eſſe debuit. bis tamen ultra modum ulta eſt acceptam iniuriam morte Meleagri & iphygeniæ ſacrificio cum Agamēnon quam focis & re diuina debuit uenerari neglexiſſet ceruā interempta. ❡ Dionem: Venerem quæ irata Hyppolito a quo ſpernebatur iniecit ſtimulos amoris phedræ: Vnde ille ab equis diſcerptus eſt. ❡ Cōſternatis: territis: conſternamur animo: conſternimur corpore. ❡ Collecta oblinia damnis: figūrate. hoc eſt dāna collecta ex obliuione deorum atq; contemptu. ❡ Noſtræ notæ: ignominiæ qua ſpreta omiſſis ludis acceperam. ❡ Excidit officiū triſti mihi: corrupti ſūt flores ſola deæ triſtitia. ❡ Puniceí croci: maſculino genere crocum dicimus florem ſignicantes.

Atrides

Quare phædra ipulſa ē a uenere ad amorem hippolyti

PAV. MAR.

❡ NOS quoq; tāgit honos: nūc aliud arguit dea numina ſtudioſa eē honoris: & flecti munerib⁹ & pietate hoīum & ſpnētes deos grauib⁹ affici ſuppliciis: qd arguit plrimoꝝ exēplo. Sic eū ea ſpreta eēt a romāis: īdignata flores abſtulit: ita ut nec ex agro nudo: nec ex agro cōſito: nec ex agro paſcuo: nec ex florido fructus pueniret. Tūc ſenat⁹ ſi oīa bñ floruiſſent: annuos mihi ludos uouit: reddidim⁹ flores: & a poſthumio & leāte cōſulib⁹ ludi ſūt mihi pſoluti. ❡ Nos quoq;: deos. Tāgit honor: qa & nos dii ſum⁹ honoris cupidi. ❡ Gaudem⁹ feſtis: dieb⁹ feſtis nobis cōſtitutis. ❡ Et aris: tēplis: & ſacrificiis. Turbaq; cœleſtes: nos dii. ❡ Sum⁹ turba ambitioſa: honoris cupida: ❡ Sæpe aliqs peccādo eū peccaret. ❡ Fecit deos ini: ñ æquos: ñ ppitios ſibi: ſ; eos ad irā puocauit. ❡ Et p delictis: p ipetrāda delictoꝝ uēia. ❡ Hoſtia fuit blāda. q̄ſi tāq̄ blāditiis allexit deos ad ueniā. nā ſedata ē ira ſacrificio. ❡ Sæpe uidi iouē thure dato q̄ſi oblato illi ſacrificio: & cremato thure. ❡ Suſtinuiſſe: cōtinuiſſe manū. ❡ Cū iā uellet mittere ſua fulmia eū in aliquē delinquēte i tat⁹ eēt emiſſur⁹ ſua tela: cōtinuit manū mot⁹ illi⁹ pietate: tū poſt delicta ipſi ioui ſacrificaret. ❡ At ſi negligimur: ſi ſpnimur a mortalib⁹. ❡ Soluit iniuria: q̄ſi plectunt ſpnētes p iniuria nobis illata ❡ Magnis: grauiſſimis. ❡ Pœnis: qa grauiſſimo ſupplicio afficiunt. ❡ Et ita deoꝝ. ſ. pterit & excidit. Iuſtū modū: qa nimiū iraſcimur. ❡ Reſpice teſtiadē: Meleagrū ❡ Teſtii ex althea mr̄e nepotē. Arſit flāmis ardētib⁹. Nota eſt fabula apri calydonii: Aetholiæ a diana imiſſi φ ei oene⁹ rex Meleagri pr̄ nō ſacrificauerat: aper a Meleagro occiſus ē: & datū amicæ ſpoliū. cū ab auūculis illi ereptū eēt: auūculos & ipſe interemit. ❡ Althea mr̄ pnior aio i frēs: q̄ſi i filiū ſtipitē diu ſuatū i quo erat filii fatū: flāmis iniecit: & eo ardēte: arſit iſœlix meleager. ❡ Cā eſt φ ara phœbes: ara dianæ. ❡ Fuit ſine igne: ſacrificio. ❡ Reſpice tātalidē: Niobē Tātali filiā ❡ Eadē dea: diana. Tenebat tela: ſagittas: qb⁹ ɔfodit: & extīxit nūeroſā illi⁹ ſobolē. ❡ Virgo: ē ipſa diana ❡ Et tñ bis ulta focos ſpretos: bis uidictā ſūpſit de his q ſuas ſpernebāt aras. nā de calydonia domo & de

Irā deorū maximā maxime cū negligūtur

Quō diana bis ulta ē ſacra eius neglecta

niobe q̄.xii.filioꝝ nūero tumida ſupiorē ſe Latona iactabat:q̄ duos tm̄ peperat:cum ipſa.xii.pepiſſet.Indignati phœb⁹ & phœbe ſobolē extinxerūt & illa ĩ ſaxū uerſa eſt. ¶ Hippolyte iſœlix uelles tu coluiſſe dionē:uenerē diones filiā. ¶ Cū diriperis:diſcerperis.Eqs cōſternatis.metu mōſtri ad fugā cōcitatis. De hippolito dixim⁹ ĩ.iii.nūc hoc dicit.Tu uoluiſſes colere uenerē:& ut debuiſſes amāti puellæ obſeq: qd̄ ſi feciſſes:nō fuiſſes ab æqs diſcerpt⁹.Cōſternatio ut Pōp.iqt eſt cōcitatio quædā ſubita ex aliquo metu a ſternutamēto deducta:qd̄ eo toto corpe cōcutimur. ¶ Lōga referre mora eſt:lōgū eēt recēſere. ¶ Obliuia hominū:cū obliuiſcerēt̄ debitaꝝ ĩmolationū ¶ Collecta dā.dāna mortaliū: & demerētiū pœnas Me quoq̧ ꝑterire ſilētio.ſ. ¶ Romani pr̄es:ſenatores. ¶ Quid facerē:facere debuiſſem! ¶ Per qd̄ fierē māifeſta doloris:q̄ſi p qd̄ me illud ægre ferre liqdo cōſtaret. ¶ Qualia dāna exigerēt:exigere dbeāt. ¶ Noſtræ notæ dedec⁹ & ignominia:qua notata erāt cū eſſem ſine ludis & ſacrificio. ¶ Excidit officiū triſti mihi: q̄ſi ego mœſta ab officio uacaui ¶ Nulla rura tuebar:nullos fouebā agros:ſic & nulli florebāt:aut ĩtēpeſtiue deflorebāt. ¶ Nec in ꝑcio erat hortus fertilis:ubi ſolet eē floꝝ copia:iā ĩfœcūdi quos nō tuebar:horti non florebāt. ¶ Lilia deciderāt:qa male defloruerāt.aut ſtatĩ erūpētes flores necabant̄. ¶ Videres uiolas arderē: q̄ſi ſubito natas areſcere. ¶ Et fila croci purpurei facta languida defecta:& diſſoluta.Nā & langor ĩterdū defectionē & diſſolutionē ſignificat:teſte Nonio.Vn̄ Virg.Purpureus ueluti cū flos ſucciſus aratro Langueſcit moriēs ſæpe.Zephyrus uir meus dixit mihi. ¶ Noli corrūpere dotes tuas.flores ipſos:& floridos agros:q tibi dati loco dotis. ¶ Dos mihi uilis erat:uiles erāt horti & flores:in quos acrius ſeuiebam.

Floræ deæ neglectæ ſupplicium inuētū abiꝑa

Florebant oleæ uenti nocuere proterui
 Florebant ſegetes grandine leſa ſeges
In ſpe uitis erat celū nigreſcit ab auſtris
 Et ſubita frondes decutiuntur aqua:
Nec uolui fieri nec ſum crudelis in ira
 Cura repellendi ſed mihi nulla fuit:
Conuenere patres:& ſi bn̄ floreat annus;
 Numibus noſtris ānua ſacra uouent:
Annuimus uoto conſul cū conſule ludos
 Poſthumio lænas perſoluere mihi:
Quærere conabar quare laſciuia maior
 His floret in ludis liberiorq; iocus:
Sed mihi ſuccurrit numē nō eſſe ſeuerū
 Aptaq; delitiis munera ferre deam:
Tēpora ſutilibus cingunt̄ tota coronis
 Et latet iniecta ſplendida menſa roſa:
Ebrius incinctis phyltra cōuiua capillis
 Saltat & imprudēs utitur arte meri:
Ebrius ad durū formoſæ limen amicæ:
 Cantat hn̄t unctæ mollia ſerta comæ:

ANT. FAN.

¶ VEnti nocuere:q flores oleis abſtulerūt. ¶ Nec uolui fieri:ne cadere uideat̄ crudelitas ĩ placidiſſimā deā. ¶ Hic eſt quod ait ſupra:Excidit officium triſti mihi quod caſus fuit nō uolūtatis. ¶ Cōuenere pr̄es:ſenat⁹ uouit tūc flore ānuos ludos ſi herbæ & arbores bn̄ florerēt:qd̄ cum eueniſſet Lēnas & poſthumi⁹ cōſules uota ſoluerūt. ¶ Liberiorq; iocus nō ſolū laſciuia reꝝ in his ludis fuit : ſed iocus neq̧,& ĩpudicns:is ꝓprie in uerbis eſt. ¶ Succurrit:ĩ mentē uenit: ¶ Subtilib⁹ coronis:coronæ ſutiles in ſolēnibus cōuiuiis dari cōſueuerūt primum ex roſis poſtea ex ſoliis nardi.Suebant̄ flores un̄ ſutiles coronæ dictæ.De uarietate coronaꝝ lege Plyniūt is docet· aliqn̄ cōſueuiſſe ſutiles coronas fieri ex ſolo roſaꝝ folio creſcēte luxuria Phyltra:ablatiuus caſus eſt phyltra:nec ſignificat hoc loco ſtēmata ſiue coronas cū antepenultima corripiat̄:nec duplicet̄ lr̄a:ſed mulieris nomē eſt q̄ coronas nectere cōſueuit De qua legimus apud Horatiū : Diſplicent nexæ phylira corōæ.Vbi ſi ſtēmata ſignifices uerſus claudicabit. ¶ Vnctæ comæ:unguentatæ more maiorum.

Corōæ ſutiles

Phyltra

Coma uncta

¶ FLOrebāt oleæ:emittebāt flores. ¶ Venti ꝓterui nocuere:nā eos ex arboribus decuſſere:& ſic male defloruerūt. ¶ Florebāt ſege.fruges ipſæ cū in herbis eſſēt:flores edebāt. ¶ Seges eſt leſa grādie:nā flores decuſſi & fructū nō reddidit. ¶ Vltis erat ĩ ſpe:amiſſis ĩtēpeſtiue ſegetib⁹ & oleis:ſuperat ſpes uieaꝝ. ¶ Cœlū nigreſcit.fit nubilū ¶ Auſtris:meridiōalib⁹ uētis & pluuiā ĩfcrētib⁹ ¶ Et frōdes:uitiū. ¶ Excutiūt̄ ſubita aqua:ſubitis nymbis ¶ Nec uolui fieri crudelis:nec in ira uolui fieri crudelis:Licet irata eſſem:tn̄ meopte ĩnenio:neq̧ crudelis ſum:neq̧ eē uolui.Ego.n.illa noxia agris imitabar:ſed cū uenirent: non auertebā:ideo inqt. ¶ Sed mi.nul.ſu.cu.re nō adhibebā curā ĩ repellēdis noxiis:ſed patiebar ita fieri Cōuenere pr̄es:ſenatores.Et uouēt ſacta ānua noīb⁹ nr̄is uouerūt ludos mihi qa meo noīe florales dicerent̄ ¶ Si ān⁹ bn̄ floreat:q̄ſi ſi quolibet āno agri tēpeſtiue:& copioſe floreſcerēt. ¶ Annuim⁹ uoto:q̄ſi nutu ꝓmiſimus fore:ut agri bn̄ floreſcerēt. ¶ Lēnas cōſul cū cō.po.de qb⁹ ſupi⁹ dixim⁹. ¶ Perſoluer̄ mihi ludos edidere ipſos florales ludos:ut ex Ply.dixim⁹:iſtituti fuere.dxvi.āno urbis. ¶ Quærer̄:cōabar cōtēdebā mecū ut q̄rerē de laſciuia ludoꝝ.Sed uenit mihi in mentē numē nō eē graue:ſed leue & iocoſum:q̧ ea offerat munera:qb⁹ aut amētes aut epulātes hauſto mero & in delitiis utant̄. ¶ Conabar:igit̄ iqt.Quar̄ in his ludis foret laſciuia maior q̄ in cæteris ludis.nā celebrāt cū oī laſciuia uſq̧ ad ſatietatē ĩpudicoꝝ luminū. ¶ Et loc⁹ liberior:qa laſciuia liberiore. ¶ Sed mihi ſurgit ĩ mētē uēit. ¶ Nō eē ſeueꝝ:tetricū & graue. ¶ Et deā:florā. ¶ Ferre munera:ipſos flores:& corōas. ¶ Apta delitiis:iocis cupidineis:& bacchicis: ¶ Tpa:frōtes:& ipſa tpa. ¶ Tota pigunt̄:qa uariis florib⁹ corōata picturā imitari uidēt̄. ¶ Corōis ſutilibus ex ſutis florib⁹.Coronæ.n.& tenuiores ſunt & ægyptiæ:& ſutiles:& pactiles.Tenuiores corōas ātiq: ut Ply.aſſerit.Strophia appellarūt:hic & ſtrophiola:& cū ex florib⁹ fierēt ſerēdo ꝑiuæ appellaban t̄.Hybernæ uero cū negant̄ flores ægyptiæ dictæ q̧ ex ægypto flores ueniebāt.Cœpit ide luxuria facere coronas ex metallo:quas ob tenuitatē romani dixere corollas.Craſſus diues ex argēto: & auro imitatione folioꝝ

PAV. MAR.

Quare ludi florales iſti tuti ſūt, ꝑribus cū antea eēnt neglecti ꝑp lōga bella

coronas dedit ludis ſui. Et ut idem inquit. Etiã tum coronæ deoꝝ honos erant:& lauꝝ publicoꝝ priuato rũq;:& ſepulchroꝝ & manium. Sũmaq; autoritas pactili coronæ ſutiles ſalioꝝ ſacris inuenimus. Adeo luxuria pceſſit:ut iutiles coronæ non fierẽt niſi ex mero folio roſaꝝ:& mox ex herbis & florib⁹ indicis petitæ:audaciſſimæq; ex nardi folio dabanť unguẽtatæ:& potiſſimũq; fæminaꝝ põpis:& reliqua. ℭ Et mẽſa ſplendida:lauta & luxurioſa. ℭ Latet iniecta roſa:fuſis roſis in ipſis cõuiuiis. ℭ Cõuiua ebri⁹:poſt epotũ uinũ. ℭ Saltat capillis incictis:inexis:hoc eſt coronatis. ℭ Phyltra:cõtextis phyltra:& glycere corollariæ fuere. & Bracteas dediſſe phyltrã inqt Ply. ℭ Et iprudẽs:cõuiua. ℭ Vtiť arte meri:cũ ebrietate icõpoſitæ ſaltet. ℭ Ebrius:amator.i. ℭ Cantat ad limen durum:ad duras fores:quæ non aperiunť. ℭ Amicæ formoſæ:ſicut & Tib. Delia tolle fores:& ipſe poeta: Ianitor india dura religate cathena: Difficilemq; moto cardine paude forem. ℭ Comæ unctæ:unguento fuſæ. ℭ Habẽt mollia ſerta : nam unguentati coronabanť: ut etiam eſt apud Luca. in conuiuio Cleopatræ: Accipiunt ſertas nardo florente coronas. Et nunq̃ fugiente roſa multũq; madenti infudere comæ quod nondũ euanuit aura Cyna nõ externæ:nec pdidit aera terræ:. Aduectũq; recens uicinæ meſſis amomum.

Corõas imitatione folio rũ ex argẽto & auro

Vngnẽtati coronabãtur

ANT. FAN.

Nulla coronata peraguntur ſeria fronte
Nec liqdæ iuncto flore bibunť aquæ:
Dõec eras mixt⁹ nullis acheloe racemis
Gratia ſumendæ non erat ulla roſæ:
Bacch⁹ amat flores:baccho placuiſſe co(ronã
Ex ariadneo ſidere noſſe potes:
Scœna leuis decet hãc nõ eſt mihi credi(te nõ ẽ
Illa cothurnatas iter hñda deas
Turba qdẽ cur hos celebret meretricia (ludos
Nõ ex difficili cã petita fuit:
Non eſt de triticis nõ ẽ de magna pfeſſis
Vult ſua plebeio ſacra patere choro:
Et manet ætatis ſpecie dum floreat uti
Contẽnunt ſpinam cum cecidere roſæ:
Cur tamẽ addanť ueſtes cerealib⁹ albæ:
Sic eſt hæc cultu uerſicolore decens:
Aut quia maturis albeſcit meſſis ariſtis
Et color & ſpecies floribus oĩs ineſt:
Annuit & motis flores cecidere capillis
Decidere i mẽſas ut roſa miſſa ſolet:

ℭ SER. la:grauia q̃ſi ſeorſum a riſu i qbuſdã placet. ℭ Acheloe: Secũdũ antiqtatẽ locut⁹ eſt:quæ ut Seruius docet aquã acheloũ uocabat. Idem & apud Macrobiũ inuenies. ℭ Ex ariadneo ſidere: Ex corõa ariadnes. ℭ Scena leuis. ℭ Laſciui ludi:laſciua ſpectacula qa reuera meretrix fuit. ℭ Cothurnatas deas. ℭ Graues : alludit ad grauiora ſpectacula quæ exhibebanť dũ tragœdiæ referre ẽ:q̃ cothurnatoꝝ poetaꝝ ſunt. ℭ Nõ eſt de tetricis:hæc dea nõ eſt de numero tetricaꝝ & grauiũ carũq; quæ magna pfiteantur:ut ſapientiã uim bellicam regna: ſed quæ leuia cõia & plebeia. Vñ florales ludi a meretricib⁹ celebranť. ℭ Cur tñ:Q uærit cur in ludis floralibus uterenť ueſtib⁹ nõ albis:ut in Cerealibus:ſed uerſicoloribus hoc eſt diuerſoꝝ coloꝝ. ℭ Maturis albeſcit meſſis ariſtis Dabanť Cerealibus albæ ueſtes ut diximus. quia is color & quidem unus eſt ſegeti iam maturæ. Floralibus uerſicolores : quia nullus color eſt qui non inueniatur in floribus.

Seria

Cothurnatas deas hoc ẽ tetricas

Veſtes uerſicolores in floralib⁹

PAV. MAR.

ℭ NVlla ſeria grauia cũ adhibito reb⁹ ordĩe. ℭ Peragũtur fronte coronata:ſed iocoſa oĩa:nec mõ:nec ordĩe ſeruato. Nã accedẽte ebrietate coronati ſeria facere nõ pñt. ℭ Nec liqdæ:puræ & uitreæ aquæ. ℭ Bibũť.iunctis flore:ab his q caput hñt florib⁹ coronatũ:nã uina imixta aquis nõ hauriũt:ſed meꝝ potãt. ℭ Dõce tu acheloe eras mixtus nullis racemis:nullo racemoꝝ fructu hoc eſt nullo uino.i.dum aqua pura bibebať. ℭ Nõ erat ulla grã roſæ ſumẽdæ:nõ erat grat⁹ ullus coronarũ uſus. Nam aquã hauriẽtes nõ coronanť. Q uia Acheloe inquit uoluit Virgiliũ imitari dicentem. Poculaq; iunctis acheloia miſcuit uuis. Nec tñ ego cum Seruio & Macrobio ſentio : q illud dictũ putant qđ antiqui acheloiã aquã uocebant. Nã illud Virgilianũ:& hoc Ouidianũ ad hiſtoriã referẽdum cẽſco. Scimus.n.acheloũ eſſe in ætholia:fluuiũ & æetholũ fuiſſe cõſtat Staphylũ Sytheni filiũ:q fuit uuæ reptor. Vnde ab eo græci σταφυλον uuã appellauere. Et Ply. tradit Staphylũ hunc pimũ docuiſſe uinũ aqua miſceri. Ergo quia hic docuit:& Aetholus fuit:referať ad ætholiæ fluuiũ:cuius aqua prima fuerit imixta uino. Sed de his in georgicis diſſeruimus. ℭ Bacchus amat flores:eo argumẽto qđ poſt epotũ uinũ corona accipiť. ℭ Tu potes noſſe placuiſſe coronã bacho:qđ baccho grata fuerit corona. ℭ Ex ſidere ariadneo:ex corona ariadnes:de qua diximus in tertio:& alio loco Potus:amãs teges de flore:atq; ære corõas accipiãt:detur uina corona mihi. ℭ Scœna:leuis:leue theatrũ ubi leuia:& laſciuia referunť. ℭ Decet hanc:florã. ℭ Nõ eſt credite mihi nõ eſt illa:flora. ℭ Habẽda iter cothurnatas deas:nõ eſt exiſtimãda nympha ex his quæ Dianã ſequunť:ut uirgo ſit:nã ipudica eſt:& tacite oñdit meretricẽ ut fuiſſe conſtat. Virgines aũt cothurno utebanť:ut apud Vir. Virginibus tiriis mos eſt geſtare faretrã. Purpureoq; alte ſuras uincire cothurno. Aut potius illud referas ad res etiã theatrales ℭ Nã ſcœna:leuis cõuenit floralib⁹:q̃ leuia & laſciua ſunt. ℭ Grauibus uero rebus. eſt opus grauiore ſcœna ueluti cũ facta regũ referũtur. Ergo inter graues muſas:nõ eſt habẽda meretrix. Et quid grauius eſſe põt tragœdia:ea tñ cothurnata fingitur. quia poetæ tragici cothurnati erant & in lib. de amoribus ad Corinam ſic inqt. ℭ Venit & ingẽti uiolẽta tragœdia paſſu. ℭ Fronte comæ torua palla iacebat humi. Læua manus ſceptrũ late regale mouebat Lydius alta pedũ uicla cothurnus erat. Et i ſecũdo triſtiũ. Et dedim⁹ tragicis ſcriptũ regale cothurnis. Q uæq; grauis debet uerba cothurnus hẽt. cũ igiť cothurnus tragicoꝝ grauia ſcribẽtiũ ſit. ita ĩtelligas nõ eſſe illã habendã inter ſeueriores muſas quibus ducib⁹ ſeueriſſima ĩ theatro referunť. Sed habendã inter meretriculas ſic leuiſſima & impudica in theatro fiunt. ℭ Cur turba meretricia celebret hos ludos: cur in luds mere

Acheloͧs in ætholia flu.

Sthaphilũ ſytheni filium uuæ inẽtorem

Cothurnus eſt tragicorum grauia ſcribẽtium

trices funganꝭ officio mymbꝶ? ¶Cauſa nō fuit petita ex difficili:ſed ex facili:nā ſtatim ītellexit cauſā. ¶Nō ē de tetricis:grauib⁹ & ſeueris. ¶Nō ē de ꝓfeſſis magna de illis deab⁹ quæ magna ꝓfierēt:ut Ceres:quæ ꝑeſt frugib⁹:Pallas lanificio:& aliis bonis artib⁹. Themis naticiniis nō ē fere ex harum numero ¶Vult patere ſua ſacra choro plebeio:q̄ſi ſpectari ludos a plebeis:nō a grauib⁹ ſ̄catorii ordis uiris. Vñ ē illd Martialis:Noſſes iocoſe dulce cum ſacrum flore. Feſtos quæ luſus:& licentiā uulgi. Cur in theatrum Cato ſeuere ueniſti? An ideo tm̄ uenerasut exires? ¶Et monet flora. ¶Vti ſpēætatis:uti decore & pulchritudīe iuuenilis æui. ¶Dum floreat..ipſa ætas anteq̄ inſtet grauior ætas. ¶Cōtēnūt ſpinā cū ceciderе roſæ:nō habēt in ꝓcio ſpinæ.cū roſæ ceciderint. Sed dum roſæ nitēt:ſic decor formæ in ætate iuuenili:nō in ſenecta. ¶Cur tñ:in cerealib⁹ludis:ut ī.iiii.li.diximus. Albæ ueſtes adhibentur:ab ariſtarꝝ colorē. Sic in floralib⁹picte & uariæ ab ipſa florꝝ uarietate. ¶Vt:q̄uis. ¶Albæ ueſtes denꝭ cerealib⁹:ludis. Cereris. Cur tñ ſic eſt hæc:ludorꝝ tuorꝝ ueſtis. ¶Decēs cultu:uerſicolore ornatu diuerſorꝝ colorꝝ. ¶An q̄a meſſis ipſæ fruges iam meſſis tēpore. ¶Albeſcit ariſtis maturis.cum ad maturitatē uenerint:& de quo ad rōnem cerealium. ¶Et omnis color & omnis ſpecies:decor. ¶Ineſt floribus:& hoc ad rōnē ueſtis floralis:ꝙ omnis color & decor inſit floribus. ¶Annuit:affirmauit qđ ego dixeram. ¶Et flores cecidere mo tis capillis:cum annuens illa caput moueret:excuſſi ſunt e crinibus flores. ¶Vt ſolet roſa miſſa īcidere ī menſas quēadmodum iniecte roſæ decidunt in ipſas menſas accumbentibus conuiuiis.

Tertiæ deæ q̄lis pallas & themis

Albæ ueſtes adhiben tur ab ariſtarū colore

Lumīa reſtabāt:quorꝝ me cauſa latebat
Cum ſic errores abſtulit illa meos:
Vel q̄a purpureis collucēt floribus agri
Lumina ſunt noſtros uiſa decere dies:
Vel q̄a nec flos ē hebeti nec flāma colore
Atq; oculos in ſe ſplēdor uterq; trahit
Vel q̄a delitiis nocturna licentia noſtris
Conuenit a uero tertia cauſa uenit:
Eſt breue ꝑterea de quo mihi q̄rerꝭ reſtat
Si liceat dixi dixit & illa licet:
Cur tibi ꝓ lybicis claudunꝭ ræte leænis
Imbelles capræ ſollicituſq; lepus:
Nō ſibi rñdit ſiluas ceſſiſſe ſed hortos
Aruaq; pugnaci non adeunda feræ:
Oīa finierat tenues ſeceſſit in auras
Manſit odor poſſes ſcire fuiſſe deam:
Floreat in toto carmen naſonis in æuo
Sparge ꝑcor donis pectora noſtra tuis

¶LVmina reſtabant:Faces quarum lucem floralibus adhibebant:uel quod alliciunt ad ſe oculos: uti ipſi flores: uel quod his nocte utimur cuius licentiam ſcimus floralis laſciuiæ conuenire:uel ꝙ ut faces ita & flores uidētur lucem fundere. ¶Hebeti colore:hebes color eſt flocidus & nitore carēs. ¶A uero tertia cauſa uenit. Hæc igiꝭ ꝓbanda eſt. ¶Cur tibi ꝓ libycis:Martialis:Et floralicias laſſat harena feras. Quærit cur nō leonis ſed capræ ac lepores in ludis floralibus agitentur:cuius rei cauſa eſt qđ hæc dea non præeſt ſiluis ubi leones ſed hortis ac pratis ubi capræ leporeſq; uerſantur. ¶Clauduntur rete. Rete legendum eſt non rite ut quidam legunt neſcientes ꝙ rete ablatiuus pro reti ponitur hoc loco teſte Priſciano qui ſcribit ablatiuum tertiæ declinationis per i proferri ī neutris quæ in e correptam definunt & appellatiua ſunt: & uetuſtiſſimos huiuſcemodi nominum ablatiuum etiam in e proferre ut cingitur oceano Libyco mare flumine nilo. ¶Fuiſſe deam:Vel floram ex odore florum: uel quamcunq; deam quod diuinum odorem liquerit qualem ſpirant comæ Veneris apud Virgilium.
¶LVmina reſtabant:& luminum quoq; uſus erat in floralibus:quorum triplex affertur ratio. Aut a ſplendore agri floridi:cum radio orientis ſolis collucent flores. Aut quia flores uti & lumina abſtraunt in ſe oculos. Aut quia floralis laſciuia exigeret nocturnum tempus. Sic & ipſa per noctem lumīa. ¶Reſtabant lumina:ſuperat ratio luminum:quæ nondum erat expoſita. ¶Quorū luminum

ANT. FAN.

Flocci d⁹ color eſt nitore carēs

Rete ñ rite legē dum eſt pro reti

PAV. MAR.

Faces ſꝭ coloris puri & nitidi ñ obtuſi

¶Cauſa latebat me:ignorabam cauſam. ¶Cum ſic illa:Flora. ¶Abſtulit errores meos:nā docuit qđ neſciebam. ¶Vel q̄a agri:floridi.ſ. ¶Collucent ignibus purpureis:purpureo ſole. ¶Lumīa ſunt uiſa decerꝭ noſtros dies:decora & cōuenīētia floralib⁹ ludis. ¶Vel q̄a nec flos nec flāma eſt hebeti colore:nec nitētes flores:nec accenſe faces ſunt coloris obtuſi:ſed puri & nitidi. ¶Atq; uterq; ſplendor:& floris & facis ¶Trahit in ſe oculos:facit ut oculi ſtatim in eos conuertanꝭ. ¶Vel quia licentia nocturna p noctē Cōuenit noſtris delitiis:iocis & laſciuiæ noſtræ. ¶Tertia cauſa:hæc ultima ratio. ¶Vēit a uero:quia uerū illud eſt plura licere per noctem & ioci impudici detentius per noctem:quam per diem exercendi:& nox lumina exigit. ¶Præterea breue eſt de quo reſtat mihi quærere:ſupereſt etiam dubium: de quo inquirendū eſſet. ¶Si liceat:modo quærere. ¶Dixit & illa licet:potes ſciſcitari quod uelis. Naꝫ reſpōdebo. ¶Cur capræ imbelles:capræ ſiluestres:quæ nō unguibus:nō dentibus:non cornu pugnant. ¶Et lepus ſollicit⁹:timidus. ¶Claudunꝭ in ræte & ſic incluſi ferebanꝭ in theatrum:& fiebat uenatio ¶Pro libycis leænis qđ animal ferox:& pugnax cur pro hoc imbelle tibi datur pecus. ¶Reſpondit ſibi non ceſſiſſe ſiluas:ſed hortos ſe ſiluarum non eſſe dominam:ſed hortorum. ¶Et arua non adeunda feræ pugnaci:agros ceſſiſſe ſibi.quo leones.& urſi.& ſimilia animalia non accedunt.ſed capræ & lepores imbelles ¶Omnia finierat:& iam nihil erat de quo quæreretur. ¶Succeſſit in tenues auras:ut dii & umbræ ſolent. nam euanuit illa ab oculis poetæ. ¶Manſit odor etiam in eius abſceſſu:ut eſt illud Virgilianum:Ambroſiæq; comæ diuinum uertice odorem ſpirauere. ¶Poſſes ſcire fuiſſe deam:ipſo odore nouiſſes diuinitateꝫ ¶Sparge præcor noſtra pectora tuis donis:effundas flores tuos in meo pectore. Vt carmen naſonis floreat in toto æuo.ut floridum ſemper ſit carmen noſtrum:quaſi ut aſſequatur immortalitatem.

Capræ & lepores in theatro claudebantur

Carmē floridū pro immortali tate

ANT. FAN. Chiron orit.v. nonas noctis initio Sagittarius Phylliri des Chiron iuſtus hercules tenebat implere duodeci labores quos iuſſerat euriſtheus.

¶Nocte minus quarta:Si calēdis maiis ſumis initiū qnto nonas:ſi ab exortu hyadū q̄rto nonas dicit.Sagittariū in ortū ferri noctis initio:qđ fieri neceſſe eſt ut occidētibꝰgeminis paulopoſt ſolis occaſū.ē āt Sagittariꝰ teſte Macro.oīum zodiaci domiciliorꝫ imus atq; poſtremus:iō ex hoīe in ferā p mēbra poſteriora degenerās:qđ in poſtremis partibꝰin ſuis a ſupis in īferna detruſus uidet̄.hic autor ē Columella.v.nonas huiuſmēſis pluuiā ſignificare.quē poetæ chironē cētaurꝫ eē fabulant̄ cui ferūt arma Herculis quē hoſpitio excepat ptractādi ſagittā hydræ ſanguie illitā ī pedē excidiſſe.Vñ cū is dolore itolerabili laboraret miſeratione deorꝫ in cœlū trāſlatus Sagittarii nomen accepit ubi cōſtat ſtellis.xv.ut Iginus tradit.dr̄ tñ chiron autore Plynio curatus cētaurea quā qdā chiroiā uocāt. ¶Phyllyrides:A phyllyra,cum qua coeunte Saturno ops eius uxor.aduenit:cuiꝰpræſentiā uerītus deus ſe in equū conuertit.uñ natus eſt chiron cētaurꝰ quē Virg.quoq; a matre phyllyridē dicit: ut phyllirides chirō amythaoniuſq; Melāpus.¶Iuſtū ſenē:Secūdū Orpheū q chironē cētaurorꝫ diceotaton.i.iuſtiſſimū uocāt. ¶Manꝰ miſſuras hectora læto.Achillē chironis diſcipulū qui Hectorē interfecit.¶Exhauſta parte laborꝫ ¶Quo tpe Hercules mādata euryſtei pene oīa īpleuerat.¶Troiæ duo fata: Herculē & Achillē.Troiā enim Hercules cum regnaret Laomedon depopulatus eſt.Quare ilienſes poſtea cū Achilli.Patroclo.Antilocho & Alaci ſacrificarent Herculē colere noluerūt.¶Hortens uellus:Pellē leonis quā Achilles nonmodo non exhorruit:ſed auide tractauit.

Nocte minꝰ q̄rta pmet ſua ſidera chirō
Semiuir & flaui corpore mixtus equi:
Peliō æmōiæ mons ē obuerſus in auſtros
Sūma uirēt pinu cætera quercꝰ habet:
Phyllyrides tēuit:ſaxo ſtāt ātra uetuſto
Quæ iuſtū memorāt īncoluiſſe ſenem:
Ille manus olim miſſuras hectora læto
Creditur in lyricis detinuiſſe modis:
Venerat alcides exhauſta parte laborū
Iuſſaq; reſtabāt ultima pene uiro
Stare ſimul caſu troiæ duo fata uideres
Hinc puer eacides hic ioue natus erat:
Excipit hoſpitio iuuenē phylliriꝰ hæros
Et cauſam aduētus hic rogat ille docet:
Reſpicit interea clauam ſpoliumq; leonis
Virq; ait his armis armaq; digna uiro:
Nec ſe qn horrēs auderent tangere ſetis
Vellus achilleæ continuere manus:

PAV. MAR. Cētauri forma q̄lis eſſet

¶NOcte minus q̄rta:tertia nocte poſt calēdas maias oritur Chiron:Cētaurus:Saturni & phyllyre.f.Qui nō mō cæteros Cētauros:ſed hoīes quoq; iuſtitia ſupaſſe.Aeſcu apiūq; & Achillē nutriſſe exiſtimat̄ Pietate igit̄ & diligētia efficit:ut inter deos ānumeraret̄ apud hunc Hercules cum diueret:& ſimul cum chirone ſedēs ſagittas conſideraret:ferē una earꝫ decidiſſe ſupra pedē Chironis:& eū interfeciſſe.Alii dicūt Cētaurꝫ miratū φ tā breuibꝰ ſagittis:tam magna corpora centaurorꝫ interfecerit ipm contendere arcum conatū:& ſagittā plapſam in pedem eius incidiſſe.Miſertus Iuppiter eum inter aſtra cōſtituit:cum hoſtia:quā ſupra arā tenens īmolare uidet̄. Centaurus ita figurat̄:ut antarctico circulo niti pedibus:humeris hyemalē ſuſtinere uideat̄. Caput ppe caudā hydræ cōiungens:hoſtiā dextra manu tenens:ſupināq; pedibus:& extremo ore circulū hyemalē tāgit inter eum:& antarcticū collocata.Centauri aut crura a reliquo corpore diuidit circulus:qui lacteus appellat̄ Hic ſpectans ad ortum ſignorꝫ totus occidit Aquario:& piſcibus exortis.Exorit̄ aūt cum Scorpiōe & Sagittario:habet ſtellas ſupra caput tres obſcuras.In utriſq; humeris ſingulas claras.In cubito ſiniſtro unam in manu unā.in medio pectore equino:unā in prioribus poplitibus utriſq; ſingulas:iter ſcapulas quatuor: in uētre duas claras:in cauda tres:in lūbo eqno unā:in genibus poſterioribus ſingulas:in poplitibus ſingulas oīno ſunt.xxiiii.Hæc ex Higino. ¶Nocte minus quarta:hoc ē tertia nocte poſt calēdas maias.i.v.nonas.Sic & Columella oñdit.v.nonas oriri. ¶Chiron pmet:aperiet. ¶Sua ſidera:quia ea nocte uidēt̄ oēs eius ſtellæ. ¶Semiuir:Cētaurus:nā ex parte hō ex parte equus.ideo ait. ¶Et mixtus corpore eq flaui:ſuperior pars humana eſt:inferior eqna. ¶Pelion mons æmoniæ:theſſaliæ:de quo diximus in primo. ¶Eſt obuerſus in auſtros:in meridiē:nā ab oriētali parte ſurgens ad meridionalē æmathiæ partem pcēdit ipſe mons:de quo Lucanus in.vi.Cū p ſūma poli phœbū trahit altior æſtas pelion oppōit radiis naſcētibꝰumbras:æmonia aūt ab æmone dicta eſt:a cuiꝰ filio theſſalo theſſalia poſtea uocitata. ¶Sūma uirēt pinu:i ſūmitate ipſiꝰ mōtis ſunt pineta. ¶Cætera quercus hēt:in cæteris partibꝰ ſt̄ querceta. ¶Phyllirides: Chirō a phyliira nympha Oceani & Tethios filia:ex qua Saturnus in æquū uerſus Chironē genuit: a qua phylirides noīatꝰ eſt. ¶Tēuit eū.ſ.mōtē. ¶Stāt antra ſaxo uetuſto:q̄ſi adhuc ſupſunt antra in rupe noīatꝰ eſt ¶Tēuit eū.ſ.mōtē.Stāt antra ſaxo uetuſto:q̄ſi adhuc ſupſunt antra ī rupe ipſiꝰ mōtis. ¶Quæ memorāt īcoluiſſe iuſtū ſenē:in qbꝰdicūt Chironē hitaſſe:iuſtitiæ laude īſignem. ¶Ille credit̄ detinuiſſe in lyricis modis lyræ ſeu cytharæ ſono. ¶Manꝰmiſſuras hectora læto:manꝰachillis pueri:q īterfecturꝰpoſtea erat hectore:& ī arte phyllirides puerꝫ cythara pfecit achillē.Atq; aios molli cōcutit arte feros. ¶Quas hector ſenſurꝰ erat:poſcēte mgr̄o.Verberibꝰ iuſſas pbuit ille manꝰ. ¶Venerat:ad chironē. ¶Alcides:hercules. ¶Exhauſta pte laborꝫ:q̄ſi iā magna ex pte abſolutis laboribꝰ. ¶Reſtabāt uiro:ſuperāt adhuc herculi. ¶Pene quaſi. ¶Vltima iuſſa:ultia q̄ ab Euryſteo eēnt nutu iunonis īpoſita.uolūt ultimū laborē fuiſſe cerberꝫ quē ab īferis traxit. ¶Tu uideres caſu forte fortūa. ¶Stare ſimul duo fata troiæ:duos uiros.q diuerſis tpibꝰ troiā exciderūt.Hercu.q ſub Laomedōte troiā diruit:& Achillē.q poſtea Hectorē īteremit quo mortuo ſpoliata urbs pſidio.facile poſtea.capta & euerſa ē. ¶Hic er.p.e.Achil.æaci nepos.Hic na.io.Herc. ¶Heros phyl.chirō natꝰexcipit hoſpitio iuuenē.ſuſcepit her.hoſpitē Hic:chirō.rogat cāʒ aduē

Phyliris nimpha oceani fi lia ex q̄ natus ē chirō e ſaturno i equum uerſo

Vltimꝰ: labor quē iūo mādauerat euriſtheo euriſtheus herculi

q̃ cã:uenerit. ¶ Ille her. Docet cã3.ſ. ¶ Intea reſ.cla. q̃ hercules mõſtra domitabat. ¶ Et ſpoliũ leõis pellẽ leõis nemei ab ip̃o hercule ĩſecti. ¶ Ait o uir armis:&c. ¶ Arma digna uiro:o Hercules digne q̃ h̃ arma geras:& digna hæc q̃ abs te gerãt. ¶ Nec man⁹ achilleæ:cõtinere nõ potuit man⁹. ¶ Q ni auderet tãgerẽ uellus horrẽs ſetis pellẽ illã hirſutã:& uilloſam:cũ ſoleãt pueri ſilibus expaueſcere:ip̃e nõ expauit Sic ĩ ar gõauticis de eodẽ Valeri⁹ flacc⁹:ſtupet ĩ ducib⁹ magnũq; ſonãtis haurit:& Herculeo ſert comin⁹ ora leõi.

Dũq; ſenex tractat ſq̃lentia tela uenenis
Excidit & læuo fixa ſagitta pede eſt
Ingemuit chyron traxitq; e corpe ferrũ
Et gemit alcides æmoniuſq; puer:
Ipſe tñ lectas pagaſeis collibus herbas
Tẽperat:& uana uulnera mulcet ope
Vir⁹ edax ſupabat opẽ p̃eituſq; recepta
Oſſibus & toto corpore peſtis erat:
Sãguine cẽtauri lerneæ ſãguis achidnæ
Mixtus:ad auxiliũ tẽpora nulla dabat:
Stabat ut añ patrẽ lachrymis pfuſ⁹ achil(les
Sic flẽdus peleus ſi morereſ erat:
Sæpe man⁹ ægras mãib⁹ fingebat amicis
Morũ quos fecit p̃mia doctor habet
Oſcl'a ſæpe dedit dixit quoq; ſæpe iacẽti
Viue p̃cor ne me chare relique pater:
Nona dies aderat cũ tu iuſtiſſime chirõ
Bis ſeptẽ ſtellis corpora cinctus eras:
Hunc lira curua ſeq cupet ſed idõea non.
Eſt uia nox aptum tertia tẽpus erit:(dũ
Scorpiõ in cœlo(cũ cras luceſceẽ nõas
Dicim⁹)a media pte tenẽdus erit:(ora
Hic ubi ꝑpulerit formoſa ter heſperus
Ter dederint phœbo ſidera uicta locũ

¶ SQ ualẽtia tela uenẽis Sagittas ueneno hydræ illitas ¶ Lectas pagaſeis collib⁹ herbas ueriſil'is narratõ eñ q̃dã uelint chironẽ medicinã herbariã iueniſſe ut autor ẽ Pli. De pagaſis q̃ ĩ theſſalia ſũt dixim⁹ ſupra. ¶ Lerneæ ſã.ec. hidræ quã echidnã & excetrã ẽẽ diximus. Ea nõnulli tria uolũt hãiſſe capita alii nouẽ. alii quĩquaginta. ¶ Morũ quos fecit p̃mia doctor hẽt piũ diſcipulũ experiẽ quẽ optimis morib⁹ ĩſtituerat. ¶ Nona dies aderat nonus dies agebaẽ ex quo uulnus acceperat chiron. ¶ Bis ſe. ſtel. Alii. xv. dicunt. ¶ Lyra curua: Hæc ut ſupra traditum ẽ cum Sagittario in ortum ferẽ. ¶ Nox tertia: pridie nonas maias lyram inquit chronice orituram uel tertiononas. ¶ Cum cras &c. Pridie nonas Sole abdito in occaſu media pars Scorpionis uiderit poterit ſublata ortu chronico. Conſtat enim ſignum exoriri occaſu Tauri:

¶ DVMq; ſenex:chiron. ¶ Tracta tela ſq̃lẽtia uenenis ſagittas Herculis ĩſectas uenẽo hydræ lerneæ. ¶ Sagitta excidit:decidit & mãib⁹ chirõis. ¶ Et eſt fixa læuo pede decidẽs ſagitta ĩfixa eſt ſiniſtro chirõis pedi. ¶ Ingemuit chiron. cũ eẽt ſauci⁹ ¶ Traxitq; e corpe ferrũ:eruit ſagittã e pede ſaucio. ¶ Et gẽit alcides:Hercules. ¶ Et puer æmonius:theſſalus Achilles. ¶ Ipſe tñ:chiron. ¶ Tẽpat herbas:uolebat ſibi ipſi adhibere medicamẽtũ. qm̃ & peritiã hẽbat artis medicæ. & plura ad medelã eẽ cõſtat ab illo tradita. Cẽtaureã quoq; herbã ab eo denoĩatã. Nũc uero ſibi opẽ allaturus. temperabat herbas. ¶ Lectas. quas ipſe collegerat. ¶ Mõtibus pagaſeis:theſſalicis a pagaſis. pagaſæ in theſſalia ſunt ferax emporium : quo ex loco : ut Strabo inqt:Pelias Iaſonẽ ac nauẽ argo foras emiſit. Pagaſas autẽ ideo dictas eſſe aiunt. q̃a eo in loco nauẽ argo cõpegerit. Alii uero filius exiſtimant : loco ipſi nomẽ impoſitum ꝑpter uicinos fontes .i. pagaſas. qui frequenter aquas effundũt hæc Strabo. ¶ Et mulcet:chiron ¶ Vulnera:lenire & ſedare conatur dolorẽ uulneris: ¶ Vana ope: in ꝑfecturo medicamento. ¶ Virus edax:uenenum abrodens. ¶ Superabat opẽ. medicinã oẽm. ¶ Peſtis erat penitus recepta. letale uenenum iterius penetrauerat ¶ Oſſibus & toto corpe nã in oĩa mẽbra ſerpſerat:Sanguis echidnæ lerneæ:hoc ẽ uenenũ hydræ. ¶ Mixtus ſanguine centauri chironis. Nulla dabat tẽpora ad auxilium:adeo uehemens illud uirus erat:ut ſtatim per oẽ corpus ſuſum nullũ relinqueret ad opẽ offerendã tẽpus ΕΧΙΔΝΑ uipa eſt hic pro hydra põiẽ. ¶ Lerneæ. a lerna palude in ſinu argolico in pelopõneſo:& fluuius eodẽ quo palus noĩe. ut Strabo ait. in qua tãtas de hydra fabulas poete tradiderũt. Achilles ſtabat perfuſus lachrymis ut ante patrẽ:ita ſtabat ante illum flens:& gemens puer:ueluti ante parentẽ. ¶ Sic eodẽ modo. ¶ Erat flendus peleus pater a filio. ¶ Si moreretur:quaſi dicat nõ aliter ille fleuiſſe morientẽ patrẽ ¶ Sæpe fingebat cõponebat & tractabat. ¶ Manus ægras:inualidas & iam moriẽtes. ¶ Manibus. ſuis amicis. ¶ Doctor ipſe chyron q; Achillẽ puerum bonis moribus inſtituit. ¶ Habet præmia morũ quos fecit:quibus puerum informauit habet præmia. officioſam illius pietatem. ¶ Oſcula ſæpe dedit:oſculabatur iacẽtem. ¶ Dixit quoq; ſæpe iacenti:chiro recũbẽti. ¶ Viue præcor nec pater care relinque me:uiuas:nec alumnũ tuũ relinquas. ¶ Nona dies aderat:nono die poſt acceptum uulnus. ¶ Cum tu chiron iuſtiſſime:qui mortales iuſtitia ſuperaſti. ¶ Eras cinctus corpora. habebas corpus cinctum. ¶ Bis ſeptem ſtellis:& Higinus. xiiii. eſſe inquit. ¶ Et tamen ſtellæ:quas ille refert per centauri corpus diſpoſitas ſunt numero. xxiiii. nõ numeratis ſtellis uictimæ & aræ. ideo & nos ſuperius. xxiiii. eſſe diximus. ¶ Sed qui ratione. xiiii. dicant ipſi uiderint. ¶ Nunc lyra. iii. no. maias appet lyra de qua diximus in primo. Nunc heliaco ortu in cœlo uidetur. ¶ Lyra curua cuperet ſe qui hunc chironem quaſi ſtatim poſt eum oriri. ¶ Sed nondũ eſt uia idonea nondũ patet lyræ aditus quia nõ poſt illũ apparere. ¶ Tertia nox. ab ortu chironis. ¶ Eſt aptũ:cõgruum lyræ tẽpus. Cũ igitur. v. nonas oriatur chiron tertio no. lyra apparet. ¶ Scorpius in cœlo de ſcorpio etiam ſuperius dictum pridie tamen no. maias media eius ps occidit. & media apparet. ¶ Et p hæc deſignaẽ ortus coſmicus tauri q̃ illi eſt oppoſitus. Cũ dicitur cras luceſcere nonas:pridie nonas:cum dicere poſſumus:cras eſt dies no. maiaꝝ. Scorpius erit no

Chiron herculiſ hoſpes tractabat eius arma

AN Π. FAN. echidna

De hydre capite

Lyra oritur pridie nonas maias

PAV. MAR.

Pagaſæ ĩ theſſalia emporium.

Echidna ꝑ hydra ponitur

Lerna palus in ſinu argolico ĩ pelopõneſo

Chiron nono die periit & quo acceperit uuln⁹ cũ ſagitta herculis

Ortus coſmic⁹ tauri oppoſitus ſcorpiõi

tãdus ĩ cœlo a media parte:q̃a media pars tãtũ inſpiciet. ¶ Tũc ubi ꝓtulerit.yii.idus maias fiunt lemuria nõ multũ a ferialib⁹ ſacris differẽtia. ¶ Illa q̃dẽ mẽſe Februario ꝓ mortuis celebrãt. ¶ Hæc quoq; ꝓ mortuis.ſed ab antiq̃s mẽſe maio:q̃ a maioribus ita dñatus eſt:auis iuſta ſoluebãtur: cũ nõdũ duo mẽſes eẽnt a Numa additi.Nã poſtea inſtituta parẽtalia februario mẽſe:quo fiebãt luſtrationes.Seruatus tñ mos eſt: ut mẽſe hoc lemuria ad placãdos lemures fierẽt de noĩe ipſo . & unde originẽ habuerint paulo poſt diſſeremus. ¶ Tũc ubi heſpus:heſperũ ꝓ lucifero poſuit.Et ſi idem eſt:tamen luciferũ mane dicimus:ſed de eo in primo dixim⁹.poſtq̃ igĩt lucifer: ¶ Ter ꝓtulerit formoſa ora:erit ortus.aut ab ortu ſurrexerit. ¶ Et ter dederint locũ phœbo.cedẽt ſoli. ¶ Sidera uicta:quæ uincũtur a maiore lumine.Sic indicat,tertiũ diẽ poſt nonas:hoc eſt.yii.diem iduũ:& nouũ diẽ mẽſis.

Parẽtalia prius menſe maio nunc februario aguntur

Rit⁹ erit ueteris nocturna lemuria ſacri
Inferias tacitis manibus illa dabunt:
Ann⁹ erat breuior nec adhuc pia februa norãt.
nec tu dux mẽſũ iãe biformis eras
Iã tñ extincto cineri ſua dona ferebant
Compoſitiq; nepos buſta piabat aui
Mẽſis erat maius maioꝝ nomine dictus
Qui partẽ priſci nunc quoq; moris hẽt
Nox ubi iã media eſt ſõnoq; ſilẽtia ꝑbet
Et canis & uarię conticuiſtis aues:
Ille memor ueteris rit⁹ timiduſq; deoꝝ
Surgit hñt gemini uicula nulla pedes
Signaq; dat digitis medio cũ pollice iunctis
Occurrat tacito ne leuis ũbra ſibi
Cũq; manus puras fontana pluit unda
Vertitur & nigras accipit ore fabas:

ANT. FAN.

¶ NOCturna lemuria celebrantur.Ea ſcribit Porphyrio cõſueuiſſe ꝑ triduũ celebrari ante additũ ãno mẽſem Februariũ.Quãobrẽ hoc mẽſe religio eſt nubere Idẽ lemures uocat uagãtes umbras hoĩum añ diẽ mortuoꝝ quos dictos eẽ tradit q̃ſi remures a remo cui⁹ occiſi umbras fr̃ romulus cũ placare uellet lemuria iſtituiſſe dr̃ q̃ a q̃buſdã uocãtur ẽt lemuralia:quo tpe fabam iactabãt noctu dicebãtq; teſte Varrone lemures a ſe domo extra ianuã eiicei. Hinc Feſtus fabã inq̃t nec tãgere nec noĩare Diali flamini licet:ꝙ ea putaẽ ad mortuos ꝑtinere:nã & lemuralib⁹ iacit laruis & parẽtalibus ſacrificiis adhibeẽ.Sane a laruis laruatos dicimus male ſanos ac laruaꝝ icurſiõe aio uexatos q̃ & Ceriti uocanẽ teſte Nonio Soluebãtur ãt iferiæ mortuiſ hoc tpe queadmodũ & feralib⁹ menſe februario. putabant enĩ umbras iactu fabaꝝ placari ac domo abigi. ¶ Ann⁹ erat breuior.Occurrit q̃ni Diceret.n.q̃ſpiã nõ oportere nũc mortuis iuſta ꝑſolui cũ data ſint manib⁹ ſecũdo ãni mẽſe quo feralia celebrãtur:cui rñdet ſeruari ueterẽ ritũ:q̃a cũ lemuralia inſtituta ſunt annus ianuariũ ac februariũ nõ hẽbat. ¶ Cõpoſiti:Sepulti cineribus ĩ urna collocatis. ¶ Nox ubi iã media eſt. ¶ Nocte itẽpeſta dicit aptũ tẽpus laruis ſiue umbris ſilentibus. ¶ Timiduſq; deoꝝ Nihil omittẽs q̃d ritus exigat ſacrificii:quẽ ritũ iõ ueterem dicit ꝙ a romulo inſtitutus eſt urbis conditore. ¶ Vincula nulla.Vel ut ſolutus facit rem diuinã Vnde illud eſt Syllii:Diſcinctis mos thura dare & pes nudus tonſæq; comæ ul⁹ne perſtrepat cum umbræ gaudeant ſilẽtio ¶ Digitis medio cũ pollice iunctis:Quod ita ritus poſtulat ſacrificii:uel umbra uẽiat ante iactum fabaꝝ dum is qui ſacra facturus eſt manus nõdum patere ad eaꝝ iactum oñdit:Nã ꝙ quidẽ uti audio ĩterpoſitũ digitis pollicẽ accipiunt in cõtemptum umbraꝝ ridiculum eſt.quid.n.abſurdius q̃ aperte contẽnere quem placare coneris! ¶ Nigras fabas.Quia nigris lemuribus ſacra fiunt:ut Et nigri lemures ouoq; pericula rupto. ¶ Aſſumebatur autem hoc legumen parentãdo ut diximus ſupra:quia mortuorum animas ĩ fabis eſſe quidã tradiderunt.in quaꝝ floribus autore Feſto luctus litteræ apparere uidentur.

FAN. Scotpionis pars oriẽ pridie nõas maias lemuria vii.idus maias lemures laruati Ceriti

Q̃ ñ lemuralia ſunt iſtituta tũc nõ erãt adhuc februarius & ianuarius menſes

Medio cũ pollice locus nõdũ intellect⁹ ꝑp ritũ ſacrorũ:

¶ ERIT ritus ueteris ſacri:a ueteribus iſtituti. ¶ Lemuria no.ſacra ipſa lẽuria q̃ noctu fiũt. ¶ Illa da.i ſe ta.ma.ſoluũt iuſta umbris extinctoꝝ iferiæ ſacrificia q̃ pro iferis ſunt. ¶ Ann⁹ e.bre.q̃ñ hæc iſtituta ſẽ annus erat.x.mẽſiũ.Nec adhuc norãt pia februa luſtratiões poſtea Februario mẽſe iſtitutas. ¶ Nec tu iãe biformis:iane biceps. ¶ Erat dux mẽſum:ꝑ mẽſiũ:Nõ erat adhuc tibi dicatus primus anni mẽſis:nã nõdũ additi illi duo mẽſes ianuarius & feb. ¶ Tamẽ ferebãt:offerebãt. ¶ Sua dona cõuenietia munera & libãtes:Cineri extincto:nam ſoluebant iuſta extictis. ¶ Nepos piabat ſacrificio luſtrabat. ¶ Buſta ſepulchra ¶ Aui cõpoſiti:humati:mẽſis erat mai⁹:quo fiebãt hæ luſtratiões:& ſacrificia. ¶ Dict⁹ noĩe maioꝝ a maioribus maius:ut ſupi⁹ oſtẽdimus qui mẽſis. ¶ Hẽt nũc quoq; partẽ priſci moris:q̃a nũc ẽt ſuaẽ ex parte priſcoꝝ illa cõſuetudo. ¶ Nox ubi iam media eſt:ſurgit nocte itempeſta:qui umbras placaturus eſt nudis incedẽs pedibus:aqua ſe fontana pluit:fabas quas ore uerſauerit:a tergo iacit dicitq; ſe illis redimere:pulſatq; æra:& orat:ut abeãt umbræ.q̃d ſi nouies ſecerit:ꝑfeciſſe putat ſacrificiũ. ¶ Iam ubi nox media eſt:ea pars noctis quæ itẽpeſta dr̃:q̃ñ nõ datur tẽpus rebus agẽdis. ¶ Et præbet ſilẽtia ſomno cum oẽs quieti & ſilẽtio ſe dederint. ¶ Et canis & aues cõticuiſtis:q̃a nec canes latrabãt nec aues recinebãt & uideẽ ſignificare coticiniũ & id aſſerũt multi.tñ illa hora mediæ noctis nõ ita appellaẽ:ſed ut Macro.& Var.oñdũt. ¶ Conticiniũ eſt inter Galliciniũ diluculum. ¶ Ille nepos:qui uult auo libare. ¶ Memor ueteris rit⁹:priſcæ cõſuetudinis. ¶ Et timidus deoꝝ q̃ timet deos inferos ne ꝑ noctẽ occurrãt ſibi. ¶ Surgit e ſtrato.ſ. ¶ Gemini pedes nulla habẽt uincula nõ habet ille calceos aut crepidulas in pedibus. Et dat ſigna digitis iunctis cũ medio pollice ponit pollicẽ in medio q̃ttuor digitoꝝ duos ultimos digitos cogit ĩ manũ alios duos erectos hẽt & illis dat ſigna queadmodũ & nos ſolemus Ne leuis umbra aĩa extictoꝝ. ¶ Occurrat ſibi tacito ꝑ ſilẽtia nocturna. ¶ Et cũ pure pluit eũ abluerit caſte man⁹.Vñ fõtana aq̃ fõtis aut aq̃ uiuẽtis flu. ¶ Vertiẽ & accipit fabas nigras ore uerſat pri⁹ore ut ĩ.ii. ¶ Et ſeptẽ nigras uerſat ĩ ore fabas l; illud ad ſacrũ magicũ referaẽ fabaꝝ tñ uſus erat in feralibus:& lemuralibus uñ Põp.Fabã inq̃t nec tãgere nec

PAV. MAR. Conſuetudo priſca ĩ mẽſe maio ĩ multis reb⁹ ſeruatur

Conticiniũ eſt ĩter galliciniũ & diluculũ

noīare diali flamini licet.q̃d ea putaẽ ad mortuoꝝ ptinere.nã & lemuralib⁹ iaciẽ laruis:& parẽtalib⁹ adhibeẽ ſacrificiis:& ī flore eı⁹ lugubres lĩæ appeẽ uideẽ.Et ply.inqt:qn & priſco ritu ſaba ſua religiõis:diis ī ſacro eſt ꝓualẽs pulmẽtari cibo:& hebetare ſenſus exiſtimata:Inſõnia quoq; facere:ob hæc pythagorica ſñia dãnata:uel ut alii tradidere:qm̃ mortuoꝝ aīe ſũt in ea q̃ de cã parẽtãdo utiq; abſumiẽ Var.& ob hæc flamines ea nõ ueſci tradit.& qm̃ in flore eius littere lugubres repiãẽ.Et hoc extremũ a pithagora quoq; aſſeritur. Primus nẽpe a fabii autore Dydimo:ꝓpter ſomnioꝝ uaticiniũ Amphiaraus abſtinuit: Trudunẽ ẽt & Orpheiuerſus:quibus timidos abſtinere manus a ſabis:& ab earum uſu:quæ capita pepererũt iubẽt &c.

Timidos abſtinere ſea fabis ex dicto orphei

Auerſuſq; iacit ſ; dũ iacit hæc ego mitto
His inquit redimo meq; meoſq; fabis:
Hæc nouies dicit nec r̃ſpicit ũbra putaẽ
Colligere & nullo terga uidẽte ſequi:
Rurſus aq̃ tãgit thæmeleaq; cõcrepat æ
Et rogat ut tectis exeat ũbra ſuis (ra
Cum dixit nouies manes exite paterni
Reſpicit:& pure ſacra peracta putat:
Dicta ſit unde dies:q̃ noīs extet origo
Me fugit:ex aliquo eſt inueniẽda deo:
Pleiade nate mõe uirga uenerãde potẽti
Sæpe eſt tibi ẽ ſtygii regia uiſa iouis:
Venit adoratus caducifer accipe cauſã
Nominis:ex ipſo eſt cognita cã deo:
Romulus ut tumulo fr̃nas cõdidit ũbras
Et male ueloci iuſta ſoluta Remo:

ANT. FAN.

℄A Verſ⁹q; iacit.Poſt tergũ.Vñ autor ſubiicit Vmbra putaẽ colligere.& nullo terga uidẽte ſeq.℄Rurſus aquã tãgit.Spargit ſe aq̃:q̃ & añ ſe ſpſerat: regrũt.n.hæc ſacra aſpſionẽ magis q̃ ablutionẽ teſte Ser.℄Themeſeaq; cõ. æ.Pulſat & crepare facit æreũ iſtrũm:ſic dcm̃ ut regeſcote Themeſeæ ãt urbs Cypri hũit metalla æris.Itẽ aliud oppidũ ī brutiis eiuſdẽ noīs.℄Sane crepit⁹ ſit ad finẽ ſacrificii ut uolens umbra diſcedat uñ ſũt abacta ſilẽtia.℄Pleiade na.mo.Cõſulit Mercuriũ ac petit uñ lemuria nomẽ acceperint:qm̃ huic deo cõmertiũ eſt cũ umbris.ut Vt tũ uirgam capit hac aīas ille euocat horco pallẽtes :alias ſub triſtia tartara mittit Hora.in primo carminũ:Tu pias lætis aīas repõis ſedib⁹uirgaq; leuẽ coherces aurea turbã ſupis deoꝝ gratus & imis Accedit ad hoc q̃d ipſe eſt iterpres: uñ & Hermes uocaẽ.℄Virga:Caduceo uñ Mercuriũ caduciſeꝝ uocat.℄Male ueloci:Aut qa nõ euitauit Celerẽ a quo raſtro ferẽ occiſus aut quia ludibrio fratris nouos muros tranſiuit . Quãuis fabuloſum putatur ut diximus quod eam ob cauſam a fratre fuerit interemptus.

Theme ſea urbs cypri ubi æris ſunt metalla

Quare mercurius inuocatur in lemuribus q̃ dr̃ caduceator

℄AVErſuſq; iacit ꝓiicit eas a tergo.℄Sed dũ iacit iqt hæc ego mitto:dũ ille ꝓiicit a tergo illas ait fabas iacio. ℄Et redimo me & meos his ſabis:q̃ſi ſi q̃d mali īmineret mihi & meis ab ipſis umbris.Salutẽ nr̃am his ego redimeri.℄Hæc dicit nouies.qa ꝓ ſalute uiuẽtiũ dñr uuẽ ipari numero.iõ nouies ī cæteris par numerus daẽ īferis.℄Nec reſpicit.nõ reflectit a tergo aciẽ.Vmbra putaẽ colligere:ipſas fabulas.℄Seq terga nullo uidẽte:ſed illũ q eas iecerit:nemine umbra inſpiciẽte.aut ientiẽte.℄Rurſus aquã tãgit:abluit manus aqua fontana.℄Et cõcrepat:pulſat.℄Aera thẽaſæa a themeſa urbe brutioꝝ:quã auſonii cõdiderunt:& quã hoĩes Strabonis ætate tẽpſam uocitabãt.℄Erat ibi ærariũ & ærifodinaꝝ locus oñdebaẽ.℄Et rogat ut umbra exeat ſuis tectis:ꝓcatur ut hẽat umbra aulta:aut pr̃na qm̃ illud arbitrabãtur:umbrã uagari circa corpus:& errare īterdũ ꝑ loca quæ incoluerit: hoc igiẽ factũ ſit ad placãdas eas:arcẽdaſq; domo.℄Cũ dixit nouies manes pr̃ni:o umbra pr̃is ſeu umbre parẽtũ:tã patrũ q̃ auoꝝ.℄Exiit e domo.℄Reſpicit tũ demũ r̃flectit oculos Et putat ſacra puræ peracta:ſe caſte ꝑfeciſſe ſacrificiũ.℄Dicta ſit uñ dies.neſcire uideẽ poeta:quare lemuria dicta ſint.ꝑgit igiẽ ad ingrẽdã noīs origine Mercu.inuocat:a quo cã ipſa apitur.Aucupaturq; eã amore Remi:cui Ro.maio mẽſe parẽtandũ initi tuerit.inde lemuria q̃ſi remuria dicta.Veꝝ lemures.unde lemuria multi exiſtimãt imagĩes noxias eẽ: quæ noctu appareãt.ẽt & ita dicta ſugilatoꝝ umbras aliq umbras oẽs mortuoꝝ lemures appellãt . Nõ deſunt nr̃e religionis uiri ſanctiſſimi.qui dicãt apud ueteres ſicut lares boni habiti ſunt.ita lemures ſpũs mali:ad quos arcẽdos fiebãt quæ diximus ſacra.Quidã magnus uerboꝝ iterpres lemures umbras eẽ quaſdã aſſerit:quæ cũ corpib⁹ morãtur:uel q̃ſi a remo dictas:cuius umbra iſequebaẽ. fratrẽ ſuũ Ro. Nonius tñ inqt lemures eſſe laruas nocturnas.& terrificationes imaginũ:& beſtiaꝝ unde. Var.de uita patrũ lib.i. qb⁹ tpib⁹ ī ſacris ſabã iactãt noctu ac dicũt ſe lemures domo extra ianuã eiere.℄Fugit me:hoc eſt latet me.i.neſcio.Vñ ſit dicta dies.i.uñ dicãtur ipſa lemuria:quæ extet origo noīs uñ nomẽ ipm̃ originẽ ducat.qua rõne ita dicamus.℄Ex aliquo deo eſt inueniẽda cũ nos ipſos lateat a numine regrendũ eſt:℄Mone iſtructu.℄Nate pleiade.Mercu.ex maia una pleiadũ nate.℄Venerãde uirga potẽti caduco quæ uirgã ẽ ſerpẽtibus nexa.℄Potẽti qa cũ ea multa põt ut apud Virgi.Tu; uirgã capit hac aīas ille euocat orco Pallẽtes alias ſub tartara triſtia mittit.Dat ſomnos adimitq; & lumina morte reſignat. ℄Sæpe ẽ tibi uiſa regia iouis ſtigii ſæpe tu ad iferos in Plutonis regiã deſcẽdiſti cũ nuncius ſis utrorũq; deoꝝ ſupernoꝝ & iferoꝝ unde Hora.ſuperis deoꝝ gratus & imis.℄Vẽit adoratus caducifer.Mercurius cũ caduceo quẽ ego adoraui ſtatim affuit.℄Accipe cauſam n:hoc eſt originẽ noīs & hic locus aperte eos mentiri oſtẽdit qui dicũt cãm pro origine poni nõ poſſe nã poeta dixerat quæ noīs extet origo & nunc hic r̃ndet accipe cãm hoc eſt originem:ſed de his ſatis diſſeruimus in principio quartí.℄Cauſa nominis origo huius appellationis ℄Eſt cognita ex ipſo deo ex ipſo Mercurio.℄Et eo inſpirante omnia cognouit.℄Ro.ut tumulo remũ extinctum ut ſuperiore lib.diximus.Frater magnificentiſſime ut illis tpibus licebat humauit in remonia. Noctu ꝑ getẽ uiſa eſt imago Remi aſtare lecto fauſtuli & laurẽtiæ nutricis quærıq; de miſerãda ſua morte:& crudelitate celeris qui eũ intercmerat:orareq; ut a Romulo illud precibus impetrarent: quo ſuo noĩe

PAV. MAR.

Exiſtimãt aliq umbras uagari ꝑ loca q̃ uiuens coluit

lemures umbræ nocturnæ q̃ terrificat q̃ fabis expellũtur

Vmbra remi apparuit ante lectũ fauſtuli & acche laurẽtiæ

Faustulus infœlix & paſſis acca capillis
Spargebant lachrymis oſſa puſta ſuis
Inde domum redeūt ſub pria crepuſcula
Vtq; erat i duro ꝓcubuer thoro(meſti
Vmbra crueta remi uiſa ē aſſiſter lecto
Atq; hic exiguo mumur uerba loqui
En ego dimidiū ueſtri parſq; altera uoti
Cernite ſim qualis qui modo talis erā
Q ui mō ſi uolucres hūiſſē rgna iubētes
In populo potui maximus eſſe meo:
Nūc elapſa rogi flāmis & inanis imago
Hæc eſt ex illo forma relicta Remo:
He⁹ ubi mars pr ē ſi uos mō uera locuti
Vberaq; expoſitis ille ferina dedit:
Q uē lupa ſuauit man⁹ hunc temeraria
Perdiddit o quāto mitior illa fuit (ciuis
Sæue celer crudelē aiā ꝑ uulnera reddas
Vtq; ego ſub terris ſanguinolētus eas:
Noluit hoc frater pietas æq̄lis in illo eſt:
Q đ potuit lachrymas i mea fata ddit:
Hūc uos ꝑ lachrias ꝑ urā alimēta rogate
Vt celebrē noſtro ſignet honore diem:
Mādātē āplecti cupiūt & brachia tēdūt
Lubrica prēſātes effugit ūbra manus:
Viſaq; cōfugiens ſōnos abduxit imago
Ad regem uoces fratris uterq; ferunt:
Romulus obſeqt lucēq; remuria dixit
Illam qua poſitis iuſta ferūtur auis:
Aſpera mutata eſt in lenem tēpore lōgo
Littera quæ toto nomine prima fuit:
Mox etiā lemures animas dixere ſiletū
Hinc uerbi ſenſus uis ea uocis erat:
Phana tū ueteres illis clauſere diebus

Remuria prius poſt lemuria ſunt dcā

diem ſignaret romulus ea cauſa inſtituit dic illi feſtū appellauitq; remuria mutata. Deinde eſt prima littera & lemuria dicta poſtea ab illo umbræ lemures appellatæ ſunt ¶ Vt poſtq̄. ¶ Romulus condidit tumulo fraternas umbras; humauit fratrem remum. ¶ Et ſunt ſoluta iuſta: celebratæ exequiæ. ¶ Remo male ueloci: qui male ueclociter tranſiuit muros: nam fuit illa infauſta uelocitas: quæ mortem illi peperit.

ANT. FAN.

¶ ACCA: de acca laurētia & fauſtulo ſupra dictū ē. Dimidiū uoti: altera ps uoti urī cū altera fit Romulus. ¶ Si uolucres hūiſſem regna iubētes ſi fuiſſem uictor augurio uri frater Romulus fuit. ¶ Inanis imago. Vmbra tm̄ Ea eſt imago corpi. ¶ Vbi mars pater eſt: Q ui mihi opē nō tulit. ¶ Mouet miſericordiaz uarie. ¶ Q uē lupa ſeruauit

Contentio colora cicerone dictus

Color quē cicero: cōtentionē uocat. ¶ Ciuis celerē dicit ¶ Pietas æqualis in illo eſt: Scio inquit me nō iteremptū Romuli uoluntate qui mihi rñdebat in amore ac pietate fraterna. ¶ Prēſantes manus: ꝓhēdere uolētes nō quæ ꝓhēderēt. ¶ Lucēq; remuria dixit. ¶ A remo remuria noiauit: ſed poſtea r. lrā aſperiore in leniorem mutata Limuria dicta ſunt. Placet nonnullis Lemures eſſe umbras noxias ac laruas nocturnas terrificatiōeſq;. Vnde Lemuria nomē acceperunt pro iis auertendis inſtituta.

Remuria Lemurs

PAV. MAR.

¶ FAVſtulus infœlix. ſed ut ſupiore libro diximus: fauſtulus fuerat. & ipſe interēptus. ¶ Et acca: laurētia nutrix. ¶ Capilli ſparſis fuſis. ¶ Spargebat ſuis lachrymis oſſa ꝑuſta lachrymabanē ad ſepulchrū & remi oſſa triſti rore rigabant. ¶ Inde mæſti redeūt domū ſub prima crepuſcula: iam cū aduesſpaſceret: mœſti morte alūni rediere domū.

Verba umbræ remi ad fauſtulū & accā inthoro procumbentes.

¶ Procubuere in duro toro ut erat: dedere ſeſe qeti: nō in molli: ſed in duro toro recūbentes. ut durus erat quē hēbāt totū: ita in eo ꝓcubuerūt. ¶ Vmbra remi crueta: cruore reſperſa. ¶ Eſt uiſa aſſiſtere: aſtare. ¶ Lecto: toro fauſtuli & accæ. ¶ Atq; loqui hæc uerba exiguo murmure & uiſa ē dicer ea exigua uoce. ¶ En. cernite: reſpicite. ¶ Q ualis ego ſim dimidiū & pars altera uoti ueſtri: quo in ſtatu ſim: ꝙ qualem me uobis referam dimidiū animæ ueſtræ: & una pars ueſtri deſiderii cum duo eſſemus Altera pars romu. altera ego. altera ſoſpes: altera piit. ¶ Q ui modo paulo ante. ¶ Eram ta. eram frater regis: & ē locus cōmiſerationis ab eo quod fuerat & quod nunc eſt. ¶ Q ui ſi modo habu. uolu. iubentes regna: ſi habuiſſem auguria fœliciora: quæ mihi regna portendiſſent. ¶ Potui eſſe maximus in ppl'o meo. potui eſſe rex in ciuitate quā ego cōſtituiſſem. ¶ Nunc ſum ima. la. ro. flā. ſum nūc umbra: quæ ſe eripere potuit ex igne rogali. ¶ Et inanis uacua cum careat corpore: & impalpabilis ſit imago dixit: & Vir. Et nunc magna mei ſub terras ibit imago. ¶ Hæc forma eſt relicta ex illo remo. auget cōmiſerationē ab eodem loco: Hæc imago ſupereſt ex ueſtro alūno. ¶ Heu ubi mars pater eſt mouetur a genere miſericordia ubi eſt qui me genuit deus: cur opem filio nō præſtitit. ¶ Si uos. mo. ueló. ſi uerum eſt quod dicebatis: me eſſe marte genitum.

Exhortatio eſt ſacrorū que poſt remuria ſunt dicta a remo nūc uero lemuria mutata r. lrā i. l.

¶ Et ille: mars. ¶ Dedit ube. fe. expo. pauit nos infantes lacte lupæ cū eſſemus expoſiti de quo i. ii. & iii. diximus: Lacte quis infantes neſcit creuiſſe ferino. ¶ Et picum ex poſitis ſæpe tuliſſe cibos. ¶ Nos fer. lu. quæ ubera nobis admouit. ¶ Māus re. ci. dele: ¶ Perdidit interemit & eſt locus indignationis in celerem: quod fuerit imitior imiti fera. ¶ O quanto mi. fu. il. lupa & hac in cōmendationē illius lupæ manſuetudis exprobrationē imanitatis illius. ¶ Seue: celer reddas aiam crudelem per uulnera ſuas, crudelitatem tuā morte. ut pro uita mea: q̄ extinxiſti: uitam tuam perſoluas. ¶ Et eas tu ſangui. per ter. ut ego occidar tu quemadmodū me occidiſti & umbra tua crueta uagetur. ut mea. ¶ Frater. romu. ¶ Noluit hoc: ut me interimeres. ¶ Pietas æqualis in illo eſt ille eſt i me pius ut ego in illo: Amabat quid eſt me mutuo amore. ¶ Q uod po. de. ille lachrymas mantibus: & iuſta ſoluit: & lachrymis ꝓſequutus eſt. ¶ Vos fau. & acca. ¶ Rogate hūc: Romulū. ¶ Per lachrymas: urās. ¶ Per urā alimēta q b⁹ & illū: & me aluiſtis. ¶ Vt ſignet diē celebrē nr̄o honore ut inſtituat ſub meo noie diē feſtū. ¶ Cupiunt amplecti mādātē uol'ūt. Fauſtulus & acca amplecti remū qui talia mādabat. ¶ Et brachia tēdūt: ut

eũ ample𝔠terẽtur. ¶ Vmbra lubrica: q̃ facile elabiẽ. ¶ Effugit mãu pẽſantes apꝓhẽdeẽ eã uolẽtes. ¶ Imago uiſa: umbra Remi: qu.i illi p getẽ uiſi ſunt uidere. ¶ Cõfugiẽs abduxit ſõnos. nã illos excitauit. Vterq; Fauſtulus & Acca. ¶ Ferũt uoce fratris: mãdata Remi. ¶ Ad regẽ: Romulũ. ¶ Romul⁹ obſeqtur: geſſit illi morẽ nã ſignauit diẽ honore fratris. ¶ Et dixit lucẽ remuria: appellauit a noie fratris diẽ parẽtatiõis remuria. ¶ Sic.n. numero multitudinis dicimus ut diẽ feſtũ floræ floralia robigi rubigalia: Saturni ſaturnalia: ita remi remuria. ¶ Illã diẽ dixit remuris qua ferũtur iuſta: qua fiũt parẽtatões. ¶ Auis poſitis: ſepulcro cõditis. ¶ Aſpa littera eſt mutata in lenẽ. R. quæ littera eſt paulo aſpior eſt mutata ĩ litterã: quæ eſt lenior ſuauior ꝓnũciatu: nã in. L. ¶ Lõgo tẽpore: longitudine tẽporis. Quæ littera. ¶ Fuit prima toto noie: prima littera erat. R. nũc eſt. L. prius igitur remuria: nunc lemuria dicim⁹. ¶ Mox ẽt: ſubſequẽter. ¶ Dixerẽ lemurẽs: aĩas ſilẽtium: appellauere poſteri indifferẽnter umbras oẽs extinctoꝝ lemures. ¶ Hic ſeſus uerbi: hoc ſignificat nomẽ ipſum: nam lemures umbræ dicũtur. ¶ Vis uocis: ꝓprietas noĩs. ¶ Erat ea: nam remi parentationes ſignificabat. ¶ Veteres tamen clauſere phana: templa. ¶ Illis diebus lemuriorum.

Dies a romulo iſtitutus ꝓ ſacris faciẽdis remo

Parentalia ſacra

Vt nunc ferali tempora operta uides:
Nec uiduæ tædis eadẽ nec uirginis apta
Tẽpora quæ nupſit nõ diuturna fuit:
Hac quoq; de cauſa ſi te ꝓuerbia tãgũt
Mẽſe malas maio nubere uulgus ait:
Sed tñ hæc tria ſunt ſub eodẽ noie feſta
Inter ſe nulla continuata die:
Quoꝝ ſi mediis boetum oriona quæris:
Fallus eris ſigni cauſa canenda mihi:
Iuppiter & lato q regnat ĩ æquore frater
Carpebant ſotias mercuriuſq; uias:

¶ VT nũc ferali tpe opta uides: claudebãẽ tẽpla lemuralib⁹ qđ & feralib⁹ fieri cõſueuit: ut Dii quoq; tẽploꝝ foribus celebrẽẽ opta Thure uacẽt aræ ſtẽtq; ſine igne foci. ¶ Mẽſe malas. ma. nu. q̃ cõtẽnũt religionẽ. Nõ nubebãẽ aũt hoc mẽſe ut Plu. docet uel ꝙ maius ĩter aprilem & iuniũ medius ĩteriectus eſt: quoꝝ cũ alter Veneri: iunoni: alter dicat⁹ ſit deab⁹ quæ nuptiis ꝓſunt aut paulo añ uxores ducebãẽ aut paꝝ expectabãẽ: uel ꝙ hoc tpe maximo piaculo utebanẽ effigies uice hoium de põte iacẽtes. Vel ꝙ maiores hoc eſt ſenes a qb⁹ maius appellat⁹ exiſtimaẽ inſenſam Venerẽ habẽt: uel ꝙ hoc mẽſe plerıq; latinoꝝ mortuis parẽtabãt Sed tñ hæc tria ſunt ſub eodẽ noie feſta. qa dixerat: lucẽq; remuria dixit illam q̃ poſitis iuxta ferunẽ auis Docet lemuria nõ uni⁹ tm̃ diei feſtũ eẽ ſed triũ ac ꝑ triduũ celebrari ut ſupra oñdimus Porphyriõis teſtimonio. Sed attẽde lector ne te fugiat quod Ouid. ſentit hoc loco: tria inqt feſta ſunt eiuſdẽ nois qa lemuria ꝑ triduũ celebrãtur ſed nullo die cõtinuata ſunt. qa nocte nõ die rẽ diuinã umbris ſiue lemuribus faciebãt. Vñ autor ait ſupra: Nocturna lemuria. Itẽ Nox ubi iã media eſt. Triduũ ergo cũ dicimus diẽ accipe quẽ nroꝝ tẽpoꝝ aſtronomi naturalẽ uocãt. Cũ dicimus diẽ accipe quẽ noſtroꝝ tẽpoꝝ aſtronomi naturalẽ uocant: Cũ uero nulla die cõtinuata inquit lemurioꝝ feſtẽ: dies accipiẽdus eſt quẽ idẽ artificialẽ appellant cuiuſq; noie non cõprehẽdimus noctẽ. ¶ Boetiũ: Orion (ut ſcribunt Seruius & Iginus) occidit ex ortu ſcorpiõis quo ſurgente hoc tẽpore una cum ſole in occaſum fertur huius ſigni tanta magnitudo eſt ut non dubitet Maniſius Orionem cœli partem maximam appellare. ut Hinc uocat Orion magni pars maxima cœli. Hinc autor Boetum uocat: quia thebæ apud quas Hireus iouẽ neptũnum ac Mercuriũ excipit hoſpitio in Boetia ſunt ubi Orion ex deoꝝ urina procreatus dicitur ut eius nomẽ oſtẽdit. Orion enim Græci urinam ſiue lotium dicunt. Vnde orion dictus eſt: qui poſtea facta commutatione oy diphthongi in ω ut quidam uolunt Orionis nomẽ accepit Huius effigies quæ in cœlo eſt cum Cancro toto corpore pariter in ortum fertur: cuius apud peritos eſt incerta tempeſtas cum multis diebus oriatur. Si fabulas quæris lege Iginũ. Conſtat ſtellis. xvii. ¶ Fallus eris: falleris quærens ſtellas orionis quæ uideri nequeunt.

AN F. FAN.

Menſe maii malũ nubere quia imagies de põte ſublicio qui etiã nunc extat deiiciebanẽ

Lemuria ꝑ triduũ celebrabantur

Oriõ occidit vi. idus maias Boetus orion

¶ VT nunc uides operta clauſa tpe ferali: in feralibus mẽſe februario. De hoc in. ii. li. diximus Dii quoq; tẽploꝝ foribus colenẽ optis. Thure uacent aræ. ſtẽtq; ſine igne foci. ¶ Nec ea tpa ſunt cõgrua Tedis uiduæ nec eadẽ apta tædis uirginis: illis diebus neq; uiduã: neq; uirginẽ bonũ eſt nubere: Sic & in parẽtib⁹ mẽſe februario: ut in ſecũdo. Cõde tuas hymenee faces. & ab ignib⁹ atris Aufer: hñt alias mœſta ſepulchra faces. Quæ nupſit: illis dieb⁹. ¶ Nõ fuit diuturna. cũ uiro. ſ. ¶ Nã aut repudiata. aut mortua cito. ¶ Hac quoq; de cauſa: quia aut repudiatur: aut moritur. Ait uulgus malas. mulieres. ¶ Nubere mẽſe maio. quæ futuræ nõ eſſent diuturnæ. ¶ Si prouerbia tangunt te: qm̃ id erat in prouerbio eo menſe tradi uiris malas: qm̃ bonæ nõ nuberent. Et Plutar. ait problemate. lxxxvi. quare menſe maio nõ ducant uxores? Et has rationes adducit. An ꝙ inter aprilem & iunium medius interiectus eſt: quoꝝ cum alter Veneri iunoni alter dicatus. Deabus. ſ. quæ nuptiis præſunt: aut parum ante capiunt aut parum expectant. An quod hoc menſe maximo piaculo utuntur. ¶ Effigies modo deponte abiicientes cum prius hoies cõſueuiſſent: Vnde flamineam iunonis ſacerdotem triſtem eſſe eo tempore: Quippe eo menſe nullo cultu utatur moris eſt. An ꝙ plerıq; latinoꝝ hoc menſe mortuis parentant. Et ob eam cauſam mercuriũ quoq; eodem menſe uenerantur qui maio cognois eſt. An ut quidã dicunt Maius a maioribus natu appellatus eſt Iunius a iunioribus nuptiis uero acdõmodatior eſt iunior. ut inqt Euripedes. Nã ſenect⁹ a uenere aliena ipſaq; uenus ſenibus infenſa eſt. Abſtinẽt igitur nuptiis iunium expectãtes qui maiũ deinceps excipit. Sed tñ hæc tria feſta. Lemuria. i. cõtinentia a nuptiis & tẽpla clauſis. ¶ Sub eodẽ tpe quia iſdẽ diebus. Sed cõtinuata ĩter ſe nullo die nõ ſunt cõtinuata ut aliud poſt aliud fiat ſed ut iſdẽ dieb⁹ ſunt hæc oĩa. Nam ut in februario pluribus diebus fiunt parẽtalia & idẽ fere ritus ita hoc mẽſe plures ſunt dies: quibus parentaẽ & clauſa ſunt tẽpla & nõ nubunt. ¶ Quoꝝ ſi mediis ſi medio ſpatio eoꝝ q̃ſi ſi eodẽ tẽpore. ¶ Quæris oriona bootẽ: a

PAV. MAR.

Quæ maio mẽſe nubũt aut moriunẽur aut a uiris repudiantur: quia dr̃ uen⁹ eẽ infenſa huic mẽſa ſenibus denoiato

boetia. ¶ Si uis uidere ſtellas oriōis. ¶ Falſus:deceptꝰeris qm̄ uidere nō poteris.nā iā occidit.Eſt ergo eodē tpe:hoc eſt.vii.idus maias oriōis occaſus. ¶ Cā ſigni eſt mihi canēda:caná qs fuerit oriō:& ꝗ cā cœlo locatꝰ ſit. ¶ Iuppiter & lato:q poeta fabulā hāc refert iouē neptūnū & mercuriū hoſpitio receptos ab hyreo.q cognitis diis bouē imolat. ¶ Cū ab his ſobolē ꝯcedi peteret:minxiſſe ī coriū bouis:& iuſiſſe hūari x.mēſe natū puerꝝ. Vriōa urina appellatū:deīde Oriōa:quā fabulā ab Ariſtomacho & Pyndaro accepit poeta:q̄ ēt.ab Igino referē Hic oriō ut illi ꝓſequūtur e Thebis ciuis ūcit. Meropē Enopiōis filiā ſtuprauit ꝓ q̄ excecatꝰ eſt.& iniectꝰ lēnō nauigauit ad Vulcanū:a quo equo decoratꝰ eſt:& ſol ctiēs lumia reſtituit Hiſtriꝰ dicit a Diana fuiſſe dilectū:adeo ut illi pœne nupſerit apollo ægre ferret:ſororēq; obiurgabat:& illū aſtutia ꝗdā iteremit.Nā cū ille nataret:ꝓuocauit dianā ad emittēdā ſagittā uſq; ad nigrū qd ī mari uidebaē qd erat oriōis caput:& imiſſa ſagitta peremptꝰ ē ille.Sed eiectū ad litꝰ corpꝰdiana ubi cognouit multis ꝓſecuta lachrymis īter ſidera ſtatuit.Sūt q dicāt eū ꝙ uenādi ſtudio polleret ſe iactaſſe:terrā nullū aīal pꝫre poſſe:qd ipē ñ iterficeret. ¶ Terra ſcorpionē pepit & orionē pemit.Diana īter ſidera collocauit:& alias quoq; opiones refert Iginius ꝗs q uolet accipiet.Orionē āt ut idem aſſerit:a zona & reliquo corpe eqnoctialis circulus diuidit:cū tauro decertātē.collocatū dextra manu clauā tenētē:& ī arcticū ēt.ſpectāte ad occaſum & occidētē exortu ſcorpiōis poſteriore pte.& ſagittaria exoriēte.cū cācro āt toto corpe pariter exurgentē:hic hēt in capite ſtellas tres claras:ī utriſq; humeris ſingulas:ī cubito dextro obſcurā unā ī manu ſiſtr unā ī zona tres.In eo quo gladius deformaē tres obſcuras.In utriſq; genibus ſingulas claras. In pedibus ſingulas obſcuras.oīuo ſunt.xyii. ¶ Iuppiter & frater.neptunus Qui regnat in lato æquore:q habet imperium maris.Et mercurius carpebant uias ſocios:quia ſimul per uias uelut peregre incendebant.

Neptunnū & iouem ac mercuriū fuiſſe in hoſpitio hyrei ſenis. & oriōa dilectū diana

Tp̄s erat quo uerſa iuga referūē aratra
Et pronus ſaturæ lac bibit agnus ouis
Forte ſenex hyrcos anguſti cultor agelli
Hos uidet exiguā ſtabat ut ante caſam
Atq; ita lōga uia eſt nec tpa lōga ſupſunt
Dixit & hoſpitibꝰ ianua noſtra patet
Addidit & uultū uerbis iterūq; rogauit
Parent promiſſis diſſimnlantq; deos
Tecta ſenis ſubeūt nigro deformia fumo
Ignis in heſterno ſtipite paruus erat:
Ipē genu nixus flāmas excuſſit ab aura
Et ꝓmit ꝗſſas cōtinuitq; faces:
Stāt calices mīor ĩde fabas olus alter hē (bat

ANT. FAN. ¶ TEMpꝰ erat deſcribit ueſperā ꝗ aratra uerſa domū referūē & oues paſtæ agnos lactarē cōſueuerūt. ¶ Senex hyreus:hūc ſenē pyndarus dixit ī iſula Chio nō apd thebas deos quos diximꝰ accepiſſe. Addidit & uultū:quo ꝑ ſe ferebat optimā uolūtatē ꝗ ex uultu ſæpe colligiē.Ipſe alibi Sup oīa uultus acceſſere boni nec iners paupq; uoluntas ¶ Diſſimulatq; deos:occultāt diuinitatē ut hoies putēē. ¶ Cōminuitq; faces:Faces a flāmis multū differrē hoc loco māifeſte appet. ¶ Stāt calices.accipimus hic p calices uaſa qbus coquūtur olera & ſilīa.Alibi ſœpenumero calices pocula ſunt dicta uel ab eo ꝙ eſt cylix una littera commutata.uel ꝙ in iis calidum bibatur autore feſto.

Faces a flammis differre

PAV. MAR. ¶ ERat tp̄s:quo aratra uerſa iugo referūē erat ueſptinū tp̄s cū ſol occiderat:& uerſa:ut ſolēt a bubulcis poſt opꝰ referri:ī iugis domū aratra referebanē.Et agnꝰ ꝓnus inclināſ ſe ad ubera.Bibit lac ſaturæ ouis:cū redigūē in ouilia oues p diē depaſte:& agni lac mr̄num hauriūt,hac duplici ꝑiphraſi oñdit ueſpam:quo tpe & coloni ab ope ruſtico & pecora a paſcuiis reuocāē. ¶ Forte hy.ſe.cul.an. agelli q rus exiguū colebat. ¶ Videt hos:deos. ¶ Vt ſta.ſicut forte tūc illi ſtare cōtigit. ¶ Ante exi.ca.añ paruū tuguriolū. ¶ Atq; ita dixit:ita prior locutꝰ ē: Lōga ē uia ꝗſi di.quo tēditis.Nō.n.lōgius ire poteſtis cū lōgū iter hic ad urbes ſit. ¶ Nec tp̄o.lō.ſup.qa iā ſol occidit. ¶ Et nr̄a ianua patet hoſpitibꝰ ꝗſi ego q ſoleo ſuſcipe domi hoſpites hr̄e:& apta ē ianua. ¶ Addidit & uultū uerbis nā læta uerba læto quoq; uultu ꝓferebat.Et iterꝝ rogauit:ut ſiſterēt curſū:& domū inirēt. ¶ Parēt ꝓmiſ.morē gerūt illi:& grata hñt illiꝰpollicita. ¶ Et diſſimulāt deos nolūt ꝑ deis cognoſci.Subeūt tecta ſenis:ingrediūtur caſam hyrei. ¶ Deformia:turpia tecta. ¶ Nigro fumo:erat.n.undiq; pp fumū nigrantis. Paruus ignis erat ī ex.ſti.quē pridie ſuccēderat:cū eo die nōdū ſuccēdiſſet ignē: ¶ Ipe:hyreus: ¶ Nixus genu flectēs hūi gēu:& eo ſe firmās. ¶ Excuſſit flā.ab aura:ꝗſi flās flāmā exuſcitauit:Alii legūt: flāmas exuſcitat aura:& eodē tēdit ſenſus.imo & magis ꝓpria eſt locutio. ¶ Et ꝓmit:oñdit:ſeu ꝓfert. Faces ꝗſſas quatiēdo ſuccēdit. ¶ Et cōminuit.cū depōnit:& nō quatit:tūc iminuunē flāmæ:ut ī amoribꝰ:ad Corynnā. Vidi ego iactatas mota face creſcere flāmas. ¶ Et uidi nullo cōcutiēte mori. Aut ita intelligas. ¶ Promit:ꝓfert. ¶ Faces ꝗſſas ligna arida cōtuſa.ꝗs pro facibus ſuccēdēdis parauit. ¶ Et cōminuit.diuidit ſeu diſcindit in particulas minutas ut facilius ſuccēdanē:ut in georg.Vir. Ferroq; faces inſtigat acuto. ¶ Et illud mota face ad lignū referē.ubi lumē ſeu ignis accēdiē.Vñ Var.in gerūto didaſcalo.Cōfluit mulierꝝ tota roma:quæ noctu fieri mitia ſora ēt nūc pinea fax idicat.& alio loco adeſt fax iuoluta incēdio.Et de uita patrū.Cū a noua nupta ignis in face afferreē:fuco eius ſūptus.Cū fax ex pinu alba eſſet ut eā puer ingenuꝰ afferret.Luca.ī.ii.quā cū Catilina pauit arſuras ī tecta faces. ¶ Stant cali.calicē ꝑ poculo plerūq; accipimus ut ſupius in.iii.Quod ſi per calices facta ſibylla ſuos iuue.Doctus & ad calicē uigilanti ſterterē naſo.Et pro maiore quoq; uaſe accipitur Cic.tuſcu.iii.Quid hic calix mulſi:impinguandus eſt ut plorare ſe deſinat.Var.Apothecas tricliniares melicas calenas obbas & cumunos calices. Poeta autem hoc in loco poſuit pro uaſis ubi legumina & olera decoquuntur.Var.tamen in libris de lingua latina inquit Calix a caldo:quod in eo calda plus apponebatur:& caldum eo bibatur. ¶ Stant ergo apud ignem ¶ Calices in ex parte foci. ¶ Minor:calix.ſ. ¶ Habebat fabas:alter habebat olus olera tunc decoquenda.

periphraſis duplex

Flāma ꝗ ſi flās dr̄

Comminuere ꝑ ſcindere

Calix ꝑ poculo

Apothecas tricliniares melicas calenas

¶ TESTA ſua:inter teſtā & calicē ſpuma īterdū effūdi ſolet. ¶ Cultorē paupis agri imolat bouē audito iouis noīe. ¶ Diffuderat:Iuue.ipſe capillato diffuſū cōſule potat. ¶ Vluā:antiq̄ ſtramēto i lectis utebanť poſtea luxu īualeſcēte ſtramētū paupib⁹ relictū eſt cū diuites comēto leuconico uterenť:hoc eſt farcimie culcitrarꝫ ex pilis & lana pāno detōſa:demū euſq̄ delitiæ pceſſerūt:ut q̄ram⁹plumā cygnorꝫ q̄ ſubeſt ſu peminētib⁹pēnis. ¶ Terra rubēs crater pocula fagus erat Appet h̄ loco craterē ꝓprie ē cū uās magno ex quo uinū fūdiť ī pocula:q̄uis poetæ ut ſolēt multa pſæpe cōfundāt.Nā ſi crater poculū eēt nō unū craterē diceret q̄ pocula plīimū nūero ſubiūgit.Magnū āt eē craterē ne q̄s dubitet audiat Pli.docētē:Semiramidē craterē collegiſſe pōdus.xv.talentorꝫ & ægyptiū talētū pateť Pōdo.lxxx.teſte Varrone.Audiat ꝑterea Virgiliū dicētē Crateres magnos ſtatuūt & uia coronāt.Itē cū pr̄ Anchiſes magnū cratera corōa īduit.Sta.i thebaide:Bacchus ī alto crateras paterasq̄ redit.Iuue.Vrnæ cratera capacem Oui.i.x.i.met.Antiqu⁹ crater quē uaſtū uaſtior ipſe ſuſtulit ægides.Cōſtat ꝑterea craterē quē in cœlo hydra ſuſtinet ſi ſtellas q̄bus formať ītuearis ita pceꝝ eē ut iure crater nō poculū noiēť ꝓpriæ aūt craterē nō eſſe poculū his uerſib⁹ liq̄at.Pocula bina noua ſpumātia lacte quotānis Crateresq̄ duos ſtatuā tibi pīguis oliui. ¶ Q uiegd fert impetus opta:pertie humanā cupiditatē ipetū uocat:q̄ ut ait Ci.auide ſemp aliquid expetēs nō multum differt ab amentia. Vñ illud eſt Iuue.Nos aiorꝫ īpulſu & magna cæcaq̄ cupidine ducti cōiugiū petim⁹ partūq̄ uxoris ¶ Et di.& ſer.q̄a poſt uxoris iteritū nullā unq̄ mulierē cognoui. ¶ Diuerſa uolūtas ē mihi cupido repugnātia caſtitatē uidelicet & liberos. ¶ Pudor eſt:pudet referre minxiſſe deos in corium bouis.Nota eſt fabula.

ANT. FAN.

Crater: pri⁹ erat ex fago uel ex terra

Crater cleopatræ fuit q̄ndeci talētorꝫ

De ortu orionis

E ſpumat teſta preſſus uterq̄ ſua
Dūq̄ mora ē tremula dat uia rubētia dex(tra
Accipit æquore⁹ pocula prima de⁹ (tra
Q uæ ſimľ exhauſit da nūc bibat ordine
Iuppiter audito palluit ille ioue: (dixit
Vtq̄ animus rediit cultorē paupis agri
Immolat & magno torret ī igne bouē
Q ueq̄ puer quōdā primis diffuderat ā(nis
Prōpſit fumoſo cōdita uina cado:
Nec mora flumineā lino celātibus uluā
Sic quoq̄ non altis incubuere thoris:
Nūc dape nūc poſito mēſe nituere lyeo
Terra rubēs crater pocula fagus erat:
Verba fuere iouis ſi q̄d fert īpetus ora
Omne feres:placidi uerba fuere ſenis:
Chara fuit cōiūx cara mihi prima iuuēta
Cognita nūc ubi ſit q̄ritis urna tegit:
Huic ego iuratus uobis ī uerba uocatis
Coniugio dixi ſola fruere meo:
Et dixi & ſeruo ſed enī diuerſa uolūtas
Eſt mihi nec coniūx ſed pater eē uolo:
Annuerant oēs omnes ad terga iuuenci
Conſtiterāt pudor eſt ulteriora loqui:

¶ ET uterq̄:calix. ¶ Spumat ꝑſſus tectus.Sua texta tecti.n.calices ſpumā circa ipſas textas ēittebāt q̄ñ textis tegebātur. ¶ Dūq̄ mora eſt:dū īmorātur uſque quo parētur epulæ. ¶ Dat hyreus.Vina rubētia dextra trēula:tremēti:q̄m ſenex erat offert uina diis bibēda ¶ De⁹ æquore⁹:neptūnus. ¶ Accipit pri.po.& prior ipſe bibit. Q d ſi.poſt q̄. ¶ Exhauſit.bibit.q̄cq̄d erat in poculo.Dixit da nūc or.iup.bi.ſeq̄re ordinē:& da uina ioui bibēda.& hac uoce deos eſſe ꝓdidit: ¶ Ille hy.Palluit audito ioue:audito iouis noīe expauit.n.cū uideret corā & domi hēret deos hoſpites:Iouē ꝓſertim deorꝫ oīm maximū. ¶ Vtq̄ ani.re.q̄ſi poſt q̄ in ſeipſm rediuit.q̄a prius uidebať attonitus:nūc cū mēs rediit. ¶ Immolat cultorē paupis agri mactat bouē quo exiguū colebat agrū. ¶ Et torret decoq̄t bouē. ¶ In magno igne:maiore.n.opus erat in decoquēdo boue quā ī oleribus: ¶ Et pro.ui.cō.ca fu.haurit uina uetuſtiora:ſic & meliora quæ oli in doliis cōdiderat.Cadi ænea uaſa q̄bus uina cōduntť:Lucillius Milia ducentū frumēti tolles:uini medinū mille cadū Vir.Vina bonus quæ deinde cadis onerarat aceſtes.Varro in uita patrū.Hortēſio ſupra.x.milia cadū hæredi reliq̄t Hora.Et cadū marſi memorē duelli. ¶ Q uæ.uina. ¶ Puer:quōdā hyre⁹. ¶ Diffuderat.i diuerſos cados ſuderat.Primis ānis:ab ipſa pueritia. ¶ Nec mora ꝓcubuere.accubuere. ¶ Nā altis toris in toris.n.diſcūbebāt:ut in heroidibus.Et ꝑmiſſis pictos corpa graia toros itelligas recūbere in toris:& hēre ante ſe mēſas cū epulis paratas. ¶ Celātib⁹ tegētibus. ¶ Lino:lineis linteis. ¶ Flumineā uluā.fluuialē aut pluſtrē herbā.Ex hac ergo ſtrati erāt thori:& linteis poſtea tecti. ¶ Mēſæ.quæ erāt ante eos paratæ. ¶ Nituere nūc dape:iā allatis dapib⁹ & a ſplēdidis dapibus nitueť dixit. ¶ Nūc poſito lieo:mero illo ueneri. ¶ Crater:quo bibebāt.Era terra rubēs erat fictilis ex creta rubra.Pocula.f.erat:hoc.d.uinū afferebať in uaſe ligneo:putabere in cratere creteo. ¶ Cōfundit hæc poeta:ut pocula nō pro crateribus ponat:cū illa a potatione dicātur.ut oſtendit Varr. Verba fue.io. hæc iuppiter locutus eſt. ¶ Ora orādo eſt nobis poſces. ¶ Si quid fert.im.ſi q̄d cupis:de īpetu ſupi⁹ diximus. ¶ Verba ſe.pla.fue.hæc r̄ñdit benignus ſenex hyreus. ¶ Fuit mi.cha.con.habui ego caram coniugē ¶ Cura mihi primæ iuuētæ:amor mihi in ætate iuuenili:nā cura pro amore interdū.Vir.:Grauiᵗiamdudū ſaucia cura:hoc eſt amore in multis codicibus eſt.Prima mi.ca.iuuē.tūc ſi intelligas. ¶ Cara quidē mihi & cognita a principio iuuenilis ætatis. ¶ Nūc quæri ubi ſit.q̄ſi ſi id quæritis. ¶ Tegit ur.extincta & cōdita eſt in urna. ¶ Ego iu.dixi huic iureiurādō id ꝓmiſi. ¶ Voca.uo.in uer.cū iuramento uos ī teſtes uocaſſē ¶ Tu.fr.cō.meo:tu unica eris mihi cōiunx. ¶ Et dixi hæc & ſeruo:q̄d ꝓmiſi.Sed.n.mihi eſt uoluntas ſibi ipſi repugnās. ¶ Nec uō.eē cō.nolo eē uir alteri⁹ uxoris. ¶ Sed uolo eē pr̄.nolo ɔiūgē:& filiū uolo. ¶ Annuerāt oēs:nutu ꝓmiſere ſe facturos quod ille uolebat:ut & pr̄ eſſe:& nō cōiunx. ¶ Oēs cō.ſimul ſteterāt ¶ Ad ter.iuuē.ad coriū bouis. ¶ Pudor eſt.ulte.loq̄ nō uult exprimere q̄d fecerint.mixerūt tñ ī eo corio.

PAV. MAR.

Hyrei ſenis ſacrū ioui neptūno & mercurio

Vluam fluuialē herbam aut paluſtrem.

Q uō orion ē nats ex urna deorum

Tunc ſup iniecta texere madentia terra
Iamq; decē menſes & puer ortus erat:
Hūc hyreus qa ſic genitus uocat oriona
Perdidit antiquum littera prima ſonū:
Creuerat imēſum comitē ſibi delia ſūpſit
Ille deæ cuſtos ille ſatelles erat:
Verba mouēt iras nō circūſpecta deorū
Q uā nequeā dixit uincere nulla fera ē:
Scorpion inmiſit tellus fuit impetus illi
Curua gemelliparæ ſpicula ferre deæ
Obſtitit orion latona nitentibus aſtris
Addidit & meriti præmia dixit habe:
Sed qd & orion & cætera ſidera mundo
Cedere feſtinant noxq; coartat iter:
quid ſolito citi9 liqdo iubar æquorē tollit
Cādida (lucifero pueniēte) dies (nabāt
Fallor? an arma ſonāt nō fallimī arma ſo-
Mars uēit & ueniēs bellica ſigna dedit
Vltor ad ipē ſuos cœlo deſcēdit honores
Tēplaq; in auguſto conſpicienda foro:
Eſt deus ē ingēs & opus debebat ī urbe
Non aliter nati mars habitare ſui:

ANT. FAN. ¶ MADē tia. Terga iuuēci lotio madida. ¶ Littera prima: uult ut lrām i o cōuerſā fuiſſe & ab urina urio
nē dictū ac poſtea orionē. quis qdā aliter celeāt. ¶ Creuit i imenſū: Vir. Q uā magnus orion cū pedes in
cedit medii p maxima nerei ſtagna uiā ſcindēs. Hūc qdā uolūt fuiſſe Neptūni filiū cui datū eſt ſup fluctus
Orionis mors & ariſtas currere. ¶ Comitē ſibi delia ſūpſit: cū hac dea Orion factus uenator dū uellet cōcūbere ei ſagitis
occiſus eſt. Alii dicūt eū imiſſo ſcorpiōe piſſe & deoꝝ miſeratiōe i cœlū eē trāſlatū. Spicula ferre: auferre
uoluit ingt ſcorpius Diāæ auferre ſpicula. ¶ Cætera ſidera mūdo cedeē feſtināt: Adulaē Auguſto fingēs
Feſtum martis ultoris iiii idus maias Martis: ultoris cedere noctē diei ut celebreē feſtū Martis ultoris: ſed reue
ra noctes hoc tpe cōtractiores fiūt. Notandū aūt ꝙ cū Le
muria. yii. mēſis icipiāt celebrari: eadēq; triduū āpiectanē
cōſequēs eſt ut quarto idus feſtū Martis ultoris celebreē.
Vltor: plurimis opib9 q̄ ſtruxit Auguſt9 pcipua fuerūt te
ſte Suetōio foꝝ auguſti & ædes martis ultoris quē Oui.
alibi & magnū & ultorē uocat: ut Venerit i magni tēplū
tua numina martis ſtat uenus ultori iūcta uiro aī fores.
Magnū qdē dictū exiſtimam9 ob ædificii magnitudinem
ut digna gigāteis ſunt hæc delubra tropheis Vltorē uero
(ut idē Sue. ſcri.) iō dcm̄ ɔſtat ꝙ Aug. ædē uouerat bello
philippēſi aduerſus Brutū Caſſiūq; ſuſcepto ad ulciſcēdā
mortē cæſaris pr̄is. Ita ſāxit ut i ea de bellis triūphiſq; cō
ſuleret Senat9 & puincias petituri eū impio īde deducerē
Tēplū ab auguſto dicatū d quo Iuuena. tur: quiq; uictores rediiſſent ī eā iſignia triūphoꝝ iferrēt
ubi quorūdā barbaroꝝ pricipes ab Auguſto iurar coacti
ſūt māſuros ſe ī fide ac pace quā peterēt. Fuerūt ī hoc tē
plo ſcyphi e ferro dicati ut autor eſt Ply. Itē alia ſpectatu
digna adeo ut nō imerito iter pcipua & ornatiſſima diui
Auguſti opa noīeē ſicut & eiuſdē magnificētiſſimum qd
huic ædi pximum fuit De qua Iuue. Pallidulus mi bruti
dius meus ad martis fuit obuius arā. Eius fori extruendi
cā fuit hoium & iudicioꝝ multitudo q̄ uidebaē non ſuffi
ciētibus duobus: ut ait Sueto. etiā tertio indigere. Itaq; fe
ſtinantius publicatū eſt necdum pfecta Martis æde.
PAV. MAR. ¶ TVNC texere madētia: terga. ſ. hoc eſt coriū madidū
uria. ¶ Terra iniecta. nā humauerūt utrē. cū uria. ¶ Iāq;
x. mēſes: pterierāt. Et erat ortus puer. x. enim mēſe natus
eſt: ueluti ex hūano partu. ¶ Tūc hyreus: ſenex. ¶ Q uia
ſic genitus: eo mō natus. Vocat uriona: ab urina. ¶ Lit-
tera prima: quæ erat. u. Perdidit antiquū ſonum: nā muta
ta in o & dictus eſt orion. Sed Stra. ait. qa in Oræo oppi-
do Eubeæ educatus eſt: appellatū Oriona. hoc pacto na
tus diciē orion. Sed Heſio. Neptūni filiū dicit ex Euryale minois filium dicit. Cōceſſumq; illi ut ſupra flu-
ctus curreret. & ſupra ariſtas. ¶ Creuerat im. qa iā magnus erat: & re noie. ¶ Delia diana. ¶ Sūpſit eū ſibi
Orionis fabula & nominiſ ratio comitē. Imo & plus q̄ comitē: nam diligebat mirū imodum: & nubere uolebat illi. ¶ Ille orion: Erat cuſtos
deæ: ille erat ſatelles erat comes miniſter & cuſtos illius. ¶ Verba nō circunſcripta: nō pōderata: & exami-
nata anteq̄ pferanē. ſed temere plata. ¶ Mouent iras deoꝝ. nā idignanē dii cū hoīes aliqd cū inſolētia di
cūt. Dixit Orion: nulla fera eſt quā nequeā uincere: hoc. n. ptulit: nō pōt tellus ferā ullā gignere: quā ego
nō uincā. Tellus imiſit ſcorpion pepit terra ſcorpionē: & in orionē miſit. ¶ Fuit illi ſcorpiōi. ¶ Impet9 cu
pido. ¶ Ferre pro auferre SPicula. curua: ſagittas hamatas. ¶ Dea gemelliparæ: dianæ quæ uno eodē ptu
cū phœbo nata eſt. ¶ Orion obſtitit ſcorpiōi & tū ab eo interēptus eſt. ¶ Latōa. Diana. Latōæ filia: ſicut
& Dionē pro Venere dici: ſupius oſtēdimus nomē mr̄is pro noie filiæ. ¶ Addidit aſtris ni. cœlo locauit:
& ſideribus intulit. ¶ Et dixit habe præ. me. qa de me bn̄meritus es: hēas celū in mercedē laboꝝ tuoꝝ: &
uirtutis tuæ. ¶ Sed qd & orion. poſt occaſum orionis: & urialē feſtū martis ultoris. qd poeta uideē ſtatim
ſubdere occaſui oriōis Veꝝ nō celebraē. yi. ca. maias: ſed. iiii. eo. n. die ſignatū eſt id feſtū & ī antiquis mar
moribus: & in uetuſtiſſimis codicibus quo qdē die cæſar Octauius cōſecrauit in foro a ſe extructo ædem
martis ultoris: quā ut Sue. ingt pro ultione paterna bello philippēſi uouerat. Ipſe enī cæſar & Antonius
De morte bruti & caſſii apud philippos uario euētu cōtra Brutū: & Caſſiū pugnauerūt: ita ut utriuſq; dextra cornua uicerint: & ca
ſtra quoq; utrinq; ab his q uicerāt expugnarētur. Sed iequalē fortunā partiū mors qdē Caſſi fecit: q cū in
eo cornu fuiſſet ꝙ pulſum erat totū exercitū fuſum ratus: mortē ſibi cōſciuit. Altero deinde plio uictus. M.
Brutus & ipſe uitā finiuit. Exorato Stratone fugæ comite: ut ſibi gladium adiiceret. Sed plura de his leges
apud Plutar. in Bruto & Anto. & apud Appia. qui hiſtoriam omnē refert. Poeta pluribus uerſibus extol-
lit & feſtū & ædē ipſā. & Auguſtū: Sed qd & Oriō & cætera ſidera? cur ſidera oīa. Feſtināt pperāt. ¶ Ce
dere: mūdo cœlo ut diem reddāt Et nox coarctat iter? cōtrahit ſpatium. & ſe præcipitē agit. ut diei cædat
¶ Q uid dies cādida? ſerena. ¶ Tollit. attollit Liuido æquore ab oceāo orientis uel a mari nō turbido. ſed

uitrebꝝ claro. ¶ Iubar:ſolis ſplendorem. ¶ Citiꝰ ſolito! quaſi cur ita accelerat dies! ¶ Preueniēte luciſe-ro:ſtella ueneris:quæ prænũciat diem. ¶ Fallor decipior ne. ¶ An ſonāt arma pp feſtum martis & ludos qui illi exhibent̄. ¶ Nō fal.ſonabāt arma aduenıente armoꝝ præſide. ¶ Venit mars:ad feſtum:& ludos ſuos. ¶ Et ueniēs dedit bellica ſigna:nā arma īſonuerũt. ¶ Ipſe ultor ſub cognoīe:& titulo ultoris. ¶ De ſcendit e cœlo ad ſuos honores:ad ſacrificia:quæ ſibi fiũt. ¶ Et ad tēpla:ſuo nomini cõſecrata. ¶ Cõſpi-cienda:admiranda. ¶ In foro auguſto:qđ auguſtus ipſe extruxit ppe uiam ſacram:& in tertio triſtium cũ de eodem loquat̄. ¶ Paruit.& ducens:hec ſunt fora cæſaris inquit:Hec eſt a ſacris:quæ uia nomē habet ¶ Et cum multa opera Auguſtus publica extruxiſſet:præcipua fuere foꝝ cum æde martis ultoris tēplũ Apollinis in palatio & ædes iouis tonantis. Sed fori extruendi:ut Tranquillus meminit:Cauſa fuit homi num & iudicioꝝ multitudo:quæ uidebat̄ non ſufficientibus duobus etiam tertio indigere. ¶ Itaq; feſtinā tius:nec dum perfecta Martis æde publicatum eſt. Cautumq; ut ſeparatim in eo publica iudicia & ſortitio nes iudicum fierent. ¶ Et deus eſt ingens:& magnus deus eſt ipſe mars. ¶ Et opus:eſt etiam igēs. Nā ma gnum illi templum erectum magnumq; erat illud forum. ¶ Non aliter:q̄ in maximo ædificio. ¶ Debebat mars habitare in urbe ſui nati:in urbe Roma:quam Romulus martis filius condidit.

Foꝝ ab auguſto cõſtitu-tũ ī uia ſacra:ēt tēplum apollis ī palatio

Digna gigāteis hæc ſũt đlubra tropheis
Hic fera gradiuũ bella mouere decet:
Seu qs ab eoo nos impius orbe laceſſet
Seu qs ab occiduo ſole domādus erit:
Proſpicit armipotēs opis faſtigia ſũmi
Et ꝓbat inuictos ſumma tenere deos:
Proſpicit in foribus diuerſæ tela figuræ
Armaq; terrarum milite uicta ſuo:
Hinc uidet æneā oneratũ pōdere charo
Et tot iuleæ nobilitatis auos:
Hic uidet iliadē hũeris ducis arma ferētē
Claraq; diſpoſitis acta ſubeſſe uiris
Spectat & auguſto ꝑtextũ noīe templũ
Et uiſum eſt lecto cæſare maius opus:
Vouerat hoc iuuenis tũc cũ pia ſuſtulit arma

¶ GIGANteis tropheis Senſus eſt. Tanta eſt huius tē-pli magnitudo ut non ſolum dignum uideatur inſigni-bus triumphoꝝ quæ a uictoribus eo inferuntur ex augu ſti Cæſaris inſtituto:ſed gigantum:trophæis ac ſpoliis q̄ dii uictores potuerũt e gigantibus reportare. Trophæũ proprie quid ſit nēo ignorat. ¶ Diuerſæ tela:figuræ:qa erant ubi diuerſarum gentium ſpolia ac uaria telorũ gene ra. ¶ Aneam:effigiem æneæ gerentis Anchiſem quem e flammis troiæ ardentis eripuit. ¶ Iliadem humeris du cis arma ferentem. Romulum a matre ilia qui Aeronem Ceninenſium ducem ſingulari prælio uicit:& ſpolia io-ui feretrio conſecrauit:quæ opima dicta ſunt:uel ab opi bus ut Varroni placet teſte Plutarcho uel operæ re ge-ſtæ Eſt enim opus egregium & clariſſimum belli ducem parem ſibi ducem ſuperare. Feſtus opem inquit eſſe Sa-turni coniugem hoc eſt terram quæ omnes opes huma-no generi tribuit:Vnde & opulentos dicimus:ut idem in quit rebus terreſtribꝰ copioſos & hoſtias opimas præci-pue pingues. Item opima magnifica & ampla ſpolia. De feretrio ioue diximus ſupra. Lege Liuium. ¶ Lecto Cæſa re maius opus : cui inſcriptum nomen Auguſti Cæſaris tribuit maieſtatem. Hic & eius filii necnon & familiares. item uxor & ſoror adeo:ut Strabo meminit ornandæ ur-bi animum adiecerunt ut ea in re ſuperiorum pœne omnium Romanorum ſtudia ſuperarint.

ANT. FAN.

Opima ſpolia
Ops unꝰ Opulen tus

auguſtꝰ tribuit maieſta tem

¶ HAEC delubra:tēpla ſunt digna trophæis gigāteis ſpoliis gigātũ quaſi iouis & cæteroꝝ deoꝝ uicto ria de gigātibꝰ parta ubi illoꝝ ſpolia eēnt affixa. Et Luca. Babilō ſpoliāda tropheis auſoniis. Sed tropheũ a τροπη qđ eſt cõuerſio dictũ. Nā qui hoſtes in fugā uertiſſet:tropheũ erigebat cũ hoſtilibꝰ ſpoliis. Sed de hoc alias. ¶ Decet gradiuum:quaſi decoꝝ eſt marti. ¶ Mouere fera bella hinc ex hoc tēplo educeř ex ercitũ in aciem ad ad inferenda hoſtibus bella:aut dicas licere ex eo tēplo auſpicari bellũ. ¶ Seu qs ipius ſceleratꝰ. ¶ Laceſſet:ꝓuocabit. ¶ Nos ab orbe eoo:ab oriēte. Seu qs erit domādus ab ſole occiduo:ab oc cidēte. Siue domādi ſunt hoſtes:qui nos ab oriēte ꝓuocarit:ſeu qui ſunt in occidēte:ꝙ a fide ro. deſciue rint. Ex hoc tēplo auſpicādia ſunt bella. ¶ Armipotēs:mars ꝓſpicit faſtigia ſũmi opis:ſũmitatē excelſi tē pli. ¶ Et ꝓbat deos:inuictos tenere ſũma:illud laudat magna & inuicta numia hēre ſũma tēpla:& in illis co li. ¶ Proſpicit in foribꝰ:ipſiꝰ tēpli. ¶ Tela diuerſæ figuræ:nā ut erāt diuerſæ forma.cultu:ligua gētes de uictæ:ita & diuerſa arma ab illis relata:& illius tēpli poſtibꝰ affixa. Et ꝓſpicit arma terraꝝ uicta ſuo mili-te arma diuerſaꝝ gētiũ:quæ a Ro. milite uicta fuerāt. ¶ Hinc poſtea. Videt æneā:æneæ effigiē. Oneratũ caro pōdere. ferentē humeris patrē. Et tot auos nobilitatis iuleæ. uidet ēt in pictura tot claros uiros de do mo iulea. iulii ꝓnepotes. ¶ Hinc uidet iliadē. Romulũ ex ilia natũ. ¶ Ferētem humeris arma ducis: arma Acronis ducis ceninenſiũ quē Romulꝰ obtrũcauerat:& ſpoliauerat. Eaq; ſuſpēſa fabricato ad id apte fercu lo. ut Liuiꝰ iqt. Gerens in capitoliũ aſcēdit ibiq; cũ ea ad quercũ paſtoribꝰ ſacrā depoſuiſſet. ſimul cum do no deſignauit tēplo iouis fines:cognomēq; addidit deo. Iuppiter feretri iqt. hæc tibi uictor Ro. rex regia arma fero:tēplũq; his regionibꝰ:quas mō aio miratꝰ ſum dedico. ſedē opimiſ ſpoliis:quæ regibꝰ ducibuſq; hoſtiũ cæſis. me autorē ſequētes poſteri ferēt &c. ¶ Erat ergo Ro:ea arma ferēs ī pictura. ¶ Et uidet cla ra acta:fortia & illuſtria facta. ¶ Subeſſe uiris diſpoſitis:in ordīe poſitis. Erāt.n. ī eo tēplo effigies clariſſi-moꝝ cõſulũ & uiroꝝ fortiũ. cũ inſcriptiōe reꝝ:qs fœliciſſime geſſiſſēt. ¶ Spectat & tēplũ ꝑtectũ Aug. noīe inſcriptũ & ſignatũ ſub titulo cæſaris Aug. Et lecto cæſare noīe cæſaris. Eſt uiſum maius opus:q̄ fue rit cæteroꝝ oīum ¶ Vouerat hæc iuuenis. Octauius princeps cum iuuenis eſſet hoc templũ bello philip penſi uouit ¶ Tunc cum ſuſtulit arma pia:& ob id pia! Nam pro ultione paterna.

PAV. MAR.

Gradiuꝰ ē nomē decorũ marti

Tēplũ ī capitoliũ ioui feretrio a romu-lo cõſti-tutum

ANT. FAN.

¶A Tãtis pͥceps &c: A pietate a reb⁹ magnifice geſtis ĩ ultionẽ p̃ris pͥcipatũ ſuũ auguſt⁹ debuit auſpicari. Suetonius oĩum bellorꝫ initiũ &: cãm hinc aſſumpſit nihil cõuenictius ducẽs q̃ necẽ auũculi uindicari. ¶Nomẽ utrũq;: p̃ris & ſacerdotis. Ipſe alibi: Cæſiq; parẽtis nos ĩ bella ſuos fortiſſimus ultor hẽbit. Itẽ facinuſq; repellite neue cæde ſacerdotis flãmis extiguite ueſtæ. Fuit iulius cæſar ut dictũ eſt põtifex max. Vñ uæſte ſacerdos dr̃: ¶Victo læt⁹ ab hoſte redit: breuis & artificioſa narratio. Vbi. n. exit⁹ rei ſatis oñdit priore debem⁹ ut Quin. docet hoc eẽ cõtẽti quo reliqua itelligunť. ¶Nec ſatis eſt, Vult martẽ Biſultorẽ cognoĩatũ eẽ: q̃a parthi Auguſto ceſſerunt armeniã uĕdicãti reddiderũtq; ſigna militaria q̃. M. Craſſo &. M. Ant. ademerãt: q̃a ĩ re Cæſar plus fecit ut inq̃t Iuſtin⁹ magnitudĩe noĩs ſui q̃ armis alius impator facere potuiſſet. De Parthorꝫ morib⁹ lege Iuſtinũ eũdẽ.

Iuli⁹ cæſar ueſte ſacerdos

Mors biſultor

> A tantis princeps incipiendus erat:
> Ille manus tendens aſtanti milite iuſto
> In coniuratos talia dicta dedit:
> Si mihi pellendi p̃r eſt ueſtæq; ſacerdos
> Auctor & ulciſci nomen utrũq; paro:
> Mars ades & ſatia ſcelerato ſangĩe ferꝫ:
> Stetq; fauor cauſa pro meliore tuus:
> Tẽpla feres & me uictor̃ uocaberis ultor
> Vouerat & fuſo lætus ab hoſte redit:
> Nec ſatis ẽ memiſſe ſui cognoĩa martis
> Proſequiť parthi ſigna retẽta manu:
> Gens fuit & cãpis & eq̃s & tuta ſagittis
> Et circũfuſis in uia fluminibus:
> Addiderãt animos craſſorũ funera genti
> Cum periit miles ſignaq; duxq; ſimul:
> Signa decus belli p̃thus romana tenebat
> Romanæq; aquilæ ſignifer hoſtis erat:
> Iſq; pudor mãſiſſet adhuc niſi fortib⁹ armis
> Cæſaris auſoniæ p̃tegerẽť opes:

¶Signa retẽta: uexilla q̃ ſublata ſunt a parthis añ ciuile bellũ Cæſaris & Põpeii in quo parthi Põpeianarꝫ ptium fuere pp Craſſi necẽ cui⁹ filiũ ĩ partib⁹ cæſaris eẽ audierãt quẽ ultorẽ patris uictore cæſare futurꝫ nõ dubitabãt. Mors craſſi p̃ris ĩ colloquiũ uocati & cõprehẽſi necnõ & filii eius nota eſt. Sed ſublata ſunt & iterꝫ ſigna Ro. exercitu Antõii ſupato. ¶Cãpis: ubi eq̃tes multũ nocere cõſueuerũt. ¶Vñ p̃ti impatores cũ parꝫ eq̃tatu p̃ñt ad montes ſe cõferũt. ¶Inuia flu. q̃a parthos euph. & alia flumĩa circũfuſa tuẽtur aduerſus impetũ hoſtium. ¶Miles exercitus Craſſi.

cæſar & Põpeius & craſſi cõiũcti ſimul

PAV. MAR.

¶ERAT ĩcipiẽd⁹ pͥceps a tãtis: q̃ſi ab his maximis rebus auſpicari debebat pͥcipatum. ¶Ille: cæſar Octaui⁹. ¶Tẽdẽs manus iſtãti milite iuſto: cũ iſtaret ſecũ militia quæ iuſta arma gerebat p̲ ulciſcẽda morte cæſaris. ¶Dedit talia dicta in cõiuratos: cõtra Brutũ & Caſſiũ: & cõplices. ¶Si mõ p̃r: cæſar. q̃ in filiũ me adoptauit. ¶Et ueſtæ ſacerdos: nam pontifex max. ſic & ſacerdos ueſtæ. ¶Eſt autor mihi bellãdi: eſt cã ut hæc ego bella geram. ¶Et paro ulci. utrũq; no. & p̃ris: & põtificis q̃ſi dicat ſi pp hanc cãm iuſta bella gero. ¶Ades mars: & faueas mihi: ¶Et ſan. fer. arma nr̃a. ¶Sãguĩe ſcelera. ſceleratorꝫ parricidarꝫ. ¶Et fauor tuus ſit pro cã meliore: ſit p̲ nobis q̃ iuſtiora arma gerimus. ¶Feres tẽpla: uoueo ego tibi templum. ¶Et me uictore: ſi ego ero uictor. ¶Vocaberis ultor: nã ſtatuã tibi tẽplũ ſub titulo martis ultoris ¶Vouerat: hoc fuerat ei⁹ uotũ. ¶Et redit lætus: nã uictor. ¶Ab hoſte fuſo. quẽ ĩ philippis fudit. Nec ſatis eſt martẽ meruiſſe ſemel cognoĩa: nõ fuit id ſatis Octauio cæſari: martẽ ob p̃ſtitũ illi fauorẽ ſemel ultorẽ eẽ cognoĩatũ. ¶Sed rurſus eo cognoĩe appellauit: cum uoluit ulciſci cladẽ illã a parthis illatã. ¶Proſequiť ſigna retẽta manu parthi. ſigna romana craſſiana clade a parthis ſublata Parthi aũt ut Trogus meminit. Scythæ fuere: & ſcythica lingua nomẽ hoc exules ſonat populi quidẽ ſũt perſis finitĩmi: ut Stra. placet Ply. uero inq̃t ipſa p̃ſis iãpridẽ in parthorꝫ trãſlata nomẽ: & alio loco p̃ſarꝫ regna: quæ nũc parthorꝫ ſũt. Et Marcellinus parthiã p̃ſidos regionẽ dicit. Ply. regna parthorꝫ duo de. xx. eẽ refert. Hos aũt q̃ prim⁹ Romanorꝫ adorireť: ac p̲pulſaret. L. Sylla referť. Poſt quẽ in eoſdẽ. L. lucullus ie accinxerat. Interrupit cõſiliũ Põpe. ad bellũ mitridaticũ miſſus Victoq; Mitridate: & in aſia p̲uinciis multis in p̃tãtem romani impii redactis: cũ iiſdẽ fœdus fecit. Poſtea. M. Craſſus bellũ parthis illaturus. Euphratẽ flu. trãſiuit uictuſq; p̃lio ĩ quo & fili⁹ ei⁹ cecidit: cũ reliq̃as exercit⁹ in collẽ recepiſſet. Euocat⁹ ĩ colloquiũ ab hoſtib⁹: ut de pace acturus quorꝫ dux erat Surenas. Cõpræhẽſus: & ne q̃d uiuus pateref: repugnãs itercẽptus eſt: & ita periit. Nunc igiť parthi ro. abſtulere ſigna: & iterꝫ deuictis Ant. copiis. Sed poſtea iperante cæſare aug. mortuo in ſyria Claudio ei⁹ nepote: p̃thi ſigna militaria q̃. M. Cra. &. M. Ant. ademerãt repoſcẽti reddiderũt. obſideſq; inſup obtulerũt. Poeta igiť hæc ſcribit in auguſti laudẽ cui reddita fuerint a parthis ſigna. ¶Gens fuit: tueť ipſi p̃thi & p̃ſæ. ¶Et tuta cãp. & eq̃s & ſagitt.: plura dat p̃th.: q̃b⁹ ab externorꝫ bellis tuti eẽnt: equos: & uaſtã planiciẽ: qua facillime eq̃tes tueri poſſẽt: & ſagittas q̃b⁹ eminus arcere poſſẽt hoſtẽ. ¶Et inuia: inacceſſibilis. ¶Flumib⁹ cir. ut difficilis eẽt ad eos trãſit⁹: pp Euphratẽ: tygrim & alia igẽtia flu. & de his apud Luc. i. 8. phar. inq̃t: euphrates Diuidit gẽtẽ gurgitẽ mũdũ Caſpiaq; imẽſos ſeducũt clauſtra: receſſ⁹. ¶Et polus aſcyrias alter noctеſq; dieſq; uertit: & abruptũ ẽ nr̃o mare diſcolor unda oceanuſq; ſu⁹ regnandi ſola uoluptas. Celſior ĩ cãpis: ſonipes: & fortior arc⁹. Nec puer aut ſenior letales tẽdeř neruos ſignis: & a nulla mors ẽ ĩcerta ſagitta. His igiť q̃tuor reb⁹ tuti erãt. Acceſſit & illd clades craſſiana: quo effecti ſũt audiores. ¶Fũera craſ. M. Cr. p̃ris: & Pu. Cr. filii & legionũ: q̃ cũ his fuer̃ ¶Addiderãt aĩos gẽti: p̃this ipſis. Cũ piit miles: exercit⁹ ipſe rõanus. ¶Et ſigna uexilla. q̃ fuer. ſublata. ¶Et ſil dux. ipſe Craſ. Parthus tenebat ſigna rõana aq̃las &c. uexilla. ¶Decus belli. ornamẽtũ romanæ militiæ. Et hoſtis erat ſignifer rõanæ aq̃læ Par. erat q̃ aq̃lã ferebat. ¶Et is pudor: q̃ſi hæc ignomĩa q̃ rõani luborẽ iniiciebat. ¶Mãſiſſet adhuc ĩ hũc uſq; diẽ. ¶Niſi opes Auſoniæ: italicæ. ¶Protegereť: defẽdereť. Armis cæſ. niſi. C. A. rõanũ ipiũ tuereť.

Tẽplũ iouis ultoris

Octauianus recepit a p̃this ĩ ſignia Rõana rapta in morte craſſi

Parthi & perſæ ſimul

Laus cæſaris octauiãi

❡NOtas ueteres:ueterẽ ignominiã q̃ romãi affecti ſunt amiſſis uexillis. ❡Agnorũt ſig.re.ſuos.Inaiatæ rei dat ſenſum moꝝ poetaꝝ. ❡Parte refers aqlas:Solo Auguſti noie territi ſigna reddiderũt:q̃uis & arma nõ deerãt. ❡Merit⁹honor.quẽ meruit mars Auguſto cõceſſa uictoria.Et eſt ſenſus:qa honor Marti debebat̃ cæſar uota pſoluit. ❡Circũcelebrate:nõ eſt circũ hoc loco nomẽ & accuſatiu⁹caſus ab eo qd̃ eſt circ⁹ ſed aduerbiũ.Nã hoc dicit:Celebratæ qrites p uniuerſã urbẽ ludos die q̃ Marti ædes dicata eſt ob auguſti uictoriã qa nũc uiſa eſt fortẽ ſcæna decer̃ deũ.Hoc ẽ ĩ tãta urbis lætitia ludi nõ dedecẽt Martẽ romãæ gẽtis autorẽ. ❡PLEiades aſpicies omẽs:ſol hoc tempe p̃ce

AN Γ. FAN.

Pleiads

Ille notas ueteres & longi dedecus æui
Suſtulit agnorunt ſigna recepta ſuos:
q̃d tibi nũc ſolitæ mitti poſt terga ſagittæ
Q uid loca q̃d rapidi pfuit uſus equi:
Parthe r̃fers aqlas uictos quoq; porrigis (arc⁹
Pignora iã nr̃i nulla pudoris hẽs
Rite deo templũq; datũ nomẽq; biſultor
Emeritus uoti debita ſoluit honor:
Solẽnes ludos circi celebrate quirites
Nõ uiſa eſt fortẽ ſcæna decere deum:
❡Pleiades aſpicies oẽs totumq; ſororũ
Agmen ubi ãñ idus nox erit una ſuper
Tũc mihi nõ dubiis autorib⁹ ĩcipit æſtas
Et tepidi finem tempora ueris habent:
❡Idib⁹ ora prior ſtellãtia tollere taurũ:
Indicat huic ſigno fabula nota ſubeſt:
Præbuit ut taur⁹ tyriæ ſua terga puellæ
Iuppiter & falſa cornua fronte tulit:
Illa iubã dextra læua retinebat amictus

ne in eo eſt ut in geminos ĩtroitũ faciat. Vñ pleiades q̃rũ ſupra meminimus pridie idus maias apparẽt ãteq̃ ſol ĩ ortũ ſerat̃ quaꝝ exortũ Ply.tradit Sole Tauri p̃tẽ.xxv.obtinẽte ſex diebus ãñ maias idus quo tpe Columella quoq; oẽs inq̃t Vergilias apparere. Eaꝝ occaſus paulo ãñ idus nouẽbris hyemẽ ĩchoat teſtẽ Ply.ortus uero æſtatẽ. Itaq; uergiliæ dictæ ſũt autore Feſto q̃ eaꝝ ortu uer finẽ facit Vñ ait Propti⁹.O utinã hybernæ duplicenẽ tpa brũæ:& ſit iners tardis nauita uirgiliis.Sũt aũt uel in cauda Tauri ut qbuſdã placere dubiũ nõ eſt:uel ita poſitæ ut ex earuꝫ poſitu teſte.A.Gel.Imago tauri p̃ter caput cõformata ui deat̃:uel ãñ genu tauri ut placet Seruio:cui illud ſtipulatur. Ac pp læuũ genus ui ex p te locatas puas uergilias tenui eũ luce uidebis:ubi notãdũ gen⁹ pgenu dictũ ut Priſcian⁹ docet. ❡Incipit æſtas:ſi ex ortu Virgiliaꝝ uer finẽ facit neceſſe ẽ ut æſtas ab eo tpe ſumat exordiũ:quã qdã diffiniũt emĩẽtem terræ aerẽ cõſoꝝ & calcfactũ ſolis.ad ſeptẽtrionẽ curſu.Sciendũ nõnullos non a ueris fine ſed a uerni tpis ſignificatiõe Virgiliis nomẽ inditũ exiſtimare: quas & pleiades dicimus qd̃ primm nauigatiõis tp̃s oñdãt ❡Idib⁹ora prior ſtellãtia tollere tauꝝ idicat.Repetẽdũ eſt noctis nomẽ:& eſt ordo Nox prior idib⁹ indicat taurũ tollere ora ſtellãtia. Admonet aũt tñ hoc loco uideri aptius tauri caput idib⁹ Maiis ãñ ortũ Solis.Nã heliaci ort⁹ ſuculaꝝ ſiue hyadũ meminit ſupra: ut Pars hyadũ toto de grege nulla latet & ora micãt tauri ſeptẽ radiantia flãmis Docet tñ Columella ſuculas paulo poſt idus huius menſis hoc ẽ.xii.cal.iu.exoriri.Sane taurus orit̃ a clunib⁹ſm Maniliũ:ut Aſpice tauꝝ clunib⁹& geminos pedib⁹ teſtudie cãcrũ ſurger̃: ❡Fabula nota ſubeſt ſi nota ẽ cur explicat̃:obtũdis.n.tãetſi ĩtelligo. ❡Tyriæ puellæ Europæ Seneca ĩ hercule furẽte hic q̃ repẽti uere laxet̃ dies tyrie p undas uector europæ nitet ❡Eadẽ & ſidõis dr̃ a ſidõe q̃ nõ pl⁹ q̃.cc.ſtadiis diſtat a tyro:uocat̃q; a ply.thebaꝝ boetiaꝝ parẽs.Eã ut iq̃t Iuſtin⁹tyrii cõdiderũt quoꝝ gẽs a phœnicib⁹fluxit.Ii.enĩ terremotu uexati relicto patrio ſolo aſſyriũ ſtagnũ prio mox mari pximũ litt⁹ĩcoluerũt cõdiderũtq; urbẽ:quã a piſciũ ubertate ſidõa appellarũt.Piſcẽ.n.phœnices ſidon uocãt.Poſt m̃ltos deide ãnos rege Aſcalõioꝝ expugnati nauib⁹appulſi tyrõ urbẽ ãñ ãnũ troiãæ cladis cõdiderũt.

Pridie eius oriuntur

Vergiliæ

Tauri imago ur̃ ſolũ ĩ fronte

æſtas initiũ uergiliarũ ortu

Tauri caput apparet idibus. maiis

Ortus tauri a clunib⁹

Tauri fabula ſidon

❡ILLE:auguſtus: ❡Suſtulit uete.no.ueterẽ illã ignominiã. ❡Et dedec⁹lõgi æui: ĩfamiã lõgi tpis. ❡Nã coegit parthos reddere ſigna ❡Recepta ergo ſigna:q̃ recuputa fuer̃ ab auguſto. ❡Agnorũt ſuos.romãos.ſ.milites.Et ẽ Proſopopeia:qñ dat̃ aĩa reb⁹inaiatis.Aut p hyppalagẽ ĩtelligas: romãi agnorũt ſua ſigna recupata. ❡Q uid tibi:o parthe. ❡Q uid pfuer̃ tibi ſagittæ ſolitæ mitti p⁹ terga:q̃d pfuit pitia iaculatiõis ſagittaꝝ:quas eq̃s fugiẽs a tergo mittit:uñ illud dictũ:fatalia tela ueneno illata:q̃ fugiẽs poſt terga reliq̃rit hoſtis. ❡Q uid loca:pfuere.ſ.q̃ erãt inacceſſa.Q uid rapidi pfuit uſus eq̃ q̃d illud quo plurimũ uelabas:hoc eſt ipſe equus:nã in pugna pedites parthi nõ ualẽt:nec niſi in cãpis ſeſe exercẽt de quo ẽt apud Luca.Lẽtulus ita inq̃t.Sarmaticos ĩter campos: effuſaq; plano Tigridis arua ſolo: nulli ſupabilis hoſti libertate fugæ:ſed nõ ubi terra tumebit:aſpa cõſcẽdet mõtis iuga.Nec p opacas bella gerũt tenebras ĩ certo debilis arui. ❡Parthe refers aqlas.Romana ad auguſtũ ſigna:& porrigis uictor arcus.Iã re uictus ſupplex tua arma Cæſari aug.porrigis.Iã nulla hẽs pignora nr̃i pudoris:nõ hẽs iã ſigna aut aliud quo erubeſcere poſſim⁹. ❡Rite eſt datũ tẽplũ deo:rite & merito ædes eſt marti cõſecrata. ❡Et nomẽ bis ultor:merito quoq; bis eſt ultor cognoĩat⁹:nã auguſtũ iuuit in ultiõe p̃rna : & parthoꝝ iniuria ulciſcẽda:ſic bis ultor & de parricidis:& de hoſtib⁹ ❡Et merit⁹ honor:q ab auguſto marti bñmerito debebat̃. ❡Soluit debita uoti:nã qd̃ uouerat Cæſar:tẽplũ marti cõſecrauit.Q uirites celebrate ludos ſolẽnes qui quotãnis marti exhibent̃.Cicero:in circo maxio.Scæna nõ eſt uiſa decere fortẽ deũ.ſcæna ubi leuia referunt̃ & fabulæ recitant̃:nõ cõuenit reb⁹ martiis:ſed ĩ circo opus eſt nũc:& equoꝝ curſu certar̃:& martios ludos exhiber̃.Maior.n.rõ erat circẽſiũ:q̃ theatraliũ.Erãt.n.illa grauiora ſpectacula.Pleiades aſpicies pridie idus maias:Vergiliæ oriunt̃:de his dixim⁹ ĩ q̃rto lib.p̃terea æſtatis eſt initiũ & ſupi⁹ ex florẽtio dixim⁹ pricipiũ æſtatis eẽ.viii.idus. ❡Tu aſpicies oẽs pleiades:q̃ & uergiliæ dictæ.Et totũ agmẽ ſacroꝝ oĩa ipſa ſidera ut ſupius dictũ:q̃ ſeptẽ dici ſex tñ eẽ ſolẽt ❡Vbi una nox erit ſup.i.ſuperit Ante id⁹: hoc

PAV. MAR.

Victoria Auguſti ɔtra parthos digna

Ludi marti cõſecrati pp ſigna recepta a pthis

eſt pridie idus. ℂ Tunc:eo tpe. ℂ Incipit mihi æſtas:ē æſtatis initiū. ℂ Nō dubiis:ſed certis autoribꝰ. Et tpa ueris tepidi hñt finē:eſt finis ueris cū aer erat tēperatior:& ē pricipiū æſtatis:cū aer icipit eē feruētior ℂ Idibꝰ ora prior:nocte iduū maiaꝶ altius attoll.ē taurus:cū ſit ceſſurus geminis. De tauro ſupiorē egius lib. poeta cām ſigni refert ad europe raptū ꝙ imago tauri fuerit cœlo locata ſicut nos quoq; ſupra rettulimus:licet ſint q uaccā eē dicāt:& ad Io referāt. ℂ Prior idibꝰ:hoc eſt nox q̄ pcedit idꝰ. ℂ Indicat:oſtēdit ℂ Tauꝶ tollere:attollere altiꝰ a ſole in ortu. ℂ Ora ſtellātia:ſtellas oris:q̄s ſupra explicuimꝰ. Fabula nota:q̄ñ q̄ oēs norūt. ℂ Subeſt huic ſigno:ipſi tauro:qa oibꝰ notū q rōne fuerit cœlo figuratꝰ. Taurꝰ:iuppiter i tauꝶ demutatꝰ. Vt pbuit terga ſua:cū ſe māſuetū oñdēs:pcubuit añ puellā:deditq; illi terga eqtāda ℂ Vñ Hora. Sic & europe niueū doloſo credidit tauro latꝰ. Puellæ tyriæ:Europæ a Tyro phœniciæ:nā filia regis Agenoris. De quo latiꝰ in fine ſecūdi li. met. ℂ Et tenuit:iuppiter. Falſa:nō uera. cornua fronte nā tauꝶ ſe ſimulauerat. Veꝶ ſi hiſtoriā reſpicimꝰ:habuit iuppiē tauꝶ i puppi figuratū. De quo Lactā. loquēs ait rapuiſſe dr̄ i aqla catamitū:poeticꝰ color ē:ſed ut p legionē rapuit:cuiꝰ iſigne aqla ē:aut nauis in qua eſt ipoſtus:tutelā habuit i aqla figuratā:ſicut tauꝶ figuratū:cū rapuit:& trāſuexit Europā Illa europa ℂ Retinebat dextra iubā cries tauri:quo firmiꝰ ihæreret. ℂ Leua retiebat amictꝰ:ueſtes:ne aqs maderēt

Decimo gnto die Iulii taurus incipit diſcedere ut cedat geminis

ANT. FAN.

ℂ NOVI decoris:Vel magni ſiue excellētis uel reuera noui. ℂ Subduxit ab æquore plātas:Europa nō iuppiter ℂ Littoribꝰ tacitis:Cretæ iſulæ ad quā deꝰ uexit europā. ℂ Taurus init cœlū:Effigies tauri q̄ dꝰ exuit i zodiaci ſignū trāſlata ē. ℂ Phariā dixere iuuēcā:In q̄ Io cōuerſa ē quæ ægyptio iſidis nomē accepit. Nota eſt fabula. ℂ Simulacra uiroꝶ:imolādoꝶ hoīum ritus fuit olim in latio: quēadmodū & apud quoſdā imāiſſimos barbaroꝶ:quem nōnulli a Pelaſgis fluxiſſe crediderūt q ſedibꝰ ſuis pulſi & incerti qbꝰ locis adhærēt apud Dodonā oraculū accepe rūt in quo erat:cai cephalas adi cai to patri pēpete phota Vñ cū poſt errores plurimos in latium appuliſſent erexe rūt Diti ſacellū & Saturno arā diuq; hūc uiroꝶ uictimis illū humanis capitibꝰ placauerūt:qd genus ſacri redactū ē ab Hercule in mitiorē ritū q ſuaſit poſteris pelaſgoꝶ: ut iferrēt Diti nō hoīum capita ſed oſcilla ad humanā effigiē arte ſimulata & ſaturniaras nō uiris mactandis ſed accēes lumībꝰ excolerēt:qa nō ſolū uir ſed lumē per lumē qd eſt phos ſignificet. Eundē Herculē ſcribit Plutar. cū barbari ea loca ubi nūc Roma eſt incolentes græcos quos cæperāt in tyberim deiicerēt edocuiſſe illos ut ueteten morē & ſupſtitionē imitātes ſimulachra uiuoꝶ hominū in flumē dimitterēt. in ſacris.n. ut inqt Ser. ſimulacra p ueris accipiunē. Vñ cū de aīalibꝰ q nō facile iueniunē ſacrificādū ē ſimulacra eoꝶ pane & cæra fiūt ac p ueris accipiunē. Itaq; poſtea idibꝰ maiis circa pleniluniū pōtifices uirgieſq; ueſtales. Itē ptores aliq quos ſacris adeſſe fas erat(ut inqt Euſeb.)imolatis aīalibꝰ uti ius pōtificiū poſtulabat argeos idē trigīta hoīum ſimulacra ſiue ſirpeas effigies de pōto ſublicio ſingulis ānis in tyberim iaciebāt. Dicti āt argei ſūt uel ꝙ Hercules eū occiſo geryone uictor p italiā armēta duxiſſet ſimulacra hoīum p numero argiuoꝶ ſociorūq; quos caſu pegrinatiōis amiſerat dr̄ in fluuiū di miſiſſe ut aq ſecūda i mare deuecta p defūctoꝶ corpibꝰ ueluti priis ſedibus redderenē:uel a pelaſgis quos ſcripſit Macrobiꝰ poſt acceptū oraculū ad Dodonā in italiā pueniſſe:uel a græcis quos barbari:ut diximꝰ latiū incolētes in fluuiū iaciebāt. Græci.n. oēs ut inqt Plu. argiui a ueteribus dicebanē. Sane Feſtus autor eſt fuiſſe in urbe loca quæ argea uocabanē ꝙ in his ſepulti eſſent qdā argiuoꝶ illuſtres uiri & Varro argeos inquit dictos putari a principibus qui cum hercule argiuo uenere romā & in ſaturnia ſubſederunt.

imolandorū hominū ritus olim in latio Scyrpea ſimulachra in tyberim idibus maiis Sacrum ſaturni ad imagies ſyrpeas redactum fuit ab hercule

Argei ſyrpeæ effigies Aegei uñ dicti argiui Argea Pons ſublicīꝰ

Et timor ipſe noui cauſa decoris erat:
Aura ſinꝰ iplet flauos mouet aura capil
Sidoni ſic fueras aſpiciēda ioui: (los
Sæpe puellares ſubduxit ab æquore plā
Et metuit tactus aſſiliētis aquæ: (tas
Sæpe deꝰ prudēs tergū demittit i undas
Hæreat ut collo fortius illa ſuo:
Littoribꝰ tactis ſtabat ſine cornibꝰ ullis
Iuppiter inq; deū de boue uerſus erat
Taurꝰ init cœlū te ſidoni iuppiter iplet:
Parſq; triū terræ tertia nomen habet:
Hoc cœli ſignū phariā dixere iuuencam
Quæ bos ex hoīe eſt ex boue facta dea
ℂ Tū quoq; priſcoꝶ uirgo ſimulachra uirorū

PAV. MAR.

ℂ ET ipſe timor:puelle Erat eā noui decoris:Augebat.n. timor ipſius decorē tum in uultu:qd ptæ timore cādidior uidebaē. tñ in ipſo geſtu:& habitu. ℂ Aura iplet ſinus:ueſtes:niſi dicas latēter hiſtoriā tāgere qd leni uēto uela ipleanē:cū naue trāſueherēē. Aura mouet capillos flauos:hoc qdē decorē illius augebat cū flaui crines uēto agerenē. ℂ Sidoni:o Europa a Sidone urbe phœniciæ. ℂ Sic:hoc mō. ℂ Fueras aſpicēda ioui. cum formoſior uidereris:& ob id illi gratior. ℂ Sæpe ſubduxit:remouit. Ab æquore plātas puellares:cōtrahebat:ut altius eleuaret pedes:ne attingeret aquas. ℂ Et metuit tactus aquæ aſſiliētis:metuit ne ab unda ſalienti tangerenē:hoc eſt ne aqs ſpargereē. ℂ Sæpe deꝰ:iuppiter i tauri forma. ℂ Prudēs demittit tergū in undis:iflectebat ſe in undas:infuſſurus illi metū. ℂ Vt illa fortius firmius. ℂ Hæreat illa ſuo collo quo arctius eū puella amplectareē. ℂ Littoribus tactis:poſtq̄ i cretā puenit. ℂ Stabat iuppiter ſine ullis cornibus. nā exuerat formā tauri. ℂ Et de boue erat uerſus i deū. reſumpſit uerā formā. ℂ Tanrus figura tauri. ℂ Init cœlū:qa cœlo locata. ℂ Sidoni. europa. ℂ Implet te iuppiter. grauidā fecit. & de te Minoem genuit. & Tertia pars terræ hēt tuū nomē:diuiſus eni orbis in tres ptes:ab ea una ipſaꝶ ptiū Europa uocata eſt. unde Hora. bene ferre magnā diſce fortunā. tua ſectus orbis nomina ducet. ℂ Dixerūt aliqui.ſ. Hoc cœli ſignū phariā iuuencā eſſe io inachi regis argiuoꝶ filiā. ℂ Quod bos eſt facta ex hoīe cum demutauit iuppiter eā in uaccā:ne pateret eius furtum. ℂ Ex boue facta dea. cum rediit in priſtinā

Iuppiter ex europa gēuit minoem

ſormā:& in ægypto meruit diuos honores.Putāt igit̄ illā uaccā eē i cœlo figuratā:ſʒ ut ſupius dictū Vacca ſit an taur⁹ nō ē cognoſcer̄ pmptū.¶Phariā:ægyptiā a pharo iſula pua i nilo:q̄ Alexādriæ pōte iūgebat̄.de q̄ Luc.in.x.Tūc clauſtrū pelagi cepit pharō iſula quōdā in medio ſtetit illa mari ſub tpe uatis pthēos at nūc eſt pellæis pxia muris ¶Tūc quoq priſcoꝝ uirgo:idib⁹ maiis:ſcyrpea ſimulacra iaciūt̄ i tybri e roboreo pōte:uñ pri⁹ ſolebāt emitti hoib⁹ cui⁹ rei mēinerūt Diony.li.i.de antigtate italica:Lactantius in prio diuiaꝝ iſtitutionū.Plutar.in pble.Macro.in ſatur.& Euſebi⁹ li.iiii.d euāgelica ppa.Diōyſii.uerba referēs:aſſerūt iḡ ſaturno in italia priſcis tpib⁹ ita ſacrificatū fuiſſe:quēadmodū apud carthaginēſes:añq̄ urbs eoꝝ dirueret̄.¶Celtæ uero ad hæc uſq tpa:& occidētaliores fere oēs hōicidio ſacrificāt. Hercules aūt fert̄ prim⁹ in ſaturno ara ædificata:itemeratas hoſtias imolaſſe:hāc legē qua hoies ſacrificabant̄ reuocaſſe:& ne q̄ſi patrio ritu neglecto ſupſtitiōe inani icolæ turbarent̄:ſimulacra p uiuis hoib⁹: quos iſluēta tyberis pijciebāt:hoſtiaꝝ ornata mō in tyberi imittere docuit:q̄ res a romanis:tpib⁹ quoq nr̄is:idib⁹ maiis diligēter fieri ſolet.¶Eteni die pōtifices:aialib⁹ prio ſm leges imolatis:uirgieſq ueſtales:ptores: aliiq ciues quos ſacris adeſſe fas eſt.xxx.ſimulacra hoium:q̄ argiuos appellāt a pōte ſacro in tyberiæ demittunt &c.Epicad⁹ uaro refert:Herculē occiſo geriōe:cū uictor p italiā armēta duxiſſet pōte:q nūc ſublicius d̄r ad tps iſtructo hoium ſimulacra p nūero ſocioꝝ:quos caſu pegrinatiōis amiſerat in fluuiū demiſiſſe:ut aq̄ ſecūda in mare deuecta p corpib⁹ defūctoꝝ:ueluti priis ſedib⁹ redderent̄:& ide uſū talia ſimulacra fingēdi iter ſacra māſiſſet.¶Veꝝ alii cū ſupiore cōcordat.Hic e pōte ſublicio iacta inqt:ſic & Plut.Diō.e pōte ſacro.Lactā.e pōte miluio.q ita de ea re agit.Saturn⁹ i latio eodē gñe ſacrificii cult⁹ ē.Nō q̄dē ut hō ad arā imolaret̄.ſed uti in tyberim de pōte miluio mitteret̄.Q̄d ex rñſo quodā factitatū Var.autor eſt:cuius rñſi ultim⁹ uerſus ē talis καιꝁεφαλοσ κρονιΔΗκαιτωπατρι πεμπετε φωτα & capita ſaturno:& pri mittite hoiem φ qa uī ābiguū:& fax illi:& hō iaci ſolet.Veꝝ id gen⁹ ſacrificii ab Her.cū ex hiſpāia rediret d̄r eē ſublatū.Ritu tñ pmanet:ut p ueris hoib⁹ imagies iacerent̄ e ſcyrpo:ut Oui.i faſtis docet.Et adducit ipe Lactā.plures ex uerſib⁹ ouidianis.Plut.uero hāc ei⁹ rei rōnē affert.Q̄d antiqs tpib⁹ barbari ea loca icolētes græcos quos cepant eo pacto iterficerūt.Herculē uero poſtea admirati:ab hoſpitū:& externoꝝ cede abſtiuerūt:docti ab eodē:ut ueterē morē:ac ſupſtitionē imitātes effigies i flumē abiicerēt:nā ueteres græcos oēs argiuos æq̄liter appellabāt:niſi pp uiciīitatē:argiuos arcadū euāder exiſtimās:q patriā fugiēs ibi cōſedit:odiū & amicitiā retinuit.Poeta uero oñdit alios & rñſo factū tradidiſſe:ut duo corpa i tybri iacerent̄.Alios uero putauiſſe iuuenes ſolitos ē pōtib⁹ ipellere ſenes ut ipſi eēnt:q i comitiis ſuffragia darēt:& inde morē habuiſſe originē.ſuatūq uſq ad Her.tpa.¶Tūc quoq eo ēt die.¶Virgo ueſtalis.ſ.amata.

Pharos iſula fuit pua i nilo

Idibus maiis ſimulacra iaciūtur in mari ex mandato apollinis delphici

Opinio uaria de ſenibus depōtanis

Mittere roboreo ſcirpea ponte ſolet:
Corpa poſt decies ſeōs q credidit annos:
Miſſa neci ſceleris crimie dānat auos:
Fama uet⁹ tūc cū ſaturnia terra uocata ē
Talia fatidici dicta fuere ſenis:
Falcifero libata ſeni duo corpora gentes
Mittite:quæ thuſcis excipiant̄ aquis:

¶ROBOreo pōte.Sublicio quē Plut.ſcribit ligneū factū & abſolutū ab Anco martio rege & poſtea lapideum extructū ab Hæmilio q̄ſtore. Vñ nō placet φ Lactā.tradit e ponte Miluio hoiem in tyberim miſſum. Varro pōtē ſublicuū a pōtificib⁹ inqt primū factū & ſæpe reſtitutū Eius cōtignationē Ply.ita diſpoſitā inqt fuiſſe ut eximerent̄ trabes ſine fulturis ac reponerent̄.qd in eo pōte religioſum fuit poſteaq̄ Coclite Horatio defendēte ægre reuiſus eſt.¶Dictus aūt eſt ſublici⁹ a ſublicis q̄ ſūt ut Cato ſcripſit ptīcæ lōgiores ex qb⁹ pōs tot⁹ fuit poſtq̄ inſtitutū eſt ne ferro & clauis cōpigeret̄.Hūc ut q̄dā tradūt Antoni⁹ pius impator marmoreū fecit.Sed non ptereūdum q̄d ſcribit Macro.ſtructū fuiſſe ad tēpus hūc pontē ſub Hercule & poſtea ſublicīū dictū:ex quo idē Hercules d̄r hoium ſimulacra in fluuiū demiſiſſe.¶Decies ſenos:ſexagita.Vñ feſtus depōtani inqt ſenes appellabant̄ q ſexagenarii de pōte deiiciebant̄.Libet hoc loco p iocū laudare maioꝝ nr̄oꝝ pietatē ac prudentiā curātiū ne oporteret ſexagēarios ſenes āni ſcalarii picula formidare.Cæteꝝ id romæ non crederim apud ſcytas ſuatū cū morē fœdiſſimū aliqñ fuiſſe dubiū nō ē:¶Tūc eū ſaturnia terra uocata eſt.Primi cultores italiæ ſm Trogū aborigies fuere ut Iuſtinus refer.quoꝝ regē ſaturnū tātæ igt fuiſſe iuſtitiæ ut neq ſeruierit ſua eo q̄ſq̄ nec priuatæ rei quicq̄ habuerit:ita italiā regis noie Saturniā appellatā & mōtē quē inhabitabat Saturniū dictū ubi poſtea capitoliū fuit.Sed eſt & Saturnia nomē oppidi ut ſupra oñdimus.

ANT. FAN.

Sublicium pontem ab hercule dictum

Depōtani ſenes

Aborigines Saturn⁹ rex ſaturniſum

¶SOLET mittere:eiicere.¶Simulacra ſcyrpea priſcoꝝ uiroꝝ effigies antiquoꝝ ex ſcyrpis cōpoſitas.¶Pōte roboreo:ligneo hoc eſt e pōte ſublicio ex ſublicis:hoc ex ipſis oblongis & exactis lignis cōpacto.¶Qui credidit corpa miſſa neci.q putat necatos hoies.¶Poſt decies ſenos:hoc ē poſt ſexaginta ānos.¶Dānat auos crimie ſceleris.arguit maiores ſcelerat æ cædis:& ſūmæ imanitatis:q̄ſi dicat nō ita ſunt maiores tāti ſceleris arguēdi.& hoc iō inqt:q̄a putabāt aliq eundē morē in italia.fuiſſe:q apud pleroſ ſcytarū pplos ſeruat̄.ubi ſexagenarii necant̄:ut ea rōne iſtitutū arbitrarent̄ in latio:ſexagenarios e pōte in fluuiū mitti ſolitos:q̄d poeta negat cū maiores nō ſint tāti ſceleris accuſandi.Veꝝ aliq ex græcis ſeruauere hūc morē.nā in cea inſula lex lata erat q recte uiuere nequeāt turpiter ne uiuāt.Edixit eni lex maiores annis lx.natos aconito uitā finire.ut cæteris cibaria ſufficerēt.Hæc Stra.refert. ¶Fama uet⁹.q̄ſi iā antiq hec fama emanauit.¶Tūc cū terra.latia.ſ.¶Eſt uocata ſaturnia:q̄ſi añ urbē cōditā:cū & ſaturni⁹ collis uocaret̄ qui nūc capitolinus d̄r & in eo ſaturnia urbs ut i prio dixim⁹.¶Talia fuiſſe dicta ſenis fatidici.hoc fuiſſe uatis rñſuꝫ.¶Mittite o gētes duo corpa libata duos hoies litatos¶Falcifero ſeni ſaturno ferēti falcē:cū falce.n.figurat̄:q̄d ea fruges execare docuerit,aut q̄d ſaturnus κρονοσ dicat̄.& tps ſignificat.cui falx at.

PAV. MAR.

Qui recte uiuere neq̄āt turpiter ne uiuunto

tribuiť:qm̄ tēpus oīa metat:exercet & indicat. ℭQuæ duo corpora. ℭExcipiāť aqs thuſcis:tyberinis. Hoc igitur reſponſum fuit:ut duo deiicerentur in fluuium:& ſic ſaturno litarentur.

ANT. FAN.

ℭDONEC in hæc uenit tirynthius arua Redegit qdē Hercules crudele ſacrum ad mitiorem ritum ut diximꝰ: ſed eo uſq̧ ꝓceſſit ſacri prodigioſi celebratio ut Cn.Cornelio Lentulo.P.Licinio Craſſo cōſulibus ſenatuſconſultum factum fuerit ne homo imolaretur:& poſtea Tyberius Cæſar ſuſtulerit druidas ita ut multum debeatur Romanis ut ait Plinius per quos ſublata ſunt monſtra:in quibus hominem occidere religioſiſſimum habebať. ℭThuſcis aquis Tyberi. ℭTriſtia leucadio ſacra peracta deo: nō placet ꝙ nōnulli dicunt a parte totum accipi & ſaturnum Leucadiū dictū ꝙ in epiro euius inſula eſt leucas oraculum iuſſerit huic deo uirorꝶ uictimis rē diuinā fieri:ſed leucadiū dictum accipimus ſuppleta qſi particula qđ poetæ facere cōſueuerūt teſte Seruio:qm̄ uiuis hoībus ex alto deiectis ei ſacra fierent quemadmodū & Apollini apud leucadem. Leucadium enim deum ꝓprie Apollinem dicimus.Oui.alibi.An qa leucadio ſemp amata deo. Fuit eius ædes in actio promōtorio apud leucadem. Vnde illud eſt Virg.Mox & leucatæ nimboſa cacumina montis Et formidatus nautis aperiť apollo.Leucadiis aūt(ut inqt Str.) mos patrius fuit ut in Apollinis ſacrificio quotānis fontē aliquem auertendæ deorꝶ iræ gratia e montis ſpecula deiicerent.Nouimus(enī ut autor eſt Porphyrio)& nos diximus ſupra quoſdā e diis placari ne obſint:& Apollinē a nonnullis peſtilentē deū exiſtimari. Vn̄ illud eſt: Cōdito mitis placiduſq̧ telo ſupplices audi pueros apollo.Stra.autor eſt Corinthios leucadē:quæ fuit olī cherōneſus in formā īſulæ redegiſſe:quæ a petra albicāte ꝓtēta in pelagus nomē accepit. Vel ſm̄ Alcmeonidē a Leucadio icarii filio. ℭStramineos quirites.Simulachra qritū e ſtramine:Quiritiū aūt dixit ñ ꝙ tūc eēnt:ſed quod poſtea eo ī loco quirites fuerūt.ℭCorpa falſa iaci.Repetēdū ſama ē. ℭVt ferrēt iuuenes ſuffragia ſoli.Quia ſeniorꝶ cōſilia ſolēt ſæpenūero affectibus iuuenū reluctari. ℭTua ripa uetuſtior urbe eſt.Facile tibi eſt uerꝶ docere qui es urbe uetuſtior & noſtri quæ fuerūt ante urbem conditam.

Dōec ī hæc uēit tirynthiꝰ arua quotānis
Triſtia leucadio ſacra peracta deo:
Illū ſtramineos in aquā miſiſſe quirites
Herculis exēplo corpora falſa iaci:
Pars putat ut ferrēt iuuenes ſuffragia ſo
Pōtibus īfirmos ꝓcipitaſſe ſenes: (li
Tybri doce uerꝶ tua ripa uetuſtior urbe
Pricipiū ritꝰ ut bñ noſſe potes: (eſt
Tybris arūdiferꝶ medio caput extulit al
Raucaq̧ dimoui talibꝰ ora ſōis:(ueo
Hæc loca deſertas uidi ſine mœnibꝰ her
Paſcebat ſpſos utraq̧ ripa boues:(bas
Et quē nūc gētes tybri norūtq̧ timētq̧
Tunc etiam pecori deſpiciēdus eram:
Arcadis euādri nomē tibi ſæpe refertur

C.ſenatuſcōſultum iſtitutum Cornelio lētulo &.P.licinio craſſo cōſulibꝰ ne hō ſacrificaretur.

deus leucadia Sontem quotannis deiiciebant leucadie montis ſpecula

Leucas.

PAV. MAR.

ℭDONEC tyrinthius:& fama fuit:uſq̧ quo Hercules a tyrinthio oppido boetiæ. ℭVēit ī hæc arua:latina:uicto in hyſpania gerione:ut diximus in primo. ℭSacra triſtia:ob humanā uictimā.Peracta deo: leucadio:in oībus codicibus ēt uetuſtiſſimis:ita ſcriptū eſt deo leucadio:ita ut intelligi nō poſſet:quaŕ leucadio diceret:& alii aliud ſentiebāt & alii aliter deprauabāt. At Lactātius qui hunc locū adducit:ita hūc uerſum ponit. ℭTriſtia leucadio ſacra peracta modo:& hoc pacto reddit ſenſum faciliorē. Sacra quæ paraāť eo modo quo ſacrificaťť apollini ad actiū in mari leucadio:nam imolaťť humana uictima. de quo Virg. Et formidatus nautis aperiť apollo.ita hic imolabanť hoīes ſaturno:& tamē ſi omnino illud aſſerēdum eēt: ut leucadio deo diceremus.Erit quidē ad locum referendum in urbe:ubi erat eius templum:& opis ſimul: & ut ſaturnum leucadium dicebant:ita & opim leucadiam.Plautus enī opis leucadiæ meminit. Sic utroq̧ modo recte dices.Et fama eſt. ℭIllum:her.Miſiſſe quirites ſtramineos:ſtramineas effigies quiritiuꝫ. ℭIn aquā:in tybrim:ſed nō quiritiū quia nondū cōdita:Roma neq̧ erat quiritium appellatio.Sed poeta poſteriore uocabulo pro re ueteri uſus eſt:nā effigies illorꝶ q tunc ea incolebāt loca.Et fama eſt: ℭIacci corpa falſa corporꝶ effigies. ℭExemplo herculis:ut herculem imitētur. ℭPars putat:alii ſunt qui id exiſtimāt. ℭIuuenes præcipitaſſe:præcipites ieciſſe e pōtibus. ℭSenes īfirmos:inualidos:qui defendere ſe non poterant a iuuenibus. ℭVt:ipſi. ℭIuuenes ſoli ferrent ſuffragia:ut in comitiis darent cui uellent ſuffragia:ſine ſenum repugnantia.Tybri doce uerum.numen tyberinum inuocant:ut ueram cauſam referat. ℭQuæ quidem ab illo ad herculis comites refertur qui in illis collibus:ubi poſtea urbs eſt condita:remanſerunt. At cum amore patriæ tangerentur:aliqui ex his in morte mādabanť:ut mitterenť in tybri.quō ab undis in patriam reportarenť:hæredes uere non parebant:ſed humabāt extinctos:& ſcyrpeas imagines in fluuium deiiciebāt. ℭDoce tu uerum tybri:unde hic mos originē habuerit. ℭTua ripa eſt uetuſtior urbe:antiquior quam ſit Roma. ℭTu bene potes noſſe:propter ipſam uetuſtatē. ℭPrincipium ritus originē huius moris. ℭTybris:deus ipſe tyberinus. ℭExtulit.eleuauit. ℭCaput harūdiferū:harundine coronatū ea.n.eſt fluuiorꝶ corona qđ referť ad ripas harūdine obſitas. ℭMedio alueo:per quē fluit. ℭEt dimouit ora rauca a rauco aquarꝶ murmure. ℭTalibꝰ ſonis:his dictis. ℭVidi:ego. ℭHæc loca:rōana. ℭHerbas deſertas:quaſi paſcua in ſolitudine iacentia. ℭSine mœnibus:cum nondum eſſet urbs:aut aliud oppidum cōditum. ℭVtraq̧ ripa:& latina & hetruſca. ℭPaſcebat boues ſparſos:hincinde iuſos. ℭEt erā tūc ego tybris deſpiciendus pecori:quaſi pro uili & abiecto:quem pecora ipſa contēnerent. ℭQuē tybrim nunc omnes gentes norunt propter magnitudinem Romani imperii. ℭEt timeant romani uires:timēt quoq̧ numen meum. ℭSæpe referť tibi nomen arcadis euandri.q.d.tu debes ſcire qui fuerit euander arcas:qm̄ quidem eius nomen a te ſepe refertur. ℭIlle:euander. ℭAduena:peregrinus.

Apud actiū ꝓmontorium hō imolabať apollini

Tyberiſ flu. Tyberinus deꝰ etiā priſcis dr̄ Latina & hetruſca ripa tyberis dicitur

ANT. FAN.

CTORSIT aquas:Nauigãs aduerſus fluminis impetũ:C Pallãtius herbs:Euãder Pallãtis nepos regis Arcadiæ. C Comites lõgius ire negãt:Argiui quos ait Varro ut diximus ĩ ſaturnia ſubſediſſe. C Moriẽs hoc breue mandat opus.Si moriens qũo mandat:morientẽ hic dicit paulopoſt moriturũ. C Litus ad inachium:Argiuũ uel a rege inacho q apud Argiuos regnauit uſ a flumie. C Diſplicet hæredi:Quia qd mãdatum fuerat impiũ uidebaẽ. C Clare nepos atlantis ades:Idib⁹ Maiis Mercurius colebatur quẽ quidã eo die in lucẽ editũ fuerũt.ut Maiæ mercuriũ creaſtis idus:Erat aũt is dies feſtus Mercatoꝝ ut Feſto placet:

Mercurius colebaẽ idibꝰ maiis

Ille meas remis aduena torſit aquas:
Venit & alcides turba comitatus achiua
Albula ſi memini tũc mihi nomen erat:
Expicit hoſpitio iuuenẽ pallãtius heros
Et tandẽ Caco debita pœna fuit: (dã
Victor abit ſecũq; boues erythreida p̃-
Abſtrahit & comites lõgius ire negãt
Magnaq; ps hoꝝ deſertis mãſit ĩ agris
Mõtibus his ponũt ſpẽq; larẽq; ſuum:
Sæpe tamẽ patriæ dulci tãgũtur amore
Atq; aliqs moriẽs hoc breue mãdat op9
Mittite me i tyberi tyberis uect9 ĩ ũdis:
Littus ad inachium puluis inanis eam:
Diſplicet hæredi mãdati cura ſepulchri
Mortuus auſonia cõditur hoſpes hũo
Scirpea pro dño ĩ tyberi iactaẽ imago
Vt repetat graias p freta lõga domos:
Hactenus ut ſubiit uiuo rorantia ſaxo
Antra:Leues curſũ ſuſtinuiſtis aquæ.
C Clare nepos atlãtis ades:quẽ mõtib9
Eddidit arcadiis pleias una ioui (olim

quod ædes mercurii eſſent.huius mẽſis idibus dedicata q̃ fuit non longe a Circo maximo: ut Templi pii poſuere patres ſpectantia circum. Exiſtimabatur.n.Mercurius nõ ſolũ inuentor ſermonis lyræ ſiue cytharæ palæſtræ atq; furtoꝝ:ſed uiaꝝ atq; itineꝝ dux miniſter ac nuncius inter ſuperos atq; inferos deos ac mercatoꝝ oĩum deus:cũ ad quæſtus pecuniæ mercaturaſq; habere uim maximam crederetur Vnde ait Plautus in amphitriõe:Vt uos in uoſtris uultis mercimoniis emendis uendundiſq; me lætum lucris afficere atq; adiuuare in rebus oĩbus. Itaq; ſunt qui Mercurium putent a mercibus noĩatum q̃uis alii dictum uelint quaſi medium currentemq; ſermo currat inter homines mediu Vñ a græcis hermes dicitur:a poton herminenin quia ſermo latentes cogitationes interpretatur: Dixim⁹ ſupra plures fuiſſe Mercurios quod & Cicero docet Lactãtius grãmaticus quatuor inquit fuiſſe.Vnum iouis & Maiæ filium.Alium Cœli & Cei.Tertium Liberi & Proſerpinæ.Quartũ iouis & Cyllenes.Alii trium tm̃ meminerẽ:ægyptii Cretẽſis & Atlãtici.Alii ſex quoq; ultimũ ex ioue & Maia Atlãtis filia natũ uolunt:ad quẽ cæteroꝝ referuntur inuẽta:quæ omnia cõmemorare hoc loco non grauaremur:niſi recte Seruius admoneret,in deoꝝ rõne fabulas ſequendas cum ueritus ignoretur.Mercurius ab ægyptiis anubis pater a quibus canino capite una cum iſide colebatur. Eiuſdem apud gallos teſte cæſare in commẽtariis plurima fuere ſimulachra qui eum putabãt oĩum artiũ inuentorẽ.Athenieẽſes uero primi e græcis(ut inqt Herodotus)edocti a Pelaſgis ſtatuas Merc.erectis uirilibus habuerũt cuius rei rõnem apdd Mac.lector inueniet. Huic deo romani lacte uino ſupplicarunt in uico quem putant eam ob cauſam ſobrium appellatum.

Mercurii ædes nõ lõge a circo maximo

Mercurii iũcta Mercurii nõm unde dictũ Hermes

Mercurii plures fuerunt

Anubis ab ægyptiis dr̃ mercurius deus

Mercurius ſobrius

PAV. MAR.

CTORSIT aquas meas remis ille claſſes aduerſo amne meo:i hæc loca egit. Venit & alcides.Her. Comitatus turba achiua:q̃ſi hñs ſecũ græcos comites. C Tunc erat mihi nomẽ albula:eo tpe uocabar albula qa nõ dũ rex Alban⁹ dederat mihi nomẽ tyberinũ. C Si memini:qa memini ita fuiſſe. C Heros pallãti⁹ Euãder:ſiue a pallãte:ſiue a pallãtio C Exxcipit iuuenẽ Her.Hoſpitio:ut ĩ prio dcm̃. C Et tãdẽ dbita pœna fuit caco:nã ob raptas boues ab Hercule mactat⁹ ẽ & expurgata eſt eo mõſtro rupes auẽtina. C Victor Hercules q cacũ iteremerat.Abiit diſcedit. C Et abſtrahit abducit ſecũ.Boues pdã erythreida:armenta q̃ fuerẽ Geriõis q regnauit ĩ erythra iſula ad dextrã fauciũ freti atlãtici ĩ hiſpania ide erythreida pdã dixit:ſed de his oĩb⁹ ĩ primo diximus. C Et comites:Herculis. C Negãt lõgius ire:nolũt ſeq Herculẽ:ſʒ uolũt in latio remanere.Et magna ps hoꝝ:comitũ Her.Mãſit ĩ agris deſertis:ubi alii nõ erãt colõi. C Et ponũt ſpẽ & larẽ ſuũ:his mõtibus:reliquere ſpẽ patriæ:& ĩ his collibus eã:cũ domicilio:& fortunis colloca rũt. C Tũ ſæpe tãgunẽ dulci amore patriæ:qa ſæpe deſiderio ei⁹ cõmouebaẽ. C Atq; aliqs moriẽs:cũ iã moriturus eſſet C Mãdat hoc breue op⁹:qd hæres exequaẽ:hoc exiguũ illi officiũ mãdat. C Mittite me ĩ tyberim:cũ expirauero:& ſolueritis iuſta deiicite me ĩ fluuiũ. C Ego uect⁹ ab undis tyberinis quẽ tybris deuehet in maria.& uſq; ĩ græciã. C Ego puluis inanis q redactus ero in leuẽ puluerẽ. C Eã ĩ litus argiuũ hoc eſt in litus patriũ. C Cura mãdati ſepulchri cura illius officii ut mitteretur in aquas tanq̃ ĩ ſepulchrũ. C Diſplicet hæredi tãq̃ illud impiũ eſſet nõ humare corpora ſed in aquas iacere.Hoſpes mortuus argiuus ille extinctus. C Cõdiẽ humo auſonia tellure latina humaẽ. C Scyrpea imago effigies e ſcyrpis. C Iactaẽ tyberi p dño.mittiẽ in fluuiũ p corpe illius. C Vt repetat graias domos ut redeat in græciã. C Per freta longa p ipſa maria lõgo ſpatio in græciã uſq; tendẽtia. C Hactenus.huc uſq; locutus eſt deus amnis.tyberini. C Et ſubiit antra quæ erãt ſua palatia de qbus in.iiii.dixim⁹. C Rorãtia aquis madẽtia. C Antra uiuo ſaxo quaſi antrum ab ipſa natura in ſaxo exciſum & ab aliquibus interpretibus Virg.refertur ad naturalem animã cum dicat uiuoq; ſedilia ſaxo:idem dici poteſt in hoc loco. C Leues aquæ ſuſtinuiſtis curſus quoad ille in ſuam regiam ingrederetur continuiſtis impetum. C Clare nepos atlantis inuocat nunc Mercurium quoniã idibus maiis eſt eius feſtum quo die fuit illi a ſenatu ædes apud circum max. conſecrata & eodem die mercatores ad aquã Mercurii extra portã capenam ſeſe luſtrabãt & precibus id petebãt ut

Idibus maiis cõſecratũ ẽ tẽplũ rome mercurio ĩ quo die inuocationes agebanẽ ipſi mercurio

a qbuſcūq; pluriis abluerent.& lucri acceſſiões.& cū lucris gaudia afferri. ¶A des clar̃ atlãtis nepos Mer. facūde nepos atlãtis ut Hora.inqt:nã ex maia illi⁹ filia nat⁹. ¶Q uã olĩ una pleias maia ex pleiadū nūero ¶Edidit ioui pepit ioui filiū. ¶Mõtib⁹ arcadiæ.ĩ cyllene mõte arcadiæ.uñ cyllemi⁹ dict⁹ ut ſupra docuim⁹.

ANT. FAN.

Pacis & armoꝝ ſuperis imiſq; deorum
Arbiter alato qui pede carpis iter.
Lætæ lyre pulſu nitida quoq; læte pale/
Q uo didicit cl̃te lĩgua docẽte loq(ſtra
Tẽpla tibi poſuer̃ p̃res ſpectantia circũ
Idibus ex illo eſt hæc tibi ſacra die:
Te qcũq; ſuas ꝓfitẽtur uẽdere merces
Ture dato(tribuas ut ſibi lucra)rogãt:
Eſt aquá mercurii portæ uicina capenæ
Si iuuat exptis credere numen habet:
Hũc uẽit ĩcictus tũica mercator & urna
Purus ſuffuſam quã ferat haurit aquã
V da ſit hic laur⁹:lauro ſpargunt̃ ab uda
Omnia q̃ dños ſunt habitura nouos:
Spargit & ip̃a ſuos lauro rorãte capillos

Eloquẽtia — Fæciales a ſoederibus faciẽdis — Paleſtre inuẽtor Mercurius — portaca pena unde deã mercurii aq̃ — Lapis manalis, Fontinalia fanũ rediculi

¶PACIS & armoꝝ arbiter Eloquẽtia & ſedat aĩos cõcitatos & cõcitat ſedatos nec hẽt in ſe q̃litatẽ ut qdã docẽt ſed eã accipit ab agẽte. Vñ Cicero in rhetorica ueter̃:nõ utrum bonũ an malũ ſit eloquẽtia quærit ſed utrum plus boni an mali ferat oñdit. Fiebat aũt pax per caduceatores teſte Seruio ſicut p feciales bella indicebãtur.ii.a faciẽdis fœderibus:illi a caduceo nomẽ habuerũt dicto ꝙ p caduceatores bella cadere & dirimi cõſueuerunt. Caducei:meminit Plinius natu.hiſto.li.xxix.his uerbis. Hic tñ cõplexus anguiũ & efferatoꝝ concordia cã ur̃ eſſe q̃re exteregẽtes caduceũ ĩ pacis argumẽtis circũdata effigie anguiũ fecerint. ¶Alato qui pe:car.iter. V el qa Mercuri⁹ cito recurrit in ortũ ſuũ:uel qa uolucer ſermo p aerẽ fertur: uel ob ſolis uelocitatẽ ſm eos q eundẽ Mercuriũ atq; Apollinẽ uolũt. ¶Nitida quoq; læte palæſtra Lyre ac paleſtre inuẽtorẽ fuiſſe Mercuriũ ægyptiũ Dio.autor ẽ. ¶Portæ uicina capenæ:Hãc portã nõnulli exiſtimãt eẽ quæ & trigemia dicta eſt ꝙ ad eã trigemini horatii ſepulti fuerint Q uod ueꝝ ne ſit alii uiderint. Capenæ aũt nomen accepit uel a lucis capenis ut iqt Seruius.uel ab oppido capena ut aliis placet. Fuit apud hãc portã aqua Mercurii ut Oui.ſcribit hoc loco q̃ mercatores idibus Maiis ſe ac ſuas merces ſpargere cõſueuerũt:Itẽ lapis manalis quẽ in urbẽ ĩſerebãt ut ait Feſtus quotiẽs ob nimiã ſiccitatẽ pluuias cupiebãt. ¶Præterea fõtes ac putei ubi fõtialia celebrabant̃ corõatis puteis,& ſparſis florib⁹ ĩ fõtes. Hinc illud eſt Martialis. Capena grãdi porta q̃ fluit gutta. Et illud Iuuenalis:Subſiſtit ad ueteres arcus madidãq; capenã Rediculi ẽt Fanũ extra portã hãc fuiſſe legim⁹ ſic dcı̃ ꝙ accedẽs ad urbẽ Hãnibal ex eo loco redierit qbuſdã pterriturus uiſis. Sũt q portã capenã eẽ Appiã quoq; noiatã doceãt. Numẽ hẽt: Pur gãdi uim ac ptãtẽ. ¶V rna:uas eſt ꝓprie quo aquã haurimus qa urinare eſt in aquã mergi teſte Varrõe. dicimus & urinare:q ĩ aquã mergunt̃ Ply.urinãtes uocat. V rnariũ uero Varro eẽ inqt in culina ubi urnæ cũ aqua poſitæ habent̃. ¶Oĩa quæ dños ſunt habitura nouos:Merces quæ cũ uen dunt̃ dñm mutant.

Añ portã capenã fuit ædes mercurii — V rna — V rnarium

¶AR Biter pacl:& armoꝝ:p caduceo dictũ:quo pacẽ ferit:& bella idicit:cũ pax erit ceſſatura. ¶Supis imiſq; deoꝝ:uel arbiter utriſq; diis:aut q gratus eſt diis cœlitibus & diis ĩferis:ut eſt illud horatianũ ſupis deoꝝ grat⁹ & imis. ¶Q ui carpis iter alato pede: Q uiq; uolas quotiẽs pedibus talaria nectis. Aurea q̃ ſublimẽ aliis:ſiue æquora ſupra:Seu terrã rapido pariter cũ flamine portẽt. Sed hoc iõ a poetis dictũ:ꝙ ea⁹ ſtella erraticis celerius cæteris ĩ ortũ recurrat. Læte pulſu lyræ:q̃ tu ipſe repiſti:& Hora. Curuæq; lyræ parẽtẽ. ¶Læte quoq; nitida:paleſtra qm̃ certamẽ paleſtræ primus tradidit. Hora.& decore more paleſtre nitida qa oleo puncti paleſtra certabãt ¶Q uo docẽte lingua didicit culte loq:qa mercuri⁹ ẽ q loq doceat ¶Culte:ornate:& Macro. Scimus inqt Mercuriũ uocis:& ſmõis parẽtẽ:& Hora. Q ui feros cultus hoiũ recẽtũ uoce formaſti cat⁹. ¶Patres.ſenatores. ¶Poſuer̃:erexere & ꝯſecrauere. ¶Tibi tẽpla ſpectãtia circũ:quæ ꝓpe circũ maximũ ſunt:q eſt inter palatiũ & auentinũ:Nec ſolũ ibi tẽplũ mercurii:ſed alioꝝ:& pluriũ numinũ ſacella cõſecrata:ut ædes ueneris:q̃ Fabius gurges cõſtruxit:cuius meminit liuius. Aedes cereris:cuius meminit Ply.& tẽplũ iuuẽtatis:cuius Liuius ẽt meminit de bello macedõico:& colũna belli de q̃ dicemus ĩ libro ſequẽti. Et tẽplũ Her.a ſylla erectũ:& alia quoq; ſacella. ¶Idibus:maiis.ſ.ꝯſecratũ fuit tibi tẽplũ. ¶Ex illo:tpe.ſ. ¶Hæc dies:Iduũ maiaꝝ. Eſt tibi ſacra:qm̃ appellat̃ mercurii feſtũ: & tibi eo die ſacrifica. ¶Q uicũq; ꝓfitent̃ uẽdere ſuas merces:oẽs mercatores:q hñt uenales merces:& mercaturã ꝓfitẽt̃ ¶Rogãt te dato thure:poſtq̃ aris tuis thura obtulerint:præcant̃:ut tribuas ſibi lucra:ut lucrari poſſint d mercibus:& mercurius mercibus præeſt.iõ mercatores ei ſacrificãt. ¶Eſt aqua Mercurii:q̃ qdẽ ita appellatur ꝙ mercurio ſacrificari:ibi ſe prius abluebant. ¶V icina portæ capeæ paulo extra portã capenã.ubi & fontinalia celebrabant̃. coronatis puteis & ſparſis floribus in fontes. Eodem loco erat lapis manalis extra eam portã iuxta ædẽ martis.quẽ cũ ꝓpter nimiã ſiccitatẽ.in urbẽ ptraherẽt inſequebat̃ pluuia ſtatim:eũq; qꝺ aquas manaret.manalẽ lapidẽ dixere. ¶Nec lõge fluit almo de quo ſuperiore libro dictum. Martialis capena grandi porta qua fluit gutta. Phrygiæq; matris almo qua lauat ferꝛ autẽ eſt porta capena qua itur ad ædẽ diui ſebaſtiani. ¶Si iuuat credere expertis.quaſi adhibẽda eſt fides illis:q rẽ & expiẽtia norũt. Habet numẽ.ineſt aliqd numĩs illi quæ.qm̃ ea expiant̃ mercatores. ¶Mercator incinctus tunica:hñs incinctã tunicã. ¶V enit huc.ad eã aquã. ¶Et haurit aquã:ex fõte. ¶V rna hoc.n.uaſis gener̃ hauriebat̃ aq̃. inde & urnariũ dictũ:ꝙ urnas ut Varro inqt:cũ aq̃ poſitas ibi potiſſimũ hẽbãt in culina: ab eo ẽt nũc ante balneũ locus:ubi poni ſolebãt:urnariũ uocat̃:urnæ dictæ qꝺ orinẽt in aq̃ hauriẽda:ut ornator:orinare eſt mergi ĩ aquã. ¶Q uã:aquã ferat. ¶Suffuſã:ĩ urnã.ſ.aut ſuffuſã ꝓ ſuffũdẽdã ĩ ſeipm ¶Pur⁹ q̃ſi ſuffuſione expiãdus. ¶Hinc:ex hac aqua. ¶Laur⁹ fit uda:madida ipſa aqua:& oĩa. ¶Q uæ ſũt ha.no.do.oĩa

PAV. MAR.

Certamen paleſtræ pri⁹ fuit a mercurio inuẽtũ ante alios ludos

Lapis manalis ẽt erat iuxta portam capenã

Laurus ꝓ febr.

quæ hñt uenalia ꝓcio cõmutãda. ¶ Spargunĩ ab uda lauro.ut ea primũ luſtret deide ſeipm:ſed de his ge
nerib⁹ expurgatõis dixius i qrto i palilib⁹. ¶ Et ipe ſp.ſu.ca.ut ſe expurget. ¶ Lauro rorãte.a qs madẽte

Et peragit ſolita fallere uoce preces:
Abluæ præteriti periuria tẽporis inquit
Ablue præterita perfida uerba dic:
Siue ego te fæci teſtem falſo ue citaui
Non audituri numina uana iouis:
Siue deum prudẽs aliũ diuam ue fefelli
Abſtulerit celeres ĩproba uerba noti:
Et pereant ueniente die periuria nobis
Nec curent ſuperi ſiqua locutus ero:
Da mõ lucra mihi da fcõ gaudia lucro:
Et face ut emptori uerba dediſſe iuuet:
Talia mercurius poſcẽtes ridet ab alto
Se memor ortigias ſurripuiſſe boues
At mihi pã de ꝑcor mlto meliora petẽti
In gemios ex quo tẽpore phæbus erat
Cũ totidẽ de mẽſe dies ſupeſſe uidebis:
Quot ſũt herculei facta laboris ait:

¶ SOlita fallere uoce. Eadẽ uoce ꝑces pagit mercator q̃ & fallere cõſueuit ẽptorẽ. ¶ Præterita dic. Dies hoc loco tps ſignificat ĩdeterminatũ:queadmodũ & ibi. Et peant ueniente die piuria nobis. Vbi petit futuri quoq tpis piuria cõdõari. ¶ Talia Mercuri⁹ poſcẽtes ridet: Nõ ſuccẽſet iniuſta petẽtib⁹ qppe q eẽ dr̃ igenioſus ad furta. Dicĩ ãt mercuri⁹ q Apollini boues furat⁹ ẽ fuiſſe Bacchi & Proſerpie filius: de quo ait Hora. Te boues olim niſi reddidiſſes p dolum amotas puer minaci uoce dum terret uiduus pharetra riſit apollo. ¶ Ortigias: Apollineas ab Ortygea iſula q̃ Delos dr̃. ¶ Quot ſunt herculei facta laboris.xii.ca.Iu.ſol i gemios trãſitu facit ut Ouidio placet hoc loco cui aſtipulaĩ Columella Quo tpe reliq ſunt huius mẽſis.xii.dies q pleni atq itegri hoc loco accipiẽdi ſunt Quod ni feceris exiſtimãs.xiiii.cal.Iuni ſolẽ abire in Gemios ſequẽtia nõ ꝓcedent cũ.n.autor.xiiii.cal.Iunii ut ĩfra legiĩ ſolẽ doceat abire i cãcrũ id ages ut triginta dies nõ abſumanĩ ſole geminos metiẽte. Dicũĩ aũt labores Herculis fuiſſe.xii.Seneca i Hercule furẽte dextra cõare aggredi ĩgens opus labore biſſeno amplius. Apuleius poſſum inq̃ primã iſtã uirtutis adoriã ad exẽplũ duodeni laboris Herculei numerare moueãt pleriq ſcriptores a qbus plures labores Herculis explicanĩ.nã & Dio.xiii.inqt fuiſſe certamia q̃ ab eo pficei mãdauit Euryſthe⁹ & Serui⁹ Herculem docet a prudẽtib⁹mẽte magis q̃ corpe fortem iduci adeo ut.xii.eius labores ad aliqd referri poſſint cui cum plura fecerit.xii.tm̃ aſſignãĩ pp agnita.xii.ſigna Itaq ẽt dr̃ ab iſeris traxiſſe cerberꝝ.qa oẽs cupiditates & cũcta uitia terrẽa cõtẽpſit. Euſebius uero Apollinẽ inqt Herculẽ uocari ꝙ ægrotãtibus medeaĩ & morbos pellat & xii.ei labores attribuitqm̃ p duodẽa ſigna ptrãſeat. Sane Varro ut inqt Mac. Herculẽ putat uictorẽ dictũ ꝙ oẽ aialiũ genus uicerit:uñ cõſtat labores Herculis peue ĩnumeros fuiſſe. Itaq Romæ duæ uictoris Herculis ædes fuerũt. Vna ad portã trigeminã. Altera i foro boario i quo imago Hercu.fuit triũphalis dicta ꝙ dies triũphi triũphali habitu induereĩ.nã coloſſus eius fuit in capitolio: Hic de⁹ ſemp pedes iceſſit autore Seruio cũ equos habuerit nobiliſſimos cuius ille mos fuit oĩ laude dignus ut ẽt nõ rogatus laborãtibus ſubueniret:p eũ pueri cũ iurarẽt ſub tecto id facere ꝓhibebãtur iubebãturq ſub diuũ progredi ꝙ Hercules nõ domi ſed foris ac ſub diuo uitã ægiſſet:cui cũ res diuina fieret alius deoꝝ nõ appellabaĩ:qm eum ſemideũ putarũt etiã cũ inter hoies ageret: Idẽ deus cõmunis dictus eſt:uel qa idem eſt Hercu.qui & Mars quẽ Cicero cõmunẽ dixit. Vñ Vir.dat ſolios Herculi quos Martis eſſe cõſtat:uel qa is uacauit commodis hoium ac tutelæ:uel qa numinũ alia ſunt tm̃ cœleſtia alia tm̃ terreſtria alia media Eundem aſtrologum dixerunt,ut Feſto placet ꝙ eo die ſe flãmis iniecit quo futura erat ſolis obſcuratio. Is poſtq̃ a pyratis quos buſiris miſerat raptas heſperidas Atlãti reſtituit re uera ab eo aſtrologiã edoctus eſt,ita ut prim⁹ puteĩ ſphærã in græciã attuliſſe cui Menætius Actoris filius prim⁹ in Oppũte oppido tauro. Capro & Ariete rem diuinã feciſſe traditur. Ceterꝝ Hercules alii tres fuiſſe putant ꝙ Diodoro placuiſſe uidetur. alii ſex quoꝝ geſta Herculi alcmenæ ac iouis tertii filio aſſignantur: alii ut Varro tres & quadraginta.

¶ ET peragit preces præcaĩ Mercuriũ:ut ab oĩ piurio:& fallacia eum expiatũ eſſe uelit. ¶ Voce ſo.fal.q̃ ſemp ſolet alios decipe. ¶ Ablue inqt per.præ.tem.o Mercuri expurga me ab oĩ periurii crimie.i quo uſq in hũc diẽ deliquerim. ¶ Ablue uer.per.fallacia. ¶ Fide præ.ñ ſeruata:expurga me ab eo qđ fidẽ uiolauerim. ¶ Siue ego fe.te in teſtẽ uocauerim ẽt abſolute me. ¶ Ve:pro uł. ¶ Si falſo citaui numia magna iouis nõ audituri:q̃ſi ſi falſo iurãs uocaui iouẽ magnũ in teſtẽ nõ audituꝝ mea uerba fallẽtia & p eius numia peieraui ẽt abſolute me. ¶ Siue epo.pru.callidus & aſtutus. ¶ Fefelli deũ.aliũ. Vel aliã diuã:ſi p alioꝝ deoꝝ:aliarũq deaꝝ nũina ¶ Celeres no.ab.uer.ipro:maligna fuerint irrita mea dicta:& i uẽtos abierint. ¶ Et pe.no.per.q̃ſi deleaĩ a nobis piurioꝝ crimẽ. ¶ Veniẽte die:cũ primũ illuxerit. Nec curent ſuperi q̃ſi nõ aduertãt dii. ¶ Si q̃ ero loquutus:ſi qd licẽtioſius dixeri in deos:& hoies:& ad eos decipiẽdos ¶ Da mõ lucra mihi:ut ex mercib⁹ mihi lucra pueiãt. ¶ Da facto gaudia lucro:ut læte fruar his: quæ lucratus fuero nõ ut eueiat mihi.queadmodũ & nimiũ cupidis:q ſp diuitiis inhiãtes ptis frui neſciunt. ¶ Et face.fac. ¶ Ortygias:a delo iſula:q̃ ortygia dicta ẽ:nã ortygi⁹ de⁹ erat eaꝝ cuſtos. ¶ At mihi pã de præcor:q̃rit nũc a Mer.poeta:quo tpe ſol erat i gemios:& rñdet ille.xiii.cal.Iun.hoc ẽ.xx.die maii. At præcor pãde mihi:apias oro id mihi Petẽti.lõ.mel.q̃ petãt a te mercatores:nã illi ut alios fallãt.ego ut alios inſtruã. ¶ Ex quo tpe:quo die hui⁹ mẽſis. ¶ Sol erat i gemios.relicto tauri ſigno:gemioꝝ ſignũ igrediaĩ ¶ Ait:ibit tũc:Cũ uidebis ſupeẽ totidẽ dies đ mẽſe quot ſĩ facta Herculei laboris:cũ tot dies rĩſtãt adhuc de maio.quot fuere labores Her.Duodeci illi fuere.ergo cũ ſupſũt duodeci dies.& ſic iudicat tertiũ deci-

ANT. FAN.

Ortygiæ boues itelligantur eſſe apollinis

Sol ĩ geminos tranſit xiiii.ca. ianua.

Hercul labores xii.

Nota has optiones uarias

Hercul uictoris ædes duæ romæ triũphalis

Hercules ſemp pedes inceſſit

hercules plures

PAV. MAR.

Orõ ad mercurium conſueta in q̃ ptãtes mercurii nũmerãtur

mum diem calẽdarum tunc ſol init geminos. ¶ Vt iuuet dediſſe uerba emptori:ut proſit & utile mihi ſit emptorem feſelliſſe. ¶ Mercurius ridet ab alto cœlo. ¶ Poſcentes talia:qa a pluribus abluit poſcũt:& licere alios fallere:nam & ipſe aliqñ alios fallebat. ¶ Memor ſe ſurripuiſſe boues ortygias:memor ſe furto ſubtraxiſſe phereas uaccas regis admeti:quæ ſub cuſtodia phœbi erant:cum priuatus deitate paſtoralẽ uitã ageret phœbus:ſed nimis terrens ni redderet:paulopoſt & pharetram quoq; amiſit:unde Hora. Te boues olim niſi reddidiſſes per dolum amotas:puerum minaci Voce dum terret uiduus pharetra riſit apollo.

Vaccas ortygias raptas a mercurio

¶ SIDERIS huius:Geminorũ qui ſm Varronem ſunt. Hercules & Apollo.ſm alios Caſtor & Pollux qui interiiſſe dicũtur cum idas & lynceus ſpartã oppugnarent ut Iginus ſcribit.licet Ouid.hoc in loco aliter fabulet̃.Illud fere ĩter oẽs cõuenit Polluce fratri mortuo cõceſſiſſe uitæ ſuæ dimidiũ ut ſi fratrũ Pollux alterna morte redemit itq; reditq; uiã totiẽs. Quod uel ideo fingitur:quia eorũ ſtellæ ita ſe hñt ut occidẽte una oriat̃ altera:uel qa alternis diebus lucent:uel qa per Geminos unũ atq; eundẽ ſolem ſignificamus ut ait Macrobius modo ĩ ima mundi deſcendentem:modo in ſummã altitudinem ſurgentem.Geminorũ ſidera cũ ſe oſtendunt laborãtibus nautis ſpem ſalutis præbẽt teſte Porphyrione.Catullus:Hic uelut in nigro iactatis turbine nautis Leniter aſpirãs aura ſecũda uenit lã prece pollucis iã caſtoris implorata.Horatius: Sic fratres helenæ lucida ſidera uentorũq; regat pater.Martialis:Et gratũ nautis ſidus fulgere laconũ.Sed ſcribit etiam Porphyrio cõſtare:inter nautas Caſtoris & pollucis ſtellas plerũq; nauibus eſſe infeſtas q̃p ideo dictũ exiſtimari põt:quia fulgurũ effigies modo antẽnis modo aliis nauium partib⁹ ut inqt Plyni⁹ ceu uocali quodam ſono inſiſtens atq; uti uolucres ſedem ex ſede mutantes:ſi geminæ quidẽ uenerint ſalutares ſunt hac proſperi prænũtiæ.Si uero ſolitariæ uenerint graues & modo nauigia mergẽtes.modo ſi in Carinæ ima deciderint exurentes: Sciendũ ſcripſiſſe quoſdã geminorũ ſidera iaſonem & triptolemũ eſſe. Lege iginum is geminos ſcribit conſtare ſtellis.xviii. ¶ Phœben.phœbe q; ſororem:Propertius:Nõ ſic leucippis ſuccẽdit caſtora phœbe pollucem cultu non hilaira ſoror. Leucippus ætolus filias habuit Phœben & Hilairam quæ raptæ ferũtur a Caſtore & polluce cum idas & lynceus fratres eas uxores ducturi eſſent.Itaq; Caſtor a Lynceo interfectus eſt.Pollux Lynceum interemit.Idas uero eum in pollucem impetum faceret a ioue dicitur fulminatus:qui cum Pollucem in cœlum relaturus eſſet:motus eius precibus cõceſſit ei ut ſex menſibus caſtor cœlo poneretur & totidem pollux. ¶ Hic eques:Caſtor eques.nam Pollux eſt quem pugilem dicit. ¶ His amor ut repetant Idæ & lynceo ſuaſit amor ut raptas uxores ſiue ſponſas repeterẽt. ¶ Oebalidæ:Lacones:in laconia enim ſiue Oebalia ſunt amyclæ patria Caſtoris & Pollucis.

ANT. FAN.

Geminorum Fabula Pollucis & caſtoris ſignũ

Geminorum ſidera nautis ſalutaria Signa ĩ tẽpeſtatibus caſtoris & pollucis

Phœbeſ & thelaire fabula

Caſtor & pollux

Dic ergo reſpõdi cãm mihi ſideris huius
Cauſam facundo reddidit ore deus:
Abſtulerãt raptas phœbẽ phœbeſq; ſororẽ
Tyndaridæ frẽs hic eqs ille pugil
Bella parãt repetuntq; ſuuas & frẽ & idas:
Leucippo fieri pactus uterq; gener:
His amor ut repetãt illis ut reddere nolit
Suadet & ex cã pugnat uterq; pari
Effugere œbalidæ curſũ potuerẽ ſeqntes
Sed uiſũ eſt celeri uicere turbæ fuga:
Liber ab arborib⁹ loc⁹ ẽ apta area pugnæ

¶ EGO reſpondi:dicam cauſam huius ſideris:qua cauſa ſit hoc ſignũ in cœlo figuratũ.Deus: mercurius. ¶ Reddidit cauſam ore facundo:qm̃ & eloquẽtiæ præeſſe dr̃.ideo facũdo ore dixit. ¶ Abſtulerãt raptas: geminos:quod etiã Higy.aſſerit.Cõplures aſtrologi dixere Caſtorem & Pollucẽ quos conſtat oĩum fratrum inter ſe fuiſſe amantiſſimos. ¶ Alii dixere eſſe Herculem & Apollinẽ.Alii Triptolemum & Iaſium a cerere dilectos.Sed ut poeta refert Caſtor & Pollux rapuere phœben.& Theleyrã filias Leucippi in ætholia:quæ pactæ erant coniugio Idæ & lynceo fratribus.Pugnauere ergo.ob coniuges. Caſtor qui mortalis erat:a Lynceo interimitur.Pollux Lynceum interemit.Idas cum in pollucem irrueret:ab ioue fulminatus eſt:& exanimatus haſtam nõ dimiſit.Sed dextra tenuit iuppiter in cœlum ſublaturus erat pollucẽ:Sed ei⁹ precibus factum eſt:ut ſex menſibus Caſtor in cœlo eſſet totidem pollux ita ut ſenis menſibus uterq; iouis beneficio fungeretur: ¶ Verum ipſi gemini in cœlo Aurigæ dextra parte ſupra orionẽ collocati uidẽtur. ita tamen ut orion inter taurum & geminum ſit conſtitutus. Capita eorum diuiduntur a reliquo corpore circulo eo qui æſtiuum diffinire dictus eſt.ita ut complexa corpora iter ſe teneãtur: Occidunt directi a pedibus.Exariuntus autem inclinate ut iacentes.Sed is qui cancro eſt proximus habet in capite ſtellã unam clarã.In utriſq; hũeris ſingulas claras.In dextro cubito unã.In genibus utriſq; ſingulas: in pedibus utriſq; ſingulas.Alter uero in capite unã in ſiniſtro humero unã.in dextro alteram.in utriſq; manibus ſingulas.in dextro genu unam.in ſiniſtro genu alteram.in pedibus utriſq; ſingulas.& infra ſiniſtrũ pedem unam quæ tropus appellatur.& ſunt.xviii. ¶ Fratres tyndaridæ.Caſtor & Pollux Tyndari priuigni.naʒ iouis ex Læda Tyndari coniuge filii. ¶ Abſtulerãt raptas:quas rapuerant. ¶ Phœben:& ſororem phœbes: Teleyrã leucyppi ætholi filias.Hic caſtor ſcilicet eques qm̃ celebrem equum cyllarum habet ille: pollux pugil: qui pugnis & ceſtu pollet Hora. Hunc equis illum ſuperare pugnis nobilem. ¶ Et frater & idas:Lynceus & ipſe idas. ¶ Pactus uterq; fieri gener leucyppo:qui promiſerant ſe eas uelle in coniuges. ¶ Parant bella:cõtra Caſto.& Pol. ¶ Et repetunt ſuas:uirgines ſibi nuptas. Amor ſuadet his:idæ & lynceo. ¶ Vt repetãt: raptas. ¶ Illis:Caſtori & Polluci. ¶ Vt nolint reddere utriſq; illud ab amore ſuadebat̃:ut q nõ haberẽt repeterẽt:qui habarẽt:nõ redderẽt. ¶ Et uterq; pugnant.ſ.pro utriq; pugnãt. ¶ Ex cauſa pari:ex pari amore. ¶ Oebalidæ:Caſtor:& pollux Oebalii:hoc eſt lacõici:ut ĩ.i.lib.docuimus oebalios lacõicos eẽ. ¶ Potuere curſu effugere ſequẽtes potuere ſe fuga eripe ab ida:& lynceo:q inſequebãt̃. ¶ Sed eſt uiſum turpe:di

PAV. MAR.

Phœbẽ & thelairã filias leucippi a caſtorẽ & polluce dilectas cũ cẽnt linceo & idæ fratrib⁹ deſpõſatæ

gnã reꝑhẽſiõe Vincere celeri fuga ſubterfugere ꝑliũ & fuga ſe facere uoti cõpotẽ. ¶ Eſt locus liber ab ar borib⁹.locus qdẽ aptus. ¶ Area apta pugnæ:ubi tã equo quã pugnis cõtẽdi poſſit. ¶ Illo loco.i illa area.

Conſtiterant illo nomina fida loco:
Pectora traiectus lynceo caſtor ab enſe
Nõ expectato uulnere preſſit humũ:
Vltor adeſt pollux & licea ꝑforat haſta
Q ua ceruix humeros cõtinuata tegit:
Ibat i hũc idas uixq̧ ẽ iouis igne rꝑuls⁹
Tela tamẽ dextræ fulmĩe rapta negãt
Iamq̧ tibi pollux cœlũ ſublime patebat
Cum mea dixiſti percipe uerba pater:
Q đ mihi das uni cœlũ partire duobus:
Dimidium toto munere maius erit:
Dixit & alterna fratrẽ ſtatiõe redemit
Vtile ſolicite ſidus utrunq̧ rati:
Ad ianũ redeat q quærit agonia qd ſint
Q uæ tñ in faſtis hoc quoq̧ tꝑs habẽt:
¶ Nocte ſequẽte diẽ cãis erigõius exit
Eſt alio ſigni reddita cauſa loco:
Proxĩa uulcãi lux ẽ quã luſtria dicunt
Luſtrantur puræ:quas facit ille tubæ
Q uatuor īde notis locus ẽ qb⁹ ordie le
Vel mos ſacroꝝ ul̃ fuga regis ieſt cc̃tis

¶ NOmina fida:Caſtor & pollux quos iginus ſcribit oĩum fratrũ iter ſe amãtiſſimos fuiſſe:q neq̧ de principatu cõtẽderũt neq̧ rẽ ullã ſine cõi geſſere cõſilio. ¶ Nõ expectato uulneꝛ:Q uia nõ credidit fieri poſſe ut ab eo uulneraret quẽ nõ timebat. ¶ Vela.tñ dextræ fulmĩe rapta negãt: Maxima oñdit hoĩs fortitudo e cuius manibus tela nõ potuit fulmẽ excutere. Alterna ſtatiõe. ¶ De hac ply. Credi deos ouo genitos & alternis diebus uiuẽtes moriẽteſq̧ puerilũ ꝑpe deliramẽtoꝝ eſt. Fuit Romæ in foro ædes Caſtoris & pollucis.q̃ tñ Caſtoris uocabaꝛ. Vñ.M. Bibulus collega.C.Cæſaris eueniſſe inqt ſibi ꝙ Polluci: atq̧ ut e gemis frĩbus ædes i foro cõſtituta tñ Caſtoris uocareꝛ ita ſuã Cæſariſq̧ munificẽtiã unius cæſaris dici. Ad ianũ redeat:de agonalibus q̃ ẽt.xiiii.ca.iuni.celebrantur abũde dictum eſt in ianuario ſiue pro huius opis lib. ¶ Nocte ſequẽte diẽ canis erigoneius exit:cãis quẽ diximus Tauro uicinũ eſſe ut Mac.ſcribit hoc tꝑe i ortũ heliacũ tolliꝛ:De cuius ortu coſmico ſupra legimus. Signaq̧ dãt hymbres exoriturq̧ canis. Hic Tauro Solem tenẽte latebat occaſu quẽ heliacũ uocãt. Vñ cõſequẽs eſt ut excepto ſole a gemis paulo añ aurorã icipiat appcꝛ. ¶ Proxima uulcãi lux eſt:nõ dicit uulcanalia.qb⁹ ppl̃s Ro.pro ſe in ignẽ aĩalia mittebat a quo tꝑe legimus icepiſſe Ply. lucubrare:Nec armiluſtriũ quo romãi: armati res diuinas faciebãt & inter ſacrificãdum tubis canebãt ſed diẽ ſacrũ Vulcano quẽ.xiii.ca.iunias luſtrandis tubis deputatũ luſtria noĩabãt Luſtrabaꝛ aũt agna ut inqt Feſtus docẽs eũ diẽ tubiluſtriũ appellari quẽadmodũ & Var.q ut dictũ ẽ tubas i atrio Suetorio luſtrari ſolitas ſcribit. Sciẽdũ fuiſſe romæ Vulcani templũ ante Numæ regis tẽpora ubi qdã ſuſpicati ſũt Romulũ a patribus fuiſſe diſcerptum Plutar. Vulcani ædem tradit extra urbem a Romulo poſitã ut cum urbs incendiis eſſet expoſita Vulcan⁹ quidẽ coleretur:ſed ita ut mœnibus eſſet excelſus. Hũc ueneris maritũ eſſe finxerũt:qa uenereũ officium ĩcalore cõſiſtit. Tubæ cur luſtrarentur diximus ſupra. ¶ Q uatuor inde notis locus eſt. Q uatuor ſignis qb⁹ dies notãtur in faſtis. Monet.xi.cal.iunias iteꝝ refugiũ celebrari cuius in ſecũdo libro fecimus mẽtionem: itẽ tradi eo die ſacerdotibus ſacroꝝ ritum. Q uod ideo fieri ſolitum ſuſpicamur quia eiecto Tarquinio qui ſine dubio rex ſacroꝝ fuit:alii creati ſunt conſules alii reges ſacroꝝ. Niſi forte per ſacrorũ morem accipias conſuetudinem ſacrificandi eo die ut agerentur diis gratiæ ac perſoluerentur ob reges exactos.

ANT. FAN. Fratrũ omniũ amantiſſimi

caſtoris & pollucis ædeſ Romæ caſtoris tñ uocabatur

Canis erigonei⁹ ortẽ nocte ſeqñte.xiiii.ca.iunii

Vulcanalia ac miluſtrium

Vulcãi templũ rõæ ubi Regiſugiũ iterũ.ix.calẽ.iuniaſ

Rõulũ a pr̃ibus fuiſſe diſcerptũ

¶ COnſtituerant noĩa fida:Caſtor & pollux qui mutue fidei clarũ nomẽ hñt. ¶ Caſtor traiect⁹ pectora: hñs trãſfoſſum pectus. ¶ Ab enſe lynceo.lyncei gladio qui primus hoſtẽ ꝑcuſſit. ¶ Preſſit humũ uulneꝛ nõ expectato decidit extinctus uulnere ab illo infixo:quẽ nõ timebat Sic nec ide uuln⁹ expectarat. ¶ Pollux ultor frñæ mortis. ¶ Adeſt & ꝑforat lyncea ꝑcuſſorẽ Caſtoris. ¶ Haſta:qua eũ trãſfodit.& extictũ humi ſtrauit. ¶ Q ua ceruix cõtinuata tegit humeros:hoc eſt iter collũ & humeros. Nã ſub ipſo iugulo haſtã ifixit & trãſacta eſt ex altera parte ſupra humeros. ¶ Idas ibat i hũc pollucẽ. ¶ Et uix ẽ repulſus igne iouis:uix fulmine repelli potuit. Sed repulſus tñ. Verũ ea erat audacia:& imanitas ut exaiatus adhuc illũ uelle ruere uidereꝛ: Tamẽ negãt tela rapta dextra e manu illius fulmĩe.nã moriẽs telum nõ religt. O pollux:iam patebat tibi cœlũ:qa iã iuppiter te in cœlũ ſuſtulerat. ¶ Cũ tu dixiſti pr̃ o iuppiꝛ. Percipe uerba mea audi & ꝑcipias qd nũc abs te ꝑcibus poſco. ¶ Q uod das mihi uni ꝑtire cœlũ duob⁹:qd obtuliſti mihi cœli munus effice ut illud cõe ſit mihi & frĩ diuiſo pari portiõe iter utrũq̧ munere. ¶ Dimidiũ.mũeris ſ. ¶ Erit ma.toto munere diſtributũ mihi & frĩ:erit mihi lõge maius q̃ ſi ſolus hẽam ¶ Dixit & redẽit fratrẽ alterna ſtatiõe:ut alternis uicib⁹ eẽt i cœlo:& hoc ex eo dictũ ꝙ Ho.ait pollucẽ conceſſiſſe frĩ dimidiã uitã. Itaq̧ alternis diebus quẽq̧ lucere. ¶ Vtrũq̧ ſid⁹:Caſtoris:& pollucis. Vtile ratis ſollicitæ:cũ i ꝑcella uerſaꝛ apparẽt.n.nautĩ i tẽpeſtate laborãtib⁹ ignes:quos dicebãt eẽ Caſtorẽ & Pollucẽ. Hoꝝ & ply.quoq̧ meminit:& Iginus inqt habuiſſe id muneris a Neptũno ut ſaluti eẽnt naufragis:Valerius Flaccus aſſerit a ioue eũ reſpiceret argo nauim & ingenti flãmaꝝ nubila ſulco direxit p inane facem: quæ puppe ꝑpinqua in bifidum diſceſſit iter fratreſq̧ petiuit Tyndareos placide & mediis in frontibus hæſit. Protin⁹ amboꝝ lumẽq̧ inoxia fudit Purpureũ miſeris olim implorabile nautis. Et hora.pueroſq̧ lædæ Hũc equis illũ ſuperare pugnis nobilem:quoꝝ ſimul alba nautis ſtella refulſit.defluit ſaxis agitatus humor. Cõcidunt uenti fugiuntq̧ nubes. Et minaxnam ſic uoluere ponto unda recũbit. ¶ Ad ianum redeat.hoc etiam die fiunt certamina agonalia in honorẽ Iani. De his diximus in primo libro inde accipiant qui quæ ſint noſſe cupiunt

PAV. MAR.

Pollux lynceũ occidit qa caſtorem fratrem occiderat

De laudib⁹ caſtoris & pollucis

¶Redeat ad Ianũ:ad ianua:mẽſem:ad primũ librũ.Quicqd ſint agõalia q̃rit:nã in prio lib.de agonalib⁹ latius diſſeruimus. ¶Quæ tñ in faſtis:in ipſo dieꝝ ordie.Hñt hoc quoqꝫ tp̃us hũc ẽt dic̃.xiii.calẽdaꝝ iuniaꝝ. ¶Nocte ſequẽte canis:fabulã & rõnẽ ſigni utriuſqꝫ canis ĩ fine q̃rti libri rettulim⁹.Nocte uero quæ p̃cedit diẽ.xii.cal.iuniaꝝ.Erigõeus cãis orit̃. ¶Canis erigõeus:ab Erigone Icari filia. ¶Exit nocte ſeq̃nte:q̃ ſeq̃t̃ agonalia. ¶Alio loco eſt reddita cã ſigni:nã ĩ fine q̃rti. ¶Proxima uulcani.xi.calẽ.iunias feſtũ eſt uulcani ad luſtrationẽ tubaꝝ.Iõ dies luſtria dictus Romulus:ut Plutar.ĩ p̱blematibus oñdit:ædẽ Vulcani extra urbẽ poſuit.Et ĩ Vulcanalib⁹:ut tradit Var.Popl⁹ p̱ ſe aĩalia in ignẽ mittebat. ¶Proxia lux:ſeq̃ns dies. ¶Eſt uulcãi:nã eius feſto cõſtituta. ¶Quã:dic̃. ¶Dicũt luſtria:ab ipſa luſtratiõe.Luſtrãt̃:tubæ putæ ab ipſis tubicinib⁹ moturis aciẽ claſſicis anteq̃ abeãt. ¶Quas ille:Vulcan⁹. ¶Facit q̃ ↄflat̃ ab opificib⁹:qb⁹ ille p̃eſt. ¶Inde eſt locus q̃tuor notis.q̃tuor ſignis in ordie dieꝝ:ĩ ipſo feſtoꝝ ĩdice:qd nr̃i calẽdariũ uocãt.Quib⁹ notis lectis ordie:poſtq̃ q̃tuor tp̃as dieꝝ notas legeris:hoc ẽ q̃tuor dieb⁹ numeratis nõ tñ cũ ipo luſtrioꝝ die.Sic ĩdicat diẽ ſeptimũ calẽdaꝝ iuniaꝝ dic. ¶Vel ẽ mos ſacroꝝ ꝙ fueĩt cõſuetudo ſacroꝝ:& ĩmolatiõis uictimaꝝ. ¶Vel ẽ fuga regis Tarquii:de fuga tarquioꝝ dixim⁹ in fine. Nũc uero pro eodẽ ſacrificia fiunt.etiam:ꝙ tandem uictus.poſtea fuerit omni deſtitutus.

Canis erigones orit̃ die xx.iunii

Dies luſtrerieus fuit ſeptimo cal.iunii

ANT. FAN.

Fortũæ potenti ædes cõdita.viii cal.iuni.

¶Nec p̃tereo popl̃i fortuna potẽtis
Publica cui tẽplũ luce ſequẽte datũ ẽ:
¶Hãc ubi diues aq̃s accepit ãphitrite:
Grata iouis fuluæ roſtra uidebis auis:
¶Auferet ex culis ueniẽs aurora bootẽ
Continuaqꝫ die ſidus hyantis erit.

¶POPVli fortuna potẽtis publica.viii.calẽ.iunias datũ eſt tẽplũ fortunæ publicæ.Non eſt aũt hæc de cuius dedicatiõe legimus q dicet quondã ſacrata eſt colle q̃rini hæc fortũa die publica uerus erit.Dixim⁹.n.ſupra ei deæ uotam ædẽ fuiſſe a.P.Sẽpronio ſopho & a.Q.Martio ahala poſtea dedicatã.Sed huic fortunæ ſacratã ædẽ fuiſſe arbitramur hoc tp̃e poſt regi fugii diem aptiſſime ut ei res diuina fieret beneficio ppl̃s Ro.ſibi & libertatẽ publicã & ablatã Tarquiis potẽtiam uendicaſſet. ¶Hãc:lucẽ uidelicet qua fortuna colit̃. ¶Amphitrite : uxor Neptũni de qua dictũ eſt ſupra. ¶Grata ioui fuluæ roſtra uidebis aquis:aquila q̃tuor ſtellis.cõſtat:ut Iginus autor eſt:quaꝝ una in eius capite cõſtituta hoc tp̃e ĩ ortũ ferẽ noctis initio.Cãcro.n.occidẽte poſt ſolis occaſum Capricorn⁹ in ortũ tollit̃ cũ quo emergit Aqla:ut Exorit̃ claras capro ueniẽte ſub oras.Eadẽ teſte Columella orit̃ mane.vii.idus decẽbris uel ad.viii.cal.ianuarii ut Ply.docet occiditqꝫ.xiii.cal.Auguſti Dat̃ aũt Ioui uel q̃ dominã eſt auiũ ut iuppiter deoꝝ uel ꝙ eã fulmẽ nõ icit:ut idẽ ply.tradit:uel ꝙ iuppit̃ Saturnũ ſupauerit ei⁹ auis auſpitio:ut Seruius ſcribit.Itaqꝫ Clearchus tyrãnus cũ ex ſucceſſu cõtinuæ fœlicitatis ſe iouis filiũ diceret p̃ferri ſibi aureã aquilã uoluit uelut generis argumentũ:Sane aqlæ nõ oẽs fuluæ ſunt: alias namqꝫ nigricãtes eſſe cõſtat:alias albicãte cauda.alias nigerrimas.Sed q̃ cæteris p̃ſtãt ſunt colore ſubrutilo raræqꝫ cõſpectu.Ex his ea in cœlũ trãſlata dr̃ quæ raptũ ganymedẽ ioui amãti tradidit.Alii aliter fabulãtur.Aqla a colore aquilo.i.fuſco & ſubnigro nomẽ accepit autore Feſto:uel ab acute uolando:ut quidam uoluerunt. de huius auis effigie quæ in cœlo eſt ac ſitu lege Iginũ ¶Bootẽ nõ eſt cur miremur occaſus bootæ ſæpi⁹ fieri mentionẽ cũ is quatuor ſignoꝝ zodiaci tempus abſumat ut meminimus in ſecundo huius opis libro. ¶Sidus hyantis erit:Hyas atlantis & æthræ filius fuit ac frater hyadum:qui in uenatione a leæna fetẽ occiſus.Huius ſydus putamus hoc tempore in ortum heliacum ferri ſole indies a tauro lõgius recedente.

Amphitrite

Cur aqla datur ioui

Aqla in cœlum trãſlata

Bootes occidit

Hyas oritur

PAV. MAR.

¶NEC te prætereo:ſexto calendas iunias eſt feſtum publicæ fortunæ:quo die eſt illi tẽplum cõſecratum Plures tñ erant ædes fortunæ.De qbus in lib.vi.dicemus.Sed cũ publica colebat̃ primigenia:eo quod fortuna & originem:& imperium urbi præſtitit ſiue altior quædã ratio & magis a natura ex media p̃hia repeti põt.Fortunã.ſ.rerum oium principiũ eſſe.Naturã uero caſu conſiſtere cum quibuſdã temere repoſitis ordo acceſſerit:hæc Plut.Nec ego p̃tereo:ſilẽtio.ſ.te.O fortũa publica ppl̃i potẽtis ppl̃i Ro.Luce ſequẽti q̃ ſequit̃ fugã regis. ¶Eſt datũ tibi tẽplũ:cõſecrata tibi ædes.Sed hæc in fine ſubſequẽtis libri repetemus ¶Hãc ubi duces aq̃s.v.cal.Iunii orit̃ aquila.Hæc eſt quæ dr̃ ganymedẽ rapuiſſe:& amãti ioui tradidiſſe:hanc etiã iuppiter primũ ex auium genere ſibi delegiſſe exiſtimat̃.Quæ ſola tradit̃ cõtra ſolis exorientis radios cõtendere & uolare.Itaqꝫ ſupra aquariũ ur̃ Aglaoſtenes qui naxica ſcripſit:ait Iouẽ cretæ ſurreptũ Naxon delatum & ibi nutritum:qui ubi p̱uenit ad uirilem ætatem:& uolucrit laceſſere titanas ſacrificari ei aquilã auſpicatã:quo auſpitio uſum eſſe:& eã inter aſtra collocaſſe.Aqla ala dextra.nõ multũ extra circulũ æq̃noctialẽ p̱dire.Siniſtra aũt nõ lõge a capite ophiulci figurata ur̃:Præterea roſtrũ eius a reliquo corp̱ore diuidit circulus:q a cãcro ad ſcorpionẽ p̱uenit:media ẽt finit̃ ab eo:q ſupra lacteũ orbẽ eẽ demõſtratur.Hæc exorto leone occidit.Exorit̃ cũ capricorno hñs in capite ſtellã unã:in utraqꝫ p̃ena unã.In cauda unã Itaqꝫ ſunt oino q̃tuor.Hæc ex Igino. ¶Vbi amphitrite:uxor neptũni:de q̃ dixius ĩ ſecũdo. ¶Diues cũ mari p̃ſit. ¶Accepit hãc diẽ:q̃ orit̃ aqla:q̃ſi poſt occaſum illius diei in ipſa nocte:quæ p̃cedit diẽ q̃ntũ calẽdaꝝ iuniaꝝ. ¶Tu uidebis roſtra auis:aqlæ grata roſtra ioui illis rõnib⁹ quas explicuim⁹. ¶Auferet ex oculis:q̃rto calẽdas iunias occidit bootes:q & arctophylax. ¶De hoc dixius in ſecundo & tertio calẽ.Oritur hyas:qui frater eſt hiadũ.De his ſupius in hoc libro diximus ¶Veniẽs aurora:dies q poſtea ſubſequit̃. ¶Auferret ex oculis bootem:nam occidit ¶Et die cõtinua:quæ illa p̱xima erit:hoc eſt triceſimo die maii. ¶Erit ſidus hyantis hyas appebit:qui fuit athlantis ex Aethra filius:& dicimus hyas hye.& hyas hyantis.Nam ſuperius mater hyen & hyan.& hoc in loco hyantis dicit.& de eodem loquitur.

Aqla q̃ rapuit ganymedẽ orit̃ die.xxviii.maii

Hyas die.xxx maii oritur

FINIS QVINTI LIBRI.

❡INTERPRETATIONES Sexti Libri Faſtoꝝ p Anto.de Fano.& Pau.Mar.Po‑tas Clariſſi.Laur.

ANT. FAN.

IC quoq; mẽſis hẽt dubias i noie cãs:Nõ ſum⁹ coꝝ ſnie q uel a Iunio Bruto q prim⁹ Romæ cõſul creat⁹ ẽ huic mẽſi nomẽ ĩditũ uolũt:qd is pulſo Targnio uoti re⁹ Kl'.i mõte Celio Carnæ deæ rẽ dĩnã fecerit q̃ ferũt hũanis pẽſſe uitalib⁹.uel a iunone qd ædes iunonis monetæ iſdẽ Kl'.fuerit dedicata quã uouit Camillus ut dicturi ſum⁹ cũ multoꝝ traditõib⁹ cõſtare uideaẽ hũc mẽſẽ lõge añ dedicationẽ ei⁹ ædis & r̃ges exactos a rõanis iuniũ noiatũ.Pl; ãt qd ſcribit Feſt⁹iuniũ a maiorib⁹nr̃is iunoniale ac iunoniũ appellatũ:& qd Mac. tradit apd Aricinos p̃neſtinoſq; diu nõ iunii ſ; iunonii appellõne i faſtos relatũ:poſteaq; detritis quibuſdã litteris ex iunõio iunium uocitatum . ❡Neq;.n.negauerim hunc menſẽ iunoni ſacrum fuiſſe quo reges Mace.religionis gratia exercitũ deducere non audebant:iunonis enim fauor hac anni parte nõ negligẽdus uidebap q̃ per æſtiuũ Solſtitium uis ei⁹ nois ẞ eſt aeris calor accenditur Vñ illud eſt Solſticium pecori defendite . Et illud: Aeſtate pueri ſi ualẽt diſcunt bene.Alii tñ ſcripſerunt teſte A gretio a iuuenta Herculis uxore iunio datum eſſe uocabulum.Alii a iunioribus & ea parte po. Ro.que ſẞ R o.uiribus atq; armis rẽp. tuebantur ut diximus ſupra.Vñ milites tituli olim dicti ſunt q̃ſi tutuli q̧ p̃riam tuerent.Alii iunctis ſabinis ac ro.quorũ pacem ſupra meminimus myrtea uerbẽa fuiſſe firmatam.Huius menſis calendæ fabariæ dicebantur cãm ſuo loco explicabimus.❡Hic quoq; Sicut pleriq; alii & preſertim maius de quo ſupra legimus.quia poſſe datur diuerſas quo ferat ignoro copiaq; ipſa nocet.❡Impetus hic:furor poeticus ac diuinus quidam ſpiritus quo poetæ excitantur.

Iunii menſis appellatio

Carna dea

Tutuli

IC quoq; menſis
habet dubias in
noie cauſas
Q uæ placeãt poſitis omnib⁹ ipſe
leges:
Facta canam ſed
erunt qui me finxiſſe loquentur.
Nullaq; mortali numina uiſa putent:
Eſt deus in nobis agitante caſelcimus illo
Impetus hic ſacræ ſemina mẽtis habet:
Fas mihi præcipue uultus uidiſſe deorum
Vel quia ſum uates uel quia ſacra cano:
Eſt nemus arboribus dẽſum ſecret⁹ ab oĩ
Voce locus:ſi non obſtreperetur aquis:
Hinc ego q̃rebã cœpti quæ menſis origo
Eſſet & in cura nominis huius eram:

PAV. MAR.

IC quo.mẽ.habet du.in no.cãs.Iunius maiũ ſequitur:aut ex parte pp̃li:aut ſupra diximus noiatus:aut ut Cigius arbitratur:q̧ iunonius apd latinos ante uocitatus. Diuq; apd aricinos preneſtinoſq; hac appellatione in faſtos relatus ſit.Adeo ut ſicut Niſus in commentariis faſtorum dicit apud maiores quoq; noſtros hic appellatio mẽſis diu manſerit . S; detritus q buſdã lr̃is ex iunio iuni⁹ dict⁹ſit:nã & ædes iunonis monetæ Kl'.iuniis dedicata ẽ.Nõnulli putauere iuniũ mẽſẽ a iunio bruto.q prim⁹ romæ cõſul fact⁹ eſt:noiatũ q̧ ẞ mẽſe.i.Kl'.iuniis:pulſo targnio Carnæ deæ i cælio mõte:Voti re⁹fecerent.Hãc deã uitalib⁹hũanis p̃eſſe credũt Ab ea deniq; petiẽ:ut iocinera & corda q̃q; ſũt itriſec⁹uiſcera ſalua conſuet.Et qa cordis bñficio.cui⁹ diſſimulatiõe Brut⁹hẽbaẽ idone⁹ emẽdatiõi publici ſtat⁹ extitit. Hãc deã q̃ uitalib⁹ p̃eſt templo ſcrauit.Cui pultæ fabacea:& lardo ſacrificabaẽ qa uires maxie his reb⁹ corpis roborẽẽ.nã & Kl'æ iuniæ fabariæ uulgo uocãẽ qa ẞ mẽſe adultæ fabæ diuinis rebus corporis roborentur.nam & kl'æ iuniæ fabariæ uulgo uocantur quia ẞ menſe adultæ fabæ diuinis rebus adhibentur.Hæc ex Theodoſio poeta triplicem menſ⁹ cãm affert:aut qd a iunone iunonius:aut ab hebe q̃ in p̃petua iuuẽta ẽ.iunius pp ipſos iuuenes.Aut a ro.ſabinorũq; cõcordia uni⁹.dictͤ⁹.}Hoc ãt in pricipio inq̃t mẽſẽ hũc uarias hr̃e cãs.Sed dũ ingreretur:uẽiſſe ad eũ deas:q̃ rẽ oẽm explicauerũt.❡Hic quoq; mẽſ:hic ẽt ſicut ſupiores❡Hẽt dubias cãs i noie.dubias origies nois nã alii aliũde deductũ uolũt:& ex alia rõne detorq̃nt.❡Tu ipſe o germãice.❡Leges:p eliges.❡Q uæ cauſæ.ſ.❡Flaceãt:& q̃s magis p̃bes. ❡Poſitis oib⁹:cũ expoſuero oẽs q̃ afferũẽ. Canã fcã:uera & nõ ficta.❡Sed erũt q loquẽ me finxiſſe:q dicẽt me ficta referre.❡Et q putẽt nulla nũina uiſa mortali:q p̃ſuadere ſibi nõ poſſint deos ab oĩb⁹uiſos.❡Eſt de⁹ i noẞ:q̃ſi diu⁹ qdã ſpũs ẽ i pectorib⁹poetaꝝ.❡Caleſcim⁹ illo agitãte: illo mouẽte & regẽte & i arte.❡Eſt de⁹ i noẞ:ſũt & cõmertia coeli. Sedib⁹æteris ſpũs ille uenit:& i amorib⁹.Sũt ẽt q nos nomẽ hr̃e putãt hic ĩpet⁹.hic furor poetic⁹.❡Hẽt ſemia ſacræ ẞ ẽ diue mẽtis:nã a diuitate fit.ut ita excãleſcãt poetæ ad excudẽdos ex ĩgenio uerſus & ad mẽtẽ alti⁹attollẽdã:qd ſine nũie fieri nõ poſſe.Iõ dicebat Cicero poetã natura ipſa ualere & mẽtis uirib⁹excitari:& q̃ſi diuo quodã ſpũ iſflari.

Iunius a iunio bruto ſm aliquos ul' a iunõe ul' ab hebe dea iuuentutis dicitẽ ẽt a iunioribꝰ

Poetas ſeri diuinos

Fas mihi p̄cipue licuit mihi ī primis. ℂ Vidiſſe uult⁹ deoꝝ: uidere deos p̄ntialr. ℂ Vl' qa ſū uates: & ob id alqd numis mihi ieſt. ℂ Vel qa ſa.ca.ca q̄ ad deos ptinēt: & hac rōne ipſi ſe uidēdos offerūt. Eſt nem⁹ dē ſū arborib⁹: tū īdicat q dēſiores hēt arbores quo feceſſerat uelut ī ſacrū locū ſacra ſcriptur⁹: & ab oī frequē tia remotū. ℂ Loc⁹ ſecret⁹. ſemot⁹. ℂ Ab oī uoce: qa nullæ uoces idē audirēt. ℂ Niſi ob. aqs: niſi obſtrepe rēt aq̄: q̄ tñ ad loci amœnitatē & illuc cūctū uoluptatē accedūt. Sed null⁹ ē illic ſtrepit⁹ niſi aqꝛ tm̄. ℂ Hic in h luco. ℂ Querebā. iqrebā. ℂ Quæ eēt mēſis origo: uñ hic mēſis originē duceret. ℂ Et erā in cura huius nominis iunii: hæc tunc ſola erat mea cura: ut indagarem unde iunius diceretur.

Eccc deas uidi nō quas præceptor arandi
Viderat aſcreas cum ſequeretur oues:
Nec q̄s priamides ī aquoſæ uallibus idæ
Contulit ex illis ſed tamen una fuit:
Ex illis fuit u na ſui germana mariti
Hæc erat agnoui quæ ſtat in arce iouis:
Horruerā tacitoq; aium pallore fatebar.
Tunc dea: quos fecit ſuſtulit ipſa met⁹:
Nanq; ait o uates romani conditor anni
Auſe p exiguos magna referre modos:
Ius tibi feciſti numen cœleſte uidendi.
Cum placuit numeris cōdere feſta tuis:
Ne tamē ignores uulgiq; errore traharis
Iunius a noſtro nomine nomen habet
Eſt aliquid nupſiſſe ioui iouis eſſe ſororē
Fratre magis dubito glorier an ne uiro
Si genus aſpicitur ſaturnū prima parētē
Fæcit ſaturni ſors ego prima fui:
A pr̄e dicta meo quōdā ſaturnia roma ē
Hæc illi e cœlo proxima terra fuit:
Si thorus ī pcio ē dicor matrona tonātis
Iunctaq; tarpeio ſunt mea templa ioui:
An potuit maio pellex dare nomina mēſi
Hic honor in nobis inuidioſus erit:
Cur igitur regina uocor princepſq; deoꝝ:
Aurea tur deſtræ ſceptra dedere meæ:

ANT. FAN.

Heſiod⁹ a muſis ſubito factus poeta Aſcra

ℂ PRAEceptor arādi: Heſiodus quē oues paſcētē muſæ rapuiſſe dñr ac poetā feciſſe mūere calamoꝝ: ut Hos tibi dāt calamos en accipe muſæ aſcræo quos añ ſæni. Eius fuit p̄ria Aſcræa uic⁹ Boetiæ ad Heliconē q̄ ipſe in probauit miſerā uocans dirā hieme triſtē æſtate nunq̄ optabilē. Oui. in pōto. Eſſet ppetuo ſua q̄ uitabil' ſacra au ſa eſt agricolæ muſa docere ſenis. Hic poeta dicī fili⁹ ex Pycimede ſcripſit librū quē appellauit opera & dies ubi docuit quēadmodū agri & qbus tpib⁹ colēdi eēnt & ade pt⁹ ē palmā ī medio dicēdi gñe ut Quītiliano. uī: Licet Vir. cū ſupaſſe putēt ī georgicis autore Seruio. Primus certe heſiod⁹ de agricultura metrice ſcripſiſſe dr̄. ℂ Pria mides: paris q iudicauit p̄ſtare uenerē pulchritudine iu noni ac Mineruæ. ℂ In aquoſæ uallib⁹ idæ. Stra. mōtē in quit Antādro iminere quē Alexādriam uocat ubi deas a paride iudicatas dicūt. ℂ Sui ger. ma. Iuno iouis ſoror & cōiunx. Soror qm̄ aer leuitate ætherē emulēt. Vxor qa ſedeī ſ biacet. ℂ Quæ ſtat ī ar. io. ī capitolio. ℂ Ipſe itra

Iuno ē nata añ iouē

ℂ Iūctaq; tar. ſunt mea tē. io. ℂ Animū: timorē aī quē ſe cerat iunonis ad uēt⁹ ac nimb⁹ din⁹. ℂ Per exi. n. o. uerſi b⁹ elegis ut Nūc primū uel' elegi maiorib⁹ itis. ℂ Saturni ſors ego pri. fui. fingit iuno añ iouē nata. ut qdam uolunt qa ſpūs ſiue aer excitat flāmā. ℂ Saturnia ro. qa ut dixim⁹ Saturnia oppidū fuit ī mōte tarpeio. ℂ An potuit maio: mitit exēplo qd ē iferi⁹ & hoc dicit ſi a maia pellice mai⁹ denoīat⁹ ē nō potuit iunio a iouis uxore uocabulū dari! ℂ Aurea ſceptra: qa ipſa eſt regnorum dea.

PAV. MAR.

ℂ ECCE ui. de. q̄s nō ui. p̄. arā. Heſiod⁹ q fatet ſe uidiſſe muſas: raptūq; ab his cū oues p̄rias in pnaſo depaſceret. lauro coronatū: & poetā cōſtitutum. At ego uidi maiora numina. q̄ ille uiderit. nā deaꝛ reginā iunonē. ℂ Præceptor arā. ob illud op⁹ qd iſcribit opa & dies: ubi de re ru. p̄cepta tradidit: & ply. aſſrit hūc primū d agricultura metrice ſcripſiſſe. ℂ Cū ſe. oues aſ. cū paſtor p̄rias oues ſuaret. ℂ Et ī ar. nec mihi ſūt uiſe clio: cliuſq; ſorores Seruāti pecudes uallib⁹ aſcra tuis. ℂ Aſcreas: ab aſcra q̄ eſt ut Stra. r̄fert ī boetia iuxta heliconis ptē. h Heſiodi poetæ p̄ria ē. ad heliconis ptē dexterā ptinens excelſo ī loco: ac duro iacēs. lōge a theſpia ſtadiis. lx. q̄ & ipſe redarguēs iprobauit p̄ri: q; ī cymæolita remaneret. Aſcrā rus miſeꝛ penes hic helleona colebat Hyberno dyrū: triſte æſtu optabile nunq̄. ℂ Nec q̄s p̄ria. nec uidi eas de as: q̄s paris priami fili⁹. ℂ Cōtulit: cōferr̄ uoluit. ℂ In ual. aquo. deæ. ī ida mōte: ubi pallada iunonē uenerē de forma: & aurco pomo certātes nudas uidit: & formoſiorē uenerē dixit. Sȝ nota ē fabula. ℂ Sȝ tñ una fuit ex ill': ex trib⁹ ill': q̄ ſeſe paridi obtulerūt. ℂ Vna fu. ex ill' ger. ma. ſui p piphraſim iunonē oñdit: q̄ ſoror & cōiūx iouis: ℂ Hæc erat. iūo certe erat. ℂ Agnoui q̄ ſtat ī arce iouis: agnoui illā: cui⁹ ſtatua erecta ē ī arce capitolina. ℂ Horruerā: aduētu tāti numis. ℂ Et fatebar aium aī metū: ℂ Tacito pal. cū tacite expaluiſſē ℂ Cū dea ſu. me. quos illa fe. cū a me repuli metū: quē incuſſ at. ℂ Nāq; ait o ua: iuo poetā cōfirmat. q; cū

Aſcra ciuitas iuxta heliconē de q̄ fuit heſiod⁹

Varia ē opinio unde dicatē menſis iuni⁹

feſta & ſacra ſcribat. liceat illi corā uidere numia. Deide p'lib⁹ rōnib⁹ arguit: mēſē a ſuo noīe iuniū nūcupatū. ℂ Nāq; ait o ua. cō. ro. an. o naſo q ſcribis ānū a Rō. pri⁹ cōſtitutū a Nūa emēdatū. a cæſarib⁹ ī certiorē ordinē redactū. ℂ Auſe re. ma. p: exiguos modos q auſus es elegis uerſib⁹ ſcriber̄ feſta: & ſacras cerimōias & ortū occaſūq; ſignoꝛ ℂ Feciſti tibi ius p̄tātē ℂ Vidēdi cœ. nu. cælites deos. ℂ Cū pla. cō. ſe. nu. tuis cū uoluiſti feſtoꝛ rōnē tuo uerſu canere. ℂ Tñ ne igno. & tra. er. uul. ut p cōpto hēas: nec cū errati uulgo uerſeris. ℂ Iuni⁹ hēt no. a nr̄o no. ſacer hic mēſis mihi a iunōe iunoni⁹ ē appellat⁹: & hāc p̄pōnē p'lib⁹ rōnib⁹ cōfirmat. Primū ex eo arguit: qd ſoror: & cōiunx iouis. ℂ Eſt ali: alicui⁹ momēti ē. ℂ Nupſiſſe io. eē iouis cōiugē. ℂ Iouis eē ſo. nā ex iſdē parētib⁹ nata. Dubito an glier magis f̄re an glier magis uiro. ſū ego qdē ambigua: q; mihi magis glioſū exiſtimē eē illū f̄rem aut eē uiꝛ. ℂ Si ge. aſpi. deide arguit a gñere q; Satur. ge

nita:priaq̃ illi ples fuerit:q ea loca tenuit ubi rõa cõdita ẽ qſi iure gñeris:& iure loci ſibi mſis honor dcat. ❡Si aſpi.ge.qſi ſi rõ gñis ẽ hñda. ❡Ego pri.ſe.ſa.pa.pria ego ex illo gẽita ſũ. Vegut ĩ.iiii.li.dixim⁹ iuppiter & iuno ſil' nati ſũt. ❡Ego fui pri.ps pria ſtirpis:h ẽ pria ples ſatni. ❡Rõa quon.ẽ di.ſa.a pa.meo.nã erat urbs ſaturnia ĩ eo colle ubi poſtea fuit arx rõana h terra fuit illi pxia a coelo:nã p⁹ relictũ coelũ hãc ille terrã ĩcoluit. ❡Si tho.ĩ p.turſus a cõiugio iouis & a iure loci:q tẽpiũ ĩ arce hẽat:illi iũctũ.ſi ĩ pcio ẽ tor⁹: qſi ſi cõiugal' thalam⁹ dabit aliqd autoritatis. ❡Dicor ma.ro.iouis cõiũx. De mrona ĩ.ii.dixim⁹. ❡Et mea tẽ:ſũt iũ.ioui tã.capitolino.ĩ arce.n.tria erãt tẽpla ſil' iũcta:iouis iunonis:& mineruæ Medio loco erat illud iouis. ❡An po.ma.arguit a maiorẽ ad mai⁹:q ſi pellice maia mai⁹ mẽſis fuerit nũcupat⁹.cur ab ipſa q̃ regina ẽ mẽſis denoiari ñ dcat? ❡An po.pel.maia q̃ ioui ſuccubuit:& ex eo ſtupro Mercu.pepit. ❡Dare no.mẽ.maio de quo ſupiore li.dcm̃ d pellice ĩ.iii.dixim⁹: ❡Erit i no.iui.hic ho.erũt q iuiderãt nob hũc honorẽ mſis ĩ oſus hmõi noia i utrãq ſigni.poni oñdit Gelli⁹:ut iuidioſus q iuidet:& cui iuidet. Cur igit regina uocor & pĩceps deoꝝ:qſi:d.fruſtra diceret eẽ deoꝝ regia ſi mortales honorẽ hui⁹ mihi mſis iuideret. ❡Cur dede.au.ſce.tex.meæ:qſi cur dedere mih regiæ maieſtatis ĩſignia.Sil'acrũ.n.ei⁹ cũ ſceptro figurat.

Quare iunius ñ debet dici a iunone

An facient menſem luces lucinaq; ab illis
Dicar & a nullo nomina mẽſe traham:
Tum me pœniteat poſuiſſe fideliter iras
In genus electre dardaniamq; domum
Cã duplex iræ rapto ganymæde dolebam
Formaq; in ideo iudice uicta mea eſt:
Pœniteat q non foui carthaginis arces:
Cum mea ſint illo currus & arma loco:
Pœniteat ſpten argoſq; meaſq; mycenas
Et ueterem latio ſuppuſuiſſe ſamon:
Adde ſenẽ tatiũ iunonicolaſq; phaliſcos
Quos ego romãis ſuccubuiſſe tuli:(ẽ
Sed neq; pẽiteat nec gẽs mihi carior ulla
Hic color hic tene o cũ ioue tẽpla meo:
Ipſe mihi mauors cõmendo mœnia dixit

ANT. FAN.

❡LVCinaq; ab ill' dcã.ſi ſũ igt Lucina a lucib⁹ dcã qb⁹ mẽſes iplẽt cur a nullo mẽſium cõſeq debui nomen & decus. De lucinæ noie ſatis dcm̃ ẽ. Hãc parituri inuocabant qs cõſtat cõpreſſione ſpũs adiuuari. ❡A nul.no.mẽ.tra.nom̃ ẽ iterdũ gl'iæ ut h loco. Itẽ illo Mœſtũ mittit onytẽ nomẽ echloniũ Alii figurate dcm̃ uolũt q null⁹ menſ trahet a me noia. ❡In ge.ele.ĩ rõanos q a troianis deſcẽdũt quoꝝ autor ẽ Dardan⁹ Electræ fili⁹. Hos fouere cœpit iuno ira depoſita ĩ ſcdo bello punico. Vñ illd eſt Vir.i.i.æn. Quin.aſpa iuno q̃ mare nũc terraſq; metu coelum q fatigat cõſilia ĩ meli⁹ referet:mecũq; fouebit romanos reꝝ dños gẽteq; togatã. Multis ſane rõnibus iuno.ſupra oñdit dbuiſſe a ſe iuniũ noiari. Hic arguit a merito quod ĩ rõanos collatũ ẽ ira depoſita quã accederãt cãæ non leues. ❡Cã du.iræ:ganymedes rapt⁹ iudiciũ Paridis:ſ3 addit tertia qd troiani a dardano originem ducunt Electræ pellicis filio ❡Currus & ar.Vir. Hic illius arma hic curr⁹ fuit Spartẽ argoſq; meaſq; mycenas: iter urbes peloponneſi argos & ſpta gl'ia pcelluerũt: ſ3 ñ ignobiles fuerunt Mycenæ apd qs iuno colebat ĩ æde magnifica que Argiuis & Myceneis comunis fuit ubi Polycleti ſimulachra fuerunt artis laude oĩum pſtãtiſſima. Vñ iuno ſuas mycenas uocat h loco. Sillius in prio punicoꝝ: Hic iuno añ argos (ſic credidit alta uetuſtas) añ agamẽnoniã gratiſſima tecta mycenẽ optauit pfugis æternã cõdere gentẽ ❡Latio ſup.ſa.ſcripſerũt qdã hac ætate Samothratiã eẽ iunonis ſamũ:ſ3 alia ẽ iunonis ſamos ĩ Aſia teſte Seruio ubi iuno nata credit. cephalẽia quoq; ut autor ẽ Stra. Samos olĩ dcã ẽ q̃ cũ eẽt tetrapol'.i.q̃tuor cõtinẽs urbes ex iis unã hũit q̃ & Sãos uocata ẽ & Stãe ❡S3 ne.pœ.qa h honor mihi erept⁹ ñ ẽ alii iſup dati.

Cauſas hic aduerte q̃re iuno erat irata rõnis

Mycenæ Iunonis ædes Samos

❡AN ſa.mẽ.y.arguit a iure officii:qd lucib⁹ pſit:uñ lucina dcã ẽ:& luces mẽſe cõficiãt:ſic pp luces mẽſe3 ſibi qaoq; deberi. An luces faciẽt mẽſe:cũ mẽſ ex lucib⁹.h ẽ ex dieb⁹ cõſtet. ❡Et ab ill' lucib⁹.ſ.dicar ego lucina:& alio loco putat lucinã a luco dictã ĩ.ii.n.igt gr̃a lucinæ dedit hæc tibi noia luc⁹. Verũ illud ſubdit aut qa pricipiũ tu dea lucis hẽs. S, eo ĩ loco de lucina diſſeruim⁹. ❡Et tra.no.a nul.mẽ.qſi & nulli⁹ mẽſis aſſeqr honorẽ:na nom̃ p honorẽ põit. Vir.iacet & ſine noie corp⁹:aut p hyppalagẽ itelligas.& a me nullus mẽſ denoiet. ❡Tũ poe.ſexto arguit a meritis:ſ3 figurate a cõtrario loqt.ſ3 illud oñdit ſe remiſiſſe oẽ odiũ ĩ troianos:cũ iuſta eẽt iræ cã.qdq; oia loca ĩ qb⁹ pri⁹ colebat Ro.ipio ſuppoſuerit ❡Tũ:ſi hic honor eẽt iuidioſus. peniteat ſuppoſuiſſe me iras fidel'r:doleã ego depoſuiſſe oẽ odiũ:& oẽm:irã ſ3 hæc duo inter ſe differãt.nã ut ſtoici.dicũt:odiũ ẽ cupiditas:q̃ male cuipiã optam⁹ cũ pfectu aliquo & ieremẽto. Ira uero ẽ libido puniendi ei⁹:q leſiſſe uideat iniuria. ❡Fideli iõ dixit:qa ille deponere irã fidel'r dr:q nihil odii.aut maliuolẽtiæ ſuat ĩ pectorẽ. ❡In ge.ele.ĩ troiãos.q ab Electra mr̃e Dardani pgẽiti ſũt. ❡Et ĩ do.dar.ĩ familiã dardani. ❡Cã du.iræ duplici cã illis irata erã. ❡Dolebã ra.ga.qd rapuerat iuppiter a mẽſe miſteriũ trois filiũ.de quo ĩ fine ſupioris lib. ❡Forma quoq; mea ẽ ui.iõ iu.Paridis iudicio a Venere:ego uicta ſũ cũ d pſtãtia formæ cõtẽderim⁹. ❡Pœniteat qd nõ fo.car.ar.doleã ego nõ pſtitiſſe ĩ ſnĩa.ut carthagincſes magis q̃ rõanos fouerẽ. Cũ mea ar.& cur.ſint il.lo.uti & Vir.dixit. Hic illi⁹ arma:hic curr⁹ fuit. Honoratus iõ arma dici oñdit qa iſtructã armis iunonẽ ĩ alio loco Vir.teſtat.ferro accĩcta uocat. ❡Curr⁹.aut uere curru quo ſm Home.ĩ coelo utit aut tẽſam ſignificat:q̃ deoꝝ ſimulachra portãt ❡Pœniteat ſup.ia.h ẽ Ro.ipio. Spartẽ:q̃ & lacedæmon ut alias dcm̃. ❡Et argos de acchaico intell'it.& Mycenas: has ſuo tpe extinctas iacuiſſe Stra.refert. Quã urbẽ a Perſeo cõditã eẽ pſtat:cui Sthenelus ſucceſſit ĩ regno. His ĩ urbib⁹ iuno ſũma religiõe colebat Argos a Mycenis diſtat ſex.M.P.& ĩ medio ſpacio erat tẽpliũ iunonis qd ambab⁹ urbib⁹ erat cõe:de quo alias dixim⁹. ❡Et ue.ſa.de ſamo iõica itelligit q̃ iſula ẽ ĩ mari icario : ubi nata putat iuno. ❡Adde ſe.ta.regẽ ſabinoꝝ qſi adde ſabinos oẽs.q me pie colebãt ppea qd lacedæmo-

PAV. MAR.

De ira iunonis

Argos citas cõdita a pſeo ut refert Strabo.

Iuno h3 templũ iunctũ cũ tẽplo martis

nitis inſtitutis erant ĩbuti. ℂ Quos oẽs pplõs. Ego tuli ſuccubuiſſe romanis: paſſa ego ſum & oẽs illi ppli q̃ ſub tutella mei numinis eſſent. Romanis ſuccũberent. Pœniteat ergo feciſſe hæc: ſi mẽſis honor mihi d negat. imo inqt. ℂ Sed neq̃ pœniteat: non doleã eã feciſſe. ℂ Hec ulla gẽs ẽ mihi carior. q̃ ſit roma. po. ℂ Hic: in urbe rõa. ℂ Color: ego q̃a romani mihi ſacrificãt & celebrãt mea feſta: & oĩ ueneratiõe ꝓſequũtur. ℂ Hic: ĩ urbe ro. po. ℂ Teneo cũ ioue meo: ut iã diximꝰ q̃a tẽpla iũcta hñt. ℂ Ipſe mihi mauors ſeptio arguit a iure tutelæ q̃m mars filiꝰ eã urbẽ mr̃næ fidei cõmmẽdarit. ℂ Ipſe mauors: mauors magna uortens. ℂ Dixit mi. cõ. tibi hæc mœ. hãc urbẽ a filio meo cõditã.

ANT. FAN.

Hæc tibi: tu pollens urbe nepotis eris:
Dicta fides ſeq̃tur: cẽtũ celebramur ĩ aris
Nec leuior quouis ẽ mihi mẽſis honor.
Nec tñ hũc nobis tantũmõ ꝓſtat honorẽ
Roma ſuburbani dant mihi munꝰ idẽ:
Inſpice quos hẽat memoralis arcia faſtos
Et populus laurẽs: lanuuiumq; meum:
Eſt illic menſis iunonius aſpice tybur
Et præneſtinæ mœnia ſacra deæ:
Iunoniſq; leges tempꝰ: nec romulus illas
Condidit: at noſtri roma nepotis erat:
Finierat iuno reſpeximus herculis uxor:
Stabat: & in uultu ſigna dolentis erant:
Non ego ſi toto mater decedere cœlo
Iuſſerit inuita matre morabor ait:
Nunc quoq; cũ luctor de noĩe tp̃is huius
Blandior: & partes pene rogantis ago.
Rẽq; mei iuris mallẽ tenuiſſe precando:
Et faueas cauſæ forſitan ipſe meæ:

ℂ VRBE nepotis: Romuli cuius pr̃ ẽ Mars iunonis filius: Vnde illud ẽ ĩfra. Nr̃i roma nepotis erat. ℂ Suburbani: Ariciam: Laurentum: Tybur: Lãnuuium: ac ꝑneſtæ ſignificat q̃ oppida eſſe pagꝫ ab urbe diſtãtia nemo ignorat.

Lãnuuium

Sane q̃dã nõ recte legũt lanuiũ ꝓ lannuuio: cuiꝰ oppidi latinoꝝ Diomedes cõditor fuiſſe dr̃: q̃a in lãnuuio corripit tertia a fine. Hora. Raua decurrens lupa lannuuino. ℂ Præneſtinæ deæ Fortunæ. Lucanus Vidit fortuna colonos ꝑneſtina ſuos cunctos ſimul enſe receptos:

Præneſtinæ deæ Fortũæ templũ ꝑneſte

Habuit Præneſtæ fortũæ tẽplũ illuſtre ubi certa ut Strabo inquit oracula edebantur. Ea ciuitas græca eſſe dr̃ & quondam polyſtephanum. i. multaꝝ coronaꝝ appellata quã Seruius Præneſtæ ab arboribꝰ illicibus ibi abundantibus dictam exiſtimat licet Feſtus appellatam uelit ꝙ locus quo condita eſt montibus ꝓſtet. Idem ait Ceculum putari eius oppidi conditorem: unde orti cecilii credun tur quoqꝫ familia Romæ admodum nobilis fuit. ℂ Herculis uxor: Hebe. Iuuenalis: Nec puer iliades formoſa nec Herculis uxor ad cyathos. Hanc iunonis filiam ſine

Hebe iunonis filia

patre ferunt herculi nupſiſſe poſt eius deificationem Seneca in Octauiam: Deus alcides poſſidet heben: nec iunonis iam timet iras cuius gener ẽ qui fuit hoſtis. Hæc ẽtum ſit dea iuuentæ uult a iunioribus iunium ſumpſiſſe uocabulum. Sed auditore iam perſuaſo ita exordiẽ pro iſinuatione: ut cum matri cedere uideatur eo tẽdat oratio ut honorem huius menſis ſibi uendicet. ℂ Partes pœne

Partes rogãtis

rogantes ago: Si quid inquit a matre habitura ſum non luctandum id coſequi uolo ſed blandiendo ac ꝓ præcando. Cæterum rem ipſam ſui iuris eſſe ſubiungit.

PAV. MAR.

ℂ TV eris pollẽs effulgẽs: & ĩ maxĩa ueneratiõe & celebritate. ℂ Vrbe nepotis: Romuli nepotis tui cũ filiꝰ meꝰ ſit. ℂ Fides ſeqt̃ dicta iactũ ẽ qđ mars ipſe ꝓmiſit. ℂ Celebrãur ĩ cẽtũ aris. q. d. ĩ cẽtũ urbis locis ſũt aræ mihi dedicatæ: & ĩ oĩbꝰ mihi ſacrificat̃. ℂ Nec ho. mẽ. ẽ mi. le. quouis honore: ſed grauior. Hoc dicit magnũ qđ ẽ celebrari ĩ tot aris: ſed nũ pluris id facio: q̃ honorẽ mẽſis. Nec tñ hũc octauo & ultimo arguit rurſus a minore ad maiꝰ: ſ3 diſſimili a ſupiore ſuburbani hñt mẽſem a ſuo noĩe nũcupatum putas ergo tu nõ hũiſſe romã q̃ erat mei nepotis imo hũit: & hic mẽſis a me iuniꝰ denoĩet̃. ℂ Nec tñ roma rãtũmõ ꝓſtat nobis hũc honorẽ nõ ſola ẽ roma. q̃ mẽſis honorẽ mihi tribuat. Suburbani q̃ ſub urbe ſunt: q̃ ſunt in oppidis agri romani. Dãt mihi idẽ munꝰ: honorẽ menſis. ℂ Inſpice plege tu. faſtos: faſtoꝝ libros. Quos hẽat aritia nemoralis a nemore cynthiæ: ſed de aritia & myſteriis eiꝰ loci diximꝰ ĩ. iii. ℂ Et quos ſe. ha. po. laureus: a laurẽto oppido: ubi fuit latini regia & quos faſtos hẽat lãnuuiũ meũ ubi & ædes ẽ iunonis: cui ꝯmeminit Varro oppidũ ĩ latio antiquo ad deſterã uiæ appiæ. ℂ Mẽſis iunoniꝰ: a iunõe denoĩatꝰ. ℂ Eſt illic ĩ oĩ

Fortũæ tẽplum ꝑneſte fuit

bꝰ his locis. ℂ Aſpice tybur diximꝰ ĩ. iii. de tybure. ℂ Et mœ. ſa. deæ ꝑne. ꝑneſtinæ oppidũ ubi & tẽplũ fortunæ & ĩde ſortes dictæ ꝑneſtinæ & ædes iunonis. ℂ Tu leges: ẽt ĩ his oppidis. ℂ Tp̃s iunonale mẽſẽ iunoniũ. ℂ Nec romu. cõdidit illos pplõs q̃ſi ĩ his oppidis hẽo mẽſẽ: q̃ a Romu. cõdita non ſunt multo magis debet eẽ mihi ĩ urbe mei nepotis iõ igt. ℂ At rõa erat nr̃i nepotis nã a nr̃o nepote cõdita. ℂ Finierat iuno iã deſierat loq. ℂ Reſpeximꝰ: reflex imꝰ ab alia pte aciẽ. ℂ Vxor herculis hebe iunõis filia Herculi nupta. ℂ Stabat & ſigna dolẽtis erãt ĩ uultu dolorẽ illa uultu ĩdicabat. ℂ Nõ ego ſi toto hebe duplici iõe honorẽ huiꝰ mẽſis ſibi uẽdicare cõtẽdit pria rõ a cõiuge ſumit̃ qđ hercules bñmeritꝰ ſit de ea regiõe ubi poſt

Hercule bñmeritis eſt de roma ꝑpis ꝑ mortẽ caci

cõdita ẽ Roma qđ eã Caci latrociniis expurgarit. Sc̃da rõ a diſtributo ꝑ Romu. pplõ ĩ ſeniores & iuniores qđ a iuuenibꝰ iuniũ nũcupauit: Ipſa hebe cũ ꝑpetua iuuẽta ſit iuueniũ cãm tuet̃ & ſibi aſſignat ſ; ueit̃ ĩſinuatiõe cũ captatõe beniuolẽtiæ a mr̃e q̃a nõ ut illi aduerſa ſit ĩmo & ſibi cedit̃ ſ3 ut blãdiat̃ & ꝑcibꝰ agat. Deide ad cãm ueniẽs ſibi honorẽ mẽſis attribuit. ℂ Si mr̃ dixerit me cedere ro. cœ. ſi iuſſerit Iuno me abſcedere a cœlo: & iter celites magis ñ eẽ. ℂ Nõ mo. ma. iuita q̃ſi nollẽ eẽ ĩ cœlo mr̃e mea repugnãte. Nũc quoq; nõ luctor de noĩe huiꝰ tp̃is nã ego contẽdo iunii de mẽſis honore nec ẽ quo noĩe fuerit appellatus. ℂ Blãdior & pœ. q̃ſi. Amo ptes rogãtis ẞ inqt nõ agã de iure aut multis rõnibꝰ q̃re hic mẽſis meꝰ eẽ dẽat ſ3 blãditiis & ꝑcibꝰ ago. Mallẽ tenuiſſe peccãdo rẽ mei iuris ĩſinuatiõe cãm iuſtã oñdit: qđ mei iuris ẽ poꝰ uellẽ tenuiſſe ꝑcibꝰ q̃ ulla cõtẽtiõe. ℂ Et tu ipſe poeta forſitã fa. cãæ meæ dices cãm meã eẽ iuſtiorem

¶AVREA poſſedit:cõuenit mihi hoc cũ matre uxorẽ eam eſſe ac ſororem iouis & capitolium tenere cũ ioue.Illud aũt nõ cõuenit mẽſis decus ei cõtigiſſe.¶Sollicitamur:angimur ac moleſte ferimus qđ nr̃m eſt nobis eripi.¶Q uid graue:Deeſt uerbũ:& ẽ ſenſus:Cur moleſtũ cuipiã fuerit ſi romani.memores bñficio rũ q̃ ab Hercule meo in eos collata ſunt hoc titulo & honore me uxorẽ Herculis decorarũt! ¶Flãmis & dote paterna:aut bis idẽ dicit:aut poſt factam mentionẽ flãmarũ ſumum accipimus.ut Glomeratq; ſub antro fumiferã noctẽ cõmixtis igne tenebris.¶Ad ꝑpiora uocor:cõparatiuũ ẽ a ꝑpe. Vñ penultia ſyllaba lr̃am nõ recepit nã ab eo qđ eſt ꝑprius ꝑpriorẽ uel pro priora dicere non poſſumus. ¶In partes dus.iniores ac ſeniores ut ſupra dictũ ẽ.¶Q ui fuit ante. Maius qui antecesſit a maioribus.i.a ſenioribus nomiatus eſt. ¶Diſſimulata:celata:qa ira celaſſet pietatẽ niſi concordia ſuperueniens ſedaſſet utriuſq; ĩpetũ exurgẽtem.¶Concordia lauro nixa comas:hæc dea: neq; a iunone neq; a iuuenta ſiue a iuniorib⁹ ſed a iunctis Sabinis ac Romanis uult iunio datũ eſſe uocabulũ.Coronatamaũt lauro concordiã dicit ꝑp id qđ ſequitur Placidi nomen opuſq; ducis:Solet.n.artificiũ ut dr̃ artifice ſapere.Ipſe aũt Auguſtus autor pacis atq; concordiæ ſimulacum habuit cum Apollinis iſigniis.Vñ a Vi.g.Apollo dicit̃:ut tuus iam regnat apollo.¶Binã regna:Tatii & Romuli necnon ſabinos & romanos. ¶Vos ignoſcite diuæ:Iuno Hebe & Concordia. ¶Perierunt iudice formæ pgama:iudicium Paridis qui iunone & pallade Venerem pulchriorem dicitur iudicaſſe ita irritauit deas:quia Veneri poſt habitæ ſunt.ut earum opera credantur pergama periiſſe.

Aurea poſſedit ſocio capitolia templo	
Mater:& ut debet cũ ioue ſũma tenet:	
At decus oẽ mihi cõtingit origine mẽſis:	
Vnicus eſt de quo ſollicitamur honor:	
Q uid graue ſi titulũ mẽſis rõane dediſti:	
Hercul' uxori poſteritaſq; memor:(gni	
Hæc quoq; terra aliqd đbet mihi noĩe ma	
Coniugis huc captas appulit ille boues	
Hic male defenſus flammis & dote pr̃na	
Cacus auẽtinã ſanguine tinxit humũ:	
Ad ꝑpriora uocor ppl̃m digeſſit ab annis	
Romulus in partes diſtribuitq; duas:	
Hæc dare cõſiliũ pugnare paratior illa ẽ:	
Hæc ætas bellum ſuadet at illa gerit:	
Sic ſtatuit mẽſeſq; nota ſacrauit eadẽ:]	
Iunius eſt iuuenum qui fuit ante ſenũ:	
Dixit & in litem ſtudio certaminis iſſent	
Atq; ira pietas diſſimulata foret:	
Venit apollinea longas concordia lauro:	
Nexa comas placidi num̃ opuſq; ducis:	
Hæc uibi narrarit tatiũ fortemq; quirinũ	
Binaq; cum populis regna coiſſe ſuis:	
Et lare cõi ſoceros generoſq; receptos	
His nomen iunctis iunius inquit habet:	
Dictat triplex cã ẽ & uos ignoſcite diuæ	
Res eſt arbitrio non dirimenda meo:	
Ite pares a me perierunt iudice formæ	
Pergama plus lædũt q̃ iuuat una duæ:	

¶MATER iuno poſſedit aurea capitolia.Nam ĩ capitolio deauratũ illi templũ:ut i.i.li.dixim⁹ qcqd in capitolio proſpiciebat̃ aureũ & gẽmeũ erat. ¶Tẽplo ſocio nã cũ ioue iuncto.¶Et ut debet tenet ſũma:hoc ẽ arcẽ capitolinã.¶Cũ ioue:ubi utriuſq; numinis tẽplũ ẽ.¶At oẽ dec⁹:oẽ ornamentũ.¶Cõtigit mihi origine mẽſis a cã:ꝙ appellatiõe hui⁹ mẽſis iunii.¶Vnic⁹ honor ẽ de quo ſollicitemur:qſi nõ ſunt mihi in urbe roma tẽpla non ſacrificia fiunt hoc unico honore decoramur: & hic unicus ẽ qui ſollicitam:& anxiam reddit.¶Q uid graue:cur eſt alicui moleſtum.aut quid magni momenti eſt. ¶Si tu romane & poſteritas memor: quæ memoria tenuiſti beneficia a uiro meo collata. Dediſti titulum menſis uxori Herculis:ornaſti me honore menſis q̃ herculi nupta ſũ. ¶Hæc quoq; terra:hæc regio ubi roma ẽ.Debet aliqd mihi nomine magni coniugis:ob herculis uiri noſtri beneficia huic regioni collata debet hæc mihi terra ratione ipſius coniugis.¶Ille hercu.¶Appulit captas boues quas ex hiſpania abduxerat.¶Hic:in hac terra.¶Cac⁹ qui eam latrociniis:& cædibus aſſiduis urgebat. ¶Male defenſus flammis:quas euomebat:ut in.i.diximus.Atq; arte paterna:qm̃ Vulcani.f.¶Tinxit:ĩfecit.¶Sãguine:ſuo.¶Auẽtinam humũ nã erat ĩ ſpelũca montis auẽtini:ubi ab hercule ĩterẽpt⁹ ẽ. ¶Ad ꝑpiora uoc. qſi uenio nũc ad ea q̃ magis ꝑpria ſũt & nr̃i iuris.Romu.diſtinxit ppl̃m ab ãnis diuiſis multitudinẽ ab ætate inter ſeniores & iuniores.¶Et diſtribuit in duas ptes:ſenatũ & plebeios ſeu ſenectutẽ & iuuẽtutẽ.Hic ps:ſeniorꝝ.¶Paratior dare:cõſiliũ:ꝑp prudẽtiã.q̃ ĩ iuuene eſſe nõ põt:nã ut Ariſt.i ethi.oſtẽdit:prudẽtiã efficit experiẽtia rerꝝ expientiã tpis longitudo.q̃ ĩ iuuene nõ ẽ:Sic nec ipſa prudẽtia. ¶Illa:iuuẽtus paratior pugnare:ꝑp uires & iuuenile robur.¶Hæc etas:ſenilis.¶Suadet bellũ:ꝯſilio & rõnib⁹.¶Illa iuuẽilis ¶Gerit bella re ipſa & ꝑpriis uirib⁹.¶Sic ſtatuit Ro.ipſe.¶Et ſec.mẽ.diſtribuit.Eadẽ nota eodẽ titulo & appellatiõe.¶Iuni⁹ ẽ iuuenũ:nã a iuniorib⁹ iuni⁹ dict⁹.Q ui fuit añ mẽſis q anteceſſit.¶Eſt ſenũ:nã a ſeniorib⁹.hoc ẽ a maiorib⁹ mai⁹ denoiat⁹.¶Dixit.hebe.Et iſſent ĩ litẽ: Iuno & filia cõtẽdiſſent de honore mẽſis.¶Studio certaminis.ꝯtẽtõis.¶Atq; pietas filiæ ĩ patrẽ:& amor mr̃is ĩ filiã ¶Eſſet diſſimulata:occultata.¶Ira qa ꝯtẽtiõe utraq; iã ira pcita & pcita erat.¶Venit apollinea:certãtib⁹ his de noie mẽſis uenit cõcordia:& aliã cãm nois attulit a cõcordia romanorꝝ:& ſabinorꝝ mẽſẽ hũc uniũ appellatũ eſſe iũiũ. ¶Venit con.ne.lon.co.habẽs:longos crines nexos hoc ẽ coronatos. ¶Lauro apollinea:q̃ apollini ſacra ¶Numẽ & op⁹ du.pla.bẽigni:qſi q̃ ꝑcipue a tyberio colit̃.& cui tẽplũ dedicauit:ut Tã.iqt & nos rettulim⁹ i.i.lib.Decẽ.u.illũ appellat:ut ĩ prio auſpiciis dux uenerãdæ tuis:& ĩ triſtib⁹ auſoniũq; ducẽ. ¶Hæc

ANT. FAN.

Concordia noxacrinef lauro

Iuno hebe & cõcordia

PAV. MAR.

Cacus hẽbat ſpelũcã in mõte auẽtino

Annus in iuniores & ſeniores diuiſus a ſenatu

Cõcordia ideo dr̃ a tyberio dilecta q̃ ei tẽplũ dicauit

Quare no ferē dū iudicium cō tra magnos uiros

cōcordia. ¶ Vbi narrauit tatiū & fortē qrinū poſtq̄ expoſuit bella tatii regis ſabinorꝫ ī Romu. geſta:& inita poſtea fœdera. ¶ Et bina r̄gna: ſabinū & rōanū. ¶ Coiſſe ī unū collectū eſſe cū ſuis ppl̄s. Nā facta eſt utriſq; ppl̄is urbs cōis ut in.iii.diximꝰ. ¶ Et ſoceros & generos. romāos & ſabinos. ¶ Receptos lare cōi: nam in cōi urbe. ¶ Inq̄t. illa ubi hæc dixit ait. ¶ His iunctis: a coniunctione & unione horum populorū. ¶ Vnius habet nomen menſis unius uocatur eſt: Triplex cū dicta eſt: relata eſt iam triplex origo menſis a iunone hebe cōcordia. ¶ At uos diuæ ignoſcite: date ueniā: ſi nullā pbauero ſniam. ¶ Res nō eſt dirimēda meo arbitrio: nō eſtq; ei iudicii dirimere ueſtrā cōtētionē. ¶ Ite pares a me. pari mō oēs laudate. ¶ Pergama: troiana mœnia. ¶ Periere ūt iudice formæ. periit troia ob iudiciū Paridis: q̄a Venerē formoſiorē dixit & illi pomū adiudicauit. ¶ Ero igit̄ cautꝰ illiꝰ exēplo q̄a nō dicā alicuiꝰ ueſtrū cauſam iuſtiorē. ¶ Duæ plus ledunt quā una iuuet ueluti plus potuere troianos lædere iuno & pallas q̄ iuuare potuerit uenus.

ANT. FAN.

¶ PRIMA dies tibi carna dat̄: calē. iuniis q̄s uulgo fabatias appellabāt adultis fabis hoc mēſe diuinis rebus ſolitis adhiberi carnæ deæ cardinis ſacrauit antiquitas: cui Brutus ut diximus uoti reꝰ primo huiꝰ mēſis die ī cœlio mōte ſacrū fæcit. Putabat̄.n. hæc dea non ſolū cardini q̄ ut q̄buſdam placet apo tis cardias. i. a corde nomen accepit ſed humāis preeſſe uitalibꝰ ut Macro. tradit. Vn̄ ab ea petebant ut corda iecinora & q̄ itrinſecꝰ ſunt uiſcera ſalua conſeruaret cui pulte ſabacia & lardo rē diuinā faciebant q̄d uires corpis his rebꝰ maxīe roborent̄. Et Brutus tēplū ſacrauit ꝙ cordis bñficio cuiꝰ diſſimulatiōe idoneus habebat̄ ſtatum publicum emēdaſſet Oui. Nympham fuiſſe fabulat̄ q̄ amantes fallere cōſueuit eāq; a iano cōpreſſam qui falli non potuit pro mercede concubitus habuiſſe poteſtatem apiendi clauſa & aperta claudendi atq; inſuper uirgam ianalem qua ſtriges a foribus pellantur. ¶ Vnde: a quo ut genus unde latinum. ¶ Lucus ilerni. Sic dictum ut hic tn̄ ille urbem patauii. Huic luco religionem adiungit more Virgilii. ut pontifices illuc nunc quoq; ſacra ferunt. ¶ Cranem dixere prior̄s. Deeſt quā: ut urbs antiqua fuit tyrii tenuere coloni. ¶ Eſt autē grāmi. linea. Vnde illud ſubiicit: Nodoſaſq; cauam tendere ualle plagas. ¶ Non habuit pharetram. Videri poterat diana ſi pharethrā habuiſſet. ¶ Dixiſſet amātia uerba De eſt: ſi ut in cælum iuſſeris ibit. ¶ Nullo eſt inuenienda loco Alludit ad tenuitatem lineæ cuiꝰ nulla eſt latitudo atq; profūditas. Plinius tenuem funē lineam uocat. ¶ Stulta uidet ianus: Poetæ uerba ad nympham ſperantem falli poſſe Bicipitem deum.

De carna dea cardinis q̄ multos deoſ fefelli t ſed ianū non potuit fallere

Pudēda

a grāmē

Tenuē funē lineā dici

¶ Pria dies tibi carna dat̄: dea cardis h̄ ē
Numine clauſa aperit: claudit apta ſuo:
Vnde datas habeat uires obſcurior æuo
Fama: ſed e noſtro carmine certus eris:
Adiacet antiquus tyberino lucus hilerni
Pontifices illuc nūc quoq; ſacra ferunt:
Inde ſata ē nymphæ cranē dixere priores
Ne quicq̄ multis ſæpe petita procis:
Rura ſequi: iaculiſq; feras agitare ſolebat
Nodoſaſq; caua tendere ualle plagas:
Nō habuit pharetrā phœbi tn̄ cē ſororē:
Credebāt: nec erat phœbe pudēda tibi:
Huic aliq̄s iuuenū dixiſſet amātia uerba:
Reddebat tales protinus illa ſonos:
Hæc loca lucis hn̄t nimis: & cū luce pudo
Si ſecreta magis ducis i ātra ſeq̄r: (ris
Credulꝰ aū ſubit: frutices hec nacta r̄ſiſtit
Et latet: & nullo eſt inuenienda loco:
Viderat hāc ianus uiſæq; cupidine captꝰ
Ad duram uerbis mollibus uſus erat:
Nympha iubet q̄ri d̄ more remotiꝰ antrꝫ
Vtq; comes ſequitur deſtituitq; ducē.
Stulta uidet ianus q̄ poſt ſua terga gerāt̄
Nil agis: & latebras reſpicit ille tuas:
Nil agis en dixit nam te ſub rupe latentē
Occupat amplexu: teq; potitus ait:
Ius p cōcubitu noſtro: tibi cardinis eſto:
Hoc precium poſitæ uirginitatis habe:

PAV. MAR.

¶ PRIMA dies tibi carna: aggredit̄ nunc feſtorꝫ rōnē. & cal. iuniis feſtū eſſe carnæ deæ inquit. Sacrum enī illi in cœlio monte: calen. iuniis iunius Brutus uoti reus fecit ſed de hac dea diximus paulo ſuperius in principio huius li. quæ a Theod. referuntur At poeta carnam quaſi cardinam dicit quod cardinibus præſit: & fuiſſe nympham quandam quæ crane appellata ſit: & iano placuerit: & ab eo ius cardinum habuiſſe etiam & aliud: munus: ut noxias ſtriges e foribus abigat. ¶ O carna prima dies menſis datur tibi: nam in ea feſtum tuum celebratur. & tibi ſacrificat̄. ¶ Hæc carna. ¶ Eſt dea cardinis: ꝙ præ eſt cardinibꝰ ianuarum aperit ſuo numine clauſa & claudit aperta. quod quidem officium eſt iani: ut in primo omnia ſunt noſtra clauſa patentq; manu. Sic & carna facit: ut clauſa pateant: & parentia claudantur. ¶ Fama ē obſcurior æuo: quaſi uetuſtate certior fama nō habetur nam eſt paulo occultior. ¶ Vnde: a quo. ¶ Habeat datas uires: quia carne dederit uim uertendi cardinis & claudendi & aperiendi. ¶ Sed eris certus e noſtro carmine ego te meis uerſibus certiorem reddam Lucus antiqui helerni. helernam & locū uocāt. & loci genium inde & lucus helerni dicebatur. Adiacet tyberino fluuio: nam pp̄e tyberim eſt ipſe lucus. ¶ Pontifices: nunc quoq; etiam hoc tempore. ¶ Ferūt ſacra illuc ad eum lucū nam eunt illuc ſacrificatum. ¶ Inde ab helerno. Eſt ſata nymphæ: nata carna. ¶ Priores antiqui aut maiores noſtri. ¶ Dixere cranē: prius enim crane deide carna appellata. ¶ Ne quicquam fruſtra. Sæpe petita multis procis. eum multi eſſent proci. qui eam & optarent & peterent in coniugem omnes repellebat. Solebat illa ſequi rura non. n. urbes incolebat ſed modo rura. modo montes & nemora pererrabat. Et agitare feras iaculis: ut dea uenatrix feras inſequebatur. Et ſolebat tendere plagas nodo-

Carna eſt dea q̄ habet officiu; aperiendi & claudēdi ali q̄ eā cranē appellant

ſas:nodis cōtexta retia.Plaga.n.& uuln⁹ ſignificat:& ſpatiū imēſum:& retia.Sed ꝓ uulnere primā ꝓducit
in cæteris corripit.℃Valle caua ī ɔcauitate uallīū.Nō habuit ī pharetra quēadmodū diana. ℃T ñ crede
bant eſſe ſororē phœbi credebant dianā eſſe.℃Nec erat o phœbi pudēda tibi q̄ſi nō potuiſſes erubeſcere amātes
ea ſorore tū ꝓſtantia formæ tum ēt ſpectatis moribus.℃Aliqs iuuenū dixiſſet amantia uerba ſi qs iuuēis creduli
captus illi⁹ forma amatoris uerbis eam eſſet aggreſſ⁹.℃Illa crane.℃Protinus ſtatī.℃Reddebat tales ſo
nos ita rñdebat.℃Hæc loca lucis hñt deſpiciebat amantes illa hoc dolo annuebat uotis dūmodo in loca
ſecretiora duceret.℃Credulus amans antecedebat.illa īter frutices delitebat. ℃Cūq; hoc pacto ianū ul⁹
let deludere nō potuit.qm̄ ille uidet ēt quæ a tergo ſunt.℃Hæc loca ubi nūc ſumus. Habēt nimis lucis: Lux af-
ſunt nimis apta:ita ut a multis uideri poſſim⁹. ℃Et cū lucem hñt ēt Nimis pudoris:ergo pudor uetat hic fert pu
coire.℃Si du.in an.ma.ſec.q̄ ſint ſemotiora:& occultiora.℃Sequar:te ſi ante iueris.℃Credulus amās dorem
℃Subit ante:ꝓcedit illā hæc crane. ℃Nacta:iueniēs frutices reſiſtit:&nō ſeqt̄.℃Et latet.īter fruteta.Et
nullo loco ē iueniēda:nō poterat poſtea repiri ab amāte deluſo.Ian⁹ uiderat hāc cranē|. ℃Et capt⁹ cupi
dine uiſæ.amore ipſi⁹ nymphæ:quā uiderat.℃Erat uſ⁹ uerbis mollib⁹:blādo & dulci ſermone. ℃Ad du
ram ad illā īexorabilē.℃Nympha iu.q̄ri antrū remoti⁹:antra ſecretiora & occultiora.℃De more:de con
ſuetudine:nā ut alus amātib⁹ dicere ſolebat:ita & iano dixit.℃Vtq; cōes ſeqt̄:añcedētē ianū ſeq̄bat̄ ue
luti eū cōitatura.℃Et deſt.du.religt ianū uolebat.n.īter fructices deliteř.℃Stulta:tu qdē crane putas ne
ianū decipe.℃Videt ian⁹ q̄ geranč.ſiāt.Poſt ſua terga qm̄ biceps ē.uidet añriora & poſteriora:ut ī prīo
Sitq; q̄ añ uides.℃Nil agis:hoc dolo.℃ille:Ian⁹.℃Reſpicit tu.la.uidet quo i loco dlites.En dixit nil a Occupa
gis:nō me decipies. ℃Nā occupat te āplexu latētē ſub rupe.iuēit.& t3 te cōphēdā i cōplexu.cū ſub rupe re ponit
lateres.Nā iterdū occupare ē iuēire tenere:Plau.ī trinūmo familiā optimā occupauit.Vir.occupat æneas tur ēt ꝓ
aditū cuſtode ſepulto.Mar.Tul.ī philippi.Agri Lucani poſſeſſiōe occupauit.Et potit⁹ te ait eſto: ſit tibi. iuenire
Ius cardinis:in primo:& ei⁹ uertēdi cardinis uč meū.Nūc illud ius crāe dat.℃Pro nřo cōcubitu:qa ſiml⁹
coiuim⁹ hēas id i mercedē uiolatæ pudicitiæ.℃Habe hoc ꝓtiū:hoc ꝓmiū.℃Poſitæ uir.quā ego uiolaui. ANT.

Sic fatus uirgā qua ſtriges pellere poſſet
A foribus noxas hæc erat alba dedit:
Sūt auidæ uolucres nō q̄ phineia mēſis:
Guttura fraudabāt ſed gen⁹ īde trahūt
Grāde caput ſtātes ocli roſtra apta rāpiæ
Canities pennis unguibus hamus ineſt:
Nocte uolāt pueroſq; petūt nutricis egē
Et uiciāt cunis corpora rapta ſuis:(tes
Carpere dicūtur lactentia uiſcera roſtris
Eſt plenū poto ſanguine pectus habēt:
Eſt illis ſtrigib⁹ nomē:ſed nominis huius
Cauſa q̄ horrēda ſtridere nocte ſolent:
Siue igř ueſcūť aues carne ſeu carmīe fiūt

℃VIRgā:Hæc uirga ianalis ex alba ſpīa fuit ad abigē FAN.
das ſtriges.℃Sunt aui.uo.Ply.autor ē ſtrigē eſſe i male Virga
dictis antiqs.S3 q̄ ſit auiū cōſtare nō arbitrať:& fabulo- ad abi-
ſum eſſe putat qd de ſtrigib⁹ dř ubera eas infantiū labris gendas
imulgere.℃Nō q̄ phi.mē.guttura fraudabant.Harpyas aues ſtri
dicit:Phineus.n.rex Arcadiæ cū liberis ſuis nouercā har ges phi
palicē ſupīduxiſſet & ea ſuadente filios excecaſſet ira nu- nei fabu
minū luminibus capt⁹ ē:cui⁹ mēſas cū harpyæ fœdarent la
dř filioꝝ boreæ bñficio liberat⁹ fugatis auibus uſq; ad in
ſulas ſtrophades ut Seruius ſcribit.Aliī tradūt phineiū di
lexiſſe ideā Dardani Scytarū regis filiā cuius ſuaſu cū fili
os ex Cleopatra ſupplitio deſtinaſſet & Hercules.cum ar
gonautis dř Phineiū & ei⁹ ſocios obtricaſſe.℃Stantes Stantes
oculi:Vel extātes quos emiſſitios appellam⁹:uel imobi- ꝓ imo-
les uel horrētes ut Canicies iculta iacet ſtāt Lumina flā- biles uel
ma.℃Nocte uolant.Quia lux extātibus ocul⁹ nocet.uel horren
certe ne uideanť.℃Lactētia ui.Lactētiū iſantiū uiſcera. tes
℃Seu car.fi.ř; eos q putāt an⁹ i ſtriges ui carm inū uerti
℃SIC fat⁹:Ian⁹.Dedit illi ſpinā.q̄ ſpina. ℃Poſſet pel.a PAV.
fo.ſtri.uo.dedit nymphæ ſpinā albam.q̄ fera illa repelle MAR.
ret e domib⁹ ſtriges pnicioſas iſantib⁹.℃Hæc ſpina erat al.pl⁹a.n.ſunt ſpinaꝝ gñra.q̄ a Ply.referūť:i3 ſpi
næ albæ ſemē cōtra ſcorpiones auxiliať.Corona ex ea īpoſita capitis dolorē minuit.℃Sūt aui.uolu. ſtri-
ges aues eē dicūt nocturne magno capite roſtro & unguib⁹ adūcis:& q̄ noctu iſantiū cunas adoriunť. fo-
diūtq; roſtro corpuſculū:& ſanguinē hauriūt:multi putāt nō aues ſed mulierculas eē.q̄ ſe ueneficio quo-
dā.cū uolūt i ſtriges uertūt.celereſq; noctu quo libuerit eūt iſantes iugulant:& ſanguinē oēm ebibūt. ita
ut illi examines repianť.Poeta·iqt procā albanoꝝ regē:Amulii & Numitoris parētē cū i cunis iſans eēt la
ceratū ab his ſtrigib⁹.a crane tñ icolumē redditū & ex ea domo penit⁹ abactas ſtriges.℃Sūt uo.aui.aues Phinei
rabidæ.℃Nō q̄ fraudabāt guttura phineiā mēſis nō ſūt harpiæ:q̄ rapiebāt epulas:e mēſa phiei ſic frauda fabula
bant illi⁹ guttura ſuis epulis Phine⁹.n.ut harpalici cōiugi morē gereret filiis ex altera cōiuge lumina abſtu de qua
lit.ꝓ quo crīmie & ipſe a diis lumie capt⁹ ē.Additæ & harpiæ ei⁹ mēſis:ut cibos rapent & oia fœdarēt poſt Plura
lōgū tp̄s ab argonautis ea peſte liberat⁹ ē:nota ē fabula de q̄ pl⁹a apd Vale.flaccū. ℃S3 tra.ide gñs ſ; ab habenť
ipſis harpiis originē ducūt.℃Grādeca.ē illis ſtrigib⁹.℃Stātes oculi quos ñ mouet ut cætera aialia.Ro apud ua
ſtra ap.ra.hñs roſtra adūca apta ad ꝓdā diripiēdā.℃Canities i.pē.hñt pēnas canas.℃Ham⁹ ieſt ūguib⁹ lerium
hñt ungues hamatos adūcos.℃Nocte uo.nō.n.l3 ſtrigib⁹ p diē uolare cū lucē pati nō poſſint.Et pe.pu. flacchū
uu.egē.eūt ad iſantes uñ aberit nutrix.℃Et ui.fœdant.Corpa ipſoꝝ iſantiū.℃Rapta ſu.cu.q̄ e cūis ra in argo
puerit.℃Dñr ipſe ſtriges.Carpe ro.ui.la.lacte plēa aut lac potātia.Lactere.n.pueroꝝ ē cū lacte alūť.Et nautica
hñt pe.ple.po.ſan.ex effoſſis uiſcerib⁹ pueroꝝ ſanguinē hauriūt.& eo replēt pectora.Eſt il.no.ſtri.uocāť Nenia ī
ſtriges.℃S3 ca.hu.no.rō cur ſtriges appellēť.Quod ſo.ſtri.hor.no.a ſtridēdo igiť: qd noctu ſtridēt ſtri cātatio
ges dñr.℃Siue igiť naſcūť aues qd a natura ſint uolucres.℃Seu fiūt car.icātatiōe & ueneficio.℃Nēia nes di-

cuntur

incantatio: ¶ Figurat tranſmutat. ¶ Anus in uolucres in ipſas ſtriges. ¶ Falſa ꝑ falſo qa nõ uere trãſmutat. Sed ueneficio fit ut uitulæ uideanẽ ſtriges nam nõ in totum tranſformanẽ reſumunt.n.humanam formam cum uolunt & aliam ad tempus ſumunt:

Nenía quæ ĩ uolucres falſa figurat anus
In thalamos uenere procæ ꝑca nat⁹ ĩ illis
Præda recens auium quinq; diebus erat
Pectoraq; exorbẽt auidis infantia linguis
Et puer infœlix uagit opemq; petit
Territa uoce ſui nutrix accurrit alumni:
Et rigido ſectas inuenit ungue genas.
Quid facerẽt? color oris erat: q frõdib⁹ olí
Eſſe ſolet ſeris quas noua læſit hyems.
Peruenit ad cranẽ & rẽ docet: illa timorẽ
Pone tuus ſoſpes dixit alumnus erit.
Venerat ad cunas flebãt materq; paterq;
Siſtite uos lachrimas ipſa medebor ait.
Protin⁹ arbutea poſtes ter ĩ ordine tãgit.
Fronde ter arbutea limina fronde notat
Spargit aqs aditus & aq̃ medicamẽ hẽbãt
Extaq; de porca cruda bimeſtre tenet.
Atq; ita noctis aues extis puerilib⁹ inqt
Parcite: pro paruo uictima parua cadit:
Cor ꝑ corde ꝑcor ꝑ fibris ſumite fibras
Hanc animã uobis pro meliore damus
Sic ubi libauit ꝓſecta ſub æthera ponit:
Quiq; adſint ſacris reſpicere illa uetat
Virgaq; ianalis de ſpina ſumitur alba
Qua lumẽ thalamis ꝑua feneſtra dabat
Poſt illud nec aues cunas uiolaſſe ferunẽ
Et rediit puero qui fuit ante color:

ANT. FAN. Nenia

Cæa: eos ne ma dea cuius ſacellum fuit extra portã uiminalem

Puer liberatus a ſtrigib⁹ auxilio carnæ deæ q̃

Nerui ſunt iecoris Fibre extarũ Alii caput uocant

PAV. MAR.

Proca quinto die ex quo fuit ortus a ſtrigib⁹ quaſi deuoratus

¶ NENIA. Qua præfice interdũ q̃runẽ ĩfantes a ſtrigibus interẽptos in q̃s falſo narrant anus eſſe cõuerſas. Eſt aũt Nenia carmẽ lugubre: quod mortuis dicebatur Lege Acronẽ Noniũ feſtũ ac Porphirionẽ. ¶ Id iſtitutũ dr̃ a Simonide poeta lyrico. Vñ Hor. in carminibus Neniam Cæã dicit ab inſula ubi Simonides natus eſt. Quare ait Catullus: meſtus lachrymis ſimonides. Eſt aũt Cæa inſula cõtra atticam: nã Cos Aſiæ cõtigua ẽ ut Cypr⁹ & Rodus Nenia quoq; deæ nomẽ eſt cuius ſacellum fuit extra portam uimuialẽ ut autor eſt feſtus. ¶ Procæ. Regis Albanoꝝ q Amuliũ & Numitorẽ filios hũit. Hũc ĩfantẽ cũ ſtriges uexarẽt Oui. fabulatur Carnæ auxilio liberatum ¶ Quid faceret? Qua rõne opẽ ferret ĩfanti tã male affecto? ¶ Frondibus: Quæ pollent atq; ad terrã cadunt extremo autũno uel noua hyeme cũ oĩs humor in arboribus æſtatis calore inueniẽ exhauſtus Vir. Quã multa in ſiluis autũni frigore primo lapſa cadũt folia ad terras. Limina fronte notat. Roma arbuteo ter poſtes tangit ter ſignat limina. ¶ De porca bimeſtri. Quia pro iſfante dabaẽ ei⁹ ætatis aĩal. Vñ autor ſubiungit: Pro puo uictima parua daẽ. ¶ Pro fibris: Fibras nõnulli eſſe eminẽtias iecoris tradunt alii aliter. In iecore qd̃ caput extorũ uocant autore Plyn. magnæ uarietatis. Quidam uenas & neruos iecoris fibras uocant. ¶ Proſecta Exta q̃ proſecanẽ. Diximus.n. ut ſcribit Feſtus exta dicta eſſe ꝙ ea diis ꝓſecenẽ q̃ maxime extant eminẽtq; ¶ Parua feneſtra Vt nõ ſolum a limine ſed ĩde quoq; abigerentur ſtriges. ¶ NENIA ut feſtus oſtẽdit: ẽ carmen: qd̃ in funere laudandi gr̃a cantaẽ ad tybiã: ſũt q eo uerbo finẽ ſignificari putãt. Quidã uolũt neniã iõ dici. qd̃ uoci ſimilior querimonia flẽtiũ ſit. Quidã aũt neniæ ductũ nomen ab extremi inteſtini uocabulo. græci.n. Neaton extremum dicũt. ſiue qd̃ cordaꝝ ultima νεατη dr̃: extremã cantionis uocẽ næniam appellarunt. ¶ Venere in thalamos ꝓcæ: ſiue ſint aues. ſiue mulierculæ: q̃ eã formã ueneficio aſſumant. Venere in cubiculum regis albani ubi recumbebat ĩfans regi⁹. ¶ Proca natus in illis qnq; diebus: qa nõdũ ꝑterierat qntus dies ex quo natus erat. ¶ Erat ꝑda recẽs auiũ: nam in ſtrigibus deuorabaẽ. ¶ Et exhor. pe. infan. exhauriũt ſanguinẽ pectoris ĩfantis. ¶ Liguis auidis. ſitientibus ipm̃ ſanguinẽ. ¶ Et puer infœlix uagit. uagire enim puerorũ eſt. ¶ Et petit opẽ: ipſo uagitu. ¶ Nutrix territa uoce ſui alũni: uagitu procæ infantis quẽ alebat. ¶ Occurrit: ut opẽ puero ferat. Et inuenit genas ſectas. genas laceratas & depaſtas. ¶ Rigido ungue duris ſtrigũ unguib⁹. Quid faceret: miſera nutrix quo pacto poſſet ſuccurrere alumno. ¶ Color oris. puerilis. ¶ Erat q ſolet eſſe ſeris frondib⁹: talis in uultu puerili color erat: qualis in frondibus. in extremo autumno: ſeu in principio hyemis cum hyberno frigore aduruntur. ¶ Quas frondes leſit noua hyems: hybernum frigus in principio brumæ. ¶ Seris: quæ tardius ex arboribus decidunt. ¶ Peruenit: nutrix. ¶ Ad cranem & docet rem. procum a ſtrigib⁹ laceratum. ¶ Illa dixit pone timorem: ne timeas tuus alumnus: puer quem educas. ¶ Erit ſoſpes: erit ſalu⁹ ¶ Venerat crane. ¶ Ad cunas ubi erat infans: ¶ Flebant & mater & pater: auentinus cum coniuge parẽtes procæ. ¶ Ait ſiſtite lachrymas: deſinite lachrymari. ¶ Ipſa medebor: adhibebo medelam: & reddam eũ incolumen. ¶ Protinus tangit ter in ordine poſtes fronde arbutea Crane luſtrat domum ut abigat ſtriges: primo tetigit ramo ex arbuto poſtes ianuæ. ¶ Ter notat: ſignat. ¶ Limina fronde arbutea: & limina & poſtes eo ramo ſignat. ¶ Spargit aquis aditus: ipſam ianuam ſeu ingreſſum: eo luſtrationis genere uſus eſt. ne inde redirent ſtriges: & multi putant. ¶ Arbutum arborem eas nõ attigere: ſic & eadeꝫ abigi. ¶ Et tenet ea quæ habebant medicamen: ubi erat uis medendi: aut intelligas. Spargit aquis ea q̃ erãt ueneficio notata. ¶ Et tenet exta cru. inteſtina. ¶ De porca bieſtre q̃ erat duorum menſium ¶ Atq; ita igt aues noctis: o ſtriges q̃ noctu uolatis. ¶ Parcite ex. pu. nolite attigerẽ exta pueri porcæ. ¶ Parua uictia: bimeſtris porca. Cadit imolaẽ uobis. ¶ Pro paruo. infante: paruam uobis ſuillam ꝑ paruo puero mactamus. ¶ Sumite uos ꝑcor cor ꝑ corde: accipite pro corde pueri. cor porcæ lactentis. ¶ Pro fibris: pueri. Fibras ſuillæ ¶ Nos dam⁹; offerim⁹ uoƀ. Hãc aiaꝫ porcæ. ¶ Pro meliore: ꝑ aia pueri. Sic ubi libauit: poſtq̃ ſacrificiũ fec

Cranæ ſacrũ ad ſtriges abigẽdas

Ponit ꝓſecta:ipſa exta q̄ diis ꝓſecāt. ¶ Sb́ ære ſub dio. ¶ Et uetat illā reſpicer̄ q adſūt ſacris:ꝓhibet refle ctere aciē illos q̄ ſūt pn̄tes. ¶ Et ſumit urga ianalis de alba ſpina:quā a Iano dono hūerat ad abigēdas ſtri ges. Qua pua feneſtra dabat lumē thalamis:n̄ p ianuā ſupta ē i ea alio luſtratiōis gn̄re erat uſa:ſed p fene ſtrā.ut inde cubiculū quoq; luſtraret. ¶ Poſt illd:pꝰ illā luſtrationē. ¶ Nec ferunt̄ aues.nō dicūt̄ ſtriges. ¶ Violaſſe cunas:ſedaſſe pueꝶ in cunis. ¶ Et redit puero color qui fuit ante:na redditus eſt incolumis.

Alba ſpina dara dono a iano cranæ

Pingua cur illis guſtentur larda calendis
Mixtaq; cum calido ſit farre faba rogas:
Priſca dea ē aliturq; cibis qbus añ ſolebat
Nec petit aſcitas luxurioſa dapes:
Piſcis adhuc illis ppl'ſ ſine fraude natabat
Oſtreaq; in conchis tuta fuere ſuis:
Nec latium norat quā præbet ionia diues:
Nec quæ pygmeo ſanguine gaudet auē:
Et preter pēnas nihil in pauone placebat
Nec tellus captas miſerat ante feras:

¶ CVR illis guſtenē larda calēdis: Vult moris fuiſſe apud Romanos ut in honorē Carnæ lardum far & faba calēdis iunii guſtarentur ꝙ uetuſtiſſimā deā priſca frugalitate crederent delectari. Sed magis placet quod Macro. ſcribit rem diuinam eiuſmodi cibis Carnæ deæ fieri cōſuetā quod his uires corporis maxīe roborētur. ¶ Aſcitas dapes:Exqſitas. Aſcimꝰ enim ꝓprie q̄ſita & remota. Cicero de oratore:Quod minime politi minime elegantes ſunt aſciuerunt aptum ſuis auribus optimum quoddam & q̄ſi adipale dictionis genus. Idem pro archia ut hunc. A. Licinium non mō nō ſegregandū eē ſit ciuis a numero ciuium uerū etiam ſi non eſſet putetis aſciſcendum fuiſſe. ¶ Quam ꝓbet ionia diues:Attagenam ſignificat q̄ & Attagen dr̄ uirili genere. Plinius Attagen maxime ionius celebratur uocalis alias captꝰ uero obmuteſcens quondā exiſtimatus inter raras aues.

ANT. FAN. lardum far & faba in ſacrificiis carnæ aſcire

Iam & in gallia hiſpaniaq; capitur. Horatiꝰ:Nō afra auis deſcēdet in uentrē meū nō attagen ionicus. Alii Attagenas dicunt teſte Porphyrione fœminino genere. Martialis iter ſapores fertur alitum primꝰ ionicarū guſtus attagenaꝶ. A. Gel. cōmemorans noīa edulīū & domicilia ciboꝶ oībus alii præſtantia quæ profunda ingluuies ueſtigauit noīa nō ionicā ſed phrygiā attagenā. ¶ Quæ pygmæo ſāguine gaudet auis: Periphraſis gruis quā ferūt cū pygmæis ī certamen deſcendere. Iuuenalis:Ad ſubitas thracū uolucres nubemq; ſonorā pygmæus paruis currit bellator in armis mox impar hoſti raptuſq; p aera curuis unguibꝰ a ſæua rapitur grue. Hæc auis habita eſt aliquādō iter primas autore Ply. licet Cornelius nepos q obiit diui Auguſti pricipatu ſcripſerit ciconias magis placere q̄ grues. Sane Pygmæi quos Spithameos uocāt īcolunt indiæ montana nec excedūt ſtatura duos pedes & quadrātē:ut. A. G. refert:ſiue tres ſpithamas hoc ē tres dodrantes:ut Ply. ſcri. Eſt.n. ſpithame unius menſura dodrātalis:q̄ ter ducta atq; ad pedē relata ī duodecim particulas diſtributum duos pedes cōficit & q̄drantem. Pygmæos Homerus quoq; prodidit a gruibꝰ infeſtari aduerſus quas ea gens inſidens arietum caprarūq; dorſis ac ſagittis armata ueris tpe uniuerſo agmine ad mare deſcendit & oua pulloſq; eaꝶ alitum conſumit conficitq; eam expeditionem menſibus ternis. Tradiderunt quidam pygmæos ēt fuiſſe ad geraniam oppidum Thraciæ. alii ad Anthiochiam. alii añ paludes. unde Nilum oriri Nonnulli putauerunt Nos paulo proceriorem pygmæis hac ætate in umbria uidimus hominem cui Leonello nomen fuit in quē luſimus olim his uerſibus:Demiſſa nihil eſt ad talos ueſte femurq; ſubducta ad medium qd Leonellus erit? Reſpondens nihilum. Nihilum ſed longius ipſo eſt nihil. at quid erit? nil Leonellus erit. ¶ Præter pennas nihil in pauone placebat:Pauōnem. Q. Hortenſius primus augurali cœna dicit̄ poſuiſſe:quem deinde multi ſecuti (ut ſcripſit Varro) extulerunt pauonum ꝓcia ita ut eorum oua quis denariis uenderentur & ipſi quinquagenis. itaq;. M. Lurco ſupra ſexagena milia nummum ex pauonum prouētu accipiebat Laudatur maxime pauus e Samo reſte. Au. Gel. qui pro pauone pauum hanc alitem uocat. ¶ Notandum hoc loco cœnam hortēſii cuius ſupra meminimus a Plynio quidam adicialem uocari:uel ut quibuſdam placet adipalem. a Macrobio uero augularem quem putamus nō deprauatum locum referre Varronis. nam qui exitialem legunt iure exploduntur.

Grus cū pygmæis pugnat grus pygmei ſpitama

Pauo Pauus ſamo adipalis ſeu auguralis cœna

¶ PINguia cur illis:huic deæ ut ſuperius diximꝰ pulte fabatio:& lardo ſacrificatur:ꝙ uires his rebꝰ maxīe corporis corroborent̄. poeta aliam cauſam affert:ꝙ antiqua dea antiquis cibis contenta ſit. ¶ Rogas cur larda pinguia:lardum ſuillū. ¶ Guſtent̄ illis cal. prima die iunii. Et cur faba ſit mixta cū calido farre. Nā datur fabaciū cum farre mixtum. ¶ Priſca dea ē:nympha antiqua:nā eo tpe quo erat ī terris Iāus. ¶ Alit̄ cibis qbus ſolebat ante:eo tpe quo nō erat tāta ciboꝶ luxuria:& tāta ſplēdiditas. ¶ Nec luxurioſa petit dapes aſcitas:aliūde aduectas. ¶ Adhuc uſq; ad illa tpa. ¶ Piſcis natabat ſine fraude:illis nondū erat uſus edendoꝶ piſcium. ſic nemo illis inſidias ſtruebat. nec hamo fallebat. ¶ Et oſtrea fuere tāta in cōchis ſuis: non eñi erat oſtreorum piſcatio. quæ poſtea ab externis littoribus perebant̄:& eaꝶ eſum Seneca reꝓhendit. ¶ Nec auis quā ꝓbet ionia diues notat latium:q̄a nondū aducti erant ī latiū cygni ex Ionia aſyæ:cæ quæ regio illis abundat ꝓſertim in ripis meandri fluminis:quod p eam regionem fluit:inde in heroid. ad uada meandri. cōcinit albus olor. ¶ Nec auis quæ gaudet pygmeo ſanguine:nec nouerant latini grues: qbus eſt cū pygmæis bellū:qui ut Ply. inqt:tenent montana indiæ uicina tñ oceano ſalubri cœlo: ſempq; uernante. Hi ut Gellius inquit:q longiſſimi ſunt non excedunt pedes duos:& quadrantem. De his Iuue. ad ſubitas thracum. uolucres:nubemq; ſonorā Pygmæus paruis currit bellator ī armis Mox impar hoſti raptuſq; per aera curuis Vnguibus a ſæua fertur grue. ¶ Et nihil placebat in pauōe præter pēnas:admirabant̄ tantūmodo pennas pauonum:eos autē comeſſe nondum didicerant. ¶ Nec tellus miſerat añ feras captas:nō erat uſus uenationis aut aucupii. Sic feræ non cupiebantur ad cibos ſplendidiores

PAV. MAR.

Pulte fabatio cū farre mixto tellus iuni ſacrificatur deæ carnæ

Sus erat in precio cæſa ſue feſta colebant
Terra fabas tãtum duraq; farraq; dabat
Quæ duo mexta ſimul ſextis qcũq; calẽdis
Ederit huic lædi uiſcera poſſe negant:
Arce quoq; i ſũma iunoni tẽpla mõete.
Ex uoto memorant facta camille tuo:
Ante domus manli fuerat q gallica quõdã
A capitolino reppulit arma ioue:
Quã bñ dii magni pugna cecidiſſet in illa
Defenſor ſolii Iuppiter alte tui:

ANT. FAN. SVS erat in ꝑcio:Iuucalis:Sicci terga ſuis rara pendẽtia crate moris erat quõdam feſtis ſeruare diebus. Duraq; farra:E farre pultẽ cõficiebãt:qua diu Romani uictitarũt.Eam Martialis e cluſino faire cõfectã docet relinqre dulcedinẽ quandã uaſi in quo decocta fuerit:ut Imbue plebeias cluſinis pultibus ollas:ut la tur in uacuis dulcia multa bibas. Sextis calẽdis:Nõ accipimus Auguſti calendas quẽ ſextilẽ dixerũt:ſed iunii qa ianuario ſextus eſt. Arce quoq; in ſũma:Nõ mltõ ante urbẽ captã a gallis cũ terremotus factus eſſet ferũt extitiſſe uocẽ ab æde Iunonis ex arce ut ſine plena ꝓcuratio fieret.Vñ(ut autor eſt Cicero)Iunonem Monetam appellatam dicunt.Huic data eſt ædes in capitolio calendis iuniis ex uoto Furii Camilli qui aduerſus Gallos dimicans cum deorum quoq; opem adhibendam exiſtiaret ædem Iunoni Monetæ uouit conſecutuſq; uictoriam dictatura ſe abdicauit.Itaq; Senatus ut inquit Liuius duumuiros ad eandem pro amplitudine populi Ro.faciendam creari iuſſit. Locus in arce deſtinatus eſt que area ædium.M.Mãlii capitolini fuerat. Eadẽ ædes dedicata eſt anno poſtquã uota erat.C.Martio Rutilo.M. Manlio torquato conſulibus ꝓdigiũq; extemplo dedicationẽ ſecutum eſt.qđ & nox interdiu uiſa intendi & lapidibus pluuit.Fuit & Romæ tẽplum alterum Iunõis Monetæ in Auẽtino:ubi eius deæ ſimulachrum collocatum eſt teſte Valerio maximo:quæ captis ueiis a Furio Camillo interrogata per locum an Romã migrare uellet:ſe uelle reſpondit.Superioris ædis meminit Solinus hiis uerbis ut diximus ſupra. Tatius in arce ubi nũc eſt ædes Iunonis Mõetæ ſeptia & uigeſima olympiade hoĩem exuit. Itẽ Plutarchus i Romulo:q incoluiſſe tatiũ inqt eã urbis partem:ubi nũc Monetæ eſt tẽplũ qua ex palatio in circũ maximũ itur iuxta quẽ locũ ſunt quos pulchræ Monetæ gradus uocãt.Hãc deã Luca. Caſtrẽſem appellat:ut numina miſcebat caſtrẽſis flãma Monetæ.Arã Iunonis pellici tãgere nõ licebat:cui pœna cõſtituta eſt a Numa Põpilio hac lege ut Feſtus refert:Pellex aram Iunõis ne tãgito:ſi tanget Iunõi crinibus dimiſſis agnũ fœminã cædito: Ante domus manli fuerat:Manlius capitolinus qa obrepẽtes Gallos pardua capitolii depulit patronus a ciuibus appellatus ẽ ac donũ publice I capitolio accepit:ſed poſtea cõuictus iniſſe cõſiliũ de occupãdo regno e ſaxo Tarpeio ꝑcipitatus eſt:ut.M.Var.ſcripſit.Nã Cornelius nepos eũ meminit uerberibus necatũ.Vnde poſtea Manliũ patriciæ familiæ neminẽ uocari licuit autore feſto:quis Plutarchus ſcribit lege interdictum quemq̃ ex ea familia Manlium dici.

Pulte ui ctitarũt romani

Iunoni monete, ædes data cal.iuni.in capitolio

Iuno moneta in auentino

Manlius capitolinus

PAV. MAR. SVS erat in ꝑcio:ſuem cæteris ꝑferebãt. Colebant feſta cæſa ſue.q̃ſi diebus feſtis diis ſuem immolabãt. Terra dabat tñ fabas:& dura farra:hi fructus e tellurẽ ꝑcipiebãtur. Quæ duo ſimul mixta pultẽ fabatium:& farra. Quicũq; ede comederit.Sextis cal.primo die.ſ.mẽſis ipſis calen.iuni. Negãt hũc poſ.læ.ui.non poſſunt corrũpi aliquo morbo uiſcera edentis:imo his cibis corroboratur corpus. Arce quoq; in ſũma calen.iun.ædẽ Iunoni monetæ cõſecrarũt in ea parte capitolii in qua fuerat domus Marci Manlii capitolini q direpta penitus:& incenſa urbe a gallis ſenonibus & arce capitolina obſeſſa:cũ noctu arcẽ galli aſcẽderent:clangore anſeris expgefactus:primus gallos adortus eſt:& inde ui ꝓpria reppulit ob id capitolinus appellatus.Sed poſt fuſos a Camillo gallos in diſſenſionẽ cũ Camillo ueit & obſtrictos ære alieno liberabat:nexos exoluebat dãnatuſq; eſt affectati regni crimine i capitoliũ deductus eſt:& p petrã depulſus monumentum:glorie & ſupplicii loco reliquit.Romãi ut plu.addit diruta eius domo:ædẽ deæ:quam monetã appellant:ibi dedicauerũt.Sed alii uolunt ædem hanc Camillũ uouiſſe:Sed monetã appellatã eſſe Cic.iquit:q poſt illam cladem maximã a ſenonibus acceptã:audita uox ex arce Iunonis fuerit: Sed maximus illã fuiſſe Iunonẽ monetã oñdit:quæ captis Veiis cum eius ſimulachrum miles qdam interrogaret:an Romã adduci uellet:reſponderit uelle:& adductum in auentino collocatum. Verũ Liui.de uoto Camilli & Iunone ueientana ita agit.Tum dictator auſpicato egreſſus:cum edixiſſet ut arma milites caperẽt: tuo ductu inqt pythice Apollo:tuoq; numine inſtinctus pgo ad delẽdã urbẽ Veios:tibiq; hinc decimã ptem ꝑdæ uoueo. Te ſimul regina Iuno:quæ nũc Veios colis:ꝑcor ut uos uictores i noſtrã:tuãq; mox futurã urbẽ ſeqre:ubi te dignũ amplitudine tua tẽplũ accipiat.Et paulopoſt delecti ex oi exercitu iuuenes:pure lautis corporibus:candida ueſte qbus deportãda Romã reginã Iuno aſſignata erat: uenerabundi tẽplũ inire.primo religioſe admouẽtes manus:q id ſignũ more uetuſto:niſi certæ gẽtis ſacerdos attrectare nõ eſſet ſollicitus.Deinde eſt quidam ſeu iuuenili ioco:Vis ne Romã conclamauerunt:Inde fabulæ adiectũ eſt: Vocem quoq; dicẽtis uelle auditã.Motã certe ſede ſua:parui molimẽti adminiculis ſequẽtis mõ accipimus: leuẽ ac facilẽ tranſlatu fuiſſe:integrãq; in auentinũ æternã ſedẽ ſuã:quo uota romani dictatoris uocauerant platã:ubi tẽplũ ei poſtea idẽ:q uouerat Camillus dedicauit:Hac Liui.de illa Iunone:ſed monetæ tẽplũ i capitolio erat ut diximus. Memorãt:dicũt hoĩes. O camille facta ædificata. Tẽpla Iunõi monetæ:cõſecrata ſub appellatiõe Iunonis monetæ.Tuo uoto ex eo quod tu uoueras.In ſumma arce in ſummo capitolio.Fuerat ante domus Manlii in eo loco erãt ædes.M.Mãlii capitolini.Qui repulit arma Ioue capitolino reppulit gallos cum iam eſſent occupatori arcem:O dii manni q̃ bene cecidiſſet in illa pugna q̃ glorioſe mortuus eẽt tũ cum gallos repulit cum illis pugnãs O Iuppiter alte defenſor ſolii tui:qui defendit arcem & templum tuum:quanta tum occubuiſſet.

Tẽplũ Iunonis monete fuit i eo loco,ubi fuit domus Titi manlii

Luna ex uehis ad uecta ẽ

ℂVIxit ut occideret dānat⁹:Lōgitudo uite quā ſtultitia optat humana attulit Mālio &dānationē & mortis crudeliſſimū genus.Hic ut Ply.ſcribit ante annos.xyii.bina ceperat ſpolia primuſq; oium eques coronā muralē acceperat.yi.ciuitates.xxxvii.dona.xxxiii.cicatrices aduerſo corpe excepat &.P.Seruiliū magiſtrū equitū ſeruauerat ipſe uulneratus humerū ac femur fortūatus nimiꝝ niſi qd a Gallis ſuauerat capitoliū ſuo regno ſeruaſſet.ℂLux eadē marti feſta eſt:coluerūt romāi ut autor ē Seruius Martē quirinū intra urbē quaſi cuſtodē atq; tranqllū.item gradiuū in appia uia extra urbē qſi bellatorem cuius meminit autor hoc loco & Liuius in tertia decade his uerbis : Per idem tempus Romæ ſignum Martis uia appia ad ſimulachra luporum ſudaſſe Huius dei tēplū fuit ad portā capenam. Feſtus:Manalem uocabant lapidē petrā quādam que erat extra portā capenā iuxta ædem Martis. Liuius in prima decade:cum oēs extra portā capenā ad Martis ædem conuenire armatos iuniores iuſſiſſet.Idē in eadem: Semitāq; ſaxo quadrato a capena porta ad Martis ædem ſtrauerūt. Idē in quarta:Viam ſilice ſternendam a porta capena ad Martis ædem locauerūt.Hinc ut qdam uolūt appiæ uiæ initiū fuit q̄ ut inqt Strabo ſtrata eſt ex urbe uſq; brundiſium.Vnde ait Papinius: Appia longarum teritur regina uiarum.Ea ſtrata eſt ab Appio cæco ex quo appiæ nomen accepit cui ꝓpe portam capenā uia tecta ab oppido tecto denoiata iungebatur que in flaminiam quoq; ducebat.Vnde illud eſt Martialis: Lingonus a tecta flaminia q; recens . Liuius in prima . decade ædem Martis Gallico bello uotā ,dedicatam eſſe ait a. ſ. Quinto duumuiro ſacris faciundis.ℂTempeſtas . Hæc dea calendis iuniis colebaẽ qd pepercıſſet claſſi Romanoꝝ q̄ pene in eo fuit ut apud corſicā mergereẽ.Vñ Romæ templū meruit qd alii in primo bello punico ei deæ cōſtitutū putāt.alii in ſecūdo poſteaq̄ ſæua tempeſtas claudii cōſulis claſſē infeſtiſſimis locis adorta diſiecit quē iqt Liuius a corſica in Sardiniā traieciſſe.ℂMagni præpes adunca iouis:Aquila:Hanc totam in ortū ferri dicit noctis initio.De cui⁹ roſtri ortu ſupra legim⁹ Grata Ioui fuluæ roſtra uidebis auis.Præpes aūt uocatur uel quod ſit boni augurii ut Seruio uidetur : uel qd altius uolet.Præpetes enim aues ſunt ut Priſcianus docet & ex Nigidii uerbis. A.Ge.colligit quæ ſublimius uolant:qbus cōtrariæ ſunt aues inferiæ.Licet Feſt⁹ præpetes dici putet quæ ſe ante auipicātes ferūt qd maiores noſtri præpetere dicerent pro anteire:columella calendis Iuniis & qrto nonas ſcribit Aqlam exoriri ac uentoſam tempeſtatem interdum eſſe cum pluuia. ℂPoſtera lux hyadas taurinæ cornua frōtis euocat:Falluūẽ qui hoc loco tradi putant ortū heliacū ſuculaꝝ.Legimus.n.ſupra:Pars hyadū toto de grege nulla latet.Et ora micant tauri ſepté radiātia flāmis.Tantū igitur admonemur qrto nonas iunii nō ſperādā ſerenitatē ſed pluuias expectādas nō multo anteq̄ Sol ī ortū ferat exorietib⁹ ſuculis:Q d idē ſēſit & columella ut mō dixius.ℂPHœbuſq; iterauerit ortus:Pridie nōas iunii.excludiẽ eni dies q ē.iiii.nonas.ℂVIXIt:manlius.ℂVt occidereẽ:ut interimeretur.ℂDamnatus crimine regni:cōdemnatus ꝙ regnū affectaſſet.ℂLōga ſenecta:quia iam erat ſenex.ℂDabat illi hūc titulū.hanc notā affectati regni.ℂLux eadem.calendis ēt iuniis feſtum eſt Martis.ſacrificaturq; in eius tēplo añ portam capenam.Sylla.n.in ædilitate ſua templum hoc Martis conſecrauit extra muros ſupra centum colūnas : dictūq; Martis extramurani.ℂEa dem lux:eadem dies calendarū.ℂEſt feſta marti:q̄ die illi ſacrificia fiunt.ℂQuē:martē;.ℂAppōſitum uiæ tectæ:quia ſupra colūnas ædificatū:& inde ſub templo erat uia.ℂQuem:martem.hoc ē quā ædem Martis.ℂProſpicit⁹porta capena:de q̄ diximus ſupiore li.ℂExtra:nam extra portā eſt.ℂTe quoq; tempe.Metellus q primus cōſors ſubegit:cum in corſicam & in Sardiniam ꝓficiſceretur : in mari tempeſtatem maximā paſſus eſt:& pene ſūmerſus:ſeruatus ē periculo ædē deæ tempeſtatis erexit. ℂO tēpeſtas nos fatemur te quoq; meritā delubrū:te ēt meruiſſe tēpla in urbe noſtra.ℂTūc cū claſſis:romana . ℂEſt pene obruta:qſi immerſa. ℂAquis corſis:in mari prope corſicā.Hæc monumenta hominum patent:manifeſta ſunt quæ ab hoībus facta ſunt.monumentum quod fit cā memoriæ conſeruandæ. ℂSi quærimus aſtra:quia quæ fiunt ab hoīe ſcimus.Sed ſi cœleſtia ſcire uolumus.ℂTunc:eodem die calendaꝝ. ℂOriẽ præpes adunca magni iouis:oritur aquila.At in fine ſuperioris libri diximus oriri:Sic accipias tunc īcipere oriri:ſed nunc totam apparere.ℂPræpes:præpetes aues:quæ uolatu exhibent augurium : oſcines quæ ore canunt.ℂAdunca:ab aduncis unguibus.ℂPoſtera lux.iiii.nonas iunias hyades:de quibus ſæpe diximus:omnes apparent:& in eo ortu pluuias inducunt.ℂVerum id ideo inquit:quia Taurus oritur: in cuius fronte diximus hyadas eſſe figuratas ℂLux poſtera:dies ſequens.ℂEuocat:ab ipſo oriēte Hyadas p appoſitionem.ℂCornua taurinæ frontis:quoniam Taurus ab ortu ſurgit.ℂEt terra madeſcit:fit humida.ℂMulta aqua:ob pluuiam:quam hyades inſerunt ℂMane ubi bis fuerit:pridie nonas iuni.hoc eſt.iii. die menſis feſtum eſt Bellonæ quo die dedicatum eſt ei templum bello etruſco in circo maximo autore Claudio:eo qui eū cæcus eſſet:& multis diebus a publicis conſiliis uacauiſſet:dū de pace cū pyrrho cōponenda ageretur in ſenatu.& an Pyrrhus in urbem reciperetur:ſenatum adiit Appius Claudius: & ſententia ſua tenuit:ut id Pyrrho negaretur.Bellona autem dea ſoror eſſe Martis dicitur. Aliqui Aurig am eſſe

Vixit ut occideret dānatus crimie regni:
Hunc illi titulum longa ſenecta dabat:
ℂLux eadē marti feſta ē q̄ proſpicit extra
Appoſitum tectæ porta capena uiæ:
ℂTe quoq; tēpeſtas meritā d lubra fatēur
Cum pene ē corſis obruta claſſis aquis:
ℂHæc hoim mōumēta patēt ſi q̄ri⁹ aſtra
Tūc oriẽ magni præpes adunca iouis:
Poſtera lux hyadas tauriæ cornua frōtis
Euocat & multa terra madeſcit aqua:
ℂMāe ubi bis fuerit phœb⁹q; iterauerit
Fcāq; erit poſito roſ bis uda ſeges:Cort⁹

ANT FAN.

Feſtum martis ad portā capenā calē. iun.

Mars tēpla multa rōe habuit

Appia Via tecta

Tēplū marti dicatū tpe quo galli capitoliū cæperunt.

Tempeſtatis feſtū cal. iuniis

Præpes, Aquila orit ca. iuniis

Pluuia

Paulo ante ſolis ortū iiii.nōaſ iunias.

PAV. MAR.

cal.iūii orit aq la ꝑpes

Bellona dr eſſe martis ſoror

dicũt.Huic ſacerdotes ſuo ſanguine ſacrificabãt hauſto e uenis brachiorũ.Vñ Luca.tũc quos ſectis bellõa lacertis Sæua mouet:cecinere deos:Ante eius tẽplũ:ut ẽt Põpei⁹ mẽinit:Colũnella erat q̃ bellica uocabatur:ſup quã haſtã,iaciebãt:cũ bellũ indicebat̃:& alii non ſup eam:ſed ab iaci haſtã aſſerunt.℄ Vbi poſtq̃. ℄Fuerit bis:mane:bis illuxerit. ℄Et phœbus ĩtrauerit ortus:erit ĩ oriẽte ſol.℄ Et ſeges bis erit ſcã uda rore poſito:ubi fruges & herbæ cœleſti rore bis erunt madefactæ:℄Poſito:depoſito in ipſis herbis rore.

De ſacris deæ Bellõæ dig.

ANT. FAN.

Hoc ſacrata die thuſco bellona duello
Dicitur & latio proſpera ſemper adeſt
Appius eſt autor pyrrho qui pace negata
Multum animo uidit lumine cæcus erat:
Proſpicit a tergo ſummũ breuis area circũ:
Eſt ibi non paruæ parua columna notæ:
Hic ſolet haſta manu belli prænũtia mitti
In regem & gentes cum placet arma capi:
℄Altera ps circi cuſtode ſub hercule tuta ẽ
Quod deus euboico carmine mun⁹ hẽt:
Muneris eſt tẽpus q nonas lucifer ante eſt:
Si titulos quæris ſylla probauit opus:

Bellone feſtũ pridie, nonas iun: Bellone templũ ubi

℄HOC ſacrata die thuſco bellona duella dr̃:Aedes Bellonæ q̃ hoc tpe dedicata ẽ nõ fuit extra urbẽ ut q dã falſo exiſtimã ea uidelicet ubi Scipioni reuerſo ex hiſpãia pulſis Carthaginẽſibus Sẽatus dat⁹ eſt autore Plu.ſed in urbe ac nõ longe a circo maximo ubi Columella fuit q̃ bellica dicebat̃:cui ꝓximã ædẽ fuiſſe Bellonæ Feſtus docet his uerbis.Bellona dicebat̃ dea bellorũ ante cui⁹ tẽplũ erat Columella q̃ bellica uocabatur ſup quã haſtã iaciebãt cum bellũ indicebat̃. Hu⁹ ædis autor Appi⁹.cl.fuit cũ Hetruſcos bello domuiſſet.Hic ẽ quã poſtea luminibus captũ ferũt cũ a potitiis ad ſeruos ſacra Herculis trãſtuliſſet:quiq̃ & cæc⁹ & ſenex diſſuaſit pacẽ cũ Pyrrho faciendã Ply.ſcribit aliũ Appiũ Clau.q prim⁹ clipeos in ſacro uel publico dicari priuatim iſtituit:cõſulq̃ fuit ãno urbis ducẽteſimo.lix.altera in æde bellonæ poſuiſſe maiores ſuos cũ placeret in excelſo ſpectari ac titulos honorũ legi. Sane bellona teſte Var.ab duello duellona quoq̃ dicebat̃ quã quidã Martis ſororẽ dicũt. ℄Pyrrho qui pace negata:bellũ cũ rege pyrrho ſũptũ ẽ poſt ãnũ urbis cõditæ.cccc.fere ac.lxx.ut.A.Ge.tradit Hic autore Dõato pitiſſimus ſtratagematon fuit:primuſq̃ quẽadmodũ ars & diſciplina p calculos ĩ tabula traderetur oñdit.Sed memoriæ ꝓditũ ẽ teſte Plutarcho egregiũ qdẽ in acqrendo ipio:in conſeruando uero minime aptũ fuiſſe.Idẽ Tarẽtinis aduerſus Romãos auxiliũ tulit:quos cũ maximis cladibus affeciſſet deſerere Italiã coact⁹ ẽ reuerſuſq̃ ĩ Græciã cũ argos oppugnaret ictu tegulæ periit.℄Proſpicit a tergo:Proſpicit circũ a tergo:ñ aũt eſt a tergo ædis bellonæ cũ ſcribat Feſtus ut diximus eã Columellã añ tẽplum fuiſſe Bellonæ.℄Non paruæ notæ:maxie notæ qa bella indicat cũ haſta inde mittit̃.℄Haſta:Signũ belli.Vñ populũ ro.ferũt miſiſſe ad Carthaginẽſes haſtã & caduceũ hũc pacis illã belli ſignũ ut utrũ uellẽt eligerent. Hic ẽ ꝙ pr̃ patrat⁹ cũ decretũ erat ut bellũ indiceret̃ ꝓfect⁹ ad hoſtiũ fines & ꝓfat⁹ q̃dã ſolẽnia haſtã mittebat in hoſtiũ terrã.itẽ Romãi fortes uiros ſæpe haſta donarũt autore Feſto.℄ Cuſtode ſub Hercule:Multæ fuerunt ædes Herculis Romæ:qrũ ea cuius meminit autor hoc loco cõdita eſt ad Circũ maximũ a.L. Sylla monitu carminis Sibyllini & pridie nonas Iunii dedicata. Huic deo legim⁹ eũdẽ Syllã decias obtuliſſe:ut Plutarchus teſtat̃:qs pleriq̃ locupletes Herculi offerre cõſueuerũt:ut idẽ ĩ q̃ſtionibus tradit:uel ꝙ ille ĩ palatio boũ q̃s geryoni abſtulerat decimã imolauit:uel qd Romãos ab hetruſcis decimari ſolitos liberauit:uel ꝙ diuitias minuẽtes eo pacto maxie coli Herculẽ exiſtimabãt q paucis cõtentus cõtinẽter pu tabat̃ tẽuiterq̃ uixiſſe.Hic ẽ illd̃ Plau.Vt decimã ptẽ Herculi polluceã.℄Euboico carmie:Mõitu carmis Sibyllini.Cumas.n.urbẽ cãpaniæ ad quã Sibylla erythræa ſm Ariſ.uenit quã itali cumanã dixer̃ euboici cõdiderũt.Vñ ait Vir.ĩ.yi.æn.Et tãdẽ euboicis cumarũ allabitur oris. ℄Mũeris:Cõſecratiõib⁹ ei⁹ tẽpli ℄Sylla ꝓb.opus:Idẽ opipara pp̃lo dedit cõuiuia:ad q̃ uenĩẽtes dicebant̃ & polluctũ Herculis cõuenire. ℄HAC die dr̃ ſacrata bellona thuſco duello.h̃ ẽ ædes bellonæ bello etruſco cõſecrata fuit.℄Et ꝓſp adeſt ꝓſpera latio:ſp.n.romanis fauet.℄Appius:Claudius:q bello Sãnites:ſabinos:& Thuſcos domuit: uiam uſq̃ Brunduſiũ lapidib⁹ ſtrauit.Vñ illa uia Appia dr̃:Aquã Anienis ĩ urbẽ induxit.℄Eſt autor illi⁹ tẽpli Qui multũ uidit aĩo negata pace pyrrho:q̃ſi fuit ille magni cõſilii:& multa qdẽ aĩo ꝓſpiciebat: cũ eẽt autor negãdæ pacis Pyrrho regi Epyrotarũ q auxilio Tarẽtinis ueniens ĩ Italiã romãis bellũ ĩtulit:cũ prius Leuinũ cõſulẽ in ꝓlio turbaſſet:a Fabritio poſtea ſupatus Tarentũ refugit. ℄Lumie erat cæc⁹:nã capt⁹ oculis erat Appi⁹.℄Area breuis:parua.Proſpicit ſũmum circũ:ſũmã circi partẽ.℄A tergo:a latere erat enĩ area iuncta circo:ab altior̃ & extrema eius parte.Ibi ipſa area.℄Eſt parua colũna:columnella. ℄Nõ paruæ notæ:ſed magnæ:cũ ſit magnorũ bellorũ ſignũ.℄Hic:ex hac columnella.℄Solet mitti haſta ꝓnũtia belli:torquet̃ hinc haſta in belli gerendi ſignũ.℄Cum placet capi arma:q̃ſi inferre bellum . ℄In regẽ & gentes:ſiue in aliquẽ regem pugnandũ ſit.℄ Siue in gentes:& nationes. ℄Altera ps circi erat templũ Bellonæ:ex altera tẽplum Herculis:qd conſecratũ eſt a ſenatu monitu ſybillinorũ carminum ſub dictatore Sylla:q dedicãdũ probauit:celebrabaturq̃ eius cõſecrationis feſtum pridie nonas iunias.Altera pars circi eſt quæ eſt oppoſita templo bellonæ.℄Eſt tuta ſub hercule cuſtode:quaſi eſt ſub tutela & cuſtodia Herculis: q illic habet templum.℄Quod munus:quam ædem.℄Deus.℄Hercules.℄Hẽt euboico carmiue.ex iiſ electione carminis ſybillini.euboico cumeo alias dixim⁹.℄Tẽpus muneris:cõſecrationis templi. ℄Eſt qui Lucifer eſt ante nonas:eo die præcedit nonas:ideſt pridie nonas iunias . ℄Si quæras titulos ipſius templi: uno titulo ſignetur.℄Sylla ꝓbauit opus:A ſenatu enim cõditum:probatumq̃ a Sylla dictator̃:q ut Plu. inquit:Ex uniuerſis fortonis Herculi decimam ſacrificans Opipara populo fecit conuiuia.

Bella dr̃ a duello

Bellũ cũ pyrrho ſumptũ

Pyrrh⁹ rex

Hercu-lis ædes ad circũ pridie nonas Junias

Decime herculi offere-bãt ꝓlæriq̃ ro-mani

PAV. MAR.

Appius captus oculis tpe pr̃i regis ẽ-pirotarũ

Tẽplũ bellone in circo cõſtitu-tum fuit

¶ Q VAErebā nōas ſancto fidio ne referrē:Sanctus fidius ſemipater nonis iuniis colebat̄ Sabinoꝝ deus re q̄dē unus ſed diuerſis noībus appellatus quē ferūt a Sabinis ī q̄rinalē collē fuiſſe trāſlatū ubi eius ædes fuit ad quā Varro ſcribit collē fuiſſe murialē.Per hunc deū iuſiurādū q̄d fieret magnā uim hr̄e putabatur. Plau.ī aſinaria:Per deū fidū q̄ris:iurato mihi uideo neceſſe eē eloqui q̄cq̄d roges.Sūt q̄ eſſe hūc Herculem Iouis filiū arbitrant̄.Vn̄ mediuſſidius dicebāt iurantes p Iouē filiūq̄ Iouis Herculē teſte Seruio:q̄uis q̄dā aliter quoq̄ id aduerbiū īterp̄tent̄ autore Feſto:Maiores nr̄i ſæpe(ut Feſt⁹,idē,docet).p.l.littera putabāt̄ itaq̄ idē deus pro filio fidius dicebat̄.uocabat̄ aūt ſanctus q̄ eū minime corrūpi oporteret.Nouimus enim ſanctū ſignificare aliq̄n icorruptum unde ſanctæ leges dictæ:ut Macrobio placet:q̄ corrūpi nō debeant.Vt aūt ſemipater uocaretur hæc rō afferri pōt q̄ Hercules unus deoꝝ quos Apuleius medioximos uocat ſtuduit hoīum comodis ac tutelæ:conſueuitq̄(ut dictum eſt)etiā nō rogatus laborantibus ſubuenire:Vel quod magis placet:q̄a Hercules Sol eſt(ut q̄dā uolūt)teſte Macro.a quo & hoīe cōſtat gigni hoiem : ut Ariſtoteles ſcribit.Cuicūq̄ ex illis dederis ego mun⁹ hēbo:Sēſus ē.Cuicūq̄ e trib⁹ nonas dederis ac rē diuinam feceris ego munus accipiā. ¶ Sic uoluere cures:Alii legūt Sic uoluere p̄res.Eſt āt cures oppidū Sabioꝝ. ¶ Quirinali iugo:In hūc montem cōmigrarunt Sabini a curibus ueniētes:un̄ q̄ri.dictus putat̄.Lege Feſtū. ¶ Filia pilla huic nomen fuit.De qua ipſe alibi:Filia me mea bis prima fœcunda iuuēta : ſed nō ex uno cōiuge fecit auū.Docet aūt iuniū nō aptū eē nuptiis niſi cū Veſtæ purgamia poſt idus in tyberim miſſa fuerint de q̄bus auctor dicturus eſt.Hæc eſt illa dies qua tu purgamīa ueſtæ tybrim p Hetruſcas ī mare mittis aq̄s.Id tp̄s his uerbis notabat̄ in faſtis autore Feſto: Q ñ ſterc⁹ delatū fas. ¶ Qua fœlix ſoſpem.ero:ↄtra nōnulli ſentiūt dicētes nō habentem liberos in iſortunio eſſe fœlicē. ¶ Sacras idus:q̄a oīum menſiū idus ioui dicatæ ſunt ut dixius:q̄uis idibus iuniis ioui inuicto datum ſiue dicatū tēplū eſt. ¶ Pria ps huius:Iunii menſis.xiii.dies. ¶ Cōiūx dialis:flaminica uxor flāinis dialis.Hæc cū iret ad argeos nec comebat caput:nec pectebat capillū ſi᷑ter & hoc mēſe aū ſterc⁹ delatū.Eidē a calē.iūiis aū id tp̄s nec licebat ſecare ungues:nec uirū tangere hoc eſt flaminē dialē cuius unguiū & capilli tegmina ſub terra arborē ſilicē terra opiebāt̄:eiuſdē capillū nō tōdebat niſi q̄ liber hō eſſet:ut.A.G.ſcribit. ¶ Buxo detōſo:pectine buxeo pecten.n.inde nō fit niſi tondeat̄ buxus.i.ferro ſecetur. ¶ Perpetua lege:q̄a matrimoniū flaminis dialis niſi morte dirumpi ius nō erat qui ſi uxorem amiſiſſet:flaminio decedebat. ¶ Ignea (humus:edes ueſtæ ubi ardet pp̄etu⁹ignis.

¶ Q uærebā nōas ſancto fidio ne referrē:
An tibi ſemipater tunc mihi ſanctus ait:
Cuicūq̄ ex illis dederis ego munus hēbo:
Nomina terna fero ſic uoluere cures:
Hunc igitur ueteres donarunt æde ſabini
Inq̄ quirinali conſtituere iugo:
Eſt mihi ſitq̄ p̄cor noſtris diuturnior ānis
Filia qua fœlix ſoſpite ſemper ero:
Hāc ego cū uellem genero dare tp̄a tædis
Apta requirebam quæq̄ cauenda forent:
Tunc mihi poſt ſacras mōſtrat̄ iuni⁹ idus
Vtilis & nuptis utilis eſſe uiris:
Primaq̄ pars huius thalamis aliena repta ē
Nam mihi ſic coniūx ſancta dialis ait:
Donec ab iliaca placidus purgamina ueſta
Detulerit flauis in mare tybris aquis:
Non mihi detōſum crinē depectere buxo
Non ungues ferro ſubſecuiſſe licet:
Nō tetigiſſe uirum q̄uis iouis ille ſacerdos
Q uāuis perpetua ſit mihi lege datus:
Tu quoq̄ ne p̄pera meli⁹ tua filia nubet

¶ Q Værebā nonas:nonis iuniis colit̄ Trinomius de⁹ ſanctus fidius:ſemip̄r.putabat poeta ob tria noīa tres deos eē.Soluit dubiū ſanctus:& unū eūdē eſſe annuit. ¶ Sāctus:uetus ſabioꝝ deus ē.Var.āt ſic inq̄t.Aelius Diū fidiū dicebat.Diouis filiū.ut græci Dioſcorō Caſtorē:& putabāt hūc eē ſanctū a ſabina lingua:& Herculē a græca. ¶ Q uærebā an referrē nōas ſācto ne an fidio an referrē tibi ſemip̄r:inq̄rebā ego:cui ex his trib⁹ referēdus eēt nonaꝝ dies: cū tria eē numia putabāt̄. ¶ Tūc ſanct⁹ ait mihi cuicūq̄ ex illis dederis:cuicūq̄ referes ip̄m diē. ¶ Ego hēbo mun⁹ : quaſi mihi aſſignaſtis:& mihi ſacrificabis. ¶ Ego fero trina noīa:ſū trinomius.Sic uoluere cures:ſabini a curib⁹: q̄ erat urbs opulētiſſia:ut alias dixius. ¶ Veteres igit̄ ſa.do.hac æde:cōſecrauer̄ mihi tritonio tēplū ātiq̄ ſabini ab initio:cū aſciti ſūt ī cōem ciuitatē. ¶ Et cōſti.ī iu.h̄ ē ī mōte q̄rinali:Quirinalis collis:ut Fō.inq̄t dictus ē:q̄a ī eū cōmigrarūt ſabini:a curib⁹ uenīētes:q̄uis alii a tēplo q̄rini dictū putēt.Et Var.collis q̄rialis:Quirini ſanū ē q̄ a q̄ritibus:q̄ cū Tatio curib⁹ uener̄t roma:q̄ ibi hūcrūt caſtra:q̄d uocabulū ↄiūctoꝝ noīa obliterauit.Dictos.n.colles plur̄s:appet ex argeoꝝ ſacrificiſ:&c. ¶ Eſt mihi ſitq̄ p̄cor:filiā hūit Oui Perillā noīe:cui⁹ ī triſtib⁹ meminit.ē ēt in illis libris epiſtola ad eā.Hāc cū uiro traditur⁹ eēt poſt nōas iunias:& de cōgruo tp̄e ſacerdotē cōſuluiſſet:Accepit eo tp̄e malū eē nuber̄:abſtinēdūq̄ a cōtrahēdo cōiugio uſq̄ ad id⁹ iunias:nā poſt abſoluta ſacra Veſtæ purgatiōes & q̄ his dieb⁹ fuit:nuptiæ erūt fœliciores. ¶ Eſt mi.ſitq̄ filia & p̄cor ſit diu.no.an.habeo ego filiā:& p̄cor ſit ſupſtes uitæ meæ & lōgiore tp̄e uiuat. ¶ Qua ſoſ.ſp ero fœ.q̄ filia dū mihi ſalua & icolumis ē:ſp me ego fœlicē exiſtiabo.Cū ego uellē da.ge.cū trader̄ eā uellē uiro:q̄ eēt mihi gn̄r. ¶ Req̄rebā q̄.tp̄a cēnt apta tædis:cōgrua facib⁹ mr̄imōialib⁹: hoc eſt ip̄is nuptiis. ¶ Et q̄ ſo.ca:q̄ eēnt m̄in⁹ cōgrua:& ſic euitāda. ¶ Tūc mon.cū rōne,oñdit̄.Iu.poſt ſacra dus & eē utilis nuptiis & eē utilis uiris poſtq̄ trāſierint idus utile eē tp̄s utriſq̄ & puellis:& iuuenib⁹ ad cōiugiū: ¶ Sacras id⁹.dixit:nā & oēs idus ioui ſacræ ſūt:& idib⁹ iūus ē feſtū Iouis inuicti:ēt & feſta mineruæ

ANT. FAN.
Sancti fidii ſeu ſemip̄atris feſtū nōis iuniis
Sanctū Semip̄r
Hercules dict⁹ medioximus
Quirinalis col lis
Perilla filia oui.
Iunius aū idus non eſt apt⁹ nuptiis
Idus oīum mēſium ioui dicatæ
Flaminicæ inſtituta
Buxum pro pectine

PAV. MAR.
Fidii & ſancti Feſtum
Quirinalis col lis
pilia ouidii filia fuit
idib⁹ iuniis eſt feſtum ioui iuīcto.dicatum

Prīa ꝙ pſ huiꝰ mēſis iunii. ℂ Eſt repta abēa thalamis:nō cōuenieſ nuptiis. ℂ Nā mihi ſic ait ſācta ɔiūx dialis ſic dixit uxor flāinis dialis. ℂ Nō licet mihi depecter̄ crinē.qſi nō poſſū ego ſine piaculo pecter̄ comas. ℂ Buxo detōſo:pectine buxeo.aliq legūt crinē detōſū.aliq buxo detōſo:& ita dictū uolūt ſilitudine palmæ remorꝝ.nā Pōpe.ingt:Tonſa remus:ꝙ qſi tondeẽ ferro.Enniꝰ:Pone petūt exin referūt ad pectora tōſas:& Vir.luctanē marmor̄ tōſæ. ℂ Nō licet ſub.un.fer.nec ſine piaculo poſſū ungues reſecar̄. ℂ Nō teti.ui.nec licet tāger̄ cōiugē. ℂ Quāuis ſit ille iouis ſa.licet ſit flam̄ dialis. ℂ Quāuis ſit datꝰ mihi lege ppetua ut diuortiū facer̄ ñ poſſumꝰ imo ea lex erat ut nōmō nō fieri poſſet diuortiū. Sed extincta uxore flamē dialis abdicaret ſe ſacerdotio.Illa igiẽ iqt hæc fieri ñ pñt. ℂ Dōec placidꝰ tybris detulerit purga.i mar̄ ab ilia.Vecta uſq quo purgatū erit tēplū ueſtæ iliacæ:& oia q̄ ſūt i eomūda:& nitida reddita:& Sordes & ipſa purgamina iacta ī tybrim ferēda ī æquor. ℂ Aqs flauis:turbidis:nā illa turbulētia aquaꝝ imitaẽ colorē flauū.Vir.Vorticibus rapidis:& multa flauus harena:& Horatiꝰ:Vidimus flauū tyberim retortis Littore etruſco uiolēter undis.Veꝝ tēplum Veſtæ purgatur.yi.idus Iuni. ℂ Tuquoq ne propera:noli accelerare nuptias. ℂ Tua filia melius nubet fœliciori omine tradeẽ uiro. ℂ Cū ignea humus:terræ globus:aut effigies terræ:quæ in tēplo ſuſtinet ignem ueſtalem.

Ignea cum pura ueſte nitebit humus:
ℂ Tertia pꝰ nōas rēnucr̄ lycaōa phœbe
Fertur & a tergo non habet urſa metū:
Tūc ego me memini ludos ī gramīe cāpi
Aſpicere & dici lubrice tybrí tuos:
Feſta dies illis qui lina madentia ducunt:
Quiq tegūt paruis æra recurua cibis:
ℂ Mēs quoq numē hēt mēti dlubra uide
Vota metu belli perfide pœne tui:(mꝰ
Pœne rebellabas & læto conſulis omnes
Attoniti mauras pertimuere manus:
Spē metꝰ abſtulerat cū mēti uota ſēatus
Suſcipit & melior protinus illa fuit

ℂ Pura ueſte:quæ nō hēt macula non ē obſita:non fulgurata:non funeſta:talia.n.erant pura ueſtimēta ut diximꝰ q̄ ſacerdotes ad ſacrificiū adhibebāt.Seruius impolluta inquit & pura ueſtis dr̄ qua feſtis diebus uti cōſueuerāt ſacra celebraturi. ℂ Alii legunt: Ignea cum pura ueſte nitebat humo.Q đ ſi eſt puram humum accipe delato ſtercore & purgaminibus inde ſublatis: quod magis placet. Feſtus quando ſtercus delatū fas eodē mō in faſtis notaẽ dies quo ſtercus purgatur ab æde ueſtæ. Tertia poſt nonas remouere lycaona phœbe fertur.yii.idus iunii Arctophilax occidit ſed non totus. Vñ autor perite hoc loco non occidere inquit bootem ſed ut occidat dici.Is enim ut dictum eſt in occaſu quatuor ſignoꝝ zodiaci tēpus abſumit Tauri.Geminoꝝ. Cācri ac Leonis:Vnde a poetis piger diciẽ:ut Tardus in occaſu ſequitur ſua plauſtra bootes Accidit ad hoc quod eius manus quam ſiniſtrā dicunt re uera nunq̄ occidit cum ab arctico circulo includatur Arctophylacem hic Ouidius Lycaonem uocat ponens more poetaꝝ primitiuum pro deriuatiuo.Vñ lycaonidē accipe p lycabna fuit.n.arcas lycaonis nepos.nā caliſto lycaonis filia eſt Arcadis mater.Sūt q genuinū eē lycaonē uelint.Lege Iginū cæteꝝ is occidere hoc tpe ullo mō nō pōt. Vñ Arctophylax neceſſario accipiēdus eſt qđ ſeqñtia oſtēdūt.nā cum autor ſubiiciat.A tergo nō hēt urſa metū:hoc dicit q̄uis arctophylax.i.urſæ cuſtos occiderit:nō tñ urſa ſibi timet:cuſtode ſublato. ℂ Ludos ī gramie cāpi aſpicer̄.Piſcatorii ludi (ut autor ē Feſtus) dicebanẽ q fiebāt p q̄ſtu piſcantiū.Hi celebranẽ hoc tpe ī cāpo martio ad fluminis ripas fauente tyberino fieret abunda piſcatio. ℂ Dici tuos:Tyberinos quod ad tyberim fierent. ℂ Qui lina madentia ducūt:Periphraſis piſcatoꝝ. ℂ Mens quoq numē hēt:huic deæ tēplū uotū eſt i ſecundo bello punico Ab ᐞ ttilio ꝑtore.C.Flāinio cōſule inſidiis ab Hānibale circūuento cæſoq ad lacum traſimenū. Quo tpe Fabius maximus dictator ædē uouit Veneri erycinæ.Vñ poſtea idē Fabius & Attilius craſus duūuiri creati ſunt ædibus dedicandis quorū ille ueneri hic menti tēplū dedicauit.Ea Li. tertiæ decadis lib.iii.in capitolio fuiſſe teſtaẽ canali uno decreta q̄ uota fuerunt iuſſis decemuiris adire libros Sibyllinos qui retulerunt patribus & ædes Veneri Erycinæ ac Menti uouendas eſſe & ludos magnos Ioui faciendos & ſupplicationem lectiſterniūq habendū ac uer facrum uouendū ſi res in eodem quo añ bellum fuiſſet ſtatu ꝑmanſiſſet. ℂ Pœne rebellabant:ſenſus eſt:audito interitu flamini tantus timor inuaſerat oēs ut pene rebellarent a Ro.imperio. ℂ Læto cōſulis:nō pauli hemylii ſed flaminii.Noudum enim interēptꝰ fuerat Paulus ad cannas cum Menti ædes uota eſt.Lege Liuium. ℂ Melior protinus illa uenit:qa diuinitus exorta eſt in Fabio maximo mens atq conſilium non pugnādi ut frangeret Hānibalem mora & cunctando uinceret.Eſt autem uenit præſentis non præteriti temporis ne claudicet uerſus.

ℂ Nitebit pura ue.cū erit iā purgata:& nitida. ℂ Tertia poſt no.yii.idꝰ iūias occidere ur̄ maior urſa:đ q diximꝰ ī.ii.li. ℂ Tertia phœ.tertia lūa.hoc ē tertia nox. ℂ Poſt no.fer̄ re.ly.caliſto lycaonis filiā ƀ ē ipſā urſā:qa tūc occidit. ℂ Et urſa nō hēt me.a ter.reſpexit ad fabulā:cū Arcas filius adultꝰ mr̄em ī urſā mutatā inſeqreẽ.Nunc cū occidat nō timet īſeqñtē filiū. ℂ Tūc ego me me.eodē die fiebār ludi ī cāpo mar.q tybrales dicti ſūt:nā ad honorē tybridis:& feſtū a piſcatoribꝰ celebraẽ. ℂ Tunc.yii.id. Mēini me.aſ.lu.in gra.cāpi:ī gramīeo cāpo mar. ℂ Et o tybri lu.q facillime laberis. ℂ Mēini di.tu.lu.ꝙ ad honorē tuū fieręt. ℂ Et ē fe.di.il.q li.ma.p piphraſim piſcatores oñdit:ē feſta dies piſcatoribꝰ q tradūt linea retia aqs madeſacta. ℂ Et q tegūt æra recurua:hamos curuatos. ℂ Paruis cibis:qbꝰ piſces dcipiūt. ℂ Mēs quoq nūm eadē die feſtū eſt mētis:cui cōſecrata ſunt tēpla a ſenatu.Romāi.n.tot cladibꝰ ab Hānibale acceptis ad Trebiā ad Trāſimenū:ad cānas:Extincto Paulo Aemylio cōſule:uouerūt Mēti tēplū:Si dii bonam mētem:q hita & Hānibale uicto templum cōdiderūt:Lactan.ubi meminit conſecrationis.uirtutis atq honotis. Subdit

ſcā dialis uxor flaminis

Purgamina ſacrorum in tyberim iacienda

ANT. FAN.

Veſtis Pura

Arctophilax occidit yii.idus iunii

Piger boctes

Lycaon pro filio ƀ eſt primitiuū pro deriuatiuo

Piſcatorii ludi ī campo martio

Mentis tēplum uotum yii.idus iunii

Fabius primus docuit rōanos non pugnādo uincere

PAV. MAR.

Tybrales ludi in honores tybridis dr̄ feſtū piſcatorum

/

eadē uanitate Mētē quoq̄ īter deos collocauit ſenat⁹:quā ꝓfecto ſi hūiſſet:eiuſmodi ſacra nūq̄ ſuſcepiſſet ℂMēs quoq̄ hēt numē:qa cōſecrata:& īter dos colloeata. ℂVidem⁹ delubra uota mēti:tēpla q̄ uota ſt: ſūt illi ddicata. ℂMetu belli tui pœne pfide:o Hānibal q nūq̄ ſuabas fœdera:cū tua bella timerēt rōni: uouerūt ædē Mēti. ℂPœne rebel.& eras tu rebellis:& ad rebellādū cogebas alios pplōs. ℂEt oēs rōani ℂAttoniti:ex. ℂLæto cō.morte Pauli æmilii ad Cānas. ℂPertimuer ma.mau.ſpem ꝓ gñrc poſuit:h̄ ē uires aphrorꝫ.De mauris dixi⁹ ſupius:lybiæ ppl'i ad fretū colūnarꝫ. ℂSpē me.abſtu.nihil.n. ſpei relictū erat:oia met⁹ occuparat. ℂCū ſeat⁹ ſuici.uo.mēti.nūcupauit ipſe ſeat⁹ uota:& aliorꝫ quoq̄ uota ſuſcepit ℂEt illa mēs melior ꝓtin⁹ ucit:pſolutis uot/ ſtatī inier meliora ɔſilia:& ꝑfecere bello ſcipionē adhuc adoleſcētē.q ſp ſœliciſſime pugnauit. ℂIſta dies q̄ ſūt ſoluta uota deæ:cōſecratū tēplū:& pacta ſacra Mēti.

post bellū canē ſe Mentis deæ tēplum ē ɔſtitutū

ANT. FAN.

Aſpicit,inſtantes mediis ſex lucibus idus
Illa dies qua ſunt uota ſoluta deæ:
Veſta faue tibi nūc operata reſolui⁹ ora:
Ad tua ſi nobis ſacra uenire licet:
In prece totus eram cœleſtia numina ſenſi
Lætaq̄ purpurea luce refulſit humus:

ℂMEdiis ſex lucibus.vii.idus deæ Mēti ædes dicata ē ac uota ſoluta. ℂVeſta faue:ſacra ueſtæ uſq̄ adeo ue‐tuſta ſunt.ut ea nō pauci ſcriptores tradiderint æneā ex troia i italiā attuliſſe.Vñ ignem ueſtæ legimus a poetis mō troianū:mō Laomedōteum:mō trocum appellatum Syllius: Et uos uirginea lucētes ſp in ara Laomedonteæ troiana altaria flammæ Papinius pulchrius an tacita ui‐gilet face troicus ignis Iuuealis.Vbi quāq̄ diruta ſeruat ignem troianū:& ueſtā colit alba minorē. Hāc deā Macrob.de nūero penatū eē aut certe comitem rorꝫ refert adeo ut cōſules ꝓtores dictatoreſq̄ cū magr̄atū adirēt Lauinii pēatib⁹ piter & ueſtæ rē dīnā facerēt.Itaq̄ Vir cū ex pſona Hectoris dixiſſet ſacra ſuoſq̄ tibi cōmēdat Troia penates mox adiecit:manibus uitas ueſtāq̄ potētē æternūq̄ adytis effert penetralib⁹ ignē.Eā nōnulli Cererē eſſe dixerūt.Alii deorꝫ matrē ſiue terrā q̄ ꝙ uariis ueſtitaq̄ ſit reb⁹ Veſtæ nom accepit ut Serui⁹ tradit:uel ꝙ ī ſua ſtet ut ui ſtādo ueſta uocaē Alii Veſtā ignē eē uolūt:q a græcis eſtia dr̄ uñ ipſa uirgo putabaē.Nouim⁹.n.elementū ignis eē īuiolabile nihilq̄ ex eo naſci.Quā ob cām uirgines in eius tēplo ignē ppetuū obſuabant q̄s Numa ueſtales nuncupauit:cui regi earꝫ uirginū ſacerdotiū & ignis ppetui cult⁹ aſcribitur autore Plutarcho:Licet qdā a Romulo ſacras uirgines lectas & ignis cōſecrationē dixerint cōſtitutā:qbus ut fidē nō adhibam⁹ Liui.facit qui legiſſe inqt Numā uirgines Veſtæ ſacerdotiū alba oriundū a quo rege īſtitutū eſt ignē ppetua uigilia cuſtodiri ne corrūpereē tanq̄ oium principium eēt:quippe q eſt motio q̄dam uel eū motione totius gñratio cū alia calore uacantia & cadaueribꝰ ſimilia ignis uirtutē tanq̄ aiam cupiant.Huius pura:incorruptaq̄ ſubſtātia ab inuiolatis atq̄ integris ut dixim⁹ cuſtodibus ſuabaē in tēplo qd idem Numa rotūdum condidit ad tyberī nō longe a palatio imitatus terræ figurā:uel totius mundi cui⁹ mediū ignis ſedes a Pythagoricis putabaē.Fuit āt ignis pulgil ēt ī aliis tēplis teſte Seruio:æthereaꝝ uidelicet poteſtatū:ut ī tēplo Iouis q ē æther & Mineruæ q ſupra ætherē eſt:uñ de pr̄is capite dr̄ procreata.Seruauerunt ēt græci nōnullis in locis ppetuū ignem quē ferunt nō a uirginibus ſed a mulieribus ſolutis cōiugio ſolitū cuſtodiri.ut Athenis & apud delphos ubi ſi forte ignis q̄nq̄ defeciſſet nouū & peregrinū excitare Sole flāma elici oportebat:ut Scribit Plu.in Numa.Itaq̄ ſunt:ut idem ait in Camillo q hunc regē ad imitationē græcorꝫ in æde rotonda cuius mō meminimus putent ignē ppetuū poſuiſſe:q ſi qñ extinct⁹ eēt uirgines uerberibꝰ afficiebātur a pontifice:qbus mos erat:ut docet Feſtus tabulā fœlicis materiæ tādiu uerberaē quouſq̄ exceptum ignem uirgo in ædem ferret.Veſta oībus ſacrificiis inuocabaē autore Seruio ſicut & Ianus:qa nullū ſacrificium ſine igne eſt.Eidem olim nō niſi de Numico fluuio libabant in quo repertū eſt cadauer æneæ utebanturq̄ in eius ſacris ſale in pila tonſo & in ollam fictilē coniecto in furnoq̄ pcocto. Faciebātq̄ interdū ſacri genus qd ut inquit Feſtus Caſta mola dicebaē.In eiuſdem deæ ſacris qa piaculū erat ſi aq̄ hauſta ad ſacra in terra ponereē utebanē uaſe:qd a Seruio futis a donato futile appellaē. Id erat acuto fundo & ore patulo inſtabiliq̄ ita ut ſtare nō poſſet ſed poſitum ſtatim effunderet:deponebaturq̄ nō niſi a miniſtro ſacrorꝫ teſte donato. Sciendū Veſtæ ſacra in eorꝫ numero haberi quæ a ueteribus Municipalia dicebanē: ſic enim uocari ſolita ſunt autore Feſto ſacra q̄ ante urbem conditā colebanē.Idem ēt ſcribit ſex Veſtæ ſacerdotes olim cōſtitutos eſſe ut populus pro ſua quiſq̄ parte miniſtrā ſacrorꝫ haberet quia ciuitas Romana erat in ſex partes diſtributa:in primos ſecūdoſq̄ Titienſes.Rammes.Luceres. dionyſius uult Romulū in.xxx.curiis Veſtam collocaſſe ubi rem diuinam faciebant.Quod uerum ne ſit alii uidetint. Idē ſcribit poſtea pprias curiarum ueſtas nequaq̄ motas:ſed communem omnium inter palatium & capitolium conſtitutā. ℂOperata reſoluimus ora:quæ ſacra cecinerunt.Eſt.n.operari ſacra perficere:& conſtat maiores noſtros opationes ſacrificia dixiſſe. ℂAd tua ſi nobis ſacra uēire licet:quia ſacra Veſtæ uirginū ſūt. ℂPurpurea luce:Nimbo diuino ob numinis præſentiam. ℂPurpurea dicit:quia ueſta ignis eſt.

Ignis ueſtæ

Feſtum ueſtæ vi.idus Iunii

Veſta dea q̄ æneas tulit cum diis penatibus troianorum

Ignis ꝑuigil in multis templis

Quare pallas dr̄ de capite Iouis creata

futis uel Futile uas

Municipalia ſacra

Opari

ℂASpicit idus inſtantes:inſtantē diem iduum. ℂSex lucibus diebus mediis : ſic indicat ſeptimum diem iduum.Veſta faue tibi nunc.vi.idus eſt feſtū ueſtæ:de qua multa dicenda ſunt.Sed primū hoc inqt poeta. ſe:cū in prece eſſet:ſenſiſſe numinis aduentū:nō tñ uidiſſe Veſtam.Sed de quibus erat ambiguus oia ſibi patuiſſe:nemine docente. ℂFaue o ueſta:mihi tua myſteria relaturo. ℂNos reſoluimus tibi ora operata officioſa.Nos de te agere ex officiō incipiemus. ℂSi licet nobis uenire ad tua ſacra:cum nō liceat niſi uirginibus iō inquit:Si licet nobis. ℂEram ego totus in ꝑce:contemplabar ego:& ꝑ eabar numina. ℂSed ſi quaſi adeſſe cognoui. ℂNumina cœleſtia:ipſam deam. ℂEt humus læta:ob præſentiā numinis. ℂRefulſit luce purpurea:ſplēdore ignis. ℂNon equidem uidi te o dea ego certe non te inſpexi.

PAV. MAR.

Veſte ſimulacrū cerni nō ꝑt quia eſt ignis

ANT. FAN.

Veſtæ ædes rotunda

Atrium ueſtæ Numæ regia iuxta ædē ueſtæ

Curia hoſtilia pōpeia & Iulia

Cur ædes Veſtæ rotūda

¶Valeāt mēdatia uatū:ſic dictū ut illud Terētii:Valeāt q īter nos diſſidiū q̄rūt. ¶Dēa quater &c. Anno urbis q̄dragēſimo ædē Veſtæ rotūdā a Numa Pōpi. Romæ cōditā ferūt quā Seruius docet fuiſſe Numæ regiā:qd ñ placet. Atriū.n. Veſtæ fuit Nūæ regia:qd cōſtat q̄dē fuiſſe iuxta ædē ueſtæ ſed remotū ab æde ut idē Seruiꝰ tradit. Vñ ait Plu. Numa regiā iuxta tēplū ueſtæ cōdidit ubi maiorē tpis partē morabat̄: ſacris uacās:aut ſacerdotes doces. Et Soliñ:Numa inq̄t hītauit in colle primum q̄rinali deinde pp ædem ueſtæ in regia. ¶Tacitus Numæ regia & delubrū ueſtæ cū penatibus populi Ro. exuſta. Huic Liui. tertiæ decadis lib. vi. id atriū regium uocat:ut cōprehēſæ latumiæ forūq; piſcarium & atriū regiū:ædes ueſtæ uix defenſa eſt: Nō p̄tereundū hoc loco qd. A. Gel. ſcribit li. xiii. noctiū atticaꝝ:Aedē ueſtæ tēplum nō fuiſſe:cuiꝰ rei cām Seruius tradit doces eā ædē: ideo nō fuiſſe auguſtā:ideſt augurio cōſecratā:ut Senatus eo nō cōueniret ubi uirgines erāt cui licebat ad atriū cōueniř qd erat auguſtū Nouimus.n. ſenatus cōſulta nō niſi in loco p augures conſtituto iuſta fieri potuiſſe. Quam ob cām in curia hoſtilia Pōpeia & Iulia cum ea loca profana fuiſſent tēpla dicunt̄ ab auguribus cōſtituta. Sciendū p quater dena palilia ſignificari annū urbis q̄dragēſimū quā palilibus cond. tā ferūt. ¶Metuentius numinis:metuēs numen cū dicimus participio utimur:cum numinis metuēs noīe. ¶Hic locus exiguus q ſuſtinet atria ueſtæ:Ouid. alibi:Hic locus ē ueſtæ q pallada ſeruat & ignem Hic fuit antiq regia parua numæ. Horū uerſuū ſenſum nōnulli malle accipientes exiſtimarūt ſignificari tm̄ ædem ueſtæ cū poſteriore uerſu atriū; demonſtreť. ¶Forma tñ tēpli q̄ nunc manet:Aedes ueſtæ ideo rotūda facta ē ad pilæ ſimilitudinē: quod eam deam crederēt terrā eſſe:ut autor ē Feſtus:quā primus Parmenides globoſam dicit ac rotundam:& in medio ſitam qui floruit olympiade. lxix. Anaximander uero cylindri forma terram eſſe tradidit:ut Euſebius refert.

Non equidē uidi ualcant mēdatia uatum:
Te dea nec fueras aſpicienda uiro:
Sed quæ neſcierā quoſq; errore trahebar
Cognita ſunt nullo præcipiente mihi:
Dena q̄ter memorāt habuiſſe palilia romā
Cum flāmæ cuſtos æde recepta dea eſt:
Regis opus placidi quo nō metuētius ullū
Numinis ingenium terra ſabina tulit:
Quæ nūc ære nitēt ſtipula tūc tecta uirebāt
Et paries lento uimine textus erat:
Hic locus exiguus qui ſuſtinet atria ueſtæ
Tunc erat intonſi regia magna numæ:
Forma tñ tēpli quæ nunc manet ante fuiſſe
Dicitur & formæ cauſa p̄banda ſubeſt:

PAV. MAR.

Tēplū ueſtæ a romulo cōſtitutū alii a numa

Veſtæ fabula quō fuerit

Vbi eſt templū ueſte fuit numæ pompilii ſedes

¶VAlcant mēdatia uatū:q̄ſi nolo eē mēdax:ut multi poetæ ſolēt. Ego īgenue fateor ñ uidiſſe te. ¶Sed ſunt cognita mihi nullo p̄cipiente cognoui ego:cum nemo eēt q daret p̄cepta:aut q me doceret. ¶Quæ neſcieram:quæ mihi erāt occulta. ¶Et illa quoq; errore trahebar:in q̄bus errabā:& de q̄bus eram dubius ¶Dēa:quater. ¶Memorant:q̄dragēſimo urbis anno a Numa Pōpilio tēplum ueſtæ Romæ conditū eſt: ut poeta inq̄t. Multi tñ putant a Rōulo prius erectum. De quo pluribꝰ agit Diony. & illud poſtea aſſeritur cōmune tēplū ueſtæ nō cōſtituiſſe Romulū:ſed unicuiq; xxx. curiaꝝ ueſtam collocatā ubi ſacrificabāt curiæ:ſacrificulos eaꝝ fecit curiaꝝ duces. Numa uero ſuſcepto īperio proprias curiaꝝ ueſtas nequaq̄ mouit. Cōmunem autē conſtituit oīum in medio capitolii:& pallanti loco. Cōprehenſis collibus iam utriſq; unis mœnibus. Cuſtodiāq; ſacroꝝ ex lege patriæ latinoꝝ per uirgines fieri inſtituit:habet aūt aliq̄d etiā cuſtoditū ipm in templo quid ſit. Et quā ob cauſam uirginibus cōmittat̄. Quidā dicunt nihil eē p̄ter ignē illū manifeſtū:Cuſtodia aūt eius uirginibus potius q̄ uiris attributā faciūt rōne quadam p̄babili : q; ignis quidē re ſi eſt īmaculatus. Virginibus aūt īcorrupta:& caſtimonia diuinoꝝ puriſſimū mortalium amicum eſt: Veſtæ aūt apponi ignē exiſtimant:q; & tellus exiſtens ea dea:& mediū mundi locū obtinēs:inflāmationes excelſi facit ex ſe ipſa. Sunt & q dicant ēt præter ignē arcana eē q̄dam in tēplo deæ ſacra. Quoꝝ neq; pōtifices cognitionē habent:neq; uirgines cōiecturam. Hæc ex Diony. ii. li. de antiquitate ital. Nec diſſentit Plutar. in Numa. Nunc q̄ dea ueſta ſit agendū eſt. Saturnus cū rex potētiſſimus eēt:ad retinēdā parentum memoriā:eoꝝ noīa cœlo:terræq; indidit Quare patrē dixit Vranō q; cœlū latine indicat. Matrem uero γαιαν:quæ ſignificat terrā & Veſta īterp̄tat̄ eo q; rebus oībus ueſtiatur. Veꝝ & altera ab hac ueſta Saturni ex Rhea ylia fuit:cuius meminit Diodo. & eā ſtructurā domus inueniſſe aſſerit. Sed hæc nō ea de q̄ agimus. Licet poeta etiā eius meminerit. Sed hæc hactenus. ¶Memorant:referunt hoīes. Romā habuiſſe dena quater palilia:quadraginta natales. nā in palilibus cœpit ædificari:ut in quarto docuimꝰ. Sic indicat. xl. annum. ¶Cū dea cuſtos flāmæ. Veſta apū quam æternus ignis ſeruat̄. ¶Eſt recepta æde:templo qd omnibus curiis cōmune eſſet. ¶Regis opus placidi:quaſi templum illud a Numa rege benigno conditū fuit ¶Quō numa. ¶Terra ſabina:nā ſabinꝰ erat & ex ſabinis ad īperiū accerſitus:ut ī tertio diximꝰ. ¶Nō tulit:nō p̄creauit. ¶Vllum ingenium metuētius numinis:& magis timeret deū:aut quod magis religioſum eēt. ¶Quæ nūc ære nitent:tēpla ueſtæ:quæ nunc aurata ſunt:& auro effulgent. ¶Tūc:numæ tpe. ¶Nitebant tecta ſtipula:p tegulis æreis:& de auratis hēbant ſtipulas:q; his erant tecta:& his nitebāt. Et paries erat textus:cōpoſitus. ¶Vimine lentō. flexibili:nō enī erat marmoreus paries:ſed uimineus: ¶Hic lo. exiguus:paruus. Qui ſuſtinet atria ueſtæ:ubi nūc ē ueſtæ atriū:ſiue area. ¶Tūc erat magna regia Numæ intonſi:hoc erat ingens regis Numæ palatiū a ꝓ indicandam illius moderationem:qui modico : & exigua domo erat cōtentus. ¶Forma tñ templi:q̄ manet nunc dr̄ fuiſſe añ. A principio forma templi erat rotunda:ut nunc etiam eſt. ¶Et ſubeſt cauſa probanda formæ:eſt probabilis ratio ipſius rotunditatis.

¶ Veſta ea·eſt & ter.terra & ueſta unū atq̧ idē ſunt. ¶ Subeſt ui.ig.utr.ædes ueſtæ ianē cōtinet īextīctū ſilr̄ & terra. ¶ Significāt ſe.t.fo.ſ.Sēſus eſt:uerra.i.ueſta & focus ignē ſouēs q eſt i æde ueſtæ ſuā ſedē oñdūt qm̄ ut elemētū terræ ignē ītra ſe cōtinet ita & ædes ueſtæ focū atq̧ ignē.Eſt& alter:ſenſus q̧ ædes ueſtæ ſua forma utriuſq̧ elemēti hoc ē t̄ræ & ignis ſedē oñdit:q̄ rotūda eſt. ¶ Terra pi.ſi.n.f.n.t̄ra ſuis fixa pōderib⁹eſt ut phiſici dñt:quā ægyptii ſignātes bouis figurā pōebāt ut Mac.tradit.Ply.aeris ui ſuſpēſā cū aq̧ꝫ elīto librari terrā docet:&leuia pōderib⁹īhiberi quo min⁹euolēt:cōtraq̧ grauia netuāt ſuſpendi leuibus i ſublime tēdētib⁹ & pari i diuerſa niſu ui ſua q̧q̧ cōſiſtere.Terrā ignē hr̄e dubiū nō ē autore Ser.q ait itelligi eā rē ex ætna.Vñ Oui.ēt iqt i æde ueſtæ ppetuū ignē ¶ Aeř ſu.qūo ſubiecto:cū terra elemēto aq̄ & aeris ſubiciat:qa & apđ Antipodes aer ē quē uulgus ſubiectū putat & ſuppoſitū terræ. ¶ Tā gra.pē.on⁹ i quo aliud ē cētrū magnitudis.aliud grauitatis a qb⁹ ineq̄lē ſūt lineæ ad uniuerſā terræ ſupficiē ductæ: cū tñ nōnulli uelint hemiſpium qđ ē a cētro ad ſupficiē grauitatis æq̄ri pōdeř alteri hemiſpio qđ ab eodē centro grauitatis ſupficiē ponunt Sane res eq̄libris ut i phedone Plato docet īſiſ̃s alicuius medio poſita.nec magis:nec min⁹pōt i pt̄ē aliquā inclinari ¶ Arte ſy.Archimedes mathematicus excellēs cui geometricæ ac machialis ſciæ grādæ teſtimoniū.M.Marcelli cōtigit.ut Ply.ſcri.fabricauit ſpherā ſpheræ mūdi ſimillimā ubi & iqt Ci.plāetaꝝoim mot⁹nō ſine diuiō īgenio imitat⁹ē.Idē(ut Plut.tradit)amicos ac neceſſarios oraſſe dr̄:ut poſt ei⁹mortē ambitā cylīdro ſpherā ei⁹ſepulchro i poneret:qđ factū ē.Ita ut Cic.glorieť q̄ſtorē ſe:i Sicilia ſepulchrū Archimedis īueniſſe ſeptū undiq̧ uepribus ac dumetis & a ſyracuſanis ignoratū cū aīaduertiſſet colūnā i q̄ inerat ſpheræ figura & cylindri.Sphærā alii ferūt i ueniſſe Muſæū Eumolpi filiū teſte Laertio. Alii Atlantē ut Ply.refert.Sane autor hoc loco rotūdā terrā eē arguit autoritate Archimedis.Nolo.n.exiſtimes fuiſſe Romæ:in æde ueſtæ Archimedis ſpherā:qđ a nullo ſcriptore memoriæ pditū iuenies.q̄uis Ply.ſcribat ædē ueſtæ ſyracuſana ſupficie tegi placuiſſe q ēt inqt ſyracuſana eſt in pātheo capita colūnaꝝ a.M.Agrippa poſita. ¶ In ae.clau.Ambitu cœleſtiū circuloꝝ hoc ē qb⁹ Archimedes cœloꝝ motus imitat⁹ ē. ¶ Quod ut fiat &c.Si elemēto terræ rotūditas deſit ſine dubio æque a cœlis undiq̧ diſtare nō poterit.Nullus pcur.&c.Quia ſi ædes eēt nō rotūde ſed alteri⁹ formæ pcurrere āguli poſſent ac lōgi⁹ ſecedeř a medio q̄ reliq̄ ædis latera.Tholus:Tholū Ser.eē docet ueluti breue ſcutū qđ in medio tecto eſt in quo trabes cocūt. ¶ Alii p tholū omnē ædificii teſtudinē accipiunt.

AN F FAN.

Terram habere ignū argumēto & ætna

Centrū terř qūo itelligiť

Archimedes

Sphærā inuentē eſſe a Muſæo fi io eumulpi. alii ab atlante

Veſta eadē ē & terra ſubeſt uigil ignis
Significāt ſedē terra focuſq̧ ſuā:(utriq̧
Terra pilæ ſimilis nullo fulcimine nixa
Aere ſubiecto tā graue pēdet onus:
Ipſa uolubilitas ſubiectum ſuſtinet orbē
Quiq̧ premat ptes angulus oīs abeſt
Cūq̧ ſit in media rerum regione locata
Et tangat nullū pluſue minuſue latus:
Si cōnexa foret parti uicinior eſſet:
Nec medius terræ mundus hr̄et onus
Arte ſyracuſia ſuſpenſus in aere clauſo
Stat globus immenſi parua figura poli:
Et quantū a ſūmis tantū ſeceſſit ab imis:
Terra:qđ ut fiat forma rotunda facit:
Par facies tēpli nullus pcurrit i illo(lus
Angulus:a pluio uēdicat hymbre tho-

¶ VEſta eadē ē & terra:hāc rōne affert formæ tēpli rotūde:qđ Veſta terra ſit:& ut elemētū terræ globatū ē:& p cētro toti⁹ machie cōſtitutū:qđ rotūdū ſit neceſſe eſt:& aer undiq̧ circūfuſus:& ſupra aera ignis quoq̧ circūfūdiť.Ita i rotūdo:& cauo ad cœli ſil'itudinē tēplo:medio loco terræ rotūda effigies pēdet: ſupiuſq̧ ignē hēt iextinctū.Plut.uero de ipo igne i Camillo ita inqt.Virgies uero ueſtales rapto ex laribus igne:cū ſacris fugerūt:ſed a qbuſdā mēoriæ traditū ē:nihil pter æternū ignē eē ſuatū. ¶ A nu.n.rege:tāq̄ oiuꝫ pricipiū:eēt ignis uenerari iſtitutū ē.Nā nobiliſſimū quoddā ignis exiſtit i ipa natura:& motio q̄dā ē ul'cū motōe toti⁹ gñatio.Alia uero materia:q̄ caloř uacat:ocioſe:ignauiterq̧ iacēs:& cadaueri ſil's:ignis uirtutē tāq̄ aīaꝫ cupit & paulati ſuſcepto igne ad agēdū:qđ l'patiēdū uertiť.Nūa Pōpi.uir curioſus: ac ſapiētiſſim⁹:q i collogum cū muſis p ſapiētiā ueniebat:rōne q̄dā phiæ motus:hūc ſuari: cuſtodiriq̧ ppetua uigilia ne corrūpereť uoluit.Tāq̧ æterna uirtus:q̄ oīa ſuaret eēt:hæc ille ¶ Veſta ea.ē:& t̄ra:non ſūt diuerſa:ſed ſūt idē.Nā t̄ra ueſta dr̄ ut oñdimus. ¶ Ignis ui.iextinctus: ¶ Subeſt.u.ueſtæ & terræ.Terra hēt ignis elemētū:ueſta i tēplo hēt ignē iextinctū. ¶ Terra & foc⁹ ſignificāt ſedē ſuā:nā terra ē i medio loco toti⁹ mūdi:& focus ille eſt i medio tēplo:ſic oñdūt ſuā ſedē:ſed p ea q̄ ſequunť melius itelligeť. ¶ Terra ſi pi.q̄ globata & rotūda & pilæ ſil'itudinē. ¶ Nixa firmata. ¶ Nullo ful.nullo numie:qa librata i aere pēdet ¶ Tā gra.onus:quā grauis & pōderoſa eſt terræ moles. ¶ Pēdet i aere ſubiecto.ſuppoſito & undiq̧ circūfuſo. ¶ Globus p appoſitionē. ¶ Parua figura imēſi:ſoli globata:& rotūda atq̧ exigua effigies magne telluris. ¶ Stat ſu.q̄ſi firm⁹pēdet. ¶ In ae.cla.i ipa tēpli cōcauitate. ¶ Arte ſy.geometrica:nā ſicut terra i aere pēdet.Ita itra tēplū ueſtæ glob⁹ille:quo terra referebať.Sed id geometrica arte Archimedis.q ſyracuſis i ea floruit.Adde ut ſuis machinis tm̄ oneris ſolus manu ageret.q̄tū multa hoim milia uix mouere potuiſſēt:De quo multa a Plu.i Mar.referūť:& ob id arte ſyracuſia poeta dixit.Hic ēt ſpherā cōmēt⁹dr̄:q̄ mūdi & elemētoꝝ rōnē ocl's ſubiecit. ¶ Et ter.ipa q̄tū diſ.a ſū.a ſupiore pte cœli. ¶ Tm̄ diſ.ab imis:ab iferiore pte Par.n.diſtātia ē a terra ad ſup:⁹ cœlū:q̄ ē ad iferi⁹.Qđ ut fiat:ut undiq̧ ſit par diſtātia a terra ad cœlū. ¶ Facit for.ro.ipius terræ & cōcauitatis cœli.q̄ circulariter ābit terrā. ¶ Par fa.rē.nā itidē rotūdā form i hēt. ¶ Nullus an.pcur.i illō tēplo.exterius rotūdā hēt formā:iterius cōcauitatē qboq̧ circularē ſic nullū hēt angulū qđ fieri nō poſſet:ſi q̄dratū:aut triāgulare:aut lōgū eēt. ¶ Tholus:illud faſtigiū tēpli

PAV. MAR.

Veſta eadē dr̄ terra ſimilis pilæ

Geometria iuēta ab archimede

Tholus eſt tēpli faſtigiū

teſtudine. ℂ Vindicat:tuet̄ & liberat:q̄ intus ſunt ab ĭbre pluuio:aqs pluuiis φeλοσ græ.teſtudo latine.

ANT. FAN.

Suffibulum

ℂ CVR ſit uirg nib⁹&c. Virgines ueſtæ nō cuſtodiebāt tñ ꝑpetuū ignē ut qdā putāt:ſed ēt ſacrificabāt atq̧ iter ſacrificandū:ut ingt Feſtus ſuffibulū in capite hēbant hoc eſt ueſtimentū albū ꝓtextum quadrangulū & oblongū qđ fibula cōprehendebat̄:ibantq̧ certo die ad regem ſacrorꝝ:ut Seruius tradit:dicebātq̧ Vigilas rex uigila. Vñ illud eſt Virg. Vigilas ne deum gens ænea uigila. Nihil.his ſanctius ac religioſius hēbat̄ autore Plutar.quarꝝ cuſtos erat pontifex max.ut idē ſcribit in Numa a quo ad id ſacerdotiū Iectæ

Cur ſit uirgib⁹ q̄ris dea culta miniſtris
 Inueniā cauſas hæc quoq̧ parte ſuas
Ex ope iunonē mēorant cererēq̧ creatas
 Semine ſaturni tertia ueſta fuit:
Vtraq̧ nupſerūt ambæ pepiſſe ferūtur
 De tribus impatiens reſtitit una uiri:
Q uid mirū uirgo ſi uirgīe læta miniſtra
 Admittit caſtas in ſua ſacra manus?
Nec tu aliud ueſtā q̄ uiuā itellige flāmā
 Nataq̧ de flāma corpora nulla uides
Iure igit̄ uirgo ē q̄ ſemina nulla remittit
 Nec capit & comites uirgitatis amat:

Amata capi uerbum

Sacerdotes ꝑ triginta annos ſeruabant uirginitatem

Amestris uxor xerxis

ideo capi dicebant̄:ut A.Gel.docet in.i.noc.at.qđ ei⁹ manu præhenſæ ab his parētib⁹in quorꝝ poteſtate eēt ueluti bello captæ abducebant̄. Vnaquæq̧ aūt inter capiendū amata uocabat̄:qm̄ quæ prima capta ē eo noie fuiſſe tradit̄:q̄uis ſcribat Plutar.quæ primū a Numa captæ ſūt Geganiā & Bereniā appellatas. Seruius autor eſt uerbum capi cū de uirginibus dicit̄ unū eſſe ex his quæ nulla rōne mutant̄:ſicut creari ſacerdotes & condi eos qui ſibi ſtatuunt ciuitatem. Multa hoc loco nō imprudens ꝓtereo quæ apud Au.Gel.lector inueniet & Plutar.in Numa. ℂ Cauſas ſuas:cōgruas ꝓprias. ℂ Ex ope iunonē memorāt &c. Rhea cœli & terræ filia ſm Heſiodū fuit. Eandem & opē dicimus ex qua & Saturno natæ ſunt Iuno Ceres & Veſta. ℂ Impatiēs reſtitit una uiri: Veſta nubere noluit. Vñ miniſtris uirginibus gaudet. ℂ Iure igit̄ uirgo ē: Si Veſta flāma eſt:quæ nihil gignit uirgo dicit̄ & miniſtras uirgines capit. ℂ Remittit: Excludit & patru ædit fœt⁹ e ſemine. ℂ Comites uirginitatis amat. Numa uirginib⁹ Veſtæ annorꝝ triginta caſtitatem præſcripſiſſe dicit̄ quæ primo decēnio facienda diſcebant. ſecundo quæ didiciſſent faciebant. tertio alias edocebant:quo impleto uolenti nubere permittebatur. Sed quæ nondum ſoluta ſacerdotio uirginitatem prodidiſſet ad portam collinam uiua ſuffodiebatur: impoſita prius feretro & lata per forum magno ſilentio & horrore:ut Plutarchus tradit. Iuuenalis: Sanguine adhuc uiuo terram ſubitura ſacerdos. Fit autem Perſicū uiuentes deſodere:ut Herodotus ſcribit. Vnde Ameſtrim Xerxis uxorem ferunt quatuordecim illuſtrium Perſarum liberos deſodiſſe cum eſſet ætate prouecta. ad referendam pro ſe gratiam deo qui ſub terra eſſe putabatur.

PAV. MAR.

Gegāia Berenia camila Tarpeia ſacerdotes deæ ueſtæ

Quare dea ueſta non generat

ℂ CVR ſit uirginib⁹:cur ueſta uirgines miniſtras hēat pauloante oſtēdimus. Poeta ueſtā fuiſſe caſtā:ideo eius curā dari caſtis uirginibus aut qđ ueſta nihil aliud eſt q̄ flāma ignis:& quia ĭcorrupta eſt:ideo ab ĭcorruptis ſeruari:& Plutar.in Numa de hoc inquit:ſiue ut puram & incorruptā ignis ſubſtantiā inuiolat[...]:itē integriſq̧ corporibus illis cōmendarent:ſiue qđ ſterile & infœcundū eſſet:ſeite uirginitati adiūgerent &c. Idem agit de noīb⁹ primarꝝ uirginū. Primū igit̄ ingt: Gegamā:& Bereniā a Numa ſacratas aiunt. Deinde Camillā & Tarpeiam Poſtea uero Seruio alias duas numero illi addentes:id in hæc uſq̧ tpa multitudinem obſeruaſſe. His aūt uirginibus ānorꝝ.xxx.ab rege caſtitas ꝓſcripta eſt:ac primū qdē decenium quæ facienda ſunt diſcunt. Secūdū uero quæ didicere faciunt. Reliquū aūt decēnium alias docent. Tum demum uolenti ꝑmitt:t̄ poſt id tp̄s & nubere:& ad illā uitā uerti ſolutæ iā ſacerdotio. Dicūturq̧ haud multo hanc licentiam libēter amplexa:neq̧ his q̄ eam amplexæ fuerīt:ſecūdas res cōtigiſſe:& reliqua ℂ Q ueris cur dea ueſta ℂ Sit culta a uirginib⁹ miniſtris:cur uirgines ꝓſint admiſtrationi ſacrorꝝ ueſtaliū. ℂ Inueniā cauſas ſacras hac quoq̧ ꝑte:q̄ſi hui⁹ ēt rei rōnes afferam ℂ Memorant Iunonē & Cererē:creatas ſemine Saturni ex ope dicūt ex Rhea & Saturno natas eē filias plures:quarꝝ prima Iuno fuerit ſecūda ceres. Tertia ueſta fuit:ex filiabus tertio loco nata ē ueſta ℂ Vtraq̧ nupſerūt:Iūo & Ceres:nā Iuno nupſit Ioui:Ceres ēt Ioui ſuccubuit:ſed nubere uoluit Iaſio:& ex eo pepiſſe fert̄ Plutū & Philomelū:cui⁹ ſupra meminimus. ℂ Ambe ferunt̄ pepiſſe:nā Iuno pepit Hebē & Martē:ceres ꝓſerpinā. ℂ Vna de trib⁹ ueſta. ℂ Fuit impatiēs uiri:cū uirginitatē ſuaret:uiro nō ſuccubuit. ℂ Q uid mi.ſi uir.ueſta. Eſt læta mi.uir.gaudet ſua ſacra ꝑ uirgines miniſtrari. ℂ Admittit ca.ma.accipit uirginū ĭmaculatas manus. ℂ In ſua ſacra:ad miniſteriū ſuorꝝ ſacrorꝝ. ℂ Nec tu intellige aliud ueſtam q̄ uiuam flāmam:nō exiſtimes aliud ꝑ ueſtam intelligēdū eē q̄ extinctum illū ignē. Nō.n.aliud aſſeruat̄:quam inextincta flāma. ℂ Et de flam.nul.cor.ui.na.flāma nihil gignit.ſic ex ea nulla naſcūt̄ corpa. ℂ Iure igit̄ uirgo ē:merito ueſta eſtimat̄ uirgo:cū ipſa flāma ſit. ℂ Q ue re.nul.ſe.q̄ſi q̄ nec recipit ſemina:nec remittit corpa ex ſemine nata:ut in animalibus fit ad gn̄ationem per marē:& femellam cū alter mittat altera cōcipiat ſemen:hic nulla eſt gn̄atio. ℂ Nec capit ſemina: qa nō cōcipit. ℂ Et amat comites uirginitatis:uirgines miniſtras: Attigit hunc locum Lactātius:cū refert Saturnū abſcidiſſe patri genitalia:& ingt qđ forſan uere acciderit:ſed homines reſpectu elementi:qđ dicit̄ celum:totam fabulam explodunt:tanq̄ ineptiſſime fictam:quam tñ ſtoici ut ſolent ad rōnē phiſicam conant̄ traducere:quorꝝ ſn̄iam Cic.de na.deorꝝ differēs poſuit. Cœl eſtē ingt altiſſimam:æthereāq̧ naturā.i.igneā:quæ ꝑ ſeſe omnia gigneret:uacare uoluerūt ea patre corporis: quæ coctione alterius egeret ad procreandūm. quæ ratio in ueſtam potuit conuenire:ſi mas diceretur. Iccirco.n.uirginem putant ueſtam:quia ignis inuiolabile ſit elemētum:nihilq̧ naſci poſſit ex eo quippe qui omnia quæ corripuerit abſumat. Deinde adducit hos quattuor uerſus:uolui hæc apponere. quia ad rem faciunt quæ de igne & ueſta dicit.

¶ESSE diu ſtultus ueſtæ ſi.pu. Veſta nullū unq̄ habuit ſimulachrū:ut ignis nullā certā effigiē hēt. Atq (ut ſcri. Plu. ab urbe cōdita) ad annū eius .clxx. Romani tēpla ſine ullis deoꝝ imaginibus hūerunt edocti a Numa deū nihil aliud q̄ mentē increatā & inuiſibilē eē. ¶Stat ui terra ſua: docet uñ ueſta nomē accepit & uel Veſtā dictā eſſe ꝙ terra q̄ ueſta eſt ui ſua ſtet: uel græcū eē uocabulū: qm̄ ab eo qd a græcis eſtia dr̄ ueſta deduci pōt ſubtracta i lr̄a & aſpiratiōe cōuerſa in u cōſonātē. Vñ autor ſubiūgit. ps graii nois. Si. n. græco noīe ītegro uteremur heſtia diceret̄ uel forte ueſtia. ¶At focus flāmis. Focus ara deoꝝ penatū ē teſte porphyrione: quoꝝ in numero ueſtā eſſe Macr. tradit. Cuius uirginale ſimulachrum ignis in foco ſtatuit̄: ut inqt Euſebius. Quā ob cām Ouidius docet hoc loco uñ focus dicat̄ qui eſt ſedes ueſtæ. Hic a fouēdo .i. calefaciendo noīatus eſt autore Feſto ut foculi fomēta focillatiōes Eſt aūt focus ut inqt Seruius qcqd ignē fouet ſiue ara ſit ſiue aliud quippiā. Focula uero dicta ſunt nutrimenta: ut a e Nonius uñ foculare dr̄ ut fouere. ¶In primis ædibus. in atrio erāt olim culinæ teſte Seruio. Vñ atriū dictū putant ꝙ atrū eſſet ex fumo: q̄uis Varro & Feſtus aliter ſentant quoꝝ Feſtus atriū eē inqt ædificii genus ante ædes cōtines mediā areā in quā collecta ex oī tecto pluuia deſcēdit dictū q̄ſi aterriū ꝙ a terra oriat̄ cum Seruio placeat priorē partē domus atriū appellari quam qdā arbitrati ſūt ēt ueſtibulū dici: ut A. Gel. ſcribit dictū: ut Serui⁹ tradit: uel qd̄ ianuā ueſtiat: uel a Veſta cui limē eſt conſecratum: uel ꝙ ibi nemo ſtet quia in limine ſolus eſt tranſitus quō ueſanus nō ſanus dicit̄. Cæteꝝ Cecilius gallus teſte A. Gel. ueſtibulum eſſe inquit non in ipſis ædibus: neq̄ partē ædiū: ſad locū añ ianuā domus uacuum p quē a uia aditus acceſſuſq̄ ad ædes eſt cum dextra ſiniſtraq̄ inter ianuā tectaq̄ q̄ ſunt uiæ iuncta ſpatiū reliquit̄ atq̄ ipſa ianua ꝓcul a uia ē area uacāti īterſita. Et qm̄ ue pticula: ut Macro. & A. Gel. tradūt nō ſolū minutionē ſed ē t intēſionē interdū ſignificat: & q dn̄m domus ſalutatū ueniebāt priuſq̄ admitterent̄ in ueſtibulo cōſiſtebāt: qbuſdā placet a ue & ſtādo ꝙ ibi multū ſtaret̄ ueſtibulū appellatū. Nonius autor eſt qm̄ aræ ac foci in ueſtibulis olim hēri ſolerent putaſſe nōnullos a ueſta ueſtibulū noīatum. Idem ſcribit coquinā a ueterilius colinā dictā ꝙ ibi ignem colerent: cui Seruius aſtipulat̄ docens maiores ad limina ſolitos & epulari & deos colere. ¶Inde ꝑcamur cū famur ueſtam: diximus ſupra ueſtam ſolitam in omnibus ſacrificiis inuocari ſicut inuocabat̄ ianus.

ANT. FAN.

Romāorū tēpla ſine ullis imaginibus

Focus

Focula unde ſit nomē foculare

Atrium Veſtibulum

Ve mō auget R. mō diminuit

Colina

Eſſe diu ſtult⁹ ueſtæ ſimulachra putaui
Mox didici curuo nulla ſubeſſe tholo:
Ignis inextinctus tēplo cælatur in illo:
Effigiē nullā ueſta nec ignis habet:
Stat ui terra ſua ui ſtādo ueſta uocatur
Magnaq̄ pars graii nois eſſe poteſt:
At focus a flāmis & ꝙ fouet oīa dictus.
Qui tñ in primis ædibus ante fuit:
Hic quoq̄ ueſtibulū dici reor uñ ꝑcātes
Dicimus o ueſta: q̄ loca prima tenes:

¶ESSE diu ſtultus: putabā inqt poeta eſſe aliquā ueſtæ effigiem: ſed nihil eſt niſi ꝑpetuus ignis: cuius nō eſt dare ſimulachrū: nec etiā ueſtæ. Tranſit deinde ad originē uerbi: unde ueſtā: & unde focus dicat̄. ¶Ego ſtul. imprudens. ¶Diu pu. eſſe ue. ſi. qd̄ in tēplo eſſet imago deæ. ¶Mox: ſtatim cū ita eſſe putarē: aut cū nūc aīo uoluerē. ¶Didici inſpirāte numine. ¶Nulla ſubeſt cur. tho. nulla eſſe ſimulachra ſub ipſa teſtudie tēpli & tñ ſeruabant̄ ī eo tēplo dii penates: de q̄bus diximus in primo & palladiū: de quo poſtea dicemus: ¶Ignis inextin. ꝑpetuus: qui nunq̄ extinguebat̄. ¶Celat̄ in illo tēplo: ſeruat̄ intra tēplū: & ut Plutar. iqt in uita Numæ: ſi forte qn̄q̄ ignis deficiat: ueluti Athenis: Aryſtone Tyranno ſacrā lucernā extinctā aiūt: & apud delphos tēplo a medis incenſo: & Romæ: tum Mitridatici: tū ciuilis belli tꝑibus ſimul cum ara & ignis periit: dicunt nequaq̄ decere ex altero igne accipi: ſed nouū & peregrinū elici oportere: accenſa ex ſole flāma pura & īmaculata: docet ꝑterea quo pacto ex ſole ignis accendat̄. ¶Nullam effi. ue. nec ignis ha. nullum eſt ueſtæ ſimulachrum: nec etiam ignis. ¶Terra ſtat ui ſua: ſua mole librata: & ſua ui immobilis exiſtit. ¶Veſta uo. ui. ſtant. qm̄ ut demōſtrauimus: ueſta eadē eſt & terra: ea quia ui ſtat: ueſta dr̄. ¶Et ps graii no. po. eē cauſa nois. ſ. latini: pōt hoc latinū nomē hēre originē a græco noīe: qm̄ ɛοτια focus: & ueſta: & lar & domus dicit̄ & ɛοτнσ dicit̄ ueſtis. ¶Pars dixit: qa nō totum græcū nomen accipimus: ſed partem dicimus ueſta: & nō ueſtia. Et ɛοτια aſpirat̄: cū aſpiratio uertit̄ in .u. noſtrū ſicut ab heſpero ueſper ab henetis uenetos dicimus. ¶At fo. di. a flā. & ꝙ oīa fo. a flāma uel a fouēdo focus deriuat̄. & hoc pp ignē ueſtalē eū & globus ille pro figura terræ: & ignis in tēplo ueſtæ ſit. ¶Qui tñ: foc⁹. ¶Ante fuit ī pri. ædi. olim in prima ædiū parte erat focus: quaſi ī ipſis ueſtibulis. ¶Hinc: a ueſta ¶Reor: arbitror. Dici ueſtibulum: ꝑpterea qd̄ foc⁹ in ueſtibulo fit: exiſtimo a ueſta ueſtibulū dici. Veꝝ ut Gellius inqt ueſtibulū putabant aliqui eſſe partē domus primorē: quam uulgo atriū uocant. Cecilius in lib. de uerb. ſig. ueſtibulū non ædium partē eſſe dixit: ſed locū ante domus ianuam uacuū: p quē a uia aditus: acceſſuſq̄ ad ædes eſt. Vnde Vir. in. vi. ueſtibulum ante ipm̄. Primiſq̄ in faucibus orci non primo rem ædium partem eſſe dixit: ſed loca duo demonſtrat extra orcum: fores. ſ. & fauces. Ex q̄bus ueſtibulū appellat ante ipſam domū: & ante ipſa orci penetralia. Fauces autem uocat iter anguſtum per quod ad ueſtibulum adiretur. Marcellus uero ita inquit ueſtibula quidam putant ſub ea proprietate diſtincta: quod in primis ingreſſibus: & in ſpaciis domorum: ueſtæ hoc eſt aræ ac foci ſoleant haberi ſed ſic intelligi debent nō abhorreant uocabuli proprio inuenit̄ ēt apud ueteres doctos ueſtibula ob eam ſignificantiam dicta: qd in his locis ad ſalutandos dños domoꝝ quicūq̄ ueniſſent ſtate ſoleant cū ītroeūdi daret̄ copia. Atq̄ ob hanc cōſtitutionē: & q̄ſi ſtabulationē. Primos īgreſſus domoꝝ ueſtibula noīatos. Cicero in oratore Veſtibula nimiꝝ aditusq̄ ad cauſam faciēt. ¶Inde ex ueſtibulo. ¶Præcamur q̄ famur: ꝑcādo deos alloqmur: ut apud Virg. Affaturq̄ deos: & ſactū ſidus adorat. ¶Veſta eſt q̄ tenet prima loca: ipſa ueſtibula: qm̄ ut diximus ibi aræ & foci ſoleant hēri

PAV. MAR.

Quōi ignis extinctus accendi debet

Vnde dicat̄ ueſtibulum & A. Gel. & Macro.

ANT. ℂSCAMnis cōſidere lōgis:Virg.Perpetuis ſoliti pr̄es cōſidere mēſis:hoc eſt lōgis & ad ordinē ſed̄ tiū
FAN. exeq̄tis Maiores nr̄i cū duob⁹ tm̄ cibis uterenť:ut Ser.ſcribit in atriis ſedentes epulabanť:quē morē Var.
Maiores docuit romanos a Laconib⁹ & Cretēſibus hūiſſe.Sedebant & flamines ſacra faciētes ad .mēſas quæ aſſi-
in atriis delæ dicebanť:ut autor eſt Feſtus:ſm̄ quē & Anclabris dicebať menſa miniſteriis aptata diuinis & ancla
epulabā bria eius uaſa qđ anclare haurite ſit:ut Florē anclabant liberi ex archeſis:quēadmodū : & curiales mēſe uo
tur aſſi- cabanť in q̄b⁹imolabať iunoni q̄ Curitis ē appellata.Sedebāt & q̄ epulabanť in ſacris Herculis:ut Macr.
delæ docet. ℂMenſe credere adeſſe deos:Veteres deos quoq̧

Añ focos olim ſcānis cōſidere longis
Mos erat & menſæ credere adeē deos
Nunc quoq̧ cū fiūt antiq̄ ſacra uacunæ
Añ uacunales ſtantq̧ ſedentq̧ focos
Venit hos ānos aliquo de more uetuſtas
Fert miſſos ueſtæ pura patella cibos:
Ecce coronatis panis depēdet aſellis
Et uelant ſcabras florida ſerta molas:
Sola prius furnis torrebāt farra coloni:
Et fornacali ſunt ſua ſacra deæ:
Suppoſitū cineri pane foc⁹ ipſe pabat
Strataq̧ erat tepido tegula q̄ſſa foco:

Ancla ad cænā interdū inuitabāt.Valerius Max.Fœmīæ cū ui-
bria ris cubātib⁹ ſedētes cænitabāt:quæ cōſuetudo ex hoīum
Anclare conuictu ad diuina penetrauit.Nā in iouis epulo ipſe in
Menſas lectulo.Iuno.& Minerua in ſellas ad cœnā inuitabantur.
dicatas Sane ut Macro.refert in papiriano iure euidēter relatum
ararū ui eſt mēſas dicatas ararū uicem p̄ſtare poſſe q̄lis mēſa fuit
uices in tēplo Iunonis populoniæ. Itaq̧ Feſtus mēſe inquit in
p̄ſtare ædibus ſacris ararū uicē obtinebant.Plut.aūt in q̄ſtioni-
bus ſcribit nullā mēſam cōſueuiſſe uacuam tolli:ſed oīno
cū aliqd ēt ſupeſſet:qđ mēſa ſacra ſit:nihilq̧ ſacrꝝ reling
inane & uacuū oportere.Qđ aūt hic Ouid.iqt mēſe cre
Vacuna dere adeſſe deos ideo dr̄:qa foci ſunt ueſte ſedes & ignis
dea ueſta eſt.An ſacra uacunæ:Vacunā deā Sabini ſub icerta
ſpecie formatā coluerūt teſte Porphyrione quā q̄dā Bel-
lonā eē putauerūt.Alii Mineruam.alii Dianā alii Venerē
alii Cererē alii uacatiōis deam:de q̄ inqt Horatius : Hæc
ego dictabā poſt tēplū putre uacunæ.Var.in primo rerū
Patellæ diuinarꝝ ut Acrō tradit uacunā eē uictoriā memoriæ p̄diditq̧ eā maxie gaudeāt:q̄ ſapiētiæ uacēt:uel ut q̄
buſdā placuit qa uictoria fauēte a curis uacamus. Vēit in hos hamos:In hāc ætatē i hæc tēpora. ℂVetu
ſtas:Mos & ritus ueterꝝ qui in patella cibos ueſtæ mittere cōſueuerūt qđ etiam tp̄ibus Ouidii faciebant.
Aſini co Pura patella.Patella diminutiuū eſt a patina ut ab aſina aſella a gemina gemella.Eſt aūt uas p̄icatū ac par-
ronabā uum teſte Feſto:aptūq̧ ſacrificiis faciēdis.Ecce coronatis panis depēdet aſellis.In honorem ueſtæ focorꝝ
tur dn̄e aſini hoc tp̄e molas uertere cōſueti coronati floribus & e pane ueluti monilia q̄dam gerentes ad focos
ducebanť & piſtores eo ueniebāt atq̧ inſup molæ ſertis & florib⁹ ornabāť.Cōſueuit & panib⁹ redimiri ca
put equi quē idibus octobris in campo martio īmolabant ob frugū euentū:ubi equus potius q̄ bos cede-
bať autore Feſto:qm̄ bos aptus eſt frugibus pariēdis.Coronabanť aūt aſini ueſtalibus qa Veſta(ut dixi-
mus)eſt focorꝝ dn̄a ubi olī panes cineri ſuppoſiti coquebanť cū in furnis tm̄ farra torrerēt ut in fornacali
bus dictū eſt. ℂSuppoſitū cineri:Vt ueſtæ bn̄ficio coquereť:ut Dūq̧ ſuas peragit Vulcanus ueſtaq̧ ptes
PAV. ℂERAT olim mos:cōſuetudo. ℂCōſidere ſimul oēs de domo ſedere. ℂAñ focos:quæ ī ueſtibulo erat
MAR. ℂLōgis ſcānis & cōſidere adeſſe deos mēſe:p̄pea qđ añ aras & focos cōſiderēt putabant dū accūberēt ad
eſſe numina ℂNūc quoq̧:ēt hoc tp̄e ſeruať illa uetus cōſuetudo:ut añ focos ſedeant in uacunalib⁹ ℂCū
fiunt ſa.an.ua.cum deæ uacatiōis feſtum celebrať:& ſacrificia fiunt. Vacuna.n.a uacando dicta q̄ p̄eſt uacā
Vacuna tibus:& ocioſis:cui cū agricolæ a laboribus ruris ceſſarēt:& poſt p̄ceptos fructus regeſcerēt p hyemē: uo
lia feſta ta ſoluebant & ſacrificabant. ℂStant & ſedent ante uacunales focos:cōſiſtunt añ aram & focos in uacuna
uñ dicta libus cū imenſis appoſitis dapibus epulanť.De uacuna ea rettulimus:q̄ ex multorꝝ ſentētiis inferebantur.
ſint Vterꝝ in eo uerſu ep̄laꝝ Hor.Hæc ego dictabam poſt ſanū putræ uacunæ Por.inqt Vacunam apđ ſabi
nos plurimū coli:quoſdam mineruam alios dianam putauiſſe nōnullos & cererē dixiſſe:ſed Var.in primo
diuinarꝝ:uictoriam dicere:& ea maxime hos gaudere:q̄ ſapiētia uincunt ℂVetuſtas:ritus & conſuetudo
ℂVenit in hos annos:p̄uenit in noſtra tp̄a. ℂAliquo de more:ex aliq̄ cōſuetudine:qm̄ ut antiq̄ ſolebant
ita nūc in uacunalibus ſedeť:& in ueſtalibus:quēadmodū a priſcis factitatū:cibi mittunť ideo inqt. ℂPa
Quare tella pura:purgata & nitida:aut pura:qa purarꝝ uirginū ad uſū. ℂFert cibos miſſos:q̄ mittunť a piis ciui
aſini co bus. ℂVeſtæ:ipſi numini libantibus.Quid q̄dē indicant illi duo Var.in manio uerſus! quocirca oportet
ronabā bonū ciuem legibus parere & deos colere in patellam dare.Iunxit.n.illud deos colere & in patellam dare:
tur coro pro cibis & munuſculis:q̄ diis libanda mittunť.Verꝝ eumēidibus inqt patella eſuriēti p̄uocat poſita nea
na panis politanas piſcinas:& in libris de lingua latina ait patinas a patulo dixerunt.ut puſillas q̧ his libarēt cœnā
patellas.Ecce coronatis in his ueſtalibus ex antiq̄ cōſuetudine a piſtoribus aſini pane coronabanť.Cā eſt
q̧ piſtor & focū:& ueſtā obſuat:ex antiquo ēt more:cū panis de quoq̄ ſoleret ī focis anteq̄ pani eēt fur-
norꝝ uſus.Plut.uero oñdit in cōſualibus:Equos & aſinos coronari ſolitos:& uacare a labore:ſiue q̧ neptū
no equeſtri diē feſtū agant:& aſinus pp equū pari fruiť licētia:ſiue q̧ inſtituta nauigatione:cū multa naui
bus ueherenť ociū quoddam:ac remiſſis iumētis data eſt. ℂEcce pa.de.aſelli.eo aſelli coronati ferūt panē
dependentē.aut potius hn̄t caput panibus redimitū.quēadmodū idibus octobribus in campo martio:cum
ſacrificiū fiebat ob frugū euentū:& equus potius q̄ bos īmolabať:q̧ hic bos frugibus pariendis eſt aptus.
Panibus redimibant caput equi immolati:ita nunc panibus redimibant caput aſini ab officio mole uacan
tis. ℂEt ſer.flo.ex floribus. ℂVelāt. ℂTegunt:ſeu coronāt. ℂMolas ſcabras:aſpas:nā & mole quoq̧
ipſe uacantes floribus:& accipias molas ex lapide ad terendum triticum in farinam:nam alias mola in ſa

eris ex farre & ſale mollito. ¶ Coloni:agricolæ. ¶ Prius tor.deſicabant:ſeu decoq̄bant. ¶ Sola farra furnis:nō.n.panis in furno torrebaẽ:ſed far.uñ ut in.ii.li.diximus & alio quoq; loco attingim⁹.Nũa iſtituit: ut autor eſt Emine far torrere:qm̄ toſtũ cibo ſalubrius eēt:id uno mō cōſecutũ ſtatuēdo:nō eſſe purum ad rem diuinã niſi toſtũ:Is & fornacalia inſtituit farris torrēdi ferias. ¶ Et fornacali deæ ſunt ſua ſacra:nã ĩ fornacalibus a Numa inſtitutis:deæ fornacis cōuenictia ſacra fiebant:de quo ēt in.ii.dcm̄. ¶ Facta dea ē fornax:læti fornace coloni Orant:ut fruges tēperet illa ſuas. ¶ Ipſe focus pabat panē cineri ſuppoſitũ:nō enĩ in furno:ſed in foco:& ſub cinere panis coq̄baẽ:qm̄ ut inq̄t Ply.piſtores Romæ nō fuere ad perſicum uſq; bellũ:annis ab urbe cōdita ſup q̄ngētos octoginta.Ipſi panē faciebãt q̄rites:mulierũq; id opus maxime erat:ſicut ēt nō in plurimis gētiũ Artoptos iã Plautus appellat in fabula quã aulūlariam inſcripſit magna cōcertatiōe eruditoꝝ:an uerſus poetæ ſit illius.Certũq; ſit atrei capitonis ſnĩa. Toſtũ panē lautiori bus coquere ſolitos:piſtoreſq; tantum eos:qui far pinſebant nominatos &c. ¶ Et tegula quaſſa:concuſſa. ¶ Erat ſtrata tepido foco:hoc eſt focus ipſe erat ſtratus tegulis & lateribus:& in his coquebatur panis.

Panẽ ceteri ſup poſitum

Artoptos

Inde focum ſeruat piſtor dñamq; focorũ
Et quæ pumiceas uerſat aſella molas:
Præterea referã ne tuũ rubicũde priape
Dedecus eſt multi fabula plena ioci:
Turrigera frōtē cybele redimita corōa
Cōuocat æternos ad ſua feſta deos:
Cōuocat & ſatyros & ruſtica nuīa nī
Silen⁹ q̄uis nēo uocarat adeſt(phas
Nec licet(& lōgũ ē)epl'as narraẽ deoꝝ
In multo nox eſt peruigilata mero:
Dĩi temere errabãt in opacæ uallib⁹ idæ
ps iacet & molli gramīe mēbra leuãt:
Hi ludũt hos ſōn⁹ hēt ps brachia nectũt
ps uiridē celeri ter pede pulſat humũ:
Veſta iacet placidãq; capit ſecura q̄etē
Sic ut erat politũ ceſpite fulta caput:
At ruber hortoꝝ cuſtos niphſq; dãſq;
Captat & errātes fertq; rfertq; pedes
Aſpicit & ueſtã dubiũ niphã ne putarit
An ſcierit ueſtã ſciſſe ſed ipſe negat:
Spē capit obſcænã furtiq; acccderẽ tentat
Et fert ſuſpenſos corde micãte grad⁹:
Forte ſenex quo uect⁹ erat ſyllen⁹ aſellũ
Liquerat ad ripas lene ſonantis aquæ:

¶ INDE focũ piſtor ſeruat.Pilũnus & Picũnus frẽs fuerunt ac dii p̄ſides auſpiciis cōiugalibus deputati teſte Nonio:quoꝝ Pilũnus pinſendi frumēti uſum inuenit autore Seruio. Vñ a piſtoribus colebaẽ qui a pinſendo farre nomē acceperũt cum olim tantũ farinã facerēt.Ipſi enim quirites & mulieres(ut inq̄t Ply.)panē faciebant:ſed poſtea receptũ eſt:ut piſtores etiã panē coquerēt.Quaẽ ait Plautus in aſinaria:cũ a piſtore panē petimus uinũ ex œnopolio.Et Feſtus coquũ inq̄t & piſtorem apud antiquos eunde; fuiſſe accepimus.inde uſurpatũ eſt:ut hoc tpe ad focos uenitēt.Eos cōſtat non fuiſſe Romæ ad Perſicum uſq; bellũ annis ab urbe condita ſup q̄ngentos octoginta Veteri aũt more uxoribus nec molere nec coquere pmittebaẽ auto.Plut.Poſt filias.n.Sabinis raptas facta pace & ſocietate inita in fœdere exceptũ eſt uxorē uiro Romão: nec molere nec coquinarĩ facere. ¶ Pumiceas molas:ſcabras & ſil'cs pumici. ¶ Cōuocat deos.Quoꝝ ipſa mr̄ ē. ¶ Silen⁹:Male a q̄buſdã ſilenus p y ſcribiẽ. ¶ Vallibus idæ:Quia ibi mater deoꝝ coliẽ.Eſt aũt hæc ida phrygiæ Brachia nectũt:ut ſaltēt uel luctēt. ¶ Veſta iacet Phyſice iacentē Veſtã inducit q̄a nullũ elemētum eſt inferius terra. ¶ Captat:oculis capit ut eligat pulchriorē. Nymphã ne putarit:quia ueſta montanũ numen ſiue nipha no eſt.

ANT. FAN.

Pilũnus piſtores

Vxoribus nec molere nec coquerẽ cos. nõ pmittebaẽ ex fœdere romuli fcō cum ſabinis

¶ INDE ex eo q̄d in foco panis coquebaẽ. ¶ Piſtor ſeruat focũ & dñam focoꝝ:obſeruat ueſte numina:nam focum ueſtalē & ueſtã ipſam:q̄ focis p̄eſt. ¶ Et aſella ēt obſeruat hæc numina:q̄a hēt a uerſanda mola uacationē in ueſtalib⁹. ¶ Quæ uerſat:frequēt uertit. ¶ Molas pumiceas:& pumicē.Veꝝ nō e pumice fiunt molæ ſed ex lapide ſcabro:& aſpero inſtar pumicis. ¶ Præterea referã ne tuũ:fabellam refert:unde mos coronandorũ in ueſtalib⁹ aſinoꝝ originem habuerit:nam cum cybele ad cōuiuium deos cōuocaſſet:& poſt epulas alii luſibus:alii quieti ſeſe dediſſent:Priapus dormientē ueſtã adortus eſt:legiſſetq; fructus ex arbore femorali:niſi rudens ſyleni aſinus illam excitaſſet.Qua quidẽ cauſa lampſaceni aſinum priapo nectunt.Veꝝ in.i.lib.oñdimus tribus cauſis aſinũ priapo mactari.In ueſtalibus uero ob meritum excitatæ deæ pane coronaẽ.Præterea o priape rubicũde referam ne tuũ dedecus:debeo ne ego retinere turpitudinē tuam. ¶ Fabula eſt plena multi ioci.q.d. referenda eſt:q̄a iocoſa fabula relata:pariet uoluptatē. ¶ Cybele mater deoꝝ a cybelo monte phrygiæ de qua & myſteriis eius diximus in.iiii.Redimita fronte corona turrigera:hoc eſt hñs in capite coronã turritam:ppterea q̄d primis turres urbibus ipſa dedit. ¶ Cōuocat & ſatyros:& bacchũ comitabanẽ:de q̄bus dixim⁹ in primo. ¶ Et nymphas numina ruſtica:deas p̄ſides ruris:agroꝝ:fontiũ:montiũ:nemoꝝ. ¶ Sylleus:bacchi nutritius:de quo ēt in primo:& in tertio dictũ. ¶ Adeſt q̄uis nemo uocarat:uēit ille ad cōuiuiũ: ēt cũ nemo uocaſſet. ¶ Nec licet numerare epulas deoꝝ:& longũ eſt:nō eſt fas referre arcanas deoꝝ epulas:ēt ſi liceret lōgũ eſt cōnumerare ¶ Nox eſt puigilata in multo mero:in multa cōpotatōe ptraxeẽ.n.ſympoſiũ in multã noctē. ¶ Hi:aliq ex illis diis. ¶ Errabãt temere iprudēter & ſine ullo delectu.In uallib⁹ idæ phrygiæ. ¶ Opacæ nemoroſæ & umbroſæ. ¶ Pars iacet:recũbit. ¶ Et leuat mēbra molli gramīe:alleuiat mēbroꝝ laborē captans in molli gramine quietē. ¶ Hi ludunt:exercēt ſe uariis ludis. ¶ Hos ſomn⁹ hēt hii dormiunt ¶ Pars brachia nectit:alii ſimul alligant brachia:ut paleſtra certent aut ut choreas agitent. ¶ Et ter pulſat uiridē humum pede celeri:ſaltat uelocibus pedibus in choreis:aut potius accipias:pro his

PAV. MAR.

Cybelea cybelo montē phrygie

Sylenus bacchi nutriti⁹ de quo ĩ l.b.i.

Saltādi ludus

qui ſaltatione contendunt:cum ter:cum uno pede ſaltent:& hinc. ¶Pulſat:percutit humum ter pede celeri. ¶Veſta iacet:requieſcit. ¶Et ſecura:ſeorſum ab omni īſidiaꝝ cura. ¶Capit placidam quietem:lenes ſomnos. ¶Sicut erat fulta caput,ita ut tunc erat hn̄s caput fultum munitum. ¶Poſitum ceſpite:in humo herboſa.ita enim munierat caput eo ceſpite inixa. ¶At cuſtos hortoꝝ:Priapus:rubet a rubro inguine. ¶Captat oculis.ſ. ¶Et nymphas:& deas & ruſtica nūina:& deas cœleſtes. ¶Et fert & refert pedes errātes:errabat hac atqꝫ illac parans requieſcētibus nymphis īſidias. ¶Aſpicit & ueſtā:ſeorſum ab aliis recumbentē. ¶Dubiū eſt. ¶Ne an putarit nymphā:an putauerit illā eē ex nymphaꝝ numero. ¶An ſcierit ueſtā eſſe hic erat in dubio:an illā cognouerit an crediderit eſſe ſemideā.Semidei aūt in terris ſunt dii ī cœlo de quibus in met.ſunt mihi ſemidei:ſunt ruſtica numina nymphæ:Fauniqꝫ & ſatyri:& monticolæ ſiluani:quos qm̄ cœli nōdū dignamur honore quas dedimus terras illos habitare ſinamus. ¶Sciſſe ſed ipſe negat:Priapus-negat ſe ſciuiſſe ueſtā eē. ¶Spē capit obſcœnā:cōcipit priapus ſpē turpē:nā turpe erat ſpare expugnarē uirginis pudiciciā. ¶Et tētat accederē:ad illā. ¶Furtiꝫ:occulte:ne ab aliis uiderē. ¶Et fert gradus ſuſpēſos:paſſus dubios:aut qa erectus in digitos incedebat: ut de eodē in primo lib.ueſtigia furtim ſuſpēſo digitis fert taciturna gradu. ¶Corde micāte:tremēte. ¶Forte ſenex ſyllenius:bacchi nutriti⁹.Liqrat aſellū quo uectus erat:aſinū in quo inſidens illuc ſe cōtulerat. ¶Ad ripas aque lene ſonātis:obſtrepentis.Liquerat.n.illū in ripa herbida depaſcentem.

Delusio priapi ī ueſta da

Ibat ut inciperet lōgi deus helleſponti:
Intempeſtiuo cum rudit ille ſono:
Territa uoce graui ſurgit dea ꝯuolat oīs
Turba ꝑ infeſtas effugit ille manus
Lāpſacus hūc ſoli ſolita ē mactare priapo
Apta aſini flāmis indicis exta damus:
Quā tu diua mēor de pāe mōilib⁹ ornas
Ceſſat opus:uacue cōticuere molæ:
Noīe q̄ ꝓcio celebratior ante tonantis:
Diſcant piſtoris quid uelit ara iouis:
Cincta ꝓmebanē trucib⁹ capitolia gallis
Fæcerat obſidio iam diuturna famem:
Iuppiter ad ſoliū ſuperis regale uocatis
Incipe ait marti protinus ille refert:

ANT. FAN.

¶LONgi deus helleſponti:Priapus cuius patria eſt Lāpſacus ad helleſpontū ſita contrarias inter ſe urbē hn̄tem in Europa callipolim & Seſton in aſia lāpſacū & abydō: ¶Indicis exta:aſini q dei hortoꝝ detexit & indicauit īſidias. ¶Vacuæ molæ:quæ ueſtalibus frumēta nō terunt. ¶Dicāt piſtoris qd uelit ara iouis:Ne qd ꝓtereaē ad ueſtam ptines curſus focos diximus ſupra ſeruari hoc tpe a piſtoribus:docet cur Iuppiter piſtor arā habuerit in mōte tarpeio:cuius cōſtituēdæ hāc cām ferūt.Galli urbe capta cū ſolā potiūdi Capitolii ſpē in fame obſeſſoꝝ reponerēt Romanis ex arce Iouis monitu panes iaculantib⁹ad fiduciæ ſpēm ſpectaculo ſtupefacti ad omittēdæ obſidionis fœdera deſcēderūt exiſtimātes Romanis multā frumenti copiā ſupeſſe.Vn̄ poſtea repulſis gallis Ioui piſtori ara ī capitolio cōſtituta ē.Lege Liuiū q ſcribit iactū eſſe panē in hoſtiū ſtatiōes q̄uis aræ nō meminerit.Ea noīe q̄ ꝓcio celebratior dr̄:qa magnū eſt qdē aræ nomē:ipſa uero nō magna & nō multo impēdio cōſtituta. ¶Cincta ꝓmebātur trucibus capitolia gallis. Nota eſt hyſtoria.Lege Liuium primæ decadis lib.y. ¶Incipe ait mars:Quia hic de⁹ pater eſt Romuli angebaturqꝫ urbis excidio & cū Iuppiter nouerat ſollicitū eē periculis obſeſſorum.

Ara ïo· uis piſtoris.

Iact⁹ panis ī hoſtiū ſtationes

Debello gallorū

PAV. MAR.

¶DEVS longi helleſpōti:priapus numē lāpſacenoꝝ:q ſunt in helleſpōto. ¶Ibat ut incipet:ut negociū aggrederetē. ¶Cum ille:aſellus ſylleni. ¶Rudit:rudere.n.aſinoꝝ eſt. ¶Sono intēpeſtiuo.nō ī tpe ædito ¶Dea ueſta: Territa uoce graui:exterrita aſini clamore. ¶Surgit:ex humo herbida. ¶Oīs turba cōuolat illuc ad ueſtam:& in priapū irruebant. ¶Ille fugit ꝑ infeſtas manus:eripuit ſe fuga ab illis:cū uellēt eū ꝓ ſceleratis auſis plectere. ¶Lāpſacus:priapi patria in helleſpōto. ¶Et ſolita mactare:īmolare.Priapo hoc aīal:aſinum:ſed triplici:ut in prima diximus rōne:tum qa ille aſinus.cui liber uocem humanam dederat auſus eſt de mēbri magnitudine cū Priapo cōtendere:tū qui lothida dormientem excitauit rudens . Tum ēt qđ uæſtam excierit. ¶Damus flāmis:adurimus priapo ſacrificantes. ¶Exta inteſtina. ¶Aſini indicis:q rudens illius inſidias indicarit. ¶Apta cōuenictia flāmis:quia nō fit uiſceratio de aſino mactato. ¶Quē aſinū. ¶Tu diua:ueſta. ¶Memor:meriti illius:qui te excitauit. ¶Ornas monilibus de pāe.redimis collū illius panibus pro monili pēdētibus. ¶Ceſſat op⁹:hoc eſt in feſtis tuis hēt ille uacationē ab ope. ¶Molæ uacuæ:quæ fruges nō terūt. ¶Cōticuere.quia eo die & ipſe hn̄t uacationē. ¶Noīe quā ꝓcio:quia oīa myſteria ueſtæ relaturus eſt:& in his piſtoꝝ munus inſeruit:agit de ara Iouis piſtoris:& q̄ rōne fuerit dedicata:poeta cām ad numina refert.Cōſultātibus.n.diis de Romanoꝝ ſalute:cum a gallis ſenonib⁹ in arce obſiderenē:& urgēte iam fame cogerenē in deditionē uenire. ¶Id Ioui uiſum eſt:inſpirare mētibus romanorum:terræ quicqd frugis hērent:& decoctū panē in hoſtes iacere:quo facto excidit ſpes a gallis Romāos fame uinci poſſe.Poſtea galli fuſi a Camillo fuere ob id muneris ara Ioui piſtori in capitolio cōſtituta eſt. ¶Aræ Liui.nō meminit:ſed de fame:& iacto pane ita inquit.Induciæ deinde cum Romanis factæ:& colloquia pmiſſu impatoꝝ habita:in qbus cum idētidē galli famē obiicerent:eaqꝫ neceſſitate ad deditionem uocarent.dicitē auertendæ eius ſuſpitionis cauſa:multis locis panis de capitolio iactus eſſe in hoſtium ſtationes. ¶Diſcant poſteri.ſ. Quid uelit ara Iouis piſtoris quaſi qua rōne cōſtituta fuerit ara Ioui cū piſtoris cognomine:aliqui legunt.Dicam quid uelit ara:& nihil refert quouis modo dicas. ¶Arce tonantis:in arce capitolina. ¶Celebratior nomine q̄ ꝓcio:quæ quidē ara clarior eſt nomine:q̄ ſit ipſa re:quia cum uulgatiſſima ſit:non tamen eſt magnæ exiſtimationis. ¶Capitolia cincta:obſeſſa. ¶Gallis trucibus a crudelibus ſenonibus gallis. ¶Præmebantur:urgebantur iam ad deditionem . ¶Iam diuturna longa obſidio

Aſini indicatio aduecta

Induciæ cū romanis & gallis factæ · pp panes os

fecerat famē:redegerat eos ad cā penuriā:ut fame ꝑirent. Galli.n.ſenones dulcedine uini in italiā allecti plura loca occuparūt:& oppida cōſtituerūt. Deinde cū cluſiū obſiderēt:& legati a ſenatu miſſi:ad cōponēdū iter eos & cluſinos pacē:pugnātes cōtra gallos ī acie cluſinoꝝ ſtetiſſent. Hoc facto coꝝ cōcitati ſenones:urbē īfeſto exercitu petierūt:fuſiſq; ad aliā flumē romāis cepe urbē ꝑter capitoliū in qd ſe iuuenes cōtulerāt:maiores natu cū inſignibus honoꝝ:quos qſq; geſſerat: in ueſtibulis ædiū ſedētes occiderūt. Et cū auerſam ꝑtē capitolii:iā in ſummū euaſiſſent:ꝓditi clangore anſerū. M. Malii ꝑcipue opa deiecti ſunt. Coacti deīde ꝑp famē romanis deſpōdere:ut mille pondo auri darēt. Furi⁹ Camillus dictator abſens creatus:īterpēdendū aurū:cū exercitu uenit.& gallos poſt ſextū mēſem urbe expulit:cecidītq; hoc ex hiſtoria habet. ℂ Iuppiter uocatis ſupis:ad regale ſoliū:cū uocaſſet ad conciliū deos:& ante eius ſoliū oēs cōſtitiſſent. ℂ Ait marti incipe:quaſi aggrediare cām. ℂ Ille mars. ℂ Protinus refert:continuo reſpondet.

Romanoꝝ fædꝰ cum gallis mille librīs auri qd interruptū ē a camillo

ANT. FAN.

Scilicet ignotū eſt quæ ſit fortuna maloꝝ
Et dolor hic animi uoce querentis eget
Si tn̄ ut rferā breuiter mala iūcta pudo
Exigis alpino roma ſub hoſte iacet. (ri
Hæc eſt cui fuerant ꝓmiſſa potētia rerū
Iuppiter hanc terris impoſiturus eras:
Iāq; ſuburbanos hetruſcaq; cōtudit arma
Spes erat icurſu nūc lare pulſa ſuo ē
Vidimus ornatos ærata per atria picta.
Veſte triumphales occubuiſſe ſenes.
Vidimus aliacæ trāſferri pignora ueſtæ:

ℂ SCilicet ignotū eſt p ironiā dictū ut id popul⁹ curat. ℂ Mala iūcta pudori:Quoꝝ me ac Romanos pudet. ℂ Hæc eſt cui fuerat ꝓmiſſa potentia rerū Rhetorice pathos mouet. Id ſæpe fit ubi fatū fortunāue conquerimur uel oſtēdimus nō eē quod eſſe debuit. ℂ Spes erat in curſu:Cum ſperaremus fore ut Roma ſibi orbē ſibiiceret uictis ſuburbanis & hetruſcis eo uentū eſt ut Romāi ex urbe fugerēt. ℂ Vidimus' ornatos &c. Fuſo ad aliā exercitu Romanoꝝ cū galli mœnibus urbis appropinquarēt ubi nulla erāt preſidia maiores natu ampliſſimis uſi honoribus cū in foro deuouente pontifice ſe diis manibus cōſecraſſent in ſuas qſq; ædes regreſſi apertis ianuis in curulibus ſellis cū inſignibus magiſtratuū quos geſſerant cōſederunt ut cū ueniſſet hoſtis in ſua dignitate morerentur: quos Galli primo aſpectu uelut deos uenerati mox nihil reſpondere dignantes interfecerunt. Lege Valeriū Max. Liuium & Plutarchū. ℂ Vidimus iliacæ transferri pignora ueſtæ:Cum iuuētus Romana ſe in Capitoliū contuliſſet uirgines Veſtæ cum ſacris ex urbe fugerūt qs Albinus quidā e plebe ī Plauſtrū recepit uxore liberiſq; depoſitis. Cerites ī extinctum ignē & eas uirgīes benigne ſuſceperū:atq;(ut auctor eſt Strabo) Gallos Roma redeuntes ī Sabinis aggreſſi debellarūt:protexeruntq; oēs q a ſe capta urbe cōfugerāt. Vn̄. A. Gel. ſcribit non ſine nota ingratitudinis Romāoꝝ primas mūicipes ſine ſuffragii iure. Cerites factos:cōceſſūq; his ut ciuitatis Ro. honorē quidē caperēt ſed negocīs tn̄ atq; oneribus uacarent. Quā ob cām tabulæ Cerites appellatæ ſunt in qs cēſores referri iubebāt quos notæ cā ſuffragiis priuabāt. Sane Cere oppidum Thuſciæ a quo & Cerites & ceretani dicti olī agylla nuncupabaē ut meminit Strabo. Ad eodē & Cerimonie nomen acceperūt ut exiſtimare nōnullos Feſt⁹ refert:qūis alii a Carendo nominatas putent. Quare denarie cerimoniæ ac tricenariæ dicebantur quibus ſacra aditūris decem continuis diebus uel triginta a quibuſdā rebus carendum erat ut idem Feſtus docet.

roma a gallis capta

Tabulæ cerites in quib⁹ notæ cā ſuffragiis priuabant

Cerimoniæ uñ ſint dcē

ℂ SCilicet ignotū quæ ſit:īcipit mars cū ironia dicere cōtra iouē q eum loqui iuſſerat:qſi ignota eēt calamitas romanoꝝ:ſed diruta eſt urbs a gallis:cæſi ſeniores trāſlata per fugā ſacra:nec hoſtes aut numinū habere rōnē:& redactos ad extremā inopiā romanos. Saltē liceret illis pugnare:ut caderēt ſi uincere nō poſſent. ℂ Scilicet ignotū quaſi tō me loq iubes:qa ignotū eſt. imo oib⁹ notū. ℂ Que ſit fortuna maloꝝ qſi qua fœlicitate extollanē mali hoīes aut in cōtrariū uertas:q ſtatus ſit tātæ calamitatſ:& tot maloꝝ:q̄ nuc romani patiunē. ℂ Et hic dolor animi æget uoce querētis:qſi nō nota eſt calamitas.& dolor noſter:ut q̄rula uoce nūc primū opus ſit ad īdicandū dolorē q tantus eſt:ut oīb⁹ ſit notus. ℂ Tamē ſi exigis.ſi petis. Vt referā breuiter:paucis uerbis. Mala dāna nr̄a:iūcta pudori:cū dedecore & ignominia nr̄a. ℂ Roma iacet ſub hoſte alpino:Roma quā uos in ſedē ueſtrā elegiſtis diruta eſt a barbaris & ſolo equata. Hæc eſt:illa.ſ. rōa. ℂ Cui fuerat ꝓmiſſa potētia rerū:cui a fatis ꝓmiſſū erat orbis īperiū:& eſt loc⁹ cōmiſeratōis ab eo ꝙ eē debuit:& nō eſt:imo ad miſeriā ultimā redacta:ut eſt illud uirgilianū:ſic nos in ſceptra repōis:& tot⁹ loc⁹. ℂ Hāc:urbē. ℂ Erat iupiter ipoſiturus terris:hāc cōſtitueras terrarū dōinā. ℂ Iāq; cōtudit ſuburbanos:iā roma bello uicerat ſabinos. Ceninēſes:antennates:fidenates latios oēs:& uolſcos. ℂ Et arma hetruſca:phaliſcos & ueios. ℂ Spes īperii ꝓpagādi. ℂ Erat ī curſu ī ꝓſperitate rerū bene geſtarū:& bene gerēdarū. ℂ Nū: eſt pulſa lare ſuo:qa pulſi ciues:nā alii ad alia loca ſe cōtulerūt:& iunctus nō in ſuis laribus:ſed ī arce obſeſſa tenet. ℂ Vidim⁹ occubuiſſe ſenes triūphales:trucidatos a gallis eos ſenes:qui olī de hoſtib⁹ triūphauerāt oībus honoribus in repub. functos. ℂ Ornatos ueſte picta:ipſa prætexta de q in. iii. plura diximus. ℂ Per atria ærata:qſi in ueſtibulis ædiū añ æratas ianuas:& Liuius in ueſtibulo domoꝝ cōſediſſe eos inquit. Sed de hoc plut. ita ingt:Relictis cæteris urbis ptib⁹. Romani capitolium magna ui magnoq; præſidio teloꝝ munierunt. primū ex ſacris qdā in capitoliū ſuſtulere. uirgines uero ueſtales: rapto ex laribus igne cū ſacris fugerūt.& paulo poſt uirgines maiora ac digniora ex ſacris ſumentes:ultra fluuiū fugerūt:Tūc. L. Albinus uir ppl'aris. cū etiā ipſe fugeret infātes filios ac uxorē & neceſſaria utēſilia ſecū habēs in curru uehebaē. poſtq̄ ut ſit uirgines in ſinu deoꝝ ſacra ferētes ſolaſq; ac labore uiæ fatigatas cōſpexit uxorē ac filios alia ꝙ ſuppellectilia in terra expoſuit & illas currū īgredi atq; in aliquā urbē fugere iubet. Indignū fuit albini nō obſcurā pietatē atq; honorē erga deos in grauiſſimis tpib⁹ memoria ꝑterire. Alioꝝ

PAV. MAR.

Orō iouis ad deos q faueret romanis

Senes i ueſtibulis cæſos a gallis & uirgines ueſtæ receptas a cēretanis

De ſacris deæ Bellōæ dig.

dicūt. Huic ſacerdotes ſuo ſanguine ſacrificabāt hauſto e uenis brachiorꝫ. Vñ Luca. tūc quos ſectis bellōa lacertis Sæua mouet: cecinere deos: Ante eius tēplū: ut ēt Pōpei⁹ mēinit: Colūnella erat q̄ bellica uocabatur: ſup quā haſtā iaciebāt: cū bellū indicebaƭ: & alii non ſup eam: ſed ab iaci haſtā aſſerunt. ℂ Vbi poſtq̄. ℂ Fuerit bis: mane: bis illuxerit. ℂ Et phœbus itrauerit ortus: erit ī oriēte ſol. ℂ Et ſeges bis erit ſcā uda rore poſito: ubi fruges & herbæ cœleſti rore bis erunt madefactæ: ℂ Poſito: depoſito in ipſis herbis rore.

ANT. FAN.

Hoc ſacrata die thuſco bellona duello
Dicitur & latio proſpera ſemper adeſt
Appius eſt autor pyrrho qui pace negata
Multum animo uidit lumine cæcus erat:
Proſpicit a tergo ſummū breuis area circū:
Eſt ibi non paruæ parua columna notæ:
Hic ſolet haſta manu belli prænūtia mitti
In regem & gentes cum placet arma capi:
ℂ Altera ps circi cuſtode ſub hercule tuta ē
Quod deus euboico carmine niun⁹ hēt:
Muneris eſt tēpus q nonas lucifer ante eſt:
Si titulos quæris ſylla probauit opus:

Bellone feſtū pridie nonas iunii. Bellone templū ubi

ℂ HOC ſacrata die thuſco bellona duella dr̄: Aedes Bellonæ q̄ hoc tpe dedicata ē nō fuit extra urbē ut q dā falſo exiſtimā ea uidelicet ubi Scipioni reuerſo ex hiſpāia pulſis Carthaginēſibus Sēatus dat⁹ eſt autore Plu. ſed in urbe ac nō longe a circo maximo ubi Columella fuit q̄ bellica dicebaƭ: cui ꝓximā ædē fuiſſe Bellonæ Feſtus docet his uerbis. Bellona dicebaƭ dea bellorꝫ ante cui⁹ tēplū erat Columella q̄ bellica uocabatur ſup quā haſtā iaciebāt cum bellū indicebaƭ. Hui⁹ ædis autor Appi⁹. cl. fuit cū Hetruſcos bello domuiſſet. Hic ē quā poſtea luminibus captū ferūt cū a potitiis ad ſeruos ſacra Herculis trāſtuliſſet: quiq; & cæc⁹ & ſenex diſſuaſit pacē cū Pyrrho faciendā Ply. ſcribit aliū Appiū Clau. q prim⁹ clipeos in ſacro uel publico dicari priuatim īſtituit: cōſulq; fuit āno urbis ducēteſimo. lix. altera in æde bellonæ poſuiſſe maiores ſuos cū placeret in excelſo ſpectari ac titulos honorꝫ legi. Sane bellona teſte Var. ab duello duellona quoq; dicebaƭ quā quidā Martis ſororē dicūt.

Bella dr̄ a duello

Bellū cū pyrrho ſumptū Pyrrh⁹ rex

ℂ Pyrrho qui pace negata: bellū cū rege pyrrho ſūptū ē poſt ānū urbis cōditæ. cccc. fere ac. lxx. ut. A. Ge. tradit Hic autore Dōato pitiſſimus ſtratagematon fuit: primuſq; quēadmodū ars & diſciplina p calculos ī tabula traderetur oñdit. Sed memoriæ ꝓditū ē teſte Plutarcho egregiū qdē in acgrendo ipio: in conſeruando uero minime aptū fuiſſe. Idē Tarētinis aduerſus Romāos auxiliū tulit: quos cū maximis cladibus affeciſſet deſerere Italiā coact⁹ ē reuerſuſq; ī Græciā cū argos oppugnaret ictu tegulæ periit. ℂ Proſpicit a tergo: Proſpicit circū a tergo: ñ aūt eſt a tergo ædis bellonæ cū ſcribat Feſtus ut diximus eā Columellā añ tēplum fuiſſe Bellonæ. ℂ Non paruæ notæ: maxie notæ qa bella indicat cū haſta inde mittiƭ. ℂ Haſta: Signū belli. Vñ populū ro. ferūt miſiſſe ad Carthaginēſes haſtā & caduceū hūc pacis illā belli ſignū ut utrū uellēt eligerent. Hic ē φ pr̄ patrat⁹ cū decretū erat ut bellū indiceretƭ ꝓfect⁹ ad hoſtiū fines & pfat⁹ q̄dā ſolēnia haſtā mittebat in hoſtiū terrā. itē Romāi fortes uiros ſæpe haſta donarƭ autore Feſto.

Herculis ædes ad circū pridie nonas Iunias

Decime herculi offerebāt plæriq; romani

ℂ Cuſtode ſub Hercule: Multæ fuerunt ædes Herculis Romæ: qrū ea cuius meminit autor hoc loco cōdita eſt ad Circū maximū a. L. Sylla monitu carminis Sibyllini & pridie nonas Iunii dedicata. Huic deo legim⁹ eūdē Syllā decias obtuliſſe: ut Plutarchus teſtaƭ: qs plerią; locupletes Herculi offerre cōſueuerūt: ut idē ī q̄ſtionibus tradit: uel φ ille ī palatio boū qs geryoni abſtulerat decimā imolauit: uel qd Romāos ab hetruſcis decimari ſolitos liberauit: uel φ diuitias minuētes eo pacto maxie coli Herculē exiſtimabāt q paucis cōtentus cōtinēter putabaƭ tēuiterq; uixiſſe. Hic ē illď Plau. Vt decimā ptē Herculi polluceā. ℂ Euboico carmie: Mōitu carmis Sibyllini. Cumas. n. ui bē cāpaniæ ad quā Sibylla erythræa ſm Ariſ. uenit quā itali cumanā dixerƭ euboici cōdiderūt. Vñ ait Vir. i. yi. æn. Et tādē euboicis cumarꝫ allabitur oris. ℂ Mūeris: Cōſecratiō. b⁹ ei⁹ tēpli ℂ Sylla ꝓb. opus: Idē opipara pplo dedit cōuiuia: ad q̄ uenientes dicebanƭ & pollutū Herculis cōuenire.

PAV. MAR.

ℂ HAC die dr̄ ſacrata bellona thuſco duello. h̄ ē ædes bellonæ bello etruſco cōſecrata fuit. ℂ Et ſp adeſt ꝓſpera latio: ſp. n. romanis fauet. ℂ Appius: Claudius: q bello Sānites: ſabinos: & Thuſcos domuit: uiam uſq; Brunduſiū lapidib⁹ ſtrauit. Vñ illa uia Appia dr̄: Aquā Anienis ī urbē induxit. ℂ Eſt autor illi⁹ tēpli Qui multū uidit aīo negata pace pyrrho: q̄ſi fuit ille magni cōſilii: & multa qdē aīo ꝓſpiciebat: cū eēt autor negādæ pacis Pyrrho regi Epyrotarꝫ q auxilio Tarētinis ueniens ī Italiā romāis bellū ītulit: cū prius Leuinū cōſulē in ꝓlio turbaſſet: a Fabritio poſtea ſupatus Tarentū refugit. ℂ Lumie erat cæc⁹: nā capt⁹ oculis erat Appi⁹. ℂ Area breuis: parua. Proſpicit ſūmum circū: ſūmā circi partē. ℂ A tergo: a latere erat enī area iuncta circo: ab altiorƭ & extrema eius parte. Ibi ipſa area. ℂ Eſt parua colūna: columnella. ℂ Nō paruæ notæ: ſed magnæ: cū ſit magnorꝫ bellorꝫ ſignū. ℂ Hic: ex hac columnella. ℂ Solet mitti haſta ꝓnūtia belli: torqueƭ hinc haſta in belli gerendi ſignū. ℂ Cum placet capi arma: q̄ſi inſerre bellum. ℂ In regē & gentes: ſiue in aliquē regem pugnandū ſit. ℂ Siue in gentes: & nationes. ℂ Altera ps circi erat templū Bellonæ: ex altera tēplum Herculis: qd conſecratū eſt a ſenatu monitu ſybillinorꝫ carminum ſub dictatore Sylla: q dedicādū probauit: celebrabaturq; eius cōſecrationis feſtum pridie nonas iunias. Altera pars circi quæ eſt oppoſita templo bellonæ. ℂ Eſt tuta ſub hercule cuſtode: quaſi eſt ſub tutela & cuſtodia Herculis: q illic habet templum. ℂ Quod munus: quam ædem. ℂ Deus. ℂ Hercules. ℂ Hēt euboico carmine. ex iuſſione carminis ſybillini. euboico cumeo alias dixim⁹. ℂ Tēpus muneris: cōſecrationis templi. ℂ Eſt qui Lucifer eſt ante nonas: eo die præcedit nonas: ideſt pridie nonas iunias. ℂ Si quæras titulos ipſius tēpli: uno titulo ſignetur. ℂ Sylla ꝓbauit opus: A ſenatu enim cōditum: probatumq; a Sylla dictatorƭ: q ut Plu. inquit: Ex uniuerſis fortonis Herculi decimam ſacrificans Opipara populo fecit conuiuia.

Appius captus oculis tpe pr̄i regis epirotarꝫ

Tēplū bellone in circo cōſtitutum fuit

¶ QVAErebã nõas ſancto fidio ne referrẽ: Sanctus fidius ſemipater nonis Iuniis colebatᷓ Sabinorũ deus re qdẽ unus ſed diuerſis noĩbus appellatus quẽ ferũt a Sabinis ĩ qrinalẽ collẽ fuiſſe trãſlatũ ubi eius ædes fuit ad quã Varro ſcribit collẽ fuiſſe murialẽ. Per hunc deũ iuſiurãdũ qd fieret magnã uim hr̃e putabatur. Plau. ĩ aſinaria: Per deũ fidũ q̃ris: iurato mihi uideo neceſſe eẽ eloqui qcqd roges. Sũt q eſſe hũc Herculem Iouis filiũ arbitrantᷓ. Vñ mediuſfidius dicebãt iurantes p Iouẽ filiũq Iouis Herculẽ teſte Seruio: q̃uis qdã aliter quoq id aduerbiũ iterp̃tentᷓ autore Feſto: Maiores nr̃i ſæpe (ut Feſt⁹ idẽ docet) p. l. littera putabãtᷓ itaq idẽ deus pro filio fidius dicebatᷓ. uocabatᷓ aũt ſanctus q eũ minime corrũpi oporteret. Nouimus enim ſanctũ ſignificare aliqñ icorruptum unde ſanctæ leges dictæ: ut Macrobio placet: q corrũpi nõ debeant. Vt aũt ſemipater uocaretur hæc rõ afferri põt q Hercules unus deorũ quos Apuleius medioximos uocat ſtuduit hoĩum comodis ac tutelæ: conſueuitq (ut dictum eſt) etiã nõ rogatus laborantibus ſubuenire: Vel quod magis placet: qa Hercules Sol eſt (ut q. lã uolũt) teſte Macro. a quo & hoĩe cõſtat gigni hoĩem: ut Ariſtoteles ſcribit. Cuicũq ex illis dederis ego mun⁹ hẽbo: Sẽſus ẽ. Cuicũq e trib⁹ nonas dederis ac rẽ diuinam feceris ego munus accipiã. ¶ Sic uoluere cures: Alii legũt Sic uoluere p̃res. Eſt aũt cures oppidũ Sabiorũ. ¶ Quirinali iugo: In hũc montem cõmigrarunt Sabini a curibus uenientes: uñ qri. dictus putatᷓ. Lege Feſtũ. ¶ Filia pilla huic nomen fuit. De qua ipſe al. bi: Filia me mea bis prima fœcunda iuuẽta: ſed nõ ex uno cõiuge fecit auũ. Docet aũt Iuniũ nõ aptũ eẽ nuptiis niſi cũ Veſtæ purgamia poſt idus in tyberim miſſa fuerint de qbus auctor dicturus eſt. Hæc eſt illa dies qua tu purgamia ueſtæ tybrim p Hetruſcas i mare mittis aq̃s. Id ip̃s his uerbis notabatᷓ in faſtis autore Feſto: Q ñ ſterc⁹ delatũ fas. ¶ Qua fœlix ſoſ. ſem. ero: ↄtra nõnulli ſentiũt dicẽtes nõ habentem liberos in ĩfortunio eſſe fœlicẽ. ¶ Sacras idus: qa oĩum menſiũ idus Ioui dicatæ ſunt ut dixius: q̃uis idibus Iuniis Ioui inuicto datum ſiue dicatũ tẽplũ eſt. ¶ Pria ps huius: Iunii menſis. xiii. dies. ¶ Cõiux dialis: flaminica uxor flãinis dialis. Hæc cũ iret ad argeos nec comebat caput: nec pectebat capillũ ſimiliter & hoc mẽſe añ ſterc⁹ delatũ. Eidẽ a calẽ. Iũiis añ id tp̃s nec licebat ſecare ungues: nec uirũ tangere hoc eſt flaminẽ dialẽ cuius unguiũ & capilli tegmina ſub terra arborẽ ſælicã terra opiebãtᷓ: eiuſdẽ capillũ nõ tõdebat niſi q liber hõ eſſet: ut. A. G. ſcribit. ¶ Buxo detõſo: pectine buxeo pecten. n. inde nõ fit niſi tondeatᷓ buxus. i. ferro ſecetur. ¶ Perpetua lege: qa matrimoniũ flaminis dialis niſi morte dirumpi ius nõ erat qui ſi uxorem amiſiſſet: flaminio decedebat. ¶ Ignea (humus: ædes ueſtæ ubi ardet pp̃etu⁹ ignis.

¶ Quærebã nõas ſancto fidio ne referrẽ:
An tibi ſemipater tunc mihi ſanctus ait:
Cuicũq ex illis dederis ego munus hẽbo:
Nomina terna fero ſic uoluere cures:
Hunc igitur ueteres donarunt æde ſabini
Inq quirinali conſtituere iugo:
Eſt mihi ſitq p̃cor noſtris diuturnior ãnis
Filia qua fœlix ſoſpite ſemper ero:
Hãc ego cũ uellem genero dare tp̃a tædis
Apta requirebam quæq cauenda forent:
Tunc mihi poſt ſacras mõſtratᷓ iuni⁹ idus
Vtilis & nuptis utilis eſſe uiris:
Primaq pars huius thalamis aliena repta ẽ
Nam mihi ſic coniũx ſancta dialis ait:
Donec ab iliaca placidus purgamĩa ueſta
Detulerit flauis in mare tybris aquis:
Non mihi detõſum crinẽ depectere buxo
Non ungues ferro ſubſecuiſſe licet:
Nõ tetigiſſe uirum q̃uis iouis ille ſacerdos
Quãuis perpetua ſit mihi lege datus:
Tu quoq ne p̃pera meli⁹ tua filia nubet

¶ Quærebã nonas: nonis Iuniis colitᷓ Trinomius de⁹ ſanctus fidius: ſemipr̃. putabat poeta ob tria noĩa tres deos eẽ. Soluit dubiũ ſanctus: & unũ eũdẽ eſſe annuit. ¶ Sãctus: uetus ſabiorũ deus ẽ. Var. aũt ſic inqt. Aelius Diũ fidiũ dicebat. Diouis filiũ. ut græci Dioſcorõ Caſtorẽ: & putabãt hũc eẽ ſanctũ a ſabina lingua: & Herculẽ a græca. ¶ Quærebã an referrẽ nõas ſãcto ne an fidio an referrẽ tibi ſemipr̃: ingrebã ego: cui ex his trib⁹ referẽdus eẽt nonarũ dies: cũ tria eẽ numia putabãtᷓ. ¶ Tũc ſanct⁹ ait mihi cuicũq ex illis dederis: cuicũq referes ip̃m diẽ. ¶ Ego hẽbo mun⁹: quaſi mihi aſſignaſtis: & mihi ſacrificabis. ¶ Ego fero trina noĩa: ſũ trinomius. Sic uoluere cures: ſabini a curib⁹: q̃ erat urbs opulẽtiſſia: ut alias dixius. ¶ Veteres igitᷓ ſa. do. hac æde: cõſecrauerᷓ mihi trinomio tẽplũ ãtiq ſabini ab initio: cũ aſciti ſũt ĩ cõem ciuitatẽ. ¶ Et cõſti. ĩ iu. h ẽ ĩ mõte qrinali: Quirinalis collis: ut Fẽ. ĩqt dictus ẽ: qa ĩ cũ cõmigrarũt ſabini: a curib⁹ uenientes: q̃uis alii a tẽplo qrini dictũ putẽt. Et Var. collis qrinalis: Quirini ſanũ ẽ q a qritibus: q cũ Tatio curib⁹ uenerẽ romã: q ibi hũerũt caſtra: qd uocabulũ auctorũ noĩa obliterauit. Dictos. n. colles plurẽs: appet ex argeorũ ſacrificii: &c. ¶ Eſt mihi ſitq p̃cor: filiã hũit Ouidius Perillã noĩe: cui⁹ ĩ triſtib⁹ meminit. ẽ ẽt in illis libris epiſtola ad eã. Hãc cũ uiro traditur⁹ eẽt poſt nõas iunias: & de cõgruo tp̃e ſacerdotẽ cõſuluiſſet: Accepit eo tp̃e malũ eẽ nuberᷓ: abſtinẽdũq a cõtrahẽdo cõiugio uſq ad id⁹ iunias: nã poſt abſoluta ſacra Veſtæ purgatiões & q his dieb⁹ fiũt: nuptiæ erũt fœliciores. ¶ Eſt mi. ſitq filia & p̃cor ſit diu. no. an. habeo ego filiã: & p̃cor ſit ſupſtes uitæ meæ & lõgiore tp̃e uiuat. ¶ Qua ſoſ. ſp ero ſœ. q̃ filia dũ mihi ſalua & ĩcolumis ẽ: ſp me ego fœlicẽ exiſtiabo. Cũ ego uellẽ da. ge. eũ traderᷓ eã uellẽ uiro: q eẽt mihi gñr. ¶ Reqrebã q̃. tp̃a eẽnt apta tædis: cõgrua facib⁹ mr̃imõialib⁹: hoc eſt ip̃is nuptiis. ¶ Et q̃ fo. ca: q̃ eẽnt min⁹ cõgrua: & ſic euitãda. ¶ Tũc mon. cũ rõne oñd. ẽ. Iu. poſt ſacra dus & eẽ utilis nuptiis & eẽ utilis uiris poſtq̃ trãſierint idus utile eẽ tp̃s utriſq & puellis: & iuuenib⁹ ad cõiugiũ: ¶ Sacras id⁹ dixit: nã & oẽs idus Ioui ſacræ ſũt: & idib⁹ Iũius ẽ feſtũ Iouis inuicti: ẽt & feſta miſturæ

ANT. FAN.
Sancti fidii ſeu ſemipatris feſtũ nõis iuniis
Sanctũ
Sempr̃
Hercules dict⁹ medioximus
Quirinaus col lis
Perilla filia oui.
Iunius añ idus nõ eſt apt⁹ nuptiis
Idus oĩum mẽſium Ioui dicatæ
Flaminicæ inſtituta
Buxum pro pectine
PAV. MAR.
Fidii & ſancti Feſtum
Quirinaus col lis
pilla ouidii filia fuit
idib⁹ iunii eſt feſtum Ioui iuicto. dicatum

ſcã dialis uxor flaminis

Pria ꝙ ps hui⁹ mẽſis iunii. ¶ Eſt repta albẽa thalamis:nõ cõuenientẽs nuptiis. ¶ Nã mihi ſic ait ſãcta ɔiũx dialis ſic dixit uxor flãinis dialis. ¶ Nõ licet mihi depecterẽ crinẽ.qſi nõ poſſũ ego ſine piaculo pecterẽ comas. ¶ Buxo detõſo:pectine buxeo.aliq legũt crinẽ detõſũ.aliq buxo detõſo:& ita dictũ uolũt ſilitudine palmæ remorꝫ.nã Põpe.ingt:Tonſa remus:ꝙ qſi tondeẽ ferro.Enni⁹:Pone petũt exin referũt ad pectora tõſas:& Vir.luctanẽ marmorẽ tõſæ. ¶ Nõ licet iub.un.fer.nec ſine piaculo poſſũ ungues reſecarẽ. ¶ Nõ teti.ui.nec licet tãgerẽ cõiugẽ. ¶ Quãuis ſit ille iouis ſa.licet ſit flam̃ dialis. ¶ Quãuis ſit dat⁹mihi lege ppetua ut diuortiũ facerẽ ñ poſſum⁹ imo ea lex erat ut nõmõ nõ fieri poſſet diuortiũ. Sed extĩcta uxore flamẽ dialis abdicaret ſe ſacerdotio.Illa igiẽ igt hæc fieri ñ pñt. ¶ Dõec placid⁹ tybris detulerit purga.ĩ marẽ ab ilia.Vecta uſqquo purgatũ erit tẽplũ ueſtæ iliacæ:& oia q̃ ſũt ĩ eomũda:& nitida reddita:& Sordes & ipſa purgamina iacta ĩ tybrim ferẽda ĩ æquor. ¶ Aqs flauis:turbidis:nã illa turbulẽtia aquarꝫ imitaẽ colorẽ flauũ.Vir.Vorticibus rapidis:& multa flauus harena:& Horati⁹:Vidimus flauũ tyberim retortis Littore etruſco uiolẽter undis.Verꝫ tẽplum Veſtæ purgatur.yi.idus Iuni. ¶ Tuquoqꝫ ne propera:noli accelerare nuptias. ¶ Tua filia melius nubet fœliciori omine tradeẽ uiro. ¶ Cũ ignea humus:terræ globus:aut effigies terræ:quæ in tẽplo ſuſtinet ignem ueſtalem.

Purgamina ſacrorum in tyberim iacienda

ANT. FAN.

Ignea cum pura ueſte nitebit humus:
¶ Tertia p⁹ nõas rẽnucẽ lycaõa phœbe
Fertur & a tergo non habet urſa metũ:
Tũc ego me memini ludos ĩ gramie cãpi
Aſpicere & dici lubrice tybri tuos:
Feſta dies illis qui lina madentia ducunt:
Quiqꝫ tegũt paruis æra recurua cibis:
¶ Mẽs quoqꝫ numẽ hẽt mẽti dlubra uide
Vota metu belli perfide pœne tui:(m⁹
Pœne rebellabas & læto conſulis omnes
Attoniti mauras pertimuere manus:
Spẽ met⁹ abſtulerat cũ mẽti uota ſẽatus
Suſcipit & melior protinus illa fuit

Veſtis Pura

Arctophilax occidit, yii.idus iunii

Piger bootes

¶ Pura ueſte:quæ nõ hẽt macula non ẽ obſita:non fulgurata : non funeſta:talia.n.erant pura ueſtimẽta ut diximus q̃ ſacerdotes ad ſacrificiũ adhibebãt.Seruius impolluta inquit & pura ueſtis dr̃ qua feſtis diebus uti cõſueuerãt ſacra celebraturi. ¶ Alii legunt: Ignea cum pura ueſte nitebat humo.Q d̃ ſi eſt puram humum accipe delato ſtercore & purgaminibus inde ſublatis : quod magis placet. Feſtus quando ſtercus delatũ fas eodẽ mõ in faſtis notaẽ dies quo ſtercus purgatur ab æde ueſtæ . Tertia poſt nonas remouere lycaona phœbe fertur.yii.idus iunii Arctophilax occidit ſed non totus . Vñ autor perite hoc loco non occidere inquit bootem ſed ut occidat dici.Is enim ut dictum eſt in occaſu quatuor ſignorꝫ zodiaci tẽpus abſumit Tauri.Geminorꝫ . Cãcri ac Leonis:Vnde a poetis piger diciẽ:ut Tardus in occaſu ſequitur ſua plauſtra bootes Accidit ad hoc quod eius manus quam ſiniſtrã dicunt re uera nunq̃ occidit cum ab arctico circulo includatur Arctophylacem hic Ouidius Lycaonem uocat ponens more poetarꝫ primitiuum pro deriuatiuo.Vñ lycaonidẽ accipe p lycãbna fuit.n.arcas lycaonis nepos.nã caliſto lycaonis filia eſt Arcadis mater.Sũt q genunixũ eẽ lycaonẽ uelint.Lege Iginũ cæterꝫ is occidere hoc tpe ullo mõ nõ põt. Vñ Arctophylax neceſſario accipiẽdus eſt qđ ſeqñtia oſtẽdũt.nã cum autor ſubiiciat.A tergo nõ hẽt urſa metũ:hoc dicit q̃uis arctophylax.i.urſæ cuſtos occiderit:nõ tñ urſa ſibi timet:cuſtode ſublato. ¶ Ludos ĩ gramie cãpi aſpicerẽ.Piſcatori ludi (ut autor ẽ Feſtus) dicebanẽ q fiebãt p q̃ſtu piſcantiũ.Hi celebranẽ hoc tpe ĩ cãpo martio ad fluminis ripas fauente tyberino fieret abunda piſcatio. ¶ Dici tuos:Tyberinos quod ad tyberim fierent. ¶ Qui lina madentia ducũt:Periphraſis piſcatorꝫ. ¶ Mens quoqꝫ numẽ hẽt:huic deæ tẽplũ uotũ eſt ĩ ſecundo bello punico Ab ⁊ ttilio ꝑtore.C.Flãiniõ cõſule inſidiis ab Hãnibale circũuento cæſoqꝫ ad lacum traſimenũ . Quo tpe Fabius maximus dictator ædẽ uouit Veneri erycinæ.Vñ poſtea idẽ Fabius & Attilius craſus duũuiri creati ſunt ædibus dedicandis quorũ ille ueneri hic menti tẽplũ dedicauit.Ea Li. tertiæ decadis lib.iii.in capitolio fuiſſe teſtaẽ canali uno decreta q̃ uota fuerunt iuſſis decemuiris adire libros Sibyllinos qui retulerunt patribus & ædes Veneri Erycinæ ac Menti uouendas eſſe & ludos magnos Ioui faciendos & ſupplicationem lectiſterniũqꝫ habendũ ac uer ſacrum uouendũ ſi res in eodem quo añ bellum fuiſſet ſtatu pmanſiſſet. ¶ Pœne rebellabantiſenſus eſt:audito interitu flamini tantus timor inuaſerat oẽs ut pene rebellarent a Ro.imperio. ¶ Læto cõſulis:nõ pauli hemylii ſed flaminii. Nondum enim interẽpt⁹ fuerat Paulus ad cannas cum Menti ædes uota eſt.Lege Liuium. ¶ Melior protinus illa uenit:qa diuinitus exorta eſt in Fabio maximo mens atqꝫ conſilium non pugnãdi ut frangeret Hãnibalem mora & cunctando uinceret.Eſt autem uenit præſentis non præteriti temporis ne claudicet uerſus.

Lycaon pro filio ꝫ eſt primit iuũ pro deriuatiuo

Piſcatorii ludi ĩ campo martio

Mentis tẽplum uotum yii.idus iunii

Fabius primus docuit rõanos non pugnãdo uincere

¶ Nitebit pura ue.cũ erit iã purgara:& nitida. ¶ Tertia poſt no.yii.id⁹ iũias occidere urẽ maior urſa:d̃ q diximus ĩ.ii.li. ¶ Tertia phoe.tertia lũa.hoc ẽ tertia nox. ¶ Poſt no.ferẽ re.ly.caliſto lycaonis filiã ꝫ ẽ ipſã urſã:qa tũc occidit. ¶ Et urſa nõ hẽt me.a ter.reſpexit ad fabulã:cũ Arcas filius adult⁹ mrẽm ĩ urſã mutatã inſeqreẽ.Nunc cũ occidat nõ timet iſeqñtẽ filiũ . ¶ Tũc ego me me.eodẽ die fiebãr ludi ĩ cãpo mar.q tybrales dicti ſũt:nã ad honorẽ tybridis:& feſtũ a piſcatorib⁹ celebraẽ. ¶ Tunc.yii.id. Mẽini me.aſ.lu.in gra.cãpi:ĩ gramĩeo cãpo mar. ¶ Et o tybri lu.q facillime laberis. ¶ Mẽini di.tu.lu.ꝙ ad honorẽ tuũ fierẽt. ¶ Et ẽ fe.di.il.q li.ma.p piphraſim piſcatores oñdit:ẽ feſta dies piſcatorib⁹ q tradũt linea retia aqs madeſacta. ¶ Et q tegũt æra recurua:hamos curuatos. ¶ Paruis cibis:qb⁹piſces decipiũt. ¶ Mẽs quoqꝫ nuñ eadẽ die feſtũ eſt mẽtis:cui cõſecrata ſunt tẽpla a ſenatu.Romãi.n.tot cladib⁹ ab Hãnibale acceptis ad Trebiã aĩ Trãſimenũ:ad cãnas:Extincto Paulo Aemylio cõſule:uouerũt Mẽti tẽplũ:Si dii bonam mẽtem:q hita & Hãnibale uicto templum cõdiderũt:Lactan.ubi meminit conſecrationis.uirtutis atqꝫ honoris . Subdit

PAV. MAR.

Tybrales ludi in honores tybridis dr̃ feſtũ piſcatorum

eadē uanitate Mētē quoq; ĩter deos collocauit ſenat⁹:quã ꝓfecto ſi hũiſſet:eiuſmodi ſacra nũq̃ ſuſcepiſſet ¶Mēs quoq; hēt numē:qa cõſecrata:& iter dos colloeata. ¶Videm⁹ delubra uota mēti:tēpla q̃ uota ſũt illi ddicata. ¶Metu belli tui pœne pfide:o Hãnibal q nũq̃ ſuabas fœdera:cũ tua bella timeret rõni: uóuerũt ædē Mēti. ¶Pœne rebel.& eras tu rebellis:& ad rebellãdũ cogebas alios pplbs. ¶Et oēs rõani ¶Attonitis:ex. ¶Læto cõ.morte Pauli æmilii ad Cãnas. ¶Pertimuer ma.mau.ſpēm ꝓ gñre poſuit:h̄ ē uires aphroꝝ.De mauris dixius ſupius:lybiæ ppli ad fretũ colũnaꝝ. ¶Spē me.abſtu.nihil.n. ſpei relictũ erat:oia met⁹ occuparat. ¶Cũ ſēat⁹ ſuſci.uo.mēti.nũcupauit ipſe ſēat⁹ uota:& alioꝝ quoq; uota ſuſcepit ¶Et illa mēs melior ꝓtin⁹ ucit:pſolutis uotiſ ſtati inier̄ meliora ɔſilia:& pſecere bello ſcipionē adhuc adoleſcētē.q ſp̄ fœliciſſime pugnauit. ¶Iſta dies q̃ ſũt ſoluta uota deæ:cõſecratũ tēplũ:& pacta ſacra Mēti.

Aſpicit,inſtantes mediis ſex lucibus idus
Illa dies qua ſunt uota ſoluta deæ:
Veſta faue tibi nũc operata reſolui⁹ ora:
Ad tua ſi nobis ſacra uenire licet:
In prece totus eram cœleſtia numina ſenſi
Lætaq; purpurea luce refulſit humus:

¶MEdiis ſex lucibus.vii.idus deæ Mēti ædes dicata ē ac uota ſoluta. ¶Veſta faue:ſacra ueſtæ uſq; adeo ueſtuſta ſunt.ut ea nõ pauci ſcriptores tradiderint æneã ex troia ĩ italiã attuliſſe.Vñ ignem ueſtæ legimus a poetis mõ troianũ:mõ Laomedõteum:mõ trocum appellatum Syllius: Et uos uirginea lucētes ſp in ara Laomedonteæ troiana altaria flammæ Papinius pulchrius an tacita uigilet face troicus ignis Iuuealis. Vbi quãq̃ diruta ſeruat ignem troianũ:& ueſtã colit alba minorē. Hãc deã Macrob.de nũero penatũ eē aut certe comitem roꝝ refert adeo ut cõſules ꝑtores dictatoreſq; cũ magr̃atũ adirēt Lauinii pēatib⁹ piter & ueſtæ rē diuã facerēt.Itaq; Vir cũ ex pſona Hectoris dixiſſet ſacra ſuoſq; tibi cõmēdat Troia penates mox adiecit:manibus uittas ueſtãq; potētē æternũq; adytis effert penetralib⁹ignē.Eã nõnulli Cererē eſſe dixerũt.Alii deoꝝ matrē ſiue terrã q̃ q uariis ueſtitaq; ſit reb⁹ Veſtæ nomē accepit ut Serui⁹ tradit:uel q ĩ ſua ſtet ut ui ſtãdo ueſta uocaẽ Alii Veſtã ignē eē uolũt:q a græcis eſtia dr̃ uñ ipſa uirgo putabaẽ.Nouim⁹.n.elementũ ignis eē ĩuiolabile nihilq; ex eo naſci.Quã ob eãm uirgines in eius tēplo ignē ꝑpetuũ obſuabant qs Numa ueſtales nuncupauit:cui regi eaꝝ uirginũ ſacerdotiũ & ignis ꝑpetui cult⁹ aſcribitur autore Plutarcho:Licet qdã a Romulo ſacras uirgines lectas & ignis cõſecrationē dixerint cõſtitutã:qbus ut fidē nõ adhibam⁹ Liui.facit qui legiſſe ĩqt Numã uirgines Veſtæ ſacerdotiũ alba oriundũ a quo rege ĩſtitutũ eſt ignē ꝑpetua uigilia cuſtodiri ne corrũpereẽ tanq̃ oĩum principium eēt:quippe q eſt motio q̃dam uel cũ motione totius gñratio cũ alia calore uacantia & cadauerib⁹ ſimilia ignis uirtutē tanq̃ aiam cupiant.Huius pura:incorruptaq; ſubſtãtia ab inuiolatis atq; integris ut dixim⁹ cuſtodibus ſuabaẽ in tēplo qd idem Numa rotũdum condidit ad tyberĩ nõ longe a palatio imitatus terræ figurã:uel totius mundi cui⁹ mediũ ignis ſedes a Pythagoricis putabaẽ.Fuit ãt ignis ꝑuigil ēt ĩ aliis tēplis teſte Seruio:æthereaꝝ uidelicet poteſtatũ:ut ĩ tēplo Iouis q ē æther & Mineruæ q ſupraætherē eſt:uñ de pr̃is capite dr̃ procreata.Seruauerunt ēt græci nõnullis in locis ꝑpetuũ ignem quē ferunt nõ a uirginibus ſed a mulieribus ſolutis cõiugio ſolitũ cuſtodiri.ut Athenis & apud delphos ubi ſi forte ignis q̃nq; defeciſſet nouũ & peregrinũ excitare Sole flãma elici oportebat:ut Scribit Plu.in Numa.Itaq; ſunt:ut idem ait in Camillo q hunc regē ad imitationē græcoꝝ in æde rotonda cuius mõ meminimus putent ignē ꝑpetuũ poſuiſſe:q ſi q̃n extinct⁹ eēt uirgines uerberib⁹ afficiebãtur a pontifice:qbus mos erat:ut docet Feſtus tabulã fœlicis materiæ tãdiu uerberaẽ quouſq; exceptum ignem uirgo in ædem ferret.Veſta oĩbus ſacrificiis inuocabaẽ autore Seruiõ ſicut & Ianus:qa nullũ ſacrificium ſine igne eſt.Eidem olim nõ niſi de Numico fluuio libabant in quo repertũ eſt cadauer æneæ utebanturq; in eius ſacris ſale in pila tunſo & in ollam fictilē coniecto in furnoq; pcocto . Faciebãtq; interdũ ſacri genus qd ut inquit Feſtus Caſta mola dicebaẽ.In eiuſdem deæ ſacris qa piaculũ erat ſi aq̃ hauſta ad ſacra in terra poneret̃ utebanẽ uaſe:qd a Seruio futis a donato futile appellaẽ. Id erat acuto fundo & ore patulo inſtabiliq; ita ut ſtare nõ poſſet ſed poſitum ſtatim effunderet̃:deponebaturq; nõ niſi a miniſtro ſacroꝝ teſte donato. Sciendũ Veſtæ ſacra in eoꝝ numero haberi quæ a ueteribus Municipalia dicebanẽ: ſic enim uocari ſolita ſunt autore Feſto ſacra q̃ ante urbem conditã colebanẽ.Idem ēt ſcribit ſex Veſtæ ſacerdotes olim cõſtitutos eſſe ut populus pro ſua quiſq; parte miniſtrã ſacroꝝ haberet quia ciuitas Romana erat in ſex partes diſtributa:in primos ſecũdoſq; Titienſes.Ramnes.Luceres. dionyſius uult Romulũ in.xxx.curiis Veſtam collocaſſe ubi rem diuinam faciebant.Quod uerum ne ſit alii uiderint. Idē ſcribit poſtea ꝓprias curiarum ueſtas nequaq̃ motas:ſed communem omnium inter palatium & capitolium conſtitutã. ¶Operata reſoluimus ora:quæ ſacra cecinerunt.Eſt.n.operari ſacra perficere:& conſtat maiores noſtros opationes ſacrificia dixiſſe. ¶Ad tua ſi nobis ſacra uẽire licet:quia ſacra Veſtæ uirginũ ſũt. ¶Purpurea luce:Nimbo diuino ob numinis præſentiam. ¶Purpurea dicit:quia ueſta ignis eſt.

¶ASpicit idus inſtantes:inſtantē diem iduum. ¶Sex lucibus diebus mediis : ſic indicat ſeptimum diem iduum. Veſta faue tibi nũc.vi.idus eſt feſtũ ueſtæ:de qua multa dicenda ſunt.Sed primũ hoc ĩqt poeta. ſe:cũ in prece eſſet:ſenſiſſe numinis aduentũ:nõ tñ uidiſſe Veſtam.Sed de quibus erat ambiguus ꝯ oĩa ſibi patuiſſe:nemine docente. ¶Faue o ueſta:mihi tua myſteria relaturo. ¶Nos reſoluimus tibi ora operata officioſa.Nos de te agere ex officiõ incipiemus. ¶Si licet nobis uenire ad tua ſacra:cum nõ liceat niſi uirginibus tõ inquit:Si licet nobis. ¶Eram ego totus in ꝑce:contemplabar ego:& ꝑcabar numina. ¶Sed ſi quaſi adeſſe cognoui. ¶Numina cœleſtia:ipſam deam. ¶Et humus læta:ob præſentiã numinis. ¶Refulſit luce purpurea:ſplēdore ignis. ¶Non equidem uidi te o dea ego certe non te inſpexi.

poſt bellũ canẽſe

Mentis deæ tēplum ē ɔſtitutũ

ANT. FAN.

Ignis ueſtæ

Feſtum ueſtæ vi.idus Iunii

Veſta dea q̃ æneas tulit cum diis pænatibus troianorum

Ignis ꝑuigil in multis templis

Quare pallas dr̃ de capite Iouis creata

futis uel Futile uas

Municipalia ſacra

Opari

PAV. MAR.

Veſte ſimulacrũ cerni nõ ſit quia eſt ignis

Non equidẽ uidi ualeant mẽdatia uatum:
Te dea nec fueras aſpicienda uiro:
Sed quæ neſcierã quoqꝫ errore trahebar
Cognita ſunt nullo præcipiente mihi:
Dena q̃ter memorãt habuiſſe palilia romã
Cum flãmæ cuſtos æde recepta dea eſt:
Regis opus placidi quo nõ metuẽtius ullũ
Numinis ingenium terra ſabina tulit:
Quæ nũc ære nitẽt ſtipula tũc tecta uirebãt
Et paries lento uimine textus erat:
Hic locus exiguus qui ſuſtinet atria ueſtæ
Tunc erat intonſi regia magna numæ:
Forma tñ tẽpli quæ nunc manet ante fuiſſe
Dicitur & formæ cauſa ꝓbanda ſubeſt:

ANT. FAN.

Veſtæ ædes rotũda. Atrium ueſtæ. Numæ regia iuxta ædẽ ueſtæ. Curia hoſtilia põpeia & Iulia. Cur ædes Veſtæ rotũda.

¶ Valeãt mẽdatia uatũ: ſic dictũ ut illd Terẽtii: Valeãt q̃ iter nos diſſidiũ q̃rũt. ¶ Dẽa quater &c. Anno urbis q̃dragefimo ædẽ Veſtæ rotũdã a Numa Põpi. Romæ cõditã ferũt quã Seruius docet fuiſſe Numæ regiã: qđ ñ placet. Atriũ.n. Veſtæ fuit Nũæ regia: qđ cõſtat qdẽ fuiſſe iuxta ædẽ ueſtæ ſed remotũ ab æde ut idẽ Seruiꝰ tradit. Vñ ait Plu. Numa regiã iuxta tẽplũ ueſtæ cõdidit ubi maiorẽ tpis partẽ morabat̃: ſacris uacãs: aut ſacerdotes doces. Et Soliñ: Numa inqt hitauit in colle primum q̃rinali deinde pp ædem ueſtæ in regia. ¶ Tacitus Numæ regia & delubrũ ueſtæ cũ penatibus populi Ro. exuſta. Huic Liui. tertiæ d cadis lib. yi. id atriũ regium uocat: ut cõprehẽdiæ latumiæ forũqꝫ piſcarium & atriũ regiũ: ædes ueſtæ uix defenſa eſt: Nõ ꝑtereundũ hoc loco qđ. A. Gel. ſcribit li. xiii. noctiũ atticaꝝ: Aedẽ ueſtæ tẽplum nõ fuiſſe: cuiꝰ rei cãm Seruius tradit docẽs eã ædẽ: ideo nõ fuiſſe auguſtã: ideſt augurio cõſecratã: ut Senatus eo nõ cõueniret ubi uirgines erãt cui licebat ad atriũ cõuenir̃ qđ erat auguſtũ Nouimus.n. ſenatus cõſulta nõ niſi in loco ꝑ augures conſtituto iuſta fieri potuiſſe. Quam ob cãm in curia hoſtilia Põpeia & Iulia cum ea loca profana fuiſſent tẽpla dicunt̃ ab auguribus cõſtituta. Sciendũ ꝑ quater dena palilia ſignificari annũ urbis q̃dragefimũ quã palilibus cond. tã ferũt. ¶ Metuentius numinis: metuẽs numen cũ dicimus participio utimur: cum numinis metuẽs noie. ¶ Hic locus exiguus q ſuſtinet atria ueſtæ: Ouid. alibi: Hic locus ẽ ueſtæ q pallada ſeruat & ignem Hic fuit antiq regia parua numæ. Horũ uerſuũ ſenſum nõnulli malle accipientes exiſtimarũt ſignificari tm̃ ædem ueſtæ cũ poſteriore uerſu atriũ demonſtret̃. ¶ Forma tñ tẽpli q̃ nunc manet: Aedes ueſtæ ideo rotũda facta ẽ ad pilæ ſimilitudinẽ: quod eam deam crederẽt terrã eſſe: ut autor ẽ Feſtus: quã primus Parmenides globoſam dicit ac rotundam: & in medio ſitam qui floruit olympiade. lxix. Anaximander uero cylindri forma terram eſſe tradidit: ut Euſebius refert.

PAV. MAR.

Tẽplũ ueſtæ a romulo cõſtitutũ alii a numa. Veſtæ fabula q̃ [illegible] fuerit. Vbi eſt templũ ueſtæ fuit numæ pompilii ſedes.

¶ Valeant mẽdatia uatũ: q̃ſi nolo eẽ mẽdax: ut multi poetæ ſolẽt. Ego igenue fateor ñ uidiſſe te. ¶ Sed ſunt cognita mihi nullo ꝑcipiente cognoui ego: cum nemo eẽt q daret ꝑcepta: aut q me doceret. ¶ Quæ neſcieram: quæ mihi erãt occulta. ¶ Et illa quoqꝫ errore trahebar: in q̃bus errabã: & de q̃bus eram dubius ¶ Dẽa: quater. ¶ Memorant: q̃dragefimo urbis anno a Numa Põpilio tẽplum ueſtæ Romæ conditũ eſt: ut poeta inqt. Multi tñ putant a Roĩulo prius erectum. De quo pluribꝰ agit Diony. & illud poſtea aſſeritur cõmune tẽplũ ueſtæ nõ cõſtituiſſe Romulũ: ſed unicuiqꝫ. xxx. curiaꝝ ueſtam collocatã ubi ſacrificabãt curiæ: ſacrificulos eaꝝ fecit curiaꝝ duces. Numa uero ſuſcepto iꝑio proprias curiaꝝ ueſtas nequaq̃ mouit. Cõmunem autẽ conſtituit oĩum in medio capitolii: & pallanti loco. Cõprehenſis collibus iam utriſqꝫ unis mœnibus. Cuſtodiãqꝫ ſacroꝝ ex lege patriæ latinoꝝ per uirgines fieri inſtituit: habet aũt aliqđ etiã cuſtoditũ ipm in templo quid ſit. Et quã ob cauſam uirginibus cõmittat̃. Quidã dicunt nihil eẽ ꝑter ignẽ illũ manifeſtũ: Cuſtodia aũt eius uirginibus potius q̃ uiris attributã faciũt rõne quadam ꝓbabili: ꝙ ignis quidẽ re ſi eſt ĩmaculatus. Virginibus aũt icorrupta: & caſtimonia diuinoꝝ puriſſimũ mortalium amicum eſt: Veſtæ aũt apponi ignẽ exiſtimant: ꝙ & tellus exiſtens ea dea: & mediũ mundi locũ obtinẽs: inflãmationes excelſi facit ex ſe ipſa. Sunt & q dicant ẽẽ præter ignẽ arcana eẽ q̃ iam in tẽplo deæ ſacra. Quoꝝ neqꝫ põtifices cognitionẽ habent: neqꝫ uirgines cõiecturam. Hæc ex Diony. ii. li. de antiquitate ital. Nec diſſentit Plutar. in Numa. Nunc q̃ dea ueſta ſit agendũ eſt. Saturnus cũ rex potẽtiſſimus eẽt: ad retinẽdã parentum memoriã: eoꝝ noĩa cœlo: terræqꝫ indidit Quare patrẽ dixit Vranõ ꝙ cœlũ latine indicat. Matrem uero γεαν: quæ ſignificat terrã & Veſta iterꝑtat̃ eo ꝙ rebus oĩbus ueſtiatur. Veꝝ & altera ab hac ueſta Saturni ex Rhea ylia fuit: cuius meminit Diodo. & eã ſtructurã domus inueniſſe aſſerit. Sed hæc nõ ea de q̃ agimus. Licet poeta etiã eius meminerit. Sed hæc hactenus. ¶ Memorant: referunt hoĩes. Romã habuiſſe dena quater palilia: quadraginta natales. nã in palilibus cœpit ædificari: ut in quarto docuimꝰ. Sic indicat. xl. annum. ¶ Cũ dea cuſtos flãmæ. Veſta apđ quam æternus ignis ſeruat̃. ¶ Eſt recepta æde: templo qđ omnibus curiis cõmune eſſet. ¶ Regis opus placidi: quaſi templum illud a Numa rege benigno conditũ fuit ¶ Quo numa. ¶ Terra ſabina: nã ſabinꝰ erat & ex ſabinis ad iꝑiũ accerſitus: ut ĩ tertio diximꝰ. ¶ Nõ tulit: nõ ꝓcreauit. ¶ Vllum ingenium metuẽtius numinis: & magis timeret deũ: aut quod magis religioſum eẽt. ¶ Quæ nũc ære nitent: tẽpla ueſtæ: quæ nunc aurata ſunt: & auro effulgent. ¶ Tũc: numæ tpe. ¶ Nitebant tecta ſtipula: ꝓ tegulis æreis: & de auratis hẽbant ſtipulas: ꝙ his erant tecta: & his nitebãt. Et paries erat textus: cõpoſitus. ¶ Vimine lentõ. flexibili: nõ eñi erat marmoreus paries: ſed uimineus: ¶ Hic lo. exiguus: paruus. Qui ſuſtinet atria ueſtæ: ubi nũc ẽ ueſtæ atriũ: ſiue area. ¶ Tũc erat magna regia Numæ intonſi: hoc erat ingens regis Numæ palatiũ ad indicandam illius moderationem: qui modico: & exigua domo erat cõtentus. ¶ Forma tñ templi: q̃ manet nunc dr̃ fuiſſe añ. A principio forma templi erat rotunda: ut nunc etiam eſt. ¶ Et ſubeſt cauſa probanda formæ: eſt probabilis ratio ipſius rotunditatis.

¶ Veſta ea.eſt & ter.terra & ueſta unũ atq̃ idẽ ſunt. ¶ Subeſt ui.ig.utr.ædes ueſtæ ianẽ cõtinet ĩextĩctũ ſilr̃ & terra. ¶ Significãt ſe.t.ſo.ſ.Sẽſus eſt:uerra.i.ueſta & focus ignẽ ſouẽs q̃ eſt ĩ æde ueſtæ ſuã ſedẽ oñ dũt qm̃ ut elemẽtũ terræ ignẽ ĩtra ſe cõtinet ita & ædes ueſtæ focũ atq̃ ignẽ.Eſt& alter:ſenſus q̃ ædes ue ſtæ ſua forma utriuſq̃ elemẽti hoc ẽ t̃ræ & ignis ſedẽ oñdit:q̃ rotũda eſt. ¶ Terra pi.ſi.n.ſ.n.t̃ra ſuis fixa põderib⁹eſt ut phiſici dñt:quã ægyptii ſigñtes bouis figurã põebãt ut Mac.tradit Ply.aeris ui ſuſpẽſã eu; aq̃ꝫ cl̃to librari terrã docet:&leuia põderib⁹ĩhiberi quo min⁹euolẽt:cõtraq̃ grauia neruãt ſuſpendi leui bus ĩ ſublime tẽdẽtib⁹ & pari ĩ diuerſa niſu ui ſua q̃q̃ eõ ſiſtere.Terrã ignẽ hr̃e dubiũ nõ ẽ autore Ser.q̃ ait ĩtelli gi eã rẽ ex ætna.Vñ Oui.ẽt ĩqt ĩ æde ueſtæ p̃petuũ ignẽ ¶ Aer̃ ſu.qũo ſubiecto:cũ terra elemẽto aq̃ & aeris ſub:i eiat:q̃a & apd̃ Antipodes aer ẽ quẽ uulgus ſubiectũ pu tat & ſuppoſitũ terræ. ¶ Tã gra.pẽ.on⁹ ĩ quo aliud ẽ cẽ trũ magnitudis.aliud grauitatis a qb⁹ incq̃lc ſũt lineæ ad uniuerſã terræ ſup̃ficiẽ ductæ: eũ t̃ñ nõnulli uelint hemi ſpium qd̃ ẽ a cẽtro ad ſup̃ficiẽ grauitatis æq̃ri põder̃ alte ri hemiſpio qd ab eodẽ centro grauitatis ſup̃ficiẽ ponunt Sane res eq̃libris ut ĩ phedone Plato docet ĩſil̃is alicuius medio poſita.nec magis:nec min⁹põt ĩ p̃tẽ aliquã inclina ri ¶ Arte ſy.Archimedes mathematicus excellẽs cui geo metricæ ac machialis ſciæ grãdæ teſtimoniũ.M.Marcel li cõtigit.ut Ply.ſcri.fabricauit ſpherã ſpheræ mũdi ſimil limã ubi & ĩqt Ci.plãetarꝝ oĩm mot⁹nõ ſine diuio ĩgenio imitat⁹ẽ.Idẽ(ut Plut.tradit)amicos ac neceſſarios oraſſe dr̃:ut poſt ei⁹mortẽ ambitã cylidro ſpherã ei⁹ſepulchro ĩ ponerẽt:qd̃ factũ ẽ.Ita ut Cie.gloriẽt q̃ſtorẽ ſe:ĩ Sicilia ſepulchrũ Archimedis ĩueniſſe ſeptũ undiq̃ uepribus ac dumetis & a ſyracuſanis ignoratũ cũ aĩaduertiſſet colũ nã ĩ q̃ inerat ſpheræ figura & cylindri.Sphærã alii ſerũt ĩ ueniſſe Muſæũ Eumolpi filiũ teſte Laertio. Alii Atlantẽ ut Ply.refert.Sane autor hoc loco rotũdã terrã eẽ arguit autoritate Archimedis.Nolo.n.exiſtimes fuiſſe Romæ:in æde ueſtæ Archimedis ſpherã:qd a nullo ſcri ptore memoriæ p̃ditũ ĩuenies.q̃uis Ply.ſcribat ædẽ ueſtæ ſyracuſana ſup̃ficie tegi placuiſſe q̃ ẽt ĩnq̃t ſyra cuſana eſt in pãtheo capita colũnarꝝ a.M.Agrippa poſita. ¶ In ae.clau.Ambitu cœleſtiũ circulorꝝ hoc ẽ q̃b⁹ Archimedes cœlorꝝ motus imitat⁹ ẽ. ¶ Quod ut fiat &c.Si elemẽto terræ rotũditas deſit ſine dubio æque a cœlis undiq̃ diſtare nõ poterit.Nullus p̃cur.&c.Quia ſi ædes eẽt nõ rotũde ſed alteri⁹ formæ p̃ currere ãguli poſſent ac lõgi⁹ ſeceder̃ a medio q̃ reliq̃ ædis latera.Tholus:Tholũ Ser.eẽ docet ueluti bre ue ſcutũ qd̃ in medio tecto eſt in quo trabes cocũt. ¶ Alii p̃ tholũ omnẽ ædificii teſtudinẽ accipiunt.

Veſta eadẽ ẽ & terra ſubeſt uigil ignis
Significãt ſedẽ terra focuſq̃ ſuã:(utriq̃
Terra pilæ ſimilis nullo fulcimine nixa
Aere ſubiecto tã graue pẽdet onus:
Ipſa uolubilitas ſubiectum ſuſtinet orbẽ
Quiq̃ premat p̃tes angulus oĩs abeſt
Cũq̃ ſit in media rerum regione locata
Et tangat nullũ pluſue minuſue latus:
Si cõnexa foret parti uicinior eſſet:
Nec medius terræ mundus hr̃et onus
Arte ſyracuſia ſuſpenſus in aere clauſo
Stat globus immenſi parua figura poli:
Et quantũ a ſũmis tantũ ſeceſſit ab imis:
Terra:qd̃ ut fiat forma rotunda facit:
Par facies tẽpli nullus p̃currit ĩ illo(lus
Angulus:a pluio uẽdicat hymbre tho

AN F FAN.

Terram habere ignẽ argumẽto & ætna

Centrũ terr̃ qũo ĩtelligĩt

Archimedes

Sphærã inuentẽ eſſe a Muſæo ſi io cu mulpi. alii ab atlante

¶ VEſta eadẽ ẽ & terra:hãc rõnẽ affert formæ tẽpli rotũde:qd̃ Veſta terra ſit:& ut elemẽtũ terræ globa tũ ẽ:& p̃ cẽtro toti⁹ machie cõſtitutũ:qd̃ rotũdũ ſit neceſſe eſt:& aer undiq̃ circũfuſus:& ſupra aera ignĩ quoq̃ circũfũdit̃.Ita ĩ rotũdo:& cauo ad cœli ſil̃itudinẽ tẽplo:medio loco terræ rotũda effigies pẽdet: ſu piuſq̃ ignẽ hẽt ĩextinctũ.Plut.uero de ipſo igne ĩ Camillo ita inq̃t.Virgĩes uero ueſtales rapto ex laribus igne:cũ ſacr̃ fugerũt:ſed a q̃buſdã mẽoriæ traditũ ẽ:nihil p̃ter æternũ ignẽ eẽ ſuatũ. ¶ A nu.n.rege:tãq̃ oĩu; p̃ricipiũ:eẽt ignis uenerari iſtitutũ ẽ.Nã nobiliſſimũ quoddã ignis exiſtit ĩ ipſa natura:& motio q̃dã ẽ ul̃eũ motõe toti⁹ gñatio.Alia uero materia:q̃ calor̃ uacat:ocioſe:ignauiterq̃ iacẽs:& cadaueri ſil̃s:ignĩ uirtutẽ tãq̃ aĩa; cupit & paulati ſuſcepto igne ad agẽdũ:qd l̃patiẽdũ uertit̃.Nũa Põpi.uir curioſus: ac ſa piẽtiſſim⁹:q̃ ĩ collogum cũ muſis p̃ ſapiẽtiã ueniebat:rõne q̃dã p̃hiæ motus:hũc ſuari: cuſtodiriq̃ p̃petua uigilia ne corrũperet̃ uoluit.Tãq̃ æterna uirtus:q̃ oĩa ſuaret eẽt:hæc ille ¶ Veſta ea.ẽ:& t̃ra:non ſũt di uerſa:ſed ſũt idẽ.Nã t̃ra ueſta dr̃ ut oñdimus. ¶ Ignis ui.ĩextinctus: ¶ Subeſt.u.ueſtæ & terræ.Terra hẽt ignis elemẽtũ:ueſta ĩ tẽplo hẽt ignẽ ĩextinctũ. ¶ Terra & foc⁹ ſignificãt ſedẽ ſuã:nã terra ẽ ĩ medio loco toti⁹ mũdi:& focus ille eſt ĩ medio tẽplo:ſic oñdũt ſuã ſedẽ:ſed p̃ ea q̃ ſequunt̃ melius ĩtelliget̃. ¶ Terra ſi pi.q̃ globata & rotũda & pilæ ſil̃itudinẽ: ¶ Nixa:firmata. ¶ Nullo ful.nullo numĩe:q̃a librata ĩ aere pẽdet ¶ Tã gra.onus:quã grauis & põderoſa eſt terræ moles. ¶ Pẽdet ĩ aere ſubiecto.ſuppoſito & undiq̃ cir cũfuſo. ¶ Globus p̃ appoſitione. ¶ Parua figura imẽſi:ſoli globata:& rotũda atq̃ exigua effigies magne telluris. ¶ Stat ſu.q̃ſi firm⁹pẽdet. ¶ In ae.cla.ĩ ipſa tẽpli cõcauitate. ¶ Arte ſy.geometrica:nã ſicut terra ĩ aere pẽdet.Ita ĩtra tẽplũ ueſtæ glob⁹ille:quo terra referebat̃.Sed id geometrica arte Archimedis.q̃ ſyra cuſis ĩ ea floruit.Adde ut ſuis machinis t̃m oneris ſolus manu ageret.q̃tũ multa hoĩm milia uix mouere potuiſſẽt:De quo multa a Plu.ĩ Mar.referũt:& ob id arte ſyracuſia poeta dixit.Hic ẽt ſpherã cõmẽt⁹dr̃:q̃ mũdi & elemẽtorꝝ rõnẽ ocl̃s ſubiecit. ¶ Et ter.ipſa q̃tũ diſ.a ſũ.a ſup̃iore p̃te cœli. ¶ T m̃ diſ.ab ĩmis:ab ĩ feriore p̃te Par.n.diſtãtia ẽ a terra ad ſup:⁹ cœlũ:q̃ ẽ ad ĩferi⁹.Qd ut fiat:ut undiq̃ ſit par diſtãtia a terra ad cœlũ. ¶ Facit ſor.ro.ipſius terræ & cõcauitatis cœli.q̃ circulariter ãbit terrã. ¶ Par fa.rẽ.nã itidẽ rotũ dã form ĩ hẽt. ¶ Nullus an.p̃cur.ĩ illõ tẽplo.exterius rotũdã hẽt formã:ĩterius cõcauitatẽ q̃boq̃ circularẽ ſic nullũ hẽt angulũ qd fieri nõ poſſet:ſi q̃dratũ:aut triãgulare:aut lõgũ eẽt. ¶ Tholus:illud faſtigiũ tẽpli

PAV. MAR.

Veſta eadẽ dr̃ terra ſimilis pilæ

Geometria iuẽta ab archimede

Tholus eſt tẽpli faſtigiũ

teſtudine. ¶ Vindicat:tuet̃ & liberat:q̃ intus ſunt ab ĩbre pluuioꝝq́ȝ pluuiis φελοσ græ.teſtudo latine.

ANT. FAN.

Suffibulum

¶ CVR ſit uirginib⁹ &c. Virgines ueſtæ nõ cuſtodiebãt tñ ꝑpetuũ ignẽ ut qdã putãt:ſed ẽt ſacrificabãt atq; ĩter ſacrificandũ:ut inqt Feſtus ſuffibulũ in capite hẽbant hoc eſt ueſtimentũ albũ ꝓtextum quadrangulũ & oblongũ qd fibula cõprehendebat̃:ibantq; certo die ad regem ſacroꝝ:ut Seruius tradit:dicebãtq; Vigilas rex uigila. Vñ illud eſt Virg. Vigilas ne deum gens ænea uigila. Nihil.his ſanctius ac religioſius hẽbat̃ autore Plutar.quaꝝ cuſtos erat pontifex max.ut idẽ ſcribit in Numa a quo ad id ſacerdotiũ lectæ ideo capi dicebant̃:ut A.Gel.docet in.i.noc.at.qd ci⁹ manu præhenſæ ab his parẽtib⁹ in quoꝝ poteſtate eẽt ueluti bello captæ abducebant̃. Vnaquæq; aũt inter capiendũ amata uocabat̃:qm̃ quæ prima capta ẽ eo noie fuiſſe tradit̃:q̃uis ſcribat Plutar.quæ primũ a Numa captæ ſũt Geganiã & Bereniã appellatas. Seruius autor eſt uerbum capi cũ de uirginibus dicit̃ unũ eſſe ex his quæ nulla rõne mutant̃:ſicut creari ſacerdotes & condi eos qui ſibi ſtatuũt ciuitatem. Multa hoc loco nõ imprudens ꝑtereo quæ apud Au.Gel.lector inueniet & Plutar.in Numa. ¶ Cauſas ſuas:cõgruas ꝓprias. ¶ Ex ope iunonẽ memorãt &c. Rhea cœli & terræ filia ſm Heſiodũ fuit. Eandem & opẽ dicimus ex qua & Saturno natæ ſunt Iuno Ceres & Veſta. ¶ Impatiẽs reſtitit una uiri:Veſta nubere noluit. Vñ miniſtris uirginibus gaudet. ¶ Iure igit̃ uirgo ẽ:Si Veſta flãma eſt:quæ nihil gignit uirgo dicit̃ & miniſtras uirgines capit. ¶ Remittit:Excludit & patru ædit fœt⁹ e ſemine. ¶ Comites uirginitatis amat. Numa uirginib⁹ Veſtæ annoꝝ triginta caſtitatem præſcripſiſſe dicit̃ quæ primo decẽnio facienda diſcebant.ſecundo quæ didiciſſent faciebant.tertio alias edocebant:quo impleto uolenti nubere permittebatur. Sed quæ nondum ſoluta ſacerdotio uirginitatem prodidiſſet ad portam collinam uiua ſuffodiebatur: impoſita prius feretro & lata per forum magno ſilentio & horrore:ut Plutarchus tradit. Iuuenalis:Sanguine adhuc uiuo terram ſubitura ſacerdos. Fit autem Perſicũ uiuentes deſodere:ut Herodotus ſcribit. Vnde Ameſtrim Xerxis uxorem ferunt quatuordecim illuſtrium Perſarum liberos deſodiſſe cum eſſet ætate prouecta ad referendam pro ſe gratiam deo qui ſub terra eſſe putabatur.

Amata capi uerbum

Sacerdotes p triginta annos ſeruabant uirginitatem

Ameſtris uxor xerxis

Cur ſit uirgib⁹ q̃ris dea culta miniſtris
Inueniã cauſas hæc quoq; parte ſuas
Ex ope iunonẽ mẽorant cererẽq; creatas
Semine ſaturni tertia ueſta fuit:
Vtraq; nupſerũt ambæ pepiſſe ferũtur
De tribus impatiens reſtitit una uiri:
Quid mirũ uirgo ſi uirgie læta miniſtra
Admittit caſtas in ſua ſacra manus?
Nec tu aliud ueſtã q̃ uiuã itellige flãmã
Nataq; de flãma corpora nulla uides
Iure igit̃ uirgo ẽ q̃ ſemina nulla remittit
Nec capit & comites uirgĩtatis amat:

PAV. MAR.

Gegãia Berenia camilla Tarpeia ſacerdotes deæ ueſtæ

Quare dea ueſta non generat

¶ CVR ſit uirginib⁹:cur ueſta uirgines miniſtras hẽat pauloante oſtẽdimus. Poeta ueſtã fuiſſe caſtã:Ideo eius curã dari caſtis uirginibus aut qd ueſta nihil aliud eſt q̃ flãma ignis:& quia ĩcorrupta eſt:ideo ab ĩcorruptis ſeruari:& Plutar.in Numa de hoc inquit:ſiue ut puram & incorruptã ignis ſubſtantiã inuiolat[?]:itẽ integriſq; corporibus illis cõmendarent:ſiue qd ſterile & infœcundũ eſſet:ſcite uirginitati adiũgerent &c. Idem agit de noib⁹ primaꝝ uirginũ. Primũ igit̃ inqt:Geganiã:& Bereniã a Numa ſacratas aiunt. Deinde Camillã & Tarpeiam Poſtea uero Seruio alias duas numero illi addente:id in hæc uſq; tpa multitudinem obſeruaſſe. His aũt uirginibus ãnoꝝ.xxx.ab rege caſtitas ꝑſcripta eſt:ac primũ qdẽ decenium quæ faciũda ſunt diſcunt. Secũdũ uero quæ didicere faciunt. Reliquũ aũt decẽnium alias docent. Tum demum uolenti ꝑmitt̃ poſt id tp̃s & nubere:& ad illã uitã uerti ſolutæ iã ſacerdotio. Dicũturq; haud multo hanc licentiam libẽter amplexa:neq; his q̃ eam amplexæ fuerit:ſecũdas res cõtigiſſe:& reliqua ¶ Queris cur dea ueſta ¶ Sit culta a uirginib⁹ miniſtris:cur uirgines ꝓſint admiſtrationi ſacroꝝ ueſtaliũ. ¶ Inueniã cauſas ſacras hac quoq; pte:q̃ſi hui⁹ ẽt rei rõnes afferam ¶ Memorant Iunonẽ & Cererẽ:creatas ſemine Saturni ex ope dicũt ex Rhea & Saturno natas eẽ filias plures:quaꝝ prima Iuno fuerit ſecũda ceres. Tertia ueſta fuit:ex filiabus tertio loco nata ẽ ueſta ¶ Vtraq; nupſerũt:Iũo & Ceres:nã Iuno nupſit Ioui:Ceres ẽt Ioui ſuccubuit:ſed nubere uoluit Iaſio:& ex eo pepiſſe fert̃ Plutũ & Philomelũ:cui⁹ ſupra meminimus. ¶ Ambe ferunt̃ pepiſſe:nã Iuno pepit Hebẽ & Martẽ:ceres ꝓſerpinã. ¶ Vna de trib⁹ ueſta. ¶ Fuit impatiẽs uirũ:cũ uirginitatẽ ſuaret:uiro nõ ſuccubuit. ¶ Quid mi.ſi uir.ueſta. Eſt læta mi.uir.gaudet ſua ſacra p uirgines miniſtrari. ¶ Admittit ca.ma.accipit uirginũ ĩmaculatas manus. ¶ In ſua ſacra:ad miniſteriũ ſuoꝝ ſacroꝝ. ¶ Nec tu intellige aliud ueſtam q̃ uiuam flãmam:nõ exiſtimes aliud p ueſtam intelligẽdũ eẽ q̃ extinctum illũ ignẽ. Nõ.n.aliud aſſeruat̃:quam inextincta flãma. ¶ Et de flam.nul.cor.ui.na.flãma nihil gignit.ſic ex ea nulla naſcũt̃ corpa. ¶ Iure igit̃ uirgo ẽ:merito ueſta eſtimat̃ uirgo:cũ ĩpa flãma ſit. ¶ Que re.nul.ſe.q̃ſi q̃ nec recipit ſemina:nec remittit corpa ex ſemine nata:ut in animalibus fit ad g̃nationem per marẽ:& ſemellam cũ alter mittat altera cõcipiat ſemen:hĩc nulla eſt g̃natio. ¶ Nec capit ſemina: qa nõ cõcipit. ¶ Et amat comites uirginitatis:uirgines miniſtras:Attigit hunc locum Lactãtius:cũ refert Saturnũ abſcidiſſe patri genitalia:& inqt qd forſan uere acciderit:ſed homines reſpectu elementi:qd dicit̃ celum:totam fabulam explodunt:tanq̃ ineptiſſime fictam:quam tñ ſtoici ut ſolent ad rõnẽ phiſicam conant̃ traducere:quoꝝ ſñiam Cic.de na.deoꝝ differẽs poſuit. Cœleſtẽ inqt altiſſimam:æthereãq; naturã.i.igneã:quæ p ſeſe omnia gigneret:uacare uoluerũt ea patre corporis: quæ coctione alterius egeret ad procreandũ.quæ ratio in ueſtam potuit conuenire:ſi mas diceretur. Iccirco.n.uirginem putant ueſtam:quia ignis inuiolabile ſit elemẽtum:nihilq; naſci poſſit ex eo quippe qui omnia quæ corripuerit abſumat. Deinde adducit hos quattuor uerſus:uolui hæc apponere.quia ad rem faciunt quæ de igne & ueſta dicit.

¶ESSE diu ſtultus ueſtæ ſi.pu. Veſta nullũ unq̃ habuit ſimulachrũ:ut ignis nullã certã effigiẽ hẽt. Atq; (ut ſcri. Plu. ab urbe cõdita) ad annũ eius.clxx. Romani tẽpla ſine ullis deoꝝ imaginibus hũerunt edocti a Numa deũ nihil aliud q̃ mentẽ increatã & inuiſibilẽ eẽ. ¶Stat ui terra ſua:docet unũ ueſta nomẽ accepit & uel Veſtã dictã eſſe ꝙ terra q̃ ueſta eſt ui ſua ſtet:uel græcũ eẽ uocabulũ:qm̃ ab eo qđ a græcis eſtia dr̃ ueſta deduci põt ſubtracta i lr̃a & aſpiratiõe cõuerſa in u cõſonãtẽ. Vñ autor ſubiũgit.ps graii nois. Si.n. græco noie ĩtegro uteremur heſtia diceret uel forte ueſtia. ¶At focus flãmis. Focus ara deoꝝ penatũ ẽ teſte porphyrione:quoꝝ in numero ueſtã eſſe Macr. tradit. Cuius uirginale ſimulachrum ignis in foco ſtatuiẽ:ut ingt Euſebius. Quã ob cãm Ouidius docet hoc loco unũ focus dicaẽ qui eſt ſedes ueſtæ. Hic a fouẽdo.i.calefaciendo noiatus eſt autore Feſto ut foculi fomẽta focillatiões Eſt aũt focus ut ingt Seruius qcqd ignẽ fouet ſiue ara ſit ſiue aliud quippiã. Focula uero dicta ſunt nutrimenta:ut a t Nonius unũ focularẽ dr̃ ut fouere. ¶In primis ædibus. in atrio erãt olim cũlinæ teſte Seruio. Vñ atriũ dictũ putant ꝙ atrũ eſſet ex fumo:q̃uis Varro & Feſtus aliter ſentant quoꝝ Feſtus atriũ eẽ ingt ædificii genus ante ædes cõtines mediã areã in quã collecta ex oĩ tecto pluuia deſcẽdit dictũ q̃ſi aterriũ ꝙ a terra oriaẽ cum Seruio placeat priorẽ partẽ domus atriũ appellari quam qdã arbitrati ſũt ẽt ueſtibulũ dici:ut A. Gel. ſcribit dictũ:ut Serui⁹ tradit:uel qđ ianuã ueſtiat:uel a Veſta cui limẽ eſt conſecratum:uel ꝙ ibi nemo ſtet quia in limine ſolus eſt tranſitus quõ ueſanus nõ ſanus diciẽ. Cæteꝝ Cecilius gallus teſte A. Gel. ueſtibulum eſſe inquit non in ipſis ædibus:neq; partẽ ædiũ:ſad locũ añ ianuã domus uacuum p quẽ a uia aditus acceſſuſq; ad ædes eſt cum dextra ſiniſtraq; inter ianuã tectaq; q̃ ſunt uiæ iuncta ſpatiũ reliquiẽ atq; ipſa ianua ꝓcul a uia ẽ area uacãti iterſita. Et qm̃ ue ꝑticula:ut Macro. & A. Gel. tradũt nõ ſolũ minutionẽ ſed ẽt intẽſionẽ interdũ ſignificat:& q dñm domus ſalutatũ ueniebãt priuſq̃ admitterenẽ in ueſtibulo cõſiſtebãt:qbuſdã placet a ue & ſtãdo ꝙ ibi multũ ſtareẽ ueſtibulũ appellatũ. Nonius autor eſt qm̃ are ac foci in ueſtibulis olim hẽri ſolerent putaſſe nõnullos a ueſta ueſtibulũ noiatum. Idem ſcribit coquinã a ueteribus colinã dictã ꝙ ibi ignem colerent:cui Seruius aſtipulaẽ docens maiores ad limina ſolitos & epulari & deos colere. ¶Inde ꝓcamur cũ famur ueſtam:diximus ſupra ueſtam ſolitam in omnibus ſacrificiis inuocari ſicut inuocabaẽ ianus.

Eſſe diu ſtult⁹ ueſtæ ſimulachra putaui
  Mox didici curuo nulla ſubeſſe tholo:
Ignis inextinctus tẽplo cælatur in illo:
  Effigiẽ nullã ueſta nec ignis habet:
Stat ui terra ſua ui ſtãdo ueſta uocatur
  Magnaq; pars graii nois eſſe poteſt:
At focus a flãmis & ꝙ fouet oĩa dictus.
  Qui tñ in primis ædibus ante fuit:
Hic quoq; ueſtibulũ dici reor unũ ꝓcãtes
  Dicimus o ueſta:q̃ loca prima tenes:

ANT. FAN.

Romãorũ tẽpla ſine ullis imaginibus

Focus

Focula unde ſit nomẽ foculare

Atrium

Veſtibulum

Ve mõ auget R mõ diminuit

Colina

¶ESSE diu ſtultus:putabã ingt poeta eſſe aliquã ueſtæ effigiem:ſed nihil eſt niſi ꝑpetuus ignis:cuius nõ eſt dare ſimulachrũ:nec etiã ueſtæ. Tranſit deinde ad originẽ uerbi:unde ueſtã:& unde focus dicaẽ. ¶Ego ſtul. imprudens. ¶Diu pu. eſſe ue. ſi. qđ in tẽplo eſſet imago deæ. ¶Mox:ſtatim cũ ita eſſe putarẽ:aut cũ nũc aĩo uoluerẽ. ¶Didici inſpirãte numine. ¶Nulla ſubeſt cur. tho. nulla eſſe ſimulachra ſub ipſa teſtudiẽ tẽpli & tñ ſeruabanẽ i eo tẽplo dii penates:de qbus diximus in primo & palladiũ:de quo poſtea dicemus: ¶Ignis inextin. ꝑpetuus:qui nunq̃ extinguebaẽ. ¶Celaẽ in illo tẽplo:ſeruaẽ intra tẽplũ:& ut Plutar. igt in uita Numæ:ſi forte qñq; ignis deficiat:ueluti Athenis:Aryſtone Tyranno ſacrã lucernã extinctã aiũt: & apud delphos tẽplo a medis incenſo:& Romæ:tum Mitridatici:tũ ciuilis belli tꝑibus ſimul cum ara & ignis periit:dicunt nequaq̃ decere ex altero igne accipi:ſed nouũ & peregrinũ elici oportere:accenſa ex ſole flãma pura & imaculata:docet ꝓterea quo pacto ex ſole ignis accendaẽ. ¶Nullam effi. ue. nec ignis ha. nullum eſt ueſtæ ſimulachrum:nec etiam ignis. ¶Terra ſtat ui ſua : ſua mole librata : & ſua ui immobilis exiſtit. ¶Veſta uo. ui. ſtant. qm̃ ut demõſtrauimus:ueſta eadẽ eſt & terra:ea quia ui ſtat:ueſta dr̃. ¶Et ps graii no. po. eẽ cauſa nois.ſ.latini:põt hoc latinũ nomẽ hẽre originẽ a græco noie:qm̃ εστια focus:& ueſta:& lar & domus diciẽ & εστιιο diciẽ ueſtis. ¶Pars dixit:qa nõ totum græcũ nomen accipimus:ſed partem dicimus ueſta:& nõ ueſtia. Et εστια aſpiraẽ:cũ aſpiratio uertiẽ in. u. noſtrũ ſicut ab heſpero ueſper ab henetis uenetos dicimus. ¶At fo. di. a flã. & ꝙ oĩa fo. a flãma uel a fouẽdo focus deriuaẽ. & hoc pp ignẽ ueſtalẽ cũ & globus ille pro figura terræ:& ignis in tẽplo ueſtæ ſit. ¶Qui tñ:foc⁹. ¶Ante fuit ĩ pri. ædi. olim in prima ædiũ parte erat focus:quaſi ĩ ipſis ueſtibulis. ¶Hinc:a ueſta ¶Reor:arbitror. Dici ueſtibulum:ꝓpterea qđ foc⁹ in ueſtibulo ſit:exiſtimo a ueſta ueſtibulũ dici. Veꝝ ut Gellius ingt ueſtibulũ putabant aliqui eſſe partẽ domus primorẽ:quam uulgo atriũ uocant. Cecilius in lib. de uerb. ſig. ueſtibulũ. non ædium partẽ eſſe dixit:ſed locũ ante domus ianuam uacuũ:p quẽ a uia aditus:acceſſuſq; ad ædes eſt. Vnde Vir. in. vi. ueſtibulum ante ipm̃. Primiſq; in faucibus orci non primo rem ædium partem eſſe dixit : ſed loca duo demonſtrat extra orcum:fores.ſ.& fauces. Ex qbus ueſtibulũ appellat ante ipſam domũ:& ante ipſa orci penetralia. Fauces autem uocat iter anguſtum per quod ad ueſtibulum adiretur. Marcellus uero ita inquit ueſtibula quidam putant ſub ea proprietate diſtincta:quod in primis ingreſſibus:& in ſpaciis domorum:ueſtæ hoc eſt aræ ac foci ſoleant haberi ſed ſic intelligi debent nõ abhorreant uocabuli proprio inueniẽ ẽt apud ueteres doctos ueſtibula ob eam ſignificantiam dicta:qđ in his locis ad ſalutandos dños domoꝝ quicũq; ueniſſent ſtare ſoleant cũ ĩtroeũdi dareẽ copia. Atq; ob hanc cõſtitutionẽ:& q̃ſi ſtabulationẽ. Primos ĩgreſſus domoꝝ ueſtibula noiatos. Cicero in oratore Veſtibula nimiꝝ adituſq; ad cauſam faciet. ¶Inde ex ueſtibulo. ¶Præcamur q̃ famur:ꝓcãdo deos alloqmur:ut apud Virg. Affaturq; deos:& ſãctũ ſidus adorat. ¶Veſta eſt q̃ tenet prima loca:ipſa ueſtibula:qm̃ ut diximus ibi aræ & foci ſoleant hẽri

PAV. MAR.

Quõ ignis extinctus accendi debet

Vnde dicaẽ ueſtibulum & A. Gel. & Macro.

ANT. FAN. Maiores in atriis epulabã tur aſſidelæ

℄ SCAMnis cõſidere lõgis: Virg. Perpetuis ſoliti p̃res cõſidere mẽſis: hoc eſt lõgis & ad ordinẽ ſedẽtiũ exeq̃dis Maiores nr̃i cũ duob⁹ tm̃ cibis uterenẽ: ut Ser. ſcribit in atriis ſedentes epulabanẽ: quẽ morẽ Var. docuit romanos a Laconib⁹ & Cretẽſibus hũiſſe. Sedebant & flamines ſacra faciẽtes ad mẽſas quæ aſſidelæ dicebanẽ: ut autor eſt Feſtus: ſm̃ quẽ & Anclabris dicebaẽ menſa miniſteriis aptata diuinis & anclabria eius uaſa qđ anclare haurire ſit: ut Florẽ anclabant liberi ex archeſis: quẽadmodũ: & curiales mẽſe uocabanẽ in qb⁹ imolabaẽ iunoni q̃ Curitis ẽ appellata. Sedebãt & q epulabanẽ in ſacris Herculis: ut Macr. docet.

Anclabria Anclare Menſas dicatas ararũ uiuces pſtare

℄ Menſe credere adeſſe deos: Veteres deos quoq; ad cænã interdũ inuitabãt. Valerius Max. Fœminæ cũ uiris cubãtib⁹ ſedẽtes cænitabãt: quæ cõſuetudo ex hoĩum conuictu ad diuina penetrauit. Nã in iouis epulo ipſe in lectulo. Iuno. & Minerua in ſellas ad cœnã inuitabantur. Sane ut Macro. refert in papiriano iure euidẽter relatum eſt mẽſas dicatas ararũ uicem pſtare poſſe q̃lis mẽſa fuit in tẽplo Iunonis populoniæ. Itaq; Feſtus mẽſe inquit in ædibus ſacris ararũ uicẽ obtinebant. Plut. aũt in q̃ſtionibus ſcribit nullã mẽſam cõſueuiſſe uacuam tolli: ſed oino cũ aliqd ẽt ſupeſſet: qđ mẽſa ſacra ſit: nihilq; ſacrꝫ relinq inane & uacuũ oportere. Q đ aũt hic Ouid. iqt mẽſe credere adeſſe deos ideo dr̃: q̃a foci ſunt ueſte ſedes & ignis ueſta eſt.

An focos olim ſcãnis cõſidere longis
Mos erat & menſæ credere adeẽ deos
Nunc quoq; cũ fiũt antiq̃ ſacra uacunæ
Aũ uacunales ſtantq; ſedentq; focos
Venit hos ãnos aliquo de more uetuſtas
Fert miſſos ueſtæ pura patella cibos:
Ecce coronatis panis depẽdet aſellis
Et uelant ſcabras florida ſerta molas:
Sola prius furnis torrebãt farra coloni:
Et fornacali ſunt ſua ſacra deæ:
Suppoſitũ cineri pane foc⁹ ipſe pabat
Strataq; erat tepido tegula q̃ſſa foco:

Vacuna dea

An ſacra uacunæ: Vacunã deã Sabini ſub icerta ſpecie formatã coluerũt teſte Porphyrione quã q̃dã Bellonã eẽ putauerũt. Alii Mineruam. alii Dianã alii Venerẽ alii Cererẽ alii uacatiõis deam: de q̃ ingt Horatius: Hæc ego dictabã poſt tẽplũ putre uacunæ. Var. in primo rerũ diuinarꝫ ut Acrõ tradit uacunã eẽ uictoriã memoriæ pdiditq; eã maxie gaudeã: q ſapiẽtiæ uacẽt: uel ut q buſdã placuit q̃a uictoria fauẽte a curis uacamus. Vẽit in hos hamos: In hãc ætatẽ i hæc tẽpora.

Patellæ Aſini coronabãtur

℄ Vetuſtas: Mos & ritus ueterꝫ qui in patella cibos ueſtæ mittere cõſueuerũt qđ etiam tpibus Ouidii faciebant. Pura patella. Patella diminutiuũ eſt a patina ut ab aſina aſella a gemina gemella. Eſt aũt uas picatũ ac paruum teſte Feſto: aptũq; ſacrificiis faciẽdis. Ecce coronatis panis depẽdet aſellis. In honorem ueſtæ focorꝫ dñe aſini hoc tpe molas uertere cõſueti coronati floribus & e pane ueluti monilia q̃dam gerentes ad focos ducebanẽ & piſtores eo ueniebãt atq; inſup molæ ſertis & florib⁹ ornabãẽ. Cõſueuit & panib⁹ redimiri caput equi quẽ idibus octobris in campo martio imolabanr ob frugũ euentũ: ubi equus potius q̃ bos cedebaẽ autore Feſto: qm̃ bos aptus eſt frugibus pariẽdis. Coronabanẽ aũt aſini ueſtalibus q̃a Veſta (ut diximus) eſt focorꝫ dña ubi oli panes cineri ſuppoſiti coquebanẽ cũ in furnis tm̃ farra torrerẽt ut in fornacalibus dictũ eſt. ℄ Suppoſitũ cineri: Vt ueſtæ bñficio coquereẽ: ut Dũq; ſuas peragit Vulcanus ueſtaq; ptes

PAV. MAR.

℄ ERAT olim mos: cõſuetudo. ℄ Cõſidere ſimul oẽs de domo ſedere. ℄ Aň focos: quæ i ueſtibulo erat ℄ Lõgis ſcãnis & cõſidere adeſſe deos mẽſe: ppea qđ aň aras & focos cõſiderẽt putabanr dũ accũberẽt ad eſſe numina ℄ Nũc quoq;: ẽt hoc tpe ſeruaẽ illa uetus cõſuetudo: ut aň focos ſedeant in uacunalib⁹ ℄ Cũ fiunt ſa. an. ua. cum deæ uacatiõis feſtum celebraẽ: & ſacrificia fiunt. Vacuna. n. a uacando dicta q̃ pẽſt uacãtibus: & ocioſis: cui cũ agricolæ a laboribus ruris ceſſarẽt: & poſt pceptos fructus requieſcerẽt p hyemẽ: uota ſoluebant & ſacrificabant.

Vacunalia feſta uñ dicta ſint

℄ Stant & ſedent ante uacunales focos: cõſiſtunt aň aram & focos in uacunalibus cũ imenſis appoſitis dapibus epulanẽ. De uacuna ea rettulimus: q̃ ex multorꝫ ſentẽtiis inferebantur. Vterꝫ in eo uerſu eplãrꝫ Hor. Hæc ego dictabam poſt ſanũ putræ uacunæ Por. ingt Vacunam apd ſabinos plurimũ coli: quoſdam mineruam alios dianam putauiſſe nõnullos & cererẽ dixiſſe: ſed Var. in primo diuinarꝫ: uictoriam dicere: & ea maxime hos gaudere: q ſapiẽtia uincunt ℄ Vetuſtas: ritus & conſuetudo ℄ Venit in hos annos: puenit in noſtra tpa. ℄ Aliquo de more: ex aliq̃ cõſuetudine: qm̃ ut antiq ſolebant ita nũc in uacunalibus ſedeẽ: & in ueſtalibus: quẽadmodũ a priſcis ſactitatũ: cibi mittunẽ ideo ingt.

Quare aſini coronabãtur corona panis

℄ Patella pura: purgata & nitida: aut pura: q̃a purarꝫ uirginũ ad uſũ. ℄ Fert cibos miſſos: q mittunẽ a piis ciuibus. ℄ Veſtæ: ipſi numini libantibus. Quid q̃dẽ indicant illi duo Var. in manio uerſus! quocirca oportet bonũ ciuem legibus parere & deos colere in patellam dare. Iunxit. n. illud deos colere & in patellam dare: pro cibis & munuſculis: q̃ diis libanda mittunẽ. Verꝫ eumẽidibus ingt patella eſuriẽti puocat poſita neapolitanas piſcinas: & in libris de lingua latina ait patinas a patulo dixerunt. ut puſillas q; his libarẽr cœnã patellas. Ecce coronatis in his ueſtalibus ex antiq̃ cõſuetudine a piſtoribus aſini pane coronabanẽ. Cã eſt q; piſtor & focũ: & ueſtã obſuat: ex antiquo ẽt more: cũ panis de quoq ſoleret i focis anteq̃ pani eẽt furnorꝫ uſus. Plut. uero oñdit in cõſualibus: Equos & aſinos coronari ſolitos: & uacare a labore: ſiue q; neptũno equeſtri diẽ feſtũ agant: & aſinus pp equũ pari fruiẽ licẽtia: ſiue q; inſtituta nauigatione: cũ multa nauibus ueherenẽ ociũ quoddam: ac remiſſis iumẽtis data eſt. ℄ Ecce pa. de. aſelli. eo aſelli coronati ferũt panẽ dependentẽ: aut potius hñt caput panibus redimitũ. quẽadmodũ idibus octobribus in campo martio: cum ſacrificiũ fiebat ob frugũ euentũ: & equus potius q̃ bos imolabaẽ: q; hic bos frugibus pariendis eſt aptus. Panibus redimibant caput equi immolati: ita nunc panibus redimibant caput aſini ab officio mole uacantis. ℄ Et ſer. flo. ex floribus. ℄ Velãt. ℄ Tegunt: ſeu coronãt. ℄ Molas ſcabras: aſpas: nã & mole quoq; ipſe uacantes floribus: & accipias molas ex lapide ad terendum triticum in farinam: nam alias mola in ſa

etis ex farre & ſalc mollito.ℭ Coloni:agricolæ.ℭ Prius tor.deſicabant:ſeu decoq̄bant.ℭ Sola farra fur nis:nō.n.panis in furno torrebat̄:ſed far.uñ ut in.ii.li.diximus:& alio quoq̧ loco attingim⁹.Nūa iſtituit: ut autor eſt Emine far torrere:q̄m toſtū cibo ſalubrius eēt:id uno mō cōſecutū ſtatuēdo:nō eſſe purum ad rem diuinā niſi toſtū:Is & fornacalia inſtituit farris torrēdi ferias.ℭ Et fornacali deæ ſunt ſua ſacra:nā i fornacalibus a Numa inſtitutis:deæ fornacis cōuenictia ſacra fiebant:de quo ēt in.ii.dcm̄. ℭ Facta dea ē fornax:læti fornace coloni Orant:ut fruges tēperet illa ſuas.ℭ Ipſe focus pabat panē cineri ſuppoſitū:nō enī in furno:ſed in foco:& ſub cinere panis coq̄bat̄:q̄m ut inq̄t Ply.piſtores Romæ nō fuere ad perſicum uſq̧ bellū:annis ab urbe cōdita ſup q̄ngētos,octoginta.Ipſi panē faciebāt q̄rites:mulierūq̧ id opus maxime erat:ſicut ēt nō in plurimis gētiū Artoptos iā Plautus appellat in fabula quā aulularíam inſcripſit magna cōcertatiōe eruditoꝝ:an uerſus poetæ ſit illius.Certūq̧ ſit atrei capitonis ſuia. Toſtū panē laut:oribus coquere ſolitos:piſtoreſq̧ tantum eos:qui far pinſebant nominatos &c.ℭ Et tegula quaſſa:concuſſa. ℭ Erat ſtrata tepido foco:hoc eſt focus ipſe erat ſtratus tegulis & lateribus:& in his coquebatur panis.

Panē cereri ſuppoſitum

Artopotos

Inde focum ſeruat piſtor dñamq̧ focorū
Et quæ pumiceas uerſat aſella molas:
Prætcrea referā ne tuū rubicūde priape
Dedecus eſt multi fabula plena ioci:
Turrigera frōtē cybele redimita corōa
Cōuocat æternos ad ſua feſta deos:
Cōuocat & ſatyros & ruſtica nūia nī(phas
Silen⁹ q̄uis nēo uocarat adeſt
Nec licet(& lōgū ē)ep̄las narrar̄ deoꝝ
In multo nox eſt peruigilata mero:
Dū temere errabāt in opacæ uallib⁹ idæ
ps iacet & molli gramie mēbra leuāt:
Hi ludūt hos ſōn⁹ hēt ps brachia nectūt
ps uiridē celeri ter pede pulſat humū:
Veſta iacet placidāq̧ capit ſecura q̄etē
Sic ut erat politū ceſpite fulta caput:
At ruber hortoꝝ cuſtos niphſq̧ d̄aſq̧
Captat & errātes fertq̧ r̄fertq̧ pedes
Aſpicit & ueſtā dubiū niphā ne putarit
An ſcierit ueſtā ſciſſe ſed ipſe negat:
Spē capit obſcœnā furtiq̧ acceder̄ tentat
Et fert ſuſpenſos corde micāte grad⁹:
Forte ſenex quo uect⁹ erat ſyllen⁹ aſellū
Liquerat ad ripas lene ſonantis aquæ:

ℭ INDE focū piſtor ſeruat.Pilūnus & Picūnus fr̄es ſuerunt ac dii p̄ſides auſpiciis cōiugalibus deputati teſte Nonio:quoꝝ Pilūnus pinſendi frumēti uſum inuenit autore Seruio . Vñ a piſtoribus colebat̄ qui a pinſendo farie nomē acceperūt cum olim tantū farinā facerēt.Ipſi enim quirites & mulieres(ut inq̄t Ply.)panē faciebant.ſed poſtea receptū eſt:ut piſtores etiā panē coquerēt.Quar̄ ait Plautus in aſinaria:cū a piſtore panē petimus uinū ex œnopolio.Et Feſtus coquū inq̄t & piſtorem apud antiquos eundē fuiſſe accepimus:inde uſurpatū eſt:ut hoc tpe ad focos uenirēt.Eos cōſtat non fuiſſe Romæ ad Perſicum uſq̧ bellū annis ab urbe condita ſup q̄ngentos octoginta Veteri aūt more uxoribus nec molere nec coquere pmittebat̄ auto.Plut.Poſt filias.n.Sabinis raptas facta pace & ſocietate inita in fœdere exceptū eſt uxorē uno Romāoꝝ nec molere nec coquinariā facere.ℭ Pumiceas molas:ſcabras & ſilīes pumici.ℭ Cōuocat deos.Quoꝝ ipſa mr̄ ē. ℭ Silen⁹:Male a q̄buſdā ſilenus p y ſcribit̄. ℭ Vallibus idæ:Quia ibi mater deoꝝ colit̄.Eſt aūt hæc ida phrygiæ Brachia nectūt:ut ſaltēt uel luctēt̄.ℭ Veſta iacet Phyſice iacentē Veſtā inducit q̄a nullū elemētum eſt inferius terra.ℭ Captat:oculis capit ut eligat pulchriorē. Nymphā ne putarit:quia ueſta montanū numen ſiue nipha no eſt.

ANT. FAN.

Pilūnus piſtores

Vxoribus nec molere nec coquer̄ eos. nā pmittebat̄ ex fœdere romuli ſeō cum ſabinis

ℭ INDE ex eo q̄d in foco panis coquebat̄.ℭ Piſtor ſeruat focū & d̄ñam focoꝝ:obſeruat ueſte numina:nam ſocum ueſtalē & ueſtā ipſam:q̄ focis p̄eſt.ℭ Et aſella ēt obſeruat hæc numina:q̄a hēt a uerſanda mola uacationē in ueſtalib⁹.ℭ Quæ uerſat:frequēt̄ uertit.ℭ Molas pumiceás:& pumicē.Veꝝ nō e pumice fiunt molæ ſed ex lapide ſcabro:& aſpero inſtar pumicis.ℭ Prætcrea referā ne tuū:fabellam refert:unde mos coronandorū in ueſtalib⁹ aſinoꝝ originem habuerit:nam cum cybele ad cōuiuium deos cōuocaſſet:& poſt epulas alii luſibus:alii quieti ſeſe dediſſent:Priapus dormientē ueſtā adortus eſt:legiſſetq̧ fructus ex arbore femorali:niſi rudens ſyleni aſinus illam excitaſſet.Qua quidē cauſa lampſaceni aſinum priapo nectunt.Veꝝ in.i.lib.oñdimus tribus cauſis aſinū priapo mactari.In ueſtalibus uero ob meritum excitatæ deæ pane coronat̄.Præterea o priape rubicūde referam ne tuū dedecus:debeo ne ego retinere turpitudinē tuam.ℭ Fabula eſt plena multi ioci.q.d. referenda eſt:q̄a iocoſa fabula relata:pariet uoluptatē.ℭ Cybele mater deoꝝ a cybelo monte phrygiæ de qua & myſteriis eius diximus in.iiii.Redimita fronte corona turrigera:hoc eſt hñs in capite coronā turritam:ppterea q̄d primis turres urbibus ipſa dedit.ℭ Cōuocat & ſatyros:& bacchū comitabant̄:de q̄bus dixim⁹ in primo.ℭ Et nymphas numina ruſtica:deas p̄ſides ruris:agroꝝ:fontiū:montiū:nemoꝝ.ℭ Syllēus:bacchi nutritius:de quo ēt in primo:& in tertio dictū.ℭ Adeſt q̄uis nemo uocarat:uēit ille ad cōuiuiū:ēt cū nemo uocaſſet.ℭ Nec licet numcrare epulas deoꝝ:& longū eſt:nō eſt fas referre arcanas deoꝝ epulas:ēt ſi liceret lōgū eſt cōnumerare ℭ Nox eſt puigilata in multo mero:in multa cōpotatōe ptraxer̄.n.ſympoſiū in multā noctē. ℭ Hi:aliq̄ ex illis diis.ℭ Errabāt temere iprudēter & ſine ullo delectu.In uallib⁹ idæ phrygiæ.ℭ Opacæ nemoroſæ & umbroſæ.ℭ Pars iacet:recūbit.ℭ Et leuat mēbra molli gramie:alleuiat mēbroꝝ labore captans in molli gramine quietē.ℭ Hi ludunt:exercēt ſe uariis ludis. ℭ Hos ſomn⁹ hēt: hii dormiunt ℭ Pars brachia nectit:alii ſimul alligant brachia:ut paleſtra certent aut ut choreas agitent. ℭ Et ter pulſat uiridē humum pede celeri:ſaltat uelocibus pedibus in choreis:aut potius accipias:pro his

PAV. MAR.

Cybelea cybelo montē phrygie.

Sylenus bacchi nutriti⁹ de quo i l.b.i.

fecerat famē:redegerat eos ad eā penuriā:ut fame ꝑirent. Galli.n.ſenones dulcedine uini in Italiā allecti plura loca occuparūt:& oppida cōſtituerūt. Deinde cū cluſiū obſiderēt:& legati a ſenatu miſſi:ad cōponēdū iter eos & cluſinos pacē:pugnātes cōtra gallos i acie cluſinoꝝ ſtetiſſent. Hoc facto coꝝ cōcitati ſenones:urbē īfeſto exercitu petierūt:fuſiſq; ad aliā flumē romāis cepe urbē ꝑter capitoliū in qd ſe iuuenes cōtulerāt:maiores natu cū inſignibus honoꝝ:quos qſq; geſſerat: in ueſtibulis ædiū ſedētes occiderūt. Et cū auerſam ptē capitolii:iā in ſummū euaſiſſent:ꝓditi clangore anſerū. M. Malii ꝑcipue opa deiecti ſunt. Coactis deide pp famē romanis deſpōdere:ut mille pondo auri darēt. Furiꝰ Camillus dictator abſens creatus:īter pēdendū aurū:cū exercitu uenit.& gallos poſt ſextū mēſem urbe expulit:ceciditq; hoc ex hiſtoria habet. ¶ Iuppiter uocatis ſupis:ad regale ſoliū:cū uocaſſet ad conciliū deos:& ante eius ſoliū oēs cōſtitiſſent. ¶ Ait marti incipe:quaſi aggrediare cām. ¶ Ille mars. ¶ Protinus refert:continuo reſpondet:

Romanoꝝ fædꝰ cum gallis mille libris auri qd interruptū ē a camillo

ANT. FAN.

Scilicet ignotū eſt quæ ſit fortuna maloꝝ
Et dolor hic animi uoce querentis eget
Si tñ ut rferā breuiter mala iūcta pudo
Exigis alpino roma ſub hoſte iacet. (ri
Hæc eſt cui fuerant ꝓmiſſa potētia rerū
Iuppiter hanc terris impoſiturus eras:
Iāq; ſuburbanos hetruſcaq; cōtudit arma
Spes erat icurſu nūc lare pulſa ſuo ē
Vidimus ornatos ærata per atria picta.
Veſte triumphales occubuiſſe ſenes.
Vidimus iliacæ trāſferri pignora ueſtæ:

¶ SCilicet ignotū eſt ꝑ ironiā dictū ut id populꝰ curat ſ. ¶ Mala iūcta pudori:Quoꝝ me ac Romanos pudet. ¶ Hæc eſt cui fuerat ꝓmiſſa potentia rerū Rhetorice pathos mouet. Id ſæpe fit ubi fatū fortunāue conquerimur uel oſtēdimus nō eē quod eſſe debuit. ¶ Spes erat in curſu:Cum ſperaremus fore ut Roma ſibi orbē ſubiiceret uictis ſuburbanis & hetruſcis eo uentū eſt ut Romāi ex urbe fugerēt ¶ Vidimusʼ ornatos &c. Fuſo ad aliā exercitu Romanoꝝ cū galli mœnibus urbis appropinquarēt ubi nulla erāt preſidia maiores natu ampliſſimis uſi honoribus cū in foro deuouente pontifice ſe diis manibus cōſecraſſent in ſuas qſq; ædes regreſſi apertis ianuis in curulibus ſellis cū inſignibus magiſtratuū quos geſſerant cōſederunt ut cū ueniſſet hoſtis in ſua dignitate morerentur: quos Galli primo aſpectu uelut deos uenerati mox nihil reſpondere dignantes interfecerunt Lege Valeriū Max. Liuium & Plutarchū. ¶ Vidimus iliacæ transferri pignora ueſtæ:Cum iuuētus Romana ſe in Capitoliū contuliſſet uirgines Veſtæ cum ſacris ex urbe fugerūt qs Albinus quidā e plebe i Plauſtrū recepit uxore liberiſq; depoſitis. Cerites i extinctum ignē & eas uirgines benigne ſuſceperū:atq;(ut auctor eſt Strabo) Gallos Roma redeuntes i Sabinis aggreſſi debellarūt:protexeruntq; oēs q a ſe capta urbe cōfugerāt. Vñ A. Gel. ſcribit non ſine nota ingratitudinis Romāoꝝ primas mūicipes ſine ſuffragii iure. Cerites factos:cōceſſūq; his ut ciuitatis Ro. honorē quidē caperēt ſed negocii tñ atq; oneribus uacarent. Quā ob cām tabulæ Cerites appellatæ ſunt in qs cēſores referri iubebāt quos notæ cā ſuffragiis priuabāt. Sane Cere oppidum Thuſciæ a quo & Cerites & ceretani dicti olī agylla nuncupabaꝰ ut meminit Strabo. Ad eodē & Cerimonie nomen acceperūt ut exiſtimare nōnullos Feſtꝰ refert:q̄uis alii a Carendo nominatas putent. Quare denarie cerimoniæ ac tricenariæ dicebantur quibus ſacra adituris decem continuis diebus uel triginta a quibuſdā rebus carendum erat ut idem Feſtus docet.

roma a gallis capta

Tabulæ cerites in quibꝰ notæ cā ſuffragiis priuabant

Cerimoniæ uñ ſint dcē

PAV. MAR.

¶ SCilicet ignotū quæ ſit:icipit mars cū ironia dicere cōtra iouē q eum loqui iuſſerat:qſi ignota eēt calamitas romanoꝝ:ſed diruta eſt urbs a galis:cæſi ſeniores trāſlata per fugā ſacra:nec hoſtes ait numinū habere rōnē:& redactos ad extremā inopiā romanos. Saltē liceret illis pugnare:ut caderēt ſi uincere nō poſſent. ¶ Scilicet ignotū quaſi tō me loq iubes:qa ignotū eſt. imo oibꝰ notū. ¶ Que ſit fortuna maloꝝ qſi qua fœlicitate extollanꝰ mali hoīes aut in cōtrariū uertas:q ſtatus ſit tātæ calamitatiſ:& tot maloꝝ:q̄ nuc romani patiunꝰ. ¶ Et hic dolor animi æget uoce querētis:qſi nō nota eſt calamitas.& dolor noſter:ut q̄rula uoce nūc primū opus ſit ad idicandū dolorē q tantus eſt:ut oibꝰ ſit notus. ¶ Tamē ſi exigis. ſi petis. Vt referā breuiter:paucis uerbis. Mala dāna nrā:iūcta pudori:cū dedecore & ignominia nrā. ¶ Roma iacet ſub hoſte alpino:Roma quā uos in ſedē ueſtrā elegiſtis diruta eſt a barbaris & ſolo equata Hæc eſt:illa.ſ. rōa. ¶ Cui fuerat ꝓmiſſa potētia rerū:cui a fatisʼ ꝓmiſſū erat orbis iperiū:& eſt locꝰ cōmiſeratōis ab eo ꝙ eē debuit:& nō eſt:imo ad miſeriā ultimā redacta:ut eſt illud uirgilianū:ſic nos in ſceptra repōis:& totꝰ locꝰ. ¶ Hāc:urbē. ¶ Erat iupiter ipoſiturus terris:hāc cōſtitueras terrarū dōinā. ¶ Iāq; cōtudit ſuburbanos:iā roma bello uicerat ſabinos. Cenincēſes:antennates:fidenates larios oēs:& uolſcos. ¶ Et arma hetruſca:phaliſcos & ueios. ¶ Spes iperii ꝓpagādi. ¶ Erat i curſu i ꝓſperitate rerū bene geſtarū:& bene gerēdarū. ¶ Nūc eſt pulſa lare ſuo:qa pulſi ciues:nā alii ad alia loca ſe cōtulerūt:& iuuētus nō in ſuis laribus:ſed i arce obſeſſa tenet. ¶ Vidimꝰ occubuiſſe ſenes triūphales:trucidatos a gallis eos ſenes:qui oli de hoſtibꝰ triūphauerāt oibus honoribus in repub. functos. ¶ Ornatos ueſte picta:ipſa prætexta de q in.iii. plura diximus. ¶ Per atria ærata:qſi in ueſtibulis ædiū añ æratas ianuas:& Liuius in ueſtibulo domoꝝ cōſediſſe eos inquit. Sed de hoc plut. ita inqt:Relictis cæteris urbis ptibꝰ. Romani capitolium magna ui magnoq; præſidio teloꝝ munierunt. primū ex ſacris q̄dā in capitoliū ſuſtulere. uirgines uero ueſtales: rapto ex laribus igne cū ſacris fugerūt.& paulo poſt uirgines maiora ac digniora ex ſacris ſumentes:ultra fluuiū fugerūt:Tūc. L. Albinus uir pplāris. cū etiā ipſe fugeret infātes filios ac uxorē & neceſſaria utēſilia ſecū habēs in curru uehebaꝰ. poſtq̄ uidit uirgines in ſinu deoꝝ ſacra ferētes ſolaſq; ac labore uiæ fatigatas cōſeſti uxorē ac filios alia ꝙ ſuppellectilia in terra exponit & illas currū īgredi atq; in aliquā urbē fugere iubet In dignū fuit albini nō obſcurā pietatē atq; honorē erga deos in grauiſſimis tpibꝰ memoria ꝓterire. Alioꝝ

Oro iouis ad deos q fauerent romanis

Senes i ueſtibulis cæſos a gallis & uirgines ueſtæ receptas a ceretanis

ℭVIRgo ſaturnia Veſta Saturni filia.neq enim Iunonē acciperē poſſumus.ℭIam ducibus ſomnū dederat labor:Sopiti erāt duces iuuētutis Romanæ quæ erat in:capitolio.ℭQuam mi.tra.uul.opē Panē quo Manlius cæteriq obſeſſi maxīe indigebāt.ℭNouis am.acti.Coacti obſcuritate uerborum iouis uaria cogitare:ac diuerſa ſentire.ℭPoſſe fa.uin.ſpes excidit:Iacto pane galli ulterius non ſperauerunt Romanos fame poſſe ſuperari.Vnde poſtea repulſis gallis a Camillo Romani ioui piſtori aram in capitolio poſuerunt.ℭForte re.fe.ue.Aperit cām qua factum eſt ut matronæ nudis pedibus ad ædem ueſtæ accederent.

ANT. FAN.

Via noua

Iuſſerat & fratris uirgo ſaturnia iuſſis
Annuit:& mediæ tēpora noctis erant:
Iā ducib⁹ ſōnū dderat labor:increpat illos
Iuppiter:& ſacro quid uelit ore docet:
Surgite:& ī medios d ſūmis arcib⁹ hoſteſ
Mittite quam mīme tradere uultis opē:
Sōnus abit q̄rūtq; nouis ambagib⁹ acti
Tradere quā nolint & iubeātur opē:
Eſſe ceres uiſa eſt iaciunt cerealia dona
Iacta ſuper galeas ſcutaq; lōga ſonant
Poſſe fāe uici ſpes excidit:hoſte repulſo
Candida piſtori ponitur ara ioui:
Forte reuertebar feſtis ueſtalibus illac
Qua uia romāo nūc noua iūcta foro ē
Huc pede mrōnā nudo deſcēdere uidi.
Obſtupui tacitus ſuſtinuiq; gradum:
Senſit anus uicina loco iuſſumq; ſedere
Alloqtur quatiēs uoce tremente caput:
Hic ubi nūc fora ſūt udæ tenuerē paludes
Amne redundanti foſſa madebat aqua

ℭVia noua:Nomē proprium eſt uiæ urbis celeberrimæ quæ romano foro iungebatur quod inter capitolium & palatium fuit.de qua inquit Varro:Hoc ſacrificium fit in uelabro qua in nouam iam exitur.Neq enim ab Ouidio nouam uocari exiſtimādum eſt ut puteē uetus non fuiſſe. Plut.in camillo:Cum nocte præterita uiam iret quā nouam uocāt.Liuius primæ decadis lib.y.M.Ceditius e plebe nuntiauit tribunis ſe in noua uia ubi nūc ſacellum eſt ſupra ædē Veſtæ noctis ſilentio audiſſe uocē clariorem humana quæ magiſtratibus dici iuberet Gallos aduentare.Idem in eodē:Iuſſumq tēplū in noua uia allocutio fieri.Aulus.Gel.refert ſcripſiſſe Var.Aio deo arā ſtatutā eē in infima noua uia quod eo in loco diuinitus uox edita fuiſſet:Cauendū ne quod quidam fecerunt:apud Liuium pro allocutio legamus locatiōe.ℭPede nudo:Vt cōſtaret ad forū Romanum olim paludem fuiſſe non niſi nudis pedibus adeundam.Solinus:a quibus Pallanteum oppidum conditum quod aliquandiu aborigines habitauerunt propter incommodum uicinæ paludis quam prætérfluens tybris fecerat.Plutar.in Romulo.Forte fuit ex alluuione fluminis qui paucis ante diebus locum inundarat relicta palus ꝓfundo limo haud longe ab ea parte quā nunc forum uocant.

Aio deo cōſtituta ē ara ī uia noua q̄ ibi audita ē uox gallos aduentare romam

Palus ad forū ro.

Palātedū conditū ab euandro

ℭET Virgo ſaturnia:Veſta ſaturni filia.Annuit factis iuſſis quaſi promiſit ſe obſecuturam.& ita factum eſt.Nā frugibus confectus eſt panis.ℭErant tēpora mediæ noctis:cum aīalia feſſa quieſcunt.ℭIam labor dederat ſomnum ducibus:iam duces romane iuuentutis dormiebant:cum eſſent labore feſſi Iuppiter increpat illos per quietē:obiurgat ꝙ ita dormirent.ℭEt docet ore ſacro quid uelit quaſi admonet quid ſint eius impio facturi.ſurgite:inquit.ℭEt mittite in medios hoſtes deiicite in media gallorū caſtra aut in mediam hoſtium turbam.ℭDe ſum.ar.de ſummitate arcis capitoliæ.Opem quā minime uultis tradere:quaſi illud Cereris:quod uobis ſupereſt:& tradere cuiq̄ nolletis.ℭSomnus abit excitati ſunt e ſomno quirites.ℭQuærunt ingrunt inter ſe duces.ℭActi no.am.noua & dubia uerborum circuitione:aut obſcuris iouis monitis.ℭQuā opem:quod auxilium.ℭNolint tra.nollent aliis dare.Et iubeantur ab ioue in hoſtes mittere.ℭViſa eſt eſſe ceres:uiſus eſt eſſe panis q mitti ī hoſtes iuberet.ℭIaciūt dona cerealia:emittunt in panē in hoſtes.ℭIacta:pïecta ipſa dona cereris.ℭSonāt ſup galeas:& lōga ſcuta:nam ſupne iacientes pulſabant pane gallorū arma.ℭExcidit ſpes.a gallis.Poſſe uin.fa.ſic deſperauere poſſe ī deditionē redigere.Hoſte repulſo.repulſis & cæſis a Camillo gallis:ut gallis:ut paulo ſuperius docuimus.Candida hoc eſt marmorea ara ℭPonit:cōſtituitur.ℭIoui piſtori cui in ueſtalibus quoq ſacrificatē:ea eſt in capitolio.ℭForte reuertebar.ſeruabatur mos uetus a matronis ad ueſtæ tēplum euntibus:ut nudis irent pedibus.Cauſam poeta refert.q̄ a matrona quadā accepiſſe fateē.Cū olim ea parte lacunæ fuiſſent ſicco pede adiri nō poterat.ℭIbant igitur nu.Poſtea ſiccatæ ſunt lacunæ non erat opus exuerē pedem:in memoriā tn̄ uetuſtatis nudis pedibus ibant matronæ.ℭForte ego re.feſtis ueſta.die ueſtaliorū.ℭIllac:illa parte.Qua quia noua:p quā a uelabro ad Romā aſcēdebant:ut Var.oñdit.& plut.in Camillo eius uiæ meminit.ℭIungebaē foro:& uiæ ſacræ tēdebat ꝓpe palatiū.ubi & nūc ædes eſt ſub appellatione diuæ Mariæ in uia noua:q̄ꝗ uulgus corrupte diuā mariā nouā uocat.cū in uia noua ſit.ℭEt iuncta romano foro:qd inter capitoliū & pallatiū eſt:necnō prope uiā nouā:erat edicula Vertūni:de quo paulo poſt.ℭEgo uidi matronā deſcēdere huc in forū & uiam nouā.ut iniret templum ueſtæ.ℭPede nu.pedib⁹ nudis.ℭObſtupui taci.cum illam ita incedentem reſpicerem.ℭEt ſuſtinui gra.ſubſtiti ut uiderē:& eām cognoſcerē.ℭAnus ipſa matrona.ℭVicina lo.ubi ego ſubſtiterā.ℭSēſit me.ſ hærentē:& cupidū cognoſcere eām.ℭEt allo.illa me iuſſū quē ipſa iuſſerat ſedere.Quatiēs ca.ꝓpter ſenilē ætatē.ℭVoce ter.cū uetulis:& arctius tremant:& uox ipſa Hoc ubi cām nudorū pedum nunc docet matrona.ℭPaludes udæ aquoſe Tenuere occupauere.ℭHoc ſolū.ſ.ℭVbi nūc ſunt fo.romanū & boariū.ℭFoſſa q̄ſi cauus hic olim locus.Madebat erat aquoſus.ℭAquis red.am.inūdatione tybris effuſis aquis:qm̄ tybris tūc ꝓpior.erat illis locis.Sic in utroq foro paludes erāt:anteq̄ tranſuerſus eſſet amnis:& factæ eſſent cloacæ.

PAV. MAR.

Tēplū ex marmore ioui piſtori cōſtitutum ī capitolio cui a ueſtalib⁹ ſacrificatur poſt gallos expulſos a camillo

De cloacis tūc factis pp foſſam

Curtius ille lacus ſiccas q ſuſtinet aras:
Nũc ſolida ẽ tellus ſed lacus ante fuit:
Q ua uelabra ſolẽt ĩ circũ ducere põpas
Nil prxter ſalices craſſaq; canna fuit:

ANT. FAN.

Curtius lac⁹ ſeu curtila-cus cur-tii hiſto ria

Varias opiones de lac u curtio ſm liuiũ corneliũ tacitum diony-ſium & alios au tores

are ſicce uelabra uelaturã facere

ℭCVRtius ille lacus.De curtio lacu quẽ qdã Curtilacũ appellãt autore Fe.a Curtio q(ut idẽ iqt)ĩn eo
loco i ꝓſũdũ ſe ob ſalutẽ po.Ro.ꝓiicit hiat⁹ triceps hiſtoria ẽ ut inqt.Var.Alii.n.uolũt cũ uaſto hiatu ter
ra ſubſideret atq; ab aruſpicib⁹ rñſum eẽt ea re illũ tm̃ modo cõpleri poſſe q̃ ppl's Ro.plurimũ ualeret ſiue
ut Procilius ſcripſit deũ maniũ ſtulionẽ poſtulare.i.uiꝝ fortiſſimũ eodẽ mitti.Curtiũ uiꝝ fortẽ armatũ
equũ aſcẽdiſſe & ſe ĩ patẽtẽ uoraginẽ ꝑcipitẽ dediſſe quã nõnulli fuiſſe ĩ foro boario tradiderũt. Valerius
aut max.ĩ romano.Q uo facto coiſſe locũ inquit.& ei⁹ corpe diuinitus humato relictũ a Curtio gẽti ſuæ
mõumẽtũ.Statius ĩ ſiluis:Ipſe loci cuſtos cui⁹ ſacrata uo-
rago ſamoſiq; lacus nomẽ memorabile ſuant. Alii ut ſcri
pſit Piſo ĩ annalib⁹ & Plut.tradit ĩ romulo dicũt Sabino
bello cũ romulus ex ſupiorẽ pte ĩpreſſionẽ ſeciſſe Curtiũ
uiꝝ ĩter Sabĩos claꝝ & uigore aĩ ꝓſtãtẽ ĩ locũ paluſtrẽ q
tũ fuit ĩ foro(qd eloacæ nõdũ facte fuerãt)ſeceſſiſſe atq;
inde conatũ equo exire cũ aſpexiſſet id factu ĩpoſſibile di
miſſo eo ipm̃ euaſiſſe ſeq; ad ſuos incolumen recepiſſe &
ab eo lacũ nomẽ inueniſſe qđ tñ Liuio nõ placet dicẽti lacũ Curtiũ nõ ab antiquo.T.Tatii milite Curtio
Metio ſed ab alio appellatũ q ſe armatũ ĩ patẽtes terræ hiatus ĩmiſit.Alii aũt tradiderũt Cornelius uideli-
cet & Luctatius eũ locũ fuiſſe ſulguritũ ſiue tactũ fulmĩe & ex Senatus cõſulto ſeptũ eẽ:& qm̃ id a Curtio
conſule ſactũ eſt cui.M.Genutius collega fuit Curtium appellatũ.Diony.uult Curtium Sabinũ lacui no-
men dediſſe:cui fidẽ nõ adhibemus: qm̃ Liuius ut dictum eſt aliter ſentit.Suetonius autor eſt ppl'm Ro.a
quo Auguſtus cæſar maiorẽ in modũ diligebat̃ quotãnis ex uoto ꝑ eius ſalute ſtipẽ iecisſe ĩ Curtiũ lacũ.
ℭSiccas q ſu.a.Hæ aræ quoꝝ deoꝝ fuerit nuſq̃ uti arbitramur iuenies.Suſpicamur autẽ ex eo qđ ſcribit
Suetonius aras fuiſſe Genii Auguſti & lariũ.ℭQ ua uelabra ſolent in circum ducere põpas De põpa quæ
ferebatur in Circũ ac per circũ diximus ſupra Velabra autẽ numero pluriũ dicit:qa fuit Romæ maius ue
labrũ & minus & a uehẽdo utrunq; nomẽ accepit::qa cum Auẽtinus olim a reliquis mõtibus paludib⁹ diſ
cluderet̃ neceſſe erat eo nauibus aduehi:uñ uelabrũ noĩatũ eſt:& uelaturã facere dicebant̃ q id mercede ſa
cientes uecturis uiuebãt.Varro:Palus fuit in minori uelabro.Vñ qđ ibi uehebant̃ lintrib⁹ uelabrũ ut illđ
maius Prop.Q ua uelabra ſuo ſtagnabant flumine quaq; Nauta ꝑ urbanas uelificabat aq̃s. Tibullus.At q̃
uelabri regio patet ire ſolebat Exiguus puella ꝑ uada linter aq̃ Plu.ĩ romulo:Ei loco nũc uelabro nomen
eſt ꝙ incremẽto flumĩe ſupfuſo nauiculis ꝑ eã partẽ in foꝝ traiciũt.Porphy.ſcribit(ut diximus ſupra)ty
berim quẽ Agrippa deriuauit q̃ nũc labit̃ ꝑ uelabrũ antea fluxiſſe quæ fuit urbis regio nõ in celebris teſte
Macr.ubi unguẽtarii cõſiſtebãt ut ait Porphyrio:ibi & olearii.Plautus ĩ captiuis:oẽs cũ pacto rem agunt
quaſi in uelabro olearii.ibi etiam epulæ ganeatæ parabantur.Vnde cõmendabatur caſeus fumo uelabre-
num Martialis.Non quemcunq; focum nec fumum caſeus omnem ſe uelabrenſem qui bibit ille ſapit. Per
eandem regionem & pompæ in Circum maximum ducebantur:& iulius Cæſar Gallici triumphi die curru
uectus eſt ut Suetonius meminit.Q uidam tamen affirmant teſte Plutarcho uiam quæ ad Hippodromum
ducebat uelis operiri ſolitam ab his qui ludos exhibebant:unde potuit uelabro uocabulum dari.

Vnguẽ tarii ĩ ue labro cõ ſiſtebãt

PAV. MAR.

Lac⁹ cur ti⁹ a cur tio fa-bio di-ctus ſm Plutar.

ℭILle lacus curti⁹:q & olim:& nũc quoq; ita uocat̃.ℭQ ui ſu.a.ſic.qa ſine aq̃s & arã Vertũni fuiſſe uo
lũt.ℭNũc ẽ tel.ſo.firma ſine aq̃s.ℭSed añ fuit la.nã erat palus.Sed de lacu curtio agam⁹:Dion.& Plut.
dicũt lacũ curtiũ appellatũ a Curtio ſabino:q ĩ ea pugna Romuli & Sabinoꝝ:cũ illuuies aquaꝝ occupaſ
ſet loca illa:in q̃bus poſtea extructũ eſt foꝝ romanũ cũ equũ ꝑcæteris ĩ romanos agitaſſet:uſq; ad hũc lo
cũ ꝑuenit:& cũ diu detineret̃:dimiſſo intra illuuiẽ equo ægre pedes euaſit.q locus hucuſq; ab eo lacus cur
tius appellatus.Var.aũt ĩ foro inqt lacũ curtiũ a Curtio dictũ conſtat.de eo triceps hiſtoria.Nã & ꝓcili⁹
nõ ꝓdidit idẽ qđ Piſo.Nec cornelius ſtilo ſecutus a Procilio deletũ eſt eo loco dehiſſe terrã: & ex ſenatus
cõſulto ad haruſpices relatũ eſſe rñſum deum Maniũ Stulionẽ poſtulare.i.ciuẽ ſortiſſimum eodem mitti:
Tum quẽdã Curtium uiꝝ fortẽ armatũ aſcẽdiſſe equũ & a Cõcordia uerſum:cũ equo eũ ꝑcipitatum:eo fa
cto locũ coiſſe:Atq; eius corpus diuinitus humaſſe reliqſſe gẽti ſue monumẽtũ:Piſo ĩ annalib⁹ ſcribit: Sa
bino bello qđ fuit Romulo & Tatio.Viꝝ fortiſſimũ Metiũ Curtiũ ſabinũ:cũ Romu.ex ſupiore pte ĩpreſ
ſio nõ feciſſet:ĩ locũ paluſtrẽ q tũc fuit ĩ foro añq̃ cloacæ ſũt factæ:ſeceſſiſſe.atq; ad ſuos ĩ capitoliũ ſe re
cepiſſe:ab eo lacũ ĩueniſſe nomẽ.Cornelius & luctatius ſcribũt eũ locũ eẽ fulguratũ:& ex ſenatus cõſulto
ſeptum eſſe.Idq; eſt a Curtio cõſule:cui Marcus Genutius fuit collega.Curtiũ appellatũ.Q ua uela ſolent
ducere põpas uictricum:una ſolet duci põpa triũphalis armoꝝ uictritium.Triumphãtes.n.cũ põpa ꝑ uela
brũ trãſibãt.Vñ de cæſare legimus apud Trangl.Q uod gallici triũphi die uelabrũ ꝑteruehẽs pene curru
excuſſus ẽ axe diſtracto.aſcẽditq; Capitoliũ ad lumia.lx.elephãtis dextra & ſiniſtra lycnos geſtãtib⁹:& ex
uelabro:ut oñdere uĩ Var.ratib⁹ in auẽtinũ aduehebant̃ ex urbe & quadrãtẽ ſoluebãt:Cũ mõs ille paludi-
bus erat ab reliq̃s diſcluſus.Inde uelabrũ a uehẽdo dictũ:uelaturã ſacere etiã nunc dicunt̃:q id mercede ſa
ciunt.De eodẽ loco Plut.in romulo:cũ meminit laurẽtiæ nutricis & illius ẽt eiuſdem nois uirgĩs: quæ her
culi oblata eſt de qua diximus in.iii.& ſecundã hanc dicit poſtea Theophilã:noĩatã poſtea.ℭEo inqt po
tiſſimũ in loco euanuiſſe:ubi alterius Laurẽtiæ ſupioris corpus iacebat:quẽ ideo adhuc poſteri bilauꝝ uo
cant.Velaturã ẽt appellant:qa cum ſepius inundat ripas tyberis.Romãi inde in foꝝ a portitoribus cõue
huntur.Alii tamẽ ſic dictam ferunt:ꝙ ciuitatis principes:cũ inde ad ſpectaculũ ꝓdirẽt.-Q ua uia ad equo
rum curſum ex foro ferebantur totam lineis uelis operire conſueuerant:hæc ille.ℭQ ua erant igitur ue-
labra.ℭNil fuit præter ſalices:quæ ſolo aquoſo gaudent.ℭEt canna craſſa:canna paluſtris.

Vela-brum ue laturam ſacere iuxta ty beri fuit

Sæpe ſuburbanas rediẽs cõuiua p undas
Cantat & ad nautas ebria uerba iacit:
Nondũ conueniens diuerſis iſte figuris
Nomẽ ab auerſo cæperat amne deus:
Hic quoq; luc⁹ erat iũcis & arũdie dẽſus
Et pede uelato non adeunda palus:
Stagna receſſerũt & aq̃s ſua ripa coer
Siccaq; nũc tell⁹ mos tñ ille mãet (cet
Reddiderat cãm ualeas anus optia dixi
Q uod ſupereſt æui molle ſit oẽ tui:
Cætera iãpridẽ didici puerilibus annis
Non tamen iccirco prætereunda mihi:
Mœnia dardãides nup noua fecerat il⁹.

ANS. FAN.

℄ SV burbanas: q̃ fuerẽt olĩ ſuburbãæ auẽtino nõdũ ĩtra urbẽ recepto. ℄ Cãtat: cũ reuertiẽ ebri⁹ a cõuiuio p aq̃s tyberis ubi excreuit flumẽ. ℄ Cõueniẽs diuerſis iſte figuris: Vertũnũ dicit quẽ alii deũ tyberis eẽ uolũt q uertit ei⁹ alueũ Proptius. Vertũnus uerſo dicor ab amne deus: Alii deũ eẽ dicũt q hũanas cogitationes uertit & mutat. Vñ hi nati dñr ĩ quo uertũno quoq; cogitatiõe uertunẽ pter rõnẽ Hor. ĩ ſmoĩb⁹. Iã mech⁹ ĩ romæ iã mallet doct⁹ athenis uiuere uertũnis quotquot ſũt natus iniq̃s: Aſconius & porphy. deũ eẽ tradũt uertẽdaq; reꝝ: hoc ẽ emẽdaꝝ ac uẽdẽdaꝝ. Sed magis placet qd Donat⁹ ſcrib. Dii bñ uertãt dici ſolere qd ſæpe res eueniãt aliter q̃ uelimus ĩõq; uertũnũ. coli q ꝓeſt reb⁹ uertẽdis ĩ utrãq; ptẽ. Lege Proptiũ q hunc deũ inqt decẽter in quãcũq; figurã uoluerit trãſformari. Vñ illud eſt Tibulli: Talis ĩ æterno fœlix uertũn⁹ olympo Mille habet ornat⁹ mille decẽter hñt. Sed qd ad locũ attinet natũ eũ inqt ĩ Thuſcia: ut Thuſcus ego thuſcis orior. & deide ſubiũgit: Romanũ ſatis ẽ poſſe uidere foꝝ. Hac quondã tyberinus iter faciebat & aiunt remoꝝ auditos p uada pulſa ſonos. Hui⁹ feriæ Octobri mẽſe fuerunt & Vertũnalia dicebãtur Var. q. ẽt ſcribit eẽ uertũnũ in uico thuſco ꝙ is ſit deus hetruriæ Q uare ait Proptius At tu Roma meis tribuiſti ꝓmia thuſcis. Vñ hodie uic⁹ noĩa thuſcus habet. Sunt enim qui uolũt uertũnum fuiſſe Thuſcoꝝ uetuſtiſſimũ regem qui uinearũ & pomiferaꝝ arboꝝ: ſerendaꝝ tradidit rõnem: cui Thuſci Romæ templum ædificarunt: qui cũ Lucumone in auxiliũ Romuli ueniſſe dñr. ℄ Nomen ab auerſo ceperãt ãne. ſenſus eſt: Q ui nõdum auerſus fuerat a tyberis uertumnus ab auerſo flumine non ceperat nomen. ℄ Hic quoq; lu. erat: hoc in loco inqt anus ſiue matrõa ubi nũc ſumus lucus erat e iuncis arũdinibus. ℄ Q uod ſu. eſt æ. mol. ſit tui molle iniocundũ ſic qcqd uitæ tibi ſupeſt. Oẽ aũt hic p toto accipiẽ. ℄ Cætera iãp. di. hæc qdẽ a matrona edoctus ſum. Cætera q̃ dicẽtur ad Veſtã atrinẽtia a pueritia & longe ante didici q̃ matronæ e foꝝ occurrerẽt. ℄ Mœnia dardanides nup noua fecerat ilus: ilo regnãte a quo iliũ cõditũ ſerũt cũ in arce ſumma tẽplum ædificaret ſimulachꝝ Palladis e cœlo dr̃ cecidiſſe mouens oculos atq; haſtã: ut Ser. refert. Vñ Apollo cõſultus rñdit futuꝝ eius ciuitatis exitiũ ſi palladiũ extra mœnia portaret. Itaq; & Ilus & Laomedõ ipſum diligẽtiſſime ſeruarũt. Regnãte autẽ Priamo cum Helenus apud Ariſbã captus idicaſſet græcis fata troiana in q̃bus de palladio & coactus eſt dicere. Vñ regnũ a Pyrrho diciẽ meruiſſe Vlyſſes & Diomedes cloacis ſiue cuniculis in arcẽ aſcẽderunt & occiſis cuſtodibus palladiũ aſportarũt quod poſtea Troia diruta cũ Diomedes teneret & multis caſib⁹ iactaret credẽs ſibi aptũ nõ eſſe ꝓpter ſua picula tranſeunti æneæ offerre conatus eſt quẽ cũ ſacrificantẽ uelato capite comperiſſet ne ordinẽ ſacrificii turbaret cuidã ex troianis obtulit qui Nautes dicebaẽ. Q uã ob cãm Mineruæ nõ ſacra nõ iulia gens habuit ſed mutioꝝ quos qudã Nautas uocant. Vñ illud eſt Virgilii. Vnũ tritonia pallas docuit. Alii tñ dixerũt ſimulachrũ palladis a troianis intra extructũ parietẽ cõditũ eẽ poſteaq̃ agnouerũt Troiã piturã idq; romã aduectũ. Q uod cũ fimbria qdã bello Mithridatico inuẽtũ romãis ĩdicaſſet & rñſum eẽt illic impium ubi & palladiũ foret multa ſiĩia facta eſſe ſed cœleſte illud cognoſci haſtæ oculorũq; mobilitate atq; ab una tm̃ ſacerdote cuſtodiri troianã ſoli cui fas uideſſe Mineruã ut ĩqt Luc. Cuſtodiebaẽ autẽ in æde Veſtæ ut Plutar. ſcribit in Camillo Sciẽdum Placuiſſe nõnullis unũ tm̃ ſimulachrum e cœlo lapſum eſſe apud Athenas. Aliis uero duo troianũ & athenienſe Lege Dionyſiũ qui duo uult in ilio fuiſſe palladia æneãq; capta urbe inferiore dñm arcis iactum alteꝝ eoꝝ ſuſtuliſſe: cum Vlyſſes & Diomedes alteꝝ ingreſſi noctu ilium exportaſſent. Scribit & alia quædã quæ referre nõ placet. Scire autem debemus ilum Dardanidem dici hoc loco nõ quod Dardani filius ſed pronepos fuerit.

Vertũnus a rebus uertẽdis dictus

Vertũnus

Palladiũ e cœlo cecidit

Diomedes & ulyxes rapuerunt palladium

PAV. MAR.

℄ SAEpe cõuiua: q in cõuiuio fuerit ℄ Rediẽs p un. ſuburbanas: p ſtagnãtes aq̃s cũ inũdaſſet tybriſ Suburbanas q̃ tũc erat extra urbẽ. ℄ Cãtat dũ uen. uehiẽ. ℄ Et iacit ad nautas uerba ebria: talia q̃lia dictabit epotus Bacchus. ℄ Nõdũ cõueniẽs amãs Tyberinus crebro ea loca inũdabat. ℄ Poſtea a. M. agrippa trãſuerſus eſt effoſſa cõgius alueo. Et ab eo deus ille: qui in oẽs ſe formas uertit. Vertũnus dictus eſt cuius edicula erat in uico tuſco: & ibi uertũnum ſtare. teſtis eſt Var. Sed huius dei miſteria. Proper. apit in elegia. Q uid mirare meas cũ ſacit ipm deum loquẽtẽ & ait. Thuſcus ego: e thuſcis orior: nec pœnitet ĩter prælia uolſinios deſeruiſſe focos. ℄ Hæc me tur. iu. nec templo lætor eburno Romanũ ſatis eſt poſſe uiderẽ foꝝ. Hæc quondã tyberinus iter faciebat: & aiunt Remoꝝ auditos p uada pulſa ſonos. ℄ At poſtq̃ ille ſuiſ tm̃ cõceſſit alũnis. Vertũnus uerſo dicor ab amne deus & paulopoſt. Opportũa mea eſt cunctis e natura figuris. In q̃cunq; uoles uerte. decorus ero: & poſt. xxiiii. uerſum inqt. At mihi qd formas: unus uertebar ĩ oẽs Nomẽ ab euẽtu pr̃ia lingua dedit. At tu roma meis tribuiſti premia tuſcis uñ hodie uicus noĩa tuſcus hẽt: tpe quo ſociis uenit Lycomedius armis atq; ſabia feri cõtudit arma taci: &c. Hoc igr̃ eſt ꝙ inqt uetula nõ dũ fuiſſe trãſuerſum amnẽ. Vñ thuſco deo uertũni nomẽ inditum eſt cum eo in loco paludes erant Nondum iſte deus conueniens diuerſis figuris: qui decenter in uarias: imo in omnes figuras ſe trãſuertit. ℄ Cœperat: nomen ab auerſo amne appellatus erat Vertumnus a tranſuerſo flu. tyberino: Vertumnus ergo

In loco paluſtri conſtitutũ eſt tẽplũ deo uertũno

Chriſante pallātis filia nubens palladis munera attulit p dote

aict⁹ q auertit amnē. ¶ Hic quoq; erat lu.dē.dēſa ſilua. ¶ Iūcis & arūdine:erāt iūci & cānæ paluſtres. Et pa.nō adeū.pe.ue.q̄ pterin nō poſſet:tectis pedib⁹ ergo op⁹erat nudare pedes. Stagna re.tum: ob cloacas extructas.tū ob trāſuerſū amnē. Et ſua ri.coer.aqs cōtinēt nūc aq̄ tyberiæ ripis:ita ut hæc loca inundare magis nō poſſit. Et tūc tellus ſicca:ſine ullis aqs:tn̄ idem ab ipis oli aqs. ¶ Manet mos:conſuetudo adhuc ſeruat̄ ut eat̄ nudis pedib⁹. ¶ Reddiderat:ipſa matrōa. Cām cōſuetudis. ¶ Dixi ego. Valeas op.anu.ſoſpes eſto matrōa q̄ me docuiſti:qđ neſciebā. ¶ Q đ ſu.æui.tui:illđ ætatis qđ ſupuictura es. ¶ Oē ſit mol. dulce & iocūdū:ut ē illđ Cic.de Sene. Oēs abſterſens ſenectutis moleſtias. Sed ēt effeceritmollē iocūdam ſenectutē Cætera q̄ ptinēt ad ueſtæ miniſteria. Dixi.ego. ¶ Iāpridē.lōge ań. Annis pucrilib⁹:cū eē; puer q̄ſi hæc q̄ nunc retuli:ab ano didici. Cætera ego didicerā a puero. Nō tn̄ icc irco:ob id qa didici. ¶ Prætereūda mihi.qa ſilētio ea pterire nō debeo. ¶ Moenia dar.nup qm̄ ī tēplo ueſtæ palladiū e troia auectū ſ uabat̄. De eo nūc agit. Et loc⁹ exigit:ut nos quoq; de eo dicamus. Dion.ipm̄ ſequentes. Is cū multos adducat:hæc iqt. Dicūt Chriſantē Pallātis filiā nubētē Dardano dotē attuliſſe. Palladis munera: palladi aqs & deoꝝ magnoꝝ ſimulachra Cerimōias eoꝝ eductā. Poſtea uero quā elluuionē fugiētes arcades peloponeſum reliqrūt. Atq; ī thratia īſula ſedes collocarūt. Dardanū aūt deoꝝ hoꝝ tēplū ieffabilia aliis faciētē p prias ipoꝝ noia:atq; cerimōias ſtatuit:q̄ nūc ēt fiūt a ſāotracib⁹. Vbi uero maiorē ptē ppli trāſuexit ī aſiā ſacrificia & cerimōias reliqs eū dicūt pmanētib⁹ ī iſula Palladia uero:& deoꝝ imagie ſecū aduexiſſe. Cōſulētēq; deide eū de ſedib⁹ cū alia didiciſſe:tū de cuſtodia ſacroꝝ & oraculū hmōi accepiſſe. In urbē cōdendā Diis cultū icorruptū ſemp ponere:& cuſtodiis colere:ſacrificiiſq; & choreis. Dōec.n.hæc ſcā uřa tellure maneāt mūera:ioue natæ a cōiuge data:urbs iſta pſiſtet ſine excidio ppetuo dies oēs. Ac dardanū qdē dicūt ī cōdita:denoīataq; a ſe urbe ſimulachra ipſa reliqſſe. Ceteꝝ ɔdito poſteriori tpe a nepotib⁹ ilio eo eē ſacra trāſlata feciſſeq; eis ilłeſes tēplū.& aditū ī arce:ſaq; cuſtodiſſe q̄ maxie poſſent diligētia diuia eē ducētes atq; ſalutis urbis eā pcipua. Poſtea uero capta urbe iſeriore. Aeneā dicūt dn̄m arcis factū ſuſtuliſſe exauditis:& magnoꝝ deoꝝ ſacra & qđ adhuc ſuperat palladiū. Nā alterū qdē ulyxē:& diomedē:noctu ingreſſos Iliū:furto ſuſtuliſſe aiūt: Profectū deide ex urbe æneā ſacra ipſa ferētē ī italiā aduenīſſe. Aretin⁹ āt datus eē dicit dardanio ab ioue palladiū unū:fuiſſeq; ipm̄ ī ilio donec urbs capta eſt abſcōditū in loco iaceſſo. Exēplo āt eius ita adornatū ut nihil ab exēplari differret ad fallēdos īſidiatores: in apto loco poſitū Idq; præ achiuos p īſidias ſurripuiſſe. Sacra igit̄ ab ænea ī italiā eē trāſlata. Hæc ille. Poeta uero uūdit regnāte Ilo e coelo palladiū cecidiſſe ſeruatūq; uſq; ad excidiū troiæ: Tunc ſeu ab Vlixe:ſeu a diomede ſiue ab ipſo ænea ſublatū. Sed nūc in ueſtæ tēpla ſeruari. ¶ Ilus dardanius dardani pnepos. Fecerat nup noua mœnia:cōdiderat nouā urbē:ipſe.n.e mōtibus ī cāpos deſcēdit & ī cāpis iliū urbe a ſe denoiatā cōdidit

Palladiū regnāte illo rege de cœlo lapſum

ANT. FAN.

Illus adhuc aſiæ diues habebat opes:
Credit̄ armiſere ſignū cœleſte mineruæ
Vrbis in iliacæ deſiluiſſe iugis:
Cura uidere fuit:uidi templūq; locumq;
Hoc ſupereſt illic: pallada roma tenet
Cōſulit̄ ſmitheus lucoq; obſcur⁹ opaco:
Hos non mentito reddidit ore ſonos:
Aetheream ſeruare deā ſeruabitis urbē
Imperium ſecum tranſferret illa loci
Seruat: & iclusā ſūma tenet ilus in arce
Curaq; ad hæredē laomedonta uenit.
Sub priamo ſeruata paꝝ ſic ipſa uolebas
Ex quo iudicio forma reuicta tua eſt:

¶ CVRA uidere fuit: Nota Ouidium fuiſſe in phrygia cum eſſet ei curæ uidere ruinas troiæ atq; ut talem uirum: dicebat uetere perſcrutari. ¶ Vidi tēplūq; locūq; uidi arcem troiæ ad templū ſiue adytū ubi palladiū fuit. ¶ Pallada roma tenet. ſimulachrū palladis.i.palladiū eſt romæ in æde ueſte. ¶ Cōſulitur ſmintheus. cum palladiū e cœlo cecidiſſet ilus conſulit apollineum ſmintheum: cuius ædes fuit apud troiā non ſolum in urbe Chryſa ut ſcribit Strabo:ſed in tenedo ut Smintheu pclare tenedi dn̄ator apollo Chryſæ ſimulachrū apollinis fuit nois ueritatē ſeruans ut idē inquit geographus cum mus ſtatuæ pedibus ſubiaceret. Eſt enim ſmintha mus lingua cretenſiū. Aetheriam deam. Cœleſtē:hoc eſt palladiū ſiue effigiem palladis quæ e cœlo cecidit. Aether.n.interdum pro cælo ponit̄ ut ſic habites terras & te deſideret æther. ¶ Ad hæredē laomedonta Qui illi & hæres & filius fuit ſeruabitq; palladiū. ¶ Sic ipſa uolebas:uoluit pallas furto ſurripi irata Troianis ob iudicium paridis.

Apol'ō ſmithe⁹

Smithia

PAV. MAR.

Sminetheus apollo dictu⁹ q cyrilla urbe p pe troiā colebat̄

¶ ILVS diues adhuc habebat opes aſiæ. regnabat adhuc ille & aſiæ imperium ſimul diuitias poſſidebat. ¶ Signum mineruæ armiſeræ. palladiū ipſum. ¶ Cœleſte nam e cœlo miſſum: ¶ Creditur deſiliſſe decidiſſe. ¶ In iugis urbis iliacæ. in montibus troiæ. ¶ Cure uidere fuit q̄ſi uolui ego uidere loca troiana. ¶ Vidi & tēplu; ipſius palladis. ¶ Et locum. hoc eſt editum ubi olim palladium ſeruabatur & his uerbis indicat Ouidi. ſe loca troiana uidiſſe. ¶ Et nos quoq; omnia perluſtrauimus nunc nihil ex ingeñtibus ædificiis ſupereſt niſi ruina & facies illa menium ſemirutorum: quæ reſpicit ægeum: Ea quidem aperte oſtendit magnam fuiſſe urbem. Protenditur enim ab auſtro in arctum ad.xx.milia paſſuum de qua in ægide diximus. ¶ Si Reſpondebant lateri latera omnia primo. Pergama quis demens magna fuiſſe negat. ¶ Hoc ſupereſt illic templum inquit adhuc ſupereſt. Sed palladium in urbe ſeruatur. Roma tenet pallada palladium. ipſam palladis effigiem quæ ſeruabatur in ueſtæ tēplo ut diximus. ¶ Conſulitur ſmintheus alii legūt. Cōſulitur Cynthus ſed ſmintheus legendū eſt. Ilus enim cū illum ſignum habuiſſet. Smintheum apollinem conſuluit. Apud troia enim Ciryſſa eſt urbs in loco excelſo.& petroſo ſupra mare ſita.& in ea ut Strabo inquit eſt apollinis ſminchei delubrū: & ſignum quod nominis ueritatem ſeruat nam mus quidam pedi ſtatuæ

ſubiacet.¶ Et obſcurus opaco loco:& iō obſcur⁹ ꝑe apollo:qa in umbroſo luco.¶ Reddidit hos ſonos hoc rīſum.Ore nō mētito:nō fallaci:ſed ueridico:qa uera īde oracula dabat.¶ Seruate deā æthe.tueami ni:& cuſtodiatis cœleſte palladis ſignū.¶ Seruabitis ut quoad ſeruata erit imago palladis. Erit īcolumis ur̄a urbs.¶ Illa:pallados effigies.¶ Trāſferet ſe.ipe.lo.quo ıꝑe trāſferet:eo trāſferet ip:ū.¶ Seruat il⁹ ne quo trāſferat.Et tenet īcluſam ī ſūma arce īcluſit illā ī tēplo.qd ī ſūma arce cōſtituerat.¶ Et cu.ꝑuādæ imagis.Vēit ad heredē.laomedōta:q fili⁹ & hæres fuit illi:& licet eo regnāte capta fuerit urbs ab hercu le māſit tn̄ īcolūe palladiū.¶ Sub pri.ſer.pa.qa furto ſubtracta eo regnāte.Sic ip.uo.ſic placuit tibi ut ra pe cū eēs tu pallas irata troiāis. Ex.q.t.ſ.ē re.iu.ex quo ꝑclara ē tibi uen⁹:& ea formoſior a pide iudicata.

Palladiū ex troia romā delatum & ſeruatū diligen rer

ANT. FAN.

Seu gen⁹ adraſti ſeu furtis apt⁹ ulyſſes
Seu pius æneas eripuiſſe ferunt:
Autor in incerto eſt res romana tuētur
Veſta qđ aſſiduo lumine cuncta uidet
Heu quātū timuere pr̄es quo tpe ueſta:
Arſit & eſt tectis obruta pene ſuis.
Flagrabāt ſancti ſceleratis ignibus ignes
Mixtaqȝ erat flāmæ flāma ꝓphana pie
Attonitæ flebant demiſſo crine miniſtræ
Abſtulerat uires corporis ipſe timor:
Prouolat in mediū & magna ſuccurrite
(Nō ē officiū flere)metellus ait(uoce
Pignora uirgineis fatalia tollite flāmis
Nō ea ſunt uoto ſed repienda manu
Me miſerū dubitatis ait dubitare uide:
Et pauidas poſito ꝓcubuiſſe gēu (bat

¶ Genus adra.diomedes quē Tydeus genuit ex Deipyle adraſti filia.¶ Seu far.ap.uly.Ipſe alibi:ſug narret ulyxes q̄ ſine teſte gerit:quoqȝ nox cōſcia ſola ē.¶ Seu pius æ.ſabulari eos Plut.exiſtimat q æneā tradiderūt dū troia diriperet.palladiū ſuſtuliſſe.qd Diomedes & Vlyxes ex portarūt:qb⁹ ingt Ser.id negociū potiſſimū datū qa mi neruæ fuere cultores.¶ Res ē romu.icertū ē qs palladiū ſurripuerit.Sed eē id rome dubiū nō ē.¶ Q uodaſ.lu.cūcta ui.qm̄ Veſta aptiſſima ē tuēdo palladio cū manifeſte cūcta uideat ob ignē iextinctū.¶ Q uo tē.ue.ar.nō i ꝑo bello pūicó tpe Li.ædē ueſtæ uix defenſam igt & cōctū in penetrali fatale pign⁹ iperii ſed pauloañ cū Cecili⁹ Metellus pōtifex max.ex icēdio tēpli Veſtæ palladiū rapuit. Vn̄ illđ ē lu.Vel q ꝑuauit trepidā flāgrāti ex æde mineruā Et illđ Ply.Metelli⁹orbā luminib⁹ exegit ſenectā amiſſis i cēdio eū palladiū rapet ex æde ueſtæ mēorabili cā:ſȝ euētu miſo:quo fit ut iſœlix qdē dici nō debeat ſœlix tn̄ eē nō poſſit.Tribuit ei po.Ro.qđ nunq̄ ulli alii ab condito æuo at quotiēs i ſenatū iret curru ueheretur ad curiā magnū & ſublie ſed ꝑculis datū Dio.autor ē ſimulachrȝ Metelli in capitolio poſitū eē ubi magnos honores q a Romanis i eū collati fuerāt iſcriptio.teſtabat.¶ Vires cor: qbus ablatis uirgines tēplo ardēti opē ferre nō poterāt.

Palladiū uix eſt i cendio ſeruatū

Cecilius metellus pōtifex cæc⁹ curru uehebat i ſenatū ob ſeruatū palladiū in quo erat fatū impii romani

¶ Nō eſt of.fle.Me.ait:Opē ferre offm̄ eſt nō lachrymari.Idem ſentit Cicero in tuſcu.qōnibus.¶ Pignora fatalia.Palladiū in quo eſt fatū romani impii.¶ Flammis uirgineis:ædē ueſtæ uirginis abſumētibus & ſacra.¶ Dubitare uidebat:cernebat nullā eſſe e uirginibus ueſtæ q̄ auderet palladiū e flāmis arripere cū oēs flexis genibus uotis tm̄ & precibus uacarēt.

¶ SEu ge.adra.ſeu rapuit te nepos Adraſti regis argiuoȝ:hoc ē Diome.Tydei & Deiphyles Adraſti filiæ fili⁹.Aliq legebāt.Seu gener adraſti:qđ nō ꝓbadū.qm̄ nō tyde⁹ q illi⁹ erat gener.Sed tydei fili⁹ Diomedes Vlixē comitat⁹ ē q eā ſurripuit.Vn̄ i.xiii.met.ıꝑe loqns igt.Cur audet Vlyxes ire p excubias & ſe cōmittere nocti!Perqȝ feros enſes nō tm̄ mœnia troū:Veȝ et ſūmas arces intrare ſuaqȝ.Eripe æde deā.raptaqȝ afferre per hoſtes.Iō hoc i loco addit ſeu furtis apt⁹ Vlyxes.Q uæ ſine teſte gerit:quoqȝ nox cōſcia ſola ē. Aut ad illđ referēdū:qđ ex ſiſypho Aeolii filio latrōe nat⁹ credit.¶ Q đ ēt aiax exprobrat.Q uid ſanguie cretus ſiſyphio fortis & fraude ſimillimus illi īſeris æcidis alienæ noīa gētis.Seu pius æneas.rapuit extrema illa nocte:qa incēſa troia:Veȝ ſimulachrȝ palladiū ſurripuere græci:Diomedes & Vlyxes. Q đ ſecretius ſeruabat.Veȝ palladiū ſecū aſportauit æneas.¶ Eripuiſſe ferūt q̄ſi qcūqȝ fuerit ſurripuiſſe palladia dicūt.¶ Autor in in.eſt:nā naſcit qs fuerit raptor.¶ Res eſt ró.nā nūc Rōæ eſt.¶ Veſta tuet:ſeruat palladiū in ſuo tēplo.¶ Q uod ui.cū q̄ ſūt in tēplo.¶ Lumine aſ.pp inextinctū ignē.¶ Heu q̄tū tiuer pr̄es q̄tus fuit ſenatoȝ timor.¶ Q uo tē.ue.ar.eo tpe quo flagrauit tēplū ueſtæ.¶ Et ē poe.q̄ſi.¶ Obruta:ıꝑa dea imēſa.¶ Suis te.q̄ paȝ defuit:qn rueret tēplū ꝑpter incēdiū.& obrueret ſacra:q̄ erāt it⁹.Arſit.n.Veſtæ tēplū bello punico primo ut apud Diony.Eſt ubi de Numa agit:qđ romanis de Sicilia cū carthaginēſibus fuit incēſo.n.tēplo:fugiētibuſqȝ ex igne uirginibus.Pōtifex.L Cecilius metellus:is q memorabilē illum e Sicilia de carthaginēſibus triūphū duxit:cētū.xxxyiii.elephātis.ꝓpriā ſecuritatē negligēs ꝓ publicæ utilitatis cā:ſūmo ſuo piculo in ardētia irrupit:ac relicta a uirginibus ſacra rapiēs ex igne ſeruauit.Magnos honores a ciuitate tulit.ſicut ſimulachri eius in capitolio poſiti inſcriptio teſtat.¶ Ignes ſan.ſacri ueſtales ignes ¶ Flagrabāt.ardebāt.¶ Ignib⁹ ſceleratis & ob id ſceleratis:qa imixti ſanctis ſacra adurebāt.¶ Flāma ꝓfana:ipia.¶ Erat mixta flāmæ præ.i.ſancte ꝓfanū tn̄ id eē Pōp.docet quod nō eſt ſanctū.Pla.ſactū an profanū habeas paruipendit.¶ Miniſtræ attonitæ exterrite uirgines.¶ Flebant demiſſo crine.paſſis crinibus.¶ Ipſe timor:quē incēdio cōceperant.¶ Abſtulerat uires corporis omne robur.¶ Præ metu.n. effecte erant debiliores:& rebus ſuccurrere nō poterāt.¶ Metellus q pōtifex erat.¶ Prouolat in mediū. celeriter in medias uirgines accurrit.¶ Et ait ma.uo.q̄ſi ita īclamauit:¶ Succurrite afferte opē.¶ Nō ē officiū flere.nō eſt opus:lachrymis:aut effundere lachrymas nō ſpectat ad officiū quia ex officio prodeſſe debetis.Hoc autem.fletu nihil prodeſtis.Ergo iuuate ut ex officio debetis.¶ Tollite:eripite.¶ Flammis uirgineis:ex ignibus ueſtalia ſacra incendentibus.¶ Pignora fatalia quaſi ea ſacra in quibus ineſt imperii

PAV. MAR.

Diomedes fili⁹ tydei & deiphiles filiæ adraſti

Tēplū deæ ueſtæ arſit i primo bello punico

profanū etiā prefanum

romani fatū.℄Nō ea ſūt rapi.no.nā uotis ab ignib⁹ nō eripieē.℄Sed ſūt ra.ma.māib⁹ & uirib⁹ uris:nō ꝑ cib⁹.Sile illd Catōis apd Salu.Nō uotis:neq̧ ſupplicíis mulieꝝ auxulia deoꝝ parāē.℄Vigilādo:bñ cōſu lēdo pſpera oia cedūt.Ait metellus me miſeꝝ dico dubitatis eripe.ſ.ſacra.℄Videbat,dubitare:illas uirgi nes præ timore.℄Et ui.pauidas attōitas.℄Procubuiſſe:pnas iflexiſſe ſe.℄Poſito genu.iflexis genib⁹.

ANT.
FAN.

(xit

Huarit aq̄s tollēſq̧ man⁹ ignoſcita di.
Sacra uir intrabo non adeunde uiro.
Si ſcelus ē i me cōmiſſi pœna redūdet
Sic capitis damno roma ſoluta mei:
Dixit & irrupit ſcm̄ dea rapta ꝓbauit
Pontificiſq̧ ſui munere tuta fuit:
Nūc bñ lucetis ſacro ſub cæſare flāmæ
Ignis in iliacis nunc erit eſtq̧ focis
Nulla q̧ diceē uittas temeraſſe ſacerdos
Hoc duce nec uiua defodietur humo:
Sic iceſta perit quia quā uiolauit in illa
Cōditur & tellus ueſtaq̧ numē idē ē:
Tū ſibi callæco brut⁹ cognomē ab ho(ſte

℄HAurit aq̄s:ne pollutis īnāib⁹ tāgeret ſimulachꝝ pal ladis.℄Nō ade.ui.qa ædē ueſtæ uiris igredi nō licebat. ℄In me.in caput romani pōtificis nō i romanā ciuitatē. Nūc bñ lucetis ſacro ſub cæſaræ flāmæ:Sub cæſaræ Au.

Aug.cæ ſari ſuo pōtifica tu auxit numerū ſacerdo tū & pre mia ue ſtalibus.

q i pōtificatu ſuo(ut igt Sue.)auxit ſacerdotū numeꝝ di gnitatē & cōmoda ꝑcipueq̧ ueſtaliū uirginū apd quas añ annū & q̄ttuor mēſes q̄ decederet teſtm̄ a ſe ſcm̄ depoſu it.℄Nullaq̧ dicetur uittas temerare ſacerdos hoc duce. ℄Nō pcet miſtris ueſtæ Auguſt⁹ ſi uirginitatē amiſerit q filiæ ac nepti nō pepcit.Is.n.iuliā filiā & neptē relega uit filiæq̧ oēm uini uſū ademit.eāq̧ ut,reuocaret exora ri nullo mō potuit.De uitta dixim⁹ ut ſupra.℄Nec uiua defodieē hūo:uiua noiatiu⁹ caſus ē:nec claudicat uerſus. Hmōi.n.loco ubi cæſura eſt ꝓduci correptā ſyllabā ſæpe iuenies.℄Quia quā uiolauit i illa cōdit:Veſta.i.terra q̄

Virgīes ꝑollutæ cedebāē uirgis & uiuæ de fodiebā tur

uiolata ē iure opprimit iceſtā.Lege.Plut.i Numa: a quo abūde q̄ ad hāc rē attinēt referūt:ſed & añ urbē cōditā le ge Albanoꝝ pollutæ uirgines cedebātur uirgis ac uiuæ defodiebaē.℄Tū ſibi cal.bru.co.ab ho.fecit:iuni.Brutus cū Cornelii Naſicæ collega i cōſulatu fuit teſte Liuio.ſex tæ decadis li.iiii.hoc tpe.Callecus ſiue calliacus cognoiat⁹ ē:qa nō ſolū Luſitāos i hiſpāia domuit ut mēi nit Ruffus ſed Callecos Luſitāiæ finitimos q i ulteriore hiſpāia ſūt.Hos domuit Brut⁹ paulopoſt Cartha ginē dirutā:lege Euſebiū.Vt āt Calleeus poti⁹ q̄ luſitan⁹ cognomēto diceret Calleeoꝝ ferocitas fuit i cā

Brutus callaicuſ

ſa.Callecī āt nouiſſimi ſūt mōtana hitātes ut plurimū Vñ & bellaciſſimi & ſubiugatu difficillimi etiā ei q luſitāos ſupauit cognomē ꝑſtiterūt.Attingūt ſane Calleci luſitaniā ab aurora itaq̧ maxia luſitanoꝝ ps trāſit i Calleeoꝝ nomē a qb⁹ deuictis Brut⁹ ſm i ra.callecus.cognoiat⁹ ē ut Brut⁹ cognomēto Callecus

Calleci circa luſi taniam

hac urbe ad faciēdas excurſiōes uſus belligerauit i luſitāos ſm Ply.uero calliacus ut coloſſus eiuſdē in tem plo bruti callaici apd Circū eundē ad Lauicanā portā eunti.Vtrūq̧ ſine dubio recte diciē cū nō ſemp pro portio quærēda ſit Martialis.Callaicū mandas ſi quid ad oceanū:Sillius:Callaicus Iāpon fugit. Idē. Furti uaq̧ fœdera amantū callaicæ fecere manus:Calloecū quidā per oe ſcribendum exiſtimant.

PAV.
MAR.

℄HAurit aq̄s:qb⁹ ſeſe aſpgens expurgaret.℄Et tollēs ꝓ attollēs i cœlū man⁹.Dixit o ſa.igno.date mi hi ueniā ne ſacrileg⁹ hēar ℄Ego uir itrabo nō adeūda uiro igrediar pace uꝛa tēplū.quo igredi nō lꝫ uiris ℄Si ſce.eſt:ſi ſcelerate a me fit inire tēplū.℄Poena cō.ſuppliciū qd ꝓ hoc ſcelere deberē. Redūdet in me q̄ſi copioſe ꝓ abūdāter redeas in caput meū. ℄Roma ſit ſoluta.libera:ab oi piculo.℄Dāno ca.mei. meo ſupplicio ℄Dixit.hæc.ſ.uerba Metell⁹ Et ir.cū ipetu flagrās tēplū igreſſus ē:& eripuit ab igne ſacra

Circa portam collinaꝫ ager fuit iquo ue ſtales corru ptæ de fodiebā tur

℄Dea ueſta.℄Probauit factū.cōmēdauit qd metell⁹ fecerat.℄Et fuit tuta qa nō rapta ignib⁹ ipa ſacra ℄Munere:offō.℄Sui pō.Metelli q ſacro piis māib⁹ de tēplo ardēte recepit ℄Nūc:hoc tpe. ℄Bñ foe. ℄Lucetis flā.uos ueſtales ignes.℄Sub ſa.cæ.ſub Tyberio:aut auguſto pricipe.Nūc ignis erit & ē i ilia cis focis:q̄ſi nō extinguiē.nec extingueē alicuius uirgis culpa. ℄Sed hæc dcā ꝓ ſūma pudicitiæ obſeruā tia.Et nul.ſa.nulla uirgo ueſtalis.℄Diceē temerare uittas.Violare uirginitatē.Nā uittæ ut alias dixim⁹ iſignia ſacerdoti:& pudicitiæ.℄Hoc duce q̄ſi ipante tyberio.℄Nec uiuēs:uirgo. ℄Defodiē hu.qa nul la peccauerit nulla erit q̄ ſupplicio afficiaē aliq legunt uiuo humo:melius uiuēs leges:qm̄ uiuēs defodiebaē q̄ deliq̄ſſet:ut mox ſubnectā.℄Sic pit i q̄ uirginitatē ꝓdidit:uiuēs defodiē ℄Quia cō.hūaē.In illa:tellu re.ſ.℄Qua uio.uio.aē.n.Veſta q.& tellus ē:& i tellure defodiē. ℄Et tellus:& ueſta ē idē numē:ut ſupi⁹ dixim⁹.ueſta eadē ē & terra.Sed q̄ pœna plectātur ueſtales q̄ uirginitatē ꝓdiderūt a multis referē.Verum añ cōditā urbē albana lex erat.ut polluta uirgo uirgis cedereē.Deide uiuens defodereē.Sed de ſupplicio: quo Romæ afficiebanē:ita Plu.ingt:q̄ uirginitatē ꝓdiderit:uiua ad portā:quā collinā uocāt defodiē:Hic

feretruꝫ loc⁹ ubi dānatæ conſiſte bant i iu dicio

ſtructa ē ſubterranea dom⁹:haud magnā.i quā e loco ſupiore deſcēdiē. ℄Iacet i ea ſtrat⁹:lectul⁹:& lucer na ardēs primitiæq̧ reꝝ eaꝝ.Quæ neceſſariæ ſūt ad uictū breues q̄dā:panis aq̄ i uaſu lac.& oleū.Quaſi caueat ipſa domus ne fame ei⁹ corp⁹ itereat q̄ maximis expiatiōib⁹ dedicata ſit. Ipſā uero pœne obnoxiā feretro ipoſitā:& exterius obtectā loriſq̧ ligatā:quo neq̧ uox queat ēt audiri:ꝑ foꝝ uehunt.Silētio abſce dunt oēs eamq̧ ſine uoce graui cū mœrore quodā deducunt:neq̧ aliud ſpectaculū horribilius:neq̧ alium diem ciuitas mœſtiorē agit.Cum uero ad locū feretrū celatum fuerit:ſolutis a miniſtris uinculis.Sacerdo tum princeps ꝑcatus arcana quædā:ſublatiſq̧ ad deos manibus.ante ſuppliciū educit eam capite opertā cōſtituitq̧ in ſcalis in domiciliū inferentibus.Deinde ipſe cū aliis ſacerdotibus auertitur.Cum autem illa deſcenderit.& ſcalæ tolluntē.& multa deſup iniecta humo:domiciliū operitur.adeo ut is locus reliquo tu mulo æqualis fiat.Sic quidem præ ſacram uirginitatem prodriedre ponitur.Hæc ille.℄Tum ſibi ca.eo dē die quo & ueſtalia celebrantur hoc eſt.vi.ſdus Iunias.i.viii.die iunii Iunius Brutus:qui cum Corn.naſi

ca:cōſul fuit:& fœlicit̄ ī Hiſpāia pugnauit:a deuictis Callecis ulterioris hiſpāiæ pplis:Callec⁹ ē cognoīa tus:aliq Gallaciū:aliq Calleciū.aliq Collaicū dicūt.ſed oēs errāt.Nā Callecū dicere debem⁹:Stra.li.iii.bru tus cognomīto Callec⁹ igt.L.Anne⁹ſic igt.D.Bru.aliq̄tο lati⁹ celtas:Luſitāos oēs Calleciæ pplos ſubegit formidatūq; militib⁹flumē obliuiōis lethe:pagratoq; uictor oceāi littore nō pri⁹ ſigna cōuertit. quā cadē tē ī maria ſolēt.obrutūq; aqs ignē:nō ſine ſacrilegii metu:& honore dephēdit: ℂTūc.eo die.Brutus.D. Iunius Brutus.ℂFecit ſibi cognomē:pepit cognomētū.ℂAb hoſte calleco a deuict s calleciæ ppl⁹s.

Fecit:& hiſpaniā ſanguie tixit humū:
Seilicet interdum miſcētur triſtia lætis
Nec pplm toto pectore feſta iuuant
Craſſ⁹ ad euphratē aqlas natūq;ſuōſq;
Perdidit:& læto ē ultimus ipſe datus:
Parte qd exutas dixit dea ſigna remittes
Q uiq;necē craſſi uindicet ultor erit:
At ſimul auritis uiolæ demuntur aſellis
Et cereris fruges aſpera ſaxa terēt.
Nauita puppe ſedēs delphia uidebim⁹ i
Hūida cū pulſo nox erit orta die:(qt
Iā phryxa nupta q̄reris tytone relinqui
Et uigil eois lucifer exit aquis:
Ite bonæ matres ueſtrū matralia feſtum

ℂSANguie tin.Nō ſuo ſed hoſtiū callecoꝝ.ℂSeilicet ī mi.tri.læ.Ipſe alibi:Vſq; adeo nulla eſt ſyncera uoluptas: ſollieitūq; aliqd lætis īteruēit . Q d iō dictū ē qa quo die Bru.Calle.cognoīat⁹ eſt Parthi exercitū romanoꝝ cuius dux Craſſus erat deleuerūt Nota ē hiſtoria.ℂLæto ē ul. ip.da.Capt⁹ ab hoſtib⁹.C.repugnauit ne qd uiu⁹ pateret̄ & ita īterfect⁹ ē.ℂDixit dea.Veſta qa ī feſto Veſte ro.eā calamitatē acceperūt. ℂSigna re.ad honorē auguſti hoc dr̄ cui pti ut diximꝰ militaria ſigna repoſcēti reddiderunt. ℂSimul au.ui.de.aſel.Profecto die q ueſtalibus ſuecedit cū flores aſinis demūt̄ q reuertūt̄ ad mo ā delphi eū poſteriore pte ſagittarii ī ortū chrōicū tollit̄ quā Columella tradit.iiii.idus hui⁹ mēſis ueſpi exoriri.Oui.uero hīc qnta ℂAſpa ſa.ſcabræ molæ.ℂIā phri.a nu.q̄.ti.re.Titho nus ē Laomedōtis fili⁹:Vn̄ hoc loco phryx dr̄.ℂIte bo. ma.Mr̄is matutæ feſta Mr̄alia uocant̄ aut.Fe.q̄ Romā. iiii.idus iu.celebrabāt uocātes mr̄alia qa cōſtat matutam ob bōitatē a maiorib⁹matrē appellatā ut idē fe.docet qd bōa ſit ac talis q̄ſi a q̄ matura ſunt ut Ver.ſcri.Huic ut igt Var.mr̄onæ teſtuceū faciebār ſic dictū φ ī teſta calida co q̄ret̄.cū idē libū noiatū exiſtimet qd priuſq̄ coctū eſſet li baret̄.Currebat̄ āt ī ei⁹ ſacrificiis ut ait Plu.ī Cāillo Vn̄ ɔſtat̄ igr Matutā Leucotheā eē q̄ fuit ino cadmi fi lia ex Hermiōe Prop.ino et pria terras ætate uagata ē.Hāc miſer iplorat nauita leucotheā:Eā uxor Atha mātis regis thebaꝝ furēte marito Learcho ab eo īterfecto cū melicerta filio ī mare ſe ꝓcipitē ddit:ubi deo rū miſeratiōe cōuerſa ī numē marinū a græcis qdē Leucotheæ hoc ē albæ deæ nom̄ accepit:a nr̄is matutæ q̄ aurora ē.Melicerta uero palemō dict⁹ ē:ut leucotheaq; deo cū mr̄e palemō dixit:quē latini portunū ap pellāt:qa portub⁹ ꝓeſt uel qm̄(ut inqt Fe.)de⁹ putabat̄ eē portaꝝ Vn̄ clauē ī māu tener̄ fingebat̄.Fuit āt ædes mr̄is matutæ rōæ ī foro boario q̄ a Ser.T.regi dedicatā:poſteaq; refectā Cāillus uouit ſe ɔſecratuꝝ cōſecrauitq; ut Li.tradit.Eā ædē(ut Plu.ī Cāillo & ī q̄ōnib⁹ ſcri.)āeillis īgredi n̄ licebat:q̄uis uno tm̄ & ea pulſata a mulierib⁹ itroduceret̄ ipelleretur; ut eo ſigno planū fieret reliqs aditu ꝓhiberi. Ino.n.uicū cum ſerua rē hēre ſuſpicata filiū depiſſe dr̄:q̄ ſeruā noīe antiplierā eū græci oriūdā fuiſſe ex ætholia ſabulent̄: æditus olī in chirōea ꝓ æde Matutæ loꝝ tenēs ꝓnūciabat nō ꝓuatā īgredi nō ꝓuū nō ætholū nō etholā. Ap̄ hāc deā ꝓterea bōa.nō filiis ſed nepotib⁹ optabant̄:uel qd ino ut docet Pl.miti atq; hūano igenio ſo roris filio mamā ꝓbuiſſe dr̄ cū iſ fœlix fuiſſe ī filiis uideat̄ qd pulcherrīa uideret̄ ea cōſuetudo.q̄ multū inter neceſſarios bēuolētiæ cōparet.Sane Ser.uult ī mōtib⁹ tyburtinis eē leucotheā qd n̄ placet.Is ait albuneā eā eē.& ab aq̄ q̄litate albuneā appellatā & eē albuneā ſiluæ nomē ac fōtis. Fuit et ædes Matutæ ī foro oli torio quā Li.a.C.Cornelio cēſore dedicatā eē inqt uotā locatāq; q̄driēnio ān eodē cōſule bello gallico. ℂEt tin.ſan.hoſtili.ℂHumū hiſ.q trucidauit multa hoſtiū milia ſic tellurē hoſtilē hoſtili ſanguīe fœda uit.ℂSeilicet in eodē die & læta euenere:& triſtia aliqn̄ ita ut mīſti ſint:q ad caſum referāt cū rō afferri n̄ poſſit ℂVeſtaliū.n.die.Brutus fuit uictor:& eodē die exercitus Ro.ſub Craſſo duce trucidat⁹ ē.De quo egimus ſupiore lib.ℂSeilicet.certe.ℂTriſtia in.aliqn̄.ℂMiſcent̄ læ.pſpa miſcet̄ aduerſis:dulcia amaris ℂNec fe.iu.delectāt.ℂPplm to.pe.qa lætus ppl's oi ex pte eē nō pōt ℂAfficit̄.n.recordatiōe magnaꝝ cladū.& deſiderio extinctoꝝ ciuiū.ℂCraſſus pdi.ad Eu.fluuiū de quo ī prio dictū.ℂAqlas romana ue xilla:& notū.P.Craſſū.Et ſuos milites oēs exercitū.ℂEt ipe ul.ē da.læto:capt⁹& ipe a ſurēa duce pthoꝝ ultio loco extinctus ē:nā repugnāte ne qd uiu⁹ pateret̄ pti obtrūcarūt.ℂDea.ueſta.ℂDixit pte exultas qd gaudes te tot romanos trucidaſſe:& ſigna rapuiſſe.ℂRemites ſigna ad auguſtū ut ſupiore li.dixius. ℂErit ul.Octauio aug.ℂQ ui ui.q ulciſcat̄.ℂNecē.mortē craſ.& igētē illā cladē.ℂAt ſi.ha.v.id⁹iu. poſt ueſtalia.feſta orit̄ delphin.De quo qdē ſigno & plura & ī prio & ī ſcdo li.dixius.ℂAt ſi poſtq̄.Vio læ.ꝓta florida.ℂDemūt̄ au.aſel.cū corōæ remouent̄ ab aſinis p⁹ ipm diē ueſtalioꝝ:euritis a lōgis aurib⁹. Et ſa aſ.molæ aſpæ & ſeabræ.ℂTerēt fru.ce.cū ī eo feſto & aſini & mole hūerit uacationē:nūc aſini uer ſāt molas:& ille ſerūt frumēta.ℂNauita ſe.pup.recto.n.nauis īpuppe ſedet.Inqt ui.delphia cū nox hūida erit orta die pulſo:p⁹ occaſū ſol'ipſi⁹diei q ueſtalia ſeqt̄ īſpiciem⁹delphinū qm̄ tūc appet.ℂIā o ti.phryx troiāe nā laumedōtis fili⁹.ℂQ uæreris re.a nu.q̄reris φ te aurora reliqt.ℂEt lu.ui.ſtellā ueneris:q̄ mīe ſol ē ꝓcedit.ℂErit aqs eois ſurgit ab oriēte.ℂSic idicat diē īſequētē:q ē q̄rt⁹diei iduū iuniaꝝ.&decius mēſis:quo mr̄alia celebrant̄ eſt.n.matutæ deæ feſtū q̄ a græcis leucothea dr̄. Hæc fuit ino cadmi ex Her mione filia Athamantis uxor & bacchi nutrix nouerca phryxi & helles:quæ cū agitatus furiis Athamas

Callaci um aut calleciū uel calht cum dr̄

AN.F. FAN.

Matralia.iiii. idus iū. celebrāt matura ſeu ino & ei⁹ fabula leucothea Matuta Melicerta Palemō. portun⁹ Matris matutæ ædes in foro boario

In o deā matuta ueli leucothœ cui⁹ templū fuit in forō olitorio

Teſtuacea

Forum boariū ubi

PAV. MAR.

Surena, dux parthorum cœpit craſſū & occidit

ino filia cadmi ex hermione uxor fuit athamantis regis thebarū

Melicerta portũ palemõ templũ mr̃i deorum uotũ a camillõ

Learchũ filium interfeciſſet.cũ altero filio melicerta ex ſcopulo in mari ſe ꝓcipitauit.¶A dis maris ſeruata delata ẽ ab hiſtoria tybridis:& poſtea ꝓ dea hita:appellata a nr̃is matuta:cuius meminit Cic.i libris de natura de.dicẽs a græcis λευκοθεαν:hoc ẽ albã deã.a nobis uero matutã:q̃ aurorã ſignat.ĩde maturinus Hui⁹ tẽplũ ẽ ĩ foro boario ad ripã tybridis:q̃ Ser.Tul.poſuit:ut poeta aſſerit.Veꝝ poſtea iſtauratũ ẽ a camillo de quo Liui.li.v.ab urbe cõ.Ludos ingt magnos ex ſenat⁹cõſulto uouit ueiis captis ſe facturꝝ:Aedẽ q̃ matutæ mr̃is refectã dedicaturꝝ.Iã añ ab rege Ser.Tul.dedicatũ& paulopoſt.Tũ iunõi regiæ tẽplũ in auẽtino locauit.Dedicauit.Dedicauitq̃ matutæ mr̃is & Plut.Camillũ uouiſſe ingt.Nã ut ait creat⁹ dictator ĩ ueios magr̃atũ eqtum ducẽs Corneliũ Sci.Primo uouit ſi fœlicẽ exitũ bellũ hẽret magna ſpectacula ſe facturꝝ.& tẽplũ deũ:quã matrẽ matutã rõani uocant cõſecraturũ.Hanc certe ex ſacrificiis.in qbus currit:leucotheã noiari uolũt:&.n.ancillã ĩ tẽplũ adducẽtes alapa pulſant:deĩde ĩpellũt:& fratrũ filios añ ſingulos frẽs ſub brachio ferunt:& circa ſacrificia currũt hæc ſimulachra ſunt eaꝝ reꝝ:q̃ ĩ iſantia:& q̃ noie pellex paſſi ſũt.¶Ite bo.ma.ad tẽplũ.ſ.matutæ.¶Matralia ueſtrum feſtum eſt:a matre.n. matralia dicta

ANT. FAN.

Flauaq; thebãæ r̃ddite liba deæ:(circo
Frontib⁹ & magno iũcta ẽ celeberrima
Area quæ poſito de boue nomen hẽt:
Hac ibi luce ferũt maturæ ſacra parenti
Sceptriferas ſerui tẽpla dediſſe manus:
Quæ dea ſit q̃re famulas a limine templi
Arceat arcet enim libaq; toſta petit:
Bacche racẽiferos hedera redimite capil
Si dom⁹ illa tua ẽ dirige uatis op⁹:(los
Arſerat obſeqo ſemele iouis accipit ino
Te puer & ſumma ſedula nutrit ope:
Intumuit iuno rapta q̃ pellice natum
Educet at ſanguis ille ſororis erat:
Hic agit̃ furiis athamas ſub imagĩe falſa
Tuq; cadis patria pue learche manu:
Mœſta learcheas mr̃ tumulauerat ũbras
Et dederat miſeris omnia iuſta rogis:
Hæc quoq; funeſtos ut erat laniata capil
Proſilit & cunis te melicerta rapit (lis
Eſt ſpatio cõtracta breui freta bina repel
Vnaq; pulſatur terra duabus aquis.
Huc uenit inſanis natũ cõplexa lacertis:
Et ſecum ſummo mittit in alta iugo:

¶FLAua liba.Hæc ſunt q̃ Varro a teſta teſtucea docet appellari.¶Pontibus & magno circo.Forũ boariũ apud Circum maximum fuit,ſed porrigebatur ad tyberis ripas ubi & hodie pontes cernimus.¶Poſito de boue Plyni.

Forum boariũ ab æreo boue dictum

Bos æreus inde captus in foro boario eſt romæ Hic eſt exemplar æginetrici æris.¶Seruii:Serui regis ut Antonii gladios.¶Si domus illa tua eſt: Quoniam hæc dea tuæ gentis eſt:nã eſt Bacchi matertera. ¶Ars erat obſequio ſemele iouis:ipſe alibi:Læta malo nimiumq; potens perituraq; amantis obſequio ſemele:Notum eſt Semelem bacchi matrem periiſſe igne fulminis ac iouis obſequio.

Bacch⁹ dictus Ignigẽa

¶Accidit ino te puer:Ino bacchum:quem ignigenã uocant nutriendũ ſuſcepit.¶Sanguis ille ſororis erat:filius Semeles ſororis inus. ¶Hinc agit̃ furiis athamas Ieata Iuno ielecit furias Athamãti.¶Sed imagine falſa.Quia Learchum interfecit putans occidere ſe leonis catulũue leænæ.¶Vmbras.Cadauer cui umbra comes eſt. ¶Eſt

Iſthmũ cẽchreæ Lechei

ſpacio contracta breui. Deſcribit iſthmum cui corinthus imminet duorum domina portuum Cenchearum & Lechei. Cenchreis utunt̃ ex Aſia nauigantes Lecheo qui ex italia proficiſcuntur.Hunc ino cũ Melicerta ſe in mare ꝓcipitem dedit ut poetæ fabulant̃ . Vnde illud eſt Statii: Irataq; terræ curua palæmonio ſecludit̃ unda lecheo dicimus & lecheas . Ply.Lecheæ hinc cẽthereæ illinc anguſtiaꝝ termini.Solinus autor ẽ Athenis ſaxa ſcyronia ꝓpinqua eẽ.Vnde ut eidẽ placet ino cũ palæmone in profunda ſe præcipitẽ iaculata auxit maris numina.

PAV. MAR.

¶REDdite liba.ſacrificate & offerte lib.¶Flaua ex flauis frugib⁹.aut quia flaua ſunt ipſa liba decocta. ¶Deæ thebanæ : leucoteæ cadmi conditoris thebarum in boetia filiæ . ¶Area celeberrima : celeberrimum forum. ¶Quæ habet nomen de boue poſito:qd̃ foꝝ boarium denominat̃ ab erecta in eo ab ænea bouis ſtatua. ¶Eſt iũcta põtibus:põti ſublicio. ¶Et circo magno:maximo

Forum boariũ extenditur a uelabro uſq; ad ripas tybridis

q̃ ẽ iter auẽtinũ & pallatiũ:nã circus ꝓtẽdebat̃ uſq; ĩ foꝝ boariũ.qd̃ foꝝ a uelabro ꝓtẽdit̃ uſq; ad ripas tybridis.¶Hæc lu.hoc die.¶Fe.di.¶Sceptife.ma.Seruii.hoc ẽ Sergiũ ipm regẽ. Dediſſe tẽ ſac.cõſecraſſe ædẽ.¶Parẽ.matu.ipſi mr̃i matutæ.¶Quod tẽ.ro.for.erectis ĩ ãbitu colũnis itegrũ adhuc ẽ ĩ ipſa ripa. in extrema pte fori ſub titulo diui Stephani martyris.¶Quæ dea ſis.¶Di.q̃ dea ẽ.¶Quar̃ ar.repellit ¶Famu.ancillas.¶Ali.tẽ.nã alapa pulſant̃ ancillæ:& ipellunt̃ e tẽplo.¶Arcet.n.ga repellit Sed cã; poſtea dicẽus.¶Et pe.li.to.decocta ad ignẽ.¶Ba.redimite capillos racemiferos hedera: q hẽs caput hedera coronatũ.ĩ quo fers racemos.¶Si illa:matuta.Sed do.tua:ſi ẽ de familia thebana & tua mr̃tera : ¶Dirige op⁹ uatis:dirige igeniũ meũ ad hæc ſcribenda.¶Semele.q̃ bacchi mr̃ fuerat.¶Arſerat igne fulmis

Semele nutrix bacchi

cremata eſt ¶Obſe.iouis ꝓpea qd iuppit̃ obſequutus ẽ illi:cũ acceſſit ad eã ita petẽtẽ ea maieſtate.q̃ ad iunonẽ ire ſolebat:de quo plura ĩ.iii.dixim⁹.¶Ino:q̃ ẽ ipſa leucothea.¶Accipit te puer:o bacche accipit illa te pueꝝ enutriẽdũ.¶Et ſe.diligẽs & officioſa.¶Nutrit te.edu.te.¶Sũma ope:q̃ſi ſũma diligẽtia & cura.¶Iũo itumuit:idignata ẽ.¶Quod educet:qd ipſa.ino enutriat.¶Natũ filiũ.¶Rapta pel.extĩcta fulmie ſemele.¶At ille na.¶Erat ſan.ſo.q̃ſi iõ educabat qa erat fili⁹ ſemeles:q̃ erat ſoror inus.¶Hic:ex hac iunõis ĩdignatiõe.¶Athamas:uir ĩus.de quo ẽt egim⁹ ĩ.iii.¶Agit̃ furiis.iuno ĩduxit ille furiã:q̃ percitus ille learchũ filiũ putãs Leænæ catulũ iteremit.¶Sed tu o pue learche:tu puer q filius eras Atamãtis & inus.¶Cadis manu patria ab athamãte patre trucidaris ¶Falſa imagine.cum leænæ catulũ exiſtimaret

¶Mater mœſta:ino dolēs:& lugēs filii mortē. ¶Tumulauerat:tumulo ꝯdiderat. ¶Vmbras learcheas:learchū puerꝝ extinctū. ¶Verꝝ ſolutis iuſtis umbræ cū corpe cōponi dñr:qd niſi eēt ad cētēſimū ānū certarēt. Et dederat oīa iuſta:ſoluerat iuſtas exeqas & īferias dederat:rogis ubi crematū eſt cadauer Miſeris:īfelicib⁹:qm̄ tenella ætate puer extīct⁹:tā miſere ab īpo parēte. ¶Hæc quoq; ino. ¶Vt erat laniata capillos ita ut erat laniatis crinibus. ¶Fūeſtos:nā in funere filii. Proſilit inſtigata & ipſa a furia ꝓrupit ex domo uiri. ¶Et rapit ſurripit. ¶Te melicerta e cunis:rapuit te īfantē alterꝝ Athamātis filiū:q melicerta uocaberis. ¶Eſt ſpacio cōtracta:ꝑ topographiā iſthmū achaicū oñdit:uñ ſe ī mare ꝑcipitē dederit ino. ī met. nō iſthmū:ſed ſcopulū quēdā dicit:ubi Venus Neptunū ꝓ eorꝝ ſalute ꝑcat:cum dicit iactari quos cernis in ionio īmēſo. Eſt terra cōtracta:anguſta. ¶Breui ſpacio:nā īex tm̄ milib⁹ paſſuū:uñ minores examiliū uocauere. ¶Repellit bina freta:duo maria ioniū & ægeū:ut apud Lucanū:qualiter undas qeſcat:& gracilis geminū mare ſepat iſthmos. Nec patiſ cōferr̄ fretū:ſi terra recedat:Ioniū ægeo frāgit mare. ¶Et una terra:unus iſthmos. ¶Pulſaſ illidiſ. ¶Duab⁹ aqs:mari ægeo & mari ionio. Illinc.n. ſinus ſaronicus:ē hic criſſeus. ¶Venit huc:ad iſthmū ino. ¶Cōplexa natū:melicertā. ¶Lacertis īſanis. furētibus brachiis:qm̄ ipſa furiis acta. ¶Et mittit:deiicit. ¶Secū ī alta:in maria. ¶Excelſo iugo:ex alta rupe. Deiecit.n.ſe & īfantē filiū in mare. ¶Panope:maris nympha:ſic dicta qd̓ ꝑſpicua ſit a παν qd eſt totū:& οπτω cerno.

Ino cū filio melicerta uerſi ſ̄t in deo

Iſthmos

Excipit illeſos panope centūq; ſorores:
Et placido lapſu per ſua regna ferūt:
Nōdū leucotheæ:nōdū puer ille palemō
Vorticib⁹ denſis tybridis ora tenent:
Luc⁹ erat dubiū ſemele ſtimſe ne uoceſ
Menadas auſonias incoluiſſe ferunt:
q̄rit ab his ino q̄ gēs foret:arcades eſſe
Audit & euandrū ſceptra tenere loci:
Diſſimulata deā latīas ſaturnia bacchas
Inſtimulat fictis inſidioſa ſonis:
O nimiū faciles o toto pectore captæ
Nō uēit hæc uřis hoſpes amica choris
Fraude petit ſacriq; pat cognoſceř ritū
Quo poſſit pœnas pēdere pign⁹ hēt:
Vix bñ deſierat cōplēt ululatib⁹ auras
Tyades effuſis in ſua colla comis:
Iniiciūt q; manus puerūq; reuellere pugnant

ANT. FAN.

¶EXcipit il. pa. panopi nympha maris dicta exiſtimaſ ꝙ ꝑſpicua ſit q̄les ſunt uñ maris. Pan.n. eſt oē opto cerno. Huic nautæ nota ſoluebāt quēadmodum & portuno. Vir. in Geor. Votaq; ſeruati ſoluēt in littore nautæ Glauco & Pāopeæ & inoo melicertæ. ¶Centūq; ſorores:īnumeræ maris nymphæ:finitus numerus ꝓ infinito. ¶Tybridis ora tenēt:ueniſſe eos uult ad hoſtia tyberia. ¶Lucus erat:nō lōge ab auētino qd̓ uerius ille oſtendit. Clamor auētini ſaxa ꝓpinqua ferit. Nā ut ino in ea loca puenerit ubi nūc Roma eſt ex ſequētib⁹ intelligimus. ¶Dubiū ſemele ſtimule ne uocetur:corrupto uocabulo Semeles quæ & tyone dř. Vñ cum ſit liberi patris mater. Bacchus ab ea tyoneus appellaſ teſte porphyriōe. Ab eo Menades hoc eſt bacchæ ſtimulatæ inſaniebant. Sed fabuloſum putaſ ꝙ auctor ait hoc loco fuiſſe bacchas ad auētinum añ urbē cōditā:cum Cæſar primus:ut placet Seruio ſacra liberi přis Romā trāſtulerit. ¶Incoluiſſe fe. deeſt quē. ¶Quæ gēs foret:petiit ino quæ gēs eā latii partē incoleret. ¶Diſſimulata deam induta hoīs formā. O toto pectore captæ:expertes oīs prudētiæ:nā captus īterdū eſt priuatus ut captus oculis. ¶Fraude pe. uenit ut ritum ſacrorꝝ ueſtrorꝝ ꝑcipiat. ¶Pignus hēt filiū Melicertam: quem ei poteſtis eripere quæ huc uenit ut uos falleret. ¶Tyades. Bacchæ a tyoneo cum nōnulli id nomē inditum putant non a matres ed ab eo quod eſt thyo.i. ſacrifico:quia uiuenti diuini honores exhibiti ſunt.

Innumeræ maris nīphæ

Tyone ui unde tyades ei⁹ ſacerdotes

Tyades θυω.i. ſacrifico

¶EXcipit il. recepit illos īcolumes. ſine leſiōe:& in meta. oñdit ueneris ꝑcib⁹ a Neptūno ſeruatā cū filio matrē:relatoſq; ī deos. ¶Et eē ſo. nymphæ mariæ ſorores pāopes excipiūt illos. Et ferūt:io & melicertā ¶Placido la. lēi & Trāqllo fluxu. ¶Per ſua re. ꝑ ſua maria. aliq legūt ꝑ ſua regna fluit ꝙ pāope fluat cū ſororib⁹ melius leges ferūt ꝙ nymphæ ferāt illos illæſos ꝑ maria. ¶Nōdū le. illa nōdū erat dea:nec appellata leucothea ꝙ ſignificat alba dea. ¶Nōdū il. pu. pa. erat adhuc melicerta:qa nec portūnus a nřis nec palemō a græcis;erat appellat⁹:qa nōdū deus portuū. ¶Tenēt. o. ty. iā puenerāt ad hoſtia tyberia. ¶Dēſis uor. crebra aquarꝝ uortigie. Lucus erat puēit ī latiū Ino:ad lucū q erat ī ripa tyberia nō lōge a palatio:quo ſolebāt baccho ſacrificātes cōuenire. Inde ſemele ſeu ſtimele dict⁹ a menadib⁹:q̄ ī eo luco erāt:didicit arcades ea loca tenere:ſed cū īnſtigāte iunōe menades ī eā irruerēt:ab hercule adiuta eſt. Erat lucus:ꝓpe pallātiū. Dubiū ē uoceſ ſemele ue ꝓ ul' ſtimele:putāt mlti ſemelē uocatū lucū pp crebra ſacrificia:q̄ ī eo baccho fiūt a Semele mře bacchi:alii ſtimelē a ſtimulis bacchi putāt dcm̄. ¶Ferūt:dicūt. ¶Mēades au. bacchi ſacerdotes latias:q̄ orgia celebrabāt:uerꝝ menades fuere comites bacchi. ut alias dixim⁹. Incoluiſſe. eū lucū: ibi.n. exercebāt ſacra. Ino q̄rit ab his me. Quæ ge. fo. q ppl'i eēnt:q ea loca īcolerēt. Audit eē arcades. eo n. tpe Euāder cū arcadibus ea loca tenebat & audit. Euādrū tenere ſceptra loci:regē eē Euādrū:qui his in locis dñeſ. Saturnia:iuno. Diſſimulata deā:quæ īduerat pſonā fœmīæ:& occultabat deitatem. Inſtimulat: inſtigat:& ī furorē uertit. Bacchus latias:menadas latinas. Inſidioſa. quæ īſidias illi parabat. Fictis ſonis. ſimulatis uerbis:& ita loqbaſ ¶O nimiū faciles:o crudeles. O captæ toto pectore:o deceptæ:aut o pēitus amētes ¶Hæc hoſpes:hæc pegria ¶Nō uēit ami. ue. cho. ſed inimica. nā uenit exploratrix rerꝝ noſtrarꝝ ¶Fraude petit aliqua ꝓditiōe huc uenit. ¶Et parat co. ri. ſa. uult inueſtigare & ꝑcipe cerimonias noſtras & ſacrorꝝ noſtrorꝝ morē. ¶Habet pignus filiū Quo:filio ¶Poſſit pen. ſolueſ pœnas q̄ſi dirripiam⁹ illi filiū & has pœnas det nobis ¶Vix bñ deſie. loq. ſ. uix expleuerat ſmonē ſuū iūo ¶Tyades:mēades ipſe a

PAV. MAR.

Semele ſeu ſtimele dř

Mēades ſunt comites bacchi

Iniicere ſtras qd eſt ſacriſico. ¶Cōplēt aures:replēt aera. ¶Vlulatib⁹:uerſæ.n.in furorē ululare cœperūt:& irrue
manus ē, cōtra matrē & puer℞. ¶Effuſis comis in ſua colla:paſſis p colla capillis. ¶Iniiciūtq; manus:qſi pulſare ici
uerbera piūt illā ut eſt illud pareti manus iniecit:hoc eſt uerberauit:aut cū ipetu iacere:ſeu ipetū facere i meta.qua
re uel ali cētū qſq; parabat iniicere anguipedū captiuo brachia cœlo:& iniicere iacere Vir. Aut tu mihi terrā iniice
quā uim & Hora Iniecto ter pulnere curras. ¶Et pugnāt auellere puer℞:cōtendunt & conanī eripere a matre me
inferre licertā. ¶Illa:Ino. ¶Inuocat eos.iplorat deor℞ auxiliū.

Quos ignorat adhuc īuocat illa deos
Diiq; uiriq; loci miſeræ ſuccurrite matri
Clamor auentini ſaxa propinqua ferit:
Appulerat ripæ uaccas œtheus hyberas
Audit:& ad uocē cōcitus urget iter:
Herculis aduētu q̄ uim mō ferre pabāt
Turpia fœmineæ terga dederæ fugæ:
Quid petis hic cognorat.n.mr̄tera bac
An numē qđ me te quoq; uexat ait(chi
Illa docet partim partim preſentia nati:
Cōtinet:& furiis in ſcelus iſſe pudet:
Rumor ut eſt uelox agitatis peruolat alis
Eſtq; frequens ino nomē in ore tuum:
Hoſpita carmētis fidos itraſſe penates
Diceris:& longam depoſuiſſe famem:
Liba ſua ꝑpata manu tegeæa ſacerdos
Tradiť:& ſubito cocta dediſſe foco:
Nūc quoq; liba iuuāt feſtis matralib⁹ illa
Ruſtica credulitas gratior arte fuit:
Nunc ait o uates uenietia fata reſigna
Qua licet:hoſpitiis hoc p̄cor adde meiſ

ANT. ¶QVos ignorat adhuc iuo.il.deos.Inuocat deos latii
FAN. quor℞ noia mulier ignorabat. Oetæus:Hercules qui po-
herculeſ ſtea Oetæus dictus eſt ab oeta monte ubi humanis rebus
œtheus exceſſit. ¶Quid petis hinc:Herculis uerba ſunt:qui(ut
diximus)coſueuit ēt nō rogatus laborātibus ſubuenire.
¶Numen qđ me:Perſequiť me te Iuno quæ & me uexat!
¶Partim pſentia nati cōtinet. Vel audet pſente filio con
queri de furiis Athamāiis:uel dicere uti ſe cum filio ī ma-
rē pcipitē dederit. ¶Vel qđ magis placet nō audet expli
Ino u- care cur operā dederit ut matronæ frumēta ſerēda torre-
xor atha rent. ¶Rumor ut eſt uelox agitatis puolat alis:Senſus ē
mantis Fama quæ uelox eſt per omne latium uolitauit narrans
uenit in aduenisſe Materterā Bacchi cuius nomen frequens erat
hoſpitiū in ore oium. ¶Vnde carmentis eā ſuſcepit hoſpitio. Te
carmen gæa ſacerdos:Carmētis a Tegea oppido Arcadiæ. ¶Li
matris ba ꝑperata:Accelerata:ſine arte celeriterq; cōfecta uti fa
euandri mes iii⁹ poſtulabat. ¶Ruſtica ſedulitas:Liba accelerata
more ruſticor℞. ¶Venietia fata reſigna:Aperi quæ ſors
uitæ meæ futura ſit. ¶Reſigno hic eb aperio interdū ſi-
gnum tollo:ut Lumina morte reſignat. ¶Qua li.Quia
non pōt uates ꝑdere omnia quæ nouit Virg.Illa fatigat
os rabidum fera corda domans fugitq; prāmendo. Luca
nus.Nec tantum prodere uati:quantum ſcire liceti
PAV. ¶QVOS igno.nā peregrina nondū cognouerat deos
MAR. italos:& ſic eos inuocans inclamauit.Diiq; ui.lo.o dii ho
rum locor℞ pſides:& o uiri qui hæc loca incolitis. ¶Suc
currite miſeræ matri:afferte mihi opem. ¶Clamor.Inus
¶Ferit ſaxa auentini:uox ipa inclamantis exaudita ē ex
Ino ma auentino:ubi erat Hercules:eo enī tpe illuc appulerat ex
tertera hiſpania rediens. ¶Propinqua quæ uicina erāt.Oetheus
bacchi Hercules ab oethea monte ubi cremabať. ¶Appulerat ripæ tyberinæ. Vaccas hyberas:boues geriōis ex
hiſpania.de quo ī primo lib.diximus:hybera ab hybero amne. ¶Audit clamorē inus.Et concitus:raptus.
¶Vrget iter accelerat. ¶Ad uo.rapti.n:accurrit quo uocē iclamātis audierat.Quæ pabāt mō uim ferre
menades q̄ uolebāt iferre ui hoſpiti. ¶Aduētu Herculis:cū aduenisſet hercules. ¶Dedere ter tur.iu.fœ.
turpiter ſe in fugā muliebrē cōuerterūt.Matertera bacchi:uerba ſunt Herculis o Ino ſoror Semeles mr̄is
Liba co bacchi nā Matertera ſoror mr̄is dr̄.ſimī cognorat:ita eā noīe hercules cōpellauit:qa cognouerat ipſā:nā
cta in illa thebana & theban⁹ quoq; hercules ¶Quid pe.hic ex Iano:qſi q̄ cā ueiſti ī latiū. An ue.te numen qđ
igne di- me quoq;:uexat ne te iuno:qa matertera es bacchi:quēadmodū & me uexat ¶Illa do.par.qſi explicat ptē
cuntur malor℞. ¶Partim cō.præ.na.in pte aūt phibeť a puero:qa illud referre nō ſuſtinet:qđ cū eo ī mare ſe pci
ꝑperata pitauerit. ¶Et pudet iſſe ī ſce.fu.pudet ſe furore pcitā iſſe ſe cū filio pditū ¶Rūor ut ē uelox:diuulgatū
eſt nomē Inus p latiū:& ſuſcepta ea hoſpitio a carmēti:quæ uaticinata eſt eos:hoc eſt inum & filium in de-
os referēdos:futuraq; numina ponti:alterā quoq; leucotheā a graiis a nr̄is matutā nūcupandā:alter℞ pſu-
tur℞ portubus:& a noſtris portunum a græcis palemona noiandum. ¶Rumor:fama ipſa. ¶Peruolat alis
agi.qſi celerrime trāſferť ¶Vt ē uelox:ut ſolet p loca magna cū celeritate pferri.O Ino nomē tuū ē freqns
in ore:qſi iā fama repleuerat latiū:& oēs repetebāt nomē inus ¶Diceris tu io.hoſpita itraſſe fidos pēates
carmētis diceris a carmēti mr̄e Euādri ſuſcepta hoſpitio:& itraſſe fidelē ei⁹ domū:q̄ tibi nociturna nō eēt:ſ;
poti⁹ pfutura. ¶Et de.lon.fa.ibi primū comediſſe. ¶Sacerdos tegeæa:carmētis a tegea oppido arcadiæ
¶Tradiť:dr̄.Dediſſe.ſuæ hoſpitæ.Liba ꝑpata ſua māu:q̄ celeriter ipſa ſuis māib⁹ fecit.Et cocta ſubito fo
co aut ſubito ī focis cocta:aut ſubito extructa foco & accēſo igne decocta.Nūc quoq;:hoc ēt tpe.Liba iu
uāt:delectāt. ¶Illā fe.ma.eū mr̄alia celebranť:offeruně.n.liba quor℞ offerēdor℞ mos ab his libis. quæ car
mētis obtulit.originem habuit. ¶Ruſtica ſe.diligentia ſine ullo artificio.qa illa pauit liba more ruſtico.
¶Fuit gra.ar.nā grōra illa liba ꝑpata:quā ſi paſſet illa dapes ſplēdidas.& iūmo artificio cōditas. Ait Ino
o uates o carmēti.Reſigna nūc apias tu mihi nūc comederis Fata uenietia.qſi qd de me futur℞ ſit. Qua li
cet.nō ultra q̄ fari licuerit.Et.n.uaticinātes eū cōcepint numē oia futura norūt.ſed oia referre nō poſſunt.
uň eſt illud Lu.nec tm̄ pdere uati q̄tū ſcire licet.Adde p̄cor hæc.uaticinia tuis. ¶Meis ho.muneri hoſpi
tali.qa me hoſpitio ſuſcepiſti etiā hoc hoſpitium accedat.Parua mora eſt breue temporis ſpatium.

❡CAELVM ac nu.Cæleſte Appollinis nuñ ac ſpūm.❡Læta ca.gau.de.la.ino.❡Defūcti re al:q dicū tur q ad finē paenere.Vñ illud eſt.Pelagi defunctæ periclis.Hinc defunctos mortuos appellam⁹.❡Natū quoq; pō.hē.Erit Melicerta ponti numē cui ius erit in portus.❡Annūerat p.fi.Quæ uaticinio Carmētis pmiſſa fuerant res cōprobauit.❡Vna mi.Vult ancillam Antipheram apuiſſe inus fraudes Athamāti & inde ortum eſſe mr̄is Matutæ odiū in ancillas:ino.n.priuignis exitiū parēs corrupit nunciū ab Athamāte ad cōſulēdū appollinē miſſum q retulit nō poſſe tolli famē niſi Phryxus & Helle immolarēt nepheles filii.

ANT. FAN.

Parua mora ē:cælū uates & numīa ſumit
Fitq; ſui toto pectore plena dei:
Vix illam ſubito poſſis cognoſcere tanto
Sanctior.& tanto q̄ modo maior erat:
Læta canā:gaude defuncta laborib⁹ ino
Dixit & huic pupulo pſpa ſemp ades:
Numē eris pelagi natū quoq; pūt⁹ hēbit
In noſtris aliud ſumite nomen aquis:
Leucotheæ graiis matuta uocabere nr̄is
In portu nato ius erit omne tuo:
Quē nos portūnū ſua līgua palemōa di-
Eſte pcor noſtris equ⁹ uterq; locis:(cet
Annuerat:pmiſſa fides poſuere labores
Nomina mutarunt:hic deus:illa dea ē:
Cur uetet āncillas accedere quæritis:odit
Principiumq; odii:ſi ſinit illam canam
Vna miniſtrarum ſolita ē cadmea tuarū
Sæpe ſub amplexus coniugis ire tui:
Improbus hāc athamas furtim dilexit ab
Cōpit agricolis ſemina toſta dari: (illa
Ipſa quidē feciſſe negat ſed fama recæpit
Hoc eſt cur odio ſit tibi ſerua manus:
Nō tñ hāc p ſtirpe ſua pia mater adoret
Ipſa parum fœlix uiſa fuiſſe parens.

❡Improbus.Qui nō contentus uxore amauit ancillam. ❡Non tñ hanc pro ſtirpe ſua pia mr̄ adoret.Non optabant bona filiis apud hanc deam ſed nepotibus uel q ea māmam ſororis filio prebuiſſet:uel q ea conſuetudo pulcherrima multum inter neceſſarios,beniuolentiæ compararet:lege Plutarchum in quæſtionibus.

antiphera Phryx⁹ & helles nepheles filii

❡VATES ſumit cælū ac nu.afflata eſt cœleſti numine. ❡Et fit ple.ſui dei toto pectore implet̄ Appollineo ſpū. & Lu.plenior arctus phœbados irrupit pæan:mentemq; priorē expulit:atq; hominem toto ſibi cedere iuſſit pectore.❡Vis poſ.ſu.co.il.iam non humana:ſed diuina uidebat̄:ita ut ſubito agnoſci nō poſſet:cum non eadem uideretur. Tanto erat ſanctior:anguſtior iam plena deo.Et tanto maior:ut eſt illud uirgilianum Maiorq; uideri. Nec mortale ſonans afflata eſt numine qñ quā nō:quam paulo ante fuerat añ cōceptū numen.❡Leta canam:hoc ē carmētis uaticinium.o Ino dicā fœlicia q̄ tibi tam aderunt. ❡Gaude de.la.lætare q̄ iam ad finē labor̄ peruenisti ut ē illud Vir.pelagi defunctæ piclis.❡Et ades ip.pſpa huic pplō ſp adeſto ppitia:& fœlix his arcadibus:& latinis & quicunq; hæc loca poſtea inhabitabunt.Eris numen pelagi dea maris:& q̄ ſurgentē e mari diem referes.Pontus habebit quoq; natū:& filius quoq; tuus erit in mari:& deus portuū.❡Sumite ali.no.ino.aqs:nō tu ino non ille melicerta appellabitur:ſed alia noia accipietis in noſtro mari. ❡Leucotheæ graiis uocabere:a græcis appellaber̄ leucothea:& ſignificat albam deam:ut diximus.Matuta uocabere nr̄is:latini appellabūt te matutam:& peris matutino tpi:nā matutinus a matuta dr̄.❡Oē ius erit tuo nato in portu:fili⁹ tu⁹ hēbit oēm in portubus poteſtatē.❡Quē nos portūnū:nos in latio uocabimus portūnum:quia portubus pſidentē.❡Sua lingua græca.❡Dicet palemona palemon a græcis appellabitur. Ite uterq; equus pcor:ite & eſtote ambo ppitii.Nr̄is locis.regionibus latinis.❡Fides annuerat pmiſſa:quaſi affirmauit fides:& re ipſa comprobauit:q̄ a fatis pmiſſa erant.nam in deos mutati ſunt.❡Poſuere labores:iuxta rñſum defuncta laboribus.❡Mutarūt no.reliqre uetera:& noua noia ſumpſetūt.❡Hic de⁹ iam portūnus.❡Illa dea.iam leucothea.ſeu matuta.❡Cur uetat ancillas.repellunt̄ a tēplo matutæ ancillæ oēs:pter unā quā alapis cedūt. & īpellūt ut ī camillo Plu.ingt.& pble.xy.ita ingt.Quid ē qd ancillis ædē matutæ īgredi fas nō ē. Vnā uero tñ mulieres ītroducūt:quā alapis cedūt.An qa hāc unā ita pulſari ſignū ē.ſuas aditu phiberi . reliqs aūt pp fabulas repellūt.Ino.n.u...re cū ſerua hr̄e ſuſpicata filiū depiiſſe dr̄.Seruam uero græci ex Aetolia oriūdā fuiſſe dñt.noie Antipherā.ex quo apud nos ī cheronea p æde matutæ æditu⁹ log̃ tenēs pnūciat nō ſeruū īgredi.nō ſeruā.nō Aetholū.nō Aetholā.❡Quæritis cur uetat accedere ancillas cur phibeat tēplū īgredi ſuas.❡Odit.īlectat̄ odio.Et canā.ego.❡Principiū odii.dicā uñ hoc odiū hūerit originē. Si illa ſinit.ſi matuta ipſa pmittit.O Cadameato Ino Cadmi filia. ❡Vna tua.mi.ātiphera una ex ācillis tuis.❡Eſt ſæpe ſolita ire ſub am.tui cō.ſæpe ſolita ſuccūbere uiro tuo.❡Athamas iprob⁹.mīme pb⁹.Furtim.occulte.❡Dilexit hāc.amauit antipherā.❡Ab illa.ancilla.Cōpit.cōptū habuit.❡Dari ſemia toſta īcocta agricolis.Illa illū docuit In cōiugē dare īcocta ſemina his qui arua colebant.ut falſo ex oraculo ad expiationē poſci diceret phryxū & hellē.de quo dixim⁹ i.iii.li.❡Illa qdē feciſſe negat:dicit ſe Ino nō dediſſe toſta ſemina.❡Sed fama recepit accepit ita fuiſſe.& ſic refert.Hoc ē.hæc cā.❡Cur ſua man⁹ ſit ſibi odio cur odio īlectet̄ ancillas.❡Nō tñ mr̄ pia.religioſa.❡Adoret hāc.matutā.ñ ſacrificet huic & ſupplicet.❡Pro ſtir.ſua.p ſalute aut pſpitate filior̄.De h ēt agit Plu.pble.xyi.cur apd hāc ipſā deā ſuis qdē filiis bona nō optā:Cū nepotib⁹ id tribuāt:an qd Ino mitti quodā.& hūano īgēio eē:& ſororis filio māmā pbuiſſe.In filiis uero īfœlix extitiſſe ur̄.an alr̄ poti⁹ qd moralis.& pulchra īprimis cōſuetudo:& multum inter neceſſarios beniuolentiæ cōparās exiſtimata eſt.Ipſa eſt uiſa fuiſſe parū fœlix parens ideo non oratur pro filiis.qa ipſa parū fœlix fuit in filiis cum alterū extinctū a patre uidiſſet.cū altero ſe præcipitē dedit.

PAV. MAR.

Leucotæ græce Matuta latine portun⁹ palemō idem eſt

antiphera i. cheronica in æde matuta

Quare matuta nō orat̄ p filiis

ANT. FAN. ℂMANdabitis. Comẽdabitis. ℂHãc tibi quo ꝓpas. Fabuloſũ ẽ ꝙ autor hic dicit. P. rutiliũ cõſulẽ admonitũ fuiſſe a mr̃e matuta ne ꝓparet ĩ Marſos ſed ingenioſe a poeta fictũ ẽ ut Rutilii ĩteritꝰ aptiꝰ Matralibꝰ iungeretꝰ. ℂLuce mea mar. cõ. ab ho. ca. Quarto idus iunias quo die ut ſupra oſtẽſum ẽ Matralia celebrãtꝰ. P. Rutiliꝰ cõſul ſagitta caput uulneratꝰ teſte Appiano piit ad lyrim fluuiũ cãpaniæ ĩ bello italico ꝙ & marſicũ dr̃ & extenuãdæ iuidiæ gr̃a ſociale q̃uis re uera ciuile fuerit. nã oẽ Latiũ ac Picenũ Hetruria atq; Cãpania & ĩpa (ut iqt Florus) Italia ad uerſus matrẽ ſuã hoc ẽ urbẽ Romã arma ſumpſerũt. Fuit Rutilio collega ĩ cõſolatu iulius cæſar non is cui ſucceſſit auguſtus ſed aliꝰ. Cæteꝝ Ouid. hoc loco cecidiſſe inqt rutilium ad tolenũ flumen ubi octo romanoꝝ milia piere: cũ eius legatus. C. Marius cũ hoſtibꝰ euẽtu meliore conflixerit: totidẽ. n. Marſoꝝ milia interfecit cũ Tolenus fluuius cæſorũ romanoꝝ arma & corpora ĩ cõſpectũ marii detuliſſet. Meminit huiꝰ fluminis ſcriptor qdã quem ſi pace tua licuerit lector cãdide noiabo: is ẽ Horoſiꝰ. ℂQuid irõtẽ cõtrahis: cũ Homerꝰ ille Mãtuanus nõ dubitauerit aliq̃ ab Ennio mutuari. Marii. ut. A. Gel. ſcribit orti dicũtur a Marſo Circes filio. Vnde iis ui quadã genitali datum eſt ut uirulentoꝝ ſerpentum domitores eſſent a qbus ſociale bellũ marſicũ noĩauerunt: q̃uis pleræq; aliæ gentes a romanis deſciuerint qa defectiõis initiũ a Marſis ſumptũ eſt quo tpe ancilla ſerpẽtem pepit autore Plini. Sunt Marſi non longe ab urbe ut autor eſt ſtrabo qui belli marſici meminit. Lege præterea Florum appianum & ſi placet horoſium: ſuſpicamur tolenum lyrim eſſe uel ei certe proximum flumen.

Margin: P. Rutilii mors iiii. idus iunias — Tholenus Fluuius — Marii Marſicũ Bellum

> Alterius prolem melius mandabitis illi
> Vtilior baccho quam fuit illa ſuis
> ℂHãc tibi quo ꝓpas mẽorãt dixiſſe ruti
> Luce mea marſo cõſul ab hoſte cades:
> Exitus acceſſit uerbis: flumenq; tholeni
> Purpureũ mixtis ſanguine fluxit aquis: ℂli

PAV. MAR. ℂMELIVS mandabitis: ꝑ comẽdabitis illi matutæ. ℂProlẽ al. filios fratrũ: aut ſoroꝝ. Et ĩ camillo Plu. inqt: & fratrũ filios añ ſinguios ĩres ſub brachio ferunt. ℂFuit uti. ba. q fuit ſororis filiꝰ: quẽ ipſa educauit ℂQuã fuit ſuis filus. ſ. ℂHanc ti. quo ꝓ. me. matuta cũ Romæ poſtea coleretꝰ extructo illi tẽplo oraculũ eiꝰ cõſuluit Rutilius cõſul in marſos iturus. ℂMonituſq; ẽ ne ꝓperaret: nam in matralibꝰ eẽt a marſis obtruncandus. Quod ita euenit. & eadẽ poſtea die ſubſequentis anni Didius cũ exercitu ab iſdẽ fuſus eſt. Hoc aũt bellũ qđ ea tẽpeſtate geſtũ eſt: alii appellauere ſociale: nã oẽs itali ſocii erant populo roma. ℂAlii itacũ ꝙ italia magna ex pte deſciuit. Alii Marſicũ: ꝙ a marſis originẽ habuerit. Id aliqua ex pte ex Epitomate Liuii pcipitꝰ & ex. L. Anneo floro attigit & Strabo: ubi de piceno agit. dicens ultra picenũ ueſtini ſunt & Marſi: & peligni: & marrhucini: & ferentani: & ſamnites ppl'i regiõnẽ montanã poſſidentes & mari nõ admodũ ꝓximi. Hæc aũt natio exigua eſt. Cæteꝝ fortitudine cõſpicua oſtẽtata. Romanis coꝝ ſæpiſſime uirtute: primũ cũ aduerſus eos bellũ gerebant. Secũdo cũ ipſoꝝ militiæ ſocietatẽ iuuãt. Tertio cum & libertatẽ & ciuitatis cõionẽ aſſeq uolentes: repulſam paſſi deſciuerunt. Vñ marſicũ exarſit bellũ. Corphiniũ pelignoꝝ metropolim: cõem uniuerſis italis ciuitatẽ demonſtrantes. Eãq; mutato noie italicã appellãtes. cõtra ppl'm ro. receptaculũ ꝓpugnaculũq; cõſtituerũt. Adunatiſq; cõplicibꝰ ĩpatores creauere. Biennio igitꝰ ꝓtraxere bellũ: donec pmiſum eſt: ut in ciuitatẽ cõiter uocarentꝰ: cuiꝰ rei gr̃a tantũ belli cõflatũ fuerat incẽdiũ Marſicũ aũt ideo noiatum eſt bellũ: qm̃ a marſis rebellandi ſuſcitatũ fuerat initiũ. ꝑſertim a Popedio. hæc ſtrabo. Appianus Cæſar. & P. Rutilius lupus cõſules ꝑerant: ꝑtores qbuſcũq; ex optimis cõſulibꝰ adiret Rutilio uidelicet Gneũ Põpeiũ: parentẽ Põpeii illius q magnꝰ cognominatꝰ eſt: ac. Q. Cepionẽ. C. ꝑpẽnam. C. Mariũ. & Valerium Meſſalam. Sub ſex. Cæſare. P. Lentulum: ac ipſius Cæſaris fratrem. & Titũ & didium. Licinium Craſſum. Cornelium Syllam: & præter hos Marcellum. Italis duces alii præerant cõmunes in cõmuni exercitu. Quibus omnibus præerant. T. Aphranius. C. Pontilius. Marius Egnatiꝰ. Q. Popedius. H. Papius. M. Lãponius. C. Iudicialibus. Erius Aſinius & Vectius Cato. Et poſt cõmemoratos duces paulo inferius. Rutilius conſul. & C. Marius ſupra flumen lyrim pontes tranſeundi cauſa non magno inter ſe ſpacio coniunxerant. Quibus Vectius Cato aduerſus ſteterat: nõ longe a Marii ponte. Clam itaq; noctu circa Rutilii pontem inſidias in ualle diſponit. Simul autem Rutilium uidere in tranſitu diſſimulans inſidias educit. Pluribuſq; inter arida necatis. Multos flumini immerſit. Hoc in prœlio Rutilius ab hoſtibus ſagitta caput ſaucius: non multo poſt interiit. ℂHæc ille rutili: o. P. Rutili Lupe. ℂMemorãt: referunt poſteri. ℂHanc matutam. ℂDixiſſe tibi quo properas: quo acceleras ire in expeditionem. Conſul: cum tu eris conſul. ℂCades: occumbes. ℂAb hoſte marſo: iterficieris a marſis in inſidiis a Vectio Catone diſpoſitis. ℂLuce mea: in meis feſtis: hoc eſt in matralibus. ℂExitus: finis. ℂAcceſſit uerbis: nã ut illa prædixerat: ille eo die interiit & adeo fuit acerba romanis mors illius ut referrent diem in faſtos & illa quoq; clades luctuoſa eodem bello. Q. Seruilius proconſul in oppido Aſculo: cum omnibus ciuibus romanis: qui in eo oppido erãt: occiſus eſt: pro qua clade ſaga populus ſumpſit. ℂEt flumen tholeni: Lyris amnis: ad lyrim enim pugnatum eſt cum conſul periit. Qui fluuius Strabone teſte Clanis etiam appellatus eſt & poeta hoc in loco tholenum pro lyride poſuit: ꝙ eo quoq; nomine appellatus fuerit. ℂSunt qui legant flumenq; tholentiia tholento: quod per picenum labitur. Sed longe diſtat: & cædes de qua agit poeta non fuit in Piceno. ut iam diximus. ℂFluxit purpureum rubicundum. ℂAquis mixtis ſanguĩe: ꝓpter cædem in eius ripis factam: & multos eius aquis immerſos fluit lyris aquis ſanguinolentis. ℂErat annus proximus ſubſequens. ℂDidius. T. Didius unus ex prætoribus. ℂCæſus eadem palantide: interemptus eodem die: hoc eſt quarto iduum ianua. ℂIngeminauit opes hoſtiles: ideſt auxit uires hoſtium. Fuſus enim ipſe cum exercitu auxit marſorum eorum opes.

Margin: Veſtini marſi peligni marrucini ferentani ſãnites ĩ mõtibꝰ habitãt — Liris fluuius glanis appellatus — Tholenum ꝑ lyride ꝓoſitum

❡PALlantide cæſus eadem didius. Cecidit anno proximo. T. Didius unus prætorꝫ qui ut ſcribit Appianus in bello Marſico ſub cæſare fuerunt. Periitq; eadem die qua & Ruptilius ſed nõ eodem anno. Cæſus eſt & alter Didius in Hiſpania circũuentus a Luſitanis ſed longe poſt bellum ſociale interfecto in ea ꝓuincia. Cn. Pompeio magni Pompeii filio ut legimus in ultimo cõmentariorꝫ qui Cæſaris appellantur: quamuis conſtet autorem eius Cæſarem non fuiſſe. Dicitur autem palantis ſiue palãtias aurora uel a fratre pallante uel a patre ut aliis placet. ❡Lux eadem fortuna tua eſt autorq; locuſq;. Multas ædes Romæ Seruius

ANT. FAN. T. Didii mors iiii. iun.

❡Proximus ãnus erat pallãti deuict⁹ ea
Didius hoſtiles ingeminauii opesr(dẽ
❡Lux eadẽ fortũa tua ẽ: autor q; loc⁹ q;
Sed ſuper iniectis quis latet iſte togis:
Seruius eſt iã cõſtat eni: ſed cauſa latẽdi
Diſcrepat: & dubiũ me q⁹ q; mẽtis hẽt:

❡Tullius dedicauit: quarum quæ ſecundum Tyberim fuit Fors Fortuna dicta eſt non ſortis fortuna ut quidam crediderũt. Cuius uero feſtum Romani hoc tempore celebrabant eam Nero in urbe aurea domo complexus eſt quam a palatio exquilias uſque fecit teſte Suetonio. Plynius Nerone principe in Cappadocia repertũs eſt lapis duritia marmoris candidus atque tranſlucens etiam parua parte fuluæ inciderant uenæ ex argumento phengites appellatus. Hoc conſtruxerat ædem fortunæ quam Seiã appellant a Seruio Rege ſacratam aurea domo complexus. Quare etiam foribus optis interdiu claritas ibi diurna erat haud alio q̃ ſpecularium modo tanq inclusa luce non tranſmiſſa. M. Varro autor eſt ut idem Plinius tradit a Tanaquil quæ & Caia cecilia uocata eſt factam togam regiam ungulatam in æde fortunæ. Cuius deæ ſignum a Seruio Tullio dicatum coopertum erat pretextis eius regis teſte eodem Plinio quæ durauerunt ad Seiam exitum ita ut mirum fuerit nec defluxiſſe eas nec terendum iniurias ſenſiſſe annis. DLx. Fuit in hoc templo Seruii regis ſimulachrum tecto uultu toga ſuperiniecta uel ut lateret fortunæ dedecus quam pudere poterat amaſſe hominem ſerua natum atq; ad dignitatem regiam extuliſſe ut ancilla natus trabeam & diadema quirini & faſces meruit regum ultimus ille bonorum: uel ut populus Ro. interitu placidiſſimi regis incõſolabiliter dolens luctui parceret quẽ ſimulachrum eius detectum ad lachrymas impellebat. uel quod eadem imago uiſa Tullia cuius admonitu rex fuerat interfectus oculis manum oppoſuiſſe dicit̃ ac iuſiſſe tegeret̃. Hæc ſtatua (ut Vale. Max. refert) cum ædes fortunæ flagraſſet ſtetit in ſua baſi flammis intacta: cuius titulus ut idem inquit ſeruili cognomine & regia appellatione perplexus unde rex ipſe proceſſerit & quo peruenerit teſtabat̃. Eſt autem ſenſus: Tuus eſt dies o fortuna tuus eſt ædis autor: tuus eſt locus. i. Roma quam tuo numine ad ſummum extu iſti ſicuti & Seruium regem.

Fortũæ feſtum iiii. idus iunias fors fortũa ſeia

Tanaql dicta eſt cũ cecilia

Seruii regis ſimulacrũ

Tullia ſcelerata

❡PALlantide: dixit propter auroram. quæ dicta eſt pallantis filia. ut ſuperius diximus: Lux eadem fortuna tua eſt: eodem die matraliorꝫ: hoc eſt decimo die menſis Iunii eſt feſtum fortunæ. cui delubrum eodem in loco idem Seruius dedicauit: ubi erat eius ſimulachrum ſed pannis uelatum. Huic rei triplicem affert poeta rationem uel quod a fortuna amatus eſt: ſed puduit poſtea deam homini concubuiſſe. ideo uelatum eſſe uoluit: Vel quod Seruii morte confuſa plebs mœrore & deſiderio amiſſi regis: quod referebatur imago a lachrymis temperare non poterat. Velauere igit̃ imaginem: ut poſſent lachrymis adhibere modum. Vel qđ uelari uoluit: ne uideret ſceleratam filiam parricidam. Sane Seruius Tullius: ut ex Dionyſio excerpſimus: interfecto factione Martiorum Tarquinio priſco relictis duobus paruulis nepotibus: cum eius gener eſſet Tarquinio ſucceſſit: anno quarto quinquageſimæ olympiadis: de cuius genere hæc referuntur. In cornicula urbe latiorum uir quidam regũ generis mulieri coniungitur pulcherrimæ & pudicæ. Ocriſiæ nomine. Ipſe Tullus cum urbs capta eſt a Romanis: pugnans moritur: ipſamq; Ocriſiam ꝑgnante; exceptam e preda Tarquinius rex capit: datq; uxori donum: ex hac Ocriſia adhuc ſerua puer naſcitur: quem a cognatione Tullium: a fortuna Seruium appellauit: ꝙ eum ſeruiens peperiſſet. Alia de eo refertur fabula: quam poſtea referemus. A pueritia ad uirilem ætatem multa ſub Tarquinio ſplendide geſſit: affectuſq; ab eo multis honoribus: & hunc ſibi generum delegit. Regnum extincto Tarquinio Tanaquilidis hortatu aggreſſus eſt & in eo prudentiſſimũ & magnanimũ ſe regẽ ſemper geſſit fortunaq; ſemper uſus proſpera ꝑterq̃ ad exitum: filias duas habuit: quas Arunti: & Targnio Targnii priſci nepotibus matrimonio collocauit: quarꝫ altera mitis: altera immanis ingenii fuit: ſic & ipſi uiri Targnius cũ fratris uxore: quæ immanis erat rẽ habebat. Fratrẽ quia malus eſſe nollet: e medio ueniẽs ſuſtulit: in ſcelus hoc uxorẽ ipſius: cui ſtupro cõmiſcebat̃ habens adiutricẽ ſuæ ipſius ſororẽ. Nuptam ſibi pudicam fœminam: & filiorꝫ ſociam per eos dies iſdem uenenis interfecit: priuſq; quã pyræ maceratæ eſſent quæ infœlicia corpora ſuſceperãt: epulũ amicis dedit: nuptiaſq; perfecit: homicidamq; ſponſam in cubiculũ ſororis duxit: Tullium clementiſſimũ regum: & de populo romana optime meritũ palam interemptum. Neq; funere: neq; ſepultura fungi permiſit crudelis filia ſuper Tullii corpus uecta e carpẽto Tarquiniam uxorẽ tullii: & patris ſui ſororem: ſibiq; beniuolam: ne uirꝫ lugere poſſet laqueo cõfecit Armis deniq; & malorꝫ factione ad principatum trãſgreſſus eſt. Hic exitus tullii fuit: quem cum attingat poeta. nos quoq; ex hiſtoria referr̃ uolumus. ❡Cæteraq; ꝑtermiſſimus: paulopoſt. ❡O fortuna eadẽ lux eſt tua: idem dies eſt tibi quoq; conſtitutus. ❡Et auctor: idem Tullius: qui dedicauit ædem matutæ dedicauit & tibi. ❡Et locus: idẽ: nam boario ædes conſecrata: aut locũ eundem dicas quod habeat ſacellũ iunctum. Sed quis latet æde ſuperiniectis togis: cuius eſt illa imago: quæ ſuperpoſitis togis uelata eſt in templo. Seruius eſt: ſimulachrum Seruii Tullii. Hoc enim cõſtat: manifeſtum eſt eum eſſe. Sed cã latendi: quare lateat. Diſcrepat. nam uaria afferr̃. Et habet me quoq; dubium mentis: ego quoq; dubius ſum: & neſcio quam potiſſimum cauſam affirmem.

PAV. MAR.

Tarquiniorũ hiſtoria ẽt Seruii mors & regnum actum fideliter

Crudelis filia ſuper patris tullii corpus

ANT. FAN.

Porta feneſtra

¶FVRtiuos amores.Ipſe infra.Nocte domū parua ſolita eſt intrare feneſtra.¶Cōcubuiſſe hoi.Pudet deā ſuccubuiſſe mortali.Cæcaq; in hoc uno nō fuit.Fortunā quā cæcā dicūt in deligēdo ſibi,rege pſtantiſſ mo cæca nō fuit.Vn̄ feneſtralis noīa porta tenet.Hæc porta feneſtra dicebaẽ ut Plutar.ſcribit i qōnibus apud quā fuit ut idē inqt thalamus qui fortunæ uocabaẽ. Vel quia Seruiū regē fecūdiſſima uſum fortuna cum ipſa rem habuiſſe fabulanẽ ad quē eam per feneſtram dicūt penetraſſe:uel qa Targnio Priſco a paſtoriribꝰoccíſo Tanaql eius uxor p feneſtrā populū allocuta multitudini pſuaſiſſe dr̄:ut Seruiū regē declararent.

Tanaqlis uerba ad populū p feneſtrā

Vnde factum putāt ut is locus feneſtra uocaretur.Eam fuiſſe arbitramur in eo muro quo tarquinius priſcus urbem circūdedit.Eſt & feneſtra interdū minuſculū hoſtiū in ſacrario quo uerbo uſus eſt Ennius ut Macrob. refert. ¶Multa toga.multis togis.Vn̄ ait ſupra.Iniectis quis latet iſte togis. ¶Poſt tullii feneſtrā:poſt mortē regis benigniſſimi:ac de Romanis benemeriti. ¶Nec modus ullus erat.Non erat finis dolori & lachrymis plebis: ſed creſcebat luctus cum uidereẽ regis ſimulachrū. ¶Adductus intus agemus equos.Flectemus equos giro breuiore hoc eſt paucis rem explicabimus. Coniugio ſceleris mercede parato:Seruius tullius cum duas filias alteram ferocē alterā mitē haberet:& totidem tarquinii priſci filios eadem morꝫ diuerſitate uideret ferocem miti:mitem feroci in matrimoniū dedit. Sed mites perierūt fraude potius q̄ ſorte ut Oui.ſentit hoc loco:feroces hoc eſt tarquinium ſupbum & tulliā morꝫ ſimilitudo coniunxit. Vnde factum eſt ut Seruius ad curiā ſe conferens fuerit interfectus:ſuper cuius cadauer tullia cum tranquinium Regem ſalutaſſet ac domum reuerteretur carpentum egit. Quā ob cauſam uicus ille ſceleratus dictus eſt qui prope uicum Cyprium fuit ut autor eſt Varro. Quanuis Dionyſius tradat uicum Cyprium eum eſſe qui impius ſiue ſceleratus appellatus eſt. Quod uerum eſſe non credimus aliter ſentiente Varrone. Licet in ſummo uico cyprio Seruius fuerit interfectus.Noſtræ cede ſororis. Quam interfecerat Tarquinius ueneno. ¶Fratris. Quem tullia eodem modo creditur occidiſſe.

Seruii tullii mors

Tulliæ uerba cū tarqniū ſalutaſſ; ad aurigam

uicꝰ ſceleratus

Indictiuū funꝰ

Tū dea furtiuos timide pfitetur amores
 Cœleſtēq; homini cōcubuiſſe pudet:
Arſit eni magna correpta cupidine regis
 Cæcaq; in hoc uno non fuit illa uiro:
Nocte domū pua ſolita ē itrare feneſtra
 Vnde feneſtralis nomina porta tenet:
Nūc pudet & uultus uelamie cælat amatos
 Oraq; ſūt multa regia tecta toga:
An magis ē uerꝫ:(poſt tali fūere)plebē
 Cōfuſam placidi morte fuiſſe ducis:
Nec modꝰ ullꝰ erat creſcebat imagie luctꝰ
 Donec cōpoſitis occuluere togis
Tertia cā mihi ſpacio maiore canenda eſt
 Nos tn̄ adductos itus agemus equos:
Tullia cōiugio ſceleris mercede parato
 His ſolita eſt dictis extimulare uirū:
Quit iuuat eē pares te nr̄æ cæde ſororis
 Meq; tui fratris:ſi pia uita placet:
Viuerē debuerāt & uir meꝰ & tua cōiūx
 Si nullū auſuri maius eramus opus:

PAV. MAR.

¶DVM Dea furtiuos:prima cauſa:quæ ad fortunam refertur:qđ amauerit tullium.Sed poſtea cū puderet deā hoī ſuccubuiſſe texit amati regis imaginē.Sed locus ide fabulæ datus.Qđ tullius oī uera fortūa pſpa uſus ē. ¶Dū dea:fortūa. ¶Timide p.cū timiditate exercet. ¶Amores fur.occultos. ¶Et pu.cœ.erubeſcit dea cœleſtis fortūa. ¶Cōcubuiſſe hoi:hūiſſe rē cū mortali. ¶Arſit.n.fortūa correpta magna cupidine regis:qſi ſuccēſa magno amore regis tullii. ¶Et in hoc uno uiro in rege tullio ſolo. ¶Nō fuit cæca:ſed occulta Effingiẽ.n.cæca fortūa.qa merētes deprimit imerētes extollit:nūc erigit.nūc ſternit.& nunq̄ i eodē ſtatu pſiſtit:i tullio nō fuit.cæca:qa ſemp illi pſpa affulſit. ¶Et ſolita fortūa itrare domū:ſolebat illa igredi ad tulliū. ¶Nocte pua feneſtra nō p patētē portā:ſed furti p feneſtrā exiguā & noctis tpe. Vn̄:ex quo.Porta tenet noīa feneſtrellæ.Porta appellaẽ feneſtra.Plu.xxxv.pble.ita inqt.Quidā qđ portā unā feneſtraꝫ appellāt:apđ quā fortūæ thalamus poſitꝰ eſt.An qa Seruius rex fecūdiſſima fortūa rē hūiſſe creditus eſt.cū p feneſtrā ad eū penetraret.An hoc fabuloſum illud aūt uerꝫ targnio priſco Romæ regnāte.cū is a paſtoribꝰ eēt occiſus:tanaql eiꝰ uxor:mulier ſane prudēs & fortis p feneſtrā ppl'm allocuta multitudini pſuaſiſſe dr̄.ut Seruiū regē declararent ex eo factum eſt:ut locus ille ita appellareẽ. ¶Nūc pudet:fortūa facti. ¶Et cœlat tegit.Vultus amatos:uultus tullii:quē amauit. ¶Velamine togis ſeu qbuſcūq; pānis. Et ora regia.uultus Seruii regis. ¶Sunt te.uelata. ¶Multa toga.cū habeat caput togis iuolutū.An magis eſt uerū.An hæc eſt uerior ratio. ¶Poſt fūera.poſt mortē.Tullii regis. ¶Plebē con.turbatā. ¶Morte placidi ducis.morte benigni regis.Fuit.n.plebs mœſta amiſſo per iniuriā bn̄merito rege. ¶Nec erat ullus mo. non poterat adhibere modū mœrori. ¶Luctus cre.ima.cum uidereẽ imago regis creſcebat dolor: & cum dolore lachrymæ. ¶Donec uſq; quo. ¶Occuluere.uelauere imaginē. ¶Togis cōpoſitis.ſupiectis.ſic uelata imagīe modū poſuere lachrymas. ¶Tertia cā.hāc tertiā cā; refert ad ſceleratū filiæ facinꝰ. ¶Eſt ca. mi.referēda a me. ¶Maiore ſpa.pluribꝰ uerſibꝰ. ¶Nos tn̄ agemus intus equos adductos qſi reflectemus curſū.& nō ero lōgior:ſed paucis expediā. ¶Adductos:idē q̄ recuruatos.ut i hero.Eſt ſinꝰ adductos modice falcatus in arcus. ¶Tullia:tulli regis filia.Eſt ſolita extimulare:ſollicitare.Virꝫ.targniū. ¶His dictis his uerbis. ¶Parato cōiugio:poſteaq̄ pauit mr̄imoniū.Mercede ſceleris.pmio crudelis facinoris.nā Arūs eius primus uir uenēo necatꝰ eſt.ea potionē porrigēte.& eius ſorore uenēo quoq; exticta.Quid iuuat eē ptes:uerba ipſiꝰ tulliæ ad targniū:qđ pdeſt:ſi i patrādo ſcelere pes ſumꝰ. ¶Te.ſ.eē parē.Cæde nr̄æ ſororis.qa ſororē meā tibi nuptā ueneno cōfeciſti ¶Et me cæde tui fr̄is:qa uenēo ego fratrē tuū & uirꝫ meū

Porta una romana dicta ē feneſtra q̄ ſeruius rex p eā eſt allocutꝰ fortunam

Aruns uir tulliæ primus ueneno eſt necatus

peremi.Q uid igiẽ pdeſt ſi tu ſororẽ meã interfeciſti:& ego fratrem tuũ necaui. ¶Si placet uita pia qſi ſi deinceps pii eẽ uolumus:& in ſcelere nõ pſeueramus.& Photinus apud Lucanũ i.viii.pharſaliæ.Exeat au la q uult eẽ pius:uirtꝰ & ſũma ptãs Nõ coeunt ſemp metuet:quẽ ſeua pudebunt.¶Et uir meus:arũs frẽ tu us.quẽ ego pdidi.¶Et cõiunx tua:q̃ erat ſoror mea.¶Debuerãt uiuere:& nõ a nobis tã miſerrime neca ri.¶Si nullũ maius opus eramus auſuri:ſi audentes aggreſſuri non eramus maiora facinora.

Et caput & regnũ factũ ẽ dotale parẽtiſ
Si uir es indictas exige dotis opes:
Regia res ſcelus ẽ ſocero cape rẽgna neca
Et noſtras patrio ſãguie tinge manꝰ(to
Talibꝰ inſtructus ſolio priuatus in alto
Sederat attonitũ uulgus ad arma ruit
Hinc cruor & cædes iſirmaq; uinciẽ ætas
Sceptra gener ſocero rapta ſupbꝰ hẽt:
Ipſe ſub eſquilis ubi erat ſua regia cæſus
Concidit in dura ſanguinolẽtus humo:
Filia carpento patrios initura penates
Ibat per medias alta feroxq; uias:
Corpus ut aſpexit lachrymis auriga pfu
Reſtitit:hunc tali corripit illa ſono: (ſis
Vadis an expectas pciũ pietatis amaræ
Ducinquam inuitas ipſa per ora rotas
Certa fides facti eſt:dictꝰ ſceleratꝰ ab illa
Vicus:& æterna res ea preſſa non eſt:

¶ET ca.& reg.fa.eſt do.pa.Daẽ tibi in dotẽ & caput pa tris & regnũ ſi uir fueris. ¶Indictas exi.do.opes.Ad q̃s uocaris niſi es demens:Huic indictiuũ funus dicebant ad qd p pconẽ euocabanẽ.¶Regia res ſce.ẽ:Seneca i thyc ſte:Sãctitas pietas fides priuata bõa ſunt qua iuuat reges eant.Luc.Exeat aula q uult eẽ pius. ¶Solio pri.al.ſede. ¶Nõdum rex creatus ſedit in ſolio regio.Lege Liuium. ¶Sceptra ra.Regnũ qd targnius ſupbꝰ rape maluit q̃ ex pectare.¶Sub exq.ubi erit ſua re.Exqlias habitauit Ser. & auxit teſte Liuio.Vñ Varro ſcripſiſſe igt alios exqlias dictas qd excultæ a rege Tullio fuerint:alios ab excubiis regis.Hinc Ser.Tulliꝰ a Solino dr Exqlinus.¶Cõcidit:i terfectus eſt ab his q miſſi a Targ.fugiẽtẽ cõſecuti fuerãt Id(ut ingt Liui.)qa nõ abhorret a cetero ſcelere creditur admõitu Tulliæ factũ.¶Patrios initura pẽates:Tullia i foro euocauit uirꝝ e curia regẽq; pria appellauit a quo fa ceſſere iuſſa ex tumultu cũ ſe domũ reciper puẽiſſetq; ad ſũmũ cypriũ uicũ flectẽti carpẽtũ dextra i urbiũ cliuũ ut i collẽ exqliarꝝ eueherẽẽ reſtitit pauidus at inhibuit frenos is q iumẽta agebat iacẽtẽq; Tulliæ Ser.trucidatũ oſtẽdit quæ p patris corpꝰ carpẽtũ ægiſſe dr.¶Preciũ pie.ama. Grauẽ pœnã pietatis.¶Inuitas:etiã ſi rotæ reluctẽtur & agi nolint.¶Vicus ſceleratus uicus Romæ appellatur q cum Targ.ſupbus interficiẽdũ curaſſet Ser.regem ſoce rum ſuum:corpus eius iacẽs filia carpento ſupuecta ſit p perans in poſſeſſionem domus paternæ.

ANT. FAN.

Seneca ait ſãcti tatis pie tas fides priuata ſunt bõa Exqliæ

Quia currum duxit ſu p corpꝰ pris tul lia ideo dictus ẽ Scelera tus uicꝰ

¶ET ca.pa.caput tullii pris mei ¶Et re.qd poſſidet.Et fa.do.q̃ſi debeẽ tibi iure dotis: qa ego filia ſum hæres:& uitæ pr̃næ & regni:hæc ego tibi p dote debeo.¶Si tu es uir meꝰ:Cui ego dotẽ debeã.¶Exige pete & debito.Opes do.idi.q̃ tibi dictæ:& cõſtitutæ ſũt.¶Regia res ſce.ẽ:ne poſſet targnius illd obiice re:Sũmã eẽ ipietatẽ ſeuire in ſocerꝝ:aut uelle p ſcelera regnũ occupare:refellit illa a ſnia arguẽs: qd ad ty rãnũ ptinet exerce ſcelera:ide ẽ illud Luca.¶Libertas ſce.ẽ:q̃ regna iuſſa tueẽ:& Cice.i officiis refert Cæ ſarẽ dicere ſolitũ illud Si ius uiolãdũ eſt regnãdi cauſa uiolãdum eſt. ¶Socero ca.re.ne.occupa.regnum iterfecto tullio ¶Et tige:iſicias ¶Mãus no.ſan.pa.ſpganẽ manꝰ meæ cruore pris mei Talibꝰ iſti iſtiga tus:& ſtiulatꝰ Targ.his uerbis uxoris Sederat pri.i al.ſolio.anq̃ rex a pplo declareẽ: cõſcẽdit regiũ ſoliũ. ¶Vulgus atto.exterrita plebs ſcelere Ruit i ar.nã alii p Targnio:alii p Ser.ſũpſere arma. Et Li.igt tar quiniũ iſtictũ muliebribꝰ furiis & ut agẽdæ rei tps uiſũ eſt ſtipatũ agmie armatorꝝ:in forꝝ irrupiſſe. Inde oibꝰ pculſis pauore i regia ſede p curia ſedẽtẽ:pres in curiã p pconẽ ad regẽ Targ.citati iuſſiſſe: cõueiſ ſeq; illos pſegẽ & illũ cãm i Tulliũ egiſſe.& pauloPoſt Tulliũ iterẽptũ:& regnũ a Targ.occupatũ.¶Hic cru.fũdiẽ.Hic cædes:cõmittunẽ Aetas.iſirma:iualida ætas ſenilis ¶Vinciẽ:nã uaſtior & robuſtior targ nius iuuẽis facile uicit decrepitũ ſenẽ Supbꝰ:Targnius cognomẽto ſupbus ¶Gener Tullii cuiꝰ filiã ha bat uxorẽ Hẽt ſce.ra.ſo.regnũ qd ſocero ui eripuit.Ipſe:¶Tulliꝰ Celus ſub exq.ubi erat ſua re. pẽptꝰ in Cyprio uico exqliarꝝ:ppe ſuas regias ædes Hitauit.n.i exqliis Ser.Occidit:q̃ſi moriẽs cecidit ¶Sãguio lẽtus:ſãguie plenus In du.hu.i ſolida tellure:de eiꝰ morte Liui.Tũ Targnꝰ ingt.Neceſſitate iã ipſa cogẽ te:ultia audere:mlto & etate:& uiribꝰ ualidior:mediũ arripit Ser.elatũq; e cur a i inferiorẽ ptem p gradus deiicit:ide ad cogẽdũ ſenatũ in curiã redit ¶Fit fuga regis apparitorꝝ atq; cõitũ.Ipſe ppe exãguis cũ ſe mianimus regio cõitatu domũ ſe reciper:puẽiſſetq; ad ſũmũ cypriũ uicum:ab his q miſſi a Targ.fugientẽ cõſecuti erãt:iterficiẽ.crediẽ:qa nõ abhorreret a cætero ſcelere:admõitu Tulliæ id factũ.Filia. ¶Tullia. ¶Alta:ſublimis.Et ferox:crudelis.¶Ibat p me.ui.car.uehebaẽ illa curru p urbẽ.¶Initura pa.pe.itura in regiã pris:& Liui.igt Carpẽto certe id qd ſatis ɔſtat:i forꝝ iuecta:nec reuerita cœtũ uirorꝝ:euocauit uirꝝ e curia:Regẽq; pria appellauit:a quo faceſſere iuſſa ex tãto tũultu cũ ſe domũ recipet puẽiſſetq; ad ſum mũ Cypriũ uicũ:ubi dianiũ nup fuit.flectẽti carpẽtũ dextra i urbiũ cliuũ ut i collẽ exqliarꝝ eueheret:reſti tit pauidus:atq; ihibuit frẽos:is q iumẽta agebat:iacẽtẽq; dñæ.Ser.trucidatũ oñdit: Fœdũ ihumanũq; in de tradiẽ ſcelus:mõumẽtoq; locus ẽ:Sceleratũ uicũ uocãt quo amẽs agitantibus furiis:ſororis ac uiri:tullia p pris corpꝰ carpẽtẽ egiſſe ferẽ:ptẽq; ſãguis ac cædis prnæ:cruẽto uehiculo cõtamiata ipſa re ſp atq; tuliſ ſe ad pẽates ſuos:uiriq; ſui.& reliq.¶Auriga:is q iu.agebat.Vt poſtq̃ ¶Aſpexit cor.Ser.ipſi trucidatũ ¶Reſtitit:hæſit & cõtiuit equos.¶Lachry.pfu.ñ.n.potuit cõtinere iſpecto rege:tã miſerrie trucidato. ¶Illa:Tullia.¶Corripit:hoc ẽ icrepat.¶Hũc:aurigã.¶Tali ſo.his uerbis.¶Vadis:pgis ne quo dẽs

PAV. MAR.

Q ũo targniꝰ gener occidit ſeruium regem ſenem

Cypriꝰ uicꝰ ubi dianium nup fuit flectẽti iter i col lem exq liarum

Cyprus lingua ſabina ſignificat bonum omen:ꝓ cōtrariū ſcelera-tus

℃An expc.amaꝝ prc.pic.q̄ſi expectas ne uerbera:aut crucē ꝓ hac tua ī patrē meū pietate. ℃Duc inq̄: age dico. ℃Rotas iuitas currū ēt renitētē. ℃Per ip̄a ora:pr̄is.ſ. ℃Certa ſi.ſa.ē:q̄ſi certū ē ita ſcm̄ fuiſſe. ℃Vicus ē di.ſce.ab illa:a ſcelere & īpietate filiæ.Vicꝰ p quē egit currū ſupra cadauer pr̄nū.Sceleratꝰ dictus eſt:ſeu īpiꝰ.Nā Dioñ.iqt.Hicq; uicus cypriꝰpriꝰ uocatꝰ:ex illo,diro ſceleſtoq; facinore a Rōanis lingua pr̄ia uocat̄ īpiꝰ& Var.iuqt.Vicus cyprus a cypro.qd ibi ſabini clues additi cōſederūt:q a bono oīe id appellarūt.Nā cyprū ſabine bonū:ꝓpe nūc uicꝰ ſceleratꝰ:dictus a Tullia targnii ſupbi uxore:qd ibi cū iaceret pr̄ occiſus ſupra eū carpētū:mulio ut miſceret iuſſit Pōpe.āt ait.Sceleratꝰ uicꝰ Rōæ appellat̄:qd cū targnius ſupbus īterficiēdū curaſſet Seruiū regē ſoceꝝ ſuū:corpus eius iacēs filia carpēto ſupuecta ſit.ꝓperās in domus pr̄næ poſſeſſionē. ℃Et ea res ē preſſa:imp̄ſſa & ſignata. ℃Aeterna no.æterna īfamia.

Poſt tñ hæc cā ē tēplū monumēta parētis
Tangere : mira q̄dē ſed tñ acta loquor
Signū erat ī ſolio reſidēs ſub imagie tulli
Dicitur hæc oculis oppoſuiſſe manum.
Et uox audita eſt:uultus abſcōdite nr̄os:
Ne natæ uideant ora nephanda meæ:
Veſte data tegit̄:uetat hāc fortūa moue (ri
Et ſic e tēplo eſt ipſa locuta ſuo:
Ore reuelato cum primum luce patebit
Seruius:hæc poſiti prima pudoris erit:
Parcite matronæ uetitas attinger̄ ueſtes
Solēnes ſatis eſt uoce mouere p̄ces:
Sitq; caput ſemp romano tectus amictu
Qui rex romana ſeptimus urbe fuit:
Arſerat hoc tēplū:ligno tñ illo pepercit
Ignis opem nato mulciber ipſe tulit:
Nāq; pater tulli uulcanus ocricia mater

ANT. FAN.

℃TEMplū:ædē fortūæ ubi erat ſuii ſimulachrū. ℃Vetat hāc &c.Nō uult moueri ueſtē ſed tegi regis ſimulacꝝ Hæc poſiti &c.Faceſſet oīs pudor ex urbe q̄ die reuelabitur Seruii regis effigies. ℃Parcite mr̄onæ &c.Ne amittatis pudorē ac matronale decꝰ ℃Qui rex &c.Atq ſeptimus rex romāoꝝ Tarquinius fuit cui cógnomē ſupbo ē ex moribus datū. Sed Oui.hoc loco.T.tatiū regibꝰcōnumerat quē Romulus in ſocietatē regni recepit:facitq; ſm ritū poetaꝝ quos delectat uarietas.Sed & Solinus ſoluta orōne ſcribēs tatiū regibꝰ adiūgit ubi qbꝰ in locis reges hitauerit docet. ℃Signo tñ &c.Vale.Max.&Diony.ide} memoriæ ꝓdiderūt.Eſt aūt ſignū hoc in loco ſimulachrū

Titꝰ tatius ab Ouidio hic īter reges narrat̄

Seruiꝰ rex uulcani filiꝰ creditus

℃Pater tulli uulcanus Targnio priſco regnāte Ser.Tul. ex ancilla Creſſa q̄ qdā ocreſiē:alii ocretiā:alii ocriſiā uocāt idibus auguſti natū accepimus.Vñ is dies ſuoꝝ feſtꝰ erat autore Feſto.Ea ſedēte ad focū tanaglis ferūt genitale in cineribꝰ apparuiſſe & ancillā inde grauidā ſurrexiſſe ex q̄ ſeruiū natū laris ſiue uulcuni filiū crediderūt:q̄ opio cōfirmata ē cū uiſa eſt flāmæ ſpēs eiꝰ dormiētis caput amplexa:cui q; ex ſua nato Romæ ſūma cū laude & claritudie īpare cōtigiſſet Romāi ut qdā ex ipſis ſuſpicati ſunt fortunā primigeniā coluerūt. Liui.āt nō exiſtimat Ser.e ſua natū ſed eoꝝ hæret ſnīa q corniculo capto Seruii tulli q pričeps in illa urbe fuerat grauidā uiro occiſo uxorē cū inter reliquas captiuas cognita eēt ob unicā nobilitatem a regina romana ſeruitio ꝓhibitā ferunt partum Romæ ediditſſe priſci Tarquinii domo.Dionyſius fabuloſa quædam ſcribit quæ referre non placet.

Fortūa primigenia

PAV. MAR.

℃POſt tñ eſt auſa hoc:ſcelerata Tullia.aliud quoq; ē auſa nefas. ℃Tāger̄ mōumēta paretis:intre fortūe teplū qd pr̄ cōſecrarat. ℃Loquor mi.refero admirabilia. ℃Sed tñ acta:ſed uera dicimꝰ. ℃Erat ſignū reſidēs in ſolio:erat ſimulachꝝ qd ſedere in regio ſolio uidebat̄. ℃Sub ima.tul.effigie ipſius regis.erat enim Tullii imago. ℃Dicit̄ hæc imago apposuiſſe manū oculis:uelauiſſe oclos oppoſita manu . ℃Et uox au.ē qa ipſa imago locuta. ℃Abſcō.uelate. ℃Vultꝰ no.tegite oculos & ora nr̄a. ℃Ne ui.ne nr̄i uultꝰ:aut oculi nr̄i cōſpiciant. ℃Ora ne.ſceleratos uultꝰ. ℃Meæ natæ:Tulliæ filiæ. ℃Tegit̄.ipſa iago. ℃Data ue.ſupinicecta toga. ℃Fortūa:cuius ē ipſa ædes. ℃Vetat mo.hāc ueſtē:nō patit̄ detegi uultus Tullii.Et ſic ipſa fortūa. ℃Eſt lo.ex tē.ſuo.locutū eſt fortūæ ſimulachꝝ:ex æde:quā illi Tullius dedicarat. ℃Qua luce primū patebit Ser.ore reuelato:q̄ die detecto uultu imagis:apte cōſtabit eā eē tullii ℃Hæc dies Erit pri.po.pu.q̄ depōet̄ a ſenatu & po.ro.pudor:nā quoad uelata erit imago.ſemp uos pudebit tāti ſceleris:cū ſuſtinueritis regē optimū trucidari:Sinite ergo tectā eſſe imaginē:ne cū uelamine eius pudorē quoq; ur̄; deponatis. ℃Matrōæ par.attin.uetitas ueſtes:nolite uos romāæ matrōæ uelamia huius ſimulachri cōtingere:qd uetitū ē uobis. ℃Satis eſt uo.mo.ſolēnes preces.ſatis eſt adorare.& ſolēniter uerbis præcari. ℃Et caput regis. ℃Sit ſemp tectū.uelatū. ℃Romāo amictu:romana toga. ℃Qui in romana turba fuit rex ſextus:qui romæ ſextus a romulo regnauit in multis codicibus ſcriptum eſt.qui rex in nr̄a ſeptimus urbe fuit ſed deprauatus eſt locus.nā nō ſeptimus ille rex.ſed ſextus:nec numerabo ego inter reges.nā eēt maior numerus ℃Arſerat hoc templū.flagrauit aliqñ ea ædes:Tamen ille ignis.quo templū arſit. ℃Pepercit ſig.quaſi non attigit ſimulachꝝ regis:De hoc Alycarnaſeus ita inquit.In fortunæ templo. quod ipſe conſtruxit ſtatua eius poſita lignea inaurata.orto incendio.cōcrematiſq; & corruptis cæteris ſola permanſit nulla accepta p ignē labe ℃Ipſe mulciber.Vulcanus.qui deus eſt ignis ℃Tulit opē nato.imagini ſui filii ℃Nāq; Vulcāus fuit pr̄ Tullii.Natus qdē Tullius eſt his quos paulo ſuperius rettulimus parētibus. Multi tñ Vulcani filiū putauerūt.Refert hoc a Dion.ſed fabuloſum eſſe aſſerit.Ab ara enim inquit regnū.ſup qua & alia ꝑgunt romani ſacrificia.& primitias cœnaꝝ ſacrāt.ortū eſſe ſup ignē panē dicūt. Spectaſſeq; hunc primā Ocriſiā ferentē.ut cōſueuerat ſup ignē ramulos:ac cōfeſtim regi.& reginæ hoc narraſſe Targniūq; audientē uidentē monſtrū mirabundū cōſtitiſſe.Tanaquilidē aūt cū in cæteris ſapientē.tum ue diuinatione nemini cedentē hetruſcoꝝ dixiſſe regi portendi genus futuꝝ ab ara regia.melius q̄ ex natura hūa

Tēplū fortūæ in quo imagies regū ex ligno inaureato ponebā tur

Fabuloſ Seruiū eē filiū uulcani

na & cõmixtione mulieris cũ mõſtro. ¶ Quæ cũ aliquorũ ꝓdigiorũ inſpectores declararẽt uiſum eẽ regi eã:cui priæ mõſtrũ apparuerat:in eius cõſortiũ ire. Poſtea cõptã mulierẽ iclulam eẽ in id cõclaue ſolam:in quo uiſũ erat. Cõmixtũq; ei quodã:uel deorũ:ul' larũ:& pꝰcoitũ nõ apparẽte ſiue Vulcão ut putãt:ſiue ali quo heroe dõeſtico grauidã mulierẽ cõgruo tpe Seruiũq; pepiſſe:hãc fabellã had' mltũ credibilẽ appentẽ Altera qdã illuſtrat o i eo uiro mirabil':& iopiata manꝰ icredibilẽ facit. ſedẽtẽ ĩ ſpõſali regũ cubiclo:ignis ſupra caput eiꝰ effluxit:idq; mr̃ & regis uxor ſpectarũt & qcũq; cũ his fœcis eo loco tũc aſtabãt. pſtitit q; eo uſq; flãma caput eiꝰ colluſtrãs:dõec ipm accurrẽs mr̃ excitarit. Hæc ille poeta Vul. fuiſſe igt patrẽ Tullii

Ignis in capite ſerui in cuius

Præſignis facie corniculana fuit:
Hanc ſecũ tanaql (ſacris de mor̃ pactis)
Iuſſit in ornatum fundere uina focum
Hic inter cineres obſceni forma uirilis
Aut fuit aut uiſa eſt ſed fuit illa magis:
Iuſſa foco captiua ſedet:conceptꝰ ab illa
Seruius:a cœlo ſemina gentis habet:
Signa dđit gñitor tũc cũ caput igne co:
Cõtigit:inq; cõis flãmeꝰ hæſit apex (ruſco
¶ Te quoq; magnifica concordia dđicat
Liuia:quã chara preſtitit illa uiro:(æde
Diſce:tñ ueniens ætas ubi iulia nunc eſt
Porticus:immenſæ tecta fuiſſe domus

¶ CORniculana:ab oppido Latii corniculo unde corniculanus deducitur ut a peſto peſtãus a beneuento beneuentanus. A cœlo:a deo uulcano. ¶ Signa dedit genitor: cum Ser. dormienti flãma ut diximus circũ eius caput emicuit:qd Vir. tranſtulit ad Aſcanium:ut ecce leuis ſummo uertice uiſus iuli fundere lumen apex tactuq; innoxia mollis lambere flãma comas & circũ tpa paſci. Liuius ſcribit cũ ſomno flãmã abiiſſe:ac reginã uiro pdixiſſe. Lumẽ eũ quõdam rebus corũ dubiis futurũ pſidiũq; regiæ afflictę. Fuit. n. Tanaql. ut inquit Diony. ſapiẽs & q̃ diuinatione nulli cederet hetruſcorũ. ¶ Te quoq; magnifica concordia dedicat æde Liuia:Lege q̃ diximus de hac æde in primo huius opis libro:ubi q̃ ad hãc rẽ attinẽt explicauimus ita ut hic locus nullam dubitationem afferre poſſit. ¶ Caro uiro:Auguſto cui Liuiam igt præſtitiſſe unanimitatẽ atq; cõcordiã. ¶ Vbi liuia nunc eſt porticus Iulius cæſar poſt põtificatũ maximũ habitauit domũ publicã in uia ſacra cũ antea in ſubura modicis ædibus habitaſſet:ut Sue. tradit. Eã domũ poſtea ut nõnulli uolunt cũ iulia neptis Auguſti profuſe nimiũ extruxiſſet Auguſtus qui teſte Trãquillo ampla & opoſa ꝑtoria grauabat̃ ad ſolum diruit in cuius area Liuia porticus ædificata eſt unum ex opibus q̃ auguſtus fecit ſub noĩe alieno tãta pulchritudine ut qui eam contemplabantur egregiis operibus adornatam exteriora obliuione delerẽt. ut autor eſt Strabo. Ply. ſcribit in porticibus Liuiæ fuiſſe uitem unam quæ ſubdiuales deambulationes umbroſis operculis opacauit & fœcunda fuit muſti amplioris duodenis. Ad porticum Liuiæ Veſpeſianus poſtea pacem ſuam ædificauit.

ANT. F. N. Tanaql peritiſſima i auſpicus fuit.

Concordiæ feſtũ. iui. idꝰ iun.

Vbi fuerit cõſtituta. Liuia porticus

PAV MAR.

¶ Mater fuit ocriſia corniculana:ex corniculo latinorũ oppido:ut ſupius dixi. ¶ Præſignis facie. quaſi. ꝓſtãtis formæ. ¶ Tanaql:regina Tarquinii priſci cõ. unx. ¶ Iuſſit hãc. Ocriſiã. ¶ Fũdere ſe. ui. ĩ fo. or. qc qd uini ſuperat e ſacris fũdere ĩ focũ ſacrificii ¶ Peractis ſa. de mo. poſtcaq̃ pfecerat ſacr. ficia patrio ritu. ¶ Hic ĩter cicres:q erãt i ipſo foco. ¶ Aut fuit:aut uiſa ẽ:aut certe fuit:aut ita apparuit. ¶ Forma uirilis mẽbri. ſ. ¶ Obſceni:nã obſcœni pẽis forma ẽ uiſa. ¶ Sed fuit illa ma. re ipſa fuit. ¶ Captiua:ſerua ocriſia Iuſſa a Tarqnio & Tanaqlide. ¶ Sedet foco:ubi ea forma erat. ¶ Seruiꝰ:rex. ¶ Cõceptꝰ ab illa ocriſia & forma uirili. ¶ Hẽt ſe. gen. a cœ. trahit genꝰ a diis cœleſtibꝰ. Genitor:Vulcanꝰ. ¶ Dedit ſigna: qbꝰ cõſtaret ſuũ eẽ filiũ. ¶ Tũc cũ cõtigit caput:Seruii. ¶ Coruſco igne ſplẽdida flãma. ¶ Et apex flã. in apicem aſſurgẽs. ¶ Hæſit in eo. ipſiꝰ Tullii:hoc a Dionyſio referẽt:ut mõ dixius. Meminit & Vale. Liui. aũt in regia inquit ꝓdigium uiſum:euẽtumq; mirabile fuit:puero dormiẽti:Cui Seruio tullio nomẽ fuit:caput arſiſſe ferunt multorũ in conſpectu. Plurimo igit̃ clamore ide ad tãtæ rei miraculũ orto: ex:tũ regẽ & cũ qdã familiariũ aquã ad extinguẽdũ ferret:ab regina retẽtũ:ſedatoq; iã tumultu moueri uetuiſſe puerũ: donec ſua ſpõte expre[c]tus eẽt:mox cũ ſomno flãmã abiiſſe. Tum adducto in ſecretũ uiro Tanaquil uides ne tu puerũ hũc:inqt quẽ tã humili cultu educamus. Scire licet hũc:lumẽ quõdã rebus noſtris dubiis futurũ pſidũq; regiæ afflictæ. Proide materiã ingẽtis publice:priuatiq; decoris:oĩ idulgentia nr̃a enutriamus:inde puerũ liberũ ceptũ hẽri:eru. hriq; artibus:qbus igenia ad magnæ fortunæ cultũ excitant̃. ¶ Te quoq; ma. eodẽ ẽt die feſtũ ẽ cõcordie cuius ædẽ Liuia auguſta dedicauit:& in. i. lib. diximus:autore Tranquillo a Tyberio poſt germanicũ triũphũ cõcordiæ ædẽ dedicatã:& poeta aſſerebat a liuia cõſtitutã:huiꝰ ergo dedicatiõis feſtũ quarto die ĩ Iuũ ianua. celebrat̃. ¶ Fuit & lõga añ alia ædes cõcordiæ a Camillo uota:de q̃ in prio dictũ:& poſt Camillũ Flauius gñis libertini ædilis:ædẽ & ipſe cõcordiæ in area Vulcãni ſũma iudia nobiliũ dedicauit. O cõcordia:liuia aug. ¶ Dedicat te me æde:hoc ẽ dedicauit hoc ẽt die Liuia tibi magnificã ædẽ. ¶ Quã:cõcordiã. ¶ Illa ꝓſtitit caro uiro:Cæſa. aug. nã ſũma cũ ɔcordia:cũ eo ad extremũ uſq; diẽ uixit ¶ Diſce tamen ætas ueniens:diſcite poſteri. ¶ Fuiſſe tecta im. do. fuiſſe igẽtis ædes. ¶ Vbi nũc ẽ por. liuia:ita a liuia druſilla cognoĩata. Et. n. ubi porticꝰ liuia extructa fuit:magnæ ædes cæſaris ſteterat:& ut Trãqllus ſcri. hitauit prio iuliꝰ Cæ. in ſuburra modicis ædibꝰ:poſt aũt põtificatũ maximũ i ſacra uia domo publica:& Ply. cæſar inqt dictator totũ forũ rõanũ:uiãq; ſacrã ab domo ſua i cliuũ uſq; capitoliniĩ ĩ munere gladiatoria lithe[l]s cõtexuit. Aliq dñt eã fuiſſe domũ quã Augu. ſumptuoſe nimis a liuio ornatã:ad ſolũ uſq; dirui fecit in cuiuſq; area porticꝰ liuia cognoĩata poſtea ſtructa fuit:ad quã deinde teſte Ply. Veſpeſianꝰ pacẽ ſuã ædificauit:ibi ꝓprie ædẽ cõcordiæ ded cauerat. Verũ imẽſæ ædes Cæſaris cũ inuidia magnitudis & ornatꝰ alios lædere uiderent̃:ab Octauio dirutæ ſũt:& ibi extructa ẽ ipſa porticꝰ liuia.

Ocreſia captiua fuit mr̃ ſerui

Concordiæ templũ fuit cõſtitutũ poſt germanicũ triũphũ

liuia druſilla cognoĩata

Tẽplũ pacis fuit cõſtitutũ ubi fuit concordiæ

ANT. FAN.

¶ VRbis opus do. una fuit: Vaticinari hoc loco uĩ Oui. q̄d poſtea a Nerõe factũ eſt. ¶ Nullo ſub crimine regni: uel pp ædes Valerii publicolæ q̃s cũ is h̃ret loco tutiſſimo: ĩ ſuſpitionẽ uẽit regni affectati: quo cognito uir opti⁹ eas diruit: uel pp domũ Manilii Capitolini q̃ diruptã ferũt poſtea q̃ is deiect⁹ ẽ e ſaxo tarpeio. ¶ Hæres: Auguſt⁹ q ſucceſſit iulio Cæ. ¶ Sic agit̃ cẽſura: optim⁹ ẽ cẽſor auguſt⁹ faciẽs qđ alios ut faciãt mõet. ¶ Nulla no. nihil ĩſigne ac memoratu dignu. ¶ Idib⁹ ĩuicto ſũt data tẽplo ioui: Idib⁹ iuniis ioui cognoĩe ĩuicto ædes dedicata ẽ ut Apri. idib⁹ uictori. Id⁹. n. oẽs iouis noĩe feſtas fáxit: ãtiqtas ut dictũ ẽ

Feſtũ iouis inuicti idib⁹ iunii

Quo ãt ioui ĩuicto tẽplũ dederit de quo nũc agit̃ q̃rẽdũ nõ ẽ cũ facti ñ oĩa ſuppeditatẽt ut dixius ſup. Itaq; Oui. hoc loco ſupprimit & cãm qua ioui inuicto ædes dedicata eſt: & eius nomẽ qui cõſecrauit. Vocabant̃ aũt idus iuniæ minuſculæ q̃nquatrus. ut ait Var. a ſimilitudine maioꝶ qđ tybicines tũc feriati p urbẽ uagabant̃ & ad ædẽ Mineruæ cõueniebãt: qui (ut inq̃t Liui.) cũ aliq̃ñ a cenſoribus ꝓhibiti eſſent in æde iouis ueſci qđ priſco more feſcerãt ægre: id paſſi Tybur uno agmine ſe cõtulerũt adeo ut nemo eſſet in urbe q ſacrificiis præcineret: q̃ ob cauſã Senatus p legatos petiit a Tyburtinis operã darẽt ut hi homines Romã remitterent̃: qui cũ nullis tyburtinorum ſuaſionibus adduci poſſent ut ad urbẽ reuerterentur: die feſto tyburtini per ſpẽm celebrãdaꝶ cãta epularꝶ alii alios ĩuitãt & uino oneratos ſopiunt anq; ita in plauſtra ſõno uictos coniiciunt & Romã deportant quo non prius tibicines intellexerunt ſe fuiſſe trãſlatos q̃ plauſtris in foro relictis plenos crapule lux oppræſſit: q̃bus datũ eſt ut triduũ quotãnis ornari cũ cãtu & licentia: quæ poſtea ſolẽnis fuit per urbẽ uagarẽt̃ & his q ſacris præcinerent reſtitutum eſt ius in æde ueſcẽdi. Lege Valerium Maxi. & Liuium primæ decadis lib. ix. ¶ Quinquatrus iubeor narrare minores Feſtus: Minuſculæ q̃nquatrus appellabãt̃ idus iuniæ q̃ꝓ is dies feſtus erat tybicinum qui Mineruam colebant quinquatrus proprie dies feſtus erat Mineruæ martio menſe.

Quinq̃trus minuſculæ

Tibicines rõa nes tybur. irati profecti ſũt

q̃nq̃trus minores

De quinquatrib⁹ feſtis palladi

Vrbis op⁹ dom⁹ ũa fuit ſpatiũq; tenebat
Quo breui⁹ muris oppida multa tenẽt
Hæc æq̃ta ſolo ẽ nullo ſub crimine regni
Sed quia luxuria uiſa nocere ſua eſt:
Suſtinuit tantas operũ ſubuertere moles
Totq; ſuas hæres perdere cæſar opes
Sic agitur cenſura & ſic exempla parãtur
Cum iudex alios quod monet ipſe facit
Nulla mora eſt uẽiẽte die: quã dicere poſ
Idibus inuicto ſunt data templa ioui (ſis
Etiam q̃nquatrus iubeor narrare minores
Nunc ades o ceptis flaua minerua meis:
Cur uagus incedit tota tibicen in urbe

PAV. MAR.

¶ VNA do. cæſaris. Fuit opus urbis: erat magnitudis uni⁹ urbis: ſicut poſtea de domo Neroniana dictũ ẽ: Roma domus fiet ueios migrare q̃rites & nõ & ueios occupat una dom⁹ ¶ Et tenebat ſpatiũ: qđ breui⁹ tenẽt multa oppida muris maius ſpatiũ occupabat illa domus q̃ in ambitu occupent multa ſimul oppida. ¶ Hæc domus: Cæſaris eſt æq̃ta ſolo: ad ſolũ uſq; diruta. ¶ Sub nul. cri. re. ñ ẽ illa diruta: q̃ꝓ autor criminis affectati regni dãnaret̃ queadmodũ domus. M. Manili capitolini: de qua ſupius diximus: nec ut domus Valerii: q cũ Bruto reges eiecit: nã cũ in ſũma uelia domũ edificaſſet: ſuſpitionẽ itulit affectati regni: quo cognito domũ diruit: & tũc publicolæ cognomẽ adeptus eſt. Sed q̃a eſt uiſa nocere ſua luxuria eſt uiſa alios lædere iuidia ĩmẽſæ molis. ¶ Hæres Cæſar. Octaui. augu. q hæres fuit iulii Cæ. dictatoris relict⁹ teſtamẽto ex dodrante: ut Sueto. tradit ¶ Suſtinuit ſubuertere: diruere tãtas moles opeꝶ: tã magna & opoſa ædificia. ¶ Et pdere tot ſuas opes: opulẽtã illã domũ q̃ erat ſui iuris. ¶ Sic igit̃ cẽſura: ſic recte cẽſura exercet̃ q̃ñ q̃dẽ qđ cenſet̃ a iudice: exẽplo quoq; ab eodẽ oñdit̃ iõ inq̃t. ¶ Et ſic exẽpla parant̃: ſic ex ſeipſo offert̃ exẽplum alii qđ ſequi debeãt. Cum iudex ipſe facit qđ alios monet: cum qđ ꝓcipit: re ipſa exquiritur. Nulla nota eſt uenĩẽte die: die ſubſequẽti. hoc eſt. iii. idus iunias: ẽt & pridie idus nullus eſt in faſtis feſtoꝶ titulus. ¶ Quã dicere poſſis: de quo poſſis agere. ¶ Idib⁹ ſunt data tẽpla ioui: inuicto: idibus iuniis ↄſecratũ eſt tẽplũ ioui ĩuicto cuius cõſecrationẽ alii ad augu. referũt alii ad ſenatũ poſt tot auguſti: & Tyberii uictorias: pſertim cũ illum quoq; inuictũ appellare uoluiſſet. Et iam q̃quatres. ¶ Iubeor: quinquatres minores celebrant̃ idibus iun. q̃s minuſculas appellat Var. ita. n. inq̃t quinq̃tres minuſculæ die iuniæ idus ad ſimilitudinẽ maioꝶ: qđ tybicines: tũ feriati p urbẽ uagant̃: & conueniunt ad ædẽ mineruæ. De hiis tybicinibus ita inquit Vale. lib. ii. de ĩſtitutis antiquis: Tybicinũ quoq; collegiũ ſolebat in foro uulgi oculos in ſe conuertere: cũ ĩter publicas priuataſq; ſerias actiões pſonis tecto capite uariaq; ueſte uelatis. cõcẽtus edi: ide tracta licẽtia. quõdã ueiti in æde iouis: qđ priſco more factitauerũt ueſci. Tybur. irati ſe cõtulerũt. Quori miniſterio ſenatus deſerta ſacra nõ equo aĩo ferẽs p legatos a tyburtib⁹ petiit: ut eos gr̃a ſua Ro. tẽplis reſtituerẽt. quos illi in ꝓpoſito pſeuerantes interpoſita feſtæ epulatiõis ſimulatione. mero ſõnoq; ſopitos plauſtris in urbẽ deuehẽdos curauerũt. q̃b⁹ & honos priſtinus reſtitutus & huiuſce luſus ius eſt datũ: pſonarũ uſus pudorẽ circũuentæ tumelẽtiæ cãm hẽt & Liui. li. ix. ab urbe cõ. eiuſdẽ inquit annis rẽ dictu paruã pterirẽ. niſi ad religionẽ uiſa eẽt ptinere. tybicineſq; ꝓhibiti a ꝓximis cẽſorib⁹ erãt. ĩ æde iouis ueſci. qđ traditũ ãtiq̃t⁹ erat ægre paſſi. Tybur uno agmine abierũt. adeo ut nemo i urbe eẽt. q ſacrificiis ꝓcineret. Ei⁹ rei religio tenuit ſenatũ. legatoſq; tybur miſerũt. ut darẽt operã. ut hi hoĩes rõanis reſtituerẽt Tyburtini benigne polliciti: primũ accitos eos ĩ curiã hortati ſunt ut reuerterent̃ romã poſtq̃ ppelli nequibant. cõſilio haud abhorrẽte ab ĩgeniis hoĩum eos aggrediunt̃. die feſto alii alios p ſpẽm celebrãdaꝶ cantu epularũ cã inuitãt. & uino cuius auidum genus eſt oneratos ſopiunt. atq; ita in plauſtra uictos cõiiciunt. ac romã deportãt. ¶ Nec prius ſenſere q̃ plauſtris in foro relictis plenos crapulæ eos lux opꝓſſit. Tũc cõcurſus populi factus imperatoq; ut manerent. Datum ut triduum quotannis ornati cum cantu atq; hac quæ nunc

Mors M. manlii capitolini

De feſto tybicinum qui primi pſonas inuenerũt

ſolēnis eſt licentia:p urbē uagarenť.Reſtitutūq; in æde ueſcēdi ius:iis q in ſacris ꝑcinerēt.Idē fere referť a Plutarcho pblemate.ly.Sed multos decepit locꝰ i Plutarcho deprauatꝰ:magis ipreſſoꝝ ut ego exiſtimo quā traductoꝝ culpa:ubi idibus ianuariis dicit:cū eē debeat idibꝰ iuniis:autoritate Varro.& poetæ.¶Et iā.cū ad idus puenerit.Iubeor narrare quinquatres minores feſta mineruæ:ſed minores appellat ad drīam maioꝝ qnquatrioꝝ:q̄ mēſe martio celebranť.¶Nūc o flaua mineruaːo pallas. ¶Sed flaua:a flauis oleis dicta ē:uel ut alii a flauis crinibꝰ:alii ꝙ glaucopis dicta ſit p.q̄ uolūt aera ſignificari.¶Ades cœ.meis:ad ſis & faueas hiis meis icœptis.Cur uagus tybicen icedit in tota urbe:cur tybicines uaganť p totā urbem.

Q uid ſibi pſone qd toga lōga uolunt:
Sic ego ſic poſita tritonia cuſpide dixit
Poſſem utinā docte uerba referre deæ:
Temporibus ueterū tibicinis uſus auoꝝ
Magnꝰ & i magno ſemp honore fuit:
Cantabat fanis cantabat tybia ludis
Cantabat meſtis tybia funeribus:
Dulcis erat mercede labor tpſq; ſecutū ē
Q đ ſubito grate frangeret artis opes:
Adde ꝙ edilis pompa qui funeris irent
Artifices ſolos iuſſerat eſſe decem:
Exilio mutant urbem tiburq; recedunt
Exilium quodam tempore tybur erat
Q uærit i ſcæna caua tibia quærit aris

¶Q Vid ſibi pſone:perſonati incedebant tybicines ne puderet eos temulētiæ circūuētæ.¶In ma.ſemp ho.fuit quē illis Numa cōferre uoluit ob deoꝝ cultum. ¶Cantabat fanis:ꝑcentoriā tibiam dicit cui teſte Solino locus erat ad puluinaria ꝑcinēdi.Vir.in geor.Inflauit eum pinguis ebur tyrrhenus ad aras.Solebat autem cani tybiis in aurē ſacerdotis autore Ser.quaꝝ ſonus certis præcationibus adhibebať:ut ait Ply.ne qd aliud exaudireť.Tybiarum uſus ad celenas primū inuētus eſt:ut Lactan.grā.tradit qbus Marſias dr̄ Apollinē prouocaſſe:ſed de eaꝝ inuentiōe & alia diximus ſupra:Hæ per diuerſas officioꝝ & noium ſpēs inueniuntur a muſicis ſepatæ.Itaq; aliæ ſūt uaſcæ quæ foraminū numeris præcentorias antecedunt. Aliæ puellariæ qbus a ſono clariore datū uocabulum putant: aliæ gingrinæ breues ac modis ſubtilioribus inſonātes a uoce anſeꝝ dictæ ꝙ gingrire autore feſto uocis anſerum proprium ſit. Aliæ miluinæ in accentus acutiſſimos exeuntes:aliæ lydie:corinthie:ægyptiæ. Sed ꝙ pares uel impares tybias interdum legimus: inde eſt ut Diomedes grammaticus docet ꝙ ſi qñ artifex monodio agebat unam tybiam inflabat:ſi qñ ſynodio duas.Acron autor ē apud maiores nr̄os tres modos fuiſſe tybiaꝝ:phrygiū:lydiū & ionicū.¶Cātabat tybia ludis:ludoꝝ quos ædiles curules publico munere curabāt q̄tuor erāt ſpēs teſte Donato Megalēſiū funebriū plebeioꝝ & apollinariū in qbus tybia canebāt quēadmodū & in ouationibꝰ cū tybia pacis ſit:ut ait Plut. in Marcello:quis & exercitus Lacedæmonioꝝ tybiaꝝ modulis accēdi cōſueuerūt autore Thucidide:qbus ceciniſſe duces maximos traditū eſt:ut Quit.refert.¶Cātabat mœſtis tybia fūeribus:Funebres tybiæ dicebāť autore Feſto qbus in funere canebať q̄s flamini audire putabať illicitū:Iubebat aūt religio ut maioribꝰ mortuis tuba:minoribus tybia caneret.Perſius:Hic tuba cādelæ.Statius in thebaide:Cum ſignum luctus cornu graue mugit adunca tybia cui teneros ſuetū pducere manes.Lege phrygum mœſta.Ouid.alibi:Tybia funeribus cōuenit iſta meis.Atteius capito ſcripſit Siticines appellatos q apud ſitos.i.uita functos canere cōſueuiſſent:ubi cōueniebat modus q in muſicis phrygius appellať iuētꝰ a Pelope phrygio ut Lactā.grāma.tradit & aptus ad euocationē aiaꝝ.¶Gratæ artis:Cicero in prio tuſcu.qōnū:Sūmā eruditionē græci ſitā cenſebāt in neruoꝝ uocūq; cātibus.Igiť & Epaminūdas priceps meo iudicio græciæ fidibꝰ preclarē ceciniſſe dr̄:& Themiſtocles aliquot añ annos cū in epulis recuſaret lyrā hitus ē idoctior tibiis canere olī honeſtiſſimū uidebať.teſte Aulo Gel.quis Alcibiades puer cū traditas ſibi ad os adhibuiſſet iflaſſetq; offēſus oris deformitate eas abiecerit ifregeritq;.¶Pōpa q fu.irēt:illud quoq; tibicinū aīos accēdit ad fugā qđ ediles funebriū ludoꝝ curator q autore Donato ad retinēdū populū iſtituti ſūt dum Pompa funeri decreta i honorē patricii uiri plene iſtruebať:iuſſerat decē tm̄ tibicines pōpe funeꝝ itereſſe.Vñ q excludebātur ægre paſſi ſunt honoris mercediſq; iactură.Exilio mutat urbē:ſpōte in aliā urbē hoc ē Tybur qſi i exiliū ſe cōferūt.Exiliū quodā tēpore tybur erat.hoc adiectū a poeta ut occulte de ſuo exilio cōqueratur.

¶Q Vid ſibi uolūt pſone:qd toga lōga:q̄re pſonati eunt:& muliebri ornatu cū longis ueſtibꝰ.Sic ego dixi.Sic dixit tritonia:pallas a tritone palude aphricæ:ubi primū uiſa:aut a tritone fōte icreta iſula:ubi nata eſt:ut Diodorꝰ docet. ¶Poſita cuſpide:depoſita haſta uerba ſūt ipſiꝰ Palladis.Magnus uſus fuit tybicinis ꝑſertim in ſacris & i ludis.¶Tēporibꝰ ueteꝝ auoꝝ tpe maioꝝ ueſtroꝝ.¶Et ſemp fuit i magno honore:magnis.n.ut Plutar.prob.ly.ait fruebanť honoribꝰ:quos illis Numa Pōpi.pp ſanctitatē:ac deoꝝ cultū cōtulerat.¶Tibia cātabat fanis i tēplis.¶Tibia:p anaphorā.¶Cā.lu.ſic & i feſtis & ludis theatralibus erat eius uſus.¶Tibia can.mœ.fu.cū efferebať funus:& ſoluebanť iuſta.Dulcis erat labor tibicinū mercede:pmio:dulcis qdē eſt ois labor:cū ipēdiť grato:& inde pmiū aſſequiť:ſed nos incidimus in igrata tpa:ut nulla hēať laboꝝ & meritoꝝ ratio.¶Et ē ſequutū tpſ:uenit poſtea tpſ.¶Qđ tpſ:¶Subito frageret opes grate artis.qđ interrūperet:& diſturbaret tam gratū munus tibicinū.nā priuati ſunt honoribꝰ a cēſoribus Appio Claudio & Claudio Plautio.ꝑſertim opa Appii:q poſtea cœcus fuit.Vetiti.n.fuerāt in tēplo iouis ueſci Plutar.a tribunis oſtēdit.¶Adde quod ædiles:qui curā habēt ædium ſacrarū & ludorum exhibendorum: & funerū efferendorum.¶Iuſſerat eſſe ſolos decem artifices:redegerat collegium tibicinum ad decem tātum:cum prius longe eſſent plures.¶Qui irent pōpa funeris:qui tibiis canētes funus comitarentur.¶Mutant urbem exilio:abierunt omnes ab urbe:tanq̄ in exilium eiecti.¶Et recedūt

Quinq̄ tres minores

ANT. FAN.

Tibia ꝑcētoria.

Tibiaꝝ uſus

Tibiaꝝ genera

Gigrire

uñ tibie Gingtinæ dcē

Vaſcæ

puellarie

Miluinæ

lydiæ

Corintiæ

egiptiæ

Ludorū ſpēs qtuor

Tibiæ funebres

Siticies

Decē tibicines fuerunt in pōpa funerū

PAV. MAR.

Appius claudius & appiꝰ plautius tibicies expulerunt tribuni

tybur:facto agmīe tybur abierūt.¶Tybur erat exi.exilii loc⁹¶Quodā tpe:licet poeta pallada loq̄ntē i troducat:tn̄ hoc ꝑ exilio ſuo dixit:qꝺ̄ i regionē remotiſſimā eiectus ſit.ut inde cōm ſerationē moueat : qꝺ̄ tā male ſecū actū ſit:cū oli exilii loc⁹ tybur eēt.Sic & ī libris de pōto ad Ruphinū.Quid referā ueteres ro manæ gētis:apꝺ̄ quos exiliū tellus ultima tybur erat.¶Caua ti.q̄nt̄ ī cœna.iþi tibicines poſtq̄ abierāt:q̄ rebant̄ ī cōuiuis & nō īueniebant̄.¶Quærit̄ aris:q̄ſi ī feſtis & ī iþis ſacrificiis ¶Nulla nenia:ꝑ nullo fu nebri cātu poſitū:& de nenia ſupius diximus autore Pōpeio.Veꝝ de ea No.Nenia inquit:ineptū:& incō ditum carmen.Quod adducta mulier:quæq; ꝑfica diceret̄.His qbus ꝑpinqui non eſſent mortuis exhibe ret.Varro de uita patrum libro quarto Ibi a muliere:quæ obruta a uoce eſſet.per quam laudari . Deinde neniam cantari ſolitam ad tibias:& uides.Ergo quia ad tibias nenia cantabatur:poeta recte inquit.

Tybur olim fuit exiliū ab urbe roma

ANT. FAN.

Ducit ſupræmos nenia nulla choros.
Seruus erat qdā quātolibet ordie dign⁹
Tybure ſed longo tēpore liber erat:
Rur̄ dapes parat ille ſuo turbāq; canorā
Conuocat ad feſtas cōuenit illa dapes
Nox erat & uinis oculiq; aīq; natabant
Cum præcōpoſito nuntius ore uenit:
Atq; ita quid ceſſas cōuiuia ſoluere dixit
Auctor uindictæ nam uenit ecce ſuæ
Nec mora cōuiuæ ualido titubātia uio
Mēbra mouēt dubii ſtātq; labātq; pedes
At dn̄s diſcedite ait plauſtroq; morātes
Suſtulit in plauſtro ſcirpea lata fuit:
Alliciunt ſōnos tēpus motuſq; merūq;
Potaq; ſe tibur turba redire putat:

¶DVcit ſupræmos nenia nulla choros.funebrē pōpam nullæ tibiæ comitantur:diximus ſupra Neniā eſſe carmē lugubre qꝺ̄ mortuis dicebat̄.Hic apte oſtenditur conſueuiſſe Neniā ad tibiam cani.¶Quātolibet or.di cui⁹ initium & mores digni erant quouis ordine nedū libertate quam fuerat cōſecutus . Hunc.n.libertatē adeptum fuiſſe Plutar.in queſtionibus tradit.¶Turbam cano.tibicines. ¶Ore ꝑcon.uultu ficto ad exterrendū uel certe fictis uerbis.¶Quid ceſ.con.ſol.Fac inqt ſoluatur conuiuium & iſti ſubito hinc faceſſant quia uenit huc ædiū dn̄s. ¶Autor tuæ uindictæ:is q te manumiſit : ideſt autor tue libertatis.Lege Plu.Liui.uult uindictam a Vindici dictam qui primum uindicta dicit̄ liberatus. ¶In plauſtro ſcir.la.fuit.Var.autor eſt a ſirpando ſirpeam appellari.quæ uirgis ſirpat̄ ideſt colligādo implicat̄ in qua ſtercus aliudue qd uehitur.Ea plauſtro impoſita eſt:ut tibicines aptius quieſcerēt.A ſirpando etiam ſerpiculæ falces dictæ ſunt qm̄ ī ſūmo ligant̄. ¶Tempus:nox quæ ad dormiēdū inuitat. ¶NVLLA nenia ad tibias.ſ.cātata. ¶Ducit ſupremos choros:hoc eſt funebrē pōpā.Illa.n.ultima eſt:ideo non ducit nā abierant tibicines. ¶Erat qdā ſer.tybu.dignus quantolibet ordine:erat ſeruus:ſed illi moribus:& uirtute præditus:ut dignus eſſet magno quouis honore ordinis.¶Sed lōgo tpe erat liber:qa diu fuerat:iā erat donatus libertate.Erat.n.manūiſſus ſic & Plu. eū fuiſſe libertū ſcribit.Sed libertū:ut Vlpia.inqt accipe debemus eū:quē qs ex ſeruitute ad ciuitatē romanā ꝑduxit ¶Ille:Libert⁹.¶Parat dapes ſuo rure:parauit ruri cōuiuiū:& opiparas epulas.¶Et uocat tur.ca. inuitat tibicies ad cœnā.¶Illa:turba:hoc eſt illi tibicines.¶Cōuenit ad fe.da acceſſere oēs ad cōuiuium ¶Erat nox:& Plu.inqt:Aderāt i cōuiuio mulieres:nox inſōnis ducit̄ ſaltatiōib⁹ ac iocis:oīa ꝑſtrepūt Et oculi & aī tibicinū.Natabāt uinis trepidabāt ebrietate multo epoto uino.Natare.n. iterdū trepidare eſt: ut Marcellus inqt.Virg.in geor.cōditq; natātia lumina ſōnus.¶Cū uenit nūtius ore ꝑcōpoſito:uerbis fictis.¶Atq; ita dixit qd ceſſas ſoluere cōuiuia:qd retardas ſoluere cōuiuiū:& dimittere cōuiuia: & Plu.tū de repēte cū libert⁹ ꝑronū adeſſe diceret:& uehemēter ꝑturbat⁹ uideret̄:hoib⁹ ꝑſuaſit:ut ſtatim currū cōſcēderēt:pellib⁹ circūtecti.ac tybur ꝑueherent̄.¶Nā uenit autor tuæ uindictæ.uenit.n.ꝑronus q te māumiſit:cū prius eēt tuus dn̄s :& te libeꝝ fecit.ideo autor uindicte q te libertate donauit. Vindicta aūt & ꝑ ultiōe ponit̄:a uinditio dictā ſupius dixim⁹.autore Liuio ſecūdo ab urbe condita.ēt & ꝑ libertate.qd inde quoq; tractū eſt.& uīdicare idē qd liberare.Vir.ī.iiii.æn.graiūq; ideo bis uīdicat armis.Cice.in.iii.academicoꝝ aliq ptās ſic uindicet ī libertatē Idē de ſenectute:& ſenectus ē natura loqcior.ne ab oibus eā uitiis uidcar uindicare ¶Nec mora:nulla fuit tardatio.¶Cōuiue ipſi tibicines.¶Mouēt mēbra titubātia:cū diſcederēt eoꝝ mēbra labātia trepidabāt.¶Nā titubare:trepidata eſt.M.Tul.in Philip. ¶Titubare:hæſitare quos euertere:neſcire:Vir.in æn.ueſtigia preſſo.haud tenui titubare ſolo.Teren.in eautontumero. Verū illa ne qd tituber.& titubare eſt dubitare.libere & hæſitare.¶Valido uino.qꝺ̄ ebiberant.ebrietate ipſa titubant.¶Et pedes:eoꝝ.¶Dubii ſtant & labant nā modo firmabant ſe pedibus.modo lababāt qꝺ̄ aptiſſimū ſignū eſt ebrietatis.¶At dominus:q iam uenerat.aut ipſe Libertus princeps cōuiuii.¶Ait diſcedite:& ſuſtulit:ſurſum tulit.¶Morātes:hærētes:qꝺ̄ erāt ebrii.¶Plauſtro:uehiculo.¶In plauſtro:i ipſo uehiculo.¶Fuit ſcirpea lata &.n.plauſtrū nō ut uehiculū:in quo faba:aliudue qd uehit̄:qꝺ̄ eſt ex uiminib⁹:ut Varro,inqt:& eo uehit̄ uehiculū dictū eſt:ab aliis dictū arcera:q̄ ēt in.xii.tab.appellat̄ quod ex tabulis uehiculū erat factū ut arca arcera dictū:ſed qꝺ̄ ex omni parte palam eſt quæ in eo uehunt̄.quod plucet.ut lapides aſſeres.tignum.Erat igit̄ plauſtrum:quo ſulbati ſunt illi:& omni ex parte palam erat:Ergo ī plauſtro poſita eſt lata ſcirpea ubi iacerent tibicines. Scirpea:ut inquit Varro:quæ uirgis ſcirpatur.i.colligando implicatur:in qua ſtercus aliudue quid uehitur. ¶Alliciunt ſomnos:tria ponit ſomnū prouocantia:q̄ eos dormire coegerūt.¶Tp̄s:qm̄ nox quæ qetē refert.¶Et motus:plauſtri illa agitatio:cū & cōcuteret illoꝝ corpa:ſomnū quoq; inducebat.¶Et merū:qꝺ̄ efficatius eſt ad īcutiēdū ſoporē.¶Et tota turba:tibiciuū qui erāt in ſirpea.¶Putat ſe redire tybur:unde ad cōuiuiū acceſſerāt:illuc ſe reuehi putabant.

Autor uīdictæ pro qui manumiſit dr̄

Serpiculæ falces dictæ ſūt a ſirpando

PAV. MAR.

Natare uinis ꝑ ebrietate

Tituba pro hæſitare dr̄

Scirpea dr̄.q̄ ſirpis implicatur ī q̄ ſtercus aliudue quid uehitur

ſ℃PER exquilias:p portã exqlinã quã nõnulli tyburtinã dicũt.Claudius ut poſſet ſpecie nũeroq; ſenatũ fallere:male qdã h loco Callidus. Alii Cãdid⁹legũt.Cõſtat.n.ãno quo tibicines Romã plauſtris deportati ſũt cẽſores fuiſſe Appiũ Claudiũ eũ q poſtea ſacris Herculis ad ſeruos agẽte Potitia trãſlatis luminibus capt⁹:&.C.Plautiũ:quorũ hic ĩ tibicines aĩaduertere cupiebat. Appius uero Claudius pnus ad ueniam ubi accepit eos eẽ ĩ foro iuſſit:ut pſonis ora tegerẽt & amictus mulierib⁹ induerent:admiſcuitq; alios tibicinib⁹ ut nõſolũ ſpecie ſed & numero Senat⁹falleret:qd factũ eſt.Riſu.n.res a ſenatu accepta ẽ uti Appius cupiebat a collega diſſentiẽs:Lege igit Claudius ut poſſet ſpecie numeroq; ſenatũ fallere.

ANT
FAN.

Iãq; per exqlias romanã intrauerat urbẽ
Et mane in medio plauſtra fuere foro:
Claudi⁹ ut poſſet ſpecie nũeroq; ſenatũ
Fallere perſonis imperat ora tegi:
Admiſcetq; alios & ut hunc tibicina cætũ
Augeat in longis ueſtibus ire iubet.
Sic reduces bñ poſſe tegi ne forte notent
Contra collegæ iuſſa rediſſe ſui:
Res placuit cultu q; nouo licet idibus uti
Et cãer ad ueteres uerba iocoſa modos:
Hæc ubi pdocuit: ſupeſt mihi diſcer dixi
Cur ſit quinquatres illa uocata dies:
Martius inquit hẽt tali mea nomine feſta
Eſtq; ſub iuẽtis hæc quoq; turba meis:
Prima terebrato per rara foramina buxo
Vt daret effeci tibia longa ſonos:
Vox placuit faciẽ liqdis referẽtib⁹ undis
Vidi & uirgineas intumuiſſe genas:
Ars mea nõ tãti eſt ualeas mea tibia dixi
Excipit abiectam ceſpite ripa ſuo:

℃Vt hunc tibi.cetũ augeat admiſcuit & alios q lõgis ueſtibus tecti tibicinæ uidebãtur.℃Ne for.notent:ut fallente ſenatũ numero nõ qui effugerant ſed alii uiderẽt.℃Sui collegæ.C.Plautii: deportatos.n.Romã tibicines ante depoſitã a Plautio cẽſuram accipimus quam deinde Appius Clau.ſolus obtinuit. ℃Illa dies:idus iuniæ Martius inquit hẽt tali mea noia feſta:idus iuniæ iõ qnquatr⁹ dictæ ſunt qd ſimiles ſunt maioribus:ut docet Varro que menſe martio celebrant.Turba.n.tibicinũ hoc tpe p urbẽ uagantium & ad ædẽ Mineruæ cõuenientiũ eam deã colit ſub cuius inuentis ẽ. Nõ.n.eẽnt tibicines ſublata tibia:quã pallas dr ĩuenisse:quis ſecundum Ply.ut Monaulũ Mercurius ita obliquã tibiam Mydas:& geminas tibias Marſyas adinuenit qs qdã uolũt abiectas a Pallade Marſyã excepiſſe.℃Per rara foramina:q deinde plura fuerũt. ℃Abiectã.hoc iõ fingitur qa q̃uis melodia q pulſu ſit indecens planum eſt eam quæ ore fit ingenuos non decere.

Claudi⁹
appius
trib.pl.
inſtituit
ſic de tibicinib⁹

Pallas ĩuentrix fuit tibiæ

PAV.
MAR.

℃IAmque intrauerat:ille Libertus cum plauſtro:aut illa turba.Romanã urbẽ p exqlias:p portã exquilinã quam tyburtinã quoq; uocant:qa:p eã exeunt:q tybur eunt:ẽt & ualeria dicta:q; inde incipit uia ualeria:q itur in marſos & pelignos Hoc ãt tpe uocat porta ſancti laurẽtii.℃Et mane:cũ illuceſceret.℃Plauſtra fuere in medio foro romano:& Li.ut paulo ſuperius diximus.℃Nec prius ſen. quam plauſtris in foro relictis : plenos crapulæ eos lux oppreſſit.℃Senatus calli.aſtutus.℃Vt poſſet fallere decipere eos:quos in urbe retineret.℃Specie:ſimilitudine. ℃Et nu:quo plures uiderentur.℃Imperat te.ora pſo.iubet ut accipiãt pſonas qbus faciẽ tegãt ne agnoſcant.℃Admiſcetq; ali.tibicies q in urbe erãt.℃Et ut ti.mulier tibia canẽs:nã & tibicen:& tibicena dicemus.℃Augeat:augere uideat. ℃Hũc cœtũ.tibicinũ relatorũ.℃Iubet ire in lõ.ue.in ornatu & ueſte muliebri admiſcuit alios ienatus in his ueſtib⁹:ut uiderent plures eẽ:& oẽs rediiſſe:quo eos falleret eo ornatu:quo ipi rdiuerãt.℃Sic re.bñ poſ.te.eo hitu putauit bñ tectos eẽ:ne agnoſcerẽt.℃Ne for.pu.exiſtimẽt.℃Rediiſſe ĩ urbẽ.℃Cõtra iuſ.ſui col.ſuorũ collegarũ:ſi q erãt:q tybure remãſiſſent:qm ita cõſtituerãt:n redir niſi reſtituto priore honori & iure epulãdi:ſed ita pſonati ñ uidebãt feſelliſſe collegas.Sẽat⁹tñ oia reſtituit.℃Res pla.& tibicinib⁹:& ſẽatui. ℃Et idi.Iuniis.ſ. ℃Licet uti no.cul.ornatu.Datũ.n.ẽ:ut ex Li.dictũ:ut triduũ quotãnis ornati:cũ cãtu:atq; ea q tũc erat ſoleni licentia p urbẽ uagarẽt.Reſtitutũq; ĩ æde ueſcẽdi ius iis:q ſacris pcierẽt.℃Et li.ca.uer.ioco.laſciua. ℃Ad ue.mo.ad modulos ueterũ tibiarũ.℃Hæc ubi pdõ poſtq̃ pallas ita me docuit.Dixi ſupeſt mi.qrer: qſi adhuc reſtat mihi h dubiũ.Cur.il.di.iduũ iũiarũ.℃Sit uoca.qnq.aliq legũt qnqtris:melius qnqtres ſicut dicius dies uialia dict⁹.℃Ita di.uo.qn.Inqt:Pallas martius:mẽſis.℃Hẽt mea fe.ta.no.q; ĩ mẽſe martio celebrant feſta palladis ſub eadẽ appellatione:nã qnqtria dicta:& qnq; diebus:ut ĩ.iii.lib.dixius:ita & mẽſe Iunio qnqtres dictæ & triduó fiũt:ide eas miuſculas appellat Var.& poeta Paulo ſupi⁹ miores dixit. Hæc quoq; tur.tibicinũ.℃Eſt ſub iuẽ.me.qm ego fui tibiæ iuẽtrix:hi meã artẽ exercẽt:ſic ſub mea tutela ſũt:celebrãtq; hos dies mihi.dedicatos:ide a ſimilitudine ſupiorũ:hi qnqtres dicti.Pria ego effeci effectum reddidi.℃Vt ti.lõ.ad differẽtiã breuioris tibiæ Dare ſo.ſonar.℃Buxo te.pforato.℃Per ra.ſo.pauca.n. erãt ĩ antiq tibia:imo uolũt tria tm fuiſſe:a tribus ĩ cantu & ſono uocib⁹:graui acuta & flexa.Poſtea plura facta ſũt:& ut in qrto dixius ex lotho quoq; fiebãt tibiæ.Poetæ palladi ĩuẽtionẽ eius aſcribũt.At ĩ ly.tradit obliquã tibiã mydã ĩuẽiſſe in phrygia:& geminas tibias marſiã ĩ eadẽ gente. Lydios modulos ampliunẽ.℃Vox pla.erat gratus tibiæ ſonus.℃Vidi uir.ge.itumuiſſe:meas qdẽ gẽas:q uirgo ſũ.Vndis refe.fa.cũ ĩ liqdis aqs redderet imago mei uult⁹ tũc uidi dũ cõflarẽ tibiã:gẽas tumefactas:& ſic cũ ita intumuiſſet uiſa ẽ ſibi ipi deformior.℃Ars mea ñ ẽ tãti:ut dbeã deformis uideri iflatis genis ℃Valeas mea ti.di. & abieci illã.Ripa illi⁹ fõtis:cui⁹ aq reddiderãt imaginẽ.℃Excipit abie.a me tibiã ℃Suo ce.ĩ herbido ſolo.℃Satyr⁹:ſatyrũ appellat Marſiã regẽ.q gẽinã tibiã adinuẽit.Verũ & fluui⁹ ẽ eiuſdẽ nois:cuius Liuius meminit de bello macedo.& oſtẽdit e celenis in phrygia:nec pcul a meãdri fontibus oriri:qn & in ipſum

Senat⁹
reſtituit
ut ĩ æde
ris eſſet
ueſcẽdi
tibicinibus

Tibiæ
ex lotho
fiebant
prius

Marſia
ſatyrus
mediam
inuenit
tibiam

meãdrũ cadit:& Lucanꝰ:Q ua celer & rectis dſcẽdẽs marſia ripis.Errãtẽ meãdrũ adit:mixtuſq; referẽ:Sed a Marſia rege marſi dicti:qꝗ duobus in locis oñdit Ply.a Marſo filio circes ortũ hũiſſe.lõgi.marſis ui qdã gẽitali aſſerit datũ eẽ:ut nõ ſolũ a ſerpẽtibꝰ ſint illeſi:ſed ſerpẽtũ ſũt ipſi domitores:Sylliꝰtñ marſios a marſia originẽ hũiſſe demõſtrat:& Ply.ẽt oñdit Marſiã ducẽ lydoꝝ regnaſſe i locis marſoꝝ:cũ dicat lacũ fucinũ hauſtũ marſoꝝ oppidũ archippe cõditũ a marſia duce lydoꝝ.Poetæ Marſiã dicũt ab Apolline uictũ i certamie tibiæ & cytharæ & uicto dtractũ coriũ ð quo paulopoſt.Fabuloſũ.n.fuit.Nã regno pulſus amiſiſſe coriũ dictꝰ ẽ.Veꝝ cũ hyſtoria reꝝ illiꝰ nõ hẽat ꝙ lõge añ bellũ troianũ fuerit:magno mihi argumẽto eſt pr̃ia regio illũ magnũ fuiſſe regẽ i aſia:& eiectũ e regno duxiſſe ſecũ multos diuerſoꝝ locoꝝ aſiaticos qbꝰ cũ agros quos i italia occupauerat:diuideret cuiq;. ❡Vicũ:aut oppidũ:qd extruxiſſent a noĩe prioris pr̃iæ denoĩarũt.Et.n.Celene i phrygia ſub ditiõe Marſiæ regis fuere:& nũc oppidũ eiuſdẽ noĩs eſt i regione marſoꝝ:Sex.M.P.a mũicipio nr̃o.& Ply.tradit celenas:priꝰ deiñ apamiã appellatã:& uicus nũc eſt.olĩ oppidũ mille paſſibꝰdiſtãs ab eodẽ mũicipio.hoc ẽ a nr̃a pr̃ia piſcina:cui nomẽ eſt Apamia:& i paphlagonia oppidũ erat:qd atranũ uocabaẽ:ꝙ Stra.aſſerit:duodecim ſtadiis ab eadẽ pr̃ia nr̃a iſtat locus:qd Atranũ uocãt:ſed ſit nr̃a pr̃ia ꝓ termino quodã:ne tã crebro repetã:At q̃ttuor milia paſſuũ uerſus auſtrũ erat iſula fucini lacꝰ marſoꝝ:ortygia appellata:nũc oppidũ nomẽ retiet & ortygia e regiõe ioniæ iſula ẽ q̃ & delos dicta.Ad octo milia paſſuũ uerſus notũ i mõtibꝰ eſt lyciũ oppidũ:& lycia regio i Aſia ẽ:ad duo milia paſſuũ uerſus arctõ ẽ oppidũ qd uocaẽ collis armenoꝝ:& armẽia regio aſiatica ẽ recto deiñ itinerẽ i occaſũ eũti ad.xy.milia paſ.ẽ oppidũ corycula.ita a coryco ciliciæ denoĩatũ A corycula ad dextrũ hũeꝝ:ad tria milia paſ.ſũt mõtes cincti adhuc mœnibꝰ:& mõtes cariæ uulgo uocanẽ:& caria i angulo aſiæ mioris ẽ.A corycula i choꝝ.ad tria milia paſ.eſt oppidũ corycimelũ ab eodẽ coryco ciliciæ denoĩatũ:& ad duo milia paſ.ab h̃ oppido:ẽ aliud oppidũ ꝙ capadociã uocãt:& qs ignorat capadociã regionẽ eẽ põticã i aſia:plura:& clariſſima oppida i eadẽ regiõe ſiletio ꝑterco:ut talacoriũ albã maleã:hapeianũ:ſed ea cõmemoraui:q̃ aſiatica noĩa retinẽt:ut illud mihi pſuadeã Marſiã magnũ fuiſſe regẽ i aſia:unde tot loca in nr̃is regionibus nomen acceperint. Sed ad poetam redeamus.

Marſiã ducẽ lydoꝝ cõdidiſſe oppidũ archippe ubi e lacus fucinus ut ait Ply.

Celene in phrygia ubi regnauit marſia

fucini lacus inſula marſorũ dr̃ ortygia

Inuentã ſatyrus primũ miratur & uſum
Neſcit & aflatam ſenſit habere ſonum
Et mõ dimittit digitos mõ concipit auras
Iamq; inter nymphas arte ſupbus erat:
ꝓuocat & phœbũ phœbo ſuperãte pepẽ
Cæſa receſſerũt a cute mẽbra ſua: (dit
Sũ tñ iuẽtrix autorq; ego carminis huiꝰ
Hoc eſt cur noſtros ars colat iſta dies:

ANT. FAN.

❡SAtyrꝰ.Marſias.Nota eſt fabula.Eſt & fluuiꝰi Meãdꝝ cadẽs eiuſdẽ noĩs.❡Phœbo ui.pepẽ.Nõ lõge ab Apãia Platanꝰ oñdebaẽ:ut igt Ply.ex q̃ Marſia uictus ab Apolline & excoriatꝰ pepẽdiſſe dicebatur.Ibi & lacus fuit:ut autor ẽ Strabo calamũ ad tibiaꝝ linguas idoneũ gignens. V ñ poetæ finxerunt Marſiã ſatyrũ tibiaꝝ cãtu cũ Apol. cõtendiſſe.De utriuſq; cõtentiõe lege Diodoꝝ Receſſerunt a cute mẽbra:Figurate cutis enim receſſit a mẽbris.

Marſia excoriatus

PAV. MAR.

❡SAtyrꝰ:ipſa marſia.Primũ miraẽ iuẽtã tibiã qua inuenit a nobis abiectã.Et neſcit uſũ ipſius tibiæ.At ſenſit:ipſe marſia inflatã:cũ ſpiritu inflaretur. Hẽre ſonũ:reddere uocalẽ concentum. Et mõ dimittit digitos:modo tangit foramia illa digitis:mõ eleuat:mõ dimittit:ut uocẽ uariaret:ſic illa uarietas plurimũ oblectabat. ❡Modo concipit auras:flatũ:ut maiore ui flatũ impelleret:quo illa uehementius reſonaret. ❡Iamq; erat ſuperbus marſia arte:artificio reſonandæ tibiæ:❡Inter nymphas:erat ex eo ſupius.qa putabat ſe illius artis inuẽtorẽ:& ita ſe iactabat inueniſſe tibiã.❡Prouocat & phœbũ:prouocauit marſia appollinẽ:in certamẽ cantꝰ:cũ i niſam urbẽ ad Dionyſiũ ueniſſet cum cybele:quoniã eam marſia ſequebaẽ qd ſuperius in quarto libro attigimus.De eo aũt certamine ita Diodorus lib.iiii.inquit:Inuenere Appollinẽ magna exiſtimatione habitũ:ꝙ prius diceret cytharam repperiſſe:orta inter eos artis contentione Nyſeos iudices inſtituerũt.Apollo primũ cythara ſimplici uſus eſt.Marſia uero tibiis:quibus admodũ:ut re noua audientes obſtupuere.Eo in certamie ſoni ſuauitate apollinẽ uiſus ẽ ſupaſſe:ambo aſtãtibꝰiudicibꝰ cũ artẽ qlibet ſuã præferret:Apollo modulationẽ cantus ad cytharæ ſuauitatẽ adiecit.Q uapropter tibiæ ſonũ uiſus ẽ excedere: ꝙ marſia ægre ferens:audientes monuit minime ſe uictũ eſſe.Non enim uocis:ſed artis cõparationem fieri oportere:ſecundũ quam armonia:ac ſuauitas tum cytharæ:tum tybiarum eſſet exquirenda.Iniquũ præterea eſſe duas ſimul artes uni conferri.Tunc Apollo reſpõdiſſe ferẽ:ſe nihilo plus ad ſonũ: quã marſiam adhibere: Nam & ille quoq; ore uteretur cum tibias inflaret.Oportere igitur aut ambobus idem licere: aut neutrum ore:ſed manibus oſtendere ſuæ artis modulationem.Cum uideretur iudicibus æquiora. Apollinem poſtulare:artibus iterum comparatis:aiunt denuo marſiam eſſe uictũ.Apollinem uero ea contentione exaſperatum uiuum marſiam excoriaſſe. Veꝝ extẽplo pœnitentia ductus:ægre qd egerat ferens:ꝑcictis cytharæ cordis:inuentã ab ſe harmoniã deleuit:& in.vi.lib.ingt.poſt Apollinis cum marſia: q̃ & ſupior fuit contẽtionẽ.Poſtq̃ ſumptã præter æquũ a uicto pœnã:pœnituiſſe Apollinẽ dicunt:cytharæq; effractis cordis:muſica aliquãdiu abſtinuiſſe:& reliq.Excoriatũ deinde Marſiã dicunt in marſiam flumen eſſe conuerſum. Strabo ad hyſtoriã hoc referens:ſcribit id fictũ eſſe:quoniã ad marſiæ ripas hirũdines naſcanẽ aptæ tibiis Sic eñi lib.xii.cũ de Apamia agit in marſiæ flu.hoſtiis ſita quẽ in meandrum immittere inquit.& de eo loquens ait:Incipit a celenis:q collis qdam eſt:in quo urbs fuit eiuſdẽ noĩs. Hinc Anthiochus ſocer hoĩes trãſtulit in eam quæ nunc apamia dr̃: & urbem appellauit de nomine matris Apamæ Artabazi filiæ: quæ Seleuco Nicanori nupta fuerat Hoc in loco de olympo marſiaq; conficta eſt fabula: & de contentione: quã Marſia habuit cum Apolline imminet lacus quidam qui calamum gignit ad tibiaꝝ linguas idoneum

Iudiciũ acturo a Nyſeis iudicibꝰ iter marſiam & apollinẽ marſia ab apolline excoriata

Apamẽ i marſie flu.ciuitas ſita

ab eo dicũt marſiæ:ac meãdr fontes emanare &c.Præterea & marſiæ ſignũ erat Romæ i foro ad qd liti-gantes uadimonia faciebãt:ut Porphyrio in horatio ſuſpicat̃.Marſiæ itẽ meminit Ply.quem ait coronari ſolitum a filia auguſti.Phœbo ſuperãte pependit:nã uictus ab apolline pœnas luit . ❡Membra cæſa:inei ſa.❡Receſſerũt a cute ſua:per hypallagẽ:quod cutis exciſa receſſit a menibus.nam excoriatus fuiſſe dici tur:ſic & detracta illi pelli:& hoc Propter detractũ regnum.ut diximus. ❡Tamen ſum ego inuentrix:nã prima inueni tibiam.Et autor huius carminis.& hic tibiarum cantus a me originem habuit.

❡Tertia nox uẽiet q̄ tu dudõi thyene
Stabis agenorei fronte uidenda bouis:
Hæc eſt illa dies q̄ tu purgamia ueſtæ:
Tybri p hetruſcas i mare mitis aquas
Siq̄ fides uẽtis zephyro date carbaſa na
Cras uẽiet uñs ille ſecũdus aqs:(utæ
❡At pr̃ heliadũ radios ubi tixerit ũdis
Et cinget geminos ſtella ſerena polos:
Nã duo ſũt auſtris hic eſt aqlonib⁹
Proximus a uento nomẽ uterq; tenet:

❡TER tia nox ueniet q̄ tu dodoni tyene Stabis ageno-rei fronte uidẽda bouis.xvii.cal.iulias purgamina ueſtæ in tyberim iaciuntur & Venus longe anteq̄ Sol in ortũ feratur cũ Tauro exoriens cernit̃.Eam autor cur dodoni dẽ uocet Strabo in vii.ſuæ geographiæ apit his uerbis: Ab ipſo autẽ primordio mortales fuerãt p̄iagia p̄dicẽtes ſub quibus & uaticinandi miniſtri inſtituti erant. Et hoc forſitã poeta ipſe declarat de his quos Hypprophetas uo cabant quibus prophetæ impabant.Poſteriore inde tpe tres deſignarant amiculas poſtq̄ Ioui dione eiuſdẽ tẽpli comes dicata eſt.Notãdũ ut Seruius tradit tres eſſe i cœ lo Veneris ſtellas . Vnã errantẽ & alterno meatu uagam (ut ingt Ply.)quæ mõ Veſper mõ lucifer appellatur nec abſiſtit unq̄ a Sole longius partibus ſex & quadraginta: quã accipere hoc loco ullo modo non poſſumus.Aliã in ſeptẽtrione.Tertiã in Tauro:cuius etiã Alphõſus memi nit.Vñ id ſignũ dr̃ Veneris dom⁹.Sed ẽ & Ven⁹ ſtella regia in pectore Leonis:ut dixius ſupra.❡Hæc ẽ illa dies:Hoc tpe(ut dictũ eſt)Veſtæ purgamiua deiiciunt̃ in fluuiũ tyberinũ gbus eo dilatis nubere lice bat:ut tu quoq; ne ppa meli⁹ tua filia nubet ignea cũ pura ueſta nitebit humo.Ea in certũ locũ deferebant̃ Varro:Dies q uocat̃ qñ ſterc⁹ delatũ fas ab eo appellat⁹ qd eo die ex æde Veſte ſterc⁹ euerrit̃ & p capito liũ cliuũ i locũ deferẽ certũ.Cras ueniet.xv.cal.iulias flare zephyr⁹ ſiue fauoni⁹ cõſueuit.❡At pr̃.he.xv. cal.iuli.Lacerti Oriõis tolluntur i ortũ coſmicũ cũ ſol orit̃ q Helios dr̃ uñ ſorores Phœtõtis heliades ap pellãt̃.❡Radios ubi tixerit undis:Cũ prio autore fulgore ſol attigere cœpit orizõtẽ Neq;.n.qbuſdã aſ ſentiẽdũ eſt q exiſtimãt hoc loco deſcribi ſolis occaſum cũ fieri neq̄at ut occidẽte ſole q in eo eſt ut cãcæ igrediat̃ oriant̃ lacerti Orionis quẽ cõſtat cũ cãcro toto piter corpore in ortũ ferri & occidere ſagittarii & ſcorpiõis exortu.❡Vñ illud ẽ:Cœlo cũ fulget oriõis aſtræ tp̄s abeſt cereri ſacras terat area meſſes.Ei⁹ ps & añ Cãcæ exorit̃ ut oñdim⁹ ſupra ob-ſideris magnitudinẽ.Quare ait Manilius ſũma lateris ſurgẽs de pte ſiniſtri Maxim⁹ oriõ magnũ cõplexus olipum.❡Stella ſerena:Sol q ad ortum tẽdẽs ac p̄xim⁹ orizõ ti fere in eo ẽ ut fulgorẽ ſuum in duo diuidat hemiſpia.Scio quoſdã per ſerenã ſtellã iugulã accipe ſic di-ctã a forma iugulãtis quæ magnitudine cæteris nuctib⁹ p̄ſtat quis Accius(ut diximus in quarto hui⁹ ope-ris libro(orionẽ iugulam appellarit teſte Varrone:alios Venerẽ ſidus tantæ claritatis ut eius radiis um-bræ reddant̃ auctore Pli.qd non placet.Sol.n.eſt qui adhærens horizonti cingit arcticum & antarcticum populum.Hunc Oui.ſtellam uocat qd errantia ſidera interdum a poetis e noĩe appellant̃ Vir.Frigida Sa turni ſeſe quo ſtella recepter. Hor.in epiſtolis.Stelle ſpõte ſua iuſſæ ne uagent̃ & errent.Auento nomen uterq; tenet Alter Notus eſt auſtralis dicit̃ ut Seruius tradit qui a nobis nunq̄ uidet̃.alter borealis.

❡TER tia nox uẽiet:poſt id⁹ iunias tertia nocte:& erit nox.xv.die mẽſis:nã a die iduũ numerabis:Qua tu thyene dodo.q̄ ẽ una hyadũ.❡Stabis ui.q noc̄te appebis.Frõte bo.age.in frõte Tauri:q cœlo figura tus eſt:ab eo qd i Tauræ ſe iuppiter trãſformarit:qñ trãſtulit Europã Agenoris regis Phœniciæ filiam de quo diximus ſupius:& de hyadibus ſupiore lib.q̄ cũ ſint in frõte Tauri ſcdo pridie maii matutinæ: ſurge-bãt.Nũc uero tẽpeſtiuius ſurgunt:& media nocte appent Fuere ipſe numero ſeptẽ: ut ſupiore li.dixius:nĩ phæ dodonides appellatæ.❡Vltĩa earæ thyene eſt.iõ poeta dodona thyene dixit ſed meli leges dodoni thyene:ut ſit uocãdi caſus:& ne cui ſua laus detrahat̃. Volſcus nr̃ Rõæ pri⁹ fuit:q ita dicẽdũ aſſereret.Cui⁹ gdẽ ſnĩam approbaui.❡Hæc il.di.hæc.xv.dies iunii.❡Qua die.❡Tu ty.mit.i ma.defers i mar̃ tyrre nũ.❡Per aq̄s etru.p aq̄s tuas:q̄ ex etruria labunt̃.❡Purgãina ue.quoq; ſupra mẽinim⁹.hoc ãt die ea pur gamẽta deiiciebant̃ in tybri.❡Si q̄ fides.xvi.cal.q̄ntiles: p̄ſpat nauigatio:nã zephyrus flabit. Si q̄ fi.uẽ. ſi credẽdũ ẽ uento.O nau.da.car.ze.date uela uẽto:q lenis & p̄ſper ab occidẽte flabit.❡Cras.xvi.die mẽ ſis:& ſexto decio cal.q̄ntiles.❡Veniet ille ſecũdus:flabit p̄ſper.❡In nr̃is aq̄s.i mari tyrrheno:p qd naui gatis.❡At pr̃ he.xv.cal.q̄ntil hoc eſt.xvii.die Iunii orit̃ gladius orionis coſmicæ:ſed paulo poſt tot⁹ cũ Cancro exurget.Sed de eo diximus ſuperiore lib.❡At ubi:poſtq̄.❡Pr̃ heliadũ phœb⁹ hoc ẽ ipſe ſol:nã heliades dictæ ſolis filiæ:nã ex phœbo gẽitæ ſorores phætõtis q̄ cõuerſæ dñr i pp̄los ❡Tixerit radios undis:ubi ſol occiderit.❡Et ſtella ſerẽa:ipſe ſol lucidus.❡Cinget gemi.po.hoc eſt ſuperius & iferius he miſperiũ.Duo.n.poli ſunt:ut alias dictũ.Arcticus iminet nobis:q ſumus in ſuperiore hemiſperio: Antar ctic⁹ ſub iferiore hemiſpio ide Vir.in prio geo.Hic uertex nobis ſp ſublimis:at illũ ſub pedib⁹ ſtyx atra ui det:mãeſq; p̄fũdi. ❡Nã duo ſũt ipſi poli.❡Hic antar.ẽ p.au.nã in meridiõali pte cœli.Ille arctic⁹.Eſt p aq.nã in ipio ſeptẽtrione.Vterq; po.te.no.a uẽ.nã arctic⁹ pol⁹ borealis dicit̃ a borea.antarctic⁹ auſtra-lis ab auſtro.hi duo uerſus ſũt ẽt in.iii.li.ſed eo i loco itelligit de piſcib⁹ cũ alter bore⁹:alter notialis dicat̃

Fictũ eẽ marſiã excoria qd fin:i tur ga ẽ regno priuat⁹

AN F . FAN.

Tres eẽ in cœlo ueneris ſtellas ui delicet luciferũ ueſperũ & tertiã q̄ ẽ i tau ro: nam uenus ſtella eſt in pecto re.lcõis

Veſtæ purga-mina in tyberim nubere licet ze phyrus flare ici pit.xvi. ca.iulias oriõ ori tur.xv. cal.iul.

PAV . MAR .

Nym-phe do-donides ſeptem tyene ẽ ultima

Antar-cticus & Polus articus

Tollet hũo ualidos ꝑles hylea lacertos.
Cõtinua delphin nocte uidendus erit:
Scilicet hic oli uolſcos equoſq; fugatos
Viderat e campis algida terra tuis:
Vñ ſuburbano clarus tyburte triũpho
Vect9 es i niueis poſthũe uictor eqs:
¶ Iam ſex & totidẽ luces de mẽſe ſupſũt
Huic unum numero tu tamen adde diẽ
Sol abit e geminis & cancri ſigna rube.
Cœpit auentina pallas in arce coli(ſcũt
Iam tua laomedõ orit̃ nur9 ortaq; noctẽ
Pellit & e pratis uda pruina fugit:
Reddita qſqs is ẽ ſũmano tẽpla ferunt̃
Tũc cũ romanis pyrrhe timẽdas eras.

¶ PROles hirea: Orion hirei filius q̃uis e Lotio nat9 dr̃ alii e Neptũno & Minóis filia gẽitũ Orionẽ dñt ¶ Delphin no. uidẽ. Delphin cui9 ſupra meminimus exurgit cũ Sagittario. Vñ cõſeqns ẽ ut hoc tpe uniuerſam noctẽ ſe nobis uidẽdũ offerat. Hũc Ply. ſcri. iiii. id9 iunias ueſpi exoriri. ¶ Algida ter. Ab oppido urbi ꝓxio qd algidũ uocãt. Florus. Sora qs credat & algidũ terrori fuerũt. Satricũ atq; corniculũ ꝓuiciæ De uerulis a bouillis pudet ſed triũphauim9: tybur nũc ſuburbanũ & æſtiue ꝑneſte delitiæ nũcupatis i capitolio uotis petebãt. Sane. A. Poſthumus dictator quẽ Oui. hoc loco mutilato uocabulo more poetarũ Poſthumum uocat latinos a qbus Tarqnii aſſerebant̃ ad lacum regillum domuit in agro thuſculano ac triumphás in urbẽ rediit. Nota eſt hyſtoria. Poſt eã uictoriã: ut Ply. tradit dictator ei cuius maxime opera caſtra latinorũ capta fuerãt coronã aureã ex ꝑda dedit Scripſerũt nõnulli A. Poſthumiũ creatũ eſſe dictatorem poſteaq̃ conſulatu ſe abdicauit atq; ut ait Liui. tãti errores implicãt tpum aliter apud alios magr̃atibus ordiatis: ut nec q cõſules: nec quo anno qd factũ ſit in tanta rer̃ atq; autor̃ uetuſtate digeri poſſit. Sane algidũ nõ longe eſt a thuſculo. Vñ legendum eſt. Vectus es in niueis poſthume uictor eqs in agro. n. thuſculano. Poſthumius uictoriã conſecutus eſt. Audio eẽ q legãt poſt mõ uictor: qd non ꝓcedit. Supprimet̃ enim eius nomẽ ad quem uidemus apoſtrophẽ fieri. Equi appoſiti romæ ſũt: ut autor eſt Strabo quoq; caput alba fuit. Volſci etiã nõ lõge ab urbe ſunt Lege eundem geographũ. Sũt qui hoc in ioco tuberte legũt accipiẽtes Poſthumiũ tubertũ qui triũphãs de Sabinis myrto Veneris uictricis coronatus inceſſit: optabileq; eam arborẽ etiã hoſtibus fecit. ¶ In ni. eqs: Quales trahere ſolebãt triũphantium currus. ¶ Iam ſex &c. xiiii. calẽ. iulias. Sol in Cancrũ trãſitũ facit & tẽpeſtas expectat̃ autore Columella quo tpe Pallas a Rõanis coli cœpit in auẽtino cui ædes ibi dicata eſt. Sũt q. xv. cal. Solẽ in Cãcro ponãt. ¶ Tua nu. Aurora Tithoni uxor filii Laomedõtis. xiii. cal. Iulias tẽplũ. dicit ſacratũ fuiſſe Sumano. Sane Thuſcor̃ lr̃æ nouẽ deos emittere fulmia tradiderunt autore Ply. eaq; eſſe undecim gener̃ & Iouẽ trina iaculari. Romani aũt duo tm̃ ex his ſeruauere diurna attribuentes ioui, nocturna Sumano: quem Plutonem eſſe ſuſpicamur. Feſtus fulgur inquit appellabant diurnum quod putabant iouis ut nocturnum Sumani. Huic deo dicata eſt ædes Romæ non longe ab æde iuuentutis inter quas ſingulis annis canes uiui cruci affixi circũferebant̃ anſere puluino inſidẽte quia capitolio a Gallis obſeſſo canes fuerant anſerũ uigilia ſuperati. Sumani ædes aliquando de cœlo tacta eſt teſte Liuio: quæ dicata fuerat Pyrrhi bello qui Tarentinis aduerſus Romanos auxilio fuit.

¶ PROles: hyrea: Oriõ hyrei. f. ¶ Tollet humo eleuabit a tellure. ¶ Validos la. hoc ẽ gladiũ quẽ ualidis brachiis ſuſtinet: Nocte cõtinua: q̃ ſeq̃t. xvii. diẽ iunii. Erit uidẽdus delphin: q ea nocte apparet. de eo pluries diximus: ¶ Scilicet: certe. ¶ Hic: delphi. ¶ Viderat oli eq. & uol. ſu. a cã. t. o. al. terra: uiderat exercit9 cõiũctos æquor̃ & uolſcor̃ in algido ſuſos. xvii. die Iunii a. L. Valerio poſt eiectos decẽuiros: q fuit cõſul cũ. M. Horatio tũc ſabinis cũ exercitu oppoſito: ad quẽ cũ afferret̃ nũcius d fuſis eqs: & uolſcis i algido: ipſa & latinos fudit: Redeuntibus in urbẽ cũ denegatus eẽt illis a ſenatu triũphus. L. Icilius tribunus plebis tulit ad populũ de triũpho cõſulum. Multis ut inqt Liuius diſſuaſum ꝓdeũtibus: maxime. C. Claudio uociferãte de patribus: nõ de hoſtib9 cõſules triũphare uelle: gratiãq; ꝓ priuato merito in tribunũ nõ pro uirtute honorẽ peti. Nunq̃ añ de triũpho p populũ actũ: ſemp eſtimationem arbitriũq; eius honoris penes ſenatũ fuiſſe: ne reges qdem maieſtatẽ ſũmi ordinis iminuiſſe. Nec ita oĩa tribuni ptãtis ſuæ implerent: ut nullũ publicũ cõſilium ſinerẽt eſſe. Ita demũ liberã ciuitatem fore: ita æquatas leges: ſi ſua qſq; iura ordo: ſuã maieſtatẽ teneat. In eadẽ ſñia multa & cæteris ſenioribus patrũ cũ eẽnt dicta: oẽs trib9 eã rogationem acceperũt. Tũ primũ ſine autoritate ſenatus ppl'i iuſſu triũphatum eſt. hæc Liui9. iii. lib. ab urbe cdita uolſcor̃ ppl'i priuernates & anxures. Equor̃ caput alba erat: q̃ eſt marſis finitima ꝓtẽdebant̃ uſq; tybur: & i ſabinos: & ſupi9 dixius claras equor̃ urbes fuiſſe Clyſternũ. & carſeolos. Algidũ ſupra thuſculũ erat. xviii. ab urbe lapide. ¶ Vñ: ex q̃ uictoria Victor cla. L. Val. illuſtris ¶ Triũpho tyburte, ſuburbão. triũpho de tyburtib9: q in ſuburbano nũc ſunt: & tũc cũ eqs erãt. ¶ Es uect9 poſt mõ. qſi paulo poſt cũ ab initio triũphus a ſenatu denegaret̃. ¶ In eqs niueis: ut uehi ſolẽt triũphãtes curru qdriiugo: quẽ equi cãdẽtes agũt ¶ Iã: ſex. ¶ Et totidẽ: decimaoctaua ẽt die Iu. ſol relictis gemis igredit̃ cãcr̃: & i Auẽtio dedicata ẽ ædes palladi a ſenatu. ¶ Iã ſex & totidẽ luces: hoc eſt duodecim dies ſupſunt de mẽſe: reſtãt adhuc de mẽſe iu. Tñ huic numero tu adde diẽ: ſic ſupererunt tres & decẽ dies numerãdo a. xyiii. ad ultimum diem menſis. ¶ Sol abit: diſcedit e geminis. ¶ Et rubeſcunt ſigna cãcri: nã ſol init cancr̃ & tunc icipiũt magni calores de cãcro diximus in primo lib. Et palla icepit coli in arce auẽtina: cœpe fieri ſacrificia in auẽtino. cũ eẽt illi ædes cõſecrata. ¶ Iã o Laomedon orit̃ tua nurus: aurora cõiunx tui filii titoni: & Orta pellit noctẽ nã diẽ refert & ſignificat decimũnonũ diẽ iunii ¶ Et cana pruina: pro rore pruinã põit: hoc eſt ros lucid9. ¶ Fugit e pratis: cũ ſol ſurrexerit. ¶ Ferunt̃: dicunt̃. ¶ Templa reddita: hoc die erecta & cõſecrata fuiſſe tẽpla

ANT. FAN. Delphi exurgit xv. calẽ. iu.

Algidũ A. poſthumii dictatoris uictoria d latinis

Algidus mõs nõ longe a tuſculo &c.

Eq uolſci ſol i cancrũ yy. calẽ. iulias

Pallas i auẽtino coli cœpta. xv. ca. iulias

Feſtũ ſumani xiii. cal. iulias

Suman9 ſumani ædes nõ lõge ab æde iuuentutis

PAV. MAR. Lucius ualerius conſul uolſcos & equos fudit die xviii. iu.

Tẽplũ palladi dicutum in mõte auẽtino

Summanō:qſquis is eſt:q̄cunq̨ deus ſit:ſummanus:Huic deo romani teſte Ply.lib.ſc̄do nocturna fulmina aſſignāt.cum diurna ioui attribuant.Ea rōne uolunt aliqui ſummanum eſſe plutonē dictū quaſi ſummum maniū.Huic in capitolio erectū tēplū fuiſſe uolūt ex rñſo aruſpicū: cū pyrrus qui tarentinoꝝ cauſa bella geſſerat in Romanos:traieciſſet in Ciliciā cū inter alia prodigia fulmine deiectū eſſet in capitolio iouis: ſignū:caput ei⁹ p aruſpices inuentū eſt.Tunc cōſecrata ſunt tēpla ſumāo.Cū tu pyrrhe eras timēd⁹ romanis:ꝑpterea qd aliqñ Romanos exercitus fudit:de pyrrho alio loco diximus: & in lucāo:& ī odis horatii.

Hāc quoq̨ cū pr̄is galatea recepit ūdis
Plenaq̨ ſecuræ terra quietis erit:
Surgit hūo iuuēis ſtellis afflatus auitis
Et gemio nexas porrigit angue man⁹
Not⁹ amor phedræ nota ē iniuria theſei
Deuouit natum credulus ille ſuum:
Soliciti terrentur equi fruſtraq̨ retenti
Per ſcopulos dñm duraq̨ ſaxa trahūt
Exciderat curru loriſq̨ morātibus artus
Hippolytus lacero corpe raptus erat:
Reddideratq̨ aīam mltū idignāte diana
Nulla coronides cauſa doloris ait:

ANT. FAN.

Galatea Aeſculapius oritur.ii. iul. cal. Serpentarius Hyppolitus reuixit auxilio æſculapii

℄ Galatea:Nympha Nerei & Doridis filia a Græcis galatia:dr̄ hoc eſt lactea:nec aſpirationē recipit in penultima. hic ꝑ mari ponit̄:& eſt ſenſus.Cū mare iurgentē auroram recepit hoc ē.xii.calēdas iulii ubi aurora ſurrexerit & deinde nox aduenerit ophiulchus oriet̄.Legendū autē eſt Hāc quoq̨ cuȝ pr̄us galatea recepit undis. ℄ Surgit hu. iuue Ophiulchus qui a nōnullis Anguitenēs:: a Columella Anguifer.ab aliis ſerpentarius appellat̄ hoc tpe in ortū tollit̄ noctis initio qppe q cū Sagittario & Scorpione exoriens cernit̄:ut Exorit̄ ſurgit cū ſcorpius atq̨ ſagittis ipſe refert plenā chiron cū forte pharetrā.Idem(ut Igino placet)occidit exortu Geminoꝝ Cancri & Leonis;Hunc Ser. putat Aeſculapiū.alii Herculē alii aliter fabulant̄. Lege iginum. Collumella xi.calendas iulias Anguiferꝝ mane inqt occidere ac ſignificare tēpeſtatē.is cum conſtet ſtellis.xvii.Anguem tenet formatum tribus & uiginti.Auitis Aui iouis. Phœbus enim eſt Aeſculapii pater.iuppiter phœbi. Nota eſt iniuria theſei Non qua eſt affectus ſed qua Theſeus ſe exſtimauit affectum aut certe iniuria qua filium innocentiſſimū affecit. Natum ſuum:Hippolytum theſei filium ex Hippolyta uel antiopa.De phedræ atq̨ Hippolyti infeliciſſimo euentu hiſtorici a tragicis nihil diſſentiunt ut Plutarchus ſcribit in theſeo.Lacero corpore.Hinc Hyppolitus nomen habuit ab equorum uidelicet ſolutione:hippos enim eſt equus & lytus ſolutus Indignante Diana.Que diligebat pudicum.Vnde eum ſibi iunxiſſe dicitur.

PAV. MAR.

℄ CVM galatea:nympha maris filia nerei & doridis ſed pro ipſo mari hoc in loco. Receperit hunc diem undis patris hoc eſt cū ſol occiderit Et terra erit plena ſecuræ getis.cū ꝑ noctem requieſcent oīa quæ in tellure ſunt.& ſignificat noctē quæ præcedit.xx.diē iunii. ℄ Iuuenis ſurgit humo orit̄ æſculapius nam de eo loquitur: ℄ Afflatus ſtel.aui.qbus ſtellis iuppiter Auus eū ornauit. ℄ Et porrigit:oñdit.Man⁹ nexas implicatas Gemino angue.ideo Ophiulchus dictus.i.ſerpentē tenens.Vt relinqmus oēs higini fabulas:cum alii aliū eſſe phiulchū dicant.hāc nō ꝑteribimus. Sic.n.inqt.Cōplures ēt aſtrologi hūc æſculapiū finxerūt Quē Iuppiter Apollinis cā inter aſtra collocauit:Aeſculapius.n.cū eēt inter hoies;& tm̄ medicina cæteris ꝑſtaret.ut nō ſatis ei uideret̄ hoium dolores leuare:niſi ēt mortuos reuocare ad uitā nouiſſet.Fert̄ Hippolitum:qui iniqtate nouercæ & inſania parentis erat interfectus ſanaſſe. Ita Eratoſthenes dicit.Nōnulli glaucū Minoos filium eius opa reuixiſſe dixerunt.Pro quo ut peccato iouē domū eius fulmine icēdiſſe:ipſum uero ꝑpter artificiū:& apollinē eius patrē inter ſidera anguē tenentem conſtituiſſe.Hæc autē de eā anguē tenere dicit̄:q̨ cū glaucum cogeret̄ ſanare Cōcluſus quodā loco ſecreto bacillū tenēs manu: cum qd ageret cogitaret:dicit̄ anguis ad bacillū eius acceſſiſſe quē æſculapius mēte cōmotus interfecit bacillo fugientē feriēs ſæpius:poſtea fert̄ alter anguis eodē ueniſſe ore ferēs herbā & in caput eius poſuiſſe.Quo facto utroſq̨ loco fugiſſe.Quar̄ æſculapiū uſum:& eadē herba glaucū reuixiſſe.Itaq̨ anguis & ī æſculapii tutela eſſe:& in aſtris dr̄ collocatus:qua cōſuetudine ducti poſteri eius tradiderunt reliqs:ut medici anguibus uterent̄.& ut idē inqt decidēs ophiulchus ex ortu geminoꝝ cancri.& leonis puenit ad terrā:exoriēs āt cū ſcorpiōe & ſagittario appet cōſtat ſtellis.xvii.Anguis hēt ſtellas.xxiii.In primo li.de æſculapio plura diximus in.iii.lib: de hippolyta & diana aricina.Itē & in.v.attigim⁹ hiſtoriā:Hippolyti:nō igit̄ imorabimur:in referēdis illis:quæ iam diximus.ſed poetā interꝑtabimur. ℄ Notus eſt amor phedræ: quæ priuignū Hippolytū theſei filiū amauit.& in amore non rñdentem patri falſo de affectato cōcubitu accuſauit. ℄ Nota eſt iniuria theſei:qua iniuria filiū īnocentē affecit.Ille credulus theſ.q dictis uxoris fidē adhibuit Deuouit:morti ſcilicet Suū natū:hip.Q m̄ petiit a neptuno mortem filii ille Marina monſtra ad exterrendos equos iuuenis obiecit.Equi:hippolyti:q trahebāt currū. ℄ Soliciti:timidi. Terrentur:obiectis neptūi mōſtris &. ℄ Fruſtra retē.nā fruſtra eſt ille conatus eos retinere. ℄ Trahūt do.Hip.per. ℄ Scopulos:ꝑ mōtes:& ꝑ ℄ Dura ſaxa.loca ſaxoſa & aſpera. ℄ Exciderat cur.uerꝝ exanimis decidit e curru.Audita nouercæ calūnia. ℄ Hippolytus:curru excuſſus. ℄ Erat raptus:raptatus:tractus ab equis.Lacero corporeiā lacerato & diſcerpto. ℄ Loris mo.arctus:tenentibus arct⁹ implicitos:& cū ſoluere ſe nō poſſet diſcerpt⁹ eſt.Lora dicta a Laura triūphoꝝ cum captiui loris ligati ducant̄ ante currū:hoc Donatus in terētio aſſerit.Multi locū non intellexere qui deprauatus eſt. ℄ Et reddiderat animam iam extinctus erat. ℄ Multū indignāte diana quaſi ægerrime ferente mortē illius quæ illum pudice amabat . Quibuſdam enim Numinibus adduntur pueri cybeli atis.Veneri addonis cereri Triptolemus dianæ Hippolytus. ℄ Coronides æſculapius Appollinis & coronidis nymphæ f. ℄ Ait nulla cauſa doloris quaſi non erit tibi dolendum.

Ophiulcus

Hippolitus ab æſculapio ad uitā ſanatus

Lora dicta a laurea triumphorum

ANT. FAN.

Loculi eburnei

¶ SIne uulnere:ita ut uulnera nō appareāt. ¶ Loculis ebur. Aurea moneta olī in loculis eburneis ſuabat͂ cū lignei uilē reciperēt. Martialis:hos niſi de flaua loculos īplere moneta nō decet argētū uilia ligna ferant Hinc ē ut herbæ cæteris ꝑſtātes ex eburneis loculis deprōptæ fiηant͂. ¶ Profuerāt glau.ma.il.prius:Glauci plures fuerūt:quoꝝ unus uenēato melle ab hoſpite Cretēſi occiſus dr̄:alter Potnieū:hoc ē cui pr̄ia fuit Potnia Boetiæ ciuitas eq̄ Potniades diſcerpſerūt. Terti⁹ d̄ quo nūc agit͂ Anthedōis fili⁹ fuit ut autor ē Stra. atq; ad Anthedonē oppidū ī balænā cōuerſus eſt. Oui.in ibi potniadum morſus ſubeas ut glaucus eqꝝ īq; maris ſalias glaucus ut alter aq̄s atq; duob⁹ idē dictis mō nomē hn̄ti ꝓfocēt aīæ gnoſſia mella uiā. Sciēdū Anthedonē hui⁹ glauci patriā urbē ēē Boetiæ ut Lactātius Grāmaticus Stra. & Pli. memierūt Licet eā Naſo ī.xiii.meta. Euboicā uocet:ut Nup ī euboica mēbris anthedone uerſis nō q̄d Euboiæ ſit ſed q̄d Boetiæ ī litore q̄d ē ad Euboiā. Ad hāc Glaucus piſcator cū captos piſces ſup herbā poſuiſſet & eos recepiſſe uidiſſet quā amiſerāt uitā intellecta herbaꝝ potētia eaꝝ eſu ī deū mutat⁹ dr̄ ſiue ī balenā trāſformatus ut Strabōi placet de quo ſtatius ī ſiluis Q uotiēs p̄ris allabit͂ undis litoreā blāda feriēs anthedona cauda. Vſus & auxilio eſt anguis:Serpētarius hāc ob cām anguē tenere dr̄ q̄d cū æſculapius ut igin⁹ refert de glauco ad uitā reuocādo mēte agitās ī ſeceſſu quodā ſerpētē baculo ꝑcuſſum īterfeciſſet:alter herbā ore ferēs accurrit & mortui caput ea cōtigit quo facto ambo ide ico lumes receſſerūt. Ea re obſuata ferūt Glaucū Aeſculapii opa reuixiſſe. ¶ Aricino uirbi⁹ ila lacu:Hippolytū ab inferis reuocatū Diana nymphæ cōmēdauit Egeriæ & eū Virbiū q̄ſi bis uiꝝ iuſſit uocari. Nota eſt fabula. ¶ Sua fila teneri:ꝑduci hoīum uitā. ¶ Phœbe q̄re. Q d iuppiter æſculapiū fulmine extinxiſſet. De⁹ eſt placare parēti. Ne ſuccenſe patri tuo:q̄m æſculapius in deos relatus eſt. Propter te fieri quod uetat ipſe facit. Sēſus eſt. Facit iuppiter propter te quod fieri uetat:quia reuocauit æſculapiū in uitam q̄uis nolit tale aliquid ab aliis fieri. Virg. Tū pater omnipotens aliquem indignatus ab umbris mortalem infernis ad limina ſurgere uitæ. ¶ Nō ego te. Q uia dicturus eſt flaminiū auſpicioꝝ contēptorē .ix.calē. iulias cecidiſſe ad thraſimenum monet Cæſarem ne unquam uetantibus auſpiciis ſigna moueat.

Anthedon

Glauc⁹ piſcatori balenam

Nāq; pio iuuēi uitā ſine uulnere reddam
Et cedent arti triſtia fata meæ:
Gramīa cōtinuo loculis depromit eburnis
Profuerant glauci manibus illa prius:
Tūc cū obſuatas augur deſcēdit ī herbas
Vſus & auxilio ē āguis ab angue dato
Pectora ter tetigit ter ūbra ſalubria dixit
Depoſitum terra ſuſtulit ille caput:
Lucus eū:nemoriſq; ſui dictynna receſſu
Celat:aricino uirbius ille lacu.
At lacheſis clotoq; dolent ſua fila teneri
Et fieri regni iura minora ſui:
Iuppiter:exemplū ueritus:direxit in illū
Fulmina:q nimiæ nouerat artis opem:
Phœbe q̄rebaris deus eſt placare parenti
Propter te fieri quod uetat ipſa facit:
¶ Non ego te q̄uis ꝓperabis uicere cæſar
Si uetat auſpicium ſigna mouere uelim

PAV. MAR.

¶ NAMq; ego reddā uitā pio iuueni:ſuſcitabo extictū:& reſtituā illi aīam. ¶ Sine uul.ita ut nullū uuln⁹ ſupſit. ¶ Et fata triſtia:quæ mortē hoīb⁹ afferūt ¶ Cedēt arti meæ:medice qa inuitis fatis reuiuiſcet hyppolitus. ¶ Cōtinuo depromit:apit & ſumit. ¶ Gramīa:herbas. ¶ E loculis eburnis:& capſulis ex ebore. ¶ Illa gramina. ¶ Prius ꝓfue.ma. glauci umbris & uitæ glauci minois filii: de quo pauloan͂ diximus illis eni graminib⁹ extincto glauco uitā reddidit. ¶ Tūc cū anguis deſcēdit in herbas obſeruatas:cū illi anguis ſupſtes laturus opem angui:quē interemerat æſculapius:deſcēdit in herbas:quas aut ipſe antea obſeruauerat:aut quas tūc obſeruabat æſculap. ¶ Et anguis:extinctus. ¶ Eſt uſus auxilio dato ab angue:cū alter anguis uitā illi reddidiſſet. ¶ Ter tetigit illis gramīb⁹. ¶ Pectora:Hippolyti laceri Ter dixit uer.ſa.:carmia q̄bus aīam reuocaret in cadauere:ut ſolebat Eryctho theſſala. ſed id nō ē medicoꝝ. ¶ Ille Hip. Suſtulit:eleuauit caput iā reuocata ī corp⁹ aīa. ¶ Depoſitū ter:q̄d caput humi recūbebat. ¶ Lucus cœlat eū abſcōdit illū diana ī ſilua aricina. de hoc ī tertio. Dictynna:diana ſeu a nīpha cōite ſeu a retib⁹. ut alias dixim⁹. Cœlat re.ne.ī remotiore loco artemiſii ſe ſiluæ ſuæ aricinæ. ¶ Ille eſt uir.la.ari.dimiſſo.n.priore noīe uirbius eſt appellat⁹. At lacheſis:clotoq; dolēt:pcæ q̄ mortalia fata diſpēſant. ¶ Dolēt te.ſua fi:retardari uitā hoīꝫ magis q̄ ipſe decreuerūt & q̄ erāt iā trūcata fila:adhuc retineri. ¶ Et do.iu.ſui re fie.mi. īminui ſuā ꝑtātē: cū quos leto dederint ſuſcitent͂:& Diodo.inq̄t ipm̄ æſculapiū apud iouē ab inferis accuſatū tanq̄ eoꝝ iperiū dimīuētē:q̄ excitarent͂ a mortuis hoīes illius cura. Iuppiter ueritus exēplū:ne exēplo æſculapii quoq; mortales mortuos eēnt ſuſcitaturi. Dixerit fulmia ī illū:& fulmine extinxit. Q ui nouerat opē nimiæ artis nimiā artis medicæ potētiā:q̄ mortuos ſuſcitaret. Phœbe q̄rebaris. extīctū filiū. Deus ē:relat⁹ ē ī deos. Placare parēti:recōciliar͂ ioui pr̄i tuo. Facit ipſe pp te tua cā. Q d uetat fieri:excitauit ab īferis filiū tuū. & cœlo itulit:ſed nō uult ut hoc mortales poſſint aut audeāt. Nō ego te q̄uis. q̄rto die ab ortu Aeſculapii:hoc eſt.xxiii.die Iunii nō ē bonū exire ad bellū nā ī fauſta:& ī faſtos relata:clade flaminii q ſp̄tis auſpiciis cōtulit ſigna cū hānibale:& fuſus ē exercitus Roman⁹ ad traſimenū lacū:De quo ita Valerius iq̄t. C. aūt Flamini⁹ auſpicato cōſul creat⁹ cū apd̄ lacū traſimenū cū hānibale cōflicturus cōuelli ſigna iuſſiſſet:lapſo equo ſup caput eius:hūi ꝓſtratus ē. Nihil q̄ eo ꝓdigio inhibitus:ſigniferis ſigna moueri ſua ſede poſſe negātib⁹ malū cōtinuo niſi ea effodiſſent:mīatus eſt. Veꝝ huius temeritatis:utinā ſua tm̄:nō ēt po.ro. maxima clade pœnas pependiſſet. in ea namq; acie quindecimilia Romanoꝝ cæſa.yi.milia capta decem milia fugata ſunt. Conſulis obtruncati corpus ad funerandū ab Hannibale quæſitum eſt:qui quantū in ipſo fuerat Ro

Diodori opio de hippolyto ſanato

Flaminius ab hāniba le uict⁹ & occiſus apd̄ lacum traſimenum

manum ſepelierat imperium:pœta nunc exemplo flaminii, hortatur germanicum:ne contra auſpicia cōſe rat cum hoſte manum.O cæſar germanice.Ego non uelim te mouere ſigna: uexilla ad confligendum cū hoſte.Si uetet auſpicium:ſi habeas auguria contraria:aut ſi prodigia:& omnia prohibeant. Quanuis pro perabis uincere:etiam cum acceleres uictoriæ cupidus.

Sit tibi flamini⁹ thraſumēaq; littora teſtes
Per uolucres æquos multa monere deos
Tēpra ſi ueteris quæris temeraria dāni
Quartus ab extremo mēſe bis eſſe dies:
Poſtera lux melior: ſuperat maſaniſſa ſy-
Et cecidit telis aſdrubal ipē ſuis (phacē

℃SINT tibi flamini⁹ trāſumēaq; littora teſtes.G. Flaminius hoc temerarius apud lacū Trāſumenū cū Annibale cōflixit ubi & ipſe periit lācea trāſfixus ab eqte cui nomē erat Ducario & .xv.milia Romanorū i aciæ cæſa ſunt cū tāto aiorū ardore pugnatum eſſet:ut cōſtet uim terremotus:qui dum cōfligereē multaꝝ urbiū Italiæ magnas partes ꝓſtrauit ac montes ut inqt Li.lapſu īgēti ꝓruit neminē ſenſiſſe pugnantum.Non defuerant prodigia quibus admoneri flaminius poterat ne manum cum hoſte conſeret:nam & eum equus corruens ſuper caput effudit:& ſignum a ſignifero difficillime conuelli potuit:atq; ut Syllius ſcribit humo ſanguis erupit ut ſigna etiam effuſa certantum euellere mole teter humo lacera nitentum erupit in ora exultans cruor. Via flaminia & circus flaminius ad hoc flaminio nomen acceperunt ut autor eſt Feſtus. Eius filius.T. flaminius paternā cædem ulciſci cupiens a Peruſia rege Annibalē petiit teſte Plu.Eſt aūt Thranſumenus lacus i agro Peruſino:quē cum in ſoluta orōne multi Tranſumenū uocēt poetæ ſubtracta n lr̄a ꝓferūt ne deſiderēt carminū ſanitas:ut nūc uoluēte die thraſumeni noīa ſeruāt:& fulmina tyrrhenas thraſumeni torſit in undas.Eum Syllius noīatū a Thraſumeno puero ſabulatē quem poſſumus & thraſimenum dicere.Quint. Et thraſomenō pro thraſimeno multi ēt autores(ſi eſt in eo trāſmutatio)uēdicarūt.Ply.autor eſt i.ii.nat. hiſto.repētinos ignes exiſtere & i aqs & traſumenū lacū totū arſiſſe.℃Aequos deos: Benignos q aduerſa nobis p aues ꝓnūciant ut nobis cōſulamus.℃Poſtera lux melior.viii.cal.iulias romani ſecūda fortuna uſi ſunt.℃Supat maſaniſſa ſyphacē:Iuſtinus refert Maſaniſſam regē numidiæ dictū iter duos aphricanos urbis Romæ tertiū ſeruatorē:cui captus Syphax iputatē:uictus Hannibal & deleta Carthago.Sed requirimus hoc in loco diligētiā nōnulloꝝ q hoc tpe hoc eſt.viii.cal.iulias Syphacē atq; Aſdrubalē Giſgonis filiū uolūt fuiſſe a Maſaniſſa rege ꝓpe uticā ſupatos:cū cōſtet eo in loco nō æſtate:ſed ueris initio teſte Li. Scipionē una cū Maſaniſſa & Lelio potitū caſtris Aſdrubalis & Syphacis. Vn̄ illud eſt Iuue. Tolle tuum ꝓcor Hānibalē uictūq; ſyphacē in caſtris:quo tpe bina caſtra eadē nocte cæde una deleta ſunt:cæſaq;:aut uſta flāmis ad qdraginta milia hoium.Sciēdū igiē hic diē oſtēdi quo maſaniſſa exacto iā uere Syphacem nō ad uticā ſed in ei⁹ regno & ſupauit & cœpit.Aſdrubal.n.& Syphax poſt eā q̄ diximus calamitatē acceptā i caſtris:coacto peditatu & eqtatu exercitū reparūt & a Scipiōe iteꝝ nō lōge ab utica uicti ſunt numidis ac pœnis i ſugā couerſis & magna pte ſugiētū iterfecta.Vn̄ cū Syphax in numidiā atq; ide i ātiquū eius regnū ꝓfectus eēt Maſaniſſa icredibili cupiditate ꝑdēdi ei⁹ regis a quo pr̄no regno expulſus fuerat eū cū expedito eqtatu ꝓſecut⁹ ē quē demū adiuuāte Lelio uictū & captū legim⁹ atq; albā miſſū & deide tybure quo ex alba traductus fuerat mortuū pauloan̄ triūphū Scipionis q̄uis Polybius eū in triūpho ductū tradiderit:ut Li.refert.Et cecidit telis aſdrubal ipſe ſuis:hic Aſdrubal nō eſt Giſcōis filius:Sed Hānibalis fr̄ q hoc tpe cæſus ē ad Metauꝝ flumē qd ad Fanū fortūæ patriā meā i mare ſupeꝝ cadit:i cuius alueo tpibus nr̄is elephātis reptus ē teſtis uictoriæ romanoꝝ cui⁹ ꝓcipua laus Claudii Nerōis fuit q relictis caſtris ita ut Hānibalē falleret ad ſenā cū electa manu.M.Liuii college caſtra ſilētio igreſſus Aſdrubal circūuēit cū quo ceciderūt hoium milia.lvii.ita ut cōſtet nūq̄ ſcdo bello pūico una acie tm̄ hoium iterfectū. Eſt & apud Metauꝝ eius pugnæ monumētū collis quē deprauato uocabulo ꝓ aphricano aphricanū appellant Hic eſt ubi caſtrametari Aſdrubal uoluit cū.M.Liuius oib⁹ peditū copiis ad cōſerēdū ꝓliū iſtructis aduenirent.T.Liuius ſcribit:quē hiſtoricū dii boni qcūq; loci eius faciē fuerit cōtēplatus nō patauinū exiſtimauerit:ſed Fanēſē adeo uel q̄ a geographis ꝓtermiſſa ſūt atq; cōtēpta ille eſt & exactiſſima diligētia & diuino igenio cōſecutus.Sane fluuius Sena ad quē fuerūt caſtra Liuii cū Nero ſe illi adiūxit is ē q ad Senogalliā urbē mare igrediē q̄ diſtat a Metauro flumie ad.xiii.milia paſſuū:Eā hoc tpe illuſtriſſim⁹ dux atq; magnanim⁹ Ioānes Robore⁹ Sixti ſūmi Pōtifi.nepos ac ꝓfectus urbis:quē tu iclyte Federice nō imerito tibi generū aſciuiſti:ut ē eminētiſſimo igēio ac prudētia ſingulari i regiōes ac uicos aptiſſime diſtributā nouo muroꝝ ambitu auget.& ad priſcā amplitudinē redigit:amplexus qcqd tp̄s reꝝ edax & ſenectus iuidioſa cōſumpſerat.Vbi nos uidim⁹ ꝓxime uiaꝝ ſtrata:portū:fora ædes magnificas icredibili celeritate cōſectas item arcē omniū munitiſſimā ac tāto impēdio & induſtria ſabricatā ut iure inexpugnabilis cenſeatur.

℃SINT tibi teſtes flamini⁹ cōſul ab Hānibale trucidat⁹.℃Et litora traſymena:ripæ traſymeni lac⁹:q eſt in hetruria:iter ſuaſiā & Corytonā ℃Deos æquos bēignos ℃Multa monere p uo.p auguria:benigni dii monuerāt ne cōſereret ille man⁹:ille deoꝝ monitis nō paruit:uō piit.Si q̄ris tpa temeraria ueteris dāni:ſi uis ſcire diē quo die temerari⁹ cōſul tantā iacturā fecit:ille dies eſt dies q̄rtus ab extremo mēſe:octauus dies a fine mēſis:ſic erit nōno cal.qntiles:hoc eſt.xxiii.die iunii:ea in faſtis & in āpalib⁹ notata eſt:& habita ſemp infauſta ℃Poſtera lux:ſequēs dies q erit uiceſimuſq̄rt⁹ iunii ℃Eſt melior:felicior duab⁹ uictoriis:q̄ diuerſis tpib⁹:ſed ea die cōtigerūt Maſaniſſa ſupat ſyphacē:Maſanyſſa rex Maſiliorū:dū pro carthagine i hiſpania militat amiſſo patre galla:de regno exciderat.Quo per bellū ſæpe repetito aliquot ꝓliis a ſiphace rege numidaꝝ uictus:in totū priuatus eſt:& cum ducētis equitibus Scipioni ſe iunxit.Poſtea in aphri

Margin: ANT. FAN. — Ducari⁹ occidit lācea tſtum flaminium — Thraſſimen⁹ lacus eſt i agro peruſino — Siphax uictus viii.cal. iulias cū aſdrubale filio giſgōis a maſiniſſa — Aliuſ fuit aſdrubal frater hānibalis uict⁹ a claudio nerone — Aſdrubal uictus — Metaurus — Nerōis laus — aphricanus collis — Sena flu.iuxta Senogalliam — PAV. MAR. — Maſiniſſa rex maſiliorum de quo Salluſtius i iugurti no multa aut

Mors haſdrubalis

ea ſcipio adiuuãte maſaniſſa Carthagineſes & eundẽ ſiphacẽ: Aſdrubalẽq pluribus ꝓliis uicit. Binaq ho ſtium caſtra expugnauit in qbus.xl.mil.hoiũ ferro igniq cõſumpta ſunt:& ſiphax ipſe captus. Sed ante hæc aſdrubal hãnibalis frater:q cũ exercitu nouo trãſcenderat alpes:ut ſe hãnibali cõiũgeret:cũ milibꝰ ho minũ.lyi.cæſus:ẽ.M.Liuii ꝯſulis ductu & opa ẽt Claudii Nerõis collegæ.Iõ poeta nũc:& ipſe Aſdrubal ce cidit ſuis telis cũ ſuis armis & oĩ exercitu cæſus eſt.Relata igiẽ & hæc dies ĩ annales tãq̃ fauſta Romãis.

ANT. FAN.

Fanum fortũæ dedicatũ a ſeruio ſeruilio iuxta tyberim ĩ tria domũ aureã clauſum fuit a nerõe

¶TEMpora labuntur:horæ ꝑtereunt & dies & menſes anni & nihil eſt ãnis uelocius.¶Fortunæ fortis honores fors fortuna q nõ recte a qbuſdã fortuna dr̃ ædẽ tranſtyberim habuit teſte Donato:cuius dies feſtus colebaẽ hoc tpe ab his q arte aliqua uiuebãt.Vñ illud eſt Columellæ ad olitores:& celebres fortis fortunæ dicite laudes.Eſt ãt Fors fortuna ut inqt Donatꝰ tychiagathi:cui qm̃ in bono ponitẽ Seruius tullius nõ ĩmerito teplũ dedicauit. Varro: Dies fortis fortunæ appellatus a Seruio Tullio rege qđ is fanum fortis fortunæ ſm̃ tyberim extra urbẽ Romam dedicauit iunio mẽſe.Liuius.De reliquo ære ædem fortis fortunæ de manubiis faciẽdã locauit ꝓpe ædẽ eidem deæ a Seruio Tullio dedicatã.¶Poſt ſeptẽ luces iunius actus erit:Fors fortuna.yiii.cal.coliẽ quo die maſaniſſa Syphacem:ſupauit:& Haſdrubal periit.¶In tyberis ripa.ſm̃ tyberim ut deximus hæc ædes fuit quã Donatus tranſtyberim fuiſſe teſtaẽ quo & pedibus iri poterat p pontes & p fluuiũ lyntribus uehi.¶Plebs colit hanc:colebant fortẽ fortunã q arte aliqua uiuebant ut dictum eſt.Item ſeruſ.

ſeruoꝝ feſtum

¶Qui poſuit.Seruiꝰ rex qui cã ædẽ ſtruxit.¶Serua:qa Tullius ortus:idibus ſextilis ſerui ac ſeruæ oẽs diem feſtũ colebãt:& uxores purgare ac leuare capita cõſueuerunt au ctore Plut.Eo.n.die Seruiũ Tulliũ natum ferunt quo capitis purgatio ac libertas ab ancillis cœpta ꝓceſſit.¶Templa ꝓpinqua:ubi ꝓxima:aut certe propĩqua ædi quã Caruilius cõſul poſtea prope hoc tẽplum faciendã locauit. Lege Liuium primæ decadis li.ulti.& caue accipias ædem fortunæ a Seruio rege in urbe dedicatam quã Nero aurea domo cõplexus eſt.Quãuis conſtat eundem regẽ ædificaſſe

¶Tpa labũẽ taciti ſq ſeneſcimus annis
Et fugiunt fræno non remorante dies:
¶Quã cito uenerũt fortunæ fortis ho
Poſt ſeptẽ luces iuniꝰ actꝰ erit:(nores
Ite deã læti fortem celebrate quirites
In tyberis ripa munera regis habet:
Pars pede ꝑs ẽt celeri decurrite cymba
Ne pudeat potos inde redire domum:
Ferte coronatæ iuuenũ cõuiuia lyntres
Multaq ꝑ medias uina bibanẽ aquas:
Plebs colit hãc:qa q poſuit de plebe fuiſ
Ferẽ & ex hũili ſceptra tuliſſe loco: (ſe
Conuenit & ſeruis ſerua qa tullius ortꝰ
Conſtituit dubiæ tẽpla propinqua deæ
Ecce ſuburbana rediẽs male ſobriꝰ æde
Ad ſtellas aliquis talia uerba iacit:
¶Zõa latet tua nũc:& cras fortaſſe la
De hic erit orion aſpiciẽda mihi(tebit
¶At ſi non eſſet potius dixiſſet eadem
Venturum tempus ſolſticiale die:

Fortũæ ædes multæ

multas ædes fortunæ:ut Primigeniæ.Maſculæ.Paruæ:Cõuertentis:bene ſperantis:Virginis.¶Zõa latet tua nunc & cras fortaſſe latebit.yi.cal.iulias Orionis zona in ortum heliacum ferẽ:quem non multum poſſe differri antecedens ortus docuit eius ſideris lacertoꝝ.Ea zona tribus ſtellis conſtat teſte Igino exoriturq aſſyriæ.v.nonas iulias ut ply.tradit.¶Eodẽ ſuenturũ tẽpus Solſtitiale die:non quo zona exurgit: ſed quo Fors fortuna celebraẽ.Neq.n.autor hoc loco hipparcum ſequiẽ cuius ratio docuit teſte Columella Solſtitia:& equinoctia in primis ſignorũ partibus confici:cum ea ſm̃ Eudoxum & Metonẽ nõnulloſq aſtrologos ex antiqs quoꝝ faſti aptati ſunt publicis ſacrificiis ĩ octauis ſignoꝝ ꝑtibus pagranẽ:quæ raro nõ aliquos tẽpeſtatũ ſignificatꝰ hñt:ut ply.docet q æſtiuũ ſolſtitiũ magnũ ãni cardinẽ uocat qđ ipſe ĩ octaua ꝑte cãcri &.8.cal.iulii cõfici ſcribit uertiq eoꝝ die nõnullaꝝ arboꝝ folia:ut oleæ:tiliæ:ſalicis cũ Sol ad aqlonẽ ſcãdẽs altea meta ĩcipit flecti:atq ad auſtrũ digredi aucturus noctes ſex mẽſibꝰ ablaturuſq diei mẽſurã.Idẽ ẽt monet e palãbiũ gemitu nõ colligi cõfectũ ſidus peractũq ſolſtitiũ niſi eũ eas uideris ichoantes.Sciendum:& Chaldeos non ſentire cum Hipparcho qui.8.cal.Ianuarii brumale ſolſtitium ponunt.

Oriõis Zona. oriẽ.yi cal.Iul. Solſtitiũ æſtiuum

PAV. MAR.

¶TEMpora la.interponit nõ incõpte ſñiam tpis cito labẽtis:ꝙ iam conſenuerat poeta:cum emẽdaret opus:& eſſet hos ſex libros editurus.Labunẽ.inqt tpa & nos ſeneſcimus annis tacitis:rapimur in ſenectã annis tacite fluctibus.Horatius.Heu heu fugaces poſthume poſthume Labunẽ anni:nec pietas morã rugis:& inſtãti ſenectæ afferet ĩdomitæq morti.Quãcito uenerũt honores fortis fortũæ:q̃ cito uẽit feſtũ fortis fortunæ.Aliqd ineſt latẽtis affectus:cur potius in:q̃ in cæteris in feſtis dixerit.Iunius erit actꝰ:exactus.¶Poſt ſe.lu.hoc ẽ poſt ſeptẽ dies:ſic indicat.xxiiii.diẽ:quo & illæ uictoriæ cõtigerãt a.xxiiii.n.die numerando uſq ad finẽ iunii ſeptem dies ſunt.Dies fortis fortunæ:ut inquit Varro appellatus a Seruio. Tullio rege:ꝙ is fanum fortis fortunæ ſm̃ Tyberim:extra urbem Romam dedicauit. Præterea dedicaſſe & aliud tẽplum fortunæ paruæ teſtis eſt Plu.ꝓble.lxxiiii.Et Dion.inqt eũ extruxiſſe duo fortunæ tẽpla: qua ꝑ omne uitæ tꝑs uiſus erat uti ꝓſpere.Alteꝝ in foro boario:alteꝝ ad ripas tyberis: ei fortunæ:q̃ uirilem appellauit De hac egimus in.iiii.li.& eodẽ proble.Plu.Maſculæ fortunæ meminit ab eodẽ cõſecratæ.Erat ẽt eodẽ auctore tẽplũ fortũæ uiſcatæ q̃ſi ab ea nos ꝑcul capiamur:& negociis ac rebꝰ inhæreãus Poſt eiectos aũt reges:ſed lõgo ĩteruallo ſurius Caruilius:q cõſul fuit cũ papirio curſore alteꝝ fortis fortunæ tẽplũ dedicauit.Erat ꝑterea tẽplũ fortunæ mulicbris.a ſenatu dedicatũ tũ eũ mulieres:hoc eſt & mr̃ & uxor martiũ Coriolanũ ab ĩpetu in patriã repſiſſent.Erat & tẽplũ fortunæ publice cuius ſupiore lib.meminimus a populo in libertate cõſecratũ.Ite læti qrites:romani.Celebrate fortẽ deã:ſacrificate forti fortu

Tẽplũ fortũæ uiſcatæ q̃ ab ea capiamur

næ. ℭHēt mu.ſe.ī ri.ty.hēt ē tēplū a Seruio rege cōditū:& cōſecratū ī ripa tiberina extra urbē. ℭDecurrite uos q̄ri.ꝑpate ad tēplū fortunæ. ℭPars pede:eū pedes ire poſſit. Pars celeri ciba:qm̄ p tyberi ciba ꝑt illuc deferri. ℭNec pudeat:q̄ſi nō heat̄ turpe. ℭRedit̄ ide,domū potes reuerti multo epoto uino:q̄a cōuiuia quoq̄ extra urbē fieri debēt. ℭLintres:nauiculæ fluuiales:ut iq̄t Noni⁹ Virg. Cauat arbore litres Nos lintres nauiculæ coronatæ. ℭFerte cō.iu.iuuenes ſil⁹epulātes. ℭEt bi.mul.ui.p me.aq̄s:p tyberī ī litrib⁹bibēdū eſt & multū uini exhauriēdū. ℭPlebs colit hāc fortunā. ℭQuia ſe:t̄:dr̄. Fuiſſe de ple.nā ex obſcuro gn̄e. ℭQui po.ſui⁹rex autor eius tēpli hic dr̄. Sȝ Supi⁹ oñderat cœleſti ſemīe natū. Et tuliſſe ſeeptra ex humili loco q̄ñ:ex īfima cōditiōe ad regnū aſcēdiſſe. ℭCōucit & ſuit:ſui quoq̄ celebrare debēt feſtū. Quia tulli⁹ort⁹ſua nat⁹ex Ocriſiacorniculana. ℭCōſtituit tē.ꝑpi.nā ſort[puæ:aut ꝑpīq̄:q̄a uelut cognata ſuis:q̄ in īfima cōditiōe uerſant̄ ℭDeæ du.fortūæ. Ecce aliq̄s rediēs male ſobri⁹:q̄ redit parꝝ ſobrius epoto mero ℭIacit talia uer.ad ſtel.hæc loq̄t̄ cœlū ituēs poſt occaſū.xxiiii.diei ipſi⁹ mēſis. ℭOriō zona tua latet:ñ ur̄ eo tpe zona oriōis ℭLatet nūc:& latebit cras:q̄a neq̄.xxiiii.neq̄.xxv.ꝑoterit uideri ℭDehīc:poſtea ℭErit mi.ui.nā.xxvi.die apparebit zona ℭAt ſi nō ect pullus alle q̄ celū ituet̄:ſi ñ ect ebrietatis caligine obtect⁹ Dixiſſe eadē die:q̄ & uiſurꝝ ſe zonā dicebat ℭVēturꝝ nobis affuturꝝ ℭTꝑs ſolſtitiale:ſolſtitiū æſtiuū:q̄d poeta oñdit.vi.cal.q̄ntiles. Columella.viii.cal.ſic & florētinus princeps.

Oceſia cornicu lana ſuit mō ſuii ſeruilii

Quare orion ñ ur̄ die xxv.iunii menſis

ANT. FAN.

ℭLucifero ſubeūte lares delubra tulerunt
Hic ubi fit docta multa corona manu:
ℭTꝑs idē ſtatoris erit:q̄d romul⁹ olim
Ante palatini condidit ora iugi:
ℭTot reſtāt de menſe dies q̄d noia ꝑcis
Cū data ſunt trabeæ tēpla quirine tuæ
ℭTempus iuleis cras eſt natale calēdis
Pierides cæptis addite ſūma meis:
Dicite pierides:q̄s uos adduxerit illuc
Cui dedit iuictas uicta nouerca man⁹
Sic ego:ſic clio clari mōumēra philippi

ℭLVcifero ſub.la.de tu.de larib⁹ multa ſupius dicta ſūt quos docuimus coli ſolitos Romæ publicæ & priuatim coronis ornabant̄ ut graciles ubi paruas coronas accipiūt fragili ſimulacra nitentia cæra: q̄bus Aemilius regilius ꝑtor bello antiochiæ ædē in cāpo martio curandam uoluit auto. Macro. Hiis Oui. hoc loco tēplū dicatū inq̄t.v.calē. Iulii ad q̄d hitabāt puellæ q̄ coronas texere conſueuerūt. ℭTꝑs idē ſta.erit.q̄nto quoq̄ cal.iulias ioui ſtatori ædes ſacrata eſt quā Romulus condidit ad radices mōtis palatini uota eo tpe quo ipſe aduerſus Tatiū pugnat romanos fugiētes cōſpexit:q̄ ſeu forte ſeu diuinit⁹ reſtituerūt eum Romulus ut inq̄t Li. arma ad cœlū tollēs dixiſſet. Fr̄ deū hōiumq̄ hinc ſaltē arce hoſtes deme terrorē romanis ſugāq̄ ſœdā ſiſte. Eā ob cām a ſiſtēdo magis q̄ a ſtādo ſtatorē Iouē dictū exiſtimāt in cui⁹ ædē Cice. Catilinæ conatibus reluctari cupiens ſenatū uocauit:quo cum Catilina uenīſſet grauiſſima orone illū corripuit & ī exiliū ire iuſſit.

Tēplū dicatuȝ laribus v.calen. iul.

Ioui ſtatori ædes ſacrata.v. cal.iuli.

ℭTot te.de mē.di. quot no.ꝑcis.iiii.cal.iulias dicata eſt ædes. ℭQuirino.i.Romulo ī mōte q̄rinali cū reliqui ſunt tot huius mēſis dies quot ſunt parcarꝝ noia. Putat̄ aūt mōti q̄rinali ab eo tēplo uocabulū datum:q̄d cōſtitutū eſt poſtq̄ Romulus adiſſe ad deos creditus eſt. Huic purpuræ uſus ſuit in trabea. Vñ ab Oui. trabeatus dictus eſt in primo huius opis li. ubi oñdimus tria eē genera trabearꝝ autore Seruio e q̄b⁹ unū ſuit romanorū regū īſigne. ℭTrabeæ tuæ:tibi trabeato. ℭTꝑs iuleis cras eſt natale calēdis nō placet q̄d q̄dā ſentiūt tradi hoc loco Iuliū Cæſarē cal.iuliis natū quēad quartū idus iulias in laudem editum Macro. ſcri. uñ iulius mēſis nomē accepit autore Feſto. accedit ad hoc q̄ natalis. C. Cæſaris dies explicandus erat ineūte iulio potius q̄ Iunio deſinēte. Sēſus ergo eſt:feſtum Herculis muſarꝝ:ubi uentū eſt ad diē. iunii mēſis extremū hoc eſt pridie cal.iulias celebrari:quo tpe dicere ſolemus:cras calēdæ iuliæ orientur Forꝝ deorꝝ ædes ſtructa eſt Romæ:at inq̄t Suetoñ. a Martio Philippo q̄ Auguſti uictric⁹ ſuit. De quo ait Martialis. Vites cēſeo porticū Philippi ſi te uiderit Hercules periſti.& Iuue. Alta parabat culmina uillarū græcis longeq̄ petitis marmorib⁹ uincēs fortunæ atq̄ herculis ædē. Colebat̄ aūt Hercules in eadem æde cum muſis:q̄a cōſtat eū tpib⁹ ſaturni ut Plut.& Macro. tradūt primū in italia l̄ras docuiſſe quas Euandrū ab eo didiciſſe Iuba in ſuis tradidit monumētis. Fuerūt in eo tēplo Faſti Fuluii nobilioris teſte Macrob. ℭAddite ſūma:extrema q̄ reſtāt ut libellus hic īpleat̄. ℭQuis uos addixerit iſti addicer̄ ꝑprie q̄d ſit diximus ſupra:hoc eſt adiūgere. ℭNouerca:Iuno quæ iubēdo laſſata eſt eū Hercules agēdo ſuerit indefeſſus. ℭInuictas manus:monſtrorꝝ oium domitrices quæ obiecta ſunt Herculi uoluntate iunonis.

Tēplū q̄rino dicatum iiii.cal. iul. ēt q̄re dict⁹ ſit q̄rin⁹

Feſtum herculis muſarū pridie calē.iul.

ℭLVcifero ſub.die ſequēte. ℭLares tu.de.fuere illis tēpla cōſecrata. De his dixim⁹.ii.li.& plura ī.v. Sed v.cal. Quinti. hoc eſt.xxvii.die iūii dedicata ſunt illis tēpla ī ea pte urbis ubi erāt Corolariæ:& ut ſupior̄ li. dictū Aug. Tranq̄llo teſte. Cōpitales lares ornare bis in āno iſtituit:uernis florib⁹ & æſtiuis. Hic ſūt ipſi tēpla ubi fit multa corona docta manu:ubi ſūt coronarꝝ artifices ꝑſerti phylira:& glicera. Idē tꝑs. eadē dies.xxvii.mēſis. Erit ſta.nā erit feſtū iouis ſtatoris. Cui⁹ tēplū Ro. uoto dedicauit bello ſabino:cū Rōana acies iclinaſſet:Deide uoto regis cōſtituiſſe ur̄. A cōſiſtētib⁹ militib⁹ ſtatorē iouē appellauit. Q̄d oli cōdidit Romulus aū ora iugi palatini:nā īter palatiū & capitoliū cōſtitutū ē tēplū Tot dies reſtāt. ſupſunt. De mēſe iūio. Quot noia ꝑcis:q̄ tres ſt:ut alias dcm̄: ſic tres dies ſupabūt:& erat.xxviii.die mēſis. ℭCū o q̄rine. Romule ℭSūt data tē.cōſtituta & ɔſecrata tēpla ℭTrabeæ tuæ:tibi trabeato dedicatū ē illi tēplū in colle q̄rinali:ſed de morte ei⁹ & relatiōe ī cœlū:& cui⁹ ꝑſuaſiōe dixim⁹ ī.ii. ℭTꝑs natale iuleis cal. cras ē die craſtina erūt calēde iuliæ:ſꝫ natale tꝑs iuleis dixit:q̄d h̄ mēſe nat⁹ ē Iuli⁹ Cæſar ex ſacra iulea domo:& eū pri⁹q̄ntil[diceret̄ ī honorē iulii Cæ. legē ferēte. M. Anto. M. F. cōſule Iuli⁹ appellat⁹ē:q̄ hoc mēſe.iiii.die iduū iuli⁹iſ e ꝑcreat⁹ſuerit ℭPierides:muſæ Addite ſūma:q̄ſi extremā manū. Meis cœ. huic pti

PAV. MAR.

Tēplū Ioui ſtatori a romulo cōſtitutū

Epanalexis

opis:q̃ nũc editur⁹ſum. ¶ Dicite pierides:p epanalexĩ. ¶ Quis addu.uos iſtuc:ad tẽplũ hercul⁹. Cui herculi. ¶ Nouerca ui.Iuno q̃ uicta tãdẽ ẽ uirtute illi⁹.nã ut ipſe ĩ meta.inqt defeſſa iubẽdo ſæua iouis ↄiũx ego ſũ ĩdefeſſus agẽdo. ¶ Dedit ma.iui.ppea ꝙ uicit oĩa mõſtra:qb⁹cũ obiecerat iuno.Hoc petit poeta. ¶ Quis ↄſecrauit tẽplũ herculi muſiſq; eõe:ſic.n.dedicauerat ædẽ Marti⁹ philipp⁹ auguſti uitric⁹:ut teſtis ẽ Sueto.Rõnẽ huic rei Plu.affert:pble.lviii.Q d hercules Euãdrũ lr̃as docuit:ſicut Iuba monumẽtis tradidit:qd honeſtũ & honorificũ duceret amicos.ac ppinquos docere.Nouiſſime nãq; iſtitutũ ẽ:ut mercede diſcipl'os docerẽt.Quippe oĩu; prius Sp.Carbili⁹ ludũ apuit:ei⁹libert⁹:q & ipſe carbili⁹appellat⁹primus oĩu; rõanoꝝ uxorẽ repudiauit:hæc ille. ¶ Sic ego:q̃ſiui. ¶ Sic clio:muſa r̃ndit.Mõumẽta clari philippi:adduxer̃.ſ.nos ĩ tẽplũ herculis Philipp⁹Marti⁹:q cũ Lẽtulo cõſul fuit:ab Anco Martio gen⁹trahẽs.

Hercules docuit euãdrũ litteras

ANT. FAN.

¶ VNde tra.ma.caſ.ge.nõ ĩprobãdũ eſt in re min⁹ cõpta cũ afferẽ aliqd'uerisile ut nõ facere oportet in hac nr̃i opis pte:qd tãdẽ ad umbilicũ adduemus ubi uerũ oſtendiẽ uulgo qd dici ſolet. Caudæ nõ facile pellem detrahi. Alii pace nr̃a diſſentiãt a nobis & hũc locũ iterp̃tenẽ ut placet. Nos Martiã de qua hic agiẽ neq; iuliæ matrẽ eſſe ſentimus amitæ.C.Cæſaris dictatoris quã is q̃ſtor deſũctã laudauit:ut Sueto.refert.neq; uxorẽ Catonis uticẽſis Martii philippi filiã:quã Hortẽſio traditã & ex eo p̃gnãtẽ Cato domũ reduxit teſte Appião:ſed aliã egregia forma & caſtitate p̃ſtãtẽ q̃ culta eſt ab uxore Naſonis:ut Cũctaq; licet facias niſi eris laudabilis uxor:Nõ poterit credi martia culta tibi. Hãc ſuſcepiſſe philippũ arbitramur nõ ex Accia q̃ mater nõ matertera fuit auguſti ſed ex Acciæ ſorore:q̃ cũ philippo nupſerit ut nobis uideẽ nõ multo poſt nuptias humanis rebus exceſſit. Vñ illud nõ ſine uoce ac uultu ad dolorẽ accõmodato pnũciãdum eſt. O decus o ſacra fœmina digna domo:Eius nomẽ nõ eſt cur admirari debeamus non eſſe memoriæ pditum qd pleraq; noĩa ſunt:q̃ carmina nõ recipiũt.q̃uis q̃dã illud adiciunt fuiſſe q Auguſto mr̃ni gñis ignobilitatẽ obiecerit.Martiæ uero nomẽ ab Anco Martio rege deductũ Oui.putat ex quo Iuli⁹ Cæ.amitæ ſuæ matrẽ uoluit appellatã:ut amitæ meæ iuliæ mr̃nũ gen⁹ ab regib⁹ortũ:p̃rnũ cũ diis ĩmortalibus cõiunctũ eſt.Nã ab Anco martio ſunt martii reges quo noĩe fuit mater.Sed ꝙ pleriq; eãdẽ eẽ Martiã & materterã Cæſaris uolũt:nõ placet cũ iis Oui.reluctet:ut hãc pbat & prio dilectã ſemp ab æuo ẽ ĩter comites martia cẽſa ſuas.In q; ſuis habuit matertera Cæſaris añ:quaꝝ iudicio ſi qua pba ẽ.Sciẽdũ Acciæ idẽ fere cõtigiſſe qd & ſorori ut nõ diu uixerit poſt philippi nuptias:qd ueꝝ eẽ nõ negabit q ſpacia tẽpoꝝ uti nos fecimus diligẽti⁹ metieẽ. ¶ Martia ſa.de no.ab anco. Viuebat hæc martia cũ Oui.exularet:e⁹ uẽuſtas a poeta laudaẽ nõ q̃ fuerat ſed q̃ tũ erat cũ Naſo hæc ſcriberet. Vñ.M.Catonis accipe ullo mõ non poſſumus. ¶ IN q̃ par.ſa.no.ſua eſt:cauẽdũ ne deprauato uerſu legamus.in q̃ par facies nobilitate fuit.Nã & añ legim⁹ uñ trahit Martia caſta gen⁹ ñ uñ traxit:& poſtea ſubiũgiẽ.Rñdet ĩ illa & gen⁹& facies:ñ r̃ndit. ¶ Et ge.& ſa.ige.Primũ eſt fortũæ bonũ.Scdm corpis.Tertiũ aĩ. ¶ Q d laud.for.quã caſtitas raro comitaẽ. ¶ Nupta fuit quon.ma.Cæ.illi:acciæ ſoror:Aug.Cæſ.matertera ac mr̃ martiæ. ¶ O ſa.ſœ.di.do.Nõ digna ĩteritu.ſed q̃ diu Martii philippi cõnubio potireẽ. ¶ Lyra:nõ herculis ſed muſaꝝ: De lyra & cithara nõnihil dixius in.v.hui⁹ opis li.q̃ differũt al qd ut igini & Porphyriõis oñdim⁹teſtimõio:q̃uis ĩterdũ cõfundanẽ.Illud dubiũ nõ eſt lyrã muſicũ inſtr̃m eſſe qd multaꝝ cordaꝝ eſt manuq; pulſaẽ queadmodũ & Barbitos quã Theocritus polycordon appellat:& nõnulli cytharæ genus uel lyrã ipſam eẽ uolunt:cuius nomen cum pleriq; græcũ eſſe arbitrenẽ:Strabo Barbaꝝ putat uti eſt Magas.Nobilum & Sambuca.

Aſpicis:uñ trahit martia caſta genus:
Martia ſacrifico deductũ nomẽ ab anco
In qua par facies nobilitate ſua eſt:
Par aio quoq; forma ſuo r̃ndit in illa
Et genus & facies ingeniũq; ſimul:
Nec qd' laudam⁹ formã tã turpe putaris
Laudamus magnas hac quoq; pte deaſ:
Nupta fuit quõdam matertera cæſaris illi
O decus o ſacra fœmĩa digna domo:
Sic cecinit clio:doctæ aſſenſere ſorores
Annuit alcides increpuitq; lyra.

Martia Marci philippi filia uxor catõis uticenſis

Accia filia iuliæ mr̃ fuit auguſti

Accia fuit ſoror martiæ

PAV. MAR.

¶ ASPIcis:tu. ¶ Vñ:a.quo philippo. ¶ Trahit gen⁹:hoc ẽ uñ nata ſit.Martia caſta:hæc filia fuit martii Philippi:quã Cato uticẽſis poſt diuortiũ Attiliæ:puellã ad modũ uxorẽ duxit.Hæc ẽ illa martia ut inqt Plut.in Cato.iuniore:de qua tã multa ferunẽ.Poſteaq̃ Catoni filios pepit:petenti hortẽſio cupiditate lobolis Cato dedit:Conſentiẽte ẽt Philippo.ut Plu.teſtaẽ:Pluraq; de eodẽ Luca.agit:& nos multa ẽt ĩ Lucano dixius. Mortuo hortẽſio:cũ Cato Põpeiũ ſecuturus eſſet ĩ bella ciuilia.Domus & filiaꝝ ſuarũ gra.ut Plu.inqt Martiã rurſus accepit:q̃ tũc uidua erat & ab Hortẽſio hæres relicta.Ei curã rei familiaris:& filiarũ cõmiſit:& Põpeiũ ſequt⁹ ẽ.Cato ſeip̃m eõcidẽs mortuus ẽ.xlviii.ætatis ãno.Illa iunior erat uixitq; in lõgã ſenectã.Ita ut Oui.eã nõ mõ uiderit. Sed neceſſitudinẽ quoq; cõtraxerit & tertia eius uxor puella de domo fabioꝝ Martiã coluit:& comes illius fuit.Vnde in libris de ponto ad maximum. Ille ego de ueſtra cui data nupta domo.Hanc pbat:& primo dilectã ſemp ab æuo:eſt inter comites martia cenſa ſuas. In quæ ſuis habuit matertera Cæſaris añ.Quarũ iudicio ſi qua pbata:pba eſt.Et in elegia æquor Iaſonio ad uxorem cũcta licet facias:niſi eris laudabilis uxor nõ poterit dici martia culta tibi.Non igiẽ ſine cauſa factũ eſt ut hoc quoq; in loco martiæ meminiſſet.Martia nomen dedicatum:quæ genus & nomen longa tẽporũ ſerie deductũ habet. ¶ Ab anco ſacrifico:ab anco martio q̃rto rege Romanoꝝ. ¶ Sacrifico dixit: quoniã natus eſt ex filia Numæ Põpilii:qui tot ſacroꝝ ordines:& ſacrificia & cerimonias inſtituit: & ipſe aliq̃n Auũ maternũ imitatus eſt. ¶ In qua:martia. ¶ Fuit facies par nobilitate:nã ut generẽ illuſtris:ita & illuſtris forma.Sua forma par r̃ndet aĩo ſuo in illa:ut p̃ſtantis formæ ita & animi quoq; p̃ſtantis.Sic illa

Vxor tertia ouidii fuit amiciſſima martiæ

prædita omnibus bonis fortunæ corporis & animi.Et genus & facies & ingenium:ſimul hæc tria paria iñ dẽt in illa.Hoc tu putaris turpe:quaſi nõ exiſtimes id eſſe reprehẽſibile.Q uod laudamus formã ipſi⁹ mar tiæ.Laudamus magnas deas:laudare ſolemus Iunonẽ:Pallada:Dianã:Venerẽ:& cæteras. Hae quoq; par te ab ipſa forma.Matertera Cæſaris fuit quondã nupta illi Philippo:ipſe Martius Philippus añq̃ habuiſſet Acciam matrem Auguſti uxorẽ habuit ſororẽ matris Cæſaris:De quo Cæſare dicat:uidet̃ hic dubiũ: an habuerit ſororem matris.C.Cæſaris:an ſororẽ Acciæ matris Auguſti:an ſororẽ Liuiæ:ſed cum poeta rõ nem habeat uxoris:quæ apud materteram Cæſaris:ut diximus pauloante fuerit:Inq; ſuis habuit materte ra Cæſaris ante.Puto de eadem hoc loco dicere:ſic intelligemus de ſorore Liuiæ.Q uæ matertera erat Ty berii:longe maior natu quã Liuia Druſilla.Q uod uolſcus quoq; noſter aſſerebat O decus:o ornamentũ. O fœmina digna ſacra domo:o matertera Cæſaris digna connubio iacrifice gentis martiorum. Sic clio cecinit doctæ ſorores aſſenſere.cæteræ muſæ affirmauere dicta cli⁹.Alcides annuit:Hercules quoq; affir mauit.Et increpuit:hoc eſt inſonuit.Lyra:& omnis muſarum cythara:in ipſa æde a Martio Philippo dedi cata In qua & Herculis ſimulachrum erat & omnium muſarum effigies.

philippus martius habuit prius ſororẽ liuiæ druſillæ ĩ uxorẽ poſtea acciam matrem octauiani ſcd̃m uolſcũ & marſum

❡Hæc in Faſtos Naſonis ſcripſimus lector cãdide qua uiſum eſt breuitate ut neq; omitterent̃ neceſſaria neq; multũ in his cõſiſteremus:quæ uel uota oĩbus ducebamus:uel ſi a nobis a uertice ut aiunt ad calcem referrẽtur tibi faſtidiũ allatura.ne obiiceres nobis illud iuuenalis:Scriptus & ĩ tergo necdũ finitus oreſtes Dicerelq; nos ſancto uti aiũt Sabbato lõgiores:q nõ grauaremur alteꝝ ĩterpretãdi laborẽ ſuſcipe ſi exta ret reliquũ huius opis qd̃ Frãciſcus Venetus totius pene orbis terraꝝ pagrator:nobis iureiurando firma uit uidiſſe ac legiſſe apud inclytum regẽ galloꝝ:qd̃ ueꝝ ne ſit alii uiderint.Nos æquo aĩo ferre nõ poſſu mus uſq; adeo nobis iuidiſſe fortunã nobiliſſimoꝝ Faſtos poetaꝝ:ut eoꝝ quos Sabinus ĩcœptos reliqſ ſe dicit̃ nihil appareat & cõſumati ac luculẽti opis Naſonis dimidiũ regratur:Tu autem Federice dux ex cellentiſſime cui nõ ſolũ hoc tẽpore cõmentarios noſtros ſed iampridẽ animã ipſam & mentẽ dicauim⁹: quæſo:ut ĩ hoc opuſculum illuſtri principi Guidoni Vbaldo filio tuo. cui ſũma oĩa debentur aliqñ legen dum tradere nõ dedigneris:qui tãetſi nõdum exceſſit e pueris neq; a nobis põt quã ipſi deſideramus clo quẽtiam mutuari:nõ paꝝ tñ proficiet:ſi & maximo ingenio principi fuerit cum ingenioſo poeta Naſone cõmertiũ & qui præclariſſima eſt indole præmaturoq; cõſilio ac ſupra ætatẽ litteris eruditus ita ut ſpem & uota omniũ iam exuperet uerſabitur quocũq; mõ inter Romanos reꝝ dominos atq; hiis noſtris legẽ dis ad paternã pariter & Romanã illã magnanimitatẽ ac magnificentiã aſpirabit.Q uãquam eaꝝ cætera rũq; uirtutũ ueluti floſculi quidã ita in eo principe iã apparent ut nõ ſolũ fortuna & dignitate quã obtiet atq; ampliſſimo principatu:ſed tali ac tanto parẽte digniſſimus habeatur:necnõ & patruo Octauio princi pi grauiſſimo:ac celeberrimo omniũq; liberalium diſciplinarũ cognitiõe præſtãti:ad cuius ſingularem hu manitatẽ modeſtiã & grauitatẽ illud accedit memorabile rarũ:ac pene diuinũ & noſtris temporibus admi randũ quod inclytos fratrem ac nepotes tanta beniuolentia & charitate complectitur.ut iureiurando affir mare ualeam nuſquam fere eiuſmodi pietatem in ullo principatu fuiſſe perſpectam.

FINIS.

Antonius Conſtantius Zagarello Fanenſi.S.

NOn eſt uobis moleſtũ ut te uideo ſuſpicari quod ſcribis Marſum Piſcinatem poetam clariſ ſimum:ac nobis familiaritate coniunctũ præuertere nos impreſſione opis ſui.Noſti enim & contẽpſiſſe nos ſemper eos queſtus quos multi ab impreſſoribus aucupantur:cũ immor talis dei munere ſatis ſuperque diuitiis abundemus:& quod melius eſt animi magnitudine qui eas ſpernere conſueuit: & edidiſſe cõmentarios noſtros multo anteq̃ is aggrederetur ſuos utiomne Vrbinum teſtari poteſt.cuius regia bibliotheca noſtrum opus pene attritum & inueteratum oſtendit:ubi ut alios omittam Ludouicus Odoaxius Patauinus iuuenis utriuſq; linguæ do ctiſſimus & Laurentius Abſtemius Maceratenſis uir litteratiſſimus ac Præfectus Bibliothecæ iampridẽ apud inclytum imperatorem Federicum & Octauianum principem eminentiſſimum.omniumq; liberali um artium cognitione præſtantẽ lucubrationes noſtras tantum in modum ſuis laudibus illuſtrarũt ut me rito eam gloriam neglexerimus quam diſſeminare nobis poterant impreſſores.Q uod autem mihi ſigni ficas placere Marſo ſpicam ciliſſam nardum eſſe non crocum quod ipſe ſuis manibus nardũ in Cilicia le gerit:quod Crocus ſpicam non habeat. quod ad odorẽ uti non conſueuerit: non facit ut quæ ſcripſimus edidiſſe pœniteat.Eſto ut Cilicia nardum ferat:quid illud ad rem? naſcitur ſiligo in Picino. naſcitur far in Latio.dicetur ne hoc eam ob eãm ſpica latina.illud ſpica Picena cum ſiligo & far alibi quoq; proueniant Si prima Nardi nobilitas eſt Cilicie:ſi eius prouentus ibi lõgæ uberrimus:ſi nardũ ſola fert Cilicia:ſi peti ad rem diuinam ea ſpica tñ ex ea prouincia conſueuit:quoꝝ nihil uere dici põt: cuiuis herbam dabimus,fa tebimurq; nos erraſſe qui ſcripſimus ſpicam Ciliſſam Crocum eſſe quod prima nobilitas ſit Cilicio cro co ut autor eſt Plinius:qui etiam tradit Crocum mire congruere uino:quod non fugit Propertium dicen tem.Vinaq; fundantur prælis eliſa falernis Terq; lauet noſtras ſpica ciliſſa comas.Sed cum nihil eximiũ ſit Nardo ciliciæ nihil proprium unde per ſpicam Ciliſſam accipi debeat non eſt cur debeamus ab eo qd̃ iam pridem in noſtris ſcripſimus commentariis diſſentire:Q uod uero Crocus ſpicam non habeat nihil refert Q uis enim neſciat frequentiſſimũ illum tropũ eſſe longeq; pulcherrimum teſte Q uintiliano non apud oratores modo & poetas qui plurima uertere ipſa metri neceſſitate cogũtur.ſed ẽt apud indoctos quem noſtri tranſlationẽ Græci metaphoram uocant augentem ita ſermonis copiam ut quæ non habet mutuari permitat.Vnde croci flos ſpica ciliſſa iure optimo dici põteſt:is enim antequam dehiſcat ac ſeſe

pandat inuolutum continens fructum quandam ſpicæ imaginem gerit:quam ſi poetæ non dabitur ſpicā
appellare iure Virgiliū accuſaueris.qui ait in primo Geor.Ferroq; faces iſpicat acuto.Et alibi:Claſſiq; im
mittit habenas & remigium alarū.Rectiuſq; exiſtimabis non licuiſſe ſniam reip.dicere Ciceroni. Quan-
quam & oſtendimus ubi uolueris floris quoq; ſpicā dici autore Ply.Quod autem Crocus ad odorem uri
nō cōſueuerit:nihil illi aſtipulatur:cum conſtet uri etiam in re diuina quæ minimæ redolent. Ouidius in
primo faſtoꝶ:Ara mihi poſita eſt paruo coniuncta ſacello Hæc adolet flāmis cū ſtrue farra ſuis:Vri autē
Crocum in ſacris ut thus coſtū herbam ſabinam & ſimilia quis non uiderit? ut Thura nec euphrates nec
miſerat india coſtum Nec fuerant rubri cognita fila croci:Ara dabat fumos herbis cōtenta ſabinis Oui.
alibi.Tinnulaq; æra ſonāt redolent myrrhæq; croeiq;.Statius quoq; in.xy.theb.uri crocū teſtatur ut Nec
non aſſyriis pingueſcunt robora ſuccis:pallentiq; croco:Eodem & crines tingi negare non poſſumus qđ
Lucanus nō ignorauit:ut Et qui tingentes croceo medicamine crimen fluxa coloratis aſtringunt carbaſa
gemmis. Odoriferum autem Crocum eſſe neminem latet.Sed demus ut dum adolentur nullum odorem
fundat:reiciemus ne ideo ad artis crocum?cum ſulphur quod uinum dicitur in religionibus locum habeat
teſte Plinio & uituloꝶ cineres equinum ſanguinem ac fabaꝶ ſtipulas recipiant ſuffimenta uranturq; ma
ris rores & in ſacris Cereris tædæ accēdantur cum thura haberi nequeūt:ut & ſi thura aberūt unctas ac
cendite tædas?Conſtat igitur ſpicā ciliſſam crocum eſſe non nardum cum prima ut diximus nobilitas ſit
croco cilicio & ibi in montem Coryco.Vnde illud eſt Martia.Corycio quæ uenit aura croco. Alia multa
quæ ſcribis probentur ne a nobis an improbent̄ ubi ad nos redieris explicabo.Vnū illud differre non pla
cet quod ubi quidam legunt ut mihi ſignificaſti in.yi.faſtoꝶ Dodona thyene ſtabis agenorei fronta uidē
da bouis:dodoni dione legendū eſt. Quattuor enim ſunt in celo Veneris ſtellæ: Vna errans & alterno
meatu uaga.Alia in pectore Leonis quam ſtellam regiā uocant.Tertia in ſeptētrione. Quarta in Tauro.
cuius meminerunt Seruius & Alphonſus quam naſo poſt idus iunias uideri docet longe antequam Sol in
ortum feratur.Quod ſi uel thyenem uel aliam hyadū orientem acceperis id ages ut ingenioſiſſimus poe
ta rudis uideatur ingenii fluxæq; memoriæ:qui cum docuerit ſexto nonas Maias hyades omnes in ortum
ferri:ut Pars hyadum toto de grege nulla latet:& paulopoſt ſubiecerit: idibus ora prior ſtellantia tollere
tauꝶ indicat:addideritq; futuram pluuiam quarto nonas iunias exortum hyadum celſiorē. ut Poſtera lux
hyadas taurinæ cornua frontis Euocat: & multa terra madeſcit aqua:nō dubitet ſole iam e geminis abitu
ro docere thyenem unā hyadū exoriri:qđ nulla rōne procedit niſi forte dixerimus id qđ res non hēt thye
nem ita lōgo interuallo diſtare a ſororibus ſuis ut in ortū feratur cū extremis partibus geminoꝶ. Lege igi
tur Dodoni dione uti & Ouidius ſcripſit & iampridē e noſtris cōmentariis didiciſti:ne ſi Dodona thyene
legeris in eo quoq; deprauatū locum Naſonis oſtendas quod a dodona dodoneus deducitur non dodo
nus.Dicimus enim dodoneos lebetas dodonū æs.dodoneam quercū nō dodonam.Tu autem amice dile
ctiſſime & Cābitellæ familiæ decus tecū cogites uelim quid ſibi eo loco uoluerit naſo ubi ortū Veneris
non coſmicū.nō cronicū non heliacum ponit.Nolui enim apire rem ſcitu dignā ut lectori inueſtigādum
aliquid linqueretur.Vale & ſi Venetiis auelli potes tandē in patriā redi.Fani idibus Iuniis.M.cccclxxxii.

FINIS INTERPRETATIONIS FASTORVM SEQVITVR EMENDATIO QVORVNDAM LOCORVM ET ASTRORVM RATIO.

PAVLVS MARSVS PICINAS PO.CL.GEORGIO CORNELIO.M.EQ.V.F.Salutem.

HAEC ILLA SVNT.G.Corneli.Quæ nos octo antea ānis in Ouidiāos faſtos magna
cura:ac diligētia ſcripſeramus:& a principio tibi dicata.Viſum eſt illud inire cōſiliū ut ī
hoc uſq; tēpus preſſa teneremus:ne editio ꝑcipitata dedecori potius quā laudi eēt. Nūc
uero cū tandē ex urbe Venetias ad te uenire licuerit his lucubratiōibus noſtris:extremā
modo manū ipoſuimus & cui tu ipſe mādaſti:dedimus imprimēdas.Non quidē illius ſpe
gloriæ cōmoti:ſed ut ꝓmiſſam tibi fidē ſuaremus:& expectatōi multoꝶ ac militiæ nr̄æ
uolūtati morē gereremus.Sed cū ſperādum mihi eſſe ducerē:neminē fore illud opus:qđ
romana eſſe ſupra ꝓbauit:uenetiis dānatuꝶ:Neſcio qua Theſyphōe factū ſit:ut cōtineri nō potuerit iui
diæ furor:& ante inſpectū opus in officioſum hūc laborē meū cœpit allatrare:aut ut pudicā linguam ad
maledicētiā ꝓuocaret aut ut huius opis nr̄i:ſiqua arte darcē laudē detractaret.Sed in alterū ſi rñdere uelī:
Vterer ſi liceret Quintilii carmine.Quē fata nobis mō ſuſtulere.ſic.n.& alii pro tuēda mea laude rñdit:
Marſum liuidulꝰ ſacrū poetā:carpit:uiuere dū cupit diſerto.Marſi carmie:ualde ſed perat.Nō ſæuit ſcabie
ſupbus unguis.Nec muſcā uolucres iouis ſequunt̄.Altera uero tuebit̄ ſeipſam:& ueræ hūanitatis:ac æq
tatis ſtudioſi:illā ab oī liuoris morſu uindicabūt.Aliqđ tñ erat.qđ ī his cōmētariis.Multi qdē dānandum
eſſe cēſebāt:ſed ea nō uiderāt:q̄ nos ipſi uidemꝰ.Dixius.n.i.i.li.eo in loco.Et ſonet accēſus ſpica ciliſſa ſo
cis de nardo intelligēdū Dānabāt illud multis:ea rōne qđ ciliſſi Nardi Pli.nō meminerit:qſi alibi inueni
ri nō poſſit:qđ a Pli.nō referat̄:ſed legāt tādē Diaſco.quē eruditiſſimus Iuuenis:& oī lraꝶ laude cumula
tiſſimus Hermolaꝰ barbarus nūc latinū fecit:Inueniēt certe & in Cilicia naſci Nardū.Plura.n.Nardi gña
ab illo cōmemorant̄:& hæc illa ſunt.Vtar.n.Hermolai uerbis Nardi gña duo:Alteꝶ indici. Alteꝶ ſyria
ci:nō ꝙ hoc in ſyria naſcatur:ſed quod mōtis eius:in quo legit̄ ips una ī ſyriā:una in India ſpectet Syria
cū melius:quo recētius,atq; leuiꝰ eſt gūmoſum:colore rupho odore uehemēter iocūdo.Cyperūq; imitan

te:breuius ſpica:ſapôre amaro:Maximeq; ſiccãte-os:cuſtodit ſuaue olẽtia ptinaciter.Itẽ indici Alterꝝ genus Candendis noĩe a fluuio Indiæ:qui montẽ in quo naſciẽ pfluit: uiribus lãguidũ ut ꝙ ſolo uliginoſo proueniat:eoq; in maiorẽ altitudinẽ adoleſcat.pluribus:ab eadẽ radice fructicãtibus ĩplicatis.& redolenti bus uirus.Odoratius uero qđ locis celſiorib⁹ gigniẽ ſpica breui:cypeꝝ olẽte:in totũq; eius dotib⁹:qb⁹ ſyriacũ.Habeẽ & Sapharıticũ Nardũ frutice admodũ pumilo a loco ubi carpiẽ dictũ ſpicis ingẽtib⁹ cãdidũ Caule q e medio pſilit aliqñ hircũ ſpirãte:dãnaẽ in totũ.Nardus gallica in lyguriæ alpibus naſciẽ.Aliuca uernaculo indigenis noĩe:Naſciẽ & in iſtria frutex puſillus:cũ radice uelliẽ & in faſciculos manuales digeritur:folia ei lõgiuſcula:leuiter flaueſcentia:flos luteus:uſus eius in caule & radicibus q̃m odorata hæc nõ habenẽ.Nardus montana:quã aliq:Thilacitum:alii uiri appellãt in Syria Ciliciaq; naſcentẽ: Cauleatq; folis Erignio ſimilẽ:minoribus tñ.neq; ſcabris ſpinoſiſq;:radice nigra:odorata duplici:tripliciq;:atq; uino multiplici ad morẽ haſtulæ regiæ:q̃q̃ multo minor.graciliorq;:Aſſaꝝ aliq nardũ ſilueſtre appellant:Phu. quoq; quidã nardũ ſilueſtre appellãt naſcentẽ in põto.Hæc a Diaſcoride cõmemorã ur:& in cilicia naſci nardũ iam oĩbus conſtat:Sed ubi hæc Venetiis imprimũ cœpere qbuſdam perſuaderi nõ poterat: locũ illum poetæ recte dicere ſpica ciliſſa:Nec aduertebant poetã a ppertio accipiſſe locum Qui in elegia Muſa palatini inqt.Terq; lauet nr̃as ſpica ciliſſa comas:cũ pro oleo-nardino dicat.Arguebãt p̃terea nullo pacto nardum aduri ad odorẽ.Nec legerãt eundẽ Propertium in elegia.Sũt aliqđ manes inqt Curando Flãmæ non oliuere meæ.Cedat tandẽ uicta ptinacia detractoꝝ:& uera dicere Marſum fateanẽ:Sũt tñ.G.Cornelii loci qdã in cõmentariis nr̃is paululũ imutati ne dixeri deprauati:& hoc nõ mea culpa factũ.Sed celeritate illoꝝ:q characteres ĩprimẽdos cõtexunt:ut in ipſo fere pricipio cũ faſtũ eſſet factũ facere:& ubi erat ασωριον fecere ακωριον.Sic in quibuſdã aliis lr̃is.& in eo loco primi lib.Ergo ubi nox aderis uẽtur⁹ tertia nonis:Cũ ego dixiſſem Tertio die nouaꝝ:fecere calẽdaꝝ.Et in eodẽ lib.ubi erat.Qu.Fabi.Rul⁹:Is q primus ſuæ gẽtis maximus eſt appellatus.factũ eſt Fabius Rutillianus.Et in ſecũdo lib.cũ multis i locis eſſet linea breuis iacens:nõ electa punctis hinc inde ſignata.qđ ſignũ fit pro hoc uerbo eſt:nõ id illi itelligentes putabãt.ſ.& dicere.Sed diligens lector facile cognoſcet.In pricipio q̃rti li.in ipſo titulo:cũ eẽt cũ deploratiõne orbitatis:fecere declamationẽ:& principium ep̃læ:Deſtinatũ tibi.G.Cor.opus maturantẽ: factum eſt Deſtinatũ tibi.ſ.Cor.opus.Et in eodem lib.ſequutus ipſe poetæ ſuiam Dixi Veneris Ericiæ ſacra.a Claudio Mar.in urbem tranſlata.Sed illud accelerantibus impreſſoribus.Et me ut celerrime quoq; exſeriberem:urgentibus præterierã non errore:ſed ipſa celeritate Liuiũ de ſecundo bello punico lib.ii.dicere:Decem uiros iuſſos inſpicere lib.Sibyllinos & inſpectis retuliſſe patribus:ædes Veneris Erycinæ:ac deæ Menti uouendas eſſe.Et paulo poſt ita inquit:Tũ ædes uotæ Veneri Ericinæ.Aedemq; Fabius maximus dictator nouit quia ita ex fatalibus lib.edictum erat:ut is uoueret cuius maximũ imperiũ in ciuitate eſſet:Et in.iii.lib.inquit Duumuiri creati ſunt.Qu.Fabius maximus:& Attilius Craſſus ædibus dedicandis menti.Atti.Fa.Veneri Erycinæ:Quod quidem ad illud quoq; facit qđ de Menta diximus in.yi.lib. Hæc nos ideo uoluimus addere ne quis dicere:aut erraſſe marſum:aut aliquid præteriiſſe iure poſſit.

RATIO ASTROLOGIAE CCXXVII.

SEd propoſueram.G.Cornelii repetiturum me in fine cõmẽtarioꝝ noſtroꝝ omnẽ aſtrorum ſeriem:de qua per totum opus diſſeruimus & noſtri tpis addere poſtcã rõnem: Sed quia nimium creuit opis magnitudo:& de illis oĩbus rurſus agere nimiũ id qdẽ:& ingratum lectoribus eſſet:in aliud tp̃s differendũ eſſe duxi.Pauca tamẽ attingã: quæ maximo fore oĩb⁹ uſui exiſtimauerim:& ad excutiendũ errorẽ in quo multi uerſanẽ:& ad ueritatem aptiſſime diſcernendũ.Nam cum in explicandis illis uſi nos ſumus auctoribus:Higino.Plinio:& interdũ Columella.qbus & multi quoq; innituntur: Non tñ eſt eadẽ ratio noſtroꝝ temporꝝ:quæ illoꝝ fuerat qđ facile oñdemus Ne uideat penitus:ut rũpatur buor.huius rõnis expers.Vtor.n.preceptore Rigio noſtro Adriaco aſtrologoꝝ principe.ut nemo dicere me poſſit erraturũ. Eaq; erit nobis queſtio.Cur illud:ſit ꝙ poetæ naſonis:& auguſti tpibus ſol arietis principiũ inibat undecimo calen.Apri.Nunc uero iniit q̃nto idus martias.Fecit hoc qdem differentia motuũ corporꝝ cæleſtium illoꝝ & noſtroꝝ temporꝝ.Nam ab eo anno:quo natus eſt Ouidi.uſq; in hunc annũ defluxere anni mille quingẽti &.xxii.Sic tã magna temporꝝ lõgitudine magna eſt facta motuũ mutatio:ut illud mirandũ eſſe non debeat.Si ingreſſus ſolis unum quodq; ſignũ illius tpis plurimum a noſtro tpe differt. undecim enim diebus nunc antecedit:Cuius rei cauſam eſt motus augium. Sic enim ſummas cœli: altitudines uocant. & Stellaꝝ fixarũ.& motus acceſſus:& receſſus capitis arietis octaue ſperæ mobilis.Namq; eius ſperæ zodiacus eſt mobilis:& ipſa quidẽ inferior eſt.Alter uero zodiacus:quem uitæ circulum græci oñdunt. Nonæ ſperæ:quæ ultima & altiſſima eſt noſtro uiſui:immobilis eſt:& permanens ppetuo abſq; alio motu.præter ſuæ ſperæ motum ab oriente in occidentem aſſidue ſine ulla intermiſſione agitur:De quo zodiaco ĩmobili:ſiue ſignorũ ĩmobilium intellexit diuinus ipſe poeta.Itaq; aſſumptis:& ĩtellectis principiis horũ ſignorum mobilium:ſiue ſperæ octauæ mobilis:una cum motu acceſſus:& receſſus capitis arietis ipſius octauæ ſperæ enumerabis tres motus eorundem mobilium.Nam motus augium. & ſtellarũ fixarũ proprium motum habent:ut patet in tabulis calculationum:ſeu computationum Habet & proprium motum cum tabulis ſuis.Motus acceſſus:& receſſus octaui circuli cauſatus a duobus principiis.eq̃noctialibus:uidelicet arietis:& libræ:& eſt tertius motus tabula equatiõis acceſſus. & receſſus quæ eſt tabula perpetua incipiens ab imo gradu.& proſequens uſq; ad.xc.deinde a.xc.uſque ad imum gradum retroeundo.& hoc modo eundo & redeundo.Tabula perpetua eſt æquationis Numerus uero ipſorũ motuum incipit a gradu.o.minutis.

ix.Secund.xxv.augendo innumerum graduũ:xv.Tabulæ in.gra.ix.minuunt.o.Secund.o.Itaq; collectis motibus hoꝝ trium in tpe Naſonis.Et ſilr in hoc æuo noſtro collig mus ſolẽ inire.unumquodq; ſignũ.xii.imobilium:nũc noſtro tpe.xi.diebus antequam illo tpe:Veꝝ ætate Naſonis & octauii auguſti zodiacus mobili octauæ ſperæ erat ſub zodiaco nonæ taliter.quod caput arietis octauæ nõ erat diſtãs a linea ppendiculari:ne in minimo quidẽ ſpacio capite nonæ:Quapropter uirtus ĩfundebaẽ inferioribus amplia ta per cõcordantiã duoꝝ zodiacoꝝ in una quidẽ & pura cõcordia.quæ cã fuit tãtæ pacis illoꝝ tẽporũ.Sic itaq; diſpoſitis rebus per remotionem capitis arietis mobilis:a capite arietis ĩmobilis nonæ ſperæ init ſol per.xi.fere gradus de neceſſitate:qui ſe mouet in quarta ſpera planetaꝝ per lineã exeuntẽ a cẽtro terræ per centrũ corporis ſui:hoc eſt ipſius ſolis:terminantẽ in principio ſignorũ nonæ ſperæ:per tps pbatum.xi.dieꝝ ante numeꝝ dieꝝ illorũ tpoꝝ ut ĩferior cõputatio demonſtrabit.Tempus.n.ĩtroitus ſolis in.xii.altiſſima ſigna zodiaci fixi:cũ quibus multa admiratiõe digna poeta poſuit ſub umbra fabulaꝝ.Hic inferius dimiſſa rõne minutoꝝ uel ante uel poſt.anni.Mcccclxxxii.annotamus.quo quidem anno hæc excerpſimus & imprimenda dedim⁹ Sol init arietẽ die.xl.Martii.Sol init taurũ die.xi.aprilis.ſol init gemios die.xii.maii Sol init cancrũ.die.xiii.iunii Sol init leonẽ die.xiiii.iulii.Sol init uirginẽ die.xiiii.auguſti.Sol init libram die.xiiii.ſeptembris.Sol init ſcorpionẽ die.xiiii.octobris.Sol init ſagitariũ die.xiii.nouẽbris.Sol init capricornũ die.13.decẽbris Sol init aquariũ die.xi.Ianuarii.Sol init piſces die nona februarii. De aſcẽſione uero imaginũ celeſtiũ quæ undiq; per.totũ cœlũ fuſæ ſunt:tã in latitudine meridionali extra zodiacũ:quã in latitudine ſeptẽtrionali ſilr extra zodiacũ illud dixerimus:Ad perfectã cognitionẽ earũ.tã aſcendentiũ:quã deſcendẽtiũ iuxta lineã orizontis:cũ ſignis zodiaci oportet te habere inſtrumentũ ſperæ ſolidæ.In qua inuenies circulũ orizontis:in medio cuius ſpæra ſolida ſita eſt circulo ſuo meridiano:& taliter diſpoſita :quod deprimeꝛ poſſis polos ſiue attolere ſm latitudines clymatum mundi.uel ſm eleuationẽ poli tue regiõis:Itaq; habita hmõi ſpera tuopte ingenio uerificabis aſcẽſiones:& deſcẽſiones omniũ & ſingularũ imaginũ quæ octo & quadraginta eſſe in cœlo cõſtat.una cũ aſcenſionibus zodiaci ab hac linea orizontis:cingẽtis oĩa:& diuidẽtis ſperã in duas partes:ſuperiorẽ & inferiorẽ:& eſt terminator uiſus. Cum quo etiam inſtrumento duplicẽ orizontẽ.rectũ.ſ.& obliquũ cognoſces:a quibus quidem duobus diuerſitas quoq; locoꝝ terreſtrium diſcernitur:quod latius in cõmentariis ſperæ percipies.Si ea in his temporibus rectificatis :ut dixerim:imaginibus ſiue ſtellarum fixarum locis formata fuerit.

Voluimus hæc ideo Georgi Corneli cõmentariis noſtris addere:ne quid tibi in tãto opere:aut deeſſet:aut ab aliis deſideraretur.Quod carpere quoq; perget inſanus liuor & cum multa hinc didicerit:fretos inſolentia:& ingratitudine ſua laboris noſtri laudem detractare contendet. Sed quo magis illius ſæuiet ĩfrenis rabies:eo dilucidior erit laus noſtra : & pia ingenia maiore nos obſeruantia & gratitudine pſequẽtur:& qđ a qbuſdã certe nõ pbatur:me nouo genere interptationis uti uoluiſſe:ut oĩa rudibus quoq; pueris eſſent apertiſſima:in eo qdem gratiã & agent:& habebũt mihi poſteri ſempiternã.

F I N I S

℄ Impreſſum Mediolani per Magiſtrum Leonardum Pachel.Anno dñi.M.CCCCC.X.D.e.xvii.Febr.

Regiſtrum.

a b c d e f g h i k l m n o p q r s t u x y z A

Oẽs ſunt quaterni exceptis h i k o p u z A qui ſunt terni.

Ouidius De fastis